Universidad de Deusto
Biblioteca

Genebrard

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

27023

GILB. GENEBRARDI
THEOLOGI PARISIENSIS
DIVINARVM HEBRAICARVMQVE
LITERARVM PROFESSORIS REGII
Chronographiæ Libri Quatuor.

PRIORES DVO SVNT DE REBVS VETERIS
populi, & præcipuis quatuor millium annorum gestis.

Posteriores, è D. Arnaldi Pontaci Vasatensis Episcopi Chronographia aucti, recentes historias reliquorum annorum complectuntur.

Vniuersæ historiæ speculum, in Ecclesiæ præsertim sæculo, à mendaciis, maculis, imposturis Centuriatorum, aliorúmque hæreticorum detersum. In reliquis contra Iudæos, Paganos, Saracenos, Christianæ religionis antiquam veritatem perennitatémque repræsentans.

Doctor

Subiuncti sunt libri Hebræorum Chronologici eodem interprete.



Doctor Bernardo
de la Seta Iglia

Aldrete Can
de Cordoua

CORAZÓN DE JESÚS

PARISIIS,
APVD MICHAELEM SONNIVM, VIA IACOBEA
SVB SCVTO BASILIENSI.
M. D. LXXXV.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Corregi este libro conforme a la censura del expurgatorio nueuo por comision de los ss. inquisidores de Cordoua en 14 de Abril de 1589.

10.974

Universidad de Deusto
Biblioteca

EXTRAICT DV PRIVILEGE.

PAR grace & priuilege du Roy, eſt permis à Gilles Gorbin, Michel Sonnius libraires iurez, & Martin le Ieune, libraire & Imprimeur en noſtre Vniuerſité de Paris, de pouuoir imprimer ou faire imprimer & expoſer en vente, vn liure intitulé *Gilb. Genebrardi Theologi Pariſienſis diuinarum Hebraicarúmque literarum profeſſoris Regij Chronographiæ libri quatuor. Priores duo ſunt de rebus veteris populi, & præcipuis quatuor millium annorum geſtis. Poſteriores è D. Arnaldi Pontaci Vaſatenſis Epiſcopi Chronographia aucti, recentes hiſtorias reliquorum annorum complectuntur.* Eſt defendu à tous Libraires & Imprimeurs, ou autres, de quelque eſtat ou condition qu'ils ſoient, de n'imprimer ou faire imprimer, vendre ne diſtribuer autres que ceux que leſdicts auront imprimé ou faict imprimer, ſur les peines contenuës audit priuilege, & d'amende arbitraire. Et ce iuſques au temps & terme de dix ans finis & accomplis. Donné à Paris le douzieſme de Iuillet 1579. Et de noſtre regne le ſixieſme.

Par le Roy en ſon Conſeil,

Perrot, maiſtre des Requeſtes ordinaires de L'hoſtel preſent.

Signé, Daſcot.

Habita facultate à D. Sacri officii Inquiſitore huius correct. hunc librum iuxta expurgatorium illius emanat. ac fauendi mihi à Rmo D. Archiepo Hiſpalen. in Lucem edendi anno Domini 1640

Fr. Ferdinandus de Arriaga
Mag. fidei à cenſor.

Esta Chronographia de G. Genebrardo la e exeptuy gado por comiſſion delos. ss. Inquiſidores conforme al Indice q̃ mandão publicar eſt Illmo y Cardenal Don Bernardo de Roxas Sandoval en Madrid en 22 de Maio de 1613

Don Bernardo Alvarez

Esta eſte libro corregido con forme al Indice expurgatorio del Año de 1632 en Corte

Dn Bernardo Alvarez

D. ARNALDO PONTAGO, VASATENSI EPISCOPO, PIETATE ET LITERIS INSIGNI G. GENEBRARDVS THEOLOGVS Pariſienſis diuinarum Hebraicarúmque literarum profeſſor Regius.

NOSTI, antiſtes ornatiſſime, è meis multorúmque literis & ſermonibus, quanto deſiderio tua Chronographia à cunctis rei literariæ ordinibus expectetur, eam vt luci reddas, qua, propter ſuperiorum editiorum exempla diſtracta & nuſquam vænalia, iamdudum caret. Es quidem prolixè & ſæpius pollicitus te illam ad me miſſurum, cogitatè recenſitam, aduerſariis exquiſitis & ſingularibus aſperſam, cum doctioribus & præſtantioris notæ hominibus quibuſque ſedulo communicatam, quorum ſemper ſtudioſiſſimus extitiſti, in tuis illis præſertim duabus in Vrbem & Italiam profectionibus, è libris denique raris Bibliothecæ Vaticanæ, aliarúmque Italicarum auctam, quibus tuam ipſe locupletiſſimè muniuiſti. Verum quoniam reip. noſtræ Chriſtianæ nimis diu voti perſolutionem differs, & otium, quod captabas, tempus, quod conſtitueras, occaſio, quam expectabas, dilapſa ſunt, motibus bellicis non modo te tua Bibliotheca ad iſtud probè perficiundum neceſſaria orbantibus, ſed etiam tuum vnum ſacrum caput, inter cæteros Epiſcopos, petentibus, quòd tuæ Epiſcopes vrbs primaria cum reliquis penè omnibus à Nouatoribus teneatur, indeque magnam, variam, ac multiplicẽ negotiorum molem ſuſtineas: ne ego diutius literatorum optata morer, en cogor ſaxum iſtud volvere, & cum mea Chronographiæ de Mundo originario parte, tuam de vltimi temporis curriculo eadem opera ſubiicere, diuturno decem annorum ſtudio, varia multorum ſcriptorum lectione, ſumma librorum diuerſorum meditatione auctam ſimul emittere, præſertim verò ad confirmandam veritatem & ſucceſſionem Eccleſiæ, doctrinæque Catholicæ, contra rapſodorum Magdeburgenſium impoſturas, inſtruere. Cætera, quæ his deeſſe poterunt, fac, exhibeas. atque adeo perficias, quando paululum reſpirans è tantis ærumnis libros tuos aſſequêris, quietam ac pacatam Diœceſim, Deo miſerante, recipies. Ea ego in primis expecto, ea plerique omnes docti ac pij auidè expetunt. E tuis enim ſcriptis tenent, quanto iudicio in hoc ſtudij genere excellas. Intelligunt quantos labores in his omnibus explendis exantlare ſoleas, ad quæ animum adiicis, neque ignorant tibi copiam librorum multorum ſuppetere, quibus ipſi careant. Si opus ad me deſtinaueris, tibique noſtrum officium placeat, ac vtile videatur, efficiam, Deo duce, vt in hominum manus caſtigatiſſimum exeat, mendiſque vacet, quibus vulgo eruditorum ſcripta per Typographos conſpurcari ſolent, ea maxime, quæ quidem, vt tuum, in nume-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris atque subductionibus versantur. Dum id facies, primo autem tempore, debes facere, ad te hoc nostram transmitto, tibi do, dono, addico, & pro tua vetere erga me beneuolentia, ac meritis vindico. Priore parte veterem Ecclesiæ cursum ab ipsius mundi primordiis delibaui: deinde dedi operam, vt minimum à verbis & sensu scripturæ discederem, quemadmodum docent testimonia, quæ partim in eam rem, partim, vt indicem, quo loco plenior historia contineatur, inter duas columellas affero. Mox, vt suauis salutarisque concordia Cathedræ Mosaicæ cum Doctrina innotesceret, successionem Patrum, Principum, Pontificum, cum Prophetarum successione coniunxi, quam non alibi facile, opinor, reperias. Nam in ea construenda plurimum æstuaui, tot coactus vol vere & conferre, vix vt sciam, qui eam ad Christum vsque perducere potuerit, ac ordinem, quem Deus in Synagoga veteri posuerat, & seruauit, demonstrare. Immiscuimus, postremo res profanas, vt quos delectat humana cum diuinis, extera cum domesticis coniungere, ac eodem obtutu rerum pene omnium diuersas facies perspicere, vel etiam singula separatim per se contemplari, eorum hic aliquod speculum habeant. Quocirca hic apparebit, quanta, quàm diuturna caligo, & rerum antiquarum, atque adeo præstantissimarum ignoratio exteras nationes obruerit, quando è sex ætatibus tres primas omnium potissimas, vtilissimas, propè necessarias, denique productissimas, vt quæ bis mille sexcentis annis expleantur, penitus nesciuerunt. Tres contractiores mille quingentorum annorum spatio conclusas solummodo, & quidem leuiter perceperunt. Quartam enim, quæ est Iudicum, ac recentissima, primam faciũt, Auream appellant, Deorum, Heroum, Semideorum parentem, alumnam, sæculum inscribũt. Quintam, quam Regum in sacris literis esse liquet, secundam statuunt, Argenteam nominãt. Varias principatuum, Dominatuum, Rerump. formas complecti aiunt, à Deorum filiis nepotibusque constitutas, in qua Olympiadum, aliarumque Ærarum, siue supputationum indictiones contigerint, quasi retro numerare illis minime integrum fuerit, propter superiorum sæculorum vel nescientiam vel certè obliuionem. Sextam, quam Hebræi à Babylonica captiuitate rectè auspicantur, tertiam putant, Æream faciunt, Monarchiarum ac ingentium Imperiorum Babylonici, Persici, Græci ad Romanum vsque, conditricem profitentur. Septimam, aut potius sextæ vltimam partem, & septimæ primam quartæ ætati tribuunt, ferreámque vocant, Parthicam, Punicam, Romanam, quam suo in carnem aduentu Dominus illustrauit, & è ferrea auream credentibus reddidit. Posteriore autem breuiter mille sexcentorum annorum historiam perstrinxi, eo præsertim consilio, vt rubiginem, ac maculas, quas à Centurioribus, & reliquis Hæreticis historia Christiana contraxerat, abstergerem, plagas & vulnera, quæ Chronologia ab istis acceperat, sanarem, viros sanctos & nunquam satis laudatos ab istorum conuitiis, sycophantiis, maledictis vindicarem, veram Christianorum temporum faciem atque formam ab istis contortam & personatam reponerem. Ideoque etiam inter cætera successioni cathedræ Ecclesiasticæ, successionem doctrinæ singulis sæculis siue Centuriis, per modum Coronidis succenturiauimus, vt nos omni censu, præscriptione, auctoritate, tabulis & instrumentis instructos esse doceremus, cum ad nostra iustè possidenda & defendenda, tum ad iniustos Ecclesiæ tituli & fundi captatores iure depellendos atque profligandos. Quamuis enim tanta sit prærogatiua, tanta vis Cathedræ, vt, iuxta Augustinum, cogat bona dicere, non bona facientes, compellat praue sentientes rectè docere, nec sua, sed aliena prædicare permittat, hanc tamen summam eius cum Doctrinæ perenni successione concordiam in exigua tãbella speculari non mihi videtur otiosum. Quin spero adeo hoc hæreticos, in quibus aliquis conscientiæ igniculus supereſt, percussurũ, vel vt victas manus dent, suscipiántque cum omni auiditate Dei verbum, vel

Aug. li. 4. de doct. Christi c. 27. & epist. 166.

Act. 17.

vel exemplo Thessalonicensium scrutentur in Sanctissimorum Maiorum scriptis, an hæc ita se habeant. Funiculus triplex difficile rumpitur. Vbi ergo Dei verbum, Christi cathedra, perennis Maiorum doctrina consentiunt & colligantur, qui testes veritatis alibi quærit, vel potius corrogat, perinde facit, ac qui ad firmandam fragilem trabem, vinculum ferreum reiiciendum, simplicem & putrem ligulam adhibendam putat. Quæ omnia quanti sint æstimanda, tum demum cognoscam, vbi tuo, tuique similium libramento, expensa ponderatáque fuerint. Nam affirmare me perfectè omnia assecutum, hoc profecto arrogantis sibique nimium tribuentis esse censeo, in tanta præsertim rerum varietate & tam discrepantibus scriptorum sententiis. Hoc vnum ausim pronuntiare quinque primas ætates primo libro comprehensas valde cum sacris literis, ac earum interpretibus, Hebræis maxime, quibus suæ historiæ & literæ sunt, opinor, notissimæ, congruere. Nouissimæ præfinitum calculum non perinde constare, ingenuè ac libere fateor, ne quis eius à me ἀποδείξιν expectet, quicquid nonnulli magno hiatu in suis Chronicis polliceantur & asseuerent. Scripturæ enim illam aperto testimonio minime definiunt, & Olympiadum, Vrbisque Conditæ anni, quæ temporis ratio alioqui omnium inter profanos certissima creditur, dum vel inter se, vel cum rebus apud alias gentes actis componuntur, sunt incertissimi. Adhuc inter ipsos lis versatur sub iudice, qua Olympiade Cyrus in sacris profanisque paginis notissimus viguerit, quoto Vrbis anno. Eadem est actio de Xerse, Alexandro illo magno, Solone, Pythagora, Platone & reliquis clarioribus. Ætate Plutarchi historiæ istorum ita erant confusæ, vt multi negarent Solonis & Cræsi congressum, & septem Sapientum conuiuium, atque alia huiusmodi cum temporibus congruere. Quin & hodie eruditi sudant docendo, quo pacto tempora ipsorum & Græcorum, à quibus Olympiadas accepimus, vt Atheniensium, Lacedæmoniorum, Achæorum, Macedonicorum, Cyrenaicorum regum atque magistratuum cum Olympiadibus concilientur. Romani certum quidem tempus ab Vrbe sua figunt, Regum, Consulum, Tribunorum, Principum, suorúmque illustrium, at quando ab eis quæritur, quota tunc agitaretur Olympias, quis tum in Græcia floreret, quis in Sicilia sibi finitima, quis in Perside, Ægypto, reliquis orbis partibus claresceret, obmutescunt, secum disputant, & sub annum quingentesimum, qui ducentis annis ortum Domini duntaxat anteceßit, vix conueniunt. Causa est in promptu, quam vtinam, qui nobis exactam omnium gentium rationum siue Chronicorum conciliationem & concordiam pollicentur, attenderent. Primùm Vrbis C. Olympiadum, & aliarum Ærarum principia non satis sunt cognita & perspecta. Deinde vt sint cognita, nondum tamen inter se certò & definitè comparari possunt, quoniam anni integri, quales ferè ab V. C. notantur, fractis, cuiusmodi sunt Olympiadum, Monarchiarum, Ærarum denique aliarum, non aperte per omnia respondent & consonant. Hinc Dionysius Halicarnasseus rectè & hoc reprehendit in Thucydide, quod eventa belli Peloponnesiaci, per initia & exitus annorum Olympianicorum ita digesserit, vt cum gestis exterorum vix commode comparari possint. Olympia enim annum quemque intersecant, ac semper ex vno secundum vulgarem calculum, duos quodammodo efficiunt, dum tempus medium anno præterito, reliquum sequenti assignant. Præterea fasti sæpe correcti sunt, aucti, diminuti, aliquando propè immutati, vt à Methone, Numa, Iulio Cæs. Augusto, &c. Denique, vt præteream Titi Liuij querimoniam de magnis erroribus tempora Romanorum consulum & magistratuum, & rerum quoque anno gestarum implicantibus, Emergentes, vt vocantur, anni & vsuales, desinentes & finientes non secum ad amussim consentiunt. Ac vt initio exiguam videantur inferre differentiam, progressu sane maximam, maximoperéque notabilem efficiunt. Emergen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes appellant, eos qui à quouis rei euentu, quouis anni Vsualis tempore emergunt & incipiunt, & vertentibus duodecim mensibus solaribus finem habent, atque ita iterum in sua vestigia redeunt, vt solet fieri in Regum & Impp. initiis. Iam quantum in numerando id afferat discrepantiæ, in vno Iulij Cæsaris quinquennio libet ostendere. Eius Imperij primus annus tantum sex menses & aliquot dies ante Calendas Iulias complectitur, circa quas Pompeium ad Pharsaliam vicit & solus imperare cœpit. Quintus duos duntaxat menses comprehendit & dies quindecim, vt qui 15. Martij à coniuratis interfectus sit. In illius igitur quinquennio menses ferè sedecim desiderantur, ac proinde veteres rectè eius Imperium annis tribus, mensibus octo definierunt. Quapropter cum hoc discrimen sit momenti maximi, & multum temporis absorbeat, præsertim si per sæculorum spatia sæpius repetatur, nunquam probaui nimis exquisitam illam Shuberti Ecclesiastis Spirensis, quem frustra & ridiculè Dauid Chytreus commendat, iuxta vetus verbum, se mutuo muli scabunt, Chytrei ipsius, & similium diligentiam, qui dum videri volunt, ne ab horula quidem cadere, sed minutissima quæque, & obscurissima præfinitè decidere, à toto excidunt, ac cõtrouersias maiores iis, qui nodos, difficultates & scrupulos Chronologiæ notos habent, excitant, seque illis deridendos præbent. Solis vero indoctis fumos vendunt, qui gloriosis & vanis istorum titulis & sui ipsorum prædicationibus adducti eos vera putant dicere. Temere enim Auctores mutare, reiicere, corrigere, corrumpere, sex regulas supponere, hypotheses ve fingere, quas doctus non facile dederit, suis studiis & imaginationibus adaptare compelluntur, &, verbi gratia tradere, quod Shuberto diuinè excogitatum visum est (nam hæretici omnia sua mirantur) duos esse Cyros coætaneos, Medum & Persam, vnum, qui iuxta Herodotum à Tomyri Massagetarum regina interfectus sit, alterum Xenophontis, qui placide in liberorum suorum complexu dormierit: duos Darios eiusdem temporis, quorum vnus Babyloniis, alter Persis regnauerit, vnus Zorobabelem habuerit satellitem & Iudæis fauerit, alter non item. Et ita de cæteris. Quanto rectius nobiscum profiterentur, in inexplicabili annorum confusione eum numerum & modum esse seruandum, non qui verissimus sit, sed qui probabilissimus veroque proximus videatur. Denique differentiam decem annorum aut etiam plurium non tanti esse faciendam, vt propterea implacabiliter de minutioribus dimicare, neque perpetuo contextu & tenore, historiæ vniuersa aut certè præcipua persequi debeamus. Quod enim parum distat, vt verbo fertur veteri, distare minimè videtur. Deinde Canones, Axiomata, Præcepta, Aphorismi, Apotelesmata, in omnibus artibus dantur in genere. Cùm ad singula descenditur, non solet fieri, quin multa à regula discedant. Hoc consilio temporum summam vniuersè colligimus, membratim eam demonstramus, illa omnium sæculorum præcipuas res, euenta, viros armis, artibus, disciplinis, inuentis, scriptis, aliisque facinoribus nobiles concludimus. Siquid non vbique consonat, quanquam pauca, opinor, tu cæterique doctissimi æqui consulite, & implacabilibus Scriptorum dissidiis tribuite. Nec vero ista, quasi quicquam huic studio decerpens, cæterorum iudicia occupem, aut quod aliorum censuras & castigationes reformidem. Verum quia ad recensionem, ἐπανόρθωσιν, καὶ κρατυντήρια paratus sum ac meliora traditurο libentissimè velim concedere. Interim cum legerim è nostris præcipuos, qui hoc accurarunt argumentum, volverim, contulerim, quũ auctores sacros quũ profanis diligenter comparauerim, quum præter cæteros, quorum hodie quidẽ recentes Chronologiæ circumferuntur (absit dicto inuidia) Hebræos & Chaldeos consuluerim, verterim, illustrauerim, quum hoc quatuor decenniũ in hoc opus consumpserim, si me propius ad veritatem accessisse dicã, meo iure id videor facere, nec vereri debeo, vt quisquam, vel temeritati vel arrogãtiæ, à qua me non haberi

haberi, sed esse alienissimum semper studui, ac per Dei gratiã studebo in perpetuum, id tribuat, quod summo labore & studio possedi. Præterea ab ipsis minime soleo dissentire, & sicubi dissentio, quod in tanta mole non potest non contingere, id inuitus & molestè facio, & grauissimorum atque doctissimorum virorum rationibus, auctoritatibus, sententiis munior. Faxit Deus Opt. vt hic labor ad Ecclesiæ vsum maneat, tibique & Catholicis omnibus, quibus aduersus Hæreseon impuritatem scribitur, sit vtilis ac gratus. Vale. E nostro Musæo Parisiensi, Nouembri mense, an. ab orbe salutari aduentu Christi illustrato 1584.

GILB. GENEBRARDO THEOLOGO ET REGIO Professori Clariss. Arnaldus Pontacus Episcopus Basatensis.

ASVMMO omnium rerum opifice Deo (mi Genebrarde) summis votis ac precibus vnicè semper efflagitaui nostram antiquã studiorum tranquillitatem, ac illud honestum musarum otium, quo à tam multis annis vnà vsi sumus, vt & libros & studia repeterem, à quorum necessitudine me complura negotia abstraxerãt: præsertim vero vt permultas obseruationes pretexerem, simul ac describerem, quas partim probatorũ authorum lectioni, partim eruditorum hominum cõsuetudine exceperam. Nam eruditionis laude celebratos conuenire semper studui, meis in vrbem & totam Italiam peregrinationibus, de rebus maximè ecclesiasticis, aliisue insignioribus Christi conseruatoris nostri salutarem aduentum cõsequutis, vt Chronologiam, quam à viginti ferme annis cœpi emittere, auctiorem atque locupletiorem redderem. Verùm toto eo tempore perduelliũ motus identidẽ repetuntur, regni cuncta miscentes, vastantes, perdentes, in mea seorsum dioceſi, quam dum restaurare conor, atque ad antiquum Dei cultum, diuinámque rem reducere, quam obsecro tranquillitatem, quod otium ad rem literariam mihi superesse potuisse cẽses? Adde sanctas expostulationes & querimonias ab antiquis Episcopis & Pastoribus expressas, propter interpellationes, distractiones, labores nobis singulis pene momentis subeundos. Tibi notũ est vetus Augustini dictum & querimonia (. Inter aceruos occupationum,) quibus nos alienæ vel cupiditates, vel necessitates angariatos trahunt, vix paululum spacij ad dictãdum datur. Hinc quoties tranquilli tuorum studiorum status recordor (recordor autem sæpius, non tuæ fœlicitati inuidẽs, sed mearum curarum miserens) quoties, inquam, illius recordor, cúmque comparo cum negotiorum fluctibus, quibus nos Episcopi aliquo ministerij nostri sensu tacti, obruimur, mihi statim illud Bernardi talibus occupationibus oppressi occurrit, Infœlix ego homo natus ad laborem, implumis auicula, pene omni tempore nidulo exulans, vento exposita, & turbini, turbatus sum, & motus sum sicut ebrius, omnísque scientia mea deuorata est. Fœlices vos, quos abscondit Dominus in tabernaculo suo in die malorum, donec transeat iniquitas sub vmbra alarum suarum. His ego similiter oppressus, cùm te excussionem tuæ Chronologiæ procurare, me vero otio destitui ad meam tam pauco tẽpore perlustrandam, cernerem, ad te ea duntaxat, quæ prompta paratáque habebam, possum mitte-

Universidad de Deusto
Biblioteca

re. Si illorum aliqua publicam notitiam merentur, cense quęso, decerne, tuo hîc iudicio vtere. Ingentem quidem tibi gratiam habeo, quòd me crebris literis hortatus sis ad illam perficiendam, & ad te remittendam, vt denuo subiret typos: sed maiorem, quòd singulari diligẽtia, summo erga Deum zelo, maximo erga cuiusque ordinis homines beneficio, meam, siue tarditatem, siue cessationem compensaueris, quando perdoctam illam, insignem, operosam Chronographiã ante tres annos, non modo literatis non inuidisti, verumetiã in meo nomine apparere, ac pro tua modestia & nostra beneuolentia meam in Illam conferre atque inserere, annorum numero atque ordine seruato, quem tenueram, voluisti. Quam, vti verum fatear, neque quicquam apud te dissimulem, adeo exactam, adeo absolutam reddidisti, vt à mea elaboranda deterrear. Nihil enim video scribi posse perfectius, nihil rectiùs. Interim, quoniam huius generis argumentum patet amplissimè, potéstque augeri, rursum quoniam, quæ de isto themate collegi, Reip. fore vtilia iudicasti, ecce exorari me patior: spero enim te illic nõnulla inuenturum, quæ ad depellendum tenebras à curiosa inscitia & ab inscia curiositate exortas valeant, quantum sane expectat ad Ecclesiam & res in ea sanctissimè latas, atque institutas. Ad te præterea breui mittam, si otium Deus concesserit, notas & emendationes Eusebiani Chronici, à me iampridem inchoatas, nunc verò perfectas, quod, vt scis, crebris eruditorum questibus erratis, maculísque respersum est. Adiiciam meas ex Hebræo commentariorum Rabinicorum è Salomone Iarhi, Abrahamo Abben Ezra, Dauide Kimhi in nouem minores prophetas conuersiones. Nam cæteri tres, id est, Abdias, Ionas, Sophonias ab iisdem illustrati annis abhinc quatuordecim, mea interpretatione in vulgus manarũt. Hæc autem omnia tanquã ab antiquo profecta discipulo, per Deum, nostræque amicitiæ fidem, oro, relege, recense, corrige. Ego pro mea parte vehementissimè Deum interpellabo, vt te diu sospitem incolumémque Ecclesiæ seruet. Vale.

IACOBVS BILLIVS, S. MICH. IN Eremo Cœnobiarcha, ad eruditissimum Theologum D. Genebrardum.

QVI tibi dat laudes, Siculis dat farra, dat vndas
Fontibus, in vastum fert quoque ligna nemus.
Namque tui sat te celebrant, Genebrarde, labores:
Quæque paris, pariunt sat tibi grande decus.
Hæc igitur scribo, non vt tua carmine laudem:
(Vendibili vino non opus est hedera,)
Sed tantum vt quisquis leget hæc, non nesciat esse
Inter nos sanctæ fœdus amicitiæ:
Fœdus amicitiæ, quod mors, quæ cuncta resoluit,
Frangere sola queat, si tamen illa queat.

Μαθεῖν καὶ παθεῖν.

ΕΙΣ ΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑ ΤΟΥ καὶ ἐπισημοτά τοῦ Γ. Γενεβράδου τοῦ Θεολόγου καὶ τῶν Εβραϊκῶν γραμμάτων βασιλικοῦ ἑρμηνέως χρονικά.

Εἴδεα καὶ τὰ γένη, λογικῶν λόγος ἄφθιτα φησί.
Μόρσιμα πάντα μέρη, καὶ καθ' ἕκας ἄτομα.
Τοὔνεκα παιδοβόρος λέγεται Κρόνος, ἔμπαλιν αὐτὸς
Πάντα λαφυσσόμενος, τὰ πρὶν ἔτικτε Ρέα,
Χρύσεαιδ' αἰσελίδες χρονικαὶ τοὺς φῶτας ἑκάστους,
Θῆκαν ἀειμνήστους, πράγματα καὶ μαιρικά.
Ενθάδ' ἔνεστι μαθεῖν τῶν ὠγυγίων κλέος ἀνδρῶν,
Ἑρπύζων τ' αἰῶν ὅσσα διηνύσατο.
Αἵδε γὰρ ἐξ ἀδύτων πολυβένθεος εἰσὶ μενοινῆς,
Ανδρὸς τοῦ προμάχου τῆς πολυϊστορίες.
Τοὔνομα κλεινὸν, θειοδαὴς ὁ Γενεβράδος ἐστί,
Μαρτυς ἐτητυμίης, ἐχθρὸς ἀλιτροσύνης.
Πᾶς οὖν τὰς σελίδας συνεχῶς ἐν χερσὶν ἑλίσσων,
Τὴν τοῦ ληθεδανοῦ κῆρα θεοῦ δαμάσει.

Ν. Γουλόνιος.

CAROLVS BALLIVS PARIsiensis Præses ad operis auctorem.

TANTÆ molis opus cuius-vis condere non est,
Hæc vnum Acuernum gloria tanta decet.
A te ita continuus sæclorum pingitur ordo,
Digeritúrque, vt nil rectius esse queat.
Historias omnis generis complecteris arcto,
Vnquam præcipum quicquid in orbe fuit.
Quodque rei caput est summum, quæcunque fefellit,
Texit, corrupit, polluit hæreticus:
Restituit prisco magna virtute nitori,
Sanas, illustras, corrigis, atque doces.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LECTORI AVCTOR DE CHRONOGRAPHIÆ ET HISTORIARVM METHODO.

CHRONOGRAPHIAM, quàm Chronologiam tibi, ſtudioſe Lector, tradere maluimus, ne morem Calculatorum ſecuti, annoſam veteſtatem numerandam potius, quàm legẽdam proponeremus. Ingentes quidem ſummas ære breuiori exprimere laudabile eſt & fructuoſum, vt magni ac difficiles numeri celerius ſubducantur & concipiantur. At res magnas & multitudine ſæculorum confectas duntaxat ſignare, non eiuſmodi fuerit. Etſi enim breuiter dicta, legẽdo facilius percipimus & fidelius retinemus, niſi tamen cum vocabulis res ipſæ coniungantur, aut ſaltem delibentur, quicquid differitur, mihi videtur inſipidum. Chronologia eſt nuda breuiſque temporum commemoratio, non plena ſcriptio, hiſtoriarum imago, non rerum deſcriptio. Chronographia autem aliquanto latior. Hæbræis eſſet Seder Olam rabbá, vt ſuperior Seder Olam zutá. Non enim res tantum ſignat, computat, λογίζει, verum etiam effatur, vtcúnque deſcribit & explicat. Ne verò in tanta Temporum, Annorum, Rerum varietate deerres, aut temere per incerta & incomperta, in vaſtitate eiuſmodi feraris, breuitatis rationem nequaquã deſeruimus, viarum compendia captantes, quæ tuæ memoriæ totius hujus diſciplinæ difficultatem penitus infigent. In Chriſtum tanquam in ſcopum, tanquam in Cynoſuram per certa itinera atque interualla tendimus, in quibus ſi velut de via feſſus conquieſcas & aliquãtum reſpires, hac longa peragratione nihil iucundius, nihil facilius percipies. Nam nulla Methodus eſt aptior ad annoſam antiquitatem animo complectendam, quàm ſi vniuerſum Chronographiæ corpus in certas ætates ac ſæcula diſtinguas, quæ nec nimis ſint contracta, nec nimis prolixa, atque hic exerceas, quod Rhetores præcipiunt, in Perſpicuitate tenendam eſſe partitionem, quæ nec ſit minutior, nec amplior. Sic animus circumſcribitur certis terminis, ne in immenſo ſe conficiat, & dum caret ſtationibus & metis, in quibus ſe reficiat & ſuam profectionem dirigat, errore ſeductus vltima cum primis componere nequeat. Oblata quies grata eſt, quod ſit dum aſſultatim res tractantur, & non continenter citra pauſam. Multi multa de Methodo ad facilem hiſtoriarum cognitionem eloquenter & doctè diſputarunt, verum breuiſſima & certiſſima methodus eſt hæc, qua vetuſtatem vſque ad Chriſtum in ſex ætates diuidimus, poſteáque membratim ſummam ſingularum ætatum demonſtramus, & quid quáque ætate contigerit, perſtringimus. Deinde quicquid à Chriſti ortu ſupereſt, in ſedecim partes vel ſæcula partimur &, illorum euenta modo iam inchoato perſequimur.

Caſſiodorus lr. de Inſtit. diuinarum literarum.

Ergo,

Ergo, vt Temporum optimè diſtinguendorum, ſcitóque ordine digerendorum rationem facile percipias, ab orbe cõdito ad Chriſtum nobiſcũ per ſex ætates, quaſi gradus, inæquales quidem, ſed tamen certos & à ſcriptura deſignatos progredere. Deinde à Chriſto nato ad hunc annum 1585. per ſedecim æqualia interualla & ſtationes, fac, peruenias. Nam ſolum ſæculum decimum ſextum inæquale eſt, vt potè octogeſimo quarto an. definitũ. Atque ita tædiũ tantæ tãque prolixæ peruagationis ſubleuabis, quemadmodum ingreſſi vaſtum, longúmque pelagus iucundius & quaſi breuius nauigant, quando portus metáſve norunt, in quibus ſua corpora & naues debent reficere. Huius rei guſtum, ſequentis operis veluti Periocham, præbère hic placet, vt ſi in foliorum multitudine experiri ſubterfugis, in paucis paginis id facias.

Anno Chriſti.			*Anni mundi.*			
		AB ORBE CONDITO ad Chriſtum naſcentem an. 4089. patientem 4121. menſ. 6. dies 16.			c.o	c.o
		Inductione ſex ætatum id oſtenditur.				
totius operis Rudimentum.		Ætas mundi Originarij ſiue primorum patrum.				
		Diebus ſex conditur mundus.				
	I ÆTAS.					*Primæ ætatis euenta,*
	Gen. 5	Adam genuit Seth ætatis ſuæ & mundi anno 130.				*Viri illuſtres.*
		Seth genuit Enos anno ætatis 105.	235			*Docti.*
		Enos genuit Cainan ætatis ſuæ anno 90.	325			*Pontifices.*
		Cainan genuit Malaleel an. 70.	395 460			*Prophetæ, à pag. 1. ad pag. 23.*
	Gen. 5	Malaleel genuit Iared anno 65.	622			
		Iared genuit Enoch anno 162.				
		Enoch genuit Matuſalem anno. 65.	687			
		Mathuſalem genuit Lamech anno 187.	874 1056		c.o	c.o
		Lamech genuit Noë anno 182.				
		Noë in diluuio natus erat annos 600.	1656			

Universidad de Deusto
Biblioteca

		Anni mundi.	
	Summa, ab orbe C. ad diluuium anni 1656. dies 6.		
	ÆTAS DILVVII.		
2. Aetas. Genes. 8. 11	Diluuium durauit annum vnum dies 10.	1657	*Secundæ ætatis euenta,*
	Sem filius Noë genuit Arphaxad ab eluuione anno 2	1659	*Viri illustres,*
	Arphaxad genuit Sale ætatis suæ anno 35.	1694	
	Sale genuit Heber anno 30.	1724	*Docti,*
	Heber genuit Phalegh anno 34.	1758	
	Phalegh genuit Rehú ętatis suę anno 30.	188	*Pontifices,*
	Rehú genuit Saruch anno 32.	1820	
	Saruch genuit Nahor anno 30.	1850	
	Nahor genuit Thare anno 29.	1879	*Prophetæ, à pag. 23 ad pag. 39.*
	Thare genuit Abram anno 70.	1949	
	Summa à diluuio ad ortum Abrahæ, anni 293. dies decem.		
	ÆTAS PATRIARCHARVM.		
3. Aetas. Gene. 7. & 21. Gene. 25. Gene. 47. Exod. 12. Gala. 3.	Abraham genuit Isaac anno ætatis suæ 100.	2049	*Tertiæ ætatis euenta,*
	Isaac genuit Iacob anno 60	2109	*Viri illustres,*
	Iacob descendit in Ægyptum natus annos 130.	2239	*Docti,*
	Iacobæi manserunt in Ægypto annis 430.	2669	*Pontifices,*
	Summa ab Abrahæ ortu ad exitum de Ægypto anno 720.		*Prophetæ, à pag. 39. ad pag. 71.*

ÆTAS

		Anni mundi.	
	ÆTAS IVDICVM ET HEROVM.		
4. Aetas. Deut. 1. & 29. Iud. 3.	Moses populi ex Ægypto ducti Remp. in deserto administrauit annis 40.	1709	*Quartæ ætatis euenta,*
	Iosue de tribu Ephraim an. 18.		*Viri illustres,*
	Othoniel annis 40.	2749	*Docti,*
	Aiod ambidexter cum interregno annis 80.	2829	
	Debora & Barac annis 40.	2869	*Pontifices,*
9	Gedeon annis 40.	2909	
10	Abimelech eius filius an. 3.	2912	*Prophetæ, à pag. 71. ad pag. 115.*
10	Thola annis 23.	2935	
12	Iair annis 22.	2957	
18	Iephte, annis 6.	2981	
12	Abesan, annis 7.	2988	
12	Ahialon, annis 10.	2998	
12	Abdon, annis 8.	3006	
16	Samson, annis 20.	3026	
1. Re. 1	Heli iudex, idemque sacerdos, annis 40.	3066	
	Samuel & Saul regnarunt annis 40.	3106	
	Dauid imperauit annis 40.	3146	
	Salomon templum ædificare cœpit regni sui anno 4.	3149	
	Summa ab exitu de Ægypto, ad quartum annum Salomonis, siue iacta templi fundamenta an. 480. vt & 3. Reg. 6.		*Quintæ ætatis euenta,*
	ÆTAS REGVM.		*Viri illustres,*
5. Aetas. 3. Re. 11. 2. Para. 12 & 13. 3. Reg. 15. 3. Reg. 22. 4. Re. 8.	Salomon regnauit adhuc annis 36.	3185	*Docti,*
	Roboam 17.	3202	*Pontifices,*
	Abia annis 3.	3205	
	Asa annis 41.	3246	*Prophetæ, à pag. 115. ad pag. 161.*
	Iosaphat annis 25	3271	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi.				
	12. 4. Re.	Ioram annis	8.	
	8. 4. Re.	Ochozias annis	1.	
	11. ibid.	Athalia Regina,	7.	
	1 15	Ioas annis	40.	
	15	Ozias, qui & Azarias annis	52.	
	16	Ioathan annis	16.	
		Achaz annis	16.	
		Ezechias an.	29.	
	21	Manasses an.	55.	
	21	Amon an.	2.	
	22	Iosias an.	21.	
	23	Ioachas mensibus	3.	
	23	Ioakim Eliachim annis.	11.	
	24	Ioachim Ieconias mens.	3.	
		Summa à Templi fundamentis ad captiuitatem Babylo. an 419. mens. 6.		
Ætas sexta.		ÆTAS MONARCH. MVNDI. Temp. captiuitatis fuit an. 70. A 70. illo capti. an. ad Christũ Hebdomades 69. id est, an. 483.		
		Summa à captiuitate Baby. ad Christum 553.		
		Ita ab orbe condito ad Christum patientem sunt an. 4121. mens. 6. d. 16. i. ad Christum natum an. 4089. mens. 3. d. 6.		
Sedecim seculorũ inductio ne sd ostẽ ditur.		A CHRISTO NATO ad hoc tempus sunt an. 1584. *		

		1. SÆCVLVM.	Anni	mens.	Dies.
Anni Domini		Christus an.	32	3	10
		Apostoli ante fixã Romę sedẽ.	12		
	1	Petrus Apostolus.	24	5	12
1	2	M. Linus Tuscus.	11	3	12
	3	M. Cletus Romanus.	12	1	11
	4	M. Clemens Rom.	9	6	7
102		*Summa 102.*			

Sextæ ætatis Euenta, Viri illustres, Docti, Pontifices, Prophetæ, Principes, Monarchiæ, Consules, à pag. 162. ad pag. 352.

1. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, infra pag. 358. Interpontificia, Res, Euenta, Principes, Patriarchæ, Concilia, Historiographi, cæteríque Scriptores infra à pag. 358. ad pag. 377.

2 Sæculi

An. Domini.		2. SÆCVLVM.	An.	Men.	Dies.
100	5	M. Anacletus Athenienſis.	9	2	10
	6	M. Euaristus Græcus.	9	10	2
	7	M. Alexander Rom.	7	10	2
	8	M. Sextus Rom.	10	3	21
	9	M. Thelesphorus Græcus.	11	3	21
	10	M. Higinus Athenienſis.	4	3	4
	11	M. Pius 1. Aquileienſis.	9	4	3
	12	M. Anicetus Syrus	9	4	13
	13	M. Soter Campanus.	9	3	21
	14	M. Eleutherius Græcus.	15	3	2
An. Domini. 206	25	M. Victor 1. Apher.	10	3	10
		Summa cum interpontificiis 104. quasi interregnis.			
		3. SÆCVLVM.			
Anno Domini. 206	16	M. Zepherinus Roma.	7	7	10
	17	M. Calixtus Roma.	6	1	10
	18	M. Vrbanus, Romanus.	4	10	12
	19	M. Pontianus Rom.	9	5	12
	20	M. Anterus Græcus.	5	1	12
	21	M. Fabianus Rom.	13		11
	22	M. Cornelius Romanus.	2	2	3
	23	M. Lucius 1. Rom.	3	3	3
	24	M. Stephanus Rom.	7	5	22
	25	M. Sixtus Athenienſis.	2	10	23
	26	M Dionysius Monachus.	6	2	4
	27	M. Fœlix 1. Romanus.	4	3	15
	28	M. Eutythianus Tuscus.	1	1	1
Anno Domini.	29	M. Caius Dalmata.	11	4	12
302	30	M. Marcellus Rom.	6	2	16
		Summa cum interregnis 96.			
		4. SÆCVLVM.			
302	31	M. Marcellus Romanus.	6	5	21
	32	M. Eusebius Græcus.	4	1	3
	33	M. Miltiades Afer.	4	7	9
	34	S. Siluester Romanus.	23	10	11
	35	S. Marcus Romanus.	2	ẽ	20
	36	S. Iulius Roman.	15	2	6

2. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, pag. 358. Interpontificia & q. Interregna, Euenta, Res, Concilia, Patriarchæ, Reges, Historiographi, cæteríque Scriptores à pag. 358. ad 389.

3. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, pag. 358. Interpontificia & q. Interregna, Euenta, Res, Concilia, Patriarchæ, Reges, Historiagraphi, cæteríque Scriptores à pag. 389. ad pag. 405.

4. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, pag. 359.

Universidad de Deusto
Biblioteca

An. Dom.			An.	mens.	Dies.	
	37	S.Liberius Romanus.	12	3	4	*Interpontificia,*
401	38	M. Fœlix 2. Roman.	1	4	2	*Euenta,*
	39	S. Damasus Lusitanus.	19	3	11	*Res,*
	40	S. Syricius Rom.	15	11	25	*Concilia,*
403		*Summa cum interpontificiis* 107.				*Patriarchæ,*
		5. SÆCVLVM.				*Historiographi, cæteríque Scriptores à pag. 407. ad 435.*
403	41	S. Anastasius Romanus.	3		10	
	42	S. Innocentius Albanus.	15	2	25	
	43	S. Zosimus Græcus.	1	3	11	*5. Sæculi Imperatores,*
	44	S. Bonifacius.	5	8	7	*Doctores,*
	45	S. Cælestinus Campanus.	8	10	17	*Hæretici, pag. 359.*
	46	S. Sixtus 3. Romanus.	8		18	*Interpontificia &q.*
	47	S. Leo Magnus Tuscus.	21	1	13	*Interregna,*
	48	S. Hilarius Sardus.	7	3	20	*Euenta,*
	49	S. Simplicius Tiburtinus.	15	1	7	*Res,*
	50	S Fœlix 3. Rom.	6	11	17	*Concilia,*
500	51	S. Gelasius Afer.	5	8	17	*Patriarchæ,*
	52	S. Anastasius 2. Rom.	1	10	24	*Reges,*
		Summa cum interregnis 97.				*Historiographi, cæteríque Scriptores à pag. 435. ad pag. 456.*
		6. SÆCVLVM.				
500	53	S. Symmachus Sardus.	15	6	22	
	54	S. Hormisda Campanus.	9		18	
	55	S. Ioannes Tuscus.	2	8	28	
	56	S. Fœlix 4. Samius.	4	2	13	
	57	S. Bonifacius 2. Rom.	2		2	
	58	S. Ioannes 2. Roman.	2	4		*6. Sæculi Imperatores,*
	59	S. Agapetus Rom.		11	19	*Doctores,*
	60	M. Syluerius Campanus.	1	5	11	
	61	S. Vigilus Rom.	18	6	26	*Hæretici, pag. 360.*
	62	S. Pelagius Rom.	6	10	28	*Interpontificia,*
	63	S. Ioannes 3. Romanus.	12	11	26	*Res,*
	64	S. Benedictus Romanus.	4	1	28	*Euenta,*
	65	S. Pelagius 2. Roman.	10	2	10	*Concilia,*
604	66	S. Gregorius Magnus Roma.	13	6	10	*Patriarchæ,*
		Summa cum interpontificiis 104.				*Reges,*
		7. SÆCVLVM.				*Historiographi,*
604	67.	.Sabinianus Bledensis.	67	5	9	*Cæterique scriptores, à pag. 456. ad 478.*

An. Dom.			Ann.	Mens.	Dies.	
664	68	S. Bonifacius 3. Rom.				
	69	S Bonifacius 4. Marsus.		9		
	70	S. Deusdedit Roman.	6	8	13	*7. Sæculi Imperatores.*
	71	S. Bonifacius 5. Neapolita.	3	3	20	
	72	Honorius Campanus.	5		20	*Doctores.*
	73	Seuerinus Romanus	12	11	17	
	74	Ioannes 4. Dalmota	1	2		*Hæretici 360.*
	75	S. Theodorus Græcus	1	9	9	
	76	M. Martinus Tudertinus	6	5	18	*Interpontificia.*
	77	Eugenius Romanus	6	1	26	*à pag 478. ad 499.*
	78	Vithahanus Volscus	2	9		*Euenta,*
	79	S. Adeodatus Roman.	14	6		*Res,*
	80	Domus Romanus	4	2		*Concilia,*
	81	Agatho Siculus	5	5	5	*Patriarchæ,*
	82	S. Leo Siculus	2	6	10	*Principes,*
	83	S. Benedictus 2. Rom.		10	15	*Historiographi,*
	84	Ioannes 5. Antioch.		10	12	*cæterique Scriptores à pag. 499 ad 520.*
	85	Conon Trax.	1	2	19	
	86	S. Sergius Antioche.		11	3	
702		*Summa cum interregnis* 98.	13	3	23	
		8. SÆCVLVM.				*8. Sæculi imperatores,*
	87	M. Ioannes 6. Græcus.		8		
	88	Ioannes 7. Græcus.	3			*Doctores,*
	89	Sisinnius Antiochenus.	2	7	17	
	90	Constantinus Syrus.			20	*Hæretici, pag. 360.*
	91	Gregorius 2. Rom.	7		20	
	92	Gregorius 3. Syrus.	16	9	11	*Interpontificia,*
	93	Zacharias Græcus.		8	24	*Euenta,*
	94	Stephanus 2. Rom.	10	3		*Res,*
	95	Stephanus 3. Rom.			3	*Concilia,*
	96	Paulus Romanus.	5	1		*Patriarchæ,*
	97	Stephanus 4. Siculus.	0	1	24	*Principes,*
	98	Adrian. Roman.	4	5		*Historiographi,*
796		*Summa cum interpontificiis* 94.	23	10	17	*cæterique scriptores à pag. 499. ad 520.*
		9. SÆCVLVM.				
Anno Domini.	99	Leo 3. Romanus.	20	5	18	
796	100	Stephanus 5.		6	24	*9. Sæculi Imperatores.*
	101	Paschalis Romanus.	7	3	17	
	102	Eugenius 2. Romanus.	4	6	29	*Doctores,*
	103	Valentinus Roman.		1	10	*Hæretici pag. 523.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi.			Ann.	Mens.	Dies.	
	104	Gregorius 4. Rom.	16			*Interpontificia.*
	105	Sergius 2. Rom.	3			
1001	106	Leo 4. Romanus.	8	3	6	*Euenta,*
	107	Benedictus 3. Rom.	2	6	9	
	108	Nicolaus Magnus Rom.	9	7	13	*Reges,*
	109	Adrianus 2. Rom.	5	9	12	
	110	Ioannes 8. Rom.	10		2	*Concilia,*
	111	Martinus 2. Gallus.	1	5		
	112	Adrianus 3. Rom.	1	2		*Patriarchæ,*
	113	Stephanus 6. Rom.	6		11	
	114	Formosus Rom.	5	6		*Principes,*
	115	Bonifacius 6. Tuscus.			26	*Historiographi,*
	116	Stephanus 7. Romanus.	1	3		*cæterique Scriptores à pag.*
	117	Romanus Tuscus.		3		*527. ad 551.*
	118	Theodorus 2. Rom.			20	
	119	Ioannes 9. Rom.			25	
901			2			
		Summa cum Interregnis. 105.				
		10. SÆCVLVM.				*10. Sæculi Imperatores.*
	120	Benedictus 4. Rom.	3	4		*Doctores.*
	121	Leo 5. Ardeatinus.		1	10	
901	122	Christophorus Roman.		7		*Hæretici.*
	123	Sergius 3. Rom.	7	4	16	
	124	Anastasius 3. Rom.	2			*pag. 523.*
	125	Landus Sabinensis.		6	21	
	126	Ioannes 10. Rom.	13	2	3	
	127	Leo 6. Rom.		7	15	
	128	Stephanus 8. Rom.	2	1	12	
	129	Ioannes 11. Rom.	4	10	15	
	130	Leo 7. Romanus.	3	6	10	*Interpontificia,*
	131	Stephanus 9. Germanus.	3	4	12	*Res,*
	132	Martinus 3. Romanus.	3	6	10	
	133	Agapetus 2. Rom.	7	9	10	*Euenta,*
	134	Ioannes 12. Rom.	9	7	3	
	135	Leo 8. Rom.	2		22	*Concilia,*
	136	Ioannes 13. Rom.	6	11	5	
796	137	Benedictus 5. Rom.	1	6		*Patriarchæ,*
	138	Donnus 2. Romanus.	1			
796	139	Bonifacius 7. Romanus.		7	5	*Reges,*
	140	Bedictus 6. Rom.	8	10	7	
	141	Ioannes 14. Papiensis.		3		*Historiographi,*
	142	Ioannes 15. Rom.		8		
	143					

Anni mundi.			Ann.	mens.	Dies.	
	141	Ioannes 16. Romanus.	10	8	10	*Cæterique scriptores,*
	144	Gregorius 5. Saxo.	2	5	10	*à pag. 552. ad 574.*
	145	Ioannes 17. Græcus.		10		
1002.	146	Sylvester 2. Aquitanus.	4	1	10	
		Summa cum interpontificiis 101.				
		II. SÆCVLVM.				*11. Sæculi Imperatores,*
Anni Domini.	147	Ioannes 18. Rom.		4	20	*Doctores,*
	148	Ioannes 19.	4	4		
1002.	149	Sergius 4. Rom.	2		15	*Hæretici,*
	150	Benedictus 7. Tuscula.	11	1	13	
	151	Ioannes 20. Tuscula.	11	1	9	*pag. 523. & 524.*
	152	Benedictus 8. Tuscula.	13	4	9	*Interpontificia,*
	153	Sylvester 3. Romanus.		1	19	*Res,*
	154	Gregorius 6. Rom.	2	7		*Euenta,*
	155	Clemens 2. Saxo.		9		
	156	Damasus 2. Bauarus.			23	*Concilia,*
	157	Leo 9. Alsatius.	5	2	6	*Patriarchæ,*
	158	Victor 2. Sueuus.	2	3	14	*Reges,*
	159	Stephanus 10. Lotharin.		7	18	
	160	Benedictus 9. Camp.		9	20	*Historiographi,*
	161	Nicolaus 2. Allobrox.	3	6	26	
	162	Alexander 2. Mediola.	11	6		*Cæterique scriptores,*
	163	Gregorius 7. Hildebrandus.	13	1	3	*à pag. 574. ad 601.*
	164	Victor 3. Beneuentanus.	1	4		
1100.	165	Vrbanus 2. Gallus.	12	4	19	
		Summa cum Interpontificiis 98.				
		12. SÆCVLVM.				*12. Sæculi Imperatores,*
Anno Dom.	166	Paschalis 2. Tuscus.	18	6	7	*Doctores,*
1100.	167	Gelasius Caietanus.	1		5	*Hæretici,*
	168	Calixtus 2. Burgundus.	5	10	6	
	169	Honorius 2. Imolensis.	5	2		*pag. 524.*
	107	Innocentius 2. Rom.	14	7	13	
	171	Celestinus 2. Tuscus.		5	15	*Interpontificia,*
	172	Lucius 2. Bononiens.		11	4	*Res,*
	173	Eugenius 3. Pisanus.	8	4	20	*Euenta,*
	174	Anastasius 4. Romanus.	1	4	24	
	175	Adrianus 4. Anglus.	4	10	19	*Concilia,*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anno Dom.			Ann.	mens.	Dies.	
	176	Alexander 3. Senensis.	21		19	*Patriarchæ,*
	177	Lucius 3. Lucensis.	4			*Reges,*
	178	Vrbanus 3. Mediolan.	1	2	18	*Historiographi,*
	179	Gregorius 8. Beneuent.		10	25	*Cæterique scriptores, à*
	180	Clemens 3. Rom.	3	5	1 27	*pag. 601. ad 637.*
	181	Celestinus 3. Rom.	6	7	11	
		Summa cum interpontificiis. 98.				
		13. SÆCVLVM.				*13. Sæculi Imperatores,*
Anno Dom. 1198.	182	Innocentius 3. Anagninus.	18	7	16	*Doctores,*
	183	Honorius 3. Rom.	10	7	13	*Hæretici,*
	184	Gregorius 9. Anagninus.	14	13		*pag. 535.*
	185	Celestinus 4. Anagninus.			18	*Interpontificia,*
	186	Innocentius 4. Genuensis.	11	6	22	*Res,*
	187	Alexander 4 Anagninus.	6	5	5	
	188	Vrbanus 4. Trecensis.	3	1	4	*Euenta,*
	189	Clemens 4. Narbonensis.	3		21	*Concilia,*
	190	Gregorius 10. Placentinus.	4	2	10	
	191	Innocentius 5. Burgundus.		6	2	*Patriarchæ,*
	192	Adrianus 5. Genuensis.		1	9	
	193	Ioannes 21. Lusitanus.		8		*Reges,*
	194	Nicolaus 3. Rom.	3	8	15	
	195	Martinus 4. Turonensis.	4	1		*Historiographi,*
	196	Honorius 4. Rom.	2		1	*Cæterique scriptores,*
	197	Nicolaus 4. Asculanus.	4	1	8	*à pag. 931. ad 663.*
	198	S. Celestinus 5. Esernien sis.		5	17	
1303	199	Bonifacius 8 Anagninus.	8	9	17	
		Summa cum interpontificiis. 105.				
		14. SÆCVLVM.				*14. Sæculi Imperatores,*
	200	Benedictus 10. Taruisinus.		8	17	*Doctores,*
1303	201	Clemens 5. Burdegalensis.	8	10	15	*Hæretici, pag. 525.*
	202	Ioannes 22. Caturcensis.	19			*Interpontificia,*
	203	Benedictus Tholosas.	7	4		*Res,*
	204	Clemens 6. Lemouicensis.	10	3	17	*Euenta,*
	205	Innocentius 6. Lemouicensis.	9	6	28	*Concilia,*
	206	Vrbanus 5. Lemouicensis.	8	8	6	*Patriarchæ,*
	207	Gregorius 11. Lemouicensis.	7	4		*Reges,*
	208	Vrbanus 6. Neapolitanus.	11	2	27	*Historiographi,*
	209	Bonifacius 9. Neapolitanus.	14	8		*Cæterique scriptores, à*
				11		*pag. 663. ad 689.*

15. Sæculi

Anno Dom.			Ann.	mens.	Dies.	
		Summa cum interpontificiis. 101.				
		15. SÆCVLVM.				*15. Sæculi Imperatores,*
1404	210	Innocentius 7 Salmonensis.	2		22	*Doctores,*
	211	Gregorius 12 Venetus.	2	7	5	*Hæretici,*
	212	Alexander 5 Cretensis.		10	8	*pag. 525 & 526.*
	213	Ioannes 23. Neapolitan.	5	15		*Interpontificia,*
	214	Martinus 5. Romanus.	14	5		*Res,*
	215	Eugenius 4. Venetus.	15	11	21	*Euenta,*
	216	Nicolaus 5. Saranensis.	8		19	*Concilia,*
	217	Calixtus 3 Hispanus.	3	3	16	*Patriarchæ,*
	218	Pius 2. Senensis.	5	11	26	*Reges,*
	219	Paulus 2. Venetus.	6	10		*Historiographi,*
	220	Sixtus 4. Sauonensis.	13		5	*Cæterique scriptores, à*
1503	221	Innocentius 8. Genuensis.	8		26	*pag. 689. ad 709.*
	222	Alexander 6. Hispanus.	11		8	
		Summa cum interregnis. 99.				
		16. SÆCVLVM.				*16. Sæculi Imperatores,*
Anno Dom.	223	Pius 3. Senensis.			16	*Doctores,*
1503.	224	Iulius 2. Genuensis.	9	3	12	*Hæretici,*
	225	Leo 10. Florentinus.	8	8	21	*pag. 526.*
	226	Adrianus 6. Batanus.	1	8	6	*Interpontificia,*
	227	Clemens 7. Florenti.	10	10	8	*Res,*
	228	Paulus 3 Romanus.	15		29	*Euenta,*
	229	Iulius 3. Rom.	5	1	6	*Concilia,*
	230	Marcellus 2. Tuscus.			22	*Patriarchæ,*
	231	Paulus 4. Neapolitan.	4	2	27	*Reges,*
	232	Pius 4. Mediolanensis.	5	11	8	*Historiographi,*
	233	Pius 5. Alexandrinus.	6	3	16	*Cæterique scriptores,*
1584	234	Gregorius 13. Bononiensis, hodie sedens.	11			*à pag. 709. ad finem libri quarti.*
		Summa cum interpontificiis 81. quibus omnibus in vnum reductis existunt à Christo nato 1584.				

Universidad de Deusto
Biblioteca

AD AVCTOREM.

Relligionis amor, constantia semper, vbique
Laudatur cunctis in pietate, tenax.
Nulla sui nunquam falsos veneratur, adorat
Obseruatores vana superstitio.
Pontifices summè maiores atque minores
Antiquam Romam tu coluisse vides.
Impius ixque nouâ Turcis Cadilesquerus, amens
Baldensis Caliphas fertur ad astra Scythis.
Arcadiæ stolidæ vilissima bestia Bezæ
Suspicitur ranis núncque Lemanicolis.
Quòd varios tutetur, amet, defendat iniquus
Acriter errores, stultus, auarus, hebes.
Quis non ergo colat iam te, miretur, honoret,
Extollat, celebret, de veneretur, amet?
Tu bonus atque pius, duro insuperabilis hosti,
Defensor Christi, malleus hæresæon.
Ipsas incumbis totus noctésque dièsque,
Vt veræ doceas relligionis opus.
Túque Nouatores nostros confundis acutus,
Et victos herbam tu dare cogis eos.
Si tibi permultos similes præberet IESVS
Doctores Christus maximus atque Deus,
Et subitò nobis discordia magna periret,
Ac tranquilla forent tempora nostra diu.
Attamen, aspirante Deo, confidimus omnes,
Hæreticos vnus quòd cohibebis apros,
Qui frustra Domini vitem radicitus almam
Syluestres tendunt vellere dente fero.
Hoc dicunt monumenta satis, quæ docta relinquis,
Communis prorsus vtilitatis amans.
Non igitur gestabis ouans tu serta triumpho,
Laurea vel dabitur vana corona tibi:
Sed te pro meritis ingentibus atque peramplis
Aeternæ vitæ præmia certa manent.
Nósque tibi vitam longos producat in annos
Oramus proni supplice mente Deum.
Vt, doceas qui sunt modò, venturósque nepotes,
Innumeris scriptis atque iuuare velis.
Vt sic Herculeos nobis tolerando labores,
Tu virtute queas charior esse Deo.

Ch. Aug. S. D. Genebrardi in Heb. litt. Discipulus grato pióque animo canit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

TEMPORVM AD CHRISTVM ET A CHRISTO AD NOS VSQVE BREVIS DESCRIPTIO, QVATENVS SCRIPTVRIS sacris aut receptis Hebræorum veterum, atque aliorum probatorum auctorum scriptis, & Annalibus confirmari potest.

Gilberto Genebrardo Theologo Parisiensi auctore.

SEX ÆTATVM, IN QVAS DISTRIBUIMUS mundi ante Christum tempora, formulæ.

Anni mundi.

1 Aetas mundi originarij. è 1. 5. & 6. c. Genes.

AB orbe condito vsque ad eluuionẽ sunt anni 1656. dies 6.

2. *Aetas Patrum, quæ & diluuij.*

2 è c. 7. 8. 10. 11. Gen.

Ab eluuione ad ortum Abrahami anni 293. dies 10.

3. *Aetas Patriarcharum.*

3 è c. 17. 25 & 12. Exod.

Ab Abrahami ortu, ad egressionem Israelitarum ex Ægypto anni 720.

* *

VETERES fermè mundi tempora in quinque ætates ante Christum distribuerunt. Latini quidem, vt Augustinus lib. de Genesi contra Manichæos, è parabola de conductis ad vineam Mat. 12. primam ab Adam vsque ad Noe constituunt, alteram à Noe vsque ad Abraham, tertiam ab Abrahã vsque ad Dauidem, quartam à Dauide ad transmigrationem Iudæorum vsque, quintam ab illa transmigratione ad Christum, vt iam sexta ducatur à Christo ad mundi finem, (quam nos septimam facimus) ad similitudinem sex Dierum creationis, vt in septima (id est, cælesti) speretur requies. Græci vero, vt Nicetas in 42. oratione Nazianzeni, primã ab Adamo ad Noem, secundã à Noe ad Abrahamum, tertiã ab Abrahamo ad Mosem, quartã à Mose ad captiuitatem, quintã à captiuitate vsque ad Christum, vt sexta similiter à Christo vsque ad diem iudicij protrahatur. Verum præstat in septẽ distribuere, quòd Scriptura locis à nobis citatis, & notabiles mundi Ecclesiæque mutationes, variique euentus hanc distributionem commodiorem & faciliorem ostendant.

De duratione ac fine mundi sententia Rabbini Eliæ.

Mundum sex mille annis duraturũ non est Eliæ Tesbitis Prophetæ vaticinatio, sed cuiusdam Eliæ Rabbini Iudæorum Cabbalici commentum, in Talmud, *tractatu Sanedrin, cap. Helec: & in tractatu de Idololatria, c. Libne; & in tractatu de Sabbato.* Cuius cõiecturas affert Rabbi Isaac in primum cap. Geneseos. Præcipuæ sunt hæ: Primus versus Geneseos, qui cõtinet summam operum Domini, sexies literam ב exprimit: Aleph autem mille significat. Deinde Deus sex diebus absoluit mundum, septimo quieuit, ac sabbatum cõsecrauit. Iam mille anni sunt apud Deum, sicut dies hesterna, quæ præteriit. Postremò sex primi parentes, Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Iared mortui sunt, Septimus Enoch viuus in cœlum translatus est. Post igitur millenarios sex, quibus labor & mors viguerit, septimus initium erit quietæ & immortalis vitæ. Hęccine, quæ coniecturis frigidis nituntur, possunt videri prophetica? Quæ annotare libuit contra in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi.

ſuſtam & ſuperſtitioſam eorum opinionem, qui quaſi in numerato habeant ſæculorum fines, occinentes dictum Eliæ, nobis breui, definitóque anno extremum diem minitantur, cùm ne Angelis quidem ille pateat. Vide clariſſima Chriſti verba Mar.13.V.32.& 24.V.22.Mat.25.13.Act.1.13. quæ, vt non ſimpliciter inficiantur aliqua poſſe eſſe argumenta, quibus mundi impendens ruina declaretur (nam nonnulla Scripturæ protulerunt) ita docent non eſſe ſtudioſius inquirendum in dies, horas & momenta, quæ Deus poſuit in ſua poteſtate.

Definitam ergò & minutam annorum circunſcriptionem reiiciamus. Pronuntiatum autem Rabbini Eliæ vniuerſè verum intelligamus. Nam non carebit ſuo euĕtu in genere, præſertim cùm apud nos idem tradiderint *Lact. lib 7. cap. 7. Hilar. cap. 17. in Mat. Hierony in epiſtolari. expoſ. Pſal. 89. ad Cyprian. Aug. li. 20. Ciui. cap. 7. & vt addamus Græcos, Iren. lib. 5. cap. vlt. Iuſtin. q. 7. ad Gentes, German. Conſtant. lib. de Theoria*, ad hũc numerum quingentis adiectis, poſt Hippolytum, Cyrillum & Chryſoſt. Et apud Ethnicos Hydaſpes, Trimegiſtus, Sibyllæ, auctore Lactant. & Orpheus citãte Platone, etſi alio ſenſu, ἐκπυρώσει γενέσθαι καταπαύσεται κοσμὸν ἀοίδιμος.

de Anni exordio atq; in tẽ

Hebræi à Nouilunio Septembris ſiue Luna propinquiore Autumnali æquinoctio, annum ordiuntur, exiſtimántque eo menſe orbem fuiſſe cõditum, ſequuti ſententiam R. Eliezeris, qui id contra R. Ioſuam defendit, annum auſpicantem à Nouilunio Martij, ſiue à Luna æquinoctio verno viciniore, quando ſol arietem ingreditur. Vnde & feſtum Tubarum, quod primo die Septembris celebrabatur, vocant caput ſeu principium anni. Nec niſi ratione atque ordine Feſtorum & miniſterij Eccleſiaſtici Niſan (qui ferè Martio noſtro reſpõdet) primum menſium, *Exod.12* dici interpretantur. Quo fit vt in cæteris negotiis, ſiue priuatis, ſiue publicis, itémque in conſignanda temporum ratione à Tizri. i Septembri numerent, vt *Ezech.c.40. ver.1.* Quos etiã in Eccleſiaſticis ſequuntur hodie Græci, vt conſtat ex ipſorum ἀρολογίῳ & μηνολογίῳ Mytilenenſium. qui & ideò Conſtantinum magnum Indictionũ ſuarum initiũ poſuiſſe 23 die Septembris aiunt, quo ſcilicet Sol Libram inibat. Ex veteri inſtituto nõ modo Chaldęorum, Perſarum, Aegyptiorum, Orientalium cęterorum, vt videre eſt apud Ioſeph. Ant. lib. 1. c. 3. & Alphõſum in Tabulis, verum etiam Hetruſcorum veterũ, qui, vt è Feſto Pompeio & Liuij libro 7. colligitur, quotãnis clauum annalem figebant Idibus Septembris, vt per eos clauos numerum annorum deſignarent.

quomõdo mãdgeneatg.

Tamen noſtrorum communior opinio eſt Martiũ mundo dediſſe principium, ac Scripturã ex eo faſtos ſuos deducere. Nam Exodi 12. apertè ſcribitur, de Niſan, *Primus iſte vobis erit mẽſium*, & 23 ſolennitas Tabernaculorum in exitu anni, quãdo eſſent omnes fruges, fructúſq; de agro congregati, agitari imperatur, quam ſanè in Septembri celebratam è 23. Leuit. conſtat. Quod etiam ſequimur, & ad Martium annorum ſupputationẽ in hac Chronologia dirigimus, cum præſertim Chriſtus eo menſe de Cruce pepẽderit, mundúmque renouarit, & Daniel ſuas Hebdomadas, ſextam ætatem terminantes, ad eius perpeſſionem deduxerit.

Addo me imitari noſtras Eccleſias Gallicas, quæ ductæ iudicio & conſuetudine D. Hieronymi, (vt in Catalogo c. de Ioanne Euãgeliſta, & c. De Papia) Sophronij, & Iſidori, annos hinc deinceps ſupputarunt. Apparet è Gregorio Turonenſi, apud quem mẽſis vndecimus eſt Ianuarius: decimus, December,

4 è 3. Reg. 6.

4. *Iudicum, Deorum & Heroum.*
Ab egreſſu Iſraelitarum ad vſque iacta templi fundamenta, anni 480.

5 è libris Regũ & Paralip

5. *Regum.*
A fundamentis templi ad captiuitatem Babylonicã anni ſunt 419. menſes 6.

6 è 25. Ierem. & 9. Dan.

6. *Captiuitatis Eccleſiæ, ſine Monarchiarum mundi.*
A Babylonica captiuitate ad Chriſtũ patientem, anni 553.

Summa, an. 4121. menſ. 6. dies 16.

* *

Quod membratim ſic demonſtrari poteſt.

* *

* *

Anni mundi.

1

Decẽber, &c. Et apud Græcos Cãtacuzeno Apolog. 1. pag. 8 dũ à Paſſione ad ſuę ſcriptionis tẽpus annos 1360. numerat.

Nec eſt mirum hanc diuerſitatem inter noſtros reperiri, cùm etiam R. Abraham ſcribat in 7. caput Danielis, ſuorum quoſdam annum incipere à Tizri, quòd is ſit principium orbis conditi: alios à Niſan, quòd eo Patres egreſſi ſint ex Aegypto. Nempe illis annus duplex, vulgaris & ſacer. Vulgaris, incipit ab Autumno, menſe Septembri. Sacer ſiue eccleſiaſticus, ab æquinoctio verno in Martio.

de duplici ãno apud Hebreos.

Cum infinitis retro ſæculis abſolutiſſima perpetuáque fuiſſet omnis fœlicitatis cõmunicatio inter Patrem, Filium & Spiritum S. qui tres vnum Deum ſiſtunt, Deus ipſe nullius rei indigus, ſed per ſe fœliciſſimus, poſt angelorum tres Hierarchias, ſiue nouem ſubſtantiarũ incorporearũ ordines, mundum hunc aſpectabilem, non de hyle ſiue materia increata, vt Plato falſò cenſuit, non ab æterno, vt Ariſtoteles, non ex atomis fortuitave aliqua concurſione, vt Democritus: ſed è nihilo, hoc temporis principio condidit.

de creatione mundi.

Mundus ergo neque æternus, neque in tempore per neceſſitatem vel caſum factus, ſed libere, quando, & quo momento, & quo modo Deus voluit, tanquam riuus è pleni & conſummati boni fonte exoritur: prius materia, de qua fieret, è Nihilo procreata, præparatáque ex eo, quod non erat, quam tenebras, abyſſum, aquas, inanitatem, vacuitatẽ Moſes appellat.

PRIMA ÆTAS.

LEGIS NATVRÆ, quæ & mundi originarij, quaſi populi Dei infantia.

Gen.1. DEVS è nihilo, id eſt, nulla antegrediente materia cœlum & chaos. i. miſcellã rerum omnium inferiorum, complectentem in certo gradu & ordine, quatuor elementa: deinde ex his reliqua, quæ ſub ſenſum cadunt, procreauit, diebus 6.

ANGELI omnium primi procreantur. Illis coæua faciũt tria Scholaſtici, poſt D. Auguſtinũ atque adeo Hebræos in Bereshit Rabba cœlum, tempus, materiam, niſi quòd R. Selomo, *Gen.1.* citata etiam illa eadem Bereshit, eos malit conditos die ſecundo, cum illos tamen Græci multùm ante hunc mundum productos contendant. *Nazianzenus, Damaſcen. Suidas.* Græcis aſſentiuntur Hierony. Hilarius, &c. Quod certe eſt credibilius. Ideo enim Moſes in Geneſi eorũ inter res tum creatas nõ videtur meminiſſe, quòd non eſſent de operibus ſex dierum, ac illic duntaxat inſtituiſſet Hexaemeron, ſiue opificium ſex primorum dierum deſcribere. Alioqui alibi eos ſatis indicat fuiſſe à deo procreatos, vt cum Angelos Domini appellat, miniſtros & ſeruos ipſius facit, &c.

Siue autem ſint cum mundo procreati, ſiue infinitis antè ſeculis, tunc erant omnes valde boni, ſed ſuperbiendo & altiorem gradum appetendo tertia pars duce Lucifero eadem hora lapſu luctuoſo de ſua fœlicitate cecidit, miſera, in malo fixa & obdurata euaſit. Cæteri autem cum Deo manſerunt, gratia aucti & confirmati, perfectáque beatitudine cumulati.

Primo die, qui dominicus, rerum creatio prima rudiſque. Mox lux rerum nobiliſſima & ſpirituali naturæ finitima. Eo enim conduntur materia informis, cœlum, lux in modum lucidæ nubis, quæ vice Solis ortu ſuo diem, & occaſu noctem efficeret, terra, aquæ, aër, &c.

Secũdo die & tertio, rerum diſpoſitio, tribus reliquis ornatus, omnia maximo diuinæ poteſtatis & ſapientiæ argumento, addita benedictione ſecundum cuiuſque naturam & ſpeciem.

Paradiſus item voluptatis, tertio die, id eſt, ortus Eden fœcundiſſimus & amœniſſimus omni ſtirpium, arborum,

Sunt huiusmodi theoriæ cognitiõ post cap. primitus de sum. tin. & fid. cath. vt scientia et temeraria, et vt ẽ sapientia lucis in Michaele de Palatiis in 2. dist. 12. disputat. 2ª. ar. 1. p. q. 6. an. 3. et ibi ynnes com. 2ª. qẽ dicit. Late rationes magnã dominicã ut magis pro Babelem cõ apes bas et docet. mig ẽtiã hic anthr docet. qui opp. magis vndi bile judicat. affirmat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aquarum, fructuum genere, quando primum productæ sunt plantæ. In eo erat fons naturam Nili referens, qui coloni vice fungens ascendebat & irrigabat omnem horti superficiem, sicque sine alio aquarum genere alebat augebátque semina, atque terram pinguefaciebat, vt nihil imbribus cœlóq; deberetur: Sicut de Nilo Plinius maior, lib. 18. c. 18. & minor in Traiani Panegyrico. Rectè autem Chrysostomus illum diluuio ita obscuratum tradidit, vt in hominum ignorationem venerit.

Septimo cessauit Deus nouas species & nouos mundos condere, sat habens deinceps sua inerranti prouidentia & verbo potentiæ suæ semel procreata portare, conseruare, regere, ad debitum finem perducere. Quod exequitur omnia suauiter disponendo, id est, mouendo res procteatas iuxta modum naturæ ipsarum congruentem, naturales videlicet naturaliter, liberas liberè, contingentes contingenter. Nisi hunc ordinem & cursum singulari aliquo iudicio mutet, suspendat, imminuat, iuuet, perficiat. Hinc illud, Gratia naturam perficit.

Singula Deus fecit valde bona Gen. 1. id est, perfecta in suo genere, nempe in suo statu, integritate, perfectione, vigore. Non enim creauit, Verbi gratia, hominem in cunis, infantem, vel puerum, vel decrepitum, rudem & indoctum, sed ætate, sapientia, virtute, scientia perfectum, &c. Non arbores in semine, virga, sed cum frondibus, fructu, &c. Item valde vtilia & commoda mundo, item pulchra, speciosa, decora pro ratione essentiæ cuiusque. Tob Hebraicè ea omnia significat.

* Adam in agro Damasceno (Hebræorum alijs, in ipsa terra Israelica) è terra virgine sexto & vltimo die orbis conditi, annis ante Christi passionẽ 4122 tanquam creaturarum omnium finis & possessor producitur. Idque extra paradisum, muliere in paradiso paulò post de eius dormiẽtis latere constituta: & ad imaginem Dei, in naturalibus mentis facultatibus, & ad similitudinem in gratuitis donis, quæ quia postea peccato suo amisit, Dei similitudinem perdidisse memoratur, non item imaginem.

In paradisum trãslatus, & Euæ consortio consolatus, multa de Christo & Ecclesia prophetauit. *Ephe. 5.*

Eodem die, quo fuerat procreatus, transgressus est, mortalisque factus, ac ideo etiam Christus sexto die conceptus est & passus, vt eius lapsum repararet.

In agrum Hebron vna cum Eua exul pellitur, vbi & sepelitur. Ios. 14. iuxta interpretationem Midras & D. Hieronymi. Alijs tamen sepultus dicitur in loco Caluariæ, prope Hierusalem, deinde translatus in Hebron.

E paradiso emittitur, vt operaretur & coleret terram, de qua erat sumptus. Ad eum decipiendum diabolus, cum spectari non posset per essentiam, vtpote incorpoream & inuisibilem, serpente vsus est, quòd esset animal comparatum ad ipsius ingenium, commodum ad scandendam arborem mortis, denique quia concessum. Non enim Deus eum alio vti permisit, quò homo posset satanam per istum loquẽtem facilius detegere sicque tentationi resistere.

demõ in varijs Nebg locutg ad fallendũ.

Sic deinceps dæmon ad fallendum apud gentes loquebatur per statuas, in oraculo Dodonæo per quercũ, cum Apollonio Thyaneo è Philostrato per vlmum, cum Pythagora per fluuium è Porphyrio, cum Iuliano Apostata & Maximo philosopho diuersis vocibus & modis, cum Magis hodie per hircos, capras & ciusmodi belluas.

In suo

Anni mundi.

* Ad extremũ diei sexti, quod erat initiũ propè diei septimi, Adam è limo fingit, eíque è nihilo mentem infundit.

Deinde de latere Adæ dormientis costam tollens, mulierem procreat. In cuius rei signum viri vna costa mulieres vsque hodie superant.

Anni mundi.

In suo exilio diuturnissimo, se Dei Psalmis & laudibus consolabatur. Vnde Talmudici inter vndecim libri Psalmorum auctores eum nominant. Condidisse aiunt Ps. 92. qui, *Psalmus Cantici in diem sabbati*, inscribitur, & beneficiũ creationis, ac erga res procreatas prouidentiam celebrat. psalmodia in dei laudẽ ab ipso.

Adam humani generis Sator, parens atque origo. Vnde de nomine speciei appellatus est. Nam Adam Hebraicè hominem sonat. Cùm prophani hunc primum esse hominem ignorarent, alij vt Aegyptij, se tredecim millium annorum historiam literis comprehensam habere finxerunt (*Mela*) & barbara quædam hominum nomina excogitarunt. Alij, vt Indi, vt ex ipsorum chronicis profert Hebræus Cozras, Adami patrem & præceptorem etiam nominarunt. Alij mundi æternitatem introduxerunt & rerum in illa æternitate gestarum memoriam obliteratam asseruerunt certis eluuionibus & exustionibus. Nos, quibus sacra historia innotuit, non solum primum hominem assignamus, sed ab illo etiam certam, rectam & perennem lineam, successionémq;, relictis cæteris ramis, deducimus.

varię dicatur huius ellocus ubi primũ nati fuere homines.

Profanorum alij humanam naturam æternam asseruerũt, Alij primùm in Attica natos fuisse homines, alij in Arcadia, alij in Aegypto. *Theodo. lib. 5. Græcar. affectio.* Alij in Scythia. *Iustin. historic. lib. 2.*

Hæc prima ætas, pauca habet monumenta, quod inundatione Noë omnia ferme interciderint.

Quæ habet, hæc sunt.

Ab eius hominibus artes tam ingenuas, quàm mechanicas fuisse repertas indicat Moses *Genes. 4.* Oracula Henoch citat B. Iudas in sua Canonica. Ipsius libros Christiani Aethiopes ostentant. Seth & Enos inuenisse astrologiã & duabus columnis inscripsisse, characteresque Hebraicos excogitasse vetus est traditio, è Cedreno, Iosepho, Rabbinis, &c. oracula Henoch. Enos Astrologię et hebraicarũ lit. inuentor. Longeuitas huius mũdi quas ob causas.

Homines erant longæui, quia natura erat simplicior & incorruptior. Præcipue autem diuina prouidentia, vt ad filios, notitiam Dei propagarent & suo exemplo eum colere, sacrificijs placare, Fidem in Christum retinere docerẽt. Hinc hanc longæuitatẽ, R. Leui scribit opus fuisse prouidẽtię, non naturæ. Sic ferè Iosephus, vt possent experiri & obseruare disciplinarũ artiúmque rationes, causas, principia, &c. Nam artes longæ & experimenta difficilia, quæ non possunt satis colligi, nisi obseruato sỳderum ad sua principia reditu. i. magno anno. Diu viuebatur ad multiplicandum genus humanum, & ad scientiarum principia inuenienda. Nemo tamen ad mille annos peruenit. *August. lib. 15. de Ciuit.* Vbi quidam Bacchon frustra putauit annorum Hebraïcorum alios fuisse lunares, alios semestres, alios bimestres. Nam Scriptura non nisi agnoscit annos mensium siue lunarũ duodecim, & quando sunt embolici, tredecim, vt suo loco ostendam. anni ẽ.

Erant fœcundi, quod Scriptura significat *Gen. 5.* dum eos ait genuisse filios & filias, & traditiones Heb. dum narrant eorum partus fuisse perpetuo geminos & tergeminos ob corporis molem & copiosos humores, sic prouidente Deo humani generis multiplicationi, ob quam gradus cognationis matrimonium non prohibebant, sed nec alij casus, præter disparitatem religionis, vt colligunt è *Gen. c. 6.* Primi homines erãt fœcũdi.

Erant ingenioſi. Nam pauco tempore repererunt artes liberales & mechanicas, quod Moses *Gen. 4.* significat, dum inuentores rerum, quarum vsus est præcipuus inter homines, notat. ingeniosi.

Universidad de Deusto

Primi homines erãt proceri et quasi gigantes

Erant proceri & quasi Gigantes. Vnde & Berosus Noeũ Gigantem appellat. statura enim hominum post diluuium paulatim contracta est, vt & vita, cùm propter climata & inclinationes cæli varias, ad quas dispersi sunt *Gen. 10. & 11.* tum propter sequentium ætatum intemperantiam, aliásque vitiositates, tum ob assiduum naturæ fluxum, diminutionem & quasi defectũ. Quare qui Gigantes siue Nephilim, *Gen. 6.* dicuntur, ita appellantur per comparationem aliorum.

Cætera traduntur primis quinque aut sex capitibus Genesis Mosaicæ, ad quæ licet nihil certò possit adiici, quòd Mose nullos habeamus auctores antiquiores, tamen hic sex aut septem possunt interseri, præter ea, quæ ex historijs & traditionibus Hebraicis suo loco & ordine depromemus.

Primùm vt *Arnobius lib. primo contra Gentes*, Platonis in Critia, imaginationes de bello Atlantico, quod Solon in Aegypto audiuit extitisse ante diluuium. Moses sane scribit tum fuisse Gigantes, & quamuis tacet an se mutuis bellis confecerint, hoc tamen innuere videtur, dum eos ait fuisse potentes à sæculo, Heb. *Gibborim*, quod epithetum est heroum & strenuorum bellatorum, dúmque addit fuisse famosos siue magni nominis. Hac enim formula videtur notari eorum fortitudo tyrannica & rerum gestarum magnitudo. Quod autem hæc ætas referatur tota traducta intra orbis mediterranea, nec verò ad mare Atlanticũ. i. fines Africæ, Europæ, aut etiam Asiæ peruenisse, nihil obstat. nam huius Gigantomachiæ causa, victi in extremas oras profugere, & victores illuc victos persequi potuêre, non tam habitandi, quàm se vlciscendi studio.

Astrologia et mathematicæ antiquitas.

Secundum de columnis coctilibus, de quibus Iosephus libro 1. Nempe lapides coctiles pro siderum ratione inscriptos ante Ninum septingentis annis, fuisse in Babylonia repertos, vt liqueat ante diluuium literarum, præsertim mathematicarum, vsum extitisse.

Astronomia et literæ apud Caldæos antiquitas.

Tertium de Chaldeorum disciplinis. Nam eos ante Græcorum monarchiam quadraginta tribus millibus annorum menstruorum, qui ter mille sexcentos triginta quatuor solares conficiunt, literarum, & Astronomiæ principia coluisse memorant. Hi autem ducti per Imperium Persicum, Babylonicum & quinque primas Scripturæ ætates in Adami centesimum quinquagesimum primum, & Sethi vigesimum primum incurrunt. è *Chaldæorum historijs*.

Libri Henoch.

Quartum de libris Henoch, è quibus Tertullianus citat integras paginas, de quibus suo loco.

de Egyptijs dinastijs, et illorũ regnũ antiquitate.

Quintum de quindecim Aegyptiorum dinastijs, vt regnum eorum antiquissimum & cum primis ferè hominibus natum esse videatur. Nempe quia decima sexta & vltima Thebanorum dinastia, qui ante Hicsos (vt appellat Manetho apud Iosephum) imperarunt, exactè in diluuij principium incidit, vt obseruant apud Eusebium.

Fames ãnis 5ta.

Sextum apud Rabbinos de gemina fame, vna sub Adam ob peccata Cain & filiorum eius, altera sub Lamec propter Gigantum scelera. Et de diluuio Enos, quo tertia hominum pars interijt.

Diluuiũ Enos.

Gulę ãnis 10ta.

Septimum de Epicureismo è Luc. 17. & Mat. 24. Edebant & bibebant, vxores ducebant & dabant, ad vsque diem, quo intrauit Noe in arcam & venit diluuium ac omnes perdidit. Addunt Hebræi tyrannides, violentias, direptiones, raptus nuptarum & innuptarum, è 6. Gen.

Octauum de fabulis Gigantum, quòd non haberent homines Patres, quæ Eusebij nomine (inquit Augustinus de Ciuit.)

		Anni mundi.
Gen. 5.	a ADAM genuit Seth ætatis	1

Ciuit.) circumferuntur & è scriptis Henoch ob antiquitatem fidei suspectæ iudicata traduntur.

Præter hæc supersunt duntaxat nomina Patrum, quamuis aureum fuerit sæculum, cuius comparatione nostra lutea dici mereantur.

a ADAM peccat astu Satanæ per serpẽtem, vt per fistulam, loquentis. secutus est lapsus, fons mortis, morborum & cæterarum calamitatum. Sic enim sibi relictus est homo. deperdita autem gratia atque iustitia originaria, qua præter naturam fuerat affectus, frustra Philosophi aliam malorum causam quæsiuerunt.

Ex eo tempore homo necessario moritur. 1. quia habet corpus compositum è quatuor elementis se mutuo per contrarias qualitates oppugnantibus, donec vnum eorũ reliqua vicerit. 2. quia perdidit iustitiã originariam, quæ sola reddebat corpus ad põdus, cuiusmodi nũc medici frustra quærerẽt, vel corporis momentũ ad mortem corrigebat & coercebat.

Post peccatum, semen benedictum Christus promittitur. Hæc illa prima Dei promissio Euangelij fons multis deinceps sæculis repetita, varijs figuris dilineata, oraculis & vaticinijs inculcata, qua se consolabantur Patriarchæ vsque ad eius aduentum.

Hortus Eden, qui & paradisus voluptatis in Eden Mesopotamiæ regione, *Ezech. 17. & 31. Es. 27. 4. Reg. 16.* ad Orientẽ terrę Sãcte, irrigatus quatuor maximis fluminibus. Gãge, Tigri, Euphrate, Nilo. *Gen. 2.* Sed diluuio tandẽ omnib. sursum deorsum turbatis, ob ruptas maris, terræ, aëris cataractas, *Gen. 7.* ita immutata est terræ facies, vt loci illius vestigium vix vllum deinceps superfuerit, & fluuiorum illorum oculi siue fontes in alias regiones, eásque disiunctissimas translati sint, magno incolentium bono. Omnes enim terram, quam alluunt, oblimant. Spatium terræ his fluuijs hodie comprehensum ferè est tertia terrarum pars. Ne quis putet paradisum illum hodie extare, aut locum vbi olim ille extitit, ijsdẽ allui, fluuijs. Aliqui eum longè latéque patuisse scribunt per Syriam, Arabiam & Mesopotamiam.

Illic fuit coniugij institutio, benedictio, dominium in belluas & res alias corporatas homini tributum. Lex de obedientia & temperantia. Sabbathi sanctificatio, quod & obseruatum toto legis naturæ tempore tradunt Hebræi & Lyranus, *Genes. 7.* vt & aliqua alia legalia. Verbi gratia, sacrificium de animalibus, non quibuslibet, sed mundis tantum, abstinentia à suffocato & sanguine. *Genes. 8. 9. 17.*

Adam pœnitentiam egisse dicitur Sap. 10. Eam cepit, quando abscõdit se à facie Domini, metuens eius irã, quam facies Hebraicè significat. Continuauit annis ferè mille. Agricola & Agricolarum exemplum. *Zach. 13.* propheta, in Seder Olam cap. 21. siue prophetico spiritu imbutus. Ab origine omnis generis scientia, virtute, iustitia, gratia donatus, sed peccato posteriora amisit, citra spem eorum recuperandorum, nisi ex solo redemptoris beneficio & fide, per quam nouam iustificationẽ fuit consequutus, tam ipse, quàm reliquum humanum genus. Scientia remansit, per quam diuinas & humanas artes posteros docuit, per quam & ante lapsum nomina rebus, maximè animantibus terræ & volucribus cæli imposuerat. *Genes. 2.* Ex quo sapientissimum & naturæ cuiusque scientissimum eum fuisse oportet, vt proinde per eum ad posteros philosophia de animantibus & rebus physicis manauerit.

Cecinit *Psal. 91.* in diem Sabbathi, vt eius sanctitatem &

Universidad de Deusto
Biblioteca

cultum posteris relinqueret ad recolendum creationis beneficium & magnitudinem. *Talmudici in Baba Bathra.* vsque ad tempus videlicet secundi Adam. i. Christi, quo ad maius beneficium. i. recreationis & redemptionis recolendum, in diem Dominicum conuerteretur.

Libros scripsit, de quibus Aug. lib. 18. de Ciui. c. 38. Quorum (Adæ, puta & Enoch) scripta, vt apud nos & Iudæos in authoritate non essent, nimia fecit antiquitas, propter quam videbãtur esse suspecta, ne proferrentur falsa pro veris. Nam & proferuntur quædam, quæ ipsorum esse dicuntur ab eis, qui pro suo sensu, passim, quæ volunt, credunt. Hæc ille.

In agro Damasceno formatus fertur in Trad. Heb. ex humo rubra. Nam Adama, ex qua dictus est, humum rubram sonat, qualis est gleba Syriæ & Armeniæ. Alij in terra Israel, quod reijcit Abben Ezra, Gen. 2.

Abel alendorum pecorum artem primus inuenit, in vsum lanarum & pellium. Nondum enim vsus carnium piscium ve ante diluuiũ receptus fuit, dum ea *Gen. 9.* iam tanquã olera virentia *(Gen. 1.* in cibum concessa*)* permittit. etiam si reclamet Iustin Martyr. *q. 119. ad Orthod.* Potuisse autẽ vti cõmodissimè, radicibus fructibus, herbis citra vsum carniũ facile declaratur, ex his quæ scribit Iulianus Apostata apud Suidam in Herodoto. Vsus autem lanarum & pellium monstratur à Deo, dum primos homines è paradiso mox eijciendos pelliceis vestibus amiciuit. *Gen. 3.* Et consuendi artificiũ *(*vt agriculturæ & multarum aliarum rerum*)* ab Adamo & Heua, dum in paradiso sibi consuerunt folia ficus & fecerunt perizomata, siue subligacula, *Ibid.*

Sed nec animalia vlla, vt Leones, canes, vultures toto illo originario æuo videntur vsa carnibus, ex his, quæ docet Basilius ho. 11. Hexa. Quod colligit è 1. & 9. Genes. Quo fortasse alludit Esaias c. 11. *Leo quasi bos comedet paleas*, significans sub Christo omnia fuisse reuocanda ad primam simplicitatem & statum.

Cain iuxta Heb. traditionem anno mundi 13. nascitur, iuxta Nostros, teste Nangiaco, an. 15. Sororem (Calmanam quidam appellant) eodem secum partu genitam duxit. Nam primi illi partus fuêre gemini tergeminiue. ac masculus & fœmina simul nascebantur, inter quos matrimonij nexus nondum esset prohibitus, *Bereschit Rabba, Genes. 4.* Abel autem iuxta vtrosque trigesimo, qui postea ætatis centesimo occiditur, Virgo (etsi duas gemellas sorores habuerit, quibuscum posset matrimonium agitare, *idem in Beresch. Rabba.*) Sacerdos & Martyr. Ob quas tres dotes Ecclesia ab Abele incipere dicitur, non ab Adam, qui alioqui ad eam pertinuit, & diuturno mille ferè annorum luctu cœlum promeruit. *Ireneus.*

Hos Adam in spiritu docuit offerre Deo decimas & primitias. *Guliel. Nangiacus.* Et reliquum Dei cultum. Nam inde habuit Abel, vt de grege suo agnum, Cain de suo agro terræ fruges offerret.

Signũ reconciliationis in sacrificio Abelis apparuit, dum de cœlo tactum est. *Hebræi.* Nam hi respectum Dei ad Abelis munera combustionem cœlestem interpretantur, & historia Aaronis Leu. 9. Manuæ Iud. 5. Eliæ 3. Reg. 18. Salomonis & aliorum litantium 2. Par. 7. confirmant. Quin & addunt in illo igne leonis faciem fuisse cõspectam, vt adumbraretur Leo de tribu Iuda. Nempe eiusmodi sacrificia typus erant Christi, & per eum Deo placebant, qui seipsum veram & vnicam hostiam pro peccatis nostris oblaturus erat.

Abel

ætatis suæ & mundi anno 130. — Anni mundi. 130

CAINO *mundi primogenito.*

ADDÆ SÆCVLO.

130.

ADÆ SÆCVLO.

Anni mundi.

130. Abel primus litauit Deo. Hebræi tamen tradunt Adamum prius bouem siue iuuencũ sacrificasse, illúmque ritum filios docuisse.

A fratre interficitur in agro Damasceno, qui & inde nomen accepisse fertur. Nam Dammesec. q. sanguinis mixtio. quod secũdum fuit in terris hominum scelus, propter quod terra denuo maledicta est.

Duæ ciuitates ab his fundantur. Abel, prima prædestinatorum forma, Dei & iustorum ciuitatem iacit, quæ ad hũc vsque diem peregrinatur in hoc mundo multis calamitatibus obnoxia. Cain, primum reproborum exemplar, diaboli & impiorum ciuitatem erigit, qui quasi terræ domini & ciues loca terrena construunt. Hinc filij Dei & filij hominum *Genes. 6.* de piis & impiis.

Primus ante diluuium regni speciem constituit *(Ioseph.)* vt post, Nimrod. Præclara Regiæ maiestatis origo, propterquam miseri mortales vsque adeo superbire debeant. Sed Sacerdotium Ecclesiæ, quod in Abele cœpit, illo regno temporali fuit antiquius. quod demum post diluuium incepit. *Aluarus de planctu Ecclesiæ, c. 37.*

Ex maligno erat, & occidit fratrem, quoniam opera eius maligna erant, fratris autem iusta. 1. *Ioan. 2.* Sic Abel mortuorum primus, Cain primus parricida. vt mundi solus cum sua posteritate esset dominus, sator, & parens. *R. Isaac.*

Ei Deus notam imposuit, ne quis eum interficeret. Veteres Hebræi putant esse literam vnam nominis ipsius, fronti eius impressam, verbi causa ק. Nam est ridiculum, quod recentiores fuisse putant cornu in fronte. Græci malunt tremorem membrorum, suspirium & fœditatem vultus.

Agros colere, serere & metere docuit, excogitauitq; cum filio suo Henoc artem ædificandarum ædium, aut saltem ciuitatum. Ponderum item & mensurarum vsum.

Cum posteritate incolit Assyriam & huiusmodi orientis partes trans Tigrin & Euphratem, vt Adam, Seth & sancti posteri Syriam & vicinas occidentis regiones cis Euphratem. Sese occupantes in colendo Deo sacrificiis cruentis & incruentis, colenda terra, pascendis pecoribus & huiusmodi artibus naturalibus & innocuis. *Genes. 4.*

Nam Eden regio Mesopotamiæ, vbi erat paradisus terrestris inter eos separabat. *Genes. 4.*

A Lamec septimæ ætatis nepote pro fera occiditur sub annum vitæ septingentesimum. *Bereschit Rabba.*

Hæresim condidit contra Prouidentiam, non esse iudicium neque iudicem, neque præmium pro iustis, neque pœnam pro impiis, nec Dei misericordia creatum esse mundum, multò minus regi. *Targhum Hierosol. & Iosephus lib. 1.*

Eius paricidium secutam grauissimam famẽ multorum annorum, quæ prima fuerit è decem memorabilibus in Scriptura indicatis tradunt initio Targhum Ruth. Fortassis quia *Gen. 4.* scriptum est. Maledictus tu ex terra (i. ex parte terræ) cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos.

Genes. 4. & 5. — b SETH, genuit Enos an. 105. — 130. — 235.

b ADAM genuit primo Cain, sed Ecclesiæ & maiorum Christi successionem duntaxat in textu persequimur, vt & Scriptura, quæ plures quidem filios & filias ei tribuit *Gen. 5.* verum ne primogeniti quidem Cain progeniem in longum producit, quòd absumpta sit diluuio, ac à Deo desciscens falsos Deos & sacra asciuisset. Seth verò vsque ad Christum perducit *Luc. 3.*

Seth literas Hebraicas & stellarum nomina commentus

Universidad de Deusto
Biblioteca

est. *Suidas.* Astronomiæ inuentum ei etiam tribuitur. *Iosephus.*

Seth q. positio, quoniã positus à Deo loco Abelis. *Gen. 4.* vel fundamentum, quòd futurus esset mundi fundamẽtum, cæteris eius fratribus & propinquis diluuio excisis. *Fasciculus Myrrhæ.*

Genitus ad imaginẽ & similitudinẽ Adę *Gen. 5* id est, bonus vt Adam, pius, pacificus, quietus, non vt Cain turbulentus, & improbus, qui fratricidio jus primogenituræ amiserat, Alioqui iste fortasse similior erat Patri, quantum ad lineamenta corporis & formam.

Apud homines gloriam adeptus est, & super omnem animam generis Adam. *Ecclesiast. 49.*

Henoch vrbium prima de nomine primogeniti Cain, hãc in Libano fuisse scribunt, vbi erat lignorum copia, nempe mons & sylua eiusdem nominis cedrina. Non tamen illic fuisse videtur, sed potius in Assyria, vel alia regione trans Tigrin, quæ esset Orientalis ipsi paradiso Eden. Nam *Genes. 4. Egressus Cain à facie Domini.* (i. loco, in quo ei apparuerat Dominus, siue loco vbi erat cætus piorum, quem Deus solet respicere & fauore prosequi. *)habitauit profugus in terra Nod* (quasi exilij & fugæ, vt latinè latium, quod illic latuisset Saturnus) *ad Orientalem plagam Eden.* i. vltra Mesopotamiam, vbi erat Eden, quousque à Lamec suo abnepote interficeretur.

Ante eam Cain locũ quendam ædificasse à Iosepho scribitur, Naïs nomine. Deinceps auctũ familia hanc vrbem construxisse, ibique primi regni aut potius latrocinij, quo pij ad diluuium vsque infestati sunt, formam & sedem constituisse.

Videtur autem *Naïs* corruptè positum pro Nod. Nam Nod inhabitasse dicitur post fratricidium, *Genes. 4.* Erat autem regio ad Orientalem plagam Mesopotamiæ, in qua Dominus paradisum voluptatis plantauerat ab initio (vel ab Oriente, *Gen. 2.*) Ab euentu sic nominata, quoniam Nod sonat fugam, exilium, quòd in illa terra à Patre & piis profugus & quasi in exilio procul habitauerit, qui ad Occidẽtalem plagam eiusdẽ Eden in Syriæ partibus cõmorabantur.

Inde per tam multos annos hominum cætibus condi potuêre etiam vsque ad diluuium plurimæ ciuitates.

c TEMPORE Enos cœpit idololatria, fictitiorúmq; deorum cultus. Hic solus in sua familia verã & auitam religionem retinens, pietatem instauravit. *In hanc sententiam extrema verba capitis 4. Genes. Hebræorum doctores accipiunt in Genesi magna.*

Scripsisse fertur de religione & modo inuocandi, item de disciplinis. Nam filiis Seth tribuitur columnarum ad posteritatis disciplinam delineatio à Iosepho, Suida, Plinio decantata.

Huic fragmentum de nonnullis diuinis à Iuda Apostolo citatum aliqui tribuunt. *Marianus Scotus.* sed perperã. Nam in B. Iuda legitur. Septimus ab Adam Enoch, non Enos, qui sane fuit ab Adam tertius.

Aliis, homines ab Adam vsque ad Sem filium Noë, Deum vniuersorũ conditorem coluerunt. Nullus enim eorum taxatur, quòd diis alienis fuerit deditus, vel immundis dæmonibus obtulerit. *Cyril. initio lib. 1. contra Iulianum Apostatam.*

Ita, quando tempore Enos nominatim legitur cœptum inuocari nomen Domini, solennior quidam cultus tunc institutus significatur. Alioqui Adam, Cain, Abel, Seth, simplicem sacrificandi ritum vsurpauerant. Simplex enim huius loci

Gen. 4.

Cain ciuitatis Diaboli & regni impiorum conditore. Deinde Henoc eius primogenito siue Cainitarum secundo.

ADÆ SÆCVLO.

3

Gen. 5. c ENOS genuit Cainan ætatis suæ anno 90.

Irad Cainitarum tertio.

Gen. 4.

Anni mundi. 235 325 235 325

loci sententia pendet è superioribus. Interea dum Cain & eius soboles fundendis metallis, ducendis multis vxoribus, ædificandis vrbibus & tentoriis, cæteris rebus mechanicis & huius vitæ excogitandis intenderent. (Nam hæc toto cõtextu præcesserunt) Enos natus est Setho, qui cœpit inuocare nomen Domini: id est, Enos tantum operæ posuit in amplificando Domini cultu, quantum laboris isti insumebant in rebus caducis, sese planè dedens religioni & excogitans solennem inuocandi Dei ritum, adiecto animo ad superiorem & diuiniorem vitam. Pulchra antithesis. Isti excogitabant res ad hanc vitam vtiles, hic ad futuram.

Hinc ab Enos filij Dei, à Cain filij hominum, *Gen. 6.*

Tunc enim cœperunt filij hominum desistere ab orando Deo, eiúsque nomine inuocando. *Onkelos, Gen. 4.* quod prænoscens Seth filium suum Enos vocauit q. ærumnosum & calamitosum, quòd sub eo miserum & calamitosum futurum esset sęculum, degenerantibus scilicet hominibus à vero Dei cultu ad idololatriam & praua opera.

Diebus Enos Oceani exundatio tertiam mundi partem perdidit. Nec tamen sequentes ætates respuerunt, sibi metuẽdo à copiosiore diluuio. *R. Selomo Gen. 6.* quasi fuerit præludium vniuersalis.

Tum etiam gigantes cœperunt esse in terra, quos Scriptura vocat Anachim: *ibid.*

Ab Anac primo Gigante de cognatione filiorum Dei siue Seth, *Abben Ezra, Ibid.*

Hoc etiam tempore ab Adam, Seth, & huius stirpis nepotibus, duæ tabulæ vel columnæ factæ, vna ahenea (iuxta alios lapidea siue marmorea) contra aquæ eluuiones, altera lateritia contra ignis conflagrationes, in quibus liberales artes, præsertim doctrina de Deo & Mathematicæ. In earum altera promissionem de semine, id est, Christo Adæ factam, cælatam scribunt.

d CAINAN videtur quoque primogenitus fuisse. Nam ab Adam vsque ad Noë, vno Seth excepto, omnes fuisse dicuntur primogeniti. *R. Kimhi initio libri Paralip.*

Nec mouet, quòd nonagesimo anno Patris dicatur natus. Nam hæc ætate non nisi circiter septuagenarij procreabant. *Bereshit Rabba & R. Isaac Genes. 10.* vt in secunda ætate ob cõtractiorem vitam incipiebant generare, quando erant 30 annorum aut circiter. *Genes. 11.* Nam vt infantiæ, pueritiæ, iuuentutis & reliquarum ætatum interualla erant longiora & tardiora, quàm pòst, ita etiam vires & functiones. Semel autem apertis seminalibus fontibus & genitalibus causis atque rationibus *gignebant filios et filias. Gen 5.* id est, numerosa vtriusque sexus sobole augebantur.

Mortuus est sub Noë, cum expleuisset annos nongentos & decem, quadringentis viginti & vno annis ante diluuium. frustra autẽ dubitatur, an isti anni fuerint æquales nostris. nam Scriptura nullos alios agnoscit, & annus diluuij *Gen. 7 & 8* dierum fuit 365. à decimo septimo mensis secundi, vsq; ad vigesimum septimum eiusdem mensis vertentis anni, mensium autem duodecim, nominato secundo, septimo, decimo, primo, iterum secundo, cuius dies vigesimus septimus exprimitur, ne quis cogitet menses pauciorũ dierum, quàm nunc.

Tunc erant Gigantes in terra ac deinceps. *R. Selo. Gen. 6.*

e MALALEEL sub Noë quoq; excessit, cum 895. annos confecisset, ducentis nonaginta sex ante diluuium.

Fuit quoque primogenitus. Nisi quod nonnulli existimãt

ADÆ SÆCVLO.

4

Gen. 5. d CAINAN genuit Malaleel, anno 70.

Mehuiaele Cainitarum quarto.

5

Ibid. e MALALEEL gen. Iared, anno 65.

Anni mundi. 325 395 335 460

Universidad de Deusto
Biblioteca

probabile Patrem celerius alios genuisse, sed propter pietatem Malaleelem ius & dignitatem primogenituræ assecutũ, quemadmodum Seth, Sem, Iacob, Iudas, fratribus ipsorum natu maioribus præteritis, ad primum gradum prouehi meruerunt. Hinc Malaleelem propheticè nominatum, q. Laudatorẽ Dei. Atque ita hic tantum fieri mentionem virorum illustrium, è quibus Abraham, deinde ex eius semine populus Dei, tandémque Christus nasciturus esset, nulla habita ratione primogenituræ.

f ET is quoque Noëi sæculo obiit, natus annos nongentos sexaginta duos, ante diluuiũ ducentis triginta quatuor. Omnium diutissimè vixit dempto Mathusale. Nam superauit ætatem Adæ 32. annis.

Hic fuit maximus mũdi descẽsus siue declinatio in religiones & moribus, vt proinde propheticè (quemadmodũ multi alij Patriarchæ, Seth, Noë, Phaleg, Abraham, Isaac, Iacob, &c. non dubito quin & multi alij, quorũ etymon non affert Scriptura) propheticé, inquã, fuerit appellatus Iared q. descensus. Nam loco diuinarum artium emergunt prophanæ professiones & artes mechanicæ per Lamec & eius filios.

Nam Lamec à Caino sextus cum hoc, qui ab Adamo quoque sextus fuit, videtur concurrisse, si modo gradus Cainitarum, gradibus Setteorum respondent.

Cain enim concurrit cum Adamo Patre, vt qui tredecim annis eo dumtaxat fuerit iunior. Henoc Caini primogenitus cum patruo Seth, vt qui ipso fuerit aliquanto senior, aut certè æqualis, vt colligi potest è 4. *Genes.* Sic reliqui. Alioqui Moses tantum recensuit posteros Cain vsque ad septimam progeniem, & neglexit annos vitæ, quoniã nihil piorum refert, ista scire, siue quia nimis isti diu vixerunt cum sibi, tum aliis, siue quia male perierunt omnes, ac diluuiũ in caput cæterorum accersiuerunt. Nominatim Irad, Mehuiael, & Methusael infœliciter periisse tradit *R. Selo. Gen. 6.*

Caini autem stirpem vsque ad septimum gradum perduxit Moses, primò ad docendam Dei bonitatem, qui non statim ad eum vlciscendum processit. 2. ad iustitiam demonstrandam, quia tandem puniuit & peccata parentis, etiam in filios æquè prauos requisiuit. 3. ad veritatem oraculi sanciendam, quod septima generatione puniendum cecinerat, excisa etiam eius sobole & posteritate. *R. Isaac.*

Lamec Caini abnepos (errant qui filium Mathusale accipiũt, etsi eodẽ viguerit sæculo) bigamiam introducit. Nam primus duas vxores habuisse notatur, *Genes.* 4. quasi sex primis generationibus prima institutio & lex matrimonij siue Monogamiæ in paradiso lata à nullo violata fuerit, etiam in hominum tãta paucitate. Liberos 4 habuit ingeniosos & industrios, ad quos inuentio plurimarũ artium refertur, *Gen. 4.* Venationis exẽplum posteris præbuit. Insignis gladiator cũ filio Tubal-Cain arma inuenit & fabricauit, quibus cædes fierent, de quo apud vxores verẽtes ne propterea à Deo puniretur, se purgare conatus est, *Rabbini in 4. Genes.*

Audite, inquit, vxores quia occidi virũ in vulnere meo & adolescentem in liuore meo. septuplũ vltio dabitur de Cain, de Lamech verò septuagies septies. Ex quo loco etiã ipsum colligũt Cainẽ his tẽporibus interfeciſſe, deinde filium suum Tubalcain. *R. Selo. & R. Isaac.* Ideo enim Mosem de industria septem generationes Cain expressisse, quod septima fŏret fratricidij pœnas daturus. Sunt autem hæ, Adam, Cain, Henoc, Irad, Mahuiael, Methusael, Lamec, Tubalcain cum Iabel & Iubal fratribus.

Ita

Annus Genes.		Anni mundi.
	Methusaele Cainitarum quinto.	
Gen. 4.	6	
Gen. 5.	f IARED genuit Henoch, anno 162.	460 / 622
Gen. 4.	*Lamech Cainitarum sexto.*	

ADAM
SECVLO.
ADÆ SÆCVLO.

Annus Genes.		Anni mundi.
622		612.
Gen. 5.	7 g HENOCH genuit Mathusalem, anno 65.	622 / 687.
Gen. 4.	*Iabel, Iubal, & Tubal-Cain Cainitarum septimis.*	

Ita exẽplo ataui sui secundã cædẽ feciſſe significatur. *Gen. 4.* Cainum autem casu inter frutices sagitta transfixisse, deinde filium, qui se fefellisset ferámque eum esse dixisset, suffocasse aiunt.

Sacrarum literarum peritus se cum tota posteritate luiturum pœnas prædixit fraternæ cædis à Caino atauo suo factæ, haud dubiè diluuio. *Ioseph. lib. 1. Antiq. c. 3.*

Cuius causa, cum vxores ipsi nollẽ reddere debitũ cõiugij, apud Adamũ adhuc viuẽtem dicitur cõquestus. *R. Isaac.*

g IN vtraq; progenie est Henoch, quorũ ille primogenitus Cain vrbi nomen dedit, hic propter iustitiã trãslatus à Deo, vinus in Paradisum sub Antichristo cum Elia passurus.

Ambulat cum Deo, ac de eius venturo iudicio vaticinatur, translatus ne videret mortem. *Gen. 5. Heb. 11.*

Omnium primus videtur libros conscripsisse. Nam vsum literarum iam ab Adamo repetiuimus.

Scripsit de futuro iudicio aduersus hæresim Cainitarum, quæ tũc præsertim videtur inualuisse, cuius est hoc fragmentum in Canonica Iudæ Apostoli. Prophetauit septimus ab Adam Henoch, dicens: Ecce, venit Dominus in sanctis millibus suis facere iudicium cõtra omnes & arguere omnes impios de cunctis operibus impietatis ipsorum, quibus impie egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores.

Scripsit & aduersus cultores idolorum & fabricatores, cuius est hoc fragmentum apud Tertul. libr. de Idololatria. Iuro vobis peccatores, quòd in diem sanguinis perditionis pœnitentia parata est. Qui seruitis lapidibus, & qui imagines facitis aureas & argenteas & ligneas, & lapideas, & fictiles, & seraitis phantasmatibus & dæmonibus & spiritibus infamibus & cunctis erroribus, non secundum scientiam, nullum ab eis consequemini auxilium, &c.

Tum artifices statuarum & simulachrorum omnis generis Diabolus intulit, ex quo Henoch idololatriam secuturam prædixit, omniáque elementa, omnem mundi sensum, quæ cælo, quæ terra, quæ mari continentur, in idololatriam versuros Dæmonas & spiritus desertorum angelorum, vt pro Deo aduersus Dominum consectarentur. *Tertull. Ibidem ex iisdem libris.*

Etiam ostia in superstitionem ventura præcecinit antiquissimus prophetes Henoc. *Ibid.*

Scripsit & de Angelis desertoribus & eorum ordine. *Tert. lib. de habitu muliebri.* vbi angelos peccatores mũdani cultus materias & impudicitiæ illecebras detexisse, videlicet aurũ & argentum, & opera eorum, etiam calliblepharum, vellerúmque tincturas inter cætera docuisse commemorabat. *Idem lib. de cultu fœminarum.*

Quem translatum dicimus, Hebræi mortuum ferè existimant, Idque in iuuentutis flore, quoniam tantum vixit annos 365, cùm originalis mundi vita multò esset diuturnior, siue propter victus simplicitatem, siue propter temperationem corporum, nondum rationibus & modis extraordinariis corruptam & penitus propè mutatam, siue quia Deus prauitatem hominum in dies crescentem, breuitate vitæ deinceps vlcisci voluit.

Ferè autem dixi, quoniam Onkelos Gen. 5. v. 24. nobiscum sentit. Ambulauit (inquit) Henoch in timore Domini, & non ipse, quoniam non mori fecit eum Dominus. *Et Targhum Hieros.* seruiuit in veritate coram Domino, & non ipse, quia subtractus est per verbum à conspectu Do-

687.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mini. *Et Fasciculus Myrrhæ.* Non commemorauit mortem eius vt aliorum, quoniam adhuc ipse viuit. Quod magnum est mysterium. Ad monendum scilicet vitam aliam esse expectandam, quo modo translati quoque fuissent homines in æternam vitam, si Adam non peccasset.

Henoch sepeliit atauum suum Adam, deinde superfuit annis 57, translatus anno 69, ante Noë ortum, cum cæteri Patres adhuc essent superstites, & fortasse huius translationis spectatores, quam Deus fieri sic voluit, cum ob alias causas, tum vt homines docerentur non esse vanam spem immortalitatis.

Translatus, ne gustaret mortem, Eliæ sociandus, vt duo testes idonei, secundo Christi aduentui præparentur in confutationem Antichristi, & in gloriam iudicantis filij Dei. *Prosper c. p. 6. lib. de Prouid. Dei. Sic & omnes veteres.*

Inde æternitatis candidatus à Tertulliano libr. contra Iudæos. Aliqui addunt in Eden translatum, vbi placide viuat, in fine sæculi pro Christi fide moriturus. Sed iam è Chrysosto. docui hortum illum diluuio fuisse deletum.

Decessit adhuc iuuenis, in ætatis flore, anno videlicet 365. *Gen. 5.* quæ erat huius æui iuuentus, quot sunt dies anni solaris, vt eius in rebus cœlestibus peritia indicaretur. *Cabbalici.* Hinc citatur ex Eupolemi libro de Iudæis, apud Euse. libr. 9. Præp. c. 4. ipsum fuisse inuentorem Astronomiæ, & à Græcis Atlantem nominatum, item ab Angelis multa didicisse.

Libri Enoch (plurali numero) citantur ab Origene hom. 28. in Num. quibus comprehensa fuisse ait secreta de nominibus non solum plagarum cœli, sed etiam omniũ stellarum atque syderũ. & in Anacephaleosi lib. de Principiis, librum Henoch (numero sing.) materias vniuersas perspexisse, id est, omnes materiæ diuisiones, quæ ab vna in singulas quasque fiunt species, nempe hominum, animalium, cœli, solis, & omnium, quæ in hoc mundo sunt, quousque perueniret ad imperfectum, id est, ad materiam imperfectam absque qualitatibus. Ita videtur Philosophiam illic diuinam & humanam persecutus. Et lib. 5. contra Celsum, librum Henoch de Angelis è cœlo delapsis. Quẽ posteriorẽ vidit Tertull. vbi sup.

Prout extant apud Aethiopes in regno Reginæ Sabæ abyssina lingua, iis etiam tradebantur Dei mandata, leges, ceremoniæque aliquot de Sacerdotio, sacrificiis, alióque diuino cultu, iuxta quas Noë hostias obtulit de animalibus mũdis, non immũdis, Melchisedech Sacerdos Dei excelsi libamẽta, & panes propositionis, Vulgus vota, primitias & decimas, Abraham eiusque posteri multa, quæ postea Moses nouo Spiritus S. afflatu sanxit. Nam ante legem datam, in Genesi, in ipsa naturæ lege plurimos ritus & leges Mosaicas iam fuisse vsu receptas comperies.

Non prætermiserat Henoch promissionem de Christo, futuro semine. Nam etiam in fragmẽto quod supereſt apud D. Iudam, eum venturum ad iudicium cum Angelis concionatur.

Extabant in prima Ecclesia, & proferebantur, è c. 38. Aug. lib. 18. de Ciuit. Integras enim sectiones citant veteres, nominatim Tertullianus lib. de Idololatria, de Pudicitia, & de cultu fœminarum. Origen. in anacephaleosi lib. 4. de Principiis. vt suprà.

Septima generatione siue ætate (quæ incurrit in sæculum Henoch ab Adamo Septimi, vt inuentores à Caïno) artes plurimæ repertæ sunt, præcedentibus naturales artes magis exercentibus, vt agriculturam, pecuariam, venatoriam, ædificatoriam, &c.

Anni mundi 622

A D Æ

S Æ C V L O.

687

Anni mundi 687

A D Æ S Æ C V C O.

8

h MATHVSALE genuit Lamech ann. 187. — Gen. 5. — 687 / 874

Iabel, Iubal & Tubal-Cain Caïnitarũ Septimis. — Gen. 4.

874

Nam Iabel à Caino septimus, ab Adamo octauus *Gen. 4.* pastoritiam nece Abelis intermortuam restituit, cui adiecit vsum habitandi in tabernaculis, eaque circunducendi, vt gregem pasceret. Nomadum auctor. Vel vt distinguunt illic R. Selomo & R. Isaac, Abel primus fuit pastor ouiũ, iste verò etiam aliorum pecorum & iumentorum, adhibitis plaustris & tẽtoriis ad deserta & loca commutanda, pro commoditate Pascuorum. Vnde pater habitantium in tentoriis atque pastorum dicitur. *Ibid.*

Iubal eius frater Musices & instrumentorum eius, seorsum psalterij & citharæ, inuentor. Vnde pater canentium cithara & organo appellatur. *Ibid.*

Iubilandi vocabulum inde in aliquot linguas fluxit. Consanguineus posterorum Seth, siue è posteris Seth fuisse memoratur, *à Iosepho.* fortasse quòd mater eius Ada ex illa sancta radice manasset.

Fertur autem suum Musices inuentum, quemadmodum & filij Seth, ea quæ de disciplina cœlestium repererãt, in columnis cælasse. Falso hanc palmã Amphiarao, vel Amphioni Plinius, Orpheo aut Apollini Diodorus Siculus libr. 5. tribuit. Lege *D. Hieronymum ad Dardanum de Instrumentis.*

Tubal-Cain filius quoque Lamech, sed ex alia vxore Sella, artẽ fabrilem adinuenit, non Vulcanus, quamuis nõ abludit procul ab hoc nomine, primúsque metalla effodit & vsum ferri atque æris aperuit, tumque cœperunt homines sculptilia facere & adorare. *Philo. lib. 1. antiquit. Biblicarum.* Hinc & sculpturę inuentor putatur. quod congruit cum his, quæ è libris Henoch docet *Tertullianus libro de Idololatria.*

Malleator quidem & faber in cuncta opera æris & ferri dicitur *Genes. 4.* sed ibi nihil de auro & argento & cæteris metallis & materiis. Verum libri Henoch ibidem à Tertulliano citati etiam ista adiiciunt. Nam & eorum vsus fuit mox post diluuium, haud dubiè ab hoc æuo repetitus.

Noëma eius soror & ipsa quoque ingenio & inuentionis laude valuit, de qua in sequenti Patriarcha.

h GENITO Mathusale tẽpora fuêre deprauatissima. Nam ideo Pater eius dicitur translatus, ne malitia eius mutaret intellectũ. *Sap. 4.* quæ tum scilicet inter homines regnabat.

Atque illud est Gen. 5. V. 22. Ambulauit Henoch cum Deo postquam genuit Mathusale, non quod ante illum genitum non vixisset religiosissimè, sed quia tunc se totum Dei ministerio dicarit & munere prophetiæ fungi cœperit contra inualescentem impietatem.

Mathusale versatus cum Adam annis 243, cum Noë 600. Nam omnium vixit diutissime, attingens annum propè millesimum. Atque ita Noë, omnia ante Diluuium vel audiuit vel vidit, ficque rerum diuinarum humanarúmque sapientia, fides, religio, traditio, historia continuari facilè potuit, etiam per tres homines vsque ad Abraham, cui quinquaginta octo annis præsentia Noë frui, & ab eo ista omnia discere, per ætatem licuit.

Ipso anno diluuij mortuus, septem diebus ante aquarum inundationẽ, vt sanctè sepeliri & lugeri à nepote Noa posset. *R. Selom in 7. Genes.* Eo enim vsque, à mundi sexcentesimo octogesimo septimo anni vitæ eius 968 protenduntur. Secundum corruptam 70. editionem, diluuium quidem superauit annis 14, at Scriptura octo tantum animas per aquam conseruatas tradit. Nec vtrumque conciliant, qui cum Patre suo Henoc translatum fuisse asserunt, donec diluuium præ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

		Anni mundi.
		874
	9	
Gen. 5.	i LAMECH genuit Noë anno 182.	874
		1056
Gen. 4.	*Iisdem Cainitarum siue impiorum principibus.*	
	MATHVSALE SÆCVLO.	1056

		Anni mundi.
		874
	MATHVSALE SÆCVLO.	
		1056.

toriret. *De quo Aug. lib. 15. de Ciuit.*

Commendatur apud veteres Heb. à iustitia & multarum rerũ cognitione & sapientia. *R. Abrahã in Fasciculo Myrrhæ.*

Scriptura non vltra Iubalem, Iabelem & Tubal-Cain, id est, septimum gradũ genus Caïni ob superiores causas producit, item quia præcipuæ artes mechanicæ suam originem istis debẽt, itaque neque nos vlterius Caïnitas cõtinuamus.

Noëma istorum soror ingeniosa fœmina, ideóque nominata *Gen. 4.* præter consuetudinem Scripturæ, quæ non solet in generationibus mulieres commemorare, nisi sint virtute vel mysterio singulares. Lanificij & texturæ inuentrix, linum in filo traxit, & pannum texuit, cum antea pellibus bestiarum, lanis, similibúsque materiis consutis, contortis, vel deductis ad tunicas, vestes, stragula atq; eiusmodi alia vterentur. Nam in Paradiso consuendi artis speculum Adam & Heua præbuerant. *Genes. 3.*

Oris musicam & vocum modulos, vt Tubal-Cain frater instrumentorum musicorum, excogitauit. Cuius quidem rei non meminit Moses, sed ex nomine ipsius id satis reliquit testatum. Nam Noëma à suauitate & dulcedine. *R. Isaac, Gen. 4. citato veteri Targhum Hierosoly.* Eam à iustitia & virtute commendant Talmudici, à pulchritudine & forma Midras, qua decepti fuerint filij Dei, De quibus Gen. *6. Idem.*

Hanc vxorem fuisse Noëi, & matrẽ Sem, Cham & Iaphet, tradunt Hebræi *in Bereshith Rabba.* Recẽtiores tamen refragãtur, vt R. Isaac, quòd putent vniuersam posteritatẽ Caini, diluuio fuisse consumptam.

i Adam conspicatus filios filiorum & nepotum suorum vsque ad nonam generationem moritur anno vitæ 930. Lamech autem Patris Noë quinquagesimo sexto.

Sepelitur in terra Israel constanti Hebræorum traditione propè agrum Damascenũ, vbi fuerat procreatus, vbi etiam hæc ætas traducta est, hominibus nondum per terræ fines dispersis. *R. Isaac in Genes.*

In Hebron siue Kiriath-Arbeé ciuitate Anachim (Gigantum) sepultum è Iosuẽ 14 Bereschit Rabba & Midras Cantici Cant icorũ affirmãt, nempe in valle Mamre à Hierosolymis distante viginti duobus millibus passuum, versus australem plagam, vt proinde tam sedulò illius loci speluncam à Chananeo Heth, Abraham emerit in eius rei memoriam. Vnde Adam de illis, de quibus Hebræi in officio mortuorũ canunt: *Patres, qui dormitis in Hebron, portas paradisi Eden huic aperite, &c.*

Nostrorum tamen veterum traditio est sepultum fuisse in mõte Golgotano, in quo crucifixus fuit Dominus. *Orig. tract. 35 in Matth. Epiph. in fine Panarij, Athanasius libr. de Passione Domini, Theophylactus in Matt. 27, Euthymius ibid. Cyprianus ser. de Resur. Ambr. lib. 5. epist. 19. & in Lucam c. 25.*

Heua mater generis humani annis decem post virũ suum Adam moritur, id est, anno vitæ suæ & mundi conditi 940. *Marianus Scotus.*

In vtraque progenie est Lamech & eodem sæculo, quorũ ille est sextus à Cain, vxorius & gladiator, hic nonus ab Adã à sanctitate, prophetica facultate & futurorum prænotione commendatus.

Nam prædixit diluuiũ & filij sui futuram virtutem, cúmq; Noah. i. consolatorem à נחם *consolatus est*, per Apocopen appellauit, non à נח *quieuit*, vt ferè censent, vt qui humanum genus esset consolaturus, illud videlicet conseruando & reparando. *Quia* (inquit) *ipse consolabitur nos ab operibus & laboribus manuũ nostrarũ in terra, cui maledixit Dominus, Gen. 5.* Quin & respiciebat ad promissionẽ de Christo, quæ minus fuisset expleta, si filius Noa cum cæteris diluuio periisset. Sic se spe futuri Christi Patres in his miseriis consolabantur. Alij significationem quietis retinent & Quietatorem interpretantur, quasi placarit iram Dei eúmque humano generi conciliarit, &c.

Videtur hic esse Lamech, sub quo secunda fames è memorabilibus decem, quas sic Hebræi initio Targhum Ruth percensent. Decem sunt fames validæ, quas Dominus immisit ad castigandum mundum. prima contigit Adamo viuente, *Gen. 3.* Altera viuente Lamech, *Genes. 5. nisi malis esse Lamech quarti Geneseos de posteris Cain.* Tertia Abrahamo, *Gen. 12.* Quarta Isaaco, *Gen. 16.* Quinta Iacobo, *Gen. 42.* Sexta Booz, *Ruth. 1.* Septima Dauide, *2. Reg. 21.* Octaua Elia Propheta, *3. Reg. 17.* Nona Elisæo in Samaria, *4. Reg. 6.* Decima, quæ expectatur sub Messia, de qua fortasse noster *Ioan. in Apocalypsi.*

Superiores omnes Patriarchæ sub hoc & huius filio Noa moriuntur. Eius enim quinquagesimo sexto Adam moritur. 66 Heua. Eius centesimo sexagesimo nono Seth filius Adæ annorum 912, moritur, tredecimo ante ortum Noë. Eius centesimo decimo tertio Henoch, annorum 365, transfertur, rapitúrque ne malitia mutaret intellectum eius *Sap. 4.* Ex quo significatur omnia tunc fuisse corruptissima. Reliqui sex sub Noë.

Ipsius etiam tempore concupiuerunt filij Dei filias hominum & Gigantes nati sunt, *Genes. 6.* Ex nefando enim concubitu posterorum Seth & Enos, in quorum familiis colebatur Deus, & posterorum Cain, qui Idolis dudum seruiebant, propagantur Gigantes homines magnitudinis stupendæ. Quos proinde Moses vocat Nephilim, item Gibborim, siue potẽtes à sæculo, denique famosos, siue magni nominis, propter facinora & terrarum vastationes, *R. Selomo.* quasi bellis vexarint alios, Manzerim siue spurios Talmudici. Nam hic non putant fuisse coniugium, sed raptum.

Inde secutam illam secundam famem Hebræi tradunt. Fortasse quia scriptum, *Gen. 5.* Iste nos consolabitur ab operibus & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus (i. quam sterilem & infructuosam reddidit.)

Isti antiqui & primi fuere tyrãni oppressa libertate humana & pace tranquillitatéque publica. Hoc enim sonat, *potentes à sæculo* (meolam. i. olim) antiqui primique tyranni, quibus proinde חמס *Hhamas.* i. violentia, violenta oppressio, vis & rapina tyrannica impingitur eodem cap. Vt *Gen. 10.* Nimrod cœpit esse *Gibbor*, siue potens in terra, i. tyrannus, nempe post diluuium cœpit primus potentia & viribus alios opprimere sibi subiicere, vt isti ante.

Primi igitur, qui regnarunt & libertatem hominum oppresserunt fuere Spurij & Gigantes ex infausto concubitu nati. Quasi antea vsque ad mortem Adæ homines vitam communem & politicam ducerent intra suam quisque patriam, tribum & cognationem. Primi autem isti veterem & auitum morem noua imperij cupiditate mutarint, seruitutes inducẽdo, bella aliis inferẽdo, & rudes adhuc ad resistendum homines perdomãdo, occasione fortassis ferri & æris superioribus duobus sæculis inuenti.

Quò fortasse pertinet, quicquid de sedecim Aegyptiorũ ante diluuium dynastiis tradidêre Manetho, Eusebius, &c. Nam prima hæc ætas traducta est in Syria & locis cõiunctis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

i. Aegypto, Arabia petræa, Chaldæa, Mesopotamia, Assyria, Armenia & eiusmodi Asiæ Mediterraneis.

A Cain tamen formam quandam regni longe prius institutam tradit Iosephus, de quo supra.

Sed & luctuosior calamitas ex istiusmodi disparium cultu coniunctione exorta. Nam cognitio Dei prorsus in aliis extincta est, quàm in Noë, tribus filiis & quatuor eorũ cõiugibus, vt Deus indignatus post reliquias paucorum piorum, vt Mathusale & Lamech, ad se placida morte collectas, eluuione reliquum hominum genus deleuerit.

Filij ergo Dei Fideles, pij, religiosi illic appellantur, nempe filij Seth & Enos, filij autem & filiæ hominum carnales, impij, profani, alieni à religione, Idololatræ, posteri videlicet Cain. Nec enim audiendi sunt Iosephus, Tertullianus, Iustinus, Cyprianus, Lactantius, Seuerus Sulpitius, Suidas, & si qui alij, qui Angelos intelligunt ac censent Deum, vt singularem peruersitatem illorum sæculorum puniret, permisisse, vt Angeli regionum præstites, cum mulieribus congressi, Gigantes humani generis terrores & mastiges procrearent. Angeli enim, æquè ac animę nostrę, sunt essentiæ spirituales, incorporeæ, separatæ, puræ, seminis denique genitalis expertes, citra cuius missionem impossibilis est procreatio. Quare quæ de incubis & succubis dæmonibus narrantur, non ad generationem pertinent, sed ad coïtum, quem per assumptum corpus simulare possunt Dæmones. Consule Hieronym. quæstionibus in Genesin, Aug. in iisdem, & lib. 15. de Ciuit. c. 23.

Non alienè etiam Chaldæus, R. Abraham Abben Ezra & alij Hebræorum filios Dei optimates & nobiles interpretantur, filios hominum plebeios, & obscuriores.

k 120 annis ante diluuium Gigantum & tyrãnorum istorum præcipui furores, direptiones, raptus nuptarum & innuptarum, violentiæ, *Gen. 6* indicatæ, denique Dei decretum de contrahendis hominum diebus. *Seder Olam.*

Quibus toris Dei metum & cultum Noë prædicauit, cum vxore primum, deinde post susceptos liberos cum tribus filiis & totidem nuribus. Vnde octauus præco iustitiæ dicitur, *1. Petr. 3.*

100 ante diluuium annos in arca perficiunda consumit, vsus opera non modo filiorum & domesticorum, sed & quorumlibet industriorum sui æui. Anno enim ætatis 500 mandatum de ea accipit, 600 ingressus est. Imo verò 120 totos in ea se occupauit, adeo vt interrogatus responderet, diluuium venturum, quo omnes submergerentur, nisi resipiscerent. *R. Selom. Genes. 6.*

Tantæ erat molis & artificij, vt quæ futura esset mũdi epitome. Tanti ponderis, vt non potuerit attolli è terra vlla vi ante diem quadragesimum, cum iam aquæ propè ad altos montes peruenissent. *Abben Ezra Gen. 7.*

Et quidẽ tredecim cius cubitis ob onus intra aquam perpetuo permanentibus. *R. Selom. Ibid.*

Habuisse 300 cubitos longitudinis, 50 latitudinis, 30 altitudinis (erat enim sex partibus longior quàm latior, & duabus latior, quàm altior, vt posset nare, neque à ventis vel undis euerteretur.) certum quidem est, at figura non perinde constat.

Alij cubicam, planeque quadratam fuisse statuũt, nisi quòd infernè concauas trabes subiiciunt, vel certè longas perticas & quasi temones ante & retro procurrentes, vt facilius aquę innataret.

Alij

MATHVSALE SÆCVLO.

Anni mundi.

1056

n. 7.

10

k NOE in diluuio natus erat annos 600.

1056

1656

Isdem & aliis Caïnitarum principibus, quorũ posteritatem, familiámque diluuium extinxit.

1656

Anni mundi.

Alij acuminatam quatuor angulis è basi ipsa paulatim sese in vnius cubiti cuspidem erigentibus. Sic R. Abraham, qui eam facit similem triãgulo, quatuor scilicet triangulis è basi quadrata sese in vnius cubiti apicem per 30 cubitos altitudinis angustantibus, id est, pyramidi quadrangulæ.

1056 Alij primum è plano in altitudinem quindecim cubitorũ quadratum ducunt, deinde stringunt arctántque, donec in pyramidem inæqualiter longitudo & latitudo exurgat, vera autem altitudo in medio versetur. Alij totam in 30 cubitos quadrant, indéque à quatuor angulis superioribus tectum sensim in vnius cubiti acumen attollunt, vt eam superne tecto pyramideo, aut certè ouali concludant. Sic R. Selomo, & veteres ferè omnes. Alij etiam figuram prisinam ei attribuunt. *Buteo libro de Arca Noë.*

Vtut sit forma magis quadrangula erat, quàm rotunda, vel acuminata vel rostrata, nullam aut exiguam speciem nauium nostrarum habens, sine instrumentis nauticis, sed diuina prouidentia huc illuc fluctuans. Intrinsecus loculata, mansiunculisq; varia, triplici cõtignatione distincta, ima sentinæ loco, media pro animalibus mansuetis & feris, suprema pro hominibus, auibus, herbis & fructibus, in quadrata stabilitate consistens, ne impulsu ventorum, aut impetu fluctuum, aut motu animalium inclinari posset vel mergi, supernè cacuminata, vt imbres celerius omni ex parte diffunderet: è tabulis & tignis Gopher, quæ arbor est de lõgissimæ & firmissimæ cedri genere.

Cubiti, ad quos eius facta dimensio, sumendi videntur è proportione & magnitudine hominum istius sæculi, qui vt maiores multo erant, quàm qui secuti sunt, ita & porrectio à brachij flexu ad vltimum digitum. i. cubitus, longè maior. *Abben Ezra Genes. 6.* Sunt & cubiti quidam sacri communibus duplo maiores *Ezech. 40.* Ita minimum 300 cubiti longitudinis arcæ erant sexcenti nostrates.

Origenes mauult fuisse Geometricos. Talium autem cubitorum vnus continet nouem vsuales. vnde & Celso epicureo probat per analogiam cubiti geometrici arcam fuisse mirę magnitudinis. Quam sententiam commendat Aug. lib. 15. de Ciuit. c. 27.

Porta infernè circa arcæ medium hærebat, deinde instar pontis sublicij siue subductilis, vt clauderetur, subrigebatur.

Fenestra cristallina siue è corpore lumen solis transmittente, propè tectum interiora illuminabat. *R. Leui Gen. 6.*

Tunc ergo vsitata erant corpora diaphana siue pellucida. Nam צוהר Tsoar differt ab חלון *Hallon*, quòd Hallon sit fenestra quælibet. Tsoar autem fenestra pellucidi & saphyrini corporis lumen transfundentis. *Ibid.*

Tota autem arca mystica. Materia & forma materiam & formam Crucis præcipui nostræ salutis instrumenti exhibent. Nam latera extensa figuram crucis reddunt. Interiora ordines & gradus Ecclesiæ. In ea animantes omnis generis præter serpentes, &c. Sic Ecclesia ex omnibus nationibus congregatur, & in ea boni versantur pariter & mali, sed hi in inferioribus tabulatis, homines autem & aues. i. boni in superioribus, &c.

Denique Arca quam fecit, & in qua cum suis euasit, prophetia nostrorum temporum fuit. *August. lib. 18. de Ciuit. c. 38 & 15 c. 26.*

1656 In eam ingressa sunt septem (bis septem malunt Abben Ezra & R. Leui) animalia munda, cuiusque specici terrestris,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæ quidem è semine propagantur & duo immunda. Item è singulis volatilium mundorum generibus septem, immundorum duo. Hanc munditiem quidam accipiunt ex esu, alij è sacrificiis, in quibus non omnia promiscuè vsurpabantur, sed ea dũtaxat, quæ postea lege præscripta sunt. Ego crediderim vtroque respectu per anticipationem sic fuisse appellata, & Mosem ad legem, quam dictaturus erat in Leuitico, respexisse.

Potuerunt autem omnis generis terrestria & volatilia, ad quorum procreationẽ necessaria est sexuum coniunctio, facile arcæ illius amplitudine comprehendi, quoniam non ita multa illorum sunt genera. Terrestrium enim species, quas vel veterum diligentia, vel recentiorum experientia obseruauit, vix centesimum & quinquagesimum numerum superant. In quibus boue aut equo maiora paucissima sunt, nec plura quàm sex, æqualia non multa, minima verò cætera omnia.

Serpentes autem vel è putredine, vel ex terræ humore & luxurie oriuntur, vel sunt ancipitis naturæ, vt nihil eos in arcam ad seruandam speciem introire necesse fuerit. Sic nec quæ è commixtione diuersi generis nascuntur, vt Muli, Burdones, Leopardi. Item quæ in aquis sunt ancipitis generis, vt luteres, vituli marini, aues marinæ & fluuiales.

Quantum ad victum etiam feræ & alites, quibus caro cibus est, fructibus pomisque vescũtur, maximè ficubus, glandibus, castaneis, nucibus. Potuit ergo vir sapiens & diuinitus admonitus, quæ cuique congruerent, præter carnes reperire, & recondere. Præterea omnibus vesci cogit fames, & nihil est quod Deus suaue & salubre facere non possit, qui etiam vt sine cibo viuerent diuina facultate donaret. *August. & Abben Ezra Genes. 6. V. vlt.*

Tota posteritas Cain, diluuio absorpta est. Mathusale obiit ipso diluuij anno, vel iuxta quosdam translatus est, vt Pater, animo & corpore. *R. Samuel in Parastasi c. 13. R. Isaac Gen. 4.* Octo animæ duntaxat seruatæ sunt. *1. Petr. 3.* id est, Noë cum vxore, tribus filiis ac totidem nuribus.

Corruptelam istorum temporum indicat Christus *Mat. 24 & Luc. 17.* In diebus Noë erant comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsque ad eum diem, quo ipse intrauit in arcam, & non cognouerunt donec venit diluuium & perdidit eos. Petrus, *1 Petr. 3* increduli. *Eccles. 44,* tempus iracundiæ. Ex quo liquet, etsi nullus adhuc esset vsus vini, carnium & piscium, tamẽ non simplici aquę potu & ciborum apparatu vsos fuisse, sed factitio & delicato. Denique deprauatos fuisse voluptatibus, opinionibus, moribus, religione, luxu, &c.

Noë ætatis quingentesimo. i. ante diluuium centesimo diuino oraculo monitus non tãtum arcam fabricare incipit, sed etiam filios gignit. non quidem eodem anno, sed tribus cohærentibus. Iaphet (nam est probabilius Sem fuisse tãtum dignitate primum) 500, Cham 501, Sem 502. qui proinde non nisi fuisse centum annorum legitur, quando genuit Arphaxad, biennio post diluuium, *Gen. 11.* id est, sexcentesimo secundo Noë Patris.

Nec prius genuit, quia instituerat viuere in perpetuo cælibatu, vel coniugali continentia, & contemplationis studio, & tædio sæculi sui corrupti, & metu habendi prolem, quæ diluuio ipsi iam ante annos 20 reuelato periret. Quare non nisi excitatus oracolo dicitur ad procreationem processisse, quò humanum genus seruaret. Fuisse enim cõtinentissimum inde

Anni mundi. 1056.

MATHVSALE

SÆCVLO.

1656.

inde apparet, quia *Gen. 5* cum de præcedentibus Patriarchis, ipso etiã Henoch sanctissimo dicatur *Genuitque filios & filias*, de solo Noë vsurpatur alia formula, *Genuit Sem, Cham & Iaphet.* Qualia multa obseruant Hebræi, qui proinde in Arca castitatis suis exemplar fuisse tradunt, & ne post renouatum quidem *Genes. 9* præceptum de propagatione, rei vxoriæ dedisse operam, aut vllos suscepisse liberos, quamuis post diluuium 350 an. vixerit, ac eo pertinere veterem fabulã vel allegoriam potius de eo castrato.

Sub ipso sex patriarchæ moriuntur. Eius enim 84 Enos magnus Dei inuocator, annorum 905 obiit. Eius 179 Cainam annorum 910. Eius 304 Malaleel annorum 895. Eius 366 Iared annorũ 962. Eius 595 Lamech Pater & Propheta annorum 777, quinque ante diluuium. Eius denique 600, qui erat Diluuij, Mathusale, annorum 968. Ita è Decem Patriarchis originarij mundi solus Noë, septem diebus ante diluuium, fit reliquus.

Noë excepto, omnes primæ ætatis huius Patriarchæ viderunt Adamum. Nam

Seth,		800
Enos,		695
Cainam,		650
Malaleel,	vixit cum Adamo, annis	505
Iared,		470
Henoc,		308
Mathusale,		243
Lamech pater Noë,		56.

* *Summa, anni 1656. dies 6.* — Anni mundi 1656

* Hæc ætas secundum Hebraïcam veritatem, annorum est 1656. Septuaginta corruptè habent 2242. id est, 586. præter iustum numerum, iuxta quos Mathusale annis 14 post diluuium vixisset.

Sic secunda ætas à diluuio ad natiuitatem Abrahæ, secundum Hebræos, expletur an. 293. vel 292. Secundum Septuaginta 942. id est 650. præter iustum calculum.

In cæteris ætatibus vsque ad transmigrationem, 70 cõueniunt, aut non nisi vno anno, differunt, vt Isidorus ostendit, aut certè paucis, nisi fortasse in tertia, de tempore habitationis in Aegypto, quoniam in aliquibus exẽplaribus Exo. 12. additur Καὶ ἐν γῇ χανάαν. Sed de eo post.

His perperã circiter 600. addidere 70 Interpretes, vel eorum potius corruptores, vt hæc ætas sit annorum 2242.

In sexta ætate, quæ est à transmigratione ad Christi natiuitatem, vel mortem, diuersi diuersa sequuntur, vt suo etiam ostendam loco.

HAC PRIMA AETATE DOCTRINA ECCLESIAE promulgatur prophetiis Adæ, libris Henoch, &c.

HAC prima ætate purę & salutaris religionis ad nos trãsmissæ & ad seculi extremum duraturæ fundamenta iaciuntur, ac vigent. Fideles vocabantur Filij Dei, Genes. 6. *Regebantur* reuelationibus, *Gen. 2. 3. 4. 6. 7.* Traditionibus *Adæ. Nam traditiones sunt scripturis antiquiores. Deinde* Prophetiis *Enos & Henoch. Inuidisse enim Adam Filiis suis & posteris traditiones ad salutem necessarias non est probabile, cùm id sit quouis parente indignum, præsertim de Deo, eius Verbo, & Spiritu, quos viderat & allocutus fuerat,* Gen. 2. *De creatione Mundi, cuius nobilissima pars fuerat, adeo vt eius rebus Dei iussu nomina secundũ cuiusq; naturas imponeret.* Ibid. *De Animæ diuina inspiratione & productione ad Dei imaginem & similitudinem, quam ipse expertus esset,* Genes. 1. *De hominis dignitate & Dominio supra reliqua, quod ipse accepisset.* Ibid. *De statu innocentiæ, à quo exciderat, de lapsu, & peccato, quod commiserat, vt omnium calamitatum fonte, De horto voluptatis, futuræ vitæ immortalis typo, è quo eiectus fuerat, de Angelis, quorum aliqui cum flammeo gladio & versatili ingressum horti tuebantur,* Gen. 2. *De Diabolis humanigeneris hostibus, eorúmque tentationibus, quorum vnus per serpentem se & coniugem deceperat. De semine*

Universidad de Deusto
Biblioteca

mulieris. i. Christo, qui sibi ad peccati & miseriæ medicinam promissus fuerat Genes. 3. *De sanctificando Sabbato, propter creationis beneficium, de sanctitate & legibus matrimonij, de quibus ipse prophetasset* Genes. 2. *De sacrificiis & cultu Dei, de Dei preceptis & voluntate, de Morte, de Pœnitentia, de Pœnis propter peccata, quæ omnia ipse experimento didicerat, vel per Spiritum Dei, aut mentis suæ, ingenij, & naturæ præstantiam perfectionémque conceperat. Denique de cunctis mysteriis, ad salutem maximè necessariis, quibus eum Deus plenè non modo vt prophetam, verum etiam vt virum immediatè à se procreatum imbuerat. Nam idcirco ei videtur ævum produxisse in annum 930. i. plusquam primæ ætatis dimidium, vt radices pietatis longas relinqueret. Hinc deinceps* Dei vnitas *in invocationibus & vsurpationibus nominis* יהוה, *quod non recipit pluralem formam.* Trinitatis mysterium *è creationis rerum opere. In eo enim vniuersa molitus est Deus per Verbum in Spiritu S. Et ex hominis opificio. Nam in eo, faciamus, inquit, hominem ad imaginem nostram. Verba scilicet Patris ad Filium & Spiritum Sanctum, ipsius tanquam consiliarios, eos tanquam pares & socios ad tam singularem fabricam inuitantis, vel certe trium diuinarum personarum seipsas ad hoc insigne opus cohortantium,* Gen. 2. *Sic, Faciamus adiutorium simile illi. Et, Ecce, Adam factus est, tanquam vnus ex nobis, Ibid. Adde plurali forma Deum Elohim fuisse ab hominibus huius ætatis ferè nominatum & inuocatum.* In Christum fides *tanquam liberatorem,* Genes. 3. *Mulieris semen insultum erit Serpenti, conteretque caput eius. i. vim & potentiam, vbi dicitur Semen mulieris, non Viri, quòd ex incorrupta virgine sine seminis virilis admixtione nasciturus esset. Vbi & Targhum Hierosolymitanum, Remedium erit filiis mulierum & sanitas, tibi autem ô serpens nulla erit medicina. Verum te ipsi conculcabũt calcibus suis in fine calcis dierum manibus regis Christi, suæ per regem Christum.* Figuræ, *quibus est depictus, per incarnationis præludia in externis Dei apparitionibus & anthropopatheia Genes. 2, 3, 4, 6, 7. In victimis tunc immolatis, propter quas traditur occisus à mundi origine Apo. 13. In vestibus pelliceis agni, quæ nudis datæ sunt, idque ad diei vesperam. Nam sub vesperam mundi i. nouissima ætate erat corporandus & peccatorum nuditatem tecturus.* Fides *in Abele, Henoch, Noa Heb. 11* Fidei signa *sacrificia duorum generum,* Cruenta *in typum sacrificij crucis, Agnus Abelis, fide oblatus & à Deo probatus acceptúsque externo quodam & visibili signo Genes. 4 Heb. 11.* Incruenta *in typum Eucharistiæ sacrificij incruenti, Minhá siue oblatio Cain de terræ frugibus Ibid.* Et sacramenta, *patrum externi & religiosi ritus ab Enos instituti Genes. 4, loca religiosa et altaria ab Abele et Cain erecta, Ceremoniæ ab Henoch scripto etiam relictæ & fortaße purificationes, tanquam baptismata, vt in sequentibus naturæ ætatibus Genes. 35, Iob 1, & Legis, Leuit. 10. Num. 6, quo modo Diluuium Baptismi typus 1 Pet. 3.* Matrimonij *in paradiso instituti Genes. 2. Hoc nunc os ex ossibus meis & caro de carne mea. Quamobrem relinquet homo patrem & matrem suam & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. i. duo supposita in vno coniugali commercio per substantiarum inter se commixtionem, vel duo in vna prolis persona. Gen. 1. Benedixítque illis Deus, & dixit Crescite, & multiplicamini & replete terram subiicitéque eam,* Pœnitentiæ & eius operum. *In libro Henoch, qui extabat in prima Ecclesia & ad istud docendum citatur à Tertull. libro de Idololatria, imò, & B. Iuda in Canonica. Huius virtutis præco fuit Noë 2. Pet. 2. Exempla autem illustrissima Adam, qui post Abelem & Cainum ortos videtur statuisse viuere in perpetuo cœlibatu & luctu, vt sua peccata liberius plangere posset, nec ad cognoscendam Heuam processisse, nisi ad suscitandum semen sanctum in Abele extinctum. Gen. 4. Heua, quæ filiorum alterum Habelem vocauit. i. vanitatem, anhelitũ, fumum vanescentem. Seth, qui primogenito suo nomen imposuit Enos. i. ærumnosi. Habel, qui virgo permansit vsque ad diem necis suæ. i. annum vitæ centesimum.* Bona opera. *Eorum præco Noë 2. Pet. 2. Ea Deum promereri Gen. 6 & 7, Placere Deo Gen. 5 citante Apostolo Heb. 11. Nonne si bene egeris recipies, Sin male, statim in foribus peccatum. (i. pœna peccato debita) aderit Gen. 4.* Liberum Arbitrium, *ex eodem loco Hebræi ferè omnes illud colligunt. Item è verbis adiunctis, Sub te erit appetitus eius (peccati) & tu dominaberis illius (peccati, vt & Abben Ezra & Rabbini ferè omnes illic docent, planè vt Augustinus lib. 15 de Ciuit. c. 7.) Quod Deus Caino inculcare voluit, ne ipse putaret peccato Adæ patris sui libertatem arbitrij esse amissam, & impietatem, quam Caluinus sequitur, de necessitate peccandi amplectendam.* Ministerium publicum, Sacerdotium. *Gen. 4. Habel & Cain sacrificant. Enos incipit inuocare nomen Dei (paulo solennius, quàm antea) Gen. 5. Citante B. Iuda publicè Henoch prædicat verbũ Dei. Gen. 6 Noë, interpretante B. Petro 2. Pet. 2.* Festa *Gen. 2. Benedixit Deus diei septimo, & sanctificauit illũ. i. sacrum sanctúmque haberi iussit. Quare Adam Sabbatum celebrat & colit, in illúdque condit ex antiquis Rabbinorum monumẽtis Psal. 91 & in Diem Sabbati inscribit. Reliquos Patres Sabbatizasse quoque Abben Ezra in Decalogum & Lyranus Gen. 7. docent.* Delectus ciborum. *Abstinentia à carnibus, piscibus & vino perpetua. Gen. 1, vbi herbæ duntaxat, olera & fructus arborum in cibum concedũtur, & vitis Gen. 9 non nisi post diluuium plantatur, siue è syluestri satiua efficitur. Gen. 2. vbi arboris etiam notitiæ boni & mali esus inhibetur. Genes. 7, vbi animalia quædam munda (ad sacrificium,) alia immunda.* Traditiones *vt de animantibus mundis & immundis Genes. 7. de Matrimonio non agitãdo cum impiis & disparibus religione Gen. 6. de vltione septuplũ danda de Cain Gen. 4. Nã etiã Dei colloquiũ cũ Cain post multa sæcula ad posteritatẽ peruenit. Lamech enim ab ipso sextus circa mũdi septingentesimum. Septuplũ, inquit, vltio dabitur de Cain, &c. Ibid. Multo magis per manum accepta sunt Dei verba ad pios Adam, Heuam, Abelem, Enos, Henoch, Noam, &c.* Cura mortuũ, *veterum Rabbinorum in Bereshith Rabba & in Midras Cantici Canticorum. Ad quẽ locum postea vxori, sibi & posteris sepulchrũ delegit Abrahã magno precio Gen. 23, de quo illud Iudæorũ in officio pro defunctis, Patres, qui*

qui dormitis in Hebron, portas Eden aperite illi. Gen. 5 Henoch nõ apparuit, quia tulit eũ Deus. Quasi quæsitus fuerit ad supremum officium. Dies septem distulit diluuium à se præfinitum Deus in gratiam Mathusale, vt eius exequias Noa cum sua familia sanctè & honorificè curare posset, R. Sel. Gen. 7, v. 4. Denique reliqui Patriarchæ propter sanctorum communionem in palæstina vel quàm proxime viuere, mori, sepeliri & diem Domini expectare cupiuerunt, vt Rabbini docent è suis traditionibus & historiis: Purgatorium. *Carcer, in quem inclusi spiritus eorum, qui increduli fuerunt aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë cum fabricaretur arca. 1 Petr. 3. id est, Dei misericordiam, quasi pij illorum temporũ existimarent maiorem fore Dei patientiam & misericordiam, quàm minas à Noë fabricante arcam denuntiatas. Quare & in illa sua incredulitate, id est, non credentes futurum diluuium, oppressi sunt, indéque (quia alioqui pij erãt) in carcerem descenderunt, quousque eis mortuis Christus veniens prædicaret, Ibid. & euangelizaret, Ibid. c. 4. Eius picturæ erat flammeus gladius atque versatilis interpositus inter peccatores & paradisum Genes. 2. Cuius rei mysterium Adamum, quum esset ipsi obiectum, non latuit, nec ipso interpretante posteros. Eo autem fuisse pictum Purgatorium ignem interiectum inter miseros & cœlos docent Rabbini multi veteres, & è nostris Origenes. Nam & Iudæi credunt ignem quendam purgantem & emundantem fidelium animarum maculas per menses duodecim. Zoar Genes. 18 & 47. Leuit. 21. R. Alphes in tract. Ros Hassana c. 1. fol. 216. R. Ioseph Albo lib. Hikkarim 4. c. 34. Etsi alij Rabbini per gladium hunc significatam malint gehẽnam & æternam pœnam, qua afficiendi essent impij.* Sanctorum memoria. *Cherubim, qui sunt sancti Angeli inter peccatores & paradisum constituti, Genes. 2. & custodes gazarum horti Eden, in officio Iudæorum pro mortuis. Habel per fidem defunctus adhuc loquebatur Genes. 4. Heb. 11. Henoch in cœlum translatus ad piorum consolationem Gen. 5.* Vita æterna. *Ex eiusdem Henoch translatione, Ibid. & ex animæ immortalitate, quam credebant ex Adæ diuino ortu, in quo ei insufflauit Deus spiraculum vitæ. i. extrinsecus ei animam indidit, non è potestate materiæ. Adde qui insufflat de suo aliquid tribuere è R. Nahaman, vnde Poëtæ animam diuinæ auræ particulam didicisse videtur. Item ex vi imaginis & similitudinis Dei, Rursum ex appellatione animæ humanæ ab Adamo impositæ.* Neshama *enim diuinum quid & cœleste designat, quasi* min Shamaim. *i. de cœlis. Prætereà è paradisi voluptatis obiectu & recordatione. Nam is erat cœli typus. Denique è Dei & Angelorum apparitionibus & promissionibus Adæ, pissque factis.* Iudicium futurum. *Genes. 4. Nonne si bene egeris recipies, &c. Prophetauit & de eo septimus ab Adam Henoch dicens: Ecce venit Dominus cum sanctis millibus suis facere iudicium cõtra omnes, & arguere omnes impios de cunctis operibus impietatis suæ, quibus impiè egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti sunt, contra ipsum, peccatores impij. In B. Iudæ epistola. Atque hæc originarij mundi fides, religio, doctrina, quæ sequentis perenne extitit fundamentum ac radix.*

		Anni mundi.
	SECVNDA ÆTAS, PATRVM, QVÆ & Diluuij, quasi pueritia populi Dei.	
	Vsque ad sacerdotium Aaron, omnes primogeniti ex stirpe Noë, cuius series & ordo describitur, fuerũt sacerdotes, victimásque immolarunt, & hæc sunt primogenita, quæ Esau fratri suo vendidit. Hiero. ad Enagrium, è trad. Hebr.	
Gen. 8.	a DILVVIVM duravit anno vno, diebus 10.	1656. 1657.

a ARCA consedit in montibus Ararat, qui à Græcis Taurus & Ceraunij appellantur, & Armeniam scindunt, à Chaldæo Onkelos cardui, vel catdueni, quos Cordæos Curtius appellat. Strabo fortasse Gordiæos, partem seu cornu Tauri. Ararat autem esse Armeniã docet Heron. in cuius montibus adhuc appareant arcæ vestigia, & eius quædam frusta in miraculum factæ rei ab incolis ostendantur. Quod idem proditum à Iosepho.

Diluuium cœpit mense secundo, id est, vt Hebræi ferè sentiunt è R. Eliezer, Octobri, in 40. dies vsque ad 27 Nouembris. Aquæ deinde inualuerunt per menses vndecim. Eóque Seder Olam annum Solis esse productiorem anno lunari, diebus vndecim ostendit.

Probabilius R. Iosua, die decimo septimo mensis secundi, id est, Iiar siue Aprilis in dies 40 vsque ad 27 Maij. Gen. 7 per dies 150. i. quinque menses inualescentibus aquis, vsque ad decimum septimum mensis septimi c. 8. i. Tizri siue Septembris. Nam 40 primi dies, quibus pluit, & rupti sunt fontes Abyssi siue Oceani, his 150 diebus includuntur, contra R. Selomonẽ & Lyranum. Hinc vsque ad primum diem decimi mensis, (Tebet siue Decembris) decreuerunt aquæ vsque ad montium cacumina. Post 40 dies emissus est coruus. i. die decimo mẽsis vndecimi (Sebet siue Ianuarij.) Post septem columba. i. decimo septimo eiusdem mensis. Post alios septem non vltra rediit. i. post 24 Ianuarij. Quid inde actum sit vsque ad primum diem primi mensis Nisan siue

Universidad de Deusto
Biblioteca

Martij non memoratur, id est, per dies 35 vel 36. Die autem primo primi illius mensis deficcatæ sunt aquæ superficie tenus, tunc que sublatum est arcæ tectum ad captandam auram & flabellandum arcæ aërem. In arca interim adhuc remanet Noë dies 56. id est totum illum mensem Nisan cum 27 diebus mensis secundi Iiar siue Aprilis, cuius decimo septimo, anno superiore sese in arcam inecerat. Ita in arca fuit menses 12 (lunares) & dies decem. i. integrum annum solarem.

Mirabile diluuium, non tantum quia vniuersum, verum quia paucis diebus, nempe 40, ruptis fontibus Oceani & fluuiorum, terræ venis, cœli aeriſque sudoribus & nubibus liquefactis, supereuit altissimos montes, quindecim cubitis, id est, mediam aeris regionẽ multis spatiis, quià eam plurimi de altioribus intersecant, vt Atlas & montes lunæ in Africa, Olympus in Græcia, Caucasus in Asia. Sed & terram vndique oppressit circumfuditq;, ac in primum & antiquum ordinẽ elementa reduxit, vt ætherem ignis, ignem Aer, Aerem Aqua, Aquam Terra sequeretur absque vllo dierũ & noctium, hyemis, æstatis & reliquarum anni tempestatum discrimine, *Genes. 8. v. vlt.*

Berosus ille suppositititius. Noam syderum obseruatione deprehendisse impendens diluuium, atque ita nanc sibi prospexisse fabulatur. Sic impij astris, naturæ, casui vel humanæ industriæ tribuunt, quod à Dei gratia vel iudicio est profectum.

Diluuium autem Noe, Scriptura non astris, sed Dei iustitiæ, & voluntati tribuit. Quia omnis caro corruperat viam suam, &c. *Gen. 6, Luc. 17, Mat. 24.*

De diluuio Deucalionis Ouidius in Metamorph. & Plutarchus Opusculo, Brutas animantes esse rationis participes, eadem ferè scribunt. Vt columbam fuisse emissam, vt nauem erectam in montem Parnassum Thessaliæ (vel potius Indiæ Paropamissum). Interim Deucalion fuit Noa 800 annis minimùm posterior.

Thebani etiam de Ogygio diluuio aliquanto antiquiore his finitima dicitant. Sic & Americani de quodam suo.

Sic Alexander polyhistor & Abydenus à Cyrillo lib. 1 contra Iulianum producti, nempe Saturnum, Xisuthram præmonuisse de futura inundatione, atque ita illum sibi fabricasse arcam, in qua se seruauerit, cum omni bestiarum genere cúmq; suis scriptis in Heliopoli Aegypti. Deinde nauigasse cum sua arca in Armeniam, vbi emissis aliquoties auibus, tandem in terram descenderit.

Citatur & Phauorinus & Stephanus de loco, in quem arca descenderit.

Citantur & Berosus, Hieronymus Aegyptius, Mnaseas Phœnix apud Iosephum *lib. 1. Ant.* qui & addunt, locum, in quo Noe descendit fuisse appellatum Saleh Noah, Græcè ἀποβατήριον q. descensum Noë, in monte Baris, qui & Paropanisus.

Noe reparatorem orbis, qui in pristinum Chaos diluuio penè redierat, prophani mundi Genesim ignorantes, Cœlum, Ianum & patrem deorum appellarunt. Hic primus vitem syluescentem satiuam fecit, vinique vsum hominibus monstrauit, *Geneseos 9.* Ab hoc inuento, Ianus fortasse dictus est: Nam Iain Hebræis vinum est. Herbas hortẽses aliásque eiusmodi restituit è seminibus & tenellis plantis in arca reconditis, *Talmudici & R. Selo. Ibid.* Artes Mechanicas, quas Cain eiusque posteri repererant, homines docet. Mathematicas

Anni mundi. 1656

NOE ET DILVVII SÆCVLO.

Gen. 7.

1657

Anni Diluuij. 1

Anni mundi. 1656

NOE ET DILVVII SÆCVLO.

2

1657

ticas ab Adamo, Seth, Præcedentibúsque Patriarchis inuentas, duabus ingentibus columnis (quarum vna lateritia erat, ne cõflagratione periret: altera marmorea, ne diluuio absumeretur) imprimit atque consignat, aut potiùs, è duabus columnis è lapide & latere factis, in quibus disciplinas posteri Seth conscripserant, ne è memoria delerentur, solam lapideam euasisse reperit & restituit, quæ in Syria hactenus permanet. *Iosephus primo Antiquit.*

Instrumentum & vsum nauigandi, præceptore Deo, hominibus monstrauit: Nam τεβά, qua voce eius arcam nominauit Moses, non est propriè Aron, id est, arca, sed vas nauigationi aptum. πλοῖον, vt apud Iosephum Berosus loquitur, etsi nauigiorum vulgarium non haberet formam, neque remos. *Abben Ezra, Gen. 6.*

Quo factum, vt posteri duce Iapheth, mari se audacter cõmiserint, repleuerintque Occidentis insulas.

Iosepho assentitur Plinius libr. 7. cap. 56. his verbis. Apud Babylonios fuerunt lapides coctiles, in quibus multa scripta erant de Astrologia, &c. Atque hinc probat, literarũ vsum fuisse apud Assyrios sempiternũ, cum Beroso & aliis.

Noë cum Sem ex Armenia rediit in veterem patriam, id est, loca Damasco vicina, vbi constituit regnum & pontificatum Salem, quæ Melchisedech administrauit. *Hebræi.*

Ibidem posteri eius habitarunt, donec nimium multiplicati & aucti sese expanderunt per Orientalia loca proxima & contigua, Inde enim. i. ex Oriente leguntur profecti tertia ætate in terram Sennaar siue Babyloniam, priusquam dispergerentur, *Gen. 11. v. 2.*

Agriculturam exercens primus arauit terram cum animalibus. Prius enim agros duntaxat fodiebant.

Vnde instrumenta rustica reperisse traditur. *R. Selom. Gen. 5.* Vir agricola, & quia plantauit vineam, qua sata ebrius factus est, vinitor, *Gen. 9.*

Nempe recondiderat semina & plantas, vel potius, quemadmodum Deus conseruauit arbores in mediis vndis & fluctibus ne subuerterẽtur & perirent (Nam Gen. 8 colũba ore carpsit ramũ frõdentis oliuæ) ita & radices & semina genitalia. Eius enim prouidentia hic non tantum eluxit in seruanda Noë familia & animãtibus, sed etiam reliquis rebus physicis.

Exemplum altaria erigendi & sacrificandi à maioribus acceptum posteris tribuit. Ecclesiam collapsam restaurauit.

Apud eum iustitiæ fidei hæredem institutum (*Hebr. 11.*) ex arca egressum, Deus renouauit legem de coniugio contra vagas libidines, propter quas præsertim mundus aquis perierat, ad legitimam hominum multiplicationem. Deinde legem de cæde ad eorundem conseruationem. Tertiò esum carnium & piscium antea intentatum concessit, excepto suffocato, morticino & eiusmodi, in quibus sanguis non est effusus, ipso denique sanguine: quam legem etiam repetiuit per Mosem & Apostolos, in cæremoniam & signum prohibitæ crudelitatis in proximũ & cædis humanæ *Gen. 9.* (Altiora mysteria hic nõ persequimur.) Cum ea autem permissione reliqua animalia, præ crudis vescuntur, sic vescendi consecuta sunt potestatem. Antea enim etiam ipsa herbis pascebantur. *Basil. Hom. 11. Hexa.* Huic, Noë vini potum de suo adiecit. Primam tamen viuendi rationem Orientales retinuerũt, quousque Pygmalion imperaret. *Hier. cõtra Iouinia.* Quod in Indiis continuarunt, præsertim Bracmanes populi & Gymnosophistæ philosophi, ad quorum æmulationem Pythagorici, multíq; alij Græcorũ sapientes se cõposuerũt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quia Xenocrates scriptum reliquerat in templo Eleusiniæ tria hæc præcepta insculpta fuisse, Honorandos parentes, venerandos Deos, abstinendum carnium esu, ex Tripolemi vetusti legibus. *Ibid. & Porphyl. lib. de abstinentia ab animalib.* Nam vel sæculo Alexãdri Magni Porus Indorũ rex dicebat Alexandro, Meus victus sunt olera, palmarum encephali & fructus, potus autẽ aqua, quam mihi fluuius fundit. *Suidas in φοινίκων εγκέφαλοι.* Quæ edulij puritas ita à Porphyrio & Pythagoricis defensa est, vt nisi Dei permissum interuenisse sciremus, videretur naturæ dictamine omnino ab animalibus abstinendum.

Interim animalia permittuntur, quia diluuium corrupit fregítque vim & bonitatẽ terræ, debilitauit etiam, peiorémque reddidit naturam humanã. Hinc illud Fasciculi Myrrhæ Gen. 10. Omnes generationes post Diluuium fuerunt infirmæ & debiles comparatione priorum ob aquas Diluuij.

Septem præcepta dantur, quæ Hebræi partim præcepta filiorum Noë, partim præcepta naturæ appellant, & obligare etiam gentiles scribunt isto ordine, Non colere idola. 2 Benedicere Deum. 3 Seruare ius publicum. 4 Cauere ab incestu propinquorum, alióque nefando concubitu. 5 Non fundere humanum sanguinem. 6 Non rapere. 7 Nõ tollere membrum de animali viuenti. *Hebræi pabim, vt R. Selomo in 2. cap. Ierem. Seder Olam cap. 5.*

Arcus cœlestis, misericordiæ Dei & Crucis, in qua Christus fuit vt in arcu extensus, fit symbolũ *Gen. 9.* tũncq; primũ in nubibus ponitur aucta Solis luce, *Abben Ezra*, vbi taxat R. Saadiam dicentem extitisse ab initio, sed nunc primũ positum in signum mundi nunquam amplius diluuio perituri.

Multis annis post (*Abben Ezra Gen. 9.* contra eos qui ista coniungunt) plantata vinea, Noë inebriatus, & irrisus.

Vnde secutum oraculum de eius filiis, qui omnem terram repleuerunt. *Benedictus primum Sem*, è quo ortus Abraham credentiũ Pater. Deinde Iaphet, è quo dilatata est gentium plenitudo & ingressa in Tabernacula Sem, i. Ecclesiam. Postremò Chanaan filius Cham infœlicitati seruitutis subiectus. Vnde Chananei, qui in vndecim gentes creuerãt à posteris Abrahæ, Lot & aliquot aliorum deleti sunt funditus. *Deut. 2.*

Cham autem, quia destitutus est paterna benedictione, non paruam plagam reliquæ suæ posteritati attulit, vt & ipsa indignationem Dei in suum parentem testaretur.

Nam filij Mizraim secundo geniti, vt Aegyptij nigri & deformes nati sunt, *R. Selo. Gen. 12.* Getuli præter nigrorem ore putidi, vt cogantur salem perpetuo habere in ore. *Postellus in compendio Cosmographico.*

Filij Phut tertio geniti, vt Mauri, nigri, simi, labeones, alióve modo prodigiosè affecti.

Filij Chus primogeniti nigerrimi, &c. Nam certissimum est originem nigredinis non à regione propriè (vt hactenus est existimatum) ob solis ardores, sed à stirpe & sanguine Chus prouenire. Quoniam sub æquatore & locis vtrique tropico vicinis inter istos nigerrimos sparsi reperiuntur albi vel cineritij, qui illic in sua albedine perseuerant, vt qui manarit è sanguine Abrahæ, Salomonis, Iudæorum & aliorum inquilinorũ. 2 Quia nec in Indiæ littoribus sub eodem climate, imò verò parallelo (nisi ex traducta aliundè stirpe) eo coloretinguntur. Sed nec in Atlanticæ, in qua homines sunt oleastrino Indóve, aut vt plurimum, cineritio colore, præter paucos, in vno solo loco, ob eámque rem vicinis inuisos cum

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1		1656
	NOE ET DILVVII SÆCVLO.	
1		1657

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1		
	NOE SÆCVLO.	
	II	
Gen. 11.	b SEM, filius Noë genuit Arphaxad ab eluneanno 2.	1657
2	*Iapeto Europæorum & Septentrionalium patre.*	1659
2	*Camese Arabũ, Afrorum, meridionaliúmque satore.*	

cum alioqui veri Aethiopes sibi de sua summa placeant nigredine. 3 quia vsque ad 35. gradum latit. in Africa vltra æquatorem sunt aterrimi, cum apud nos Hispania, Sardinia, Syria, Arabia, Babylon, Chaldæa, Persis, Susiana, Gedrosia intra 35 gradus latitudinis cis Aequat. nullatenus Aethiopes ferre videantur. Credendum itaque traditioni Hebraïcæ, quæ ex albo parente Cham (sicut & Iaphet & Sem albi erant) natum affirmat Chus (aut saltem eius posteros) atro colore in sceleris paterni argumentum. *Ibid pag. 38.*

Præter calamitatem seruitutis. Nam Arabiæ gentes, quæ è Chus descenderant, ab Ismaele, Esaũ, Madian, & cæteris Abrahæ filiis è Cethura, à Moab & Ammon Loti F. partim extinctæ, partim sub iugũ missæ sunt. Africæ autem populi perpetuæ Europæorum & Asianorum seruituti obnoxij, qui proinde Reges ferè habuerunt extraneos, olim Iudæos, Persas, Ptolomæos, Græcos, Romanos, Saracenos, hodie Turcas, Ismaelitas. Sed & Abyssinorum Præto-Ioannes suam originẽ refert ad Salomonẽ, ejúsq; nobilitas tota ab Abraham, de quo pòst.

Proprie tamen Chanaan maledictus infœlixvè pronuntiatus, non Cham, quia auctor fuit, & origo scandali. Turpitudinem enim aui Noë reuelauit, quem non modo non castigauit Pater, sed & fouit, corridẽdo & conuocando fratres ad istud spectaculum, In eum autẽ versa est imprecatio, non in Cham, ne Chus Aethiopum pater, Mizraim Aegyptiorũ, Phut Lybum ea immerentes includerentur, qui proinde & ipsi aucti sunt cœlestibus & tẽporariis gratiis. Nam Aethiopes regnum florentissimum iam olim habuerunt, & perpetuo à diebus Salomonis & Reginæ Sabæ fideles fuerunt. Aegyptij Christum è primis susceperunt. Sic Afri. &c. Soli Chananei penitus ab Israelitis vel extincti, vel in alienas terras electi, vbi miserè viuunt & barbarè. &c.

Quòd autem istud contigerit, vt rectè Abben Ezra, multis annis post Diluuium ex eo apparet, quia, Chanaan tunc erat adultus, & præcipuus tragœdiæ auctor, qui tamen erat quarto genitus. Cham enim iam ante eum genuerat Chus parentẽ Aethiopum, Mizraim Aegyptiorum, Phut Lybum. *Gen. 11.*

Tunc, imo tota hac 2 ætate habitabant in tentoriis, nullis adhuc pagis vrbibúsque conditis. Nam Genes. 9 nominatur tentorium Noë, & tabernacula siue tẽtoria Sem (idem enim in Heb. vocabulum. אהל *Ohel* significans tabernaculũ motorium mínimèque fixum.) Quem morem aliquandiu seruarunt Patriarchæ sequentis ætatis, è variis locis Genes. de quibus proinde Apost Heb. 11. in casulis aut potius in tabernaculis, ἐν τοῖς σκηναῖς habitando, &c. Et Vrbium primæ post Diluuiũ, non nisi post diuisionem gentiũ, prouecto iam Abraham, nominantur & condi docentur, Genes. 10. & 11.

Doctores Hebræi, vt scribit *R. Leui in 9. cap. Genes.* tradunt Cham execuisse testiculos patri, ne deinceps liberos procrearet. Quid simile Poetæ nostri de Cœlo & Saturno fabulantur.

b Sem post diluuium vixit an. 500. superstes Abrahæ an. 35. vsque ad annum Iacob prope quinquagesimũ. Nam moritur sexcentenarius. Constanti Hebræorum sententia, ipse est Melchisedech, qui per tot annos, nempè à diluuio ad sæculum Iacob, fuit præcipuus ecclesiæ Dei gubernator. *Hieronymus ad Enagrium.*

Magna probabilitate Hebræorum Talmudici, Iosep. lib. 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

c.10. Kimhi in Rad. נגד, (etsi refragetur initio Paralip.) R. Selomo Geneſ. 10 docent, Iaphet primo loco à Noe fuiſſe genitum, 500 ſcilicet patris anno: Cham ſecundo, 501. Sem autem omnium poſtremo, cùm pater peruenisſet ad 502. vel 503. etſi contra Noſtris, vt *Auguſt. lib. 16. de Ciuit. cap. 2.* Iaphet minimus putetur, Sem maximus. Sed eius nihil interest ad noſtræ Eccleſiaſticę hiſtoriæ ſeriem.

Interim ratio Hebræorum videtur inuicta. Quicunque fuit primogenitus Noe, erat centenarius ineunte Diluuio. Nam natus quingenteſimo anno ipſius, qui ſexcenteſimo in arcam ingreſſus dicitur Geneſ. 6 & 7. Sem autem non niſi fuit centenarius biennio poſt Diluuium, Geneſ. 11, qui annus erat ſexcenteſimus ſecundus Noe. Sem igitur non fuit primogenitus.

Deinde Geneſ. 10, vbi ex ordine hiſtoriæ texitur trium progenies, Iapheti genus præcedit, Cameſis ſequitur, Semi tandem ſubiicitur. *R. Leui.* deniq; ibid. Sem dicitur frater Iaphet maioris (ſic enim accipiunt Hebræi in genitiuo, non in alio caſu *Maior. &c.*)

Prius tamen ſoleт nominari à Moſe, verum vt dignior & pietatis autę tenacior, non vt antiquior. item obſeruantię & amoris cauſa ad honorandam eius memoriam, qui ſuus populique ſui eſſet parens, denique propter primogenituræ prærogatiuam, dum ex eius ſemine oriturus eſſet populus Dei, & Chriſtus.

Sem apud homines gloriam adeptus ſummam & ſuper omnem animam (poſt Seth) in origine Adam. *Eccleſiaſt. 49.* Patris ebrij nuditatem, cui illudebant Cham & Chanaan, pallio cum altero fratre operuit, atque paternam benedictionem promeruit. Salem regiam cõdidit & templo adornauit, in quo ſacrificiũ & Eccleſiæ ſedam primariam fouere erat ſolitus.

Ex eo pij homines procreati ſunt, qui in Dei cognitione permanſerunt. E' fratribus ij, qui ſe ad falſa numina contulerunt.

Non perinde profanis notus fuit, qui alioqui Cham & Iaphet meminere ſub nomine Cameſis & Iapeti, quoniam Orientalium pater, quibuſcum commercium prope nullum habuêre, vt cum Europæis & Septẽtrionalibus, quorũ parẽs Iaphet, cum Afris & meridionalibus, quos Cham procreauit.

Iaphet ab Heſiodo & Poëtis Iapetus nominatur, cuius filium faciũt Prometheum, à quo hominem è limo terræ factum, & igne Iouis è cœlis delibato animatum ſcribunt: fortaſſe, quia ſermonibus ipſius, doctrina de creatione protoplaſti, apud poſteros conſeruata ſit.

Quemadmodum autem Iapeti, & quidem inter Gigantes, nomen Græcis & Latinis notum fuit, quamuis vnde eſſet ignorarent, ita fratris nomen non ipſis adeò fuit obſcurum, quin inter Gigantes cum Deo bellantes Cameſem nominarent. *Vt Cato in fragm. de Originibus.*

Ab his diſſeminatæ ſunt & diuiſæ in terra gentes 70, quot notantur capita familiarum Geneſ. 10 & 11. Nempe 26 è Sem, 30 è Cham, 14 è Iaphet.

Quamuis autem Iapheti progenies gentibus & linguis nomẽ dãtes initio pauciores fuerint, tandẽ tamẽ cæteras numero & multitudine ſuperarunt, vi paternæ benedictionis. *Dilatet dominus Iaphet.* i. multiplicet eius ſobolem & ampliſicet eius fines ſupra reliquos. *Faſciculus Myrrhæ.* Hinc effuſiones incredibiles populorum è Septẽtrione in Europam, Africam, Aſiam & omnes orbis partes. Hinc ampliſſima

regna

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1		1657
	NOE SECVLO.	
2		1659

Anni Diluuij.		Anni. mundi	
	12		regna Macedonum, Græcorum, Romanorum, Tartarorum, Turcarum, &c.
2	c ARPHAXAD genuit	1659	c apud 70 Interpretes Arphaxad dicitur genuiſſe Cainam, & Caina Selam. nullum exemplar Hebraicum hoc loco huius mentionem facit. Quinetiam vetuſtiſſimi Hebræi nominatim notant à Noë ad Abraham tantum decem eſſe generationes, quot erant ab Adam ad Noë. B. quidem Lucas cap. 3. vndecim numerat, ac Cainan infert in hunc ordinem, .. Poſſit etiam dici Arphaxad genuiſſe Selam per intermedium Cainam. Nam ſæpe Hebræis *gignere* tam maioribus reliquis, quàm proximis parentibus tribuitur. Sic cùm non meminiſſet Cainan Moſes, id B. Lucas poſuit, ſiue è veterum Hebræorum hiſtoriis, ſiue è Spiritus ſancti afflatu,
37	Selam ætatis ſuæ an. 35.	1694	
	Elam, Aſſur, Lud, Aram quatuor aliis filiis Sem.		
	Gomer, Magog, Madaï, Iauan, Thubal, Moſoc, & Tyras ſeptem Iapeti F.		
	Chus, Mizraim, Phut, Chanaan, 4 filiis Cham.		
	13		Quod ſi verè Arphaxad genuit Cainam, deinde Caina Selam, genuit Cainam anno 18, & Caina Selam ann. 17. Qua ratione Sela natus eſt ipſi Arphaxad, cũ Arphaxad ageret 35 annum. Sic Numeri tantum in 70 erunt corrupti, vt totis his ſæculis. Atque hæc eſt prima trium de Chronologia huius ætatis, quæſtio.
Gen. 11.	d SELA genuit Heber	1694	Cæterùm quia Arphaxad vixit 438. peruenit ad Abrahæ 146 annum. Iſaac 46, Mundi 2096. Sic Heber, à quo Hebræi dicti ſunt, omnium Patrum poſt diluuium diutiſſimè vixit, excepto vno Sem, nimirum annos 464, vſque ad 80 Iacob. Hac methodo, quinam, quibuſcum, & quandiu vixerint, facilè deduces.
67	anno 30.	1724	Secunda huius ætatis quæſtio eſt de natiuitate Arphaxad, vt tertia de Abrahæ, de qua ſuo loco.
	Hus, Hul, Gether, Mes Filiis Aram, Syrorum Patris.		Nonnullis dicitur genitus anno primo diluuij, aliis, ſecundo. Difficultas in eo eſt poſita, quòd *Biennio poſt diluuium, Gen. 11.* interpretentur poſt diluuium ſcilicet inchoatum. Ac ſic ferè Hebræi, qui hanc ætatem præfinitè annis 292. concludunt. Simplicius eſt de biennio poſt abſolutum diluuium.
	Aſcenaz, Riphat & Togarma F. Gomer, Gallorum P.		Niſi verò tam cito poſt diluuium reperiretur natus, poſſet non videri primogenitus, quia Gen. 10 v. 22 & 1. Paral. 1 nominatur tertio loco, nempe poſt Elam & Aſſur.
	Eliſa, Tarſis, Cittim, & Dodanim F. Iauan Græcorum P.		Vti fuêre generis humani primordia in Armenia, Meſopotamia (ibi enim Eden paradiſi locus, *Eze.*) Chaldæa, Syria, ibique ante diluuium homines duntaxat incoluêre: ita hæ ipſæ primum regiones poſt illud habitatæ ſunt, & ſapientiam à maioribus acceptam coluerunt ad vſque labiorum confuſionem.
	Saba, Hauila, Sabattha, Regma, Sabathaca F. Chus Æthiopum P.		Poſt diluuium cœpit habere locum illud Plinij, Quanto magis præterit ſæculi curſus, tanto minora corpora fert natura.
67		1724	d Moritur annorum 433, Iacob 31. Gignit trigeſimo & ſic ferè deinceps. Nam vt contractior eſt iam vita, ita & vitæ functionum vſus celerior.
			Notant enim ſub huius patre humanam vitam dimidio imminui cœpiſſe. Cum enim ſuperiore æuo homines explerent 900 annos, iam his diebus ad 400 redacti ſunt, vt ſub Phaleg ad ducentos. *R. Selo. 1. Paral. 1.*
			Naſcuntur copioſè futurarum gentium patres. E Sem cui ab Euphrate cum Syria Oriens totus obtigit, Arphaxad Chaldæorum, quos proinde diminutè Caſdim, à tribus po-

Universidad de Deusto
Biblioteca

	firemis literis ארפכשד vocant (è quo Heber Hebræorũ) Elam Elamitarum, qui pòst ab infusis in ipsorum regionem Persis de genere Iapheteo & Medorum sanguine, *Fasciculus Myrrhæ Genes. 9* Persæ dicti sunt. Assur Assyriorum, Lud Lydorum, Aram Syrorum, vnde in Hebræo Syria sic appellatur, cuius metropolis Damascus, etiam vsque ad Augusti tempora vocatis Arameis (inquit Strabo) quos Syros dicimus. E quo Hus Auxitidis regionis in confinio Syriæ & Arabiæ Pater, Hul Armeniorum, Gether Etharorum, qui & Armenij, Mes Mesiorum siue Mæonum. Ioctan Hebri F. Indorum, è quo tredecim Indiarum propagatores suo tempore nominandi.	Anni Diluuij. 37	Anni mundi. 1694
	E Iaphet, cui contigit Septentrionalis regio à Tauro & Amano montibus Ciliciæ & Syriæ vsque ad glaciale pelagus, & Europa vsque ad Gades, Gomer Galatarum siue Gallorum, Magog Scytharum, vnde & Hebræi Scythiã hoc appellãt nomine, quod & Hieron & Iosephus testãtur. Madai Medorum, Iauan Ionum, siue Græcorum, vnde in Heb Græcia nominatur Iauan Es 66. Ioel. 3. Dan. 8, 9 &c. & Græci Iones, & quinta eorum lingua Ionica & mare Ioniũ, per quod è Syria itur in Græciam. Tubal Hispanorum siue Iberum, Esa. 66. Mosoc Moscouitarum & Capadocum Ponticorum, quorum metropolis tempore Hieronymi Mazaca, Thiras Thracum, E Gomer Ascenez Germanorum, Riphat Riphæorum, vbi & Riphæi montes, Togorma Sarmatarum (Recentioribus Hebræis Turcarum.) E Iauan Elisa Eliseorum siue Aeolidum, vnde lingua Græcorum quarta Aeolica. Tarsis Cilicum, quorũ metropolis Tarsus, Cittim Cypriorum, quorum ciuitas Citium, quæ nobis Zenonem philosophum peperit, propriè Europæorũ maris mediterranei accolarum vel insularium, vnde Romani & Itali Num. 24 & Dan. 11 sic appellantur, & Græcorum insulani, Es. 23. & Macedones, 1 Mach. 8. Dodanim Epirotarũ, apud quos Dodoneum oraculum. Rhodamin (Nam 1. Paralip. additur) Rhodiorum.	*Lud, Anam, Laab, Naphtu, Patrus, Chaslu, Caphtor F. Mizraim Ægyptiorum P.*	
	E Cham, cui cessit ab Euphrate meridionalis tractus vsque ad extrema Africæ, Chus Aethiopum, vnde Aethiopia Chus Hebraïcè nominatur, Mizraim Aegyptiorum, vnde & in Heb. Aegyptus sic dicitur, & apud Ptolom. & hodie per totum Orientem. Phut Mauritanorum, vnde fluuius Mauritaniæ Phut & tota regio Phutẽsis, vbi hodie regnum Fessense, Chanaan Chananeorum, quorum regionem postea Iudæi, vi imprecationis Noë & propter eorũ peccata occuparunt. E Chus Saba Sabæorum, in Arabia, de quibus Poëta, mittunt thura Sabæi, Euila Getulorum, qui sunt in parte Aethiopiæ Occidentali, Africæ desertis adhærentes. Sabatha Sabathenorum, qui nunc Astabari, Sabataca Cephalecorum in intima Africa secundũ littus maris Aethiopici, quorum annales affirmant Salomonis classem illuc tertio quoque anno auri causa nauigasse. Raama populorum magis mediterraneorum, qui paulatim antiqua nomina perdiderunt, vel potius ignorati sunt à nostris Geographis, vt plerique alij Africæ, verẽtibus fortasse, ne regionibus extra Tropicum Cancri positis, stulta quadam vulgi persuasione, torrerentur.	*Sidone, Heth, Iebus, Amor, Girgas, Heu, Arac, Sin, Arad, Samar, & Hamath F. Chanaan.*	
	Ex hoc Raama Saba Sabaim auctor, vnde Regina Saba, quæ inuisit Salomonem. Dadan ignotæ gentis, sed Sabainis propinquæ.		
	E Mizraim Aegyptiorũ fonte Lud Marmaricorum, Anam Cyrenaicorum, quanquam hi dicantur bello quodam Aethio-	67	1724

Anni Diluuij. 67		Anni mundi. 1694
	NOE SÆCVLO. 14	
Gen. 11. 101	e HEBER gen. Phaleg anno 34.	1724 1758
	Saba & Dadan filiis Regmæ de genere Chus.	
	Philistim filiis Casluim de genere Mizraim Ægyptiorum patris.	
101		1758

Aethiopico consumpti. Laab Lybum, Nephtu Nubianorum, Patrus petreæ Arabiæ. Caslu Troglodytarum, de quibus egressi sunt Philistim Palestinorum patres, Caphtor, Capadocum ad Taurum, (non ad Pontum.)

E Chanaan Sidon Sidoniorum, Heth Hetteorum, Iebus Iebusæorum, Amor Amorrhæorum, Gergas Gergesæorum, Heus Heueorum, Arac Aracheorum, quorum metropolis Arca contra Tropolim, in radicibus Libani. Sin Sineopum qui Sin ciuitatem non procul condiderũt, Arad Aradiorum, qui Aradiam insulam tenuerunt angusto freto à Phœniciæ littore separatam. Samar, à quo nonnulli Samariæ montem denominant, Hamath, à quo ciuitas Syriæ Hemath, in Scriptura celebrata, quam Aug. Antiochiam, Hiero. Epiphaniam Græcis temporibus nominatam asserit.

Hi quidem longè plures sustulerũt filios, (Nam Gen. 11. de quolibet ferè inculcatur, *Et genuit filios & filias*. i. numerosam vtriusque sexus sobolem) sed solum nominantur patres & capita gentium & linguarum matricum. Cæteri sunt per cognationes, familias & gentes confusi.

Quare hæc ætas merito inscribi potest mater & parens humani generis, siue ætas propagationis & multiplicationis humanæ. Nam his trecentis annis genus humanum copiosius esse auctum & multiplicatum, quàm 1600 annis diluuium antegressis, ex eo apparet. Primo, quia tot illis annis vix Asiæ mediterranea potuerint impleri, cum iam post 300, tanta multitudine extiterint nepotes Noe, vt non modo illa loca repleuerint, sed etiam vniuersum continentem, imo etiam maris insulas, Gen. 10 & 11. Secundo, quia lex matrimonij siue monogamiæ in paradiso lata sex primis generationibus, ne quidem inter Cainitas violata sit, inter filios autem Dei nunquam, cum iam hoc æuo polygamia locum habuisse videatur è cõiugiis Abrahæ, Iacob, &c. Tertio, si ex vno Iacob intra 430, iuxta alios 210, sexcenta hominũ millia exierunt ex Aegypto, præter paruulos & fœminas, qui non erant pauciores, quot potuêre nasci intra 300, è tribus filiis Noë præsentim benedictione Dei & Patris cumulatis?

Forma certè Ecclesiæ quæ 300 primis, & quidem inter cruces acerbissimas plus creuit auctáque est, quàm vetus Synagoga bis millenis, adeo vt mundum totum occuparit & per eum se latè disseminarit.

e HEBRAEIS nomen dedit. In Chaldea inter Tigrim & Euphratem remansit cum tota posteritate, quousque Thare cum filiis migrauit in Mesopotamiam, deinde Abraham in Chananeam, à quo Euphratis transitu in alienam terram, Rabbinorum multi, *vt R. Selo. Genes. 10* Abraham primum Hebræum, indéque eius posteros Hebræos dictos putant, non ab hoc Patriarcha. Nam & *Heber, trans, vltra*, quasi transfluuiales.

Sapiens Propheta apparuit, quòd filium suum vocauit Phaleg, i. diuisionem, quia illo viuente linguæ & regiones diuidendæ erant. *R. Iose.*

Vocabulo prophetico siue prouidentiæ, vt innotesceret in hac diuisione orbis terrarum, plus fuisse diuinæ prouidentiæ, quàm humani consilij & industriæ.

Secundo genuit Ioctan à diminuendo siue minorando, quòd diminuerit sibi de mundi negotiis, vt vacaret rebus diuinis & philosophiæ. *R. Selom. 1. Parali. 1.* Quasi è duobus ipsius filiis vniuersa sapientia manatura esset in homines. Diuina per Phaleg Hebræorum patrem, humana & Philosophica per Ioctan Indorum & Orientalium genitorem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnde philosophia illis locis ab omni antiquitate floruit, Bracmanes, Gymnosophistæ. Et in libris regũ, historia præsertim Salomonis, sapientes Orientis. Tardissimè Occidentales sapuimus & sciuimus. — Anni Diluuij. 101 — Anni mundi. 1758

Tres prophetæ huius ætatis Noë, Sem, Heber. *Seder Olam c. 21.*

f PHALEG à diuisione nomẽ habuit, patre eius afflato numine quodam prophetico. Eius enim æculo, id est, sub vitæ ipsius extremum, *Auctore R. Iose.* in diuersas linguas, prouincias, & gẽtes terra diuidenda erat inter filios Noë. Alioqui natus est 101 post diluuium anno. Ex quibus Sem, qui & Melchisedech sacerdos Dei viui, cum suis, Orientalem Syriæ patrem, versus Euphratem obtinet. Cham Zoroastres Bactros, Iudæam, Arabiam, Aegyptum, AEthiopiam, totam denique per ordinem successionis Aphricam. Iaphet, siue Iapetus cum septem filiis corúmque posteris, Europam nostram & Septentrionalem Asiæ partem. Hinc poeta, Audax Iapeti genus, primum se credere transtris, &c. — Gen. 11. — 131

Antea enim nemo mare sulcarat. Hinc poetæ aureo sæculo negant mare fuisse traiectum. Exemplum arcæ illos in insulas traxit, quas & repleuisse à Mose memorantur.

Nomina posterorum eorum Hebraica id clarè indicant *Genes. 10. & 1. Paralip. 1.* vt Assur, Madai, Lud, Sidon, Iauan siue Ion, &c. Ne Græci glorientur se terris imposuisse nomina. Origines enim populorum secundum familiarum sortitiones alibi non leguntur, quàm apud Mosem Gen. 10 & 11.

Ciuitas & Turris Babel ædificatur, ne posthac posset vllo diluuio perire: quæ fabulæ de Gigantibus cum Ioue bellantibus materiã præbuit, & de Aloidis Titanis & Terræ filiis, qui manibus magnum aggressi rescindere cœlũ, apud Virg. ex Homero.

Ex vna lingua Hebræa, multæ, nẽpe 70, vt Hebræis placet, factæ sunt: quod colligunt è capitibus familiarũ, quæ totum recensentur. *Gen. 10.* Sed id sub finẽ vitæ Phaleg. i. 48 Arahæ.

Omnium ergo matrix Hebraica mundo coæua, *Hiero. in Sopho. Orig. hom. 11. in Numer. & ferè Hebræi, præter R. Iuda, cui in tra. Sanedrin, Adæ Sermo Aramæus, id est, Syriacus.* Quæ vt prima fuit, ita erit & vltima. Nam eius vsus est, erítque in cœlo, dum ea Sancti, vt Psalmus ait, in sæculorum sæcula laudabunt Deum. *Haymo 1 Co. 13 Viguerius è doctrina Scholasticorum, Instit. c. 9. §. 1. v. 8. p. 103. Remigius 1 Co. 13. Ioan. Dominicus Cardinalis super Magnificat, Vualdus de monte regali c. 9 lib. de laudibus & triumphis trium liliorum.* Vnde & Angelicam dictam putant ab Apostolo 1 Co. 13.

Ita non quærendum cum Platone in Cratillo, Voces ne sint à natura, an ex hominum instituto, vt censuit Aristoteles. Nam Deus ipse linguas confudit, id est, ex vna multas fecit. *Hebræi*, siue miscuit (*Balal* hoc sonat & simplici vnitati opponitur vt mixtio & confusio) miscuit inquam, vt iam non esset vna lingua siue loquela, sed mixtæ, & confusæ. i. variæ & multiplices, vt iam se mutuo non intelligerẽt, séque separare cogerentur.

Sic earum diuisio siue diuersitas neque est naturalis, cum vnicus principio esset Adam cum sua vxore, sed publica calamitas in hominum genus diuinitus effusa, Deíque punitio, neque ex humano consilio, vel vitio, vt prima & vnica progressu temporis fuerit variata, & plures facta, quia simul omnes vnius essent dialecti & idiomata. cum constet 70 linguas radices planè habere diuersas, nec inter se quicquam habere

15

f PHALEG gen. Rehû ætatis anno 30. — 131 — 1758

Ioctan fratre minore. — 1788

NOE ET DILVVII SÆCVLO.

Anni Diluuij. 31 — Anni mundi. 1758

habere commercij & affinitatis.

Hebraica, quæ antea communis erat, apud Hebrum (à quo linguæ & populi nomen) remansit incorrupta, quòd neque consilij, neque operis eorum, quibus turrim in cœlum erigere placebat, interfuisset. Nam etsi ista confusio contigerit vltimo anno Phaleg. i. ætatis eius 239, at ei Heber superuixit 170 annis, vsque ad 82 videlicet Iacob. In eo enim finiit antiquus Macrobiorum Vigor.

Qui turrim ædificauerunt, appellati sunt Meropes, ob diuisam vocem. *Vide Suidam in voce, Hebræi.*

Imò verò remansit etiam in Syria & terra Chanaan, antiquis Patrum sedibus cúmque in eam venit Abraham Chaldæus, tam ipse, quàm posteri ipsius locuti sunt Labio Chanaan, quæ est ipsamet lingua sancta. circa quæ tempora corrupta est in Syria, vt deinceps, non Hebraica siue Chananea fuerit, sed eius duntaxat dialectus proximus. Nam propius Syriaca ad eam accedit, quàm reliquæ. *Elias Præf. Meturgheman è Talmudicis.* Quod videtur sumptum è c. 19 Esaiæ, In illa die ciuitates in terra Aegypti loquentur lingua Chanaan, & colent Dominum exercituum. Sic enim Esaias appellat linguam sanctam & Hebraicam. Atque hinc fortasse suprà R. Iuda Adæ sermonem fuisse docuit Arameum.

Sed nec qui morabãtur in Syria & Chanaan videntur interfuisse constructioni turris, aut cómunicasse. Quoniã Gen. 11 v. 2. structores descẽdisse videntur de Oriente in cãpum terræ Sennaar, illícque consedisse ad hoc opus. Syria autem & Chananea erant in Occidente terrarum, quæ tunc incolebantur, nempe vltimæ ab illa parte propter mare Mediterraneum: montes Libani Armeniæque à Septentrione, deserta Arabiæ ab Austro, Solo Oriente aperto, plano & peruio vsque ad montes Medię. His enim finibus concluſa videtur istius ætatis habitatio.

Aiunt autem hanc confusionem linguarum extitisse 48. ætatis Abrahæ, 10. ante obitum Noë, ita vt vterque eam spectarit. *Seder Olam.*

Indéque terrarum diuisionem. Nam eam statim est consecuta, eóque promptius, quòd alter alteri peregrinus videretur.

Vnde falsum est anno 101. post diluuium huiusmodi cõfusionem accidisse, quod tamen nostris Chronologis & nonnullis Hebræis apud Abben Ezram placet, nempe quia prima ætas Phaleg incidit in 100. ab ipso diluuio. Si enim vera est Hebræorum historia, illam oportet factam post annum à diluuio trecentesimũ: ætate videlicet tertia & Abrahæ, quod omnino est tenendum. Primum quoniam oportuit prius iusto aliquo tempore multiplicari stirpes, quàm in tam varias orbis partes dispergi. Deinde, quæ ratio est firmissima & prope necessaria, quoniam gentes multæ, maximæ & præcipuæ nondum erant ortæ, reliquæ non multum auctæ. Tantum abest, vt illarum linguæ potuerint confundi. Nam tredecim Indicæ exortæ sunt è Ioctan fratre Phaleg minore Genes. 10. Præterea illas oportuisset præteritas in partitione orbis terrarum, quæ tamen optimam & locupletissimã mũdi partẽ sunt cõsecutæ. Non, vt Israelica, quæ ideo in partitionem illam non venit, quia adhuc erit in lumbis Abrahæ, & pars eius Dominus, *Deut. 32*, qui ei prouidit tandem de terra Chanaan. Denique paulò antè demonstratum hæc facta sub extremam vitam Phaleg, quam ad 339. diluuij perduxit. *Gen. 11.* Hinc à diluuio ad diuisionem terræ & linguarum confusionem annos 340. numerat auctor Seder

NOE ET DILVVII SÆCVLO.

131 — 1788

Universidad de Deusto
Biblioteca

Olam,& Hebræi penè omnes. Quibus congruenter Abbas Vspergensis Chronici sui initio, Moses (inquit) ab Adam ad Noë,& à Noë ad Abraham duarum ætatum tempora,secundum successiones generationum in populo Dei describit,nullam vsquam de regnis & regibus faciens mẽtionem, quòd reges fortassis nondum essent. vbi pro *fortasis certissimè*,ponerem, Nam nihil certius,quàm regnorum originem ob superiores causas conferendam in quinquagesimum circiter tertiæ ætatis,siue Abrahæ.

Dum 70 linguas duntaxat Hebræi constituunt, hoc faciunt, quia apud Mosem non plura stirpium capita & principes notantur iuxta numerum filiorum Israel profectorum in Aegyptum. *R. Selo. Deut. 32. Abben Ezra Genes. 10 & 11.* Nostri septuaginta duas pro numero 72 discipulorum ad eas conuertendas à Christo institutorum. Nempe è Iaphet 15, è Cham 30, è Sem 27. Sed rectius Hebræi. Nam concessis 30 stirpibus Cham, vt diximus expressis Genes. 10, è Iaphet solum reperiuntur 14, nisi addas Rodanim, è 1 Paralip. quasi alium à Dodanim. E' Sem vix 24. Item quoniam non plures proferri possunt cęterarum innumerabilium matrices,quales sunt, Hebraica genitrix Syriacæ, Arabicæ, &c. Latina Italicæ. Valachicæ, Gallicæ & Hispanicæ: Græca Doricæ, Ionicæ, Acolicæ, Atticæ: Slauonica Polonicæ, Boëmicæ, Moscouiticę, &c. Germanica Heluetię, Anglię, Flandricę, &c. Tartarica Turcicę, Sarmacanicę, &c. Abyssina Aethiopicę, Sabeę, &c. Sic illo numero minimè comprehenduntur, vt gentes postea ex istis propagatę. Verbi gratia Ammonitę & Moabitę ex Lot, Idumei ex Esau, Ismaëlitę,& Hagareni ex Ismaelę: ita neque illarũ dialecti, qui sunt innumerabiles, ita vt intra centum leucarum discrimen in hominum labiis, occulta quędam causa versuram faciat tantam, vt vel propter accentum, vel ob mutationem aliquam literarum, vel additionem, vel detractionem tam paruulo spatio non se mutuo intelligant, sicuti in nouo etiam orbe Americus Vesputius obseruasse se scripsit.

Adde gentes omnes propemodum esse spacio sæculorum inter se confusas, commixtas,vel etiam planè mutatas (Israelitas excipit R. Kimhi initio Abdiæ) propter infusiones, bella, clades, commercia, coniugia, & alios casus. Indéque linguas vel peregrinas,vel nouas,vel commixtas,vel corruptas emersisse, quotidiéque emergere.

Ex peccato accidit illa linguarum multiplicatio, ad puniendam humanam temeritatem. Nam vt linguæ vnitas & similitudo firmissimum est vinculum societatis humanę & religionis,ita diuersitas certam parit animarum diuisionem, discordiã morum,ingeniorum,studiorum, voluntatum, &c.

Ex tribus Noe filiis 72 gentes totidémque linguę ortum duxerunt,sed auctus est deinde gentium, plusquam linguarũ numerus. Nam ex Sem,gentes 406. progressæ sunt, linguæ 27. E' Cham patriæ 394.linguæ 22. E' Iaphet populi 200. linguæ 23. vt sint numero 72 linguæ. generationes siue gentes 1000. *Arnobius in Psal. 104. Eucher. in Genes. lib. 2. c. 7. Aug. de Ciuit. 16 c. 36. 9. 11.* Sed Hebręis,vt docui,70 tantùm.

Quem tamen numerum vix dum reperio, si quidem excludantur,vt vult Abben Ezra Gen. 11. Sem, Cham, Iaphet. tanquam primarij. & solidi Domini terræ, quorum postea hæreditas per capita liberis & nepotibus gentem iustam conficientibus in partes distributa sit. Itaque malo vt & ipsi in partitionem veniant, non sui causa, qui quocunque venirent, apud se essent,sed propter illos filios,qui non per se,sed in globo

Anni Diluuij.		Anni mundi.
101		1758
	NOE DIV MAIS ÆCVLO.	
131		1788

Anni Diluuij.		Anni mundi.
131		1688
	NOE SÆCVLO.	
	16	
Gen. 11. 163	g REHV genuit Saruch, anno 32.	1688 1820
	Elmodad, Saleph, Hatsarmuth, Iera, Adoram, Vzal, Dicla, Hobal, Abimael, Saba, Ophir, Hauila, Iobab tredecim filiis Ioctan Indorum Patris.	
163		1820

in globo vt loquuntur. i. conuinctim & mixtim gentem constituere poterant,nisi mallẽt cum reliquis fratribus confundi miscerique,vt contigit in partitione Chanaan filiis Ioseph minoribus cum Ephraim & Menasse confusis.

Sic enim perspicua erit capitum & stirpium enumeratio. Iaphetinarum 15. Iaphet, Gomer, Magog, Madai, Iauan, Thubal, Mosoc, Thiras, Askenas, Riphat, Togarma, Elisa, Tharsis, Cittim, Dodanim. Chamesearum 31. Cham, Chus, Mizraim, Phut, Chanaan, Saba, Hauila, Sabatha, Regma, Sabathaca, Lud, Anam, Laab, Naphtu, Patrus, Chasiu, Caphtor, Palesheth. Seba, Dedan, Sidon, Heth, Iebus, Amor, Girgas, Heũs, Arac, Sin, Arad, Samar, Hamath. Semearum 24. Sem, Elam, Assur, Arphaxad, Lud, Aram, Hus, Hul, Gether, Mes, Heber, Elmodad, Saleph, Hatsarmuth, Iera, Adoram, Vzal, Dicla, Hebal, Abimael, Saba, Ophir, Hauila, Iobab.

Vbi notandum non assignatam certam partem ipsi Heber pro Hebræa ipsius familia ac gente, vt quæ adhuc esset in lumbis Filiorum, præsertim Abrahæ, nec in iustam cognationem creuisset.

Atque illud esse Deuteronomij 32. *Quando diuidebat altissimus gentes, quando separabat filios Adam (in patrias & Regiones Genes. 11) constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius*, id est. Quemadmodum filij Israel cum Iacob ingredientes in Aegyptum erant 70 (*Gen. 46*) sic sane terminauit siue distinxit filios Adam in populos 70, secundum linguarum varietatem, quando eos diuidebat & per terras separabat, ita tamen vt, aliis, nempe 69, assignarit & constituerit terminos & patrias suas, Israelem autem præterierit, pro parte & hæreditate ipsius se ei reseruans & constituens, ipsi suo tempore prouisurus de terra, quam in manus Chananeorum potius deposuerat, quàm donauerat.

g Moritur annorum 239, Abrahæ septuagesimonono, mundi 2027. Præfinitè æquauit dies vitæ patris sui, sequentes reliqui non item, de qua re Abben Ezra Genes. 10 & 11. Sub Phaleg diebus, quibus collectus est (i. mortuus) tria insignia contigerũt, partitio terrarum, confusio linguarum, dimidiatio annorum vitæ. Sem enim vixit 500 an. post diluuium, Arphaxad 438, Sale 433, Heber 464. Iam Phaleg dimidium dierum illorum vix explet, nempe 239. Sic Rehu filius eius 239. Sic fermè Sarug 230. Vnde regula. Post Phaleg nullus peruenit ad dies eius. i. annos 239, præter filium ipsius Rehu. Hæc ille, vbi & significat Phaleg appellatum, non modo quia diebus ipsius terra fuerit diuisa & distincta gentibus & linguis, verum etiam quia dimidiata annis.

A diebus Phaleg diminuti sunt anni humanæ vitæ dimidio vsque ad Dauidem. A Dauide altero penè dimidio vsque hodie. vt sint duntaxat 70 aut 80. *Abben Ezra, Gen. 6.*

Ioctan patruus Rehu laudatur ab humilitate & contẽptu mundi, vt proinde meruerit multis intermediis præteritis gentes tredecim, quę Indias & Orientem possederint, propagare, & numerum Septuaginta absoluere. Ex eo enim Elmodad pater Emodiorum, vbi Emodij montes Alexandri rebus clari, Hasarmuth Carmanorum, Ophir Perusiorum, vnde purissimum aurum, qui & traiecto Oceano eoo retinuerunt nomen Peruaim hodie vsurpatum, vt olim in historia Salomonis. Hauila Hauileorum, prope Gangem, quorum aurum & lapides pretiosi celebrantur. Iera Gedrosiorum, Saleph, Adoram, Vzal, Dicla, Hebal, Abimael, Saba, Iobab populorũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui vel antiqua nomina perdiderunt, vel quæ nunc pro veteribus habeant ignoratur. vel si retenta sunt, ad nos non peruenerunt, quia illæ partes minus fuêre à Geographis nostris lustratæ & cognitæ, & Græci vetera corruperunt vel mutarunt pro arbitrio. Nam quis crederet (Verbi gratia) Mizraim esse Aegyptum, Chus Aethiopiam, Magog Scythiam, nisi hoc sacris historiis constaret.

h MORITVR anno vitæ 230. Isaaci primo, Mũdi 2050. Nam nemo deinceps attinget dies Phaleg & Rehû. vita sensim contracta. Primus idola formasse fertur, nec veri Dei cultum tetinuisse. Sed absit à semine Sanctorum, cum præsertim adhuc Noë & Sem viuerent quos eum reueritum vt Patres, credidisse vt Ecclesiæ doctrinæque cœlestis pastores, quis debeat dubitare.

Credibilius esset formata ab aliis, vulgi errore & Nimrodi metu, post Noë mortem coluisse. Nam etiam de piis Ios. 24. Trans fluuium (Euphratem) habitauerunt Patres vestri olim, Thare pater Abraham & Nachor, seruierúntque Diis alienis.

i MORITVR annorum 148. Abrahæ quadragesimo nono, mundi 1998. Pater Chaldæorum ab aliquibus dicitur. Nempe, quia illic perpetuo mansit, néque traiecit fluuium ad quærendas nouas sedes, miréque auxit familiam atui Arphaxad.

Rapha famosus gigas 1. Par. 2. à quo Raphaim Genes. 14, de posteritate Chanaan terribiles Gigantes, quos expulerunt Moabitæ è terra ipsorum. *Deut. 2.* Qui & Emim & Zomzemmim. Videntur se recipisse in Philisteam. Nam illic *1. Par. 14* Raphæ posteritas Dauidis tempore, vt Goliath Getheus, & Lahim frater eius *1, Par. 20*, vbi & gigas 24 digitorum ex eadem stirpe. i. senorum in singulis manibus & pedibus.

k Thare statuarius, idolorum fictor & venditor. *Hebræi in Bereschit Raba. Suidas.*

Non puto verum, sat esto vt fuerit cultor è Ios. 24.

Abraham hanc artem aliquandiu exercuisse iidem auctores sunt. Sed & hoc puto falsius, quamuis vocationem eius gratuitam non dubitẽ & nullis eius meritis, ex eodem c. 24. Ios. Vix enim poterat vir ad fundandam Ecclesiasticã à Deo factus tam cito obliuisci doctrinæ Noë & filiorum ipsius, præsertim Sem, qui adhuc erant in viuis, & cuius fruẽdi causa meditabatur de adeunda Chanaan.

Primus auctor discessus è patria Vr Chaldæorum Mesopotamiæ vrbe, assumptis secum liberis, itineris, vel voluntarij exilij comitibus, Carras vsque progreditur, vt iret in terram Chanaan. Gen 11. Vel non tam discessus auctor, quàm voluntarius Abrahæ filij sui comes, è quo Dei mandatum de relinquenda Vr Chaldæorum, idololatriæ imperatrice, resciuerat. *Act 7.*

Forte etiam ipse adhuc terram Chanaã adire instituerat, vbi Deus purè sub põtificatu Melchisedech colebatur, ad vitandam impietatem & persecutionẽ Nimrod. Sed cum repeperisset in Mesopotamia res religionis esse pæcatiores, certa occasione illic permansit cum filiis, vbi & mortuus. Hinc in libro Iudith. Hæc est progenies populi Chaldæorum, Antea habitarunt in Mesopotamia, quia noluerunt sequi Deos patrum suorum, sed adorauerunt Deum cæli, vnde fugerunt in Mesopotamiam & fuerunt ibi dies multos.

Hæc autem pertinent ad sequentem ætatem, nam nullæ adhuc erant vrbes, & cõtigerunt anno 70 vitæ Abraham. 20 post

Anni Diluuij.		Anni mundi
	17	
163	h SARVG gen. Nahor, anno 30.	1820
193		1850
	Iisdem Ioctani filiis.	
	18	
Gen. 11.	i NAHOR gen. Thare	1850
222	anno 29.	1879
	Iisdem Ioctani filiis.	
	19	
Gen. 11.	k THARE gen. Abraham anno 70.	1879
292		1949
	Nachor & Haran fratribus Abrahæ minoribus.	
292		1949

NOE SÆCVLO.

Anni mundi.	
1056	post cœptam tyrannidem Nimrod.
	Quandiu Carris commoratus sit, & quam ob causam ibi substiterit, nec in terram Chanaan, ut instituerat, progressus sit, Scriptura reticet.
	Vniuersam suam familiam Carras traduxit. Nam filius eius Nahor illic suam familiam & fortunas constituit, nec post patris mortem, fratrem Abrahamum in terram Chanaan sequutus est. *Gen. 22. 24. 27. & seq.* Delectatus ea sede, quæ patriæ erat propior. Vbi fortasse Diis alienis tandem seruiit. Nam Laban nepos eius Idola habuit, quæ Rachel filia abstulit, & Iacob defodit sub terebintho.
	Relictus illic fuit à filio Abraham, qui diuino oraculo in Chanaan vrgebatur, donec 60 pòst annis Charris moreretur. Contra eos, qui è loco Act. 7. perperam intellecto Abrahamum non nisi mortuo patre illuc venisse & mortuum secum detulisse suspicantur.
	Moritur enim ann. 205, Abrahæ 135, Isaac 35, Mũdi 2083.
	A Noë decimus de semine Sem, tres filios habuit, sed solus Abrahã verum Deum coluit. Reliqui duo Nachor & Haran ad simulachra se traduxerunt.
	Eius primogenitus fuit Abraham, nõ Nahor, non Haran, *Hebræi Gen. 11.* Nostrorum tamen aliqui minimum Abrahã fuisse censent, quod & colligunt è *cap. 7. Actorũ*, vbi Stephanus asserit Abrahamum exiisse Charris post mortem Tharæ patris sui. Ex eo enim sequi videtur, non natum anno 70 Patris, sed 130. i. sexaginta pòst. Atqui locus ille Stephani cum Mosis litera, & Hebr. traditione, alio modo commodè conciliatur. Non enim inquit postquam mortuus est Thare, inde. i. è Carris primùm Deus eduxit Abraham, sed *transtulit illum.* i. collocauit μετῴκισεν, colonum & habitatorem fecit, ac ei quasi nũquam in posterum in Mesopotamiam reuersuro domicilium in terra Chanaan statuit. Vnde μετοικία non est simplex translatio, sed colonia. Nempe Abraham cùm ante patris mortem per annos 60. magis peregrinaretur in terra Chanaan, quàm habitaret, quòd per vices patrem & fratres viseret: postea perpetuas illic sedes collocauit, neque amplius in Mesopotamiam reuertit.
	Ideóque ante eius mortem ne passum quidem pedis habuit in terra Chanaan, Act. 7, cùm duobus annis pòst, nempe quando Sara obiit, emerit 400 siclis speluncam duplicem cum agro vicino.
5	Facesset fortassis Lyranus negotium. Sara (inquit) tantum minor erat Abrahamo annis decem. Genes. 17, putásne centenario nascetur filius, & Sara nonagenaria pariet: Si igitur Haran fuit iunior ipso Abraham, non habebat decem annos, quando genuit Saram, imo ne octo quidem, quia inter natiuitatem Abrahæ & Haran oportet interfluxisse duos plus minùs annos. Hoc autem videtur incommodum, maximè quia illo tempore non nisi sexagenarij vel septuagenarij generare incipiebant. Hæc ille.
	Cui vt respondeam, primum: An non Sara se dicere potuit nonagenariam, vt rotudè & breuius loqueretur, non exactè, quamuis fortasse esset minor? Deinde falso supponitur sexagenarios tot isto sæculo cœpisse gignere.
	Nam oppositum suprà, patuit. Habet autem pro incommodo, quod in illo populo non fuit infrequens, vt octauo anno gignerent. Nam quomodo aliter tam pauco tempore fuissent multiplicati in populum & gentem, nisi illic fuisset extraordinaria fœcunditas!
166	*Denique Seder Olam hoc docet cap. 2.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Haran (ait) post septennium ab ablactatione accepit vxorem, Hinc anno vitæ octauo natus est Lot, sequenti Iesca, quæ & Sara. Sic Her anno octauo duxit filiam hominis Chananei, nono Onan. Sic Phares vxorem accepit octauo, nono autem Hezronem genuit. Nam, vt hoc confirmem, quamuis ętas ad procreandũ idonea ab adolescẽtia incipiat, id est, paulò antè 14. an. vt R. Isaac docet pag. 51. & Aug. lib. 16. de Ciuit. c. vlt. & in Psal. 104. regula tamen fallit, cum vndecimo Salomon gignit Roboam, decimo Achaz Ezechiam, cumque muliercula alioqui prouecta à puero decenni grauida efficitur, teste Hieronymo ad Vitalẽ. Atque hæc pro Hebræis vel etiam exacta Chronologiæ firmitate.

Haran moriens ante patrem tres reliquit liberos, Lot, Iescam, siue Saram, Abrahæ, Malcham Nachoris vxorem. *Seder Olam.* Dubitat tamen Abben Ezra de Lot, Gen. 11.

Iesca à Soc siue conspiciendo, quoniam pulchritudine sua excitabat homines ad sui conspectum. Hinc illud, & laudauerunt eam apud Pharaonem, vel etiam cernebat futura per propheticam facultatem, quod significauit Deus Abrahæ. Quicquid (inquit) dixerit tibi Sara, Fac, & audi vocem eius. *Seder Olam, c. 2.*

Anni Diluuij. 293

Anni mundi. 1949

Summa, anni 293. dies decem.

HAC SECVNDA AETATE DOCTRINAM de Deo, Christo, & aliis capitibus religionis continuatam sic ostenditur.

QVALIS *Ecclesiæ legis naturæ facies post Diluuium extiterit, perspici hinc potest, vt taceam non esse dubitandum quin Noë, & filij ipsius, ipso viuo, puram & antiquam religionem non modo tenuerint, verum etiam ad posteros traduxerint, quoniam scriptum Noam iustitiæ & fidei heredem fuisse institutum, Hebr. 11 & octauum iustitiæ præconem, 2 Petr. 2, perfectum, qui in diebus iracundiæ factus sit reconciliatio & apud quem deposita testamenta sæculi, Eccles. 44. iustum, qui in iustitia sua liberet animam suam à gladio & pestilẽtia, Ezech. 14. Hoc æuum non modo metientem, sed & quinquaginta ferè annis superantem, Gen. 9, vt Dei verbum & religionem in sequentes ætates perduceret, per hanc ætatem cum prima tertiam connectendo. Nam 600 annis vixit cum prima ætate, 48 cum tertia. Hinc* Dei vnitas deinceps *Genes 8, 9, 10, 11.* Trinitas mysterium *Gen. 11, Venite descendamus, & confundamus ibi linguam eorũ & non audiat vnusquisq; vocem proximi sui, atque ita diuisit eos Dominus ex illo loco in vniuersas terras. Praetereà vocabant & inuocabãt Deum sub vocabulo* Elohim, *Gen. 8 & 9.* Elohim *autem pluralis numeri à singulari* Eloäh, Dij, *id est, diuinæ personæ. Nam pluraliter Deus sic dicitur* לסוף עמוק *in mysterium profundum, Abben Ezra in Psal. 11. eadem prorsus notione, qua Gen. 20, Abraham pronuntiauit: Eduxerunt me Dij de domo Patris mei (id est, tres diuinæ personæ, quarum vnaquaque Deus est) R. Iaphet, eodem citante.* In Christum venturum fides, *Noë iustitiæ quæ per fidem est hæres est institutus, Heb. 11. pactum & fœdus sempiternam accipiens à Deo, Gen. 9, pro cuius signo datus est ei Arcus cœlestis, id est, Christus in Cruce extensus signum fœderis inter Deum & omnem carnem super terram. Ibid. Item Arca forma mystica & ex lignis occultam significationem habentibus, Sap. 14, Spes orbis terrarum ad ratem confugiens remisit sæculo semen natiuitatis, quæ manu Dei gubernabatur. Benedictũ est enim lignum per quod sit iustitia. Quin arca nihil aliud erat quàm crux contracta, & conuoluta. Si enim explicetur & exporrigantur forma Crucis exoritur.* Sacerdotium externum, publicum ministerium. *Noë Gen. 8 & 9, Melchisedech Gen. 14,* Sacerdotum benedictiones *Ibid. Gen 9 & 14, Vbi et decimarum perceptio.* Fidei signa *vt* sacrificia cruẽta *in typum sacrificij cruenti Christi, Gen. 8, Ædificauit Noë altare Domino & obtulit holocausta super altare.* Incruenta *in typum Eucharistiæ, Gen. 14, Sem Melchisedech erat Sacerdos Dei excelsi, in suis sacris offerens panem & vinum. & decimas accipiens. Nam* hotsi *est verbum sacrificale, vt Iud. 6. v. 18, quare 70 longe ante Christum verterant* Obtulit *sicque illum locum intellexerunt veteres Rabbini, vt R. Iohai pater R. Simeon auctoris Zoar, Talmudici, R. Mosè Haddarsan, R. Selomo, &c. Gen. 9 Noë plantat vineam non tam vt biberet, quàm vt libaret Deo, & sacrorum libaminum deinceps instituẽdorum vsum insinuaret. Nam etiam hic veteres Rabbini magna mysteria contemplantur vt R. Iacob Baal Hatturim illic attingit.* Sacramenta, *in patrũ externis cultibus & ritibus, quos Sem literis mandasse scribũt, qui & solenniter benedicebat, &c. Gen. 14. In eorum benedictionibus & imprecationibus: Benedictus Dominus Sem, Dilatet Deus Iaphet, &c. Gen. 9, Lex enim naturæ non fuit sine sacramentis* Purificationum, *In arca ollo animæ saluæ factæ sunt per aquam. Quod & vos nunc similis formæ saluos facit baptisma, 2 Petr. 3. Nam in liberationis è diluuio memoriam purificationes & lauachra in sacris retinuisse videntur, vt Gen. 35.* Matrimonij, *eius institutio & benedictio renouatur semel Gen. 8, bis repetitur Gen. 9,* Pœnitentiæ. *Eius præco cum esset Noë ante Diluuium prædicans incredulis 1. Petr. 3, & 2 Petr. 2, non videtur post ab ea inculcanda destitisse, vt qui exemplum iræ Dei in impios tam luculentum cõspexisset & sensisset. Nam Deus originali mundo non parcens, Diluuium exemplum eorum, qui impiè acturi essent, posuerat. Ibid. Mat. 24, Luc. 17. Nec solum eam verbo docuit, verum etiam opere. Nam castè & continenter deinceps vixit, quasi exectis testiculis ex Hebraicis traditionibus, et in fulgore vultus sui, vt quo*

Anni Diluuij. 293

qui esset agricola & vinitor, multiplicandi & politica regendi negotium tribus filiis relinquent, seque in vnica pietate & mundi contemptu exercens. Templa, loca religiosa: *eorum species in altari, quod Noë ædificauit, vbi odoratus est Dominus odorem suauitatis, Gen. 8. item, Templum in Salem à Melchisedech ædificatum pro sede religionis primaria è Tradit. Hebr. & Iosep. lib. 6. belli c. vlt. vbi oraculum fuisse videtur, ad quod perrexit Rebecca vt consuleret Dominum, Gen. 25.* Delectus ciborum. *in abstinentia à sanguine & suffocato, Gen. 9, in distinctione mundorum animantium ab immundis, Gen. 8, non iam ad sacrificationem solam, verum etiam ad esum bestiarum iam tunc primum concessum, Gen. 9,* Festa. Noë, *& reliquos patres Sabbatũ semel à Deo sanctificatum ritè seruasse tradunt Hebræi, vbi suprà. Et sanè non est probabile Patres Diei consecrationem à Deo tam solenniter factam Gen. 2 neglexisse, qui longè minora adeò religiosè obseruauerunt.* Præcepta *septem, data filiis Noë isto ordine. Nam colere idola, Benedicere Deum, seruare ius publicum, cauere ab illegitimo concubitu, Non fundere humanum sanguinem, non rapere, non tollere membrum de animali viuenti. è Gen. 9. Hebræi passim vt Seder Olam c. 5. R. Selomo in 2 Ierem.* Ordinis politici & potestatis magistratuum institutio. *Gen. 9. Quicunque effuderit (inquit Deus ad Noam) humanum sanguinem fundatur per hominem (huc enim in Hebræo intericitur) sanguis illius. Vnde Chald. per testes sentẽtia iudicum sanguis eius fundatur,* Dominij hominum supra reliqua testi turio. *Ibid. terror vester ac tremor sit supra cuncta animalia terræ, &c.* Cura mortuorum. *sepulchrum Adæ in Hebron hac ætate religiosè conseruatur, & in sequentes ætates curiosè transmittitur, Ios. 14. vt cum nostro interprete Hebræi veteres in Bereshith Rabba & in Midras Cantici Canticorum sentiunt. Ne quis locũ illũ Iosuæ alio detorqueat cũ Kimbi et recentioribus.* Iudicium & alterum sæculum, *Deus ad Noë & eius filios Gen. 9, de manu viri & de manu fratris eius requirã animã hominis. Ad imaginem quippè Dei factus est homo. Gen. 9, mysterium maledictionis Chanaan, & benedictionis Sem & Iaphet. Deniq, quæcunque vixerunt prima ætate, fideliter posteris tradidère octo illi, qui per arcam erepti mundum & Ecclesiam renouarunt.* Quarum Traditionum *semina extant in oraculis Sibyllinis, quorum maiorem partem tribuunt Sambethæ Noë Nurui, id est, vxori Sem Sibyllarum primæ, antiquissimæ & longæuissimæ. Denique Ecclesiam rexerunt reuelationibus Dei & Angelorum, Gen. 8 & 9, prophetiis Heber, Sem, Phaleg, &c. sicq; salutarem doctrinam ad Abrahamum sequentis æui principium & populi Dei Patrem detulerunt.*

Anni mundi. 1949

TERTIA ÆTAS, PATRIARCHARVM, quæ & primæ originis linguarum & Gẽtium, velut adolescẽtis populi Dei.

Quæ incipit in Natiuitate Abrahæ, id est, anno mundi 1950.

293 — 20

Gen. 7. 1949

a ABRAHAM genuit in Geraris Isaac an. ætatis suæ 100. 2049

393

Gen. 14. *Pontifice Melchisedech. à quo benedictionem & communionem Abraham accepit.*

393

a NOE moritur anno ætatis suæ 950. annis 17, ante exitum Abrahæ ex Haran, siue Charris Mesopotamiæ vrbe, Crassi cæde nobili: Tum Abraham natus erat an. 58. *Abben Ezra, Gen. 6.*

Sic eũ omnes præcedẽtis ætatis Patriarchæ viderũt. Nam.

Noë	vidit Abrahamum, annis	58
Sem		175
Arphaxad		145
Sale		175
Heber		175
Phaleg		48
Rehũ		70
Sennaar		100
Nachor		49
Thare		135

Superuixerunt autem tres. Sem ann. 34. Sale 16, Heber 67.

Dum filij huius sæculi tumultuabantur, & in constituendis regnis sese anxiè exercebant, lucis filij vitam priuatam, quietam, religiosam, & paucis contentam traducebãt, atque ad cœlestem suspirabant, confitentes se peregrinos super terram, seque fide & spe futuri Christi sustentantes. Ac sic eam describit Moses in suis libris & Apostolus *Heb. 11.*

Sem cognomento Melchisedech, *Hebræi ferè omnes.* Etsi reclamet Epiphan hæres. 55 contra Melchisedechianos, quòd Sem sexcentos annos duntaxat vixerit, cũ res Melchisedech contigisse velit Diluuij millesimo cẽtesimo vigesimo Nam nititur falso fundamento nempe 70 interpretum vitiosa enumeratione, aut transcribentium potius.

Regnat in Salẽ (Sic *Ps 76.* vocatur Hierusalẽ) annis 113. *Suidas.* Aedificat templũ toto orbe celeberrimum. *Iosph. lib. 6. belli cap. vlt.* Quippe Dei excelsi Sacerdos, in quo sacrificasse

Universidad de Deusto
Biblioteca

panem & vinum, more veterum, quorum sacrificia ferè erát incruenta, Hebræorum nullus negat. Quin potius *R. Mosi*, Haddarsan in Bereshith Rabba eum tunc sustinuisse Messiæ illum incruentæ sacrificationis ritum introducturi speciem atque personam cõtendit. R. autem Salomo ordinarius Hebræorum interpres in *cap. 14. Genes.* è veterum Rabbinorum scriptis panem & vinum Melchisedech protulisse tradit, vt legis futuræ sacrificia farinacea & libamina figuraret (quæ & ipsa erant sacrificij incruenti Christianorum typus) & Fasciculus Myrrhæ, fol. 3. col. 2. è רזל. Eius munera vocat מנחה ונסך oblationem & libamen. Et Midras Agada Abrahæ Melchisedech significare oblationes & libamina, quæ filij eius ibi essent in posterum oblaturi. Vnde Rabbini veteres, ne quis putet fuisse panem & vinum commune, non appellant Panem & vinum Melchisedech, sed *Minhá & Nesec*, id est, oblationem & libamen, panem videlicet & vinum benedictum ac sacratum: quæ ritu sacro & solenni prius fuerint oblata cõsecratáque Deo. Inde Abrahæ & eius pueris in charitatis ac religionis symbolum porrecta & distributa. Volunt ergo sacrificasse. Et certè הוציא Hotsi Hebraïcũ, quo Moses vtitur, & noster interpretatur *Protulit*, & Septua. *Obtulit*, verbum est sacrificale, ac reddentium Deo oblationes atque sacrificia, vt in historia Gedeonis. *Iud. 6. vers. 18.* Cæteras etiam res Melchisedech plenas esse perfectionis & mysterij *R. Leui è Talmudicis asseuerat*, quod B. Paulus epistola ad Hebræos persequitur.

Vnde ego verterem: *Oblatum porrexit.* Quod sequuntur Cypr. epist 63, ad Cæcilium, Ambr. Euseb. Chrysost. Aug. & ex linguæ Hebraïcæ peritis Epiph. hæres. 55, & 79. Hiero. in 26 Matth. & epist. ad Euagrium, quæ est de Melchisedech. Qui etiam si non obtulisset, propositum tamen Abrahamo epulum typum fuisse sacrificij Missæ nemo vnquam ante nouissimos hæreticos dubitauit.

Abrahamum reuertentem è bello conuiuio excepit, pane & vino, de ritu gentis solenniter prius oblato, eique, inuocato Dei numine, benedixit. *R. Mose Haddarsan in 14. Gen.* Extat liber, qui dicitur *Bereshith Rabba.* Vbi pag. 26, col. 4 R. Samuel Bar Nahaman, inquit. Ritus (mysteriũ) Sacerdotij magni ei Melchisedech reuelauit. Nam panis iste est panis facierum & vinum libamina. Magistri autem nostri, Legem reuelauit ei, quoniã dictum est: Comedite panem, & bibite vinum, quod miscui vobis. Denique hic omnia plena esse mysteriis Rabbini omnes docent & agnoscũt. Qui si existimassent verbum *proferẽdi* hic non esse sacrificare, & *vinum & panem* nihil præter epulas retulisse, nũquam tam præclarè de Sacerdotio eius disseruissent, neq; Paulus asseruisset Heb. 5. sibi de eo suppetere grandẽ sermonem, sed nõ explicabilem, quoniã Iudæi imbecilles facti essent ad audiendũ, perfectorúmq; esse solidũ cibũ. Quod Hieron. ad Euagr. nominatim ad Eucharistiæ mysterium retulit, ne Iudæis videlicet, infidelibus tantum panderet sacramentũ. Qua ratione veteres sobriè de Eucharistia loquebantur, ne eius magnitudinẽ Gentiliũ sannis obiicerẽt. vt Orig. ho. 9 & 12. in Leu. Hom. 3. in Num. 4 in Iosu. Theod. in Polymorpho. Chrys. orat. de Philogonio. Socrat. hist. lib. 8. cap. 5.

Quoniam autem hic primùm sub hoc nomine de repente prodit, neque legitur quando natus, neque quando mortuus, dicitur neque principiũ dierum habuisse, neque finem, itémque ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ insigni mysterio, *Heb. 7.*

Ex his quæ Scriptura loquitur: Melchisedech, vir fuit magnus

Anni mundi. 1949

Anni mundi

Nimrod rege Babyloniorũ. Et post natum Isaac Assur siue Nino Assyriorum.

Hæc ætas Pontificem habuit Melchisedech. i. Sem, in ea enim omnes primogeniti à Noe vsque ad Aaronem Pontifices, sacerdotésq; fuerunt. Hieron. in Tradit. & in epistolæ ad Euagrium. Vel hi, quibus tributum ius primogenituræ, (nam Sem supra probauimus non fuisse primogenitum, nisi Patris beneficio, benedictionéve) 1. Par. 5.

Anni Diluuij. 293

Anni mundi. 1949

NOE SÆCVLO.

magnus siue fuerit Sem filius Noë, siue alius, vt liquet è tribus notis ei attributis. Prima, quia vocatus est Melchisedech.

Hinc enim apparet rex iustissimus, iudicij iurisque studiosissimus, 2 quia Rex Salem, quasi fuerit cumulatus perfectionibus omnibus. Nempe perfectus cognitione & actione (Salem enim perfectum sonat, & pacificũ, priore modo hic accipitur, posteriore ab Apostolo,) quæ duæ sunt præceptorum partes. Nam respectu perfectionis operum Melchisedech cognominatur, vt cuius opera essent iusta, respectu cognitionis & scientiæ rex Salem. (id est, perfectus) 3 quia Sacerdos Dei excelsi. Hinc enim eum par est tenuisse scientiam Altissimi, præditúmque fuisse prophetico Spiritu. Eius cætera recta sunt, & plena magnitudinis. *Fasciculus Myrrhæ, Gen. 14.*

Ministrauit Abrahæ exercitui Xenia, & multam abundantiam rerum opportunarum simul exhibuit, & super epulas eum collaudare cœpit, ac benedicere Deum, qui ei subdiderat inimicos. *Iosephus.* Sed perperam videtur existimare Abrahæ decimas datas, cum Apostolus & Hebræi ferè omnes doceant Abrahamum potius ipsi dedisse Melchisedech. præterea non intellexit mysteria sacrificij eius incruẽti, quod alij Iudæi inculcant apud Galatinum *lib. 10. c. 4 & 5.*

Abraham initium fidei nostræ, pater credentium, in Vr Chaldæorum vrbe nascitur. Fuit linguarum confusarum tempore, ipséque cum sua familia in lingua Heber aui sui relictus est. *Cozras.*

Inde discessit Carras Mesopotamiæ, latriam ignis, quam loco diuini cultus vrgebat tyrannus Nimrod, fugiens *Trad. Hebr.*

Duodecim annis post mortem Noë, iubet Deus Abrahamum egredi è patria sua in Chananæorum terram, ad Sem maiorum suorum patrem & pontificem, separaríque à Babyloniea iniquitate. Et sanè in certa familia Sem, ex qua descendit Abrahã, veri Dei cultus vtcunque permanserat. Vtcunque dixi, quoniam ipsi etiam incipiebant sese dedere, & receptam Idolomaniam complecti, vt docet Iosuë 24. cap. vbi & Abraham inter Idololatras numeratur. Sed 48 anno ætatis cœpisse agnoscere Deum, & Idololatria cedere scribũt Hebræi è *R. Iohanan & R. Hanina.* Quin & Thare egisse pœnitentiam, *R. Selo. Gen. 15.*

Ita mundus religione corrumpi cœpit paulò pòst initia huius ætatis aperta idololatriæ vel impietatis professione, vt iam instituat Deus sibi eligere familiam, in qua Ecclesiam & futuri Messiæ spem deponat, Ios 24. Thare Pater Abraham & Nachor seruierunt Diis alienis. Itaque tuli Abraham de Mesopotamiæ finibus, & adduxi eum in terram Chanaan (ad locum religionis, cui præerat Melchisedech.)

Ibi repleuit omnia sacellis & altaribus, eã quasi totã Deo dedicans. Aedificauit duo altaria, *Gen. 12. & 13.* vnum inter Haï & Bethel, alterum propè Sichem. Tertium *Gen. 15* propè Hebron. Quartum in Bersabee. 21. Quintum in monte Moria, vbi postea templum. 22. Sic quocunque transibat. Vnde Mahometes tradidit suæ Mechæ templum opus esse Abrahæ. Consecrat cœmeterium, vxori, sibi & posteritati (23) propè Hebron. Seruus Dei. Genes. 27, Psalm. 104, Amicus Dei. Es. 41, 1 Paralip. 20, Dilectus Dei. Daniel. 3. Inter Chananeos iuuocans nomen Dei æterni publicè & palam sacrificans, 12, 13, 15, 21, 22, suscipiens sacramentum Circumcisionis, & nullum in familia incircumcisum ferens, tam de emptitiis, quàm vernis Genes. 17. Communionis.,

393 2049

Universidad de Deusto
Biblioteca

Symboli Eucharistiæ à Melchisedech. *Gen.*14.

Speculum omnium vitæ institutorum. Diues armenis, auro,& argento. Gen. 13,ouibus,bubus, auro, argento,seruis, ancillis, camelis, asinis. 24. Mãcipiis locuples emptitiis, vernaculis, alienigenis. 12, 14, 17. quibus omnibus vtebatur in religionis, pietatis, hospitalitatis commoda. 18,21,23, &c. Decimas soluens. 14, &c.

Abraham vitæ 48 videt diuisionem linguarum & gẽtium, & paulò pòst Nimrodi Babylonici tyrrannidem. *Chronol. Heb.* Mũdi 1997, siue sub mũdi 2000. Ab eo enim vexatus ob cultum vnius Dei, tandémque eiectus è Chaldæa. *R. Mose in Moré part. 3. è quodam libro de Agricultura Aegyptiaca.*

70 Proficiscitur ex Vr Chaldæorum in Haran Mesopotamiæ. *Gen.*11.

75 Ex Haran relictis ibi patre & fratribus, assumpta Sara vxore, eiúsque fratre Lot in terram Chanaan. *Gen.12.* qui annus erat decimussextus mortis Noë, vigesimusseptimus diuisionis linguarum, primus famis, cuius causa descendit in Aegyptum in tres menses, vltimus siue decimus quartus seruitutis Sodomitarum.

76 Ex Aegypto reuersus recedit in Alone Mamræ ad Hebron. Eodem vicit quatuor reges cum suis 318 vernaculis & paucis auxiliaribus, ac Melchisedecum obuium habuit. *Genes.*14.

Illic mansit 25 annis, id est, vsque ad conceptum Saræ & vitæ centesimum, siue vsque ad euersam Pentapolim.

86 Duxit Hagar ancillam (Ex ea eodem Ismaëlem sustulit, ante decimumquartum Natiuitatis Isaac,) id est, decimo anno post ingressum in Chanaan. *Genes.16.*

99 Circumcidit se & suæ familiæ mares. *Gen. 17.* vbi nouũ nomen consequitur. pro Abram. i. *Pater excelsus.* Abraham è tribus compositũ Ab, Rab, Hamon, *Pater multi populi*, per syncopen literæ Beth deinde per Apocopen syllabæ, *on.* quòd pater credentium omniũ, tam præputij, quàm circumcisionis. *Ro.4. Gal. 3. 1. Mac. 2.* Nam fides & religio prope erat extincta ob Nimrod & reliquos tyrannos, patre etiam eius seruiente diis alienis. Iosu.24. Eo anno euertitur Pentapolis & in lacum migrat.

100 Siue metu amphioris euersionis & vastitatis, siue tristitia amissorum sociorum, siue fuga aëris sulphure ignéque cœlico infecti, siue vt consequeretur nona patcua peregrinatus est in terram Palæstinorum diebus multis. i. annis 26. Nam illic diutius consedit, quàm ad Hebron. Tum in Geraris metropoli Palęstinorum gignit Isaac & Bersabeam condit (prope Gazam.)

126 Rediit è Palęstina, (quando nascitur Rebecca Charris,) in agrum Hebron, circa quem reliquum vitæ transigit. i. annos 49.

135 Patre in Mesopotamia commorante orbatur.

137 Ligauit ad altare Isaac, indéque Bersabeam reuisit mox ad exequias vxoris discessurus.

Nam eodem Saram in Hebrone mortuam sepeliit.

140 Dedit filio Rebecam in matrimonium, è Mesopotamia accersitam.

160 Iacob & Esaũ nepotulos ex Isaac suscepit.

175 Mortuus est, agẽte Iacob decimumquintum. *Gen.25. Hæc è Seder c.1.*

Descendens in Aegyptum (vbi mansit tres menses, *Seder Olam*) Mathematica sacerdotibus tradit, vt scribit Iosephus, & attingit Plato in Epinomide. Quod videtur Cicero confirma-

Anni Diluuij.		Anni mundi.
293	NOE SEM, PHALEG, ABRAHÆ.	1949
393		2049

confirmare, cùm 1 de Diuinatione Chaldæos recenset primos inuentores Astrologiæ. Aegyptij autem illas ita excoluerunt, vt putentur inuentores Geometriæ, vt & Phœnices Arithmeticæ: cuius tamen lineas ab eodem Patriarcha, cum in Palestinam profectus est, acceperant.

In terra promissionis, tanquam in aliena, mansit, in tabernaculis habitando cum Isaac & Iacob cohæredibus promissionis eiusdem. *Hebr.11.* Reliquit, scilicet presentes opes, vt promissas sequeretur, & etiam 520. milliaribus dissitas quæreret, vbi tamen ne passum quidem pedis acquisiuit, vel acquirere voluit, *Act.* 7. præter sepulchrum pecunia emptum, *Gen.23.*

Cẽtum annis illic, vel in locis vicinis, vt in alieno solo mansit, habitans in tentoriis more veteri & præcedentis ætatis. Terra adhuc noua & à primis nouisque colonis possideri cœpta nondum abundante vrbibus, vt sæculo Mosis, & Iosuæ, vnde etiam æuo Iacob Gen. 32, terra spatiosa dicitur & lata & cultoribus indigens.

Sensim enim sub Abraham ciuitates extructæ sunt, regna & principatus multi constituti, artes exculptæ, pecunia signata, seruitutes inductæ, bella varia inter finitimos gesta: Hæc enim apparent ex ipsius historia, vt mundus sub eius mortem non tam uideretur nouus, quàm vetus.

Repetitam promissionem accepit de venturo semine. Gen.12,17,18, &c. Quin vt magis alliceretur ad fouendam pietatem in sua familia, præcipuè quinque ei promissa sunt. Multiplicatio seminis. 2 Benedictio & fœlicitas eius. 3 Magnificatio nominis. 4 Benedictio vniuersarum gentium per ipsum, siue per ipsius semen Christum. 5 Possessio terræ Chanaan melle & lacte affluentis.

Sabbatum, vt & præcedentes Patriarchæ, coluit, item alias naturæ leges & sacra, quæ postea Moses literis obsignauit & veluti de nouo instituit, *Abben Ezra in Decalogo. R. Selom. Gen.26.*

Tertullianus tamen aduersus Iudæos neq; Adam, neq; Abelem neq; Henoc, neque Noë, neq; Melchisedech, neq; Abraham, neque vllos alios ante Mosem sabbatizasse putat. Tamen quia iam inde ab initio diem illum Deus consecrauerat, ad recolẽdum creationis beneficium, quousque dies Dominicus ad recolendum recreationis siue redemptionis mysterium succederet, veras hic existimo Hebraïcas traditiones. Adde hunc vnũ esse de actibus religionis & primarij iuris diuini. Alioqui decalogus fuisset tẽpore legis naturæ vno præcepto mancus.

Octo reliquit filios magnorũ populorum auctores, vnum è Sara primaria vxore Isaac Hebræorum patrem, alterum ex Hagar ancilla Ismaelem Ismaelitarũ & Hagarenorũ in Arabia, alios sex è Cetura concubina, siue vxore vsuaria, qui se contulerunt in alias Arabiæ partes & Aethiopiæ, præsertim Troglodyticæ.

Septem postremis dedit duntaxat munera testamento cuncta relinquens promissionis filio, quòd Hagarem & Ceturam non accepisset in proprias vxores, id est, matresfamilias, quæ in æquam societatem omnium & familiam veniebant, sed concubinas. i. matronas, vxores vsuarias, & thori consortes (de quo more Gellius lib.18.c.6.)

Migrans ad Pharetatem regem Aegypti, docuit illum Astronomiam, & post viginti annos iterum in Syriam reuertitur. *Artapanus historicus apud Euseb. præp. lib.9.cap.4.* tres menses malunt Hebræi. *in Seder Olam.*

Anni Diluuij.		Anni mundi.
293	NOE SACVLO.	1949
393		2049

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Diluuij. 293

Anni mundi. 1949

Inuenit (vel potius conseruauit) sacras literas, & linguam sanctam, qua libri sacri conscripti sunt, & Rabbini hodie vtuntur. Occasionem præbuit Græcis, vt haberent literas. *Suidas in Abraham.*

Circumcisio in fœdus instituitur, Quem ritum æmulati sunt Indi, Arabes, Aegyptij, &c. Antea patres erant incircumcisi, vt iam Deus nobis ostenderet nos quoque sine illo onere Deo posse placere. *Tertull. contra Iudæos.*

Ab Adam ad Ninum regem, quando natus est Abraham, bis mille anni ferè lapsi sunt, qui ab omnibus historiographis, vel omissi, vel ignorati sunt. A Nino autē vel Abrahā, vsque ad Cæsarem Augustum, id est, vsque ad Domini natiuitatem, quæ anno 42. eiusdem contigit, quando pace cum Parthis facta, Iani portæ clausæ sunt, & bella toto orbe cessarunt, colliguntur alia duo annorum millia, & paulò plus, in quibus inter se auctores & scriptores omnium otia negotiáque triuerunt. *Oros. cap. 1. hist.*

Bis mille anni à mundo condito expleti sunt anno 52 ætatis Abraham, viuo adhuc Noë. *R. Iacob posteriore toto compendij Talmud. pag. 124.*

Abraham in quodam Græcorum Canone, libros conscripsisse asseritur. Quod & affirmat Mahometes in Alcor. Hebræi hodie libellum Ietsirá, de formatione rerum, eius nomine ostentant, vbi philosophatur ex literis & numeris, more Pythagorico, & iacit fundamenta Cabbalæ illius vanissimæ, de qua alibi. Quare est suppositicius.

Præter Berosum exteri alij huius Patriarchæ meminerūt. Citatur Eupolemus libro de Iudæis ab Eus. lib. 9 Præp. c. 4. Abraham natum in Camerina Babylonis siue Vr, siue Chaldeopoli, qui excelluerit in Astronomia, imo & eam inuenerit apud Chaldæos, aut potius per manum acceperit ab Henoch, quem Græci Atlantem vocant.

Alias eius res perstringunt Alexander Polyhistor, Artabanus, lib. de Iudæis, Melon contra Iudæos, qui addit eum habuisse duas vxores, ex Aegyptia suscepisse (per Ismaëlem scilicet) duodecim liberos, inter quos diuisa fuerit Arabia, quæ suo adhuc tempore haberet reges duodecim, ex altera vnicum Isaac, ex quo duodecim alios nepotes habuerit, quorum vltimus esset Ioseph. *Ibid. Eus.*

Hecateus Abderides, qui erat in comitatu Alexandri magni, scripsit librum de vita Abraham.

Quod Orpheus cecinit de Chaldæo, cui soli se Deus patefecerit, videtur pertinere ad Abrahā. Nam & in Aegyptū peregrinatus fuerat, vbi nomen Abrahæ tam erat celebre, vt in ipsorum exorcismis mentio fuerit Dei ab Abraham adorati cultique.

Ab eo Iudæorum originem repetit Iustinus è Pomp. Trogo lib. 36 hist. qui & Syriæ regem post Damascum facit. (Atqui Damascus potius Abrahæ successit, nam seruus & filius procuratoris domus eius, *Gen. 15.*)

Spartiatæ è suis libris se fratres Iudæorum & de genere Abraham scribunt 1 *Mach. 12.*

Damascus ab Abrahæ seruo conditur, déque eius nomine Dammesec appellatur, omnium fermè vrbium Asiæ vetustissima, ab Hierosolymis itinere sex dierum.

Reblata, quæ postea Antiochia, tunc etiam extruitur in Syria.

Sed omnium primæ sub annum Diluuij 350, paulò pòst diuisionē Babylon, Arac, Archad, Calanne, Vr in Chaldæa, Niniue, Chale, Resen, in Assyria. Charræ in Mesopotamia

NOE ET DILVVII SÆCVLO.

ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni Diluuij. 393

Anni mundi. 2049

mia *Gen. 10 & 11.* quasi antea habitarent in tabernaculis siue tētoriis, vt de Noë apparet Gen. 9 & Patriarchis Heb. 11. è variis locis Geneseos etiā post vrbes istas primas conditas.

Sodoma & Gomorrha finitimæque ciuitates, vix dum steterāt 26 annis post terræ & linguarum diuisionem, quando cœperunt bellum gerere pro libertate, contra Chodorlaomer Elamitarum. i. Persarum regem, qui in suum auxilium duxerat Amraphel regem Sennaar, Arioch Ponti, Tudal Gentium. Quod primum est bellum, quod in sacris literis memoratur. Pontus autem hic significat mare Persicum, vel Cinnereth siue Genezareth, vel alterum propinquius, non Pontum Euxinum longè remotiorem. Pax adeò humani generis inimica, vt vel à mundi initiis exclusa sit. Mundi 2023.

Anno autem 51. ab eadem diuisione deletæ sunt, annóque sequenti natus est Isaac, id est, 52 à terræ & linguarum partitione. Mundi 2049 Abrahæ 99.

Vxor Lot retro respiciens, in salis statuam vertitur. *Hebræi in Midras & in Targhum Hierosoly.* in aceruum siue cumulum *1. Kimbi in rad.* vel columnam, quæ duratura sit vsque ad tempus resurrectionis, quo mortui reuiuiscent. *Targhum Hierosoly.* Tempore Iosephi adhuc cernebatur. *Ipse.* Salis autem statua dicitur, etsi propriè sulphure ossa eius exusta sint, quoniam sulphur non erat purum, sed mixtum cum sale. *Abben Ezra Gen. 19.*

Sodomam, Gomorrham, & finitimas duas ciuitates Adamam & Seboim in confinio Arabiæ & Palestinæ, igne, sulphure, & sale cœlitus misso, Deus in cinerē redegit, *Gen. 19.* Exemplū eorū, qui impiè acturi sunt ponens. *Iude cap. vnic.*

Quintę vrbi Bela. i. Segor propter iustum Lot indultum videtur, *Deut. 19.* Etsi eo metu se non contulisset, sed in mōtis speluncam, *Gen. 19.* anno sequenti absorpta est, egressis habitatoribus, quia lacus sensim amplificabatur, & obruebat totam regionem. *R. Selo. Ibid.*

Strabo falsus est in numero, dum tredecim fuisse ait. Item in causa dum euersionem addicit sulphuri & bitumini è terra erumpentibus, quæ erat assignanda cœlo, id est, Deo irato, è superis peccatores sideranti. Phaëtontis fabula hinc quidam trahunt.

Hinc mare salsum, quod Pausaniæ in Eliacis mare mortuum, Galeno in Simplicium libris, lacus Sodomęus, aliis Asphaltites, tanta salsedine & amarore, vt nullum animal nutriat: & quod eo mergitur, statim vt emergit, totum salsedine aspersum apparet. Singulare iræ Dei monimentum, in quo è cautibus circum littora exudat etiamnum bitumen, & ipsa saxa apparent atra, & odorem dirum spirantia: sic vt Palmæ & aliæ arbores fructum quidem proferant specie pulchrum, at atra fauilla plenum, &c.

Cuius historiæ fama & vestigium aliquot apud Poëtas, vt Ouid. lib. 8 Metamor. Ibi enim Iupiter & Mercurius in humanam formam conuersi Phrygiam regionem, vt hominum humanitatem experirētur, peragrarunt. Cūque ex oppidanis nemo eos reciperet, in Philemonis rustici & pauperis tandem hospitium ingressi, & pro tenuitate humaniter recepti, eum cum familia secum ascendere in collem iubent. Quo facto mox suū oppidū in lacum conuersum videt, &c.

Lot post istam calamitatem non ad Abrahamum diuertit, sed trans Iordanem in eam regionem, quam postea Moabitæ & Ammonitæ posteri, pulsis veteribus colonis, armis possederunt. R. Selo. Gen. 19 id significat factū, quòd Abra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mum, propter ſuum cum filiabus concubitum, ſibi infenſum fore vere retur.

Quod antea de linguarum confuſione, populorum diſtributione, & coloniis, ſub Phaleg & ſequentibus Patriarchis notatum eſt, pertinet ad hanc tertiam ætatem, maximè ad Abrahæ ſæculum. Eius enim quadrageſimo octauo iſta cœperunt contingere, qui erat vitæ Phaleg vltimus, & diluuij 340. Nam Phaleg poſtquam genuit Rehu, vixit adhuc an. 209. *Gen.* 11.

Poſuimus tamen iſtam linguarũ confuſionem, & cætera quæ inde conſecuta ſunt ſub Phaleg potius, quàm ſub Abraham, ideóque in ſecunda ætate, potius quàm in hac tertia, vt appareret oraculi illius veritas, *Gen.* 10. *Nomen vni Phaleg, eò quod in diebus eius diuiſa ſit terra.* q.d. Prædictum eſt ab Heber non ante moriturum Phaleg, quàm diuideretur terra. Vnde & eius vltimo, ſiue ducenteſimo trigeſimo nono hoc factum, quãdo Abraham ſuum quadrageſimum octauum explebat, & Noë ſuum nongenteſimum quadrageſimum. *R. Ioſe & Seder.*

Præſciens autem Deus eos ſic diſtributos, ſenſim ab antiqua fide, pietate, & virtute defecturos, nõ omnes eligit ſibi in populum, quorũ peculiariter eſſet Deus, ſed Abraham cum ſua familia. Reliquas enim omnes gentes dimiſit ingredi vias ſuas, &c. *Act.* 14. Ita Eccleſia à diluuio vſque ad Abraham per 340. annos in vniuerſo humano genere continuata, iam incipit ad vnam familiam & gentem reſtringi, reliquis ſua, non quæ Dei ſunt, quærentibus, ac facta eodem temporis puncto populi vnius electione, & aliorum reiectione.

Hoc qui non obſeruant, tum regnorũ, tum populorũ primas origines à ſecunda ætate repetunt, & alias ad Phaleg, alias ad Rehu, Saruch, Nahor, Thare, antequam gigneretur Abraham, reuocant, magna oraculi præcedentis, *Gen.* 10. & Chronologicæ rationis labefactatione.

Superuixit Noë huic diuiſioni annis duntaxat decem. vt qui mortuus ſit Abrahæ 58. Quare non videtur potuiſſe bis in Italiam traiicere, & alias orbis partes viſere, vbi regna conſtitueret, poſteros corrigeret, leges daret, &c. Nam tam pauco tempore, præſertim à decrepito, tot, tanta, tam remota & difficilia non ſuſcipiuntur. *Hæc contra Beroſum Annij.*

Quin & reliqui Patriarchæ ſecundæ ætatis ſub Abraham & Iacob mortui ſunt. Phaleg 48 Abrahæ, Nahor 49. Rehu 79, Sarug 100, Thare 35, qui idem erat trigeſimus quintus Iſaaci. Arphaxad 146, qui Iſaaci 46. Reliqui Sale, Heber, Sem ſub Iacob.

Ipſemet Noë miſſis ſortibus, nepotibus orbem diſtribuit, & cuique certam terræ partem aſſignauit, *R. Selo. Geneſ. 12 v. 6.* Vnde antequam moreretur, familię eius diſperſæ ſunt per terram, quod ex eo liquet, quoniam ſedecim poſt eius mortem, præcepit Deus Abrahæ, vt de terra natiuitatis ſuæ exiret, & venit in terram Chanaan. *R. Leui Gen.* 11.

Quaſi eſſet tunc terræ portio Chananeis attributa, & Abrahę tribulibus alia.

Multi tamen patrum in terra hac ſancta perpetuas ſedes conſtituerunt, poſt illam partitionem, quaſi in communi patria. vt Sem, vt Heber. *Rabbini paſſim per Geneſin, vt Geneſ.* 21 *Faſciculus Myrrhæ. Trad. Hebr.*

Quia verò tres eius erant liberi, tres orbis partes præcipuę haberi cœperunt. Quam partitionem, Geographi quoque tãtarum rerum alioqui ignari, veritate ipſa ducti retinuerũt.

Hinc

Anni Diluuij.		Anni mundi.
293		1949
	NOE ET ABRAHÆ SÆCVLO.	
393		2049

Hinc migratio populorum, & terræ repletio è Babel, tanquam diuiſionis centro.

Hinc primæ gentium origines. Aſſur, Aſſyriæ nomen dedit: Aram, Armeniæ & Syriæ: Gomer, Cimmeriis ſiue Cimbris & Gallis. Germani ſemen Chanaan & non Iuda, vt in Ioſue demonſtrabitur ex indubitatis Hebræorum annalibus. Scythæ è Magog. Sarmatæ è Togarma, &c. Ab iis enim diuiſæ ſunt primariæ gentes 70 in terra. Tot enim capita & duces familiarum, qui 70. duas colonias ex Armenia Saga, vel Babylonia in mundi partes deduxerunt, è Moſe ſic Rabbini eliciunt.

Filij & nepotes Sem, genti dantes nomen & principium tredecim (reperio ſolùm 10.) Filij Ioctan ejuſdem abnepotis, gentibus originem tribuentes 13. Summa 26. Filij Iaphet 14. filij Cham 30. Summa 70. Habuerunt quidem hi alios filios & nepotes, ſed illi ad gentem & linguam conſtituendã minimè ſufficientes, adiuncti admixtique ſunt propinquioribus & charioribus. *Trad. Hebr.* vel comprehenſi ſunt ſub Sem, Cham, Iaphet. Hi enim priuatim gentem & linguam conſtituant neceſſe eſt, ſi numerum 70 ſeruare oporteat. de quo ſuprà.

Poſt, varia & multiplex idololatria cœpit. *Cyril. libr. 1. contra Iulian. Apoſtat.* Vnde à Dodanim Noë nepote Dodoneum oraculum in Epiro, Hammoneum à Cham ſiue Ham filio in Africæ, &c.

Turris à nepotibus Noe ædificata, quòd timerent nouum diluuium. *Ioſeph*, vel vt aſcenderent in cœlum ad oppugnandum Deum, *Bereſchit Rabba.* Moſes id potius factum per ſuperbiam ſignificat. Vnde poetę ſumpſerunt Gygantomachiam. Inter cuius principes Ouidius in Metam. Iapetum nominat, Noe ſcilicet Filium, Europæorum & Scytharum parentem, quem cœlo & terra natum fingunt, Promethei patrem, additis aliis mendaciis ex Heſiodo. Sic Cham, quem Cameſem Cato in Originibus nominat, Græci etiam Cambyſem.

Hinc ſuperiores perſtringens Abben Ezra. iſti ſtructores (inquit) non ita erant ſtolidi, vt putarent ſe poſſe iſto modo aſcendere in cœlum, ſed nec timebãt diluuium, quia Noe & filij eius, quibus Deus iurauerat, erant ibi, quibus omnes credebant, ſicut patribus filij. Itaque eorum inſtitutum erat ædificare vrbem, ampliſſimam habitationis cauſa & turrim celſiſſimam in pharum, vt errantium, peregrinantium & lõgius abentium profectiones regerentur. Præterea vanitatis ſtudio, vt ipſorum nomen tranſmitteretur ad poſteros. Hoc enim eſt, quod ſubiicitur, *Et faciamus nobis nomen.* Hæc ille Gen. 11.

Eius tertia pars conflagrauit igne cœleſti, tertia abſorpta eſt, reliqua permanſit in monimentum impietatis humanæ & vltionis diuinæ: *Faſciculus Myrrhæ è Talmudicis Gen.* 11

Turrim quidem diſturbauit Deus, ſed ad eius tamen ſpeciem eodem loco hominum temeritas aliam tanto ſtruxit artificio, vt in octonas aſſurgeret turres ſibi ordine ſuperpoſitas, quarum celſiſſima Beli habebat templum miro opere, ima baſim rotundam ambitu, longitudine & craſſitie ſtadij. *Herodotus.*

Ethnicorum, Heſtiei, Eupolemonis, Sibyllæ, Alex. Polyhiſtoris, Abydeni, qui diluuij & turris meminerunt, verba recitat *Euſeb. lib. 9. de præp. cap. 4.* addi poterat Herodotus, &c.

Poſteri Sem inhabitarunt Aſiam ab Euphrate vſque ad

Anni Diluuij.		Anni mundi.
293		1949
	NOE SÆCVLO.	
393		2049

Universidad de Deusto
Biblioteca

Indiam & Rhinocoruras, quę terrarum ſpatia 27. linguarum differentias complectuntur. *Arnobius in Pſal. 104* Quare aliqui illud Geneſ. 10. *Sem pater omnium filiorum Heber*, interpretantur, Omnium filiorum trans (fluuium.) Nam *Heber* eſt & Proprium viri & præpoſitio *Trans*. q.d. omnium filiorum, qui habitarunt trans Euphratem. *R. Nahaman & Elias præf. in Methurghamen.* Ab iis duæ Monarchiæ, Aſſyriorum, quidem ab Aſſur, Perſarum verò ab Elam.

Perſas tamen deducũt alij è Iaphet, vt non tam ab Elam deſcendiſſe putent, quàm à Madai. *Faſciculus Myrrhæ, Gen. 9 è Bereſcith Rabba.*

Poſt diluuium ſtatim, Aſſyria & Aegyptus præſertim cultæ & habitatæ ſunt, *In Arabicis hiſtoryis.*

Mox poſt diſperſionem, Nimrod nepos Cham primus affectato imperio, regni formã in Chaldæa inſtituit ad Euphratem. Quare Xenophon rectè primos hominum Chaldæos latè regnaſſe ſcripſit. Primus etiam poſt diluuium venatoriam exercuit. *Hinc in Geneſi, Nimrod robuſtus venator coram Domino*, i. mirabiliter, & prodigioſi roboris. Dũ enim Hebræi cupiunt aliquid exaggerare, vt prodigioſum & extraordinarium, ſic loquuntur.

Quin etiam ſignificatur ad bellicam ſuam fortitudinẽ venandi peritiam adieciſſe, *Ramban & R. Iſaac*. Et ædificatis alteribus belluas à ſe venatu captas Domino, (priuſquã ſenſum Sanctæ religionis abieciſſet) obtuliſſe in holocauſtum. *Abben Ezra illud*, Coram Domino, *accipiens in bonum.*

Tandem enim impium fuiſſe impietatiſque exactorem, quaſi firmius ſic ſuum regnum eſſet conſtituturus, nihil eſt apud Hebræos cõſtantius. *Cabbaliſtæ, Thalmudici & Ramban, qui carpit Abben Ezram, quòd eum viſus eſſet ſuperiori dicto iuſtificare.*

Babylone vſus eſt pro regia. Arech quoque (i. Edeſſam, *teſte Hierony. in Trad.*) 375. milliaribus à Babylon. & aliquot alias vrbes ædificauit.

Defectionem à Deo docuit, vt cui nihil eſſet tribuẽdum, ſed omnia humanæ virtuti atque induſtriæ. *Ioſeph. lib. 1. cap. 4.* Hic ergo Idololatria reuixit.

Fuit autem filius Chus, Noë abnepos. Niſi apud Moſem verbum gignendi, vt interdum Hebraicè, non referatur ad proximum gradum, ſed ad aliquem conſequentem. Quod eſt multo probabilius. Nam nõ recenſetur inter filios Chus, Gen. 10. Eius enim regnum non videtur cõſtitutum, niſi poſt 340. annos à diluuio, ætate Abrahæ, non poſt 131. vt vulgo aſſeritur. Hinc Babylon ædificata ann. diluuij 350. ſub Noë ſcilicet obitum. *Ioſ. lib. 1. cap. 8.*

Vrbs videlicet prima poſt reparationem generis humani condita. *Oroſ. lib. 2, cap. 7.* Vnde primi hominum Chaldæi latè regnarunt, *Xenophon.*

Cœpit eſſe potens in terra, *1. Par. 1.* id eſt, è R. Selo. agitare bella & fortia in terra gerere. Primúſque fuit rex poſt diluuium. *Abben Ezra, Gen. 9.* ſuper 70 generationes. Itaq; diegnarit ante diſperſionem, & ſeſe diſpergẽdi, ad vitãdam eius tyrãnidem, occaſionẽ mortalibus præbuerit, vnde ſequatur mox: *Ex terra illa exiit Aſſur, & ædificauit Niniue.*

Sed eſt probabilius poſt diſperſionem regnum occupaſſe ſub 50 Abrahæ, ſeptem octove annis ante Noæ obitum, diluuij circiter 342. Quoniam principium regni eius Babylon dicitur. Babylon autem condita à iamiam diſpergendis, & nominata à confuſis ibi labiis.

Rectius

Anni Diluuij. 293 — 393

SEM, ET ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni mundi. 1949 — 2049

Anni Diluuij. 293 — 393

ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni mundi. 1949 — 2049

Rectius igitur ipſemet Abben Ezra, Gen. 11, Mihi (inquit) videtur, quòd poſt confuſionem linguarum diſperſi ſint è Babel, & poſtea occuparit regnum Nimrod ſuper Babel, indéque alij multi reges ſurrexerint.

Auctor fuit conſilij, quod cepit illa ætas de conſtruenda turri. Seduxítque vniuerſos, vt in Deum rebellarent eiuſque iram prouocarent, reſpondens ſuo nomini. Nam Nimrod rebellem ſonat. *R. Selo. Gen. 10.*

Primus perſecutionem mouit contra religionem regni 18, diſperſionis 20, Abrahæ 68. Cuius cauſa Thare cum Abraham & reliqua familia reliquit Chaldæam, & ſe Charras Meſopotamiæ contulit, nec vlterius progreſſus eſt. *Gen. 11.*

At Abraham poſt annos 5 relicta Meſopotamia parentibúſque, in Paleſtinam ſiue terram Chanaan commigrauit, ætatis 75 cum Sara, Lot, emptitiis & vernis, quos in Haran ſiue Charris ſibi parauerat. *Gen. 12.* vbi purior & liberior erat vſus religionis ſub Melchiſedech. *Geneſ. 14.*

Vrgebat Nimrod cultum Idolorum, *R. e Moſe in More è quodam libro Aegyptiaco.* Vel potius ignis, quem proinde pro Deo Perſæ deinceps habuerunt. *Hebræi Gen. 11.* qui illud, *Eduxit eos* (Thare & familiam) *de Vr Chaldæorum*, exponũt non de vrbe cum Noſtris, vel regione cum 70, ſed de igne ceu fornace, in quam tradunt Abraham fuiſſe conjectum, quòd ignem nollet colere, diuinitus autem fuiſſe eductum ſiue ex illo igne, ſiue è carcere. *R. Iſaac.*

Videtur ſubactus tãdem fuiſſe ab Aſſur. Nam Belum patrem Aſſur ſiue Nini dicitur habuiſſe ſucceſſorem. *Euſeb. in Chron.* vel potius Amraphel. Nam 27 diſperſionis rex Sennaar ſiue Babylonis loco iſtius nominatur, Gen. 14. Ita non diu regnauit, ſiue Amraphel ei ſucceſſerit iure legitimo, ſiue violẽto. Vtut ſit initium quidem regnorũ in Babylonia fuit.

Sed hæc monarchia prima varias habuit vices. Nam à poſteris Cham poſt annos circiter 62. ad poſteros Sem. i. ad Aſſyrios tranſiit. Niniuem enim & Babylonem tenuerunt. *Herod.* vel potius ad Chaldæos iugum alienigenæ excutiẽtes. Nimrod enim erat de genere Cham. Chaldæa autem & eius pars Babylonia de ſorte Sem.

Apud Aſſyrios, paulò poſt regnum Nimrod, annis circiter 62. (iuxta alios ducentis abſurdè) nouum regnum exortum eſt per Aſſur filium Sem. Abrahæ 112. Regni metropolis Niniue ab ipſo conditur. *Gen. 10.* Aſſur putatur Ninus, ſic à Niniue à ſe condita denominatus. *Ibid.* Niniue autem ſiue Ninus in Atruciæ campo ad Tigris vndas. *Strabo lib. 10. Herod. lib. 1.* Mille & quingentas turres in orbem complexa, mœnia centenũm pedum altitudine, amplitudine triũ plauſtrorum. *Sabellicus.*

Deinceps ſecuta ſunt multa regna, dum quæque natio, gens, ciuitas ſuos habuiſſe reges memoratur. vt Aſſur non imperium plurium gentium, ſed ſuæ duntaxat conſtituiſſe videatur, idque aduerſus Nimrod, qui in omnes tentabat dominatum. Hinc Gen. 14. nouem reges nominantur, quatuor Aſſyriæ vicini, quinque paulo remotiores.

Tempore quidem Rehu, Aegyptiorum regnum initium ſumpſiſſe ſcribit Euſebius *in Chron.* ſed hæc iam refutauimus. In eo primum regnauit Soros (Oſyris ſiue Orus) quod poſtea crebris motibus mutatum deinceps legimus. Vel iuxta Suidam, Pharao, qui ſequẽtes reges Pharaones cognominauerit. Ioſephus tamen Pharaonis vocem lingua Aegyptiaca regẽ ſonare teſtatur, *lib. 8. Antiq. cap. 2.* nec fuiſſe Pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

prium primi regis.

Mizraim autem, qui à poëtis Osyris, regnum illud condidisse videtur. Durauit vsque ad Augustum, factis quibusdam interregnis. *Nangiacus.*

Fuit antiquissimum. Nam ætatis Abrahæ septuagesimo quinto, Gen. 12, id est, confusionis & dispersionis vigesimo sexto, mortis Noë decimo sexto, excellebat.

A Minæo rege Aegypti Memphis conditur. *Ioseph. lib. 8, Antiq. cap. 2.* Hic aucta est idololatria à posteris Cham, Mizraim Aegyptiæ gentis auctore, & Chus Aethiopicæ. Nam Aegyptij omnium primi aras, sacrificia & delubra diis instituerunt. *Herod. lib. 2.* Et Aethiopes omnium primi deos coluerunt. *Diod. lib. 1.* ab Aegyptiis postea Græci deorum religionem consecuti sunt. *Herod. lib. 2.*

Chus Aethiopiæ regnũ cõdit ad hęc vsque durans tẽpora. *ex Abyßinorũ historiis & Marini Romani de Aethiopibus.* Et sane eorum regnũ fuisse antiquissimũ apparet ex Homero.

Nimrodo in Babylonia succedit Amraphel, *Gen. 14.* Etsi binomium existiment Talmudici, citante Fasciculo Myrrhæ, vt Genes. 10. appelletur Nimrod, 14 Amraphel.

Externa de hac tertia ætate & suspecta.

Tum florentissimum regnum Assyriorum toto Oriente. *Ioseph. lib. 1, cap. 9.* Quare omnes Chronographi Abrahæ sæculum cum Nini temporibus componunt, qui Assyriorum rex primus scriptores est nactus, *ait Diod. Sicul. lib. 3.*

Sic ab vltima memoria suam historiam Trogus, Iustinus, Diodorus, & alij repetentes à Nino incipiunt.

Ninus regnauit primus, vt autumat superiorum profanitas, fermè apud vos, ô gentes. Vltra stilus non progreditur. Ab Assyriis si forte æui historiæ patescunt. Qui verò diuinas literas lectitamus, ab ipsius mundi natalibus compotes sumus. *Tertul. de pallio.* Nam Nimrod fuit superior, &c.

Quin & nonnulli eius regnũ aliquot annis antiquius Abrahamo faciũt. sed minus congruenter. Nã cùm anno 48 ætatis eius, contigerit populorum diuisio & regnorum ortus, inter quæ primum est regnũ Nimrod, Niniuitico, minimũ 62 annis antiquius, Ninus imperare non potuit, nisi duodecimo post natũ Isaac, qui erat Abrahæ 112. *Hæc ex annalibus Hebr.*

De quo imperio multa, aut potius omnia fabulãtur. Nam & nomen Nini & sequentium Regum fictũ esse videtur ab vrbis Niniue vocabulo, cuius conditorẽ non Ninum, sed Assur Scriptura nominat. *Gen. 10.* Qua mentiendi libertate, Britanni à fictitio Bruto, Franci à Francione, Parisienses à Paride, Treuerenses à Trebeta Nini fratre, &c. se ortos iactitant. Deinde hoc Abrahę sęculo, & cõsequentibus, per annos amplius mille, Persia, Syria, Chaldæa, Arabia, Palestina, Mesopotamia, & cæteræ regiones Orientis, priuatos habebant monarchas, nec Assyriis quicquam concedebant, vsque ad tempora scilicet Ozię, siue primæ Olympiadis. *Gen. 14,* enim Amraphel rex est Sẽnaar siue Babyloniæ, Arioch rex Elasar, Codorlaomer Elamitarum siue Persarum, Thudal gentium. Nam quòd Iosephus hos Reges disertè nominatos, facit regis Assyriorum, qui totam Asiam deuicisset, Satrapas, hoc obscurare est Scripturam, nõ in sua perspicuitate relinquere.

Prætereà in sequentibus Bibliorum historiis profundum erit de regibus Assyriorum silentium vsque ad Phul, quem putãt esse Nabonassarẽ Ptolomæi. Contrà, reliquorũ Oriẽtis regum crebra mentio, vt Chusan Mesopotamiæ. *Iud. 2.* Benadab, & aliorum Syriæ per cũctos libros Regum & Paralip.

Postremò, Berosus. (Nam cætera postea refellentur in Ozia,

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
293	ABRAHÆ SÆCVLO.	1949
393		2049

Anni Diluuij.		Anni mundi.
293	ABRAHÆ SÆCVLO.	1949
393		2009

Ozia, quando primùm Assyriorum nomen terribile Syris ac Iudæis esse cœpit, atque adeò innotescere, cùm tameti Syria Assyriæ esset vicina) Berosus inquam Chaldæus, non ille fictitius Annij, sed quem citat Iosephus lib. 1. contra Appionẽ, arguit Græcos scriptores, quòd retulerint ad Semiramidem multa, quæ ad Nabugdonosorem infinitis pòst sæculis sunt referenda, vt de Babylonis structura, &c.

Oportet ergo totum istorum imperium, si quidem ampium fuerit, comprehensum fuisse Tigri & Indo fluuiis, & aliqua fortassis Euphratis parte, nec Euphratem ante dimidiatam quintam ætatem tranasse. Vnde quæ de illis & illorum successione, amplitudine, gestis & rebus dicam, faciam, ne quid de præcipuis præteriisse videar. Alioqui ad fabulosam Diodori historiam pertinent.

Zoroastes Cham horoscopos rerum & syderum motus illustrauit. Magiam, vt fama est, introducit, ẽ tribus conflatam, Medicina, Mathesi, siue Astrologia Diuinatoria, & Religione. Vicies centum millia versuum de hac diligentissimè scripsit. *Plinius & Aristoteles.*

Hanc in Theurgiam, & Goëtiam siue Necromantiam ex sententia Porphyrij distinxit. *August. lib. 10. de Ciuit. cap. 9.* Pharmaciam addit Philo *lib. de specialibus legib.*

Bactrianos & Persas in regni formam redegit. Apud hos Ostanas & Astampsychos Magiæ nomine celebratos reliquit. Victus fertur à Nino. Solus in natiuitate risit.

Belus Nini pater, Astronomiæ adeò studiosus, eius vt inuentor habeatur à Plinio. Hinc Chaldæorum fama, ex artis illius exercitatione & nomine.

A filio consecratus est, dicata statua, ad quam confugientes leges euaderent. Vnde Baal, Beel, Bel & Baalim apud Prophetas Idolorum nomina.

Putant aliqui fuisse Nimrod, qui hoc nomen sit consequutus, quoniam apud Syros, Hebræos, & reliquos Orientales Bel dominum sonat. Porrò apud eos fuit deorum supremus, vt apud Occiduos Iupiter.

Quare fabulosè à supposititio Beroso diis maximis Oriẽtalium. Saturni Babylonici, Iouis Baby. Mercurij & similium nomina imponuntur. Quòmã Orientales ante Alexandrum Macedonem ista nesciuerunt, & eorum Idololatria perpetuò fuit à Græca & Occidua differens. Sed & Saturnus, Iupiter, & quicunque alij nominantur Græcorum dij, multò sunt Baalim siue Belis posteriores.

Eodem Abrahæ tempore, multa alia regna exorta memorãtur. Primum Aegyptiorum, cuius Scriptura meminit, Genes. 12, &c. ab Oro siue Osyri, siue Vexore. 2 Scytharum, quorum rex primus Tanaus. 3 Massagetarum. 4 Sicyoniorum in Achaia & Peloponneso vsque ad Heli Sacerdotem, quod tandem rexit Egialeus, à quo Varro velut antiquissimo tempore exorsus peruenit ad Athenienses, deinde ad Latinos. *August. lib. 18. de Ciuit. Euse. chron.* 5. Aethiopum, apud quos mortuo Chus sex regnarint ordine, quorum ignorentur nomina & anni, sine certa sede. Nomadum, & Arabum instar, post quos fixa sit Axumæ regni sedes, vsque ad Christi tempora, indéque translata Sabam, vbi ad hunc vsque diem permanet. *Ex historiis Aethiopicis à Marino Romano collectis.*

Complura etiam alia, dum quælibet natio, gens, vrbs, sibi aliquem principis, ducis, regisve titulo præficeret. Hinc rex Gerarę, *Gen. 20,* qui Palestinorum *26,* Rex Sennaar, rex Alasar, rex Elamitarum, rex gentium. rex Sodomæ, rex

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gomorrhæ, rex Adamæ, rex Seboim, rex Balæ, rex Salem, *Gen. 14.* Principes Aner, Escol & Mamre, *Ibid.* Filij Heth Principes Arbeæ, 23, per Castella & oppida Arabiæ duodecim Principes, Ismaëlis filij, 25. Emor Heueus princeps terræ Sichem, 34. Duces Edom 36, antequam primum regem haberent Balac filium Beor, *Ibid.* Duces Horreorum, qui imperauerunt in terra Seïr, *Ibid.* Militum dux. 26.

Vexores rex Aegypti in Pontum vsque victor arma proferés, & Tanaus Scythiæ rex, qui Vexorem & omnem penè Asiam subegit & cum Aegyptiis de gentis antiquitate disceptauit ante Ninum ponuntur. *Sabellicus.* Fortasse Vexores est Osyris Pharaonum primus.

Osyris & Isiseius vxor hic etiam locantur. Frugum in Aegypto inuentores sub Mundi 2001. Item Orus Appollo, qui disciplinas in Aegypto monstrasse memoratur, vsus Abrahæ consiliis. Atqui ante Ioseph Aegyptij earum videntur fuisse expertes. *Ps. 105.*

Togarma, de quo *Gen. 10.* Turcis dat originem & nomen. *Elias in Tisbi* (Malo Sarmatis.) Quia autem Turci sunt populi Scythiæ, *Plin. lib. 6. cap. 7. Mela sub fin. lib. 1. Ptolo. & Herod. lib. 4.* ideo etiam Magog in scripturis appellantur. Nam Magog Hebræis est Scythia. Ion, siue vt hodie Rabbini pronunciant, Iauan Ionibus, è quibus reliqui Græci.

Elisa Aeolibus, qui Epirum, & magnam Græciam. i. Calabriam, & loca Italiæ Siciliæ proxima habitant.

Madai Medis, Riphat Ripheis, Rodanim Rhodiis, Tarsis Tarsensibus Ciliciæ, Kittim Macedonibus, *1. Mach. 1.* Caphtor Cappadocibus, Thiras Thracibus.

Elam Elamitis siue Persis, Assur Assyriis, qui primam Monarchiam in Babel & Niniue constituerunt, post Nimrod. Lud Lydis, Aram Armeniis & Syris, Gether Etharis in Armenia, &c. Quæ nomina extant, *Gen. 10 & 11.*

Mesech, de quo *Gen. 10.* priscos Mesios ab Adula monte vsque ad Pōticam regionem posuit. i. Cappadocas. quorum vrbs Mazaca antiquuum nomen retinuit, vsque ad Claudij imperiū, qui eam vocauit Cæsaream. Ab eo etiam Moschi.

Iaktan filius Heber. *Ibid.* quem Gangem esse putant, in India sedem sui nominis firmat.

Eius filius Hauila suo vocabulo Indiæ partem auro abundantem apud Hebræos denominat.

Alij eius filij, alias Indiæ prouincias.

Sed quæ sequuntur non perinde sunt certa.

Sarmatarum & Germanorum regna & colonię sub Thuisco Gigante, quem & Askenas aiunt Hebraicè vocari.

Lybum siue Afrorum sub Tritone & Hammone.

Aegyptiorum sub Mizraim cog. Oceano.

Celtiberorum in Hispania sub Iobel filio Phaleg, vel iuxta alios, Tubal Iaperi filio.

Celtarum siue Gallorum, sub Samothe cog. Discelta, siue Dite, illius ætatis sapientissimo. Ab hoc Dite se ortos Galli dicebant, vt Cæsar narrat.

Arabum siue Saracenorum, Sabarum & Caspiorum sub Gog, & eius patre Sabatio siue Saba Raemæ filio, Cham nepote.

Scytharum sub Magog, ex quibus Turci & Tartari, quos sibi iunxerūt Gog. i. Saraceni siue Arabes contra Ecclesiam.

Indorum sub Gange. Italorum sub Gomer Gallo.

Cimbrorum, vbi nūc Dani, Norduegij, Gothi sub eodē.

Hæc ex Beroso illo Annij supposititio, quæ proinde sunt incertissima.

Sabatius

Anni Diluuij.		Anni mundi.
293		1949
	SEM ABRAHÆ ET ISAACI SÆCVLO.	
293		2049

Anni Diluuij.		Anni mundi.	
			Sabatius Saga in Italiam veniens, agriculturam & religionem Aborigines docet.
393		2049	Sagæi sacerdotes Armenij multiplicati, omnem Caspiam regionem vsque ad Bactrianos possident.
			Barzanes post patrem Sabatium in Armenia regnat. *Diod. lib. 5.*
			Sambetha Sibyllarum prima, tradit se Noë esse nurum, & cum eo è diluuio euasisse, & Babylone profectam, vaticinari per Græciam, falsóque Erythream appellandam, quasi ex Erythra natam, ab aliis etiam è Circe & Gnosto. *ad finem lib. 3. & 7. Orac. Sibyll.*
			Dicitur annos amplius septingētos vixisse, diutius quàm ferret communis hominum ætas. *Ouid. in Metamor. Arist. de mirabilibus audit.*
			Sed quid mirum, cum Sem eius siue vir, siue leuir, eodem tempore post diluuium vitam in 502. prorogarit. Etsi Deus Noe dixisset, vitam hominis fore centum viginti annorum, id tamen non statim post diluuium accidit. Deinde de communi & vulgari vitæ curriculo loquebatur. Nam & Abraham & Iacob, & Patriarchæ, & alij multi diutius vixerunt.
			Videtur autem scripsisse quædam ante Saturni sæculum, quæ seruituti Aegyptiacæ & liberationi respondent. Nam *lib. 1. Orac. Sibyll.* de Titanibus vaticinatur, lib. autem 3. & narrat & vaticinatur. Denique sub senium se scripsisse ipsamet profitetur libro septimo.
			Eius sunt vaticinia de Christo, de regnorum mutationibus, & aliis, quorum fragmenta extant in Lactantio, Theophilo, &c.
	21		
393 Gen. 25.	b ISAAC genuit Iacob anno 60.	2049	b ISAAC natus anno ab instituta Circumcisione secundo, ab ortu Ismaëlis decimo quarto. *Nangiac.* à diuisione linguarum & populorum quinquagesimo secundo, à subuersis Sodomis primo.
453		2109	Caligauerunt oculi eius & videre non poterat, *Gen. 27.* anno vitæ 117. Ita in illa cæcitate permansit circiter 43. Nisi vt credit Hierony. tertia quæst. ad Damasum, diuinæ dispensationis fuerit, vt ad tempus quadam oculorum ægritudine cæcaretur, ne suam magis, quam Dei, in benedicendis filiis, faceret voluntatem.
	Nino annis 52. deinde Semiramide an. 42. Regibus Assyriorum.		Inde vitam protulit in 12 annum à reditu Iacob è Mesopotamia, *Seder Olam.* Nam decessit ætatis centesimo octogesimo, nempe patre longæuior annis quinque.
	Melchisedech Pontifice.		Verum Dei cultum retinuit, Ismaële & reliquis Abrahæ filiis ad simulachra veneranda traductis.
			Purissimæ vitæ, adeo vt legem monogamiæ in paradiso sancitam nunquam violarit: Forma. Christi qui Polygamiam Synagogæ sustulit, & monogamiam antiquam retulit.
			In multis aliis figura Christi. 1. quia diuinitus promissus. 2 supernaturaliter conceptus. 3 mirabiliter natus. (Nam duo erant impedimenta, matris sterilitas & vulua emortua nimisque annosa) 4 quia appellatus Isaac. i. risus, gaudium. 5 quia ad sui immolationem ligna humeris in montem baiulauit. 6, quia eo intacto aries cornibus prehensus & vepribus coronatus mactatur, sic enim illęsa diuinitate humanitas Domini spinis coronata immolata est. 7 quia tertio die matri viuus nuntiatur. 8 quia benedictione cumulauit filios suos, sed inæqualiter 9, &c.
453		2109	Vt in eo fuit mysteriū Christi, ita in altero Abrahæ filio Antichristi siue Maometis.
			Ex Isaac Christus benedictionis semen quadragesimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

primus, *Mat. 1.*

Ex Ismaele Maometus semẽ perditionis trigesimus primus (*In Chronicis Arabum post Alcoranum pag. 214*) prætermissis in vtriusque progenie obscurioribus. Nam plures fuere intermedij.

Vterque patris suis mores graphicè expressit. Christus vt Isaac, &c. Maometes vt Ismaël, qui polygamus, qui ferus homo, cuius manus contra omnes, & manus omnium contra eum, qui infectator Isaac, Gal. 4, &c.

Eius 37 obiit Sara mater, ætatis 127, quo quidem fuerat oblatus. Ipse verò decimo ante descensum Iacob in Aegyptum, anno vno ante eductionem Ioseph è carcere.

Anno ætatis 37 vinctus, vt sacrificaretur à parte. *Seder & Trad. Hebrai.* vel 25. *Ioseph.* vel 13. vt quidem nostri videtur existimare, & ex Hebræis Abben Ezra, *Gen. 22*, eos refellens, qui quinto, quia gestare non potuisset ligna holocausti. Oblatus autem in pārabolam futuri. *Hebr. 11.*

Quadragesimo ducit Rebecam. *Gen. 25.*

60 Gignit Iacob & Esaũ. *Ibid.*

75 Amittit patrem, & in spelunca ab ipso empta sepelit.

Inde pergit eodem loco habitare, nempe iuxta puteum viuentis & videntis, *Ibid.* qui erat in tractu Hebron. *Gen. 16.*

80 Peregrinatur in Geraris Palestinorum ob famem, vbi sedes constituit diebus plurimis, *Gen. 26. i.* annis 57. Nempe vsque ad vitæ 137. Nam de Bersabea è Patris domo Iacob agẽs septuagesimũ septimum, in Mesopotamiam egreditur, qui erat Patris centesimus trigesimus septimus. *Gen. 28.*

100 Offenditur coniugio Esaũ cum filiabus eiusdem loci. Nam Esau tunc erat quadragenarius, *Gen. 26.*

123 Senex & caligans oculis benedixit Iacob se pro Esau primogenito offerentem. 27.

124 Ad atauum Heber, cum, vt fratris iram vitaret, transmittit in annos duodecim.

136 Illum reuocat.

137 Benedictione communitum in Mesopotamiam trãsmittit.

138 Reuertitur in Hebron, vbi reliquum vitæ transigit, id est, annos 48. Nam illuc eũ Iacob è Mesopotamia rediens conuenit, *Gen. 35.*

140 Rebecam vxorem in spelunca duplici sepelit iuxta Hebron.

158 Recipit Iacob è Mesopotamia fœliciter reuertentem.

180 Post 22 videlicet, moritur, & ab vtroque filio honorificè in sepulchro maiorum tumulatur, *Gen. 35.*

Rebeca decimum quartum agens ei quadragenario nubit, viginti fuit sterilis. Moritur post annos 80, nempe cum Iacob in Mesopotamia moraretur, annúmque ageret octogesimum. Sic minimùm excessit centesimum tertium.

Eo tempore oraculum, ad quod consulendum Rebeca perrexit, *Gen. 25.* aiunt fuisse in templo, cuius Pontifex erat Melchisedech.

Ex eo & Rebeca Leni cute parẽtibus nascitur Esau, pilosus ac hispidus, Edom postea ab Orientalibus appellatus, à pilis ruffis, sicut à Græcis ἐρυθρεύς, vnde mare Erythreum & rubrum.

Ex vno concubitu sati duo gemelli Iacob & Esau, differentibus planè naturis, moribus, vita, fortuna, &c. Astrologorum vanitatem coarguunt. *August. epist. ad Sixtum.*

Filij Abrahæ ex Cetura in Troglodytarum regionem sub Aegy-

Anni Diluuij. 393 — 453

Anni mundi. 2049 — 2109

SEM ABRAHÆ ET ISAACI SÆCVLO.

Anni Diluuij. 393 — 453

Anni mundi. 2049 — 2109

ISAACI SÆCVLO.

Aegypto, à patre in coloniam mittuntur. *Ioseph. lib. 1. Antiq.*

Cetura vxor Abrahæ, *Gen. 25*, imò Concubina, *1. Par. 1.* Concubinæ autem erant apud Hebr. ancillæ, quæ cum viro sine legitimis ceremoniis conuenerant. Vnde filij earum in hæreditatem patri non succedebant.

Ismael primogenitus Abrahæ, ex ancilla Agar, à quo Ismaëlitæ, siue Saraceni & Arabes, 12 principibus ab ipso exortis, maledicta natio secundum carnem orta: simultatem perpetuam gerens cum Isaac, & promissionis filiis secundum spiritum natis. Quare quemadmodum tunc Ismaël, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur Isaac, qui secundum spiritum: ita & nunc (quando Mahometani Dei populum infectantur.) *Verba Pauli Gal. 4.*

Ferus homo, manus eius contra omnes, & manus omniũ contra ipsum. *Gen. 16.* Hoc nostro magno malo experimur quotidie in Saracenis & Turcis.

Duodecim filios principes reliquit, qui omnes iam suis populis dominabantur.

Possedit magnam partem Arabiæ, ducta in vxorem principis filia.

Ille egit pœnitentiam & pietatem coluit. *R. Selom. Gen. 15.* Saltem quoadvixit Abrahã, vnde & paternũ funus cum Isaac curat religiosè. *Gen. 25.* Eius meminit Melon lib. contra Iudæos.

Ita Isaac ex promissione & secundum spiritum natus, terræ sanctæ incola solus fratrum permansit.

Cuius tempore tres superioris ætatis patriarchæ migrarũt ex hac vita. Primo eius anno Sarug annorum 230, Trigesimo quinto, Thare annorum 206, quadragesimo sexto Arphaxad annorum 438.

Ammonitę & Moabitę ex incestu Lot orti, in Arabia initium gentis sumunt. Hi quidem partem Arabiæ, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, in mare mortuum labentis, prioribus accolis, qui Emim appellabantur, subuersis occupant. *Hieron. in locis Hebraic.*

Illi autem Raphaim gentem veterrimam interfecerunt, & eorum regionem Arabiæ, cuius metropolis Philadelphia, obtinuerunt, *Ibid.*

Syri descendunt à Chamele filio Nahor fratris Abraham, *Gen. 22*, secundum nostrum interpretem, & 70. Atqui nullos reperio Hebræos sic interpretantes, sed nec Chaldæum, etsi Fagius vulgatam interpretationẽ sequatur. Nam nihil amplius in Chaldæo est, quàm Hebræo, nempe *Chamuel pater Aram: Aramæ* dixisset Onkelos pro Syris, nec singulare Aram retinuisset contra suum morem. Malo igitur, vt *Aram* non hic Syriam, vel Syros significet sed nomẽ proprium viri. Ratio est perspicua. Quoniam Syri iam orti erãt ex altero Aram, nempe filio Sem, *Gen. 10*, quem proinde cum aliis 70 prius venisse in partitionem orbis terrarum, & Syriam sorte obtinuisse, quàm Abraham in Chanaan ingrederetur, iam docuimus.

Mundi vix dum dispersi eadem facies, quæ nunc. Bellorum vsus, seruorum & vernarum, *Gen. 14*, Seruorum tam vernaculorum, quàm emptitiorum. 17. Delicatarum carnium, frugũ, butyri, lactis, 18, 27, Conuiuiorum, pulmẽtorum, 21, 14, 26, Frugum, & vini, 9, 19, 27, Sagittarum, 21, Armorum, Pharetrarum, arcuum, 27. Venationis, 10, 24, 26. Iudiciorum & fororum iudicialium, 14, vbi fons siue planities Mispat. i. iudicij, in quam veniebãt incolæ regionis propter iudicia & causas forenses, ex Onkelo & R. Selomone. Gladiorum, 22, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

34. Siclorum argenti probatæ monetæ publicæ, 23. Argentorum, 20. Electorum sepulchrorum, 23, Monumentorum & sepulchralium titulorum & inscriptionum, 35, Oppidorũ & castellorum, 25, Vrbium, 10, 11, 13, 23, 24. Vasorum aureorum & argenteorum, Siclorum aureorum, inaurium aurearum, ad ornandam faciem, armillarum in manibus, pondo siclorum decem, vestium elegãtium, 24, 27. Diuersoriorum, hospitiorum ad manendum & locandos camelos, 24, 42. Puteorum, laterum, bituminis, 20, 21, 26. Hydriarum ad hauriendam aquam, canalium 24. Legum diuersarum, negotiationum, Dotium, 34. Emptionum & venditionum agrorum, 23. Epistolarum & nuntiorum, 22. Denique artes, opera, artificia planè eadem, quæ nũc, vt Græci & Latini non se clarius probare possint fuisse Barbaros vsque ad Cyri & Solonis tempora, id est, vsque ad quingẽtesimum ante Christum, quàm cum huiusmodi rerum inuentionem recentem faciunt, & nonnullis suorum tribuunt, quæ à prima Diluuij memoria apud Orientales repetitur.

Externa tempore Isaac.

Sub natiuitatẽ Isaac, nempe eius duodecimo Ninus proprie regnum auspicatur, & Babylonicum à Nimrod ante 62 annos constitutum delet.

Terra Chanaan paucos tunc habebat Reges, Vnde Reges Chanaan præsertim leguntur post exitum de Aegypto.

Semiramis Nini vxor Babylonis mœnia condidit. In eius medio templum Belo statuit, ementito sexu, nomine filij regnat, qui & ipse Ninus vocabatur. *Strabo lib. 16.*

Fortasse Nimrod eam sine mœnibus reliquerat.

Prima post diluuium metalla excoluit captiuorum opera, laude bellica illustris multa in Oriente præclarè gessit, ad Oceanum Aethiopicum & Indum fluuium latissimum, cuius ripas ponte 60 stadia longo, 30 lato iunxit, ducenta Idolorũ millia ex ebore & ligno finxit, sicque orbem Idololatria repleuit. *Suidas.*

Babylonem in miro camporum æquore in quadrum disposuit. Murus eius ex coctili latere, infuso bitumine in latum habuit cubitos 50, in altum 200, in ambitu stadia quadringenta septuaginta. Vicenæ quinæ portę in laterum vno quoque, vt esset ἑκατόμπολις, quarũ ostia miræ magnitudinis, ex ære fusili: *Orosius.* Sed rectius hoc attribuit Berosus apud Iosephum, lib. 1. contra Appionem Nabugdonozori.

Exercitu tredecies centenorum millium pedium, quingentorúmque millium equitum, per Bactrianos in Indiam frustra penetrat.

Atqui Semiramidem vixisse post Mosem testis est Porphyrius lib. 4. contra Christianos. *Citante Eusebio, lib. de præpar.* Sex videlicet generationibus ante Cytum, *Herod. lib. 1.* Quod certum.

Apud Sycionios in Peloponneso Egialeum aiunt ann. 52, regnasse.

Treuerenses à Trebeta Nini fratre, à Semiramide expulso, se tunc in Gallia Belgica conditos gloriantur.

Tuysconem, Mannum, cum hoc Trebera apud se regnantes his temporibus Germani, si Deo placet, faciunt.

Deinde Ingeuon post parentem incertis adhuc sedibus. Tuysconis enim filium Mânum tres hos genuisse Ingeuon, à quo Ingeuones circa Occidentalem Germaniæ Oceanum, Herminon, à quo Mediterranei Hermiones dicti, Isteuon, à quo Isteuones, *è Tacit. initio lib. de morib. Germ.*

Apud Aegyptios Necao Pharao. Ioseph. *lib. 5. bel. cap. 26.*

Iberus

ISAACI SÆCVLO.

Anni Diluuij.		Anni mundi.
393		2049
453		2109

Anni Diluuij.		Anni mundi
		2109
453 Gen. 47 583	c IACOB qui & Israël descendit in Ægyptum natus an. 130.	2109 2239
	Semiramide, Zamea Ninea eius filio, an. 38. Ario 4. an. 30. Regibus Assyr.	

Melchisedech Pontifice.

Iberus rex Hispaniarum secundus.

Nagas Celtarum rex secundus. Deinde Satron Rex doctissimus, qui publica literarum studia instituit. *Bero.*

Viri Scytharum Parthos & Bactrianos, fœminæ verò Amazonum regna condunt. *Nangiacus.*

Amazones durant vsque ad tempora Alexandri Magni, *Iust. hist. lib. 2.*

c Iacob vixit cum auo Abraham an. 15. cum Sem Patriarcha 50. cum patre Isaac 120: ac decimo post patris mortem descendit in Aegyptum, vbi dulci filij consuetudine vsus est annis 17.

Iacob (qui & Israel cognominatus post Angelicam luctam) omnium primus, votum nuncupauit Deo. *R. Abahu in Talmud.* Ac certè de illo primùm legitur. Votum etiam vouit Deo dicens. *Gen. 28.* Offerens, 31, 33, 35, vbi & Sacellum & altare Bethel construit 46, Libans, 28, & 35. sepeliens 35. Inuocans nomen Dei æterni & Angeli 48, &c. Decimas soluens 35. Vir simplex 25, habitans in tabernaculis 27. Lenis 28. Obediens parentibus 36, Patris institutum seruans, pastor 28, Propheta 48, 49, Angelorum visionibus sæpe potitus 28, 31, 35, &c.

Annos 20 transegit in Mesopotamia, cum auo Abraham versatus est an. 15. Patri ministrauit post reditum suum è Mesopotamia 21. ann.

Benjamin natu minimum gignit in Chananea, reliquos in Mesopotamia. *Gen. 35.* Duobus annis à reditu, in partu morĩente Rachele, ætatis 36. cui Lia superuixit decem. Nam vitæ 46 obit. Erant autem sorores geminæ. *Seder Olam.*

Post annum 21. redit è Mesopotamia ad patrem Isaac in Hebron, cuius consuetudine adhuc fruitur annos circiter 23. *Seder Olam.*

Denique ætatis decimo quinto sepelit auum Abraham.

50 Sem atauum.

63 A patre benedictionem & prærogatiuam primogenituræ consequitur.

Per annos 12 metu fratris delitescit apud Abauum Heber, eique ministrat.

75 & 76 ab Heber ad Patrem redit, à quo iussus in Mesopotamiam proficiscitur.

77 Stetit ad puteum Mesopotamiæ, & 20 annis mansit in domo auunculi Laban.

83 ducit Liam vigesimum secundum agentem. Indéque post dies septem Rachelem, Liæ gemellam, quæ & ipsa proinde agebat vigesimum secundum.

Non, vt quidam opinantur, post septem alios annos, sed post septem dies à nuptiis vxoris primæ. *Rabini in 29 Gen. & Hier. in quæst. Heb. contra Seder Olam, c. 2.*

84 Gignit Ruben primogenitum suum.

85 Simeonem.

86 Leui.

87 Iudam.

Nam ei intra tres plus annos, quatuor hi patriarchæ nati sunt. Reliqui septẽ cum Dina (excipiendus enim Benjamin) quatuor sequentibus annis. Inueniuntur enim omnes præter Benjamin intra septem annos procreati è 4 coniugibus, singuli singulis septem mensibus.

91 Ioseph um procreat.

Quinque sequentibus vsque ad 96 prouidet domui suæ.

96 Cum vxoribus, vndecim filiis & Dina in Chanaan re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dit peruenítque in Succhot, vbi manet menses octodecim. | Anni Diluuij. | Anni mundi.
97 In Bethel sex alios menses.
98 Suscipit Benjamin, Rachelem sepelit & Deboram. Viginti duobus annis inde Isaac senem sua præsentia consolatur & curat. | 453 | 2109
108 Amittit Liam morte, Ioſephum captiuitate, Sedecim annos excedentem.
109 Ioſephum habet seruum Putipharis.
110 Eundem habet in carcere per annos circiter 13.
120 Sepelit Isaac patrem suum annos 180 natum.
Decem postea illic desidet vsque ad 130, Nempe in Hebron, vbi pater eius obierat.
128 Ioſephum tricenarium habet stantem in conspectu Pharaonis, proregémque Aegypti.
130 Descendit in Aegyptum anno famis secundo.
147 Moritur post tot exilia & cruces, id est, decimo septimo post descensum. Moriturus vaticinatur de posteris & nominatim de Christo, quem Silo vocat, *Gen. 49.* Hæc ferè è Seder c. 2. Nam nonnulla recensuimus.
Ex vndecim eius filiis, & duobus Ioſephi Manasse & Ephraim tribus tredecimæ populus Israëlitarum vniuersus propagatur.
Alexander Polyhistor res Iacob descripsit. i. fugam eius, habitationem in Mesopotamia, ministerium 7 annorum, coniugium cum duabus sororibus, numerum liberorum, raptũ Dinæ, cladem Sichem, venditionem Ioseph, &c. Eadem ferè Theodotus in suis versibus, Artabanus, Philo Biblius, Nicolaus Damascenus, Aristeas.
Thamar iuxta nonnullos, filia Melchisedech sacerdotis. Hoc coniiciunt ex eo, quòd Iudas in scortatione deprehensam iussit cõburi, non lapidari. *Gen. 36.* Nam legẽ fuisse apud Hebræos, quam Moses postea repetierit, vt filia sacerdotis, quæ scortata fuerat, combureretur, cæteræ lapidarentur. *Leuit. 20. & 21.*
Cæteras quoque vxores filiorũ Iacob probabile est fuisse de semine Melchisedech siue Sem, præter vnam ipsius Ruben, *Gen. 46.* primo quia norant oraculum de semine Chanaan maledicto, déq; terræ facie exterminando *Gen. 9. & 15.* Secundo, quia sciebãt Patres affinitatem Chananeorum perpetuo refugisse, Abraham, *Gen. 24.* Rebecam, 27, Isaac 28. Tertio, ex eo, quod Scriptura notat tanquam aliquid extraordinarium Ruben genuisse Saül è Chananitide, *Gen. 46.* Quid enim opus fuerat addere Chananitidis vocabulum, si omnes aut plæréque earum erant Chananeæ?
Sed neque vxores, vt pater, de Mesopotamia eduxerunt, primùm quia quando inde egressi sunt, adhuc erant paruuli, nec matrimonio maturi. Maior enim nondum attigisse poterat decimũ tertium annum. Quin & matrimonia illa ætate ferè erant tardiora. Quare Isaac non nisi quadragenarius Rebecam duxit, Iacob octogenarius Liam & Rachelem, qui & 77 annorum erat, priusquam pater cogitaret de vxore ei danda, vel ipse de accipienda. Esaũ ipse quadragenarius. Denique non minus id commemorasset Scriptura, quàm cum nominatim docuit Saram eductam è Chaldæa, Hagarem ex Aegypto, Rebecam, Rachelẽ, Liam, Balam, Zilpham assumptas è Mesopotamia, ne sanctum semen cum impuro & detestabili Chananæorum misceretur.
Anno 63 Iacobi mortuus est Ismaël. Huius viduam sororem duxit Esaũ. *Seder Olam, cap. 2.* Ita Esaïtarum & Ismaëlitarum | 583 | 2239

IACOBI SEM, ET ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni Diluuij. | Anni mundi.
453 | 2109
litarum familia in vnam gentilitatem coaluit, vt non mirum sit, si Scripturæ, quando de Mahometana impietate vaticinantur, eam modo describant sub nomine Esaü, siue Edom siue Seir (nam tot nominibus celebratur Esaü) modò sub nomine Ismaëlis.
Quot descenderint in Aegyptum cum Iacob, siue 70. siue 75 animæ, non est anxiè pugnandum. Nam & 70 Scriptura dicit, & 75 esse potuerunt, quoniam Scriptura solet reticere numeros fractos. Sic nominant Septuaginta interpretes, & 70 Christi discipulos, qui tamen 72. fuerunt, &c.
Præterea in 70 non comprehenduntur Iacob, Dina, Ioseph cum duobus filiis, quia additi conficiunt 75.
Anan primus equum & asinam commiscuit, vnde mulorum origo. *Genes. 36.*
Ioseph somniorum intelligentiam primus condidit, nihilque diuini iuris humanique ei incognitum videbatur, adeo, vt etiam sterilitatem agrorũ ante multos annos prouiderit, tantaque experimenta eius fuerunt, vt non ab homine, sed à Deo responsa dari viderentur. *è Gentilium scriptis Iustin. hist. lib. 36.* Eius insignes interpretationes extant præcipuè *Gen. 40. & 41.* Philo Byblius hanc somniorũ interpretationem tribuit Abrahamo. Amphytrioni Deucalionis filio *Plin. lib. 7.* Telmissęis populis Lyciæ, *Clemens in Stromat.*
Venditus est à fratribus quòd illum vnicè à Patre diligi, deinde quòd somniis illi portendi familiæ principatum animaduerterent. *Gen. 37.*
Cùm hæsisset in seruitute vel carcere an. 13. anno vitæ trigesimo liberatur. Famem septennem prudentia singulari ab Aegypto depulit. Quare consecratus ab Aegyptiis, Serapis nomine, i. principis boum, immani simulachro & fano exornatus est, in quo bos nutriebatur Apis vocabulo in agriculturæ symbolum. Simulachrum euertit Alexandriæ Theophilus Patriarcha, Theodosio magno principe. *Suidas & Russinus.*
Caruit conspectu patris annos 23. Nempe à decimo sexto ætatis ad 39. qui tertius erat famis. Fruitur deinde septemdecim. Nam tandiu Iacob in Aegypto egit.
Erudiuit aulam Pharaonis, & seniores eius docuit, siue scire fecit. *Psal. 105.* Nempe Aegyptus bonarum disciplinarum valde adhuc erat rudis, sed eas deinceps edocta cœpit colere. Moritur anno 54 post patris mortem. Agebat trigesimum sub mortem Isaac. *Seder Olam.*
Eius trigesimo nono Israëlitæ descenderunt in Aegyptum. *Ibid.* post vigesimum secundum ab ipsius venditione. *Ibid.*
Sub Iacob tres superioris ætatis patriarchæ moriuntur. Eius enim trigesimo primo Sela obit annorũ 433, quinquagesimo Sem sexcentenarius. Octogesimo Heber Hebræorũ parẽs, vbi expleuisset annos 464. Sic eius decimo sexto moritur auus Abraham, centesimo vigesimo Isaac pater.
Atque hic veterum patriarcharum antiquæ virtutis & fidei virorum finis, vt quibus duntaxat Iacob annis 26 superuixerit.
Ita per tres duntaxat patres, Sem, Mathusale, Adam ad Iacob, Ecclesię doctrina, fides, traditiones, leges peruenire potuerunt. Nam Iacob vidit Sem annis 50, Sem Mathusalẽ 98, Mathusale Adamum 243. *Seder Olam c. 1.*
Mentio idolorum in Scriptura prima est Genes. 31. quando Rachel idola patris sui abscondit.
Balac filius Beor, primus rex Idumæorum creatur. | 583 | 2239

IACOBI SÆCVLO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Esaü omnem terram ad montem Seïr sibi subiectam habet, & magna cum potentia illic dominatur. Domino illam terrã illi dante, *Ios. 24.* regionémque Idumeam de suo more appellatam relinquit. Nam Edom à colore ruffo cognominatus est. Quin & mare vicinum. Nam mare Indicum cum sinu Arabico siue Aegyptiaco Erythreum.i. rubrum profanis, à rege Erythra, inquit Mela. Erythras autem Græcè, est Edom Hebraicè.

Dina filia Iacob à Iob in vxorem ducitur, *Chald. Paraphr.* de quo paulò pòst.

Externa & incerta ætate Iacob.

Druyus Celtarum rex quartus, disciplinarum & præsagiorum plenus, à quo Druydes Gallorũ sacerdotes, de quibus Cæsar *lib. 6. Gall. belli.* Plinius *16. cap. 44.* & Tacitus *de Germ. moribus.*

Huic Bardus quinto loco successisse fertur. Musicæ studiosus. Deinde Lucus venationi deditus, à quo Lucenses Galli. *Berosus.*

Quæ suspectissima. Nam Galli vsquead Cyrum cum tota Europa planè bardi fuerũt Barbari, agrestes & ἄμουσοι. Tum enim per Phocenses Græcos Asiaticos, qui Cyri dominatum fugientes Gallicum littus occuparũt, Massiliámq; condiderunt, cœperunt emolliri, & hominibus paulatim excultis, capessere studia literarũ per Bardos, & Euages & Tectosages, è quibus Bardi fortia virorum illustrium facta heroïcis composita versibus cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt. *Ammianus Marcellinus lib. 5. Strabo lib. 4.* E quibus apparet Bardos & reliquos Galliæ sapientes siue philosophos & Druydas ortos esse ex istis Phocensibus, vt stultum sit eos eorúmve nomen ante Cyrum in Gallia requirere.

Eadem Barbarie reliquæ nationes Europæ ante Cyrum Solonémve tenebantur. Nam ad humanitatem perductæ sunt per Orientales sensim in Occidentem influentes, propter duarum primarum Monarchiarũ motus, Danielis Ezræque sæculo.

Septemtrionales gentes, vt à commerciis remotiores, longè tardius feritatem deposuerunt, vt proinde quæ deinceps de Sarmatis, Germanis, cæterisque Scythis proposituri sumus, sint multo suspectiora, adeóque conficta à propriis ipsorum prophetis.

Hiarbas rex Lybiæ, contra Palladias fœminas infœliciter pugnat.

Osyris gigantes, qui tyrannidem exercere cœperant, opprimit, Italia decem annis potitur.

Apis, à quo Serapis, floret in Aegypto, postquam fratrem Aegialeum Achaiæ præfecisset. *Euseb. in Chron.* Sed de eo paulò post rectius.

Menam omnium primum regem Aegyptiorum facit, qui populos colere deos, sacráque his facere, mensas & lectos sternere docuerit. Hinc post longa tempora regnasse Gnefactum Vbichoridis sapientis patrem, &c. Diodorus Siculus, *lib. 2.*

Ogygius apud Atticos.

Aethiopia bellis Aegyptiorum atteritur.

Nineas siue Ninus, Nini & Semiramidis filius, propter ignauiam vituperatur. *Athenæus, lib. 2.*

Semiramidem matrem sui concubitum appetentem, interemit.

Arius post eius obitum Bactrianos & omnes Caspios subegit. 583

Iubelda

Anni Diluuij. 453

Anni mundi. 2109

IACOBI SÆCVLO.

Anni mundi. 2239

Anni Diluuij. 583

Exod. 12. Galat. 3. Act. 13.

1013

23

d IACOBÆI manserunt in Ægypto an. 430.

Regibus Assyriorum Ario 4. Aratio 5. an. 40.

Baleo 6. an. 30. Armatrite. 7. an. 38.

Beloco Prisco 8. an. 35. & per ordinem Baleo 9. an. 52.

Altada 10. an. 32.

Manucho 11. an. 30.

1013

Anni mundi. 2239

2669

Iubelda tertius rex Hispaniæ.

Ingeuon apud Thuyscones, de quo Tacitus *de morib. Ger.*

d APERTE, Exod. 12. v 4. *Habitatio autem filiorũ Israel, qua manserunt in Ægypto fuit quadringentorum triginta ann. Quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti.* Quis enim non videt illo nomine *filiorum Israël*, nõ nisi posse intelligi filios Israëlis siue posteros Iacob, neque Abraham, Isaac, Iacob sub hac locutione contineri? Nam quis vnquam auos & Patres, filios nepotũ appellauit?

Idem Stephanus Act. 7 cõfirmat. *Locutus est Abrahæ Deus, quia erit semẽ eius accola in terra aliena, & seruituti eos subiiciet, & malè tractabunt an. 400, & genti, cui seruierint iudicabo ego & posthæc exibunt & seruient mihi in loco isto.* Quis enim similiter non cernit. *Hoc semen* esse Israëlitas, non Isaac, & Iacob, vt qui vel nunquã fuerint in Aegypto, vel nũquam seruituti fuerint subiecti, maléq; tractati siue ab Aegyptiis, siue à Chananeis?

Idem Paulus Act. 13. probat. *Elegit patres nostros, exaltauitque cũ essent incolæ in terra Ægypti, & eduxit eos, & destruẽs gentes septem in terra Chanaan sorte distribuit eis terram eorum, quasi post quadringentos & quinquaginta annos, & post hæc dedit eis iudices.* Quis enim nõ intelligit apertè habitationem filiorum Israël accessisse ad hunc numerum?

Idem Iosephus, lib. 2 Antiq. c. 5, significat, dum Israëlitas 400 annos consumptisse tradit in Aegyptiacis operibus.

Imò vero Deus idem clarè pronuntiat, Gen. 15, *Scito prænoscens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, & subiucient eos seruituti & affligent quadringentis annis, & post hæc egredietur cum magna substantia. Generatione quarta reuertentur huc.* Sic enim rotundo numero loquitur, triginta tacitis. Vbi frigidum est quadringentos illos orditi à die congressus siue apparitionis huius, nam apertè non *Tu*, sed *semen tuum*, &c. Frigidum quoque, quòd alij à natiuitate Isaac, vt ab ea ad natum Iacob sint an. 60, inde ad descensum in Aegyptum 130, demũ in Aegypto 210, id est, summatim 400. Nam apertè oraculum non attingit habitationẽ terræ Chanaan, primum quia in ea non seruierunt, neque afflicti sunt Israelitæ, sed potius honorificè, humanitérque habiti, deinde quia non illinc, sed ex Aegypto egressi sunt cum magnis opibus, denique quoniam opponit ingressum in terrã seruitutis & afflictionis redituí in terram Chanaan, siue libertatis.

Ex quibus locis hìc merito reiicio cõmentum Rabbinorũ, præter diserta Exodi verba, quibus subscribit Paulus *Act. 13* scribentiũ suos tantũ mãsisse in Aegypto 210 annis. Ducẽtos autem viginti reliquos conferendos ad Abraham, Isaac & Iacob, summãq; 430 in Exodo positã ab Abrahamo esse auspicandã. De quo Rab. Leui Ben Gerson in 15. Gen. Nam & eo loco disertè Script. *Generatione* (inquit) *quarta reuertentur huc.* i. ætate, & sæculo quarto. Nam דור hoc significat. Sicque quos 400 an. paulò ante dixerat, mox sæculũ quartũ appellat.

Accedit, quòd tam paucis non videtur (excludo miracula) potuisse propagari, sexcẽta armatorũ hominũ millia, absque pueris & mulieribus innumerabilibus: quæ tamẽ legũtur exiisse de Aegypto. Vnde Aug. Eugub. in c. 12. Exod. in ea versans sentẽtia, Græcorũ adiectionẽ, καὶ ἐν γῇ χαναάν, cancellat. Qui tamẽ hodie tẽporũ rationẽ è Biblijs subducere se aiũt, istorum ferè traditionẽ sequuntur, vt non mirum sit illorum suppurationem esse controuersiarum plenam, nec conciliare c. 7. Act. & multa alia loca cum veteri Testamento, & Act. 13.

Istis autem imposuit, quod Paulus ad Galatas 3. videtur scribere 430 annis post promissionem factam Abrahæ de suscipiendo semine, qui est Christus, datam esse legem Mo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis. Atqui Paulus indefinitè loquitur, & sic debet ordinari. *Hoc autem dico. Lex, quæ post 430 annos facta est, non irritum facit testamentum confirmatum à Deo ad enervandam promissionem*, id est, Lex Mosis quæ scribitur, *Lex facta post 430 annos*, non inanes reddit promissiones. Sed potius confirmat. *Post* 430, inquam, *annos*, non vtique à promissione (nam repugnat locus Exod. 12. ad quem alludit) sed à descensu Israëlitarum in Aegyptum, illic enim *Post*, non refertur ad promissionem, sed ad legem factam eo tempore, quod Moses designauerat. q. d. Paulus, Lex, quæ post 430. annos facta legitur (*Exod. 12.*) testamentū Dei, prius Abrahæ factum, irritum non potest facere. Hoc enim veluti per parenthesin interposuit *quæ post 430 annos facta est*, ad tollendam homonymiam, & docendum de qua lege intelligeret. Nempe de Mosaïca, non de lege Circumcisionis, Gen. 17. non de legibus Dei, quas Abraham seruauit 26 v. 5. quasque docturus erat filios suos & domum suam post se, Ibid. c. 18.

Alioqui, vt hoc addam, falsum esset oraculū, *Gen. 15.* quod sine figuris prædixit, semen Abrahæ 400 totis annis seruiturum, in Aegypto scilicet (nam in terra Chanaan non subiectum fuit seruituti) ac deinde eripiendum.

Sed nec conturbare debet vulgata Rabbinorum ratio, quam affert R. Selomo Exod. 6, quòd inter Leui & Mosem Scriptura tantum numeret duas generationes, Caat, qui vixit annis 133. *Exod. 6.* & Amram, qui an. 137. *Ibid. & 1. Par. 6.* Et Caat fuerit ex descendentibus in Aegyptum. *Genes. 47.* Primò, quia Amram pater Mosis diutius vixit, quàm illi interpretentur. ad illud enim *Exod. 6. Accepit Amram vxorem, quæ ei peperit Aaron et Mosem & Mariam. Fueruntque anni vitæ Amram 137.* subaudiri potest, Quando eos videlicet genuit, vel post mortem patris Caath. Nam Amram in numero septem viuacissimorum ab ipsismet Rabbinis ponitur.

Secundò, Scriptura fortasse aliquot intermedios, nempe obscuriores, more suo trāsiliit, & nihilominus *Gignēdi* verbo vsa est, quod nepotes sint filiorū loco. Vt *Mat. 1. Iosias genuit Iechoniā*, qui tamen eius minimè erat filius, sed nepos. *Et 5. Zachariæ filius Iddo*, qui eius pariter erat nepos, nō filius.

Sic in quarta ætate, quæ fuit 480 annorum, à Naasſone ad Dauidem quatuor duntaxat notātur, *Naaßon, Salmon, Booz, Obed, Ieße, David*, 1. Par. 1 Mat. 1. Ruth 4 Nam Naasſon reperitur mortuus anno ab exitu secundo, *R. Selom. 1. Par. 1.* Ita vt oporteat *Salmonem, Booz, Obed, Iessen & Dauidem* 480 emēsos esse, aut aliquos intermedios fuisse præteritos. Quid igitur mirum, si hi quatuor Leui, Caat, Amram, Moses emēsi sunt hanc ætatem, præsertim cum hæc sequentibus ætatibus fuerit viuacior, vel si Scriptura intermedios aliquos reticuit?

Atque ita fortasse isto tertio sæculo, Moses est Patriarcha ab Abrahamo decimus, vt primo ab Adamo Noë: & secūdo à Noë Abrahamus est quoque decimus. In eo fui prolixior, quod B. Hieronymus se nescire professus sit, quo pacto his tribus Scripturis satisfaciendum esset.

Ad hęc quoniam cunctos recentiores Chronologos hic habeo obstrepētes, & 430 incipiētes. Septuagesimo Abrahæ, id est, quando iussus est exultare siue exire ex vt Chaldæorū. Inde enim sicut 30 vsque ad natū Isaac, hinc vsque ad ortum Iacob 60, ab ortu Iacob vsque ad eiusdem ingressum in Aegyptum 130, à quo reliquos 210 comminiscuntur vt summa 430 existat.

Assignatur Iudęis terra Iessen, quæ videtur esse præfectura Tanitis & Heliopoleos, è Psal. 77.

In ea

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
583		2239
	Manchaleo 12. an. 30.	
	Phero 13. an. 20.	
	Mamolo siue Mameio. 14. an. 30.	
	Sphareto 15. an. 40.	
	Ascatade 16. an. 18.	
	Amynta 17. an. 45.	
1013		2669

Anni Diluuij.		Anni mundi.
583		2239
	Iuda, Phares, Ezrone, Aram, Aminadab, Iudæ principibus & Christi maioribus.	
	Filiis Zaræ Zamri, Ethan, Heman, Calcol, Dara prophetantibus.	
	Leui, Caath, & eorum propinquis speciem quandam futuri Sacerdotij exhibentibus vsque ad Aaronem è benedictione & testamento Iacob, Genes. 49.	
1013		2669

In ea ædificarunt vrbes & villas, siue quòd statuissent illic perpetuas sedes collocare, siue alia occasione, è 1 Par. 2. Nā illic Hezron dicitur mortuus in Caleb-Ephra, quam Hebræi putant fuisse vrbem Aegypti sic dictam de structorum nomine, nempe Caleb, & vxoris eius Ephrat.

Descenderunt in Aegyptum an. 9. principatus Ioseph, qui secundus famis, post cuius septuagesimum primum Ioseph moritur, & in arca ænea aromatibus perfusus conditur, in Nilúmque proiectus refertur inter Deos Aegyptiorum. *Eugub. in 50 Gen.*

Ossa eius transtulerunt secum Israëlitę. *Exod. 13.* quæ post mortem prophetant (id est, miracula edūt) *Eccl. 49.* nec fuit contra legem Mosis, qua mortuorum ossa contaminare declarabantur. Nam illa de Sanctorum ossibus, cineribus & reliquiis non intelligebatur, quæ perpetuo apud Iudæos in præcipua veneratione fuêre.

Sacerdotes Aegyptij de Prytaneo siue horreo Regis alebantur. *Gen. 47.*

Exitus eorum meminit etiam Strabo. *Lib. 16. Geog.* Meminit & Iustinus histor. sed admixtis fabulis. Item & plurimi externi, quos contra Appionem Iosephus producit.

Iosephi res Alexander Polyhistor descripsit. i. eius carcerem, liberationem, somniorum interpretationem, principatum in Aegypto, matrimonium cum Ascheneth filia Putipharis sacerdotis, liberos duos, descensum fratrum, Aegyptium conuiuium ipsis appositum, &c.

Eadem ferè Theodotus in suis versibus, Artabanus, Philo Biblius, Nicolaus Damascenus, Aristeas.

Manetho Aegyptius Iudæorum originem & descensum in Aegyptum è Chanaan scripto reliquit, vbi eos appellat pastores. Nempe quòd eorū opes in pecoribus essent positę.

Vixit annos 110. Eo mortuo Israëlitæ in Aegypto male habiti sunt 360, iuxta vulgatos autē Chronolog. 148. Sæuius autem 80 vltimis, toto vitæ Mariæ Sororis Mosis tempore.

Ruben mortuus est duobus an. post obitū Ioseph, an. 124.

Simeon 120, primo post Iosephum.

Leui 137. Eo enim nullus est, qui diutius inter omnes fratres vixerit, quemadmodum inter eos nullus est, qui minus diu vixerit ipso Ioseph, *Seder Olam, c. 3.*

Iuda 119. Isachar 122. Zabulon 124, secundo post Iosephum. Dan 126. Aser 127. Benjamin 111, ita vt obiret circiter 26 ante Leui. *E Seder Olam.*

Nephtalim & Gad lustra nondum reperi.

Iam tum Aegyptij colebant bestias pro numinibus, aut numinum simulachris. *Exod. 8.* vbi etiam oues & armenta abominationes Aegyptiorum dicuntur. i. idola & dij. Nam ignominiosè solent Hebræi loqui de falsis numinibus. Hinc fortasse, Genes. 46 & 47, detestabantur Aegyptij pastores pecorum, vt qui ea mactarent, quæ ipsi colerent. Quàm cito post mortuos primos Patriarchas impietas in mundum ingressa est.

Filij Iuda in Aegypto sunt mortui, vsque ad quartā progeniem, nempe Phares, Hezron, Aram, qui & Ram Hezronis secundogenitus. 1 Par. 1. Nam Christi linea non perpetuo ducitur è primogenitis.

Aminadab autem dicitur fuisse de exeuntibus, ac vnus de primis mare ingressis post Mosem, cum filio Naasſone, & paulò pòst mortuus. Alij malūt mortuum in Aegypto, quia Moses duntaxat meminit filij Naasonis inter principes Iuda ex Aegypto egressos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Annis Diluuij. | Annis Mundi.

Phares ætatis septimo vxorem duxit, octauo genuit Hezronem, nono Hamol. Simile est quod legitur Haran genuisse Lot anno vitæ octauo & Saram nono. *Seder. c. 2.*

Tam fœcunda fuit hæc ætas. Vnde spatium istius peregrinationis è 70, qui descenderant in Aegyptum, processerunt duodecies centena hominum millia Nempe sexcenta armatorum, sexcenta mulierum & paruulorum, *Trad. Heb.*

Anno à morte Iacob 163. Pseudoprophetæ de filiis Ephraim & Galaad, seducunt populum ab auita religione. *R. Abraham in Cabbala hist.* Ex eorum secta fortasse fuerunt Iânes & Mamres, qui Mosi restiterũt. *2. Tim. 3. ex Heb. Trad.*

Nam hæc nomina sunt potius Hebraïca, quàm Aegyptia, prius Luc. 3 posterius, *Gen. 14.*

In tam diuturna peregrinatione, & exilio, tria constantissimè Iudæi retinuerunt, linguam Hebraïcam, suæ gentis habitum, & nomina. *Elias præfa. in Methurgeman è Talmud.*

Quantum ad religionem auitam, eam illi ex Aegyptiorum cõturbernio dedidicerunt. Sola stirps Leui eam studiosè tenuit. *In 2 Maimonim cap. 1 lectio de Idololatria.*

Filij Zaræ in Aegypto, sicut filij Coræ in deserto, vaticinationis munere functi sunt. *1. Par. 2.* Inter eos celeberrimus Ethan Zaraites, vt cui sapientiæ nomine cõferatur Salomon, *3. Reg. 4.* Quique inter 11. Psalmographos numeretur, *in Baba Bathra cap. 1. & Psal. 89.* Quanquam fortasse hi vixerunt Dauidis & Salomonis æuo. Nam non filij Zaræ, vt 1. *Par. 2.* sed Mahol asseruntur, *3. Reg. 4.*

Heman Zaræ alter filius, nobilis archimusicus, cui filij Coræ Psalmum 88 dicarunt, vt ei modos faceret.

Fuit alius Dauidis tẽpore cãtor, Samuelis nepos, *1. Par. 6.* cui potius, quã huic certos Psalmos tribuẽdos nõnulli putãt.

Iacobæi insanas illas Pyramidum & vanitatis Aegyptiacæ substructiones, quæ in septẽ mũdi miraculis collocantur, cogente Pharaone fabricãt, annis multis post obitum Iosephi.

Nõ enim solũ ad lateres coquẽdos dãnabantur, verum etiã ad alia opera siglina & lutea, vt ad ollas Ps. 81. v. 7. in Hebraica veritate. Hinc Exod. 1. Aegyptij ad amaritudinẽ perducebãt vitã corũ seruitute dura in luto & lateribus, ac omni opere.

Nomen Pharaonis non constat inter omnes, qui scripserunt de Pyramidibus, iustissimo casu obliteratis tantæ vanitatis auctoribus. *Plinius lib. 36. cap. 6.*

Sic paulò ante Labyrinthus primus à Tithoe vel Petesuco rege in Aegypto extructus.

Non est probabile Israëlitas consumpsisse annos 400. in operis Aegyptiacis: quod tamen scribit Ioseph. lib. 2. Antiq. c. 5. Nam & illud ipse labefactat seq. c. 6. Dum ab Abrahã ad exitum de Aegypto annos duntaxat 430. percenset. Rectius igitur Hebræi initiũ calamitatis huius ducũt à Mariæ Mosis natiuitate, in annos 87. Ex quo & nomen obtinuisse aiunt. Nam Maria amarorem sonat, quòd ea nata Aegyptij amaris operibus, Israëlis seruitutẽ exacerbarint. *R. Selom. in 2. Cant.*

Calamitatis auctorem nostri nominant Amenophim.

Maria cõcepta cœpit persecutio, septem annis ante Mosem natum. Eius 87, qui erat mosis 80, siniit. *Seder Olam. c. 3.*

Filij Ephraim Israëlitas ante tempus conati sunt introducere in terram sanctam, quam semini Abrahæ sciebant esse promissam. Sed frustrà, quia Deus decreuerat alio modo eos ex Aegypto educere. *Trad. Hebr. in Psal. 77.*

Cæsi sunt magna clade à filiis Geth indigenis, *1. Par. 7.* ad quorũ diripiẽda pecora ex Aegypto exierãt. *Kimbi è Talm. ibid.*

1013 | 2669

E qua primi Paralipomenon historia apparet, Geth, & alias

ISRAELITARVM SÆCVLO ÆGYPTIACO.

Annis Diluuij. | Anni mundi

583 | 2239

alias vrbes Palestinę fuisse adhuc habitatas ab indigenis. Post hæc ergo tempora factum est quod narrat Moses, Deut. 2. Philistim & Caphtorim (Capadoces esse tradunt ad Taurũ) irrupisse in illam terram, & cæsis indigenis inhabitasse regionémque Philisteam nominasse. Vnde 70 solent Philistim interpretari ἀλλοφύλους, i. alienigenas.

Liber bellorum Domini sub hæc tempora scriptus videtur, de quo Num. 21. fertur extare apud Aethiopas cum libro Henoch.

Iob Arabs Hussitarum princeps his Patriarcharum temporibus vixit an. 249. fuit ex posteris Nahor. *D. Hieron. & R. Selomo.* Moses huius historiam ex Arabico conuertit, *Hebræi*, vel è Syro, qua lingua ab ipsemet Iob conscriptus fuerat, vel ab amicis. *Orig. lib. 1. in Iob è 70.* Gener Iacob ex Dina vxore. *Philo et Chald. Paraphras.* Septuaginta interpretes malunt esse ex posteris ipsius Abrahæ, quartum ab Etaũ. *In coronide Iob.*

Natus dicitur quando Iacob cum tota sua familia descendit in Aegyptum. Duodecim menses versatus in illis cruciibus, quas liber ipsius commemorat (Origenes tamen plures numerat) *Seder Olam.* septem annos. *Suidas.* Duxit Dinam filiam Iacob in vxorem. *Chald. Paraphras. & Philo.*

Vixit 210, toto scilicet tempore, quo fuisse vulgo feruntur Israëlitæ in Aegypto, ita vt natus sit Iacobi 130, quo ingressi sunt in Aegyptũ, eodem autem mortuus, quo sunt egressi. *Seder Olam c. 3.*

Aristæus quidam historiam eius scripto reliquit, vbi terrã Hus in confinio Idumeæ & Arabiæ collocat.

Eius socij reges Arabiæ. *Tob. 2.*

Ecclesia adhuc erat Catholica, id est, nondum alligata certæ familiæ. Nam Iob, Eliphaz, Baldad, Elihu, Lot, Nahor, Mesopotamius & reliquiæ piorum ex omnibus gentibus & familiis Noë & filiorum eius ad eam pertinebãt. Inter quos Chananæorum plerique. Nam inter eos & apud eos sacerdotio fungebatur Melchisedech simul & regno, qui supererat anno Iacob 50, & regebat Oraculũ, quod consuluit Rebeca, *Gen. 25.* Ad eam quoque pertinebant Arabes, quare ab eis liber Iob acceptus, indèque à Mose translatus. Filij Lot nondum ab ea defecerant, neque filij Esaü, vt qui circumciderẽtur & patrios Abrahæ ritus retinerent, neque Palestini, quorum regi Deus apparuit, *Gen. 28*, neque Mesopotamij, inter quos Balaam prophetię munus exercebat, neque Madianitæ, apud quos Iethro erat Sacerdos, & ita fortasse de plerisque omnibus gentibus, donec in exitu Israëlis de Aegypto Iudæi, facti sunt peculium Domini. *Exod. 19. v. 4.* sanctificatio & Dominium eius, *Psal. 114. v. 2.*

In Aegypto nõnulla erat doctrina, quæ illorũ sapiẽtia diceretur, in qua eruditus Moses legitur (*Act. 7.*) *Aug. l. 18. Ciu. c. 37.*

Ex Aethiopia autem ad Aegyptios manasse ferunt literas per Isin, leges, ritus ciuitatum, institutа sacrorum, & colonias eò frequenter missas. *Viues in illum librum Aug. c. 3.*

Amram Mosis pater, è septem illis viris extitit, qui feruntur à mundi principio ad vsque finem vniuersam humanam vitam metiri. Adamum enim vidit Mathusale: hũc Sem, qui peruenit vsque ad Iacob, quẽ Amram ipse conspexit. Amram autem vsq; ad Ahiam Silonitem vixit, à quo visus Elias, qui ad orbis extremum saluus permanet. *Rabmi in 2. cap. Num.*

1013 | 2669

Iacobæi in Aegypto pastores, populus pastorum, Hicsi, regnum pastorũ appellati à veteribus historicis, vt Beroso, Manethone, &c. *Ioseph. lib. 1. contra Appio.* Hinc illud vetus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pastores in Aegypto regnum tenent an. 103.

Qui eos expulit Pharao mari obrutus Tethmosis nominabatur *Ibid. Ioseph. è Manethone Aegyptio.* vel Amasis. *Euseb. Iustin. Martyr ex Appione & Pelomone*, vel Cenchris duodecimus Pharao. *Turon. lib. 1. hist.* Quem & Bachorim vocatum dicunt, de quo mira *Tacitus Annal. lib. 21.* Amenophis aliis.

Ex eo tempore in exorcismis Aegyptiorum contra dæmonas hæc habebantur: Deus Israël, Deus Hebræorum, Deus, qui mersit Aegyptios cum rege in mare rubrum, &c. *Orig. lib. 4. contra Celsum.*

Magi Pharaonis Iannes & Mamres, qui Mosi restiterũt, quãdo signa faceret coram Pharaone, 2 Timoth. 3. Quæ nomina non esse ficta ab Apostolo, sed è mediis antiquitatum Hebraicarum historiis sumpta apparet è Talmudica Ghemara cap. *Col Corbanoth hat sibbur.* & R. Nathan, *in Baal Haruc.* Quando (inquiunt) venit Moses in Aegyptũ cum signis diuinitus acceptis, dixerunt Ioannes (יוחני) & Mamre (ממרא) principes incantatorum Pharaonis. Hæc est ars nostra, & sic facere possumus incantationibus nostris. Túq; similis es iis, qui paleam ferunt In Aphriim vrbem frugum, è qua frumentum in multa loca effertur, &c.

Mare rubrum, quod nequaquam fluxui & refluxui obnoxium est, vt impiè Vadianus in Melam retulit, cessit miraculo Israëlitis. Aegyptios autem submersit, eorum armis & corporibus in littus, in quo versabantur Israelitæ, electis & expositis, ne amplius inermes & inopes essent. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. vlt. R. Selomo in Ionam.*

Hebræi negant suos maiores tranasse mare rubrum totum, sive à litore Aegyptio in littus Arabicum, sed quod grãdius est miraculum, ad idem littus, ducto intra mare longo circuitu & quasi semicirculo, vnde ingressi fuerãt, reuertisse. Id probant, quia hærebant in deserto Ethan ante transitum. Deinde post transitum in eodem se offendunt, vbi per tres dies vagati, castra ponunt in Mara. *Exod. 13. Num. 33.* Deinde mare rubrum diuidit Aegyptum ab Arabia, non à terra sancta. Imò verò non fuit necesse, vt ingrederentur mare, nisi vt submergeretur Pharao, &c. *R. Hiskuni & R. Dauid Ef. 63.*

Ioseph. & Nostri alter de littore in littus.

Accessit aliud miraculum, vt non vnus cunctis tribubus ingressus in mare patuerit, sed diuisus sit in duodecim partes, sive semicirculos. *Hebræi in Psal. 136.* Moses enim percussit mare, & ipsum diuisit in duodecim vias. *Epiph. hæres. 64.*

His temporibus Aegypticis plurimæ gentes omnino mutatæ sunt. Nam filij Lot. i. Moabitæ & Ammonitæ deletis Emim & Zomim Gigantibus, qui erant similes filiis Enac antiquis Gigantis tempore Enos, eorũ regionem occuparunt, *Deut. 2.*

Filij Esaũ expulsis & deletis Horreis in Seïr habitarunt. *Ibid.*

Capadoces Eueos vsque Gazam expulerunt & consederunt pro illis, *Ibid.*

Sic in Africa. Nam quodam bello Aethiopico multę gentes illic antiqua nomina Gen. 10 & 11 posita perdiderunt. *Hier. in quæst. Hebr.*

Terra Chanaan mirè culta & aucta vrbibus & pagis, quæ Iacobi æuo indigebat cultoribus latè & spatiosè, Genes. 34, vt in gentium opes & labores Israëlitæ ingrederentur.

Mundi

Anni Diluuij.	Anni Mundi.
583	2239
1013	2669

ISRAELITARVM SÆCVLO ÆGYPTIACO.

Anni Diluuij.	Anni mundi.
583	2239
1013	2669

ISRAELITARVM SÆCVLO ÆGYPTIACO.

Mundi regna varia constituta, dum quilibet affectaret supra reliquos tyrannidem & merum principatum. Nam sub Abraham, Isaac, Iacob Chanaan nullos aut paucos habebat regis titulo insignitos. Iam in hoc exitu abundat regibus, vt & vicinæ prouinciæ, apud Mosem, Iosuam & authorem libri Iudicum.

Deus adhuc colebatur vbique, nisi quòd apud pleróſque idola coniungebantur. Nam in Aegypto Pharao Deũ Abrahæ agnoscit & confitetur, *Gen. 12.* In Palestina Abimelec *20 & 26.* In Mesopotamia Nachor, & Laban *24, 29, 30.* qui interim domi habebant Idola 31. Sic Balaam ex eadem regione. *Num. 22, 23, 24.* Iethro in Madiã sacerdos. *Exod. 3 & 18.* In variis Arabię regionibus Iob, Eliphaz, Baldad, Sophar, Elihu Deum sparsim in libro Iob colebant. In Chananea & Syria Melchisedech sacerdos Dei excelsi, & templi structor, ad quod confluebant Orientales. In Aethiopia filij Abrahæ ex Cetura. In Arabia filij Ismaëlis, in Idumea posteri Esau. In Moab & Amon posteri Lot. In India posteri Iectan, qui & circumcidebantur. In Assyria Niniuitæ etiam vsque ad tempora 5 ætatis. i. Ionæ. *Ion. 2.*

Externa & incerta seruitutis Aegyptiacæ tempore.

Baleus Assyriorum rex Xerses. i. victor & triumphator appellatur, quod duplo plures gentes sub suo iure habuerit, quam Aratius, vsque ad Indos. *Beros.*

Belochus priscus q. Belacus. i. Beli amator an. 35. idololatriam auget.

Baleus iunior regnum quoque intra Indiam propagauit. Quare Indi sua Babyloniis obtulerunt, séque in eorum potestatem commiserunt.

Mamucus siue Mamitus Syris & Aegyptiis cœpit esse formidini.

Spharetus Syros & Phœnices subegit.

Diluuium Ogygis Thebarum Bœotiarũ regis, qui Eleusinam condidit mille quadraginta annis ante vrbem cond. *Oros. lib. 1. cap. 7.*

Ab eo vsque ad primam Olympiadem omnia sunt apud exteros fabulosa. Ex quo Varroni totum illud sæculum dicitur Mythicum. *Censor. de die Natali c. 17.*

Idololatria latè spargitur in Europam, impositis nominibus ad aliquod numen tutelare significandum.

Telchines Rhodum condiderunt, quæ prius Ophiusa vocabatur. *Eus. Chron.*

Memphis, nunc Alcair, eiusque miracula barbara ab Epapho Pharaone condita. *Eus. Clemẽs Strom. lib. 1. ex Aristippo in primo Arcadicorum.*

Dinastia 18. quæ dicta est Politanorum durauit an. 348. in qua primus regnauit Amasis an. 25. *Eus.* Hinc per ordinẽ Chebron, an. 13. Amenophis 21. Mephres an. 12. Mispharmuthosis an. 26. Thuthemosis an. 9. Amenophis 2. annis 31. qui & Mennon *Tacito lib. 3.* iuxta aliquos auctor seruitutis Hebræorum. Orus Magnus an. 38. Acẽgeres 12. Achoras 9. Cẽchres 16. Acheres 8. Cherres 15. Armeus, qui & Danaus an. 5. Rameſſes cog. Aegyptus, qui fratrem Danaum eiecit & Mizraim Aegyptum nominauit. *Tacit. lib. 2.* an. 68. de quibus in Iudicibus.

In Creta primus rex creatus dicitur Cres indigena filius Demogorgonis. Ab hoc Creta appellata est & Curetes, à quibus Iupiter absconditus, post aliquot sæcula. *Nangiacus.*

Milinus Cretensis in toto mari regnauit. *Beros.*

Themosis rex totius Aegypti potentissimus pastores

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hicsos Aegypto expulit. *Manetho apud Ioseph. contra Appio.* Videtur esse Platonis in Phædro Thammus, quem & Hammonem Deum vocant, quem Theuis profectus Theut (i. Mercurius vel potius Ioseph) artes à se inuentas Arithmeticam, Geometriam, Astronomiam docet. Anni Diluuij. 1013

Iuxta alios Amasis. qui penè vltimus eorum fuisse dicitur, qui priscis sæculis Aegyptum tenuere, amicus Polycratis Samiorum Regis. *Sabel. lib. 3.*

Sed multis sæculis hallicinatur. Namiste, vt Polycrates, sub Monarchia Persica vixit.

Busiris in Phœnicia, Typhon Aegyptius Osyridis frater. Phoroneus 2. Argiuorum rex an. 60. illius meminit Plato initio Timæi. Contra quem & Parrasios bellant Tastaphis & Carsatis, *Eus. Oros. lib. 1. cap. 7.*

Bacchoris sapiens in Aegypto, de quo supra ex Tacito.

Brigus 4. rex Hispaniæ, hinc per ordinem Tagus cog. Orma an. 30. Betus an. 31. Deabus, qui & Gereon, Iodinarũ auri inuentor. Lemnini tres Gereonis filij, Hispalus, Hispanus, Sicanus, Siceleus. Lusus, Siculus.

In Lybia priscus Hiarbas, à quo Numidæ se Hiarbas vocant, & per successionem Anteus.

Herminon apud Thuyscones, de cuius institutis Corn. Tacit. *de morib. Germ.* Deinde per ordinem Margus, *Ibid.* Gambriuius, Vandalus, *Ibid.* Teutonus, Alemanus, *Ibid.*

Longo apud Celtas & per ordinem Bardus Iunior, Celtes, qui montes Pyreneos nominauit ob maximam Syluarum in his crescentium exustionem, de quo Diod. *lib. 6.* Galathes, à quo Samothei Galli dicti, Narbon. Lugdus, Belgius, Allobrox.

Magedon filius Osyridis apud Emathios regnum instituit.

Lestrigones Gigantes in Italia.

Apud Sicyonios regnant per ordinem Aegialeus, à quo Egialea Peloponesus, Europs an. 45. Selchinus 20. Apis 25, à quo Apia Peloponesus, Thelassion 52. Aegidius 34.

Thurimachus ab Egialeo septimus, sub quo Argiuorum regnum inchoat Mosis principatu.

Europem tamen Eusebius regem primum Sicyoniorum facit, & Selchinum secundum, qui ludos & sacrificia instituerit. 1413

* *

CONTINVATIO RELIGIONIS & doctrinæ.

Anni mundi. 2669

PERTIA aetate non modo cõtinuatur sacra doctrina & religionis veteris forma, verum etiam proficit & augetur. Hinc Dei vnitas *Genes. 14* Benedictus Abraham Deo excelsõ, qui creauit cœlum & terram. *Et paulò post,* leuo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem cœli & terræ, *17. Ego Dominus omnipotens, & mox,* statuam pactum meum inter me & semen tuum fœdere sempiterno, vt sim Deus tuus & seminis tui post te. *24,* Dominus cœli & terræ, qui tulit me de domo Patris mei, *17 & Exod. 6* apparet Dominus Abrahæ, Isaac & Iacob in El Saddai. i. Deo omnipotente: Denique eos alloquitur perpetuo in numero singulari & Scriptura eum ferè construit cum verbo & adiectiuo singulari, ad eius essentiæ singularitatem celebrandã. *Iob* eam etiam inculcat, *c. 9.* Qui extendit cœlos solus. *23,* Ipse enim solus est, & nemo auertere potest cogitationem eius. *31,* Non sunt oculandi alijore suo. Nam est iniquitas maxima & negatio contra Deum altissimum. *36.* Ecce Deus excelsus in fortitudine sua & nullus est ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius. *38, & sequentibus ex miris eius operibus Deus ipse probat nullum sibi esse similem, nullum parem. Denique tam Iob quam socij Dei vnitatem vbique agnoscit in media Arabia & prædicant, c. 1, 25, 26, 35, 36, 37. Nam hunc articulum valde illustrant contra* πολύθεϊσμον *passim suo tempore grassantem.* Trinitatis mysterium. *Abraham Trinitatem hospitio excipit, tres videns & vnum adorans atque alloquens, Gen. 18,* Domini, inquit, *si inueni gratiam in oculis tuis, ne pertranseas seruum tuum, deinde vt tres pluraliter, Et lauentur pedes vestri & requiescite sub arbore, &c. Denique vicissim ab eis, nunc vt vno, nunc vt pluribus responsa accipit. Tam expressa Triadis pictura, vt aliqui veterũ Hebræorum, citante Abben Ezra, Deum tria inseparabilia & vnum non dubitarint inde colligere, etsi iste refellere conetur. Gen. 19,* Dominus pluit ignem à Domino. *20,* Eduxerunt me Dij de domo patris mei. *Sic Lot duas personas,* Filium & Spiritum Sanctum *Gen. 19 in Domum recipit, qui modo* Nos plurali numero, *propter hypostases, modo* Ego *propter singularitatem essentiæ de se dicunt. 35,* Apparuerunt ei Dij, *cum fugeret fratrem suum Esau. Iob 30 iuxta veritatem quoque Hebraicam,* Afflixit me & frænum miserunt in os meum (misit) *35.* Non dixit vbi est Deus factores mei. *7* Noctes laboriosas numerarunt (Deus) siue constituerunt mihi. *Et nominatim multa de Dei Verbo & increata sapientia c. 28 diuinissime theologicatur, è quo sua desumpsit auctor libri Ieſirá in eius calce, (vt notat R. Selomo) & Salomon ipse, Prou. 8, Eccl. 1. 4. 24. Sapiens 7, 8. 10. 18. Baruc 3. Item de* Spiritu Sancto *Iob 26,* Spiritus eius ornauit cœlos. *32* Spiritus omnipotentis aptauit me. In Christum fides Christus Patribus huius ætatis diserte promittitur *Gen. 12 15, 22, 26, 28. Iacob eum expectat definito tempore & prænuntiat 49. teste vtroque Targhum. Nam ibi Onkelos V. 10.* Non auferetur sceptrum de Iuda & dux de femore eius donec veniat Messias. Hierosolymitanum autem. Non desinent reges domus Iuda, neque desiderabuntur doctores legis de filiis filiorum eius, vsque ad tempus, quo veniat Messias, cuius est regnum, & cui seruitura sunt vniuersa regna terræ. Et *V. 11.* Quàm pulcher est rex Messias, qui surrecturus est de domo Iuda, alligabit (accinget)

Anni Diluuij.

583 (accinget) lumbos suos, exibitque in prælium aduersus hostes suos &c. *V. 12.* Quàm pulchri sunt oculi regis Messiæ ad cernendum, præ vino defecatissimo, ne illis spectet incestos concubitus, cædesque innocentium. Dentes eius exercitati sicut in lege, ne illis commanducet iniquitates & rapinas. Rubescent montes eius vineis, & torcularibus vini. Candescent colles eius copia tritici & Gregum ouium. *V. 10,* etiam eum Iacob nominat expectationem siue obedientiam gentium, & cum hac spe *V. 18* migrat ex hac vita. Expectabo salutare tuum Domine, vt proinde Abraham, Isaac, Iacob cohæredes repromissionis eiusdem *Heb. 11* dicantur, ad quam promissionem demũ confirmandam, additur Circumcisio præter superiorum ætatum sacramenta, tanquam promissionis repetitæ signaculũ & sigillum. Sic Redemptorem suum expectat *Iob c. 19,* & figurat *c. 1. 2, &c.* Quemadmodum Isaac diuinitus promissus, supernaturaliter conceptus, è sterili genitus, ad sui ipsius immolationem ligna portans, *Gen. 17, 18, 22, &c.* Figuræ aliæ, Immolatus agnus vepribus coronatus siue prehensus in cornibus, *Genes. 22,* Scala cœli *28,* Decussatio manuum in modum crucis inter benedicendum, *Gen. 48.* Atque inde iustificatio, *Gen. 15,* Credidit Abraham (promittenti semen) & reputatũ est ei ad iustitiam. Sacramenta vt Matrimonij, *Gen. 24, 34,* inter Ægyptios etiã adhuc sanctũ & inuiolatũ *12 & 39.* Philisteos *20, 26,* Mesopotamios *29, 35,* Inter disparesreligione non contrahendi *24, 26, 27, 28, 34.* Circumcisionis, Abrahæ data, *Gen. 17,* Isaac die octauo collata *21,* Patriarchis deinceps, *Act. 7, Exod. 4,* apud quos illicitum & nefarium erat non modo, non circumcidi, sed & incircumcisis dare & accipere mutuo filias, *34.* imo vero domi habere tam vernaculos, quàm emptitios alienigenas incircumcisos *17.* Quod erat promissi Christi signaculum, quo exhibito, iam desineret, ac rediretur ad antiquas & simpliciores baptismatis ceremonias. Impositionis manuum & benedictionis. *Gen. 27, 48, 49.* Ceremoniæ & ritus externi, vt Olei fusio, vini libatio, *Gen. 35,* Decimarum præstatio *14 & 28.* Purificationes & lauacra, *in Baptismi typum Gen. 35.* Mundamini & mutate vestimenta vestra, & ascendamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Domino, id est, abluite corpus è R. Abrahã. Ex quo loco, (inquit) discimus Israelitas debere esse mundo corpore & mundis vestibus, quando locum constitutũ precandi causa adeũt. *Iob cap. 1,* sanctificabat filios suos vnoquoque die septimo, vt in crastinũ interessent sacrificio. Nempe eos præparabat in pernigilio certis lustrationibus, ad quas alludit *cap. 9.* Si Lotus fuero, quasi aquis nitidis & effulserint velut mundissimæ manus meæ, tamen sordibus intinges me & abominabuntur me vestimenta mea. Festa. Sabbatum, vt minimum, sacrum erat. *Ibid. c. 1* singulis diebus septimis *Iob* consurgens diluculo offerebat holocausta pro numero septem filiorum. Sic faciebat *Iob* cunctis diebus, vbi & Prosabbatum, quo & præsanctificabat & purificabat filios in crastinum holocaustum. Quare & posterioribus ætatibus Iudæi diem Veneris Herub, id est, parascenem siue præparationem appellarũt. Addunt & Pascha, vt proinde Angelis, eius vespere, aduenientibus Lot azyma coxerit, non fermentatos panes *Gen. 19.* R. Selomo è suis veteribus. Vestes religiosæ. Nam in re diuina mutationis vestium fit mentio *Gen. 35.* Sacrificia cruenta. Holocausta Abrahæ *Gen. 12, 13, 15, 22.* Isaac *26,* Iacob *31, 33, 35, 46. Iob cap. 1,* Eliphaz, Baldad, & Sophar *c. 42,* in quibus erant Pacifica. *1.* quæ non tota comburebantur, vt holocausta, sed pars edebatur. *Genes. 31,* Iacob immolatis victimis in monte, vocauit fratres suos, vt ederent panem. Incruenta & communio. Continuatio sacrificij Melchisedech in pane & vino in Typum Eucharistiæ *Genes. 14,* libamina Iacob *35.* Loca religiosa, templa. Melchisedech templum in Salem extruxisse memoratur à Iosepho, in quo esset Ecclesiæ sedes primaria, Deique oraculum, de quo fortassis *Gen. 25,* Perrexitque Rebeca, vt consuleret Dominum. Altaria multa, seorsum quinque ab Abraham extructa *Gen. 12, 13, 15, 22.* Vbi quintum in Moria, in quo posteà templum Salomonis, & 23 cœmeterium ab eodem Sara & posteritati dedicatum. Altare in Bersabea Isaac ædificauit *Gen. 26,* in agro propè Sichem à se empto Iacob *Gen. 33,* qui & locum quendam dedicat & vocat Bethel, q. domum Dei *Gen. 35,* idque ex voto, quod nuncupauerat antequam veniret in Mesopotamiam *28.* Sacerdotium, Publicum ministerium. Abraham, qui ideo animas in Haran fecisse legitur *Gen. 12,* id est, interpretatibus veteribus Hebræis, verbo & prædicatione Deo genuisse & conuertisse. Melchisedech *14, Iob 1 & 42* præter omnes primogenitos ea authoritate gaudentes. Sacerdotum benedictiones. Benedixit Abrahæ Melchisedech, *Ibid. 14,* Patrum benedictiones *27, 28, 48 & 49.* Oratio publica *Gen. 35* conuocata omni domo sua, abiicite (ait Iacob) omnes Deos alienos, mũdamini, mutate vestimenta, surgite & ascendamus in Bethel & faciamus ibi altare Domino. *31* vocat fratres suos ad victimas, *46* cum filiis venit ad puteum iuramenti, & pro fœlici descensu in Aegyptum Deo litat *26,* Isaac deprecatus est Dominum pro vxore sua eo quod esset sterilis. Qui exaudiuit eum & dedit conceptum Rebeccæ, quod factum videtur in loco, in quem postea perrexit Rebecca, vt consuleret Dominum de ipso conceptu, *Ibid. Iob c. 1 & 42* orat pro filiis & amicis, publicè & solemniter adhibitis holocaustis. Traditiones *Gen. 34* ritus gentis. *18* Abraham præcepit filiis suis & domui suæ post se vt custodirẽt viam Domini & facerent iudicium & iustitiam. *26* præcepta & mandata Domini & ceremonias legesque seruauit. Extabant scilicet diuinæ quædam leges & ceremoniæ nondum scriptæ, secundum quas etiam Iacob distinxit inter holocausta, quæ tota comburebantur, & Pacifica, quorum pars in sacrum epulum apponebatur, *Gen. 31.* Et Iudas dixit ad Onan filium suum, Ingredere ad vxorem fratris tui & sociare illi, vt suscites semen fratri tuo, eóque mortuo ad Thamar. Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus *Gen. 38.* Nam ea est lex, quam scripto postea Moses sanxit *Deut. 25.* Et Thamar, quasi filiam Sacerdotis (Melchisedech) ob fornicationem esse comburendam. Nam & eam legem repetiuit Moses *Leuit. 21.* Adde vt traditiones veterum Ecclesiæ per tres solos homines deferri potuerunt ad Abraham, videlicet per Adam, Mathusalem, Noam, imo & ad Iacob, videlicet per Adam, Mathusalem, Sem, qui & Melchisedech, ita tertia hac ætate per tres ad Mosem nempe per Abraham, Iacob & Amram. Rerum profanarum dedicationes, Imagines, Lapis erectus in

1013

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi.

tradum à Iacob Gen. 28 siue in statuam. Nam sic exponunt Rabbini, addentes, nihil propterea ipsum commissse contra præceptum, Exod. 20, Deut. 16 de non erigendo sculptili & statua, quoniam hoc præceptum postea fuerit à Mose latum pro tempore ob gentes effusius ad Idololatriam ruentes. Vide R. Isaac in 20 Gen. & 18 Leuit. Titulus lapideus vel potius statua lapidea, in loco, quē vocauit Bethel, i. domus Dei fuso oleo & libatis libaminibus Gen. 35. Locus nuncupatus Mahanaim q. castra Dei Gen. 32. Alius Phanuel q. facies Dei, Ibid. Virga Ioseph, cuius fastigium adorauit Iacob Hebr. 11. Pœnitentia & eius actus, Iob 1 sacrificia pro peccatis, 42 propter stultitiam pœnitentiam ago in farilla & cinere. Socij Iob eam inculcant per totum illum librum. Vota Gen. 28, vbi & decimarum persoluendarum professio. Delectus ciborum. Abstinentia ab immundis animalibus, vt superiore ætate, A neruo fœmoris, quod in eo fuisset percussus Iacob ab Angelo, indéque claudicasset Gen. 32. Sanctorum vis & preces Iob 33, Si fuerit pro homine angelus loquens vnus de mille, vt annuntiet hominis aquitatem, miserebitur eius (Deus) & dicet libera eum, vt non descendat in corruptionem. 5 ad aliquem sanctorum conuertere, quod Rabbini vulgo exponunt de Angelis & interroganter legunt. Ad quemnam Sanctorum conuerteris? Gen. 48 Angelus, qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis, & inuocetur super eos nomen meum, nominaque Patrum meorum Abraham & Isaac. 28 scala Iacob Hebræis scala est prouidentiæ Dei, in qua Angeli ascendunt & descendunt, Ascendunt ad offerendas Deo nostras preces, adiuuandas et commendandas, descendunt ad nos iuuandos & tuendos. Gen. 35. Rachelem Iacob sepelit in Bethlehem, non in spelunca duplici cum aliis Patriarchis, vt illic oraret pro posteris, essétque loci Patrona, R. Selomo Hieremiæ 31. & sapientum veterum scriptis, quemadmodum per totam terram Sanctam dispersæ fuerunt diuersorum sanctorum reliquiæ & sacri cineres. Eccl. 49. ossa Ioseph visitata sunt, & post mortem prophetauerunt. Quasi ad illa ederentur miracula, vt de Eliseo dixit 48. mortuum prophetauit corpus eius & in morte mirabile operatus est. Nam Hebræis prophetare est diuina vel dicere, vel facere. Cura mortuorum, sepultura, funebres exequiæ, officium funeris, ius sepulchri & cœmeteriorum, tituli sepulchrales Gen. 23. 25. 26. 49. & 50, vbi celebratur dies Quadragesimus, item Septuagesimus, denique exequiæ septem dierum. Gen. 49 præcepit eis, dicens: Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici, Quæ est in agro Ephron Hettei contra Mamre in terra Chanaan, quam emit Abraham in possessionem sepulchri, ibi sepelierunt eum et Saram vxorem eius. Ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniuge sua, ibi & Lia condita iacet. 47. adiurat Iosephum, dicens: Ne sepelias me in Aegypto, sed auser me de terra hac, condásque in sepulchro maiorum meorum. 50 Iacob fodit sibi sepulchrum dum adhuc viueret. Act. 7 tam ipse quàm reliqui Patres nostri translati sunt (ex Aegypto) in Sichem & positi in sepulchro, quod emit Iacob (Gen. 33). Pretio argenti a filijs Emor. Gen. 50. & Hebr. 11. ossa sua morituros Ioseph commendat filijs Israel, vnde & ea solenniter Moses post quadringentos annos Exod. 13. transfert, tandiu conseruata in loculo siue arca cum aromatibus, Ibid. 30, Quæ fuit quedā reliquiarū translatio. Preces pro defunctis post matrem defuncti Isaac exit in agrum ad orādum (sic enim habetur in sonte) Gen. 24. Quod & officium funeris ante inhumationem, & exequiarum per multos dies celebritas infert 23 & 50. Iudicium futurum, Iob 31. quid faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus, & cum quæsierit, quid respondebo ei? 35. Iudicaberis coram illo, expecta eum. Nunc enim non infert furorem suum, nec vlciscitur scelus valde. 34 Elihu, opus enim hominis reddet ei, & iuxta vias singulorum restituet eis. Vita æterna, resurrectio, Genes. 47. & alibi vitam suam vocabant Patriarchæ peregrinationem, quasi patriam se alibi habere crederent. Expectabant enim fundamenta habentem ciuitatem i. cœlestem, Hebr. 11. Iacob salutem Dei se expectaturum in sepulchro confitetur, Christum professus, Genes. 49. Iob etiam resurrectionem carnis prædicat, c. 19, &c. Supplicium æternum. In Iob sepius. Ciuitates Sodomorū & Gomorrhæorum in cinerem redigens, euersione damnauit, exemplum eorum, qui impiè acturi sunt ponens, 2. Petr. 2. Sodom. a & Gomorrha & finitimæ ciuitates abeuntes post carnē alteram fuēre sunt exemplum, ignis æternæ pœnam sustinentes. B. Iuda in Canonica. Denique liber Iob tempore legis naturæ ideo videtur scriptus, vt superessent monumenta veteris Ecclesiæ, eiúsque fidei, doctrinæ, religionis, rituum & ceremoniarum ab omni antiquitate repetitarum, per quæ ad legem Mosis tandem peruentum est, dum antiqua illa pietas & virtus sensim in mortalibus collaberetur. Nam abundè & hos & alios religionis articulos et capita continet perspicuéque indicat.

2239

2669

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1013	QVARTA ÆTAS Iudicum, quæ & Deorum & Heroum quasi inuétus populi Dei (legis scriptæ prima.) *Quæ incipit anno mundi 2670.*	2670
1013	I a MOSE S de tribu Leui, populi ex Ægypto educti Remp. in deserto administrauit annis 40.	2670
Deut. 1 & 29.		
1053		2709
	Aarone Pontifice. & per ordinem Eleazaro.	
	Amynta 17. deinde Belocho 2. Rege 18. an. 25. Assyriorum rege.	
25		
1. Paral. 2.	*Naassone et Salmone Principibus Iuda, & Christi maioribus.*	
Num. 11.	*Filiis tribus Coræ, & Eldad & Medad in deserto vaticinantibus.*	
1053		2709

a HAC ætate apud Gentes, vates & propheræ erant Balaam & pater eius Iob, Eliphaz Themanites. Baldad Suites, Sophar Naamathites, Elihu, & Berachael Buzites. *Seder Olam cap. 21.* (saltem initio huius ætatis.) Ita Ecclesia nondum alligata Iacobæorum familiæ.

E nostris Græci, vt Nissenus lib. de Trinit. Basilius quadam epistola ad Eustathium medicum, ex hoc catalogo excludunt Balaam. Nam vatem fuisse Satanæ, non Dei, existimant. Quare Deum & Dominum, quem consuluisse dicitur, Num. 22. 23. 24. Diabolum interpretantur, qui homonimως sic appelletur.

Post datam legē spiritus propheticus desiit afflare gētes. *Ibid. Seder.* Nō hoc ei concesserim. Nam etiam Sibyllæ deinceps Christum & alia diuina prænunciabunt.

Tres filij Choræ Asir, Elcana, Abiasaph. *Exod. 6.* vaticinātur in deserto, & psalmos multos condūt de Christo, qui, libro præsertim secundo Psalterij, continentur. Eo argumento Patres exilio mœrētes consolabantur. *Heb. Trad.* Sunt ex 11. Psalmorum auctoribus. *Ibid.* Similiter & Moses, cui Hebræi vndecim Psalmos primos libri 3. tribuunt, à 90. scilicet ad 101. *Midras Tehillim.*

Moses eruditus fuit in omni sapientia Aegyptiorum. *Act. 7.* Ante igitur Mosem, non quidem in Græcia, sed in barbaris gentibus, sicut in Aegypto, fuit nonnulla doctrina, quæ illorum sapientia diceretur. *Aug. lib. 18 Ciuit. c. 37.*

Vir Dei *Deut. 33. Ios. 14. Ps. 89.* Fidelis seruus in tota eius domo, *Hebr. 3.* minister veteris testamenti & propheta noui. *Aug.* cæteris prophetis clarius Deum conspexit *Exod. 33.* Christi passionem multiplici victimarū genere, ac eius alia mysteria multis sacris ritibus præsignauit.

In Aethiopia metu Pharaonis 40 annis exulauit, tot annos contemplationi dedens, donec ætatis octogesimo cerneret Deum clarius, quàm vlli vnquam hominum cōtigisset, populique conseruator destinaretur. *Bas. initio Hexame.* Aethiopiam interpretor terram Madian in Arabia, in quam fugerat. Eam enim etiam Scriptura Aethiopiam siue terram Chus appellat, vt vxorem Mosis inde sumptam Aethiopissam, *Num. 12.*

Postquam prophetæ munus suscepit, vxoris notitia abstinuit, vt purius tam sanctæ functioni vacaret. *Epiph. heres. 78.* Quod totidē verbis postea reperi in Hebraicis traditionibus, *Maiemonim lib. 1. c. 7. pag. 11.*

Duodecim menses apud Pharaonem legationis munere fungitur, & 10. plagis eum affligit.

Legem primum remedium aduersus peccatum & idololatriam omnia occupantem, præter natiuum sensum & historicum, mystico nobilem cœlitus tulit ad montem Sinai. Ea, omnia gratiæ arcana graphicè expressit. Nam Manna, mare rubrum, Potus è petra, Tabernaculum, sacra vasa, religiosæ vestes, Pontificia ornamenta, candelabrum, Leuitica sacrificia & ritus omnes sacramentales etiam sunt, & typici.

Quin & Serpens æreus palo suspensus & in tabernaculo fixus ad spectantium salutem, *Num. 21*, Dominum de cruce pendentem salutis omnis auctorem & causam repræsentabat. *Ioan. 3.* Naturę arcana in his etiam contemplantur Iosephus, Philo & Rabbini.

Ciborum, Verbi gratia, delectus & mundities, quam Moses tradit, non modo ad mysterium, vel mores, verum etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad valetudinem confert, sunt enim insalubres porcus, lepus, camelus, equus, chocrogrillus, congrus, lampetra, anguilla, & cæteri, pisces, pinnis, squamisque carentes, aquila, gryphus, omnia denique rapacia & notis aliis affecta, quæ signantur, Leuit. 11. Deut. 14.

Sic Tabernaculi materia, forma, partes, pelles, colores, vasa, instrumenta & cætera ad illud pertinentia, exemplari diuinitus proposito, non modo reconditâ & anagogicam supercælestium rerum habuere significationem, sed & physicam, quam persequi non est huius instituti.

Legem absoluit tribus præceptorum generibus moralibus, iudicialibus, religiosis siue ceremonialibus tanti ponderis, vt moralia in Euangelio etiam obligent, quia iuris naturalis & diuini, Iudicialia, ferè retineantur, pauca relinquantur, corrigantur vel emolliantur, quia iuris pro gente & tempore positi. Ceremonialia recipiantur partim secundum Spiritum, arcanam intelligentiam & sensum. partim etiam secundum literam. Sunt enim duorum generum. Quædam figuralia, vmbrámque futuri Christi & Ecclesiæ habentia, cuiusmodi circumcisio, sacrificia, Sabbata, cibi immundi. Alia purè ritualia, ad cultum Dei simpliciter pertinentia. Priora sublata sunt, vt vsque ad correctionis tempus imposita. Alia vsurpata, vt cultus Dei solēnitas perpetuetur, qualia sunt templa, dedicationes, chori, vota, aqua lustralis, benedictiones, religiosæ vestes, genu flexiones, ordines Ecclesiastici, decimæ, primitiæ, processiones, visitationes sacrarum ædium & locorum, manuum expansiones, festa Pentecostæ, Paschatis, sublato victimarum vsu, cantus, imagines, organa, ieiunia, &c. *ex auctoribus iuris Orientalis, pag. 214 exempli Græci.*

Patres in Aegypto immolarunt agnos suos Paschales die Iouis. Die sequenti, egrediuntur, qui primus erat celebritatis Paschæ. *Seder cap. 5.* In noui testamenti per Christum liberatione eadem fuit temporis ratio.

Quinquagesimo post exitum die initum est primum Legis fœdus inter Deum & populum in monte Dei Oreb siue Sinai, confirmatúmque aspersione sanguinis. *Exod. 24.* Alterum in altera Moab. *Deut. 29.* comprehendens benedictiones & maledictiones. *Deut. 28. Kimhi 11. in Ierem.*

Festo Pentecostes. i. die quinquagesimo ab exitu Tabernaculum iussum est construi in Pharan non procul à desertis Moab. Inde abierunt ad concupiscentiæ sepulcra. Tantum enim in monte Sinai hæserunt 12 menses, siue annum: luxta illum & vicinas stationes biennium primum consumpserunt, Legem ferè integram consequuti. Deinde per 42 stationes valdè mysticas in promissionis terram peruenerunt.

In earum vna, nempe Cades-Barné, in Sin Idumæorum deserto, an 19 permanserunt. In cæteris nunc progredientes, nunc regredientes, nunc palantes, prout occasio & necessitas poscebat, in illa vasta Saracenorum solitudine, alios 19 annos contriuerunt. Sicque tandem quadragesimo anno ripam Iordanis Orientalem attigerunt. *Seder Olam cap. 8.*

Ipso anno egressionis mense secundo data est lex Israëlitis. Mense autem tertio in monte Sina decalogus. Anno secundo iterum data est lex die expiationum. *Seder Minor.*

Sic lex sancita est pro primo generali remedio aduersus idololatriâ, omnia occupantē & peccatū vbique regnans, lege naturæ per orbem propè obliterata & deleta, donec secund multoū efficacius & perfectius succederet. i. lex Christi.

Primo

Anni Diluuij. 1013 — Anni mundi 2670

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

1053 — 2709

Anni Diluuij. 1013 — Anni mundi 2670

In Aegypto.

Amasi an. 25. Deinde Chebrone an. 13.

In Europa.

Sicyoniorum Thurimacho an. 47.

Argiuorum Inacho rege primo annis 50.

Athenienſium Cecrope primo rege an. 50.

MOSIS ET LEGISLATIONIS SÆCVLO

1053 — 2709

Primo ergo biennio, populo Israel sedente iuxta montem Sinaï & vicina loca, Moses construxit Tabernaculum, instituit leges ad religionem & Rempub. pertinentes 449. & amplius, totis illis quadraginta diebus, quibus fuit in monte, quæ tandem aliis deinceps additis vsque ad 613 præcepta excreuerunt, affirmantia quidem 248. quot hominum ossa à Medicis numerantur. Negantia verò 365. quanta est summa dierum anni. Castrorum merandorum rationem ordinauit, nempe, vt in medio castrorū tenderetur Tabernaculum Domini, ternæ tribus singula eius latera cingerent, platea ad mercatum in medio componeretur, &c. Quæ omnia parum distinctè à cæteris explicata, sic plana faciemus.

Iacobæi in deserto manserunt 40. an. & per 42. mansiones siue stationes, peruenerunt ad vlteriorem ripam Iordanis. *Num. 33.*

Annus primus cœpit 15 die mensis Nisan, qui Martius, festo Paschatis. Sic autem transactus est. Septimo die ad mare rubrum peruenerunt. Vsque ad 15. sequentis. i. Aprilis, vsi sunt consperſione, quam de Aegypto exportauerant, per mensem scilicet integrum. Deinceps Manna & semel cothurnicibus. *Exod. 16.*

Vigesimo secundo die Aprilis, primum Sabbati celebritatem agitarunt. *Ibid.*

Mense tertio Siuan. i. Maio, peruenerunt in solitudinem Sinai, vbi biduo loti, sanctificati & parati post tertium diem; descendente in montem Domino, & suæ præsentiæ maiestatem testante fumo, fulgure, flamma, tonitru, nube, cæterisque tremendis, Decalogum acceperunt. *Hieron. ad Fabiolam.*

Ita sexto die mensis illius, die scilicet Pentecostes, qui erat quinquagesimus ab exitu in Sinai, hoc est, duodecima statione, traditus est Decalogus. Sed & Lex multò vberius quàm antea, nempe ad 449 amplius præcepta, per 40. continuos illos dies, quibus Moses in monte ieiunus subsedit, vsque ad 17. mensis quarti Tammuz. i. Iunij, quo quidem die cùm peccasset populus, descendit & fregit tabulas. *R. Abraham in Cabbala hist.*

Decimo octauo Iunij placauit Dominum.

Vigesimo nono Ab, siue Iulij, ascendit iterum, & mensem Augustum illic in ieiunio transigens, vsque ad decimum Septembris, secundas tabulas est consequutus.

Deinceps per quatuor menses integros, Tabernaculum, quæque ad illud pertinebant, absoluit.

Hinc 23. die mensis Adar, siue Februarij, cœperunt dies consecrationum, primóque die Nisan, siue Martij expleti sunt, *Exod. 40.*

Atque ita totus liber Exodi ad primum annum pertinet.

Secundus autem ad hunc modum se habuit.

Mense Martio erectum est Tabernaculum. Aaron filiique eius purificati, fungi suis ministeriis incipiunt. Iuge sacrificium peragunt. Principes sua sacrificia offerunt. Populus suas primitias, decimas, vota, oblationes omnium generum, Leuitico descriptorum, quæ & deinceps continuant, cum Mosaicis reliquis ritibus. Pascha denique in deserto primum celebrant.

Aprili numerantur per capita Israëlitę. *Num. 1.* Pascha immundorum secundum agitant. *Num. 9.* Die autem vigesimo eleuata nube è tabernaculo castra mouent de Sinai ad sepulchra concupiscentiæ. *Num. 10.* Atque ita 12. menses diebus duntaxat decem exemptis, morati sunt ad radices Sinai.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Maio, Maria ob lepram à cęterorum consortio eiicitur. Exploratores in terram Chanaan mittuntur.

Iunium exploratores consumunt in suo negotio, Vindemiis in terra Chanaan incredibilis magnitudinis vuam xhibentibus.

Iulij nono post exploratorum reditum, decretum est cœlesti oraculo, Israëlitas non ingressuros terram propter incredulitatem. Sicque errare incipiunt in deserto sequentibus 38 annis. Tum accidit seditio Coræ & sociorum.

Sequentibus annis vsque ad decimum nonum hærent in Cades-Barné, *Deut. 1 & 2.*

Decimo nono anno contra Dei oraculum pugnam contra Amalechitas capessunt infœlicem. Vnde & in pœnam, aliis nouędecim annis circa illum locum desident. Sic ab exitu fluxerunt 38.

Tricesimo nono anno veniunt in desertum Sin. Ibi moritur Maria, puteus deficit, ex quo noua querimonia & seditio, donec resslueret.

Quadragesimo & vltimo mittũtur nuntij ad regẽ Edom. Post tres menses in monte Hor Aaron moritur. Nubes desinit. Aliquandiu rex Chananeus retro Israëlitas vertit per 7 mansiones, *Deut. 10.* Qui denique resumptis animis sedes collocant prope Arnon, vincunt Seon & Og reges.

Huius vltimi anni mense vndecimo. i. Ianuario, primo die, Moses ad populum habuit Deuteronomium, summatim ingressuris terram explanans, quæ superioribus 40. annis ipsis acciderant per 36. dies, à primo videlicet Ianuarij vsque ad sextum Adar siue Februarij.

Sexto Februarij, Mosi mors sua reuelata est.

Septimo obiit, die scilicet Sabbati, tempore pomeridiano, etsi Hebręi eum translatum viuum magis existiment, sepultúsque est ab Angelis, ita vt nullus cognosceret eius sepulchrum, an. ætatis 120. sanis oculis, dentibus integris, senio denique viridi, *Deut. vlt.* cum in senibus præcipuè deficiant visus, dentes, humor.

Iosuam ministrum suum, suæ curæ successorem reliquit. Ita intra primum biennium ab exitu gesta sunt omnia, quæ à capite 12. Exodi, vsque ad extremum, in toto Leuitico & primis quatuordecim capp. Numerorum perscripta sunt. Cæteris 37 annis, manentibus in deserto, vt in Rep. bene constituta, vel vt in castris, contigerunt seditio Coræ & sociorũ, ac aliæ historiæ & leges, capp. 15. 16. 17. 18. & 19 Numerorum conceptæ.

Reliqua vsque ad finem Deuteronomij anno vltimo & quadragesimo. Hæc sic libuit digerere, quoniam Mosaicæ historiæ ordo non satis alioqui in eius libris seruatus, paucis est cognitus. Quod etiam in Iosua mox obseruabimus.

Paulò ante mortem membranis volumina Pentateuchi tredecim exarauit à primo ad vltimum vsque legis elementum. De quibus vnum cuilibet duodecim tribuum seruandum dedit. Decimum tertium Leuitis concessit. *Initio Misna.* Istud inclusum fuit tabernaculo, deinde templo Salomonico, quo sæpius, vt ab Achaz. Manasse profanato, & rebus sanctis dissipatis, non est mirum, si temporibus Iosiæ regis illud Legis exemplar repertum ab Helchia sacerdote inter templi ruinas, in magna propter scribam Mosem & antiquitatem fuerit veneratione. *4. Reg.*

De eius corpore altercatus est Michaël Archangelus cum Diabolo. *Iuda Canonica v. 9.* Nempe quia Diabolus eius sepultu-

Anni Diluuij.	Anni mundi.
1013	2670
1053	2709

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

sepulturam cupiebat manifestari, vt Iudæos ad idololatriam prouocaret, quod nolebat Michaël, qui & vicit, structo ei sepulchro, quod nulli hominum esset cognitum. è Deut. vlt. *Glossa & D. Thomas in illum locum*, vel vt Moses in Deum consecraretur. *Theodorit. quæst. 43. Deuter.*

Vel quia Diabolus, ne Moses diuinus homo propheticóque maior haberetur, eum sepeliri humano more, pro suo iure (qui mortis corruptionisque habebat imperium, *Hebr. 2.* cuiúsque panis est puluis, id est, corpus nostrum, *Es. 63. Genes. 3.*) cupiebat, vt Iudæis eum redderet contemptiorem minúsque præstantem, cum contrà Archangelus eius corpus, tãquam diuinioris hominis subduci vellet ex viuorum oculis, sepelirique augustiore nobilioréque modo, quàm mortali, nempe Angelorum ministerio, vt Iudæi intelligerent Mosem verè fuisse prophetam, veréque in diuinã vitam translatum, sicut Henoch & Elias, siue euadendo in naturam spiritalem, siue non videndo corruptionem, atque ita in ipsius, vt diuini hominis, legem magis inflammarentur. *Ex Hippolyti fragmento apud Theodorit. lib. 2. Polymorphi pag. 39.*

Hinc Mosem non esse mortuum, sed occultatum scribit Ioseph. *libr. 4 Ant. c. vlt.* Ambrosius, *in Hexam*, Ioachimus Abbas *in Apocalyp. c. 11. pag. 146.*

Hinc R. Mose procœmio in Misna. Septimo die (inquit) mensis duodecimi sub meridiem montem Horeb scandens, ad superos receptus est. Nam eum dira non tetigit mortis corruptio, sed in sublimis gloriæ montem gaudiúmque sempiternum commigrauit.

Naasson & Amminadab pater duces Iuda, primi in mare sequuntur Mosem. Deinde tribus Iuda cæteris cunctãtibus, anno post secundo moritur Naasson *R. Selo. 1 par. 1.*

Salmon Naassonis filius, dux introitus in terram cum Iosuë. *R. Selo. 1 Par. 1*

Exierunt reliqui cum auro & argento, & non erat in tribubus eorum infirmus Psal. 104.

Besaleel filius Vri nepotis Caleb tredecimo ætatis tabernaculum admirabile conficit. *R. Selo. 1 par. 2.* è lignis Sittim de genere Cedri prestantissimo, pellibus arietum rubricatis, & Taxorum, cuius animantis pelles pilo sunt horrido & æstui aquisque arcendis accommodo.

Adiecit æs, aurum, argentum & è lanea materia filum colore hyacinthorum Orientalium, purpuram, coccum bis tinctum, (Crameſimum appellamus) byssum & caprarum pilos, è quibus fiunt Camelotæ.

Arcam construxit cedrinis Sittim asseribus, laminis aureis interius exteriúsque obductam, in superiore limbo coronatam spira aurea cornicis instar, quæ operculum (id est, propitiatorium) complecteretur. In angulis annulos quatuor habentem, per quos duo vectes lignei auro quoque obducti ad exportandum traiicerentur.

Propitiatorium siue arcæ tegmen pure aureum, duas puerorum alatorum imagines ex auro solido sustinens, qui vtroque ex latere stantes se mutuo aspicerent facie ad propitiatorij spatium conuersa, vt insidentem alis suis, pedibúsque arcam prementem Deum veluti cernerent, eique sedilis formam pararent. Quæ sedes Dei dicebatur, vt Psalm. 79. & 98. Nescio vnde aliqui habuerint maris & fœminæ specie fuisse distinctos, cum per omnia æquales & similes Scriptura formet.

Mensam panum corpore Sittino, extremitate vndique

Universidad de Deusto
Biblioteca

aurea, prominente ambitu aureo cum coronide, adiunctis quatuor pedibus, quibus quatuor annuli ineſſent ad excipiendos duos vectes cedrinos auro obductos, geſtandi cauſa.

Candelabrum purè aureum, in cuius ſummo, è forma pomi ſcypho comprehenſi ſeptem rami emittebantur, medius videlicet rectus, tres vtrinque paulo ob flexum altiores, ternis patulis ſcyphis diſtincti, in modum amygdalæ apertæ, quæ vna parte eſt acutior, altera obtuſior, cum pomo emittẽte florem, quo imponenda lucerna exciperetur. Erant autem lucernæ ſeptem pro ſeptem planetarum numero, perpetuo lucentes, quibus duo inſtrumentorum genera inſeruirent, & ipſa aurea. Emũctorium inſtar maioris forcipis, quo emuncta extinguerentur, vel filum ignis lucem obſcurans præſcinderetur. Protractorium, ſpecie paruæ forcipis, quo lucernæ elychnium traheretur & aptaretur.

Aurea denique omnis generis inſtrumenta & vaſa ad menſæ & altaris vſus, lances, cochlearia, ſemifiſtulas, diſcos, opercula in tiaræ formam erecta, & alia eiuſmodi, quibus poſtea pagani, præſertim Numa, ad ſua impia ſacra abuſi ſunt.

Quid de Moſe exteri.

Citatur ex Eupolemo & Artepano lib. de Iudæis Græcis hiſt. Moſem literas dediſſe Aegyptiis, eũdémque fuiſſe Mercurium illum, qui propter literarum inuentionem, à Græcis tantopere celebratur. *Euſeb. lib. 9. de præparat. cap. 4.*

Adoptatum fuiſſe à Meri filia Pharaonis Chenephris. A Chenephri virtutis ipſius æmulo miſſum contra Aethiopas cum inexercitato Iudæorum milite, quos vicerit & ad circumciſionem adegerit. Fugiſſe tandem in Arabiam, vbi duxerit filiam Raguelis illius loci regis. Chenephri tandem lepra mortuo in Aegyptum rediiſſe, vbi multa patrarit miracula virgatandémque populares ſuos in ſedes patrias reduxerit. Ex, quo Aegyptios deinceps habuiſſe virgã in ſuis templis, cámque veneratos eſſe. *Ibid.*

Primum docuiſſe Grammaticam, ſiue artem legendi (quod tamen Philo rectius Abrahæ tribuit) ex Eupolemo, lib. de Regibus Iudææ. *Clemens Alex. lib. 4 Stro.*

Magiæ quoddam genus à Moſe & Locabela Iudæis pendere. *Plinius lib. 30 c. 1.* Intellexerat ſcilicet aliquid de miraculis ab eo perpetratis, quæ tribuebat Magiæ, non diuinæ virtuti, vbi & Cabalam putauit eſſe nomen fœminæ, non artis, vel diſciplinæ.

Regnãte Inacho apud Græcos, & Amaſi apud Aegyptios Moſem eduxiſſe Iſraëlitas. *Ptolomeus Mendeſius. Appion Grammaticus lib. 4. hiſto. Beroſus, Polemon, Theodotus, Ipſicrates & Moſeus, Phœnicum hiſtorici.*

Verè omnia ſcripſiſſe, idque teſtimonio Sanchoniathonis Berytij, qui non multo poſt vixerit, Porphyrius, *lib. 4 contra Chriſtianos citante Euſebio.*

Strabo lib. 16. Geogr. fuiſſe Hierophantem Aegyptium, & cùm moleſtè ferret eorum inſtituta, illinc demigraſſe. Nam docebat (inquit) quo pacto Aegyptij non rectè ſapérent, qui ferarum & pecorum imagines Deo tribuerent, itémque Lybes & Græci, qui deos hominum formis figurarent.

Apud Iudæos Moſes ab Iao, quem illi Deum inuocant, acceptas leges ſe dare præ ſe ferebat. *Diod. Siculus, lib. 1 Bibliothecæ.*

Conatus eſt exprimere nomen tetragrammaton, ſed ſatis incom-

Anni mundi. 1013 — Anni Dilunij. 2670

MOSIS ET LEGISLATIONIS SÆCVLO

Anni mundi. 1053 — Anni Dilunij. 2709

Anni Dilunij. 1013 — Anni mundi. 2670

incommodè. Nam literæ quidem ad hunc ſonum inflecti poſſunt, vt ad illum, quem hodie multi nouitatis cupidi efferunt, *Ioua* vel *Iehoua*, verum aliena, imò verò irreligioſa, imperita, noua & barbara pronuntiatione, vt contra Galuinianos & Bezanos multis locis docuimus. Nam Dei nomen eſt ineffabile & innominabile, quemadmodum & ipſius eſſentia incomprehenſibilis. Quare nec Apoſtoli, nec Septuaginta, nec vlli veteres aliter pronunciarunt, vel veterũt, quàm Adonaï, nec magis ſciuerunt, quid eſſet *Iehoua*, vel Ioua, quàm quòd nuſquam exiſtit in rerum natura.

Diodorus interim, imò & vetus oraculum apud Macrob. lib. 1 Sat. c. 18, & Hieronymus in Pſalm. 8, & Clemens Alexandr. lib. 5 Stromaton *Iao*, vel inſerta aſpiratione *Iaho*, religioſius proferunt, quàm iſti, qui in *Iouem* transformant, quia remotius à Iouis dæmonis deteſtanda memoria. Pronunciabatur quidem die Expiationis, & in ſolennibus benedictionibus ſuis characteribus & literis, at vel eius genuina prolatio per temporis longinquitatem & longam ob euerſum templum deſuetudinem obliuioni tradita eſt, vel eſt *Ihué* (Ieué habet Ioachimus Abbas in 1 Apoc.) vel Iahué (cuius Apocope ſit *Iah* in illo vulgato *Halelu-Iah.*) ἰαΘάι, vt Theodoritus in Epitome diuinorum dogmatum Samaritas protuliſſe ait.

In re ignota neque vnquam à veteribus vſurpata cenſeo veterem conſuetudinem retinendam, & etiã quãdo ſuis characteribus יהוה exprimitur, *Adonai* pronuntiandum & vertendum. Sic enim Apoſtoli, ſic Sibyllæ, Sic ſeptuaginta, ſic Origenes in Hexaplis, ſic Epiphanius hæreſ. 76, ſic Tertull. de Reſurrectione carnis, ſic noſter interpres Exod. 6, & Iudith 16, ſic reliqui antiqui interpretes, qui multi fuêre. Sic Hieronymus multis locis, ſic Damaſcenus, ſic Theodoritus, ſic Lyranus, ſic Lindanus, ſic Reuchlinus lib. 2 de Verbo mirifico. Sic Vatablus, ſic Mercerus, ſic Rabbini omnes tam veteres quàm recentes, ſic cuncti denique, præter vnum Sanctem, ſi modo ab hæreticis in eo exercitaſſimis non ſit corruptus, qui vocem peregrinam *Iehoua* primus cõfinxit, ac irreligioſa profanáque nouitate nouatores iſtos imbuit. *Cæterali. 1 de Trinit. aduerſus eos, qui Deum primum Moſi ſub hoc ſanctiſſimo nomine patefactum, Exod. 6, cum Ioue Gentilium confundant, aut certè conſpirare volunt.*

Hunc vſque adeò admiratus, imitatúſque eſt Plato, vt Numenius Pythagoricus dixerit. Nihil aliud eſſe Platonem, quam Moſem Atticũ. Et in libro de Bono, Iudei huius dogmata, ſectatum eſſe Pythagoram. Et in Epinomide, Scientiarum cauſam fuiſſe quendam barbarum. Et poſt, à Syris & Aegyptiis cuncta manaſſe. Syriæ autem pars eſt Iudæa.

Denique Platonem & Pythagoram ſua omnia didiciſſe, ab Aegyptiis & Syris, nominato Moſe, quẽ magnum Theologum, legiſlatorem & prophetam vocat, & Ianne & Mamre magis, quos ait coram rege conatos edere Moſis miracula.

Ea de cauſa fortaſſe Clearchus Peripateticus ſcripſit Ariſtotelem fuiſſe Iudæum, & Demetrius Phalereus etiam ipſe Peripateticus Alexandrinam bliblíothecam non ſatis inſtructam putauit, quoad Hebræorum lege, ſapientiæ & philoſophiæ fonte atque principio careret.

Moſes quem præter paternæ ſcientiæ hæreditatem formæ pulchritudo commendabat *Iuſt. hiſt. lib. 36.* præficitur à Pharaone bello aduerſus Aethiopas, quos vicit, ſolóque æquatis multis vrbibus, tandem ad Meroë muros compu-

Anni mundi. 1053 — Anni Dilunij. 2709

Universidad de Deusto
Biblioteca

lit. Quam & post obsidionem, Tarbi Aethiopum regis filia in vxorem accepta, obtinuit. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. 5.*

Citantur & alia ex Hecatæo Abderide, qui sequens Alexandri magni exercitum scripsit librum de Iudæis, & ex Alexandro Polyhistore.

Mosis æmuli & maleuoli longè alia sparserunt, Satana familiam sanctam Patriarcharum infamia & odio conante apud impios aspergere, ne expetita eius communione, benedictionum & promissionum diuinarum participes efficerentur.

Hinc Manetho, Trogus, Iustinus, Tacitus & plerique alij comminiscuntur Iudæos scabie confectos duce Mose pulsos, ab Aegyptiis responso monitis, ne pestis ad plures serperet. Ipsos verò ne metu contagionis inuisi, iterum apud vicinos forent, cauisse ne cum peregrinis communicarent. Atqui vt his calumniis occurreretur, Spiritus sanctus contrà voluit, vt præcipua cura apud Iudæos haberetur de omnis generis scabie & lepra, vtque infecti à consortio reliquorum magno studio & ceremonia separarentur, sicque mortalium purissimi euaderent & ostenderentur. *Leuit. 14. & alibi.*

Sic Mosis & Iudæorum Græci & Latini vel rarissimè meminerunt, vel malignè ferè. Primum quoniam, vt Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus apud Philadelphum profestus est, Theopompus & cæteri qui de iis scribere instituerant, aduersam corporis & animi valetudinem incurrerunt, nolente Spiritu sancto profanos de sacris scribere.

Secundò, quia Satanas illorum memoriam, quorum adoptio erat, & gloria, & testamentum, & cultus & promissa, & diuinum eloquium sepelire studebat.

Tertiò, quoniam vt Iosephus ait, non habebant regionem maritimâ, nec negotiationibus multis, versus has præsertim partes vtebantur, suæ terræ opibus, quæ erant maximè, contenti, vt proinde eos Iustinus hist. habuisse legem narraucrit, ne cum peregrinis communicarent. Nam Iudæi legis diuinæ dono & prærogatiua tumentes, reliquos pro canibus ducebant.

Quartò, quoniam Græcorum & Latinorum historiæ in idem sæculum non cadunt. Siquidem à tempore Mosis ad bellum Troianum plus 300. an. effluxerũt. Deinde à Troiano vsque ad Cyrũ, ante quem nihil certo tenent Græci, cũ in eo Iudęorũ historia ferè desinat, anni sunt plus minus septingenti. Ita mille annorum historia apud Iudęos floruit, & ordine perscripta est, antequam Græca inciperet, ac vbi Iudaïca desinit, altera propriè auspicatur.

Cæteras causas prudentis studio & meditationi relinquo, quibus eadem opera iudicabit, cur etiam rerum Christianarum stupendum sit silentium apud scriptores Ethnicos, etiam si earum luce, magnitudine & successu perstringerentur.

Moses poëtis omnibus præluxit. Nam Iobi historiam spondaicis versibus repręsentauit, & Cantica, seorsum illud Deut. 32. elegiaco carmine, vt versus alternatim senis & quinis constent pedibus. *Euseb. lib. 11. præpa. cap. 3. Hieron. ex Iosepho.* Ad quos modos tria extant cantica apud Esaiam, vnicè scilicet, vrbis Sion, & Ezechiæ. *Isidor.* Quod æmulati Græci vetercs, hexametris suas cantiones & odas conficiebant. Primus enim Alcman Lacedæmonius, Olympiade 27. introduxit. τὸ μὴ ἐξαμέτροις μελῳδεῖν. *Suidas.* Non dubium,

Anni Diluuij. 1013 — Anni mundi. 2670

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

Anni Diluuij. 1053 — Anni mundi. 2709

Anni Diluuij. 1013 — Anni mundi. 2670

Lex remedium aduersus Idololatriam omnia tunc occupantem & peccatum vbique regnans. Item pædagogus ad Christum aduersus oblitionẽ in promißionũ de Christo patribus factarum vbique vigẽtem, ad tempus introducitur, quousque scilicet lex perfectior nempe lex spiritus velut Rosa in literæ calyculo occlusa exoriretur per Christum verum lumen illustraturum totũ mundum & efficacius perfectiusque mecamentum inducturum.

Ecclesiæ locum collocauit in Palestina vt in orbis centro ac vmbilico, iuxta illud Psal. Operatus es salutem in medio terræ. Quoniam locus ille opportunior ad Dei notitiam in omnes oras transmittendam, vt centrum ad lineas in circunferẽtiam traducendas. Nam nauigatione per mare Mediterraneum facilis & planus traiectus in vniuersum Occidentem & Septentrionem, per mare Rubrum in Oriẽtem & Meridiem.

Pedestri itinere per Isthmũ Ægyptiacum in totam Africam, per apertum ex opposito continentem in reliquas orbis partes.

Anni Diluuij. 1053 — Anni mundi. 2709

dubium, quia audierat Hebræos etiam, vt Dauidem, Salomonem, Ieremiam, suaues alios modos & mensuras excogitasse & vsurpasse, de quibus pœmatibus suo loco. Quare heroïcum carmen oraculo Pythio non debemus, quamuis ante Troianum bellum proberur fuisse, vt Plinio visum est, *lib. 7. cap. 56.* multo minus Homero, vt Horatio placuit. *in arte.*

Hoc nobile inuentum, Hebræis inuidet & detrahit Iulianus Apostata, apud Cyrillum lib. 7 contra eundem.

Aaron creatus est Pontifex. Ab illo ad Dinasum, qui belli tempore per discordiam Pontifex ordinatus est, numero omnes 83 fuêre. Sub tabernaculo 13. Sub templo Salomonico 18. Reliqui stante templo secundo: qui plurimi sunt, quoniam non vt ante, mortuis, sed viuis viui subrogabãtur. *Egesippus lib. 2 cap. 13.*

Mosis sæculo periodus siue duratio humanæ vitæ dimidio imminuitur è Ps. 89, quo, versũ 1 Moses illius Psalmi auctor inscribitur. Nam v. 10, vita hominũ redacta canitur ad annos 70 vel ad summum 80, idque in valentioribus & firmius constitutis, vt quicquid sit reliquum sit labor & dolor.

Hoc iam fit tertio. Nã *sub Arphaxad* mox à diluuio, quotquot post eum geniti sunt vsque ad Phaleg redacti sunt ad 400 & aliquot annos. i. ad mediam ætatem eorum, qui antecesserant. Deinde *sub Phaleg* ad 200. i. ad dimidiam vitam proximorum.

Iam hac quarta ætate ad 100. In sequentibus magis ac magis continuo deficient. Nam etsi hodie, qui ad senium mundi pertigimus, multi ad 70 & octoginta perueniant, at non cum bono robore, absque dolore & afflictione, cũ Moses vel Dauid illo Psalmo loquantur de tempore, quo in viridi statu & vigore homo permanere possit, cum commoda valetudine, absque vitæ tædio per optimã sensuum, & membrorum functionem atque officia. Quod vix hodie contigit quinquagesimo, etiam in firmioribus. Adeo hodie celeriter senescimus, *Consule Titelemannum, lib. 3 Phys. c. 22.*

Externa Mosis sæculo.

Vti Deus parturiebat hac tempestate Ecclesiam in Abrahæ familia, ita Satanas suam synagogam in gentibus. Nam circa hos dies monstrata videntur à duabus columbis ex Aegypto prouolantibus, duo oracula, Hammonis in Lybia, & Dodonei in Græcia, quæ proinde vetustissima omnium esse scribit Herodot. lib. 2. Vnde & Hammonis vocabulum factum videtur ab Ham siue Cham Noë filio, & Dodanim nomen habetur *Gen. 10.* Idque vt duobus Hebræorum oraculorum generibus responderent, quorum vnum Vrim & Thummim in Ephod erat mutũ, perinde ac Hammonium, alterum æquè ac Dodoneum vocale, è viua vel Dei, vel vatis voce.

Belochus 2. Assyriorum rex, artem ariolandi & diuinandi inuenit, aut potius illustrauit. Baal siue Beli sacerdos. Huius filia Actossa, quæ & Semiramis, cum eo regnat an. 7. *Euseb.*

Balaam Mesopotamius professione vates & ariolus, cuius vaticinia etiam de Christo (*Num. 22. 23. 24.*) descripta & seruata apud Orientales artis eius discipulos, vsque ad Christum, ad quem Magi, eius adducti prædicto, venerunt adorandum. *Orig. hom. 13. in Numeros.*

Qui quamuis augur esset, proindéque dæmonum cultor, ei quidem respondet Deus, non quidem ab ipso vocatus, sed ab ipso ignoratus. Ita ei apparuit non dæmon, quem consu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lebat & inuocabat, sed Deus, quem neque consulebat, neque sciebat. *Theod. q. 40. & seq. in Numer.*

Hac etiam Mosis ætate Aegyptium Cecropem primum Athenienſium regem vixisse autumant, & Athenas condidisse. Etsi Plato in Timæo Amasim regem eius vrbis conditorem faciat.

Et Ogygem Atticum, vt Africanus apud Euseb. lib. 10. Præp.

Inachum quoque primum Argorum in Thessalia regem Oceani & terræ filium, annis 400 circiter ante Troianum bellum. Quod regnum durat an. 544.

Cecrops leges de coniugiis edidit aduersus barbariem Græcorum, eósque legibus ad humanitatem perduxit, regnans in Attica anno 35 Mosis. annis 375 ante Troïæ expugnationem, *Euseb. Nangiac.*

Ab eo vsque ad primam Olympiadem numerantur reges 17. Principes verò, quos mors tantum finiebat, 12. sub quibus apud Græcos multa mira narrantur. *Nangiacus.*

Nec multo post Io in Aegyptum, de agricultura multa docens, profecta est, & Isis dea nuncupata *Euseb. in Chron.*

Apis filius Pharaonis filij Inachi regis Argiuorum (fama fortasse submersi Pharaonis) vt regnum occuparet, nauigauit in Aegyptum, vbi Deus putatur. *Nangiacus.*

Post Cecropem nati feruntur dij Græcorum ante Troianum bellum 250. annis. Nam Saturnus ipse ex diis antiquioribus, non nisi centum annis ante bellum Troianum in Italia regnauit.

Ideo autem deorum istorum sæculum non satis definitè annotari potest, quia 300 his annis multi fuerunt Saturni, Ioues, Mercurij, Apollines, & quidem cuncti illustres. *Cic. in lib. de Natura Deorum.* Interim nulli antecesserunt Mosem & Cecropem. *Ioseph. in Proœmio Antiquit.*

A diis ad Romam conditam mille propè anni & ad Christum mille septingenti numerantur. (*inquit Arnobius lib. 2. cont. Gentes.*)

Narrationes fabulosæ (quarum meminit Herodot. lib. 1. 2. 3. 4. 5. 7. 9. & Diod. Sicul. de historia fabulo.) De Io filia Inachi Argiuorum Regis à Phœnicibus rapta & abducta, Osyrique regi collocata, ex qua Epaphum siue Apim genuerit. De Europa regis Phœnicum filia in Cretam abducta, De Sisipho condente Corinthum, De Minoë Cretensium Legislatore, latè in Creta & insulis Aegei maris regnante, circa hos Mosis & sequentium Iudicum dies incidisse existimantur.

Nam Herodotus lib. 7. disertè scribit Minoem viguisse τρίτῃ γενεῇ μετὰ τὴν τρωϊκὴν, tertio sæculo ante res Troianas.

Item historiæ fabulosæ de Pelope, Sesostri, Heraclidis, Adrasto rege Argiuorum, Perseo, Aereo, Proteo rege Aegypti, Eurysteo, Argonautis, Medea, Oedipo, Thera, &c. hæc Iudicum Hebraïcorum tempora minimè excedunt, adeò vt alij ad summum Mosis haberi possint σύγχρονοι, alij Iosuë, alij alius è Iudicibus posterioribus. Qui quoniam magis noti apud posteros permanserunt è nomine & incerto rumore, quàm vlla rerum gestarum scripta historia, pertinent ad libros Diodori Siculi, quibus inscriptionem tribuit, de Historia fabulosa.

Tunc vt legis lucem, quam Deus proferebat, vehementius obscuraret Satanas, Telmisei excoluerunt diuinationem ex insomniis, Cares ex astris, Phryges & Isaurij ex volatu auium,

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1013	MOSIS LEGIS LATÆ SÆCVLO.	2670
1053		2709

auium, Cyprij ex euiscerationibus victimarum, Persæ ex magia, vt eius inuentores dicantur: cùm interea Babylonij Astrologiam: Aegyptij Geometriam: literarum disciplinas Phœnices studiosè tractarent. *Tatianus oratione cõtra Gentes.* Vnde Moses legitur instructus omni Aegyptiorum sapientia, &c.

Sic in Assyria Balaam gentium vates, cuius insipientiam & auaritiam, asina humana voce vtens, coarguit: Quo simili prodigio bos Romæ loquutus perhibetur tempore bellorũ Punicorum. Item post mortem Cæsaris, P. Dolabella fasces tenente. *Iulius Obsequens de Prodigiis.* Et gallus Gallinaceus anno Vrbis 676 *Plinius, lib. 10. c. 21.*

Husan rex Idumæorum.

Hic locant Hermem Trimegistum philosophum numinis instar apud Aegyptios cultum. Deinde Chat eius filium. Sed quàm rectè postea dicam in Ptolomæo secundo.

Denique Orum regem Aegypti Osyridis filium, quem Græci Apollinem nominent, deorum in Aegypto postremum ex Herodoto li. 2. Post quos primum regnasse Menam ex eodem tradunt.

Diluuium Deucalionis in Thessalia annis circiter 800 post generale Noë. 810 ante vrbem conditam, quando Liber pater Indiam subigebat. *Oros. lib. 1. cap. 9. 230* post diluuium Ogygis Thebarum Beotiarum regis.

Quo tempore Pelasgi vetustissima Græciæ gens ab Aetolis & Locris pulsa, in Epirum & Italiam migrarũt. *Thucid. statim initio.*

Paulò post, Phaëtonte Molossorum primo rege, conflagratio, exustióque terrarum, præsertim in Aethiopia & Italia, quæ in tribus locis arsit circa Istros, Cyroxos, Vesuuios, & multæ per terras pestilentiæ. *Plato.* Quidam putant esse Phut tertium filium Cham, quoniam vterque venit in Aethiopiam.

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1053	b IOSVE, de tribu Effraïm an. 18.	2709
Iudi. 3. 1071		2727
	Pontifice Eleazaro.	
	Bellopare 19. rege Assyriorum an. 30.	
1071		2727

b ANNI omnes, quibus Israëlitæ seruiisse exteris gentibus, captiuique fuisse memorantur in Iudicũ lib. subsequentium, & aliquando præcedentium Iudicum annis continentur, nec seorsum debent numerari, vt qui simul currant. Itaque quando legitur sub hoc vel illo Iudice terram quieuisse per annos aliquot, sensus est, Israëlitas liberatos huius aut illius Iudicis ministerio, deinceps quieuisse à præliis. Hæc non modo constãs est Hebræorum traditio, item Eusebij, Augustini, Orosij, Isidori, Bedæ, Fasciculi temporum: verum etiam Scripturæ sententia, in qua 3. Reg. 6. omnino anni huius quartæ ætatis recensentur quadringenti octoginta.

Quamuis eorum membratim reperiendorum obscuritatem attulit ipsa Scriptura. dum annos principatus Iosuë, Samuelis & Saülis transilit.

Alioqui iuxta volumen Iudicum aliter intellectum multa interregna essent constituenda, & consurgentibus annis minimum sexcentis, expressa superioris Scripturæ authoritas eneruaretur. Hoc ergo sequi debent, qui veram temporum rationem tenere cupiunt.

Nimis enim temerè Seuerus Sulpitius in Epitome erroris vel mendi arguit prædictum Regum locum. & Funccius cap. 13 Actorum. Nam, vt inquit Augustinus, si semel fateamur locum aliquem Scripturæ esse corruptum, aliorum auctoritas vacillat, nec iam sacra est.

Quare tempora Iudicum à Mose vsque ad Samuelem sunt 395 anni, incluso Mose. Quibus si addas 40. Samuelis &

Universidad de Deusto
Biblioteca

Saul, 40 Dauidis, & tres primos Salomonis, existent 480, qui nunc numerantur ab exitu ad templum. Nec error est in Actis Apost. c. 13. positis 450 pro 350. vt impudenter Funccio excidit. Nam ille numerus 450 respicit ad Exod. 12. *Habitatio filiorum Israël in Ægypto 430. annorum*, non ad tempora Iudicum, à Iosuë ad Samuëlem.

Iosuë Chananæos partim interfecit, partim terra sancta depulit. Horum reliquiæ traduntur migrasse in Germaniam, Sclauoniam, & regiones vicinas. *in Seder Olam.* Vnde Germania Chananæorum propago, ferarum potius quàm hominum domicilium Tacito visa est, sine vrbibus, sine oppidis, sine castris, sine cohærentibus ædificiis. Quare & inter regiones Scythiæ habita. *Plin. lib. 4. cap. 12.* Et certè illa ætate totum Occidentem fuisse vacuum, paulatim verò in eius regiones venisse Orientales populos, apparet è crebris in Europam populorum infusionibus, quarum meminere historici.

Etenim ante tres mille annos tota ferè Europa vacua erat, vt qui primi eam inhabitare cœperint, appellati sint Aborigines, locis maritimis primùm omnium habitatis, cultisque, vt Italia, Dalmatia, Gallia Narbonensi, quòd illuc primus & facilior propter mare esset transitus.

Chananæorum alij migrarunt in Aegyptum, deinde in Africam, in qua ædificarunt multas vrbes vsque ad columnas Herculis, inter reliquas Tingin in Numidia, duabus columnis candido lapide erectis cum hac inscriptione, characteribus Phœniciis & lingua. *Nos hi sumus, qui fugimus ante latronem Iosuam filium Nun. Procop. lib. 2 de bello Vand. & Epiph. alicubi.* propter quam affinitatem contingere potuit, vt Sidonia Dido cum media vrbis parte eo demigraret, & Carthaginem conderet, Nam hoc nomen est Chananeum siue Syriacum קרתא גו *vrbs media.* Et Plauti etiam tẽporibus lingua Africana erat Phœniciæ & Syriacæ dialectus, vt ex eius Pœnulo liquet.

Nec Iudæis res fuit cum imbellibus aut paucis. Nam Iabin rex Azor, aduersus eos congregarat 24 Reges, secum habentes 300 armatorum millia, & duo millia falcatorum curruum. Et Adonisedec rex Hierusalem quinque secum assumptis Regibus, copiosissimum contra eos duxit exercitum.

Iosue 18 annis administrauit Rempublicam. Obiit annó ætatis 110. Et superfuerũt 17 annis reliquiæ seniorum Israel. *R. Abraham in Cabbala historica.* Id potest colligi ex annis Caleb *Iosuë 14.*

Rerum suarum Commentarios scripsit & Deuteronomij postremos versus, ob hoc scilicet loco. Et mortuus est Moses. *R. Mose Kimhi in sua Grammatica.*

Solus in ingressu terræ supererat è 600 millibus egressis de Aegypto cum Caleb, qui *Ios. 14* tam fortis & vegetus ad bellandum & gradiendum ætatis octogesimo quinto, quàm cum erat quadragenarius. Vnde & in senio res suas Iudæorũmque mirè auxit. *Iud. 1.*

Quatuordecim annorum res gestas liber Iosuæ complectitur. Septem enim in subigenda terra, septem aliis in diuidenda occupatus fuit, quanto tempore Tabernaculum Domini fuit in Galgal. Post quos ædificauit vrbem Tamnath-Sara, Item congregauit populum Domini in Silo, &c. *sub finem libri Ios.* Quæ sic facilè percipientur.

Octauo die Februarij, anno quadragesimo ab exitu finiẽte, gubernacula Iosue suscipit ad Iordanis ripam.

Populus

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
1053	*Salmone principe Iuda & Christi propagatore.*	2709
	Chebrone Ægypti secundo rege post submersum Pharaonem, deinde Amenosi, an. 21.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Turimacho Rege septimo, deinde Leucippo an. 53.	
1071		2727

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
1053	*Argiuorum Inacho Rege primo, deinde Phoronæo an. 60.*	2709
	Athenienſium Cecrope, deinde Gr[illegible] an. 9.	
1071		2727

Populus ascendit de Iordane decimo die mensis primi, id est, Martij, *Ios. 4.*

Venit ad montem Garizim & Ebal, seque astringit benedictionibus & maledictionibus Legis.

Vndecimo parat Iosuë acutos cultros, ad futuram populi circumcisionem.

Decimo quarto festũ Paschæ agitauit, immolatis agnis. *Iosuë 5.* Túmque cœpit quadragesimus primus annus ab exitu.

Decimo sexto offerunt manipulum frugum.

Vigesimo secundo mandata accipiunt de circumeunda Iericunte.

Tribus mensibus bella Iericuntis, Haï & Gabaonis conficiunt vsque ad tertium Iunij.

Septem annos consumunt in subigenda maiore illius regionis parte, vt colligitur è verbis Caleb *Ios. 14.*

Septem alios in terra sortito diuidunda, & singulis tribubus præter Leuiticam suis terræ portionibus assignandis, quæ vndecim fuêre. Nam duodecima pars Enachim, data est Calebo.

Decimo quinto ab ingressu anno, incipit constitui legis integra obseruatio, vt numerari decimæ, anni remissionum, Iubilei.

Eodem tempore vocat Iosuë Rubenitas, Gadditas & dimidiam tribum Menasse, & dimittit in terram Galaad trans Iordanem, in cuius littore monimenti sui ædificant altare miræ magnitudinis.

In Silo fixit tabernaculum in 369 annos vsque ad extrema tempora Heli, structura lapidea infernè extructa, & cortinis supernè dispositis, arca de Galgal (*Ios. 14.*) translata. *Seder Olam, cap. 11.*

Tempus administrationis eius annis octodecim rectè definitur, quoniam subductis aliorum temporibus & in vnam summam collectis, intelligimus, quid summæ 480 annorum 3 Reg. 6 positæ desit, & qui anni ad eam explendam sint necessarij.

Et sanè non diu vixit post tertæ partitionem. Quare R. Mose *in More, lib. 2. cap. 32* quatuordecim ei tantum tribuit, existimans videlicet mox post illam partitionem defunctũ. Præsertim cum quot post illos 14 in debellanda diuidundáque Chanaan consumptos, vixerit, non scribatur. Verũ quia post multos dies cõuentum habuisse Ios. 23 traditur, necesse est vt aliquot annos superstes fuerit?

R. quidem Selomo scribit Seder ei tribuisse 28, sed non id satis sibi liquere. Rectè. Nam non nisi octodecim congruunt.

Hebræi tamen ferè Seder sequuntur, ac Denos supra centum vitæ Iosuë sic distribuunt. Egressus ex Aegypto ministrabat Mosi *Exod. 24*, puer quidem & vnus è ministris eius, *Ibid. 33 & Num. 11*, id est, quadraginta duûm annorum, *R. Selom. 1 Par. 22.* Pueros enim & iuuenes alicuius etiam grandes natu vocant, præsertim si seruiunt & ministrant, vt sint vocabula non ætatis, sed conditionis, vel vigoris & firmæ valetudinis. Postea cũ Mose vixit in deserto 40 annis. Mortuo Mose rexit populum 28. Summa 110.

At stante huius ætatis fundamento, non nisi octodecim ducis officio fungi potuit. Itaque necesse est vt in exitu plures habuerit annos, nempe 52, quibus si addas 40 sui apud Mosem ministerij, existent 92. Deinde supererunt 18 ducatus. Qui omnes curriculum 110 definiunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Diluuij. | Anni mundi.

Vnde nec Abben Ezra assentitur R. Selomoni, sed potius Talmudicis, qui Iosuë assignant 56, quo tempore puer est appellatus, *Exod. 33, Num. 11.* nempe anno post exitum tertio, quod cum summa nostra conuenit. Nam cæteri 37 Deserti, & 18 principatus decem & centum complent. 1053 | 2709

Nec vero incredibile sit tam grandęuum appellari puerũ. Isaac Genes. 22 puer appellatur, quo tempore offerebatur, quẽ tamen Hebręi credũt fuisse triginta septẽ ann. 3 Ezræ 3, Zorobabel iuuenis dicitur, quo tempore erat custos corporis Darij, cùm tunc minimum esset septuagenarius. Nam Scriptura gradus ætatis interdum metitur corporum constitutione, vt cum Salomonem senem, vitæ quinquagesimo secundo appellat, haud dubiè quia tum confecto erat corpore propter venerem.

Anno igitur post partam quietem quarto, obiit. Non vt Hebræi ferè putant decimo tertio, vt eius principatus annorum fuerit 27 aut 28, vel decimo iuxta Iosephum, qui ei 25 tribuit.

Funiculi mensorij, quibus ipse & Eleazarus Pontifex vsi sunt ad distribuendam terram, non erant externi & materiati, qui reuera ducerentur è termino tertæ sanctæ in terminũ (Nam hoc prodigij simile) sed Geometricæ siue Mathematicæ lineæ mente & phantasia conceptæ. Colebant scilicet Mathemata, à quibus ad se ea multis pòst sæculis Græci transtulerunt.

Appellatus est & Iesus non modo apud Apostolos & 70. interpretes, verum etiam in Hebraico contextu Nehem. 8. vers. 17. Nimirum vel ex nomine, nedũ rebus & gestis præsignificabat Iesum Christum, cuius est propriè Mosi succedere, saluare à gigantibus & cæteris hostibus, introducere electos in terram promissam, hæreditatem inter regni filios partiri, bella Domini gerere, ciuitates refugij constituere ad remissionem peccatorum, &c.

E chorographia Palestinæ à triginta vno viris conscripta inter septem reliquas tribus, quibus ager & possessio nondum erat assignata, reliquam Palestinam sortito distribuit. Nam vsque ad id tempus, quinque duntaxat tribus, possessiones citra sortes acceperant, aliis in castris remanentibus, tribus videlicet Ruben, Gad, dimidia Menasse trans Iordanem, Iuda & Ephraim, & altera dimidia Menasse citra. *Iosuë 18.*

Sed & Leuitis separauit 48 ciuitates ad habitandum. Ios. 20, sed illis multo plures postea obtigerunt. *1 Par. 6.*

Tum in terra sancta trecentæ octoginta vrbes, siue oppida florentissima extabant, cùm hac ætate eorum quatuor vix notari possint. *Brochardus in Mappa.*

E quibus per sortem (non donum vel eleemosynam) septuaginta addictæ leguntur iuri Ecclesiastico, *1 Par. 6.* Præter villas, suburbana, primitias, decimas, (omitto spontaneas oblationes & donationes à Dauide & aliis factas) quorum omnium ratione terræ sanctæ plusquam tertia pars erat de iure & patrimonio Ecclesiæ Mosaicæ, vt & ipsa tertium vel potius primum de tribus Reipublicæ ordinem cõstituebat. *Contra impios, qui dolent Christi & Ecclesiæ ipsius patrimonium diuinis ministeriis, rebus pijs & pauperibus impendendum esse locuples.*

Eius forma fermè quadrangula, cuius limites quatuor indicantur, Gen. 10, Sidon, Gaza, Sodoma, Iessa, quæ postea Cæsarea Philippi. Nam hãc Peræa, siue regio trans Iordanem non comprehẽditur, vt quæ etiam hodie magis ad Arabiam,

MOSIS ET LEGIS LATÆ SÆCVLO.

1071 | 2727

Anni Diluuij. | Anni Mundi.

1053 | 2709

Prima Synodus in Sichem, Eleazaro Pontifice, Iosuë iudice, senioribus assidentibus, de prohibẽda societate cum gentibus, auferendis diis alienis, sepeliendis ossibus Iosephi. Ios. 24. Probabile est in ea legem ore traditam siue Cabbalam senioribus fuisse commissam, quam per ordinem prophetis tradarent, vt Hebræi referunt in Pirkẽ Aboth.

1071 | 2727

biam, quàm terram Chanaan siue Palæstinam pertineat.

Littoris secũdum mare Mediterraneum extensio est per 160 milliæ passuum. Aequalis & longitudo recta linea à Iordanis fontibus seu Dan ad Beersabee siue Bersamuram, nisi quod nauigantibus, littorum anfractus aliquantò longiores sunt viæ. Latitudo autem à Sorbonitide palude, quæ patum in Austrum à Gaza abest, per deserta ad montem Seir & mare mortuum 103 millium est Italicorum. Sic Septentrionalis latitudo à Sidone per libanum ad Damascum penè par priori, nisi quòd aliquanto angustior. *Hieron.*

Terra sancta continet quadraginta parsaoth. i. parasangas siue leucas Persicas, quarum decem sunt iter vnius diei. *Elias è Talmudicis in Tisbi.* Quod ita interpretor, vt quia ferè quadrata est, adiuncta regione transiordanina, quodlibet latus centum ferè leucas Persicas complectatur. Alioqui enim est latior triplo, quàm vbi longissima est. Nam ab Ioppe vsque ad Traconos montes, tantum numerantur sexaginta millia passuum. i. tria itinera, quod spatium Iordane concluditur. At à Libano ad fluuium Aegypti Rhinocororam, siue a Dan ad Beersabeem centum sexaginta, quot terrarum discrimen vix nouem diebus absoluitur.

Post captiuitatem Babylonicam confusis terminis & finibus duodecim tribuum, secuta est alia diuisio. Ac pars Meridionalis cœpit vocari *Iudæa*, capiens tribus Iuda & Benjamin. Septentrionalis *Galilea*, comprehendẽs quinque tribus Dan, Nephtalim, in ortu Aquilonari, Zabulon, Aser, Isachar versus mare. Intermedia *Samaria* complexa duas antiquas tribus Ephraim & Simeon, cum dimidia Menassæ. Orientalis trans Iordanem *Peræa*, duas alias continens Gad & Ruben cum altera Menassæ dimidia.

Edoctus est Iosue à Mose legis iurisque diuinæ intelligentiam. *Iosephus lib. 4. Antiq. ca. 7.* Eam docet seniores septuaginta, qui per ordinem eam communicarunt cum prophetis & prophetæ cum sapiẽtibus. i. Scribis & Pharisæis, à quibus Rabbini se suã sapientiam accepisse gloriantur. *Pirkẽ Aboth. cap. 1.* hoc vocant Cabbala, siue legem ore acceptam.

Eodem anno obiit Eleazar põtifex, quo Iosue. *Seder Olam.*

Quidam inter Iosuem & Othonielem collocant Iudam, sed hoc nomen 1 *Iud.* Hebræi accipiunt non pro indiuiduo, sed pro tota tribu, quam dicunt cum tribu Simeon Adonisedec Hebronis regem cepisse, & cætera gessisse, quæ illic narrantur.

E quibus victoriis post diuisionẽ generalem per Iosuem factam secuta est subdiuisio inter capita & principes eiusdẽ tribus. Nam *Asur* de filiis Hezron pater (id est, Dominus) fuit oppidi Tecuæ. *Mesa* filius Ziph Maresæ & Hebronis *Magon* Beth-suris. *Saaph* Madmannæ. *Sema* Machenæ & Gabaæ. *Sobal* Kiriath-Iearim, è qua postea exorti sunt habitatores vrbium Sargæ & Estaol. *Salma* Beth-leemi, *Horeph* Beth-gaderis. 1 *Par. 2.*

Penuel de tribu Iuda pater fuit (id est, Dominus) oppidi Ghedor. *Ezer* Husæ. *Tehinna* vrbis Nahas. *Ibid. c. 4.*

Iabes suam sorte valde auxit, & ex se denominauit vrbem Iabes Chananeis ereptam. *Ibid.*

Filij *Eshon* inhabitarũt vrbem Recha. *Isba* vrbẽ Estemoã. *Ioab* vrbem fabrorum fabris lignariis, lapidariis, & ferrariis assignatam. *Ibid.*

Iered rexit Ghedoram *Heber* Sucho, *Iekuthiel* Zanaam, *Garmens* keilan. *Ibid.*

Ex filiis *Sela*, qui filius fuit patriarchæ Iuda. *Her* confe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cutus est principatum Lechæ, *Lagda* Maresæ, *Esboa* Beth-auodath-habbuz, id est, vrbem, in qua conficiebatur byssus, cuius proinde habitatores erant linorum telæque opifices. *Ioab* & *Saraph* dominium cœperunt in Moabitas.

Habitatores Cozebæ fuerunt de eiusdem *Selæ* posteris, *1 Par. 4.*

Scribæ siue doctores de genere *Cin* siue *Iethronis* soceri Mosis per *Hanimath* Recabitarum patrem inhabitarunt Iabes. *1 Par. 2.*

Raab nupsit Iosuë. *R. Mosi præcept. neg. 112.* & Salmoni. *Mat. 1.* qui fuit de ingredientibus terram, mortuúsque est post Iosuë. *Seder Olam.* Cùm exploratores recepit, erat meretrix, vt nostris placet: vt Hebræis, cauponaria: nam zoná vtramque significat. *Iosuë 2.*

Profana ætate Iosuë.

Cadmus Thebis Bœotiæ à se conditis regnans, è cuius filia Semele Bacchus.

Cadmo expulso successit Amphion & Zetus.

Cadmus à קדם, quasi Orientalis (ab Oriente enim in Occidentem venit) ante argonauticam Iasonis expeditionem, è Phœnicia in Bœotiã, Europam subacturus, nauigauit, & dedit Græcis sedecim literas, id est, literarum picturam, lineamenta & nomina. Nam disciplinas Græci vix post mille annos degustarunt. Græci agnoscunt illa elementa sui non esse inuenti apud Varronẽ lib. 1. de Analogia. Cùm enim Crates Græcus philsophus quæstionem grammaticam in Græcia agitaret, cur non diceretur, ἄλφα ἄλφατος, vt γράμμα γράμματος, responderunt alij Græci. Hæc non sunt vocabula nostra, sed barbara, vt hac Græcorum confessione non has ipsorum literas esse perspicuum euadat.

Phœnices primi, famæ si credimus, ausi
Mansuram rudibus vocem signare figuris. Lucan. lib. 3.

Phœnices accepta literarum notitia ab Hebræis, ob vicinam, literarum ordinem & numerum Græcorum pueris dederunt, ob mutua vtriusque gentis commercia. *Ex Eupolemo Græco scriptore in hist.*

Ab Hello Deucalionis filio, Thessalo, Græci omnes Hellines dicti. *Thucid. initio.* Sed fabulosè. Nam ab Elisa filio Iauan, *Gen. 10.*

Galates Celtarum rex. Deinde Narbon, de quibus antea.

Busiris in Aegypto regnum inuadit, & immanem tyrannum agit.

Heliopolis, quæ & Thebæ in Aegypto, Cyrenæ in Lybia extruuntur.

Vt Cadmus characteres Græcos, sic Phœnix frater eius Phœniceos condidit, æmulati vicinorum Hebræorum literas & nomina. Vermiculum instituit, vnde color puniceus conficitur. Bythinam vrbem condidit.

Pelasgi à Cadmeis pulsi ad Pindum, &c.

Thyrrhenus filius Atyis Lydorum regis, migrat in Italiam, & pulsis Vmbris illic considet. *Herod. lib. 1.*

c QVIDAM absurdũ putant à morte Iosuæ vsque ad mortem Othonielis tertij iudicis, annos duntaxat 40 numerari, ac statim post eius mortem alterius præfecturam incipere, cùm Scriptura dicat Iosuë vltimo. Iud. 2. & 3. seruuisse Israëlem Domino cunctis diebus Iosuë ac seniorum, qui longo vixerunt tempore post Iosue, & nouerãt omnia opera Domini, donec surrexit noua generatio seruiens Baalim, traditúmque in manus diripientium, quousque susciatus est Othoniel, qui eos liberaret. Sed illi non intellexerunt, pro

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1071		2727
	IOSVE SÆCVLO.	
	3	
1071	c OTHONIEL de tribu Iuda, an. 40.	2727
Iud. 3.		2767
1111	*Eleazaro & Phinee pontificibus.*	
1111		2767

longo

Anni Diluuij.		Anni mund.
1071		2727
	Salmone principe Iuda & Christi progenitore.	
	Lampride Assyr. rege.	
	Amenosi Ægypti tertio, deinde Mephre an. 12. Mispharmutosi an. 26.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Leucippo rege octauo, deinde Messapo an. 47.	
1111		1767

longo tempore, legi Hebraicè, *multis diebus*, id est, 17 annis, vt omnes Hebræi intelligunt, quibus scilicet seniores ipsi Iosuë superfuerant. Nam sub 20 annum Othonielis, aut etiam post, his paulo ante mortuis, cœperunt præuaricari, & sic venire in ditionem Cusan regis Mesopotamiæ per annos 8. à qua per Othonielem iam Iudicis potestate fungentem, liberati sunt. Et sanè nullo modo est probabile post Iosuam Othonielem vltra quadraginta annos vixisse, nedum imperasse, cùm exiterit vnus è grandioribus terram hostiliter ingredientibus & partientibus. Præterea est obseruandum primum illud & secundum caput Iudicum cum magna parte tertij esse veluti prologum totius libri de præuaricante identidem populo & resipiscente, cuius causa nunc seruituti subiiceret, nunc Iudici faueret Deus ad eum liberãdum. Non igitur pertinet ad proximum Iudicem duntaxat, verum etiam ad reliquos, atque ita excludit interregna, quæ alioqui prima fronte multa videri possent.

R. Abraham in Cabbala & ferè Hebræi inter Iosuë & Othonielem interregnum constituunt 17 annorum, quibus scilicet tradunt per Seniores à Mose ordinatos Iosuæque superstites Rempubl. fuisse administratam. Sed illi currunt cum Othonielis magistratu, vt & octo anni quibus subiecti fuêre Hebræi Regi alienigenæ, ob præcendentes causas, & quia officiunt summæ 480 annorum *3 Reg. 6* fixæ.

Hoc autem interregnum ideo illi constituunt, quia 13 annos duntaxat assignant Samuëlis & Saülis principatui. Atqui è Diuo Paulo Actorum 13 ei tribuendi sunt quadraginta.

Aliqui etiam interponunt Iudæ principatum è Iudic. 1. vbi post mortem Iosuë consuluerunt filij Israël Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos, contra Chananæum, & erit dux belli? Dixitque Dominus, Iudas ascendet. Verum ex Hebræis & Iosepho libr. 5 Antiq. cap. 2. Iudas illic non nomen est proprium, sed patronymicum de tota tribu, è qua assumptus est Othoniel.

Sic Simeon, pro tribu Simeonis Iudæ finitimo, Ioseph, Manasses, Ephraim, Aser, Nephtali, Dan, quarum tribuum viri fortes duce Othoniele Chananeorum reliquias bello persequuntur, Chananæum, Iebusæum, Pherezeum subigunt, vrbem Hierusalem capiunt, incendunt Gazam, Ascalonem, & Accaronem Palestinis eripiunt, comprehendunt Adonibezec, &c. *Ibid.*

Sunt igitur statim post mortem Iosuë iudices creati, quod & narrat Apostolus. Post destructas (inquit) septem gentes terræ Chanaan & terram sorte distributam Deus dedit Iudices p populo. *Act. 13.*

Iudices hi vsque ad Samuëlem dicti sunt, quòd penes eos auctoritas esset dicendi ius, & administrandi Rempublicam, iuxta Legem à Mose positam. Diademate aut sceptro, vt Reges non vtebantur: hæreditarij non erant, sed partim auctoritate prudentum hominum creabantur, vt Iephte Iud. 11, partim à Deo excitabantur vocatione peculiari. *Iud. 2.* Eorũ potestas non erat regia siue arbitraria & mera, sed politica & temperata siue mixta: nempe populum regebãt iuxta ipsius leges & instituta, vt qui Dux appellatur ad Venetos. Vnde Iosephus passim hunc principatum vocat Aristocratiam, opponitque Monarchiæ, quæ humana temeritate, & præsumptione, non legis à Deo & sapientibus positæ præscripto res solet moderari. Sic D. Thomas libr. 2 de Regimine princip. c. 2, & lib. 4 c. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Octo anni, quibus primum Israëlitæ sunt oppressi, comprehenduntur sub his 40. quibus postea dicitur terra quieuisse sub Othoniele, *Iud.3.*

Iudicum enim tempore Israëlitæ vexati sunt à vicinis regibus & populis Mesopotamiæ, Syriæ, Ammonitis, Moabitis, Madianitis, Chananæis & Philisteis.

Sic Othonieli attribuenda sunt, quæ Iudas.i. tribus Iudæ, cum Simeonis 1 cap. Iudic. gessit post Iosuæ excessum.

Tribules Dan locorum angustia pressi ab Amorrhæis, deliberant de quærendis nouis sedibus, *Iud.1.* Id perficiunt in ipso monte Libano ad fontes Iordanis, excisis & sublatis incolis vrbis Lais siue Lesem, in extrema sorte tribus Aser, post Sidonem, quam Dan nominant. Vi auferunt idolum Michæ, ad eas sedes abducto Ionathan filio Gersom Mosis filij, vt illic ipse & posteri sacerdotio fungerentur vsque ad diem captiuitatis suæ, manente apud eos idolo Michæ, quàdiu domus Dei fuit in Silo, *Iud.18.* Captiuitatem appellat diem, quo capti sunt Danitæ à Palestinis cum Arca, *1 Reg. 4.* ad quod vsque tempus videtur Danitæ se idololatria contaminasse, sacra illis procurante Ionathan & filiis eius deinceps.

Historia igitur idoli Michæ, atque eius per Danitas vi sublati, constupratio vxoris Leuitæ, & cædes vniuersæ ferè tribus Benjamin euenere diebus Othonielis, vt auctori Seder Olam placet: non vt Iosepho, paulò ante Othonielem, cùm populus opprimeretur seruitute Cusan regis Mesopotamiæ, inter Iosuë scilicet & Othonielem per octo annos. Ita quinque vltima capita libri Iudicum, secùdum caput proximè præcedere, aut mox sequi debuerunt. Nam certè inter Samsonem & Heli nullum fuisse videtur interuallum, etiam si R. Dauid in 4. Ezech. & R. Mose in Misna, inter illos ista contigisse putet. Et Suidas *in Benjamin*, itémque Samson, sub Samsone potius.

Nec obstat quod illic toties repetitur (*cap.17,18,21*) tunc (id est, diebus Othonielis, vt interpretor) nullũ fuisse regem siue magistratum in Israël, sed vnum quemque quod sibi rectum videbatur, hoc fecisse: Nam significatur Iudices non fuisse potestate regia, herili & despotica, siue tanta vt possent libere & pro arbitro cogere priuatorum hominum audaciam & temeritatem. Eorum enim potestas erat politica & mixta, isto præsertim tempore, quo magistratus adhuc erat recens, neque bene confirmatus. Rex ergo non illic significat simpliciter magistratum, sed principem, qui omnia per se posset.

De quo D. Thomas vbi suprà. Quamuis in Iudicibus vnus dominaretur, tamen quia regimen pendebat è pluribus, non regale sed politicum erat eorum Dominium. Regale enim quædã est arbitraria potestas, ac regum voluntas pro Lege est, vt parum differant à tyrannis: cum politicum sit secundum Reipubl. Leges & Decreta totius multitudinis, vel optimatum, quibus iura Reip. tradita sunt.

Nec etiam obstat, quod initio capitis 17 post extrema verba decimi sexti *Iudicauitque* (Samson) *Israël annis 20*, sequatur *fuitque eo tempore vir*, &c. Nam illud est interstatim contigisse mortuo Samsone per interregnum inter ipsum & Heli, non sub Othoniele. Sed repugnat, quòd capite vigesimo Phinees filius Eleazari, filij Aaron tum fuisse domus Dei præpositus asseritur. Nam sic annum trecentesimum trigesimum excessisset.

Phinees

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1071	*Argiuorum Phoroneo rege secundo.*	2727
	Granao Athenienſium ſecundo, mox Amphytrione an.10.	
IIII		

OTHONIELIS ÆCVLO.

IIII	4	2767
Iud.3.	d AIOD, Hebræis EHVD ambidexter de tribu Benjamin cum interregno, annis 80.	
1191		2847
	Pontific. Phinee.	
	Salomone & BOOZ primo principibus Iuda & Christi maioribus. 1. Par. 2. Ruth 4.	
	Regib. Assyr. 21. Bellopare, Lampride 20. an. 32. Sosare 21. an. 20. Lampare 21. an. 30	
1191		2847

Phinees ea tempestate adhuc erat in viuis, *Iud.20.* Itaque qui illa inter Samsonem & Heli contigisse volunt, sentiunt Phineem annis amplius trecentis vixisse, vt R. Mose Aegyptius in suo Misna.

Quod & Talmudici videntur velle. Phineem enim aiunt spiritum propheticum perdidisse, quia noluit absoluere suo voto Iephten, *R. Selom. 1 Par.9.*

In castris Benjaminitarum septingenti reperti sunt ambidextri, & ita lapidem iaculantes, vt capillum possent percutere, reliquis intactis. *Iud.20.*

Temporibus Iudicũ Gentes suos habebant reges *1 Reg.8.* cum Iudæorum res magis esset Aristocratica, imò ex Iosepho Theocratica, in qua Deus per pontifices primum, deinde Iudices politicos populum suum gubernaret.

Externa.

Scytharum primus rex Targitus præfinitè annis mille vixit, ante Darij expeditionem in Scythiam. *Herod. lib.4.* Extitit igitur his Othonielis diebus.

Cusath Resaim Mesopotamiæ rex. *Iud.2.*

Adonibezec rex Pherezeorum & Chananæorum, cùm Reges 70 amputatis manuũ & pedum extremitatibus, sub mensa, more canum aluisset, tandem à Iudæis victus, simili sorte periit. *Iud.1.*

Curetes & Corybantes Gnossam condunt, qui modulatam inter se & concinentem in armis saltationem docuerũt. *Euseb. Plin. lib.7. cap.56.*

d AIOD Eglonem regem Moab, qui graui seruitute per annos 18 populum Dei premebat, & idola in Galgalis posuerat, vbi solebat esse tabernaculum, sica in femur defixa, sinistra manu, qua æque fortiter vtebatur ac dextera, interemit.

Eglonis autem octodecim, quibus oppressit populum, comprehenditur sub octoginta, quibus terra quieuisse traditur sub Aiod vel Ehud. *Euſ. Hebræi*, Sic deinceps anni omnes seruitutis cum annis Iudicum sequentium confunditur. Perperam enim quidam ab illis hos distingunt, vt & Eusebius narrat post Hebræos.

Inde comparato exercitu Moabitas adortus, decem millibus interfectis, gentem deleuit & quieuit terra octoginta eius annis, quibus fuit populi index & dux.

Samgar pugnans pro Israële, sexcentos homines cædit stimulo boum, seu vomere, extremo anno huius iudicis. *R. Abraham in Cab.* Iudex tertius quibusdam, sed perperam.

Tres extiterunt Booz, tribus Iudæ nobilissimi, quorum primus Salmonis fuit filius, alter nepos, tertius abnepos, *Lyra in 2. & 4. Ruth.* Qui tanquam vnus numerantur in Davidis & Christi genealogia, *Ruth 4. & Mat.1.* Iuxta Hebræorum regulam, cuius meminit Kimhi initio Aggæi. Nepotes sunt tanquam filij. Puto autem à Salmone ad ipsum Booz, siue à Raab ad Ruth (quod spatium fuit minimum trecentorum annorum) Principes Iudæ, Christi, & Davidis maiores, illis scripturæ locis de tam sancto catalogo fuisse electos propter ignauiam. Vnde nihil memoria dignum leguntur toto Iudicum libro gessisse.

Profana ætate Aiod.

Ætas deorum *Ioseph. in proœm. Antiq.* posterius tamen posuerim, non longe scilicet ante bellum Thebanum & Troianum, quod ipsorum deorũ sæculo, quo terras deseruere, gestum historiæ prophanæ loquuntur, deorum liberis in eo occisis. Deos enim Græci ex hominibus natos credide-

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt. *Herod. lib. 1.* Hinc Cic. 1. Tuscul. Si verò scrutari vetera, & ex eis, quæ scriptores Græciæ prodiderunt, eruere coner, ipsi illi maiorum Gentium dij, qui habentur, hinc à nobis profecti in cœlum reperientur. Quære quorum demonstrentur sepulchra in Græcia, reminiscere, quoniam es initiatus, quæ tradantur mysteriis. Tum denique, quàm hoc latè patet intelliges. Porro deos istos maiores duobus his versibus Ennius fuerat complexus.

Iuno, Vesta, Minerua, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iupiter, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

Saturnum & Bacchum addit, *Euseb. lib. 4. de Præp.*

Sed Bacchus cum Hercule & Pane recentissimus Deorũ. *Herod. lib. 2.* Nisi quod secretiori historia (vt Aug. ait) plures fuêre, qui Hercules & Liberi Patres & Apollines dicti sunt. De quo lege Ciceron. lib. de Natura Deorum.

Vetus Idololatria, quam retinuerunt Persæ, Chaldæi, & reliqui Orientales, magis erat posita in cultu planetarum & syderum, i. vt loquuntur prophetę, militiæ cœli, & idolorum, quæ non modo syderum, tanquam deorum immortalium simulachra & signa haberentur, verum etiam eorum diuinitatis & virtutis domicilia, sedes & q. corpora. Quanquàm etiam hominum mortuorum, vt Beli, consecrationem adhibuit, quorum nominibus appellari, salutari, responsa dare, oracula fundere, & varia ostentare studebant dæmones.

Hinc Diodorus, nempe à Cælo aut Dæmogorgone & Saturno reliquisque continentibus Deorum fabulis orsus est. Sic Aug. ex hoc tempore confictas à Græcis Deorum fabulas retulit lib. 18 de Ciuit.

A Pelope qui regnauit in Gręcia, Peloponnesus, Pandionis filio, à quo & cœpere mysteria. *Nangiac.* Ab eo & Tertanis Græca gente Pisæ conduntur in Hetruria. *Plin.*

Apud Pythium vates prima Phemonoe Hexametris versibus futura cecinisse narratur. *Ibid.*

Fabulæ de Pelope, Tantalo Phrygum primo Rege, filia eius Niobe, Ganymede, Hercule, Admeto, Latona, &c. *Ibid.*

Amphiaraus vates primus ignispicia exercuit.

Agathyrsus & Gelonus fratres Scythiam excolunt.

Belligius Gallorum rex. Deinde Lemannus, tum Arogyius, vt alij, Proclitus, qui quadrigã siue carram primus iunxit.

Xamolsis in Scythia Gotthorum legislator & Deus.

Elisa Sibylla Lybica ex Ioue, & Lamia Neptuni filia. *Panf.*

Europæ filiæ Phœnicis miscetur Iupiter, & aliis stupris pollut, ex qua deinde Asterius Cretensium rex, Minoem & Radamanthum & Sarpedonem procreat. *Euf.*

Ianus primus in Italia regnat centum vno annis ante captam Troiam.

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1191	*Mispharmutosi Ægypti quinto, deinde Tutomosi an. 9.* Amenophi an. 31. Oro magno an. 38.	2847
	In Europa. *Sicyoniorum Meßapo rege nono, deinde Erato an. 46.* Argiuorum Phoroneo Rege secundo, deinde Api an. 35, quem dicunt fuisse Serapin. Argo an. 70, à quo Argiui, quo regnante Græcia vti cœpit frugibus & habere segetes delatis aliũde seminibus. Athenienſium Erichthonio an. 50. Italiæ Iano, deinde Saturno.	
	5	
c 1191	c Debora pristinum statum reddidit. Adeò nihil spei in iudicibus erat, vt muliebri auxilio defenderentur.	2847
Iud. 5. 1231	Prophetissa erat, & filia Lapidoth, quem fuisse Barac tradit *Nang.* Nam ne hæc quidem ætas erat sine prophetis; *Iud. 5.* Barac de numero Sanctorum veteris testamenti. *Heb. 11.* Eorum 40 annos intelligendum est complecti viginti Iabin Regis Chanaan, quibus ille seruitute Israëlem vexauit. *Hebræi & Euseb.*	2887
1131	Neque Booz primus, neq; secũdus est ille, cui nupsit Ruth, sed tertius. Adeò erãt inertes principes familiæ Iudæ, vt post Naassonem qui erat princeps Iuda in exitu, & Salmonẽ, qui fuit de ingredientibus terram, reliquos Scriptura transiliat vsque ad Booz sub trecentesimũ ab exitu. Nam principatum populi, qui suæ tribui debebatur ex institutione & testamento Ia-	2887

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1231	*Pontifice Phineæ, deinde Abisue.* Booz 1. & 2. principibus Iuda, & Christi maioribus. Rege 22. Assyr. Lampare & Panya. an. 45. Oro magno Aegypti octauo, deinde Mena Acenſere, an. 12. Achore an. 8, Chencre an. 16.	2887
	In Europa. Sicyoniorum Erato rege decimo, deinde Plẽneo, an. 48. Argiuorũ Argo rege quarto, deinde Criasso, an. 54. Erichthonio Athenienſium quarto, deinde Pandione, an. 40. Saturno Italiæ secundo.	
	6	
1231 *Iud. 8.*	f Gedeon de tribu Menasse an. 40.	2887
1261		2927
1261		2927

to Iacob *Gen. 49* & Dei responso post Iosuæ obitum *Iud. 1,* permiserunt deferri ad alias tribus, imo ad fœminas, vt Deboram, quam inertiam ipsa risit *Iud. 4.*

Sisara dux exercitus Chananeorũ, quem Debora occidit.

Iahel Hebræa clauo Sisaram pertudit.

Profana ætate Deboræ & Barac.

Saturnus post Ianum, Iouem filium de Græcia fugiens in Italiam, regnat in ciuitate, quæ de eius nomine Saturnia dicta est, haud procul ab vrbe Roma. Rudem populum domos ædificare, terras colere, vineas plantare, humanis moribus viuere, æreos numos cudere docet. Horum merito deus habitus. Hinc filius Picus, sub quo Circe venefica. Post quem Faunus, qui fuit pater Latini Aeneæ soceri. Vnde colliges, quàm parum abfuerit ætas deorum à Troiano sæculo.

Ceres Cœli filia. segetum vsum monstrat Græcis, vnde alma. Io vel Isis annonissima mulier, artem molendi pinsendique docet.

Aruspicinam Malotus quidam in Italia primũ apud Hetruscos introducit, quem Tagen Cic. & Lucanus nominant.

Mars deus belli, Mercurius multarum rerum peritus, præsertim eloquentiæ, Monauli inuentor. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Olbius Celtarum Rex.

Pan primus canit fistula, Rusticorum deus. Athenienses eum ignorarunt ante mandatum Philippidis. *Clemens Oro. ad Gentes.*

Penelope filius, secũdum aliquos. Vtut sit, annis fuit 800, ante Herodotum. *Ipse lib. 2.* Incidit ergo posterius, nempe in sęculum Tholæ, à quo ad Longimanum anni circiter 800.

Eumolpus primus verificator.

Melampus medicus, primus apud Græcos vinum aqua diluere præcipit. Nempe ab vltimis temporibus mero Græci dediti. Hinc Græcari. Hoc Staphylo Sitheni F. tribuit Plinius *lib. 7. c. 56.*

Diuinus etiam est habitus. *Nangiac.* fortasse quia festum Cereris ex Aegypto in Græciam transtulit. *Clemens orat. ad Gentes.* Et Bacchi, *Herod. lib. 2.* doctus à Cadmo & Phœnicibus.

Mizota siue Cautus vsum salis conficiendi ostendit.

Eius filius sagittarum vsum reperit.

Sibylla, cui Sambethæ nomen fuit, hãc sub Perficæ vel Chaldeæ vocabulo innotescit.

Criassus Argiuorum rex quartus, sub quo sacerdotio primus functus est Caliptias Pyrantis primi filius.

Bellerophon primi equo vehi docet (Græcos scilicet) *Plin. lib. 7. cap. 56.* atque ita cum Pegaso Chimeram superat. Infœliciter pugnat contra Solymas. *Homer.*

Tyresias vates longæuissimus.

Acteon à suis canibus discerpitur.

f Septem anni seruitutis Madian. *Iud. 8.* continentur Gedeonis temporibus. *Euf. Hebr.*

Gedeon, qui & Ierobaal, 70. filios relinquit superstites.

Reponitur in Catalogo Sanctorum *Heb. 11.* E 32 millibus militum trecentos tantum retinuit, atque eo numero hostes Madianitas & Amalechitas aggressus, 120 millia eorum cecidit, ac 15 cepit. *Iud. 7.*

Sacrificium fecit in excelso. Nam ea consuetudo increbuerat sacrificandi extra tabernaculum ante tẽpli extructionem, vt etiam Salomon rex in collibus excelsis id fecerit. *Aug. in lib. Iud.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ephod fecit ex inauribus & torquibus Ismaëlitarum ab Israël acceptis, quod quia Ecclesiæ non reddidit, sed in domum auertit, ipsi & familiæ fuit in ruinam. *Iud.8.* legis quid sit res sacratas miscere cum suis.

Phineë adhuc fuisse in viuis Seder docet c. 20. Eum enim esse prophetam, qui *Iud. 6* Israëlitas contra Madianitas erigit.

Profana ætate Gedeon.

Philemon primus apud Delphos ludos & chorum instituit.

Templum in Eleusina ędificatum.

Tyrus conditur ante templum Salomonis ad mare Sytiacum, an. 240. *Ioseph.* imò 253. *Nang.*

Frustra Bacchum Indię regem mercaturam in emendo & vendendo docuisse aiunt, quasi antea sola rerum permutatione homines vterentur. Nam in Abrahæ historia & patriarcharum, eius & pecuniæ vsus est.

Areus Peloponnesi rex Eclipsium Solis Theoremata indagauit.

Phorbas Argiuorum, qui Rhodum obtinuit. Hæmon primus regnat in Thessalia.

Bacchus Liber pater ex semele natus Indiam subiugat & iuxtà Indum fluuium Nissam vrbem condit annis mille ante Herodotum. *Ipse lib.2.*

Thessalum quendam Cretæ filium in Thessalia primum regnasse aiunt, Phoroneo Argiuorum rege secundo, qui primus Iudicia legésque conscripsit.

Item Deabum apud Celtiberos auri fodinas reperisse.

Minos rex Cretensium leges & iura constituit, de quo anteà ex Herodoto: Tantalus Phrygię.

Cocalus Sicaniæ, *Diod. lib.4.*

Radamanthus Lyciorum.

Chorebus primus Athenis figulinam inuenit. *Plin.*

g ABIMELECH nothus, 40. fratres suos legitimos, in vrbe Sichem interfecit. Fructus Sacri Ephod in Gedeonis domum auersi, & cum opibus profanis mixti.

Ciuibus Sichimitis opem ferentibus principatum sibi asciuit, quos deinde à se deficientes, séque vrbe expellentes duce Zebule, parato exercitu recepit, vrbémque euertit. Inde ad turrim oppidi Thebes pugnàs à muliere fragmento molæ percussus est triennio, postquam præesse cœperat, *Iud.9.* Vixit, mortuúsque est, vt nothum decet.

Non tenuit reuera principatum in vniuersum Israël, sed in Sichimitas, morte præreptus.

Profana ætate Abimelech

Oeta regnum Colcidis instituit. Tagus Hispaniarum regnum obtinet. Messapus Sicyoniorum, Macedo-Aemathiæ, Linx Scytharum.

Triptolemus in Eleusi serendi, metędique munere claret.

Sparta siue Lacedæmon, à Spartone Phoronei filio in Peloponneso ædificata.

Sueuum Thuysconum regem octauum, circa hæc temporà Germanorum nugatores mendaciis cum Græcis certantes, bellicosissimum, & populum in Germania de se nominantem statuunt.

Galatæ populus Celticus victis Sarmatis, Asiam minorem occupant.

Aegyptij omnium primi, Scythis bellum inferunt.

Nannes Gallorum rex.

h fuit

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1261	*Pontifice Abisue.*	2927
	Booz 2. principe Iuda & è Christi maioribus. Rege Assyriorum 23. Panya.	
	Chencre Aegypti vndecimo, deinde Achore an.8. Cherre an.15.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Plenneo rege vndecimo, deinde Orthopoli an.63.	
	Argiuorum Criasso rege quinto, deinde Phorba an.35.	
	Pandione Athenienſium quinto.	
	Saturno Italiæ ſecundo, deinde Pico.	
	7	
1261 Iud.9. 1264	g ABIMELECH Gedeonis filius nothus an.3.	2927 2930
	Eodem Bocchi Pontifice. Booz 2. Principe Iuda & è Christi maioribus.	
	Rege Assyriorum 24. Sosarmo an.19.	
	Cherre Ægypti decimo tertio.	
	In Europa.	
	Iisdem Sicyoniorum, Athenienſium, & Argiuorũ regibus.	
1264		2930

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1264 Iud.9. 1287	8 h THOLA de tribu Isachar an. 23.	2930 2953
	Pontifice Bocchi.	
	Booz 2. & 3. Principibus Iuda & Christi maioribus.	
	Rege Assyr. 24. Sosarmo, deinde Metro an 27.	
	Cherre Aegypti decimo tertio, deinde Atmeo, an 6.	
	Remesse, qui & Aegyptus Danai frater, an.68.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Orthopoli rege duodecimo.	
	Argiuorum Phorba rege sexto, deinde Tropha an. 46.	
	Erichtheo Athenienſium sexto.	
	Pico Italiæ tertio.	
1287		2953

h FVIT filius Phum patrui Abimelech, habitauit in Samir vrbe montis Ephraim. Nam principatus non erat alligatus certæ ciuitati.

Profana ætate Tholæ.

Peleus rex Peloponnesi. Eson eius frater, cuius filius Iason Argonautarum princeps, longa naue primus nauigauit, *Plin.lib.7.cap.56.*

Salmoneus apud Elidẽ, fulmina & tonitrua edere conatur. Castor, Pollux, Telamon.

Regnum Troianum à Dardano in agro Mæotico inchoatur, qui mysteria matris deûm ostendit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Medea regis Colchorum filia.

Apollo citharam medicinámque reperit, & herbarum vires primus cognoscit. *Ouid.1. Metamor.*

Aesculapius & ipse medicinæ inuentor, Apollinis filius.

Betus Hispaniæ rex, Orthopolis Sicyoniorum, Argus Argiuorum, Tuscus Hetruriæ.

Prometheus primus hominum simulachra de terra fingit, primúsque ignem è silice excutit. Astrologiam quam in Caucaso didicerat, Assyrios docet. Vsum annuli Græcis dat, in Arcadia claret. Primus bouem occidit, vt Hyperbius Martis filius animal. *Plin.lib.7.cap.56.*

Cinyras rex Cypriorum, Musices studiosus, Venerem meretricem in deos retulit. *Clem.orat.ad Gentes.*

Adonidem ex filia sua nescius genuit.

In Cypro primum tegulæ & metalla æris inuenta.

Atlas Arcadicus Astrologus rex Mauritaniæ cœlum humeris gestare ob montem ipsi cognominem inusitatæ magnitudinis dictus. Item quia astrorum cursum comprehendit, & primus de Astrologia inter Græcos disseruit. vnde Astrologiam inuenisse dicitur, quanquam (& rectius) alij id referant ad Aegyptios, alij ad Assyrios. *Plin.lib.7.cap.56.*

Septem filias Nymphas nuncupatas genuit.

Geryon tricorpor, apud Hispanos.

Aeolus ventorum deus, post Lestrigonas in Trinacria, Siciliæ regnum obtinet. Ventorum rationem inuenit, *Plin. lib.7.cap.56.*

Erichthonius rex quartus Athenienſium, argẽtum in Græcia inuenit. Deinde Pandion, & sexto loco Erictheus, à quo sequentes reges Athenienſium Erichtheidę dicti sunt, vsque ad Melanthum Andropompi filium.

Boreas Trax, qui Erichthei filiam rapuit.

Perseus Erichthei frater aduersus Persas dimicat. Hinc Persei & Gorgonis fabula.

Argiuorum regnum ad Mycenas transtulit in annos 544. quod stabiliuit Euristeus, qui proinde Mycenarum rex primus dicitur, cuius Atreus fuit auunculus.

Euristeus per Aeacidas in Attica interfectus est. *Thucid.*

Aegyptus Aegyptum, Danaus frater Mycenarum rex Argos tenuisse memoratur expulso Steleno, de quo post.

Per 50 filias totidem filios Aegypti fratris interficit, euadente solo Lynceo, qui post eum regnauit.

Apud Argiuos Hyperemnestra Danai filia sacerdotio fungitur.

Vulcanus in Lemno fabrilem exercet.

Ixion perfidus rex Lapitharum in Thessalia.

Lapitharum & Centaurorum bellum in Thessalia.

Hierophile Sibylla Delphica, quæ & Erithręa, Sicula, Samia, Rhodia & Claria, quæ se ἀπὸ μιᾶς nominauit, & nunc

Universidad de Deusto
Biblioteca

	Anni Diluuij.		Anni mundi.
sororem, nunc filiam Apollinis. Sibylla Lybica, adhuc erat in viuis. Chiron Saturni filius, Centaurus æquissimus Medicus & Musicus herbariam & medicamentariam reperit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*	1287		2953
Cyzicus condita, & paulò pòst Miletus. Minos mare obtinet, & Cycladum primus dominus, in earum plerisque colonias posuit, Caribus eiectis, latrocinia è mari sustulit. *Thucid. lib. 1. in præfat.* Classe primus depugnauit. *Plin. vbi sup.* Athenienses cum eo bellum gerunt. *Oros. lib. 1. cap. 3.*			
i POST hunc multi, maximè Rabbini, ponunt interregnũ annorum octodecim, proper Ammonitarum & Philistinorum tyrannidem Iud. 10 insertam. Quod & ego in superioribus duabus editionibus secutus sum. At re postea diligentius perspecta, deprehẽdi eos contineri annis Iaïr & Iephte, cum Eusebio è traditionibus Hebræorum, Beda & ferè Latinis omnibus. vel certè incidere in tempora Iephte & posteriorum iudicum.	1287 Iud. 9. 1309	9 i IAIR Galaadites de tribu Manasse. an. 22.	2953 2975
Quemadmodum deinceps viginti toti anni Samsonis cum aliis 20 de principatu Heli concurrunt cum 40. illis annis, quibus Israël traditus narratur in Philistinorum manum, *Iud. 13.*	Matth. 1.	*Booz 3. Principe Iuda & è Christi maioribus.*	
Iaïr 20 ciuitates condidit. 30 filios habuit equitatu nobilissimos. In Mose Num. 32 est Iaïr de tribu Menasse, qui cepit vrbes in terra Galaad, & vocauit eas *Hauoth Iaïr* de suo nomine. 1 Par. 2 de tribu Iuda. Itaque R. Kimhi putat fuisse Menassitam ex parte matris, quoniam mater eius fuit Machir filia Menassis. At Talmudici, hunc negant esse Mosaicum Iaïr, sed alium Segubi filium, qui acceperit vxorem in terra Galaad, cuius causa obtinuerit 23 vrbes. Mihi neutet esse videtur, sed tertius Iaïr de alterutrius posteris. Nam fuisset nimium senex.		*Rege Assyriorum 25. Metreo, deinde Tantane an. 32.*	
Eo mortuo, propter idololatriam Israëlitæ traduntur in manus Palestinorum & Ammonitarum, affliguntur quemadmodum omnes, qui trans Iordanem incolebant in terra Amorrhæi per an. 18. Quin etiã Ammonitæ traiecto Iordane vastant tribus Iudæ, Beniamin & Ephraim, donec contra eos Iephte Iairis successor victoriam refert, & trans Iordanem repellit.		*Remesse siue Aegypto Aegypti decimo quarto.*	
Ab Othoniele ad istud tempus Palestini in pace manserant.		In Europa.	
Ozi pontifex de semine Aaron per lineam Eleazari, quo mortuo transit pontificatus ad stirpem Ithamar per annos 120 quo vsque Heli fuit Ithamarcorum vltimus. Aliis, Heli primus de filiis Ithamar Sacerdotium à filiis Eleazar ad se transtulit, factus forsitan Iudex.		*Sicyniorum Orthopoli rege duodecimo.*	
Israëlis memorabilis pœnitentia. *Iud. 10.*			
Profana seculo Iaïr Theseus aduersus Thebanos dimicat rex 10 Atheniensium, cuius vitam describit Plutarch. Ex omni Attica regione populos Athenas cogit, libertate proposita. Nummum statuit, boue̅mque in eo incidit. Megarensem agrum ad Atticam adiunxit. Fœdera inuenit: vt inducias bello Troiano Lycaon, *Plin. lib. 7. cap. 56.*			
Atreus Argis regnat. *Idem.* Hercules agonem olympicum apud Græcos instituit anno ante primam olympiadem 430. *Eusch.*			2975
Comitante Græciæ nobilitate cum Antiope & Oristia Amazo-	1309		

Anni Diluuij.		Anni mundi.	
			Amazonũ reginis bellum gerit, & ad ipsarum littus cum nouem longis nauibus appellens, incautas opprimit. *Nang.*
1309	*Argiuorum Tropha rege septimo. Deinde Crotopo an. 21.*	2975	Amazones Scythicæ iuxta Tanaim fluuium per centum annos sæua bella confecerunt tam in Asia quàm Europa, vsque ad bellum Troianum, in quo Pentesilea à Pyrrho occiditur. Earum regnum durauit vsque ad Alexandrum Macedonem. *Iust. Hist. lib. 2.*
			Antiopa, Orithia, Hippolyta Amazonum reginæ.
	Athenienſium Erichtheo.		Nicostrata poëtria, vel vt alij, Carmenta Latinum Alphabetum in Italia comminiscitur.
			Argon primus Heraclidarum, rex Lydorum fuit. ex eius posteritate regnarunt 22. vsque ad Candaulis mortem. *Herod. lib. 1.*
	Pico Italiæ tertio, Deinde Fauno quarto rege.		Horum 4. postremi tantum extant in Eusebij Chronico cæteris intermediis ignoratis. Ante Heraclidas regnauerat Lydus cum sua posteritate & ante hunc Meon. *Herod. ibid.*
			Cacus rex Hispaniæ, primus apud eam ferrum & arma tractat.
			Phydamon Delphius, primus apud Pythiam chorum statuit.
			Pyrrhus Dędali cognatus, lusoriam pilam primus docuit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*
			Dædalus fabricam materiarum, & in ea serram, Asciam, Perpẽdiculum, Terebram, Glutinum, Ichthiocollam, Normam, Malum & Antemnam inuenit. Vela autem Icharus eius filius. *Ibid.*
1309 Iud. 12. 1315	10 k IEPHTE é tribu Menasse, an. 6.	2975 2981	k Iephte 2. anno sui principatus confecit bellum Palestinum & Ammoniticum.
	Eodem Pontifice.		Ita tamen vt Ammonitæ in sedecim sequentes annos, qui cum temporibus sequentium iudicum etiam concurrunt, principatum retinuerint in Galaad, valdéque eos afflixerint, qui trans Iordanem incolebant. Nam seruitute Ammonitarum tantum exemit Hebræos cis Iordanem habitantes.
	Booz 3. principe Iuda & è Christi maioribus.		Ex omnibus nothis hunc solum Scriptura laudat. Quamquam Hebræi interpretantur filiam *Zona*, non *Meretricis*, sed, *hospitæ*. Nam vox vtramque significat.
	Rege Assyriorum 26. Tantane.		Infamis quidem natalibus, *Iud. 11.* at Fide & pietate nobilis sanctisque veteris testamenti ascriptus. *Hebr. 11.* vbi & in Sanctorum veteris testamenti albo recensetur.
	Remesse siue Aegypto Aegypti rege decimo quinto.		Seditio contra eum orta est, in qua 42 millia Ephraitarũm ceciderunt. *Iud. 12.*
	In Europa.		Hic se inaniter torquent Rabbini de annis trecentis, quos Iephté Iud. 11, ab occupatis Seonis & Og regnis, ad suum dominatum vsque, intercessisse regi Ammonitarum respondet, quando ad summum 270. duntaxat colligantur. Nam debuerant perspicere in eiusmodi colloquiis & responsis, numeros integros vsurpari sæpe pro fractis, & contrà, item certos pro incertis, prout loquẽti est commodius, & promptius. Rectè ergo arguit iniustam & iniquam postulationem Regis. Quia primum ea repetat, quæ nihil ad ipsum attineant. Deinde sero veniat, nempe post 300. annos, qui iam propè præterierant, à Mose, ex quo terræ illæ inter Arnonem & Iabor fluuios vsque ad Iordanem occupatæ tenebantur. *Num. 21 & 33.*
	Sicyoniorum Orthopoli rege duodecimo, deinde Marathio an. 30.		Iephté iuxta nostros ad aram filiam sacrificauit. *Sic & veteres Hebræi, & Ioseph lib. 5. Antiq. cap. 9.* Perpetuæ duntaxat virginitati consecrauit, iuxta recentiores Rabbinos. *Consule R. Dauid in Rad.* חנה. Ab aliquo Hebræo accepi istos hanc loci Iud. 11. interpretationem excogitasse, ne inde typus filij Dei à Patre sacrificati duceretur.
1315		2981	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alioqui veteres vno ore adactum ad hoc facinus scribũt, quod voti sui relaxationem siue dispensationem impetrare non potuisset à Phinee eius ætatis adhuc pontifice. *R. Selo. 1 Par. 9.* Sed suprà in Othoniele docui nõ esse probabile Phineem vixisse, an. trecentos. Erat ergo alius huius curriculi pontifex.

Inde autem votum Agamennonis, cuius causa Iphigeniam in Aulide mactauit, à Poetis fictum multi tradunt.

Profana sæculo Iephté.

His temporibus supererat Erythrea Sibylla anno fissima. Graiis enim Ilium profecturis vaticinata dicitur, & perituram Troiam, & Homerum mendacia scripturum.

Huic successit Thessalica cognomento μάντω neptis Tyresiæ vatis Thebani.

Oristia Amazonum regina, foris egregia bella gessit. Huic successit Pentesilea, cuius in bello Troiano inter fortissimos duces magna virtutis documenta fuêre. *Nangiac.*

1 HISTORIA Ruth contigit huius temporibus, vt Hebræi tradunt. Quinetiam hunc Abesan aiunt esse Booz, cui nupsit Ruth. Iosepho tamen Ruth vixit temporibus Heli. Auctori autem *Seder*, sæculo Aiod, dum Israelitæ subderentur Egloni regi Moab, vbi etiam additur Elimelech fuisse Salmonis illius fratrem, qui fuit de ingredientibus terram, ductore Iosue.

Triginta filias collocauit matrimonio, similiter & triginta filios antequam moreretur.

Per quandam literarum transpositionem à 70, haud dubiè corruptis Esebon appellatur.

Tranquillitate delectatus Ammonitas non tentat trans Iordanem Hebræis imperitantes. Commendatur à iustitia, vnde Abesan cog. iustus, in Rabbinorum veterum monumentis, *vt Targhum Ruth.*

Porrò si fuit Booz filius Salmonis trecentenarius erat, quando Ruth genuit Obed, quod & cõcedit R. Selo. *1 Par. 1.* Sed malo cum nostris tres fuisse Booz, qui vt vnus numerentur ob vocabuli communitatem, vt iam hic tertius fuerit, non filius propriè Salmonis, sed pronepos, id est, quartus à Salmone, trecentis annis ab exitu.

Profana sæculo Abesan.

Bellum Amazonum contra Thebas.

Narbon & Lutetia extructa, paulò ante bellum Troianum. Atqui quæ nunc dicitur Lutetia, aut nulla erat temporibus Cæsaris, aut valde exigua. Sic pusilla tempore Dionysij Areopagitæ ex *Syngelo Græco.* Et Narbona est Romanorum colonia. *Infrà.*

Hortos colere docet Alcinous rex Phæacum.

Poetæ hîc incipiunt, Linus Thebeus Herculis in literis & Musica, Thamyræ & Orphei magister. Nam his vno sæculo successerunt Homerus, & Hesiodus.

Pluto inferorum deus cum fratre Neptuno maris deo.

Dionysius Argiuus historicus apud Clem. *Strom lib. 1.*

Hercules innotescere incipit. Anteũ lucta in Mauritania vincit, &c. 30 annis, antequam in deos referretur, regnauit Argis. *Apolod. chronographus apud Clem. Strom. lib. 1.* Vixit an. 52. igni periit, primus ex maximis piratis. *Manetho.* 900 an. ante Herodotum. *Ipse lib. 2.* Ita fuisset sub Aiod multo ante bellum Troianum.

Telephus Gothis in Mæsia imperat.

m HVNC prætermissum à 70 narrat Eusebius, contra veritatem Hebraicam, quod mirandum ab eo dictum. Nam nunc

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1315	*Argiuorum Crotopo rege octauo.*	2981
	Fauno Italiæ quarto.	
	* *	
	II	
1315 Ind. 12. 1322	1 ABESAN de tribu Iuda Beethleemita an. 7.	1981 2988
	Booz 3. principe Iuda & Christi parente.	
	Ozi Pontifice.	
	Tantane, deinde 27 Tanteo an. 40.	
	Eodem in Aegypto Remesse.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Marathio rege decimo tertio.	
	Argiuorum Crotopo rege octauo. Deinde Steleno an. 11.	
	Fauno Italiæ quarto.	
	12	
1322 Ind. 12. 1332	m AHIALON Zebulonites an. 10.	2988 2998

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1332	*Pontifice Zaraia, alias Ozi.*	2998
	Obed principe Iuda, & Christi propagatore.	
	Rege Assyriorum eodem Tanteo.	
	Remesse Ægypti.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Marathio rege decimo tertio.	
	Steleno Argiuorum nono, deinde Danao, an. 50.	
	Italiæ Fauno rege quarto.	
	13	
1332 Ind. 12. 1340	n ABDON de tribu Ephraim an. 8.	2998 3006
	Pontifice Zaraia.	
	Obed principe Iuda, & è Christi maioribus.	
	Tanteo rege Assyr. 27	
	Remesse Ægypti.	
	Sicyoniorum Marathio rege 13. Danao Argiuorum.	
1340	*Italiæ Latino rege quinto.*	3006

nunc in Græco codice reperitur Aelon, & Sulpitio, qui 70 sequi solet. Cur etiam auctor Seder Olam. & hunc, & sequentem Abdon transilierit, ariolari non possum.

Sub hoc terra quietem habuit, eo quod populus non declinaret à Domino.

Eius enim quinto desiit octodecimus annus Ammonitarum tyrannidis in Iudæos trans Iordanem incolentes. Belli tamen, quo illa excussa sit, non recordatur Scriptura. Est probabile id huius virtute contigisse.

Profana sæculo Ahialonis.

Bellum Lapitharum cum Centauris siue Thessalis. *Oros. lib. 1. cap. 15.*

Argonautarum expeditio in Colchicam. *Herod. lib. 4.*

Orpheus Trax Limi auditor, in Aegypto sacerdotes conuenit, vbi didicit mysteria de vno Deo πρωτογόνῳ, deque eius verbo. *Iust. in parænetico.* Vetustissimus ferè poëtarum Græcanicorum, & ipsorum deorum æqualis. Siquidem traditur inter Argonautas cum Tyndaridis & Hercule nauigasse. Primus Græcorum excogitauit deorum mysteria. Vnde in Europa superstitio. *Lactant.*

Thracius fuit, longa cum veste sacerdos, cuius cithara septem tantum habebat chordas. Nam duæ postea adiectæ sunt à Therpandro.

Orpheus sacrorum Græciæ auctor, apud Demosthenem. primus homines post Thracium, Thebanum, & Methymneum ad simulachra colenda excitauit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Eodem sæculo Amphion (ad quem citharæ & Lydiorum modulorum & musicæ inuctum refert Plinius *lib. 7. cap. 56.*) Zethus & Silenus musici floruerunt.

Faunus apud Aborigines, à quo in Italiam ex Arcadia veniens Euander excipitur, & agro montéque palatino donatur. *Halicar. lib. 1.*

Cumæa Sibylla mater Euandri, cuius carmina apud Aenam ciuitatem Iulianus Apostata ignibus tradidit. *Amm. Marcell.*

Carthago condita à ciuibus Tyriis. Et certè Cartha, siue Cirtha, vox est Syriaca, vrbem sonans. Alij qui non fauent Virgilij mendaciis, multò post conditam docent. Nempe 143 annis post Troianum bellum.

Ante tempora Troiana Sanchuniato scriptor antiquissimus historiam Phœnicũ scribit Syriacè, quam postea Græcè Philo Biblius vertit.

n HVNC 40 filios & 30. nepotes sepeliisse, antequam moreretur, ferunt.

Ahialonis filium facit Iosephus. Rerum est potitus pacis tempore. Post eum Hebræos in ditionem redigunt Palestini, an. 40. qui computantur cum principatu iudicum posteriorum secundum Iudæorum traditiones. *Eus.*

profana sæculo Abdonis.

Cassandra siue Taraxandra Sibylla, quæ & σαρδις, Phrygia & Tiburtia.

Has sequuta est Colophonia cognomentò λάμπετία, neptis Calchantis vatis, qui comes fuit expeditionis Grecorum contra Troiam.

Museus Orphei, iuxta quosdam, filius, iuxta alios æmulus, & Linus circa Troiana tempora viguerunt. *Theod. lib. 2. Græca. affect.*

Sesostris Agyptium regnum multis vicinis gentibus deuictis latè propagat. Ei successit Pheron, deinde Proteus, ad quem venit Paris cum Helena, deinde Menelaus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diluuium Pharonicum, in quo insula Pharos Aegypti aquis tecta est. *Diod. lib. 2.*

Anni Diluuij. | Anni mundi.

Danaus Aegypti siue Remessis frater primus in Græciam ex Aegypto nauem aduexit. Ante ratibus nauigabatur inuentis in mari rubro à rege Erythra. *Plinius. lib 7 c. 56.* — 1340 — 3006

Expulso Steleno Argos tenuit.

Puteos fodere Græci ab Aegyptiis discunt.

Latini regis Italiæ mater Carmentis Nicostrata Latinas literas reperit. Filius Latinus Latinam linguam corrigit & Latinos de suo nomine appellatos relinquit.

o NAZAREVS, sicenim Deo consecratos appellabant.

Quare ex voto obligauit se sanctimoniæ, separatus à cõmuni hominum vita in potu, cibo & cultu. Huic instituto alij in certum tempus, alij in perpetuum se astringebant, de quo Num. 6. — 1340 Iud. 16.

14

o SAMSON de tribu Dan an. 20. — 3006

Mirot Masium doctissimum Iosue interpretem, maluisse expungere Samsonem de numero Iudicum, & eius 20 annos, quibus iudicasse Israelem memoratur, ascribere dimidiato pontificatui Heli; quàm in cæterorum Chronographorum sententia, aut potius disertis scripturæ verbis permanere, Iud. 16. fortasse voluit partim redundantem Iudæorum traditionem de 28 annis Iosue, partim corruptam Græcorum æditionem tueri pertinacius. — 1360 — 3026

Pontifice Zaraia.

Samsonis diebus Israelitæ in manu Philistim 20 totis annis, itaque terra sub eius magistratu non dicitur quieuisse, vt sub Othoniele & Aiod. reliqui viginti anni seruitutis. (Nam Iud. 13. populus traditus est in manus eorum annis quadraginta) pertinent ad alterius, vt Heli, principatum, vt quadringentorum octoginta summa constitui possit. 3. *Reg. 6.*

Obed principe Iuda, & è Christi maioribus.

Ab ipsorum Philistinorum seruitute Samson Israelem non penitus liberauit. sed incepit. Vnde Angelus ad parentem, *Ipse incipiet liberare Israel de manu Philistinorum.* Liberator autem fuit Dauid rex, qui Palestinos demum subegit. Nam sub Heli, Samuele, Saule multa adhuc in Iudæa tenuerunt.

Reg. Assyriorum Tanteo & 28. Tymeo annis 30.

Belli occasionẽ duxit ex eo, quòd socer Palestinus ipso absente, filiam promissam collocasset alteri viro, & reuertẽti Samsoni dixisset, se illi minorem filiam traditurum. Inde enim eis damna multa inferre cœpit. *Iud. 14 & 15.*

Maturas segetes & vineas eorum, immissis trecentis cauda ardentibus vulpibus perdidit. *Iud. 15.*

A suis proditus solutis vinculis oblatam Asini maxillam arripuit & Palestinos mille necauit. *Ibid.*

Neruis septem astrictus ab amica, deinde nouis funibus, tertio crinibus septem ad clauum, instantibus Palestinis, somno excitus, repente cuncta dirupit, donec illa dormienti crinem dissecuit, atque in manus hostium, mox excæcandum tradidit.

In conuiuium productus, capillis eius renascentibus, columnas aulæ disiecit, & cum hostibus non inultus ædificij mole occubuit. *Iud. 16.*

Christi nostri liberatoris in multis typus fuit, præcipuè dum mortẽ sibi parauit, vt Israelitas seruaret, profectus cum parentibus ad visendã sponsam in itinere Leonem discerpsit, portas Gazæ sublatas in montem humeris detulit, &c. Vnde reponitur in numero Sanctorum Heb. 11.

Ex eius robore & casibus, Herculis, qui his temporibus extitit, vires & ærumnas Poetæ pinxisse videntur.

SÆCVLO SAMSONIS.

Qui interregnum extitisse inter Samsonis exitum & Heli ponti- — 1360 — 3026

Anni Diluuij. | Anni mundi.

1320 — 3006

Remesse, qui & Aegyptus Danaï frater, Aegypti rege decimo quinto, deinde Menophi an. 40.

In Europa.

Sicyoniorum Marathio rege decimo tertio, deinde Marathon an. 20.

Danao Argiuorum decimo, deinde Lynceo.

Latino Italiæ rege quinto.

1340 — 3026

pontificatum colligunt ex eo, quod scriptura post Samsonẽ ter Israel sine regibus fuisse adiecerit, i. sumuno magistratu, qui populum coërceret, in illo historias libri Iudicum à capite decimo ad finem accidisse putant, vt Kimhi in 4 Ezech.

Nempe de Micha & Idolo eius, *c. 17.* De tribu Dan quærente sibi possessionem ampliorem, *c. 18.* de Leuita & vxoris eius stupro *c. 19.* de bello ciuili, quod vndecim tribus, Benjaminiis intulerunt propter illud stuprum *c. 20.* de Beniaminiorum reliquiis seruatis & datis eis vxoribus ad reparandam tribum.

Nam bello ciuili suscepto Beniaminij deleti sunt. Primo prælio 22 duo millia cecidêre ex Israelitis. Secũdo octodecim millia. Tertio Beniaminiorum cæsa viginti quinque millia & cẽtum. Vrbs Gabaa capta & incensa. Omnes vrbes & vici Beniaminiorum combusti *c. 20.*

Tribus autem Benjamin reparata ex Iabes. Nam cæteri Israelitæ iurauerant se Beniaminiis filias suas nunquam collocaturos. Illi verò, quia ad Bellum non conuenerant, expertes sacramenti reperti, reliquiis 150 filias suas desponderũt.

Verum hæc principatu Othonielis contigisse docuimus, vel certè anni 20 huius interregni sint necesse est, propter summam huius ætatis 3. Reg. 6 fixam, viginti primi Pontificatus Heli, post quos quia non modo pontificatum, verum etiam Iudicatum viginti aliis exercuit, totos 40 iudicasse scribatur 1. *Reg. 4.*

Profana tempore Samsonis.

Tempora Heroica incurrunt in hoc sæculum Samsonis, Heli & Samuelis, ante quæ apud Græcos nihil certi extat, cùm tamen hæc in historia Hebraica admodum recentia sint. Sed nec post, vsque ad Cyri sæculum, vt dicam suo loco.

Hinc Lucretius rectè miratur.

Cur supra bellum Thebanum & funera Troiæ
Nil aliæ alij quicquam cecinêre poetæ?

Bellum Thebanum, vbi victoria Cadmea.

Tyrus condita vel potius restaurata anno 1. ante captam Troiam à Phœnicibus, cùm ante multos annos Sidonem primam suam in hac terra vrbem condidissent. *Iust. Hist.*

Tertia Græcorum in Asiam expeditio contra Troianos. Nam prima fuit in Phœniciam, qua Europa regis eius filia Sarpedonis & Minois mater, altera Argonautarum, qua Medea Colcidis regis filia rapitur: ob quas Asiani deinceps contra Europæos iustas bellorum causas prætexuerunt. *Herodot. lib. 1.*

Bellum ergo Troianũ, de quo innumerabiles Homeri & reliquorum fabulæ. Nam Diod. Siculus initio lib. 14. captam Troiam narrat ante confectum bellum Peloponnesiacum, & captas à Lysandro Athenas, an. 779. quos reperias à Samsone, vel certè Abdon, ad Darium Longimanum, & annis 408. ante primam Olympiadem, id est, annis 432. ante vrbem conditam. *Dionys. Halic. lib. 1.* ante hoc nihil planè certum apud profanos. Vnde hîc narrationis suæ exordium statuit Diodorus, quamuis suam bibliothecam à prima mundi origine putarit repetendam.

Illo bello multa feruntur inuẽta Equum, qui postea Aries appellatus est, in muralibus machinis Epeus inuenit ad Troiam, ordinem exercitus, & multa alia Palamedes, specularem significationem Sinon, inducias Lycaon, Pentesilea securim, Aeneas tubam, Bigas primum iunxit Phrygum natio. Quadrigas Erichthonius. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Latinus Quintus à Saturno in Italia rex.

Genus vnde Latinum, post quem Aeneas Lauinij regnauit an. 3. quum prius errasset in Macedoniam, Siciliam, Laurentem agrum per annos 7. deinde Ascanius an. 30. ante Albam conditam à Syluio. *Ex Virg.*

Demophon Athenienſium rex 12. regnabat, dum captum est Ilium, *Clemens Strom. lib. 1. ex Dionys. Argiuo.*

Troiani Helleſpontum traiiciunt, & in Thracia hyemem transigunt. Primo vere in Siciliam nauigant, vbi ſequentem hyemem permanent. Aeſtatis medio perueniunt Laurentum, acceptóque agro Lauinium condunt, anno ab vrbe capta 2. *Dionys. Halicarn. lib. 1.*

Circe venefica, per incantationes & pocula, ſocios Vlyſſis mutauit partim in apros, partim in leones, partim in ceruos.

Thuoris vltimus Aegyptiorum Larthes, an. 7. ad quem Menelaus cum Helena poſt captam Troiam diuertit, quem Polybum Homerus vocat.

Hinc cœpit Dinaſtia Diapolitanorum, annorum 177.

Aliter Herodot. lib. 2. Nam hic Proteum ponit, ad quem ait Paridem & Menelaum diuertiſſe, cuius in regno præceſſores fuerint Phęron & eius pater Seſoſtris, à quo Aegyptiis agri diſtributi ſunt certo cenſu & tributo.

Canopum oppidum ad oſtia Nili conditum, à Spartanis in patriam redire conantibus.

Aeneas anno diſceſſus ſui à Troia 4. Socero ſuo Latino ſucceſſit in regnũ, anno poſt tertio contra Rutulos & Thyrrhenorum regem Mezentium pugnans cecidit. *Ibid. Halic.*

Aſcanius regnat an. 30. cętera ex Liuio & Romanorum hiſtoriographis.

p HELI ſacerdos iudex factus tranſtulit ſacerdotium de domo Eleazaris ad ſuam, cum eſſet de Ithamaris ſecundo geniti Aaronis ſtirpe, vixit an. 98. — 1340

Septimus fuit poſt Aaronem. Quippe teſte Ioſepho primus fuit Aaron, 2 Eleazar, 3 Phinees, qui diutiſſimè vixit, 4 Abiſua, 5 Bocchi, 6 Ozis. Septimus Heli, qui populo etiã in politicis præfuit, nemine Ducatum aut Iudicatum poſt Samſonem exercente. — 1. Reg. 4. — 1380

Quod die mortuus eſt Heli, Deus repulit tabernaculum Silo, vbi fixum fuerat à Ioſuë in tribu Ephraim. *Ioſ. 18.* Sicque fuit Arca ſeptem menſibus in agro Paleſtinorũ. Deinde collocata eſt in Cariath-icarim, vbi non ſolum viginti annis manſit apud domum Aminadab, quouſque efferretur magna pompa à Dauide, vt vitioſè colligunt Hebræi è 2. Reg. 6. verùm iam tum præterierant anni 20. cùm Samuel Iudicis munere ſungens, ſanctam illam concionem habuit, quæ extat 1. Reg. 7.

Vel in Bethſames 20 annos quoque manſerat, etſi Scriptura tẽpus non præfiniat. Deinde in alios 20, delata eſt ip Cariath-Iearim, Saule nondum regnum cõſecuto, vbi tandiu eam apud ſe in Domo Aminadab in Gabaa habuerunt, donec Dauid eam è Cariath-Icarim Hieroſolymam tranſtulit in tabernaculum, quod ei tetenderat.

Heli filij Ophni & Phinees propter ſcelera, vita ſunt exuti in bello contra Paleſtinos, cum triginta millibus peditum, cuius duces erant, Patre propter cæcitatem & ſenium domi manente.

In eo arca etiam capta eſt, nec niſi poſt mortem Heli remiſſa, quæ inter hoſtes plura miracula ad oſtendendam præſentem Dei maieſtatem edidit.

Ea enim in templum Dagon illata, ſimulachrum eius corruit

Anni Diluuij.

1340

SÆCVLO SAMSONIS.

15

p HELI de tribu Leui Iudex, idemque ſacerdos an. 40. — 1340 — 1380

Obed & Ieſſe principibus Iuda & Chriſti maioribus.

Regib. Aſſyr. 28 Timæo. deinde 29 Dercillo. an. 40.

* *

⁂ ⁂ — 1380

Anni mundi.

3026

3066

Anni Diluuij.

1380

Menophi Aegypti rege decimo ſexto.

In Europa.

Sicyoniorum Marato rege decimo quarto, deinde Erythreo an. 55.

Argiuorum Lynceo.

Italiæ Aenea Latini Socero an. 3. deinde Aſcanio an. 28.

* *

16 & 17

1380 — q SAMVEL Propheta de tribu Leui, & — Act. 13. — 1420 — SAVL de tribu Beniamin regnarunt annis 40.

Achitob & Achimelec, quẽ occidit Saul, pontificibus.

Ieſſe ſiue Iſai principe Iuda.

* *

1420

Anni mundi.

3066

3106

corruit, ſecũdo diſcerptum eſt. Tertio mures à Deo immiſſi Azotiorum plantas & fruges cõſumpſerunt, & noxiis morbis multa hominum millia neci dederunt. Quarto homines in ſecretiore parte natium percuſſi perierunt dyſenteria, vt Ioſephus interpretatur, vt alij Hæmorrhoidibus. Quinto Getteiarca ab Azotiis accepta iiſdem malis affecti ſunt, indéque Accaronenſes.

Sextum miraculum, quòd vaccæ ſpreto naturali fœtuum, ſuorum amore, & nullo ducente, ad Hebræos recto itinere tetenderunt. Poſtremo Deus percuſſit Bethſamitas ad 50 millia, quòd arcam vidiſſent.

Cum 40 annos ſcribatur Heli iudicaſſe, *c. 4. lib. 1 Reg.* nonnulli intelligũt illos complecti interregnum inter Samſonem & ipſum Heli. *vt Euſ. 1*, quæ cauſa eſſe potuit, cur 70 præfuiſſe annos 20, cum dixerint. Atqui nunc in ea verſione, quæ eorum eſſe dicitur, 40 ſcriptum eſt. Deinde quid de iſto interregno ſit ſentiendum in Othoniele tractauimus.

Profana tempore Heli.

Aſcanius Latij rex. Pilades Oreſtem inſanum comitatur.

Fabula eſt Horcenam & Etlingiacũ in Germania fuiſſe tũ condita & inhabitata. Nam Germani vſque ad tempora Cęſaris, ſine vrbibus, legibus, Deo.

Ciuitates Italiæ hoc tempore à Troianis ſub Antenore & Aenea conditas, quiſque oppidanorum gloriatur.

Sicyoniorum reges planè deficiunt. Poſt hos ſacerdotes Carni inſtituuntur.

Francum de genere Hectoris veniſſe in Pannoniam fabulantur, illícque regnum conſtituiſſe, quod progreſſu in Franconiam Germaniæ, poſtremò in Franciam Galliæ tranſierit. Errant autem, quoniam nec Galli, nec Gallorum reges, ſiue è Troianis ſiue è Germanis deſcenderunt, ſed ſunt indigenæ. Dicti autem Franci, labente Rom. imperio, vel quia pro libertate nomen illud ſumpſerunt, quod vernacula lingua liberum etiam hodie ſignificat, vel quia Francos ſeu Francones Germaniæ, perpetuò vicerunt. Nam Romani nunquam de Tranſrhenanis ſine Gallis triumpharunt, vt eorum opus videatur Germanos vincere, quemadmodum Scipionum Pænos.

q SAMVEL & Saul iunguntur, quoniam iunctum eorum imperium, & 40 annorum numero ſimul comprehẽſum diſertè reperitur, Act. 13. vt & agnoſcit R. Kimhi in Pſal. 99. ex Deras. Quandiu autem ſeparatim vterque imperauerit, non eſt mandatum ſacris literis. Deinde Saul vix ſuperfuit Samueli quatuor menſibus. Nam paulò poſt interfectus deſcribitur. *Seder Olam cap. 13.*

Hos tamen noſtri fere ſic partiuntur vt 20 Samueli, reliquos 20 Saũli attribuant.

Rabbini recentiores, vt mendacij ſuſpectum reddãt Paulum, Act. 13. amborum gubernationi duntaxat tribuunt viginti. Quod probare è 1 Reg. 7, & 2 Reg. 6 conantur, vbi narratur, In Cariat-Iearim repoſitã fuiſſe arcam, poſtquã remiſſa eſſet à Philiſteis, per annos 20 vſque ad Dauidẽ. Quaſi ab Heli mortuo, ſed quo capta fuit, vſque ad regnum Dauidis, interfluxerint duntaxat 20 anni. Quod eſt ſpatium imperiorũ Samuelis & Saulis. Sed paulo ſuprà locũ explanauimus.

Alij Samueli ſeparatim tãtum attribuũt annos vndecim, & Saulí duos. Sed abſurdè. Quia Samuel iuuenis admodum ad Reip. gubernacula acceſſit, nec ab iis niſi valde ſenex receſſit, vt primus Regum teſtatur. Melius Ioſephus extremis verbis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſib. 6. Antiq. Sauli aſcribit, an. 40, & eiuſdem libri cap. 14. Samueli ſoli poſt Heli an. duodecim, cum Saule an. octodecim. Significans, verbi gratia, Saulem regnaſſe poſt mortem Samuëlis an. 10. Nec reclamant verba hæc capitis 13. 1. Reg. Filius vnius anni erat Saul cùm regnare cœpiſſet, duobus autem annis regnauit ſuper Iſraël, & elegit ſibi Saul tria millia de Iſraël. Nã horũ talis eſt ſenſus. Poſt annũ à ſua electione, de qua ca. 10, regnare cœpit, ſiue regni adminiſtratione adit. Cùm autẽ regnaſſet duobus annis, elegit ſibi tria Satellitũ millia. Nempe duobus primis regni annis, ſat habuit vitata electionis inuidia ſibi populũ conciliare, & ſe aduerſus malignas linguas, modeſtia diſſimulatione & authoritate Samuëlis tueri. Poſtea dũ ſe ſatis firmaſſet, cœpit more regio ſeſe ſtipare ſatellitibus. Nõ quod alioqui duobus tãtũ an. regnarit.

Alij, *Saul* (quaſi) *filius vnius anni cum* regnare cœpiſſet (quantum ad malitiam) *Duobus autem regnauit ſuper Iſrael* (in huiuſmodi integritate, puerili innocentia ac ſimplicitate) q.d. duobus annis legitimè & probè regnauit, cæteris tyrãnicè, ac Deo reprobãte. Indicatur hic ſenſus in Seder c. 13. Nempe duobus annis regnauit ante ſuã reiectionẽ, & Dauidis vnctionem à Samuële paulò pòſt factam. *c. 16 eiuſdẽ libri.*

Interim iſti, vt ſumma 480 annorum definitam 3. Reg. 6, retineant, annos, quos hic detrahunt Samuëli & Sauli, in Ioſuam & ſeniores conferunt. Nempe in illum 28, in hos 17, ante Othonielem, qui iuncti cum his 13 Samuëlis & Saulis efficiũt 58, quot nobis Ioſue 18, Samuelis & Saulis 40. Nam Seniorum poſt Ioſuam annos non eſſe ſeparandos ab Othonielis principatu, iã oſtendimus. In cæteris Iudicũ coguntur nobiſcũ conuenire, quòd Scriptura nominatim hoc doceat.

Quod ſcribitur de Moſe, etiam de Samuele dicitur. Fuit ille Leuita, fuit & hic. 1. *Para. 6.* Ille regnauit ſuper Iſrael 40. annis. Similiter & hic, *vt citat R. Kimhi in Pſal. 99.*

In eo deſijt illa Reipub. forma, in qua non ſucceſſione, aut creatione legebatur magiſtratus, ſed Dei voce & authoritate, quæ certis argumentis innoteſcebat.

Bellum Paleſtinorum duce Samuele proſpere ab Hebræis geſtum, fuſis hoſtibus irrumpentibus, & agro ab Accarone vſque ad Geth adempto, *1. Reg. 7.*

Hìc incipit tẽpus prophetarũ. *Petrus Actor. 3.* Tum prophetica profeſſio penè intermortua à Seniorũ morte vigere cœpit, multis in idem collegium cõuenientibus, huicque inſtituto vacantibus, præſidẽte Samuele. *1. Reg. 19.* Eſt autem ſciendum propheticam hãc vocationem non fuiſſe extraordinariam, quoniam conſtabat hominibus ſeſe ſponte huic profeſſioni deuouentibus, vt precibus, contemplationi, ſcripturarũ interpretationi, prædicationi, ſtudio vacarent commodius, è quibus Deus, aliquos interdum ſuſcitabat, qui rerũ prædicẽdarũ munere, apud Reges, populos, &c. fungerẽtur.

Aliquando etiam ad propheticum hoc donum euehebat alios ex aliis vitæ inſtitutis, ſed tum eorum vocatio & miſſio erat extraordinaria. Talis Amos, quem è pecudum paſtu ad prophetiæ decus ſuſtulit.

Ab orbe prophetæ quidem extiterunt, ſed rarius, & extra ordinem.

A Samuele crebriores, ordinarij & ſucceſſione perenni. Vnde eum Hebræi prophetarum, ſiue propheticorum collegiorum fundatorem & auctorem faciunt.

Extra hos extiterunt 48 prophetæ celebratiſſimi, partim viri, partim fœminæ, quorum proinde nomina extant in variis Scripturis locis. Ex iis hìc prophetiſſas enumerabo.

Nam

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1380	*Rege Aſſyr. 29. Dercillo, mox Eupalo an. 38.*	3066
	Menophi Ægypti rege decimo ſexto.	
	In Europa.	
	Sicyoniorum Erythreo rege decimo quinto, deinde Corace, an. 30.	
	Lynceo Argiuorum vndecimo.	
	Latinorum Aſcanio, deinde Syluio poſthumio, an. 29. à quo reges Albanorum.	
	SÆCVLO SAMVELIS ET SAVL.	
1420		3106

Ann Diluuij.		Anni mund.
1380	*Et* SAVL *de tribu Benjamin.*	3066
	Samuël verẽ ad euocationem Necromanticam Pythoniſſæ Saüli apparuerit, an ſpecie duntaxat, quã exprimeret Satanas, etiam diſputat Hebræi. Nam R. Abben in Pſal. 78 verſ. 39. & in 2. verſ. Decalogi, hoc factũ reponit interea, quæ Scriptura aſſeuerat non ex ſua, ſed ex opinione aliorum. & ſic ex noſtris Tertul. lib. de anima verum Samuëlem non eſſe conſectum affirmat. Sic Aug. lib. 26. de Ciuit. Inſt. Martyr, q. 52 ad Orthod. Interim Aug. li. 2. ad Simplicianum q. 3. concedit potuiſſe fieri ex aliqua diſpenſatione diuinæ voluntatis, quod in lib. de octo Dulcitij quæſtionibus q. 6 repetit.	
1420		3106

Nam deinceps virorum ordine nominandorum occurret locus & ſæculum. Prophetiſſæ ergo ſunt Sara, Maria Moſis ſoror, Debora, Olda, Hãna Samuëlis mater, Abigail, Eſther. *Ita Heb. in Seder cap. 10 & 21.*

Samuël non fuit ſacerdos, ſed ſimplex Leuita, nẽpe de poſteris Abiathar filij Chor. *1. Par. 6.* Nam ſacerdotes, omnes ex Aarone deſcẽdere erat neceſſe, vt liber Num. docet. Reliqui Caathitæ cũ vniuerſis Gerſonitis & Meraritis Leuitico dũtaxat munere fungebãtur. Sic enim in tribu Leuitica quatuor erant partes. Aaronitæ, Caathitæ, Gerſonitæ, Meraritæ.

Ergo dicitur Ephrateus, *1 Reg. 1*, non à tribu Ephraim, ſed à loco. Nec allegandum 48 tantum oppida obuenìſſe tribui Leui, *Ioſ. 20.* inter quæ iſtud non recenſeatur. Nam poſt tempora Ioſuë multo plura ei attributa ſunt, *1 Par. 6.*

Decimo anno principatus Samuëlis Regem Iſraëlitæ poſtularunt. *R. Nehurai.*

Tum mutata eſt Reſp. re à Iudicibus vel Eccleſiaſticis ad reges traducta, Samuële piiſque renitentibus, quòd in Rep. Iudicũ & Leuitarum libertatis eſſet ſpecies, in Regia ſeruitutis. Id naturæ vulgi noua ſemper optantis tribuit Scriptura.

Fruſtra Samuël incommoda è Regibus populo inſanienti inculcauit, amentes eſſe qui regem libertati anteponerent, ac neſcirent ius regum tyrannicũ eſſe. (Ius ſiue Miſpat morem & conſuetudinẽ vſu Hebraïco, hic ſignificat, alioqui iniuriam & violẽtiam per antitheſim importet neceſſe eſt. Nam verũ ius Regis eſt obſeruatio legis Dei, Deut. 17. *Carol. Molin. de Stylo Parlamenti, pag. 269.*) cæcutire, qui non cernerent principatũ ſuũ (1. Eccl.) eſſe perpetuo leniorẽ & moderatiorẽ (tametſi haberet filios, per quos Remp. moderabatur, corruptiores) quòd mixtus eſſet & tẽperatus, pontificéſq; pudeat non recordari ſe Numinis eſſe & dici vicarios. (Hoc experitur ea Italiæ pars, quæ mero Pontificis iuri ſubeſt.)

Addere potuit illud Demoſthenis in Olynthiacis, Regiũ nomen cunctis ferè liberis gentibus ſemper fuiſſe inuiſum, quòd ſuauius ſit obedire legibus. i. rationi, quàm voluntati. i. libidini vnius plerumque prauæ.

Samuël ſcribit librum Iudicũ, Ruth, & maximam partem libri primi Regum, quem eius nomine alius ad regnum vſque Salomonis perduxit. Heb. *Baba Bathra cap. 1.* nempe Nathan & Gad videns, *R. Moſe Kimhi.*

Qui ſcribunt Apoſt. Act. 13. à morte Moſis vſq; ad Samuëlem annos texere quadringentos quinquaginta, vt eneruent authoritatẽ c. 6. li. 3. Reg. ſuprà à nobis allatã, & ab Euſebio, atque adeò omnibus rectè ſentientibus receptam pro fundamento ſtabili quartæ huius ætatis, rei ſunt falſitatis. Nam Apoſtolus perſpicuè loquitur de diuturnitate mãſionis Iſraël in Aegypto, non de ſæculo Iudicum, vt ſupra oſtendi.

Sequentia Samuëlis vſque ad calcem ſcripſit Dauid. Reliqua Regum edidit Hieremias. Nam ante hiſtoria ſparſa erat per ſingulorum Regum annales. *Rabanus lib. 2 de inſtit. Cleric. c. 54.* Sed Hebræi aliter.

Tertium & quartum Regum Hebræi malunt tribuere Ezræ, quem materiam ſcribendi ſumpſiſſe tradunt, vt credibile eſt, è libris verborum dierum regum Iuda & Iſraël, qui paſſim citantur in libris Paralip. Potiora ſubiecit Spiritus ſanctus ſcripturarum auctor & numen.

Achitob auo Heli ſucceſſit. Nam Pontificiũ honorem non geſſit Samuël, cum eſſet ſimplex Leuita. *Hieron. in Ionin.*

SAVL etſi eſſet de tribu Benjamin, in Galgala tamẽ regnauit, ſiue regni ſui ſedem fixit in tribu Ephraim, *1 Reg. 10*, cui

Universidad de Deusto
Biblioteca

post diuisionem regni Ieroboam regnum vtcũque restituit, nempe in Sichem monte Ephraim. *3. Reg. 12.*

Primus rex Iudæorum.

Nam non nisi κατ᾽ ἐξοχήν Moses se hoc vocabulo insignit *Gen. 36*, & Iosephum fratres *Gen. 37*.

Filius Cis de tribu Benjamin ex oppido Gabaa, diuina voluntate delectus, modestus animi, forma excellens & procerus, vt merito dignitas corporis dignitati regiæ cõueniret, *1 Reg. 9 & 10.*

Primum bellum prosperè contra Ammonitas Arabiæ populos gessit, post quod rursus à cunẽto populo rex acclamatus est. *Ibid. cap. 10.*

Secundum contra Palestinos in fines irrumpentes, in quo peccauit, munere Sacerdotis, nempe Sacrificio sibi ascito, vt propterea Deus regnum Dauidi destinaret. *Ibid. 12.*

In eo armati non erant Israëlitę, quòd superiore bello vsus ferramentorum fuisset eis à Palestinis ademptus. Interim exercitus maximus à duobus gladium habentibus est fugatus, Ionatha, qui hostes terruit, & Saule, qui eos territos, cum Hebræis è latebris egressis, deleuit. *Ibid. c. 14.*

Tertium cõtra Amalechitas, in quo ipse iterum peccauit, præda contra iussum Dei in suam domum auerta, & Agag rege in vita seruato, *Ibid. 15.* Vnde Deus offensus regnum aliò planè transferre statuit.

Sic ab hoc loco Dauidis historia incipit, qui Saülis regnũ Dei iussu est excepturus. *Ibid. c. 16.* Nam nõ multo post, quia optimus erat Citharœdus, inter ministros regios est assumptus, vt Saülem furentem cantus dulcedine permulceret, deindéque regis armiger factus.

Quartum contra Palestinos, in quo Dauid funda Goliath Gigantem interfecit altitudinis sex cubitorum & palmi, *1 Reg. 17.*

Concepto deinde in Dauidem odio per speciem honoris periculis obiectat, filiam suam maiorem Merob ei spondens, quam tamen Hadrieli Malathitæ postea collocauit. Deinde minorem Michol, cuius indicio, vt & Ionathæ, aliquoties euasit, nec se amplius Saüli commisit, *1 Reg. 19.*

Quintum & sextum bellum contra eosdem, *1 Reg. 23.*

Vltimum contra eosdem, in quo ipse cum filiis cecidit. *Ibid. 28.*

De annis regni eius nihil certi, nisi quod Paulus, *Act. 13*, ipsi & Samuëli 40 annos ascribit, quod soli Saüli Iosephus tribuit in fine lib. 6 Antiq. Sed eo numero contineatur quoque, vt Paulus sensit, ætas, qua ante Saülem Samuël pro Iudice Remp. rexit, necesse est, vt & docuit Eusebius, Sulpitius, Aug. li. 23 de Ciuit. vbi & eos refellit, qui 30 *Saüli* ascribunt, quòd Arca Domini in Cariath-Iearim translata, nondum regnante Saule, ibi per 20 annos constiterit, donec à Dauide rege submota est. Nam si intra 20 annos Saül regnare cœpit & desiit, non 30, sed pauciores viginti regnauit. Quanquam de illo loco suprà paulo aliter in Heli.

Saül Dei fauore destitutus, sibique relictus, spiritu melancholico, iuxta Hebr. iuxta nostros verò, spiritu maligno correptus est, à quo pulsu citharæ Dauidicæ recreabatur.

Samuëli fuisse superstitem duobus annis, nostri ferè colligunt è 1 Reg, 13. At quatuor duntaxat mensibus Hebræi.

Dauid metu Saülis duodecies sedes mutat à cap. 19 Reg. 1.

Venit primum ad Samuëlem in Ramatha, à quo ductus est in Naioth. Inde venit in Nobe, ad Achimelech Pontificem. Inde

Anni Diluuij. 1380 — 1420

Anni mundi. 3066 — 3106

SAMVELIS ET SAVLIS SÆCVLO.

Anni Diluuij. 1380 — 1420

Anni mundi. 3066 — 3106

SAMVELIS ET SAVLIS SÆCVLO.

Inde ad Achis regem Geth, à quo tanquam furiosus non est admissus. Posteà trans Iordanem ad Regem Moabitarum, *1 Reg. 20*, donec monitu Gad prophetæ in terram Iuda regressus vitæ periculum adiit.

Sexto in desertum Ziph, septimo in desertum Engaddi. *Ibid. c. 24.* Octauo in desertum Pharan, *c. 25.* Nono timens ne caperetur ex eo cõcessit iterum ad regem Achis in Geth, à quo Siceleg oppidum obtinuit, atque inde prædatum in fines Amalec irrupit. *c. 27, &c.*

Post Saülem victum & interfectum Philistim sese insuderunt in multas vrbes Israel *1 Par. 10*, inter eas Bethlehem, c. 11, easque possederunt, quousque à Dauide penitus extruderentur. *Ibid.*

Saülis tempore filij Rubẽn prælium cum Hagarenis commiserunt & Orientalem plagam terræ Galaad eis eripuerũt, *1 Par. 5.*

Profana tempore Samuelis, & Saülis.

Bœotij ex Arno vrbe Thessaliæ pulsi Bœotiam occuparũt, 60 annis post bellum Troianum. *Thuc. lib. 1.*

Ad eadem tempora reuocantur Minyæ à Pelasgis è Lemno pulsi. Denique quicquid Græcia mendax ausa est in historia post heroicum sæculum, de variis Laconum, Atheniẽsium, & cæterorum Græcorum coloniis, & effusionibus, vt ab ipsis multi populi videantur nati, priusquam ipsi essent in orbe noti. Sed bene habet, quòd suas res priscas primis Asiæ littoribus, & angulo Occidentis Europæi circumscribunt, ne mendacij ab Orientalibus conuincantur, penes quos rerum magis memorabilium memoria literis mandata erat.

Alba longa conditur. Mycenarum regnum finit.

Sed à bello Troiano omnia ferè fabulosa vsque ad Cyrum. Quin etiam paucissima narrantur de toto illo 600 annorum spatio, magna literarum inscitia externos, præsertim Europæos & Afros, occupante.

Lacedæmonij nouum regnum hic incipiũt per Euristeum an. 42. & Corinthij per Aliten siue Alethen luctatorem, qui Corinthum secundo condidit siue ampliauit 952 annis antequam à L. Mummio Cos. destrueretur. *Velleius Pater.* Regnauit Corinthi an. 35.

Peloponnesij & Athenienses dimicant. *Ibid.*

Heraclidæ in Peloponnesum descendunt.

Codrus Melanthi filius, decimus & vltimus Atheniensium rex, morte sua Peloponnesiacum bellum diremit, se pro Repub. deuouens. Post eum Athenienſium Respub. tandiu per magistratus est administrata, quousque Solon legislator electus est. *Iust. lib. 2.* Cum eo regnum Heraclidarum ab Hercule descendentium destructum est. *Eusb.*

Etiam hic Britanni siue Angli nugantur suam Albionem tum Britanniæ nomen consecutam à Bruto Ascanij filio, quem aiunt primum regnum illic auspicatum, cùm antea à Gigantibus habitaretur. *Nangiac.*

Anno 70 post captam Troiam, Dores Peloponnesum obtinent. *Thucid.*

Regnatum est in Hispania vsque ad 75 annum captæ Troiæ. Inde in prouincias & priuata ciuitatum dominia conuersa est, donec Carthaginenses, & post eos Romani prænaluere.

Anno 80 post captam Troiam Heraclidæ reuersi in Peloponnesum, Pelopidas expellũt ac regnant. *Velleius Pater. Plutarc. in Homero.* Regnante Tisameno Orestis filio. *Pausa.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

	Anni Diluuij.		Anni mundi.
in Laconicis, annis 328 ante primam Olympiadem. *Diodor. præfat. hist.*			
Aristodemus ex Heraclidis primus, regnat apud Lacedæmonios. *Ibid. Euseb.*		18	
Iones profugi Athenas se contulerunt. *Euseb.*	1420	*Regum autem post Saülem primus.*	3106
Amazonum & Cimmeriorum in Asiam incursus. *Euseb.*			
1 DEINCEPS cum Regũ & Pontificũ successione coniungam perpetuam prophetarum seriem vsque ad captiuitatem, vt doctrinæ & cathedræ Mosaicæ perennis successio appareat.	3. Reg. 5. 1. Par. 3. 1460	1 DAVID imperauit an. 40.	3146
Præponunt aliqui Isbaal, qui & Isboseth Saülis filium, qui regnauit septem annos & menses sex (nam quod 1 *Reg.* 2, *v.* 10. scribitur, *Regnauit duos annos super Israël*, Præteritum illud est pluisquam perfectum, q. d. iam regnauerat duos annos quando hæc gesta sunt, quæ illic narrantur. *R. Leui.*)			
Verum nõ desinebat regnare Dauid in Hebron super tribum Iuda, quousq; post septem illos annos & semis rex vniuersorum Israelitarum electus est, & ad id tertiò vnctus in Hierusalem, in annos 33, ætatis circiter trigesimo 1 *Par.* 3.		*Abiathar Pontifice.*	
Crebris interim præliis inter Abner & Ioab duces Regum Isbaalis & Dauidis concursum, donec mortuo Isbaale natu maiores publico consensu regnum totius gentis ei detulerunt. 1 *Reg.* 5, 1 *Par.* 11.			
Ter vnctus fuit, primum in Bethlehem per Samuelem cum oues pasceret, iterum in Hebron post mortem Saülis. Tertiùm in Hierusalem post mortem Isbaalis.		*Asaph, Heman, Ieduthun, Nathan & Gad Prophetis.*	
Primum deinde opus, quòd Iebuseum statim è Hierusalem pepulit & arcem Sion occupauit, ibiq; domum Cedrinam sibi & posteritati ædificauit. A quo tempore Hierusalem regni metropolis facta.			
2 Arcam Domini, ab annis 20 in Cariat-Iearim in domo Aminadab considentem, in domum Obed Edom Leuitæ Gettei, magna solennitate & procerum concursu intulit. 1 *Par.* 13.			
3 Profectus in se Palestinos fugauit. 2. *Reg.* 5, 1 *Par.* 14.			
4 Palestinos iterum vicit. *Ibid.*		*Eupalo Assyriorum 30 rege an. 38. deinde 31. Laostene an. 45.*	
5 Arcam è domo Obed Edom Leuitæ in Sion cum Plausu retulit in Tabernaculum, quod ei tetenderat, 1 *Par.* 15.			
6 Cum otium ab hostibus haberet, consuluit Nathan de templo ædificando, sed de eius consilio negotium ad successorem reiectum est.			
7 Multa bella gessit prosperè, humiliauit Philistheos, percussit Moab, Syros posito in Syria Damasci præsidio & tributo, Idumeos, &c. 2 *Reg.* 8.			
8 Bellum Ammoniticum, in quo per speciem honoris, neci Vriam Bethsabeæ maritum neci obiecit, indéque Bethsabeam sibi copulauit, 2 *Reg.* 11.			
9 Duo inde bella ciuilia, contra Absalom, deinde Sebam.			
10 Quatuor inde bella contra Palestinos, vnum irrumpentibus Palestinis in Israel. Secundum & tertium in Gob contra eosdem. Quartum in Geth, atque omnibus in locis fœliciter pugnatum, 2 *Reg.* 21.			
11 Populum recensuit ad decies cẽtena & trecenta ciuium millia. Quod opus cùm Deo esset inuisum, ex iis pestilentia trium dierum, 70 millia absumpsit.			
12 Odas, Hymnos, Psalmos, & omnis generis Cantica, condidit vario metro. Quosdam trimetros, alios pentametros, tetrametros, hexametros, &c. ad instrumenta musica decem generum. (*Kimhi è Talmudicis in Psal.* 4.) Ex eo ergo & Mose poëmatum est origo.			
Eos	1460		3146

Anni Diluuij.		Anni mund.	
1420		3106	Eos cantare Sabbatis præcipuè, & cæteris festis Leuitas docuit. Instrumẽtum præcipuum erat Kinnor, decem chordis constans, & plectro egens. Hinc Nablum duodecim sonos modulósque habens, tractatum digitis. Cymbala ærea lata grandiáque (*Ioseph. li. 7. Antiq. cap. 10.*) Cæterorum ratio intercidit, vt Hebræi in Psalmos fatentur.
	Euristeo primo rege Lacedæmoniorum an. 42. deinde Argi an. 1. & Arbestrato an. 35.		Ex lucubrationibus & Psalmis decem horum suum Psalterium in quinque libros distinctum perfecit Adæ, Melchisedech, Mosis, Ethan Orientalis, Asaph, Heman, Iduthun, & trium filiorum Choræ, Asir, Elcanæ & Abiasaph, *In Talmud Tract. Baba Bathra cap. 1.* Cæteros agnoscens, loco Adæ & Melchisedech vnum Salomonẽ ponit Hieronymus prolog. in Psalterium. Græci verò etiam Ezram, Aggeum, & Zachariam addunt. Nam solum Dauidem omnium esse auctorem repugnat ipsorum inscriptionibus, phrasi & stylo.
	Alethe primo Corinthiorũ reg. an. 35. deinde Ixione an. 37.		Solus Iulianus Apostata pietatis odio apud Cyrillũ lib. 7, contra eundem, inficiatus est, fuisse poësim apud Hebræos. Intercideratque quidem eius scandendi ratio ipsius temporibus, quemadmodum & hodie magna ex parte Pindari & similium: at non propterea desierunt scribi metricè toti ferè hi sex, Iob, Psalmi, Prouerbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum & Threni, præter innumerabilia cantica & versus, qui in reliquis sacris scriptoribus interseruntur, vt Exod. 15. Deut. 32. Iud. 5. & 6. Esa. 5. 38. & Abac. 3.
			Mensuræ siue metri rationem & proportionem conati sunt nominare Iosephus in Dauide & Salomone. *Euseb. libr. 11. de Præpar. Hieronym. cum alibi, tum ad Paulam Vrbicam, Isidorus, &c.* Hebræi hîc sunt muti. Nam scandendi modum fatentur se ignorare. Hoc vnum aiunt in Tractatu Sopherim siue de Scribis, versus Canticorum siue carminum Biblicorum non paucos in suum statum iuxta mensuræ rationem à Scribis restitutos, cùm antea fuissent à librariis confusè & permixtè scripti. Solus R. Mose Habib, quod sciam, sic eam attigit.
	Medone Archonte primo Athenarum an. 29.		Carmina veterum sacra, vt in Psalmis, Iob, Prouerbiis, sunt districha. Alia autem mensurantur certo syllabarum numero, ita vt prior versus posteriore, nunc sit longior, nunc breuior, prout genius componentis tulerit. Alia mensura constant æquali, nisi quod interdum versus prior à posteriori differt numero quidem syllabarum, sed non tẽporum. Nam illud discrimen supplent per aurium consonantiam & gutturalium motiones, aut absorbẽt inæqualitatem vocis lenocinio & melodia (vt cùm apud Latinos & Græcos pro Iambo Tribrachus, pro Spondeo dactylus vel anapestus, pro dactylo proceleumaticus, &c. ponitur) Hoc postea illustrat exemplis è Psal. 119. 146. Prou. & Iob 6.
			Culpa videtur in Masoritas conferenda. Nam dum distingunt diligentius versus per sententię (quam conceperãt) membra & periodos, metra siue mẽsuras versuum non modo neglexerunt, verum etiam confuderunt atque miscuerũt, quas fortasse propius seruauerãt 70. Vt non mirum sit, si inter vtrosque nonnunquam distinctionum in notandis versibus varietas reperiatur.
			Nathan vates prædicit Christum venturum, qui Ecclesiam ædificaret, 2 *Reg.* 7. Post Samuelem Dauidis gesta conscribit, *in fine 1 Paralip.*
			Dauidem adulterij arguit, Salomoni regnum procurat. 3. *Reg.* 1.
1460		3146	Eius nomine Dauid vnum è quatuor filiis in Hierusalem de Bethsabea filia Amihel susceptis, Nathan appellat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 *Reg.5, & 1 Paral.3.* Ex quo orta est virgo Maria. *Luc.3.* Quemadmodum ex altero Bethsabææ filio Salomone, Ioseph Christi adoptiuus pater originem accepit. *Mat.1.*

Hic autē Nathan proximus erat frater Salomonis è Bethsabea. Ita eius linea erat regno proxima, Ex quo intelligimus Christum ex parte Patris adoptiui & veræ matris regni Dauidis fuisse proximum & legitimum hæredem.

Hinc claret Lyranum errasse, cùm scriberet Matt 1. Nathan, ex quo ortus recēsetur Christus non fuisse filium Dauidis naturalem, sed adoptiuum. Neque enim intellexit hūc Nathan alium fuisse à Nathan propheta.

Præter hos duos habuit Dauid filios alios numero 17, nominatos, 1 Par. 3, è septem vel octo vxoribus. Nam multo plures habuit è concubinis. i. vxoribus vsuariis, *Ibid.*

Abiathar Pontifex: *1.Reg.22.* Hunc & Sadoc temporibus Dauidis summos sacerdotes fuisse tradit R. Selomo, 1 Par. 27. Sed vltimo capite eiusdē libri se exponit. Nempe Abiathar quòd vnxisset Adoniam in regem fuisse depositum, & Sadoc vnctum, vt Salomonem vngeret.

Kimhi, Ibid. cap. 27 initio regni ante istos Ioiadam probat fuisse illo officio functum è 1 Par. 12.

Gad Propheta monet Dauidem vt fugiat in Hareth, 1 *Reg.22*, eique nuntiat Deum iratum, quòd populum numerasset, *2 Reg.24*, prædicit locum templo destinatum fuisse montem Moria. Dauidis gesta perscribit *in fine 1 Paral.*

Asaph cum fratribus nobilis Musica & sacra eruditione, 1 *Par. 6*, auctor duodecim Psalmorum. *Kimhi præfat. Psal.* de stirpe Gersom filij Leui.

Heman nepos Samuēlis, celebris & musicæ & doctrinæ sacræ nomine. 1 *Paralip.26.& 6.* Inter 11 Psalmorum conditores numeratur. *In Baba Bathra.* de stirpe Caath filij Leui.

Ethan de tertia stirpe Leui, nempe Merari Archimusicus insignis, 1 *Par. 6.* cui nonnulli Psalmi dicantur, vel scribuntur.

Gad & Nathan prophetæ disposuerunt cum Dauid res ad templum pertinentes. *Seder cap.20.*

Eos post Samuelem nactus est Dauid rerum suarum scriptores, 1 *Par.vlt.*

Præter Tabernaculum à Mose constructum, alterum Dauid fabricat in monte Sion. 2 *Reg.16.* In quod arcam infert constitutis Asaph & aliis cantoribus ad quotidianas preces peragendas, 1 *Par.* 15 & 16, relictus interim in Gabaon tabernaculo fœderis, altari æneo, candelabro, mensa, igne cœlitus delapso, vsque ad dedicationem templi, id est, annum 10 vel 11 Salomonis.

Nam in excelso Gabaon Dauid ad Tabernaculum Mosaicum, Sadoc Sacerdotē & fratres eius ad peragenda quotidiana sacrificia manè & vesperi reliquit, 1 *Par.* 16 cum Heman & Ieduthun, cantoribus.

Priuatim habebat suum sacerdotem Hiram Hiraītem, 2 *Reg.20.*

Sadoc item & Abimelēc filium Abiathar, 1 *Par.*18, suum Prophetam Gad, 1 *Par.* 21, suum sapientem Heman, 1 *Par.*25.

Testamento legauit quæcunque satis essent ad ædificationem templi, cuius etiam exemplar & descriptionem Salomoni reliquit, 1 *Paral.vlt.* Salomonem filium inpij præceptoris Nathan Prophetæ manum & disciplinam dedit. *2.Reg.12.* Primo anno regni constituit rem diuinam, & perfecit, quæ extant 1 *Par.*15 & 16. 2 *Reg.6.*

Forma

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1429		3106
	In Europa.	
	Sicyoniorum Corace rege decimo sexto, deinde Epopeo, an 35.	
	Latinorum Æneas Syluio, an.3, deinde Alba Syluio, an.29.	
	DAVIDIS SÆCVLO.	
1460		3146

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1420		3106
	DAVIDIS SÆCVLO.	
1460		3146

Forma Veri principis, non Cyrus Xenophontinus, Regnum enim auspicatur à restituendo & reformando cultu Domini. Toto vitæ tempore etiam inter grauissima bella in loculis reposuit necessaria, ad decus tanti templi. Denique Salomonem obstrinxit ad eius exædificationem. Finem regni pietate terminauit, vltimo vitæ anno, custodias & ministeria cleri restaurans, sacerdotia & statum religionis ordinans. *1 Paral.26.* Semper fauit musarum piis cultoribus, vt Ieduthun, & aliis, qui partem Psalmorum conscripserunt. *Ibid.* rem bellicam constituit, fortes & strenuos præcipuis honoribus & muneribus affecit, inter quos 30 fortissimi excelluerunt, 1 *Paral.*11. In extremo morbo aulicos suo limine excluſit, prophetā Nathan & similes intromisit. 3 *Reg.1.* Verbum Dei habens in ore, pietatem & Dei metum commendans. Deo denique benedicens, animam reddidit. 3 *Reg.2.*

Annis septem in Hebron regnauit, & 33 in Hierusalem. *2 Reg.5.*

Anno regni & vitæ vltimo, statū & formam sacerdotalis & Leuitici ordinis, præsertim è iudicio Nathan & Gad, cōponit, redigitque in certum ordinem res & officia. *Seder cap.* 14 & 20. Diuisit in 24 classes, vetuitque ne alij aliorum ordinem perturbarent. Antea quisque Leuita, vndecunque Hierosolymam venisset, quolibet tempore habebat potestatem ingerendi se ministerio, citra discrimen. Deut. 18. vers.7. *Ioseph. Antiq.lib.7 c.9*, id est, ea perfecit quæ narrantur, 1 *Par.* 22, & *quatuor sequentibus.*

Præbuit specimen futuræ virtutis & fortitudinis, dum à prima iuuētute leonem, vrsum, & gigātem Goliath mira audacia confecit, 1 *Reg.17.*

Suo exemplo triginta septem Heroas reddidit, quorum minimus nullo comite poterat exercitum magnum vel fundere, vel certè sustinere, *2 Reg.23. Ioseph.lib.7 Antiq.cap.10*, de qualibus Martial. Acies Vmbone repellunt.

Paleſtinos, Idumeos, Ammonitas, Moabitas, Damascenos, Syros, Sophenios, vicinos denique populos ad Euphratem vsque, sibi vectigales reddidit. Postea etiam traiecto Euphrate Mesopotamios vicit, ampliſſimam imperij molem Salomoni relinquens. *Ioseph.lib.7 Antiq. cap. 5. & seq. & lib.Reg.& Paralip.*

Iebuseis autem Sion eripuit, & montē illum struxit tam sumptuosis & crebris ædificiis, circumpositis mœnibus, vt vrbem fecerit de suo nomine vrbem Dauid appellatam. *1 Par.11*, siue Hierusalem superiorem. Nam inferior & antiqua ad radices montis Sion iacebat.

Montis illius reliquam partem ædificauit Ioab. *Ibid.*

Eius fœlicitati plurimum nocuit adulterium cum Bethsabea, multāsque calamitates importauit. 1 Quòd filiū ex ea susceptum die septimo amiserit. 2 Quòd Amon eius primogenitus sororem fratris sui Absalom constupraverit. 3 Quòd Absalom ad vindicandā sororem, Amonem interfecerit. 4 Quòd Absalom in Hebron regnum contra ipsum, Israëlitis ad eum confluentibus, occuparit. 5 Quòd idem relictas Patris decem concubinas Hierosolymis violauerit. 6 Quòd denique aliud bellum ciuile Seba susciterit.

In insignibus (quod sequuti sunt deinceps Reges Iuda) gerebat leonem. Sic antea vexillum castrorum Iuda in deserto. Sic deinceps Regum Iuda annuli signatorij. *R. Abraham in Cab. historica.* Eò fortasse alluditur in Apoc. Leo de tribu Iuda, id est, Christus.

K

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nummos argenteos cudi iubebat pondere dimidiæ vnciæ, in quorum vno latere forma esset vasculi manna pleni (quale in arca fuerat repositum) cum hac scriptura, *Sekel Israël*, in altero Rami, qualis in virga Aaronis fronduerat, cũ hac, *Ierusalaim Kedosá*. Similem se vidisse in terra sancta scribit R. Mose Gerundensis com. in finem Pentateuchi, & hæc rempora ostẽtare ex eo colligit, quia cuius signatúsq; erat totius Israëlis nomine. Item quoniã Hierusalem ipsis 12 duodecim tribubus æqualiter tum significabatur fuisse regia & sancta. Deniq; quia literis Samaritanis. Nam eiusmodi erat literatura Hebraica, ante decẽ tribuum à duabus secessionẽ.

Quatuor millia cantorum instituit postquam arcam è domo Obed-Edom in tentorium ad id in monte Sion structum transtulisset, quorum principes tres fuerunt, Asaph, Heman, Ieduthun musicæ & aliarum disciplinarum, Prophetiæ & sanctitatis laude clarissimi. *Seder Olam. 1 Par. 6.* Eorum nomine multi Psalmi extant. Ethan additur, *1 Par. 6.*

Cantores, Leuitas alios & sacerdotes ditauit amplissimis redditibus, etsi anteà suas haberent vrbes, villas, agros, Palatia (שׁוּרוֹת 1 par. 6) in singulis tribuũ sortibus, multis parcẽs sumptibus, vt Dei cultus celebrior esset ac solennior. *Ibid.*

Vt per vices officio fungerentur & variis instrumentis Deũ laudarẽt, cytharis, psalteriis, & cymbalis. Nam ad Mosaicas tubas alia instrumẽta musica adiecit, *Ibid. c. 23, 24 et 25.*

De filiis Isachar erant viri eruditi, qui nouerant singula tempora, ad docendum quid facere deberet Israël. *1 Par. 12.* id est, è veteribus Rabbinis, Mathematici, qui scirent intercalare annos, fastos constituere, siderum conuersiones & cursus supputare, quales multi florebant tempore Ezechiæ. *R. David ibid.*

Iam tum Iudæi sese dispersérant per multas Orientis regiones. Verbi gratia à fluuio Aegypti Nilo vsque ad introitum Hamath (id est, Epiphaniæ, vel iuxta alios Antiochiæ) *1 Par. 13.*

Profana Rege Dauid.

Iones duce Neleo, Androclo, & cæteris Codri filiis in Asiam migrarunt, & duodecim vrbes Ephesum, &c. in minori Asia, & vicinis insulis condiderunt an. 522 antequam à Cyro vincerentur. *Herod. lib. 1.*

Lydij maris imperium tenent.

Ne Scoti Anglis videantur multò inferiores, hìc Albanactum Regem suum primum fingunt.

Medon Codri nouissimi Regis, qui mutata veste à Lacedæmoniis interemptus est, filius primus Archon Athenienſium, à quo posteri Medontidæ dicti vsque ad Caropem. *Velleius Pater. lib. 1.*

Tyria classis pollens mari in extremo orbis nostri termino Gades condit, & post paucos annos Vticam in Africa, *Ibid.*

Peloponnenses iterum contra Atheniẽses bellũ mouent.

Ixion secundus Corinthiorum rex an. 37.

Argis secundus rex Lacedæmoniorum an. 1. Argestratus deinde an. 35.

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1420		3106
	Secunda Synodus, Sadoc & Abimelech filio Abiathar pontificibus, 1 paral. 24 (Nempe vices gerebant Abiatharis summi pontificis) Gad videte et Nathã propheta 2 par. 29. In ea cõgregauit Dauid omnes principes Israël, sacerdotes & Leuitas. De reformanda Ecclesia, & Ecclesiæ ministeriis, Sacerdotibus in 24 ordines distinguendis, Leuitis in diuersa templi ministeria, officia, sortes distribuendis, &c. 1 par. 24, 25, 26. Hoc tangit Ioseph. lib. 7. Antiq. c. 9. vbi docet Dauidem reformasse institutum Mosis (Deut. 18, vers. 7.)	
	19 *Regum autem 2.*	
1460	ſ SADOC primus Pontif. templi, quod Salomon ædificauit, *3. Reg. 2* viuo Dauide electus & inunctus, vt vngeret Salomonẽ Abiathare à comitiis per Dauidẽ indictis deposito, quia Adoniam vnxerat contra Dei oraculum, & Danidis testamentum, *1 Par. vlt. & ibid. R. Selomo.*	3146
3. *Reg. 6.*	ſ SALOMON templũ ædificare cœpit, an. 4.	3150
1464		
	Denique Azarias, *1 Paral. 6.* Vbi Catalogus Sacerdotum de stirpe Eleazaris. In quo, quia non tam successio summorum	
1464		3150

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
1460		3146
	Sadoc Pontifice.	
	Laostene rege Assyriorum 31. an 45.	
	SALOMONIS SÆCVLO.	
1464		3150

rum Pontificum, quàm sacerdotum illius generis, texitur (cùm Pontifices etiam sumpti sint è stirpe Ithamaris secundo geniti Aaronis, pro Cleri, principum & populi affectu) Summos Põtifices tibi in cõtextu numerabimus, è breuioribus Hebræorum Chronicis. Alioqui eorum nominandorum diuersa est ratio, tam in chronicis Iudaicis & Iosepho, quàm in libris Regum & Paralipomenon. Modo enim nominatur Pontifex, qui pontificatum administrare debuit, è prima Eleazaris stirpe, modo ex altera, qui reipsa, principum temeritate, administrabat. Priore modo *1 Paral. 6* successiones Pontificum describuntur. Nempe secundum filiorum ex Patribus seriem (nulla habita ratione vsus & functionis) ab Aaron vsque ad Azariam Pontificem, ab Azaria vsque ad Iosedec, qui in captiuitatem ductus est, cuique post reditum succeſsit filius Iesus Domini nostri typus, *Zac. 3.* Cuius successio *Nehe. 12* ad vsque Iaddum Alexandro magno obuiam profectum memoratur, vt Synagoga perenni & continua serie ad Christum summum Regem & Pontificem perduceretur. Istius successionis tantam esse vim intellexit Andronicus Iudæorum contra Samaritanos hæreticos patronus, vt ex ea apud Ptolemæum regẽ, Hierosolymitanam cathedram veram esse Mosaicæ ecclesiæ sedem, non Garizeam euicerit. *Ioseph. lib. 13. Ant. cap. 6.*

Antea illis in locis sacrificare fas fuit, vbi Arca vel Tabernaculum à Mose fabricatum constiterat.

Hebræi colligunt è cap. 12. Deut. licuisse vbilibet sacrificare, quo tempore versabantur in deserto. Post ingressum in terram, tantùm in Silo, postquam illic à Iosuẽ tabernaculum fixum fuit, vsque ad Heli sacerdotis & iudicis mortem: sub quo capta Arca, rursum in variis locis offerre licuit, donec extrueretur templum Salomonicum. Nam Arca reddita à Philisteis, translata fuit è Bethsames primò in Cariath-Iearim, secundò in Masphat, tertiò in Galgal, quartò in Nob vrbe Sacerdotum, quam euertit Saül propter Achimelec, quintò in Gabaon, sexto in domum Obed-Edom, septimò in domum Dauid, octauò in Salomonis templum stabile & immotũ Nam fuisse arcam in Silo, Nob & Gabaon reperias apud Kimhi *1 Par. 15 v. 18.*

Arcæ tamen stationes paulò aliter commemorat ipsemet Kimhi in Psal. 24. & *1 Paral. 17.* Arca (inquit) translata est de deserto in Galgal, de Galgal in Silo. E Silo in terram Philistim. Illinc in Bethsames. E Bethsames in Cariath-Iearim. E Cariath Iearim in domum Obed-Edom, è domo Obed-Edom in vrbem Dauid. Denique in Sanctum sanctorum tempore Salomonis.

Transilit à Cariath-Iearim, ad domũ Obed-Edom in Gabaa, quasi in Matsphat, Galgal, Nob, Gabaon, tensum esset duntaxat tabernaculum, arca autem hæreret in domo Obed-Edom, tertio loco, postquam à Palestinis fuisset remissa.

Quod sanè cõfirmat 1 Par. 17. Quandiu (inquit) arca fuit in Cariath-Iearim, Tabernaculum & altare erant alibi, nempe in Nob & Gabaon. Potuit interserere, in Masphat, in Galgal, in Nob, denique in Gabaon.

Ionathan & Iddo prophetæ. Aliqui addunt Agur è cap. 30 Prouerb.

Calcol & Dorda fratres sapientiæ, philosophiæque encomio insignes. *Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Sapientes Orientis celebrantur. *3. Reg. 4.*

Vt Dauid Græcorum lyricis, ita Salomon Dramaticis antiquior est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sub finem ætatis amissum per idololatriam Spiritum S. recepit & scripsit prouerbia, vbi sanctæ vitæ præcepta dat, Canticum Canticorum, id est, Drama siue parabolam de intima Dei vel filij Dei cum sponsa Ecclesia coniunctione atque charitate, denique Eęclesiasten, de mundi contemptu. *Seder.*

Ecclesiasten continere pœnitentiam Salomonis, cùm de ante acta vita, tum maximè de idololatria, inque eius resipiscentiæ testimonium editum esse Hebræi putant. Cuiusmodi etiam narrat de Prouerbiis, *Hierony. in 43. Ezech.* Ipse externi templi fabricator Salomon peccauit & Deũ offendit, licet postea egerit pœnitentiam scribens Prouerbia, in quibus ait nouissimè, Ego egi pœnitentiam, & respexi vt eligerem disciplinam.

Cætera eius opera innumerabilia *3 Reg. 4* interciderunt. Philosophatus est à Cedro, quæ alias arbores celsitudine vincere conatur, ad hyssopum vsque fruticum minimam. Octo millia librorum composuit, nempe 5000 odarum & carminum. 3000 Dramatum, parabolarum & εἰκόνων. Quo tempore in Aegypto omne doctrinæ sapientiæque genus florebat. *3. Reg. 4. Ioseph. li. 8. Antiq. cap. 2.*

Inter illos erat liber precationum siue pręcantationũ, quo docebat modum depellẽdarum ægritudinum. Illum esse puto, quem R. Kimhi inscribit de morborum curationibus è Talmudicorum traditionibus com. in cap. 4. 1. Reg. quo maiores vsos ait instar Hippocratis & Galeni. Reliquerat & librum de exorcismis siue adiurationibus ad fugandos dæmones. Nam facultatem contra dæmones callebat dono sibi diuinitus inspirato. *Ioseph. lib. Antiq. 8. cap. 2.* quem Origenes tractatu 35. in Matth. sua ætate extitisse significat.

Hinc detegitur igne vindicanda Magorum nostri temporis impostura, qui nomine Salomonis abutuntur ad dæmones euocandos, cùm è cõtrario eos non euocare, sed pellere suis libris docuerit. E quibus exorcismos Vetus synagoga desumpserat in dæmoniacorum solatiũ & liberationem. vsurpatos Christi sæculo Act. 19. & adhuc vim habentes Iosephi temporibus inspectante miraculum Vespasiano. *lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Nempe quendam modum exorcisandi condiderat, quo dæmones adiurati ex obsessis pellebantur corporibus, cui officio mancipati Exorcistæ vocabantur. *Dist. 21. §. 1. Zonar. tom. 1. cap. 58.*

Libri ergo Salomoni impiè attributi sunt, qui inscribuntur Salomonis incãtationes, 2 clauicula Salomonis, 3 Annulus Salomonis. Nam eorum primus apertè est sceleratus, medius continet elementa & institutiones magicas, éstque veluti clauis Magiæ ad dæmonas circulis, characteribus, variis figuris, ceremoniis, & eiusmodi absurditatibus illiciendos, etiam si ita incipiat. Initium & finis libri huius, est timere Deum. Tertio doceri aiunt, quo pacto dæmon in gemmam annuli accersatur & illigetur,

Templum à Salomone constructum annis cẽtum & quadraginta tribus, priusquam Tyrij Carthaginem coloniam conderent. *Ioseph. libr. 8. Antiq. è Tyriorum annalibus, & libr. 1 contra Appionem.*

Apud Aegyptios regnabat Vaphres. *Euseb. lib. 9. de Præpa. ex Eupolemo.*

HAC

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1460	∴ ∴	3146
	Ionathan, Iddo & Ahia Silonite prophetantibus.	
	⁂ ⁂	
	Argestrato Lacedemoniorũ & Labote an. 37.	
	∴ ∴	
	Ixione & Agelao an. 37, Corinthiorum.	
	∴ ∴	
	Agasto an. 36. Atheniensium Archonte.	
	⁂ ⁂	
	Latinorum Ægypto siue Ati Syluio, an. 24.	
	⁂ ⁂	
1464	*Sicyoniorum Epopeo rege decimo septimo.*	3150

Anni Mundi.

HAC QVARTA AETATE DOCTRINAM ECCLESIAE FVISSE PERPETVATAM SIC DOCETVR ex ipsius Scriptoribus & Prophetis.

2670

QVARTA etate sacra doctrina & vetus religio non modo perpetuatur, verum etiam mirè illustratur, amplificatur & crescit. Nam lex data pro remedio quodam aduersus falsas religiones & Idolomanias omnia obruentes. Vnitas Dei. *Exod. 20. Non erũt tibi dij alij coram me. Deut. 6. Audi Israel Dominus Deus tuus, Deus vnus est, 32. Videte quod ego solus & non sit alius Deus prater me. 4, Dominus ipse est Deus, & non est alius præter vnum, &c. Quod repetit Dauid Ps. 17, 85, 82, &c.* Trinitatis mysterium. *Deut. 4. secundum literam Hebraicam. Quenam est gens, quæ habeat Deos tam propinquos sibi. 5. Audiuimus (inquit populus) vocem Deorum viuentium, qui de medio ignis loquitur. 10, Dominus Deus vester ipse est Dy Deorum, & Domini Dominantium. Ios. vlt. Non poteritis seruire Domino, quoniam Dy sancti est. 2 Reg. 7, Israël gens in terra, propter quam iuerunt Dy, vt redimerent sibi eam, ad quod explicãdum, 1 Par. 17 scribitur Init Dy. Psal. 11, rectum viderunt vultus eorũ (τὰ πρόσωπα, personæ & hypostases) quod R. Iaphet citante Abben Ezra eum similibus locis confert ad mysterium Triadis illuminandum. 54 & 116, Dominus est susceptores mei, Dominus est adiutor mei, 58 vtique sunt Dy iudicãtes in terra. Ps. 29, tribuite Domino filij Deorum tribuite Domino gloriam, 89 quis assimilabitur Deo in filiis Deorum. 1. in angelis à Patre, Filio & Spiritu Sancto procreatis. 47 Dy fortes terræ vehementer eleuati sunt, 136 Cõfitemini Dominis Dominorum. 149 Lætetur Israel in factoribus suis. Præter infinita alia huius arcani semina, in quibus passim per totam Scripturã Deus nũc firma & numero singulari,* Ia, El, Elion, Eloah, Adon, יהוה *ob singularitatẽ vnitatemq; essentiæ, nunc plurali* Elohim, Saddai, Adonai. Elim, Elohe Tsebaoth, *propter pluralitatem siue terniorem personarum vocatur & inuocatur, in quibus etiam seorsim* Dei filius & Spiritus S. *insinuãtur. Exod. 33. Dei filius Mosi, Ego ostendam (ait) omne bonum tibi, & vocabo nomen Domini (i. Patris) coram te, & alibi: Ascende ad Dominum (i. Patrem) in montẽ. Quin et Deus ipse, Exod. 23, attribuit Angelũ Israëli, vt eum obseruet, eius vocẽ audiat, & intra se nomen suũ Tetragrammatũ habeat. Mitatron Cabbalici appellãt, mira de eo narrantes, vt Elias in suo Tisbi attingit, Iesum Apost. Iudas et Paulus, 1 Cor. 10, quem scribũt Israëlitas ex Ægypto eduxisse, et in terrã sanctam introduxisse. Psal. 44, 96, 102, 109, &c. de eo sunt toti, sed nec Psal. 2, à filij vocabulo abstinet, &c. Quantum ad* Spiritũ S. *Exo. 35, Impleui eum Spiritu Dei, Num. 11, super Eldad & Medad requieuit Spiritus Domini, vbi Targhũ Hierosolymitanũ, super eos insederat Spiritus S. Ps. 50, 139, 143, &c.* In Christum fides eiúsque expectatio. *Deut. 18, Suscitabit vobis Prophetã, &c. Num. 24. Orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israël, vbi Onkelos Chaldæus, Et magnificabitur Messias, Exo. 12. Nox ista est obseruabilis Domini, quando eduxit eos de terra Ægypti, vbi Targhum Heros. Moses eduxit de medio deserti, Rex autem Messias de medio Romani exilij. Hic quemadmodũ ille, loquetur in summitate nubis. Verbum autem Domini loquitur inter vtrumq; ipsis pariter ambulantibus. Hæc est nox Paschæ, &c. Nu. 11. Eldad & Medad vaticinantur in deserto: uempe de Christo, Gog & Magog ex eodem Targhum. Num. 24, efferetur regnum illius, Targhum idem, & magnificabitur regnum ipsius Regis Messiæ. De quo & complures Ps. vt 2, 21, 44, 68, 71, 88, 108, 109. 131, &c. 2 Reg. 7. Præterea articulus fidei Iudæorũ 12. vbi illi, Est necesse (inquiunt) credere in Messiam, eum amare, orare pro ipsius aduẽtu, quemadmodũ nunciatum est per os Prophetarum omnium ab ipso Mose ad vsque Malachiam. Quicunque enim de eo apud se dubitat, mendacij arguit vniuersam legẽ, quæ Messiam sperare certo iubet in sectione Balaam (Num. 24.) & in sectione, Vos statis hodie (Deut. 29 & 30) Denig; caput Helec in Talmud tractatu Sanedrin, & cap. 11 Maiemonim.* Figuræ per totum Leuiticum & Iosuë, per totam historiam Samuelis & Nathan. 3. primi & secũdi Reg. item in crucifragio, extensione manum Mosis in crucis formam, serpente aheneo, arca, quæ crux erat contracta, &c. Exod. 12. Num. 9, 19, 21. Deut. 28, 32. Sacerdotium externum, publicum ministerium & eius varij ordines, *Exo. 29. 1 Par. 6, 9, 23, 24, 25, 26, quibus capitibus Leuitæ diuiduntur in sacerdotes, doctores, iudices, siue diaconos, cantores, siue psaltas, Ianitores, denig, thesaurarios siue sacristas. Deut. 17 et 18.* Totus denique Leuitic. Benedictiones Sacerdotum, *Psal. 117. Cuius rei formula concepta est, Num. 6. Benedicat tibi Dominus, & custodiat te. Ostendat Dominus faciem suam tibi & misereatur tui. Conuertat Dominus vultum suum ad te & det tibi pacem. vbi Hebræi sex necessario requiri docent, 1 vt prostratur lingua sancta, 2 vt stando fundatur, 3 vt alta voce pronuncietur, 4 vt manus attollant sacerdotes, 5 vt versus populum, vel enm qui benedicitur faciem habeant, 6 vt fiat in nomine Dei Tetragrammato. Atque hæc quidẽ in tractatu Talmudico Bircath Cohanim, & prima parte Maiemonim, c. 14. pag. 49. Verum septimum adde, nempe trinam repetitionẽ nominis Domini siue Tetragrãmati, et formam sententiæ atque distinctionẽ, in qua Pater, Benedicat, et custodiat, Filius, ostẽdat faciẽ suã et misereatur, Spiritus S. conuertat vultum suum, & det pacem. Nam hæc trina replicatio erat expressa inuocatio S. Trinitatis.* Vestes religiosæ, & ornamenta sacra. *Exod. 28, 39, 25, 26, 27, 30, 33, 36. 37, 38, 40.* Sacrificia cruenta *in typum Passionis Christi per multa capita Lenitici, multorum generũ, Holocaustum, Hostia pro peccato, Hostia pro delicto, sacrificium pacificum, votiuum, spontaneum, Toda siue confessionis siue laudis, Agnus Paschalis.* Incruenta *in quibus nulla erat effusio sanguinis siue iugulatio, in typũ Eucharistiæ, Ibid. c. 2 & 7, libamina in liquidis, præsertim vno, Num. 6 et 29. Menahoth in aridis præsertim simila. i. ferta, farinacea sacrificia, multorũ generũ vt Panes Azymi, pugillus similæ oleo perfusus, lagana azyma cocta in clibano & oleo perfusa, lagana frixa in Sartagine, lagana tosta in craticula oleoq; condita, e Aristæ ex primis et viretibus adhuc frugibus decerptæ leniter ad*

3150

Universidad de Deusto
Biblioteca

ignem vstulatæ, in farris modum confractæ thurēque tectæ. Sex hæ species Leu.2. quorum mysterium concipiens Dauid Eucharistiam delicatum edulium & animas saginās promittit Ps.21.22,71. etiam ē R. Mose Haddarsan, R. Simeon auctoris Zoar & veterum aliorum Talmudicorū & Rabbinorum interpretatione. Signa fidei, siue sacramenta, Circumcisio Ex.12. Lenit.12, Deut.10, Ios.5. Pœnitentia & eius opera, Sacrificium pro peccato, Leuit.4,5,6,7,8,9,10,12,14,15,16,19,23. Num.5,6,7,8,9,12,14,15,16,18,19,29. Hostia pro delicto iisdem fere locis Leuitici & Numerorum. Confessio autem peccatorum Leuit.5. & Num.5. Purificationes & Baptismata, vt lauacra, sanguinis aspersio, aqua lustralis, Exod.12, Leuit.14, Num.19, &c. Hinc Exod.19, v.10, Moses iubetur triduo ante legem dandam populum sanctificare continentia ab vxoribus, vestium lotione, &c. Loca religiosa, Tabernaculum, templum portatile & motorium, Exod.25,26,35,40, Num.7, fixum in Silo Ios.18, Sacella multa in excelsis, in quibus arca Domini steterat, 1.Reg.4,7, &c. tētorium nouum arcæ à Dauide ædificatū, 1 Par.15, & 16. Excelsum Gabaon, 2.Par.1. In Bethel, 1 Reg.10, Altaria holocausti, & incēsi, Exod.2, & 30. Sacræ Imagines, Cherubim duo aurei iuuenili forma hærentes propitiatorio, Exo.25,28, & seq. V elū contextum Cherubis, & cortinæ formis Cherubinis sparsæ, Exod.26 & 36, vbi noster interpres pulchra varietate distinctæ. Serpēs aheneus, Num.21. Teraphim Dauidis, quasi lares & penates, 1 Reg.19, V exilla Tribuum Heb. 2. Num. e quibus quatuor prima intextas habebant figuras quatuor sanctorum animalium, hominis, leonis, bouis, aquilæ, de quibus Ezech.cap.1. & noster Ioannes in Apocal. Kimhi in secretioribus Commentariis in Ezechielis Quadrigam. Quare præceptū, Ex.20, de non faciēdo sculptili neque vlla similitudine tribus modis expenūt Rabbini. Primo intelligi de Idolis, vt R. Iaphet & auctor mechilta, citante R. Leui, Exo.20, aut de imaginibus cælestibus 48, vt R. Selomo, R. Abrahā, Ibidē, & ipse Kimhi Ps.97. neq; cōprehendere Cherubos, & similia sacra simulachra. Secundo esse præceptū quantū ad ceremoniam pro tempore ob abusionem Gentiū effusè in Idololatriā ruentiū, ideoque non obligasse antiquiores Patres, vt Iacob 28 & 35 Gen. Sic R. Isaac Gen.20 & 18, addēs Magistros hoc docere in illud Deut.16. Non facies tibi neque eriges statuam, quam odit Dominus. Tertio, Non adorabis, neque colos ea, esse præcepti modificationem, nec nisi eius quod dixit, Non facies tibi sculptile aut vllam similitudinem, expositionem. Sic R. Ioseph Albo lib.3.c.14. quod confirmatur versu 1 cap.26. Lenit. vbi immutatur loquendi formula. Non facies, &c. vt adores ea. Sic & noster Tertul. lib.2 contra Marcionē. Festa, Sabbatum, Exod.16,20,31, Leuit.16,19,24,25, Deut.5. Neomenia, Num.28 præter quæ quinque erant festa legalia, Leuit. 24, Numer.28, & 29. Pascha videlicet octo dierum in memoriā liberationis Ægyptiacæ, Pentecoste siue festum Messis siue primitiuorum. i. nouarum frugum Num.28, octo diebus in memoriam datæ legis, festum Tubarum in recordationem vocationis populi in Abraham, Leuit.23. Num.29. Tabernaculorū siue festum collectionis (fructuum & vuarum) ad recolendū beneficia in deserto exhibita, octo diebus. Dies expiationis. Leuit.16, Quibus accesserūt festum dedicationis Tabernaculi, Exod.40, Planctus filiæ Iephtæ die anniuersario, Iud.11. Religiosorū vita & vota. Nazarei vtriusque sexus, Num.6, quorum leges sequitur Samson, Iud.13 & 16, Samuēl, 1 Reg.1. Virginum consecratio, Iud.11 in filia Iephtæ iuxta Rabbinos. Prophetarum cœtus præsidente Samuele, 1 Reg. 19. De reliquis votis Num.30, & Leuit.27, Deut.23, quæ quando redimi possent, docet Ioseph.lib.4 Antiq.ca.4. Sanctorum vis & preces. Exod.32,33. Recordare Abraham, Isaac & Iacob, quibus iurasti per temetipsum. præsidij Angelorum crebra mentio in Mosis lege & Iosuē, Iudicumque historiis. Nomina 12 patriarcharum in pectorali summi pontificis & inter solennia sacra, &c. Reliquiæ. translatio ossium Ioseph, Exod. 15, in Sichem Ios.24, quæ & prophetarunt, Eccl.49. Trāslati etiam sunt cineres undecim reliquorū patrum in Ægypto mortuorum, Act.7. Posuitque Manna Aaron in Tabernaculo reseruandum. Exod.16, v.34. In arca reponitur asseruanda urna aurea habens Manna, & Virga Aaron. quæ fronduerat & tabulæ testamēti, Heb.9, & amygdalæ virgæ Aaronis atque flores, & lenticula olei vnctionis, & capsella, quam miserāt Philistim munus Deo Israēl, ē Talmudicis in tractatu Ioma & R. Mose 2 parte Maiemonim, pag.453. Ieiunium. duorum generum, vnum coactum legēque præscriptum Ecclesiasticis respondens. Onasim vocant i. coactionum, Leu.16, ieiunium scilicet expiationis decima die mensis Septembris, ad quod sequentibus ætatibus multa adiecta sunt, Zach.8, & in calendario Hebræorum, alterum voluntarium obligans duntaxat post votum, Num.30 v.14, Psal.34,68,108. Konasim appellant i. punitionum & abstinentiæ, quibus scilicet punitur corpus, vt cum quis vouet se abstenturum à vino, vel carnibus. Num.6, &c. Quin & Quadragesimæ exemplum à Mose bis, & iuxta aliquos Rabbinos ter tot dies ieiunante relictum, Exod.24,34, Deut.9. Inde enim deinceps 40 diebus pro suo modulo multi ieiunarunt, abstinentes à carnibus & vino, in itinerario R. Benjamin. Delectus ciborum, Lenit. 11, Deut.14. Hæc sunt animalia, quæ comedere debetis, hæc quæ non comedere, de animantibus siue terræ, siue aquæ, siue aëris. Num.6, qui se voluerint Domino consecrare, à vino & omni quod inebriare potest abstinebunt, ab aceto, & quolibet de vua expresso, ab vuis recentibus, siccis, passis. 30 v.14, Votum per ieiunium & cæterarum rerum abstinentiā, vt etiam exponunt R. Abraham & alij Rabbini. Cura mortuorum, pro eis preces, Purgatorium, Aaron stat cum Thuribulo inter vivos & mortuos. Dauid ieiunat & parentat Saūli & Ionathæ, 1 Reg. vlt. oblationes, de quibus Exod.25, ad temporarias sæculi venturi pœnas relaxandas valere Zoar docet in sectione Teruma. Rakanati, Leuit.21, illud, 1 Reg.2, deducit ad inferos & reducit, de certo inferorum loco intelligendum docet, è quo purgatæ animæ emergant, per ventrem ceti siue balenæ figurato, Ion.3. (vt & alij per refugij ciuitates, Num.) non de Seol tahtioth (inferno inferiore) Siue Abaddon (perditione) Imò vero vetustiores Hebræi in Talmud c. hazahab (aurum) in tract. Baba Metsia. (porta media) Nam passim septem inferni mansiones cōstituunt, è quarum aliis esse exitum, ex aliis non esse docent, reliqua in 13 articulum symboli sui Rabbini docent, nempe purgatorium esse pro

Anni mundi. 2670

3150

Anni Diluuij. 1464

esse pro fidelibus constitutum, vt luant quidē pœnas pro grauitate peccatorum suorum vi haiet ser. i. fomitis & concupiscentiæ commissorum, postea tamen partem futuri æui obtineant, cum hæretici, infideles, Epicurei & truncatores plantationum (i. piarum patrū traditionum) sint in æternum perituri. Traditiones. Articulus est octauus Symboli Iudæorum ab eodem Mose processisse duplicem legem vnam scripto (Bikrab) alteram traditione (Beal-pé. q. per os) & vtranque obligare æqualiter. peruenisse autem ad posteros, per Iosuam & Seniores ad prophetas & Sacerdotes, indēque ad Scribas & Pharisæos, de qua scriptū sit, 1. par. 4. Hæc autē sunt verba vetera. Sic enim appellari Masoreth (traditionem) siue Cabbalam (acceptionem & doctrinam maiorum sine scripto) docet Kimhi, quam post captiuitatem suscitarit Esras. Atque hūc perpetuo Dei cultum fuisse cōseruatum apud suos de Tabernaculis, palmis, tubis, fimbriis, ieiuniis, sacrificiorū ritibus, Ecclesiasticis instrumentis, & consimilibus, minime lege scripta expressis, pro quibus pugnat contra hæreticos Karaim (i. biblicos, solam scripturam recipientes) R. Abraham Leuita in sua Cabbala. Vita æterna, iudicium extremum. Passim in Mose & Psalmis. pro quorum compendio esto illud R. Mose ben Nahaman & Rakanati Leu.21 pag.154. Scito eam animæ Cerithuth. i. excisionem, de qua passim Moses, magnā spem facere immortalitatis animorū, mercedis ac præmij futuri. Nā quod sæpe Dominus, excindetur, ait, anima illa de medio populi sui, vel excindetur anima ipsa à facie mea, ostendit eandē ipsam, quæ peccauerit ob peccatū exscindi, reliquas, quæ non peccarint, se corā in sublimi luce & splēdore victuras. Hoc tu intellige. Resurrectio autem carnis est decimus tertius articulus eorū Symboli, crebroque à Dauide pingitur. Cæteri articuli de fide, operibus, prædestinatione, Iustificatione, etiam cōtrouersi inter nos & Caluinitas abundè illustrantur à scriptoribus sacris huius ætatis, Mose, Iosuë, Samuel, Nathan, Dauide, auctore primi Paralipomenon, & aliis si qui sint.

Anni mundi. 3150

QVINTA ÆTAS REGVM, ET VAriorum Mundi principatuum q. virilis ætas populi Dei.

Quæ incipit anno mundi 3150.

Regum Dauidicorum

2

1464 a SALOMON regnauit adhuc, an. 36. 3150

3. Reg.11. 2. Par.12.

1500 3186

Pontifice & prophetis iisdem.

Rege eodem Assyriorum Laosthene.

Sicyoniorum Epopeo rege decimo septimo.

Iisdē apud Lacedæmonios, Corinthios & Athenienses regnantibus, deinde

Archippo Athenarum Archonte an. 19.

1500 3186

a AVCTIS tabernaculi rebus, templum mirabile constructum, inuentis inter Israëlitas centum quinquaginta tribus millibus proselytarum, qui operas suas præstare possent ad lapicidinas, & ad lapides saxáque in locum opportunum exportanda. 2. *Paral.2.*

Tabernaculū antea mobile & portatile, nūc primū cepit figi.

Templum istud augustissimum, septem mundi quæ habentur miracula superans, tres præcipuas habuit partes, tēplum clausum. 2 Atrium interius siue sacerdotum. 3 Atrium exterius siue populi, in quo porticus constructa est à Salomone, postquam ille ædem totam perfecisset. 3. *Reg.7.*

Progressu temporis atrium istud exterius interstitio murorum fuit separatum, vt anteriore parte viri, posteriore fœminę continerentur, sacerdotumque ab atrio remotiores essent, vnde atriū nouū. 2. *Paral.20.* id est, atrium fœminarū.

Hæc autem omnia atria suas habuerunt porticus ad Meridiei & Septemtrionis latera, quibus vel imber vel æstus vitari possent. Tandem atrium profanum siue gentium, in quod exteri & Israëlitæ non purificati, ad precandum conuenire possent, accessit.

Vniuersa hæc muro cingebantur, à quo totum spatium vsque ad atria contentum mons domus dicebatur, domus Dei, mons Moria. Nempe in eodem mōtis tractu sunt quatuor colles siue iuga, quæ quandoque vna appellatione Sion dicuntur, aliquando varia sortiuntur nomina. Primus est Sion, qui ob sui altitudinem respectu totius terræ, specula interpretatur. In eo erat arx dicta ciuitas Dauid, quā à Hierusalem dirimebat hiatus quidam siue Melo. 2. *Reg.5.* Illic erant sepulchra Dauid & Regum. Secundus iste Moria. Tertius Acra, vbi noua ciuitas. Quartus Golgolta.

Omnia illic auro, argento, rebus aliis pretiosissimis constabant, ac vt cultus Dei esset honorificentior, præter Cherubos Mosaicos formam iuuenum alatorum ostentantes, similibus sacris imaginibus omnia respersit etiam templi parietes & introitum. *sub finem 6. capitis 3 Reg.*

Multa alia adiecit præter exemplū Mosi à Deo præscriptū.

1 Decem mensas panum ad vnam Mosaïcam, decem candelabra ad vnum, in quibus etiam lucernæ perpetuo arderet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 Præter concham Mosis ad lauandos sacerdotes, decem alias constauit, itémque mare magnum.

3 Vltra ambos cherubos, totidem prægrandes confecit, qui & illos obumbrarent cum tota arca.

4 Præter arcæ vectes, duos alios longe maiores qui à lateribus arcæ ad ostij Debir duo limina porrigerentur, ne pontifex die expiationis ingrediens hucilluc indecorè deflecteret,

5 Vasa sancta & instrumenta templi omnia ex puro auro, aliáve pretiosa materia multiplicauit, & nouę multiplicisque formæ addidit.

6 Varias cellas, vestibula, porticus, gazophylacia, cœnacula, tabulata, ædes, cubicula, columnas, portas in omnem plagam condidit, quorum nullus fuerat vsus, vel mentio in Tabernaculo Mosis, aut Dei præscripto exemplari.

7 Sparsit omnia cherubis & sacris imaginibus, floribus, animalium & rerum aliarum figuris, &c.

Sadoch de Eleazaris familia adipiscitur pontificatum deposito à Salomone Abiatharo, qui erat de posteris Heli, atque adeò Ithamaris.

Traditum per Mosem à Domino sacrificij veteris ordinem, vt paulo ante Dauid, Salomon, Sacerdotum & Leuitarum ministerio, cãtorum multiplici numero, Psalmorum diuinorum tripudio, templi & altaris illustri gloria, sacrorúmque vasorum multitudine splendidius amplificauit. *Rupertus lib. 2. de Offic. Eccl. cap.* 21.

Sadoch Hebræorum summus pontifex octauus, *Euseb.* nonum ab Aarone Hebræi aliqui faciunt. sed repugnat series à nobis ex aliis locis, præsertim Scripturæ, posita.

Magnificentia ipsius rursum eluxit in publicis ædificiis construendis.

Domum regiam sibi, alteram vxori, tertiam æstiuam, extra vrbẽ, quæ & domus Saltus Libani appellatur, quod puro Libani ligno constaret, denique vrbis totius muros à fundamentis extruxit, in quibus omnibus superbè excitandis 13 totos annos consumpsit.

Regia eius tres summas habuit partes, porticum Iudicij cum solio regio, Atrium ac denique ædes ipsas. Muri omnes extrinsecus lapidei, intrinsecus cedrini, ad pulchritudinem, durationem & sanitatem.

Vrbes etiam multas, & in Iudea & alibi, vt Palmyram iuxta Euphratem magnificentiæ suæ testes condidit. *Ioseph.*

Opes multas habuit, quæ ex eo æstimari possunt, quod in Sepulchro Patris magnam auri vim condiderit. Mille enim annis post ferè Hyrcanus ex vna camera tria talentorum millia, & paulò pòst ex altera totidem Herodes eruit, *Ios. lib. 15. Antiq. c. 16, & lib. 16 c. 11. & lib. 5 belli c. 12.*

Non erat argentum nec alicuius pretij putabatur in diebus eius 3. *Reg.* 10. Quod sic est interpretandum Nihili faciebat Salomon aurum & argentum, minus fortasse etiã quàm lapides. Erat enim nimis magnificus & sumptuosus. Non quod aliis, præsertim populo, esset carissimum. Quoniam in hac Regis abundantia, luxu, sumptibus, largitionibus, populus egebat, oppressus haud dubiè regiis exactionibus & tributis, quæ ideo Salomon cogebatur augere, vt suæ profusioni satisfaceret. Id ex historia Roboam filij constat.

Fuit primogenitus Bethsabeæ ex Dauide. Nam puer, qui eum præcessisse dicitur, erat adulterinus. Secundo genitus Nathan (alius à propheta, de quo Luc. 3) denique Simha & Sobab.

Anno

Anni Diluuij. 1464 — 1500

Anni mundi. 3150 — 3186

Latinorum Ati Syluio, deinde Capi Syluio an. 28.

SAECVLO SALOMONIS SÆCVLO.

Anno ætatis decimo, vel vndecimo ad summum, genuit Roboam, etsi puer non dicitur posse gignere ante 13 annum & vnum diem. *R. Isaac.* Hoc facile probatur, quoniam Roboam annum 40 vitæ agens patri 52 annos nato successit ex. 3. Reg. 14. & 11.

Initio regni, id est, ætatis duodecimo (vt conantur docere Hebræi apud R. Kimhi, 1. Par. 19. v. 1. nam hoc non est satis liquidũ) vrbem muro circumdedit, 3 *Reg.* 2, inter duas mulieres sapienter iudicauit sapientia sibi diuinitus indulta.

Regibus vicinarum gentium amicitiam ipsius & fœdus petentibus & imperata facere paratis assensit.

Templum septem annis compleuit, nempe regni sui vndecimo, in monte Moria, qui collis erat montis Sion saxosus, paulum erectus à parte Orientali ciuitatis, pronus super arcem, quam muro cinxerat, valle profundissima circumdatus. *Ioseph. lib. 15.*

Dedicauit templum, dicta oratione, mactatis hostiis pacificis ad boum 20 millia, & ouium centum viginti millia. Nempe vt epulo sacro populum ad celebritatem confluentem exciperet. Nam in sacrificiis pacificis omnia reddebantur ad conuiuandum offerenti, præter adipes & renes, qui adolebãtur, & armum dexterum, qui relinquebãtur sacerdotibus.

Summa orationis, vt Deus populum in rebus suis opem in illo templo implorantem exaudire vellet ex arca & cœlo. *3 Reg. 8.*

Domum regiam tredecim annis perfecit, nempe regni sui vigesimo.

In maxima regni prosperitate coniuges ex alienigenis sibi sociauit, & idola, quibus more gentis suæ sacrificarent, habere permisit. Vnde vltionem à Deo meruit. 3 *Reg.* 11.

Septingentas vxores & 300 concubinas habuit iam senex. Earum idola coluit fanáque eis struxit. *Ibid.* Cui proinde Deus denuntiauit fore, vt regnum maiore ex parte filio ademptum seruo illius traderetur. Idque ita accidit.

Anno regni quarto filiam Pharaonis duxit. Ita illa cum eo vixit 36. *R. Selo. 2. Par. 16.*

Tempore senij à mulieribus aliis pertractus est ad Idololatriam, sed resipuit. *Ibid.*

Multas vrbes ædificauit in Paralipomenis.

Bella pauca gessit. Vnum contra Syros Sophenos prope Euphratem, quibus victis ædificauit Palmyram in deserto & alias ciuitates munitissimas in Emath regione Saphenorum 2 *par. 8.*

Alterum contra Idumeos maris Rubri, quibus eripuit Asion-Gaber, quæ vrbs postea à Ptolomæi Sorore Arsinoë dicta est, hodie Suez, Turcæque paret, Rubri maris portus. Deinde Aeloth. *Ibid.*

Ciuilia duo celeriter oppressit, Ieroboam, qui Israëlitas ad rebellionem inflammauerat, ad Sesac Aegypti regem fugiente. & Adad, post accensos in Idumea defectionis ignes, in Arabiæ deserta dilabente. *3 Reg.* 11.

Razon latronum principem, qui Damascum inuaserat, séque in ea pro Rege gerebat, suscitatum à Deo propter suam Idololatriam perpetuum hostem habuit. *Ibid.*

Makeda qui & Nicaula Aethiopum regina (Item Aegypti. *Ios. lib. 8. An. c.* 2.) è Saba Nili insula, postea à Cambyse Meroë appellata, ad Salomonem venit, regni eius quarto (*Marinus Victorinus de reg. Æthiopiæ*, vel potius vndecimo. Nam 3 Reg. 11 templum iam erat ædificatum) de lignis

Anni Diluuij. 1500 — Anni mundi. 3186

Universidad de Deusto
Biblioteca

arboribus, & cęteris rebus, naturalibus præsertim auditura. Filium ex eo conceptum nomine Melich, deinde Dauidem, regnandi iure fœminis sublato, Regem renuntiauit, & nobili imperio Pręto Ioannis (quòd hodie etiamnum viget) principium dedit. Ex quo iam tot annos primo legem, deinde Euangelium per Eunuchum & Philippum Apostolum prędicatum seruant, extremam manum adhibente Mattheo. *Ex historia Aethiopica.*

In Aethiopiam secum duxit 12 Iudęorum millia, mille scilicet è singulis tribubus, quibus ibi magno numero propagatis, iam Aethiopes, præsertim nobiles se è semine Israëlis esse gloriantur. Ob eamque causam etiam nunc circunciduntur, non quidã ob salutis necessitatem, vt ipsi obiicientibus Paulum respondent, sed ob sanguinis prærogatiuam. *Ex eadem historia.*

Hinc fortasse abrepta occasio historię vel potius fabulę de Iudæis fluuio sabbatico in Aethiopia clausis, & eorum imperio florentissimo apud Eldad Danium, quem olim vertimus.

Regina Saba plantam Balsami dono detulit ad Salomonem, quam & ipse plantauit in agro Hiericuntis. *Iosep. lib. 8. Ant. cap. 3.* Eã postea sola Iudæa aluit. *Plinius.* Hodie sola Aegyptus, vbi etiam fertur sterilescere.

A fixa Axumæ sede regni, quarto loco regnum obtinuisse dicitur. Nam cum antea incertis sedibus Aethiopes regnarent instar Nomadum & Arabum, Arue primus illic sedem cõstituit annis 400, deinde Agabo frater an. 200. Hinc Ghedur qui & Sabanut, 100. Is totam Aethiopiam subegisse scribitur. Denique Makeda huius filia an. 80, quorum quinquagesimo viserit Salomonem post eius quartũ, & postea regnarit 27. Hãc autem reliquerit progeniem 22 regum vsque ad Christum.

Melic filius eius & Salomonis an. 29. Andedo filius Melic an. 1, Auda frater 11, Gigasio 3, Zangua 44, Guasio d. 1, Antet 61, Bahara 9, Cauada 2, Chanze 10, Endur 9, Guaza 1, Endrah 1, Chaales 1, Setiia 17, Aglaba 3, Anscua 1. Breguas 17, Guase 17, Beseclugna 17, Baazena 27, sub quo Christus. Sed multi præteriti sunt, vel numeri corrupti. Nam vix perueniunt ad extremum huius quintæ ætatis, nedum sextæ, siue Christi.

Habuit Salomon naues traiicientes in Tharsis Indiæ regionem ad aurum, argentum, lapides pretiosos, Pauones, &c. 2. *Paral 8.*

Nauigatio erat trium annorum. Quare profundè oportuit penetrare in Orientem & Occidentem. Nam illa Portugalensium hodie, quamuis remotior anno absoluitur, & quando est diuturnissima sesqui anno.

Inter hæc est aurum, quod appellatur in Hebræo ibid. c. 3 Paruaim, quasi allatum ex vtroque Peru, quod hodie paret Hispano. Eandem nauigationem repetere voluit Iosaphat cap. 20. nec probabile id intelligi de nauigatione vulgari Indica. Nam illa per mare Rubrum semper fuit tritissima & cognita vniuersis gentibus, sine qua Orientis opes ad Syriæ, Asiæ minoris, Phœniciæ, Africæ, Europæ regiones nunquam alioqui peruenerunt.

Dum ergo Scriptura hoc de Salomone & Iosaphat veluti singulare notat, posito etiam Paruaim vocabulo, quod duabus est numeri, quis non cernit nouum hunc orbem nominari? Qui potuit ab ipsis aperiri sulcato mari siue versus Occidentem more Hispanico, siue versus Orientẽ Molucis præter-

Anni Diluuij. 1464 — Anni mundi. 3150

SÆCVLO SALOMONIS SÆCVLO.

Anni Diluuij. 1500 — Anni mundi. 3186

Anni Diluuij. 1464 — Anni mundi. 3150

ternauigatis, vt faciunt Lusitani.

Salomon præter alias sapientiæ dotes, etiam numeratur inter 10. Psalmorum conditores à D. Hieron. *Prolog. in Psalt.* quod 72 & 127 eius nomen præferant, cui & tres sequentes 128. 129. 130. tribui debeant, quia ἀνεπίγραφοι ad proximum auctorem referuntur. Hebræi decem quidem faciunt, imo verò vndecim, sed Salomonem prætermittunt, eius loco Adamum & Melchisedech substituentes. *Kimhi præf. in Psal.*

Eius gesta Nathan vates, Ahias Silonita & Iddo propheta perscribunt.

Et ex exteris Eupolemus, Alexãder Polyhistor, Hęcateus Abderitanus, Dius Phœnix, &c. è *Iosepho lib. 8 Antiq. c. 2, & Eus. lib. 9. Præp. c. 4.*

Ahias Silonites propheta missus à Deo, tradit decem tribus Ieroboamo, prędicit mortem filij eius, & totius regni exitium, *3. Reg. 11 & 14.*

Puerum eum fuisse aiunt Mosis ætate, & vitam ad Eliæ sæculum perduxisse, quod spatium est annorum 600. Nam recensetur inter 7. annorsissimos. *In præf. Maiemonim.*

Reges huius temporis sapientiæ studebant, sibique mutuo per legatos quæstiones, problemata, ænigmatáque propronebant, præmiis vincenti constitutis, 3. *Reg. de Hiram & regina Saba, Plutarc. in Symposio 7 Sapientum, & auctor vitæ Æsopi.*

Profana Rege Salomone.

Ante Homerunt extiterunt hi poëtæ in Græcia, Linus, Philammon, Tamyras, Amphion, Orpheus, Musæus, Demodocus, Phenius, Sibyllæ, Epimenides Cretensis, Aristeas Proconesius, Asbolus Centaurus, Isatis, Drimon, Euclus Cyprius, Orus Samius, Protenidas Athenienśis, *Eus. lib. 10. Præp. cap. 3.*

Olenes, Lycus, Páphus Athenienses, Orpheus filius Calliopes hymnographi. *Pausanias.*

Homerus, centum annis plus minus post bellum Troianum, *Cassius apud Gellium lib. 17 cap. 21.* sexcentis ante Aristotelem. Centum triginta ante primam Olympiadem. *Porphyr. Cornelius nepos.* Ante cæcitatem Melesigenes appellabatur. Eius ortum septem Græcorum ciuitates gloriosè sibi vẽdicabãt. Cuius poësi nullũ opus apud Grẽcos vetustius extare in cõfesso est. *Ioseph. lib. 1. contra Appionẽ. Sic Aristot.*

Nam Lini, Orphei, Musæi, Phenij, & Aristææ proconesij poetarum, qui vno sæculo erant antiquiores, vtpote deorum suppares opera perierunt. *Ibid.* Suæ poëseos argumentum desumpsit è Coruino Ilienśi poëta. Palamedis discipulo. *Suidas.* Sibyllinos versus plurimos suis versibus inserens. *Solinus ex Boetho.* Adiit sapientiæ ergô sacerdotes Aegyptios. *Iustinus in Paranetico.* Non modo cæcus fuit, sed & victum errans per omnes propè terras sibi emendicauit. *Pausanias in Corinthiacis.* Eius & Hesiodi animas pendentes ex arbore serpentibus illas vndique vexantibus, graues dare pœnas retulit Pythagoras, eorum causa, quæ finxerunt de Diis.

Ionica emigratio, in qua quidam Homerum fuisse scribunt. *Euseb.* de qua mox.

Pelasgi mari potiuntur. *Nang.*

Cumas hoc ætate conditas aiunt, item Magnesiam in Asia. *Ibid.*

Chabreus filius Cheopis rex Aegypti. *Diod. lib. 2. cap. 2.*

Est ille Vaphres, cuius ad Salomonem & vicissim Salo-

Anni Diluuij. 1500 — Anni mundi. 3186

Universidad de Deusto
Biblioteca

monis ad ipsum extant literæ, apud Eusebium ex Polemone lib.9.Præpar.cap.4.& apud Clementem Strom.lib. 1. ex Alex.Polyhist.

Hiram rex Tyri post patrem Abibalum, regnauit an.34. *Ioseph.ex Menandro Ephesio contra Appionem.*

Baleastartus filius regno successit. Hinc Abdastartus, &c. Nam sequentes reges Tyriorum, nomen Astartæ deæ apud ipsos cultæ ferè adiunctum habuerunt.

Colonia Ionica deducta annis 140.post Troiam captam. *Clem.Strom.lib. 1.ex Eratosthene.* Sexaginta annis post Heraclidarum descensum. *Plutarch.in Homero.* Coloniæ rex Androchus Codri filius, Ephesum iam fundatam, & templum ab Epheso & Crœso indigena, ante Herculem & priorem illo Bacchum, amplificat. *Pausa. in Achaicis.*

Pyscus Thyrrenus pirata Italiæ tubam inuenit. *Plinius lib.7.cap.56.*

b INITIO pius,ad extremum impius. Consilium secutus iuuenum, preces suorum graue tributum à Patre impositum relaxari postulantium repudiauit,sicque decem tribus à se auertit.Frustra bella contra eas gessit.

Aras & statuas & lucos in montibus excelsis statuit, & omnes abominationes gentium fecit.

A Sesac rege Aegypti victus,Hierosolymã & thesauros regios amisit.

Ita regnum bifariam diuiditur. Vnum Iudę appellatur, quod obtinuit Roboam, vel Hierusalem, vel duarum tribuum, vel Dauid. Alterum Ephraim, vel Samariæ, vel communi nomine Israël, quòd plures tribus, nempe decem ad Ieroboam se contulissent, duabus duntaxat Judæ & Benjamin vnà cum Dauidis posteritate remanentibus.

Leui etiam tribus relictis vrbibus, quas inter decem tribus possidebat in tribum Iudæ & Benjamin, vt vicina esset templo,fermè tota se contulit.2.*Par.*11.

Rursum quia decem tribus ad cultum simulachrorum, duûm præsertim vitulorum se transtulerant. Alioqui in cæteris legem sequebantur, id est, doctrinam Mosis & ritus sacrificandi & sacramenta administrandi, vt magis hæretici fuerint,quam pagani. Quin & apud se Catholicã professionem permiserunt, dum multa collegia prophetarum, & multos habuisse memorantur, qui non curuauerant genua ante Baal Eliæ tempore.

Ab hinc vsque ad transmigrationem in Babyloniam Prophetarum magnus prouentus fuit. Eos enim Deus excitabat ad Israëlitarum casus siue prosperos, siue aduersos prænunciandum, quòd se ita scidissent.

Semeias vir Dei dehortatur Roboam habentem in exercitu centum octoginta millia electorum militum, ne bellet contra decem tribus, quæ à se defecerant, *3.Reg.*12.

Iddo adhuc prophetabat.

Ioam (sic enim nominatur ab Epiphanio) prænunciat Iosiam regem trecentis pòst annis nasciturum, qui idololatriam destruat: cùmque reuerteretur ab increpando Ieroboã de impia religione, in via à leone occisus est, quòd cuidam se ad cibum vocanti inconsulto Deo paruisset, sed tamen eo assidens illæsum corpus seruauit, dum in funus efferretur.*3.Reg.*13.

Iadon vocatur à Ios.*lib.8.Antiq.cap.*2. Sameas,à Tertul. *contra Psychicos.*

Iudæi, ne cum schismaticis Israelitis vllo sacrorum vsu communicarent, eam literarum formam, quæ nunc vsitata est,

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1500		3186
1500	3	3186
2.Par.12. 1517	b ROBOAM an.17.	3203
	Achimaa Pontifice.	
	Samaïa & Iddo prophetis.	
	Phericiade Assyriorum 32. rege an.30.	
	Ieroboam filio Nebat Israelitarum siue decem tribuum regni conditore an. 22. 3. Reg.14.	
1517		3203

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1517	*Labote Lacedæmoniorum.*	3203
	Agilao, deinde Prymina, an.35.Corinthiorum.	
	Archippo, mox Thersippo, an.41.Athenarum Archonte.	
	Latinorum Capi Syluio, deinde Carpento Syluio an.13.	
	4	
1517 Ibi.c. 13. 1520	c ABIA an. 3.	3203 3206
	Azaria pontifice eodémque propheta, Iddo propheta adhuc superstite.	
	Iisdem Regibus.	
	5.	
1520 Ibi.c. 15. 1561	d ASA an. 41.	3206 3247
	Abimelech Pontifice.	
	Ioram, Azaria filio Obed, Hanani & eius filio Iehu prophetantibus.	
1561		3247

est, id est, quadratam, mutatis prioribus figuris condiderunt, ac illas, quæ Samaritanæ literæ deinceps sunt nominatæ,reliquerunt. *R.Mosè Gerundensis sub finem Pentateuchi.*

Regno Israëlis à decem tribuum constituto, regnum Iudæorum deinceps in duo scissum permansit, Catholicum scilicet, & hæreticum. Catholicum, quod peculiariter nomen Iuda retinuit, tres capiebat tribus, Iuda, Benjamin, & Leui. Nam Leuitæ antea per totam terram dispersi, sese receperunt ad legitimum Ecclesiæ locum. Hæreticum, pro regia habuit Tirsam,deinde Samariam. Retinuit Circumcisionem, & cæteros ferè cultus Mosaicos, nisi quòd eos subinde variabat nouis & peregrinis vicinarum gentium ritibus. vt nulla religio solet esse constans & firma apud eos,qui se semel ab Ecclesia distraxerunt. Prophetæ Leuitis fuerunt animosiores. Nam in eo etiam sua collegia atque conuentus continuarunt,vt ex Eliæ & Elisei historiis liquet.

Profana Roboam rege.

Thraces maris imperium possident. Bithyniam nauali prælio capiunt,transeuntes à Strimone.

Samos struitur Partheniæ nomine in mari Ionico.

Smyrna, quæ antea Naulochus ab Amazonibus ampliatur.

Smendis siue Sesacus Aethiopes & Phœnices Circumcisionem docuit, templum spoliauit. *3.Reg.14.* Eum etsi non nominet Herodotus lib. 2. tamen cõtra Roboam dicit mouisse arma & Syriam Palestinámque terrore sui cõpleuisse.

c ABIA pius fuit, nisi quod iuxta Midras ad extremum peccauit,dum capta Bethel vitulum non consumpsit.

Produxit contra Ieroboam 400 hominum millia,& vicit, cum tamen Ieroboam duplo plura haberet in suo exercitu, nempe 800 milia.

Cum eo continua bella gessit.

Non fuit Roboę primogenitus,vt intelligitur è 2 Par.11.

Impietatem paternam secutus est, *4. Reg. 15.* Vbi obseruandum Israëlitarum reges semper in impietate Ieroboam permansisse,etsi eam aliqui auxerint. Ex Iuda regibus alios Roboami impietatem æmulatos esse,alios ad Dauidis imitationem se contulisse.

Profana Rege Abia.

Sasochis secũdus legumlator apud Aegyptios. *Dio.li.3.c.5. Iust. Martyr.oratio.ad Gẽtes.* Videtur esse Sesac rex Aegypti. *3. Reg.*11. apud quem latuit Ieroboam Salomonis irã fugiẽs.

d PIVS fuit & religiosus, primũsque Regum qui se ad Dauidis imitationem contulit.

Ita purgauit omnes sordes Idolorum, quæ fecerãt patres sui Roboam & Abia,vt tamẽ excelsa non sustulerit. Nã aras, quas illi ędificauerãt super colles excelsos non remouit,quasi extra templum sacrificari, vt ante templi ædificationem, Deo fas esse existimaret.

Fœdus cum rege Syriæ Benadad firmauit contra Baasam, eiusque auxilio regnum Ieroboæ, quod tunc ab isto tenebatur, magna clade affecit.

Regẽ Baasam ab ædificatione vrbis Ramæ auertit. Inde abreptis lapidibus & lignis regni sui oppida Gabaa, Benjamin & Masipha cõdidit.ciuitates multas ei ademit. *2.Par.17.*

Ad extremum peccauit,dũ se fulsit præsidio & fœdere regis Syriæ. iterum, dum Ananim prophetam hoc ipsum increpantem constringit. Tertiùm quia in suo morbo,non requisiuit Dominum,sed medicos.*2. Par.16.*

Suorũ gestorũ scriptorẽ nactus est Iddo prophetã. *2.Par.9.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Diluuij. | Anni mundi.

Zarā regē Aethiopiæ parua manu vicit, qui irruerat in terrā Iuda cum decies cētenis millibus. (i. millione) militum & curribus trecētis, quātum exercitum nullus vnquam regum duxisse memoratur in historiis, etiam profanis. 2 *Para. 14.* — 1520 — 3206

Parua inquam manu, si conferatur cum hoste, alioqui Asa habebat in castris 580 hominum millia.

Zara victus decimo quinto anno Asæ restituit, quæcunque Sesac rex Aegypti de templo abstulerat. Chuseus siue Aethiops dicitur, quod quidam interpretantur Arabem. Nam Scriptura duplicem Aethiopiam statuit, vnam cis mare rubrum in Africa, alteram vltra, in Arabia. Videtur vtriusque fuisse rex. *2 Paral. 14.* — 3. Reg. 16

Abimelech pōtifex max. 3. Reg. 15. Anani prophetat bella in Asā exoritura, quòd hominibus, nō Deo fidisset, vnde & in ncruū cōiicitur. 2. *Par. 16.* Hanani videns. Ioram propheta.

Iehu filius Hanani vaticinatur cōtra Baasa regē Israēl, à quo & occiditur. *3. Reg. 16.* Azarias prædicit regnum Israēl, futurum absq; Deo vero, sacerdote, doctore & Rege. *2. Para. 15.*

Asa filiam Amri regis hæretici, dedit vxorem filio suo Iosaphat. Vnde prima impietatis, & mox infœlicitatis labes in regno Iuda: Aegrotans non quærit Dominum, sed medicos suo magno malo. *2 Paral. 17.*

Regni eius vicesimo sexto rex Israēl Baasa moritur, & succedit Ela filius, *3 Reg. 16.*

Imo verò eius tricesimo sexto, Baasa ascēdit in Iudā oppugnaturus Rama. Respōdeo, vicesimo sexto nō regni Asę, sed bellorum siue temporis, quo Asa bellis, præsertim à Baasa per annos 24 iactari cœpit. Ideo enim nominatim decē eius annis primis terra quieuisse annotatur 2 Par. 14. v. 1. Quibus si addas viginti sex bellorū, 36 incidet in hāc Baasæ expeditionem, qui & disertè 3 Reg. 15. vers. 15 bellū gessisse cunctis diebus suis. (i. 24 ann. quos regnauit) cum Asa memoratur.

Aliis à diuisione regni Hebræorum tricesimo sexto Baasa ædificauit Rama, vt nullus tuto posset ingredi, vel egredi de regno Asa. *2 Paral. 16.*

Sesostris rex Aegypti tertius apud Aegyptios legislator. *Diod. li. 3. c. 5. Iust. Martyr. paranad Gentes.* vbi Sesonchosis.

Samaria è pago vrbs conditur ab Amri. *3 Reg. 16.*

Profana Rege Asa.

Agesilaus rex Lacedæmoniorum iustissimus.

Barcis Corinthiorum, à quo Barcidæ. *Eus.*

Benadab Syriæ, qui regem Baasa contra Iudam insurgentem vicit. Pseusedes Aegypti.

Deductio Colonię Ionicę 140 annis post Troiana tēpora. *Cle. Alex. li. 5. Stro. ex Aristarcho.* vel 180. *Eus. chr. ex philocoro.*

Ab Heraclidarum descēsu ad conditam Ioniam fuēre anni sexaginta. *Ibid. Clemens ex Eratostene.*

Eodem Phiriciade, deinde Ophrateo 33 rege Assyriorum an. 20.

Ieroboam Israelitarū, Nadab an. 2. mox Basa an. 2. & per ordinem Ela an. 2. Zamri dieb. 7. Et Amri an. 12.

Athenienſium Therſippo, deinde Phorba an. 31.

Lacedæmoniorum Labote, hinc Doriſto an. 20. Ageſilao an. 44.

Corinthiorum Prymina, deinde Barci an. 35.

Latinorum Carpēto Syluio, deinde Tyberino Syl. an. 8.

* *

6

c SANCTISSIMI huius regis historiā Iehu filius Hanani perscripsit 2. *Par. 20.* — 1561 — c IOSAPHAT an. 25. — 3247

Remp. & religionem reformauit. — 3. Reg. 22 — 3272

Legis doctores & magistratus probos vbique cōstituit. — 1586

Inualuit contra Israēl, constituitque militum numeros in ciuitatibus Iuda dispositis præsidiis, etiam in ciuitatibus Ephraim, quas pater eius ceperat 2. *Paral.* 17.

Religionis virtutibus clarus, vt proinde finitimos solo nominis terrore in officio continuerit. *Ibid.*

Abundauit opibus & militum seruorumq; numero. *Ibid.*

Anno 4 Achab regnum cepit. Cum eo affinitatem iunxit, Athalia filia in matrimonium Ioramo filio collocata.

Eum ad Syriacum bellum secutus diuina ope seruatus est. Vatem — 1586

Ioachas Pontifice.

Anni Diluuij. | Anni mundi.

Vatem Iehu affinitatem illam increpantē benignè audiit.

Iterum Remp. constituit.

Bellor finitimorum petitus precibus & precibus victoriam obtinuit.

Indè cum Ochozia & Ioram ipsius Achab successoribus societatem renouauit, & cum Moabitis congressus victor discessit.

Nauigationem in Ophir Indiæ à temporibus Salomonis intermissam repetit, sed infœliciter, quòd illius socios Israēlitas hæreticos admisisset.

Ioram regis Israēl quinto obiit.

Iehu filio Hanani, Abdia, Michæa, Iehiele filio Zachariæ, Eleazaro filio Dodiæ, Elia & Eliseo vatibus.

Assyriorum regibus.
33. Ophrateo,
34. Ophratene an. 50.

Israelitarum Amri, Achab an. 22. Ochozia an. 2. Iorā an. 12. 4. Reg. 3.

Iisdem Lacedæmoniorum, Corinthiorum, Athenienſium regibus.

Latinorum Agrippa Syluio an. 30.

. *.*

7

1586 — f IORAM an. 8. — 3272
4. Reg. 8.

1594 — 3280

* *

Pontificatum administrante Ioarib. — 1594 — 3280

Elias currus & auriga Israēl, vir pilosus, zona pellicea incinctus, magno zelo religionem tuetur. 3. *Reg.* Iam trāslatus in cœlum. 4. *Reg.* 2. ante decimum octauum regni Iosaphat, 4. *Reg.* 3. misit cœlitus literas ad Ioram regem Iuda, filiū Iosaphat, in quibus fata eius explicabat. 2. *Paral.* 21. & *Ioseph. lib. 9. Antiq. cap.* 2. Ita sanctis mortuis res viuorum sunt curę.

Perperam enim vixisse vsque ad obitum Ioram filij Iosaphat Shubertus nugatur.

Quidam Hebræorum putant Eliam in illo suo raptu laxatum corpore & in sua solutum elementa, vbi ad ignis sphęram peruenisset. *Kimhi in Malach.* Alij nesciri quid ex eo factum sit, vt Ioseph. *lib. 9. Antiq. cap.* 1. Talmudici seruari ad finem vsque mundi: quæ nostrorum etiam vetus est sententia apud Athanas. *Dialog. 5. de Trinit.*

Hinc Seder Olam; *cap.* 1.

Septem homines dantur, qui mundi durationem continenti serie metiuntur, Adam, Mathusalem, Sem, Iacob, Amram, Ahias Silonites, & Elias, qui adhuc superstes est & incolumis (ועדיין הוא קיים) cap. 17 Apparebit secundò in aduentu Christi (hoc impletum in Transfiguratione.) Deinde recondetur, donec tertiò appareat aduentu Gog & Magog. Interea autem scribit gesta omnium ætatum & temporum. *Et paucis post versibus.* Misit literas ad Ioram regem, annis septem post suam translationem.

Michæas Iemla prędicit populū dispergendum, & Achab regem Israel occidentum. Tunc erant 400 Pseudoprophetę. *2 Par. 18.* quorum princeps Sedechias & Eliezer. *3. Reg. 22.*

Abdias vaticinatur in Idumeos, Ecclesiæque ædificationem & propagationem libello vnico prædicit. Propheras pascit in specubus. Nam Hebręi veteres hunc eundem esse tradunt.

Iahiel & Eleazar vaticinationis munere funguntur apud Iosaphat.

Hiel reædificauit Hierico. *3. Reg. 16.*

Profana Rege Iosaphat.

Quarto Rhodij mari potentes per 23 an. *Euseb.*

Allobrox Gallos regit.

Habis magnus post Gargorim auum crudelissimum.

Curetum rex in Hispania.

Adad Syrorum, Osochor Aegyptiorum.

f IORAM rex Iuda Athaliæ filiæ Achab coniunx sequi cœpit peregrinam religionem. Socero quàm patri propior. Nota quantum detrimenti affinitas impiorum & hereticorum afferat. *2 Para. 21.*

Sacella collium instaurauit, quæ Iosaphat pater demolitus fuerat. Eliæ minas elusit. Idumeos & Lobnam defectione amisit.

Ab Arabibus & Palestinis bello petitus demū intestinorum doloribus per biennium diuexatus, vt egereret etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

viscera sua, multis morbis vita cessit. 4. *Reg.* 8.

Idumei ergo, qui à Dauidis tempore, imò vero Saulis sub ditione Iuda fuerant, à Ioram deficiunt & priuatum regnum constituunt.

Philistini autem & Arabes vastauerunt regnum eius, diripuerúntque cunctam substantiam, quæ inuenta est in domo Regis, insuper & filios eius & vxores, vt non remaneret ei filius, nisi Ioachaz natu minimus (qui & Ochozias ad cędem memorabilem reseruatus) *Ibid.*

Mortuo infirmitate pessima non fecit ei populus secundum morem cōbustionis exequias, sicut fecerat maioribus suis, neque sepelierunt eum in sepulchro regum. *Ibid.* (Non quod apud Iudæos mortuorum cadauera comburerentur, sed aromata, vt eorum suffitu sepulchra perfunderentur.)

28 annos regni ei attribuit Kimhi 2 Par. 22. Viginti autem fuisse suppressos à Scriptura post cladem ab Arabibus acceptam, quòd inglorius deinceps morbisque pluribus & grauissimis affectus vixerit, 20 illorum administratione Ochoziæ filio à populo commissa.

Sed istud est sine lege, imo contra legem loqui, vnde & mox refelletur.

Ionadab filius Rechab clarus propheta. 4 *Reg.* 10. Amicus Iehu regis Israël, ortus ab Hobab, siue Iethrone Mosis socero. Cuius filij, ex præcepto patris, tanquam peregrini & hospites super terram, seorsum ab hominibus in tabernaculis habitabant, domum non ędificabant, sementē non serebant, vineam non plantabant, neque vinum bibebant. Denique auctor fuit ordinis siue instituti Rechabitarum, quorum regulam sigillatim percēset, Hier. 35. cap. Eo enim vsque, hoc religiosorum virorum institutum durauit, nempe per 300 plus annos.

Hi similiter ex istius disciplina in perpetuum vino abstinebant, habitabant in tabernaculis, nihil possidebant proprium, nihil emere poterant, carentes ædificiis, agris, vineis, seminibus, etiam in communi. Vocantur scribæ siue doctores. 1 *Paral.* 2. *vers. vlt.*

Sub Ioram Ioarib summus pontifex. Sub Ochozia Iosaphat. *In Seder.*

Eliseus miris & inusitatis operibus insignis. 4. Reg. 12. Ad eius ossium contactum suscitatur mortuus. 4. Reg. 13. Constructit cellas prophetis in Hiericuntis solitudine. Manauit institutum & loci religio ad posteros. Fuitque desertum hoc vsque ad Engaddi ab Essenis habitatum, hominibus continentiæ incredibilis, de quibus postea.

Prophetæ munere fungitur apud Israelitas, siue 10. tribus annos circiter sexaginta. Nempe à 19 Iosaphat, vsque ad Amasiæ septimum.

Spiritum Sanctum perdidit in regum comitatu, nec nisi psalte ad citharam pulsante recepit. Res eius narrātur, 4 Reg. 2, 3, 4, 5, 6.

Profana rege Ioram.

In Aegyptiorum historia, Chronophraphi iam hic sequuntur Herodotum (non Eusebium) qui suam relationem orditur à Cheope, quem regnasse ait annis 50. vsque ad Psammenitum à Cambyse Persarum rege captum.

Rhodij mare obtinent.

g IMPIVS. In prælio aduersus Iehu opem ferens Ioræ regi Israel cecidit. Nam cum eo fœdus icerat, & aduersus Syros iunctis viribus pugnauerat.

Vixit & mortuus est, vt Athaliæ filium decuit.

Vt

Anni Diluuij.		Anni mundi.
3189	*Eliseo & Ionadab Rechabita propheti.*	3272
	Ophratene rege Assyriorum 34. an. 50.	
	Ioram Israelitarum an. 12.	
	Agelao an. 30. Corinthiorum.	
	Agesilao Lacedæmoniorū.	
	Mezade Athen. Archonte an. 30.	
	Latinorum Agrippa Syluio.	
	IORAMI SÆCVLO.	
	8	
1597 2. Par. 21 1598	g OCHOZIAS, qui & Ioachas an. 1.	3280 3281

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1595	*Iosaphat summo sacerdote.*	3281
	Eliseo propheta.	
	Ophratene rege Assyr. 34.	
	Ioram rege Israelitarum.	
	Lacedæmoniorum Archelao an. 60.	
	Iisdem Corinthiorum & Athenienſium.	
	Ægyptiorum Cheope. an. 50.	
	Latinorum Aremulo Syluio an. 19.	
	9	
1595 3. Reg. 11 1601	h ATHALIA an. 6.	3281 3287
	Ioiada Pontifice.	
	Eliseo propheta.	
	Ophratene Assyrior. rege.	
	Iehu rege Israel, an. 28. 4. reg. 10.	
	Lacedæmoniorū Archelao.	
	Corinthiorum Agelao.	
	Athenarum Mezade.	
1601	*Ægyptiorum Cheope.*	3287

Vt Ochozias plures vno anno regnauerit, siue solus, siue aliter, non est probabile, ne sint à Roboam ad sextum Ezechiæ, quo euersum est imperium decem tribuum, 281. anni. Sic enim successio regum Israël, quæ continuata fere serie, successioni regum Iuda respondet in lib. Regum & Paralip. nimium. i. 42. annis ab altera superaretur. Nam à primo Ieroboam vsque ad vltimum Oseæ, qui regnum illud amisit, anni tantum numerātur 241. Hinc adducor, vt credam cum veteribus Hebræis, *quos sequuntur. R. Selomo, & R. Leui*, errare eos, à quibus Ochozias 21. an. id est, 20. cum patre, & vno solus regnasse fertur, ex eo quod 2. Paral. 22 quadraginta duos annos, & 4. Regum 8 viginti duos tantùm natus, regni clauum susceptisse proditur. Nam vtroque loco Ioram tātum octo anni, & Ochoziæ vnus assignantur. Qui igitur, inquies, potuit Ochozias quadragesimo 2. ætatis inire regnū, cùm pater mortuus sit quadragesimo? Num filius antiquior erat patre? audi R. Leui. Sane, inquit, anni 42. qui recensentur in libris Paralip. non sunt accipiendi ab ortu Ochoziæ, sed à tempore, quo viguit regnum Amri, quòd Ochoziæ, qui erat de eius semine (ex parte matris) contigerit, vt occideretur cum Ioram rege Israël. Id apparet ex eo quod post 31 annum Asę, regnauit Amri an. 6 in vniuersum Israel (4. Reg. 16.) & Achab filius eius 22. & Ochozias (alter) duobus. Ioram autē Rex quoq; Israel, erat in anno regni sui duodecimo. Vides 42 annis regnū Israel stetisse penes familiā Amri. *Hæc ille.*

R. Iose facilius ista narrat. Postquam (inquit) Asa dedit in vxorem filiam Amri, filio suo Iosaphat, Dominus consumere domum Dauid cum domo Achab decreto sanxit.

Tres reges se ordine consequētes, Ochozias, Ioas, Amazias (Athaliam prætermitto, quæ & ipsa miserrimè & iustissimè cæsa est) violenta morte perierunt, quòd Deum certis criminibus offendissent.

Falso Philo ab Annio suppositus, posteritatem Salomonis in Ochozia desiisse narrat, vt regnum Dauidis ad familiam Nathan deueniret, nempe seruato vnō Ioab ex ea familia. Nam Ioas legitimus fuit Ochoziæ filius. 4. *Reg.* 11. 2. *Par.* 22.

Profana rege Ochozia

Tyberino Syluio Latinorum rege submerso, ex Albula flumine Tyberis dici incipit.

h ATHALIA regis Achab filia. 2 *Para.* 21. quæ suis cōsiliis impulit filium Ochoziam vt impiè ageret. 2 *Para.* 22. vt dicitur filia Amri Patris Achab, i. neptis. Nempe quia origo apud Heb. sæpe ad auos defertur. Non quòd fuerit filia simul & soror Achab. *Kimhi.*

Extinguit totam stirpem Salomonis omnésque filios filij sui Ochoziæ, præter paruulum Ioas à Iosaba amita surreptum, quē Ioiada sacerdos clam domi in spem regni educauit. Indéque circiter 7 annos regnum tenuit, seque in omnibus rebus iniquissimè gessit, quemadmodum Achabi & Iezabelis filiam decuit, donec eam Ioiada pontifex populo incitato de medio sustulit.

Iehu in Samaria delet Baalis, siue beli cultum & templum. Azaël rex Syriæ Iudæos affligit.

Externa Athaliæ.

Pigmalion Tyri rex an. 40. cuius anno septimo soror Dido Carthaginem condidit. *Ioseph. lib. 1. contra Appionem.* Sed Appianus Alexandrinus eam conditam tradit 50 annis ante Troiam captam.

Felsinus Thuscorū rex Felsinā metropolim Thuiscorum condidit, & ei regioni, quę postea Gallia Aurelia & Aemylia

Universidad de Deusto
Biblioteca

à Romanis dicta est, Felsinæ nomen reliquit. *Cato de Orig.*

i IOAS restaurandum curauit tẽplum duorum superiorum principum impietate neglectum. imò verò per Athaliam penè dirutum, *4. Reg. 12.* non tamen suis sumptibus, sed pecunia, quę offerebatur pro pretio animæ. *Ibid.* bonus princeps initio, pessimus ad extremum.

Sex annis occultatus propter Tyrannidem Athaliæ, septimo productus à Ioiada pontifice, interempta Athalia, in paternum solum collocatur. *4. Reg. 11.*

Adulatione principum tandẽ mortuo Ioiada deprauatus, adoratúsque *2. Par. 24* iram Dei meruit. Vnde Azael rex Syriæ venit Hierusalem & interfecit cunctos principes populi. Ad quem propulsandũ omnia ornamenta, quæ pater & auus suus templo intulerant, abstulit, vt regi daret.

Propter necẽ Zacharię prophetę à suis seruis interfectus est, *4. Reg. 13.*

Nõ est hic Zacharias, qui post captiuitatẽ vaticinio claruit, cuius liber extat, sed alter, ille scilicet qui periit inter altare & ædem *Mat. 23 Hieronymo interprete.* Quamquam alij de tertio alio Zacharia locum Matthei exponant.

Ioiada pontifex, qui solus post Mosem vixisse 120 an. legitur. Zacharias eius filius, qui in ipso templo occiditur. Huius sanguis vsque ad aduentum Nabugdonozoris, instar ollę bullientis, quasi vltionem deposcens, ferbuisse traditur.

Ex quo Ioas Zachariã occidit, cessarũt Dei in polluto tẽplo respõsa & oracula ex Debir (secretiore parte tẽpli, in qua erat propitiatorij) & ex Ephod (ornamento Pontificio) *Epiph.*

Azaël, deinde filius Benadad, reges Syriæ.

Profana Rege Ioas.

Hesiodus Ascreus poëta & sacerdos musarũ, in Helicone, centum annis post Homerum, 32 ante primam Olympiadem ex Porphyrio. Scripsit deorum generationem in Helicone musarum instinctu. Quam Theogoniã Græcis primos Homerum & hunc Hesiodum composuisse, annis ante se quadringentis scribit Herodotus lib. 2. Ita Helleni smus recentissimus: Et tamen non à Deo mũdi fabricatore, vt Ouidius, qui hoc ad Hesiodũ ex Hebræis addidit, sumpsit exordium, sed à Chao, rudis inordinatæque materiæ confusa congerie.

Homerũ & Hesiodum coniungit Herod. lib. 2. his verbis. Hesiodus & Homerus, quos quadringẽtis non amplius annis opinor ante me extitisse, fuêre, qui Græcis deorum prolẽ introduxerũt, eisq; cognomina & honores, & diuersa artificia & figuras attribuerũt. Cętera apud Gelliũ *li. 3. cap. 11. & li. 17. c. 21. & Clem. lib. 5. Strom.* Velleius lib. 1. 120 annis distinguit.

Lycurgus Lacedęmoniorum legislator. vel potius reformator, qui ad temperandum solutum regum imperium Synedrion 28 seniorum addidit. *Plutarch. ex Platone.*

Carthago ante vrbẽ Romã 72 annis ab Elisa Didone cõdita creditur i. sub regis Ioas annum 30. *Oros. lib. 4. cap. 6.* Hinc lingua Punica Syriacam redolet apud Plautum, & nomen Carthaginis Syrũ est. Nam Carta apud Syros vrbem significat. Go medium. Cartago q. media vrbs. Tyri scilicet media pars, ad cã ædificandã cũ Didone confluxerat. Pygmalionis regis anno 7. *Menãder Ephesius apud Ioseph. contra App.* 143 an. & 8 mẽsibus post tẽplũ Salomonis, *ex Tyriorũ archiuis.*

Phryges 5 obtinent maris imperium an. 25. *Eus.*

Ocrasapes rex Assyriorũ, Anacyndarapes vocatur à Strabo. Nescias vtra prolatio potior, nã nomina regũ Assyriorũ, Aegypti & cæterarũ mũdi partiũ apud Herodotũ, Ptolomæũ, Strabonẽ, Eusebium, &c. nõ satis purè ad posteritatẽ peruenerunt.

Anni Diluuij.		Anni mundi.
	Latinorum Aremulo Syl. deinde Auentino an. 28.	
	10	
1601	i IOAS Ochoziæ minimus filius, annis 40.	3287
4. Reg. 12		
1641		3327
	Ioiadæ & Pedaia Pontificibus.	
	Zacharia Ioiadæ filio sacerdote simul ac propheta.	
	Ophratene, deinde Ocrasape 35. an. 42. Assyr. regibus.	
	Iehu, deinde Ioachaz. an. 17. Israelis regibus.	
	Lacedæmoniorum Archelao.	
	Corinthiorum Agelao. Eudemio an. 25. Aristemede an. 35.	
	Athenienſium Mezade. Diogenete an. 28. Pherado an. 19.	
	Ægyptiorum Cheope.	
	Latinorum Auẽtino Syluio mox Proca Syluio an. 23.	
1641		3327

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
	11	
1641	k AMAZIAS an. 29.	3327
4. Reg. 14.		
1670		3356
	Sedechia pontifice.	
	Amos regis Amaziæ fratre, patrẽque Esaiæ & Iona, prophetantibus.	
	Ocrasape Assyriorum trigesimo quinto, deinde Sargon, an. 20.	
	Ioas & Ieroboam an. 41. Israëlitarum Regibus.	
	Lacedæmoniorum Taleco, siue Telecto, an. 40.	
	Corinthiorum Aristemede.	
	Athenienſium Pharedo, deinde Ariphrone, an. 20. Archontibus.	
1670		3356

nerũt. Iuxta illud, nomẽ impiorũ putrescet. *Prou. 10, et Eccl. 41.*

Sub extremam vitam Ioas Cyprij maris imperium sexto loco consequuntur an. 34. *Euseb.*

Bon Thuscorum rex, à quo regio Bononia. *Cato de orig.*

k VICIT Idumæos, qui sub Ioram defecerant. Victi deinceps nullum habuerunt Regem. *Seder. c. 20.*

Post eędem Idumæorum, idola eorum assumpsit & coluit. Initio bonus, in fine impius. Occisus est in Lachis.

Ionas vaticinatur in Ieroboam filium Ioas regem Israël, vel potius de victoriis & restitutione Damasci & Hemath (quam Antiochiam quidam esse volunt) & terminorum regni Israëlici facta per Ieroboam regem Israël contra Syros. Niniue eius tempore erat magna, alens virorũ millia centum viginti, itinere trium dierum. *Ion. 4. Diodor. Sicul. lib. 3.* Nam eam, vt Ionas, describit, ambitu stadiorum 480, id est, leucarũ 30, longitudine autem stadiorum 150, id est, leucar. nouem: Concionatur in Niniuitas, vt ex eius libro constat. In Seder Olam reponitur sub Athalia & Ioas regibus Iuda, & Ieroboã rege Israël, qui Amaziæ & Oziæ sæculo regnabat, quasi diutissimè Ionas Prophetiæ munus exercuerit.

Discipulus fertur Helisæi, missus ad consecrandum Iehu in regem Israël in Ramoth-Galaad. *Seder cap. 18.* Vnum eundémq; esse Ionam, qui has duas prophetias fuderit, testantur Hebræi omnes, & Iosephus *lib. 9. Antiq. cap. 11.*

Tarsum fugit ad declinandã sibi impositã vaticinãdi Assyriis prouinciã. i. vrbẽ Cilicię, per mare Mediterraneum Iosepho, & Aug. vt inde littoribus Põti Euxini eiectus sit, deindéq; pedibus se Niniuẽ cõtulerit. Vel Indiæ regionẽ per mare rubrũ, vt inde ad littora sinus Persici vel Niniue, quę erat ad Tigrim sese infundẽtẽ sinui Persico, à ceto euomitus sit.

Euersionem Niniuis tũc Deus remisit *Ion. 4.* Nam multo post sub alio rege accidit *Nah. 1 & 2.* Ita Sardanapalus nondũ illic regnabat, qui vrbem, vitam & imperiũ perdidit.

Quidam hic inter Amaziam & Oziam è suo cerebro interregnum 10 aut 11 aut etiam 12 annorum faciunt, citra vllum scripturæ vestigiũ. Vnica regũ Israël & Iuda collatione nitũtur. Atqui illa vt infra docebo, propter varios motus regni Israël est fallacissima, nec satis liquidò statui potest, ob hæresim secum perpetuo magnas confusiones trahentem.

Ratio eorum sumitur è 4 Reg. 14, vbi Amazias moritur an. 14 Ieroboam filij Ioas regis Israel, &c. 15 vbi Ozias siue Azarias Amaziæ F. regnat anno 27 eiusdẽ Ieroboam. Nam inter 14 & 27 est spatium 13 annorum. Sed iam respondi Reges Israel non esse regulam Regum Iuda. Addo locũ productum ab istis non intelligi. Nam primùm aliud est *regnare*, aliud, *regnare incipere*: Secũdùm esse hyperbaton quatuor versuum hoc modo. *Anno vigesimo septimo* (4 Reg. 15, v. 1) *Ieroboam regis Israël regnauit Azarias filius eAmaziæ regis Iuda.* Hinc parenthesis trium versuum (Sedecim annorum erat *cum regnare cœpisset, &c.*) *Percussitque Dominus Regem & fuit leprosus vsq; ad diẽ mortis suæ.* Nam per hyperbaton, illud *Anno 27 Ieroboam* refertur ad sequẽtia, *Percussitque*, hoc sensu. 27 anno eius regnauit Azarias, percussitq; illũ Dominus, siue, 27 eius Azariam regnantem percussit. Non quòd Azarias tunc regnare cœperit, sed quòd tunc lepra percussus sit, nempe anno 27 Ieroboam, in quem incidebat Azariæ 13, vsque ad finem vitæ suæ. i. 52 regni sui. Tandiu enim leprosus fuit nẽpe annos 38. Quãuis enim lepræ eius Seder Olam 25 tantùm assignet, at Kimhi 1 Par. 5 triginta octo, quando docet Ioathan annis 38, Patris loco regnum administrasse.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad hanc explanationem accedunt Talmudici, dum scribunt. *Hinc deinceps* (id est, à 27 Ieroboã) *Azarias regnauit regnum lepra infectum.* Kimhi paulò subtilius sumit nemuros pro cardinalibus non ordinalibus, quasi sit interpretandum. *Annis viginti septem* (reliquis scilicet) *Ieroboam regis Israël regnauit Azarias*, q.d. Non tantum 14 superiores Ieroboæ regnauit, verum etiam 27 posteriores vt totum regni eius curriculum emensus sit. Regnum enim Ieroboæ fuit 14 & 27, id est, 41.

R. Leui etiam subtilius de 27 annis, quibus adhuc domus Iehu erat regnatura, nempe vsque ad cædem Zachariæ filij Ieroboam per Sellum factã, sicut prædixerat Dominus. Hæc quidem prolixius, sed eripienda fuit nouis Chronologis occasio certæ claræque maiorum Christi successionis per impij & hæretici regni incertos obscurósq; calculos inuoluendæ. cùm contrà per claram ratámque pij & Catholici regni seriem, confusam impij oporteat euoluere.

Profana Rege Amasia.

Huius tempore collocatur Sardanapalus, cui occiso successerit Phul Belochus Græcis Tonosconcoleros, an. 20. sed quam rectè mox.

Sargon potius reperias, Es. 20. qui sub sequentibus regibus vaticinabatur. Nam ibi videtur primus Assyriorum terrorem sui nominis mortalibus incussisse. Etsi Kimhi illic Senacherib intelligat.

Strato Tyri rex, præter quem serui reliqui omnes dominos suos interfecerant.

Sesoncharis, siue Sensoris Aegypti rex, cuius pater Sipatis Deus habitus.

Sub hæc tempora cœpit regnum Macedonum per Carranum decimum sextum ab Hercule, à quo postea magnus Alexander fuit septimus decimus. *Velleius lib. 1. Solin. cap. 15.*

Regnum hoc Macedoniæ vsque ad Machabæos durat annos circiter 600.

Caranus captarum sequens gregem Edissam capit & ab euentu Aegeam vocat, regniq; Macedonum fundamẽta iacit. *Iustin. lib. 7.*

Phidon Argiuus mensuras & pondera reperit, cum apud Latinos regnaret Procas Syluius.

1 AZARIAS in libris Regũ, Ozias in Paralipomenis, clarum fuit pietatis exemplum.

Vrbes multas ædificauit. Turres item in solitudine & opera publica *2 Par. 26.*

Zacharia Propheta plurimum vsus, cúmque requireret Dominum, fortunatus fuit in omnibus. Vicit Philisteos Arabas, Ammonitas, Aegyptum, remotósque alios populos terrore sui nominis concussit.

Agriculturam coluit. Machinas bellicas ad iaculanda tela & saxa grandia è turribus aduersus hostes fecit.

Vbique fœlix, donec secundis rebus elatus illicita præsumpsit, incensum Domino quasi sacerdos offerens, etsi ei resisteret Azarias sacerdos, non tamen summus sed hebdomadarius cum 80 aliis.

Postquam 27 annis regnasset, reliquis, id est, 25 ad vsque mortẽ leprosus. Filio interim regni administratione demandata, *Seder. ca. 19.* Kimhi tamen Ioatham putat Patris loco regnũ administrasse an. 38 *1 Par. 5.* quasi tãdiu leprosus fuerit.

Eo anno, quo lepra percussus est *2 Paral. 26.* extitit terræ motus prodigiosus, qui abiit in prouerbium *Zach. 14.*

Non modo quia Ozias temere & profanè munia pontificia vsurpauerat, sed & quoniam multa mirabilia sub eo con-

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1670		3356
	Ægyptiorũ Cheope, deinde Cephrene an. 56.	
	Latinorum Proca Syluio, deinde Numitore & Amulio an. 40.	
	12	
1670	1 OZIAS qui & AZARIAS an. 52.	3356
4. Reg. 15		3408
1722	*Ioële summo sacerdote.*	
	Osea, Amos, Esasa, Iona, Zacharia Prophetis.	
	Sargone primo in Scripturis celebrato, (Nabonnazare) mox Phul 37 ann. 48 Assyriorum Regg.	
1722		3408

Anni Diluuij.		Anni Mundi.
1673		3356
	Ieroboam filio Ioas, & per ordinem Zacharia mens. 6. Sellum mense vno. Menahem an. 10. & Phaceia an. 2. Israëlitarum regibus.	
	Cephrene Ægyptiorũ, & per ordinem Mycerino an. 6. Asychi an. 6. Sabacho an. 50.	
	Latinorum Amulio & Numitore.	
	Romulo Romanorum Rege primo an. 38.	
1722		3408

eo contigerunt primo exortus regnorum Assyriorum, Babyloniorum, Macedonum, Græcorum, Romanorum, à quibus per ordinem mundus grauiter concussus est. 2 Aërae Chaldæorum, Aegyptiorum, Macedonum, Græcorum, Romanorum, quibus antiquorum sæculorum Chronica ratio memoriaq; mutata est, funditúsque periisset, nisi sacris literis fuisset conseruata. 3 Nouæ mundi superstitiones, vt impij ritus præsertim Græcorum & Romanorum, quibus antiquæ pietatis semina valde corrupta sunt.

Oseas & Amos vaticinãtur in decem tribus, obiter etiam, in duas tribus, id est, regnum Iuda. Vicinorum item regum futura excidia prædicunt.

Esaias de Christo eiúsque rebus gestis, de vocatione gentium, reliquísque mysteriis ita scribit, vt potius Euangelista, quam vates videatur, inferens multas vaticinationes de plurimis regnis & gentibus.

Illum Hebræi commemorant ortum regio sanguine, ac non tãtum habuisse patruũ Amaziam regem, sed & socerum fuisse regis Manassis, à quo sectus miserè dicitur. Tam clarus vates fuit, vt etiam Cyrum regem Persarum nominarit ducentis annis priusquam nasceretur & eius gesta descripserit. *Es. 45.* & Vriam Sacerdotem centum antè annis. *Es. 8.*

Prophetæ scriptores hoc sæculo incipiunt.

Ioel (non propheta, sed alter) summum pontificatum gerebat. In libris quidem Reg. & 2 Par. 26, Azarias sacerdos caput dicitur, qui & viuebat tempore Ezechiæ, 2 Par. 31, sed caput non illic significat summum sacerdotem, sed primum eorum, qui allocuti sunt Oziam sacra tractantem.

Zacharias Propheta (non hic, quem occidit Ioas, neque ille, cuius extat Prophetia, sed alius.)

Externa rege Ozia.

Post Ocrasapem trigesimum quintum Assyriorum vel potius Niniue regem, nominant Sardanapalum. *Euseb.* Atqui ante hunc sequentes in Bibliis recensentur Sargon, *Es. 20.* Phul, *4 Reg. 15.* qui fuit diebus Manahem. Tiglath Phalassar, qui diebus Romeliæ, *Ibid.* Salmanasar qui diebus Oseæ *c. 17.* Senacherib, *c. 19. & apud Herod.* qui diebus Ezechiæ. Assaradon, id est, Sardanapalus. *Ibid.*

Adde legationem Ionæ prophetæ ad Niniuitas hoc loco narrari nempe sub Ozia & Ieroboam Ioæ filio è 4 Reg. 14. In ea autem ira Dei in præsens placata, calamitatem illam extremam in aliud tẽpus auertit, vt è Nahum apparet, qui eam imminere denuntiauit regnãte Manasse, paulò antè Monarchiam Babylonicam.

Malo ergo pro 36 regibus numerare 41 & Sardanapalum in posteriora tempora reiicere. Errorem auxit Metastenes Annij & similes auctores ab Annio suppositi, qui Biblicos appellant reges Babyloniorum, cum Scriptura disertè vocet Assyriorum.

Et certè Niniue adhuc imperabat, vt quæ ad Ionæ prædicationem, qui hoc sæculo vigebat, conuersa legatur. Quin & adhuc stetit per annos ferè ducentos. Nempe vsq; ad annum primum Nabugdonozoris, qui fuit quartus Ioachim Iechoniæ patris. *Ierem. 25.* Idque iuxta prophetiam Nahum contra Niniuitas ad vomitum redeuntes.

Phul Belocum regem fuisse Niniue, qui ad Ionæ concionem pœnitẽtiam egerit nonnulli probabiliter sentiunt. Sed malo Sargonem, cui aiunt Phul imperium & vitam eripuisse.

Venit in terram Israel, & dabat Menahem ipsi Phul mille

Universidad de Deusto
Biblioteca

talenta argenti, vt esset ei auxilio & firmaret regnum eius. *4 Reg. 15.*

Trans Euphratem primus Assyriorum tentauit Asiam. Tiglath Phalassar in ea cepit multas regiones. Salmanazar perfecutus est victorias. Senacherib perficere conatus est, sed infœlix fuit ex Herodoto. Sardanapalus omnia perdidit.

Initium Olympiadum 405 annis post Troiæ captiuitatem *Eusеb. in Chron.* qui tamen initium illarum statuit primo anno Ioathan Oziæ filij & successoris.

Secundo Aeschyli Atheniensium iudicis anno, authore Iphito Elio, qui & mercatum & iudicrum certamen ad excitandam corporis animique virtutem efficacissimum Olympiorum cõstituit. *Velleius lib. 1.* A quo tempore historia Græca vera creditur. *lib. 1. Stromat. ex Sesibio.*

Ex quo sæculum deinceps Historicum Varroni dicebatur, vt superius Mythicum. *Censor. de die Natali, cap. 21.*

Lycurgus Iphiti, qui primam Olympiadem ordinauit, æqualis. *Paus. libr. 1. Eliac. & Plut. in eius vita ex Aristotel.* Vixere eo amis ante Platonem annis. *Plato in Minoe*, aut ante finitum bellum Peloponnesiacum. *Thucid. in prolog.* Septingentis annis ante Ciceronem, vt par prope sit institutorum Lycurgi & Romæ antiquitas. *Cicero pro Flacco.*

Olympias spatium quatuor annorum, quod labebatur inter duos ludos Olympicos. Lycophronis interpres, quinquaginta menses (lunares) fuisse ait. Quaternorum annorum circuitum, item lustrum interpretatur *Censor. de die nat. cap. 15.* desierunt celebrari Theodosij maioris ætate, Indictionibus substitutis. *Cedrenus*, vel vt alij, Constantino Imperatore.

Nulla certa historia extat ante Olympiades, apud Græcos, neque vllum scriptum vetus barbarorum & Græcorum gesta declarans. *Iustin. Martyr in paranetico.*

Temporum illustrium initia (æras vocant Astrologi) in hoc cadunt sæculum. Nam

Anni Chaldæorum, Macedonum, Aegyptiorum, commune fere habet principium, scilicet à Nabonazaro, quem Salmanazarem fuisse alij sentiũt, ego Phul vel Sargonem Assyriorum regem, 60 annis Salmanazare antiquiorem. Ita perspicium, quàm sit istorum recens Chronologia.

Græcorum & Romanorum memoria in idem tempus incidit, quod ad hunc modum conuincitur. A Nabonazaro ad Augustum anni duntaxat colliguntur 718. *Ptolom. libr. 3. Almag. cap. 8.* Ab vrbe condita ad eundem Augustum, an. 710. A prima Olympiade ad eundem Augustum ann. 734. Olympias igitur prima duntaxat antecedit Nabonazarem Ptolomæi annis 16, & Nabonazares vrbis fundamẽta an. 8. Etsi Censorinus *de die Natali cap. 21* Annos Nabonazari, quos Aegyptij nominant, à primo imperij eius anno cœpisse narrat septingentis tribus annis ante Iulianos, & nongentis octoginta sex ante diem, quo scribebat. Nam iuxta hunc calculum Nabonazaris anni inciperent annis quinque post V. C. viginti octo post Olympiadas. Sed discrimen est valde paruum.

Hic ego incipio primam adolescentiam monarchiæ Assyriorum, vsque adeò ab historicis decantatæ. Nam ante hoc tempus, Euphratem minimè traiecisse probari potest certissimè, atque ita colligi esse fabulosa, quæcunque de ea exteri scriptores prodiderunt. Sed & Regum nomina & series, quam à Nino deducunt, atque hic etiam nos ex illorum sententia

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1670	*Lacedæmoniorum Thaleco, deinde Alcane, siue Alcamene an. 37.*	3356
	Corinthiorum Egemnone, an. 16. deinde Alexandro an. 25. Pheloſteno an. 12.	
	Athenienſium Ariphrone, & per ordinem Theſpeio, an. 27. Agamneſtore an. 20.	
	Macedonum Carano rege primo an. 28. deinde Cæno, an. 12.	
1722		3408

OZIÆ, OLYMPIADVM, ET ROMÆ CONDITÆ SÆCVLO.

tentia inseruimus, sunt suspectissima.

Primo, quoniam eorum ne apiculus quidem in sacris extat, vbi primæ antiquitatis res diligentissimè designantur. Certè si tam potens & ampla fuisset ista Monarchia, in tanto annorum spatio, propter viciniam, illi commercium aliquod aut res alia fuisset cum Iudæis, cum Syris, cum finitimis aliis populis, quorum bella & res solet scriptura attingere.

2 Temporibus Abrahæ, Amraphel rex Sennaar, siue Babylonis, Arioch rex Elasar, Chodorlaomer rex Elamitarum, qui sunt Persæ, Thadar Rex Gentium, vt sui iuris nominantur. *Genes. 14*, qui in terra Chanaan contra reges Sodomorum & Gomorrhæorum bella gererent. Istæ ergo nationes non erant tunc sub iure Assyriorum. Tempestate Mosis & Iosuë, cùm Hebræorum fama feratur ad longinquissimas quasque terras peruenisse, vt etiam è Mesopotamia Balaam vates fuerit excitatus, nihil de Assyriis, quos tamen præcipuè commotos oportuit, & cum reliquis regibus Orientis accurrere ad reprimendam, retardandámque tam numerosi populi inundationem, qui non sola Palestina contentus fore videbatur.

3 Per sequentes deinceps Patriarchas, Reges, Prophetas, Iudices succedentibus libris, Reges Syriæ, Mesopotamiæ, Damasci, Moab, Arabiæ, Aegypti, Aethiopiæ, reliquarum ferè regionum Oriẽtis, præter quàm Assyriæ, perpetuò occurrunt. Nam de illa altum silentium. Quin & Dauid Mesopotamiæ partem acquirit, nec vllus Assyriorum rex se ei opponere narratur. Aut nulli ergo erant ante Sargonem & Phul, qui primus nominantur & terrent regiones cis Euphratem, aut non valdè potentes. *4 Reg. 15.*

4 Balaam in suo prædicto, *Num. 24*, de Assyriis loquitur, vt valde infirmis, qui non possent regulos iuxta Euphratem subigere, & vaticinatur de eorum sub tempora nouissima incremento. *Cinee* (inquit) *robustum quidem nunc est habitaculum tuum, at quandiu poteris permanere?* Et postea, *Heu, quis victurus est, quando ista faciet Deus?* Quasi multa adhuc superessent sæcula.

5 Ionas Propheta, qui vaticinabatur sub hoc Amaziæ & Oziæ æuum, Niniuem quidem magnã vrbem fuisse, & Regem habuisse narrat, at eum describit vt potentem regno non multùm extra Assyriã diffuso, quare ne Regem quidem Assyriorum eum nominat, sed Niniuæ.

6 Exteri scriptores, qui nihil tribuerunt incertis rumoribus & fabulis, Epochen siue principum Calculi figunt in Nabonassare Assyriorum rege, annis duntaxat ante Alexandri magni mortem 424, vt Ptolom. *lib. 3. Almag.* tanquam insigni aliquo principe, qui superiores certa virtute & potentia superarit, ac meritò principium numerandi secuturis ætatibus tribuere potuerit.

7 Hanc eandem Epochen statuit Scriptura. Nempè circa annum 27 Oziæ, quãdo terræmotus ille prodigiosus vicissitudinũ mũdi prænuntius extitit, & Phul, qui fortasse Nabonazar hoc imperium cœpit condere. Eo enim respexisse videtur Esaias cap. 7. *Adhuc 65 anni & Ephraim desinet esse populus*, id est, 65 anno imperij Assyriorum, qui idem est sexagesimus quintus Terræmotus Oziani, Ephraim à Salmanazare euertetur. Hos enim annos reperies, vt & vidit Kimhi, à 27 Oziæ, ad sextum Ezechiæ.

8 Hic primum apud prophetas, Esaiam, Oseam, Amos, & alios Assyrij nominis terror nationibus incutitur, virga furoris Domini appellatur, &c.

Anni Diluuij.		Anni mundi.
1670		3356
1722		3408

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 Iosephus lib. 1 contra Appionem Berosum profert Græcos arguentem, vt multa atque adeò præcipua de hac monarchia fabulatos.

10 In Assyria duntaxat regnatum est annis quingentis & viginti ante Arsacem Medum, qui Sardanapalum sustulit. *Herodot. lib. 1.*

11 Semiramis, multò post Mosem, ex Porphyr. li. 4 cõtra Christ. citante Eusebio de Præp. imò verò non nisi quinque generationibus Nitocrim præcessit, quæ in Assyria regnabat Medorum temporibus, proximè antè Cyrum. *Ibid. Herod.* Atqui hoc tempus non est eius dimidium, quod huic Monarchiæ affingitur, sed nec bellum Troianum transgreditur. Vnde neque eius meminit Homerus, &c. Imò verò si tres generationes, vt lib. 2 ipse ait, centum annos duntaxat conficiunt, ne dum quidem Semiramis extitit hoc Oziæ sæculo. Sed Manassis, annis circiter 160 annum Cyrum.

Postremo hæc Hebræorum est traditio, de qua R. Abraham Leuita in Cabbala, pag. 3. ואין אדם בעולם מושל עד שבא נבוכר נצר ומשל בהם כרכתיב ועברו אותו כל הגוים.

Atque hæc quidem aduersus vulgares historicos, qui nesciunt Assyriorum nomen, vtut exortum dicatur è Nini remotissima radice, cœpisse duntaxat celebrari circa Oziæ & Olympiadum, & Romæ conditæ sæculum.

Quoniam verò profanorum Chronographorum fundamentum in Nabonazare statuitur, audiamus quid de illo scribat *Ptol. lib. 3. Almag. cap. 8.* Ab initio (ait) regni Nabonazaris priscas obseruationes continuè ad hoc vsque tempus conseruatas habemus. Vnde ad illud locorum radices reducimus. *Et pòst.* A regno Nabonazaris vsque ad Alexandri mortem colligũtur anni 424. A morte Alexandri ad initium regni Augusti 294, & hinc ad decimum septimum Adriani 161. *Hæc ille.* Et vsque ad vltimum Cambysis sunt an. 225. *lib. 5. cap. 14.*

Ita Nabonazar non est Salmanazar, sed isto aliquis annis 60 antiquior, fortasse Sargon, quoniã à Salmanazare ad mortem Alexandri vix notari possunt. an. 360.

Tempore Oziæ, Amulius apud Latinos, Agamnestor vndecimus apud Athenienses regnabant. *Hieronym. epist. 3 ad Damasum.*

Romulus & Remus cum adoleuissent collecta latronum & pastorum manu interfecto apud Albam Amulio auum suum Numitorem in regnum restituunt.

Deinde Olympiadis 6 anno 3 Romam condunt. Post Troiæ excidium 394 *Eutrop. Linius Virg. 1. Æneid.* vel 432. *Plut. in Camillo. Solinus cap. 2. Halicarnas. lib. 1.* Hinc, vt Florus annotauit in 2 Epitome, ad 20 Augusti, tempus fuit septingentorum propè annorum. Quos à 24 Oziæ reperies.

Iuxta Hebræos in Cabbala R. Abraham & historia eiusdem de rebus Romanis vsque ad principium regni Ismaël, anno 6 Ezechiæ, quibus locis addunt Romulum & Remum anno Solari adiecisse duos menses Maium & Iunium, cùm antea Italorum annus octo mensibus perficeretur.

A prima Olympiade ad Romam conditam, nonnulli docent colligi an. 24. *Clemens lib. 1. Strom.* Post Troiam captam 437. *Velleius lib. 1.*

Romulus & Remus attigerant annum vitæ 18 cum Romam conderent. *Dionys. Halic. lib. 1.* Romulus post fratrem interfectum, è vicinis vrbibus attraxit plurimos. Ex iis senatores centum constituit, vt negotiis publicis præessent, quorum

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
1	* * OZIÆ OLYMPIADVM, ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.	3356
28		3408

Anni vrbis cõditæ.		Anni Mundi.
28		3408
28 4. Reg. 15.	13 m IOATHAM an. 16.	3408
44	*Ioatham eiusdem nominis pontifice.*	3424
	Osea, Esaia, Amos, Ozia, Michea Morastite, Iona vatibus.	
	Phul, deinde Tiglath-Phalassar 38. rege Assyriorum, an. 23.	
	Phacea, Israëlitarum rege, an. 20.	
44		3424

rum decem præcipuos, Patricios nominauit, q. populi patres 300 equites & ter mille pedites ad vrbis præsidium conscripsit, reliquum populum in tribus quatuor diuisit. *Suid. in.*

Curionum sacra instituit. Publicè eosdem ferè Deos, quos Græci asciuit, Saturnum, Iouem, Iunonem, Martem, Mineruam, Mercurium, Apollinem, Herculem. Itaque prima templa Ioui Feretrio & Statori in Capitolio dedicauit. Nouos Deos & quasi Romanorum vernaculos, consecrauit vt Consum, & Tatij sententia Cloacinam ex Arnobio. Cætera ab aliis accesserunt, de quibus seq. pag.

Antimachus Teius Lyricus. *Plut. in vita Romuli.*

Phœnices septimo loco maris mediterranei potestatem adipiscuntur. *Euseb.*

Bebochorus Aegypti rex postea arripit. Mycerinus tamen ab Herodoto rex Aegypti hoc loco ponitur, qui summa pietate & clementia vixit, deinde Asychis, & Sabachos.

Phul Belocho apud Assyrios regnãte, Mediam occupauit Arsaces, *Herod. lib. 1.* Sic regnum Medorum vsque ad Cyrum annorũ 300 fuisset. Itaque de eo postea verius sub Manasse.

Rhœcus in Samo plasticem comminiscitur.

Trieris prima nauigauit Corinthum. *Nang.*

Lydorum regnum incipit rege Ardiso Haliattis filio. *Ibid. Euseb.* Ante dicebantur Mœonij. Eius frater Thyrrhenus in Italiam venit, & Tyrrhenam tetram à se nominauit. Hoc regnum 230 annis stetit sub nouem Regibus, id est, vsque ad Crœsum, qui quia Chaldæis contra Persas auxilium tulerat, cæsus est à Cyro sub annum eius decimũ. Quam summam reperies, à quinto regni Ioatham.

Lacedæmoniorum reges deficiunt, Nicander & Alcanas, siue Alcamenes. *Euseb.* Post istos tamen Polydorum & alios deinceps nominat ad 15 generationes, postremum ponens Cleomenem Leonidis filium, qui capta ab Antigono patria in Aegyptum fugit, vbi tandem occisus est à Ptol. Philopatre Pausanias, eo ferè tempore quo Antigonus Demetrij filius Athenas oppugnauit, aut paulò pòst. Scilicet regnum potuit renouari.

Sabachos Aethiops pulso Asyche in Aegypto regnat an. 50. Hic in Scriptura Sua vel So appellatur. *4 Reg. 17.*

m SANCTISSIMVS fuit, prosperéq; regnũ administrauit. Ammonitas stipendium argenti, tritici & hordei præstare coëgit, non solum pietate, sed etiam fortitudine excellens.

Eius primo ferè figitur initius Olympiadum, de quo nos in Ozia Patre.

Michæas Morastites ex æquo stylum suum stringit in duas & decẽ tribus, vt titulus illius satis indicat. De Christo multa vaticinatur. Vidit Oseam, Esaiam & Amos. Deinceps Prophetarũ successio perennis. *Præf. Maiemonim.* Sub Ioatham prophetiam incipit, sub Achaz & Ezechia continuauit.

Porta speciosa & sublimis in templo à Rege construitur.

Razin rex Syriæ.

Tiglath-Phalassar anno septimo Ioatham imperium adit, decimo vrbes multas Galilææ, & vniuersam terram Nephtalim cepit, & in Assyrios abduxit. *4 Reg. 15.*

Cuius fortasse metu sub Ioatham filij Ruben, Gad & dimidiæ tribus Manassis ad quadraginta quatuor millia septingentos & sexaginta aggressi sunt Agarenos, Ietur, Naphis, Nodab, Ismaëlis filios, quibus pulsis illic habitarunt vsque ad captiuitatem, *1. Par. 5.* (Babylonicam, alij vt Kimhi Assyriacam.)

Idem fecerãt diebus filij Ioas. i. 40 an. antè sub Ozia. *Ibid.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Annus vigesimus Ioatham nominatur 4 Reg. 15 qui fuit quartus Achaz, nempe quoniã tunc indignabatur Scriptura impium & profanum regem nominare, potius patrem mortuum nominat, qui non nisi alioqui regnauit. an. 16.

Profana rege Ioatham.

Peloponnensium & Athenien sium maximum bellum, vt velut victi inuicem se mutuo subtraherent. *Oros. lib. 1. cap. 24.*

Aeschylus archon 12 Athenien sium, qua ætate Ioatham regnabat in Hierusalem, *Eusеb. chron. ex Africano.* Ars sculpendi marmoris hoc tempore cœpit, *Plinius lib. 36 cap. 5.*

Aegyptij post Phœnicas octauo ordine maris ditionem inuadunt.

Numa Põpilius Romæ sacra & ceremonias atque pontifices Mosaicis consimiles instituit, *Tertul. de præscript.* quod in genere de omnibus Gẽtilium sacris prodit Iustinus Martyr in Apolog. de cœna Domini verba faciens, siue Iudæorum imitatione: quorum tum florens erat nomen & imperium: siue Sathanæ instinctu, qui Dei simius, sibi eadem apud gentes exhiberi exoptabat, quæ illic Deus. Et sanè in illis inducendis dicebat se cum dea Aegeria congredi. Quanquam hunc cum dea congressum videatur commẽtus, vt suum inuentum populo adhuc rudi & Martio meliùs instillaret, atque religionis metu sibi fidelius obstringeret. Erat enim alioqui insignis deorum contemptor: & ceremonias, quas publicè colebat, priuatim libris ludificabatur: qui post quingentos annos ex eius tumulo defossi iussu Senatus, ea de causa in foro concremati sunt. Mirum autem cur Romani cùm cunctarum Gẽtium deos reciperent, nunquam tamen Deo Iudæorum, quibus, vti dixi, magna ceremoniarum affinitate congruebant, locum apud se dare voluerint. Nec mihi satisfacit ratio, quam Cicero pro Flacco affert. Numen illud nimis abhorruisse à splendore imperij. Magis arridet quod Augustinus lib. 1 de consensu Euangelistarum cap. 2 scribit, non fuisse receptum, quia ipse solus volebat coli, ac eius religio cæteras excludebat. Nam illo vno prætextu Senatus olim rogatus, Christum inter deos vrbis referre recusauit, vt est apud Tertullianum. Annum in 12 menses diuidens (*Messala Corui. de progenie Aug.*) Decem mẽsibus, quos in anno suo instituerat Romulus, duos Ianuarium & Februarium *post posuit Ouidius. 1 Fast.* sic enim legendum, non *præposuit.* Nam 2 Fast. & 3 fuisse postremos anni menses docet. Eius calẽdarium tanquam vndecim diebus mancum C. Cæsar postea restituit & perfecit.

Sacerdotes creauit, Vestales Virgines sacrauit Põtificem Max. primus declarauit, dies fastos nefastósque condidit. *Ibid. Messala.*

Pontifici sacra omnia exscripta exsignatáque attribuit, quibus hostiis, quibus diebus, ad quæ templa sacra fierent. Nec cælestes modo ceremonias, sed iusta quoque funebria, placandósque manes eum edocuit. Vestam, Quirinum, Terminum, Fidem consecrauit. Flamines tres Dialem, Martialem, Quirinalẽ & Vestales Virgines 4 cum Vestali maxima, Salios palatinos 12, qui Martis sacra curabant, Fæciales 20 cum Patre patrato. Pontifices 4 cum Pont. Max. creauit, Rituales & Põtificales cõmentarios scripsit. *E Liu. li. 1 & Dion.*

Picum, Tiberinum, Pilumnum, Picumnum, Laurentium, Floram, cæterósque Græcis ignotos Deos Romani aliis temporibus dedicarunt. Aesculapium serò populus ex Epidauro ad pestilentiam depellandam aduexit, & Cybelem

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
28		3408
	Sabacho Ægyptiorum.	
	Romulo, deinde Numa Pompilio 2. Romanorum rege, an. 43.	
	Lacedæmoniorum Alcane rege vltimo. Deinde post regnum instauratum Polydoro eius f. an. 53.	
	Corinthiorum, Phelesteno, & deniq; Automene, an. 1.	
	Athenien sium Agamnestore, deinde Æschylo, an. 23.	
	Ardiso Lydorum rege primo, an. 36.	
44		3424

Anni vrbis cõditæ.		Anni Mundi.
44	*Macedonum Cæno, deinde Tyrima an. 38.*	3424
	15	
44	n ACHAZ an. 16.	3424
4. Reg. 16.		3440
60	*Vria in Aaronis cathedra præsidente.*	
	Superioribus, itémq; Oded prophetantibus.	
60		3440

& Cybelem è Phrygia victoriæ causa multo serius, quamuis Græcos Deos. Cõpitalia sacra in vrbe, Paganalia in agris Seruius Tullius edixit. Pauorem & Pallorem Hostilius indigetauit. Duos viros Sibyllinos Superbus instituit. Regem sacrorum Brutus post exactos reges. Tres viros epulones an. vrbis 558 Romitius Tribunus p.

Antiquissimi fuêre Luperci, qui Panis sacra curabãt, itémque Potitij, qui Herculis, iam inde ab Euandro, ante Aeneæ in Italiam aduentum, ordinati. Proximi 12 fratres Aruales, & tres Augures, & 8 Aruspices, & Curiones 30 à Romulo omnes illati. Sodales enim Titios T. Tatius Sabinorum rex Romuli socius dedit. Quæ ita perpetuo habuerũt, nisi quòd Augurum, Flaminum, Pontificum (qui sacris omnibus promiscuè præerant, cum alij vel singulorum Deorũ sacra duntaxat curarent, vel de singulis rebus) Vestalium, trium virũm & Epulonum numerus, procedente tempore auctus est, præsertim sub Sylla.

Post Numæ mortem an. 535 Cornelio & Bebio coss. eius libris effossi sunt 7 videlicet Latini de Iure Põtificio & totidem Græci Pythagorici (id est, de illo genere Philosophiæ, quod postea secutus est Pythagoras. Nam post Numam vixit an. ducentis è Cic. 2 de Orat.) siue de disciplina sapientiæ, quibus euertebat non modo deos aliorum populorum, sed etiam Romanos cum ceremoniis à se constitutis, vt decreto Senatus publicè combusti sint. *Liuius lib. 40. Val. lib. 1. Plin. lib. 13 cap. 13. Aug. de Ciuit. lib. 7. cap. 14. Lact. lib. 1.*

Post Phelestenum regnauit Automenes Corinthiorum rex vltimus, post quem deinceps annui Principes. *Nang.*

Sic Alcanas rex fuit Lacedæmoniorum vltimus, vt modo docui. Atque ita, vt duo hæc regna iisdem temporibus cœperant, ita & iisdem defecerunt, mox etiam Archontum Athenien sium principatus perpetuus in decennalem desinet.

Si Numæ Pompilij superstitiones reuoluamus, si sacerdotalia officia, insignia & priuilegia, si sacrificantium ministeria & instrumenta & vasa ipsorum sacrificiorum & piaculorum & votorum curiositates consideremus, nónne manifestè illam Iudeæ morositatem imitatus est. *Tertul. de Præscript.*

Ceremonias flaminibus imposuit Mosaicis congruentes, de quibus Gellius lib. 10, cap. 15.

Annum castigauit adiectis mensibus Ianuario & Februario. *Plut. in Numa*, vel potius Ianuarium primum anni esse voluit, secundum Februarium, *Macreb. lib. 1. Satur. cap. 13.* Secundum Ouidium, vbi supra, postremos.

Capitolium Romæ in monte Tarpeio extruitur.

Sibylla Samia insignis habetur Numæ temporibus.

Croton in Italia conditur à Myscelo quarto regni Numæ. *Dionysius Halic. lib. 2.*

Ephori apud Lacedæmonios Theopompi regis consilio creantur, *Pausan.*

Anno 17 post mortẽ Alcamenis cum hactenus sub regibus fuissent an. 340, *Eusеb.* post Lycurgum an. 130. *Plutarch.* sub Polydoro Alcamenis f. & Theopompo Nicandri, regibus, non ad tollendum regium Imperium, sicut Eus. existimauit, sed ad temperandum & coercendum.

Cynethon Lacedæmonius Theogoniam scribit. Cumelus & Archinus poëtæ.

n DECENNIS genuit Ezechiã, anno enim 20 regnũ consequitur, 16 post moritur, id est, ætatis trigesimo sexto. Suc-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cedente Ezechia annos 25 nato. *4 Reg.16.*

Superiores reges impietate superauit, imitatus impietatem regum Israël, & insuper statuas fundens Baalim siue Belis.

Finitimorum bellis petitus ad Gentilium Deorum opem confugit.

Contra Razim regem Syriæ & Phaceem regem Israël à Deo opem poscere ab Esaia iussus (*cap.7.*) abnuit, sed ad auxilium Tiglath-Phalassar Assyrij regis se contulit.

Ad eum inde, cum Damasci esset, profectus aræ maximæ Syrorum Deorum exemplar Hierusalem ad Uriam Pontificem misit, mandans vt similem fabricaret. Reuersus aram illam veneratus est & Diis Damasci sacrificium fecit, idemq; Uriæ Pontifici faciendum mandauit, *4 Reg.16.* In hoc nefariæ mentis piaculo diem functus, *2 Par.28.*

Oded propheta milites arguit crudelitatis *2 Par.28.*

Esaias Christum de Virgine, Micheas in Bethlehem nasciturum prædicunt.

Apud Assyrios Tiglath-Phalassar, *4 Reg.15 & 16.* Galileam Damascum & Syriam capit, capto Razin rege, & populum transfert Cyrenem versus Aethiopiam. Medis quoque imperauit, vt ex 4 Regum 17 colligi potest. Cum eo amicitiam Achaz iniit, eique dona misit, vt auxilio ipsius à rege Syriæ liberari posset, *4 Reg.16.* Sic paulatim in populi Domini perniciem attractus est Assyrius ab ipsismet domesticis, de quo varias querimonias prophetæ instituunt.

Uria s pontifex inflectens se ad voluntatem apostatæ Achaz, Ecebolio similior, quàm Ambrosio, *4 Reg.16. Esa.8.*

Osee rex Israël permisit suis quotannis ter ascendere Hierosolymam ad adorandum Dominum, sustulitque præsidia à superioribus Regibus, ad impediendum & ascendentes intercipiendum posita, *Hebr. in annal.*

Cùm Ioas permisisset quidem idolorum cultum, sed non ipse eum sequutus esset, *2 Par.24.* Achaz primus regum Iuda religionem palam eiurauit, & in Synagogas hæresim, peregrinorúmque deorum cultum intulit. Quem è sequentibus regibus soli Ezechias & Iosias penitus repudiarunt. Adeo tenax est impietas, postquam semel in regna admissa est. Vnde nec prius desiit, quàm funditus populum Domini euerteret, & in captiuitatem Babylonicam euomeret. Præcedentes aliqui reges, id est, Ioram, Ochozias, Athalia, mali huius origo, erat quidem deorũ cultores, at Dei verum cultum publicè non insectabantur, sinentes quémque suo modo viuere. Ioas contra *2 Par.24* postquam obiit Ioiada pontifex, delinitus obsequiis principum Iuda, acquieuit eorum petitionibus, permisitque, vt derelinquerent templum Domini Dei patrum suorum, & seruirent lucis & sculptilibus, id est, cùm ipse catholicam religionẽ profiteretur, impietatem permittebat.

Profana.

Milesij imperium maris capessunt.

Athenis perpetui archontes esse desierunt, cùm fuisset vltimus Alcmæon, cœperúntque in denos annos creari per annos 70, ac deinde Resp. annuis cõmissa est magistratibus. Ex iis, qui denis annis præfuerunt, primus fuit Charope, vltimus Erix: Ex annuis primus Creon. *Velleius.*

Primus Ephorus Elatus apud Lacedæmonios 130 annis post Lycurgum. *Plutar. in Lycurg.*

Eliseus Tyri rex à Salmanazare oppugnatur. *Ioseph. lib. 9. Antiq. cap. 15.*

Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
	✻ ✻	
60	*Tiglath Phalassare 39. & Salmanazare an. 10. Assyriorum monarchis.*	3440
	∴ ∴	
	Phacea, & ad extremum Osea an. 9. Israëlitarum regibus.	
	✻ ✻	
	Sabacho Ægyptiorum.	
	Numa Pompilio 2. Romanorum rege.	
	Lacedæmoniorum rege post regnum instauratum Polydoro Alcamenis f. an. 53.	
	Athenienſium Archonte Æschylo, denique Alcmæone decimo tertio & vltimo an. 2.	
	Lydorum Ardiso.	
	✻ ✻	
	Macedonum, Tyrima regè tertio.	
	✻ ✻	
89		3469

O PRECLARI

Anni vrbis cõdite.		Anni Mundi.
60	15	3440
Ibid. 18.	O EZECHIAS an. 29.	
89	*Neria pontifice.*	3469
	Osea, Esaia, Amos, Michæa vatibus.	
	Salmanazare, Senacherib 40. annis ferè 7. Filio eius Assar-Adon 41. id est, Sardanapalo an. 10. Assyriorum monarchis.	
	∴ ∴	
	Merodac Babyloniorum rege primo ann. 52. qui & Baladan.	
	Osea vltimo Israëlitarum rege.	
	✻ ✻	
	Setone Ægyptiorum.	
	Numa Pompilio, deinde T. Hostilio 3. Romanorum rege an. 32.	
	Lacedæmoniorũ Polydoro.	
	Athenienſium Carope Æschyli f. primo decennali principe, Æsimede 2. siue Æstinede. Elidico 3. per ordinem.	
89		3469

O Praeclari exempli & singularis pietatis princeps. Rem diuinam & bellicam præclarè gessit.

Primum rei diuinæ opus fuit, primo regni mense oratio ad populum pro religione vetere instauranda & templo aperiendo *2 Paral. 29.*

Secundum, legitima sacrificiorum instauratio, *Ibid.*

Tertiũ, Paschatis relatio *4 Reg.20*, ad cuius solenne sacrum populos Israël siue decem tribuum aduocauit. Nam nõdum in Assyriam fuerant traducti. Eorum quidam venerunt, præsertim ex Aser, Manasse, Zabulon, Ephraim, Isachar. Alij irriserunt.

Rerum bellicarum prima fuit egregia victoria de Philisteis *4. Reg. 18.*

Secunda, idque regni decimo quarto, de Senacherib rege Assyriorum qui iam post Salmanazar septimum imperabat. E cuius clade secuta est imperij illius euersio, sub initium Manassis. *4 Reg. 19. Esa. 37.*

29 annos cum tribus Assyriorum regibus egit. Cum Salmanazare, qui sexto eius post capram Samariam, vita cessit. Cum Senacherib, qui eius 14 ab angelo profligatus est, cum Assar-Adon, quem per decem annos neque amicum, neque inimicum habuit, & eodem tempore cum Merodac rege Babyloniorum, quo amico vsus est.

Ex quo apparet sub finem vitæ eius Assyriorũ imperium fuisse à Medis & Babyloniis extinctum.

Aenei serpentis abusum sustulit, Idolorũ, lucorum, excelsorum idololatriam aboleuit *4 Reg.18.*

Merodac, siue Berodac filius Baladan rex Bab. *Hier.50.* regi Iuda è morbo conualescenti munera destinauit. *Esa. 39.* Mardocempadus fortasse Ptolemæo Almag. lib. 4 c. 6. & 8. adductus ad id fuit miraculo, quòd sol per decem lineas, quas tantum descenderat, ad Orientem regressus diem decem horis aliis auxisset. *Esa. 38.* Huius admirandi Phænomeni meminit *Herod. lib. 2.* Circa regni eius decimum quintum, vnde primus Merodac & Assar-Adonis videtur concurrisse.

Ezechias coluit bonas artes. Nam & studiosus fuit Mathematicarum, apud Chaldæos tunc vigentiũ. Vnde annum restituisse fertur, & leges posuisse de intercalando tertio quoque anno mense Nisan (hodie Iudæi mẽsem Adar, id est, Februarium intercalant, quod tamen in idem recidit) & duplicando, vt ille esset mensium 13 & menses lunares ad cursum solis accommodarẽtur. *Elias in Tisbi è Talmudicis.* Hinc fortasse signum Esa. 38 de solis retrocessione ipsius ingenio accommodatum.

Horologium Achaz celebratur, cum Græci & Latini trecentis annis ante Christum neque quadrantes, neque horologia neque horas haberent.

Amici Regis Ezechiæ, mandato, authoritate, & suasionibus eius, libros Reipublicæ vtiles non tantùm componebant, verum etiam veteres, quos ederent, perquirebant. *Prouerb. 25.*

Ezechiæ sexto anno, vrbe Samariæ potitus est rex Assyr. Salmanazar. Ita durauit hoc regnũ annos ducẽtos quinquaginta octo, mẽses septem. Qui transmigrarunt, non leguntur rediisse, quamuis credibile sit, eorũ multos solũ patrium repetiuisse sub regibus Persarum: è contrario, duæ tribus, quæ in exiliũ exigi cępere post an. 113 sub Ioachim (*Dan.1*) leguntur rediisse, & tamen earum plurimi in exilio hæserũt. Quo factum, vt B. Iacobus epistolam ad duodecim tribus dispersas scriberet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cutthei siue Assyrij, in patria decē tribuum collocati nunc primum vocari cœpti sunt Samaritę, & vnius Dei cultum vtcunque amplecti.

Tobias apud Niniuem captiuus, vt constat ex eius libro, quem & Hebraicè vulgauit ante paucos annos Germania, qui tamen non hæc tempore scriptus est, sed post reditum dè Babylonia ex antiquis monumentis vnde nec in primum Hebræorum canonem, qui mox post illum reditum conditus est, sed in secundum, è quo postea Ecclesia suo annumerauit cum opusculo Iudith. vt 24 veteris testamēti libri constituerentur. *Hilar. prolog. in psal. Aug. lib. 2 de doctrina c. 5. Conc. Carthag. 3. Gelasius in Con. 70 epis.* Quare & cum citat tanquā scripturā canonicā Cyp. lib. 1. cōtra Iudęos & li. 3. c. 11. epist. 52, 62, imò diuinā Scripturā vocat li. de Orat. Dom. li. de op. & Eleem. de bono Patiēt. & ad Fortun. c. 10, & 11, De mortal. Sic alij vt Iren. lib. 1. c. 34, Hilar. in Ps. 129. Amb. li. de Tobia, & lib. 6 Hex. c. 4. lib. de Elia c. 10. Chrys. ad pop. ho. 13. Isid. lib. 6. Etym. c. 1. Hieron. Præf. in Ionam, & Præf. in Tob.

Translatæ autem sunt 10 tribus ad Assyrios, *4. Reg. 17*, vnde itinere anni cum dimidio, per angustias Euphratem transgressi, venerunt in Arsereth regionem hactenus inhabitatam, ibi commoraturi, *4 Ezra 13*. Colchidis partem aut regionem aliquam illi propinquam nonnulli esse suspicātur, quòd Colchi more Iudæorum, infantes circuncidērēt, teste Herod. lib. 2. Ego puto esse veterem Tartariam ad desertum Belgian in Orientis Septentrionalis angulo, è qua illi sub annum Christi 1200. Duce Cingis erumpentes, cùm antea ignoti essent & loco & nomine, imperium Cham Tartarorum, quod hodie memoratur, constituerunt. Nam in Hebræorum annalibus apud R. Selomonem in 27 Esaię, decem tribus in Oriente fuerunt perditæ. Facilè amplexæ sunt Mahometismum, quòd iam ab æuo circumciderentur, & corrupta quadam Mosaïcæ religionis specie tinctæ essent.

Palestini, ex quo ceciderunt regnante Ezechia, caruerunt deinceps gentili rege. *Seder Olam cap. 20.*

Merodac Baladan cum duodecim annis in Babylone regnasset omnē Assyriorum potentiam ad Chaldæos transtulit, occasione cladis Senacherib non modo regnum suum in libertatem asserens, sed & augens, indéque regnauit ann. 40. Quare Ierem. *cap. 50*, regnum Merodac vocat regnum Babylonis, quod is primus auctor huius regni post labefactatos Assyrios fuerit. Et cap. 1 *Cecidit Merodac*, id est, rex Babylonis vltimus Baltazar, quasi transmiserit nomen suum ad posteros, vt Ptolomæus, Cæsar, &c.

Salmanazarem Assyriorum regem recentiores Chronologi putant esse Nabonazarem Ptolomæi lib. 3 cap. 8, & lib. 4. cap. 8 Almag. quod supra impugnauimus. Quicquid sit, apud eum nomina & sęcula regum Babylonicorum & Assyriorum videntur ficta aut corrupta, vt proinde ex eo nihil certo statui possit, nedum chronologia, vt isti faciunt, describi, nisi forte imaginaria.

Senacherib Pelusium oppidum Aegypti obsedit, sed audiens Taracam regem Aethiopum regi Aegypti auxilio properare ac per desertum iter facere vt ex improuiso agrum Assyriorum inuaderet, re infecta recessit Hierosolymam, vbi eius exercitus pestilentia deletus. *Ioseph.*

Imò verò Angelus eius exercitum consumpsit, propter blasphemiam: ipse autem in Deorum suorum fano Niniuæ sacrificans, à filiis interficitur.

Qua plaga res Assyriorum ita fuerunt afflictæ, vt nullum deinceps

Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
60		3440
	Lydorum Ardiso, & per ordinem Aliatte an. 14. Mele an. 12.	
	Macedonum Tyrima rege tertio, deinde Perdica an. 51. de quo Herod. lib. 8. & Soli. cap. 14.	
	Synodus quarta de restituenda religione, templo, festis, & re diuina, iuxta dispositionem & canones Dauid regis, Asaph & Gad vidētis, & Nathan prophetæ. 2. Par. 29 & 30.	
89		3469

Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
60	EZECHIÆ ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.	3440
89		3469

deinceps verum monarcham habuerint. Nam ex hac tanta clade, sequuta est imperij perturbatio, mox laceratio atque distractio ex variis filiorum dissidiis. Denique euersio ac pernicies, Babylonio rerum summā liberis & propinquis Senacherib eripiente. Horum meminit Herodotus, & nomen σανακχάριβος retinet, addens statuam eius in templo Aegyptiaco positam, cum hac inscriptione, ἐκ ἐμὲ πᾶς ὁρᾶν εὐσεβὴς ἔσῃ. in me aliquis intuens pius sit.

Reuersus in Assyriā Senacherib, iratus ob plagam Hierosolymæ acceptam per 45 dies multos filiorum Israel occidit. *Tob. 1.* paulò post in templo Nizra Niniuæ occisus. *4. Reg. 19.*

Simeonitæ relictis suis sedibus, quas obtinuerunt partitione Iosuë, quærunt nouas sedes, & partim in Aethiopiam cæsis Nomadibus migrant, partim in montem Seïr. i. Idumeam, partim in Amalec (Arabiæ regionem) *1 Para. 4.* hoc videntur metu Assyriorum fecisse.

Apud Aegyptios Sethon sacerdos Vulcani & Rex, conflixit cum Senacherib rege Arabum & Assyriorum. *Herod. lib. 2.*

Huic Tiraca rex Aethiopum auxilium tulit. *Ioseph. lib. 10. Antiq. cap. 1, & 2.*

Tyraca rex Aethiopum potentissimus, in Senachetib Assyriorum monarcham oppugnantem Hierosolymam. Ita reges Aethiopiæ à temporibus Salomonis peculiarem curam terrę sanctę gesserunt. Quod impensè, tanquam hereditarium, hodiéque facit potentissimus Aethiopum rex Preto-Ioannes. Vtinam Deus immortalis illi palmam hanc reseruet, vt maiorum vestigia persequens terram illam è Turcica feritate tandem liberet, dum nostri principes neglecta religione & conditoris sui monumentis, ignauiæ, libidini vel ambitionibus turpiter seruiunt.

A primo rege Aegypti ad hunc Sethonem vltimum, decem annorum millia fluxisse fabulabantur Hierophantæ Herodoto, ac eo tractu solem quater sui ortus locum mutasse. *lib. 2.*

Regnat tandē filius Senacherib Asaraddon (Phul cognomento Regum Assyriorum) id est Sardanapalus, si vestigiis literarū aliquid tribuendū sit, *4. Reg. 19.* Hūc Nabugdonozor exuit imperio, & ad incendiū compulit, vel potius cum Arbacto Medo Berodac Nebugdonozoris auus. Nam Nabugdonozoris auum Merodac siue Berodac (vtroque enim vocabulo nominatur) fuisse, qui imperium Sardanapalo ademerit, ex eo perspicuum puto, quòd sub illa tempora iste imperium Orientis affectare cœperit. *Esa. 30. & 4. Reg. 20.* Quinimò R. Salomon è Talmudicis historiis in 3. caput Danielis narrat Nebugdonozorem vnum eorum decē fuisse, qui soli cum Senacherib euasere manum Angeli, missi diuinitus ad istius delendum exercitum.

Quanquam potius id de patre vel auo Merodac crediderim, quia Nabugd. nimis fuisset senex temporibus Babylonicæ captiuitatis: item quia Iosephus & reliqui historiographi Orientis, quinque Reges faciunt huius Babylonicæ monarchiæ, quam tamen Nabugd. magnus ad summum apicem perduxerit. Reges Assyriorum præcedentes è libris Regum & Paralip. sursum versus ad prisca sæcula, quibus eorum imperium floruit, facilè perduces. Hoc modo Assar-adon, Senacherib, *4 Reg. 19.* Salmanazar. *Ibid. cap. 18.* Teglath Phalassar, *cap. 16.* Phul, *cap. 15.*

Cùm Salmanazar paucos adduxisset è diuersis regioni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus colonos in Samariam, postea Assar-Adon.i. Sardanapalus, repleuit terram decem tribuum nouis habitatoribus, præsertim de Cutha regione Persarum, qui susciptentes circumcisionem per sacerdotes Israël è captiuitate euocatos, & legitima Dei, atque libros Mosis quinque, nihilominus deos suos patrios in excelsis colebant. Vnde florentibus Judæis, eos suos vocabant propinquos. Aliàs cum illis perpetuas exercebant inimicitias, eorúmque hostibus intestino quodam odio sese solebant adiungere. *Ioseph.*

Quod hæreticorum est contra catholicos ingenium & mos.

Multi interim ex 10 tribubus in regnum Iuda confugerunt, multi latitarunt, partim in speluncis, partim inter vicinas gentes, qui post reditum regis Assyriorum, redierunt ad sua, & habitauerunt cum Samaritanis. Ita desiit regnum hæreticum post annos 258.

Eodem tempore ablata est gloria Moab (per Salmanazarem scilicet) tribus videlicet annis post mortem Achaz. *Esa. 14. & 16.*

Externa.

A clade Senacherib ad principium victoriarum Nabugdonozoris, computantur anni 107. Et sanè tot reperiuntur à 14 Ezechiæ (quo Senacherib illa clade est affectus) vsque ad tertium Ioachim, qui fuit primus Nabugdonozoris. *infra.*

Sardanapalus Tarsum & Anchialon vrbes Ciliciæ maritimas condidit vno die. *Stephan. de Vrbibus.*

Domitis Assyriis, Merodac Babylonius tenuit monarchiam, cuius vt regis Babyloniæ iam potentis sub Ezechia, meminit Esaias cap. 39. Mardocempadus Ptolomæo.

Externi scriptores narrãt, Phul Belochum (quem putant esse Belodac, 4 Reg. 20.) & Arsacem Medum bellò aggressos fuisse Sardanapalum muliere corruptiorem, seque Sardanapalum incensa regia & familiam flammis Babyloni, consumpsisse, durasse autem incendium dies quindecim, annis post Abraham mille ducentis (regnante in Iudæa Ezechia) id est 1331 ab Abrahæ morte iuxta nostram supputationẽ.

Arsaces siue Arbaces, siue Arbactus dominatus est Medis & Persis, vixque se eius posteritas tutata est montibus aduersus Babylonios, vsque ad Darium Medum, & Cyrum Persam.

Errant ergo Germani historici & chronologi, qui secus scribunt & Belochum accipiunt pro Phul rege Assyr. Oziæ sæculo, quẽ & aiunt pulso Sardanapalo regnum Assyriorum & Babyloniorum occupasse, atque hinc cœpisse nouum Assyriorum regnum, vsque ad Nabugdonozorem. Nam noui istius regni apud Assyrios, nullus probatus auctor recordatur.

Melius Ioseph. lib. 10. Antiq. cap. 3. Tempore Ezechiæ, Assyriorum imperium à Medis euersum est. Addo ego, & à Babyloniis, *vt supra.*

Mardocempadus cùm 12 annis regnasset Babylone, magnam accessionem suo imperio fecit, vt iam monarcha appelletur annis Aegyptiis 28 à regno Nabonazaris. *Ptol. lib. 4. cap. 6 & 8.*

Romæ Tullus Hostilius tertius rex, an. 32. qui primus fascibus & purpura vsus, Fidenates, Veientes, & Albanos vicit, & vrbem Cælio monte amplificauit.

Hydromantia à Persis in Italiam affertur.

Archilochus Parius poëta Iambicus, quem ob mordacitatem

Anni vrbis cõditæ. 60 — 89

Anni mundi. 1440 — 1469

In ea etiam quarta Synodo de requiis decem tribuum colligendis & ad Pascha & alia legis statuta conuocandis tractatum est. Ibid.
Ibi & actum videtur de libris Prophetarum conquirendis, maximè Salomonis, Prouer. 25.

EZECHIÆ ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.

Anni vrbis cõditæ.		Ann mundi.	
			tatem Lacedæmonij vrbe eiecerunt. *Cic. 1. Tuscul.* regnante Tullo Hostillio. *Cornel. nepos.*
89		3469	Apud Aegyptios Psammeticus regnat an. 54. 10, scilicet cùm vndecim aliis, solus 44, à quo res Aegyptiorum exponere incepit Herodot. lib. 2. post quem Nechao, de quo postea. Pueros Græcè docuit, Græcis locum, qui castra dicitur, ad inhabitandum concessit, *Herod. lib. 2. Diod.*
			Aegyptij confusis rebus per bella ciuilia, 12. ex senioribus regno præficiunt, qui simul 15 annis Rempub. administrant. *Diod. Siculus lib. 2. cap. 2.* labyrintum mirabilẽ ædificant. *Herodot. lib. 2.* Inter hos vnus Necephos, siue Necus pater Psammetichi proximi regis sex annis regnauit. Quo à Sebaco Aethiopum rege occiso, eius locum subiit Psammeticus filius. *Herod. lib. 2.*
			Anni 2 Olympiadis 9 Polydoro & Theopompo regibus Lacedæmonij Amphæam oppidum Messeniorum occuparunt, quo tempore Aestinedes Aeschyli F. quintum iam annum Athenis præerat. *Paus. lib. 4.*
			Bellum Lacedæmoniorum vicennale contra Messanos, propter stupratas virgines, initium intestinorum bellorum Græciæ. *Oros. lib. 1. cap. 21.*
			Messana tandem capitur, & per 80 annos subiicitur. *Pausan.*
			Euphaes filius Antiochi rex Messen. sub tempus belli, quod anno 20 durauit. *Pausan.*
			Syracusæ & Catina in Sicilia conduntur. *Nangiac.*
			Mare obtinent Cares. *Ibid.* Item Lesbij.
			Calchedon condita. *Nangiac.*
89 4. Reg. 21 144	16 p MENASSES an. 55.	3469	p ANNO 12 regnum est consecutus. Quantum pater colenda pietate laudis fuit consecutus, tantum iste in exercenda impietate amisit, vsque adeò vt eius flagitia Deum ad excidium Iudæorum incenderint.
		3524	Fuit Iudæis, quod Achab olim Israëlitis. Nam excelsa erexit, quæ Pater destruxerat. Extruxit aras Baal & fecit lucos. Astra coluit.
	Osaia Pontifice.		Idcirco captus est ab exercitu regis Assyriorum vinctúsque ductus Babylonem, *2 Par. 33.*
	Ioele, Nahum, Habacub, prophetis.		Sic appellat regem Chaldæorum siue Babyloniorum. Nam & Ibidem Babylonem non Niniuem adductum testatur, quasi proximis annis regnum Assyriorum, quod fuerat in Niniue collocatum, iam à Babyloniis esset deletum ac Babylonem ad Euphratem translatum.
	Arbacto an. 28. Phraorte an. 22. Medorum.		Restitutus pacta Babyloniis societate & fide, adhortatus est populum, vt relictis Idolis Dominum colerent. Tumque simulachra & aras alienas euertit, & extra vrbem omnia proiecit. *2 Par. 33.*
	Merodac Babyloniorum rege, deinde Ben Merodac, an. 45.		Ozias propheta, siue Hozai, è cuius sermonibus extat precatio Menassis pœnitentiam agentis. *2 Par. 33.*
	Tullo Hostilio, Anco Martio an. 24. Tarquinio Prisco an. 38. Rom. regibus.		Ioël de duabus tribubus, earúmque per Christum restitutione. Nahum in Niniuitas, qui vastauerant decem tribus: Abacuc in Chaldæos & Nabugdonozor, qui duas, scribunt. *Hebræi in Seder Olam.*
	Lacedæmoniorum Polydoro, deinde Eurycrate an. 38. Anaxandro an. 50.		Nahum tamen ponitur sub Ioatham rege, à Iosepho. lib. 9. cap. 11.
144		3524	Idque fortasse, quia illa Niniuis euersio, quam Deus primum nuntiarat per Ionam, deinde pœnitentia eius motus in aliud tempus distulerat, videtur facta à Merodac Baladan qui Assaradon, iam decimum annum imperantem extinxit sub initium Menassis, vt rectè Olymp. & Suidas scripsere, vt inde appareat cur Rex Menasses, non Niniuem sed Babylo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem traductus fuerit.

Quo tempore & Arbactus partem imperij Assyrij ad se rapit & regnum Medorum condit quousque Nabugdonozor Niniuem & Medos ipsos in suam potestatem redigit, *Iudith.1.*

Niniuitarum subuersio, quam prædicebat, facta posteà putatur à Nabugdonozore anno regni primo, *Heb.* vel iuxta Eusebium & Herodotum lib. 1. à Medotum rege Cyaxare proauo Cyri circa tempora captiuitatis Babylonicæ, 150 annis post Ionam prophetam.

Nostri similiter Ioëlem σύγχρονον Oseæ faciunt sub Ozia. Videre quidem potuit Oseam senem, sed non Oziam regem, quia omnino viguit sub Menasse, & scripsit. Non enim facit mentionem Israël, quasi iam essent abductæ decem tribus in captiuitatem. Deinde de Iuda solum vaticinans, de reliquiis earum cum domo Dei delendis prædicit.

Menasse rex 22 annis perseuerauit in sua impietate, reliquis resipuit. *Seder cap.24.* Kimhi in 4. Ezech. 40 totos annos impiæ ipsius vitæ, 15 duntaxat resipiscentiæ tribuit.

Tractus fuit Babylonem captiuus ob scelera, & denuò suis ob pœnitentiam dimissus à Merodac, qui eo incipiebat transferre imperium, & viam Nabugdonozori nepoti præparare ad tantam imperij molem.

Iuxta alios à Ben Merodac, qui circa regnum eius trigesimum sextum regnare cœpit.

Serra Esaiam patruelem suum dissecuit, quod clamaret, Audite principes Sodomorum, &c. *Hiero. in 1. Esa. è Trad. Hebr.* cùm Ecclesiam suis vaticinationibus illustrasset annis circiter 90.

Externa.

Aegyptus post Sethonem Vulcani sacerdotem, duobus annis Rege caruit. Deinde 12 duces habuit, qui æquali potestate administrarunt annis 10, quorum vnus Psammeticus nomine, solus postea regnum occupauit. *Herodot. & Diodor. lib.1.*

Athenis mutata Reip. forma, magistratus annui creantur. Tum ciuitati nullę erant leges præter principum decreta. *Nangiac. Velleius lib.1. Pausan.*

Midas rex Phrygię, qui obliquam tibiam inuenit. *Plin. lib.7. cap. 56.* & barbarorum primus, donaria ad templum Delphicum misit. *Herod. lib.1.*

Byzantium à Pausania Spartanorum rege in Thracia conditur.

Nudipedalia primum Lacedęmone sunt acta.

Archilochus adhuc viuus, cuius libros vrbe exterminarunt Lacedęmonij, quòd parum essent pudici. *Valer. Max.*

Simonides & Aristoxenus musicus.

Romę Ancus Martius rex 4. an. 38. qui primus salinas instituit, Ostiam super mare condidit, Auentinum & Ianiculum vrbi addidit.

Apud Medos, Cardiceas, Artecamis, Deioces de imperio dimicant, & simul regnant. *Diodor. Herodot.* post 15. annos solus obtinet Deioces siue Arbiones, qui Ecbatana condidit, & primus verus Medorum monarcha fuit.

Apud Macedones Argeus, apud Aegyptios Merres Aethiops.

Bellum Lacedęmoniorũ cum Messeniis per an. 17. *Paus.*

Sibylla Samia ab aliquibus hic locatur.

Post Sardanapalũ Arbaces eius prefectus regnum Medorum condidit in annos 128 vsque ad Cyrum.

Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
		3469
89	*Athenienſium Hippomene quarto decennali principe, Leocrate quinto. Abſandro ſexto. Erixia ſeptimo & vltimo.*	
	Sethone Ægyptiorũ, deinde poſt interregnũ ann. 12. Pſammetico primo noui regni Ægyptiaci rege an. 44.	
	Mele tertio Lydorum rege, & per ordinem Candale an. 17. Gige an. 36.	
	Macedonum, Perdica rege quarto, deinde Argeo an. 38.	
	MENASSIS.	
	* *	
	⋱ ⋰	
144	Erixias	3524

Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
	Etixias vltimus Atticorum decennalis princeps, qui magistratus durauit an. 70 à Caropis initio. Postea popularis status cœpit, & annui magistratus constituti sunt.	
144	Tarentum conditum à Partheniis duce Phalanto. *Iustin. lib.3.* Luca à Lucio Thusco. *Cato de Orig.*	3524
	Psammeticus vnus è duodecim ducibus Aegypti, rerum solus potitus, nouum regnum sub 25 Menassis illic fundat. Ab hoc certa putatur historia ex Herodoto & Diodoro vsque ad Cambysem.	
	Græci auspicantur suam historiam ab hoc Psammerico, sub quo primi omnium exterorum in Aegypto consederunt. *Herod. lib.2.*	
	Giges capit Colophonem & Smyrnam, & Miletum oppugnat.	
	Picturam in Aegypto docuit, *Plinius lib.7. cap.56.*	
	Candale postremo ex Heraclidis interfecto, quintus Giges regius pastor, mulieris opera regnat. *Cic. 3. Offic.* à quo suam historiam per Crœsum ipsius abneporem, vsque ad Assueri & Persarum è Græcia fugã Herodotus nouem suis libris deduxit. Eum sub Menasse nobiscum collocat *Greg. Turon. lib.1. hist.*	
	17	
144 4. Reg. 21 146	q AMON an. 2.	3524
	Sellum Pontifice.	3526
	Hozai propheta.	
	Deioce ſiue Cyaxare Medorum an. 53.	
	Ben Merodac Babyl. rege ſecundo.	
	Ægyptiorũ Pſammeticho.	
	Tarquinio priſco quinto Romanorum rege.	
	Lacedæmoniorum Anaxãdro.	
	Lydorum Gige rege quinto.	
	Macedonum Argeo rege quinto.	
	18	
146 21. 177	r IOSIAS an. 31.	3526 3557
	Helcia pontifice max.	
	Sophonia, Ieremia, Baruch vatibus & Holda prophetiſſa.	
177		3557

q AMON impius Rex à seruis suis interficitur. *4. Reg. 21.*

Patris flagitia, non pœnitentiam imitatus, Idolis, quæ Menasses à se fabricata euerterat, immolauit, adoluit Baal, Soli, Lunæ, 12 signis & omni militiæ cœli.

Corruptè apud 70 duodecim anni ei assignantur. Ex quo aliqui perperam angurati sunt interregnum duodecenne inter hunc & patrem Menassem statuendum esse.

Externa.

Lapso Assyriorũ imperio, multa regna emerserunt, Medorum, Persarum, Lydorum, &c, totaque Asia armis concussa est, donec obtinuit Nabugdonozor.

r HIC ille est Iosias iampridẽ per prophetam ex nomine promissus ad expiandas Idololatriæ labes. Ezechiam in hoc laudis genere superauit, religionem abrogatis Idolomaniis restituit. *4 Reg. 23.*

Helcia sacerdote vsus, qui erat ab Aarone 25 secundum Iosephum, tẽplum à superioribus duobus principibus profanatum & semirutum renouauit, arcámque recondidit. (*Seder Olam.*)

Vasa Idolis consecrata cremauit, sacerdotes eorum interfecit, ne quidem aliorum impiè mortuorũ sepulchris & ossibus parcens, *3 Reg. 23.*

Locum è 28 Deuteronomij exitia omnia iis, qui à lege recessissent interminãtis audiens scidit vestimenta sua, & rogauit Helciam aliósque, vt orarent Deum pro se & reliquiis Israël & Iuda.

Regni duodecimo purificauit Iudam ab Idolis.

Pro rege Babylonis pugnans, siue is fuerit Ben-Merodac, siue Nabulassar secundum alios, & prohibens transitum properanti Necaoni Regi Aegypti ad Euphratem contra Babylonios cecidit. *Herod. lib. 2.* In Mageddo. *2. Paral. 35.*

Nam erat Babylonis amicus & fœderatus iam à temporibus Ezechiæ & Menassis.

Eius morte piis funesta regnum Aegyptio factum est tributarium. Ex quo deinceps vsque ad Machabæos Iudæa externis obnoxia fuit, vt non sine causa Iosiam Ieremias tantopere deplorarit.

Necao postea ad Euphratem à Nabugdonozore cæsus est anno quarto Ioakim, *Ierem. 46.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eius tertio decimo incipit Ieremiæ prophetia vsque ad excidium vrbis.

Helcias pontifex aperiens Aream, vt pecuniam è templo afferret ad ipsius restaurationem, inuenit librum Deuteronomij, quem Moses in ea reposuerat & fortasse manu sua scripserat. Non quod alioqui nulli eius essent alij codices. Nam quod legitur, librum legis deperditum reperisse, sic est intelligendum. Moses 13. exempla suæ legis manu sua exarauerat, singula singulis tribubus dederat, & tredecimum inter sacra vasa, & q. λείψανα reposuerat. *Heb.* Adeo autem erat status religionis illa tempestate corruptus superiorum principium perfidia & improbitate, vt liber legis inter sacras reliquias repertus haberetur pro re noua & inaudita. *Kimhi in 8. cap. Oseæ.*

Alij hunc librum absconditum fuisse Menasse regnante credunt, tum cum is legem aboleuit & gentilium religionem asciuit.

Sophonias, quod iam decem tribus abductæ essent in Assyriam, de duarum reliquarum deuastatione atque captiuitate prophetiam texit.

Rechabitæ mandato patris in perpetuum vino abstinent. Iere. 35.

Helcias summus Pontifex & propheta. Vrias propheta Ierem. 26. quem Esaias nominarat multis ante annis. Esa. 8.

Olda prophetissa floret: scholas Hierosolymitanas moderatur. *4 Reg. 22.*

Ieremias concionatur, Threnósque edit in necem pij regis Iosiæ: inchoatum suum prophetiæ librum sequentibus regibus absoluit. de quo paulo pòst.

Baruch Ieremiæ notarius & propheta.

Ieremiam scripsisse duos postremos libros Regum, produnt in Talmud. cap. 1. Baba Batra. Dictauit etiam librum comminationum, *Ierem. 36. 45.* &c. qui non extat. Apud Taphnas in Aegypto à populo lapidatione tollitur. *Hieron.* Hebrei tamen in Seder rediisse ferunt ex Aegypto, cum Baruch, saluum & incolumem anno Nabugdonozoris 27. quo ab eodem capta est Aegyptus. Vide *R. Selo. 44. cap. Ierem.*

Externa.

Necho rex Aegypti Psammetichi filius ducere conatus est fossam, è Nilo in Sinum Arabicum siue Rubrum mare. *Herodot. lib. 2.* bellum gerit cum rege Chaldæorum, *Ibid. & 2. Paral. 35. Ierem. 46.*

Ambitum & magnitudinem Africæ per Phœnicios nautas vestigauit, qui eam totâ biennio à mari rubro exorsi circum nauigarunt, & æquinoctialem transgressi medio die Solem dextrum, seu versus Septentrionem, situm & vmbras sinistras habuerunt, & per columnas Herculis in Aegyptum tertio anno redierunt. *Herodot. lib. 4.* huius regis mentio fit. 2 Paral. 35. & 4 Reg. 23. in Iosiæ huius historia.

Cypselus Corinthiorum tyrannus, an. 28.

Merodac secundus, siue Ben Merodac Babyloniorum rex, quem Iosephus Nabugdonozorem primum vocat, & apud eundem Berosus, Nabulassarum.

Zaleucus Locrensium legislator seueritissimus, post Locros conditos annos circiter 40.

Capta est Phigalia oppidum Arcadiæ à Lacedæmoniis, regnante Athenis Miltiade, *Persan.*

Oraculo Dodonæo primum Græcia vsa est. *Nang.*

Sinope & Lipara condùntur, & paulò post, Epidaurus, quæ postea Dyrrachium.

Anni vrbis cõdit. 146

Deioce siue Cyaxare Medorum.

Ben Merodac Babyl. reg.

Tarquinio Prisco Rom. reg. quinto.

Anaxandro Lacedæmoniorum.

Ægyptiorũ Psammetichо, deinde Nechaone an. 17.

Lydorum Gige, deinde Ardi an. 37.

Macedonum Argeo rege quinto, deinde Philippo an. 38.

Synodus quarta in templo, Helcia pontifice, de reuocando legis fœdere, repurgando templo & religione à superioribus principibus polluta, de Pascha celebrando iuxta maiorum ritus, tollendis aruspicibus, Pythonibus, Ariolis, Idolis, effodiendis è tumulis pseudoprophetarum & hæreticorum cadaueribus. 4 Reg. 23. 2. Paral. 34.

* *

Anni mundi. 3526

* *

Anni vrbis cõdit. 177

Anni mundi. 3557

Historus in ponto, & paulò post Boristhenes, Chantus, & Stagera in Asia, Lampsacus & Abdera.

Scythæ ad Palestinam vsque penetrauerunt, sed post 8 annos seruili bello domum reuocantur. *Iustin.*

177 * * 3557

19

177 4 Reg. 23 178 ſ IOACHAS men. 3. 3557

Eodem pontifice, & iisdem prophetis.

Cyaxare siue Deioce Medorum.

Ben Merodac Babyloniorum rege.

Seruio Tullio sexto Rom. rege an. 44.

Ægyptiorum Nechaone.

Ardi Lydorum rege sexto.

Anaxandro Lacedæmoniorum.

Macedonum Philippo rege sexto.

Historus in ponto, & paulò post Boristhenes, Chantus, & Stagera in Asia, Lampsacus & Abdera.

Scythæ ad Palestinam vsque penetrauerunt, sed post 8 annos seruili bello domum reuocantur. *Iustin.*

Tarquinus Priscus Romæ rex quinrus, an. 38. Hetruscos in ditionem accepit & ludos instructo circo instituit. Huius temporibus memorabilis illa Gallorum migratio contigit, qua Italiæ maiorem & meliorem partem, Thuscis eiectis, occuparunt. Thusci verò in Rhetiam & Vindeliciam Germaniæ migrarunt. *Iustinus.*

ſ IOACHAZ secundo genitus Iosiæ patris successionem inuasit, sanguinarius Rex & impius. Vnde & post paucos dies in Aegyptum captiuus abducitur.

Vt Iosias longè se ab Amonis patris corrupta disciplina remouerat, sic Ioachaz præclara Iosiæ instituta reiiecit. Nam pridem ita regnabatur in Iudea, vt praui probos reges, & contrà exciperent.

Sicut Iosias propter societatem regum Babyloniorum bellum Aegyptiorum in se cõuertit. contrà eius filij propter amicitiam Aegyptiorum, arma in se Babyloniorum adducent, indéque captiuitatem.

Rebus turbatis Patris morte, regnum rapuit, donec à Pharaone Ioakim restitueretur.

Nam ne regnaret vinxit eum Nechao, & imposuit mulctam terræ centum talentis argenti & talento auri.

Huic Ioakim frater primogenitus sufficitur. est autem mirum quo pacto populus regem pro Iosia patre constituerit Ioachaz, qui duobus annis natu colligitur minor fratre Ioakim è 2 *Paral. 36.* Nam hoc pugnabat contra legem Salomoniam.

Dicitur tamen primogenitus *1 Paral. 3.* Sed Talmudici dicunt primogenitum illic appellari respectu regni, non naturæ, quòd regnarit primus è filiis Iosiæ. Primogenitus ergo. i. Primus regni successor. Nam Hebrei primogenitum primum familiæ & præcipuum appellant, quocunque nascatur loco, vt Ps. 88.

Tum Ieremias iussu Dei prædicare cœpit excidium vrbis & populi. Quare mox sub Ioakim capitis periculum adiit. *c. 22, 26, 36.*

20

178 4 Reg. 23. 189 t IOAKIM Eliakim an. 11. 3558 3569

Azaria summo pontificatu fungente.

189 3569

Externa.

Regnante Tarquinio Prisco apud Romanos, & filiis Iosiæ apud Hebræos, Aruerni, Bituriges, Senones, Hedui, Carnutes, Aulerci, & aliquot alij Galliæ populi ducibus Bellonesо & Elitonio Italiam ab Alpibus perpetuo Apennini iugo vsque ad Rubiconẽ Galliam fecere. Tum (inquit Liuius *lib. 5.*) Celtarum penes Bituriges summa imperij fuit, qui & regem Celtis dabant. At Tempore Cæsaris duo erãt principatus. Alterum tenebant Hedui, in quorum fide & imperio erant Bituriges Aruernorum finitimi. Alterum Aruerni habentes in sua fide & imperio Sequanos Heduorum finitimos. *Cæsar lib. 1. Bell. Gal. cap. 12. & lib. 6. cap. 4.*

t IOAKIM primogenitus erat Iosiæ. *Seder Olam, & Iosephus.* & Impius fuit.

Tributarius regis Aegypti, vt & tota Syria, deinde Babylonis, à quo & interfectus est.

Eliakim alio nomine. Nam qui Ioachim dicebantur propter eandem nominum notationem (*q. Dei surrectio*) Vtrouis vocabulo promiscue afficiebantur. Vnde Pater Virginis à Luc. c. 3 Eli (per apocopem Syriacam pro Eliakim) qui ab aliis Ioakim.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Propter societatem Nechaonis regis Aegyptiorum bellum in se Babylonici Nabugdonozoris conuertit.

Hic ergo incipiunt bella Nabugdonozoris cõtra Syriam, qua tota parebat Aegyptio, & Iudæam, contra quam quatuor suscipiuntur bella. Duo sub rege Ioakim, tertium sub Iechonia, quartum sub Sedechia.

Tot inde clades. Prima quando regem Ioakim abduxit Babylonem cum Daniele & tribus pueris sociis. Secunda quando eius vndecimo illum iam in regnum dimissum vrbe capta interfecit & Iechoniam filium substituit. Tertia cum vrbe iterum capta Iechoniam tertio mẽse abduxit cum matre, Ezechiele propheta & optimatibus. Quarta cum Sedechiam illius vndecimo cum popularibus exportauit.

Sed quoniam historia istorum temporum satis confusè in Scripturis narrata est, & refert eam habere exploratam, propter Ieremiam & Prophetas, qui infra illius ætatem scripserunt, hîc hærere paucis lubet. Ioakim sub finem anni tertij regni sui se obsessum tradidit Nabugdonozori, datis obsidibus, inter quos Daniel, Ananias, Azarias, Misael, & parte vasorum templi Domini. *Dan. 1.* Tributarius autem in regno suo adhuc relinquitur, donec grauissimę seruitutis onere depressus, ad Aegyptiorum regem diuertens, missoque rursus de Babylone exercitu comprehensus & tractus priusquam ad vrbem veniret, in campo Babylonis vndecimo regni interficitur, & caret honore sepulturæ obiectus bestiis. *4 Reg. 24.* vt Ieremias prædixerat *22 & 36. cap.* Alij aiunt mortuum in ipsa vrbe Baby. *Kimhi in 19 Ezech.* Ita Ioachim bis fuit captus.

Interim autem dum hæc agerentur, in eius locum, Ioachin filius, qui & Iechonias, à populo Rex constituitur, sed regni mense tertio, vbi reuersus Chaldæorum exercitus vrbem obsedisset, monente Ieremia, ne ciuitas cremaretur, cum matre se dedidit. Vnde cum vniuersa prosapia Babylonem ductus, initium præbuit captiuitati, seu transmigrationi Babylonicæ, quam 70 annos duraturam Ieremias præmonuerat. Ierem. 25. Quamquam illam Hebræi ordiuntur ab vndecimo Sedechiæ, vt videre est apud Abben-Ezram *in 1 & 9 cap. Danielis*, vel à quarto Ioakim, vnde historiam suam orditur Daniel, qui fuit primus Nabugdonozoris.

Vt Iechonias, deinde Sedechias regnarint ipso transmigrationis Babylonicæ tempore. Et certe tres huiusmodi fuêre transmigrationes.

Cæterùm pro Iechonia in regnum à Chaldæo suffectus, patruus Sedechias Iosiæ filius propter rebellionem, regni vndecimo post quinquennem obsidionem superatur, & tam Hierusalem quàm Templum solo æquatur, cunctis penè, qui è prima captiuitate supererant, in exilium deportatis. Ex quo perspicuum est vrbem ter à Babyloniis captam, regnantibus videlicet per ordinem Ioakim, Iechonia, Sedechia.

Obsidio breuior colligitur Ierem. 39. & 4 Reg. 25. Nempe Nabugdonozor ipse præsens adfuit à nono Sedechię ad vndecimum per duos ferme annos. Reliqui tres anni pertinent ad ipsius duces, qui & eam soluerunt, vt Pharaoni occurrerent. *4 Reg.* Hinc obsidionem, quam hic dicimus quinquennem, triennem facit Ios. *lib. 10. cap. 10.* Nam ait anno regni octauo Sedechiam Pharaone fretum rebellasse. Biennem Kimhi in 4. Ezech. à nono scilicet Sedechiæ vsque ad vndecimum. Octodecim mensium Ierem. 39. cui ipsemet Nabugd.

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
178	*Ieremia & Vria vatibus.*	3558
	Deioce siue Ciaxare Medorum.	
	Ben Merodac, deinde magno Nabugdonozore an. 45. Babyloniorum regibus.	
	Seruio Tullio Romanorum.	
	Nechao Ægyptiorum.	
	Ardi Lydorum rege sexto.	
	Macedonum Philippo rege sexto.	
	Anaxandro Lacedæmoniorum, deinde Eurycratide, an. 35.	
189		3568

IOAKIM ET NABVGDONOZORIS SÆCVLO.

Nabugd. præesset. Tandiu enim adfuit, cùm tamen antea vrbs fuisset à ducibus ipsius obsessa, qui propter occursum & suppetias Aegyptiorum eam coacti sunt aliquandiu interrumpere.

In prima captiuitate, Nabugdonozor traxit in exilium è Iuda & Benjamin tria hominum millia & 23. id est, vniuersam ferè Hierosolymæ nobilitatem. E reliquis verò tribubus septena millia. In secunda post septennium Iechoniam, totámque ipsius familiã, cum octodecim populi millibus. In tertia post annos 11 reliquos omnes penitus, exceptis sex populi millibus, quibus Godoliam præfecit.

Diuo tamen Hieronymo initio comm. in Ezech. Iechoniæ vocatur prima translmigratio, qui cum matre est ductus Babylonem, & cum Daniele tribúsque pueris, & Ezechiele. Sedechiæ autem secunda vel extrema captiuitas. Quod non puto verum, quoniam Hebręi constãter tres fuisse docent, vti dixi. Deinde Daniel & tres pueri ducti sunt in captiuitatem, non cum Iechonia, sed septem annis prius, anno scilicet tertio Ioakim. *Dan. 1.* vertente & inchoante quarto *è 25 Ieremiæ.*

In his cladibus sola Iechoniæ posteritas ex ampla familia Dauidica permansit, qui & in captiuitate genuit Salathielem, Malchiram, Pedaiam & Gemariam. *Seder Olam minor.*

Nabuzardan princeps militiæ Nabugdonozoris cremauit templum, exportatis columnis, mari æreo, basibus, quæ omnia fecerat Salomon, cũctisque vasis tẽpli & thesauris regiis. Interfecta sunt nongenta & decem hominum millia, infiniti abducti sunt in captiuitatem. Nam vel ex Leuitis translata sunt 600 millia. *Sub finem chronici de regibus Israel.*

Vrias filius Samaię propheta retractus ex Aegypto, à Ioakim interficitur, eadẽ, quę Ieremias, concionãs. *Iere. 26.*

Daniel anno 15 ętatis, ductus est Babylonem. tertio anno Ioakim, qui postea octo annos regnum tenuit, à quibus ad finem captiuitatis anni fuerunt 70. Ita vixit 93 annos, antequam transferretur ad Medos, vbi tribus annis pòst decimi capitis visionem habuit. Erat igitur admodum senex, fortasse mortuus diebus Esther, neque ad ædem posteriorem cum aliis ascendit. *Abben-Ezra in 1 Daniel.*

Prædixit 12 capitibus futurũ statum Ecclesię à suo tempore ad extremũ mundi, ac inter cætera docuit quinque regna sese per ordinem consecutura, quę per illud spatium populum Domini grauiter oppugnarent, Babyloniorum, Persarum, Græcorum, Romanorum, Gog. & Magog. *i.* Saracenorum & Turcarum, quos per obscurum & ignobile cornu designauit. Consolatur autem sanctos in eo, quod dicit, In medio istorum regnorum perseueraturam Ecclesiam, Christúmque post 70 Hebdomadas reuelandum, regnaturum in medio inimicorum suorum, imò verò vniuersa illa imperia contriturum, & suis daturum regnum, quod in æternum frangendum non sit: Nempe quoniam regnum Christianorum deletis cæteris intercipietur à beata immortalitate.

Hinc veteres ferè dimensi sunt humani generis vitam, teste Aemilio Sura de annis populi Romani. Nam Assyrij principes, omnium gentium rerum potiti sunt. Deinde Medi (vel potius Babylonij) postea Persæ, deinde Macedones. Exinde duobus regibus Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo pòst Carthaginem subactam, deuictis, summa imperij ad pop. Rom. peruenit. Inter hoc tempus, & initium Nini regis Assyriorum interfunt

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
190		3569

Universidad de Deusto
Biblioteca

anni bis mille, quinque demptis. *Hæc Velleius Paterc. lib. 1.*

Decem visiones in suum librum retulit, quarũ tres vidit sub Nabugdonozore, tres sub Baltasare eius nepote. Septimam & octauam sub Dario, duas verò vltimas sub Cyro. Senio ergo confectus, in Ecbatanis Mediæ ciuitate sepelitur.

In Græco & Latino aliqua è Theodotionis tralatione habentur, quæ desunt in Hebræo, vt maior pars capitis tertij de rebus trium puerorum in camino ardenti, & duo postrema capita 13 & 14 de Susanna, de Belo, dracone & lacu leonum. Sed non desinunt esse canonica & sacra. Quia sumpta è Synagogę certis canonicisque traditionibus, vel ex alio Danielis, aut alterius prophetæ opere, post primũ canonem ab hominibus Synagogæ magnæ emissum, scripto, & in secundum canonẽ ab Eleazaro Pont. eiusque cõcilio editũ relato.

Ananias, Azarias, Misaël, qui cum socio suo Daniele discunt Chaldæorum artes & linguam per triennium. Per hos apud Chaldęos & Persas latè propagata est Dei religio.

Azarias pontifex.

Abacuk alter.

Phassur filius Emmer sacerdos coniicit Ieremiã in carcerem, *Iere.* 20. Ieremiæ sese opposuerunt pseudoprophetę aliquot, seorsum Sedechias filius Maasię, & Achab filius Colię, qui vt suum ministeriũ honorarent, adulterabant cum vxoribus sodalium suorum. *Kimhi è maiorum historiis in 14 Ezech.* imo verò ipse Ieremias *c. 29* qui proinde Regem Babylonis eos frixisse tradit, &c. *Ibid.*

Primus annus Nabugdonozoris in principium quarti Ioakim incidit. *Ierem. 25.* quo Nechaonem Pharaonem Aegyptiidem Nabugdonozor profligauit. *Ierem. 46.*

Externa.

Nabugdonozor magnus, secundi Merodac filius, Medis, atque adeò Assyriis, Niniuem atque imperium eripuit, anno tertio huius Ioakim, siue quarto post mortem Iosiæ.

Astiagis regis Medorum, qui & Ciaxares Cyri proauus, anno nono Iudæos captiuos Nabugdonozor abduxit. *Iosephus lib. 1. contra Appionem.*

Psammis vel Psammetiches post Necaonẽ rex Aegypti 6 annis, in Aethiopia bellum gessit. *Herod. lib. 2.*

Huic successit Ephron, quem debellauit Nabugdonozor. *Ierem. 44.*

Periander Corinthiorũ tyrannus Cypseli filius. *Hero. li. 1.*

Phalaridis tyrannis destructa.

Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
	IOAKIMI ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.	
	21	
189	u IOACHIN IECHONIAS mensibus tribus. diebus 10.	3568
189	u TRIBVTARIVS regis Babylo. Dei & regis illius irã in se accendit. Dei, quia fecit malum in conspectu Domini iuxta omnia, quæ fecerat pater ipsius. Regis quia suspitionẽ dedit, ne aliquando necem patris sui esset vlturus. 4 Reg. 24	3568
190		3569

Sellum etiam appellatur, *Ierem. 22.* vbi & filius Iosiæ dicitur. sunt & 1 *Par 3.* Quoniam nepotes in filiorum numerum sępè refert Scriptura vetus, cuius imitatione *Iosias genuit Iechoniam & fratres eius in transmigratione Babylonis, Mat. 1.*

Ioachin per *Caph* & *Nun*, cùm pater Ioakim per *Koph* & *Mem.*

Miserima fuit conditione. Nam Babylone in carcere hęsit 37 annis continuis vsque ad Euilmerodach. *Ierem. vlt.* Decem & octo annorum erat quãdo regnare, atque adeò in exiliũ trahi cœpit. 4 *Reg. 24.* Imo verò octo dũtaxat. 2 *Par. 36.*

Vt proinde quidam eum genitum dicant in transmigratione Babylonis, è Mar. 1. cap. id est, quando Nabugdonozor patrem ipsius Ioakim cepit, & Babylonem primùm cum infinitis Iudęis abduxit.

Respon-

Anni vrbis cõdita.		Ann mundi.
189	*Seruio Tullio sexto Romanorum.*	3568
	Nechaone Ægyptior.	
	Ardi Lydorum rege sexto.	
	Macedonum Philippo rege sexto.	
	Eurycratide Lacedæmoniorum.	
190		3169

Respondeo, Decem & octo erat annorum Iechonias, quando regnare cœpit, ætatis videlicet. Nam tot reuera erat natus. Octo verò captiuitatis, siue à captiuitate, siue à Nabugdonozore, cuius beneficio & permissu regnum inibat. Iam enim octauus Nabugdonozoris & transmigrationis sub patre Ioachim cœptę vertebatur. *4 Reg. 24.* q. d. Recole miseram sortem principum illius temporis. Tum regnare cœpit quando rerũ potiebatur Nabugdonozor iam annos octo: vt iam non sit quęstio de ineundo regno more maiorum, sed precario & alteri obnoxio. Hinc numerat aliquando Scriptura annos à Nabugdonozore, siue ab illa prima transmigratione. vt Daniel.

Alij, Iechonias ætatis octauo regnauit cum Patre per decem annos. Postea cum attigisset decimum octauum solus regnauit mensibus tribus.

Ezechiel adhuc puer *iuxta Ioseph.* 25 annorum, *iuxta Hieronym.* cum Iechonia rege in Babyloniam captiuus abducitur, ibique captiuis vaticinatur, librúmque scribit tantis mysteriis & difficultatibus refertum, vt Hebræi non magis ad principij & finis ipsius, quàm ad trium primorum capitum Geneseos, & totius Cantici Canticorum Salomonis lectionem, iuuenes admittant. Per principium Ezechielis intelligunt primum caput, per finem octo capita postrema.

Mardochæus cum Iechonia in exilium truditur. *Ester 1.*

Saraias pontifex interfectus à Nabugd. *4 Reg. 25.* qui habuisse successorem dicitur Iozedec fratrem Ezræ Scribæ, patrem Iesu siue Iosue, qui cum Zorobabele exules reduxit. *Hebræi ex 1. Paral. 6 & Ezræ 7.*

Eadem expeditione Tyrus & Hierosolyma captæ. *Clemens lib. 1. Strom.*

Vniuersa familia Dauidica, quæ iam abierat in 38 gentilitates & cognationes, siue ramos, plane consumpta est in hac captiuitate, præter Iechoniã, qui eam suscitauit, genitis quatuor filiis Salathiele, Malchira, Pedaia, Gamatia. *Seder Olam.*

Sed hæc traditio falsa est. Nam posteritas Nathã filij Dauid ex Bethsabea. *1 Paral. 3.* permansit vsque ad Christum. Imò ipse Christus per Virginem inde descendit. *Luc. 3.*

Externa.

Seruius Tullius Rom. rex sextus an. 44. Ciceronis gentilis, omnium primus censum inter suos egit, fossas circum murum duxit, signauit æs.

Haliattes rex Lydorũ eiicit Cimmerios ex Asia. *Herodt. 4 & 5.* Obsedit Miletũ, cuius princeps Thrasybulus. Gessit bellum cum Ciaxare Medorum rege. *Herod. lib. 1.* Periandri Tyranni Corinthiorum & Corcyræ amicus. *Idem lib. 3.* qui in septem sapientibus numeratur. Cætera infra in tabula Nabugdonozor. Nam sub eo propriè regnauit.

Haliattis tempore Pittacus Mytileneus Melanchrum tyrannum sustulit. *Eusch.* Ciaxares contra Haliattem bellum grauissimum gessit, cui causam præbuerant quidam Scythæ à se ad Haliattẽ deflectentes. Scythæ cùm 28 annis Asiæ imperio potiti essent, à Ciaxare Medo expulsi sunt. *Herod. li. 1.*

Battus primus Cyrenatũ rex, Zoan condidit, & regnauit an. 40. *Herod. lib. 4.* eõdidit & Cyrenen oppidum anno post captam Troiam 586. *Solinus cap. 40.* vrbis an. 143. *Plin. li. 19. cap. 3.* Græcis habitatoribus & Thyreis repleuit. *Ibid.* Huic successit Arcesilaus f. an. 16 Battus 2. Arcesilaus secundus, quinto denique loco Battus tertius, quo regnãte Demonax Mãtineus Cyrenęis Remp. formar. Cuius ordinatio mutationis regni in Remp. causa fuit. Nam Arcesilaus tertij Batti

Universidad de Deusto
Biblioteca

f. regno, quòd eam antiquare conaretur, pulsus est. *Herodot. lib. 4.* regis Cyri temporibus.

Antequam tamen Cyrenaïcum regnum ad Persas transferretur totum iuxta Pythiæ responsum, quartus fuit Battus & Arcesilaus quartus. Nam quatuor fuere Batti & totidem Arcesilai, qui octo hominum ætates, hoc est, ducentos annos ibi regnarunt.

Vaphres rex Aegypti. *Clemens lib. 1. Strom.* siue Apries filius Psammis, *Herod. Ierem. 44.* Annis 35. Ad cum reliquiæ Iudæorum captis Hierosolymis fugerunt.

Panætius primus in Sicilia Tyrannidem exercet.

* His annis 420, si addas an. 40 Dauidis, 4 Salomonis, & denique 11 Sedechiæ, reperies hoc familiæ Dauidicæ regnũ stetisse annis 475. subductis paucis mensibus & diebus. E quibus templum Salomonicum vndecimo & vltimo Sedechiæ euersum, stetisse ab Hebræis notatur annis 410. Cum 25. quibus minimum regnauit Saul, totum Iudæorum regnum 500 annos explet.

In Sedechiæ captiuitate, desinit iniquitas populi Israël, quam Deus portandam imponit Ezechieli cap. 4. Durauit enim annos 390. vsque 20. Nabugdonozoris, in quo reliquiæ Israëlis & Iuda Babylonem abductæ sunt, *Ierem. 52.* Quod quidem tẽpus in eodem loco eidẽ Ezechieli reuelatur. Hos 390. reperies à 30. Salomonis, quando Salomon à mulieribus alienigenis corruptus Idolomaniam & impietatem amplecti cœpit, ad Sedechiæ vndecimum siue Nabugdonozis 20. Tanto tempore eorum impietatem Dominus sustinuit, nec antè iram contra ipsos conceptam totam effudit, grauitate supplicij, tarditatem compensaturus.

Anni vrbis cõditæ.

* *Summa, anni 419, menses 6, dies 10. Atque hæc ætas est quinta. Nam cùm Iechonias Babylonem abduceretur, initium captiuitatis siue transmigrationis Babylonicæ factum est, vt liquet e* Matthæi *primo capite. Ezechiel. 33 & 40. Hebræi tamen eam ordiuntur ab initio quarti Ioakim, qui fuit primus Nabugd. Aliqui etiã à Sedeciæ regis Iechoniæ successoris vndecimo.*

Anni mundi.

3186

a REGNVM istud cœpit statim post mortem Salomonis. Nam Scriptura cùm alibi tum 3 Reg. 15. Roboam & Ieroboam facit equales, & Roboam, qui regnum tenuit annis 17, scribit mortuum 18 anno Ieroboam.

In Schismaticis & hæreticis regibus sigillatim recensendis prophetas nominabo, qui sub illis in mediis hæreticorũ vrbibus floruerunt, vt piorum & Catholicorum successio appareat in medio hæretici populi. Tanta fuit Dei erga istũ charitas, vt quia non habuit legitimos sacerdotes, prophetas perenniter miserit, qui ad illos & in illos vaticinarentur, ne non præmoniti periisse videantur.

Ita autem familia istorum regum nouies mutata est, quemadmodum impiorum & tyrannorum familia, non solet esse diuturna, vt regni tamen summa penes eandem tribum Ephraim perpetuo remanserit. Quanquam enim nominatim non scribitur è quanam tribu isti omnes extiterint, præter primum Ieroboam, est tamen credendum eandem tribum omnibus ortum dedisse, & viam ad regnum parauisse. Primum quoniam nobilitas vniuersa in 10. tribuum nominatu ex Ephraim perinde emersit, vt è tribu Iuda in duarum tribuum regno. Deinde quia Iacob hoc in suis benedictionibus, vel etiam prædictionibus significauit. *Genes. 48 & 49.*

Præterea quoniam Achab etiam de ea fuisse memoratur constanti Hebræorum traditione, *R. Selo. in 11 Oseæ vers. 3.* Denique & Ieroboam filius Ioas. *Abben-Ezra in 13 Oseæ.*

Eorum cum Regibus Iuda collatio est fallacissima, nec caret difficultatibus. Neque tamen propterea vlli anni quasi duobus

REGES ISRAEL.

a HAC quinta ætate regnabat in Samaria post scissum Dauidis regnum,

3186

3186

communes eximendi sunt de Regibus Iuda, quod nonnulli faciunt, vt vnus de quadraginta vno Asæ, ac si illo cùm patre Abiam regnauerit: vnus de 25 Iosaphat, quasi eius primus in vltimum patris incurrat, quatuor de octo Ioram, quasi his socius patris in regno exiterit: tres de 29 Amaziæ, vnus è 16 Achaz, duo è 29 Ezechiæ, &c. Sed potius cogitanda in impio regno interregna multa, licet minimè explicata. Nam certam & indubitatam Deus voluit extare regni Catholici recensionem, incertam & difficultatibus plenam regni hæretici, quò doceremur in hæresi omnia esse confusa, perturbata, incerta, motuum plena, vt de iis historia liquida narrari non possit.

In scripta successione regum Iuda & Israël est discrimen 19 annorum.

Quod vt facilius concipiatur, ecce à Roboam rege Iuda vsque ad Iehu inuadentem regnum Israël, & necãtem Ochoziam & Ioram vtriusque regni reges numerantur an. 95.

A Ieroboam (qui simul cum Roboam regnum est auspicatus) ad eundem Iehu an. 98.

Hic discrimen est annorum trium. Nam totidem regnum Iuda à regno Israel superari videtur, cũ tamen vtrobiq; idem sit primum & extremum temporis punctum.

Deinde à principio eiusdem Iehu vsque ad vltimum Osee nouissimi regis Israel anni 143. Atqui ab Athalia (cuius primus annus concurrit cum primo Iehu) vsque ad sextum Ezechiæ eiusdem Iuda regis (in quem vltimus Osee & regni Israel incidit) an. 165.

Iam hic regnum Israel à Iuda, 22 superatur, à quibus, si detrahis tres, quibus ante Iehu regnum Israel redũdabat, supersunt 19.

Respondeo in priore calculo, in quo est discrimen trium annorum, tres illos vt fractos esse absorbendos per integros regum Iuda. Anni enim Regum Iuda erant integri, regum Israel fracti, ita vt (Verbi causa) Ieroboæ vigesimus secundus, sit quoque primus Nadab successoris, id est, vtriq; communis. *Vt è duabus anni partibus integer cõstituatur.* Atque ita deinceps in plerisque istorum regibus.

In posteriore, in quo discrimen cernitur viginti duũm annorum, sparsa fuere interregna in Israel ob factiones, bella ciuilia, crebras familiarum vicissitudines, &c.

Quare hæc successio debet ordinari & dirigi per regum Iudæ seriem & rationem, quasi per certam regulam, non contrà.

Quàm misera regna, quibus reges de religione securi vel hæretici præsunt. Quàm omnia illic sunt incerta, quàm confusa, &c.

Nec tamen desinemus vtramque conferre, ac nodos exorientes, in curiosiorum gratiam dissoluere. Si quis melius, hic vitulam consequatur, vel saltem diuidat.

b HIC vt regnum suum, quod seditione post obitum Salomonis orta, consecutus fuerat, constitueret, prohibet populum suum adire Hierosolymam, vbi erat legitima sacerdotum successio, & altare contra altare erigit, vitulósque duos, vnum in Bethel, alterum in Dan duobus regni sui finibus religionis ergò collocat, ritu Aegyptiaco, vnde nuper redierat, atq; ita decem tribus perenni impietate imbuit.

Bersabee antiquum terræ limitem à meridie prætermisit, quoniam in regis Iuda fide permanserat propè Idumæorum terrã. Dan autem altero antiquo limite est potitus, quoniam erat ad Septemtrionem ad fontes parui Iordanis.

Anni mundi.

3186

Regni hæretici exemplar, in quo omnia sunt perturbata, & motuum plena donec pereat funditus.

I

b IEROBOAM filius Nabat de tribu Ephraim annis 22. 3186

3. Reg. 14

Vaticinantibus Ioam, Iddo, Ahia Silonite, Semaia.

Regnante in Iuda Roboam, Abia, vsque ad secundum Asæ.

3. Reg. 15.

3208

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sacerdotes omissa tribu Leui ex plebe instituit. Ita duabus in rebus religionem corrupit, in Idolis asciscēdis, iterum in tribu Leui à sacerdotio remouenda, quæ proinde se in tribum Iuda contulit.

Sichem oppidum ædificat in mōte Ephraim, ibique habitat. Deinde Phanuël. Crebra bella cum regibus Iuda gessit dubio euentu.

Deus à principio mādarat, vt tabernaculum fieret, in quo sibi sacrificaretur. Hoc nō ab omnibus obseruatum est. Nam multi iam inde sub iudicibus, patiente Deo in excelsis sacrificarunt, ipse etiam Salomon *3 Reg. 3.* Hoc obseruatum videtur à Catholicis in regno decem tribuum. Nam Elias sacrificasse in excelsis Regum reperitur, nec eius sacrificium fuisse reprobatum. Nempe propter necessitatem tyrannidis Deus consuetudinem populi sui, qua præter eius tabernaculum, & templum, tamen non diis alienis, offerebat, sed Domino Deo suo, sustinebat potius, quàm vetabat, etiam sic exaudiens offerentes. *Aug. super Iudices, lib. 7, cap. 7.*

Vnde nec in isto regno Catholica Ecclesia defuit. Nam etiam in Bethel collegium siue cœnobium prophetarum ad tempora vsque Elisei perdurauit, &c. *4 Reg. 2.*

Alij, qui puræ religionis mutationem ferre non poterant, secedunt à Ieroboam & eius principibus, séque in nouas sedes trans Aethiopiam conferunt, fortasse allecti veteri Aethiopū & reginæ Sabæ cum suis maioribus fœdere & commercio. Vbi eos circumlui fluuio sabbatico, tāquam mœnibus narrat Eldad Danius Hebræus historicus. Multi etiam ad duas tribus sese receperunt, alij alio.

Quam regnandi rationem sibi displicere satis ostendit Deus è crebra sceptri in alienam familiam translatione, sublatis de medio per cōiurationem Regibus. Sceptrum enim nusquam vltra quartum gradum transit ad posteros in aliqua familia, præterquam in Iehu, cuius stirps potita est rerum ad quintam vsque sobolem.

Ad hanc stirpium mutationem designandam, tibi minusculis literis capita familiarum notauimus. Etenim regni huius sceptrum ab aliis in alios translatum est, donec à primo Ieroboam ad vltimum Osee, in nonam familiam migraret, non quidem legitima vocatione, sed proditionibus atque paricidiis, vno Amri patre Achab excepto, qui electione regno inauguratus est.

Septem duntaxat familias facit R. Selomo in 15 Ierem. quia non numerat pro nouis familiis Zamri, & Sellum, quòd mox de medio sublati sint.

Ieroboam magis hæreticus & schismaticus, quàm apostata vel idololatra. Nam non eiurauit cunctos fidei articulos, sed cum duntaxat, qui est de Ecclesia, & Ecclesiæ sede atque communione, dum noluit sacrificare Hierosolymis, & cum eis communicare, qui in Mosis & Prophetarum cathedra sedebant, sed in Dan & Bethel, vbi templa noua construxit, & loco Cherubim vitulos dedicauit. Alioqui Circumcisionem, ritus sacrificiorum, ceremonias Legis, atque adeo totam legem Mosaicam retinuit, vt & consequuti Reges, vsque ad Achab, qui ad istam hæresim adiecit cultum Baalim, siue Belorum. Hinc & collegia siue cœnobia Prophetarum non extinxit. Filij enim Prophetarum in ipsius regno cateruatim habitasse pacificè leguntur in Bethel, in Iericho, in Samaria etiam, vbi erat sedes Eliſei Prophetæ, &c. *4 Reg. 2. 4, &c.*

IEROBOAMI FILII NABAT SÆCVLO.

Anni mundi. 3186

c NADAB

		Anni mundi.	
	2		
3.Reg.15.	c NABAD an.2.	3210	c NADAB videtur octo ann. regnasse. Quoniam Basa regnum suscepit anno decimo Asæ & Ieroboam mortuus est secundo. Ita inter vtrunque fuerunt octo. *Kimhi 2 Paral. 16,* respōdet sex annis certasse de regno, duobus extremis plenis regnasse, quos proinde tantum scriptura ei assignet. Alij malunt primum Basæ conuenire cum tertio Asæ è *4 Reg. 15.* Quod rectius.
	Iisdem vaticinantibus.		
	Asa rege Iuda.		
	3		Propter impietatem regno indignus, per insidias à Basa interfectus est, & genus Ieroboæ totum extinctum. Nam vt in regibus Iudæ regnum semper mansit in eadem familia, ita in istis è contrario, vix permanauit ad filium, vel neporem.
Ibid.	d Basa de tribu Isachar is an. 24.	3234	d HAEC secunda regum familia sedem in Tirsa posuit, vt prima in Sichem.
	Ioram, *Azaria filio Obed, Hanani vidēte & Iehu filio Hanani vaticinantibus.*		Vsque ad vigesimum sextum Asæ. Vnde viginti tres pleni duntaxat Basæ tribuendi sunt.
	A tertio Asæ regis vsque ad 26 incipientem.		Basæ regi Israël familiæ internecionem Propheta à Domino nuntiat, quòd sequeretur impium Ieroboami cultum. *3 Reg. 16.* hostis licet eius & Nabad.
			Aedificat Rama in munitionem, ne quis è regno Iuda ad regnum Israël, & contrà transire posset.
			Eum bello adoritur Asa, auxilio à rege Syriæ petito, ob quod à Propheta increpatur *2 Par. 16.*
	4		e BELLA per duces gessit contra Palestinos. Post epulum à Zamri militum principe interficitur an 27 Asæ.
Ibid. 16.	e ELA an. 2.	3236	Huc vsque collatio regum Iuda & Israël caret difficultatibus.
	Iisdem vatibus.		f ZAMRI Elam & familiā Basę funditus extinxit. Nam nec mingentem quidem ad parietem, id est, canem reliquit. Mansit tamen in impio eorum instituto, & idola coluit. *3 Reg. 16.*
	A vigesimo sexto Asæ regi Iuda, vsque ad 27 finiētem.		Quòd audisset exercitum, qui obsidebat Gebbethon vrbem Palestinorum audita Elæ morte fecisse sibi regem vniuersi Israël Amri principem castrorum, seipsum incendio peremit, *3 Reg. 16,* atque ita tertia familia desit.
			Post cuius mortem scinditur populus. Pars sequebatur Tebni, pars Amri, *Ibid.*
			Anni dissensionis, qui quatuor fuisse videntur adduntur ipsi Amri.
			Hic incipit discrepantia regum Iuda & Israël.
	5		g INTERREGNVM quatuor annorū in Seder c. 17 ab anno scilicet 27 Asæ vsque ad annum 31 eiusdem: sed posteà notatur illos quatuor annos esse de numero 12, quibus iste Amri regnasse scribitur. Ergo interregnum illud prætereundum.
Ibid. 16.	f *Zamri* qui & Zamar, *Iosepho lib. 8. cap. 6. & 7.* diebus septem.	3236	Et sanè interfecto Ela, Zamri tantum 7 diebus in Tirsa regnauit, & eodem die, quo audiit in castris populus necem Elæ, constituit Amri regem super Israël, *3 Reg. 16.*
	Iisdem prophetis.		Difficultas oritur ex eo, quod primus Amri incidisse dicatur in 31 Asæ regis Iuda, *Ibid.*
	Eodem rege Iuda anno eius vigesimo septimo.		Sed nulla est si præcedentia spectentur. Nam *mortuo Amri diuisus est populus Israël in duas partes, vna sequebatur Tebni, vt constitueret eū regē* per annos 4 aut 5. *Mortuusq; est Tebni & regnauit* pacificè, securè & sine æmulo *Amri*, sequentes annos septem. Ita *regnauit Amri super Israël anno trigesimo primo Asæ regis Israël.* Totúmque eius regni curriculū comprehensim est annis duodecim. Si quinque illi, quibus regnauit cum Tebni, connumerentur.
	6		Ita vigesimo septimo Asæ pugnat de regno cum Tebni per annos 4 vel 5. trigesimo primo finem contentioni ob æmuli mortē imponit, sicque deinceps septem annos quietè,
Ibid.	g *Amri* an. 12.	3247	
	Iisdem vaticinantibus.		

Universidad de Deusto
Biblioteca

firmiter & verè regnat. Cuius causa trigesimo primo Asę regnasse dicitur super Israël duodecim annis. Ita tamē vt duodecim illi incipiant ab Asæ 27, quies & firmitas à 31.

Prodigiosè aliqui ex his duodecim sex cōflant, séxque posteriores abstrahunt, & cum viginti duobus Achaz confundunt, idque (inquiunt) vt tempora Regum Israëlis cum Regum Iuda cōuenienter conferantur. Quasi vero vt proximè, responsio non sit simplicior & rectior collatio.

Amri migrat in Samariam, inter Iudeam & Galileam, vbi regnat annis 6. Sicq; Samaria vrbs amplificatur, & sit regni metropolis, cùm eum honorē haberet antea Tirsa. *3 Reg.16.* Idque postquam firmasset imperium, & Tebni regni æmulus sub Asæ trigesimum primum fuisset mortuus.

Samaria condita (in vrbis scilicet formam, nam iam olim vicus erat) *Ibid.*

Ab ea condita, æra siue principium rationis decem tribuum deducta est, iuxta quam Israëlitæ numerabant à Samaria condita, vt Romani à sua vrbe. Nam illud 2 Paral.22. *Quadraginta duorum annorum erat Ochozias rex Iuda, cùm regnare cœpisset, & regnauit anno vno in Hierusalem,* sic debet accipi. Quadraginta duorum annorum erat, siue quadragesimum secundū annum attigerat, à Samaria condita, & Amri in eam migratione: tot enim existunt à sexto Amri, siue à Samaria cōdita, ad Ioram regis Israël duodecimum, qui erat Ochoziæ regis Iuda primus & vnicus. Alioqui *4 Reg.8.* vigesimo tertio ætatis Ochozias iste interit. Supra in regibus Iuda hanc difficultatem explicauimus, sed obiter.

Ex hac in hoc oppidum migratione regnum Samariæ nomen accepit. Eo autem trāstulisse regni sedem videtur, quòd Tirsenses fuissent Tebni æmuli sui partes secuti.

h ACHAB ducta Iezabel, idola gentium introduxit, fanum Baalim in Samaria ædificauit, altare Baal & lucum idolis dicauit, primus denique nouas superstitiones inuexit. Nam eo vsque reges Israël simplici impietate Ieroboam filij Nabat contenti fuerant, quæ erat de vitulis. *Kimhi, 4 Reg.21.*

Inter reges Israël singulare impietatis & iniustitiæ exemplum, Iosaphati religioni & virtuti, cuius temporibus regnabat, oppositum, *3 Reg.15.*

Impiam duxit Iezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Ithobalum appellat Iosephus, quem regem fuisse Tyri Menander Ephesius tradidit, vt idem scribit contra Appionem.

Prophetas Domini interemit. *3 Reg.18.*

Ob quas impietates Deus eum primùm fame trienni cœlo pluuias deneganre, deinde verbo per Eliam castigauit.

Benadad Regem Syriæ sibi arma duobus annis & semis inferentem, duobus & triginta regibus in societatem belli ascitis, bis victum incolumem dimisit, suo magno malo.

Nam tertio prælio est interfectus, *3 Reg.22,* ad Ramoth-Galaad iaculo traiectus inter commissuras & loricam.

Anno eius quarto regnum adit Iosaphat in Hierusalem.

Benadad rex Syriæ cum 30 aliis regibus obsidet Samariā. Regnum ergo Syriæ illa tempestate præstans, nec monarchiam Assyriorum agnoscens.

Iezabel huius vxor feruens idololatria, prophetas Domini vbique persequitur. vt Elias solū se à sacrilegio immunem crediderit, donec Dominus responderit septem millia virorum adhuc esse, qui se idolis non dedissent.

Elias

Anni mundi.

3247

A 27 Asæ regis Iuda, ad eiusdem 38.

7

3.Reg.22 h ACHAB an.22. 3268

Prophetantibus Iehu, Abdia, Michea, Zaaziel, Eleazar, Elia.

Asa & Iosaphat Iudæ regibus. Ab Asæ 38 vsque ad decimum septimū Iosaphat.

3268

Anni Mundi.

3268

8

Ibid. i OCHOZIAS an.2. 3270

Iisdem prophetis.

Iosaphat Rege Iuda, sub eius decimum octauum.

9

Ibid. k IORAM frater Ochoziæ an. 12. 3282

Elia & Eliseo vaticinantibus.

Iosaphat, Ioram & Ochozia in Iuda regnantibus, à 21 Iosaphat vsque ad interitum Ochoziæ.

3282

Elias se eius conatibus opponit. Sacerdotes Baal occidit. Cuius rei causa iram eius fugiens in desertum Beersabeæ se contulit vbique diuinitus sustentatus.

Inde iussu Dei rediit Damascum, & Hazaëlem vnxit in regem Syriæ, Iehu in regem Israël, & Heliseum in Prophetam.

Ipse & Eliseus inter decem tribus vaticinium exercuerunt, non inter duas.

Sic Michæas filius Iemla in vincula cōiectus, quòd Achabo exitiabilem fore pugnam denuntiasset, contra 400 pseudoprophetarum sententiam. Nam is non est Michæas Moraestites, cuius extat prophetia aduersus Israël, quippe qui vixerit sub Achaz & Ezechia rege Iuda & Phacee rege Israël.

Nepher Cherres rex Aegypti an. 4. Amenophis an. 9.

i BAAL quoque coluit. Punitus defectione Moabitarum & naufragio classis, quam in Tarsis Indiæ miserat, ac demum letali morbo absumptus sine virili prole. Maximè quia ministros miserat, qui Beelzebub idolum Accaronensium pro salute sua consulerent.

Secundum eius annum aliqui dūtaxat putant inchoatum, itaque integrum tribuunt Ioramo successori. Quod similiter faciunt in Achab, dum viginti vnum annos plenos ei duntaxat relinquunt.

Anno secundo Ochoziæ translatus est Elias, & non apparebit, quousque veniat rex Christus. Tum apparebit & secundo occultabitur, nec postea apparebit, quousque veniat Gog & Magog. *Hæc Seder, c.17.*

Sic suprà in Iosaphat sub eius decimum octauum translationem istam contigisse è 4 Reg. 3 docuimus, qui cum hoc concurrit.

Atque hic incipit historia quarti regum.

Eius reliquiæ, id est, pallium Heliæo dimissum, miracula edunt, Iordanem bifariam secantes, vt Heliseus per siccum transiret, & filij prophetarum, qui morabantur in Hiericho, spiritum Eliæ duplicem super eum insedisse agnoscerent. *4 Reg. 2.*

Spiritus autem Eliæ erat duplex, prophetiæ scilicet & miraculorum. *Ibid.*

Nam non omnes prophetæ donum habuēre miraculorū. Scio spiritum illum Eliæ duplicem aliter intelligi. Sed hunc puto esse germanum sensum.

Ei post mortem Synagoga siue Sacellum in Carmelo monte, vulgato ipsius habitaculo dicatum est, in quo vigebat oraculum, de quo Sueton. in Vespas. cap. 5. Apud Iudæam Carmeli Dei oraculum consulentem (Vespasianum) ita confirmauēre sortes, vt quicquid cogitaret pollicerentur.

Apparebat in circuncisionibus, & in illis præsens adesse putabatur. *Kimhi in Malach.* & sæpius alias *In tract. Berachot, &c.* Vt cum misit literas ad Ioram regem Iuda septem annis post suam translationem. *Seder. c.17. è 2 PAR.21.*

Diebus Achab ædificauit Ahiel de Bethel Hiericuntem. Iaciens fundamenta perdidit Abiram primogenitum suum, ponens portas natu vltimum suum ex prædictione Iosuæ (cap.6.) *3 Reg.16.*

k HIC est filius Achab, in quo eius familiam extinctum iri Deus denuntiarat.

Vt filius Achab fecit malum coram Domino, sed non quantum pater suus & mater. Abstulit enim statuas Baal, quas fecerant. Peccatis dūtaxat Ieroboæ inhærens. *4 Reg. 3.*

Triumphauit de Mesa rege Moab, qui recusabat soluere

Maravillas en hombre tan docto creerlas, de una mujer, en el siglo de Suetonio. Tanto mas 3. Tratando del fantasma o Carmelo Iacob dice. Esse Iuz de aquel mes Syriaco Carmelus. ita vocat montem Deum, nec simulacrum Deo aut Templum, sic Iradidere maiores eam tantum et reuerentia in. ni templo, ni synagoga ni de aqui se colige q fuesse de Elias, pudelas sagradas letras.

Universidad de Deusto
Biblioteca

centum millia agnorum & totidem millia arietum cum suis velleribus,

Adiutus armis regis Edom & Iosaphat regis Iuda, cuius causa Eliseus ad psaltis musicam de prospero belli euentu vaticinatur. *Ibid.*

Illic Mesa primogenitum suum obtulit diis suis in holocaustum.

In bello contra Hazaëlem regem Syriæ vulnus accepit & curandi sui causa in Iezraël recessit, vbi à Iehu seruo suo & successore interficitur. 4.Reg.9.

Sub hoc fuit & altera fames. Nona è memorabilibus decem, quas Hebræi in Targhum Ruth numerant, vt superior sit Octaua sub Achab Elia propheta viuente. *3 Reg. 17.* Hæc nona Eliseo in Samaria. *4 Reg. 6.* post quam Decima, expectetur sub Messia, de qua fortasse noster Ioan. in Apoc.

Dicitur an. 2. Ioram regis Iuda regnasse Ioram regem Israël. *4 Reg. 1.* Decimo autem octauo Iosaphat, *4 Reg. 3.* Nempe, quia Ioram rex Iuda à patre designatus est anno regni ipsius 17 quando pater regi Achab auxilium ferebat contra regem Syriæ. *2 Reg. 22.* Nam hic mos erat aduersus futuras seditiones, vt si quis Regum in bellum profecturus esset, prius significaret, quem Regem post se esse vellet, si ipse fortassis in prælio caderet. Hanc legem sequebatur Persæ ex Herodoto, ex qua accidit, vt in eorum Regibus recensendis Hebræi à Græcis & Latinis plurimum discrepent, vt infra docebo. Hoc etiam sequebantur Romani, quando Imperatoribus dabant Cæsares.

l IEHV scriptis literis in Samariam omnem progeniem Achab deleuit, vxorem, filios & fratres Achab, & sacrificos omnes Baal, ex cuius templo latrinas fecit, vt à Deo prædictum fuerat.

Ioram Israël & Ochoziam Iudæ reges trucidauit.

Quo die vnctus est in Regem, eo die vnctus rex Damasci Hazaël hostis. *Seder. cap. 28.*

In impietate multa piè fecit.

Sub hęc tempora orditur Herodotus suam Aegyptiorum historiam à Cheope, quem regnasse ait apud eos an. 50.

m IOACHAS cœpit regnum an. 23 Ioas *4 Reg. 13* quando Ioas templum Domini instaurabat. *2 Paral. 24.*

Inuisus Deo, quòd secutus sit Idololatriam Ieroboæ filij Nabath, ob quam regnum eius regibus Syrorum Hazaëli & Benadad prædæ fuit, donec ab ipso exoratus Deus, depulsis hostibus pristinum statum ipsi dedit.

n IOAS cum Amasia, qui eius secundo regnum inierat, bellum gessit & cœpit adduxitque in Hierusalem, & interrupit murum eius, tulitque omne aurum & argętum & vasa & obsides, reuersúsque est in Samariam.

Eliseus eius decimo moritur. Ita prophetiæ munere functus est plus 60, à 19 scilicet regis Iosaphat. Duplicem Spiritum Eliæ consecutus est, *4 Reg. 2.*

Eius corpus, mortuum hominem alium, à quo fortuito tangebatur, vitæ restituit. *4 Reg. 13.*

Amazias rex Iuda regnum suscepit anno secundo huius Ioas.

o IORAM in Paralipomenis dicitur. Accisum regnũ in pristinum splędorem restituit. Antiochia capta, &c. Syros vicit. Regnare cœpit an. 15 Amaziæ. Post eius mortẽ, regnum Israël à Tyrannis diuexatum est, vsque ad finem sui. 3.Reg.15.

Regnum Assyriorum per Phul terroti esse cœpit Syris & reliquis finitimis, quem ad concionem Ionæ pœnitentiam egisse

Anni mundi. 3280

* *

10

l *Iehu* an. 28. 3310

Ionadab filio Rechab Eliseo & Zacharia filio Ioiade, prophetantibus.

Athalia & Ioas in Iuda.

∴ ∴

11

m IOACHAS an. 17. 3327

Zacharia filio Ioiade propheta.

Ioas rege Iuda, ab eius 23.

12

n IOAS an. 17. 3343

Prophetis Amos patre Esaiæ & Osea.

Regib. Iuda Ioas & Amazia, à 37 Ioas ad Amaziæ 15

13

o IEROBOAM filius Ioas 41. 3384

∴ ∴

3.Reg.15 *Vaticinantibus Osea, Amos altero à patre Esaiæ, Esaia, Iona.*

Amazia & Ozia regibus Iuda, ab Amaziæ 15 ad 27 Oziæ.

I Par. 5. *Phul Assyriorum an. 48.*

Ibid. p INTERREGNVM octo annorum. 3393

A 28 Oziæ ad eius 37.

14

* ZACHARIA mens. 6. *Iisdem vaticinantibus. Ozia rege.*

15

q *Sellum* mense 1, vel dieb. 28.

Prophetis iisdem. Ozia rege. Phul Assyriorũ.

16

Ibid. r *Menahem* Tirsensis an. 10. 3403

Prophetis iisdem. Ozia rege. Phul Assyriorũ.

17

Ibid. s PHACEIAS Menahem an. 2. 3405

Iisdem vaticinantibus. Ozia rege, ab eius 50. Phul Assyriorum.

4.Reg. 15. 18

t Phakeias Romeliæ an. 20. 3425

Vaticinãtibus iisdem, itémque Osea, Michea Moraslite & Oded. Regnantibus in Iudæa per ordinem Ozia, Ioathã, & Achaz. à 52 Oziæ vsque ad 4 Achaz.

1 Par. 5. *Assyriorum Tiglath-Phalassar an. 25.*

Anni mundi.

egisse ferunt. Cultum vnius Dei Ories ad huc retinebat, nec tam erat corruptus in πολυθεΐα, quàm Occidens.

Ionas prædicit euersionem Niniuę regi Assyriorum iam supra reliquos emergenti. Quare & huius Monarchiæ prima nunc mentio fit in Bibliorum historia.

p QVIA 4 Reg. 14, Ieroboam auspicatus est regnum suum Amaziæ decimo quinto, & regnauit annis 41, qui incidunt in 27 Ozię, cum mox sequenti cap. 15 scriptum sit. *Anno 38 Oziæ Regis Iuda regnauit Zacharias filius Ieroboam,* octo annorum, vt minimum, interregnum debet cõstitui, etiam si fuerit in paternum regnum successio, quemadmodum sępe videmus propter crebras & subitas familiarum vices hereditates manere interruptas & certis possessoribus vacuas. Certè hic crebra & repentina familiarum mutatio absumpsit octo annos, & deinde nouem, de perpetuo & rato Regum Iuda numero.

* ZACHARIAS impietatem patrum suorum secutus, non successit patri nisi post octennium, siue à Catholicis, siue ab aliis oppugnatus. Deinde sexto mense occisus. Nam Deus nõ sinit hæreticos tranquille succedere, vel diu successione frui.

Post eum quidam interponunt interregnum 21 annorum, sed perperam. Falso enim nituntur fundamento, hoc scilicet regnum viguisse annus 270, quot esse putant à morte Salomonis ad Sextum Ezechię. Atqui si rectè subduxissent, duntaxat reperissent 259.

Satis ergo est octo vacuos inter Ieroboam & Zachariam intercalare, Nam 38 Ozię regis Iuda regnare cœpit Zacharias. *4 Reg. 15*, cum Ieroboam mortuus esset eiusdem vigesimo septimo. *4 Reg. 14.*

Deinde totidem vel potius nouem, inter penultimum & vltimum reges, vt illic ex apertis Scripturę locis demonstrabimus.

q SELLVM interficit Zachariam, & vicissim facti sui exemplo à Menahem post mensem interficitur.

Sexta familia.

Roma conditur in Italia Sextę Olympiadis an. 3.

r PHVL contra terram Israël bellum molitur, & regem Menahem tributarium facit. *4 Reg. 15.*

Hic primus cum Israëlitis negotium habuit, primus putatur regnasse inter Assyrios extincto Sardanapalo. Sed iam refutauimus.

In Menahem septima familia incipit.

s COEPIT regnum anno Ozię quinquagesimo. Patrem imitatus malum fecit coram Domino. Quare necatus simul vitam & imperium amisit.

t PHAKEE Ieroboami impietatem imitatur. Iudęam sub rege Iudæ Ioatham excursionibus vexat. Inde assumpto Razi rege Syrię Achazum Ioathę successorem armis aggreditur & facta ingenti cęde Hierosolymam obsidet. *Es. 7.*

Achazo in auxilium sui regem Assyriorum Tiglath-Phalassar vocante Galileam perdit, tribubus Galileę Zabulon, & Nephtalim in Assyriam translatis.

Atque hæc fuit prima transmigratio Israël. Quare in odiũ suorum adductus ab Osee inita coniuratione perimitur eodem scelere, quo imperium assumpserat.

In eo fuit familia octaua.

Ne mireris si Oseas, Amos & Esaias adhuc vaticinarentur. Nam floruerunt diutissime, & quisque illorum quatuor reges Iuda sepeliisse dicitur Oziam, Ioatham, Achaz & Eze-

Universidad de Deusto
Biblioteca

chiam *R. Selom. Of.* 1. *Kimhi Esa.* 1.

Tiglath-Phalassar Assyriorum rex, vrbes Aron, Abel, Bethmecha, Ianocha, Cades, Asor, Galaad, & Galileam, & vniuersam terram Nephtali cepit, & in Assyrios abduxit. 4. *Reg.* 15. Hoc modo Iudæos Galilea potitos, eam primùm inhabitare cœpisse quidam existimant.

u INTERREGNVM nouem annorum ex 4 Reg. 15, & 17. omnino hic statuendum. Nam iste Phakeias regnare incipit an. 52, & vltimo Ozię, definit sub annum 20 Ioatham, qui erat quartus Achaz, à quo ad sextum Ezechiæ, quando concidit istud regnum, supersunt anni 18. nempè 12 reliqui Achaz & sex Ezechiæ. 1 Par. 5. Ibid.

Vel regnauit Oseas vltimus Israëlitarum rex annos 18. Nouem per tyrānidem ab anno vigesimo Ioatham, qui fuit quartus Achaz. 4 *Reg.* 15. Indignata enim Scriptura impium regem Achaz illic nominare, mortuum potius patrem nominat. Nouem alios per ius, dum anno 12 Achaz, rex est cōfirmatus & receptus, 4 *Reg.* 17.

x OSEE minus impius, quàm reges superiores, 4 *Reg.* 17 perpetuam tamen genti captiuitatem importauit, quòd peccatorum mensura iam ad summum peruenisset.

Duodecimo Achaz regnum consequitur post octennem vel nouennem de regno cum familia Phakeæ dimicationem. Vnde hîc nona & vltima Regum Israël stirps.

Suo primo, à Salmanazare rege Assyriorum virtus dare ei tributum coactus est. Septimo quòd legatos ad Suam regem Aegypti misisset, vt eius ope se à tributo imposito liberaret, in Samaria post triennium ferè à Salmanazare regresso obsessus est ac tandem captus & cum populo, id est, cum reliquis octo tribubus Israël in Assyriam translatus, & in vrbibus Hala & Habor iuxta fluuium Gozan in ciuitatibus Medorum collocatus. 4 *Reg.* 17 & 18.

Hæc est clades extrema regum & decem tribuum, qua sexto Ezechiæ regis Iuda vltra montes Medorum & Persarum abductæ sunt, missis aliis in earum terram. Hæ Orienti & Septemtrioni infusæ, Iudæorum clausorum fabulæ dedere causam: qua de re extat Eldad Danius à nobis versus.

Perditas in Oriente aiunt Hebræi. Intereà facilè assensum præbuerim iis, qui ex istis, ortos Tartaros opinantur, siue quia Tartari tenent oram Septemtrionalem Orientis & Aquilonis, siue quia illorum præcipuum imperium Persico imminet, eoque terminatur à parte Assyriæ & Mediæ, siue quia diu latuerunt, & ignoti permanserunt. Nam eorum nomen tantùm auditum circa annum Domini 1200. Adde, quod nomen Tatari (sic enim loquendum aiunt sine r) Hebraicè & Syriacè sonat derelictum, desertum. Præterea Hordas Tartarię, in prouinciis Septemtrionalioribus aliquę retinuernnt nomen Dan, alię Zabulon, alię Nephtali, inter regna aliqua nomen Tabor, alia alterius Hebraici monumenti, vt nec mirum sit Russiam, Sarmatiam, Lituaniam, Moscouiam & cæteras versus Tartariam regiones Iudæis abundare.

Denique quoniam Circumcisionem sunt perpetuo amplexi, antequam quicquid accepissent de infœlici Mahomete, cui & facile assenserunt, quod in multis suæ legi & moribus congrueret.

In hanc cladem inciderunt, quoniam à cultu Dei, quem tradiderat Moses, defecerant, & nouam religionem asciuerant 4 *Reg.* 18.

In hoc

Anni mundi.

3434 u INTERREGNVM annorum 9.

* *

A tertio Achaz ad eius duodecimum.

19

3443 x OSEE filius Ela an. 9.

Iisdem vaticinantibus.

Achaz & Ezechia regibus Iuda.

A duodecimo Achaz ad sextum Ezechiæ.

Assyriorum Salmanazare an. 17.

ASSYRIORVM ET OSEÆ REGIS SÆCVLO.

Anni mundi.

3434

3443

In hoc bello Tobias in captiuitatem ductus est. *Tob.* 1.

Est etiam probabile earum partem esse populos Americæ siue Indiæ occidentalis (quod miror à nullo animaduersum) Primo, quia traduntur perditę in Oriente, *R. Selom. Cant. Salom.* 2. Secundo, quia in insulis S. Michaëlis siue Essoris ad illam orbem pertinentibus sepulchra subterranea à nostris reperta sunt cum literis Hebraïcis antiquissimis, supernè quidem מחתם אל (*quid volunt Deus*) infernè autem שעלביו מתרע אל cum duobus apicibus. (*Scalbim mortuus est, scito Deum*) Teuetus lib. 23 Cosmog. cap. 7.

Tertio, quia 4 Ezræ 13. profectæ narrantur *in vlteriorem regionem, vbi nunquam inhabitauit genus humanum. Per introitus autem angustos fluminis Euphratem introierunt. Fecit enim eis Deus signa & stitit venas fluminis, quousque transirent. Per eam enim regionem erat via multa itineris anni vnius & dimidij. Nam regio illa vocatur Asereth.* אסרת quasi transito Euphrate venerint in Tartarica deserta, indéque in illam terram ignotam versus Grotlandiam. Nam ab illa parte America dicitur aperta & sine mari cum aliis ex partibus sit mari clausa & peninsula. Quin & per angusta freta, maria etiam vastissima eò peruenire potuerunt, vt in regiones solo mari à Tartaria diremptas.

Quarto, quia Iudæos appellant clausos veteri traditione & Cabbala. Constat autem Americos clausos vndique mari, ac Americam vel esse magnam insulam, vel peninsulam. Nam adhuc dubitatur vtrum à partibus Septemtrionis iuncta sit continenti Asiæ siue Tartariæ magnæ, vel ab ea freto duntaxat exclusa, vt ab orbe antarctico, versus austrum, per fretum Magellanicum.

Cuthei in Samariam translati cum diis patriis sacra facerent, deuorati à leonibus cœperunt. Quare vnum è sacerdotibus captiuum reuocarunt, qui eos iura regionis doceret & vnius Dei cultum. Quem tamen ita seruarunt, vt quæque gentes fabricaret Deum suum. *quarti Regum decimoseptimo.*

Addit Iosephus eos recepisse quinque Mosis libros, sed male interpretatos, neque Iudæos, neque Gentiles euasisse, cum Iudæi bene rem suam gererent, se Iudæos & Ioseph progeniem asseruisse, cum male, se Babylonios affirmasse (hæreticorum ingenium.)

Samaritanorum origo, quorum religionem semi-Iudæam, quàm planè paganam malle se Deus immissis leonibus declarauit. 4. *Reg.* 17. Cutheos eos Hebræi appellant, quòd post veteres colonos exactos à Salmanazare, venissent de Cutha & vicinis vrbibus & regionibus Assyriæ & Mediæ. *Ibid.*

E Iudaïca religione, quinque libros Mosis duntaxat receperunt, secundum Sadduceos de resurrectione, animæ immortalitate & futuri regni statu sapiebant, gens Sicariorum, vnde Dositheus & Simon Magus hęresiarchę. *Orig. hom.* 25 *Num. & lib.* 1 & 2. *in Cels.*

Secundum Ethnicos à Iouis & reliquorum deorum cultu non abhorrebant, se Medorum Persarumque colonos dicentes. *Ioseph. lib.* 12, *cap.* 7. De istis lege 1 Machab. 5. & 2 Machab. 5 & 6.

Decem tribuum tres captiuitates siue transmigrationes, quot duarum fuisse suo loco notauimus. Primo ascendit Assar rex Assyriorum, qui & Tiglath-Phalassar, & traxit in exilium tribus Ruben, Gad, & dimidiam Manassis, quæ

No portenecen las islas delos Azores a tierra delas indias occidentales, si no al reino de Portugal. vel epistola fuse de Iudiomoderno. ino delos Antiquissimos

Universidad de Deusto
Biblioteca

erant trans Iordanem, abstulitque vitulum aureum, quem primus Ieroboam in Dan dicauerat. Idque diebus Phakeæ filij Romeliæ & Achaz regis Iuda. Deinde post aliquot annos initio regni Oseæ, vltimi regis, Salmanazar rex quoque Assyriorum abduxit tribus Aser, Isachar, Zabulon & Nephtali in Assyriam, Israëlitis Galileam exhauriens, reliquos tributarios faciens, & alterum vitulum exportans. Postremo cùm rebellasset Oseas anno regni sexto, adsunt Assyrij rege eodem Salmanaz. tribumque Ephraim, & dimidiam alteram Manasse terra expellunt, tumque Cutheos, Babylonios, Susæos, Elamitas, & cæteros Samaritas, qui ipsorum vrbes incolerent, mittunt. *Seder cap.* 22.

Salmanazari decem tribuum euersori, successit Senacherib, qui ea passus est, quę Esaias & Herodotus scriptis mandarũt. Denique Sardanapalus filius, vt ex voce Asar-Adon, Hebraïca coniectare licet, Asar-Adon Phul, Latinè & Græcè Sardana-phalus. Errant ergo Germanorum noui chronologi, qui somniant Sardanapali exuuias partitos esse inter se Phul Belochum, patrem Tiglath-phalassar Babylonium & Arbacem Medum, ac Sardanapalum vixisse Oziæ tempore, dum apud Israëlitas regnaret: Ieroboam filius Ioas: vt secũdum & nouum nescio quod regnum Assyriorum circa illa tempora stabiliant, cùm Scriptura de eo loquatur, vt vnico, & à Phul duntaxat continuato vsq; ad Nabugdonozoris, vel parentum eius sæculum.

Anni vrbis cõdita.

Anni mundi. 3443

Summa, anni 258, menses 6, dies septem, quẽadmodum à morte Salomonis, quando istud regnum cœpit, ad sextum Ezechiæ, quando desiit, fluxerunt anni 259.

Sine duobus interregnis Sũma anni 241, menses 6, dies 7. sed illa fuerunt intercalanda ob superiores causas, vt vtriusque regni tempora & ætates consonarent.

∴ ∴

INTERIM HAC QVINQVE AETATE, PROPTER TANTOPERE CORRVPTVM AB HAERETICIS RELIGIONIS STATVM, DOCTRINA Ecclesiæ ad sequentem transmitti perenni serie dnon desiit. Quod sic emonstratur.

QVINTA ætate superior doctrina, pietas & religio floret & illustratur per innumerabiles prophetas. Deum esse vnicum, *Es.* 43, 44, 45, *Præter me non est Deus, &c. Et tamen* trinum. *In Hebraica veritate Ecclesiastis* 11. *Memento creatorum tuorum in diebus iuuentutis tuæ, Prou.* 12. *Noui scientiam Sanctorum, Es.* 6. *In illa visione Seraphica, Quis ibit nobis (Patri, Filio, & Spiritui Sancto) præter nobile illud Trisagium, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth, à Ioanne in Apocalipsi repetitum.* 22. *Non substexistis ad eos, qui fecerunt eam (Hierusalem)* 42. *Creans cœlos, & extendentes eos Dominus,* 44. *Sic dicit Dominus factores tui. et iterum v.* 24. *Dominus factores tui.* 50 *Mane erige aurem mihi, & audiam quasi magistros.* 54 *Quia dominabuntur tui, qui fecerunt te, Dominus exercituum nomen eius. Os.* 11 *Iuda adhuc descendit cum Deo, & cum sanctis fideli. Hier.* 10 *Dominus Deus verus est ipse dy viuentes, & Rex sempiternus.* 23 *Peruertistis verba Deorum viuentium, Domini exercituum Dei nostri. Quos Esaias vnico cõtextu expressit nominatim c.* 48, *Ego primus & nouissimus, Non à principio in abscondito locutus sum. Ex tempore antequam fieret ego eram & nunc Dominus Deus misit me & Spiritus eius. Nam loqui illic Filium Dei, non Prophetã constat per literam præcedentẽ. Manus quoque mea fundauit terrã, & dextera mea mensa est cœlos.* Filium Deum esse. *Es.* 7, 9, 10, 25, 35, 40, 45, 55, 58. *Hier.* 23 & 33. *Os.* 1. *Baruc.* 3. *Ioel.* 2. *Mich.* 2 & 5. *Pro.* 8 & 30. Spiritum quoq; Sanctum, *Es.* 48, 59 & 63. *Ipsi ad iracundiam prouocauerunt eum, & Spiritum Sãctum eius.* 61 Spiritus Domini super me, 44. *Effundam Spiritum meum super semen tuum.* 32 *Donec effundatur super nos Spiritus de Excelso, Ioël* 2, *&c.* In Christum fides, & eius expectatio, *Es.* 6, 7, 8, 33, 35, 40, 42, 45, 48, 50, 51, 53, 55, 57, 60, 61, 62, 63. *Hier.* 11. 23, 31, 33, *Ioel* 2, *Abac.* 3. *Soph.* 2 & 3. *Mich.* 5. *Os.* 6 & 11, denique quotquot *Prophetæ & Sibyllæ illa tempestate scripserũt.* Sacerdotium, Ministeriũ publicum, *Sadoc primus templi Pontifex, et reliqui vsque ad Iosedec tempore captiuitatis per Catalogum* 1 *Par.* 6, *Sacerdotes, Leuitæ & Prophetæ innumerabiles, in libris Regum & Paralip. quorum ordo & successio in Seder Olam.* Sacrificia & Sacramenta, fidei signa, *eadem quæ prius per singulos libros Regum & cæteros huius ætatis historicos & scriptores. Quin et eorum per Christum perfectio, correctio, immutatio prædicitur. Es.* 12, 53, 52, 61. *Hier.* 31, *&c. Prou.* 9. Pœnitentia, & eius partes, *Illas vrgent Prophetæ, & in eis neglectis totã malorum causam conferunt. Es.* 1, *&c. Ioël* 1, *&c.* Doctrinam contrariam pseudoprophetiam siue hæresim appellãt. *Lament.* 2. *Prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. Hinc apud eos hostia pro peccato, & delicto, & ieiuniorum, sacci, cilicij, luctus, spiritus contriti & tribulati mentio continua.* Confessio, Exomologesis, *vt quæ iam esset instituta Leuit.* 5. *Qui peccauerit vel deliquerit agat pœnitentiam pro peccato & offerat & sic sæpius illo capite, vbi Hebraicè vbique, & confitetur*

3550

3569

Anni mundi. 4121

siteatur id in quo peccauit, vt Leuit. 15 *leprosus adiens sacerdotem se esse leprosum clamabat, & Num.* 5, *Vir & mulier cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum. modum eorum confitendi vide apud Pagium in quintum & decimum sextum Leuit.* Viddui, appellabant ex *Elia in Tisbi, vnde R. Isaac Leuit.* 1. *Qui agit Tesuba(.i.pœnitentiam) vt faciat Viddui & confiteatur peccatum suum necesse est.* Eucharistiæ tanquam rei admirandæ promissio, *Pro.* 9. *Ose.* 14. *Viuent tritico, &c. vbi R. Kimhi* è זרע *semina transubstantiationis adduxit.* Festa ad septem *Mosaica* adduntur noua. Dedicatio templi Salomonis in mense Bethanim. 1. *Septembri* 3 *Reg.* 8, ἐνδεκτεσχισμὸς, tabularum fraëtarum mense *Maio Ios. lib.* 6 *Bell. c.* 8 & aliquot alia. Templa, *Templum Salomonis incredibili sumptu extructum* 2 *Par.* 3, 4, 5, *domus orationis. Es.* 56. *Hierem.* 7. *Synagogæ Hierosolymis à quadringentas & octoginta è traditionibus Heb. & innumerabiles aliæ per vniuersam terram Palestinæ nostris parœcijs respondentes.* Imagines sacræ. *Cherubi Salomonis forma iuuenili & opere statuario & solido prater Mosaicos* 2 *Paral.* 3, *vbi pictis aliis multis & cælatis sculpturis omnes templi partes, etiam vestibuli exteriora aspergunturs, &* 3 *Reg.* 6 *tam intrinsecus, quàm extrinsecus pro templi etiam foribus & introitu, vnde Psalmus* 73. *queritur, quòd Babylonij exciderint ianuas vel sculpturas, picturas, cælaturas templi. Nam Pittuhim illo loco ad hunc modum interpretãtur Rabbini. Es.* 19 *alludens ad sua tempora, in illa die (inquit) erit altare in medio terræ Ægypti & titulus Domini (Matsebá, statua propriè) iuxta terminum eius. Oseas cap.* 3 *sacris imaginibus, quas Teraphim appellat, priuandas decem tribus vaticinatur, propter sua peccata, quòd essent euertendæ per Assyrios & in captiuitatem abducendæ. E quo loco R. Iaphet cum veteribus Rabbinis colligit, vt & indicat illic Abben Ezra, decalogo sacrarum imaginũ vsum non fuisse prohibitum, sed profanarũ & Idololatricarum dũtaxat. Serpens aheneus hoc adhuc æuo extabat in excelsis* 4 *Reg.* 18 *vsque ad regem Ezechiam, qui eum euertit propter abusum, non quia imago, &c.* Delectus ciborum, *Es.* 66 *qui edunt carnem suillam & abominationem et murem, simul consumentur dicit Dominus.* Ieiunium 3 *Reg.* 21. 2 *Par.* 20. *Tob.* 12. *Es.* 58. *Hiere* 36. *Ioel.* 1, *Quin & Elias hac ætate exemplum ieunij quadragesimæ renouauit* 3 *Reg.* 19 *à multis olim inter Iudæos obseruatis è R. Beniamin in suo itinerario. Alia multa ad Mosaica adiecta sunt, quarto mense, id est Iunio, quinto. 1. Iulio, septimo. 1. Septembri, decimo. 1. Decembri, quorum meminit Zacharias c.* 8, *et Hebræi in suo Calendario.* Religiosorum vita & vota & instituta varia. *Filij prophetarum in Bethel, in Hierico, etc.* 4 *Reg.* 2, 4, 5, 6, 9. *Elias vir pilosus, Zona pellicea actus et Eliseus hanc vitam illustrarunt* 3 *Reg. et quarto. Rechabitæ Hier.* 35. *abstinentes ab vrbibus, vino, ædibus, agris, possessionibus, peculio siue proprio, qui & vocãtur Scribæ siue doctores* 1 *Par.* 2, *v. v. t. Holda prophetissa q. abbatissa habitans in Millo, id est, collegio, vel domo doctrinæ, vt habet Chaldeus* 4 *Reg.* 22. Sancti & eorum preces, invocatio, vis, cura. *Elias curat res viuorũ. Misit enim cælitus literas ad Ioram regẽ Iudæ filiũ Iosaphat, in quibus iram Dei contra ipsum explicabat, annis septem post suum translationem in cælum. In Seder Olam cap.* 17. *Iosep. lib.* 9 *Ant. ca.* 2, *quòd aperte colligitur è* 2 *Par.* 21, & 4 *Reg.* 2, *vbi intelligitur translatus ante decimum octauum regni Iosaphat, id est, septem annis ante Regnum ipsius Ioram. Es.* 44. *ille vocabit in nomine Iacob, vbi Chald. &* ipse יכתב *i. orabit in nomine, siue nomen Iacob. Esa.* 62 *super murcos tuos Hierusalem constitui custodes. i. angelos, Talmudici in tractatu Menahoth, item patriarchas, qui protegunt nos tanquam muros, R. Selomo è R. Ionathan, qui sic Chald. ita vertit, Ecce opera patrum tuorum iustorum ô vrbs Hierusalem aptata sunt & seruata coram me tota die & tota nocte, nunquam cessant facere mẽtionem tui coram Domino. Baruc* 3, *audi nunc orationem mortuorum Israel & filiorum ipsorum, qui peccauerũt coram te. Hier.* 31. *Rachel plorat filios suos. i. intercedit pro filiis suis apud Deum, è Midras Hagada & R. Selo. ossa Elisei mortui mortuum suscitant* 4 *Reg.* 13. *mortuum eius corpus prophetauit Eccl.* 48, *id est diuina fecit. Nam apud Hebr. prophetare est non solũ diuina dicere, verum etiã diuina facere. Vnde per* ἐπεξήγησιν *mox sequitur. In vita sua fecit monstra & in morte mirabilia operatus est. Vt proinde Iosias eius sepulchrũ, ossa & sanctos cineres, quẽadmodũ & alterius prophetæ, honorificè obseruauerit* 4 *Reg.* 23. *Palliũ Eliæ translati aquas Iordanis diuidit* 4 *Reg.* 2. Reliquiæ *Arcam & reliquias Mosaici tabernaculi in suum templum magna pompa infert Salomon, in Arca tabulas testamenti concludit* 2 *Par.* 5. *Arcam autem aliam fecit, in quo conseruaretur Aaronis virga. Vas mannæ, oleum vnctionis sacrum. In Misna tractatu de siclis cap.* 6, § 7 *Thuribulum quoddam aureum seruabatur in Sancto Sanctorum, ad quod soli pontifices ingrediebãtur Heb.* 9, *Iosl. lib.* 2 *contra Appionem.* Preces & oblationes pro defunctis. *Tob.* 4. *Panem tuum & vinum super, (id est, propter. Nam est Hebraïs.) sepulturam iusti constitue. Es.* 26. *Viuant mortui tui, interfecti mei resurgant, &c. (deprecanter è R. Selom. & Rabbinis, qui & hunc versum vsurpant suis in precibus pro mortuis) & certe est precatio & canticum, vt patet è principio capitis.* 57 *A facie malitiæ collectus est iustus, veniat pax, requiescat in cubili suo, qui ambulauit in directione sua. Vnde & hunc quoque versum Hebræi in suum pro defunctis officium conferunt. Cant.* 7 *palatum tuum (id est oratio tua ô Ecclesia) sicut vinum generosum loqui facit labia dormientium (id est, mortuorum. q. d. eos prorumpere facit in latitiam, exilire præ gaudio, & loqui, è R. Selomo & veteribus Rabbinis.) Et proinde honore carere sepulturæ infœlicissimũ putabant Eccle.* 6, *Hier.* 22. Purgatorium, *Midras Ecclesiastis* 12 *citato illo Esaiæ loco, veniat pax, quiescant in cubilibus suis, &* 1. *Sam.* 25. *sit anima Domini mei ligata in fasciculo viuentium.* Traditiones *ad Ezram & viros Synagogæ magnæ delatæ sunt, indèque in libros relatæ.* Vita æterna. Iudicij postremum, *nihil hoc dogmate crebrius in prophetis. Sic & reliqua doctrinæ capita nostris planè consentanea abunde exhibent Salomon, prophetæ maiores et minores, qui intra huius ætatis curriculum scripto cælestes rescopiosissime mandarunt. Ideo enim hic sum breuior, quoniam eos totos oporteret transcribere.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CONTINET hæc ætas sexta transportationem & seruitutem Babylonicam, vrbis, templi & terrę Iuda desolationem, reductionem in patriam, vrbis, templi, terræ restaurationẽ, desolationem & calamitatem sub regibus Syriæ, præsertim Antiocho Epiphane, liberationem pro Hasmoneos siue Machabeos, regni reparationem, aduentum & res Christi, seditiones ac finem imperij.

a HOS 70 annos, Daniel & Ezechiel prophetæ captiui apud Babylonios, Ieremias & Baruc in Iudeæ solo relicti partim vaticinando, partim agendo illustrarunt.

Daniel cum sociis abstinet à cibis gentilium illegitimis, leguminibus contentus. Susannam absoluit, visiones regum ad res futuras pertinentes interpretatur. Deinde suas ipsius proprias alias. Honoribus afficitur à Nabugdonozore, Baltazare, Dario & Cyro regibus.

His etiam 70 continentur Ezechielis acta. Godoliæ reliquiis à Nabugdonozore præpositi absque vllo insigni regio aut imperij nomine, quia præesse paucis & calamitosis nulla dignitas erat, nex. *Ierem. 39.* mense septimo post abductum Sedechiam & excisam vrbem, vigesimo Nagubdonozoris, *4 Reg. vlt. Ierem. 41.*

Statua Nabugdonozoris cum periculo trium puerorum.

Regna Nabugd. Euilmerodaci & Baltazaris, cum rebus Babylonicis & Medicis.

Reliquiarum in Aegyptum ob Godoliam ab Ismaële interfectum, migratio, duce Iohanan filio Chareæ, *Ierem. 42 & 43.* cum ipso Ieremia. Quas non est dubium anno captiuitatis 27, cum Syria & Aegypto fuisse à Nabugd. subactas è Ierem. 44. & 46. & Ezech. 29.

Vertente captiuitatis septuagesimo orare cœpit Daniel *9 cap.* Deum pro restauranda Hierosolyma & ab Angelo accepit ab exitu verbi de restituendis captiuis, deque reficienda vrbe vsque ad Christi ducis necem interfluxuras Hebdomadas *69*, vel ad summum 70. vt aliqui exponunt.

Porro exitus illius verbi fiebat tunc ab Angelo illud de cœlis deferente, & prolatum in cęlo, dum ipse precaretur, denuntiante, vel (quod in idem recidit, nec annorũ numerum auget) paulo post factus est, anno scilicet primo Cyri, qui mox Dario, sub cuius vitæ extremum Danieli ista reuelata sunt, successit. Illo enim captiui primùm dimissi sunt, vt cõpleretur verbum quod dixerat Dominus ore Ieremiæ, &c. *1. Ezræ 1. vide Ierem. 29.*

In tres partes suas 70 Hebdomadas, id est, annos 490 distribuit Angelus, quòd in earum singulis res notabiles essent euenturæ. In septem, in sexaginta duas, & vnam. In septem inquam, id est, in annos 49, quòd tot septennia siue anni plus minus (Nã scriptura sæpe negligit fractos) essent insumendi in perficienda totius vrbis, templi, terrę redintegratione, ob impedimenta hostium & calamitates temporum, vt inde sequeretur veluti annus quinquagesimus siue Iubilei, id est, perfectæ quietis terræ & populi. *Leuit. 25.* Eo enim allusit Angelus in septem Hebdomatibus separatim constituendis.

In sexaginta duas verò, id est, annos 434, quòd deinceps rep. Iudæorum constituta, & statu patriæ firmiter ordinato, tantum temporis spatium vsque ad excisionem Christi esset fluxurum.

In vnam

20

Anni mundi. 3569

SEXTA ÆTAS captiuitatis quæ est Ethnicis Monarchiarum & ingentium imperiorum Mundi velut ranities.

a Tempus CAPTIVITATIS fuit annorum 70.

Vatibus Ieremia, Baruc, Habacuk, Seraïa, Daniële, Ezechiële.

Pŏtificibus Iosedec & Iesu.

Ierem. 25

Sedechia, Iechonia, Salathiële exulum & captiuorum principibus.

Nabugd. & filiis eius Babyloniorum regibus.

Seruio Tullio annis 44, sexto Romanorum rege. deinde Tarquinio superbo an. 25, quibus successerunt consules.

20

3638

CAPTIVITATIS SÆCVLO.

Anni mundi. 3569

In vnam denique, id est, in vltimum septennium, quod illa post mortem Christi in Iudæa Apostoli sua prædicatione essent abunde confirmaturi nouum testamentum, & ad illud Iudæorum reliquias siue electos copiose traducturi, donec transirent ad Gentes, seque per reliquum orbem dispergerent.

Vltimi illius septennij duas facit partes, quòd in primis sexqui tribus annis Apostoli ita in Iudaico populo essent confirmaturi nouum pactum, vt conuersi possent intelligere sacrificia & cætera figuralia esse deinceps inutilia & infructuosa. Atque illud est, *Et dimidio Hebdomadis deficiet hostia & sacrificium* siue, vt Hebræa ad verbum sonat, *Et dimidium Hebdomadis cessare faciet sacrificium & oblationem.* Quantum videlicet ad fructum & vtilitatem. Nam citra ad noxam & perniciem Legalia diutius durarunt, lege currente cũ Euangelio ad vrbis vsque excidium. Tunc enim plenè sepulta est Synagoga, indéque Mosis figuralia cœpêre esse pernitiosa.

Reliquis sexqui tribus annis Apostoli in Syria continuarunt Iudæos vel confirmare vel conuertere, maximè vt eis vterentur ad reliquum orbem Christo subigendum. Nam orbis primi doctores non tantũ fuere Apostoli, sed & Apostolici, id est, alij Christi Discipuli, deinde Apostolorũ Apostolicorumq; conuersi ac æmuli, qui fere fuerunt Iudęi, & sacrarum literarum capsarij.

Quod interponitur, *de populo ducis venturi*, id est, populo Romano eiusque principe Tito, non pertinet ad 70 Hebdomadas, sed per occasionem, quadam veluti parenthesi, inclusum est, vt doceremur fontem calamitatis Iudaïcæ è Christi nece proficisci. Quare illic *Et* aduersatiua est particula de linguæ more. *Post Hebdomadas* (inquit) *sexaginta duas occidetur Christus, & non erit eius* (populus, qui eum negaturus est & cæde sublaturus) Hoc enim recte expressum est à nostro interprete, qui videbat Angelum propter necis Dominicæ indignitatem, & ob luctuosam Iudæorum reiectionem, per πάθος sententiam non absoluisse, sed vsum Aposiopesi, nõ simplici Eclipsi, vt nostrates recentiores insipidè & mysteriis incongruenter putant, duntaxat subaudientes *Adiutor*, siue vt Rabbini, *vita, Et non erit illi (vita*, Dominiúmve,) *Et non erit illi (Dominium* vel Rex,) *Et non erit illi (vrbi amplius rex.*

Rectius igitur, per Aposiopesin. *Et non erit eius populus, qui eum necaturus est.* (sic enim illic lego, non *negaturus*) *Et ciuitatem*, (id est, at, sed ciuitatem) *perdet populus* Romanus, *cum duce venturo*, Tito Vespasiani filio, nõ quidem statim, sed suo tempore, 38 pòst annis, ira Dei ob hanc causam deinceps in istum populum stillante. Nam hoc verbo in Heb. vtitur, id est, guttatim decidente & sensim ipsum labefactante.

Sic quod vltimæ Hebdomadi subiicitur, *& erit in ala abominatio desolationis, & vsque ad consummationem & finem perseuerabit desolatio*, est totius prophetiæ coronis clausulaq;, de stupenda vastitate & ruina tam Iudæorum, quàm vrbis & patriæ, post illud septuaginta Hebdomadarum siue septenniorum spatium euentura. Nam, vt docui, septuaginta Hebdomades præfinitè explentur Mortis Christi septimo.

Initium Hebdomadum (inquit Theodoretus) ab aliis in anno primo Cyri regis Persarum collocatur, cum Iudæi domum remissi sunt. (Hoc nos sequimur & simplicitas oraculi aliud non patitur.) Ab aliis in sexto Darij, cum templum perfectum est, ab alijs in vigesimo Artaxersis, cum vrbs instaurata est. Finis verò aut in cruce Christi, aut in eius baptis-

3638

Universidad de Deusto
Biblioteca

mo, aut in templi euersione statuitur, nempe sub Vespasiano.

Sese autem debent consequi 70 an. captiuitatis & 70 hebdomades annorũ. Nam illo 70 an. aut vno pòst pleno, nẽpe primo Cyri, sermo exiit, vt Hierusalem restauraretur. Adde Danielem vel potius angelum in statuendis his 70 hebdomadibus voluisse alludere ad 70 annos. q. d. tot supersunt hebdomades annorum ad plenam liberationem & redemptionem populi, quot anni fuêre captiuitatis.

Continent autem acta Zorobabelis, Ezræ, Nehemiæ, Pontificum, Machabeorum, Christi, & primi septẽnij Apostolici, id est, restitutionem populi, vrbis, templi, regionis Iudææ, desolationem alteram & seruitutem Iudæorum, præsertim sub regibus Syriæ, liberationẽ per Machabæos, regni renouationem, Christi historiam, seditiones & finem regni.

Quantum ad profana res Persicas, Græcas, Macedonicas, Asiaticas, Aegyptias, Parthicas, Punicas, Romanas, quas omnes sequenti libro degustabimus.

Sibylla Cumana nouem libros de fatis populi Romani Tarquinio Superbo emendos obtulit, quorum tres in sacrarium conditi, Sibyllini dicti sunt. *Gellius lib. 1, cap. 19.* Hanc nonnulli cum Cumæa confundunt, quæ & ipsa quidem Italica, sed tamen multò antiquior. Fuit enim mater Euandri, cũ qua congressus est Aeneas. *T. Liuius lib. 1.*

Eius libri ad Augustum vsque manserunt incolumes & sub basi Palatini Apollinis, cum Martiorum vatũ & Bagoes Nymphæ carminibus conditi steterunt. *Sueto.*

Moabitæ à Nabugdonozore subacti, vt prędixerat Esaias 16 cap.

Tarquinius Superbus rex septimus & vltimus Romanorum, an. 25, qui ferias Latinas instituit, & armatos circa se ad corporis custodiam primus habuit, & tamen turpiter exactus an. 244 ab vrbe condita, obsidens Ardeam ciuitatem nono ab vrbe milliario. Nam tunc Romæ principatus vix protendebatur ad 15 milliare. *Nangiac.*

Tusculi per 13 an. cum vxore priuatus & exul consenuit.

Antequam paulò explerentur 70 anni captiuitatis, illic Respub. per consules administrari cœpta.

b HEBDOMAS vna continet annos 7. *Leuit. 25.* Neque enim Daniel loquitur de altero hebdomadum genere, quod septem diebus absoluitur. *Leuit. 23.* Id constat è 4 Ezrę 7 ca. qui inquit CHRISTVM reuelãdum esse, id est, nasciturum, post quadringentos annos. His enim si addas 33 vitę Christi ex hebdomadibus 69 tantũ supererunt quinquaginta. Nempe fuit Ezras Daniele his annis posterior.

Hebdomas septuagesima, siue septennium vltimum, quod cõfirmat nouum fœdus, & finem imponit ceremoniis legalibus siue figuralibus, cadit in Apostolos, qui in Iudæa per septem annorum spatium, antequam orbẽ ad Euangelizandum sibi diuiderent, gratiam Christi Iudæis primùm obtulerunt, in hebdomadis dimidio synodo publica *Act. 15* Mosis sacrificia & cætera figuralia abrogantes, re Iudaica in deterius ad interitum vsque, qui à Romanis allatus est, deinceps abeunte.

Christiana autem latius quotidie sese diffundente. Quod si synodus illa celebrata est sub annum Christi 17, vt aliquibus placere video, qui non animaduertunt ὕστερον πρότερον passim in Scripturis, nihil tamen perit de vera Septuagesimę intelligentia. Nam certum est non longè post Christum Petro

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		3638
272	b A 70 illo CAPTIVITATIS anno ad CHRISTVM Hebdomades 69, id est, anni 483.	
Dan. 9.		
755		4121
	Pontificibus & principibus Iudæorum iis, quos sequenti lib. subiiciemus.	
	Prophetis Daniele, Mardochæo, Zacharia, Haggæo, Malachia, Ezra, & per successionis seriem, Scribis & Pharisæis, qui ideo sedere super cathedram Mosis memorantur Matth. 23.	
	Persis, deinde Macedonibus, denique Romanis monarchiam obtinentibus, eo, qui altero libro sequetur, modo ac ordine vsque ad Christum Dominum.	
755		4121

Anni mundi.	
3638	Petro reuelatam fuisse per visum Gentium vocationem, atque deinceps libertatem ab hostiis, atque adeò Lege prædicatam *Act. 10.*
	Est etiam apta interpretatio, vt hebdomas septuagesima, cadat in Christi mortem hoc sensu. Post hebdomadas 7 & 72, occidetur Christus *Hebdom. scilicet septuagesima.* confirmabit autem pactum multis hebdomada vna *illa postrema, vt eius medio. i. tribus extremis annis & semis procedat Christus atque pactum de remissione peccatorum promulget, donec occidatur. Quibus confectis, templi & vrbis expectanda veniat ruina. Distribuit autem 69 in duas partes. Nempe quia septem cesserunt templo & vrbi ædificandæ, 62 variis Ecclesiæ iactationibus.*
	* Summa 558.
	* Hos annos reperies ab octauo regni Nabugdonozoris, à quo incipiunt 70 an. captiuitatis, ad decimum octauum vsque Tyberij Cæsaris, qui est perpessionis Domini annus. Nam monarchia Babylonica præterea mansit an. 70. Persica 147. Ab Alexandro ad Cleopatram Antonij 276, atque hinc ad Tyberij decimum octauum 61. Summa 554 Nam quòd Macedonica à Christo tam retrò absuerit, constat ex his M. Ciceronis in 2 de Diuinatione verbis. Demosthenes abhinc annos propè trecentos fuit.
	Ita ab orbe condito ad CHRISTVM *sunt anni 4121, menses 6, dies 16.*
4121	Quæ membratim & per successiones pontificũ, & regum & monarchiarum peculiari libro, deinceps demonstranda suscepimus, ne quid confunderemus, sed inter sacra & profana melius distingueremus. Nam deinceps maiore turba & copia res mundi sese offerunt, dum vbi historia sacra desinere incipit, illic profana propriè auspicatur. Per tot annos scriptores gentium muti propemodum extiterunt. Ducat ergo mundus summo Dei & Ecclesiæ veteris beneficio & prouidentiæ, quòd aliquid certi de suo prisco statu cognitum habet, atque Hebræis scriptoribus gratiam agat, quòd superiorum sęculorum certam aliquam memoriam, rationem, ordinem, originem, tenet atque complectitur.

RELIGIONIS ET DOCTRINAE CONTINVATIO, ET AD HANC VLTIMAM PATRVM VETERIS Testamenti ætatem transmissio.

SEXTA ætate antiqua religio & doctrina retinetur, & ad Christum inter captiuitatum & persecutionum multa discrimina perducitur, per Prophetarum reliquias, multos Scribas, Doctores, Rabbinos, externos Philosophos, & Poëtas, quos in hanc omnes conferemus, etsi plerique nostrorum penè sint temporum, quòd partim Prophetas sint secuti, partim sua omnia è sexta huius ætatis Cabbala, traditionibus, & disciplina quasi per manum receperint. Deum esse vnicum. Malach. 1. Nunquid non Patey vnus omnium nostrum, nunquid non Deus vnus creauit nos: Ecclesiast. 1. vnicus est Altissimus. Sap. 12, Non est alius præter te. Machabæi pro Dei vnitate contra Græcos pugnant, Iudæi in libro Ester & Danielis pro eius professione inter Babylonios & Persas periclitantur. Denique omnes pij, qui sequuti sunt Prophetas eandem doctrinam posteritati contra Polytheam omnia tunc occupantem reliquunt. Imo etiam impij & profani omnium sæculorum paulo sapientiores. Trimegistus in Pœmandro cap. 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12. In Asclepio cap. 16, 7. 11. Pherecydes Syrus, Pythagoras, Philolaus, Architas, Empedocles, Parmenides, Melissus, Xenophanes, Timæus Locrus, Zeno Eleates, Acmon, Euclides, Anaxagoras, Plato, præsertim in Epistolis, Timæo, Parmenide, Aristoteles in Metaphysicis, lib. 8 Phys. & lib de mundo ad Alex. Theophrastus in Metaphysicis, Zeno Stoicus, Epictetus apud Arianum, Alcinous de doctrina Plat. Aphrodiseus lib. de Prouidentia, Plutarchus de Isi & Osyri, & aliis multis Opusculis, Damascius, Iamblicus de secta Pythag. & de Mysteriis Ægypti. Simplicius in 1 Phys. & in Epictetum Ariani, Plotinus in Enneadibus passim. Fusius Enn. 2 per totum lib 9. Porphyrius de Abstinentia, & alibi, Proclus in Theologia Platonica, lib. de anima & de demone, vbi affirmat πολυ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

θεότητα esse ἀθεότητα, è Latinis Seneca, Macrobius, Calcidius, Cicero de Natura Deorum, de Diuinatione, de Vniuersitate, de Somn. Tusculan. & c. præter oracula Sibyllina, & Deorum ipsorum, siue Dæmonum poëtarumque fragmenta à Iustino Martyre, Clemente Alex. Lactantio, Arnobio aliisque innumeris producta. Trinitatis mysterium, Daniël ad id aliquoties pluraliter loquitur de Deo, c. 2. Sacramentum hoc mihi reuelauit (Deus) vt interpretationem Regi manifestarent (pro manifestaret) 4. in sententia vigilum decretus est sermo Sanctorum (Dei Sancti) & petitio. 7 Regnum dabitur Sanctis Altissimorum (Dei Altissimi) & mox. Et suscipient Regnum Sancti Altissimorum. Et, Sanctos Altissimorum conteret. Et interficiet robustos, populumque Sanctorum (Dei Sancti) secundum voluntatem suam. Quod capnt propriè est de Antichristo, quem fere Arianum, Diuinitatique Christi, & Spiritus Sancti infestum ex aliis locis constat. Zach. 11. Pastores eorum (Deus Iudæorum Pastor) non parcet eis, Malach. 1 Si ego Domini sum (Dominus) vbi est timor mei? Quas personas vnicum in versum inclusit Aggeus, & nominauit: Ego sum vobiscum, dicit Dominus exercituum, cum Verbo, quod promisi vobis, & Spiritus meus in medio vestri. Nolite timere. Hinc Zoar è Rabbi Ibba ad illud Deut. 6, Audi Israël Dominus Deus tuus, Deus vnus est: per primum (יְיָ) intelligit Patrem: per secundum (Elohenu) Filium: per Tertium (יְיָ) Spiritum Sanctum. Deinde citato Esaiæ Trisagio: Sanctus (inquit) Pater, Sanctus Filius, Sanctus Spiritus sanctitatis, quos alibi vocat tria specula, tria luminaria, tres supremos patres, principio sineque carentes, aly tres Middoth, Sephiroth, Elionoth, tres ipsius infinitæ (En Soph.) numerationes sublimes, Keter Coronam, Hocma Sapientiam, Bina Intelligentiam. Tres Iodin (יְיָ) nomen Tetragrammaton designantes. Cuiusmodi alia proferuntur è Midras Psal. 50. Midras Ecclesiast. c. 4. R. Mose Haddarsan in cap. 42 Gen. R. Sheolá in Psal. 111 & 112, R. Azariele, tractat. de sanctitate, R. Abraham lib. Ietsirá, R. Isaac lib. de creatione, R. Hamai tract. Habium, R. Nehemia Ben Haccana in epist. Hassedoth, de Sed, siue mysterio nominis Tetragrammati nunc per 12, nunc per 42 literas expressi. Cuius rei fama ad profanos peruenerat. Nam in Deorum sacrificiis ternario numero vtebantur. Arist. lib. 1 de Cœlo cap. 1, & ipso numero Deus impare gaudet, Virg. Eglo. 8, & εἰς τρὶς ἐπαυδῶ καὶ τρὶς τάδε πότνια φωνῶ, ad ter libo, & ter hæc venerabilia clamo. Theocritus Idyllo 2. E veteribus Chaldæorum & Persarum λογίοις, vt Zoroastris, citante Gemisto Plethone Platonico, πάντα ἐξελέλεστο παλίπρ, ᾧ παρέδωκεν δεύτερα, & Procl. lib. 2 & 3 Comment. in Parmenidem Platonis ἐκ πατρὸς ἀλαπὰς φρεσὶ φάμβος νόῳ ἄνθος. Item, νῷ πατρὸς, &c. Magorum de tribus principiis Oromase, Mitri & Arimine, quæ Deum, mentem, & animam interpretantur. Ægyptiorum veteri oraculo Serapidis ad Thulem Regem apud Suidam in Thulis, πρῶτα θεὸς ἀκατάληπτος λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς, ταῦτα δὲ σύμφυτα, ταῦτα ᾧ εἰς ἓν ἴοντα τετυπίαν. Et in Mercurij Trimegisti Pœmandro cap. 1, 3, & 7. ὁ θεὸς ἀρρενοθήλυς, ὢν ζωὴ καὶ φῶς ἀπεκύησε λόγον ἕτερον νοῦν δημιουργὸν, cum aliis eiusdem apud Cyrillum contra Iulianum, & Suidam in Mercurio prolatis. Græcorum, vt Orphei in Argonauticis apud Clement. lib. 5 Strom. Pherecidis Syri apud Proclum, qui ex eius documentis ait Pythagoram tres simul Deos celebrare, sicuti & Platonem. Parmenidis in Cosmogonia, & apud Platonẽ in Parmenide de tribus subsistentiis, vt interpretatur Plotinus Enn. 4. lib. 1 c. 8. Platonis ipsius Epist. ad Dionysium δεύτερον περὶ τὰ δεύτερα, ᾧ τρίτον περὶ τὰ τρίτα, & alibi vt probat Origenes lib. 6. contra Celsum, Numenij lib. de bono, quo eum Proclus celebrasse scribit tres Deos, primum vt patrem, secundum vt opificem, Tertium vt opus ab vtroque procedens. Plotini peculiari opere περὶ τριῶν ἀρχικῶν ὑποστάσεων, & lib. de Ideis, & lib. contra Gnosticos, Iamblichi de sectu Pythagoreorũ, & lib. de Mysteriis, Seorsum c. 39. Porphyrij li. 4 de historia Philosophica, vbi citante contra Iulianũ Cyrillo, Essentiam Dei progredi vsq; ad tria docet. In ea enim esse Deum supremũ, qui Bonum, secundum, qui vniuersi opifex, tertium qui anima mundi, & lib. de Patriarchis, e quo Proclus dogma περὶ τοῦ αἰανίου, ᾧ προσαιωνίου ᾧ ἀῴνος μέσου huic mysterio congruens profert. Amelij, qui eodem referente tres Reges, trésve intellectus constituebat, qui & Cyrillo Augustinoque narrantibus, initium Euangelij D. Ioannis laudabat, & literis aureis inscribendum asserebat, tanquam Platonicæ Philosophiæ consentaneũ. Procli ipsius lib. de Theologia Platonica, & in Parmenidem Platonis. Latinorum vt Calcidij in Timæum, summus Deus Iubet, secundus ordinat, tertius intimat, Macrobij lib. 1 in Somn. cap. 14. Deus, qui prima causa, & est, & vocatur, vnus omnium princeps, & origo superabundanti Maiestatis fœcunditate de se mentem creauit, hæc mens νοῦς vocatur, qua patrem inspicit, plenam similitudinem seruat author. Animam verò de se creat, posteriora respiciens. Deinde vt intelligatur, de qua anima istud accipi debeat, nempe diuina, mundi, siue vniuersi effectrice, non humana, paulo post. anima ergo (inquit) creans sibi condensque corpora (nam ideo ab anima natura incipit, quam sapientes de Deo & mente etiam νοῦν nominant) ex illo miro, & purissimo fonte mentis, quem nascendo de origimis suæ hauserat copia, corpora illa diuina vel superæ, cæli dico & siderum, quæ prima condebat, animauit, diuinásque mentes infudit, inferioribus verò & terrenis pro cuiusque ratione, existendi, viuendi, crescendi, sentiendi, intelligendi naturam, quia caducum est corpus, inseruit. & mox. hoc et Virgilius expressit. Nam & mundo animam dedit, et vt puritati eius attestaretur, mentem vocauit. Cælum enim, ait, et terras, et maria, et sydera Spiritus intus alit, id est, anima, sicut alibi pro spiramento animam dixit. Quantum, inquit, animáque valent, et vt illius mundanæ animæ assereret dignitatem, mentem esse testatur, Mens agitat molem, necnõ vt ostenderet ex ipsa anima constare et animari vniuersa quæ viuunt, addidit, Inde hominum pecudúmque genus et cætera. et mox. Secundum hæc ergo, ex summo Deo mens est, ex mente anima. Anima verò et condit et vita complet omnia, etc. In quibus quidem, vt pythagorici, et platonici nonnihil Arianizent, at multum est in tanta obscuritate vidisse aliquid. Separatim autem Filij mysterium. Dan. 9 Ostende faciem tuam

Anni mundi.

ciem tuam super sanctuarium tuum propter Dominum siue Deum. Zach. 12. Deus inducitur loquens, Aspicient ad me, quem confixerunt, 13 framea suscitare super pastorem meum et virum socium vel propinquum meum, עמיתי Amithi, dicit Dominus exercituum. 3 Dixit Dominus (Filius) ad Satan, increpet te Dominus (Pater) Mala. 4 Ecce ego mittam Angelum meum (Ioannem Baptistam) & præparabit viam ante faciem meam; & statim veniet ad templum suum dominator, quem vos quæritis. Eccl. 51. Inuocani Dominum Patrem Domini mei. Qui & eum sapientiæ elogio diuinissimè describit capitibus 1, 4, 24. vt & eiusdem ætatis auctor Sap. 2, 7, 8, 10, 18. Quod secuti Iudæi deinceps diuinissima de Verbo Dei, sparsère, vt Philo multis locis, lib. de Agricultura pag. 5 lib. de his quæ post sex dies, lib. Quòd insomnia sint à Deo. lib. Quod diuinitas sit immutabilis. lib. 2 Allegoriarum. lib. Quis sit hæres diuinarũ legum. Zoar, Chaldæi paraphrastæ & Hierosolymitanus, de quibus proinde R. Menahem Rakanati in legis expositione, ad illud. Exod. 16. vers. 8. Non contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum, trãstulit (inquit) Onkelos, sed contra Verbum Domini, significans כי השכינה נקראת כך והיא ההולכת עמם במדבר ומכאן תבין דברים רבים בחרגום diuinitate appellari Verbũ Domini, nempe eã, que comitabatur eos in deserto. Atque hinc multa in translationibus Chaldaicis percipies, quod sequẽtibus exemplis postea illustrat. Num. 21, Locutus est populus in Deum & Mosem, Chaldæus, Detonauit populus in verbum Dei. Deut. 9. Ipse est qui transit ante te. Chald. Verbum Domini transit ante te. Gen. 9. v. 12. Inter me, & inter vos. Chald. Inter Verbum meum & inter vos. v. 15. Inter Deum, & inter omnem animam viuentem. Chald. Inter Verbum Domini. Gen. 31, v. 49, Videat Dominus. Chald. Aspiciat Verbum Domini. Gen. 21, Iura mihi per Deum. Chald. Per Verbum Dei. Exod. 19. v. 17. Eduxit Moses populum in occursum Dei. Chal. In occursum Verbi Dei. Quibus addere possis illud Osee 1, v. 7. Et saluabo eos in Domino Deo suo. Chald. Et redimam eos in verbo Domini Dei sui, & 2, v. 2, Non ipsa est vxor mea, neque ego vir eius. Chald. Ipsa non se subiicit cultui meo, neque verbũ meum recipiet precem eius. Sic hac ætate Chaldæi paraphrastæ viam ad conuersionẽ aperiebant Orientalibus, vt Græci, siue 70 interpretes Occidẽtalibus. ὁ τῶν πάντων θειότατος λόγος apud Platonem in Epinomide, ὁ ἔκγονος τὸ ἀγαθὸ, lib. de Rep. quem vt principẽ & causam vniuersi vna cum patre inuocat epistola ad Hermiam, Erastum & Coristum. Spiritus Sancti. Neh. 6. Spiritum tuum bonum dedisti, qui doceret eos. Ezech. 36. Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam vt in præceptis meis ambuletis. Agg. 2. Zach. 7 & 12. Sap. 1, 5, 7, 11, 12, 15. Eccl. 24, 39. 48. Quæ excipientes Iudæi deinceps diuinissima de illo prodiderũt, & Philosophis, præsertim pythagoricis, platonicis, Stoicis, & Trimegisto hac memoria emergentibus copiosam segetem præbuerunt, vt de eo multa traderent, συνεκτικὴν εἶναι ὑσίαν, omnia continentem, conseruantem, totam infusam per artus agitare molem, & pleno se corpori miscere, intus alere, per totum mundum peruadere, mundi esse spiritum animam, mentem. Hinc Trimegistus in Asclepio, spiritu, ait, augetur & gubernatur omnis in orbe species, Spiritus implet omnia, mundus nutrit corpora, spiritus animas. Spiritu ministrantur omnia & vegetantur in mundo. Plato 10 de Leg. agitat sanè anima omnia, quæ in Cœlo existũt, terra, mari, iisdem motibus, qui nominantur, velle, considerare, curare siue prouidere, deliberare. Cicer. de Nat. Deor. Animum esse per naturam rerum omnem intentum & commeantem, & in Academicis Animum mundi, quem Deum appellant. & de Vniuersitate, Animum vt in mundi medio collocauit, ita per totum tetendit. Virg. 6 Æneid. & 4 Georgic. Mens agitat molem, etc. Macrob. vbi supra. Calcidius in Timæum Platonis platonicã sententiam explicat. Materiam mouet spiritus & vigor ex æternitate rationaliter totam interdum, nonnunquã pro portione. Nam spiritus motuum illorum non est natura, sed anima et quidem rationalis, quæ viuificans sensilem mũdum eum exornauit ad hanc, qua nunc illustratur, venustatem. Quo pertinet intellectus agens Alexandri Aphrodisei. Nam etsi Aristoteles hoc minimè omnium instituat, vt cui intellectus agens & patibilis sint re vnum et idem, sólaque notione differant: tamen eo apparet allusisse Aphrodiseum. Docet enim Intellectum agentem esse re separatum et extra homines positum, communem siue vniuersalem, et quendam Deum, qui in singulares hominum mentes agat ac operetur, vt sol in cunctas ciuitatis fenestras. Patibilem autem esse singulares hominum animos, qui huius agentis recipiant influxus, impressiones, illustrationes, ac per eum in actum Intelligendi perducantur. Quam Alexandri sententiam dum non caperet Auerroes, profana quædam et monstrosa de intellectu communi commentatus est. Hæc enim desumpserũt ab Hebræis, qui apud Eliam in Tisbi eum Ruah Hakkódes appellabant, q. Spiritum sanctitatis, Ecclesiæ moderatorem, præfectúmque, Sechina q. habitationem, quòd ipse cum ea, præsertim cum prophetis maneat, ita vt Saducei sub huius ætatis extremum in hæreticis numerati sint, quòd eum negarint. De eo Zoar et cæteri Rabbini consulendi sunt. Nam et illi viam præmunchant ad futuram de ipso per Christum et Apostolos manifestationem. Mundum esse creatum. Omnes profani, vsque ad Aristotelẽ, qui primus philosophorum mundi æternitatem ausus est stabilire. Nam Oracula, Chaldæi, Ægyptij, Græci poëtæ, Orpheus, Homerus, Hesiodus, Phoclydes, Sophocles, etc. Virgilius, Ouidius, Lucretius, etc. imò et Philosophi, Pherecydes, Pythagoræ, Timæus, Parmenides, Melissus, Anaxagoras, Empedocles, Heraclitus, Democritus, Plato, Leucippus, Epicletus, Plutarchus, Platonici, Epicurei, Stoici, auctore Varrone, Theophrastus ipse, etsi Aristotelis discipulus & successor lib. de saporibus Deum creasse omnia non modo asserem, sed etiam de nihilo. Plotinus lib. de mundo, Proclus in Timæum, Cicero multis locis, Macrobius, in Somn. & Satur. Seneca c. 31 & 32, de vita beat. lib. 1 Nat. q. & in epistolis. Galenus lib. 3, 7, 11, 15, 17, de vsu partium & lib. de formatione fœtus, vtut impius & planè profanus. Imò vero etiam ipse Aristoteles in metaphysicis, dum recẽsens veterum de principiis opiniones, eum, qui νοῦν εἶναι αἴτιον τῆ φύσεως ᾧ τοῦ κόσμου docuit, ceteris anteponit. Et in lib. ad Alexandrum, quem senex conscripsit, Deum esse genitorem & conseruatorem rerum omnium, & lib. de

à 3569

ad 4121

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi.

mirabilibus, Mare cum natura terram obrueret, Deum contraxisse, vt terra extaret, ad conservationem & vtilitatem hominis animantiúmque. In Christum fides, & expectatio. *Hag.2. Stante templo Zorobabelis venturum desiderium gentium: Zacharias c.3,9,11,12,13,14. Dan.2,7,9, intra 70 hebdomadas, id est, an.490. 4 Ezræ 7 & 13, reuelandum intra 400 annos. 1 Ezræ 2. Nehem.8. Ezechiël multis locis. Malach. 2, 3. 4. Sap.2, &c. 1 Mach.14.* Iudæi & sacerdotes cõsentiunt, vt Simon Machabeus sit dux & Sacerdos in æternum, donec surgat Propheta fidelis, cœtum vix annis ante Domini Natiuitatem. Chaldæi paraphrastæ, quorum vnus Ionathan 28 annis obiit ante Christum, eius promissionem quauis occasione vrgent & breui perficiendam ostendunt, *Gen.49. Num.24. 3 Reg.4. Esa.4,9,11,14,16,20,52,53,66. Hier.23 & 33. Ose.14. Mach.4 & 5. Habac.3. Hag.2. Zach.3,4,6,10. Psal.20,44.60,71.79. Cant.1,4,7,8. Ruth.1 & 3. Lam.2 & 4. Eccl.1.* & in Targhum Hierosolymitano *Gen.33,49* tribus locis. *Exo.12. Num.11,14.* Quæ Oracula ab Elia in Meturghenan Rad. משח coaceruata hic indicare volui, vt ea intelligamus veterem Synagogã accepisse de Christo, quæ Christiani de eodem exponimus, hostium etiam nostrorum confessione. Quare & eius aduentus est articulus duodecimus Symboli Iudæorum, de quo caput Helec in Talmud tractatu Sanedrin, & sectio integra Maiemonim R. Mosè pag.763, & mentio apud Rabbinos, tam veteres, quàm recẽtes creberrima, & vetus epistola Secretorum R. Nehemiæ, in qua docebat se tantum distare 50 annis ab ipsius aduentu, veluti expectans consolationem Israel cum Simeone coæuo suo Christi susceptore, qui Talmudici contextus siue Misna fundamenta iecisse fertur, à R. Hakkados post annos 160, perfecta, ad summumque perducta. Quod nec Gentiles latuit. Namtunc percrebuerat fama toto Oriente esse in fatis, vt Iudæus rerum potiretur. Tacitus lib.21, Sueton. in Vespasiano cap.4. Sibyllarum Oracula de eo Romanos reddebant sollicitos Cic.1 epist.ad Lentulum. Regem enim aliquem esse appellandum, si salui esse vellemus. Idem 2 de Diuinatione, vbi & meminit Acrostichis, quæ illius Regis nomen & elogium primis literis versium continebat, nempe è libro 8 Oraculorũ Sibyllinorũ, Ἰησοῦς Χριστὸς θεοῦ υἱὸς, σωτὴρ, σταυρός. Sacerdotium, publicum ministerium. Iosuë filius Iosedec primus templi restaurati Pontifex & ceteri vsque ad Iaddum, Nehem.13, qui Alexandro magno occurrit. Reliqui apud Iosephum vsq; ad Phineum Põtificem vlt. omnes à Iosuë filio Iosedec 39 ad vsq; Caipham. Sacerdotes aly & Leuitæ distincti in suos ordines, vt prius, Neh.11 & 12,13. v. vlt. Scribæ & Pharisæi sedent super Cathedram Mosis, & hi quidem à temporibus Machab. eorum, illi autem ab ipso Ezra, eorum auctore paulo post reditum è Babylonia. Sacrificia & Sacramenta. Vt prius apud Prophetas & auctores huius ætatis, seorsum Ezræ 3,8. Nehem.10, vbi versu 8 sponsio pro paruulis 3, Ezræ 8 & 9 ædificarunt altare, vt offerrent holocausta, sicut scriptum est in Lege Mosis, &c. Quin & in perfectius commutanda docentur Mal.1, Oblatio munda per totum orbem. Zach.9, Frumentum electorum, & vinum germinans Virgines, &c. De quibus Rabbini mira sparsim, quin et Transubstantionis semina diserte tradunt, vt R. Mosè Haddarsan in illud Ps.136, Qui dat panem omni carni, Rabi Iohai in cap.25 & 28 Exodi, Panem propositionis vocari Heb. Lehhem Panim, id est, facierum duarum, quòd sacrificium panis tempore Messiæ cunctis Mosaicis successurum, et illis cessantibus nunquam desiturum, habiturum esset duas facies, vnam corruptibilem, alteram incorruptibilem, substantia corruptibili in incorruptum Messiæ corpus intrinsecus conuersa. Ionathan in sua Chaldæa paraphrasi Psalmorum ad versum Psalmi 71, Erit firmamentum panis in terra in capite montium Ecclesiæ, Placenta erit oblatio in capitibus sacerdotum, qui sunt in Ecclesia, vbi & R. Selomo, hunc versum Rabbini nostri exposuerunt De Cluscaoth, siue placentis dierum Messiæ. R. Dauid Kimhi ad illud Osee 14, Vivent tritico, &c. Nonnulli (inquit) nostrorum exponunt, quòd mutatio naturæ erit in tritico futuris redemptoris Christi temporibus, & post, Et sanè magistri nostri piæ memoriæ meminerunt eiusdam mutationis naturæ, quæ futura sit in tritico. Locus Rabbini meretur Hebraica, vt cum vbique veneat, facilius isti considant וכורו רוֹל שרינוי טבע שיהוה בעתי בחטה. Vasa & ornamenta sacra, à Cyro restituuntur Ezræ 1 & successoribus c.8 & 3. Ezræ 8. 2 Mac.1. Pœnitentia, & eius actus. Nehem.9. Tesubá vocant, de qua cap.7 & 10 libri Hajasir R. Tam, et in Talmud, & Maiemonim tractatu peculiares. Confessionem autem peccatorum vocant Viddui, cuius formulam more solenni & certis verbis conceptam reperias apud Eagiũ Lev.5, & Num.5. Scribunt enim Hebræi nihil profuisse sacrificia per se neque expiasse peccata, nisi præcessisset Tesubá & Viddui, pœnitentia & confessio è cap.5 Num. Benedictiones Sacerdotum, Eccl.45. de iis est tractatus in Talmul Bircath cohanim. Neh.9. Ceremonię tunicæ Sacerdotales, &c. vt prius Neh.7 & 8, purificationes & quasi baptismata. Neh.4.v.vlt. Ieiunia crebra, in Calendario Heb. Est. 5 & 14. Dan. 9. Iudith 4. Zach.8, quarti, quinti, septimi & decimi mensis. Quin & Quadragesimæ exemplum 4 Ezræ 14, vbi Ezras per 40 dies scribit, noctibus autem panem manducat, id est, cibum capit. Ieiunium obsidionis Hierusalem à Nabugd. facta, ieiunium Esther, &c. singulis annis ieiunia viginti sex in libello Taanith, & in Calend. Hebr. Quibus addiderunt magistri singulis Hebdomadibus ieiunia duo, id est, secũdi diei siue Lunæ, & quinti siue Iouis. In libro Taanith, de quibus illud Euãgelij, Ieiunobis in Sabbato. Delectus ciborũ. *Dan.9. Iudith 12. Machab.* ei malunt necari, quam vesci cibis veritis, 1 *Mach.7, Daniël* & socij nolunt pollui cibis gentium *Dan.1*, ne quidem vino potus Nabugdonozoris. Ibid. *Dan.* qua tamen prohibitio non erat Mosis, sed Synagogæ, vt constat è Tisbi Eliæ in Rad. נסך nasac. Religiosorum vita & vota. Samaitas recluſus. *Neh.6.v.10.* Pharisæi apud Iosephum lib.13. Ant.c.9. Hassidei 1 *Mach.7*, qui Rabbinis חסידים 9. pij, sancti, Iosepho lib.2, belli c.12. & Plinio lib.6, Esei siue Esseni, quorum instituta monasticis nostris simillima Ioseph. ibid. Scribæ ab Ezra instituti ex Hebræis in suis traditionibus. Multi Eremitæ ex Iosepho in vita sua. Templa, loca religiosa, προσευχαὶ, Ioseph. in vita sua, 9. oratoria, templum à Zorobabele inceptum, à Nehemia perfectum, 2 Mach.1 et 2, locus quidam

Anni mundi.

quidam Nephtar appellatus 9. Purificatio 2 Mac. 1, videtur probatica Piscina, Ioan. 5. Dedicatio muri Hierusalem Nehem. 12. Sacræ Imagines, Etsi non legamus restitutos Cherubim, & alias sacras Imagines, picturas, calaturásve veteris tabernaculi Mosaici aut templi Salomonici. At iam docemus Rabbinos præceptis De non faciendo sculptili eis minimè omnium opponere pag. Sacra non vernaculè peragenda. Hactenus lingua sancta & Hebraica in re diuina locum duntaxat habuit, non quòd illa esset vernacula, sed quòd sancta & prophetica. Vnde hac etiam sexta ista ætate & deinceps à Iudæis continuatur, etsi illis iam mutus sit vernacula & popularis, nec ab illo eorum intelligatur, qui eam non didicerit, vt apud nos Latina & Græca. Quare Ezras & scribæ formulam rei diuinæ Hebraica populo ignota tradunt & instituunt, è Maiemonim parte 1, Tractatu Tephillá & Bircath Cohanim (id est, de prece & benedictione Sacerdotum.) Indeque in suis Synagogis, breuiariis vtuntur Hebraica lingua scriptis, vt Mahzor, Siddur Tephilloth, quod R. Amram è Babylonia in Hispaniam misit circa annum Domini 900, Seder, &c. Nefasque putatur alia id facere, R. Abrabã Abben Ezra Eccl.5.v.1, vbi & perstringit suæ gentis nonnullos poëtas Lyricos, quòd hymnis suis immiscerent Medica, Persica, Hispanica, &c. cum ne vsurpanda quidem doceat Syriaca & Arabica, quæ tamen Hebraicis affinia sint. Quod obseruat Ecclesia, dum non vulgaribus & profanis linguis, sed quatuor duntaxat sanctioribus & magis Catholicis, item grammaticis, eruditis, ad mysteria & disciplinas accommodatioribus pro fouenda Sanctorum Communione, quam Idiomatum diuersitas distraxit, ad rem diuinam solenniter vtitur: vna à prima origine sancta, id est, Hebræa, & tribus aliis sanctificatis dedicatisque Crucis titulo Syra, Græca, & Latina è Hieron. in epitaphiis Nepotiani & Paulæ. Ne titulus Crucis Iesum Nazarenum regem Iudæorum prædicans obliteretur. Scriptum quippe diuinitus in libro Psalmorum, Ne corrumpas Tituli inscriptionem (Psal.56,57,58, versib. primis) Nicolaus Magnus ad Michaëlem Imp. Obeámque causam Greg.7, ante annos plus quingentos, Vladislao Boëmorum Duci petenti, vt sibi populóque suo liceret diuinum officium Slauonitè peragere, non assensit, quòd id Christianis institutis minus cõgrueret, & mysterio istarum linguarum diuinæ Sacrorum celebrationi destinatarum consecratarúmque decerperet, per quas sanctorum Communio per totum orbem conseruatur atque colligitur, quemadmodum aliarum innumerabilitate inducta est in mundum discordia atque confusio. Ipse lib.7, Registri & Olaus Magnus lib.16, cap.39. Cetera infrà pag. Festa, tam Mosaica, quam Prophetica in Ezra & Nehemia celebrata vt prius. Alia pro natis occasionibus institutа, vt dedicatio Machabiorum siue Encænia 25 mensis Kisleu. i. Nouembris, 1 Mac.4, quam sua præsentia probauit Christus Ioan.10. Lumina siue luminarium festum Ioseph. lib.12. Antiq. cap.10. Dies ignis, qui datus est, quando Nehemias, ædificato templo & altari obtulit sacrificia 2 Mac.1. Dies Mardochei 2 Mac. vlt. Fortasse Sortium festum in Ester, quomodo appellant Festum Iom tob, Gall. Vn bon Iour, è Tisbi Eliæ. Reliquiæ. eas abscondit Ieremias vt Arcam, Tabernaculum, Altare incensi in monte 2 Mac.2. ignis sacrificij absconditus in puteo à sacerdotibus, quo in loco aqua apparuit è qua Nehemias & sacerdotes purificarunt sacrificia, vbi Rex Persarum fecit templum siue sacrum ædificium (videtur esse probatica Piscina Ioan.5.) locum hunc appellauit Nepthar 9. Purificatio 2 Mac. 1. Sancti, Omas, item Ieremias Propheta Dei dudũ mortui orant Deũ multum pro populo & vniuersa sancta Ciuitate, 2 Mach.15. orat Angelus pro populo Iudaico. Zach.1. Michaël princeps Synagogæ stat pro filiis Israël, Dan.12. Angeli versarum. Græcorum, Israëlitarum procurant sibi commissorum negotia seque mutuo iuuant, Dan.10. Iosephben Gorion belli Iudaici, cui ipse interfuit, cap.21, Lamentationem super calamitatibus Hierusalem aspergit sanctorum inuocationibus, & quidem Dauide Cybero Argentinensi haretico interprete. Exurge nunc Mose, fili Amran & vide populum tuum, &c. Memor esto precationis, &c. Exurge nunc Aaron Sancte Sacerdos Dei, &c. Surge nunc Phinees, &c. Euigila nũc Iosuë, &c. Tu vero Rex Dauid dormis, Expergiscere, & veni, &c. Elisæe, &c. Iosephus lib.3, bell.c.14. Latini exemplaris puræ animæ, quæ exaudiunt inuocantes, Greci cap.25, pag.785. Rabbi Selomo in illud 4 Eccl. Laudo mortuos, qui iamdudũ sancti sunt, Patriarcharum ope & ministerio Israëlitas duntaxat exaudiri docet, R. Akibá in lib. Otioth de litera Samec, cum scribitur, Hierusalem montes in circuitu eius, montes Hierusalem cingentes, sunt patres, colles, qui circum eam, sunt matres, Sara Rachel, &c, R. Isaac in 49 Gen. & 1. Exod. Sanctos non esse appellandos mortuos è vetustissimis Rabbinis & R. Hakkados. Kimhi in Malachiam ex eorundem traditione Eliam præesse celebritatibus circumcisionum & actu & efficaciter adesse. Iudæi in officio mortuorum libri Mahzor inuocant patres dormientes in Hebron, & angelos tam horti, quàm defuncti custodes, et in libro anonymo eiusdã, qui pro nostra religione ante multos annos scripsit, Fagio hæretico interprete, implorant Dei memoriam merito patrum Abraham, Isaac & Iacob, & merito reliquorum iustorum & sanctorum, vt eorum meritum adsit siue applicetur nobis. implorant inquam bis quotidie, manè & vesperi ad illum modum orantes, &c. Et post, Iacob pater noster cum sepeliit Rachel in via secundum illud (Gen.35) & sepulta est in via, quæ ducit Euphratam, totum istud factum est, vt R. Salomon ait, quò oraret Rachel pro filiis suis, ea hora, qua illos patriis sedibus expelleret Nabuzardan in Babyloniam, sicut scriptum est, Vox in Rama audita est, Rachel plorans filios suos, &c. Hæc quidem non reperi in R. Salomone ad Genesim, sed ad Ieremiæ caput 31, idque ex Midras Hagada vetustissimo suripto. Denique id apparet ex precationibus de ea re, quas è Breuiario Hebræorum conuertimus anno 1569. R. Abraham in Fasciculo Myrrhæ Gen.22. In principio anni nos canimus, Et ligationem Isaac hodie semini eius recorderis. Quemadmodum ipse est ligatus & vinctus, sic vincias & liges omnia genera proprietatum iudicij. Deinde subiicit, hic esse mysterium Isaac positi in medio, quoniam illum interponere solent inter se & Deum in suis precibus quasi intercessorem.

ad

4121

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi.

Preces pro defunctis, *Haſcaba appellant. Quin & exſtat vtraque lingua integrum officium mortuorum, è libro Mahzor ſiue Breuiario Iudeorum à nobis publicatum an.* 1569, *Requieſcat anima ipſius in cubili ſuo, Iaceat in pace, dormiat in pace, Et mox: Angeli pacis egredimini in occurſum ipſius, & cætera, quæ & hæretici Munſterus & Fagius proferunt in annotat. ad* 14. *Deuteron. R. Iſaac Toletanus in lib. Beth Ioſeph. ſiue Iore Deha, de vltimo legis præcepto. Annis ſingulis anniuerſario die mortis parẽtum ieiunandum eſt, & preces, quæ incipiunt Kadis, Sãctus, fundendæ, iuxta illud, quod ſolemus dicere, Iudicijs improborum Iſraëlitarum in Gehenna eſt menſium duodecim, & poſt ea aſcendunt. Hebræa ſic habent.* יש להתענות ולומר קדיש בכל שנה
ביום שמת אביו כראמרינן רמשפט רשעו ישראל בגהינם יב חודש ואחר כך עולים.
Purgatorium *ab Hebræis aſſertũ alibi docuimus, ſed & anno ſuperiore Patauij de ea re certiſſimas & eruditione pleniſſimas probationes amicus noſter B. Valuerdius Gandia Hiſpanus Hebraicè Latinèque emiſit. Ezoar in* 18 *Gen. & 47 Ex.* 23 *Rakanati. Gen* 37. *Leu.* 16. 21. *pag.* 154 *Col.* 4. *R. Menahen Tſioni, Gen.* 16. *Abdia Sephorni pag.* 91. *Alpheſi tractatu Ros haſſanim cap.* 1. *pag.* 216. *Rabbenu Niſim eius ſcoliaſte, è libro Ialkut. Rabbi Meir lib. Habodath Hakkódes parte* 2, *cap.* 31, *E libro Ieſod Sirim è Midras Eccleſ. cap.* 12. *è libr.* 2 *R. Manahem Tſeda Laddarec, è libr. Alcat Rochel pag.* 19, *& part.* 2. *lib.* 2. *è Kabuenaki, è Midras arcana, è R. Ioſeph Albone lib. de articulis Fidei* 4 *cap.* 34. *è tractatu Ros haſſana, è Menorath Hammaor. R. Iſaac c.* 2 *partis ſecundæ, è Tephillath Moſis, è tractatu Haghigà in Talmud Hieroſoly. è tractatu Baba Batra, & eius ſcholiis ſine Toſaphoth, è tract. Nedarim & Helec, è R. Bahhaié Deut.* 34, *è lib. Sem Teb concione* 5 *de pœnitentia, è hakidath Iſaac. Gen.* 23 *& Leuit.* 21, *adde librum Iaſar R. Tam cap.* 12, *& pene Rabbinos omnes quorumcunque tandem ſint temporum.*

Traditiones. *earum ſcriptor Ezras et ſequentes ſcribæ. Deinde Talmud cæptus à Simone iuſto & finitus ab Hakkados anno Chriſti* 188. *Nam non modo conſeruatur lex ore tradita & per manus accepta, verumetiam iam nomine Cabbalæ ſcripto mandatur, ne propter exilia veniret in oblivionem, vt* 70 *libris Ezræ* 4, *Ezræ* 14. *quos ſe habuiſſe prodidit Picus Mirandula, vt vtroque Talmud Babylonico & Hieroſolymitano, vt libris Mirnoth.* 1. *de præceptis legis, &c. Quo pertinere ait R. Dauid Kimhi, illud* 1. *Par.* 4. *Hæc autem verba vetera, nempe ad Cabbalam. i. receptionem ſiue Maſſoram, id eſt, traditionem maiorum, & R. Abraham Teſtimonia Pſal.* 118, *Nempe ad præcepta ea, quæ teſtimonium habent à Patribus tanquam teſtibus oculatis, vel auritis, non à ſcriptura, ſuntque Lex per traditionem accepta ſine ſcripto.*

Vita æterna, iudicium poſtremum, *Daniel, Ezechiel, & cæteri huius memoriæ Prophetæ & auctores nihil habent crebrius vſque ad Chriſtum. Sicque perfecta eſt cohortatio Dei, Malach.* 4. *Memento legis Moſis ſerui mei, quam mandaui ei in Oreb ad omnem Iſrael, præceptorum & Iudiciorum, quouſque veniet dies Domini magnus & admirabilis. Nam & reliqua omnia abundè demonſtrant auctores huius ætatis partim prophetæ, partim prophetarum ſucceſſores & hypophetæ. Sic Religionis veteris doctrina ad nouum populum perenniter tranſmiſſa eſt. Imo & Dei colendi ritus atque forma. Nam Chriſtus ſola ſuſtulit ſiue figuralia, vt loquitur Aug. lib.* 10. *de Ciuit. cap.* 19 *&* 20, *ſiue ſacramenta prænuntiatiua, vt idem lib.* 19. *contra Fauſtum & epiſt.* 49 *ad Deogratias. ſiue vmbratica, vt Paulus ad Hebræos, qualia fuêre ſacrificia, Circunciſio, Propitiatorium, Tabernaculum Moſis, & quæ in tabernaculo recluſa, cibi & potus Iudaici, Partes diei Feſti, Neomeniæ & Sabbatorum, vmbram futurorũ habentes. Col.* 2, *Heb.* 9 *&* 10, *Gal.* 2 *&* 3. *Non item ſimplices ceremonias ad εὐσεβείαν rei diuinæ, vt habet Ioſephus* 3 *Ant. c.* 8. *pag.* 74, *vel θεωρίαν, vt Dionyſ. de Eccl. Hier. pertinentes. Et ſanè ratio templorum, Veri gratia, adorationum, genuflexionum, ſtationum, religioſarum veſtium, vaſorum ſacrorum, benedictionum, aſperſionum, feſtorum, luſtrationum, cantuum & ſimilium rituum, quæ olim fuit, hodie quoque permanet, nempe vt Deus ritè, ſolennius, ſanctius, decentius colatur. Deinde in Apoſtolicis quoque literis id obiter indicatur dum Chriſtus ſuo aduentu nihil in hac parte mutat, nihilque contrà diſſerit. Denique dum Apoſtoli horum rituum ſpargunt ſemina in ſuis partim ſcriptis, partim traditionibus apud veteres extantibus, vt lib.* 3 *docebimus. Hinc Tertul. initio libri de Oratione. Quicquid retro fierat (in Moſis Lege) aut demutatum eſt, vt circunciſio, aut ſuppletum, vt reliqua lex, aut impletum, vt prophetia, aut perfectum, vt fides ipſa. Et Leo Magnus D. Auguſtini diſcipulus apertius initio ſermonis ſexti de Ieiunio decimi menſis, tractans illum locum: Non veni ſoluere legem, ſed implere. Quædam de mandato veteri ad nouam obſeruantiam transferuntur. Et poſt: Ceſſantibus enim ſignificationibus, quibus Saluatoris noſtri nunciabatur aduentus, & peractis figuris, quas abſtulit ipſa præſentia veritatis, ea, quæ vel ad regulas morũ, vel ad ſimplicem Dei cultum, ratio pietatis inſtituit, in eadem apud nos forma, in qua ſunt condita, perſeuerant, & quæ vtrique teſtamento erant congrua, nulla ſunt commutatione variata Ex iis autem eſt etiam decimi menſis ſolenne ieiunium, &c. Quod etiam docet initio Serm.* 7 *de Ieiunio ſeptimi menſis. Apoſtolica inſtitutio ita veteris Teſtamenti ſacramenta diſtinxit, vt quædam ex eis, ſicuti erant condita, Euangelicæ eruditioni profutura decerperet, & quæ dudum fuerant conſuetudinis Iudaicæ, fierent obſeruantiæ Chriſtianæ? Et eo vetuſtior celebriorque Nazianzenus Orat.* 44. *Pentecoſtes Diem Hebræorum more colimus, quemadmodum & alios nonnullos eorum ritus obſeruamus, qui apud illos quidem typicè celebrãtur, apud nos verò myſticè & verè, vt addit Nicetas.*

Quare rectè monent Iuris Orientalis auctores, pag. 214. *Iudaicos ritus demum eſſe prohibitos, ſi ſint ſacramentales, ſiue ſignrales. Sin ſimpliciter ceremoniales atque ad ſacram theoriam, pietatémque conferentes non item, vt qui ſint pietatis retinacula, conferántque ad Sacrorum ſolennitatem, decorum, virtutem. Nam vetera*

Anni mundi.

vetera Chriſtus aduentu ſuo partim recenſuit, partim retulit, partim perfecit, & illuſtrauit, vt eodem ipſe cum Patre & Sancto Spiritu piè inuiolatéque in ſeculorum ſecula colatur.

3569 *Atque hæc quidem prolixius, verum id, quia inde ad Eccleſia, quæ ſecutura eſt, continuitatem apertior via tranſitúſque, inter tot ſeculorum et rerum diſcrimina, patet.*

LIBRI PRIMI CHRONOGRAPHIÆ GENEBRARDINÆ FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CHRONOGRAPHIAE LIBER SECVNDVS AVCTORE GILBERTO GENEBRARDO.

LIBRVM alterum à captiuitate Babylonica mihi rectè ordiri videor, quando circa eum cœpit noua veteris Ecclesiæ conditio & facies, qua populus Domini ita depressus, ita afflictus iacuit, vt vsque ad Christum, nunquam pristinum regni, status & potentiæ splendorem recuperare potuerit. Sed & circa eam gentium præcipua fama, magnitudo, celebritas, vicissitudo, historia sumpsit initium, vltra quam nihil plane certi ex libris & scriptoribus profanis & exteris assequimur, vt verè possit dici, vbi historia sacra desinit, ibi profanā incipere. Quin & Monarchiæ Babylonicæ, & quæ mox successit, Persicæ occasione Disciplinæ, leges, humanitas ipsa ab Asia profecta sunt in Europam & reliquas nationes barbaras atque agrestes. Tanta fuit Dei bonitas erga illa populos, vt bellicis motibus vteretur ad illuminandos Occidentalium & Septemtrionalium oculos, eisque sapientiam, artes, & disciplinas infundendas.

Iudea capta ferum victorem cepit, & artes,
Sciréque Chaldæo primùm deuexit agresti.
Inde Medis, Persis, Indis, éxque ordine Græcis,

à quibus ad Romanos humanitas ipsa peruenit, vt Cicero ad Quintum fratrem, quitum Asiæ minori, quæ Græca est, præerat, scribit. Id apparet è Bardis, Druydis, Euagibus, cæterisque eorum sapientibus, philosophis, sacerdotibus, quos constat ex Ammiano Marcellino & Strabone exortos è Teiis & Phocēsibus Græciæ Asiaticæ populis, ab Harpago Cyri præfecto fusis fugatisque in Thraciam, Corsicam, Italiam, Massiliæ agrum, vbi vrbes ædificarunt, & nostris hominibus paulatim excultis studia liberalium doctrinarum inchoarunt per Bardos & Euages & Tectosages, vt stultum sit eos ab Isaaci & Iacobi Patriarcharū sæculis repetere, & Bardi regis cuiusdam Musicæ studiosissimi cum suppositito Beroso, nomen tam vetus fingere. *Ammi. lib. 5. Strabo lib. 4.*

De cæteris fidem faciet Aulus Gellius diligentissimus rerum priscarum scrutator, qui quamuis conspectum quendam ætatum antiquissimorum virorum, item illustrium, qui in illis ætatibus nati fuissent, atque ex libris, qui Chronici appellantur, *Gellius lib. 17. cap. vlt.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

exceptiones variis, diuersisq; in locis factas de tẽporibus, quibus floruissent Græci simulátque Romani viri ingenio & imperio nobiles, promisisset, non ducit tamen altius principium, quàm à Solone, quem leges scripsisse Athenien sibus non dubitatur, captiuitatis æuo sub Cyri, qui Crœsum Solonis amicum Lydorum regem vicit, sæculum.

M. Varro vetustatis peruestigator inter externos præcipuus, fatetur se non nisi à prima Olympiade quatuor aut quinque sæculis post bellum Troianum historiæ veritatem posse deducere. Quod de eo referens Censorinus, Varro, inquit, tria temporum discrimina esse tradit. Primũ ab hominum principio ad cataclysmum priorem (id est, Ogygium) quod propter ignorantiam vocatur ἄδηλον, secundum à cataclysmo priore ad Olympiadem primam, quod quia in illo multa (& penè omnia) fabulosa referuntur Mythicon nominatur. Tertium à prima Olympiade ad nos, quod iam dicitur historicon, quia res ab eo gestæ veris historiis continentur.

Cẽsor. de die Nat. cap. 21.

Quæ sanè verba in prologo tertij de Rustica ipse Varro confirmat. Nam à Thebis, quæ ante cataclysmum Ogygis bæotiæ regis conditæ dicuntur, ad sua tempora numerari quidem annos circiter bis mille & cẽtum, at quid illis acciderit, nihil planè esse certum profitetur. Cùm interim artes omnes in Græcia non nisi intra mille annorum spatium repertas dicat, siue à bello Troiano ad suam ætatem.

Varro li. 3 de re Rust. c. 1.

Nec verò longius, quàm ab Olympiadibus antiquitatem ipsum repetere potuisse ex Cicerone eius familiari quoque perspicitur, is enim ideirco in Oratore Attici laborem extollit, quòd annorum septingentorum memoriam vno libro colligere potuerit. Nam remotius colligere nõ potuit, quoniam ante Olympiades nihil planè definitum esse eodẽ loco Varro ostendit, itémque è Græcis Eusebius, qui id circo probat ante eas, quemque vt ei visum fuit, diuersas sententias de iisdem rebus in Græcia gestis protulisse, & ipse Cicero, quicquid de Romulo & Romanis aliis regibus literis est proditum, non satis constitutum indicat, quando primo de legibus, & alibi de eis loquitur interposita parenthesi, *vt aiunt*, quæ profecto abundat, quando res constat ac liquet.

Trogus Pompeius se suam orsum historiam è profundo memoriæ, tradit. Atqui orditur à Nino, qui primus (inquit Diodorus) nactus est scriptores. Ipse autem Diodorus, conatur suam historiam retexere à Mundi principio. Atqui Bellum Troianum pro principio statuit, suámque historiam in Præfatione ait minimè 1138 annos excedere, terminari verò principatu Iulij Cæsaris, quando in Galliam missus est. Lucretius quid?

Diod. lib. 3.

Prætereà si nulla fuit genitalis origo
Terrarum & cæli, sempérque æterna fuêre,
Cur supra bellum Thebanum & funera Troiæ
Non alias alij quondam cecinêre poëtæ?

Plutarchus in Theseo vltra Theseum omnes terras fuisse arenosas prætexit vel inaccessas, littora glaciata, vel regiones exustas, cuiusmodi pinguntur in tabellarum Geogra-

Geographicarum extremitatibus, nempe fabulæ, aut ignorationis & insciriæ vmbra atque vestigia.

Accedit Macrobius, qui de antiquitate profanis auctoribus cognita hæc suis commentariis inseruit. Quis facile mundum semper fuisse consentiat, cùm & ipsa historiarum fides multarum rerum cultum emendationémque, vel ipsam inuentionem recentem esse fateatur? Cumque rudes primum homines meminerit vel fabuletur antiquitas glande prius & baccis alitos, serò speraisse de sulcis alimoniam? sed & quis non existimet, non longam retro eius esse ætatem, cùm ab hinc vltra duo retro annorum millia, de excellenti rerum gestarum memoria, ne Græca quidem extet historia? Nam supra Ninum, à quo Semiramis secundum quosdam creditur ptocreata, nihil præclarum in libros relatum est. Et multarum rerum experientia ad aliquas gentes recenti ætate peruenit. Vt ecce Galli vitem vel cultum Oleæ, Roma iam adolescente, didicerunt. Aliæ verò gentes adhuc multa nesciunt, quæ nobis inuenta placuerunt. Atque hæc quidem illi, sed nimis longè.

Lib. 2. c. 10. in Som.

Nam propriè vltra Cyrum. i. Septuagesimam Olympiadem, & vrbis ducentesimum sexagesimum omnia istorum ex eo deprehenduntur auguriis potius, quàm historiis similia, quòd rerum multarum faciunt mentionem, multorum regnorum, vt Assyriorum, Medorum, Ægyptiorum, Æthyopum, quæ longius ab ipsorum notitia & terris aberant, rerum verò Babylonicarum & Monarchiæ Nabugdonozotis, per quam perueniebant ad Assyrios & Medos, non meminerũt, quæ in ipsorum erat foribus, & sui magnitudine totam penè Asiam, magnam Africæ partem, Europæ aliquam occupauit, & totum orbem terruit è libris Regum, Paralip. Daniele, Ieremia oculatis testibus: quæ Persicam quantumuis ipsorum scriptis amplificatam amplitudine & excellentia superauit, *Dan. 2.* quæ tam recens, vt Cyrum, Solonem, & Græcorum scriptores primos attigerit: quæ denique à Prophetis & scriptoribus sacris vbique insonatur. Ignorantibus hæc recentissima, & suos oculos perstingentia, quæ fides accommodanda est, quando remotiora & antiquiora commemorare & describere suscipiunt?

Adde in historia Græca ante octogesimam Olymp. id est, ante regnum Darij (opinor, Longimani) nihil esse certum cum in illa non possit constanter notari verum tempus neque belli Medici, neque Peloponnesiaci, quemadmodum Censorinus conqueritur.

Facit etiam, vt me eorum vanitatis misereat, quòd Arbacem quendam Medum constanter aiunt Sardanapalum sustulisse, & prætereunt Merodac Chaldæorum regem, qui ipsis vt vicinior, ita notior esse debuit, qui & Assyriorum Imperio euerso ingentis illius Monarchiæ fundamenta iecit, à nepote magno illo Nabugdonozore superstrueuda atque absoluenda. Mendacium remotissimos testes allegat, proximos refugit. Arbaces iste fortasse nunquam extitit, nedum Assyriis imperium eripuit. Præterea Medorum imperium, quod ab ipso aiunt conditum Assyriaci pernicie, angustissimum ante Cyrum necessario fuit, quia nimis Babyloni tum rerum potienti vicinum & Medos Nabugdonozoris vectigales & tributarios propheræ nobis describunt. Quare hoc totum videtur ab adulatoribus confictum in Cyri gra-

tiam, qui eius antiqua esse stemmata docere conabantur ex atauis Medorum regibus, regulos & vectigales præfectos in reges magnos transformantes, vt qui olim Cæsaris Augusti non valde nobilis, quippe cuius pater fuerit Romæ argentarius, progeniem ab Iulo Æneæ deducere studuerunt.

Huiusmodi adulationibus corruptæ sunt omnes Græcorum historiæ magna impudentia. Nam poterant redargui facile è recenti memoria & monumentis vix dum perfectis. Hoc admirati Aristoteles & Cicero eluuiones exustionésque terrarum, quas accidere tempore certo necesse sit, causam suæ nescientiæ prætenderunt, ac propter eas pronuntiarunt non modo non æternam, sed ne diuturnam quidem rerum memoriam relinqui posse. Quin & quarto Physico eorum alter laudat Paronem Pythagoricum, quòd tempus dixerit ἀμαθέστατον, id est, insscientissimum sue ignorationis omnis magistrum, quia temporis successu, obliuione & situ præcedentia, penè omnia, deleta animaduertisset,

Esset que tempus edax rerum, inuidiáque senectam
Perdere præteritum, vitiatáque dentibus ætas
Omnia paulatim lenta consumere morte.

Nempe ante hanc captiuitatem scriptoribus Græciæ contigerat, quod est apud Platonem in Critia, Græci semper estis pueri, quia nuper versati in historia & ignari literarum, disciplinarum, rerum denique tam apud vos quam apud reliquos gestarum. Nescire enim quid antea, quàm natus sis, acciderit, id est semper esse puerum. Tantum incerta & mixta fabulis de bello Thebano & Troiano, quæ fortassis nunquam extiterunt, cantabant ex dispersis & male consutis Homeri, & paucorum aliorum carminibus, nondúmque ab Aristarcho digestis, proindéque obscuris ac incertis.

Cic. de Orat.

Ante hanc etiam Romana historia est valde exilis, tenuis, & frigida, nec hîc solum res Græcorum debent incipere, sed multò magis etiam Romanorum, qui se Græcis omnia legum, doctrinæ, dignitatis & virtutis insignia debere non inuiti confitentur. Nam paulò antè Cyri principatum, expulso Tarquinio Superbo Roma primùm cœpit administrari per Cos. adeóque erat tenuis, humilis & angusta, vt duodecim milliaria suo Imperio minimè excederet. Verùm & tam angustis finibus concluſa fuit, vsque ad Alexandrum Magnum, cuius tempestate in orbe ne nominabatur quidem. Quocirca eius mentio nulla apud Græcos illius temporis Italiæ non modò finitimos, sed & eius magnæ partis vel colonos vel dominos.

Quantum autem ad literas & artes, eas non attigerant Romani ante Vrbis suæ quingentesimum.

Græcia capta ferum victorem cepit & artes
Intulit agresti Latio. Sic horridus ille,
Defluxit numerus Saturnius, & graue virus
Munditiæ pepulerunt.

Horat. epist. 1.

vel potius ante Vrbis sexcentesimum post bella Punica, sexaginta vix annis ante Ciceronem.

Serus enim Græcis admouit acumina chartis,
Et post Punica bella quietus quærere cœpit,
Quid Sophocles, & Thespis, & Æschylus vtile ferrent,
Romanus, &c.

Et quod magis mireris, à Græcis ad Latinos humanitas ipsa peruenit. Hæc enim iam fuisse docuimus Ciceronis verba ad Quintum Fratrem.

Denique ante hanc Babylonicam captiuitatem res gentium ferè omnium iacent in obscuritate & tenebris. Chaldaïca natio, vtut sapientiæ palmã videatur illa ærate cæteris præripuisse, nihil posteris scripto reliquit dignum tanta laude & gloria. Superiora tempora Magi, Persæ, Ægyptij, & cæteri populi literarum existimatione laudati, vel penitus ignorarunt, vel posteris inuiderunt, vel præ infantia, literis prodere nesciuerunt. Nisi Deus de sacris Codicibus mundo prouidisset, & literaturæ sacrarium in certo populo, id est, Hebraïco reposuisset, illorum notitiam sempiterna obliuione inductã hodie haberemus, aut de illis cum Diodoro Siculo historiam fabulosam ab aliis acciperemus, & aliis traderemus. Sit hæc ergo sæculorum infantia.

Nam deinceps hominum facultas, eloquendi, sapiendi, Philosophandi vis, artes ac disciplinæ humanæ apud gentes, maximè Græcas sese explicarunt. Tum primum conati sunt homines maiorum inertiam & incuriam artibus & studiis depellere. Tum primùm didicêre scriptis priscam obliuionem restaurare. Tum primum sua fari, & memoriæ tradere diligenter studuerunt. Hinc prima Philosophiæ incunabula. Hinc Rhetoricæ origo, Hinc Mathematicarum ab Ægyptiis ad Græcos emigratio. Hinc Historiarum descriptio. Nam etsi Persæ, vt ex Esteræ historia percipi potest, annales & chronica excolerent, quod de aliis nationibus sentiri possit eodem modo, at ea lege id faciebant, qua hodie instrumenta publica in curiis, archiuis & tabulariis communibus recondi in futurum cernimus. Non passim & publicè, non populariter ac in promptu extabant. Non priuati homines eiusmodi scribendis & vulgandis dabant operam. Non tanta scripturitione ducebãtur, quanta plurimorum mentes ab ea tempestate occupauit, vt scribant indocti, doctíque poëmata passim, & insanabile, vt nõ sine stomacho cecinit Satyricus, scribendi cacoëthes penè omnibus insideat.

Iuuen. Satyr. 7

Nescio ídne tribuere debeamus hominum incuriæ, quòd de posteritatis memoria non valde essent solliciti, an imperitiæ & ignorationi eorum, qui per se rem tantam aggredi non auderent, siue inexercitationis vitio, siue exemplorum, quæ imitarentur, penuria, an potius necessitatibus, quando adhuc destituebantur commodis membranis, papyro, similibus rebus ac artibus, sine quibus non modò non rectè scribitur, sed etiam, quod scribitur, non potest esse prolixum, non diuturnum, non distractioni opportunum, sine quibus denique rerum ante actarum recordatio diu conseruari non potest.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nam recurrere ad diluuia conflagrationéſque Vniuerſi cum Peripateticis, vel introducere Phaëtonteas, Americanas vé calamitates, quibus antiqua omnia monumenta penitus deleta ſint, non tam eſt diuinare, quàm delirare, nec tantum ſine probato, & illuſtri teſte loqui, qui tamen eſt maximè neceſſarius, quando de Hiſtoria antiquitatis, & fide rerum ante lapſarum agitur, verum etiam apertam iniuriam veritati inferre, quæ per ſacras paginas aliud omnino affirmat, continentémque ac perennem mundi curſum digito oſtendit, atque ad nos perpetuata ſerie, omnium retro ſæculorum narrationem tranſmittit.

Hæc & alia huiuſmodi me, opinor, merito adduxerunt, hinc vt librum ſecũdum ordirer, quò eſſet interuallum inter ſuperiorem, teſtimonium è ſacris literis conſequentem, nullum verò è profanis, niſi ſuſpectũ & dubium: & hunc, qui profanarum paginis munitur: ſacrarum verò auctoritate caret, niſi quantum & quàm paucorum annorum licet è Daniële, Ezra, Nehemia, libris Machabæorum paucíſque aliis colligere atque augurari. Vale, & fruere,

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.	
	SEXTA ÆTAS.		SEXTA AETAS.
218	CAPTIVITATIS Eccleſiæ, quam Monarchiarum & ingentium imperiorum Ethnici poſſint inſcribere.	3569	a VNDECIM primi anni huius captiuitatis ſiue tranſmigrationis Babylonicę, tranſacti ſunt ſub Sedechia, cuius ſeptimo Ezechiel prophetare incipit. *Ezech. 1.* Vndecimo templum cùm Hieruſalem funditus euertitur, vt regnatum ſit in Iuda à Dauide 470.
	Quæ incipit anno mundi 3569.		Hæc ætas demonſtratur non tantùm ſucceſſione Eccleſiæ, ſed etiam mundi, non tantum hiſtoriis Eccleſiaſticis, ſed etiam profanis. Nam illa eſt propriè motuum & bellorum mundi ætas. Adhuc modicum, inquit apud Haggeum Deus, & commouebo cœlum & terram, & poſtea veniet deſideratus Gentibus. & Daniel. 2. Sit benedictum nomen Domini à ſæculo, & vſque in ſæculum, quia ſapientia & fortitudo eius ſunt, & ipſe mutat tempora & ætates, transfert regna atque conſtituit. Hinc ſub annũ ante Chriſtum quingenteſimum, res & Monarchia Chaldęorum.
Ierem. 25 288	a TEMPVS captiuitatis fuit annorum 70.	3638	Sub an. 400 res & Monarchia Perſarum.
Dan. 9.	b A 70. illo captiuitatis anno ad Chriſtum patientem.		Sub an. 300 res, porentia & Monarchia Græcorum.
			Sub annum 200 res & potentia Parthorum & Carthaginenſium.
771	c HEBDOMADES 69. i. anni 483.		Sub an. 100 res, potentia, & principatus Romanorũ, quouſque deſiit in Monarchiam.
		4121	Nam mox Chriſtus naſcitur, mundum recturus in virga ferrea, illiſque imperiis delectis, nouum Eccleſiæ regnum conditurus, de quo libr. 3 & 4.
	Põtificibus & principibus iis, quos mox ſubiiciemus.		b HEBRAEI ſic ferè hebdomadas ſeptuaginta numerant. Septuaginta ſunt anni captiuitatis, quos incipiunt ab vndecimo Sedechiæ, & terminant ſecundo anni Darij Longimani.
	Vatibus verò Daniele, Mardochæo, Zacharia, Haggeo, Malachia, Ezra, & per ordinem cathedræ Moſaicæ Scribis & Phariſeis vſque ad Chriſtum.		Deinde 420 templi. Summa 490. Sed ſuprà auſpicandas docuimus paulò inferius, nempe ilico poſt finitam captiuitatem, ſiue ab extremo ſeptuaginta annorum captiuitatis, quando exiit ſermo à Cyro, vt reædificaretur vrbs Hieroſolyma. *Ezræ 1 & 2 Par. vlt.* Vnde etiam hallucinantur, qui eas incipiunt à Sedechiæ quarto, & qui vel à ſecundo, vel à tertio, vel à vigeſimo Artaxerſis Longimani.
			Exitus à captiuitate non ita fuit liber, quin perpetuo veſtigales & obærati fuerint Perſarum & Græcorum, vſque ad Machabæorum principatum.
	Summa 553.		c HEBDOMADES incipiunt ab ipſo ſtatim primo reditu de Babylonica tranſmigratione. Nam vti tres fuerunt captiuitates Babylonicæ, ita & tres reditus. Primum enim aſcenderunt anno Cyri ſecundo, duce Zorobabele. Rurſum anno Aſſueri 14. Denique Darij anno ſecundo, poſt quem quatuor annis templum ædificauerunt: anno autem ſeptimo, Ezras aſcendit de Babylone, vigeſimo verò Nehemias. Cætera infrà in Dario Longimano.
	Ita ab orbe cõdito ad Chriſtum fuêre anni 4121. menſes 6. dies 16.		d AETAS ſexta pluribus modis poteſt demõſtrari, quàm ſuperiores, nimirum ſucceſſionibus monarchiarum, quæ iam ſuos habuerunt hiſtoricos, nedum Iudaïcorum pontificum & ducum perpetuato ordine. Quot modis eam & nos illuſtramus.
	d *Sextæ iſtius ætatis numerus, ſic membratim oſtendi poteſt.*		Haggæus & Zacharias adhortantur Iudæos, vt reſtaurent antiquum Reipub. ſtatum. *1. Ezræ 5.* Haggæus libro ſuo vrget templum, Zacharias vrbem magis. Addunt prętereа

Universidad de Deusto
Biblioteca

oracula de breui hostilium gentium clade, quam attulit Alexander magnus, & de restitutione earundem per Christum.

Malachias Reipub. mores constituit, fuitque præcedentibus paulò posterior, prophetarúmque vltimus. A Talmudicis putatur esse Ezras scriba, & sanè eadem reprehendit in sua prophetia, quæ Ezras 9 & 10 capitibus sui libri, copiosè inuehens in vitam corruptam populi, præsertim sacerdotum, qui post instauratũ templum rursum ad pristinas fœditates reuersi, oblationes, ac diuina sacrificia contaminatis animis & corporibus offerret cœperant. Continet insignes locos de Christo, Ioanne Baptista, Elia, Gẽtium vocatione.

Propheris succedit synagoga magna, cuius principes Ezras, Neemias, Mardochæus, Zorobabel, Iosuë. Hi præfuerunt concilio, quod centum viginti homines, quorum alij nobiles, alij plebeij erant, de emendandis libris sacris, eorúmque constituendo canone iuxta præscriptum Cabbalæ, inierunt, vbi & sanxerunt Iosuam ita fuisse edoctum è Mose, à Iosua Seniores, à Senioribus Prophetas. Concilij notarius siue scriba (sic enim vocatur Ezræ 7.) fuit Ezras, cui etiã interfuisse aut potius præfuisse tradũt Danielem, Ananiam, Azariam, Misaelem, Aggæum, Zachariam, & Malachiam; *Elia præfat. 3. Masoreth Hammasoreth. R. Mose præfat. in Sepher Mizuoth, & in Talmud tract. de votis.*

Daniel interim non legitur rediisse de Babylonia in Hierusalem, sed potius sepultus illic esse, quasi remãserit ad consolationem Iudæorum remanentium & propagationem religionis. Magna enim fuit auctoritate apud Reges. Quare & tertio anno Cyri (cum prima restitutio, eius primo contigerit) ipsi contigit decima ac vltima visio, *Dan. 11. Lyranus in 1. c. Ezræ.*

Itaque fortasse concilium istud in Babylonia initum fuit, paulò ante quam se reditui committeret. vel ad indictum in terram sanctam concilium desiderio, etiam visendæ antiquæ patriæ se contulit, postea in Babyloniam reuersurus.

Nam & eõdem redière Zorobabel, Iosuë pontifex, Nehemias & plerique alij, vt apud reges Persarum Iudæorum rebus melius consulerent.

Ezras propheta & scriba, Cabbalam apud Hebræos collegit, & 72 libris mandat. Eius consilio & opera præsertim libri sacri collati sunt, & emendati: vnde Tikkun Sopherim, i. correctio Scribarum appellatur Tikkun Ezra, siue correctio Ezræ, vt in Masora, Num. 12. quasi Ezra scribarum fuerit princeps.

Septuaginta duobus libris proximè commemoratis collegit septuaginta duorum seniorum doctrinam, è quorum numero est quartus Ezræ, *lege cap. 14. eiusdem 4.* Hos habuisse se scribit Picus Mirandulæ comes.

Athanasius in Synopsi tradit, Ezram scripsisse ducentos quatuor libros.

Primus è quatuor qui supersunt describit duos Iudæorum reditus. Primum quidem sub Zorobabele imperante Cyro. Secundum verò post 18 annos secundum Rabbinos, secundum alios, post quinquaginta sub ipsomet Ezra, imperante Dario (Longimano.) Eius enim septimo ascendit, &c. c. 7.

Secundus explicat tertium reditum è captiuitate sub Nehemia, anno post secundum decimo tertio. Nam eiusdem Darij vigesimo ascendit Nehemias, &c. c. 2.

Tertius repetit ea omnia, quæ primo & secundo narrabantur, & præterea, quæ gesta sunt ante res Ezræ & Nehemię, vt

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
288		3638
	Primo per pontificum Synagogæ succeßionem.	
	Secundò per Monarchiarum quatuor seriem & ordinem.	
	Per Sacerdotes quidem	
	1 A captiuitate ad Iosuë filium Iosedec sacerd. an. 70.	
	2 A Iosuë F. Iosedec ad Machabæos, an. 283.	
	3 A Machabæis ad Christum nascentem, an. 167.	
	4 Hinc ad Patientem, an. 33.	
288		3638

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
288		3638
	Summa 553.	
	Per Monarchias verò.	
	1 Monarchia Babylonica ab initio captiuitatis, an. 70.	
	2 Persica, an. 147.	
	3 Macedonica ab Alexandro magno ad Cleopatram Antonij, an. 276.	
	4 Romana ab Antonij Cleopatra siue Augusti duodecimo vsque ad Christum nascentem, an. 29.	
	Patientem 61.	
288		3638

miæ, vt Iosię regis pascha, vt proinde primus sit ordine apud Græcos.

Quartus complectitur visiones & nocturna præsertim somnia ipsius Ezræ, vt proinde fortassis D. Hieronymus, quæ in eis narrantur, somnia vocet & inter aprocrypha numeret vtriusque modi. Aliquando enim apocryphum dicitur, cuius auctor est obscurus, aliquando cuius ambigua & incerta auctoritas.

Atqui hi duo postremi, quamuis non sint de priore canone Hebręorum, quia nondum erant editi, quãdo Canon iste sancitus est in hac magna Synodo, cuius fuit Ezras scriba, & cuius meminere solenniter omnes Hebræi. At non desinunt esse sacri & canonici, quoniam hæc Synodus non obligabat consecutos auctores sacros, nec spiritus sancti afflatum extinguebat, vel cõtrahebat, propter quos editus est alter Canon multo amplior, vt significat Ioseph. lib. 2. contra Appionem, quando citat versum de Ecclesiastici libro, tãquam de Scriptura sacra.

Quare tertius Ezræ vt canonicus censetur ab Origene sub finem hom. 9. in Iosuë, Athanasio lib. 3. contra Arianos, August. lib. 18. de Ciuitate c. 3. Cypria. epist. ad Pompeianum. Et apud Græcos non modo est canonicus, sed etiam Ezræ primus, quoniam cõtinet ea, quæ gesta sunt ante Ezræ & Nehemiæ præcedentes libros. Quartus autem vt sacer citatur ab Ambr. 2. in Lucam cõment. & epist. 21. ad Horontianum, & cap. 10 de bono mortis. Et Cyprianus aduersus Demetrianũ ex eo multa sumpsit de mũdo senescẽte.

Et certè negari non potest quin vterq; ex Hebræo versus sit, vt qui Hebraismis scateat. etsi neuter ea lingua extet, quẽadmodum multorum aliorum apud eos iactura contigit.

Scripsit librum suum & genealogias libri Paralipomenon, vsque ad eum locum, in quo suam genealogiam ostendit. Cætera absoluit Nehemias. *cap. 1 Baba Bathra in Talm.*

Alij malũt Ezram integrũ opus Paralipomenon cõdidisse, proinde ac illud, quod eius & Nehemiæ inscriptionẽ præfert.

Quibus pro tertio addunt Malachiam prophetam. Nam Malachiã se appellauisse q. nũcium siue Angelum Dei, quòd vltimi nuntij & tanquam Angeli officio apud populum fungeretur, vsque ad futurum Christi aduentum. *Kimhi Mal. 1.*

Scripturas à Babyloniis, principe militiæ Nabuzardan, incensas restituit, & in hũc ordinem, quem hodie Hebræi magna ex parte seruãt, reduxit. De eo sic scribit Rabanus Maurus de Instit. Cleric. cap. 54. Omnes libros sacros veteres, dũ Iudæi ingressi fuissent in Hierusalem, diuino afflatus spiritu reparauit, cunctáque prophetarum volumina, quæ fuerant à gentibus corrupta, correxit, totúmque vestus Testamentum in duos & viginti libros constituit, vt tot libri essent in Lege, quot habentur & literæ (Alioqui non fuit in potestate Nabugdonozoris omnia exẽplaria perdere, præsertim cùm decem tribus essent iam in Oriente, extra ipsius ditionem.)

Quidam eum auctorem faciunt punctorum & accentuum, quibus afficiuntur hodie Biblia Hebraica. sed illi errant, cùm constet ex libris beati Hieronymi ipsius tempore nulla extitisse. Sunt autem adinuenta paulò post tempora Honorij Imperatoris, anno ab euerso templo 436. qui est à Christo passo 476. in Tyberiade vrbe Galileę. Huius muneris principes fuêre Aaron Aseris, & Iacobus Nephtalis filij, qui dum de nonnullarum vocum punctis inter se dissentiunt, Iudęos in duas partes diuidunt. Orientales enim, quique Babyloniam incolunt ad fluuium Neardá, posteriores,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Occidentales prioris lectionem consectantur.

Quadraginta vno annis prius è veterũ Magistrorũ scriptis à R. Hinâ & R. Ase collectum Talmud Babylonicũ, seu doctrinale incipitur. & post à R. Meir, & R. Ase filio perficitur. Continet autẽ Iudæorum ius Canonicũ, quod ætate Christi pleno scripto nondum mandatum erat, sed partim ex fragmentis, partim ex oris traditionibus seruabatur. Cœperat autem conscribi à R. Hakkados temporibus Antonini Imperat. breuiori ea forma, quæ Misna appellatur. Atque id de Talmud Babylonico. Nam Hierosolymitanum scriptum est anno Christi 300. Babylonicum sub centesimum pòst.

a POST captiuitatem Babyl. vsq; ad Herodem, sub quo natus est Dominus, præcipua & primaria Iudæorũ dignitas & authoritas exterior fuit penes pontifices. Vnde & eorũ constans, certa & illustris est successio, non item principũ, tam apud Ezram, quam Hebræos alios scriptores. Quare iam in hac sexta ætate præpono pontifices principibus. Hinc discãt principes Ecclesiam per se stare, nec pendere ex ipsorũ statu & salute. Ecclesia antecessit Reges, sine illis iam olim viguit, illis peruntibus, & accisis non perit ipsa, sed florer, & suam in Dei populum excellentiam seruat. Propter captiuitatem Babylon. non periit Pontificum ordo & status, sed potius in Dei populo acquisiuit maiorem principatũ. Nam deinceps prelatus est Regio, à quo antea indignè habebatur. Turcica rabies extinxit Constãtinopolitanos Imper. At non potuit Patriarchas & Hierarchiam Ecclesiæ illic euertere. Hæc dicto, quoniam adulatores aulici stolidis principibus persuadent, vt se Ecclesiæ dominos gerant, ac putent Ecclesiam ipsorum potentia, salute & principatu niti, quæ iis verius perditur & inclinat ad Turcæ iugum & captiuitatem.

Anni vrbis cõdita. 288

Duces (vel Principes, *Aug. lib. 18. de Ciuit. c. 36.*) appellati hi fuerunt, quod regio diademate vti illis minus liceret per Persas & Macedonas vsque ad Aristobulũ Ioannis Hyrcani f. (non Ionathæ, vt mendosè legitur in Eusebio) qui iugo gentium de ceruicibus armis patrum suorum iam excusso, se Regem appellauit. Zach 3.

Salathiel Iechoniæ regis filius in captiuitate mortuus, paulò ante Babylonis expugnationem.

Quinquaginta ferè millia exulum sub Zorobabele redierunt. Reliqui manserunt in Babylonia, & reliquo Oriente, amore possessionum & liberorum, illicque formam Reip. à Persarum regibus redemerunt, sibi præfecto è familia Dauidica principe, quem principem Aechmalotarcham, siue caput exulum vocarunt, siue Patriarcham. *Orig. initio lib. 4. de principiis.*

Nec tantum de tribu Iuda, Benjamin & Leui redierunt, Inhabitarũntque Hierusalem, sed etiam de tribu Ephraim, & Manasse, *1 Par. 9.* Ex quo intelligitur licuisse Cyri edicto cunctis tribubus redire in patriam, etsi eius præcipuè studiosi fuerint tribules Iuda, Leui & Benjamin.

Hic est Zorobabel, qui ponitur in Christi genealogia, *Mat. 1.* Alter ab eo qui memoratur in eiusdem genealogia, *Luce 3.* Nempe quia hic numerantur maiores Virginis, illic patres Iosephi Virginis viri.

Dicitur in Haggeo, Zacharia, Ezra filius Salathielis, cum duntaxat fuerit nepos, nempe filius Padaiæ filij Salathielis, *1 Par. 3.* quoniam nepotes habentur pro filiis. *Kimhi illic.*

288

Secundum

Summa 554.

Quod sic membratim docetur.

Hac enim Sexta Ætate per hos administrata est Resp. siue Synagoga Iudaïca.

Sacerdotes & Duces.

I

IOSEDEC TEMpore captiuitatis an. 70.

Iechonia, Salathiele, Pedaïa Iudæorum principibus.

2

a IESVS filius Iosedec. an. 28.

Zorobabele filio Salathielis Iechoniæ filij Iudæorum duce.

Cyro imperante.

* *

3638

Anni mundi.

ZOROBABELIS ET CYRI SÆCVLO.

Secundum templum à Zorobabele ædificatum, omnes partes primi consecutum est. Montem ædis, atria multiplicia, profanum siue gentium, fœminarum, Israëlis siue virorum, denique sacerdotum. Præterea sanctum, sanctum sanctorum, & reliqua, sed omnia minore sumptu, opere, situ, mensurarum ac totius operis ratione à Cyro præscripta. *In tractatu Para. cap. 3.*

De templo secundo tractatus Middoth, siue de mensuris apud Heb. extat.

Præter primum siue Salomonium iuxta magnam portam. i. Orientalem habebat Exedram, in qua Medorum metropolis Susæ exẽplum depictum erat, & mensurarum omnium exemplaria perscripta. Illic etiam locus erat in quo legis doctores ad populum concionabantur. *In tract. Kilaim de seminibus mixtis in Talmud.*

Zorobabel à soluta captiuitate rexit populum, an. 58. *Philo Anny.* Rediisse Babylonem, anno 2 Darij Longimani, postquam venisset Ezras, illicque esse mortuum testantur Heb. *in Annalibus.* ac ex eo tempore successores, qui primatum illic inter exules tenuerunt, Resc Galuta principes exulum, siue Aechmalotarchæ appellati, & iuxta Origenem Patriarchæ. *initio lib. 4. de principiis.*

Cum Zorobabele & Iosuë profectus est Nehemias Ather-satha, *Ezr. 2.* Collocarunt hi Dei altare supes bases suas deterrentibus per circuitum populis, offerentes primo die mensis septimi, nondum fundato templo. *Ibid. cap. 3.* Vigesima quarta die separarunt à se filij Israël vxores alienigenas. *Nehem. 9.*

Anno secundo aduentus sui mense secundo, cœperunt Zorobabel & Iosuë cum cæteris ædificare templum. *Ezræ 3 & 5.*

Tum etiam agros colere. Neque enim precedente poterant, nondum comparatis & distributis agris.

Denique templi fundamenta iacta sunt, anno 2. Cyri, templum verò perfectum anno 2. Darij Longimani.

b EZRAS & viri Synagogæ siue Synodi magnæ afflati diuino Spiritu Scripturas in Pesukim. i. versus distinxerunt. Vnde & codices Iudæorum per sentẽtias, membra, & versus diuisi, & interuallis quibusdã distincti fuerunt, qui antea veluti vnicus erant versus. Hinc Hieron. præfatione Paral. & Esaię asserit se ad vtilitatem legentium eadem commaton incisiones & interuallorum distantias, quas in Hebręis codicibus repererat, in translatione sua seruasse. Elias in præf. Masoreth, quando scribit vniuersam legem fuisse vnum pasuk siue versum vnum & quasi sententiam, in qua omnia cohęrebant sine vlla versuum distinctione, prẽter nomen Dei tetragrammatũ, vsque ad 436 annum à Romano vrbis excidio, loquitur de notulis hodiernis versuum & accẽtuum distinguentium, non de interuallis & spatiis, vel incisionibus.

Elementa, quibus iam olim, hodiéque Iudęi vtuntur, sunt Assyriorum, non veterum Hebręorum, auctore Ezra, qui ideo literas (Idque opinor, huius Synodi consilio & auctoritate) mutauit, quòd has Samaritani post exilium callerent, vel quia etiam veterum Hebræorum, quàm Assyriorum operosior erat scriptura. *In Talmud. tract. Sanedrin cap. 2. pag. 21.*

Non mutauit tamen figuram antiquam literæ Tau, vt quæ gereret formam Crucis. Nam hæc post captiuitatem Romanam, vel à Masoretis immutata est, vel à Rabbinis odio crucis, vt ex Hieronymo & Origene colligi potest, qui suo tempore crucem expressisse narrant.

b Synodus magna (Quinta) in qua æditus canon Hebræorum de sacris scripturis, cuius scriba asseritur Ezras in tractatu de votis, qui eius authoritate in ordinem hodiernum veteris testamenti libros reduxerit. Elias præfat. 3 Masoreth.

sub annũ mundi. 3710

Interfuisse affirmantur Nehemias, Mardochæus, Zorobabel, Iosue, Daniel, Ananias, Azarias, Misaël, Haggeus, Zacharias & Malachias, Ibid.

Universidad de Deusto - Biblioteca

Hæc Synodus distribuit libros sacros in tres partes, LEGEM (i. quinque libros Mosis) PROPHETAS (octo, nempe quatuor priores, Iosuë, Iudices, Samuel, & Reges, & quatuor posteriores, Esaiam, Ieremiã, Ezechielẽ, & duodecim minores. Nam illorum vnus appellatur liber) & HAGIOGRAPHA (nouem, Psalmos, Prouerbia, Canticum, Ecclesiastem Iob, Danielem, Ezram, Paralipomenon, Esther. Nam Ruth subiiciunt veluti appẽdicem libro Iudicum, & Ieremiæ Lamentationes.)

In eadẽ non tantũ lex videtur distributa in quinq; libros, verum etiã in Parsioth & Sedarim. (i. sectiones & ordines) 54 pro numero hebdomadarum anni *Embolici* expressos tribus maiusculis ס vel ם. Item in Sittoh siue paragraphos repręsentatos minusculis ס & ם. Deniq; in versus, designatos interuallis, vel virgulis, vel duobus punctis. Nam 70 hoc secuti sunt. Deinde Elias in Tisbi Rad. פמר, cùm Antiochus (inquit) prohibuisset legem publicè legi, Israëlitæ acceperunt sectionem vnam ex Prophetis, quæ consonaret sententię eius, quod in sectione Sabbati currentis legebatur. Exempli gratia, in Sabbato *Bereshith* (Gen. 1) legerunt fragmentum Esaiæ (42) Sic dicit Dominus Deus creans cœlos, & loco sectionis Noë, (Gen. 6) segmentum Es. (54.) Quia aquæ Noë, &c. Sic enim apertè indicat iã ante Antiochum legem fuisse in sectiones distinctam. Prætereà Talmudici in tractatu de votis de versu octauo capitis octaui Nehemiæ, *legerunt in libro legis explicatè*, id est, cum interpretatione, *Ponendo intelligentiam*, id est, distinctiones, *& intellexerunt lectionem*. i. secundum sententiam pausas fecerunt. Denique, vbi supra Hierony. præf. Paralip. & Esaiæ de commatum incisionibus & interuallorum distantiis mentionem facit.

Libri qui apud nos supersunt, vt Iudith, Machab, &c. post hanc Synodum conscripti sunt, & supererant etiam apud Iudæos. Nam Iosephus non longè à principio lib. 1. contra Appionem, vbi apud suos 22 libros esse sacros commemorasset, ab Artaxerse (inquit) vsque ad nostra tempora singula descripta quidem sunt, verùm non pari fide digna censentur apud nos, quòd non fuerit prophetarum exacta successio.

Nec satis, vt eorum fidei & auctoritati derogetur, Tobiæ, Iudith, & similium historias nominatim non fuisse à Iosepho commemoratas. Nam is etiam alia, & quidem momẽti maioris silentio præteriit. Vt memorabilem Iobi historiam, quàm tamen esse authenticam, canonicam & sacram nemo vnquam dubitauit. Vt cædem infantium à bimatu & infra ab Herode factam, cognitam alioqui Paganis, sicuti Macrobio lib. 2 Satur. c. 4. Vt Probaticę piscinæ ingens miraculũ, Ioan. quinto expressum & in itinerario R. Benjamin, pag. 43.

Hic Scribæ sumpserunt originem. Ideo autem videntur ab Ezra primo scriba institui, vt sui instar legem ad literam interpretarentur, Legis difficultates explicarent, libróque eius intactos conseruarent, ne denuo corrumperentur. Vnde & 18 locos emendarunt, qui aliter legebantur, & à Masoretis numerantur, Num. 1. cap. & à Galatino, quos appellant Tikkun Sopherim, i. correctionem scribarum. Legisperiti alio nomine in Euangelio appellantur, Iurisperiti, &c.

Huic correctioni præfuisse videtur Ezras. Nam Masorethæ Num. 12 eam appellant Tikkun Ezræ. R. Selom. initio comment. in Malach. quindecim dictiones tantùm à Scribis, at-

ET CYRI SÆCVLO. EZRÆ

		Anni mundi.
		3638
Nehem. 3.	3 c Ioachim an. 42.	
	Mesulam Zorobabelis filio Iudæorum duce.	
	Assuero Persis imperante, deinde Dario Longimano.	
		3638

bis, atque adeò Scribarum principe Ezra emendatas notat, cùm alij 18 recenseant. Cæterum hoc ei tribui puto, quod fuit totius Synodi, quoniam eius erat scriba & notarius, in qua actum de emendandis libris sacris, & instituendis Scribis, qui deinceps viderent, ne quid corruptelæ in libros sacros irreperet.

Post destructum templum, à prophetis sublata fuit prophetia, & data legisperitis. *In Talmud tractat. Baba Bathra cap. 1.*

Cum Malachia, Ezra & Nehemia cessauit prophetia, 40 annis post exitum ab exilio. *Author libri Cozra.*

Septuaginta duobus libris fertur Ezras collegisse doctrinam 72 Seniorum, ac ex eorum numero esse quartum nostrum Ezræ. Hos se habere prodidit Picus Mirandulanus.

Tradita est lex characterę Hebræo, idiomate verò sancto, sed Ezræ temporibus in Aramæum (Syriacum) idioma, & Assyrios mutata est characteres. At paulò post, characteres Assyrios retinentes, sanctum elegerũt sibi idioma, Hebręum characterẽ & Aramæum idioma idiotis relinquentes. *Mar Sutra in tractat. Sanedrin.*

Per idiotas intelligit Samaritanos Rab Hista. Ribbi verò affirmat à principio, iisdem, quibus nunc scribitur, characteribus datam Legem, mutatam quidem aliquãdo, sed restitutam: At R. Simon, nullo, inquit, tempore nec scribendi nec loquendi modus mutatus est. *Ibid.*

c PONTIFICATVM suscipit & administrat secessione Patris & Zorobabelis in Babyloniam, fortassis propter Synagogę necessitates, qui tamen postea reuersi, Darij secundo templi structuram repetunt.

Librum Iudith cõscribit. *Philo.* cuius historia aui sui temporibus contigerat. Nec verò relata est in superioris concilij canonem, quoniam eo posterius edita fuit.

Mardochæus scribit historiam Esther neptis suæ. Diutissimè vixit. Tum scribebat in Thessalia Hippocrates medicus. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Duces hoc ordine habentur in Chronicis Hebræorum & in Cabbala R. Abra. Sacerdotes verò numerantur ex Iosepho: quanquam sex primi ad ipsum Iaddum vsque, quem Alexander summa veneratione prosecutus est, nominatim extant, Nehem. 12. Ex quo intelligimus, quod etiã notatur in Seder Olam, Haggæum, Zachariam, Malachiam, Ezram, Nehemiam attigisse sæculum 3 Monarchiæ. Nec verò magni faciendi Duces, quoniam vt Iosephus ait lib. 11. Antiq. à reditu de captiuitate, ad Machabæos vsque, Resp. administrabatur Aristocraticè, ita vt summa potestas in pontificibus versaretur. Machabæi etiam sacerdotium administrarũt, & in eo summam rei reposuerunt ad vsque Herodem.

Deinde hi duces de domo Dauid, magis viguêre inter exules in Babylonia, quàm in Iudæa, vbi summam rei administrabant Duces, quasi prætores, à Persarũ rege missi. *Nehem.* 5. quibus tandem Nehemias ipse successerit, nõ grauans populum, vt superiores, qui exigebant quotidie panem, vinum & quadraginta siclos, præter ministrorũ annonas. *Ibid.*

Quæ autem deinceps vsque ad Machabæos desiderantur in nostris Bibliis, peti debent ex Iosephi Antiquitatibus Iudaicis, à cap. 7. lib. 11. Antiquit. ad cap. 7. lib. 12. Sic quæ post Machabæos gesta sunt vsque ad Christum, apud eundem explicantur à cap. 15. lib. 13. ad vsque cap. 5. lib. 18. vbi insigne testimonium Iosephi de Christo. Alioqui Machabæorum libri desinunt in Ioanne Simeonis filio.

Universidad de Deusto - Biblioteca

Templum ędificare cœperunt anno secundo Cyri. *1. Ezræ 2.* annis quadraginta sex absoluitur, Ioan. 2. Præter quod Hierosolymis pedetentim Synagogæ. i. domus orationis & prædicationis, ad quas singuli παροικοι statis temporibus conueniebãt, ædificatæ sunt ad quadringentas & octoginta, *R. Manahem.* Hierosolyma enim erat vrbium Orientis clarissima & amplissima, *Plin. lib. 5. & Tacitus in Augustalibus.* nempe capiebat 24 plateas: quarum quæque haberet 24 ingressus, singuli autem ingressus 24 vicos, *Hebræi in Echa Rabba.*

Templum autem, qui solus erat locus sacrificationis, & si diutius, quàm prius Salomonicum, steterit nẽpe 521. (errat enim Kimhi, qui in 2. Haggæi, tantum 420 numerat, & R. Leui in Danielem, qui 437. & dimidium) tamen in multis fuit inferius. Quinque enim rebus carebat: quæ prius mirum in modum præbebant augustum & venerabile, *in tractatu Ioma cap. 1. Kimhi in Psal. 84. & Hagg.* Primo diuina præsentia, quæ ad propitiatorium responsa oraculáque edebat. Secundo spiritu, siue afflatu sancto, qui Prophetas olim corripiebat: Nam à Malachia ad Ioannem Christi Baptistam nulli Prophetæ extitêre. Tertio igne sacro, cuius custodiam tam anxiè Moses Leuit. 6. præceperat: nunquam enim comparuit ex quo in puteum à sacerdotibus, ne in impiorum manus caderet, mersus est, 2. *Machab. 1.* Quarto Vrim & Thummim, qui erant lapides in pectorali Pontificis, quorum conspectu, sacerdotes occulta intelligebant, & populo denuntiabant, dum plus solito radiarent lapides. Nam si retinerent naturalem speciem & colorem, nihil esse mutandum docebatur. Superius itaque oraculum vocale erat, istud mutum, vt quod nutu & signis cõstaret. Quinto Arca, ipsiúsque tegmine. i. propitiatorio, & duobus Cherubim Arcæ hærentibus, in quibus Deus sedere dicebatur, propter sui copiam, quam illic Pontificibus faciebat. Arcæ autem nomine vtranque intelligo, vnam à Mose constructam, sacrorum monumentorum & reliquiarum receptatricem, alterã à Salomone. Tum verò loco eius lapidem posuerunt è terra prominentem tres digitos, & supra habentem thuribulum. *R. Iacob è Talmud 1. parte pag. 106.* Nec propterea Deus populum suum reliquerat. Nam vt ad Christum perduceretur, sæpe edebantur oracula per Bath-kol. i. exilem quandam vocem cœlitus demissam in aures collectę multitudinis: aliáque signa continuabantur in populo, quæ recẽsentur à Talmudicis in tractatu Auoth. Qualis vox fuit in Euangelio, quæ delapsa est à Patre ad Filium glorificandum. 2 *Pet. 1.*

Cum autem Malachiam nouissimum fuisse prophetarũ constanter asserunt, est intelligendum, quòd Prophetarum successio non deinceps certa & accurata extiterit. Sic enim explicat Iosephus contra Appionem, pag. 919 exemplaris Græci.

Mesullam an. 66. rexit, *Philo Annij.* Sed hoc mihi suspectũ est. Nam quandiu quisque pontificum vel ducum magistratum suum gesserit ante Machabæos, nihil certi neque ex nostris, neque ex Hebræis reperio.

Zorobabel præter Mesullãalios habuit filios, vt Abiud. *Mat. 1.* Sed truncũ, non ramos principũ Dauidicorum studuimus persequi, quos Hebræi in suis Chronicis sic numerant. Zorobabel, Mesulam, Hananias, Barachias, Hasadias, Esaias, Abdias, Sechanias, Samaias, Naadias, Ezechias Hillelis frater, cẽtum annis ante tẽpli secũdi excidium. Quoniam autem

EZRÆ ET ASSVERI ET NEHEMIÆ SÆCVLO.

Anni mundi. 3640

Anni mundi. 3650

autem hos omnes principatum exercuisse in Iudæos fatentur, non in Iudæa, sed in Babylonia (Eo enim remigrasse Zorobabelem rebus in Iudæa cõstitutis, & rerum summa pontificibus relicta) D. Mattheus alios Zorobabelis & filios & successores recensuit, nempe eos, qui statas sedes in Iudæa posuerant, futuri maiores Christi. Zorobabel, Abiud, Eliachim, Azor, Sadoc, Achim, Eliud, Eleazar, Mathan, Iacob, Ioseph Virginis coniux.

Non est credendum Philoni Annij, qui vt Iesum siue Iosuem pontificem facit vsque ad annum vigesimum Darij Longimani, ita Ioachim post Iesum patrem põtificatu functum ait an. 48. vsque ad 26. magni Artaxersis.

Cœpit enim Eliasib eodem anno sacerdotium administrare, quo Nehemias Hierosolymam venit. *Nehem. 3.*

Nehem. 3 & 13. d ELIASIB, an. 21. — 3666

Mesullam duce, vel potius Nehemia.

d ELIASIB pontifex an 21. videlicet vsque ad 33 annũ magni Artaxersis. *Philo Annij*, nam viuebat extremis diebus Artaxersis. *Nehem. 13. vers. 6.* Cœpit autem fungi sacerdotio, eo anno quo Nehemias venit Hierosolymã. *Nehem. 3. Ioseph. lib. 11. cap. 5.*

Et viuebat anno prefecturæ ipsius decimo tertio. *Neh. 13.* vbi culpatur, quòd cum Tobia Ammonita non modo affinitatem cõtraxisset, verum etiam ei ædes intra templi septa construxisset.

Post reparatam vrbem à Nehemia multa vsque ad Seleucum regem Syriæ in Bibliis desiderantur, vbi narratio Machabęorũ incipit, & Ioanne Hyrcano concluditur.

Dario Longimano imperante Persis.

5

Nehem. 12. e IOIADA, an. 24. — 3690

Hanania duce Iudæorum, vel potius Nehemia.

e APVD omnes historicos incorrupte mansit pontificum successio ab ipsa captiuitate, non item Ducum. Vnde à Mesullam, & deinceps alij nominantur à Philone Annij, alij ab aliis, nempe Ecclesiastica successio, perire non potest. Regia, & secularis caduca est & fluxa. Nos hic sequimur Seder Hebræorum, & Cabbalam R. Abraham, nisi quod ipse Mathatiam patrem Barachiæ, Abdiam appellat. Deinde Hasmonim. i. Machabæi occasione temporum, quibus principum authoritas minima, pontificum maior, viam posteris aperuerunt ad principatum, quem & velut hæreditarium retinuerunt, vsque ad Herodem.

Ioiada 44 annis gessit pontificatum. *Philo Annij*, Sed iam dixi quid de isto auctore sentiendum. corruptè ab aliquibus dicitur, Iuda, vt & sequens Ioannes pro Ionathan.

Imperante Dario Longimano, deinde Dario Artaxerse tertio.

6

Nehem. 12. f IONATHAN, an. 24. — 3730

Mathatia duce Iudæorum, vel potius Nehemia.

f NEHEMIAS Artaxersis pincerna, tempora Alexandri magni prope attigit, vt constat è catalogo pontificũ, quem cap. 12. sui libri instituit. Nam peruenit ad Iaddum. Inuenit ignem, quo sacrificia accendi solebant, à sacerdotibus olim absconditum, & in aquam concretum. 2. *Mach. 1.*

Duodecim annis in Iudæa mansit, ad eam eiusque vrbes reparandas, & restituendum vrbibus & possessionibus suis vnumquemque exulum, antequam Hierosolymam veniret.

Deinde rediit ad Darium, à quo rursus est ad procurandam Iudæam dimissus. Sed quandiu postea eam administrarit est incertum, nisi quòd à viuente Dario, cui erat charissimus, non videtur præfectura abdicatus, neque recepisse successorem per reliquos annos octo.

Quin & sub Artaxerse penultimo continuatus videtur. Nam, vt docui, etiam meminit sacerdotum summorum, qui post Ioiadam sederunt vsque ad Iaddum.

Erat de domo Dauid, vt & Zorobabel. *R. Abraham in Cabbal.*

Libri, qui eius nomine apparet, scriptor videtur esse Ezras, quoniam sub libro Ezræ cum Hebræi comprehen-

Universidad de Deusto - Biblioteca

dunt, nec separatim recensent. Nostri secundum Ezræ inscribunt.

Tertius & quartus, qui sequuntur, & si non sint de primo Hebræorũ canone, at sunt de secundo. Quare Athanas. lib. 3. contra Arianos testimonium Zorobabelis è tertio tãquam de scriptura affert, alterum Aug. lib. 18 de Ciuit. aliud Cyp. epistola ad Pompeianum. Apud Græcos verò non modo est canonicus, sed etiam Ezræ primus, quòd contineat gesta ante Ezram & Nehemiam, duo postrema capita secundi Paralipomenon, & totum librum primum Ezræ repetens.

Quartum priuatim se habuisse Hebraicè manu scriptum inter 72. quos de occulta doctrina septuaginta duũm seniorum reliquit Ezras eiusdẽ libri cap. 14. Picus Mirandula in Apologia profitetur. Publicè nec Græcè, nec Hebraicè habetur, neque tamen desinit esse canonicus. Nam ab Ecclesia in solẽnibus sacris feriæ tertiæ Pentecostes, itemq; in solennitatibus Martyrum è secundo capite profertur, quo loco alibi ipsa Scripturę oraculis vtitur. Præterea Ambrosius eius capite septimo, serio vtitur libri de bono mortis decimo cap. & secundo in Lucam commẽt. Quin & epistola ad Horontianum ad eius lectionẽ sedulo hortatur. Hoc ante significauerat Martyr Cyprianus libro ad Demetrianum, verba quinti capitis ad suum institutum vsurpans. Sed de iis etiam superius.

g HVNC Simonem Iustum appellatum scribit R. Abraham. *in Cabbal.* qui hinc secundam Synagogæ magnæ ætatem incipit. *Nehem. 12.*

Frater autem dicitur Simonis Prisci. Apparatu pontificio, hyacynthina veste, cui aurum erat intertextum, & cidari in capite, in qua inscriptum Dei nomen, comitatus suis sacerdotibus vestes sacras indutis, patẽtibus portis obuiam fit Alexandro. Alexander autem, qui alioqui eo animo venerat, vt vrbem excinderet, de equo desilijt, & pedibus pontificis prostratus, vrbem multis muneribus & priuilegiis donauit, prefatus in pontifice se agnouisse Deum, qui & sibi in Macedonia apparuerat, & cuius ope vinceret.

Ad eius primum à primo Iosuë filij Iosedec sunt anni 145. Ita quando destructa est Persarum Monarchia, iam biennium in Pontificatu sedebat.

Tempore, quo Alexander Macedo Hierosolymam adiit, moriuntur Ezras, Zacharias, Haggeus, & Malachias prophetæ omnium postremi. *Ibid. R. Abraham.*

Annus ille Alexandri à Iudęis celebratur, tanquam suæ ab Aegypto egressionis millesimus. *Ibid.* Sed aliquanto maior est numerus. Pactus dicitur Alex. cum Iudæis, vt ab eo anno publica & priuata instrumenta deinceps obsignarent. *Ibid.*

Alexander magnus ad matrem suam epistolam insignem scripsit, sibi à sacerdote quodam reuelatum, deos gentium homines fuisse. *Cyprian. de Idolorum vanitate.* Puto sacerdotem fuisse Iaddum, quicum contulit Alexãder, ex Ioseph.

In terra Israël Cuttheos multos reperit (.i. Samaritanos) à diebus Senacherib, quibuscum affiniratem contraxerant nonnulli Israëlitæ, etiam è posteris Iosuë filij Iosedec. *R. Abrah. in Cabb.*

Iaddi frater Menasses, inhians põtificatui, vxorem duxit filiã Samballat Samaritanorũ principis præfecti regis Persarum, ędificątque templum Garizim Hierosolymitano simile, ad quem ibi pontificatu nouo fungentem, rerum nouarum cupidi sese transtulerunt. *Ioseph. lib. 11. Antiq. cap. 8.*

Ioui

Anni mundi. 3749

* *

Artaxerse penultimo Persarum rege, deinde Dario Codomani vltimo.

* *

∴ ∴

7

g IADDVS, qui occurrit Alexãdro magno. an. 10. 3760

Cuius tempore templum in Garizim ædificatum, Manasse primo Samaritanorum pontifice.

ALEXANDRI MAGNI SÆCVLO.

3770

Anni mundi.

Ioui hospitali postea dedicatur sub Antiocho Epiphane, in eius gratiam. Tale enim est hæreticorum ingenium.

Hinc principium acerbissimi odij & hæresis, quæ durauit ad tempus vsque Christi: imò verò ad vrbis vsque extremum excidium, dum alij cum Manasse, eiúsque templo & doctrina communicarent, alij cum Iaddo siue Simone Iusto, tẽplóque Hierosolymitano & prophetico. Fomitem prębuerunt aliquanto pòst Saddoc & Baiethos (de quibus suo loco) *R. e Abrah. in Cabbala.*

Generum Samballat Horonitis Samaritanorum principis, de genere Eliasib pontificis, ob alienigenam vxorem à se fugat Nehemias (.i. Menassem fratrem Iaddi. Nam hic solus de Eliasib genere, filiam Samballat duxit in vxorem) *cap. 13.* attigit ergo Nehemias Alexandri Macedonis in Asiã aduentum. Vixitque plus minus 130 an. vt eius liber ostendit, à Cyro scilicet ad sextum vel septimum Alexandri.

3797

8

h ONIAS Priscus Iaddi f. an. 27. 3797

h SVB Onia Prisco, Ptolemæus Lagi multos Iudæos in Aegyptum captiuos duxit. Sed hos filius Philadelphus, fauore Septuaginta interpretum, in patriam remisit cum multis muneribus.

i HIC ab Ecclesiastico celebratur cap. 50. Iusti cognomen retulit.

Seleuco & Antiocho Sotere Syriæ regibus.

Iesus filius Syrac Hierosolymitanus Ecclesiasticum Hebraicè scribit, quod exemplar vidit D. Hier. *in prolog. super libros Salom.*

E septuaginta duobus interpretibus fuisse perhibetur. *Infra.*

In eo inchoat, sua præcepta iuxta seriem decalogi. à Græcis dicitur πανάρετος ab omni virtute, quæ in eo continetur.

Non tantum inter libros sacros recipitur à Iosepho Greco lib. 2. cõtra Appionem, sed & à nostris, Cypriano Martyre epistola ad Rogatianum, & Epist. ad Corneliũ citans illud c. 16. Sicut locutus est (inquit) per Prophetam, fili ne iucunderis in filiis impiis, si multiplicentur, &c. Et sub finem illud c. 28. Sepi aures tuas spinis & noli audire linguam nequam. Aug. lib. 2. de doctr. & lib. 17. c. 20 de Ciuit. concil. 3. Carthag. Can. 43. Græcis, vt Athanasio, Epiph. Chrysostom. quando cap. 1 & 24. aduersus Arianos citant & interpretãtur. Idque sub nomine Salomonis, Quod quo modo sit intelligendum, docet Aug. lib. 2. de doctrina Christ. cap. 8. Duo, inquit libri, quorum vnus Sapientia & alius Ecclesiasticus inscribitur, *de quadam Similitudine* Salomonis esse dicuntur. i. propter similitudinem argumenti & instituti.

Ptolomæo Lagi Ægypti reg.

9

Eccle. 50. i SIMON Priscus Iaddi nepos, an. 13. 3830

Post annos circiter 38. temporibus Ptol. Euergetis in Græcum à nepote, qui & ipse Iesus Syrac nominabatur, conuertitur. *è prolog.*

Antiocho Sotere Syriæ.

Eodem tẽpore nomine Salomonis prodiisse videtur Sapientiæ liber. Sed auctore anonymo & incerto, nisi quòd nonnulli scriptorũ veterum affirmarunt illum esse Iudęi cuiusdam Philonis, alij ipsiusmet Iesu filij Syrac. *Aug. lib. 2. retract. c. 4.* Eũ hodie Iudæi pro Canonico non habẽt. fortasse quia Hebraicè non fuit scriptus, item quoniam eorũ improbitatem contra filium Dei detegit, cap. præsertim 2. At Christiani habent. Aug. tribus superioribus locis. Ambros. in Ps. 118. Lact. lib. 4. Institu. c. 16. Cõcil. Carthag. 3. Conc. Lateranense & ex Græcis Dionys. Areopagita 4 cap. de diuinis Nom. illud ex 8 cap. citans, *Amator factus sum formæ illius.* Egesippus apud Euseb. lib. 2. cap. 23. vbi illud cap. 2. *Circumueniamus ergo iustum, quoniam inutilis est nobis, &c.* allegat tanquam ex Esaia.

Ptol. Lagi Ægypti rege.

∴ ∴

3843

Universidad de Deusto - Biblioteca

Videtur fuisse vnus è 70 interpretibus, qui vt omnes prophetæ fuerunt, ita eorum duo Philo auctor Sapientiæ & & Iesus ben Sirac Ecclesiastici scriptor sacros duos illos libros reliquerunt, vt Spiritu Sancto dictante Epitomem Bibliorum Græcè Græcis exhiberent. Neque enim necesse fuit vt libri sacri Hebraïcè conderentur, postquam Ecclesia sub paganis viuere cœpit. Hinc Ezras & Daniel Chaldaicè etiam scripserunt. Hinc Septuaginta & Apostoli Græcè. Hinc Marcus Latinè & Græcè.

Si quis contendat eius auctorem fuisse Iudæum Philonem, quòd ex D. Hier. nonnulli scriptorum veterum hoc affirmarint, non is erit Philo, qui tempore Caij & Claudij Cæsarum pro Iudæis legationem obiit, sed alius. Nam par est libros veteris testamenti, tempore Synagogæ & ante exordium Euangelicæ lucis fuisse compositos. Deinde citatur vt sacer ab illius æqualibus. Denique Hier. & Sophron. in catalogo & Euseb. Hist. Eccl. lib. 2. cap. 18. librum Sapientiæ inter istius Philonis libros non enumerant.

k SVB Eleazaro sacra Biblia in Græcum translata à 70. interpretibus Ptolomæi Philad. rogatu & sumptibus. *Ios. lib. 12. cap. 2.*

Ante Alexandrum tamen sacras literas Græcè extitisse, Platonémque & Pythagoram in his esse versatos, testantem laudat Aristobulum *Clemens Alex. lib. 1. Strom.*

Fortasse sub Menasse rege Iuda, temporibus Psammetici Aegyptiorum regis, qui Græcos coluisse, & locum eis dedisse in Aegypto ad inhabitandum dicitur apud *Herod. li. 2.* Vel Amasis, Solonis & Cyri ætate, qui hos quoque ad se multis beneficiis allexit. *Ibid.* Alioqui linguam Græcam propriè in Asiam maiorem & Africam cum imperio intulit Alexander, & Pythagoræ ætate Græci nullius erant apud eos pretij, vt è Critia Platonis intelligitur.

Nec interim superflua fuit Septuaginta interpretum conuersio. Nam non modo rectius verterunt, sed & aliqua prophetico spiritu afflati, inseruerunt de Messia & ad Messiam pertinentia, explicationis gratia, vt & Iona than Chaldæus Paraphrastes. Nam illi ad sensum potius, quàm ad verbum verterunt. *Hieron.*

l MENASSES Seleuco Callinico amicus. Simonis Iusti patruus.

Post hunc Iosephus Oniam Simonis Prisci filium, & sequentis Simonis Iusti Patrem commemorat.

m BARACHIAS iste extitit an. 140 Græcorum. *Seder Olam minor.*

Simon hic iustus Synagogæ magnæ successit & eius collegium, cuius institutum suscepit Antignus Socheus ipsius discipulus, doctor ipsius Baiethos, à quo heretici Baiethosim & Sadoc, à quo Sadducei. *R. Iacob præfat. libri En, & auctor Cozri.*

Ab Antiocho magno honoratus est.

Inter hunc & superiorem pontificem Menassem, Oniam auarissimũ sacerdotẽ collocat Ioseph, *li. 12. cap. 3. & 4. Ant.*

Simonis Prisci filium & huius patrem, qui vectigal, quod Patres eius pro populo dabant, scilicet viginti talenta, Ptolomæo non reddidit. Cui rei occurrerit Iosephus Sororis eius filius de patre Tobia.

n IN libris Machabæorum pietatis & sanctitatis nomine clarissimus *2. Mar. 3.* vir bonus, benignus, verendus visu, modestus moribus & eloquio decorus, à puero in virtutibus exercitatus, cum quo primùm Simon Benjamites, deinde

Anni mundi.	
	10
3860	k ELEAZARVS, Simonis frater, an. 20.
	Antiocho Theo Syriæ, & Seleuco Callinico.
	Ptolo. Philadelpho Ægypti rege.
	Synodus Hieroſoly. Sexta de vertendis in Græcum ſcripturis, & mittendis in Ægyptum 72. interpretibus. Ariſteas. Ioſippus, in qua videtur editus ſecundus Hebræorum canon, nam præter viginti duos libros ſacros, aly in Ægyptũ delati ſunt, vt Tobiæ, &c. Epiph. lib. de Menſuris & pond.
	Et Eccleſiaſticus inter libros legis (i. ſacros) reponitur à Ioſepho Græco lib. 2. contra Appionem, vt alibi docemus.
	11
3880	l MENASSES, Eleazari patruus, an. 17.
	Seleuco Callinico Syriæ, & Antiocho magno.
	Ptol. Euergete Ægypti rege.
	12
3890	m SIMON Iustus, an. 28.
	Barachia familiæ Dauidicæ principe.
	Antiocho Magno Syriæ rege.
	Ptol. Euergete Ægypti.
	13
3920	n ONIAS secundus Simonis Iusti f. an. 30.

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.	
573	*Hasadia familiæ Dauidicæ principe.*	3920	deinde Iason frater ipsius Oniæ contendit de possessione Pontificatus sub Antiocho Epiphane. *Ibid. c. 15.* vbi & post mortem temporibus Iudę Machabæi apparet manibus expansis orans pro populo Domini cum Ieremia propheta.
	Ant. Magno, Seleuco & Antiocho Epiphane fratribus per ordinem Syriæ regibus.		Simon templi præpositus Seleuco Regi nuntiat ærarium templi pecuniis superfluis esse plenum, sine quibus sacrificia perinde constarẽt. Ad eas ergo auferendas Heliodorus cum satellitio mittitur. Sed is, cum non pareret Oniæ docenti pecunias illas esse sacras & dicatas, nec nisi in vsum pauperum viduarum, pupillorum, & ministrorum Dei conferendas, populo & clero ad precandum Deum contra Sacrilegum confugiente, ab equite terribili diuinitus in terram elisus, à duobus iuuenibus letaliter flagellatus, vixque vitæ precibus & sacrificio Pontificis redditus, re infecta redire coactus est & ad regem dicere. Si quem habes hostem aut regni insidiatorem, mitte illuc & flagellatum eum recipies, si tamen euaserit. 2 *Mach. 3.* Apollonius appellatur à Iosepho, *cap. 4. lib. de Machab.*
	Ptol. Euergete & Philopatore Ægypti.		Sub hoc Hasadia Regum Syriæ persecutiones & tyrannis cœperunt. Posteritate regia ab illis, defectionis metu, valdè afflicta, & in plebeium ordinem redacta, *Seder Olam minor.* Quem postea aiunt à Machabæis interfectum.
	14		Onias pius Pontifex à fratre Iasone pulsus est. Et postea alterius fratris Menelai studio ab Andronico Antiochię præfecto interfectus. 2 *Mach. 3, 4 & 15.*
	o SIMON filius Oniæ.		o POST Oniam, qui tempore Antiochi magni, & Seleuci eius filij pontificatum administrabat, propter persecutiones perturbata est sacerdotum successio: nam Simon eius filius tres liberos reliquit turbulentissimos, Oniam, Iesum siue Iasonem, Ananiam siue Menelaum.. qui de summo sacerdotio cõtendentes, causam præbuerũt (2 Mach. 14) vt Epiphanes venale illud proponeret. Quod & æmulati sunt successores. Hinc enim factum vt Demetrius Soter 1 *Mach. 7* per vim Alcimum hominem impium & ritu gentilitio contaminatum, qui alienus erat à linea sacerdotali Pontificem crearet.
	Iisdem regnantibus.		Túmque sacerdotium deuolutum est ad Machabæos. qui ad illud iuris habebant aliquid. Sic ergo habet trium fratrum istorum ordo. Post Oniam Iason, qui & Iesus. Huic Antiochus Epiph. sacerdotium abstulit, & Menelao, qui Ananias dicebatur, contulit. Vnde seditio grauis propter Iasonem & Menelaum, post Menelaum, Alcimus qui non erat de tribu Sacerdotali, à Lysia summus Sacerdos constituitur. Hinc Machabei.
	Hactenus autem sacerdotum successio Græcorum etiam principatu cõseruata. Iam posterior ætas pontifices à Syriæ tyrannis constitutos habuit hac serie.		p ATQVE is est vltimus Onias, ad quẽ Areus rex Spartarum siue Lacedęmoniorũ legatos & epistolas misit, Olymp. 144, pro ineunda cum Iudęis societate, dicens Iudęos & Lacedæmonios ex vno genere Abrahæ descendisse 1 *Mach. 12.*
	* *		Etsi enim illic scribatur Darius, tamen legendum ex Ios. lib. 12, Ant. cap. 5. Arius, vel potius Areus. Nam is est Areus Lacedæmoniorum rex, de quo Pausan. in Laconicis & Plutarc. in vita Pyrrhi.
	15		Areus rex Spartanorum opem fert Athenienſibus contra Antigonum. Defendit Spartam aduetſus Pyrrhum regem Epirotarum, & multa alia gerit fœliciter. *Ibid. Pauſ. & Plutarch.*
	p ONIAS ſuperioris Simonis filius Tyranni metu in Ægyptũ profugit, & impetrata regione Heliopoleos ibi tẽplum Hieroſolymitano ſimile in Hieropolitarum agro extruxit.		Onias, profectus in Aegyptum obtinuit à Ptolomæo Philometore, vt apud Heliopolim construeret templum Hieroſolymitano ſimile, illicque Pontificatu fungeretur. *Egeſip. lib. 2, c. 13. abutebatur loco Eſaiæ 19. cap.*
580		3922	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod vsque ad tempus Vespasiani permansit. Ipsa autem vrbs, quæ vocabatur Oniæ, dimicantibus postea Iudæis aduersus Romanos solo cum templo æquata est. Occasione igitur Oniæ infiniti Iudæi in Aegyptum profugerunt.

Oniam enim Ant. Epiphanes sacerdotio mouit, & contulit Iasoni, quem postea iratus expulit, minimum istorum fratrem Ananiam siue Menelaum promouens.

Et quamquam insolitum, neque ante permissum cuiquam erat non perpetuo fungi sacerdotio, tamen rex auaritia prævalente è perpetuo temporarium fecit. *Sulpitius.*

Ioseph Tobiæ & filiæ Oniæ sacerdotis filius princeps populi de domo Dauid placuit Ptolom. Euergetem. *Ios. lib. 12. Ant. cap. 4.* Is reponitur inter maiores Christi. *Luc. 3.*

Iannes, quem Iosephus Ioannem Hyrcanum vocat, vltimus princeps de domo Iechoniæ, sub initium regni Antiochi Epiph. se interemit, non ferens à Syriæ regibus oppressam suæ familiæ libertatem. Attigit Machabæorum tempora, & recensetur inter Christi maiores *Luc. 3.* Istius opes sibi addixit Epiphanes. *Ioseph. lib. 12. Ant. cap. 5.* Atque hinc familiæ Christi paupertas.

q ANTIOCHVS Epiphanes Oniam depellit Sacerdotio, Iasonem eius fratrem sustituit, singulis annis paciscentem talentorum tria millia sexcēta sexaginta. *Ioseph. li. de Mach. c. 4.*

Ita Iason Oniæ frater pontificatum muneribus & pecunia consequutus ab Epiphane *2 Mach. 4.* Primùm Gymnasium, in quo Græcæ literæ & religiones tradebantur Hierosolymis cōstituit. Deniq; à Menelao fratre pulsus, exul Lacedæmone periit. *2 Mach. 5.* Prima corruptæ religionis labes.

Eius multiplex fuit iniuria, quòd pecunia ambiuit non virtute, quòd à Rege, non à clero & populo, quòd fratrem depulit, nec mortem eius expectauit, quòd denique pontificatum perpetuum temporarium fecit.

Lysimachus ad summum sacerdotium quoque grandi pecunia aspirabat, 1 *Mach. 4* templi spoliator. *Ibid.* ab aliquibus frater Menelaï censetur.

r HIC est Menelaüs alter Pontifex, qui pecunia honorem à rege emit, morte prioris non expectata, iisdem artibus, quibus Iason prius.

Iosepho est Iasonis frater. At Machabæorum historiæ Simonis cuiusdam Benjaminitæ præpositi templi. Atque ita Iason vltimus fuerit Pontifex de posteris Eleazari.

Inde inter Iasonē & Menelaum cruenta certamina, 2 *Mach. 5.*

Epiphanem in vrbem accersit. Ab Ant. Eupatore Epiphanis filio interfectus est. *2 Mach. 13.*

Cum non persolueret promissas pecunias à rege electus est Sacerdotio, quod tamen postea Lysimacho (cui datum fuerat) à Iudæis propter sacrilegium occiso recepit.

Ei ab Ant. Eupatore Epiphanis f. Lysiæ suasu occiso, Alcimus quidam alienigena successit. Et hoc diuinitus percusso, deficientibus hæreditariis successoribus, omnium voluntate Iudas Machabæus suscepit Pontificatum.

s HASSIDEOS (id est, Esseos q. Sanctos חסידים Heb.) sexaginta occidit Alcimus *1 Mach. 7.* Erant ergo ante Machabæos & Pharisæos Esseni, de quibus Plin lib. 5.

Præcepit muros sanctuarij interioris dirui, & opera Prophetarum destrui. Pòst paralysi atrociter cruciatus interiit.

t ITA interuallum turbatæ successionis inter Oniam Simonis Iusti filium, & Iudam Machabæum fuit annorum circiter vndecim. Quod ex serie regum Syriacorū doceri etiam potest.

a IVDAEI,

Anni vrbis cōditæ.	Anni mundi.
563	3911
2. Mach. 3. & 4.	
Ibid.	
580	3928
1. Mach. 2. & 3.	

16
q IESVS, qui suum in Iasonis nomen transformauit, an. 3.

Esaia & Hasmoni Iudæorum principibus.

17
r MENELAVS, qui antea Ananias post Iasonem fratrem expulsum, an. 12.

18
s CVIVS tēpore pseudopontifex ALCIMVS aliquandiu sedit.

* *

19
t MENELAI an. 7. Iudas Hasmoneus Sacerdotium & Remp. cœpit administrare, 1 Machab. 2 & 3.

Rege Syriæ Antiocho Epiphane.
Ægypti Ptol. Eupatore.

Sub his omnibus lapsi sunt amplius minus 280. Nam ab Alexandro ad Machab. fuerunt anni circiter 140, vt Rabbi Iosé annotauit.

Anni vrbis cōditæ.	Anni mundi.
580	3922
581	3923

Sacerdotes simul ac Duces Machabæi.

1
a MATHATIA filius Iohanan, an. 1.

a IVDAEI, vt notat Kimhi in Haggæū, arbitrantur Machabæos non fuisse de tribu Iuda, sed Leui, ac eo nomine adeptos esse sacerdotium. In qua sententia video Nostros, qui tamen addunt genere materno fuisse de regia sobole, ac eam ob rem cum sacerdotio delatam illis fuisse Reip. summam, persecutionis Antiochorum, qui totam ferè nobilitatem extinxerant, temporibus, non sine insigni Dei prouidētia, qui impletam cupiebat prædictionem Iacob, Non auferetur sceptrum de Iuda, donec veniat Silo. *Gen. 49.* Sic Iair filius Manasse 1 Paral. 2. vers. 21 & 22 ex parte matris de tribu Iuda fuisse dicitur. Sic & Elihu Buzites apud Abben Ezra, Iob 32. Ego verò lubens contrarium crediderim, genere paterno fuisse de tribu Regia, materno Leuina, vt duæ tribus sese solebant matrimonio colligare. Sic enim prædictio Iacob cum euentu melius congruet. Lege Cyrillū lib. 3 contra Iulianum Apostat. qui regnum Dauidis garriebat cessasse in Sedechia.

Mathatias contra Antiochi Epiphanis duces, primus arma cepit, & filios hortatur, vt Ecclesiæ reliquias defendāt, & expellant Tyranni exercitum, sicut Daniel prædixerat cap. 11. Subleuabuntur auxilio paruulo, &c.

Publicè Idolis sacrificantem Hebræum in ore omnium iugulauit. Tum demum oppido egressus multis ad eum confluentibus speciem iusti exercitus effecit, ac cum filiis egregiam in conseruanda religionis libertate operam ac fortitudinem præstitit, atque hinc deinceps principatum in sua familia reliquit, primum principis, deinde regis nomine vsque ad Herodem.

Sub his autem principibus templū augustius fabricatum, adeò vt externarum gentium amicitias mererentur, Romanorum, Lacedæmoniorum, Athenienſium.

Temporibus Machabæorum Romani imperij magnitudo, decus & terror cœpit.

Machabæi 30 annis bella gesserunt cum Antiocho Epiphane & successoribus. Qui quamuis sanctissimi principes, & longe ante prædicti à Daniele c. 11, infœliciter tamen omnes occubuerūt. Nam Iudas in acie cecidit. Ionathan à Triphone proditorie interficitur. Simeon per insidias à genero Ptolomæo de medio tollitur. Pij suo sanguine sæpe imperia conseruant & erigunt, vt discant non sperare in hoc mundo, sed in Deo, cui operam tam egregiam nauant, & cuius causa ponunt animam suam in manibus suis. Psalm. 118. Sic Christus sua morte sibi & suis peperit Ecclesiæ regnum.

Deinceps eorum posteritas regnasse traditur ab Hebræis annis 103 totis, quot etiam notant Herodianos tyrannidem tenuisse vsque ad cladem Romanam. Et certè ducentos & sex prefinitè reperias ab initio Ioannis Hyrcani vsque ad illam cladem. Nempe ab illo ad Herodem magnum an. 102, ab Herode ad 38 Christi passi, 104.

Machabæorum autem nomen inde fluxit, quòd Matthatię filius Iudas militibus suis belli tesseram dedisset Mosis hanc sententiam, Exod. 15. מי כמוך באלים יי׳ *quis sicut tu in diis, vel fortibus Domine.* Nam cum eam singulis ordinum vexillis, tanquam certę victorię omen, per quatuor has literas מכבי inscribi iussisset, populo breuitatis causa legente Machabai, paulatim obtinuit, vt huius tesserę auctor Iudas, fratres, eorum posteri Machabęi dicerentur. *R. Isaac ben Shold.* Eorum strenua gesta pro patria & pietate prędi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

xerat Daniël,ducentis vt minimum annis ante,cap.11.

b IVDAS Machabæus belli sacri commentarios scripsit, quod Matthathias pater aduersus Asiæ reges pro libertate & diuinis legibus gessit. *2 Mach.2.*

Nam è tribus captiuitatibus hæc fuit grauissima. In Aegyptiaca enim & Babylonica religionis vsu non prohibebantur, in hac,patria libertate simul ac religione mulctabantur. A qua,historia libri primi Machabæorum orditur.

Primus princeps Iudæorum. Eius autem imperium cœpit vndecimo Epiphanis post annum regni Græcorũ 147.

Cum templi Garizim honorem Samaritani Aegyptij templo Hierosolymitano ausi essent opponere, Andronico Iudæo huius maiestatem, sanctitatem, veritatem, per continuas pontificum successiones vsque ad sua tempora perpetuatam, deinde per orbis communionem, denique per scripturas demonstrante,rex Ptol. Philometor Hierosolymitanum esse ex sententia Mosis conditum pronuntiauit. *Ioseph. lib.13.cap.6.Antiq.*

In his sacris bellis duo Machabæorum fratres, Ioannes & Eleazarus ante receptum principatum occubuerunt.

Iudas nouies cum hostibus conflixit per se,per fratres sæpius. Primò Apollonium ducem Samariæ vicit & occidit. Deinde Saronem inferioris Syriæ, mox Ptolomæum Dorymnis filium, Gorgiam & Nicanorem exercituum duces cum 40 millibus peditum & septem equitum, militibus suis ad virtutem nauandam accensis, deinde ope Dei quæsita, quem ieiunio & precatione propitiauit.

Quarta expeditione Lysiam tribunum militum cum 60 peditum millibus & quinque equitum profligat,post quam purgare & restituere templum animum intendit, muróque circumdare & constituere, qui perpetuum præsidium armati agitarent, tribus annis & sex mensibus postquam abolita ab Antiocho religio fuerat. Quod etiam prædictum à Daniële fuit c. 8 & 12, cum dixit fore vt post dies mille trecentos mundaretur Sanctuarium.

Deinceps Idumæos, Timotheum ducem filiorum Ammon, denique gentes, quæ consederant in Galaad. Quæ cùm gereret Antioch.Epiph.in Babylonia miserè periit. Eodem tempore per fratrem Simeonem in Galilea profligat Tyrios,Sidonios,& Palestinos.

Sextò obsedit arcem Sion,deinde Eupatorem vrbem cingentem,vt Græcis in arce obsessis succurreret cum peditum centum millibus,& viginti millibus equitum,elephantisque triginta duobus,fudit, & Lysia ipso auctore ad pacem compulit. Septimò post mortem Antiochorum sub Demetrio Bacchidem eius ducem,& Alcimum pseudepiscopum vicit, altero prælio Nicanorem alterum Demetrij ducem & castris & vita ad Bethoron exuit. Atque inde pacem & amicitiam cum Romanis contraxit, *1 Mach,7. Ioseph.12.* In nouissimo conflictu contra Bacchidem iterum & Alcimum fortiter pugnans, ante muros Hierusalem occubuit.

Regibus Syriæ & Aegypti cum Romanis ad Macedonicum bellum profectis Hierusalem ingreditur, templum polutum expiat, diem Enceniorum 25 die Decembris instituit, qui temporibus Christi adhuc celebrabatur.

Collatione multi argenti facta, sacrificium iussit offerri pro peccatis mortuorum militum. *2 Machab.12.* Nam hic erat ritus Ecclesiæ veteris Testamenti, vt docuimus libro à nobis verso, qui inscribitur Precationes Iudæorum pro defunctis è libro Mahzor. Sed & Fagius & Munsterus hæretici in anno-

Anni vrbis cõdit. 585

Anni mundi. 3926

2

b IVDAS MACHABÆVS dominatum suscepit an vndecimo Epiphanis, quem administrauit annis 4.

1. Mach. 3.4.5.6.7.8.9.

Antiocho Epiph. Antiocho Eupatore & Demetrio Syriæ.

Ptol. Epiphane, deinde Ptol. Philometore Ægypti regib.

Alcimo pseudopontifice.

Hic incipiunt Hebræi Monarchiam Romanam.

585

Anni vrbis cõdit. | Anni mundi.

Synodus septima Alexandriæ de vera Ecclesia præsente Ptol. Philometore contra Samaritanos, in qua Andronicus Sanctitatem, authoritatem & religionẽ Cathedræ Hierosolymitanæ docuit è testimoniis Scripturæ,continua successione summorũ pontificum,et omnium gentium præsertim Asianarum communione. Ioseph. lib. 13 cap.6 pag. Græci exemplaris 387. 3926

in annotat.ad 14 Deut.ex libris Iudiciorum,precis particulam recitant, quæ pro illis fiebat in antiquo testamento. *Requiescat anima eius,& sedes eius sit in pace,Requiescat & veniat in pace,donec adsit Consolator annuntians pacem,&c.* Integram offendes in meo, vbi supra, quemadmodum & breuiorem, quam hascabá nominant. q.orationem pro requie siue cubitu. Quod officium solis sui interfectoribus fuisse denegatum ostendit Iosephus Hebraïcus de bello Iudaico à Dauide Kybero hæretico conuersus. Atque hæc propter Munsterum, qui sui immemor, vel potius religionis odio cæcatus, vt eiusmodi hominibus contingere solet. in 19 cap. libri 3 Iosephi Hebraïci à se translati asserit, orare pro defunctis Hebræis nunquam fuisse vsitatum. Nam contrà, nunquam fuit non vsitatum. De quo alias.

Diebus his sub Iuda Machabæo Monarchia quarta post tertiam, nempe Imperium Romanorum, quod excitatum est cõtra Imperium Græcorũ, dum creuit nomen Romanorum super vniuersa regna. Ipsa est bestia quarta, quam vidit Daniël (*c.7*) quæ deuorabat & comminuebat, & cætera pedibus proculcabat. *Ioseph ben Gorion hist. Heb.c.13,& historici omnes Hebræi.*

c PHARISAEORVM ordo sub hoc oritur. *Ioseph.lib.13. Antiq.cap.9.18.& lib.18.cap.2.& lib.2.de bello,cap.7.*

Sic & Sadduceorum secta.

Esseni valdè augentur, affines Pythagoreis. *Ioseph.lib.10. cap.13.* & religiosis nostris. *lib.2.de bello cap.12.*

Quatuor menses totos post mortem Iudæ, Græci duce Alcimo pseudopontifice occuparunt Hierusalem, & populum Domini acerbè afflixerunt. Sed tandem eam recuperauit Ionathan. *Iosippus.*

Bacchidem ducem Demetrij vicit,data pace, si perfugas, captiuósque, omniáque bello rapta redderet.

Post aliquot annos Appollonium ducem alium Demetrij, qui decertabat cum Alexandro.

Exorto bello inter Demetrium & Alexandrum, qui se filium Antiochi Epiphanis asserebat, partes Alexandri secutus est, à quo & Pontificiam vestem, & coronam adeptus est. Ita deinceps Pontificatus ad Machabæorum familiam translatus est.

603 1. Mach. 13.ad 16 612

4

d SIMEON an.8. 3952

Alexandro, Demetrio,& Antiocho Sedete Pio Syriæ.

Ptol. Philometore, deinde Euergete 2. Ægypti.

Victo Demetrio, quoad Alexander regnauit, res Iudæorum tranquillæ fuerunt, & Ionathan summis ab eo honoribus affectus.

A Tryphone, qui partium fuerat Alexandri, à Demetrio interfecti,receptus in amicitiam pace simulata,inuitatúsque Ptolomaidem interficitur. Sed & Antiochus Alexãdri filius ab eodem captus necatur, vt succederet.

Ionathan fœdus renouat cum Areo Spartanorum rege, & cum Romanis, *1 Mach.12.*

Anno nono sui principatus declaratur à populo Pontifex. Est autem nouum, quòd Iosephus ipsius dominatum quatuor annis definiat. *lib.13. Antiq.cap.11.*

R. Abraham in Cab.historica eandem annorum summam tribuit Machabeis, sed sic inuertit. Matathias an. 1. Iudas 6. Ionathan 6.Simeon 18 an.

d REX Demetrius Simeoni principatum & summum sacerdotium confirmauit in æternum, donec surgeret propheta fidelis.i.Christus,de cuius proximo aduentu celeberrima erat fama. *1 Mach 14.*

Antiochus Sedetes eum etiã ornauit donis & honoribus, & ducem constituit à Tyri terminis ad fines vsque Aegypti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Signandi pecuniam ius concedit,& superiorum omnium regum donationes confirmat.

Inde Romani ad omnes reges populósque scripserunt, ne Simoni in aliqua re molesti essent.

Mausoleum habens 7 pyramides cum familię insignibus, parentibus & fratribus construit Simeon.

Hæc autem consuetudo Pyramidum in sepulchris ponendarum ex Aegypto manauit. *Diodorus.*

Eius rogatu Demetrius 2 ab omni tributo Iudæos absoluit. Quæ fuit vltima immunitas à regibus Syris data Iudæis vectigalium & tributorum omnium, anno 170 regni Græcorum, *1 Mach.13.*

Tunc ergo Iudæi externorum dominatu plenè liberati sunt, eiectis ex arce Macedonibus. Ea autem mundata, magnum ducem & principem Iudæorum Simeonem appellarunt & inscripserunt. Siquidem in actis scribebant. *Anno primo sub Simone pontifice & principe Iudæorum. Ibid.*

Dilatat fines suos constructo in Ioppe portu. Cùm Lacedæmoniis & Romanis pacem renouat. Gazam capit, eique Ioannem filium præficit, eámque mundauit simulachris euersis.

Eum Ptolomæus quidam gener per insidias cum duobus filiis Iuda & Ionathan interemit. Vnde bellum luctuosum.

Nam Ioannes superstes filius, qui patri successit, diu obsidet oppidum Argon, vbi se clauserat Ptolomæus, donec natis eius & fratribus aliis, virgis scilicet, per muros tempore obsidionis cæsis, spectante Ioanne, & demum occisis, confugit ad Zenonem Totitam Philadelphiæ tyrannum.

c IOANNES, qui & à deuicto quodam Hyrcano Hyrcanus, diruit sanctuarium, quod Samaritani in monte Garizim extruxerant ante annos circiter ducentos: & hæreticos mactauit, qui extra templum offerebant. Sub finem regni propter cuiusdam Eliezeris procacitatem, factus est Sadduceus. *In Seder Olam.* Proindéque magistros, siue doctores partim trucidauit, partim fugauit. *In Tract. Sanedrin 2 cap. Helece et in Tract. de sponsalibus.*

In eo finitur historia primi Machabæorum.

Ptolomæum affinem patris interfectorem bello est persecutus.

Obsidione Antiochi Pij tandem est liberatus, illo in Perside mortuo. *2 Mach.1.*

Antiocho verò mortuo Syriam inuasit, vrbes quasdam prius Iudæis ereptas recepit Antiochum Cyzicenum profligauit.

Diadema capiti suo imposuit cum regnum ei non deberetur post captiuitatem, sed ei cui repositum erat, & qui erat expectatio gentium. *Hieron. in 21. Ezech.*

Mire aucto imperio, Samariam post integrum oppugnationis annum, torrentibus in ruinas immissis, solo æquauit, quam suo tempore Herodes instaurans Sebasten in honorem Augusti vocauit. Templum Samaritanorum in Garizin diruit, Galileam subiecit. Idumeos ad iudaismum & circuncisionem adegit atque ita religionis studiosos reddidit, vt omnium pertinacissimè, Neronis principatu, arma caperent duce Simone ad vrbem sanctam contra Romanos tuendam. *Chronica Heb. regum Israël secundi templi.*

Muros Hierosolymitanos vetustate collapsos restaurauit, principatu, sacerdotio, & prophetiæ dono clarus. *Ibid. & 4 Machab.*

Amici-

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		3952
	✻ ●	
	∴ ∴	
	✻ ✻	
613	5	
1. Mach. 16. Ios. lib. 13 Ant. c. 17	c IOANNES HYRCANVS Simeonis filius, an. 31.	3983
	✻ ✻	
	Antiocho Pio, Demetrio Soteris filio, Antio. Gryppo, Antio. Cyziceno Syriæ regibus.	
	Ptol. Euergete, deinde Ptol. Physcone denique Pto. Alexandro Ægypti.	
644		3983

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
	✻ ✻	3952
613		
	▣ ▣	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Synodus sapientum septima de probandis Phariseis, quorũ duces Sammai, deinde Hillel: damnandisque Sadoc & Baiethos Saducæorum conditoribus, qui proinde ad Samaritanos transfugerunt. Vbi confirmati libri Iudith, Tobiæ, &c. Vbi & libri Machabæorum videntur inter sacros primum relati.	
	Et tertius Hebræorum canon conditus.	
	✻ ✻	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
644		3983

Amicitiam cum Romanis renouauit: A Phariſæis domi contemptus, illorum institutis abrogatis ad Sadducæos se contulit, atque inde diem suum obiit. *Ioseph.*

In senatum summum Septuaginta vnius viri Sadducæos conscripsit, deiectis gradu omnibus Catholicis. Vnum Simeonem Satæ filium retinuit, quod sibi esset, & vxori Salomæ affinitate iunctus. *In lib. Taanith. cap. 10.* quæ quidem Salome Catholica erat & Catholicorum fautrix. *Ibid. cap. 11.*

Huius gesta & vnius ac triginta annorum historiam continet Machabæorum apud Græcos quartus, & decimus tertius Antiq. Iosephi.

Primus omnium Iudæorum ducum externum militem conduxit. Triáque millia talentorum è Dauidis sepulchro effodit, è quorum parte, vt sacrilegij inuidiam declinaret, Xenodochium instituit ad peregrinos pauperes excipiẽdos, *Eges. lib. 1.*

Iudæi, qui erant Hierosolymis, secundum Machabæorum librum in formam epistolæ scribunt ad Iudæos, qui erant in Aegypto. *2 Mach. 1. vers. 10.*

Duæ nobiles familiæ seu collegia Sammaï, & Hillel, ex quibus orti sunt (vel potius incrementa acceperunt) Scribæ & Phariſæi, quorum suscepit scholam Rabbi Akibas, quem magistrum Aquilæ Proselyti nonnulli putant. Et post Akibani Meïr, cui successit Iohanan filius Zacchai, & post eum Eliezer, ac per ordinem Delphon, & rursum Ioseph Galilæus, denique vsque ad captiuitatem Hierusalem Iosuë. *Hieronymus è Nazareis in 8 cap. Esaiæ.* Aquilam autem hunc verius existimarem esse Onkelos interpretem Chaldaïcum Mosaïci Pentateuchi, quàm eum, qui vixit Adriano Imperatore.

Antignus Sochæus, cuius discipuli Sadoc & Baiethos, boni præceptoris mali discipuli, sectam Saducæorum, (Et Baiethusæorum, *R. Iuda Leuita in Alcosder.* Etsi tandem coaluisse in vnum videntur) quæ etiamnum hodie Constantinopoli & alibi perseuerat, introducunt, negantes legem ore traditam, nec fidem habentes vlli rei, quæ non esset quinque libris Mosaicis consignata. Vnde Karaim q. Bibllici siue Legistę dicti sunt. Nam *Mikra* Scriptura. *R. Nathan in vitis Patrum. Elias in Tisbi*; & negatores legis ore traditæ. *Abben Ezra lib. 1 schot.*

Reiiciebant Masoreth & omne Perus. i. traditiones Patrum & omnem legis expositionem. *Ioseph ben Gorion lib. 4. hist. cap. 29.*

Quare neq; Prophetas & Hagiographos recipiebant, neque Spiritus Sancti aut Angelorum subsistentiam, vt nec mortuorum resurrectionem, credebant. *Act. 23.* denique in Iudęa id erant ferè, quod Samaritani in Samaria. Propter istorum hæresim, inter Phariseos siue Catholicos & Saducęos, in gubernatione varij tumultus exorti sunt, qui tandem Iudęam perdideruut.

Saducæi ergo de nomine auctoris sui Sadoc. *R. Nathan in Haruc.* Non à Iustitia, quasi iustitiarij aut iusti, vt nonnulli putant, etsi hæretici speciosa nomina sibi soleant tribuere.

Nata dicitur ista hæresis à quodam dicto Antigni aliter accepto, quàm ipse intellexat. Ne sitis sicut serui, qui seruiunt Domino pro pretio & mercede. sed sicut serui, qui seruiunt gratis, citra spem vllius mercedis. Sitque timor

R.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cæli super vos. *R. Nathan in Haruc, & in Pirké Aboth.* Quasi inde sequeretur à Deo nihil præmij esse expectandum.

Hæc hæresis excepit Samaritanam, excitatam à quodam Manasse sub Alexandro magno, de quo suprà. Multos deinde habuit sectatores vsque ad Romanam captiuitatem: quo tempore ita debilitata est, vt non nisi 700 post annos efferre sese cœperit, auctore quodam Anan & Saüle eius filio Sareis, qui eam in Iudæorum populo quantumuis dispersо & exiliis afflicto, dicuntur renouasse, quòd Anan non potuisset consequi gradum Talmudici doctoratus, id est, esse Gaon. Vnde & fabulam esse docuit multis libris, quicquid Talmudici dicerẽt, multo fabulosius doctores suas traditiones & ritus deduxisse per ordinem è prophetis & sanctis viris: suos esse puros & è verbo Dei, Magistratibus non esse obtemperandum, &c. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Extare hodie in Africa Ioan. Leo testatur in eius descriptione pag. 67, & 89.

Samaritani in quatuor sectas contra legem Mosis scinduntur. In hoc conueniebant præcipuè, quòd Prophetas minimè reciperent.

Pharisæorum & Essenorum sectæ Orthodoxæ, nisi quòd feruore altercationis contra Sadduceos, Samaritas & Baiethoseos (hæ enim tres hæreses iam in vnam familiam conspiraucrant, & pariter cupiditatibus & impietati fræna laxauerant) superstitionibus quibusdam tenerentur, de quibus Ioseph. in Antiq. & de bello.

Nam Pharisæis attribuit Epiphanius quod fato multa tribuerent, & Astrologiæ operam darent.

Ben Gorion tamen *Hist. Iudaic. lib. 4. cap. 25.* Hacamim siue sapientes cognominat, & Hieronym. ad Algasiam q. 10 σοφοὺς cognominatos tradit.

Docebant autem traditiones religiosè seruandas contra Saducæos. *Ibid. Ben Gorion.* vbi & addit Pharisæis adhęsisse plebem, Saducæis autem ditiores & porentiores.

Septem autem erant Pharisæorum sectę siue ordines. *In tract. Sota cap. 2.*

Philastrius meminit cuiusdam Dosithei præceptoris Saddoc, sed puto Dositheum, esse Hebræorum Baiethos. Cæterorum hæreticorum nomina, quos ante Christum num. 28. percenset, in Hebræorum scriptis non reperio.

Nisi is sit, à quo in Ghemara cap. Silluah Hakken vocantur דורסיות Dorsiothitæ.

Dositheus Samaritarum Hęresiarcha pseudochristus. *Orig. hom. 25. in Luc.*

Ab Antigono Cabbalam edocti sunt Rabbi Iose filius Ioasar, & Iose filius Iohanan. Ab his deinde Iudas filius Tabbai, & Natheus Arbelites.

Simeon Ben Sata & Iosuë filius Prahaiæ. Posteriori discipulum fuisse Iesum conseruatorem nostrum addita fabula ioculari mentiuntur in Talmud, & Seder Olam. Addunt fuisse suspensum an. 51 regni Machabęorum & ętatis 36. Ad cuius confutationem temporum ratio satis est. Nam inter vtrumque est interuallum 100 annorum. Hoc autem aiunt vt indicat Rabbi Abraham in sua Cabbala, ne ipsorum excidium & perpetua calamitas morti Christi tam vicina inde videatur. cautam trahere. Fabulas eorum de Christo habes Tractatu de Sabbato cap. 12. & tract. Herubin cap. 2.

Simon

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
613		3952
	IOHANNIS HYRCANI MACHABÆI SÆCVLO.	
644 Ioseph. Ant. li. 13. c. 18 645	f ARISTOBVLVS primus post captiuitatẽ Rex, an. 1.	3984
	Postremis in Syria & Ægypto regnantibus.	
644		3983

Simon Ben Sata Pharisęus frater vxoris Hyrcani ab exilio restitutus Hyrcanum placauit Pharisæis, vnde reuocatus R. Iosua, Ben Prahaiæ, qui Alexandrię quoque exulabat. *cap. Helec.*

Scribæ summæ authoritatis viri hac præcipuè ætate florent, etsi dudum ab Ezra instituti. Eorum munus erat, vt de lege consulti ex sanctis libris & prophetatũ oraculis responderent, sicut apud Rom. in rebus dubiis, ex Sibyllarum voluminibus Aruspices. In Euangelio videntur etiam appellati Legisperiti. Et certe, vt Pharisęi Theologis respondebant, qui penitus mysteria scripturarum scrutantur: ita hi Canonistis, quia leges ciuiles & Mosaïcas secundum legis corticem curabant. Epiph. lib. 1. Panarij refert fuisse interpretes diuinarum Scripturarum, indèque Scribarum nomen fuisse sortitos. Consueuisse autem Scripturas exponere quatuor modis, quorum primus Mosis prophetæ diceretur, alter Akibæ, tertius Ammani siue Idæ, quartus Hasmoneorum. Erant & ipsi Catholici, vnde Mat. 23. vnà cum Pharisæis sedisse dicuntur super Mosis cathedram, vt qui eam vacuam inuasissent, dum sacerdotes diuitiis Ecclesiasticis abutentes desererent suum officium. Alioqui neque ipsi neque Pharisæi erant necessario de genere Sacerdotũ, quorum proprium erat sedere super illam cathedram. Nam Scribæ ferè erant de paupere Simeonis tribu. *Rab. Selo. & Chald. in 49. Gen.* Pharisæi, quibus hodie successerunt Rabbini, de qualibet. *Co7ri & Cab. historica.*

Libri Machabæorum his temporibus scribuntur. Nescitur auctor. Qui licet non habeantur in canone Hebræorum, tamen ab Ecclesia inter diuinorum voluminum annotantur historias. *Hieron. Prolog. 2. in eos libros.*

Quod ei tamen non simpliciter concesserim. Nam vt non sint de primo Hebræorum canone tempore Ezræ ædito, at sunt de secundo, vel potius tertio. Vnde Iosephus alicubi Eleazari & septem fratrum & matris eorum Hannæ martyria, apud Hebræos inter sacras literas haberi affirmat.

Postea Synagogæ iudicium secuta Ecclesia pro sacris & Canonicis habuit. Nam vt Græcos omittam, Origenem, Chrysost. homilia de Machabæis, Damascenum, &c. Canones Apostolorum, tertio etiam qui Græcè extat recepto. Cyprianus ad Cornelium citans illud, 1 Machab. 2, tanquam è diuina Scriptura: *Verba viri peccatoris ne timueritis, &c.* Et ad Fortun. cap. 5, 11, 15, 53. Item epist. 55, Scripturam diuinam vocans. Tertul. aduersus Iudæos. Amb. lib. 2, de Iacob & vita beata cap. 10, 11, 12, lib. 2. Offic. c. 40, & 41, & 3. Offic. Innocentius 1 tempore Augustini epist. ad Exuperium Tolosanum cap. 7. August. lib. 18. de Ciuit. cap. 36. lib. 2 contra 2 epistolam Gaudentij cap. 27. lib. 2 de doctrin. Christ. ca. 8. lib. de cura pro mortuis cap. 1. & Conc. Carthag. tertium, cui idem August. subscripsit, Hieronym. vbi supra, id abundè docent. Denique Gelasius in Concilio 70 Episcop. qui mense Octobris eos legi in Ecclesia voluit.

Vnde Bellator Presbyter, & Rabanus Maurus præter Glossularios ordinarios eos sunt commentati.

Nec obest, quod scriptor ad calcem libri secundi veniam precatur, si quid minus digne scripserit. Nam hoc debet de Verbo, non de re intelligi. Q. d. Si non tam eleganter scripserim atque decuit, concedendum mihi est. Vt Paulus, Etsi imperitus sermone, non tamen scientia.

f ARISTOBVLVS primus post captiuitatem, regem Iu-

Universidad de Deusto - Biblioteca

dæorum susceptо diademate se appellauit. Quod libertati plenè recuperatæ deesset insigne, noménque regium, quod habuerant antiquitus. *Ioseph. lib. 20.*

Nam à tempore restituti templi apud Iudæos non reges, sed principes fuerunt vsque ad Aristobulum. *Aug. lib. 18. de Ciuit. c. 36.* Ioannis (non Ionathæ, vt mendosè illic ex Eusebio habet Viues) filium.

Itureos bello domitos ad circunciſionem adegit cósque ad Idumæos adiunxit. *Ioſ. lib. 20.*

Matrem in carcere fame enecauit, vix anno tyrannidis exacto miserè mortuus. *Idem.*

Antigonum fratrem occidit, tres alios in vinculis habuit.

Antea dicebantur summi sacerdotes, vel principes. Sed quia Sadduceus erat sacerdotis nomen habuit pro abiecto & pudendo, adeò vt eius functionem obire nunquam voluerit. *De rebus regum Israël secundi templi, & Iosippus.*

Anni vrbis cõditæ. 645 Ioſ. lib. 13 Ant. c. 12

7

g ALEXANDER IANNES Crudelis, an. 27. 3984

g HVIC frater Alexander succedit beneficio Salomes, quæ & Alexandra Aristobuli vidua: eam enim cum regno in vxorem accepit, pace cum Cleopatra Aegypti, quæ Ptolomæum filium suum maiorem bello persequebatur, facta. 672 4021

Hæreticus fuit, siue Sadduceus. Quare & crudelis, quemadmodum hæreticis insita esse solet barbaries. Catholicorum Iudæorum sex millia occidit, septingentos Pharisæos crucifixit, cæteros in fugam conuertit. Insignis denique insectator sapientum, qui vocabantur Pharisæi. *Verba libri de rebus regum Israël secundi templi.* Non potuit tamen efficere, quin plebs esset Catholica & Pharisæorum cathedram sequeretur. *Iosippus.*

Inde Cilices & Pisidas corporis custodes sibi asciuit. *Iosephus.*

Sub eo tristissima clades accepta est, in qua Ptolo. Lathyrus 30000 Iudæorum trucidauit, & captiuos, interfectorum carnibus vesci coëgit.

Graui morbo affectus per tres annos, in supplicium religionis exagitatæ, tandem in castris cum vicinis pugnans, fœtidum exhalauit spiritum. *Ibid. de rebus regnum Israel secundi templi.* Ter Arethan regem Arabum vicit.

Cœlosyriam & Phœnicem tentauit, atque ex iis vrbes aliquot abstulit, *Iosephus.*

Moabitas & Galaaditas victos vectigales fecit, donec aduersus eum cõcitato Demetrio à Pharisæis, cedere compulsus est. *Idem.*

Demetrio inde domum ob Iudæorum transfugia reuerso, Bethomæ Catholicorum principes circumsedit, atque vrbe expugnata in deditionem accepit. Deinde Hierosolymam reuersus ex eis octingentos cum liberis & vxoribus trucidauit. Quare à Iudæis Crucifixor est appellatus. *Idem.*

Fratrem interfecit, alterum Absalom nomine, priuatum viuere coëgit. Secundam contra Catholicos & Pharisæos persecutionem mouit, subruta Bethsemes ciuitate, in quam illi confugerant. *Iosippus.*

Demum in obsidione Gerasenorum est mortuus. *Idem.*

Hillelis doctoris insignis 80 discipuli. Clariores Ionathan filius Vziël, cuius paraphrasis Chaldaïca in vetus Testamentum magna ex parte extat, & Simeon Iustus, qui Christum vlnis excepit.

Is est Simeon, in quo spiritum Synagogæ magnę, qui erat prophetico minor, communi maior, defeciſſe authores sunt Talmudici *in Tract. Pirkę Auoth.* Rabbi Mose Aegyptius, non tantum discipulum, sed & filium Hillelis fuisse scribit, Gamalie-

Antio. Cyziceno Syriæ.

Ptol. Alexandro cum matre Cleopatra, deinde Ptol. Lathyro Ægypti reg.

Anni vrbis cõditæ. Anni mundi.

8

672 Ioſ. li. 13. Ant. cap. vltim. Egeſ. li. 2 cap. 13. h ALEXANDRA Alexandri vidua an. 9. 4020

681 *Pontificatũ exercente Hyrcano filio ipsius primogenito.*

Antioch. Cyziceno Syriæ.

Ptol. Lathyro & Ptol. Aulete Ægypti reg.

9

681 Ioſ. li. 14. Ant. c. 8. 715 i HYRCANVS Rex & Pontifex, an. 34. 4054

Aristobulo fratre, Antigono nepote de regno cum ipso contendentibus.

Ptol. Aulete & Ptol. Dionysio Ægypti.

Philippo, deinde Tigrane Armeniæ & Syriæ rege.

Gn. Pompeio & Crasso in Syria res gerentibus, Iulio Cæsare, deinde Antonio & Augusto Impp.

Gamalielisque (ad cuius pedes legem Paulus didicit) præceptorem, imò verò & patrem. *In præfat. Maiemonim.*

In More autem parte 1 c. 62, & in Talmud tract. Ioma c. Tereph, inter Sacerdotes eum numerant, sub quo & aiunt desiisse benedictiones in Dei nomine Tetragammato, ita vt deinceps illæ factæ sint per Sem Hammephoras duodecim literarum. Hoc videtur sentire Nostri, vt qui illum Deo Patri Christum infantulum præsentasse, & Virginem purificasse, & alia sacerdotalia munera obiuisse censeant.

Hillel qui 120 annis vixit, pater Simeonis Iusti, Simeon Gamalielis, Gamaliel Simeonis iunioris magni facti, quòd essent doctissimi, simul & nobilissimi, de familia Dauidica. Vnde ex eorum consilio Synagoga administratur centum totis annis vsque ad Romanam captiuitatem. *R. Abraham in Cabbala historica, Cozri.*

h TESTAMENTO mariti regnum tenuit, Pontificatum Hyrcano maiori natu attribuit. Alexandro marito patuit, qui moriens ei consuluit, vt omnem potestatem Pharisæis, quos multis modis ipse cruciauerat, daret, sicque tranquille regnaret. Multa enim apud populum isti poterant.

Alexandra ergo Pharisæis studuit, quos superiores reges à Ioanne Hyrcano infectati fuerant, ita tamen vt etiam Sadduceos toleraret. Nobilitas erat Sadducea, plebs catholica siue Pharisæa. *Iosippus.* Sub ea afflicti hæretici, Dogro & aliis multis necatis. Quare exulare coacti sunt, quòd omnia pro Pharisæorum voluntate administrare videretur. *Ibid.*

Leges à Ioanne Hyrcano abrogatas retulit, atque Pharisæos in amicos Alexãdri, qui crudelitatis eius auctores fuisse dicerentur, sæuire permisit. Ab illo tempore Pharisæi pristinas opes recuperarunt.

Tigranem regem Armeniæ in Syriam, quam etiam occupauit, innectum pecunia oblata auertit & paulò post moritur. *Ioseph.*

Tum Lucullus proconsul cum Mithridate Ponti & Tigrane Armeniæ res gerebat.

Regnum perturbatum filiis reliquit. Nam hi, teste etiam Strabone Georg. lib. 16, de imperio disceptantes ansam præbuerunt, vt sic Regnum à Romanis occupatum, per varias clades ad Herodem alienigenam tandem deuolueretur.

Aristobulus fauebat Sadduceis, Hyrcanus Pharisæis, vnde ciuilia bella, & tandem Romanum iugum, Pompeio ambas partes mulctante, *Iosippus.*

Sadducei Reginam monebant, vt caueret à Pharisæis, ne Arethæ regi Arabum proderetur. *Idem.*

Consul Romanus Curio Dardanos in Macedonia vicit, & vsque ad Danubium penetrauit.

Seruilius alter consul, Cilicia, Lycia, & Isauria subactis, primus omnium Romanorum in Taurum montem iter fecit. Vnde Isauricus appellatus est.

M. Lucullus de Persis triumphat, capta Chaldæa, cæterisque vicinis vrbibus.

i MATRIS testamento & primogenituræ iure regnum accepit, quod tamen tres tantũ menses tenuit, ab Aristobulo fratre minore in annos sex pulsus. *Ioseph.*

Nam post mortem Alexandræ bellum ciuile, quod inter fratres viua ea cœperat, exarsit. Aristobulus iunior sibi adiũgit Sallustium Sadduceorum principem. Hyrcanus rex catholicus, principe militiæ Antipatro, committit iuxta Iordanem Hiericuntis prælium, vincunt Sadducei, & ad muros Hyrcanum compellunt. Posteà pax (non diu duratura) for-

Universidad de Deusto
Biblioteca

matur, vt quisque sua in sententia viuat, Aristobulus regnum teneat, Hyrcanus summum sacerdotium. Sadducei hanc legem diu seruare non potuerunt, molientes Hyrcano exitium, qui proinde suasu Antipatri, ad Aretam regem Arabum (cui tamen per Antipatrum eundem in regnum Hyrcanum reducenti acriter Aristobulus obstitit) deinde ad Pompeium euasit, qui tum Mithridatico bello confecto, pacatáque Armenia & Ponto, victor omnium gentium, quas adierat, vltrorsum pergere, & vicina quæque Romano imperio adiungere cupiebat.

Hinc ditionem Iudaicam labi, Anno vrbis 685 Q. Metello Cretico, Q. Hortensio Coss.

Nam anno ante Christi ortum 61 Iudæa in potestatem Romanorum venit captis à Pompeio, vbi res in Armenia gessisset, ipso Pascatis die post Trimestrem obsidionē Hierosolymis, & muris solo æquatis, eo ipso anno, quo Cicero Consul à Catilinæ coniuratione Rempub. liberauit.

Relictæ tamen sunt Iudæis suæ leges & ritus, ac Hyrcano secundo pronepoti Simeonis Machabæi summum sacerdotium confirmatum est. Abducto Romam captiuo Aristobulo, & eius filiis Alexandro & Antigono, impositio genti tributo, cui colligendo præfectus est primus omnium Securus Roman. *de rebus Regum Israël secundi templi.*

Pontus & Bithynia vna prouincia facta, Syria altera, eáque Prætori mandata, Iudæa neque omnino à Syria separata est, neque prorsus ei attributa. Nam Pompeius Hyrcanum vt regem ei præesse voluit, Antipatrum verò Ascalonitam Iudææ procuratorem reliquit: ita tamen vt Prætori aut Proconsuli obediret. Tributum item Iudææ imposuit.

Post Pompeium, Syriæ, cuius pars Iudæa, administratio, Scauro, deinde Gabinio, mox Crasso commissa est.

Eodem anno natus est Ioachim Mariæ parens. *In Philonem Annius.* Qui & Eli *Luc. 3.* Hæc enim duo nomina eidem tribui solebant. Sic Ioachim rex Iuda Eliachim, & contractè more Syriaco Eli, 4. Reg. 23. & 2 Paral. 36. Quod obserue, vt Lucam veram genealogiam Christi descripsisse è Virgine perspicias. Matthæum verò legalem & adoptiuam è Ioseph: atque ita Christum ex vtroque parente, vero & adoptiuo sui ortus stemma ad Dauidem referre, essèque singularem illum Regem, qui iuxta promissiones antiquis factas, accepturus erat sedem Dauid Patris sui, & regnaturus in æternum in domo Iacob, Ecclesia sua ex vtroque populo, Iudæorum & Gentilium, conflata, & habente fundamenta in montibus Sion. Quod regnum in cœlo per sese administrat, in terris per Christianos Pontifices & Reges, *Epiph. hæres. 29.*

Pompeius capta vrbe mense tertio obsidionis, iciuniorum tempore, C. Antonio, M. Cicerone Coss. eodem tempore, quo post an. 27 iterum expugnata est ab Herode, Hyrcano sacerdotium confirmat. Antipatrum Idumęum procuratorem Iudeæ facit, & Aristobulum captiuum cum filiis Romam abducit. *Egesi. lib. 2. cap 13. Ioseph. Antiq. 14. cap. 8.* Scaurum inferioris Syriæ præsidem ab Euphrate vsque ad Aegyptum relinquit. *Ioseph. Antiq. 14. cap.* Etsi autem templum non diripuerit, in quo alioqui erant duo talentorum millia, mensa aurea, candelabra, & libatoria non pauca, quia tamen dehortante pontifice in Sanctum sanctorum ingressus, deinceps infœlix fuit. Hinc decimo quinto pòst anno verso ad ipsam Hierosolymam vultu in acie Pharsalica ipsius exercitus cecidit.

Pompeium victorem pecunias Templi contrectare noluisse,

Anni vrbis cōditæ. 672 — Anni mundi. 4020

HYRCANI ET POMPEII SÆCVLO.

715 — 4054

Anni vrbis cōditæ. 672 — Anni mundi. 4020

HYRCANI ET POMPEII SÆCVLO.

715 — 4054

luisse, & vrbes suis habitatoribus reddidisse demptis Gadaris, quas restauratas Demetrio liberto suo donauit, author est *Ioseph. lib. 14. Antiq. cap. 8.*

Non ea religione fuit M. Crassus: is enim nouem pòst annis contra Parthos proficiscens, Templum spoliat, ablatis 60 auri modiis. Nempe duo talentorū millia, omnia templi vasa, summa octo millium talentorum, trabem aureā versatilem 300 minas pendētem diripuit. Sed ideo statim à Parthis cum filio & vniuerso exercitu trucidatur, ac liquato in os auro sui sacrilegij pœnas exoluit. *Plut. in Crasso & Pōpeio.*

Crasso in Syriam misso Gabinius principatum tradit, & Romam reuertitur.

Apud Hyrcanum in magna authoritate & potentia fuit Antipater Idumæus, Herodis magni pater. Veneno autē sublatus est à Malco Iudæo, quòd regnum administrari à peregrino, otiante principe & voluptuāte, Iudæi ægreferrent.

Hic iuuit Gabinium in restitutione Ptolomæi Auletæ, & proinde ipsi & Hyrcano concessum, vt muros Hierosolymorum restaurarent.

Occasione belli Ciuilis inter Cęsarem & Pompeium Herodes ad regnum peruenit: nam quia Antipater in bello Alexandrino Cæsarem iuuerat, tutor Iudææ à Cæsare constitutus, Herodem filium Galileæ præfecit.

Quadragesimo secūdo anno ante natum Christum, Cæsar interfectus est à Coniuratis, ex quibus Cassius in Syriam veniens, quatuor auri modios à Iudæis exegit.

Aristobulus & filij eius Antigonus & Alexander Sadducei, Sadducęorum Persarumque armis freti, sæpius pugnarunt cum Hyrcano, quaterque eum de regno expulerūt, donec ter restitutum, Pompeij, Gabinij, Romanorumque viribus, per Pacorum regis Parthorum filium vltimo ceperint, & auribus mutilarint, Phaselum Herodis fratrē mortem sibi consciscere coëgerint, denique Antigonum regem constituerint. Nec verò hęretica propago ante cohiberi potuit, quàm tolleretur partim veneno, partim laqueo, partim securi. *De rebus regum Israel templi secundi.*

In his motibus Aristobulo fratri Hyrcanus tribus annis & semestri cessit. Antigonus autem potitus est Hierosolyma tribus annis, ita vt Herodes in ea non nisi 34 an. regnauerit.

Honi Magalites cōfoditur gladiis militum Hyrcani obsidentis Hierosolymam, & Aristobulum, quòd publicè precaretur, vt neq; Hyrcanei neque Aristobulei vincerent, quòd vtrique essent serui Dei, & fœdere Deo obligati, sed inter eos amicitia & fraternitas coiret. *Ibid.*

In numero Diuorum ponitur in Hebræorum breuiariis. At si Aristobulei erant Sadducei, vt Iosippus docet, non hoc erat sancti votum & precatio, sed potius execrabilis politici, qui binas religiones in eodem Dei populo conseruatas cupiebat. Exitus probauit hanc duorum coitionem fuisse regno exitiosam. Nam in idem ius admissi Sadducei cum Catholicis, summam rei ad Herodem externū, indeque in sempiternam captiuitatem perduxerunt.

Aristobulus bis in vincula coniectus, & Romam deportatus, à Cæsare liberatus est. Sed à Pompeianis veneno sublatus, Melitæ interiit.

Antigonus è custodia patre Aristobulo iam defuncto elapsus ad Parthos confugit, atque eos in Iudæam adduxit.

Hierosolyma per obsidionem capta Hyrcanum auribus mutilauit, ne quando recipiendo Pontificatui per legem idoneus in posterum esset, & in Parthiam transmisit.

Universidad de Deusto - Biblioteca

Aduersus Herodem regnum per tres annos tenuit, anno Vrbis 714 Domitio Caluino & C. Asinio Pollione Coss. post vigesimum quartum à consulatu Ciceronis.

Romanorum primus Pompeius Iudæos domuit, templumque iure victoriæ ingressus, sacra templi adyta inspexit. Inde vulgatum, nulla intus Deum effigie vacuam sedem, & inania arcana. *Tacitus li. 21.* Ex illo fano nihil attigit, non per religionem, sed pudorem. *Cicero pro Flacco.*

Iulius Cæsar finito bello Aegyptio per Syriam in Armeniam proficiscens, Hyrcano sacerdotium confirmat, quamuis stetisset à Pompeij partibus. Antipatrum Romana ciuitate & immunitate donat, quòd Mithridatem in Aegypto pro se militantem strenuè iuuissent. Antipatrum præterea tutorem totius Iudeæ constituit, atque ita viam sternit ad futuram Herodis tyrannidem, *Iosep. Ant. lib. 14. cap. 16. & 19.*

Cùm Iudæam appulisset rebus Syriæ compositis, muros Hierusalem à Pompeio dirutos refecit, & Herodem quintum & decimum annum agentem tutorem Galileæ creauit. *Ibid. cap. 18.*

Vrbis septingentesimo decimo occisus est. A quo anno multi imperium Augusti incipiunt.

Herodes ergo primum tutor Galileæ à Cæsare, deinde Iudeæ tetrarcha, ab Antonio, denique vbi Romam venisset, ab Triumviris Rex constituitur. Sicque sensim familia Regia extincta est.

Ex parte Palestinus Ascalonita, ex matre Idumeus. *Theodor. lib. 1. Polymph.*

Annis ante natum Dominum 38 Aera Augusti appellata. Nam ab eo tempore plerique, Hispani præsertim annos suos signare cœperunt, quando Hispania, Italia, & reliquæ occiduæ circa Ionium mare regiones in solius Augusti potestatem concessere, vt reliquus orbis ad Orientem, Antonio permissus est, Africa Lepido, circa annum vrbis conditæ 714. Aera autem. q. A. er. a. id est, Annus erat Augusti primus, 2. &c. *Sepulueda lib de correctione anni.*

Orodis regis Parthorũ qui Crassum obtruncauit Pacorus filius in Romani belli reliquias, magnas res in Syria gessit, donec eo absente, exercitus Parthorum illic relictus, à Cassio Crassi successore cum vniuersis ducibus trucidatus est. *Iustin. lib. 42.*

Post Cassium, Sextum Cæsarem Iulius Cæsar Syriæ præfecit, cui se insinuans Herodes princeps militiæ ipsius factus est.

Regresso Romam Antonio, contra Sextum Pompeium Pacorus Orodis filius, Asiam & Syriam vastat. Quo anno Cicero interfectus est. Iudæam inuadit, Phaselum & Hyrcanum cepit, Antigonum in regnum reducit, tandem à Venditio Syriæ præside cum toto exercitu occiditur.

k HERODES ab Antonio Triũviro Tetrarcha Iudeæ cõstituitur, anno sequenti, quo Cicero interfectus est, & Brutus Philippis victus.

Paulò post Parthis in Iudæam reducentibus Antigonum Hyrcani regis nepotem, in Aegyptum ad Cleopatram fugit. Deinde Romam pergens, ab Augusto & Antonio rex Iudęę creatur, & ab his adiutus, Hierosolymam expugnauit, quarto anno postquam Rex fuisset declaratus, id est, anno 33 ante ortum Domini.

Hunc primum Iudæi alienigenam regem habuerunt, ne quid secundum vaticinia prophetarum, suis iam principibus excussi, vltra Christum expectarent.

Discipu-

Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Sub Machabeorum posteritate lapsi sunt anni 103, quot sub Herodianis ab Herode magno ad vltimum Herodem Agrippam tẽpore Vespasiani.	
	❀ ❀	
	❀ ❀	
	10	
715 Ios. Ant. lib. 17. ca. 10.	k HERODES Ascalonita an. 37.	4054 4091
752	*Antigono duobus primis annis Hierosolymã tenente.*	
	Pontificibus Aristobulo. Anaele, Iesu, Simone, Matthia, Iosepho, Iozar, Eleazare, sub quo mortuus.	
	❀ ❀	

Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
715	*Cleopatra Ægypti regina.*	4054
	Varo Syriæ præside.	
	Augusto Cæsare.	
	∴ ∴	
	HYRCANI ET POMPEII SÆCVLO.	
	* *	
	* *	
752		4091

Discipulorum Hillelis, Iohanan Ben Zacchaï minimus fuit eruditione, quem tamen vniuersum Cabbalę & Scripturarum corpus, cunctas etiam Philosophię partes exactissimè tenuisse, ac scholæ Scribarum & Pharisæorum magna cum laude præfuisse asseuerant.

Ionathan ben Vziel maximus, qui Syriace totum vetus testamentum reddidit, & Christi mysteria reuelauit, quamuis eius duntaxat in prophetas translatio hodie exter. Nam Pentateuchum interpretem habet Onkelos. Hagiographa partim R. Akiba, partim R. Ioseph cæcum.

Obiit an. 28 ante Christi natiuitatem. Paraphrastes quidẽ Chaldaicus appellatur, at eius interpretatio non se extraverba diffundit, nisi vbi oratio est pressior, & aliquid de Christo siue Messia est explicandum. Eius meminit Iustinus Martyr q. 63. ad Orthod. sub translationis Syriacæ nomine.

In monte Sion septem erant collegia, in quibus diuinæ literæ præcipuè legebantur. *Optat. lib. 3.*

Aristobulus nepos Hyrcani ex filia ab Herode, impulsu vxoris pontifex creatur, paulò post, eius dolo in Iordane submergitur. *Iosip.* ab eodem Hyrcanus octogenarius è Parthia, quo captiuus fuerat abductus, reuocatur, & paulò post occiditur.

Ab Augusto vbi victus fuisset Antonius ad Actium, regnum Herodi quamuis sequuto partes hostiles auctum est.

Herodes ludos Scenicos & gladiatorum lanienas Hierosolymis instituit. Sanedrin. i. ordinarios Iudices de domo Dauid, quem senatum nominabãt septuaginta duorum Seniorum, an. 30. regni occidit, & alios ex proselytis legisperitos substituit. *Philo & Talmud.*

Populum auarè impotenterque tractauit.

Ab Augusto confirmatus Theatrum & Amphitheatrum extruxit, eaque Augusti trophæis ac titulis exornauit, & in honorem eius Agonem quinquennalem celebrauit. Vrbes nouas condidit, alias veteres communiuit.

Aquilam auream insigne Romani Imperij in honorem Augusti ad templi superliminare erexit.

Eam templi profanationem nõ ferentes 40 Scholasticos nobiles cum ipsorum præceptoribus Iuda & Matthia viuos crudelissimè cremauit.

Pontificiam dignitatem, quæ secundum generis propinquitatem & auitam successionem in perpetuum deferri solebat, noua quadam ratione mandauit. Neque enim pontifices in perpetuum, aut in multos annos, sed in annum, aut certè ad breue tempus commisit, neque pontificiis familiis, sed sæpe abiectis quibusdam, & alienis hominibus detulit. Quẽ morem deinde filius eius Archelaus, & post Archelaum Romani tenuerunt.

Primum autem pontificem creauit Ananelem Leuitam ignobilem de Babylonia accersitum, cum non esset de sacerdotali genere anno vrbis 717, qui propriè fuit eius regni primus, quo captis Hierosolymis, C. Sosio Syriæ proconsule adiuuante, Antigonum in potestatem adductum vita spoliauit. Etsi ab appellatione Romanorum duobus aut tribus annis ante exorsi simus.

Quin etiam sacram Pontificatus vestem apud se custodiuit, neque amplius Pontificibus asseruandam permisit.

Secundus post Antiochum Epipha. vænale Sacerdotium reddidit, & ante obitum viuos viuis pontificibus subrogauit. Vnum hoc illi laudi tribuitur, quod Phariseos sapienterque coluerit. *Iosippus.* Quare neque à Phariseis, neque ab Essenis

Universidad de Deusto
Biblioteca

exegit sacramentum. *Ioseph. lib. 15. cap. 13.*

Hyrcanum Regem & Socerum falsis criminationibus oppressum, à quo olim fuerat è capitis supplicio liberatus reclamante supremo 71 virûm Senatu, secuti percutit. Mariammem vxorem, Alexandram Socrum, Alexandrum & Aristobulum è Mariamma filios calumniis obrutos necat. Ita tota Machabæorum posteritas propter hæresim Ioannis Hyrcani & filiorum eius, etiam in insontes omnes posteros redundauit. *Iosippon & liber de rebus Regum Israel 2. templi.*

Regni trigesimo Synedrium siue concilium Iudæorum è 71 senioribus de domo Dauid constans, ex illa familia remouit. *Philo de temporibus.* Senioribus illis omnibus, vno excepto, peremptis. *Talmud.*

In tanta impietate haberi voluit pius. Quare regni decimo octauo templum Domini à fundamentis instaurauit, ac magnificentius reddidit.

Extra Salomonis vestibulum nouam contra veterem archetypum ex Ezechielis forma accessionem adiunxit, omnium generum politis stratam lapidibus, marmoreis etiam columnis, spatiosisque porticibus, necnon biforibus portis & excelsis pinnis, vsq; ad eo sumptuosam, vt totius orbis miraculum videretur. Cuius ambitus versus singula Occidentis, Meridiei, Septentrionis latera complectebatur in longitudinem centum quinquaginta cubitos, in latitudinem 100 cubit. Ad Oriente autem 720 cubitis ad torrentem vsque Cedron extendebatur. Hæc autem accessio dicta est atrium siue aula Gentium. Nam eo ingredi licebat incircumcisis. *Ioseph. R. Abraham, &c.*

Templo veteri integro manente & incluso, defossis, quæ superfuerant de tẽplo Salomonis, fundamentis, noua excitauit, & ad illius magnitudinem & dignitatem exterius erexit, gemmatis spatiis inclusit, immensoque ædificandi sumptu per annos octo, anno ante Christi ortũ decimo vix absoluit *Egesi. lib. 1. Ioseph. lib. Ant. 15. cap. 14.* Sacerdotes deinde anno vno & mensibus quinque interiorem cultum addiderunt. *Chron. Hebr.*

Maria Virgo concipitur, ex Anna & Ioachim secundum promissionem per Angelum vtrique factam. *Epiph. hæres. 78. contra Antidicomarianos. & hær. 79. contra Collyridianos.* Intra templi septa cum aliis virginibus educãda relinquitur, vbi Deo dicat & consecrat suam virginitatem. *Nyssenus de Christi natiuitate. Hieron. tom. 4. de ortu Virginis.*

Pater eius Eli etiam dicebatur, vt Luc. 3. per apocopẽ à captiuitatis Baby. tempore vsurpatam (Elias in Tisbi) Nam obseruandum eos, qui Ioachim vocabantur, indifferenter quoque Eliachim fuisse, ob significationis ταυτότητα appellatos. Exemplum præbet rex Ioachim, qui & Eliachim 4. Reg. 23. Et sacerdos libri Iudith, qui *cap. 4.* Eliachim, cap. autem 15. Ioachim. Atque hæc quidem ad illustrandam Virginis genealogiam, & ab illa Iosephi *Mat. 1.* distinguendam. In qua Iacob est verus Iosephi viri Mariæ pater, cum in illa Lucæ Ioseph dicatur fuisse Eli, *supple*, filius gener.

Illius 33 anno natus est Christus, nempe post Hirtium & Pansam extremos Consules, an. 42. id est, Augusti Cæsaris, qui iam templum Iani clauserat, & orbem pacarat, quadragesimo primo. *Irenæus lib. 3. cap. 25.*

Maria anno ætatis decimo quarto Filium Dei concipit, Martij die 25. *August. lib. 4. de Trinit. cap. 5.* Decimo autem quinto, 25 die mensis Decembris parit, vt in medio lapidicinæ soueæ ostenditur. i. octauo Calendas Ianuarias, *Oros. lib. 7. cap. 7.*

Anni Christi. 3

Anni mundi. 4054

Summa 170.
Hinc Christus an. 30.

ARISTOBVLus. Cuius filij tres, Herodes rex Calchidis.

Herodes Agrippa Ios. li. 19. ca. vlt. post Philippum Tetrarcha à C. Caligula fallus, deinde rex totius Iudeæ à Claudio creatus, quem corroserunt vermes Claudio Imp. Act. 12. Iacobum maiorem interficit post Christum crucifixum an. 16. Iſtius filius erat Agrippa iunior, qui tempore captiuitatis rex Iudæorũ dicebatur Act. 24. & 25. filia autem Berenice, de qua in Actis similiter.

HERODIS magni filij.

Herodias vxor Philippi, concubina Antipæ. Mar. 6.

ANTIPAS, qui et Herodes Tetrarcha Galileæ. Luc. 3. Baptistã interfecit, & Christum cõprehẽsum ioculariter tractauit, anno regni sui vicesimo. Vulpes à Christo dictus, Luc. 13. Vnà cum Herodiade Lugdunum exulatum missus à Caligula anno 10 post interfectum Ioan. Baptistã. Cui successit Herodes Agrippa, anno 2. eiusdem C. Caligula quem Iacobum securi percussisse diximus.

ARCHELAVS, qui regnauit in Iudæa. Matth. 3. annis decem. Hoc in exilium Viennam ablegato, Iudæa in formã prouinciæ redacta est, & adiuncta Syriæ, eo missis prætoribus, vt Copronio. vt Pilato &c.

PHILIPPVS Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis, Lucæ 3.

Lysaniam aliqui addunt è Luc. 3. Abylinæ tetrarcham.

4091

Anni Christi. 3

Anni mundi. 4091

Qui omnes cum tota posteritate intra centum annos consumpti sunt.

HERODE REGE.

cap. 7. Aug. lib. contra Iudæos, Paganos & Arium. cap. 5. Niceph. lib. 1. cap. 12. Chrysost. in 1. cap. Luc. & hom. de natali Domini, & reliqui Ecclesiastici. Paradoxum est ergo, quod Matth. Beroaldus docere conatur, Non in solstitium hybernũ, sed autumnale æquinoctiũ. i. medium Septembris, natale Domini esse conferendum, lib. 4. Chron. cap. 2. quod inde Aegyptiæ & Græcæ Ecclesiæ suos annos, & Latinæ suas Indictiones auspicentur. Hęc enim ratio nihil ad istud pertinet. Nam illæ propterea non desinunt Domini natale nobiscum celebrare 8 Calend. Ianuarij, vt ex ipsarum fastis & Calendariis, quæ nuper edidimus, apparet.

Est æquè Paradoxum aut etiam magis, quod aliqui affirmant Christum natum, Circũcisum, Baptizatum, vt Pascum, Paschæ tempore, non mense Decembri, quòd Isaac mense Nisan sit natus, vt figuræ consonet veritas. Nam falsum est Isaac eo mense fuisse natum, aut saltem indemonstrabile.

Deinde vt hoc demonstretur veritas & figura non sibi per omnia perpetuo respondent, iuxta illud, Similia clandicant vno pede. Denique constans est hæc Ecclesiarum historia & traditio.

Quod addunt Clementem Alexandrinũ lib. 1 Stromatum notare *quosdam dixisse Christum natum 24 aut 25 Pharmuthi.* Pharmuthi autem apud Aegyptios esse nostrum Aprilem, interiicere debuerũt, *Hæreticos Basilidis sectatores.* Nam illud est quod Clemens notat, Basilidianorum videlicet aliquos inter noua sua figmenta, istud posuisse contra receptam Piorum & aliorum sententiam.

Deinceps annos ferè 33 peragit cũ filio, & post eius crucẽ in domo Ioannis, alios implet vndecim, vt cũcti ætatis eius anni sint quinquaginta nouem. *Niceph. lib. 1. cap. 3. ex Euodio Apostolorum successore.* Aut. 62 ex Eusebij & Saracenorum Chronicis, quasi Domino annis quindecim superstes extiterit. Circa annum (inquit) Domini nati, 48 Maria Virgo ad Iesum Filium suum in cœlum assumitur, vt quidam sibi fuisse reuelatum scribunt.

Obdormisse eam quidem veteres tradiderũt, sed iidem, vt Athanas. in Euang. de Deipara, in sepulchro mox resurrexisse, sicque corpore simul & anima in cœlum supra Angelorum ordines assumptam addiderunt. *Michael Syngelus auctor Græcus.*

Sepulchrum eius ostenditur in Olieti montis pede editiore loco, quàm sit vallis Iosaphat, vna cum Ecclesia circum sepulchrum structa subterranea. *Brocardus an. 1283.*

Ad eius dormitionem Apostoli & discipuli rapti conuenerunt. *Diony. de diuinis nominibus cap. 3.* Quindecim annis post Christum passum id factum creditur, qui fuit annus sextus Claudij Cæsaris.

Herodis 35 Magi adoraturi Christum è Persida, quæ est in Oriente terræ Israel, venere. *Epiph. hæres. 51.* duobus post horrendo morbo interit. *Ioseph.* Ætatis anno 71. *lib. de regibus Israel 2 templi.* Sepelitur Herodij, quę vrbs Hierosolymis aberat iter duum dierum & semis. *Ibid.*

Probabilius illud Ammonij Alexandrini, Magi tertio decimo die (nati Christi) Hierosolymam, noua quadam stella duce venientes, regem Iudæorum prædicant natũ. *In Harmonia.* Vnde & Ecclesia eo die Epiphaniã celebrat. Vt videlicet è Persida venerint vel alio potius Orientis loco, de quo mox, anno regni istius trigesimo tertio, quatuor ante eius interitum.

Stella apparuit Regibus. *Verba D. Cypriani statim initio*

Universidad de Deusto
Biblioteca

sermonis de Baptismo. Nam Magos fuisse Reges & toparchas vetus est Ecclesiæ traditio. Tertul. lib. contra Iudæos, & 3 in Marcionem, Hieron. in Psal. 71. August. lib. 3. de mirabilibus Script. cap. 4. & ad fratres in Eremo serm. 43. Hilarius lib. 4. de Trin. Idacius Clarius ad Varimundum Arianum. Vt Græcos taceam Athanas. q. 2. Variarum quæstionum ad Antiochum principem, quas Reuclinus vertit, alias ab iis quæ in eius tomis vulgo extant. Festum Epiphanię diem (inquit) trium regum appellamus. Cantacuzenum Apol. 1. &c.

Nec verò solum reges fuerunt, verum etiam fundamenta posuerunt amplissimi illius regni christiani in India (inde enim venerant ex eius prouincia, quæ Tarsis appellabatur & hodie Tarsestan, *Hayto.*) quod qui tenuit per mille ducẽtos annos Presbyter Ioannes vocabatur, vtraque videlicet authoritate Ecclesiastica & sæculari pollens, donec sub annum 1200, annis Tartarorum succumberet, indéq; Magni Cham imperium Mahometicũ exoriretur. *Marcus Venetus in sua peregrinat.* Preto Ioannis titulo ad magnum illum Abyssinorum siue Aethiopum imperatorem Christianum translato. *Osorius in rebus Emmanuelis R. Lusitaniæ.*

Nec necesse est, vt magni Reges fuerint, cùm Deus sæpius eligat infirmiora mundi, vt fortiora quæque pudore afficiat. Reges autem appellabantur omnes more Orientis, qui sceptro & diademate ex dignitate vti poterant, siue suæ essent spontis, siue alterius iuri subessent: & sic à ducibus distinguebantur, vt Kimhi sæpe notat. Quod hodie Tartari, Persæ, Aethiopes, & reliqui Orientales obseruant. Neque enim tam anxij sunt & solliciti in distinguẽdo Rege & principe. Sic Catharina Alexandrina Costi regis. i. principis erat filia. Sic in Euangelio cuiusdam Reguli filium sanat Dominus. Sic in veteri Testamento 30 Reges terræ Chanaan, quæ alioqui est perexigua, nec iustum regnum conficit, vna acie peremit Iosue. Atque hæc contra Caluini Christo visitationem principum inuidentis nequitiam.

Quatuordecim innocentium millibus in Bethlehem ab Herode interfectis, (*in Liturgia Æthiopum & Calendario Græcorum.*) Virgo fugit in Aegyptum, in locum, vbi hodie hortus balsamo nobilis, & templum & crypta, in quà latuit ad Memphim siue Cairum. *Ionius.* Aiunt interea sanctã Elizabet cum Ioanne Baptista fugientem trans Iordanem in spelunca montis latuisse.

Penes Herodis familiam regnum Iudææ fuit an. 103. *R. Iosé.* Intra illud tempus, omnes eius filij & nepotes miserè mortui. *Ioseph lib. 18. Ant. cap. 7.*

Et si autem Magi decimo tertio die post Christi ortum venerint, non tamen Herodes statim infanticidium aggressus est, cum Virgo se iuxta legem purificarit, & Christum in templo repræsentarit die post partum quadragesimo. *Luc. 2.*

Distulit ergo in aliquot dies, vel menses, vel etiam annos duos, vt videntur significare Euangelista & Macrobius paganus. *Occidit pueros a bimatu & infrà, secundum tempus, quod exquisierat à Magis.*

Primum quia sperabat quotidie Magos ad se redituros, vt videbantur polliciti. Deinde, quoniam præsentibus Romanis principibus, vt Cyrino & Varo, qui in Iudæa erant ad descriptionem perficiendam, tantum scelus minimè audebat aggredi, in quibus etiam fouendis & prensandis erat occupatus.

Tertio hoc maioris erat momenti, quàm vt impleri statim posset, siue quia Alexãder & Aristobulus ipsius è Mariamma filij

Anni Christi. 3

Anni mundi. 4091

HERODIS SECVLO.

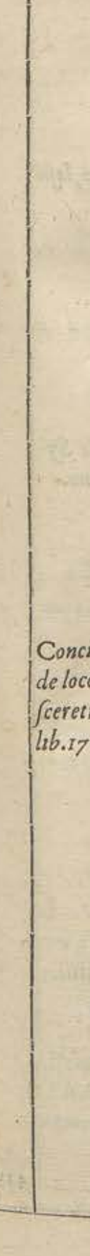

Anni Christi. 3

Anni mundi. 4901

HERODIS SECVLO.

Concilium Hieros. octauum de loco in quo Christus nasceretur. Mat. 2, & Ioseph. lib. 17. cap. 3.



filij nouas res & occasiones captabant ad capienda arma pro imperio sibi maiorum ratione debito, & à plebe delato, siue quoniam Augustum metuebat illis fauentem, & fortasse interpretaturum tantam cædem factam sui causa, vt descriptio pauciora capita complecteretur, sicque minus colligeret è Iudæa.

Vtut sit non est adortus tantum facinus ante 40 diem. Nam tum contigit Christi præsentatio cum Matris purificatione, & Simeonis occursu, post quæ euasit in Aegyptum.

Sic falsi sunt Herodiani hæretici, qui Herodem Christum lege promissum esse dicebant, & posteris eius regni Iudaici perpetuitatem pollicebantur. *Tertul. de præscript. Epiph. in Panario. Hieron. in Matth.*

Horum autem fit mentio in Baal Aruc. Herodes (inquit) rex adduxit Græcos ex deserto, & educauit eos in loco culto, & fecerũt sectã, vocatiq; sunt de nomine ipsius הורודוסיות Herodisiotæ. Quasi hi gente non fuerint Hebræi, sed Græci. Vt sint fortasse hi, quos Iustinus cum Tryphone vocat ἑλληνιανὸς q. Græcanicos.

Herodes moriens reliquit regnum Archelao, & Antipæ Herodi Tetrarchiam. Sed Augustus regni dimidiam partem tantum Archelao assignauit, alteram dimidiam Antipæ & Philippo attribuit.

Turrim Antoniam Agrippinã, Phaselium, Herodionem, in quo sepultus fuit, Samariam, olim iam in cineribus iacentem, Sebastæ nomine, Cæsareâ Palestinæ, quæ & turris Stratonis, Antidoniam, & Antipatridã condidit: innumera etiam opera in singulis Syriæ vrbibus, quas regebat, magnificentissimè ædificauit.

Theudas se prophetam prædicat, cui consentit numerus virorum circiter quadringentorum, qui & tandem occisus est. *Act. 5.* Quinquaginta annis, vt minimùm, inferiorem eum facit Iosephus, *lib. 20 Ant. cap. 2.* Sed falsus est vt in descriptionis lustro, vel duo fuerunt Theudæ, de quo pòst.

Augustus templum Iani, pace terra, mariq; parta, tertio post vrbem conditam clausit. *Dion. Sueto. in August. cap. 22.*

Prouincias imperij describit (anno nati Christi, regni autem Herodis 33) per capita & familias, pro censu Iudæis viritim binas drachmas singulis annis indixit. Quod tributum postea illos eosdem Vespasianus vbicunque terrarum tandem degerent, in capitolium inferre iussit. *Iosephus. lib. 7. de bello in Vespasiani triumpho, & Bud. de Asse lib. 5.*

Est fortasse illud didragma exactum, Mat. 7.

Qua occasione Iudas Galilæus, cætera Pharisæus, auertit populum, *Act. 5. Ios. lib. 18 Ant. c. 1 & 8.* Nisi quòd Iosephus eum sub Archelao ponit, de quo mox.

Ab eo deinceps secta Galilæorum, quæ & Zelotarum, & Sicariorum, Romanos semotim repertos trucidantium. *Ioseph. de bello.*

Hanc descriptionem repetiuit Augustus Archelao exacto post an. 14. *Ioseph. l. 18. Ant. c. 1.* Nam vel falsus est Iosephus annis 14. dum Cyrini descriptionem non sub Herode, sed sub Archelao locat, vel præterita prima descriptione Secundam duntaxat memorauit, quòd in ea tributum exigi cœperit.

Anno vrbis 752 cunctis gentibus ad pacem compositis (Nam etiam Parthi, Indi, Scythæ, Armenij legatos de pace miserant) Iani portas tertio ipse clausit, quas quo per 12 ferè annos, quietissimo semper obseratas, otio etiam ipsa rubigo

Universidad de Deusto
Biblioteca

signauit, nec prius vnquam nisi extrema senectute ipsius, Athenienſium ſeditione, & Dacorum commotione patuerunt. Eóque anno (id eſt, 752 vrbis) natus eſt Chriſtus pacis auctor, &c. *Oroſ. lib. 6. cap. vlt. è Sueton. & Tacito.*

Nicolaus Damaſcenus hiſtoriam Phœnicum ſcribit. In Herodis gratiam precio veluti cõductus ſacra hiſtoriæ multis mendaciis temerauit.

1 PATRIS teſtamẽto regnũ Iudeæ conſequitur. Herodes autem Antipas annis 34 Tetrarchiam Galileæ, Philippus Gaulonitidem, Trachonitidem, Bathaneam, & Paniada, (quam Cæſaream Philippi appellauit,) Tetrarchiæ etiam iure, quibus Ituream Auguſtus poſtea adiecit. Lyſanias Abylinam (Luc. 3.) ſub Libano.

Nam Lyſanias quoque Herodis filius rectius è libro 20 Antiq. Ioſephi c. 9, quàm Ptolomæi Mennæi, qui obtinebat principatum Calcidis, ſub Libano apud eundem lib. 18 Ant. c. 8, & lib. 1 Belli, c. 11 & 15. Nam iſte Ptolomæus viuebat ante Herodis Magni regnum.

Archelaüs rex Eleazarum pontificem fecit, atque ei, deinde ſucceſſores more à patre inſtituto Sacerdotium dedit.

Sub Chriſti quatuordecimum, nempe regni ſui decimo, Romę accuſatus fuit apud Auguſtum tyrannidis & crudelitatis, quòd tria millia Iudæorum, qui in templum confugerant, in Paſchate trucidaſſet, ſummúmque ſacerdotium traderet & eriperet quibus vellet. Quare tractus Viennam Galliæ, bonis publicatis, cauſam dedit, vt regnum Iudeæ deſineret, ac prouinciæ Syriæ adiungeretur, ex eo factis partim præfecturis, partim toparchiis. *Ioſeph. lib. 17 Ant. cap. vlt. & lib. 18. cap. 1.*

Sic Auguſtus Iudæam iterum prouinciam facit, & Iuriſdictioni Syriæ attribuit, procuratore C. Coponio ei ad ius dicendum impoſito.

Pontificatum verò Iudæis, ſed ad tempus, permittit.

Duobus pòſt annis moritur, cùm ferè imperaſſet an. 56, vel iuxta Ioſ. 18 Ant. cap. 3. 57. menſes 6. dies 2.

Anna filia Phanuël Prophetiſſa, & Simeon egreſſi an. 100 reliquiæ erant ſanctorum, qui Machabæorum tempora attigerant.

Zacharias Baptiſtæ parens, ſacerdos & propheta.

Ioannes Chriſti Baptiſta & præcurſor, qui R. Iohanan ſacerdos magnus appellatur *In Chron. Hebr. de rebus regum Iſraël 2 templi.*

Iohanan filius Zacchæi Hillelis diſcipulus, qui 120 annos vixit, & excidio Romano interfuit. *Cozri.*

Chriſtus puer, cum ageret annum duodecimum, cum Ioſeph & Virgine è Galilęa Hieroſolymam ad feſtum Paſchatis progreſſus, in templo cum ſapientibus de lege Dei ſubtiliter diſputat, *Luc. 2.*

Neque poſthac vſque ad annum trigeſimum vlla illius mentio in Euangeliis celebratur.

Archelaüs ſcelerum conuictus, Viennam in exilium relegatur, ipſius tetrarchia in prouinciam redacta, & fratribus in ſuis Tetrarchiis manentibus, quorum Philippus Cæſareã, Herodes Tyberiadem iuxta fontes Iordanis, vt gratiam Cęſaris inirent, ædificant.

Philippus Tetrarcha Paneadem auxit, & Cæſaream Philippi appellauit, ad radices Libani montis, vbi Iordanis fluuius exoritur.

PROCVRATOR

Anni Chriſti.		Anno mundi.
3	II	
Ioſeph. lib. 17. Antiq. cap. 15.	1 ARCHELAVS, an. 10.	4101
13	∴ ∴	
	Pontificibus Eleazaro, Ieſu filio See.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Preſide ſiue proconſule Syriæ Cyrino, vel Quirino.	
	∴ ∴	
	Auguſto Cæſare.	
	⁂ ⁂	
	⁂ ⁂	
	⁂ ⁂	
	⁂ ⁂	
13		4101

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	Prætores Romani Iudeæ Præſides poſt Archelaüm.	
13	I	
Ioſ. Ant. lib. 18. c. 3	a COPONIVS an. 1.	4101
	Ieſu pontifice.	
	Auguſto Cæſare.	
	⁂ ⁂	
14	2	
Ibid.	b M. AMBIVIVS an. 1.	4102
	Eodem pontifice.	
	Auguſto Cæſare.	
	⁂ ⁂	
Ibid.	3 c ANNIVS RVFFVS	
15	an. 1.	4103
	Eodem Ieſu pontifice.	
	Aug. Cæſ. qui eo anno mortuus eſt.	
	∴ ∴	
15	4	
Ibid.	d VALERIVS GRATVS à Cæſare Tyberio miſſus an. 11.	
26		4114
	∴ ∴	
	Pontificibus Anna, Iſmaële, Eleazaro Annæ filio, Simeone Camithi filio.	
26		4114

a PROCVRATOR primus Iudeæ ab Auguſto miſſus.

Eo anno rediens Cyrinus prefectus Syriæ cum Coponio duce totius equeſtris ordinis & rectore Iudææ repetit deſcriptionem, & cenſum didragmatis exigit, vt ſolebat in Syria, cui Paleſtina iam annexa erat. *Ioſep. Antiq. libr. 18. cap. 1.*

Nempe Auguſtus iterum miſit per prouincias, qui ędium ciuitatúmq; numerum deſcriberent, anno ſui imperij penultimo. *Dion. lib. 56.*

Hinc Iudas Galilæus, cætera Phariſæus, arripuit occaſionẽ perſuadendi Iudæis, ne ſe recenſeri paterentur, tuendam eſſe libertatem, neque cuiquam mortalium eſſe concedendum, vt ſe principem aut dominũ appellaret. Hoc enim ſoli Deo tribuendum. *Act. 5. Ioſeph. lib. 18. Ant. c. 5, & 7 de bello cap. 28.* Conditor Sicariorum & Zelotarum, qui gladio & ſica tuebantur hanc ſententiam, & repugnantes mactabant. *libr. 7. de bello cap. 30.* Nec vllis ſuppliciis reuocabantur ab ea opinione. *Ibid. cap. 37,* adeò vt & pueri illa ſententia imbuti, pertinaci tormentorum patientia ſpectatores percellerent. *Ibid.*

Sed iam docuimus hunc eſſe in Herodis Magni luſtra cõferendum.

Philiſtion mimographus.

M. Portius Cato duplicis quartanæ tædio ſemetipſum interemit.

b ET hic in procuratorem Iudeæ ab Auguſto, mittitur, ſic & ſequens.

Iudas alius à ſuperiore filius Ezechiæ Sicariorum dux, denique paſtor quidam Athrongos auertit populum poſt ſe docens tuendam libertatem. *Ioſ. lib. 20, c. 2 & 6.*

c AVGVSTVS an. 56 imperij menſe 6. completo an. 15 Chriſti moritur.

Tyberium generum teſtamento inſtituit, qui ſequenti anno, qui fuit Chriſti decimus ſextus, M. Valerium Gratum procuratorem Iudeæ dedit.

d Hoc ſæculo cùm pontificatus non eſſet perpetuus, ſed annuus, atque arbitrio Cæſaris & prætorum deferretur, Exedra conſtructa fuit in templo, in quam ſeſe recipiebant ſummi pontifices, poſtquam ſuo pontificatu fuiſſent defuncti. *In tract. Iomá cap. 1.*

Gratus palam vendebat ſacerdotij primatum, diſcedens Caïpham pontificem conſtituit an. Chriſti 26.

Quadraginta annis ante bellum Iudaïcum, Sanedrin. i. 70 iudices de conſiſtorio Gazith (locus erat Hieroſolymis, vbi capitales cauſæ diſceptabantur) à Romanis ſublati ſunt, vniuerſa Iudæorum poteſtate ad Romanos prætores tranſlata. *In Aboda Zara cap. 1.*

Mathematici Magique ex Italia lege pelluntur. *Tacit.*

Thia inſula enaſcitur, *Plin. lib. 2. cap. 87.*

Cappadocia in prouinciam redigitur.

Cum Germanis bellum multorum annorum, de quo Tacitus: de iis Germanicus triumphat.

Germanicus Zenonẽ Armeniis regem dat. Cum Artabano & Parthis fœdus pangit.

Decius Tactarinam Numidarum regem ad Pagidam vincit. *Tacitus.* P. Dolobella poſt 4. annos occidit, *Idem.*

Hiſtriones Italia pelluntur. *Oroſ. lib. 7. cap. 4.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Christi. | Anni mundi.

5

c PONTIVS PILATVS, an. 10.

Qui anno sexto Christum crucifixit.
Pontificibus Anna & Caïpha.
Tyberio Cæsare.

PILATI PRÆFECTVRA.

c PROCVRATOR Iudeæ à Tyberio missus, anno Christi 26. — Anni Christi. 26 — Anni mundi. 4114

Eius tertio, id est, decimo quinto Tyberij, quem iniisse dicitur 14 Calend. Septembris Silano & Nerua Coss. cum annum Christus ageret 29, Ioannes Baptista pœnitentiam prædicare, & ad Iordanem profectus baptizare cœpit. *Luc. 3.*

Sequenti verò Christus, cum iam inciperet trigesimum, id est, cum vigesimum nonum & tredecim dies trigesimi transegisset 8 Idus Ianuarias, venit ad Iordanem, & à Ioanne baptizatus est. *Ibid.* Nempe mensibus quatuor & diebus nouemdecim post Ioannis manifestationem.

Inde (id est, post Baptismum) plenus Spiritu Sancto regressus est à Iordane, & actus est à Spiritu in desertum diebus 40. *Matth. 4. Luc. 4, Marc. 1.* Vbi obseruandum Quadragesimam eodem tẽpore fuisse à Christo peractam, quo Christi Ecclesia eius æmulatione obseruat, nempe paulò ante vernum tempus.

Reliquum anni transegit magis in exhibenda sui notitia quàm prædicando Euangelio.

Ita vix ingressus trigesimum primum prædicare cœpit anno 16 Tyberij Cæs. Pilati quinto in biennium integrum & aliquot menses. Nam dicitur passus 25 die Martij, quinto verò Maij ascendisse in Cœlum, & decimo quinto effudisse Spiritum Sanctum, anno 18 eiusdem Tyber. *Augustin. lib. 4 de Trinit. cap. 5.* Antea velut otiosus vixit communi vita, declarans se verum esse hominem, aliis prorsus similem. *Theodo. lib. 2. Polymorphi è dogmatica orat. Chrysost.* Fabrilia opera dum esset in humanis, vt aratra, vt iuga faciebat, ex his & iustitiæ signa docens & vitam negotiosam (Illic enim lego ἐνεργῆ non ἀεργῆ, otiosam) *Iustin. Martyr in Trypho.* Hinc Nazareni Christum τέκτονα fabrum appellant. Marc. 6. fortasse, quia artem fabrilem exercebat. *Lyranus.* Vt vitam operatiam & actuosam commendaret, otium verò taxaret.

Anno ergo trigesimo ineunte, nihil concionatus, sed tantùm baptizatus est, ieiunauit, sacrorum locorum & conuentuum frequentationi incubuit, testimoniis multis Ioannis illustratus est, sui notitiam exhibuit, & societatem primis discipulis, vt Andreæ, Petro, Philippo, Nathanaëli. Sic enim illum annum transegit, Mat. 3, & 4. Marc. 1. Luc. 3. Ioan. 1.

Inde 31 ineunte 8 Idus Ianuarias ad nuptias Canam Galileæ adiit. Inde Hierosolymam ad Pascha, vbi flagris è templo profanos disiecit. Deinde in Iudæa morans baptizauit per discipulos, Ioanne nondum misso in carcerem. Nam adhuc ille baptizabat in Enon iuxta Salim. *Ioan. 3 & 4.* E qua digressus per Samariam transit, Samaritana conuersa in Galilæam reuersus filium reguli sanat, & sic secundũ signum in Galilea fecit. *Ioan. 4.* Imminente autẽ Pẽtecoste redit Hierosolymã vsq; ad Tabernaculorũ festum *cap. 7.* Et cætera perficit partim in Iudæa, partim in Galilea vsq; ad caput 11. Nam & interfuit mẽse Nouembri Encæniis Machabęorũ. *Ioan. 10.*

Anno post hac 32 inchoante ibidem Paschatis (secundi) tempus traducit. Et quia seniores populi sæpe consilium de illius nece habuissent, Hierosolyma ferè abstinet, & per Galilæam & trans Iordanẽ concionatur. Deinde relicta ciuitate Nazareth, cum audisset Ioannem carceri traditum, habitauit in Capharnahum in finibus Zabulon & Nephtalim. Sic ferè annum illum transigens. Atque hic incipiunt Euangelistæ tres Mattheus c. 4, Marcus 1, Lucas 4. Nam non nisi propriè res Christi vnius anni describunt.

Anno denique 33 & vltimo ætatis ineunte licet Principũ animos

36 — 4124

Anni Christi. 26 — Anni mundi. 4114

PILATI PRÆFECTVRA.

36 — 4124

animos haberet cognitos, Hierosolymã ad Paschia (tertiũ) ex instituto contendit, atque honorificè à plebe obuiam currente receptus, ad sui persecutionem eos conuertit. Vnde secuta est Mors, Resurrectio, Ascensio, &c. Mar. 20 ad finem vsque, Ioan. 11 & seqq. Quod tempus fuit mensium circiter quatuor.

Communis tamen sententia veteris Ecclesiæ est potior, Christum à baptismo ad crucem prædicasse tres annos & semis. consule *Eusseb. lib 1 hist. ca. 10. & lib. 8 de Præpar. cap. 2. Nicep. lib. 1 ca. 29. Orig. lib. 2 in Iob. Bedam lib. de natura rerum cap. 47.* Nempe vt trigesimus ætatis ipsius annus primus sit ministerij ipsius: Trigesimus primus sit secũdus, trigesimus secundus dicatur tertius: deinde sequantur aliquot menses ad perficiendum dimidium annum dimidiæ vltimæ hebdomadis Danielis. Vtvt sit, constat ipsum orsum esse manifestationem sui Tiberij 15 anno. *Luc. 3.* decimo autem octauo pro nobis mortuum. Nempe quoniam D. Ioannes ita tempora prædicationis ipsius distinxerit, vt videatur per tria paschata, & paulò diutius prædicasse, à baptismo scilicet ad crucem. *Ioan. 2, 5, 6. 13. Orig. lib. 2 in Iob.*

Primum enim Pascha, Ioan. 2, quãdo primum eiecit profanos è templo, id est, Pascha anni trigesimi primi Christi.

Secundum Ioannis sexto, quãdo multiplicationis Panum & Piscium miraculum edidit, indeque Eucharistiam promisit, id est, Pascha anni trigesimi secundi.

Tertium & vltimum Ioãnis 11, 12, 13, & deinceps, quando post suscitatum Lazarum quæsitus est ad necem. Id est, Pascha anni trigesimi tertij.

Cuius Paschatis dũtaxat mentio à tribus prioribus Euangelistis mentio celebrata est, vt qui vnici ferè anni, in quo passus est, post carcerem Baptistæ, historiam texant, cum Ioannes Euang. prætermisso magna ex parte anno illo, cuius acta à tribus exposita fuerãt, Superioris temporis, antequam Baptista in carcerem clauderetur, gesta narrarit. *Hieron. in Catalogo.*

Summa quæstionis in eo hæret, Christúsne primo illo anno, qui erat decimus quintus Tyberij & trigesimus ipsius prædicauerit, an potius Baptismo contentus, ieiunio, testimoniis Ioannis, studio pietatis, & manifestatione sui, à concionandi munere abstinuerit, seque ad illud duntaxat sequenti anno subeundum præparauerit. Constant enim cætera.

Quare temeraria est, nouationisque plena Gerardi Mercatoris assertio Christum quatuor annos prædicasse & menses aliquot, per quinque paschata. Nam aduersatur contextui & filo Euangeliorum tria paschata duntaxat memorantium. Primum, vt docui, Ioan. 2. secundum 6. 3. & vltimum 11, & sequẽtibus capp. Deinde constantes Ecclesiæ & patrum traditiones atque historias labefactat. Sed & vanissima ratione fulcitur, quod videlicet Marcellinus notet Valentinianum Imp. inchoasse imperium postridie diei intercalaris. Vnde (inquit) constat initium eius, nec sursum nec deorsum moueri posse, prima intercalatione in anno quarti consulatus Cæsaris fixa. Nam sic eluditur. Primum Marcellinus in sua illa temporis designatione errare potuit. Secundò, est incertum, an illa intercalatio illo quarto anno Cæsaris fixa sit, & non potius tertio, vt communis fert sententia. Tertiò, illa intercalatio Cæsariana correcta est ab Augusto apud Macrob. Satur. lib. 1 cap. 14. & fortasse etiam ab aliis siue Impp. siue pontificibus, siue mathematicis, præsertim Alexandrinis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quibus cura ista solebat demandari, vt constat ex historiis Eccl. Quartò, vt annus addi debeat communi calculo, à Iulio Cæsare ad Valentinianum, quemadmodum iste contendit, cur obsecro, Christi vitæ potius ille additur, quàm vel Iulij vel Augusti, vel alterius. An quia veriores & certiores sunt profanæ historiæ quàm ecclesiasticæ?

Ignorantia consulatus, quo natus est Dominus, vel quo passus, nonnullos coëgit errare, vt putarint 46 annorum ætate passum esse Dominum. *Aug. lib. 2. de doctr. Christ. perstringent. Tertul. Ireneum,* & qui postea vixit *Cassiodorum.*

Patitur autem Christus anno vrbis 784, Olymp. 202 desinente, mundi 4121 mense Nisan, die Veneris, festo ipso Paschæ, Luna Soli opposita, siue decima quinta Luna. i. die decimo quinto Martij, si modo Nisan Martio exactè respondebat.

Alioquin quia mensis est lunaris ferè cadens in Martium, & Aprilem, communis sententia est passum 25 Martij. Siquidem vt mensis apud veteres constanter sit definitus, at non satis mortis ille dies. Nam Theophilus Cæsarienſis epistola aduersus Quartodecumanos, Apostolorũ vicinus eum contigisse scribit 11 Calend. Aprilis. i. 22 Martij. Epiph. 14 Cal. Apr. i. decimo nono Martij. Beda 10 Cal. April. i. Martij vigesimo tertio. Nicetas & Ecclesiæ Orientales 10 Cal. Apr. i. 23 Martij. Lactantius, 9 Cal. Apr. siue 24 Martij. Ter. lib. 1 contr. Iud. Chrys. Ser. de Ioan. Baptista, Aug. lib. 8 de Ciuit. cap. vlt. & lib. 4 de Trinit. cap. 5. Cyrillus epist. ad Synodum Carthag. 8 Cal. April. siue 25 Martij, qui tunc in decimam quintam Lunam primi mensis Hebræorum incidebat, quam certiorem esse sententiam diximus, etsi Paulus Forosemproniensis 3. Calend. Apr. i. 30 Martij malit. Prætereo, eos, qui vt refert Aug. Nonis Martij. i. septimo.

Sed ab ea longius recentiores nescio qua temeritate recedunt, mensem Martium, quo constanter veteres affirmant passum ac mortuum Dominum, in Aprilem commutantes.

Nonnulli quidem, vt Mercator in 4 Non. Apr. i secundum diem anni quarti 202 Olympiadis, Alij vt Lucidus Samotheus & Rogerus Daccho in 3 Non. siue 3 Aprilis eiusdem Olympiadis. Alij vt Ioan. de Monte Regio in 11 eiusdem Apr. Hiq; omnes, quòd alibi se non reperire dicant Plenilunium illius temporis, reuolutis cœlorũ gyris pro suo capite.

Sed his respondeo. Plenilunium quidem iuxta ipsorum calculos, non potuisse tum incidere in 25 Martij, siue per aureum numerum Fastorum Romanorum, siue per Cyclum Cæsaris (Quanquam non est dubium, quin delirent, alioqui inter se conuenirent) at potuit per Hebræorum Calendaria, quæ istorum tabulas non sequuntur.

Præterea per Nouilunium intelligi potest Luna duobus aut tribus diebus pòst apparitura. Nam sic Hebræi nonnunquam suas notant Neomenias, vt Lunæ cursus commodius cum Solis motu comparetur.

Denique Fasti Romani poterũt esse falsi. Quorsum enim sæpius correcti sunt? Eadem ratio de Tabulis istorũ Astronomicis. Quorsum enim aliæ apud alios vsque adeò discrepant, vt & ipsi diuersum diem & mensem colligant.

Agnum Paschalem edit dici Iouis vespera, qua decimus quartus Nisan terminari, & decimus quintus incipere, iuxta legem debebat. Ita Romano more, pridie quam pateretur Cœnam instituit, die scilicet Iouis. Hebræo autẽ, ipsa nocte qua tradebatur, siue ipso die, quo passus est, nempe die Veneris, qui ab ea vespera, Iudaico ritu, inchoabat.

Anno Christi 26 — Anno mundi 4114

PILATI PRÆFECTVRA.

Anno Christi 36 — Anno mundi 4124

Anngs

Anno Christi 26 — Anno mundi 4114

PILATI PRÆFECTVRA.

Anno Christi 36 — Anno mundi 4124

Agnus debuit immolari decima quarta luna, id est, verbi gratia, die Iouis inter duas vesperas, vesperam scilicet Iouis obeuntis, & vesperam Veneris ineuntis. Nam à vespera & nocte diem naturalem Hebræi incipiunt.

Comedi autem decima quinta. i. mox post illam vespertinam immolationem, die Iouis cadente, & nocte Veneris ineunte.

Quia tamen nostri vesperam, in qua vetus Pascha mandatum & nouum institutum est, partem faciunt diei Iouis, nõ Veneris, sic dicendum.

Si Dominus decima tertia primi mensis cœnauit, passus est decima quarta, vt Græci sentiũt. Si vero cœnauit decima quarta, vt nos, passus est decima quinta. Cũ iuxta Hebræos cœnauit & passus sit eadem die, id est, decima quinta.

Nam Græci recentiores errant perspicuè, dum diem Iouis putant fuisse decimam tertiam lunam, quadam conuiuij Paschalis anticipatione, vt non in die Paschæ, sed potius ante eum ipsum diem cœnam Christus fecerit. Impingunt enim in illud trium, Mat. 26, Mar. 14, Luc. 22, *Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Vbi vis paremus tibi Pascha?* quo loco addit Lucas, *quando* necesse erat *immolari Pascha.*

Interim quocunque die comederetur pascha, absq; Azymis comedi non poterat, Exod. 12, Deut. 16. In quo etiam ipsi falluntur.

In cœnaculo autem magno, ἐστρωμένῳ, Stromatibus ornato Luc. 22. veste profana, vt heretici putãt, neque veterem cœnam celebrauit, neque nouam instituit, sed ritu Iudæorũ, apud quos pater familias (*Baal Habbaith*) vel qui solennitati præest perficiens ea, quæ in templo ritè inchoata sunt. (Inde enim agnum, prius sacrificatum à sacerdotibus, accipiebant, & in locum sacro conuiuio destinatũ cum ceremoniis & ritibus certis exportabãt) primò se zona præcingit ad id parata & dedicata, calceos certos induit, baculum tãquam pedum pastorale manu tenet, Exod. 12. Deinde frontem coronamento quodam circumuoluit Exod. 13. quod Moses *Totaphot* appellat, Euangelista *Phylacterium* (capitis) Noster interpres appensum quid supra oculos, Recẽtiores Frontale, vt apud Paganos flamines q. filamines, Iudæi hodie *Thephillath Sel Ros*, q. oratorium capitis, quòd eo Iudæi in precibus & orationibus quotidie vtantur miro artificio. Tertio Manipulum in brachio sinistro. Erit, inquit ibid. Moses quasi signum in manu tua, & quasi appensum quid ob recordationẽ ante oculos tuos, eo quod eduxit vos de terra Aegypti. In Euangelio Phylacterium (brachij,) Iudæi hodie *Tephillat Sel Iad* (*oratorium manus.*)

Quarto tunicam siue vestem quadrangulam, manicarum expertem, quæ reliquis omnibus indumentis superimposita è quatuor angulis siue extremitatibus emittit fila retorta, siue fimbrias, Num. 15. vbi hoc vestis genus in precibus & solennitatibus imperatur. Moses *Tsisit* appellat, Iudæi hodie *Taluth* q. inuolucrum siue indusium, nõ admodum differens ab Ephod lineo, quo aliquando Dauid vsus est. Et *Arba Canphoth* q. quatuor anguli siue extremitates, Vide Eliam in *Tisbi*, & librum *Arba Turim* tractat. *Orech Chaim* c. 11. Nam cum his sacris ornamentis celebrabatur non tantum cœna paschalis, sed & Aphicomim siue מינוח. i. cœnula Hebræorum, quam idem pater familias vel conuiuij princeps tenebatur perficere cum precationibus, benedictionibus & ceremoniis expressis à Pagio, Deut. 8. & Cassandro in Liturgi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis c. 1. Eos enim ritus Christum in sua cœna, præsertim vt à D. Luca describitur, obseruasse docẽt. vel potius illam cœnulam in suam commutasse iisdem penè ritibus & forma.

Lingua Hebrea, non vulgari Syriaca consecrasse, suamque cœnam celebrasse videtur, quia Syriacam nõdum sibi suisque mysteriis consecrauerat. Item quoniam tota actio Paschalis solennitatis, lingua purè sancta peragebatur, (quam habes apud Fagium, Deut. 8) vt & reliqua Iudæorum sacra.

Linguam deinde Hebraicam, id est, Chaldaicam siue Syriacam, qua tum Hebræi loquebantur, Græcam & Latinam Crucis titulo dedicauit, *Hiero. in Nepotiani Epit.* Ex quo deinceps quatuor has linguas Ecclesia ad sua mysteria & sacra transtulit. *Hebræam*, quæ iam antiquitus sancta erat apud Nazoræos, aliosque Hebræos, Indos, & plerosque Orientis populos. *Syriacam*, apud Syros, Maronitas, Mesopotamios, Assyrios, Nestorianos in Perside, Armenios, (nisi quod eorũ plerique iam lingua sua Armenica celebrant, qui proinde à Græcis male audiunt) Arabas, Aegyptios, (qui tamen olim Græcè id faciebant) Iacobitas siue Nubianos, Abyssinos (nã lingua Tangica, qua eorum Liturgia scripta est, non eorum est vulgaris, sed Chaldaicæ veteris dialectus) & reliquos Asiæ maioris ac Africæ prope Aegyptum populos. Græcam apud Græcos, Insulanos maris Mediterranci ad vsque Siciliam, Cilicas, Pamphylios, Lycios, cæterosque minoris Asiæ, Georgianos, Colchos, Moscouitas & alios Asiaticos Septẽtrionales, Antiochenos, &c. Latinam in his orbis Occidentalis regionibus & Moxarabea. i. Occidua Africa, in qua se Christianis Arabes siue Saraceni infuderunt. Hinc Hiero. in Epitaphio Paulæ, ad sepulturam Paulæ peregrini, qui ex cunctis linguis conuenerant, Hebreo duntaxat, Græco, Latino, Syroque sermone, Psalmos triduo personarunt, quousque in Specum Domini conderetur. Hæc contra Caluinolatras, qui linguis aliis barbaris & profanis barbariem in sacra solennia inducere, Sanctorum per totum orbem communionem, quatuor his linguis comprehensam dissoluere, & titulum Crucis corrumpere conantur, quamuis scriptum sit in libris Psalmorum, Ne corrumpas tituli inscriptionem (Psal. 56. &c.) Nicolaus Pap. ad Michaëlem Imper.

Qui putant Iudæos iuxta constitutiones Rabbinicas, diem decimum quartum Nisan. i. diem Iouis, in diem decimum quintum. i. Veneris trãstulisse, & Pascha in Sabbatum, quasi Christus crucifixus nõ sit ipso Paschæ festo, sed peruigilio, errant. Nam Iudæi perpetuo fuerunt tenaces cùm omnium, tum illius Mosaicę legis Exod. 12, vers. 6, 18. Leuit. 23, vers. 5. Num. 9, vers. 2, 3.

Imponunt autem impudenter Rabbinis Paulus Burgensis & Munsterus in Calendario, & in 26 Mat. quando eos fingunt docere Pascha esse transferendum in Sabbathum, si in diem Veneris labitur, ne duo festa coniungantur, tumque Pascha esse immolandum 15 luna, nõ 14. Nam Abben Ezra in 23 c. Leuitici nominatim docet maiores suos nunquam transtulisse Pascha, quando occurebat יו״ט. i. feriis 2, 4, 6, siue diebus Lunæ, Mercurij, Veneris. Itaque & Christus & Iudæi pariter vero die celebrarunt pascha. Nempe sub finem diei Iouis, inchoante die Veneris, quo quidem passus est Dominus, tanquam vero & solenni Paschæ festo.

Nec eis fauet, quòd dies ille Veneris, *Ioan. 19* Parasceue nominatur, & expressius in quibusdam exẽplaribus, sed corruptis opinor, Parasceue Paschæ. Nam illis erat sciendum, quemlibet diem Veneris ab Hebræis nominari Parasceuen, siue,

Anni Christi. 26 — Anni mundi. 4114

PILATI PRÆFECTVRA.

36 — 4124

Anni Christi. 36 — Anni mundi. 4124

PILATI PRÆFECTVRA.

siue, vt loquuntur, ערוב Erub, quòd illo præparent, quæcunque sunt necessaria die Sabbati ad vescendum, fedendum, aliquid aliud faciendum. Ita dies ille erat Parasceues, nõ quidem cõsecuturi Paschatis, sed Sabbati, vel si probas illam alteram lectionem, erat Parasceue Paschæ, i. dies Veneris Paschæ. Sumitur enim hîc relatum pro absoluto.

Phlegon Adriani Cæsaris libertus lib. 13 Chronogra. Eclypsis factæ, dum Dominus de cruce penderet, meminit ad 203 Olympiadem.

Dionysius Areopagita, tum agens annum ferè 25 in Aegypto philosophatur. vixit an. 90 ad vsque Domitiani tempora.

Apollonius Sophista & Astrologus Areopagitæ amicus, Heliopoli Aegypti, quæ hodie Damiata.

Christo paulò ante mortuo, Pilatus noctu imagines Cæsaris in templo statuit. Quod primæ seditionis & turbarum Iudææ seminarium fuit, vt qui pacis principem de medio sustulerant, in dissensionis & belli præsidis Satanæ inciderent potestatem.

Acta Apostolorum Lucæ exordiuntur à die, quo Christus ascendit in cælum, vsque ad Neronis annum tertium, quo Paulus sub militari custodia Romam ductus est, id est, à Christi 33 ad 58, qui numerus est annorum viginti sex.

Anno secundo à morte Christi, id est, vigesimo Tyberij, Pilatus sacrum thesaurum, quem Corbonam vocabant, in Hierosolymorum aquæductum expẽdens, secundæ seditionis præbuit semina.

Eodem Paulus conuertitur.

Moriuntur Philippus Tetrarcha Ituræ & Thraconitidis regionis, frater Herodis Antipæ Tetrarchæ, & Lysanias Abilinæ Tetrarcha Ptolomæi Mennei filius, qui & obtinuerat principatum Calcidis, sub Libano, i. Abilinæ. *Ioseph. de bello cap. 11.*

Quare Herodes Agrippa Herodiadis frater, ad alteram istarum Tetrarchiarum aspirans, Romam ad Tyberium venit. Sed frustrà. In patriam rediens, in turri se inclusit, vt illic se ære alieno obstrictum fame necaret. Hoc cognito, Herodes Antipas Herodiadis pellicis fauore, ei necessaria subministrauit.

Deinde Romam rediit, & à Caio Caligula vtramque Tetrarchiam est consecutus, accepto Regis titulo, *Act. 12.*

Ingratus posteà, Antipam apud Caium accusauit, & eius Tetrarchiam obtinuit, vt sic tribus potiretur.

Armeniam à Parthis occupari, Mesiam à Daeis & Sarmatis, Gallias à Germanis vastari Tyberius negligit. *Sueto.*

Apitius helluonum prodigiosissimus, de quo Suidas.

Nouellius Mediolanensis tres vini congios vno haustu sine respiratione ebibebat.

Sequũtur principes à Christo passo ad captiuitatem, quando sepulta Synagoga.

36 Ioseph. li. 18. Ant. cap. 6. 39

I

a VITELLIVS præses Syriæ & Iudææ an. 3. — 4127

a ANnis quatuor post Dominum crucifixum, Vitellius Iosippum Caipham deponit, & Ionathan Annę filiũ substituit. *Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 6.*

A quo Caipha ad captiuitatem vsque pontifices fuêre vndecim.

Pilatum ad Tyberium, vt se de multis criminibus purgaret, eodem tempore transmisit, qui non multo post, Caio Caligula Imperatore, ęrumnis succumbens, se sua manu peremit. *Eusseb. lib. 2. hist. cap. 7. Oros. lib. 7. cap. 3.* E Gentilium

Universidad de Deusto
Biblioteca

scriptis paulo aliter Suidas in Nerone.

Successorem Pilati à Tyberio missum his annis tribus, quos Vitellio Syriæ præsidi assignamus, aliqui Marcellum faciunt.

Christi 38. Tyberio Imperatori Caius successit. Qui statim Agrippam Herodem Aristobuli filium Herodis magni nepotem regem appellauit, atque ei Tetrarchias Philippi & Lysaniæ consessit annis 4.

Anno vero 41 Herode Tetrarcha Lugdunum relegato, Galileam quoque adiecit.

De Gamaliele multa hîc Hebræi narrant. Eum cõtra hæreticos (nos Christianos intelligunt) cõdidisse benedictionem, quæ in solennibus precationibus recitaretur, cum aliis octodecim iam à temporibus Ezræ vsurpatis. *In Talmud cap. Tephillath Haſſahar.* Hanc hodie in suis Synagogis canunt, ter nobis sub Nazarenorum nomine imprecantes. Addunt eum peruenisse ad captiuitatis tempus, & in suo Iudaismo senuisse. Vitam à Tito obtinuisse precibus R. Iohanan Ben Zachai, cuius magna esset apud ipsum authoritas, *Iosippus.* Sed mentiuntur. Nam Christianum fuisse Clemens in recog. testis est oculatus.

Samaria, Phœnicia, Syria Euangelium recipiunt.

Barnabas primus Romæ Christi fidem prædicauit, viuo adhuc Tyberio, & paulò post in Iudæam rediit. *Clemens li. 1. historiarum, & Dositheus in Synopsi.*

Clemens Romanus ab eo commotus, & desiderio fidei accensus, paucis diebus ad res suas componendas sumptis, breui post eius discessum in Iudæam nauigauit, & à Barnaba Cæsaream reperto, ad Petrum ductus, & ab eo plenè conuersus, factus est comes peregrinationum illius. Multa scripsit, inter cætera libros historiarũ. Sic enim vocat Beda libro de Temporibus c. 3. quos de actis & disputationibus Petri cum Simone Mago scripsit, & Ruffinus in Latinum conuertit.

Hinc deinceps vsque ad Neronem qui anno Christi 55, id est, vigesimo tertio Claudio Imper. successit, Apostoli & Discipuli toto terrarum orbe dispersi, Christianorum nomẽ latè in omnes Prouincias propagarunt. *Ibi. c.11.*

Candace regina Aethiopum, Phraartes Parthorum, Iuba Maurorum quondam regis F. doctissimus, Abagarus Mesopotamiæ, Bardesanes Babyloniæ reges.

b PETRONIVS Iudææ præfectus Caij imaginem inferre in templum tentauit, nõ sine multorum Iudæorum renitentium tumultu. Qua re irritatus Caius Caligula, vi Iouis idolum inferre decreuit in Templi adytũ, non suscepta Philonis legatione. *Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 11.*

Quod etiam ausus est Adrianus Imperator. Vbi quondam (inquit Hieronymus in 2 Esaiæ) erat templũ & religio Dei, ibi Adriani statua, & Iouis idolum collocatum est. Quæ sanè implebant vaticinationem Danielis, qui scripserat, in propinquo fore ruinam Iudeorum, cùm in loco sancto posita esset desolationis abominatio. Sic enim Hebræi idola & impios cultus nominant.

Ab eo ergo tempore cuncta Iudæis peruersè cedere cœperunt, vt præmonuerat Christus prophetarum numen, *Matth. 24. & Mar. 13.*

Caligula diuinos sibi honores exhiberi mandauit.

C. Flaccus prætor Aegypti, Iudæos valde torquet in Aegypto. *Philo in Flaccum.*

Philo Romam legatus venit, vt C. Caligulã suæ genti placaret. Sed nihil obtinuit, imò est periclitatus. *Hier. in catal.*

Quanta

Anni Christi.		Anni mundi.
39	*Pontifice Ionathan Annæ filio.*	4127
	Tyberio, deinde C. Caligula an. 4 Cæsaribus.	
	Agrippa Herode Aristobuli F. Iudæorum rege.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	2	
39	b PETRONIVS missus à Caïo Caligula an. 4.	4131
43	*Theophilo fratre Anani pontifice.*	
	Caïo Caligula Cæsare.	
	Agrippa Herode Iudææ rege.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
43		4131

Anni Christi.		Anni mundi.
43		4131
	∴ ∴	
46	3	
Ioseph. Ant. lib. 19. cap. 7.	c MARSVS an. 3.	4134
	* *	
	Eodem pontifice.	
	Claudio Cæsare.	
	Agrippa Herode Aristobuli filio Iudæorum rege.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
46	* *	4134

Quanta Caij principis imperio Iudæis mala acciderint, multis libris explicauit, in quibus est liber de sua legatione ad Caium.

Appion Grammaticus, contra Philonem & Iudæos ad Caïum mittitur. *Ioseph. lib. 18. Antiq.*

Contra Iudæos in omnibus vrbibus seditio, sicque pœnas suis sceleribus dignas luere incipiunt.

Herodes Antipas ab Herode Agrippa accusatus apud Caïum, quòd amicitiam firmasset cum Parthis, Lugdunum in exilium cum Herodiade mittitur. Illic vterque miserabiliter & in summa egestate moritur, pœnas luens interfecti Ioannis Baptistæ, & irrisi Christi.

Tetrarchia Agrippæ datur. Iudæa, Samaria, & Cęsarea deinde adiiciuntur.

Cædes ingentes Iudæorum factæ Babyloni, &c. *Ios. cap. vltim.*

Adminocius Bellini Battauorum regis filius in deditionem acceptus. *Sueto. Oros. lib. 7. cap. 5.*

Exacto septennio post mortem Christi, duodecim Apostoli ascenderunt Hierosolymam. *Clemens lib. 1. histor.*

Nam Iacobus Ioannis frater adhuc erat in viuis. Quippe non tertio anno à morte Christi occisus, sed vt minimum, decimo. sub Claudio aliqui rectè.

c HERODES Aristobuli F. cognominatus à Iosepho *lib. 19. cap. vlt.* Agrippa iam rex Iudeæ à Caio factus, à Claudio rex Iudeæ & Samariæ appellatur annis 3.

Hic S. Iacobum occidit, & D. Petrum in carcerem coniecit. Ita reges Iudęorum tertium. Nam postea sub Romanis iterum, sine Regibus.

Consumptus à vermibus, expirauit. aliquanto post interfectum Iacobum Ioannis fratrem, anno regni septimo, id est, Claudij Imper. tertio.

Postquam ab ipso quartam Tetrarchiam Iudęam, obtinuisset, cui Romæ nauauerat operam, vt consequeretur imperium. Regnum eius prouincia facta. *Cuspini.*

Hierosolymis catenam auream, quàm ei Caïus dederat, suspendit. Inde theatrum more Romano construxit, & amphiteatrum, & alia plurima monimenta.

Habuit fratrem Herodem regem Calchidis. Reliquit Agrippam filium annos 17 habentem, & tres filias, Beronicen, Mariam, & Drusillam.

Eius filius Agrippa iunior, rex primùm Calchidis, deinde Thraconitidis, vsque ad quintum annum ab excidio. Patri in integrum non successit, sed in Tetrarchia trans Iordanem. Vsque ad excidium perstitit in Romanorum amicitia. Itaque in eius prouincia, bello Iudaico excedentes Christiani, tuto vixerunt. Paulum audiuit. *Act. 25.*

Christi 44 Petrus Romam primum venit, atque ibi se pontificem gessit.

Iudæa miserè à Magis & latronibus affligitur. *Ioseph. lib. 20. Antiq. cap. 10. Tacit. lib. 12.*

Helena Adiabenorum regina & Izates rex pietate clari. *Ioseph. lib. 20. cap. 2, 3, 5. Tacit. lib. 12.*

Gotarze Parthus bellum gerit. *Tacit. ibid.*

Abbarus Arabum rex. *ibid.*

Bellum Britannicum, Britannia subacta. Orchades insulæ imperio adiectæ.

Petrus Romæ Euangelium prædicat à Claudij an. secundo, quo primum Romam venit ad Cathedram Apostolicam illic figendam, vbi sedes Idololatriæ erat præcipua, vsque ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

annum 6 eiusdem. Tunc enim ad tempus discessit. Sicque illam tum presens, tum absens, vt necessitas tulit, vsque ad vltimum Neronis, per annos 25 administrauit. Hiero. addit ad expugnandum Simonem Magum eo venisse.

d Missvs Iudææ procurator à Claudio post mortem Agrippæ regis. Ita Iudæa iterum sub Romanis, & Syriæ prouinciæ attributa.

Agrippa secundus, Herodes, id est, primi Agrippę interfectoris D. Iacobi frater Calcidicæ in monte Libano rex creatus, inde potestate pontifices instituendi accepta, sub Claudio moritur.

Theudas Magus, qui se prophetam dicebat, viris quadringentis contra Romanos eductis, captus occiditur. *Act. 5. Ioseph. lib. 20. Ant. cap. 2.*

Hic enim eum locat, sub Cuspio Fado, qui non nisi adiit pręturam post Passionis duodecimum. i. tertio Claudij exacto, vt ipse ait, lib. 19 Ant cap. vlt.

Quod si in Prætore non fallitur, D. Lucas historiæ ordinem non est sequutus, sed per hysterologiam capite Actorũ quinto narrauit, quę erant commemoranda post nonum, id est, post Pauli conuersionem.

Sed simplicius Iosephum fuisse hallucinatum, idque annis quinquaginta vt minimum, quemadmodum & quatuordecim in Descriptione, quam collocat sub Archelao filio, quæ constituenda fuerat sub Herode patre, de quo suprà.

Philo secundo venit ad Claudium pro Iudęis. Tum Romę locutus fertur cum Petro Apostolo, eiusq. habuisse amicitias, ideoque Ecclesiam Marci discipuli Petri ornasse laudibus. *Hieron. in Catalogo.*

Claudius Iudęos tumultuantes impulsore Christo. (id est, propter Christum) Roma expulit. *Sueto in Claudio.* Vbi fortasse Iudęos Christianos vocat. Nam Pagani primos Christianos eo vocabant nomine, quòd ex Iudęa duxissent originẽ, libris Iudaicis. i. prophetis niterẽtur. Christus esset Iudęus, Apostoli, &c. vt Rutil. Gal. li. 1 Itinerarij, *Tacit. li. 21.*

Anno 16 post Christum crucifixum, cum antea diceremur discipuli, fratres, Galilei, Iessei, Nazarei, ἱκέται, Therapeutę, & à Paganis Iudęi, Christianorum nomen sumus Antiochiæ consequuti. *Suidas, Act. 11.*

Hoc anno mater Domini corpore in cœlum assumitur, *Euseb. Chron. &c.* circa 48 scilicet ætatis, Passionis filij decimum quintum.

Fames totum orbem occupat, maximè Iudæam, quam Agabus prophetauerat. *Act. 11.*

Helena Adiabenorum regina veniens Hierosolymam, adorandi causa, multis pecuniis comparatum frumentum ex Aegypto, pauperioribus distribuit. Eius sepulchrum proportis Hierusalem nobile construitur.

Simon Magus à Claudio honoratur statua propter Magiam. *Iren. lib. 1. cap. 19. Iustin. Martyr ad Antoninum.*

e Hic erat frater Philonis Iudæi, *Ioseph. lib. 18, Antiq. cap. 8, & 10.* procurator Iudęæ à Claudio factus.

Inter consulares Vespasiani amicos statuam habuit, ex Iuuenale.

Herodes Calcidicæ rex moritur.

Inde Agrippa iunior primi Agrippæ filius rex Calcidicę à Claudio appellatur an. 8 imperij. Nam hic Agrippa fuit huius nominis tertius.

Inter Therasiam & Theram, orta est insula triginta duũm stadiorum.

Magna

Anni Christi.		Anni mundi.
46	4 d Cvspivs Fadus an. 3.	
Ioseph. li. 20. Ant. cap. 1. 49	*Eodem pontifice.* *Agrippa Herode Iudæorum rege.*	4137
	Cassio Long. præside Syriæ. *Claudio Cæsare.*	
49 Ibid. 51	5 e Tyberivs Alexander Alabarcha an. 2.	4139
	Iisdem Sacerdotium & imperium administrantibus.	
51		4139

Anni Christi.		Anni mundi.
51	6 f Ventidivs Cvmanvs an. 3.	
Ibid. 54	*Pontificibus Simone Boëthi filio, Ionatha Annæ filio, Matthia.* *Agrippa iuniore Iudæorum rege.* *Quadrato Syriæ præfecto.* *Claudio Cæsare.*	4142
54 Ibid. c. 5. de quo Act. 24. 57	7 g Antonivs Felix an. 3.	4145
	Pontifice Matthia, deinde Elinæo. *Agrippa iuniore Iudæorum rege.* *Claudij Cæsaris duodecimo.*	
57 Lib. 20. Ant. c. 7. Act. 25. & 26.	8 h Portivs Festvs missus à Nerone an. 3.	
60	*Pontifice Iosepho Camæ filio, deinde Anano Annæ filio.* *Agrippa iuniore Iudæorum rege.*	4148
60 Ibid. c. 8. 63	9 i Albinvs an. 3.	4151
	Pontifice eodem & Iesu Gamaliëlis filio. *Agrippa iuniore Iudæorum rege.* *Nerone Cæsare.*	

Magna Asiæ pars per Paulum ad Christum conuersa. *Act. 16. 17. 18.*

f Festo Paschæ Hierosolymis orta est seditio inter põtifices & principes populi. Ad portarũ limen populo accurente, triginta millia Iudæorũ perierunt, inter quos Ionathas pontifex. *Ios. li. 20. Ant. c. 4. & 2. de bello c. 11.*

Cumanus exilio damnatur.

Bellum Parthorum inter Gotarzin & Bardanẽ. Occiso Bardane, Gotarzis regnum obtinet. *Tacit. lib. 11.*

Iacobus frater Domini Liturgiã siue Missam promulgat, quæ Græcè habetur. *In 6 Synodo Constan. can. 32.* Vnde ab Apostolis primus cõstitutus fuisse dicitur Episcopus & λειτουργὸς. *Egesippus apud Euseb.* λειτουργὸς. i. sacrorum solennium administrator, officiarius, missarius. Hinc Missam Græci vocant λειτουργίαν.

g Apvd hunc Paulus accusatus seipsum defendit. Agrippa tertio regnante, cum anno proximo 55, Verbo Dei in Asia, Macedonia, Græcia prædicato, Hierosolymis à Iudæis fuisset captus & Fœlici traditus, à quo per biennium in custodia habetur.

Seditio inter Iudæos & Gẽtiles in Cæsarea Palestinę.

Vespasianus missus à Claudio in Germaniam, deinde in Britanniam trigesies & bis cum hoste conflixit, viginti oppida cepit & Vectam insulam.

Ægyptius quidam impostor plurimos Iudæorũ seducens à Fœlici perfidè opprimitur. *Act. 21. Iosti. 20. ca. 12.*

h Fœlici à Iudęis accusato successit Festº, à Nero. missus.

Is Paulum, cum Cęsarem appellasset, Romã postero die misit Iulio Centurioni traditum, vbi per biennium mansit, omnes, qui ad se adibant recipiens, regnum prædicans, & libere ac sine impedimento docens. *Act. vlt.*

Ad Festũ visitãdũ Agrippa rex (Calcidicę. f.) venit. *Ibid.*

Ananus Paulum pugnis percuti iussit. *Act. 25.*

Iserat Sadduceus, vt è Iosepho & Egesippo Nicephorus docet *lib. 2, c. 38.*

Bellum Parthicum ob Armeniã. Corbulo Syrię proconsul Tyridatem Armenię regem fugat, Artaxata regni metropolim comburit. *Tacit.*

Aziazo Emesenorũ rege mortuo frater successit, & minoris Armeniæ principatus Aristobulo Herodis Calcidensis filio à Nerone conceditur. *Ioseph. cap. 11. lib. 20.*

i Festi morte audita à Nerone missus. *Ios. 20. Ant. c. 8.*

Interim Anani pontificis iussu Iacobus frater Domini, de tẽplo pręcipitatur, ob cuius necẽ populus credidit cõsequutam fuisse Romanã calamitatẽ. *Ios. li. 20. Ant. c. 8.*

Rexit Hierosolymitanam ecclesiam annis 30 vsque ad Neronis septimum, qui septimus erat antequam Romę D. Petrus crucifigeretur.

Itaq: epistola Clementis ad Iacobum fratrẽ Domini Hierosolymorũ episcopũ, non ad hunc scripta est, qui & Apostolus fuit & Iacobus Alphęi, sed ad successorẽ aliũ, de quo in Liturgia Æthiopica & apud Epiphaniũ cõtra Antidicomaritas, & eundem Clementem in lib. Recognitionũ, quibus locis celebratur mẽtio trium Iacoborum, quorũ duo Apostoli, tertius simpliciter frater Domini episcopus Hierosolymitanus appellatur.

In episcopatu successit Simon frater. *Egesippus.*

Miserunt Iudęi nuntios Romam aduersus Paulum & Agrippam regẽ. Paulus vinctus an. 2 Neronis, Marcellino & Auiola cos. *Cassiod.* Anno Neronis 4 Romam per-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uenit. Mansit autem biennio toto in ædibus à se conductis,& susciebat omnes qui ingrediebantur ad eũ,prædicans regnum Dei,nemine prohibente. *Act.vlt.*

Circa autem finem biẽnij coram Nerone causam dixit,liberatus ex ore leonis.2.*Tim.*4.

Sequenti octennio ad ecclesias Syriæ, Asiæ & Macedoniæ rediit. *Phil.*1.In Italia,Hispaniis,*Rom.*15.Gallia, & aliis occidentis regionibus docuit. *Euseb.lib.2.cap.*22. *Epiph.Hier.*

Posteà cùm secundo Romam rediisset, à Neróne capite truncatus est die 29 Iunij.

Ascenderat Hierosolymam post annos 17 à sua conuersione, qui erat Christi passi 18. Quo tempore concilium illud Hierosoly. *Act.*15.vulgo ponitur.

Paulus & Seneca amici se mutuis literis sæpius salutant,quarũ meminit Hier.in catal.&Aug.epist.53,&54.

Accepta à Nerone facultate abeundi,quo vellet,transiuit in Hispaniam per Arelatem & Viẽnam vrbes Galliæ,in quibus Trophimum & Crescẽtem reliquit.*Epiph. haref.*51.*& Sophron.*

D.Lucas mandato Pauli primùm prędicat in Gallia, deinde in Dalmatia,Italia,Macedonia. *Epiph.ibid.*

Philippus Apostolus Gallis prædicauit Christum, & Gallias ad prædicandum accepit. *Freculphus in chronicis post Isidorum cap.*75.

Agrippa Cæsaream Philippi ampliorem reddẽs, Neroniam appellat. *Ios.lib.*20.*Antiq.cap.*16.

k A Nerone missus Matthia Theophili filio pontifice, vel iuxta Hebræos,Anano,bellum contra Romanos Iudæi (Flori tyrannidem non ferentes) susceperunt, quod postea in eorum perniciem terminatum est,Phineo põtifice, qui in chronicis Hebræorũ Pherut filius Phenielis alienigena, & sorte factus pontifex dicitur, depósito Anano Annæ(qui Dominum damnauit)filio.

Florus præsente Berenice regis Agrippæ sorore pro Tribunali die solẽni principes Iudæorum flagris verberat,& crucibus suffigit. *Ioseph.lib.*2.*de bello cap.*25. Hinc rebellio,ad quam opprimendam Vespasianus destinatur.

Plena impostorum & Magorum omnia(pœna reiecti Christi) *Ioseph.lib.*20.*Antiq.cap.*6.

Plena prodigiorum omnia. octo præcipuè horrenda, futuram Iudæorum cladem portendunt. *Iosip.Ioseph.*

Eleazar Anani filius rebellionis primus auctor. Simeon ben Giora Idumeos,Ioánes quidam zelatores ad vrbem contra Romanos tuendam introducit. Duobus istis tyrannis omnia in hoc bello sunt gesta,qui &pœnas dederunt.Nam à Tito capti & in triumphum ducti, cæsi sunt duriter,& deinde crucifixi.

Anno Christi 65 prima per Imperatores Christianorum persecutio incœpit,sæuiit vsq; ad Neronis mortem id est,Christi 69,per quatuor videlicet annos.

Trophimus Pauli discipulus, apud Arelatẽses prædicat,de cuius fonte omnes Galliæ riuuli acceperunt. Irenæus Lugduni,Crescens Viennę,Visinus Biturigis,Paulus Narbonę,Saturninus Tholosę,Austremonius Aruernis,Martialis Lemouicis,Burdegalẽsibus,Pictauis,Frõto Petragoriis,Eutropius Xãctoniis,Gatianus Turonis, Iulianus Cœnomanis,Parisiis Dionysius,Senonis Sauinianus & Potẽtianus,Beluaci Lucianus. Heduæ Andochius,Lingonis Benignus.Cęterę nationes suos primos Apostolos

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	4151
63		
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	10	
63 Ibid.c.9.	k GESSIVS FLORVS an.3.	4154
66	*Mathia Theophili filio pontifice,deinde Phinæo siue Phinele.*	
	Agrippa iuniore Iudæorum rege.	
	∴ ∴	
66 Ioseph. li. 20.Ant. cap.9.	*Nerone Cæsare,cuius duodecimo bellum Iudaicũ cœpit,Cæstio Syriæ præside.*	
	Nero hinc imperat annos duos.	
	∴ ∴	
	⁂ ⁂	4156
66		

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	∴ ∴	
66	II	
69	I VESPASIANVS, procõsul qui postea adeptus est imperium an.3.	4157
	Phinæo pontifice.	
	Agrippa iuniore Iudæorum rege.	
	Nerone Cæsare vltimos duos annos explente.	
	Ottone,Galba,Vitellio annum vnum de imperio contendentibus & se mutuo interficientibus.	
	∴ ∴	
	⁂ ⁂	
	∴ ∴	
69	∴ ∴	4157

Apostolos designent. Mihi nostros Gallicos annotasse sat est. Alioqui nõ dubito,quin eodem hoc tempore vbique terrarum alij,apud alias gẽtes prædicationis munere fugerentur, quando intra viginti aut triginta annos à Domini morte, Euangelij doctrina vbique ferè audita, & recepta inuenitur.*Chrysost.hom.*10.*in Matth.*

Quod significat D.Paulus, dum Rom.1 Romanorũ fidem annuntiari per totum orbem scribit.Rom.10 iam vulgatum fuisse Euangelium vbique.Colos.1.Euangeliũ prædicatũ esse apud omnem creaturã, quæ sub cœlo est.

Tecla prima ex mulieribus virgo & martyr,apud Iconium,Pauli discipula.

1 PROCONSVLARI imperio à Nerone (regni eius duodecimo)missus Vespasianus contra Iudæos,qui præsidis Festi Flori iniurias nõ ferentes rebellare cœperãt, Galileam totam,cuius dux erat Iosephus,partim vi,partim deditione occupauit.

Mox transito Iordane, Gadaram primo impetu cepit,& aduersus eos,qui Gadaris fugerant,equitatum immittens, tota regione trans Iordanem potitus est vsque ad Macherunta.

Alio deinde prælio Hiericũtem cepit, & coëgit intra muros Hierosolymę Iudæos confugere.Deinde ad Hierosolymam excindẽdam Titũ filium reliquit.*Sulpt.lib.*2.

Titus autem, vbi pater per Alexãdriam ad imperium capessendũ profectus fuisset,anno pòst secundo(qui erat Domini 71) in Paschate, quo die Christum in crucem ante quadraginta propè annos egerãt, vrbem expugnauit, sexcentis hominum millibus gladio & fame cõsumptis, & centũ aliis millibus publicè in mancipia venundatis. *Ioseph.de bello Iudaico lib.*3,*cap.*6.*Tacitus & Sueton.* In sacerdotes præcipuè sæuiit. Nam eos cùm misericordiã peterent,iussit occidi,dicens, decere sacerdotes cũ templo interire.*Ioseph.lib.*7.*belli cap.*10.

Rabbinos decem necauit, quos recolunt pro sanctis Martyribus.R.Simeon ben Gamaliël, R.Ismaël bẽ Elisæi, R.Hanina ben Tedarion, R.Husiphith, R.Eleazar ben Samaa,R.Iuda ben Dama,R.Isbak scribam, R.Iuda ben Hachinas,R.Iuda bẽ Baba. Decimum R.Akiba Barcozbæ armigerum extinxit Adrianus. *Hebr. in suo breuiario.*

Discipulos sapientum, i. Scribas & Pharisæos crudeliter occidit.*Kimhi in* 2 *Ioelis.*

Inuito & renitente Tito templum à militibus incensum, ita vt ignis humana industria nõ potuerit extingui. Die Augusti decimo, quo etiam à Babyloniorum rege olim fuerat concrematum.*Iosippon.*

Nam negat Titus se tanti operis templum incensurũ, ne in Deos & muros inanimatos sæuire videretur. *Iosep.*

Reliquos, qui duce Barcosba (is vnus fuit è quinque, qui se Iudæis Christum in Lege promissum persuaserũt, magno ipsorum detrimento) arma ceperant, aggressos templum restaurare, Adrianus funditus perdidit. Barcozbã minimè fuisse cęsum ab Adriano asserũt Hebræi, sed eius nepotẽ. Nam cum regnũ reliquisse filio Romulo aiunt,quod ipse sub Domitiano vsurpauerat, & cõtra Romanos defenderat. Et certè etiam Traianus bellum gessit contra Iudæos in Ægypto,qui opportunitate loci euerterant templum,& sepulchrum Pompeij propè mõtem Cassium. *Appian.lib.*2.*de bellis ciuil.cap.*13.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Christi. | Anni mundi.

Bar-cozba an. 2, & ſemis regnum tenuit. *cap. Helec in Sanedrin.* compellebat exquiſitis ſuppliciis Chriſtianos negare Ieſum eſſe Chriſtum,eúmque blaſphemare. *Inſt. Martyr Apolog.2.*

69 | 4157

Ter templum reſtaurare conati ſunt,ſub Adriano,ſub Conſtan.Magno,ſub Iuliano Apoſtata,qui hoſtis Chriſti etiam pecunias contulit,&artifices vndique euocauit furens,vt Domini ſententiam euerteret,qui non patitur templum Salomonicum deinceps inſtaurari. Vnde vbi aperuiſſent fundamenta, & manum ædificationi admouiſſent, ignis è fundamento emicans multos exuſſit.Sed & Imperator flammam cum pleriſque aliis vix euaſit. *Cantacuzenus oratione 2 contra Mahometem. Amm.Marcel. (Paganus alioqui)lib.23 Ruffinus ſub finem 10.hiſt.Chryſ.hom.2 & 3 contra Iudæos, Ambroſ.epiſt.29 ad Theod.*

Illuſtribus his teſtimoniis docuit ſtatum Iudaïcum ad nos minimè pertinere, quia eum deleuit funditus, nec vnquam inſtaurari paſſus eſt.

Quã ſint à Deo alieni,etſi voce tacente,exitu confitétur.Diſperſi & palabundi vagãtur,Soli & cœli ſui profugi,per hoſpitia aliena iactantur.*Cyp.de Idolorum vanitate.*

Prouidens Deus infirmitati noſtrę & volens multiplicari ſuam Eccleſiam,omnia illa ſubuerti fecit &penitus tolli, vt ſine illa cunctatione illis ceſſantibus, hæc vera eſſe,pro quib.in illis typus præceſſerat,crederemus.Erat prius Hieruſalem vrbs magna,regalis,vbi in templũ Dei Chriſtus venit,qui cœleſtis Hieruſalẽ cœpit aperire myſteria, deleta eſt illa terrena, & in templo non remanſit lapis ſuper lapidem.Erat prius pontifex ſanguine taurorum & hircorũ purificans populum,ſed ex quo verus apparuit pontifex, qui credentes ſuo purificaret ſanguine, nuſquã eſt ille pontifex prior, nec vllus ei locus relictus. Altare fuit prius & ſacrificia celebrabãtur, ſed vbi venit verus Agnus,qui ſeipſum hoſtiã obtulit Deo,cuncta illa velut in tempus poſita ceſſauerunt.*Orig.hom.10.in Leuit.*

m VT Veſpaſianus multos Iudęos ad publicas operas ad Neronem miſerat,ita Titus 16 millia Romam ad patrem miſit in triumphum. *Ioſeph.ben Gorion.*

Rab.Simeon Cabbalicorum princeps,cuius Cabbala legalium rerum arcana, ſpiritalem allegoricámq; intelligentiam cõtinens, Patrum tantum temporibus per Mirandulanum principem in lucem exiit.

Ioſephus Galileæ prefectus tandem à Romanis capitur.Hebræi eum vocant Ben Gorion. At ipſe ſe dicit filium Mathatiæ,& ſe diſtinguit à Ioſepho filio Gorionis lib.2 de bello Iud.

Decepti ſunt Iudæi poſt Ioſippũ Ioſephi nomine. Itẽ quòd vterq; eſſet ſacerdos,doctus,nobilis,&c.quòd vterque idem de Antiquitatibus Iudaïcis & de bello argumentum tractarit,vnus tamen Hebraïce,alter Græcè.

Statuam auream inter Impp. Romæ eſt conſequutus. *Suidas.*

R.Iohanan ben Zacchaï in principé à Tito relinquitur Iudæis poſt dirutam Hieruſalẽ in Iabna,Bither,Oſa, & earũ viculis.*Ioſippus.*Quinque inſignes habuit diſcipulos, R.Eliẽzer filium Hyrcani,R.Ioſuë filium Hananiæ, R.Ioſeph ſacerdotem, R.Simeon ben Nathanaël, R.Eleazar ben Aruch.*Pirke Aboth.*

Titus crudeliter etiã occidit eos,qui erãt de regia Herodis familia,ob ſuſpitionẽ affectati imperij Iuda. inter quos

71 | 4160

12

m TITVS Veſpaſiani filius, annis duobus qui annus erat ſecundus Imperij patris.

Pontifice nouiſſimo Phineo.

Agrippa rege.

Anni Christi. | Anni mundi.

71 | 4160

Veſpaſiano Cæſare,cuius ſecundo capta eſt Hieruſalem. Ita bellum Iudaïcum quinque annis confectum eſt.

Summa ab Archelao ſiue ab Herodis Magni morte vſque ad vrbis Hieruſalem expugnationem 69 qui annus erat à Chriſto nato 72 à paſſo 39 vel 40.

quos & Hebræi tradũt,Agrippam regẽ, qui alioqui prolixa oratione rebellionem diſſuaſerat,cum filio ſuo Munabaz obtruncatur fuiſſe,ſicque intra 100 annos omnes miſerè periiſſe, vt ſupra ex Ioſepho retulimus. Noſtri Agrippam annis 5 poſt obiiſſe narrant,è Ioſepho in ſua vita.

Simonem Gioræ filium, qui principatum tenebat, triumpho iugulãdum cum aliis multis ſeruauit, Ioanne in perpetuos carceres damnato. *Ioſeph. belli lib.7.cap.46, ex Xiphilino in Veſpaſiano.* Niſi quod eum Barſoram nominat,ſed mendoſi pro Bar Gioræ.

Vbi aliqui Gioram appellatiuè accipiunt pro proſelyto.Nam etiam proſelythi ſiue Iudæis immixti alienigenæ Giorę vocabãtur.*ex Euſ.li.1.hiſt.c.7,et Iuſt.cũ tryph.* גיורא Syriacæ.*Theodo.in Exod. q.24.* Hebraicè גר *gher.*

Vrbis captiuitatem anteuertit Chriſtianorum Eccleſia illic congregata. Nam ſe Dei monitu Pallam vrbem Agrippę regis,qui pro Romanis ſtabat trans Iordanem, recepit.*Egeſ.lib.5.cap.2.*

Ex omnibus,quæ Romano imperio parent, ſolã Hieruſalem contigit ad ſummum infœlicitatis gradum procedere.Hanc ſub Sedechia rege, propter hæreſes & peccata,Nabugdozor penitus euertit, ſed poſt 70 an. Cyrus reſtaurari iuſſit. Deinde ſub Onia pontifice ab Epiphane capta eſt,templúmq; profanatum, at mox à Iuda Machabeo recepta. Orta diſſentione inter Hyrcanũ & Ariſtobulum ob ſummum principatum Pompeius Romano ſubegit imperio,&c. *Ioſeph.*

Totus decor & fertilitas terræ ſanctę vnà cum templo & gente cõcidit.*Ioſ.de bello Iudaico.* Vnde Balſamum vni Iudææ conceſſum,ex Plinij lib.12,c.26.nec alibi vnquã viſum,quàm in Iericho,in Ægyptum tranſlatum eſt. *Ioſ. ben Gorion lib.4.ca.22.* Vbi creſcere dicitur rigatum fonte, qui virgini & filio eius ſcaturiit, non aquæ alterius irrigatione,diligenti Aegyptiorum cuſtodia. *Ioſius.*

Vrbs capta & funditus deleta triennio poſt mortem Pauli,decennio poſt mortem Iacobi iuſti.

In excidio vigebant R. Iohanan ben Zachia, de quo ſuprà,& eius diſcipulus R.Eliezer filius Hyrcani, qui librum Pirkẽ ſcripſit,de diſpoſitione & affectionib.ſphærarum terræ,& omnium in Aſtronomia mirabiliũ. Eius diſcipulus R.Iſmaël ſacerdos magnus. R.Ioſua, R.Gamaliel, & eius filius R.Simeon, qui fuit pater R.Iudæ Hakkados.Cozri,& in Tractatu Berachoth cap.vlt.

Poſt excidiũ R.Tarphon,R.Akibã.Hinc poſt Adrianum Imperatorẽ R.Meïr,R.Iehuda, R.Ioſe,R.Simeon bẽ Azaï,R.Hanama.Sub Antonino Ribbi.i. R.Hakkados,ſiue R.Iuda,R.Nathã,R.Ioſua bẽ Gorha.Mox Tannaim auctores Miſna,ſiue cõtextus Talmudici, denique Amoraim auctores Ghemara,ſiue Talmud.

Titus Septizonius,quod oppidum eſt Italię,non Idumeus(vt Iudęi mẽtiuntur,quò oracula Scripturę contra Idumeos ad imperiũ Romanum torqueant)vaſtata tota Iudęa,& in miſerandã ſpeciẽ redacta,aliquos reliquit in Labna (oppido maritimo inter Iapho & Aſcalonẽ) Bither,Oſa(prope Aſcalonẽ)& earũ viculis,præficitur eis R.Iohanan ben Zachaï,qui ſe Veſpaſiano patri dederat.*Ioſipp.* Boniam ſacerdoté fratrem Ioſephi ſacerdotis minorẽ omnibus Iudęis,qui relinquebantur Hieroſolymis,prefecit,in Ioſephi gratiam.*Ioſep.ben Gorion ſub finem*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Christi. | VESPASIANORVM CÆSARVM SÆCVLO. | Anni mundi.

belli Iudaici. Iosephus tamen ipse scribit, Titum omnia illic destruxisse, præter tres turres.

Vastata Hierusalē Romani Emauntē ædificiis exornarunt, & ex euentu victoriæ, Nicopolim nuncupauēre. *Tripart. hist. lib. 6, cap. 42. Plin. lib. 5.*

In earum vna, nempe Bither, Barcozbas sedem regni statuit Domitiano principe per 30 annos & sex mēses, deinde filius eius & nepos sub Nerua, Traiano, Adriano, qui huic Tyrannidi finem imposuit. *Hist. Heb. de rebus Roman. & in tract. sanedrin. cap. Col Israel.*

Quid post Romę exiliū Iudæi egerint, Talmud, Ghemara, Derasim, Gheonim, &c. vtque se gesserint, ad annum vsque 1108, ab eodem excidio, quo Maïemonim scribebat R. Mose ben Maïemon, qui est Christi 1148, consule eius libri præfat. & Cabbalicam historiam R. Abraham Leuitis. Atque hæc quidem de veteri populo.

71 | 4160

De his qvae ad christvm spectant *externorum testimonia.*

Iosephvs lib. 18 Antiquitatum cap. 4, vbi Iesu veram doctrinam & resurrectionem confessus fuisset, inquit: Christus hic erat, &c.

Romani ex Sibyllinis oraculis sibi cauebant, ne quis suorum, regem Ægypti reduceret. Esse enim in fatis, vt statim vniuersi monarcha nasceretur. Hoc oraculū attingit Cicero prima Epistolarum Familiariū ad Lētulum, quī id negotij petebat. Ac sanè vbi Ptolemæus à Gabinio reductus esset, rebus diu in Senatu agitatis, Christus non ita multò post natus est. Vide finem libri secundi Oraculorum Sybillinorum, quæ Græcè extant.

Sibyllæ versus obseruamus aliquem appellādum esse Regem, si salui esse velimus. Cicero secundo de Diuinatione, vbi & meminit Acrostichidis, quę Regis illius nomē primis literis versuum exprimebat. Locus autem est in 8 Oraculorum Sibyllinorum, in quo Acrostichis est hęc Ἰησοῦς Χριστὸς, Θεοῦ υἱὸς, σωτὴρ, σταυρὸς Iesus Christus Dei Filius, seruator, crux.

De hoc Rege Sibyllinum librū vertisse Ciceronem narrat. Constantinus Imperat. oratione ad Senatum.

Integra est Virgilij Ecloga 4 de Christo, vt à Cumæa Sibylla descriptus fuerat, cuius versibus cōsideratis, Secundianus Decij prefectus, Verianus pictor, & Marcellinus orator Christiani effecti sunt. *Vincent. lib. 11. cap. 50.*

Fama erat: esse in fatis, vt eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur, *Suetonius in Vespasiano cap. 4. Ioseph. lib. 6. de bello cap. 31.*

Herodes pueros in Syria, inter quos & filium suum necat. *Macrobius lib. 2. Saturnal. cap. 4.*

Maximus terræ memoria mortaliū extitit motus, Tyberij Cæsaris principatu, duodecim vrbibus Asiæ vna nocte prostratis. *Plinius lib. 2, Natur. historiæ cap. 86.* Is est quem Matth. 28, Angelus die resurrectionis Christi excitat.

Ante euersum à Romanis templū, aperuerunt se sponte templi portę, quæ vix à 30 hominibus aperiri poterāt. *Talmudici Tract. Iomd, mitio cap. 4. Kimhi in 11. Zach.* Attingitur, quod in Passione Christi dicitur, apertum templum, velum scissum, &c.

In

Anni mundi. | VESPASIANI PRINCIPATV.

4160

In insulis maris Mediterranei vox hęc, Imp. Tyberio, audita est: Magnus Pan hodie mortuus est. *Plutarchus inter rationes libri, cur oracula defecerint.* Quod aliqui de Christo mortuo, alij de Satana per Christum occiso intelligunt.

Sic M. Seruilio, C. Sexto cos. (anno vno ante passum Dominum) funus Coruī celebribus exequiis, nouo & inusitato facinore à populo Rom. curatum. *Plin. lib. 10, cap. 43.* significante Spiritu sancto, Coruum. i. atrum illum Satanam mox extinctum iri, Romæ, vbi præcipua eius erat sedes & garritus.

Concionantibus Apostolis idola obmutuisse docet *Theodoret. lib. 10. Græc. affectio.*

Cessant oracula Delphis. *Iuuenal. Satyr. 6.*
Sed siluit, postquam Reges timuere futura.
Et superos vetuēre loqui. *Lucanus.*
Excessēre omnes adytis, arisque relictis.
Dij, quibus imperium hoc steterat.

Hodie profecto summa in mendicitate Delphicum oraculum. *Strabo lib. 9.*

Duas præcipuè causas affert Plutarchus libro de hac re edito. Vnam omnium rerū esse vicissitudinem. Dęmones ipsos siue deos oraculis præpositos senescere & mori, exhausta cœlestis spiritus vi. Alteram abundare suam ætatem philosophis & sapiētibus, quorum responsa defectum oraculorum supplerent. Sed vera causa est, quòd Christus apparuit, vt dissoluat opera diaboli. *1 Ioan. 3. Zach. 13.* Quam reddidit etiam ipse Apollo Augusto Cæsari, παῖς ἑβραῖος κέλεῦει με θεὸς μακαρέσσιν ἀνάσσειν, &c. Me puer Hebræus cogit Deus atque Deūm rex, &c. *Niceph. lib. 1, cap. 17. Suidas in Augusto.*

Augustus Sibyllinos libros, habito delectu condidit duobus forulis auratis, sub Palatini Apollinis basi. *Sueton. in August. cap. 31.* Non sine Dei Ecclesiæ suæ de Sibyllinis oraculis prouidentis numine, ea vt Constantinus postea publicaret. *Euse. lib. vlt. de vita Constant.* In diebus ipsius, fons olei largissimus de taberna meritoria, Romæ per totum diem fluxit. *Oros. lib. 6. cap. 19.*

Cur verò profani tam pauca narrarint de Iudæis & Christianis docet Budæus sub finem lib. 4 de Asse.

Quæ libris tribus vltimis de Antiq. septem de bello, & in vita sua Iosephus, Philo Iudæus in Flaccum, de legatione, & alibi Græcè scripserunt, Ioseph ben Gorion, Iosippus & Talmudici de excidio Hierosol. Hebraïcè Singularem Dei iram in populum Iuddaïcum ostendunt, & Christi religionem mirè confirmant. Verbi gratia, qua mensura mensi sunt Christo, eadem est eis repensum. In monte Olineti Christum comprehenderant, in eodem primùm Titus castra fixit, vt Hierusalem caperet. *Ioseph. lib. 5, de bello cap. 8.* Secundo Paschate concluſi intra muros, *lib. 6. cap. 25, & 45.* Tertiò in Cedron cæsi. *lib. 5. cap. 10.* Quartò à Simone ad Ioannem, vt à Caipha ad Pilatum, qui Hierosolymis tyrannidem occupauerant, remittebantur, torquebantur, &c. *Ibidem, cap. 27.* Quintò pro tribunali cæsi, clauis à militibus ira & odio abductis, & in ludibrium crucifigebantur. *lib. 5, cap. 28.* Erant autem (inquit) infiniti cum 500, aut etiam plures singulis diebus caperentur. Adeò vt ob multitudinē locus non sufficeret crucibus, & cruces corporibus. Quo supplicij genere affici cœperant sub Floro prætore ante

4160

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 annos. Nam Iudæorum nobiles ante eius tribunal virgis cæsi, deinde crucifixi, *lib. 2 de bello c. 25.* Anni mundi.

Sextò, vt Christum gentibus tradiderunt, extra vrbem traxerũt cum probro, vt crucifigeretur, &c. ita è patriis loci eiecti, toto orbe signum diuini in se iudicij circunferunt, instar Cain vagi, profugi, exules, vbique, præter quàm apud se, consistentes, gentibus venundati, sine Regibus, sacerdotibus, sactificiis, &c. *iisdem libris.* 4160

Septimò Alexandriæ & aliis locis, eadem & multò plura passi sunt, vix dum septimo anno à Christi morte exacto. *Philo in Flaccum prætorem Ægypti.*

Carabæ Iudæi insani, in loco superiore, vt spectari posset ab omnibus, capiti diadema imponunt papyraceum, pro paludamento corpori stoream, manui pro sceptro frustum arundinis. Sic ornatum regi is insignibus & in Regem transformatum, more histrionico, adolescentes perticas in humeris gestantes, pro satellitio stipabant. Tum alij salutatum accedebant magna voce, Regem Iudæorum salutantes, Syra voce Mari, alij sibi iura reddi petebant, alij eum consulebant de re publica. *Et paulo pòst*, Iudæi in Alexandria sub Caïo, prætore hoc Flacco tractati, vt etiam, qui dolerent ipsorum vicem confestim pœnas darent, arreptique flagris cædebantur, & post omnia tormenta, quæ poterant excipere corporibus, tandem in crucem agebantur. *Et pòst.* Flaccus è Senatu nostro, quem Augustus nobis instituerat, 38 comprehensos in suis priuatis ædibus, confestim vinciri iussit, traductos egregia pompa per medium forum, senes reductis in terga manibus, induxit in theatrum, statutósque coram inimicis nudos flagellauit, vt concisi verberibus, aliquot mox, vt inde sunt elati, exhalarint animam, reliqui deplorata salute, cum diuturno morbo conflictati sint.

Et pòst, Mos est in neminem damnatum animaduertere, donec solennes celebritates, natalitiáque Augustorum festa prætereant. At iste (Flaccus) per eos ipsos dies iniustis pœnis affligebat homines innoxios. An non poterat postea, si voluisset, easdem ab illis exigere? *poterat ô Philo, sed vos noluistis differre Christi crucem, donec Paschæ celebritas præteriret.* Sed procurabat, vrgebátque negotium, vt turbis aduersariorum gratificaretur, cùm debuisset habere temporis rationem atque reuerentiam, & differre mulctationem in aliud. *Et pòst*, Manè vsque ad horam tertiam, quartámve Iudæi flagellabantur, suspendebantur, rotis alligabantur, damnabantur per mediam orchestram, ducebantur ad supplicium.

An non *sic illa impia vox, Sanguis eius sit super nos et super filios nostros, incipiebat vobis redire per iugulum. Sed multo plures quæ imoniæ apud Talmudicos et Rabbinos, qui istis vigebant temporibus.*

CHRISTI *numen ne quidem*

Ethnicis fuit ignotum, qui eius cultores sunt persecuti. Tyberius eum referre voluit inter Deos, *Tertul. in Apol. Orig. lib. 2 contra Celsum. Euseb. lib. 2, hist. c. 2.*

Traianus temperauit persecutionem à Plinio 2 monitus. *Ipse lib. 10 epist. Plinij.*

Adrianus pro Christianis rescriptum misit ad Minutium Fundanum Proconsulem. *Iust. Martyr 2 Apol. Niceph. lib. 3, cap. 27.* Hierosolymam habitandam eis dedit, eiectis Iudæis, *Euseb. lib. 4, cap. 5. Dion Cassius in Adr.*

Anto. Pius pro iisdem literas dedit ad Asię populos, in qua ipsos fatetur colere Deum immortalem. *Ibid. Iustinus.* Et alias, in quibus legionem Christianam vocabat κεραυνοβόλον, fulminis iactatricem, &c, *Ibid.* Christianis æquus. *Xiphilinus in epitome Dionys.*

Marcus Ant. neminem, quòd Christianis esset in ius vocari voluit, vt ex ipsius rescriptis constat.

Alexander Mammeę Christi imaginem in suo larario habuit, eique vt Deo templum consecrare statuit, & Vlpiani eiusdémque farinæ Iurisconsultorum furores contra eius cultores cohibuit. *Lampridius.*

Galienus claro Dei iudicio de patre Valeriano à Sapore capto territus pacem eis dedit, & publico edicto persecutionem amouit. *Eus. lib. 7. cap. 20.*

Aurelianus fulmine subito territus persecutionem non est executus. *Vopiscus, Eutrop.*

Maximinus Galerius pro Christianis edictum tulit. *Ruffinus.* Licinius itidem. *idem.* Iulianus Apostata incerto ictu ad mortem sauciatus, virtutem Christi confessus est, Galilæe vicisti. *In hist. Eccles.*

Maxentius persecutionem prohibuit. *Optat. lib. 1.*

Reges Persarum etiam pro Christianis multa edicta tulerunt.

Mahometes in suo Alcorano, Turcæ, Saraceni, Tartari magnificè de Christo sentiunt & prædicant. *Ex ipsorum libris, et nostrorum peregrinationibus.*

a Medorum 4160

a MEDORVM regnũ post destructã Sardanapali monarchiam vsque ad Cyrũ Persam, semper perpetuis Regibus administratum est. *Diod. Siculus lib. 3. ex Ctesia Gnidio.*

b ARBACES siue Arbactus corruptè pro Arphaxat, quod nomen ad posteros trãsiit, vt Cæsaris apud Romanos, vnde *Iudith 1* Arphaxat rex Medorum à Nabugd. victus, videtur esse Ciaxares.

Post Arbacem, quidam interponunt Sosarmum, Medidum, & Cardiceam, & non Reges sed præfectos Medorũ appellant, vt Herodot. Eorum autem res gestas breuiter è Ctesia narrat Diod. lib. 3.

c DEIOCES, qui & Ciaxares, primus se Regem appellauit. *Herod.* Ad eum fugiẽtes Scythæ, deinde ad Haliattem Lydorum regem, causa fuerũt belli grauissimi. *Ibid. lib. 1.* Ab eo vsque ad captiuitatem Astyagis Medicam historiam describit Herodot. *lib. 1.*

Horum temporum meminit Iosephus contra Appionem.

Ecbatanam condidit. *Herod. lib. 1.* Oros. li. 1 cap. 1.

Hoc tribuitur Arphaxat. i. Ciaxari, *Iudith 1.*

d PHRAORTES cũ omnibus suis copiis ab Assyriis, id est, Babyloniis cæsus est. *Herod. lib. 1.*

Persas suo imperio subiecit. Deinde Asiam. *Ibid.*

Obsidens Niniuem moritur. *Ibidem.*

e HIC bellum gessit cõtra Haliattem regẽ Lydorũ, Nabugdonozore occupato contra Moabitas, Ammonitas, Arabas & Syros.

Lydos vicit, & Asiam trans fluuium Halim subdidit. *Herod. lib. 1.*

Scythas, qui ipso deuicto 28 an. Asiam tenebant, & placati à Psammetico rege Ægypti, Ægypto abstinuerãt, astu trucidauit. Niniuẽ cœpit ducentis

Anni vrbis cõditæ.

HAC SEXTA ÆTATE,

Quæ incipit anno mundi 3568, Monarchia fuit per ordinem penes Chaldęos, Persas & Grę cos.

Ecclesia captiua & multa patiente floret mundus.

Dilacerato Assyriorũ Imperio & ad ignem cõpulso Sardanapalo apud

a MEDOS.	BABYLONIOS	Anni mundi.
		3464
b *Arbactus, qui & Arbaces, an. 28.*	a *Merodac qui & Baladan. an. 52.*	
c *Dioces, vel Deioces, an. 53.*	*Ezechia & Manasse Iudæ Reg.*	
d *Phaortes, an. 22.*	b *Ben Merodac an. 45.*	
	Menasse.	
e *Ciaxares, an. 40. qui videtur dici Arphaxat, Iudith 1.*	*Amon, Iosia, Ioachaz, Ioakim, per ordinem Iudæorum regibus.*	
		3560

HOC rerũ successu deinceps Dei iudicio regna mundi præcipua extiterunt.

ASSYRII subegêre cæteros pòpulos, & transtulêre Israël.

BABYLONII & CHALDAEI deleuêre Assyrios, subegêre Ægyptum, & Syriam, & transtulêre Iudæos.

MEDI & PERSAE deleuêre Babylonios.

MACEDONES & GRAECI, Persas & Medos.

ROMANI, Macedonas & Grẽcos.

BARBARI, Romanos & ex eorum imperio multa regna condiderunt, prẽsertim Turcę.

Hic Danielis est ordo & summa.

Triginta reges à Nino ad Sardanapalum. *Diodor. Siculus.* Imò triginta sex, spatio mille ducentorum quadraginta annorum, *Eusebius in Chron.* Iam docui hanc monarchiam ante Nabonazarem, siue Phul, valdè esse suspectam, ac Grẽcos antiquitatis ignoratione fabulis compensasse.

Vti populus Dei captiuitate atterebatur, ita è contrario populus Saranę rebus prosperis crescebat. Nam Babyloniorum & Grẽcorum, qui maximi idololatrię fuerunt auctores, res incipiebant clarescere.

Paulò ante captiuitatẽ Archilochus Iambicorum versuum inuẽtor, quibus Lycambem ad restim compulit, Phocylides, Epimenides Cretensis, qui 57 an. dormiisse traditur, & ignoto Deo altare constituxit Athenis, poëtę. Therpander musicus, qui cytharę septem chordas addidit, quą ędita carmina primus etiam composuit. *Plin. lib. 7, cap. 56.*

Inchoante captiuitate, Simonides Lyricus artis memorię inuentor, qui & octauam chordam cytharę adiecit, vt nonã postea Timotheus. *Ibid. Plin.* Stesichorus poëta Sicu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

	Anni vrbis cōdit.			Anni mundi.
lus, Alceus primus tragicus, Sappho musa Græcis decima, Lesbia, quæ Elegias, Iambos, Monodias, lyricorum carminum libros nouem, epigrammata scripsit, & prima plectrū excogitauit.				3464
a MERODAC Baladan cū 12 an. in Babylone regnasset magnam Assyriorum potentiam ad Chaldæos transtulit, pòst regnauit annis 40. Ab eo Babylonia dicitur Merodac. *Ierem.1 & 50.*				
Eo amico vsus est Ezechias, quare ab ipso accepit munera & fœdus cum eo iunxit, quòd solem decem lineis retro egisset. *Esai.39,4 Reg.21.* huius miraculi meminit Herod. *lib.2.*		c *Nabugdonozor an. 45.*	f *Astyages Cyri auus maternus an.35.*	
Merdocēpadus Ptolomæo, vt Nabugdonozor Nabopolassar, centum viginti quinque annis post Nabonazarem (id est, Salmanazarem vel potius Phul) *lib.5. Almagesti cap.14.*				
b VIDETVR etiam dictus Berodac, & rex Assyriorum, *4 Reg.21.* Atque is esse, qui Manassem regē captiuum cepit, deinde restituit. *Ibid.* cōfirmata amicitia & societate, quam cū ipsius Patre Merodac Ezechias inierat.		*Ioakim, Iechonia, Sedechia per ordinem Iudæorū Regibus.*	g *Darius filius Assueri de semine Medorum.*	
			Summa 178	
Pro eo Iosias rex Iudæ pugnauit contra Necao regem Ægypti, & in prælio cecidit.		*Euilmerodac an 23.*	*Cyrus, qui vtrumq; imperium coniunxit, victis Chaldæis.*	
Inter hunc & sequētem aliqui interponunt, vt Metasthenes, Nabugdonozorem primum Magni Nabugdonozoris Patrem, cōtra quem ascenderit Pharao Necao, *4 Reg.23.*				
Quem Nabulasar à Beroso, apud Iosephum cōtra Appionem vocatum aiunt, qui septimo Iosiæ regnum inierit.				
c EIVS octauo cœpit sexta ætas, id est, annus mundi 3568. proindeque prima è quatuor Danielis monarchia.		d *Baltazar, an.10.*		
Init enim regnum quarto anno Ioachim regis Iudæ. Victo Necaone Ægypti Rege, Ioachim Regem tributarium fecit. Iterum vrbem ingressus ipsum cepit & interfecit.		*Summa* 173.		3560

Græci huius temporis historiam, quantumuis recētem, nondum nouerant. Quarē Berosus Chaldæus (vt Iosephus narrat lib. 1 contra Appionem) arguit Græcos scriptores, quòd de Assyriaca monarchia multa fabulati sint, seorsum Babylonis structuram, & ea, quę posteri sunt admirati, Babylonica edificia ad Semiramidem retulerint, cùm, vt è Chaldęorum non ita vetustis monumentis docet, ad Nabugdonozorem sint referenda. Et vt de condita Babylone mentiti sunt, ita & de eā victa, quādo vado Euphratis siccato

tis siccato immissis militibus captam ferunt. (Vnde & ista aliter narrat Danièl oculatus testis.)

Babylon Chaldaïcarum gentium caput, diu summam claritatē obtinuit in toto orbe, propter quam reliqua pars Mesopotamiæ, Assyriæque Babylonia est appellata. Sexaginta millia passuum muris amplexa, ducenos pedes altis, quinquagenos latis. In singulos pedes ternis digitis, mēsura ampliore, quàm nostra, interfluo Euphrate, mirabili opere vtroque. *Plin.lib.6.cap.26.*

d ANTE Baltazarem quidam post Comestorem in historia Scholastica & Metasthenem duos eius fratres locant, Regassar annis 3, Labassardac nouem.

Sed hoc non patitur temporum analogia, neque Scripturæ veritas, tam apud Hieremiam, quàm Danièlem.

Iosephus quidem contra Appionem Neregalassar nominat, fratrem vxoris Euilmerodac, eique 4 annos regni tribuit. Verum illi fortasse currunt cum annis Baltazaris tutorio veluti nomine.

Anni vrbis cōdit.		Anni mundi.
181	*Altero modo per Monarchiarum seriem, huius sextæ ætatis summam membratim probemus atq; ostendamus.*	3560
	I	
	a *Monarchia Chaldæorū pertinuit ab Oriente extremo ad Gades, indeque Gallias, Iosephus. quæ aurea Dan.2. Huius meminerūt Berosus apud Ioseph. & Alex. Polyhist. apud Eus. li.5. præp.cap.vlt.*	
	Incepit an. mundi 3560, octo annis scilicet ante quintam ætatem expletam.	
191	I	
Ierem.52	b NABVGDONOZOR filius Merodac annos 45.	3605
236	*Nechaone Ægyptiorum rege & per ordinem Spammo an.6. Ophre an. 35. Amasi an.44.*	

IN DANIELE Monarchiæ ita sunt ordine positæ, vt non melius in tabula pingi possint. Quare Porphyrius eum asserebat vixisse sub Romana tempora, teste Hieron. in Danièlem.

Sub his Ecclesia fuit semper deteriore conditione, donec Christus adfuit, qui suo fœlici aduentu sub suis pedibus eas contriuit, orbēmque conuertit. *Dan.2.*

Chaldæorum Monarchia 78 annos continuauit. Tres tantùm habuit reges. *Ierem.27.* Incēpit octo annis ante captiuitatem Babylonicam: nam primus Nabugdonozoris incidit in finem tertij Ioachim. *Dan.1,* hoc est, fuit quartus Ioachim. *Ierem.25.*

Assyriorum à Iosepho appellatur, quoniam Babylonij ad se Niniuitarum potentiam rapuerāt &, Babylon Assyriæ erat pars.

b NABVGDONOZOR Astyagis Medorum Regis, anno nono Iudæos captiuos abduxit, *Iose.contra Appionem.* Cyaxaris potius dicerem. Nam circa idem tempus vterque regnum cepit. Fortitudine & magnitudine Herculem superauit, Heroïcisque virtutibus. *Metasthenes, Philostratus,* vsque ad columnas Herculis exercitum admouit. *Strabo lib.15.*

E regno ob insaniam pulsus, cum feris an. 7 in agro egit: postea ad se reuersus, Deumque agnoscens, in regnum reducitur. *Dan.4.* Mutauit mentem, non formam corporis. *Hiero. illic.* vt Lycanthropi, qui sibi videntur lupi, proindeque conantur lupinos mores & gestus exprimere. *contra tamen Iosephus.*

Ad hanc rabiem perductum ob captam Hierosolymam & vexatos Iudæos retulit Metasthenes ex Alphæo.

Tempus, quo statuam sibi posuit, videtur conferendum in extrema eius tempora, post Iudeam, Ægyptum, Syriam, & alias Prouincias subiectas. Nam Danièl c.3 viros appellat Ananiam, Azariam, Misaëlem, quos primum pueros dixerat, vt intelligeremus hoc facinus sero admodum, id est, illis iam ætate prouectis contigisse.

Post hæc eius insania & sanitas c.4.

Sub eo contigerunt, quæ tractantur Dan.1,2,3,4,13 & 14.

Primo regni anno Niniuē subuertit, & Assyriorum imperio, qui mille trecentis ferè annis Regnum am-

Universidad de Deusto
Biblioteca

plissimum in Asia possederant (Hieron. in 7. Esaiæ) potitur, Ioachimque regem Iuda tributarium reddit. *Rabbi Sadaiahn 1 Danielis è maiorum traditione.* Pharaonem Necaonem eodem percutit. *Iere. 46.*

Anno videlicet quarto Ioakim, qui eius erat primus *Ierem. 25.* venit ad Euphratem bellum illaturus Necaoni Regi Ægypti, cui parebat tota Syria, illicque Necaonem sibi occurentem vicit. Hinc traiecto plenè Euphrate (*Ierem. 46.*) omnia subegit vsque ad Pelusiũ, præter Iudæam, Ægypto alioqui tributariam (*4 Reg. 23.*)

Inde exercitu in Iudæos reducto Ioakim Regẽ cepit, eúmq; Babylonem abductum coëgit sibi tributum dare. Quod & per tres annos ab eo in regnum dimisso exegit, donec denegantem tandem cepit atque occisum abiecit. *4 Reg. 23, Ierem. 22 & 36.*

Duodecimo pugnauit contra Arphaxat Regem Medorum, Egbatanæ miro opere conditorem, & vicit in campo magno Ragau circa Euphratem & Tigrim. *Iudith 1.* vbi vocatur rex Assyriorũ, ob Niniuem subactam & Medis exemptam.

Hic Arphaxat videtur fuisse Astyages. Nam Arphaxat erat cognomentum regum illorum, post sublatum Sardanapalum.

Anno 13 misit Holophernem contra Cilices, Syros, Iudæos & cętera regna Occidentis vsque in Æthiopiã. *Iud. 2.* qui à Niniue exiens debellauit omnia inter Ciliciam & Iapher, in deditionem accipiens vtramque Syriam, Mesopotamiam, Lybiam (Lydiam fortasse legendum) Ciliciam, *cap. 3.* donec ei Iudith caput præscinderet. *cap. 13.* Decimus autem tertius Nabugdonozor erat sextus Sedechiæ, qui fretus amicitia Ægyptiorum & aliorum rebellione, meditabatur libertatem & defectionem. Eliachim tunc inter summos Sacerdotes, *cap. 4.* alius ab eo, quem pontificatu functum constat post captiuitatem, *Nehem. 12.* Nam ille Nehemianus Eliasib, iste Eliachim nominabatur, & alio nomine, *cap. 5.* Ioachim, ne mendum putetur. Nam qui Eliachim nominabantur, solebant etiam dici Ioachim, & contrà, vt rex Ioachim, vt pater Virginis, qui proinde Eli dicitur, *Luc. 3.*, per apocopen.

Propter hanc Holofernis cladem, cõtra Sedechiam, cuius nutu facta videbatur, celerius mouit Nabugdonozor præmisso in Holofernis locum Nabuzardan.

Decimo nono anno, vrbem iam tertio rebellantem expugnat, filios Sedechiæ regis necat. Sedechiam excæcat, & Babylonem in perpetuum carcerem trahit. Principes Iuda excruciatos interficit. Tribus integris diebus diripiendam Hierosolymam militibus tradit, solo deinde æquat. Mare, bases, columnas & cętera tẽpli instrumẽta in sua Idolia transfert. Templum incendit, ita habitatoribus terram sanctam orbat, vt 52 annis nullus per eam transierit. *R. Iose.* (nisi vt per desertum) Iosedech Seraię pontificis à se interfecti filium in exilium ducit. *Kimhi in 21 Ezech.*

Eos qui fuerant in Iudæa relicti, quoniam per fraudem Chaldęorum præsidia occiderant, Nabuzardan præfectus copiarum anno 23 ad septingentos quadragintaquinque Babylonem transtulit. *Ierem. 52.* Quę postrema fuit populi Iudaïci manus eo abducta.

Ita

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
181		3560
	Ciaxare siue Arphaxat Medorum, deinde Astyage an. 35.	
	Ioakim, Iechonia in vinculis, & Sedechia Iudæorum.	
	Seraia, deinde Iosedec pontificibus.	
	Ieremia, Baruc, Danièle, Ezechièle prophetantibus.	
	Seruio Tullio Romanorum sexto rege, deinde Tarquinio Superbo, an. 25.	
226		3605

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
181		3560
	Ardi Lydorum Rege sexto, & per ordinem Sedacte an. 15. Haliatte an. 49.	
	Macedonum Philippo rege sexto, & per ord. Europo an. 26. Alceta an. 29.	
	Lacedęmoniorum Eurycratide, an. 35. Mox Leonte, an. 36.	
	Batto primo Cyrenarum rege an. 40. deinde Arcesilao an. 16.	
226		3605

Ita propter perfidiam Sedechiæ in Nabugdonozorem, quia, fretus Ægyptij regis auxilio defecerat, vrbs vltimùm capta & templum incensum & vltima captiuitas inducte. *Ierem. 34 et 52 Ezech. 18. ; Ezræ 1.*

Sicque effossis oculis Babylonem Sedechias transiatus est, vt Ezechiël præsignificauerat cap. 12. Adducam eum in Babylonem & ipsam non videbit, & ibi morietur. Cui nec contradixit Ieremias cap. 34, inquiens. Et oculi tui oculos regis Babylonis videbũt. Nam de rege, non vrbe loquebatur.

Eodem anno 23. Tyrum & reliquas regiones maritimas subigit.

Regnum Ægyptiorũ, quod multis sæculis Pharaones potentissimum obtinuerant prorsus cœpit, imperij an. 24. quinque aut sex annis post Sedechiam expugnatum. *Iosph. lib. 10.* vel anno imperij 27. *R. Selomo in 44. Ierem. & Seder Olam, cap. 26.* pugnæ locus Magdal. *Herod. lib. 2. Ierem. 44.*

Quod multo probabilius est. Quoniam Ezechiële teste cap. 29, anno captiuitatis vigesimo septimo Syriam & Ægyptum subegit, etsi Theodoritus in Danielem, id in decimum octauum eius coniiciat.

Ea clade ita accisi sunt Ægyptij, vt deinceps nullum regem ex sua gente habuerint, sed nec ditionem in reliquas gentes tenuerint ante Ptolomæos. Nam Amasis, qui Ophræ successit, erat Nabugdonozoris seruus.

Hinc primum Monarchiæ titulum consequutus est. Nam etsi iam à priscis seculis, nempe à Nimrod conditore, Imperium Babylonicum in orbe viguit: tamen quia cũ Assyrio, cuius fundator Assur, & Ægyptio, quod erexit Osiris Pharaonum primus, Abrahæ temporibus, æquo Marte Orientem & Lybiam per vices possidebat, non prius monarchiæ nomen receptum est, quàm hæc simul fuere addita. Tum enim primo præstantior & maior ὁίκειμένης pars vni parere didicit.

Aliam rationem assignat, Suidas in voce Λοξὲ ιος, ex comparatione Græcorum principatuum. Atheniensis enim (inquit) solius regionis maritimę dominatum tenuerunt annis duodeseptuaginta. Lacedęmonij triginta. Thebani, &c.

Babylonem ad eam magnitudinem perduxit, vt eius muri fuerint relati inter 7 orbis miracula. *Berof. apud Iosephum.* quale significatur Dan. 4.

Eius primus, fuit quartus regni Ioakim filij Iosiæ. *Ierem. 25.*

Id est, octauus ante transmigrationem Babylonis. Regnauit an. 45. Qui numerus facile è sacris colligitur. Nam anno quarto Ioakim regnum eius occępit *Ierem. 25 & 46.*

Post annos octo abduxit Iechoniam. Anno autem trigesimo septimo transmigrationis Iechonię, subleuauit Euilmerodac (filius & successor) Rex Babylonis, anno, quo regnare cœpit, caput Iechonię de carcere *4 Regum 25.*

Ergo ante abductionem Iechonię regnauerat annos octo, post vsque ad Euilmerodac filium 37. Summa 45.

Nabuzardan cũ libris legis multos alios sacros combussit, vt tria millia parabolarũ Salomonis, quinq; millia

V

Universidad de Deusto
Biblioteca

Canticorum, Physiologiam eiusdem, &c.

In terra pauperes & rusticos duntaxat reliquit, deuastatis vrbibus & ciuibus in captiuitatem exactis.

Ieremiam hostili misericordia carcere exemit. *Ierem. 39.* quem vinxerat Sedechias c. 37, 38, 39, &c.

Quod addunt aliqui legem à Babyloniis incêsam & deinde ab Ezra restitutam: non est ita accipiêdum, quasi omnia legis exempla sint exusta, & deinceps vsque ad Ezram Iudæi vixerint sine sacro codice. Nam hoc fieri non potuit, nedũ factum est. Iudæi enim iam antea erant dispersi cum suis codicibus per totum Orientem & Septemtrionem à têporibus Assyriacis, vbi & legitima sua seruabant, vt è Tobiæ libro liquet, nec omnes erant sub iure & imperio eiusdem. Præterea libri tanti momenti non solent ita extingui à Tyrannis, quin alicubi permaneant, maximè quando de religione agitur.

Ergo primo impetu Chaldæi omnia consumentes, etiam absumpserunt libros sacros, Hierosolymis scilicet inuentos, qui erant correctissimi & emendatissimi, atque in publico Gazophylacio & sacra bibliotheca asseruabantur, iuxta quorum regulã, vel ex memoria, vel diuino potius afflatu, cæteros minus correctos postea emẽdauit Ezras, aut etiam Synodus illa magna, cuius scriba fuit Ezras.

Quo die Nabugdonor ingressus est templum, eo die natus Darius, à quo pœnam tanto dignam crimine susciperet. Euertit enim Darius ipsius imperiũ anno 62 ætatis. *Seder Olam cap. 31 è Dan. 5.*

Mathematica & Philosophia in Chaldæa florent. *Dan. 1.*

Ieremias in Iudæa vaticinationis munere functus annos 41, à 19 Iosiæ vsque ad Sedechiæ vndecimum, trahitur à suis in Ægyptum iram Nabugdonozoris fugientibus. Ibi antequam lapidaretur, philosophiæ incunabula posuit, secretiore sapientia Hierophantas imbuens, cuius fama excitati Græci peregrinationes, vel potius nauigationes multas in Ægyptum susceperunt, & philosophiam ad se post 70 ferme annos deriuarunt.

Qui historiam Iudith non ad hæc tempora Nabugd. sed Cambisis, vel Assueri, vel Artaxersis 3 ponunt, sub nomine Nabugdonozoris, primo doceant reges Persarum Nabugdonozoris vocabulo fuisse vspiam cognominatos. Deinde frigida nituntur coniectura, quod Achior cap. 5. narrans Holoferni flagella & exilia, quæ Deus Israëlitis inflixerat, eos deinde in propria, quasi postliminio reuertisse tradit: hoc enim male interpretantur de exilio Babylonico, & reductione per Cyrum. Nam non diceret. *Plurimi eorum captiui abducti sunt in terram suam, nunc autem reuersi sunt, &c.* sed, omnes. Omnes enim Iudæos in exilium traxerat Nabugd. Relinquamus ergo scripturam in sua simplicitate, vt fuerit idem Nabugdonozor, qui misit Holofernem in Samariam & Iudæam anno regni 13, & qui reliquias Iudæorum anno 19 Babylonem transtulit. Quod autem dicitur illic de dispersione, pertinet ad Salmanazarẽ & Senacherib, sub quibus dispersi sunt Iudæi, ita vt Hierusalem, siue filia Sion relicta esset, sicut vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario. *Esa. 1.*

Donec eo cæso se in sua certatim reciperent. Preterea nihil prohibuit Iudæos primis Nabugdonozoris victoriis

Anni vrbis cõditæ.	Anni mundi.
181	3560
	Ab hac monarchia sic cõstituta aliquãdo annos numerat Daniel. Somnium enim, quod 2 cap. explicatur, non accidit secũdo regni Nabugd. cũ Daniel eius sit interpres, qui iam triennio, postquam venerat Babylonem, cum sociis relatus fuerat in numerum sapientum regiorum cap. 1. Erat ergo secundus à constituta Babylonica monarchia.
226	3605

NABVGDONOZORIS MAGNI CHALDÆORVM REGIS SÆCVLO.

Anni vrbis cõditæ.	Anni mundi.
181	3560
226	3605

riis dispersos, vbi intellexissent Sedechiam regnare, ad sua reuertisse. Sed nec necesse est Achior alienigenam, nondũmque religionis initiatum, res Iudæorũ perfectè tenuisse, aut fideliter recitasse.

Non efficit etiam, quod sub finem libri scribitur, *In omni statio vitæ eius non fuit, qui perturbaret Israel, & post mortem eius annis multis.* Nam *annis multis* dictum est, pro, *diebus multis.* Sed & Scriptura sic aliquando loquitur de annis quatuor aut quinque, vt sæpius in libris Regum. Simile supra *pag. 87 è 2 & 3. cap. Iudicum attulimus.* Quæ qui non deprehenderunt Tragicocomœdiam esse dixerunt de historia Ester.

Liber Iudith à Ioachim sacerdote conscriptus. *Philo.* Quare rectè libro Ester ab Ecclesia præponitur. Nam eum temporis ordine antecedit.

Est sacer & canonicus. Nam eum Nicena Synodus in numero sacrarum Scripturarum computauit. *Hieron. in prologo, vbi & sermone Chaldæo conscriptum asserit.* & epistola ad Saluinam. Hilarius Prolog. in Psalmos. Similiter Carthaginensis 3 Synodus, cui Augustinus interfuit. Augustinus ipse multis locis, Innocentius 1 eodem tempore, mox Gelasius cum 70 Episcopis, concilium Florentinum, &c.

Quare eum citant tanquam Scripturam Canonicam Origenes in caput vlt. lib. Iudicum, Chrysost. hom. 10 de variis locis Matt. Ambr. lib. 3 Offic. c. 3. epist. 83. de Virg. li. 2. De Institut. Virg. c. 2, & lib. de Viduis eum non exigua sui parte exponit. Cyrillus lib. 7 in Ioan. cap. 20. Fulgentius epist. 2 de statu viduarum. Bellator presbyter. Isidorus Hispalensis & Rabanus, qui in illum sunt commentati.

Draco leges Athenis scribit sanguine sub finem Tarquinij Prisci Rom. regis quinti, post reges Athenis exauctoratos & institutam nouam Reipub. formam Olymp. 39. Huius legibus antiquatis, præter eas, quæ morte plectebant, mitiora iura paulò post Solon 10 tabulis comprehendit.

Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor, qui primus prosaicam orationem cõdidit tempore Cyri regis. *Plin. lib. 7 c. 56.* primus apud Græcos dixit animos hominum immortales, & de diis scripsit. *Cic. 2. Tusc.* Ex Arcanis Phœnicum (id est Hebræorum) libris philosophiam & Theologiam ad eos deduxit, septem sapientum temporibus sub 50 Olympiadem. *Suidas.*

Solon & Pisistratus Seruio Tullio Romæ regnante vixerunt. *Cicero in Bruto.*

Solon Areopagitas constituit. *Idem Offic. 1.*

Ante Solonis ætatem de nullo, vt diserto, memoria proditum est. *Cic. in Bruto.* Vnde ab eo suum illustrium virorum Chronicon orditur *Gellius lib. 17, cap. 21.*

Decem tabulas eburneas, ad imitationem duarũ Hebraïcarum Athenien sibus dedit. Peregrinatus est in Ægyptũ, Cyprum, Lydiam ad Crœsum. Ei sacerdos Ægyptius dixit Græcos semper esse pueros ob ignorationem rerum antiquitus gestarum. *Plato in Critia.*

Septem ergo sapientum, & Cyri tempore velut Orietis apud Græcos philosophiæ incunabula fuerunt. *Budæus lib. 4 de Asse.* Aut sub Cyri tempus

Septem sapientes, Thales, Solon, Chilon, Periander,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cleobulus, Bias, Pittacus, cuius auditor fuit Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor. Anni vrbis cõdit. 181 Anni mundi. 3560

Periander Corinthius sapientes epulo excipit.

Pisistratus sublatis annuis magistratibus tyrannidem Athenis occupat. Pulsus in Italiam fugit.

Primus libros Athenis disciplinarum liberalium publicè legendos posuit. *Gellius lib.6.cap.vlt.*

Eius iussu Aristarchus Homeri rapsodiam recensuit, & in 24 partes pro numero elementorum distribuit.

Haliattes Lydorum rex septem sapientum ætate cum Milesiis bellum gerit. *Herod.lib.1.*

Tunc Cyrenarum regnum per Battum incipit, vide sup. pag 149 in annos circiter ducentos.

Epimenides diutissimè vixit, nẽpe vsq; ad Solonem.

Thales Mileti Philosophiæ Ionicæ primus auctor, sapiens, physicus, & Astrologus Græcis Geometriam & Astrologiam ex Ægypto primus tradit, *Laërtius.* Aliqui sub Anco Martio. Nam diutissimè vixit, ad 58 vsque Olympiadem.

Primus in Græcia æquinoctia & solstitia obseruauit. Primus solis eclipsim prædixit. Audis, quoad pueri fuerint Græci, qui tamdiu ignorabant, quod omnibus erat perspectum.

Alcmeon Perinthi filius Crotoniates medicus, qui de rerum natura primus scripsit.

Anaximander Milesius Thaletis successor, qui horologium, Gnomonem, spheram reperit. *Plin. lib.7, cap.56.* & obliquitatem Zodiaci. *lib.2.cap.8.* Et maris & terræ circuitum. *Laërtius.*

Pythagoras Pherecydis Syri discipulus alterius philosophiæ Italicæ auctor, in illa Italiæ ora, quæ olim magna Græcia. Nam vetustissimæ philosophiæ fuerũt Ionica & Italica. reliquæ recentiores.

In Ægyptum nauigauit, vt eius sapientiam disceret, & pro sua apud Græcos venditaret. Arithmeticam & Geometriam præcipuè excoluit, & Matheses solas appellauit, ex Anatolio. Peregrinatus est in Persidẽ, atque Magos conuenit. *Cic.5. Tuscul.* Potuit ergo incidere in Danielem, cuius fama ea tempestate celebris.

Eius tempore Arcades per longos & breues calamos cantum excogitauerunt. *Laërtius.*

Musicæ principia primus ad artem reduxit. Pondera & mensuras inuenit. Italis apud Crotonem leges dedit.

Anaxagoras alter Pherecydis Syri discipulus, vbi suã in Ægyptum peregrinationem confecisset, eorũmque mysteria hausisset, libro quodam, quem Socrates citat apud Platonem, physiologiam ita tractauit, vt à Deo inciperet, & in Deum desineret. Quem quia sub Mentis vocabulo in nobilioribus naturæ effectibus, vt res instituentem & moderantem semper considerare iubebat, Mens cognominatus est. Hanc regulam ferè Plato in Timæo tenuit, &c.

Anacreon poëta, regis Sycioniorum Polycratis familiaris, poto insignis.

Phalaris, sub quo Perillus proprio inuẽto periit. *Suid.*

Primus fuit post Theseum tyrannus Agrigenti. *Plin. lib.7.cap.56.*

Bellouaius post Ambigatum Gallorum rex.

Arion musicus à Delphino è mari in Tenarũ portum defertur incolumis.

Inuenit

226

NABVGDONOZORIS MAGNI CHALDÆORVM REGIS SÆCVLO.

Anni vrbis cõdit. 181

226 Ierem. 52. 249

c EVILMERODAC, an. 23.

Rege Iechonia, deinde Salathiele duce.

Iosedec pontifice.

Prophetis Danièle & Ezechiële.

Anni mundi. 3605 3628

Inuenit Dithyramborum cantum. *Herod.lib.1.*

Isthmia & Pythia primum aguntur in Græcia.

Apryis (Ephre Ierem. 44) vltimus Pharao à nemine deorum vel hominum sibi regnum posse eripi dictitabat. At paulo post ab Amasi præfecto strangulatus est, regnúmque Nabugdonozori traditum. *Herod.*

Ad eum reliquiæ Iudæorum captis Hierosolymis fugerunt.

Adrican Pœnorũ rex se suósque Apryæ dedidit, quod à Græcis, qui magna multitudine in Cyreneam concesserant, nimis fatigaretur. *Herod.lib.4.*

Apryis in Cyreneos ducit exercitum, sed funditur. *Ibidem.*

Arcesilaus Batti f. secundus Cyrenarum rex Apryin vicit. *Herod.lib.4.*

Huius fratres in aliam Lybiæ partem concesserunt & Barcam oppidum, in quo regnarent, condiderunt. *Ibid.*

Medi duce Artabano siue Astibara contra Scythas, qui iam 28 an. regnabant in Asia.

Pisistratus secundo fugatus cessit in Eretriam, vnde anno pòst vndecimo reuersus est, Conno Athenis Archonte, regnauit an. 28 senio confectus.

c IECHONIAM è carcere liberauit: eique regium honorem & victum attribuit, anno transmigrationis ipsius trigesimo septimo, 4 *Reg.25. Ierem.vlt.*

Sedechia in vinculis statim post Nabugdonozoris obitum mortuo. *Kimhi in 34. Ierem. & Talmud.*

Inter Euilmerodac & Baltazarem duos reges, vt solet fieri in ciuilibus motibus, & dum imperiorum pernicies imminet, locat Berosus apud Iosephum contra Appio. Nempe (inquit) Niriglissoroor occiso Euilmerodacho vxoris suæ fratri fit rex Babyloniæ an. 4. Hinc filius eius Labossardac mens. 9. Denique Nebrindus an. 17, de quo Alex. Polyhist. & Alphæus apud Eus. præp. lib. 9. cap. 4. Quem Iosephus Baltazarem fuisse narrat lib. 10. cap. 13.

Quia autem, vt supra probatum est, Nabugdonozor imperauit annis 45, quorum octo primi non pertinent ad Babylonicam transmigrationem 70 annorum, eius posteris duntaxat relinquuntur triginta tres. Nam trigesimo septimo transmigrationis Euilmerodac regnare cœpit. 4 *Reg.25.* Hos autem sic ferè partiuntur Hebræi, vt 23 Euilmerodaco attribuant, reliquos decem Baltazari Babylonicorum regum vltimo.

Mortuo enim Nabugdonozore non modo non creuit Monarchia, sed & minui valde cœpit, vt Heroum filij solent esse inertes.

Vnde multi motus in Asia, & regnorum varia nomina Lydorum, Medorum, Persarum, Tyriorum, &c.

Sub eo finit Romanorum regnum post vrbem conditam an. 244. Quare sequentur cos. & tribuni militum. *Liuius.*

Annum vnum detrahũt Ruffus, Eutropius, Iordanes, Solinus. Hinc ab expulsis regibus ad Hirtium & Pansam nouissimos Consules an. 467. Summa 710.

Quin nec hoc satis constitutum. Nam in annis vrbis numerandis & digerendis apud antiquos maxima dissentio, vt & Cicero in Bruto tradit.

Vnde Messala Coruinus *de progenie Augusti* Coss. à Iunio Bruto & Publicola in Pansam & Hirtium per annos 444. Nam sub Coss. tamdiu Roma fuit, nisi quòd

Universidad de Deusto
Biblioteca

annis 49 Consules defuerunt sub Decemviris anno v. c. trecentesimo quarto, duobus, sub tribunis militum annis quadraginta, septuagesimo nono post exactos reges. Non tamen continenter. Nam consules interdum intercalati sunt ab anno v. 322, vsque ad 399. Sub Dictatoribus annis tribus. Sine Magistratibus annis quatuor, vrbis scilicet trecentesimo septuagesimo nono. Hos omnes reperias à septimo Euilmerodac ad ipsum Augustum.

Coss. omnia iura omniaque regum insignia habuerunt, id modo cautum est, vt alter alteri per singulos menses fasces ac secures concederet, ne si ambo fasces haberent, duplicatus terror, duóque reges pro vno accepti esse viderentur. *Oniph. de Roma. princip.*

Tarquinio Superbo nondum electo libri tres in sacrarium conditi Sibyllini appellati sunt. Ad eos quasi ad oraculum quindecim viri adeunt, cum Dij immortales publicè consulendi sunt. *Gell. lib. 1. cap. 19.*

L. Iunio Bruto in bello cæso suffectus est Sp. Lucretius, & huic P. Valerius. Publicola. Sic alteri Consuli L. Tarquinio Collatino M. Horatius Puluillus successit.

Scythæ vsque ad Palestinam latrocinando penetrant.

Ostia ciuitas ad Tyberim & Sinope conduntur.

Galli pulsis Thuscis vtramque Padi ripam occupant.

Sibylla Cumana, quæ & Amalthea & Deiphobe.

Danius regnum in Oceano Septemtrionali auspicatur, si credendum Germanis de more mentientibus, cui Humblus & Lutherus filij deinde succedunt.

Dipoënus & Scylles primi scalpendo marmore clarent in Sicyonia.

Zeno Eleates Dialecticæ & Dialogorum inuentor.

Pythagoram vidit. Prometheo tamen dialecticæ inuentionem tribuit Plato.

Hipparchus Pisistrati filius, Hippiæ Tyranni frater Athenis occiditur, & sic Respub. liberatur. *Gell. lib. 17. cap. vlt.*

Astyages Medus Lydicum bellum conficit anno 604 post captum Ilium. *Solin. cap. 20.*

Amasis rex Ægypti, *Herod. Died.* Hinc fortasse Plinius vocat Semneserteum, quo regnante ait Pythagoram in Ægypto fuisse. *lib. 36, cap. 9.*

Iromus cœpit regnare in Phœnicia 14 annis ante Cyrum, regnauit autem annis 20. *Ioseph. cõtra Appionem.* Iam ergo monarchia Babylonis dissipabatur.

ROMAE, capitolium perfectum. Bellum Sabinum. Pestis grassatio. Sabini victi pacem rogant. Dictatura primum instituta.

Coniuratio de reducendo Tarquinio detecta. Ædes Saturno dedicata. Saturnalibus institutis. Virginius Tricostus ad Regillum Latinos paulò ante vicerat.

Tribus 31 instituta Tarquinio Cumis moriente. Secessio populi in sacrum montem.

Tarquinius Superbus sub finem Monarchiæ Chaldæorum, vt antea indicatum est, Tusculi moritur post 13 annum exilij anno vrbis 257. August. paulò post, sub Dario scilicet & Cyro Persarum regibus *lib. 18. Ciu. c. 26.*

Tribus

Anni vrbis cõdit.	Tarquinio Superbo vltimo Romanorum Rege an. 25, deinde Coss. per annos 79, vsque ad Tribunos militum.	Anni mundi.
243	Ægyptiorum Ophre siue Aphrye, deinde Amasi an. 44.	3638
	Haliatte Lydorum.	
	Alceta rege 8 Macedonum, deinde Amynta an. 50.	
	Leonte Lacedæmoniorũ, deinde Anaxãdride an. 45.	
	Arcesilao Cyrenarum rege secundo, deinde Batto 2.	
	Romæ Coss.	
244	L. Iunio Bruto, L. Tarquinio Collatino.	
245	P. Valerio Publicola, L. Lucretio Tricipitino.	
246	P. Valerio Publicola, M. Horatio Puluillo.	
247	Sp. Largio Ruffo. T. Herminio Aquilino.	
248	M. Valerio Volese, P. Posthumio Tuberte.	
249	P. Valerio Publicola. T. Lucretio Tricipitino.	
250	P. Posthumio Tuberto, Agrippa Menenio Lanato.	
251	Sp. Cassio Viscellino, Opitro Virginio Tricosto.	
252	Posthumio Cominio Arũco, T. Largio Flauio.	
253	S. Sulpitio Camerario, M. Manlio Tullio Longo.	
254	P. Veturio Gemino, T. Ebutio Helua.	
255	T. Largio Flauio 2. Q. Cœlio Siculo.	
256	A. Sempronio Atratino. M. Minutio Augurino.	
257	A. Posthumio Regillẽsi, T. Virginio Tricosto.	
258	Appio Claudio Sabino, P. Seruilio Prisco.	
259	A. Virginio Cœlimontano. T. Veturio Gemino.	
260	Sp. Cassio Viscelino 2. Posthumio Cominio Arunco 11.	
261	T. Geganio Macerino. P. Minutio Augurino.	

Anni vrbis cõdit.	3 d BALTAZAR an. 10.	Anni mundi.
	Hunc Darius & Cyrus vino somnóq; sepultum oppresserunt, Monarchiámq; ad suos transtulerunt. Quod futurum, multo ante denuntiarat Esaias cap. 13, 21, 47, Ieremias cap. 50. & pluribus aliis locis, Psalmographus, &c.	
	Iosedec pontifice.	
	Salathiele duce Iudæorum.	
	Danièle & Ezechiele vatibus.	
	Amasi Ægyptiorum Pharaone.	
	Haliatte Lydorum rege octauo, denique Cresо an. 14.	
	Amynta nono rege Macedonum.	
	Lacedemoniorũ Anaxand. deinde Cleomene an. 25.	
	Batto 2 Cyrenarum rege, tertio, deinde Arcesilao 2.	
	Summa 78.	
	Conss. Romæ.	
262	*A. Sempronio Atratino 2. M. Minutio Augurino 2.*	
263	*Q. Sulpitio Camerino, Sp. Largio Ruffo 2.*	
264	*C. Iulio Tullo, P. Pinario Ruffo.*	
265	*Sp. Nantio Rutilio, Sex. Furio Philone.*	
266	*C. Aquilio Tusco, T. Sicinio Sabino.*	
267	*Proculo Verginio Rutilio, Sp. Cassio Viscelino 3.*	
268	*Q. Fabio Vibulano, Ser. Cornelio Maluginensi.*	
269	*L. Æmylio Mamerco. Cæso Fabio Vibulano.*	
270	*M. Fabio Vibulano, Ser. Valerio Potitio.*	
271	*Q. Fabio Vibulano 2, C. Iulio Tullo C.F.*	3638

Tribus annis post Tribunitia potestas instituitur, qui annus primus videtur esse Baltazaris.

Anno ab vrbe cõdita 500, eius ditio vix 14 milliaria, id est, 7 leucas Gallicas patebat. Et tam tenui initio crescet quidem, sed post Alexandrum Macedonem, id est, abhinc annos 250, siue post annum vrbis 500.

d SVB hoc impletum est illud Ierem. 50, Ecce ego visitabo regem Babylonis & terram eius, sicut visitaui regem Assur, & reducam Israel ad habitaculum suum.

Salathiel filius Iechoniæ tertio anno Baltazaris Babylone mortuus est, stetitque post eum Zorobabel filius, qui primo anno Cyri perrexit cum exulibus Hierosolymam, & restaurato templo Babylonem rediit, vbi & mortuus est. *Seder Olam.*

Iosephus quinque reges Babylonis post Nabugd. facit sed repugnat Ieremias cap. 27.

Hebræi tantum tribuunt huic Monarchiæ 70 annos, quoniam Baltazarem tertio regni anno captum & extinctum putant.

Conueniunt in reliquis. Nam Nabugdonozori quoque annos 45 attribuunt, Euilmerodac 23. *In Seder c. 28.*

Baltazarem Labinitum Labiniti & Nitocris fà Cyro interfectum videtur appellare *Herod. lib. 1.*

Quem quidem à Cræso adiutũ, quòd Gobryę filium occidisset, & in multos alios crudelitatem exercuisset, Cyrus Babylone obsedit & cepit. *Ibid. Herod.*

Eius primo Danièli capite 7 visio obiecta est de 4 bestiis, leæna, alata, vrso, pardo, & quarta bestia cornua decem habente, qua sequentium sęculorum monarchicum ordinem reuelauit.

Tertio altera de Ariete duorum cornuum & hirco vnius, deinde quatuor, qui deuicit arietem, id est, rege Persarum, & Alexandro Macedo. cap. octauo. Tertia de pernicie regis, id est, imperij, Babylonica cap. 5.

Adhuc erat in viuis Pythagoras. Nam venit in Italiã regnante Tarquinio Superbo, 200 annis post Numam Pompilium. *Cic. 2. de Orat.* se philosophum appellauit, vt septem sapientum, quorum erat æqualis, gloriosam inscriptionem illuderet. *Idem.*

A Danièle Dei notitia tincti sunt quinq; Monarchę, Nabugdonozor, Euilmerodac, Baltazar, Darius Medus & Cyrus Persa.

Amasis penultimus Ægyptiorum rex, ad quem venit Solon, qui adhuc viuebat, Græcos amauit, & Naucratem vrbem eis habitandam dedit.

E Cyrene Græcam Batti regis filiam, iuxta alios Arcesilaï, vxorem duxit. Primus cepit Cyprum & tributariam reddidit. Policratis familiaris. *Herod. lib. 2.*

ROMAE Coriolanus exilio dãnatus. Prodigia multa visa & audita. Lex Agraria.

Æmylius Æquos & Volscos vincit.

Oppia Vestalis ob incestum viua deditur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni vrbis cõdite.

a NON omnino fictum est, quod Antiqui de Assyriorum regno memorarunt, quando ei proximè Persicum succesisse ferunt. Primum quoniam Nabugdonozor à quo prima Scripturæ Monarchia incipit, vetus Assyriorum imperium subdens, Assyriorum potius rex appellatus est, quam Babyloniorum, vel Chaldęorũ, propter veterem imperij sedem, quódque Assyrij regem duntaxat mutasse, non regnum perdidisse viderentur. Quare quem prophetæ Babylonis regem vocant, liber Iudith, Herodotus, Ctesias, Iosephus ipse Assyriorum appellant.

Deinde Babylon imperij noui sedes pars erat Assyriæ, ex Plin. lib. 6, cap. 26. Strabo. lib. 16. Hinc Herodotus, Cyrus Assyriis bellum intulit. Assyrię autẽ cum alia multa sunt magna oppida, tum verò celeberrimi nominis est Babylon, vbi post euersam Ninum erat regia.

Denique quia primariam Assyriorum vrbem, id est, Ninum siue Niniuem occupabant.

In ordine Regum Persarum exteri scriptores à sacris variant. Cyrum enim præponunt Dario, tanquam socerum genero, cùm contrà Darius vel socer fuerit Cyri, vt Hebræi arbitrantur, vel auunculus, vt Lyranus in 5 caput Danielis & Zonaras annotãt. Vnde & apud Danielem Darius nominatur ante Cyrum.

Quòd autem hic fuerit Darius, quem nostri vocant filium Hydaspis, Daniel verò Assueri ex genere Medorũ, ex eo liquere puto, quòd elementa Hebraïca monstrant Assuerum tertiũ pòst Regem esse, quem Græci appellãt Xersem, qui apud vtrosque fuit è primis Persarum regibus, vt Iusti. lib. 2. fidem facit, quique contra Græciam innumerabilem duxit exercitum, & ea per quinquentium gessit, quæ Græcorum narrant historiæ.

Succendit enim Athenas sub principe Mardonio, & bellum iniit apud Thermopylas, & apud Salaminam naualẽ certamen, quando Themistocles ad Persas figit, & Sophocles atque Euripides clari habebantur. Dan. 6.

Nec assentiri possum Lyrano & cęteris, quibus Assuerus est Darius Hydaspis filius, quoniam qui Assuero successit, est Darius Longimanus, cuius præcessorem fuisse Xersem cuncti fatentur. Deinde, quis horum sex diceretur Xerses, cuius bellum in Græcos apud vniuersos tantopere decantatum est? Cætera infra in Assuero notabimus.

b DARIVS Medus interfecit Baltazarem regẽ Chaldæum, & successit in regnum annos natus 62. *Daniel* 5.

Babylon à Medis & Persis capta est, cùm Baltazar magna securitate agitaret conuiuium. *Xenoph. li. 7. de Institutione.*

Denique hunc Darium cepisse Babel opera Zopyri, etiam aiunt externi scriptores, vt perspicias hunc esse filium Hydaspis, quantumuis Cyro præponatur.

Historiæ, quæ expugnationẽ Babylonis vni Cyro tribuunt, fallunt. Nam ex Scriptura apparet, in euertenda Babylone Medos fuisse principes, qui Persas socios & adiutores asciuerint. *Es.* 13. *Ierem.* 50. *Daniel.* 5.

Vnde res constituuntur de sententia Darij Medi, & super regnum Satrapæ centum viginti præficiuntur, & super

Anni mundi.

3638

I

a *Monarchia secunda, id est, Persarum, patuit ab India vsque in Æthiopiam per centum 27 prouincias. Esther 1. quæ Argentea. Dan. 2.*

Incipit an. mundi 3638.

2

b DARIVS filius Hidaspis siue Assueri de genere Medorum *Daniel 9.* Medus, socer Cyri, an. 2.

Iesu filio Iosedec pontifice.

272

274

3640

Anni vrbis cõdite.

Amasi Ægyptiorum Pharaone.

Lydorum Cræso.

Amynta nono Macedonum rege.

Lacedęmoniorum Cleomene.

Syracusanorum Cleandro Patareo regni conditore an. 7.

Arcesilao secundo, deinde Batto tertio Cyrenarum rege quinto.

Romæ Coss.

272 *Cæsone Fabio Vibulano 2. Spu. Furio Medullino.*

273 *M. Fabio Vibulano 2. Gn. Mãlio Cincinnato.*

274 *Cæsone Fabio Vibulano 3. T. Verginio Rutilio.*

Anni mundi.

3638

3640

super eos principes tres, ex quibus Daniel vnus erat, vt Satrapæ redderent illis rationem, & Rex non sustineret molestiam. *Dan. 6.* Quare & hoc regnum in Græca historia & Medicum & Persicum nominatur.

Eius primo absoluti sunt septuaginta anni captiuitatis Babylonicæ à Ieremia 25 & 29 cap. prædicti, *Dan. 9.* Quamuis Rabbini tam veteres, quàm recentiores putent illum septuagesimum annum incidisse in secũdum Darij Longimani, magna impudentia affirmantes Danielem in sua supputatione fuisse lapsum. *Abben Ezra in 9. Dan.*

Esse autem videtur hic Darius, qui ducibus Dati & Arbazo Medis (Medus enim Medos exercitibus præficiebat, contra eos, qui Darium Persam faciunt) asiam, Macedoniámque aggressus est, & Iones superauit: fugatus interim à Miltiade Athenienśi in Marathoniis campis, vnde Græci scriptores bellum apud Marathonem gestum Medicum dicũt. Quod gessisse videtur, Cyro alibi res gerente. Ita vt quidem Darius plusquam 2 an. regnauerit, sed eius alij 20, aut circiter, Cyro attribuantur, quòd cum eo concurrerint. Nam Hebræi Dario Cyrum duntaxat annis tribus faciũt superstitem, & Thucidides inter Marathoniam pugnam & trãsitum Xersis in Græciam annos tantum decem constituit.

Græciam primus tentauit, bellum describit *Herod. lib. 6.*

Bellum infœliciter aduersus Scythas suscepit, cui expeditioni etiam Miltiades interfuit.

Eius primo reuelatio facta Danielli de septuaginta Hebdomadibus, id est, annis 490, post quorum sexagesimam nonam occidendus erat Christus, & pactum confirmaturus *cap. 9.* item liberatio è lacu leonum *cap. 6.*

Circa ducentesimum sexagesimum annum ab vrbe condita victi ab Athenienśibus Persæ pugna Marathonia duce Miltiade & comite Themistocle. *Gell. lib. 17 ca. vlt.* Macerino & Augurino Coss. *Sulpitius.* Annis 20 post iectum Pisistrati filium Hippiam & decem ante Xersis expeditionem Salaminiam. *Herod. lib. 6. Gellius ibid. Vrbis annus non quadrat.*

Commanus post Senanum Segoregiorum Galliæ rex.

Marmore sculpẽdo primi omnium inclaruerunt Dipœnus & Scillis in Græca insula geniti, Medis imperantibus, priusquam Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est, Olympiade circiter 50. *Plin. lib. 36. cap. 4.*

Cræsus barbarorum siue Asianorum primus, Græcos, Iones, Æoles, Dores Asię tributarios, Lacedęmonios amicos fecit. Exceptis Cilicibus & Lycis, omnes cis Halim fluuium, Medos à Lydia separantem, & ab Armeniæ monte in Ciliciam labentem subiecit, videlicet Lydos, Phrygas, Mariandinos, Mesiõs, Chalibes, Paphlagones, Thraces, Ethinos, Bythinos, Cares, Iones, Dores, Æoles & Pãphylios. *Herod. lib. 1.* quo victo cessere Cyro omnia.

In vrbem Sardes è Græcia doctos omnes traxit. *Ibid.*

Solon ad eum & ad Amasim regem Ægypti peregrinatur. *Ibid.*

Lydi in Hetruriam veniunt, ibique sedes perpetuas statuunt. *Ibid.*

Fabius vicit Veientes & Hetruscos. Triumphum tamẽ agere recusauit propter cæsorũ Romanorũ numerũ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

		Anni mundi.
c CYRVS Astyagis Regis Medorum nepos ex filia, de quo pag. 125, secundum Græcos Astyagem regno expulit, secundum Hebræos eius regnum hæreditate est sine vi consecutus, vt innuit Daniel cap. 13. *Et rex Astyages appositus est ad Patres suos, & suscepit Cyrus Persis regnum eius.* Sed id non proximè, verum post Darium Astyagis hæredē, de quo ead. pag. 125. Quo prętermisso Daniel ad Cyrum transiliit, quoniam agebat de captiuitate Babylonica, à qua significabat se populumque suum liberatum iri per Cyrum, ac Deum iam parturire Israëlitis sub Nabugdonore liberatorem.	3 c CYRVS gener Darij, rex Persarum succedit Medo, vnumque è duobus imperium successionis & Victoriarum iure facit ann. 30.	3640
Eius tertio Danielli factæ sunt reuelationes capitum 10, 11, & 12. Res autem capitum 13 & 14 sub Nabugdozore. Nam errat Sulpitius, qui Danielem Babylone virtutem suam ostendisse dicat coram Cyro, sacerdotibus Beli falsi conuictis, cum Beli simulachrum cibis vesci assereret. Daniel enim sub Cyro erat senex, atqui cap. 13 dicitur fuisse iuuenis. Deinde Cyrus non colebat Deos Babyloniorum, sed Persarū. Deniq; non in Babylonia commorabatur, sed in Perside.	*Iesu filio Iosedec pontifice.*	3670
Publicè edictis dat potestatem Iudæis redeundi & cætera perficiendi, quæ describuntur primis capitibus Ezræ.	*Salathiële & Zorobabele ducibus Iuda.*	
Restituisse templum Hierosolymitanum etiam scripto prodidit Alex. Polyhistor & Hecatæus Abderitanus apud Iosephum *lib. 8, cap. 4.*	*Propheta Daniële.*	
Persico regno adiunxit Babylonicū, quia mortuo Dario socero illud obtinuit, atq; ita tria regna, Medorum, Persarum, Babyloniorum coniunxit.	*Amynta nono rege Macedonum, deinde Alexandro an. 43.*	
Scythis bellum inferens cum ducentis millibus Persarum in prælio cecidit. Anno decimo quinto, postquam Tarquinius Superbus Romæ regnare cœperat. *Sulpitius.* Atqui Tarquinius iam sub finem Monarchiæ Babylonicæ obierat. Sed illud discrimen non est multorum annorum.	*Amasi Ægyptiorum Pharaone. denique Psammenito mens. 7.*	
Vulgo tamen Romæ consules institutos exactis regibus putant sub Cyro. Nam in eius tempora fere omnia sua memorabilia cōferunt Græci & Latini, quia nō nisi vmbram superiorum Monarchiarum & sęculorum perceperunt, vt è sequentibus patebit.	*Lydorum rege Cræso.*	
Sub Cyro philosophia authoritatem & nomen obtinere cœpit. Hinc multi deinceps Astrologi, Physici, Medici, Poëtæ. Quare & hinc suum chronicon de Græcis Romanisque illustribus exorditur *Gellius lib. 17, cap. 21. & vlt.*	*Lacedæmoniorum Cleomene, deinde Leotichide Mænarii f. an. 22.*	
Sibylla Chaldæa siue Persica, Alexandri Macedonis gesta perinde atque Daniel prædixit. Eius sunt, magna ex parte, quę supersunt Græcè Oracula Sibyllina. Non rectè confunditur cum Erythręa. Nam illa vixit belli Troiani tempore, ac prędixit Græcis Ilium petentibus perituram Troiam, & Homerum mendacia scripturum. Vide quę de rebus Sibyllarum adiecimus ad librum Perionij de vitis Sanctarum mulierum.	*Cyrenarum Batto tertio rege quinto, deinde Arcesilao tertio.*	
Crœsus Lydorum rex. Æsopus fabulator. Anacharsis & Scyle Scythę, quos populares interfecerunt, quia peregrinos mores & Greca sacra in patriam inferebant. *Herod. lib. 4.*		
Parmenides in montis Caucasi vertice logicam excogitat, physica scribit carmine.		
Heraclitus flens hominum stultitiam & vanitatem, cuius		

Anni vrbis cōdit.		Anni mundi.
	∴ ∴	3670
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Syracusanorum Cleandro regni conditore an. 7 deinde Hippocrate Gelæ an. aliis 7.	
	∴ ∴	
	Romæ Coss.	
275	*L. Æmylio Mamerco 2. C Seruilio Priſco.*	
276	*C. Horatio Pulvillo, T. Menenio Lanato.*	
277	*A. Virginio, Sp. Sernilio.*	
278	*C. Nautio Rutilio, P. Valerio Publicola.*	
279	*L. Furio Medullino, A. Manlio Volsone.*	
280	*L. Æmilio Mamerco, Opitre Virginio, siue Vopisco Iulio Tullo.*	
281	*L. Pinario Ruffo, P. Furio Medullino.*	
282	*Ap. Claudio Sabino Ap. F. Quintio Capitolino Barbato.*	
283	*L. Valerio Potito 2, T. Æmilio Mamerco.*	
	∴ ∴	3670

cuius ad Darium Hydaspis filium extat epistola.

Empedocles hos secutus Heroïco versu de rerum natura philosophatur. Xeusis & Parrhasius pingendi arte excellunt.

Babyloniis dilabi sinentibus suum imperium, Amasis in Ægypto regnum recipit, Crœsus autem affectat Asiam. Vnde & Ephesum & vicinas vrbes, torámque Ioniam subiicit, & cum Astyage sororio confligit, sed iuxta oraculum Delphicum, Crœsus Halim superans, magnam perdet opum vim. Tandē in Cappadocia post 15 regni annum à Cyro vincitur, & Sardibus capitur.

Crœsus primus barbarorum, Græcos partim tributarios, partim socios & fœderatos reddidit. Antea enim omnes Greci liberi. *Suidas in Crœso.* adhuc viuebat Solon & aliqui de septem sapientibus.

Cyrus Mazarem Medum & Harpagum mittit, vt Ioniam, Cariam, Lyciam occupent. Harpagus Phocenses in Corsicam, Rhegium, Veliam, & agrum Massilię eiicit. Teios in Traciam, vbi Abderam condunt. Xanthios in Lycia ad incendium compellit.

Massilia à Phocensibus tunc condita, quæ proinde Græcè loquebatur, & Græcas literas in Galliam propagauit, pro Bardos, Euages, Tectosages. *Marcellinus li. 5. Strabo lib. 4.*

Cyri victorias & fauorem erga populum Domini in Chaldæa captiuum, eo etiam nominato, prædixit Esaias annis 200 antè. *cap. 44, & 45.*

A Cyro facta est omnibus, qui vellent, redeundi in Iudæam potestas. Itaque multi, pij præsertim ac tenues ad 50 ferme millia duce Zorobabele, & pontifice Iesu filio Iosedec reuersi sunt, & Hierusalem ædibus constructis redintegrare cœperunt, *Ezræ 1 & 2.*

Fundamenta quoque templi iecerunt anno secundo sui reditus, *Ezra 3.* ædificato altari, in quo sacrificarent, sed ab accolis Samaritanis interturbata est ædificatio ad secundum Darij. *Idem 3 c. Ioseph. lib. 1 contra Appionem.* Hinc Ioan. 2. Quinquaginta annis extructum templum. Quot reperias à secundo Cyri, ad 2. Darij Longimani.

Quod R. Selomo & alij scribunt è 4 Ezrę, Cyrum inductum per Rahum & alios consiliarios, edictum suum reuocasse, ædificationémque vrbis & templi impediuisse, non potest cōsistere. Quoniam Cyrus perpetuo fauit Iudæis, ac de eo insignia habet testimonia Es. 45, eo etiā nominato 200 annis, antequam nasceretur, & alibi apud Ezram passim & prophetas.

Quod ergo Ezras cap. 4 scribit Iudæos duabus accusationibus in odium regnum Persarum incurrisse, atque ita in ædificatione templi impeditos fuisse, & priorem accusationem in Assueri, posteriorem in Artaxersis tēpora collocat, per Artaxersem intellige eundem Assuerum, vt ante nos R. Abraham Abben Ezra tradidit, quasi vtraq; reuocatio ab eodem facta sit. Quin & fortassis duę illæ, quæ dicuntur, accusationes sunt vnica, vt posterius more Hebraico sit posterioris explicatio.

Vti tres fuēre captiuitates, ita tres reditus. Primus duce Zorobabele (sub Cyro) secundus post 18 annos sub Dario Longimano (sed hic numerus non satis cōuenit. Nam septimus Darij Longimani abest à Cyri vltimo 28 annis) duce Ezra, qui tumultuariè ædificauit murum vrbis, & adaptauit templum redeunte Zorobabele Ba-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bylonem, vbi & moritur. Tertius (sub eodem Dario post secundum annis 13) duce Nehemia. *Seder Minor.* Tres annos tantùm Hebræi tribùunt Cyro & Assuëro 14. *Ibid.*

In primo reditu ascendunt cum magnis opibus, auro, argento, rebus aliis pretiosis, ad 42 millia, trecentos sexaginta, è quibus sessores erant equorum, mulorum, asinorum, camelorum ad octo millia, centum triginta sex præter proselytos, seruos, ancillas, & ducentos psaltes & psaltrias, *Ezr.* 1 & 2.

Nempe triginta millia è tribubus Iuda, Beniamin & Leui, ex aliis tribubus millia alia tredecim. *Ibid. R. Selomo & Seder Olam.*

Ezras cap. 2. plebeios, oriundos præsertim è Hierosolymis, Bethleem & cæteris oppidis Iuda & Beniamin reuocat ad 38 millia, Clericos autem, id est, sacerdotes, Leuitas, cãtores, Ostiarios, Nathineos, seruos templi ad quinque millia, viginti duos.

Cæteri per Orientis regiones partim dispersi remanserunt, partim sibi ipsis ædificarunt vrbes, pagos, Synagogas, Academias, quin & de Principum licentia sibi principem constituerunt, & Res Galuta (caput exilij) Patriarchamque nominarunt, quam dignitatem Hyrcano regio temporibus Herodis capta & in Parthiã tracto vltro detulerunt, etsi eam alioqui ab illorum locorum regibus redimerent, & magno pretio conseruarent, vt de sua gente, præsertim Dauidis familia haberent magistratus, ac in exilio in sua Rep. & suis Legibus viuere viderentur. *Seder Minor, R. Abraham in Cabb.*

Hellespontia Sibylla, Solonis & Cyri temporibus, vt scripsit Heraclides Ponticus. Iisdem ferè temporibus Persica, Lybica, Italica & Græcę plures. Theognis poëta.

His annis absente Cyro in bello Scythico, regnat filius Cambyses, impedit executionem edicti à patre in gratiam Iudęorum sanciti. Ægyptum regno Persico adiecit: sed infœlicem suscepit expeditionem in Æthiopiam. *Herodot.* Eodem ferè tempore moritur, quo pater. Quare in serie Regum ab histor. Hebr. non reponitur.

Iniquior fuit Iudęis, quia bellum Ægyptiis illaturus metuebat, ne illi Ægyptiis se immiscerent, præsertim cùm dicerentur à calumniatoribus aulicis Ægyptia orti stirpe.

Eum Cyrus pater Regem creat, cùm Regem non liceret extra regnum, cum exercitu proficisci, nisi prius domi Rege creato. *Herod. lib.* 7. Ideoque Cambysis anni, quibus regnauit absente patre, Cyro tribuuntur.

Ex qua Herodoti regula duo reges erant Persarum vno tẽpore. Vnus domi, alter foris, id est, vnus, qui foras progrederetur ad bella, alter, qui domi interea remaneret. (q. vnus Augustus, alter Cęsar) Quare Angelus Dan. 10. se dicit telictum fuisse apud Reges Persarum diebus 21, cùm tamen videatur tunc fuisse rex vnus, nempe Cyrus. Eius enim tertio hoc dicebatur ex eodẽ capite. Sed Cambysęs erat rex Domesticus Cyro absente.

Cambyses quem domi regni vicarium pater reliquerat Sisami iniusto iudici pellem detraxit. *Herod. lib.* 5.

Etiam in Metasthene omittuntur Cambyses & Darius, quem Hydaspis filium dicunt. Ille quia regnauit viuente patre, & bellum gerente contra Scythas, tanquã vicarius,

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi. 3640
284	*T. Numicio Prisco, A. Virginio Cælimontano.*	
285	*T. Quintio Capitolino, P. Seruilio Prisco.*	
286	*T. Æmilio Mamerco, Q. Fabio Vibulano.*	
287	*Q. Seruilio Prisco, Sp. Postumio Albo Regillensi.*	
288	*Q. Fabio Vib. 2, T. Quintio Capitolino 3.*	
289	*A. Postumio Albo, Sp. Furio Fusio Medullino.*	
290	*L. Æbutio Helua, P. Seruilio prisco.*	
291	*L. Lucretio Tricipitino, T. Veturio Gemino.*	
292	*P. Volumnio Auentino, Ser. Sulpicio Camerino.*	
293	*C. Claudio Ap. F. Sabino, P. Valerio Poplicola, cui interfecto successit L. Quintius Cincinnatus.*	3670

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
294	*Q. Fabio Vibulano 3, L. Cornelio Maluginensi.*	3640
295	*L. Minutio Carbeto, C. Nautio Rutilio 2.*	
296	*Q. Minucio Augurino, C. Horatio Pulvillo.*	
297	*M. Valerio Max. Sp. Virginio Cælimontano.*	
298	*T. Romilio Vaticano, Sp. Veturio Cicurino.*	
299	*Sp. Tarpeio Capitolino, A. Aterino Fontinali.*	
300	*P. Horatio Tergemino, Sex. Quintilio Varo, cui peste mortuo sufficitur, Sp. Furius.*	
301	*T. Menenio Lanato, P. Sestio Capitolino.*	
302	*Ap. Claudio, T. Genucio.*	
	Decemuiris consularibus creatis.	
303	*Appio Claudio, Sp. Postumio Albo, T. Genucio, Ser. Sulpicio, P. Sestio, T. Romilio, Sp. Veturio, P. Curiatio, C. Iulio, A. Manlio.* (*Lex 10 Tabularum scripta.*)	

vicarius, quòd non liceret Regem extra regnum proficisci cum exercitu, nisi domi prius creato Rege ad vitãda bella intestina.

Darius autem quia vel præcessit Cyrum, vel per eandem legem, eo discedente, domi regnauit Assuërus. Ita anni septem, quibus Cambyses regnasse dicitur, & prohibuisse inchoatam ædificationẽ templi ob calumnias Samaritanorum, attribuuntur Cyro. Is patre contra Scythas pugnante, Amasi moriente, Ægyptum cepit. *Diod. lib. 2. Herod. lib. 3.*

Cyri bellum aduersus Thomirim Massagetarum reginam 630 annis post bellum Troianum. *Ex Trogo.*

Ibidem Cyrus occumbit. De hoc tamen Herodotus dubitat, cùm inquit, Hæc de Cyri vitæ exitu dicta sufficiãt, de quo cũ multa referãtur, is qui mihi maximè verisimilis videtur, à me commemoratus est. Et Xenophon eum placidè mortuum esse in complexu suorum narrat.

Eius anno primo Danielis hebdomades inchoant, quem fuisse captiuitatis septuagesimum docet Ioseph. lib. 11. Ant. cap. 1. anno post captam Babylonem vno, vt supra declaratum.

Miltiades post Marathoniam victoriam damnatus ab Athenienſibus in publicis victoriis interiit.

Clisthenes Athenis exulãs, Sicyoniorũ tyran. efficitur.

Oracula in Græcia & Africa Dodoneum, Delphicum, Hammonium, Amphiarai celeberrima. *principio Herod.* responsa partim erant dubia, partim à prophetis sumpta, qui multo ante gentium & populorum varios casus & vices prænũtiauerant, vt Assyriorum Esaias, Babyloniorũ Ieremias, Macedonũ *Es. 23. & Dan. 8.* Romanorum Balaam Num. 24. & Daniel sępius. Nabugdonozoris *Es. 14. & Ier. 23, &c.* Cyri, eo etiã nominato *Es. 45.* Alexandri Magni & successorũ *Dan. 8 & 10.* Facile enim erat dęmonibus ingenio & scientia pollentibus iã dicta dicere, demere, vel addere, alia lingua interpretari, &c.

Psammenitus patri Amasi in Ægypto successit. A Persis rege Cambyse subigitur, atque ita Ægyptus Persarum iuris fit. *Herod. lib. 3.*

Cyrenei, Lybes, Barcei se dant Cambysi, Crœso adhuc viuo. *Ibid.*

Corax & Tisias primi rhetoricam excitant.

Anaximenes Anaximandri successor primus horologium sciotericum, i. solare Lacedæmone ostendit. Eo die obiit, quo Sardis capta est. *Laert.*

Sub Cyro 55. Olympias, quando Sardis & Crœsus capti sunt. *Suidas in Anacreonte & Anaximandro.* Hoc sequuntur Plinius, Solinus, Diodorus, Thallus, Castor, Polybius & Phlegeton, quos citat Eus. pręp. 10, cap. 3. Alij Cyrum cępisse imperare Olymp. 70, sub vrbis 260. alij Olymp. 80, sub Vrbis 290.

Cyrus Xenophontis aliquot annis post, non ad historiæ veritatem, sed ad iusti & legitimi imperij imaginem scriptus. *Cicer.* Etsi alioqui optimus & pientissimus fuerit princeps. *Esa. 44 & 45. 2 Paral. vlt. Ezræ 1.* Nam Dei Ecclesiam ab Assyriis primum, deinde à Chaldæis misere afflictam recreauit. *Ibid. & Ierem. 50.*

Quo tempore Crœsus viuus captus est Sardi, pugna trecẽtorum Lacedæmoniorum cum totidem Argiuis de agro Thyrea, extitit, ex quibus duo Argiui & vnus Spartiata tantùm superfuerunt. *Herod. lib. 1.* 3670

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ephori Lacedæmone conſtituuntur ad frænandam regum licentiam.

Templum Apollinis Delphici quarto incenſum anno 11 Crœſi. *Pauſan & Euſ.*

Athenis Hipparchus & Hippias Tyranni Piſiſtratidę. Sami fratres Sylus, Pantagnoſtus, & Polycrates, quem Orontes Darij præfectus cruci affixit. *Valerius.*

Polycrates Samum aliáſque maris inſulas & ciuitates quaſdam continentis occupat. *vide Herod. lib. 3.*

Paulo ante hæc tempora Cleander Patareus, regnum Syracuſanorum in Sicilia condiderat vſque ad Agatolem, qui 20 annis poſt Alexandrum Magnũ viguit. Hoc autem cum interregnis durauit annis 178.

Et Cyrenarum regnum in Remp. mutatur Arceſilao tertio Regem ſextum agente.

Paulo poſt exactos regem primum fœdus Romanis cum Carthaginenſibus & templum Ioui capitolino dedicatum 28 annis ante primam Xerſis, id eſt, Aſſuëri expeditionem in Græciam. *polyb. lib. 3.*

Tredecim annis poſt, Saturno ædes dedicata & Saturnalia feſta inſtituta. *Halic.*

T. Largius primus Romæ dictator anno nono poſt exactos reges.

Sp. Caſſius primus magiſter equitum ob plebis aduerſus patritios tumultum & contra Sabinos.

Populi Romani ſeceſſio à Patribus.

Latini contra Romanos rebellant. Sed hæc ante Cyrum.

Eius autem temporibus Romæ Fabij 306 cęſi in Veientino bello. Valerius Poplicola de Veientibus, Sabinis, Hetruſcis triumphat. Veientibus inducię inanes 40 dantur. Seditio ob legem Agrariam. Peſtis. Vrbinia Veſtalis viua defoditur. Seditio contra Patres. Bellum cum Sabinis & Æquis. Cum Æquis fœdus actum. Antium Colonia deducta. Cenſus actus, in quo cẽſa ſunt ciuium capita 124 millia, 214.

P. Seruilius, L. Ebutius Coſſ. peſtilentia extincti, Æquis & Volſcis vrbem obſidentibus. Volſcum nomen ſequenti anno prope deletum. Pluit carnem. (*Diony. lib. 10.*) Cenſentur ciuium capita ad 132 millia & 419. per Seditionem Tribuni decem creati. Legati Athenas miſſi ad Solonis leges deſcribendas, ſub vrbis 300. Ludi ſæculares primum acti. Legati cum legibus Solonis ex Græcia redeunt. Decemuiri creantur annis duobus, mox Coſſ. per annos 18. Lex 10 tabularum ſcribitur, deinde duę prioribus adduntur, & poſt duos annos in æs inciſę publicè proponuntur.

d CAMBYSES non diu ſuperſtes fuit Cyro patri. Magi eius regnum dolo conſecuti ſeptimo menſe oppreſſi ſunt. Ita Aſſuërus Patris Darij regnum ad Cyri familiam tranſlatum recipit, & iſtorum annum ſuis abſumit.

Hunc quidam putant eſſe Cambyſem, qui Ægyptum ſubegit, & Æthiopas fruſtra appetiit. Alij Darĩ Hidaſpis filium. Sed eſt Xerſes Darij f. tertius Perſarum & Medorum rex, quẽ voluptuoſiſſimũ fuiſſe, & prędia ampla propoſuiſſe nouarum voluptatum inuentoribus ait Cicero. Quod congruit cum iis, quę de Aſſuëri cõuiuiis, temulẽtia, libidine, luxu, prodigalitate, mollitie tradũtur.

Eſther

Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
304	*Decemuiris Appio Claudio 2. Q. Fabio, M. Cornelio, M. Rabuleio, L. Minucio, Q. Poetilio, T. Antonio, C. Duilio, M. Sergio, Sp. Oppio.*	
305	*Iiſdem Decemuiris per vim in hunc annum continentibus.*	
306	4 d ASSVERVS, quem noſtri Xerſem vocant, Chaldęi Artaxerſem primum Darij Medi filium, annis 20.	3670
325	*Ieſu filio Ioſedec Pontifice.*	
	Zorobabele duce Iudæorũ.	
	Danièle propheta.	
	Alexandro rege decimo Macedonum.	
	Lacedæmoniorum Archidamo Zeuxidami F. an. 22.	
	Cyrenarum Arceſilao quarto rege octauo & vltimo.	
	Syracuſanorum Gelone an. 12, deinde Hierone an. 12.	3690

Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
	Romæ Coſſ.	3670
306	*L. Valerio Potito, M. Horatio Barbato.*	
307	*Lare Herminio, T. Virginio Calimontano.*	
308	*M. Geganio Macerino, C. Iulio.*	
309	*T. Quintio Capitolino 4, Agrippa Furio.*	
310	*M. Genucio, C. Curtio.*	
311	*L. Papirio Mugillano, L. Sempronio Atratino.*	
312	*M. Geganio Macerino 2, T. Quintio Capitolino 5.*	
313	*M. Fabio Vibulano, Poſtumio Ębutio Corniceo.*	
314	*C. Furiõ Pacilo, M. Papirio Craſſo.*	
315	*Proculo Geganio Macerino, L. Menenio Lanato.*	
		3690

Eſther 1. & ſeq. ne cæteras rationes repetam. Artaxerſes cognominatus, Ezrę 2 & 6. Quod cognomen ad poſteros tranſmiſit, vt ſuum Pharao, Cæſar, Ptolomeus.

Cambyſes non numeratur in ſacris libris, quoniam viuo adhuc patre, aut ſtatim poſt interiit, à ſe lætaliter vulneratus. Túmque Ægyptus defectione inita regem proprium aſciuit, vſque ad finem ferè huius Monarchiæ.

Cui etiam Cyrenæ peruenerunt. Nam & earum regnum extincto Arceſilao rege octauo in Perſarum manum ſimul cum Ægyptio venerat.

Smerdes quidam Patizitis frater, curiæ cuſtos, dolo regnum occupat, at menſe ſeptimo tollitur. Darius autem Hydaſpis vel non alius fuit à ſuperiore Dario, qui Cyrum anteceſſit, vel non nominatur, quia eo diſcedente ex regno, & abeũte in Scythiam & Græciam, neceſſe fuit alium Regem nominari, cuius legis meminit Herodo. lib. 7. Sic Darius contra Scythas & Græcos in bellũ profecturus, Xerſem filium regem fecit, & in ipſo apparatu belli mortuus, totam belli Grecanici molem filio reliquit. Vnde & Xerſes quinto anno regni cum ingenti exercitu, illud confecturus mouet. *Herod. Ibid.*

Darius ergo foris rex, Xerſes ſiue Aſſuërus domi.

Hic Eſther duxit in vxorẽ, ex qua genuit Darium Longimanum, in Hebręis Annalibus.

Initio regni prohibuit ædificari templum, criminatione nonnullorum. Itaque reſtauratio intermiſſa eſt vſque ad annum 2 Darij, *Ezrę 4.* Nec ea eſt accuſatio, qua ab Haman apud Aſſuërum delati ſunt Iudęi, in lib. Eſther. Nam facta non eſt regni eius principio.

Hinc intermiſſum ſub Aſſuëro fuiſſe opus domus Domini dicitur, *Ezrę 4.* Ipſum verò poſtea illius conſtructioni annuiſſe *cap. 6. his verbis.* Conſtruxerunt iubente Deo Iſrael, & iubente Cyro & Dario & Artaxerſe regibus Perſarum. Nam vt Darius iſte eſt Longimanus, qui Aſſuëro ſucceſſit, ita poſtremo loco memoratus Artaxerſes eſt Aſſuërus, qui prius impeditum opus, Eſther & Mardocheĩ cauſa, rebus populi fauere cœpit, vt impleretur illud Danièlis *9. cap.* quo attribuit 7 primas Hebdomadas de 70. templo & vrbi reficiendæ. Nam ſub 49 annum à Cyro Aſſuërus hoc iuſſit. Continuarunt deinde Darius & Artaxerſes 3.

Diſtribuit regnum non in 20 prouincias, vt putat Herod. ſed 127. Eſter 1. Niſi fortaſſe per prouincias Satrapias intelligat.

Tertio regni conuiuium illud ſumptuoſum vniuerſo Suſarum populo & cunctis regni principibus inſtruit, de quo Eſther primo. *Seder cap. 29.*

Poſt quartum, ſequentibus quinque, Haman molitur Mardochæi perniciem. *Ibid.*

Poſt bellum Græcum non diu ſuperfuit.

Eſther 3 c. fit mentio anni eius duodecimi.

De rebus Perſicis & aliis Aſiaticis vix certi quicquã habet Græcorum hiſtoria, ante huius in Græciam tranſitum, tunc cum Gelon in Sicilia dominabatur. *Pauſan. in Arcadicis.* Olymp. 75. *Halicarnaſ. lib. 9.*

Poſt hunc nullus fuit rex apud Perſas magnus (inquit Plato) niſi nomine. Ita cum eius clade cœpit, paulò poſt Cyrum, imperium Perſarum cadere.

A pugna Marathonia ad Xerſis tranſitum in Græciam

	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
an.10.*Thucid.in proem.* Marathonia pugna 16 annis posterior fuit Bruti, primi Rom.Cos.funere.*Halicarn.*			3670
Tantis classibus in Græciam transit,vt Hellespontoiuncto, Athóue mõte perfosso maria ambularit, terramque nauigarit,maria pedibus peragrans, classibus montes. *Cic.2.de Finibus.*			
Integrum quadriennium in apparatu belli consumit, collecto exercitu 5283220 hominũ. *Herod.lib.*7. Annum egit in Europa.	316	*T. Quintio Capitolino 6, Agrippa Menenio Lanato.*	
Bellum à Dario patre,vt exteri statuunt, auo, vt ego, post Hebræos, susceptum aduersus Græciam per quinquennium gessit.Bis in terra victus,tertio,sed frustra, nauale prælium instruit.			
Omnem librorum copiam, Athenarum vrbe prꝛeter arcem incensa asportauit in Persas. Quos multis pòst tempestatibus, Seleucus Nicanor referendos Athenas curauit.*Gell.lib.6.cap.vlt.*		Trib. Mil. Cons. Potestate.	
Græci simultates belli huius metu deponunt, & Syncretismo facto petunt auxilium à Syracusano Gelone, Cretensibus & Corcyreis.	317	*Mar. Æmilio,' L.Quintio Cincinnato F.L.Iulio.*	
Prꝛelium ad Thermopylas memorabile.Nam 300 Lacedæmonij duce Leonida, circiter vicies mille Persas trucidant.Simile narrat Gellius *lib.3.cap.*7.			
Artabani expeditionem illam Xersis contra Grꝛecos dissuadentis,oratio elegans apud Herod. lib.7.vbi mentio vnius Dei ostendit Persas à Iudæis fuisse instructos.			
Xersis bellum describit Herod.lib.8 & 9.		Coss.	
Mardonius Assuëri dux Alexandrum Macedoniꝛ regem ad Athenienses legat de pace,quam illi recusarunt. Cyrsilum in Salamine suadentem recipi conditiones seruitutis à Mardonio oblatas,lapidibus Athenienſium viri obruerunt,vxorem ipsius & libros fœminę. *Demosth. de Corona.*	318	*M. Geganio Macerino 3,L.Sergio Fidenate.*	
Sarobazanes & Sisinnius à Mardonio Syriæ & Palestinæ prꝛficiuntur.	319	*M. Cornelio Maluginensi, L. Papirio Crasso.*	
Gelon Syrac. Hieronis frater, ad quẽ multꝛ odę Pindari,Hamilcarem cum 30 millibus trucidat,eo die, quo ad Thermopylas,vel ad Salaminam duce Themistocle, dimicatum est. *Diod. lib.*11.			
Syracusis tyrannidem inuasit an.85 ante Dionysium Seniorem. *Dionis.Halic.* Huic successit Hieron, deinde post annos 12, Thrasibulus frater. *Diodo.*	320	*C.Iulio 2.L.Virginio.*	
Pausanias Lacedæm.suspectus de Xersis amicitia supplicio afficitur. Accusatus fuit ab Aristide Athenienſi belli socio.	321	*C.Iulio 3,vel M.Manlio,L.Virginio 2,vel Q.Sulpicio.*	
Demaratus rex Lacedæmoniorum apud Xersem exulat, Leonida in cius locũ suffecto,qui in angustiis Thermopylarum Persis restitit tribus continuis diebus & quarto vicit.			
Aristides summa integritate censum de tota Græcia agens & tributũ singulis imponens, quo Græci quotannis ad sumptus bellicos aduersus Persas conferrent 460 talenta,Iusti cognomen est adeptus. *Thucydides lib.* 1. *& Plut.in eius vita.*			
Post fugam Persarum, Græci ad mutua dissidia redeunt.Hinc serpet bellum Peloponnesiacum.			
Ostanes primus de Magia commentatus, Xersem cõtra Græcos comitatus,semina artis portentosæ asperſit, *Plin.lib.*30.*cap.*1.			3690

Imarus

Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
		3680
	Trib.Mil.	
322	*M. Fabio Vibulano, L. Sergio Fidenate,M.Fostio.*	
323	*L. Pinario Mamerco, L. Furio Medullino,Sp.Postumio Albo.*	
	Coss.	
324	*T.Quintio L.F.Cincinnato Penno, C.Iulio Mentone.*	
325	*L.Papirio Crasso,L.Iulio.*	
	5	
325	c DARIVS Longimanus Artaxerses 2 Pius, annis 40. Cuius annus 32 Nehem. 13 memoratur.	3690
356		3730

Imarus rex Lybiæ Ægyptũ Persis ademit cæso Achemene Assuëri fratre.*Thucid.lib.*1.

Literæ Græcę Massiliæ vigent, vsque eo,vt Galli illorum exemplo illarum studio caperentur,& iam pacta & conuenta Grꝛcè scriberent.*Strabo lib.*4.

Philolaus Corinthius legem proletariam Thebanis fert.

Scythis in Media belligetãtibus, domi seruile bellum exurgit.

Romani,qui proximè decem viros consilio Hermotimi Ephesij in Græciam & Athenas tunc florentes miserant, vt Solonis leges decem Tabulis comprehensas describerent, his duas adiecerunt, paulò ante bellum Peloponnesiacũ,an.60 ab exactis regibus.*Cic.2 de Finib.* sub 300 an.post vrbem conditam. *Gellius lib.*20.*c.*1. *Sol. cap.* 2. *Halic. cap.* 2. Earum fragmenta habes, 2 de Legibus Cic.

Heracliti Ephesij amicus Hermodorus Ephesius, legum Romanarum interpres,ac penè auctor.*Pompo.Iurisc on.de Origine iuris.Plin.lib.*34,*cap.*5.

Inde ROMAE lex de connubio Patrum & Plebeiorum lata. Tribuni militum consulari potestate creati A.Sempronius Atratinus,T.Cloelius,L.Atilius,quibus mense tertio post magistratum abdicantibus facti sunt Coss. L.Papyrius & L. Sempronius, vbi ferè desnit Diony. Halicarnasseus. Censores creantur.Fames maxima, qua coacti multi se in Tiberim præcipitarunt. Sp. Melius ob seditionem à C. Seruilio Hala obtruncatur.

Tolumnius Veientium rex Romanorũ legatos interficit. Anno sequente ab A.Cornelio Cosso interficitur. Pestis & terræmotus.Fidenę captæ.

Vrbis 322.septuagesimo nono post exactos reges Tribuni militum subeunt locum Consulum per annos 43, sed non continenter. Nam Coss. intercalati sunt vsque ad an.339.

Volsci victi & vænundati.

e TEMPLVM anno huius Artaxersis sexto perfectum est.*Ezræ* 5. annis scilicet quatuor. Nam cœpit ædificari anno 2. *Seder cap.*29.

Quod colligi etiam potest ex Haggęo & Zacharia. Quare verba 5 capitis tertij Ezræ, *Structuram templi protractam esse per biennium vsque ad Darij regnum,quod gentes vicinæ impedirent,ne consumaretur ædificium omnis tempore vitæ Cyri,* sic sunt restituenda. *Et protraxerunt structuram vsque ad secundum annum Darij Regis.*

Huius autem impedimenti interuallum fuisse plus minus 46 annorum rectè velut rem vulgo tritam Iudei aiunt anno secundo. Nam tot existunt à Cyro ad secundum huius Darij, & Daniel 9 cap.septem hebdomadas huic rei assignat.

Septimo eiusdem Ezras venit Hierosolymam cum multis Iudęorum millibus.*Ezræ.*7.

Tamen Hebræi supponunt Ezram ascendisse Darij secundo, ob captatam fortasse tum à Zorobabele huius rei facultatem.

Nam Darij secundo,iterum Zorobabel reditum procurat hac occasione captans facultatem, quę per Assuërum adempta fuerat. Tres adolescentes regij corporis custodes, oblectandi eius causa,quæstionem posuerunt,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quænam res maioribus polleret viribus. Cum vnus dixisset, vinum, alter Regem, Zorobabel tertius, Mulierem, sed supra omnia virtutem: & huius sapientiam Rex probasset, iussit, vt ille peteret, quicquid vellet. Ille autem copiam restituendę ædis & vrbis poposcit. *3 Ezr. 3 & 4. Ben Gorion lib. 1. cap. 12.*

Vbi qui historiá tertij Ezrę improbant obiiciunt non rectè Zorobabelem adolescentem dici regnāte hoc Dario qui minimùm septuagesimum annum ageret, si quidem is fuit, qui primo Cyri ad reducendos Israëlitas dimissus est. Sed respondeo, satis esse per Synthesim, vt è tribus adolescentibus, duo tales fuerint. Addo בחור *Bahhur* Hebr. non tàm significare adolescentem ætate, quàm vigore, id est, virum ætatis viridis & florentis, quâ quis sibi deligeret, q. electum. Accedit illud R. Selomonis, 1 Par. 22, vers. 5. Etiam filius 42 annorum vocatur נער *puer.* Exod. 33, vers. 11. Constat enim tum Iosuë fuisse 42 annorum, vel 56 iuxta Talmudicos. Cum ergo Pueri nomé tribuatur tam prouecto, Iuuentus & adolescentia huiusmodi pueritiæ incidet in 60 & 70 multo magis. Quemadmodum apud Virgilium magni anni magnos oportet procedere menses.

Mœnibus cingitur à Nehemia Hierusalem, Darij huius vigesimo. *Nehem. 5 & 6.*

Eo enim tertius reditus è captiuitate in Hierusalem cœpit, Nehemia ductore, qui ascenderat quidem cum Zorobabele. *Ezr. 1.* sed quia eius ductu non factus fuerat primus ille reditus, tertius duntaxat ei tribuitur.

Anno autem trigesimo secundo tota exædificata est. *Nehem. 5.*

Nehemias eodem anno constructis muris redit ad hunc Artaxersem regem, à quo postea reditum impetrat in Hierusalem. *Nehem. 13.*

Nam hunc esse putant Hebræi, cuius septimo Ezras, & vigesimo Nehemias ascenderunt, in quorum libris Artaxerses passim nominatur. Est autem hoc nomen regię Persarum dignitatis. *Seder c. 29,* id est, nō Proprium sed Commune.

Rex Assur vocatur. *Ezræ 6.* Xersis filius, *Thucidides,* id est, Assuëri. Nam ex eo & Ester genitum Hebræi constanter tradunt.

Cuius & secundum fuisse putant Septuagesimum captiuitatis contra sententiam Danielis cap. 9, qui eam confert in primum Darij Medi, *de quo illic.* Quamquàm captiuitatem intelligunt non transmigrationem simpliciter, sed & euersionem templi factam sub Sedechia. Nam etiam illud interuallum est contractius.

Vsus est Zorobabele consiliario & custodum regij sui corporis principe loco Danielis. *Ioseph. ben Gorion lib. 1. cap. 11.*

Apud Profanos primus est Artaxerses. Nam duos tantum faciunt Longimanum & Memnonem. Atqui Ezras Assuërum etiam siue Xersem Artaxersem vocat.

Artabani sælus, qui victum tertio prælio Xersem trucidarat Patri succedens vlciscitur.

Aliqui Nehemiam à consequente Artaxerse missum Hierosolym am putant, vt illa ageret, quæ eius libro continētur. Sed perperam. Nam apertè erat pincerna illius, qui Assuëro successit.

Angelus

Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
325	*Iesu filio Iosedec, Ioachim & Eliasib per ordinem pōtificibus.*	3690
	Mesulam duce Iuda.	
	Haggeo & Zacharia prophetis.	
	Alexandro Amyntæ filio rege Macedoniæ, deinde Perdica an. 28.	
	Lacedæmoniorum Agi Archidami F. an. 27, deinde Agesilao Agidis fratre an. 29.	
365		3730

Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
	Syracusanorum Hierone, deinde Trasibulo an. 1, sub quo Syracusæ se per annos ferè 60 in libertatem vindicarunt, donec Dionysius senior Remp. inuasit.	3690
326	Rom. Coss. *L. Sergio Fidenate 2. Hostio Lucretio Tricipitino.*	
327	*A. Cornelio Cosso, T. Q. Cincinnato Penno 2.*	
328	*C. Seruilio Hala, L. Papirio Mugillano.*	
	Trib. Mil.	
329	*T. Quinctio Penno, C. Furio, M. Postumo, A Cornelio Cosso.*	
		3730

Angelus precatur pro Hierusalem & Iuda, quibus (inquit) ô Domine, iratus es his 70 annis iamdudum exactis. *Zach. 1.* Sic enim locus debet intelligi. Nam septuaginta captiuitatis anni iampridem finierant, nempe sub imperij Cyri principium.

Tum Zorobabel filius Salathiel, & Iosuë filius Iosedec, cœperunt ædificare templum Dei, & cum eis Prophetæ, maximè Haggæus & Zacharias. *Ezræ 2,* id est, secundo Darij, *Hag. 1. Zach. 1,* cùm antea sub Cyro vix altare perfecissent. *Ez. 3.*

Ezras ab exilio reuersus, academiam Hierosolymis instituit, omni disciplinarum genere refertam, ex qua multi insignes viri, seorsum Scribę & Legisperiti prodierunt, qui iidem in Euangelio videntur.

Quin & auctor fuit primò versuum, siue periodorum, & pausarum Scripturæ. 2 Diuisionis librorum sacrorum, vt Legis in quinque, Prophetarum in octo, Hagiographorum in nouem. 3 Parsijoth & Sedarim, id est, sectionum Legis pro numero Sabbatorum anni. 4 Paragraphorum per minuscula ס & פ expressorum, in quos illas sectiones subdiuidunt pro reliquorū dierum, nempe operariorum, lectione. 5 Characterum hodiernorum, quòd veteres à Samaritanis hæreticis, & plerisque aliis Orientis profanis populis vsurparentur.

Arcam priori similem in templo à se ædificato Iudæi dedicarunt. Nam prior à Mose ædificata ita fuit absconditа à Ieremia, vt nunquam reperta sit. *Epiph. & trad. Hebr.*

Darius omnibus modis Iudæis fauet, fortasse quòd filius esset Estheris, & certe eius annis Regina Esther vidua mater videtur multum potuisse, & liber Ezræ & Nehemiæ Mardocheum nominat.

A Græcis etiā, vt Suida, dicitur Artaxerses, ad quem Themistocles fugit, (*Thucidides lib. 1, Etsi Diodorus, Cic. & Valerius Max. ad Xersem dicant.*) quamuis patrem Xersem antea turpiter profligasset. Mirum est Hebræos ferè, hunc esse opinari, qui victus sit ab Alexandro.

Iubet Iudæos repetere ædificationem & vrbis & templi. *Ezræ 6.* collatis muneribus & priuilegiis amplissimis. Hinc à fluuio Babylonis Ahaua Hierosolymam Ezras scriba cum multis aliis conscendit, & ædificauit murum ciuitatis. *Ezræ 7, & seq.*

Deinde à Susis castro siue vrbe munitissima post annos 13 Nehemias regius pincerna, Eliasib pōtifice. *Nehem. 2. & seq.* vsque ad 12 ad cingendam mœnibus & portis vrbem, quæ ad hoc tempus pagi instar remanserat.

Nam anno Longimani vigesimo mittitur Hierosolymam, vt eius instaurationem iuuet. Reperit ignem, quo sacrificia incendi solebant. 2 *Mach. 1.* In Nephtar, vbi fuerat per sacerdotes sub Nabugdonozore conditus.

Cúmque sua legatione fuisset perfunctus, ad regem reuertitur, donec an. eius 32 rediret ad corrigēda quædam peccata & corruptelas absente se subortas. *Ipse cap. 13, siue vlt.*

Nec verò cuncti rediere. Etenim exulum multitudo, *vt Ioseph. Ant. lib. 18. c. 12, & Talmud. narrant,* vrbē ad Euphratis ripam cōdidere, quā Chaldaïca voce (paulatim enim Iudæi Babylonem abducti, ibique 70 an. exilio & seruitute pressi, linguam Hebraïcam dedidicerant, senibus vita defunctis, & pueris linguā peregrinam imbibē-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibus) Neardea.q.fluuium scientię appellarunt.

Synagogis atque Academiis constructis, quę in multa sæcula omni scientiarum genere floruerunt.

Vnde longo post tempore sub annum Christi 470. Talmud Babylonicũ multa rerum cognitione plenum ediderunt. Ad quorum imitationem cęteri, quos in Iudæam Zorobabel, Ezras & Nehemias reduxerant, Hierosolymis gymnasia multa literarum instituerunt, Talmúdque Hierosolymitanũ altero quatuor partibus minus tandem euulgarunt, per R. Iohanan centum annis, antequam R. Ase vulgaret Babylonicũ, cuius contextus Misna appellatus, extabat beneficio R. Akibę, sub Antoninis. *R. Mose in præfat. Maiemonim.*

Diebus Mesullam ducis Iuda cœpit imperiũ Græcorum innotescere.

Hippocrates Pythagoræ discipulus, medicinam, quæ quingentis annis post Æsculapij mortem latuerat, in lucem reuocat. Mardochæi & Esther contemporaneus. *R. Abr. in Cabbala hist.*

Vigesimus fuisse traditur per lineam paternam ab Æsculapio, per maternam decimus octauus ab Hercule. Ergo Æsculapius & Hercules non tam sunt antiqui quàm vulgo existimantur.

Libros eius publicarunt duo filij Draco & Thessalus, quos æquales habere potuit Socrates.

Democritus ridens hominũ vanitatem. Bacchilides.

Græcia ab extremis bellis quiescés in duas partes scissa propter Pisistratidas bellis intestinis feruet, de quibus Thucidides. Hinc bellum Peloponesiacum sub an. vrbis Romæ trecentesimũ. *Plinius lib. 30. cap. 1.* Hunc verò habuit exitum, vt tandem anno post varios casus 27 Athenę à Lysandro captæ muris nudarentur, & victi Athenienses Lacedæmoniis succumberent.

Bellum Samium, cui vt & Peloponnesiaco Aspasia Periclis amasia, & tandem vxor, quæ Rhetoricam Athenis docuit, præbuit causam.

Pericles bellum illud Pelopon. mouit, ne daret pœnas 50 talentorum, quæ depeculatus fuerat, præpositus sumptibus Eburneæ Mineruæ, quam Phidias cõficiebat. *Suid. in Phidia.*

Simonides Melicerta, Cambysis Dariique regnum & Xersis nauale pugnam describit.

Protagoras, cuius discipulus Ecatæus Milesius, Græcorum primus prosa oratione historiam vulgauit. *Suidas.*

Eum æmulati paulò post Herodotus, Thucidides, Hellanicus, sub Amynta rege Macedonum. *Suidas. Gellius lib. 15, cap. 23.*

Lysis Pythagoræ familiaris, Epaminondæ præceptor.

Anaxagoræ discipulus Archelaüs Milesius, qui ex Ionia primus physiologiam Athenas & in Græciã detulit, præceptor Socratis. *Suidas.*

Peloponnesiaci belli tempore, Metho Astronomus vixit, & stultitia euasit tempestatem, in quam præuiderat casuros Athenienses.

Ab eo Methonis annus, quem esse aureum numerum docet *Diod. lib. 12.*

Cyclum decemnouennalem vocant Astronomi, quoniam annis 19 luna cunctas suas varietates absoluit, & ad sua

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
	∴ ∴	3690
330	*A. Sempronio Atratino. L. Furio Medullino. L. Quinctio Cincinnato, Ln Horatio Barbato.*	
331	*Ap. Claudio Crasso decemuiri f. L. Sergio Fidenate, Sp. Nautio Rutilo, Sex. Iulio Iulo.*	
	Romæ Coss.	
332	*C. Sempronio Atratino, Q. Fabio Vibulano.*	
	Trib. Mil.	
333	*L. Manlio Capitolino, L. Papirio Mugillano, Q. Antonio Merenda, L. Seruilio Structo.*	
	Coss.	
334	*T. Quinctio Capitolino N. Fabio Vibulano.*	
335	*Interregno anni vnius.*	
	Trib. Mil.	
336	*L. Quinctio Cincinnato 3. L. Furio Medullino 2. M. Manlio Capitolino, A. Sempronio Atratino.*	
337	*Agrippa Menenio Lanato, P. Lucretio Tricipitino, Sp. Naucio, C. Seruilio.*	
338	*L. Sergio Fidenate, M. Papirio Mugillano, C. Seruilio Prisci f.*	
339	*Agrippa Menenio Lanato, P. Lucretio Tricipitino, L. Seruilio Structo 2, Sp. Veturio Crasso.*	
		3730

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
340	*A. Sempronio Atratino 3, M. Papirio Mugillano 2, Sp. Nautio Rutilio 2, Q. Fabio Vibulano.*	3690
341	*P. Cornelio Coso, Quintio Cincinnato, C. Valerio Potito, N. Fabio Vibulano.*	
342	*Cn. Cornelio Coso, L. Valerio Potito, Q. Fabio Vibulano 2, P. Postumio Regillensi.*	
	Romæ Coss.	
343	*A. Cornelio Coso, L. Furio Medullino.*	
344	*Q. Fabio Ambusto. C. Furio Pacilo.*	
345	*M. Papirio, C. Nautio Rutilo.*	
346	*M. Æmilio, C. Valerio.*	
347	*Cn. Cornelio Coso, L. Furio, Medullino 2.*	
	Trib. Mil.	
348	*C. Iulio Iulo, P. Cornelio Coso, C. Seruilio Hala.*	
349	*L. Furio Medullino 2, C. Valerio Potito 2, N. Fabio Vibulano 2, C. Seruilio Hala 2.*	
350	*P. Cornelio Coso 2, N. Fabio Ambusto, Cn. Cornelio Coso 3, L. Valerio Potito 2.*	
351	*T. Quinctio Capitolino, A. Mãlio, T. Quinctio Cincinnato, L. Furio Medullino 3, C. Iulio Iulo 2, M. Æmilio Mamercino.*	
352	*C. Valerio Potito 3, M. Sergio Fidenate, C. Fabio Ambusto, P. Cornelio Maluginẽsi. Sp. Nautio Rutilo 2, Cn. Cornelio Coso.* ∴ ∴	
		3730

ad sua principia reuertitur. In eo descripti erant ortus omnes & occasus, item prognostica tempestatum, serenitatum, & status totius illius temporis.

A discessu Xersis ad initium belli Peloponesiaci anni 50 intra quos Græci imperium suum in magnam potentiam prouexerunt. *Thucyd. li. 1* à Pisistrati tyrannide an. 150 *ẽ Iust.*

Milo Crotoniates.

Alcibiades, Lysander, Thrasibulus, Conon.

Architas Tarentinus, qui primus Geometriam cum Mechanica coniunxit.

Eudoxus exemplo Architæ Mathematicus mechanicus, primus fastos & certam temporum & motuum cœlestium rationem ab Ægyptiis acceptam, Græcis tradidit.

Cimon, Empedocles, Pericles Themistoclis successor, Gorgias Rhetoricæ inuentor aut certè illustrator. Æschylus, Sophocles, Euripides tragici.

Sophocles annis 17 Socrate senior, moritur post Euripidem annis sex.

Pindarus Empedoclis discipulus.

Themistocles ad Artaxersem Xersis filium nuper regnare incipientem exul confugit. *Thucyd. lib. 1.*

Superiori Darij bello militis officio functus, contra Xersem dux fuit. Quæ externi duobus Persarum regibus Dario 1, & Xersi, Hebræi vni Assuëro tribuunt, non improbabiliter. Nam hæc bella, vt audis, sese ferè attigerunt.

Herodotus pater historiæ Ciceroni 1 de leg. quia è primis Græcorũ historicis. Quem tamen non historiam sed Mythihistoriam, id est, historiã fabulosam scripsisse censet Strabo *lib. vlt.* Eam paulò ante Cyrum incepit. Meminit Apryis, cuius mentio Ierem. 44 & prælij inter Necao & Assyrios, in quo Iosias interfectus. *4 Reg. 23.* Peruenit ad octauum Assuëri & quinquagesimum ante bellum Peloponnesiacum.

Thucydides se sub Longimano viuere scripsit. Summatim initio deliniat historiam annorum 50 ab Assuëro siue Xerse, vsque ad initium belli Peloponnesiaci. Eius postea narrationem prolixè octo libris persequitur vsque ad annum belli vigesimum.

Atheas fundator regni Põtici, pòst Artabazes à septẽ Persis oriundus. *Florus lib. 3. cap. 5.*

Socrates Ethicæ, nouæ tunc Philosophiæ, magister è statuario & lapidum sculptore, in carcere cicuta necatus, auditor Anaxagoræ, Damonis, denique Archelaï.

Euclides, Phocion, Dionysius tyrannus Syracusanorum.

Aristophanes tetrametri & octometri carminis inuentor. *Suidas in Octometro.*

Bellum inter Thraces & Perdicã Alexandri F. Macedoniæ Regem.

Sicilia à populo regitur. Post restituitur Dionysius. Hinc Dion, &c.

ROMAE paulò pòst Tribunos & ædiles primum per seditionem à plebe creatos, constituũtur ab eadem Censores, & præfecti annonę. *Gellius lib. 17. cap. vlt.*

Siccitas & fames. Romani à Veientibus fusi. Bellum cõtra Volscos. Seditio seruorum. Coloni Lanicos missi. Volę captę. Postumius Regillensis propter arrogantiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

à militibus damnatus.
Ferentum captum. Pestilentia, Fames. Caruentana ab Æquis recuperata. Quæstores ex plebe creati. Dictator de Æquis & Volscis triumphat.
Anxur captum. Stipēdium primum è publico datum. Equites primùm equis merere incipiūt. Tributū tribuni Mil. ann. 355 dare prohibent. Furio Camillo se Falisci dedunt.
Celtiberi Prætorem Romanum cum exercitu trucidant.
Tribunis militaribus pro Cos. Romæ regentibus ad annum ferè conditæ vrbis 347 triginta tyranni Athenienſibus prepoſiti ſunt, & in Sicilia Dionyſius ſuperior tyrannidem tenuit, *lib. 17 Gellius.*
Euhemerus ex ciuitate Meſſana res geſtas Iouis & cæterorum deorum hiſtoriam texit è titulis & inſcriptionibus ſacris, quæ in antiquiſſimis templis habebantur, maximèque in fano Iouis Triphilij. Quam hiſtoriam interpretatus eſt Ennius. *Cic. 1 de Nat. Deorum.* Ab Euhemero & mortes & ſepulturæ demonſtrantur deorum in ſacra hyſtoria. *Sextus Empyricus lib. 4 Pyrrhonio. & lib. 8 contra Mathematicos.*
Ex Ætna monte primum ignis erupit.
Hoc tempore literæ & artes, etiam mechanicæ, quæ ſub præcedentibus ſapientibus & philoſophis Italicis & Ionicis fuerant hactenus infantes, incrementum penè virile adipiſcuntur. Mox ita perficiūtur, vt Socrates meritò diceret. Si Bias vnus è Septem, aut Dædalus Athenienſium ſtupor ad nos rediret, irrideretur.
Bryſo Heracleotes, cum Euclide Megarenſi contentioſam Dialecticam introducit. *Suidas in Socrate.*
Pyrrho iſtorum diſcipulus hinc anſam arripuit dubitandi de rebus omnibus. Hinc Pyrrhoniorum ſecta. Nempe nimium altercando veritas amittitur, acquiritúrque inſcitia.
Carthaginenſes cum Syracuſanis bellum gerunt. Re infœliciter geſta bellum in Sardiniam transferunt, duce Mateo. Cui Mago ſuccedit, qui primus omnium ordinata militari diſciplina Pœnorum imperium, non minus bellandi arte, quàm virtute amplificauit. *Iuſtinus.*
Dionyſius ſenior fugatis Carthaginēſibus Siciliæ totius occupauit imperium. Deinde copias in Italiam traiecit contra Græcos. Locros pacta amicitia cum Gallis, qui Romam vaſtauerant, expugnauit.
Amilcaris Magonis filij tempore legati à Dario veniunt, affeferentes edictum, quo Pœni humanas hoſtias immolare & canina carne veſci prohibebātur, iubebantúrque corpora potius cremare, quàm terra condere, petentes ſimul auxilia contra Græciam. *Iuſtinus lib. 19.*
Agide Archidami F. regnante primum pecunia influxit in Spartam, per Lyſandrum ducem, qui implens opulentiæ cupiditate & luxu patriam, deportánſque ex præda aurum & argentum, Lycurgi conuulſit leges. *Plutarch. in Lycurgo.*
Quo anno mortuus eſt Darius relictis duobus filiis, Artaxerſe & Cyro, Athenis Lacedæmonij rectores 30 præfecerunt, Lyſandróque Rempub. formandam tradiderunt. Siculi autem Dionyſium in exilium pepulerunt.
Mortuus tamé dicitur circa finem anni ſeptimi belli Peloponneſiaci, quo Lacedæmonij ab Athenienſibus ad Pylum ita coarctati ſunt, vt pacis conditiones petierunt, à *Thucyd. lib. 4.* quaſi illud bellum adhuc annos viginti duraueriť. Vix enim confici potuit annis 27.

Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
	∴ ∴	3690
353	*M. Æmilio Mamertino 2, M. Quinctilio Varo, L. Valerio Potito 3, L. Iulio Iulo, Ap. Claudio Craſſo, M. Poſtumio, M. Furio Camillo, M. Poſtumio Albino.*	
	∴ ∴	
354	*C. Seruilio Hala 3, Q. Sulpicio, Q. Seruilio, A. Manlio 2, L. Virginio, M. Sergio 2.*	
355	*L. Valerio Potito 4, Cn. Cornelio Coſſo, M. Furio Camillo, L. Iulio Iulo, C. Fabio Ambuſto, M. Æmilio Mamertino 3.*	
356	*P. Licinio Caluo, P. Mœnio, L. Titinio, P. Mælio, L. Furio Medullino, L. Publicio Volſco.*	
357	*M. Veturio, M. Pomponio, C. Duilio, Volerone Publicio, Cn. Genucio, L. Atimo.*	
358	*L. Valerio Potito 5, L. Furio Medullino 3, M. Valerio Maximo, Q. Seruilio Fidenate 2, M. Furio Camillo 2, Q. Sulpicio Camerino 2.*	
	✻ ✻	
359	*L. Iulio Iulo, A. Poſtumio Regillenſi, L. Furio Medullino 4, P. Cornelio Maluginenſi, L. Sergio Fidenate, A. Manlio.*	
		3730

Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
360	*P. Licinio Caluo, L. Ticinio 2, P. Manio 2, P. Mælio 2, Cn. Genucio 2, L. Atilio 2.*	3730
361	*P. Cornelio Coſſo, P. Cornelio Scipione, C. Fabio Ambuſto 3, L. Furio Medullino 5, M. Valerio Max. 2, Q. Seruilio 3.*	
362	*L. Furio Medullino 6, Sp. Poſtumio, C. Æmilio, P. Cornelio 2, L. Valerio Poplicola, M. Furio Camillo.*	
363	6	
Nehe. 1.	f ARTAXERSES tertius regnaſſe dicitur annis 49.	3730
412	*Ioiada, Ionathan, denique Iaddo pontificibus.*	3779
	Meſſullam duce Iuda.	
	Archelao an. 4, rege Macedonum, & per ordinē Pauſania an. 1. Amynta an. 19. Perdica an. 6. Philippo Amyntæ an. 20.	
	Lacedæmoniorum Ageſilao Agidis fratre, deinde Archidamo eius fratre an. 23, Agi Iuniore an. 9.	
	Syracuſanorum poſt regnum Dionyſio Seniore an. 38, deinde Iuniore an. 22. Dione an. 12.	3779

Mortuo Longimano multi motus in perſide. Inde cōfuſa eſt ſucceſſio apud hiſtoricos. Nam mox Xerſem & Sogdianum regnaſſe Euſebius aſſerit. Darium Thucydides.
Ægyptus defecit.
f QVIDAM (minus rectè) non ſuperiorem, ſed hunc putant eſſe Artaxerſem, ſub quo à Nehemia vrbs mœnibus cincta eſt, & templum ornamenta ſua obtinuit. *Nehem. 2. & ſeq.*
Et Ezras venit in Iudæam cum mandatis ad res populi componendas, *cap. 7* annis ante Nehemiam tredecim.
Vtut ſit, Nehemias redit ad Regē an. 32 imperij eius. Nam per annos 12 rexit populum. *Nehem. 5.* Et rurſum in fine dierum (i. extremo imperij Artaxerſis) permittente Rege reuerſus eſt Hieruſalem. *Nehem. 13.* vbi & diu poſt hunc ſuum reditum, mortuo Artaxerſe, ſiue hoc ſiue ſuperiore vixit. Facit enim mentionem Darij regis Perſarum (nouiſſimi) *cap. 12, verſ. 22.*
Bibliothecam inſignem Hieroſolymis inſtruit, ac libros, tam ſacros quàm profanos in ea reponit. 2 *Mac. 2.*
In loco ignis ſacri olim à Sacerdotibus reconditi reperit aquam craſſam, qua vſus eſt ad ſacrificia purificanda. Ibi ob ædita miracula ædificauit templum Rex Perſarum. Locum vocauit Nehemias Nephtar & Nephi. i. Purificatio. 2 *Marc. 1.* Videtur poſtea fuiſſe probatica Piſcina. *Ioan. 5.*
Huius tempore viguiſſe Iudith (etſi ferè locetur ſub Cambyſe, vel Dario Hidaſpis, quem Aſſuērum vocant) in cuius hiſtoria nominetur Nabugdonozor, idque ex Bagua ſpadone, qui fuit in caſtris Holofernis, deprehendi: cuius quoque meminerint ſub hæc tempora externi ſcriptores, putat Seuerus Sulpitius lib. 2. hiſt. Sed iam retinendam hiſtoriæ ſimplicitatem in Nabugdonozore docuimus.
Ariſtoteles præceptor Alexādri, Demoſthenes, Diogenes, Æſchines.
Darius Nothus res Memnonis adhuc pueri regio penè titulo adminiſtrat annis 19. Vnde à profanis ei præponitur, quaſi poſt Longimanum confuſa ſit Perſicorum regum ſucceſſio.
Vt autem ante hūc profani hiſtorici ſtatuunt Darium Nothū, ita poſt eum Ochum an. 23. Arſamem 3. Deniq; Darium, quem Alexāder Macedo deleuit, vt decem ſint Perſarum reges.
Sed ignorant hiſtoriam Perſicam, quæ ſic habuit. Artaxerſe tertio, quem & Darium Perſam nominari *Nehem. 12.* plerique putant, puero admodum à Longimano ſiue patre ſiue auo relicto, Satraparum ambitione variis caſibus iactatum eſt imperium, vt neſcias penes quos rerum ſumma foret. Nam primum Darius Nothus gubernacula inuaſit ſe pro tutore gerēs, quod maritus eſſet Sororis Longimani.
Hinc fratribus in ſe inuicem armatis, Ochus, Arſamis, donec Bagoas Eunuchus Ocho & Arſami interfectis, Artaxerſem iam virum omni tyrannorum metu li-

Universidad de Deusto
Biblioteca

beraret. Hinc Philo nec Darij Nothi, nec Arsamis meminit.

Quin & isti titulo regio innotuerunt Græcis, quòd foris bella gererent, velut Proreges, dum intus imperaret Artaxerses iuxta legem Persicã, cuius recordatur Herodotus.

Adde fuisse reges ratione administrationis, non iuris. Sic 1 Paralip. 5. interprete Kimhi, Ioatham dicitur regnasse temporibus Ieroboam filij Ioas, cum tamen Ieroboam 38 annis mortuus sit, priusquam Ioatham fieret Rex. Nempe erat rex viuente Patre Ozia ratione administrationis, quasi prorex, quòd ea esset Pater exclusus propter lepram. Non autem Iuris, quod non nisi obtinuit post Patris obitum.

Cyri iunioris huius tertij Artaxersis fratris ἀνάβασις, quam describit Xenophon Philosophus & Historicus.

Græcorum alij se adiungunt Cyro, vt ipse Xenophon, consulto super hoc Socrate, alij Memnoni Artaxersi.

Cyrus iunior propter insidiarum suspitionem in carcerem à fratre coniectus, post liberationem, aulicos sibi conciliabat, copias clam cogebat, literas interim ad fratrem blãditiarum & assentationum plenas mittebat, quibus vel poscebat aliquid, vel Tissaphernem accusabat, carcerem suum refricans, redire in aulam sibi esse tutum negabat, studio matris ad id iuuabatur, quæ Regi omnes suspitiones eripiebat, ita vt Rex sibi strui insidias non ante animaduerterit, quàm se numerosissimo exercitu obrui vidit. Hinc cruenta illa prælia à Xenophonte in Exped. & Plutarcho in Artaxerse explicata, in quorum vltimo, nisi Cyrus occubuisset, Rex perierat.

Xenophon, Herodotum & Thucydidem sequutus, in Hellanicis historiam bellorum Græcorum Thucydidis morte interruptam narrat, vsque ad prælium ad Mantineam. Bellum quoque Ciuile Memnonis Artaxersis, & Cyri iunioris. Cyri partes sequutus institutionem Cyri maioris veluti recentem descripsit.

Philosophorũ primus historiam scripsit, & exercitum duxit, atque adeò incolumem ex vltimis Babyloniæ finibus reduxit, asperrimis itineribus, & per barbaras gentes atque Græcis infestissimas.

Ctesias medicus captus in bello Cyri minoris ab Artaxerse, & in gratiam receptus, scribit de rebus Persicis, certius, vt ipse ait, quàm Herodotus & alij.

Aristippus, Isocrates, Polybius, Praxiteles sculptor, qui primus omnium speculum fecit. Metasthenes.

Plato apis attica, Mosis æmulus, siue Moses atticus, ex Numenio Pythagorico, qui tertius Philosophorum post Anaxagoram & Pythagoram in Ægyptum descendit, vt philosophiam, ex qua diuini cognomentum est consecutus, disceret.

Tredecim annis fuit Heliopoli cũ sacerdotibus. Annos 20 habitauit cum Socrate, natus post initia belli Peloponnesiaci.

E Lyceo scholam in Academiam inter syluas transtulit. *Suidas.*

Mausolus Carię rex, cui ab Artemisia vxore Mausoleũ extructum est, obiit, an. 2. Olympiadis 100. *Plin. lib. 36. cap. 5.*

Aristo-

Anni vrbis cõditæ.	Romæ Tribunisque militum.	Anni mundi.
363	*L. Lucretio Flauo, S. Sulpitio Camerino.*	3730
364	*L. Valerio Potito, M. Manlio Capitolino.*	
	Trib. Mil.	
365	*L. Lucretio, L. Furio Medullino 7, S. Sulpitio, Agrippa Furio, M. Æmilio, C. Æmilio 2.*	
366	*Q. Fabio Ambusto, Q. Sulpitio Longo, duobus fratribus Q. Fabij Ambustis. Q. Seruilio 4, S. Cornelio Maluginensi.*	
367	*M. Furio Camillo Dictatore.*	
368	*L. Valerio Publicola 2, A. Manlio, L. Virginio, L. Æmilio, P. Cornelio, L. Postumio.*	
369	*T. Quinctio Cincinnato, L. Aquilio Coruo, Q. Seruilio Fidenate 5, L. Lucretio Tricipitino, L. Iulio Iulo, S. Sulpicio Rufo.*	
370	*L. Papyrio, C. Sergio, L. Æmilio 2, C. Cornelio, L. Menenio, L. Valerio Poplicola 3.*	
371	*M. Furio Camillo, L. Horatio Pulullo, Ser. Cornelio Maluginensi, L. Quinctio Cincinnato, Q. Seruilio Fidenate 6, P. Valerio.*	
372	*A. Mãlio, L. Quinctio Capitolino, P. Cornelio, L. Papyrio Crassore 2, T. Quinctio Capitolino, C. Sergio 2.*	
373	*Ser. Cornelio Malugin. 3, P. Valerio Potito 2, M. Furio Camillo 5, S. Sulpitio Rufo 2, C. Papyrio Crasso, T. Quinctio Cincinnato 2.*	3779

Anni vrbis cõditæ.	* *	Anni mundi.
374	*C. Valerio 4, L. Lucretio, A. Manlio 3, L. Æmilio, S. Sulpicio 3, M. Trebonio.*	3730
375	*Sp. Papyrio, Q. Seruilio, L. Papyrio, C. Sulpicio, S. Cornelio 4, L. Æmilio 4.*	
376	*M. Furio Camillo 6, L. Furio, A. Postumio Regillẽsi, L. Lucretio, L. Postumio Regillensi, M. Fabio Ambusto.*	
377	*L. Valerio 5, L. Menenio 2, P. Valerio 3, P. Papyrio, C. Sergio 3, Ser. Cornelio Maluginensi.*	
378	*P. Manlio, C. Sextilio, C. Manlio, M. Albinio, L. Iulio, L. Antistio.*	
379	*Sp. Furio, P. Clœlio, Q. Seruilio 2, M. Horatio, C. Licinio, L. Geganio.*	
380	*L. Æmilio, S. Sulpicio, P. Valerio 4, L. Quinctio Cincinnato, C. Veturio, C. Quinctio Cincinnato.*	
381 vsq. ad 385	*C. Licinio Stolone, L. Sextio, Tribunis Plebis, per annos quinque.*	
	Trib. Mil.	
386	*L. Furio, A. Manlio, Ser. Cornelio, P. Valerio, Ser. Sulpicio, C. Valerio.*	
387	*Q. Seruilio, M. Cornelio, C. Veturio, Q. Quinctio, A. Cornelio, M. Fabio.*	
	* *	3779

Aristoteles præceptor Alexandri Magni, naturæ genius 400 volumina conscribit. *Suidas.* 20 annis audiuit Platonem. *Laertius.*

Decem oratores, quorum principes Æschines & Demosthenes, qui sic Thucydidem est admiratus, vt eum totum sua manu octies descripserit. *Lucianus.*

Lacedæmonij ab Atheniẽsibus apud Corinthum, duce Phormione, superati, Imperium Græciæ summũ post bellum Peloponnesiacum vix tenuêre an. 12. *Polyb. lib. 1.*

Thebani Lacedæmonios duce Epaminonda apud Leuctra superauerũt. Pugna Leuctrica è seminario belli Peloponnesiaci. *Gellius lib. 17. cap. vlt.*

Ab ea ad Philippi mortem an. 35.

Agesilaus rex Lacedæmoniorũ in Asia contra Persas.

Circa annum vrbis 400 Philippus Amyntæ filius Macedoniæ regnum adipiscitur, simul & Alexandrum gignit. *Gellius lib. 17, cap. vlt.* Paucis inde annis pòst, Plato in Siciliam proficiscitur. *Ibid.*

Apud Cheroneam memorabili prælio Athenienses vincit, de quo mox. *Ibid.*

Anno regni eius sexto, bellum sacrum siue Phocense decennale exoritur inter Phocenses & Thebanos, ob templum Delphicum à Phocensibus spoliatum. *Diodor. Pausan.*

Dionysius iunior Syracusanorũ tyrannus, apud quem Plato aliquantisper vixit, cædibus vrbem replebat, vt vinctis pater. Quare in exiliũ pulsus, Corinthi ludi magistrum egit, & patris sacrilegia pœnis luit. Huic Agatocles figulus tandem successit annis 7 post Alexandri Magni mortem.

Dion Platonis amicus, post 12 annos, Dionysio in exilium Corinthium electo, Syracusas occupat. Sed paulò pòst interficitur.

His aiunt temporibus Sicambros siue Francos, armis Gothorum & Suecorum pulsos ab ostiis Danubij in Germaniam inuasisse.

Anaximenes Rhetor alter Alexandri Magni præceptor.

Demosthenes superstes fuit Alexandro, vsque ad Antipatrum, qui ipsi in regno Macedoniæ successit. *Suidas in Antipatro.*

Antisthenes Socratis discipulus, Cynicę philosophię auctor. Diogenes istius successor. *Suidas.*

Græcę ciuitates dum imperare singulę cupiunt, imperium omnes perdiderunt, & Philippi iugum subierunt.

Ochus Sidonem subuertit, Ægyptum recepit, Nectenabo Rege fugiente in Æthiopiam cum multa pecunia, de quo Plutarch. in vita Agesilaï. Foris bella gerens titulo regio innotescit, cùm interim domi regnaret Artaxerses.

Prorex scilicet eius foris erat. Cuius crudelitas celebratur apud Iustinũ, Ælianũ, Plutarchum in Artaxerse.

In Nectenabo Ægyptiorum regnum destructum est, quod à Nabugdonozore subactum ad Cyrum peruenerat. Inde defectione inita regem asciuerat. *Euseb.*

Bagoas Spado eius, natione Ægyptius, Ochum interfecit ob irrisum Apim & contemptam Ægyptiorum religionem. *Ælia. li. 6 variæ hist.* Anno principatus eius 23.

Post transactum in Ægypto diuturnum bellum, pluri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mos Iudæorum in Hyrcaniam ad Caſpium mare tranſfert, quos ibi vſque hodie ampliſſimis generis ſui incrementis conſtat conſiſtere, atque exinde quandoque erupturos opinio eſt. *Oroſ. lib.3, cap.7.*

Carthaginenſes cùm eorum regnum floreret, Oceanum Atlanticum dimenſi ſunt, terráſque aperuerunt, in quibus erant arbores pulcherrimæ, & cœlum ſaluberrimum. Quare cùm multi eo nauigarent, & capti amœnitate loci non reuerterentur in patriam, eius ob bella & aſperitatem pertæſi, pœna capitis cautum eſt, ne quis deinceps in eas terras nauigaret, nempe ne Africa habitatoribus exhauriretur. Atque ita huiuſmodi nauigatio deſiit. *Ariſtot. de mirabilibus auditionibus.* Ea eſt America & Braſilia, quò Afrorũ colonias peruenìſſe ex ſitu dubitandum non eſt. Hanc autem iterum auorum ætate Luſitani & Caſtilij an. Chriſti 1497 repererunt.

ROMAE M. Furius Camillus dictator Faliſcos & Vejos capit. Acluſiis cum Gallis pugnatum. Non multò poſt, Romanis ad Alliam Brenno duce cæſis, Galli Romam cepêre. Capitolium obſeſſum per ſex menſes, auri mille pondo pacti obſeſſis vendidêre, & penetrata Græcia & Aſia, gentibus, quę cis Taurum incolunt, imperitarunt. Trochini quidem, Helleſpõti oræ, Toliſtobigi Æoliæ atque Ioniæ, Tectoſagi verò mediterraneis Aſiæ. Sedem autem ipſi circa Halim fluuiũ poſuêre. *Liuius lib.48.* Has laudes impudenter Germanis quidam tribuunt, & Senones Gallos in Germanos transformant.

Galli tum Senas & Mediolanum vrbes ædificant, & expulſis veteribus Thuſcis, multarum aliarum vrbium Italiæ fundamenta iecerunt. *Iuſtinus*, vt Papiæ, ſiue Ticini. *Paulus Diaco.*

Cum Dionyſio Syracuſano pacem faciunt. *Iuſt. lib.20.*

A Bythiniæ rege in auxilium euocati, regnum cum eo parta victoria diuiſerunt, eámque regionem Gallo-Græciam & Galliam nominarunt. *Iuſtin. Ibid.*

Regnante Athenis Anaxicrate Galli duce Brenno aduerſus Græcos expeditionem ſuſceperunt. *Pauſan.*

Roma reſtaurata, M. Furio Camillo dictaturam continuãte, paulò poſt cœpit intra Italiam creſcere, Tribun. Mil. pro Coſs. creatis. Hinc Camillus Volſcos cepit, &c.

Capitolium in ſaxo quadrato conſtructum.

Mãlius ob regnũ affectatũ è ſaxo Tarpeio præcipitatur.

Pręneſtini vincũtur ſub vrbis 380. Quinquẽnio Roma ſine magiſtratibus fuit, plebe renouante duos Tribunos Plebis Licinium Stolonem, L. Sextium Lateranum, qui Comitia Tribunorum militum perpetua interceſſione ſuſtulerunt, & tres leges, patribus alioqui acriter reſiſtentibus, promulgarunt, nempe de ære alieno minuendo: De modo agrorum finiendo: De communicando conſulatu cum Plebe.

390 Æmilio Mamerco & L. Sextio Laterano qui primus ex Plebe Cõſulatum eſt adeptus, duos honores ſibi Patritij quæſiuerũt, pro conceſſo Plebi altero Conſulatu. Præturam & curulem ædilitatẽ, ſublato Tribunorum militum annuo dominatu.

Ita deinceps vſq; ad Iuliũ Cęſarẽ ſub Coſſ. Roma fuit.

Peſtis Horrenda. M. Curtius ſe deuouet pro Republ.

T. Manlius Torquati nomen è ſingulari cũ Gallo certamine conſequitur. Bruttiorũ origo an. vrbis 396, è Diod.

Tarquinienſes 307 Romanos milites immolarũt. poſt quatuor

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		3730
388	L. Quinctio, Ser. Cornelio, Ser. Sulpicio, Sp. Seruilio, L. Papyrio, L. Veturio.	
389	A. Cornelio 2, M. Cornelio 2, L. Veturio, M. Geganio, P. Manlio, P. Valerio 6.	
	Coſſ.	
390	L. Sextio Laterano, primo ex Plebe conſule, L. Æmilio Mamerco.	
391	L. Genucio, Q. Seruilio Hala.	
392	C. Sulpicio Petito, C. Licinio Stolone.	
393	L. Æmilio Mamerco 2, Cn. Genucio.	
394	Q. Seruilio Hala, T. Genucio 2.	
395	C. Sulpicio, C. Licinio Caluo.	
396	C. Pœtelio Libone, M. Fabio Ambuſto.	
397	M. Popilio Lænate, Cn. Manlio.	
398	C. Fabio, C. Plautio.	
399	C. Marcio, Cn. Manlio.	
400	M. Fabio Ambuſto 2, M. Popilio Lænate 2.	
401	C. Sulpicio Petito 3, M. Valerio Poplicola 3.	
402	M. Fabio Ambuſto 3, T. Quinctio, M. Popilio.	
403	C. Sulpitio Petico 4, M. Valerio Poplicola 3.	
404	P. Valerio Poplicola, C. Marcio Rutilo.	
405	C. Sulpicio Petico, T. Quinctio Penno.	
406	M. Popilio Lænate, L. Cornelio Scipione.	
407	L. Furio Camillo, P. Claudio Craſſo.	
408	M. Valerio Coruo, M. Popilio Lænate 4.	
409	T. Manlio Torquato, C. Plautio.	
410	M. Valerio Coruo 2, C. Pœtelio.	
411	M. Fabio Dorſone, S. Sulpicio Camerino.	3779
412	C. Marcio Rutilo 3, T. Manlio Torquato 2.	

Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
	∴ ∴	
413	g DARIVS CODOMANVS Arſami filius, quem vicit Alexander Macedo, annis 6.	3779
	Pontifice Iaddo.	
	Duce Hanania.	
	∴ ∴	
	Alexandro Macedonum rege an. 12.	
	∴ ∴	
	Agi Iuniore Lacedæmoniorum.	
	∴ ∴	
	Dione, deinde Timoleonte Syracuſanorum an. 22.	
	✻ ✻	
	∴ ∴	
	✻ ✻	
	∴ ∴	
		3785

quatuor an. victi ad 348 virgis cæſi ſecuri percutiuntur.

Anno ſequenti, qui Vrbis erat 402, Ceritibus in 100 annos pax datur. 404 Faliſcis & Tarquiniẽſibus in quadraginta. 411 Bellum Aruncum.

g HVIVS regis meminit Dan. 8 cap. ſub nomine Arietis conflígentis cum hirco, id eſt, Alexandro.

Ante hũc poſt Memnonẽ, Ochum & Arſem regnaſſe hiſtorici profani ferunt, ideoque fere duos illos iſti anteponunt.

Iam ſatis refutauimus eos, qui ſexto hoc loco, ſiue poſt Cyrum quinto, ſtatuunt Xerſem Græciæ terrorem.

Nam iuxta ſacros libros Reges Perſarum non exceſſerunt numerũ ſenarium. Etſi iuxta Profanos multo plures fuerint. Nempe decẽ per an. 230. 1 Cyrus. 2 Cambyſes. 3 Darius Hydaſpis. 4 Xerſes. 5 Artaxerſes Longimanus. 6 Darius Ochus Nothus. 7 Artaxerſes Memnon. 8 Ochus. 9 Arſes ſiue Arſamis. 10 Denique Darius.

Quin & aliqui interponunt poſt Cambyſem Magos per ſeptem menſes. Poſt Xerſem Artabanum per dies ſeptem. Poſt Longimanum Xerſem ſecundum duobus menſibus. Deinde Sogdianum menſibus ſeptem, vt ſint Reges quatuordecim. Sed hi ſedecim menſes & dies 7 parum ad hanc ſummam afferunt.

Eorum hiſtoriam explicauit Diodorus, Iuſtinus, Euſebius, Metaſthenes, &c.

Philippus rex Maced. 20 an. poſt victos Pœonas, Illyrium, Athenienſium Amphipolim, Potidæam, Pydnam, Olynthum, Chalchidiæ 32 vrbes Olynthiis ſubditas, Theſſaliam, Elateam, Athenięſes denique & Thebanos, qui ſe Amphiſſenſibus ab ipſo punitis, quòd campum quendam Templo Delphico conſecratum occupaſſent, coniunxerant, ad Cheroneam, Imperator Græcorum contra Perſas deligitur Corinthi, ſed initio anni ſeq. à Pauſania ſatellite interficitur. *Suid. in Carano.*

Illa ad Cheroneam pugna ingentes omnibus Græcis importauit calamitates. Omnes enim Græcos ſimul in ſeruitutem redegit aut ipſe aut filius. *Pauſan. lib.1.*

Perinthum atque Byzantium obſedit, ad cuius oppugnationem Cumæus Ephorus ſuam hiſtoriam finiit.

Decimo pòſt anno, quàm templum Delphicum ſpoliatum eſſet à Phocenſibus, bello huic, quod ſacrum & Phocenſe appellatum eſt, finem impoſuit.

Ante hunc nihil certi de temporibus habent Græci, vnde vix duos apud eos reperias, qui in idem tempus Cyrum, Pythagoram, &c. conferant.

Succeſſit Alexander filius, eodem anno, quo Darius Arſami, qui primo regni anno Illyrios, Triballos, Sirmũ Getarum regem vicit, Thebas ob eiectum Macedonum præſidium ſolo æquauit. Secundo anno exercitum in Aſiam traduxit, & Perſicas copias ad Granicum profligauit. Tertio expugnatis Sardibus, Mileto, Halicarnaſſo ad Iſſum in Cilicia matrẽ, vxorẽ & filiam Darij memorabili prælio cepit. Quarto poſt ſeptimum menſem obſidionis, Tyrum ſubiugauit indẽq; vicinas vrbes, immunitate Hieroſolymitanis tributa. Quinto Ægyptũ occupauit, & Alexandriã cõdidit. Sexto ad Arbela Dariũ vltimo prælio planè vicit. Sex reliquis Monarchia fruitur.

Alter autem Alexander Moloſſus, Epirotarum rex, in Italiam venit bellum populo Rom. facturus. Iam enim

fama virtutis fœlicitatisq; Rom. apud exteras nationes enitescere incipiebat. *Gell. lib. 17. c. vlt.* in Italia occiditur.

Thrasymachus sophista primus colon & periodum in oratione monstrauit.

Hermophilus cæcus Theopompum Geometriam sine radio docet.

Calippus Siculum regnum occupat.

Caramundus Galliæ regulus Massiliam bello premit.

Phileni fratres pro dilatando Carthaginensium imperio se viuos terra obrui à Cyrenensibus passi sunt.

Timotheus Lyricus tempore Philippi Macedonis, chordam decimam & vndecimam adiecit, & veterem musicâ ad molliores & effœminatiores modos traduxit.

Nectanabus rex Ægypti, quem Ochus in Æthiopiam expulerat, Astrologus & Magus Olympiadi Alexandri matri charus, de quo multa fabulosa.

Post Xenophontem Theopompus historias scribit, sed innumerabiles admiscet fabulas, *Cic. 1 de Leg.* Percussus à Deo cæcitate, quia eis inserere tentauit sacram historiam. *Ios. contra Appionem.*

Ephorus Isocratis auditor epitomen historiarum Herodoti, item quæ bello Peloponesiaco gesta sunt scribit.

Pyrrhonis auditor Theodorus Athenis ἀδιαφορίαν introduxit, & de suo nomine Theodoriam sectam reliquit. *Suidas.* Athei facile sunt adiaphoristæ, sublato rerum delectu atque discrimine.

Euagoras rex Cypri in furorem versus.

Leuco Bosphori & Pōti rex an. 40, cui successit Spartanus filius, deinde Parisades. *Diodorus.*

Hanno Carthaginensis affectatæ tyrannidis pœnas luit.

ROMAE Bellum Samniticum. Manlius filium Victorem securi percussit. Decius se pro milite Romano deuouit.

h HEBRAEI tamen tradunt Persarum Monarchiam tantum durasse annis 52. Nostri numerant 230. nempe quoniam multo plures, videlicet 14 reges faciunt. Sed perspicuè non plures quatuor post Darium (aut certè Cyrum iuxta R. Mosem) imperaturi affirmantur, Danielis 11, nec plures in Scriptura nominantur. Illic lege Rabbi Abraham, quem in his nominandis numerandisque suffragatorem habeo, nisi quod ex dicto R. Mose addo pro sexto & vltimo Darium Arsamis filium. Hoc Plato significat, dum scribit post Xersem à Græcis victũ nullum fuisse regem Persarum magnum, nisi nomine.

Accedit Alexandrum non ita multo post reditum Iudæorum ab exilio res suas gessisse, vt author libri Machabæorum indicat, & Aggeus extremo suę prophetiæ: Adhuc modicum, inquit, & commouebo cœlum & terram, & regna subuertam, &c.

Nam Nehemias qui fuit è reducibus, peruenit ad pōtificem Iaddum, Nehem. 13, quem indubitatum est occurrisse Alexãdro, eique de Dario promisisse victoriam, demonstrato oraculo, quod Danièl c. 8 tradiderat. Vnde quidam verisimile putãt Nehemiam & Ezram huiuscemodi ingressui Alexandri in Hierosolymam interfuisse.

Præterea idem Ezras vidit duo Monarchiæ Persicæ extrema, nempe Cyrum Babylonicæ euersorem, & Iaddum, sub quo vltimus Darius & Alexander Persicæ labefactator. *2 Ezr. 13.* Fuit igitur Persarum monarchia contra-

Anni vrbis cõdita.	Rom. Coss.	Anni mundi.
		3779
413	*M. Valerio Corno 3, A. Cornelio Cosso.*	
414	*C. Martio Rutilio 4, Q. Seruilio Hala 3.*	
415	*C. Plautio 2, L. Æmilio Mamercino.*	
416	*T. Manlio Torquato 4, P. Decio Mure.*	
417	*T. Æmilio Mamercino, Q. Publilio Philone.*	
418	*L. Furio Camillo, C. Manio Nepote.*	
	h Summa 147.	3785

MONARCHIÆ PERSICÆ SÆCVLO.

Anni mundi.	
4779	contractior. Nam non est probabile, eundem ducentos annos excessisse.
	Sed & lex Persica eos fefellit, de qua Herodotus sæpe, seorsum libri 7 initio, non licuisse extra regnum proficisci Regem cum exercitu, nisi domi relicto vicario, cum Regis titulo & insignibus, ad vitanda bella ciuilia & intestina. Quin etiam vt Romana, ita & Persica Monarchia, eodem tempore plures potuit habere Imperatores. Denique Scriptura non plures attingit, Chronica Hebræorum qui cum eis versabantur, vt domesticis, non plures numerant. Metasthenes Persa & Philo eo alludunt. Daniel non plures significat. Ezras, Nehemias, Mardocheus, qui res gerebant sub Cyro, Assuëro, Dario Longimano & Artaxerse tertio, peruenerũt ad sæculum Iaddi & Alexandri Magni, atque hæc omnia sacris codicibus indicarunt, quæ qui conciliare voluerunt cum profanis, vt Philo, Lyranus, coacti sunt dicere, Mardocheum 38 an. superasse ætatem Isaac, ducentesimum attigisse. Alexandri tẽpore recentissima erat Miltiadis, Themistoclis, Periclis, Socratis, Herodoti, & cæterorũ Græciæ illustrium mors. Quin ipse Demosthenes discipulus Socratis & Thucydidis, quos sub Longimano vixisse docuimus, non modo vidit Alexandrum, sed & post eum, & quidem non admodum senex, mortuus est. Vt hæc ergo vitemus incommoda, ita de hac Monarchia constitutum esto.
	Nam, vt hęc contrahamus in pauca, cogimur non plures agnoscere, primum ob Danièlem, c. 11.
	2 Ob Ezram, qui vidit Cyrũ, & attigit aduentum Alexandri Macedonis.
	3 Ob Nehemiam, qui & ipse interfuit reuersioni sub Cyro (*Ezræ 2*) & vidit Iaddum (*c. 13 sui libri*) quo pontifice res suas gessit Alexander.
	4 Ob Haggeum, & Zachariam, qui ita loquuntur de motibus Orientis, & Monarchiæ Persicæ casu, vt de re iamiam instante & præsente.
	5 Ob traditiones Hebræorum constantes, quibus plus est fidendum, quàm Græcis, quòd Monarchiæ illius maxima fuerint pars & laudatissima.
	6 Ob ipsosmet externos, in numero Regum Persicorum constituendo inter se planè discrepantes. Nam Metasthenes Persa ad nostrum numerum addit duntaxat Darium Nothum, Ochum & Arsamim, quos Philo nobiscum expungit, nulla Nothi & Arsamis facta mentione. Zonaras Nothum nescit, &c.
	Monarchia Persarum destructa mansit sub Græcis vsq; ad Arsacem Parthum, per annos centum, cuius posteri dicti sunt Arsacidæ. Hinc sub Parthis, &c.
	Berosus Chaldæus, Sacerdos & historicus. Huius filiam Sibyllam Babylonicam fuisse ait Iustinus Martyr in Paræneticо. Seriem regum Assyriæ, & aliorum à diluuio ferè vsque ad Iosuë, item gentium origines Græcis explicauit. Chaldaïcam suam historiã libris tribus comprehensam dicauit Antiocho Seleuci Nicanoris filio & successori. *Tatianus orat. contra Græcos*, scripsit, & de posteris Noë, quos ad Nabulassarum Babyloniorum regem Nabugd. patrem perduxit. *Ioseph. lib. 1 contra Appionem.* Libri eius hodie minimè extant, vt apparet è fragmentis ipsius apud veteres repertis. Quare ij, quos Annius eius nomine produxit, sunt adulterini.
4783	

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVB hac Persarum Monarchia, præcipuè post celebrem illam Græcorum de Persis victoriam per centum quinquaginta annos, deinceps cadentibus sensim Persicis Græcæ res mire augescunt. Quin & artes florét atque adeo ad summum perueniunt, vsque ad Alexandri tempora. *In disciplinis Mathematicis* excelluerunt Eudoxus, Euclides, Nicomachus Aristotelis f. *Philosophi* Ionici & Italici vsque ad Socratem multi, qui primus philosophiam à rerum cœlestium & naturaliũ contemplatione ad vitam & mores reuocauit. Hinc Plato, Aristoteles, Theophrastus, Xenocrates, Polemon, Crantor, &c. *Medici*, Hippocrates, Thessalus eius f. *Oratores* Pericles, Gorgias, Trasimachus, Hippius, Protagoras, Isocrates, Lysias, Demosthenes, Æschines, Antiphon, Antocides, Hyperides, Dinarchus, Iseas, Demades, Demetrius Phalereus.

Poetæ tragici, Æschylus, Sophocles, Euripides. *Comici*, Cratinus, Aristophanes, Eupolus, Diphilus, Philemon, Menander. *Historici*, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Philistus, Ephorus, Theopompus, Timæus, Calistenes.

In mechanicis statuarij, Lysippus, Cares, Phidias, Polycletus, Praxiteles, Ctesias, Dinomenes, Cymon, Myrois, imò verò tunc pictura & statuariæ artes in Græcia cœperunt. *Plin. lib. 36, cap. 5.*

Plastæ, Lysistratus, Dibutades.

Pictores Apelles, Protogenes, Polygnotus, Parrhasius, Aristides Thebanus, Paralus, Xeusis qui vmbras inuenit, ex Quintiliano.

Architecti, Dinocrates, qui Alexandriam Ægypti construxit, Ctesiphon Gnosius, qui templum Dianæ Ephesinæ. Philo, qui Pyreum Athenienſium.

Sculptores, Alcamenes, Agoracrites, Scopas, Bryaxis, Timotheus, Leochares, Pythis.

Musici, Aristoxenus, Timotheus, Anaxarchus, Damon.

In re militari, Epaminondas, & Pelopidas Thebani, Timotheus, Chabrias, Iphicrates Athenienſes. Et paulò antè Pausanias, Lysander, Agesilaus Lacedæmonij, Timoleon, Corinthius, vt bellis Persicis aliquanto prius Themistocles, Aristides, Cymon, Miltiades, Conon, Myronides, Pericles, Gelon Siculus Diomedis filius, & aliquot alij.

Athenienſes paulò ante mortem Socratis 24 literis vti cœperunt, cùm antea duntaxat sedecim vsurparent.

Nangiacus.

a ERATO-

MONARCHIÆ PERSARVM PER ANNOS CENTVM QVINQVAGINTA SÆCVLO.

Anno mundi. 3779

3783

Anni vrbis cõdit.

Monarchia Macedonum patuit à mari Adriatico in Indicum vsque, trans Gangem ad Emodios montes. Hieron. in 7 cap. Dan. quæ ærea Daniel. 2.

Incepit an. mundi 3785.

413 a ALEXANDER MAGNVS annis sex post cõfectum DARIVM. Alio qui imperauit an. 12.

1 Mach. 1

425 1 Mac. 1.

Iaddo Pontifice.

Prophetis in Malachia cessantibus.

Lacedæmoniorum Agi Iuniore. Deniq; Eudamida rege vltimo vsque ad obitum Alexandri.

Siciliæ Timoleonte vsque ad obitum Alexandri an. 22.

Anni mundi.

3785

3791

a ERATOSTRATVS, vt nobilitaretur aliquo facinore, incendit templum Dianæ Ephesiæ, qua nocte natus est Alexander. Vnde vates augurati sunt illa nocte natam pestem Asiæ. *Cicero 2 de Natu.*

Alexander Illyricis, Thracibúsque superatis, victa Græcia, Thebísque subuersis, traiecit in Asiam, & fugatis Darij ducibus, vrbem Sardis cœpit: posteáque capta India, & vrbe Alexandria cõdita, cùm triginta duos haberet ætatis annos, & duodecimum Imperij, in Babylone veneno periit. *Hieron. in Daniel. 11.*

Id vnum ei ex animi sententia non cessit, quòd Mimantem (montem opinor in Isthmo Corinthiaco) fodere non potuit. *Pausan. lib. 2.*

Vt olim Hebræis mare rubrum, Alexãdro mare Pamphylium cessit, aliam viam non habenti, cum eius opera Deus vti ad destruendum Persarum imperium decreuisset. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. vlt.*

Cum perexigua manu, i. cum 32 millibus duntaxat peditum, quatuor millibus & quingentis equitibus, 180 nauibus orbem terratum vtrũ vicisse an aggredi ausum fuisse sit mirabilius rectè dubitatur. Tribus prælijs quindecies centena millia equitum peditúmque Persarum consumpsit. *Oros. lib. 1, cap. 17.* Milites, quorum ope orbem subiecit, Argyraspides nominantur.

Regni septimo Monarchiæ Græcorum locum dedit. Eo enim occupata est Babylon, & Persepolis Persarum regia, Dariúsque interfectus, à Besso. Octauo se dat luxui & amicos peremit. Nono petram Aornon cepit & Taxilem Indorum regem. Decimo Porum regem quoque Indorum vicit. Duobus reliquis legationes omnium fermè gentium audit & moritur.

Vsque ad Hispalim in Orientem & ad Iaxartem fluuium Septemtrionem versus arma tulit, de cuius gestis omnibus Arianus & Curtius.

Concessit Manassi fratri Simeonis Iusti, vt in monte Garizim templũ Hierosolymitano simile apud Samaritanos extrueret. Atque inde Schismatis implacabile seminarium.

Æra Alexandri Magni dicitur principium imperij eius, siue primus annus principatus eius, à quo ducta est plerísque scriptoribus annorum notatio.

Sic Syri & cæteri Orientales annos suos numerant, vt Moses Mardenus Masio retulit. Sic Hebræi sæpe. *Seder Olam & Cabbala histo.* Eumque fuisse notant ante Christi natiuitatem 328.

ROMANI iam in centesimo & tricesimo milliario fere ab vrbe, contra Samnites bellum gerebant.

Minutia Vestalis ab incestum viua defossa. Bellũ Ausonum. Cæles colonia deducta.

170 Veneficæ deprehensæ damnatæ sunt. Priuernates ciuitate donati sunt.

Vrbis 422 Holoander *in Chronologia Consulum* interregnum vnius anni sine Consulibus statuit. Atqui neque apud Liuium, neque apud quenquam alium veterum vlla eius mentio fit.

Quin & maior summa officit collationi historiæ Romanæ cum historiis aliarum gentium, vt ante quingente-

Universidad de Deusto
Biblioteca

simum vrbis multa consulum & magistratuum nomina perperam videantur addita, &c. Lege Brutum Ciceronis. Nisi statuas decem annos, minimùm, integros absumptos esse à fractis regum Persicorum & Babyloniorum.

Papyrius consul Samnites cum armis argenteis cõgressos vincit. Cum Alexãder instituere diceretur transitum ab Oriente in Africam, deinde Italiam, hunc ei opponere præcipuè Romani meditabantur.

Et certe si octogesima tertia Olympias attingit trecentesimum Vrbis, vt vult Plinius *lib.34.cap.7.* centesima decima quarta, qua Alexandrum floruisse idem ibidem ait, ad quadringentesimum vigesimum vrbis perueniet, quando florebat Papyrius. Quod congruit Gellij Chronico lib.17.cap.vlt. quando Philippum patrem regnare cœpisse ait circa vrbis quadringẽtesimum, móxq; Alexandrum genuisse. Nam non nisi Philippus regnauit annis viginti.

Dum Orientem Alexander subigeret, Italiam, præsertim Samnites Romana inquietudo fatigabat. Agis Spartanorum rex cum rebellante Græcia Antipatri fortissimas copias, Alexander rex Epiri Lucaniam & Brutiam, Zopyrion Alex. præfectus Scythiam. *Oros. lib. 3. cap.17.*

Carthaginenses bella cum Siculis gerebant, quæ & continuarũt, donec post mortem Agatoclis in Siciliam à Pyrrho Epiri rege ab Italia accersito terrestri naualíque certamine sæpi victi, nouissime ad Romana bella conuersi sunt. *Idem lib.4.cap.6.*

Tum consules aut dictatores erant bellicis laudibus clari M. Valerius Coruus, C. Marcius Rutilius &c. *Liuius lib.9.*

Aristoteles & eius discipulus Theodectes, ad quos Grammaticæ principia referuntur.

Aristoteles primus Philosophiam à figuris & numeris vindicauit, quibus eam Platonici & Pythagorici verius velabant, quàm docebant, ita instituta & in artem reducta logica, vt ad disciplinas clarius & aptius esset organum. Vnde Physica, Metaphysica & cætera Aristotelico more tractata figurarum & numerorum subtiliore cognitione non amplius indigent.

Metaphysica separauit à Physicis. Antea enim omnia confusè tractabantur, adeo vt Physica Metaphysicam in se quodam modo contineret.

Ante hunc insignis Geographiæ inscitia, quæ posteà expeditionum Alexandri in vltimam Asiam beneficio emendata est. Vnde & ipse in Meteorologicis, & alibi de terrarum regionibus, locis, fluuiis &c. loquitur, vt cæcus de coloribus.

Minothea siue Thalisaridis Amazonum regina.

Canistius & Philonides vno die mille ducenta stadia cucurrerunt. (.i.75.leucas) Theophrastus.

Non longe post Alexandri mortem Aristoteles Philosophus, & deinde Demosthenes orator vita functi sunt.

Bardi apud Gallos melodiarum poëtæ ad lyram & organa cantant de hominum virtutibus & vitiis. *Diod. lib.6.*

Disciplinas nefas esse existimant literis mandari. in reliquis fere rebus, publicis priuatisque rationibus, Græcis

Anni vrbis cõditæ.	Romæ Coss.	Anni mundi.
419	*C. Sulpitio Longo, P. Ælio Pæto.*	
420	*L. Papirio Crasso, C. Duilio.*	
421	*M. Valerio Coruo 4, M. Atilio Regulo.*	
422	*T. Veturio, Spu. Postumio Albino.*	
423	*A. Cornelio 2, Cn. Domitio.*	
424	*M. Claudio Marcello, C. Valerio Flacco.*	
425	*L. Papirio Crasso, L. Plautio Vennone.*	
	Reliqua Consulum successio in serie Regũ Ægypti, qui soli è successoribus Alexãdri ad Romanam monarchiam, siue Augusti imperium peruenerunt.	
426	*Sex annis totis pugnatum de summa rei post Alexandri mortem.*	3794
431		3797

cis vtũtur literis. *Cæsar lib.6. de bello Gall.* Eas puto in Galliam delatas à Phocensibus, qui tempore Cyri profugerant in has partes, & Massiliam condiderant. Atque hinc Semnotheorum, Saronidarum, Druydum, Bardorum, apud nos stulta disciplina. Disciplinarum capaces, cum non essent Germani ab octingentis annis duntaxatii. à Carolo nostro Magno, vt ipsimet affirmant, suá linguam literis cœperunt exscribere, & cum Christiana religione musas excipere, vt non sit quærendum quibus hoc tẽpore tum illi literis vterentur. Literarum secreta (inquit Tacitus) viri & fœminæ pariter illic ignorant.

Angli & Scoti absurdè Druydas suos faciunt, contra omnium historicorum fidem.

De Magia Hostanes tẽpore Alex. Magni scribit. Magiæ plures species constituit. Vnam, quæ vmbrarum inferorúmque colloquia promittit, alteram, quæ ex aqua, sphęris, aëre, stellis, pelui, lucernis, securibus multísque aliis modis diuinare docet. *Plinius.*

Apelles pictor, Lysippus statuarius, à quibus solis pingi & fingi volebat Alex.

Anni vrbis cõditæ.	a REGES GRÆCIÆ ET MACEDONIÆ.	Anni mundi.
	1	3797
431	b PHILIPPVS ARIDÆVS frater Alex. Mag. nothus an.7.	
	2 CASSANDER an.18.	
	3 ANTIPATER & ALEX. an.4.	
	4 DEMETRIVS antigoni an.6.	
	5 PYRRHVS menses 6.	
	6 LYSIMACHVS rex Thraciæ an.6	3813

a ISTORVM successiones prefunctoriè duntaxat memoramus, quia eorum enumeratio nihil confert ad Scripturæ historias. Secus habet de Syriæ regibus & Ægypti, propter gesta Machabæorum & vaticinationes Danielis.

Satis autem est nosse Monarchiam hanc in aliquibus posteris Alexãdri durasse vsque ad Iulium & Augustum Cæsares, sub quibus quarta cœpit, per annos ferme trecentos.

Tum enim primum cum reliqui orbis præstantiori parte, Alexandri vniuersa posteritas imperio Romano subiugata est. Nam pridem L. P. Æmilius Perseum vltimum Macedoniæ Regem vicerat: Scipio Asiam: Lucius Sylla, Græciam: Pompeius, vt cęterorum pręteream victorias, Pontum, Armeniam, Albaniam, Colchidem, Hemochiam, Caspios, Iberos, Parthos, Arabas atque Iudæos, cum magno sui terrore ceperat.

Ab Augusto etiam Ægyptus, & ceterę imperij subactę regiones in formam prouinciarum redactæ sunt, vt iuxta oraculum Esaiæ 11 & 19 Apostolis Christi liberum iter sterneretur ad prędicandum in omnes gentes Euangelium.

Romę sub mortem Alexandri magni bellum Samniticum infœliciter à T. Veturio & Sp. Posthumo confectum.

b ALEXANDRO mortuo, Aridęus septem an. imperium Macedonię tenuit verbo, cum administratio esset penes Antipatrum. Perdica enim occiso, Antipater & Craterus se reges Macedonię gesserunt. Quibus mortuis Cassander Macedoniã occupauit interfecta Olympiade Alex. matre, Roxane vxore cum Hercule Alex. filio capta. Cassandri filiis mortuis, posteritas Antigoni Macedoniam obtinuit, nempe Antigonus 2, Demetrius 2, Philippus, Perseus captus à Romanis.

Antigonus 1, Philippus Nothus minorem Asiam & vicinas regiones vsque ad Syriam tenuit.

Phocion iniusto iudicio Athenienśiũ Cassandro regi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Macedoniæ gratificâtium veneno sublatus est, *Plutarch.* Decimo quarto anno post Alex. mortẽ Cassander sunditus tollit stirpem regiam, & Seleucus Nicanor Asia quietè potitur.

Decimo septimo apud Ptol. Lagi Demetrius Phalereus Theophrasti disc. agit, vt Democratia reddatur Athenien sibus.

Cum Macedones mortuo Alexãdro Arideo regnum detulissent (commissa tamen Antipatro regni administratione, vnde Antipatrum Alexandro successisse scribit Suidas, *In Antig.*) Græci non ferẽtes diutius suas res à Macedonibus teneri, statim arma ceperunt, & post discrimina multa præliorum, dominatu tyrannorum liberati sunt, *Pausan. li.* 1.

c ATHENIENSIBVS Democratia reddita est ab Antigono Gonata. Nam post mortem Alex. potentiores Græciæ ciuitates defecerunt. Primi Athenienses adiunctis Sycioniis, Argis & Corinthiis. *Oros. lib. 3. c.* 21. Huius autem nepotes regnum Macedoniæ tenuerunt, donec ad Romanos translatum est.

Post Delphicam pugnam Galli iterum Macedoniam inuadunt.

Zeno Cittieus Stoïcorum auctor.

Cleanthes eius discipulus & successor, præceptor Chrysippi & Antigoni regis.

Epicurus Athenien sis, de quo æqualium aliquis, Cum porci loquentur eadem cum Epicuro dicent.

Neocles Epicuri frater, qui & sectam fratris similem introduxit.

Strato Lampsacenus Theophrasti successor tertius ab Aristotele. Epicuro cũ suis asperis, insectilibus, leuibus & hamatis corpusculis resistit, docẽs omnia naturæ moderatione ferri.

Duos autem errores inter se contrarios constituerunt Epicurus & Zeno, quo tempore fermè Romani bellum cum Pyrrho Epirotarum R. sumpserunt, annis 36 post Alex. mortem sub Olymp. 126.

Vnus enim in corpore, alter in animo summum bonum posuerunt, quod in Deo solo est.

Hac de causa Arcesilas primus occultata sententia sua nihil aliud istos, quàm refellere statuit, nouorum Academicorum auctor factus, à Platone quartus, cui Xenocrates successerat, deinde Palemon, denique Arcesilaus, *Aug. Epist.* 56.

Neleus Sceptius Aristotelis Theophrastique bibliothecæ successor, vtriusque philosophi libros Scepsim comportauit. Hi deinde infossi terræ, metu Attali, qui tũ vndecunque comparatis libris bibliothecam Pergami instituebat, negligentérque diu habiti, tandem ab Apellicone Teio emuntur, sed carie sitúque exesi, ab eoque male correcti ad vsque Syllam Athenis delituerunt, donec eos à Sylla Romam translatos Tyrannion Grammaticus & Andronicus Rhodius tabulis etiam editis euulgarunt. *Plutarchus in Sylla.*

d LYRANVS in Danielem, & initio commentar. in Machabæos secundam Alexãdri successionem, Asiæ minoris Reges (non Thraciæ & Ponti) facit. Ego quia eosdem reperio fuisse Asiæ & Syriæ reges, & Scipionẽ dictũ fuisse Asiaticũ, quòd Antiochum Magnũ superasset, omnino censeo quaternarium Danielis replere reges Põti.

Habuit

Anni vrbis conditæ.		Anni mundi.
	7 PTOLOMÆVS Ceraunus. mens. 3.	
473	8 ANTIPATER an. 1.	
	9 SOSTHENES mens. 7.	
	10 c ANTIGONVS GONATAS. an. 36.	
	11 DEMETRIVS 2, an. 10.	
	12 ANTIGONVS DOSON. an. 12.	
	13 PHILIPPVS an. 42.	
1. Mac. 8.	14 PERSEVS vltimus an. 10.	
	Quem LVCIVS P. ÆMILIVS biennio ante principatum IVDA Machabæi vicit.	
585	*Summa an. 147, menses 6.*	3953
	REGES THRACIÆ ET PONTI.	3797
431	d LYSIMACHVS vsque ad MYTHRIDATEM, quẽ POMPEIVS MAGNVS domuit.	
Secunda Alexãd. successio.		

Habuit quidem multos alios successores, nempe 12. secundum Diodorum, inter se monarchiam partientes, Alexander, qui orbem sibi in multas toparchias diuiserunt, *Iustin. hist. li.* 13. sed tãtùm quatuor, post 14. an. à morte Alexandri obtinuerunt & peruenerunt ad iustum regni titulum, reliquis mutuis cædibus consumptis, *Diodor. lib. 18. 19. & 20.*

Lysimachus à rege Getico victus & captus liberaliter dimittitur, & vicissim concedit, vt ad Istrum Getæ populi Asiatici sedes haberent, regi filia sua in vxorem data, *Pausan.* Túmque ad Istrum, regionem Byzantio vicinam occuparunt, & Græcis noti fuerunt.

Lysimachiam in Thracia condit.

a REGES SYRIÆ, BABYLONIÆ, & Asiæ.

Anni mundi.		Anni mundi.
	a DVAE autem successiones extremæ tantùm attingũt Scripturas, quoniam Iudæa Syriam ab Aquilone, & Ægyptum ab Austro habens, nunc ab huius, nunc ab illius Regibus tenebatur, & Scripturæ propositum est non externorum, sed populi Domini historiam texere.	
tertia. Alexandri successio.	Quare sub his Iudæi multa mala tolerarũt. Nam cum perenniter Reges Aquilonis. i. Syriæ, & Austri. i. Ægypti (*Dan. 11.*) inter se pugnarent, Iudæi in medio positi vtrisuis vincentibus, similes erant naui turbatæ & tempestatibus fluctuanti.	
3797	Daniel vndecimo cap. res describit Regum Asiæ siue Syriæ, & Ægypti, à Seleuco Nica. & Ptolomæo Lagi per ordinẽ, vsque ad Demetrium Soterem, & Ptol. Euergetem Secundum. De Ant. Epiphane duas visiones 8. & 11. cap. habet. Reges aquilonis vocat reges Asiaticos, Austri Ægyptios ratione situs Iudeæ.	
431	*De quibus omnibus Appianus in Syriacis.*	
	Tentatum est de summa rerum septem annis post Alexandri mortem. Tandem post obtinuit Seuleucus cum sua posteritate, & Demetrio rege Asię superato vnũ fecit imperium Asiæ & Syriæ. *Polyb. lib. 2.*	
	Quorum postremo Pompeius regnum ademit. Iustin. lib. 40.	
	Secundum alios, mortuo Alexãdro præfecti eius, imperij totius prouincias inter se distribuerunt, eásque nomine aliquandiu Regis Aridæi administrarunt. Inde se reges appellarunt.	
	Indi post mortem Alex. Sandranotto duce, Macedonũ præfectis iugulatis iugum excutiunt. Cum eo Seleu. Nicanor pacem firmauit. *Oros. lib. 3. cap. 21.*	
	Sic Græci, præsertim Athenienses & Aetoli.	
	Græcorum regnum à 12 anno post mortem Alexandri, quo Seleucus Asię diadema capiti suo imposuit, numerare incipit Machabęorum historia. Quod in contractibus sępe secuti sunt Iudęi. Hinc etiam Ptolo. annos secundum Chaldęos numerat. Sunt ergo anni Seleucidarum potius quàm Alexandri magni. Ita ferè Chronologi.	
	Verum an hoc verum sit dubito. Primùm quoniam Hebręi constanter affirmant se Aeram Græcorum fixisse in eo anno, quo Iaddus Pontifex post victum Darium occurrit Alexãdro (*vide Cabbalam hist. R. Abrahæ*) Deinde quia annos Græcorum appellant. Quo nomine Alexandrũ solent potius intelligere quàm eius successores.	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Denique quia etsi Seleucus Nicanor non statim à morte Alexandri pacificum regnum Syriæ sit consecutus, at statim de eo dimicauit maiore eius parte occupata.

Cum inter successores, Orientis regna diuiderentur, nullo Macedonum dignante Parthorum imperium, Satagenori externo socio traditum est, qui deinde à Seleuco Nicanore & successoribus eius possessi sunt vsque ad Seleucũ Seleuci pronepotẽ. Nam tum defecerũt auctore quodam Arsace, & formidabile Romanis imperium condiderunt. *Onuph. in suo Rom. imperio.*

A morte Alexandri Edissени & multi Orientales sua tempora numerant. *Nangiacus.*

Aëra, quam Ptolomæus lib. 11. c. 7. Alm. vocat secundum Chaldæos, cum Regno Seleuci, non Alexandri incipit.

b PRIMVS in Syria post Alexandrum rex fuit, subiecta eidem Parthia, Babylonia & Persíde. Iudæa interim paruit Ptolomæis Ægyptiis vsque ad Antiochum Magnum, qui primus eis illam eripuit.

Ab hoc Seleuco liber Machabæorum incipit annos regni Græcorum. *Euseb.*

Terræ spatium inter Meotim & Hyrcanum mare frustra tentat perfodere. Vrbes 38 condidit, è quibus in Syria quinque Seleuciam, Pieriam, Laodiciã, Antiochiam & Apameam, dictas ideo sorores. In eas, itémque Edessam, Beroeam, Pellam Iudæos transfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens. *Ioseph. contra App. & lib. 12. Ant. cap. 3.*

Tanto fuit robore, vt Taurum furentem, qui sacrificium effugerat cornibus prehensum tenuerit, & proinde pro insigni cornua habuerit. Stratonicem suam vxorem filio Ant. in matrimonium stultus pater tradidit, quòd eius amore Erasistratus medicus ipsum deprehendisset ægrotare. *Suidas.*

Papyrius Romæ primum solare horologium fabricat.

Romani Samnites, Marsos, Vmbros & Pelignos superant.

Tonsores primum è Sicilia P. Ticinius Romam adduxit.

Bactriani & Indi à Syriis debellantur.

Mago Carthaginensium dux pater Hasdrubalis.

Agatocles in Sicilia regnum occupat annis 20 post Alexãdrum, siue anno 7 post ipsius mortem. *Diod. Præf. lib. 18.* cum victo Dione à Timoleonte libertati restituta floruisset an. 22.

Callias ad eius gratiam scripsit, sacram historicæ libertatis veritatẽ primus omnium prodens. *Suidas in Callia.*

Timæus Andromachi filius contrà, Agatoclem multis criminibus onerauit. *Idem in Timæo.*

In hoc regum Syriæ catalogo Ecclesiastica ferè commemorabimus. In regibus autem Ægypti profana.

Hieron rex Syracus. post Agatoclem. *Pausan.*

Timochares Mathematicus Alex. quem citare solet Ptolomæus.

Galli Senones vocati à Samnitibus an. vrbis 463. Cæcilium prætorem, septem tribunos militum, multos nobiles, & 13 millia militum trucidant. Ita quotiescunque Galli exarserunt, totis opibus suis Roma detrita est. *Oros. lib. 3. c. 20.*

Appius

Anni vrbis conditæ.		Anni mundi.
	1	
431 2. Mac. 3.	b SELEVCVS NICANOR an. 32.	3795
463		3829
	Iaddo pontifice, deinde Simeone Prisco.	
	Ptol. Lagi Ægypti rege.	
	Macedoniæ Arideo, Cassandro, Antipatro, Alexandro, Demetrio, Pyrrho, Lysimacho per ordinem regibus.	

Appius Claudius consul Romanorum primus ob motus Tarentinorum, Carthaginensibus bellum intulit & vicit.

Pyrrhus ex Italia in Siciliã traiicit, quam Carthaginenses infestabant. Rebus compositis, Heleno filio, quẽ ex Agatoclis filia susceperat, regnum Siciliæ velut auitum tradit. Sed paulò post Hieron rex contra Carthaginenses creatur. Bellauit cum Romanis an. 4. sub annum vrbis con. 470.

Macedoniam subegit electo rege Antigono. Indéque Græciæ & Asiæ regna meditatur, donec saxo de muro cuiusdam vrbis occiditur.

Eo mortuo varij motus bellorum in Asia, Græcia, Italia.

Gallogræci in Macedonia res magnas gerunt.

Erasistratus Seleuci medicus.

Anni vrbis conditæ.		Anni mundi.
463	2	3829
482	c ANTIOCHVS Soter, an. 19.	3848
	Eleazaro Pontifice.	
	Ptol. Philadelpho Ægypti rege.	
	Ptol. Cerauno, Antipatro, Sosthene, denique Antigono Gonata Macedoniæ regibus.	
482	3	3848
497	d ANTIOCH. Theus an. 15.	3863
	Menasse Pontif.	
	Arsace primo rege Parthorum, an. 28.	
	Philadelpho Ægypti, deinde Euergete.	
	Antigono Gonata Macedoniæ.	
	Bello primo Punico.	

c BEROSVM ad hunc suam Chaldaicam historiam tribus libris comprehensam scripsisse iam ex Tatiano docuimus.

Bellum Tarentinum Pyrrhi ductu gestum. In eo P. Valerius Leuinus. Cons. victus, exercitu ipsius noua Elephantorum acie consternato.

Nomen Romanorum post Pyrrhum clarum esse cœpit, qui cum extra Italiam nondum animo mouissent, cõtra Afros bellum primum susciperunt Appio Claudio Q. Fuluio Coss. In Sicilia contra eos pugnant, Appio de Afris & Hierone rege Sicilię triumphante.

Turrenus Tusciæ rex sub annum vrbis 470. vrbẽ Heturiæ Romanis dedit, & sic regnum Tusciæ finitum est. *Cato de Orig.* Vbi & Hetruscos ait literas Latinas noluisse recipere.

d HIC aduersus Philadelphum plurima gessit bella totis & Babylonis & Orientis viribus.

Parthi ab eius interim imperio recedũt, Arsace principe, à quo reges Parthorum deinceps Arsacidæ, de quibus *Iust. lib. 41. & 42.* Ergo circa an. 80 Alexandri Maced. (vulgo 100, 200 vitiosius habet Nicephorus) primus Parthis libertatẽ restituit Arsaces, cuius deinceps posteri Oriẽtis imperium tenuerũt annis amplius 470 vsque ad Artabanũ. Quem an. Domini 226. Alexandro Seuero imperatore Artaxerses Persa vicit, Persis imperij gloriã in Oriente restituens, quã annis 400 vsque ad Cozroem regem ab Heraclio deuictũ seruarunt, imo Hormisdam. quem postea Saraceni in Oriente &c.

Deficiunt Parthi primo bello Punico finiente C. Atilio Regulo, Manlio Vulsone Lõgo Coss. sub vrbis 506. Cuius defectionis impunitatẽ Antiochi Thei & Seleuci Callinici discordia dedit.

Nam Arsaces latrociniis clarus Parthiam patriam suam ingressus præfectum eorum Andragoram oppressit. Mox Hircanorum regnum occupauit. Cum Theodoto mille vrbium Bactrianorum rege fœdus ac pacem fecit. Seleucum regem contra defectores venientem prælio vicit & fugauit. *Onuphr. in suo Romano imperio.*

Romani Philadelpho auxilia offerunt.

Bos Romæ locutus est.

Ingens ille Rhodiorum colossus concidit.

Spartiatę à Macedonibus bello premuntur.

M. Gerineus Achœorum dux primus. *Polyb. lib. 2.* deinde Aratus Sycionius, qui Corinthum tyrannide libera-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uit & Megaram ad Achæorum societatem compulit. *Ibid.*

Flora meretrix heredem populum Roman. nominat. Vnde Floralia festa, vt omnia bene defloresceret. *Plin. lib.18.cap.29.*

Antigonus Athenienſibus reddit libertatem.

e ARSACES Darum ſiue Claram oppidum munitiſſimum in monte Tabroteno condit. Perſiam, Mediam & cætera Orientis regna occupat, cuius poſteri multa cum Romanis bella geſſerunt vſque annum Domini. 220. circa quem Artaxerſes Perſa victo Artabano poſtremo ex Arſacidarum familia Parthorum rege Perſis veterem imperij gloriam & nomen reddidit.

Eodem fere tempore res & potentia Parthorum, Carthaginenſium & Romanorum incipit.

Eumenes Bithynię rex Aſiam inuadit.

Liſidas Megalopolitanorum dux.

Viridomarius Galliæ rex.

Hiero Sicilię, Orgiagontes Galatię.

f MACHABAEORVM hiſtoria hoc rege apud Hebręos incipit.

Inter Euergetem Ægypti & Seleucū, & Antiochum Magnum eius fratrem Gallogręcis fretum & Eumenem Bithynię regem varia fuere bella.

Rex Capadocię Artamenes.

g CEPIT Iudęā, vel potius Philopatori ſubduxit. Nā vbi Samariā expugnaſſet & ciuitates Syriæ, quas Scopas dux Pto. Epiphanis tenuerat, Iudæi ſponte ad eum venientes, omnem ipſius exercitum in ciuitate receperūt, & benenolè auxilium præbuerūt. Vnde & ipſe eis multa beneficia contulit, quę Ioſephus percenſet *Ant. lib.12.ca.3.*

Quæ omnia contigerunt fraudibus & proditione eorum, qui Oniæ ponrificatum eripere conabantur. Atque hinc prima Iudæorum, ſub Alexandri magni ſucceſſoribus calamitas. Inde enim deinceps ad Machabæorum extrema, fuerunt ſub tyrannide Regum Syriæ, cum antea vel ſocij vel clientes fuiſſent Ægyptiorum.

Ægyptum armis inuaſit. Aſiam cum Syria tenuit. Ob plurimorum cædes Hierax dictus.

Initia ſeruitutis Iudaicæ poſuit, eis tamē modeſtè vſus, dum abęis nulla tributa aliquādiu exegit, ſed veluti ſuarum contra Ægyptios, Romanos, Gręcos, Parthos expeditionum ſocios habuit. *Dan.11.*

Inde collocata Pto. Epiphani in matrimonium filia Cleopatra, partem tributorum Iudęę, dotis nomine, illi attribuit, parte ſibi retinuit, cum totius regionis dominio & poteſtate. *Ioſeph.*

Cum generi ſui Epiphanis regnum obtinere nō poſſet, vertit ſe in Aſiam, & nauali certamine obtinuit Rhodum, Samum & alias multas inſulas. Trāſiit in Europam cōtra Romanos, ſub vrbis 550, excitatus partim à Thoa Ætolię principe, partim ab Annibale.

Intulit hoc bellum nimia opum ſuarum fiducia adductus, ſpecie Lyſimachię repetendę, quam à maioribus ſuis in Thracia conditam Romani poſſidebant, ſtatim Gręcia ac inſulis occupatis.

Durauit tres annos bellū. Vbi ipſe in Eubœa luxuria elanguiſſet, hoſpitis ſui Calcidenſis filia virgine ducta, à M.

Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
	4	
497	c SELEVCVS CALLINICVS, an.20.	3863
517		3883
	Simone Iuſto pontif.	
	Arſace primo rege Parthorum.	
	Euergete Aegypti.	
	Antigono Gonata, Demetrio, & Antigono Doſone Macedoniæ.	
	∴ ∴	
	5	3883
517	f SELEVCVS CERAUNUS, an.3.	3886
520		
	Simone Iuſto pontif.	
	Arſace, deinde Mithridate, qui & Arſaces 2, rege Parthorum, an.36.	
	Euergete Aegypti.	
	Antigono Doſone Macedoniæ.	
	6	3886
520	g ANTIOCHVS Magnus frater, an.36.	3922
1.Mac.8. 556		
	Onia pontifice.	
	Euergete, Philopatore & Epiphane Aegypti reg.	

Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
520	∴ ∴	3886
	∴ ∴	
	Mithridate Arſace rege Parthorum ſecundo, deinde Pampatio ſiue Phraarte, 12. an. Pharnace. an.17.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	⁂ ⁂	
	Antigono Doſone, deinde Philippo Macedoniæ.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Bello Punico ſecundo.	
	∴ ∴	
536	∴ ∴	3922

à M. Glabrione coſ. quem iuuabat Philippus Macedonum rex, primo belli anno apud Thermopylas vincitur, inde virtute M. Catonis tribuni militum eiectus in Aſiam refugit.

Tum Aetoli Heraclea capta fracti pacem petierunt. *Liuius, Appianus.*

Altero in ipſa Aſia ſuperatur à L. Scipione, Eumene Pergami rege adiuuante, apud Sipylum montem ad Magneſiam.

Huic Romani victo ad Thermopylas ſtipēdium imponunt, qui fauentibus Aetolis cum 60. millibus Græciam ingreſſus fuerat, & omnem cis Taurum Aſiam detrahunt, per Scipionem fratrem Africani, qui propterea Aſiaticus cognominatus eſt.

Euphorion præfectus bibliothecæ ab hoc Ant. inſtructæ. *Suidas.*

Rabbenu Haccados Antiocho chariſſimus, vt ſcribit Rabbi Leui Daniel 9. niſi mendoſe nomen Antiochi pro Antonini irrepſerit. Nam fuit hoc nomine charus Seuero & Antonino imperatorib. qui Iudęos plurimum dilexerunt, vt ſcribit Hieronymus in Danielis 11. cap. cuius liber à Rabbi Moſe Haddarſan in Bereſchit Babba ad octauum cap. Geneſeos citatur: vbi ille per modū Dialogi Antonino imperatori multa legis ſacramenta pandit. Quod etiam innuit Rabbi Moſe de Kotſis præfatione in Sepher Mizuoth. Deus, inquit, dedit gratiam magiſtro Haccados apud Antoninum imperatorem. Ideóque collegit vniuerſos terrārum ſapientes, & conſtituit ſex ordines Miſna (contextus Talmudici) iuxta præſcriptum Cabbalæ, &c.

Arſaces Arſacis parthici imperij conditoris filius aduerſus Antiochū centum millibus peditū & 20. millibus equitum inſtructū mira virtute pugnauit. Ad poſtremum in ſocietatem eius aſſumptus eſt. *Onuph. in ſuo Romano imperio.*

Philopomenes Achęorū prefectus Lacedæmonis muros diruit, Lycurgi leges antiquat, quæ 600. annis ſteterant, Spartanos ad Achæorum mores traduxit. *Plut. in Lycurgo & Philop.*

Annibal (iunior) à Romanis victus ad Ant. Magnum ſeſe in Aſiam proripuit, ex Italia deceſſit poſt ſextū decimum annum ſub vrbis 547. *Liui. lib. 30.*

Deinde in Cretam. Mox ad Pruſiam Bithynię regem fugit. apud quem veneno periit ętatis 70. Quo anno duo alij inſignes Imperatores in exilio mortui ſunt Philopomenes Græcorum & Scipio Africanus Romanorum *Iouius lib.1. viro. illuſt.*

Pruſias eius commento iniectis in naues hoſtiles fictilibus ſerpentum plenis Eumenē regem Aſiæ vincit.

Diophanes Achæorum imperator Lacedæmonios infeſtat.

Romani ſubacta vniuerſa Iberia Græcis libertatem donant.

Galatas ſiue Gallogræcos imperatore Manlio in Aſia ſuę ſubdunt poteſtati, quod Antiocho Magno ſuppetias tuliſſent.

Duobus regibus Philippo & Antiocho victis haud multo poſt Carthaginem ſubactam, ſumma imperij, quę fuerat per ordinem penes Aſſyrios, Babylonios, Perſas, Macedonas, ad pop. Rom. peruenit. *Velleius lib.1.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ætoli Antiocho fauentes libertatē amiserunt, quam illibatam aduersus dominationem Athenienſium & Spartanorum inter tot Græciæ ciuitates retinuerant.

Græcia bellis ſcinditur, quæ eam perdiderunt & Romanis ſubiecerunt.

Gemmarum luxuria primum deuicta Aſia Romam infertur. 556

Pruſias Bithyniæ, Achæus Tauri, & eius frater Attalus Aſiæ reges.

Bellum ſociale inter Achæos & Aetolos. *Polyb. lib. 4.*

Bellū Syriacū inter Antioc. & Ptol. *Polyb. l. 5. Iuſt. 30.* 568

Quo anno terra quinquagies ſepties mota. *Plin. lib. 2. cap. 84.*

Antiochus Scopam Aetolorum prætorem ad Iordanem fluuium vincit. *Liu. lib. 4. dec. 3.*

Lyſimachiam dirutam reſtaurat. *Appia.*

Maſiniſſa à Syphace regno pellitur. Syphax cum Aſdrubale à Scipione deletur, & Romam captus mittitur.

Maſiniſſa paterno regno reſtituitur.

Eumenes Attali regis frater Eumeniam condit.

h PATRI ſucceſſit non teſtamento aut iure (nam erat minor natu) ſed occaſione abſentiæ fratris Antiochi, quem pater Romam obſidem miſerat.

Hic eſt Seleucus, ſub quo primum Reſp. Iudaïca ſeditionibus agitari cœpta per Simonem, ob Pontificatus cupiditatem. Quæ nō modo externa regum imperia inuexerunt, ſed & remp. & religionem funditus euerterūt.

Tum enim cepta ſunt Iudæis tributa grauia imponi, quorum initia fuerant ſub patre Antiocho Magno. Quare hic Dan. 11, dicitur tranſire faciens exactorē (ad colligenda ſcilicet tributa) vbi nos *viliſſimus & indignus.*

De redditibus ſuis præſtabat omnes ſumptus ad miniſterium ſacrorum pertinentes, 2. *Mach. 3.* Sacrificium Tyrannorum de alieno.

Cum Onias eſſet pontifex, Heliodorum ad ſpoliandum ærarium ſacrum Hieroſolymam miſit.

Nec attendit ad patrem, qui dum miſſo exercitu templum Didimei Iouis ad diripiendū aggreſſus eſſet, concurſu incolarum cum omni militia interfectus fuerat. 568

Simon auctor turbarū Onię inſidias ad mortem parans &c. 2. *Mach. 3.* Eum enim accuſauit. Quin & apud Seleucū agens, pecunias ſacras abditas indicauit, *Ibid.*

Inde ſub Antiocho ſucceſſore Iaſon frater Oniæ, Menelaus, Lyſimachus &c. grandiore ſtipendio promiſſo. 2. *Mach. 4.* 580

Pharnaces Parthorū rex quartus Mardos validā gentem domuit. Inde Mithrydates frater rex quintus eius teſtamento relictus Medos, & Elimos ſubegit, imperiū Parthorum à monte Caucaſo multis populis in ditionem redactis vſque ad Euphratem proferens. *Oroph. in Romano imperio.*

Eucratides Bactrianorum rex, de quo Iuſt. *lib. 41.*

Mythridates quintus Parthorum rex fratri Pharnaci ſucceſſit. Res magnas geſſit *Ibid.*

i ANTIOCHVS Nobilis ſiue Epiphanes traditus fuit à Magno, Romanis obſes. Audita autem patris morte & inertia Seleuci fratris clam in Syriam venit, & ab aliquibus ciuitatibus receptus tandem regnum obtinuit. Vnde inter poſteros eius & fratris longa fuit de regno concertatio ſucceſſióque viciſſitudinaria.

Poſt

Anni vrbis cōdit.		Anni mundi.
	7	
	h SELEVCVS PHILOPATOR, qui & Soter an. 12.	3923
	Onia Pontifice.	3934
	Pharnace, an. 12, deinde Mithridate 2, an. 32. Parthorum regib.	
	Epiphane Ægypti.	
	Philippo Macedoniæ, deinde Perſeo.	
	* *	
	8	3934
568	i ANTIOCHVS illuſtris, ſiue EPIPHANES, Seleuci frater, non filius, ſicut Suidas putati. an. 11.	3945
	Mathatia, deinde Iuda Pontif. & duce.	
	* *	
	∴ ∴	

Anni vrbis cōdit.		Anni mundi.
568		3934
	Philometore Ægypti.	
	Mithridate 2. Parthorum rege.	
	Perſeo vltimo Macedoniæ rege.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	* *	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
580		3954

Poſt bellum Macedonicum Elimaidam in Perſide profectus eſt, vt templum Dianę expoliaret, in quo velamina aurea & loricas & ſcuta Alexandrum reliquiſſe rumor erat. Sed ab Elamitis fugatus, in furorem verſus agitari currum in Hieruſalem præcepit. In itinere horrendo morbo, qualis imminet impiis Eccleſiæ hoſtibus, periit.

Seditione apud Iudęos propter pontificatum orta, in qua Onias pōtifex, ſuperior fuit, Tobiæ liberi vrbe expulſi, Epiphanem aduerſus vrbem duxere, iampridem conſilia agitantem, vt eorum vrbe potiretur. Tumque Onias & Auanias eius frater ad Ptolomæum Philometorem, qui tum ab Antiocho diſſidebat, profugit & in Hieropolitarum agro vrbem aliam & templum condit, ſtructura omni, ad eam quæ Hieroſolymis erat, conformata. *Niceph. lib. 1. cap. 6. Ioſ. Antiq. lib. 12. cap. 6. & 7. de bell. cap. penult.*

Veniens Hieroſolymam Iaſonem in exilium mittit, & Menelaum in pontificatum ſufficit. Non multo poſt Menelao amoto Lyſimachum fratrem eius pont. creat.

Andronico Iudæam regendam cōmiſit, quem poſtea ob Oniam pontificem interfectum occidit.

Iterum veniens Hieroſolymam expoliauit templum, collocato in arce præſidio Macedonum. Et quoniam aliqui ciuium Philometori fauebant, intrà triduum ferè octoginta millia interfecit, & quindecim millia vinxit.

Paulò poſt miſit qui tributa exigerent & auferrēt cultum Dei, in templo collocantes Iouis Olympij ſimulachrum, & ſuas ſtatuas ſublatis ſacris vaſis, altarique aheneo.

Iſtius perſecutiones & tyrannis narrantur 1. Machab. ad caput vſque 6. in quo interiit. Sed quam miſere cap. 9. lib. 2. Hebræi in Tractatu de Diuortiis, aiunt periiſſe Muſca, quæ in eius nares inuolarat, & maximo cruciatu eius interiora ſenſim depaſcebatur.

Idolum à ſe erectum Iudæos colere iuſſit propoſitis pœnis, libros ſacros in publicum rogum ferre, Moſis lectione, Circumciſione, omnis religionis vſu abſtinere, ſeſe ad Gentium ritus plane componere, veſci cibis legevetitis, &c. In Iudęa Philippum ducem, in cæteris ſui regni prouinciis alios præfectos reliquit, qui rem vrgerent, & delatoribus præmia ampla perſoluerent. *Ioſipon. & auctor libri de regibus Iſraël.*

Veteris teſtamenti Antichriſtus. *Dan. 11.* propter inſolentiam à Græcis dictus eſt Epimanes. i. furioſus.

In templo Domini, Iouis Olympij ſimulachrum ſtatuit. In Samaritano Iouis Hoſpitalis.

Primus ſacerdotiū ſummum vendidit, & contra morem viuos viuis in eo ſubſtituit.

Primus libertatem Iudæorū oppreſſit. Nam etſi, poſt Alexandrū Maced. Ægypti regibus primū, deinde Syriæ tributum penſitarent, at erant liberi, quia leges & magiſtratus ſuos habebāt, non externos, obtēperabantque pontificibus ſuis, penes quos tum erat cura ſacrorum ſimul & Reip.

Templū ingreſſus expilat altare aureū, argentum, aurum, vaſa pretioſa, & theſauros occultos diripit, iiſque onuſtus abit in terram ſuam *1. Machab.*

Mille & octingentis ablatis de templo talentis velociter Antiochiam regreſſus eſt. *2. Mac. 5.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Toto triduo octoginta millia Iudæorum interfecit, quadraginta millia vinxit, non pauciora venundedit. *Ibid.*

Per Græcas quoque vrbes repertos Iudæos sacrificare cogebat, inauditisque cruciatibus reluctantes afficiebat. 569

Tum plurimos puduit esse Iudæos. Vnde ædificabant Gymnasia Hierosolymis, in quibus profana Theologia & literæ docerentur. Inducebãt sibi præputia herbis, medicamentis, aliisque artibus, ne circumcisio appareret.

Samaritæ, qui se antea cognatos Iudæorum fatebantur, templum suum Garizim Dei esse negauerunt.

Mathatias & quinque filij hic incipiunt pro aris & religione arma capere, aras idolorum euertere, immolantes interficere, pueros nondum circumcisos circumcidere, & regnum Iudæorum exuscitare.

Eleazarus senex, septem fratres & mater Anna martyrio accẽsarum sartaginum, aliorúmque squissimorum tormentorum coronantur, diis libare, suillam edere, patriam legem deferere recusantes. Horum exempla multi sunt secuti, vide à 1. ca. lib. 2. Mach. vsque ad 10. Nam etiam illo libro res istius describuntur.

Ita Iudęi libertate & religione priuati coacti sunt arma capere cõtra Syros, & vtramque sibi asserere, hic igitur principum rerum à Machabęis gestarum.

Vbi obseruandum duos libros Machabęorũ à diuersis esse scriptos de eadem fere re. Superest etiam in bibliis Græcis tertius, sed is primo loco, vt primus tertio collocandus erat. Nam describit quæ præcesserunt Machabæorum tempora, annis circiter 30. sub Antiocho Magno, dum Ptol. Philopator apud Ægyptios rerũ potiretur. Secũdus autem ideo primum præcedere debuit, vt & indicat Eus. in Chronicis, quoniam tractat propriè gesta Seleuci Philopatoris & Antiochi Epiph. Cùm primus persecutionibus tantum eorum delibatis, iam à 6. cap. ad 16.ᵘᵐ ad describendas res sex aut septem successorum Ant. Epiphanis progrediatur.

Quartus est vmbratica & Philosophica cuiusdam Iosippi commentatio de martyrio matris Annę & 7 fratrum &c. Eusebius autem in Chronico videtur significare se in tres primos tantum incidisse. Vbi sine iudicio quidam Germani notarunt Eusebium de nostris non locutum.

Athanasius in Synopsi hunc quartum legit, & inter Apocryphos recensuit.

Est alius quartus, qui cõtinet historiam 31 annorum. i. Iohannis Machabęi, qui Hyrcanus cognominatus est, eiusdem argumenti, ac decimus tertius Antiquitatum Iosephi.

Tertij, vt Canonici meminit Athanasius in Synopsi, Eusebius in Chronicis & Clemens Apost. cano. 84.

Antiochus impius vetuit legem Mosis publicè legi. Nempe antea lex pro numero ferè Hebdomadum anni, distributa in 53. sectiones, siue parashot (quarum singulę constãt 136, versibus) singulis Sabbatis legebatur (*Act. 13 & 15. & Ioseph. lib. 2. contra Appionem*) Ceterum tunc earum loco, decerptę sunt è Propheticis libris tõtidẽ sectiones, quę antiquę diei lectioni sensu congruerent. Quare etiamnum hodie quanuis defierit Antiochi Tyranni-

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
		3934
580		

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
	tyrannicum edictum, inter Iudęos mos perseuerat, vt Sabbathis post diei legalem sectionẽ, canant Propheticam: quam vocant haphtara, q. missam siue missionem. Ea enim absoluta plebem dimittunt. *Elias in Tisbi.*	
	Paulus Æmilius triumphat de Perseo & Macedonibus.	
	Popilius à Romanis mittitur in Ægyptum, qui Epiphanem iubeat Ægypto & Asia excedere.	
580	9	3945
1. Mac. 6.	k ANTIOCHVS Eupator, an. 2.	
58		3947
	Iudæ Machabæo pontifice & duce.	
	Macedonibus, capto Perseo rege, & Illyriis Romani leges dederunt, vt liberi essent & dimidium tantum tributorum, quæ regibus suis soluissent, sibi præstarent.	
	k EVPATORIS in Iudæos gesta. 1 Mach. 1, 6, & seq. & 2 Machab. 10, &c. Hi enim duo sunt Antiochi, qui infestissimo animo Dei religionem, quod etiam Daniel prænuntiarat, oppugnarunt.	
	Philometore rege Ægypti.	
	In hoc adhuc puero perfidiam contra Iudæos, patrísque impietatẽ Deus vltus est. Nam eum Demetrius patruus Roma in regnum regressus necauit. *Iustinus & Liuius 46, in epitomis.*	
	Mithridate 2 Parthorum.	
	Istorum temporibus regnabat apud Ægyptios Ptolomæus Philometor 2 *Mac. 9*, cuius regni anno decimo Iudas Machabæus templum, quod Gẽtes sub Antiocho contaminauerant, repurgauit, altari nouo nouis è lapidibus instaurato.	
	Deinde eius ἐγκαινισμὸν magna letitia celebrauit & à posteris annuatim celebrari imperauit, 1 *Machab. 4.* Quod æuo Christi adhuc Iudæi multa cum religione seruabant. *Ioan. 10.*	
	A tempore purgati per Machabæum templi, Iudæi nunquam deinceps leguntur idola coluisse. Itaque exilium, quod miseri hodie perferunt, non suæ Idololatriæ, sed Christi impiè crucifixi peccato asscribant necesse est. *Vide Oseæ 3 cap.*	
582	10	3947
1. Mac. 7 & 2 Ma. 14.	l DEMETRIVS Seleuci Soter. an. 9.	
591		3956
	Iuda & Ionatha pontificibus & ducibus.	
	Eupator pacem cum Iudæis agitare coactus est.	
	l SEQVENTES reges Syriæ ita bella gessere cum Iudæis, vt ad legis repudium non cogerẽt. Lege septimum cap. 1 lib. Machab. ad finem vsque.	
	Demetrius occiso Antiocho Eupatore nepote suo & Lysia eius nutritio rex euasit.	
	Bellum gessit cum Iuda. Nam cum Alcimum Iudęum, qui ad se transfugerat, pontificem constituisset, in spem victorię ductus, bellum Iudęis intulit, atque ei socium Bacchidem adiunxit.	
	Tum Iudęi primùm cum populo Romano amicitiam fœdúsque pepigẽre, auctore Iuda Machabęo, vt Romani Iudęos, Iudęi Romanos aduersus hostes suos conseruarent. Ita indictum Regi Demetrio, ne Iudęos vexaret. 1 *Mac. 8, Ioseph. lib. 12.*	
	Rex Prusias cum filio Nicomede Romam venit anno vrbis 588.	
	Anno sequenti rex Eumenes. Inde lex lata, ne cuiquã regi Romam venire liceret. *Flor. lib. 45.*	
	Prusias rex Bithyniæ à filio Nicomede interficitur.	
	Ieremias & Onias Iustus dudum vita functi apparent in somniis Machabęo, orantes pro populo, 2 *Mach. 15.*	
	Alcimus alienus à genere sacerdotali põtifex à Dem. Sotere, contra Iudam Machabęum constituitur.	
	Bacchides à Ionatha ad Iordanem vincitur, & post tres annos ad firmandam pacem compellitur.	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Romani contra Hispanos Celtiberos, duce Scipione Nasica. Contra Lusitanos Sergio Galba prætore.

Pseudophilippus regnans in Macedonia à Metello consule interficitur. Sic Macedonia de regno tributaria fit.

m ANTIOCHENSES adiuuantibus Pto. Philometore Ægypti, Attalo Asiæ, Ariarato Cappadocię regibus Alexandrum Antiochi superioris suppositium filium regem suscipiunt, & in acie Demetrium obtruncant.

Alexander purpuram & coronam auream ad Ionathan misit. Addidit postea fibulam auream, consanguineorum regis insigne.

Bellum contra Demetrium successorem ope Philometoris instructum gessit. *1 Mac.10.*

In eo vincitur, & paulò pòst à Zabdiële Arabe interficitur. In eo etiam cecidit Philometor, & tertia die mortuus est. *Ibid. & Liuius lib.52.*

n HIC, bello in Orientem ad Tryphonem expugnandum translato, multas vrbes & regiones cepit. Tandem fraude circumuentus à Mithridate Parthorum rege in Media capitur. *Iust. lib.38.* Sed ab eo postea dimissus, iterum regnat annis 4.

Alexãdro Rege ope Philometoris subuerso regnum sibi asciuit.

Ionathan Machabeum eius partes secutum benigne habuit. Quin & vectigalium immunitate in perpetuum donauit. *1 Machab.11.*

Simoni Ionathę successori propter grauia belli detrimenta, quod illius causa Iudæi cum Triphone gesserant, immunitatem vectigalium & tributorum omnium concessit. Quæ fuit vltima Iudæis à Regibus Syriæ data, ob quam se in libertatem vindicantes, regnum, vt antiquorum tempore fuerat condiderunt.

Mithridates Arsaces dicitur, *1 Mach.15.*

o ANTE hunc Thryphon regnasse ponitur tribus annis à Iosepho lib. 13 Antiq. cap. 12. Sed illis etiam regnabat in locum capti fratris Ant. Pius, qui & Tryphonem dolo Antiochia & militibus per luxuriam Demetrij dispersis potitum oppressit.

Iudæam, Samariã, Ioppen, Galilæam, & confinia eius vexauit.

Frangens fœdera maiorum suorum cum Simone & Iudæis Achenobium, deinde Cendebeum duces aduersus eos mittit. Sed ij à Simonis filiis Iuda & Ioanne, qui patri successit, ad sua redire coacti sunt. *1 Mach.16.*

Arx Sion à Simone recepta & mundata. Qui inde cũ Romanis fœdus renouat, eisque clypeum mille minarum mittit.

Obsedit Ioannem Hyrcanum Hierosolymis. Tempore autem obsidionis dono misit in sacrificium taurum præstãtem, cornibus auro ductili obtectis, cinctum bdeliis & omni preciosorũ lapidum genere, purpureo pannõ & ornamentis sumptuosissimis opertum, cũ vasis aureis & argenteis plenis aromatũ. Qua pietate ab Hyrcano, & Iudęis pace agitata obtinuit, quod armis & potentia minime potuisset. *Iosippon & auctor lib. de rebus regum Israël secundi templi.* Accepta pecunia discessit. *Ios. lib. 13, cap. 5.*

Atque illud est, quod Iustinus scripsit lib. 36. Antiochus Iudæos, qui à Macedoico imperio sub Demetrio Patre

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
	Mithridate Parthorum rege, qui Arsaces, 1 Mach.15.	
	Philometore Ægypti.	
	∴ ∴	
591	II	3956
1 Mac.9. 10.	m ALEXANDER Bales, an.10.	3966
601	*Ionatha pontifice & duce.*	
	Mithridate 2, Parthorum rege.	
	Philometore, Ægypti.	
	Bello Punico tertio.	
	12	3966
601 Ibid. & cap. 11.	n DEMETRIVS D. Soteris filius Nicanor, an.3.	
604	*Ionatha, deinde Simone pontifice & duce.*	3969
	Mithridate 2, Parthorum rege.	
	Euergete 2, Ægypti.	
	* *	
604	13	3969
Ibid. & cap. 13.	o ANTIOCHVS Sedetes Pius Soter, an.9.	3978
613	*Simone pontifice & duce, deinde Ioan. Hyrcano.*	

Anni vrbis cõdit.		Anni mundi.
	Mithridate 2, deinde Phraarte 2, Parthorum rege, an.28.	
	Euergete 2, Ægypti.	
	∴ ∴	
613	14	3978
	p DEMETRIVS iterum secundus, an.4.	
617	*Phraarte rege Parthorũ 6.*	3982
	Euergete 2, Ægypti.	
617	15	3982
627	q ANTIOCHVS Gryppus, an.10.	3992
	Phraarte 2, Parthorũ rege, deinde Artabano an.1, Mithridate 3, an.24.	
	Euergete, deinde Physcone Aegypti regibus.	
627	16	3992
645	r ANTIOCHVS Cyzicenus, an.18.	4010
	Mithridate 3, Parthorum rege octauo.	
	Physcone & Alexandro Aegypti.	

Patre armis se in libertatem vendicauerant, subegit.

Mortuo Mithridate Rege Parthorum bellum mouet contra successorem Phraartem ad recuperandum fratrem. Cum eo congressus in ipsa pugna interiit. *Ioseph. lib.13, cap.16.*

Postquam tribus prælijs vicisset occupata Babylone, & omnibus præter Parthos populis per deditionem receptis.

Antiocho ingenti exercitu dimicanti hirundines in tabernaculo nidũ fecerunt, quo prodigio neglecto prælium commisit, & à Parthis occisus est? *Obsequens.*

Circa hæc tempora Mithridates Rex Ponti moritur relicto filio Mithridate, cui ex rebus gestis Magni cognomentum fuit. *Iust. lib.37 & 38.*

In hoc Antio. Pio desinit sacra historia. Cætera, quæ secuta sunt ad Christum repete è Iosephi lib. 13. Antiq. cap. 16, & libris septem sequentibus.

Romæ puer ex ancilla natus quadrupes, quadrimanus, quatuor item habens oculos & aures, & duplicem masculinum sexum.

Ætna mõs Siciliæ copiosos ignes vomuit in Bonienſi agro. Fruges in arboribus natæ sunt. Hinc secutum in Sicilia bellum seruile, quo fere septuaginta millia seruorum prætores profligauerunt, qui tandem obsidionis necessitate compulsi erant ad cadauerum esum.

Bituitus Rex Aruernorum deducens contra Romanos 180 millia armatorum in Rhodani transitu superatur, & Romam in triumphum ducitur. *Oros. lib.5, cap.13.*

p SECVNDO regnat. Imperium enim amissum, captiuitate Parthica elabẽs, recuperauit. Sed post quatuor annos bello intestino per Euergetem conciliato ab vxore filiisque destertus interficitur. Et filius Antiochi Pij, cui à Nasi magnitudine Gryppi cognomen fuit, matris factione succedit, ita vt nomen regis penes filium, ius omnis imperij penes matrem esset.

Post hunc tamen Alexandrum locat Iosephus, *lib.13 Ant.cap.17.*

At is statim oppressus Gryppo concessit.

q REGNVM Gryppi in 29 ann. extendit Iosephus lib. 13 Antiq. cap. 29. Nempe quia simul cum Cyziceno regnauit. Insidiis Herodiani tandem moritur.

Bella ciuilia hanc cõfusionem pepererunt, & regnum perdiderunt. Philometorem hunc sæpius vocat Ioseph.

Ad Scipionem minorem in Hispania ad Numãtiam res gerentem munera misit amplissima.

Alexandrum quendam ab Euergete Ægyptio excitatum adoptionis titulo regnum appetentem post multa prælia secundo anno regni cepit & interfecit. Matrem poculum veneni, quod ipsa obtulerat, bibere compellit.

Phraartes Parthorum rex sextus, primus Regum illorum amicitiam Romanam per legatos à L. Sylla Felice Proconsule tum bellum Mithridaticum in Asia gerente petiit & impetrauit. Cui in bello cum Scythis gesto occiso patruus Artabanus successit, an. 1. *Onuphrius in Romano Imperio.*

Cyzicenus Syriam inuadit.

r ANT. Cyzicenum Ioan. Hyrcanus bello victum fugauit.

Ex hoc tempore Syria crebris motibus agitata est, donec in Romanorum potestatem venit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
Mithridates Artabani filius 8 fuit Arsaces siue Parthorum rex. Ex rebus strenue gestis cognomentum magni meruit. *Iustin. lib. 42.*			
Multos enim populos regno addidit, cum Scythis aliquoties prosperè dimicauit, vltórque parentum iniuriæ fuit.			
Bellum Armenis intulit. Inde propter crudelitatem à Senatu Parthico pulsus fratrem Orodem successorem habuit.	545	17	4010
Hic est ille Orodes, qui primus bella cum Romanis gessit. Crassúmque cum filio & omni ferè Romano exercitu deleuit, & Pacorum filium misit ad reliquias belli Rom. persequendas, donec is magnis reb. in Syria gestis in patriam Patri suspectus reuocaretur, eóque absente exercitus Parthorum in Syria relictus à C. Cassio quæstore Crassi, cum cunctis ducibus cæderetur.	647	ſ PHILIPPVS an. 2.	4012
Cætera Parthicæ historiæ infra in bellis ciuilibus Pompeij, & extremis Ægyptiorum regibus, & in Augusto. Nam hi bellis ciuilibus Pompeio contra Cæsarem, Bruto & Cassio contra Augustum & Antonium misere auxilia.		*Mithridate 3 Parthorum rege octauo.* *Lathyro Aegypti.*	
ſ SELEVCVS Gryppi f. cum Patruo Cyziceno de Syriaco imperio dimicauit victúmque acie interfecit. Sed nec propterea regnum est consecutus. Nam à Patruële pulsus est, & à subditis in palatio concrematus.		*Summa an. 216.*	
Frater Seleuci collecta manu Cyziceni filium regno exuit, & in parte Syriæ regnat. Simili ratione Philippus Gryppi minimus f. in alia Syriæ parte regnat, donec postremo à Gabinio caperetur.			
Syri principum discordiæ pertæsi vltro se Tigrani Armeniæ regi dediderunt. *Iust. lib. 40.*		18	4011
t A TIGRANE per Pompeiũ capto ad Iulium Cæsarem anni fuerunt ferè sedecim.	647	t TIGRANES Rex	
Ita à Seleuco Nicanore Regni Syriaci conditore ad Cæsarem anni 250.	665	Armeniæ an. 18, quo capto Syria Romanorum Prouincia facta est.	4030
Syriam tenuerũt posteri Seleuci Nicanoris vsque ad Antiochi Pij filios. Tum enim Pompeius prouinciam illam sub potestatem imperij redegit, relicto illic prætore Scauro. *Plutarc. in Ant.* deinde Gabinio, mox M. Crasso, qui contra Parthos periit.		*Mithridate 3, Parthorum rege octauo, deinde Orode, an. 18.*	
Reliquam Syriaci regni partem Parthi ad se transtulerunt, & sic diuisione veluti orbis cum Romanis facta, Orientis imperium tenuêre, quo tempore Romani toto Occidente potiebantur, & cum his de summa rerum decertarunt.			
Tigranes Armeniæ rex petentibus Syris ob fratrum regum discordiam, rex fit Syriæ annis 18, *Iustin. Hist. lib. 40.*			
Persas sæpe vicit, Mesopotamiam occupauit, Syriam & magnam Phœniciæ partem Philippo vltimo Syriæ regi profligato ademit, donec post annos 19 in Romanorum venit potestatem.		*Lathyro Ægypti, denique Aulete.*	
Ita imperia post mortem Alexandri Magni in mũdo præcipuè sex orta sunt & concurrerunt, quæ in sequenti quarta eius successione perecẽsebimus, Ægyptium, Syriacum, Macedonicum, Romanũ, Carthaginense, Parthicũ.			
Præter Parthicum istorum omnium recentissimum, cætera intra ducentos quinquaginta annos à Romano omnium minimo & contemptissimo absumpta sunt.			

a CVM

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõdite.	REGES ÆGYPTI.	Anni mundi.
303	*Quarta & vltima Alexãdri successio.*		
	426	I	
		a PTOLOMÆVS LAGI Soter, an. 40.	3791
	466		3830
		Pontifice Onia Iaddi filio, deinde Simeone Prisco, mox Eleazare.	
		Nicanore Asiæ & Syriæ rege, an. 32.	
		Arideo an. 7, Cassandro an. 18, Antipatro & Alex. an. 4, Demetrio an. 6. Pyrrho mens. 6, Lysimacho an. 6, Macedoniæ Regibus.	
	466		3830

a CVM Magnus Alexand. nauem actuariam 12 ordinum cõdidisset, hic Ptol. Soter ad quindecim instituit primus. Demetrius Antigoni ad 30. Ptol. Philadelphus ad 40. Ptol. Philopator ad 50. *Plin. lib. 7, cap. 56.*

In Ægypto coluit literas apud se habens Stilponem philosophum Megaricæ sectæ æmulum. Syriam regno suo adiecit, in Iudæam ascendens prętextu sacrificandi Sabbato Hierosolymã occupauit. Deinde multos de Iudæa & Garizim captiuos traxit in Ægyptum & vendidit. *Ioseph.*

Quos tamen postea benigne tractauit. *Idem.*

Ita Iudæa post Alexãdrum Magnum primùm paruit Ptolomæo Lagi illam armis occupanti. *Euseb. Ioseph.*

Inde Philadelpho, tum Euergeti, ad extremũ Pt. Eupatori. Quo tempore vnus post alterum regnarũt in Syria Seleucus Nicanor, Antiochus Soter, Ant. Theus, Seleucus Callinicus, Seleucus Callinici F. & Antiochus Magnus, qui primus Pt. Eupatori Iudæam ademit.

Quę partim erat tributaria, partim libera. Tributaria, quia regibus Ægypti primum, deinde Syriæ, stipendium pensitabat. Libera, quia leges ac magistratus suos habebat, non externos, suis parens Pontificibus.

Pyrrhum regem Epirotarum depulsum sub extremum regni sui tempus restituit.

Sex annis ante Nicanorem Regem Syriæ & cæteros Macedonas regnasse quietè in Ægypto & sine æmulis ab aliquibus traditur. Mox scilicet post Alexãdri mortem. Ab aliis non nisi sex post Alexand. mortuũ, quòd inter eius successores tandiu de rerum summa dimicarum sit, donec quisquis potuit sibi imperij partem rapuit, quòd totum obtinere non posset. Priorem sententiam esse rectiorem docet collatio historiæ Ægyptiacæ cum cæteris.

Mercurius Trismegistus Ægyptius, cuius hodie extant dialogi duo, Pœmander & Asclepius. Mihi enim videtur errare, qui eum propinquum Mosi, eundémque cum Deo Mercurio faciunt, vt Suidas, qui eum Pharaone antiquiorem prodit. Nam Ægyptus Græcum idioma vix ante Alexandrum Magnum audiuerat, vt Græcè multa de Verbo Dei, congruentia oraculis diuinis scribere ante Græcorum cum Hebręis congressum potuerit. Deinde citatur duntaxat à recentioribus. Sed & in chartis è papyro centum & decem millibus sua de rebus diuinis & naturalibus conscripsisse à Iamblicho memoratur. Papyri autem vsus ad hanc refertur ętatem. Prętereà ipse Pœmandri Dialogus Sibyllarum meminit, quę multis post Mosem sęculis extiterunt. Denique Æsculapius siue Asclepius is, ad quem iste scribit, Phidię, qui Periclis ętate vixit, recordatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Adde quòd in Asclepio inter Heroas antiquos nominat Vranum, Saturnum, & Mercurium, quos constat extitisse paulò ante bellum Troianum.

Dies à Planetis nominauit, ordinauitque. *Philastrius.* Hinc Diei Solis, Lunæ, Martis, Mercurij, &c. in antiquioribus authoribus nusquam apparent vestigia. Vt rectè Dion Niceus & Xiphilinus in Pompeio, recentem dierum appellationem scribant. Ex stellis erraticis dies primum disposuerunt Ægyptij. Deinde ad reliquas gentes id emanauit, nec olim quidem, sed propè ista (Pompeij) tempora, &c.

Insaniam poëticam de diis Gentium non abhorruit. *August. lib. 8 Ciuit. cap. 28. Lact. lib. 4, cap. 18.* Celtas, ad quos perrexerat, Solem adorandum docuit. *Philastrius lib. de hæres.*

Horas primus obseruasse dicitur ex vrina animalis Serapi dicati, quod duodecies diei & noctis vnius spatio vrinam emittit. *Polyd. Virg de Inuent. rerum lib. 2, cap. 5.* Et certè nondum Græcis & Romanis his temporibus horarũ ratio nota erat & vsitata. Nam post reperta solaria apud eos obseruari cœpit. Vnde nec duodecim tabulis vsquã horas nominatas inuenies, nec Varro horarum in diei partitione meminit. *Censor. de die Natali, cap. 19.* Hebræis contrà & Chaldæis earum vsus antiquissimus, vt ex horologio Achaz, & Ezechię historia liquet. *Esa. 38. 4. Reg. 20.*

Thebæis anni & temporum rationem dedit. *Diod. Sicul. Strab. lib. 16.*

Docuit deos Gentilium fuisse homines mortuos. *Aug lib. 8 de Ciuit.*

Sostratus Pharum Alexandriæ secundum è septem mundi miraculis construxit.

Theophrastus, Zeno Cittieus Stoïcæ sectæ princeps. Epicurus Epicureorum auctor. Menander.

Euclides iunior Megarensis (alius à Megarico Socratis discipulo) auctor elementorum Geometricorum, & aliorum operum Mathematicorum sub hoc primo Ptolomæo vixit. *Proclus.*

Gallos ex Europa in Asiam trasgressos Syri expellunt.

Agathocles Siciliæ tyrannus & Hamilcar Pœnorum dux Gisconis f. Inter se pugnant. Ille etiam in Italiam pugnaturus traiecit. Tenuis scilicet adhuc Romanorũ erat potentia & nomen.

ROMAE Volsci, qui bellum cum Romanis sub Tarquinio Superbo inchoatum per ducẽtos propè annos continuarunt postremo Priuerno capto à Coss. L. Æmylio Mamercino, & C. Plautio domantur. *Liuius.*

Publilius Philo tribus annis post, Valæpoli capta Opicos subigit, vbi Cumæ, Baiæ, Puteoli, Neapolis. *Idem.*

Hernicos Anagnia capta Q. Martius Tremulus Coss. debellauit Vrbis 447. Hinc C. Iunius Brutus dictator. Quatuor annis pòst, Æquos, qui adiunctis Volscis multa bella post exactos reges gesserant. *Idem.*

464 M. Curius

An. ante Christum natum.	Anni vrbis conditæ.	Romæ Coss.	Anni mundi.
303	426	*L. Æmilio Mamercino 2, C. Plautio Deciano.*	3797
	427	*P. Plautio Proculo, P. Cornelio Scapula.*	
	428	*L. Cornelio Lentulo, Q. Publilio Philone 2.*	
	429	*L. Papyrio Mugillano Cursore, C. Pœtelio.*	
	430	*L. Furio Camillo 2, Iunio Bruto Scæua.*	
	431	*C. Sulpitio Longo 2, Q. Æmilio Au. Cerretano.*	
	432	*Q. Fabio, L. Fuluio.*	
	433	*T. Veturio Caluino, Sp. Postumio.*	
	434	*L. Papirio Cursore 2, Q. Publilio Philone.*	
	435	*L. Papirio Cursore, Q. Au. Cerretano 2.*	
	436	*M. Fostio Flaccinatore, L. Plautio Vennone.*	
	437	*C. Iunio Bubulco, Q. Æmilio Barbula.*	
	438	*Sp. Nautio, M. Popillio.*	
	439	*L. Papirio Cursore 4, Q. Publilio Philone 4.*	
	440	*M. Pœtelio, C. Sulpitio.*	

An. ante Christum natum.	Anni vrbis conditæ.		Anni mundi.
303	441	*L. Papirio Cursore 5, C. Iunio Bubulco 2.*	3791
	442	*M. Valerio, P. Decio.*	
	443	*C. Iunio Bubulco 3, Q. Æmilio Barbula 2.*	
	444	*C. Marcio Rutilo, Q. Fabio.*	
	445	*Q. Fabio, P. Decio.*	
	446	*Ap. Claudio, L. Volumnio.*	
	447	*Q. Marcio Tremulo, P. Cornelio Aruina.*	
	448	*L. Postumio, T. Minucio.*	
	449	*P. Sempronio Sopho, P. Sulpicio Sauerrione.*	
	450	*L. Genucio, Ser. Cornelio.*	
	451	*M. Liuio Dentere, M. Æmilio.*	
	452	*M. Valerio, Q. Appuleio Pansa.*	
	453	*M. Fuluio Pœto, T. Manlio Torquato.*	
	454	*L. Cornelio Scipione, Cn. Fuluio.*	
	455	*Q. Fabio Max. 4, P. Decio Mure 3.*	
	456	*L. Volumnio, Ap. Claudio.*	
	457	*Q. Fabio Max. 5, P. Decio 4.*	
	458	*L. Postumio Megello, M. Atilio Regulo.*	
	459	*L. Papirio Cursore, Sp. Caruilio.*	
	460	*Q. Fabio Gurgite Maximi F. D. Iunio Bruto Scæua.*	
	461	*L. Postumio, C. Iunio.*	
	462	*P. Cornelio Rufino, M. Curio Dẽtato.*	
	463	*M. Valerio Coruino, Q. Cædicio Noctua.*	
	464	*Q. Marcio Tremulo, P. Cornelio Aruina.*	
	465	*M. Marcello, Sp. Nautio.*	
263	466	2 b Ptolomæus PHILADELPHVS an. 38.	3830
	505		3867

464 M. Curius Dentatus de Samnitibus, Sabinis, Lucanis triumphauit. *Orosius, Frõtinus, Velleius,* de Pyrrho, sed paulò post. *Apuleius Apol. 1,* sic dictus quòd cum dentibus natus esset. *Plin. lib. 7.*

Pyrrhus Epirotarum rex, qui paulo pòst in Italiam contra Romanos venit. Quem aiunt primũ docuisse aciei rectè instruendæ artem, annis 36 post mortem Alexandri Magni. Nam primus totum exercitum sub eodem vallo continere instituit. Qua ordinatione notata Romani paulatim ad hanc vsq; metationẽ peruenerunt. *Front. lib. 4.*

b ALEXANDRIAE bibliothecã 54 millium & Octingentorum librorum Philadelphus instruit. Gellius tamen lib. 6, cap. vlt. ad millia fermè voluminum septingenta, tantum habet ac ea omnia bello priore Alexãdrino à militibus Cæsaris forte auxiliariis incensa esse.

Iudæos ad centum viginti millia libertati restituit, & dona votiua Hierosolymam misit.

Lectos decem cum argenteis pedibus & congruentem eis supellectilem, calicem talẽtorum 30, purpuram, coronam decoram, stolas decem, lineas de byssо centum, Pateras, Trullam, libatoria aurea, Crateras aureos duos, &c.

Bellum gessit contra Antiochum Theum, quod vt finiret, filiam suam Beronicen ei dedit, cùm iam de Laodice priore vxore duos haberet filios Seleucum Callinicum, & alterum Antiochum.

Sed inde Laodice veneno Antiochum sustulit, & Beronicen cum filio, quem ex Antiocho genuerat, occidendum tradidit, quæ prædixerat *Dan. c. 11.*

Pyrrhi cladibus & Romanorum incrementis cognitis Romam misit munera, & cum eis amicitiam societatémque iunxit. *Zonaras, Eutrop. Valerius,* qui legatos ad hunc vicissim regem Roma missos nominat Q. Fabium Gurgitem, Fabium pictorem & Q. Ogulinum.

Præceptorem habuit Stratonem Lampsacenum, quo tẽpore Silphon philosophus clarebat.

Vetus testamentum ex Hebræo in linguam Græcã per 72 interpretes à Pont. Eleazaro impetratos conuerti iussit, trecentis plus minus ante Christum annis.

Mirum autem est Talmudicos scribere septuaginta interpretes quinque duntaxat legis Mosaïcæ libros conuertisse, & duobus tantum in locis, vel iuxta Iosippum initio suæ historiæ tredecim, idque consulto, à veritate Hebraïca discessisse, ne Lex gentilium opiniones videretur resipere. Sic Aristeas, sic Iosephus in præfat. Antiq. & lib. 12, c. 2, & omnis Hebræorũ schola, *Hier. in 5 Ezec.*

Sed videntur confudisse Septuaginta interpretum versionem cum quadam alia vetustiore, quas sic distingui oportuit, vt Aristobulus Iudæus, apud Eusebium *lib. 13 Præp. cap. 7, & lib. 9, c. 3,* indicat.

Totam Scripturã Philadelphi iussu fuisse conuersam, cũ ante eum, atq; adeò ante Alexãdrum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Persarumq; imperiũ quinq; lib. Mosis in Græcũ cõuersi duntaxat extarẽt (incerto tamẽ interpr.)

Aristeas autem & Iosephus fortassis Legis vocabulo comprehẽderunt vniuersam Scripturam veterem, vt Christus, *Ioan. 10 & 15.* Nam etiam Ioseph. sic interdum vsurpat, vt lib. 2 cõtra Appion.

Vel significant iussu Philadelphi Legem duntaxat conuertisse, reliqua verò perse & sua sponte antequam descederent.

Nam cætera transtulisse ex eo constat, quòd cum nullus præter eos nominetur interpres vsq; ad Aquilam temporibus Adriani Cæsaris, Apostli & Apostolici Adriano superiores Prophetas, Psalmos, & alios Scripturæ libros citant, tanquam è Græca versione.

Quod si verum est, illorum interpretationem oportet vetustate esse corruptam, vt omnino crediderim. Non enim probabile est tot tantósque viros tam alienè multis in locis 22 librorum deerrasse ab Hebraïcis voluminibus, & plerúmque à vero literæ sensu. Psalmos perpetuo excipio, qui vt etiam hodie extant, sentẽtiam Hebraïcam optimè omnium referunt, & plerisque locis reddunt illustriorem, vt aliquando docebimus.

Nobis assentitur Macaritus Logothetes, in libro Metaphrasis, his verbis. Diuinus igitur Lucianus, conspicatus sacros libros multis corruptelis infectos partim temporis longinquitate, partim continua ex aliis transpositione, & quidẽ nõnullis sceleratissimis, qui Græca literatura excellebãt, ipsorũ sententiã peruertere tẽtantibus, & multas labes inferẽtibus, ipse eos omnes assumens, ex Hebraïca lingua, quam perfectè callebat, renouauit, in emendatione magnum perferẽs laborem. *Suidas in voce ποθένει & in Luciam vita.*

Imo & ipse Hieronym. præfat. in lib. Paralip. Septuaginta (inquit) interpreteres vitiatos, tres emẽdarunt, Lucianus, Hesychius, Origenes. Luciani emendationem sequuti sunt Christiani ab Antiochia vsque ad Cõstantinopolim, Hesychij Ægyptus & Alexandria, Origenis mediæ inter Antiochiam & Ægyptum prouinciæ.

Hanc autem emendationem interpretor mixtionem ex aliis. Miscuerunt enim cum illa reliquas interpretationes Græcas, vt iam Græca, quæ habetur, non sit pura illa à Septuaginta illis senioribus primum facta. Dum autem miscuerunt, sæpe, vt fit, cuiusque interpretis errorem sequi potuerunt, &c.

Hieronymus in quadam epist. ad August. quæ est inter ipsius Aug. epistolas vndecima, narrat Origenẽ eos, dum emẽdare optaret, corrupisse, & alibi, ante Origenem, quot essent codices, tantam fuisse diuersitatem exemplarium, quæ non modò ad sua vsq; tempora perdurarit, sed & sua incude eguerit, asteriscis & virgulis prænotatis.

Vnde factum, vt multi alij quondã de integro vertẽdi laborẽ susceperint, Aquila Iudeus tẽpore Adriani Cæsaris, deinde Theodotion Ephesinus Iudaïcæ religionis proselyta Imp. Cõmodo, tum Sym-

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
263		∴ ∴	3830
		EleaZaro pontifice, deinde Manasse.	
		∴ ∴	
		Antiocho Sotere an. 19. deinde Anti. Theo. an. 15. Syriæ regib.	
		∴ ∴	
		Lysimacho an. 6, Ptol. Cerauno mens. 3, Antipatro an. 1, Sosthene mens. 7, Antig. Gonata an. 36, Macedoniæ regibus.	
		∴ ∴	
		Romæ Coss.	
	466	*M. Valerio Potito, C. Ælio Peto.*	
	467	*C. Claudio Canina, M. Æmilio Lepido.*	
		∴ ∴	3867
223			

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
263		✻ ✻	3830
		∴ ∴	
	468	*C. Seruilio Tucca, L. Cæcilio.*	
		Bellum Gallicum Senonicum.	
	469	*P. Cornelio Dolabella, Cn. Domitio Caluino.*	
		∴ ∴	
	470	*C. Fabricio Luscino, Q. Æmilio Papo.*	
		∴ ∴	
	471	*L. Æmilio Barbula, Q. Marcio Philippo.*	
		Bellum Tarentinum & Regis Pyrrhi.	
	472	*P. Valerio Leuino, T. Coruncanio.*	
		∴ ∴	
	473	*P. Sulpicio Sauerione, P. Decio Mure.*	
		∴ ∴	
223			3867

Symmachus sub Seuero, postea sub Caracalla 5 editionis Hierosolymis inuentæ, demum sextæ & septimę auctores incerti. Nisi quod Septimam aliqui tribuant Luciano Martyri.

Ex quibus omnibus sua Hexapla cõflauit Origenes. Ea enim sic appellauit, q. sextuplicia propter 6 interpretationes in vnũ volumen coactas, non à numero columnarũ, quas octo fuisse constat vt duę caperent contextum Hebręũ, Hebręis & Græcis caracteribus, instar octapli Psalterij Episc. Nebiensis. Præterea correxit, id est, corrupit, vt Hieron. interpretatur, versionem 70, quæ deinde sola videtur obtinuisse in Græca Ecclesia. *Epiphan. hæresi 64 contra Origenianos.*

Vtut sit, non sine Dei erga Gentes, quas in suã Ecclesiã colligere paulo pòst cupiebat, mirabili prouidentia, qualiscunq; seruata est, cùm reliqua Bibliotheca bello Alexãdrino, quod Iulius Cæsar gessit contra Ptolomeum, vt Cleopatram ab ipso pulsam restitueret, flammis conremata sit.

Sed nec dubito eis spiritũ propheticũ astitisse, dum verterent, quoniam diuinissimè oracula de Christo obscuriora transtulerunt, ab Apostolis authoritatem acceperunt, ab Hebræis maximæ laudis testimonia consecuti sunt, ab ecclesiæ columnis, vt prophetæ, commendati sunt. *Tertul. in Apol. c. 18 & 19. Iust. Mart. Orat. 1 ad Gentes. Epiph. de mens. & pond. Iren. lib. 3, cap. 25. Aug. lib. 8 de Ciu. c. 11, & lib. 18, c. 38, & quæst. super Gen. 169.*

Quare & eorum memoriam colebant Iudæi Alexandrini anniuersario festo. *Philo de vita Mosis,* 8 Decembris scilicet. *in ipsorum Calend.*

Denique verterunt, prout expediebat Græcis ad fidem suo tempore conuertendis, nonnullis de industria Deo afflante immutatis.

Propheticè & Spiritus S. inspiratione non tantum quædam mutauerunt, verum etiam addiderunt ex opinione veterum, etsi id confutet Hiero. præfatione in Psalmos.

Nec minore erga suos beneuolentia Deus de Hieronymo postea ecclesię prouidit. Is enim nõ modo veteres editiones, vt potuit, emẽdauit, sed etiam septimam, quæ mox à Sophronio Græco sermone donata est, vt pleráq; alia tãti viri opera, de ipso Hebraïco multò incorruptius transtulit.

Ea est, qua nunc studio Damasi & sequentium Pontificũ vtimur in Ecclesia, quamq; editionem vulgatam nominamus, vt probat Eugubin. præf. in suos ad Mosem commentar. vbi rectè excipit interpretationẽ Psal. quę nõ potuit recipi, quod iam Veteris cãtus in tẽplis tritus esset. Hieronymiana vtcunq; supereſt inter eius opera. Hebræi quoq;, inter quos R. Ioseph Albo, R. Selomo, R. Dauid, Elias Leuita, nostrę vulgatę editionis interpretẽ Hiero. agnoscunt, & frequenter non sine honoris titulo & præfat. citãt, vt alibi docuimus.

Eleazarus Iudæorum Põtifex. Berachia Dux. Antiochus Theus Rex Syriæ Antiochiã condit.

Præter viginti duos lib. sacros, alij septuaginta duo apocryphi in Ægyptum delati sunt, auctore

Epiphanio in libro de mensuris, & ponderibus scripturæ. Vnde fortassis libri Tobiæ, Baruch, Iudith, & similes, qui in nostris Bibliis Græcis & Latinis hodie reperiuntur, ad nos peruenerunt. Alioqui enim apud recentes Hebræos aut non extant, aut certè non sunt Authentici. Quoniam eorum primus cañon iam erat conditus ab illa magna Synodo, cuius scriba fuit Ezras, vt supra docui, & præterea docent Heb. *Tract. de votis in Tal. & R. Mosc de Kotsis præf. in* Seph. *Mizuoth. Sed est alter canon, de quo etiam suprà.*

Iesus, filius Syrach auctor Ecclesiastici, qui panaretos dicitur, id est, de omni virtute liber. Fuisse fertur vnus de septuaginta duob. interpretibus. De stirpe Iesu sacerdotis, cuius Zachar. meminit. Eius librum fuisse canonicũ & sacrum Iosephus indicat lib. 2 contra Appionẽ pag. 948 Græci exempli, capitis 42 sententiam citans.

Ieremiæ Prophetæ nepos creditur. Ben Sirá Hebræis dicitur, cuius nomine feruntur sententiæ Chaldaïco sermone, citatæ à Tanhuma pag. 81, col. 2, vetustissimo Rabbino in Pentateuchũ.

Aristobulus Agathobuli discipulus vnus fuit è 70 interpretibus. *Anatolius Laodicenus apud Eusеb. hist. 7, cap penult.*

Philo Iudæus senior, fortasse & ipse è 70 interpret. quem aliqui faciunt sapientiæ Salomonis concinnatorem (Nam alter iunior vixit Caij Imp. temporibus.) Fuit & alius isdem temporibus, magni apud ethnicos nominis, de quo *Iosеph lib. 1 contra Appionem.*

Fortasse qui Byblius dicitur, & ex lingua Phenicum transtulit historiam Sanchuniathonis auctoris antiquissimi.

Aristeas Philadelphi cubicularius scribit historiam de 72 interpretibus.

Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus regius Bibliothecarius. Leontiũ docta meretrix.

Chrysippus Stoïcus, qui plura scripsit quàm cæteri possent legere. Carneades Academ. qui nihil proponebat, quod non probaret, nihil improbabat, quod nõ expugnaret. Ecateus Abderides philos. qui & librum edidit de vita Abrahæ. (*Ios. lib. 1 Ant. c. 7.*) Lycophron, è cuius tragœdiis vnica extat Cassandra, Philadelpho charus, non tam propter poësim, quàm ob Anagrãmatismos.

Timochares Astronomus, Aristophanes Grãmaticus, Zoilus Amphipolita Homeromastix Alexandriæ degunt, vbi musæ posthabitis Athenis suum domicilium collocarant.

Post Phalereũ Bibliothecæ præfuit Callimachus. Octingẽtos libros scripsisse fertur. Soli autem hymni supersunt.

Coætaneos sex alios poëtas habuit, qui omnes à pleïadum numero Pleïades dicebantur: Lycophronem, Aratum, Theocritum, Nicandrum, Philicum, Homerum Iuniorem. Vide Tzetzem Lycophronis interpretem.

Abhinc serio Ægyptus Philosophari Græcè, & Græcas scholas instituere: quin etiam per totũ Orientem

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ		Anni mundi.
263		* *	3830
	474	C. *Fabricio Luscino 2, Q. Æmilio Papo. 2.*	
	475	*P. Cornelio Rufino, C. Iunio Bubulco.*	
	476	*Q. Fabio Gurgite, C. Genucio Clepsina.*	
	477	*M. Curio Dentato, L. Lentulo.*	
	478	*Ser. Cornelio e Merenda, e M. Curio Dentato 4.*	
	479	*C. Fabio Dorsõ Lictnio, C. Claudio Canina.*	
	480	*L. Papirio Cursore, Sp. Caruilio.*	3867

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ		Anni mundi.
203			3830
	481	C. *Quinctio Claudo, L. Genucio Clepsina.*	
	482	C. *Genucio Clepsina, Cn. Cornelio Blasсone.*	
	483	P. *Sempronio Sopho. Ap. Claudio Cæci F.*	
	484	*M. Atilio Regulo, L. Iulio Libone.*	
	485	*D. Iunio Pera, N. Fabio Pictore, Caudice Cæci fratre.*	
	486	*Ap. Claudio, M. Fulvio Flacco, quando* Primum bellum Punicum.	
	487	*M. Valerio Messala Max., M. Otacilio Crasso.*	
	488	*L. Postumio Albino, Q. Mamilio Vitulo.*	
	489	*L. Valerio Flacco, T. Otacilio Crasso*	
	490	*Cn. Cornelio Scipione Asina, C. Duilio.*	
	491	C. *Aquilio Floro, L. Cornelio Scipione.*	
	492	*A. Atilio Calatino, Q. Sulpicio Paterculo.*	
	493	*Cn. Cornelio, C. Atilio Serano Regulo.*	
	494	*L. Manlio Vulsone Longo, Q. Cædicio, eóque mortuo, M. Atilio Regulo.*	
			3867

Orientem Græcus sermo vigere cœpit. *Hieronymus in proœmio lib. 2 commentariorum ad Galatas.* Metasthenes Persa historiam scribit.

Imo verò per Occidentem, ita vt cum Græcorum imperio, eorum quoque disciplinæ, leges & sermo in mundo, vt fit, propagata sint, sicuti attingit Cicero pro Archia. Nam etiam nostri Galli linguam Græcam coluerunt, Druidis & Semnotheis (voces sunt Græcæ originis) apud se institutis, qui rebus diuinis præessent, sacra priuata & publica procurarent, religiones interpretarentur, iuuentutem erudirent, de controuersiis publicis priuatisque responderent, præmiis pœnisque impositis. *Cæsar lib. 6, de bello Gallico.*

Arcesilaus auctor nouorum Academicorum, qui spem omnis scientiæ eripuit. *Seneca.*

Zenone Stoïco succedit Cleantes.

Eidylia Theocritus, Aratus Antigoni Macedonum regis medicus scribit Phænomena, Nicãder Theriaca & Alexipharmaca. Athenodorus Arati frater primus Zoilo pro Homero contradixit.

Aratus ignarus Astrologię ornatissimis atque optimis versibus de cœlo stellisque dixit, atque conscripsit. *Cic. 1 de Oratore.*

Vsus papiri, qua abundant Nilus & mare Ægyptium rubrum, siue chartę iunceę, inuẽtus est, cum ab Attalo rege primo Pergami & Galatię mẽbranas Philadelphus obtinere, ad parandam librorum tantam supellectilem, non potuisset. Antea scribebatur in libris siue corticib. arborũ.

Huius autem æmulatione Attalus insignem, quidem, sed tamen multò inferiorem bibliothecam parat, viris doctis, quales plurimos istud ævum ferebat, è Græcia conquisitis.

Sic & reges Asię, quorum Bibliothecę Euphorion ab Antiocho magno fuit præpositus. *Suidas in Euphorione.*

Attalus rex aurum intexere in Asia primus docuit. Vnde textum Attalicum.

Consynges Nicomedis regis Bithynię vxor à canibus propter lasciuiores cum viro iocos laceratur.

Nicomedes Nicomediam condit.

ROMANAE *sub Philadelpho propriè incipiunt, ab an. Vrbis 466 ad 505. nam ante hoc tempus parui fuêre momenti & nominis. Ideo ea nunc seorsim, non vt antea promiscuè, degustabimus.*

ROMAE Plebs propter æs alienũ post graues & lõgas seditiones, ad vltimum secessit in Ianiculum. Vnde à Q. Hortensio deducta est, qui in ipso magistratu decessit, *Flor. Zonar. Aug. 3 de Cin.*

Plebiscita hinc lege HORTẽSIA nõ minus, quàm leges valere cœperunt. *Gell. lib. 15, c. 27.* Quę lex antè lata fuerat Q. Publilio dictatore 414, sed fortè non obseruata.

Bellum Gallicum Senonicũ, in quo L. Cæcilius Cos. cæsus est, sequenti anno à Dolabella confectum, cunctis Gallorum reliquiis in He-

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
truria ad Varronis lacum deletis, ne quis extaret in ea gente, qui incensam à se Romam gloriaretur. *Florus.*				3830
Cæteris gallis tertio ante Pyrrhi in Italiam aduentum anno pax data. *Polybius.*	263	466		
Sicque ab Æsi fluuio quondam Italiæ termino vsque ad Rubiconem Italiæ fines producti sunt.				
Nondum Hetrusco bello confecto, cum Tarentinis & rege Pyrrho per biennium bellatum est. *Iornandes, Plutar. in Pyrrho.*		495	*M. Æmilio Paulo, S. Fulvio Nobiliore.*	
Res contra Lucanos, Samnites, Bruttios prosperè gestæ. Vnde Tarentini & Samnites Pyrrhū ex Sicilia reuocarunt, qui sic imperium Siciliæ tam cito amisit, quàm facilè quæsuerat.				
Sed nec in Italia fortuna meliore tertium pugnās vsus in Epirum regreditur anno, postquam in Italiam primum venisset, quarto. *Iustinus.*		496	*Cn. Cornelio Scipione Asina, A. Atilio Calatino.*	
Bis castris exutus, bis sauciatus & victus. *Florus.*				
Ad hunc vsque annum Roma scandulis tecta fuit. *Plinius lib. 16, cap. 11.*				
Et Italia primum vidit Elephantos. *Idem lib. 8. cap. 6.*				
Tarentini mortuo Pyrrho Carthaginenses in auxilium vocant.				
Demum Vrbis 480 bellum Samniticum & Tarentinum confectum per Caruilium & Papirium. Victis pax & libertas data.		497	*Cn. Seruilio Capione, C. Sempronio Blæso.*	
De Samnitibus vigesimus quartus triumphus actus. *Florus.*				
Qua victoria magna pars Italiæ in potestatē Romanorū redacta est, victis præsertim Tarentinis, Samnitibus, Lucanis, & paulò ante Hetruscis.				
Vrbis 483 ante Sempronium & Appiū Claudium, Eutropius Q. Ogulinum & C. Fabium Pictorem collocat. Sic Plinius & Velleius.				
484 Argento signato 4 aut 5 annis ante primū Punicum Romani vti incipiunt. *Plin. lib. 33, c. 3. Florus*, id est, denariis argenteis, *Zonaras.*		498	*C. Aurelio Cotta, P. Seruilio Gemino.*	
Conduntur à Romanis Ariminum in Gallia, Beneuentum in Samnio. *Velleius lib. 1.*				
Picentini, Salētini, Brudusini portu commodo instructi ad traiiciendū in Illyricum & Græciam, vincuntur M. Atilio duce. *Florus. Zonaras.*		499	*L. Cæcilio Metello, C. Furio Pacilo.*	
Sassinates, siue Vmbri, Messapiei, & Vulsinij. *Idem.*				
An. 486 ante Appium Claudiū & M. Fuluium Fasti Siculi Q. Fabium Max. L Mamilium Vitulum Coss. ponūt. Sic Zonaras & Cuspinianus.				
Anno sequenti bellum Punicum primum susceptum est Appio Claud. Coss. quòd Pœni Tarentinis aduersus Romanos auxilio venissent, & Romani vicissim cum Syracusano Hierone Pœnorum hoste amicitiā iniissent. Solinus confert in Vrbis 489.		500	*C. Atilio Regulo, L. Manlio Vulsone Longo 2.*	
Tum quidem clarum Rom. nomen erat, at arma nondum extra Italiam mota fuerant.				
Bellum Punicum primum.				3867
Primo foris à Romanis gestū Appio Claudio Cęci fratre, M. Fuluio Flacco Coss. post Romam conditam		505		

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
263	466		3830
	501	*P. Claudio Pulchro, L. Iunio Pullo.*	
	502	*P. Seruilio Gemino, C. Aurelio Cotta.*	
	503	*L. Cæcilio Metello, N. Fabio Buteone.*	
	504	*M. Fabio Licino, M. Otacilio Crasso.*	
	505	*M. Fabio Buteone, C. Atilio Bulbo.*	3867

conditam annis ferme 490. *Gell. lib. 17. cap. 21.* Viginti post bellum cum Pyrrho sumptum. *Ibid.* 60 post Alex. mortuum. 251, ante Christum. Nam antea annis prope quingentis domi luctati tantùm fuerant, ad domandam subigēdámque Italiam, *Florus lib. 1. epitomes.* per annos 23 cōfectum. *Oros. lib. 4. cap. 9.*

Iam hic ergo Romanorum externa bella incipiūt per 200, annos gesta, quibus Africam, Europam, Asiam magnis victoriis peragrarunt.

Carthaginensibus opem tulerunt Lacedæmonij duce Xantippo, Hispani & Gallogræci.

Carthaginensium duces duo Annones, Annibal senior, qui ob victam suam classem à militibus suis in crucem actus est. Duo Asdrubales, Amilcar, Barca, Bostaris.

Censu hominum Romę habito inuenta sunt ducenta septuaginta millia.

M. Regulus, L. Manlius Coss. Hamilcarem in Hispania vincunt. Metellus deinde Afros in Sicilia.

Romani obtinent Apuliam, Calabriam & Messanam.

Cum Hierone pax facta. Afri in Sicilia victi.

M. Valerius Messana, Catina in Sicilia capta primum horologium in publico statuit, secundum rostra in columna. *Plin. lib. 7. è Varrone.*

Hic enim cum collega Otacilio tum in Sicilia res magnas gessit. *Eutrop.*

Anno Carthaginensis nauali prælio victus à Duillio, Manibus ferreris ab ipso excogitatis, quos coruos nominauit. *Polyb. Front. lib. 2. c. 3.*

Hoc primum tempore Romani classem belli gerendi causa habuerunt. Vnde Duillius primus naualis victoriæ duxit triumphum, honore habito, vt reuertenti à cœna, tibicine canēte funale præferretur, quasi quotidie triumpharet. *Cic. in Catone, Plin. lib. 34.*

Is etiam Iano templū apud forum olitorium struxit. *Tacit. lib. 2.*

Scipio Corsicam & Sardiniam capit.

L. Cæcilius Metellus Asdrubalem in Sicilia vicit, 132 elephantos cepit, hostium 20 millia apud Panormum occidit. Elephantos centum viginti, *Florus*, centū triginta, *Eutropius*, pompa maxima Romam primus in triumpho duxit, vrbis 502. *Plin. lib. 8. cap. 6.*

Ei, vt quoties in Senatum iret, curru veheretur ad curiam concessum est. quod antea nulli contigerat. *Plin. lib. 7.*

E duobus Coss. Pulcher Cęci nepos contra auspitia pugnans naues 170 amisit, cęsis 8 m. hominum & 20 m. captis & 20 nauibus. Alter L. Iunius Pullus naufragium passus est. *Florus.*

C. Aquilium & L. Cornelium prętermittit Eutropius, quos hic an. 491 posuimus.

L. autem is Cornelius Scipio de Pœnis, Sardis, Corsis triumphauit. *Eutrop.* Pœnos ita terra marique expugnauit, vt iam victoriæ nihil nisi Africa ipsa restaret. *Florus.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Post M. Atilium Regulum, L. Manlium Coss. Africa nullas copias Romanas vidit, nisi post annos ferè quinquaginta, cum P. Scipio traiecit. *Liuius lib. 35.*

Tum enim Atilius victis nauali prælio Pœnis in Africam traiecerat: Vbi serpentem miræ magnitudinis, qui milites ad fluuium Bagradam aquatum descendentes deuorabat, cum maxima exercitus clade, interfecit, & eius corium 120 pedes longum Romam misit. *Florus. Gellius lib. 6. cap. 3. Valerius de Miraculis.*

Pœni à Lacedæmoniis auxilium petêtes Duce eorum Xantippo 30 Romanorum millia occiderunt, & Atilium Regulum ceperunt, Elephantorum maximè causa. *Polybius.* Nam in his Bellis Elephantis sæpius pugnatum.

T. Coruncanus primus è plebe pontifex Max. factus est.

c SYRIAM vastat debellato Callinico, Iudeâ, Siliciam, aliaque multa obtinuit. Regnauit Epiphanio an. 24, aliis 26. Sororem in vxorem duxit.

Berenicis reginæ coma in cœlum à Conone Mathematico relata.

Sapientia Salomonis sub hoc tempus videtur aut condita, aut in Græcum versa.

Simon Iustus Iudeorum Pontifex.

Onias eius nominis secúdus, qui Menassi successit, 11 Hebreorum pontifex Euergeti negauit tributa. Vnde cõsecutæ magnæ calamitates. Iosephus dux Iuda regem placauit, & prefecturam Iudeę & finitimarum regionum retulit. Cuius filius Hyrcanus fuit princeps familiæ Dauidicæ vltimus. *Ioseph. lib. 12. cap. 4.* Erat è Christi maioribus. *Luc. 3.*

Iesus Sirach Nepos superioris Ecclesiasticũ, quem librum Hebraicè sub titulo prouerbiorũ, Misle, auus cõscripserat, in Græcũ vertit. an. ętatis 38 sub Ptolomæo Euergete, sic enim debet intelligi, quod ipsemet in prologo Ecclesiast. narrat, non vt indoctè Geneuenses transtulerũt, an. tricesimo octauo Euergetæ regis. Nam Euergetes annos duntaxat 24 regnauit. Possit etiam significare se descendisse in Ægyptum 38 anno, postquam auus ipse suam sapientiam siue Ecclesiasticum Hebraicè conscripsisset, quem nunc ex reperto exemplari emendatissimo Græcum faceret.

Eratosthenes Grãmaticus post Callimachum Bibliothecæ præpositus.

Cosmographus orbis terratũ & Plato minor dictus. Primus Astronomiam veterem correxit, & post eum Hipparchus annis circiter quinquaginta, nisi quòd Eratostenes ad 81 peruenisse dicitur, vt eum Hipparchus videre potuerit.

Apollonius Rhodius, qui scripsit Argonautica, Eratostenis discipulus. Post præceptorẽ præfectus fuit Bibliothecæ, in qua habuit successorem Aristonymum comicum sub Philopatore mox, in quem, vt ingratum discipulum, poëma Ibis

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		3	
		c PTOL. EVERGETES, an. 24.	3866
225	506		
	In prolog. Ecclesiæ.	*Simone iusto, deinde Onia Pontificib.*	3880
	530		
		Antiocho Theo, mox Seleuco Callinico, an. 20. Seleu. Cerauno, an. 3. Ant. Magno an. 36. Syriæ reg.	
		Antig. Gonata, Demetrio 2 an. 10, Antig. Dosone ann. 12, Macedoniæ.	
		Arsace primo Parthorum rege, an. 28.	
		Romæ Coss.	
	506	*A. Manlio Torquato Attico, C. Sempronio Blæso 2.*	
	507	*C. Fundanio Fundulo, C. Sulpicio Gallo.*	
	508	*C. Lutatio Catulo, A. Posthumio Albino.*	
	509	*Q. Lutatio Cercone, A. Manlio Torquato Attico 2.*	
	510	C. Claudio Centone Caci f. M. Sempronio Tuditano. (Cic. in præf. Tuscul.	
	511	*C. Mamilio Turrino, Q. Valerio Faltone.*	
	512	*T. Sempronio Gracchо, P. Valerio Faltone.*	
	513	*L. Cornelio Lentulo Caudino, Q. Fulnio Flacco.*	
	514	*C. Licinio Varo, P. Cornelio Lentulo Caudino.*	

An. ante Christũ nat.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	3866
	515	*T. Manlio Torquato. C. Atilio Bulbo.*	
		∴ ∴	
	516	L. *Postumio Albino*, Sp. *Caruilio Ruga.*	
		Gallicum Bellum.	
		⊠ ⊠	
	517	*Q. Fabio* MAX. *Verrucoso*, M. POMPONIO MATHONE.	
		⊠ ⊠	
	518	M. *Aemilio Lepido*, M. *Poblicio* MALLEOLO.	
		∴ ∴	
	519	C. *Papirio Masone*, M. *Pomponio* MATHONE.	
		∴ ∴	
	520	*M. Aemilio Barbula*, M. *Iunio Pera.*	
		✻ ✻	
	521	L. *Postumio Albino, Gn. Fulnio Centumalo.*	3890

Ibis inscriptum Callimachus condidit. *Suid.*

Cum tempore Aristotelis dubitaretur, num Africa ambiretur mari, quidam Eudoxus iram Ptol. Euergetis fugiens à mari rubro peruenit nauigatione ad fretum Gaditanum, *Mela, Strabo.* Quod & temporibus Iosiæ & Necaoni Pharaonis contigerat.

Cleomenes rex Lacedæmoniorum re male gesta, & Lacedæmone amissa, cum Antigono rege Macedonum ad Euergetem confugit.

Lycurgus Lacedæmoniorum rex creatur. *Polyb.*

Arsaces Parthorum regnum secundo Euergetis anno condit.

Bellum Carthaginensium contra Numidas, *Polyb. lib. 1.*

Amilcar cum exercitu in Hispaniam missus Carthaginensium imperium amplificauit. *Polyb. lib. 2.*

Hieron Siciliæ rex Romam veniẽs populum frumento donat. *Eutrop.*

Romana tempore Euergetis ab vrbis 506. ad 530.

A. Posthumus Cos. quoniam & idem Flamen Dialis erat, Cæcilius Metellus pontifex Max. cum ad bellum gerendum proficisci vellet, in vrbe tenuit, nec passus est à sacris recedere.

Rebus aduersus Pœnos. à pluribus ducibus prosperè gestis, summam victoriæ C. Lutatius cõsul victa ad Ægates insulam classe Pœnorum, finem bello primo Punico imposuit (vrbis 508) *Liuius lib. 22.* Nam pax inde pœnis data. *Idem lib. 30.* Amilcaris scripta manu, qui erat belli vigesimus tertius, *lib. 26.*

Iis legibus, vt Pœni Sicilia & omnibus insulis, quę essent inter Italiam & Africam excederent, duo millia & ducenta talenta in viginti annos penderent, in presens mille. Captiuos Romanos sine pretio redderent &c. *Polybius.*

Tum Sicilia prima prouincia Populi Rom. facta est, regno Hieronis Syracusani excepto. *Cic. in Verrem:* Nam nõ nisi bello Punico secundo captis Syracusis, tota deinde venit in populi Rom. potestatem.

Idem Lutatius consul de Falisci triumphauit, qui rebellarant. *Valer. lib. 6.*

Vrbis 509. L. Metellus pontifex Max. cũ templum Vestę arderet, sacra ex incendio rapuit. *Val. lib. 1.* Velina & Quirina tribus adiectę. Spoletũ colonia deducta. Floralia instituta ex libris Sibyllę, vt omnia bene defloresceret. *Plin. li. 18.*

Liuius Andronicus, primus poëtarum latinorum mox post pacẽ cum Pœnis factam, post Sophoclis & Euripidis mortẽ annis plus ferè centum & sexaginta, post Menandri circiter quinquaginta duobus, fabulam publicauit, anno vno ante natum Ennium, qui Plauto & Nęuio fuit senior. *Cicero in Bruto. Gell. lib. 17. c. vlt.* id est, vrbis quingẽtesimo decimo Cl. Centone Appij Cæci filio, M. Sempronio Tuditano Coss. *Ciceron præf. Tuscul.* Vbi perperam quidam corrigunt 514.

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
Nam verè & iuxta noſtram Liuianámque ſupputationē & vt illic legitur, Conſulatus Centonis & Tuditani incidit in annū Vrbis 510. Tam ſero Poëticam Latini acceperunt.			∴ ∴	
511 Colonia Valentiam deducta. Natus Ennius. *Gell.lib.17.c.vlt.*	225			3867
512 Bellum Gallicum cōtra Ciſalpinos, qui cum poſt priores clades, 45 annos quieuiſſent, rurſum arma mouerant, Tranſalpinis clam accerſitis, *Polyb.lib.2.*			* *	
Ligusticum contra Ligures, & Inſubres latrocinantes in imis Alpium iugis, contra quos iam annis 80 fuerat bellatum. *Strabo lib.4.*			* *	
Q. Maximus eo confecto templum Honori dedicauit. *Cic. de nat. Deo.*			Illyricum.	
Sardoum. Tum enim Sardinia venit in Romanorum poteſtatem cedentibus Pœnis. Sardi autem mox rebellantes iiſdem Pœnis auctoribus mox triumphati ſunt. Atque ita Sardinia inter primum & ſecundum Punicum ductu Manlij Coſ. certum accepit imperium, & ſecunda Romani imperij Prouincia facta eſt. *Velleius.*		522	*Q. Fabio Max. 2. Sp. Caruilio, Max. Ruga.*	
Corſicum. Quo confecto Papirius Maſſo primus in mōte Albano non procul ab vrbe triumphandi initium fecit, quòd triumphum à Senatu in Vrbe non impetraſſet, & cęteris poſtea exemplum prębuit, vt M. Marcello victis Syracuſanis, Myrtea Corona aurea vſus. *Val.lib.3. Feſtus.*		523	*P. Valerio Flacco, M. Atilio Regulo,* Gell.lib.4.c.3.	
Sic pax omnibus locis facta Vrbis 515, iuxta alios 518, ita vt Romani nullū haberent bellum, Iani gemini porta clauſa, quod ſemel tātum antea contigerat, Numa regnante. *Oroſ. lib. 4. cap. 10 & 11.*			∴ ∴	
Et id quidem anno vnico. Nam Iani templum eodem anno clauſum & patefactū, dum ſequenti bellum Gallicum exarſit. *Ibid. & Varro lib.4. de ling.*			∴ ∴	
Bellum Illyricum confectum à Fuluio Centumalo Coſ. propter vnum ex legatis à Thoa rege occiſum. Inde à Corinthiis in ſocietatem Iſthmorum ludorum vocati ſunt Romani. Tum capta eſt Corcyra. *Epitomæ Liuij.*		524	*L. Apuſtio Fullone, M. Valerio Meſſala.*	
Sp. Caruilius Rugo primus diuortiū cū vxore fecit anno Vrbis cōditæ 523 Pub. Valerio & M. Atilio Coſſ. *Gell.lib.4.cap.3.* nō ſine populi odio. *Dion.lib.2.* Quæ Liuiana eſt & noſtra ſupputatio, cum alij eorum conſulatum conferant in 526.			∴ ∴	
Anno quarto ante initium ſecundi Punici ſecunda Gallorum in Italiam expeditio, Arioui-ſto & Britomaro ducibus, quos M. Marcellus vicit. *Polyb.lib.2.*		525	*C. Atilio Regulo, L. Æmilio Papo.*	
Confectum eſt hoc bellum à L. Æmylio Papo cum trecentis millibus armatorum Latini nominis, citra externa vlla auxilia. Nam pro Romanis tota conſenſerat Italia contra ingentes Gallorum copias, quæ Alpes tranſierant. *Eutrop. Plin.lib.3.*			∴ ∴	
Et ſe non prius ſolututas baltea iurauerant, quàm capitolium aſcēdiſſent. Factum eſt, Victas enim Aemylius in Capitolio diſcinxit. *Florus.*	200	526	*T. Manlio Torquato 2. Q. Fulvio Flacco 2.*	3890

Tum

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
		∴ ∴	
	527	*C. Flaminio, P. Furio Philo.*	
		Gallicum alterum.	
		∴ ∴	
	528	*M. Claudio Marcello, Cn. Cornelio Scipione Caluo.*	
		∴ ∴	
	529	*P. Cornelio Scipione Aſina, M. Minucio Rufo.*	
		Iſtricum.	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		4	
199	530 Mac.3.li.	d PTOL. PHILOPATOR, an. 16.	3890
183	545		3905
		Onia Pontifice max.	
		Seleuco Cerauno, inde Antiocho Magno an. 36 Syriæ rege.	
		* *	
		Antigono Doſone, deinde Philippo ann. 42. Macedoniæ.	
		∴ ∴	
		Mithridate ſiue Arſace Parthorum ſecundo rege, 36. an.	

Tum primum exercitus Romani trās Padum ducti & Galli Inſubres fuſi, *Oroſius.*

De iis triumphauit Flaminius, qui contemptis auſpiciis, quibus pugnare contra eos prohibebatur, conflixit & vicit *Oroſ. lib. 4. c. 12. Plut. in Marcello.* & de torquibus Gallorum aureum trophæum Ioui erexit. *Florus.*

M. Claudius Marcellus, qui poſt quinquies conſul fuit &, C. Cornelius Scipio, qui poſtea in Hiſpania ab Aſdrubale Pœno cū Fratre P. Scipione occiſus eſt, primi inierunt cōſulatum Idibus Martiis. Qui dies deinde ſolennis ei ineundo manſit, vſque ad Vrbis ſexcenteſimum. Antea ab Idibus Decembris, deinde Calendis Octobris. *Sigonius com. in Faſtos Coß.*

Hic eſt Marcellus, qui ſua manu occidit Inſubrium regem (imo & Germanorum, qui Geſſatę Polybio) Virdumarū, & tertia poſt Romulum Feretrio Ioui arma ſuſpendit. *Florus. Virg. 6 Æneid.* Tunc Mediolanum Inſubrum caput & Comum cum tota Inſubria Romanis ceſſit.

Bellum Iſtricum multo Romanorum ſanguine *à Cornelio Minucióque* Coſſ. confectum. *Oroſ.*

d CONTRA hunc Sel. Ceraunus deinde Antiochus Magnus Syriam recuperarunt. ſed cum Philopator certamen reparaſſet iuxta oppidum Raphan in finibus Ægypti, Antiochus omnem amiſit exercitum, & per deſerta fugiens penè captus eſt. Hinc cum Syria deceſſiſſet, ad extremum pactionibus quibuſdam pugna finita eſt.

Indigna multa cōmiſit in religionem. *3. Mach.*

In hippodromo Alexandriæ Iudęos efferatis elephantis proterendos expoſuit, cuius hiſtoriæ ſummam perſtringit Ioſeph. li. 2. contra Appionem, annis ferè 50 ante Machabęos.

Iudæam fraude ſubactā amiſit, Antiocho Magno Iudęis fauente, qui multas vrbes ei eripuit, Ægyptum etiam aggreſſus.

Patrem, matrem, ſororem, cōiugémque extinxit. Tryphon à luxu & deliciis cognominatus eſt. Nauem actuariam 50 ordinum primus condidit. *Plin.lib.7.cap.56.*

Ab hoc, regum Ægypti & Syriæ bella varia Daniel ſub nomine Regis Auſtri & Aquilonis prædixit. Nam Iudeæ Aquilonaris eſt Syria, Auſtralis Ægyptus.

Primus è Medicis venit Romam Peloponnenſis Archagatus Lyſaniæ f. L. Æmylio, M. Liuio Coſſ. an. vrbis 535. Tandiu enim Roma medicis caruit, & nunquam melius habuit. *Plin. lib. 29. cap. 1.* centum annis amplius poſt Alexand. Magnum.

Strabo quiſpiam peruidebat aliquid è 130 millibus paſſuum. Vt è Lilybæo Siciliæ promōtorio exeuntem claſſem Carthaginis portu, indicato etiam nauium numero. *Plin.*

Cremona in Italia conditur. *Tacit. lib. 19.*

Philopomenes dux Achęorum à Meſſaniis captus occiſus eſt in Sicilia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Leges Lycurgi abrogauit sexcentis circiter annis postquam latæ fuissent, odio Lacedæmoniorum compellens patriam disciplinam cum Achaïca commutare. Sed aliquanto post illi, beneficio populi Romani, relictis institutis Achaïcis pristina sua repetiuerunt. *Plut. in Philopomene.*

Achæi duce Philopomene cum Nabide Lacedæmoniorum tyranno bellum gerunt.

Arius rex Lacedæmoniorum, de quo in lib. Mach.

ROMANA *tempore ptol. Philopatoris ab vrbis 530 ad 545.*

L. VETVRIVS, C. Lutatius Coss. in Istros profecti cum exercitu vsque ad Alpes, citra pugnam multos sibi adiungunt. *Zonaras.*

L. Æmilius Paulus, Pauli illius, qui Persen debellauit pater, de Illyriis triumphauit. Belli causa fuit Demetrius Pharus rex, qui Macedonum rege confisus Illyrica oppida Romanis subiecta repetebat. *Polyb. & Iust. lib. 29.*

M. Liuium Salinatorem triumphi, & victoriæ participem faciunt Zonaras & Frontinus lib. 4.

Demetrius ad Philippū Macedonum regem cōfugit. Pineus rex stipendum dare coactus est. *Epitoma Liuij 20.*

BELLVM PVNICVM SECVNDVM pro Mamertinis primùm sociis, deinde pro Sagūtinis, auctore Annibale filio Amilcaris, qui priore bello ad Ægates insulam victus fuerat, C. Lutatio Cos. Nam is à pueritia Romano odio imbutus, vbi primum per ætatem potuit, animum ad reuocandum bellum, & vlciscendum patrem adiecit.

Gestum est annis 17 (Tamdiu enim Annibal in Italia cum valido exercitu mansit) & finitum est sub vrbis 550, id est, quinquagesimum sextum post primū inchoatum. Cui Macedonicum successit.

Annibal à Pœnis in demortui Asdrubalis locum in Hispaniam missus, in Olcadum fines irrupit. Altheiam expugnauit. Sequenti anno in Vaccæos ducens Helmandicam & Arbocalam vrbes cepit. Carpentanos ad deditionem adduxit. Saguntum intra octo menses cepit.

Deinde traiecto Ibero Fl. Ilergetes, Bargusios, Ansetanos, & cæteros Hispaniæ populos vsque ad Pyreneos montes subegit, ac per Galliam ad Alpes in Italiam transgressus est.

Ita secundo belli anno P. Cornelium Cos. se ei ex Alpibus descendenti opponentem ad Ticinum, T. Sempronium iam ex Sicilia reuersum ad Trebiam acie fudit. *Polybius paulo secus ac Liuius.*

Tertio C. Flaminium, qui se ipsi primo verè è Gallia Cisalpina in Hetruriam transgresso, post Apēninum superatum, oculum etiam frigoribus amissum, ad lacum Thrasimenū obtulerat, cum tot exercitu occidit. Ad quam cladē cum paucis post diebus, 4 equitum millium duce C. Centenio

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
		∴ ∴	3890
199		Romæ Coss.	
		∴ ∴	
	530	*L. Veturio Philone. C. Lutatio Catulo.*	
		∴ ∴	
	531	*M. Liuio Salinatore, L. Æmilio Paulo.*	
		∴ ∴	
	532	*P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo.*	
		Secundum Bellum Punicum, *pro Mamertinis, & Saguntinis.*	
		∴ ∴	
	533	*Cn. Seruilio Gemino, C. Flaminio 2, eōque occiso M. Atilio.*	
		∴ ∴	
	534	*T. Terentio Varrone, L. Æmilio Paulo 2.*	
183		∴ ∴	3905

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
		∴ ∴	
199		Romæ Coss.	3890
		∴ ∴	
	530	*L. Veturio Philone, C. Lutatio Catulo.*	
		∴ ∴	
	531	*M. Liuio Salinatore, L. Æmilio Paulo.*	
		∴ ∴	
	532	*P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo, quando susceptum est* Secundum bellum Punicum, *pro Mamertinis & Saguntinis.*	
		∴ ∴	
	533	*Cn. Seruilio Gemino, C. Flaminio 2, eōque occiso, M. Atilio.*	
		∴ ∴	
	534	*T. Terentio Varrone, S. Æmilio Paulo 2.*	
183		∴ ∴	3905

tenio clades accessisset, magno terrore Vrbs ad dictatorem dicendum confugit. Nempe Q. Fabium Max. qui haud procul Apulia castra fecit. Eo enim iam Annibal ex Hetruria per Vmbriā & Picenum, Marsis inde ac Pelignis vastatis, concesserat.

Inde in Samnium mouit, atque aliquot oppidis captis, spe Capuæ recipiendæ oblata, Casilinum venit. Agrum sociorum in conspectu Fabij, qui per iuga montis Massici eum persequebatur, exussit. Fabij exercitum sarmentis ad cornua boum alligatis incēsisque, & bubus per noctem immissis perturbauit, per Calliculæ iugum agmen traduxit, atque in Pelignos populabundus rediit.

Inde retro Apuliam vsque ad Gerunium, donec à Cn. Seruilio & M. Atilio Regulo exemplo Fabij cunctante cibi inopia pressus est, ad quam depellendam ad loca Apuliæ calidiora & maturiora messibus mouit.

Vbi prope Cannas quarto belli anno L. Paulum Coss. cum Romanorum 40 millibus, senatoribus 80, cōsularibus, prætoriis & ædilitiis plurimis occidit. Terētio Varrone altero Cos. cum 50 tantum equitibus Venusiam profugiente, cæteros cepit, vt iam propter desperationem de relinquenda Italia multi nobiles consilium inirent, nisi P. Scipio Tribunus Mil. Stricto super capita deliberantium ferro, se pro hoste habiturum eum, qui id sentiret, iurasset. *Polyb. Liu. Florus.*

Post hanc Cannensem cladem defectione accepit Attellanos, Calatinos, Hirpinos, Apulorū partem, & Samnitum, Brutios omnes, Lucanos, Surrentinos, Græcorum omnem ferme oram, Tarentinos, Metapontinos, Crotonienses, Locros, Cisalpinósque omnes Gallos.

Inde ex Apulia in Samnium profectus Cossam deditione cōsequitur. Pòst Neapoli frustra tentata, Capuæ receptus est. Deinde in agrum Nolanum exercitum traduxit. Pòst Nuceriam se ob famem dedentem incendit. Ad Nolam reuersus, quam Marcellus tenebat, tum primum à Romanis fugatus est. Itaque spe potiundæ Nolæ adempta, Acerras cōtendit, direptásque cremauit. Tentato Casilino in hiberna Capuam concessit, mitescente hyeme Casilinum expugnauit.

Quinto an. à Philippo Macedonū rege legatos de iungenda belli societate excepit. Deinde ad oppugnandas Cumas tendit. Inde Nolā, vbi duobus prœliis à Marcello victus, fugatus est ad Apuliæ hiberna circa Arpos. Hierone Syracusano in Sicilia mortuo, cum Hieronymo eius nepote fœdus facit.

6. Pugnat varia victoria cū Marcello & Fabio Coss. Tū Marcellus Syracusas oppugnauit à Romamicitia alienatas & cū tota Sicilia ad Pœnos inclinatas. Ne eas caperet vnius Archimedis industria prohibuit. Tertio anno tamen pòst cepit. Qua victoria Sicilia tota in potestatē pop. Rom. venit atque prouincia facta est. *Velleius.*

			Anni mundi.
7. In agro Tarentino æstatem consumpsit spe potiundæ Tarẽtinorum vrbis per proditionem. Nam præter arcem Tarentini iuuenes, qui se noctu venatum ire simularãt, eam prodiderunt.	An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.	
8. ad Capuam à Romanis oppugnatam equo marte pugnat, cõtra Pulchrum & Flaccum Coss. M. Centenium Penulam delet. Fuluium Flacci fratrem fugat & castris exuit.	199		3890
Nono, cùm Romanos allicere ad pugnã, nec per castra corũ perrũpere ad Capuã posse sensit, caput belli Romam petendi consilium cepit, atquè ad tertium ab Vrbe lapidem super Anienem castra posuit. Et cũ per triduum exercitus vtrinque aciem direxissent, certamen tempestas diremit. Nam cum ad castra rediissent serenitas erat. Itaque in Lucanos, atq; inde Rhegiũ contendit.		535	*L. Postumio Albino 3*, eóque occiso M. Claudio Marcello 2, cui post abdicationem successit, *Q. Fabius Max. 3, T. Sempronio Gracchо.*
Decimo Fuluium Centumaliũ proconsulem in Apulia cecidit. Sed Marcellus cum eodem ad Numistronem bene pugnauit, etsi prælиis magis tumultuosis, quàm magnis.			
Vndecimo ad Canusium priore prælio Marcellum superauit, posteriore inferior fuit. Itaque in Brutios abiit. Túmque Tarentum Q. Fabius Cos. artè punica recepit.		536	*Q. Fabio Max. 4, M. Claudio Marcello 3.*
Duodecimo Marcellũ insidiis circumuentum in campania occidit. Quinctium alterum Cos. sauciũ fudit, qui postea ex vulnere mortuus est.			
Tum Galba proconsul aduersus Philippum & Achæos rem regebat. *Liuius.*			
Nam eodem tempore per Romanos in 4 locis pugnabatur, in Italia contra Annibalem, vbi variæ hæ vices, donec Annibal anno 17 rediit, postquam venerat. In Macedonia cõtra Philippum. In Sardinia contra Sardos & Asdrubalem Carthaginensium ducem, vbi vicit Mallius, captiuis & Asdrubale Romam abductis. In Hispania contra alterum Asdrubalem Annibalis fratrem, qui tandem à Romanis victus tota in Hispaniam perdidit.		537	*Q. Fabio Max. Verrucosi F. T. Sempronio Gracchо 2.*
Tredecimo in extremum Italiæ angulũ Brutios recessit, dolore perculsus ex nece Asdrubalis fratris, quem Cl. Nero & M. Salinator properantem ad se cum maximis copiis ex Hispania ad Senam oppidum deleuerãt, capite eius ante hostium stationes proiecto. Adde paulò post Romanum terra marique victorem fuisse.		538	*Appio Claudio Pulchro, Q. Fulvio Flacco 3.*
Quarto decimo nece fratris mœstus quieuit, sed neque à Romanis Coss. lacessitus est.			
Quindecimo à Scipione Cos. fugatus est, amissis Locris. Tum Carmine in libris Sibyllinis inuento pelli Italia hostem alienigenam posse, si mater Idæa deportata Romam esset, legati, qui eam deportarent, in Phrygiã missi sunt. *Liu. App.* Insequenti anno eis tradita est per Attalum regem Asiç. Lapis erat, quem matrem Deũm incolę vocabant. Ludi Megalenses ei instituti.		539	*P. Sulpicio Galba, Cn. Fulvio Centumalo.*
Decimo sexto Scipione in Africam cũ exercitu translato, P. Sempronium cos. die primo repulit, postero fusus fugatúsque est, amissis quatuor armatorum millibus.	183		3905

Decimo

			Anni mundi.
An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		
199			3890
	540	*M. Valerio Læuino 2, M. Claudio Marcello 4.*	
	541	*Q. Fabio Max. 5. Q. Flauio Flacco 4.*	
	542	*M. Claudio Marcello, 5. T. Quinctio Crispino*, Duodecimo anno belli Punici ab Annibale occisis.	
	543	*C. Claudio Nerone*, M. *Liuio Salinatore 2.*	
	544	*Q. Cæcilio Metello*, L. *Veturio Philone.*	
	545	*P. Cornelio Scipione*, qui postea Africanus dictus est, *P. Licinio Crasso Diuite.*	
183			3905

Decimo septimo reuocatur in Africam, quòd Scipio Syphacis Numidarum regis castra, qui accepta in matrimonium Asdrubalis filia amicitiæ Scipionis renuntiarat, incendisset, eáque cum Asdrubalis castris vna die deleuisset, cæsis aut hausti flamma 40 hominũ millibus, captis sex. Eos iterum in magnis campis reparato exercitu fudisset, indéque ciuitates circà omnes partim vi, partim metu subigeret, à Massinissa adiutus. Sicque Annibal gemens dolénsque in Africam reuertit.

Decimo octauo tentata per colloquium cum Scipione pace, nec impetrata, prælio extremo ab eo in Africa victus est. Post etiá Vermina Syphacis filius. Petẽtibus denique pacem Carthaginensibus, Scipio cõditiones dixit, ac Romam eorum legatos ad Senatum misit. *Polyb. Liu. App.*

Anno sequenti Cornelio Lentulo, P. Ælio Pęto Coss. pax data.

Annibal tandé apud Prusiam Bithyniæ regẽ, cum à Romanis reposceretur veneno se necauit.

Post hoc Punicum Romani intra 53 annos terra marique potentissimi euaserunt, multis regnis prouinciisque incredibili fœlicitate subactis. Nam vnico conflictu Philippus pulsus fuit è Macedonia. Vnica Antiochus Mag. Asia cessit. Vnica clade Carthaginenses Lybiam amiserunt. *Polyb.*

Q. Fabius Max. quinquies Consul fuit. Primo consulatu Ligures, quorum caput Genua, subegit. Tertio & quarto Annibalẽ mora fregit, exercitui Minutiano ab Annibale profligato subuenit, Pater inde appellatus. Quinto Tarentum cepit ac triumphauit.

Interea res in Hispania contra Pœnos prospere à Scipionibus gestę, tandémque Syphax Numidarum rex ad amicitiam pop. Rom. traductus est. Nisi quòd anno octauo quàm in Hispaniam venissent, ab Asdrubale propè cum toto exercitu cæsi sunt, amissa ferè Hispania.

Cúmque deinceps post duos occisos Scipiones, omnes imperium recusarent, Pub. Scipio filius accepturum se dixit. Itaque eò extra ordinẽ pro consule missus est. Vbi & noua Carthagine vna die expugnata rem bene gessit.

Deinde per M. Silanum, Annonem in locum Asdrubalis missum, viuum cepit. Magonem fugauit. Cum Syphace Massylorum rege fœdus firmauit. Cum Massinissa Masesulorum rege & Gaditanis societatem iniit. Quibus victoriis Hispania prima continentis prouincia facta est, *Liuius lib. 28. Rufus.*

Archimedes mortalium ingeniosissimus machinis arte Geometrica excogitatis Syracusas contra Romanos defendit. Collectis multorum obseruationibus, qui Astronomiæ diuersas partes & rationes notauerant, Spheram composuit.

Tunc Vulcani insula, quę ante non fuerat, repente mari ædita, cum miraculo omnium vsque hodie manet. *Oros. lib. 4. cap. 19.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

e M. Lepidum in Ægyptũ Romani miserunt, qui tutorio nomine regnum pupilli Epiphanis administraret, quod facta pactione inter se diuisisse dicebantur Philippus rex Maced. & Antiochus Syriæ. Quatuor enim dũtaxat annorũ erat.

Contra Antiochum Magnum pugnantibus ducibus regis Ægypti Iudæa in medio posita, in contraria studia scindebatur, aliis Ptolomæo, aliis Antiocho fauentibus.

Antiochus Magnus Iudæam capit, & cognita Iudæorum erga se voluntate, magnis eos muneribus donat & per epistolas laudat, tandem pace inita Epiphani Cleopatram filiam locat, data dotis nomine Phœnicia, Samaria, Iudæa. Cœlosyriam aliqui addunt.

Iosephus Oniæ pontificis nepos 22, annis tributa illarum prouinciarum dispensauit, Ptol. Epiphanis iussu. *Ios. li. 12. Ant. c. 4.*

Cato maior orator septem originum libros scribit. Consul anno 132. ante Ciceronẽ. Nondum Græcia suas literas Romanis dederat. *Plin. lib. 19. cap. 1.*

Ennius poëta, qui & soluta oratione sacram historiam de gestis Iouis & cæterorum deorum scripsit, & de Euhemero in Latinum vertit, quã & Lactantius, Eusebius, Aug. Varro lib. 1. de rustica, Cic. 1. de natura deorum citant. Sexagesimo septimo ętatis anno. duodecimum annalem scripsit sub vrbis an. 580. *Gell. lib. 17. cap. vlt.*

Næuius, Portius Licinius, Plautus poëtæ.

Panętius, Africani minoris pręceptor, Possidonius Panętij discipulus.

Theombrotus medicus.

Corbis & Orna de Hispanię regno mutuis certant vulneribus.

Metrodorus Philosophus artis memorię primus auctor. *(Post Simonidem.)*

Scipio minor Afric. Panætiũ Polybiúmque domi militiæque secum habuit. *Velleius. lib. 1.*

Pampatius rex tertius Parthorum ad Euphratem vsque regnum propagat.

Masinissa rex Numidarum post Syphacem, quem Cirtha oppido & integro regno Syphacis, facta cum Pœnis pace, Scipio donauit.

Cyrene multitudine Iudæorũ repletur. Deo per terras eos dispergente, vt aditum pararet futuræ apostolorum legationi.

Hiera insula admiratione nauigãtium è profundo, cum aquis calidis de repente emergit, Vulcani insula in Sicilia.

In Accio circáque (Nam ante hunc omnia Romæ erant aspera) Romana tragœdia, dulcésque Latini lepõris facetię per Cęcilium, Terentium, Afranium, sub pari ętate nituerunt. Historia per Catonem & quosdam veteres & obscuros, At eloquentia multò pòst per Tullĩũ, æqualésque. *Velleius lib. 1.*

Insubres Boij, à quibus Ticinum conditum est, Cremonam & Placentiam vastãtes, tandem à Rom. oppressi sunt.

ROMA-

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
		5	3905
183	546	c PTOL. EPIPHA-	
	3, Mach. 10. & 11.		3924
159	569	nes an. 24.	
		Onia Pontifice.	
		Antiocho Magno & Seleucho Philopatore Syriæ regibus.	
		Philippo Macedoniæ regi penultimo.	
		Mithridate, Pampatio siue Pharnace, an. 12. Phraarte, an. 12. Parthorum regibus.	
		∴ ∴	
		Romæ Coss.	
546		M. *Cornelio Cethego*, P. *Sempronio Tuditano.*	
547		*Gn. Seruilio Cæpione*, C. *Seruilio.*	
548		*T. Claudio Nerone*, e *M. Seruilio Pulice Gemino.*	
549		*Cn. Cornelio Lentulo.* P. *Ælio Pæto*, sub quibus finitum est bellum 2. Punicum.	
550		P. *Sulpitio Galba*, C. *Aurelio Cotta.*	
551		Bellum Macedonicum, *pro Atheniensibus.*	
552		*L. Cornelio Lentulo*, P. *Villio Tappulo.*	
		* *	

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
183			3905
	552	*T. Quinctio Flaminio, Sex. Ælio Pæto Cato.*	
	553	*C. Cornelio Cethego, Q. Minucio Rufo.*	
	554	*L. Furio Purpureo, M. Claudio Marcello.*	
	555	*M. Porcio Catone, L. Valerio Flacco.*	
	556	*P. Cornelio Scipione Africano 2, T. Sempronio Longo.*	
	557	*L. Cornelio Merula, Q. Minucio Thermo.*	
	558	*L. Quinctio Flaminio, Cn. Domicio Ahenobarbo.*	
		Bellum Asiaticum.	
	559	*M. Acilio Glabrione, Cornelio Scipione Nasica.*	
	560	*L. Cornelio Scipione Nasica, C. Lælio.*	
	561	*Cn. Manlio Vulsone, M. Fulvio Nobiliore.*	
	562	*C. Liuio Salinatore, M. Valerio Messala.*	
	563	*M. Æmilio Lepido, C. Flaminio.*	
	564	*Sp. Postumio Albino, Q. Marcio Philippo.*	
		∴ ∴	
159			3924
		∴ ∴	

ROMANA *rege Pt. Epiphane ab Vrbis 546 ad 569.*

P. Cor. Scipio primus nomine victæ à se gentis est nobilitatus, Africanúsque appellatus. *Liuius Florus.*

Nam Lybiæ pars illa, in qua Carthago erat, iam tum Africa præcipuè dici cœpta. *Zonaras.*

Ei de Pœnis, Annibale, Syphace rege triumphus decretus. *Liuius lib. 38.*

Bellum Philippicum siue Macedonicum primum cœptum quidem decem fermè annis ante, sed triennio prius depositum, Aetolis & belli & pacis auctoribus. Deinde à Roman. vacuis iam pace punica serio susceptum, precibus Athenienſium. Item quia Philippus Annibalem iuuerat. *Liuius, Florus.*

Quarto pòst anno pax Philippo, & libertas Græcię data.

M. Cato ex nouo homine factus Cõsul. Nam se virtute, non genere Populo Rom. commendauit. *Cic. in Verrem.*

Annibal sexto anno post pacem Pœnis datam, frustra in Africa bellum moliens metu Romanorum, qui legatos ad Carthaginenſium Senatum de eo miserant, profugus ad Antiochum regem Syrię se contulit, bellum contra Romanos parantem.

Quinctius Flaminius Mabidi Lacędemoniorum, tyranno Grȩcorum volũtate, arma intulit. Deinde pacé dedit, Argis liberatis. *Polyb.* Nam bellum Macedonicum absoluerat.

Ludis Megalenſibus primũ ante populi conſeſſum Senatui locũ dedit P. Africanus iterum Consul. Nam antea promiscuus Senatui & populo spectandorum Ludorum locus erat. *Val. li. 4. ca. de Institutis.*

Bellum Antiochenũ contra Antiochũ Mag. Syriacum & Asiaticum dictum pro sociis Grȩcis, & Ætolicum, quia Ætoli Thoa eorum principe auctore sectam regis sequebantur.

Cœptum à L. Æmylio Regillo, confectum à L. Scipione apud Sypilum montem ad Magnesiam, qui ne cognomine fratri Africano cederet, Asiaticum se appellari voluit.

Hinc Antiochus Europa abstinuit, Asia omni, quæ cis Taurum est, cessit Eumeni Pergani regi, 400 talentis præterea solutis. Lyciam Cariamque vsque ad Mæandrum amnem Rhodiis attribuit.

Cæteras omnes ciuitates Attali olim stipendiarias eidem Eumeni cum Phrygia vtraque & Mysia restituit, quę sibi vectigales fuissent, liberas atque immunes reliquit.

Q. Fabius Labeo prętor ex Creta triũphauit.

Fuluius nobilior de Ætolis & de Cephalenia, Musarum simulachris, quę Zeuxis Figulino opere fecerat est, Ambracio translatis. *Plin. lib. 33.*

Manlius Volso de Gallis Asiaticis. i. Gallogrȩcis, Pisidis, Tolistobogiis, Tectosagis, Trocinis, qui Brenno duce in Asiã transierant. *Ruf. li. 34.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
Sic luxuriam Asiaticā Romam in triumpho duxit. *Plin. & Liuius.*			∴ ∴	
Hoc bello leges quædam regulis Gallorum dictæ, quibus pacem cum Eumene rege seruarēt, & vt agrorum suorum finibus se continerent, *Liuius.*	199			3924
Populus Rom. stipem spargere cœpit Sp. postumo. Q. Marcio Coss. Tanta abundantia pecuniæ erat, vt eam conferret L. Scipioni, ex qua is ludos fecit. *Plin. lib. 33. cap. 10.*		565	*Appio Claudio Pulchro, M. Sempronio Tuditano.*	
Iisdem Coss. clandestinæ coniurationes, in sacris Bacchanalibus factæ, deteguntur & supplicium de earum sociis sumitur.		566	P. Clandio Pulchro, L. Porcio Licino.	
566 Cato censor erat. Tunc mortuus est Plautus, anno vno post Scipionem Africanum maiorem. *Cic. in Bruto.*		567	Q. Fabio Labeone, M. Claudio Marcello.	
Anno sequenti Annibal.			Bellum Istricum.	
M. Marcellus Cos. Gallos Transalpinos, qui in Italiam transgressi oppidum in Aquileiensi agro ædificabant prouincia exegit, & Istricum bellum moliri cœpit.		568	*L. Aemilio Paulo, Cn. Babio Tamphilo.*	
f PHILOMETOR sub tutela populi Romani contra impium Antiochum Epiphanem, auunculum, qui eius regno prætextu consanguinitatis (erat enim ex matre auunculus) insidiabatur.		569	P. Cornelio Cethego, M. Babio Tamphilo.	
Post biennium rursus contra eum Ant. Epiphanes exercitum congregauit & venit Alexandriam, sed iussu Senatus Pop. que Romani recedere coactus est. C. Popilio legato virga eum circunscribente, ac subito responsum, quod differebat, extorquente.			∴ ∴	
Matrem suam interfecit, quare per antiphrasim Philometor. i. amator matris. Præ gaudio in victoria expirauit.			∴ ∴	
			6	3924
		570	f PTOL. PHILOME-	
Aristarcho Grammatico tradidit suum filium Euergetem 2, instituendum. *Suidas.*		2 Mach. 10.	TOR, an. 25.	3948
Eo præsente insignis quæstio tractata de vera Ecclesia inter Iudæos & Samaritanos. *Ioseph. lib. 13. cap. 6.*		595		
Fauit Iudæis contra Anti. Epiphanem, contra quem de multis Syriæ locis decertabat, Onia Iudeorum pontifice. Fauit & literatis.			*Onia, Iasone, Menelao, Lysimacho, Iuda & Ionatha Machabæis Pontificibus.*	
Huic charus erat Hyrcanus Iosephi Iudeæ ducis f. Quod æmulati fratres eius, seditione mota, magnatū calamitatū toti genti causa extiterunt.			*Seleuco Philopatore, Ant. Epiphane, Ant. Eupatore Demet. Sotere. Syriæ regi.*	
Philometoris hortatu Aristobulus insignis Hebræorum philosophus in Mosem commentarios edit. Ad eundem, librum de membris Dei scripsit, Fuit regis præceptor. Ad quem extat Senatus Hierosolymitani epistola. *2. Mach. 1.*			*Philippo, deinde Perseo, an. 10. vltimis Macedoniæ regibus.*	
Historia Machabeorum hoc tempore. Nam regno Macedonum deficiente, cœpit regnum Iudeorum.				
Erasistratus medicus. Leptinus Mathematicus.				
Crates, non ille Thebanus, sed Stoicus Polemonis successor, qui Homericus dictus est, quòd more Philosophorum illius qui occuparetur circa Grammatica & poëtica Homeri.			*Pharnace, denique Mithridate 2, an. 32, Parthorum regibus.*	3948
Contra Perseum Philippi filium Cephisodorus Athenienſis à Romanis auxilia impetrauit	134	526		

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
		Romæ Coss.	
199			3939
		* *	
	570	*A. Postumio Albino, C. Calpurnio Pisone, eóque mortuo, Q. Fulvio Flacco.*	
		∴ ∴	
	571	*L. Manlio Acidino, Q. Fulvio Flacco.*	
		∴ ∴	
	572	*M. Iunio Bruto, A. Manlio Vulsone.*	
		∴ ∴	
	573	*C. Claudio Pulchro, T. Sempronio Gracchо.*	
		∴ ∴	
	574	*Cn. Cornelio Scipione Hispalo, Q. Perilino Spurino, C. Valerio Læuino in eius demortui locum suffecto.*	
		∴ ∴	
	575	*P. Mucio Scævola, M. Æmilio Lepido 2.*	
		∴ ∴	
			3964

petrauit, cum parua suorum manu in Italiā traiiciens. Romani autem exercitu & imperatore misso Macedonum vires adeo fregerunt, vt non multo pòst Perseum Philippi f. captiuum etiam Romam pertraxerint. *Pausan. lib. 1.*

R. Iodan, R. Ibba, R. Iohaï, quorum fragmenta etiam nunc extant.

Erant tunc in Hierusalem filij Belial introducentes ritus gentium, &c. *1 Mach. 1.*

Gens Basternarum Istrum transire volens, frigore glaciatum, submersa est paucis euadentibus. *Eutrop lib. 4.*

Arianates rex Thracum amicitiam Romanorum consequitur.

Mansinissa 92 anno ætatis Carthaginēses vincit. *Flor. lib. 48.*

Moriens Scipioni minori Afric. curam filiorum commisit (qui proinde inter filios eius regnum diuisit,) Africæ interiora, itémque Numidiam adhuc incultam, fructibus frugibúsque inanem, cultura fructuosissimam reddit, paulò antè bellum 3. Punicum. *Suidas.*

ROMANA *rege Ptol. philometore ab vrbis 570 ad 595.*

SAEPIVS triumphatum per varios ex Hispaniis. Nam Celtiberi quauis occasione bellum renouabant: Item Vaccæi & Lusitani.

Gracchuris oppidum illic ædificatum in monumentum Victoriæ Sempronij Gracchi.

Claud. Pulcher Cos. vno anno duas pacat prouincias Istriam & Liguriam. Vnde de duabus simul gentibus triumphauit.

Sardos, qui defecerant Semp. Gracchus subegit, atque inde tantum captiuorum abduxit, vt longa venditione res in prouerbium abierit, Sardi vænales.

Vrbes 573 Numæ libri reperti exusti sunt.

Censor Fuluius ex Iunonis Laciniæ templo marmoreas tegulas cum abstuliſſet, ad tegēdam Fortunæ equestris ædem & mente captus est, & amissis duobus filiis in Illyrico militātibus summo animi mœrore consumptus est. *Liuius lib. 42.*

L. Postumio, M. Lænate Coss. Floralia instituta. *Ouid. Fast. 5.*

Huc vsque plebeij Consules cum patriciis. Sequēti anno primum ex plebe ambo facti sunt C. Popilius Lænas, P. Ælius Ligur.

Itaque posthac Patricij Consules ambo nunquam erunt, Plebeij ambo sæpe, Plebeius & Patricius sæpissimè.

Cicereius ex Corsica in monte Albano, sine publica authoritate triumphat.

Perses Philippi Macedonum Regis ex concubina filius ciuitates Græciæ aduersus Romanos sollicitat. Abrupolim regno expellit. Arretarum interficit. Auxilium Byzanthiis aduersus fœdus fert. Dolopiæ bellum facit. Thessaliam & Doridem peruadit. Legatos Romanos ad res repetendas & renunciādam ipsi amicitiam triduo regni sui finibus excedere iubet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
Hinc bellum Perſicum, ſiue Macedonicum ſecundum à P. Licinio Craſſo cœptum, quarto pòſt anno à L. Æmilio Paulo, apud Pidnam confectum.	159			3924
Tum enim Rex ab amicis deſertus, poſtea apud templum Samothracum à Gn. Octauio claſſis præfecto captus eſt, & in triumphum ſeruatus.				
Macedonia ſic in populi Romani prouinciam vertitur.		576	Sp. Poſtumio Albino, Q. Mucio Scæuola.	
Palma bis enata in Capitolio bello Perſei victoriã triumphóſq; portendit. *Plin. lib. 17. Zonaras.*				
Paulus Æmilius totam Græciam circumiuit. Græcos & Macedonas liberos eſſe iuſſit, habentes vrbes eaſdem, agróſque, vtentes Legibus ſuis, creantes magiſtratus, tributum dimidium eius, quod pepédiſſent regibus, populo Romano pendentes. Leges Macedoniæ dans, vt non hoſtibus victis, ſed ſociis bene meritis dare videretur.		577	L. Poſtumio Albino, M. Popillio Lænate.	
Triumphat per triduũ. Primo enim die ſigna tabulæque, ſecundo arma pecuniæque, tertio captiui ipſéque rex ante eius currum cum Alexandro & Philippo filiis tranſuecti.				
Tanta vis pecuniæ à Paulo illata eſt, vt ciues vſque ad Hircium & Pãſam Coſſ. tributum nullum contulerint. *Plutar. in Paulo.*				
Cuius tanta abſtinentia fuit, vt cum ex Macedonia & Hiſpania maximas opes retuliſſet, vix ex auctione bonorum eius redactũ ſit, vnde Dos vxori eius redderetur. *Epit. Liuij 46.*		578	C. Popillio Lænate, P. Ælio Ligure.	
Perſeus rex cum Alexãdro filio Albam in cuſtodiam ducitur. Gentius autem Illyriorum rex, de quo, L. Auitus Gallus eodem tempore triumphauit, cum coniuge & liberis Spoletum.			Bellum Macedonicum ſecundum.	
Cæteri captiui in carcerem coniecti. *Appianus in Illyrica.*				
Illyrium in prouinciæ formam redactum. *Iornandes.*		579	P. Licinio Craſſo, C. Caſſio Longino.	
In Annalibus inuenimus P. Licinio Craſſo, C. Caſſio Longino Coſſ. Caſſini puerum factum ex virgine ſub parentibus. *Gell. lib. 9, c. 4. Plin. li. 7.*			* *	
Biennio poſt obiit Ennius, Q. Marcio Philippo, Gn. Seruilio Cæpione Coſſ. *Cic. in Bruto, & in Catone.*		580	A. Hoſtilio Mancino, A. Atilio Serrano.	
Statius Cæcilius Comædiarum ſcriptor, natione Gallus, anno poſt mortem Ennij iuxta Ianiculum ſepelitur.				
M. Marcello, C. Sulpitio Coſſ. (de quibus in Titulo Andriæ Terentianæ) Eumenes rex Romam venit, qui quia in Perſei bello ſe medium egerat, ne aut hoſtis iudicatus videretur, ſi excluſus eſſet, aut liberatus crimine, ſi admitteretur, lex lata, ne cui regi Romam venire liceret. *Epit. Liuij 46.*		581	Q. Marcio Philippo 2, Cn. Seruilio Cæpione.	
Ex hoc loco hiſtoria Liuiana tota deſideratur. Itaque recurrendum ad Flori Epitomam.				
Gn. Octauio & Manlio Torquato Coſſ. peſtilentia ſaméque ita laboratum, vt ex Sibyllinis populus circa compita ſacellaque operaturus ſederit. *Obſequens.*	134	582	L. Æmilio Paulo 2, C. Licinio Craſſo.	3948

Hic eſt

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
199		* *	3939
	583	Q. Ælio Pæto, M. Iunio Penno.	
		∴ ∴	
	584	M. Claud. Marcello, C. Sulpitio Gallo.	
	585	Cn. Octauio, T. Manlio Torquato.	
		∴ ∴	
	586	A. Manlio Torquato, Q. Caſſio Longo.	
		∴ ∴	
	587	T. Sempronio Graccho, M. Iuuentio Thalna.	
		∴ ∴	
	578	P. Cornelio Scipione Naſica Corculo, C. Marcio Figulo.	
		∴ ∴	
			3964

Hic eſt Gn. Octauius qui nouus homo primus in eam familiã poſtea viris fortiſſimis refertam attulit conſulatum, ſtatuam habuit in roſtris, domum in palatio præclaram quæ vulgo viſeretur, ædificauit. *Cic. 1 Off. & 9 Philip.*

Legatus in Syria ad animos regum perſpiciẽdos, liberorúmque populorum, maximéque vt nepotem Antiochi Magni claſſem habere, elephantos alere prohiberet, per Lyſiam tutorem Antiochi pueri in Gymnaſio occiſus eſt. *Obſequẽs*, vel à Leptine, Lyſia eum poſtea ſepeliente. *Appianus in Syriaca.*

Huc vſque paruerunt Valerij Meſſalæ horologio, è Sicilia Catina capta deportato, annis vndecentum donec Q. Marcius cenſor diligentius ordinatum iuxtà poſuit. *Plin. lib. 7.* cum alterum à climate Siciliæ deſcriptum ad horas Romæ non conueniret. *Cenſorinus.*

Signum etiam concordiæ fecit, ídque in publico collocauit. *Cic. pro Domo.*

Eodem cenſore primus in Italia Carbunculus væniit. *Plin. lib. 26.*

Cæcilius, Accius, & eorum obtrectator Lucilius poëtæ, *Gell. lib. 17, c. vlt.*

C. Fannio, Valerio Meſſala Coſſ. M. Pomponio prætori commiſſum, vt curaret, ſi è rep. fideq; ſua videretur, ne Rhetores & Philoſophi Romæ eſſent. *Gell. lib. 15, Suetonius de claris Rhetoribus.*

Lex Faunia lata de ſumptibus conuiuiorum, de qua Gell. lib. 2, Macr. lib. 3, Athen. lib. 6.

Poſt vndecim annos bellum tertiũ Punicum *Plin. lib. 10, cap. 5.* per quos cum Luguribus, Corſis, Luſitanis vario euentu pugnatum. *Epit. Liuij 46.*

Terentius Carthaginenſis, quem Afranius omnibus Comicis præfert, cum tamen ei Volcatius inter Comicos non niſi ſextum locum tribuat, Poſtponátque Cæcilio, Plauto, Næuio, Licinio, Attilio. Mortuus Cn. Cornelio Dolabella, M. Fuluio Coſſ. Vrbis 591.

Scipio Naſica cenſor tum primus aqua diuiſit horas æque noctium ac dierum, ídque horologium ſub tecto dicauit. Tandiu populi Rom. lux indiſcreta fuit. *Plin. lib. 7, cap. 60.*

Antea autem diem diuidebant veſpera, conticinio, intempeſto, Gallicinio, Lucifero, die, mane, ortu, occaſu, meridie, crepuſculo, crepero, *Seruius. Cenſorin. de die Natali, cap. 19.*

Porticus in Capitolio fecit. *Velleius.*

Sequentibus Coſſ. tandem bellum Liguſticũ, octogeſimum poſt annum confectum à Fuluio Proconſ. vt iis qui publicè iter facerẽt, via ad ſtadia 12 lata pateret. Nam antea Ligures iter in Hiſpaniam impediebãt, ac terra marique latrocinia latiſſimè exercebãt. Poſt autem paulò alio bello in prouinciam redacti ſunt. *Florus & Strabo lib. 4*, nempe à Q. Opimio Coſ. nam in poſterum videntur quieuiſſe.

Auri in ærario Pop. Rom. ſeptẽ an. ante bellũ tertium Punicũ pondo 727, argenti nonaginta duo millia, & extra numerũ 375 millia. *Plin. li. 33.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

P. Scipione M. Marcello Coss. Carneades & Stoïcus Diogenes ad Senatum publici negotij causa venerunt. *Cicin Lucullo.* Critolaum Peripaticum addunt alij.

Ante ætatem Lælij & Scipionis nulli apud Romanos nominantur sapientes, cum Diogenes Stoïcus & Carneades academicus Romam legati ab Atheniensibus missi sunt. *Idem 4 Tusculan.*

Sero ergo admodum, necnisi sub Vrbis 600 Roma literas & disciplinas siue sapientiam attigit.

Scipio hic Nasica Cos. Dalmatas domuit, *Epit. 46.* & Illyrios, vrbibus captis & captiuis vēditis. *Zonaras.*

g EVERGETES filiis & ciuibus Alexandrinis interfectis omnia luctu complet.

Quis tum Romanæ Reipub. status esset, egregiè describitur *1 Machab. 8.*

L. Cæcilio Metello, T. Q. Flaminio Coss. Carthago iussu senatus reparata est, 22 annis post euersionem & ciuium Romanorum familiis repletā. *Oros. lib. 6. cap. 22.* Vnde & deinceps illic Latinè locuti sunt, donec sub annum Christi 700 à Saracenis & Arabibus caperetur.

Daphnis Grāmaticus seruus tribus millibus & septingentis sestertiis venditur à Gn. Pisaurense.

Pacuuius Brondusius Ennij ex filia nepos tragicus, Aristarchus grammaticus (alter ab Homerico) huius regis præceptor.

Hipparcus Astrologus & Mathem. annis 265 Ptolomæo antiquior. *Ptol. Septima Almagesti.*

Veterum Astronomiā, post Eratosthenē, quem videre ipse potuit, correxit, & eius adyta multa reserauit, excogitatis multis instrumentis.

Hic primum apud probatos historicos abhorrentes à Germanorum fabulis Bituitum reperio Aruernorum Reg. qui anno vrbis 627 à Domitio & Fabio victus triumphatúsque fuit.

Aruernorum enim principatus primus quondam Gallis fuit (*Cæsar lib. 1 bell. Gall.*) Vnde & eū extendit Strabo (*lib. 4*) ad Narbonensium Massilienſiúmque fines, Pyreneos mōtes, Oceanum & Rhenum. Id ostendunt Bituiti eorum regis cruenta duo prælia, de quibus ibidem Strabo & Liuius lib. 61. Alterum contra Domitiū ad Sulgæ & Rhodani, alterum contra Fabium ad Tisaræ confluentem. Postea exactis Aruernorum regibus ciuitas & Resp. libera ad Cæsaris tempora permansit, & Plinij adhuc ætate inter liberas Celtarum ciuitates constituitur. Quam omnium temporum gloriam & dignitatem supra vniuersam Galliam retinuisse ad sexcentesimū Christi annum Gregorij Turonensis & Sidonij Apollinaris scripta demonstrant.

ROMANA *Euergete 2 Rege ab Vrbis 596 ad 616.*

Galli Inalpini & Lusitani Romanos per arma vexant. *Obsequens.*

Theatra

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
159	589	M. *Valerio Messala*, C. *Fannio Strabone.*	3924
	590	L. *Anicio Gallo*, M. *Cornelio Cethego.*	
	591	Cn. *Cornelio Dolabella*, M. *Fulvio Nobiliore.*	
	592	M. *Æmilio Lepido*, C. *Popillio Lenate.*	
	593	Sex. *Iulio Cæsare*, L. *Aurelio Oreste.*	
	594	L. *Cornelio Lentulo Lupo*, C. *Marcio Figulo 2.*	
	595	P. *Corn. Scipione Nasica*, M. *Claudio Marcello 2.*	
134	596	7 g PTOL. Euergetes secundus an. 20.	3948
	Mac. 15.		3968
114	616	*Ionatha pontif. Iudæorum.*	

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
199		*Alexandro, Demetrio, Ant. Sedete & iterum Demetrio per ord. Syriæ reg.*	3948
		Mithridate 2. Parthorum rege quinto.	
		Romæ Coss.	
596		*L. Postumio Albino, Q. Opimio.*	
597		*Q. Fulvio Nobiliore, T. Annio Lusco* (Epit. Liuij 47)	
		Celtibericum, & Lusitanicum.	
598		*M. Claudio Marcello, L. Valerio Flacco.*	
			3968

Theatra à Messala & Cassio Censoribus excogitata sunt. *Valer. de Institutis*, in quibus populus Romanus sedens spectaret ludos. *August. lib. 1 de Ciuit.*

Lapideum autem cōstruxerunt (*Orosius*) à Lupercali in palatium versus, quod P. Nasica auctore tāquam inutile & nociturum publicis moribus ex S.C. destructum est, populúsque aliquādiu stans ludos spectauit. *Epit. Liuij 48 App. lib. 1, Velleius lib. 1.*

Palma tempestatibus prostrata, eodem loco ficus enata est, M. Messalæ & C. Cassij lustro, à quo tempore pudicitiam subuersam Piso tradidit. *Plin. lib. 17.*

Bellum Celtibericum per annos 20 gestū, Numantiæ excidio per P. Africanum minorem finitur, *Strabo. lib. 3.*

Nam cum illis bellum gerebatur vter esset, non vter imperaret. *Cic. 1 Offic.*

Hoc anno quingentesimo nonagesimo septimo V.C. Consules Cal. Ian. inire cœperūt, cum 598 ad hūc vsque Idibus Martiis iniissent, propter subitum Celtiberiæ motum. *Epitom. 47.* Quæ nostra est & Liuiana supputatio, cum alij Q. Fuluij & T. Annij Consulatum conferant in V. sexcentesimum.

Hic dies deinde solennis ineundo consulatui Rep. stante in perpetuum mansit.

Lusitanicum, quod Viriatus auxit. Vnde Viriatinum post appellatum per annos quatuordecim gestum, cæde Viriati per Q. Seruilium Cæpionem proditoriè procurata terminatur.

Eius causa extitit S. Galba prætor ob 30 Lusitanorum millia per perfidiam trucidata. *Suet. in Galba. Val. c. de Perfidia.*

598 V.C. turbinis vi in campo columna ante Iouis ædem decussa cum signo aurato, respondērunt aruspices magistratuum & Sacerdotum interitum fore, Tum omnes magistratus se protinus abdicarunt. *Obsequens.*

Albinus qui cum Lucullo Consul fuit, Græcè scripsit historiam. *Cic. in Bruto.*

M. Marcellus pacatis Celtiberiæ populis & tributo eis imposito 600 talentūm, Cordubam oppidum condidit. *Strabo lib. 3.*

L. Lucullus Consul successor Vaccæos, Cantabros, & alias adhuc incognitas nationes subegit.

Initio belli 3 Punici, post mortem Ennij vigesimo, Prusias rex Bithiniæ à Nicomede filio, adiuuante Attalo Rege Pergami, occisus est.

Ad quos conciliandos, cum legati Romani iuissent, quorum vnus caput multis cicatricibus refertum haberet, alter pedibus æger esset, tertius ingenio socors, Cato dixit illam legationē nec caput, nec cor, nec pedes habere. *Appia. Epit. 50.*

TERTIVM BELLVM PVNICVM anno V. 602, nempe annis plus minus 50 post finitum secundum. Durauit an. 4, *Oros. lib. 4 c. 21 & 22.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōditæ.		Anno mundi.
Tunc Romanus *Serus iam Græcis admouit acumina Chartis.*				
Et post punica bella quietus, quærere cœpit,				3948
Quid Sophocles, & Thespis & Æschylus utile ferret, &c. Horat. epist. 1. Sic Sero admodum disciplinas & literas Græcas Romani attigerunt.	134		∴ ∴	
Hoc bello excisa est Carthago penitus, cum stetisset annis septingentis, & ita vniuersæ excelluisset Africæ, vt etiam in Siciliam cæteràsque adiacentes insulas & in Hispaniam regni terminos tetendisset. *Oros. præf. lib. 7.*		599	*L. Licinio Lucullo, A. Postumio Albino.*	
Per decem & septem dies arsit. *Idem.*				
Inde Romanum imperium augeri plurimum cœpit per sequentes annos cétum vsque ad Cæsarem.			∴ ∴	
Ita per annos 150 aut bellum inter Romanos & Carthaginenses, aut belli præparatio & infida pax fuit. *Velleius lib. 1.*		600	*T. Quinctio Flaminio, M. Acilio Manio.*	
Asdrubal à Carthaginensibus in hoc bello contra Rom. præficitur. Qui non ferrea solum & ænea arma, sed etiam desinente alia materia, aurea atque argentea faciunt.				
Scipio à Romanis contra Pœnos, qui Pauli Æmylij quidem fuit filius, sed adoptatus fuerat à 1. Cornelio Scipione Africani maioris filio. Vnde & ipse Africanus minor Æmilianus appellatus est.			Tertium Punicum.	
Crudelis fuit, vt è bello etiá Numantino, quod confecit, liquet. Vnde & in Carthaginenses atq; adeo saxa eorum, barbare sæuiit, fugitiuos bestiis dilaniandos obiecit, &c.		601	*L. Marcio Censorino, M. Manilio.*	
Africam prouinciam constituit: vt quotannis prætor eo mitteretur Senatus decreto. Ei tributum imposuit.			∴ ∴	
In triumpho Argenti quatuor millia quadringenta & septuaginta millia pondo præ se tulit. *Plin. lib. 33.*		602	*Sp. Postumio Albino Magno, L. Pisone Cæsonino.*	
Bellum Macedonicum tertium mox exoritur cum Andrisco, qui Philippi nomine se Perfei regis Maced. filium mẽtiebatur, & totam Macedoniam aut voluntate incolẽtium, aut armis occuparat, Thracibus sibi adiunctis.			∴ ∴	
Tandem à Byze regulo Thrace Pseudophilippus proditus pœnas dedit. Nam à Q. Cæcilio Metello (qui proinde Macedonicus) victus captúsque est recepta Macedonia. *Epito. 49, Velleius lib. 1, Eutrop.*		603	*P. Africano Minore Æmiliano, C. Liuio Druso.*	
Cato maior Vrbis 605 obiit. *Plin. lib. 19. c. 1.*				
Cum septem annis postquam Galli vrbem cepissent, Romani deducere colonias incæpissent, per totam Italiam intra annos 60 vsq; ad Aquileiam & Graniscum, nũc primum extra Italiam Carthaginem in Africa primam coloniam, deinde Narbonẽ in Gallia, &c. condunt. *Velleius lib. 1.*			Bellum Achaïcum.	
M. Portio Catone, Q. Matio Coss. Narbonem Colonia deducta est. quo anno de Dalmatia triumphatum.		604	*Cn. Cornelio Lentulo, L. Memmio.*	
Bellum Achaïcum ob legatos Corinthi, Critolao Achæorum duce dubiũ an manu, oratione certè violatos, *Flor. Epit. 51,* confectũ à L. Mũmio, qui	114		✻ ✻	3968

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cōditæ.		Anni mundi.
qui proinde Achaïcus. *Plutarch. in Mario, Velleius.*			
Achaïáq; in deditionem accepta Corinthũ vbi legati violati fuerant, item Thebas & Calcidem, quæ auxilio fuerant diruit.		∴ ∴	
Achęorum duces Critolaus, eo mortuo Dięus & Alcamenes. Hic Corinthij cum Ætolis conspirantes exitium sibi peperetunt. Hinc æris Corinthij origo, cum incensa Corintho varia metalla liquefacta confluerent. *Iust. lib. 34. Florus.*	605	*Q. Fabio Æmiliano Maximo, L. Hostilio Mancino.*	
Græciæ tributum constitutum. Concilia eius sublata. Decretum vt quotannis eo prætor mitteretur, qui non Græciæ, sed Achaïæ prefectus appellatus est.	606	*Ser. Sulpicio Galba, L. Aurelio Cotta.*	
Hoc etiam bello Epirotę cum Achiuis, Thessalis & Macedonibus in prouincię formam redacti. *Iornandes, Russus.*	607	*Appio Claudio Pulchro, Q. Cæcilio Metello.*	
Viriatus ex pastore venator, ex venatore latro, mox quoque iusti exercitus dux factus vniuersam Lusitaniã occupauit. Multis pręliis Romanos exercitus fudit, ducibus Vetilio, C. Plaucio, Cl. Vnimano, Nigidio, &c. *Oros.*	608	*L. Cæcilio Metello, Q. Fabio Maximo Seruiliano.*	
Per annos 14 suorum libertatẽ contra Rom. defendit. *Florus.* Sublatus à Q. Cępione Cos. Nam legatos ad se missos pecunia corrupit, vt eum occiderent. Quę victoria, quia empta erat, à Senatu probata non est. *Plin. de Viris Illustrib.*	609	*Cn. Seruilio Cæpione, Q. Pompeio Aufidio, sine Aulo.*	
Scipio minor cum L. Metello Macedonico & Sp. Mummio in Ægyptum, Syriam, Asiam Græciámque ad regum ciuitatum & gẽtium animos perspiciendos missus est. Quam legationem Panętio pręceptore comite obiit. *Cic in Luculle.*	610	*Q. Seruilio Cæpione, C. Lælio Sapiente.*	
Polybius Megalopolites consiliarius & pręceptor Scipionis huius, Romanam historiam 40 libris complectitur à fuga Cleomenis & Philippi Perfei f. Successioni Macedonum Romana attexens, & à primo bello punico historiã Achæorum & Romanorum tractans.	611	*Cn. Pisone, M. Popilio Lænate Capitolino.*	
Alter Pseudophilippus in Macedonia à L. Trebellio quęstore cum exercitu cęsus est. *Epitom. 53.*	612	*P. Scipione Nasica Corculo, D. Iunio Bruto Gallæco.*	
Consulem anni 611 non Cn. Pisonem, sed L. Calphurnium Valerius lib. 1 nominat, quo tempore C. Cornelius Hispalus prętor peregrinus Chaldęos citra decimum diem abire ex Vrbe atque Italia iussit.	613	*M. Æmilio Lepido, C. Hostilio Mancino.*	
Viriato interfecto, vlteriore Hispania pacata, bellum tamen in Celtiberia non omnino sublatum est. Nam cum Numantinis renouatum est, cum quibus pacem fecerat Q. Pompeius, sed sine iussu Senatus. Sic postea C. Mancinus, qui ab eis castris fuerat exutus, 30 Romanorum millibus cęsis, quem proinde L. Furius vinctum, nudúmque eis reddidit. *Cic. Off. 3, Epit. 56.*	614	*P. Furio Phila, Sex. Atilio Serrano.*	
Bellum Numantinum siue Hispanicum paulò pòst à Scipione minore magna crudelitate perfectum.	615	*S. Fulvio Flacco, C. Calpurnio Pisone.*	
D. Brutum & P. Scipionẽ Nasicam Coss. C. Curatius Tribunus pl. in vincula coniecit, quòd	616	*P. Africano minore, C. Fulvio Flacco.*	3968

Universidad de Deusto
Biblioteca

ante factum non erat. *Cic.3 de Leg.* quia Tribunipl. non impetrarant, vt sibi denos, quos vellent, milites eximere liceret à supplicio.

D.Brutus Proc.latrones palantes atq; dispersos exemplo Viriati, captis eorum oppidis oppressit.Primus Romanorũ Lethen,Fl.deinde Bętin victor traiecit. Lusitaniam vrbium expugnationibus vsque ad Oceanum & Gades perdomuit. *Epit.55 & 56.*

Ful. Flaccus Cõsul Vardæos in Illyrico(quod cum Perse victum ad hæc tempora pacatum fuerat)subegit. *Epit. 56.*

M.Cosconius Prætor in Thracia cum Scordiscis prosperè pugnauit. *Ibid.*

Bellum in Sicilia ortum ab Enno seruo natione Syro, qui cõtracta agrestium seruorum manu & solutis ergastulis iusti exercitus numerum impleuit.Cleo quoque alter seruus ad 70 millia seruorum contraxit,& copiis iunctis contra Rom. bellum sæpe gesserunt. *Epit.57.*

Tandem Perpenna imperatore supplicium de eis sumptum.

h In exilium tandem agitur. A ventris abdomine Physcon cognominatus est.

Attalus regnũ Asię minoris ab Eumene patruo susceptum cædibus & venenis fœdat. Testamento imperium Asiæ Pop. Romano reliquit, quod tamen fuisse suppositiitium & simulatum tradit in epistola Mithridates apud Salustium.

Hinc bella Aristonici cum Romanis & regibus Nicomede Bithyniæ, Mithridate Ponti & Armeniæ, Ariarathe Cappadociæ, Philomene Paphlagonię, anno ab vrbe 622. *Oros.lib.5, cap.8.*

Aristonicus Eumenis nothus regnum inuasit, & P.Crassum Cos.interemit. Regno potitur donec à Perpenna consule in Romanorum potestatem reductus est. *Florus in Epit. lib. 59,* & iussu Senatus in carcere strangulatus.

Sic Asia Romanorum facta, cum opibus suis vitia quoque in vrbem transmisit. *Plin.lib.33.*

Antea quidem L.Scipio Africani frater eam eripuerat Antiocho, sed beneficio S. P. Q. R. mox ad hoc tempus ab Attalis possessa fuit regibus. *Velleius.*

Eius belli occasione Lydia sedes antiqua regnorum, Caria, Ionia, Mysia, Hellespontus ac Phrygię pars in populi Rom. potestatem deditione venit. *Ruffus, & Iornandes.*

Phrygię reliqua Mithridati patri regi Ponti co, Lycaonia & Cilicia Ariarathis Capadociæ regis filiis data. *Iust.lib.37.*

Iason Cyreneus quinque libros scribit de rebus Machab. quorum Epitome est noster secundus. 2 *Mach.2.*

Laudotia regina Parthos debellat.

ROMANA

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
107		∴ ∴	
		8	3967
		h PTOL. Physcon. an.17.	3984
		Simone Pontifice, deinde Io.Hyrcano.	
		Demetrio, Ant. Gryppo, & Ant. Cyziceno Syriæ regibus.	
		Mithridate 2, inde Phraarte 2, an.28 rege Parthorũ.	
		* *	
		Romæ Coss.	
	617	*P. Mutio Sceuola, L. Calpurnio Pisone Frugi.*	
		∴ ∴	
	618	P.*Popillio Lænate*, P.*Rupilio.*	
	619	P.*Licinio Crasso Muciano*, L.*Valerio Flacco.*	
		Bell.Aristonici Asiaticum.	
	620	C.*Claudio*, M.*Perpenna.*	
		∴ ∴	

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
107		∴ ∴	3968
	621	C.*Sempronio Tuditano*, M.*Aquilio.*	
	622	Cn.*Octauio*, T.*Annio Russo.*	
	623	L.*Cassio Longino*, L.*Cinna.*	
		∴ ∴	
	624	M.*Æmilio Lepido*, L.*Aurelio Oreste.*	
		⊠ ⊠	
	625	M.*Plautio Hypseo*, M.*Fulvio Flacco.*	
		∴ ∴	
		Bellum Allobrogicum.	
	626	C.*Cassio Longino*, C.*Sextio Domitio Calvino.*	
	627	Q.*Cæcilio Metello*, T.*Quinctio Flaminio.*	
	628	Cn.*Domitio Ahenobarbo*, C.*Fannio.*	
		⊠ ⊠	
	629	L.*Opimio*, Q.*Fabio Maxime.*	
	630	P.*Manlio*, C.*Papirio Carbone.*	
			3984

ROMANA *Rege Physcone ab Vrbis 617 ad 635.*

Tib. Gracchus Trib. Pleb. legem Agrariam tulit ne quis plus 500 agri iugera haberet, item vt Attali paulo antè mortui hæreditas & pecunia populo diuideretur. *Epit.58.*

A Scipione Nasica in Capitolio occisus & à Lucretio ædili in Tiberim missus, (qui proinde Vispillo dictus est)primus fuit,qui tumultu intestino periit. Nam ab initio regni Romuli, vsq; ad an. 620 nullæ in vrbe factæ sunt ciuium mutuæ cædes. *Halic.lib.3.*

Lex hęc Agraria seminarium fuit omnium ciuilium bellorũ in annos propè 50 vsque ad Syllam,deinde in alios 50 vsque ad Cæsarem. *App. de Bellis Ciuilibus.*

Bellum Seruile in Sicilia ortum multas infecit prouincias & vrbes,Atticam, Delon, Minturnas,Sinuessam, &c. *Oros.lib.5.cap.7.*

In Italia multa millia seruorum, quæ coniurauerant,ægrè comprehẽsa & supplicio consumpta. *Obsequens.*

Tum Scipio prorogato imperio in Hispania Numantiam belli eius caput secundo anno excindit. *Idem.* Cæteras,quæ defecerant,partim vi, partim deditione in suam potestatem redegit: De his triumphum egit, 14 anno, postquã priorem de Africa & Asdrubale egerat. *Eutrop.Oros.*

P. Rupilius ex publicano factus consul,postea 10 legatorum sententia leges Siculis,quos bello prædonum & fugitiuorum liberauerat, conscripsit. *Pædianus in 4 Verrina.*

Crasso Consuli contra Aristonicum affuit Nicomedes Bithyniæ,Mithridates Ponti, Ariarathes Cappadociæ,Pylemenes Paphlagoniæ reges. Nec desiit vinci & interfici. *Val.lib.8,cap.6. Gell. lib.1,cap.13.*

Vbi eum ditissimum, nobilissimum, eloquentissimum,Iurisconsl.Põtificem Max.fuisse tradit.

Sol geminatus est,Tuditano & Aquilio Coss. quo quidẽ anno P. Africanus Sol alter extinctus est. *Cic. de nat.Deor.*

Tum seditiones à Triumuiris Fuluio Flacco, C. Graccho, & C. Carbone de agro diuidundo creatis excitatæ. Defuncto Africano triumuirales seditiones acrius exarserunt. *Epit.59.*

Angues duo nigri in cella Mineruæ allapsi ciuilem cædem portenderunt. *Obsequens.*

Aristonicum bellum confecit M. Perpenna, qui consul fuit priusquam ciuis. *Valerius de iis qui humili loco nati clari euaserunt.* Regem enim Aristonicum cepit,& Crassianæ stragis punitor extitit, Attalicásque Gazas hæreditarias populi Romani,nauibus impositas Romam deportauit. *Iustin.*

Aquilius Asiatici belli reliquias confecit, mixtis veneno fontibus,ad deditionem quarundam vrbium,quæ res vt maturam, ita infamem contulit victoriam. *Florus.*

Tuditanus domuit Iapudas in Istria,ab Aquileia ad Titum flumen. *Appian.plin.lib.3.*

M.Plautio, M.Fuluio Coss.locustarũ ingenti

Universidad de Deusto
Biblioteca

agmine à vento in mare deiecto, fluctibúsq; eiecto odore intolerabili Cyrenis mortifero hominum 800 millia peste consumpta sunt. *Obsequens,*

Bellum Fregellanum, quod confecit L. Opimius Prætor Fregellis captis & excisis. Quo pacto visus est cæteros quoque Latini nominis socios malè animatos repressisse. Coniurandi causam fortasse attulit M. Fuluius Cos. qui Italicos populos primus in spem Romanæ ciuitatis erexit. *Appian. Cic. 2 Agrar. Velleius.*

Prima trans Alpes arma Romanorum senserunt Saluij, cum de incursionibus eorum Massilia quereretur. Allobroges deinde & Aruerui, cum aduersus eos similes Æduorũ querelę opem & auxilium ipsorum flagitarent. *Florus.*

Gallorum regiones, præcipuè Italicis cõfines primo tentatæ per Fuluium Cos. quassatæ per Sextium, ad vltimum per Fabium Max. domitæ. *Marcell. lib. 15.*

C. Sextius victa Saluiorum Gallorum gente Coloniam Aquas Sextias condidit ob aquarum copiam à calidis & frigidis fontibus atque à nomine suo ita appellatas, *Epit. 61.* non longe à Massilia, *Strabo lib. 4.*

Aduersus Baleares à Q. Metello Cos. res prosperè geritur, qui proinde Balearici cognomentũ retulit. *Epit. 90, Florus.* Piraticis infestationibus, quæ ab iisdem tunc exercebantur, plurima incolarum cæde compressis. *Orosius.*

Domitius Ahenobarbus cum Aruenis & Allobrogibus rem fœliciter gerit, *Sueton. in Nerone, Velleius,* maximè quia Elephantorum noua forma equos hostium, hostésque terruit. *Oros.*

Et Fabius Max. succedẽs Bituiti Aruernorum regis infinitam multitudiné ad millia cẽtum viginti iuxta Rhodanum fl. interfecit, & Allobrogici cognomen ex victoria sibi peperit. Ruthenos addit Cæsar lib. 1 Gall. Bituitus in Triumphum reseruatus & Albam custodiæ causa relegatus. Ita bellum Allobrogicum à M. Fuluio cœptum, à Q. Fabio Max. perfectum est.

Hoc bello Narbonẽsis Gallia in prouinciam redacta est, quotannis Prętoribus in eam missis, iure & legibus commutatis. *Critognatus Aruernus in sua Oratione apud Cæsarem, lib. 7.*

Seditio C. Gracchi Tribunitij, in qua Gracchus ipse cũ Fuluio Flacco consulari occisus est, quòd Agrarios cõcitaret. Flacci domus euersa & publicata est, in qua porticum post Q. Catulus de manubiis Cimbricis fecit. *Cic. pro domo.*

L. Cæcilius Metellus Diadematus à Plut. de Fortuna Romanorum dictus, quòd vlceris causa diu frontem Diademate obligauerit: à Dalmatis victis Dalmaticus appellatur. Ædem Castoris de manubiis extruxit. *Pedianus in Verr.*

Q. Marcius Sarnos Gallos Alpinos expugnauit, *Epit. 62,* sibi regẽ statuẽtes, qui occisis cõiugibus ac liberis in flãmas se proiecerunt. *Oros.*

Nullus vel paruulus superfuit, qui non mallet mori, quàm seruire. Colonia Narbonẽ Marcium deducta

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
96			3983
	631	L. Cæcilio, L. Aurelio Cotta.	
	632	M. Catone, Q. Marcio Rege.	
	633	L. Cæcilio, Q. Mutio Scæuola.	
	634	C. Licinio Geta, Q. Maximo Eburno.	
			3993

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
		9	
107	635	i PTOL. Alexander cum matre Cleopatra, an. 10.	3983
	646		3993
		Ioanne Hyrcano Pontifice.	
		Antiocho Grippo & Ant. Cyziceno Syriæ reg.	
		Phraarte 2 Parthorum rege sexto, deinde Artabano. an. 1.	
		Romæ Coss.	
			3993

deducta ab ipso conditore appellata.

P. Rutilius primus gladiatoribus leges dimicandi tradit.

i PHYSCONE in exiliũ acto Cleopatra mater regnum inuadit, matrem thoro expellit, duas filias viduas alterno fratrum matrimonio facit. Alexandro alteri filio eripere regnum machinatur, donec ab eo occupata interficitur.

Alexander à populo in exilium actus, regni Cyrenarum, quod ei pater testamento reliquerat, hærede pop. Rom. instituto decedit. Ptol. autem Physcon reuocatur. Cui mortuo mox succedit Lathyrus.

Scythæ Medos & Parthos grauissimè infestãt. Thraces à Romanis vincuntur.

Numulisintis filia Diogiridis Thraciæ regis crudelitate nobilis.

Cimbri victo Carbone Cos. arma aduersus Gallos eos, qui imperio Rom. non erãt subiecti, atque inde aduersus Hispanos transierunt. Galli in oppida cõpulsi ac inopia subacti, eorum corporibus qui ætate inutiles ad bellum videbãtur, vitam toleraverunt, neq; se hostibus tradiderũt. Itaque Cimbri depopulata Gallia magnáque illata calamitate, tandem illorum finibus excesserunt atque alias terras petierunt. *Critognatus Aruernus apud Cæsarem, lib. 7.*

Cimbri excluſi ex Gallia & Hispania in Italiam remigrarunt petentes, vt populus Rom. aliquid sibi terræ daret quasi stipendium. Cæterum vt vellet, manibus atque armis suis vteretur. Repulsi, quod precibus nequiuerant, armis petere constituunt. *Florus.*

Hinc bellum Cimbricum, quod diu prauè & infœliciter à Romanis gestum est.

Micipsa Numidarũ rex moriens filios reliquit Adherbalem, Hiempsalem & Iugurtham, quem adoptarat. *Salust.*

Romana rege Pt. Alexandro ab Vrbis 635 ad 646.

M. Æmylius Scaurus nobilis pauper, Consul de sumptibus & libertinorum suffragiis legem tulit.

Deductus ex Pado vsque in Parmensiũ agrum fossis, nauigationibus commodis paludes ipsas exiccauit è campis.

Per Pisas & Lunam vsque Sababos viam strauit Æmiliam, & hinc per Derthonem. *Strabo 5,* de Liguribus triũphauit, *Pl. de viris Illust.* Pontem Æmylium fecit. *Pl. de viris Illustr.*

Eo & Metello Coss. Cẽsores Romæ artem ludicrá præter cantores & ludũ talarium remouẽt.

Thracicum bellum etsi cœptum sit à M. Cosconio prætore viginti antè annis, tamen à Catonis Consulatu initium eius ducunt historici, quòd res antea à prætoribus gesta sit, hic autem primus Consul eo missus sit, vt ante excitatum, nunc demum grauius factum videatur.

Non fusus modo à Scordiscis, sed (simile prodigio) omnino totus interceptus est exercitus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quem dixerat Cato. At Didius vagantes Thracas repressit. *Florus, Rufus.*

Drusus vlterius egit, & vetuit transire Danubiũ. *Idem.*

M. Minucius eos etiam in Hebro flumine glacie vastauit *Rufus.*

Quibus victoriis fracti per multos post annos videntur quieuisse.

Acilio & Catone Coss. circa solẽ arcus apparuit. Item, relatum lacte & sanguine pluisse. *Plin. lib. 2.*

Duo Metelli fratres sequenti anno vno die triumphant, vnus ex Sardinia, quæ sæpius rebellauit, alter ex Thracia. *Velleius, Rufus.*

Metellus enim Catoni in Thraciam successerat.

Cimbrorum arma primùm audita sunt circa an. 640 Cęcilio Metello & Papirio Carbone Coss. *Tacit. de moribus Germa.*

Teutonúmque, qui Alpes transgressi fœdam stragem Romanorum sociorúmque fecerunt. *Obsequens.*

Quòd ab extremis Gallię profugi, cùm terras eorum inundasset Oceanus, nouas sedes toto orbe quærerent, *Florus. Plut. in Mario.*

Cimbri gens vaga populabundi in Illyricum venerunt, & Papirium Carbonem cum exercitu fuderunt. *Epit. 63.*

Eo autem superato videntur quieuisse vsque ad Silanum Cos. qui iterum ab iis profligatus est.

Nam hi Carbone, & Cassio, & Scauro Aurelio, & Seruilio Cæpione, M. quoque Manilio fusis, quinque simul consulares exercitus Pop. Ro. abstulerunt. *Tacitus de Germ.*

Silanum quoque fugarunt in Galliis & exercitu exuerunt. *Velleius.*

L. Piso consularis occisus postea est à Tigurinis. *Orosius.* & L. Cassius consul cum exercitu in finibus Allobrogium. Q. Publilius legatus, ne residua exercitus portio deleretur, obsides & dimidiam partem rerum omnium Tigurinis turpissimo fœdere dedit. *Oros. Cæsar lib. 1.*

P. Scipione, L. Calpurnio Coss. bellum cõtra Iugurtam susceptũ, Micipsæ Numidiæ regis Masinissæ filij nothum, qui Hiempsalem fratrem per insidias necarat, deinde Adherbalem alterũ fratrem in oppido Cirta obsessum cõtra denuntiationem Senatus occiderat.

Q. Cæpione, C. Serrano coss. nascitur Cicero, *Ipse in Bruto, & Gell. lib. 15.* id est, Vrbis 644, iuxta alios 647, quando Seruilius Cæpio legem Seruilia tulit, qua, cum C. Gracchus iudicia antè à Senatoribus remouisset, atque ad solos equites transtulisset, ipse inter vtrumq; ordinem ea communicauit.

Cæpio Proc. capta Tolosa cẽtum millia pondo auri, & argenti quinquies decies centum millia è templo Apollinis sustulit. Quod sacrilegium causa excidij ei fuit & exercitui eius. Nam quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabiliq; exitu periit. *Gell. lib. 3, Iustinus. Oros.*

Quin

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
107	635	M. Metello, M. Æmilio Scauro.	3983
	636	M. Manio Acilio Balbo, C. Portio Catone.	
		Bellum Thracicum.	
	637	C. Cæcilio Metello Caprario, Cn. Papirio Carbone.	
		Bellum Cimbricum.	
	638	M. Liuio Druso, L. Pisone.	
	639	P. Scipione Nasica, Calphurnio Bestia.	
		Bellum Iugurtinum.	
	640	Sp. Postumio Albino, M. Minucio Rufo.	
	641	Q. Metello Numidico, M. Iunio Silano.	
	642	Ser. Sulpicio Galba, M. Aurelio Scauro.	3993

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
97			3993
	643	L. Cæcilio Longino, C. Mario.	
	644	Q. Seruilio Cæpione, C. Atilio Serrano.	
	645	P. Rutilio Rufo, Cn. Mallio (alias Manlio.)	
	646	C. Mario 2. C. Flauio Fimbria.	
	647	10	3993
87	676	k Ptol. Lathyrus, an. 18.	4011
		Ioan. Hircano Pontif.	
		Cyziceno, deinde Philippo vlt. Syriæ rege. denique Tigrane Armenio. an. 18	
		Mithridate 3. an. 24. Parthorum rege.	

Quin & ipse Cæpio miserè eiectus è patria fuit & turpem mortem oppetiit, & in bonorum possessionem relicti filij inter scorta ea abligurierũt & fœde mortui sunt, vt scribit Tragenes. *Strabo lib. 4.*

Romanos quoque Cimbrici belli tumultus vèlut vltor sacræ pecuniæ insecutus est. *Iustinus.*

Inde enim Cimbri, Teutones, Tigurini & Ambrones Gallorum gentes iuxta Rhodanum Fl. C. Mallij & Q. Cæpionis exercitum ingẽti clade consumunt, Timor tunc Romæ ingẽs, ne iterum Galli Romam inuaderent. Nam 80 millia Romanorum sociorúmque trucidata sunt. Calonum & lixarum 40 millia. Decem ex omni tantùm exercitu superantib. *Oros. Epit. Liuij, 67.*

Seditio ob C. Norbani trib. pl. rogationem, qua imperium Cæpioni abrogabat. *Cic. 2. de Orat.*

Q. Cæpio præturę splendore, triumphi claritate, consulatus decore, max. Pont. sacerdotio, vt Senatus patronus diceretur, assecutus in publicis vinculis spiritum deposuit, corpúsq; eius funesti carnificij manibus laceratum, in scalis Gemoniis iacens, magno cum horrore totius fori R. conspectum est. *Valer. lib. 6. Strabo lib. 4.*

Iugurtha primum cortũpit pecunia Senatum, iterum Calpurnium Cons. Tertio M. Minutium, dictitans Romæ omnia esse vænalia, sicque bellum traxit, donec per Metellum Numidicũ duobus pręliis attritus est, & per Mariũ captus Bocchi proditione. Tum autem Numidia in potestatem pop. Rom. venit. *Rufus. Sallust.*

De Iugurtha Afro, duobus eius filiis & Boccho Mauritanię rege C. Marius triumphat. Alij triumphum conferunt in secundum eius consulatum.

Cicero tertium ætatis agebat annum. Gracili erat corpore & infirmo, collo procero & tenui. Vnde eum & amici & medici hortabantur vt causas agere desisteret. *Ipse in Bruto.* Sed se exercitationibus confirmauit, ab iisque quorum causas agebat nulla dona aut munera accipiens, rex fori euasit. *Plut. in eius vita.*

P. Rutilius primus gladiatoribus leges dimicandi tradit Nullius enim ante se Imperatoris exemplum sequutus, vitandi atque inferendi ictus subtiliorem rationem legionibus ingenerauit. *Val. lib. 2.*

k A Matre eiectus denuo recuperat regnum.

Vrbis 654. Ptol. Apion Cyrenarum & Lybiæ rex populum Rom. moriens hæredem facit. Senatus eius regni ciuitates liberas esse iussit. *Obsequens.* Lybiæ partem prouinciam constituit. *Iust. lib. 40.*

R. Simeon Ben Iohai auctor libri Zoar. Quo posuit fundamẽta stultæ & vanæ artis illius Cabbalisticæ, quę languet circa literarum apices, numeros, transpositiones, anagrammatismos, vocum inuersiones, allusiones, amphibologias,

Universidad de Deusto
Biblioteca

homonymias. Nã eius vanitatis mysteria tribus præcipuè constant, quæ indicantur voce תנך.

Nempe Geometria (sic imperite confuderunt Geometriam cum Arithmetica) quando literæ expenditur numerus. Notariacon, quando litera ponitur pro integra dictione. Sic autem Barbarè dicitur à notariorum apicibus. Temurá. q. permutatio (elementorum) cum vna litera pro altera substituitur. E duobus primis vocabulis, quorum vnũ est Græcum, alterum semilatinum, intelligis, quo tempore tam inepta ars excogitata fuerit, nihilque minus esse quam Cabbalam, id est, scientiam quæ à maioribus per manum recepta sit. Præter istiusmodi ineptias cõtinet multa impia & ex omni hæresum surfure conflata. Cõstituit decem Sephiroth siue numerationes, pro suo fundamento, quas siue statuãt esse essentiam Dei, siue aliquid aliud extra Dei essentiam, impiè introductas ex eo apparet, quòd in Deo numerum & multitudinem realem ponant.

Tale erat negotium vel potius otium Marini & Colorbasij discipulorum Valentini, qui cuncta suæ religionis mysteria è literis Alphabeti Græci probare conati sunt. *Iren. lib. 1. cap. 9 & 10.*

Reuclinũ Capnionem tribus libris harum nugarum gustum mundo præbuisse sine refutatione & Picum Mirandulanum se earum patronum constituisse equidem miror.

Neque enim ea est Cabbala ab eruditis patribus laudata, quæ partim historica est, partim תורה בעל פה nominatur. i. lex ore percepta, vt nec illa, quã R. Iacob Baal Hatturim sequitur, plenorum & deficientium rationem inquirens, quam proinde rectè Abben Ezra in Decalogo perstringit.

Hæc enim legis scriptę pura est interpres, & simplices Synagogę traditiones, consuetudines, ritus, maiorum explanationes continet, quarum fragmenta nonnunquam suppeditant Talmud, Derasim, &c. Sed de hoc alias.

Hunc Rabbinum R. Abraham in Cabbala non hic, sed paulò pòst excidium Romanum locat.

Gotthi Franconiam depopulantur. Diceneus Boroista eorum consiliarius & doctor, philosophiam & Theologiam ethnicam eos docet, sacella & ceremonias instituit. *Iornand. de rebus Geticis.*

Asclepiades nouã medicorum sectam introducit, in Bithynia, vbi & florebat Theodosius Tripolita mathematicus. *Strabo.*

Mithridates Ponti rex vir incõparabilis memorię & 22. linguarum gnarus, quot nationibus imperabat, sex primis annis Scythas domuit. Cappadociam occupauit. Asiam animo complexus, prius vniuersè nemine sciente peruagatus omnium vrbium eius situm & regiones cognouit. Iuncta cum Nicomede rege Bithyniæ societate Paphlagoniã inuadit, Mox Galatiam.

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
		∴ ∴	
87		Romæ Coss.	3993
	647	C. Mario 3, L. Aurelio Oreste.	
		∴ ∴	
	648	C. Mario 4, Q. Lutatio Catulo.	
		∴ ∴	
		* *	
	659	C. Mario 5, M. Aquilio.	
		∴ ∴	
		* *	
	650	C. Mario 6, L. Valerio Flacco.	
		∴ ∴	
		Seruile bellum 2.	
		∴ ∴	
	651	M. Antonio, A. Postumio Albino.	
		* *	
		∴ ∴	
		∴ ∴	4011

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
87		∴ ∴	3993
	652	Q. Metello Nepote, T. Didio Curio.	
		∴ ∴	
	653	Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Crasso.	
		∴ ∴	
	654	Cn. Domitio Ahenobarbo, C. Cassio Longino.	
		∴ ∴	
	655	L. Licinio Crasso, Q. Mucio Scæuola.	
		∴ ∴	
	656	C. Cæcilio Caldo, L. Domitio Ahenobarbo.	
		Bell. Mithridaticum.	
	657	C. Valerio Flacco, M. Herennio.	
		* *	4011

Nicomedem in Bithyniæ, Ariobarzanem in Cappadocię regna reductos iterũ expulit. Vnde bellum ei indictum & Syllæ mandatum.

Romanis ita per 40 annos restitit, donec tribus ingentibus prælijs fœlicitate Syllæ, virtute Luculli, Pompeij magnitudine penè cõsumeretur. Cõtra eos armarat Cimbros, Gallogræcos, Sarmatas, Basternas, Scythas & totum Orientẽ.

Regnauit annis 58, obiit ætatis septuagesimo quinto.

Ne veneno tolleretur, 20 rutę folia, duas nuces & duas caricas admixto sale quotidie ieiunus capiat.

ROMANA *tempore* Ptol. Lathyri ab Vrbis 647. ad 668.

IN Gallia res gerit Marius cum Cimbris, qui ex Hispania reuersi se Teutonis, Ambronibus, Tigurinis coniunxerant, vt superatis Alpibus in Italiam traiicerent. Item cũ Tectosagibus, quorum regem Copilum Sylla legatus Marij cepit. *Plutar. in Mario. Epito. 67.*

Quod bellum ab aliis Cimbricum, à Cicer. de Prouinc. Coss. Gallicum. Eius metu Marius absens tertiùm consul factus est & extra ordinem. *Ibidem.*

A Mario confectum est, Teutonis ad Rhodanum cum rege ipsorum Teutobocho & Ambronibus prope Massiliam victis. *Strabo lib. 4.*

Continuo triduo circa Romanorũ castra pugnarunt. Quarto die rursus productæ in campum acies vsque ad meridiem penè pari discrimine. Pòst incalescente sole, vsque ad noctem cædes Gallorum potius, quàm pugna protracta est.

Ducenta millia eorum cæsa sunt, octoginta millia capta, tribus millibus vix elapsis.

Tertia Tigurinorũ manus, quę quasi in subsidio Noricos insederat Alpium tumulos, in diuersa effugit & euanescit.

Piso Rhodopẽ Caucasũmque penetrauit post Minucianam de Thracibus victoriam. *Florus.*

Bellum Piraticum C. Mario quartùm, Q. Lutatio Coss. *Obsequens.* In Cilicia confectum à M. Antonio prætore, vnde & de eis ouauit. *Plut. in Pompeio.*

Seditio Apuleij Saturnini tr. Pl. ob legem Agrariam & C. Memmium interfectum. Eam Marius sextùm consul oppressit interfectis Saturnino, Glaucia prætore, & Sufeio quæstore. *Ibid. Plutar.*

Seruile bellum secundum in Sicilia ab Athenione pastore motum, qui interfecto domino, familiam ergastulo liberatam & infinitos seruos sub signis ordinauit. A M. Aquilio cõfectum est, indèque nullum fugitiuorum in Sicilia bellum fuit. *Cic. in Verrem.*

Romę pugnauerunt Elephanti primùm omnium in circo Claudij Pulchri ędilitate curuli. M. Antonio, A. Postumio Coss. circa an. V. 655. *Plin. lib. 8. c. 7.*

Tum Cornelius Dolabella prætor bene in Lusitania rebellante pugnauit.	An. ante Christũ natum. 97	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi. 3993
T. Didius Cos. Celtiberos quoque pluribus præliis vicit. *Gell. lib. 2. c. 17. Plut.*				
Duobus annis pòst Lentulo, Crassóque Coss. Senatusconsultum factum est, ne homo immolaretur, quod antea fieri religiosissimum erat. *Pl. lib. 30, c. 1.*		658	*C. Claudio Pulchro, M. Perpenna.*	
Ariobarzanes Cappadociæ rex à Sylla prætore cõstituitur, quòd Cappadoces regem, quàm libertatem mallent, C. Cælio, L. Domitio Coss. A quo anno primum initur bellum contra Mithridatem Ponti regem. *Liuij Epitom. 76.* confectum à Pompeio post annos 32 Cicerone Consule Sed altius est incipiendum. Nam Mithridates per annos 40, cõtra Romanos bellum gessit. *Appian.* Donec per seditionem popularem à Pharnace filio in turri obsessus venenum sumpsit.		659	*L. Marcio Philippo, Sex. Iulio Cæsare.*	
Toto illo tempore tria Mithridatica fuêre præcipua, Vnum, quod Sylla, alterum, quod Muræna, tertium, quod Lucullus & Pompeius gesserunt. *Appian.*				
Primũ à L. Sylla Arsaces (Phraartes) rex Parthorum missa legatione amicitiam populi Romani tenuit. *Rufus.*		660	*L. Iulio Cæsare, M. Rutilio Lupo.*	
Celtiberos post Didij victoriam rebellantes Flaccus Nasica repressit. Ab hoc bello vsque ad Sertorium quieta citerior Hispania fuit. *Appian.*				
Geminius prætor infœliciter contra Thraces Macedoniam vexantes dimicauit. *Epitoma Liuij 70.*			Bellum sociale.	
L. Plotius Gallus primùm Latinè docere incepit Cicerone adhuc puero. *Cic. de claris Orat.* Antea Græcis exercitationibus ingenia Romanorum alebãtur. *Suet. de claris Rheto.*				
P. Terentius Varro in Prouincia Narbonensi natus centesimum quintũ annum agens Græcas literas summo studio didicit.		661	*L. Porcio Catone, Gn. Pompeio Strabone.*	
Latini Rhetores nouum genus disciplinæ instituentes & Ludos, ad quos inuentus conueniret, sublati sũt edicto cẽsorio L. Crassi & Gn. Domitij, quod his corroboraretur impudentia. *Suet. Ibid. Cic. 3. de Orat.* Paulo ante Ciceronis tempora. *Tacitus in dialogo de oratoribus.* id est, Cicerone adhuc adolescentulo, necdum oratoriam exercente.				
L. Marcio, Sext. Iulio Coss. in agro Mutinensi duo montes inter se concurrerunt, crepitu maximo assultantes, recedentésque, emissa flamma copiosa. *Plin. lib. 2.*		662	*L. Sylla, Q. Pompeio Rufo.*	
Seditio M. Liuij Drusi Tr. Pl. de ciuitate Sociis danda, de agris diuidundis &c. Vnde origo socialis belli & exitia rerum. *Plin. lib. 33. cap. 1. Florus.*				
Drusus vulneratus caprinum sanguinem bibit, cum pallore & inuidia, veneni sibi dati insimulari Q. Cæpionem inimicum vellet. *Plut. lib. 28. c. 9.*				
Sociale Bellum siue Italicum, quod non nisi quinto				

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.	
87		Mithridaticum alterum Syllæ, Et Ciuile, siue Marianum.	3993	quinto pòst anno à Sylla confici potuit. Eo nondum finito (Nam Sylla eius reliquias adhuc in Campania persequebatur) præcedentibus multis ostentis & prodigiis ciuilia bella secuta sunt per annos fermè 40, dum Marius belli Mithridatici gerendi, quod Syllæ mandatum erat, cupiditate teneretur.
	663	*L. Cornelio Cinna, Cn. Octauio,*		Marsicum etiam nonnulli appellant, quòd à Marsis primùm fuerit cõmotum & eorũ imperatore Popedio. *Strabo lib. 5.* Istud Lucullus confecit.
		Ciuile alterum Octauianum atque Cinnanum.		Capitolium custodum negligentia exuritur.
				Sothymius rex Thracum Græciam ingressus cunctos Macedoniæ fines depopulatur, donec à C. Sentio Prætore superatus cogitur in suum regnum redire. *Oros.*
	664	*L. Cinna 2, C. Mario 7, eóque mortuo, L. Valerio Flacco.*		Mithridaticum bellum foris exarsit L. Sylla, Q. Pompeio Coss. Domi ciuile à C. Mario, qui sexies consul fuerat excitatur. Vrbis 662.
				Dum Sylla Cos. ciuili bello & ordinãda rep. Romæ occupatur, Mithridates Phrygiam pop. Rom. prouinciam cum exercitu intrat. Asia in potestatem redacta omnes ciues Romanos vno die interficiendos curat. Q. Oppilium Proc. & M. Aquilium legatum captos, excruciatósque necat. Rhodum, quæ sola in fide permãserat, oppugnat. Per Ariarathen filium Thraciam & Macedoniam, per Archelaum præfectum Græciam inuadit, ac Pireum atque Athenas occupat. *Plutarch.*
	665	*L. Cinna 3. Cn. Papyrio Carbone.*		Marius, Cinna, Carbo, Sertorius cũ suis exercitibus in Vrbem recepti, eam velut captam cædibus & rapinis vastarunt.
				Hic est Marius qui Iugurtham cepit, 2 cõsulatu eum ante currum suum duxit. Tertiùm Consul absens creatus est. Quartùm Teutoniorũ exercitum deleuit. Quintùm Consul Cimbros fugauit. Sextùm remp. turbatam seditione tribuni Pl. & Præt. qui armati capitolium occupauerant, vindicauit. Post septuagesimum annum patria per arma ciuilia pulsus armis restitutus septimùm consul factus est.
	666	*L. Cinna 4. Cn. Papyrio Carbone 2.*		Sequentem in annum C. Marius septimùm & L. Cinna secundùm Consules nullis habitis comitiis se renuntiarunt. Primus autem fuit Marius, qui septimum consulatum cepit ex Plutarcho. In quo est mortuus suo bono, ne esset spectator calamitatum, quæ ciuilia bella suæ familiæ attulerunt, præsertim filio & nepoti.
	667	*L. Scipione, C. Norbano,*		Inde L. Cinna & Cn. Papirius Carbo semet hoc exemplo consules per sequens biennium crearunt. *Epito. 83.*
		Aliud Ciuile Syllanum.		Quod triennium sine armis ciuilibus fuit. *Cic. in Bruto*, nisi quòd Cinna & Carbone dominãtibus maior pars nobilitatis Roma in castra Syllæ fugit, tanquam in portum quendam. *Plutarch.* & ipsi bellum contra Syllam pararent. *Epito.*
			4011	Per idem tempus L. Flacco consuli in locum Marij mortui suffecto portas tota Asia claudebat. Mithridatem autem non modo recipiebat,

Universidad de Deusto
Biblioteca

suis vrbibus, verum etiam vltrò vocabat.

Hoc eodem triennio Sylla in Græcia & Asia contra Mithrid. res gerebat, donec pace cum eo facta se contra Marij & Cinnæ factionem conuertit. Pacis conditiones fuêre, vt is cederet Asia, Bythinia, Cappadocia. Paternis, i. ponticis finibus contentus esset.

C. Fimbria desertus ab exercitu, se ipse percussit, qui paulo ante fusis aliquot copiis Mithridatis vrbem Pergamum ceperat, obsessúmque regem parum abfuerat quin caperet. Ilium vrbem, quæ se potestati Syllæ reseruabat deleuerat ac magnam partem Asiæ recuperarat. Cinna ab exercitu suo, quem inuitum cogebat naues conscendere contra Syllam Anconæ interemptus est. Consulatum Carbo solus gessit.

Sylla autem compositis transmarinis, in Italiam reuectus Norbanum Cos. ad Canusium vicit. Carbo Romæ Syllæ amicos hostes iudicandos curauit.

Q. Sertorius Suessa capta, rebus Marianis deploratis in Hispaniam vlteriorem confugit.

Sequenti anno bellum ciuile confectum est, Mario superioris filio consule fugato, Carbone & Norbano exercitu spoliatis, recuperata republica.

Sed hanc præclaram victoriã crudelitate Sylla fœdauit. Nam octo millia dedititiorũ in villa publica trucidauit. Tabulã proscriptionis fixit. Vrbem & vniuersam Italiam cædibus repleuit. Prænestinos omnes inermes concîdi iussit. Marium captum cruribus brachiisque fractis, auribus præfectis, oculis effossis necauit. Marium eius filium ad necem sui compulit. Carbonem per Pompeium occidit. Ita cêtena millia hominum Italico Ciuilique bello consumpta sunt. *Obsequens.*

Dictaturam per annos 120 intermissam sibi asciuit. Siquidem proximo anno, quàm Annibal ex Italia cessit, vltimus dictator fuerat creatus. *Plutar. Velleius.*

AVLETES à suis pulsus Romam venit P. Lentulo, Q. Metello Coss. sed quia sibyllinis quibusdam versibus Romani mouebãtur, ne regem Alexandrinum profugum cum exercitu reducerent, reditu desperato Ephesum se contulit, donec à Gabinio Syriæ præside anno sequenti, nulla neque Sibyllinorum oraculorũ, neque Senatus ratione, vnius iussu Pompeij, tum consulis reduceretur. *Strabo lib. 17. Plutar. in Catone.*

Damnatus tamen Gabinius quòd contra Senatus & pop. iudicium eum reduxisset. Sic nominatus, quasi Tibicen, quod tibiis canere præter dignitatem regiam solitus esset.

Pulsus autem, propter flagitia, maximéque ob intolerabilium tributorum exactionem, quę per vim extorserat, vt socius populi Rom. appellaretur, Archelao Berenices trium filiarum regiarũ maximæ sponso in regem assumpto. Ex annuis enim vectigalibus capiebat talentorũ duodena millia

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
		∴ ∴	
79	668	II PTOLOM. Auletes,	3993
	691	an. 30.	4011
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		Alexandra regina Iudæorum.	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		Hyrcano eius filio Pontif.	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		Tigrane Armenio Syriæ rege.	
		∴ ∴	
		Mithridate 3, Parthorum rege octauo, deinde Orode, an. 18.	4021

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
79		∴ ∴	4011
		∴ ∴	
		Romæ Coss.	
	668	C. *Mario, Gn. Carbone 3.*	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
	669	*M. Tullio Decula, Gn. Dolabella.*	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
	670	*L. Sylla 2, Q. Metello Pio.*	
		∴ ∴	
		Bellum Sertorianum Hispaniense.	
		∴ ∴	
	671	*P. Seruilio Vatia Isaurico, Appio Claudio Pulchro.*	
49		Coniuratio Cn. Pisonis.	4041
		∴ ∴	

millia quingena, id est, nummo nostro, scutatorum septuagies quingena millia, communi lingua, septem milliones & semis, quantum hodie vniuersi Galliarum regni, quod omnium regnerum fructuosissimum habetur, annua tributa non conficiunt. *Paul. Manutius in lib. 1 Famil. Cic.*

Pompeio circa Iudæam res gerenti octona millia equitum sua pecunia tolerauit, mille conuiuas totidem aureis potoriis, mutans vasa cum ferculis saginauit. *E Varrone Plinius.*

Berenice sorore eius ad regnum euecta Ægyptij legatos & ipsi Romam miserunt, qui crimina regis purgarent, quorum alios ferro rex sustulit, alios pecunia, ne quid aduersus se ageret, corrupit.

Iudæi literas Græcas studiosè discebant. Hinc Ezechiel Tragœdiarum Poëta Græcis Carminibus exitum populi de Ægypto scribit. *Clemẽs Alex. 1 Strom.*

Seorsum in Ægypto & Cilicia, vbi ab Alexandri Magni sæculo illæ literæ excultæ sunt. Hinc olim ab exteris scriptoribus Tarsus B. Pauli vrbs mater vrbium dicta est, non tam è mercimoniorum frequentia, quàm ex studiis, & Tarsense Gymnasium apud Strabonẽ nominatissimũ, quod etiam li. 14. Athenas & Alexandriam superasse refert, ac in eo indigenas didicisse τὴν ἅπασαν ἐγκύκλιον παιδείαν.

Orodes occiso Mithridate fratre duobus annis ante Mithridatis pontici mortem cum filio suo Pacoro Parthorum nonus rex euasit annos 18, sub secundum Pompei & Crassi consulatum quando Gabinius Syriæ præerat.

Hunc Mithridatem Florus & Romanæ ferè historiæ de Pompeio, Phraatem vocant, quoniã Phraates vocabatur is, qui cum Romanis, i. Sylla primus negotium habuit.

Rex Sueuorum Vrbis 694, Metello Celeri Cos. Galliarum præfecto Indos in suum littus tempestate proiectos dono dedit. *Plin. lib. 2, c. 67.*

Mithridates Cappadociam pulso Ariobarzane, Tigranis Armeniæ regis ope occupauit, quã postea restituit, cum Sylla Murenam à bello reuocasset. *Appian.*

Ariobarzanes pulsus à Tigrane studiis Mithridatis Romam venit.

E Bibliotheca Apellicontis Teij plurimi Aristotelis & Theophrasti libri nunquam antea publicati, post captas Athenas à Sylla Romam deferuntur. *Plutar. in Sylla.*

Antè Peripatetici veteres Aristotelis Acroamaticis caruerunt, paucos exotericos habentes. Quare hinc deinceps posteriores Peripatetici exquisitius philosophari cœperunt sub Seuero Imp. Aphrodiseo eos diligenter euoluente & commẽtariis illustrante. *Politia in Miscella.* Paulò ante Plotinum & nostrum Origenem.

Andronicus Aristotelem scholiis illustrat. Ante eum Aristotelica secta aruit, vigentibus duntaxat Academica, Stoïca, Epicurea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
Oroeses Albanorum rex, qui hiberna Pompeij res in Asia gerentis aggressus est. Artoces Iberiæ rex, qui obsidibus datis, à Pōpeio cum pace dimissus est.				
Phraates cum Tigrane de agris Gorduensibus disceptat. Sed hos per Afranium occupatos Pompeius Tigrani regi attribuit.	79			4011
Phraates rex Parthorū iratus Pompeio, quòd cum ad se scriberet, non regem regum vt mos erat, appellasset, transitu Euphratis impedito, in Tigranem & eius filium generum suum, mouet. deinde cum ipsis in gratiam redit. *Dionysius, Appianus.*		672	*M. Lepido, Q. Catulo.*	
ROMANA *sub Pt. Aulete ab anno V.C.668. ad 700.*				
Vrbis 670 libri Sibyllini cum capitolio conflagrarunt.				
Licinius Murena à Sylla in Asia relictus bellum contra Mithridatem redintegrauit, suspicatus, ne Mithridates in Bosphoranos verbo, re aduersus Romanos se instrueret. Victus in Phrygiam se recepit.				
Mithridates pellit Cappadocia Ariobarzanem, nec eam ei restituit, donec Sylla Murenam à bello reuocasset. *Appianus, Cic. pro lege Manilia.*		673	*M. Æmilio Lepido Mamerco, D. Bruto.*	
Pompeius adhuc eques in Africa Cn. Domitium proscriptum & Hiarbam regem Numidarum, ad quos Carbonis mortui copiæ, ex Sicilia confugerant, intra 40 dies vicit & interemit. Inde 24 annos natus ex Africa triumphauit & Magni nomen à Sylla accepit. *Epitoma Liuij 89. Velleius, Plutar. Cic. Ibid.*			Ciuile Lepidi.	
Ita primus eques, sine magistratu, nondum Senator, adhuc adolescens triumphauit.				
Mytilenæ in Asia, quæ sola vrbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnatę, diruteque sunt. *Epito. 89.*		674	*Cn. Octauio, C. Curione Scribonio.*	
Bellum Sertorianum tanquam Syllanæ proscriptionis fuit hæreditas, post multos victos cęsósque Romanos duces vix confectum à Pompeio decimo anno pòst. Nam Sertorius à M. Antonio & M. Perpenna & aliis coniuratis in conuiuio interfectus est octauo Ducatus sui anno. Perpenna autem, ad quem imperium partium translatum erat, duobus pòst annis à Pompeio captus & cum reliquiis deletus. *Oros.* Sicque receptæ Hispaniæ.				
Anno sequenti Sylla dictaturam abdicauit, ordinata Rep. de quo Cæsar apud Suetonium, Syllam nescisse literas, qui dictaturam deposuisset.		675	*L. Octauio, C. Aurelio Cotta.*	
Sic bella ciuilia post annos fermè 40 finem habuerunt. *Oros. lib. 5. c. 18.*				
Quorum duo inter Marium & Syllam, Octauium & Cinnam per 10 annos tracta plusquam 150 millia Romanorum consumpsetunt. *Idem lib 5. cap. 21.*			Mithridaticum aliud Luculli.	
Consulares 23, Senatores fermè 300. Ante prodigia dira visa sunt. *Obsequens.*	49			4041
Florentia				

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
79			4011
	676	*L. Licinio Lucullo, M. Aurelio Cotta.*	
		Bellum Piraticum 2.	
	677	*M. Terentio Licinio Lucullo, C. Cassio Varo.*	
		Seruile Spartaci.	
	678	*L. Gellio, Cn. Lentulo Clodiano.*	
	679	*Cn. Anfidio Oreste, P. Cornelio Lentulo Sura.*	
	680	*M. Licinio Crasso Diuite, Gn. Pompeio Magno.*	
49			4041

Florentia Hetrurię vrbs à Syllanis militibus conditur.

Hic est Sylla, qui post victoriam ciuilē se Fœlicem appellari voluit. Ludiones & reliquum instrumētum Ludicrum ex Olympia Romam traduxit Olymp. 175, quando Pompeius Magni cognomentum accipiebat.

Catenas Iugurthæ manibus iniecit, Mithridatem cōpescuit, cæsis in Thessalia hostium centum millibus castris quoque expugnatis. Renouato deinde bello iterum fudit ac exercitum eius deleuit. Athenis captis libertatē & ciuibus, quæ habuerāt, reddidit. Dardanos, Enetos aliósque Thraciæ populos Macedoniæ incursantes adortus multis prælijs fregit. Sociale bellum repressit. Cinnæ dominationem coercuit. Marium proscriptum & exulem reddidit. Primus Romanorum morte mulctauit. *Appian.*

Depositа dictatura priuatus vixit, commentaria scripsit, Lucullóque dedicauit. *Plutar.*

M. Lepidus eius inimicus primus omnium limina ex Numidico marmore in domo posuit, magna reprehensione. *Plin. lib. 36.*

Seditionem mouet, lege promulgata de actis Syllæ, qui proximè obierat, rescindendis.

A Catulo altero Cos. & Pōpeio, qui iam Miluium pontem collémque Ianiculum cum exercitu insederat, Italia pulsus in Sardiniā refugit, vbi frustra bellum molitus, paulò pòst morbo interiit. *Appian. Plutar.*

Victores, quod non temere in aliis ciuilibus bellis contigit, pace contenti fuerunt. *Florus.*

Appius Claud. Proconsul Thracas pluribus prælijs vicit & in Sarmatas vsque penetrauit. *Florus.*

M. Perpenna iam Lepidi partibus, præsertim eo in Sardinia mortuo, fractis, ad Sertorium in Hispaniam magno cum exercitu venit.

Curio consul retulit ad Senatum, vt legati Erythras mitterentur ad carmina Sibyllæ colligenda & Romam deportanda. *Lact. lib. 1. & lib. de Ira Dei.*

Lucretius Poëta Epicureorum amatorio poculo in furorem versus, cum aliquos libros, per insaniæ interualla conscripsisset, quos Cicero emendauit, se sua tandem manu confecit, ætatis quadragesimo quarto.

Hoc sęculum, philosophorum sectis præstantioribus neglectis, multos habuit Epicureos, Pomponium Atticum, Velleium &c. Vtinam nostrum plures non habeat, dum ardentius Lucretius legitur, exponitur, emendatur, quàm &c.

Lucullus, Crassus, Antonius oratores clarissimi.

L. Lucullo, M. Cotta Coss. Nicomedes rex Bithyniæ mortuus populum Rom. hæredem reliquit. Tum Bithynia in prouinciæ formam redigitur. *Eutrop.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
Bellum Piraticum in Cilicia & Pamphylia secundum ab eo, quod antea M. Antonius Prætor confecerat, ortum ob inquietam Mithridatis præliis Asiam, triennio emenso confectum à P. Seruilio, qui proinde Isaurici nomen assumpsit. *Oros.*	79			4011
Seruilius Proc. bello piratico Pamphyliam, Ciliciam, Pisidiámque deuicit fecitque prouincias. *Iornandes.* Lyciam, *Orosius.* Isauriam. *Marcell. lib. 14.* Phrygiam Cretámque Piratico bello perdomitas in eandem prouincię formam redegit. *Iustinus lib. 14. & Rufus.*		681	*Q. Metello Cretico, Q. Hortensio.*	
Cilices & Isauros, qui se piratis & prædonibus coniunxerant, subegit & viam per Taurum primus instituit. *Rufus.* Præterea Olympum montem peruagatus Phaselin, Corycum, Olympum tres magnas eius terrę vrbes cepit. *Pædianus in Verrinas.*				
L. Magius & L. Fannius transfugæ à Mariano exercitu, à Mithridate ad Sertorium in Hispaniam mittuntur de pacisceda cum eo aduersus Ro. belli societate.				
Mithridatem fœdere cum Sertorio icto bellum nouum inferentem, Bithyniámque occupantem, Cottam apud Calcedona terra mariq; fundentem, vrbem Cyricum obsidentem, vt inde totam Asiam inuaderet, L. Lucullus cum maximo exercitu aduenies cohibet. *Plutarch.* cum eo bellat annis septem. *Velleius.* Fame ferróque ad centum fermè hominum millia delet, pulsúmque regē Bithynia, cogit in Pōtum profugere. *Idem & Epito. 95.* túmque Tigranis Armenij generi sui & Macharis Bosphorani, filij sui auxilia implorare. *Appian.*		682	*L. Cæcilio Metello, Q. Marcio Rege.*	
Deiotarus Gallogręciæ tetrarches Mithridatis quoque præfectos bellum in Phrygia mouētes repellit. *Epito. 94.*			Bellum Creticum.	
Bellum Gladiatorium in Campania per tres annos. Aliis, Seruile tertium, siue Spartiacum in Italia. Nam 74 gladiatores ducibus Spartaco, & Oenomao & Crixo, effracto Capuæ Lentuli ludo, per Italiam vagantes, vocitatis ad bellum seruis Vesuuium montem belli sedem faciunt. Cl. Pulchrum & P. Vatinium prætorem vincunt. Contra eos etiam male pugnarunt Lentulus & Gellius Coss. Q. Arius & Cn. Manlius Prætores, C. Cassius proconsul, donec à M. Crasso Prætore anno tertio post bellum inchoatum, priore prelio 35 millia eorum, cum duce Granico, posteriore quadraginta millia cum ipso Spartaco cæderentur.		683	*C. Pisone, M. Acilio Glabrione.*	
Curio Scribonius Daciam tenus venit, sed tenebras saltuum expauit, *Florus.* Dardanis & Męsiis per triennium subactis primus Romanorum ducum ad Danubium vsque peruenit. *Rufus,* Vrbis 679.		684	*M. Lepido, L. Tullo Volcatio.*	
Lucullus aperit Pontum & regiis quondam opibus & natura regionis vallatum. *Cic. pro Archia.* Nam Amisum & Eupatoriam vrbes Ponticas obsidione cinxit & Themiscyram, *Appian.* 30 milli-	49		Coniuratio Cn. Pisonis.	4041

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdita.		Anni mundi.
79			4011
	685	*L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato.*	
		Bell. Mithridaticum Pompeij.	
	686	*L. Iulio Cæsare, C. Marcio Figulo Thermo.*	
	687	*M. Tullio Cicerone, C. Antonio.*	
		Coniuratio Catilinę.	
	688	*D. Iunio Silano, L. Licinio Murena.*	
49			4041

30 millibus ad Cabira cum quinque millibus cæsis Mithridatem ad Tigranem fugat. *Eutrop.*

Marcus autē Lucullus Macedoniā sortitus ad terminum gentium lacúmq; Mæotim peruenit. Per Thraciam cū Bessis primus pugnauit. Thraces montanos subegit, Eumolpidam, quæ nunc Philippopolis dicitur, Olympiadam, quæ modo Adrianopolis, Cabylem, Apolloniam, Galztiam, Parthenopolim supra Pontum positas ciuitates occupauit, Tomos ad Danubium vsque perueniens, Scythis arma Romana monstrauit. *Florus.*

Censorium nomen triste seuerúmq; à sedecim annis intermissum M. Crasso, Cn. Pompeio coss. repetitur, Cn. Lentulo & L. Gellio censoribus creatis, qui asperan censuram egerunt, quatuor & sexaginta senatu motis, *Epito. 98, Pædianus in Verrinas.* Eorum muneris erat Senatum legere equites inspicere, cēnsum ciuium agere.

L. Metellus Prætor in Sicilia à C. Verre afflicta contra Piratas prosperè rem gerit. *Epito. 98.* Pergamenonem Archipiratam nauali terrestrique prælio comminuit. *Oros.*

Q. Hortensio consuli Creta ac bellum Cretensibus gerendum obtigit, sed is vrbe ac foro, in quo dominabatur, delectatus, Metello collegæ exercitum ac prouinciam concessit. *Xiphilinus.* Ob eandem causam postea Cicero Macedoniam, quæ sibi obtigerat, C. Antonio Collegæ concessit, neque in prouinciam ex consulatu profectus est.

Mithridates & Tigranes à L. Lucullo in Armenia victi bellum reparant missis ad finitimos reges legatis, vbi Arsaces Parthus pacta cum Lucullo Societate, eum tamen non adiuuit. *Dio.* anno septimo & vltimo Lucullani imperij regna sua recuperant & augent. *Velleius.*

Bellum Creticum, quòd Mithridati Cretenses fauissent, peragitur à Metello intra triēnium. *Eutrop.*

Creta prouincia facta, *Rufus. Iustin. lib. 41.*

Piraticum siue Maritimum extrema hyeme apparatum, ineunte vere susceptum, media ętate confectū est à Pompeio, qui à Brundusio profectus, quinquagesimo die totam ad imperiū Ciliciam adiunxit, omnes, qui vbique prædones fuerunt, partim cepit, partim interfecit. *Cic. pro lege Manil.*

Intra 40 diem toto mari eos expulit, & acceptis in deditionem piratis agros vrbēsque dedit. *Epito. 99.*

In maritima Ciliciæ ora vrbem Solos à Tigrane deletam restituit & Pompeiopolim appellauit. *Dio.*

In Cretam, alteram post Ciliciam prędonum arcem, multos eorum persecutus est. *Plutarch.*

Piratis octingentas 46 naues ademit. Acilius Glabrio successor Lucullo datus, quòd imperij diuturnitati modum statuendum veteri exemplo putarent; *Cic. pro lege Manilia.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

L.Lucullus primus imperator appellatur, Armenia, Mesopotamia, Nisibi cum regis Armeniæ fratre capta.	Ant. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.	Anni mundi.
Piso, Catilina, Antronius circiter nonas Decembris parabant Cal. Ianuarij, deinde re patefacta nonis Feb. L. Torquatum, L. Cottam Coss. cum plerisque senatoribus interficere, ipsum Pisonem correptis fascibus cũ exercitu ad obtinẽdas duas Hispanias mittere. Sed coniuratio non processit signo à Catilina celerius dato. atque hîc Catilinariæ coniurationis primordia. *Sallustius, Epitome 101. Sueton. in Cæsar. Cicero pro Sylla.*	79		4011
Tigranis filius ad regem Parthorum transfugiens primum vna cum illo bellum patri intulit ad Artaxata, deinde recedente Partho à patre victus ad Pompeium se proripuit.		689	*M. Pupio Pisone, M. Valerio Messala Nigro.*
Pompeius cum rege Parthorum Phraate amicitiam renouauit, equestri prælio Mithridatem vicit & in Bosphoron impulit. Tigranem in deditionem accepit, eique ademptis Cappadocia, Syria, Phœnice, Sopheno, Cilicia, regnum Armeniæ restituit, & pecuniam ingentem imperauit, filium eius, qui iis, quæ ipse statuerat, non stabat, in vinculis habitum Romam misit. *Epitom. 100.*			
Mithridatẽ persequens in vltimas ignotásque gentes, Iberos Albanósque, qui transitum non dabant, vicit. *Epito. 101. Appian.*		690	*Q. Metello Celeri, Q. Afranio.*
Triennio bellum istud Mithridaticũ confecit, non quòd planè Mithridatẽ superasset. (Nam is deinceps cum exercitu in Italiam transitũ moliebatur, vt olim Annibal) sed quia Pharnaces filius Patri insidias faciens cum septuagenarium veneno sibi mortẽ conscicere coegerit, quòd se permittens Pompeij potestati, regnum Patris consecuturum speraret. *Dio, Plut. Appian.*			
P. Sylla & P. Antronius Coss. designati cũ essent eorum alterum L. Cotta, alterum L. Torquatus ambitus damnarunt, & in eorum locum, Consules creati sunt. *Pædianus in Cornelianam.*		691	*C. Iulio Cæsare, M. Calpurnio Bibulo.*
Cicero Consul suo consilio atque eloquentiæ efficit, ne leges aliquot pernicioſæ à Tribunis pleb. & quidem C. Antonio collega non repugnante, promulgatæ ferrentur, vt lex Agraria, de campano agro diuidendo &c. *Dion. & ipse in Pisonem.*			
Coniuratio Catilinæ extremo ferè anni, Ciceronis præcipuè industria, oppressa est. Coniuratoribus multis captis & extremo supplicio affectis, cæteris foris in agro Pistoriensi à C. Antonio deletis. *Sallust. Dion. Appian. Plutarc.*		692	*L. Calpurnio Pisone, Au. Gabinio.*
Mithridaticum bellum tractum fuit per 40. annos. Consulatu Ciceronis & Antonij vix consumptum. *Oros. lib. 6. c. 1.*			
Ita Pompeius vnica profectione Armeniam, Pontum, Paphlagoniam, Galatiam, Cappadociam, Bithyniam, Phrygiam, Ciliciã, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, Hircanos, Scythas Iudæos,	49		4041

	An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.	Anni mundi.
Iudæos, &c. ad Caucasum montem vsque & Euphratem, Mysiam, Lydiam, Cariam, Ioniam, Asiam, quæ ad Pergamum est, atque ipsam Græciam partim recuperauit, partim nunc primum subiecit, *Appianus.*	79		4011
Tigrani Armeniam maiorem permisit, Pharnaci Mithridatis filio Bosphorum, Ariobarzani Cappadociam, Antiocho Commageno Seleuciam, Deiotaro atque aliis Tetrarchis Minorem Armeniam, & Galatiam, Attalo & Pylemeni Paphlagoniam, Aristarcho Colchidem, Palestinam Hyrcano. *Idem.*			Bellum Gallicum Cęsaris.
Asiam, quæ antea Romanum imperium terminabat, tribus nouis prouinciis victoria cinxit. *Cic. de Prouinc.*		693	*P. Cornelio Lentulo Spinthere, Q. Metello Nepote.*
Ponto videlicet, quem ille cum Bithynia iunctum vnam prouinciam fecit (*Strabo.*) Syria, (*Marcel. lib. 14*) Ciliciæ parte, quæ nõdum imperio Rom. subiecta erat. Sicque Asiam, quam vltimam prouinciam acceperat patrię, mediam reddidit. *Ipse apud Plin. lib. 7.*		694	*Cn. Lentulo Marcellino, L. Marcio Philippo.*
De iis omnibus, Creta itẽ & Basternis triumphauit. *Plin. lib. 7 cap. 26, lib. 37 cap. 2,* ex tot bellis per biduum vnico triumpho contentus ætatis quadragesimo quinto, *Velleius.*			
Post tot victorias infœliciter res gessit, quòd indignè templum Dei captis Hierosolymis habuisset. Nam		695	*Gn. Pompeio 2, M. Crasso 2.*
M. Cicerone & C. Antonio Coss. captum Hieros. templum à Pompeio. *Ioseph. lib. 14 Antiquit. cap. 8.* annis 32 ante Augustum. 61 ante ortum Christi.			
Eodem anno natus traditur Augustus Cæsar, 9 Cal. Octobris.		696	*Appio Claudio Pulchro, L. Domitio Ahenobarbo.*
Apollo à L. Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe, 30 cubitorum, 150, talẽtis factus Romam transfertur. *Plin. lib. 34.*			
C. Cæsar Cons. Illyriam ac Galliã citeriorem cum tribus legionibus à populo, vlteriorem cum vna legione à Senatu in quinquennium obtinet.			
Mox P. Clodius Tribunus Pl. fit, & Ciceronẽ vrbe pellit, quòd consul ciues Romanos Catilenæ socios necasset, domo eius incensa, area libertati consecrata, bonis publicatis, prædiis direptis, eo aqua & igni interdicto, lege lata, ne quisquam tectum intra quinginta milliapassuum ab Italia præberet, ne quis de eo ad Senatum referret, ne decerneret, ne disputaret, ne loqueretur, ne pedibus iret, ne scribendo adesset.			
Cicero exulans in Macedoniam se confert. Cuius rei causa 20 hominum millia vestem mutarunt, rostra ingemuerunt, forum obmutuit. De eo reuocando Pompeius cogitat, cúmq; hoc anno ab octo Tribunis Pl. de reditu eius promulgatum esset, vnius Ælij Liguris intercessione nihil perfici potuit. *Dion. Appia. Plut. Cic. pro domo.*			
Sed sequenti anno Cn. Pompeio inter alios nitente. T. Annio Milone Trib. Pl. agẽte, P. Lentulo Cos. referente reuocatus est. Area domus eius, Pontificum sententiis, religione liberata,	49		4041

Universidad de Deusto
Biblioteca

domo ac villis publica pecunia restitutis.

Heluetij rectis suis incẽsis atque relictis, cum nouas sedes quærerent iter faciũt per Galliam Narbonẽsem. A Cæsare prohibiti, victi tãdémq; in deditionem accepti, domos suas repetunt.

Cæsar precibus Æduorum & Sequanorum, qui se ab Arioui sto Germanorũ rege opprimi querebantur, in eum mouit, & fusum vsq; ad Rhenum insequitur. Ita vna æstate duobus bellis cõfectis in hyberna ad Sequanos exercitum reduxit. *Ipse lib. 1.*

Sequẽti anno Belgas cecidit. Suessiones, Bellouacos, Ambianos in fidẽ recepit. Neruiorum gentem propè ad internecionem redegit. Adnaticos in deditionẽ redegit. Inde per P. Crassum Venetos, Vuellos, Osisinos, Curiosolitas, Sesuuios, Aulercos, Rhodones, quæ sunt maritimæ ciuitates. *Idem.*

Tertio per Titurium Sabinum & Crassum omnes ferè Aquitaniæ populos. *Ipse lib. 3.*

Quarto Vsipetes, Germanos, Tenchtheros, magna cum multitudine Rhenum transgressos, quòd à Sueuis complures annos exagitati bello premerentur, funditus delet. Quo Germanico bello in Gallia confecto Rhenum transit, ponte in Flumen facto. Sicambrorum vicis, ædificiisq; incensis propter Sueuos se in insidiis expectantes, in Galliam rediit, pontémque rescidit. In Britanniam inde traiicit. Petentibus pacem dedit obsidibus acceptis. Reuersus Morinos rebellantes & Menapios sub potestatem redegit. *Idẽ.*

Quinto Treuiros & Germanos Transrhenanos in fide continuit. Classe iterum in Britanniã traiecit, obsidibus acceptis & tributis impositis in Galliam recessit. Castra Q. Ciceronis in Neruiis à Gallis aliquot, Ambiorige duce Eburonũ, oppugnata, fusis hostibus liberauit. *Ipse.*

Sexto (nam in aliud quinquenniũ imperium ei fuerat prorogatum) Treuiros in fugam compulit. In Germanos, qui eis auxilia dederant, ponte refecto iterum mouet. Sed cum Sueuos sese in syluas recepisse cognouisset in Ambiorigem Eburonum regem reuersus, Eburones fundit & dissipat.

Septimo Galli cum Cęsarem in Italiam profectũ, putarent illic retinẽdum vrbano motu occisi Clodij, die constituta Genabi ciues Romanos negotiantes interficiunt. Carnutes se belli principes instituunt. Aruerni & ipsi Vercingentorige duce arma capiunt, ac Pictones, Parisios, Cadurcos, Turenos, Aulercos, Lemouices, Andos, Bituriges sibi socios adiungunt. Recurrens Cæsar Vellaunodunum Senonum oppidum expugnat. Genabum Carnutum diripit & incẽdit. Nouiodunum & Auaricum diuturna oppugnatione capit. Gergouiam diu, sed frustra, oppugnatam omittit, Alexiam Mandubiorum magno apparatu obsessam, dedito sibi Vercingentorige Aruerno, ad deditionem adducit. Æduos Aruernósque in fidem recipit. *Ipse.*

Octauo

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
		∴ ∴	4011
79		∴ ∴	
		∴ ∴	
		Parthicum Crassi.	
	697	Cn. Domitio Caluino, M. Messala.	
		⁂ ⁂	
		∴ ∴	
	698	Cn. Pompeio 3, Q. Metello Pio.	
		∴ ∴	
	699	M. Claudio Marcello, S. Sulpitio Rufo.	
		∴ ∴	
		⁂ ⁂	
		∴ ∴	
49		∴ ∴	4041

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
79		∴ ∴	4011
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		12	
49	700	m Ptol. Dionysius,	4041
51	702	an. 2.	4043
		∴ ∴	
		Orode 2 Parthorum nono.	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	

Octauo Carnutes est persecutus. Inde Bellouacos Gocleo Duce interfecto. Per Caninium & Fabium legatos rem bene contra Pictones gerit. Vxellodunum Carnutum capit. In Treuiris per Labienum prosperè pugnat. Omnes Aquitaniæ ciuitates in fidem recipit, in Belgio ad legiones hibernat. *Ipse, Hirtius, Dio.*

Nono nullum bellum gessit, sed honorificè ciuitates appellando, principes præmiis maximis afficiendo, nulla noua onera imponendo, defessam tot prœliis Galliam spe meliorum in pace continuit. Maximè quia profectionẽ in Italiam pararet, vt suam Antoniique petitionem commendaret.

Decimo Gallias & Britannias tributarias facit. *Rufus.*

Omnem Galliam à saltu Pyrenæo, Alpibúsq;, monte Gebenna vsq; ad Rhodanũ & Rhenum, circuitu patentem bis & tricies centũ millia passuum, præter socias & bene meritas ciuitates in prouinciæ formam redegit, eíque in singulos annos stipendij nomen imposuit. *Suet.*

m Ptol. Dionysivs à Pompeio restituitur, pro qua gratia illũ è prœlio Pharsalico ad se cõfugientem, proditoriè die post fugam octauo per Achillam occidi iussit, auctore Theodoto præceptore & Photino procuratore.

Eum adhuc adolescẽtem bello Alexandrino Cæsar mersit, necauitque, regno Ægypti Cleopatræ sorori, cum qua stupri consuetudinem habuerat, tradito. *Eutrop. in Cæs. Oros. lib. 6, cap. 14.*

Bellis ciuilibus Romanis Parthi Pompeio contra Cæsarem, item Bruto & Cassio aduersus Augustum & Antonium misẽre auxilia.

Post belli finem rursum, Pacoro duce Orodis regis filio, & Labieno, qui Pompeianarũ partium fuerat, & bello victus ad Parthos transfugerat, Syriã irruperũt, ac totã occupauêre prouinciam.

Quos P. Ventidius Bassus cum toto exercitu ad internecionem deleuit. Aiunt autem Labienum & Pacorum à Ventidio eo potissimum die interfectos, quo antea Crassus victus fuerat, ne aliquando Romani ducis mors inulta relinqueretur.

Nec longè post id prœlium Orodem regem à filio Phraarte occisum esse.

Pharnaces à Pompeio Bospori Cimmerij rex cõstitutus patrij regni recuperãdi cupidus, Colchida, Armeniam, Cappadociæ & Ponti partem occasione bellorum ciuilium in potestatem reduxit.

Domitium Caluinum à Cæsare missum profligauit, Inde reliquas Ponti partes, expugnata Amiso, occupauit.

Cum Cæsare postremo congressus ad Zeliam, vno prœlio fugatus, ab Asandro Bosphorani tumultus auctore necatus est. *Cæsar, Hirtius, Appianus.*

Iuba regis à Cæsare victi filius, historiam scripsit, & captiuus in triumpho Cæsaris ductus est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ROMANA *Ptol. Dionysio & Cleopatra regibus Ægypti ab vrbis 700 ad 707, vsque ad Cæsaris necem.*	An. ante Christum natum.	Anni vrbis conditæ.		Anni mundi.
Ante bellum ciuile 320 millia ciuium censa sunt, cum tribus annis pòst, Cæsare cẽsum agente, dimidio minus inuenta sint. *Plutarch.* id est, 150, reliquis bello ciuili confectis.	79	700		4041
Lentulo & Marcello Coss. ciuilia bella cœpta sunt, id est, belli Gallici decimo.				
Cæsar, vbi vltro citróque de pace legatis missis conueniri non potuit, traiecto Rubicone, Pisaurum, Fannum, Anconam occupat, Tignium Auximum, Asculum recipit. Cõsulibus, & Optimatibus Roma profugiẽtibus Picenum percurrit. Pompeium Luceria Canusium proficiscentem, atque inde Brundusium, Brundusio autem in Epirum Dirrachium, quò consules ante traiecerant, cũ omnibus copiis, relicta Italia, transgressum insecutus, custodibus Brundusio impositis ad vrbem redit.			Romæ Coss.	
Pecunia ex ærario extorta, M. Lepido vrbi præfecto, qui postea triumvir, in Hispaniam, quæ à legatis Pompeij tenebatur profectus, Afranio & Petreio cum 7 legionibus victis, Hispaniam recepit. Massilia, quæ sibi primum in itinere portas clauserat, duobus prælijs nauali bus potitus Romam iam à M. Lepido Dictator dictus rediit. *Ipse lib. 1 de bello Ciuil.*				
Magistratu inito exulibus omnibus redeundi potestatem, prẽterquam Miloni, concessit, Magistratus subrogauit, sacerdotes suffecit. Gallis Transpadanis ciuitatem dedit. Vndecimo inde die dictatura se abdicat & ab vrbe Brundusium proficiscitur. *Ipse lib. 3.*		700	*L. Æmilio Paulo, C. Claudio Marcello.*	
In Macedonia factus consul res gerit, Seruilio collega consulatum Romæ administrante, & M. Cæliũ prætorem seditiones in vrbe, nouarum spe tabularum mouentẽ, de magistratu deiicientẽ, qui vrbe pulsus Miloni exuli, fugitiuorũ exercitũ contrahenti se cõiungens cum eo interemptus est. *Dio. Appianus.*				
Exitu anni in Epirum transgressus Oricum & Apolloniam recipit, Dyrrachium petit, sed à Pompeio ad flumen Apsum occurrente ita victus est, vt ille ob rei frumentariæ inopiam castra inde in Thessaliam transferre coactus fuerit.		701	*L. Cor. Lentulo, C. Claud. Marcello.*	
Cum eodem in Pharsalia subsistente extremo prælio congreditur, maximáque clade fusum ad mare compellit, vbi Pompeius naue in Ægyptũ delatus iussu regis Ptolomæi antequã in terram egrederetur occisus est eodem die, quo de Mithridate & Tigrane regibus triumpharat. Cornelia vxore & Sext. Pompeio filio in Cyprum elabentibus.			Bell. Ciuile Cæsaris.	
Cæsar post diem tertium insecutus, cum ei Theodotus caput Pompeij & annulum obtulisset doluit & illachrymauit. *Appianus, Dio.*				
Tertio anno Caleno & Vatinio Coss. Alexandria post nonum mensem recepta, Pharnacẽque in Ponto superato, Romam redit & Dictaturam	49	702		4043

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.	
49	700		4041	inuadit, verbo, constituendæ reip. & rei gerendę causa, re, vt omne ad se vnum ius Reip. traheret, quod ante multorum erat, quod posteri eius, sublato iam à M. Antonio Cos. Dictatoris nomine, Imperatoris vocabulo expresserunt.
				Tertium & quartum consulatum titulo tenus gessit contentus Dictaturæ potestate cum consulatibus decretæ. *Sueton.*
				Veteranis cum seditione missionem postulãtibus dedit. *Epitom.*
				In prælio Alex. regiam classem incendi iussit. Ea flamma cum parte vobis inuasisset, 400 millia librorũ proximis fortè ædibus condita, exussit. *Oros. lib. 6, cap. 13.*
		BELLVM		Quarto Africam recepit Scipione & Iuba superatis. Quinto Hispaniam victis Põpeij filiis. Deinceps res vrbanas gessit, honorarios Coss. creare cœpit, Imperator appellatus & Pontifex Max.
		CIVILE		Ita vrbis 701, pulso Italia Pompeio, dictatura in sex menses capta, post vndecim dies abdicauit.
		CÆSARIS		702 victo, occisóque Pompeio dictator fit in annum.
		ET		703 Alexandrinum & Ponticum bellum conficit.
		POMPEII.		704 Africanum, Numidia, quæ in Iubæ potestate erat, in prouinciam redacta.
				705 Hispaniẽse. Inde dictatura in perpetuum accepta triumphum agit, Gallicum ex citro constantem, Ponticum ex acanto, Alexandrinum testudine, Africũ ebore, Hispaniensem argento rasili.
				706 triumphis actis, magnis populum congiariis affecit, ludos fecit, epulum dedit, gladiatores & naumachiam ludis funebribus Iuliæ edidit, ædem Veneri genitrici prælio Pharsalico votam dicauit, forum Iuliũ extruxit, iudicia equitibus & senatoribus communicauit, prætoriis prouinciis annum, consularibus biennium statuit, annum ordinauit, senatum suppleuit, patricios allegit. *Plutarch. Sueton. App.*
				Ex monte Albano ouans vrbem iniit, deinde interfectus est.
				Annum hunc alij Vrbis fuisse dicunt septingentesimum nonum, alij 710, alij alium, secundum diuersas veterum supputationes, de quibus post in Chronologorum scrupulis. Nos Liuium, vt Hebraïcis summis congruentiorem, sequuti sumus.
				Sosigenes Alexandrinus Mathematicus, cuius consilio Iulius Cæsar Pont. Max. in Ægyptum profectus, fastos siue Calendarium Numę Pompilij nimis vndecim diebus breue, qui Lunaribus mẽsibus annos distinxerat, corrigit, & ad cursum solis reuocat, solares vel potius ciuiles siue vsuales mẽses in fastis reponens iuxta Ægyptiorum morem. *Plin. lib. 18, c. 25. Appian. in fine lib. 2 de bell. ciuil.* sub anno vrbis 708, ante Christũ an. 45.
51			4043	Intercalati sunt dies 67. *Dion. lib. 43, & Plut. in*

Universidad de Deusto
Biblioteca

			Anni mundi.
		Cæs. vel 68 vt annus ille confusionis vltimus in dies 443 protensus fuerit. *Macrob. lib. 1. Satur. cap. 14*, constiteritque quindecim mensibus, lunaribus scilicet. *Suet.*	4011
		Cyclum decemnouennalem, qui aureus dicitur, condidit. Orbem per Geometriæ peritissimos emensus hæc celebriora comperit, Maria 30, insulas 27, montes 40, prouincias 78, vrbes insignes 370, maiora flumina 94, Gentes 125. Ambitū vero orbis trecēties quindecies centena passuum millia continere. Longitudinem ab Oriente in Occidentem siue ab India ad fretū Gaditanum octies quinquies cētum septuaginta octo milliaria, latitudinem à meridie ad Septentrionem ferè dimidio minorem quinquagesies septuaginta duo milliaria.	
		Maris vero profundissimum perpendiculo in quindecim stadia portendi (id est, in Gallicam fere leucam) *Priscianus*. Sed ab eo tempore valde est aucta Geographia, Christianorum sedulitate.	
		n CLEOPATRA propè Vrbis septingentesimum regina Ægypti à Cæsare constituta, Ptolomæo fratre submerso.	
		Romam Cæsarem visit, amasium suum.	
		Regnum tenuit vsque ad duodecimum Augusti, quo anno ipsa cum Antonio sibi mortem conscíuit.	4043
47	702	13 n CLEOPATRA Antonij, an. 18.	4061
	720	R. Nehemias ben Haccana auctor epistolæ secretorum, in qua dicebat se tantum distare 50 annis à Christi ortu.	
		R. Iuda ben Simeon, qui libellū ספר רזים. i. reuelator arcanorū, M. Antonio consuli dedicauit.	
		Apollonius Rhodius Philosophus Rhodi docet. Illic autem literarum gymnasium erat celeberrimum.	
		Catullus, Sallustius, Nicolaus Damascenus histo.	
		Virgilius nascitur.	
		Seneca duodecimum annum attingit, antequam proscribatur Cicero.	
		Hortentius, Trebatius, Labeo, Sulpicius Iurisconsulti. Cratippus Stoïcus.	
		M. Varro Helluo librorum & literatorum doctissimus, quadringentos & nonaginta libros scripsit. *Gell. lib. 23.*	
		Vetus paræmia fuit, eum tot tantáque scripsisse, vt nihil videatur potuisse legere: tātum è conuerso legisse, vt videretur nihil potuisse scribere.	
		Atticus annorum septingētorum memoriam vno libro colligauit. *Cic. in Orat.*	
		Nam eam longius repetere non potuit, quoniam ante Olympiades nihil planè apud Græcos certum fuit. *Varro in Prolog. 3 de re rust.*	
		Anno ab vrbe condita 700 plurimam partem vrbis ignis fortuitus, nempe 15 vicos cōsumpsit. Hinc ciuile bellum committitur. *Oros. lib. 6, c. 12.*	
		Cicero post oppressam remp. vacuus negotiis forensibus & ciuilibus multos quidem aureos libros philosophicos edidit, quos enumerat initio 2 de Diuin. sed in tribus de Natura Deorum se ipsum	

cuales de los seneca?

			Anni mundi.
		Orode, deinde Phraarte 3, Parthorum Rege.	

			Anni mundi.
47	702	Iul. Cæsare, an. 6, deinde M. Antonio an. 12. Imp.	4043
		Summa 270.	
		Romæ Coss.	
	702	C. Cæsare, P. Seruilio Isaurico:	
		Pharsalicum.	
	703	Q. Fusio Caleno, P. Vatinio.	
		Alexandrinum & Ponticum.	
	704	C. Cæsare 3. M. Lepido.	
		Africanum.	
	705		4061

ipsum superauit, Deo prouidente, vt Idololatria per suos cultores oppugnaretur, quæ mox per Christum esset expugnanda & triumphanda.

Primum enim refellit Deum Epicureorum. Deinde Deos Stoïcorum, planetas, &c. Denique Deos Populares, quos fabulosos vel homines fuisse contendit. Horum librorum præiudicio Ethnici, cum à nostris grauarentur, eos censuerunt per Senatum esse igni abolendos. *Arnobius lib. 3 contra Gentes.* Interficitur annis 40 ante Christi natalem.

Tyro eius libertus notarum siue abbreuiationum inuentor, quibus alias addidit Philargius Mecænatis, deinde Seneca.

Cæsar nouem annis subegit Gallias, in quibus, vt ipse de se scribit, & Eutropius reperit, ter fuit victus: semel in Aluernia præsens ad Gergouiam, metropolim regni, quod perdiu Aluerni tenuerant in Aquitaniam & partem Celticæ: bis in Germania absens.

Primus Romanorum Rhenum traiecit, & in Britanniam, quæ nunc Anglia, ita tamen vt dubium reliquerit, essétne insula an continens. Esse postea insulam sub Seuero imp. compertum fuit.

Bellum ciuile gessit primùm in Illyrico ad Apolloniam & Dyrrhachium, deinde in Thessalia, in campis Pharsalicis.

Bello eius Africano, Galli 30, duo millia equitum loco pepulerunt & fugarunt.

Annis quinque, post victum Pompeium, imperat, vel tribus & mensibus aliquot, iuxta *Egesi. lib. 1, cap. 27. Ioseph. lib. 14 Antiq. cap. 19. Clement. Strom. lib. 1.*

Deuictis in Africa Pompei partibus Romam reuersus à Bruto & Cassio, & reliquis coniuratoribus viginti tribus vulneribus in Senatu confoditur, cum sequenti die esset profecturus contra Parthos, die quadragesimo octauo postquam triumphans ex monte Albano vrbem ingressus esset.

Præter ciuiles victorias vndecies centum & nonaginta duo millia hominum in suis prœliis consumpsit.

Nunquam legitur vulneratus.

Primus historicorum Latinorum Germaniæ meminit. Nam reliqui eam semper habuerant inter Scythiæ regiones obscurissimas, suáq; commemoratione indignas.

Expeditio eius in Galliam senatusconsulto suscepta annis ante Christum 58.

Eius aduentu in Galliam Suessiones regem Galbam habebant, *lib. 2, cap. 1.*

Sequani Catamantaledem, quem Romani amicum ac socium appellarunt, *lib. 1, cap. 2.*

Aquitani Pisonem à Romanis amicum similiter appellatum, *lib. 4, cap. 3.*

Nitiobriges Olloniconem. *lib. 7, c. 6.* Eburones Ambiorigem. *lib. 5, cap. 8.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

	An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdit.		Anni mundi.
Aduersus eum Aruerni cum quadringentis hominum millibus Vercingentorige Rege bellum gerunt. *Strabo lib. 4.*				4043
Vercingentorix Aruerniæ rex, Amyntas Lycaoniæ, Arethas Arabiæ, Orodes Parthiæ, Malcus Nabatheorum, Deiotarus Galatiæ, Polemon Ponti.	47	705		
Galliæ ſtatus hoc tempore is erat. Capiebat gentes 315. *Agrippa rex apud Ioſeph. lib. 2 belli cap. 17.*		705	C. Cæſare 4, A. Q. Maximo.	
Germanos potentia & imperio premebant & ferę genti iura dabant, virtute perpetuo ſuperiores. *Cæſar lib. 6 de Gal.*				
Facundia Græci, gloria belli Galli ante Romanos fuerunt. *Salluſtius.* virtute belli omnibus gentibus præferebantur. *Cæſar Ibid. lib. 5.*				
Auguſtodunū vetuſtiſſima poſt Maſſiliam bonarum artium ſedes. *Tacit. lib. 3. Eumenis Rhethor in oratione.*			Hiſpanienſe.	
Vrbes primariæ ſui iuris erant, nullius addictę imperio, quę populi & gentis totius nomine vocabantur. Plurimos etiam habebant regulos, quorum clientes Ambactos Cęſar vocat.				
Solebant, quoties de totius gentis commodis agebatur, conuentus indicere, in quibus in tres diuidebantur ordines. Primus eorum, qui ſacra tractabant Druydę. Secundus nobilium, regulorum & principum ciuitatis ac Rerumpub. Tertius populi.		706	C. Cæſare 5, M. Antonio.	
Druydę prętер cognitionem rerum naturalium, moralem exercebant diſciplinam, animarum immortalitatem docebant, iuſtiſſimi erant omnium opinione. Sine his nihil ſiue in bello, ſiue in pace gerebatur. Ideo & publica & priuata iudicia penes eos erant. *Cæſar, Mela, Strabo, lib. 4.*				
Semnotheis & Druydis ſacrorum miniſtris colebant Teutatem, Heſum, ſiue Heum, Taranim, Ogmium, eiſque humanas hoſtias litabant. Qui ritus tamen ab Auguſto, Tyberio, Claudio & ſeqq. imperatoribus ſenſim ſublatus eſt. *Plin. lib. 30, cap. 1.*		707	C. Panſa, Au. Hirtio, biſq; mortuis Octauio Cæſare, & Q. Pædio.	
Contra Germani neque Druydes habent, neque ſacrificiis ſtudent. De deorum numero eos ſolos ducunt, quos cernunt, & quorum apertè operibus iuuantur, Solem, Vulcanum & Lunam. Reliquos nec fama acceperunt, &c. *Cæſar lib. 6.* Latrocinari virtuti ducunt, &c. *Mela, Tacitus.*				
Nulla pars Gallię inculta iacet, excepto duntaxat, quod paludes & Syluę coli prohibent. Magis hominum frequentia, quàm diligentia incolitur. Mulieres fœcunditate & educandi ſtudio optimę, viri bellorum magis, quam agriculturę ſtudioſi. *Strabo lib. 4.*				
Lingua eius non multum ab hodierna differebat, eiuſdem, ſignificationis & prolationis, etſi fortaſſe rudior.				
Primò, quia nomina nationum, prouinciarum,		708		4061

An. ante Christū natum.	Anni vrbis cōdit.		Anni mundi.
47	74		4043
		Mutinenſe ſiue Antonianum.	
	708	M. Lepido, L. Minutio Planco.	
		Philippiſe.	
	709	P. Seruilio Iſaurico, L. Antonio Pietate.	
9			4061

rum, ciuitatum, vrbium, montium, Syluarum, fluuiorum, etiam hodie retinent antiquum nomen.

Secundò, quia apud antiquos ſcriptores multa extant vocabula, quibus item hodie Galli, & nulli alij, vtimur, vt leuca, Beco, Crupellarius, Carra, Bracca, Bacchinum, Soldurius, &c. apud Cęſ. Ammian. Marcellinum, Suetonium, Tacitum, Gregorium Turonenſem, Sidonium Apollin.

Tertiò, quia linguæ nullis viciſſitudinibus & confuſionibus ita ſolent mutari, niſi vetuſti indigenæ penitus deleantur, quin radices & fundamenta permaneant, vt apparet ex Italicis & Græcis vulgaribus, quæ magis corruptæ ſunt, quã mutatæ. Hinc migrates in alienas ſedes alterum idioma potiùs imbibunt. Nam, vt Liuius in bello Aſiatico de Gallogræcis ait, Planta facilè vertitur in id ſolum, in quo ſeritur.

Germanicè non locutos apparet è ſexto belli Cæſaris, vbi Ariouiſtus Germanorum princeps multa conſuetudine Gallicam linguam didiciſſe dicitur.

Non Græcè è quinto, vbi Cæſar ſcribit Q. Ciceronem epiſtolam miſiſſe Græcis literis, ne intercepta à Gallis conſilia ſua cognoſcerentur, & è Phauorino philoſopho Arelatenſi, qui apud Gellium ſe Gallum Græcas literas didiciſſe profitetur.

Coniecturæ, quas in contrarium affert in ſuo Celt-Helleniſmo Leo Tripultius, hoc tantum docent apud Gallos viguiſſe, literarum Græcarum ſtudia, præſertim Maſſiliæ, quòd vrbs eſſet Græcæ originis, ac doctos, præſertim Druydas, ea lingua delectatos ſiue ſcribendo, ſiue inter ſe conferendo, vt nunc Latina.

Non Britonicè, vt Rhenanus ridiculè cenſet. Nam Britones aliunde in Galliam venerunt, nempe ex Anglia, è qua Britannicam linguam poſt ſexcenteſimum Chriſti annum detulerunt.

Maſſilenſium lingua tunc quidem potuit eſſe Græca, vt Siculorum, Melitenſium, partis Italiæ, quæ magna Græcia dicta eſt, verum id quia non erant Galli indigenę ſiue aborigines. Maſſiliam enim Phocenſes fugientes Cyri dominatum condiderant. Ex quo per hęc loca, hominibus paulatim excultis (inquit Marcellinus lib. 5) viguêre ſtudia laudabilium doctrinarum inchoata per Bardos, Euages, & Tectoſages. Et Bardi quidem fortia virorum illuſtrium facta heroïcis compoſita verſibus cum dulcibus lyrę modulis cantitarunt, &c. Vbi nota Bardos originem referre ad Maſſilienſes Græcos, contra eos, qui ante Cyrum, imò verò ab initio turris Babel, illos ſomniant in Galliis literas coluiſſe.

Tempore Strabonis (id eſt, hoc. Nam Strabo ſub Auguſto) Maſſilię eloquentia & philoſophia docebatur, contractus Græcè ſcribebantur, Romani neglectis Athenis eò ad diſciplinas capeſſendas confluebant. *Strabo lib. 4.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
		Frãeuratio Gallica,& indigena,non Germanica,nõ Troiana,nõ Scãdica,nõ Sicãbrica,ex Ammia. Marcell. multo ante declinationẽ imperij. Nam de rebus Iuliani Imp. eos cis Rhenũ locat iuxta Chamanos(qui hodie Geldrenſes) lib.21 & 17,vbi & eos Salios vocat, vnde lex Salica. Apud quem etiam lib.15 Romani,quo tempore ſigna trans Rhenum inferebant, inter palatinos & prætorianos milites habebant Francos.Et Iuſtinianus Imp. epiſtola quam ad ipſos ſcripſit, apud Procop. lib.1. ita eos alloquitur, ac ſi prouinciam Romanam minimè cepiſſent, ſed iure eam,velut patriam,tenerẽt,eóſque opponit Gothis,qui imperatoriæ ditionis Italiam per vim ceperant, nec reſtituere decernebant. Denique Agathius lib. 1 diſerte eos Germanos non eſſe aſſerit.Rectè igitur eos indigenas docet Connanus lib 2 comment.Iuris ciuil.cap.9.Idq; è Cæſ. lib. 6, Liuij lib.5,& Rhenani annotat. ad Tacitum.		4043
47	709		
		Ab iis Franconia in Germania nomen accepiſſe videtur, quòd à Francis ſcilicet olim armis occupata fuerit, vt nũc tota Gallia.Vnde & veteres Frãciæ ſiue Galliæ reges,iidem erant & Germaniæ vſque ad Carolum Craſſum an. 888.quo defuncto non ſolum Francorum regnum, ſed & imperium ſciſſum eſt.	
		Perſinum L.Antonij.	
		Phraartes 3 Orodi patri à ſe interfecto in regnum Parthorum ſuccedit. Triginta fratres necat.	
	710	*Cn. Domitio Caluino, C. Aſinio Pollione.*	
		Contra illum Antonius cum 15 validiſſimis legionibus pugnat infœliciter, vnde ex Parthia magna exercitus parte amiſſa refugit. *Iuſtin. lib.42.*	
		Qua victoria inſolẽtior factus Phraartes, cum crudeliter multa gereret in exilium à Parthis pellitur, regnúmq; eius Tyridati traditur, quod poſt annum,eo fugato. Scytharum ope recuperauit, deindéque cum Auguſto pacem fecit.	
		ROMANA *ſub Triumviris ab vrbis 707.*	
	711	*L.Marcio Cenſorino, C.Calui-ſio Sabino.*	
		C. PANSA & Aul. Hirtius nouiſſimi ſunt Conſules propriè, quòd deinceps ſub Triumviris indéque ſub Monarchis Reſp. penitus fuerit.	
		Id eſt,ſequentes Coſſ.ſatis ſuperfluè numerantur. Nam omnia non ad eorum, ſed ad Monarchiæ vnius arbitrium fiebant. Niſi quòd Auguſtus in eis ſtudiorum populi & Senatus auctoritatis ſemper rationem habuerit.Nihil enim propè vnquam egit, quod non alterutrius auctoritate fieri vellet.	
		Tiberius populum omni Reip.adminiſtratione excluſit,Senatum maximè veneratus eſt.	
		Sic Claudius, Caius, & Nero, quamuis tyrannicè Imperium egerint, Senatus tamen auctoritatem minimè neglexerunt.	4061
	711	Sub	

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdite.		Anni mundi.
47	711		4043
		Sub Galba bello ciuili inter Othonẽ & Vitellium,item hunc & Veſpaſianum Senatus poteſtas ita corruit, vt eum annũ Reip. ſupremum vocet Tacitus. Nam deinceps Romani principes diuturnitate poteſtatis inſolentiores omnia ad arbitrium, Senatus poteſtate neglecta, agere cœperunt, imperium in regni formam vertẽtes. Etſi alij aliis moderatius. *Onuph. in ſua etatate Romana.*	
		Ita cõſules Hirtium & Panſam ſubſecuti ſunt honorarij,nec à nobis adiiciuntur,niſi vt nomen quidem proceſſiſſe ad ſequentia ſæcula intelligeremus,at rem penes Tyrannos manſiſſe.	
		Hũc autem annum,quo Hirtius & Panſa conſules fuerunt,vocant Solinus & Rufus Vrbis ſeptingenteſimum & decimũ. Alij 712,alij alium. Sed iam docuimus nos Liuium ſequi, quin & monuimus ex Cicerone ad Brutum ante vrbis quingenteſimum omnem eius Chronologiam eſſe incertam.	
		Parthicum Venditij.	
		Hi autem ante à Cæſare fuerant deſignati, quàm interficeretur,tum cum expeditionem adornans in Parthos, in inſequentes annos plures magiſtratus creauit.	
	712	*Ap.Claudio, C. Norbano Flacco.*	
		Antoniano bello ad Mutinã à D.Bruto cõtra Antonium defenſam, Antonium caſtris exuerunt, & ad Lepidum proc.in Galliam profugere coëgerunt.Hirtius poſt victoriam fauſtus obiit. Panſa Bononiæ item ex vulnere mortuus eſt.	
		Bruto & Mutina obſidione liberatis ſolus Octauius Cæſar,qui ſe conſulibus adiunxerat,incolumis victoria fruitus eſt,& honorificè à Senatu habitus, maximè auctore Cicerone, *Dio. Velleius.*	
	713	*M. Agrippa, L.Caninio Gallo.*	
		Qui cum à Senatu, vt conſul in locum conſulum occiſorum fieret, non impetraſſet, reconciliatus M.Antonio & M.Lepido,contracta etiam affinitate per deſpõſationem Clodiæ priuignæ Antonij, exercitum Romam adduxit, conſulatúmque,annos tantum 20 natus,inuaſit,Q.Pædium ſibi collegam ſubrogans. *Suetonius.*	
		Q. Pædius Coſ. legem tulit de quæſtione habenda in interfectores Cæſaris.Poſtulati ea lege M.Brutus, C.Caſſius, D. Brutus, abſentes damnati ſunt.	
		D. Brutus, cui Senatus vt M. Antonium perſequeretur mãdauerat,relictus à legionibus ſuis in Gallia, iuſſu Antonij ad Aquileiam captus interemptus eſt.	
		Octauius Cæſar M.Antonium & M. Lepidum ex Gallia in Italiam accerſit. In Bononiẽſi agro ſe triumviros Reip. conſtituendæ cum ſummo imperio in quinquennium renuntiant.	
		Lepido Hiſpanias & Narbonenſem Galliam, Antonio reliquas Gallias, Cæſari vtramque Lybiam cum Sicilia & Sardinia diſtribuunt, Magiſtratus,nec Senatu nec Populo cõſulto,quibus voluerunt,mandant. Lepidum in locum occiſi D.Bruti conſulem in ſequentem annum creant, eúmque ad Romam ac reliquam Italiam ruen-	
	714		4061

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam instituunt.

Antonium ac Cæsarem ad Cassium Brutúmque bello persequendum, & ad proscriptionem Senatus cędémque inimicorum ciuium edendam, ad quæ exequenda confestim omnes Romam conuolant.

Inter proscriptos fuêre L. Paulus frater M. Lepidi, L. Cæsar auunculus Antonij, M. Cicero, qui Oct. Cæsarem suis sententiis euexerat. Cuius occisi à Popilio legionario milite à se olim defenso & è cruce erepto, caput, cum manu dextra in rostris positum est. *Plut. Dio.*

M. Brutus, qui tota Epiro & Macedonia in potestatem redactis à Senatu præesse Macedoniæ iussus fuerat, inde in Asiam contrahędorum auxiliorum causa se contulit.

In Europam regressus Adali agrum populo Rom. ab eo moriente relictum recepit, & Besis in Macedoniam irrumpentibus ope reguli Rascyporidis victis, Imperatoris nomen sibi peperit.

Cassius pecuniis in Asia corrogatis Dolabellam in Laodicea obsessum, vt sibi manus inferret coëgit. Rebus inde omnibus in Syria & Cilicia constitutis Smyrnam in Asiam ad Brutum ad ordinanda belli consilia contendit, quod aduersum se à Triumviris comparari acceperat.

Ita Cassius Rhodiis & Ariobarzane, Brutus Lyciis, Patareis & reliquis Asianis subactis in Macedoniam, vt ibi bellum gererent, traiecerũt, & ad Philippos castra è regione hostium posuerunt.

Priore prælio Cassius ab Antonio pulsus, cum Brutum in acie cecidisse metueret, sibi liberti manu mortem intulit. Posteriore paucos post dies victus M. Brutus, desperatis rebus & ipse manu Stratonis fugę comitis se transfodit. Quod idem fecerunt principum Romanorum circiter 40.

Q. Hortensius hic quoque occisus est.

Hinc Cæsar Hispania & Numidia sibi sumpta in Italiam æger reuertit. Antonius Gallia & Africa sibi assignata in Asiam ad cogendas promissas militibus pecunias profectus est.

Perusiæ Cæsar in Etruria L. Antonium Cos. multa contra se consilio Fuluiæ vxoris M. Antonij molitum, conclusum diu obsedit, postremóque conatum aliquoties erumpere in deditionum cepit. Ei veniam dedit plerisque equitum & Senatorum ad aram C. Cæsaris immolatis. Perusiam diruit, Italiam totam in potestatem redegit, Fuluiam ad M. Antonium virum cum liberis & Iulia eius matre fugauit.

M. Antonius & Cęsar mortua Fuluia in gratiã redierunt, atque hinc Cæsar Sardiniam, Dalmatiam, Hispaniam, Galliã, Antonius reliqua omnia supra Ionium mare in Asia & Europa sortiti sunt, excepta Africa, quam Lepidus, & Sicilia, quam Sext. Pompeius tenebant. Et in vrbem equis

An. ante Christum natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
47	713		4043
		Romæ Coss.	
	714	*L. Gellio Poplicola, M. Coccio Nerua.*	
		Bellum Siculum Sex. Pompeij.	
	715	*Sex. Pompeio, L. Cornificio.*	
	716		4051

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
47			4043
	716	*M. Antonio, eóque abdicante L. Sempronio Atratino, L. Scribonio Libone.*	
	617	*C. Cæsare, L. Volcatio Tullo.*	
			461

equis inuecti sunt, Octauia etiam Cæsaris sorore Antonio in matrimonium collocata.

Ventidius ab Antonio amore Cleopatræ in Ægypto implicato contra Parthos missus, eos tribus prælijs fudit. Labienum Pompeianarum partium ducem & Pacorum regis filium occidit. Parthos Syria & Tauro monte expulit, Palestinam recepit. Primúsque omnium de Parthis triumphauit. *Suet. Eutr. lib. 7.*

Aug. Cæsar M. Agrippam ignobili loco, bonum militia, victoriæ socium geminatis consulatibus extulit. Post etiam mortuo Marcello sororis filio generum sumpsit. *Tacit. lib. 1.*

Is Gallos noua molientes deuicit, & secũdus Romanorum belli causa Rhenum transiit. In Aquitania rem prosperè gessit.

Eo & Caninio Consulibus Triumviri, cum quinque annis Triumviratus, in quos se crearant, abiissent, semet in alterum quinquennium prorogarunt.

Sex Pompeius minimus filiorum Pompeij, qui è Corduba, vbi obsidebatur, Iulio Cæsare Hispaniense bellum conficiente, elapsus in Lusitaniam veniens aliquandiu latuit. Occiso iam Cæsare Hispaniam inuasit. Deinde cum M. Lepido, qui à Cæsare alteram Hispaniam obtinuerat, fœdus fecit, vt recuperato patrimonio Hispania recederet. Quod fœdus à M. Antonio Cons. confirmatum est.

Is postea lectis ex Epiro proscriptis ac fugitiuis diu in mari prædatus Messanam in Sicilia primum, deinde totam insulam occupauit.

Facta cum Triumviris pace nec seruata, quòd rursum latrociniis mare vexaret, & annonæ subuectionem impediret, post multa naualia prælia dubio euentu commissa, tandem fugatus est.

E Messana Corcyram, inde in Cephaleniam venit, denique in Asiam ad Antonium. Et cum eum in Lesbo res male gessisse contra Medos, audiret, ratus se Antonij imperium ad se trãslaturũ, per M. Titium Antonij legatum, iussu eiusdem Cornificio & Pompeio Coss. interfectus est. *Dio. Appianus.*

M. Lepidus pacta occulta cum Sex. Pompeio in bello Siculo iniens, post eum fugatũ, Messanã occupauit, ac Siciliam sibi vendicauit, Cęsare in ius vocato.

Sed bello petitus atque à suo exercitu desertus, abrogato Triumviratus honore, supplex à Cæsare vitam impetrauit, & Circeios in perpetuum relegatus est. *Sueton.*

Sexto Pompeio in Sicilia victo, Lepido triumuirali potestate exuto, Dalmaticum, siue Illyricum bellũ Octauius Cæsar suscepit, multis annis cum Noricis, Pánoniis, Rhetis, Illyriis, Dalmatis, Iapygibis, Liburnis, Tauristis, Mœsis, Thracibus, Vindelicis, Getis, Basternis, Germanis, & cæteris trans-Rhenanis & Danubianis, partim suo, partim Agrippæ, Vibij, Asinij Pollionis, M. Crassi, L. Pisonis, L. Lentuli, Neronis

Universidad de Deusto
Biblioteca

			Anni mundi.
Drusi & Tib. Cęsaris ductu confectũ. Tum limes inter Barbaros & Romanos per Vindelicium, Noricium, Pannoniam & Mœsiam est constitutus.	An. ante Christũ natum. 47	Anni vrbis cõditæ.	
Statilius Taurus in Africam à Cęsare post victum in Sicilia Lepidum missus, de Africa, C. Sosius, cui imperium Syrię & Cilicię Antonius tradiderat, de Iudęa, quę Romanos multis detrimentis Antigono rege affecerat, C. Norbanus de Hispania triumpharunt.			4043
Atticus Ciceronis amicus Cn. Domitio & C. Sosio Coss. moritur. *Cor. Nepos.* Tum transactum est secundum quinquenium Triumviratus, atque ita hoc primum anno Cæsar priuatus fuit.			
Vltimum bellum ciuile Actiacum, quo confecto Romanum imperium totum ad Cęsarem, qui post Augustus est appellatus, translatum est.			
Susceptum est paruis occasionibus. Antonius scilicet obiiciebat Cęsari, quòd Lepido Triumviratum abrogasset, copias eius & sexti Põpeij, quas cõmunes esse oportebat, itémque eas, quas in Italia conscripserat, quę communis erat, vnus sibi sumpsisset.		718 *Cn. Domitio, C. Sosio.*	
Cęsar Antonio, quòd Ægyptum sine sorte teneret, Sextum Pompeium, cui ipse sponte ignouisset, interfecisset, Artanusdam regem Armeniorum dolo captum in vincula coniecisset, regnũ eius filio suo ex Cleopatra nato destinasset, Cleopatram & liberos ex ea susceptos ingentibus muneribus donasset, séque in Ægypto cum Cleopatra sepeliri iussisset, Cleopatræ filium ex C. Cęsare Cæsarionem appellasset, & ad Cęsaris genus traduxisset.			
Ad Actium Epiri promontoriũ multis pręliis: vno equestri, cęteris naualibus prospere gestis, vltimo cum totis Orientis viribus, id est, Asiæ, Iudeæ, Thraciæ, Macedoniæ, Græciæ, Ægypti, Cyrenæ, regum & dinastarum omnium, à Cæsare militibus Galliæ, Italiæ, Sicilię, Sardiniæ, Hispanię, Libyæ instructo, victus cũ Cleopatra Alexandriam in Ægyptum profugit, vbi obsessus, in vltima rerum desperatione, precipuè falso Cleopatræ occisæ rumore impulsus se ipse interemit.			
Cęsar Alexandria in potestatẽ redacta, Cleopatra, ne in arbitrium victoris veniret, volũtaria morte per sibi ipsi admotas aspides defuncta, in vrbẽ reuersus tres triumphos egit, vnum ex Illyrico, altertũ ex Actiaca victoria, tertium de Cleopatra mortua translata.		719 C. Cæs. 3, M. Valerio Messala Coruino.	
Sicque finem bellis ciuilibus imposuit anno altero & vigesimo. Nam cœpta erant Lentulo & Marcello Coss. In monimentum victorię Nicopolim iuxta Actium extruxit, & Agonẽ Actium instituit.		Bellum Actiacum.	
Ægyptum in prouincię formam redegit, ei Cornelio Gallo prefecto. Inde in Asiam per Syriam venit, atq; ibi hyemauit. Æstate autẽ sequẽtem in Italiam decedens, vrbem cum tribus his triumphis ingressus est.			4061
Herodem etsi Antonij partem secutum regem confir-			

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
47			4061
		Quarta Monarchia Romanorum ab Oceano Hispanico, vsque ad Euphratem, quæ ferrea Dan. 2.	
	720	I	
29		a Deuicto Antonio Augusto. solus ad Christi vsque natalem imperium tenuit, an. 29.	4090
	749		
		Phraarte 3 Parthorum rege.	
		Romæ Coss.	
	720	*C. Augusto Cæs. 4. M. Crasso deinde in eius locum, M. Tullio Ciceronis filio.*	
	721	*C. Cæsare 5. Sex. Appuleio, deinde Potito Valerio.*	
		Iani templum clausum.	
	722	*C. Cæsare 6. M. Vipsanio Agrippa 2.*	
29			4041
		Bellum Cantabricum Iano aperto.	

cõfirmauit, addita Gadaræ, Hipponis, Samariæ, Ioppæ, & Turris Stratonis maritima rum ciuitatum ditione.

a AERA Augusti an. 38 ante Christi natalẽ, de qua suprà. Quarto eius an. *Vasæus Chron. c. 22.* qui hæc ex Eusebij Chronico manuscripto citat. Hoc tempore ędicto Augusti Cęsaris æs in tributum & census dari iubetur. Ex quo æra collecta est. Aliis Aera numeri notam, vel supputationem designat.

Augustus nepos Iulij Cęs. 18 ętatis an. Ciceronis opera dux aduersus Antonium destinatus est.

Inita cũ Antonio & Lepido societate extorsit, vt sibi viginti annos nato cõsulatus daretur. Hinc deinceps Reip. prefuit an. 56.

Quadraginta quatuor legiones ad tutelam orbis terrarum distribuit. *Oros. lib. 6. c. 19.*

Cum Phraarte Partho pacem iniit, signa, quæ sub Crasso, deinde sub Antonio capta erant, cum captiuis recipiens. *Iust. lib. 42.*

Et eius filium, quem negligẽtius custoditum Tyridates quidam de Parthorum regno contendens, rapuerat, & ad ipsum duxerat, vicissim reddens. *Ibid.*

Cantabri & Astures mortaliũ vltimi in Rom. potestatem venerunt, & nouissimi ab eis defecerunt, adeò vt cum Gotthi Hispanis iura darent, nunquam imperata fecerint, semper suis vsi legibus. *Vasæus, Paulus Æmylius.*

Cantabros & Astures vltimos Hispaniæ populos Augustus debellans, Tarraconi legatos Scytharum & Indorum, eius amicitiam postulantes excepit. Ita 300 annos in Hispania decertatum est, donec tandem tota Cęsari paruit, Cantabris postremo ab ipso superatis.

Coponium constituit Syriæ prędem, & Quirinum procuratorem Iudeæ. *Ioseph. Antiq. lib. 18. cap. 1.* Non dudum ante natiuitatem Christi, vt describeretur primum vniuersus orbis. *Luc. 2.*

Vniuersę terrę tributum ęris imponens, vt fluuium Tyberim pontibus & tabulis ęreis admodum crassis consterneret ad viginti milliaria. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Ob quem censum tumultus multi exorti, qui in Gallia vix sunt compositi. *Florus in Epito. Liuiana lib. 139.*

Anno deinde decimo pòst, perfecta est descriptio (secunda supple) capitum & facultatum per Syriam & Iudęam ab eodẽ Quirino, siue Cyrenio censore ad id constituto atque misso. *Ioseph. ibid. cap. 1. & 3.*

Vel si vnica fuit Cyrenij descriptio, erranit Iosephus tempore.

Carthaginem & Corinthum euersas restituit, Lugdunum Romanorum coloniam, per Minu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tium Plancum Ciceronis discipulum condit. *Euseb.*

Quinque bella ciuilia gessit, Mutinense contra M. Antonium, Philippense contra Brutum & Cassium. Perusinũ contra L. Antoniũ Triumviri fratrem. Siculum cõtra Sextum Pompeium. Actiacum contra M. Antonium, quod inter eos exarsit anno Herodis tertio, post quod Ægyptus Romana prouincia facta est.

Deinde pace terra marique parta Ianum clausit. *Oros. lib. 6. cap. 16. & 18.* qui bis tantum ante ipsum fuerat clausus, sub Numa rege, & pace primùm cum Carthagine inita.

Cum sibi monarchiam citra tyrannidis opinionem stabilire vellet, id perfecit decẽniorum & quinquenniorum rogatione. Quod secuti reliqui Cęsares, quãquam non in certum tempus, sed in totam vitam designarentur imperatores, tamen quinquennalia & decennalia celebrarũt, quasi tum imperium renouantes.

Errorem, qui ex auunculi Iulij Cæs. male percepta intercalatione ortus est, Augusti sequens castigatio sustulit. *Macrob. lib. 1. Satur. cap. 14.*

Quæ hodie iam alia castigatione indiget. Nã erratum fuit singulis annis 106, vno die. Itaque intercalandi sunt dies quindecim, qui singuli, singulis 106 annis accreuere. Quod sic rectè fiat, vt Ianuarius sit cum Capricorno, quando incipit sol ad nos redire, & dies longiores efficere. Neque enim Calẽdarium melius corrigi possit, quàm vt vna simul incedant menses & signa Zodiaci, Æquinoctiorum locis in primo gradu Arietis & Libræ exactè constitutis. *Postellus.*

CAETERA *illius memoriæ per consulum ordinem ab eius victoria Actiaca ad Christi ortum sic habent.*

Quo tempore nuntiata est mors M. Antonij, in parte anni consul erat Ciceronis filius. *Dio. Plin. lib. 22.*

Senatus statuas Antonij deiecit, ac decreto, ne quis ex gente Antonia, Marci prænomine vteretur, statuit. *Plutar.*

Ipso Cæsare & Sext. Appuleio Coss. Cæsar victor ab oriente rediens octauo Idus Ianuarij vrbem triplici triumpho ingressus tum primùm Iani portas sopitis omnibus, finitisque bellis ciuilibus clausit, quo die Augustus consalutatus est. *Oros. lib. 6. c. 18.* post 200 annos ex quo clausus, móxque apertus fuerat. *Ibid. ca. 19.*

De rep. populo, Senatuiq; reddenda & deponẽdo imperio deliberauit, M. Agrippa suadẽte maximè. Interim dissuadenti Mecænati assensit, sed vt magis coleretur, & volentibus ciuibus, imperium stabiliret, prouinciarũ administrationem cum Senatu & populo communicauit. Nam Senatui populóque Africam, Numidiam, Asiam, Græciam, Epirum, Dalmatiam, Macedoniam, Siciliam, Cretam, Cyrenem, Bithyniam, Pontum,

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
29			4061
	723	*C. Cæsare 7, & M. Agrippa 3.*	
		∴ ∴	
	724	*C. Cæsare 8, T. Statilio Tauro 2.*	
		∴ ∴	
	725	*C. Cæsare 9, M. Iunio Silano.*	
		✻ ✻	
	726	*C. Cæsare 10, C. Norbano Flacco.*	
		∴ ∴	
		Ianus secundo ab Aug. clausus.	
	727	*C. Cæsare 11, Cn. Calpurnio Pisone post mortem A. Teremij Varronis Murenæ.*	
		∴ ∴	
	728	*M. Marcello, L. Arruntio.*	
		∴ ∴	4090

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
29			4061
	729	*M. Lollio, Q. Æmilio Lepido.*	
		∴ ∴	
	730	*M. Appuleio, P. Silio Nerua.*	
		∴ ∴	
	731	*C. Sentio Saturnino, P. Lucretio Cinna Vispillone, quibus sufficit Velleius M. Vinucium & Agrippam. 4.*	
		Pannonicum *per triennium.*	
		∴ ∴	
	732	*Cn. Lentulo, P. Lentulo Marcellino.*	
		∴ ∴	
	733	*C. Furnio, C. Iunio Silano.*	
		֍ ֍	
	734	*L. Domitio Ahenobarbo, P. Cor. P. Scipione.*	
		∴ ∴	
	735	*M. Druso Libone, L. Pisone.*	4090

tum, Sardiniam & Bæticam, quę pacatiores erant, tradidit.

Sibi verò sumpsit reliquã Hispaniam, & Tarraconensem & Lusitaniam, & Galliam omnem Narbonensem, Lugdunensem, Aquitanicam, Celticã, & eorum Colonias, Germaniam, Cœlem Syriam, Phœnicem, Ciliciam, Cyprum, Ægyptum. Post autem Cyprum & Galliam Narbonensem populo dedit, ab eo vero Dalmatiam accepit. Quę permutatio in aliis pòst etiam gentibus facta est.

Ac vt omnem de se Monarchiæ suspitionem eximeret, potestatem rerum, quæ sibi concessæ erant, in decennium sumpsit, ita vt successione decenniorum perpetuo imperium administrauerit.

Quin & in Senatu se reddere remp. publicè dixit. Verum Senatorum alij, quòd fidem verbis eius non haberent, alij quòd grauiora damna ex populari statu extimescerent, alij quòd eius offensionem, si aliter facerẽt, metuerent, precibus coẽgerunt, vt imperium solus ipse retineret, ac satellitibus custodibúsque vitæ eius stipendium duplicarũt, perinde ac si serio abire imperio voluisset.

Ipsomet Cęsare sextùm, & M. Agrippa secundùm Coss. contra Cantabros, & Asturas Hispaniæ fortissimas gentes Ianum aperuit, atque in Hispanias cum exercitu profectus est. *Oros. lib. 6. cap. 20.*

Censores lõgo interuallo creari desuetos creauit, qui centum quadraginta per bella ciuilia temere in Senatum ingressos senatu mouerunt, aliis quinquaginta vltro cedentibus. *Dio.*

M. Agrippa tertiùm consul Pantheon templum fecit. *Dio.*

Septa in campo Martio dedicat.

M. Crassus ex Thracia & Getis triũphat, Rholo quodam Getarum rege in potestatem adducto.

Polemo rex Ponti in amicitiam Augusti accipitur. *Dio.*

Septimus, Octauus, Nonus Consulatus ab Augusto Tarracone initur. Tamdiu enim illic mansit ad bellum Hispaniæ conficiendum. *Suet.*

Túmque Aminta rege mortuo Galatia cum Lycaonia prouincia facta est. & oppida Pamphyliæ libertate donata.

Iubæ, pars Getulię pro paterno regno permissa. *Dio.*

Hispani & Salassi victi. Sicque Cantabricum bellum post quinque annos confectum est. *Dio.*

Quo confecto cum bellum Parthis inferre velle videretur, tota Parthia captiuos ex Crassi & Antonij exercitu collectos signáque militaria his erepta recepit, filiis, nepotibúsque Phraartis obsidibus datis.

Apud Tarraconem etiam legatos Indorum & Scytharum excepit, & pacem cum eis firmauit. *Oros. lib. 6. cap. 20.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Inde templum Iani, quod horum bellorum causa aperuerat, iterum claudit.			
Augustam vrbem in Hispania tribus millibus Romanorum eò deductis condit. *Strabo lib. 4.*			4061
Cantabri & Astures discessu eius rebellantes, à L. Æmilio perdomantur.			
Æmilius Gallus primus Romanorum C. Cęsare decimum, C. Norbano Coss. in Arabiam fœlicem, exercitum parum prosperè adduxit. *Dio.*		Rheticum & Vindelicum.	
Periculoso morbo Augustus oppressus ab Antonio Musa medico sanatur.			
M. Marcello, L. Arruntio Coss. Fannij Cæpionis & Varronis Murænæ coniuratione patefacta ædem Iouis Tonantis dicauit. *Dio.*		736 *Cn. Lentulo Getulico, M. Crasso.*	
Dictaturam & Censuram tenuit, at tribuniciam potestatem sibi sumpsit, ipsi vndecimo cōsulatu delatam. *Dio.* i. 20 annis antè Christi ortū, quam per 37 annos continuauit. *Tacit.* i. vsque ad mortem.		Bosphoranum.	
Quo anno Romæ fons olei per totum diem defluxit. *Oros. lib. 6. cap. 19.*			
Senatum ad sexcentos redegit, in quo antea erant super mille, & quidā indignissimi per gratiam & prēmium allecti, quos vulgus abortiuos appellabat.	29		4090
C. Sentio, Q. Lucretio Coss. Virgilius moritur. Augusto absente & Asiæ Orienti sque res ordinante. Quando exarsit bellum Pannonicum à Nerone confectum.		737 *Ti. Nerone, P. Quinctilio Varo.*	
Et Agrippa sacra Ægyptia repressit edicto, ne quis ea intra 500 ab vrbe passus exerceret. *Dio* 54. quod postea Tyberius repetiuit. *Sen. Epist. 109.*		738 *M. Messala, P. Sulpicio Quirino.*	
Garamantas Cor. Balbus subigit & primus ex his triumphauit. *Solinus, Plin. lib. 5.*			
Cn. Lentulus Getulis victis post consulatum Getulicus dictus est.			
Bosphoranos Asandro mortuo à quodā Scribonio sollicitatos Agrippa vicit, & signa Romana, quę illi quondam sub Mithridate sustulerant, bello recuperauit. Triumphum inde decretum agere noluit, quia de rebus gestis nihil ad Senatum scripserat. Duobus annis post obit.		Pannonicum secundum.	
Ex quo tempore reliqui exemplum eius, quasi legem quandam, secuti, neque publicè literas miserunt, neque triumphum obtinuerunt, sed triumphalia tantum ornamenta. *Dio.*		739 *Paulo Fabio max. Q. Ælio Tuberone.*	
Quirinus cum M. Valerio Messala Consul, V. C. 728 diu post in Syriam missus ad census describēdos. datúsque rector C. Cæsari Armeniam obtinenti.			
Pontificatum max. quem neque viuo Lepido Triumviri filio auferre sustinuerat, mortuo demum suscepit Augustus. *Suet.* Tum ad cæteros eius titulos hic pontificalis honor accessit. *Ouid. lib. 3. Fasto.*		740 *Iulio Antonio Africano, Q. Fabio Maximo.*	
Tyberius primus (victis Pannoniis) triumphalibus ornamentis honoratus est, nouo necantea cuiquam tributo genere honoris. *Sueton.* Dio tamē Agrippam primum hoc honore decoratum esse prodidit.	29	Germanicum.	4090
Sequenti			

Sequenti anno Drusus iisdem affectus est, quòd Sicambros sociósque eorum, item Gallos Rhenum transgressos, denique Vsipotas debellasset, Frisciis ad amicitiam Romanam traductis. *Dio.*			
Inde L. Piso, quòd Sialetoi Macedoniam incursantes vicisset triennio cum omnibus Thraciæ gentibus atrox bellū gerens. *Florus, Velleius.*	29		4090
Pax cum Parthis facta. *Epitoma penultima.*		741 *Druso Nerone, T. Quinctio Crispino.*	
Bellum aduersus Germanos trans Rhenum à Druso geritur. Ipse ex fractura equo super crus collapso, trigesimo pòst die, mortuus est. *Epitoma vltima Liuy.* Nam Liuiana historia huius Drusi Augusti priuigni, quem cum filiis Germanicum Dio appellat, morte expletur.		742 *C. Marcio Censorino, C. Asinio Gallo.*	
C. Marcio Censorino, C. Asinio Gallo Coss. mensis Sextilis in Augusti honorem dictus est Augustus anno Augustio vigesimo. *Censor. de die Natali.* Angustium annum appellat, postquam ille Augusti nomen est consecutus.		743 *Tib. Nerone, Cn. Calpurnio Pisone.*	
Tiberius Rhetico & Vindelico bello gentes Alpinas, Pannonico Breucos & Dalmatas subegit, Germanico 90 millia dedititiorum traiecit in Galliam, iuxtáque ripam Rheni sedibus assignatis collocauit. Quas ob res & curru vrbem ingressus est, & primus nouo genere honoris decoratus. *Suet.*		744 *L. Ælio Balbo, C. Antistio Vetere.*	
In actis temporum D. Augusti inuenitur duodecimo eius consulatu, C. Crispinum Hilarum ex ingenua plebè Fesulana cum liberis nouem, nepotibus 27, pronepotibus 29, neptibus 9, prelata pompa, cum omnibus his in capitolio immolasse. *Plin. lib. 7.*		745 *Augusto 12, L. Sylla.*	
Augusto & Coruino Gallo Coss. Iulia filia ab Augusto in insulam ob flagitium relegata. *Vell.*		746 *C. Caluisio, L. Passieno.*	
C. Lentulo, M. Messala Coss. Augustus templum tertio clausit & sic pace per totum orbem terrarum confirmata Dominus Pacis in terra nascitur. Quas portas quo per duodecim fermè annos quietissimo semper obseratas, ocio ipsa etiam rubigo signauit, nec prius vnquam, nisi extrema senectute Augusti pulsatæ Atheniēsium seditione & Dacorum commotione patuerūt. Eo tempore, quo natus est Christus firmissimam, verissimámque pacem ordinatione Dei Cæsar cōposuit, eoque anno Dominum se omnium appellari non est passus, imo nec ausus, quia verus Dominus totius generis humani, inter homines natus erat. *Oros. lib. 6. cap. vlt. Ireneus lib. 3. c. 5.*		747 *Cn. Lentulo, M. Valerio Messala, siue Messalino.*	
Inde vsque ad mortem Christi per 33 annos Iudęa, cui primū & precipuè ipse venerat ad prestandas promissiones patribus factas, siue bello perpetua pace potita est.		Ianus tertio ab Aug. clausus in annos 12. Pax per orbem. Inde Christus pacis princeps nascitur.	
Eo vix dum ex humanis exempto atrox bellum inter Herodem & Aretam Arabum regem exortū est, in quo Herodes victus est & cæsa multa ludæorum millia. Cuiusmodi multa deinceps in ea gente exarserunt, donec tota funditus deleretur. *Ioseph.* Vnus è fructibus absentis & reiecti Christi pacis principis.		748 *Augusto 13. M. Plautio, indēque, C. Caninio Gallo.*	4104

Universidad de Deusto
Biblioteca

Omnibus ad occasum & meridiem pacatis gentibus, ad Septentrionem quoque duntaxat intra Rhenum atque Danubium, item ad Oriẽtem intra Taurum & Euphratem, Nilum quoque, reliqui qui immunes imperij erant, vt Scythæ, Sarmatæ, Seres & Indi misẽre legatos amicitiam petentes. Parthi quoque quasi victoriæ Crassianę pœniteret, vltro signa retulêre. Sic vbique cuncta atque continua totius generis humani aut pax fuit aut pactio. Túmque ausus est tandem Augustus septingẽtesimo ab V.C. anno Ianum geminum claudere bis ante se clausum, sub Numa rege & victa primùm Carthagine. Hinc conuersus ad pacem pronum in omnia mala sæculum, grauibus seueríque legibus multis coërcuit. *Florus in fine lib. 4.*

Hìc Camers legendum censet, septingentesimo quinquagesimo, vel quinquagesimo secundo, vt habet Orosius libri sexti capite vltimo, sed id postea ex pendemus.

Hinc nascitur Christus, secundum illud Danielis c. 2. In diebus autem regnorum illorum (.i. vnius siue vltimi illorum, siue illis adhuc stãtibus, necdum absumptis) suscitabit Deus cœli regnum, quod in ęternum non dissipabitur, & regnum eius alteri. nõ tradetur. Comminuet autẽ & consumet vniuersa regna hęc, & ipsum stabit in æternum. De regno Christi & Ecclesiæ, cuius initia in eius ortu.

b ITA Bruto & Cassio cæsis, Sex. Pompeio apud Siciliam oppresso, exuto Triumviratu Lepido, interfecto Antonio, solus per 44 an. remp. tenuit. Romano adiecit imperio Ægyptum, Cantabriam, Dalmatiam omnem, Pánoniam, Rhetiam, Vindeliciam, Salussos in Alpibus, omnes Ponti maritimas ciuitates, vt Bosphorum, Pontirapem. *Eutro.*

Vicit Dacos, Germanos trans Albim submouit, Pannonico bello per Tyberium 400 millia captiuorũ ex Germania supra ripam Rheni in Galliam trãstulit. Armeniam à Parthis recepit, Galatiam prouinciam fecit, cum antea regnum fuisset, sic Iudęam &c. Parthos, Indos, Seras, Scythas in fœdus recepit. *Idem.*

Cossus Lentulus Getulos accolas Syrtium cõpescuit, vnde illi Getulici cognomen. *Florus.*

Tib. Nero expleto suæ tribuniciæ potestatis quinquennio, priuatus Rhodi mansit. *Dio.*

Quadriennio pòst, Caïo & Lucio ex Agrippa & Iulia nepotibus adoptatis intra triennium defunctis, adoptatur ab. Augusto simul cum fratre eorum M. Agrippa, coactus prius ipse Germanicum fratris sui filium adoptare. Hinc tribuniciã potestatem iterum accipit. *Velleius, Sueton.*

Lex Ælia Sentia fertur.

C. Sentius ex Germania triumphalia ornamẽto & insignia refert. *Dio.*

Tribus annis pòst Germanicus Ti. F. ex Dalmatica victoria, quo tempore Quinctilius Varus cũ legionibus in Germania cæsus est. V. 759. *Dio.*

Mæsta

Anni Christi.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
		∴ ∴	
0		b Post CHRISTVM adhuc imperat anno 15.	4090
15		*Phraarte 3 Parthorum rege decimo. Deinde Phraarte quarto anno 2, Orode anno 2.*	4105
		Romæ Coss.	
	750	*Cosso Lentulo, L. Pisone Augurt.*	
		∴ ∴	
	751	*Augusto 14, L. Paulo.*	
	752	*P. Vinucio, P. Alpheno Var.*	
		∴ ∴	
	753	*M. Seruilio, L. Ælio Lamia.*	
		∴ ∴	
	754	*Sex. Ælio Cato, C. Sentio.*	
		∴ ∴	
15	755	*Cn. Cinna, L. Valerio Messala Voluso.*	4105

Anni Christi.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
1		∴ ∴	4090
	756	*M. Lepido, L. Aruntio Planco.*	
		∴ ∴	
	757	*Q. Cæcilio Metello, A. Licinio Nerua.*	
		∴ ∴	
	758	*M. Furio Camillo, Sex. Nonio Quinctiliano.*	
		∴ ∴	
	759	*Q. Sulpicio Camerino, C. Poppæo Sabino.*	
		∴ ∴	
		Bellum Germanicum siue Dacicum.	
		* *	
	760	*P. Cor. Dolabella, C. Iulio Silano.*	
		∴ ∴	
	761	*M. Lepido, T. Statilio Tauro.*	
		∴ ∴	
	762	*Germanico Cæsare, C. Fonteio Capitone.*	
		∴ ∴	
	763	*L. Munatio Planco, C. Silio.*	
		∴ ∴	
15	764	*Sex. Pompeio, Sex. Appuleio.*	4104

Mæsta ciuitate clade Variana Tiberius triũphum ex Illyrico, quod intra Italiam, regnúmque Noricum & Thraciam & Macedoniam, intérque Danubium & sinum Adriatici maris patet, perdomito & in ditionem redacto in triennium distulit.

Ærarium militare institutum, & onus Centesimę vrbi & Italiæ impositum sub vrb. 756. *Dio lib. 55.*

Biennio pòst ab Augusto interdictum omni vaticinio & prædictione, *Dio.* quod antea Senatusconsultis factum de Mathematicis & Magis Italia pellendis, vt Vrbis 614, M. Popilio Lænatè, C. Calpurnio Coss. *Val. li. 1, 721* à M. Agrippa.

Sext. Pompeio, Sex. Appuleio Coss. Augustus Nolæ moritur ætatis 77, dempto vno mense & diebus quatuor, imperij post Actiacam victoriam 44, demptis decem diebus.

Strabo historicus & Geographus, quę post Polybium à Romanis gesta sunt, libris 43 comprehendit. DIOSCORIDES.

Trogus Põpeius, vt è Iustino eius Epitomaste intelligitur.

Diodorus Siculus 40 libris bibliothecam siue historiam mille cẽtum & triginta octo annorum condit, qui terminantur Cæsaris expeditione cõtra Gallias. *Ipse in præfat. 1.* anno Vrbis 695. Primis fabulas tantum exponit, quia perquisitis omnium historicorum profanorum scriptis, certi nihil de prioribus temporibus repererat. Belli autem Troiani tẽpus narrationis suæ exordium statuit, Apollodori & Varronis præsertim operibus adiutus.

Dionysius auctor libri de Situ orbis poëta Geographus.

Horatius, vita incontinentissimus, sententiis grauissimus. Propertius, Tibullus, Vitruuius.

Hortensia Hortensij filia, luculentam orationem ad Augustum habuit.

Messala Coruinus, orator haud vulgaris, morbo rerum omnium memoriam, sui etiam nominis, amittit.

Ouidius ad Getas in exilium ablegatur.

Cotys Getarum rex literis & poësi excultus, in cuius regno exulauit Ouidius, cui & dicauit Elegiam tertij de Ponto.

Cornelius Gallus Foroiulienſis poëta, qui se postea interemit. Ægypto in formam prouinciæ redactæ primus præficitur, deinde relegatur.

Thebæ Ægyptiæ vsque ad solum ruptæ.

Larmonocagas Indus viuens ac ridens in ardentem pyram Athenis se coniicit.

Porus rex Indiæ, Obadas Ægypti (partem aliquam Ægypti esse oportet versus Æthiopas) Lathyrus Arabiæ, Hiarbas Lybiæ, Archelaus Cappadociæ, Herodes Iudeæ, Bulogeses Besus Thraciæ.

Germani inter Albim & Rhenum à Tyberio Nerone & fratre eius Druso superãtur, vnà cùm Vindelicia, Pannoniis & Armeniis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

c PHRAARTES pacem cum Augusto faciés filios nepotesque obsides dederat. Huic cum successisset filius & ipse Phraartes, & illi Orodes, Orode occiso Legati Parthorum Romam mittuntur, qui Vononem vetustissimum liberorum Phraartis illic obsidem ad regnum paternum à Tiberio rerum tunc potiente acciperent. Sed is post quinquénium vi in Armeniam exactus, Artabanum successorem accepit.

Qui bello à Tyridate regij Arsacidarum sanguinis, adiuuante Vitellio Syrię legato, regno in annum pulsus est.

Nam mox Hyrcanorum & Caramanorũ præsidiis restitutus est, Tyridate in Syriam ad Romanos fugato. Quod regnum Sinnacis proditione iterum in annum perdidit. Sed tertiùm recuperauit, donec ad extremum cum vxore & filio à Gotarze interfectus est.

Hic est Gotarzes, qui sub Claudio rex fuit Parthorum decimus nonus. Hinc Vonones 20. Vologeses 21, qui à rerum gestarum magnitudine in Romanorũ historiis notissimus est. Nam Armeniam, Nerone imperante, eis ademit, duas legiones sub iugum misit, apud Cor. *Tacit. lib. 13, 14, 15.*

Vologeses filius vigesimus secundus, Cozroes 23, cui Trajanus Armeniam primum, deinde Mesopotamiam & Assyriam excussit, & in eius locum regem Parthenaspem constituit.

Quo pulso Cozroes auitum recepit imperium. Post quem Vologeses tertius diu regnauit, cui Marcus & Lucius Veri Imper. Armeniam, Assyriámque ab Adriano ei redditas bello iterum eripuerunt.

Denique nouissimus omnium Arsacidarum Artabanus, qui cum Romanis Seuero, Antonino Caracalla, Macrino bella multa gessit.

Nam in eo finit Parthorum historia. Eo enim ab Artaxerse Persa sub Christi 220 victus, imperij Orientis summa à Parthis, iterum ad Persas translata est.

ROMANA SVB TYBERIO.

HIC est Tyberius Augusti priuignus & filius adoptatus, qui quum illo viuo septem triũphos meruisset, tribus cõtentus fuit, Pannonico, Germanico & Illyrico.

Vix dum ingressus Illyricum properis Liuiæ matris literis accitur, vt rerum potiretur, Augusto in morbum extremum lapso.

Imperium pacatissimum consecutus est, quoad Christus pacis princeps in humanis est versatus. Eo ad imperij ipsius decimum octauum, crucifixo, mox Armenia à Parthis, Mœsia à Dacis, Pannonia à Sarmatis Gallia à Germanis, Iudęa ab Arabibus direpta sunt. *Suet. in Tib. c. 40. Ios. lib. 18, Ant. c. 7.*

Cappadocas in prouinciam redegit remoto Archelao rege, Getulorum latrocinia repressit, Mara-

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
		c Christus mortuus est Tiberij anno 18.	4104
			4122
		Orode Parthorum rege. Deinde Vonone, an. 5. Artabano, an. 30.	
	765	*Druso Iulio, C. Norbano.*	
	766	*T. Statilio Sisenna, L. Scribonio Libone.*	
	767	*C. Calio Rufo, L. Pomponio Flacco.*	
	768	*Tib. Cæsare 3, Tib. Iulio Germanico.*	
	769	*M. Iunio Silano, L. Norbano Flacco.*	
	770	*M. Valerio Messala, M. Aurelio Cotta.*	
	771	*Tib. Iulio 4, Druso Iulio 2.*	
	772	*C. Sulpicio Galba, D. Haterio Agrippa.*	
	773	*C. Asinio Pollione, C. Antistio Vetere.*	
	774	*Ser. Cornelio Cethego, L. Visellio Varrone.*	
	775	*Coso Cornelio Lentulo, M. Asinio Agrippa.*	
	776	*C. Caluisio Sabino, Cn. Cor. Lẽtulo.*	
	777	*M. Licinio Crasso, L. Calpurnio Pisone.*	
	778	*Ap. Iunio Silano, P. Silio Nerua.*	
	779	*C. Rubellio Gemino, C. Fusio Gemino.*	
	780	*L. Cassio Longino, M. Vinucio Quartino.*	
	781	*Tib. Cæsare 5. L. Ælio Seiano.*	
	782	*Cn. Domitio Ahenobarbo, A. Vitellio Nepote.*	
	783	*Ser. Sulpicio Galba, L. Cornelio Sylla, quibus Cos. Onuphrius putat Christum mortuum, nempe decimo nono Tyberij non 18. contra Veterum consensum.*	
		Sed ignorantia consulatus, quo Christus natus est, quóve passus multos coẽgit errare, &c. Aug. lib. 2. de doctr. Christ. Rectius ergo Hebraicis, Ecclesiasticisque institutur summis.	4123
29		*Summa 62.*	

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõditæ.		Anni mundi.
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		CHRISTI *Euangelium secundum & vltimum remedium aduersus Idololatriam & impietatem omnino inueteratam & peccatum vbique regnans.*	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		∴ ∴	
		⁘ ⁘	
		⁂ ⁂	

Marabodium Sueuorum, Rasciupolim Thracum reges ad se per promissa attractos non remisit.

Abiit ex vrbe in Campaniam, &c. Coss. Sabino & Lentulo, nec rediit. Vndecim ita annos absens fuit continuos. Vide Suet. c. 39.

Apud Fidenas supra 20 hominum millia, gladiatorio munere amphitheatri ruina pereunt. *Suet.*

Imperij eius quarto Germanicus triumphauit de Germanis. *Oros.*

DE CHRONOLOGORVM profanorum scrupulis.

QVIA in annotandis annis ab vrbe cond. non satis congruunt rationes Hebræorum, Græcorum, Romanorum, quando inter se conferuntur, ne mireris si in eis perfequendis, non omnia ad omnium animos & scripta accommodatè scripserimus. Nam ne ipse quidem mihi satisfeci, etsi Liuianam supputationem sequutus sim.

Ea enim à Varroniana, Ciceroniana, Censorina, Gelliana, Pliniana, Capitolina siue Verrij Flacci non modo differt, sed & eæ inter se atque à vulgatis plurimum discrepant. Nam verbi gratia, Gellius lib. 17. cap. vlt. Sp. Caruilium Rugam anno quingentesimo vndeuigesimo primum diuortium fecisse ait. At lib. 4. cap. 3. quingẽtesimo vigesimo tertio, nobiscum secutus Liuianam summam.

Florus narrat in 2. Epitome, ab V. C. ad 20. Augusti, tempus esse propè septingentorum annorum, & extremo libri quarti Augustũ septingentesimo V. C. Ianum geminũ clausisse ob firmatam cum toto genere humano aut pacem aut pactionem. Cui accedit Messala Coruinus in libello de progenie Augusti, dum ab vrbe C. ad depulsos reges annos 244. numerat. Inde sub magistratuũ Consulum, Dictatorum, Tribunorum militarium ductu quadringentos quadraginta & septem. Nam illi in vnam summam redacti non nisi 691 conficiunt.

Nondũ igitur exacti erant anni 700, quando ipse ad imperium peruenit. Atqui alij longe aliter. Nam vel illic Io. Camers Flori interpres legendum censet septingentesimo quinquagesimo, vel septingentesimo quinquagesimo secundo vt Orosius ca. vlt. sexti habet, quòd pax, de qua illic agitur, videatur contigisse circa 38 imperij eiusdem Augusti: cũ tamen hæc supputatio mire cũ Gellio & nostra Chronologia, & vt reor, cum ipsa veritate cõgruat. Ordo enim historiarũ Hebraicarũ & Monarchiarũ nõ potest appositè cũ Romanis rebus comparari, ni septingentorum annorum numerus vsque ad Augustũm, atque a-

Universidad de Deusto
Biblioteca

deo Augusti vigesimum excedatur. Et tamé alij sentiunt anno Vrbis 709 vel 710. Iulium Cæs. fuisse interfectum, alij multo posterius & ita de cæteris.

Quare Cicero in Bruto tradit magnam in annis ab V. C. numerandis ac digerendis inter antiquos scriptores, dissensionem fuisse. Omnis autem huius controuersiæ causam inde oriri putat Car. Sigonius pag. 20 suorum fastorũ, quòd quos alij consules & sine Coss. dictatores sæpe interserunt, eos alij omnino prætereant.

Ego etiam, quia ante quingentesimum V. annum multa illic irrepserunt fabulosa & ficta, dum posteriores, noui præsertim homines, quadam ambitione suam progeniem ad fictos antiquos consules & magistratus referre studuerunt, quemadmodum Messala Augusti ad Iulum Æneæ.

Quo pertinet, quod ibidem Sigonius scribit variam & inconstantem apud omnes esse annorum rationem, vsque ad quingentesimum fermè annum V. C. Ab eo verò item nõdum esse compositam, quoniam hoc constanter inuenxcur (inquit) quòd alij alios vno, alij duobus, alij tribus, alij quatuor annis antecedunt aut subsequuntur.

Quæ commemorare volui aduersus eos, qui putãt Vniuersale Chronicon recte ab annis Vrbis c. & Coss. posse deduci. Nam illa ratio est incertissima, nondúmque inter doctos constituta. Sed nec vrbis historia repeti certo potest ex scriptoribus Liuio ducentis annis antiquioribus, ne quis nos illorum prẹiudicio vrgeat, vti Cicero & Velleius lib. 1 indicant.

Quin & inter Latinos ipsos de anno vrbis cond. tanta est quæstio, vt cum definiri non possit, oportuerit Onuphrium in fastis ex omnibus sentẽtiis duas probabiliores colligere, & vtramque suis fastis adiungere, vt quam quisque vellet sequeretur.

Adde non facile conciliari numerationem ab vrbe cond. cum Græcanicis rationibus siue Olympiadum, siue regum, etiam si illa liquido cõstaret. Siquidem non bene conueniunt anni integri, quales ferè sunt Coss. post exactos reges, cum fractis, quales sunt Græci, aut anni Emergentes, vt vocant, cum vsualibus. Item quia in vtraque numerandi ratione maxima exstitit extremorum diuersitas, minime in principiis & finibus consentiens.

Quanquam nec apud Romanos perpetuo annus fuit integer, vel dies certus. Nam alij nouem mensium fuisse primum Consulatum Bruti, alij sedecim aiunt, item annum à Calẽdis Octobris ex Dionysio fuisse inceptum, alij ex Plutarcho à Calendis Ianuarij. Denique initio consulatum fuisse initum Idibus Decẽbris. Deinde propter rem male ad Veios gestam, abdicatis prioribus magistratibus, Cal. Octobris, demum sub 530. V. Idibus Martiis.

Quæ

An. ante Christũ natum. | Anni vrbis cõdita. | DE SCRVPVLIS CHRONOLOGORVM. | Anni mundi.

An. ante Christũ natum. | Anni vrbis cõdita. | DE SCRVPVLIS CHRONOLOGORVM. | Anni mundi.

Quæ omnia, vt initio habeant exiguam, at progressu maximam, valdéque notabilem differentiam efficiunt. Quod in vnius Iulij Cæsaris quinquennio apparet, cuius proinde imperium veteres annis tribus, mensibus octo & diebus aliquot definierunt, quoniam primus & vltimus non fuerunt completi, sed simul iuncti, menses duntaxat octo & dies aliquot cõstituerunt. Nam primus sex tantùm menses & pauces dies ante Calendas Iulias comprehẽdit, circa quas Pompeium ad Pharsaliam vicit, & solus imperare cœpit, vltimus menses tantum duos & dies quindecim, vt qui 15 Martij à coniuratis interfectus sit. Sicque in illo quinquennio, 16 menses desiderantur.

Hæc qui minus obseruant, iterum dico, frustra se in Chronologia torquent, & perperã exactam omnium rationum subductionem, conciliationem, comparationem pollicentur. In his enim satis est, si probabilissimus, veróque proximus calculus teneatur.

Accedit Fastos sæpius fuisse correctos, immutatos, auctos, diminutos, multis diebus, atque adeò mensibus consumptis vel additis.

Sunt alij apud istos nodi siue, vt vocant, scrupuli, è serie 4 Monarchiarum exorientes, deinde ex Olympiadibus, denique ex æra Nabunazaris Ptolomæani. Itaque ne ex istorum quidem vllo confici rectè potest Chronicon. Nam de iis incertius adhuc iudicium est, & fere in radice peccat, quoniam illorum anni fere sunt fracti, incompleti & mutili. Etiam illi Olympiadũ, quos tamen putant esse certiores. Olympicum enim certamen in mensem Iunium incidebat, & medium ferè annum dispescebat, atque ex vno anno duos quodammodo faciebat, quorum alter ad prẹcedentia, alter ad sequentia Olympia pertineret. Quare etsi vulgo quatuor annis definirẽtur, quinquaginta tamen lunares menses conclusisse ex Lycophronis interprete apparet, qui numerus quatuor annos solares viginti fermè diebus superat.

Quare Dionysius Halic. inter alia & hoc reprehendit in Thucidide, quòd euenta belli Peloponnesiaci per initia & extrema Olympiadũ ita digesserit, vt exterorum gestis commodè vix adaptari possint.

Et Liuius lib. 2, ab V. C. conqueritur tantos errores tempora implicare, aliter apud alios ordinatis magistratibus, vt nec qui consules, secundum quosdam fuerint, nec quid quoque anno actum sit in tanta vetustate, non rerum modo, verum etiam auctorum digerere possis.

Deinde, vt vrbs quingentis annis scriptoribus caruit vsque ad Catonem maiorem, qui rerum totius illius spatij memoriam colerent & literis mandarent: Ita Monarchiæ & Olympiades vsq; ad octogesimam, & Ecatei, Herodotique sæculum, certis historicis carentes, è densis tenebris non possunt explicari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Præterea, quod omnibus commune est, tanta difficultate inter se anni ex istis æris deducti coëunt, vt sex regulas à Funccio & aliquot aliis confingi necesse fuerit, & ne sic quidem coëunt. De quibus nihil aliud dicam, quàm quòd tanta facilitate reiiciuntur, quanta istis in inanẽ phantasiam venerunt.

Nam perpetuo primus scrupulus hærebit in inconstanti auctorum ab Vrbe condita supputatione.

Secundus in non minus disputabili Olympiadum ratione.

Reliqui in cæteris populorum Epochis & Æris non satis certo & constanter fixis.

Cuiuslibet ergo Chronici regula & mensura debet esse Scriptura, quæ tamen vt in se certa sit, non caret difficultatibus & nodis, de quibus nũc dicendum est breuitet, vt causæ, cur Hebræi, Græci, Latini, in annorum enumeratione inter se dissideant, planius percipiantur.

De sacrorum Scriptorum scrupulis.

a HEBRAEI suis nimium addicti traditionibus, aliter numerum annorum notant. Nonnihil etiam indulgent odio, quo Christianos hebdomadas Danielis ad IESVM CHRISTVM pertinere demonstrantes insequuntur.

Illarum enim septuagesimam in diem, quo à Tito Cæsare euersum est templum, cadere asseuerant, & CHRISTVM, quem Daniël prædicebat post 69 Hebdomadas occidendum, Agrippam Herodianorum postremum interpretantur.

Quare vt hoc doceant plurimos annos (quos ex aliis historicis restituimus) ab imperiis Persarum, Græcorum, & Machabæorum nobis astutè surripiunt.

b SIC Græci & Latini veteres ob corrupta Septuaginta interpretum exemplaria. Excipio Hieronymum & Bedam, qui ob veritatis Hebraïcè peritiam, parum absunt à vero calculo. Recentiores minimo differunt, cuius rei ratio mox explicabitur.

Falsi autem sunt, quòd Septuag. Interp. 5 & 11 cap. Gen. pro centum, ducẽtos semper habeant, atque ita redundent mille ferè ducentis 40 annis. *Hieron. in quæstion. Hebr.* Nam cap. 5 addunt de suo 600 an. integros, &c. 11 octingentos, &c. Miror autem Iosephum Græcum hic quoque esse corruptum. Alioqui enim locis aliis se corrigit, & vsque ad Christum non multo plus numerat, quàm Hebræi.

Ita nihil necesse est aliud respondere A. Contio, qui vulgatam totius Ecclesiæ Græcæ numerationem

An. ante Christũ natum.	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
		Baal Seder Olam, à mundi procreatione ad euersionem templi sub Vespasiano tantum numerat annos 3538, id est, ad Christũ natum 3485, & passum 3518.	
		Talmudici ab orbe ad Christum passum an. 3784.	
		Rabbini recentiores ad natum ann. 3760 menses 4 unde quartus mundi millenarius ab eis in annum Dominii	
		a Hebræi } *240 confertur. Quintus in an. 1240, & ita deinceps. Quod hodie vulgo Iudæi sequuntur.*	
		Hic ergo annus 1580 illis est mundi 5340 ad proximum vsque Septembrem.	
		Rabbi Nahson in lib. de Cyclo Paschal. 3740.	
		Rabbi Leui 3786 in 12 Danielis.	
		R. Moses Gerundensis 4058 mensis 5.	
		Iosephus 4192, mensis sex, dies 10.	
		Arabes an. 5185, præter eos qui Mahometem volunt sexto millenario venisse, vt in Chronicis Saracenis post Alcoranum pag. 214.	
		Metheodorus. 5000.	
		Eusebius. 5190.	
		Theophilus Antiochenus ad Autolichum 5476.	
		Græci vulgo 5508, vt in sexta Oecumenica Synodo c. 3.	
		b Græci } *in Horologio & Cyclo Paschali.*	
		Nicephorus lib. 1 hist. cap. 10. 5505	
		Cedrenus addit vnum 5506.	
		alter tribus, alter duobus ab hac communi discedit.	
		alius 5200, vno minus.	

An. ante Christum	Anni vrbis cõdita.		Anni mundi.
		Hieronymus in Quæst. Heb.	3941.
		Augustinus.	5351.
		Isidorus 5. Ethymologiarum.	5210.
		b Latini } *Orosius Eusebium sequitur.*	
		Beda cap. 22 lib. de rat. temporum.	3952.
		Astronomi.	5328.
		Alphonsus.	5984.
		Dionys. Abbas.	4203.
		c Recentiores. } *Aliqui, 3974 mens. 6 dies 10.*	
		Alij.	3954.
		Nonnulli,	3960.
		Quidam,	3969.
		Marianus Scotus,	4182.
		Alij præfinitè,	4000.

rationem laudat, tanquam ei congruentẽ, quę in Græcorum Horologio, & Cyclo Paschali ibidẽ descripto notatur, & quã Cedrenus, Zonaras, Nicetas, sexta Synodus in Trullo, Nicephorus ipse Chronographus, quem luculentis notis illuminauit, & vno verbo Græci omnes hodie ita sequuntur, vt frequentius per hos mundi, quàm per Christi annos tempora consignent. Nam eam examinat ad corruptissima Septuaginta interpretum exemplaria. Plurimum tribuo Septuaginta interpretibus, sed incorruptos eos nobis exhibeant. Corruptos enim negare non possunt, siue quia res ipsa cum Hebraïco comparata loquitur, siue quia Ecclesia editionem D. Hieronymi, vt ipsemet Contius fatetur, præfert, in his & aliis ab hac Græca editione mirabiliter discrepantem.

Præterea veteres labũtur, quia annos Hebræorum supputarunt quasi lunares, vt Iunius Africanus lib. 5 de ratione tẽporum, Hippolytus Martyr in temporum canonibus, *Eus. lib. 8 de Demõst. Hieronym. in 9 cap. Dan. Aug. epist. 78. Beda in comment. 2 lib. Esr. cap. 16.*

Noster calculus qui est an. 4121, mensiũ 6, dierum 16, hos superat vno cẽtenario & paucis aliquot, quoniam (vti antea dictum est) simpliciter accipimus locum Exodi cap. 12. quo dicitur Iacobæos in Ægypto mansisse 430 an.

c RVRSVS causa controuersiæ, quæ inter Hebræos, Nos, & recentiores Latinos cernitur, pendet ex 70 annis captiuitatis Babylonicæ & Hebdomadis 69 Danielis, dum alij aliunde illas incipere coguntur, quòd secuti vitiosas discrepantẽsque Græcorum & Latinorum historias, 200 & amplius annos falsò, vt supra docuimus, imperio Persarum tribuant. Hoc enim cõstituto, compelluntur multò post Cyrum Hebdomadas auspicari, vt illę præfinitè cadant in necem Christi.

R. Iacob posteriore tomo sui Talmud. pag. 10, col. 4. has & alias supputationis Hebraïcæ causas aperit, vbi & quartum mũdi millenarium in annum templi euersi 142, qui est nati Dom. 215 confert. Quod congruit calculo Seder Olam.

Ob eas igitur causas tot ferè inuenies de annis mundi sententias, quot sunt scriptores. Sed comparanti loca scripturarum, quæ annotauimus, spero nostram habitum iri omnium simplicissimam, & maximè semotam ἀπὸ τῶν εἰδώλων καὶ μαχῶν νομικῶν.

Vbi mihi non displicet Philastrius, qui in hæreticis numerat eos, qui tempus annorum mundi ab orbe condito certo constare pronuntiant, perinde ac istos, qui asserunt illorum numerum penitus esse incertum. Nam quod parum distat, distare non videtur.

De quarè Diodorus Cyzicenus tempore Iuliani & Valentis Impp. librum scripserat, εἰς τοὺς θεοφήτας χρονικὸν διορθώσιον τὸ σφάλμα Εὐσεβίου καὶ Παμφίλου περὶ τῶν χρόνων. *Suidas in Diodoro.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod sic planius mecum inductione per singulas 6 ætates discurrens concipies.

In prima ætate, quæ est mundi Originarij nullus est nodus propriè. Nam quod ei superaddunt Græci annos 700, plus minus, corrupta illorũ exemplaria nihil debent veritati Hebraïcæ decerpere.

In secunda Diluuij scrupus etiam nullus hæret, nisi iuxta eosdẽ Septuaginta, qui pro annis 292 habent corruptè 1170, aliàs 942. Nam in exemplaribus Græcis est magna numerorum corruptela, vt proinde variæ colligantur supputationes. Sed is error apertè corrigitur, per certa & distincta Patriarcharum tempora, *Gen.5,7, 11 & 12.*

Aliqui temere addunt scrupulum de natiuitate Arphaxad, detrahentes annum vnum, de quo pag.29, & Abrahæ, superaddentes annos 60, de quo pag.37.

Circa tertiam Patriarcharum vnica versatur quæstio, de tempore habitationis Israëlitarum in Ægypto, quæ continet differentiam annorum ducentorum. Nam vulgo aiunt Israëlitas duntaxat mansisse in Ægypto an. 230. Alij, quos sequor, 430, vt verba scripturæ Exod.12 penitus retineãtur, & tempus habitationis, à descensu Iacob in Ægyptum numeretur, non à prima Abrahæ migratione è Charan.

Quartum Iudicum nullam quæstionem recipit, quia disertè 480 annis *3 Reg.6* concluditur, nisi in subductione membratim demonstranda.

Quinta Regum nullam etiam, vel perexiguam admittit, eámque exorientem è collatione Regum Israël cum regibus Iuda, quoniam certissima serie, sine vllis ambagibus & interuallis, deducitur per Regum Iudę tempora libris Regũ & Paralip. definita. Quare indoctè Shubertus quidam Spirensis minister nodum in scirpo quærens, seriem annorum ab ædificatione templi ad destructionem eiusdem, reponit inter Chronologorum scrupulos. Aperte enim Scriptura docet quandiu quisque regum illorum regnauerit vsque ad vndecimum Sedechię, quo æquatum solo tradit templum, nempe anno 430 mense 6, postquam fuisset cõstructum. Philo quidem 440 numerat, Eusebius 442, Iosephus 470, aliqui 427 sed differentia non est tanta, vt propterea deductus è scriptura Calculus dubitationem debeat gignere. Deinde potuerunt labi subducẽdo, potuerunt & eorum libri corrumpi, vt in numeris solet facilè accidere.

In sexta captiuitatis duplex inest scrupulus. Prior vbi septuaginta anni captiuitatis debeant incipere, an à Iechonia, vt ego contendo, fretus simplici Ieremię & Matthęi authoritate, an ab vndecimo Sedechię, vt plerique, quod tamen discrimen est duntaxat annorum vndecim. Posterior vbi & ipsę Hebdomades Danielis debeãt initium figere. Est quidem simplicius & Danielis loco propinquius, vt à primo Cyri anno incipiant,

Anni Christi.	*Anni vrbis cõdita.*		*Anni mundi.*
		DE SCRVPVLIS	
33	782		4122
		CHRONOLO-	
		GORVM.	

Anni Christi.	*Anni vrbis cõdita.*		*Anni mundi.*
		Nos ad Christum { *natum 4090.* / *passum 4122.*	
33	782		4122

piant, ilico post septuagesimũ illum captiuitatis annum, eodem ferè tẽpore, quo Angelus Danieli apparuit, & tam suaue sacramẽtum reuelauit.

At non desunt qui interuallũ multorum annorum constituant inter finem captiuitatis Babylonicæ, & promulgationem edicti de vrbis reædificatione, atque initium earum sumant à 20 anno Artaxersis Longimani.

Eo enim anno etiam exiit sermo, vt reædificaretur vrbs, *2 Ezræ 2.* Alij à secundo eiusdem Longimani, alij à septimo eandem ob causam. Alij à quarto Sedechiæ, omnium quidem alienissimè: sed tamen etiam superiores potius confusam & supposititiam seriem regum Persicorum & opinionem è profanis historicis anticipatã sequuntur, quàm veritatem.

Qui scrupulum mouent de mensibus, insciтè faciunt.

Etsi enim menses Scripturæ Lunares sunt, eius tamen anni in Solaribus haberi debent. Nam etiamnum hodie Hebræi, tertio quoque anno & interdum secũdo, quando vsus exposcit, vt ratio Lunæ, motui Solis respõdeat, vnã Lunã siue Lunaré mensem, intercalãt, illúmque annum mensium tredecim, extremo (quem Adar nominant & in nostrum Februarium ferè incurrit) cum hac copula, *Veadar*, repetito faciũt. Quamquã etiam primus potest repeti, vt mensis intercalaris, siue insititius sit *Vemsan*, qui & Martius. Ita enim solebant veteres dicere, vt Talmuditæ narrant.

Nisan autem idcirco in Martiũ confero, quia initium eius aliquando præcedit, aliquando sequitur æquinoctium vernum, in nostris Fastis, 21 die Martij fixum, quatenus scilicet annus Embolicus propè vel longe fuerit. Alioqui eius pars & quidem maior, aliquandò in Aprilem cadit.

Vt & alij eorũ menses duobus nostris respondere solent eodem modo & ob eandem causam, nempe Iiar, Siuan, Tammuz, Ab, Elul, Tizri, Marhesúan, Kisleu, Teuet, Sheuet, Adar.

Sic Arabes apud Ioan. Leonem in descriptione Africę pa.42. Nam sex menses habent triginta dierum, sex 29 qui reddunt dies 354. Qui numerus à nostro solari anno, superatur diebus vndecim.

Qui quidem vndecim dies tertio quidem anno cõiuncti conficiunt triginta tres, at eorum tres seruantur & reiiciuntur in sequentes annos, quousq; Luna & Sol decimo nono an. redeãt ad idem pũctum per sex alios embolismos, siue per sex alios menses intercalatos annis 6, 8, 11, 14, 16, 19. Hi enim sunt embolici.

Atque ita Hebræi septem embolismos singulis nouemdecim annis constituunt, nempe tres singulis octo annis. Nam in circulo decemnouennali embolismus est septem mensium.

Quod à patribus acceptum esse, satis ex Noë historia intelligitur. Vbi enim traditum est Noë integrum ãnnum egisse in arca, mensibus duodecim Lunaribus, adduntur reliqui dies, qui vo-

cátur ἐπακλοι. *Ingressus est* (inquit) *Noë in arcã mense secundo, die decimo septimo.* Deinde vbi nominatim facta esset mentio septimi mensis & postea decimi, & post hunc, dierum quadraginta & amplius, ac denique primi mensis. *Egreditur* (ait) *ex arca rursus mense secundo, die vigesimo septimo.* Interea igitur exacti sunt menses duodecim, & accedunt dies decem, qui ter sumpti, mensem integrum, id est, decimum tertium anno tertio reddunt. Quemadmodum nos solemus quarto cuique anno inserere vnum diem ad sextum Calédas Martij, quem ob id bissextum appellamus.

Sed hac de re scribentem in Genes. primum caput Iunilium Episcopum Africanum audi. Luna cum duodecies spatia sui cursus peregerit, annum facit communem dierum 354, & vt anno Solari possit concordare circuitus, tertio cuique vel secundo anno, tertium decimum addit mensem, quem Embolismum vocant nostri calculatores, & fit dierum trecentorum octoginta & quatuor. Atque hæc quidem ille præclarè.

Etenim, nisi hæc fieret intercalatio, cùm per legem debeant 14 die mẽsis Nisan festũ paschæ celebrare, necesse esset, vt sequenti anno diebus vndecim, pascha ipsum anteuerterẽt. Tertio anno aliis vndecim, atq; ita retrorsum versus, quoúsque in Augusto vel Septembri celebrarent. Falsi igitur sunt Iulius Africanus, Eusebius Cæsariensis, August. epist. 78, & plerique veterum, qui ex eo, quòd menses Hebræorum Lunares erant, existimauerunt ipsorum quoque annos esse lunares, qui solaribus vndecim diebus contractiores sunt.

Anni Christi.	Anni vrbis cõdita.	
		DE SCRVPVLIS CHRONOLOGORVM.
33	782	

CHRONOGRAPHIÆ GENEBRARDINÆ
LIBRI SECVNDI FINIS.

GILB. GENEBRARDI
THEOLOGI PARISIENSIS,

DIVINARVM HEBRAICARVM'QVE LITERARVM PROFESSORIS REGII, CHRONOGRAPHIÆ PARS altera de rebus à Christo nato ad nostra vsque tempora, id est, an. 1584, in duos libros distincta, & è D. Arnaldi Pontaci Vasatensis Episcopi Chronologico opere locupletata.

PRIOR DE REBVS OCTINGENTORVM ANNORVM vsque ad nouum Caroli Magni Imperium, & Leonem III. Pont.

Posterior de aliis octingentis ferè annis ad vsque Gregorium XIII.

His Centuriatorum impietas, mendacia, impostura coarguuntur & doctrinæ Catholicæ continuatio ad singulorum sæculorum coronidem ostenditur.



PARISIIS,

Apud Michaëlem Sonnium anno Domini 1584.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CLAVDIO BVRGESIO CONSILIARIO REGIO, SVMMI SENATVS APVD DIVIODVNENSES PRÆSIDI GILB. GENEBRARDVS Theologus Parisiensis, Diuinarum Hebraïcarúmque literarum professor Regius

PROFERIMVS etiam, ornatissime BVRGESI, duobus libris alteram partem de nouo Testamẽto recẽtioribus historiis, satis pro nostro instituto copiosam & locupletem: ac eam pro tua candida erga nos voluntate & studio, pro tuo item erga religionẽ & literas ardore dedicamus. Illam quidem ante annos sedecim magna sui gloria & facultate Arnaldus Pòtacus familiaris olim meus & studiorũ comes, hodie Vasatẽsis Episcop. venerabilis miraculo ingenij & literarum, venerabilior virtute & moribus cõstruxit, & ita construxit, vt in eo genere, nihil queat inueniri, perfectius. Verum quoniã aliud est Centuriatorũ vestigia carpere, vniuersum Theologicę historiæ & doctrinę corpus ab istis deprauatũ restituere, singulari istorum peruersitati aduersis rationibus & modis occurrere, aliud breuem Chronologiãscribere, simplicémq; rerum à Christi ortu actarum faciem proponere, hãc ei palmam deferens, me ad illa confero, formam scribendi immuto, Methodũ meo proposito seruientem capto, cuius ideo gustum initio operis prębui, nouam materiã adhibeo, animum conuerto ad præstigia Cẽturiatorum dissoluenda, quòd meo consilio id putem commodius, nostrísq; studiis congruentius. Quo autẽ illi suus constet labor, & fœlicia ipsius scripta fructũ perpetuũ rei Christianę afferãt, ad quam tuẽdam se procreatũ & Episcopum cõstitutum meminit, eum obtestor, vt suũ opus ab omnibus vehementer expetitũ, diu à bonis & doctis expectatũ, à me maximi semper factũ, primo tempore emittat, neq; tandiu post tot editiones desiderari patiatur. Ego interim contra Magdeburgensiũ venena, Historiarũ, Chronologiæq; studiosos muniam, ne eorũ potionibus imbuantur, néve prius falsis & fabulosis corrũpantur, quàm vera, genuináq; degustẽt. Si quid compendij inde in Ecclesiã redũdet, mihi planè satisfactũ existimabo. Neque enim soleo scribere, vt mihi nomẽ parem, quo nihil semper duxi ingenuo homine indignius, nihil turpius, animiq; magis angusti & parui, sed vt tempus mihi à Deo tributum collocẽ in his diuinis studiis, quæ tum mihi ædificando, tum alteri iuuando prosunt. Cùm præsertim incidisse nos videã in luctuosissima tẽpora, quibus nullus virtuti locus, nullus eruditioni honos, nullus Dei metus, nullus religionis amor, nulla pietatis ratio, quódq; lõgè est tristissimũ, nulla meliorũ siue spes siue species, hæreseon, Simoniarum, perduellionũ, ambitionũ, omnis generis scelerũ furiis omnia peruadentibus, vt bonis & fortibus viris sit optãda mors, vel certè, si ita viuendũ est, sint omnia pro sola Dei gloria, Ecclesię ornatu, repositа in cælis spe, simpliciter suscipiẽda. Nam profectò si tanta animorũ cõtentione impij hodie studẽt indoctis libris, turbulentis, vanis, futilibus scriptis & studiis mortaliũ mẽtes corrũpere, quo non ardore, quo non studio & conatu debemus contẽdere, vt ad solida scripta & vtilia homines cõuertamus, & ingruentẽ Dei irã à nobis auertamus!

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nolo hanc querimoniam longius producere, ne istos offendam, qui quicquid de pietate, artibus & disciplinis disseritur, in earum cultores peruerse regerũt, id in suam contumeliam dictum, scriptum, actum interpretantes, ad quod minime possunt præ socordia & voluptatibus, quibus omnino immergi ac obedire statuerunt, pertingere. Satis est, vt lectores, si qui futuri sunt, intelligant, me in priore parte laborasse, vt verba & sensa sacrorum codicum sequerer, minúsque longè ab eis abirem, qui vni & soli tot veterum sæculorum obliuionem atque tenebras depellere potuerunt. Posteriore autem studui, vt purè & fideliter præcipuas res Ecclesiæ atque adeo Mundi degustarem, ac recentium scriptorum, Germaniæ præsertim Theatra, Chronologias, Hæreseologias, Centurias magna ex parte mendaces, fabulosas, ex hæretico corruptóque ingenio dictatas abolerem, & quæ duntaxat isti inchoant, perficerem. Quod non factu difficile mihi semper ipse persuasi, quoniam Chronologiæ præsertim, quas nobis magno fumo vendunt, ingentes quidem sunt mole & numero foliorum, at varietatis rerum inanissimæ, paginis ferè constantes candidis, solo atramento vel minio deliniatis. Hinc quicquid per tot chartarum spatia offerunt, duobus aut tribus plenis ternionibus facilè comprehenderis, vt ipsos appareat vel pauca de antiquitate tenuisse, cuius præcones se nobis futuros pollicentur, vel profecto studuisse, vt tabulas Mathematicas repræsentarent, in quibus multæ pinguntur lineæ sine re, aut papyros bene puras & candidas pueris, quò discant primos scripturæ tractus ducere, emendas exponerent. Cuius rei interdum causam prętendunt non suam insciti am. (Nam omnium rerum scientissimi haberi volunt) sed sæculi infœlicitatem, quòd fuerit exhaustum hominibus illustribus & scriptis factísque posteritatis recordatione non admodum dignis. Cùm cõtrà, illa sæcula, quæ vocant infœlicia, sæpe reliqua & magnitudine gestorum, & summorum virorum multitudine, & ingeniorum admiratione, & vicissitudinum insolentia superent. Si non apud Nostros, qui aliqua tempestate segniores esse potuerunt, at apud Græcos, Hebræos, Arabas, Persas, Indos, quorũ commentarios prius debuerant consulere, quàm ita audacter pronuntiare. Prętereà istorum fabri, vt sunt hęretici, ita prę fastu nullos alicuius notę, vel pauciss imos, idque contemptim & perfunctoriè legunt, sunt indocti & inelegãtes, & si cum minimo Catholico conferantur, qui dextrè hæc tractare valeat, plusquam pueri, quemadmodum iam contra quendam apostatam Schekium planissimum feci, & superiore biennio cuidam Lamberto Danæo olim Caluini, hodie reliquorum Ministellorum parasito ostendi, qui, dum iuxta Micheæ verbum, propter panis buccellam & vini pateram stillat, dum suæ sectæ hominibus virulentiam suam ad blasphemandũ conducit, dum denique in cælum ponens os suum & linguam per terram traducés, etiam in S. Trinitatem furit miser, id quodam fœtido & Sabellium putenti ad me responso inficiari ausus est. Quod cuiusmodi sit ex eo odorari potuisti, quòd vix quinque quaterniones capiat, & tamen ad fabricandum omnium Ministrorum symbolo, nouem continuis annis, & mensibus quatuor opus habuerit.

Verum

Verum de hoc nuper satis Franc. Iordanus Theologus Parisiensis, qui ipsum cum vniuerso Caluinolatrarum grege manifestissimo Sabellij furore agi docuit, Geneua in Belgium depulit, spe succedendi Bezæ, qui censeri Sabellianus nullo modo sustinet, deijecit. Interim quia Chronologia non ad plenã historiæ scriptionẽ pertinet, sed est potius quædã historiarũ imago & breuissima temporum cõmemoratio, quemadmodum Cassiodorus vir vario doctrinarum genere insignitus libro de institutionibus diuinarum literarum retulit: ista aduersus istos tractare, qui vniuersam penè antiquitatem ignorant, ac in eo suæ insciti æ non obscura argumenta iamdudum præbuerunt, an sit operosum, ipsimet loquantur ac videant. An verò consequar, tu integerrime Burgesi, cæteríque eruditi Catholici censete, & si commodum duxeritis, mutate, addite, demite, ornate, perficite. Etenim aliorum censuræ nihil mẽ sollicitant. Hæc autem omnia ad te idcirco Lutetia in Burgundiam transmittimus, quoniam te nostræ musæ oblectant, ac vt tuarum ad me suauissimarum literarum verba vsurpem, eas communi illo studio, quod veluti virtuti & doctrinæ debetur, diligis. Denique quoniam amoris hisce annis inter nos diuina, opinor, virgula excitati, quotidieque occulta quadam flammula crescentis symbolum cœlatum, signatúmq; in posteritatem extare cupio. Quem quia perpetuum tibi polliceor, tu me eo vicissim in sempiternum etiam atque etiam complectere, vt vel ipsa mors, quæ piis est ad beatam immortalitatem transitus, tam sanctum mutuæ nostræ charitatis vinculum, in cæleste domicilium secum portet. Vale, & Deum vniuersi conditorem semper habe propitium. Lutetia, Calend. Februarij,

1584.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Christi.

Libri Tertij Periocha.

a HOc primo centenario pax per orbem. Euangelij lata propagatio.
Iudæorum calamitates variæ.

Eius Pontifices post Christi mortem quatuor vsque ad Clementem Romanum.

Imperatores Augustus, Tyberius, Caïus, Claudius, Nero, Otto, Galba, Vitellius, Vespasianus, Titus, Domitianus, Nerua.

Præcipui scriptores sacri, Apostoli, Euangelistæ, Clemens, Linus, Hierotheus, Dionysius Areopagita, Ignatius, Martialis, Hermes, Polycarpus, quibus accedunt Philo, Iosephus, &c.

Profani etiam sua serie infrà per Chronographiam memorabuntur.

Hæretici, Simō Magus primus hæresiarcha, Pseudoapostoli, Sacramentarij, de quibus Ignatius ad Trallianos, citante Theodorito, Menandriani, Ebionitæ, Cherintiani, Nicolaïtæ, Alexander, Philetus, Hymeneus.

Cum Simone Mago, Pseudoapostolis, Sacramentariis Caluinitæ aliqua habent communia.

b PERSECVTIONES exardescunt Traiani, Adriani, Antoninorum, &c. Literæ florent, precipuè Philosophia, Mathemata, Medicina.

Pontifices vndecim vsque ad Victorem Afrum.

Imperatores. Traianus, Adrianus, Antonini quatuor, Pertinax, Iulianus, Seuerus.

Secundi seculi scriptores præcipui. Iustinus Martyr, Rhodo, Asianus, modestus, Melito, Philippus Cretensis, Musanus, Dionysius Corinthius, Athenagoras, Apollonius Senator, Ireneus, Theophilus Antioc. Egesippus, Apollinaris Hieropolitanus, Victor Pap. Agrippa, Castor, Pătenus philos.

Heretici, Saturninus, Basilides, Carpocrates è quo, Gnostici. Iudaïzantes, Nazarei, Cerdon, Archontici, Valentinus, Ptolomæus, Marcus, Marcion, Hermogenes, Apelles, Bardesanes, Colobarsus, Ophitæ, Caïnitæ, Sethiani, Lucianus, Seuerianus, Tatianus, è quo Encratitæ, Adamiani, Ascodrogitæ, Alogi, Montanus, è quo Cataphryges, Homousiastę, Valesij, Falsi martyres, Pepuziani, Prodicus, Angelici, Quintiliani, Artotyritæ, Quartodecumani.

Iudaïzantibus & Nazareis Caluinitæ in aliquibus assentiuntur.

c FACTIONES, Bella ciuilia in orbe Rom. Persecutiones Seueri, Maximi, Decij, Valeriani, Aureliani, Diocletiani, Maximiani in Ecclesia.
Multi motus in orbe Persico.

Pontifices quindecim vsque ad Marcellinum.

Imperatores, Caracalla, Heliogabalus, Alexander Mammeæ, Maximinus, Pupienus, Balbinus, Gordianus, Philippi, Decius, Hostilianus, Volusianus, Valerianus, Galienus, Claudius, Aurelianus, Tacitus, Florianus, Probus, Cari, Diocletianus, Maximianus.

Tertij sec. scriptores præc. Clemens Alex. Caius, Origenes, Tertullianus, Ammonius, Minutius Fœlix, Greg. Neocæsarienſis, Tryphon, Hippolytus, Iul. Africanus, Cyprianus, Cornelius,

Anni mundi.

SEPTIMA ÆTAS siue vltima Christi & Ecclesiæ. Nam posteriora hæc à Christo tempora, Scriptura vocat nouissima.

A Nato Dom. ad hæc tempora numerātur anni 1584. Summa ergo annorū ab orbe cōdito ad annū Dom. 1584. quinque mille sexcentorum septuaginta trium. 1673.

Hanc vltimam ætatem in duos libros distinguimus. Prior historiam octingentorum annorum vsque ad Caroli Magni imperium persequitur. Posterior totidem fere reliquorū curriculum delibat ad nos vsque. Octingentos primos sic persequimur, quid singulis centum annis insignes vices Mundus habuerit.

Primi sæculi initium.

1 a *A Christo nascente ad primum Traiani principatum & Ioannis Euāgelistæ mortem an.* 100.

Secundi sęculi initium.

100 b *Annus Dom. 100, quo Traianus init imperium & Ioannes Euang. moritur.*

Tertij sæculi initium.

200 c *Annus Dom. ducente-*

Anni Christi.

simus, quando primum post Apostolorū tempora cōcil. Cęsariēse in Palestina coiit, & Artaxerses Persa nouum apud Persas imperium condidit sublato Parthico, vsq; ad Saracenos.

Quarti sæculi initium.

300 d *An. Dom. CCC. quo Constantius Constantini Mag. Pater Cæsar est constitutus.*

Quinti sæculi initium.

400 e *An. Dom. CCCC. quo præfinitè Arcadius & Honorius adeunt imperium, Ambrosius moritur, Chrysostomus & Augustinus fiūt episcopi.*

Sexti sæculi initium.

500 f *An. Dom. CCCCC. quo S. Symmachus pontificatum summum adit, & Talmud à Rabbinis absoluitur.*

Anni mundi.

nelius, Lucius, Stephanus, Dionysius Papæ, Dionys. Alexandrinus, Methodius, Malchion Presbyter, Dorotheus Presbyter, Pamphilus, Arnobius Lactantij præc.

Hæretici, Proclus, Apostolici, Beryllus, Arabici, Sāpsęi & Helcesatæ, Theodotiani, Meletiani, Noetiani, & Nouatiani, siue Cathari. Sabelliani siue Patripassiani. Pau. Samosatenus, Manichæi, & Cubrici, Apocratitę, Dicaritę, Cathariste, Abstinentes, Donatistę, Hieracitę. Ecetę, Gnosimachi, Thnetopsychi, Christolyti, Ethnophrones.

Aliquot errores Procli, Nouatianorum, Sabellianorum, Samosatenorum, Manichęorū, Donatistarum Caluinitę renouant.

d CONSTANTINI Magni conuersio.
Romanum imperium ex persequente Christianum.
Christus vbique floret, etiam in Indiis.
Ecclesię de Idolis triumphus.
Diaboli Zizania hereses. Doctores innumerabiles.

Pōtifices decem vsq; ad S. Syriciū Damasi successorem.

Imperatores. Constantius, Constantinus Mag. Eius filij, Iulianus, Iouinianus, Valētinianus, Valens, Gratianus, Valentinianus 2. Theodosius maior.

Quarti sæc. Scriptores præcipui. Athanasius, Lactantius, Emisenus, Iuuēcus poëta, Ioa. Clymachus, Epiphanius, Damasus, Gregorius Naziāzenus, Greg. Nyssenus, Basilius, Eusebius Cęs. Hieronymus, Cyrillus Hieros. Hilarius, Theophilus Alex. Palladius, Pacianus, Fœbadius, Philastrius, Optatus, Amphilochius, Didymus, Ruffinus, Ephrem, Eutropius, Prudentius poëta & alij innumerabiles.

Hæretici, Coluthiani, Parermineutæ, qui perperā scripturas interpretantur. Eustachiani, Messaliani, siue Euchitæ, Anthropomorphitæ, Asteriani, Ariani, Macedoniani, Luciferiani, Marcellus, Photiniani, Aerius, Apollinaris, Iouinianus, Seleuciani, Aētiani, qui & Eunomiani & Anomæi, Priscillianistæ, Vigilantius, Martianus, Heluidius, Collyridiani.

Caluinitæ in multis communicant cum Arianis, Eustachianis, Aērio, Iouiniano, Messalianis, Vigilantio, Martiano, Heluidio.

e IMPERII per Barbaras nationes laceratio, Gothos, Vandalos, Francos, Hunnos, Burgundos, &c.
Variorum regnorum origo.

Pōtifices, duodecim vsq; ad S. Anastas. Gelasij successorē.

Imperatores. Arcadius, Honorius, Theodosius minor, Valentinianus 3. Martianus, Leo, Maiorianus, Zeno, Anastasius.

Quinti sæc. doctores præcipui, Augustinus, Chrysostomus, Innocentius. Cyrillus Alex. Synesius, Marcus Eremita, Theodoritus, Possidius, Hesychius, Iunilius, Leo Mag. Gelasius, Primasius, Eucherius, Prosper, Salonius, Sedulius, Hilarius Arelat. Vincētius Litinen. Paulinus, Sulp. Seuerus, Cassianus, Maximus Taurinēs. Socrates, Sozomenus, Orosius, Chromatius, Petrus Chrysologus, Proclus Constant. Paschasius, Idacius, Gennadius. D. Benedictus, Marcellinus comes, Saluianus.

Hæretici, anno 400. Pelagiani, Abeloitæ, Nazareni, Prędestinati, Nestoriani, Pseudomoses Cretēsis, Eutychiani, Gainitę, Ibas, Diacrinomeni siue hęsitantes.

Caluinitę in aliquibus capitibus sequuntur Pelagianos, Prędestinatos, Nestorium.

f DEI flagella per Romanū imperium, Totilas, Slaui, de quibus Saluianus.
Monachorum doctoribus succedentium sanctitate illustrium sæculum.

Pontifices quatuordecim, vsque ad Gregorium Magnum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Imperatores. Iustinus senior, Iustinianus, Iustinus iunior, Tyberius, Mauritius.

Sexti seculi scriptores præcipui. Symmachus pont. Fulgentius, Auitus, Ferrandus, Alcimus, Maxentius, Hormisda, Boëtius, Euodius, Cassiodorus, Iustus Orgelitanus, Fortunatus, Sidonius Apollinaris, Greg. Turonensis, Greg. Magnus. Olympiodorus, Andreas Hieros. Gildas, Rusticus. Iornandes Gotth. Episc. Euagrius, Procopius, Victor Vticensis. Faustus Rhegiensis, Theodulus, Thalassius. Nicephorus Cartophylax, Michael Syngelus.

Hæretici. Eutychianorum sectæ duodecim. Seueriani, Tritheïtæ, Theopaschitæ, Xenaias, Acephali, Aphthartodocetæ, Monophysitę, Sadducęi, Anabaptistę, Agnoetæ, Iacobitę, Cononitę, Gaiani.

Caluinitæ accedunt ad Xenaiam, Agnoëtas, Monothelitas.

g MAHOMETIS & Saracenorum Apostasia orbem terrens.

Germania & vicinarum gentium Septentrionis conuersio tentata per Columbanum, Gallum & eius instituti socios.

Pontifices viginti vsque ad S. Sergium Antiochenum.

Imperatores. Phocas, Heraclius, Constantinus eius f. Heracleonas, Constans, Constantinus Pogonatus, Iustinianus 2. Leontius siue Leo 2.

Septimi seculi scriptores præcipui. Ioannes Constant. Isidorus Hispalensis, Clemens Arelatensis, Adelmus, Iulianus Pomerius, Ildephonsus, Cęsarius Arelatens. Theodorus Cantuariēs. Mandulphus Scotus. Leo. 2. Sophronius Hieros. Simon Metaphrastes.

Hæretici. Monothelitæ, Chazinzarei, Theodosiani, Tetraditæ, Armenij, Mahomet Pseudoproph. Baïras, Theocatagnostę, Agareni, Charurgitę, Lampetiani, Agonichytę, Aginnenses, Maronitæ.

Caluinitæ. Tetraditarum, Mahometis, Lampetianorum aliquot errores amplectuntur.

h TVRCARVM in Asiam, Arabiam, Africam, & insulas maris Med. infusiones.

Mahometis secta mire augetur.

Octaui seculi Pontifices tredecim vsq; ad Leonem tertiū.

Imperatores. Absimarus, Iustinianus 2. iterum, Philippicus, Artemius, Theodosius 3. Leo Isaurus, Copronymus, Leo eius f. Irene cum filio Constantino.

Scriptores præcipui. Beda, Ioan. Damascenus, Maximus Monachus, Gregorius Cyprius, Germanus Constant. Cosmas Hieros. Ioan. Hispalensis, Tharasius, Vvalafridus Abbas, Albinus, siue Alcuinus, Aponius, Bonifacius Mogunt. Paulinus Aquileiēsis, Paulus Diaconus, Zacharias pap. Theophylactus Antioch. Isuardus, Vvalafridus. Carolus Magnus, Ambrosius Ausbertus.

Hæretici. Iconomachi. siue Iconoclastæ. Fœlix Vrgelitanus & Eliphādus Toletanus, è quibus Fœliciani. Pauliciani siue Pauliioannitę, Athingani, Gnosimachi.

Caluinitę sunt Iconomachi. Catholicos cum Paulicianis vocant Romanos, se vero Christianos siue Euangelicos.

i Hoc nonum sæculum ad sequentem librum pertinet.

GILB.

Anni Christi. 600

Septimi sæculi initium.

g *An. Domini* DC. *quando Phocas imperium suscipit, & iuxta quosdam, infœlix Mahometes nascitur.*

Anni Christi. 700

Octaui sæculi initium.

h *An. Dom.* DCC, *quando Arabes capta Africa imminent Hispaniæ & Occidētalibus Europæ regnis.*

Anni Christi. 800

Noni sæculi initium.

i *An. Dom.* DCCC. *quo nouum Occidētis imperium Carolus Magnus condit, & Egbertus regnū Anglicum.*

Quæ sic membratim demonstrari possunt.

GILB. GENEBRARDI THEOLOGI PARISIENSIS, DIVINARVM HEBRAICARVM'QVE LITERARVM PROFESSORIS REGII CHRONOGRAPHIÆ Liber tertius.

Anni Christi. Anni mundi.

SEPTIMÆ ÆTATIS,

Quæ incipit anno mundi 4089, pars prior, à Domini ortu ad nouum Caroli Magni imperium per an. 800.

PRIMVM SÆCVLVM.

a CHRISTVS IESVS Pōtifex Maximus & Æternus, vixit an.	32.	4089 *siue* 4090
Mens. 3.	dies. 10.	4121

Octauio Augusto & Claudio Tyberio an. 23. ex ordine successionis imperatoribus Romanis.

a CHRISTVS Dominus è tribu Iuda nascitur in Bethleē Iudę, anno Mundi 4089. 8 Calendas Ianuarij media nocte, anno imperij Augusti 41 completo, & 42 ineunte, Herodis 33. Baazenæ Æthiopum regis primo. Vrbis 752. Coss. C. Cæsare Octauio & M. Plautio Syluano, quo Iani portæ tertio sunt clausæ & orbis nunquam extitit pacatior. Aëra 38. Indictione 4. (*Beda & Dionys.*) an. 4. & vltimo Olympiadis 194. Clogij Sycambrorum seu Orientalium in Germania Francorum Regis anno 10. *Tritemius, & Ansel.* Patitur Tyberij 18. Olymp. 202 anno quarto. Vrbis 784. Mundi 4121 mens. 6. die 16.

Æternus sacerdos & rex Iudæorum ac gētium à Deo promissus, à Mose figuris plurimis præsignificatus, à Prophetis at Sibyllis prænuntiatus, à sanctis & piis pro salute hominum expectatus, Dauidis regis filius secūdum carnem per virginem de stirpe Nathan filij ipsius (*1. Par. 3.*) per patrem adoptiuum Iosephum de Salomonis regis progenie.

Est ergo ille summus pontifex in ęternū, semetipsum quotidie offerens pro nobis, per se quidem in cælo, per suos verò ministros in terris. Quare non habet successores, quòd in æternum maneat Heb. 7. At habet vicarios & ministros, inter quos primatum obtinet Petrus & Petri successores Romani pontif. vt tota, nemine dempto, sensit & consensit antiquitas. Tertull. in Apolog. pag. 105 Paulum Christi vicariū appellat, qui tamē Petrum habuit vel æqualem, vel certe superiorem. Quapropter nos multo magis eum Christi vicarium appellabimus, eiusque successionem recensebimus ad sæculorum extremum duraturam, vt vnam è certis Ecclesiæ dotibus (ita eius notas vocat Optatus) quæ nos in Catholicæ gremio iustissimè teneat. *Aug. contra Manich. fundamentum. c. 4.*

Cuius causa veteres Romanum vocant Pontificem Maximum, Episcopum Episcoporū, bonum pastorem, Benedictum Papam, Apostolicum, &c. Sic Tert. lib. de pudic. his omnibus titulis eum insignit. c. 1. 13. 21.

Hierusalem primarium Ecclesiæ suæ thronum minimè constituit, primùm quia propter huius populi perfi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

diam & scelera,eam paulò pòst à fundamentis euersurus erat. Hoc enim citra dispendium nouellæ plantationis vix potuisset contingere.

2 Quia primatus sacerdotij Leuitici illic locatus erat. Nam quoniam hoc genus sacerdotij tollebatur & Ecclesiasticus veteris populi ordo,ceremonię, ritus, liturgia commutabantur, locum etiam mutatum decuit, vt cuncta essent noua, nec Synagogę magnum supereesset vestigium.

3 Ne Ecclesię locus videretur necessario Iudææ fixus & alligatus.

4 Ne gratia concluſa & circumscripta putaretur, vt olim Iudęę limitibus,sed potius sparsa per vniuersum orbem,gentibus eius participibus atque cohęredibus.

5 Vt implerentur prophetię canẽtes Deum suo Christo daturum gentes in hęreditatẽ & in possessionem terminos terræ, efficiendo Ecclesiam è Iudaïca Catholicam,id est,vniuersalem.

Romę autem potius, quàm alibi collocauit,primùm vt Ecclesia magis esset Catholica siue vniuersalis. Tum enim Roma communis erat vrbs orbisque epitome,vt à Dione scriptum est,ac eius imperio, iure, vel fœdere orbis terrarum gaudebat penè vniuersus, saltem cognitus & perlustratus. *Florus sub finem lib.4.*

2 Vt de mundo mundique principibus victoria esset nobilior & illustrior. Roma enim tunc caput erat mundi,prȩcipua Idololatrię propugnatrix,Satanę sedes primaria, ex qua manabant edicta aduersus Ecclesiam & regnum Christi. Magna igitur victoria, vt vbi Satanas, idololatria, peccatum prȩcipuè regnabant,illic potissimum vincerentur. Vt vbi hostes Christi potentia & opibus valebant,illic ponerentur scabellum pedum eius,vt vbi Christus persecutionem patiebatur prȩcipuam,ipse in eorum medio dominatum figeret.

3 Vt vbi superabundauit peccatum, ibi superabundaret & gratia.

4 Quia sub eius imperio fuerat natus, conuersatus, passus,cęteràque humana molitus.

5 Quia eius imperio succesſurum erat regnum Ecclesię siue Christi. *Dan.2.& 7.*quod proinde quintum regnum Danielis rectè appellatur à D.Thoma.

6 Quòd Petrus,caput Ecclesię ministrum cõstitutum, illic martyrium fecerit, moriẽsq; sui muneris prouinciam Clementi, Lino,Cleto,eius cathedrę non alterius ministris,reliquerit.

7 Ob loci opportunitatem. Illuc enim ad necessitates Ecclesiasticas facile terra marive peruenirí potest, è singulis Ecclesiis per orbem sparsis.

Die natiuitatis Christi mandauit Augustus, ne quis Dominum se vocaret,sentiens,credo,verum orbis principem natum fuisse, Dei enim cognomentum est. *Oros. lib.6.cap.22.*

Profana siue humana Christi tempore.

Pantomimorum saltatio prius incognita in vsu esse cœpit,Pilade & Bathyllo primis eius auctoribus Augusti tempore. *Zosimus lib.1.*

M. Agrippa diagramma terratum vniuersale publicauit primus.

Athenodori Stoici consiliis parebat Augustus. *Ibid.*

Arminius rex Cheruscorum tres Romanas legiones cum

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	4089
	Phraarte 3,Phraarte 4,an. 2.Orode an.2,Vonone,an.5. Artabano an.30.	
	∴ ∴	
	Baazena Æthiopum rege an.27.Deinde Lacasa siue Candace filia eius,an.10.	
	∴ ∴	
	Euangelium secundum & vltimum generale remedium aduersus idololatriam & peccatum vbique regnans,quo	
	∴ ∴	
	Regnum Dei & Christi per orbem efflorescit multis rerum discriminibus & periculis.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	

Anni Christi.		Anni mundi.
	⁂ ⁂	4089
	∴ ∴	
	* *	
	∴ ∴	
	* *	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	* Christi Principes ministri & Vicarij visibilem Ecclesiæ vnitatem & Monarchiam constituẽtes hi sunt.	
32		4121
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	* *	

cum Varo Quintilio in saltu Teutoburgensi occidit. Quam postea iacturam M. Lollius Germanis domitis reparauit.

Mimatius Plancus Ciceronis discipulus, dum comatam Galliam regeret,Lugdunum condidit.

Tyberius Augusti priuignus mox gener. postremo adoptione filius Armeniam occupat,Vindeliciam, Pannonias, & cæteras Thraciæ vicinas Romanas facit prouincias.Germaniam partim subigit,partim vastat.

Imperator factus,vsq; ad imperij sui circiter vigesimũ pace potitus est. Nam fine bellis internis & externis ab Augusto sub imperij eius 38.impoſito,indèq; Iano vltimum clauso, Christi æuum ab illis omnibus quietum mansit,propter Christi viuentis præsentem maiestatem & reuerentiam,etsi id non cogitaret mundus.

Repentinis,responsionibus melior,quàm meditatis. Tam rigidis digitis & articulatis,vt malum recens terebraret.*Suet.* vltimo eius anno visa est Phœnix. *Dion.*alij sub Claudio.

Eius temporibus mota quæstio, cur oracula deficerent.*Plut.lib. de ea re,sed causam veram non attigit, nempe aduentum Christi.*

C.Asinius orator Asinij Pollionis f. cuius meminit Virg.diris suppliciis à Tyberio necatur.Sic Seianus, qui aliquando restiterat, ne Christus inter deos referretur.

Vonones obses à patre Phraarte Parthorum rege Romanis datus,in regnum reposcitur.mox spretus à suis ab Artabano regno exuitur.*Tac.lib.2.Ios.li.18.c.7.*an.Christi nati.18.

Parthi etiam Phraartem alterum filium Roma reposcunt, cui in Syria mortuo subrogant Mithridatem Iberum. Hinc bellum inter Parthos, Armenios & Iberos. *Tac.lib.5,*sub finem Tyberij,anno Christi,37.

Titus Liuius historiographus Patauij quarto.Tyberij obiit *(Euseb.in Chron.)*Historiam annor.750.ab vrbe cõdita ad 41.Augusti, siue ad Christi vsq; natalem scripsit libris 140. vel iuxta alios 142. de quibus dũtaxat supersunt 45.

Pompeius Trogus.

Dionysius Halicarnas.Diodorus Sicul.Valerius Max. Augusto charissimus.Corn.Nepos,Dionysius Afer,Cor. Gallus,Strabo.Xistus Pythagoricus nascitur.

Ouidius poẽta quinto Tyberij anno, Fenestella historicus obierunt. *Euseb. in Chron.* Socion philosophus Alexandrinus Senecæ prȩceptor.

Asinius Pollio primus Romæ bibliothecam publicauit.

* Primum in Christianos bellum(vt Optatus li.3. loquitur)seu persecutio mota à Scribis,in qua Stephanus moritur primo Ascensionis Domini anno. *Act.6.Euseb. lib.2.cap.1.* Nam secundo Paulus conuertitur. *Isuardus.*

Quanquã persecutiones vsitatius appellatæ sint, cum publico imperatorum Romanorum edicto aut iudiciis, aut tormentis, aut vltimis suppliciis diuexati sunt. Cuiusmodi alij nouem commemorant.*vt Sulpitius lib.2.*Neronis,Domitiani,Traiani,Hadriani,Antonini, Seueri, Decij,Valeriani,Diocletiani,quę & Maximiani,& Decimam Antichristi.

Alij rectius vndecim,*vt Aug.lib.18.Ciuit.c.52.*Neronis, Domitiani,Traiani,Antonini,Seueri,Maximini,Decij,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Valeriani, Aureliani, Diocletiani & Maximiani, vndecimam Antichristi.

Nam perpetuo, post Romanas hanc subiiciunt. Quoniam exinde tranquillis rebus, pace perfruita est Ecclesia, neq; vlterius persecutionè fore credimus, nisi eam, quà sub fine iam sæculi Antichristus exercebit, Etenim sacris voluminibus, 10 plagis mundum afficiêdum pronuntiatum est, &c. *Sulpitius lib.* 2, nisi quòd Aug. 19 Ciuit. c. 2 in medio hoc reliquit, neutram partem quæstionis, Sint ne aliæ Antichristianam præcessuræ, astruens.

Lacasa regina Æthiopiæ quatuor annis Christo superuixit. A nostris Candace, quod nomẽ deinceps multis, reginis Æthiopiæ commune fuit ex *Plin. lib. 6. ca. 29.* Celebris apud Abissinos, quòd Christũ publicè, & Eunuchi à Philippo baptizati prædicationem receperit. *Act. 8.*

Nam sic Æthiopia præuenit, siue prętẽdit manus suas Deo. Ps. 67. i. prima gentium credidit.

Anni Christi. | Anni mundi.

I

32 — 4121

b NEGARE non potes, scire te in vrbe Roma Petro primò cathedram episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput. *Optatus lib 2. contra Parmenianum.* Fœlix Ecclesia Romana, vbi Petrus Passioni Dominicæ adæquatur, vbi Paulus Ioannis exitu coronatur. *Tert. de Præscript. Ambros. epist. 5.* Denique veteres omnes. Quare Caluinus lib. 4. Inst. c. 6. sect. 15. Propter hunc (inquit) consensum non pugno, quin Romæ mortuus fuerit, &c.

b MARTYR PETRVS Bethsaidensis, Galilæus: primus Ecclesiæ põtifex Hierosolymis sedit an. 5, quãdiu ferè Christo Tyberius superfuit. — 37 — 4125

Paulus in Epistolis nomen Iesu quingenties vsurpat. Vsque adeo eĩ erat amabile & suaue. Cætera de Paulo lib. superiore. pag. 221. & 222.

Antiochiæ an. 7. — 44 — 4133

Simon Magus, primum baptizatus à Philippo, inter alias hæreses negat liberum arbitrium. (*Clemens recogn. lib. 3.*) fons, radix, atque pater omnium hęreticorum Romam venit sub Claudio. *Iustin. in Apol. Iren. lib. 1. cap. 19. & 20. & præf. lib. 3. Tertul. lib. de hæres.* Aiebat nos sola fide iustificari. *Iren lib. 1. cap. 20.*

Romæ denique an. 24. mens. 5. dies 12. — 70 — 4158

SECVNDVM bellum in Christianos excitatur à Nerone, in eo Petrus & Paulus occubuerunt Romæ eodem anno & die: Philippus crucifigitur Hieropoli. *Egesi. lib. 3. cap. 2. Euseb. 2. cap. 25.* Tunc Christiani Romani incendij insimulati miseris mortibus insontes conficiuntur, vt ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi, vbi defecisset dies, in vsum nocturni luminis vrerentur. *Tacit. li. 15. Suet. in Neron. Pagani & Epicurei.* Per omnes prouincias pari persecutione imperata. *Oros.* Qua S. Martialis Lemouicũ, Eucherius Treuiros, Frõto Petragorios, Sabinus & Potentianus Senonas ad prædicandum Euangelium à S. Petro missi, passi dicuntur. *Turon. in Histor.*

id est, in vniuersum an. 36. mens. 5. dies 12. — 4158

Petrus post Christum an. 37 vixit. *D. Thomas in Ioan. 21.* Claudio imperante Euodium in Antiochia per manus impositionem episcopum vrbis designauit. *Suidas in voce Ἰγνάτιος.* Nempe mansit in Iudæa post mortem Domini annis quinq; septem deinde sedit Antiochiæ, vsque ad secũdum Claudij, quo in Vrbem sedem fixam &

Anni Christi. | Anni mundi.

32 — 4121

Patriarchis.

Alexandriæ Marco Euangelista, an. 6. Anniano an. 22.

Antiochiæ, post septennem D. Petri Cathedram, Euodio, an. 23. Ignatio, an. 40.

70 — 4158

& immobilem transtulit. Hos annos 12. sic numerabis. Tyberius fuit superstes Christo annis ferme sex. Caligula annis 4. successit. Hinc duo Claudij. Reliquos 25. Romæ degit, nisi quod interdum Hierosoly. & alio se conferebat, prout Ecclesiæ vsus postulabat & tum fortasse, quando Claudius Iudæos de Christo tumultuantes Roma expulit *apud Sueto.*

Nam etiam decimo quarto anno, 1. vltimo Neronis Sacerdotalem cathedram tenebat. *Hiero in Catalogo.* Etsi Epiphan. duodecimo hæresi 27. Eusebius & Prudentius penultimo velint, vt eodẽ quidem die, quo Paulus, sed anno innouato & vertente martyrium fecerit.

Vnus vtrumque dies pleno tantum innouatus anno
Vidit superba morte laureatum, περὶ στεφάνων, pag. 257.

Petrus in Italia, Paulus in Græcia, Andreas in Achaia, Ioannes in Asia, Philippus in Phrygia, Iacobus in Iudæa, Bartholomeus in Scythia, Thomas in India, Matthæus in Æthiopia, Simon in Persia, Taddeus in Mesopotamia, alter Iacobus in Hispania, Matthias in Palestina (præsertim scilicet) verba Dei intonuit, *Honorius in Psalm. 18. Origi. Hom. 12. in Genes. ad vnum omnes. Trapezontius, libello de hoc dicto. Si sic eum volo manere quid ad te?*

Petrus Romam venit secundo Claudij ad expugnandum Simonem Magum. *Hier. in Catal.* Negat tamen Caluinus in acta c. 8. Magum istum Romæ vnquam fuisse contra omnem antiquitatem, seorsum Aug. lib. de hęres. Tertul. in Apolo. Eusebium, qui & meminerunt statuę ipsi Romæ collocatæ.

Petrus Roma multos è suis discipulis factos Episcopos, prædicandi gratia in diuersas prouincias, seorsum in Galliam dirigit.

Paulus an. 58. D. Romæ primum prædicauit.

Iacobus frater Domini, & Marcus Euangelista Aquilegiæ (quæ secunda Roma quondam dicebatur, vbi rogantibus Romanis suum Euangelium conscripsit Græcè, siue etiam Latinè, vt volunt Rodulph. *Arma canus lib. 9. de quæst. Voragines serm. de S. Marco, & Syri vniuersi*, vt taceam eos, qui Latinum archetypum adseruari putant Venetiis in Marcianis thesauris) deinde Alexandriæ Episcopus, ann. Christi 63, martyrio coronantur.

Præter Ioannem Euangelistam Apostoli ad vnum omnes martyrio vitam finierunt. *Trapezontius vbi supra.*

Matthæus octauo anno ab Ascensione scripsit Euangelium. Marcus duodecimo, Lucas decimo quinto. Ioannes omnium postremus trigesimo secundo post aliorum Euangelistarum mortem. *Theophyl. præf.* in Euang.

Solus autem Mattheus Hebraicè, non Syriacè, vt aliqui, non Græcè vt Caluinus impudenter sentit, primum, quia veteres omnes ita tradiderunt. 2. quia fragmenta, quę ex eo Hieronymus citat sunt purè Hebraica.

Quia non tãtum Iudęis & Syris scribebat, sed Orientalibus omnibus, quorum vel vltimi Indi ea lingua vt docta & Grammatica vtebantur, & ad hunc vsque diem vtuntur, Missam etiam Hebraïcè canentes, vt ob eam causam D. Bartolomæus videatur, Matthæi Euangelium secum in Indiam præ cæteris detulisse, cuius exẽplar Pantenus Origenis coæuus eo proficiscens in Ægyptum retulerit. *Euseb. lib. 5. hist. c. 10.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quarto, vt inseruiret Æthiopibus, quibus se datum Apostolum intelligebat. Æthiopes autem Syriace nesciebant, minus Græcè, cùm interim in puerilibus ludis, vt & hodie, Hebraïca discerēt, quemadmodum nos Latina & Græca. Sic enim Eunuchus sedens super currum dicitur legisse Esaiam Prophetā Act. 8. *Hæc contra turpem ἀνθρωποπάθειαν Caluini.*

Petrus Romam venit, Christi quadragesimo quarto, nempe pòst Ascensionem eius vndecimo (completo.) *Euseb.* Inde quadriennio pòst Hierosolymam rediisse traditur, quinquagesimo autem sexto Romam repetiuisse, vbi in crucē sublatus sit sexagesimo nono, qui erat Neronis decimus quartus.

Simonem Magum Romæ expugnat, cum primum in eam venit (circiter ann. Dom. 46.) *Euseb.* vel paulo ante mortem suam & Pauli. *Aug. & multi alij.*

Paulo Apostolo maior, *Theophyl. Gal. 1.* Sanctorum Apostolorū dux, ὁ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἡγούμενος Πέτρος. *Cyril. hom. 8.* ἐν ταῖς ἑορταστικαῖς ὁμιλίαις, discipulorum vertex (principalis) τῶν μαθητῶν κορυφαῖος *Dionys. Eccl. Hier. c. 5. pag. 197.* κορυφαιότατος τῶν ἀποστόλων, *Epiph. in Anchorato pag. 473.* Apostolorum Pontificúmq; præsul, *Marcellinus comes sub finem Chron.*

Apostolorum primus. *Aug. lib. 1. contra Iulianum cap. 2.* primum vniuersale membrum, Paulus autem, Ioannes, Andreas singularium plebium capita, *Greg. lib. 1. Epist. 38.* Apostolorum caput. *Opt. lib. 2.*

Pedes Apostolici tunc in veneratione fuerunt, quod scripsisset Esaias 52. Quàm speciosi pedes Euāgelizantium bona. Vnde act. 4. & 5. ad pedes Apostolorum ponuntur agrorum pretia. Act. 10. procidentem ad pedes suos Cornelium Centurionē Petrum erexit, summissius quidem se gerens, licet Apostolica maiestas sit cæteris dignior, quàm Heliseus, qui Sunamitidē ad pedes suos dimisit 4. *Reg.* 4. quàm Daniel, qui se adorari permisit. *Dan.* 2. quàm Ioseph, qui sæpius se à fratribus adorari fiuit. *Gen.* 42. 43. 50. quàm Iaddus Aaronius Pontifex, qui Alexandrum Magnum equo desilientem, seque ad ipsius pedes reuerenter abiicientem sustinuit summissius inquam se gerens, sed tamen relinquens vestigium osculationis pedum pontificiorum, quam Romanis Pontificibus vel potius sacræ ipsorum vnctioni atque ministerio (docente Apostolo 1. *Co.* c. 4. quia Deus reuera sit in vobis) à prima piorum memoria exhibitam, vt hæreticos nostri qui exulcerem, doceo.

Philippus primus Imp. Christianus se Fabiano reuerenter prouoluit sub an. 250. *Niceph. lib. 5. cap. 25. Euseb. lib. 6. cap. 26.* Constantinus Magnus primus post eum, Christum professus tenens frænum equi Syluestri, vsque ad Lateranum propter reuerentiam & venerationem B. Petri, stratoris officio functus est. *Photius in Nomocanone.*

Est autem strator, qui dominum in equum attollit. Græca sic habent, καὶ κρατοῦντες τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου αὐτῶ διὰ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸν φόβον τοῦ ἁγίου πέτρου, φράτορος ὀφφίκιον ἐποιήσαμεν. Quæ & Theodorus Balsamon citat, vt doceat suum Constantinopolitanum patriarcham multa habere ex priuilegio, quæ ex iure Romanus Pontifex, propterea que Constantini donationem

Anni Christi.		Anni mundi.
32		4121
	Hierosolymis, Iacobo iusto, an. 30.	
	Simone Cleophæ, an. 46.	
	Principibus.	
	Tyberio, Caio Caligula, ann. 4.	
	Claudio ann. 13.	
	Nerone an. 14.	
	Romanis imperat.	
70		4158

Anni Christi.		Anni mundi.
32		4121
	Artabano. Deinde an. 3. Gotarzi Parthorum rege, Vonone 2. ann. vno, mox Vologese an. 34.	
70		4158

tionem studiosè in Constantinopolitanorum archiuis seruari.

Iustinianus & ipse Magnus ann. 535 Agapetum adorauit. *Naucl. lib. 2. Gener. 18.* Iustinianus 2. Constantinum Papam huius nominis primum Constantinopolim accitum non modo amplectitur, sed & venerabundus eius penes exosculatur. *Blondus lib. 10. Platina in 90 Papa*, siue iuxta Cuspinianum huic ceremonię infestum, venerabundus sese ad pedes eius demisit. Pipinus Stephano Papæ obuiam factus, eius pedibus oscula impressit, frænóque, Pontificis equum in regiam duxit. S. *Anselmus Lucensis lib. 1. Collectaneorum.* Carolus Magnus prius pontificis (Adriani) pedes osculo contigit, quàm se illi complectendum daret. Carolus idem Stephani 2, Adriani 1, Leonis 4, & omnes qui prope aderant morem antiquum seruantes, (*Neta*) pedes exosculati sunt, *Platina in Papa 94, 95, 96.*

Sic Henricus 4 Benedicti tertij, & Paschalis 2. *Idem in* 105 & 107 Crescentius Romanæ vrbis consul Ioannis 17 pedes osculatus cum omnibus seditionis auctoribus. *Idem in* 144. Leo supplex Gelasij secundi, Fredericus Alexandri 3. *Idem in* 167, 168. cui & dixerit, non tibi, sed Petro, *Reginaldus Polus pro vnitate Ecclesiæ lib. 2.* Richardus Hannibal ob Cardinales in carcerem coniectos interdictus ad Matthei Vrsini Card. à Martino 4 delegati pedes prouolutus, laqueum collo gerens, in maximum pœnitentiæ signum absoluitur. *Platina in Papa 177 & 196.*

Sigismundus Imp. in Concilio Constantiensi Martinum quintum prostratus veneratur. *Idem in* 214. Eundem Brachius tyrannus & Ioannes vigesimus tertius, in Concilio eodem antè abrogatus, prouoluti salutarunt. *Idem in* 215. Albertus Occidētis Imp. & Ioannes Paleologus Oriētis, ante Eugenij quarti sacros pedes in Concilio Florentino se præbuerunt, *in* 216. Reges Francorum & Angliæ Papæ Alexandri, *Sigebertus an.* 1163.

Quod etiam in aliis obseruatum. Leontius Antiochenus apud Suidam ad Eusebiam Cōstantij imp. vxorem, rogantem vt se viseret. Si me vis (inquit) ad te venire, seruato mihi reuerentiam Episcopis conuenientem, vt ingrediar quidem ego, tu verò mox è celso tuo solio descendens, cum pudore mihi occurras, καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ σὰς ταῖς ἐμαῖς χερσὶν, εὐλογῶν ἀξιωμένη & caput supponas meis manibus, benedictionem postulans. Deinde sedeam quidem ego, tu autem stes reuerenter, nec sedeas, donec signo iubeam. Si his parere vis, visam te. Sin minus, scito te non obtenturam, vt nos τῆς προσηκούσης τιμῆς τοῖς ὑπισχνουμένοις χαθυφιεμένους, vt nos inquam honorem Episcopis debitum prodentes, in diuinum Sacerdotum ius (θεσμὸν) simus iniurij. *Suidas in Leontio.*

Nam osculum manuum, capitis demissionem & alia eiusmodi Episcopis fuisse exhibita ex his etiam liquet. Ad ecclesiam curris, Episcopum videre desideras, ad eius pedes volutaris, *Aug. de Verbis Apost. ser. 18.* Regum colla & principum submittuntur, genibus sacerdotum, & exosculatis eorum dextris, orationibus eorum, se credunt communiri. *Ambros. de dignit. sacerd. cap. 2.* Valentinianus Imp. obtestatur Episcopos, vt Mediolani ta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lem eligerét episcopum, cui sincere capita submitteret. *Theod.lib. 4. cap. 5. Trip.lib.7.cap 8.* Denique oscula manibus episcopi fuisse impressa è Paulino Nolano in vita D. Ambrosij perspicitur. Quidni igitur hęc aut etiam maiora episcoporum episcopo, vt Romanum appellat Tertullianus, exhibeantur?

Addo verba Lasicij Sarmatæ Lutherani è libro de Theologia Moscouitica Spiræ impresso ann. 1582 pag. 142. Adorari reges atque magistratus non nescimus, quippe qui propter ipsam maiestatem imperij, qua conseruant & regunt cœtus humanos, inter deos referantur *Psalm.81, 138, Exod. 21, & 22.* cámque ob causam in solio Dei, quasi eius in terris vicarij sedere dicuntur. *1. Paral. 28.* Merito hæc igitur de illo scripta, incúruauerunt & adorauerunt Dominum ac regem. *1. Par. 29.* & de Iosepho altero Ægypti rege *Gen. 42.* vt plura prætereá. Item Regino lib. 2. de Carolo Magno an. D. 801, Carolus rex à Leone Papa coronatus die natalis Domini, post laudes more antiquorum principum adoratus est. Iustinus quoque lib. 6. Persas suos reges adorare solitos esse scriptum reliquit. Idem ego vidi in Anglia. (*tu ergo hæretice probas adorari reginas fœminas, & non sustines pedes viri, Dei vices expressius agentis osculari*) Et hic quidem cultus communis est illis cum Deo, cæteri minimè, de quibus Cœlius Rodiginus lib. 22. *Hæc iste.* vbi obserua cęcitatem merito adorari principes & magistratus laicos atque adeo fœminas, & hoc in sacris magistratibus & pontificibus Dei vicariis expressioribus detestari. Quamquam nos non pontifices adoramus vel adorandos docemus, sed osculamur, vel oscula eorum pedibus figimus.

Tu ergo hæretice tuos adorato principes, more persico, nos nostros non adorabimus, sed mitiore vocabulo honorabimus, osculabimur, & cum pacis osculo monebimus. Reges gentium dominantur, vos autem non sic. Quanquam velim eos id, pro Apostolica modestia, negligere, multo minus, saltem extra solennes conuentus, exigere.

Virgo migrat in cælum sub claudio imp. post passionem filij decimo quinto, ad eam è diuersis locis Apostolis conuenientibus. *Dionys.*

Interea audi, quàm rectè Ecclesia etiam tunc fuerit Catholica, id est, non vnius aut alterius gentis, sed omnium. Intra 20 aut 30 ad summum annos euangelium, Romanorúmq; (nota hæretice) fides per vniuersum orbem diuulgata erat, etiam apud Scythas & quasque nationes remotissimas planéque Barbaras. *Ro. 1. Col. 1.* Inductione id docent Iren. lib. 1. Iustinus Martyr contra Tripho. Clemens in protrep. & Strom. & cęteri istorũ sęculorum, qui vel Apostolos viderant & audierant, vel Apostolorum proximos discipulos. Deinde Origenes homil. 9. in Genes. hom. 4. in Ezech. hom. 6. in Lucam. Tert. lib. de præsc. ad Scapulam, & contra Iudæos. Cypr. cum reliquis huius alterius sęculi. Quod pro summo miraculo annotat & contemplatur Chrys. in 24. Matth. Quare *Euseb. lib. 8. cap. 1.* recte ostendit ante persecutionem sub Diocletiano motam, pietatis doctrinam apud omnes mortales cum Grecos tum Barbaros viguisse. Hoc prędixerat Esaias 66. cap. Quis audiuit talia & quis sic vidit. An parturit terra vno die? An gens genita est nixu vno? Itaque deinceps in docendo, quo tempore plęrique

Anni Christi.		Anni mundi.
32		4121
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Candace siue Lacasa Regina Æthiopum. Hinc Basena filia an. 10.	
	Mesue filio an. 6.	
	Sectua an. 9.	
	Adgala an. 10.	
	∴ ∴	
	Marcomiro, Clodomero, Antenore per successionem Francorum Ducibus.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
70	∴ ∴	4158

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
44		4121
	∴ ∴	
	∴ *CONCILIVM primum Hierosolymitanum ab Apostolis ipsis celebratum de lege Mosis abroganda & prohibendis Idolothytis, sanguine, suffocato, scortatione. Act. 15.*	
	∴ ∴	
	Quod etiam hodie in Oriente viget ex Leone Imp. cõst. 52. anno Do. 886. & Balsamone in can. Apost. 63. & aliis. In Occidente, saltem vsque ad annum 1114. Nam historici scribunt tempore Calixti Pomeranis ad fidem tum conuersis iniunctum, ne quid immundum comederent, non morticinum, nõ suffocatum, non Idolothytum, non sanguinem animalium.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
70	∴ ∴	4158

pler ique de omnibus gentibus fidem receperint non laborabimus (Nam viuentibus adhuc Apostolis istud vbique per totum orbem contigit) sed quo totæ gentes vniuersè, publicè & palam ad eius publicum professionem peruenerint.

* INTER medias persecutiones successio etiá & Hierarchia trium aliarum Apostolicarum sedium Orbis Christiani matricum seruata est integra. Quæ quoniam toto orbe summum erga populum Dei beneficium, prouidentiam, & gratiam ostendit, eam prætermittere nec potuimus, nec debuimus. Deinde hoc facit ad pleniorem rerum Ecclesiasticarum historiam & comparationem, quando Sedi Petri sæpe cum illis negotium fuit, & hæ ad illam, vt ad matricem & sacram anchoram, in necessitatibus Ecclesiasticis passim cõfugerint & etiamnum hodie confugiant.

Denique cum memoria iusti in benedictione conseruari debeat, *Pro. 10* & profanos, atque adeo impios imperatores & reges simus propter Chronologię coherentiam commemoraturi, hos noluimus non recolere, per quos Christiani nominis & religionis vnitas, ac communio per totum terrarum orbem vsque hodie resplendet etiá si principio multarum rerum & librorum conferendorum difficultas nos deterruerit.

Petrus an. Domini 44. Romæ sedere cœpit.

Marcus Euangelista Alexandriæ an. 50. quatuordecim annis scilicet post cathedram Apostolicam Romæ fixam & constitutam.

Cuius successores hodie Cairum sedem transtulerunt propter loci dignitatem, & Alexandriæ vastitatem.

Euodius Antiochię ann. 44. Postquam annis 7 Ecclesiam Petrus illic administrasset, & Romam sedem Apostolorum primariam transtulisset.

Cuius successores hodie Damasci resident ob Antiochiam dirutam & in pagum redactam.

Iacobus iustus Apostolus, Domini frater Hierosolymis anno 34. proximè scilicet Christi mortem per ann. 29 Vnde & ei D. Petrus superuixit annos circiter 7.

His Cathedrarum quatuor Apostolicarum fixis initiis & tanquam æris, Patriarcharum in illis sedentium successio sic, vt fecimus, facile continuabitur.

∴ ANNO quarto post Christi ascensionẽ primum cõciliũ celebratum, non vt vulgo 17, vel 18. quòd pòst Paulus iniusto Portij Festi iudicio oppressus Cæsarẽ appellarit, ac Romam propterea missus sit, Incarnationis 58, Ascensionis 25. At hi ὕστερον πρότερον non vident passim in Scripturis. Alioqui non omnes Apostoli ei interfuissent, vt qui iam essent dispersi ab anno septimo. Nec iuuantur eo, quòd Paulus 1 & 2 Gal. tertio quidem anno suæ conuersionis se venisse ait Hierosolymã, at neminẽ Apostolorum illic vidisse præter Petrum & Iacobũ fratrem Domini, mox verò venisse in partes Syriæ & Ciliciæ, deinde post annos quatuordecim iterum ascendisse Hierosolymam cum Barnaba & Tito, quasi πάλιν illic significet secundam vicem, non, rursum. Nam non animaduertunt, Paulum quidem narrare se post 14 annos eo venisse, sed non negare, quin quarto & aliis intermediis etiam venerit, nempe propter quæstiones in Antiochia Syriæ motas de legalibus. *Act. 15.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diuisio Apostolorum ab inuicem anno à Passione septimo, vel iuxta Bedam duodecimo.

Secundum concilium extare dicitur apud Æthiopes Abissina eorum lingua. De quo accipiendum illud Rufini, siue Cypriani initio com. in Symbolum. Tradiderunt maiores nostri, quod post ascensionem Dómini, Apostoli ad singulas singuli discessuri nationes, normam prius futurę prędicationis in commune constituerunt, ne forte alij ab aliis abducti diuersum aliquid exponerent. Omnes ergo in vno positi & spiritu S. repleti breue istud futurę prædicationis indicium componunt, atque hanc dandam credentibus esse regulam statuunt.

Tertiũ Ascensionis decimo quinto, quando diuinitus conuenerunt Apostoli è variis orbis partibus, vt Assumptioni siue emigrationi D. Virginis interesset è D. Dionys. dediuinis Num. c. 3. de rebus à se per orbem actis.

Humana siue Profana D. Petro Pontifice.

CAIVS Agrippam regem Iudęæ facit, Herodé Lugdunum relegat, Pilatum ad sibi manus inferendas præmalorum magnitudine cogit. Iudæos vexat.

Claudius primus imperium mercatus est, promissis vnicuique militi 350 coronatis.

Romani imperij fines ampliores reddidit. Britanniam, quam post C. Cæsarem Romanorum nullus adierat, adiecit, insulas Oceani Orcades vltra Britanniam subegit, anno Dom. 46. *Eus. Eutrop.*

E Germania Vespasianum in Britanniam transtulit, qui 32 validissimas gentes & Vectam insulam in deditionem in accepit. *Suet.*

Iudæos Roma pellit impulsore Chresto tumultuãtes. *Sueton.* Christianos vulgo intelligunt.

Anno 800. Vrbis Claudij principis censura, Q. Plautio, Sex. Papinio Coss. affertur ex Ægypto Phœnix in Vrbem & in comitiis proponitur, aquilę magnitudine, collo instar auri fulgente, reliquo corpore purpureo, plumeo capitis apice, & cristato, cęruleam caudam roseis pennis distinguentibus. *Auctor citatur Cornelius Valerianus, Plinius, Dio. Solinus.* At Tacitus, lib. 6. duobus annis ante, L. Vitellio scilicet & Paulo Fabio Coss.

Nero cladem Britannicam accersiuit. Armeniam amisit legionibus Romanis sub iugum Parthorum missis. Pontum Polemaïcum concedente rege Polemone prouinciam fecit. Item Alpes Cottias rege Cottio defuncto. *Suet. Eusеb.* de tragica eius nece lege *Suet.*

Primus Romanorum Impp. in Christianos sæuire cœpit. *Tert. in Apol. Eusеb. lib. 6. Oros. lib. 7.* Christi sexagesimo quinto vsque ad mortem suam, quę 69. contigit. i. per quadriennium.

Immanium bestiarum fœdissimus, dignus, qui primus in pios. persecutionem inciperet. Nescio an & postremus expleturus sit, siquidem opinione multorum receptum sit ipsum esse Antichristum venturum. *Sulpitius, lib. 2.*

Matrem & præceptorem Senecam occidit. Se Pythagoræ cuidam in matrimonium tanquam fœmina dicauit. Cætera eius probra Sex. Victor & Suetonius pagani diligenter

Anni Christi. 32

CONCILIVM Apostolicum alterum in Iudea sub Apostolorum dispersionem in quo Symbolum cõditum, & liturgia siue Missa disposita apud Clementẽ lib. 8 const. Apost. cap. 12 Græci exemplaris 16 Latini, Canones & constitutiones Apostolorum institutæ, quas idem Clemens octo libris complexus est.

Aliud è Dionys. Hier. Eccl. c. 3.

Anni mundi. 4121

70

Anni Christi.		Anni mundi.
	2	
70	c M. LINVS Tuscus sedit an. 11.	4158
81	mens. 3. dies 12.	4169

Patriarchis.

Alexandriæ Aniano.

Antiochiæ Ignatio.

Hierosolymis Simone Cleophæ.

diligenter explicuerunt, vt dignus fuisse videatur, qui primus esset pietatis insectator. Nam vt quisque pessimus est, sic acerrimo odio in optimum quodque fertur.

Neroni in expensas centena millia aureorum decreto senatus singulis annis subministrantur.

Eodem ferè tempore cœpit Neronis in Christianos persecutio & bellum Iudaïcum. *Tacit. lib. 15.* siue Simonis magi causa, qui in Neronis amicitiam sese insinuauerat. *Egesip. lib. 3, cap. 2,* siue quia Christiani in numero Iudæorum ponebantur, *Rutilius Gallus in Itinerario.*

Vologeses Radamistum Iberorum regem regno expellit, & Tyridatem fratrem suum in Armeniæ regnum deducit. *Tacitus,* bellum gerit contra Domitium Corbulonem Neronis ducem, in quo captus Tyridates coram Neronis effigiẽ constituitur. *Idem.*

Tribus annis post diadema recipit. *Idem.*

Sido & Italicus Sueuorum reges. *Idem.*

Cottio rege defuncto Alpes prouincia Romana fiũt.

Virginius 20 millia Gallorum, & Germanorum trucidat.

Iudæi à Claudio Roma pulsi sunt. (*Suet.*)

Persius, Sillius Italicus, Lucanus poëtæ, Seneca, Columella, Põponius Mela, Probus Gram. Statuis Tholosensis Rhetor Latini & Ethnici scriptores florẽt. Crinas & Carnus medici, Cornutus phil.

Thessalus Methodicorum princeps apud Plinium in cuncta maiorum placita & omnis æui medicos perorat.

Euax Arabum Rex de medicina ad Neronem scribit.

Andromachus Cretensis Theriacę inuentor. Marinus Tyrius Geographus.

Botarzes decimus octauus Parthorum imperium tenuit occiso fratre Bardane siue Artabano. *Tacit. lib. 11.* Christi 49. Annis scilicet duobus. Nam illo mortuo Vonones sub Claudio Parthis regnat, & mox Vologeses filius an. 34. *Idem.*

Gotarzes Meherdatem à Claudio Imp. ad Parthicum regnum obtinendum missum vicit, captúmque auribus præcisis incolumem seruauit.

Ei successit vigesimo ordine Vonones Medis tum præsidens. qui regnum Vologesi paulò pòst moriens reliquit, rerum gestarum magnitudine in Romanis historiis notissimo.

Vologeses, de quo Tacitus accuratè lib. 13, 14, 15, Armeniam Neroni ademit, duas legiones sub iugum misit, &c.

Adgala rex Æthiopum videtur esse Hirtacus ab impietate in historia D. Matthei Æthiopum Apostoli notissimus.

Francorum Reges isti vsque ad Pharamundum, qui non rex, sed prædonum Franconiæ ductor erat, mihi suspecti sunt. Nominauimus tamen, vt iis satisfaceremus, qui Trithemij de origine Francorum somniis delectãtur. Nam puto nobilitatem Gallicam esse ab originem, nec ortam è tam impuro Franconum sanguine, de qua re alias.

c PETRI res gestas, maximè cum Simone Mago descripsit. Cathedram Apostolicã, D. Petro absente & sese per

Universidad de Deusto
Biblioteca

vices in Asiam & alias regiones ad constituendas Ecclesias conferente, eius Chorepiscopus & coadiutor, administrauit.

Illius meminit Paulus 2 Timoth. vlt. Petrus quidem Clementem ordinarat, sed huic Linus & Cletus in catalogo episcoporum præponuntur, quòd eos Petrus sibi Chorepiscopos siue coadiutores asciuisset.

Quare quartum à Petro Clementé facit Hieronymus in Catalogo. Sic Epiphanius *hæres. 27.* Nempe Clemens est secundus Petri ordinatione, non Ecclesiæ. Nominationis Petri iure, non functionis & administrationis, quam Lino, deinde Cleto detulit, non tam modestia, quam Domini consilio, ne huius nominationis exemplum transiret ad posteros, & liberæ Ecclesiæ prouidentiæ in diligendo sibi præsule decerperet.

Quod in idem recidit. Nam qui Clementem secundum faciunt, ei annos Lini & Cleti tribuunt, vt scilicet sederit annos circiter 33, & Linum ac Cletũ Petri, deinde Clementis chorepiscopos siue coadiutores vocant. Qui quartum, singulis suos, vt hîc, assignant.

Onuphrius in Epitome Romanorum Pontif. multo aliter. Nam putat Linum sedisse quidem, seu potius vixisse in pontificatu an. 11, mens. 3, dies 12. Sed id viuo Petro, vt eius non fuerit successor siue Papa propriè, sed Papæ coadiutor, siue Episcopus, qui Romanam sedem rexerit, Petro extra vrbem proficiscente. Nam mortuum ait à Petri nece altero mox mense, & die 26.

Hinc proxime Clementé suggerit an. 9, mens. 4. die 6. 26, ab imperio Neronis vsque Vespasiani vltimum.

Tertio loco Cletum à Clementis obitu an 6, mẽs. 5 à Tito ad Domitianum, qui quidem Cletus fuerat Petri in suburbiis (vt Linus in vrbe) coëpiscopus tot annos, menses & dies, quot Linus. Deinde Clementis vsque ad eius obitum, cui deinde superuixerit in pontificatu annos 6, m. 4, d. 26. Verum hæc noua sunt, nec congruunt summæ Chronologicæ.

Apostolici viri per vniuersum orbé discurrunt. *Euseb. lib. 3 hist. c. 37. Niceph. lib. 4, cap. 2.* Hinc templa propè iam desolata & sacra (Gentilium) solennia diu intermissa, *Plinius Traiano lib. 10 Epist.*

Profana.

Post Neronem tres imperium simul arripuerũt, Galba in Hispania viuente Nerone, Christi 69. sequenti Otho Romæ, Vitellius in Galliis, sed fraude & seditionibus intra annum interierunt. Nam Otho à suis interfectus, &c.

In Nerone progenies Cæsarum deficit.

Vespasianus & ipse à suis militibus Imperator appellatus, imperium inuasit, ac bellum Vitellio per duces intulit, eóque occiso post 6 menses solus imperauit, ac Titum Domitianúmque filios Cæsares appellauit. *Suet. Tacit.*

Prouincias fecit Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samũ, quæ liberæ antea erant ciuitates, Thraciam, Ciliciam, Thraceam, & Comagenem, *Sueton. Eutrop. lib. 9.*

Eos, qui de domo Dauid essent conquiri iubet. Hinc magna Iudæis persecutio exoritur. *Eusebius lib. 3, Histor. cap. 12.*

Vrbem ingreditur, inter 320 triumphos, qui ab Vrbe cond.

Anni Christi.		Anni mundi.
70	*Principibus,*	4153
	Galba mens. 7, & dies totidem. Othone mens. 4. Vitellio mens. 8. Vespasiano an. 10, & Tito, ex ordine Impp.	
	Vologese,	
	Deinde Pacoro siue Vologese 2, an. 22, Parthorum Rege.	
81		4169

Anni Christi.		Anni mundi.
	Adgala Æthiopiæ Belul, siue Pretioso, deinde Agba mens. 6. Mali an. 4. Akle an. 13.	
	Rhatero seu Dathero Frãcorum duce.	
	3	
81	d M. CLETVS siue Clytus Romanis sedit, an. 12. mens. 1. dies 11.	4169
93		4181
	Vacat sedes Pontificia dies 20.	
	Patriarchis,	
	Alexãdriæ Anniano, deinde Albilio an. 13.	

cond. acti fuerant, eximium agens triumphum, in quo pater & filius Vespasiani vno triumphali curru vecti, honorificam de iis, qui Deum Patrem & Filium offenderant, victoriam reportarunt. *Orosius lib. 7, cap. 6.*

Eius 2 ferè completo, qui erat Christi 71, 8 Septembris capitur Hierosolyma per Titum filium ipsius. *Ios. lib. 7 Belli cap. 17. Tacit, lib. 2. Niceph. in Chron.* Cuius obsidio cœperat die Paschæ. Vndecies centena millia fame & gladio perierunt. Alia centum millia publicè venumdata sunt, sexcenta interfecta. *Iosippus & Ioseph. lib. 2.*

Eodem die dant pœnas, quo scelus in Christum admiserant, nam diebus Azymorum capta est vrbs, *Glycas li. 3.* aut potius obsideri cœpta.

Pacorum Parthorum regem Alani in Medorum regionem irrumpentes pellunt, omniáque vsque ad Armeniæ fines vastant.

Polemius Indiæ rex, Tyridates Armeniorũ, Gaudiophorus Albaniæ, Beor Ægyptiorum, Ægyppus Æthiopum & Hyrtacus.

Sauromatæ Istrum transgressi sæuissimè in vicinos furunt.

Plinius maior, qui vt fuerit Atheus, hoc tamen vnum diuinissimè, quod ad sternendam idololatriam, Nostri vrgebant, Matrimonia quidem inter Deos credi, tantóque æuo neminem ex his nasci, & alios esse grandæuos, semperque canos, alios iuuenes, atque pueros atricolores, aligeros, claudos, ouo editos, & alternis diebus viuentes morientésque puerilium propè est deliramentorum, sed super omnem impudentiam est, adulteria inter ipsos fingi, mox iurgia & odia, atque etiam furorum esse & scelerum numina. *lib. 2, cap. 2.*

Plutarchus Cheronensis, Higinius, Lucanus, Probus Grammaticus satis noti auctores. *Tacit. lib. 15, & Eutrop. lib. 8.*

Reges vel potius duces hi Francorum nominantur è libro Trithemij de regibus Franc. Fides penes auctorem esto, quem credo è suo cerebro istos esse commentum, *suprà.*

d DE Cleto Philipp. 4, vt summa imprudentia Funecius cõtra omnem antiquitatem affirmet eum nunquam in rerum natura extitisse. Errant etiam qui, decepti fortasse affinitate vocabuli, confundunt cum Anacleto: quem ex Damaso, & ipsiusmet Decretal. certum est successisse Clementi.

Nisi, vt videtur è catalogo Hieronymi in Clemente, & Ignatij epist. ad Trallianos Cletus Anacletus quoque vocatus fuerit.

Primus literis Apostolicis salutem & benedictionem Apostolicam inscripsit.

Hermes apostoli Pauli discipulus, qui & Pastor de libri nomine, visiones suas exarat, quas agnoscunt veteres & citant, vt Orig. lib. 4 de Princip. c. 11, &c.

Dionys. Areopagita Romam Athenis, vbi constitutus fuerat Episcopus, veniens, vt Petrum (quem iam martyrio functum ignorabat) videret, in Galliam ad Parisios, tandem Clemẽtis suasu proficiscitur. *Hildeuinus in Areopagiticis.*

Libros, quos habemus & multo plures, scribit. *Idem, Suidas, Michaël Syncelus & aly.*

Crescens iam in Galatiam venerat. 2 *Timoth. 4,* id est,

Universidad de Deusto
Biblioteca

in Galliam. *Epiph. hæres. 51.* Nam & Clemens *lib. 7 Apost. Const. cap. 46* à Petro eum ordinatum Galliæ Episcopum testatur. Sic Eus. lib. 7 hist. cap. 3, & *Hieronym. in Catalog. Humana.*

Asconius Pedianus Tito Vespasiano familiaris, Serapiõ philos. & orator. Flaui. Iosephus, cuius libros manu sua descriptos Titus in Romanam bibliothecam reposuit. *Niceph. lib. 3, cap. 11,* & Iosippus filius Gorionis Iudæi historici. *Ios. prolog. lib. de bello Iudaico.*

Titum adhuc spirantem Domitianus frater succedẽdi cupiditate in loculum misit. *Niceph. lib. 3, cap. 11.*

De Gothis & Dacis triumphauit. Bellum ciuile à L. Antonio superioris Germaniæ præside motum confecit. *Sueton.*

Multos Senatorum interfecit, partem magnam in exilium relegauit. *Idem.*

Templum sine admixtione lignorum constituxit. *Eusch.*

Primus se Dominum & Deum appellari iussit. *Cassiodorus.*

Eos qui de genere essent Dauidis conquiri & interfici iussit. *Eusch. lib. 3, cap. 19.*

Picti Rhoderico duce è Scythia nouas sedes quærentes in Britanniam primum venerunt Domitiano Imp.

Quintilianus ex Hispania, primus Romæ scholam publicam aperuit, & stipendium è fisco accepit. *Eusch. & Cassiod.*

c De Clemente, *Philip. 4.*

Primus ex gentibus & Græcis in Christum credidit & fuit è 70 discipulis. *Dorotheus.*

Multa scripsit. Inter ea epistolas ad Iacobum fratrem Domini, vt apparet è Damasi pontificali, Ruffino præfat. in libros recognitionũ, Ioan. Patriarcha Antiocheno libro de potestate generalis concilij supra Papam, vt Sextus Senensis citat pag. 92. Item ex iis quæ inde ad verbum excepta sunt dist. 2, 5, 23, 38 & 2. q. 1 & 7. 11 q. 3. 12 q. 1. 16 q. 7.

Scripsit & libros octo de constitutionibus Apostolicis, quos Æthiopes inter sacros reponunt, & Epiphanius, totáque antiquitas veneratur, vt Turrianus probat.

Horũ libri octaui extrema pars sunt Apostolorũ, qui inscribuntur, canones. Hi enim non sunt scriptura Apostolorum, sed traditiones eorũ sine scripto, scripti verò ab alio, nempe à Clemente. Vnde & eos antiqui omnes Patres, vt verè Apostolicos, recipiunt, atque ad illos ceu normas & regulas omnia in Ecclesia, ad eius decorem, honestatem & ordinem, exigunt.

Literis Schisma Corinthiorum composuit. *Eus. lib. 5, cap. 6.*

Cõstituit, vt per regiones essent notarij, qui gesta martyrum conscriberẽt, quorum istis sæculis prouẽtus extitit vberrimus.

Ebionitarum & Nicolaïtarum hæreses, variæque aliæ hæreticorum turmæ. *Iren. 1, cap. 21, 22, & seqq. Hilari lib. 1 de Trinitate.*

Exoriuntur autem partim è Circumcisione, partim è schola Pythagoreorum & aliorum philosophorum, vt proinde Tertullianus philosophos patriarchas hæreticorum dixerit.

Ebion

Anni Christi. 81

Antiochiæ Ignatio.

Hierosolymis Simone Cleophæ.

Principibus.

Tito an. 2, & postea Domitiano an. 15 Impp.

Pacoro Parthorum.

Akle Æthiopiæ, deinde Didima an. 10.

Rathero Franc. duce.

4

c M. CLEMENS Romanus, sedit an. 9. mens. 6. dies 7.

Vacat sedes dies 13.

Anni Christi. 93

Anni Christi. 102

Patriarchis.

Alexandriæ Albilio, deinde Cordone an. 10.

Antiochiæ Ignatio.

Hierosolymis Simone Cleophæ, deinde Zacharia an. 1.

Principibus.

Domitiano, Nerua, an. 2, & Traian. an. 19 ex ord. Impp.

Vologese Pacoro, deinde Parthorum. Cozroe an. 5.

Richimero. Franc. duce.

Didima Æthiopum.

Anni mundi. 4181

Anni mundi. 4190

Ebion legalia Euangelio miscens ab animatis & carnibus, omnique edulio ex carne facto abstinendum, & pleraque alia docebat. *Epiph. hæres. lib. 30.*

TERTIVM bellum, siue secunda Romanorum persecutio auctore Domitiano. an. 97. *Eusch. 3, cap. 12. Eutrop. lib. 9.*

De tristi & misera Domitiani nece. *Suet.*

In ea Ioannes Apostolus in Pathmum insulam relegatur, Domitiani scilicet decimo quarto, vbi ille sibi arcanis mysteriis reuelatum librum Sacræ Apocalypsis scripsit, quam interpretatus est Iustinus Martyr. *Hier. in Catalog. Sulpit. lib. 2 hist. et ante eos Ireneus lib. 5.*

Nerua primo suo edicto cunctos exules reuocauit. Vnde & D. Ioannes rediit Ephesum.

Nam adhuc erat in viuis, regens Ecclesias Asiæ, quas Paulus fundauerat, interea dum ipse Virginem sibi à Domino pro matre cõmendatam domi curaret. Ephesi dictat Euangelia & Epistolas Ebionitarum causa, &c. *Iren. lib. 3, cap. 3.*

Post mortem Petri & Pauli relicta Iudæa se totum ad gentes contulit, & Ephesi propriè sedit.

Centesimum Christi nati annum clausit sua morte D. Ioannes Euangelista.

Nam 60 anno post passionem Domini, suæ ætatis 99 mortuus est Ephesi. *Hieron. in Catalog. & Sophron.*

Quibus adde 32 vitæ Christi, & existent centum. Sæculum verè Apostolicum. Ita non nisi vno anno Christo fuit iunior. Idem etiam annus est memorabilis primo Traiani principatu.

Ignatius Ioannes Euangelistæ discipulus primus instituit Antiphonos Hymnos in Ecclesia, ex visione Angelorum per responsoria S. Triadem canentium. Quem canendi modum Antiochenæ Ecclesiæ suæ tradidit, vt vbi nomen Christianorum ortum fuerat (Decimo sexto an. post Domini Ascensionem) illinc manaret Christi & Dei canendi mos. *Socrat. lib. 6, cap. 8. Trip. 10, cap. 9. Niceph. 13, cap. 8.*

Vnde & ipse Chori meminit in epist. ad Romanos. Quæ ratio in duos Choros diuisa in omnes Ecclesias deriuata est, Constantij temporibus. *Basilius quadem epist. ad Neocæsarienses.*

Antea communiter canebant, vno præcinente, cæteris de Ecclesiastico gradu succinentibus. *Dionys. de Eccl. Hierar. cap. 3.*

Humana.

Iuuenalis, Martialis, Stella, Publius Statius Poëtæ. *Volateran.*

Statius Sursulus Tolosanus in Gallia Rhetoricam docet. Sic Gabinius Rhetor.

Sextus Empiricus Philosophus nepos Plutarchi.

Marinus Tyrius cosmographus, Andromachus Cretensis Theoricarum inuentor. Menelaus Geometra. Serapion. Apollonius Tyaneus, Euphrates philosophi. Cornelius Celsus, Langus medici.

Apud Domitianum Apollonius Tyaneus postulatur de Magia. Sic sub Antonino Pio Apuleius apud Africæ præfectum.

Onkelos (Aquilam nonnulli putant è vicinia nomi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis) filius Sororis Titi Imp. qui templum vrbémq; vastauit. Pentateuchum Mosis Chaldaïcè repræsentat. Eius etiam translationem in Hagiographa & Prophetas citat Elias in Methurgheman Rad פצטר. Sed non extat.

Apud Hebræos scribebant Ioseph Ben Gorion. R. Gamaliel Maior, R. Eliezer. R. Iohanan Ben Zachaï, Iosippus & alij plerique.

Anni Christi.

ANNVS Dom. centesimus. Quo Ioannes Euang. Ephesi moritur, & Traianus adit imperium.

Hoc primo centenario doctrina sana, cui hodie hæretici aduersantur (nam de alia est notius) promulgatur, vel potius è veteri Testamento accepta continuatur libris nouis Testamenti, quadruplici Missa, Apostolorum, quæ Græcè supereſt, nostræ simillima, cum Canone penè eũ nostro eodem apud Clemẽtem lib. 8 const. c. 16, 17, & seq. & citatur à Græcis, vt Besarione, Marco Ephesio, Nicolao Methonensi, è qua manarunt, derivatæque sunt cæteræ, quæ per orbem terrarum deinceps sunt peractæ, quotidieque peraguntur, vt in sequentibus seculis ostendam. Iacobi fratris Domini, Græce vbiq; venali & in concilio 6. Oecumenico Constãtinopoli. c. 32. recepta. Matthæi, quæ & Æthiopica lingua & Latina interpretatione proſtat, ac Corbon. i. oblatio inscribitur, item Canon vniuersalis. Marci Euangelistæ, quam in partibus Alexandriæ vsurpari refert Marcus Patriarcha Alexandrinus, qui eam celebrabat an. 1203 in suis ad Græcos interrogationibus pag. Græca 238 Patris Orientalis. Traditionibus Apostolicis, quas, ne è memoria excideret, in libros vetulit Clemens Apostolorum discipulus. Canones enim Apostolorum ab ipso publicati, non eorum sunt scriptura, sed traditiones sine scripto in Ecclesia ab eis relictæ. (sic eos appellat Synod Gangrensis in peroratione) de quibus & idem Clemens octo libris constitutionum Apostolicarum citatus ab Epiphanio & veteribus, inter sacros libros relatus ab Abyssinis, Dionysius libro integro de Eccl. Hier. Philo, &c. Quadragesima, cano. Apost. 68 & 69. Clemens constituit. lib. 5. cap. 13, & lib. 7, cap. 23. Ignat. ad Philippenses. Hermes Pauli Discipulus lib. Similitud. quem Clemens Alex. in stromatibus citat. Delectus eiborum, Act. 15 à sanguine, suffocato et Idolothytis, Can. Apost. à carnibus feria 4 & 6, nisi quòd feria quarta apud occidentales cõtra quosdam Iudaizantes in Sabbatũ transfeta est. Cætera constant, vt de Monachismo, Precibus pro mortuis, ieiuniis, ceremoniis, ritibus, sacris vestibus, &c. octo lib. de constitutionibus Apost. & aliis scriptis Ignatij, Martialis, Hermetis, Dionysij Areopagitæ, Philonis quantumuis Iudæi & à nobis alieni. Missam esse Sacrificium, Canon. Apost. 3 & 4. Dionys. de Eccles. cap. 3. Vbi hostia salutaris, Martial. ad Burdeg. Ignatius ad Smyrnenses, denique in superioribus quatuor Liturgiis, siue Missis. Verum illic esse corpus Christi, Ibidem & in nobili illo Ignatii fragmento, quod ex epist. ad Smyrneos profert S. Theodorit. lib. 3, Polymorphi. Εὐχαριστίας καὶ προσφορᾶς ὅτι οὐκ ἀποδέχονται, διὰ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὴν εὐχαριστίαν σάρκα εἶναι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, τὴν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν παθοῦσαν, ἣν χρηστότητι ὁ πατὴρ ἤγειρεν. Dionys. de Eccl. Hier. c. 3. pag. 150 Græce ex. per quæ (Symbola) Christus significatur καὶ μεθέχεται participatur, siue vnà habetur, &c. & sub finem illius capitis nonnulla alia eodẽ pertinentia. Templa, Philippus & Bartholomeus templa in Asia superiore, & Syria, construxerunt, Sacerdotésque et Episcopos eis præfecerunt, ex hist. Niceph. lib. 2, cap. 39, Thomas in Indiis, ibid. c. 40, & Abdias Babylonicus de vitis Apostolorum. Conseruabant & dedicabant, Philo, & Clemens. Basilicas appellabant maiores Ecclesias & Deo dicabant, eáque Dominica dicebant. Sequentibus seculis etiam Martyribus, & Martyria nominabant. Crux, Crucis signum, Dionys. cap. de defunctis. Martialis ad Burdegalenses, cap. 8. Crucem Domini semper in mente, in ore, in signo tenete. Crux enim est armatura vestra, &c.

Imagines, Imago Christi fusilis à muliere posita, quam Christus à sanguinis fluxu sanarat apud Eus. lib. 7, cap. 18 exem. Græci. Theophyl. in 9 Matth. quam euersam à Iuliano Apostata Christiani in Ecclesiam retulerunt ex Soz. lib. 5, cap. 21. Imago Christi, quam Agbarus Mesopotamiæ regulus, exprimendam curauerat apud Euagrium lib. 4 hist. cap. 26. Damasc. lib. 1 Apol. & lib. 4 Orth. cap. 17, Greg. lib. 7 epist. 63, Eus. lib. 1, August. de doctrin. Christian. Syn. 7 actione 5. Et quam Nicodemus habuit, Athan. libr. de Passione Christi & in 7 Synodo. Imago Christi & Virginis, quam D. Lucas pinxit, ex Aug. de Doctrin. Christian. Damasc. lib. 4 cap. 8 Niceph. lib. 14, cap. 2. Petrus & Paulus pluribus locis cum Christo picti, item Apostoli aly, ex Aug. lib. 1 de consensu Euangelistarum, c. 10. Ceremonię multiplices apud Clemẽtem & Dionys. inductæ ab Apostolis primo vt essent retinacula pietatis, secundo in sõlemnitatem & decus sacrorum, tertiò ad Theoriam.

Primatus Petri, Ibid. Dionys. cap. 5, pag. Græca 197. Ignatius in inscript. epist. ad Rom. Clem. Sapius, Linus lib. de Passione Petri & Pauli. Martyrium magni esse meriti, Ignat. epist. ad Smyrnenses, Antioch. Polycarpum. Ephesios. Virginum institutum, Idem ad Antioch. Heronẽ, Tarsenses, Philo lib. de vita cont. Monachismus, Philo ibidem, & Dionys. de Eccl. Hierarch. Ordines Ecclesię septem, Clemens in Const. & Can. Apostol. Ignatius & Dionys. passim. Preces pro defunctis, Iacobus ter in Liturgia, Matheus in Missa Æthiopum, & Apostoli in cæteris Liturgiis. Hermes visione 3, Petrus lib. 3 recognitionum Clementis, Clemens lib 8 Const. c. 41, Dionys. Eccl. Hierar. c. de defunctis, Græci exem. pag. 217, 218, & in Theoria pag. 222, deinde pag. 227 quid huiusmodi precatio iuuet, nempe vt adipiscantur, quæ à Domino promissa sunt, remissionem peccatorum & sacrum præmium. Purgatorium, Ibidem Hermes visione 3. Dionys. in Eccl. c. de defunctis. Diuorum inuocatio, In Liturgiis superioribus. Quin & Angelica Virginis salutatio nominatim in Iacobi & Marci ponitur. Reliqua iidem & cæteri huius seculi Apostoli & auctores probant. Quod centuria-

tores ipsi agnoscunt, nec se aliter explicant, quàm arguendo Apostolos & Apostolicos. Verbi gratia, Centuria 1, libro 2, cap. 10 arguunt Ioannem Euang. quòd voluntariam paupertatem doceat & cuidam inculcet. Item quod spatium aliquot dierum proponat ad pœnitentiam. Thomam, quòd Diacono caput totonderit, item septem dierum ieiunia indixerit, & ad omnia, crucis signum expresserit. Quæ si abeo ficta sunt, res videri volunt superstitiosas. Andream, qui dies ieiuniis assignasse & quibusdam peccatoribus proposuisse scribatur. Matthæum, quod Mariam seruandæ virginitatis votum Deo primum vouisse prædicauerit, de meritis credentium docuerit, Ieiunium Quadragesimæ commendauerit, Virginem Deo consecratam nefas esse nubere affirmauerit, Ducentas amplius Virgines consecrauerit in cælibatu, & velamen eis sacrum imposuerit, quòd denique Missam populo Æthiopico dederit. Et quod proteliorii est impudentiæ, ibid. c. 4, col. 543, v. 15, & seqq. Diui Iacobi epistolam adulterinam affirmant, non authenticam, neque Apostolicam (vt & B. Iudæ v. 42.) Nam (inquiunt) ab analogia doctrinæ Apostolicæ haud mediocriter aberrat in materia iustificationis & legis, in modo docendi, dum de fide in Christũ, de beneficio & opere eius prorsus mutæ est. Non est igitur absimile vero eam à quodam Apostolorum sub finem huius seculi aut inferiori tempore scriptam esse. An illud est Apostolicam doctrinam venerari & colere? An putarum aliquod seculum, siue, vt loquuntur, centuriam constituere? Si non parcunt Apostolis & Apostolorum discipulis, quid de puritate sequentium centuriarum siue seculorum ab illis expectare debes? Verum ea suo loco. Primum autem hoc seculum verè Apostolicum & proinde maculis & næuis purum. Nam ab Apostolis non modo est emensum, verum etiam superatum. Ioannes enim præfinite obiit anno centesimo. Simon autẽ Cleophæ Iacobi & Iudæ Apostolorum frater (alius à Zelote) peruenit ad Traiani persecutionem, quæ sub eius medio imperium incidit, In ea enim cruce affixus memoratur ab Attico consulari, cum annum 120 ageret. D. Iudas, vt ex eius canonica colligitur, circa eadem tempora migrauit ad Dominum. Nam scripta et prædicta Apostolorum reliquorum, vt iam defunctorum, citat.

Anni Christi. | Anni mundi.

SECVNDVM SÆCVLVM.

5

102	f M. ANACLETVS Athenienſis, an.	9.	4190
112	mens. 2.	dies 10.	4200
	Vacat ſedes dies	13.	
	Patriarchis.		
	Alexandriæ Cordone, deinde Primo an.	12.	
	Antiochiæ Ignatio, deinde Heroë, an.	20.	
	Hieroſolymis, Simone Cleophæ, deinde Iuſto an.	4	
	Principibus.		
	Traiano Imp. an.	19.	
	Cozroë, deinde annis	4.	
	Parthenaſpate Parthorũ. Didima Æthiopũ, deinde Autete, an.	2.	
	Alda, an.	30.	
	Richimero Franc. duce.		

f ANENCLETVS Irenæo & Græcis. Eius supersunt epistolæ tres *Tom. 1. Concil.*

QVARTVM bellum Christi 108 motum per Traianum, & aliquandiu per Adrianum continuatum: in eo occubuerunt Romæ Anacletus, Ignatius Antiochenus, alibi Publius Athen. Simeon Cleophæ. *Plin. epist. lib. 10. Euseb. lib. 3, cap. 26, 27 & 29. Oros. lib. 7, cap. 12.* Tertia persecutio à Tertulliano & Aug. nominatur.

Vixit tunc Papias Hierapoleos Episc. *Plati. & Trith.* Phocas Ponti episcopus miraculis clarus. *Ado.* Polycarpus. Lucianus apostata & atheos.

Plinius Iunior, cuius monitu Traianus, qui tertius à Nerone Christianos persequebatur, tempetauit persecutionem. *In eius epist. lib. 10.*

Traiani primus, Christi fuit centesimus.

Decimo eius anno magnam senatorũ partem & Hermetem præfectum cum tota domo, admodum numerosa familia, & Quirinum Tribunum cum suis domesticis Romæ conuersum ferunt, quos Adrianus Imp. postea cremauit per Aurelium comitem.

Summam religionis Christianæ hanc esse comperit, adhibitis etiam quæstionibus, Plinius Iunior Bithyniæ Proconsul. quòd essent soliti statò die ante lucem conuenire, carmenque Christo quasi Deo dicere secum inuicem, seque sacramento non in scelus aliquod obstringere, sed ne furta, ne latrocinia, ne adulteria committerent, ne fidem fallerent, ne depositum appellati abnegarent. Quibus peractis morem sibi discedendi fuisse, rursúsque coeundi ad capiendum cibum, promiscuum tamen & innoxium. *Ipse lib. 10, epist. ad Traianum.*

Hac de causa Traianus motam, P. Tarquinij sacrorum principis & Mamertini vrbis præfecti consilio, persecutionem cohibuit. *Ipse ibid. epist. sequenti.*

Iudæi bellis & seditionibus imperium turbant circa

Universidad de Deusto
Biblioteca

18. Imperij Traiani. *Euseb. lib. 4, cap. 1. Dion. Eutropius.*

Ioan. Euangelista post restitutionẽ suam sub Traiano factam ad vicina quæque gentium loca exiuit, vt ibi ecclesias & episcopos constitueret. *Euseb. lib. 3, ca. 22. ex Clement. Nerua potius. Nam paulo antè mortuum docuimus.* — Anni Christi. 112

Romani pontifices huius ætatis plures ad diuersa loca episcopos ordinarũt. *Platina & singularũ Ecclesiarũ archiuæ.* Hinc Innocentius in sua epistola, dist. 11. occidentales omnes Ecclesias, itémque Africanas vel à Petro, vel ab eius aut successorum suorum discipulis propagatas esse recte narrat.

Traianus & Adrianus persecutionis quartæ auctores — 122

miserabili & tristi morte interierunt (Sanguinis effusi pœnas in sanguine soluunt.) *Dio, Spartianus.*

HVMANA.

Sub Traianò, quod inertia superiorum principum consenuerat, reuiruit. *Florus.*

Is Romam multis restitutis ruinis & aliis ædificiis auxit, addito vbiq; suo nomine, quod ad eius vanitatem coarguendam, Herba parietaria, falsè dictum est. Pater patriæ dictus, primus Imp. alienigena & non Italus, *Dio in Nerua.*

Cozroë expulso, annos tres regnũ Parthorum tenuit, donec Partenaspem regem eorum designauit. & Diademate ornauit.

Daciam, Scythiam, Syriam, Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam in prouincias redegit. Imperium valde auxit, sibi Iberos iuxta Euxinum, Sauromatas, Agarenos, Arabes & Colchos subiiciés, præter vrbes Seleuciã, Ctesiphontẽ, Babylonem. *Dion, Eus. Volater.* Finem Romani imperij voluit esse Euphratem. *Eutrop.* imò Tigrim, *Aly.*

In mari rubro classem ita parauit, vt per eam Indiæ fines vastaret. *Cassiodorus.*

Eius 18 an. Iudæi cœperunt ita furere, vt qui Cyrenem incolebant, Andrea duce, Romanos & Græcos sine discrimine obtruncarent. Similiter in Ægypto & in Alexandria, apud Cyrenem & Thebaïdem. *Dio.*

In Cypro Artemione duce, circiter 240 millia hominum obtruncant. Sed eos Martius Turbo in Ægypto & Lybia profligauit. L. Quietus in Cypro. *Idem.*

Plinus minor, Plutarchus, Malleus, qui stellas spectabat ante Ptolomæum annis 41.

g PRONVNTIAVIT, connubium esse incestum, quòd sacerdos non consecrasset, aut parentes non approbassent. *tom. 1 Conc.* Idem Soter censuit. *Platin.*

Presbyteris Romanis (qui in Cardinales abierunt) titulos attribuit, & septem Diaconos, qui concioni interessent, ordinauit. Cætera infrà in Dionysio an. 267.

Scripsit duas epistolas, vnã ad Episcopos Africanos, alteram ad Ægyptios, quæ extant, *tom. 1 Concil.*

HVMANA.

Philo Iudæus moritur. *Hier. in Catalog.* Iulius Celsus, Saluius Iulianus, & Neratius Priscus iurisconsulti. *Spart.*

Solinus. Cornelius Tacitus historiam annorum 56 scribit sæpe ἐπικαίζων, vt cum lib. 14, sine cura Deũm euenire multa ait. Suetonius an. 144. i. duodecim Cæsarum. Lucius Florus 700. *Ipse lib. 1.*

Parthi repudiato Partenaspate res suas prisco instituto administrare incipiunt. *Dion.*

Interim

Anni mundi. 4200 — 4210

∴ ∴

6

g M. EVARISTVS, seu Eucharistus, natione Græcus, Patre Bethlehemita, vnde à quibusdam Bethlehemites dicitur, an. 9.
mens. 10. dies 2.

Vacat sedes dies 19.

∴ ∴

Patriarchis,

Alexandriæ primo, deinde Iusto, an. 11.

Antiochiæ Heroë.

Hierosoly. Iusto, deinde per ordinem Zachariã, an. 1.
Tobia an. 2.
Benjamin, an. 2.
Ioanne, an. 2.
Matthia, an. 1.

⁂

Principibus.

Eisdem, & Ælio Adriano Imp. an. 21.

∴ ∴

Cozroe iterum Parthorum, an. 34

Alda Æthiopiæ pretioso.

Anni Christi. — Anni mundi. 4210 — 4217

∴ ∴

7

122 h M. ALEXANDER I. Romanus, an. 7.
129 mens. 10. dies 2.

Vacat sedes dies 25.

Patriarchis,

Alexandriæ Iusto.

Antiochiæ Heroë.

Hierosolymis Philippo, an. 3.
Seneca an. 2.
Iusto 2, an. 1.
Leui an. 2.

∴ ∴

∴ ∴

Principibus.

Ælio Adriano, Traiani consobrino Imp.

Cozroë primo Parthorũ rege 25 & antepenultimo.

∴ ∴

Alda Aethiopiæ.

∴ ∴

Odemaro Francorũ Rege.

Interim ipse vicinis Euphrati regionibus regnat.

h DECREVIT, vt aqua misceretur in sacramento altaris (iuxta Apostolicam traditionem teste Iust. *Apol. 2 ad Anton.* & Cyp. *2. epist. 3*) *to. 1 Concil. Plati.* item vt Aqua lustralis in templo & domibus priuatis ad recolendam S. Baptismatis memoriã, apprehendendam fide sanctificationem, fugandos Dæmones, morbósque pellendos seruaretur. *Sigeb. in Chron. in Serg. 3. Cap. aquam, de consecrat. dist. 3, & tom. 1. conc.*

Idque constitutione Apostolica apud Clemen. lib. 8 Constit. cap. 17. δρόσον hodie Græci appellant.

De cuius effectu *Epiphanius hæres. 30 de Ebionitis. Theod. lib. 5 c. 21 & in historia religiosa de S. Macedonio, Greg. Magnus lib. 1, Dialog. c. 10. Niceph. lib. 12, c. 27.*

Scripsit epistolam eruditam ad omnes Orthodoxos. *tom. 1 Conc.*

Iudæorũ dux Barcozbas, qui sub an. 135 Christianos diris cruciatibus perimit, quòd subsidium ipsi contra Imp. Rom. detrectassent, nec fas sibi esse crederent Imperatori, tanquam sublimiori potestati resistere, vel cum impiis sese coniungere, & cum Rom. bellum gerit infœliciss imum. *Dion, Spartia. Iustinus, Euseb. &c.*

Vsque ad vltimam hanc cladem, quæ sub Adriano facta est, quindecim fuerunt Hierosolymorum Episcopi, Hebræi omnes origine. *Eus. lib. 3, cap. 5.*

Marcus primus ex Gentibus, *cap. 6, lib. 4.*

HVMANA.

Adrianus gloriæ Traiani inuidés ab Armenia & Mesopotamia exercitus reuocauit & prouincias illas Cozroë Parthorum regi reddidit. *Volat. lib. 23.*

In Lybiam Iudæorum bellis totam penè vastatam, colonias deduxit. *Euseb. Dion in Traiano.*

Reliquias Iudęorum quinquaginta duobus annis post Titum transfert in Hispaniam. *Iosippus.*

Grauius eorum res afflixit, quàm vel Nabugdonozor vel Titus. *In hist. Hebr. de rebus Romanis.*

R. Akiba Barcozbam Messiam esse credidit, sęque eius armigerum constituit. *Ibid.*

Ab Adriani Cæs. temporibus vsque ad imperium Constantini per annos circiter centum octoginta, in loco resurrectionis simulachrum Iouis in crucis rupe, statua ex Marmore Veneris à gentibus posita. *Hieron. ad Paulinum.*

Adrianus Hierosolymis deletis vrbem, porco in porta scalpto instauratam Æliam de suo nomine appellauit, quod nomen ei remansit in canonibus & historiis Ecclesiasticis. Totum Imperium Rom. perlustrauit. *Dion, et Spartian.*

Existimans se fidem Christianam loci iniuria peremptum in loco passionis simulachrum Iouis consecrauit, & Bethlehem Adonis Veneris Amasij fano profanauit. *Paulin. epist. 11 ad Seuerum.* Seuerus ipse Sulpitius lib. 2, Dio, Eus. Epiph.

Templum quoq; Domini ad tollendam religionem terra obruit, ac templum aliud Veneri dedicauit, mansitque eo modo vsque Constantinum. *Idem.*

Athenis miram bibliothecam struxit.

Vno tempore scripsit dictauit, audiuit, cum amicis fabulatus est. *Spart.*

Reduxit antiquum morem alendi barbam. *Dio in*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Traia. Xiphilinus.

Antiqui enim nutriebant barbam & capillitium, vt ex eorum statuis apparet, vsque ad Vrbis 454 quando Romam primum tonsores venerunt.

Ab Aristide philosopho Athenien si, Quadrato Athenienſi antistite Apostolorúmq; discipulo, & legato apprime nobili Sereno Grannio persuasus, Christianos persequi desiit. *Euſe. lib. 4, c. 3, 8 & 9, & in Chron. Iuſtin. Apol. Hiero. de viris illuſtr.* Cogitabat Christo templum facere, eúmque inter deos referre. *Lamprid. in Alex.* quippe qui Deos omnes vnus omnia religiosissimè coluit. *Pauſ. lib. 1.*

Per epistolam Minutio Fundano Asiæ Proconſ. præcipit, ne cui liceret siue obiectu criminis & probatione Christianos damnare. *Euſeb. & Oros.*

✻ SIXTVS continuit Gallos in fide. Duæ eius epistolæ extant *Tom. 1 Conc.* Ecclesiam piis statutis ornauit. In Ecclesia Trisagion canendum instituit.

Marcus 16 Hierosolymæ reparatæ Episcopus, at primus ex gentibus an. 137. *Euſ. lib. 4, cap. 6.*

Finito bello Iudaïco, quo Iulius Seuerus in Iudæam missus arces 50 diruit, 980 vicos ferro & igni vastauit, 50 millia Iudæorum cæcidit, Adrianus Iudæos ingressu Hierosolymæ prohibuit. Vrbem muro cinxit. Suem ex marmore factam portæ, quæ ad Bethlehem vergebat, affixit. Vrbem Æliam capitolinam appellauit. *Dion. Oroſ. lib. 7, cap. 13.*

Atque hoc fuit vltimum Iudæorum excidium, siue decima captiuitas, quibus pulsis & penitus oppressis ann. 137. Hierosolyma conceditur Christianis. *Euſ. lib. 4, c. 5. Dion Caſſ. in Adrian. Pauſa. lib. 1. Hugo. Floriacenſ. lib. 4. Lyran. in 27. Eſa.*

Quos Iudæos in eo bello Adrianus cepit, in Hispaniam exulatú misit vsque ad Ferdinandũ 5. Hispanię, & Emmanuëlem Portugaliæ, qui sub an. 1500 eos inde expulerunt. *Vaſeus in Chron. Hiſpan.*

HVMANA.

Legem tulit, ne cui è gente Iudaïca liceret in agrum Hierosolymitanum accedere. *Dio, Euſ. Chryſ. in Lucam.*

An. 136 vrbs Hierusalem capta & solo æquata veteribus templi reliquiis igne deletis. Túmque vox Domini impleta. Non remanebit lapis super lapidem, &c.

Immanitas sacrificandorum hominum Adriani principatu ita dissoluta est, vt tamen reliquię permanserint apud Celtas. *Euſ. lib. 4 Præp. cap. 7.*

Adrianus miserabili omnium ferè membrorum cruciatu confectus est, adeò vt sese interficiendum ministrorum fidissimis offerret, ac ne in semetipsum sæuiret, custodia charissimorum seruaretur. *Dio. Spartian.*

Phauorinus, Palæmon, Dionysius Milesius, Heliodorus insignes Rhetores. *Dion.*

Ælius Phegon Trallianus libertus Adriani hist.

ï QVADRAGESIMAE ieiunium iam ab Apost. traditum. (*Can. 69 Apoſt. & apud Clemẽtem lib. 5 & 7 Conſt. & Ignat. epiſt. 4 ad Philip. veteres denique omnes.*) sed à multis fortassis propter persecutiones neglectum, nouo edicto restaurauit. *Platina. to. 1 concil. Cap. ſtatuimus, diſt. 5.*

Nam vagum, neque cohærens apud omnes cum Paschate fixit, & vt proximè ante Pascha obseruaretur instituit. *Ibid.*

Proparentes Baptismi constituit, aut potius constitutos

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
129	✻ M. SIXTVS siue ZISTVS Romanus, an. 10.	4217
139	mens. 3. dies 21.	4227
	Vacat dies 4.	
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Iuſto, deinde Eumene an. 13.	
	Antiochiæ Heroë, deinde Cornelio an. 13.	
	Hieroſoly. Leui, Ephraim, an. 3.	
	Ioſepho, an. 3.	
	Iudæ an. 2.	
	Marco primo ex Gentibus, an. 8.	
	✻ ✻	
	Principibus.	
	Ælio Adriano Imp.	
	Cozroe Parthorum.	
	Alda Æthiopiæ.	
	Odemaro Franc. duce.	
	9	4227
139	ï M. THELESPHORVS Græcus Anachoreta, an. 11.	4238
150	mens. 3. dies 22.	
	Vacat ſedes dies 4.	

Anni Christi.		Anni mundi.
139	∴ ∴	4227
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Eumene, deinde Marco, an. 10.	
	∴ ∴	
	Antiochiæ Cornelio, deinde Heroë 2, an. 27.	
	∴ ∴	
	Hieroſolymis, Marco primo ex Gẽtibus, deinde Caſſiano, an. 4.	
	Publio an. 1.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Adriano, T. Aurelio Fuluio Antoni. Pio Imp. an. 23.	
	∴ ∴	
	Cozroë Parthorũ rege antepenultima.	
	∴ ∴	
	Alda Æthiopię pretioſo, & mox Zeahin de Ramá, an. 8.	
	∴ ∴	
150	*Marcomero 4 Francorum duce.*	4238

tutos & in vsu habitos imperauit. Nam eorum meminit. Dionysius in Eccl. Hier. & ἀναδόχους nominat.

Quinquagesimam induxit, vt sublatis octo diebus Dominicis, & 5 & 7 feria vltimæ Hebdomadæ, (quibus nefas erat ieiunare) quadraginta dies pleni ieiunio dicarentur. *Carol. Mag. in fragmentis de Ritibus veteris Eccleſiæ.* quam additionem solis Clericis indixit. *Damaſ. in pont. & ipſe epiſt. Decret.*

Scripsit epistolam ad vniuersos. *Tom. 1 conc.* Decorandi Christianismi gratia rem diuinam auxit, triplicis in Natali Dominico Liturgiæ ad maiorem tanti festi solẽnitatem & Doxologiæ in ea concinendæ institutor. Ad hunc vsque omnes Rom. Pont. ob Christi confessionem martyrio esse consumptos tradit Damasus.

Quoniam fuit Anachoreta, apparet in prima Ecclesia aliquos huius sancti instituti fuisse sectatores, aduersus eos qui monasticę auctoré D. Antoniũ sub Constantino Magno faciunt. Hoc enim etiam tẽpore, multi Ecmum incolebant metu persecutionum, & multo ante Dionysius Areopagita tres epistolas ad tres Monachos dedit. De Ecclesiastica Hierar. Ecclesia nascente de ordine Monastico tractauit, eum purissimam Christianorũ partẽ & è tribus à se memoratis primã pronuntiauit, Monachos θεραπευτὰς & θεράποντας & θεοῦ dictos ab Apostolis docuit, à precandi assiduitate & conscientiæ puritate. Philo Alexandrinus Apostolorum æqualis de his librum de vita contemplatiua scripsit, quòd nihil haberent proprium, perpetuo precarentur, literis sacris vacarent, castè viuerent, monasteria sua domicilia appellarent, non modo Alexandriæ, sed & in diuersis mundi prouinciis, vt proinde D. Hieronym. in Catalog. tradiderit Marcum Euangelistam huius vitę fuisse apud Christianos auctorem & caput. Nam apud Hebræos origo repetitur ab extremis temporibus, Num. 6, &c.

Basilides Alexandrinus hæresiarcha (qui multa deliramenta de Christi natiuitate commentabatur, plures deos, metempsycosim, fidémq; naturalem esse asserebat) Saturninus Syrus, Carpocrates Alexand. (qui dicebat solam fidem iustificare. Iren. 1, cap. 24.) hæretici. *Tertul. de hæreſ. Iren. lib. 1, cap. 22. Euſeb. lib. 3, cap. 8. Epiph. hæreſi 29. Euſeb. in Chron.* Deo exosas scholas aperiunt. *Niceph. lib. 4 cap. 2.* Sic Valentinianæ scholę meminit, *Clem. in Strom.* & Bardesanes Syrus è schola Valentini fuisse dicitur. *Euſ. lib. 4, cap. 29,* sed resipuit. *Epiph.*

Aquila Ponticus (quem quidam ex vicinitate Heb. nominis eundem esse putant cum Onkelos Chaldeo illo interprete Pentateuchi) ex Christianismo recedens circumciditur, & Sacra Biblia ex Hebręo in Græcum primus post septuaginta interpretes conuertit. *Epiph. lib. de menſur. & pond.* E conuerso Hiero. in epist. ad Pammachium, Christianum effectum ex Iudęo scribit, vbi & contentiosum vocat interpretem, nec verba solum, sed & etymologias verborum transferre conatum. Quare iure relici. Item diligentem & curiosum interpretem. *in 2 cap. Oſeæ & epiſt. ad Damaſ.*

Non est ille, apud quem Scenofactoriam artem D. Paulus diuertens exercuit.

Ex Ecclesia pellitur ob Astrologiam iudiciariã, quòd genituratum inspectionibus & natiuitatum diuinationibus vacaret. *Ibid. Epiph.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Agrippa Castor, qui contra Basilidem scripsit. *Euseb. lib. 4 cap. 8. Hieron. in Catal.*

HVMANA.

Arianus Nicomedienſis, Maximus Tyrius, Philoſophi & præceptores Antonini Pij Imp. Ptolomæus Alexandrinus Mathematicus, Phauorinus Philoſophus, Aulus Gellius, Euſtathius, Epictetus, Oppianus poëta. *Eutrop. lib. 10, Caſſio. Suid. Dion.* — 150 — 154

Tum etiam Diogenes Laërtius videtur Philoſophorum vitas & alia ſcripſiſſe.

Ptolomæus Alex. poſt Milleum Mathematicum annis 41, poſt Hipparchum 265, ante Alphonſum 1119 ferè.

Ant. Pius Adriani genet tantæ fuit æquitatis & gratię, vt plurimæ nationes, quæ Romanam prius à ſe vim repulerant, & Traiano mortuo à Romanis deſciuerãt, ſua ſponte ſe ei ſubiecerint. *Iul. Cap. Euſ.*

Solus fuit principũ ſine ciuili ſanguine, etiam ſi Caſſius quidam eius tempore tyrannidem arripuerit. Satius enim putauit vnum ciuem ſeruare, quàm mille hoſtes perdere, *Sparti.*

Indéque Pius cognominatus eſt.

Quin & Chriſtianos vehementer obſeruauit, *Xiphilinus ex Dione, Euſ.*

Orbem nullo bello per an. 23 authoritate ſolà rexit. *Dion.*

In iudicando Vlpium Marcellum, & Iabolenum I.C. adhibuit. — 154

Eo imperante pax Eccleſiis fuit. *Sulpitius lib. 2.*

Ad eum Indi, Bactri, Hyrcani legatos pacis miſerunt. — 163

k SCRIPSIT duas epiſtolas, vnam ad omnes Chriſti fideles, alteram paræneticam ad Athenienſes. E numero martyrum eum eximit Onuphrius *in Platinã*, quòd Ant. Pius equus fuerit Chriſtianis, & in eos perſequutiones cohibuerit. *ex Xiphilino in Dionis epit.* Sic ante Syluestrum, ad quem vſque tamen vulgo traditur omnes martyrio vitam finiſſe, excipit Anacletum, Pium, Eleutherium, Zephyrinum, Anterum, Dionyſium, & Miltiadem, eos confeſſores duntaxat nominans, quòd & ſi morte violenta non deceſſerint, multa tamen à furẽte plebe & magiſtratibus paſſi ſint.

Diuulgantur hęreſes Valentini & Cerdonis, cuius fuit diſcipulus Martion.

Valentinus Ægyptius veniens Romam vixit vſque ad Anicetum. *Iren. lib. 3, cap. 4. Euſeb. lib. 4, cap. 11.*

HVMANA.

Galenus Pergamenus medicus. *Eutrop. lib. 10. Euſeb. in Chron* Pauſanias Cęſarien. L. Apuleius Madaurẽſis magus & philoſophus Platonicus, qui poſtulatus eſt de magia apud Claud. Maximum Africę prefectum.

Iuſtinus Trogi epitomiſta. Nam Antonino Pio ſuam hiſtoriam dedicauit. Contemporaneus fuit Iuſtini alterius Philoſophi & martyris.

l PIVS hic Aquileienſis inter Cõfeſſores, nõ Martyres ab aliquibus reponitur, & ſub Antonino Vero, qui Ant. Piũ eſt proximè ſequutus. Scripſit duas Epiſt. Ritus quoſdam pios adhibuit ad decorũ Baptiſmi & Euchariſtię.

Reſurrectionem Domini die dominica celebrari iuſſit. *Euſ. in Chron.* Hermes paſtor, Pij Pont. frater. *Damaſ.* aliis familiaris tantum. Pauli diſcipulum facit, *Volat.*

Martion

Anni Christi.		Anni mundi.
	10	
	k M. HIGINVS Athenienſis, an. 4.	4238
154	menſ. 3. dies 4.	4242
	Vacat ſedes dies 4.	
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Marco, mox Celadio an. 10.	
	Alibi iiſdem patriarchis & principibus.	
	11	
154	l M. PIVS. I. Aquileienſis, an. 9.	4242
163	menſ. 4. dies 3.	4251
	Vacat dies 4.	
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Celadio.	
	Antiochiæ Heroë ſecundo.	
	Hieroſolymis Iuliano an. 2.	
	Caiano an. 2.	
	Iuliano ſecundo, an. 1.	
	Symmacho an. 1.	
	Caro an. 1.	
	Iuliano 3, an. 5.	

∴ ∴

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Fuluio Antonino Pio Imp.	
	Cozroe, deinde Vologeſe 3. an. 40. Parthorum.	
	Gafele Æthiopum pretioſo, an. 26.	
	Clodomero 4. Franc. duce.	
	12	
163	m M. ANICETVS Syrus, an 9.	4251
172	menſ 4. dies 13.	4260
	Vacat ſedes dies 17.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Celadio, Agrippino, an. 12.	
	Antiochiæ Heroe 2, deinde Theophilo, an. 8.	
	Hieroſolymis Iuliano tertio, Capitone, an. 3.	
	Maximo, an. 3.	
	Principibus.	
	Marco Ælio Aurelio Antonino Vero philoſopho, an. 18. cum fratre L. Commodo Vero Antonino Imp.	
	Vologeſe Parthorum.	
	Gafele Æthiopum.	
	Clodomero 4. Francorum duce.	

Martion Ponticus, qui docebat legem non eſſe bonam, materiam rerũ eſſe malam, & alia abſurda, & Gnoſtici auctore Prodico orti, qui ſibi ſummam quandam notitiam & perfectionem, licentiámq; quidlibet agendi vindicabant & turpiſſimè viuebant, ſuum virus dilatant. *Iren. lib. 3. cap. 4. Clem. Strom. 2. & 3.*

Martion docuit Chriſtum ſaluaſſe patres ante ſuum aduentũ. *Clem. Alex. lib. 2. Strom.* tandẽ ſub Eleuthero palinodiam cecinit. *Tert. de præſcri.* Sectatores Carpocratis, ſe quoque falſo nomine Gnoſticos appellarunt, hæreſim tetram & monſtroſam condentes ex Simone Mago, Menandro, Nicolao, &c. *Epiph.*

HVMANA.

Taurus Berythius Platonicus, Meſomedes Cretenſis Lyricus poët. Apollonius Stoicus, & Baſilides Syropolitanus philoſophi & Veri Cæſ. præceptores.

Rabbi Hakadoſch ſummi apud Hebræos nominis. *Seder Olam* Scripſit ad Antoninum Higgeret Haſodot. i. epiſtolam myſteriorum. Ab vrbis ſuæ excidio, an. 120 primus ad Moſaïcæ legis explanationem Miſna perſtrinxit, quod Iudæi velut ore Moſis traditum amplectuntur.

Eum ſecuti ſunt Bar Cappara, auctor libri, qui inſcribitur Toſaphta, R. Haia, R. Oſenà, R. Simeon auctores librorum, qui appellantur Biriethoth & Mechiltoth. *R. Abraham in Cabb. hiſtor.*

Poſt Cozroem Vologeſes filius regnum Parthicum diu tenuit, cum quo Marcus & L. Verus Imperatores multa bella geſſerunt, eſque Aſſyriam & Armeniam ab Adriano relictas eripuerunt.

m SCRIPSIT epiſtolam ad Galliæ Epiſcopos, *Tom. 1. concil.* Clericos comam & barbam radere in clericatus inſigne iuſſit. *C. prohibete diſt. 24. Polyd. Virg. lib. 4. cap. 8. de inuent.* Hoc tamen inſtitutum Anacleto tribuit Naucleru. Martyrio vitam finiit. *Damaſ.*

QVINTVM bellum ſeu perſecutio Chriſtianorum in Aſia & Galliis, per M. Antoninũ & L. Commodũ Ver. Impp. tunc martyrium paſſi ſunt Polycarpus Ioha. diſcipulus & Smyrnenſis Epiſcopus, an. ætatis 80. qui Romã veniens hæreſes Valentini & Cerdonis repreſſit & extinxit. In Gallia plurimi, inter quos, *Iuſtinus* philoſophus & martyr, Apollonius Græcus, Apollonius Senator, qui primus latinorum pro Chriſtiana religione ſcripſit, Fotinus primus Lugdunenſis Epiſcopus, *Euſ. 4. cap. 13 & lib. 5. cap. 1. Greg. Tur. lib. 1. cap. 29.*

Aliis quarta perſecutio. Ac tum primum intra Gallias martyria viſa. *Sulp. lib. 2.* quæ qualia fuerint narrat Euſebius ex literis Eccleſiarum Gallicarum ad Aſianas.

Fuit enim Ant. Philoſophus, qui quartus à Nerone perſecutus eſt Chriſtianos. Quem vltus eſt Deus, quamquã eius temporibus duntaxat commota fuerit, exercita verò à L. Vero commodo eius fratre & collega.

Nam prope nihil, quo ſummis angoribus atteri mortales ſolent, aut dici aut cogitari queat, quod non illo imperãte ſęuierit. Quippe ab armis nuſquam quies erat, pérque totum Orientem, Illyricum, Italiam, Galliam arma feruebãt, terræ motus non ſine interitu ciuitatum, inundationes fluminum, lues crebrę, locuſtarum ſpecies agris infeſtæ &c. *Lampridius.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ipse vero præter publicas calamitates, apoplexia correptus, cum per triduum mutus languisset, tandem extinctus est in Pannoniis. Sic & L. Commodus frater tragico exitu ictu sanguinis, imperij vndecimo periit, de quo historici.

Apollonius senator primus Latinorum pro Christiana religione scripsit. *Hier. in Cat.*

Egesippus historicus apud Rom. pontificem Anicetum viuit. *Euseb. lib. 4. ca. 11.* Theophilus Antiochenus, Modestus, Apollinaris Hieropolitanus episc. qui fuit in hæresi Chiliastarum, & scripsit contra Montanos, Musanus Philosophus cretensis doctores Ecclesiastici. *Euseb. lib. 4. cap. 7. Niceph. lib. 4. cap. 9. 10. & 11.*

Isidorus Basilidis filius, Ptolemæus, Secundus, Heracleon, Isidorus Basilidis filius, Colobarsus, Marcus Valentiniani, Lucanus Martionis hæreses resuscitant. *Iren. lib. 1. Aug. de hæres. Epiph. hæres. 32. & seqq.*

Carpocratiani, qui vxores faciebant communes. Docitę Cassiani, cuiusdã sectatores, qui phantasticum corpus Christo tribuebant. Antitactæ, qui Legem secundi Dei esse dixerunt, ideóque pietatis esse putarunt legi resistere scelerate viuendo, vt sic primo Deo gratificarentur, *Clem. Alex. Stro. 2. & 3.*

Athenagoras Philosophus Christianus, Asianus & Apollinaris Hieropolitanus Episcopus, qui Apologetica Antonino obtulerunt. *Euseb.*

HVMANA.

Fronto orator, Marci in Latinis literis præceptor, Appianus Alexandrinus historicus, Athenęus, Macrobius.

Initio imperij Marcus Philos. qui Pio successit, collegam creauit nouo beneuolentiæ genere fratrem Lucium Verum, Ac tum primum regnare duo Augusti cœperunt. Post hos plurima monstra imperio sunt potita vsque ad Constantinũ, Deo iram suam in imperium impium portendente.

Tum ergo primum Romanum imperium duos tulit æquo iure imperantes, cum antea singulos semper habuisset Augustos. Nam Ant. Philos. inter se & fratrem imperium æqualiter partitus est. *Eutrop. lib. 8. Iul. Capitol. in M. Antonino, Oros. lib. 7. cap. 18.*

Mauri, omnes prope Hispanias vastarunt. *Iul. Capitol.*

Bellum Parthicum cum Vologese, de quo Marcus & Lucius Veri triumpharunt.

∴ SCRIPSIT duas epistolas, prima est de fide. *Tom. 1. Concil.* Restituit (Nam Anacletus iam instituerat) vsum solemnis copulationis desponsatorum, quę fit benedicente sacerdote. Eius martyrij nulla mentio apud Damasum.

Eum mire laudat à beneficentia erga pauperes & hospites, itémque doctrina Dionysius Corinthius in Epist. ad Romanos scripta. *Euseb. lib. 4.*

Circa an. Dom. 178. Indi ad Demetrium Alex. Episcopum nuncios ablegarunt, petentes vt doctores ad se mitteret. Mittitur Pantenus, qui ibi Euangeliũ D. Matthei Hebraïcis literis à D. Bartholomæo descriptum inuenit, & Alexandriam deportauit. *Hieron. in vita Panteni.*

Apud Bracmanes & circum ea loca Pantenus religionem docuit. *Hier. epist. ad Magnum.*

Aurelius Antoninus philosophus ex pluuia miracu-

&

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	13.	
172	∴ M. SOTER (Sotericus Nicephoro) Fundanus, Campanus, an. 9. mens. 3. dies 21.	4260
181		4269
	Vacat sedes dies 21.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Agrippino.	
	Antiochiæ Theophilo, cuius extant aliqua opera, deinde Maximo an. 13.	
	Hierosol. Antonino an. 4.	
	Valente an. 1.	
	Dulichio an. 2.	
	Narcisso an. 1.	
	Principibus.	
	Solo M. Ælio Aurel. Antonino Vero.	
	Vologese Parthorum penultimo rege.	
	Gafele Æthiopum.	
	Deinde Bese Seoch an. 4.	
	Fataberto Franc. duce.	
	∴ ∴	
	∵ ∵	

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	∵ ∵	
181	14.	
	n M. ELEVTHERVS Nicopolitanus Græcus.	4269
196	an. 15. mens. 3. dies 2.	4284
	Vacat sedes dies 5.	
	∵ ∵	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Iuliano an. 10.	
	Demetrio an. 43.	
	∵ ∵	
	∵ ∵	
	Antiochiæ Maximo, deinde Serapione an. 22.	
	⊠ ⊠	
	Hierosolymis, Narcisso, deinde Ælio an. 2.	
	Germanio an. 4.	
	Gordio an. 5.	
	Narcisso iterum an. 20.	
	∴ ∴	
	⁂ ⁂	

losa & fulmine precibus Christianæ legionis, quæ postea fulminatrix ab eo dicta est, impetrato, in bello Marcomannico siue Germanico, persecutionem inhibuit. *Tert. in Apolo. cap. 5. & ad Scapulam. Euseb. lib. 5. cap. 5. & in Chron.* Eam tamen victoriam ethnici scriptores inuidia in Christianos vel incantationibus magicis *vt Dion.* vel Antonini precibus tribuerũt, *vt Iul. Capitol. & Claudian.*

Commodus filius, quòd Marciam quandam concubinam, quę Christianis fauebat, amaret, in pace reliquit Ecclesiam. *Xiphilinus.*

Egesippus in itinere, quod Romam versus ex Asia habuit, plurimos episcopos cõuenit, & eandem fidei apud omnes doctrinam deprehendit, *Euseb. lib. 4. cap. 21.* Insignis Dei benedictio. Librum scripserat in quo omnes actus Ecclesiasticos à Passione Domini, vsq; ad sua tempora complectebatur. *Hier. in Catal.*

Eusebius asserit eum suo tempore omnium manibus fuisse tritum. Sic suo idem Hieron.

Christianos sub Antoninis consueuisse celebrare memorias Sãctorum martyrum, agerẽque annuos & solennes conuentus ad eorum sepulchra, apparet ex *Euseb. lib. 4. cap. 15.*

Symmachus ex Samaritano Iudæus & Ebionęus sacra Biblia tertius post 70 interpretes in Græcã linguam transtulit. Nam vixit sub M. Antonino Vero, cum Theodotion circa initium Commodi secundi non nisi agnitus sit. *Epiph. lib. de Pond. & mens.* Nõnulli quidem Theodotionem Symmacho, præponunt. Sed veteres hunc seruant ordinem in nominandis versionibus, vt *Euseb. lib. 6, cap. 16, & 17.* Hieron passim.

HVMANA.

Bellum Marcomannicum. *Oros. lib. 7. c. 5. Tertull. in Apologet. c. 15. Iulius Capitol.*

Bese Seoch Regem Abissinorum venisse ex Oriente tradunt Annales Æthiopici.

n VNICA eius extat epistola ad Galliæ prouincias. Effecit vt magna Britannię pars ad Christum accederet. Eius martyrij non meminit Damasus.

Eius tempore paulisper persecutio conquieuit.

Sub eo etiam multi scriptores contra hęreses dimicarunt.

Lucio Britannorum regi doctores Fugatium & Damianum destinauit. *Beda hist. lib. 1. c. 5.*

Hæresim Encratitarum damnauit.

Prima Christianorum siue fidelium schola apud Alexandriam, quam tum temporis, scilicet sub Commodo, moderabatur Pantenus, ex eo quod antiquo (i. ab Ecclesiæ crepundiis) sacrarum literarum doctrina & exercitium illic vigebat. Panteno successit Clemens Alex. Deinde Origenes. *Niceph. li. 5. cap. 18. Euseb. lib. 5. ca. 9. & Hieron. in catal.* Ad eius instar institutę censentur Ecclesię collegiatę.

Marcus quidem Euangelista instituerat, vt illic essent perpetui doctores. *Hier. in Catal.* Sed hoc intelligitur de catechistis, qui simpliciter summam & elementa fidei docebant. Nam Pantenus philosophus Stoicus cœpit fusius de Theologia disputare aduersus Hæreticos. Deinde Clemens Alexand. & Origenes. In ea docebantur Symbolum, Decalogus, oratio Dominica, *Tert. lib. 4. contra Martio. Socrates in histor.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ireneus Lugdunensis Episcopus Forini successor. *Euſ. li.5.c.6.& ipſe li.3.c.3.* Quem Græcè scripsisse testatur Hieron.in 36.Ezech. & inter auctores Græcos connumerat.

Dionysius Corinthius. *Hieron. in catal. cap. 37 Euseb. lib.4.cap. 22.* quem omnium doctrinarum curiosissimum vocat *Tert.* Theophilus Theol.

Melito Sardensis Frontonis oratoris discipulus, qui Marcum Imp. literis erudiuit, pro Christianis librum Antonino obtulit. Eglogas scripsit, *ex Euseb. Sophr. Hieron. Euseb. li.2.ca.21.& 23.* Philippus & Pinytus Cretensis, Bacchylus Corinthius. *Ibid.*

Theodotion Ponticus (siue Ephesinus, vt ait Trithe.) primum Marcionista, demum è circuncisione Iudæus vniuersa Biblia sacra ex Hebræo in Græcum quartus post 70. transtulit. *Epipha. lib.de mens.& pond.* Quidam ex nominis significatione eundem putât cum Ionathan Chaldæo paraphraste, sed Achronologicè.

Lucius Rex Britanniæ insulę primus omnium Regũ, prędicationibus Fugatij & Damiani eò à Pont. missorũ fidem Christi amplectitur. *Damasus, Beda lib.1. hist. ca.5. Naucl.& Polyd.lib.2.de Angli.rebus.* Inde Britannia omnium regionum prima publicè Christo subdita est (inquit Tert. lib. contra Iudę.) ad Diocletianum Imp. vsque, sub quo omni ferè religione exuta, ad idololatria m rediit.

Montanus & Apelles (quem Theodoton nominat maximum hęreticorum) cum Priscilla & Maximilla Cataphrygum hęresim spargunt, Negantes Christum verum hominem, matrimonia dissoluentes &c. *Euseb.5. cap.15.& 18. August.in Catal.haret.Epiph.in Panario.*

Erubescentes confiteri peccata sacerdotibus, quasi iusti. *Hieron.ad Macellam.*

Montanus tres quadragesimas nouo more & noua ieiunia introduxit. *Theod.* cum vna quadragesima esset Ecclesiæ. *Hieron. ad Marcell.* Centuriatores cent. 2.c. 5.pag,105. insigni impostura eius hęresim in eo constituunt, quòd leges ieiuniorum primus prescripserit, quasi anteà essent libera.

Hęresis Encratitarum.i. continẽtium, prohibentium nubere, vt anteà Saturninus. *Iren.lib.1.cap.22.* iubẽtium abstinere à carnibus & vino, Tatiano, & Seuero auctoribus. de quibus intelligendum est cap. 4. Pauli Tim. 1. *Euseb lib.1.ca.6. Epiph.hær.45. Hieron.in Amos.*

Rhodon. *Euseb.lib.5.cap.13.* Zeticus, *cap.16.* Miltiades. *cap.16.*

Bibliotheca magna nostrorum sollicitudine composita, capitolio fulmine icto, dum L. Ant. Commodus imperaret, conflagrauit. *Honorius.* Ita in mediis crucibus nostri bibliothecas instruebant, è quibus Clementis, Iustini, Ignatij, Egesippi, Irenęi & aliorum Sanctorum opera accepimus.

HVMANA.

Sine seditione mansit Imperij administratio ab Augusto ad Marcum Antoninum per annos 200. Postquam autem Commodus eius f. improbitate sua imperium commaculauit, insidiis non tantum de medio sublatus est, sed & seditiones continentes extiterunt. *Suidas in Cæsare.*

Anno 188. absoluta est pars illa Talmud à Iudęis, quę Misna inscribitur, altera perficietur an. 505. quę Ghemara. Misnę

Anni Christi.		Anni mundi.
181		4269
	Principibus.	
	M. Aelio Aurel. Antonino cum fil. L. Antonino Commodo 2. postea solo Commodo Imp. an.13.	
	Vologese Parthorum.	
	Azgua Æthiopum an. 11.	
	Faraberto Franc. duce.	4284
196		

Anni Christi.		Anni mundi.
	15.	
196	o M. VICTOR I. Apher,	4284
	an. 10.	
206	mens. 3. dies 10.	4294
	Vacat sedes dies 21.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Demetrio.	
	Antiochiæ Serapione.	
	Hierosolymis Narcisso iterum.	
	Principibus.	
	Solo Commodo Imperatore decimo octauo, P. Aelio Pertinace Di.85. Did. Iuliano mens.7. L. Septi. Seuero, an.18. qui quintus à Nerone Christum est persecutus, ex ordi. successio. Impp. an.18.	
	Artabano Parthorum vltimo, an.34. vsque ad Christi 226.	
	Azgua Aethiopum pretioso.	
	Sunno Fran. duce.	

Misnæ (contextus Talmudici) sapientum primus fuit Simeon Iustus, qui Christum vlnis excepit. Postremus iam R. Hakkados Antonino Charus. *Elias in Tisbi.* Qui Ribbi nomine intelligitur in Talmud. *R. Mose.*

Quo & mortuo desit Sacerdotium. *Fasciculus Myrrhæ Gen.6.* Eum appellãs, *Gen.9.* R. Simeon ben Iohai, cuius ætate iustitiam perfectè viguisse ait eodem capite R. Selomo Iarhi.

Hinc cœperunt doctores, qui Amoriam, quorum primus Rabba, postremus Rab. Asę an. 416. *R. Mose.* Hinc Rabbenu Hakkados Misnę, Rab. Asę Ghemaræ scriptores & auctores dici solent.

Volusius, Metianus, Saluianus, Iulianus, Scæuola Iurisconsulti. Iulius Pollux, Aphthonius, Philostratus.

o VICTOR Latinorũ secundus post Apollonium multa scribit. *Hieron. in Catalog.* Eius extant duæ epistolæ, vna parenetica ad Afros, altera ad Theophilũ Alexand. Martyrio vitam finiit. *Damasus.*

Sextus & Iudas Chronographus Theologicè scribunt.

Prima inter Ecclesiam Romanam & Asianam siue Orientalem dissensio atrox, propter diem Paschatis, & ieiunij, in qua Asiana tanquam hæretica à corpore vnitatis per Victorem scissa est. *Euseb.5.c.23.& 24.*

Inde Quartodecumani hæretici habiti. *Tert. lib.de præscr. Cõc. Antioch.c.1. Aug.hær.29. Theod.l.3.c.vlt. Hier. Fab.*

Prætendebant quidem Asiani Apostolorum Ioannis & Philippi traditionem, sed non obseruabant, eos propter Iudæos hoc vel cõstituisse, vel potius tolerasse, quòd Synagoga esset cum honore sepelienda. Mirum autem est Centuriatores ita esse desperatos & planè spiritu Satanæ possessos, vt S. Victorem, quem Deus ipse martyrij palma honorauit, hic mysterium iniquitatis proexisse, ac filiũ perditionis constituisse atque formasse blasphement. Prętera quanti est flagitij, propter odiũ Romanæ & Christianę sedis, suscipere defẽsionẽ Asianorũ Iudaïzantiũ, qui publicè in cõcilio Niceno & aliis, quæ isti se recipere dictitant, damnati sunt. Est etiã impietas plusquam Diabolica centuria sexta & septima hoc solo nomine laudare Anglos & Scotos, quòd ob hanc, quam sciunt esse Quartodecumanorum hęresim, anathemati à prędicto concilio subiectam, sese Episcopis cum D. Gregorio & aliis Rom. pont. sentientibus opposuerint. Nam illud est tenebras dicere lucem &c. Deinde deorsum isti Quartodecumanos laudant, quando nec 14. luna cum ipsis more Iudaïco post æquinoctium vernum, nec cum Catholicis Dominico proximo sequente celebrent?

Pantenus Stoïcus à Demetrio Alexandrino Episcopo in Indiam mittitur, vt Christum apud Bracmanas, Gymnosophistas & alios gentis illius philosophos philosophus ipse prędicaret, apud quos cum Euangelium secundum Mattheum Hebraïcis literis scriptum prędicaret, ipsum reuertens Alexandriam secum detulit.

Nota in hoc primo Christiano post Apostolorũ tempora concilio enituisse Romanæ Ecclesię suprà omnes primatum. Nam in epistola Theophilus Cęsarienſis Episcopus, qui præfuit cum Narcisso Hierosolymorum, recitat se accepta authoritate à pontifice Ro. concilium conuocasse.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Victoris authoritate prætẽdebat Artemon hęreticus. *Euseb.lib.5.c.28.* sed falso. Nam Theodorũ coriarium Byzantinum eadem cum Artemone docentem, ab ecclesia statim eiecerat. *Idem.*

Anni Christi. 195

Gallia tota fere Christiana efficitur, sub Seuero Imp. Vniuersæ enim multitudines & domus totæ ad fidem accedebant, quibus facere & pati paratæ. *Niceph.lib.5. cap.2.*

An. 203. Scotia Christum profitetur Donaldo rege cum liberis, coniuge & nobilitate, legatis Victoris Papę exceptis. *Hector. Boët. lib.6. hist. Scot.*

HVMANA.

Commodus hostis deorum, paricida Senatus. *Lampridius.*

Pertinax fortunæ pila appellatus, nam ad imperium proiectus, cum esset origine gentis sordida & doctor literarum, quæ à Grammaticis traduntur, &c. *Victor.*

Post eum multis vulneribus à Iuliano obtruncatum, Iulianus ipse Didius primus data pecunia imperium mercatur. Qui proinde ad prætorium deductus est nec Senatu præeunte nec alio legitimo satellitio, sed iis dũtaxat militibus, qui eum in honore constituerant, per vim palatium illi cum omni eius penu tradentibus, qui & eum postea sustulerunt. *Zosimus lib.1.*

Seuerus Angaro Ozroënorum rege & liberis eius in deditionem acceptis Arabiam Felicem vastat. Adiabenos vincit, fortuna magis quàm consilio ad Parthorum fines nauibus delatus Artabanum Ctesiphonte expulit, vrbem cepit. *Herodia.*

Seuerus Ctesiphontem, Babylonémque cepit & Arabiam vniuersam subdidit. *Ibid.* Iudaïcum quoddam bellum confecit, & Iudæos sub graui pœna fieri vetuit. *Euseb. Chron. Spartia.* Seueri filio Senatus Iudaïcum triumphum decreuit. *Spart.*

206

Contra eum Niger & Albinus imperium inuadunt. *Zosimus lib.1.*

PRIMVM post Apostolorum tempora concilium Cæsariense in Palestina à Theophilo & aliis Episcop. de die Paschatis. Euseb. 5. cap. 22. & seqq. sub Ælio Pertinace. Beda in Chron.

Deinde Romanum. Gallicanum. Ponticum. Achaicum. Ibid.

Anni mundi. 4284

ANNVS Domini ducentesimus sub dimidiatum Victoru pontificatum, quãdo primum post Apostolorum tempora Concilium Cæsariense in Palestina: & sub Artaxersis Persæ æuum, quando Artabano Partho necato, Persis gloriam imperij, qua ab Alex. Magno caruerant, restituit, vsque ad Saracenos, qui Hormisdam an. 623. interfecerunt, Heraclio imperante. 4294

Hoc secundo centenario superiores doctores Doctrinam sanam, quam hodie hæretici oppugnant, continuãt. Missam. *Iustinus Martyr Apol.2. post Dionys. Areopag. Eccl. Hier. c.3. et Ireneus lib.4. cap.34.*

Liberum Arbitrium. *Iust. q.103. Iren. toto c.72. lib.4. Theophylus lib.2. ad Autoly. Athenag. Clemens Alex. In parænetico, Stromat. lib.2.* Gratia Dei, Iustificatio, fides. *Clemens Strom. lib.1.3.4. In pædagogo et cæteri, qui vbique Christi meritum extollunt.* Opera. *Clemens lib.5. Strom. Gratia saluamur, sed non absque bonis operibus, lib.6. Quando audimus. Fides tua te saluam fecit, non accipimus eum dicere absolutè eos salvos futuros, qui quomodocunque crediderint, nisi facta quoque consequantur. Theoph. lib.2. ad Autoly. Tatianus.*

Pœnitentia. *Clemens Strom. lib.2. & in Parænetico. Aly vbique.* Alienam fidem in baptismo prodesse. *Iust. in Respons.* Missam esse sacrificium. *Iren. lib.4. cap.32. Iust. contra Tripho. Alex. pontifex in sua decretali.* Virginem esse aduocatam. *Iren. lib.5.* Sancti. *Iust. q.28. Quin & in 2. Apol. aperte fatetur Christianos colere totum exercitum bonorum angelorum.* Primatus Romani pont. *Iren. lib.5. Episcopi illius temporis in historia Victoris apud Euseb. lib.5. hist. Eccles. & in concilio Palestino.* Signum crucis. *Iust. contra Trypho. & q.118.* Martyrium magni esse meriti. *Clemens in Stromat. est expurgatorium peccatorum.* Virginitas. *Dionys. Corinthius apud. Eus. lib.4. cap.23.* Missæ ritus. *Iust.2. Apolog. Clemẽs Strom. lib.7.* Veritas Eucharistiæ. Transsubstantiatio. *Ibid. Iustin. Iren. lib.4. cap.34.* Baptismi Crisma & ceremoniæ. *Iust. q.136. Iren. lib.1. cap.18.* Preces pro mortuis, Purgatorium. *Ireneus & qui recentiores, an nudum à Deo exilium, vsque ad Origenem, qui sequenti sæculo illud illustrauit.* Delectus ciborum. quadragesima. *Montanus hæresin condit contra quadragesimam, pro vna tres inducens. Quartodecumani hæresin de paschate, quibus resistunt Ireneus, Victor Papa &c. Prætereo summorum Pontificum Anacleti, Euaristi, Alex. Sixti, Thelesphori, Higini, Pij, Aniceti, Soteris, Eleuthery, Victoris, qui in hanc centuriam cadunt, testimonia vt hæreticis suspecta, quorum epistolæ suum habent locum, tom.1. Concil. & à Turriano doctissimè contra Centuriatores authenticæ demonstrantur. Cætera ab istis improbata probant omnes huius sæculi auctores, vt non rogati Centu. confitẽtur, Cent.2.ca.4. de doctrina col.56. & seqq. c.6. de ceremonis & ritibus col.109. & seqq. ca.10. de Episcopis & doctoribus, columna 196. & seqq. nisi quod, vt conscientiæ furiæ placent, inclinationem doctrinæ, nouos, incommodas opiniones, stipulas & errores doctorum, huiusmodi fuisse scribunt. Denique qui hac ætate Sacramentarios, Simonem Magum, & veteres alios hæreticos resellunt, abunde Caluinitis respondent.*

Anni Christi.

TERTIVM SÆCVLVM.

16

205 P M. ZEPHYRINVS (siue Seuerinus) Romanus an. 7. 214 mens. 7. dies 10.

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis.

Alexandriæ Demetrio.

Antiochiæ Serapione.

Hierosolymis Narcisso iterum, deinde Alexandro. an. 39.

Principibus.

L. Septi. Seuero cum fil. P. Septimo Geto & Aurelio Bassiano Antonino Caracalla Imp.

Artabano Parthorũ vltimo.

Azgua Æthiopũ pretioso.

Sunno Franc. Duce.

Anni mundi. 4294 4302

PRELIQVIT duas epistolas, vnam ad Episcopos Sicilię, alteram ad Ægypti. *tom.1. Cõc.* Rei magis diuinæ, quàm humanæ intentus. *Platin.* canones tulit de annua saltem, laicorum communione circa Paschatis festum. Eius martyrij nullam mentionẽ facit Damasus.

Statutum fecit, vt omnia vasa Ecclesiæ essent vitrea. *Damasus, Valafridus & Radulphus Tungrensis,* aut Stannea *addit Martinus Polonus.* Vnde Tertulliano, qui viuebat hoc tempore lib. de Pudicitia, calices frangi faciles.

Verum non multò post etiam argentea & aurea vasa in vsu fuerunt, vt apparet è passione D. Laurentij apud Amb. lib.2. Off. ca.18. Item ex Optato Mileuit. lib.1. & Aug. contra Cresces. Grammat. lib.3. ca.29.

SEXTVM bellum per Seuerum & Aurelium eius filium an. 205. in quo patiuntur Leonides Orig. pater, Calixtus PP. & plerique alij in Africa & Ægypto maximè. *Spart. Tert. ad Scapulam.*

Quintam persecutionem vocat Orosius li.7.c.17. At Eusebius lib.6.c.1. & Aug. sextam.

Interiectis deinde annis ab vltimo Seueri, vsque ad primum Decij per annos 38. aut etiam plures pax Christianis fuit, nisi quòd medio tempore Maximinus nonnularum Ecclesiarum clericos vexauit. *Sulpit. lib.2.*

Imperatores motæ persecutionis pœnas luunt discerpti à militibus. *Victor. & Capitol.*

Hippolitus, Clemens Alexandrinus Panteni discipulus, Ammonius philosophus ad mortem vsque Christianus, duo Origenis præceptores. Victor Capuanus. *Euse. lib.6. ca.2,10,14,15 & 16. Niceph. lib.4, cap.12.*

Gaiana hæresis in Africa negat baptismum nos abluere à peccatis. *Tert. de bapt.*

Heraclius in Apostolũ composuit enarrationes, *Hier. in Catal.* Primus id argumẽti genus aggressus est. *Niceph. lib.4, cap.35.*

Maximus, Candidus, Appion, Sextus, Iudas scriptores Christiani. *Hieron.*

Natalius confessor, quem Zepherinus excommunicauit, quòd se adiunxisset Asclepiadoto & Theodoto hæreticis. *Euseb. lib.5. cap.28.*

HVMANA

Seuerus Byzantium, quã postea Constantinus Magnus restaurauit, euertit & in pagi formam redegit, *Herodia.* vallum in Britannia per 132 millia passuum à mari ad mare per vniuersam insulam duxit. *Euseb. Chron.*

Christianos sub graui pœna fieri vetuit. *Spart.* Octo primis annis Imperij non solum æquus & beneficus Christianis fuerat, sed etiam vulgo in eos furenti palam restiterat. *Tert. ad Scapulam, qui liber est de hac 6. persecutione.*

Motæ persecutionis pœnas luit. Nam membrorum omnium, maximè pedum, dolorem dum pati nequiret, veneni vice, quod ei negabatur, cibum grauis ac plurimæ carnis auidus inuasit, quem cum conficere non posset, cruditate expirauit. *Victor.*

Tunc primùm tres Augusti simul fuerunt.

Papinianus cogn. Asylum iuris à Caracalla occidi iussus, quem ipsi & Getæ filiis suis, Seuerus reliquit. Cassius & Marcellus Iurisconsulti. Velleius Paterculus historicus.

Cum militibus lege vetitum esset, ne haberent vxorem ex Dione, lib.60. Primus Seuerus videtur eos ad vxores admisisse, ex Herodia. lib. tertio. Tertullianus tamen, qui sub eo

Universidad de Deusto
Biblioteca

vixit, in exhort. ad Castitatem, suo quo, milites ostendit etiam fuisse cælibes. Itaque locus Herodiani est aliter accipiendus, nempe quòd eos admiserit ad concubinatum, non nuptias.

Artabanus Parthorum rex à Caracalla victus, deinde ab Artaxerse Persa. *Herodian.*

Artaxerses siue Assuerus imperium Persarum restituit sub Antonini Caracallæ posteris, quod denuo per Ismaëlitas deletum fuit. *R. Abra. in Cabb. hist.*

q RELIQVIT duas Epistolas decretales. *Tom. 1. Conc.*

Primus Ecclesiam in honorem B. Virginis ędificauit in Transtyberina regione. *Polyd. lib. 5. ca. 6. & 8. ca. 1. Plat. Sabell.* Eo loco, quo nocte natalis Dominici è terra oleũ fluxisse memorabatur.

Ieiunia quatuor temporum, in quibus ordines sacri conferrẽtur, instituit, cum antea in anno semel tantum, id est, mense Decẽbri clerici promouerẽtur. *Plati. Polyd.*

Quod tamen aliqui referunt ad Calixtum 2. de quo interpretantur c. Ieiunij, dist. 76.

Tertullianus centurionis proconsularis filius D. Cypriano Latinorum scriptorum princeps. *Niceph. 4. cap. 12. Iorna. de temp.* Origenis æqualis, tertius è Latinis scriptoribus. *Hiero. in Catal.* Nempe ante eum scripserant Latinè Apollonius senator & Victor Pontif.

Νομικὸς Eusebio. 5. iurisconsultus. Papiniani fortasse discipulus. Nam inter eos nominatur aliquis Tertullianus. Quare & nostri stylus abundat iuris formulis & dictionibus.

Se initio à Mõtani stis, quorũ magna erat pietatis species, decipi passus est. Vnde & cõtra Ecclesiam 4 libros scripsit, De Monogamis, De cibis Iudaïcis, de Ieiunio contra Psychicos (sic Catholicos nominans) De pudicitia, De fuga in persecutione: verum pòst, Ecclesiasticæ præscriptionis vi conspiserata, resipuit, & Montanum eiusque æmulos in Hæreticis numerauit, libro De præscriptionibus.

Origenes secundus Ecclesię magister post Apostolos. *Hiero.* cuius scripta corrupta ab hęreticis. Vnde illa dissentio inter Chrysostomum & Theophylum Alex. Sex millia librorum scripsit. *Epiph.*

Caius Orig. discipulus, quem Zephyrini Pont. tempore contra Proclum Cataphrygarum hæresis ducem scripsisse tradit *Niceph. lib. 2. cap. 27.*

Homousiastæ animas humanas eiusdem cum Deo essentię esse contendentes. *Orig. c. 38 Comment. in Iob.* contra quos referendũ illud eiusdem, c. 37. Neque ergo Homousion aliquid Dei est. Nam non Patrem intelligit, ad quem collatus Filius & Spiritus S. eiusdem sunt cum ipso substantię, sed Deum simpliciter, cum quo nulla omnino res condita, eandem substantiam habet. Huius autem Hęresis auctorem facit Theodor. lib. 1. fabul. Hęret. Marcionem. Marcionitarum itaque genus erat Homousiastæ, siue vt in Græco Origenis ὁμοσιαστὰι.

HVMANA.

Artabanus nouissimus omnium Arsacidarum vigesimo sexto loco imperium Parthorum tenuit an. 34.

Cum Seuero, Antonino Caracalla, Macrino imperatoribus multa bella vario marte gessit.

Postremo Alexãdro Romanis imperante ab Artaxerse Persa triplici prælio victus est, regno vitáq; priuatus.

Sicque

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	17.	
214	q M. CALIXTVS I.	4302
	ann. 6.	
220	mens. 1. dies 10.	4308
	Vacat sedes dies 6.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Demetrio.	
	Antiochiæ Asclepiade an. 6. deinde Phileto an. 11.	
	Hierosolymis Alexandro.	
	Principibus.	
	L. Seuero.	
	Aurelio M. Bassiano Antonino Caracalla, an. 6. post eum Opilio Macrino mens. 14. Impp.	
	Artabano Parthorũ vltimo.	
	Azgua Æthiopum pretioso.	
	Hilderico Franc. Duce.	
	∴ ∴	

Anni Christi.		Anni mundi.
	18.	
220	∴ M. VRBANVS I.	4308
	Romanus an. 4.	
224	mens. 10. dies 12.	4312
	Vacat sedes mens. 1.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Demetrio.	
	Antiochiæ Phileto.	
	Hierosolymis Alexandro.	
	Principibus.	
	M. Antonino Bestia Cog. Heliogab. Imp. an. 4.	
	Artabano Parthorũ vltimo.	
	Azgua Aethiopum pretioso.	
	Hilderico Franc. Duce.	
	19	
224	I M. PONTIANVS	4312
	Romanus, an. 9.	
234	menses 5. dies 2.	4322
	Vacat sedes dies 10.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Demetrio.	
	Antiochiæ Phileto, deinde Zebenno an. 10.	
	Hierosolymis Alexandro.	
	Principibus.	
	Aurel. Alexand. Seuero fil.	
	Mammeæ Imp. an. 13.	
	Artabano Parthorũ vltimo.	
	Artaxerse Persarum Rege primo, ann. 15.	
	Azgua Æthiopũ pretioso.	
	Hilderico Francor. Duce.	

Sicq; imperij Orientis summa à Parthis iterum ad Persas translata est anno à primo Arsace 473.

∴ EPISTOLAM ad vniuersos episcopos reliquit. *Tom. 1. Conc.* Martyrio absumptum esse ipsa tempora, quę Christianis horribilia fuere, tum omnes penè historici declarant.

Tryphon Origenis auditor.

Sub Vrbano primum Ecclesia Rom. prædia possidere cœpit, quorum prouentibus alebat Ecclesiæ ministros, & eos, qui martyrũ gesta conscribebant. *Petrus de Natal.* Ea qui violasset vel alienasset, excõmunicationi subiecit Vrbanus. *In eius epist. decretali.* Vtendũ in sacris, vasis argenteis & patenis, quę prius erãt vitrea, sanxit. *Damas.*

Minutius Fœlix. Rom. causidicus. *Sabell. Hierony.*

HVMANA.

Antoninus iste Heliogabalum (Deum à se fictum, à quo & cognomentum retulit) in Palatino monte consecrauit, eique templum fecit, studens in illud omnia Romanis veneranda transferre, prætereà Iudæorum & Samaritanorum religiones, & Christianorũ deuotionem eodem transferre cogitans, vt omnium culturarum secretum Heliogabali sacerdotium teneret, omnes deos sui dei ministros esse dicens. *Lampridius.*

r HVIC thesauros suos legasse ferunt Alexand. Seuerum, qui ita piè sentiit de Christo, vt eum inter Deos referret, ac templum ei consecrare statueret. *Lamprid. in eius vita.*

Reliquit duas epistolas ad vniuersos fideles. *Tom. 1. Conc.* In exilio Sardiniensi extinctus est.

Mammea mater Alexandri Imp. ab Origene Antiochię religione Christi imbuitur. *Suidas in Orig.*

Arabia publicè fidem recipit. Nam Origenes literis Principis Arabum à Demetrio Alex. episc. postulatus aulam Ducis conuertit. *Euseb. lib. 7. cap. 5.*

Mammea Alex. Imp. mater Christiana, saltem Christianis fauet & ab Origene in fide cõfirmatur. *Idẽ l. 6. c. 21.*

Alexand. Seuerus in larario suo maiore sacra facere erat solitus, inter statuas suas, Christi & Abrahami imagines habens, in minore autem Virgilij, Ciceronis, Achillis, & magnorũ virorum. *Lampridius.* Iudæis, quibus etiam fauebat, priuilegia sua reseruauit. *Idem.*

Cyriacum Pontiani successorem aliqui faciunt an. 1. mens. 3. dieb. 13. quem & ideo sublatum narrãt de pontificum ordine, quòd inuito Romano clero, Episcopatu cesserit, & cum exercitu 11000. Virginum Coloniam Agrippinam profectus sit, ibi martyr cum illis factus (*in persecutione fortasiis deciana*) *Fascic. temp. Nauclerus, Bergomensis, Henricus Erford.* Has tamen virgines, si quidẽ illæ sunt de Britannia profectę cum Vrsula Coloniam, in Attilæ expeditione cęsas memorat ann. 453. Leone 1. Pont. & Martiano imp. *Guilel. Nangiac.*

HVMANA.

Alexander Mammeæ, in Persas profectus de Artaxerse siue Abagaro primo Persarum rege triumphauit, túmq; Persæ primum serui apud Romanos fuerunt. *Lamprid. Herodian.*

In aula sua doctissimos fouebat. *Idem.* Pueros alimentarios Mammeos & Mammeas è matris nomine instituit. *Lamprid.*

Vlpianus eius consiliarius & scrinij magister, Pom-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponius,Gordianus,Sabinus,Hermogenes,Aphricanus, Modestilius, Celsus, Marcellus omnium optimus,Iul. Paulus, Venatus, Alphænus, Florentinus, Martianus, Callistratus, Venuleius,Triphonius, Metianus, Proculus,Seuerus omnium doctissimus, Seuerianus omnium sanctissimus,insignes iurisconsulti, quondam auditores Papiniani,Alexander Aphrodiseus philosophus. *Spart.*

Dion Cassius Nicæus,historiam annor.981.ab Vrbe ad Christi 231.cõtexuit. Improbus fuisse videtur. Nam infensus Senecæ,Ciceroni, Cassio, omnibúsque bonis. Ex eius 80. libris tantùm 25. supersunt, continentes seriem annorum 121.

Artaxerses clade Parthorum, Orientis regno potitus se regem Magnum primus appellauit,duplicique diademate vtens, Persis antiquum imperium restituit. Quare non amplius deinceps Romani cum Parthis, sed cum Persis bella gerent, ab ann. Christi 226.ad 634.per ann. 410. Quo tempore rerum summa penes Saracenos esse incipiet.

Ita Persæ sub Alexandro Macedone,imperio Orientis deiecti, nunc illud sub Alexandro Romano recuperant. *Zosimus lib.1.*

Alexandri tutor Vlpianus collegit veterũ principum aduersus Christianos edicta, vt rabiem iudicum aduersus eos inflammaret. *Lactant.* In Mauritania Tingit. res fœliciter gesta per Furium Celsum, in Illyrico per Varum Macrinũ,in Armenia per Iunium Palmatum. *Lãpr.*

ſ RELIQVIT rescriptum ad Episcopos Beticæ, & Toletanæ prouincię. *To.1.Conc.* per notarios res martyrum accuratè descripsit & in Eccleſię ærarium reposuit. E quo fonte hausta ferè sunt, quæ hodie de Martyribus gesta nouimus. *Vuicelius in Rom. pont. Epitome.* Martyrio vitam finisse,vt & sequentes,Fabianum,Cornelium,Lucium,Stephanum & Xistum ipsa persecutionũ tempora & omnes penè historici declarant.

SEPTIMVM bellum in Christianos, præsertim doctores, Episcopos, & cæteros Eccleſiæ prędes per Maximinum,cuius cum imperio cœpit & desiit. *Euseb.lib.6, cap.19.Oros.lib.7,c.19.Iul. Capitolin.* Luit Deo pœnas. Nam cum vix triennium in imperio compleuisset,à militibus iugulatur (*Victor*) ad Aquileiam.

Ita Maximinus à Nerone sextus Christum persequitur. ficta acta Christi & Pilati vulgat, quæ in scholis docerentur. *Euseb.*

Eius persecutionẽ,non per totum mundũ,sed localem fuisse,Firmilianus Capadociæ Episcopus apud Cyprianũ Epist.75 docet. Vnde apud Eus. iussit solos Ecclesiarũ prędes tanquã auctores doctrinæ Euãgelicæ neci dari.

Iulius Africanus historicus. *Euseb.lib.6,cap.2.*

Gemianus siue Geminus. *Hieron.in Catal. Eus.in Chr.*

Heraclas Origenis discipulus. *Euseb.lib.6.*

Eusebius Alexandrinus Homiliarũ vetus scriptor,vt de die Dominico, vt de Sanctis colendis. Quẽ Antherus in sua Epistola translatum scribit è parua ciuitate in sedem Alexandrinam.

HVMANA.

Primus Maximus è corpore militari sine Senatus authoritate Imperator factus est. *Iornand.*

Germanos vicit,amicos Alexandri crudeliter necauit. Quin & eius odio precipuè persecutionem excitauit,

Anni Christi.		Anni mundi.
	20	
234	ſ M. ANTHERVS Græcus,an. 5. mens.1. dies 12.	4322 4327
	Vacat sedes dies 13.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Heracla an.14.	
	Antiochiæ Zebenno.	
	Hierosolymis Alexandro.	
	Principibus.	
	Seuero imperatore vigesimo quinto,& postea Iul.Maximino,an.3.cum filio Imp.	
	Artaxerse Persarum primo.	
	Azgua Æthiopũ pretioso.	
	Hilderico Franc.duce.	
	CONCILIVM carthaginense 1. circa hæc tẽporã, de baptismo hæreticorum.Cypr. epist. ad Iubaianũ. Augustl.lib.4. de baptism. cap.6.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	21.	
239	t M. FABIANVS Romanus mirabili electione, *Euseb.6.cap.20.* (Græcis Flauianus)an.13.	4327
252	dies, 11.	4340
	Vacat sedes dies 6.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Heracla,deinde Dionysio an. 17. Antiochiæ Zebenno. deinde Babyla,an. 12. Hierosolymis Alexandro.	
	Principibus.	
	Iul. Maximino vigesimo sexto,& post eum Pupieno, Balbino,an.1.& Gordiano Iuniore an. 6. simul Imp. postea Philippo cum fil.Imp. an.5.& tãdem Decio Imp. trigesimo.ann. 2. Artaxerse, deinde Sapore an.31.Persarum.	
	BELLVM PERSICVM. *Azgua Æthiopum pretioso.* *Hilderico Franc.Duce.*	
	CONCIL.Philadelphiæ in Arabia contra Beryllum.Trip.li.6.c.20. Arabianum, cui vt superiori interfuit Orig.Eus.li.7.c.37.	

uit,quòd in Alexandri familia cõplures fideles & Christiani versarentur.

Motæ persecutionis pœnas luit.Nam vix triennio in imperio cum filio adhuc puero completo, à militibus discerpitur, conclamantibus cunctis ioco: Ex pessimo genere ne catulum quidem habendum. Postea omnes, qui quoquo modo se ei adiunxerant, & amici fuisse videbantur, capti, occisi,tracti & in cloacas abiecti sunt. *Victor & Capitol.*

Duo Gordiani in Africa Impp.facti à Capelliano Maurorum præfecto cæduntur. Hinc mox Pupienus & Balbinus à senatu creantur, addito Gordiano iuniore puero annorum 13.ad sedandam populi seditionem.

Censorinus scribit librũ de die natali,*ipso ca.15 libri fuit.*

t TRES reliquit epistolas. *tom.1.Conc.* ad eum scripsit Origenes pœnitẽtiam agens, quòd multa malè scripsisset, & causas temeritatis in Ambrosium referens, quòd secreto edita & non satis expensa in publicum protulisset. *Hier.in Apologia ad Pammac.& Occean. vbi Origenis errores recitat.*

Martyrologia conscribenda curauit. Martyribus cœmeteria parauit,Ritum sacri Chrismatis disposuit, alioqui ab Apostolis insti tutum.*ex Diony.de Eccl.Hier.* nempe vt quotánis,vetere combusto,renouaretur.sub Decio patitur.*Onuph.*

Philippus Arabs, primus Imperatorum Christianus, baptizatur simul cum fil. & Seuera coniuge. In vigiliis Paschæ ab Ecclesia repulsus ab Episcopo, nec prius admissus,quàm peccatum homicidij, vt videtur, confessus, inter pœnitentes staret. *Sabell. Enn.7,li.7.Eus.6,c.14.Oros. c.20.& Cassi.* Gazas Imperatorias tradidit Fabiano, qui idcirco à Decio Imperat interfici iubetur. *Io.Mairius tract.Schis.Sabel. & Bergomensis lib.8.* Imperij Philip.an.2. completus est annus 1000.Vrbis,quo seculares ludi, ea pompa & magnificẽtia, qua antehac nunquam, celebrati sunt. *Pompon. Lætus.Iul.Capitol.*

Anno 1000. vrbis religionem profitetur,vt & millesimus annus vrbis conditæ non Idolis, sed Christo consecraretur. *Phreculphus in Chron.*

Sapori Persæ Armenia maiore, quæ magna ex parte Christiana erat,cessit.Fugato rege Tyridate & liberis eius in deditionem acceptis. *Pomponius.* Vnde Armenij religionis ergo à Persis multa passi, Gregorio pontifice.

Quirinus Philippi f. instituit Episcopatũ Laureacensem in Austria ad Anasum fl.quem postea Attila euertit. Tandémque ob confessionem Christi temporibus Diocletiani submergitur. *Prudent.περὶ στεφάνων.*

OCTAVVM bellum seu persecutio Christianorum à Decio religionis face sæuissima in odium Philipporum excitatur(Septima aliis dicitur) quanquam eius edictũ anno vno præcessisset & durat vsque ad Galienum:obierunt Fabianus, Cornelius, Serapion, Macarius, Babylas, Methodius Tyri Episc.Alex. Hierosolymit.qui Bibliothecam nobilem Hierosol.construxit. (*Euseb.lib.6,cap.21.*) Theophilus Antiochenus, Agatha, Saturninus Episcopus Tholosæ ac infiniti alij toto orbe. *Euseb.6, cap. 28 & 30. Eutrop.lib.9.* & iuxta quosdam Tert. Hanc Opt. lib. 3. comparat Leoni Danielis.c.7.Eam Deus vltus est pestilentia per vniuersum Imperium Roma.in 10. vel 15.annos immissa. *Eutrop.lib.9. Cypri.lib.de mortalitate.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quin & ipse Decius cum ne biennium quidem integrum imperasset, mox vna cum liberis in barbarico bello occiditur. *Eusеb lib.7.c.1.*

In prælio aduersus Gothos. *Pōpo. Lætus.* Sic Gallus, qui persecutionem per manus acceptam continuabit, biennio nondū exacto cum Volusiano filio à militibus trucidabitur. *Eutrop. Lætus.*

Babylas Antiochiæ Decium Imp. cæde & sanguine Christianorum madentem & mysteriis eorum interesse cupientem animosè prohibuit. *Chryſ. lib. contra gentiles. Suid.*

Ex ea persecutione agitari cœpta est quęstio de lapsis contra Nouatianos.

Arabiana hæresis, contra quam Synodus coacta est. *Euseb. lib. 6. c. 37.* Helcesatarum siue Elcesęorum ab Elceo in Arabia Moab. *Idem c. 38. Epiph. August.*

HVMANA.

Odenatus Palmyrenorum rex.

Argunthis Scytharum rex Romanorum fines vastat. *Iul. capit. in Gordiano.* 252

Artaxerses vt vetus atq; integrum imperium Persarū restitueret, superatis Tigris ripis ac Romani imperij finibus, excurrit per Mesopotamiā & Syriam, omnique Asię mari Ægeo ac freto Propontidis terminatæ ceu veteri Persarum possessioni minitatur, & sic decedens filio Sapori imperium relinquit. 254

Gordianus aperto Iano contra Persas bellum mouet. Saporē regem vincit. Vrbes plurimas recipit. *Iulius Capit. Eutrop. lib. 8.*

Philippus cum Sapore pacem firmat. *Zosim. lib. 1.* Vrbem in Thracia de suo nomine condit.

Sub eo magna vrbis pars in ludis sæcularibus propter nocturnos ignes conflagrauit.

Plotinus Ammonij discipulus, Amelius & multi Platonici.

Herodianus historiam 60 annorum conscribit.

Valens Lucianus Rom. imperiū arripit. *Aur. Victor.*

Gotthi sub Decio primum Romanis bellum intulerunt. In quo Decius submersus, filius occisus. *Iornand. Cassiod. Oros.*

Cum his Gallus, Hostilius, deinde fœdus icit, tributum eis pendens. *Pomp. Blondus.*

u A DECIO, qui septimus post Neronem Christianos est insectatus, crudelissimè necatur. A Gallo & Volusiano *Onuph.* Reliquit Duas epistolas decretales. *tom. 1. Conc.* Alias scripsit. Ad hunc extant epistolæ D. Cypriani.

Cornelius, non, vt quidam, vim facit, vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt Episcopatū acciperet, cum Fabiani locus. i. locus Petri & gradus Cathedrę sacerdotalis vacaret. *Cypri. 4. epist. 2. ad Antonianum.* eo tempore sedens, quo Tyrannus infestus sacerdotibus Dei, fanda atq; infanda comminaretur, multo patientius & tolerabilius audiens leuari aduersum se æmulum principem, quàm constitui Romę Dei sacerdotē. *Ibid.* Corpora SS. Petri & Pauli tot annis sepulta transtulit. *Damasus.* Multas epistolas contra Nouati hæresin scripsit. *Hier. Euseb. Theod. li. 3. hæret. Fab.* Pauperes & viduas supra mille quingentos aluit. *Euseb. lib. 6. c. 43. ex ipsius ad Fabium Antioch. epist.*

Contra

Anni Christi. | Anni mundi.

* *

Carthaginense Episc. 90. contra Priuatum, hæreticum, qui ob multa & grauia delicta fuit condemnatus. Cyp. lib. 1. epist. 3.

Romanum contra Helchesaitas Christum in tormentes siue peccato negari posse assirmantes.

22.

u M. CORNELIVS Romanus an. 2. mens. 2. dies 3. 4343

Vacat sedes men. 1. dies 5.

Patriarchis.

Alexandriæ Dionysio.

Antiochiæ Fabio an. 1. Demetrio an. 7.

Hierosolymis MeZabenne, an. 14.

Principibus.

Decio Imp. trigesimo.

Sapore Persarum, secundo rege.

Azgua Aethiopum pretioso.

Barthero Franc. Duce.

Anni Christi. | Anni mundi.

Schisma primum.

NOVATIANVS Presbyter Romanus et hæresiarcha ope Nouati presbyteri Carthaginēsis (quem Theodoretus lib. de Fabul. hæreti. & sæpe Epiph. Euseb. ac plerique alij confundunt eum Nouatiano) creatur in Antipapam. Cypr. epist. ad Iubaianum & ad Pompo. Hiero. in Catal. Contra eum acta sunt duo Concilia Romanum episc. 60. cum Presbyteris totidem & plurimis Diaconis. Plat. Euseb. 6. cap. 43. & Carthaginense. Cypr. epist. ad Cornel. Negabat requiri Oleum siue Chrisma in confirmatione. Theod. de fab. hær. Reiiciebat satisfactiones pro pœnis peccatorum. Cypr. lib. 4, epist. 2. Peccatoribus post baptismū & lapsis pœnitentiam denegabat. Chry. hom. 20 Heb. Cypr. li. 2. ep. 2. Amb. lib. de Pœn. c. 6. Primus reprobauit confessiones Soc. lib. 5. cap. 19. Secundas nuptias damnabat? baptizatos à Catholicis rebaptizabat, Idem.

TRIA Concilia celebrantur Carthagini. Cypr. ad Iubaia. Celeberrimum fuit cōtra negantes infantes baptizandos ante 8 diem. Cypr. lib. 3. epist. 8. August. epist. 48. Cætera apud Cyp. li. 1 epist. 2 & 4.

Conc. Antiochenum. Euseb. lib. 6, cap. vlt.

23

254 x M. LVCIVS I. (*Lucianus Niceph.*) Romanus, an. 3. 4342

257 mens. 3. dies 3.

Vacat sedes mens. 1. dies 5. 4345

Contra hūc & eius successores diu in Schismate Nouatianus S.R.E. presbyter Romę Episcopus fuit, deinde Nouatiani in Episcopatu successores, qui Romæ vsq; ad Cælestini Papæ pontificatum permāserunt, à quo deinceps publicè episcopū habere prohibiti sunt. *Onuphrius è Socrate. lib. 7, cap. 11.*

Quæstio inter Romanam & Aphricanam ecclesiam, num hæretici rebaptizandi essent. *Euseb. lib 7, cap. 2. & seqq.*

Nouatianorum siue Catharorum hæresis. *Euseb. 6, c. 43 & 44. Cypr. lib. 2, ep. 10, lib. 3, ep. 2 & 3, lib. 4, ep. 1.* Etiam Istorum Lutherani & Caluinitæ spurij sunt. Nam eorum erant capita, nullum esse in Ecclesia pœnitentiæ sacramentum, nullam debere fieri Sacerdoti exomologesin, siue peccatorum confessionem, &c. *Ibid. Cypr. & Pacianus lib. contra eos peculiari.* Non vnum esse (Romanum) in Ecclesia episcopum, è quo cæteri pendeant. *Eus. lib. 6, c. 43.* contra quod dogma Cypriani multæ epistolæ & totus liber de vnitate Ecclesiæ, quem & proinde aliqui inscripserant de Simplicitate prælatorum. Item Decretales pontificum illius sæculi Epistolæ. Nouatianus scilicet exciderat spe Romani pontificatus potiundi, quem magno ambitu petiuerat. *Cypr. Ibid. Cornelius Fabio Antioch. lib. 6. Eus. cap. 43.*

Eos semper proprium habētes episcopum perdurasse Constantinopoli vsque ad illius excidium per Turcos mentiuntur Magdeburgenses Cent. 3, cap. de Hereticis.

Hæretici & Schismatici, qui reuertebantur ad Ecclesiam, cū hac fidei professione in Africa & Romæ, vbi maximè Nouatiana hæresis grassabatur, recipiebantur. Vnum Deum, Vnum Christum Dominum, Vnum Spiritum sanctum, Vnum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere. *Cypr. lib. 3, epist. 11. Cornelius apud Eus. ibid.*

HVMANA.

Pestilentia toto orbe grassatur, maximè Alexandriæ & in Ægypto. Quā occasione Cyprianus librū de mortalitate scribit.

Gotthi siue Getæ prouincias Romanas ad Danubiū tunc primò inuadunt.

Decius in Barbarico bello inter confusas turbas gurgite paludis submersus est, itavt nec cadauer eius inueniri potuerit filius vero eius interficitur. *Victor.*

Mox Sapor Persarum rex Romanis penè exitialis fuit. Nam his in Mesopotamia profligatis & Mesopotamiam eis eripuit, & Imperatorem ipsorum Valerianum viuum cepit, nec vnquam reddidit.

x AD HVNC quoque Cypriani extant epistolæ, scripsit epistolam ad Episcopos Galliæ & Hispaniæ consolatoriam. *tom. 1 Conc.*

A Valeriano martyrio consumitur. *Damasus.*

Moritur Origenes 70 ætat. anno. *Eus. 7, c. 1,* annis 150 ante Hieronymi ætatem. *Epist. ad Pammac.* Sena millia librorum scribit. *Epiph. hæres. 64.* Auctor fuit ecclesiarum, vt vocant, collegiatarum. *Hieron.*

Intra spatium 12 annorum totam sacram scripturam interpretatus est stando libros componens. *Suidas.*

Opera eius trifariam secta in Scholia, Homilias, & Tomos. *Hier. prolog. Homil. Orig. in Ezech.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

y PRIMVS vestes sacerdotales & tegumẽta altarium instituit. *Isidor.* vel potius instituta ab Apostolis commendauit. Nam Petalo mitræ quodã genere in re diuina vsum fuisse D. Ioan. Euangelistam Polycrates apud Eusebium testatur. Vestis splendida sacrificãtium apud Clem. lib. 8 Const. c. 16, vestis pura pontificũ apud Dionys. in Eccl. Sacratæ pallæ in vetere Canone Soteris. Eucharistiæ operta velatáq; apud Orig. hom. 5. Num. & alibi. Ornamenta, cum Optato lib. 3. Instrumenta Dominica, cum Aug. epist. 165. intelligebãt autem vasa, & vestimenta & eiusmodi quæ ad ministerium Dei consecrabantur, *vt ait Iustinian. §. sacræ, de rerum diuisio. et leg. Sancimus. Cod. de sacrosanctis Eccl.* & quę ad cultum Dominicæ passionis pertinent, ex consortio corporis, & sanguinis Domini venerãda, *vt Hieronymus inquit epistola ad Theoph. Alex. ante libros Paschales.*

Hoc vero decretum Stephano tribui videtur, quia sacrata & Ecclesiastica vestimenta in vsu quotidiano non habenda decreuit. *Ipse epist. 1. Damasus ca. 24, Beda & Ado in Martyrologio.*

Reliquit duas epistolas decretales, *tom. 1 Conc.* Inter Missarũ solennia occiditur, *Platina.* Sub Valeriano martyrio afficitur. *Damasus.*

Ad hunc scripsit Cyprianus, seorsum lib. 3, epist. 13, qua eum rogat, vt faciat plenissimas literas ad coëpiscopos in Galliis constitutos, vt Martianum Arelatensem, à sua communicatione segregent, & alias dirigat in Prouinciam, & ad plebem Arelate consistentem, quibus abstento Martiano, alius in locũ eius substituatur. Audis authoritatem Romani Pont. in Gallos, dum eorũ Episcopos abstinet (id est, abdicat & deponit.)

Quæstionem an hęretici sint rebaptizandi decidit, *Euseb. lib. 7, cap. 2.*

Qui propterea Heleno, Firmiliano & cunctis per Ciliciam, Cappadociam, Galatiam & vicinas gentes Episcopis excommunicationem minatus est. *Ibid. c. 5.*

Noëtij & Sabellij hęresis oritur apud Ptolemaida Pentapoleos, *Lybiæ. Theod. Euseb. 7, cap. 4 & 5. Hilar. lib. 6 de Trinit. Basil. contra Sabel. Epipha. in pana.* Tamen Caluinus in Institu. *libr. 1, cap. 13, sect. 4* scribit hunc post Arrium vixisse, magna antiquitatis, vt aliarum rerum, ignoratione.

Sabelliani inter cętera culpabant Catholicos, quòd eorum multi fierent Monachi. *Bas. epist. 63.*

Emerserunt & alij hęretici aquam vino in Eucharistia non miscentes. *Cypr. lib. 2, epist. 3.* 257

Floret impius ille philosophus, nomine Malcus, cognomento Porphyrius, Plotini discipulus. *Ipse in vita Plotini, Eus. 6, c. 14.* Scripsit in Christianos 14 libros. *Suid. et Hieron. in Daniel.* 264

NONVM bellum in Christianos per Valerianum Imp. *Euseb. 7, cap. 9, & seqq. Oros. 7. cap. 22. Pompon. Lætus in Valer.*

In eo Cyprianus trũcatur capite, Lucius, Stephanus, Sixtus PP. Hyppolytus, Laurentius Diaconus vno mense ante Cyprianũ & alij quãplures martyres occubuerunt. *Eus. in Chron. Amb. 1 offic. cap. 41.*

Valerianus ergo octauus post Neronem Ecclesiæ hostis fuit. vnde & eius persecutio octaua dicitur à Sulpitio, Eus. Aug. Oroſio.

A Sapore

Anni Christi.

Anni mundi.

Patriarchis,

Alexandriæ Dionysio.

Antiochiæ Demetrio.

Hierosolymis Mezabenne.

Principibus.

Gallo Hostiliano cum fil. Volusiano, an. 2, vsque ad Valerianum & Gallienum Impp.

Sapore Persarum secundo.

Azgua Æthiopũ pretioso.

Barthero Fran. duce.

24

y M. STEPHANVS I. 7. 4345

Romanus, an. dies 2. 4352

mens. 5.

Vacat sedes dies 22.

Patriarchis.

Alexandriæ Dionysio.

Anni Christi. Anni mundi.

Antiochiæ Demetrio, deinde Paulo Samosateno Hæresiarcha, an. 11.

Hierosolymis Mezabenne.

Principibus.

P. Licinio Valeriano cum fil. Cornel. Licinio Gallieno Imp. an. 4, deinde Solo Galieno, an. 11.

BELLVM PERSICVM.

Sapore Persarum 2.

HHerch Æthiopum pretioso, an. 21.

Bathero Franc. duce.

CONC. *Carthaginense Episcoporum Africanorũ præsente Cypriano contra baptismum hæreticorum. Cyp. ad Stephanum. Sed iidem patres sententiam mutarunt, et contrarium decretum emiserunt. Hieron. contra Luciferianos. Unde Aug. epist. 48 istud cõcilium ait vel fuisse fictum, vel mutatum.*

25

264 z M. SIXTVS II. Athenienſis Philosophus, an. 2. 4352

267 mens. 10. dies 23. 4355

Vacat sedes mens. 1.

dies 5.

A Sapore captus ignominiosa seruitute, deinde morte consenuit. Tam claro Dei iudicio territus Gallienus pacem Ecclesiis trepida satisfactione restituit. *Oros. lib. 7, cap. 15.*

Sícque pax fuit Ecclesiis per annos fermè quinquaginta. *Sulpit. lib. 2.*

Impia illa persecutio effecit, vt Valerianus ad bellum Persicum profectus, in manus Saporis Pers. regis viuus venerit. A quo captus scabelli loco Sapori fuit in equũ ascensuro, ad mortem vsque. Neque enim vnquam à filio Gallieno redimi potuit. *Aurel. Victor.*

Quin & tandem excoriatus salęque conditus. *Euseb. in Sermone ad conuentum Sanctorum.*

Præterea filio Galieno miserum imperium attraxit. Sub eo enim nulla reip. pars fuit integra, triginta tyrannis exortis, qui vno tempore alij in aliis terris exercuere imperium, in quibus etiam fœminæ Romano illuserunt imperio. *Trebellius, Vopiscus. Eutrop.*

Dionysius Alexandrinus Origenis discipulus. *Euseb. lib. 6 & 7,* qui præter alia multa, scholia in opera D. Dionysij Areopagitæ, quæ extant, scripsit. *Anast. Anthioche.* ἐν ὁδηγῷ. Ea citat Maximus antiquissimus eiusdẽ Areopagitæ interpres, *prima annotat. in 5 cap. de cœlest. Hierar. & alibi.*

HVMANA.

Cilicia, Syria, Cappadocia à Sapore vastantur. Alemanni Galliis hostiliter vexatis in Italiam transgrediuntur. Gothi Pontum, Græciam, Asiam populantur. Quadi & Sarmatæ Pannonias occupant. Germani in Hispania Taraconem oppugnant. *Eus.*

Imperium Romanum tunc cadere cœpit, exorientibus vbique tyrannis, quos 30 Gallienus partim occidit, partim debellauit, vnde nonnulli hic constituunt interregnum. *Treb. Pollio, Oros. lib. 7, cap. 22.*

Omnibus ferè prouinciis odio Gallieni deficientibus. Quæ imperij perturbatio durauit annos plus 15 vsque ad Probum, qui omnes tyrannos sibi nomen & insignia Imperatorum sumentes oppressit.

Porphyrius, Iamblychus & similis farraginis Platonici.

z E PHILOSOPHO Pontifex. Duas reliquit epistolas, quarum prima est de Trinitate, *1 tom. Conc.*

Huic Laurentius Diac. inseparabiliter adhæsit vsque ad extrema vitæ supplicia. Ecclesia tum auro & opibus in vsum ministrorum & pauperum abundabat. *Amb. lib. de Officiis.*

Sub Valeriano martyrium facit. *Damasus.*

Post eius mortem ob persecutionis atrocitatem sedes annos duos vacauit, decerptis 15 diebus, quanto tempore Romani presbyteri, vacanti Ecclesiæ præfuerunt. *Damasus.*

Platina triginta quinque dies tantum numerat, quod hic secuti sumus.

Finita persecutione Gallienus edicta pro Christianis facit, inter ea, vt loca τῶν κεκλημένων κοιμητηρίων, Cœmeteriorum, quę vocabantur, reciperent. Eus. lib. 7, c. 13, pag. 75 exemp. Græci. Ita à prima Ecclesia eorum fuisse solennem vsum & nomen audis, ad quę propterea persecutionem renouans Iouius Maximinus conuentus fieri

alio edicto pòst vetuit, *Idem lib.9,c.2, pag.101.* In his quid fieret lege apud Greg. Turonensem lib. de Gloria confessorum,c.63, nempe frequens occulti psallentj mysterium. Sic enim appellat mysticam mensam pro Defunctis.

Sic pax Christianis reddita per annos 40, vsque ad 19 Diocletiani,adeo vt facultas regendi prouincias & iurisdicendi Christianis concessa fuerit, vrbes integræ Christum profiterentur,&c.

Victorinus Pictauiensis, Tryphon, Phileas Thebaïdæ, Archelaüs Mesopotamiæ, Eusebius Laodiceæ Episcopi, & Melchior Antiochenus Presbyter, contra hæreses & in sacra Biblia scribunt. *Hieron.in Chron. Trith.de script. Eccl.*

Nepotiana hæresis. *Eus.lib.7, c.23.* à Nepote episcopo Ægypti,qui & laudatur alioqui ab instituta quadã Psalmodia. *Ibid.cap.2.*

Paulus Eremum primus colere incipit. Hinc Eremitarum origo. *Hieron.in eius vita.* suprà tamen audiuimus è Damaso Theleſphorum nonum à Petro Pontificem fuisse Anachoretam. Nempe Anachoretica vita potest transigi extra deserta & inculta loca.

HVMANA.

An. 265 Germani vlteriores Hispaniam, præsertim Tarraconensem per 12 ferè annos deuastant. *Oros.lib.2, cap.15. Rhenanus lib.1 rerum Germ.*

a HVIVS origo ignoratur. Hoc tantum scitur fuisse Monachum. *Damasus.*

Vnde apparet in prima Ecclesia inter medias persetiones,extitisse qui hoc S. institutum profiterentur, hoc enim etiam tempore Paulus cuius vitam scripsit Hieronymus, Eremum incolebat siue metu persecutionum Decij & Valeriani,siue Sanctæ Philosophiæ studio.

Scripsit epistolam ad Seuerum Cordubensem, *Tom.1 Conc.*

Presbyteris Romanis (qui Cardinales postea appellati sunt) parœcias vrbis distribuit, itémque Episcopis Dioceses,vt se quisque certis contineret limitibus. Tale aliquid accidit in vetere Synagoga, scribente Iosepho lib.7,cap.9. Ante Dauidem quisque leuita vndecumque veniſſet Hierosolymam, quolibet tempore habebat potestatem ingerẽdi se ministerio citra discrimen (è Deut. 18,v.7) Sed postea Dauid in 24 ordines ministros tẽpli distinxit (1 Paral.24) vetuitq; ne alij aliorum ordinem perturbarent. In quo cum Mose pugnabat. *Hæc ille.* Pugnare autem intellige non contra Mosem decernere,sed præter Mosem, vel non Mosem, sed abusus è Mosis lege ortos corrigere. Quod de reliquis similiter censendum, quæ legimus ab Ecclesia Ecclesiæ pontificibus ad superiores ætates addita. Nam Ecclesia perpetuo proficit,& pro natis occasionibus noua aliqua pietati commoda profert. Sic Salomon minimè contentus Mosis & superiorum temporum simplicitate,ad illius exemplar, quantumuis à Deo præscriptum, innumera adiecit, de quibus sup. pag.115 & seq.

Primus consecratus fuit ab Ostiensi Episcopo Maximo,atque hinc deinceps statutũ,vt Papa ab ep. Ostiẽsi deinceps consecraretur. *Sigibert.in an.1181.*

Amplifi-

Anni Christi.		Anni mundi.
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Dionysio.	
	Antiochiæ Paulo Samosateno.	
	Hierosolymis Mezabenne, deinde Hymeneo, an. 31.	
	Principibus.	
	Eisdem Impp.& regn.	
	HHerch Æthiopum.	
	6	
267	a M. DIONYSIVS Græcus ex monacho pp.	4355
	primus,an. 6.	
273	mens.2. dies 4.	4361
	Vacat sedes dies 6.	

Anni Christi.		Anni mundi.
267	Patriarchis.	4355
	Alexandriæ Dionysio,mox Maximo,an. 18.	
	Antiochiæ Paulo Samosateno,deinde Domno,an. 3.	
	Hierosolymis Hymeneo.	
	Principibus.	
	Solo Gallieno (qui aliquam pacẽ dedit Christianis edicto publice persecutionem amouens Euseb.7, cap.20.) & post eum Flauio Claudio Imp.an. 2.	
	Sapore Persarum secundo, deinde Ormisda,an. 1. d.10.	
273	* *	4361

Amplificauit Ecclesiam Catholicam. Cui non defuit sedes Hierosolymitana, Antiochena & Alexandrina, multis vbique subortis hæresibus. Extat epistola Antiocheni concilij ad ipsum,& ad alios episcopos contra Paulum Samosatenum apud *Eus.lib.7.cap.26.*

Tunc obiit Dionysius Alexand. Origenis olim auditor. *Eus.7.cap.25.* Postquam apologiam edidisset ad Dionysium pap. & sibi falso obiectos errores refutasset,ac docuisset filium Dei Patri esse consubstantialem, non opificium. *Athanas.ep.ad Arianos,& in Synodo Arim. Nicephex Basilio lib.6.c.25.*

Floret Gregorius Neocæsarienſis Ponti Episc. à Latinis magnus,à Græcis mirabilis seu mirificus ob crebra miracula cognominatus,dictúsque Theodosius. *Euseb.7. cap.24.Plat.*

Paulus Samosatenus Artemonis & Ebionitarum hæresim resuscitat, Christum à sola Maria ortum docens. *Euseb.7.cap.23.& lib.5.cap.27.* Eam cum Ariana confundit Caluinus contra libel.de offi.pij viri.

Ab eo Paulianistæ, c. 19 Niceni concilij,siue Pauliani apud Aug.de Hæres.

Malchion linguæ Græcæ professor scholæ Antiochenæ præest. Samosatenum expugnat. *Euseb.lib.7.c.29.*

HVMANA.

Zenobiam Perſe,deuictis Romanis,Syriæ & Phœniciæ gubernatricem dant. Quæ quia cum Iudæis sentiebat,facile Paulo Samosateno gratificata est. *Theodor.de her.*

Gallienus pacem nostris concedens, permittit recipere,quæ prius amiserant, cœmeteria. *Euseb.lib.7,cap.13.* aduersus Posthumium, qui 7 annis iam imperatorium nomen tenebat in Gallia,exercitum mittit & Francos Rheni accolas sibi adiungit. Atque hic primum Francorum mentio in Romanis bellis.

Victorinus,quem consortem imperij Gallici Posthumius fecerat,Lolliano Posthumij percussore cæso,solus illic Imperat. deinde Marius Faber ferrarius triduo,mox Tetricus. Quo victo Aureolus pacẽ cum Gallieno facit. Qua,cæde Gallieni, soluta à Claudio Imp. vincitur & imperio exuitur.

Sapores rex Persarum secundus, qui antea à Gordiano victus fuerat,Syriam, Ciliciam, Capadociam populatus,Valerianum Imp.capit. *Eutrop. Iulius Capitoli.*

Odenatus Palmyrenorum Rex Orientis imperium occupat Sapore cæso,& castris ad Ctesiphontem locatis. *Treb.Pollio.*

A Gallieno in regni consortium assumptus Augustus dicitur. Mox insidiis consobrini sui Mæonij cum Herode filio suo occiditur.

Zenobia eius vxor cum filiis Herminiano & Timolao regnum Orientis administrat. Palmyreni Sabba & Timogene ducibus bellum Ægyptiis inferunt. *Trebel.*

Tetricus inuasit Hispanias & Gallias vires & neruos imperij. *Ibid.*

Claudius Imp.320000 Gothos, Pontum, Græciam, Macedoniam, Illyricum, & Italiam vastantes occidit. *Trebell.Pol.in Claud.*

Fratrem Quintillum collegam habuit diebus 17.

Universidad de Deusto
Biblioteca

b FOELIX tres reliquit epistolas, tertia est erudita de fide. Nam tum Ecclesiam vexabat Satanas & ferro tyrannidis & Stylo hæreseos, S. Martyres in Ecclesiæ diptyca reposuit. Martyrio coronatur. *Damasus.*

DECIMVM **bellum** seu persecutio per Aurelianum Imp. qui **primus** Imp. diadema capiti imposuit, *Vsperg. Eus. 7, cap 25.* vbi tamen meditatum persecutionē solum, non executum, Aurelianum videtur significare. Quo facit, quòd Eutropius, Vopiscus & Eus. in Chronico prodiderunt, Aurelianum posteaquam persecutionem decreuisset, fulmine subitò territū, paulò pòst interfectum esse. Quare à paucis nominatur inter persecutiones.

Manichæorum hæresis à Manete siue Manichæo Persa sumit originem. *Epiph. Eusēb. 7, cap. 26.*

Negabat liberum Arbitrium. *August. lib. de Libero Arbitrio.*

Rex Persidis ei cutem detrahi iussit & ita interfici. *Epiph. hæres. 66.*

Asserebat, Baptismum in aqua nihil cuiquam salutis afferre. *Aug. de hæres. cap. 46.*

Error eius de duobus diis, bono & malo, quorum malus res istas inferiores moderetur, bonus nihil hic agat, hodie perdurat in Perside, Indiis & cæteris Orientalioribus Prouinciis. Quare & Idolum in suis fanis habent ei prorsus simile, quo nostri pictores Diabolum exprimunt, nigrum, cum cornibus, dentibus aliquot recuruis ex ore prodeuntibus, Simum, &c. *Osirius de Emmanuele.*

Vnde inter mūdi legislatores reponitur ab Hebræis, quibus res Orientis non fuerunt ignotæ. *R. Abraham in Cabb. El. in Tisbi.*

Adam discipulum in superioris Orientis partes emisisse fertur. *Epiph. in Pan.* 273

Vnde fortasse fabula Adam in Indiæ aliqua parte sepultum, eiúsque sepulchrum ab Indis celebrari & coli, apud hos, qui de rebus Portugalensium hodie scribunt. 277

De eo sic Cabbala hist. Heb. Diebus Saporis regis Persarum prodiit in mundum Manes, contendens duos esse deos, Vnum viuificantem & efficientem bona omnia. Alterum interficientem, & omnis generis mala inferentem. Legem sui cerebri Magis persuasit, euasitq; in gentem magnam. Sed interemit eum Sapor astu. Et, *Elias in Tisbi*, ab hoc hæreticos appellamus Minim siue Mineos.

Cyrillus Antiochenus Episcopus, Dorotheus Eunuchus doctus in Hebraïcis & Græcis, Anatolius Laodicenus theologiæ scriptores. *Eusēb. in Chron. & hist. Eccles. 7, cap. 32.*

Anatolius, scholæ Aristotelicæ Alexandriæ præficitur. *Eusēb. lib. 7, cap. 32.* multa scripsit. *Hiero.*

Aurelianus initio Christianis ita æquus, vt suam etiam in frequentissima contra Paulum Samosatenū Synodo, Antiochię authoritatem interposuerit, & Samosatenū de Ecclesiæ cedere nolentem exire manu publica compulerit, præcipiens episcopatum tradi, quibus Italię Sacerdotes & Romanus Pontifex, quem Christianorum summum esse intellexerat, scriberent. *Eus. lib. 7, cap. 25.*

Quare Domnus Samosateno est substitutus. *Ibidem.*

Hac enim etiam ætate celebris & florens erat Petri & Romanę Ecclesię primatus potestatibus inferni terribilis. Nam & eū prędicabat Porphyrius Ethnicus in libris contra

Anni Christi. Anni mundi.

HHerch Æthiopum pretioso.
Bathero Franc. Duce.

CONC. *Romanum de filij consubstantialitate, Athan. de Syn. Arimini & in epist. contra Arianos de sententia Dionys. Alex.*

CONC. *Antiochenum contra Pa. Samosatenum. Euseb. 7, cap. 23 & 25.*

27

273 b M. FOELIX I. Romanus, an. 4. 4361
277 mens. 3. dies 15. 4365

Vacat sedes dies 5.

Patriarchis.

Alexandriæ Maximo.

Antiochiæ Domno, deinde Timacho, an. 6.

Hierosolymis Hymeneo.

Anni Christi. Anni mundi.

Principibus.

Claudio trigesimo quarto, Imp. deinde Aureliano an. 5 mens. 6.

Varabane, an. 5.

HHerch Æthiopum pretioso.

Clodio Fran. Duce.

CONC. *alterum Antiochenum contra eundem Samosatenum. Eus. lib. 7, cap. 25.*

Vtrumque Aurelianus Imp. initio Christianis æquus sentiens à Rom. Pontifice approbari ratum esse iussit. Theod. de fab. haret.

28

277 x M. EVTYCHIANVS Lunensis Tuscus, an. 1. 4365
278 mens. 1. dies 1. 4366

Vacat sedes dies 8.

contra Christianos, vt inuidiam D. Paulo conflaret (*Hieronym. in 2 Gal.*) Tertul. lib. de Pudicitia proximè scripserat Claues Soli Petro commissas & Ecclesiam super ipso extructam esse *lib. de Præscr.*

De monogamia & alibi Romanam Ecclesiam fœlicem, Ecclesiarum matricem, &c.

Cyprianus nouissime martyrio coronatus, *lib. 1, epist. 3, & in tractatu de Vnitate Ecclesiæ, siue de simplicitate prælatorum.* Principalem Ecclesiam Petri Cathedram, à qua vnitas sacerdotalis exoriatur. Ibidem, Ecclesiam supra Petrum esse fundatam, vt & alibi passim, vt lib. 4, epist. 9. Tract. 2 De habitu Virg. in epist. ad Iubaianum, epist. ad Quirinum. Serm. 3 de bono patientiæ. Lib. autem 1 epist. 8. Vnum esse Deum, & vnum Christum, & vnam Ecclesiam & Cathedram vnam super Petrum Domini voce fundatam, aliud sacerdotium constitui non posse, &c. lib. 3, epist. 11. Vnum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere, è quo cæteri pendeant. lib. 4, epist. 8. Romanam Ecclesiā (hīc temetipsum prodidisti Centuriator, 3 Cent. pag. 84) ab omnibus aliis pro matrice & radice Catholicæ Ecclesiæ esse agnoscendā. Et ex Græcis eiusdem sæculi Origenes secūdus Ecclesiæ magister post Apostolos (sic enim eum vocauit Antiquitas) super Petrum ædificatam esse Ecclesiam, in Psal. 1, citantibus Euseb. lib. 6, hist. cap. 18. Niceph. lib. 5, cap. 16. Petrum Ecclesiæ esse fundamentum & petram solidissimam, super quam Christus fundauit Ecclesiam, *hom. 5 in Exod. & tract. 5 in Matthæum.*

Petrum Apostolorum esse principem, *homil. 17 in Lucam.*

HVMANA.

Aurelianus Sueuos & Sarmatas vicit. *Trith.*

Marcomannos ad Placentiam, & Barbaros in Illyrico & Thracia. Hinc ad Orientem mouens multa amissa recipit.

Zenobiam Palmyræ, Antiochiæ & multarum regionum Orientis reginam cepit, & in triumphum catenis aureis vinctam post suum currum traxit.

Primus Diadema apud Romanos capiti innexit, gemmísque & aurata omni veste, quod adhuc ferè incognitum Romanis moribus videbatur, vsus est. Porcinæ carnis vsum populo instituit. *Sextus Victor.*

Aureliam Galliæ vrbem struxisse dicitur, & de suo nomine appellasse.

Sęuus & sanguinarius omni tempore, etiam filij sororis interfector, ab amicis interfectus est in itinere medio inter Constantinopolim & Heracleam. *Victor.*

c MARTYRES Christi 342 suis manibus sepeliuit, constituens ne vllus Martyr sine Dalmatica, aut collobio sepeliretur. *Damasus.*

Duas reliquit epistolas. Prima est de veritate Dominicæ incarnationis ad Iohannem & omnes Beticæ Episcopos, *t Tom. Conc.*

Martyrium patitur. *Damasus.*

Eius decreta habentur apud Gratianum 20. q. 2. c. statuimus.

Quidam inter hunc & Fœlicem numerant Marcum

Universidad de Deusto
Biblioteca

confessorem, quem dicunt sedisse 8. an. M. 2. D. 10. eúmque solum martyrium post tot continuas persecutiones euasisse, quod ex veteribus historiis & ratione temporum consistere nequit. *Fascic.*

HVMANA.

Septimius apud Dalmatas Imperator effectus mox à suis obtruncatur. *Victor.*

Monetarij in vrbe rebellantes, vltima crudelitate ab Aureliano afficiuntur. *Idem.*

Tetricus quoque in Galliis Imp. factus ab eodem corrector Lucaniæ designatur cum ioco, Sublimius habendum regere aliquam partem Italiæ, quam trans Alpes regnare. *Idem.*

d EXTAT eius epistola de veritate incarnationis. Inter martyres à Damaso reponitur.

Sacros ordines quatuor minores, duos maiores ante sacerdotium instituisse fertur. *Volater.*

Sed falsò & indoctè. Caius quidem in sua epistola hos gradus enumerat & commendat, ac iis ad Episcopatum conscendi docet: verum ante eum id fecerat Cornelius epistola ad Fabianum Antiochenum apud Euseb. lib. 6. cap. 43. qui se Romæ inter medias persecutiones habere asserit Presbyteros 46, Diaconos, Sub-Diaconos 7, Acolythos 42. Exorcistas cum lectoribus & ostiariis 52. Et Cyprianus ad eundem Corneliũ Papam initio epist. 55, se Saturum Acolythum habuisse narrat, quem in lectorem ordinatum dixerat epist. 24 ad Presbyteros & Diaconos fratres. Et epistolarum exemplaria quædam mittit ad eundem Cornelium per Messium hypodiaconum & Nicephorum Acoluthum ep. 42.

Et sursum versus Ignatius in fine epist. ad suos Antiochenos gradatim eos nominat & salutat. Clemens epist. 3, denique Apostoli ipsi Can. Apost. 42 & 43, quem quidem caronem semper habuisse vim Chrys. docet ho. 53, operis Imperf. in Matth. Vt omittam Ambrosium illud Eph. 4. *Dedit quosdam Apostolos*, de horum 7 ordinum officiis interpretantem & Hieronymum Onesimum Pauli Acolythum vocantem prolog. epist. ad Thess. & Synodum Carth. 4. cui subscripsit August. eorum antiqua ministeria exponentem.

Hierarchitarum siue Hieracitarum hæresis. *Epiph. August. de hæres.* 289

Archelaüs Mesopotamiæ & Titus Bostræ in Arabia episcopi Manem oppugnant. *Hier. in Catal. Niceph. lib. 6, cap. 32.*

Theonas Alexan. qui ob elegantiam & eruditionem Origenes Iunior nominatus est. *Hiero. in Catal.*

HVMANA.

Tacitus, cum sex menses vacasset Imperium, ex S.C. Imperator euadit. Cui post 6 alios menses mortuo cum succedere esset conatus Florianus frater, tandem Probus ab exercitu eligitur.

Florianus post 60 diem, quasi per ludum Imperio vsus, incisis à semetipso venis, effuso sanguine consumptus est. *Victor.*

Demetrius Probi Imperat. frater Episcopatum gerit Bizantij

Anni Christi. | Anni mundi.

∴ ∴

Patriarchis.

Alexandriæ Maximo.

Antiochiæ Timaco.

Hierosolymis Hymeneo.

∴ ∴

Principibus.

Eisdem Imperantib.

Varabane 2 Narseo Persarum Imp. an. 16.

HHerch Æthiopum pretioso, deinde Besasene m. 1. *Guachena dieb.* 2, *Hadas mens.* 4.

∴ ∴

29

278 d M. CAIVS (*Optato Gaius*) Dalmatæus de genere Diocletiani Imp. an. 11. mens. 4. dies 12. 4377

Vacat sedes dies 11.

Patriarchis.

Alexandriæ Maximo, deinde Therna, an. 16.

Antiochiæ Timacho, deinde Cyrillo, an. 20.

Hierosolymis Hymeneo.

Anni Christi. | Anni mundi.

∴ ∴

Principibus.

Aureliano trigesimo quinto, Tacito, mense 6, Floriano, Probo, an. 7.

Caro cum filiis Carino, & Numeriano, an. 2.

Diocletia. ordine successionis Impp.

∴ ∴

Varabane Narseo Persarũ.

∴ ∴

Saghel Æthiopum pretioso an. 3, deinde Asse, an. 14.

* *

Clodio Fran. Duce.

∴ ∴

30

289 e M. MARCELLINVS Roma. an. 6. 4377

295 mens. 2. dies 16. 4383

Vacat propter atrocitatem persecutionis sedes an. 7.

302 mens. 5. dies 25. 4390

∴ ∴

∴ ∴

Byzantij & pro successore Probum filium ordinat. *Niceph. lib. 8, cap. 6.*

Francorum, qui à Probo Imp. sedes obtinuerant, quidam Græciam, Siciliam, Africam populantur. *Zosim. lib. 1.*

Probus receptis à Barbaris 60 nobilissimis ciuitatibus, in prouinciam Germaniam totam redegit. Geticos populos aut in deditionem aut in amicitiam recepit, Blemyas subegit. Pacem cum Persarum rege Narseo fecit. Gepidos, Gautumos & Vandalos per totum pene orbem pedibus & nauigando vagantes, diuersis vicibus & victoriis oppressit. *Vopiscus.*

Alemannos vicit. Ac hîc primùm Alemannorũ mentio. Isauriam liberauit. Saturninum in Oriente Imperiũ affectantem, Bonosum stupenda bibacitate celebrem & Proculum in Gallia idem molientes, Britanniásque, Hispaniam & Galliam vendicantes oppressit. Hispanos, Gallos & Pannonios vineas habere permisit & vinum conficere. *Vopiscus, Eutrop.*

Ob præclaram vocem occisus est Syrmij in turri ferrata, Non fore opus militibus, cum hostes deessent. *Victor.*

Carus omni Parthorum regione vastata, occupata Perside, Seleuciam & Ctesiphontem vrbes, cum Mesopotamia recipit. *Vopisc.*

Ictu fulminis apud Ctesiphonta interiit. *Victor.*

Nam capitale ferè fuit vltra Ctesiphontem progredi.

Nemesianus Olympius Poëta, qui de Venatione scripsit.

e METV mortis coluit idola, sed postea cum cilicio & cinere in Sinuesano concilio suum agnoscens peccatum, liberè aliquantò pòst martyrium passus est. *Plati. & Nicol. Pap. epist. ad Michaëlem.*

Ei alij assignant annos nouẽ, alij dũtaxat sex. Fortasse quia tribus annis non est habitus pontifex, ex quo in Synodo 300 Episcoporum & 30 presbyterorum damnatus est, vel potius pœnitentia ductus se ipse damnauit, quòd Idolis thurificasset in Isidis & Vestæ, necem fugiens, donec denuo fortissimè pugnauit accepta Martyrij laurea. Vnde & septem annos sedes vacasse fertur, id est, 4 post eius martyrium.

In hac Synodo Primatus & prærogatiua sedis Apostolicæ confirmata sunt. *1. Tom. Concil.*

Reliquit duas epistolas, vnam ad Solomonem episcde diuinitate filij, alteram ad episcopos Orientales. *Tom. 1. Conc.*

VNDECIMVM bellum omnium grauissimum à Diocletiano in Orient. & Maximiano in Occid. excitatur, adeo sęuum, vt legio Christianorum Thebanorum duce S. Mauritio à militibus Cæsarianis iugulata sit, & 17 Christian. millia intra 30 dies variis cruciatibus perierint. *Beda, Euseb. 8, cap. 1, & seqq. Orosius 7, cap. 25. Hieronym. Damas.*

Decima persecutio ab aliis, quoniam Aureliani persecutio fuit potius cogitata, quàm executioni mandata. Eam autem aliqui inchoant Christi 303 & finiunt 312.

Nocte natalitiorum Christi 20 millia Christian. in templo comburuntur. *Niceph. 7, cap. 6.*

Integra vrbs in Phrygia, cuius magistratus & ciues omnes erant Christiani, militibus circundata incendio

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum cunctis habitatoribus cremata est. *Ibid.c.20.*

Propterea lues & fames maxima fuit per vniuersum orbem diuina vltione, *Euseb.9,cap.8.*

Martyrium patiuntur Marcellinus Pap. Sebastianus, Serena Diocletiani ipsius vxor, Lucianus, qui septimo loco in Græcum vetus testamentum conuertit. Vincentius, Christophorus, Blasius, Geruasius, Protasius, Cosmas, Damianus, Quintinus, Gorgonius, Agnes, Lucia, Pantaleon, Bonifacius, Methodius Tyri, qui multa scripsit, Clemens Ancyranus, Euphemia, Georgius Cappadox Tribunus Mil. Barbara aliique infiniti. *Euseb.lib.8, cap.14. Niceph.lib.7,c.7. & seqq.*

Nullo bello maior vnquam numerus hominum delectus est, nec Christiani maiore vnquam triúpho vicerunt, quàm cum decem annorũ stragibus vinci non potuerũt.

Diocletiani persecutio nouẽnis, in qua subuersæ sunt per totum mundum Ecclesiæ, & cunctæ sacræ scripturæ, quæ inueniri poterant in plateis exustæ, omnes ordines Christianorum trucidati: ita vt nullum Christianitatis vestigium in nonnullis prouincię locis appareret. *Gildas de excidio Britanniæ.*

Aliis Decennis. Alioqui toto Imperij sui tempore infesti fuere Impp. Christianis, sed anno decimo nono infestissimi.

Die Sancto Paschæ Diocl. & Maxim. qui decimi post Neronem Christi nomen extinguere conati sunt, vel die Dominicæ Passionis, vastari Ecclesias trucidarique Christianos præcipiunt. *Euseb.lib.8, cap.2. Trip.lib.10, cap. vlt.*

HVMANA.

Maximinianus Herculius Amandum & Ælianum Bugaridæ factionis (turba Rusticorum sic se nominauerat) principes celeriter deleuit. Gallias pacauit. Gentianos vicit in Africa, nẽpe milites quingenarios aut vltra, qui regnum in Africa stabilire conabantur. *Pomp. Lætus.*

Carausius Britanniam occupat. an. 7 frustra oppugnatur. *Eutrop. donec* insidiis Allecti occiditur, qui vbi regnũ tenuisset an. 3 ab Asclepiadoto vincitur, redacta in Romanorum ius prouincia.

Narses Persarum rex Mesopotamiam & Armeniam premit. Gallerius posteà cum eo confligit primum infœliciter, sed refectis copiis ingenti victoria potitur, Ctesiphontem expugnat, totam Assyriam, & quinque prouincias trans Tigrim subigit. *Pompon. Eutrop.*

Veterius magister militum Christianos milites persequitur. Paulatim ex illo iam tempore persecutione aduersum nos incipiente. *Euseb.*

Carpocum & Basternarum gentes in Romanorũ solum transferuntur. *Euseb.*

Diocletianus à sui principatus initio annos signari voluit. Vnde Aëra Diocletiani appellata, quæ viguit annos 248. Vnde Epiphanius & Ambrosius sic aliquando notant suas epistolas. Sublata autem fuit an. D. 532, quo anno Codex Iustitiani promulgatus est. *Beda in Iustin.*

Post triumphum de Persis actum adorari voluit, pedésque sibi osculari, auro & gemmis calceamenta exornans. *Pomp. Lætus.*

Cum sola trabea purpura antè Romani principes à priuatorum habitu differrent. *Isidorus in Chron.*

Anni Christi.		Anni mundi.
289		4377
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Theona.	
	Antiochiæ Cyrillo.	
	Hierosolymis Hymeneo, deinde Labdo, an. 3.	
295		4383
	Principibus.	
	Diocletiano cum M. Valerio Maximiano Hercul. an. 20. Imp. quadragesimo.	
	Varabane Narseo, deinde Varanane 3. Seganesna, mens. 4.	
302		4390

Primus

Anni Christi.		Anni mundi.
289	*Narse, an. 8. Persarum.*	4377
	Asse Æthiopum pretioso, deinde Azgheba, an. 23.	
	Clodio Franc. Duce.	
295		4383
	CONC. *Romanum contra Marcellinũ ipsum 300 Episc. et 30 Presbyt.*	
	Duo Concilia, Sinuessanum in Campania Episc. 180, sive 190. Ancyranum (Gratiano Anchyritanum, aliis Anquiranũ) 1, confirmatum in Trullo ca. 2. Isidor. tom. 1. Concil. Plati.	
302		4390

Primus adorari se iussit, cum ante eum cuncti imperatores salutarentur. *Oros.lib.9.*

Quod Ioan. Cuspinianus & aliqui alij, vt inuidiã osculis pedum Romani Pontificis conflent, intelligunt, de adoratione siue osculatione pedum Diocletiani, vt hic mos à Diocletiano acceptus in communem vsum Christianorum peruenerit.

Atqui Diocletianus non primus fuit Imp. nec postremus, qui pedes suos osculandos præbuit. Seneca lib. 2 de Beneficiis cap. 12. Caius Cæsar dedit vitam Pompeio Peno, si dat qui non aufert, deinde absoluto & agẽti gratias, porrexit ad osculandum sinistrum pedem. Zonaras in vita Caligulæ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἡ τῆς ἑτέρας, ἢ τὸν πόδα ὤρεγε προσκυνεῖν. Aliis senatoribus vel manum, vel pedem porrexit adorandum, siue osculandum.

Et apud alias gentes Euripides in Hecuba, Ἀγαμέμνων ἱκετεύω σε τῆς δὲ γονάτων, ἃ σε γενείου, δέξιας θ' εὐδαίμονος Agamemnon supplex obsecro te per hæc tua genua, & per tuum mentum, & per tuam dexteram beatam. Homer. *Iliad. vlt.* Χερσὶ δ' ἀχιλλῆος λάβε γούνατα, καὶ κύσε χεῖρας. Manibus, Achillis genua apprehendit, & osculatus est manus.

Apud Persas hęc consuetudo à priscis illis temporibus deducta in communi versabatur vsu. *Iust. lib. 6.*

De qua trita est Themistoclis historia è Plutarcho in eius vita. Quam Alexander, ne formam imperij immutare videretur, retinuit, vt & Purpula & reliqua Persica ornamenta. *Curtius lib. 3 & 6. Plutarch. de Fortuna Alexandri.*

Apud Iudęos cadebant super faciem suam coram rege & adorabant, *2 Reg.* 14. *3 Reg.* 1. imo & coram prophetis, *4. Reg. 4.* & quibuslibet superioribus, *Gen. 23, 27, 33, 43, 49, 50.*

Post Diocletianum verò Christiani etiam Imperatores id retinuerunt. Britannio magister equitum plebeio habitu pedes Constantij amplexus est. *Zonar. tom. 3.* Belisarius Gilimero Vandalorum regi capto persuadet, vt humi procũbat, καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπενεύσας τὴν προσκύνησιν· ὁ δὲ ἐποίει τὸ προσταττόμενον, καλαγέλωτος δὲ χρυσῆ, καὶ αὐλὸς δὲ ὁ βελλισάριος προσῴδησε αὐτὸν ἐνδεικνύμενος τῷ Γελίμερι, ὅτι οὐκ ὡς αἰχμάλωτος ἐκεῖνος τὰ τοιῆσαι ἀπαίτητο, ἀλλ' ὅτι θᾶττον γνοίμεθα προσκυνεῖσθαι τῆς ῥωμαίων τὰς βασιλέας, οἷονεὶ κλῆρόν τινα αὐτῷ τὸ δυσύχημα. & ita Imperatori adorationem deferat. Cui paret quidem, sed profusus lachrymis. Procubuit autem etiam Bellisarius humi ostendẽs Gilimero, quòd non fuisset iussus hoc facere, quasi captiuus, sed quia moris esset adorare Imperatorem Romanorum, veluti eius calamitatem subleuando.

Cætera supra pag. 365.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNVS Christi CCC. quo Constantius Constantini magni pater Cæsar est constitutus, ardente Diocletiani persecutione & Romana sede vacante propter persecutionis atrocitatem.

Hoc superiore tertio centenario doctrina sic continuatur. Missæ descriptio. *Clemens lib.7.Stromat. Tert. Fusè in Apolo. Cyprianus passim, vt ad Cæcilium ep. 63, cuius meminit Aug lib.4 de Doct. Christ.c.21. Orig. sepius.* Continere verum Christi corpus. *Cyp. Ibid. & lib.de Cœna.& sæpius alibi. Tert. lib. de Resur. carnis.* Eucharistiam esse sacrificium. *Cypr.ex professo ad Cæcilium epist.63. vbi verum & plenum sacrificium.& de Cœna, sacrificium perpes & semper permanens holocaustum. Tert.lib.de cultu fœmi. Orig.ho.13.in Leuit.* Baptismum conferre gratiam. *Cypr.lib.1.epist.12.vbi baptizans spiritum sanctum confert & baptizatum intus sanctificat. Orig.passim. Tertull.lib. De baptis.quo loco disputat contra eos, qui baptismum Christi & Ioannis eiusdem docent esse virtutis.* Baptismi vnctio, & cæremoniæ. *Cypr.lib.1. epist. 12. & de duplici Martyr. & lib.de Bapt. Cornelius apud Eus.lib.6,cap.43. Tert.de Coro. Mili. de Resurr. carnis, & lib.1 contra Martio. & lib.de Bapt.* Purgatorium. *Tertul.lib.4.contra Marcio. temporale animarum receptaculum. Et lib.de testimonio animæ, Cui gratiam debes, ossibus & cineribus eius refrigerium comprecaris, & vt bene requiescat apud inferos cupis. Cypr lib.4.epist.2. Emundari & purgari peccata diu igne. Orig. multis locis, hom.6.in Exod.hom.12.in Hiere.14.in Lucam, & 3 in Psalm. 36. lib. 5 & 6 contra Celsum. in Iosue cinitates refugij illud adumbrasse. Hinc orationes pro defunctis apud Tertul.lib.de Corona militis, de Monog. de anima, &c. Arnobius sub finem lib.4 contra Gentes his verbis. Cur immaniter nostra conventicula meruerunt diruì? in quibus summus Deus oratur, pax cunctis & venia postulatur magistratibus, familiaribus, inimicis, adhuc vitam degentibus & resolutis corporum vinctione.* Confirmationis Sacramentum. *Tert.de Coro. militis, & de Præscript. Tingit & ipse quosdam, vtique credentes & fideles suos, signant & illi in frontibus milites suos, celebrant & panis oblationem. Nam dum ait, in frontibus signant, clarè ostendit se non de baptismo, in quo vertex signatur, sed de confirmatione, in qua frons inungi solebat, agere. Deinde cum ait* Milites suos *alludit ad vsum confirmationis, quæ est militem Christi roborare. In lib.de Baptismo, Deinde manus imponitur. i. statim post baptisma, &c. Et de Resur. carnis, Caro abluitur, vt anima emaculetur. Caro vngitur, vt anima cõsecretur, Caro signatur, vt & anima muniatur, Caro manuum impositione adumbratur, vt & anima spiritu illuminetur, Caro corpore & sanguine Christi vescitur, vt & anima de Deo saginetur. (Nam olim vno eodémque planè tempore, vt hodie etiam apud Græcos tria simul Sacramenta conferebantur Baptismus, Cõfirmatio, Eucharistia) Cypr. de Vnctione Chrismatis, & aliis Sacramentis. Quin et epistola ad Stephanum Pap. confirmationem appellat sacramentum manus impositionis.* Primatus Petri. *Tert.de Pudicit. & in Præscr. & contra Martion. Cyp. lib.1 epist.8, lib.3.epi.11.lib.4.epist.8.vbi nominatim ait Romanam Ecclesiam ab omnibus aliis pro matrice & radice Catholicæ Ecclesiæ esse agnoscendam. lib. 1.epist. 3, & in Tract.de simpl. Prælat. principalem Ecclesiam vocat Petri Cathedram, à qua vnitas sacerdotalis exorta sit. Et lib.1.epist.3, lib.4.epi.9. Tract.de habit. Virg. Serm. 3 de bono patient. et epist. ad Quirinum, super Petrum fundatam esse Ecclesiam. Orig. tract.5 in Mat. hom.17 in Lucam, &c. Denique patres in historia Marcellini Pap.* Coniugium est Ecclesiæ sacramentum. *Verba Tert.de Monog.* Pœnitentia. *Orig.ho.11 in Leuit. Cypr.ser.de Oratio.et Serm.de Eleem. Tert.lib.de Pœnit.* Hinc satisfactio pro peccatis. *Ibid Cypr.& li.1.epist.3.& li.3.ep.14, & vbicumq, impugnat Nouatianos, qui sacramentum pœnitentiæ abolebant. Tert.lib.de Ieiun.& de Pudic. Orig.ho.6 in Exod ho.15 in Leuit.ho.3. in Iud.* Contritio & Confess. *Tertull.lib.de pœnit. Vbi exomologesim pœnitentiæ ministerium vocat. Cypr. serm.5.de lapsis, lib.3, epist.8, 14, 16, 18. lib.1.ep.3.& Orig.ho.2 & 3 in Leuit.& in Psalm.37, & alij iisdem locis.* Indulgentiæ Pontificiæ. *Tert.statim initio lib.de Pudic.* Sanctorũ auxilia, preces, inuocatio. *Orig. sub finem lib.2 in Iob, vbi hanc formulam præscribit: ô beate Iob ora pro nobis miseris, &c. ho.16 in Iosuam, vbi hoc probat testimonio senioris alicuius magistri. ho.1 in Ezec. Potamiana martyr apud Eus.lib.6.hist.c.5. Cyp.lib. 3.epist.15 & 18, & serm.de Stella et Magis.* Liberum arbitrium. *Tert.lib.2 contra Mart.& initio libri de exhort.castitatis & lib.de Monog. Orig.hom.9.nu.12.20.hom 6.Iud.& alibi. Cyprian.lib.3.epist.3.& lib.3 ad Quirinum. Methodius Ser.de Resurrect.* Iustificatio. *Orig.ho.in canticum, Ratio fidei primus habeatur salutis gradus. vbi duplicem facit, vnam primam fidei, alteram secundam operum, quæ nihil aliud est, quàm prima iustificationis incrementum. Sic Cypr. vbique extollit meritum Christi, propter quod iustificemur, & cæteri huius ætatis.* Opera bona requiri ad salutem. *Orig.lib.1 in Iob 1.tract 32.in Matt. Tert.lib.de Patient. Cypr.lib.3 epist.25 disciplina custos spei, retinaculum fidei.* Imagines, Christi, quarum vnam habebat Alexander *Mammeæ in suo larario apud Lampridium. Cassiani Martyris super memoria eius. Prudent.* περὶ στεφάνων. Quadragesima, Delectus ciborum. *Tert.lib.de Ieiunio contra Psychicos. Cypr. de ieiunio & tentationibus. Origenes contra Celsum, &c,* Cætera *ab istis impugnata confirmant iidem & cæteri huius sæculi scriptores, vt etiam non inuiti confitentur Centuriatores cent.3.c.4 de doctr. col.76 & seqq.c.6 de Ritibus & cæremoniis col.120, & seqq.c.7 de Gubernatione Ecclesiæ c.149 et seqq.c.denig; 10 de Episc. et Doctor. col.215 & seqq. Nisi quod inclinationem doctrinæ, incommodas opiniones, stipulas, nævos, errores doctorum huius sæculi esse dicunt: Præterea qui refutarunt hoc sæculo Proclum, Nouatianos, Sabellianos, Samosatenos, Manichæos, Donatistas, eadem opera aliquot blasphemias istorum refutarunt.*

Anni mundi.

4390

f HVNC

Anni Christi.

QVARTVM SÆCVLVM.

31

302 f M. MARCELLVS Romanus, an. 6. — 4390

307 mens.5. dies 21. — 4395

Vacat sedes dies 20.

Patriarchis.

Alexandriæ Petro an. 12.

Antiochiæ Tyrannio an.14.

Hierosolymis Hermone, an. 14.

Principibus.

Diocletiano in Ori.& Valer. Maximiano Herc. in Occid.Imp.& postea Constantio Chloro, an. 12. & Galerio Cæsaribus.

Narse, deinde Misdate an. 8. Persarum.

Azkeba Æthiopiæ, an. 23.

Vvatero Franc. Duce.

∴ ∴

CONCIL. *Cirtense in Numidia, de absoluendis reis proditorum gentilibus SS.librorum. Opta.lib.1. August.lib. 3.contra Cresc.cap.27. in Persecutione Diocletiani, quæ cœpit Diocletiano 9.Maximiniano 8. Coss. Aug.in Breuic. c. 5. in qua & subuersæ sicut quasi per totum mundum Ecclesiæ, & cunctæ sacræ scripturæ, quæ inueniri poterant, in plateis combustæ.*

f HVNC omittunt Euseb.in Chron. Theodor. & alij Græci, fortasse vicinitate nominum Marcelli & Marcellini decepti. Vnde Augu. vtrumque distinguit lib.de vnico baptismo ca.14 & 16.

Duas reliquit epistolas, quarum secunda est ad Maxẽtium Tyrannum, à quo tandem est mactatus.

Titulos Cardinalibus diuisit è Gratiano.

Lucinia virgo potentissima & diues admodum, illi omnia sua bona legat. *Polyd.6.de inuent.cap.vltim.*

Maxentius Romæ tyrannidem gerit. Mitior deinde in Christianos factus persecutionem prohibet. *Optat. lib.1.*

Pamphilus Martyr magno studio & diligentia Bibliothecam Cæsareæ instruxit, æmulatus Alexandrum, qui Hierosolymis idem fecerat, vndique collectis, Caij, Hippolyti, Berilli & superiorum Ecclesiasticorum scriptis. *Euseb.lib.6.cap.21 & 32.* Scholam Philosophicam & Theologicam Cæsareę instituit. *Niceph.lib.5.cap.37.*

Iacobus cog. sapiens, Arnobius Afer Lactantij præceptor, Lucianus Ecclesiastici scriptores.

Iulianus Antiochenus monachos magno numero colligit, tandémque martyrio tollitur. *Metaphrastes.*

Primus an. Constantij Constantini magni patris, trecentesimum Christi attigit.

HVMANA.

CVM priores Augusti, vt consules salutarentur, primus Diocletianus voluit vt Deus adorari, velut in ipso esset cęlestis maiestas, fratrem solis & lunę se nuncupãs. *Pomp.Lætus. Euseb.in Chron.*

Solus omnium priuatus (Nam dudum imperium deposuerat) inter deos à senatu refertur.

Maximianum Herculium regni socium assumpsit, deinde vterque generum suum. Diocletianus quidem Maximinum Galerium, Maximianus verò Constãtium Chlorum, anno Imperij Diocletiani quarto, Cęsares fecerunt propter Achilleum, qui Ægyptum inuaserat. *Euseb.Lætus.*

Carnusius Britannias occupat, quæ demum anno decimo recipiuntur, quãdo Narseus Orienti bellũ intulit, *Idem.* Achilleus Ægyptum obtinuit, at Alexandria octauo obsidionis mense recuperata est, cæsis vbique defectionis auctoribus, *Euseb.lib.7,cap.32.& in Chron.*

Achilleus bestiis dilacerandus opponitur. *Pomp.*

Galerius, quæ Narsus in Oriẽte occupauerat, recepit, Assyriam præterea & prouincias quinque trans Tigrin subiecit, quę à Traiani tempore à Romanis defecerant. *Euseb.& Lætus.* Sic Imperij fines ab ortu ad Indos vsque propagati sunt, à meridie vsque ad Æthiopas, qui per legatos accessere, ab Aquilone vsque ad barbaras feráſque Sarmatarum nationes, ab occasu vsque ad Gensoriacum, simul & Britannicum Oceanum, vt tam amplum imperium ad vnum Constantinum magnum delaberetur, sub quo Dei religio & cultus publicè, liberè,

Universidad de Deusto
Biblioteca

securè, latissimè, lõgissimèq; propagaretur & Idolorum impuritas letale vulnus acciperet.

Iulius Capitolinus, Ælius Lampridius, Flau. Vopiscus, Trebel. Pollio, Ælius Spartianus, historici Romani.

g Ex laico factus fertur Papa. *Socr.* Tres scripsit epistolas Eius tẽpore Christi crucem Hierosolymis repertum nõnulli tradidere. sed rectius sub Syluestro an. 323. *ex Euseb. Onuphrius.*

Donatus Numida sectę suę initium dat in Africa, indignatus, quòd Cęcilianus in Episcopatu Carthaginensi sibi fuisset prælatus. Deinde schisma in hęresim conuertit. *Hiero. in Catal. August. de hæres.* Obiecit cum suis Cæciliano, quòd in persecutione sacros libros gentilibus cremandos tradidisset, vt & multa alia, quibus, septẽ annis pòst, ad se relatis Constantinus iudices Episcopos Romæ dedit Miltiadem, Marcum &c. *Euseb. lib. 10. ca. 5. Opt. lib. 2.* Deinde propter prouocationem donatistarum alios Arelati. Denique ipsemet postremò Mediolani Cæcilianum absoluit. *Augu. ep. 162. & li. 3. cõt. Cres. c 71.*

Vnde & posteà Cæcilianus Niceno concilio interfuit. *In actis conc.* Et quidem solus ex tota Africa, cùm tamen ex Lybia & Thebaide plures eò venissent. *In actis quintæ Synodi*

Ecclesiam Catholicam de toto orbe periisse, & apud se & suos solos remansisse idem Donatus docuit. *August. hær. 69. & contra Epist. Parm. lib. 3. c. 2.*

Græci istius hęresis, præter Theodoritum de fab. hæret. nihil meminerunt, fortasse quia Italiam, Hispaniam, Africam, Galliam duntaxat peruasit, quod significat *Aug. lib. 1. cont. literas* Petilia.

Maiorinus primus Donatistarum Episcopus, cui successit Donatus alter, qui hoc schisma valde confirmauit.

Dvodecimvm bellum per Maximinum Imp. in Oriente: in quo occubuit Miltiades PP. Pamphylus martyr & plerique alij. *Euseb. 8. cap. 17. Oros. 7. cap. 28.*

Ab aliis non separatur ab vndecima siue Diocletiani, quoniam tanquam eius fuit hæreditas & continuatio.

In ea Miltiades non videtur consumptus. Nam sub Constantini principatu, post Maxentij & Maximini obitum Romæ vixit. *e Russino lib. 1. hist. c. 5. & Opt. lib. 1.*

Vnde ab ipso Constantino iudex datus est cum quibusdam aliis Episcopis in causa Cęciliani Episco. Carthaginensis *Iidem*, quę postea tamen decisa est à Rithero Augustoduno episcopo, eodem iubente. *Aug. lib. 1. contra Iulianum, c. 2. tom. 7.*

Nam sub eo Constantinus se Christianum profitetur, an. D. 312.

In Gallia, Germania, Hispania & Britannia, quas regebat Constantius, à persecutione pax fuit. *Euseb. lib. 1. de vita Const. Sozom. lib. 1. c. 6.*

Tam propè excepit hęc persecutio vndecimam Diocletiani & Maximiani, vt hunc multi cum Maximino confundant, & Epiph. lib. de mens. nõ videatur diuidere. Nam Diocletianeam durasse ait vsque ad septimum Constãtini Mag. Sed fuit duplex. Inchoatam enim persecutionem persecuti sunt & absoluerũt per octo annos Maximinus in Oriente, Maxentius in Italia, Galerius, deinde Licinius in Illyrico, Maximiani & Diocletiani successores. *Eus. lib. 8. ca. 17. Spencens cent. 2. apophtegm. 6.*

Pax

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	32.	
307	g M. Evsebivs Græmedicus, an. 4.	4395
311	mens. 1. dies 3.	4399
	Vacat sedes dies. 1.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Petro.	
	Antiochiæ Tyrannio.	
	Hierosolymis Hermone.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	eisdem Imp. & post eos Cõstantino Mag. Occi. an. 31.	
	Maximino Galerio an. 2.	
	Orientis Imp.	
	Misdate Persarum rege octauo deinde Sapore 2. an. 70.	
	Azgheba Æthiopiæ pretioso.	
	Vvaltero Franc. Duce.	

Concil. *Ancyranũ 2. in Galatia Episc. 18. Celebratum quoque est concilium Carthaginen. Episco. 70. indignum quod referant e Magdeburgenses inter concilia Ecclesiastica, & fingant fuisse Carthaginęse 1. cum August. in Breuiculo, & Opt. lib. 1. illud iniustum & iniquum pronuncient.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	33.	
311	h M. Miltiades siue Melchiades Apher, an. 4.	4399
315	mens. 7. dies 9.	4403
	Vacat sedes dies. 7.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Petro Achille an. 12.	
	Antiochiæ Tyrannio, Vitali Apollinarista an. 5.	
	Hierosolymis Hermone, mox Macario an. 20.	
	Principibus.	
	Constãtino Magno Occid. an. 31.	
	Maximino Gale. cum Licinio Orien. Impp. & tyrãnis. Maxentio in Italia (quem vicit Constant.) Maximino (quem duobus prælijs Licinius debellauit) in Orientis & Ægypti partibus.	
	Sapore Persarum nono rege (qui in vtero matris an. 310. coronatus est) an. 70. Nicep. lib. 7. cap. 20.	
	Azgheba Aethiopiæ pretioso.	
	Degemberto seu Dagoberto Franc. Duce.	

Pax duntaxat Christianis in illa imperij parte, quam Constantius Constantini pater fuerat sortitus. *Ibid. Apophtheg. 9. è Sozom. lib. 1. cap. 8.*

Fames, Pestis, & omnis generis miseriæ crudeles Christianorum neces consequuntur. *Euseb. lib. 9, cap. 8. histor.*

Vbi Diocletianus & Maximianus Herc. vel ob ætatis defectum, vel perturbatione animi, eodem die, hic Mediolani, ille Nicomediæ, vltro purpura deposita imperio se abdicassent, Constantius, & Galerius Impp. facti, ita imperium diuidunt, vt Constantius Galliæ, Hispanię, Aphricæ, Italię & Occidenti præesset, Galerius Illyrico, Græcię & Orienti. Postea Constantio Imperium Aphricę & Italiæ recusanti & Galerio relinquenti Galerius Seuerum fil. adopti. illis præfecit, & Maximinum Orienti. Demum audita Seueri morte, collegam sibi adiunxit Licinium. *Euseb. 8. cap. 15 & 16. Oros. lib. 7, cap. 25.*

Diocletianus, qui in Oriente persecutionẽ exercuerat, latrans vt canis, *Niceph. lib. 7, cap. 20,*

Maximianus, qui in Occidente, resti se interemit, vndecimæ persecutionis auctores, quæ est à Nerone decima. Aurelius Victor vtrumque miserè interiisse etiam fatetur.

Cœlus siue Coyllus Asclepiadoto cæso Britanniam occupat, pace à Constantio obtenta. Constantius enim Helenam ipsius filiam vxorẽ habebat, ex qua Constantinum magnum genuerat.

Sapor secundus huius nominis Christi 310. in vtero matris coronatus est, & annis 70 regnauit. Cum Constãtino Magno, Constantio & Iuliano Impp. Continua bella gessit. Sibi reddita Nisibi & Mesopotamię parte ad turpe fœdus adegit Iouianum imperij, quàm gloriæ cupidiorem.

h Scripsit epistolam de Sacramento confirmationis. *To. 1. Conc.*

Primus constituit, vt nulla ratione in prima vel quinta feria Quadragesimę siue Sexagesimę quis ieiunare præsumeret. *Carol. Magn. in fragmentis veteris Eccles. & c. Ieiunium, de cons. dist. 3.* id est, die Dominico siue Solis, & Iouis, quòd ij dies ieiuniis essent sacrati apud Paganos. *Damas. in Pontif.* Ferias esuriales appellat Plautus & Græci νηστίμους ἡμέρας.

Donatus à quo Donatistę siue Donatiani Numida (Nam alius fuit Carthaginensis 2 Episcopus Donatistarum) suum virus ex schismate in hęresim paulò pòst versum dilatat, quod sub ann. 305. cœperat excitare, occasione edicti Diocletiani de comburendis libris Christianorum. *August. lib. 3. contra Cresc. cap. 27. & lib 7. de Baptis. cap. 7.*

Theophilus Gothorum vlteriora Istri tenentium primus Episcopus, qui Concilio Niceno interfuit. *Soc. lib. 5. cap. 38.*

Vnde liquet falsum esse, quod aiunt Gothos vsque ad Valentis tempora Christum penitus ignorasse.

Hvmana.

Indictiones, quæ 15 annorum spatio definiuntur, & sunt tẽporum indicationes & notę, incipiũt anno Dom.

Universidad de Deusto
Biblioteca

313. Constantino II, & Licinio II. Coss. *Onuphrius lib. 2. Fastorum.*

Sunt autem institutæ, ne tributorum soluendorum memoria laberetur. *Sacrobos. in computo.* Nam indictio certi tributi genus. *Pedianus in 4. Verrinam & lib. 7. Codicis.*

Finis persecutionis anno 312. Tum enim Constantinus Magnus ex Galliis Romam profectus, Maxentio tyranno extincto Christianum se apertè professus est. Neque vlterius persecutionem (vniuersam) fore credimus, nisi eam, quã sub fine iam sæculi Antichristus exercebit. *Sulpit. discipulus D. Martini lib. 2. hist.*

313 Galliam, Hispaniam, & Britanniam à patre Cõstantio acceptas retinens, Italiam & Africam Maxentio ademit, & Constantiam Sororem Licinio in matrimonium tradidit Mediolani.

Sic Licinius primum Constantini gratia Christianis pepercit, & communibus armis Maximinum sæuiẽtem deleuit, sibique Orientem vendicauit.

Inde subortis simultatibus à Constantino Illyrico spoliatur, prælio ad Cibalas in Pannonia superatus.

Inde 319, vt Constantinum exacerbaret Christianos cogere ad sacrificia cœpit. Itaque 323 & 324, bello à Constantino in Thracia & Bithynia victus imperio primum, deinde vita exuitur. *Ex Eusebio, Zosimo & aliis.*

Maximinus à Licinio superatus, Tharsi viscerum morbo obiit. *Euseb lib. 9. hist.*

Sextus Anienus Ruffus Poëta, qui vertit Arati Phœnomena & Dionysium de situ orbis. *Vasæus in Chron. Hispan.*

i FESTVM ad vincula Christi rogatu Constantini instituit. *Polyd. lib. 6. de inuent. cap. 8.*

Primus altare lapideũ Chrismate delibutum (vt Iacob Gen. 35.) erexit, ac vt deinceps super lapideo celebraretur, instituit. Antea enim ligneum vsurpabatur, vt tempore persecutionum facilius transferri posset.

Antiquum autem & primum altare D. Petri ligneum in Lateranensi Ecclesia recondidit, in quo, veneratio-
nis causa, solus summus pontifex celebrat.

Immobilem, credo, Ecclesiæ sedem fore illic deinceps prophetans, quicunque tandem casus exorirentur. Eodem enim spiritu Salomon post quadringentos annos Tabernaculum, arcam, propitiatorium, Cherubos, Altaria, mensas, Candelabrum, & alia Mosaïca fixit, ac ex motoriis & portatilibus ratione temporis stataria & immobilia fecit, lignea & leuioris materiæ in lapidea solidàque conuertens.

Ritum dedicandi & consecrandi templa illustrauit.

Constantinũ baptizauit. *Cedrenus, Zonaras initio to. 3. Nicep. li. 7. c. 35. & ante eos Theophanes Graptus in sacra histor.* Alioqui Cõstantinus minime potuisset sacris quotidianis interesse, à quibus nondum initiati baptismo excludebantur, cum tamen ea etiam in castris peragi quotidie sibi præsenti curaret, aram & templum motorium circunferens. *Euseb. de vita Const.*

Eusebius tamen lib. 4. de vita eius, ita obscure de quodam eius Lauachro (Nam baptismum non appellat, & an intelligat iure dubites) loquitur, vt de eo planè incertus fuisse videatur.

Huic & eius successoribus Constantinus Imp. qui se iam

Anni Christi.

315

338

Anni mundi.

4403

4426

CONCILIVM *Neocæsariense Episc. 17. confirmatũ in Trullo. Isid. tom. 1. concil.*

Indictiones Constantiniane, quæ pertinent ad Iustiniani tempora. Illis enim sunt imperata.

34

i *Sanctus* SYLVESTER I. Romanus, an. 23. menses 10. dies 11.

Vacat sedes dies 15.

Anni Christi. 315

Anni mundi. 4403

Patriarchis.

Alexandriæ Achille, Alexandro an. 7. Athanasio, an. 46.

Antiochiæ Vitali Apollinarista, Philogonio an. 5. Pauli no an. 1. Eustathio an. 7. Euliano Ariano mens. 1. Euphronio Cæsariensi Arian. an. 1. Placido Arian. an. 3.

Hierosolymis Macario, deinde Maximo tertio, an. 16.

Constantinopoli Alexandro primo Patriarcha an. 23.

338 4426

iam Christianum professus ante triennium fuerat Miltiade pont. dono dedit Romam & omnia imperatoria indumenta ac ornamenta: veluti sceptrum & Diadema, vt manifestè probat Eugubinus duobus libris, & testatur Photius patriarcha Græcus, itémq; Theodorus Balsamon, tit. 8. Nomocanonis Photij ca. 1. Respuit tamen diadema aureum sibi à Consta. oblatum. *Sabel.*

Ego semper negaui hanc consequentiam. Aliqua sunt ficta & addita ad Donationem Constantini, ergo omnia sunt ficta. Nam certum est Constantinum multa donasse Romanæ Ecclesiæ, alia & multo plura aliunde accessisse, siue largitionibus principum & diuitum, siue testamentis piorum, siue acquisitione Pontificum, permutatione &c. & quod pluris facio, diuina prouidentia & dispensatione, vt alicubi visibilis Ecclesiæ Monarchia aduersus tyrannorum, hæreticorum & inferni potestatem figeretur, iuxta Prophetarum oracula &c.

Quare hæreticis eam prorsus labefactare conantibus vnum id respondeo, quod Iephte, *Iudicum vndecimo*, Regi Ammonitarum sibi reddi terram Galaad postulanti. *Quod Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedet possessionem. Nisi fortasse docere potes, quod quispiam de ea iurgatus sit per 300 annos* (hic per mille & amplius) *Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentasti.* Quibus hæc addo. In fundis præscriptio aliquot annorum sufficit. Deinde arma, legitima successio, populi consensus sat dant iuris Regi Francorum, vt Francia iustè potiatur, & consensus Italiæ, atque adeo Ecclesiç, totiúsque orbis, ad idem ius dandum Pontifici non valebit? Præterea hinc apparet non sine Dei numine Constantinum imperij terreni sedem Constantinopolim transtulisse, vt regnum Ecclesiç à Daniele prædictum Romæ haberet sedem, quòd mox Occidentis Cęsares, Constans & cæteri, qui per aliquot sæcula sunt consecuti, Roma semper cesserint, & imperij Occidentalis sedem alibi locarint, vt Mediolani, vt Rauennę &c. Quòd denique Constantius Heraclij nepos, Michaël & aliquot alij eam voluerint Romam rursum quidem inferre, sed non potuerint. Nempe, quoniam Romanus Pontif. nec armis nec vllo alio studio, ipsorum conatibus occurrebat, Deus suę Ecclesiç agebat causam, cuius interest principem aliquem ministrũ esse, qui Tyrannos, Hæreticos, Schismaticos &c. diuina authoritate coërceat, terreat, fulminet, in ordinem redigat.

Zosimus ista quidẽ dolet, sed interim significat, quod Caluinitę inficiantur. *Constantinus (inquit) cessit Roma, & Constantinopolim à se maiestatem Imperij transtulit, quòd se Romanis sciret inuisum ob mutatam religionem.* Cessit, cui! Non Senatui, non populo, nã nemo id scripsit. Sed nec senatus populúsve de eo vnquam mouit litem. Pontifici igitur, qui vt suam ab eo tempore possidet, seruat, de ea antiquas habet tabulas, testimonia & census.

S. Damasus, qui Constantinum vidit, de ea scripsit, vt vel Centuriatores affirmant cent. 4. c. 7

Calcondylas Græcus auctor lib. 1. de gestis Turcarũ aperte agnoscit his verbis. Romani cum nacti essent imperium in orbe longè latissimum, commiserũt Romam Põtifici maximo, (*audi*) ipsi verò transierunt in Thraciã, Bizantium, quę nunc Constantinopolis est, Thraciæ metropolim constituentes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eo etiam pertinet edictum Donationis Constantini à B.Isidoro editum, è cuius Donationis actis pars citatur in Synodo Nicena 2.generali de imaginibus SS.Petri & Pauli Constantino à Syluestro ostensis, & de eius baptismo.

Item ea quæ (ex iisdem haud dubiè actis) tradunt Greg.Turonensis lib.2. hist. Beda in Chronicis, Adrianus Papa ad Constantinum & Irenen Niceph.lib.7, ca. 33 & 35, & lib.8, c.3 & 54. de curata lepra Constantini & eius baptismo. Item Theophanes Niceæ Episcopus, Georgius Cedrenus Zonaras tom.3. & Theodorus Balsamon.

Ammianus Marcellinus Ethnicus tale aliquid innuit, dum de opibus & potentia Rom. Pontificis conqueritur & dolet, lib.27.

Iustinianus Imp. centum pòst annis illam Donationem confirmauit, deinde Theodoricus siue Arithbertus Longobardorum rex, Pipinus, Carolus Magnus, Ludouicus Pius, Ottho denique Magnus in publico Rauennatensi concilio, vt etiam Centuriatores totidem verbis referunt Cent.10.cap.10.pag.538. in Leone 8.& Iohãne.succeff. ex authẽtica forte Iustiniani, Vt Eccl. Rom.cent.ann.gaud.prescript.&c. Radulphus item Haspurgius contra eos, qui istud iactitant commentum esse Nicolai & Clementis Pontificum.

Hinc c.Ego Ludouicus, dist.63 in Decretis Gratiani, vbi non donat primus Romam Pontifici, vt nonnulli calumniantur, sed sicut(ait) à prædecessoribus vestris vsque nunc in vestra potestate & ditione tenuistis & dispositis.

D.Gregorius sub ann.600, in Epistolis patrimonium Ecclesiæ amplissimum & per Occidentem late patens, quo ipse frueretur, demonstrat, vt infra suo dicam loco. Quo tempore D. Isidorus in historia sua, vt Nauclerus citat generatione 11.Chronic. *Constantinus*, inquit, *vrbe cessit Pontifici, ornamẽtisque imperialibus, diademate videlicet, & albo equo, quo vectabatur.*

Planè vt Photius constant. Romanæ sedis alioqui æmulus, qui in Nomocanone nuper à quodam Henrico Hæretico verso & typis Oporini publicato, sub an.860, integrum eius exemplar ab interitu vindicauit.

Nicephorus lib.7, cap.49. *Lateranense Palatium Christo sacranit & dedit.* (quod antea attigerat D.Hieronimus, to. 1.Epist.ad Oceanum & vsq; hodie experientia probat, dum ea est præcipua Ro. pontificis sedes). Et ca.46. *Ex ærario suo dotauit omnes orbis Ecclesias & Episcopatus proratione & dignitate cuiusque.* Multo igitur magis Romanam, quàm Egubinam &c. Consule & lib.8. sub finem cap.3 & 4.& lib.10, ca.5.

Hinc lib.1.Iuris Orientalis in constitutionibus Leonis Iconomachi est caput περὶ πατριμωνίων τῆς ἐν ῥώμη ναῶν, quorum pecuniam Leo odio Romanę Ecclesiæ in ærarium publicũ conferri iussit. τὰ δὲ λεγόμενα (inquit) τῆς ἐν ῥώμη ναῶν τῆς ἁγίων ἀποστόλων καὶ κορυφαίων ἔκπαλαι τελούμενα τάλαντα τρία ἥμισυ τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελεῖσθαι προστάξεν. Patrimonia quæ dicuntur Romę templorum SS.Apostolorum & presulum, talenta tria semis quę iam olim pendebantur, publico ærario pendi iussit.

Per Apostolos Pontifices Apostolorum successores, per

Anni Christi.		Anni mundi.
315		4403
	Principibus.	
	Constãtino Magno Occid. & Licinio Orient.	
	Postea solo Constãtino Imp. quadragesimo sexto.	
	Sapore Persarum rege nono.	
	Azgheba Aethiopię, deinde Samra an. 3. Aiba an. 16.	
	Degemberto, Clodio II. & Clodomero Francor. Duc.	
338		4426

Anni Christi.		Anni mundi
320		4403
	S. *PRIMVM Vniuersale Concilium Nicenum, pro diuinitate Christi contra Arium siue iam mortuum, vt vult Epipha.hær.68 & 69.& colligitur ex epist.Synodica li. 5.Socrat. ca.9. siue auditum & præsentẽ, vt aiunt Socr.li.1.c.14.Theod. hist.trip.li.2.c.5.Russinus, Hieronymo contra Lucifer.& alij, nam quòd duo essent Arij huius hæresis auctores vt ex Sulp.l.2.& veteribus liquet facere fuit falli.legatis Rom.Pontif.Vincentio, Victore seu Vito siue Vitali presbyteris.Eus.3.de vita Constant. Soc. Hist.trip.lib.2.cap.1. Niceph. 8.cap.14.Episc.318. Epiph.hær.69. & li. Ancorat.Russin.1.c.1.Niceph. 15.c.2.Theodor.1.c.7.Iustinian.leg. 4.de sum.Trin.& ferè alij, siue Epis. 320.Sozom.1.ca.17.Eus.li.3.de vita Const. ait plures fuisse 250. quod repetit Socr.1.c.8. In literis Imperatoris apud Socr.1.c.9.legũtur affuisse plures 300.idem Niceph.8.ca.14. hist.trip.2.ca.1. In scriptis.Eustachij Antiocheni apud Theod.1.c.8. perhibẽtur.270.& apud Niceph.8. cap.21.fere 270.Nam certum numerum in tanta multitudine reperiri non potuisse fatentur. Illis autem exhibitus est quotidiè commeatus & victus ab ipso Imp. honesta & liberali mensura, Euseb.lib.3. de vit. Const.*	
338		4429

per Coryphæos Cardinales videntur significati.

Iuo in Pannomia circ.ann. 1110.ex Priuilegij formula quædam citat.Gratianus, circa 1150. dist. 46. c. Constantinus, & 12.q.1.cap.Futuram. Bartolo. Picernus & plerique alij vel totam vel partes proferunt.

Hugo Floriacensis lib.5.Antiquit.c.4.Vincentius Bellouacensis historiæ suæ lib.13.c.54,55,56. vocans illud Epistolã Constantini ad omnes Episcopos.

Suffragantur Hebræi, seorsum R.Abrahã Leuita in Zikron Dibré Romi הואיצא מרומי ונתנה לכומרי אדום עד היום הזה ובנין מרינת קסטינה נוטרי ; Ipse exiit Roma & dedit eam sacrificis Idumeorum (sic Christianos apellant) ad hunc diem, ædificata Constantinopoli. Abben Erza in 11. Danielis, ad illud. *Et super vllum Deum nõ intelliget.* והטעם שכיבד מקום רומא שהוא בנו והניחו לעון הנקרא אבו ; Sensus (inquit) est, decorauit locum Romæ, quæ erat sedes eius & reliquit eũ iniquitati, (sic impiè de sanctis Apostolis loquũtur) quę vocatur Petrus.

Nec obstat, quòd per aliquot annos ea plenè nõ sunt potiti Pontifices. Nam iniuria Principum iusto rerum dominio & iuri neutiquam detrahit. Christo solium Dauid debebatur, eius tamen possessionem non adiit statim &c.

Constantinus imp. sit Christianus visione igneę crucis, cuius signum primus in militaria vexilla transformat & nummos eo obsignari iussit, quod deinceps à Christianis obseruatum fuit. *Euse.9.c.9.Soz.1.ca.3.* Diem Dominicam & alios dies festos Ecclesiæ ex constitutione veteris Ecclesię à iudiciis & laboribus sanctos ipsis etiam paganis esse iussit. *Eus.lib.4. Const.c.18,& 23. L.omnes iudices, C.de fer.Histor.trip.1.ca.9.* Templa idolorum claudi mandauit. *L.1.de paga. Cod.* Tradit Hieronymus senem eum, idque ab Arrianis fuisse baptizatum, sed deceptus est vicinia nominis, & falso rumore: sibi enim in terrę angulo posito (vt loquitur) multa ignota esse potuisse fatetur li. de Vir.illustr. Itaque quod de Constantio filio dicebatur id traduxit ad patrem: ille enim in extrema ætate fuit rebaptizatus, & vt ait Damas. ab Euseb. Niccomediensi Arriano.

Edicta, ad omnes gentes imperij mittit, vt repudiatis idolis Christianam religionẽ amplecterentur. *Theod.li.1, cap.16.* Imperatorũ maximus, Gregis nostri Zorobabel. Illius enim instar vniuersam piorum captiuitatem reduxit ab exilio, & diuina templa humi disiecta, in altum erexit. *Theod.in religiosa historia.* implens illud Apocal.12. *Nunc facta est salus &c.* Contra Senatus & pop.Ro. voluntatẽ ab vltimis Britanniæ oris in Italiã venit, Romanos Impp.Maxentium, Maximinum Iuniorem & Licinium armis fregit pietate munitus, religiones ac instituta maiorum aboleuit, Christi nomen colẽdum proposuit, imperij sedem Byzantium deportauit, pauco tempore Remp.totam mutauit. In rebus gerẽdis mirè felix, haud dubiè, quòd fidei esset studiosus, bonas artes coluit &c.

Priscum filium, quòd rem cum Fausta nouerca habere diceretur, interfecit, Faustam autem balneo supra modum accenso suffocauit. Antè ne conuersionem an post ista fecerit sciri negat, *Suidas in Crescente.* Crebberrimis legibus omnibus interdicebat, ne idolis sacrificarẽt, ne vaticinia sciscitarentur, ne simulachra erigerent, ne sa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

crificia occulta facerent,ne ciuitates singularium certaminum cædibus polluerent, ne Aegyptij fluuium pervirós effæminatos colerent,ideoque vniuersum Androgynorum genus, tanquam adulterum, è vita tollerent. *Euseb.lib.4.de vita Const.*

Prouinciarum præsidibus legé dabat, vt Dominicum diem obseruarent,& martyrum dies honorarent. *Ibid.*

Templa vbique terrarum ædificauit,primum quidem manibus suis Romæ in Lateranensi palatio describendo conformauit. Quod sane palatium ipse quoque ingentibus impensis magnificè ædificauit & Christo sacrauit. *Niceph.lib.7.c.49.* Notate Luterani canes & illum Græci locum perlegite,qui perspicuè Romanæ ecclesię (cuius vetus sedes est Lateranense templum atque palatium) dotatorem indicat, ne putetis, quæ feruntur de Constantini donatione, penitus fuisse à Latinis cõficta, de qua paulo ante.

Ex publicis tributis, per singulas ciuitates vectigal certum deduxit,ac cuiusque loci ecclesiis & clericis deputauit, eamque munificentiam firmam ac perpetuam haberi lege statuit. *Sozo.lib.1.cap.8.& lib.5.c.5.* & donationem validam in perpetuum esse sanciuit. *Trip.lib.1.ca.9.* Obsecro, lector, an in ea lege prætermisisse tibi videtur Romanam Ecclesiam, cui secundum Deum, suam omnem salutem & beatitudinem(fuit enim à Sylvestro cõuersus)debebat?

Prouocationes à ciuilibus iudiciis ad Episcopos cõcessit, sed & potiores eorum, quàm aliorum iudicũ sententias esse voluit. *Sozo.lib.1.ca.9.* Iudicium & iurisdictionem in clericos eisdem mandauit. *Niceph.lib.7.c.46.*

Vbique locorum sacerdotibus immunitatem concessit. *Sozo.lib.1.ca.19.* quam legẽ confirmant Constantius & Constans. *lib.3.cap.17.* Iouinianus & reliqui. *Theod.lib.4.ca.4 & 11. Sozo.lib.5.ca.5.* Literis fauit,institutis multis scholis & bibliothecis, & earum professores multis priuilegiis,immunitatibus,stipendiis, & honorariis donauit. *Le. Medicos,Cod.de professoribus & Medicis.*

Iudæos templum suum Hierosolymis restaurare nitentes grauiter mulctauit. *Chrys.orat.2.in Iudæos.*

Hospitia pauperũ,puerorum,senũ,ęgrorum, infirmorũ, rogatu Episcoporum per totũ imperium primus constituit,de ea re latis legibus & edictis. Atq; hinc deinceps Xenodochia,Prochodochia &c. *In cod.Theodos.& Iustin. lib.1 & 2.de mendicantib.*

Hæreditates confessorum exulum & martyrũ,qui in fidei confessione obierãt, modo nullus superesset sanguinis propinquitate coniunctus, ab Ecclesiis adiri iussit. *Eus.li.2.Const.c.21,36.* Hinc magnæ opes Ecclesiis partę.

Quamuis tantus esset,non tamen canũ,Paganorúmq; linguas effugere potuit, (vt Zosimi &c.)à quibus sic memorię proditũ est. Decẽ primis annis pręstãtissimus, 12 sequẽtibus latro, 10 nouissimis pupillus ab immodicas largitiones. (Ecclesiis certè & Christianis factas) *Egnat.*

Pacauit orbem Romanum,sibi Scythas subiiciens,Indos& Persas amicos faciens. Cum Persis dimicans secũ habebat sacerdotes & tabernaculũ speciem gerens Ecclesię. Vnde Missę castrenses,ex quo tempore Romanorum cohortes,Numeri nuncupatæ,singulæ fecerunt sibi templum motoriũ, illicque sacerdotes & diaconos habuerunt. *L.omnes iudices.C.de feriis.Trip.lib.1.ca.9.*

Athanasius

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
320		4403
	Quatuor concilia prouincialia. Isid.tom.1.Concil.	
	∴ ∴	
	Romanum Episc.278.sen.275.	
	∴ ∴	
	Romanum aliud Episc.75.	
	∴ ∴	
	Elibertinum prope Granatam in Hispania Episc. 19.seu Illiberitanum ad radices montis Pyrenei,cui interfuisse Helenam matrem Const. cum Constante nepote ait Ioha. Gerundensis.	
	∴ ∴	
	In hoc Hispania in quinque prouincias distribuitur, & singulis prouinciis assignantur Episcopi Metropolitani.	
338	∴ ∴	4439

Anni Christi.		Anni mundi.
320	∴ ∴	4403
	Gangrense 1. in Paphlagonia in Trullo confirmatum, contra Eustathium Sebastiensem Episcopum & eius sectatores, Aërium & alios. Eodem ferè anno quo Nicenum. 1.To. Conc.de traditionibus & ceremoniis Ecclesiæ,vt ieiuniis statis, orationibus pro mortuis, locis & Basilicis martyrum, eorum reliquiis & memoriis.	
	∴ ∴	
322	*Arelatense 1 & 2.in Galliis,vbi causa Caciliani est iudicã.cõtra Donatistas. Aug. epist. 162. ad Primũ conuenisse 600. Episco. tradit Ado, quinque aut sex annis ante Nicenũ Secundum continet plures canones Nicenos, præter illos 20,qui extant.*	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Quidã addiit Aurelianense 1.præside Episcopo Martino,quod fortasse, est illud, quod ex Episcopis omnium mundi partium sub S. Martino celebratum fuisse ait Arelatense 2.ca. 18.	
338	∴ ∴	4426

Athanasius Alexandrinus,qui mense 5. post conciliũ Nicenum Episcopus ordinatur. Arnobius presbyter præceptor Lactantij,Iuuencus poëta Hispanus, *Ruff.1.c. 19 & 20.Hieron.in Chron.*

Eustathius Episcopus Antiochenus post res Cõcilio Niceno cõstitutas scriptum edit in quo *consubstantialem* Patri filium defendebat. Cui Ariani respondérunt,& concilio Antiochiæ habito eum & Athanasium Catholicorum principes fictis criminibus traducunt, hunc etiam obiecto adulterio Ecclesiã depellunt.

Athanasium verò Constantinus aduersus falsa eorum crimina defendit. Quem tamen tandem (an. 340.) relegauit in Galliam Treuiros, vt pacem Alexandrinę Ecclesię daret, sed moriens paulò pòst eum restitui iussit.

Lactantius Firmianus Crispi Cæsaris magister, adeo in hac vita pauper, vt plerúmque etiam necessariis indiguerit. *Euseb.Chron.* Nazarius Rhetor, cuius filia Eunomia virgo Christiana,in eloquentia patrem æquat.

Festum exaltationis crucis Hierosolymis cœpit. *Niceph.8.cap.29.* id est, Festum inuẽtionis crucis. Nam quod *liber* 1.Conc.in epist. Eusebij,tribuit eius institutionem Eusebio Papę constare non potest.

Ab Imperio Constantini Hierosolyma à Christianis ornari ędificiis cœpta. *Zosimus lib.5.*

Helena Imp.mater à Sylvestro Rom.conuersa. *Nicep. lib.7.cap. 40.* Niceno iam Conc. celebratõ lignum crucis à se Hierosolymis cum multis miraculis inuentum thecis argenteis exornat. an. 326. (Onuphrio 323.) *Euseb. de vita Const.Russin.lib.1.cap.7 & 8.Tripar.1.ca.18. Amb.de obitu Theod.Eutrop.lib.2. Paulinus epist.2.Sulp.lib.2.Soc.1.cap. 17.Euseb.in Chron.Theod.1.cap.18.Sozom.2.cap.1. Vt D. Hieron. & cæteros præteream, qui omnes singularis impudentiæ arguunt Magdeburgenses, Cent. 4. cap. 13. hanc inuentionem inficiari ausos.* Macarius Hierosolymitanus erat Episcopus.

Eusebius, ob arctam necessitudinem cum Pamphilo, cognomento Pamphili, Cæsariensis Episcopus, annos 325. complexus, à Christo ad Constantinum Magnum historiam Ecclesiasticam conscripsit ex Philone, Iosepho,Clemente Alexãdrino, Egesippo, Hyppolyto, Papia & aliis, *Niceph.* 1. *cap.* 1.

Arianismum ante Synodum redolebat. *Theod.li.1.c.6. Hier.in Apolog.* Et fortasse pòst. Nam in multis locis parũ orthodoxè sentit. Vt de Demonst.lib.4. ca.2. Filium vocat Patris ἀπαύγασμα, item ὑπόστασιν, atque à Patre suffectum fuisse, vt per eum tanquam per organũ quoddam omnia digererentur. *lib.5. cap.1.* secundam causam vocat Filium. *& ca. 6.* secũdum Dominum, vbi eum etiã inferiorem Patre esse probare nititur. *& ca. 4.* secundas honoris partes consecutum esse, vbi & vnum solum verum Deum, qui ita appelletur, esse Patrem, secundum autem, hoc est, Filium, participatione duntaxat veri societatem consecutum esse. *Et mox.* Eum post Patrem tãquam Deum honorandum esse, propter inhabitantem in ipso Deum. *Et paulò post,* Eum solum propriè Deum dici posse, qui Deitatem à nemine acceperit,& Filium propter Patrem θεοποιεῖσθαι, Deum effici.

Cap.8. Patrem Filij esse deum ac dominum. *cap. 11.* Pręstantiorem quidem esse omni angelica natura,arminorem prima causa. *c. 17.* Dei nomen soli ingenitę naturę conuenire.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In præf. lib. 6. vt & lib. 5, ca. 5. filium esse patris ὑπάρχον & δευτέραν μετὰ τὸν πατέρα ὑσίαν. *& lib. 5. cap. 3.* Patrē dominum esse Filij & Filium dominum Spiritus sancti quem locum proinde Latinus interpres noluit vertere.

Chronicum ab orbe cond. vsque ad annum Christi 300. condidit, cui Hieronymus adiecit annos 50. Prosper Aquitanicus 60. Palmerius florēt. 1040. Palmerius Pisanus 30. ita totum desinit an. 1480.

Nicenum concilium cœpit 14. Sylvest. *Eus. in Chro. Plati. in Sylvestr. Regino, & plerique aly* Quidam volunt sub Iulio. *Sozom. 1. cap. 18. Histor. Trip. 2. cap. 1. Niceph. 8. cap. 14. Platina in Agathone. Beda in Chro.* Durat 3. an. & paulò plus. *Niceph. 8. cap. 26.* Eius initium variè à scriptoribus traditur. Nā eum annū alij dicunt esse Christi 322, alij *vt Euseb. in Chron.* 324, alij 325, alij 326, alij 327, alij 328. quidam 330. quidam, vt plerique Græci, 333. quidam 338. *vt Volater. & Beda.* Alij Consulatum Paulini & Iuliani. qui fuit an. Christi 325. id est, 17. siue (vt alij volunt) 18. Constanti. Mag. *Socrat. 1. cap. 13. Niceph. 8. cap. 26.* quorum ille ad 20 diem Maij, hic ad vndecimum, Onuphr. ad Aprilem. alij ad 19. Iunij conferunt. Tanta est annorū à Christo incertitudo, quod veteres per annos, coss. & imperatorum numerarent, non Christi; qui mos, vt censent aliqui, tantùm ab anno eius circiter 600. inualuit.

Ei Victor & Vincentius Romani presbyteri, quos nūc Cardinales appellamus, & Hosius Cordubensis loco Sylvestri præsederunt, *ex præfat. Sardicensis concily.*

Arius Alexandriæ mulieres castitatem profitentes septingentas veneno suo infecit, quæ vna cum illo vrbe expulsæ sunt. *Epiph. hæres. 69.*

Cœpit suum virus, an. 319.

Istius libros præcepit Constantinus cremari, & eum, qui eos celare deprehensus fuisset, capitali supplicio affici. *Socrat. lib. 1. cap. 9.*

Arium cum suis asseclis in exilium misit. *Ruff. li. 1. c. 5.*

Quos, subdola ipsorum confessione deceptus, postea ab exilio reuocauit, *Socrat. lib. 1. cap. 27, 35 & 38.*

Niceni patres, cum toti essent in refellendis Arianis, Donatistas missos fecerunt, nisi quod reprobarunt Carthaginensis concilij & Cypriani decretum de rebaptizandis hæreticis, quo isti nitebātur, *Aug. lib. 2. de bapt. c. 9.*

Romanæ Ecclesiæ supra reliquas eminentiam & inspectionem, quam antea consuetudine & iure Apostolico acquisierat, confirmarunt, *6. can. apud Ruff. lib. 1. c. 6, vt & fatentur Centuriatores cent. 4. cap. 7. pag. 550.*

Quinque mensibus post concilium Nic. moritur Alexander Alexandrinus patriarcha, Arij mastix, cui Athanasius ille magnus succedit, Antonio Magno Monachorum in Africa patre confirmante, atque aduersarios eius omnes oppugnante, vna cùm Marco, Iulio & Liberio Rom. pontif.

Lactantius senex in Gallia docet, vbi & Magister Crispo Constantini filio præficitur. *Hieron.*

317. primus Patriarcha Constantinopolitanus Alexander an. 23. Ante hūc quidē ab Andrea Apostolo 23. recensēt Nicephor. Constant. in Chronologia Tripartita, at illi Patriarchæ titulum non sunt consecuti, sed Byzantinorum Episcoporum dūtaxat, ab agro fortasse Byzantino, potius quàm vrbe, quę in ruderibus iacebat.

HVMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	4403
315	∴ ∴	
	∴ ∴	
	✻ ✻	
334	*Cæsariense conciliabulum, in quo Athanasio manum mortuo Arsenio defercuisse, sacrum calicem confregisse, & stuprum commisisse Ariani obiecerunt, & absentem damnarunt, quod citatus non affuisset. Athan. in Apologia, Socrates & aly.*	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
335	*Hierosolymitanum contra Marcellum Ancyræ Episc. ad Sabellij heresim accedentem. Quod inde Constantinopolim aduocatum est à Constantino, vbi & Ecclesia spoliatur & loco eius, Basilius Ancyram mittitur.*	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	✻ ✻	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
338	∴ ∴	4426

Anni Christi.		Anni mundi.	HVMANA.
	∴ ∴		
	35.		Constantinus cum Licinio & Maximino imperauit annos circiter sex, solus 26. Nisi verum sit, quòd aliqui scribunt Licinium vsque ad 314 Christi annos 14. Orientes imperium tenuisse. Nam si tunc eo deleto Oriētem sibi adiunxit, cum mortem oppetierit an. 341, non nisi solus 18. annos imperare potuit.
338	k M. MARCVS Romanus, an. 2.	4426	Ludos Olympicos & rationē numerandi per Olympiadas abrogauit. Indictiones inchoauit ab eo anno & die, quo Maxentium prostrauerat, & pacem Ecclesiæ attulerat, à septimo scilicet imperij sui anno, Christi 316 & 8 Cal. Octob. *Onuph. in Fastis.*
341	mens. 8. an. 20.	4429	Licinium, cui vitam donarat, sub custodia Thessalonicæ viuentem, quòd Barbarorum multitudinem mercede conducere clam conatus esset, vt bellum restauraret, occidi iussit. *Niceph. lib. 7. ca. 45.*
	Vacat sedes dies. 20.		Eo deleto in Bithynia, & Oriente sibi adiuncto, ex Thracia in Asiam & Ægyptū transiit victor ad illas prouincias ordinādas, vbi cum tumultus graues cœptos an. 319. accepisset, ex Sylvestri authoritate concilium Niceam indixit an. 324. sequēti verò, conuenientibus Episcopis 318, aperuit. Nam his vehicula & iumenta ad celeritatem itineris suppeditauit.
	Patriarchiu.		Inde templum magnificentissimum in mōte Caluariæ ad sepulturæ & resurrectionis loca ædificat.
	Alexandriæ Athanasio.		Sic mater Helena alterum in Bethlehem loco natiuitatis, alterum in monte Oliueti ad Ascēsionis locum, an. 326. Ac tum S. crucem inuenit. de quo suprà.
	Antiochiæ Placido Arriano.		Vandali à Gothis in Romanum solum pulsi à Constantino Poloniam accipiunt, vbi commorantur vsque ad 13 Arcadij & Honorij.
	Hierosolymis Maximo 3.		Clodomerus Francorum rex an. 326. cepit Turingiam, Galliam inuasit, Sueuis iugum Romani imperij excussit, cum superiores duces Franc. Zelandiā, Holandiam, Sycambriam & Traiectū incoluissent. Fides esto penes *Irenicum lib. 3. Exegeseos Germ. c. 76. Nam Constantinus potentissimos quosque domuit, nedum regulos.*
	Constantinopoli Alexandro, deinde M. Paulo, an. 9.		k HIC Papa Nicenum symbolum inseruit Missæ, in locum Symboli Apostolorum. *Plati.* primus constituit, vt Hostiensis Episcopus pallio vteretur, & ab eo pontifex Rom. consecraretur. *Volater. August. in Breuiculo ca. 1.* sed iam ab anno 267 hunc morem inualuisse docuimus.
	Principibus.		Eum Græci ferè omnes prętermittunt, cum tamen Trip. lib. 4. cap. 1. quæ sub eo acta sunt, narret.
	Constantino Magno Imp. & Cæsarib. eius filiis.		Misit ad Athanasium & Episcopos Ægypti 70. Niceni Con. canones fideliter descriptos ex exemplaribus, quę Sylvester Romæ reliquerat, è quibus 20. duntaxat hodie extant, Arrianis igne in eos sæuientibus, nisi quòd in Arelatensi 2. eorum aliqui insunt.
	Sapore Persarum rege nono.		Paulus Constantinopolitanus electus à Constantino. *Niceph. in Chron.*
	Aiba Æthiopiæ, deinde Stenden. an. 37.		Hyberni, siue Scoti prædicationibus S. Patricij (qui anno vitę suæ 122. obiit) fidem Christi recipiunt. *Ruff. 1. cap. 11. Niceph. 8. cap. 34. Sigeb. in Chron. Sabell.* Iberi vltra Armenios ad Aquilonem per captiuam. *Ibid. Ruff. cap. 10. Socrat. lib. 1. ca. 20.* Indi interiores miro modo per Edisium & Frumentium iuuenes. *Ruff. 1. cap. 10. Socrat. 1. cap. 19.* Item Armenij. *Suid.*
	Clodomero Franc. Duce.		
	∴ ∴		
	CONCIL. *Carthaginense. 1. Tom. 1. Concil.*		
	∴ ∴		

Vlteriores Galli, Itali & Britanni paulò post sub Cõstantij imperium, qui propagationem ita curauit & iuuit, item ij, qui circa montem Pyreneum ab Oceanum vsque Occidentalem habitarunt. *Sozom. lib. 1, cap. 6.*

Currebant assiduè omnes nationes ad fidem Christi & baptizabantur, patria simulachra cõquassantes, adductæ miraculis sacerdotum, qui sub Gallieno captiui facti erant. *Diaco. lib. 11. in Constantino.*

Ariani ad superius dogma adiecerunt alia, negando defcensum Christi ad inferos. *Amb. in Rom. 5.* Ridendo miracula edita per inuocationem sanctorum. *Idem serm. 91.* pronuntiando in Christo non fuisse animam, sed corpus expers animæ, quod verbo Dei animaretur. *Atha. Dial. 4. de Trinit. Aug. ad Quod vult Deum, cap. 49. Cyr. lib. 5. Thes. ca. 6.*

Aërius Arrianus primus damnat orationes pro mortuis, & ieiunia certo tẽpore statuta, presbyterum æquat Episcopo, ac immutat antiquas Ecclesiæ ceremonias, *August. lib. de hæres. cap. 53. Epiph. hæres. 75. Socrat. lib. 2. cap. 35.*

Catholicos vocabat Antiquarios. *Epiph.*

Donatus Grammaticus, quem cum parente vtroque martyrio sub Iuliano functum refert Gigas in tempotũ floreto, Marius Victorinus rhetor præceptores Hieronymi, Maximus Alexandrinus, & Methodorus Philosophi, Marcellus, D. Nicolaus Myrensis (errant enim qui putant eum vixisse sub Iustiniano nam interfuit concilio Niceno) Episcopi. *Hieron. in Catalog. Niceph. 8. cap. 14.*

Arij subita & horrenda morte multi, qui ab eo decepti fuerant, conuertuntur. *Athanas. epist. ad Serap.*

HVMANA.

Tunc primum res Romana sub vno Augusto & tribus Cæsaribus esse cœpit. *Eutrop. lib. 10.*

Circa an. 340 R. Ioseph cęcus maximam partem Hagiographorum ex Hebrẽo in Chaldaïcam linguam vertit.

I RELIQVIT epistolam ad Episcop. Orientales pro Athanasio. *Tom. 1. Concil.* vnam ad Dionysium Corinthi Episcopum Eutychiani supposuerunt, qua Eutychianorum & Apollinaristarum dogmata confirmaret. quam esse suppositiam docet Leontius Græcus lib. de sectis.

Cœmeteria fieri iussit.

Arrianos & Athanasium, de eorum dissidio cognitus, Romam citauit, propter sedis authoritatem omniũ cura ad se pertinente. *Sozom. lib. 3. cap. 8.* propter Romanę Ecclesię prærogatiuam. *Socrat. lib. 2. cap. 15.* Nam Ariani Episcopi an. 341. Antiochię conuocati Athanasium Ecclesia depulerant quòd iniussu Episcoporum ad illam se recepisset.

Orientales obiurgauit, quòd se non prẽmonito iudicium de Marcello & Athanasio Episcopis fecissent. An ignari (inquit) estis hãc consuetudinem esse, vt primum nobis scribatur, vt hinc quod iustum est definiri possit. *Athanas. Apolog. 2.*

An. 342 Marcellus Ancyranus Romam profectus Iulij pont. literis Ecclesiam suam recuperauit.

344 Photinus Sirmiensis Marcelli discipulus hæresim ad Paulianam siue Samosateni accedentem induxit.

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	36	
341	I S. IVLIVS I. Romanus, an. 15.	4429
356	menses 2. dies 6.	4444
	Vacat sedes dies 2.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Athanasio.	
	∴ ∴	
	Antiochiæ Stephano Arriano an. 3, Leontio Ariano an. 11.	
	∴ ∴	
	Hierosolymis Maximo tertio, deinde Heraclio mens. 1. Cyrillo an. 39.	
	∴ ∴	
	Constantinopoli M. Paulo, deinde Eusebio Ariano an. 1. Macedonio Hæresiarcha an. 8.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
341		4429
	∴ ∴	
	* *	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Constantino patre & filiis,	
	Constantino 2 in Galliis, Hispaniis, Alpibus & Britannia,	
	Constãtio Arriano ann. 24 cum Dalmatio patruo in Oriente.	
	Et Constãte an. 13 in Italia, Græc. Illyrico & Aphrica Impp.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	* *	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
356		4444
	∴ ∴	

xit. Marcelli autem propius ad Sabellianam vergebat.

352 Vrsacius & Valens Pannoniæ Episcopi principes Arianorum, cùm post Synodum Sardicensem viderentur à communione secreti, coram positi veniam à Iulio pont. poposcerunt. *Sulp. lib. 2. Athan. in Apolog. & Socrates.*

Paulo Constantinopolitano clam sub altari in Eusa ciuitate suffocato iussu Constantij, in eius sedem transferuntur Ariani, Eusebius videlicet Nicomediensis, Macedonius, Eudoxius, Demophilus, Euagrius in annos circiter 32 vsq; ad Damasi Pap. & Theodosij Imp. tempora, donec à Gregorio Nazianzeno eiusmodi errorib⁹ & schismate fuit purgata & Catholicis reddita.

Contra Athanasiũ Alexandriæ in Schismate sederũt Arriani Eusebius an 1. Gregorius an 1. Georgius an. 20. Lucius an. 19.

Contra Cyrillum Hierosolymis sederunt Ariani Heronnius an. 3. Heraclius mens. Hilarius an. 14.

DECIMVM tertium bellum in Christianos in Persida per Saporem impulsoribus Magis & Iudæis. *Sozom. 2, cap. 8. Ammianus Marcellinus lib. 25.* Ibi numerosissimæ erãt Ecclesiæ. Nam Persæ ab initio Christiani fuerunt, præsertim verè Diabenorum regio. *Sozom. lib. 2, cap. 12.*

Ibi Martyrium faciunt Ctesiphon, Dausas, Gabdiaba episcopi, *cap. 13.* Vstazades Eunuchus Saporis & Simeones primus Persarum Episcopus.

Eusebius Emissenus Arrianorum signifer multa conscribit. *Hieron. in Chron.*

Tunc vixit Ioan. Clymachus, Didymus, cuius auditor D. Hieronymus Alexandriæ.

Aërius Arianam Anomœorum sectam introducit, trecentis argumentis è philosophia præsertim Aristotelica deductis. tantum mysterium nimis subtiliter & irreuerenter tractando, non modo veritatis lucem amisit, sed & in Atheismum incidit. Vnde & Atheus cognominatus est. Eius sectatores nunc Ætiani, nunc Eunomiani dicti sunt. *Suidas. Epiph. hæres. contra Anomœos.*

Impietas Arriana Constantij præsidiis fulta, exiliis, carceribus & variis tormentorum modis Catholicos persequitur. *Athanas. &c.* per 40 continuos annos adeo in Christi Ecclesiam debacchata, vt cuiuis superiorum persecutionum vel temporis diuturnitate, vel suppliciorum magnitudine comparari possit. *Onuph. in Plati.*

Georgius Cappadox canones Nicenæ synodi combussit. *Athanas. epist. ad Orthod.*

Hoc iam aggressus erat sub Marco pontifice, vt ad Marcum ipsum, quem & Vniuersalis Ecclesiæ Papam nominat, scribit priuata epistola Athanasius. In Athanasij locum ab Imp. Constantio & Arrianis substitutus est.

Sed eum tandem plebs petit, raptúmque diuersis mulctandi generibus proterens deuaricatis cruribus conculcauit, &c. *Am. e Marcell. lib. 22.*

Paulinus Treuirorum in Gallia Metropolitanus, vir sanctus imprimis & eruditus Athanasij amicus.

Hilarius Pictauorum Episc. hymnum Angelorum ab Apostolis continuatum apud Clementem lib. 7, const. c. 47, in Latinum conuertit, & in Missam includit. Vnde & eum huius hymni auctorem faciunt. *Hug. Victorinus lib. 2 de sacra. parte 2. Cassander in Liturgicis pag. 42.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tribus libellis Constantinopoli publicè Constantio datis audientiam popoſcit, vt de fide coram aduerſariis diſceptaret. Itaque quaſi diſcordiæ ſeminarium & perturbatio Orientis, poſt quadriennium exilij redire ad Gallias iubetur abſque exilij indulgentia. *Sulp.lib.2.*

Anni Chriſti. 341

Anni mundi. 4429

Sub an. 362 reuerſus non ſolum Catholicam fidem Ariminenſi concilio infirmatam & perturbatam reſtituit, ſed Principes etiam Arianorum, Epiſcopos Galliæ Eccleſiis deturbauit, vt Saturninum Arelatenſem & Patronum petragorenſem, cæteris venia data. *Ruf. & Sozo. lib.5.*

Sardicenſe Con. rogatu Conſtantis, & permiſſu Conſtantij agitur an. 10 poſt mortem Conſtantini patris: Confirmatum eſt in Trullo, vt Catholicum.

Damnatum tamen in Syrmienſi eo nomine, quòd Athanaſium abſoluiſſet. *Sulp.lib.2.*

Nam aſtutè Ariani innoxium Athanaſium in illo criminoſis Marcello & Photino miſcuerunt, ne putarentur perperā de Athanaſio iudicaſſe, qui de Marcello & Photino vera ſenſiſſent. *Ibid.*

Quin & erat Arianum. Nam in eo tres fidei formulas epiſcopi protulerunt, in quibus diuerſis verbis, remota *Subſtantiæ* mentione filium Patri ſimilem affirmarunt, nondum auſi diſſimilitudinem aſſerere. Hi cum verbis ab Ario diſſentirent diſſimilitudinem inducente, ſed re conſentirent, Semiariani dicti ſunt. *Epiph.*

Alexandrinum con. videtur eſſe illud, de quo Sulp. lib. 2. Mox in Ægypto octoginta Epiſcopi congregati Athanaſium iniuſtè condemnatum fuiſſe pronuntiant.

Hymni & carmina in laudem Dei & diuorum compoſita ab Hilario & Ambroſio Epiſcopis per totius Occidentis Eccleſias cantari incipiunt. *Iſid. de diuinis Officiis.*

HVMANA.

Conſtãtinus, cum ſuperiores Impp. ſacros libros plurimos exuſiſſent, impenſis maximis bibliothecas inſtauratuit. *Socr.lib.1,c.9.*

Romanæ vrbis inhabitatores annuis muneribus teſtamento honorauit, filiis vero imperij hæreditatem tribuit. *Euſeb.lib.4 vitæ.*

Eius filij paternis legibus aſtipulati ſunt & proprias adiecerunt, contra eos, qui vel ſacrificare, vel idola colere, vel ethnicam ſuperſtitionem exercere præſumerent. *Sozo.lib.3,c.17.*

Conſtantius aram Magnæ Deæ è curia Romana auferri iuſſit. *Amb.ep.31.*

Sapor anno 10 imperij Conſtantij, Chriſti 350 Niſibin obſidet. *Hieronym.in Chron.*

Conſtans Francos vicit. *Socrat.lib.2,c.13.*

Conſtantini fratris mortui partē obtinuit. Sic enim à patre diuiſum imperium acceperant, vt auità ſortem obtineret natu maximus, Orientis principatum alter, medium tertius. *Euſeb.lib.4.de vit.Conſt.Socr.lib.1.c.38.*

Conſtans Imperij ſui decimo tertio à Magnētio Tyranno magno Catholicæ Eccleſiæ damno interfectus eſt, Chriſti 353. Nam eius morte Conſtantius audacior factus Arrianam impietatem prouehit. Interim 70000 hominum copias aduerſus Magnentiū educens, cum ad Murſam in Pannonia vicit. Deinde Lugdunum fugientem

356

4444

Sapore Perſarum.

Sthenden Æthiopię pretioſo, an. 27.

Richimero Franc. Duce.

Anni Chriſti.

Anni mundi.

341 4429

CONC. *Romanum ep.116. Iſid.*

Hieroſol. hiſt. Trip. 1. cap. 33, Theod. 1, cap. 30.

345 4433

Antiochenum confirmatum in Trullo Epiſc. 90. Iſid.

Agrippinenſe Colonienſe contra Euphratam, qui negabat Chriſtum Deum, Iſid.

Sardicenſe in Illyria, ſiue Dacia Mœſiæ, quo Nicenum confirmatur Epiſc. 300. Sozom. 3, cap. 11. ſeu Epiſc. 250. Theod. 2, cap. 7. Trip. lib. 4, c. 21. In eo Athanaſius & Marcellus ab Arrianis damnati abſoluuntur, Photinus vt verè hæreticus condemnatur.

Syrmienſe in Pannonia contra Photinum. Niceph. 9, c. 31. Socrat. 1, cap. 29. Sozom. 4, c. 6. Imperatore Conſtantio cogente & præſente.

Alexandrinum. Athan. initio Apologiæ 2. Socrat. lib. 2, c. 26.

37

356 m S. LIBERIVS Romanus, dictus Leo, an. 12. menſ. 3. dies 4. 4444

4456

368 Vacat ſedes dies 6.

tem ſibi ipſi mortem conſeſcere compulit. *Zoſimus.*

Hymni & carmina in laudem Dei & Diuorum compoſita ab Hilario & Ambroſio Epiſcopis per totius occidentis Eccleſias cantari incipiunt, *Iſidor. de diuinis Officiis.*

m HVNC immerito inter PP. adnumerari, quòd cum Arianis ſubſcripſiſſet, cenſet Platina, poſt Hier. de Vir. Illuſtr. & Sozom. lib. 4, cap. 11, & Marcel. comitem in Chron. At eum optimum & beatiſſimum prædicant Baſil. epi. 74. Ambroſ. lib. 3 de Virgin. Epiph. hæreſ. 75. Quin & Athanaſ. *Apolog. 2.* Theodor. *lib. 2, cap. 17.* Socrat. *lib. 4, cap. 11.* eum liberant ab Arriana labe. Imò & Occidentem ſemper ab ea liberum fuiſſe narrat Theod. lib. 5, cap. 6.

Quin & de eo falſum illum rumorem ab Arianis profectum teſtantur Sozom. *lib. 4, cap. 15.* Theod. *lib. 5, cap. 6.* Niceph. *lib. 9, cap. 37, & lib. 1, cap. 27.*

Poſt mortem Conſtantij ſub Valente fuiſſe Catholiciſſimum conſtat è Socrat. *lib. 4, cap. 11.*

Authoritate, qua potiuntur æternæ vrbis Epiſcopi, damnari Athanaſium (qui iam à Synodo Arrianorum damnatus erat) deſiderio nitebatur ardenti (Cōſtantius Imp.) quo non impetrato, Liberius ægrè populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate, noctis medio potuit exportari. *Amm. Marcell. lib. 15.*

Sed paulò pòſt vrbi redditur ob ſeditiones Romanas. *Sulp. lib. 2.*

Nam ſequenti anno cum Mediolano Romam veniſſet Conſtantius, Matronæ Romanæ à viris ſuis impulſæ rogarunt, vt ſibi Liberium Pont. redderet. *Socrat. Sozom. Theod.*

Poſt Meletium Antiochiæ fuit ſchiſma 30 annorum, in quo Arriani ſederunt, Euzoius an. 10. Dorotheus an. 10; &c.

Paulus, & Ammon eremitæ. *Sozom. 1. cap. 14.*

Obiit S. Antonius eremita anno vitę 105 Chriſti 358. *Sozom. 1, cap. 13, Ruffi. 1, c. 8. Nauel. & Beda.*

Hilarius Pictauienſis. Lucifer Calaritanus.

Proiectus Aruernorum Epiſc. in Aquitania Martyr. Conſtantij tempore.

Arriana hæreſis ſciſſa eſt in Eunomianos, Macedonianos, Euſtathianos, Meletianos. *Baſil. contra Eunomi. Hiſt. trip. 5, cap. 15. Epiph. hæreſ. 76 & 68.*

Eunomius monachus diſcipulus & notarius Aëtij, inter alias hæreſes negat Virginitatem maioris eſſe meriti quàm coniugium: Relicto monachatu (*Aug. lib. 3, peccat. mer. cap. 7*) ſeduxit virgines ſacras, vt nuberent. Fidem ſine operibus docuit ſufficere, nec opera eſſe ad ſalutem neceſſaria. *Aug. lib. de hæreſ. cap. 54. Hier. in Oſee.*

Templa martyrum non ingrediebatur, ne cogeretur Sanctos (vt dicebat) adorare. *Hieron. in Vigilant.*

Nam eorum & Sanctorum reliquiarum honorem impugnauit.

Marcellus Ancyræ Epiſcopus hæreticus, docet regnū Chriſti finem habiturum, *Nicephor. 11, cap. 48. Bonfin. 2. dec. 1.*

Photinus eius diſcipulus nunc Sabellium, nunc Paulum Samoſatenum olebat. *Epiph.* in Syria & Cilicia Apollinarius vterque pater & filius. *Epiph.* conſuetas eccleſiæ preces in cantiunculas à ſe conditas cōmutarunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnde & viri inter potandum & operandum, mulieres in textrinis illas psallebant. *Sozom. lib. 6. cap. 25.*

Versus ille, Gloria Patri, & Filio, cæt. (à Flauiano Antiocheno, adiutore Chrysostomo compositus. *Niceph. 18, cap. 51. & lib. 9. cap. 24.*) aliter à Catholicis Græcis in fine Psalmorum canebatur, aliter ab Arrianis. *Sozom. 3, cap. 20. Theod. 2, cap. 24. Niceph. 9, cap. 24.* postea consilio Hieronymi in Ecclesia Latina additur fini Psalmorũ à Damaso. *Hieron. epist. ad Damas.* vt errent, qui hoc tribuunt Gregorio. I. PP.

Chorus in duo diuisus Cæsare Constantino (quasi antea alternis minimè caneretur) *Suidas in voce χορὸς.*

Nam Flauianus & Diodorus primi in duos choros Psallentium diuidentes, ex successione Dauidicam melodiam cantare docuerunt. *Theod. lib. 2. hist. c. 24. Trip. lib. 5. c. 32.*

DECIMVM quartum bellũ seu persecutio Christianorum per Iulianum Imp. Apostatam. *Ruff. 1. cap. 32. & 36. Ammia. lib. 20. Eutrop. lib. 10.* In eo cecidit Dorotheus Tyri episcopus anno vitæ 107.

Iouinianus hæresim suam spargere incepit, *Sabell. lib. 8 Sept. Enn.*

Potentinus, à quo hæresis Potentinorum, Tropici hæretici.

Conflagrauit Antiochena bibliotheca.

Post concilium Mediolanense principes Catholicorum in exilium pulsi sunt Eusebius Vercellensis, Lucifer Calaritanus, Dionysius Mediolanensis, Paulinus Treuirensis, Hilarius Pictauensis, Hosius Cordubensis, Rhodianus Gallicanus episc. Tandemque Liberius Papa, quia damnationi Athanasij subscribere noluerunt. *Athanas. ad Solitarios, Apol. ad Constantiũ, & lib. de fuga sua. Ruffi. Sulp. Socrates. Sozom.*

Tum Italiam corrũpere conatus est Maxentius Dionysio Mediolanensi successor datus. Illyricum. i. Pannoniam, Dalmatiam & Græciam Valens & Vrsacius. Gallias Saluonius Arelatensis ep. Hispanias aliqui alij abutentes Hosij ætate, propter cuius infirmitatem (Erat enim centenario maior) à Catholicis defecisse spargebatur.

Eusebius Vercellensis cauea conclusis Scythopolim missus dicitur in eius vita, atque ibi ab Ariomanitis crudelissimè cruciatus. Vnde scripsit Epistolam ad Patrophylum, quæ extat, miserias narrãs suas. Rediit pòst cum Hilario & Athanasio per indulgentiã noui principis. i. Iuliani Apostatæ, qui se initio Christianis æquissimum præbuit. *Hieron.*

Constantij vltimo omnes pene toto orbe Ecclesiæ sub pacis & regis nomine, Arianorum consortio pollutę erant. *Hieron. in Chron.*

HVMANA.

Iulianus à Libanio sophista & Maximo philosopho, qui postea, ob magiã interfectus est, corruptus in ethnicam impietatem labitur. Malignitatis argumenta Athenis in eo adhuc puero animaduertit Greg. Nazanzenus ceruicem regidam, humeros iactatiles, oculos currentes, & inconstantes, pedésque furiosè respicientes. Fratrem suum Gallum & imperio & vita priuatum à Constantio,

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
356		4444
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Athanasio.	
	Antiochiæ Leõtio Arriano, Eudoxio Arria. an. 3. Aniano mens. 4. *Meletio, an.* 2. *Paulino, an.* 27.	
	Hierosolymis Cyrillo.	
	Constantinopoli Macedonio Hæresiarcha, deinde Eudoxio Arriano, an. 10.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Constãtio Arriano quadragesimo septimo Orient. Cõstante Catholico Occid. Iuliano Apostata, an. 2. *& postea Iouiano seu Iouiniano Catholico m. 8. Orien. & Occident. Impp.*	
	Sapore Persarum rege 9.	
	BELLVM PERSICVM.	
368	*Sthenden Æthiopię pretioso.*	4456

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
356	*Theodomero Franc. Duce.*	4444
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	CONC. *Mediolanense, præsente Constantio, episc. plus 300. propter Athanasiũ. Socrat. 2, c. 36. Theod. 2, cap. 15. Hist. Trip. 2. c. 36. Ruff. 1, c. 20. Hoc in concilio Ariani quoque fuere victores principibus Catholicorum in exilium pulsis.*	
	∴ ∴	
	Alexandrinum. Rufin. 1. c. 28.	
	∴ ∴	
	Ariminense 400 Episcoporum. Socr. 2, c. 37. Sozom. 4, c. 17. Hist. Trip. 5. c. 20. Damnatur ab Ambr. epist. 32. Quamquam octoginta in eo duntaxat essent Episcopi Ariani, Homiousion. i. similitudinem substãtiæ profitẽtes, alij Catholici Homousion. i. vnitatem substantiæ, bono initio, fœdo exitu consummatum. Sulp. lib. 2.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
368	∴ ∴	4456
	∴ ∴	
	∴ ∴	

stantio, vlcisci velle simulans æma in Constantium cepit.

Magiam exercuit inspectis mulierum interioribus. *Eutrop. Nazan.* bello aggreditur Francos, eos videlicet, quos consuetudo Salios appellauit, ausos olim in Romano solo apud Toxiandriam habitacula sibi præfigere prælicenter. *Ammian. Marcell. lib. 17.*

Viennæ agens, vt omnes nullo impediente ad sui fauorem illiceret, adhærere cultui Christiano fingebat, à quo occultè iam pridem descciuerat, arcanorum participibus, aruspicinæ, augurisque intentus & cæteris, quæ Deorum semper fecêre cultores. Et vt hæc interim celarentur, die, quem Christiani Epiphaniam dictitant, progressus in eorum Ecclesiam, solèniter numine orato discessit. *Amm. Marcell. Pagan. lib. 21.*

Vbi abolitis, quæ verebatur, adesse sibi liberum tempus faciendi, quæ vellet, aduertit, decretis aperiri templa, arisque hostias admoueri & reparari Deorũ cultum statuit. Vtque dispositorum roboraret effectum, dissidẽtes Christianorũ antistites cũ plebe discissa in palatium intromissos monebat, vt ciuilibus discordiis consopitis, quisque nullo vetante religioni suæ seruiret intrepidus. *Id. lib. 22.*

Pulchrum nostris politicis exemplum, vt mixtis in eodem regno religionibus vel regnum perdant, vel ad alienam stirpem transferant. In Gallia Christum negauit, & postea se pontificem nominauit, ad templa Paganorum veniens & cæteris idem præcipiens. *Hieron. in epit. Nepot.*

Quoscunque audiebat esse Ecclesiæ hostes, vel apostatas, fouebat. Quare Donatistis Basilicas restituit, quas Constantinus antea abstulerat, Iudæis, &c. *August. lib. 2 contra Petil. cap. 92. Opt. lib. 2.* à quibus Donatistis fuerat appellatus & laudatus. *Idem epist. 148. 166. epist. Opt. lib. 2.*

Iudęi à Iuliano Imp. persuasi templum Hierosolymis restaurate nituntur, sed igne & prodigiis inhibentur. *Theod. lib. 3, cap. 20. Ammian. ibid.*

Christi imaginem fusilem à muliere, quam Christus sanauerat, positam apud Euseb. *lib. 7. cap. 18. Trip. lib. 6, c. 41.* & Theophy. *in 9 Matth.* euertit. Sed eam Christiani in Ecclesiam retulerunt. *Sozom. lib. 5, c. 21. Socrat. lib. 3, cap. 24.*

Periit incerto ictu in bello Persico, postquam annum vnum, & menses septem imperasset. *Latus.*

Cum Delphos misisset consultum de belli Persici euentu, templum Delphicum terræ motu & fulminibus deletum est. Reditus ecclesiis concessos eripuit, ioco addens se facere expeditiores ad regnum celeste, quoniam in ipsorum libris scriptũ esset, Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. *Ibid.*

Iouianus Imperij noluit prius insignia suscipere, quàm milites vno ore se Christianos profiterentur, negans se Christianum Paganis imperare posse. *Niceph. lib. 10, cap. 28. Ruff. 2. cap. 1.*

Idololatricas vanitates à Iuliano restauratas destruxit, quas postea Valens permisit. *Theod. lib. 4, cap. 24.*

Turpem pacem cum Persis agitare coactus est, ob res ab Apostata Iuliano infœliciter & Deo sinistro gestas. *historici, præter Zosimum, qui Apostatam extollit.*

Franci, Saxones & Alemanni 40 vrbes ad Rhenum

Universidad de Deusto
Biblioteca

sitas capiunt,quod causam præbuit Constantio Iulianú Cæsarem constituendi & præclara aduersus eos gerendi *Zosim.lib.3.*

Bellum Persicum,in quo temeritate militum ad Singaram prærepta fuerat palma Constantio, & amissa Singara & Amida,deinde cum Sapore Nisibim iterum per tres menses obsidente pax tandem inita, iterum sub Iuliano recrudescit.*Pompon.Eutrop.lib.10.*

Iouianus Athanasium & cæteros Episcopos, qui à Constantio electi fuerant, ab exilio reuocat & vniuersa Gentilium templa claudit.*Socrat.lib.3,cap.24.*

Solam Christianam fidem profiteri subditos iussit: bona Ecclesiis & clericis ab antecessoribus surrepta reddidit.*Sozom.lib.6,cap.3.*

Saraceni cum Zocomo principe paulò antè imperiũ Valentis religionem publicè suscipiunt.*Sozo.lib.6,c.38.*

∴ Hvnc Marcellinus comes in Chron.tanquam hæresis suspectum præterit. Schismaticum & illegitimum pontificem facit Onuphrius. Nam ei superstitem fuisse Liberium, atque ita throni Apostolici administrationem solum consecutum, *quod etiam narrat Sozom. lib. 4. cap.15.*

Alij rectius.Quare & extat vna eius epistola ad Athanasium, & alios Ægypti Episcopos.Et factione Arianorum cum multis aliis Catholicis per martyrium sublatus est. *Sozom.lib.4,cap.15.*

Fuerat quidem ab Acacio Eusebij Cæsariensis discipulo & successore in Liberij locum constitutus, velut Arianus, *Hieron.in Acacio de Viris Illustr.*

Sed tanta vis fuit Cathedræ Apostolicæ, vt martyrem potius,quam hæreticum,vel hęreticis fauentem pontificem sustinere potuerit.

Vlphilas Gotthorum Episcopus Arianus, qui Vlteriora Istri tenebant,Gothicas literas inuenit & scripturas diuinas in Gothicam linguam primus transtulit. *Socrat.lib.4,cap.33. Sozom.6,cap.34. Trip.8,cap.13. & 5, cap.36,38.*

Hosius centenario maior moritur, de quo hæc feruntur.

Concilium Nicenum propè auctoritate sua confecit. Sardicensi quoque illud confirmanti egregiam operam præstitit. Sirmiensi vi adesse coactus, Arianæ formulæ verberibus compulsus subscripsit. Mediolanensi ab Hilario confirmatus non cessit. Inde ætate vacillante similitudinem substantię,non vnitatem in Hispania docuit. *Sulpitius & Isido.lib.de Viris Illustr.*

Hinc fortasse Hosij deliramenta apud Hilarium contra Constantium.

Valens Catholicam fidem Constantinopoli extinxisse videbatur, at vbi Greg. Nazanzenus eò è suo Episcopatu translatus est,pro paruo oratorio, in quo conuẽtus primum habuit,maximum accepit, & Ecclesiam latentem,quanta esset,ostendit. *Sozom.lib.6,cap.17. Socrat. lib.5.c.7.*

Lucifer Sardiniæ Episc. schisma in Ecclesiam de non recipiendis Arianis in Sacerdotium, post eiuratum errorem cõtra DD.Hilarium & Damasum excitauit, non hæresim. *Aug.de hære.Gennad.*

Eius magna erat authoritas, vt qui se nũquam Ariani alicuius communione polluisset.*Hieron.*

Audæus

Anni Christi.		Anni mundi.
356	∴ ∴	4444
368	*Romanũ, in quo Fœlix electus est Papa,& aliquot ab Ecclesia separati.Plat.Isid.tom.1 Conc. Ab Arianis tamen fuisse creatum volunt Ruf. & Hieron. in Acacio de Vir. Illu. & Marcell.comes contra Niceph.9 cap.35.*	
	Romanum aliud 48.Episc. Omnibus Episcopis esse ad concilium veniendum.	
	Seleucienſe in Isauria contra Arianos eodem tempore ab Orientalibus Episcopis actum, quo alterum Ariminii ab Occidentalibus in Italia. Socrates & Sulpitius lib.2.	
	Hilarius quartum iam exilij annum in Phrygia agẽs interfuit. Duo saluteria obiens, vnum quod Occidentalibus suspitionem Sabelianismi ob Arianorum falsos rumores laborãtibus,testimonium fidei rectæ perhibuit, alterum, quòd in refellendis Arianis socium se acrem exhibuit.	
	Biterrense contra Ariminensis Concily formulam præside Hilario Pictauiensi ab exilio reuerso sub Iuliano Apostata. Ipse lib.de Synodis.	
	∴ ∴	
	38	
368	∴ M. Foelix II. Ro-	4457
	manus,an. 1.	
369	mens.4. dies 2.	4457
	∴ ∴	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Athanasio.	
	Antiochiæ Paulino.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Audæus anthropomorphita,*Epiph.*	
	Hvmana.	
	∴ ∴	
	Hierosolymis Cyrillo.	
	Constantinopoli Eudoxio Ariano.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Valente Ariano,an.13.Ori. & Valentiniano Catholico Occid.Impp. an.11.	
	Sapore Persarum nono rege.	
	Sthenden Æthiopiæ pretioso.	
	Clogio. Franc.Duce.	
	* *	
	Conc. *Laodicenũ contra Arianos cõfirmatum in Trullo. Isid.tom. 1.Conc.*	
	Lampsacenum. Eutrop.lib.10. Niceph.11.cap.3. Hist. trip.lib.7, cap.12.	
	∴ ∴	
	39	
369	n S.Damasvs Lusi-	4457
	tanus,an. 19.	
388	mens.3. dies 11.	4476
	Vacat sedes dies 11.	
	∴ ∴	

Valentinianus militum consensu factus Imp. post 30 dies Valentem fratrem consortem imperij & Augustum nominat. Repressit Alemãnos & Saxones, quorum primum hic fit in bellis mentio. Regnat annos 11. Ei circiter triennium Valens superstes fuit, in tugurio à Gothis concrematus.

Post eius mortem Gratianus & Valentinianus 2 filij è Cæsaribus Augusti facti sunt, sed imperij sexto ille Lugduni à Maximo Gallię præfecto,hic Viennę insidiis Arbogasti Gotthorum ducis interfectus est. Ita vtrique eodem anno Theodosius Mag.quem Gratianus,dum viueret in imperij societatem asciuerat,successit.

n Pontificvm Romanorum vitas conscripsit & opus ad sua vsque tempora perduxit,quas alij deinceps continuarunt. A Damaso ad Nicolaum primum Anastasius S.R.E.Bibliothecarius.A Nicolao 1 ad Alexandrum 2.Guillelmus alter bibliothecarius. Ab Alexandro 2 ad Honorium 2.Pãdulphus Pisanus. Ab Honorio 2 ad Honorium 4.quidam anonymus ex Martini Poloni opere de vitis pontif. Ab eodem Honorio vsque ad Vrbanum 6.Theodoricus Niem Germanus.Ab Vrbano 6, ad Martinum vsque quintum alius quidam incertus. Quousque Damasi liber, vt circumfertur, est perductus.

Multa alia scripsit.Extant aliquot eius epistolæ, ad Athanasium & alios episcopos Ægypti, ad Paulum Antiochenum, ad tria concilia Africæ,Professio fidei Catholica,&c.

Per seditionem obtinuit pontificatum contra Vrsicianum. *Ammi.& Marcell.lib.27.*

Vnde & sanguinariam eius ordinationem obiectant Augustino Pelagiani.*lib.6 contra Pelagianos.*

Iudicio tamen Dei electum ait Ambrosius,*Orat. contra Symmachum.*

Bibliis SS.à Hieronymo versis primus dedit auctoritatem,cum prius septuaginta interp.versionis vsus esset. *Plat.*

Quod non obtinuit in psalmis,quoniam Clerus inueteratum cantum dedisce re noluit.*Plati.*

Symbolum Constantinopolitanum in locum Niceni cantari iussit ad Missarum solennia : quod vsque hodie perdurat.*Sigeb.Rupert.lib.de diuin.Offic.cap.21.*

In principio sacri, vt Confessio diceretur, instituit. Epistolas & Euangelia, vt nunc annuatim in Ecclesia leguntur,(per Hieronymum,*infra*)collegit. *Honorius lib. 1,cap.88.citante Cassandro in Liturgia pag.44.*

Ita desiit vetus versio,quæ erat 70.cœpit noua,id est, Hieronymiana. *ex D. Gregorio præfat.in Iob.* Hieronymi enim,qui de Hebræo in Latinum eloquium sacras scripturas tantummodò cõuertit, editione generaliter omnes Ecclesiæ vsquequaque vtuntur,pro eo quòd veracior sit in sententiis,& clarior in verbis.*Isid.lib.de officiis.*

Eius tempore fuisse Cardinales docet Volater. lib. 22. Anthropologiæ. Inuenio (ait) in antiquis tabulis apud Ecclesiam Aretinam Donationis cuiusdam Zenobij senatoris Romani eidem Ecclesiæ vsque à

Universidad de Deusto
Biblioteca

tépore Damasi Pōt. factæ, vbi est huiusmodi subscriptio, Ego Io. S. R. E. Diaconus Cardinalis ex parte Damasi pont. laudo & confirmo. Itaque non video cur D. Hieronymus Damaso charus non fuerit R. E. Cardinalis presbyter. nisi quòd non magnos habebat reditus non onerabat Ecclesiam nimiis sumptibus, non erat &c. Non ergo placet, quod quidam scribunt nomen & dignitatem fuisse cōditam à Benedicto 8, sub an. 1033. Nam & D. Gregorius Cardinalem sacerdotem commemorat, qui & Episcopus esse non desinit. l. 2 epist. 52 & 25. huic & dans vsum pallij lib. 7, epist. 5. Multa addere possem, contra hæreticos, sed non sunt Chronologiæ. Aliud est insignia esse recentiora, vtpotè illis addita circa illum annum, deinde amplificata circa annum 1250 ab Innocētio quarto, aliud Cardinalium rem & nomen veteribus fuisse incognitum.

Anni Christi. 369

Anni mundi. 4457

Patriarchis.

Alexandriæ Athanasio, deinde Petro 2, an. 7. Timotheo. an. 7. Theophilo an. 27.

Antiochiæ Paulino.

Hierosolymis Cyrillo.

Constantinopoli Eudoxio Arriano, mox Euagrio D. 1. Demophilo an. 10. Gregorio Nazanzeno an. 4. Maximo inuasore an. 1. Nectario. an. 17.

Chorepiscopos sustulit, quos nunc suffraganeos, vel Episcopos portatiles appellamus. Episcopos, qui eis vtuntur, epist. 4 meretricibus docens esse similes, quæ statim (ait) vt pariunt infantes suos, aliis nutricibus tradūt educandos, vt suam citius libidinem explere valeant. Sic & isti infantes suos, id est, populos sibi commissos istis educandos tradunt, vt pro suo lubitu voluptatibus sæcularibus seruiant, &c.

Chorepiscopos autem Onuphrius in Epitome Romanorum Pont. interpretatur coadiutores, vt Linum & Cletum ait fuisse Chorepiscopos, siue coadiutores Petri. Et sic sumere videntur Græci, vt Basilius Epistola ad Chorepiscopos, & Canon Nicenus & Antiochenus decimus & Synodus Neocæsariensis.

Damasum rogauit Theodosius, vt alicui viro docto officium Ecclesiasticum committeret ordinandum, atque ita Hieronymo commendauit, qui Psalterium per ferias distinxit. *Beletius ex hist. Longobardica.*

Cum antea recto ordine diceretur, non habita ratione dierum & materiæ.

Atque hinc fortasse Canonicarum horarum institutionem ei, & D. Hieronymo & Ambrosio assignant Sigebertus in Chron. & Radulphus Tungrensis, quod & confirmet Psalmorum per totam Hebdomadam iam inde tum in Romana Ecclesia, tum in Mediolanensi distributio.

Sed refragatur ipse Hierony. qui epistolis ad Lætam & ad Demetriadem earundē horarū vsum non nouum tum fuisse diserris verbis ostendit.

Quare & constitutio Apostolica memoratur apud Clementem, *lib. 8, const. c. 40*, & Cyprianus multo antè, earum institutionem confirmauit sub finē libri de Oratione Dominica, & Athanasius lib. de Virginitate, & Basilius in regulis fusius disputatis interrog. 37, & in Asceticis pag. 381 Græci exemp.

Gregorius Nazanzenus cog. Theologus, qui Constātinopolitanam sedem ab Arianis Episcopis purgauit & Catholicis reddidit in annos 45 sub quinq; aliis pōtificibus Catholicis, Nectario an. 16, Chrysostomo 6, Arsacio 2, Attico 20, Sisinnio vno, vsque ad Nestorium.

Basilius Cæsariensis, qui sub annum 379 Deo agit animam, quo obeunte Ambrosius Episcopus Mediolanensis fit in annos 30.

Cæsarius

388

Principibus.

Valentiniano quinquagesimo, Valēte, an. 3, & eo exusto, Theodosio 1 Magno an. 27. Orient. Gratiano & Valentiniano 2 fratrib. an. 6. Occid. Impp.

Sapore Persarum reg. Artaxerse 2, an. 4, Sapore 3 an. 5.

Sthenden Æthiopię, deinde Zacham, ann. 9, inde San, an. 13.

Clogio, & post eum, Marcomero Franc. Duce.

4470

Anni Christi. 383

Anni mundi. 4471

CONCIL. *Romanum de S. Spiritu contra Arium, Macedonium, Photinum, Auxentium, Mediolanensem & Appollinarem Hieron. in Chron. Isid. in Damas. Hist. trip. 9, c. 5, 12, 13, 14, 16, cui interfuisse Theod. Impp. significatur apud Theod. lib. 5, c. 9, & D. Ambrosium, Ibid. & ipse epist. 90. In eo additur Niceno symbolo, FILIO QVE, contra eos qui dicebant S. Spiritum esse filium filij, nepotem Patris, vt legi in quodam manu scripto libello Græco anonymo de S. Spiritu à filio processione à me verso, sed nondum edito, quod conuenit cum Hug. Etteriano lib. 3 de præcess. Spiritu Sancti, ca. 16. Et cum Magist. Sent. lib. 1, dist. 11. Erat enim Beza, qui in suo nouo Testam. inter ea, quæ à Synodo Constātin. symbolo Niceno addita fuerūt, hanc dictionem reponit, summa antiquitatis ignoratione.*

Cæsarius Nazianzeni frater, Greg. Nyssenus Basilij, Eusseb. Samosatenus.

Eusseb. Vercellensis. Theotimus Scytharum Episcop. Timotheus Alexand. Cyrillus Hierosolym. Philaster, Eustachius, Exuperius, Ambrosius Mediola. Martinus Turon. de quo Niceph. lib. 9, cap. 16. Sozo. lib. 3, cap. 13. S. Romanus Gal. Vegetius, Eutropius, Themistius Philosophus, insignes scriptores.

Hilarius Phrygius vates.

Effrem eremita, qui circiter trecentas versuum myriadas composuit ad Rythmos & numeros Harmonij hæretici, quę in templis postea Syrorum cantari consueuerunt. *Sozom. lib. 3, cap. 16. Theod. lib. 4, cap. 29. Niceph. lib. 9, cap. 16.*

Ambrosius ritum Antiphonarum, seu responsoriorū hymnorum, è Græca ecclesia in Latinam trāstulit. *Sigeb. in Chron. Naucler. Isidor. lib. de diuin. Off.*

Illorum primus auctor apud Græcos creditur fuisse Ignatius. *Socrat. 6, cap. 8. Niceph. lib. 13, c. 8.*

Orientis Episcopi Apostolicæ sedi, tanquam filij debitam reuerentiam præstant. *Theod. lib. 5, c. 9 & 10.*

Sine Romani Episcopi, cuius ante omnia sentēriam cognoscere oportet, neque Vincentij, quem ad Synodū Ariminensem loco sui miserat, cōsensu, Synodi nullam habent firmitatem. *Theod. lib. 2, cap. 22. in epistola Romani concilij.*

Diodorus Tarsensis Episc. Chrysostomi præceptor, neglectis allegoriis, simplicem rationem interpretandi scripturas celebrem reddidit. *Sec. lib. 6, c. 3. Sozo. lib. 8. c. 2.*

Scripsit præter innumera alia Chronicon, corrigens errorem Eusebij Pamphili de temporibus. *Suidas.*

Gratianus Episcopos Catholicos à Valente iectos, ab exilio reuocat, Arianos sacris ædibus expellit, *Theod. lib. 5, cap. 2.* legem fert, vt cuncti subditi eam religionem retinerent, quam Damasus Rom. Pontifex & Petrus Alexandrinus custodirent. *Sozom. lib. 7, cap. 4.*

Pontificis Max. titulum sibi ab imperio oblatum recusauit, quòd penes ciuilem magistratum ius sacrorum esse negaret. *Zosim.*

Arianas de Deo disputationes lege vetuit. *Sozo. lib. 7, cap. 6.*

Theodosiū consortē imperij nominat, & cum eo 4 an. regnat. Lugduni à Maximo interficitur. Hinc Maximus imperij vsurpator eos motus excitat, quos Ambrosius apud ipsum legatione fungens, Valentiniani nomine, explicat epist. 27.

Moritur Athanasius an. 377 cum Episcopatum Alexandrinum pace bellóque gessisset annis 46. post multiplicia illa pro Ecclesia certamina, quorum similia Episcoporum aut doctorum Ecclesiæ neminem substinuisse vnquam legimus. *Nazian. Socr. Sozo. Hier. in Chron.*

Nam præter quotidiana & continua exilia sub Constantio, latuit in puteo aquam non habente, in quo nunquam solem aspicere posset, sex totis annis. vbi suū Symbolum cōdidit. (*Naucl. 12. generat*) Toto ferè Iuliani imperio Alexandriæ occulitur, cum per orbem ad necem conquireretur. Sub Valente continuos 4 menses in paterno delituit sepulchro, &c.

403

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hieronym. Epistolas & Euangelia, vt hodie habet Ecclesia, colligit & ordinat Damasi iussu. *Radulphus de canon. Obser. cap. vltim. Belethius ration. diuin. cap. 57. Berno libr. de Missa.* cùm prius ex institutione Alexandri Epistola & Euangelium satis incertum legeretur. *Honorius lib. 1, c. 88. citante Cassandro in Liturgicis pag. 44.*

Extat liber, qui Comes dicitur à Pamelio magna diligẽtia vulgatus. Hoc verissimum ex eo intelligitur, quòd antea Patres vetustiores lectionum duntaxat meminerunt in genere, vtriusq; testaméti, post Damasum etiam certarum lectionum Apostolicarum & Euangelicarum, vt Ambrosi. Aug. Leo Pap. Saluianus, Cæsarius, Chrysologus, quorum etiam quatuor posteriores translatione D. Hieronymi vsos constat.

Hieronymus aliqua alia in ecclesia instituit, vt etiam ipse D. Gregor. notat epist. 1 ad Ioan. Syracusanũ, quam citat Amallarius, *lib. de officiis Ecclesia. 4, cap. 33.*

In chartis Ecclesiasticis iuuit Damasum & Orientis atque Occidentis consultationibus respondit. *Ipse epist. ad Geruntiam.*

Romam cum Paulino Antiochiæ & Epiphanio Cyri Episcopo eum traxit ecclesiastica necessitas. *Ad Paulin.*

Auctor fuit nouæ Latinæ editionis, quam & ipsi Hebræi fatebantur esse veracem. *August. lib. 18 de Ciuitat. cap. 43.*

Quam Apostolica sedes iam inde à Damaso vulgatam fecit, cum antea varia è 70 interpretibus expressa conuersio in pretio esset. *Platina in Damaso. Greg. præfat. in Iob, & lib. 20 in Iob, c. 23 & præf. Moralium. cap. 5, & lib. 11. Sic Isid. lib. 2 & 6 Etymol. cap. 5.*

Vnde eius præfationes & argumenta singulis libris præfiguntur huius editionis, propter quam & cum qua conscripta sunt. *Ipse ad August. epist. 11 inter epistolas Augustini.*

Quare & illam ei tribuuut Hebræi, R. Selomo sæpius, nunquam eum sine laudis præfatione nominans, & interdum ad locorum aliquorum explicationem allegans, titulo הכהן *Sacerdotis.* R. Ioseph Albo lib. 3 hikkarim, 25, cum החכם הספתיק *sapientẽ translatorem* appellans. R. Kimhi in Psalm. 110. Elias in Tisbi, & in Rad. טחן apud Kimhi sub nomine החכם גרונימו *sapientis vel doctis Hieronymi.*

Damasi decimus annus, fuit, & vitæ & imperij Saporis Persarum regis noni septuagesimus, & vltimus.

Saraceni & Gotthi fiunt Christiani. *Socrat. 4, cap. 33 & 36,* & labuntur in Arianismum. *Iornand. de reb. Gets. & Ab. Vspergensis.*

Messaliani, qui Psalliani, Euchitę q. orãtes & Enthousiastæ. i. Deo afflati, vôcantur, negant carnem Domini prodesse vel obesse sumptam in sacraméto Eucharistię. *Theod. 4, cap. 11.* semper orant, docent Baptismum non conferre gratiam, nec expiare peccatum, nec opus esse ieiunare, & à cibis quibusdam abstinere. *Hist. trip. 7, cap. 11. Damasce. de hæres. August. hær. 57. Theod. lib. 4 fab. hær.*

Vocantur & Valentiniani, quòd his Valentini & Valentis temporibus pullulauerint. Item Bogomili. *Hermenopolus lib. de sectis.*

Vigilantius & Iouinianus hæretici, ille SS. venerandos & orandos, eorũ item reliquias osculandas & sepulchra veneranda negat: ceremonias ecclesię, vt cereorum accensio-

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
377	*Illyricum, de Trinitatis vnitate, Theod. 4, cap. 9. Hist. trip. 7, c. 8.*	4463
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
383	*Aquilienſe, præsente D. Ambrosio contra Palladiũ & Secundinum Arianizantes, (quod Beza & alij perperam existimant fuisse vniuersale.) Ex Gallia & Italia.*	4471
	∴ ∴	
	* *	
	Valentinum in Gallia, epist. 30. sub Gratiano, cui Fœgadius, siue Sebadius ep. Agennensis præfuit. Isid.	
	* *	
	∴ ∴	4475
	∴ ∴	
388	∴ ∴	
	∴ ∴	

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
369		4457
	∴ ∴	
	Mediolanense paucorum Episcoporum, contra hæresin Iouiniani, qua negabat Mariam in partu fuisse Virginem. i. peperisse Christũ integris virginalibus claustris. Ambros. epist. 80 & 81. Aug. de hæres. c. 82, & lib. 1 contra duas literas Pelag. cap. 2.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Cæsaugustanum in Hispania contra Priscilianistas, Sulp. lib. 2 hist.	
	∴ ∴	
	Schisma 2.	
	Vrsinus, siue Vrciscinus sedit in schismate cõtra Damasum. Ruf. 2, cap. 10. Ammia. Marcell. lib. 27.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
388		4476

accensionem, ieiunia (Hieron. ad Riparium) despuit, continentiam hæresim, pudicitiam libidinis seminariũ esse (libro contra Vigilantium) hic damnat delectum, ciborum: monachis & monialibus post votum nuptias permittit: asserit peccata omnia esse æqualia: virginitatem eiusdem esse meriti cum coniugio: liberum esse hominem post Baptismum ad bene agẽdum, sed non ad peccandum: nullam meritorum distantiam fore in futuro sæculo: cum ideo anathematizat *Aug. de temp. in fisto Trinit. serm. 3, & lib. de hæres. in eos scripsit Hser. tom. 2, & ad Riparium.*

Heretici Nestoriani negabant Corpus Christi esse in sacramento, nisi in ipso vsu. *Cyril. epist. ad Cacosyrum,* & *Tho. 3 par. q. 72. art. 10.*

Heluidiani Virginitatem D. Mariæ oppugnantes *Aug. de hær. Hieron.*

Nihil in doctrina Catholica à tẽpore Apostolorum ad hanc vsque ætatem immutatum fuit, maximè Romę, *Io. Caluinus Institu. Gallic. lib. 4, cap. 2, sect. 3, & epist. ad Sadoletum.*

Statue tibi quæso (inquit) ob oculos veterem illam Ecclesiæ faciem, qualem Chrysostomi aut Basilij ætate apud Græcos, Cypriani, Ambrosij, Augustini sæculo apud Latinos extitisse ipsorum monumenta fidem faciunt.

HVMANA.

Athanaricus, anno primo Damasi. i. 369 electus dicitur in regem Gotthorum siue Getarum. A quo rerum Hispanicarum scriptores Gotthorum reges numerare incipiunt, anno 5 Valentis. *Isid.* qui Christianos crudelissimè est persecutus, vt eorum plurimi in Romanum solum fugerint, tanquam ad fratres. *Oros. lib. 7, cap. 19.*

Rebus deinde inter ipsum & Fridigernum diuisis, Gotthi se mutuis cædibus attriuerunt.

Athanaricus autem rerum potitus, à Valente missis sacerdotibus hæreticis Arianismo cum tota sua gente imbuitur, quo gens infecta fuit per 213, annos, id est, vsque ad Ricaredum à Leandro Hispalensi conuersum, *Isid.*

Transito Danubio Valenti se dedẽtes Gotthi Thraciam habitandam accipiunt, sed seruitutis impatientes mox rebellant, & Valentem bello superatum in villula exurunt.

Terentio Duci Maximo à victoriis ex Armenia reuertenti Ecclesiam vnam Antiochiæ Catholicis petenti, Valens denegat, atque aliud petere iussit. *Niceph. lib. 11, cap. 49.*

Gotthi ab Hunnis gente Scythica suis sedibus expelluntur. *Niceph lib. 11, cap. 48. Bonfi. 2 dec. 1.*

Hunnorum gens Barbara prius incognita subito Valente Imperatore emersit, ex Asia transiens in Europam, Cimmerio Bosphoro è limo, quem Tanais fluuius conuehebat, terra constrato, Scythas trans Istrum habitantes inuasit, id est, Gotthos, Taisalos, &c. *Zosim. lib. 4.*

Valens & Valentinianus studiis religionis sæuiente Arianismo inter se discordant, vt paulò antè Constantius & Constans, & mox Valentiniani filij Gratianus & Valentinianus minor.

Nam Catholici fuêre Constans, Valentinianus maior, Gratianus.

An. 385. Maximus militum præfectus Gratiani Imp. in Britannia militari fauore imperator aduersus Gratianum ipsum appellatus, tantas mox opes adeptus est, vt ex Britannia in Galliam penetraret, ac Gratianum Treuiris fugientem, apud Lugdunum occiderit, & Gallias Hispaniásque sibi adiunxerit. *Sulp. lib 2.* 388

Apud quem legationis munere fungitur nomine Valentiniani Iunioris Ambrosius, *ipse epist. 27, & seq.*

Occidentis imperium occupauit annis quinque, sequenti obiit Damasus. 403

Valétinianus 2 à suis cubicularijs Viennæ Gallorum occiditur.

Theodosius à Gratiano imperator Orientis creatus à Miletio Episcopo Antiocheno fascibus imperialibus exornatus est & Diademate coronatus. *Sigeb. in Chronic.* Vel potius à Paulino.

Certè apud Zonaram ex verbis Ambrosij, quibus Theodosium, cum Synagogam construeret, aggressus est, colligitur, ab aliquo sacerdote diademate fuisse decoratum.

Atque hîc primum hunc morem coronandi Romanos principes reperio, nisi quòd Ambrosius epist. 33, ex veteri iure donata à Sacerdotibus imperia, non vsurpata testatur.

Hinc Alanos, Gothos & Hunnos vicit, fuditque. Cum Persis pacem pepigit. Maximum tyrannum apud Aquileiam extinxit, Victorem eius filium necauit. Eugenium alterum tyránum atque Arbogastem oppressit. Optimis legibus imperium rexit, vt cum lege ministeria lasciua, psaltriásq; comessationibus adhiberi prohibuit. consobrinarum nuptias vetuit. Sicque in pace vtrumq; imperium Arcadio & Honorio reliquit, corpore eius Mediolano, vbi excesserat, Constantinopolim translato. Augusto, Traiano & cæteris principibus melior, &c. *Ex Sexto Victore Pagano.*

Gotthi mortuo Athanarico, illius ditioni se subdiderunt. *Oros. & Isidor.*

Sed post Alaricum regem creant, de quo mox.

Romani Gallique Frâconiam inuaserunt. Clodio in prælio cecidit. *Eut. lib. 10. Tritte.*

Ammianus Marcellinus historiam Romanam ab anno Christi 98 vsq; ad 382 pertexit. Sextus Aurelius Victor ab Augusto, vsque ad mortem Theodosij siue annum Christi 400.

QVATVOR reliquit epistolas, quarum vna damnat Iouinianum.

Prisscillianistę in Hispania præsertim, quorum auctor sæculi gladio percussus est. *Sulpicius. Hier. in Chron.*

Heluidiani siue Antidicomarianitæ. *August. de hæres. Epiph.*

Dorotheus hæreticus, à quo Psatyriani, siue Gotthiani, Meliuiani, Patriciani, & Symmachiani. *Epiph.*

Prisscillianus in Hispania, Gallæcia ex Manichæorũ & Gnosticorum dogmatibus hanc sui nominis hæresim condidit. *Prosp.*

Magicas artes ab adolescẽtia nouerat. Præcipuè autẽ mulieres deprauauit, quòd rerum nouarum studiosæ, quòd fide imbecilla & curioso ingenio sint. *Sulp. lib. 2.*

Anni Christi.

Anni mundi.

40

O S. SYRICIVS, aliàs Vrsinus Romanus, an. 15. mens. 11. dies 25. 4476

Vacat sedes dies 20.

Patriarchis.

Alexandriæ Theophilo.

Antiochiæ Paulino, deinde Flauiano, an. 34.

Hierosolymis Cyrillo, mox Ioanne 2, an. 29.

Constantinopoli Nectario, deinde Ioanne Chrysostomo an. 6. mens. 3. dies 26.

Romam

Anni Christi.

388

403

Anni mundi

4476

4491

Principibus.

Theodosio Mag. quinquagesimo quarto cum Valentiniano 2. an. 7. post necem Maximi in Imperium restituto, & eo mortuo cum filiis Honorio & Arcadio Impp. an. 3.

Sapore 3. deinde Varanane an. Cog. Cermasat. an. 11. hinc, Isdigerde an. 21. Persarum.

San Æthiopiæ, deinde Igga an. 18.

Marcomero Franc. Duce.

Romam venit cum turpi fœminarum virorúmque comitatu, Damaso se purgare cupiens, sed ne in conspectum quidem eius admissus est. Regressus Mediolanum æquè sibi aduersantem Ambrosium reperit. *Ibid.*

Eius sectatores ad occultandas contaminationes, & turpitudines suas habebant in suis dogmatibus hęc verba. *Iura, periura, secretum prodere noli. Aug. in lib. de hæres.*

Verbum perfectionis & scientiæ sibi vendicantes soli cum solis clauduntur mulierculis, & eis inter coitum, complexúsque decantant, &c. *Hier. contra Pelagian.*

Abylę fuit Episcopus, non Phœnices in Syria, vt putauit Erasmus in Epist. Hieron. ad Gtesiphontem, sed Hispanię, vt ex Aug. patet.

Damnatus prouocauit ad Maximum tyrannum, auditus Treueris, eius gladio punitus est. *Hier. in Chron.*

Epiphanius Salminius in Cypro. Theophilus Alexandrinus, Synesius Cyrenaïcę Episc. Optatus. *ipse lib. 2.* Isychius presbyter, Paulinus cognom. Humerius, Pacianus Barcinonensis, Fœbadius Agennensis, Delphinus Burdegalensis, Pontius apud Ausonium. Claudianus poëta. Exuperius Tholosanus.

Iussu Theodosij fana Paganorum à Iuliano Apostata & Valente aperta clauduntur, & sacrificia prohibentur, pecunia, quæ ad ea è fisco ministrabatur, denegata. *Zos. lib. 4. Theod. li. 5. ca. 20.*

Ad senatum, qui patriis sacrorum ritibus inhærebat, orationem habuit, vt Christianam fidem amplecterentur. *Ibid. in fine.*

Arianos, cum per annos 40. oratoria Constantinopoli tenuissent, vrbe expellit. *Socr. lib. 5 ca. 7.*

An. Christi 400. præfinitè D. Ambrosius mortuus est, quo anno etiam D. Ioannes Chrys. Patriarcha Constantinop. creatus est. Quare putarim ex Ambrosio, Chrysostomum sua commentaria in epistolam ad Hebræos deduxisse, non contrà.

Per Iouium & Gaudentiũ comites omnia Idolorum templa spoliata Theodosij imperio. Symmachus reiectus, qui aram Victorię in senatu restitui procurabat. *Prosper parte. 3. de Promiss. ca. 38.*

Nectarius Constant. patriarcha sustulit Pœnitentiarios, quorum scilicet munus erat publicam & solennem pœnitentiam iniungere, abrogans pœnitentiam publicam, id est, publicam cõfessionem & satisfactionem, occasione cuiusdam mulieris, quæ iussa cum ieiuniis & oratione in Ecclesia permanere (id est, publicè pœnitentiam agere) vitiata fuerat. Sicque publicam cõfessionem & satisfactionem in priuatam vertit. *Hanc interpretationẽ probat Spenceus cen. 7. Apophtegmatum è Sozo. lib. 7. c. 16. Socr. lib. 5. c. 19 Niceph. lib. 12. c. 28.*

Quod imitatus Leo magnus in Occidentis partibus paulo pòst, sufficit (inquit) deinceps reatus conscientiarum solis sacerdotibus indicare confessione secreta, & remoueatur tam improbabilis consuetudo &c. Epist. ad Episcopos per Campaniam & Piscenam.

Sub an. 400. obit D. Martinus tot miraculis in Gallia clarus, vt veteres Galli ab eius obitu passim annorum suorum enumerationem duxerint.

Eodé anno moritur D. Ambrosius, cui succedit Simplicianus, quem Augustinus initio sui Episcopatus consulit de Iacob electione & Esau reiectione, contra Pela-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gianos. *Prosper respon. 1. ad excepta Genuensium.*

Augustinus deinceps viginti amplius annis contra inimicos gratię Dei Pelag. Catholicam aciem duxit. *Idem præf. lib. de Gratia contra Collatorem.*

Hinc minister Gratiæ & admirabilis gratiæ prædicator ab eodem passim dicitur.

Præter Pelagianos confecit Manichæos, Donatistas & Arianos. Nam eius cum adhuc esset presbyter conflictatio fuit publica duobus diebus cũ Fortunato Manic. in vrbe Hipponensi, adhibitis notariis, qui singula exciperent, in qua infœlix Fortunatus non fuit conuersus, sed tantum perculsus. Altera in eadem vrbe tribus diebus cum Fœlice Manichæo, sed exitu fœliciore. Tertia fuit celebrior in eodem etiam loco cum Maximiano Ariano, sed nullo successu. Extant harum collationum acta apud Aug. Quarta Carthagini cum Pascentio comite Ariano, vbi Laurentius iudex episto. 174 & 178. Quinta cum Donatistis de Ecclesia, quam, Balduinus emendatam & illustratam edidit. Sexta cum Fortunio Episcopo Donatista, &c.

HVMANA.

Theodosius senior exemplo Constantini magni Cyclum Paschalem ordinandi curam mandat Theophilo Alexandrino Episcopo & Mathematico & inter Mathematicos, qui in Ægypto erant celeberrimi, versanti. Ille Cyclus dicitur Alexandrinorum & Græcorum, cui dum non acquiescit Innocentius in Epist. ad Aurelium Carthagi. Episcopum tẽpore Augustini, Dionysius Abbas Romanus, item Mathematicus, ad suum, quem tamen paucis mutatis ex illo Alexandrino duxerat, paulò post tempore Leonis Magni, vel iuxta alios Bonifacij, nostros assuefecit. *Ex Stoflero & computorum Eccl. auctoribus.* Ea Theodosij ætate Olympiades desierunt celebrari, & earum loco substitutæ sunt Indictiones. *Cedrenus.* Ex constitutione Constantini, *suprà.*

Rei militaris duces, tribunos, cæterósque præfectos duplo plures constituit. Vnde factum, vt fiscus nimiis annonis grauaretur. Nam quilibet eorum non partem suam, sed lucrum integrum, ac si pauciores fuissent, colligere volebat. *Zosimus lib. 4. Si impio credendum.* Cum cõtra grauationes subditorũ veritus, multis è suo restituit. *Victor & ipse Paganus.*

Postremus Romanum Imperium integrum in Occidente & Oriente tenuit.

In schola Romana tres Oratoriæ, decem Grammatices, quinque Sophistas siue logicę professores, vnũ Philosophiæ, duos iuris & legum doctores instituit. *leg. Vniuersos, Cod. de studiis liberalibus vrbis Romæ.* Edictum hortatu Amphilochij Episcopi conscribit, quo Ariani ex vrbibus eiiciantur. *Theod. lib. 5. c. 16.*

Leges scripsit, quibus mandabatur lucorum Idolis dicatorum destructio. Constãtinus enim sacra dæmonum prorsus sustulit. Fana tamen non subuertit, sed inaccessa esse iussit. Quod continuarunt filij. Iulianus impietatem renouauit. At Iouinianus paulò post Imperiũ adeptus, rursum simulachrorum cultum prohibuit. Quibus legibus Valentinianus Europam gubernauit. Valens verò cæteris aliis, quam delegissent religionem, permisit, cum solis

Anni Christi.		Anni mundi.
388	⁘ ⁘	4476
	CONCIL. *Carthaginense 2. in Trullo confirm. in quo canones 12. editi sunt.*	
	Romanum.	
	Burdegalense contra Priscillianũ præsente S. Martino. Sener. lib. 2. Prosper in Chron.	
	Telense contra Iouinianum. Isid. Tom. 1. Conc.	
	Carthaginense 3. Episc. 44. in quo can. 49, cui interfuit Augu. Prosper in Chron. confirmatum in Trullo.	
	Carthag. 4. cui subscripsit Aug. Tom. 1. Conc. habet can. 104. confirmatum in Trullo.	
403	⁘ ⁘	4491

Anni Christi.		Anni mundi.
388	⁘ ⁘	4476
403		4491

solis autem Catholicis bellare nunquam cessauit. Toto igitur ipsius Imperio, in aris ignis ardebat, simulachra libationibus ac sacrificiis honorabantur, in foro publicæ epulæ dabantur, initiati orgiis Bacchi cum parmis cursitabant, canes discerpentes, insanientes, bacchantes, & alia idololatrica peragebantur. Huic succedens Theodosius ista omnia funditus euulsa sempiternę obliuioni tradidit. *Theod. lib. 5. c. 20.*

Idolorum ergo cultus, qui Constantini constitutione deinceps negligi & destrui cœperat, Theodosio imperante collapsus est. *Ruff. lib. 2.*

Isdigerdes persecutionem decimam quintam mouet in Perside, quæ annos 30, durauit. Nam continuatur à Gororane filio. *Theod. lib. 5, c. 39.*

Symmachus vrbis præfectus Idolorum pontifex minor, & quidam Romani Gentiles veterem religionis vsum fieri, aram Victorię, quam Gratianus euerterat, in curia Romana restaurari, vestales de fisco ali postulant apud Valentinianum 2. His respondet Ambrosius duabus epist. 30 & 31, & obtinet. Relationem suam orationem siue epistolam vocabat Symmachus.

Theophilus Alexandrinus præter cætera Cyclum de obseruatione Paschæ per centum annos digessit, & Laterculum inscripsit.

Idque propter exortas de celebritate Paschæ inter Latinos & Græcos controuersias, quòd Latini iuxta Cõcilium Cæsareæ Palestinæ nollent vnquam Pascha excedere vigesimum primum Aprilis, ne illud celebrarẽt mense immundorum, id est, secundo. Cum enim æquinoctium à Patribus Nicenis esset fixum 21 Martij, & inter 21 Martij & 21 Aprilis sit mensis integer, id est, dies 30, quicquid illum limitem excedebat, contendebant ad secundum ab Æquinoctio mensem, in lege immundis ad celebrandum Pascha assignatum, pertinere.

Quæ interim contẽtiones, etiam si interueniisset Ambrosius epist. 83. per hunc Theophili Cyclum non ita sunt oppressæ, quin adhuc renatę sint sub Innocẽtio, Hilario, Leone, donec res composita per Dionysij Abbatis Cyclum, de quo suo loco.

Idque, quia intercalationes non fiebant apud vtrosq; eodem modo & anno. Quod fere bis recurrebat intra 19 annos, dum in Aurei siue Chaldaici numeri dispositione inter se differrent. *E Stoflero Romano Calendario.*

Marcomerus Francor. Rex Gallias inuadit, ac omnia loca quę Maximus occuparate crepite prẽter Armoricã siue Britanniam minorem. quo cæso à Valentiniano regnum penes duces aliquandiu fuit.

Annus Dom. cccc. quo præsidẽte Arcadius & Honorius, & apud Persas Isdigerdes adeunt imperium, D. Martinus & Ambrosius moriũtur, Ioann. Chrysostomus pontificatum Const. Augustinus Hipponensem suscipiunt.

Hoc quarto seculo continuatio doctrinæ sic habuit. Missæ Basilij, Ambrosij, Cyrilli Hierosolymitani, Damasi, & Hieronymi in libro, qui inscribitur Comes, eius ritus apostolici apud Basi. ca. 17. de Spiritus sancto. liberum arbitrium. Athan. contra gentes. Basilius lib. 3. contra Eunomium. Nazianzenus orat. coram Gregorio patre habita. Epiph. lib. 1. Panarij, manifestum est clariumque ac minime ambiguum, quòd liberum arbitrium exhibuit nobis Deus, &c. Hieron. Epist. ad Ctesiphontem, ad Demetriadem. In Es. lib. 3. & alibi, qui tamen contra Pelagianos scripsit. Nyssenus lib. peculiari, de lib. arbitrio. Lactantius & cæteri. Iustificationem non excludere presentem dispositionẽ, vel futura bona opera. *Ephrem lib. de vera pœnitentia. Hier. lib. 8. com. in Esaiam & in 4. Daniel. Hinc bona opera partes iustitiæ, Nyssenus orat. 2. de amandis pauperibus vocat. Præstandum enim aliquid esse ex proprio, Hilar. cap. 7. in Matt. & in præf. in Psalmos. Nazianz. orat. de pauperum cura. Amb. epist. 82.* Bona opera. *castitas, continentia, humilitas, obedientia, cæteræq; virtutes animæ pennæ sunt, quibus ad Deum subuolat, Ephrem lib. de beatit. animæ c. 2. & in lib. de extr. iudicio, & Ser. de virginitate. Athan. Apol. ad Constantiũ. Basilius Ser. exhortatorio de renuntiatione huius secul. & lib. de virginitate & in Asceticis: Theophil. Alex. lib. 3. Pasc. Denique tota hæc ætas sanctis operibus plurimum tribuit.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi

Imagines, Prudent. Περὶ στεφάνων carmen de Cassiani imagine posita super memoria martyris. Nazianzen. 40. epist. ad Olympium exempl. Græci. 49. Latini, tempore suo templa statuis (ἀνδριάσι) exornata fuisse. & lib. de insomnio de Anastasiæ Ecclesia σὺν τοῖς καὶ μεγάλαυχον ἔδος ἔχειτο μαθητῶν πλευραῖς σαυροτύποις τέτραχα τετμόμενον. Cum quibus etiã est superbũ templum Christi discipulorũ, lateribus crucis picturæ figuratis quadrifariam incisum. de imagine Crucifixi Athanasius librum edidit. Imaginem Christi à Iuliano Apostata euersum Christiani in Ecclesiam referunt. Soz. lib. 5. c. 21. Constantinus signum crucis sibi monstratum in cœlo in militaria vexilla transformat, in dextra sua signum aliud crucis ex auro fabrefecit. Euseb. 1. vitæ eius. Probiano nolenti crucem adorare Deus apparens signum monstrauit crucis, quod erat positum in altari eiusdem Ecclesiæ. Idem lib. 2. Crucifixi imago in ædibus imperatoris posita cum gemmis & c. lib. 3. Nyssenus orat. in Sanctum Theodorum imagines esse idiotis & simplicibus instar librorum, quod Gregorius magnus apud Latinos repetiuit lib. 7. epist. 104. ad Serenum, De Sancta Cruce. eius inuentio fuit huius sæculi, Ruff. lib. 1. c. 7. & 8. Amb. de obitu Theod. Euseb. in Chron. & de vita Const. Hieron. Indéque distributio in maiores partes, ad quas adorandas semel in anno vndique concurrebatur, præsertim Hierosolymam, Paulinus Nolanus epist. 11. ad Seuerum Sulpitium. Item in particulas, adeo vt ligno S. Crucis tota continens repleta sit, Cyrillus Hierosolym. catech. 4. propter tot per orbem fragmenta credita se multiplicare & habere imputribilem virtutem & indetribilem soliditatẽ, Paulinus Ibid. Catera Prud. Hymno ante Somnũ. Ephrem de armatura spirituali c. 2. & lib. de pœni. c. 3. &c. Primatus Romani Pontif. Ambrosius 1. Tim. 3. vbi Damasum vocat rectorẽ eius Ecclesiæ, quæ Domus Dei & Columna & firmamentum ab Apostolo dicitur (i. vniuersalis) nam talem illo loco describit Apostolus. Hiero. passim. Concilium Nicenũ, &c. De pœnitentię partibus, Exomologesi, contritione, satisfactione. Ephrem. lib. 2. de compunctione cordis c. 3. Hilar. in Ps. 118. ad illud, Exitus lachrimarum transierunt oculi mei. Pacianus ad Sempronianum. Epiph. in Panario & quotquot scripserunt libros, sermo. tractatus, homilias de pœnitentia & aduersus Nouatianos & Meletianos. qui negabant sacramentũ pœnitentiæ esse in Ecclesia. Veritas corporis & sanguinis domini in Eucharist. & transsubst. Athan. lib. de Christi imagine. Nyssenus in orat. catechetica, qui & tractatum scripsit de transmutatione corporis & sanguinis domini apud Nicetam lib. 18. orthodoxiæ. Cyrillus in mystagogicis. Et quotquot illa ætate huius mysterij meminerũt, quorum testimonia Garetius in librum collegit, Tonstallus & plerique alij. Missam esse sacrificium. Nazian. 1. in Iulianum. Mox sacrificij incruenti oblatione manus commaculat. Amb. ep. 33. c. Missam facere, offerre, osserre sacrificium. Item precatione prima præparantis missam. li. 4. de sacram. lib. 1. offic. 48. Athanasi. q. 34. ad Antio. Euse. lib. 1. c. 10. de Demost. Concil. Nicenum 14. can. Hieron. epist. ad Hedibiam & ad Euagrium. Tota denique illa ætas, vt Roffensis, Sanctius, Canisius & alij demõstrarunt. Missarum solennia & ritus. In Liturgia Basilij. In Missa Ambrosij, libris eiusdem de sacra. & de præparat. ad Missam. in Comite D. Hier. Apud Basil. c. 27. lib. ad Amphiloch. de Spirit. S. quod caput veterem Ecclesiæ traditiones multas complectitur, Cyrill. Hieroso. in Mystagogicis, cum cæteris, quorum sententias collegerũt Casander & Pamelius in Liturgicis. Confirmationis sacramentum. Amb. lib. 3. de sacram. c. 2. sequitur Spiritale signaculum, quod audistis, hodie legi, quia post fontem (baptismatis) superest, vt perfectio fiat, quando ad inuocationẽ sacerdotis, Spiritus Sanctus infunditur, Spiritus sapientiæ &c. Septem q. virtutes Spiritus, & c. Istæ sunt virtutes, quando consignaris. Inuocatio sanctorum. Athana. de incarnatione verbi & in Euang. de S. Deipara, & de interpr. Psalmorum. Basil. oratio. in 40. martyres. Nazian. in fine orat. in laudem Basilij & orat. in Cyprian. Vbi & virgo quædam amanata à Cypriano tunc Mago, inuocatione D. Virginis ab eius amore seruatur. Amb. in lib. de viduis. & in precatione 2. præparantis Missam. Prudentius in hymno Laurentij, de 18. martyribus, de Vincentio. de Cassiano. Hierony. de ea scripsit contra Vigilãtium, &c. Ephrem. lib. de compunct. cordis. 1. c. 13. Totum denique illud sæculum, vt Esselsius docuit lib. peculiari, Canisius in maiore Catechismo & alij. Mortuis viuorũ preces proesse, & purgatorium. Epiph. hær. 75. contra Aërium, qui id negabat. Lact. li. 7. c. 21. Prud. in Hamartigenia. Hiero. lib. 18. com. in Esaiã & lib. 4. c. 4. & Marc. 9. Nyssenus lib. de anima & alibi, Chrysostomus & Basilius in Liturgiis & alibi. Athanasius librum peculiarem condidit de dormientibus cit atum passim à Græcis, vt Damasc. libro eiusdem tituli. Basil. com. in 9. Esa. purgatorius ignis, item expurgatio. Denique, quoniam hæc ætas præcipue abundat libris & scriptoribus omni exceptione maioribus, ex hac maximè decerpitur, quicquid ficit ad doctrinæ veteris contra nouam, confirmationem. Quod & Centuriatores cum magno pudore & conscientiæ fremitu confitentur Cent. 4. c. 4. de doctrina, colum. 291. & seqq. c. 5. de hæresibus, seorsum Donatistarum, col. 376. Aërianorum 401. & c. cap. 6. de Ritibus & ceremoniis, col. 406. & seqq. per totum cap. 7. de Politia & gubernatione Ecclesiæ col. 483. & seqq. aliis cap. 9. de Synodis. col. 610. & seqq. cap. 10. de Episcoporum & doctorum vitis col. 881. & seqq. cap. 11. de Hæreticis co. 1338. vt in Vigilantio, Aërio & c. ca. 12. de Martyribus sparsim, cap. 13. de Miraculis col. 1434. & seqq. Denique qui hoc ævo oppugnarunt Arianos, Eustachianos, Aërianos, Iouinianum, Messalianos, Vigilantium, Martianum, Heluidium istis & Caluinitis planè sunt doctores papistici.

4376

4491

Anni Christi.

Anni mundi.

QVINTVM SÆCVLVM.

41

403 ∴ S. ANASTASIVS I. Romanus, an. 3. dies. 10. 4491

406 Vacat sedes dies 21.

Patriarchis.

Alexandriæ Theophilo.

Antiochiæ Flauiano.

Hierosolymis Ioãne secũdo.

Constãtinopoli Ioãne Chrysostomo.

Principibus.

Arcadio imperatore Orien. quinquagesimo quinto an. 13.

Honorio an. 31. Occid. Imp.

Isdegerde an. 21. Persarum,

Igga Æthiopiæ pretioso an. 18.

Dagoberto Franc. Duce.

404 CONCIL. *Alexandrinũ contra Origenem, Ab. Vsperg.*

Cyprium sub Epiphanio contra Origenistas.

Carthaginense 5. Episc. 73. Tom. 1. Concil. sub hoc & Innocentio. Prosper in Chron.

Toletanum 1. confirmatum à Leone PP. Episcoporum 18. siue 15. in quo anathemate feritur error Priscilliani iam sæculi gladio perempti. Isid. to. 1. Conc. In eo sunt can. 20.

Taurinatense. lib. Concil. confirmatum in Trullo.

Hipponense. Prosp. in Chron.

∴ RELIQVIT epistolam ad Episcopos Germaniæ & Burgundiæ. *Tom. 1. Concil.*

Instituit vt sacerdotes, quoad Euangelium recitaretur, non recti, sed curui siue cernui starent. *Vualphridus l. de reb. Ecclesiast.*

Hieronymus à Petro Apostolo incipiens & in semetipsum desinẽs, 135 virorum illustrium ecclesiastica volumina contra Porphyrium & Iulianum Augustum descripsit apud Bethlehem, qui imperitos dicebant Christianos. hoc opus deduxit vsque ad 14 Theodosij.

Eò Paula Hieronymum secuta, in Syria tria monasteria Virginum, & Vnum virorum, cui ipse præfuit, condidit.

Apollinaris Laodicenus Antiochiæ tanta laude docet, vt à S. Hieronymo iam sene discendi causa adiretur. *Hieron. epist. ad Pammachium.* sectam introducit, quæ filiũ Dei assumpsisse animam rationalem negaret. *Tripart. li. 5. cap. 44. & 9. c. 3.*

HVMANA.

Arcadij & Honorij primus est Domini quadringentesimus.

Ruffinum Arcadio, Stiliconem Honorio tutores adiunxit Pater moriens, Gildonem Africæ præposuit, qui regni cupiditate ad perfidiam impulsi, tandem interempti sunt.

Stilico affectans filio suo Eucherio imperium, omnes barbaras nationes ei infudit, & lacerationis eius auctor fuit. Solus Zosimus eũ à crimine liberat, quòd Paganus Eucherio Paganis addicto fauerit.

Cum Honorius & Arcadius Getis siue Gotthis stipendia à patre constituta, qui eis vsus fuerat contra Maximũ & Eugeniũ, pendere nollent, Ragadaisus ducẽta eorum millia in Italiam duxit. Stilico Henetus contra eos attraxit Burgundos, Sueuos, Alanos & alias gentes mari Baltico vicinas. Captus igitur Ragadaisus ad Fesulas strangulatus est, captiuorum greges singulis aureis venditi sunt, reliquiæ regem creant Alaricum, cum quo pacisci tur Stilico, vt in Galliam transeat.

Per totum imperium Idolorum templa dirui Arcadius, Honorius, Theod. Impp. præcipiunt. *Sigeb. & leg. 3. 4. 5 & 8. cod. de Paganis.*

Ragadaisus Gotthorum rex cum suis 200. armatorum millibus in Fesulanorũ montium verticibus intercluſus, consumptus est, captus & interfectus. *Isido.*

Honorius templa omnia Idolorum cum suis adiacentibus spatiis Ecclesiis contulit, simúlque eorum simulachra confringenda in potestatem dedit. *Prosper part. 3. de promiß. capite 38.*

Arcadius, ne traderet ad se confugientes Armenios, propter Persarum persecutionem, bellum cũm Persis confecit. Antequam potiretur victoria, iam coëuntibus in prælium militibus aëtiæ cruces in vestibus apparuere. Vnde etiam victor auream monetam cum eodẽ crucis signo fieri præcepit, quæ in vsu totius orbis, & maximè Asię hodiéque persistit. *Idem c. 34.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

p MVLTAS epistolas reliquit eâsque eruditas. 24. est ad Synodum Toletan. 26. ad conc. Mileuitanum &c.

Arcadium & Eudoxiam excommunicat. *Niceph. lib. 13. c. 34. Georgius in vita Chrysostomi.* In qua epistola Eudoxia de gradu & maiestate imperij deiicitur. Ergo pontifices Romani reges & Imp. deponebant.

Primus Nouatianos vrbe pellere cœpit, multâsq; Ecclesias eis ademit. *Socr. lib. 6. c. 9.* — 406

Ad eum Augustinus cum 59 Episcopis concilij Mileuitani epistolam 42. scribit, & cum Episcopis Synodi Carthaginensis de actis aduersus Pelagium & Celestiũ, epistolam 90. — 421

Hæreses Abeloitarum, Nazarenorum, Prędestinatorum, Aduersariorum Legis & Prophetarum.

Vincentius & Paternus hæretici, è quibus Vincentiani & Paterniani.

Pelagius Britannus, Heluidius, Bonosus hæretici. *Aug. de hære. Chrys. & Isido.*

Idacius ad Deum conuertitur anno Honorij decimo .i. sub an. Christi 417. *Ipse in Chronicis.* (410. *malim.*)

Cassianus & Euagrius monachi, Primasius, Orosius, Tiberianus, Maximus Taurinensis, Faustinus presbyter, qui Lucifero fauit, *Gennad.* scriptores Ecclesiastici. Ausonius Burdegalensis, Prudentius & Sedulius Poëtæ. Vincẽtius Lirinensis, quod monasterium erat in Aluernia, vt Sidonius Apollinaris in epist. indicat. tamen alij dicunt esse S. Honoratum in Prouincia, Isidorus senior Episcopus Cordubensis, Palladius, Hilarius Arelatensis, Polybius.

Escicius Nazanzeni discipulus bibliothecã Origenis & Pamphili Martyris Cæsareę longo corruptam tempore, multo labore restituit. *Bergom. lib. 9.*

Olympius, Audentius, Ithacius Hispanus, qui in Priscillianum scripsit Apologetici specie. *Hieron.* alius ab Idacio Chronico. *contra Thritemium.*

HVMANA.

Prima Romæ per biennium ferè obsessæ direptio an. 413. 8. seu 9. cal. Septemb. vsque ad sextum diem (Nam ibi vltra sex dies nõ sunt cõmorati) per Gotthos duce Alarico siue Athanarico (qui fuit secundus rex Gotthorũ, primus Hispanię. *Ritius li. 1. de Reg. Hisp.*) *Procop. li. 1. Cuspinia. in vita Cæsar. Æmyl. lib. 1. Socrom. 9. cap. 8. Oros. lib. 7. cap. 38.*

Crudelitatem huius describit Hiero. in Marcellæ Epitaphio & Viues in libros Aug. de Ciuit.

Sacris interim vasis abstinuit Alaricus, & rapta magna cum reuerentia restitui iubet, se testatus cum Romanis bellum gerere, nõ cum Sanctis & Apostolis Dei. *Orosius.*

Hinc cœpit Imperij dilaceratio. Nam in illud posteà barbaræ nationes Septentrionales sese infuderunt, de qua re libri Blondi de inclinatione Imperij & Pij 2. in Blondi Epitom. Imperio hęc laceratio vtilis fuit. Primò bellis ciuilibus ferè finem imposuit. deinde penitus Idololatriam sustulit, quam ne Christiani quidem imperatores radicitus extirpare potuerant. Inde denique Christiana multa regna & Imperia exorta sunt, quorum vnumquodque pro suo modulo religionem propagauit.

Maior

Anni Christi. | Anni mundi.

* *

42.

p S. INNOCENTIVS I. Albanus, siue Scotus, an. 15. mens. 2. dies 25. — 4494 / 4505

Vacat sedes dies. 22.

Patriarchis.

Alexãdriæ Theophilo deinde Cyrillo an. 34.

∴ ∴

Antiochiæ Flauiano, deinde Porphyrio an. 2. Alexandro an. 3. Theodoro an. 4.

∴ ∴

Hierosolymis Ioanne secundo, deinde Paraylio an. 7.

∴ ∴

Constãtinopoli Ioãne Chrysostomo, deinde Arsacio an. 1. mens. 4. dies 15. Attico an. 19. mens. 7. dies. 10.

∴ ∴

Anni Christi. | Anni mundi.

406 — 4494

∴ ∴

Principibus.

Eisdem Imp. & post mortem Arcadij Theodosio 2. iuniore Orie. Imp. an. 42.

Isdigerte Persarum rege 13.

Igga Æthiopiæ, deinde Alamida an. 30.

Athanarico siue Alarico Gottho primo Hispaniarũ Rege, deinde Ataulpho an. 6. Sigerico an. 1. Vuallia an. 22.

Genebaldo Franc. ad Mœnum & Salam Duce.

∴ ∴

Imperij per Barbaros Laceratio anno D. 413.

∴ ∴

SYNODI *Constantinopolitanæ duæ contra Ioã. Chrysostomum.*

∴ ∴

CONC. *Constantinopolitanum Ephesinum.*

Alexandrina duo.

421 — 4505

Maior erat imperij moles, quàm vt principes eius saluti, itémque vni rei Christianæ possent intendere.

Adde destructum imperium propter maiorem tranquillitatem, pacem & tutelã Ecclesiæ, in solatium videlicet & requiem piorum, propter tyrannides & persecutiones Monarcharum, vt si vno in loco non liceat piè & Catholicè viuere, alio migrent. Nam cum imperator erat paganus, cum hæreticus, negotium toti penè Ecclesiæ fiebat, vt sub Constãtio, & Iuliano apparuit. Nec antea Deus constituerat tam magnas Monarchias, nisi vt Dei Verbum facilius curreret ex Esa. Quo perfecto nihil opus fuit tanta imperij mole ad pietaté. Nec Turca eam reparat, nisi propter peccata, & vt perficiatur mysterium iniquitatis de Antichristo, vbi vltima & ferocissima persecutio existet.

Sicque impletum illud Apocalypsis 17. Decem cornua, quæ vidisti in bestia, odient fornicariam & desolatam faciẽt illam & nudam, & carnes eius manducabũt, & ipsam igni conecremabunt &c.

Hinc his mille annis totæ nationes Europæ mutatæ sunt, deinde Africæ, postremò Asiæ, Turcis, Tartaris, Saracenis & Mauris in eam inundantibus. *de quo libri Blondi de declinatione imperij.*

Tunc Prouinciæ Romani imperij occupatæ aut à barbaris rebellibus, qui Rhenum trãsierant, Vandalis, Sueuis, Francis, Burgundionibus, qui Galliam, Hispaniam, Africam tenuerũt, aut à Gotthis, qui pacis specie se Valenti Imper. dediderant, quando eius exercitu deleto, Illyricum, Pannoniam, Græciam inuaserunt, ac demum se in Italiam ipsam, Galliam & Hispaniam intulerunt.

Tunc etiam Vasconia nomen hoc à Vvisigotthis sortitur, si Blondo creditur. At contrarium infra docebo. Nam multo pòst hoc nomen in Aquitania auditum est, & illuc trãslatum à Vasconibus Pyreneorum montium antiquissimis habitatoribus apud Ptolom. Plinium, Tacitum, in illas Galliæ partes infusis.

Occasione tutelæ Theodosij Iunioris à Persarum rege administratæ, induciisque in 100 annos factis, late Christianismus in Perside propagatur. Sed Satanas inuidens excitauit persecutionem 30 annorum per Isdigertem regem & tutorem imperij Orientis. *Histor. tripart. lib. 10. cap. 30, 33.* quam Ecclesiasticum bellum vocat Theod. *lib. 5. cap. 39.*

Hìc Chronica regũ Hispaniæ propriè incipiunt. Nępe ab Ataulpho propinquo & successore Alarici, qui dux fuit exercitus Gotthorum apud Theodosium contra Eugenium, & sub Honorio Romam quidem cepit, sed in gratiam Apostolorum delere noluit, eam duntaxat thesauris publicis & priuatis spolians, à sacris interim abstinens.

Scriptores tamen Hispani reges suos numerare incipiunt ab Athanarico, qui Gotthorum rex creatus est anno quinto Valentis sub 370. *Tarapha.*

At primus Ataulphus ab illo rex tertius, primus in Hispaniam ipsi ad habitandum ab Honorio assignatam descẽdit, Narbone Placidia Honorij sorore in vxoré ducta. *Vaseus.*

Ante eius in Hispaniam ingressum, Constantinus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Constans f. Maximus tyrannus eam occupauerát. Deinde Vandali, Alani, Sueui.

Honorius cum Arcadio imperat annis 13, cum Theodosio Arcadij f. annis 19, quorú primo anno statim post Arcadij mortem Vandali, Alani, Sueui, Scythicæ originis populi à Gotthis pulsi, tribus annis in Gallia exactis, Hispaniam inuadunt, biennio post Romam captá. *Seuerus.* inter se diuidunt, annis ferè 30 incolunt. *Sigeb. Procop. lib. 3.* Sola Celtiberia in fide imperij permanente, eam defendente Constantio Patricio, *Chronica regis Alphonsi.*

Vandali & Sueui Galleciam possident, Vandali Siliagi Beticam. Alani Lusitaniam & Celtiberiæ partem. *Vasæus in Chron. Hisp.*

Vandali relicta Hispania metu Gotthorum 19 anno, quam in eam venerant in Africam concedunt. Sic duo regna tãtum in Hispania fuere Gotthorum & Sueuorú, qui à Gotthis deleti sunt sub tempora Gregorij Mag.

Gotthi in Ostrogotthos & Visegotthos diuiduntur, id est, Orientales & Occidentales Gotthos. Visegotthi per Italiam in Galliam, inde in Hispaniam venêre, atque in ea regnum per annos plus minus 386. possederũt, donec à Mauris, pene vsque ad vnum omnes deleti sunt. Ostrogotthi autem tempore Zenonis in Italia regnare cœperunt.

Placidia Honorio fratri post mariti mortem à Vallia pacem expetente reddita Constantio comiti nupsit & Valentinianum 3. peperit Honorij successorem. *Orosius Prosper. Sigeb.*

Hieronymus Paulianum fratrem, post vastatam à Gotthis patriam Stridonem, eò remisit, vt si qua remãsissent de parentum possessione venderet. *Ipse ad Pammachium & in scripto contra Ioan. Hierosoly.*

Franci accersiti à Senatore, cuius vxorem rapuerat Lucius præses Romanus, traiecto Rheno iterũ Gallias incessentes, Treuerim vrbem incendunt, & magnam Galliæ partem occupant. *Sigeb. Æmil. lib. 1.* Primum sedes habuisse dicuntur inter Norinũ & Vindelicos. *Strabo.* Inter Saxones & Alemannos gens non tã lata, quàm valida. *Hieronymus in Hilario.* Imo gens erat Gallica trans Rhenum propè Geldrenses,

Germaniæ perpetua domitrix. *Ammia. & Marcelli.*

Franci anno 7. Imperij Honorij & Arcadij apud Treuiros, Mediomatrices & Tullenses consederunt, quos Sueuis, dum erát in Gallia, ob vetustas simultates instigantibus, Vandali, Burgũdiones, & Alani Rhenum per vim & arma transire compulerunt. Quibus pulsis Vandali Sueui & Alani ad vastandas Gallias profecti sunt. *Blond. lib. 1.*

Eraclianus consul in Aphrica cum incredibili classe 3070. nauium, quãtas nunquam habuit Xerses, vel Alexander, contra Romam venit. *Sigeb.*

Burgundiones innotescunt à Burgis limitum castellis. *Oro.* Per quę distributi fuerãt à Druso & Tyberio Augusti tempore post subactam Germaniam interiorem. Gotthis erant vicini, vnde eos inter extremos Septemtrionis populos recenset Sidonius Apollinaris ad Maioriañũ, & Gotthicam sobolem appellat Agathius circa Mæotidem paludem. Ammianus Marcell. l. 18. eos locat ad Capel-

Anni Christi.		Anni mundi.
413	COLLATIO *Carthaginensis inter 286. episc. Catholicos, & nonnullos Donatistas, iussu Honorij, & studio Augustini habita. Aug. epist. 68. & in Breuiculo.*	4497
	CONCIL. *Toletanum, ad cuius episcopos Innocentius epistolam decretalem scripsit (eius nulla mentio in Tomis conciliorum.*	
	Carthaginense contra Pelagium, in quo canones 15. editi.	
	Mileuitanum in Numidia contra Pelagianos & Donatistas, cui interfuit Augustinus, & approbatum est ab Innocentio. August. epist. 92. & 157.	
	Cirtense in Numidia contra Donatistas.	
421		4501

Anni Christi.		Anni mundi.
	43	
421	q S. ZOSIMVS siue Sozimus Græcus, an. 1.	4505
423	mens. 3. dies 12.	4507
	Vacat sedes dies 11.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Cyrillo.	
	Antiochiæ Theodoro an. 4.	
	Hierosolymis Paraylio.	
	Constantinopoli Attico.	
	Principibus.	
	Theodosio 2. Orien. & Honorio Occid. Imp. 56.	
	Varanane 5 an. 20. Persarũ.	
	Alamida Æthiopiæ an. 30.	
	Genebaldo Franc. Occidentalium duce, Faramundo Marcomeri filio Orientalium in Franconia Germaniæ duce primo, mox Francorum rege.	
	Vallia Hispaniæ.	

Hinc hoc tempore. (Nam Burgundica historia incipit circa an. D. 412. Arcadij autem & Honorij 12.) partem Galliæ ad Rhenum occupant. *Sabell.* vel potius hospitalitatis iure accipiunt partim ad Hunnis pulsi, partim à Gallis vocati aduersus imperij iugum & factiones Nam non vt hostes, sed vt hospites in eam venisse & certos agrorum fines inter Romanos, dono possedisse lego in ipsorum legibus pag. 63. c. 55, id est, tertiã agrorum partem à Romanis consecutos esse, c. 57.

Vbi Romani appellantur toto illo opere Galli illius partis, quibuscum habitabát, vt qui essent de imperio, & eius legibus, non barbaricis viuerent.

Quod idem de reliquis barbaris, qui in nostra Gallia consederunt, existimauerim. Eos scilicet venisse accersitos contra imperium, & à nostris in hospites & leges patrię assumptos ad se tuendum, assignato agro, nõ quòd vi Monarchiam constituerint. Nam Gotthi, Vandali, Hunni, qui in ipsos inuitos inuaserãt, breui repulsi sunt, & alio terras quærere coacti.

Vexati ergo ab Hunnis in Galliam transierunt, ac mox pietatem Christianam receperunt à quodam Episcopo baptizati, indicto ipsis octo dierum ieiunio. *Cassiodorus.*

q HIC videtur Zosimus, de quo Basilius quadã epist. ad Papam Innocentium, *Onuph.* reliquit duas epistolas. *Tom. Conc.* Nouatianis eripuit aliquas Ecclesias. *Socr. lib. 7, cap. 11.*

Benedictionem cerei Paschalis induxit. *Carolus Magnus in fragmentis.*

Prædestinatorum hæresis ex libris D. Augustini male intellectis cœpit, an. 415. Omnia prædestinationi & reprobationi ita tribuit, vt negaret opera vel prodesse vel obesse ad salutem. *Sigebert. in Chron. Lutzemburg. de hæres.*

Hieronymus corpore defecto, cum è lecto sese erigere non posset, nisi apprehenso fune, qui de trabe pendebat, obiit in Bethleẽ anno Christi 422, & ætatis suæ 91. *Prosper*, vel 98. *Diacon. lib. 14, & Sigeb. in Chron.* vel etiam 99. *Trithemius.*

Ante eum sex erant veteris testamenti de Græco in Latinum conuersiones. De Hebræo autem in Latinum eloquium, solus sacras literas conuertit, cuius editione generaliter omnes Ecclesiæ vsquequaque vtuntur, pro eo, quòd veracior in sententiis, clarior in verbis. *Isid. lib. de offic. & lib. 6. Ethymol. cap. 3.*

Eudocia Leonis Atheniẽsis Philosophi filia & Theodosij iunioris vxor ὁμηροκέντρα siue Homerocentonas contexuit, ex Græcis Homeri varios vtriusque testamẽti locos describens vel exponens. Quod paulo ante fecerat è Latinis Virgilij carminibus Proba Falconia Adelphi proconsulis vxor in suis Virgilicentonibus.

Isidorus senior Cordubensis.

Chronicon scripsit à primo Theodosij consulatu vsque ad ann. 490. quod auspicatur à D. Ioanne Chrysostomo.

HVMANA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sub Honorio Romani à Britannia propter potiora Reip. negotia sponte recesserunt. Vnde Scotis & Pictis ad prædam expositi regem Vvorlegirnum crearunt, ac Saxones & Anglos duce Hengisto acciuerunt in insulæ perniciem. *Chron. Angl.* A Maximo Tyranno, qui eam militibus exuerat, vt imperium occuparet eius calamitatem repetit Gildas. Ex eo enim tempore nunquam se tueri potuit, Scotis siue Hibernis è Circio, Pictis ex Aquilone erumpentibus. *Gildas sapiens de Britanniæ excidio.* Tanti mali causam videtur facere Pelagij hæresim.

424. Constantino rege Britanniæ, Vvorlegirnus Consul Gemuseorum, Constantem monachum in regem sublimauit, & vice episcopi capiti eius diadema imposuit. *Sigeb.*

Scoti & Picti vastant Britanniam. *Blond. 2. dec. 1.*

Zosimus Comes, post Eunapium historiam Romanã 414. annorum ab Augusto ad Honorium &, Athalaricũ, Gotthum, qui Romam diripuit, sex libris scelerata fide explicauit. Nam fictis laudibus impios, vt Diocletianũ, vt Iulianum, Stiliconem & filium eius Eucherium exornat, falsis criminibus pios & sanctos principes Constãtinum, Gratianum, Theodosium &c. onerat pietati bellum indicens. Quarè ab Euagrio, Photio, Nicephoro & aliis historicis rectè vt canis proscriptus est, & certè refellitur ab aliis Paganis suis æqualibus vt Sext. Aurelio Victore, Claudiano. Reperit tamen præconem quendã Io. Leunclaium, qui pro eo Apologiam ita scripsit, vt se melius Paganũ & canem cane illo rabidiorem contra Sanctos & Religionem pingere non posset. Noua religio nobis istos parit, quibus Christiana displiceant, Pagana & impia placeant ac laudentur.

Galli tum Rempublicam constituunt excussis Romanis, Alarico res in Italia gerente. *Zos. lib. 6.* Hinc apparet Gallos euocasse Francos ad se in libertatem asserendum.

Vallia Hispa. rex Gensericum & Vandalos Hispania expulit. Hi transierunt in Africam annuente Bonifacio Comite D. Augustini amico. Pace facta cum Valẽtiniano, eam 96. an. tenuerunt vsque ad Bellisarium.

Ab Imper. ob res bene gestas secũda Aquitania & ciuitatibus aliquot vicinis donatus est. i. Tholosa vsque ad Oceanum. *Idacius.*

r VIGILIAS nocturnas ad sepulchra martyrum sustulit, ieiunia retinuit.

Ad eum quatuor libros contra duas epistolas Pelagianorum dirigit D. Augustinus examinãdos & emendandos, Apostolicæ sedis correctioni se suáque committens.

Florus Monachus ex libris Augustini cõtra Pelagianos gratiam Dei ita extollebat, vt negaret liberum arbitrium. *August. de gratia & lib. arbit.*

Paulus Orosius hortatu Augustini cõtra Paganos imperij lacerationem Christianis tẽporibus tribuentes, 7. libris historiam ab initio mundi ad vsque Valliam Gothorum in Hispania regem tertium siue vsque ad annum 421. scribit.

HVMANA.

Constantiũ in patritium ob egregia ipsius in Imperiũ merita sibi collegã assumpsit Honorius, qui è Gallia Narbonensi

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	CONCIL. aliud Carthaginẽse, nempe sextum sub Innoc. Sozimo, & Bonifacio, siue vt loquitur Aug. prouincia Carthaginis, præside Aurelio, Episcop. 217, nobilissimum contra Pelagianos, confirmatum in Trullo, cui potuit Aug. interesse. Aug. epist. 47, 94, 95 & 106. Est fortasse Cæsariense, de quo Possidius in vita Aug. In Cæsariensem (ait) ciuitatem eum venire cum aliis Episcopis Apostolicæ literæ compulerunt.	
	Telense contra Iouinianum.	
	44.	
423	r S. BONIFACIVS I. Romanus an. 3.	4507
426	mens. 8. dies 7.	4510
	Vacat sedes dies. 9.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Cyrillo.	
	Antiochiæ Theodoro, deinde Ioanne an. 18.	
	Hierosolymis Paraylio, deinde Iuuenali an. 39.	
	Constantinopoli Attico.	
	Principibus.	
	Eisdem Imp.	
	Alamida Æthiopiæ.	
	Faramundo tam Gallostrancorum quam Germanostrancorum consensu, Duce an. 11.	
	Vallia Hispaniæ rege 4.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	CONCIL. *Carthag. septimum 38. Episc. Africanum contra Pelagianos. Augu. epist. 47. confirmatum in Trullo.*	
	Hipponense contra Arianos à S. Augustino collectum.	
	Schisma 3.	
	Eulalius in schismate contra Bonifacium electus, ab Honorio expellitur. Plat.	
	∴ ∴	
	45	
426	ſ S. CELESTINVS siue Celestius, Campanus, *seu vt alij volunt, Romanus*, an. 8.	4510
433	mens. 10. dies. 17.	4517
	Vacat sedes dies 21.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Cyrillo.	
	Antiochiæ Ioanne.	
	Hierosolymis Iuuenali.	
	Constantinopoli Sisinnio an. 1. mens. 9. d. 25. deinde Nestorio Hæresiarcha an. 3. d. 29. Maximiano an. 2. mens. 5. dies. 19.	
	* *	

Narbonensi Vandalos & Alanos expulerat in Hispaniam. *Prosp.*

Chronica Francorũ, ab hoc Faramundo, qui an. 420. dux fit Francorum, Reges enumerare incipiunt. Præcedentium regum nomina, quę à Trithemio afferuntur, videntur ficta. Præsertim cum Germanicæ nationes ad hæc vsque tempora semper fuerint barbaræ, sine imperio, sine certis regibus, legibus &c. Sitamen Franci, qui regno Gallorum indiderunt nomen, Germanica sit natio, & non potius indigena, quæ vt ex Procopio Cæsariensi narrat Zonaras tom. 3. circa Rhenum & Rhodanum & vicinas paludes olim habitarit.

Franci, antequam ad fidem conuerterentur, legem Salicam dictant, per suæ gentis proceres, qui tunc temporis ipsam regebant. *Auctor præfationis in legem Salicam, Sigeb. in Chron. an. 422. Otto Frising. lib. 4. c. penult.*

Vvandali è littore maris Germanici, vbi nunc Meldeburgenses & Pomerani. (*Plinius*) Alani, Sueui, siue Alemani, in tria regna Hispaniam diuidentes intestino bello inter se colliduntur: contra quos mittitur ab Honorio Castinus dux. *Sig. in Chron.*

Orosius Valliã Gotthorũ regẽ 3, facit. Illum tamen Ataupho Gotthorũ primo subrogãt Prosper & Seuerus.

Vallia pacem cum Romanis confirmat datis obsidibus. *Oros. in fine.*

ſ EIVS epistola extat ad Galliæ Episcopos contra Pelagij errores. *Tom. Concil.* Cyrillum Alexandrinę ciuitatis episcopum pro tempore vicarium in Ephesino Conc. denuntiauit. *Verba Marcellini comitis in Chron.*

Constãtinopolitana cathedra per Nestorium ab Ecclesia separatur. Quæ secunda Græcorum diuisio dicitur. Nam prima extitit sub Iulio per Arianos.

Magna pars Occidentis tum Christo sociata.

Socrates, Sozomenus, & Theodoretus, Eusebij historiam cõtinuantes tempus ferè 140 annorum pertexuerunt. *Niceph. 1, cap. 9.*

Inter eos Socrates Nouati perfidiam olet, vt lib. 4. c. 23. lib. 6. cap. 3, 10, 14, 17. Vnde non modo oblata, sed etiam quęsita occasione in Nouatianorum laudes multa commemorat, quibus etiam falso miracula tribuit, li. 1 cap. 9. lib. 7, cap. 17. nullius Catholici testimonio atque authoritate confirmata, & lib. 7, cap. 11 Romanorum Pontificum potentiam exagitat, quia c. 9. ab Innocentio, & 11, à Zosimo Nouatianis erepte quædam essent Ecclesiæ.

Burgundi & Occidentalium magna pars fidem Christianam recipiunt. *Niceph. 14. c. 40. Socr. 7. c. 30.*

Germanus Altisiodorensis, & Lupus Trecassinus Episcopi, Britannos à Pelagianismo ad veram fidem reuocant. *Prosp. in Chro.* Palladius à Celestino PP. in Scotiã missus Christum ibi docet. *Maior lib. de reb. Scot.* Primus fuit Scotorum episcopus. *Prosp. in Chron.*

HVMANA.

Clodius Franc. Rex Thoringiam Germaniæ inuadẽs, dispergum castellum occupat, vbi sedem regni aliquandiu constituit. *Sigeb. in Chron. Greg. Turonens. lib. 2. c. 9.*

Ex Augustini libris, præsertim epistolis, istius sæculi Africana historia ferè tota confici potest, quam dum non

Universidad de Deusto
Biblioteca

intelligeret vanissimus ille doctorum cēsor Erasmus, in suis censuris simpliciter confictas pronunciauit epistolas Bonifacij comitis ad Augustinum & Augustini ad eūdem Bonifacium. Nam primum ante hæc etiam tempora, erant qui dicerentur comites, vt ex Ammiano Marc. claret. Deinde Augustinus cogebatur de iis rebus ad Bonif. comitem Africæ præfectum, cui erat amicissimus, scribere, quoniam Vandalos ipse certis conditionibus euocauerat in Africam, vt se de Honorio vlcisceretur, qui sibi Catholico dabat hæreticum successorem, &c. *Pius 2. & Blondus lib. 1. de inclinat. Imperij.*

Bonifacius comes Africæ, cum conditiones à Barbaris iam in Africam sua euocatione infusis violari & cōmunionis Catholicæ ædes sacras profanari cerneret, tædio animi paulò post D. Augustinum interiit. *Iidem.*

Cum 205 Episcopi Afri interfuissent Carthaginensi concilio, vix quinque supererant in tota Africa ann. D. 1020. *Leo 9. epistola ad Thomam Carthag. Episc.*

An. 433. (alij 427.) Gensericus partim à Bonifacio, Aëtij fraudulentis consiliis à Placidia & Valentiniano Imp. abalienato inuitatus, partim Gotthos veritus, cum Vandalis & omnibus eorum familiis in Africam traiecit, & eam prouinciam cum successoribus miseris modis afflixit. De qua re *Victor Vticensis.*

Africæ partem primum cum imperatoris consensu, deinde Carthagine capta, omnem inuasit, atque Romano imperio eripuit per annos 80, vsque ad Iustinianum Imp.

Hinc piraticam in mari exercētes Vandali, Siciliam, Sardiniam, Corsicam, Italiam latrociniis & prædis vexarunt, vrbēmq; ipsam 14. dierum interuallo expoliarunt. *Onuphr. in Romano imperio.*

Eodem anno mortuum D. Augustinum tradit Prosper in Chronico, de quo mox.

Apud Hebræos an. 426. Rab Ase doctorum, quos vocant Amoraim, postremus.

ſ EXTAT eius epistola erudita ad Episcopos Orientales.

Religiosus dotator & ditator Ecclesiarum.

Moritur magnus ille Augustinus Hypone non ann. Christi 440. *Sigeb. in Chron.* vel 446. *Bed.* sed, 432. *Diac. li.* 14. siue 433. *Prosper in Chron.* anno autem vitæ suæ 73. & Episcopatus 40. *Sigeb.* siue vitæ suæ. 76. *Diac. lib.* 14. *Prosp. in Chron. Possid. in eius vita.* siue vt alij 83. Baptizatur ann. 30 ætatis, fuit Manichęus ferè 9. annis, vt ipse testatur lib. 2. de morib. Manich. *cap.* 19. *& lib.* 1. *de morib. Eccles. Cathol. cap.* 18.

Genus vitæ monasticæ instituit, *Ipse & Possidius*, cuius causa se vituperatum asserit à Petiliano *lib.* 3. *contra eum cap.* 40. & sorori persuasit. Quare ad eam præpositam virginum scribit & instruit epist. 108. totidem ferè verbis, quibus postea collecta est, regula, quæ dicitur Augustini in tomis posterioribus,

Iunilius discipulus Aug. Isidorus Pelusiota. Leporius, Thalassus Afer, Marcus Eremita monachi docti.

Eudoxia Imperatrix festum ad vincula Petri celebrari Cal. Augusti obtinuit à Sixto, maximè vt populum à gentilitate reuocaret, qui eo die recolebat festum pro victoria Octauij Augusti de Antonio & Cleopatra. *Sigeb. in Chron.*

Britanni

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
426		4510
	Principibus.	
	Theodosio 2. Orient. Honorio Occi. & post eum Valentiniano 3. an. 30. Impp. quinquagesimo octauo.	
	Persarum Gorrane, siue Varanane.	
	Alamida Æthiopiæ.	
	Faramūdo & postea Clodoueo, an. 18. siue Clogione, siue Clodio Crinito siue Capillato Francogallorū Duce.	
	Wallia Hisp.	
	∴ ∴	
	S. TERTIVM Oecumenicum conciliū Ephesinum contra Nestorium vocem Θεοτόκε. i. Deiparæ auersantē: pro vna persona Christi, Episc. 210. in quo nomine Celestinus præfuerunt Cyrillus Alexandrinus & Arcadius Episc. Euag. l. c. 4. Sacra. 7. c. 34. Histo. trip. 12. c. 5. Tom. 1. Conc. Plati. Hinc verba Marcellini comitis in Chron. Celestinus Cyrillum Alex. ciuitatis Episcopū pro tempore vicarium constituente. Niceph. lib. 14. cap. 34. vbi init. celebratum, an. 41. post Constantinopolitanum.	
	∴ ∴	
	46.	
434	ſ S. SIXTVS 3. Rom. 8.	4518
442	an. 18. dies.	4526

Anni Christi.	Patriarchis.	Anni mundi.
	HVMANA.	
434	*Alexandriæ Cyrillo.*	4518
	Antiochiæ Ioanne.	
	Hierosolymis Iuuenali.	
	Constantinopoli Proclo Chrysostomi discipulo, an. 12.	
	Principibus.	
	Theodosio 2 Orient.	
	& Valentiniano 3 Occident. Impp.	
	Gorrane siue Varanane Persarum 15, deinde Varanane 6, an. 17, mens. 4.	
	Alamida Æthiopiæ.	
	Clodio Franc. Duce.	
	Wallia, deinde Theoredo Hisp. Rege an. 14.	
	CONC. *Regiense epis. 13 de ordinationibus & aliis quibusdam muniis episcoporum.*	
	Agathense in Gallia Narbonēsi epis. 35 permissu regis Alarici, de disciplina & ordinationibus Clericorum.	
435		4519
	Romanum epis. 56. Sigeb. vel 57. Plati. & Tom. 1 concil. in quo Sixtus 3 absolutus fuit, contra Bassum.	
	Romanum 2.	
	Hierosolymitanum.	
	Armeniacum contra Nestorianos.	
	∴ ∴	
	47	
442	t S. LEO I. cognom. Magnus, tuscus, *siue iuxta alios Romanus*, an. 21.	4526
463	mens. 1. dies 13.	4551
	Vacat sedes dies 8.	

HVMANA.

Britanni cum Pictorum & Scotorum impetus amplius ferre non possent, ethnicam Anglorum gentem. i. Saxones ad sui defensionem inuitarunt, quibus tantum terræ datum est, quantum corium tauri per corrigias potuit extendi. *Sigeb. Krantz. lib. 1, cap. 18. Polyd. in hist. Angli. lib. 3.*

Cum eis Aëtius Romanus opem ferre nō posset, aliis barbarorum eruptionibus distentus, nefandi nominis Saxones, Deo hominibúsque inuisos vocant. Tum tribus Cyülis longis nauibus venit, certo apud eum præsagio per vates decantato, quod ter centum annos Britanniam obtineret. 150, id est, dimidio temporis vastaret. *Gildas sapiens in lib. de excidio Britanniæ.*

Aborigines huius gentis erant ex Britannia Gallicana. Nam insula à solis Britonibus & ex Armoricano tractu aduectis habitata est, donec tandem Picti & Scoti partem eius Septemtrionalem desertam occuparunt, & denique Angli vel Saxones se parti Australi infuderunt. *Beda.*

In Armoricis enim populis Britones quosdam antiquitus appellatos, ac quasdam illic ciuitates incoluisse apud Plinium & Strabonē videre est. A quibus fortasse nomen regio Gallicana deinceps sortita est, non à Britannis insulanis.

Bononiensis Academia instituta olim à Theodosio Imp. floret. *Volaterr.*

An. 436 Bagaudarum factio Attone duce Galliam totam aduersus Romanos turbat. *Sigeb.* (ex quo intelligimus Francos & Barbaros populos à Gallis principibus excitos, studio recuperandæ libertatis) Quę postea ab Aëtio deleta est, id est, 441, annis post quinque. *Idem.*

Valentinianus 3 propriè vltimus fuit Occidētis Imp. vsque ad Carolum Mag. Nam licet interea aliqui post seditiosi, Imperatores nominari voluerint, at hi vix exiguam Italiæ partem obtinuerunt.

An. 439. Theodoredus Aquitanico regno non cōtentus rupto fœdere Narbonensem agrum inuadit. *Prosper.*

Pax cum Genserico à Valentiniano confirmata, & certis spatiis Africa inter vtrumque diuisa est. *Isidorus. Prosper.*

t DOCTRINAE & vitæ præstantia magnus, doctè multa scripsit. Primus omnium pontificum Rom. in Basilica Vaticana sepelitur. Ad eum Theodoritus prouocauit, & absolutus est.

Columna Orthodoxiæ, *Nicolaus P. in epistolis pag. 76.* Vnde & eum in sacris diptychis Concilium 2 Constantinopolitanum reposuit & consecrauit. *In epist. Cōcilij ad Ioannem Constantinopolitanum.*

Concilio Calcedonensi auctoritatem tantam solus dedit, vt cùm ei totus ferè orbis resisteret, vbique receptum sit, celebrata eius epistola, quam Græci Tomum D. Leonis appellant, & fidei columnam. *Leontius de sectis.*

Restitit Anatolio Constant. qui sedium cæterarum priuilegia & earundem Episcoporum consecrationem ad se vnum reuocare, eosque sibi subdere, vrbis magnitudine & potentia fretus, conabatur, vt epist. 51, 52 & 53 ad Martianum Imp. & Pulcheriam Augusť. scripsit. Et sic res composuit vsq; ad Pelagium 2, & Gregorium

Universidad de Deusto
Biblioteca

Magnum, quando illa ambitio Constantinopolitanorũ iterum exarsit.

Abrogauit in Occidẽte (nam idem antea Constãtinopoli fecerat Nectarius) publicationem peccatorum, quæ post priuatam confessionem solebat fieri à Sacerdote in Exomologesi. *Ipse epist. 78.*

Attilæ occurrit cum clero, prælata argentea cruce & placauit. Vnde iocus inter milites, Attilã nihil vnquam timuisse preter Leonem & Lupum. Nam eum etiam Lupus Trecensis episcopus, ne Trecas vastaret, placauit. *Michou de Sarm. Iouius de Vir. Illustr.*

Tertia Græcorum diuisio ab Ecclesia, quæ fuit generalis & communis Ecclesiarum Orientis propter Eutychen, dum post mortem S. Cyrilli Alexandrini Dioscorus, sedem eius consecutus, iugulato Flauiniano sancto episcopo Constantinopolitano Anatolium suæ factionis in Const. Patriarcham consecrat. & Maximum æquè hæreticum in Antiochenum, Iuuenalem autem Hierosolymitanum in omnibus consentientem habet. Nam sic Orientales omnes Ecclesias sibi concilians, schisma in Ecclesia contra Pontificem excitat, donec Synodo Calcedonensi eius furor repressus est, quæ toleratis tribus Patriarchis, Cõstantinopolitano scilicet, Antiocheno, Hierosolymitano, solum Dioscorum deiecit.

Hæsitantes siue οἱ Διακρινόμενοι hæretici, qui hæsitabant, an Synodus Calcedonensis esset recipienda. *Leontius de sectis.*

Flauianum Constant. deiecit Dioscorus in illa insidiosa Synodo Ephesi.

An. 451 in Africa Vandalorum exarsit persecutio, adeò vt diuinos libros exurerent, & de sacris palliis ac vestimentis vestes sibi facerent. *Sigeb.*

Acephaleorum hæresis docet Christum in vna substantia adorandum, & vna natura ex Deitate & humanitate mixta constare. *Plati. & Honor. in Catal. hær.* Sic dicti, quòd sine auctore & quasi capite essent. *idem.* Vel potius, quòd Patriarcham suum minimè secuti, seorsum communicarent. *Leontius de sectis.*

Possidius (vulgo Possidonius) Apher, Eucherius Lugdunensis. *Gennad in Catal.*

Asymo Curiẽsis primus Episcopus Rhœtorum. Prosper Aquitanicus. Genouefa. *Sigeb. in Chron.*

Theodoretus adhuc, Philippus Sidites, Ioannes Cassianus scytha, Ianuarius Aquileensis, Cyrtempus nobiles scriptores.

Basilius Isauriæ, Memnon Ephesinus, Eusebius Dorylei. Ibas Mesopotamius Idissenus.

Persecutio Christianorum in Perside, per Varananem regem, quæ durat an. 30, *Sigeb. Abbas Vsperg.*

Dionysius Exiguus abbas Romanus auctor nostri computi ecclesiastici, *Sabell. Enn. 8, lib. 2. Diac. lib. 1 de Longobard.*

Eius cyclum paschalem completum esse septimo Iustini Iunioris an. narrat Iuo, *In vita Iustin.* quare & cum aliqui statuũt an. 532 sub Bonifacio 2 & Iustiniano Imp. At suum dedicauit librum Leoni Papæ. *Tritem.* authore notandorum temporum ab incarnatione Domini fuisse colligunt ex Beda, *cap. 47. lib. de natura rerum.*

Lucidus lib 1 de emendatione Temporum hîc incarnationem sumit pro conceptione Domini, & rixam mouet

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
442	*Patriarchis.*	4526
	Alexandriæ Cyrillo, deinde Dioscoro Ariano, an. 4.	
	Proterio, an. 6.	
	Timotheo 2 Hæresiarcha, an. 4.	
	Timotheo 3, an. 22.	
	Antiochiæ Domnio, an. 7.	
	Maximo, an. 5.	
	Basilio, an. 5.	
	Acacio an. 1.	
	Martyrio, an. 8.	
	Hierosolymis Iuuenali.	
	Cõstantinopoli Proclo, deinde Flauiano, an. 3.	
	Anatolio an. 9.	
	Gennadio, an. 13.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. deinde Martiano Imp. 59, an. 7, qui primus à Patriarcha Anatolio coronatus est, & postea Fla. Leone Magno, an. 16. Orient.	
463	∴ ∴	4551

Anni Christi.		Anni mundi.
442	∴ ∴	4526
	Valentiniano 3, inde Auito an. 1.	
	Maioriano, an. 5.	
	Occid. Impp.	
	∴ ∴	
	Goranane sexto Persarum, deinde Peroze, an. 23.	
	Alamida Æthiopiæ, deinde Achinna, an. 3.	
	Abraham & Azba fratribus, an. 27.	
	✻ ✻	
	Clodio, Meroueo, an. 18.	
	Childerico per ordinem, Franc. Ducibus.	
	∴ ∴	
	Theoredo Hispan. deinde Turismundo, an. 1.	
	Theodorico, an. 7.	
463	∴ ∴	4551

uet Dionysio, qui tamen simpliciter natiuitatem intelligere voluit. Nam & natiuitas quædam est incarnatio. Præsentiam dixit Philastrius, à qua numerat libro de hæresibus multo ante hunc Dionysium.

Ante illum Romana Ecclesia à Passione numerabat, præcisis interim 33 annis, qui ab eius incarnatione ad passionem decurrunt. Nam 701 Dionysij erat Romanis 668. *Ibid. Beda.*

Sic à passione numerabat Hieronymus in Catalogo & in primum cap. Sopho. &c. Isidorus multis historiæ locis, Turonensis, qui modo à Passione, modo à Resurrectione, vt aliqui à Natiuitate & à Circumcisione vicinis inter se rebus, numerat.

HVMANA.

Post 305 Olympiadem. i. annum Christi 446, nulla fit mentio Olympiadum, in probatis historiis. Indictiones Romanorum mox cœpere. Cætera infrà an. 532.

An. 444. Scoti ex hibernia irrumpentes in Britanniã; ibi tandem regnum constituunt, cum iam Romani Britanniæ curam abiecissent.

Ferguſius Scytha & Christianus rex Scotorum in Albionem postliminio redeuntium efficitur contra Romanos Palladio euangelizante, qui quidem è Prospero in Chron. Scotõrum primus episcopus fuit, & quidem eò à Cælestino Papa paulò antè Leonem Mag. missus.

449. Hengistus Anglorum Dux Oriẽtalem Britanniæ partem occupat, regnúmque constituit Anglorum anno 463. *Beda.* Quare quæcunque de Arturo Rege & eius successoribus eorúmque prophetis Merlino, Telesino &c. hic substituit Galfridus quidam & Baleus, planè sunt anilia & fabulosa.

Túmque ea insula à Pictis, Scotis, Anglis & Saxonibus populis littora Germanici Oceani incolentibus occupata est. viuo adhuc Valentiniano tertio. Fuitque primo sub quatuor regibus vel quinque. Quot enim gentes fuerunt, quæ eam diripuerũt, tot etiam reges erãt, donec progressu temporis in duos redacta est. Nam is, qui antiquæ Romanorum Prouinciæ præest, Anglorum rex, qui antiquis barbaris, Scotorum appellatur. *Onuphr. in Romano Imp.*

Anno 449. Anglosaxones ex Boreæ Germaniæ partibus adnauigantes Ducibus Hengisto & Horso, irruptiones Pictorum & Scotorum pro tempore è Britannia insula depulerunt. Postea rupto fœdere indigenis profligatis, reliquias, quæ Vualenses appellãtur, in inuiis mõtibus & saltibus coarctarunt. *Polyd. lib 3. Ang.*

Roma iterum an. 457. Vuandalis in prædam exposita est duce Genserico, iam Carthagine ab eis expugnata & Aphrica subacta. *leg. 1, C. de offic. præf. prætorio Aphricæ* post primam direptionem an. 44.

Flectitur à Leone Pap. & Eudoxia imperatrice, ne vrbem incendat. Dies tamen 14 direptioni tribuit. Sic capta est bis Roma intra 44 annos.

Tum Vandali omnia imperij Occidentis ornamenta in Africam transtulerunt. Quare quidam hic interregnũ Romani imperij incipiunt, quasi infra scripti Imperatores inane tantum nomen habuerint.

Attila, flagellum Dei, à Genserico Vandalo contra

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gotthos in Hiſpaniam ex Pănonia per Germaniam & Italiam attractus cum 500 millibus Hunnorum ſiue Chunorum vniuerſam ferè Europam depopulatur. *Bonfi. 3 decad. 1, Callimach. in Attic. Blond. 1. dec. lib. 2.* Tholoſam vſque, vbi ſumma clade affectus eſt.

Theodoricus Rex Hiſpaniarum quintus apud Arelatam Narbonenſis Galliæ ciuitatem, in campis Catalaunicis, dum aduerſus Attilam pugnat pro Romanis, occumbit. *Ritius.*

In quo prælio ad centum & octoginta hominum millia vtrinque ceciderunt ab hora nona diei, tota nocte, vſque ad ſequentem diem.

Aëtius, qui Narbonenſem Galliam regens non eum tantum ad ſocietatem belli contra Genſericum & Attilam aſciuerat, ſed & Meroueum Francum, paulò poſt iuſſu Valentiniani interficitur, quòd effugij locum Attilæ, quem debellare potuerat, dediſſet. *Iſidor.*

An. 456 clarus trium præſtantiſſimorũ principum obitu, Attilæ, Toriſmũdi Vviſigotthorum regis, Aëtij Romanæ militię magiſtri, in quo res Romana ingens detrimentum in Occidente patitur. Franci enim, Senonum, Aurelianorum, Pariſiorum ciuitates occupant. *Æmilius.* Quin Romani eius tẽpore nihil adhuc cis Ligerim perdiderant.

Valentinianus à duobus Aëtij militibus interficitur. Maximus qui eos ſubmiſerat rapit imperium. contra eũ ab Imperatrice Eudoxia accerſitur ex Africa Genſericus, ſed ante ipſius aduentum, ab Vrſo milite Rom. perimitur.

Poſt Maximum Occid. Imp. Senatus Auitum Senatorem de ciuitate Aruerna (id eſt, Claromonte) Sidonij Apollinaris ſocerum creat. ſed eum anno nondum expleto Richimerus Gotthus apud Placentiam cepit. Tũc Maiorianus Imp. factus eſt, qui bellum Vãdalis in Africa inferens quarto imperij anno, ſiue poſt Valentinianũ quinto mortuus eſt.

Auitus deiectus Placentinus epiſcopus factus eſt.

490. Maiorianus Imp. Francos Gallias inundentes ad vicum Helenam in terris Atrebatum fudit. *Sidon. Apollinaris in Panegyrico Maioriani.*

Leo Conſtantinopoli ſenatus & exercitus ſuffragatione imperium conſequitur.

Omnia loca galliæ, quæ tenebat Meroueus Franc. Rex Clodij fil. ſeu, vt alij volunt, conſanguineus, Frãcię nomine vocari cœpta ſunt. *Æmil. lib. 1.*

Ab hoc Franci Merouingi dicti ſunt. *Gagui. lib. 1.*

Clodius Francos à Francfordia in Gallias traduxit vſque ad vrbem Cameracum, exinde ad Somenam ſiue Sumonam fluuium omnia loca occupat: *Maſſe. et Guilel. Nangiacus. Greg. Turon. lib. 2, cap. 10.*

Apud Tholoſam ex eius medio tota die ſanguis largiſſimo fluxit riuo. *Sigeb.*

Germania, Dacia, Sarmatia, & cæteræ prouincię ad Danubium & Rhenum ſitæ, Hiſpania etiam vlterior, & Aquitania omnino ab imperio Romano deficiunt. *Blond. lib. 2. decr. 1. Irenic. lib. 3.*

Franci magnam galliæ & germanię partem tenent. Oſtgotti Pannoniam, Vveſgotti Hiſpaniam, Vandali Africam.

Attila Bleda fratre, qui ad Budam Hungariæ regnum ſibi

Anni Chriſti.		Anni mundi.
442	∴ ∴	4526
	S. QVARTVM generale cõcilium Chalcedonenſe contra Eutychen & Dioſcorum hæreticos, pro duabus naturis in Chriſto & proprietatibus: in quo Paſchaſinus, Lucentius epiſcopi & Bonifacius preſbyter nomine Leonis PP. præſuerunt. Euagr. 2, cap. 2. & 4 epiſcop. 630. Marcelli. comes. Niceph. 15. cap. 2. Sigeb. & Plati. Quidam 830. alij 600. Tirius lib. 2, c. 12, 636. Vix adhuc ſub Gregorio Magno erat receptum in Galliis. Ipſe epiſt. ad Brunichildam & alios.	
454	∴ ∴	
	⁂ ⁂	
	CONCIL. *Arauſicanum ſiue Aſuriſcanum, ſiue Auraicenſe primum, in quo Canones 18 de diſciplina Eccleſiaſtica.* *Et ſecundum de libero arbitrio, & de gratia Dei, contra Pelagianos, in quo can. 25.*	
	∴ ∴	
	Valenſe ſeu Vaſenſe primum in Galliis epiſc. 18, de quibuſdam ritibus Eccleſiaſticis, deinde 2.	
	⁂ ⁂	
	Carpentoractenſe.	
	∴ ∴	4551
463	*Arelatenſe 3. epiſ. 35, ſiue 34.*	
	∴ ∴	

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Romanum contra Eutychem. Niceph. 15, cap. 4.	
	∴ ∴	
	Conſtantinopolitanum aduerſus eundem. Euagr. 1, cap. 9. ſub Flauiano inſertum actioni, primæ Chalcedonenſi, repetitum in Trullo.	
	∴ ∴	
	Alind ſub Anatolio Patriarcha.	
	∴ ∴	
	Epheſinum hæreticorum, quo Flauianus Conſtantinopolitanus et Dominio Antiochenus depoſiti, in exilium acti ſunt. Sed contra illud, Romanum.	
	∴ ∴	
	Tyrium. Beritenſe. } *Inſerta actionib. 1, 9 & 10 Concilij Chalcedo. lib. cõc.*	
	∴ ∴	
	Alexandrinum contra Eutychianos.	
	Venetium.	
	∴ ∴	
	48	
463	u S. HILARIVS Sardus, an. 7.	4551
470	menſ. 3. dies 10.	4558
	Vacat ſedes dies 10.	

Romanorum imperium ſibi condiderat, trucidato, per Noricum, Vindeliciam, Rhemorúmque fines irrupit in Galliam, ſed in Catalaunicis campis Aëtij virtute repulſus eſt in Hungariam. Vnde poſt aliquot annos per Carnicas Alpes in Italiam ſeſe effudit. Tunc metu incolæ in proximas Adriatici maris paludes confugere coacti admirandæ vrbis Venetiarum fundamenta iecerunt. Eſt enim inſula factitia, munitiſſimo inter paludes ſitu. *Ionius lib. 1. de Viris Illuſtrib.*

Venetiæ ergo metu Attilæ in inſulis intimi Sinus maris Adriatici an 456 conduntur, nomine inſulis illis Venetiarum impoſito, quod olim erat regionis. Regio vero mediterranea partim Lombardia, partim Marchia Taruiſara, partim forum Iulium, partim Iſtria appellatur. *Blond. dec. 1. lib. 3.*

Anno 458. Agrippinus comes Narbonem Theodorico regi Hiſp. qui cum exercitu in Galliam Gotthicam reuerſus erat, prodidit. *Iſid.*

u EPISTOLAS de fide Catholica per vniuerſum Orientem ſparſit, confirmans tres vniuerſales Synodos, Nicenam, Epheſinam, Chalcedonenſem. Extant & duæ eius epiſtolæ. *Tom. Concil.*

Duas bibliothecas inſtruxit, templa ornando ditauit, eleemoſynas hilariter diſperſit.

Procopius Gazeus ſophiſta, qui Octoteuchum ex Paſodiis innominatorum patrum expoſuit apud Græcos, ſic Eucherius apud Latinos Geneſim, libros Regũ, &c. eodem ferè tempore.

Victorinus in Aquitania, qui Cyclum Paſchalem 532 annorum ſcripſit, Saluianus Maſſiliæ, Chryſologus Epiſcopus Rauennæ, Proſper Aquitanicus Reginenſis, *Gennad. in catal. & Palmer. in Chron.*

Euſtatius Berytius, Maximus Taurinẽſis, Nilus Monachus. *Fulgentius.*

Iulianus Pomerius Maurus. *Trithe.*

Sed non ſatis aptè. Nam, vt infra, vixit ſeptimo ſæculo.

Abraham & Azba fratribus apud Æthiopas regnantibus, Chriſtiana religio per omnem Æthiopiam diſſeminata eſt, poſt decimum, ſcilicet, ſeptimum regni eorũ. *Marius Victorius de Reg. Æthiopiæ.*

Eutyches & Dioſcorus cũ ſuis nolentes ſtare Synodi Chalced. decretis ſe in duodecim ſectas diuidunt, inter quas fuit Iacobitarũ, quæ nomen gẽti reliquit in Oriente, à Iacobo quodã Syro, & Diacrinomenon ſiue hęſitãtium (an ſcilicet concilium deberent recipere) apud Leontium de ſectis.

Acephalorum & Armeniorum hæreſes.

465 Aiax Gallus Arianum virus in Sueuos Hiſpaniæ ſpargit, ex Gallica Gotthorum gente delatum. Quo infecti manſerunt an. 90, vſque dum regnante Theodomiro Catholicam fidem amplexi ſunt. *Iſidorus, & Lucas Tudenſis.*

467 pictoris cuiuſdam, cum Saluatorem pingeret Iouis ſpecie, arefacta eſt manus, ſed eum peccatum ſuum confitentem ſanauit Gennadius patriarcha Conſtant. *Abbas Vſperg.*

Fauſtus ex abbate Lyrinenſi epiſc. Regienſis in Gallia inciderat in Pelagij errorem, ſed emendatus à Fulgentio ſcribit de libero arbitrio, & gratia Dei.

Ei olenti Pelagium Mamercus in nonnullis respondet, scriptis subtilissimis libris de Anima siue de statu Animæ.

Mamercus (quem Trith.) vocat Claudium, alij Claudianum) episcopus Viennensis in Galliis vtilissimo experimento, reuerendissimo exemplo primus inuexit solénitatem Rogationum (quas hodie Christiani Syri vocant Niniuitarum ieiunium) in quibus ieiunatur, oratur, psallitur, fletur, *Sidonius lib. 5 epist. 14. Carolus Magnus in fragmentis de Ritib. pag. 53.* Rationem instituti adfert Greg. Turon. *lib. 2, cap. 34* quòd Viennæ assiduus terræ motus contingeret, lupiq; ac aliæ feræ syluestres vrbem ingredientes homines deuorarent. Igitur qui cum Polyd. *lib. 5 de inuento. rer. cap. 10*, tribuunt Leoni 3 PP. institutionem litaniarum trium dierum ante Ascensionē, vel errant, vel illum significant statutum tempus præfixisse.

HVMANA.

Aëtio non longe post victum Attilam in campis Catalaunicis, à Valentiniano Imp. occiso, imperium Occidentis cōcidit. Nam eius cæde cognita barbari, qui eius virtutem veriti, intra suos fines quieuerant, sub an. 460 vndique excitari cœperunt.

Siquidem Hunni reparatis viribus Italiam inuaserūt. Picti, Scoti, Angli & Saxones, qui littora Germanici Oceani incolebant, Britanniā, Frāci & Burgundiones, Gallias Rheno propinquas, Gotthi Aquitaniam, atque ita breui Romanorum in Gallis imperium defecit. *Onuphr. in Rom. Imp.*

Sub Maioriano, post mortem Valentiniani cum omnia Romana in potestate Barbarorum iam essent, Gotthi & Franci cum Burgundionibus inter se decertare cœperunt. Gotthi à Frācis è Gallia exacti Hispanias occuparunt. *Ibid.*

Vandali à Gotthis ex Hispania eiecti in Africam, Carthaginem ceperunt, & totam Prouinciam Romanis eripuerunt. *Ibid.*

Franci & Burgūdiones Gallias in deditionem redactas diuiserunt, vt Burgundiones vicinas Rheni regiones tenerent, Franci interiorem Galliam, quam Barbarorum nouissimi ad nostra vsque tempora possident. Obtinuerunt verò Gallias omnes pacificè sub suis regibus Childerico & Clodoueo circa an. 480. *Ibid.*

Childericus enim primus à Francis & Gallis publico gemellæ & consociatæ gentis concilio rex Franciæ, ceu Francogalliæ creatus est.

Maiorianus in Hispaniam venit, vt inde parata classe Vandalos adoriretur, sed consilio eius detecto in Italiam reuertitur, & à Patritio occiditur. *Roderic. Toletan.*

Seuerus eius successor quarto pòst anno veneno quoque Romæ nulla re gesta memorabili tollitur.

An. 469 absolutum à Iudæis Talmud Hierosolymitanum. R. Iohanan operi præfuit, qui illam doctrinam totidem ferè librorum inscriptionibus, quot Babylonica continetur, libris tamen multo contractioribus, constituit. *ex Chro. Heb.*

Eradicus frater Theodorici Regis Hisp. pugnās cum Francis iuxta Ligerim fl. occiditur. *Seuerus.*

Genserícum Vandalum iterum in Italiam nauigantem Basilicus patritius nauali acie vincit. *Matt. Palm.*

Genserícus

Anni Christi.		Anni mundi.
461	∴ ∴	4551
	Patriarchis,	
	Alexandriæ Timotheo 3.	
	Antiochiæ Martyrio, deinde Petro Gnapheo Eutychiano, an. 1. *Iuliano, an.* 6.	
	Hierosolymis Iuuenali, deinde Theodosio Schismatico, an. 1. *Anastasio, an.* 6.	
	Cōstantinopoli Gennadio.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Leone Orient. sexagesimo.	
	Maioriano, & post eum Seuero seu Seueriano, an. 4. Occid. Impp.	
	∴ ∴	
	Peroze Persarum, an. 41.	
	Abraham & Azba fratribus AEthiopiæ an. 27	
470	*Childerico an. 26. Franc. Duce.*	4558

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	49	
470	x S. SIMPLICIVS (Sulpitius *Palmerio*) Tiburtinus, an. 15. mens. 1. dies 7.	4558
485	Vacat sedes dies 26.	4573
	∴ ∴	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo 3, deinde Ioanne 1 mens. Athanasio 2, an. 10.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Antiochiæ Iuliano, deinde Petro 3, an. 3. *Ioanne 2. mens.* 3. *Stephano 2, an.* 2. *Stephano 3, an.* 3. *Ioanne 3, mens. 1. Calendio, an.* 5.	
	∴ ∴	
	Hierosolymis Anastasio, deinde Martyrio, an. 2. *Salustio, an.* 8.	
	∴ ∴	
	Cōstantinopoli Gennadio, deinde Acacio hæretico, an. 14.	
	* *	

Genserícus autem curauit, vt Orientale Imperium Ostrogotthi, Occidentale Visegotthi vastarent, vt ipse quietus in Africa regnaret. Regnauit autem annis 40.

Theodoricū Ericus frater Tholosę occid. *Sener. Sigeb.*

Initio regni Lusitaniam deprædatur, Pampelonem, Cæsaraugustam, Tarraconensem regionem, Hispaniam denique superiorem subigit. *Isidor.*

Riothimum Britonum regem ad defensionem Galliarum Romanis venientem contriuit. *Sigebert.* sed de eo paulò pòst.

Regni decimo quarto Aruernā vrbem (i. Claromontem, siue Gergouiam) Romanis, Decio senatore Auiti olim Imp. filio frustra defendente, cum tota Aruernia eripuit, eiq, Victorinum comitem præfecit. *Turon.* nempe circa an. 474.

Mox Arelatum & Massiliam, totam denique Prouinciam, Nepote & Augustulo in Occidēte imperantibus, regno suo Vvisigotthico adiecit. *Isidor.*

x SVIS scriptis Ecclesiam illustrat. *Trith.*

Tres reliquit epistolas. *Tom. conc.*

In earum vna factum Nundinarij Episcopi Barcinonensis & Siluarij Calaguritani, qui sibi designarant successores, cum Romana Synodo improbat, & Episcopos subrogatos cedere iubet.

Remigius Rhemensis, Eugenius Carthaginensis Ecclesiæ episcopus, quæ 24 an. episcopo destituta fuerat.

Cerealis Castellensis, Salonius Viennensis, Sidonius Apollinaris. Rusticus Diaconus Romanus.

Contra Ioannem & Athanasium 2 Alexandriæ sedit Petrus Moggus an. 4.

HVMANA.

Romanū Occidentis imperium sub hoc in Augustulo defecit circa an. Dom. 475. Vrbis 1221. *Diac. lib. 16.* deinceps barbaris & peregrinis dominis Italiā occupantibus annis 325 vsque ad Carolum Mag. ex quo vsque in hunc diem Imperium manet stabile. *Niceph.* 1 5, *c.* 11. *Palmer. in Chron. Blond. lib. 2, dec. 1 Diac. lib. 16.*

Odoacer se regem Italiæ post depositum ab Augustulo imperium eodem anno 470 appellauit.

Childericus, qui patri succedēs ob scortationes regno pulsus fuerat, Egidio Romano in eius locum suffecto, reuocatus Alemannos vicit & Francis subdidit. Cum Odoacro, qui Galliam ingressus Aureliā & Andegauum occuparat, pacem fecit.

Quicquid fere supererat de Galliæ, Romanis eripuit, & è regio genere hinc inde subregulos in maioribus vrbibus constituit. *Trith.*

Alioqui Gallia isto tempore sic erat lacera, vt, præter Romanos, quorum nomine Egidius Prouinciā Suessionensem, Paulus comitatum Andegauensem administrabat, eius partem sibi vendicarēt Burgundi, partem Britones, partem Frāci, partem Vvisigotthi siue Vascones.

Seuerianus Damascenus, Marinus Neapolitanus, Procli philosophi discipuli. *Suid.*

An. 32 post ingressum Anglorum in Britanniam Ella australiū Anglorū regnū inchoat, cui ordine successerūt Sisca, Edeluachius, Berutius & Aldinus, donec ab Ino ad Occidentalium Anglorum regnū adiunctū est. *Polyd. l. 4.*

Anthemius à Leone in Italiā mittitur, vt sic Imp. Collegam facit Richimerum Gotthum, socerum suum, qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum anno 4 imperij interfecit, bonis ciuium Romanorum direptis.

Richimerus 40 die post Soceri mortem extinguitur.

470 Anthemius Imp. à Riothimo rege Britonũ opem contra Erricum Vvisigotthorum regem implorat.

Hunc Riothimũ Britanniæ Galliceæ regem primum nominatum reperias. Fortasse ab Armoricis populis electus fuit studio defendendæ libertatis, cum post Aëtij mortem, nihil sibi amplius à Romanis præsidij expectarent.

Quia autem Riothimus fortassis erat ex illis Armoricis populis, quos antiquitus Britones appellatos Plinius & Strabo tradiderunt, inde fortasse tota regio Britanniæ siue Britoniæ nomen est deinceps consecuta, non ab aduenis Britannis, quos ex insula ab Anglis fugientes Gildas sic describit, vt Armoricorum in se miserationem conuertisse potius, quàm vi & bello, cum ipsis coiisse ostendat.

Hic ergo Britonum historia siue illi sint aduenæ, siue antiquiores & indigenæ incipit.

Huic successit Olybrius septem menses.

Glycerius Rauennæ imperator post Olybrium creatur. Sed cum cum non totum annum imperasset, imperio spoliat Iulius nepos & episcopũ facit in Dalmatia.

Orestes tribunus militum Rauennæ Augustulum filium adhuc adolescentem ad imperium euehit, fœdere cum Vandalis in Africa agitato.

Augustulus victo patre ab Odoacro fugiens imperio se abdicat & in Campania exulat.

Plures eiusdem nominis regna & imperia erexerunt ac eadem labefactarũt. Darius primus cum Cyro capta Babylone Imperium Persarum constituit, Darius Arsamis fil. penitus amisit: Constantinus Mag. primus Imperator Constantinopolitanus, Constantinus vltimus Imperium cum vita perdidit: Balduinus primus ex Francis Imper. Constantipolitanus, Balduinus illius abnepos vltimus: Vrbano 2 PP. Hierusalem est recepta, Vrbano 3 recidit in seruitutem: Augustus Romanum Imperium condidit, cum Augustulo viro ominosi nominis, Romanum in Italia ruit Imperium.

An. 471 Genserico Patri succedit Honoricus, qui multo crudelius Catholicos est persecutus, quamuis Valentiniani & Eudoxiæ filiam vxorem haberet.

Annis ferè octo Vuandalorum Rex Arianus, 434, *Beda.* siue, vt ait Sigeb. 444, Catholicos per speciem Sinodi euocatos Aphricæ episcopos mittit in exilium. *Diac. in Odoac. li. 16. Ab. Vsperg. in Zeno.* (mirum tot olim fuisse vnius regionis episcopos) verum biennio post corrosus à vermibus misere periit. *Procop. lib. 3 de bell. Vuand. Sigeb.* cunctis interioribus effusis. *Isid.*

Quater mille nongentos septuaginta sex in exilium misit. *Sigeb.* Plebem variis affecit suppliciis, & innumeris linguas abscidit, qui perfectius locuti sunt. *Isid. Beda.* Talis miraculi meminit Iustinianus Imp. & oculata fide sibi constare testatur. *Cod. de offic. præf.*

Eugenium Carthag. cum clericis suis plus quingentis post varios cruciatus in exilium misit. *Isidor.* 485

475 Fráci Coloniam Agrippinam, sequẽti Treuerim Romanis adimunt.

An. ab euerso templo 436, id est, Christi 476 vel 478, Simplicio

Anni Christi.		Anni mundi.
470	*Principibus.*	4558
	Leone Imp. sexagesimo, & eo mortuo, Zenone Isauro hæretico Ariano, an. 13, iuxta alios 17. Orient.	
	Seueto Anthemio an. 5. Olybrio 7 mensibus, Glycerio, an. 1.	
	Nepote dieb. 56. Momyllo Augustulo, an. 1. Occid. ex ordine successionis Impp. usque ad Odoacrum Turcilingorum & Italiæ Regem.	
	Peroze, deinde Valente, an. 4.	
	Cauade Persarum, an. 41.	
	SS. Abraham & Azba fratribus Æthiopiæ pretiosis, deinde solo Abraham, an. 14.	
	Childerico Franc. Duce.	
	Errico Hispaniæ 8, deinde Alarico, an. 23.	
485	CONCIL. *Carthaginense Arianorum & Catholicorum sub Hunericho.*	4573

Anni Christi.		Anni mundi.
	50	
485	y S. FOELIX III.	4573
	Romanus, an. 6.	
492	mens. 11. dies 17.	4580
	Vacat sedes dies. 5.	
	Patriarchis,	
	Alexãdriæ Athanasio 2.	
	Antiochiæ Calendio, deinde Palladio, an. 10.	
	Hierosolymis Sallustio, deinde Elia, an. 23.	
	Constantinopoli Flauita Ariano mens. 3.	
	Euphemio, an. 10.	
	Principibus.	
	Flaui. Zenone Isauro, seu Isaurico Orien. Imp. Odeacro, an. 14. Italiæ.	
	Cauade Persarum Rege 18.	
	S. Abraham Æthiopiæ pretioso.	
	Childerico Franc. Duce, vsque ad Clodoueum.	
	Alarico Hispaniæ octauo.	
	CONC. *Romanum 1 & 2 de causa Acacij Constantinopolitani. Tarraconense episc. 10. Aurelianense & 1 Francicum episc. 30 siue 33 iussu Clodouei. Gerundense in Hisp. Lib. concil.*	

Simplicio Pontifice, Zenone autem Orientis, Augustulo Occidentis imperatore, post mortem D. Hieronymi an. 56 (nam obiit Christi 422.) Iudæi Tyberiadis Palestinæ indicto cõcilio, ad quod Babylonij confluxerunt, primariis eorum R. Ben Aser, & R. Ben Nephtali, notulas, quibus hodie Iudęi vtũtur vice vocalium & accentuum, ad lectionis facilitatem repererunt. *Elias fil. 2. lib. accentuum.* Alij putant puncta inuenta Babylone, sed falsũtur. Quare אנשי טבריא punctatores dicuntur. *Elias in præf. & Maso.*

Aarõ ben Aser, Iacob Ben Nephtali fuêre punctatorũ principes, qui dum inter se de aliquorum vocabulorum, & versuum lectione, notulis, accentu, distinctione dissentiunt, maximè in Decalogo, duplicem signãdi & distinguendi modum Iudæis reliquerunt. Hinc prioris lectionem Iudæi Occidẽtales hodie sequuntur, posterioris Orientales, præcipuè Babylonij, ad fluuium Neardea. Kimhi *in Psal. 60.*

Nec tamen illi vel accentuum vel punctorum traditionem quotuplicem habemus ediderũt, sed qui eos secuti sunt Rabbini inuẽtis pulchrè rebus facilè addentes.

Nam septem motionibus Masorethæ contenti fuêre, comprehenso sub camets, camets hatuph, sub hirec, vtroque hirec, sub surec, etiam kibbuts. Quod attinet ad accentus, 23 tantum posuêre, cùm recentiores decem motiones faciant, & accentus 27 aut etiam 29.

y DVAS scripsit epistolas Decretales. Celebrior est illa ad Acacium Constant. in qua eum deponit & Eutychianorum communionem damnat.

In Dogmatistas & Simonistas sua authoritate vtitur.

Sidonius Apollinaris episcopus Claromontensis in Aluernia. Epiphanius Ticinensis, Fulgentius Carthaginensis, Ruspensis episcopus.

Petrus Cnaphæus tertiò irrepit in Antiochenã sedem.

Theodomirus Ostrogottorum Rex ad Catholicam fidem conuertitur.

Abraham & Azba fratres, qui Æthiopiæ imperium, quod hodie Presbyteri Iohannis dicitur circa an. 460 susceperũt per annos 27, defensores Christianę religionis & illustratores fidei cognominantur. Inde Abraham in Sanctorum catalogo apud eos ascriptus solus regnauit an. 14. *Mar. Victorinus in Reg. Æth.*

Horum temporibus, nempe anno ipsorum decimo septimo per vniuersam Æthiopiam religio propagatur. *Ibid.*

HVMANA.

Idem Abraham diuino somnio admonitus ad vitanda posterorum suorum de imperio bella intestina, magnum, præruptum, & præaltum Æthiopiæ montem munit, vt in eum præsidiis appositis liberi regij relegarentur, solúsque in aula remaneret, qui esset successurus. *Alnaresius hist. Æthiopicæ c. 58.*

Et vt ex eo educerentur qui electi essent ad regnum, si rex sine maribus moreretur. *Ibid. c. 59.*

Odoacer Rugianus exercitu in Italiam ducto Orestem Ticini obsessum capit, Placentiam adducit, ibique spectante exercitu interficit. Romam ingressus regem se vrbis & Italiæ nominat, triumphans in capitolium ascẽdit, magnas cædes Romæ & alibi facit, agrorum tertiam partem suis attribuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Theodoricus Gothorum rex à Zenone in Italiam missus tanquam vicarius duobus magnis prælijs Odoacrum vincit,& post Rauennæ triennem obsidionem interficit. Potitus Italia vrbem Senatui regendam committit,sui regni sedem Rauennæ collocat. Symmachum & eius generum Boëthium senatores nobiliss. quòd Arianis templa concedi impedierant,necat,bonis publicatis. 492

Honoricho Vandalo succedit Guntamundus an.12, qui restituta pace Catholicos ab exilio reuocauit. *Isidor.* deinde Trasimundus frater an.27. *Idem.* 498

Eugenij Episcopi Carthag. suasu Guntamundus tandem post decem persecutionis annos Catholicis Episcopis dudum clausas ecclesias, reddita pace, restituit. *Cassiod. de Coss.*

Trasimundus Anastasio Imp. fuit charissimus, Vandalorum rex quartus in Africa. Christianos non pœnis, sed præmiis à fide abducere conatus est. *Procop.* nisi quòd 220 episcopos in Sardiniam relegauit, clausis eorum ecclesiis. *Beda.* Isidorus tantum ponit 20.

Goderet comes Gothorum Hispanias per Pompelonem, Cæsaraugustam & vicinas vrbes obtinuit. *Idacius. Seuerus.*

Heldefredus cum Vincentio Hispaniarum duce obsessa Tarracone, maritimis vrbibus potitus est. *Idem.*

Enricus rex Hisp. Gothis primus leges dedit scripto. Vnde à S. Isidoro inter legislatores ponitur. *Alphonsus, Burgensis.*

Egressus in Gallias persecutionē in Catholicos mouit. *Turon. lib. 2, cap. 25. Sidon. epist. ad Basilium.*

Ostrogotthi, id est, Orientales Gotthi Zenonis Imp. tempore in Italia regnare incipiunt, Theoderico principe, qui pro nepote etiam regnauit in Hispania an. 15. *Vasæus.*

490 Siagrio Ægidij Suessionum præfecti filio securi à Clodoueo Francorum rege percusso, imperij Romanorum in Gallia fuit finis, annis circiter 537 post Iulium Cæsarem.

Hinc firmanda potentiæ suæ causa principes affinitates vndique contrahebant.

Z E RELIQVIIS discipulorum D. Augustini fuisse fertur, hæreticorum acer expugnator, qui ex Africa propter Vandalicas persecutiones Romam se receperit, & genus vitæ monasticæ à suo præceptore institutum in ædem Lateranensem induxerit.

Eum esse Scholasticum, quem Canonis Missæ auctorem facit D. Greg. lib. 7, epist. 63 putant. Appellabatur nempe, ante quam esset Pontifex, Scholasticus à dignitate, quam apud Romanum pōtificem obtinebat. Nam Schola significabat cœtum eorum, qui erant ex aliquo corpore & collegio in comitatu Imperatoris, vel episcopi. Vnde scholæ Quæstorum apud Iurisco. & Scholasticus nomen illius dignitatis. Qua ratione Euagrius se scholasticum appellat. Erat enim in consortio Antiocheni patriarchæ dignitate cōspicuus, scholasticus videlicet & q. protonotarius. Sic sæpe in epistolis D. Gregorij, Paulus scholasticus, &c. Si ergo Gelasius, dum adhuc esset scolasticus, hanc precem composuit, de Canone est intelligendum, qualem nunc habemus, non simpliciter.

Quare

Anni Christi. 492 498

Anni mundi. 4580 4586

51

Z S. GELASIVS I. Apher, doctissimus, an. 5. mens. 8. dies 17.

Vacat sedes dies. 7.

Patriarchis.

Alexandriæ Athanasio 2, deinde Ioanne 2, an. 9.

Antiochiæ Palladio.

Hierosolymis Elia.

Cōstantinopoli Euphemio, deinde Macedonio 2, an. 16

Principibus.

Anastasio cognom. Dicoro, hæretico Eutychiano, an. 26 Orient. Imp. 62.

Cauade Persarum 18, deinde Zambase, an. 4.

Asfa Æthiopiæ, an. 7.

Theoderico Arriano, an. 37 Italiæ.

Clodoueo an. 30. Franc. rege primo.

Alarico Hispaniæ octauo.

CONCIL. *Epaunense episc. 70, in quo 40 canones.*

Romanum contra Acacium Constantinopolitanum.

Romanum alterum pro absolutione Miseni Episcopi.

Quare & Greg. non ait canonem composuisse, sed precem, quasi vnam precationem adiecisse tantū significet. Nam multas & præcipuas illius partes ab Ecclesia vsurpatas & receptas satis constat ex Ambrosio lib. 4. de Sacram. cap. 5 & 6. Cypriano lib. 4 epist. 5. Optat. contra Parm. vbi legitimum appellat, legitimum (inquit) mutare non ausi estis, &c. Aug. epistola 57, & de spiritu & litera cap. 11. Imò verò inter preces Apostolicas magna ex parte totus reperitur Græce apud Clementē lib. 8 const. Apost. cap. 16 & Latine apud Amb. vbi supra. Quod Paschasius tempore Bertrami ante 700 annos scriptum reliquit li. de Corpore & Sanguine Domini. Respice in sacramentorum libro, instituente B. Petro (vt credimus) quid orat sacerdos in Canone, &c.

Collectas etiam Ecclesiasticas concinnauit, & pleraſque composuit Gelasius ad totius anni Missarum solennia. Vnde & earum auctor fertur. *lege Espenceum in commentario libri de collectis Ecclesiasticis.* Quamuis principiū ab Apostolico sæculo repeti debeat. Orig. enim hom. 11 in Ieremiam ad eas respicit, vbi inquit, frequēter in oratione dicimus. Da omnipotens, da nobis partem cum prophetis, da cum Apostolis Christi tui, Tribue, vt inueniamur ad vestigia Vnigeniti tui, &c.

Lupercalia sacra reclamantibus multis Romanis sustulit. *Onuph. in ciuitate Rom. pag. 323 ex antiquo Romano Regiſtro.*

Canonicos regulares ordinis S. Augustini Laterani primus collocauit, qui ibidem vsque ad Bonifacium 8 permanserunt. *Onuphr. ex Archiuis Ecclesiæ Lateranensis.*

Manichæos libris eorū combustis proscripsit. Eius duæ supersunt epistolæ decretales & multa alia opera.

Anastasius de Magia & Manichea hæresi suspectus, consecutus Imperium multas alias hæreses amplectitur & Catholicos persequitur. *Zon. Niceph. & Euagrius.*

Hinc turba hæresiarcharum Seuerus, Xenaias, &c.

Euphemius Patriarcha nunquam eum purpura ornare voluit, donec cōceptis verbis religionem se tutaturum & edito chirographo fidem Catholicam seruaturum compulit. *Euagr. lib. 3. c. 32.*

Tum enim demum φέρει αὐτὸν, eum coronauit. *Zonar. tom. 3.* quasi iam tunc à pontificibus reges & imperatores coronarentur, & eorum sacro ministerio imperia susciperent.

Xenaias siue Philoxenus Hierapoleōs episcopus Eutychianus, primus euomuit Christi & Sanctorum Imagines venerandas non esse. *Niceph. 19, cap. 27. & Cedrenus.* sub an. 494. *Funccius hæreticus pag. 125.* Vbi & improbitatē hominis describit. Presbyterum se esse mentitum, cum nondum esset baptizatus, & impiè pleraque alia, &c.

Remigius & Patricius Suessionensis Episcopus fratres, Vedastus Atrebatensis Episcopus, Auitus Viennensis, qui Gallias ab Ariana hæresi defendit, & multos Iudæos conuertit, Epiphanius Ticinensis, Fulgentius Rupēsis Episcopi. Idacius, qui Chronica sua à primo Theodosij consulatu siue à Ioan. Chrysostomo vsque ad an. 490 perduxit. *Sigeb. in Chron.*

Cassiodorus monachus ex senatore circa finem Imperij Anastasij. *Pomerius.*

Gennadius Massilienſis. Hesychius Milesius.

Immireni Persiæ populi olim Iudæi, postea vero

Universidad de Deusto
Biblioteca

gentiles sub Anastasio Imp. petito Episcopo fiunt Christiani. *Theodorus lector lib. 2. Niceph. 16, 37.*

Alamundarus Saracenorum princeps cum populo suo baptizatur. *Paul. Diac. 15. Zonar. tom. 3.*

Sabbas & Theodosius abbates in Palestina florent. *Niceph.* in eorum monachos Seuerus hæresiarcha crudeliter sæuit. *Tom. 2 concil. ex libello ab eis scripto.*

Sed Iustino seniori pœnas dedit. *Euag. lib. 4. c. 4.*

Cabades Persarum rex imitatione Anastasij Christianos persequitur. *Niceph. lib. 16. c. 3* & Thrasimundus Vandalorum in Africa. *Regino lib. Diac. lib. 15.* Et Theodo Boiorum princeps, qui Ratisbonæ & in vicinis regionibus Herculis & Ethnicorum superstitiones erexit, an. domini 508. *Auent. lib. 3 annalium Boiorum.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	52	
	✻ S. ANASTASIVS	4586
	II. Romanus, an. 1.	
500	mens. 10. dies 24.	4588
	Vacat sedes dies. 4.	

HVMANA.

Hic multa Galfridus & Balæus vanissimè de suis Britannis confingunt, vt regni cuiusdam noui faciant fundamenta, quod antiquitate & nobilitate cum Francico & Hispanico certet, imò superet.

Arcturum magnum, qui nunquam extitit, vt ex Beda potest intelligi, tempore Clodouei profligasse Saxones, mirabiliora gessisse per totum ferè orbem, quàm Alex. Mag. Christianum fuisse, &c.

Eius tempore viguisse Thelesinum Helium ex Bardorũ genere, philosophum, Mathematicum, primũ poëtarum suorum. Huius auditorem fuisse Merlinũ siue Melkinum ex patre incubo Vatem, & astrologum, qui cometarum effectus, & planetarum motus monstrabat. Anglicas & Gallicas regiones peragrabat. De regni Anglici & religionis mutatione sub finem mundi ventura prædicebat. *Naucl. vol. 2. gener. 17*, hæc & alia mẽdacia refellit in proëmio rerum Anglicarum Guillielmus Nembrigensis & quidem Anglus.

Burdenellus tyrannidem vsurpat eius Hispaniæ partis, quę Romanis parebat: à Gotthis captus & Tholosę tauro ęneo impositus viuus crematus est. *Vasæus.*

✻ HVNC aliqui recensent inter hęreticos propter communionem Acacij & Photini, vt Gratianus c. Anastasius, dist. 19, &c. dictum est, 1. q. 1, quasi illi fauerit & in sedem Constant. reuocare voluerit. Atqui Anastasium Imper. excommunicauit propter Acacium & Eutychianistas. *Plati. Symmachus in Apolog.*

Vnde & ad Symmachum successorem Orientalis Ecclesia scripsit, vt illos ab illa excommunicatione absolueret.

Quin & Acacius obierat, ante quam Anastasius sedem Apostolicam conscendisset.

Scripsit ad Anastasium Augustum.

Ferrandus Diaconus Carthaginensis, Alcimus, Auitus Viennensis episcopus varia, etiam contra hęreticos, prosa & versu emittunt. *Ado. Gennad.*

Patriarchis.

Alexãdriæ Ioanne secundo.

Antiochiæ Palladio.

Hierosolymis Elia.

Constantinopoli Macedonio secundo.

Principibus.

Anastasio Imp. sexagesimo secundo.

Zambase Persarum 18.

Asfa Æthiopiæ.

HVMANA.

Gens Bulgarorum ignota in Illyriam & Thraciã impressionem facit, Romanos fundit ad vnum ferè omnes, & ibi sedes locat. *Zonar. tom. 3.*

Heruli demigrant in Italiam & ab Anastasio imp. benigne

Anni Christi.		Anni mundi.
498	*Theodorico siue Dietherico Ostrogotthorum ac Ital. re. primo.*	4586
	Clodoueo Franc. rege primo.	
	Alarico. Hisp. octauo.	
500	*Annus domini 500. quo S. Symmachus Pontificatum adit & Flauianus 2. Patriarchatum Antiochenũ, & Rabbini Babylonicum Talmud absoluunt.*	4588

benigne admittuntur, *Procop. lib. 2. bell. Gothor.*

Clodoueus primus Ducum Francorum fit Christianus, regni sui decimo quinto, & baptisatur à S. Remigio Rhemensi Archiepiscopo, qui ei Ludouici nomen & regis titulum imposuit. *Gregor. Turon. lib. 2, cap. 30 & 31. Æmil. lib. 1.*

Quicquid Galliarum à Rheno ad Ligerim sub iure erat Romanorum, ad ius Francorum iam transtulerat. *Sigebertus.*

Siagrio Ægidij F. è Suessionensi prouincia pulso. *Turon.* Regni fines à Rheno ad Sequanam dilatarat, deinde ad Ligerim. *Annon.*

Alemanniam in ducatus formam redegerat, complectentem Sueuiam, Alsatiam, partem Heluetiæ & vicinas alias regiones, vbi Bauariæ regem Theodonem, ducé duntaxat nominari voluit, vt se Regis Franciæ clientem esse sciret. *Rhenanus, Auentinus, Munsterus.*

Delatum fuit oleum cœlitus per colũbam super Clodoueum regem primum Christiãnum inter reges Francorum, quo rex præfatus à B. Remigio fuit inunctus, & inungũtur posteri, signis & portentis & variis curationibus in eis ex vnctione prædicta apparentibus. *D. Thomas lib. 2. de Regimine principum cap. vlt. significat autem strumarum curationem.* Delati illius vasis chrismate pleni per columbam meminere Henricus Erphordiensis & Annonius de gestis Franc. lib. 1, cap. 16. Diuinæ gratiæ & odoris in templo collocati & Balsami Greg. Turon. li. 2, cap. 31.

Cum superiores duntaxat Ducis titulo insignirentur, hic primus propter sacrũ oleum sibi & posteris regium meruit.

Prima Christianorum pugna contra infideles Vuisigotthos, qui Engolismam & Burdegalam tenebant, & Tholosam pro regia, fœliciter confecta per Clodoueum. *Sabell. lib. 2. Ennead. 8.* ita gens Francica prima omnium pro religione signa cum Christi hostibus contulit. *Æmil. lib. 2.*

Gotthis Arianis ex Aquitania pulsis Franci Catholici successerunt. *Iuo in Chronico.*

Proclus Philosophus specula vstoria caua ex ære fabricat, ad arcendos de muro Constantinopolitano hostes. *Zonar. in Anastas.* ab his speculis radij solis accensi vicinas naues Vitaliani, Archimedis exemplo, incenderunt.

QVINTO *sæculo cõtinuata est doctrina.* Missa, *Chrysostomi, Gelasij.* Liberum arbitrium. *Passim Chrys. eius patronum agit, vt ho. 8. ad Philip. ho. 9. in 1. c. Iohan. hom. 45 & 46. in 6. Iohan. Augustinus ipse Gratiæ præco contra Pelagianes vehementissimus lib. 1. ad Simplicianum q. 2. & in solutionibus quæstionum q. 1. Neque enim (ait) voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia iuuatur, sed ideo iuuatur, quia non tollitur, &c. Idem de spiritu & litera c. 33. velle credere Deum operatur in homine, & in omnibus misericordia eius præuenit nos. Consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propriæ volũtatis est, &c. Prosper. Cyrillus 3. & 8. contra Iulian. & alij omnes huius ætatis, quibus alioqui pugnandum erat pro diuina gratia in Pelagianos eius inimicos.* Secundam iustificationem requirere opera. *Chrysost. hom. 6. in 1. Ioan. Et in dictũ ad Rom. 3. Iustificati gratis, Augustinus nihil aliud intelligi docet per vocem* Gratis, *quàm quòd iustificationem opera nulla præcedunt, de spiritu & litera c. 25. Prosper. lib. 1. de vita Cont. c. 19. Hesych. in c. Leuit. 4 & 5. Sedulius in c. 4. Rom. in 5. Philip.* Non solã fidem ad salutem sufficere. *Cyrill. Alex. lib. 10, c. 18. in Ioan. S. Leo sermo. 3. de Epiph. Sic Primasius in 2. c. Galat. Quæritur, vtrum sola fides sufficiat Christiano: fides sufficit, vt primò credentem & iustum efficiat, si deinceps in iustificatione permaneat. Cæterum sine operibus mortua est. Item in c. 4. Gal. & in 3. Heb. Saluianus lib. 4. de Prouid. Hæc sit hominis Christiani fides fideliter Christi mãdata seruare. Quare & ipse Aug. Pelagianorũ præcipuus insectator bonis operibus multum tribuit, lib. 2. de peccatorum meritis c. 3, 4. et cap. 15. probat multis scripturarum testimoniis mala opera damnare. bona vitam ater-*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni mundi

nam mereri. Intercessio sanctorum. *Chrysost. hom. 1 & 44 in Genesim, & passim alibi. August. in lib. de cura pro mort. c. 16. & passim. Theodor. q. 1. in Leuit. lib. 8. de curatione Græca. qui de Martyribus inscribitur. Tertum denique hoc seculum, vt Esselsius libro peculiari docet.* Imagines, *Petrus & Paulus cum Christo pluribus locis picti. August. 1. de consen. Euang. c. 10. Apostoli in pictis parietibus. Ibid. Earum primus oppugnator hoc ano exoritur Xenaias sine Philoxenus Hierapoleos Episcopus sub an. 494. contra quem multi Purpura calatur áque crucis in purpuris, in diadematis, in precibus, in armis, in mensa sacra & in toto orbe apud Chrysost. lib. Christum esse Deum. vbi & bestiarum etiam corpora male affecta crucis forma signari. Super altare Michaëlis (templi cuiusdam) posita crux. Sozom. lib. 2. cap. 3. Trip. lib. 2. cap. 19. Néve quis ignoret speciem Crucis esse colendam, quæ Dominum portauit omans, ratione potenti. Sednlins. Cyril. lib. 6. contra Iulianum Apostatam.* De Pœnitentia & eius partibus, præsertim confessione. *Chrysost. hom. de lapsu primi hom. hom. 3. in 2. co. 2. hom. 3. Matt. Hesychius lib. 7. in ca. 27. Leuit. de duobus annis remissionis scilicet & iubilei, quorũ vnus (inquit) baptismum apertè insinuat, alter pœnitentiã. Eucher. lib. 4. in libros Reg. Leo epist. 91. 69. Cyrill. lib. 3. in Leuit. Aug. ho. 49. lib. 2. de visitatione infirmorum c. 4.* Veritas corporis & sanguinis in Eucharist. & Transsubstantiatio, & oblatio. *Chrys. in Liturgia, hom. de Eucharist. hom. de Psal. 115. hom. 83. in 26. Matth. ho. in 1. cap. Ephes. hom. 84. in Ioan. 19. Hom. de proditione Iudæ. hom. de resurrectione. hom. 21. in Act. hom. 6. ad popul. Antioch. lib. 6. de sacerd. Euch. lib. 1. in Genesim. Aug. epist. 111. & 118. quæ ad Ianuarium, vbi sexies offerendi verbo vtitur absolutè, pro Missam celebrare. lib. 2. cont. Petilianos c. 37. Hom. 2. in Psal. 33. Psalm. 37. vbi, Christus ferebatur manibus suis &c. in Psal. 119. Sermo. 28. & 40. de verbis domini. Hom. 16. Serm. 38. ad fratres in Eremo. sermo. ad Neophytos. De ciuit. lib. 21. cap. 15.* quod sacrificium esse *docet in Enchir. in Psal. 33. lib. 9. conf. c. 13. epist. 59. lib. 10. de ciuit. c. 6. epist. ad Bonifacium 23. & lib. de spirit. & litera c. 11. verissimum & singulare sacrificium vocans. Cyrillus Alex. in Ioan. lib. 3. 4. 10. Conc. Ephes. & Chalcedon. & cæteri huius ætatis. Recurre ad Garetium & Tonstallum. Nam omnibus memorandis essem prolixeor.* Preces pro mortuis & purgatorium. *Aug. in Ench. c. 10. & 69. in Psal. 6. & 37. de cura pro mort. cap. 1. 5. & 9. 11. ad Dulcit. ser. 34. de verb. Apost. de spiritu, & anima c. 29. Chrysost. in liturgia & ad Phil. iuuari eos non tantùm precibus, sed & eleemosynis & sacris oblationibus. Cyrillus &c. & reliqui huius ætatis dempto nemine.* Primatus Petri. *Cyrillus lib. 2. in Ioan. c. 12. August. lib. 1. retract. c. 21. & in Ps. contra Donatum. sermo. 124. de tempore. Soz. lib. 3. c. 7. Chrys. ho. 83. in Matt. &c.* Cæterorum *capitum memoriam ex plurimis huius seculi scriptoribus colligarunt innumerabiles nostri temporis viri eruditi, vt ea nihil necesse sit retexere. Addendum duntaxat Centuriatores fateri totum hoc seculum sibi etiam hostiliter aduersari, Cent. 5. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiæ col. 25. sparsim. cap. 4. de doctrina, per totum, maximè illa parte, quæ inscribitur, Inchoatio doctrinæ complectens incommodas opiniones, stipulas. & errores doctorum huius seculi. col. 496. & seqq. cap. 5. de hæresibus col. 519 sparsim. Per totum cap. 6. de Ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 641. & seqq. Per totum cap. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col. 733. & seqq. cap. 9. sparsim col. 808. De Synodis. cap. 10. de episcoporum & doctorum vitis col. 958. & seqq. cap. 11. De hæreticis sparsim, prout cum illis colluduntcol. 1453. denique sparsim, cap. 12. de miraculis col. 1470. Adde eos, qui isto eo scripserunt de hæresibus. Item cõtra Nouatianos, Manichæos, Donatistas, Vigilantios, Aërianos, Pelagianos, Iouinianistas, Prædestinatos, Nestorianos, Eutychianos, simul istos eadem sentientes oppressisse.*

Anni Christi.

a ANNVA subsidia, vestes & pecunias præbet Eugenio Carthaginensi & 220 Episcopis, quos in Sardiniam relegarat Trasimundus Vandalorum rex. *Diaco. in Anast. lib. 15. Guil Nangiac. Beda lib. 2. de ratione temp.*

Manichæorum, quos vrbe in exiliũ expulerat, libros & Simulachra in vestibulo Cõstantinianæ Basilicę publicè igni tradit. *Sabell. lib. 2. Ennead. 8. Platina.* 500

Pauperibus habitacula condidit & de victu eis liberalissimè prospexit. 515

In quatuor Romanis Synodis ob schisma causã dixit, sed in quarta, quę ideo vocata est palmaris, absolutus est an. 504. In quinta librũ Enuodij Diaconi pro defensione sua scriptum vim Synodalium decretorum habere obtinuit. In sexta de Ecclesiæ reformatione egit. *lib. 1. Concil.*

Innumeras basilicas cõstruxit vel reparauit, eas multo auro & argento dotans. Apologeticum conscripsit.

504 Lutetię templum D. Petri, in D. Genenofæ honorem dedicatur. *Iordan. in Chron.*

Egesippus Theologus alius ab historico, S. Seuerinus Treuerensis, S. Eleutherius Tornacensis Episcopi. Boëtius mathematicus, philosophus & poëta, Chiterini musici instrumenti inuentor. *Suple. Chron.* Symmachus exconsul, Patricius Romanus eius socer, Martyres. Quintianus Rutenensis Episcopus, Ioan. Maxentius Pictauensis Abbas, *Sigeb. Trith. Procop. lib. 1.* Paschasius Diaconus libros de S. Spiritu scribit. *Greg. 4. Dialog. ca. 40.* Fulgentius Hispalensis Episcopus. *Diacon. lib. 17.* Paul. Ægineta. *Trith.*

SEXTVM SECVLVM.

53

a S. SYMMACHVS Sardus an. 15. 4588
mens. 6. dies. 22. 4603

Vacat sedes dies 7.

Patriarchis.

Alexandriæ Ioanne 2. deinde Ioanne 3. an. 11.

Antiochiæ Flauiano 2. an. 13. deinde Seuero Hæresiarcha an. 6. mens. 1.

Anni Christi. | Anni mundi.

500 ∴ ∴ 4588

Hierosolymis Elia, deinde Ioanne 3. an. 13.

Constantinopoli Macedonio 2. deinde Timotheo. Theopascita an. 7.

∴ ∴

Principibus.

Anastasio Dicoro Eutychiano an. 26. Orietis Imp.

Iisdem alibi imperãtibus & regn.

Cauade iterum an. 16. apud Persas.

Alarico Hispaniæ octano, et per ordinem Sisalitto an. 4. Theodorico 2. an. 15.

Schisma 4.

LAVRENTIVS in schismate contra Symmachum Papam designatur: sed Symmachus in concilio Rauennati presente Theoderico cõfirmatur. Diac. in Anast. lib. 16. Blond. 3. dec. 1. Platin. Greg. dial. 4. cap. 40. vbi de Paschasio Diacon. loquitur.

Laurentius post abdicationem Episcopus Nucerinus.

CONC. *Rauennense, quo Symmachus in pontificatu confirmatur.*

Ilerdense, Episc. 8. in Hispania. in quo canones 16.

515 *Valentinum Episc. 6. in Hisp. Romanum Episc. 122. lib. Concil.* 4603

norem dedicatur. *Iordan. in Chron.*

Egesippus Theologus alius ab historico, S. Seuerinus Treuerensis, S. Eleutherius Tornacensis Episcopi. Boëtius mathematicus, philosophus & poëta, Chiterini musici instrumenti inuentor. *Suple. Chron.* Symmachus exconsul, Patricius Romanus eius socer, Martyres. Quintianus Rutenensis Episcopus, Ioan. Maxentius Pictauensis Abbas, *Sigeb. Trith. Procop. lib. 1.* Paschasius Diaconus libros de S. Spiritu scribit. *Greg. 4. Dialog. ca. 40.* Fulgentius Hispalensis Episcopus. *Diacon. lib. 17.* Paul. Ægineta. *Trith.*

HVMANA.

Clodoueus Franc. Rex à Rheno ad Sequanam vsque regnum dilatat. *Guilel. de Nangiaco.* & paulò post vsque ad Ligerim, Burgundiam sibi reddẽs tributariam. *Sigeb. Æmil. lib. 1. Blond. lib. 3. dec. 1.* Lutetiam Parisiorum sedem regni constituit suasu Clotildæ vxoris. *Turon. lib. 2. c. 38. Plati. & Chron. Francorum.*

Pictauis bellum intulit, quia ibi Ariana hæresis vigebat, eáque occasione suum regnum dilatauit, *Turon. lib. 2. cap. 37.*

In eius Decimum quintum Christi quingentesimus incidit, quo & suscepto baptismate Christianus efficitur. Quindecim alios annos deinceps regnaturus, & mira contra Arianos gesturus, & totam Galliam sibi subiecturus præter Prouinciam & Gotthiæ partem.

Ita 500 an. Francorum gens, aduena rege viam præmonstrante, Christianus mysteriis initiatur, cum antea sibi Syluarum atque aquarum, auium, bestiarúmque & aliorum quoque elemẽtorum formas fingeret, ipsásque vt Deum coleret, eisque sacrificia delibare consueuisset. *Greg. Turon. lib. 2. hist. Franc. cap. 16. pag. 70. & Greg. Magnus in epistolis.*

Cum antiquiores regionis habitatores 1. Galli. ab anno Christi 200. iam publicè religionem excepissent.

Allarico Vvisigotthorum Rege vita cum vniuerso regno, cuius regia erat Tholosa, expoliato, & Apollinare Aruernorum præfecto in campis Voglatensibus cæso, Francicum regnum ad Pyreneos vsque montes extendit, & à Ligeri ad Rhenum fluuium, qui erat limes regni Vvisigotthici. *Sigeb. & Guilel. Nangiacus.* Inde Anastasius Imp. titulum & insignia consulatus ac patriciatus ei cõtulit, quòd Gotthos seu Vvisigotthos Arianos ab vtraque Aquitania expulisset. *Turon. ibidem. Æmil. lib. 1. Sigeb. in Chron.*

Hoc bello vouit Lutetię templum SS. Apostolis Petro & Paulo, quod nunc S. Genouefę. *Paulus Æmil. Turon. lib. 2. cap. 37.*

Carcassonem obsedit, in qua erat Salomonis pretiosissima suppellex, è Hierosolymis à Romanis quondam aduecta. Sed aduentante Theoderico Ostrog. in Italia Reg. obsidionem soluit. *Procop. lib. 1. belli. Gotth.*

Theoderico contra ipsum octoginta armatorum millia mittente Francorum 20 millia perdidit, Prouincia amissa, & Vvisegotthis reddita. *Vaseus in Chron. Hisp.*

Diadema aureum vnionibus & gemmis pretiosissimum sibi ab Anastasio Imper. missum Ecclesię D. Petri offerendum Romam misit. *Anno. lib. 1. c. 24. Ado.* Ita cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

fundamentis regni Gallici obseruantia in sedem Apostolicam regum nostrorum coaluit. Vnde & nostrates omnes, Vvisigotthi Romanos è Grego. Turonensi appellabant. Nota Caluiniane regnum tuum fuisse fundatum cum sedis Apostolicæ veneratione & obseruantia.

505 Gundebaldus Burgundionum rex leges Burgũdionibus prescribit, quibus Romanorum (i. Gallorum regni incolarum) securitati cauebat & prospiciebat. *Turon.*

Eodem anno 505. absolutum est à Mar filio & discipulis Rab Ase Talmud Babylonicum. Nempe ea pars, quam appellant Ghemara, 100. circiter annis post Talmud Hierosolymitanum, post Misna priorem partem an. 317. post puncta annis. 29.

Hanc editionem antecesserunt auctores Midrashot, Mecilta, &c. sunt consecuti Geonim, ij scilicet, qui Talmud illustrarunt, q. Iuris professores, & interpretes. *Maiemonim in præf.*

Sub annum 508, Alla primus Noxthumbriæ rex in Deira Angliæ.

Cabades rex opera vxoris è vinculis ereptus Hunnorum auxilio, regno Persarum restituitur. Mox Armeniã diripuit, Amidam Mesopotamiæ cepit. Sed eam biénio post Anastasius recepit, & in 7. annos cum Persis inducias fecit. *Agat. Procop.*

Theodericus vrbem reædificauit, victis Bulgaribus Sirmium recepit. Pannoniam & Noricum regno suo adiunxit. *Blond.* Vasconiam Francis, qui eam Vvestgothis ademerant, eripuit. *Procop. lib. 1. de bello Goth.*

b A MANICHEIS vrbem purgat palam eorum cõbustis codicibus. *Diacon. lib. 14.*

Reliquit multas epistolas decretales. 1. *Tom. Conc.*

Sub hoc Hormisda beatus Petrus multa dona consecutus est. *Anastas. Bibliothecarius.* i. Ecclesia Romana magnis multisque opibus aucta est.

Timotheus Constantinop. Episcopus instituit, vt in singulis Liturgiis recitaretur Nicenum Symbolũ, cum quidem prius singulis annis tantum semel prælegi soleret, nempe Paraseeue Passionis, quando Episcopus catechizabat. *Theod. lector lib. 2.*

Fortunatus Catinensis, Euodius Ticinensis Episcopi prosa & versu Theologica multa scribunt.

Ad hęc vsque tempora Acatianos & Arianos in Oriẽte templa & publicos conuentus habẽtes, Iustinus pius Imp. exterminauit. *Dia. lib. 17.* sicut Eutychianos & Nestorianos. *Æmil. lib. 1. Blond. lib. 3. dec. 1.* Et Manicheos, libris eorum publicè combustis. *Sabell. lib. 2. Enne. 8. Plati.*

HVMANA.

Quatuor filij Clodouei regnum inter se diuidunt, Lotharius seu Clotarius sedem regni sui habuit apud Suessionem, Theodoricus ex concubina fil. Methis, Clodomirus Aureliæ, Childebertus Lutetiæ Parisiorum. *Sigeb. in Chron.*

Pacem cum Amalarico Alarici fil. firmant data illi in vxorem sorore Clotilde, Tholosatiumq; prefectura redita. *P. Æmylius.*

In Alexandria multi vtriusque sexus dęmoniaci, quasi canes, latrabant. *Sigeber.*

Alaricus

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Alia 5. Concilia Romæ celebrantur. Lib. Concil.	
	Agathense in Gallia Narbonensi, in quo can. 71.	
	Sidonense in Syria cui præfuerũt. Æneas Hieropolitanus & Stericus Cæsariensis hæretici.	
	54	
515	b S. HORMISDA Frusiuonius Cãpanus, an. 9.	4603
524	dies. 18.	4612
	Vacat sedes dies. 6.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Ioanne 3. mox Dioscoro 2. an. 7. Timotheo 4. an. 17.	
	Antiochiæ, Paulo 2. an. 3. Euphrasio an. 6.	
	Hierosolymis Ioanne 3.	
	Constantinopoli Timotheo Theopaschita, deinde Ioanne 2. an. 2. Epiphanio an. 14.	
	Principibus.	
	Anastasio imperat. Orien. 62. & post eum, Iustino Seniore an. 9.	
	Cabade Persarum an. 16. Sahal & post eum Adaana. an. 14. Æthiopiæ regg.	
	Theoderico Italiæ & Hispaniæ Nepotis loco reg.	
	Clodoueo Francogallorũ rege 1. & postea Childeberto an. 45. (aliis Childerico) Francor. Reg.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
		4603
	∵ ∵	
	CONCIL. *Romanum contra Eutychianos, Seueritas & Nestorianos. Blond. lib. 3. dec. 1.*	
	Aurelianense 4. Clodoneo rege. Tom. 2. concil. aliis primum.	
517	*Cæsaraugustanam Episc. 12. lib. Conc.*	
517	*Gerõdense in Hisp. Episcoporum 7. 1. Tom. concil.*	
516	*Taraconense 10. Episcoporum, in quo inter alia statutum, vt obseruatio Dominici incipiat à Sabbato. Vnde hodiéque Hispani cessant die Sabbati ab omni opere sub horam vespertinam. Vasęus è 1. Tom. conc.*	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	55	
524	c S. IOANNES I. Tuscus, an. 2.	4612
527	mens. 8. dies. 28.	4615
	Vacat sedes mens. 1.	
	∵ ∵	

Alaricus 2. Hispaniæ & Aquitaniæ Rex Amalasinthã Theodorici regis Italiæ filiam in vxorem duxit. Huic, vt supra dictum est, perempto in agro Volgodensi Clodoueus ademit, quidquid Galliarũ Gotthi possidebant, cum hactenus reges Gotthorum in Narbona & Tholosa Galliæ ciuitatibus sedes tenuissent. Theodoricus fecer Vasconiam recepit & pro Almarico Alarici filio, donec adolesceret, gubernauit. *Tarapha de regibus Hispa.*

Amalasintha ita Græcis & Latinis literis imbuta, vt cum quouis docto disputaret. Linguas barbarorum callens, sine interprete his omnibus loquebatur. *Idem.*

Almaricus Totillam Clodouei regis filiã duxit, qua Arianissimum detrectante, proindéque indignè habita, bellum inter Childebertum Francum & Almaricum exarsit, in quo Almar. interficitur. *Idem.*

Cabades Pers. rex Christianos persequitur. *Nicephor.* Manicheos in regno suo trucidat. *Diaco. li. 15. rerum Rom.* Pacem cum Iustino facit. *Ibid.*

Childericus Honorici ex Valentiniani 3 Imp. filia filius Vandalorum rex quintus ann. 7. mens. 4. in Africa à matre fide recta imbutus Catholicos ab exilio reuocat. Ecclesias sacerdotibus restituit. *Isido.* post annum 74. hęreticæ profanationis. *Beda.*

c RELIQVIT duas epistolas.

Constantinopolim ingressus dexter dextro insedit solio, diémque Domini nostri resurrectionis, plena voce Romanis precibus celebrauit. *Sub finẽ Chronici Marcellini comitis qui sub Iustiniano scripsit.*

Iustinus primus omnium Imperatorum coronatur à Roma. Pontifice. *Blond. lib. 3. dec. 1. Tom. 2. Conc.*

Hunc alij Iustinianum maiorem appellant. Ad reges Francorum scripsit de bello, quod Ostgottis regibus, qui Theodorico successerant, religionis nomine indixerat. quarto mẽse ante mortem imperatorem creat Iustinianum sororis suæ filium.

Hunc PP. quòd à Iustino honorificè susceptus esset, vel quod Arianis templa nollet concedere, Theodoricus carceris afflictione peremit. *Diaco. lib. 17.* qui 98. die post subita morte obiit.

Ferreolus Vticensis Episcopus scribit. *Turon. lib. 6. c. 8.*

Ad Africanas ecclesias Episcop. 220. è Sardinia reuocat Childericus Vandalorum rex Arianus annitẽte Iustino seniore, postquam ecclesię illic an. 74. ab Arianis fuissent vexatę. *Diac. lib. 14.*

Childericus Vand. rex ob reuocatos ab exilio episcopos interficitur & Gillimere duce in Orthodoxos excitatur persecutio, in qua eorum linguæ radicitus excinduntur. Nec tamen desierunt loqui. *Greg. lib. 3. Dial. c. 32. Iustinian. ipse lib. 1. cod. de off. præf. prat.*

Iudęus quidã Homerita, qui se Mosis filium esse gloriabatur, in Negra fœlicis Arabiæ vrbe interfecto Aretha vrbis Episcopo in Christianos sęuiit. *Nicephor. lib. 7. cap. 6.*

S. Brigida, siue Brigita, siue Pyrgita virgo Scotica, S. Patritij familiaris. Fuit alia à Brigitta vidua, cuius extãt vaticinia & precationes, ducissa Neritię in regno Suecorum, quę & erexit in Patria Monasterium Vvastę. cuius prima abbatissa fuit D. Catharina ipsius filia. Floruit enim in Suetia & Romę, temporibus Magni Sineech Suecię regis, obiitque circa ann. 1363. Vtraque

Universidad de Deusto
Biblioteca

à Platina & Volat. vitiosè confunditur.

Duo SS. Germani, alter Parisiensis Episcopus, alter Capuanus, Arator subdiaconus poëta, Priscianus grammaticus Cæsariensis apud Constantinopolim. *Diacon. lib.18. Palmer. in Chron.*

Acephalorũ hæresis. *Sigeb.* hos Rusticus Diaconus eleganti scripto refutat.

S. Benedictus Nursinus monasterij mõtis Cassini Abbas, cũ sorore Scholastica, miraculis & prophetiæ spiritu clarus ordinem Benedictinorum instituit. & monachos passim dispersos æmulatione D. Basilij in vnum contraxit. *Sabell. En. 8. lib. 2. Iuo in chron. Diac. lib. 19. Palmer. Greg. lib. 2. dialog. cap. 1. & 33.* obiitque ann. 543. vt scribit Faustus eius discipulus.

Psalterium in septem horas diuisit, vt singulis hebdomadis Psalterium recitaretur. *In regula c. 16. & seqq.*

Regulam scripsit discretione præcipuam, sermone luculentam. *Greg. Magn. in dialo.* quam Concilia deinceps consuluerunt. quando actum de Monachorum quibuslibet ordinibus cẽsendis ac reformãdis. 12 monasteria constituit. Paulo ante mortem Maurum, Faustum atque alios in Gallias mittit, vt ibi sui ordinis monasteria propagarent. *Hostiensis in Chron. Cassinensi lib. 1. cap. 1.* quę tandem numerata sunt in diuersis orbis partibus ad 33 millia Abbatiarum, & quatuordecim millia Prioratuum.

Ex eius discipulis 24. extiterunt Rom. pontifices, ducenti ferè Cardinales, Archiepiscopi in diuersis ecclesiis mille sexcenti, Episcopi 4000. Abbates eruditione & scriptis celebres 15700. *Trithemius & Sabell. Ennead. 8. lib. 2.*

HVMANA.

Slaui gens Scythica Histriam, primásque Veneti anguli fauces inuaserunt. Vnde postea Mauricij tempore in Boëmiam & Poloniam sunt delati. *Sabell. Ennead. 8. lib. 2.*

Histri Slauonico tumultu territi in insulam transiuerunt Caprariam, vbi Iustinopolim condiderunt. *Ibid.*

Vandali ex Lybia in Italiam excurrunt. *Greg. Dial.*

Hunibaldus 18. libros de Francorum regibus per an. 926. scribit. Sex primos à Troianorum temporibus vsq; ad mortem Antenoris, sex sequẽtes vsque ad Ferdinandum, vltimos sex ad vsque Clodouei tẽpora & penè per 400 annos Francorum reges ante Clodoueum adducit. *Iremicus & Trithemius.* fabulosum interim scriptorem esse puto. Nam neque Francos à Troianis ortos, neque cętera gesta esse aliunde liquet.

Herminfredus Thuringorum rex à Clotario & Theodoro Francorum regg. victus, cuius neptis Radegunda Clotario nupsit. *Turon. lib. 3. hist. c. 4.*

Longobarbi seu Langbardi Pannoniam occupant expulsis Hunnis & Ostrogottthis. *Diacon. lib. 18. Bonfin. decad. 1.*

An. 523. Theodoricus Amalarico nepoti iam adulto Hispaniam post 15. annos reddit cum Gallia Aquitanica, atq; in Italiam reuersus ob instauratam Romam & redintegratos illius muros auream statuam à Senatu meruit. *Isidor.*

Manichæi in Persia iugulantur à Cabade. *Sigeb.*

Gilimer

Anni Christi.		Anni mundi.
524	∴ ∴	4613
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo 4.	
	Antiochiæ Euphrasio, deinde Ephraimo an. 18.	
	Hierosolymis Ioanne 3.	
	Constantinopoli Epiphanio.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Fla. Anicio Iustino Imp. sexagesimo tertio.	
	Cabade Persarum rege decimo nono.	
	Theodorico Ital. & Hispaniæ, quam postea reddidit Amalarico.	
	Childeberto cum Clothario Franc. rege secundo.	
	∴ ∴	
525	CONCIL. *Ilerdense ab 8. episc. sub Sergio illius ciuit. episcopo. 2. to. Concil.*	
	∴ ∴	
	Eodem anno Conc. Valentinum 2. sex episcopo. Ibid.	4615
527	∴ ∴	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Gilimer Ilderichum Vandalorum regem quintum in vincula cum filiis coniicit, & regnum Africæ inuadit. *Isid. Beda.*	
	Eum Iustinianus soluto bello Persico adoritur, quod bellum Procopius duobus libris prolixe describit.	
	* RELIQVIT eruditissimam epistolam ad Petrum Antiochenum Episc. (vel potius Apameæ) qui addebat in Trisagio, *crucifixus propter nos*, quasi Trinitas fuisset crucifixa. Item de errore Tredeitarum, qui tum incipiebat. Illa in 5 Concil. Constantinop. Oecumenico est lecta & laudata.	
	Montanus Toletanus *ex S. Alphonf.* Aprugius Pacensis Episc. qui sacras literas ita ingeniose exposuit, vt veteres præ illo nõ videãtur exposuisse. *Isido. de viris Illust.*	
	Axumitę vltra Ægyptum & Homeritæ, vbi multi erant Iudęi, Rege Adad episcopos & doctores à Iustiniano per legatos impetrantes, fiunt Christiani. *Paulus diac. lib. 16.*	
	Hellisęus in Æthiopia rex pietatis studiosus, qui contra Iudęos & Paganos Homeritas classem instruxit. *Procop. lib. 1. Persici belli.*	
	Gethes Herulorum incolarum Istri, Gorda Hunnorum ad Bosphorum reges, & Boazer regina vidua cum centum millibus gentis suæ Christianam fidem amplectuntur. *Procop. lib. 2. de bell. Gothorum, Otthe Frisingensis li. 5. cap. 4.*	
	Abasgi & populi ad Tanaim à Iustiniano episcopos & doctores petunt. *Euag. lib. 4. cap. 22 & 23.*	
	Vandalis per Bellisarium tertio mense deuictis, Iustinianus, ex Lybia & Cartagine potissimum, pellit Arianos, Christianis templa eorum, iuxta vaticinium Cypriani martyris, denuo restituit & instaurat. *Procop. lib. 3. de bello Vvandalico.*	
	Ariani Africam tenuerant 95 annis. *Euag. lib. 4. c. 16.*	
	Samaritani Iudæi, qui creato sibi rege Iuliano, deinde Syluano in Palestina Christianos trucidauerant, & cum Saracenis fœdus percusserant, à Iustiniano profligantur. *Niceph. lib. 17. cap. 24. Hermanus Gigas in Iust. histor.*	
	Iustiniano vix dum rerum potito Seuerus & Iulianus Eutychiani Alexandriam fugiunt & scindunt, dum Iulianus diceret Christi corpus fuisse ante resurrectioné incorruptibile, Seuerus negaret. *Leontius de sectis.*	
	Gaiani & Theodosiani, quorum illi Iuliani sententiam, hi Seueri sectabantur. Agnoëtæ, qui Christum horam iudicij ignorare contẽdebant. Tritheitę. *Ibid. Leõt.*	
	HVMANA.	
	Amalarius apud Narbonem victus à Francis, fugiẽs ab exercitu occiditur. Clotildis autem vxor, cuius causa excitatũ fuerat prælium, quod à viro Ariano indignè esset cęsa, dum à frate Childeberto reducitur, in itinere obit. S. *Isido.*	
	Toletum à Francis expugnatũ, & multa inde vasa sacra templis Franciæ distributa. *Gaguinus, Turon. lib. 3. c. 9.*	
	Ab hac Amalarici clade & cæde rarius deinceps erit negotium Frãcis cum Vvisigotthis siue Hispanis, vt iam eorum historia ad Gallicam minus pertinere videatur. Nam Childebertus in suo reditu Vasconiam & reliquas Gallię prouincias Vvisigotthis obsequentes sibi suisque supposuit, Vvisigotthis Cispyreneis se cum familiis in Hispaniam recipientibus. *Procop.*	
530	CONCIL. *Tolet. 2. Episco. 8. tom. 1. Conc. sub. Amalarico rege, c. vlt. de veteribus canonibus renouandis & nouis ad disciplinam Ecclesiasticam condendis.*	
	∴ ∴	
56		
527	* S. FOELIX 4. Samius, an. 4.	4615
531	menses 2. dies 3.	4619
	Vacat sedes dies 13.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo quarto.	
	Antiochiæ Ephraimo.	
	Hierosolymis Petro tertio an. 20.	
	Constantinopoli Epiphanio.	
	Principibus.	
	Eisdem Imperantibus & regnantibus vsque ad Iustinianum Imper. & Alaricum Ital. reg.	
	Cabade rege Persarum decimo nono.	
	Amalarico Hisp. an. 5.	
	∴ ∴	

d DVAE eius decretales epistolæ habentur in tom. Concil.

Reliquit quosdam Canones.

Iustinianus ex tribus codicibus Hermogeniano, Gregoriano, & Theodosiano nouũ Codicem ex suo nomine Iustinianeum fieri curauit per Tribonianum, Theophilum & Dorotheum. *Cod. tit. De nouo Cod. faci & tit. de Iust. Cod. confirmando.* Duo ferè per eosdẽ librorum millia in 50. digessit, & absoluit an. 533. vnde Digesta siue Pãdectæ. Nam ipse alioqui ἀναλφάβητος καὶ ἀμαθὴς. *Suidas.* & sub vitæ finem Eutychianus. Quare diuino iudicio in furorem & insaniam actus expirauit. *Euag. lib. 4. c. 29. Niceph. lib. 17. Zonar. 15.*

Platina tamen in hoc Bonif. Iustinianum pie & eleganter de Christi incarnatione scripsisse narrat.

Dionysius exiguus Abbas Romanus hoc tempore (id est, ann. 532 Iustiniano inchoante suum imperium) paschalem calculum composuisse. (*Diaconus lib. 17.*) ab aliquibus dicitur, & perfecisse ob sæpius oborientes quæstiones inter Latinos & Græcos de vero die celebrandi Pascha, iuxta decretum concilij Niceni, & Cæsareæ Palestinæ. *Stofterus in Calendario Rom.*

Reuocasse item & explanauisse Cyclos Theophili Alexandrini, à quibus Latini sæpius propter diuersam Embolismorum rationem dissidebant. *Ibid.*

Túmque cœptum esse numerari ab incarnatione Domini. *Ibid.* Sed de eo suprà in Leone 1.

Nam seriem Olympiadum durasse vsque ad hunc annum 532. scribũt. quo scilicet hic Dionysius Paschalem circulum instituerit, & tempora à natiuitate Christi primus numerare docuerit, cum à prima Olympiade vsque ad vltimam essent elapsę 327. i. anni 1308.

S. Arnolphus seu Arnaldus & Vedastus primus Atrebatensis Episcobus, discipuli Remigij. *Sigeb.*

Iustinianus edixit, ne is ordinaretur Episcopus, qui haberet vxorem & filios, cum antea ex concilio Niceno possent tales ordinari, modo abstinerent à thoro. *Const. 6. & 137 in Nouellis.*

HVMANA.

Cum Cabadee Persarum rege ea bella per Bellisariũ gessit, quę de bello Persico describuntur à Procopio.

Eo bello soluto Vãdalos & Maurusios, qui se gloriabãtur de genere Gergeseorum & Iebuseorum, vicit, ibique 150. ciuitates collapsas renouat. *Euag. lib. 4, c. 18.* Gothos post bellum 18 annorum Italia expellit, cũ ibi regnassent 58. an. *Procop. lib. 1, 2, 3. Goth.*

In eo fœlix, quòd fœlices & industrios duces sit nactus, per quos imperium in Asia defendit, alibi recuperauit, Bellisarium, Iohannem, Narsem.

Ad Æthiopas legatos mittit, vt ipsi Sericum ad Indis emptum Romanis reuenderent, & magna pecunię Romanę vi fruerentur, ne ipsi suas pecunias ad hostes Persas transferre cogerentur. *Suidas in voce σηρικὸν.*

Vandalis victis, Africa omnis imperio Orientali restituta est, vsque ad Leontij imperium, quo tempore ab Arabibus erepta, ab eis hinc vsque in plures regulos distincta possidetur. *Onup. in Rom. imp.*

e CAECVM illuminat. *Greg. lib. dial. cap. 2.* Epistolam decreta-

Anni Christi.		Anni mundi.
	57.	
	d S. BONIFACIVS, 2.	4619
	2. Romanus an. 2.	4621
	dies.	
	Vacat sedes mens 2.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo quarto.	
	Antiochiæ Euphraimo.	
	Hierosolymis Petro tertio.	
	Constãtinopoli Epiphanio.	
	Principibus.	
	Anitio Iustiniano ann. 39.	
	Imp. sexagesimo quarto.	
	Cabade Persarum.	
	Asfa Æthiopiæ.	
	Adelricho, seu Athalarico, siue Alarico cum matre Amelasinuta Ital.	
	Childeberto cum Lothario Franc. Reg.	
	Amalarico, deinde Theodio Hispan. an. 17.	
	Schisma 5.	
	DIOSCORVS in schismate contra Bonifacium sedit dies.	
	58	4621
	e S. IOANNES 2. Romanus an. 2.	4623
	mens. 4.	
	Vacat sedes dies 6.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo 4.	
	Antiochiæ Euphraimo.	
	Hierosolymis Petro tertio.	
	Constantinopoli Epiphanio. deinde Anthemio Eutychiano mens. 10.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Principibus.	
	Iustiniano Imp. sexagesimo quarto.	
	Cabade Persarum, deinde Cozroe an. 48.	
	Asfa Æthiopiæ & post eũ Azha an. 16.	
	Alarico Ital.	
	Childeberto Frãc. secundo.	
	Theodio Hisp. Reg. an. 17.	
	59	
535	f S. AGAPETVS I. Romanus.	4623
536	mens. 11, dies 19.	4624
	Vacat sedes mẽs. 1. di. 29.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo 4.	
	Antiochiæ Ephraimo.	
	Hierosolymis Petro tertio.	
	Constantinopoli Anthemio, mox Mena an. 17.	
	Principibus.	
	Eisdem Imp. & regn. & Amalasuenta cum Theodato Gotthorum & Ital. regina.	
	CONCIL. *Constãtinopolitanum 1 & 2. Prouinciale aduersus Anthemium Const. Seuerũ Anthioch. Petrum Apamẽsem. & Zooram Monach. Syrum. Niceph. lib. 17. c. 9.*	
	CONCIL. *Hierosolymitanum 2. de quo actio 1. Constantinopol. 2.*	

decretalem relinquit de æqualitate Patris & filij. *Tom. Concil.* Ad eum Iustinianus mittit fidei suæ formulam suo Chirographo cœlatam per Episcopos Acacium & Demetrium. *Plat.*

Cabades rex Persarum, cum ad id vsque tempus Iudęi & Manichæi sedes primarias illic obtinuissent, supremæ dignitatis prærogatiua Episcopũ cohonestauit, qui Synaxi & conuentu Ecclesiastico dæmones profligauerat asseruantes Thesauros in oppido Tzundadaero Indos à Persis dirimente. *Diacon. lib. 15. Theod. lector lib. 2. Niceph. lib. 16. cap. 36.*

Dux Lazorum Persiæ populorum ad Romanos deficit, & cum suo populo fit Christianus. *Diacon. lib. 15. Zonar. 3.*

HVMANA.

533 Cæso Amalario à Childeberto & Clotario, Vvisigotthi, qui eis Pyreneum in Gallia supererant, cũ vxoribus & liberis ad Theodim in Hispania regnãtem se conferunt.

Bellisarius Persas repressit, pace cum iis facta, in Africam missus Carthaginem cepit, capto Gilimero Vandalico rege totam Africam recuperauit, trajiciẽs in Italiam contra Gotthos, per quinque annos res magnas gessit. Neapolim, & vrbes Campanię atque Apuliæ, tandem Romam obtinuit, 60. annis postquam ab Odoacro expugnata esset, Luderum Gotthorum Ducem Constãtinopolim mittit, Bittigem eorum regem eò trahit. Ac hic Gotthici belli finis fuisset, ni Totilas reliquiis collectis singulari fœlicitate res erexisset, ac Italiæ magnam partem recepisset, anno 7, post huius discessum.

Bellisarium à Francis in prælio extinctum refert Anon. l. 2. cap. 23. alij à Iustiniano indignè necatum, &c.

Iohanni Post Bellisarium egregio duci dignitatem & opes eripuit Iustinianus, qui postea victum mendicãdo quęsit, insigni fortunæ inconstantia. *Procop.*

Hunni vastant magnã Thracię partem & Pannoniam recuperant domitis ibi Gotthis siue Getis. Et quia cõiuncti erant Auares, ex vtrisque nomen Hungarorum factum est, q. Hunniarorum. *Iornandes.*

Aphrica tum redacta in ditionẽ Imper. victis Vvandalis 105. ann. ex quo eam occuparant. *Diac. lib. 17. & leg. 1. Cod. de offic. præ. præt. Afri. Procop. lib. 1.*

f SCRIBIT eruditam epistolam ad Anthemium Cõstant. De duabus naturis in vno Christo. *Tom. Conc.* Quẽ & propter hæresim Eutychis deponit.

Mutum & claudum sanat administratione Corporis Christi. *Greg. lib. 3. dial. cap. 3.* Diebus dominicis circumire templa minori processione instituit. *Platin. & Vola. lib. 16.*

Iustinianum Imper. ab Eutychiana hæresi reuocauit, quem prius cùm videret non flecti rationibus, Christiana audacia in hæc verba prorupit: ego ad Iustinianum Imperatorem Christianiss. venire desideraui, sed Diocletianum inueni. *Diacon. lib. 17.*

Eum Agathonem appellat Nicephor. lib. 17. cap. 25 & 26.

Alibi Agathonem Agapeti successorem facit. *lib. Eod. cap 9.*

Childebertum regem Francorum, Clodouei F. excommunicauit, quod sua manu in templo Galterum Iuetotensem occidisset, ac Galteri successores è iure regum Franciæ exemit. Quocirca ad hunc vsque diem, Iuetotense solum in media Normania regni titulo gaudet. *E Francicis histo.* Vsque adeò ab ipsis regni cunabulis, huius sedis authoritas in Francos reges vigebat. Quòd & supra in Clodoueo regni conditore monstrauimus. 536

Narses ob beneficia à Venetis accepta in eorum vrbe D. Theodorico martyri delubrum, vbi nunc est S. Marci templum, & ibidem aliam Ecclesiam in honorem S. Mennæ & Geminiani, ex Gotthorum manubiis posuit. 537
Supl. Chronic. lib. 9.

Gotthi duos sacerdotes Arianos ad Chosroem Medorum regem mittunt, vt eum contra Iust. imperat. impellant. *Procop. lib. 2. de bell. Gotthorum.*

HVMANA.

Tribonianus cum aliis 16 Iurisconsultis Institiniani mandato, ex immensa legum multitudine, quæ in librorum duo millia, & versuum trecies centena millia excreuerat, 50 libros Pandectarum seu Digestorum spatio triennij per titulos ordine digessit. *Proem. Digest. & Proc. lib. 1.* cosque an. 533. absoluit. Anno seq. Codicem Iustinianeũ edit è tribus codicibus Hermogeniano, Gregoriano, Theodosiano confectum. *Tit. de nouo Cod. faciend. & Tit. de Iustin. Cod. confirmando.*

Non tantum Pandectarum, sed & Institutionum præcipuus fuit architectus. Omnis religionis contemptor. Qui & persuasit Iustiniano ipsum non moriturum, sed cum carne in cælum assumptum iri. *Suidas.*

∴ SYLVERIVM Antonina Bellisarij vxor ficto crimine, quòd Romam Gothis prodere voluisset, in Pontiam insulam deportari curauit. Vera causa erat, quòd Theodora Impera. vxor hæreticum Anthemium Constant. ab Agapeto depositum non reuocari doleret. *Diacon. lib. 16.*

Sub hoc Neapolis capitur & Bellisarius Romę præficitur.

HVMANA.

Chosroë Persa Ciliciã & Syriam grauissimè ob Christianismum affligit. *Proc. lib. 2. bell. Pers.* cœpit anno quinto Iustiniani regnare. Cum eo pacem in 110. annos fecit, At post aliquot annos fide fracta Ciliciam, Syriámque inuasit, Antiochiam cepit. *Procop.*

536 belli Gotthici initium octauo Iustiniani contra Theodatum Italiæ regem, Vittigem, denique Totilam: nam non nisi post annos 18. confectum est.

Damascius Stoicus & Simplicius Platonicus & Peripateticus Phryx sub Iustiniano florent. *Suidas in Damascio.*

Theodatus Theoderici Ostrogott. regis armiger pietatis oblitus, Amalasuentam, cui debebat regnum, in balneo strangulari facit. Male confunditur à Iornande cum Theodio Gotthorum in Hispania & Aquitania rege. *Vasæus.* 536

g FACTIO-

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	60.	
	∴ M. SYLVERIVS (Palmer. Liberius 2.) Cãpanus doctissimus. an 1. mens. 5. dies. 12	4624
	Vacat sedes dies 6.	4625
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo quarto.	
	∴ ∴	
	Antiochiæ Euphraimo.	
	∴ ∴	
	Hierosolymis Petro tertio.	
	∴ ∴	
	Constantinopoli Mena.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regnant.	
	⟨illegible⟩ ⟨illegible⟩	
	Bellum Gotthicum.	
536	CONCIL. *Bracarense. Chro. reg. Alphonsi.*	

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	61	
537	g M. VIGILIVS Roma. an. 18. mẽs. 6. dies 26.	4625
555	Vacat sedes mens. 3. di. 5.	4643
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Timotheo 4. deinde Galanico an. 1. Paulo mens. 4. Zoilo an. 7. Apollinari an. 19.	
	Antiochiæ, Euphraimo deinde Domnio an. 14.	
	Hierosolymis Petro tertio, deinde Macario 2. an. 31.	
	Constantinopoli Mena, deinde Eutychio an. 13.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regg. vsque ad Bittigem, Tendibaldum, Totilam, siue Badiullam, ex ordine successionis Gotthorum & Italiæ Reg.	
	∴ ∴	

g FACTIONE Theodoræ Augustæ Eutychi Arianisque aduersans, flagris Constantinopoli expirauit. Vel iuxta Blondum lib. 7. dira ab Imp. propter Theodoram Augustam vrgentem Anthemij reuocationem passus, in exilium actus est.

Reliquit epistolam contra Priscillianistas & alios hæret.

Iustinianus diem festum hypapantes Domini (.i. occursus, qui dicitur dies Purificationis, quo Simeon occurrit Christo, qui in templo præsentabatur) ob mortalitatem magnam insurgentem an. 542. composito Tropario, siue Modulo de Christi duabus naturis & vnica persona, vbique celebrari instituit. *Niceph. lib. 17. cap. 28. Diaco. lib. 16. Rom.*

Eam cereis illustrauit Sergius pp. cui propterea alij tribuunt festi institutionem. *Durand.*

Constantinopoli quintum Oecumenicum Conc. celebratur de tribus capitibus. 1 de scriptis Theodoreti Cyri Episcopi. 2 Theodori Mopsuestię. 3 de epistola Hyberæ ad Marim Persam. *Tyr. lib. 14. cap. 12.* vbi addit peperam Hierosolymitanum Episcopum tunc primo factum Patriarcham. Nam in Concilio Niceno, &c.

Acta Concilij quinti Constant. Oecumenici nõ fuerunt publicata, fortasse propter Iustinianum, qui Eutychianis fauebat. Vnde nec extant Græcè inter impressas Synodos.

Iornandes siue Iordanus Gotthorum Episcop. & historicus ex vltima vetustate originem, migrationes, familias regum & bella præcipua gentis suę vsque ad annũ 550. explicauit, siue vsque ad Iustiniani an. 25.

Procopius Cæsar. historiam annorum 142. pertexuit vsque ad an. Christi 554. à quo Agathias eodem tempore suam historiam deduxit ad an. 566.

Marcellinus Comes etiam desiit in anno 556. continuato Chronico D. Hieronymi ad suum vsque tempus.

S. Mauritius obiit in Dalmatia. *Sabell.*

Sub an. 537. Rupertus Francorum Episcopus Boios siue Bauaros cum Theodone, Vlone, Theodoualda regulis ad Christum perduxit. *Auentinus lib. 3. Annalium Boiorum.*

Childebertum Francorum regem Theodelinda regina Longobard. ad pia multa hortatur. *Diacon. lib. 4. c. 2. de long.*

Iustinianus Valẽtinus, Iustus Vrgellitanus, Nebridius Agragensis & Elpidius episcopi fratres scriptis clarent *Isid. de viris Illust. c. 20. & 21. Trithe. Honor. Augustod. de script. Ecclesiast.*

Ann. 542. Childebertus eiúsque frater Clotharius & tres alij Francorum Reges Cæsaraugustam deficere ab hæresi Ariana cogunt, plurimáque vrbes in Hispania expugnant. Præda onusti redeunt. Tunicam Vincentij Martyris exportant, eique ædem suburbanam extruunt, quæ nunc D. Germani à Prato dicitur. *Vasæus, annales Francici.*

HVMANA.

Theodericus nostros Aruernos Childeberti clientes bello vexat. *Turo. lib. 3. c. 12.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iustinianus partem Galliæ concessit Germanis. *Proc. lib. 39.*

Refenderariorum magistratuũ ordinem primus constituit. *Auth. de referendariis, & Gomesius lib. de compend. vtriusque signaturæ.* Tamen Granatius antiquiorem esse cõtendit. 537

Gotthi duce Totila Romam capiunt, Lucanos, Cãpanos, Siculos & Brutios subigunt. Ciues captiuos in Campaniam abducunt. Ita tum vrbs plusquam diebus 40. deserta mansit. *Procop. lib. 3. Diacon. lib. 17. Palmer. in Chron.*

Crudelitatem erga Catholicos narrat Gregor. lib. 2. dial. c. 3. & lib. 3. cap. 13. His tamen pepercerunt, qui ad Ecclesias confugissent.

Vrbem solo æquant & incendunt, omnium ciuium multitudinem per alia oppida dispergunt, ne quis extremis patriæ cineribus dare posset lachrimas, Ita intra annos 142. multos iudiciorum Dei casus Domitrix illa humani generis arxque omnium gentium Roma sustinuit, vt ad manus Ecclesiæ, cuius debuit esse caput, serio laberetur, in eúmque vsum à fundamentis restauraretur. Nam postquam Alarici ductu Roma seculo Hieronymi & August. direpta esset, mox à Vandalis post ann. 44. vastata est, deinde post 22. ab Odoacro & Herulis, rursum post 14. à Theoderico & Ostgotthis, præterea post 50. à Belisario capta, tandem in hãc miseram conditionem per Totilam & Gotthorum reliquias venit post annos duodecim.

Theodiscus Hisp. cum mulieres suæ libidini minimè consentientes occidi fecisset, apud Hispalim orta seditione, obtruncatus est. *Ritius.* 552

Agila Hispa. ad Cordubam à Romanis occupatam cæsus est, filio trucidato, magnáq; suorum strage. *Ritius.*

Athanagildus eius successor Brunichildam filiam Sigiberto Mediomatricum in Francia regi elocat. *Ritius.*

Romanorũ & Græc. Auxilia, quæ ad deturbandum regno Agilam à Iustiniano Imper. poposcerat, submouere postea Hispania nõ potuit, quin aduersus eos variis postea casibus conflixit. *Isido.*

Fidem Catholicam occultè coluit, Catholicos omni fauore amplexus, *Luc. Tudensis.*

534 cum Decius Theodorus Paulinus fuisset vltimus consulum Romanorum, impedientibus Gotthis Romę, sicque in Occidente creari consul desiisset,

Septem annis pòst in Oriente, nempe sub an. 542. qui vrbis conditæ erat 1292. vltimus consul creatus est Basilius iunior, qui eum magistratum administrauit an. 18. Hinc Coss. finis. Nam post illum solus Imperator consul factus est, dum sequentes imperatores (Mauricio excepto) consulatum semel in vita inire cœperunt, à cuius anno numerarentur anni imperij. *Onuphrius in Commentar.*

Sub an. 550. Lechus & Cechus fratres Polonis atque Boëmis (qui etiam Cechi lingua Slauonica vocantur) principes præfuere. Inde sumitur initium rerum Polonicarum. *Cromer. & Herburt. in Chron. Polon.*

Tanta fames per vniuersum orbem maximè apud Liguriam & Italiam, vt matres cogerentur vesci carnibus filiorum. *Diacon. lib. 17. Procop. lib. 3.* 555

h FERTVR

Anni Christi. | Anni mundi.

∴ ∴ 4625

Azba Æthiopiæ, deinde Albamedan an. 7.

Cozroe Persarũ vigesimo.

Theodio Hisp. deinde Theodisco an. 1.
Aguila an. 5.
Attanagildo an. 14.

∴ ∴

∴ ∴

QVINTVM Generale cõcilium Constãtinopolitanũ 2. Episc. 165 præsidente Vigilio vna cũ Eutychio & Apollinari Alexand. Patriarcha. ait Zonaras (nam Euagr. li. 4. c. 38. putat Vigiliũ abfuisse) cõtra Anthemium Cõstant. & Theodorum Mopsuestenum hæreticos, post Nestorium negantes D. Virginem esse Deiparam, & ad confirmadas 4. Generales synodos, contra etã Origenẽ, Didymum & Euag. Greg. lib. 3. epist. 37. Platin. & lib. Con. confirmatum à Greg. 1. & sexta Synodo in Trull. 4640

∴ ∴

CONC. *Antiochenum contra Petrum, Seuerum, & Anthemium hæret. li. Con.*

Aurelianense 2. & 3. aut iuxta alios 5 & 6. tempore Childeberti regũ.

Aruernense rege Theodeberto. 4643

∴ ∴

Anni Christi. | Anni mundi.

62

555 h S. PELAGIVS I. Romanus, an. 6. 4643
562 mens. 10. dies 28. 4650

Vacat sedes mens. 3. dies 26.

Patriarchis.

Alexandriæ Apollinari.

Antiochiæ Domnio, deinde Anastasio, an. 12.

Hierosolymis Macario secundo.

Constantinopoli Eutychio.

Principibus.

Iustiniano Imp. sexagesimo quarto.

Cozroe Persarum Rege vigesimo.

Albamedan Æthiopiæ, mox Abra, mens. 2, Sahel m. 2, Ghebez, an. 14.

Totila, Tega, siue Teia Ital. regg. & Narsete, eo interfecto & subactis Gothis, Proconsule in Italia.

Childeberto cũ Lothario, postea solo Lothario, ann. 5, Franc. Regibus.

Attanagildo Hispaniæ decimo quinto.

CONCIL. *Turonense 2. Tom. 2 Conc.*

Aurelianense 4 & 5, vel 7 & 8. Parisiense 1 & 2. Lib. Concil.

h FERTVR instituisse septẽ horas Canonicas. *Polyd. lib. 6 de Inuento. rer. c. 2.* Alij hoc tribuunt Pelagio 2 præcessori Gregorij Mag. Quod de commendatione interpretandum est. Nam hic septenarius horariarũ precum iam inueterauerat, ex Athanasio de Virginit. Hieron. ad Demetriadem, ad Lætam, & in 6 Daniël. Basilio in quæst. fusius explicatis interrog. 37. D. Benedicto ca. 16. Regulæ, &c.

Totilam flexit, ne Romam euerteret.

Ab Euagrio omittitur.

S. Medardus Nouionensis, & Gildardus Rhotomagensis Episcopi & fratres eodem die nati, Pontifices consecrati, & mortui an. 556. *Guiliel. Nangiacus & Sigeb. in Chron.*

Medardus S. Radegundam vxorem Lotharij, assensu viri, in monialem consecrauit. *Petr. de Natal.*

Nicetius episcopus Treuerensis Nestorij & Eutychis hæresim scriptis oppugnat.

Phreculphus historicus ab orbe condito ad annum Christi 560 Chronica digerit. Fortunatus poëta, clarere incipit. *Trith. Plat. Sigeb.* Hermolaus grammaticus. *Suid.*

Theodolus poët. *Henricus Erphord. cap. 51 de Iustiniano.* Datius episcopus Mediolanensis scribit historiam de obsidione vrbis à Vitigete facta. Diac. *lib.* 16. Fœcundus Harmianensis episcopus, contra Eutychianos. *Isidor. de Vir. Illustr. cap.* 19 & 24.

Armenij iterum fidem Christi publicè suscipiunt. *Sigebert. in Chron. & Plat.* Legatos ad Iustinianum mittunt, vt Romanorum imperio subiicerentur, & libere Deum colerent. *Euag. lib. 5, cap. 7.*

Iudæi & Samaritę in Palestina ecclesias incendunt, & obuios quosque Christianos interficiunt. *Diac. lib. 16, c. 1.* Sed Iustiniano, misso Adamantio militum præfecto, pœnas dant. *Agath. lib. 5.*

Eruli incolæ Istri, fidem Christi suscipiunt accepta ob id pecunia à Iustiniano. *Euagr. lib. 4, cap. 20.*

Dracontius Hexaemeron cõponit. *Isid.* Arator Subdiaconus R.E. Acta versibus reddit.

HVMANA.

An. 555. Gotthorum regnum, nomen & imperium Teia R. interfecto in Italia deletur, 78 anno, ex quo eã occupauerant, per Narsetem, qui postea in odium Augustæ Longobardos gentem Germaniæ in Italiam vocauit, quam inter Alpes & Apẽninum tenuerũt 204 annis sub 23 regibus. primus eorum rex fuit Alboinus, *Procop. lib. 3. Æmil. lib. 1. Plati. in Adrian.*

Ab istis tũc primùm inuentus est vsus Feudorum in Italia. *Molineus lib. 1 Com. de Consuet. Parisiens.*

Narses Persamenus 16 an. Italiam rexit & ex magnis calamitatibus eam recreauit. Longinum successorem habuit factione Iustini & Augustæ. Longobardos, vt se vlciscereturi, Italiæ infudit. Priuatus vixit Neapoli, donec illic moreretur.

Initium Exarchorũ & initium regum Longobardorũ in idem tempus incidit, id est, in 2 an. Iustini. Ex quo miser Italiæ status, vtrisque se mutuo oppugnantibus.

559 à Clotario Saxones domantur, cuius imperio, Childeberto Parisiorum rege siue liberis mortuo, Francogallica res tota rursum coiit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ei partem tertiam reddituum Ecclesiasticorum exigenti Iniuriosus Archiepiscopus Turonensis constantissimè restitit, & regem cœptis desistere compulit, *Turonens.*

Totilas à Visigottis indignatis Vitigem regem suum sese & Rauennã Bellisario dedisse & ad Iustinianũ triumphali spectaculo ductum esse, post Teudebaldum, deinde Atharicum, rex nominatus Italiam recepit, tandémque Romam, Romanorum familiis in Campaniæ oppida relegatis, ita tamen vt Pelagio Pontifici pro salute pub. deprecanti obedierit, & in mœnia tantum sit grassatus his præcipuè parcens, qui in templa confugissent. Tandem in Vmbria à Narsete Eunucho cæsus est, postquam 11 annos regnasset. *Iouius lib. 1 Vir. illustr.*

1 NARSETI Eunucho amicissimus. Cui & consulatum impetrauit. Extat eius epistola ad vniuersos Galliæ & Germaniæ episcopos, in qua damnat Chorepiscopos.

Contra Macarium Hierosolymitanum per Schisma sedit Eustachius an 18.

Ecclesiam Græcam Ioannes episcopus legendo, disputando, scribendo, monendo, docendo regebat. *Plat.*

565 Iustinum Iuniorem primùm coronauit. *Onuphr. lib. 2 Romanorum principum, qui tamen in libro de Comitiis, sub Iustiniano, cui hic successit, vel saltem post eius obitum, hùc morem coronandi inductum memorat.*

Atqui iam sub an. 493 Euphemius patriarcha Anastasium imp. coronauit *Zon. tom. 3. Euagr. lib. 3, c. 32.* & sub an. 381 Theodosium seniorem Meletius patr. Antiochenis. *Sigeb.* Quod apud Zonaram ex verbis Ambrosij, quibus Theodosium cum Synagogam construeret aggressus est, colligitur.

Guntrãnus Aureliæ rex ad Ioannem Papam Salomũ & Sagittarium episcopos Synodo Lugdunensi depositos cum literis commendatitiis misit, & absolutos recepit. Nam Papa literas ad regem direxerat, in quibus eos locis suis restitui iubebat (audi antiquam Romani Pontificis authoritatem) *Turon. lib. 5, cap. 20.*

An. 565 Monothelitæ emergunt.

Franci & Hispani de Paschate celebrando dissentiũt, Hispanis 12 Calend. April. Francis 14 Calend. Maij Pascha celebrantibus. *Sigeb.*

Photinus Bellisarij priuignus ecclesias Ægypti, hæresi imbuit. *Diac. lib. 16.*

Cozroe Persa Armeniæ ecclesias vexat. *Euagr. lib. 5, cap. 7, & seqq.*

Alboinus Longobard. rex voto Christianos in Italia & Sicilia interimit. *Turon. lib. 4, cap. 41. Diac. lib. 2, cap. 12.* Ipse paulo post miserè interficitur. *Ibid. c. 14 & 15.*

Eloësbaas Æthiopum rex Iustino Imper. comitante Dunuam Pseudo-Moysem crudeli tyrannide Christianos Negræ Arabiæ opprimentem extinxit. *Niceph. lib. 16. c. 6.* Videtur esse Azba nostri contextus.

HVMANA.

An. 562 in Gallia Gotthica mons Rhodano imminẽs per multos dies tauri mugitum edens ab alio mõte contiguo diuellitur, domibus, Ecclesiis, hominibus ac iumentis subrutis. *Sigeb.*

Narses

Anni Christi.

Anni mundi.

63

i S. IOANNES III. Romanus, cognom. Catilina (ait Euagr.) an. 12. mens. 11. dies 26. — 4650 — 4663

Vacat sedes mẽs. 10. di. 3.

Patriarchis,

Alexandriæ Appollinari, deinde Ioanne 4, an. 9.

Antiochiæ Anastasio, deinde Gregorio, an. 23.

Hierosolymis Macario 2.

Constantinopoli Eutychio, deinde Ioanne 3, an. 11.

Principibus.

Iustiniano 2, siue Iustino 2 Iuniore, an. 11. *(pelagiano Imp. 65.)*

Cozroë Persarum Rege 20.

Ghebez Æthiopiæ, deinde Sekul, an. 1. *Azba, an.* 3.

Alboino Clephe Longobardorum & Ital. reg.

Anni Christi.

Anni mundi.

* *

Heriberto an. 9, cum fratribus & postea solo Hilperico, an. 14. Franc. Reg. quinto.

Attanagildo Hisp. decimo quinto, mox Luiba, an. 1. *Leouigildo, an.* 17.

564 *Bracarense 2 præsidente S. Martino Dumiensi. Isid.*

Lucense sub Theodomiro rege Suenorum in Gallicia recens conuerso, Vasæus.

Aurelianẽse 6, sexto anno Guntrãni regis cõtra Saloniũ et Sagittariũ episcopos de grauibus criminibus accusatos. Tom. conc. At Lugdunense fuisse ait Turonen. lib. 5. c. 20.

64

576 ✲ S. BENEDICTVS I. (Bonosus Euagrio) Romanus, an. 4. — 4663

580 mens. 1. dies 28. — 4667

Vacat sedes mens. 2. dies 10.

Narses Bultinum & Leutharem fratres Francorum principes Italiam appetentes perdidit. Ita Francorum & Gotthorum domitor Italiam multis malis tandiu fessam recreauit, nisi quòd post eius mortem Longobardi Alboïno rege, quem sub vitæ finem ab imperatore & Sophia Augusta læsus è Pannonia accersiuerat, rursum eam inuaserunt. *Iouius lib. 1 Viro Illustr.*

Longinus Græcus primus Italiæ Exarchus constituitur Rauennæ ab imperatore. *Blond. dec. 1, lib. 8.* Nam non assentior Palmerio scribenti id sub Gregorio accidisse, & Patrĩcium Romanum primum talem magistratum suscepisse. Durauit illa dignitas annis 164, siue vt alij volunt 124. Eius erat confirmare electionem Roma. Pontific.

Multas clades tum Italia perpessa est, irrumpentibus in eam barbaris. *Plat.*

Lothario Franc. Rege mortuo filij regnum diuidunt, Hilpericus Suessioni sedẽ regni habuit; Heribertus Lutetiæ, Guntrannus Aureliæ, Sigebertus Metis. *Sigeb.*

Heribertum Parisiorum regem, filium Lotharij ob iniustũ diuortium, & incestas cum duabus sororibus nuptias Germanus Parisiẽsis episcopus (qui obiit an. 570) excommunicauit. Ita ille iusto Dei iudicio percussus mortem breui obiit. *Regino lib. 1.*

Guntranus rex per triduum in Paschate eleemosynas distribuit. *Turon. lib. 9, cap. 22.*

Maglorius Dolẽsis archiepiscopus sanctus vir in Britannia. S. Amandus nascitur an. 571. Merlinus Caledonius: S. Leonardus. S. Goar. *Sigeb. Volater. Ab. Vsperg.*

An. 563 Theodomirus in Gallicia Sueuorum rex ex Ariana hæresi primus ad Catholicam conuertitur. *S. Isidorus.*

✲ HVIVS temporibus gens Longobardorum totam Italiam inuasit, simúlque fames tanta, vt militum magna pars se eis dedere coacta sit. In his calamitatibus Benedictus moritur.

Epistolam reliquit ad Dauid Beticæ episc. mysteriis plenam de Trinitatis vnitate.

Gildas Badonius cog. sapiens sub. an. 580 de excidio Britanniæ patriæ suæ scribit. Proprius Gentis Britannicæ historiographus de Britãnis scripsit, quòd nec in bello fortes fuerint, nec in pace fideles. *Beda.* docet totam insulam in varia regna fuisse distributam, quorum regulos nominat Constantinum quendam, Aurelium Conanum, Vortiporium, Cunegłosum, Maglocurum, &c. quos de ritu gẽtis suas ditiunculas paricidiis, adulteriis, scortationibus repleuisse, & rem Christianam parum curasse conqueritur.

Post hunc ante Bedam Heluodugus, & quidam Anonymus historici illius gentis nominantur.

Præcepta Iustini ad Tyberium quouis digna principe apud Euagr. *lib. 5, cap. 13.* Niceph. *lib. 17, cap. 40.*

Tyberius Mauritium aduersus Persas mittit. Ei post receptam Mesopotamiam victósque Persas Constantinam Iustini filiam vxorem dat.

Anno Tyberij Imper. secundo ex Aruernensium (id est, Claromontanorum in Aruernia) Iudæorum Synagoga ab episcopo Auito, vltra quingentos cõuertuntur, reliqui vrbe pulsi, Massiliam profecti sunt. *Turonens. lib. 5, cap. 11.* De qua conuersione Diuum Gregorium admo-

nuit Fortunatus *lib.5.*

Similiter Hilpericus Frāc. rex multos Iudæorum baptizari iussit. *Idem lib.6, cap.17.* bella gerit cum fratribus Sigeberto & Guntranno, anno secundo & tertio huius Tyberij. *Ibid.lib.4,cap.48.*

Cosroë primum Christianorum insectator, extremis vitæ diebus ad Deum conuertitur. *Euag.lib.4,cap.28.*

Ad Circesium proficiscitur, vt Christianorum Deum inuocaret. *lib.6,cap.17,& Niceph.lib.18,cap.22.*

Antiochiam in templum S.Sergij mittit aureas cruces duas, aliáque ex præda accepta, item discum & thuribulum & alia penitus aurea. *Euagr.lib.6,cap.21.*

Seuerus Malacitanus contra Vincentium Cæsaraug. in hæresim Arianam lapsum scribit. *Isid. Trith.*

Leander Hispalensis episcopus Seueriani nouæ Carthaginis ducis filius contra Arianos scribit, & Vvisigothorum totam gentem per Hermingildum Leonigildi filium, deinde per Recaredum regem conuertit. *Idem & Greg.lib.1,epist.cap.41,& lib.4,cap.9.*

Martinus Dumiensis vel Mandoniensis episc. Mironem Sueuum Galliciæ regem Theomiri successorem conuertit, ei dicat librum de Christiani principis institutione. *Taraph.* multa scribit. *Isid.* In compēdium contraxit concilia Orientalia. *Tom.1 conc.*

Donatus Monasterij Seruitani conditor, primus in Hispaniam Monasticæ professionis vsum & regulam induxit. *Vaseus ex D. Alphonso.*

Brunichildis inter alia multa in suburbano Laudunensi Monasterium S. Vincentij construxit. *Ann.lib.4, cap.1.* Et S.Medardi Suessione in registro Greg. *lib.12.*

HVMANA.

Leouigildus Hisp. rex reliquias Sueuorum ex Hispania eiecit rege Andeca superato, qui regnum semel in Hispania constitutum per annos 177 tenuerant. *Isid.*

Hermingildum primogenitum, quod ab Ario ad Catholicam conuersus esset, manibus suis securi percussit. *Tarapha. Sigebert. Æmil.lib.1. Gregor.3, dialogo cap.31. Bead.*

Iustiniani milites, quos Athanagildus auxilij causa euocauerat, profligat, amplificato Hispanię regno, in qua Gotthi antea finibus concludebātur. *Lucas Tudens. Vas.* Extinctis vndique tyrannis & occupatoribus Hispaniæ. *Vasæus.* Partem Vasconiæ occupat & Victoriam ciuitatem condit. *Inem.*

Primus ærarium de rapinis Ecclesiæ ac ciuium locupletauit. Primus solio ac purpura regali vsus est, cum ante ipsum Gotthorum reges & consessum & vestitum haberent cum aliis nobilibus communem. Leges ab Enrico latas emendauit. Sub mortem præcepit filio Recaredo, vt episcopos Catholicos ab exilio reuocaret, & Leandrum coleret, vt patrem. *Vasæus ex Isidor. Lucas, Tudens. & D.Greg.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Patriarchis.	
	Alexādriæ Ioanne 4, deinde Eulogio, an. 27.	
	Antiochiæ Gregorio.	
	Hierosolymis Macario secundo, deinde Ioanne 4, an. 16.	
	Constātinopoli Ioanne, mox Eutychio iterum, an. 4.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Tiberio Pio Anicio Cōstantino, an.7. Imp.66.	
	Cozroë Persarum, deinde Hormisda 2 Rege, an 10.	
	Abra & Adakana, an.16 Æthiopiæ.	
	Antharo Ital.	
	Hilperico Frāc.reg.quinto.	
	Leouigildo Hispaniæ, decimo septimo.	
	CONC. *Constantinopolitanum 3 contra Monothelitas episc.150. lib. Concil.*	
	65	
580	k S. PELAGIVS II.	4667
	Romanus, an. 10.	
590	mens.2. dies 10.	4678
	Vacat mens.10. dies 10.	

k ANTE hunc Euagrius post Bonosum nominat Ioānem alterum à præcedenti.

Absque Imp. authoritate, quæ solebat interuenire, per modum approbationis, pontifex est creatus, quòd Longobardis Romam obsidentibus, non liceret Constantinopolim

Anni Christi.		Anni mundi.
580	∴ ∴	4667
	Patriarchis.	
	Alexādriæ Eulogio, an.27.	
	∴ ∴	
	Antiochiæ Gregorio.	
	∴ ∴	
	Hierosolymis Ioanne 4.	
	∴ ∴	
	Constantinopoli Eutychio, deinde Ioāne 4. Ieiunatore, an.16.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Eisdem Imp. postea Mauritio Imp. sexagesimo septimo, an. 20.	
	∴ ∴	
	Hormisda Persarum Rege vigesimo, deinde Cozroë.39	
	∴ ∴	
590	∴ ∴	4678

nopolim mittere. Postea misit D. Gregorium, qui principem placauit.

Scripsit epistolam contra Ioannem Constant. qui generale concilium conuocarat. Reliquit tres alias. *Tom. conc.*

Ab eo referunt institutum, vt non modo in Ecclesia canerentur septem preces horariæ, vt iam à principio Ecclesiæ fiebat, sed & quotidie à Presbyteris priuatim recitarentur, qui abfuissent. *Pamelius. in Cypr. de oratione Dominica.*

Sub eo Ioānes, & qui ei successit Cyriacus Constant. aduersus sedem Apostolicam insurgunt, vniuersalis episcopi sibi nomen, & primum in ecclesia locum assumere conantes. Eis Pelagius, deinde Gregorius restitit, cuius in registro de hac controuersia grauissimæ sunt epistolæ lib.4 epist.76,78,80,& lib.6 epist.168,169,170. Sub Bonifacio 3 res composita, vt secundum locum obtineret. *Beda de ratione temp.*

Hoc tempore primum Cōstantinopolitani Schisma excitarunt contra Ecclesiam. Nam Ioannes loci episcopus sibi titulū arrogabat vniuersalis Patriarchæ annuente Mauricio Imp. cui se opposuit Pelagius, deinde Gregorius multis literis hinc inde scriptis. Sed tandem cum Ioannes subita morte perisset, dissidium istud paulatim cessauit, *Sigeb. & Simoneta.*

Mauritius Assumptionis siue Dormitionis Virginis festum 15 die Augusti celebrari præcipit. *Niceph. lib.17, cap.28.*

Euagrius Epiphanensis prætor, historiam suam orditur, vbi desinit historia Tripartita, vsq; ad Iustini ætatem, id est, an. 595 tempus annorum circiter 140 complectens. *Niceph.lib.1,cap.1.*

Floret Michaël Syngelus.

Eutychius patriarcha Const. hæresim induxit de vere spiritalibus resurgentium corporibus, ad quem refutandum missus est à Pelagio Gregorius magnus. *Beda, Regino.*

Victor Ceminensis Ecclesiæ Africanæ historiam ab exordio mundi vsque ad primum Iustini Iunioris annū pertexit. *Hono. Augustod.lib.6.*

Hinc Ioannes Gothus Gerundensis episcopus, præter alia, librum Chronicorum à primo Iustini anno vsque ad primum Mauritij.

Andreas Hierosolymitanus Cretæ episcopus, Secundus Erinię scribunt.

Hilpericus, siue Chilpericus Regum Francorum primus (nam non solus cum & Childericus à Bodillo nobili interfectus fuerit an. 679) à subditis cęsus est suasu Fredegūdę vxoris, & insidiis Lauderici maioris domus, siue comitis Palatij, quem hodie Conestabulum vocamus. *Chron. Franc.* Iusto Dei iudicio. Nam hereticus, Catholicorum hostis & Nero siue Herodes suę ętatis, *Turon.lib.4,cap.47,lib.5,cap.44,& cap.25,lib.6,cap.46. lege et Diac.lib.3,cap.4.*

Sabellianus erat & eum errorem doctoribus Ecclesiarum atque adeo ipsi Turonensi imperauit. Sed iis resistentibus, veritus Catholicorum motus à professione destitit. *Turon.lib.5,cap.44.* literis nostris quatuor characteres addidit Θ, Ψ, Z, Π, qui quamuis Greci essent, significarent tamen oe, ae, the, Vuui. *Ibid.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vsque ad annum 589 Ioannes abbas suum chronicon est prosecutus ab anno Iustini Imp. primo. *Isid.*

Recaredus Hisp. rex primus Catholicus filiam Childeberti regis in vxorem duxit. Anno decimo regni in Toletana Synodo 72 episcoporum Arianam hæresim cum tota gente Hispanię abdicauit, deinde à finibus Hispaniæ eiiciendam curauit, suos ab ea ad fidem Catholicam traducens. *Greg. lib. 7, epist. 126, sine Ind. 2, c. 29. Greg. Turon. lib. 9, cap. 15.*

Leges Gotthicas in compędium contraxit. Pater Patriæ salutatus à præcessoribus directa restituit. Ecclesias & monasteria multa condit, multa seriæ conuersionis suæ argumenta ostédit.

Romanos multis præliis vincit. Eorum multas vrbes suo regno adiicit. Gotthorum imperium florétissimum reddit. Ab eo nulla postea hæresis in Hispania publicè extitit, *Vasæus.*

Guntrannum in Gallia Narbonensi vicit. *Isid.*

Persæ anno primo Mauritij Armeniam captiuitate episcoporum & populorum deuastant. *Sigeb. Turo. lib. 10, cap. 23.*

Longobardorum in Italia persecutio contra Christianos. *Greg. hom. 18. lib. 2 in Ezech.* Ea de causa D. Gregorius à Pelagio ad Mauritium mittitur. *Blond. lib. 8.*

Hæresis Manichæorum repullulat in Aphrica, *Gregor. 4, epist. cap. 30.*

HVMANA.

Lupi Burdegalam ingressi deuorarunt canes. *Sigebert.*

Hinc dictus est vicus luporũ. Per totam Galliam imbrium, ignium, terræ motuum, aquarum, grādinum, morborum, famis & bellorum inter Francorum reges, calamitates. *Turon. lib. 4. cap. 33 & 34.*

Mauritius primus è Grecorum genere in imperium confirmatus est. *Annon. lib. 3 de gestis Franc. c. 35.*

Eius tempore Turcarum nomen primùm in historia legitur.

Cozroë regni initio Varahanis insidiis regno exactus, Tiberij Mauritij Imp. ope, cęso tyrāno regnum paternum recuperauit. Indęque 38 annos regnauit. Qui cum Mauritij amicissimus esset, eo à Phoca occiso, bellũ Romanis intulit, iisque Syriam ademit.

Veneta vrbs fit Francis tributaria. *Anno. lib. 3 Turon. lib. 5. cap. 26 & 29.*

Vascones (Hispanię citerioris olim populi in montibus Pyreneis à Tacito lib. 20, Plinio, Ptolomęo) his temporibus de montibus in plana Aquitanię prorumpunt, nec satis repelluntur. *Turon. lib. 9, cap. 7.*

Atque hic primum sub an. 587 Vasconum fit mentio in Francica historia. Quare sensim Aquitanię illam partem occupantes tandem regioni vocabulum videntur dedisse, non, vt Blondus putat, Vvisigotthi. Nam ante Vvisigotthorum aduentum Vascones populus montanus erant Hispanię, è locis citatis, item Iuuenali 17 Satyra, Sillio Italico, &c.

Anni Christi.		Anni mundi.
580	∴ ∴	4667
	⁂ ⁂	
	Abram & Adakana Æthiopiæ, an. 16.	
	∴ ∴	
	Antaro Longobardorum & Ital. Reg.	
	⁂ ⁂	
	∴ ∴	
	Lotario 2 Franc. an. 44. Reg. sexto.	
	∴ ∴	
	Leouigildo Hispaniæ decimo septimo, deinde Recaredo Rege primo Catholico, an. 15.	
	∴ ∴	
	CONC. *Hispalense 1. contra Arianos.*	
	∴ ∴	
590		4678

1 ANTE

Anni Christi.		Anni mundi.
	66	
590	1 S. GREGORIVS MAG. Romanus vir doctissimus & inuitò electus. an. 13.	4678
604	mens. 6.	4692
	dies 10.	
	Vacat sedes menses 5. dies 19.	

1 ANTE pontificatum Pelagij erat Apocrisarius.

Esse Roman. pontificum vltimum Caluinus scribit in Instit. illis tamen Fuccius etiam adnumerat Sabinianũ. Credãt ergo superiori Ecclesiæ, sat habeant sequentem negligere.

Post Gelasum multa instituit in Ecclesia, Antiphonas in Missa: Modum chori & Psalmodias: Hinc Gregorianus cantus, i. planus, quem postea ad artem reduxit Guido Aretinus benedictinus sub an. 1020.

Septem Litanias, item Rogationes supplicationes maiores (quæ longè antè erant in vsu apud Græcos, teste Basilio, *epist. 63.*) in festo S. Marci ordinauit. *Ipse lib. 11. ep. 2. Diac. de gest. Long. li. 3, ca. 11. Turon. lib. 10, c. 2.* Gelasianum codicem de Missarum solénitatibus recognouit, librum Sacramentorum & Antiphonarum à se ordinatum emisit. *Berno lib. de Missa.*

Quatuor dies initio Quadragesimæ præmisit: nouies Kyrie eleison: Alleluia & Offertorium dicere iussit: Ratis diebus ecclesias frequentanti delictorum pœnas canonicas condonauit: præposuit horis canonicis versum, Deus in adiutorium, &c cęt. Tres petitiones, Dieśque nostros in tua pace, &c, Canoni Missæ (cuius auctorẽ fuisse Scholasticum meminit epist. 63, lib. 7, quo loco precem eum nominat, at etiam canonem lib. 11, epist. 56 ad Vitalem) adiecit: Stationes Romæ, & Scholas musicæ: adorationem crucis nudis pedibus feria 6 passionis, Processiones diebus Palmarum, & Purificationis, Psalmos pœnitentiales & multa alia ordinauit atque instituit, *ipse prolixe epist. 63, lib. 7, indict. 2. & lib. 4, epist. 88, lib. 9, epist. 9 & 45, & aliis locis. Amo. titu. 12, cap. 3. Plati. lib. Conc. & in Decretis.*

Errant qui putant nomen Missæ tunc excogitatũ, cùm reperiatur apud Ambrosium (vt cæteros taceam) Missam facere. *lib. 5, epst. 33 &* apud August. ter *ser. de temp.* 51, 91, & 237 (quos sermones esse Augustini etiam docet Petr. Martyr Vermilius in cap. 1. Iudic.) Hieron. Prou. 11. vt præteream Ruffinum, Victorem Vticensem & reliquos B. Greg. superiores.

Orationem Dominicam in Missa dici instituit. *histor.* Atqui Hieron. lib. 3 contra Pelag. Christum docuisse ait Apostolos eam in hoc sacrificio dicere. Gregorius ergo illam duntaxat loco mouit, iubens recitari post consecrationem, *lib. 7, epist. 63.*

Septem annorum indulgentiam in Romę stationibus imposuit. Quod autem primus indulgentias dederit est error. Nam apud Tertul. initio libri de Pudicit. Edictũ propositum & quidem peremptorium à Pontifice Max. & episcopo episcoporum delicta pœnitentia functis dimittens, &c. Quin & illic indulgentias appellat, item veniam, secundam pœnitentiam, denique sub finem libris pacem Ecclesiasticam. *Sic Cypr. Antoniano lib. 4, epist. 2.*

Romę monasterium in domo sua construxit, sex verò in Sicilia. *Sigeb. Turo. lib. 10, cap. 1.*

Ligures, Venetos, Iberos, aliósque à Schismate ad vnitatem Ecclesiæ reuocauit, Barbaricinos, Sardos, & Campaniæ rusticos à Paganismo, Donatistarum hæresim ab Africa extirpauit. Manichæos in Sicilia, Arianos in Hispania, Agnoëtas in Alexan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dria scriptis & legationibus ab Ecclesiæ corpore semouit. Galliam denique nostram à Neophytorum hæresi, & Simoniaca liberauit. Multũ quoque in Sardinia & Gallia laborauit de Paganismo & Iudaïsmo ibidem abolẽdis. Angliam per Augustinum monasterij præpositum totam conuertit. Adeò beneficus in pauperes, vt post mortem eius, ingruente fame, æmuli prodigum & dilapidatorem omnis Thesauri ecclesiæ dixerint, & parum absuerit, quin libros eius omnes cõbusserint. *Ioan. Diac. lib. 4 de ipsius vita.*	CAnni christi. 590	Anni mundi. 4678
Vigilio Arelatensi iuxta antiquum morem vsum Pallij, ac vices sedis Apostolicæ & potestatem in Ecclesias Gallicanas largitur, *ipse ep. 51. lib. 4.* Sequentibus Epistolis ad Brunichildam & Francorum reges suam, Apostolicæque sedis in ipsos, ipsorum regnũ, vniuersam Francorum Ecclesiam authoritatem potestatẽmque ostendit.		
Siagrio quoque Heduensi pallium Archiepiscopale concedit. *Epist. 112, lib. 7.*		
Vsum sacrarum imaginum defendit contra Serenum episcopum Massiliẽsem. *Ibid. epist. 109.* Frangere (inquit) easdem imagines te non debuisse iudicamus. Idcirco enim pictura in Ecclesiis adhibetur, vt ij, qui literas nesciunt, saltem in parietibus videndo legant, quæ legere in codicibus non valent, &c. *Audis vsum imaginum a summa antiquitate repetitum.* Nam Serenum episcopum Mass. diuorum imagines è templis suæ Diœceseos deiicientem repressit & castigauit.		
Contra leges Iustiniani cod. de Incest. Nupt. nuptias vsque ad septimum gradum prohibuit, quod obtinuit vsque ad Concilium Lateranense 1215.		
Ad reprimendam Ioannis & Cyriaci Constant. insolentiam se primus seruum seruorum Dei vocauit & inscripsit. *Ioan. Diac. cap. lib. 2 vitæ ipsius.* Eusebius tamen Emissenus ducentis quinquaginta annis prius, Homilia in Dominicam 21 post Pentecosten, Romanus (inquit) episcopus episcoporum omnium maximus seruum Seruorum Dei in suis epistolis se esse scribit.		
Ricaredo post cõuersionem suam munera ad sedem Apostolicam mittenti gratias agit epistola accurata, & remittit Clauem ferreã è catena D. Petri, in qua lignum Dominicæ crucis & capilli Ioan. Baptistæ recludebantur, & Pallium pro Leandro Hispalensi.		
Longobardos ab Ariana hæresi conuertit. *Diac. lib. 4. de Gestis Longob. c. 1, 2, 3, Suppl. Chron.*		
Cum eo Mauritius Imp. inimicias exercuit, quòd ab ipso ob turpissimam auaritiam obiurgaretur. *Blõd. lib. 18. Abbas Vspterg. in Mauritio.*		
Angli Cãtuarij (nam gentes Aquilonares Anglorum Mercij & Nordimbrij nondum Christum audierant sub Regibus Edelfrido & Elle. *Sigeb.*) ex idololatria ad fidem Christianam conuertuntur cum suo Rege Chelberto, id procurante Gregorio PP. per Augustinum Cantuarensem, Melitonem seu Militem Londinensem postea episcopos, & Ioannem. *Sigeb. & Gregor. lib. 5, epist. 112, & lib. 9, epist. 52 & 60. Annoni lib. 3, cap. 74.*		
Tum autem Anglia in quatuor regna diuidebatur.		
Interea à temporibus Apostolorum vsque ad hunc Augustinum in Anglia septem fuerant episcopatus & vnus	604	4692

Patriarchis.

Alexandriæ Eulogio.

Antiochiæ Gregorio, deinde Anastasio iterum an. 6.
Anastasio 2. an. 12.

Hierosolymis Ioanne 4, deinde Amos, an. 8.
Isaacio, siue Isicio, an. 8.

Constantinopoli Ioanne 4. leiunatore, deinde Cyriaco an. 10.

Anni Christi.	Anni mundi.
590	4678

Principibus.

Mauritio Imp. sexagesimo septimo, & postea Phoca, an. 8.

Cozroë 2 Persarum rege vigesimo secundo.

Abra & Adakana Æthiopiæ, deinde Zaham, an. 28.

Agilulpho, siue Agone Longobardorum & Ital. Reg.

Lothario Franc. reg. sexto.

Recaredo Hispaniæ decimo octauo, deinde Luiba 2. an. 2. Viterico an. 7.

604 — 4692

vnus Archiepiscopatus. *Galfridus lib. 8, cap. 4.* vt quidem citat profanus quidam Balæus, quem constat fabulas de Angliæ & Scotiæ antiqua religione, suppositis auctoribus condidisse, quòd Insulæ suæ conuertionem Romanis pontificibus, & laudatis vitiis inuideret.

Cũ religione literas & disciplinas imbiberunt. Nam illic floruerũt vsq; ad Carolum Magn. qui eas ex Anglia per Bedæ discipulos in Gallia & Italia illustrauit. *Infra.*

Modus conuersionis eorum & miracula illic perpetrata describuntur ab ipso Greg. lib. 7. epist. 30.

Gotthi & Hisp. magna ex parte cum suo rege Reecharedo & Sisebuto Arrij hæresim eiurãtes, Christianam fidem amplectuntur. *Platin. & Sabel. Ennead. 8, lib. 5.*

Diuinitus Longobardorum contra Catholicos furores compressi sunt. *Greg. 3. dial. cap. 29.*

Rerum Sapientia cum septem artibus Romæ floruit. *Ioan. Diac. lib. 2, cap. 13 in vita Greg.* Cantorum schola instituta. *Ibid. cap. 6.*

Ioannes Philoponus Alex. Philosophus Tritheitarũ auctor & Seuerus, à quo multæ hæreses. *Niceph. l. 18, c. 46.*

Desiderius quidam Burdegalensis cuculla & tunica ex pilis caprarum amictus, Christũ se simulans arte magica miracula quædam edere conatur. *Turon. lib. 9, cap. 6.*

Quidam etiam Gallus Biturigẽsis nomine Epistleus, postquã aliquos ægrotos sanasset, prædicat se esse Christum & pro Christo adorandum. *Greg. Turon. lib. 10, ca. 25. Sigeb. Guill. Nang.*

Gregorius Turonensis 19 episcopus, patria Aruernus historiam Francorum libris 10, mandat ab ipsorum origine ad annum Dom. 600. i. vsque ad sua tempora. Nam eo anno obiit, vel iuxta alios 595, quo vt ipse ait, numerabatur Childeberti decimus octauus, Guntranni trigesimus primus, Gregorij Rom. Pontificis quintus.

Cum Augustinus iuxta Dorocæstriam prædicaret, gentes illius loci caudas Rariarum vestibus illius appendebant: Hinc ipsi & eorũ posteri caudas sicut pecudes referuntur habuisse. *Guil. Nang.*

Sic in Oceani extremis oris esse insulas Satyridas nomine, in quibus viderint nautæ tempestate delati, incolas ruffos & caudas haud multo equinis minores infra clunes habentes, Pausanias docet lib. 1 de regio. Græc. pag. 89.

Angli à Saxonibus oppressi, quòd Augustini prædicationem & consilium repudiauerint de obedientia Romanæ ecclesiæ præstanda. *Beda lib. 2 hist. gentis suæ cap. 2.*

Echelbertus Anglorum rex ab Hegisto quartus protẽso à mari Gallico vsque ad Humbrum imperio, Christum Augustino prædicante suscepit. *Sigeb. Beda.*

Tunica Domini inuenta in ciuitate Zaphat. *Sigebert. Ab. Vspterg. Naucler. Annoni. lib. 3, c. 78.*

Frontinianistæ, Monophysitæ, Agnoetæ, hæretici. *Greg. lib. 8, epist. 35, 36 & 42. lib. 11, epist. 55. Niceph. 18, cap. 45, 46, 49.*

Donatistę repullulant in Aphrica. *Greg. lib. 3, cap. 35.*

In Illyria multi contra episcopos motus. *Greg. lib. 1 indict. 9, epist. 43.*

Anastasius Synaita Antiochenus Patriarc. Monophysicos & Acephalos libris impugnat. *Niceph. l. 18.* Anastasius successor eam contrà hęresim in Oriente propagauit, sicque inualuerunt Monothelitę in Orientalibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ecclesiis passim, donec per Saracenos omnis Christi religio radicitus oppressa est, ab Eutyche anno fermè 180. *Diac. lib 18. rer. Rom. Sabel. Enn. 8. lib. 6.*

Nicephorus Cartophylax, Olympiodorus, Andreas Hierosolymitanus doctores in Ecclesia insignes.

Item Isychius Hieroso. episcopus ad quem Greg. scripsit lib. 9. epist. 40. indict. 4.

Viuebat adhuc Venantius, Honorius, Fortunatus Pictauiēsis episc. Nam 11 libros carminum Greg. Magno dedicauit, è quibus Ecclesia hymnos multos canit, qué & cum Gregorio Turonensi nouissimè mortuo, & Gregorio Nazianzeno comparauit, inquiens vnum diuinitus datum Oriēti, alterum Meridiei, tertium Occidenti.

HVMANA.

Maometes ille impius, ab Ismaële originem ducens, Abdala patre, Hennina matre, vigesima tertia stirpe, nascitur an. 592, à quo & Arabes suam Hegiram incipiunt, vt postea dicā. Primus dux per an. 10 Arabū ceu Ismaëlitarum, siue Saracenorum (vel à Sara vxore Abrahæ, vel potius à Sara mōte, quem olim ipsi incolebāt) corūmq; propheta, edoctus à duobus Iudæis apostatis, & à Sergio & Ioanne hæreticis Arianis & Nestorianis, camelorum primum pastor, neque legere neque scribere sciens, vt ipse *Azo. 17* fatetur, mox diuite ducta vidua mercator, tandem Pseudopropheta an. ætatis 40, obtento Gabriēlis nomine & congressu, legem ex Iudæis, Gentibus & Christianis composuit, quam partim verbis & prodigiis mendacibus columbæ, tauri, comitialis morbi & lunæ, partim vi & armis infinitæ multitudini persuasit. *Zonaras. Cedrenus in Chronogr. Diacon. lib. 18. rerum Ro. Blond. dec. 1. lib. 6. Vincent. in Specu. lib. 24. cap. 4, & alij hist.* Hunc facilè crediderim esse Antichristū, aut saltem regni Antichristi conditorem. Nam μαομέτης reddit numerum hominis bestiæ 666. de quo Apoc. 13. Formæ πάρις πάριδος. Deinde Martius, sanguinarius, legionarius rex suam legem non prædicatione, sed vi & armis firmādam statuit. Vt sit allusio ad Romanam Apostolici temporis legionem, quæ militibus 666. explebatur.

Et certè scopum Alcorani esse asserit prædicare, non esse tres aut plures Deos, sed vnum sine participe. *In colloquio ipsius cum Iudæis & in Alco. passim.* Quod perinde est, ac si dixisset, etsi speciosо trium aut plurium deorū velo virus tegat, sibi pro scopo propositum euertere Christi legem, gloriam, maiestatem, diuinitatem, è qua totum pendet Euangelium. Nam eum Participis nomine passim intelligit, inuectus in nos, qui eum diuinitatis consortem, participem, Dei filium, Deum de Deo profitemur, eáque de causa nos incredulos, idololatras, impios sceleratè appellat, & gladio ad id eiurādum cogi iubet. Quid contra Christum hostilius possit suscipi, quid magis esse antichristianum siue Christo contrarium?

Multum sudat in depellendo Magiæ crimine, quod sibi passim obiiciebatur, *Alco. cap. sine Azoara 20. 25. 42. 79. 90. 91.*

Amicos & socios habuit præcipuos, Eubocaran, Haly (cuius de Alcorano interpretationem sequūtur Persæ) Zaid, Thalha, Bibelcomen, Atubair, & Haumar (quem vt fidissimum legis interpretem cæteri complectuntur, Persis hostili odio habitis.) *Chronic. Sarac.*

Moritur

Anni Christi. 560 — Anni mundi. 4678

CONCIL. *Romanum 1 & 2. Greg. lib. 1. epist. 49. & lib. 4. epist. 38. in quo & Ibæ epist. damnata est.*

CONCIL. *Lateranense.*

604 — 4692

Anni Christi. 500 — Anni mundi. 4667

ANNVS Domini DC. quo Phocas adiit imperiū & iuxta quosdam infœlix Maometes nascitur & Ricaredus primus rex Hispaniæ Catholicus obiit.

SEXTO *seculo continuata est doctrina.* Missa è *Gregory Mag. Antiphonario & libro Sacramentorum, Item è scriptis Greg. Turonensis, qui & Missæ vocabulum & memoriam celebrat, vt cap. 6 Vitæ Patrum.* De clauibus Ecclesiæ. *Orientales episcop. ad Papam Symmachum. Gildas in castigatione ordinis Eccles. Greg. Mag. ho. 26 in Euangelia.* Veritas Eucharistiæ. Transsubstātiatio, sacrificium. *Maxentius Dial. 2. Andreas Hieros. Cassiod. in psal. 64. Greg. hom. 14, 22, in Euangelia, & in ps. pœnit.*

Liberi arbitrij & gratiæ concordia. *Olymp. in eccl. 12. Eucdius in epist. ad Constantinū. Greg. mag. lib. 35, c. 21 in Iob, & lib. 1 in Ezech. ho. 9.* Secundam iustificationē requirere opera. *Olymp. in 7 Eccles. Cassiod. in psal. 6. Greg. in Eze. lib. 2. ho. 2. Iustificationes Dei (ait) dicimus præcepta diuina, quæ nos iustos faciunt, si impleantur.* Bona opera ad salutem requiri. *Greg. in 1, c. 1. Reg. In Ezech. lib 1, ho. 3, 9, & lib. 2, ho. 16, 19, & in Euangelia ho. 12, 22 & 29. Iustus in Cantica.* Sanctorum intercessio, præsidia, merita. *Fortunatus de basilicis DD. Georgii, Martini, &c. Greg. lib. 12. indict. 7, epist. 17 & 22. lib. 11. indict. 6, epist. 8 & 44. lib. 2 in 2c. 1 Reg. in Euang. ho. 32. lib. 7. indict. 2 epist. 53, 94, 126. Euodius ad Faustum. Turonēsis passim, vt in lib. 2 atrum, & de gloria Martyrū.* Imagines. *Greg. Mag. cuius tamē epist. 109 lib. 7 ad Seuerum episcopū Massiliēsem allegare audēt in contrarium, vsum imaginum probat & docet eodem lib. 7. parte secunda epist. 5 & 63 ad Secundinum. Absit, inquit, non facimus, si per visibilia inuisibilia monstramus, &c. Scio quidem, quod imaginem Saluatoris nostri non ideo petis, vt quasi Deum colas, sed vt ob recordationem eius in illius amore recalescas, cuius te imaginem videre consideras. Item lib. 9 epist. 9. Imaginis Christi ad Agbarum missæ virtute Edessam suo tempore liberatā expugnatione & incendio versarū Euagr. c. 27, lib. 4. Turon. l. 1 de gloria Martyrū iniecta mētione statuæ Domini, de qua Eusebius, cuius locū etiam affert c. 22 et 23, declarat sua hac tēpestate in Dei ecclesia fuisse vsitatissimas.*

600 — 4690

Moritur extremis annis Heraclij anno ætatis 40 pleuritide, iuxta alios 63 cum regnasset apud Saracenos an. 10. Quo anno natus est, Arabia tanta siccitate & penuria frugum afflicta fuit, vt herbis vescerentur campestribus. *Rodericus Toletan.*

Lutherani & Caluinitę Antichristi rei & nominis infamiam in alium suæ menti & conscientiæ conuenientissimè deriuant. Nam ipsorum secta rectà ad Mahometem spectat, nec vlla vnquam fuit Mahometismo propior, vt libro de Antichristo docebo.

Legem suam versibus rythmicis (*Azoa. 47*) condidit, vt imperitæ multitudini esset suauitate cātus & Rithmi plausibilior. El-Phurcan nominauit. i. sectiones, capita, (Nam פרקים etiam Hebraïcè hoc sonat, & eo vocabulo pleriq; libros suos inscripserūt, vt פרקי אבות & פרקי רי אליעזר) quòd missam sibi à Deo fabularetur non simul, sed, vt, Sibyllæ folia diuersis locis & tēporibus, & sententiis discretis, ne quis in ea consequentiam, ordinem, rationem, sapientiam, curiosius inquireret. Quare Odmen aliorum Mahometis successorum auxilio illam in integritatem primo collegisse notant, *in Chron Saracen.* Post *Mahometem an. 110.* Arabes nominarunt etiam Al-koran, id est, ראש מאפין per excellentiam impiè, Sicut Hebręi קרא, Kara, Scripturam sacram appellant.

Est autem ex hæreticorum, Iudæorum, Epicureorū, & similium philosophorum erroribus, opinionibus, fabulis, blasphemiis indigestum chaos, quod tamen dicit descendisse de summo cœlo vsq; ad infimū, deinde paulatim ad decimū quintum diem mensis Ramadan in terras lapsum esse, in eo Deum ad se loquentē introducēs.

598 Fredegūda & ducis & militis munia strenue obiit in exercitu Clotariano aduersus Childebertum Austrasiorum regem tutelam Clotarij Parisiorum regis sibi deberi armis contendentem, & vicit.

Clotarius Brunichildam inimicam suam alligatam caudæ equi indomiti dilacerat. Iuréne an iniuria rectè dubitatur. Nam laudis multa habet testimonia apud D. Gregorium & historicos. Illud constat illam ei fuisse ab insidis proceribus proditam.

Clotosinda Childeberti Mediomatricum regis filia Ricaredo Hispaniæ regi nubit, & pax inter vtrumq; populum coit. *Paul Æmyl.*

In nostra Gallia multi idolis adhuc immolabant, arbores colebant, de animalium capitibus sacrificia exhibebant. *Greg. lib. 7, Reg. epist. 5,*

Slauorum gens Istriis & Illyriis imminet, & eos valde affligit. *Greg. epist. ad episcopos Istriæ.* Nam Slaui vltra Danubiū sedes habentes tunc primū oram dextram Adriaci sinus occupant, frustra socero, filióque Mauritij Imp. resistētibus. Hinc deinceps, quicquid prius Istria & Dalmatia dicebatur, Slauoniæ nomen obtinuit. *Blondus lib. 8 de incl. Imp. Cromerus.*

Illyria tota à Slauis sub Phoca subigitur. *Ibi. Blond. li. 9.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pœnitentiæ & eius partes. *Greg.lib.6,in 15,c.1.Reg.Non ſolum confitenda ſunt peccata, ſed etiam pœnitentiæ auſteritate delenda. Et poſt, Tria quippe in vnoquoque veraciter pœnitente conſideranda ſunt, mentis conuerſio, oris confeſſio & peccati vindicta. Et in Ezech.lib.2,ho.16,& in Pſalmis pœnit.& lib.3 in 7.c.1 Reg.& lib.4 in cap.10,& lib.6 in 15.c.* Ceſſied.*in Pſal.4.* Preces pro mortuis, Purgatorium. *Beetius lib.4 conſ.Proſa 4.Greg.lib.4.dial.c.39.lib.2 in c.2.1 Reg.in 1 & 3.Pſalm.pœnit.citato D.Auguſtino.* Cætera idem & cæteri huius ſeculi ſcriptores abunde probant, vt contra ſe teſtantur Centuriatores *Cent.6, cap.2 de loco Eccleſiæ col.20 & ſeqq.ſparſim.cap.3 de perſecutione & tranquillitate Eccleſiæ ſparſim col.42 & ſeqq. cap.toto 4, de doctrina.maximè col.277,cap.5 de hæreſibus col.288 ſparſim,prout eas ample ctuntur,per totum cap.6. De Ceremoniis & Ritibus Eccleſiarum col.325,& ſeqq.per totum cap.7 de Politia & Gubernatione Eccleſiæ,col. 587.cap.9 de Synodis ſparſim 459.& ſeq.toto ferè capite 10 de epiſcopis & doctoribus,coll.633,& ſeqq.cap.13 de Martyribus ſparſim col.785 cap.14 de Miraculis col.789 ſparſim. Quin etiam eorum errores multi ab iis refelluntur,qui ex profeſſo Xenaiæ,Eutychianis,Agnoëtis,Monothelitis,præter ſuperiorum ætatum hæreſes, reſtiterunt. Adde totius huius curriculi Synodos.*

Anni mundi.

Anni Chriſti.

m POST Gregorium Niceph.*lib.18, cap.56* nominat Innocentium Roma.pontificem.

Sabinianus D. Gregorio inuidit, & eius res perſecutus eſt. Nihil dignum memoria geſſit.

Niſi quòd Campanas ſiue Tintinnabula inuenit. *Polyd.lib.6,cap.12 de inuent.* 604

Ioannes Eleemoſynarius Alex.Patriarcha paulò pòſt floret pietate & doctrina. *Metaphr.*

Seuerus ſcribit cõtra Vincentium Cæſarauguſt.Arianum.

Licianus multa ſctibit. *Iſid.Trith.*

Euagrius Scholaſticus ſiue protonotarius Antiocheni Epiſc.ab anno Chriſti 435 vſque ad annum 595 hiſtoriam orditur, vbi deſinit Tripartita hiſtoria.

HVMANA.

Otto quidam rex Angliæ, qui an.603 tempore B.Gregorij, rege Theodorico bellum cum Theodeberto & Lothario gerente, amore cœleſtis patriæ incenſus limina viſitauit SS. Apoſtolorum, regrediens Monaſterium Schutterenſe ord.S.Benedicti fundat conſilio, auxilióque S.Pirminij põtif.B.Mauritij abbatis diſcipuli. *Trit. in Chron.Hirſang.*

Slaui è Ruſſia prodeuntes tunc primum ſub Phocaram Adriatici ſinus occuparunt, & ita habitationem in ea continuarunt, vt quicquid prius Iſtria vel Dalmatia dicebatur, ad tempora vſque noſtra Slauonia dicatur. *Blond.lib.8 & 9 decl.* ad extremum Græcam linguam penitus corruperunt. *Cromer.lib.1.Polo.*

Simplicius philoſoph.peripateticus, qui Philoponum paſſim reprehendit: etiam ſi Suidas paulò ante ſub Iuſtiniano collocet. *In Damaſcio.*

Victericus Hiſp. rex qui hæreſim Arianam reuocare conatus eſt, inter epulas cõiuratione ſuorum occiditur. *Iſid.* Nihil in vita præclarum geſſit, niſi quod Seguntiam per Duces ſuos Romanis ademit. Corpus eius viliter elatum, vilius eſt ſepultum. *Idem.*

n CONTENTIO inter Conſtantinopolitanum Patriarcham & Rom. Pontificem de primatu ſedis. Pronunciante autẽ ex veteribus conciliis & patribus Phoca Imp.Romanam eccleſiam caput omnium eccleſiarũ eſſe iterũ decernitur. *Plat.Ab.Vſperg.Volat.Blond.l.9.d.1.* 607

Poſt

SEPTIMVM SÆCVLVM.

67

m SABINIANVS (Sabinus Palmerio) Bledenſis, an. 1. 607 4692

menſ.5. dies 9. 4695

Vacat ſedes menſ.11. dies 26.

Patriarchis.

Alexandriæ Eulogio.

Antiochiæ Anaſtaſio 2.

Hieroſolymis Iſauro, ſiue Iſichio.

Conſtãtinopoli Cyriaco.

Principibus.

Phoca Imp. ſexageſimo octauo, an. 8.

Cozroë Perſarum, vigeſimo ſecundo.

Zaham Æthiopiæ.

Agilulpho Italiæ.

Lothario, ſiue Clothario ſecundo Frãc.Reg.ſexto.

Viterico Hiſpaniæ, 20.

68

n S.BONIFACIVS 3. 607 4695

Romanus. menſ. 9. 608 4696

Vacat ſedes menſ.1.di.6.

Anni Chriſti. Anni mundi.

607 4695

Patriarchis.

Alexandriæ Theodoſio, ſiue Theodoro, an. 5.

Antiochiæ Anaſtaſio ſecundo.

Hieroſolymis Iſaacio ſiue Iſicio.

Conſtantinopoli Thoma an. 2.

Principibus.

Eiſdem Impp. & regnant.

607 CONC. *Romanum. Epiſc.71. preſbyt.30.de electione Romani Põt. Platin.& ca.nullus, diſt.79.*

608

4696

Poſt D.Gregoriũ Centuriatores & alij hæretici ſomniant Romanum pontificem potentię & opum incrementa cepiſſe. Adeò ſunt antiquitatis ignari, vt neſciãt iam multo ante, fuiſſe ampliſſimum illius ſedis patrimonium iuxta promiſſionem apud Ezechielem factam c.48. & fortaſſe amplius & ditius, quàm hodie ſit. Nam vt rectè annotat Nicolaus Clemangis libello de corrupto Eccleſię ſtatu cap.4. Petri patrimonium pontificum ignauia ſatis iam attenuatum eſt. Fidem facit Gregorius ipſe in epiſtolis, è quibus hîc libuit aliquo labore & diligentia vetus ſedis Apoſtolicæ patrimonium oſtẽdere, vt iſtos ſuæ vanitatis pudeat, & maiore tabeſcant inuidia.

Patrimonium Petri in Africa. *Epiſt.73.primi libri.* Vnde epiſt.59. Gennadio Patritio & exarcho Africę imperat, vt hoc, illud, &c. faciat.

Patrimonium in Neapoli. *lib.5.epiſt.11.*

Campania de ditione eiuſdem. *lib.2.epiſt.40.*

Patrimonium in Dalmatia. *Ibid.epiſt.41,44,61.*

Patrimonium in Galliis. *Lib.5. epiſt. 10. ad Candidum & epiſt.52.& 55.* Hinc in Galliis multos habuiſſe reditus, *lib.2.epiſt.72.* quos libro 5.epiſt.5. ad Brunichildam Francorum reginam patrimoniali nomine intelligit, cuius rectorem Candidum ei commendat. Sic ſeq. epiſtola 6. ad Childebertum regem Francorum.

Res S.Petri in Gallia. *Ibid.epiſt.55.*

Patrimonium Siciliæ. *lib.1.epiſt.2,& epiſt.68 & 70.* vbi multæ inſulæ de iure Eccleſiæ. Hinc in Siciliam epiſt.3. Petrum ſubdiaconum tranſmittit pro regendo Eccleſię (inquit) patrimonio. Et lib.2. epiſt.76. imperat Libertino præfecto Siciliæ, vt Naſam Iudæum corporaliter puniat. Et Diacon.lib.21. rerum Roman. Sicilia tria talẽta & dimidium auri Eccleſiæ Romanę pendebat.

Per Italiam Eccleſię Rom.multi prouentus, è quibus vult aliquid deputari Nolanarum mulierũ ſumptibus. *lib.1 epiſt.23.* ac Romam pontificij fuiſſe iuris lib.5.epiſt. 12.declarat, quando Montanum & Thomam (inquit) liberos ex hac die & ciues Romanos efficimus.

Sardinia de iure Eccleſiæ lib.1.epiſt.60. Hinc cauſas Catellæ in Sardinia cognoſci vetat &c. quod repetit epiſt.62.

De aliis bonis Papatus lege lib 6.epiſt.23.&c. itẽ quæ ſupra de Conſtantini Donatione retulimus.

Maximus Cęſarauguſtanus, qui ſcripſit de rebus geſtis Gotthorum in Hiſpaniis. *Iſidor.*

In Sueuia Gallus & Columbanus propter Theodoricum & Brunnichildam exulantes Eccleſias plantant. *Auentinus lib.3.*

Iudæi Antiochiæ ſeditionem excitant & ſæuiunt in Anaſtaſium loci Epiſcopum. *Diac.lib.18.Rom.*

HVMANA.

Coſroë 2. Perſarum rex fœdera rumpens cum Romanis, quòd Mauritio occiſo eſſet amiciſſimus, perniciosum illud orbi claſſicum canit, ſub Phoca, quo Syria, Paleſtina, Phęnicia, Armenia, Cappadocia, Paphlagonia & plurimę aliæ regiones ab Imperio auulſæ ſunt. Exaltera parte Auares per Europam omnia vaſtarunt. *Niceph.lib.18.c.41.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Agilulphus siue Gisulphus Lõg. rex. studio prepostero pacis, in suo regno tum Arianis, tum Orthodoxis Ecclesias concedebat. At Deus vindex extitit per Caianum Auarum ducem, qui ipsum delet cum exercitu, regnum diripit, pueros & puellas vendit, vxorem eius stupratam palo affigit, &c. *Diacon. lib. 4, cap. 12. Sabell. Ennead. 8. lib. 6.*

Hunni & Auares qui & Bauari, Thraciam vastant. *Sigeber.* Slaui omnem prouinciam Dalmatię & Illyrici adiacentem mari Adriatico subigunt. *Blon. lib. 9.* tentare cœperant sub D. Gregorio, hinc ipse epistola ad Episcopos Istrię, Equidem de Slauorum gente, quę vobis imminet, & affligor vehementer & turbor.

o HIC Pantheon. i. templum omnium deorum, Romę à M. Agrippa ædificatum, ab Imperat. Phoca impetratum, vertit in Ecclesiam S. Marię & omnium Martyrum, ibique ad calend. Nouembris instituit solennitatem omnium Martyrum. *Annoni. lib. 4. cap. 4.* quę postea sub Gregor. 4. dicata est omnibus Sanctis, & tunc in Francia recepta. *Sigeb.* tamen Romani hoc etiam nomine eam celebrant ex instituto huius Bonifacij. *Sigeb.* ac cessarũt dęmones in eo loco percutere Christianos. *Præmonst.*

Heduinum Anglię regem cohortatur ad fidem, refutans opinionem gentis de Idolis. *Beda.*

Propriam domum in monasterium vertit, & paterna prędia ei addixit. *Sabell. Ennead. 8. lib. 6.*

Hierusalem cepit Cozroe Persarũ Rex: Lignum Crucis dominicæ ex Caluaria in Persidem transtulit, illúdque in throno statuit aureo, & gemmis fabrefacto, cuius extrema superficies in similitudinem cœli circumagebatur. *Sabell. lib. 6. Ennead. 8. Blond. lib. 9. dec. 1. Sigeb. in Chro.*

Passim Christianos afflixit & expugnata Hierosolyma 90000. Iudæis trucidanda committit & Patriarcham Zachariam & numerosam ciuium multitudinem secum abduxit. *Diac. lib. 18. rerum Rom. Zon. tom. 3.* quos tandem à Syroë Cozroes superati & misere interfecti filio Heraclius recepit. *Ibid.*

Seuerus quispiam & Iohannes Gerundensis Episcopus Arianos scriptis oppugnant.

Tritheitę & Tetraditæ è Seueri nascuntur secta. *Niceph. lib. 18. c. 45.* item Contobarditæ, Theodosiani, Agnoetę, Acephali, Angelitæ & Cononitæ. *Ibid. cap. 50.*

Gundimarus Hisp. rex vno prælio Vascones, alteró Romanos deuicit. Plurimas statuit leges in fauorem Ecclesiarum. *Ritius. Tarapha.*

HVMANA.

Sisebutus Hispa. rex trans fretum Gaditanum plures gẽtes regno suo adiecit. Item Vasconiam & omnes Hispanię ciuitates, quæ ad Romanos defecerant. Iudæos metu suppliciorum ad Christum compulit. *Dist. 42. de Iudæis.*

Ab eius tempore Romani in Hispania imperare desierunt. *Plat.*

Phocas libidini deditus cum sineret imperium à Persis, Hunnis, & eorum rege Cagano vastari, ab Heraclano siue Heraclio Africæ præside & Photio, cuius vxorem rapuerat, comprehensus ad exercitum adducitur, vbi

Anni Christi.		Anni mundi.
	69	
608	o S. BONIFACIVS 4.	4696
	Valeriẽsis, Marsus, an. 6. mens. 8. dies 13.	
615		4703
	Vacat mens. 7. dies. 15.	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Theodosio, siue Theodoro, deinde Ioanne quinto Eleemosynario an. 10	
	Antiochiæ Anastasio 2. deinde Gregorio 2. an. 22.	
	Hierosolymis Isaacio siue Isicio, deinde Zacharia, an. 20.	
	Constantinopoli Thoma, deinde Sergio Monothelita, an. 23	
	Principibus.	
	Eisdem vsq; ad Heraclium hæret. Monothelitam Imperantibus, & regnant.	
	Cozroe Persarum vigesimo secundo.	
	Zaham Æthiopiæ.	
	Viterico Hispaniæ vigesimo, deinde Gundimaro an. 2. Sisebuto Rege. Christianissimo an. 8. mens. 6.	
	CONCIL. *Romanum, Beda lib. 2. hist. cap. 4.*	
	LVCENSE. *Tom. 2. Concil. Bracarense.*	

Anni Christi.		Anni mundi.
	70	
615	p S. DEVS DEDIT, siue Theodatus siue Dorotheus Romanus, an. 3. mens. 3. dies 20.	4703
618	Vacat mens. 1. dies. 16.	4706
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Ioanne 5. Eleemosinario.	
	Antiochiæ Gregorio secũdo.	
	Hierosolymis Zacharia.	
	Constantinopoli Sergio Monothelita.	
	Principibus.	
	Heraclio Imp. an. 29.	
	Cosroë 2. Persarum rege vigesimo secundo.	
	Zaham Æthiopiæ.	
	Agilulpho Ital. Reg.	
	Lothario Franc. sexto.	
	Sisebuto Hispaniæ vigesimo secundo.	
616	CONCIL. *Antisiodorense lib. Concil.*	4704
	Matisconense. In vita Eustasij, 3. to. ope. Bedæ.	
	Francicum. Vincent. lib. 23. c. 102.	

vbi ei milites brachia, pedes, denique exectis pudendis caput præsciderunt.

p EPISTOLAM dedit ad Gordianum episc. Hispaniæ contra eos, qui Paschali die suos filios è Sancto Lauachro susciperent. 1. *tom. Concil.* fuit eximia sanctitate.

Isidorus iunior Hispalensis Episcopus, Leandri successor & frater, Greg. Magni discipulus. *Sigeb.* Fulgẽtius Astigitanus Leandri frater. S. Columbanus Abbas, S. Lupus Senonensis Episcopus. *Sabel. Ennead. 8. lib. 6. Sigeb. in Chron. Plati.*

Isidorus Hispal. præter multos alios libros, hortatu 8o episcoporum primus epistolarum pontificum Apostolicorum Clementis, Anacleti, Euaristi & cæterorum vsque ad Syluestrum decreta studiosè collegit. *Ipse in Prolog.*

Cuius studium postea sunt imitati Burgardus Episcopus Vuormacensis, deinde Anselmus Lucensis. Mox Iuo Carnotensis. Denique Gratianus.

Errant ergo Centuriatores, qui epistolas decretales Pontificum à nullo fide digno auctore citari ante Caroli Magni ætatem garriunt.

Historiam Gotthorum ab exordio Athanarici regis per 250 annos vsque ad quintum Suintillæ, i. à Christi anno 369 vsque ad 626 condidit. Ecclesiam Hispalensem 40. fermè annos rexit. *Alphons.* Collegium erexit Hispali, è quo multi insignes & docti exorti sunt. *Vasæus.*

Ioannes Gerundensis episc. Græcè & Latinè doctus. *Plati.* Secũdus, qui seruus Dei à sanctitate dictus est, scribit libellum de Longobard. gestis. moritur, quo tempore Slaui Istriam deprædantur. *Diac. lib. 4. c. 8 & 14.*

Aidanus Scotus apud Bedam.

S. Rupertus siue Robertus primò Vuormacensis, postea Ratisbonensis Episcopus, Theodonem ducem Bauariæ ad Christi fidem perduxit. Alij id referunt ad an. 537. vt antea.

Lupus à Lothario in exilium relegatus, in Austria ducem Bosonem Landegesilum paganum cum exercitu suo baptizat, *Vinc. lib. 23. cap. 9.*

Cosroë Persarum rex victus ab Heraclio omnes ecclesias Christianorum in Perside spoliauit, eisque Nestorianam hæresim obtrusit, tantum vt Heraclio ægrè faceret. (Vnde ad hunc vsque diem Christiani Persidis, Assyriæ & vicinarum regionum Nestoriani appellãtur, quorum Patriarcha sedet Mozal siue Seleuciæ Parthorum) *Diacon. lib. 18. rerum Rom.* Cosroë autem sublato Persæ vltro ad veram sentẽtiam, fidem & confessionem redierunt. *Bonfinius dec. 1. lib. 8.*

Quin & persecutus est Cosroes Christi confessores immani crudelitate in Aegypto, Lybia, Alexandria, Carthagine. *Henric. Erphrod. c. 55.*

HVMANA.

Heraclius contra Persas profectus bello septem annorum eos vicit. Syriam recepit, veteres imperij limites super Euphratem restituit, Cosroem captum occidit, Dominicæ crucis partem, quam Cosroes Hierosolymis expugnatis abstulerat, reportauit.

Brunichildis Franc. regina post 10. reges morti traditos & infinitam vulgi multitudinem, in bello contra

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lotharium capta, quater fustibus cæsa, deinde pedibus & brachiis alligata equi ferocientis caudæ discerpitur ex omnium statuum sententia. an. 618. *Sigeb. Trittem. Gagui. Auentinus.* de quo supra in D. Gregorio.

Hoc tempore reliquiæ veteris Idololatriæ vigebant in Gallia. Vnde c. 1. Antissiodorensis sub hoc pontifice celebrati, Non liceat Vecola aut ceruolo facere (i. sacrificare, hodiè *Biche* & *Cerf* corruptè) neque diabolicas strenas facere. Nam Franci bestias vt numina colebant, *Turonens. lib. 2 hist. c. 16. pag. 70.* & de illis sacrificia exhibebant. *Greg. magnus in Registro lib. 7. epist. 5.*

Boso Laudegesilus dux Austriæ cum suo exercitu à Lupo in exilium relegato per Lotharium regem baptizatur. *Diac. lib. 4, c. 8 & 14.*

Ailfredus Angliæ rex Northumbranis imperãs Britones simul & Scotos perdomuit.

q PRIMVS Pontificum iussit aras & Ecclesias esse Asyla reis. *Plati. Sige.* Illud Honorius & Theodosius antea sanxerant. *li. 2 Co. De his qui ad Eccles. confug.* Hodie in Gallia non obseruatur.

Iacobitarum, Georgiorum, Theopaschitarum, & Armeniorum hæreses, quæ etiam nũc perdurant in Oriente. *Niceph. lib. 18, cap. 52. et 53.* Saltem nomen populis remansit. Erant autem hi omnes Monophysitæ, & omnes Sanctos patres reijciebant. *Niceph. lib. 18, cap. 52.* licet alij aliis crassius eandem hæresim tuerentur.

Iacobitæ porro non à Iacobo Apostolo, vt crassi Centuriatores tradiderũt, sed à Iacobo Syro nominati sunt, de quo multa *Niceph.*

Lignum Crucis domini victo Cozroë per Heracliũ à Persis receptum est. Hinc festum Exaltationis institutum.

S. Columbanus Scotus Angliam, Galliam, Italiam, Germaniam (cuius multos populos ad fidem primus an. 630 conuertit) partim per sese, partim per discipulos Monasteriis repleuit. Nam nullum adhuc sæculum tantam celebrium monachorum segetem protulit ad vsque Martellum & Pipinum per annos 150, principibus etiam vtriusque sexus ad hoc vitæ institutum confluentibus, vt Arnulpho episcopo Metensi, Aldigilo regis Dagoberti nepote, Gertruda filia Iettæ Pipini vxore, Iodoco regis Britanniæ filio, Carolomano Pipini regis fratre.

Præcipui autem Columbani socij & discipuli extitere Gallus, qui in Heluetia consedit. Ionas Romanus, Rinurichus siue Romarichus, Leodegarius, quos consecuti sunt Arbogastus, Amandus & alij innumerabiles, qui sequentibus sæculis è Monasteriis ad Episcopatus extracti sunt, & reliquum Septentrionem conuerterũt.

Erant autem omnes Benedictinæ formæ. Nam Occidens vix vllos alios agnouit ante an. 1050, vt Oriens in hunc vsque diem non nisi Basilij sectatores, Meridies Antonij. *E Bruscio de Monasteriis. Theatro cõuersionis Gentium & Iona Abbate apud Bed. tom. 3.*

Nota Columbanum eiusque discipulos, eo tempore cœpisse Septentrionis populos conuertere, quo Saraceni Christianas gentes cœperunt in Oriente peruertere. Nempè quando fides vno loco deficit, altero proficit.

HVMANA.

Anni Christi. 618 623

Anni mundi. 4706 4711

Hispalense 2. præside S. Isidoro cõtra Acephalos, qui duarum in Christo naturarum propriet atem negabant. Ioan. Magnus in hist. Got. lib. 16, cap. 19.

71

q S. BONIFACIVS 5. Neapolitanus, an. 5. dies 20.

Vacat dies 13.

Patriarchis.

Alexandriæ Ioanne 5. Eleemosynario, deinde Georgio an. 10.

Antiochiæ Gregorio secundo.

Hierosolymis Zacharia.

Constantinopoli Sergio Monothelita.

Anni Christi. 623

Anni mundi. 4711

Principibus.

Heraclio Imp. sexagesimo nono.

Cosroë Persarum rege vigesimo secundo, deinde Siroë an. 1.

BELLVM PERSICVM.

Zaham Æthiopiæ, deinde Amida, an. 12.

Adaluado Ital. R.

Lothario Franc. R.

Mahomete primo Saracenorum Rege, an. 11.

Sisebuto Hisp. Mox Ricaredo 2. an. 1.
Suintilla an. 8.

r S. HONORIVS I. Campanus, an. 12. mens. 11. dies 17.

623 637

Vacat an. 1. mens. 7. dies 13.

4711 4725

HVMANA.

Arabes & Mahometani ab Hegira, cuius fuit initium anno Domini 621, quo homo perditionis Mahometes iura & leges dare cœpit, annos suos numerant. *Alphonsus.* Nam errant & Afri, qui eius principium faciunt anno Christi 591, vel 592, quo Mahometem natum putãt: & qui anno 623, quo Mahometes primam expeditionem (quod sonat vox Hegiræ) susceperit pro religione. Eius regni annum primum orditur Hidorus Pacensis ab an. Christi 617, ex historiis Arabum. quod & nos in regum illius impij imperij successione recensenda sequimur.

Mahometes decẽnium regnauit in Arabia. Hinc Saracenorum nomen & origo. 22, duobus prælijs conflixit contra Persas, Græcos, Aegyptios, & in omnibus ferè vicit. Moritur an. 17. Heraclij, cui in regno Arabum succedit Abubacar an. 3, deinde Homar, qui Persicum imperium è stirpe Cozroë rapuit.

Hegiram nõ expeditionem, sed fugam Ioa. Leo Arabs interpretatur, in Africæ descript. quam ab anno Christi 592, orditur. Vnde & annus Christi 1592 Mahometis Hegirę erit millesimus. Haud scio, num corruptè Hegira sit potius Astrologorũ Aera. Nam ab Astrologiæ deditis multa isti sumpserunt & corruperunt.

Cozroë ab Heraclio cum filio maiori interfecto, paruulus Chosroïs filius Siroë in Perside relictus baptizatus est, & ab Heraclio regno præfectus. *Ann. de reb. Franc. lib. 4, c. 21, & Paul. Diac.* Intra annum crudeliter occisus, *Diac. lib. 18, Rom. & Rhegin. lib. 1 Chron.*

Occiso Cozroë & rebus Persicis compositis ex auctoritate Heraclij Syroïs factus est rex Persarum 23. Is regnum adeptus pacem cũ Romanis facit redditis captiuis & S. Cruce.

Siroë intra annum extincto magna in Perside confusio, indèque post decennium imperij interitus, Hormisda vigesimo octauo rege à Saracenis duce Homare oppresso.

Sisebutus rex Hisp. Iudæos coëgit Christum agnoscere ad 90 millia, aut suo regno excedere, regnitui 4, & Heraclij quinto. *Isido. In Etymolog. Ado.* Quod postea dicitur æmulatus Dagobertus Franc. *Vasæus & Paul. Æmy.*

Ioannes Cæsaraugustanus scribit de Ecclesiasticis officiis & solennitate Paschæ inquirenda. *Alphons.*

Sub. an. 624 Suintilla Ricaredi primi fil. primus Monarchiam Hispaniæ cõsequitur, Romanis in totum pulsis. *Isid Velatera.*

Ex hoc apparet non necessario filios Patribus successisse, sed eos qui à magnatibus & populo electi essent. Qui in 5 Conc. Toletano anathemate puniuntur, qui aliter ad regnum peruenissent.

In hunc censuram exercuerunt episcopi Hispani, in 4 Tolet. Nam eum excommunicant & sua ditione & possessionibus priuant.

Seuerus Barcinonensis vnus è 70 episcopis, qui leges Gothicas in Hispania condiderunt, martyrio vitam finiit. *Vasæus.*

Sub 632 prima occasio odij Anglorum & Francorum ex immanitate Lotharij contra Saxones *Annal. Franc.*

r HORTATVR ad fidem Anglos gentiles, & Idola ostendit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ostendit non esse Deos. *Beda lib.2, cap.17.*

Eius tempore Mahometes falsa doctrina & aperta vi Christi cultores turbauit.

Eduinus rex Northumbranorum Anglorum, à Paulino episcopo baptisatur. Eius hortatu Erpualdus rex Anglorum Cantuariorum Orientem versus, qui cum patre suo Rodoaldo à fide Christiana defecerat, denuo relicta Idololatria, vnà cum gente sua Christi fidem suscipit. *Guil. Nangiac. Sigeb.* an 627. post aduentum verò Anglorum in Britanniam an. 180. *Beda hist. Eccles. lib. 2, cap.14.*

Prædicauit & in prouincia meridianæ Humbræ Anglicis idem Paulinis, eámque vsque ad mare conuertit. *Ibid. cap.16.*

Occidentales quoque Saxones prædicante Berino, quem Honorius Papa miserat, cũ rege Cynigildo conuertuntur. *Beda lib.3, cap.7.*

Festum exaltationis S. Crucis Honorius inuexit in Occidentem. *Plati.* Nam à multis annis 14 die Septẽb. celebrabatur Hierosolymis. *Niceph.8, cap.29 & 30.*

Aereas tegulas Romuleæ ædis in D. Petri transtulit.

Is est, quem de hæresi Monothelitarum accusatum Adrianus Papa narrat: Vnde in 6. Syno. Constantinop. ipsius authoritas & testimonium à Monothelitis prætenditur, eius literas ad Sergium Constant. producentibus. & à Synodo damnatur act. 12, & 13. vt in septima, act. 6, Sed aliud est Romanum pontif. in sua persona hæreticum, & si quid est deterius, esse posse vel etiã fuisse, aliud in fidei iudicio & promulgatione contra fidem definire. Hoc posterius non potest. Nam ea est vis cathedræ, vt cogat bona & vera dicere, non bona facientes neque vera sentientes: nec sua docere, sed aliena permittat. *Aug. lib.4 de doct. Christ. c.27. & epist. 166.*

Deinde ei fortasse Monothelitæ, vt sunt omnes hæretici impostores, literas illas supposuerant, vt Iulio pontifici Eutychiani, auctore Leontio lib. de Sectis. Nam Honorius ab Heraclio obtinuit, vt Pyrrhus isto veneno imbutus in Africam relegaretur. Vide Canum *lib. 6. de locis Theolog. c. vlt.* & primus pontificum Monothelitarũ errorem damnauit, ab eóque Heraclium Imp. abduxit. *Blondus lib.9, Plat. Sabell. Naucl.*

Gandauos destructis aris Mercurij conuertunt Amãdus, Aicharius Nouionensis episcopus, & Landoaldus, Dagoberto rege diploma dante. *Iac. Meeyer. in Chronico Flandriæ.*

Iudæos Dagobertus vel regno expulit, vel ad fidem adegit. *Annon. lib. 4, cap.22.*

Atrebatensem prouinciam Chilenus Scotus à Pharone episcopo Meldensi missus doctrina & miraculis clarus ad Christum perduxit sub Heraclio *Auent. lib.23, cap.17.*

Paulinus primus Eboracensis Archiepiscopus. *Polyd. lib. 4. Angli histor.* in quadã villa per 36 dies nihil quicquam egit, quam quod à summo mane vsque ad seram noctem, confluentem ex omnibus viculis & locis plebem Christi verbo instrueret, ac instructam in proximo flumine Gleni baptizaret. *Beda lib.2, cap. 14.*

Cantabrigensis Academia in Anglia instituitur. *Polyd. lib. 5.*

Heraclius Iudæos omnes baptizari iussit aut exulare: idem

Anni Christi.		Anni mundi.
623		4711
	∴ ∴	
	Patriarchis.	
	Alexandriæ Georgio, deinde Cyro Monothelita an. 10.	
	Antiochiæ Gregorio Secundo, deinde Anastasio tertio Iacobita an. 20.	
	Hierosolymis Zacharia, deinde Sophronio an. 2. Modesto an. 2. Sophronio iterũ an. 2.	
	Constantinopoli Sergio Monothelita, deinde Pyrrho Monothelita an. 11.	
	⁘ ⁘	
	∴ ∴	
	⁘ ⁘	
637		4725

Anni Christi.	*Principibus.*	Anni mundi.
623	*Eisdem Imp.*	4711
	Adeser Persarum vigesimo quarto mens. 7.	
	Sarabarra mens. 2.	
	Varanane septimo mens. 7.	
	Ormisda 3. an. 9.	
	∴ ∴	
	Amida Æthiopiæ, deinde Sahan an. 2.	
	Azba an. 2.	
	Zahan an. 15.	
	∴ ∴	
	Dagoberto an.14. Franc. Re.	
	⁘ ⁘	
	Mahomete Saracenorum, deinde Abubacar de genere Maho. an. 3.	
	Emer siue Omar an. 12.	
	⁘ ⁘	
	Suintilla Hisp. vigesimo quarto, deinde Richimero an. 2.	
	Sisenando an. 4.	
	∴ ∴	
626	*Toletanum 4. episc. 70. lib. Conc.*	4714
637	*Aquilien. Volater.*	4725

idem in Hispania per Sisibodum siue Sisebutum Reg. (conuersis 90000 Iudæis. Ado.) & in Gallia per Dagobertum Reg. fieri curauit. prædixerat enim Astrologus quidam à circumcisis vastatum iri imperium. *Blond. lib. 9. Dec.1. Æmil. lib.1. Ann. lib. 4, cap.22.*

HVMANA.

Arabes duce Mahometo, non acceptis stipendiis ab Heraclij præfecto, Damascum & Phœniciam occupant, in Christianos parere falsis dogmatibus recusantes sæuiunt, & aliquoties copias Heraclij profligãtes, à Romano Imperio, per Homarem Phœniciam, Syriam, Mesopotamiam, Armeniam & Aegyptum auellunt. Deinde etiam Persas, stirpe regia funditus excisa, sibi subiiciunt, & ad hunc vsque diem possident. Quotidie autem in his locis Christiani, nõ aliter, quàm oues magno sunt agmine mactati. *Diac. lib.18. Sumoneta lib.1. epist. 4.*

Cyrus vltimus Alexandriæ Patriarcha, multum turbauit Ecclesias suo Monoth. errore, donec per Saracenos concessus fuit liber religionis vsus. Soluit quotannis 200000 denariorum summam pro Ægypti libertate eámque sic per triennium retinuit integram. Postea verò Heraclio conditionem detrectante tota Ægyptus in hostium manus deuenit. *Diac. 18. Rom.*

Postremo Heraclius à Saracenis victus, 150 hominum millia amittit, vnde morbo & tædio paulò post moritur regni anno 30. Ac fuit postremus Imp. ab exercitu Rom. elect. Nam post eum Impp. filiis suis imperij dignitatem quasi hæreditariam tradiderunt. *Francus in Chronico.* nisi quòd exercitus Absimarum elegit sub an. 702.

Aduersus Saracenos ex portis Caspiis eduxit copias, de gente sæuissima, quam Alex. Magnus ob immanitatem sui super mare Caspium inclusisse dicitur. *Otho. Phrysing. lib.5, c.9.*

Duxit fratris filiam Martinam, ex qua nascitur Heracleonas, qui, sublato patre Constantino, cũ matre biennio non toto Imperium tenuit. Nam eos senatus cepit, matri linguam præscidit, filio nares, vtrumque in exilium in Capadociam misit, vbi in carcere mortui sunt. Hæ pœnæ secutæ sunt incestum, paricidium & Hæresim.

Sub an. Christi 630 Slaui auctore Samone, qui mercator è Senone vrbe Campaniæ Gallicæ ad eos venerat, ab Hungaris deficiunt, & Samonem post aliquot victorias regem creant, qui vbi in Carinthia iuxta Sauum & Drauum fluuios, 30 annis regnasset, successores reges per ordinem vsque ad Carolum Magnum reliquit Borutum, Rarastum, Chemanarum & Vualthurnum. *Appendix Greg. Turo. Annon. Bernardus Eugrenbuester lib. de Origine Bauarorum.*

Eodem Sangallensis vrbs in Heluetia ceu minore Burgũdia Gallo Columbani discipulo Cœnobiũ illic cõdente, exordium sumit. *Munsterus. Brusch. de Monast.*

634. (iuxta alios 639.) Heraclij autem 20, Homar post ereptam Romanis Ægyptum, Syriam omnem vsque ad Antiochiam & Euphratem, Mesopotamiam, Armeniam, bellum in Persas cõuertit, Orientisq; imperiũ Romanorum bellis attritum, religione mutata ad Saracenos trãstulit, quorum ipse primus rex fuit & ad nostra

Universidad de Deusto
Biblioteca

vsque tempora sub eorum rege Sophi reliquit.

Hinc ergo Persæ legem & imperium Saracenorum suscipiunt Hormisda 2 victo, de profapia Artaxersis, qui ante 413 Monarchiam eripuerat Artabano Parthorũ regi. *Diaco. lib. 18.* Sedem regni Babylonem constituunt, & suum principem Caliphan nominant prouincias diuidunt inter præfectos Sultanorum nomine eis impositos.

Itaque deinceps in historiis non legitur Romanos siue Christianos cũ Persis, sed cum Saracenis bella gessisse.

Hic Hormisdas biennio ante Turcas è regione Iaxartea ad se tuendum euocarat, perpetuo Asiæ deindeque Europæ & Africæ infortunio.

Anni Christi. 637

❧ SEVERINVS PAPA in ecclesia D. Petri pulcherrimum musæum condidit. *Onuphrius.*

Clero viritim pecunias distribuit, Bonifacium quintum æmulatus. *Idem in vitis illorum.*

Anni Christi. 638

In pauperes largus. *Idem.* ab Isaacio Italiæ Hexarcho confirmatus est.

Rotharis Longobardorum rex Arianus in omnibus ferè Italiæ vrbibus duas ecclesias & duos diuersos antistites cõstituit hæreticum & Catholicum, quæ quidem res toti Italię ferè exitium attulit. nam Ariani spiritu mendacij & cædium excitati non potuerunt à vi & seditionibus sibi temperare, atque ita incautos nostros partim trucidare, partim in insulas fundere. Sic Breui tempore quinque episcoporum sedes sunt insulanis acquisitę Gradensis, Heracliana, Torcellana, Metamanucensis & Caprulana. *Sab. lib. 6, Ennead. 8. Blond. lib. 9. 1. Decad.*

S. Isidorus inter quintum & sextum concil. Toletanũ moritur. *Vasæus.* Inter polygraphos numeratur. Ex eius lucubrationibus decretorum maxima pars excepta est.

Hispaniarum reges, ne regiam sedem conscendant, priusquam inter aliqua sacramẽta iurent, se nullum non Catholicum permissuros in suo regno degere. *In sexto Toletan. cap. 3.*

Cyri Monothelitæ Alexandrini Patriarchę anno quinto. i. anno Domini 635. Alexandria & tota Ægyptus à Saracenis duce Haumare capta est. Is hæreseon fructus esse solet.

Sequenti. i. 636 ab iisdem Hierosolyma, Damascus, & magna Syriæ pars Romanis erepta, & exinde Hierosolymitanorum Patriarcharum successio obscura. Græci quidem eos illic continuare perpetuo conati sunt, at hic finis 64, quoniam, qui Sophronio sexagesimo quarto proximè successerit, nescitur, nisi quod an. 759 Theodorus nominatur 787 Elias. 795 Ioannes. 802 Thomas. 1006 Orestes. 1088 Simeon. vsque ad terram Sanctam à Francis receptam 1100. Hodie 1583 Germanus appellatur.

Paulò ante Heraclius veritus, ne S. Crucem Mahumetani raperent eam de Hierosolymis Constantinopolim transtulerat. Quam post aliquot secula à Balduino Venetis pignerată, D. Ludouicus redemit, & Lutetiam tanquam regni Palladium importauit.

Post annos quatuordecim Alexandrina quoque successio

Anni mundi. 4725

73

❧ SEVERINVS Rom. an. 1. mens. 2.

Vacat m. 4. d. 29. 4726

Patriarchis.

Alexandriæ Cyro Monothelita.

Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita.

Hierosolymis Sophronio.

Constantinopoli Pyrrho Monothelita.

Principibus.

Eisdem impp. & regnantibus.

Omare Saracenorum & Persarum Miramolino. an. 12.

Zahan Æthiopiæ an. 15.

Hispaniæ Suintilla 2. an. 6.

Rothari Italiæ.

CONC. *Toletanum quintum Isidoro præsidente, episc. 21. Et sextum episc. 52. Ioan. Maguntin. lib. 16. ca. 18.*

Bracarense. 2.

Anni Christi. 638

74

ſ IOANNES 4. Dalmata an. 1. mens. 9. dies 9.

Anni mundi. 4726

Vacat men. 4. di. 13. 4728

Patriarchis.

Alexandriæ Cyro Monothelita.

Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita.

Constantinopoli Pyrrho Monothelita.

Principibus.

Eisdem Impp. & regn.

CONCIL. *Hierosolymitanũ. Zon. Tom. 3. Diac. 18. Rom. Romanũ contra Monoth. Diac. Ibid.*

640 75

t S. THEODORVS I. siue Theodosius Græcus. an. 6. mens. 5. di. 18. 4728

Vacat 1. m. di. 22. 4734

Patriarchis.

Alexandriæ Petro an. 10. Antioch. Anastasio 3. Iacob. Constantinopoli Pyrrho Monothelita, deinde Paulo 2. Monothelita an. 10.

Principibus.

Heraclio sexagesimo nono, Constantino 3. eius fil. 4. mensibus, Heracleona cum Martina matre an. 2. & Constante 2. Heraclij Nepote an. 27. (siue Constantino 4. siue Constant. 2. Nam varie appellatur) ex ordine successionis Impp. Omare Saracenorũ & Persarum Miramolino, deinde Autumare siue Azoman siue Attuman, siue Hutman, an. 12. Zahan Æthiopiæ.

cessio incomperta erit. Sic Antiochena post annos 131. vt suis locis annotabimus.

HVMANA.

Dagobertus templum S. Dyonisij solido argento texit, corporibus sanctorum trium ibi collocatis & additis &c. *Regino. Naucler. 2. volum.* multa alia monasteria & ecclesias fundat, etiam in Germania, quę nostris regibus semper erat vectigalis & obnoxia. primus Ecclesiis dat ex Domanio regio. *Naucler. Franc. Irenicus & Bruchius de monasteriis Germaniæ.* Ei Indicail Britonũ dux fidem obstrinxit. atque hinc deinceps Britannia Gallica Franciæ regibus paruit. Slauos bello petit.

Vuindos, Sorabos (.i. Boëmos) Slauósq; Idololatras vicit. *Sigeb.* Saxones, quibus tributum 500. boum imponit. *Trith. de orig. Francorum.*

Sub Dagoberti regno, sæpe à Paganis, Saracenis, Gothis & Vasconibus irruptiones, factæ sunt in regnum Aquitaniæ. *In gestis Metensium episc.*

ſ NONNVLLI hoc omisso nominant Bonifacium 4. Alij *vt Palmer. in Chron.* vtrunque.

Hic autem omnes captiuos Dalmatas & Istrios à Saracenis redemit thesauro Ecclesię. *Blond. 10. lib. 1. Decad.* Ad Scotos scripsit, Pelagianam hæresin, quæ ibi rursus vires sumebat, & errorem eorum de Paschatis obseruatione damnans. *Bed. de rat. temp.*

Tonantius Palentinus. *Alphons.*

638. Antiochia & reliqua Syrię pars à Saracenis occupata est Anastasio tertio Iacobita Patriarchatum tenente. Audis iterum hereseum fructus. Nec dum tamen illic notari desiit episcoporũ successio vsque ad an. 768.

HVMANA.

640 Alemannæ ducatu in plures principatus à Dagoberto Francorum Rege distracto Alsatiensis comitatus exurgit. *Munsterus.*

t LIBERALIS in pauperes. Adhuc populi & cleri electio fiebat rata, confirmatione Hexarcharum Italiæ. *Onuph.*

Omnes captiuos Dalmatas & Istrios à Saracenis redemit Thesauris Ecclesię. *Blond. lib. 10.*

Hic. i. 650. finis Alexãdrinorum Patriarcharum. Nam quis post Petrum quinquagesimum episcopum sedem tenuerit, ob Saracenos, qui iam quindecim annis tenebant totam Aegyptum, incompertum est. Eam enim ceperunt an. 635.

Petrus, qui fuit à D. Marco quinquagesimus, pontificatũ suscepit an. 640. & sedit vsque ad 650. Nominatur interim an. 743. Cosmas, & 786. Politianus. Et 1203. Marcus, ad cuius rogata Theodorus Balsamon respondit, & 1315. Cyrus Athanasius, cui suam in D. Dionysiũ paraphrasim Pachymeres dedicauit. Et S. Seuerus, qui rituale liturgiæ & Sacramentorũ Aegyptiis Christianis Syriaco idiomate & charactere dedit. Quod videtur contigisse mox post hanc Mahometicam tempestatem in captiuorum solatium. Nunc an. 1583 Sylvest. qui propter curiam à multis annis in ciuitate Cairi iam resident.

Talo Cæsarauguſtanus à septima synodo Toleta. & Rege Romam mittitur, ad quærenda D. Gregorij Moralia. *Vasæus.*

Carcombertus Rex Angliæ primus in Anglia Idola destruxit, Christianam fidem auxit, ieiunium quadragesimæ obseruari edixit. *Sigeb. in Chron. Iac. Meyrus.*

S. Eligius Gallus, Flandros à Bononia ad Obsturgũ vsque religioni adiunxit, circa an. 649. Denique hoc ævculo, quantum sudabat Satanas in Oriente & Meridie ad Ecclesias per Saracenos diruendas, tantum Deus ad alias per seruos suos ædificandas in Occidente & Septentrione. Nam tum Euangelio imbutæ sunt omnes ferè Occidentis & Septentrionis nationes & insulæ. *Hæc colligitur è Theatro conuersionis Gentium Mermanny & aliis Histor.*

Martinus Bracarensis capitula ex Græcorum Synodis colligit. Interfuit Hispalensi Concil. 2. *Tom. 2. Concil.*

S. Osualdus Scotorum Rex. Fasci. temp. S. Arbogastus primus Episcopus Argentinensis, Eutropius Episcopus Hispaniæ, & S. Reginulpha virgo in Gallia. *Plat. Sigeb.* — 646

In Scotia & Anglia temporibus Heraclij Pelagiana hæresis reuiuiscebat. *Beda de ratione temporum.*

Atrebatensem prouinciam Chilenus Scotus à Pharone Episcopo Meldensi missus doctrina & miraculis clarus fidei addixit. *Anent. lib. 23, c. 17.* — 653

HVMANA.

Saraceni Cæsaream Palestinæ septem annis obsessam cepere, & in ea septem Christianorũ millia trucidarũt, Syriam denique totam sibi subegerunt. *Æmil. lib. 1, Tyrius lib. 1, c. 2. Blond. lib. 6. Dec. 2. Sig.*

Contra eorum imperium soli Armenij, Iberi, Alani sese & Christianam religionem tuentur.

Secundo anno Constantis Hierosolymis templum, Homare Mahometis nepote Miramolino, extruere incipiunt. Sed cũ subinde structura collaberetur, suasu cuiusdam Iudæi, Crux, quæ in templo montis Oliuarum stabat, sublata est, & sic postea constitit ædificium. *Sophr. ad Sergium. Diac. lib. 21.*

Homar in singulis templis orationes fieri præcepit in mense Ramadan (Martio) & vt mensibus singulis totus Alcoranus legeretur, ordinauit. *Chronicon Saracen.*

Hierosolymis adorans à Persa interficitur anno 4. Constantis. Domini 647. Sigeb.

Manus & pes Mahometis in tẽplo ab Homar extructo Hierosolymis adorata sunt. *Ædituus in Chron. Ioan. de oppido & Gigas.*

Iudicaël sub an. 645. regem Britonum se primus post Clodoueum magnum appellauit, Dagoberto postea assentiente. Nam eius maiores Comitum titulo fuerant contenti. *In histo Franc.*

v CONSTANTEM imp. à Monothelitarum errore abstrahere nititur, missis aliquot legatis, qui non modo nihil promouerunt, sed partim carceribus, partim exiliis, partim verberibus excepti sunt.

Quin & Martinus ipse fraude interceptus, lingua manuque trũcatus, in Thraciæ Chersonesum relegatur, vbi interiit. In Africa doctissimus vir Maximus cũ duobus discipulis aliisque episcopis, qui Synodo Monothelitas anathematizarant, pari supplicio afficiuntur. *Zonar. to. 3.*

Ita

Anni Christi.		Anni mundi.
	Rhotari Ariano Ital. Reg. Dagoberto Franc. Rege septimo.	
	Suintilla 2. Hispaniæ, vigesimo septimo, deinde Tulga. an. 2. Cindasuindo an. 16.	
	CONCIL. *Romanum contra Pyrrhum. Diac. lib. 18.*	
	Africanũ contra Monoth. Ibi.	
	Byzacenum, siue Vezezanum in Africa.	
	Proconsulare in Africa.	
	Toletanum 7. episc. 38.	
	76	
	v *Martyr* MARTINVS I. Tudertinus, an. 6. mens. 1. dies 26.	4734
	Vacat an. 1. m. 2.	4741
	Patriarchis.	
	Alexãdriæ Petro à Marco Euangelista quinquagesimo & vltimo.	
	Antiochiæ Anastasio Iacobita. deinde Macario Monothelita an. 31.	
	Constantinopoli Paulo 2. Monothelita.	
	Principibus.	
	Constante 2. Heraclij nepote hær. Monothelita Imp.	
	Zahan Æthiopiæ, deinde Gabez, an. 21.	
	Azoman Saracenorum & Persarum Miramolino.	
	Rothari Ital. R.	
	Dagoberto deinde Clodoueo 2. (aliis Ludouico I.) an. 17. Franc. Reg.	
	Cindasuindo, Hisp. 29.	
	CONCIL. *Later. epi. 150. cõtra Paulũ Const. Theodorum, Cyrum & Monothelitas, commendatur ab Agathone in quadã decretali ad sextã Synodũ. Plati. Blond. 9. dec. 1.*	
	Tolet. ectanum episc. 55. siue 59.	
	Nonum episc. 16.	
	Decimum episc. 17.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	77	
653	x EVGENIVS I. Rom. an. 2. mens. 9.	4741
657	Vacat an. 1. mens. 1. dies 8.	4745
	Patriarchis.	
	Antiochiæ Macario Monothelita.	
	Constãtinopoli Paulo Monothelita, deinde Pyrrho iterum menses 4. Petro an. 2. menses. 3.	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regnant.	
	Azoman Persarum & Saracenorum Miramolino, deinde Halim filio Abitalif. an. 5.	
	Gabez Æthiopiæ. an. 21.	
	CONCIL. *Cabilonense. 1. in quo prohibitum ne vlla essent mancipia in Galliis.*	
657	∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴	4745

Ita Martinus delatus est Constantinopolim per Pellurium Imp. Cubicularium. Indéque quòd nollet Paulo Constantinopolitano Monothelitæ communicare, in Chersonesum deportatus moritur in exilio, vbi multa illic edidisset miracula.

Post mortem etiam claruit miraculis. *Rhegino lib. 1. Diac. lib. 19.*

Osualdus Nordimbrorum Anglorum rex Mercios, eorum rege trucidato, fidem Christi susc ipere coëgit, Pictos regno Anglorum subdidit. *Sigeb. in Chron.*

Cunctis Britanniæ populis imperat.

Sophronius vltimus Hierosolymorum episcopus nominatur, quod eo pontifice vrbs venerit in Saracenorũ potestatem. *Diac. lib. 18.*

Theodiscus Græcus Hispalẽsis factus archiepiscopus, aliquot S. Isidori libros in odiũ fidei corrupit & in Arabicam linguam conuertit. Hinc ab Archiep. depositus ad Arabes se contulit, & eorũ sectam amplectitur. Cuius facinoris detestandi causa primatus Hispaniæ ab Hispalensi ad Toletanam Ecclesiam transfertur. *Tudit. Vasæus.*

Ex actis Concilij 8 Toletani Comites videntur fuisse maioris dignitatis, quàm duces. Nam sic scribitur. Ella Comes & Dux. Faudila Comes & Dux.

HVMANA.

647. cum Dagoberto mortua est regum Franciæ primæ stirpis gloria & magnitudo. Inde enim orta est potentia & authoritas magistrorum palatij, maximè per quendam Ebroinum sub an. 666 palatij præfectum, regibus deinceps pueris vsque ad Pipinum. *Annal. Francorum.*

Azoman siue Attumã à Mahomete quarto regnante, multum Romanũ Imperiũ decreuit, magna Mahometanorum imperio accessione facta. *Vasæus in Chron. Hisp.* A suis iste interficitur. *Ibid.*

Saraceni maximam partem Aphricæ, & Rhodũ cum vicinis insulis classe occupant, Siciliam vastant, Europam inuadunt, cognito Orientalis & Occidentalis ecclesiæ dissidio. Rhodi Colossum, qui 1360 annos steterat, deiiciunt. cuius ære non gentos camelos onerarunt.

Postea Cyprum vastant, Aradum insulam inhabitabilem reddunt, in Isauria, 150 millibus hominum interemptis, quinque millia capiunt. Deinde pacem cum Imp. faciunt in annos duos. *Paul. Diac. Sigeb. Blond. 9. Dec. 1. Sabel. Ennead. 8. lib. 8.*

Anno 650. incipiunt Boëmorum chronica, ac ferè Polonorum. *Dubranus, Aeneas Syluius, Cromerus.* postquam Alexandria, Antiochia, Hierosolyma, id est, Syria & Aegyptus periissent. Nã inde deinceps Orientalium Christianorum historiæ erunt obscuriores omnia Saracenis illic occupantibus.

x DECREVIT vt episcopi carceres haberent ad delicta clericorum punienda. *Volater. & Suppl. Chron.*

Vir fuit multæ humanitatis erga omnes, & religionis amator eximius. *Plat. Sabel. Diac. lib. 21.*

Acer contra Impp. & alios Monothelitas. *iidem.*

Cindasuindus rex Hisp. restaurat Ecclesias per hære-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ticos tempore Heraclij atauí sui disruptas. Andanarseo nobili Græco in Hispaniam migranti consanguineam suam in vxorem dedit, ex qua Eringius postea rex. *Vasæus.*

A summo pont. obtinuit, vt primatus Hispaniæ pro arbitrio episcoporum esset, vel Toleti vel Hispali, cuius tempore tota Hispania summa tranquillitate conquieuit. *Lucas Tudensis.*

Quo tempore Eugenius pōtifex creatur, eo Petrus in locum Pauli Monothelitæ in solium Constantinop. sufficitur.

B. Eugenius Toletanus librum de S. Trinitate & alia scribit. Cui in episcopatu successit S. Alphonsus, qui & Ildephonsus. *Vasæus.*

HVMANA.

Alpes Cottias & Opitergium imperio ademit Rotharis Long. rex. *Sigo. lib. 2. Ita.*

Clodoueus 2 Franc. rex aurum & argentum à Dagoberto patre incrustatum tecto D. Dionysij auferens, prætextu famis, sibi quidem insaniam ac miseram mortem, posteris verò perpetuas calamitates vsque ad regni amissionem importauit. *Ann. li. 4, c. 41. Continuat. Gregorij Tur.*

Primus regū Franciæ Hierosolymā profectus fertur religionis ergò, relicta regni procuratione vxori Batildæ Saxonicæ, Episcopis Rhotomagensi & Parisiensi, ac maiori Palatij.

Tum Batildis regina Franc. edixit, ne quis captiuum Christianum venderet, aut vendendum in aliud regnū transmitteret. *in eius legenda apud moniales Chelleas.*

Filiis Dagoberti Clodoueo & Sigeberto regnantibus plures Ecclesia & monasteria in Austrasia, Francia, Germania fundantur, quam vnquā alias sub præcedentibus vel sequentibus regibus. *Franc. histo.* cùm contrà in Oriente constructa, à Saracenis vastarētur, vel in Mosquea verterentur.

Post Azoman quartum à Mahomete, regem Persarū secundum, in Arabum imperio schisma sex annorum fuit. In Perside enim & Arabia vnus regnauit, alter in Aegypto & Syria. vsque ad an. 660, quo Saracenorum potentia iterum in vnum coaluit.

y TOTVM STVDIVM huius pontificis fuit in Dei cultu & religione. Quare cantum in Ecclesia ordinauit, ad veterem formam & puritatem cultum Dei reuocauit, organa & instrumenta musica ecclesiis adhibuit, fidem & religionem de Deo, De Trinitate, De duabus naturis Christi, contra Imp. hæreticum & Monothelitā defendit, vt Theodoro Const. episcopo monothelita apud Constantem Imp. instante pene sublatus sit. Misit Theodorum & Adrianum in Britanniam ad propaganda ea, quæ per D. Gregorium fuerant cœpta. *Beda lib. 2. de rat. temp.* Denique totus eius pontificatus fuit sanctissimus, vt etiam testatur Platina, qui aliàs pronus est ad carpenda Rom. pontificum vitia. Spiritu sancto eludente Luteranos & Caluinitas, qui causantur Ro. sedē anno Christi 666, qui est plenus numerus Antichristi, & sub hoc pōtifice fluxit, in apertā impietatem & regni Antichristia-

Anni Christi.		Anni mundi.
	❀ ❀	
	∴ ∴	
	78	
657	y VITALIANVS Volscus, an. 14. menses 6.	4745
671	Vacat men. 4. di. 15.	4759
	Patriarchis.	
	Antiochiæ Macario Monothelita.	
	Constantinopoli Thoma 2. an. 18.	
	Principibus.	
	Constante 2. Imp. septuagesimo tertio deinde Constantino 5. Pog.	
	Halim, deinde Alhaten filio an: 6, Moaxia filio Cephan, siue Moaxia Saracenorum & Persarum Miramolino quinto. an. 25.	
	Gabez Æthiopiæ.	
	❀ ❀	

Anni Christi.		Anni mundi.
657	❀ ❀	4745
	∴ ∴	
	Rodoaldo & post eum Ariperto Ital. Reg.	
	∴ ∴	
	Clodoueo Franc. rege octauo, Lothario 3. an. 4. & Hilderico 2. an. 14. ex ordine succes.	
	∴ ∴	
	Cindasuindo Hispaniæ vigesimo nono, deinde Recesuindo an. 12.	
	∴ ∴	
	❀ ❀	
	CONCILIVM Romanum episc. 100. Bracarense 3. episc. 10. Anglicanum 1. Sigeb, Bed.	
	❀ ❀	
671		4759

christianici professionem erupisse, argumentū aliquod captātes attribuendi Apostolico principi, quod de Maomete & Maometanis prædixit D. Ioānes. An iniquitatis mysterium potuit exprimere Vitalianus, qui totus sanctitati & reformandis Ecclesiis intentus erat, qui sanctissimus ab historicis nominatur, qui apud eosdem regulam ecclesiasticam ac rigorem (vt mos erat) omnibus modis conseruat, qui denique Doctrinam de Trinitate & de Filio Dei eiúsque sanctissima persona atque naturis, cum sui capitis periculo, tuetur ac defendit?

Vin' ergo Caluinita impie, qui Vitalianum tam bonum sanctúmque fuisse doles, intelligere, quorsum ille hominis numerus 666. in Apocalypsi cap. 13 notatus pertineat; Primùm est numerus non annorum Christi, sed hominis (sic enim habet Iohānis litera) nempè numerus est Maometis veri Antichristi, vel certè regni eius fundatoris, qui sic Græcè scriptus, μαομέτις (forma πάρις πάριδος, hic sapientia est, qui habet intellectū cōputet numerū bestiæ) præfinitè summam hanc absoluit. Deinde vt sit annorum à Christo numerus, quando tu id vis, certè eò tempore, non per Romanum pontificem mysterium iniquitatis in apertum erumpere potuit, qui totus pro Deo diuinisque rebus aduersum Imperatorum & populorum hæreticorum impressiones stabat, sed per Saracenos, siue Maometanos, quos corpus Antichristi conflare docuimus. Tum enim isti magno Vitaliani pont. gemitu Siciliam, Cyprum, maris Mediterranei insulas omnes vastabant, Italiæ imminebant, Christi legem ex Africa exturbabant, suam impietatem vbique per Asiam & Africam constituebant, in Europam introducere moliebantur. Denique terram sanctam proculcabant, templo Salomonis in suæ sectæ fanum (Mosquedam vocant) verso, magno Christianorum omnium terrore atque scandalo. Consule Sophronij ad Sergium epistolam, *P. Diaconii, Sigeb. Blond. Sabellicum, locis superius citatis.* An nō hæc tā scelerata Antichristi facinora certa anni circumscriptione multò antè designari merebantur, ne electi turbaremur, & vos reprobi refutaremini?

S. Berta abbatissa & martyr. S. Niuardus Archiepiscopus Remensis. *Sigeb.* Elogius Nouionensis, Lampertus Traiectensis, Florentius Argentinensis, Claudius Archiepiscopus in Burgūdia, Cæsarius Arelatensis, Theodorus Cantuariensis episcopi sancti & docti. apud Græcos Simon Metaphrastes.

HVMANA.

Constans, cum Romam transferre imperij sedem studeret, ingressus iter incidit in Saracenorū manus cum quibus infeliciter dimicat vix fuga elapsus, in Siciliam, vbi à quodam satellite situla strangulatur.

Nempe Deus Romam semel Christianorum pontifici (Sic enim loquitur Eus. in chronico) desponsatam, non esse amplius imperij terreni locum, sed sui & ecclesiastici ostendere voluit.

Annus 660. Saracenis appellatur Alema. i. congregationis, quia tunc eorum potentia in vnum coaluit mortuo Alhatem Halim filio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

A primo anno Clotarij reg. qui fuit Christi 662 vsq; ad 750 regnum Franciæ gubernatum est per Ebroinum & sequentes maiores domus, solo nomine Regis penes filios regum remanente, qui domi morabantur, luxui indulgentes, & semel tantum in anno visi à populo ad Calend. Maij in conuentu publico Lutetiæ, vbi sedentes in solio, salutabantur, & salutabant, obsequia & dona accipiebant, & aliis rependebãt. Denique abhinc reges Francorum vsque ad Pipinum Caroli Magni patrem per annos ferè 90 è solita fortitudine degenerantes solo nomine regnarunt nihil dignum regibus suscipientes. *Sigeb. in Chronic.*

Saraceni an. 668 duce Muhania Gizid expulsis Vandalis & Romanis Africam occuparunt.

Z ADEODATVS siue Theodatus leprosum osculãdo sanauit. Quod alij Agathoni tribuunt, *Martin. in Chronico.* Apparentibus multis tristibus signis in cœlo & aëre, quibus futuri motus, præsertim Turcici, qui cęso Constant. secuti sunt, denunciari videbantur, publicas preces fieri quotidie constituit. *Sabell. Ennead. 8, lib. 6.*

Vir religione & omne comitate præditus.

Finnanus Lindisfarnensis episc. *Beda lib. 3. histor. c. 26.* Vvilfridus, qui disputationibus & libris Anglos induxit ad repudiandam Scotorum consuetudinem, de celebrando Pascha & Catholicam suscipiendam. *Beda.*

Hildefonsus Toletanus episcopus, S. Eugenij successor, Isidori discipulus rege Recinsuido Pelagianos & Heluidianos scriptis oppugnat. *Ioan. Mag. lib. 16 Goth. hist. cap. 21.* Res quoque gestas Gotthorum, Vãdalorum, Alanorum, Sueuorum ab anno quinto Suintillę regis, vbi finem fecerat B. Isidorus, vsque ad decimum Flauij Recinsuidi, persequitur. *Michael Carlansa in eius vita.*

HVMANA.

Hildericus Franc. rex à Satellite quodam aulico Bobilone, quem ipse ligatum ad stipitem flagellari præceperat, in venatione, vna cum vxore prægnante pugione est confossus. *Paulus Æmyl. Annon. lib. 4, cap. 44.*

Constantinus 4 à patre in partem imperij suscipitur. Mezentius à militibus, creatus Imp. Constantio interfecto, non multo pòst occiditur, & Constantinus 4 solus imperat an. 17.

Picti coniunctis copiis cum Scotis & Britonibus se ab Anglorum iugo liberant. *Sigeb.*

Galli passim scholas habuerunt, quas Angli imitati similes apud se multas aperiunt. *Beda lib. 3, cap. 3 hist.* Sigebertus Anglorum Orientalium rex an. 630 paulò antè Cantabrigię & aliis regni sui partibus idem cœperat. *Ibid. & Polyd. li. 4, hist. Ang.* Ita à Gallis ad Anglos & Scotos literæ manarunt, non contrà.

Saraceni an. 672 Alexandria soluunt & in Sicilia Syracusas occupant, & diripiunt. Deinde Thraciam pedestri itinere & nauibus ingressi vastãt, obsessa etiam Constantinopoli, sed tandé repelluntur, igne marino à Callinico inuento, classibus exustis & 30 millibus eorum cæsis. *Diac. Sigeb.*

In Africam irrumpunt & 80 millia captiuorum ducunt. *Diac. lib. 19.*

Recesuindus Hisp. Rex pius Catholicæ fidei cultor, sacra-

Anni Christi.		Anni mundi.
	79	
671	Z S. ADEODATVS Romanus monachus, an. 4. menses 2. dies 5. Vacat mens. 4. dies 20.	4759
	Patriarchis. *Antiochiæ Macario Monothelita.*	
	Constantinopoli Thoma secũdo, deinde Ioanne 5. an. 4.	
	Principibus. *Constantino 4 (iuxta alios 5.) Pogonato, id est, Barbato an. 17. Imp. septuagesimo quarto.*	
	Moabia siue Mahomete Saracenorum & Persarum Miramolino sexto.	
675	*Gabez Aethiopiæ, mox Iacob & Dauide fratribus an. 3.* *Grimoaldo Ital. reg.* *Hilderico 2. Franc. reg. decimo.* *Recesuindo Hipaniæ trigesimo, deinde Bamba an. 10.*	4763
	CONCIL. *Herudfordianũ in Anglia, cuius acta apud Bedam lib. 4, cap. 5.* *Toletanum 11. an. 4. Bambæ, octodecim annis post decimum.* *Bracarense 3.*	
	80	
675	∴ DONNVS I. *siue Domnus, siue Donnio* Ro. an. 5. menses 5. dies 10.	4763
680	Vacat mens. 2. di. 16.	4768
	Patriarchis. *Antiochiæ Macario Monothelita.* *Constantinopoli Ioanne 5. deinde Constantino an. 2.* *Principibus.* *Eisdem Impe. & regnant.* *Deinde apud Saracenos & Persas Zizit, siue Hirid Moabiæ F. an. 3.* *Arma Aethiopiæ an. 14. mens. 7. d. 7.*	
	81	
680	* AGATHO Sicul. monachus an. 2. menses 6. dies 15.	4768
684	Vacat an. 1. mens. 5.	4772
	Patriarchis. *Antiochiæ Macario Monothelita. deinde Theophane an. 5.* *Constantinopoli Theodoro an. 2. Georgio an. 2.*	

sacrarum literarum studiosus. *Isid. Pacens.*

Bamba eius successor religiosissimus reformauit in Taletano cõcil. fines episcopatuum Hispaniæ & Galliæ Gotticæ, multáque notatu digna gesit. *Vasæus.*

Ab eo Hildericus Nemausensis comes Galliam Gothicam totã per rebellionem abduxit & Iudæos in patriam reuocauit. Cui se adiunxit, Francorum & Vasconum auxiliis pecunia redemptis Paulus quidam Græca origine & perfidia, quem Bamba ad alterum expugnandum miserat. Vterque dedit pœnas, rebellibus ciuitatibus receptis &c. *Vasæus ex Iuliano Toletano, qui de hac coniuratione librum scripsit.*

∴ DONNVS schisma Rauennatis ecclesiæ composuit, eámque iampridem contra sedem Apostolicam tumultuantem obtemperantem reddidit. *Sabel. Ennead. 8. lib. 6.*

Sub eo Synodus Constantinopolitana conuocatur, sub Agathone incipit, sub Leone 2. absoluitur.

Teudius & Pelagius quidam ex Gallia Gotthica in Hispaniam Heluidij insanum dogma spargunt. *Roderi. Tolet.* Refutantur ab Ildephonso, asserta multis modis D. Virginis puritate & festis in eius honorem institutis. *Idem Vasæus.*

HVMANA.

An. 676. ducentæ septuaginta naues Arabum, quæ ad Hispaniæ littora appulerant, & maritima omnia fœde vastabant, misso Bambæ exercitu igni conflagrarunt. *Vasæus.*

Misiam Bulgaribus, populis Sarmatiæ, Cõstant. Imp. bello coactus concedit habitandam, annuo etiam tributo promisso. *Diaco. lib. 19. Rom.* Hinc ab anno 680 Chronici regnum Bulgarorum ordiuntur.

Mardaitæ cõtra Saracenorum irruptiones Libanum occupant, ad quos multi captiui, & serui & indigenæ cõfluunt. *Zon. tom. 3. Diac. lib. 19.*

An. 678. Callinicus architectus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos profugus ignem in aquis ardentem, siue marinum, siue Græcum, qui nullo præterquàm aceti liquore extinguitur inuenit. Eo vsi Romani Saracenorũ naues exusserunt. *Sigeb. Zon. tom. 3.*

* Sanctitatis nomine celebris, leprosum obuium osculo sanauit. *Plati.*

Nouum Romanę ecclesiæ ærarij officium instituit. *Onuphrius.*

Imperatore remisit pecuniam, quę tyrannicè solebat extorqueri à Rom. pontificibus, pro sui pontificatus cõfirmatione. *Sigeb.*

Concilium Constantinopolitanum finitur sub Iustiniano Rhinotmeto, collectis 227. episcopis in eius palatio, qui dicebatur Trullus. Ibi reconciliatę sunt Ecclesia Latina & Græca. Ita tamen, vt Græci, cum Rom. pontificem vniuersalem Papam appellarent & appellandum faterẽtur, Constantinopolitanum vniuersalem (non quidam Papam, sed) Patriarcham inscribere non desierint. *Ex diualibus, sacris & aliis horum temporum epistolis.*

Eius authoritate statutum fuit, vt imagines sacræ Diuorum in templis haberentur, & in aliqua veneratione

Universidad de Deusto
Biblioteca

esſent, vt-pote quæ imperitioribus loco eſſent ſacrarum literarum. *Polyd. lib. 6, cap. 13.*

Notat Platina in eo errorem Monothelitharum magis auctoritate veterum Theologorum, quàm ſacrę Scripturę teſtimoniis exploſum fuiſſe.

Octaua paſchę anno 681. Iohannes Portuenſis Papæ legatus Conſtantinopoli coram Imp. & Patriarcha & plebe in templo S. Sophię miſſam Latinè celebrauit. *Beda de rat. temp.*

E Bibliotheca Conſtantinopolitana Conſtantinus patribus in ſexto concilio gener. libros antiquorum patrum, quos petebant, deprompſit. *Beda de Rat. temp.* In ea opera DD. Ambroſij, Athanaſij, Ioannis Conſtant. Cyrilli, Auguſtini, Leonis, Baſilij, Gregorij, Dionyſij, & Hilarij extitiſſe apparet ex actione 8. eiuſdem concilij. *Et Antonino Tit. 13. cap. 4. §. 7.* Georgius Diaconus eius erat cuſtos ſiue chartophylax.

In Rom. Bibliotheca ingens etiam erat librorũ multitudo. *Io. Mag. Gotticæ hiſt. lib. 16, cap. 20.*

Cæſarea Perſica regina circiter an. 683. vna cum marito & 40 millibus Perſarum Conſtantinopolim venit ac baptizata eſt. *Rhegino lib. 1. Platina. Sabelli. Ennead. 8. lib. 6.*

Anni Chriſti.	Principibus.	Anni mundi.
683	Conſtantino 4. Pogonato Imp. ſeptuageſimo quarto. Zizit Saracenorũ & Perſarum Miramolino an. 3. Maula 6. menſ. Arma Æthiopiæ Partarito Ital. Reg. Theodorico an. 14. Franc. undeſimo. Bamba Hiſpaniæ, trigeſimo primo. deinde Eringio an. 7.	4772

HVMANA.

Circa hæc tempora ignis ardens excogitatus dicitur à Callinico architecto Syro, vulgus vocat *Feu Gregeoys.* Hoc igni ſub aquam facto naues Saracenicæ, quę ad Byſantium dimicatum venerant, conflagrarunt. *de quo paulo ante.*

Bulgari gens Scythica Pannoniam & Thraciam inuadentes, poſt victum Imperatoris exercitum, conſenſu ipſius magnam Thraciæ partem occupant, rege ipſorũ Bathia. *Sigeb. Blond. lib. 9.* conuertuntur per Cyrillum. *Sabel. Ennead. 8. lib. 6.* Primum tum cœpit Bulgarorum nomen celebrari à Bolga fluuio Liuonię, nõ longe à Moſcouia. Hinc ab an. 630. Chronica Bulgarorum ducũtur.

Bamba Hiſp. rex Vaſcones, Nemauſenſes & Narbonẽſes & ducẽ Biterrenſem domat & in Gallia res Gothorum ſuperat & naues Saracenorũ 270. ad littus Hiſpanię applicantes partim cepit, partim perdidit. *Ioan. Mag. lib. 16, c. 22.*

Ei deinde vitam monaſticam profeſſo per annos 7. per tyrannidem ſuccedit Eringius, excluſo Theodefredo Receſiunthi regis F. iuſto ac legitimo hęrede. *Vaſæus Chro. Hiſp.* Ca. tamen 1. concilij 12. Toletani Eringius, dicitur à Bamba electus, antequam ſe vitę monaſticę conſecraret.

a EX EIVS decreto pallia gratis tribuuntur Archiepiſcopis: licet quotidie baptizare: Oſculum pacis in miſſa inſtituitur. *Plati. Volater. Suplem. Chron. Faſcicul. temp.*	684	a S. LEO 2. Siculus menſ. 10. Vacat m. 11. d. 21.	4773
Sergium, qui poſtea extitit pont. cum ſub diuerſis põtificibns ſeſe laudabiliter geſtiſſet in multis eccleſiaſticis officiis, Cardinalem presbyterũ Ro. Eccl. conſtituit *Anton. Tit. 13. cap. 1. §. 6.*	686		4774

Græcè & Latinè linguę fuit peritiſſimus. Acta ſynodica ſextę Conſtantinopolitanæ ex Græco in Latinum vertit, Muſices gnarus fuit. Nam Pſalmodiam compoſuit, & Hymnos ad meliorem concentum redegit. *Plat.* Pauperum ſtudioſus. *Idem.*

Sub eo Conſtantinop. concilium abſoluitur. Cui in creto Gratiani, vt & ſeptimo etiam Generali aliquot canones attribuuntur, qui in exemplaribus Græcis nõ habentur.

S. Iulianus Pomerius epiſcopus Toletanus, è Iudæis oriundus. *Ipſe lib. 3 contra Iud.*

Bamba Hiſpaniæ rex habitu religionis & ſummæ tõſurę accepto ſigno, Eringium pro ſe regem creauit. *ca. 1. Synod. 12 Tolet.*

S. Damianus Ticinenſis. *Diac. lib. 18.*

Maildulphus Scotus, qui Græcæ & Latinæ linguæ ſcholam apud Anglos aperit.

Anni Chriſti.	Principibus.	Anni mundi.
	Eiſdem Impp. & regnant. Zizit ſiue Hirid, deinde Muthar an. 6. Perſarum.	
	CONCIL. Toletanum 12. *lib. concil. anno 1. Eringij regis.*	
	∴ ∴	
	∵ ∵	
686	83	
687	b S. BENEDICTVS 2. Rom. menſ. 10. dies 12. Vacat m. 2. di. 15.	4774
	Patriarchis.	4775
	Antiochiæ Alexandro 2. an. 16.	
	Conſtantinopoli Theodoro iterũ deinde PAULO 3. an. 7.	
	Principibus.	
	Eiſdem Impp. & regnant. Muthar, deinde Maruã & Abdala ſimul Saracenorum & perſarum Miramolinis.	
	CONC. Gallicanum. Sig.	
687	84	
688	c IOANNES 5. Antiochenus. an. 1. Vacat menſ. 2. di. 19.	4775 4776

Eringius initio regni leges Gotthicas recognouit, & à S. Iſidoro inſtitutas nomine ſuo cuulgauit, ne Eccleſię nomine forum iudiciale agi videretur. *Lucas Tudenſis, Vaſæus.*

Quo tempore Muthar regnauit in Perſide, Abdala in Aegypto & Arabia an. 2. & Maroan in Syria menſ. 9.

b IMPETRAT ab Imper. vt non expectato ipſius vel Exarchi Rauennenſis conſenſu, pontifex Ro. à Clero & populo electus, ſtatim verus Chriſti Vicarius proclamaretur. *Naucler. Volater. & Suppl. Chron.*

Miſit Chilianum in Germaniam, qui primus in Francia verbum Dei ſparſit, abolitis Idolis. *Herman. Gigas.*

Magnis ſumptibus multa templa reſtituit. *Honorius in vita eius. Plat.* Eruditionis & Sanctimoniæ nomine cõmendatur.

Iulianus Toletanus librum reſponſionis ſuæ fidei vel ſuo, vel omnium Hiſpanię pręſulum nomine ad Benedictum 2. mittit, in quo affirmabat tres in Chriſto ſubſtantias, Verbum, corpus & animum, & alia quędam. Quę cum omnia Benedictus improbaſſet & Iulianum ad retractandum nuncio adhortatus eſſet, in conc. 15 Toletano biennio poſt explicauit, & abſolutus eſt. *Vaſæus ex actis Concilij & Roderico Toletano.*

HVMANA.

Maula Arabum rex tertiam partem tributi omnibus remiſit, eo ſexto menſe mortuo regnum Arabum in Maroan & Abdalam diuiditur. Ex qua diſſentione per 4 fermè annos regnum cędibus & bellis deformatur. *Vaſæus.*

Maroan, vt vires ſibi cõtra riualem compararet, Conſtantino Pogon. in annuũ tributũ, auri pondo tria millia, ſeruorum honeſtorum & equorum totidem pollicetur, quę per nouem annos ſoluta ſunt. *Idem & Iſidorus Pacenſis.*

Floret bellica laude Terbellis Bulgarorum dux, cui & Conſtantinus Heraclij F. & Iuſtinianus Rhinotmetus tributarij fuerunt. *Suidas in Bulgaris.*

Bochanus Turca ſub Iuſtiniano Imper. (hunc puto intelligi) Boſphorum expugnauit. *Idem in voce Βόσπορος.*

c HIC PONTIFEX iura eccleſiæ Rom. in epiſco-

Universidad de Deusto
Biblioteca

porum consecratione, quæ Archiepiscopi sibi passim vsurpauerant, restituit. *Onuphrius.*

Fuit in pauperes valde liberalis, & apud Constantinum obtinuit, vt in Sicilia census, qui non sine onere à subditis exigebatur, penitus remitteretur. Scripsit libellum de Pallij dignitate. *Plat. Honor. Naucl. gene. 21.*

Statuit, vt Roma. Pont. ab Ostiensi, Portuensi, & Veliterno episcopis in ecclesia Saluatoris ad Lateranum, consecraretur. *Volater.* qui mos durat etiã hodie, cum antea tantum duceretur ad Cathedram D. Petri, vt ei paulisper insideret.

Ioan. Bergomensis episcopus magnæ doctrinæ & sanctitatis vir. *Diac. lib. 6, cap. 3. Long.*

Theodoricus consilio Ebroini maioris domus synodum episcoporum cogit, in qua multos vt indignos priuat episcopatu, alios mittit in perpetuum exilium. *Sigeb.*

HVMANA.

An. 687 Abdala Saracenorum rex moritur, aut saltem regno expellitur. Iam Maroan fuerat electus ab Arabibus, offensis annuo tributo, quod Pogonato pollicitus fuerat. *Vasæus.*

Habdimelech Arabum siue Sar. rex pace cum Iustiniano in 10. annos confirmata, contra Mustar in Persida & Saidum in Mesopotamia an. 687 bellum gerit, & illis interfectis recuperat Persidem, deinde Mesopotamiam, Armeniam, Hircaniam. *Diac. 19. Beda de ratione temp.*

Facta cum Saracenis pace Africa à Iustinia. recuperatur. *Ibid.*

Iustin. anno septimo pacem soluit adiunctis 30 Slauorum millibus cum duce Nebulo, & primo congressu vincit, sed Slauorum duce pecunia corrupto, qui ad Arabas cum 20 millibus transfugerat, postea vincitur, vnde reliquos vna cum liberis & vxoribus præcipites agit in mare, in Nicomediæ finibus. *Ibid.*

Sabbis patritius cognita Romanorum clade Armeniam Arabibus tradit, quibus etiam interior Persis, nomine Cerasa, subiicitur. anno Iustiniani 8. *Ibid.*

Apud Francos bella contra Austrasiorum Regulos Martinum & Pipinum incentore Ebroino, Theodorico rege, in quibus primum enitere cepit nomen Carolorũ, quos posteriore sæculo reges & Impp. Francia habuit. *Blond. lib. 16. Dec. 1.*

Pipinus à Theodorico lacessitus, collecta Francorum exulum manu, vicit, & Maior domus per totam Fráciam constituitur. *Trithem. Æmilius.* 688

✠ CONON Pap. moriturus Clero & singulis vrbis monasteriis & sacris ædibus legauit pecuniam, quam coacerarat. *Naucler. Gener. 23.* 689

Impetrauit vt Brutij, Lucani & Siculi multis oneribus leuarentur. *Plat.*

Tempore Theodati pontif. in clerum Romanum cõscribitur. Deinde ob doctrinam & virtutem, S. Susannæ presbyter cum titulo eius loci creatur, florente Beda ob religionem & sanctitatem Venerabili.

Gotbertus fertur fuisse primus princeps Christianus in Germania, & baptisatus à S. Chilliano, qui propterea vna cum Ditomanno & Colomanno piis sacerdotibus transfossus est, per cognatos Gotberti. Conon Papa hos in Ger-

Anni Christi.	Principibus.	Anni mundi.
	Eisdem Impp. & regn.	4776
688	Abdemelec Saracenorũ & Persarum Miramol. an. 20.	
	Arma Æthiopiæ.	
	Eringio Hispaniæ. trigesimo secundo.	
	CONCIL. Toletanum 14. episc. 17.	

	Patriarchis.	
	Antiochiæ Alexandro secundo.	
	Constantinopoli Paulo tertio.	
	Principibus.	
	Eisdem Imp. & regnant. & Iustinian. 2. (iuxta alios 3.) Iuniore an. 10. cogno. Rhinotmeto, ab amputato naso. septuagesimo quinto.	
	CONCIL. Toletanum 15. an. 4. Eringij.	

✠ ✠

Schisma 6.
PETRVS Archipresbyter Ro. ecclesiæ, sedit aliquot dies in schismate contra Theodorũ Papam creatum: sed vtroque exacto suffectus est Papa Conon.

∴ ∴

∴ ∴

85

688	✠ CONON, siue CYNO, Thrax, ob vitę probitatẽ dictus Angelic. *Sab. Enn. 8, lib. 6.* mens. 11. dies 3.	4776 4777
	Vacat m. 2. di. 23.	
	Patriarchis.	
	Antiochiæ Alexandro	2.
	Constantinopoli Paulo	3.

Anni Christi.	Principibus.	Ann mundi.
	Eisdem Impp. & regn.	
	Abdemelec Saracenorũ & Persarum Miramol. an. 20.	
	Arma Æthiopiæ.	
	Eringio Hispaniæ. trigesimo secundo.	
	CONCIL. Toletan. 14. episc. 17.	

Schisma 7.
THEODORVS R. E. presbyter contra Paschalem R. E. Archidiaconum creatum PP. sedit dies aliquot, vtrisque pulsis creatus est Sergius.

86

689	d S. SERGIVS patria Antiochenus an. 13. mens. 8. dies 23.	4777
702	Vacat m. 1. di. 20.	4790
	Patriarchis.	
	Antiochiæ Alexandro 2.	
	Constantinopoli Paulo tertio, deinde Callinico an. 12.	
	Principibus.	
	Iustiniano 2. vsque ad Leonem 2. siue Leontium Imp. an. 3.	
	Abdemelec f. Muruam Saracenorum & Pers. Miramalino. an. 16.	
	Arma Æthiopiæ, mox Zittahana an. 12.	
	Partaritho Ital. R.	

in Germaniam miserat. *Sigeb.*

Vuesphali hoc quoque tempore fidem amplectuntur, docentibus Eualdo Albo & Eualdo Nigro, tãdem martyribus, *Fasciculus temp.*

Andoenus episc. Rhotomagensis, miraculis claret. Scripsit librum de anima Dagoberti regis Francorum. Moritur an. 690. *Vine. lib. 23, 84. Trithh. de Franc.*

HVMANA.

690. Abdemelec siue Abimelec f. Muruam occisis Muthar & aliis tyrãnis solus regnauit an. 16, cum antea in Syria regnasset 21 an.

Leontius imperium inuadit an. 3, quo expulso Tyberius 3 ab exercitu eligitur, mens. 7, sed paulò post Iustinianus restituitur an. 6. duobus istis è medio sublatis.

d HIC PP. QVATVOR festis Annunciationis, & Hypapantæ Domini, Natiuitatis, & Assumptionis Beatæ Mariæ virginis, letanias assignauit, & statuit, vt inter communicandum, Agnus Dei &c. cantaretur à Clero. *Sigeb. in Chron.*

In Sacrario magnam portionem ligni Dominicæ crucis reperit, quæ in Basilicam Constantinianam translata adorari cœpit. *Regino lib. 1.*

Rauennatis exarchi suppetiis sese contra Zachariam protospatarium, à Iustiniano missum, tuetur. *Diac. lib. 6, cap. 4 de Longob.*

Bella ciuilia inter Longobardorum principes. *Blond. lib. 10 dec. 1.*

Saxonum quidam fidem Christi suscipiũt. *Plat.* Nempe insula Vecta, quæ sita est contra medium Australium Saxorum & Geuissorum interposito Pelago, cum Cedualda Geuissorum rege, qui quartam partem regionis eius sacerdotibus tradidit. *Beda lib. 5. cap. 7 hist. Eccl.*

Sergius cum Romam profectum baptizauit. *Ibid.* vbi moriens omnes suas opes in diuinum vsum testamento erogauit. *Bonfin. li. 8.*

Misit Vuillibrodum ad Frisonum gentem conuertendam. *Plat.* alios ad Anglosaxones. *Idem.*

Eualdus Albus & Niger apostoli Saxonum in Saxoniam proficiscẽtes altare portatile, aliáq; vascula semper secum tulerunt. *Ibid. c. 11.*

Gotthi anno 693 ab Arianismo liberati ad veram ecclesiam reuertuntur. *Sigeb.*

Adelhelmus Anglicus scribit varia, & epistola ad Etheruntum Occidentalium Anglorum regem Anglos reprehendit, quòd non imitarentur Romanam de Paschate celebrando consuetudinem.

Cedualda siue Codialdus Saxonum rex Romæ moriens, omnes suas fortunas in diuinũ vsum ex testamento erogauit. *Bonfin. lib. 8.*

Pipinus Rabadum Phrysiorum ducem vicit & Villebrodum genti episcopum dedit an. 694. *Sigeb.*

Iudæi, qui in Hispania superioribus regum temporibus baptizati fuerant, an. 694. non solum Christianismũ maculant, sed & contra regem Egicam regnúmque conspirant, vnde omnibus suis rebus nudantur, cũ vxoribus & filiis per cunctas Hispaniarum prouincias dispergũtur, & seruituti perpetuæ subiiciuntur. *E Conc. 17. Tol. c. 1.*

Liberi eorum à septimo anno nutriendi Christianis traduntur & in matrimonium dantur, ne infidelium patrum semitas iterare possent. *Ibid.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

HVMANA.

Egica ter cum Francis varia victoria pugnat. *Lucas Tudensis.* — Anni Christi. 689

Iustinianus cum patriarcham & alios ciues Constantinopolitanos trucidari mandasset, à Leontio per insidias captus, naso priuatur & ad Chersonam relegatur, cum an. imperasset 10, *Diac. lib. 19*, an. 696. *Sigeb.* In hoc Heraclij progenies defecit. *Pomponius Lætus.*

Successit Leontius an. 3, quo tempore Africa, quæ sub Imperatorum Orientis iure à Iustiniano magno capto Vandalorum rege Gilimere & Vandalis ad internecionem cæsis, omnis imperio Orientali restituta fuerat ab Arabibus Saracenis eripitur & ab eis ad nostra vsque tempora in plures regulos distincta possidetur. *Onuph. in Rom. imperio.*

Exercitus à Leontio deficit & Absimarum Imp. designat, qui Leontium, Constantinopoli per proditionem occupata, naso priuat & in monasterium concludit. *Ibid. Zon. tom. 3.* — 702

Anni mundi. 4777

Theodorico Francorum vndecimo, Clodoueo 3. (siue iuxta alios Ludouico 2.) an. 4, & Hildeberto an. 18. per succes.

Hispaniæ Egica an. 15.

An. 684. Conc. Tolet. 15. episcoporum. 61.

An. 693. Toletanum 16.
694. Toletanum 17.

ANNVS Dom. DCC. quo Arabes incipiunt inhiare Hispaniæ & Occidentalibus Europæ regnis, donec intra 12, aut 14 annos traiecto freto Gaditano eam ferè totam subiicerent, illic diu regnantes, regia sede nunc Cordubæ, nunc Toleti constituta. — 4790

SEPTIMO *sæculo continuata est doctrina ab hæreticis impugnata.* Missa *Seueri Alexandrini, Isidori, lib. de diuinis officiis, Moxarabum, Ioannis Cæsaraugustani de Eccl. officiis.* Veritas Eucharistiæ, sacrificium, Transubstantiatio. *Cæsarius hom. 5, Isidorus lib. de Officiis citato Augustin. lib. 6 Originum, cap. 18. Seuerus Alex. patriarcha in Liturgia.* Primam iustificationem esse ex mera gratia. *Concilia Toletana 6, 7 & huius Centenarij. Cæs. hom. 38.* Iustificationem conseruari, & augeri bonis operibus. *Cæs. hom. 2, 4, 12, 15, 16, 18, 23, 26, 34, 35, 38. Isidor. lib. 2 de summo bono c. 2 & 5 lib. de Numero tract. de tribus. Adelmus epist. ad Geruntium reg. Conc. 4. Tolet. c. 5.* Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ *Conc. Tolet. 4, c. 5. Conc. Tolet. 11 & 12. Isidor. de summo bono c. 23, lib. 6, Originum, siue Etymol. c. 18. Seuerus Alexand. de ritibus Baptismi & sacræ Synaxis.* Claues, Absolutio. *Isid. lib. 6. Etym. & alib.* Confirmatio, Chrisma & alia sacramenta. *in precibus siue rituali S. Seueri Alex. Isidor. lib. 6. Orig. siue Etym. c. 18.* Preces pro mortuis, Purgatorium. *Isid. lib. de officiis, Sacrificium pro defunctis ab Apostolis primo traditum demonstrat illic dimittenda esse peccata & purgatorio igne purganda. Ioan. Eleemosynarius apud Vincentium lib. 22, c. 110. Missa Moxarabum. Cæsarius Arel. lib. 1. & 1 co. 3* prolixè Simon *Metaphrastes in historiis Sanctorum. Seuerus Alex. in Liturgia & aliis eius precibus. Iulianus Toletanus li. 1 Prognosticon, c. 20, 21, & lib. 2, c. 10, 19, 20, 21, 22.* Pœnitentia & eius partes. *Cæs. homil. 1, 6, &c. Isidor. lib. 2 de summo bon. cap. 13, & lib. 6 Ori. cap. 18.* Cabillonense conc. c. 8, &c. Inuocatio & auxilia Sanctorum. *Missa Moxarabum. Liturgia S. Seueri Patriarchæ. Simon Metaph. in Sanctorum hist. Ildelphonsus de virgine. Concil. Cabillonense Constantinus Imp. tom. 2. conc. pa. 402. Isid. de officiis & passim alibi.* Imagines in sexta Synodo œcumenica an. 682 Constantinopoli habita, citante Polyd. *Virg lib. 6. c. 13* è quibus item reliquorum capitum fidei confirmatio prolixè deduci potest. Cætera idem & cæteri huius sæculi scriptores prolixè confirmant, vt satius sit lectores ad eorum opera remittere. De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores cent. 7, cap. 2 de loco & propagatione Eccles. col. 23. sparsim, cap. 3 de Persecutione & tranquillitate Eccles. sparsim col. 45, c. 4 de Doctrina, ex professo col. 108, quæ hanc continet inscriptionem, Inclinatio Doctrinæ complectens peculiares & incommodas opiniones, stipulas & errores doctorum & col. seqq. cap. 5 de. hæresibus sparsim col. 121. prout ipsi sunt cordi. Per totum cap. 6 de ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 133, & seqq. Per totum cap. 7 de Politia & Gubernatione Eccles. cap. 8 de Schismatibus, cap. 9 de Synodis col. 251. per totum ferè cap. 10, de doctoribus col. 465, & seqq. sparsim de martyribus de Miraculis. Huc facit, quòd ex instituto multi hac tempestate scripserunt de hæresibus, item contra Tetraditas, Mahometem, Lampetianos, Iconomachos, & alios, quorum erroribus isti imbuuntur. Adde totius huius centuriæ Synodos, nam hæ contra istos planè militant. Adde & historicos. Nam etiam hi cursum Eccles. secundum nos tunc fuisse declarant.

QVIDAM

Anni Christi. | Anni mundi.

OCTAVVM SÆCVLVM.

87

702 e M. IOANNES 6. Græcus an. 3. mens. 3. Vacat m. 1. di. 19. — 4790

Patriarchis.
Antiochiæ sede vacante an. 40.

Constantinopoli Callinico.

Principibus.
Absimaro, Tiberio 3. an. 7.
Imp. septuagesimo septimo.

Abdemelec Persarum & Saracenorum Miramolino.

Iacob Æthiopiæ an. 4.

Chuniberto Ital. Reg.

Hildeberto Franc. R. decimo tertio.

Egica Hisp. trigesimo tertio, deinde Vitisa an. 7.

705 88

f IOANNES 7. Græcus an. 2. mens. 7. di. 17. Vacat m. 3. — 4793

707 — 4759

Patriarchis.
Antiochiæ vacante sede.

Constantinopoli Callinico, deinde Cyro an. 6.

e QVIDAM scribunt hunc Martyrio obiisse. *Fascicul. temp.* Multo ære ab Hisulpho Beneuentorum duce abductos plurimos Christianos è Campania redemit. *Regino lib. 1.*

Palmerius in Chron. inter hunc & Sergium collocat Leonem quendam Pontificem Rom.

Anno 702 mortuo Alexandro secundo sedes Antiochiæ vacat an. 40. Saracenis comitia prohibentibus vsque ad 742.

Haymo & Strabus fratres doctissimi. *Sigeb. Plat.* qui & Bedæ fratres habiti sunt. *Volater.* Trithemius eos facit recentiores annis multis.

Beda Chronica scripsit ab orbe cond. ad an. 700 vsque.

Monachorum institutor factus multos post se reliquit doctissimos discipulos, qui docendi ad tempus tenuerunt officium. Nam hinc deinceps laudabilis illa in Anglia cœpta consuetudo in singulis penè monasteriis per alias prouincias fuit, habere scholas, quibus non sæculares homines, sed Monachi moribus & conditione præficiebantur ornatissimi, vel de alio monasterio euocati quando aptus domi non habebatur, qui non solum in diuinis literis, verũ etiam in humanis & sæcularibus eruditissimi haberentur. Sic Sigebertus Gemblacensis monachus multo tempore in cœnobij Sancti Vincentij Metensi monachorum præceptor, sic Strabus monachus Fuldensis in Hirsfeldio, Notgerus S. Galli in Stabulano, Albinus monachus Anglicus in Fulda, Milo S. Amandi in Corbeia. *Tritemius in chro. Hirsang.*

704. Frisij bello à Pipino seniore cum Rabodo eorum rege subacti cum adhuc idololatræ essent, christianos sacerdotes audire coacti sunt.

Valafridus carmine & prosa illustris. *Trithem. Hedio. lib. 6, ca. 22. hist. Ecclesiast.* Benedictus Biscopius. Egbertus *Sigeb.*

HVMANA.

Primus dux Venetorum sub Absimaro an. 703, electus est Paulus Anazar Heraclensis, anno ab vrbe cond. 252 Christophori Gradensis consilio & suasu. *Sabel. Ennead. 8, lib. 7.*

Egica Vitisam filium in Galliciæ oppido residere voluit, quasi esset Sueuorum rex, ipse verò Gotthorum. *Vasæus, Lucas Tudensis.*

f CELEBRATVR ædificandi, sacrandi, & ornandi templa & cœmeteria studio.

Arithbertus Rex Longobardorũ Alpes Cottias iam dudum collatas vsq; ad Genuã S.R.E. sed multis annis à Longobardis rege Rothari occupatas, huic pontifici restituit, diplomate aureis literis scripto. *Guil. Nang. Blond. 10 dec. 1. Beda, qui ista vinebat ætate, lib. de rat. temp.*

Saracenorum 200 millia cæduntur in Syria ab Heraclio Absimari Imp. fratre. *Sabell. Ennead. 8, lib. 7. Diacon. lib. 20.*

HVMANA.

Ægyptij sub Tyberio ab imperio recedunt & regem, qui Caliph dictus est, eligunt. *Gastarus in epitome.* Sara-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ceni Lybiam & Africam planè occupant, cum à Belisario primi Iustiniani duce recuperata, Vandalis expulsis, annis 170 Romano imperio paruisset. *Plat. in Ioanne sexto.* Paulò post sub Iustiniano 2 Arabum principes Vlid Syriam, Masalmas Tyrannium vrbem, Abas Romaniæ multa oppida, Muctan Cilicię vrbes expugnant. *Diac. lib. 20.*

Iulianus Tingitanę Mauritaniæ præfectus ob stupratam filiam à Roderico Hispaniæ rege, Saracenos in Hispanias immitit. *Io. Gotthus li. 16, c. 27.* Qui paulò post Rodericum cũ filio occident, vtrinque 70000 hominũ intereuntibus. Regnum autem illic instituent diuisum in tria Cordubanum, Hispalense & Cartaginense nouum, ibique Vuestgottohorum regnũ extirpabunt, (cum ante 346, ab Hunnis ex Scythia eiecti ibi, an. 256 dominati essent,) Leonis Imp. tertio Christi 720. *Ibid. & Sigeb.*

Remansit Vuesgotthis Aquitania, sed post decem annos inde per Carolum Martellum expulsi sunt.

Astures & Cantabri, in Gallicia, vt olim contra Gothos, ita nunc quoque contra Saracenos se tutati sunt, nouo rege creato Pelagio. *Ritius de reg. Hisp.*

Ita Saraceni, dum Impp. & principes Christiani intestinis bellis inter se pugnant, Africam & totam Hispaniam (exceptis solis Cantabris & Asturibus) quã circiter 800 an. tenuerũt, duce Abdimara, occupabũt. *Naucl. Blond. lib. 10. Dec. 1. Æmil. lib. 1. Plat. in Ioanne 6.* Sigebertus id accidisse ait, sub Greg. 2. Eam calamitatem Beda prædixit & versu deplorauit, reges Christianos principésque adhortatus ad bellum contra istos Dei hostes suscipiendum. Prædicens etiam Romani imperij imminentem ruinam, & Saracenorum in Gallias irruptionem. *Platin.*

✻ VITISA REX Hisp. flagitiosus pontifices veritus, ne ob suas libidines & stupra populum à se abalienarent censuris ecclesiasticis, edixit, vt quot quisque sacerdotum vellet aut posset, vxores vel concubinas domi aleret, néve constitutionibus pontificiis obtemperaret. *Vasæus è Luca Tudensi & Roderico Tolet.*

Per speciem pacis omnes ciuitates Hispaniæ præter Toletum, Legionem & Africam muris nudauit, metum alicuius rebellionis conscientia suggerente. *Idem.*

Ecclesiarum priuilegia & prærogatiuas violat, Iudęos reuocat, & eos maioribus immunitatibus, quam quibus Ecclesia gaudere solet, donat. *Idem.* His gradibus deuolutum est regnum ad Saracenos. à Roderico regno orbatus Cordubæ miseram vitam traxit. *Idem.*

Saraceni siue Arabes in Armeniam sese magnis copiis infuderunt. Iustiniano aliquoties fœdera rumpente, magnam stragem inter Christianos ediderunt.

Damasci quoque Vlid rex Arabum Christianorum templum diripuit, & vetuit in posterum scribi codices Græcis literis, sed tantũ Arabicis. *Diac. lib. 10 rerũ Rom.*

Picti ad Catholicã Paschatis obseruationem sub Naithano rege adducuntur an. 709. *Sigeb. & Bed. lib. 5 hist. c. 22.*

Denique per hoc sæculum fides proficit & deficit pro diuersitate locorũ. Iam Ægyptus & Africa à Saracenis vastatæ sunt, & ecce quasi fides volasset, ad populum paganum peruenit. *Fascic. temp.* Nam regiones & insulę Europæ & Asiæ boreales, vt audies, religione imbui latè incipiunt.

HVMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
	✻ ✻	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regnant.	
	Abdemelec Saracenorũ & Persarum Miramolino, deinde Vlich. an. 7.	
	Hispaniæ Vtisa. an. 7.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	89	4795
707	✻ SISINIVS siue Zosimus, siue Sosinus, siue Sigenius Antiochenus Syrus, dies 20.	
707	Vacat m. 1. d. 18.	4795
	Patriarchis.	
	Antiochiæ vacante sede.	
	Constantinopoli Cyro.	
	✻ ✻	
	Principibus.	
	Iustiniano 2. imperium recuperante an. 6.	
	Iacob Æthiopiæ.	
	∴ ∴	

Anni Christi.		Anni mundi.
	90	
707	g CONSTANTINVS Syrus an. 7. di. 20.	4795
714	Vacat m. 2. di. 10.	4802
	Patriarchis.	
	Antiochiæ vacante sede.	
	Constãtinopoli Cyro, deinde Ioanne sexto Monothelita & Iconomacho an. 2. mens. 6.	
	Principibus.	
	Iustiniano 2. septuagesimo septimo. Philippo seu Philippico Bardanio, siue Bardesane Monothelita, & Iconomacho an. 2. Imp. septuagesimo octauo.	
	Vlid. Saracenorum & Persarum. an. 9.	
	Iacob Æthiopiæ, deinde Constantino. an. 28.	
	Aritberto Ital. Reg.	
	Hildeberto Franc. rege decimo tertio, & postea Clodoueo 4.	
	Roderico Gotthorum regum in Hispania postremo & trigesimo quarto an. 4.	

CONCIL. Romanum pro imaginibus retinendis contra Philippicum primum Imperatorẽ Iconomachum, qui & excommunicatur Abbas Vsperg.

HVMANA.

In angulo Italiæ circa forum Iulium Istri seu Slaui incursiones an. 706 faciunt. *Sigeb. Sabel. Ennead. 8, lib. 7.* A Pennone duce foroiuliano tandem vincuntur, & postea pax cum eis agitatur. *Diac. lib. 6. Long. c. 3.*

Iustinianus adiutus Bulgaris imperium recuperauit, Leontium truncatis naribus in monasterium inclusum & Absimarum per forum vinctos duci iussit, & prostratis corã se cola calcauit, deinde eis capita præcidit. *Zon.*

g HIC PP. STATVIT ne populus Romanus Philippici hæretici Imperatoris nomen, aut chartam, aut figuram de more susciperet. Vnde nec eius effigies in ecclesiam introducta est, nec nomen ad Missarum solennia prolatum. *Diac. lib. 18. Bed. de temp. Zona. tom. 3.* Liberalis in pauperes fuit & in fame trienni Romæ infinitos aluit. *Sigeb.*

Iustinianus Imper. de peccatis suis pœnitentiam agens Constantinum Rom. Pontificem in Nicomediam ad se vocans honorificè susceptum ac remisit; quem prostratus humi pro suis peccatis intercedere rogans, absolutionem & communionem consecutus (*Beda de ratione temp.*) eius pedes primus Imperatorum exosculatur, & cuncta Rom. Eccle. priuilegia renouat. *Diac. lib. 18. Plat. Blond. lib. 10, Dec. 1. Æmil. lib. 2. Supplem. Chron.* Volumen quod contra Romanæ ecclesiæ ritum scripserat ad Ioan. pontif. corrigendum vel etiam delendum destinauit. *Sigon. lib. 2 Italiæ.* Constantino pont. cuncta Ecclesiæ priuilegia & donata renouauit. *Bed. lib. 2 de Rat. temp. Regino lib. 2.*

HVMANA.

Iulianus Roderici præfectus in Tingitana prouincia, vt se de rege vindicaret, quod ipsius filiam vitiasset, Saracenos ex Africa euocat, qui eam nuper post subactam Aegyptum occupauerant. *Ioan. Mag. vlt. lib. c. 30.*

An. 708 iuxta Rodericum Toletan. iuxta alios 713. Muza Africæ præfectus iussus ab Vlich Saracenorum & Pers. Imperatore (Miramolinum ipsi vocant) 12 millia Saracenorum Iuliano dat, duce Tarif Strabone, qui Hispaliin muris nudatã, & aliquot vrbes diripit, simul cum tota Bætica & Lusitania. Paulò post, dum alij affluũt & per octo dies esset pugnatum, vniuersa Gotthorum nobilitas cecidit, & tota Hispania in ditionem Saracenorum venit ad Pyreneum vsque, præter Astures & Cantabros. i. Gallitiam. *Vasæus, Paul. Æmilius.* biennij spatio. Quo bello ceciderunt vtrinque 700 hominum millia. *Ibid. Ioan. Mag. qui & post an. 714 contigisse ista scribit.*

Bellazim Muzæ filium illic regem præficiunt, diúque regnant regia sede nunc Cordubæ, nunc Toleti cõstituta.

Tria paulò post constituunt regna. Primum Cordubæ. alterum Hispali, Tertium apud nouam Carthaginem, vsque ad Ferdinandum tertium, qui an. 1216 Toleto, Corduba, multisque aliis recuperatis Saracenos in Bęticam compulit. i. Granatam & Malacam, quę prius sub Cordubæ regno fuerant. Vnde etiam eiiciũtur an. 1492 à Ferdinando vltimo. *Ibid. Ioan. Magnus.*

Iulianus Barbaris proditionem laudantibus, nõ proditorem, miseram mortem in vinculis obiit, vxore eius lapidibus obruta & filio è turri Septemsi præcipitato. *Vasæus è Ferd. Nanio.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

h BLONDVS nominat hic Stephanum quendam 2. Sed eruditè refutatur à Nauclero genet.24 conuenienter Bedæ,Diacono, Adoni, Sigeberto & act. 1. Nicenæ secundæ.

Instituit,vt in Quadragesima feria quinta ieiunium & missarum solennitas fieret. *Sigeb.*

Sub Sergio Papa Romanæ Bibliothecæ fuerat custos. *lib. Pontif.* Vtraq; lingua eruditus. Quin & aliquot libros scripsit.

A liberalitate in reparandis publicis ædificiis,mœnibus, & templis,à castitate, sapientia, sanctitate commendatur. *Marianus, Bergomens. & aly.*

Ecclesiasticorum dogmatum fortissimus propugnator. Eius tempore Tyberis se per vrbem infudit magna eius pernicie. Extant aliquot eius epistolæ ad Thuringos, Saxones,Germanos, qui propter paganos fidem deseruerant.

Leoni 3.Imp. sacras imagines tollenti Italicum Imperium,quod de Lógobardis superetat, eripuit an.729.

Orientalibus destitutus auxiliis à Carolo Martello Pipini iunioris postea regis patre opem contra Longobardos Romam vexantes obtinuit. Quæres semel cœpta,cum Longobardici regni excidio finiit. *Anastas. Biblioth. Diac.lib.6,c.11 & 13.*

Germano Constantinopolitano Græcè scripsit de processione Spiritus sancti è Filio,eam comprobans ex Ambrosij,Augustini,Hieronymi & aliorum Latinorum patrum monumentis. Quasi erroris per Photium deinceps in apertum erupturi semen tunc aliquod esset in Græcia. Vt etiam è Damasceno, qui huius Germani collega fuit, colligi potest lib. 1 Orthod.

Gnosimachi non modo profanam,sed & diuinã omnem eruditionem superuacaneam esse docent. *Damas. lib. de hæres.*

Artemius Imp.Romano pontifici per literas & legatos denuntiauit se Catholicam fidem & sextæ Synodi decreta amplecti. *Diac.lib.20 Rom.*

Germanum præsulem Cizici Constantinopolim trãsferri procurauit. *Ibidem.*

Post imperium trium annorum sacris initiatur.

Theodosius cum annũ vnum imperasset, Leoni Isauro volens cessit.

Leo Imp.cum duobus consecutis Const.Copronymo & Leone Iuniore, sanctis imaginibus bellum indixit, vnde tristes turbę in Ecclesia exortæ sunt.Nam Oecumenicum professorem in Constantinopolitano collegio, cum duodecim collegis, quòd nollent approbare suam sententiam de delendis imaginibus, vna cum libris noctu igni subiectis combussit. *Zon.to.3.* Et multos clericos & laicos afflixit. *Diac. lib.21 Rom.*

Bezer patricius,qui Leonem inflammauerat,vt cõtra imaginum propugnatores sæuiret, ab Artabasdi exercitu hasta traiicitur. *Diac.lib.22 Rom.*

Gregorius ergo pont.Leonem anathemate ferit,monet omnes orthodoxos ne eius mandato pareant, vectigalia Italos ei dare vetat icto cum Francis fędere. Ita deserto Imperatore ob peruersam illius opinionem, pacem cum Francis fecit,cum prius sæpe dedisset operam, vt eum per literas ab odio Dei reuocaret. *Zon.tom.3.*

Germania inferior prędicationibus S.Bonifacij (vulgò Vvnefris) missi à Pontifice Rom. fidem Christi recipit:& ille Bonifacius sit primus Archiepisc. Moguntinus. *Plati. Sigeb. Sabel. Ennead.8,lib.7.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	91	
714	h GREGORIVS 2. Romanus an. 16.	4802
730	mens.9. 11.	4818
	Vacat m. 1.	

Patriarchis.

Antiochiæ sede vacante.

Constantinopoli Ioãne sexto Monothelita & Iconomacho, deinde Germano cõfessore an.14. mens.5. di.7.

Anni Christi.		Anni mundi.
714		4802
	Principibus.	
	Philippico Bardanio septuagesimo octauo.	
	Anastasio 2.cogn.	
	Artemio an. 3.	
	Theodosio Aditamiteno an. 1.	
	&	
	Leone 3. Isauro Iconomacho an. 24. ex ordine successionis Impp.Orient.	
730		4818

Vvestphalia & Phrisia regiones per S.Vvilibrordum auspiciis Martelli fidem Christi suscipiunt. *Sabel. Ennead.8.*

Philippicus Imp.ob hæresim & persecutionem Orthodoxorum breuitate Imperij & cæcitate multatus est. *Diac.lib.20.Zon.Tom.3.* Factus Imperator ab exercitu aduersus Chersonem,qui à Iustiniano defecerat,missus, Iustinianum & eius filium Tyberium ab ara abstractos interfecit.

Quidam Tyberius in Tuscia se imperatorem venditat, sed Greg. 2 missis copiis eum occidit,& caput Constantinopolim mittit. *liber Pontif.*

HVMANA.

Saxones duce Cerditio circa hoc tempus in Britanniam, quæ postea Anglia dicta est,veniunt. *Gassarus in Epitome.*

Terram Matuariorum deuastant. *Ado eta.6.*

In Romano Imperio apud Constantinoplim Imperatores quidem erãt, sed ipsi intestinis pariter, & externis, præsertim Saracenicis bellis attriti, parũ valebant. Quare in Italia depositis Exarchi magistratibus singulæ ferè ciuitates sibi proprios duces crearunt, atque ita sub decem dynastis Exarchatus durauit an. 175. *Sabel.8. lib.8. Blon.lib.1 Dec.2.Platina.170 sub Stephano.* Hinc deinceps multa & diuturna Italorum inter se & cum Græcis bella,vsque ad Pipinum & Carolum.

Sic etiam in Francia reges erant, sed parum auctoritatis in administratione regni habebant. *Vspergan Chronico. Ottho Phrising.lib.5,c.16.* Eam vehementer afflixerunt bella Caroli Martelli cum regibus Francorum Raginfredo & Chilperico,& Saracenis ab iis in auxilium accersitis. *Ado.ætat.6.* Ab an.718,ad 739. *Sigeb.*

Annis 718,719,720. Saraceni in Thraciam duce Zulemone cum classe 300 nauium traiiciunt. *Sabell. Enn.8. lib.7.* aut octingentarum, *Diaco. 21.* aut mille. *Blond. lib. 1 Decad.10.* aut trium millium, *Cuspinia.*

Masalmas etiam cum exercitu per Abydum irrumpit, & postea Gizid ex Africa naues 360 adducit. Constantinopolim obsident triennium reliquis in Thraciam & Bulgariam excurrentibus, vt qui de toto Rom. imperio subiiciendo animos sumpsissent, sed diuinitus igne, frigore, fame,tempestate atque grandine repressi sunt, vt quinque duntaxat naues in Syriam euaserint. *Idem.*

Dignitas Exarchatus in Italia occupata à Longobardis extinguitur,cùm viguisset annos 164. *Naucl. Blond. lib.10 Dec.1.*

Haumar anno 3. Imp.7, Domini vero 720 in Christianos sæuit. *Sigeb.* Imperatorem per literas hortatus,vt Mahometis legẽ amplectatur, paulò post moritur. *Diac. 21.Rom.* Hoc mortuo Gizid in Persida affectat dominatum,sed alter Gizid legitimè in regem electus, per Musalmam, tyranno interfecto, Persidem recuperat an. 4 Leonis. *Ibid.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anno pòst quarto Gizid Iudæi cuiusdem consilio, edicto imagines Christi & sanctorum, quæ in Ecclesiis passim in honore erant, propter doctrinæ Christianæ memoriam tolli iubet. *Ibidem.*

Pergamenses obsessi à Saracenis à Magis persuadentur vt mulierem grauidam inciderent, & ex fœtu eius coctò dexteras manicas cruore tingerent. At propterea non sunt potiti victoria, sed iusto Dei iudicio victi interfectique sub Theodosio. *Diac. lib. 20.*

Saraceni ob Cõstantinopolim obsessam & Thraciam vicinásque regiones vastatas fame & peste (quæ 300 hominum millia absorpsit) puniũtur, & à Bulgaribus ad 22 millia cæduntur, & grandine ignea cælitus in mare demissa nauibus exuti sunt, solis 10 saluis, quarũ quinque in Syriam venerunt, quinque à Christianis captæ, Dei omnipotentis vindicem manum annuntiauerunt, primo & secundo anno Leonis, an. 719. *Diac. lib. 21. Sigeb.*

Anno 717. Pelagius è regio Gotthorum sanguine, post annos scilicet quatuor ab Hispania Roderico regi erepta rex à Christianorum reliquiis apud Asturas, Legionem, Castellam electus, primo ciuitatem Legionis recuperauit & nonnulla oppida, & sic Asturum, Legionisque rex appellatus est. *Ritius, Tarapha, Vasæus.*

Dimissis Gotthorum insignibus cepit Leonem rubrum in area candida, quo reges Legionenses hodie vtuntur. *Vasæus.*

Ab hoc sine vlla interruptione deducitur Philippus, qui hodie regnat, seruata perpetua serie è patre in filium vel filiam, nepotem vel cognatum. *Idem.*

Sic qui iuga montis Pyrenei, salutis ergo, se receperãt Garsiam Ximenium è Gotthico genere regem Suprarborum creant, à quo reges Nauarræ & Aragoniæ descẽdunt. *Idem.*

Hic cum 600 equitibus tantum, multas strages in Saracenos edidit, magnámque Nauarræ partem restituit per annos 42. Eius successor Garsias Enpicus à Pampelone ciuitate, quam Mauris ademit, se regem Pampelõnensem appellauit. *Idem.*

Interim Christiani in Hispania viuere permissi tributarij Mozarabes dicti sunt, q. mixti Arabibus. Inter eos floruere Vrbanus Toletanus, Frodoarius Aecitanus, Enantius & Io. Hispalensis. Durauit hæc libertas vsque ad Almoadum (Arabum genus est) in Hispaniam aduentum, qui nullos Christianos inter suos viuere passi sunt & regnare cœperunt tempore Alphonsi 7, sub anno 1100.

724 Carolus Martellus Pipini senioris è pellice filius in vniuersæ Franciæ concilio non modo magister equitum, sed & princeps Francorum salutatur.

725, qui erat à subacta Hispania decimus Saracenos ab Eudone Aquitaniæ duce, ductu regis Abderamę ex Hispania euocatos & capta Burdegala Ecclesias & omnia loca vastantes ad Pictauum vsque, ad 400 millia mactat. Athmam denique & Amorheum Saracenorum reges profligat. *Diaconus.*

Tunc Eudo Carolo reconciliatus eorum superstites ad internecionem delet. *Sigeb. Sabel. Ennead. 8, lib. 7, Æmilius lib. 2.*

Zizith Arabum Miramolinus siue Imp. Adham filium Melic misit in Hispaniam, qui & Abrahem, vbi regnat

Anni Christi.		Anni mundi.
714		4802
	Vlid Arabum & Saracenorum, deinde Zuleima an.	3.
	Omar an.	2.
	Zizith, siue Hirid 2. an.	4.
	Isham an.	20.
	Constantino Æthiopiæ.	
	Aritberto Italiæ reg.	
	Clodouco 4, siue Dagoberto 2, an. 4. & duobus interregni.	
	Chilperico 2, an.	5.
	Theodorico 2. Cala an.	15.
	per ordinem Franc. Regib.	
	Roderico Hispaniæ trigesimo quarto vltimo, deinde Reliquiarum primo rege S.	16.
	Pelagio, an.	
730		4818

Anni Christi.		Anni mundi.
	CONC. *Londinense pro Imaginibus.*	
	CONCIL. *Augustanum apud Vindelicos pro confirmanda fide. Monst.*	
	92	
730	i GREGORIVS III.	4818
	Syrus, an. 10	
741	mens. 8. dies 24.	4829
	Vacat dies 8.	
	Patriarchis.	
	Antiochiæ sede vacante.	
	Constantinopoli, Anastasio Iconomacho, an.	24.

regnat an. 2, & mens. 6.

Eodem tempore Arabes Pyreneos transgressi Galliã Gotthicam vexant, & capta Narbona Tholosam obsidẽt, duce Zama, cui à Gallis occiso Abderamenem sufficiunt, donec à Miramolino dux mitteretur. *Chronica regis Alphonsi. Vasæus.*

Zizith Miramolino succedit Iscan, qui in Oriente magna gessit. In Occidente pauca deditus accumulandę pecunię. Mittit Isabeam in Hispaniam, cui succesit Abderamenes, ab Eudone cum 400 Saracenorum millibus euocatus & profligatus, ita vt ad Turonensem ciuitatem 375 millia caderent, Christianorum autem mille quingenti tantum desiderarentur. *Carol. Martellus epist. ad Stephan. 2. Vasæus.*

An. 724 Iudęi Laodicenses Izitho Arabum principi persuadent, vt imagines aboleat. *Sigeb. Diac. lib. 21.*

Coacti Iudęi à Leone Isauro, postquam à Pseudochristo Syro fuissent decepti, baptizãtur quidem, sed in contemptum Baptismi, se denuo abluebant, & ad Sacram mẽsam accedere iussi, se alio genere ciborum contaminabant. *Ibid. Diac.*

An. 729. Cazari seu Turcę duce Humo Chaiani filio in Mediã & Armeniam irrumpũt & Gradacum Arabũ prętorem trucidant cum toto eius exercitu. *Ibid. Diac.*

Anno seqq. Masalmas Persarum Regis dux, cum Humo congressus, fuga per Cazarię montes elabitur, & in Capadociam rediens Crusianum castrum dolo capit. *Ibid.*

Anno 722 in Turciam mouerat, sed à Caspiis portis metu pedem retulerat. Inde mali origo. *Ibid.*

Iuo rex Angliæ ex singulis ædibus in tota Anglia singulos denarios Pontifici attribuit. an. 727. *Chron. Ang.*

1 GREGORIVS tertius Leonem imperio & communione fidelium priuat ob hæresim. *Plat. Sigeb.* Leo vicissim tributa quæ ad patrimoniũ Ecclesiæ pertinebant, in Sicilia & Calabria, publico fisco ascripsit. *Diacon. lib. 21 Rom.*

Græcè & Latinè doctus omnes Psalmos memoriter tenebat. Reliquit epistolam ad Bonifacium in Germania legatum.

Munus legendi & docendi S. literas, item concionãdi per se obiuit. *Plat.*

Ab animi magnitudine, quæ nec minis nec gratia frãgi potuit, mansuetudine, sapientia, liberalitate in pauperes & captiuos laudatur ab historicis.

An. 734. Beda venerabilis Anglus monachus, Ceolfridi Bernicij & Ioan. Eboracensis Græcè & Latinè docti discipulus moritur. Acca, qui bibliothecã Græcis & Latinis scriptoribus Hagustaldi instruxit, Tobias Roff. Sancti Hubertus, siue Guthbertus, & Herminus episcopi. *Sigeb.*

Florent Iudocus, Adrianus, Theodorus, Vilibrordus in Anglia sancti monachi. *Sigeb.*

Ægidius in Gallia, etsi Athenis in Gręcia natus, qui & scripsit de pulsu librum vnum & de venis alterum. *Bergo. lib. 10. Volater. lib. 21.*

Germanus patriarcha Constant. se sponte abdicat, quòd nollet Pseudosynodo Const. cõtra imagines subscribere. *Diac. lib. 21.*

Arriana hæresis repullulat in Hispania. *Volater.* quam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alphonsus rex Gallicię funditus an. 736 extirpauit, vnde nomen CATHOLICI sibi & suis posteris meruit. *Mich. Ritius.*

Ioan. Hispalensis in captiuorum solatium illic Scripturam in Arabicam linguam conuertit. *Vasæus.*

Asprandus siue Luitprandus primus omnium regum Long. sacerdotes & clericos ordinauit, vt sibi quotidie diuina officia decantarent. *Diac. lib. 6, cap. 17 de Gestis Long.*

Gregorius Cyprius cum Germano Constant. & Ioan. Damasceno sese Copronymo opposuit. *Diac. lib. 22 Rom.*

Ioannes Damascenus Theologus multa Græcè tunc scripsit, & si nonnullis credimus, etiam Arabicè. *Zona. Tom. 3 Suid.* Chrysaoram vocat, *Diac. lib. 21.* Mãzur etiam aliqui. Trithemius ait duos fuisse Ioan. Damascenos, hunc, & alterum sub Theodosio magno. At probatissimi historici vnius duntaxat meminerunt, qui hac ætate floruerit, & sanè omnes libri, qui eius nomine extant, superius tempus ferrè non possunt.

Theologiam per antiquorum patrum Græcorum libros sparsam, sparsimque tractatam primus apud Græcos in certam artem methodúmque redegit, quod eius imitatione postea apud Latinos præstitit Petrus Longobardus sub an. 1160.

Cosmas Hierosolymitanus his temporibus cantus & hymnos condit, qui in Græca Ecclesia cãtantur & celebrantur. E monasterio Sabæ euocatus à Patriarcha Hieros. episcopus Maiumenus consecratur. *Ioan. in vita Damasceni.*

Anno 741 (quo mortuus diſenteria Leo Imp.) Euclid Arabs Euthycium Patricium & alios Christianos captiuos in Carris Mesopotamiæ interficit. *Diac. lib. 21 Rom.*

HVMANA.

Carolus Martellus, Palatij prefectus sub Theodorico Dagoberti iunioris filio, Lugduno & aliis ciuitatibus captis, Burgundiam sibi subiugat. Item Aquitaniam cæso Eudone, eiúsque filiis Gaifero & Himaldo victis, Auinionem, Narbonam & Arelatum recepit à Saracenis, quos è tota Gallia expulit. *Sigeb. Guil. Nangiacus. Plati. Blond. 10 Dec. 1.*

In Amnia, Strachia & Astrachia insulis Rheni Idololatras cæcidit & fana eorum destruxit. *Blond. Ibid.* Frigiam suo imperio adiunxit an. 735. *Sigeb.* & Lotharingiã *Gigas.* Leonis Imp. sexto contra Saxones primum suscipit bellum an. 725. *Sigeb.* An. seq. Bauaros negantes tributa sub iugum mittit. Victóque Lanfrido Alemannorũ duce regionem illam sibi vendicat, & Plectrudem, quæ ad ipsos confugerat, reducit. *Sigeb. Auent. lib. 3 Anna.* & postea Saxones rebelles iterum vincit an. 727. *Ado etn. 6.* Sueuiam Todeualdo expulso, Lutharouium Regiam, Angilostadium, Nariscorum oppidum, Francorum regno subdit. *Ibid. Auentin.*

735 Saracenicum bellum confecit & Septimaniam (Gall. *Languedoc*) à Francis sæpe victam & impetitam, nunquam tamen perdomitam, sed in fide Vvisigotthorũ permanentem ad Francos reduxit.

739 Gregorium tertium contra Luitprandum Long. regem

Anni Christi.		Anni mundi.
730		4818
	Principibus.	
	Leone 3. (qui dictus est Conon, Iconomachus) imp. octogesimo primo, deinde Constantino 5, Copronymo.	
	Iscan Arabum Miramolino.	
	Constantino Æthiopiæ, deinde Beth-Esraël, mens. 8 Gabra-Maschal. an. 14.	
	Asprando siue Luitprando Ital. reg.	
741		4829

Anni Christi.		Anni mundi.
741	*Theodorico 2 Cala. Franc. Reg. decimo sexto vsque ad Hildericum.*	4829
	Hispaniæ S. Pelagio reliquiarum rege primo, deinde Fauilla an. 2. & *Alphonso S. Pelagij genero an. 19.*	
752		4840

regem defendit; vnde & in eius posteritatem multæ benedictiones redundarunt.

Consilio enim procerum an. 740 regna prouinciásq; Francisci imperij inter filios suos partitus est, adeò vt Carolomanno Austrasiam cum trans-Rhenanis gẽtibus reliquerit, Pipino verò Iuniori (è quo Carolus Magnus an. 742 nascitur) Neustriam, Burgundiam Prouinciam. *Annonius.*

Quo anno Gotthis domitis, Saxonibus subactis, Saracenis expulsis, Prouincia recuperata. Galliam vniuersam à bellis quieuisse tradunt, atque ita an. 741 Carolum Martellum fato concessisse.

Circa 730 reges Britonum extincti. *Annal. Franc.*

Eudo & Maruntius regnis & vita priuati sunt, qui ex Hispaniis Saracenos asciuerant. *Sigeb.* Adeò non sinit Deus perfidiam impunem.

Carol. Martellus subacta Aquitania subigit Ratbodũ Frisonum regem, eo quod Christianos eiecisset & Ecclesias destruxisset, instaurata Idololatria. *Hedio l. 6. cap. 21. Eccl. hist.* Saracenos, qui ab Eudone inuitati ex Hispaniis in Gallias cum omnibus suis familiis infinita multitudine transierant, an. 730, & dimidiam eius regionis partem occuparant, intra octo annos vix propulsauit, de suo exercitu vix mille & 500 desideratis. *Sigeb.* Saraceni ex hoc prælio fuga elapsi Tyrrheni Maris insulas ceperunt, & incendio vastarunt. *Blond. lib. 10, Dec. 1.* Platina in Hispania vlteriori id factum ait.

Muhamas Arabum dux vsque in Paphlagoniam Romanorum imperium prædatur an. 16 Leonis, quo Irene Cazarorum regis Chaiani filia Christiana facta nubit Constant. Copronymo.

Ann. Leonis 22. Arabum 90 millia ducibus Gamer Zulcimin, Melich & Bathal diuisis copiis Romanam Asiam incursant. *Diac. lib. 21.*

Vvestgotthi, qui Narbonam, Nemausum, Agathen, Riceticum, Altinurium, Montepessulanum & Biterras incolebant, duce Mauritio, sollicitatis ad defectionem Burgundionibus & Saracenis, qui ante annos circiter 24 ex Africa transeuntes Hispanias occuparant, euocatis cõtra Carolum Mart. bellant. Hic Saraceni rege Altino cum classe Rhodanũ ingressi Auenionem capiunt, eámque arcem sui regni constituunt atque ex Tarraconensi Hispania copia maiores accersunt. Sed Carolus vrbem recepit, Saracenos fugientes sternit, paucis classe in Mare Tyrrhenum elapsis. Massiliam hactenus semper inuictam vrbem capit, Vvestgotthorum regnum occupat, Narbonã, Agathe, Nemauso & Biterris planè excisis. Reliquiis denique Saracenorum ad Arelatum profligatis omnem eis spem Gallias amplius inuadendi ademit, an. 736, 737, 738, 739. *Blond. lib. 10, Dec. 1. Æmylius lib. 2, &c.*

Atque ita Vvestgotthorum regnum in Galliis finiit an. 20 Leonis, Christi 737.

Anno 735. Sigebertus Anglorum reges annotare desinit. Nempè sub Egberto res illorũ sunt ad exitum inclinatæ populo in factiones diuiso. *Polyd. lib. 4. Hist. Ang.* Circa quæ tempora Inas Occidentalium Saxonum rex regnum suum Romano pontifici facit tributarium. *Ibid. Polyd.* Sic Offa Merciorũ rex ad Inæ exemplum regnum suum eidem tributarium reddit sub an. 775. *Polyd.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Circa an. 744. Hunnorum gens, quòd Attila Pannoniam ante 300 annos occupasset, sorte ex cétum & octo tribubus, 216 hominum millia, cum liberis, vxoribus, pecoribus & vniuersis ipsorum facultatibus emittit. Illi superato Tanai per Roxolanos, Sarmatas, Hamaxobios, Tauroscythas, Transsyluanos post multa cum Pannonibus & vicinis prælia, terram occupant, & linguæ commercio, cum aliis Hunnis conciliantur. *Bonfin. dec. 1, lib 9 de Hung. Volater. Naucler.*

Post annos 6 vicinas Carniam, Stiriam, Corinthiam, Morauiam, Boëmiam infestare incipiunt. *Naucl. gen. 25.*

Otgerius Gollantes cog. Cathelon an. 733 in Cataloniam cum exercitu mouit, ibiq; posteritati (nam ipse obiit in obsidione Emporiæ ciuitatis) sedes posuit contra Saracenos, vsque ad tempora Caroli Mag. *Taraph.*

Ioan. Hispalensis in captiuorum solatium scripturam in Arabicum transtulit. *Vasæus.*

Per varios Saracenos tũc Hispania regebatur, quibus tamen vnus præerat, qui Cordubæ rex dicebatur. *Vasæus.*

k HIC primus cœpit Francos à fide Childerici absoluere. *Æmil. lib. 2, can alius 15, qu. 6.*

Dialogorum D. Gregorij libros 4 de Patrum miraculis in linguam Græcam vertit & Bibliothecam D. Petri restituit. *Plat. Sigeb.* Paci studuit. Luitprandum, Rachim & Aistulphum Longobardorum reges Romanis placãs. *Sigeb. & alij.*

741 Pro emptis à Paganis mancipiis pretium restituit & mancipia libertate donauit. *idem.* recens cõuersis Germanis esu crudi lardi, equorũ, &c. quòd hæc Scythicam barbariem saperét, interdixit. *Ipse in Epist. ad Bonif.* à suauitate, studio tranquillitatis, liberalitate in pios & pauperes, benignitate in hostes celebratur. *Historici.*

Italiam bellorum agitatione vexatam sua prudentia totam pene pacauit. Reliquit duas epistolas ad Bonifacium Germaniæ legatum.

Sepulchro D. Gregorij Magni epitaphium literis Græcis inscripsit. Et vt Græcis auribus dedit 4 dialogorum D. Gregorij libros, propter quos Damascenus & Euthymius horum voluminum authorem Gregorium Dialogum nominant, sic eiusdem Pastoralia Anastasius quidam Antiochię episcopus Græca quoque fecit. *Sixtus Senensis Bibliothecæ lib. 4.*

Luithprãdus Longobardorum rex dono ei dedit nomine S. Petri Harniam, Anconam, Cumanam vrbes, Sabinẽse item patrimonium & Sutrini agri vallem. *Blond. Dec. 1, lib. 10.*

Antiochiæ, postquam annis 40 sedes vacasset, an. 742. Stephanus quartus Patriarcha creatus est.

Alexandria, vbi Monothelitæ grassati fuerant, ab hæresi recedit anno 2 Cõpronymi, Cosma episcopatum tenente. *Diac. lib. 21 & 23 Rom.*

Antiochia, cum ob Saracenorum tyrannidem per 40 annos episcopo caruisset, eodẽ 2 anno permissu Ouelid Arabum ducis sortita est Stephanum, & postea Teophylactum. *Ibid. Diac. lib. 22.*

Anno 745. Theophylactus Edissenus successit. *Ibid. Sigeb.*

Petrus Damascenus episcopus in Syria à Saracenis martyrio coronatur. *Sigeb.*

Ob Copronymi persecutionem tristis Ecclesiæ facies & martyria per totum Orientem. *Diac. lib. 21 & 22. Zon. to. 3.* Imagines erigi, Sanctos honore affici, reliquias seruari, titulum Sancti, Virgini, Apostolis & martyribus tribui edicto vetuit. Eos qui dicebant, Maria Dei genitrix ora pro nobis, vituperans & persequens. *Idem & Sigeb.*

S. Dalmatæ monasterium, omnium, quæ erant Constantinopoli antiquissimum, militum diuersorium fecit. *Zon. to. 3.* reliquias Sanctorum partim terra obruit, partim demersit, partim in cineres redegit. *Ibid. & Diac. lib. 22.*

Gamer Arabum dux in Romania secundo eius anno multos trucidauit, plurimos captiuos duxit. Haly Petrum Damascenum episc. eo quòd Mahometis falsa dogmata refutaret & cum Manicheis facere dissereret, cepit & linguam ei præscidit, atque in Arabiam deportauit, vbi cum Missam celebraret, interfectus est. *Diac. lib. 22. Rom. Sigeb.* Multi alij in Syria martyrio ab eandem causam coronati sunt. *Ibid.*

Hostes religionis omnes Orientis regiones tenent. Africam totam occuparunt, Bosphorum vtrumque propè ponte iunxerunt, Hispanias tenent, Pyreneum saltum, velut domus suæ fores, vbi visum est, perfringunt, in Franciam iam illis expositam manus iniciunt. *Æmil. li. 2 de Fran. ex epistola Burchardi epis. quem ad Pipinum Zacharias miserat.*

746 Carolomannus Austrasiæ rex Monasticæ vitæ studio adductus Soracten Italiæ montem petiit. Ex quo pòst in Cassinum transijt. Ita res Francica sub Pipini Iuniotis principatum coiit.

750 de Childerico deponendo, regióque nomine in Pipinum transferendo agitur, legatione ad Romanum Pontificem decreta. Quare eius authoritate & indulgentia Childericus regno exuitur & Pipinus rex salutatur an. 751, post Clodouei obitum 237, iuxta alios 257.

Childerico Franco. reg. in monasterium truso, Pipinus Martelli fil. dictus Breuis, ex maiore domus, consilio Pontificis à Galliæ proceribus rex declaratus, à S. Bonifacio siue Benfrido Germanorum Apostolo inungitur Suessioni. *Sigeb. Regino in Chro. Anmonius lib. 4 cap. 61. Cap. alius 15. qu. 6.* Nec in eo defecit penitus genus regum Francorum. Nam Blatildis filia Clotharij. 1. nupta Hanberto duci, & senatori Austriæ peperit Arnoldum, Arnoldus genuit Arnulphum Metensem episcopum. Arnulph. Angegisem, Angesi. Pepinum Grossum. Pip. Carolum Martellum, Carol. Pipinũ hunc cogno. Breuem.

Bonifacius Germanicus legatus & Apostolus Germaniam in tres diœceses distinxit Herbipolensem, Bambergensem, & Erfordiensem. *Hedio lib. 6, c. 7. Tom. 2. concil.*

Childericum deposuit & Pipinum in regem vnxit Romani Pontif. auctoritate. *Reg. lib. 2.* Causam, cur Clodoueani monarchiam amiserint, historici tribunt eorum vitijs, præsertim sacrilegijs in Ecclesias, & vsurpatis electionibus Sacerdotiorum, quibus non modo indignos, sed & laicos intrudebant.

Circa an. 740. Ina Occidentalium Saxonum rex suum regnum Rom. pontifici tributarium facit. *Polyd. lib. 4. Ang.* Sic paulò post circa an. 775. Offa Merciorum rex. *Ibid.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	CONCIL. *Romanum pro Imaginibus retinendis contra Leonem Imp. episc. 903. Sigeb. Palmer. Aliqui sub Greg. 2 collectum aiunt an. 714. Leo in eo excommunicatur, & vectigalia ei dari prohibentur.* Plat. Zonar. tom. 3.	
	93	
741	k ZACHARIAS I. Græcus, an. 10.	4839
	mens. 3.	4840
752	Vacat dies 12.	
	Patriarchis.	
	Antiochiæ Stephano quarto an. 2.	
	Theophylacto an. 7.	
	Constantinopoli, Anastasio Iconomacho.	

Anni Christi.		Anni mundi.
741	*Principibus.*	4829
	Constantino 5. Copronymo an. 35. Imp.	
	Iscan Arabum Miramolino, deinde Vlid. an. 2.	
	Abraham, an. 2.	
	Rachiso Ital. Reg.	
	Hilderico 3. Stupido siue Insensato an. 9. Franc. Rege, vsque ad Pipinum regem electum.	
	Alphonso Catholico 5. Pelagij genero.	
	CONCIL. *Romanum episcopum 34.*	
	Arelatense 3 lib. Conciliorum.	
752	*Francicum præside S. Bonifacio Mogontiæ Archiepiscopo Nanale.*	4840

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lullus Mogont. Burchardus Herbipolenſis epiſcopi, Thatuinus, Nothelmus, Egbertus Eborac. Vuilibaldus Angli omnes natione, librorum ſcriptione celebres. Anni Chriſti 752

HVMANA.

Contra Vlid Miramolinum, Saraceni in Hiſpania rebellione inſurgunt. Ad eos motus ſedandos Abucar cum imperio mittitur, deinde alij. Nam multi occiſi ſunt paucis annis, adeo vt annis vix 20, à capta Hiſpania plus quindecim imperarint, donec eam Abderamen abduceret è Babyloniæ imperio. *Vaſæus, Rhoderic. Tolet.*

Maroan occidit fratrem Vlid Saracenorum & Perſarum Miramolinum & regnat annis 6. Ex ea cæde multæ ſeditiones. In Hiſpaniam mittit Iuzaf (Ioſephum) qui Chriſtianis fuit iniquiſſimus. *Vaſæus.*

∴ VIR ſingularis religionis & prudentiæ. Hunc aliqui prætermittunt, & cum ſequenti confundunt. Vnde ſequétes Stephani nunc dicuntur tertij, nunc quarti, &c.

Alphonſus Catholicus Lucẽſem ciuitatem, Tindem, Aſturicam, magnam Caſtellæ partem Abulam vſque, & in Portugallia Bracaram, in multis ciuitatibus epiſcopos inſtituens, Chriſtianis reſtituit. *Vaſæus.*

Petrus Pulcher Toletanus de Paſcha erranter celebrato elegantem libellum conſcribit. *Idem.*

Verus Hiſpalenſis ſub Pipino. *Trith.*

Vt S. Pelagius, reliquiarum in Hiſpania rex Saracenis perpetuo fortiter reſtitit, ita & Gener ipſius ob Ormiſindam filiam in vxorem acceptam Alphonſus, qui proinde Catholici nomen & ſibi comparauit, & poſteris. *Vaſæus.* 752 756

1 BLOND. lib. 1. decad. 2. & Irenic. 3. cap. 70, nominat hoc loco Gregorium 4, cui volunt Pipinum reddidiſſe Rauennatem Exarchatum & alias Eccleſiæ terras vſque ad ſtagna Venetorum. Plati. & Regino id referunt ad Stephanum.

Deficiente Orientis Imperio & Imperatore Catholicos vexante, hic pontifex inſignia, dignitates, & titulos Imperij ad reges Francorum transfert. *Palmer. in Chron. Naucler.*

Stephanus Pacis formulam perfidi Aiſtulphi Chirographo exaratam, de vexillo Crucis pendentem, in publica ſupplicatione prætulit, cunctis Deum contra perfidiam inuocantibus. *Blond. li. 10. dec. 1.* In Franciam ad Pipinum venit. In. D. Dionyſij D D. Petro & Paulo altare dedicauit an. 753. ad illud Pipinum & filios eius Carolum & Carolomannum denuo reges inunxit ac regnum ipſorum poſteritati hæreditarium declarauit. *Regino lib. 2. Sigeb.*

A ſapientia commendatur. *Sabell.* à prudentia & amore cleri, *Plati.* à liberalitate in pauperes & peregrinos, extructis etiam multis Xenodochijs & locupletatis. *Ibid.* concionandi munere fungebatur. *Bergom. lib. 10. Platin. Io. oppida.*

Pipinus æmulatione patris Aſtulphum Long. regem perterret, & vt res Romano Pontifici reſtituat iureiurando datiſque obſidibus obſtringit. Quod cum minus perfeciſſet, 756, collatis ſignis re ipſa adimplere coëgit, ſcilicet, vt quæ ex Romano ducatu oppida inuaſerat, reſtitueret, Hexarchatum etiam Rauennatum cum tota

94

∴ STEPHANVS II. Anni mundi. 4840

Rom. dies. 3. 4840

Patriarcha.

Anthiochiæ Theophylacto.

Conſtantinopoli Anaſtaſio Ichonomacho.

Principibus.

Conſtant. Imp. octogeſimo ſecundo.

Maroan Saracenorum & Perſarũ Miramolino. an. 6.

Gabra Maſchel Æthiopiæ.

Aiſtulpho Ital.

Pipino an. 18. Franc. Rege decimo octauo.

Alphõſo Catholico Hiſp. trigeſimo ſeptimo.

95

1 STEPHANVS III. 4840

dic. 11. Rom an. 5. 4844

menſ. 1.

Vacat menſ. 1.

Patriarchis.

Antiochiæ Theodoro 2, an. 16.

Conſtãtinopoli Anaſtaſio Iconomacho, deinde Conſtãtino 2. Iconomacho an. 12.

Principibus.

Conſtantino 5 Copronymo Imp. octogeſimo ſecũdo.

Maroan Sarac. & Perſ.

Miramolino decimo nono, deinde Mahomete, an. 5.

Gabra Maſchel Æthiopiæ, deinde Nalek, an. 11.

Aiſtulfo, & poſt eum Deſiderio vltimo Longobardorum, & Ital. Reg.

Pipino Franc Reg. 18.

Alphõſo Catholico Hiſp. rege 37 mox Froila, an. 13.

Anni Chriſti i — Anni mundi.

tota Flamina, Æmiliáque Græcis Imperatoribus ereptũ in ius Romani Pontificis reponeret. *Blond. Dec. 2.*

∴ ∴

96

756 m PAVLVS I. Romanus Stephani 3, frater. 4844

768 an. 10. 4856

menſ. 10.

Vacat an. 1, menſ. 1.

∴ ∴

Patriarchis.

Antiochiæ Theodoro ſecundo, à Petro ſeptuageſimo ſecundo.

∴ ∴

▣ ▣

∴ ∴

Conſtantinopoli Conſtantino ſecũdo Iconomacho, deinde Niceta Iconomacho, an. 13. menſ. 2. dies 22.

∴ ∴

∴ ∴

∴ ∴

∴ ∴

HVMANA.

Turci ſiue Turcomanni ex Scythia, Tartariáve Orientali Turqueſtan nomine, erumpentes, Alanos, Colchos, Armenios, Cappadocas & magnam Galatiæ partem, ad extremũ Perſas & Saracenos gladio infeſtarunt, rege eorum Selduch. regnante Pipino Caroli Magni patre an. 756. *Egnat. lib. 2. Guiliel. Tyrius lib. 1 de Hieroſ. cap. 7. Plat.* Tunc ſuaſu Chriſtianorum cœperunt ſe in modum crucis tondere propter luem, quæ apud eos graſſabatur. *Sigeb.*

Conſtantini an. 23. ineunte Caroli Magni regno tranſierunt portas Caſpias, & relicta Scythia occuparunt minorem Armeniam, indeque inuaſerunt in minorem Aſiam, quam fere totam obtinuerunt an. 1052, duce Sadoch Tanchumeth. Crebris & miris prodigiis id Deus portendit, quorum ſpectator fuit Paulus Diaconus, *Ipſe lib. 22 rerum Romam. Sigeb.*

Carolo Magno primum negotium à Pipino patre in Gaiffrium Aquitanię ducẽ proficiſente, datur in Aruernia aduerſus quoſdam nobiles, qui eccleſiaſticos vexabant. Eccleſias ibi non modo compoſuit futuræ ſuæ magnitudinis primum exhibẽs ſpecimen, ſed etiam auxit, Moſacenum cœnobium ædificauit &c. *Annon.*

Froila Sacerdotes Hiſpaniæ caſtitatem, quam ſacri Canones præſcribunt, ſeruare cogit, neglectam à Vitizæ temporibus. *Vaſæus.* Maurorum multa millia cęcidit. Ouetenſem ciuitatem condidit. *Idem.*

Huius tempore Abderamẽ venit in Hiſpaniam, eamque occupauit, occiſo Iuzaf, ſeque Miramolinum Hiſpaniæ appellari iuſſit circa an. 758. Hinc Hiſpania Miramolino Babyloniæ & Perſidis ſubijci deſijt. *Idem.*

Moſquæam Cordubenſem opere adeo ſuperbo extruxit, vt reliquas Saracenorum facile ſuperaret, quæ hodie in Cathedralem Eccleſiam conſecrata eſt. *Idem.*

Moritur poſtquam illic imperaſſet an. 33. relinquẽs 11. filios & 9. filias.

m PAVLVS pont. cum paucis comitibus cellas infirmorum & pauperum & vinctorum luſtrabat & neceſſaria ſubminiſtrabat. *in eius vita.*

Nullum in ſacro miniſterio officium omiſit. *Crantz. metropolis lib. 2, cap. 1.*

A manſuetudine & beneficentia in pauperes & calamitoſos ab hiſtoricis extollitur.

Salim Arabs Theodorum Antiochiæ epiſcopum in Moabitidem regionem exulatum mittit, edicit ne Chriſtiani nouas eccleſias extruant, ne de fide ſua Arabes doceant, ne crucem Chriſti aſpiciant, an. 16. Copronymi *Diac. lib. 22 Rom.*

Chriſtianis colligendorum vectigalium munus ademit, ſed paulo poſt coactus eſt reſtituere, quod Saraceni ignari eſſent arithmetices. *Ibid.*

Habdalas Saracenorum quoque princeps, an. 17. Coprony. tributa Chriſtianis ſolito grauiora imperat, & quidẽ etiam monachis & Heremitis. Eccleſiarũ cruces & vaſa Iudęis vendit. Vigilias nocturnas celebrare & literas diſcere prohibet. Iudęis & Chriſtianis characteres

Mahometicos inscribi iubet Hierosolymis, quod declinantes multi in Romaniam aufugerunt. *Ibid.* Ex ecclesijs Sterquilinia fecit & reliquias Sanctorum effossas dispersit. *Iuo in Chron.* Turri in ipsum lapsa iusto Dei iudicio an. 776. perijt. *Diacon. lib. 22.*

Sabinus Bulgarorũ rex fuga sibi consulit, quod populus imaginum cultum defenderet, quẽ ille Copronymi gratia persequebatur. *Blond. lib. 1. dec. 2. Naucler. gener. 26.*

Aistulphus propter afflictum Romanum pontificem de equo lapsus ceruicem fregit. *Gaguinus lib. 3, de Franc.* an. 756. *Sigeb.*

Pipinus Exarchatum tredecim vrbes complectentem cum Pentapoli vrbes alias sedecim comprehendente, iterum S. Petro & successoribus eius in perpetuum possidendum cõcessit, donatione in tabulas relata. *Sigonius lib. 3. Italiæ.*

An. 757. Constantinus Pipino organa musica misit, hactenus Germanis & Gallis incognita. *Auentinus lib. 3. Annalium. Marianus Scotus. Annon. de Gestis Francorum lib. 4. cap. 64.*

Nempe Pipinus sacræ Musicę erat studiosus, quare & paulò ante, an. scilicet 751. Romanam cantandi consuetudinem, vt suauiorem & diuinis laudibus cõgruentiorem in Gallias attulerat. *Sigeb. Æmylius.* Quod perfecit Carolus eius filius an. 774. *Sigeb.*

Pipinus creauit Senatum, vulgo Parlamentum, mobile quidem, nunc autem ex constitutione Hutini regis statarium Lutetiæ Parisiorum. *Gagui. lib. 4.*

Eius ope Phrisij deuicto duce Radolbo ad Christianismum sunt conuersi, docente Bonifacio, deinde Vvilibrordo Anglo. *Trit. de regibus Franc.* sed hoc videtur pertinere ad Pipinum Grossum, siue Seniorem, vt suprà. mox Vlfranio Senonẽsi episcopo, qui secum assumpserat Ansbertum & quosdam alios ex Fontanello cœnobio. *Volater. lib. 21.*

Theophylactus Patriarcha Antiochenus, scriptor ecclesiasticus. S. Sturmius primus Abbas Fuldensis. Crodogandus, siue Beritingrandus.

S. Burchardus episcopus Herbipolensis ducatum Orientalis Franciæ nactus est à Pipino: nec is est qui omnia decreta conciliorum & Pontificum digessit in locos communes. *Sigeb. Iren. lib. 3, c. 76.*

Ambrosius Ansbertus temporibus Pauli Pont. & Desiderij Lõgobardorum reg. opus in Apocalyp. complet. *Ipse in fine. Contra Centuriatores, qui eum in decimã Centuriam conferũt. Sic in aliorum multorum ætatibus indoctè sæpissimè hallucinantur, sine quia perfunctoriè duntaxat legerunt, vt quoquo modo eorum fragmentis, sua infarcirent, sine, vt in singulas centurias, eos, quos habebant in manibus, distribuerent, non tam de veritate & fide historiæ vel rei laborantes, quàm vt quouis modo satisfacerent Typographis laborem vrgentibus & stipe eorum egestatem placantibus.*

Nalek Abissinorum siue Æthiopum imperatoris tempore templa & loca alia religiosa magno numero condũtur per vniuersam Æthiopiam, cum antea essent rara.

Reges deinde consecuti omnes non solum Christiani, verum etiam sancti feruntur, quot tamen annos imperauerint, non inuenimus vsque ad Icumuanlach, sub an. 1260. *Marius Victorius de Regg. Æth.*

HVMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
756	∴ ∴ *Principibus.* *Eisdem Impp. & regnant.*	4844
	Abdala Babyloniæ & Persiæ, an. 19.	
	Nalek Æthiopiæ, deinde Bazen, Senfaghed, Bahar-Saghed, an. 3.	
	Et nono Arabum apud Hispanos Miramolino Abderamen, an. 33.	
	∴ ∴ *Froila Hispaniæ trigesimo octauo, deinde Aurelio, an.* 6.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
768	∴ ∴	4856

Anni Christi.		Ann mundi.	HVMANA.
766	*CONCIL. Gentiliacum in Francia præsinte Pipino & legatis Imperatoris, contra Græcos de Trinitate & SS. imaginibus. Sigeb. Abb. Vsper. lib. Conc. Rhegino in Chron. Æmil. lib. 2. Annonius lib. 4. c. 67. Ado in Chron.*	4854	Ab an. 765 vsque ad an. 933 per annos 168 nominãtur quidem reges Æthiopiæ 43, in indice, quem à Boderiano sum nactus, sed anni, quibus quisque regnauerit desiderantur. Iraque in eis partiendis vti sumus duntaxat coniectura. Sed neque singulos diu oportet regnum tenuisse, quando quadraginta tres vix annos 168 expleuerunt ac si cuique tribuas 4, existit summa 172, superare quatuor annis maior.
	Schisma 8.		Hi autem apud Marium Victorium hoc nominantur ordine. Bazen, Senfaghed, Baharfaghed, Ghermaafer, Salaaiuba, Callulasien, Sargue, Zarai, Bagahama, Gianuscheda, Zeoneghiz, Malgene, Sepharad, Agdai, Abraha, Azbaha, Asfa, Asrad, Amsi, Ahau, Arada, Aiadoua, Alameda, Tabena, Chaleb, Gabra, Maschel, Constantinus, Bezaagher, Asfa, Arma, Gianasfa, Gianascheda, Freseunai, Adarahaz, Aizar, Delnahad, Mada.
757	Theophylactus Rom. contra Paulum sedit in schismate aliquot menses. Cõstantinus 2, ex Laico cõtra canones electus, sedit an. 1. d. 24. Hunc quidam inter pontifices numerant.	4845	756 Pipinus Exarchatum tredecim vrbes complectentem cum Pentapoli vrbes alias sedecim cõprehendente, iterũ S. Petro & successoribus eius in perpetuum possidenda cõcessit donatione in tabulas relata. *Sigonius lib. 3 Italiæ.*
	Schisma 9.		757 Thassillo Bauarorum rex concilio Francorum habito (quod primi Parlamẽti institutionem nonnulli putant) Francorum beneficiarium se esse professus est. *Anno. Ado. Regino.*
767	Philippus siue Philippicus contra Constantinum à Laicis & clericis electus sedit. an. 1. di. 24.	4855	Chilpingis Aruernensis & Anningus Pictauiẽsis comites congressi cum Pipini exercitu cæduntur an. 761. *Sigeb.*
			Pipinus inde Aquitaniam, Lemouiciam, Santoniam &c. subigit. *Idem.*
			Rebellantem Gayferum, siue Vnipharium ducem, Aquitaniæ septem annuis prælijs vicit & totam Aquitaniam ad Garunnam flu. vsque iterum subegit. *Idem.*
			Saracenos clades acceptas vlturos tertiùm in Franciam redeuntes trans Pyreneos repellit. *Æmyl. lib. 2.*
			Mortuo Garzia Ximenio primo Nauarræ regi successit Garzias Ennicus, qui Pampelonem & multas arces & municipia à Mauris liberauit. *Vasæus.*
	97		n LAVDATVR à pietate & doctrina. In Litaniis nudipes incedebat cum toto clero. Vocat eum Platina verum Petri successorem.
768	n Stephanus 4. dictus 3.	4856	Cosmam Alexandriæ episcopum Antiochenus & Hierosolymitanus excommunicarunt, quòd imaginum religiosam memoriam improbaret. *Diac. lib. 22.*
772	Siculus monachus, an. 4. mens. 5. di. 24.	4860	Desiderius Longob. rex an. 769, simulans orandi pietatem, Romam ingressus, multos capit & excæcat. *Sigeb.*
	Vacat d. 9.		Pauliciani à Paulo & Ioanne Samosatenis q. Paulioannitæ, Manichæorum secta quingentis annis post D. Paulum & Pauli discipulos (imo pluribus) *Euthy. in Panopl. part. 2. tit. 21. ex scriptis Photij.* Catholicos Romanos appellabant, se verò Christianos. *Ibid.* Sic Ariani in Hispania Romanos vocitabant homines nostræ religionis, inquit Turonens. *lib. 1. de gloria Martyr.*
	Patriarchis.		An. 768 finis 72 Patriarchatũ Antiochenorum: Nam quis post Theodorum à D. Petro septuagesimum secundum illic episcopus fuerit, vsque ad Antiochiam per Gallos recuperatam, incertum est: nisi quod 787 Theodoritus Patriarcha Antiochenus, & 1090 vsque ad captã ciuitatẽ à Latinis 1097 Ioannes eiusdem Ecclesiæ presi-
	Antiochiæ Theodoro 2. à Petro Septuagesimo secũdo.		
	Constantinopoli Niceta Iconomacho.		

Universidad de Deusto
Biblioteca

byter in Eccl. historijs memorantur & Petrus, qui à Leone 9 confirmationem obtinuit 1050, Theodorus Balsamon. 1186. Ioachimus hodie 1580.

Latinos enim præter eo septem qui occasione belli sacri sub Godofredo Bulloneo sic fecerunt. Bernardus de Valentia episcopus antecà Arelatensis an. 33. Rodolphus an. 4, Aimarus Lemouicensis 50, Rodolphus Lemouicensis, 33. Rainerius Lucensis 20, Elias Regiensis ». Christianus ordinis prædicatorum Martyrio coronatus cum 4 eiusdem ordinis, post quem Antiochia iterum à Saracenis capta.

Constantinus Imp. omni scelere imbutus, Deo auersus, tyrannus, apostata, vesanus, Veneris cultor, mactator puerorum, inter quos Hanij filius, magus, & sacrilegus (*aiunt Palmer. Sigeb. Diac. & Suidas*) catholicos, qui SS. imagines apud se habebant, & post votum vxorem nolebant ducere, ac se à iuramentis & immundicijs abstinebant, crudelissimè afflixit, vt plures occiderit martyres, quàm vllus vnquam Imperatorum gentilium. *Sige. in Chro.* vnde igne cælesti perijt. *Sigeb.*

Cum Habdala Saraceno pacem ea lege fecerat, vt ille Christianos, qui in ipsius essent dominatu, affligeret. *Blond. lib. 1. Deca. 2.* à Theodora seu Irene eius cadauer defossum, publicè crematum est. *Sabell. Enn. 8. lib. 8.*

HVMANA.

Saxones vel Thuringi, itémque cæteræ, quæ iuxta Rhenum sunt nationes, ex antiquo Francis tributariæ (*Nota*) leguntur. Quibus deinde à regno eorum deficientibus Pipinus genitor Caroli bellum intulit, quod tamen filius maiore fœlicitate peregit. *Helmoldus in Chronicis Slauorum cap. 3.*

Abdala 100 armatis nauibus ducem Manucha præficiens mare Medit. infestat & Christianos atrociter necat, Cassinensi monasterio euerso. *Chron. Cassinense.*

An. 771. moritur Asciar primus Aragonię comes, qui Iaccam ciuitatem, multas arces & oppida à Maurorum seruitute liberauit. Balindus f. successit. *Vaseus.*

Carolus Magnus Aquitanos omnes & Vascones in deditionem accipit, & bellum Aquitanicum finit capto Hunaldo duce Aquitaniæ, & tota eius familia. Iuxta Dordonam fluuium ędificat castrũ Francicum (sic enim legitur apud Eginardum) siue, vt vulgò, Fronciacum (quasi, vt quidam ludunt, Frons Saracenorum.) *Sigeb.*

Lescus quispiã, primus apud Polonos equi sui calces ferreis soleis munit, cũequi de more illius tẽporis soleas nullas haberent. *Crom. hist. Polo. lib. 2.* Paulò ante an. 800.

o CVM optimo quouis põtifice comparari potest. Eo nemo post Petrũ, Romanorum pontificũ diutius vixit.

Instituit diplomata, seu literas apostolicas, quas Bullas vocant, plumbo obsignari, vt diuturnius esset sigillũ: nam antea vtebantur cera. *Polyd. Virg. lib. 8 de inuent. rerum cap. 2.* Alij hoc referunt ad Stephanum 3. Statuit vt quotidie in atrio Lateranensi alerentur 100 pauperes. *Plati.* Scripsit libros contra Iconomachos. *Sigeb.*

A castitate, fortitudine animi & liberalitate in pauperes commendatur ab historicis. Tyberi exundante, lembis & scaphis victũ aduehẽdum curat iis, qui erant aqua circumfusi. Romæ aquæ ductus, muros, templa & alia ædificat, captiuos pecuniæ vi liberat.

Leo, mali corui malum ouum etiam sacris imaginibus

Anni Christi.	Principibus.	Anni mundi.
	Constantino 5. Imp. octogesimo secundo.	
	Abdala Babyloniæ & Persiæ Miramolino vigesimo primo.	
	Hispaniæ vero Abderamẽ.	
	Ghermaafer Æthiopiæ.	
	Desyderio Ital. Reg.	
	Carolo I. Magno an. 46. Franc. Reg. decimo nono.	
	Aurelio Hispaniæ.	
768	*CONCIL. Lateranense Episcoporum Galliæ 12, & plurimorum Italiæ, contra Cõstantinum pseudopapam Desiderij regis. Long. fratrẽ ex Mutio li. 7. Plati. Palmer. Sigeb. Æmyl. lib. 2, Naucler. In eo damnatur. 7. falsa synodus Constantinopolitana contra imagines.*	4856

98

772	o ADRIANVS I. Romanus an. 23.	4860
796	mens. 10. di. 17.	4884

Patriarchis.

Constantinopoli Niceta Iconomacho, deinde Paulo 4. an. 4. mens. 6. dies. 13. Tarasio an. 21. m. 1. d. 25.

Anni Christi.	Principibus.	Anni mundi.
772	*Constantino 5. octogesimo secundo. Postea Leone 4. eius fil. an. 5. Imp. vsque ad Eirenem Imperatricem an. 10. cum fil. Constantino 6.*	4860
	Abdalo, deinde Abdala secundo, siue Madlth an. 18. Moyse an. 21. Babyloniæ & Persidis Miramolino.	
	Hispaniæ vero Abderamẽ, deinde Hissem siue Izeca, qui & Ismen an. 7.	
	Saltuba Æthiopiæ & per ordinem Callula-Sion, Sargue, Zarai, Bagabarnai, Gianscheda.	
	Desyderio Ital. Reg.	
	Carolo I. Magno Franc. R. decimo nono.	
	Silo Hispaniæ quadragesimo an. 8, deinde Alphonso cog. Casto an. 41.	
773	CONC. *Lateranense (quòd Sigeb. vocat vniuersale) præsente Carolo & Episcop. 153. Sigeb. & li. Concil.*	
779	*Hispanicum contra Felicem hæreticum. Annoni. lib. 4, cap. 83. Durense an. 779. Regs. lib. 2. Gennuense. Ibid.*	4864

bus bellũ indixit. Iacobitas Hæreticos è Syria in Thraciam collocauit. *Zo. to. 3. Diac. li. 13. Rom.* Noli mirare, si mox imperium per Rom. pontificem ad alienos translatum sit. *Zon. ibid.* per totum sui regni quinquennium cum Irthuma & Madaij Arabum regibus, vario marte in Asia & Syria conflixit. *Diac. lib. 23.*

Bulgarum regem Telericum à suis fugatum excepit an. 778, quo anno Carolus Longobardorum regnum vastauit. *Schanaburgense Chro.* Hildebrãdum Spoletanorum ducẽ sequenti anno se spõte subiicientẽ amplectens. *Sig.*

Coronam ex Iaspidibus & aliis gemmis confertam ex ecclesia abstulit & suo capiti imposuit, sed paulò pòst febre correptus interiit. *Diac. lib. 23. Blond. lib. 1. dec. 2.*

An. 782. Lapidea arca effoditur cum hac inscriptione, Christus nascetur ex virgine, in eũ credo &c. *Diaco. li. 23. Sig.* Platonẽ fuisse multi existimarũt. *Gigas in Floribus tẽp.*

An. 786 Politianus episcopatum Alexandrinum inter Saracenos administrabat.

Carolus in Italiã ab Adria. vocatus contra Longobardos, inuiti & nolẽtis Põt. pedes exosculatur. *Plat. Æmyl. lib. 2.* Donationem à Pipino Patre factã Rom. Ecclesiæ non tantùm confirmauit, sed etiã auxit. *Plat. Adrianus in epist. conc. Later. & epist. ad Constantinum & Irenem.* vel potius restitutionem. Nam Pipinus duntaxat pontifici à Longobardis erepta restituit. *Histor.*

Vicit Longobardos capto Desyderio eorũ rege 22 & vltimo, in quo defecit regnum Longobardorum ab Alboino acquisitum, ab Authari & Agilulpho formatum, anno postquam Italiam occupauerant 206, siue 213, siue 224 (neque enim cõuenit inter scriptores) *Blond. dec. 1. lib. 2.*

Paulò post etiam regnum Boiorum finiit, Tassilone Desiderij genero rege eorum nouissimo & filio Dedone, qui propter Desiderium bellum mouerant in monasterium detrusis.

Eodem an. Carolus ritum cantus ecclesiastici authenticum è Romana ecclesia, accersitis ex vrbe summis musicis, in Gallias transfert. *Sigeb. Æmil. lib. 2.*

Adelgisum Desiderij filium, qui ad Græcos confugerat, & contractis cõpiis Constantini consensu & auxilio ad recuperandum regnum Longobard. redierat, delet & perimit. an. 789. *Sigeb.*

In Ægyptum & Africam Christianis pauperibus eleemosynas misit. *Sigeb.* Carthaginem. *Vsperg.* Hispaniã vsque ad Cordubam recuperauit profligatis Saracenis. *Ptol. in rudimento, Plat. in Adriano.* Compostellensem ecclesiam locupletauit. *Erphordensis lib. 68.* Albini consilio in sacris rebus omnia gerebat. In terris occupatis passim Episcopatus & scholas cõstituebat ad fidei propagationem, in quibus Græcæ & Latinæ literæ docerentur. *Cranzius lib. 1.*

Hispaniam transiit & Nauarram cepit & duos Saracenorum regulos sibi subiecit an. 778. *Sigeb. Rhegino.*

Caroli Magni tempore Ogerus Danorum Dux Indiam superiorem occupauit & Ioannem regis Frisonum filium, presbyterum Ioannem dictum, imperio præfecit, eique 14 Barones, qui alias vicinas terras tenebant, subiecit vt ibi Christiana religio permaneret. *Vuernerus in fasciculo temporum.* An id verum nescio. Nam non video qua parte Dani per tot terrarum & æquorum spacia

Universidad de Deusto
Biblioteca

in Indiam peruenire potuerint. Me mouet tamen, quod paulò post Elfredum Anglorum regem sub an. 870. multa munera per Sigelium Schireburgensem episcopum ad S. Thomam Indiam misisse ait Vuilhelmus 2, cap. 16 de Anglis.

Carolus rex Francorum & Longobardorum, Patritius Romanorum nostris obtemperans monitis, atque nostram in omnibus adimplens voluntatem, per sua laboriosa certamina plura dona in perpetuũ obtulit possidenda, tam prouincias quàm ciuitates seu castra, & territoria, imò & patrimonia, quæ à perfida Longobardorum gente detinebantur, brachio forti, eiusdem Dei Apostolo restituit, cuius esse dignoscebantur. *Adrianus in epistola in Concil. Lateranensi habita, & epist. ad Constantinum, & Irenem Augustos missa.* Ne quis putet Carolũ Mag. quicquam de suo dedisse Ecclesiæ.

Trecentis etiam primis annis vsque ad Constantinũ, Christi & martyrum facta, vt eorum memoriam in oculis perpetuo ferrent, alij in tabulis expresserant, alij in vestibus sacratis, alij in pretiosis repositoriis, in quibus incruenta sacrificia peragebãtur, imagines pinxerãt. Et sanè hæc euidenter ad nostra vsque tempora ostenduntur, durabúntque per sæcula. *Actione sexta Nicenæ 2.*

Tolericus Bulgarorum dux baptizatur an. 778. *Sigeb.*

An 782. Sanguis de cœlo in terram profluxit, qui significauit funestos conflictus Francorum & Auarum, item Auarum & Boiorum, denique Auarum & Francorum, in quibus omnibus Carolus victor euasit. *Sigeb.*

Thesias Arabum dux Emesæ Iudæos & Christianos ad Menzerizandum (. i. characteres Mahometis accipiendum) compulit. *Diac. lib. 23.*

Spoletini, & Reatini sese & vrbes agrósque S. Petro & Rom. Pontifici subdiderunt. *Æmyl. lib. 2 Blond. decad. 2. lib. 1.*

Leo 4. Imp. Coronam auream, quam Mauritius Deo vouerat, ex ecclesia S. Sophiæ abripiens & capiti imponens, carbunculis in eo enatis febre correptus miserè periit, vltione diuina, vt putatur. *Blon. dec. 2, lib. 1. Plat.*

In concilio Lateranensi confirmatio Rom. Pontificis, Archiepiscoporum & Episcoporum cum omnibus inuestituris sub pœna anathematis & bonorum publicatione concessa est Carolo Mag. *Sigeb. & Ca. Hadrianus. & Ca. in Synodo, 63 dist.* Ita tunc primum tutela Rom. Põtificis à Constantinopolitanis Impp. ad Carol. Magnũ Imp. & eius successores translata est.

Isuardus an. 770 iussu Caroli martyrologium post Eusebium, Hieronymum, Bedam scribit. *Bergo. li. 10. Hedio. lib. 6, cap. 22.*

Paul. Diaconus Aquileiensis Cancellarius Desyderij simul cum eo à Carolo captus, integrã Historiam Longobardorum, siue Langbardorum, annorum 205, vsque ad an. Christi 773 conscripsit.

Eutropij Romanæ historiæ Ecclesiasticam immiscuit, duósque alios libros à Iuliano ad Iustinianum primum vsque adiecit. Senex admodum obiit in Casinensi cœnobio. *Sigeb.*

An. 790. Flaccus Albinus Gallus iuxta Bergomensem lib. 10. Anglus iuxta alios, veteris & noui testamenti textum Caroli Mag. iussu correxit. *Sigeb. & ipse epistola sexti lib. in Ioan.*

Ethnici

Anni Christi. 790

Anni mundi. 4880

S. SEPTIMVM vniuersale Concilium, Nicenum 2, o ntra Iconomachos proretinendis imaginibus, Episc. 330. Palmer. in Chro. siue 325. Naucl. siue 306, siue 342, siue 330. Cui loco Adriani (qui illud celebrandum curauerat) præfuerũt Petrus archipresbyter, & Petrus monachus presbyter. Abb. Vsperg. lib. conc. Adrianus illud cõfirmauit. Iuo Parte 4, cap. 127, & 128. Ex eo queque testimonium sumit Nicolaus primus ad Michaelem Imp.

Anni Christi. 786

Anglicanum.

Anni Christi. 796

Anni mundi. 4884

Ethnici (. i. Saraceni) septies à Constantino expulsi Hierosolymis, denuo eam adoriuntur & capiunt & Iohannem Patriarcham eiiciunt, sed ille restituitur recuperata vrbe, postquam Carolus copiis Imperatorem adiuuisset. *Henric. Erfordiens. in vita Constant. c, 69.*

Madij Saracenus Christianos obsidet in Natoliæ vrbibus. *Diac. lib. 25. Rom.*

Aaron alius Saracenorum dux multa mala Christianis infert, etiam postquam pacem cum Imperatrice agitasset. Nam in Cyprum irruit, Capadociam, Galatiã, Romaniam. *Diaco. Ibidem.*

Fœlix, cui adhærebat Eliphandus Toletanus episcopus, Ratisbonæ de errore conuictus missus est Romam, vbi coram Adriano pont. Palinodiam cecinit & suæ ecclesiæ restituitur. *Annal. Franc.* aliunde videtur errorem contraxisse. Nam Beda in 7. c. Io. Noua hæresis (inquit) in Angulis occulte susurrat, Christus est adoptiuus. Christus nuncupatiuus est Deus.

Aiunt Ado Viennensis ætate 6 & Regino lib. 2 Chro. Pseudonymam Nicenam, quam Septimam Græci appellant, pro adorandis imaginibus Synodo Francfordiensi abdicatam penitus. Quod si verum est, cum Nicena illa deinceps obtinuerit & pro Oecumenica recepta sit, prouincialis hæc Oecumenicæ derogare nõ magis potest & debet, quàm illa Cypriani Africana, quæ cũ cætera rectè statuerit, prauè Anabaptismum contra Romanam defendit. Præterea vt nec statim nec absque magnis dissidiis Calcedonẽsis illa sanctissima probata est, vt apparet è D. Gregorij epistolis ad Bruniehildam & alios, in quibus docet ne tum quidem post annos fermè ducentos in Galliis fuisse receptam penitus, sic hîc potuit contingere. Addo Patres, qui Francofurtum conuenerant, non satis habuisse perspectum Nicenæ sententiam, ac fuisse deceptos falsis rumoribus & scriptis. Nam contra eam sic dimicarunt, ac si ad statuendam imaginũ adorationem simpliciter incubuisset, cum potius de retinendis imaginibus sanxisset & egisset aduersus Constantinopolitanam septimam Pseudonymam, quæ de illis confringendis & omnino tollendis, paulò antè Canones tulerat. Alioqui hæc cum illa idem planè iudicauit ac censuit. Nam libri illi quatuor, qui nomine Caroli Magni & Synodi Francfordiensis circunferuntur, & quos superbe hæretici contra Nicenam ostentant, passim inculcant retinendas esse SS. imagines in ornamentum ecclesiæ & memoriam rerum gestarum (hæc eorum verba sunt in præf. & lib. 2, c. 2, & alibi) seque duntaxat armant aduersus nescio quam prætentam imaginum adorationem, quam nec Nicena ipsa agnouit. Iconomachos autem expugnant cum alibi tum præfatione libri primi. Et Claudius à Carolo ipso Taurinensis episcopus constitutus, dũ eas è sua diœcesi subsustulisset, statim vt hæreticus exceptus est ab ipsismet Gallis episcopis, qui maxima pars fuerant Francfordiensis Synodi. Hinc contra istum Ionæ Aurelianensis libri ad Ludo. Pium de imaginum cultu.

Anno 791. *Palmerius & Polyd. lib. 4 de Anglis.* Academiam olim Athenis Romam attractam Carolus Mag. Lutetiam transfert. *Vvernerus in Fasciculo.* Idque opera 4 Monachorum Bedæ discipulorũ Rabani, Albini, Claudij, Ioannis Scoti, *Erphordiensis, cap. 69.*

794 — *Francfordiense, Episcoporum Gallo. Germa. & Italorum, præsentibus Legatis Adriani, Theophilo seu Theophylacto, ac Stephano episcopis, contra Fœlicem Vrgelitanũ seu Orieltanum Episc. qui adoptionem humanæ naturæ Christi inducebat: Annoni. lib. 4 de gest. Franc. cap. 85. Æmil. lib. 2 Abb. Vsperg. Feruntur aliqui in eo concilio damnatum fuisse Concilium Elibertinum episc. 19 presb. 36 in Hispania paulo antea celebratum: Errant Magdeburgenses rapsodi, qui istud Concil. referunt ad annum 760. Aiunt etiã in eo damnatum Nicenum 2, de quo in margine.*

Foroiuliense in Aquilegia præside Paulino Aquilegiensi de fide & moribus, maximè de Trinitate contra Fœlicem. tom. 3. Conc.

Bauaricum contra Fœlicem. Anno. lib. 4, cap. 83.

Ratisbonense cõtra eundem. Sigeb.

800 — 4888

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ac tanta illâ prouentuum ac possessionum amplitudine locupletauit, quantam vix omnes Galliæ ac Germaniæ, quæ inde postea natæ sunt, academiæ possent æquare. *Curio lib. 2 Chronologiæ.* Ita tribus aut quatuor sæculis extinctum literarum lumen, in mundo rursum accendit. *Ibid.*

HVMANA.

Sub Mose Saracenorum Miramolino Arabes intestino bello in varia Dominia disperguntur.

774 Idnabala Saracenus Cæsaraugustę regulus ab aliis regulis domestica seditione pulsus à Carolo Magno restituitur & finitimi reges vectigales fiunt. *Vasæus ex Annal. Franc.*

Vindekindus Saxonum dux an. 777 cum Saxones victi essent à Carolo, & fidem susciperent, in Normaniâ fugit, inde postea rediturus & bellum renouaturus. *Sigeb. Regino.*

Saxones cæsis suorum 30 mill. sese tandem post bellum 33 annorum Carolo dedunt, & quia à Christo defecerant, Christiani iterum fiunt, & Vindekindus eorum dux ex sacro fonte à Carolo susciputur. *Sigeb. & Chron. Misnense Kranz. lib. 2, hist. Sax. cap. 6. Eginhar. Annonius lib. 5, cap. 4. Helmold. in Chron. Slauo. cap. 3.*

Ad Albim flu. Bardagauenses & Norduitæ sese ei dedunt & fidem Christi suscipiunt. Saxones Orientaliores & Slaui vltra & citra Albim habitantes ei paulatim subiiciuntur an. 780. *Sigeb. Rhegino*, Magdeburgo ampliato. *Crantzius.*

An. 784 Daci in Anglia à Bittrico rege Saxonum Occidentalium repelluntur. Sed illi haud multo post reuersi bonam eius partem occupant. Ita regnum Northumbriæ ab illo anno per an. 30 & amplius tam finitimorum, quam Barbarorum iniuriis expositum fuit. *Polydo. lib. 4 Aug.*

Primus Flandriæ, quæ tunc erat vacua, inculta & nemorosa, an. 792 Comes designatur à Carolo Lidericus Harledecensis. *Iac. Meier. de Fland. Sigeb.*

P DOCTORVM amator, ita vt eos vndecúmque præmiis alliceret.

Ægrotos visere, eleemosynas largiri, prædicationibus, quibus plurimum ob eloquétiam & doctrinam valebat, incumbere, ei peculiare fuit.

Captum Romani excæcauerunt, lingua eius radicitus abscissa, quę posteà ei diuinitus restituta est. In custodiam missus noctu per murum euasit & à Carolo restitutus est. *Regino lib. 2 Chron.*

Litanias trium dierum ante Ascensionem Domini induxit.

Orauit pro Campulo à quo fuerat verberatus, ne Carolus ipsum capite truncaret ceu seditiosum & Sacræ sanctitatis reum.

Sub hoc pontifice translatum est imperium à Græcis Francos.

Carolus Academiam Papiensem instituit. *Gagui, lib. 4. Sabell. Ennead. 8, lib. 9.*

Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. *Mutius lib. 9.*

Ticinensem condit. *Polyd. lib. 4 de Ang.*

Osnarburgensem, in qua literas Græcas & Latinas doceri iussit. *Grantzius in Metropoli lib. 1, ca. 2.*

Pari-

Anni Christi.		Anni mundi.
	99	
796	P S. LEO 3. Romanus sedit annis 4	4844
800		4888

Patriarcha.

Constantinopoli Tarasio.

Principibus.

Constantino sexto solo Orientis Imperatore an. 5.

Superioribus regnantibus, Vsque ad Carolum Magnum Imperatorem Occidentis declaratum.

Et Eirenem solam imperio Orientis potentem.

Et Egbertum Anglorum regnum condentem.

Zeoneghiz Æthiopiæ pretioso, deinde Malgere.

Summa à Christo nato ad hæc noua Occidentis imperia an. 800.

Octaui ita Centenarij finis.

OCTAVO *hoc sæculo continuata est doctrina, de qua hæretici hodie pugnant.* Missa *in Germani Constantinopolitani liturgiæ Theoria, Caroli Magni fragmentis de ritibus veteris Ecclesiæ: Alcuini libro de Ecclesiasticis dogmatibus. Vualafredi Abbatis libro de officiis diuinis. Maximi monachi de Ecclesiastica Mystagogia.* Claues Ecclesiæ. Absolutio. *Beda hom. in die SS. Petri & Pauli, in Marc. lib. 1, cap. 2. Damascenus lib. 4 de Orthod.* Confirmatio. *Illa vnctio quæ per manuum impositionem ab Episcopis, vulgo confirmatio dicitur &c. Beda in Ps. 26, in 8 cap. Actu. & Hom. in Octaua epiph. Cõc. Arelat. cap. 18.* Extrema vnctio. *Bed. lib. 2 in Marc. cap. 6.* Septem sacramenta. *Beda tractans illud Matthæi, quoniam Nazaræus vocabitur. Si in typo Samsonis gesta cõsideremus, in eo quoque sacramenta Domini præfigurata cognoscemus.* Septem crines habuit. *Hinc septiformis Spiritus & septem Ecclesiæ sacramenta sunt, &c. Quod & ex Augustino citat. Vualafridus Abbas lib. de diuinis officiis, Alcuinus de Ecclesiasticis dog.* Liberum arbitrium. *Damasc. lib. 2 Orthod. cap. 4 in parallelis cõtra Manich. vid. de hæresibus. Bed. in 2, c. Genes. lib. 8. in Iob. cap. 8 in Ps. 118.* Iustificatio ex gratia fides est charismatum spiritus, non nostræ voluntatis, *Damasc. lib. 4 de Orthod. cap. 11. Præueniente se gratia mens hominis spontanea ad fructum boni operis assurgit, Beda in Mar. lib. 1, cap. 4. In 3 cap. 1 Iohan.* Iustificationem conseruari & augeri bonis operibus *Pelagianum dogma non inuat, quod dicitur de homine, se sanctificat, quia id quidem per liberum arbitriũ fit, sed non sine diuino auxilio & gratia, Beda in cap. 3, 1. Ioan. lib. 3 in Iob. cap. 1, lib. 6. in Cant. cap. 8. lib. 1. in Pron cap. 6. 22. in 3 & 12. cap. Exod. lib. 1. in Exam c. 1. in Ps. 25, 77, 90. Aponius lib. 2 in Cam. Albinus in 3 cap. Eccles. Damascenus in parallelis & alijs li. passim.*

Parisiensem an. 791. *Palmerius*, de qua paulò antè.

Ex Bedæ Angli discipulis monachi quatuor duo Scoti, & duo Angli Albinus siue Alcuinus & Ioan. Scotus (alius à Frãciscano scholastico doctore) Rabanus & Claudius primi posuerunt Theologiæ sedem in Academia Parisiensi, *Gaguinus in Carolo Mag. Robertus Gonletus in cõpendio de fundatione vniuersitatis Parisiensis.* è qua breui tẽpore prodierunt innumerabiles Theologi hæreticorũ perpetuæ cruces, qui tantam sibi tota Europa famam & authoritatem compararunt, vt spatio quadringentorũ annorum, vix extra eam aliquis Theologus alicuius nominis repertus sit.

De Ioanne Scoto mihi suspectum est, aut fuit longæuissimus. Si quidem vertisse dicitur Ecclesiasticam Hierarchiam è Græco iussu Ludouici 2 Imperat. ad quem fuerat missa à Michaele Constantinopolitano Imp. sub an. 858.

Quin & Franciscus de Zarabellis Cardinalis super Clementinam de Magistris q. 5. quatuor studij Parisiensis fundatores nominat Rabanum, Alcuinum, Claudiũ, & Hestorum siue Clementem.

Tum floruerunt per ordinem, Rabanus, Angelomus, Haymo, Strabus auctor glossæ ordinariæ (etsi hanc palmam Alcuino tribuant Antonius Florentinus & Guaguinus) Bertramus, Remigius Altisiodorensis, Pascasius Corbiensis, Amalarius, Anselmus quidam auctor glossæ interlinearis, Ionas Aurelianensis, Icmarus & alij vsque ad Hæresim Berẽgarij an. 1150, & Scolasticos 12 sæculi.

HVMANA.

Alphonsus cog. Castus Hisp. rex virtutibus omnibus ornatus proditione cuiusdam comitis Gani Carolum Magnum in Roncesualle vicit, qui in Hispaniam venerat, ipsum vt regno pelleret. *Vasæus.*

A Mauregato an. 5 à Veremundo annis tribus regno pulsus, restitutus est & post restitutionem regnat an. 32. *Idem.*

Eius anno quinto ad summum pontificatum Leo 3. euectus Compostellam sedem episcopalem constituit, corpore Apostoli diuinitus reuelato, postquam diu latuisset ob Saracenorum persecutiones & dominatus. *Idem.*

Anno regni tertio occidit 70 millia Saracenorum cum ipsorum duce, qui ad Asturias depopulandas venerant. *Idem.*

LIBRI CHRONOGRAPHIÆ TERTII FINIS.

Anni Christi.		Anni mundi.
796		4884
800		4888

Universidad de Deusto
Biblioteca

Primatus Romanæ Ecclesiæ. *Beda in Natali D. Benedicti. Carol. Mag. lib. 1 de imag. cap. 6. Damasc. in lib. de defunctis. Patres Synodi 2 Nicenæ, Concilia huius sæculi. Ambertus lib. 3, cap. 3 in Apoc.* Cælibatus sacerdotum. *Beda lib. 1 in Lucam ca. 4.* Claues Ecclesiæ. *Absolutio Ambertus lib. 7 in Apoc. cap. 16 & lib. 1, cap. 1. lib. 5, cap. 11. Beda in Mar. 16. Ioan. 20, &c.* Veritas Eucharistiæ, Transsubstãtiatio, sacrificium *Carol. Mag. lib. 2 de imag. cap. 27, & expressissime lib. 4, cap. 14 & in lib. de ritibus veteris eccl. Beda in Boetij lib. de Trinit. in Proverb. lib. 3, ca. 31. in Marc. lib. 4, c. 14. In Luc. lib. 6, c. 22 in Ps. 21. li. de muliere forti. Hom. in Epiphania. lib. 2 de Tabern. c. 2 in Ps. 48. Deum pro mortuis per Missarum celebrationes & eleemosynas innocamus. Damascenus lib. 4. Orth. c. 14. Aponius lib. 3 & 6. in Cant. Germa. Constantinop. epist. ad Thomam to. 2 Conc. & in Theoria Liturgiæ. Ansbertus li. 2, c. 2. in Apo. Vualefridus & Alcuin. vbi supra.* Pœnitentia & eius partes. *Damasc. de Orthod. fide & in Parallelis. Beda in Ps. 1 & 4. lib. 4 in Luc. cap. 15. Aponius lib. 5 in Cant. Carol. Mag. de ritibus veteris Ecclesiæ. Ansbertus lib. 1 in Apoc. cap. 1.* Intercessio, auxilia, reliquiæ Sanctorum. *Beda in cap. 4 Lucæ asserens post Augustinum lib. 1 de Trin. c. 6 & alibi, distinctionem Græcam de duplici adoratione λατρείας & δουλείας. Item lib. 2 in Luc. c. 7. lib. 3 in Iob. & de Reuelatione S. Michaëlis to. 7 & in pluribus Homiliis de Sanctis diuersis. Damasc. in orationibus de natiuit. Virg. &c. in Cant. Ecclesiasticis. lib. 3 de imaginib. lib. 4 de Orthod. cap. 16. lib. pro defunctis. Basilius Ancyranus, Theodorus Hierosol. Tharasius Constant. Theodosius Amoriensis. Adrianus Pap. in 2 Syn. Nicena. Cosmas in hymnis. Germa. Const. in Theoria & in epistol. Beda & Usuardus in Martyrologiis, Ansbertus lib. 5, cap. 12 in Apoc.* Hæresis contra imagines hoc sæculo præsertim arsit. *Hanc refutarũt & earum legitimum vsum docuerunt Damascenus lib. 3. item lib. 4. Orthod. c. 8, vbi cultum imaginum Apostolicam esse traditionem docet. Germanus Constant. Gregor. Cyprius, Adrianus Pa. & alij Nicenum 2 conc. &c. Beda in historia Anglorum sæpius.* Preces pro defunctis & Purgatorium. *integrũ de eo opus Damasceni extat ab Oecolampadio defunctorum hoste etiam versum. German. in Liturgiæ Theoria. Beda in serm. ad populum to. 7. fo. 503. in pro. li. 2. ca. 11. in ps. 6. in 37. in Luc. ca. 2. Albin. in 1 & 3. Ps. pœnit. & 3 de Trinit. cap. 21. Ansbertus lib. 9. cap. 20 in Apoc. & lib. 10, cap. 21, & ceteri. Superfluum esset cætera capita persequi. Nam pro his omnibus Damasc. quatuor libros de Orthod. fide diuinissimos condidit. Beda. Albinus libros diuersos, Carolus Mag. fragmenta de ritibus veteris Ecclesiæ. Germa. Constant. rerum Ecclesiasticarum Theoriam &c. Quare & totum sæculum contra se pugnare Centuriatores docent Cen. 8, cap. 2 de loco & propagatione Ecclesiæ sparsim. ca. 3 de persecutione & tranquillitate Ecclesiæ. cap. 4 de doctrina col. 300 & seqq. cap. 5. de hæresibus. toto cap. 6 de Ceremoniis. ca. 7 de Politia Ecclesiæ. per totum cap. 8. de Schismatibus. cap. 9. de Synodis per totum cap. 10. de Episcopis & doctoribus. sequentibus denique capp. Idem confirmant quotquot isto sæculo scripserunt contra Iconomachos siue Iconoclastas. huius spatij vniuersa concilia, vniuersi denique historici.*

Anno Christi.

CHRONO-

CHRONOGRAPHIAE

GILB. GENEBRARDI

THEOLOGI PARISIENSIS DIVINARVM HEBRAICARVMQVE LITERARVM professoris Regij,

LIBER QVARTVS.

POSTREMVM hunc librum à Carolo Magno auspicabimur, quoniam cum eius Imperio, Ecclesiæ regnũ maxima, in nostro Septentrione præsertim incremẽta cepit. Tum Germania, tũ Saxonia, tum Dania, Christi suauitatem gustare cœperũt. Tunc in Polonia religionis fundamẽta publicè iacta sunt. Bulgaria, Vngaria, Boëmia, Moscouia, Lithuania, pleræq; aliæ Septẽtrionis gentes se deinceps Christo dediderunt. Denique vt ab Ecclesia siue sede Apostolica cõstitutum fuit hoc nouum Occidentis Imperiũ, ita extitit Ecclesię salutare, & fœlix, dũ signa in Barbaras & perfidas gẽtes intulit, eásque pietati subiecit. Accedit, quòd incerualli à Domini corporatione vsq; ad nos dimidium in istud sæculum iucurrit. Nõ admodum quidem refert, vnde exordium ducamus, cum singulis centũ annis insignes atque memorabiles mutationes toto orbe contigerint, quæ merito librũ peculiarem sibi possint vendicare. Verum id negotij aliis relinquimus. Interim quia mirabiles illæ sæculorum vicissitudines in animis pingere possunt vniuersæ historię breuem quandam imaginem, ad quam adumbrãdam comparatur Chronographia, priusquã pergimus, lubet id illustrare exemplo & duũ mille annorum res memorabiliores per singulos centenarios insigni humanarum rerum inconstantiæ documento exortas attingere. Nec altius incipiemus, quoniam, vt iampridem memini, ante Monarchiam Persicam omnia apud exteros sunt incerta.

Sub annum ergo ante Christum quingentesimum plus minus (Neque enim necesse est, vt tempus sit tam exactum & definitum) Monarchia Babyloniorum Nabugdonozore auctore cœpit, è qua secundum huius operis librum sumus exorsi.

Hinc an. 400. Persarum secunda, quæ appellatur, Monarchia per Cyrũ, à quo res & scripta Græcorum propriè incipiunt.

300. Macedonum siue Græcorum per Alexandrum Magnum.

200. Indorum, Parthorum, Cartaginensium noua regna & principatus.

100. Romanorũ per Scipiones & reliquos Rom. duces, qui traiecto Mediterraneo in Asia & Africa res gerere cœperũt & prouincias remotiores suo populo subiicere.

o. Regnum Dei, per Christum æternũ regem, cuius solium est ad dexteram Patris in excelsis, terra scabellum pedum eius: Cõstituta Rep. in perpetuam Monarchiam ab Augusto & pace per totum orbem firmata. Atque inde per singula etiam sæcula mirabiles mundi vicissitudines extitere, quas lib. 3 delibare cœpimus.

Centesimo enim anno post Dominum natũ Imperij ad externos principes translatio facta est, Neruam, Traianum, Adrianum Hispanos, &c. Vnde deinceps licuit cuilibet quantumuis obscuro & de obscura gente in illud irrepere.

200. Nouum Persarum imperium per Artaxersem, deleto Parthico.

300. Imperij Ro. ad Christianos principes trãslatio Constantium, Constantinum Mag. &c. in quorum potestate perpetuo deinceps vsque ad Turcas mansit.

400. Imp. Ro. laceratio, è qua varia noua regna emersérũt, in Gallia, Hispania, Anglia, Italia, Africa, Asia.

500. Imperij Occidentis extinctio vsque ad Carolum Mag. & in vnos Græcos sue Constantinopolitanos contractio. Clodouei Francorum regis conuersio & sacra inauguratio.

600. Mahometis & Saracenorum apostasia, atque inde nouum horrendũq; imperium, quod Miramolinum siue Amira vocatũ est, Romano mutilato, Persico excisso.

700. Saracenorum, Arabum siue Alarbarum, Turcarum, Maurorum noua ac diuersa regna, siue Caliphæ & Sultaniæ, in India, Asia, Syria, Ægypto, Lybia, Lybiæ interioribus, Africa, Hispania, insulis maris Mediterranei, Oceani Aethiopici, Indici, Atlantici.

800. Imperium nouum Occidentis per Francos Septentrionalibus gentibus salutare, faustum, Christi prænuntium, è quo huius quarti Libri initium ducimus.

900. Imperij Occidentis è Francis ad Longobardos & Germanos non ita fœlix translatio, Matri certè sedi Apostolicæ diu luctuosa.

1000. Noua regna Poloniæ, Vngariæ, Boëmiæ & Septentrionalium populorũ.

1100. Noua regna Occidentalium Christianorum, præsertim Francorum in Asia, Syria, Iudæa, &c. profligatis Turcis & Saracenis.

1200. Nouum imperium & Barbaricum gentis incognitæ Tartarorum, magna totius Orientis, seorsum Christiani Indorum regni amplissimi calamitate.

1300. Nouum seruile & ferum imperium Othomanorum siue Turcarum magno nostro dedecore, ignauia, veterno, pernicie.

1400. Nouum imperium Tamerlanis Scythæ, quod feritatem Turcarum aliquantum repressit.

1500. Noua imperia Sophi in Perside, Lusitanorum & Hispanorum in Indiis & nouo orbe, quæ Turcis & Saracenis perniciem videntur ominari.

Faxit Deus, vt iã Christiani suas habeãt vices, & regna Tartaricis, Saracenis, Turcicis, Mauricis armis amissa recuperent, impia extinguant noua ad ipsius & Christi sui gloriam condant in orbe nouo ac veteri, quò corpus peccati deleatur, Perditionis filius Mahometes interficiatur spiritu oris Domini, ipse denique Dominus vbique agnoscatur, regnet floreat in sæculorum extrema.

AMEN.

Anni Christi.		Anni mundi.	
	SEPTIMÆ ÆTATIS, SIue vltimæ pars posterior.		a HOc nono sæculo Saraceni tentãt iterum Gallias. Europa vastatur ab obscurissimis gẽtibus, vt Gallia à Normanis, Vngaria à Bulgaris, &c. Earum ad Christum plena conuersio. Carolus cum sua posteritate hoc sæculum metitur. *Nam eius Impp. fuerunt.* Carolus Mag. Ludouicus Pius, Lotharius, Ludouicus 2. Carolus Caluus, Carol. Crassus Arnulphus. *Pontifices* viginti à Leone 3 ad Ioannem nonum. *Præcipui scriptores diuini*, Carolus Mag. Hincmarus, Haymo, Angelomus, Amalarius, Rabanus, Remigius Antissiod. Ionas Aurelian. Pascasius, Idiota, Ansegisus, Strabus auctor Glossæ ordinariæ, Leo Philosophus Imp. Photius, Theophylactus Bulg. Freculphus Lexouiensis, Anastasius Bibliothecarius, Ado Viennensis. *Humani* etiam sua serie infra per Chronologiam recensebuntur. *Hæretici.* Claudius Taurinensis, Theoda pseudoprophetissa in Asia. Godiscalcus Gallus, Bertramus, Fredeuardus eques, Ioãnes Scotus. Græcorum hæresis de Spiritus S. processione, quæ aperte erumpit Photio Patriarcha frigidam suffundente. *Caluinitæ.* Claudij Taurinẽsis opiniones laudant, Bertrami, Fredeuardi, Godiscalci aliquot capita. In singulis scilicet sæculis suæ perfidiæ socios habere voluerunt. b SEPTENTRIONALIVM, vt Moscouitarum, Suecorum, Polonorum, Vngarorum, Slauonię partium conuersio vsque ad an. 1000. Monasteriorum & templorum & episcopatuum ædificationes. Græcæ & Hebraicę literę florent. Latinæ iacent. Pares Francię instituuntur. Imperij ad Longobardos per Berengarium & Saxones per Conradum trãslatio, vnde inter vtrosque dissensio an. plus 40. Ratio eligendi Imperatores instituitur. *Decimi sæculi Pontifices* viginti septem vsque ad Syluestrum 2, Aquitanum. *Impp.* Ludouicus 3, Conradus Germanorum primus, Henricus 1. Otthones tres. *Scriptores sacri.* Gilbertus siue Giselbertus. Radulphus, Suidas. Oecumenius. Smaragdus. Regino, Moses Barcepha. Gerardus. Luitprandus. Vuitichindus. *Hæretici.* Græcorum schisma contra Latinos. Noui Anthropomorphitæ in Italia. Manichæorũ quędam secta Philippopolim translata. A Caluinitis Schisma Græcorum, cuius causa à Turca absorpti sunt, probatur. Aliqua habent eum Manichęis communia. c MVNDVM ignauiæ tędet. Pietas exardescit. Infinita monasteria apud Græcos & Latinos construuntur. *11. Sæculi Pontifices* vndeuiginti vsq; ad Vrbanum 2 Gallum. *Impp.* Henricus 2. Conradus 2, Henrici 3 & 4. *Scriptores.* Fulbertus Carnotensis, Humbertus, Heri-
	Octaui sæculi extremum & noni principium.		
800	a *An. Dom. D. CCC. quo nouũ Occidentis imperium Carolus magnus Francus condit, & Egbertus regnũ Anglicum.*		
	Decimi sæculi initium.		
900	b *An Dom. D. CCCC. quo Carolus simplex rex 30 regnũ Franciæ suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolinus fit, Infœlix sæculum inchoat.*		
	Vndecimi sęculi initium.		
1000	c *An. Dom. M. quo regnum Poloniæ per Boleslaũ, Hungariæ per S. Stephanũ cœpit, Cordubẽse in Hispania Saracenica desiit. Otthо 3. Imp. obiit. quo denique Hugonis Capeti familia se in regno Francorum subactis competitoribus confirmatam videt.*		

bertus Abbas, Euthymius, Ioan. Xiphilinus, Berno Augiensis, Algerus, Bruno Herbipolens. Albericus. Petrus Damianus, Leo 9. Lanfrancus, Adelmannus Brixiensis, Guitmundus Auersanus, Theriānus, Leontius, Hermenopulus, Hildebertus Turonens. Hildebertus Cenomanens. Lambertus Schanaburgens. Sigebertus, Anselmus Cantuariensis. Iuo. Minardus, siue Meginhartus, Burchardus. Marianus Scotus. Ioan. Micrologus, Hermanus Contractus.

Hæretici. Berengarius. Bogomili, Basilius monachus, Henriciana siue Simoniaca hæresis ab Henrico 4. Imp.

An se Berengarianos, Bogomilos, Henricianos, Caluinitæ negare debeant, vel velint ipsi loquantur.

d TOTVM hoc sæculum transigitur in terra sancta, à Gallis præsertim.

Factiones Gibellinorum pro Imp. & Guelphorum pro Pontifice.

Theologia Scholastica fundatur per Bandinum, Petrum Longobardum, &c. propter subtiles Græcorum cōtra Latinos disputationes de Trinitate, de processione Spiritus S. Berengariū & Petrobusianos de sacramentis, Porretanum & Aballiardum Theologiæ miscentes Philosophiam, vt subtiles illæ quæstiones deciderentur & amputarentur.

Ordines Hospitaliorum, Templariorum, & similium contra Turcas instituti & confirmati.

12. saculi. Pontifices sedecim vsque ad Cælestinum.

Impp. Henricus 5. Lotharius Saxo. Conradus 3. Fredericus Ænobarbus, Henricus 6.

Scriptores. Petrus Alphonsus, Honorius Augustodunensis. Odo Cameracens. Hugo Victorinus, Rupertus Tuitiensis. D. Bernardus, Petrus Cluniacensis, Richardus Victorinus, Bandinus, Petrus Longobardus, Hugo Etterianus, Leo Tuscus, Io. Salisburiensis, Anselmus Anelbergens. Potho presbyter, Berengosus, Ecbertus, Petrus Blesensis, Petrus Rhemensis Cantor, Otho Frisingensis, Marcus Alexandrinus, Theodorus Balsamon, Zonaras, Cedrenus, Conradus, Abbas Vspergensis, Hugo Lincol. Nicetas Coniates, Saxo Grammaticus, Conradus Hirsaugiensis, Ioan. Belethius, Gratianus, Petrus Comestor, Helmandus, Guliel. Tyrius, Hildegardis & Mechtildis fœminæ eruditæ. Samuël Israëlita.

Hæretici. Clācularij Berengarij. Durādus de Vvaldach, Tendemus, Henriciani, Petrobusiani, Arnoldus Brixianus, Porretanus, Petrus Abalhardus, Eudo de Stella, Apostolici, Publicani, Cathari siue Patareni, Insabbati, Correrij, Vualdēses siue pauperes de Lugduno. Agenēses, Hęretici de Barulo. Hęresis de Dogmate Dei Mahometis: Hæresis de corruptibilitate diuinorū mysteriorū.

Caluinitæ in multis conueniunt, cum Henricianis, Petrobusianis, Apostolicis, Publicanis, Patarenis, Vvaldensibus, Agenensibus, Hæreticis de Barulo.

e CHRISTIANORVM per Tartaros vastatio in Oriente & Septentrione.

Expeditiones in terrā sanctam ob eius amissæ recuperationem.

Scholastici doctores innumeri.

Ordines mendicantium sub principium huius sæculi. Ita inter superiores recētiores ordines & hos vix centum anni intercedunt.

13. saculi

Anni Christi. 1100

Duodecimi sæculi initium.

d *An. Do. M.C. quo Vrbanus auctor expeditionis in infideles moritur. Godefredus rex Hierosolymorū constituitur. Paschalis 2 pōtif. max. eligitur, Bernardus Patriarcha Antiochenus, Dabertus Hierosolymitanus primi è Latinis.*

Anni Christi. 1200

Decimitertij sæculi initium.

e *An. Dom. M.CC. quo Tartari gēs antehac ignota regnum suū condunt, deleto presbytero Ioanne Indo. Noua regna Scotiæ, Portugalliæ, Boëmiæ exoriuntur. Constantinopolis capitur à Francis & Venetis. Philippus Ænobarbi f. Imperium Occid. suscipit.*

Anni mundi.

Anni Christi. 1300

Decimiquarti sæculi initium.

f *An. Dom. M.CCC. quo Otomanus Turca de genere Scytharum siue Magog Turcicum Imperium condit, Antichristi regnum fundās. Et sedes Apostolica in 70. annos Auenionem Clemens transfert.*

Et

Albertus primus Imperium Occidentis adit.

Anni Christi. 1400

Decimiquinti sæculi initium.

g *An. Dom. M.CCCC. quando Tamerlanes mundi terror, & Græcæ literæ in Italiā reducuntur, è qua 700 annis exulauerāt, quo denique Robertus Palatinus comes fit Occid. imperator.*

Anni mundi.

13. saculi Pontifices duodeuiginti vsque ad Bonifacium octauum.

Impp. Philippus Ænobarbi F. Ortho 4. Fredericus 2, Conradus 4, Rodolphus, Adolphus.

Scriptores. Innocentius 3, Gulielmus Parisiensis, Ioachimus Abbas, Alexander Halesius, Bonauentura, Albertus Mag. Thomas Aquinas. Ægidius Romanus, Ioānes Scotus, Iacobus Victriacus, Richardus de Mediavilla. Henricus Gandaueus & plerique alij Scolastici, Nic. Cabasilas, Hugo Cardinalis auctor Concordantiarum, Vincentius Beluacēsis, Durandus episcopus Mimatensis, Accursius, Nicolaus Lyranus.

Hæretici. Albigenses siue Albiani, Almaricus, Baiolenses & Concordenses Albigēsium secta. Petrus Ioannis, Dauid Dinantius, Gulielmus de S. Amore, Desiderius Longobardus. Raimūdus Lullus, Hermānus Italus.

Caluinitæ hos habēt patres Albigenses, Almaricum, Petrum Ioannis, Desiderium Long.

f BOSSVLI siue aciculæ marinæ inuentum.

Turcarum in Oriente inter se & cum Christianis cōflictus varij.

Vbique calamitas.

14. saculi Pontifices decem vsque ad Bonifacium nonū.

Impp. Albertus primus, Henricus 7, Ludouicus 4 Bauarus, Carolus 4, Vuenzeslaus.

Scriptores. Guliel. Nangiacus, Alanus Insulensis. Nicephorus Calixtus, Bartholus, Georgius Pachimeres, Ioan. Cantacuzenus, Maximus Planudes, Durandus de de S. Portiano, Guido Carmelita, Martinus Polonus, Greg. Ariminēsis, Ioan. Andreas, Paulus de Perusio. Io. Hisdinus, Frāc. Petrarcha, Radulphus Tungrensis, Frāc. Maronis Sorbonicæ inuentor. Guillelmus Occam, Astesanus, Nicephorus Gregoras. Aluarus Pelagius, Aug. de Ancona, Herueus, Gulielmus Antissiodorensis.

Hæretici. Fratricelli, Templarij, Dulciniste, Barlamus & Acindinus, Iacobus Iusti, Begardi & Beguinę, Flagellātes, Lothardi, Ioan. de Poliaco, Bononatus, Marsilius Patauinus, Bartoldus de Borbach, Bartolomæus Ianouensius, Adamitæ in Boëmia, Ioan. Vuicleffus, Guil. Albus, Turelupini.

Caluinitæ conspirant cum Fratricellis, Begardis & Beguinis, Flagellantibus, Lothardis, Marsi. Patauino, Io. Vuicleffo.

g EMĀNVEL Chrysoloras studia Græcarū literarum in Italiam refert.

Vsumcassanus Persiam rapit.

Ars Typographica reperta.

15. saculi Pontifices tredecim vsq; ad Alexandrum sextū.

Impp. Robertus. Sigismundus, Albertus, Fredericus 3. Maximilianus.

Scriptores. Paulus Burgēsis, Io. Gerson. D. Antoninus, Blondus, Æneas Syluius, qui & Pius pont. Frossardus, Leonardus Aretinus, Capreolus, Pet. de Aliaco, Thomas Campensis, Ioan. Dominici, Io. de Turrecremata, Baldus, Angelus, Thomas Vualdensis. Matthæus Palmerius, Bessario Card. Marcus Ephesius, Laonicus Chalcondylas, Ioan. de Indagine, Dionys. Carthusianus, Platina, Franc. Philelphus, Ioan. Trithem. Baptista Ferre. Sabellicus. Gabriel Biel, Albertus Crantius, Matthias Palmerius Pisanus, Ioan. Nauclerus, Ioan. Maior.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hæretici. Ioannes Hus, qui anno 1401. se prodit, Hieronymus de Praga, è quibus variæ & multiplices sectæ. Zisca.

In Caluinitis sæculo sequenti renascentur.

h RELIGIONIS in deterius mutationes, apud Mahometanos per Ismaëlem Sophum in Persida, Per Cheribum in Africa,

Apud Christianos per Lutherum in Germania, per Caluinum in Gallia, per alios aliis in locis.

In melius per Lusitanos in Indiis, per Hispanos in nouo orbe, vt quando in aliquibus locis fides deficit, in aliis proficiat. 1500

Linguarum professio exoritur in Germania, Gallia, & aliis locis per Andronicum Contablam Græcum, Lapidanum, Reuchlinum Capnionem, Galatinum, Sãcten Pagninum.

Hæreseon fructus per totam Europam cædes, seditiones, intestina bella, sacrilegia, Simoniæ, latrocinia. Circumcelliones &c.

16. seculi Pontifices duodecim vsque ad Gregorium decimum tertium.

Impp. Maximilianus idem, Carolus 5, Ferdinandus, Maximilianus 2, Rudolphus 2.

Scriptores. Ioan. Ekius, Ioan. Roffensis, Thomas Morus, Thomas Caietanus, Ambro. Catarinus, Ioan. Gropperus, Stanislaus Hosius, Reginaldus Polus, Gaspar Cõtarenus Cardinales, Hieronymus Seripandus, Aloisius Lipomanus, Cornelius Iansenius, Vuillelmus Lindanus, Hieronymus Osorius, Melchior Canus, Fridericus Nausea, Claud. Sanctius episcopi. Sylvester Prieras, Cõradus Brunus, Ioan. Cochleus, Ioan. Driedo, Ioã. Arboreus, Iodoc. Clitoueus, Albertus Pighius, Erasmus Roterodamus, Sanctes Pagninus, Petrus Galatinus, Fredericus Staphylus, Petrus Soto, Alanus Copus, Ioan. Hesselsius, Petrus Canisius, Franc. Turrianus, Sixtus Senensis. Laurẽtius Surius, Nicolaus Sanderus, Guill. Alanus, Claudius Spẽceus, Anto. Demochares, Iacobus Billius, Gentianus Heruetus, Iac. Pamelius & innumerabiles alij.

Hæretici, Lutherani, qui & Protestantes, Zuingliani, Carolostadiani, Seruetiani, qui & Samosatenses. Anabaptistæ, Osiandrini, Antosiandrini, Mediosiandrini, Stancariani. Dauid Georgius, Trinitarij, Antitrinitarij, Autotheani, Campanistæ, Caluinistæ, siue Huguenotij, Anticaluinistæ, Lutherocaluiniani, Adamitæ in Hollandia, Suencfeldiani, Antisuencfeldiani, Confessionistæ, Stoici siue Illyricani, qui & Flacciani, Adiaphoristæ, Antediaphoristę, Impositorij, Bisacramentales, Trisacramentales, Quadrisacramentales, Recalcitrantes, Vbiquitarij, qui & Brentiani, Biblistę, Anfdorfiani, Maioristę, Tropistę, Antidęmoniaci, Infernales, Adessenarij, Antinomi, Athei siue Epicurei, Puritani & Laicocephali in Anglia, Vncti in Surria comitatu Anglię, Familia de amore, & Illuminati in eadem Anglia, cũ multis aliis, ita vt non modo à nostris Hosio, Lindano, Prateolo, Staphilo, Sanctio, verum etiam ab ipsismet, vt Lauathero, Lipsiensibus, &c. plus ducentę sectę numerentur.

Caluinitę cum his omnibus in aliquo scelere cõiunguntur. Nam istorum omnium sunt colluuies.

CORO-

Anni Christi.

Anni mundi.

Decimi sexti sæculi initium.

h *An. Dom. M. D. quãdo nouus orbis aperitur, Ludouicus 12. Pater populi dictus regnum Galliæ init, Sophus Persarum.*

Quæ sic membratim demõstrari possunt.

Anni Christi.

SEPTIMÆ ÆTATIS, SIue vltimæ

Pars posterior, quæ incipit anno mundi 4888. Christi 800, ab Eirene sola imperante in Oriente, Carolo magno imperiũ nouum Occidentis suscipiente, Egberto Anglorum regnum condente ad annum 1584.

99

796 a IEO tertius. *Sigeberto 4.* Roman. sedit an. 4.
800

Patriarcha.
Constantinopoli Tarasio.

Principibus.

Constantino 6 solo Orientis Imperatore octogesimo quarto.

Mauregato & Veremundo an. 3. Hisp. regnum occupantibus.

Vsque ad imperatoriam cõsecrationẽ Caroli Magni.

Anni mundi.

a CORONAVIT an. 800 vel 801 in Imp. Carolum Magnum, petente vniuerso populo & ter acclamante, Carolo Augusto & à Deo coronato Magno & pacifico vita & victoria, ipsa nocte Natalis Christi. Inde factum est vt etiam hodie imperatores Occid. inungantur & consecrentur à Rom. Pontifice. *Sabell. Ennead. 8, lib. 9. Blond. Dec. 2, lib. 1. Annoni lib. 4, cap. 90. Sigeb.* Deinceps imperium Romanum, siue Occid. mansit penes Francos plus 100 annis.

Ita Carolus Mag. factus est primus Imperator Occidentis post vltimam Valentiniani eædem iure & nominatione Ecclesiæ ac gratia Apostolicę sedis, vt eius veluti brachium dexterum esset. Deinde trãsactione cum Impp. Græcis, quæ tamen facta est authoritate Romani Pontificis. Nam Carolus legatos Michaëlis Curolopatis ad Leonem 3 remisit, vt ab eo libellum fœderis acciperent. Vnde tã ipse quàm successores exceptis aliquot posterioribus Impp. Germanis non se putabant satis in imperio firmatos, donec coronam auream essent cum sacram vnctione ab ipsomet Ro. pontifice consecuti. Contra eos qui iure belli factum imperatorem tradunt. Nam non occuparat armis imperium Occidentis, minus Italiam & vrbem Romam, vt qui ad eam duntaxat vocatus contra Longobardos venisset, tanquam amicus, & socius Italiæ, filiusque Ecclesiæ non tanquam hostis.

Honorabilem & venerandum virum eum appellat Zona. *to. 3.* castum, facundum, constantem, liberalem in pauperes. *Antoninus lib. 14.* Tardum ad irascendum, velocem ad condonandum & mitẽ, *Ioan. Oppidanus*, doctum & sapientem Bonfin. *dec. 1, lib. 9.* Amantem virorum doctorum *lib. Pontif.* cui diuinitus visus & vox reddita sint, cum ab aduersariis vtroque fuisset orbatus. *Sigeb.* vocis non meminit *Diac. lib. 23. Rom.*

Carolus conuenit de diuidendo Imperio cum Eirene, postea cum Nicephoro, vt ille Orienti, ipse vero Occidenti præesset, Venetiæ vero sui iuris inter vtrumque essent. *Plati. Blond. dec. 2, lib. 1.*

Hæc pacta postea renouauit Michael Curolopates an. 812, deinde Ludouico filio Caroli Leo Imp. post Michaëlem.

Hinc deinceps qui in Gallia & Germania fuere Impp. dicti sunt Occidentis, Constantinopolitani autem Orientis, vbi notent & vleiscantur Imperatores & Principes Christiani atrocem iniuriam sibi à Centuriatoribus factam, qui Cent. 8, cap. 10. in Leone P. attribuunt ipsorum Imperij creationem, siue translationem præcipuis Antichristi operibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Per Daciam Metanastas & Iazyges transiens Sacerdotes passim iussit Christi religionem populo tradere. *Bonfin.rer.Vngar.lib.9 dec.1.*

In Pannonijs Slaui & Hunni conuertũtur per Bonifacium,qui ibi diaconos & episcopos constituit. *Mutius in Chron.*

Ex Holsatiæ ecclesia per Heridagum,qui primus illic episcopus à Carolo constitutus est & Ansgarium successorem in omnes Slauorum & Danorum regiones fides propagatur. *Hemoldus cap.3 & 4.*

In Suecia per Herbertum Lincopẽsem,qui ab eodem Carolo ad Biornium regem Sueuorum & Gotthorum missus fuerat & primus in Ostrogotthia episcopus constitutus. *Gotthus lib.17,cap.1.*

In Germania Saxones & Dani & Germani ferè omnes, præsertim Boreales, conuertuntur. *Crantzius lib.1. Sigeb.* cum quibus Car.Mag.per 30 amplius an.bella gessit,multis eorum in Flãdriam, Brabantiam, Vasconiam translatis. *Vsper.*

Obtriti,qui Christiani erant, Saxonum in Frãciam translatorum pagos occuparunt.an.803. *Sigeb.*

Hierosolymam & terram sanctam à Saracenis diuexatam Constantinus Imp.adiutus copijs Caroli Magni Christianitati restituit. *Viol.Lucensis in Rudimento, & Erfordiensis vbi suprà.*

An.798 à matre Eirene oculis & imperio orbatur,eodem die,quo ille ante annos 5. Nicephorũ & Alexium Mosolim iniustè excæcarat & aliis quibusdam linguas præciderat. *Zon.to.3.* Ad illud Matris facinus sol per dies 17 suos abscondit radios & ipsa post annos 4, aut 5 à seruo relegatur in exilium. *Diac.lib.23 Rom.* Interea iustum Dei iudicium obseruandum. Nam Constantino isti in deliciis erat leui de causa excæcare ministros suos. *Diac. & Blond. lib.1, dec.2.* Martis sidus hoc toto anno in cœlo non est conspectum. *Regino.lib.6. Adoæta.6.*

Commercium nundinarium centum librarum auri largitus est Ecclesijs Ephesi ad Ioannis Apostoli ministerium. *Diac.Ibid.*

Slauinos Thessaliam, Græciam & Peloponesum tenentes,pace cum Arabibus facta,sibi Eirene tributarios fecit,multis cæsis an.784. *Diac.lib.23.*

Nicephorus Imp. Christianos exules ex omnibus prouincijs in Sclauinias ferri iussit, eorúmq; bona vendidit. *Idem.lib. 24.*

Hunni siue Auari à fide deficiunt, ad Sicambriam, siue Budam à Carolo subacti Christiani fiunt. *Gaguin.lib. 4. Bonfin.de Vngar.dec.1.* hodie vocantur Hungari.

Venetí feriunt fœdus cum Imperatoribus Orient. & Occid.vt neutri subessent, nisi præstando vtrique homagium,sed suis legibus vterentur. *Naucl.*

Historia Slauorum an.800 incipit apud Helmoldum. Gothia & Suetia circa idem tempus fidem Christi amplectuntur. *Ioan.a Mag.lib.5 de Gent.Sept.*

Egbertus anno eodem Regnum Angliæ, quod ad hunc vsque diem durat,condit, subacta præter Scotiam tota pene insula, .i.regulis Merciorum,Cãtij,Northumbriæ,Danorum,Saxonum,lege data, vt omnes tam Britanni quàm Angli & Saxones insulam habitantes, præter Scotiam,Angli dicerentur, insulàque in perpetuum Anglia vocaretur. *Polyd.Maior.*

Contra

Anni Christi

800

817

Anni mundi.

Eirenæ imperij Orientalem recuperationem.

Alphonsi Casti in regnum Hispaniæ restitutionem.

Aaronis Saraceni in Persarum regẽ inaugurationem.

An.Dom. DCCC, quo Carolus Magnus nouum Occidentis imperium, Sedis Apostolicæ concessu & munere, suscipit.

∴ ∴

NONVM SEPTIMÆ ÆTATIS sæculum.

99

a LEO III. sedit adhuc an. 16.
mens.5. dies 18.
id est,in vniuersum an.20
mens.5. dies 18.
Vacat dies 10.

4888

4905

Patriarcha.

Constãtinop.Tarasio, deinde Nicephoro an. 9.
Theodoro Iconomacho an.6.

Principibus.

Eirene sola an. 4.
Nicephoro octogesimo sexto an. 8.
Stauratio Iconomacho an.1.
Michaële 2 Curolopate SS.
Imaginũ propugnatore,an.2.
Leone 5 cog. Armenio ex ord Orientis Impp.

Anni Christi.

800

817

Anni mundi.

4888

4905

∴ ∴

Carolo Magno Francorum rege & primo Occidentis Imperatore an.16, vsque ad Ludouicum.

∴ ∴

Persarum & Saracenorum rege, siue Miramolino Aarone an. 12, deinde Mahomete,an. 5.

∴ ∴

Sepharad Æthiopiæ pretioso an. 4.Inde Agdai, Abraha, Azbaha.

∴ ∴

Hispaniæ Alphonso Casto quadragesimo primo, annis iterum 32.

∴ ∴

Egberto Primo Angliæ rege an.37.

Carolum tamen restituisse Fardulphũ Normanorum regem an.808 narrat Vvillelmus lib.2 de Anglis,cap.1.

Contra Nicephorum omni tyrannidis genere ferocientem sæpius seditiones excitatę describuntur à Diac. *lib.24 Rer.Rom.*

Nicephoro ergo & Stauratio filio eius extinctis, qui suos subditos miris artibus argento emunxerãt, Michaël Imp. paci studuit, & contra Manichæos & Attinganos capitalem sententiam promulgauit. *Zon.tom.3.*

Digladiantibus inter se Saracenis, Christiani in Syria, Ægypto & Africa cædibus & aliis grauissimis calamitatibus afficiuntur. Hierosolymis loca sancta subuertuntur.Multi in Cyprum & Constantinopolim euadũt, erga quos liberalitas Michaëlis Imp.& Nicephori Patriarchæ enituit. *Paul.Diac.lib.24.*

Michaël Curolopates Imp.per Nicephorum patriarcham, & alios Pios promulgat capitalem pœnã in Manichæos, Paulitianos, Attinganos in Phrigia & Lycaonia degentes,quam postea in exilij supplicium commutat,adductus disceptatione mota, An hæretici essent interficiendi. *Diac.lib.24.*

Monacho cuidam in sanctas Imagines iniurio linguã excidi iussit. *Zonar in Mich.* Errant enim, qui scribunt eum fuisse Iconomachum.

S.Slauius Episcopus Aquitaniæ martyrio coronatur. *Sigeb.*

Hitto Frisingensis Episcopus versionem SS.Biblio. pro virili restituit.

Carolus,vt supra dictum, duas Academias Parisiensem & Papiensem instituit. *Guagui.lib.4. Sabel. Ennead.8, lib. 9.* Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. *Mut.lib.9.*

Sermones Patrum,homilias Sanctorum & Martyrogia diligenter inquiri & conscribi iussit. Omnium item nationum,quæ ipsi parebant,memorabilia gesta,in literas nondum relata, scribi mandauit. *Crantzius in sua Saxonia.lib.2,cap.2 & 9.*

Gallicianam D. Iacobi ædem inuisit, ditátque amplissimis prædiis & donarijs. *Sabel. Ennead.8,lib.8.* Spolia & thesauros in Vngaria repertos per episcopatus & monasteria largissimè distribuit, multis ecclesijs ædificatis. *Saxonia Crantzij lib.2,cap.6. Auent.lib.4 annal.*

De eius expeditione Hierosolymam versus, Franci scriptores nihil tradunt, præter Turpinum Remensem Archiep.& ex exteris Erphordiensem cap.69.

Bellis Saxonicis fine imposito secundo & trigesimo quàm inchoata fuerant anno, vt rebellandi facultatem eriperet, decies mille Saxones cum vxoribus & paruulis in Galliam transtulit,ex quibus Brabantij & Flamingij,& inter Heluetios Schuitzes aut Suuitzi,Gall. *Suisses.* & Gallos vicissim in Saxoniam. *Acta Trenirensium,* Volcadi Abbatis S. Dionysij Parisiensis opera apud pontifices ab multa vsus est,vt antea Pipinus pater. *Sigeb. Blod. lib.1,dec.2.*

Brabantinorum & Flamiginorum origo à Saxonibus in Franciam à Carolo Magno translatis. *Æmyl.lib.3.*

Duodecim pares Franciæ instituti à Carolo: sex Ecclesiastici,tres Archiepiscopi & Duces,Remensis, Laudunensis,& Lingonensis,tres Episcopi & Comites,Bellouacensis,Nouionensis,& Cathalaunensis: sex Laici.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 Duces, Burgundiæ, Nortmaniæ, Aquitaniæ. 3 Comites, Flandriæ, Tholosæ, Campaniæ, qui hodie mutantur pro arbitrio regum. *Gaguin. lib. 4.*

Guido Caroli Magni comes totam Angliam in deditionem accepit, & arma Regum & Ducum, qui se dederãt, subscriptis nominibus singulorum obtulit Carolo. Atque ita tunc primum tota Anglia à Gallis subiugata est. *Guil. Nang.*

Carolus sibi subegit omnẽ Aquitaniam, Vasconiam, & vniuersas Gallias, Italiam, Germaniam, Hungariam, Sclauoniam, Baioariam seu Bauariam, Daciam, Saxoniam, Angliam, Britanniam, Frisiam, & optimam partem Hispaniæ, *Guil. Nang.* Venetias, quas Pipinus occuparat, Nicephoro reddidit an. 809. *Anno. lib. 4, cap. 96.*

Intra annos 47 quater Romam ad vota persoluenda & orandum profectus est. *Eginardus in eius vita.* Inter cœnandum sibi libros D. Augustin. de Ciuit. & historias legi curabat. *Crantzius in Saxo. lib. 2, cap. 8.*

72 annos natus Aquisgrani moritur Domini 815.

Persiæ rex ei misit horologium æneum & duo candelabra, quæ Aquisgrani in D. Mariæ reposuit. *Chronica Saxon.*

Anno sequenti Saraceni Barchinonam recuperant, sed Francorum copiæ vrbem obsident & Baleares insulas contra Saracenos tutantur. *Ibid.*

Gallicia iterum redit ad Saracenos. Nam eius rex cum suis subditis victus à Carolo fidẽ Christi suscepisse circa an. 807 dicitur. *Chronica Saxonica.*

Normani dum Hybernos Christianos infestant, propulsantur à Scotis sub Carolo Magno. *An. lib. 4, cap. 98. Rheg. lib. 2.*

Egbertus quatuor regna Britãniæ in Anglia in vnum redegit, regnare incipiẽs an. 800, sed Eardulphum Nordanymbrorum regem Carolus restituit an. 808. *Vuil. cap. 3, lib. 2.*

Chumeid an. 807. Saracenorum dux ob Christianorũ in Rhodo afflictionem, tempestate copias & classes amisit. *Diac. lib. 24. Sigeb.*

Crunnus Bulgarorum rex, victo Niceph. caput amputauit & ex cranio eius poculum fecit. *Diac. lib. 24.* an. 810 *Sigeb.*

Alchuinus siue Albinus præceptor Caroli, Claudius, Isuardus, Io. Mailrosius, Bedæ auditores, viri doctissimi, primi ornant scholam Parisiensem. Egidius Atheniensis, Eginhardus Caroli Cancellarius, Turpinus Remensis Archiepiscopus, Paulinus Aquileiensis, Fortunatus Treuirensis, qui librum de diuinis officiis scripsit, Trilinguis quidam interpres, cuius meminit Angelomus *lib. 2 Reg. cap. 5.* clarent.

Paul. Diaconus iussu Caroli vitas Sanctorum conscripsit, ex quibus Carolus vnicuique festo anni conuenientem Lectionem, quæ in Ecclesia legeretur, assignauit. *Sigeb.*

Quidam tribuunt Paul. Diacono hymnum. *Vt queant laxis*, &c. alij Alchuino.

Carolus Mag. triennio ante obitum testamento diuidit Gazas suas in tres partes: vnam secundum morem Christianorum filiis, seruis domesticis, & pauperibus: duas alias 21. Metropolitanis Ecclesiis, quæ solæ suo Imperio suberant, ex quibus erat Burdegalensis, impertitus

Anni Christi.		Anni mundi.
800		4888
	CONCIL. *Aquisgranum episc. 365. Ptol. Lucẽsis. Io. Gothus lib. 17, cap. 1. Lupoldus de Zelo Christian. religio. Helmod. Chron. 5.*	
813	*Carolus quique concilia reformatoria (vt vocant) celebrari fecit per Gallias. Sigeb. et Anno. lib. 4. c. 101.*	
	Moguntinum. an. 813. Sigeb.	
813	*Vormacien se.*	
	Remense. eod. an. Sigeb.	
	Turonense 3. eodem an. Sigeb.	
	Cabilonense 2. eod. an. Sigeb.	
	Arelatense. 3. eod. an. Sigeb.	
	Synod. apud Villam Theodonis per Carolum Mag. congregata, ad cohibendam tyrannorum quorundã in Sacerdotes Domini grassantium vim.	
	Ticinense. potius conuentus Imperialis fuit, quàm Synodus Episcoporum.	
817		4905

Anni Christi		Anni mundi
	∴ ∴	
	100	
817	∴ STEPHANVS 5, dictus IIII. mens. 6.	4905
817	dies 24.	4905
	Vacat dies 11.	
	∵ ∵	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Theodoro Iconomacho.	
	Principibus.	
	Leone 5 Orien. Imp. an. 8.	
	Ludouico I. Pio an. 26. Occid. Imp. & Franc. Rege 20.	
	∴ ∴	
	Azbaha Æthiopum. Hinc Asfa.	
	3. Abdala Babyloniæ & Persa. Miramolino, an. 17.	
	Halihatan Hispaniæ Miramol.	
	Alphonso Casto Hispaniæ rege quadragesimo primo.	
	Egberto Angliæ primo reg.	
	CONCIL. *Vormacien se circa hæc tempora. Onuph.*	

titus est. *Sigebert. in Chron. & Gagui. lib. 4. Aimoin. lib. 5, cap. 10.*

Nouem Cathedrales seu Episcopales sedes erexit: Monasterien sem Lugdero præsule, Mindẽsem Heriberto præs. Halberstaden sem in Saxonia Hildegrino præs. Osnaburgen sem in Saxonia S. Vuihone præs. Bremen sem Vuilchado præs. Padeburnen sem Harimario præs. Verden sem Suniberto præs. Hanburgen sem Heridago præs. Hildemen sem Gunthero præs. Duos episcopatus in Metropolitanas sedes, Hamtuagen sem, Saltzburgen sem, seu Iuuanen sem, *Krant. lib. 1. Sax. ca. 5, 6, 10. & lib. 2, c. 14. Ireni. lib. 3, cap. 40 & 44. Cornipolit. in Chron.*

HVMANA.

Aaron Saracenus Asiam ingressus Nicephorum Imp. ad emendam pacem cogit. Soluta pace Cyprum vastat, Chumeid mittit ad populandam Rhodum Carolo mag. dona ingentia & elephantem mittit. *Æmil. lib. 3.*

Annis 813. Mahomet eius successor in Persida ab Abdala fratre vincitur, ita vtipse Gabdam, frater vero Ægyptum & Africam acciperet. *Sigeb. Diac. lib. 24.*

Eodem Michaël Imp. & Crunnus Burgarorum rex inter se dimicant. *Ibid.*

Eodem Mauri Centũcellas Tusciæ oppidum, & Niceam in Narbonensi prou. vastant. *Annal. Franc.* & ex Hispania in Corsicam irrumpunt. *Ibid.*

Hildefonsus Asturiæ & Galliciæ rex an. 798 Vlisipponem capit, 70 Maurorum millia cædens de præda loricas, mulos, & captiuos Carolo mittit. *Ado, Rheg.*

An. 810. Normani ducenti nauibus in Frisiam irruũt, ac tribus præliis victores centum libras auri pro tributo exigunt. *Rheg. lib. 2 Eginar.*

∴ VIR SANCTVS, exorauit pro inimicis restituendis.

Remis Ludouicum inaugurauit Imperatorem & Hirmingardin Augustam. *Plat. Annal. Franc.*

Damascenus adhuc florebat. Nam à Leone 5 Imp. Const. est persecutionem passus.

Hoc libro deinceps non potuimus, magno nostro dolore, trium sedium Apostolicarum & Patriarchalium successiones persequi, quòd iam Sarraceni illas, nõ quidem extinctas (ô miraculum) sed nobis incompertas reliquerint.

In earum interim locum imperatores Occidentis, & reges Angliæ, Poloniæ, Scotiæ, Portugalliæ, Turcarum, prout eorum regna his posterioribus sæculis exoriẽtur, subrogabimus, vt nostri studij fructus ad plures ac potẽtiores orbis nationes dimanet.

Qui voler, ex aliis chronicis appingere poterit principes Scotiæ, Sueuiæ, Daniæ, Nauarræ, Moscouiæ, Tartarorum, &c. seruata temporum proportione & singulis eorum cum pontificum rationibus diligenter collatis, ne vllus existat error, quando omnes omnium res & annales inter se conferentur.

Slaui Boëmi ab. an. 805 bello fracti & Francis subiecti cœperunt paulatim ad religionem assuefieri. Horum duces quatuordecim baptizandos curauit Ludou. Imp. Bathurico Reginoburgensi in episcopum constituto, sub an. 816. *Marti. in Chro.* vitiosè in Sigeb. 846.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eodem anno Ludouicus, qui in Synodo Aquisgrani de Gotthorum & Sueonum conuersione consilia captauerat, Ansgarium ad Biornum regem doctores petetem misit, qui in Byrca Suediæ metropoli Ecclesiam collegit. *Lupoldus de Zelo Christ. Rel. Helmold. Chro.c.5. Ioan. Goth.lib.17,cap.1.*

Illis annis 26 quibus imperauit Ludouicus Pius Dani, Normani, Bulgari, Saraceni ecclesiam diuexarunt. Eius ęgrotantis cibus per 40 dies solummodo fuit corpus dominicum. *Anno.lib.cap.19.*

Anni Christi.		Anni mundi.
817		
	101	
	b PASCHALIS I. Romanus monachus, an. 7. mens.3. dies 17.	4905
824		4912
	Vacat dies 4.	

HVMANA.

Mortuo Sanctio Garsia rege Nauarrę interregnum fuit 4 annorum, dum mitterent, qui decretum afferrent summi pontificis & leges, quibus vterentur Nauarri, regno interim administrato per 12 viros. *Vaseus in Chron. Hisp.*

Postea Ennicus Arista vnctus & primus rex Nauarrę appellatus est. *Idem.*

Post Abdalam tertiũ in quatuor Tetrarchias abiit imperium Arabum.

Halihatan equitum quinque millia ad corporis sui custodiam delegit, partim è Christianis Apostatis, partim Eunuchis. *Vaseus.*

b PASCHALIS sanctitate conspicuus, liberalis erga peregrinos, captiuos multos redemit, templa vel noua ædificauit, vel collapsa magnifice restaurauit, incendium, quo Burgus (Anglorum schola) absumi cœperat, signaculo crucis repressit, Græcos monachos cœnobio donauit, Lotharium coronauit, præclara multa egit, quæ Christi decent vicarium. *Plat. Sigeb. &c.*

Ludouicus Imper. renunciat iuri eligendorum pontificum, & Romanis restituit. Confirmat donationes & restitutiones factas Rom. pontif. *Vola.lib.3,c. Ego Ludou. & seq. dist.63.*

Vbi non dat Pontifici Romam & Italiæ aliquot regiones, sed restituit. Nam illis antea potiebatur sub Lõgobardis.

Nam in diplomate Ludouici istud inter cęt. habetur. Nécnon exarchatum Rauennatem sub integritate cum vrbibus & ciuitatibus, oppidis & castellis, quę pię recordationis Dominus Pipinus rex, ac bonę memoriæ genitor noster Carolus imp. beato Petro Apostolo, cũ prædecessoribus nostris iamdudũ, per ordinationis paginam restituerunt. Hæc igitur non fuerunt ab illis donata, sed è manibus Longobardorum erepta, ecclesiæ reddita.

Rex Bulgariæ sub Ludouico an. 817. Christianam religionem susćepit. *Sigeb.* quod fecerat Telericus, superiori sæculo, tamen gens aut mansit in superstitione Ethnica, aut fidem postea abiecit, nam paulò pòst, sub imperio Theodoræ & Michaëlis circa an. 851 aut 860 tota illa gens Christiana facta traditur. *Crom.lib.3 Polon.ca.1. Zon. tom.3.*

Harioldus seu Sebaldus Danorum rex cum vxore & filiis suis Mogũti à Rabano baptizatur, & parte quadam Daniæ & Frisiæ à Francis occupata à Lud. donatur. Regno enim fuerat exutus. Deinde cum Erico altero Danorum rege, de permissũ docendi Christum agitur & impetratur *Helmol.cap.5. Sax. de Danis* sub an. 825.

In Tul-

Anni Christi.		Anni mundi.
817		4905
	Afra Æthiopum an.7, deinde Amsi.	
	Abdala 3. Babyloniæ & Persiæ.	
	Halihatam, deinde Abderamene, an. 20. Hispaniæ Miramolinis.	
	Hispaniæ Rege quadragesimo primo Alphonso Casto deinde Ramiro, an. 7.	
	Angliæ Egberto.	
820	CONCIL. *Aquisgranense primum & secundum pro canonicorum regula, & cõtra Iconomachos. Plat. Sigeb. Lib. Concil. Valesiid. Strabo lib. De exordi. et increm. rerum Eccles. c. 8. Aimoin. lib. 5, ca. 10. Naucl. collocat sub Gregor. 4.*	4908
823	*Romanum Episc. 30, in quo Paschalis accusatus se purgauit. Plat. Sigeb. Blond. dec. 2. lib. 2.*	4911
824		4912

In Tullensi territorio iuxta villam Commerciacam puella quædam circiter annorum 12 post sacram Communionem, primo per decem menses pane, deinde omni cibo & potu per triennium abstinuit *Annon. lib. 4, cap. 113, & Sigeb.*

HVMANA.

Siciliam post ejectos Carthaginenses Romani Romanorúmve Græci Imperatores semper tenuerunt, donec Saraceni ab Euphoneo exarcho, qui spe obtinendæ Siciliæ & Italiæ Imperatorem se nominarat, contra Michaëlem Balbum attracti è Cauerno, cum in subigenda magna Siciliæ parte ei strenuam nauassent operam, illo cæterisque Græcis trucidato, eam sibi vendicarunt an. 820, vsque ad Constantinum Monomachum.

Dalmatia Græci imperij iugum excussit imperante Michaële Balbo. *Zon. tom.3.* Vnde regnorum Dalmatiæ, Bosnensium, Croatiæque origo, quæ aliquãdiu his proximis annis Hungarię reges tenuerunt.

Thomas cognita cęde Leonis Imp. vniuersas Oriętis Prouincias occupat, cum Saracenis pacẽ init, Michaëlis copias contra se missas, passim in Asia cædit. *Zon. tom.3.* in Thraciam irrumpens Constãtinopolim obsidet, quã cepisset, nisi Mortagon Bulgarorum princeps suppetias tulisset. Fugiẽs igitur Adrianopoli obsidetur, vbi captus, manibus & pedibus truncatus, in asino per triumphum à Michaële circunducitur. *Ibid.*

Luiduitus Pannoniæ dux à Ludouici fide deficiens, tandem profligatus est. *Annales Franc.*

Bernardus quoque Italię rex rebellionem cõtra eundem meditatus an. 819 oculis & regno priuatur. *Ibid.*

Lupus item Vasconum rex eodem anno ob eandem causam in exilium deportatur. *Sigeb. Aimoi. lib. 4, cap. 102.*

Lotharius à Paschali Pap. Coronam regni & nomen imperatoris atque Augusti consequitur an. 823. *Ibid.*

Ebbo siue Ibbo Remorum episcopus & quidam alij tam episcopi, quam principes Ludouico abrogant imperium, & Lotharium ac Pipinum Cęsares designant, ob vxoris suę Iudith libidines & tyrãnidem, quam & in monasterium recondunt, quin & ipse Ludouicus in monasterium D. Methardi abditur, donec biẽnio nondum exacto ab aliis principibus restituitur, eique Lotharius supplex reconciliatur an. 839. *Sigeb. & alij.*

Post multa bella inter Lud. imp. & filios imperij proceres eo rem deducũt, vt cõstituta tetrarchia Ludouicus Germaniã, Carolus Franciam, Lotharius Italiã teneret: cum Imperio & Prouinciis, quę inter Rhenũ & Mosellã flumina ad veteres Mediomatrices & Treuiros pertinẽt. Quę Ludouico attributa sunt regnum Orientale, quę Carolo Occidentale dicta sunt, vt ab imperio Lotharij discernerentur. Ea vero pars Galliæ, quę vtrique regno interiecta vtrumque ceu limes dirimeret, à Lotharij nomine tum primum Lotharingię vocabulum acquisiuit.

Lodouicus Lotharium primogenitum fil. Italię regẽ imperiisq; consortem fecit: Pipinum secũdo natũ Aquitaniæ: Ludouicum Iuniorem Bauarię Reges designauit. *Æmyl. lib. 3. Blond. l. 2 dec. 2. Crantius lib. 2, c. 25.* Quę diuisio, licet sacramentis Optimatũ imperij cõfirmata, mortuo patre maxima bella & cruentas strages peperit, vt nulla maior cędes legatur apud Francos vnquam extitisse. *Gagui. lib. 4, & Naucler. in Chron.* verum aliquantò post

Universidad de Deusto
Biblioteca

inito fœdere aliter inter se & Carolũ Caluum regnum diuidunt.

c EVGENIVS eruditione, facundia & sanctitate clarus, in pauperes liberalis, exules restituit & suis sumptibus iuuit, principes inter se pugnantes hortatus est, vt in Saracenos arma verterent. *Plat.* — 824

Rabanus Maurus Fuldensis Abbas, & postea sub Leone 4. Moguntinensis Archiepiscopus, Strabus Fuldensis Monachus primus coaceruator Glossæ ordinariæ, natione Gallus ex Bergomensi & Vincentio, Haymo Alcuini auditor, & tertius Halberstatensis Episcopus, S. Ausgarius Episcopus Hamburgẽsis, qui per monachos Corbeiensis monasterij Danos & Ericum siue Herioliam eorum regem conuertit, Amalarius Treuerensis, Ansegisus abbas Lobiensis, Ionas Aurelianensis, qui contra Claudium Taurinẽsem episcopum de imaginum cultu disseruit, Theodorus Studites, qui ad Paschalem pont. scripsit, item ad Michaëlem Imp. Bellator, Hamulus Lugdunensis Latinè & Hebraicè doctus, Angelomus, viri celebres & scriptores Ecclesiastici. *Trit. Kram. lib. 2, cap. 25. Sigeb. in Chron.* — 828

Suetia & Dania tunc primo fidem Christianam profitentur. *Anno. lib. 4, cap. 114. Sigeb. Saxo Grammat. lib. 9. de Dania.* At paulò pòst à fide deficiunt.

Ibbo Remorum episcopus Danis per vnam æstatem concionatur. *Annal. Franc.*

Strabus Chronicon Hirsaugiẽse incepit, quod postea alij continuarunt. Eius auditor Ruthardus floret.

Pauliciani & Athingani Manichæorum noua secta, è Gentilismo, Christianismo & Iudaïsmo, præcipuè in Phrygia & Lycaonia. *Zon. & Diacon. continuator.* Istis Michaël Balbus Imper. fauit. *Ibid.*

HVMANA.

Musicę Hydrautica, vulgò Organa, tunc primum cœpere in Francia ad Aquas graneas, ad Græcorum imitationem, industria cuiusdam Georgij Veneti sacerdotis, & sumptibus Ludouici regis. *Auent. lib. 4. Annal. Annon. lib. 4 de Gest. Franc. cap. 114.* Qualia Constantinopoli ex auro Michaël Imp. conflarat. *Zon. to. 3.* & Copronymus Pipino regi miserat an. 757. *Anno. lib. 4 hist. c. 64.*

Sub hoc Michaële Imp. Dalmatia excusso iugo imperij Græci sese in libertatẽ asseruit. Vnde regnorum Dalmatiæ, Bosnensium Croatiæque origo, quæ aliquandiu his proximis annis reges Pannoniæ tenuerunt

∴ TANTAE sanctitatis, vt nondum presbyter, sed Diaconus summi pontificatus gradum conscenderit.

Hactenus autem hi pontifices à Ludouico Pio sui pontificatus confirmationem petiuerunt. Nam adeò premebatur Christi Ecclesia, vt electus adire pontificatum recusaret, priusquam ab Imp. confirmaretur. — 828

Post imperium translatum in Occidentem, gliscebat Schisma seu æmulatio Græcorum contra Latinos. — 828

An. 826. Cœnobium Clunianense à Vvarino Matiscẽsi comite conditum quidam aiunt. Atqui 910 à Gulielmo Aquitaniæ Duce & Aruerniæ Comite, cuius Berno primus fuerit Abbas, docet Chronicon Clunianense.

827. D.

Anni mundi.

102

c EVGENIVS II. cog. pater pauperum, an. 4. mens. 6. dies 24. — 4912

Vacat dies 3.

Patriarcha.

Constãtinopoli Antonio.

Principibus.

Michaële 3. Balbo Iconomacho Oriẽt. Imp. nonagesimo.

Ludouico I. Pio cum fil. Lothario Occid. Imp. & Frãc. Reg.

Ahan Æthiopiæ, an. 4.

Abdala 3. Babyl. & Persiæ.

Abderamene Hispaniæ Miramolinis.

Hispaniæ reg. Ramiro quadragesimo secundo.

Angliæ Egberto.

Schisma 10.

Zinzinus in schismate contra Eugenium à quibusdã creatus sedit dies aliquot. — 4916

103.

∴ VALENTINVS Roman. mens. 1. dies 10. — 4916

Vacat dies 3. — 4916

Patriarcha.

Constantinop. Antonio.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant.

Arada Æthiopiæ.

Anni Christi. | Anni mundi.

104

828 — d GREGORIVS IIII. — 4916

844 — (*aliàs Leo 4.*) Rom. an. 16. — 4932

Vacat dies 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio, deinde Ioan. 6, an. 6. Methodio confessore, an. 4. mens. 3.

∴ ∴

Principibus.

Eisdem impp. & Theophilo Iconomacho, an. 13. Orient. Imp.

Arcada Æthiopiæ, deinde Aladana an. 4. Alameda an. 6. Tabena.

Abdala, deinde Mahomete an. 40. Babyloniæ & Persidis.

Abderamene, deinde Mahomete, an. 35. Hispaniæ Miramolinis.

Hispaniæ rege quadragesimo secundo Ramiro, deinde Ordonio, an. 10. Alphonso 3 cog. Magno, an. 46.

Angliæ Egberto, deinde Eteluuolfo, an. 20.

CONCIL. *Rom. Plat.*

Aquisgranense.

817. D. Marci corpus ex Alexandria à mercatoribus Venetias defertur, vbi nunc religiosè seruatur, ædificata in celebriore vrbis loco ecclesia. Alij sub Gregorio 4, qui huic successit, id factum narrant.

Abderamen Hispaniæ Miramolinus persecutionem mouet contra Christianos. *S Eulogius.*

HVMANA.

Post Abdalam 3 in quatuor Tetrarchias imperium Arabum Saracenorum sic diuisum est, vt in Perside, Mesopotamia, Syria & Ægypto quatuor reges per vim creati, eam Monarchiam, quæ annos propè ducentos perduraverat, conuulserint. *Theophanes Isaurus, Anastasius Bibliothecarius, Sigebertus sub an. 830.*

Aliqui Mahometem quartum ei suggerunt per 40 annos vsque ad an. 871.

d FESTVM omnium Sãctorum iam ante 220 an. institutum Romæ, monente hoc pontifice, & consentientibus vniuersis Episcopis, Ludouicus imp. in Gallias & Germaniam inuexit. *Sigeb. Guil. Nang.*

In Germaniam veniens in Synodo Aquisgrani sedit, Lud. Pium & eius filios reconciliauit. *Plat. Sigeb. Auẽt. l. 4.* Gregoriopolim contra Saracenos struxit. an. 836. *Sigeb.*

Aimoinus siue Annonius monachus & notarius monasterij S. Germani Parisiensis, historiam Francorũ ad hæc tempora conscripsit. *Ipse lib. 4, cap. 113.* & alias sæpè. Certissimum argumentum falsò ei adscribi integrum librum quintum, cum cõtineat historias vsque ad annum 1165.

Christianus siue Druthmarus Aquitanicus. *Trith.*

An. 843. Theodulphus Abbas Floriacensis prosas & versus, qui in Ecclesiis cantari cœperunt, composuit. *Sigeb.*

HVMANA.

Saraceni, qui Italiam & Romam afflixerant, Vaticano direpto reuersuri in Africam, tẽpestate oborta naufragium faciunt an. 834. *Martinus in Chron. Ranulph. lib. 5, cap. 30. & Massæus.*

Circa 838, qui erat Ludouici Pij vigesimus tertius, Nortmani ad fines Hollandiæ & Galliæ primum appulerunt, qui multis postea annis hinc inde cum valido exercitu vagantes multa mala perpetrarunt, donec ab Arnulpho Imp. funditus delerentur an. 895. *Tritem. in Chron. Hirsaug. Sigebert.*

An. 839. Ennicus Arista vnctus est, & appellatus rex Nauarræ primus, & ab eo reliqui omnes. *Vasæus.*

Alphonsus 3 cog. Magnus regnum Hispaniæ adit an. 841. *Idem.*

Theophilus quinquies congressus cum Saracenis in Asia Romanas prouincias vastantibus bis victor rediit, ter cæditur. *Zon. tom. 3.*

Saraceni cum non possent è Sicilia expelli, Ludouici exercitus duce Bonifacio, ex Italia in Africã irruit, magnámq; stragem edidit, Afris prælio victis an. 828. Quo moti è Sicilia ad Africã tuendam, recesserũt. *Sige. Naucl. Genera. 28.* fuerant autem in Siciliam euocati ab Euphemio, qui Monacham duxerat. *Zon. tom. 3.*

An. 844 ex Africa redeuntes, Beneuentum occupant. *Sigebert.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mahometes Hispaniæ Miramolinus motam à patre Abderamene persecutionem continuat. Nostros tributis affligebat,quorundam Christianorum eius voluntati faueẽte nequitia. Si tamen Christiani & non potius operarij iniquitatis appellãdi sunt, qui vt priuilegium Chirographa exigendi obtineant, sortem Domini à rege mercantes, importabili census onere colla aggrauant, &c. *D. Eulogius in memoriali Sanctorum lib.3,cap.5.*

e VIR fuit pius,primúsque Pontificum mutauit nomen suum. Nam antea Osporcius appellabatur. *Platin.* Successores Magna ex parte id sunt imitati.

Ex Anastasio Bibliothecario, qui hoc vixit tempore, contrarium elici docet Onuphrius. Eum scilicet Sergiũ ante Pontificatum vocatum fuisse. Et Iohannem 12 priscum nomen primum omnium mutasse cum ante Pontificatum Octauianus diceretur.

Nec istud est abrenunciare baptismo,in quo nomen solet baptizato imponi, vt cauillantur Centuriatores. Nam nominis prima impositio non est de essentia baptismi. Sed nec Paulus abrenuntiauit Baptismo quando se sic appellauit,multo post baptismum, neglecto veteri Saulis nomine, nec circumcisioni Petrus, quando nomen Petri siue Cephæ à Christo sibi imponi passus est, abiecto vetere,&c.

Lotharium coronauit,Ludouicum eius filium regem Longobardorum designauit, Ludouici filios de regno digladiantes ad pacem per legatos perduxit, & regni partitionem approbauit. *Cramzius lib.1,cap.33. Metro.*

HVMANA.

Austrasia ab Lothario Imp.qui ei imperabat Lotharingiæ nomen obtinuit. *Plat.* Falluntur qui scribũt eum fuisse regem Franc.& Imp.

Gallię pars ab Oceanno Britannico vsque ad Mosam fluuium,ex quo cessit Carolo Caluo,post diuisum regnũ inter fratres, deinceps obtinuit nomen Franciæ *Sigeb.* 847

Radulphus iuxta quosdam primus Aquitaniæ Dux, cum antea esset Regnum. 855

Ragenarius dux Normanorum,qui ann.846. Parisiis D.Germani monasterium diripuerat, magnificè sese efferens ob victoriam subito concidit, & post triduum efflauit. Socij verò eius plerique disenteria perierunt. *Quintus Annonij cap.20.*

Post annos septem alia Normanorum manus per mare Britãnicum ostia Ligeris ingressa, Nannetum vrbem inuadit,Turonum & Andegauiam occupat. Sed tãdem cum annis 20 Franciam vexassent, in patriam suam reuersi in sese inuicem mutuis cædibus, adeò sæuierunt, vt de regia stirpe tantum vnus puer remanserit. *Sigeb.*

Michaël.Imp.cum adoleuisset matrem omni potestate priuatam in monasterium relegauit,relictam ab ea in ærario pecuniam in luxum,crapulas,ludos,mimos,adulatores profudit, eo redactus inopiæ, vt vestes etiam regias venderet. Basilium Macedonem,à quo postea interfectus est,cuius opera in domandis & exercendis equis vsus erat, Cæsarem creauit,tradita ei in vxorem concubina Eudoxia. *Zon.*

f LEO 4 vir sanctus precibus abegit Basiliscum è templo D. Luciæ precibus & victoriam de Saracenis obtinuit,non sine armis tamen.

Pedes

Anni Christi.		Anni mundi.
844	105 e SERGIVS II. Rom. an. 3.	4932
847	Vacat.mens.2.d.15.	4935
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Methodio confessore.	
	Principibus.	
	Theophilo Orient. Imp.9i.	
	Lothario Occid.Imp.an.15.	
	Carolo 2. Caluo eius fratre an.36. Franc.Reg.11.	
	Tabena Æthiopiæ, mox Caleb,an. 4.	
	Mahomete Babyloniæ & Persidis.	
	Hispaniæ Miramolinis. Mahomete.	
	Alphonso 3 cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.	
	Eteluuolfo Angliæ.	
	106	
847	f LEO IIII. (Sigeb.5.) 8.	4935
855	Rom.an. mens.3. dies 6.	4943
	Vacat dies 15.	
	Patriarcha.	
	Constãtinop.Ignatio,an.16.	
	Principibus.	
	Eisdem impp.& Theodora cum fil. Michaële 4.an. 13.	
	Orient. Augusta.	
	Caleb Æthiopiæ, mox an. 7 Gabra-Maschel.	
	Mahomete Babyloniæ & Persidis.	
	Mahomete alio Hispaniæ Miramolinis.	
	In Occidente eodem imperatore & Francorũ rege.	

Anni Christi		Anni mundi.
847	∴ ∴	4935
	Alphonso 3,cog. Magno Hispaniæ reg. quadragesimo tertio.	
	∵ ∵	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	Eteluuolfo siue Adilulpho Angliæ rege secundo.	
	∵ ∵	
	CONCIL. *Romanum Episc. 47, siue 64. Platin.*	
	⁂ ⁂	
	∵ ∵	
	Moguntinum,in quo Godescalcus hæreticus damnatur. Sigeb.& Bernard.de Lutzemb.	
	∴ ∴	
55	∵ ∵	4943

Pedes eius populus exosculatus est more antiquo, inquit Platina.

Mœnia vrbis refecit 15 turres addidit, Vaticanum mõtem, in quo sita est Basilica D.Petri, aucto murorum ambitu adeò cinxit,vt vrbs Leoniana diceretur,nostro tẽpore Burgus S.Petri,Pontificum Romanorũ perpetua sede & principis Apostolorũ basilica clarus. Cuius sunt septem pontæ. Nam vrbis mœnia, quæ nostra ætate 14 millia passuum complectuntur, portas 20 habent. (Ex quibus 13 sunt vrbis Romæ, septem vrbis Leonianæ) Turres autem vel integras vel semifractas 367. *Onuphrius in sua Roma.*

Instituit, ne in presbyterio seu choro laicis esse liceret,quo tempore Missarum solennia celebrantur. *Sigeb.* iuxta ecclesias iussit claustra seu scholas construi,in quibus ecclesiastic. clerici imbuãtur disciplinis Leopolim, in qua Centumcellenses propugnaculum contra Saracenos statuerent,ædificauit. *Liber pontif.*

Præter alia miracula, Saracenorum naues, precibus excitata tempestate in mari submersit. *Plati.& alij.*

Sub eo,an.Dom.850 tres Arabum persecutiones in Hispania contigerunt intra decennium,quas tribus libris describit D.Eulogius Cordubensis, qui in illis occubuit. Regnabãt in Hispania latè persecutionis auctores Haldaragman huius nominis 3, & filius postea Mahomet. *Rasis Maurus de Arabum historia.*

Recafredus interea Cordubensis episc.iussu Tyranni, Dei Ecclesiam misere conturbat, & Eulogium in carcerem coniicit. Quia nimirum Martyres cohortabatur, & ad Martyrium incendebat. *Ex eius vita per Aluarum scripta.*

Georgius Syrus illuc cucurrit ad Martyrium è monte Sina,sed persecutiones cessasse reperit. *Ipse epist.ad Seruos Dei, filios S. Sabæ quingentos, apud Eulogium lib. 2 memorialis Sanctorum.*

Anastasius presbyter Cardinalis S. Marcelli & Bibliothecarius Rom. Ecclesię in Rom. Concilio ab officio & sacerdotio deponitur, quod parochiam suam annis quinque contra canones deseruisset. *Plat. Luitprandus.*

Adilulphus,seu Athulphus Rex Anglię insulam suam voto tributariam facit pontifici, abundantius, quàm fecerant superiores Reges, Inas 11 Anglorum siue Occiduorum Saxonum Rex,& Offa Merciorũ Rex,an.Christi 740. *Polyd.lib.4 & 5. Angl.& Sabelli.*

Theodora iussit SS.Imagines in templis restitui. *Zonar.in Theodor.*

Sub Theodora & Michaële Theophylactũ Burgarię episcopum aliqui ponunt,rectius aliquanto inferius, vt suo loco ostendam.

Ieron Anglus in Hollandiam Euangelium ferens à Tyrannis occiditur.

Theodà Sueuica an.848 se prophetissam mentitur, & extremum diem certo definit. Moguntię palo alligata verberibus afficitur & in exilium mittitur. *Sigeb.* Egnatius lib.2 eam à filio Michaëlis imp.in monasterium detrusam narrat.

An.849 Godescalcus Belga errores quosdam seminat. *Sigeb.* præcipuè de prædestinatione è libris D. Aug. male perceptis. *Raba.epist.ad Euerard.comitem* Cucullam

Universidad de Deusto
Biblioteca

abiecerat, Rabano in Synodo imponens, quod se inuitum Monachum fecisset. *Hatto ad Orgarium.*

Liparam insulam an. 851. Saraceni occupantes D. Bartholomei ossa dispergunt. *Sigeb.*

Pauliciani hæretici cum Saracenis coniuncti multas clades imperio inferunt. *Zon. tom. 3.*

Nicolaïtarum hæresis repullulat. *Sigeb.*

Sub Ludouico 2 Monachi aliqui è cœnobio Corbeiæ, per Vandalorum prouincias transeuntes, ad Ranos seu Rugianos (qui habitant in maris corde) veniũt & eos Christianos faciunt. *Helmod. in Chron. Slaui. cap. 6.*

Idiota (nam aliud eius nomen ignoratur) Lupus Seruatus, Theophanes Nicenus, Theodorus fr. Hymnographi apud Græcos, Ido Paneburgensis, Freculphus Lexouiensis, qui scripsit historiam rerum gestarum ab initio mundi vsque ad Bonifacium D. Gregorij successorem, Ansegisus Senonensis, Notgerus, Rambertus, Vvandelbertus, Salomon Baro. *Trith.*

Methodius inter Morauos. Sclauos & Polonos ecclesias colligens inuenit characteres literarum Vandalicarum & sacra multa in vulgarem sermonem conuertit. Claruit à tempore Lud. Pij vsque ad Arnulphi imperiũ, nisi duo fuerint eius nominis. *Auent. lib. 4.*

Cyrillus frater impetrauit à Pontifice, vt sibi Slauonicæ vsus in aliquibus sacris aliquandiu concederetur. *Æneas Syluius Boem. hist. cap. 13.*

Igmarus siue Hincmarus Rhemensis Archiep. librũ de variis capitulis Ecclesiasticis hoc tempore scripsit contra Igmarum Laudun. qui infantes baptizari prohibebat.

HVMANA.

Classis Arabum Venetam & Constantinopolitanam vicit, Dalmatiam inuasit. Anconã vi captam spoliatámque incendit.

Normãni, siue Dani, è Cimbrica Chersoneso egressi Frisiam, deinde Gallias bellis infestant, Aquitaniam & eius metropolim Burdegalam, Pictauos, Sanctones, Aurelianenses, Turonenses, Parisienses, & multa alia oppida depopulantur. *Æmyl. lib. 3. Blond. lib. 2 dec. 2.*

Saraceni Cycladas insulas populantur, multis Christianis partim cæsis, partim in captiuitatem abductis, quòd à Michaële Imp. essent deserti. *Zon. tom. 3.*

g POST Leonem 4 Recentiores, præsertim hæretici, nominant quendam Ioannem 8, siue vt Sabellicus inscribit, septimum Anglicum, vel iuxta alios, Moguntinum, quem nugantur ementito sexu partim sedisse annum vnum, mens. 1, di. 4 partim an. 2 & semis. Nam mẽdacium non sibi constat. Esse autem fabulam multis argumentis euinci potest. Primum qui hoc tradunt, omnia ponũt incerta. Nam aliis dicitur, Ioannes septimus, aliis octauus. Aliis Anglicus, aliis Moguntinus. Aliis annum vnum, aliis annos duos sedit. Sed nec Ioannes Septimus esse potuit, quia Græcus ille erat & hanc tempestatem centum sexaginta an. præcessit. Nec Octauus, quoniam ille Romanus erat & decem annis præfuit.

2. Nullam huius mentionem faciunt, qui ordine proximè sunt secuti historici, & à quibus omnem Pontifi-

Anni Christi.

855

858

Anni mundi.

4943

4946

107

g BENEDICTVS III. Rom nolens & inuitus PP. creatus, an. 2. mens. 6. dies 9.

Vacat dies 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Ignatio.

Principibus.

Michaële solo Orien. Imp. nonagesimo secundo.

Lothario monasterium spõte ingresso, Ludouico 2. an. 21. Occid. Imp.

Carolo 2. Caluo an. 36. Frãcor. Reg. vigesimo primo.

Constantino Æthiopiæ, deinde Bezaagher.

Mahomete Babyl. & Persidis.

Mahomete Hispaniæ Miramolino.

Pontificum historiam habemus, Anastasius bibliothecarius, Ademarus, Luitprandus, Regino, Hermannus Contractus, Lambertus Schanaburgensis, Otho Frisingensis, Conradus Abbas Vspergensis, Leo Hostiensis, Ioan. Cremonnensis.

3. Soli Marianus Scotus & Martinus Polonus ante 300 annos, anno scilicet Do. 1320 rem euulgarũt. Nam quod Sigebertus id videatur dicere, ictum est, eique insperssum, vt fidem faciunt tum antiqua eius manuscripta exemplaria, in quibus nihil tale reperitur, tum Chronica Guiliel. Nangiaci, in quibus, cum totus liber alioqui Sigeberti exscriptus sit, hoc vnum desideratur.

4. Quin nec Martinus Polonus nec Platina, nec alij post eum, vt veram & certam historiam, sed quasi ab incerto rumore & obscuris auctoribus acceptam referunt, & tam variè, vt vix duo inrer se de circunstantiis conueniant.

5. Sed nec apud eundem Martinum nec reliquos historicos vllum vnquam fecit numerum, aut in catalogũ Pontificum introiit, quòd Ioannes, qui apud omnes septimus natione Romanus multo ante extiterit, anno videlicet 705, Ioannes qui apud omnes octauus idémque Romanus, sederit 20 annis pòst, id est an. 874, vltimus verò Ioannes, sit constanter vigesimus tertius vel vigesimus quartus, quem isthac non omissa, oporteret saltem ab istorum aliquo appellari vigesimum quintum anno 1410. Quæ tamen diuersitas, apud nullos hinc incœpit, sed ab annis centum inferius, ab anno scilicet 955 in Ioanne duodecimo, vt illic docebitur.

6. Auentinus lib. 4. Annalium Fabellam esse asserit à Theodola nobili scorto ortam. Ego, à recentioribus adulatoribus, in Romanæ sedis odium, dum post dissidiũ inter Romanos Pontifices & Imperatores Germanos excitatum, Imperatorum gratiam inire, ab eis opes & honores consequi vellent.

7. Est enim ratio hæc ineluctabilis. Leo nonus epistola ad Michaëlem Constantinopolitanum & Leonem Acridanum episcopos, anno à Passione millesimo & vigesimo, vt ipse scribit cap. 5. 1. post annos cẽtum septuaginta, inter cætera argumẽta, quibus eleuat auchoritatẽ Constantinopolitanæ sedis, eam negat comparandam in puritate, integritate, gratia à Deo accepta cum Romana, quòd fœmina in illa sede aliquando sederit. Proculdubio non hoc argumento vsus fuisset, si intellexisset tale aliquid aduersum Romanam Ecclesiam, cuius puritatem tuebatur, posse obiici. Verba eius sunt cap. 23. Absit autem, vt velimus credere, quod publica fama nõ dubitat asserere, Constantinopolitanæ Ecclesiæ contigisse, vt Eunuchos, contra primum S. Niceni concilij capitulum, passim promouendo; *fœminam in sede Pontificum suorum* sublimasset aliquãdo. Hoc tam abominabile scelus, detestabileq; facinus, & si enormitas ipsius, vel horror, fraternáque beneuolentia non permittit nos credere, considerata tamen incuria vestra erga Sãctorum censuram canonum, qui Eunuchos in aliqua parte corporis imminutos, non solum ad clericatum, sed ad pontificatum etiam indifferenter & solenniter adhuc promouetis, fieri potuisse pensamus.

8. Denique tempus quod illi ascribitur, non habet locum, iuxta Anastasij bibliothecarij computationem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui tamen hac vixit ætate & vitas Romanorum pontificum descripsit vsque ad Nicolaum primum pōtificem proximum, cuius creationi non modo interfuit, imo & & Adriani 2. & Ioannis octaui, vt ipsemet nominat, verum etiam docuit post Leonem 4. Sedem dies tantum quindecim vacasse. Benedicto 3. mox creato & magnis motibus exortis propter electionem à Lothario sedatis.

9. Anastasius inquam horū temporum oculatus historicus his verbis. Sanctiss. Leo Papa 4 obdormiuit in domino 16 calend. Augusti, sepultus ad S. Petrū cessauit episcopatus dies 15. Quo mortuo, mox omnis clerus Romanæ sedis, vniuersi proceres, cunctúsque populus ac Senatus congregati sunt Domini clementiam exorantes vt beatificum illis in omnibus demonstrare dignaretur pastorem, qui Apostolatus culmen regere valeret trāquillè. Qui diuinitus æthereóque lumine inflammati, vno consensu vno conamine Benedictum pro tātis, quibus pollebat sacris operibus Pontificem promulgauerunt erigerem. Miro verò vniuersa & alacri studio plebs & populi cætus ad Callisti titulum properantes, eum cū hymnis & canticis spiritualibus ad Patriarchium Lateranensi perduxerunt, & vt moris est in Pontificali solio collocarunt.

Ita post Leoné non Ioannes fœmina sed Benedictus statim successit. Valeant igitur, qui aniles nugas de quadam statua fœminæ & sede stercoraria iactitant.

Deinde fingite Centuriatores hoc verum esse, ac mulierem fraude, ementito sexu, detestante mundo aliquādiu extitisse Romanæ Ecclesiæ caput, an id magis ridiculum, quàm quod vos probatis, laudatis, defenditis, Reginam Angliæ palam, aperte, videntibus, scientibus patientibus vobis (ô portentum, ô scelus) Anglicanæ esse dicíque caput.

Tum & hoc erat monstrum, quo portendebatur emersuros in Romana Ecclesia impuros hæreticos. i. Centuriatores & Caluinitas, qui facerent fœminam Anglicanam, siue illa esset meretrix, siue non in suo regno Papissam Ecclesiæque caput.

Quæ res vt Naturæ monstra, ita Sed. Apostolicæ nihil præiudicij affert. Nam tunc omnia perinde habenda sunt, ac si toto illo biēnio Sedes vacasset. Vnde ab ea Ordinem, Beneficium, vel aliquid spirituale sunt consecuti denuo id debuēre consequi & ex integro repetere, quòd illa ad conferendum nullum ius nullámque potestatem habuisset. An fraus, an perfidia hominum fidem Dei euacuere potest. Rom. 3.

Benedictus lachrymās, diu reluctatus & inuitus pontificatum susceptit, Ægrotos inuisit, pauperes aluit, calamitosos consolatus est, viduas & pupillos defendit. Clericos ad honestè incedendum & viuendum compulit. *Mart. Polon. Plati.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	Alphonso 3. cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.	
	Eteluuolfo Angliæ secundo, & per ordinem Edelbaldo mens. 6. Eldeberto an. 5.	
	CONCIL. *Ticinense. tom. 2. concil.*	
	Schisma 11.	
	Anastasius 3 cōtra Benedictū sedit dies aliquot, non longè post coactus abdicauit.	
	108.	
	HVMANA.	
858	Petronas Michaëlis dux Amer Saracenorum ducem in acie interficit. *Zon. tom. 3.*	
	Piastus plebeius longam principum, regúmque Poloniæ posteritatem per multa sæcula vsque ad Cazimirum Magnum propagauit circa tempora Ludouici Balbi regis Germaniæ Ludouici Pij F.	
868	h NICOLAVS Sanctissimus, beatissimus Zelo feruentissimus. Denique post B. Gregorium vsque in præsens, nullus	

Anni Christi.		Anni mundi.
858	*Patriarcha.*	4946
	Constantinopoli Ignatio, deinde Photio an. 7.	
	Principibus.	
	Michaële solo Orien. Imp. nonagesimo secundo.	
	Ludouico 2. Occiden. Imp. quarto.	
	Carolo 2. Caluo Fran. Reg. vigesimo primo.	
	Asfa Æthiopiæ, mox Arma, deinde Gianasfa.	
	Mahomete Babyl. & Persidis.	
868	*Mahomete Hispaniæ Miramolino.*	4956

nullus Romanorum præsul illi videtur æquiparandus. Regibus ac Tyrannis imperauit, eísque ac si Dominus orbis terrarum, auctoritate præfuit, piis humilis, blandus, pius, mansuetus apparuit, impiis & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque auctoritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias (Deo suscitāte) nostris temporibus resurrexisse, & si non corpore, tamen spiritu & virtute. *Regi. lib. 2.* Scripsit plures epistolas, vir cathedra illa dignissimus.

Scripta vna epistola ad Michaëlem Imp. longe doctissima & altera ad omnes Asiæ & Libyæ Catholicos acta legatorum suorum rescindit, & Ignatij patriarchæ depositionem, & Photij consecrationem illegitimam esse pronuntiat. *Zon. tom. 3. & tom. 2. conc.*

Eius decreta in vnum collegit Gratianus & in aliquot titulos distribuit.

Vualdradem pellicem Lotharij, legatus Nicolai Pap. an. 864 excōmunicat. *Sigeb.* Ipse autem epistola Lotharium monet vt ab ea abstineat, ni & ipse velit excōmunicari. *Regi. lib. 2.* Legatos in Galliam misit, qui renuntiarunt se nullum sapientem episcopum in toto regno Lotharij inuenisse, qui in canonicis esset institutus disciplinis. *Regi. lib. 2.*

Epistolam, quam post Pantaleonem Centuriatores nomine S. Hilderici Augustani Episcopi ad Nicolaum 1. pro clericorum coniugiis afferunt, esse fictitiam, à nemine citatam, nulli cognitam, tempori non congruentem docet *Spenceus lib. 1 de continentia cap. 12.* Nam Hildericus 70 minimum annis fuit Nicolao posterior. *Infra.*

Contra Nicolaum Photius patriarcha Const. concilium habuit, ex quo tempore Constantinopolitana Ecclesia à Romana palam discedit, Spiritus sancti processionem à solo patre petulanter defendens. *Nilus li. quodam Græco. manusc.* vbi & docet veterem Romam vsque ad Christophorum Papam cum noua in fide cōsensisse, qui sedit anno 905.

Ignatio à Barda iniuste patriarchatu eiecto, quòd ipsum ob dimissam vxorem & consuetudinem cum Nuru sua excommunicasset, Photius successit. Vnde postea secutæ magnæ turbæ, Basilio restitutionem Ignatij iuxta canones procurante, *Zon. tom. 3.* Photio libros contra sedem Apostolicam scribente. *lib. Pontif.*

An. 858. Dæmonium, quod iam triennium in pago Camonti, non procul à Bingio, suis præstigiis Moguntinam ciuitatem & vicinos incolas affligebat Sacerdotes Moguntini litaniis & aqua benedicta tandem abegerūt. *Sigeb. Auent. lib. 4 Annal.*

Constantinopoli scholas Bardas Cæsar instaurauit, singulis doctoribus publica stipendia decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leoné Philosophum. *Zon. tom. 3.*

Hunni & Bulgariolim Christiani, sed à Scythis victi circa an. 500 in paganismum relapsi, magna ex parte cū suo rege Trebellio (qui paulò post ingressus est monasterium) iterum ab idololatria ad Christi fidem, Sacerdotibus eo à Rom. Pontifice missis conuertuntur an. 866. *Synod. Constant. Platin. Sigeb. & Rhegi. lib. 2.* Ludouici Imperatoris vndecimo. Paulò pòst quod ea regia esset obnoxia Imperatori Orientis, Græcos ritus suscepit. *Platin.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed cum Trebellij filius ad cultum gentilitatis redire cogitaret patens è monasterio egressus copias cõscribit & filium capit, atque oculis orbatum in carcerem cõiicit sub an. 865. *Sigeb. Zon. to. 3.* Minoréque filio in regnum locato ad monasterium reuertitur. *chron. Hirsaug.*

Nogerius S. Galli abbas sequentias siue prosas composuit, quas Nicolaus pont. cantari concessit. *Trith. Marty. Polo. Chron.*

Certis autem in locis obscuræ & parum Latinæ de industria factæ sunt, vt concentus, & tonus atque adeo sonus esset iucundior. Nam musici & cantores in omnibus linguis id præcipuè obseruant. Quod de suorũ Rabbinorum hymnis annotat Elias lib. 4 Bahur Rad. 3.

Slaui & Dalmatæ vna cum Sueropilo suo rege, prædicationibus Cyrilli & Methodij fratrum Christiani fiunt. *Chro. Polon. Bonfin. lib. 10 dec. 1. Blond. dec. 2 lib. 2.*

HVMANA.

Tunc regnabat Polonis Semouitius Piasti f. à quo sequẽtes Polonorum reges vsque ad Iagellonem orti sunt, & Silesiæ principes ad hunc vsque diem. *Cro. Polo. lib. 1. cap. 13.*

Quo tempore Suatoplugus Morauorum rex primùm cum ea gente nomen Christo dedit. *Idem lib. 2.*

In quo & Morauorum regnum finem accepit à Germanis, Vngaris, Boëmis & Polonis discerptum. *Ibid.*

Theodoricus ex genere Regum Francorum, primus comes Hollandiæ constituitur à Carolo Caluo. *Mater histor.*

Britanni ingenti numero Gallias ingressi, cuncta fere deprædantur. *Palmer.* ob quã calamitatem Carolus cum rege eorum Heruspoo fœdus init, eisque locum habitationis in Galliis concedit an. 861. *Sigeb. Rhegi. lib. 2.*

Anno 861 incipit historia rerũ Moscouiticarum apud Sigismundum Liberum. Tum enim tres fratres Varaij, Ruricus, Sineas, & Trubor apud Russos Septentrionales dominantur. Mansit autem deinceps imperij Russici sedes Kiouiæ. Aliquãto antè apud australes quatuor principatus fundarant tres alij fratres Kius, Sciecus, Torenus cum sorore Libenda. *Chron. lib. 2.*

Anno 869 in agro Brixiensi triduo sanguinem pluit.

i COMMENDATVR à liberalitate in pauperes, pietate in Nicolaum antecessorem, humilitate (Nam episcopis ministrabat & pedes eorum lauabat) & dono miraculorum. *lib. Pontif. Anton. tit. 16 cap. 1. §. 10.*

A populo & clero electus sine imperatoris cõsensu.

Primus Alfredum sextum Anglorum Regem corona regia insigniuit. *Polyd. lib. 5. hist. Anglic.* Qui in Indiam munera ad S. Thomam misit. *Vuilielmus lib. 2 de Anglis, cap. 16.*

Et Ozoniensem scholam aperuit cum nullus eo tempore in toto regno eius, Grammaticæ doctor existeret. *Ranulphus lib. 6, cap. 1.* Psalterium trãsferre cœperat in linguam suam. *Ibid.*

Tunc primum Græci cœperunt vti campanis beneficio Venetorum. *Sabell. Ennead. 9. lib. 1.*

Valafridus, Otfridus, qui exemplo Caroli Magni conatus est linguã Germanicam scribere & regulis grammatices astringere, Vuerembertus, Hardinundus Rabbani

Anni Christi.		Anni mundi.
	Alphõso 3 cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.	
	Edelberto Anglorum rege quarto, deinde Edelredo an. 9.	
865	CONCIL. *Romanum 113. episc. contra duo prouincialia, Metense & Aquisgranense, quæ Theobergam non esse Lotharij legitimam vxorem pronuntiauerant, facta alterius ducendæ potestate. Plat. lib. Conc. Regino lib. 2.*	4955
	Conc. Ro. 2 & 3 contra Photiũ &c. Episc. 113. Plati. & Lib. Conc. Rheg. lib. 2.	
	109	
868	i ADRIANVS 2. doctus & optimus Roman. 5.	4956
874	mens. 9. di. 12.	4962
	Vacat di. 12.	
	Patriarcha.	
	Constãtinopoli Photio, deinde Ignatio iterum an. 7.	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regnant.	
	Basilio Macedone an. 20.	
	Orien. Imp. nonagesimo tertio.	
	Giarasfa Æthiopiæ & post eum Gianascheda.	
	Mahomete Babyloniæ & Persidis vicesimo sexto Miramolino.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Mahomete Hispaniæ Miramolino, deinde Almudio an. 2.	
	Alphonso 3. cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.	
	Angliæ quinto Edelredo, deinde Alfredo. an. 28.	
868	CONCIL. *Vuormacense cõtra errores Græcorum.*	4956
870	OCTAVVM *vniuersale Cõcilium Constantinopolitanum 4 episc. 383, siue 300 contra Photium inuasorem sedis Constantinopolitanæ. In quo etiam can. 3 latũ est anathema cõtra Iconomachos. Præfuerũt legati Adriani Donatus Hostiẽ sis, Stephanus Drepesinus siue Nephesinus, episcopi, & Marinus Diaconus. Plati. & lib. Conc. Anno li. 5, cap. 25. Huic in decreto Gratiani multi canones attribuuntur, qui non extant in exẽplari Græco. Hac Synodo confirmantur 7 præcedentes generales.*	4958
	Acciniacẽse, cuius acta ab Hincmaro Remensi Archiep. conscripta.	
	Pontigonense. Ann. lib. 5, cap. 33.	
	Colonien se. Sigeb.	
	110	
874	k IOANNES 8. Rom. doctus, antea Cardinalis,	4962
884	an. 10. dies 2.	4972
	Vacat di. 2.	

bani auditores. *Trithem.*

Frõto Danorum rex in Britanniam irruit, suorum maiorum ditionem recuperaturus. Vbi & à Christianis, quos subegit, Christianus factus est, circiter an. 870. *Cranzius in Dania lib. 4, cap. 15.* Filius eius Gurundus siue Gormo ab Alfredo Britanniæ rege captus cum 30 proceribus & maxima satellitum turba baptizatur & fortitur Orientalium Anglotum & Northumbrorum prouincias. *Vuil. lib. 2 de Ang. cap. 14.*

HVMANA.

Saraceni ex Alexandria, Ægypto & Africa in Siciliã ingenti multitudine irrumpunt, & omnia ferro incendióque vastant. *In Chronico Cassinensi.*

An. 870 cum Persis bellum gerunt. *Sigeb.*

Carolus Caluus Franc. Carolomannum filium, qui abiecto habitu sacerdotali, regnare moliebatur, cepit & oculis priuauit. an. *872. Sigeb. Rhegino lib. 2.*

870. Gerardum quendam comitem sibi obstrepẽtem debellat. Hunc Gerardum de Russilone, cognominatũ, & ab eo Burgundionum comitum originem deductam nonnulli tradunt, quòd cum ei agellus in Prouincia remansisset, Theoderici pater fuerit, cuius filius Falco, à quo Gerardus secundus, qui Vualterum patrem Renaldi primi Burgundiæ Bisuntinæ comitis progenuit. Etsi alij Gerardum à Russilone malint Caroli Martelli temporibus extitisse.

Quocunque tempore extiterit is videtur conditor, aut certè Dotator prioratus Semimurensis apud Mandubios in Burgundia, in quo ossa Gerardi diuitis religiosè conseruantur, & exequiæ quotannis solenniter celebrantur, à quo & annulum pronubũ D. Virginis è trãsmarinis partibus habent.

Contra Saracenos & Manichæos pugnat Basilius & traiecto Euphrate terras eorum populatur, & tandem Chrysochiorum eorum principem interficit. *Zon. tom. 3.*

Tarsensium & Melitineorum Saracenorum copiæ cũ Esma eorum Amyra ab Andrea duce cæduntur. *Ibid.*

Inter Saracenos & Græcos, Saracenos & Francos ab anno 867 ad 873 in Italia ad Beneuentum, Ragusium, Bareos Longobardiæ vrbem varia prælia. In illis Sultanus eorum eog. Adalgisus captus Capuámque ductus fraude elabitur. *Zon. tom. 3.*

Ludouicus Imp. contra Normanos & Slauos in Germania res gerit. *Sigeb.*

Basilius Macedo pecunias publicas, quas Michaël in largitiones exhauserat repetiuit publicato edicto, vt qui ab ipso pecunias accepisset absq; iusta causa, eas redderet.

Post Mahometem Saracenorum & Persarum Miramolinum siue Amyram 25 historici nullum ordine nominant. Sed pro rerum gestarum cum nostris ratione, qui fuit annus Dom. 871. At Hispanorum Arabum Miramolini in Hispanicis Chronicis nominantur apud Rasim, Rodericum Toletanum, Vasæum.

k SCRIPSIT quatuor libris vitam D. Gregorij Pontificis Romani, vbi se Ioannem Diaconum inscribit. fuit Latinè & Græcè doctissimus. *Trith.* Carolum Caluum inaugurauit imperatorem. In Gallia Ludouicum

Balbum Francorum regem coronauit. Romam reuersus Carolũ Crassum Diademate imperij adornauit. Saracenos parato exercitu ex Italia & Sicilia profligauit. *Plat. Sigeb. Suplem. Chron.*

In Galliam profectus est, vbi multa gessit. *Annon. lib. 5 ac. 32 ad 37.*

Tres Imperatores coronauit intra quatuor annos, quod nulli alij Pontificum vnquam contigit, *Æmyl. li. 3.* Carolum Caluum, Ludouicum 3 Balbum, & Carolum 3 Crassum. *Annonius in locis supra citatis & Ottho Frisingens. lib. 6 hist. cap. 7, & 8.*

Photio misit pontificalem stolam, humerale indumentum, penulam & sandalia, vt ostenderet se eum in Constãtinopolitanæ sedis patriarchatũ susc ipere. *Oct an. conc. Constantinop. sessio. 4.* Hæc insignia ita postea Patriarchas inflarunt, vt deinceps se Romano Pontifici æquales, interdum superiores dixerint.

In Synodo apud Trecas, Flandris primum ex nemorosis locis ad meliorem cultũ perductis, episcopum dedit. *Plati.*

Basilius post Ignatium è viuis sublatum, quem restituerat Adrianus, Photium restituit in pristinam sedem. Vnde iterum eum expulit Leo Philosophus ac in monasterium Armenianorũ relegauit, in quo videtur mortuus. *Zon. tom. 3.*

Circa an. 875. Russi bello à Basilio Maced. afflicti pacem petunt & Christi doctrinam amplectuntur, post miraculum libri Euangeliorum ab igne illæsi & intacti. *Zon. tom. 3.*

Hoc tempore mota est quæstio à Fredeuardo equite de manducatione corporis Domini, sitne illa vera an tropica, sensibilis an insensibilis, modo corporeo an spirituali, ad quam Paschasius Abbas Corbeiensis Latinè & Græcè doctissimus, doctissimè respondit, nonnulla tacitè corrigens, quæ de ea quęstione Bertramus presbyter paulò antè, minus scitè & commodè ad Carolum Caluum rescripserat. *E Paschasii libro de Sacramento altaris.*

Hinc librum de Eucharistia scripsit Ioan. Scotus, à quo Berengarius postea videtur suam blasphemiam hausisse. Sed is lectus in Vercellensi Synodo omnium sententia damnatur. *Lanfracus lib. de verit. Euchar.* Et auctor graphiis discipulorum conficitur. *Crinitus de honesta discipl.*

Remigius Antissiodorensis. Io. Scotus (alter à Franciscano doctore subtili, nam Palmerius videtur confundere) Aristotelis moralia de secretis secretorum, siue de recto principum regimine è Græco in Chaldaïcam, Arabicam & Latinam linguam conuertit, & ex eodem Dionysij Hierarchiam in Latinum Ludouici iussu, ad quem missa fuerat à Michaële Imp. Constant. *Sige. Nauc.* Franco, Bertamus, Asserius Britannus, Milo & Hubaldus Galli, Paschasius Corbeiensis. *Trith. Sigeb.*

Carnotensis antistes indutus Camisia interiori D. Virginis magnam edit Normanorum stragem. *Guaguin. lib. 5.*

Anastasius Romanæ vrbis Bibliothecarius vertit è Græco in Latinum Dionysij Hierarchiam & septimam Oecumenicam Synodum Nicenam. Hubaldus cantus de multis Sanctis condidit, qui passim cœperunt cãtari. *Sigeb.*

Anni Christi.		Anni mundi.
874		4962
	Patriarcha.	
	Constãtinopoli Ignatio iterum, deinde Photio iterum an. 9.	
	Principibus.	
	Basilio Imp. nonagesimo tertio.	
	Carolo 2 Caluo, Ludouico 3. dic. 2 Balbo an. 2 per ordinem Occid. Impp. & Frãc. Regibus.	
	Carolo 3 Crasso siue Grosso primo. 2 annis cum Balbo, postea solo Occi. Imp. septimo an. 12.	
	Ludouico 4 cum fratre Carolomanno, filiis spuriis Balbi an. 5 Franc. reg.	
	Gianascheda Æthiopiæ & per ordinem Fresennai, Adasahaz.	
	Almudio Hispaniæ Mitamolino apud Cordubam, deinde Abdala an. 25.	
	Alphonso cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.	
884	*Alfredo Angliæ sexto.*	4972

Anni Christi.		Anni mundi.
879	CONCIL. *Trecense. præsentibus Romano Pontifice & Ludouico Balbo Franc. Reg. qui ibi à Pontifice elegitur Imperator. Sigeb. Palmer. & ca. Miror, cum seq. dist. 50. Aimoin. lib. 5, cap. 37. In eo Flãdri fiunt Tornacẽsis dioœcesis. Plat.*	4967
	Macrense. in finibus dioœsis Rhemensis.	
	III	
884	* MARTINVS II. (*siue priori nomine vt quidam aiunt.*) Marinus 1.	4972
885	Gallus an. 1. mens. 5.	4973
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Photio iterum.	
	Principibus.	
	Basilio Orient. Imper. nonagesimo tertio.	
	Carolo 3. Occid. septimo.	
	Ludouico & Carolomanno Franc. regibus.	
	Aizar Æthiopiæ. aliis alibi, vt supra.	

Sigeb. Henricus Antissiodorensis. *Trith.*

Giselbertus siue quisquis fuit auctor libri, qui inscribitur altercatio Synagogæ & Ecclesiæ. Nam Ioan. Scotum vt coetaneum allegat. Suo tempore ibi vnam tantum Eucharistię speciem exhibitã multitudini declarat.

HVMANA.

An. 876. Carolus post adeptum imperium consuetudines Francorum negligens, Græcos & insolitos amictus affectabat, & talari Dalmatica iudutus & supernè Baltheo accinctus vsque ad pedes pendente, capite vero inuoluto serico velamine & Diademate superimposito procedebat. *Sigeb.*

An. 874 locustæ Galliam depopulãtur, quæ vt castrorum acies turmatim volantes, duces cum paucis itinere vnius diei præmittentes ad metanda locа venturæ multitudini, circa horam nonam veniebant, ibique solis ortum expectantes, per spatium vnius diei aërem velabant, donec ad mare Britannicum peruenientes, ventorum flatu in profundum demersæ sunt. Vnde secuta pestis & fames, quæ penè tertiam hominum partem cõsumpserunt. *Sigeb. Rheg. lib 2.*

An. 876. Caroli Calui copiæ à Ludouico & fratribus, Calui nepotibus in Germania cæduntur. Eo itaque fugato tres fratres regnum Germaniæ partiuntur. *Rheg. li. 2.* Eorum minimus Carolomannus contra Slauos multa prælia cõfecit, perpetuóque victor regnum suum amplificauit. *Ibi.*

An. 877 & seqq. Gallia tumultibus plena propter Normanos, itémque dissentiones de successore Ludouici Balbi. *Sigeb. Rheg. lib. 2.*

Nortmanni siue Dani totum Angliæ tractum à Septrionali parte Tamasis fluuij sibi subiecerunt, postea Galliam repetentes Andegauum vrbem occupant. *Guil. Nangiac.* ob Ethnicas suas impietates vindicandas, passim in templa & Christianos sæuiunt per Saxoniam, Lotharingiam & Franciam an. 882. *Helmold. cap. 7.*

Britones mortuo Salomone suo rege, de regno inter se contendentes, à crebris Galliarum incursionibus cessarunt. *Palmer. in Chron.*

* MALIS artibus pontificatũ adeptus, non diu sedit.

Scholas Saxonum prece Alfredi regis omni tributo relaxauit & magnam partem Sanctæ crucis ad ipsum misit. *Ranulph. lib. 5, cap. 3.*

Circiter illum annum Dani grauissimo bello victi, Angliа excedere coacti sunt, præter eos, qui Christiani fiebant. Nam & illi manserunt, & eorum rex Gormo Northumbris ab Alfredo præfectus est. Post annos 5. Rollo Danus Angliam inuasit. *Guillelmus lib. 2, cap. 14. de Anglis.*

Saraceni an. 885. Cassinense monasterium occupant, Bertharium Abbatem ad altare D. Martini mactant, spoliis Italiæ onusti, Garilianum redeunt. *In Chro. Cassinensi.*

Eodem an. Godefridum Nortmanorum ducem post Frisiam acceptam Carolus Crassus de Sancto Baptismo suscepit. *Sigeb.*

Theophylactus Bulgariæ episcopus. Nam à Photio patriarcha Bulgaris missus episcopus legitur in libro

fratrum Prædicatorum contra Græcos.

Anni Christi.

Anni mundi.

HVMANA.

Mahometes Albategnius Aratensis Arabs Mathematicus an. 884 scribebat librum de motu stellarũ an. 743 post Ptolomæum. *Ipse ibid.*

Tum comperit annum solarem constare diebus 365 & quarta diei, minus centesima sexta parte ipsius diei. *Ipse c. 52 & 53 sui lib.* 885

Carolus Crassus Æram Christianam siue annos à Christo nato primus suis diplomatibus & epistolis subscripsisse fertur. indéque exemplum eius desumptum sub an. 888. Cum Orientales principes, recentis adhuc Basilensis cõcilij tempore ab Orbe condito iuxta Eusebianam supputationem, multis annis alioqui redundarem & mendosam suis literis subnotarent. 886

Eo Caroli Crassi tempore circiter an. 884 Normani trans Daniam populi, in Germaniam & Galliam irrumpere incipiunt. Quibus non parum addiderat virium ea Imperij Romani diminutio, quæ post Ludouicum Piũ contigit. Prius enim est intestinis bellis exhaustum, postea in 4 portiones diuisum, dum Lotharius Italiam, Lotharingiam & Burgundiam possideret, Ludouicus Rhenum & Germaniam, Carolus Galliam, Pipinus Aquitaniam. *Helmold. cap. 7. Chronici Slauorum.* Vbi obserua posteritatem Gallorum iure hereditario possedisse Germaniam.

Alphredus Angliæ rex horas 24 diei noctisq; in tres partes distribuebat primas octo ad legendum, scribendum, meditandum & orandũ, alias octo ad disponenda regni negotia, reliquas ad corporis sui curam. *Chron. Hirsaug.*

I INITIO sui Pontificatus ad senatum populúmque retulit, ne in creando pontifice Imperatoris authoritas expectaretur, vtque libera essent & Cleri & Pop. suffragia. Quod institutum à Nicolao 1. tentatũ, potius quàm inchoatum fuerat. Moritur collachrymãtibus omnibus.

Nonnulli historici secuti Sigebertum in Chron. post Marinum PP. nominant quendam Agapitum PP. qui sederit an 1, & inter hunc & Stephanum collocant Basilium, quem volunt sedisse an. 4. Nos sequimur Platinã & magnam partem scriptorum.

112

I ADRIANVS III. Rom. an. 1. mens. 2.

Anni mundi. 4973 4974

Patriarcha.

Constantinopoli Photio iterum.

Principibus.

Eisdem Imperantibus, & regnant.

113

HVMANA.

886 Normanni post varias incursiones in Frãciam à Carolo Crasso subacti, cum Rollone duce suo (qui postea dictus est Rupertus) baptizantur, & ex contractu matrimonij Ducis eorum cum Gisla filia Simplicis, habuerunt ad habitandam, vltra Sequanam fluuium, Neustriã regionem, (quòd ea esset rebellis in Francos) eámque ex suo nomine Normaniam vocauerunt. *Blond. lib. 1, dec. 2. Guil. Nangiac.* an. 888. *Sigeb.*

892 Multi Iudæi prębita & promissa ipsis ab Imper. Oriętis pecunia, Christianam fidem amplectuntur. *Idem.*

m STEPHANVS eo tempore pontificatum iniit, quo Gallia à Normannis, Anglia à Dacis, Pannonia ab Hungaris, Italia à Saracenis affligebatur. *Sigeb.*

m STEPHANVS 6. dictus 5. Rom. an. 6. d. 11. Vacat dies 5.

Anni mundi. 4974 4980

Patriarcha.

Constantinopoli Stephano an. 7.

HVMANA.

Sub an. 888. Italiæ nouum regnum exoritur per Berẽgarium

Anni Christi.

Anni mundi.

Principibus.

Leone 6 Philosopho an 17. Orient. Imp. nonagesimo quarto.

Carolo Crasso 3 Occi. Imp. & Franc. Rege ad Eudonem siue Odonem seu Otthonem Franc. Reg. vsque.

Aizar Æthiopiæ, deinde Delnahad an. 4.

Abdala Hispaniæ Miramolino.

Ordonio 2 Hispaniæ Rege an. 8.

Alfredo Angliæ sexto.

CONCIL. *Colonien. Tom. 2. Concil.*

Vuormacien. Ibid.

Moguntiacum.

892 114

n FORMOSVS Romanus. an. 5 mens. 6. 4980 4986

Vacat m. 2.

garium in annos 80 siue vsque ad annum Othonis Magni tricesimum secundum, qui Adelbertum depulit.

Eius reges fuere Berengarius an. 36 quem, postquam cõtra eum regnassent Guido an. 6. Lambertus an. 5. Ludouicus Bosonis f. an. 5. Ioannes decimus coronauit an. 916. 2 Hugo an. 20. 3 Lotharius cum patre an. 12, & solus an. 4. 4 Berengarius 2 an. 4. denique Adelbertus. an. 4.

Supplicium feruentis aquæ & candentis ferri (quod in vsu quæstionum erat) prohibuit. *ca. Consuluisti, 2. qu. 5.*

Bulgari ruptis fœderibus bellum gerunt cum Græcis sed vincũtur à Leone Imp. nécnon & Agareni. *Zon. to 3. Cedrenus.*

Saraceni ex Aphrica in Italiam descendentes, Fraxinetum castrum occupant. Hinc deinceps magno exitio Italiæ esse cœperunt. *Sigeb. Guil. Nang.*

Vsque ad Carolum Crassum & annum 888 iidem erãt Galliæ siue Franciæ & Germaniæ reges. Nam nostrorũ armis perpetuo Germania succubuerat.

Eo mortuo non solum Francorum regnum, sed & imperium scissum est.

Vnde multis locis noua regna emerserunt, vt *Burgundicum* siue Iurense à Radulpho inchoatum in annos 142, in transiurensi Burgundia, vbi hodie Sabaudiæ Ducatus & Heluetiorum hodiernorum pagi. *Arelatense* ab Alpibus ad Rhodanum vsque, cui Boso præfuit (Viennæ præsertim.) *Italicum*, cui Lambertus Vuidonis filius, deinde Ludouicus eóque depulso Berengarius, *Lotharingum*, cuius primus rex fuit Zuendibolchus.

Et ducatus, vt Burgũdicus. Hinc ab eodem an. 888. .i. initio imperij Arnulphi & regni Gallici Odonis, annos Richardi primi sui ducis & sequentium Burgundi incipiunt.

Carolus enim Crassus propter ignauiã & quòd Normannis Galliæ partem concessisset, regnúmque imminui passus esset ab optimatibus regni circa an. 890 repudiatus est. *Sige. ex copiosius Otho Frising. Chr. 6. c. 9. l. 5. c. 42.*

Ab Ordonio Hisp. rege, ob ipsius in suos comites iniurias Castilia prouincia deficit & Iudices duos creat. *Vas.*

n HIC Arnulphum Carolomanni filium Imperatorem coronauit, Carolo Crasso à Frãcorum principibus remoto & à suis deserto, eo quòd nõ animaduertisset in Normanorũ duces captos, sed cũ muneribus dimisisset in Reip. perniciem. *Rheg. lib. 2. Blond. lib. 2, dec. Sigeb.*

In eius electione Romæ magnum extitit dissidium.

Cõmendatur à sanctitate à Luithprando Ticinẽsi, qui de eo multa scribit li. 1, hi. c. 1. & 8, vt & Ab. Vspergẽsis.

A S. Petro ad hunc vsq; nullus creatus est põtifex, per annos plus minus 900 qui non per omnium ordinũ Ecclesiasticorum gradus ad Diaconatum, vel sacerdotium saltem, in Romana ipsa Ecclesia non ascendisset. *Onuph.*

Primus enim omnium Rom. Pontificum Formosus ex aliena Dioecesi factus est, cum ante ipsum non nisi ex presbytero vel Diacono Cardinalibus creatus esset. *Idem.* Sed hæc obseruatio falsa est, vt pleræque eius aliæ. Telesphorus enim à Petro 9 ex Anachoreta, Dionysius 26 ex Monacho Pontifex est institutus, &c.

Negligentia Episcoporum multi Abusus irrepserunt in Ecclesiam, qui propter bella non poterant reprimi. *Platin.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hundeus Nortmanorum rex fidem amplexus à Carolo de baptiſmo ſuſcipitur an. 896. *Sigeb.* ab Auentino Huntho & Rollo.

Hatto Abbas & Moguntinenſis Archiepiſcopus. *Sig.* Conſtantinus Afer.

Alanus Britonum rex, quod Normanos viciſſet, duodecim eorum millibus cæſis, decimas Deo & B. Petro Romam miſit. *Rheg. lib. 2. Sigeb.*

Cyrillus Morauorum præſul Suatocopum regem Morauiæ ad fidem Chriſti perduxit. *Æneas Syl. hiſto. Boëmiæ, c. 13.*

Saraceni Taupominum & Lemnum inſulam occupãtes, crudeliter in Chriſtianos ſæuiunt. *Zon. tom. 3.*

Ioan. Marius ſiue Meyerus 2 parte promptuarij Concil. ſcribit quidem Synodũ præſulum Galliæ, præſidibus Ioanne & Paſchali legatis Formoſi Pontificis Viennæ Allobrogum, ſiue Delphinatus celebratam authoritate Ludouici Balbi, ſed vt multis aliis in locis, ſic hîc nimiũ credulus fuiſſe videtur. Nam certum eſt ex Sigeb. Nauclero, & aliis omnibus Ludouicum Balbum obiiſſe an. 880, nec potuiſſe attingere Formoſi tempora. Quod annotatum eſto aduerſum iſtos, qui ſatis impudenter iſtud Concilium proferunt contra Eccleſiaſticum cœlibatũ.

Hîc Pontacum iniquè taxat Nicolaus Viguierius in Burgundionũ Chronico, vafrè autem, ne iſtius prætenti fictique concilij fides ex inſcriptionis errore conuelli poſſit, Marium corrigit, dum in eo legendum cenſet, *Authoritate Ludouici regis Boſonis filij* (qui Arelate ſedem regni habebat.) Nam primum hoc pro ſuo ingenio facit, deinde in hæreſis ſalebras ſe coniicit, dum ficti concilij fidem ex inſcriptionis temeraria correctione contra Eccleſiam aſſerere conatur.

HVMANA.

Odo, quem Franci neglecto Carolo Ludouici Balbi filio ſibi præfecerant, Danos ad Axonam fluuium vicit, & Vualterum ſeditionem molientem oppreſſit. Cum autem in Aquitania Ramnolfum & fratrem eius Ebulonem ac alios rebelles domaret, Carolus in regnum paternum à Francis reuocatus & à Falcone Remenſi inũctus an. 894 contra eum arma capit, ſed fruſtra, etiam ſi ab Arnulpho Imp. auxilia obtinuiſſet. Quare non niſi Odone mortuo, ad Frãcorum regnum rediit poſt annos tres. *Rheg. lib. 2.*

Liliorum inſignia ab hoc inſtituta & vſurpata primùm quidam narrant.

Zuenteboldus Arnulphi filius Lotharingiæ rex Lugdunum obſedit & Treuirim occupauit. *Sigeb. Rhegi. lib. 2.*

Carolo Craſſo regnante Berengarius & Guido Itali inter ſe clam partiti fuerant regnum & ceſſerat Berengario Italia, Guidoni Francia. Mortuo illo Berengarius Italiam occupat. Guido Romam abit, vt à Põtifice conſecraretur. Dum abeſt, Franci Odonem regẽ deſignant, itaque mutato conſilio Italiam inuadit & collatis ſignis ter vincit atque ita inuito etiam Arnulpho Imp. Italia potitur. an. 897. *Sigeb. & Luitprandus lib. 1, cap. 6 de rebus Europæ*, qui hiſtoriam actuum Berengariorum edidit.

Arnulphus cum multis copiis Longobardiam ingreſſus vrbes multas capit. Romam expugnatis muris ingreditur

Anni Chriſti. 892

Anni mundi. 4980

Patriarcha.

Conſtantinopoli Stephano, deinde Antonio 2. an. 8.

Principibus.

Eiſdem & Arnulpho an. 12. Imp.

Odone an. 9. Reg. Franc. vigeſimo quinto.

Delnahat Æthiopię, deind. Madai & Sahata regina an. 40.

Abdala Hiſpa. Miramol.

Ordonio 2 Hiſpan. Rege quadrageſimo quarto, an. 8.

Alfredo Angliæ ſexto.

898 4986

Anni Chriſti. Anni mundi.

Schiſma 12.

Sergius 3 electus in ſchiſmate contra Formoſum ſedit dies aliquot.

895 CONCIL. *Triburienſe epiſc. 26 Germaniæ pro tuenda Epiſcopali auctoritate, contra quoſdã Laicos. Rhegi. lib. 2. Chron. & tom. 2 Conc. Gratian. 2, qu. 5. Sigeb. illud reiicit ad an. 899.* 4983

Moguntinum.

115

898 O BONIFACIVS 6. 4985

898 Tuſcus (*ſeu vt aliis placet Romanus*) dies 26. 4986

Patriarcha.

Conſtantinopoli Antonio ſecundo.

Principibus.

Eiſdem Imperantibus, & regnant.

Froila 2 Hiſp. reg. an. 1.

greditur & hoſtes Formoſi pont. capitali ſupplicio afficit. Poſtea contra Guidonem mouet, ſed ægrotus recedere cogitur an. 901. *Idem.*

Radulphus circa an. 890 in Burgundia regnum conſtituit quod multos annos poſtea duravit. *Rheg. lib. 2. Sig.* Hic Gallia & Francia multas inſignes mutationes eſt experta. *Ibid.*

Morauí qui à Francis ſubacti erant, & ad fidem Chriſti adducti, ſpe recuperandæ libertatis arma capiunt, ac religione abiecta Hungaros ſibi adiungunt, & more eorum capita prorſus detondent, Chriſtianos infeſtant cędibus, eccleſiáſque incendunt, adeò vt in tota Pannonia vna tantum ſupereſſet Eccleſia. *Bauariæ Epiſcopi ad Ioan. 9.*

Turcæ, ceu Hungari è ſuis finibus erumpentes, contra Morauorum regem accerſiti ab Arnulpho Imperatore. Saxoniam, Thuringiam, Alemaniam, Franciam & Italiam ferro ignéque vaſtarunt. *Sigeb. Rhegino. lib. 2. Guiliel. Nangiac.* Quam fœuitiam in Germania continuarũt, donec conſenſu principum Henricus Auceps ad imperium eſt vocatus. Turcarum autem vocabulo hîc ſunt abuſi propter Hungarorum perfidiam.

O DE TEMPORE, quo ſedit magna contentio inter ſcriptores. Sed & magna confuſio ob Cæſares Germaniæ omnia in Eccleſia miſcentes & tanquam porcos feros, vineam Domini depaſcentes.

Leo Philoſophus Imp. ſcripſit libros βασιλικῶν. Quo tempore patriarchatum adminiſtrabat Photius auctor Nomocanonis, ſæculo tam infœlici apud Latinos, vt nullum illi haberent, quem Græcis æquo marte poſſent opponere, Græcis propugnantibus dogma de proceſſione Spiritus S. è ſolo Patre.

Hic enim Photius primus ſeceſſionem apertam fecit à Latina Eccleſia, dum apud nos regnarent Caroli Caluus & Craſſus.

HVMANA.

Leo Turcos Iſtrum accolentes, Vngros nomine, muneribus in Simeonem Bulgarorum regem ſibi adiũgit an. 898 qui Bulgaros vincunt & plurimos capiunt. Victoria tandem penes Bulgarum fuit. *Zon. tom. 3.*

Turcæ, ceu Hungari in Bulgariam à Leone euocati cœperunt Pannonias & poſtea Carãtanos & Marahenſes diuexarunt. Ad eos propulſandos Zundebaldus Slauorum Morauenſium rex ab Arnulpho ducatum Boëmorum, qui hactenus à principe eius gentis adminiſtratus fuerat, accipit, ſed poſtea tributum imperatori denegãs, Hungaris per tractas munitiones, quas clauſas appellant, euocatus, ſub iugum redigitur. *Luitprand. lib. 1, cap. 3 de rebus Europæ.*

Non prius Eccleſia à Northmanis & Danis pacem habuit, qui in Galliis, Burgundia, Lotharingia, Vuormacia, & aliis Germaniæ vrbibus graſſabantur, quàm ab Arnulpho Imp. propemodum deleti ſunt, & rex eorum Hundeus, conſilio Caroli fidem amplexus eſt. *Helmold. cap. 7. Sigeb.* Eorum nihilominus reliquiæ in Daniam recedentes Prumienſe monaſteriũ & loca Arduennę proxima populantur. *Rheg. lib. 2.*

Deniq; cũ per annos 70 Chriſtianos paſſim afflixiſſent, tandé ab Arnulpho cæſi ſunt ad centũ millia, vix vno atq; altero è Chriſtianis amiſſo. *Helmold. c. 7* an. 895. *Sig.*

Fames maxima hoc tempore, vt multi cogerentur vesci humanis carnibus. *Ab. Vsperg.*

Annis Christi. 898

p MAGNO odio persecutus est Formosi nomen, cuius ordinationes omnes rescidit, & damnauit. Iam enim tum incipiebat Pontificum virtus & integritas deficere propter Arnulphum & seqq. Germaniæ imperatores sibi Ecclesiæ iura rapientes & libera Ecclesiæ suffragia in eligendis pontificibus tollentes.

Hæc Ecclesię captiuitas durauit annis ferè 140 in qua apparuit pessimam electionē præstare optimæ principū nominationi. Quodproinde sæculum ab Historicis infœlix inscribitur, vt mox notabimus.

Formosi cadauer è sepulchro eruit & indignè habuit. Quod tamen fabulosum censet Onuphrius.

Constantinopoli multæ turbæ, quòd Leo philoso. Imp. quarto vxorem duxisset. Nicolao, deinde Eutymio Singelo patriarchis quartas nuptias improbantibus & & ecclesiastica censura notantibus. *Zon. tom. 3. Cedrenus.*

Vualdridus Bauarus, Bernardus Pictauiensis. *Plat. in Stephano 5. Trith. de vir. illust.*

HVMANA.

Agarenos Asiam populantes vincit Andronicus, postea Imperatori suspectus ad eos deficit. *Zon. tom. 3.*

899 Sahata concubina superiorum Æthiopiæ imperatorum se in imperium insinuāt multam tyrannidem exercuit, templa & loca omnia religiosa expilauit, sacrum aurum & argentum terræ infodit. *Maria. Victorius de Regib. Æthiopiæ.*

899 Vndique bella consurgunt, hostes sæuiunt, inimica gens Paganorum insequitur populos Christianorum. *Conc. Tribur. cap. 34.* Quod ad Normanos & Danos pertinet, qui bis Parisiorum mœnia oppugnarūt, & in Burgundiam recedentes, Senonēsem vrbem, sed frustra tentarunt, per Macronem fluuium Trecas incenderunt, vicinas vsque ad Virundunum & Tullum populantes, &c. *Sigeb. & Rhegi. lib. 2.*

q VNIVERSA acta Stephani improbat & abrogat.

HVMANA.

Carolus Crassus ab obtimatibus regni repudiatus, cum post Carolum Magnum inter omnes reges Francorum maximæ esset auctoritatis, breui in tantam tenuitatem venit, vt panis quoque egens, ab Arnolpho iam rege facto, stipendia miserabiliter exigeret, ac ab ipso paucos fiscos gratanter susciperet. *Otth. Frising. li. 5, c. 42.*

899 r POST Photium Constantinop. Patriarcham vtraque parte conniuente, post longam concertationem de Primatu illud vsurpari cœptum est, vt ambo episcopi, Rom. scilicet & Constantinop. Oecumenici & vniuersales appellarentur. Hic quidem vniuersalis patriarcha, quod cæteris esset dignior & primum post Papam haberet locum, ille verò vniuersalis Papa, quod Papæ nomē videretur excellētius. Atque hic fuit litis huius finis inter hos duos. *Onuphrius.*

901 s HVNGARI an. 900. Bauariam deuastantes simul Ecclesias igne perdunt. *Auent. lib. 4 Annal.*

HVMA-

Annis mundi.

116

p STEPHANVS septimus dictus sextus Romanus. an. 1. mens. 3. 4986

Vacat d. 3. 4987

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio 2.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant.

Leone scilicet philosopho Ori. Imp. nonagesimo quarto. Arnulpho Occid. an. 12. imperatore octauo.

Sahata regina Æthiopiæ. Abdala Hisp. miramolino. Froila Hisp. reg. quadragesimo quinto. Alfredo Angliæ sexto.

117

q ROMANVS Gallesianus Tuscus, mens. 3. 4987

Vacat d. 8. 4987

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio 2.

Principibus

Eisdem Impp. & regnant.

118

r THEODORVS II. Rom. 20. dies. 4987 4987

Vacat d. 11.

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio 2.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant, deinde apud Hispanos Alphonso 4. an. 5 apud Anglos Alfredo, deinde Edouardo an. 24.

119

s IOANNES 9. Romanus monachus, an. 2. 4987 4989

Vacat d. 9.

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio 2.

Principibus

Eisdem Impp.

Carolo 4 Simplice an. 27 Frāc. Rege vigesimo sexto.

Sahata regina Æthiopiæ. Abdala Hisp. & Cordubæ Mira. deinde Abdera. an. 40.

Alphonso 4 Hisp. R. 46.

Edouardo Angliæ septimo.

Annis Christi. 899

CONCIL. *Rauennense episc. 74. præsentibus Francorum Archiepiscopis, pro ordinatione Formosi contra Synodum Stephani, cuius Synodi acta coram Episcopis combusta sunt. Plati. Sigeb.*

Annis mundi. 4987

HVMANA.

Florebat Comes Fernandus Gongdisaluus, qui miragessit contra Mauros. Vnde & rerum potitus est in Castella, & eius primus Comes extitit. *Vasæus.*

Circa an. 900 primordia Feudorum in Francia sub Carolo Simplici. *Annales Rhemenses.*

Etsi alij, vt Connanus non huic, sed Hugoni Capeto ad Conciliandos retinendósque sibi procerum animos, tribuat.

901 4989

ANNVS Dom. DCCCC. quo Carolus Simplex Rex Francorum trigesimus regnum suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolinus factus est. infœlix sæculum cœpisse fertur.

NONO *sæculo permansisse veterem doctrinam à Sectariis oppugnatam sic constat.* Missa *contaminata iisdem ritibus & modis, vt scriptores huius sæculi de Ecclesiasticis siue diuinis officiis fidem faciunt, Amalarius Archiepiscopus Treuirensis, Angelomus, Rabanus de Institutione clericorum, Remigius Antissiod. Hincmarus in capitulis, Strabo de exordiis et incrementis rerum Ecclesiasticarum. Fortunatus Treuirensis lib. de diuinis officiis.* Corporis Christi veritas, Sacrificium, Transsubstantiatio. *Rabanus lib. de Sacramento Eucharistiæ, & lib. 1 instit. cleri. c. 33, vbi formam Missæ describit. Paschasius lib. de corpore & sanguine Domini, vbi Canonis Missæ meminit & eius multa exponit, Transubstantiationem ponens c. 19 & 50. Sic Haymo 1 Timot. 2. Theophylactus in 26 Matth. Marc. 14. Luc. 22. Ioan. 6. Photius in Bibliotheca, & aliis scriptis. Transsubstantiationis habet semina Bertramus ipse. vtitur enim vocabulis permutationis, commutationis & conuersionis, lib. de corpore & sang. Domini, quantumuis sit à Sacramentariis corruptus & suppositus.* Baptismi effectus, necessitas, ceremoniæ variæ, aliena fides. *Hincmarus epistola ad Hincmarū Laudunēsem, Haymo super Ascensione Dom. Theophylactus multis locis. Rabanus epistola ad Reginbaldum, lib. 1 & 2 de instit. cler. Photius in Bibliotheca, Leo Imp. in suis constitutionibus, in quarum 17 baptizatum illuminatum appellat. vt cum apud veteres Baptisma sacramentum illuminationū dicebatur.* Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. *Idiota cap. 1 & 4 contempl. de Virgine. Haymo hom. de Virginibus. Raban. lib. 4 ca. 10 de Sermonum proprietate. Si quis (inquit) cōtra hanc sentētiam venit, non Christianus, sed Eunomianus & Vigilātianus creditur. epist. ad Orgarium, lib. 2 de instit. cleri. cap. 15, & passim. Ionas Aurelia. libris 3 de imaginibus. Concil. Cabilo. ca. 45. Moguntinum cap. 36, &c. Photius in Bibliotheca. Leo Imp. in constit. Strabus auctor Glossæ ordinariæ multis locis.* Liberum arbitrium, Fides, Iustificatio, Gratia, Bona opera. *Haymo in 1 cap. Malachiæ, lib. 1 in Esaiam, in 4 Heb. super Euang. in octaua Paschæ super Psal. 26, 135. super cap. 6 Roman. Rabanus epist. ad Humbertum episc. lib. 1 4, in Ierem. lib. 4. in Ecclesiasticum cap. 6 & lib. de modo Pœnitētiæ. Theophylactus passim. Photius in Bibliotheca. Angelomus in 7 cap. 3 Reg. in 13 cap. 4 Reg. Strabus in Glossa Ordinaria sæpè. Idiota lib. de Diuino amore cap. 17, 22, 24. & c. de veræ patientia c. 7, 13, 17.* Pœnitentia & eius tres partes. *Rabanus lib. 8 in Ecclesiasticum cap. 3, & lib. 7, cap. 7. epist. ad Reginbaldum Chorepiscopum lib. 2, cap. 30. Instit. cleri. cap. 14, 16, 30. & lib. de modo Pœnitentiæ. Conc. Cabilonense cap. 33 & 45. Haymo in c. 6. Heb.* Claues, Absolutio. *Nicephorus Cartophylax libello de potestate ligandi & soluendi, quem vertit Oecolampadius. Theophyl. in 16 Matth. & 20 Ioan. Photius in Bibliotheca.* Primatus Romani Pontif. *Hincmarus ad Hincm. Laudunensem. Quin & hæc etas eum Apostolicum simpliciter appellabat. Photius Græcus in Nomocanone. Theophylact. in Ioan. 21.* Preces & oblatio pro mortuis. Purgatorium. *Haymo in 3 c. & 6 primæ Corinth. & in Ps. 6. & in feriam 6 Pentecostes & lib. 2 super Esaiam. Raban. lib. 8 com. in Eccl. c. 14 Concil. Cabillonense c. 39. Photius in Bibliotheca, Nam Græci orant & offerunt pro mortuis.* Confirmatio, Chrisma & alia sacramenta. *Raban. libris de inst. cleri. Theoph. in Marc. 6, vbi de oleo vnctionis extremæ aperte. Haymo sup. Ps. 26. sup. 6 Heb. & sup. Euang. Hincmarus ad Hincmarū Land. et ad Tornacēsem Eccl. Synodus Arelatensis, Cabillonensis & aliæ huius sæculi. Nicolaus Papa in Epistolis. Hac & alia agnoscunt Centuriatores in epistola 9 Centuriæ. Patrum (inquiunt) superiorum sensum atque intellectum in ipsam Dei scripturam importarunt, ac piaculum duxerunt, si quis ab eorum ductu vel latum vnguem deflectere auderet. Quod postea confirmāt initio col. 1. Membratim deinde indicant ca. 4 de Doctrina col. 203, & seqq. cap. 6 de Ceremoniis & ritibus Ecclesiæ pag. 227, & seqq. c. 7 de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col. 289, & seqq. cap. 9 de Synodis col. 301. sparsim, cap. 10 de Episcopis & Doctoribus Ecclesiæ col. 484, & seqq. sparsim. Vnde qui refutarunt hoc sæculo Claudium Taurinensem, Godiscalcum & similes, simul istos sunt execrati. Adde totius huius curriculi Synodos vniuersas, quæ non paruo fuere numero. Adde & historicos: nam his omnes cursum Ecclesiæ nostro similem planè pinxerunt.*

* * *

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Christi.

t INFOELIX dicitur hoc sæculum, exhaustum hominibus ingenio & doctrina claris siue etiam claris principibus & pontificibus, in quo nihil ferè dignum memoria posteritatis gestum sit: vnde ferunt tunc repertum fuisse quoddam monstrum capite canino & cæteris membris humanis, quod statum illius temporis mirifice referret. 901

Hoc ipso infœlicissimum, quod Ecclesia sub Cæsaribus esset captiua, sine vllo bono fere pontifice, sine vllo celebri Conc. &c. 904

Regna autem Occidentis sine magnis principibus. Quare circa an. 900 sub Carolo Simplici quisque præfecturas, comitatus, ditionésque, quæ antea regij Dominij fuerant, non solum retinêre, sed tanquam proprium priuatúmque dominium possidere & ad posteros quoque transmittere cæpit ea tantùm lege, vt Regi fidem suam obstringerent. Hinc primordia Feudorum in Francia. *Annales Rhemenses.*

Sic & in Germaniæ. Nam Germani sua feuda à Conrado primo suo rege, qui eodem cum Simplice sæculo vixit, si habere fatentur, quem & constat primas illum in Germania de Feudis perpetuis leges condidisse. Sícque Ducum, Comitum, Marchionum, aliarúmve præfecturarum dignitas, quę olim temporaria fuerat, & morte finiebatur, Iuris priuati & hæreditarij esse cœpit.

Apud Græcos & Hebræos aliquanto fœlicius. Nam Græci sub Leone philosopho doctrina & rebus bellicis florebant. Hebræi, præsertim hi, qui Gheonim appellantur, nomine literario tum erant clarissimi, vt è Cabbala R. Abraham Leuitæ apparet.

Græcia literatis abundabat, quoniam & ipse Leo imperium administrans philosophabatur, cuius laudatur à Suida responsum, ad quendam Eunuchum, qui honoraria philosophorum tribui volebat militibus, Vtinam (inquit) mei imperii temporibus contingat, vt quę sunt militum potius in doctores & literarũ professores consumantur.

Quidam hunc Papam fabulantur martyrio coronatũ Haiburgi, quæ vrbs est Germaniæ. Nusquam enim legitur Pontificem Romanũ illic fuisse præter Benedictum quintum, qui eo loci relegatus ab Othone Imperatore, tædio animi moritur, vt Platina in eius vita docet.

Cum Arnulphi milites lepusculum versus Romam fugientem insectati essent cum clamore, Romani terrefacti sese de muro deiiciunt & hostibus per factos aceruos murum ascendendi locum faciunt an. 900. *Sigeb.*

Normanis in castra Ecclesię intrantibus pax aliqua in Occidentis imperio & regnis affulsit, vnde & sequenti cẽtenario secuta est mirabilis & crebra gentium, populorúmque Septentrionalium conuersio. Quare vt hoc sæculum infœlix prædicetur à chronologis Lutheranis, mihi tamen est fœlix, conuersionibus scilicet gentium, præcipue Septẽtrionalium, Moscouitarum, Sueuorum, Polonorum, Slauorum, Hungarorum, &c. quo episcopatus illustres constituti Magdeburgensis, Misnensis, &c. reges Sancti Henrici duo, Othones tres Robertus, &c. populus & clerus pietate ardens, adeò vt illo plura collegia,

Anni mundi.

DECIMVM SÆCVLVM.

120

t BENEDICTVS IIII. Rom. an. 3. mens. 4. — Anni Christi 901 — Anni mundi 4989 / 4992

Vacat dies 6.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico, an. 2, deinde Euthymio Sycello, an. 5.

Principibus.

Leone 6 Imp. nonagesimo quarto, deinde Alexandro 2. Constantino 7. Leonis fil. an. 41. per ordinem, Orient. Impp.

Arnulpho Occidentis octauo & post eum Ludouico Iuniore 4. dict. 3, an. 10. Occident. Imp. nono.

Anni Christi. 901

Carolo 4 Simplice Fr. Reg. vigesimo sexto.

Sahala regina Æthiopiæ.

Abderamene Hispaniæ, & Cordubæ Miramolino.

Alphonso 4 Hispan. quadragesimo sexto, deinde Ramiro, an. 19.

Eduardo Angliæ septimo.

904

Anni mundi. 4989 — 4992

legia, templa & monasteria condita, restaurata, dotatáq; sint, quàm vllo alio. *Bruscius de episcopis, item libro de monasteriis*, per annos videlicet 150, quousque sub annum 1060. Hericus 4 turbauit Hæresibus & facinoribus multis totam Ecclesiæ pacem, denique literæ & disciplinæ viguerunt, maximè apud Græcos, Hebræos & Arabas. Sed hæc Sigillatim deinceps demonstrabimus.

Hoc verò vno infœlix, quod per annos fere 150 pontifices circiter 50 à Ioanne scilicet 8, qui Nicolao & Adriano 2. Sanctis pontiff. successit, ad Leonem 9 vsque, qui primus à Deo vocatus velut alter Aaron, antiquam pontificum integritatẽ è cœlo in sedem Apostolicã reuocauit, à virtute maiorũ prorsus defecerint, Apotacticí, Apotasticiue potius, quàm Apostolici. Tanti sceleris rei sunt Germanici Impp. qui ita premebãt Ecclesiam, vt sublatis canonicis electionibus, pro libidine, & sæpius pecunia & pactis summos darent põtifices, & recularet electus Pontificatum suscipere, priusquam ab illis confirmarẽtur. Aliqui etiam vi, aut largitione sedem inuadebant. Vnde minimè mirandum, si tam paucis annis tot extiterint, ac breui tempore semper vixerint, quãdo non per ostium, sed per posticum, id est, Imperatorum tyrannidem ingrediebantur. Quo etiam factum, vt Imperium multum ab illo apice declinaret, in quo fuerat à Francis collocatum, & Berengariana hæresis oriretur. Et tanto Pontificum numero, quinque modo, & satis tenuiter, laudantur, Martinus 2. Agapetus 2. Ioan. 17. Sergius 4. Gregorius 6. Virtute postea Leonis 9, & seqq. Pontiff. adempta est illa vsurpatio Henrico 4 magnis etsi motibus, atque ita restitutus est Sedis Apostolicæ antiquus candor, species & perfectio.

Suatocopius Moraviæ rex bello victus ab Arnulpho, eremum petiit, vbi cum tribus aliis, quos illic eremi cultores reperit, incognitus sanctissimè ad mortem vsque vixit. *Sylvius cap. 13 Boëm.*

Edouardus ordine 13 Anglorũ rex an. 901 ab Ethelredo Cantuariensi Episcopo more maiorum coronatur. *Polyd. lib. 6 Ang.* Postea cum eius incuria religio ferè intercidisset, episcopis vel nullis, vel ex aula & bello assumptis à Pontif. increpatus Synodum cogit, in qua à Pleimũdo, qui Ethelredo successerat, vno die multi episcopi ordinantur. *Ibid.*

Ad Slauos & Polonos Cyrillus & Methodius doctrinam Christi propagant sub Arnulphi imperio. *Æne. Sylvius lib. 1. cap. 13.*

HVMANA.

Imperium Occidentis, maximè Italię, quo annis circiter centum & decem Franci potiti fuerant, ad Longobardos transfertur, Berengario 4. Longobardo Duce Foroiulienſi à quibusdam Italis electo in Imperatorem, & Vvidone in regem Italię. *Blõd. dec. 2, lib. 2, & Luithprandus lib. 1 de Rebus per Europam gestis cap. 6.*

Nam post mortem Arnulphi imperium confunditur, dolẽtibus Romanis atque vniuersis Italię populis quòd in Germaniam translatum esset. Quare nec à Romanis, nec à summo pontifice deinceps coronati sunt Germanici Impp. vsque ad primum Otthonem, Vnde & in Italia quidam Berengarij vsurparunt imperium. *Trit. in Chron. Hirsang.*

4992

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hinc Ludouicus de genere Francorum vltimus coronam à Pont.non accepit propter incendium bellorum, quibus vniuersa flagrabat Italia & propter plurima pericula, quæ ipsi Germaniæ ingruebant. *Erfordienſis.* Quid ſi illa negligentia cauſam diuino quodam iudicio præbuerit transferendi ad Germanos imperij. Frãci à Pontifice imperium erant conſecuti, debuerãt igitur eodem medio illud retinere. 904

Imperauit an. 10, iuxta alios ſex. Hungaros in Germania vicit. 904

Nam primo eius anno Hungari in Morauiam & Bauariam impetum fecerant, deinde fœlici pugnæ cuiuſdam ſucceſſu elati Bauariam, Sueuiam, Franciam, Saxoniam vaſtabant. *Luithprandus.*

Zuẽdebaldus frater à Lotharingis perimitur, eo quod rapinis & cædibus omnia turbaret. *Erphordienſ.*

Transfertur imperium ad Longobardos apud Italos vſque ad Othonem Mag. *Onuph.*

Hinc Berengarius 1, an. 4 apud eos, apud Germanos Conradus 1, an. 7.

v CONSTANT. Imp. rythmis & omnis generis verſibus obitum coniugis ſuæ deploravit. *Zon. tom. 3.*

Rythmi ergo etiam inter Græcos, vt Latinos, hoc tempore inualuerant.

Philoſophiam quæ penè in obliuionem venerat ordinatis doctoribus excitauit. *Zon. tom 3.* Quare Simeon Bulgarorum rex Conſtantinopoli, à puero ſcilicet, non ſolum Demoſthenis Rhetoricam, ſed & Ariſtotelis Syllogiſmos didicit. *Luithprandus lib. 3. cap. 9.*

Romanus Imp. præter alias largitiones etiam æs alienum pro debitoribus exoluit, cuius ſumma ad nouemdecim centenarios exercuerat, tabulis in medio foro crematis, item pretium pro iis, qui Conſtantinopoli in conductitiis domibus habitabant. *Zon. tom. 3.*

Filios ſuos creauit Auguſtos & Conſtantino, cui Helenam filiam deſponderat, prætulit, ac ita depreſſit, vt is arte pingendi coactus fuerit ſibi victum acquirere, donec poſt 26 annos paternum regnum recuperauit. *Sigeb. Zon. tom. Volater.*

Conſtantinus recuperatum imperium prudenter adminiſtrauit, donec à filio Romano & coniuge poculum infectum bibens, & ex eo aliquantum recreatus ſeceſſit in Olympum ad Theodorum Cyzicum virum pium, ibique ſe Deo conſecrauit.

x VETVS Roma vſque ad Chriſtophorum Papam cum noua (.i. cum Conſtantinopolitana eccleſia) in fide conſenſit. Hæc Nilus Græco quodam libro manuſ. in Bibliotheca regia docenda ſibi propoſuit.

Chriſtophorus Leonem Papam, cui alioqui erat familiaris pontificatu exuit. Verum eum male quæſitum peius amiſit, menſe ſexto vel ſeptimo eiectus in Monaſterium. 904

Methodius Morauorum epiſcopus Vuorzyuoum in Boëmia vltimum paganorum ducem, vna cum coniuge Ludinulla ad baptiſmum adduxit an. 905, quæ miraculis claruit. *Schedelius.* 905

HVMANA.

Carolus ſimplex tulit edictum memorabile ac religione

Anni Christi. Anni mundi.

121

v LEO 5. Ardeatinus. 4992
menſ. 1. dies 10. 4992

Patriarcha.
Conſtantinopoli Euthymio Sycello.

Principibus.
Conſtantino 7. Orient. Imp. nonageſimo quinto, & Romano Lacapeno eius vitrico imperium occupãte per 26 annos.
Ludouico 4. dict. 3. Occident. Imp. nono.
Carolo 4 Simplice Francorum Rege vigeſimo ſexto.
Sabata Æthiopiæ.
Hiſpaniæ Miramolino Abderamen.
Rege Hiſpan. quadrageſimo ſeptimo Ramiro 2.
Angliæ Reg. ſeptimo Eduardo.

122

x CHRISTOPHORVS 4992
I. Rom. menſ. 7. 4992

Patriarcha.
Conſtantinopoli Euthymio Sycello.

Anni Christi. Anni mundi.

Principibus.
Eidem Impp. & Regnant.

CONCIL. *Gallicanum de bonis eccleſiaſticis. Æmil. lib. 3.*

123

905 y SERGIVS III. Rom. 4993
913 an. 7. 5001
menſ. 4. dies 16.
Vacat dies 7.

Patriarcha.
Conſtantinopoli Euthymio Sycello, deinde Nicolao Myſtico iterum, an. 13.

Principibus.
Eiſdem Impp. & regnant.

124

913 z ANASTASIVS III. 5001
915 Romanus, an. 2. 5003

Vacat dies 2.

Patriarcha.
Conſtantinopoli Nicolao Myſtico iterum.

Principibus.
Conſtantino 7, cum Romano Orient. Impp.

gione plenum contra profanos locupletiſſimorum cœnobiorum opes, maleficio regum, qui de alieno plus æquo ſunt liberales, adeptos, & iam epiſcoporum iura inuadentes. Coacto igitur concilio diuitias pontificum ſanctas eſſe conſtituit. Cœnobiorum libertas ſanciri nondum potuit, quòd eorum facultatibus Robertus equitum magiſter, ac Hugo fratres militem alebant, ac iam cum factionis ſuæ hominibus occupare regni ius contendebant. *Æmil. lib. 3. Franc.*

HVMANA.

Bellum non omnino extinctum, pactione cum Rollone Normanorum duce facta extinxit. *Ibid.*

Hac tempeſtate in Babylonia florebat R. Amram R. Siſanæ filius qui precum formulam & ordinem (Sic appellant Breuiarium Iudæorum Hiſpanicum) in Hiſpaniam detulit. *R. Abraham in Cabbala.*

y LATERANENSEM eccleſiam, quæ temporibus Stephani ſexti pene corruerat, reparauit, diuerſiſque donariis atque ornamentis locupletauit. Rebus in pontificatu ſuo confirmatis in Gallias venit. *Nauclerus.*

Chriſtophorum è monaſterio tractum in vincula coniecit. Formoſi nomen perſequitur, cuius corpus defoſſum truncari capite iuſſit. Nihil mirum ſi iſti pontifices prodigioſi eſſent. Nam nõ more maiorum eligebantur, ſed à Cæſaribus intrudebantur.

910 Gulielmus dux Aquitaniæ & Aruerniæ comes vir pius Cluniacenſem monaſterium in fundo paterno inchoauit, & Bernonem primum abbatem præfecit deſignatis prouẽtibus ad victum monachorum. *Plat. Sigeb.*

Regino Monachus & Abbas Prumienſis, ſuos annales à Chriſti natiuitate ad annum 905 deduxit.

HVMANA.

Saraceni à Fraxineto & Gareliano monte exeuntes Calabriam, Apuliam, Beneuentum, ac Romanorum vrbes ita occupant, vt vnamquãmque mediam Romani, mediam Saraceni tenerent. *Sigeb.*

An. 910. Franci infœliciter cum Hungaris pugnant in finibus Bauariæ & Franconiæ.

911 Imp. moritur ſine liberis & Ratisbonæ ſepelitur. Mox igitur ſequenti anno Hungari nemine reſiſtente, Franconiam & Turingiam populantur.

Annus Chriſti 912 erat an. 1000 conditæ vrbis Florentiæ. *Palmer.*

Poſt Hunnorum & Danorum ſtrages, tertia Hungarorum irruptio deſæuiit tempore Ludouici 3, & Conradi 1. Collecto enim exercitu, omni Bauaria & Sueuia potiti ſunt, & Rheno contiguis locis. Saxoniam quoque vſque ad Britannicum Oceanũ igni atque cruore compleuerunt. *Helmoldus in Chro. Slauorum cap. 1 & 8.*

z ADO Vienenſis hoc tempore hiſtoriam per ſex etates digeſtam, vſque ad annum 900 perduxit.

Odõ ſiue Otho (quem quidam cum Odilone 4. Abbate Cluniacenſi confundunt) inſtituit in Burgundia Ordinem Cluniacenſium ſub regula D. Benedicti. an. 913. *Vincentius in Specul. lib. 25. Antonin. 2 parte hiſto. tit. 15, cap. 16. Sabel. Ennead. 8. lib. 1.* Chronicon breue & ſuccinctum compoſuit. *Trit.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Stephanus Metensis, qui officium de Trinitate, quod in octauis Pentecostes cantari solet, ex Alcuini libro exornauit. *Sigeb.*

Rathbodus Vltraiectensis Nannonis philosophi discipulus. *Trit. de viris illust.*

HVMANA.

Bulgari variis incursionibus vastarunt Græciam. *Zon. tom. 3, & Cedren.*

Amputato capite statuæ referentis Simeonem Bulgarorum Principem, ipse statim (quod mirum est) compertus est mortuus *Zonar. tom. 3.*

Mortuo Ludouico Iuniore sine masculis, genus Carlinguorum, seu Caroli Magni defecit in Imperatoribus. Conradus enim Imp. non fuit Ludouici filius, sed Conradi Ducis Saxonum. *Honor. & Contractus.*

Conradus ergo primus Imp. Germanus.

Ann. 912. apparuit cometa præter morem rutilantior quem Imperij à Francis ad Saxones trãslatio secuta est, vel comitata, quod sine magnis motibus & cædibus fieri vix potuit. *Contract. & Honorius in Chronico.*

Conradus Imp. Guormonem Danię regem adeò bellis attriuit, vt & pacem supplex peteret & Christo nomen dare vltro promitteret. *Helmold. c. 1.* Idem & Otto apud Danos & Slauos fidei immemores paulo post egit. *cap. 9.*

Morbo correptus priuatis odiis sepositis suasit, vt Imperium à Barbaris afflictum commendaretur Henrico Aucupi hosti suo, cui & per fratrem Eberardum insignia Imperij misit.

Hungari & Saraceni Italiam depopulantur. *Antonin. 2, par. histor. ibidem.*

Hungarorum in Italiam incursiones deuastationesque igneæ facies, stellæ micantes, ac hinc inde oberrantes magno hominum stupore præsignificasse feruntur. *Naucler. gener. 31.*

a BERENGARIVS Ludouicum Bosonis f. quiannis 5 contra se regnabat in Italia, regno & oculis priuauit.

Circiter an. 915. Ennius Gotthus Arragonium regnum instituit E pyreneis montibus Mauros in Tarraconensem & Celtiberiam reuersos depellit.

Berengario Italiæ & Rodolpho Burgundiæ regibus postea de regno Italiæ inter se dissidentibus, authoritatem suam apud vtrumque regem interposuit, quo minus armata manu confligerent. *Sabel. lib. 1, Ennead. 9.*

Eius nepos Sanctius Maior cum filio Ferdinando potitus regnis Legionis & Castellæ, inde Mauros vniuersos depellit, Ferdinando Castiliæ & legionis, Garciæ Nauarræ, Sanctio Nepoti Arragoniæ regnum attribuit. Hinc prodiere deinceps tres regũ Hispanicorũ familiæ.

Garciæ non longa fuit posteritas, Quare regnum Nauarræ crebro mutatis vicibus, nunc Hispanos, nunc Gallos dominos habuit.

b IOANNES Papa bellator & triumphator de Saracenis maximus, sed tandem in vinculis necatus.

Saracenos totam Italiam, Calabriam & Apuliam vastantes auxilio Constantini Imp. Græci tribus præliis ita attriuit, vt intra tres menses penitus ferè extincti sint. *Luitprandus, Blondus.*

Zipti-

Anni Christi. | Anni mundi.

Conrado I. Occid. Imp. decimo, an. 7.

Carolo 4 Simplice Fr. Reg. vigesimo sexto.

Sahata regina Æthiopiæ.

Abderamen Hispaniæ, Miramolino.

Ramiro Hispan. Rege quadragesimo septimo.

Eduardo Angliæ septimo.

125

915 | 5003 a LANDVS, siue Lando Sabinensis. dies 21.

916 | 5004 mens. 6.

Vacat dies 26.

Patriarcha.
Nicolao Mystico iterum.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

126

916 | 5004 b IOANNES 10. Rom. dies 3.

929 | 5027 an. 13. mens. 2.

Anni Christi. | Anni mundi.

Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano 2, an. 3.
Tryphone, an. 6.

Principibus.
Constantino 7, cum Romano Oriẽt. Impp. nonagesimo quinto.
Conrado 1 Occident. Imp. decimo, & postea Henrico I. Aucupe, an. 18.

Carolo 4 Simplice Fr. Reg. vigesimo sexto, & postea fugato in Angliam Ludouico eius filio, Rodulpho Burgũdione, an. 2 Franc. reg.

Sahata regina Æthiopiæ, & post eam Ambasandin Ghemaosfare, Girgaz, Degua Michaël.

Abderamen Hisp. Miramolino.

Ramiro Hisp. Reg. quadragesimo septimo, deinde Ordonio 3, an. 5.
Ordonio 4, an. 5.

Eduardo Angliæ septimo, deinde Adolstano, an. 16.

CONCIL. in Altaim pago Rhetiæ. Auent. lib. 4.

127

929 | 5017 c LEO 6. Roman.

930 | 5018 mens. 7. dies 15.

Vacat mens. 1.

Ziptinæus siue Liptineus siue Spitigneus Dux Boëmiæ factus est Chtistianus, & nominatur episcopus Pragensis Vvictech, an. 921. *Sigeb. Plat. Sabell.*

An. 923. sanguis dominicus Augiam delatus est. *Sigeb. Rheginonis continuator.*

An. 926. Leuæ non lõgè à Bruxella & Antuerpia vniuersale studium cœpit Ioanne Brabantiæ duce. *Ireni. lib. 12.*

Hungari ab Alberico Capuanorum principe, Pontificis odio euocati Italiam grauius, quàm vnquam antea fecerant Saraceni, diripiunt. *Idem.*

Moraui à Pont. obtinẽt, ne deinceps episcopis Boiariæ subiiciantur, sed habeant peculiarem Archiepiscopum, quod Boiarios Slauorum perpetuos esse hostes dicerent. *Auent. lib. 4 Boiorum.*

Guibertus, seu Vuicpertus, siue etiam Vigipertus (variè enim eius nomen scriptum legitur) Princeps Lotharingiæ ingressus monasterium, sanctè vixit. *Sigeb. Plat.*

Rutgerus Treuirẽsis, qui librum Decretorum scripsit, obiit anno 928. *Continuator Rheginonis.*

Notingerus, siue Notingus Constantiensis. *Naucl.*

HVMANA.

Ludouicus III, Conradus I. & Henricus I. Coronam Imperij non acceperunt Hungaricis incursionibus impediti. Hinc Historici eos ferè vocant Germanorum reges non Imperatores.

Henricus Imper. Iatronibus & sicariis valentibus, non modo veniam, sed arma & agros conferebat, vt ipsis in bello contra Barbaros vteretur. *Sigeb.*

Cum Hungaris conflicturus, vouet Simoniacam hæresim se toto imperio expulsurum. *Luithprand. lib. 2, cap. 8.*

A Rudolpho Burgundionum duce lanceam dominicam, cui Claui artificiosè affixi erant, magnis pollicitationibus impetrat. Quod munus non tantum auro & argento copioso, sed & magna Sueuorum prouincię parte compensauit. *Luithprand. lib. 4, cap. 12.*

Ea vsus est pro Labaro. Quare & præeunte hoc signo victorifero, semper hostes suos terruit, & in fugam conuertit. *Ibid.*

Cum Hũgaris pacem init in 9 annos. Deinde bellum contra Lotharingos & Francos gerit & imperata facere cogit. *Contin. Rhegino.* Slauis, Danis, Dalmatis & Boëmis tributum imponit. *Ibid. Sigeb.*

Berengarius 2 pacem cum Hungaris sancit, vt tranquillam possideret Italiam. Ita Hungari ad alias gentes turbandas sese conuerterunt. *Bonfinius.*

924 Lotharingia tota ad Germanos à Francis cõcessit. *Reginonis appendix. Sigeb.* Francis Normanico bello occupatis & Normanis sub diuersis ducibus sese in Aueruiam, Aquitaniámve effundẽtibus. Nam quamuis Neustria Rolloni eiúsque genti esset attributa, ab eorum tamen vexationibus Francia non quiescebat.

c LVITHPRANDVS Ticinensis post superiorem Ioannem, alterum Ioannem 11 subiicit, Sergij Papæ & Marociæ nobilissimę Romanę filiũ. At quotquot de Romanis pontificibus scripserunt (fuerunt autem plurimi) non alterum Ioannem, sed Leonem sextum, & illi Stephanum 7 subiiciunt. Post quos Ioannem ipsum 11.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sergij P. filium communi consensu referunt. *Onuph.*

Leo intestinos Italiæ motus, qui multos iam annos durauerant, pacare studuit. *Plati Nauclerus.*

HVMANA.

Ordonij Hispa. regis tempore Almanzor dux Saracenorum bellicosus.

Rodolphus Burgundiæ dux secundus indèque Franciæ rex Vuillelmo Normanorum Principi Britonum oram maritimam donauit, quam tamen alij à Carolo Simplice Rolloni ante traditam fetunt, sed fortasse posterior fuit prioris donationis confirmatio.

Hungaros Burgundiam populantes in Italiam traijcere coëgit.

929 Carolus Simplex Peronæ miseranda sorte obiit post quintum suæ custodiæ annum. *Annales Remenses, Abbas Vspergensis.*

d STEPHANVS pacis, mansuetudinis, religionis studiosissimus. *Crantzius & Schedeuir.*

Nuba Danorum, seu Normanorum Rex ab Henrico Imperatore superatus, cogitur cum suis baptismum suscipere, & Bosbo ipsis Christum adnunciat. *Vitich. lib. 1. Saxonum & Luithprandus lib. 3, cap. 13.*

An. 931. Henricus Imp. regem Abroditarum Christianum facit. *Sigeb.* & Brandeburgi incolas an. 920 vbi Ottho primus episcopatum erexit. *Chron. Mersburg. Munster. in Cosmog.* & Sarabos siue Vandalos, qui tunc Delemantici nominabantur. *Ibid.* Magdeburgum ad Albim instaurauit, atque Vandalis metropolim statuit, Episcopo Adelberto, qui inter Vandalos præclaram nauarint operam. *Crantzius lib. 2, cap. 30. Vandal.*

HVMANA.

931 Britonum reliquiæ Normanos omnes cum suo duce Felocâ, qui in maritimis Britâniæ regionibus remanserant, die D. Michaëlis, cõspiratione, peremerunt. 930

Illud facinus Incon Normanorum Ligerim accolentium princeps vlciscens regione iterum potitur. *In annalibus Britonum.* 932

Raimundus Tolasatium comes & Ermigandus Gothiæ & Lupus Lacinarius Vasco Rodolpho Burgundionum regi suum obsequiũ fidémq; denouerunt. Quorum Vasco equum ferebatur habere annorum plusquam centum, adhuc tamen validissimum. *Luitprandus lib. 5, Annales Remenses.*

e REGI Angliæ negligenter res sacras in suo regno curanti, nisi emendetur, minatur excommunicationem. *Polydor. lib. 6 Angli.*

HVMANA.

In suos carceres clauditur ab Albrico fratre Romam occupante & eam ab Hugone Italiæ & Prouinciæ rege strenuè defendente. *Annales Remenses.*

Qui quidem Hugo an. 936 exercitu suo fame pestéque consumpto, ab obsidione vrbis Romæ recessit affinitate prius cum Albrico hoste suo inita. *Ibid.* 932

Nouergiæ reges Christianam religionem amplectuntur Volequardo ibi verbum Dei propagante & Henrico Imp. annitente. *Crantz. in metrop.* 937

Firthestanus primus Episcopus Vintonienſis in Anglia

Anni Christi. | Anni mundi.

Patriarcha.
Constantinopoli Triphone.
Principibus.
Constantino cum Romano Orient. Impp. nonagesimo quinto.

Henrico I. Occid. Imp. 11.
Rodolpho Burgundione, an. 2. Francorum rege vigesimo septimo.
Degna Michaël Æthiopiæ, deinde Bedegaz.
Abderamen Hisp. Miramolino.
Ordonio Hispaniæ rege quadragesimo nono.
Adelstano Angliæ octauo.

128

d STEPHANVS 8, dict. 2. 5018
7 Romanus an. 5020
mens. 1. dies 12.
Vacat dies 10.

Patriarcha.
Constantinopoli Theophylacto.
Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.
Hispan. reg. Sancio cog. 10.
Crasso, siue pingui, an.
Æthiopiæ Arma-Cullandin.

129

e IOANNES II. Rom. 4. 5020
an. 5021
mens. 10. dies 15.
Vacat dies 12.

Anni Christi. | Anni mundi.

Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano 2, an. 3. Tryphone, an. 6.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.
Rodolpho Burgundione, deinde Ludouico 6, dicto 4. Transmarino ex Angliæ, reuerso an. 27 Franc. Reg.

130

937 f LEO 7. Rom. an. 3. 5025
940 mens. 6. dies 10. 5028
Vacat dies 3.

Patriarcha.
Constantinopoli Theophylacto.
Principibus.
Constantino 7, an. 16, cum Romano Lacapeno Orient. Imp. nonagesimo quinto.

Othone I. cog. Magno, an. 36. Occid. Imp. duodecimo, vel potius Germanorũ rege.

Ludouico Fr. Reg. vigesimo octauo.

Bedegaz Æthiopiæ, deinde Arma.

Abderamen Hispaniæ Miramolino.

Sancio Crasso Hisp. Reg. quinquagesimo.

Adelstano Anglorum reg. octauo.

937 CONCIL. Erphordiense contra Imperatorem, qui monachos ejecerat è claustris. *Lambert. Schafna. in hist. Germ.* 5025

glia. *Polyd. lib. 6 hist. Angli.*

Curricula militaria, quæ torneamenta vocantur & equestres ludi atque palestrici tum primum apud Germanos excogitantur ab Henrico Imp. & magna pompa ac solennitate Magdeburgi habentur an. 938, in quibus decretum est, vt magnatum scelera punirentur. *Munst. in Cosmograph. Chronicum Saxoniæ.*

Tempore Henrici Imp. Louanienſis Academia in Brabantia fundatur. *Grassarus.*

An. 933. Henr. pacatis vbique hostibus, Hungaros aggreditur & ad 40 millia cædit. Hac victoria libertatem patriæ restituit & summam authoritatem in imperio & apud exteros sibi comparauit. *Luithprandus.*

Marchias seu limitaneas præfecturas passim cõstituit, vt in officio regiones continerentur, vt in Cymbrica Chersoneso Slesuicensem Marchiam, Brandeburgesem contra Henetos, Misnensem contra Boëmos, Lusaticam contra Polonos & Silesios.

935 Normani in Biturigum, Turonensiúmque agros magno agmine irruentes ab accolis ad vnum ferè cæsi sunt. *Chronicon Burgundiæ.*

Britones paulo pòst, qui Normanorum metu in Anglia diu fuerant profugi, Alano Barbatorta duce Adelstani regis auxilio patriam repetunt. *Annales Remenses.*

Maiorémque vrbium partem (an. 937,) ex quibus deiecti fuerant recipiunt, maximè vero Nanetensem, in qua Alanum paulò post ducem constituunt, cum iam alij Britones Inhaëlem Berengarium in vrbe Rhedonensi ducem haberent. *Annales Remenses & Britan.*

Tum Hungarorum Barbaries Franciam totam immaniter deuastabat. *Iidem.*

Fons sanguinis largissimè fluxit Genuæ, in præsagium fortasse imminentis ruinæ ipsius: nam eodem anno capta est à Saracenis. *Martin. in Chron. Sigeb. & Antonin. 2 par. historiæ, tit. 16, cap. 1. §. 15.*

f OTTO primus Paganos Saxoniam incolentes ad Christi fidem perduxit. *Martin. in Chron.*

In Zelandia & Scandia Othnicarus Albus sacerdos doctrinam Christi propagauit. *Saxo Gram. lib. 10.*

Denique Otthonis primi tempore Nortuegi, Liuones, Escones, Curoni, Luxates conuersi sunt. *Henri. Token.* Ecclesiæ verò Slauorum, Vuagrorum, Obotritorum siue Kycinorum maximoperè auctæ sunt. *Helmold. cap. 12.* ibi Aldeburgi primum episcopum gessit Marco. *Ibid.*

Vuni siue Vuno Hamburg. episc. Gormone ab Henrico superato, qui Christianos crudelissimè fuerat persecutus, in Daniam veniens, multos ad Christum reducit. Insulas maris passim visitat, conuersis Heroldum præponit. Et vlterius progrediens, Anscarij exemplo mare Balticum ingreditur & ad Byrcam ciuitatem ad littus maris sitam appellens Suecos & Gotthos iterum Deo lucratur, vbi & moritur an. 936. *Helmoldus.*

Aldedagus Hamburgensis potestatem à Leone 7, in omnem Septentrionalem plagam, ad episcopos & Ecclesias constituendum accipit. *Crantzius lib. 3, cap. 16 & 17. Metrop.*

Romanus Lacapenus Imp. Theophylactum filium suum minimum detonsa coma clericum fecit, vt per graduum ordinem posset adipisci patriarchatum vrbis Imperatoriæ. *Zonar. tom. 3.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

	HVMANA.	Anni Christi.
	Otto Imp. veterum more consulum securim sibi præferri præcepit, qua nocentes percutiebat. *Crantzius lib. 3. Metrop. c. 12.*	
	Regno Lotharingo sibi cedenti, Henricum fratrem Ducatus nomine præfecit.	
g	STEPHANVS Germanorum primus pontificium apicem est consecutus. *Naucler.*	940
	Anthropomorphitarum hæresis repullulat, dicentium Deum esse corporeum, & habere humanam formam. Eos sua eruditione & libris repressit Racherius siue Catherius Veronensis Episcopus. *Sigeb.* Prius exorta fuerat circa annum 400. *Sozom. lib. 8, cap. 11.*	943
	Parnassum Longobardiæ ciuitatem, quæ tota ea hæresi contaminata erat, vicinæ vrbes capiunt & incendunt, omnibus pene trucidatis & agro dioecesis inter tres Archiepiscopatus Mediolanensem, Placentinum & Cremonensem, diuiso. Qui è tanta clade superfuerunt, eiurata hæresi oppidum Cremam haud procul inde dissitum extruere permissi sunt. *Bergomen.*	
	S. Huldrichus Augustanus episcopus annis 50. S. Cõradus Constantiensis. S. Vigilbertus Lotharingus, siue Vgibertus eius regionis princeps singulari pietate, & miraculis. *Bergomensis.*	
	Magdeburgum sit Archiepiscopatus, & ei subiiciuntur sex suffraganei: Merspurgensis, Misnensis, Gizensis, Brandeburgensis, Hamburgensis, & Borenensis. *Kranti. lib. 3, c. 24. Irenic. lib. 3, cap. 38.* nempe tota Vandalia vsque ad Panim fluuium.	
	HVMANA.	
	Guilielmus secundus à Rollone dux Normaniæ, pius alioqui, interfectus est an. 943. Huntho eius successor eandem fidem secutus est. *Lazius.*	
	Paulò post ille Ducatus in Comitatum versus, tandémque occupatus à Francorum Regibus, diuturnorum bellorum inter eos & Anglos seminarium extitit. *Munst. lib. 4 Cosmog.*	941
	R. Saadias Haggaon scribebat in Babylonia commentarios in Biblia & Talmud. libros item in hæreticos sui temporis, maxime in quendam Hanielem Balcim, qui legem è suo capite interpretabatur & scholam ad id aperuerat. *R. Abraham in Cabbalæ.*	
	Librum scripsit de lingua Hebraïca & alterum de elegantiis. Vnde ab eo orditur auctores Grammaticos Aben Ezra initio Mozne.	
h	MARTINVS totum se religioni addixit, templa reparauit, pauperes liberaliter fouit, omissis bellis præcessorum pacem coluit. Quare Otthoni & Lothario Hugonis Italiæ regis filio auctor fuit, vt ab armis discederent, cum tota Italia, præter famem aliis etiam acerbis calamitatibus premeretur. *Plat. Bergomens.*	943
	Sub ditarum denunciatione Franciæ Burgundiæque Principes ad obsequiũ fidémq; regis sui redire cõpulit.	947
	Vuillelmus Normanorum princeps primus cum rege in gratiam rediit. Deinde Vuillelmus Pictauiensis comes, Britones Hugo Magnus & Heribertus.	
	Pacis auctor & intercessor Otto Cæsar fuit, cũ ad eum in Lotaringiam rex Francus, ipsique Principes se contulissent.	

Anni mundi.	
	131
5028	g STEPHANVS 9, dictus 8. Germanus, an. 3. mens. 4. dies 12.
5031	Vacat dies 10.
	Patriarcha. Constantinopoli Theophylacto.
	Principibus. Eisdem Impp. & regnant.
	Arma Æthiopiæ.
	Halihatan Hispaniæ Miramolino, an. 16.
	Ramiro 3 Hispan. Reg. an. 25.
	Edmundo Angliæ, an. 6.
	CONC. *Suessionense cuius decreto episcopatus Rhemensis Hugoni Heriberti filio adiudicatur & cõfirmatur. Annales Rheimenses.*
	132
5033	h MARTINVS III. (*siue Matinus Sigeb.*) Rom. an. 3.
5035	mens. 6. dies 10.
	Vacat dies 12.

Anni Christi.		Anni mundi.
943	∴ ∴	5031
	Patriarcha. Constantinopoli Theophylacto.	
	∴ ∴	
	Principibus. Eisdem Impp. & regnant.	
	Sbinahanni Æthiopiæ, deinde Tredda-Gabez regina, an. 50.	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
843	CONC. *Bonnense Episc. 22. Lambert. Schafn. in hist. Germ. & Rheginonis Continuatio lib. 2.*	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
947	∴ ∴	5035

tulissent. *Annales Rhemenses.*

Termodus quidam Normanus, cui Setricus rex (qui è Dania à patre pulsus in Neustriam paulò antè aduenerat) opitulabatur, Normanos à Christo ad paganismum redire & in Francum regem res nouas moliri suasit. Sed bello aduersus eos suscepto ab Hugone magno partim perempti sunt, partim fugati. Eburonibus & Rhotomago in obsequium Ludouici regis receptis. *In Normanica histor. & Annal. Rhemens.*

Duces Hungarorum duo præcipui Bologudes & Gylas Imp. Constantinum conuenerunt, atque imbuti doctrina Christiana, sacro lauacro tinguntur. Muneribus ornati & doctore verbi assumpto (cui Hierotheo nomẽ fuit. *Volater.*) redeunt. Hac occasione verbum Dei in illis regionibus plantatur. Verum alter in pristinam Idolomaniam relabitur, Gylas verò religionem & iusiurandum fideliter tuetur. *Zon. tom. 3.*

Gylas videtur esse Geysas filius Toxis, qui Hungaros Christianos olim sub Carolo Magno effectos, deinde relapsos, doctoribus è vicinis gẽtibus accersitis, iterum ad fidem perduxit. an. 964, vel iuxta Cromerum 990.

A pontifice Rom. postulauit, vt Strigoniẽsem Ecclesiã metropolitanã esse iubeat, ac cæteros episcopatus in Hũgaria erectos sua authoritate confirmet. *Bonfin. lib. 1, dec. 2.*

Pilgrinus Batauensis & Laureacensis episcopus cum Vuolphango viro eo sæculo doctissimo, in Hungariam profectus, ecclesiam Christo lucrifecit. *Auent. lib. 5 Annal. Boiorum.*

Eliga vxor ducis Russorũ, qui Romanos classe infestarat, defuncto marito Christo nomẽ & fidẽ dedit. *Zon. to. 3.*

HVMANA.

Ottho Lotharingorum & Frãcorum Duisburgæ conentum an. 944 egit. *Reginonis continuator.*

945 Burgundiam subegit & imperio adiunxit. *Sigeb.* & Abbas *Vsperg.* Conrado rege addicente.

Normãni qui nuper è Dania aduenerãt, in sedes Britonum, post cæsos Berengarium & Alanum ipsorum duces, nullo postea repugnante sese iniecerũt. *Annales Rhemenses.*

Ludouicus rex Franc. Hagroldi cuiusdam Daniæ regis patria sua profugi filij dolo circumuẽtus, cum amicè ad eum venire putaretur, captus est, comitésq; eius cæsi, nec ante dimissus, quàm Normanis, ducique illorum sua iura libertatémque restituissent obsidibus datis. *Iidem.*

Post Sbinahanni Æthiopiæ regem in Mariani Victorij Æthiopicis iam anni singulorum regum definitè exprimuntur, nempè ab an. 940 ad nostrã vsq; memoriam.

Tredda Gabez puella regia Æthiopum nupsit regulo Bugnæ, è quo suscepit filium, in quem fraudibus fœmineis ad Athaliæ exẽplum potestatem totius Æthiopiæ transtulit, cæso vniuerso regni semine. vnico infante regio excepto, qui ex Axuma prouincia, vbi erat sedes regia, in Sabam euasit ad septem illius prouinciæ principes. Atque ita inistius reginæ posteritate per an. 333, in quinque scilicet nepotibus, tam florens mansit imperium, donec Icun Nuamlach sub an. 1265 ad suam familiam, id est, primam restitueret.

Nam iam olim à temporibus Salomonis reges duntaxat sumebantur è maribus prosapię Dauidicę, quę illic regnare cæperat per Meilic Salomonis filium è regina

Universidad de Deusto
Biblioteca

Saba. *Marius Victorius de Regibus Æthiop.*

944. Abdara Saracenorum rex à Gallitiæ rege Radimiro vincitur, quod ingenti terræ motu significatum ferunt. *Luithprandus. Sigeb.* — Anni Christi. 947

i AGAPETVS tota Italia bello ardente pontificatū iniit. Non malus Papa sed malo tempore. Nā à vitę innocentia & Christianæ religionis amore celebratur. *Naucler. Bergomens.* Pacis fuit studiosus. Quare Albertū Berengarij filium Venetos, post quam Ottho ab Italia discessisset, vexare, pro virili prohibuit. *Platin.* — 955

Hugonem Magnum diris obstrictum pronuntiauit, quoúsque regi Franc. Ludouico satisfeciſſet, réſque bello ereptas reddidisset. *Annales Rhemenſes.*

Frontho Danię rex petit ab Agapeto Pont. sibi doctores mitti. *Saxo Gram. lib. 9.*

Manasses grauissimo scandalo episcopatū Arelatensem reliquit, vt ad Veronensem, deinde Mantuanum, postremo Tridentinum transuolaret, quod huiusmodi sacerdotiorum permutatio antiquis ecclesiæ canonibus aduersaretur. *Luitprand. lib. 4, c. 3.*

Bruno Colonienſis plurimos Normanorum in sua prouincia passim vagantium, Holsatos, Danos, Nortalbingos & Dithmarsos ad religionis & imperij. Rom. obedientiam adduxit. *Crant. Saxo lib. 3, c. 12.*

S. Dunstanus, & Odo Seuerus, Cantuariēses, qui de trāsubstantiatione & plurima alia scripserunt. *Polyd. lib. 6. Ang.* Osuualdus Floriacensis. Alphredus, Etheluoldus. *Idem lib. 7.* Serlo & Fridegodus Britanni.

Vuilielmus Otthonis Imper. filius, Archiepiscopus Moguntinus Chronica scribit.

Luitprandus Ticinensis Diaconus historiam rerum per Europam gestarum libris sex ab an. 858 ad 930 vsque Ottonis Magni ferè continuat.

HVMANA.

an. 950. Ottho Venedos eorúmq; regem subegit, deinde bis Italiam ingressus, primò vicit Berēgarium quartum Italorum regem, secūdò eum Regno pellit. *Palmer. & Volat.* Idem Ottho Magdeburgum ciuitatem Germaniæ condidit, ad petitionem Edittæ vxoris suæ, cùm antea esset ibi tantùm arx extructa.

Hungari Noricum, Italiam, Franciámque petunt, & Baioariam depopulantes victi ab Otthone, immēsa cędę iuxta Augustam vrbem Alemaniæ, necantur. *Herm. contra. in Chron.*

Dania ab Otthone subiugata & ad fidem plenius cōuersa in tres Episcopatus diuiditur, atque Hamburgensi metropoli subiicitur. *Helmold.*

Constantinus Imperator regnauit cum Leone patre, Alexandro patruo, & matre annos tredecim, cum Romano Lacapeno viginti sex, postremo solus quindecim. *Zonar. tom. 3.*

947. Acris & niuosa hyems à Nouembris initio vsque ad æquinoctium vernum in Polonia perdurauit. *Crom. lib. 3 Pol.*

k POTENTIA patris fretus potificatum sibi assumit. Venationibus magis, quàm precibus deditus &c. Monstrum hominis Platinæ. — 955

Ioannem hunc 12 primum in pontificatu nomen suum mutasse docet Onuphtius, cum antea Octauianus vocaretur, vt Guilielmus Bibliothecarius scribit. — 963

Contra

133

i AGAPETVS II. — Anni mundi. 5035

Iunior Romanus. an. 7. mens. 9. d. 10. — 5043

Vacat d. 12.

Patriarcha.
Constantinopoli Theophylacto, deinde Polyeucto an. 17.

Principibus.
Eisdem Imp. & Constantino solo Orient. Imp. nonagesimo quinto.
Tredda Gabez Regina Æthiopiæ an. 50.
Halihatan Hisp. Miramolino, deinde Hissen an. 29.
Ramiro 3. Hispaniæ rege quinquagesimo primo.
Eduardo Angliæ an. 9.

CONCIL. *Virdunense. Annal. Rhemenses. Mosomense, iidem.*

Ingelheimense Epis. 30 vel 34 præside Marino siue Martine legato Apostolico, præsentibus Otthone Germanorum, & Ludouico Franc. Reg. de Episcopatus Rhemensis controuersia, & tota ea, quæ iamdiu regnauerat inter Ludouicum regem Gallicum & Hugonem Magnum conturbabat. Herma. Contractus in Chron. Lambert. Schafn. in hist. Germ. & Continuatio Rheginonis lib. 2.

Treuerense de eadem controuersia. Annal. Rhemens.

Augustanum 2 apud Vindelicos Episcop. 25 præsente Imperatore Herm. Contract.

134

k IOANNES 12. Romanus an. 9. — 5043

mens. 3. d. 5. — 5051

Vacat. d. 1.

Anni Christi. — Patriarcha. — Anni mundi.

Constantinopoli Polyeucto.

Principibus.

Constātino solo & post eum, Romano. cogn. Puero eius filio Orien. Imp. nonagesimo sexto.
Otthone I. Mag. Germanorum & Romanorum Imp. duodecimo.
Lothario an. 31. Frāc. Reg. vigesimo nono.
Tredda Gabez regina Æthiopiæ.
Hissen Hispaniæ Miramolino.
Ramiro 3. Hispaniæ Rege quinquagesimo primo.
Elfredo Angliæ decimo & per ordinem Eduino an. 4.
Edgaro an. 16.

Contra eos, qui hoc Sergio, multò ante, tribuunt.

Ottho rebus fœliciter contra Berengarium gestis à Ioāne 12 coronatur & inūgitur in Germanorum primū imperatorem, atque à Romano populo salutatur Augustus. *Sigeb. Æmil. lib. 3. Palmer. in Chron. Luithprandus lib. 6, cap. 6.* Fuit primus, qui post translatum ad Germanos Imperiū Imperiales titulos ritè susceperit. *Palmer.* nam à Ludouico 3 vsque ad ipsum deinceps Imperij corona caruerunt.

Giselbertum auctorem libri Altercationis Ecclesiæ & synagogæ circa an. 960 ponunt, sed nos supra aliter an. 880.

Multa monasteria per Otthonem, aut restaurātur, aut ampliantur, aut ædificantur. *Sigeb.*

958. Bruno Colonienſis Archiepisc. Nortalbingenses, Danos, Holsatos, Stormaros, Dithmarsos & reliquos in Chersoneso Cimbrica ad fidem Christianam conuertit. *Chron. Mesburg. Sigeb.*

In Synodo Romana Ioanni pont. vitio dātur, quod matutinas & canonicas horas neglexerit, & se crucis signo non munierit. *Luitprandus. lib. 6, c. 7.*

Sub Romano const. Imp. Christi effigiem nullis factam manibus, sed diuinitus linteo impressam, Agareni ea pacem sibi redimentes, Constantinopolim transmittunt. *Zon. to. 3.*

Ethelstanus Anglorum rex ab Otthone magno Ensem Constantini Magni, cuius in capulo clauus Christi hærebat, Lanceam, qua latus eius transfossum, partem S. crucis & spineæ coronę impetrauit, quorum partes aliquot idem rex Malmesburiensibus donauit. *Ranulphus lib. 6, c. 6.*

Helena Ragorum (Thuscorum, habent Chronica Trittemij) regina legatos ad Otthonem Imp. mittit, vt episcopos & presbyteros assequatur, ad Christi doctrinam in sua gente prædicandam, an. 959 & Adelbertum, qui postea Magdeburgensis episcopus factus est, recipit. *Continuatio Rheginonis.*

HVMANA.

Regnum Nauarræ vltra montes Pyreneos, ab Eneco Comite Bigorræ sumpsit originem, anno 961. Nam è montibus Pyreneis in vicinam Nauarræ planitiem descendens cum magno exercitu, eam totam regionem è potestate Saracenorum eripiens, meruit primus rex in eo loco salutari. *Volater. lib. 22.*

956. Arnulphus Flandriæ comes multa cœnobiis detraxit, quæ suæ diuisit nobilitati, sed eo misere mortuo possessiones receptæ sunt intercessione Emmiæ Reginæ apud Lotharium regem. *Meyer. in Chron. Fland.*

Bardas Phocas legionum domesticus Agarenos Orientales repressit, eisque vrbes multas ademit. *Zon. to. 3.*

Romanus Imp. matrem & sorores aula exegit, quæ postea doloris impatientia quæstum prostitutione corporis quæsiuerunt. Hoc imperante Nicephorus Phocas legionum præfectus Cretenses Agarenos vincit, deinde in Syria Berrœā capit. Sic Leo eius frater Agarenos Orientales vel necat vel profligat passim grassantes. *Zonar.*

Cruces in vestibus apparuerūt, & signum in sole. *Her.*

958 — CONCIL. *Ingelheimense 2. Episc. 16. præsente Otthone. Continuatio Rheginonis.* — 5046

963 — CONCIL. *Romanum plurimorum Archiepiscoporum, omniū propè Episcoporum Italiæ, præsente Otthone Imp. qui illud coegit cōtra Ioannem 12. Papam. Continuatio Rheginonis, & Luitprand. lib. 6, cap. 6. & sequentibus. In eo electus est Pontifex Rom. Leo 8.* — 5051

Universidad de Deusto
Biblioteca

contra in Chron. Multa horrenda portenta contigerunt. *Sigeb.*

Tres Reguli Hungarorum bello per Otthonem capti suspendio perierunt; & Hungari ita iterū prælio attriti sunt, vt vltra mutire ausi non fuerint. *Sigeb. in Chron.*

Transfertur Imperium Italorum siue Longobardorum ad Germanos per Otthonem Mag. Berengario 4 cum Alberto filio mortuis.

l HIC ET sequentes pontifices variè ab historicis collocantur. Quin & ante hunc aliqui nominant Benedictum quintum mens. 6, quem eiecit Ottho Imp. de sede, compellens clerum, vt illius loco Leonem susciperet.

Leo 8 damnato per contumaciam Ioāne 12. in Concilio Romano, ex Laico electus est Roman. Pontifex: vnde natæ sunt Romæ maximæ seditiones. *Sigeb. Palmer. Luithprand. lib. 6. cap. 8 & 9.* Ipse cum toto clero & populo Romano in Concilio potestatē eligendi Rom. Pontificem, & ius inuestituræ Imperatori iterum contulit. *Plat. Sigeb. & Ca. in Synodo distin. 63.*

Nicephorus Imp. Orientis in Ciciliam veniens capit Anabarzam, Rosum, Tarsum, Mopsuestiam, classem Ægyptiam. Cyprum quoque recuperat & Syriæ ciuitates prope Libanum vsque ad Antiochiam.

Ob leges iniquas fuit omnibus exosus. Prætextu enim bellorum omnis generis exactionibus subditos premebat. Ob frequentes expeditiones inopiam pecuniæ causando annua dona iam olim templis & piis domibus concessa penitus sustulit. Decreuit ne fundi Ecclesiarū augerentur, quòd illæ opes à sacerdotibus in Ecclesiæ vtilitatem non conferrentur. Sumpta occasione contentionis inter episcopos & patriarcham de suffragiis, auctoritatem designandi Episcopos sibi vendicauit: Vnde in vacantem ecclesiam mittebat aliquem suorum seruorum, quo parcè sumptus necessarios faciente ipse reliqua sibi vendicabat. Praterea decreto sanxit, vt milites in bellis interfecti pari cum Martyribus honore colerentur: quod ratum non fuit. Patriarcha Polyeucto, primoribus sacerdotum, & principibus senatus strenuè resistentibus. *Zon. to. 3. in vita Nicephori & Zimisce.*

Arrepta licentia conferendi episcopatus pro suo arbitrio, mox quoque cum suis politicis ipsam religionis formam præscribere conatur, itémque milites consecrare siue inter martyres referre decretis, hymnis, aliisque diuinis honoribus. Patriarcha & nonnulli primarij sacerdotes & laici Deum timentes sese opponunt, atque triennio ab vsu sacræ communionis remouent. *Zon. tom. 3 & Ariū eius constitutionibus lib. 1 Iuris Orientalis pag. 22.*

Eodem tempore, quo Nicephorus Phocas ius conferendi episcopatus & sacerdotia in Oriente sibi sumpserat. *Zon. to. 3.* Ottho primus, an. scilicet. 961. hoc iure in Occid. vti cœpit. Nam Landouardus Mudensis episcopus, primus inter omnes antecessores suos investituram (vt loquebātur) & regalia suscepit de eius manu. *Crant. lib. 3. Metrop. c. 33.* Quapropter longa de hoc iure fuit in Ecclesia & miserabilis cōcertatio. Hoc enim duo Henrici Pater & filius, hoc idem duo Frederici auus & nepos, defendere & tueri tentarunt. Sed vicit Christus, vt ius suum Ecclesiis Imperatores reliquerint, aut potius relinquere propter infortunia coacti fuerint. *Idē. l. 2, c. 29.*

Ottho

Anni Christi.		Anni mundi.
	135	
963	l LEO 8. Romanus an.	5051
964	1. mens. 4.	5052
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Polyeucto.	
	Principibus.	
	Eisdem Imp. & post Romanum, Nicephoro Phoca an. 10. Orient. Imp. & regnant.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	134	
964	m IOANNES 12 profugus, Leone 8. vrbe fugato, iterum Pontificatum obtinuit, mens. 3. di. 28.	5051
964		5052
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Polyeucto.	
	Principibus.	
	Iisdem, qui prius.	
	Mieslao autem Polonorum principe & Christiano an. 35.	
	IN CONCILIO *quorundam Episcoporum Leonem 8 deposuit & damnauit eius acta, & Concilium Romanum collectum ab Otthone. Sigeb.*	
	Schisma 13.	
964	* Benedictus 5. Romanus mortuo Ioanne 12 à Romanis contra Leonem 8, electus sedit.	5052
	135	
964	n LEO 8. Romanus, post Benedicti coactam abdicationem restitutus ab Imperatore sedit.	5052
965	mens. 8. di. 22.	5053
	Vacat m. 6. d. 15.	
964	CONCIL. *Romanū multorum Episcoporum præsente Imp. contra Benedictum 5. Contin. Rheginonis.*	5052
	136	
965	o IOANNES 13. Roman. an. 6.	5053
972	mens. 11. dies 5.	5060
	Vacat d. 13.	

Ottho ad Comitem Abbatiam Lauresheim petentem scriptum est, inquit, Nolite sanctum dare canibus. Quod quamuis à doctoribus spiritualiter intelligendū esse prædicetur, ego tamen satis me dare canibus sanctū censeo, si monasteriorum prædia, quæ à religiosis viris Deo sunt militantibus tradita, tulero, & sæculo militātibus dedero. *Luithprandus lib. 4, c. 15.*

m HIC incipit historicorum varietas in recensendis huius nominis pontificibus. Nam aliqui ex hoc Ioāne 12 cum bis pontificatum tenuerit duos faciunt. Sed perperam è Lamberto, horum temporum vicino. Quod & fatentur Magdeburgenses Cent. 10, c. 10. pag. 530 & Cent. 11, c. 10. pag. 519. Quod arguit Ioannem siue Ioānam Anglicā (vt qui nunquā in rerum natura extiterit) nunquam agnitam fuisse inter pontifices. Alioqui ab ipso, vt potè octauo, diuersitas debuisset auspicari.

Odelricus episcopus Rhemensis Theobaldum Vetulum siue Veteratorem Carnutum comitem excommunicat, quòd Codiciacum aliáque eius Ecclesiæ oppida villásque pertinaciter obtineret. Quo exemplo permotus Heribertus comes Sparnacum reddidit & aliorum reddendorum spem fecit. *Annal. Rhemens.*

HVMANA.

Nicephorus pacta vetera renouat cum Imperatoribus Occid. Ottho vicissim confirmandæ amicitiæ causa, petit Theophaniam priuignam Nicephori, Romani, autem filiam filio suo. Quod cum indignè ferrent Græci, & legatos in itinere violassent, Apuliam & Calabriā, quæque adhuc in Italia vrbes eis parebāt, depopulatur, donec Theophania filio suo nubit.

Anno 960 legati Russorum ab Otthone doctores & Sacerdotes impetrant. Præcipuè Adelbertum ex monasterio Corbeiensi doctrina & sanctitate insignem. Verū is vix euasit ipsorum manus, priusquam firma pietatis fundamenta iecisset. *Chron. Hirsaugiense.*

* Platina & nonnulli alij hunc numerant inter Roma. Pontifices.

n AN. 964. Mieslaus principatum Polonicum post patris Zemomisli funus, anno seq. 965. Christianum baptisma cum tota gente suscepit. Hinc deinceps Poloni publicè Christiani. Ante quem annum supputatio temporum apud eos est incertissima. Quare hic eorū Chronica propriè incipiunt. *Cromerus.*

HVMANA.

Cura inter filios regum Francorum, æqua lance partitio fieret, vt & omnes regni titulo decorarentur, sub hæc tempora Lotharius solus regnum obtinuit & fratribus portionem, quæ regis Franciæ imperio esset obnoxia, assignauit. Quod postea obtinuit in tertia Capetiorum familia in hunc diem.

968. Adelbertus quintus Italiæ rex anno regni sui quarto ab Otthone pellitur, ac sic Italiæ regnum, quod per 80 annos fermè steterat, desiit.

o IN remunerationem collati in se beneficij ab Otthone Imper. Otthonem eius filium Augustum appellalauit. *Palm.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Polonis Ægidium Tuſculanũ Cardinalem religionis plantandæ gratia, dedicat Apoſtolum vt ibi dioceſes & Epiſcopos 13 conſtituat. *Chron. Poloniæ. Crom. lib. 3.*

Ei Ottho in Rauennenſi plurimorum epiſcoporum Concilio vrbem & terram Rauenatenſem aliáque à ſuis maioribus ablata reddidit, quæ vel Conſtantinus donauerat, vel Carolus Mag. reſtituerat, aut ante illum Iuſtinianus vel Arithbertus Longobardorum rex confirmanerat.

Gerardus Cameracenſis Epiſcopus doctiſſimus. Quidam ad hæc tempora referunt Stephanum Epiſcopum Heduenſem.

Vuitichindus ſiue Vuindichinus monachus Corbeienſis, vitam Pauli Eremitæ, geſta item Henrici 1 & Otthonis 1. Imper. ac hiſtoriam de origine & rebus Saxonum vſque ad an. 973 tribus libris conſcripſit. *Sigeb. Trit. extat eius hiſtoria* & alia multa tam proſa, quam metro.

Mieſlaus ſiue Mieſcilaus 14 Poloniæ Dux omnium Ducum Polonorum primus Chriſtianus fit an. 965. Ex quo tempore tota Polonia Chriſtianam fidem retinet. *Bonfin. lib. 1, de reb. Vngar. dec. 2, & Marti. Cromer. lib. 3 hiſto. Polon.*

Boleſlai primi Boëmorũ ducis filiam ducit, ſeptem mulieribus Ethnicis repudiatis, cuius diſciplina totum ſe ad propagandam Chriſti religionem conuertit, regiones in dioceſes diſtribuit, Archiepiſcopos duos Gneſnenſem & Cracouienſem inſtituit, reliquis verò Eccleſiis epiſcopos attribuit, Poſnanienſi, Smagorouienſi, Cruſuicenſi, Plocenſi, Culmenſi, Lubuſcenſi, Camenenſi. *Crom. lib. 3.*

Huius filium Boleſlaum Adelbertus in fide erudiit, qui ad Boruſſos poſtea veniens Martyr Chriſti euaſit. *Cranzius lib. 2, cap. 29. Vandal.*

Stratiquates Boleſlai Boëmorum regis filius, olim clero aſcriptus, cum ad epiſcopatum quendam vocaretur, eum tanquam ſuo genere indignum contempſit. At cum poſtea alium quendam ſplendidiorem ambiret, propter familiæ dignitatem obtinuit quidem, ſed dum à Moguntino conſecratur, ſtatim à diabolo arreptus, miſereque tortus expirauit. *Ibid. cap. 28.*

An. 970. Hatto Moguntinus epiſcopus murium morſibus conficitur, eiúſque nomen parietibus & chartis inſcriptum abraditur in turri, quæ à Muribus nominata in hunc vſque diem in Rheni flumine conſpicitur, quòd pauperes famis tempore in quodam horreo per ſpecié murium cremaſſet. *Maria. Scotus. Martini chronicon. Honor. in Flor.*

966. Haraldus Rex Danorum cum vxore & Sueuone filio baptizatur, conſpicatus Poponem adhuc clericum per miraculum ferrum ponderoſiſſimum candens infidei Chriſtianæ probatiouem manibus citra noxam geſtantem: vnde iuſſit ſubditos omnem prorſus idololatriam eiurare, & vnum ſolum Deum adorare, cùm antea Chriſtum ſimul & idola colerent. *Sigeb. & Krant. lib. 3, c. 25. Vuitichin. lib. 3 hiſtor. Saxon.*

In Nouergia & Anglia eccleſias Chriſti adiuuit. Haquinum Nouergiæ principem reſtituit, prius pietate inſtructum, vt Chriſtianis deinceps nihil moleſtiarum afferret. *Crantz. lib. 3, c. 38.*

Anni Chriſti.		Anni mundi.
965	✠ ✠	5053
	Patriarcha.	
	Conſtãtinopoli Polyeucto, deinde Baſilio an. 4.	
	∴ ∴	
	Principibus.	
	Nicephoro Phoca Orient. Imp. nonageſimo ſeptimo, & eo ceſo, Ioãne Zimiſce an. 6.	
	Othone Occid. Imp. duodecimo.	
	Lothario Franc. Reg. vigeſimo nono.	
	Tredda Gabez regina Æthiopiæ.	
	Hiſſen Hiſpaniæ Miramolino.	
	Ramiro 3. Hiſpaniæ Rege quinquageſimo primo, deinde Veremundo 2. an. 17.	
	Edgaro Angliæ duodecimo.	
	Mieſlao primo Polonorũ Principe Chriſtiano.	
972	*Concil. Rauennenſe præſente. Imp.*	5060

Etmundus

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	137	
972	p BENEDICTVS 5.	5060
973	dictus 6. Romanus an. 1. menſ. 6.	5061
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Baſilio.	
	Principibus.	
	Eiſdem Imperãtibus vſque ad Otthonem 2. & regnãt.	
	CONCIL. *Ingelheimenſe 3. propter Adalberonem Sãcti Vualrici Auguſtinenſis Epiſcopi nepotẽ. Herma. Contr. in Chron.*	5060
	Anglicanum. Polyd. li. 6 hiſt. Angl.	
	138	
973	q DONVS II. ſiue Dõnus, Rom. an. 1.	5061
974	Vacat dies 2.	5062
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Baſilio.	
	Principibus.	
	Ioanne Zimiſce Orĩ Imp. nonageſimo octauo.	
	Otthone 2 Iuniore an. 10.	
	Occid. Imp. decimo tertio.	
	Lothario Franc. Reg. vigeſimo nono.	
	Tredda Gabez regina Æthiopiæ.	
	Hiſſen Miramolino Hiſp.	
	Veremundo Hiſpaniæ rege quinquageſimo ſecundo.	
	Eduardo 2 Angliæ an. 3.	
	Mieſlao Polonorum primo Chriſtiano Principe.	
	139	
974	r BONIFACIVS 7.	5062
975	Roman. menſ. 7. di. 5.	5063
	Vacat. di. 20.	

Etmundus Suecorum rex Erici filius Haraldo fœderatus, Chriſtianis equus. *Ibid.*

Supererant adhuc in Oriente Manichæorum reliquię, quas precibus Theodori Patriarchæ Antiocheni Ioan. Zimiſces Imperator ex Orientis partibus Philopolim in Occidentem tranſtulit. *Zon. tom. 3.*

Vuormatienſes, Spirenſes, & Moguntinenſes canonici, monaſticam vitam cõmutant in ſecularem, *Monſter in Coſmog.*

HVMANA.

Ottho Imperator in Saxonia prope Goſlariam an. 968 auri & argenti fodinas primus aperuit. *Sigeb.*

Hermannum totius Saxoniæ ducem primum conſtituit. quamuis non niſi mediocri loco inter Saxones natus eſſet. *Holſatienſe Chron.*

Ruſſi Bulgariam occupant, è qua vix abigi potuerunt. *Ibid.*

p ACINTHIO Romæ ciue capitur & in arcem S. Angeli includitur, donec illic fame moreretur (iuxta alios ſtrangularetur.)

Nonnulli hic duos Benedictos faciunt quintum & ſextum, ob perturbationẽ ſucceſſionis è bellis ambientium & vi imperatorum intrudentium.

Sub Ioanne Zimiſce Suidas. *Ipſe in voce Adam*, vbi eſt mendum 45 annorũ. Nam Zimiſcem ait mortuum anno Dom. 1018 quem conſtat minime peruenisſe ad annum 984. Mirum autem eſt nonnullos aſſerere Suidam non fuiſſe Chriſtianum, cum vbique liber ipſius reclamet, ſeorſum in voce εἰμαρμένη, qui eſt epitome libri cuiuſdam Heſychij.

Zimiſces expertus iram Dei ſæuire in Imperium & Imperatorẽ, quòd Nicephorus proximè ſibi ius pro ſuo arbitrio epiſcopos deſignandi, ſublatis electionibus, rapuiſſet, illo iure Eccleſiaſticis ceſſit. *Zon. tom. 3* de Ruſſis triumphat. *Ibidem.*

In Anglia Dunſtanus Cantuarienſis, principe Edgaro opitulante, reſiſtit cupientibus ſacerdotum connubia introducere, & nouis aliis dogmatibus eccleſiam obturbare. *Polyd. lib. 6 hiſt. Ang.*

q HIC omittitur à quibuſdam. Apud Sigebertũ mendosè legitur Nonus, nam in antiquis exemplaribus manuſcriptus eſt Donus.

Circa hãc tempeſtatem Camaldulenſis profeſſio auctore Romoaldo, in Apennino inſtituitur. *Sabell. lib. 2. Ennead. 9.*

r TRES ſequentes pontifices inuicem contendunt de Papatu.

Malis artibus Bonifacius Pontificatum adeptus, malè amiſit.

Baſilicam D. Petri compilans aufugit & ſeditionem pòſt in Romanos mouit.

Obſerua peſſimos iſtos Pontifices breui tempore abſumptos. Imperatores verò, quorum ſcelere põtificatus, ſic erat promercalis nihilo fuiſſe fæliciores.

In Boëmia, quæ nuper Idololorum cultum abiecerat, epiſcopatum Vuolfangus inſtituit. *Chron. Bauariæ.*

In Slauinia in 18 pagos diſpertita pagi omnes præter tres ad fidem Chriſti ſub Ezicone quarto Aldeburgenſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

episcopo perueniunt. *Helmold. cap.14.è quodam Magistro Adam, qui Hamburgensis ecclesiæ pontificum gesta scripserat.*
Herigerus, siue Henricus. *Trith. Sabell. lib.2. Ennead.9.* Angilbertus siue Engelbertus, Theodoricus S. Albani *Trith. in Chro. Hirsaug.* Adelbertus siue Albertus Lobiēsis, Erardus Luneburgensis, Smaragdus. *Trith. de vir. illust.* Britferdeus.

HVMANA.

Ottho 2 cum à Lothario Franciæ Rege armis denuo Lotharingiam recepisset, eius quendam tractum Colonienſi & Leodienſi episcopis attribuit, reliquum donauit Carolo Lotharij fratri, ea lege, vt beneficio Imperatoris tanquam Imperij prouinciam possideret.

Otthone bello Danico occupato Henricus Boiorū dux in Batauiam irruit, sed ab Imp. postea captus Treuirim in exilium mittitur. *Auent. lib.5. Annal.* — 975

ſ NEQVE bene neque male, tempore Othonis mortui post tot bella. — 984

Regnum Hungariæ initium tunc primum accepit à S. Stephano Geissæ filio, qui postquam ab Imperio defecisset, à S. martyre Adelberto Pragensi Episcopo factus est Christianus, & studio Gizlæ vxoris, cum tota sua gente, Hungarica & Transsyluana, quæ hactenus idolatriæ fuerat dedita, baptizatus fuit, statuis Martis & Herculis vbique disiectis. *Ritius lib.2 Æneas Syl. cap.16. hist. Behem. Bonfi. dec.2. lib.1. Naucler.* Alij hoc referunt ad Sergium 4. *Sigeb.*

Stephanus Hungariæ rex ad Benedictum pontificem Legatos mittit, vt regium sibi diadema & nomen assignaret. Quod & impetrauit. *Cromerus lib.3 de rebus Pol.* Nonnulli hoc referunt ad an. 1000. præfinitè.

Mieciſlaus Polonorum dux Lambertum Cracouiensem episcopum ad Benedictum pontificem ablegat regium diadema sibi & posteris petitum, verum repulsam patitur. *Cromer. lib.3. Pol.*

Ottho 2 animam agens in 4 æquas partes regium diuisit Thesaurum. Primam ecclesiarum, 2 Pauperum, 3 filiorum, 4 ducum, qui relicta patria malorum fuerant participes, esse voluit. *Chron. Saxon.*

HVMANA.

Ottho 2. Theophaniam Nicephori Imp. priuignā duxit in vxorem.

Coronam Imperij insigne à Benedicto susceptt, & bellum gessit contra Græcos & Saracenos in Italia. *Palmer. & Lambert. Schafnaburgē. in histor. German.*

Ex infœlici contra Saracenos prælio ad mare fugiēs à nautis intercipitur & defertur Rosanam Tarentini littoris vrbem, vbi à nautis liberatur. *Mart. Polo.* vel è naui hostium in mare exiliit ac natando euasit. *Auent. lib.4. Annal.*

Quam cladem præsignificauerant an. 979 flagrantes per totam noctem in cælo visæ acies, ac mutuis vulneribus se conficientes. *Sigeb. V spergens.*

Confusæ sunt admodum istorum temporum historiæ, vt vix duo scriptores conueniant, quantū ad annos & numerum Pontificum Roman. Nos sequimur Sigibertum, Platinam & quosdam alios.

An.

Anni Christi. | Anni mundi.

Patriarcha.
Constantinopoli Basilio.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

140

ſ BENEDICTVS 6. dictus 7. Rom. an. 8. menses 6. — 5063

Vacat di. 5.

Patriarcha.
Constantinopoli Antonio 3. an. 6. Nicolao 2 Chrysoberge an. 13.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant. & Basilio Porphyrogenito cum Constantino fratre an. 50. Orientis Imp. nonagesimo nono.

Tredda Gabez Regina Æthiopiæ.

Hissen Miramolino Hisp. deinde Abdemelec an. 7.

Veremundo 2. Hisp. Rege, deinde Alphonso 5. an. 27.

Eduardo 2 Angliæ, deinde Ethelbredo an. 28.

Mieslao Polonorum primo Christiano principe.

Anni Christi. | Anni mundi.

141

984 t IOANNES 14. Papiensis (aut iuxta alios Romanus.) mens. 3. — 5072

984 *Patriarcha.*
Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

Principibus.
Basilio Porphyrogenito, cū Constantino fratre Orient. Imp. nonagesimo nono.
Otthone 3 ob eximias virtutes dictus Mirabilia mūdi, an. 19. Occid. Imp.
Lothario Franc. Reg. vigesimo nono.
Tredda Gabez regina Æthiopiæ, deinde eius filio an. 60.
Abdemelec Hispaniæ Miramolino.
Alphonso 5 Hisp. Rege quinquagesimo tertio.
Ethelredo Angliæ decimo quarto.
Mieslao Poloniæ principe.

v BONIFACIVS 6. Ioāne 14 capto & in carceres coniecto, iterum Pontificatum tenuit. mens. 4. di. 6. — 5072

Vacat dies 10.

Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

142

984 x IOANNES 15. Rom. mens. 8. — 5072

Vacat dies 7.

Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao 2 Chrysoberge.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

An. 980. Montisferrati Marchionum origo in Aleramo Saxoniæ ducis filio & Alisia Othonis 2 Imp. filia emergit.

981. Hala ciuitas ad salis fontes in Saxonia ædificatur.

Gens Leuticorum ad idololatriam delabitur. *Guliel. Nangiac.*

t MENSE 3. sui pontificatus à Romanis capitur, & in mole Adriani inclusus pædore carcetis, & inedia moritur. Putant iugulatum.

Otto 3 Guisonem vrbem Poloniæ primariam, supplicandi gratia, ad S. Adelberti tumulum proficiscitur. *Auent. lib.5 Annal.*

Paternæ, auitæque virtutis æmulus Christiana pietate Remp. iuuit & auxit, viros eruditos amauit plurimū, ingenuis disciplinis condigna stipendia largiens. Nec minus religioni intentus antiqua templa diruta restauravit. *Cusp.* Regnum Danicum tenuit, adeò vt etiam de episcopis illi prouiderit *Crantz. lib.3. cap.17.*

Alter Salomon. Nam annos vix natus vndecim præpositus est imperij competitoribus, & inauguratus tantam virtutis & sapientiæ speciem præbuit, vt mirabilia Mundi nuncupatus sit. Præfuit imperio an. 19. *Honorius. Sigeb. Blondus.*

HVMANA.

In imperio Æthiopico matri Treddæ Gabez successit filius è regulo Bugnę susceptus Anonymus. Quod nunquam acciderat. Non iam à temporibus Salomonis reges duntaxat creabantur. è prosapia Dauid, quæ illic regnare cœperat per Meilech filium Salomonis, & Reginæ Sabæ. *Mar. Victorins de regibus Æthiop.*

In cuius vsurpationis detestationem in Æthiopum annalibus filius & nepos existunt sine nomine. Tres reliqui Zalibala, Imra, Naakuto bab nominātur, siue quia memoria eius facti iam esset extincta, siue quia tres hi sanctitatis nomine fuerunt apud eos celeberrimi.

Per hos autem sex regnum traditur in Æthiopia annos 333 administratum, Ægyptio etiam regno eis tributum annuum pendente. *In annal. Æthiop.*

v MISTAVVS Rex Vandalorum atrocem in Christianos sæuitiam exercet, Bernardi Saxoniæ ducis odio, in extrema tamen senecta animum ad religionem adiecit. *Crantz. lib.3 Metrop.*

Tunc etiam Brandeburgensem & Hanelbergensem dioceses horribiter Vandali vastarunt. *Ibid. cap.35.*

HVMANA.

Basilius Porphyrog. Bulgaros debellauit & ad cæteros terrendum quindecim captiuorum millibus oculos eruit, in singulis centuriis, relicto vno monoculo, qui dux itineris esset sociis domum reuertētibus, nouo crudelitatis exemplo.

x PALAM malus & auaritissimus, ideóque clero exosus. Omnia enim rapiens cognatis & nepotibus suis largiebatur.

Bilungus Visilai filius Herulorum & Vandaliæ interioris ad Orientem siue Obotritorum rex fidem Christi

Universidad de Deusto
Biblioteca

susçipit & Virginum cœnobium Megalopoli,quæ deinde Vuismaria, instituit. Sed paulò post à Misilao filio odio Nouercæ flagrante seductus religionem & coniugem,quæ erat Vuagonis tertij episcopi Aldemburgensis soror etiam si ex ea Hodicam filiam susçepisset, repudiat an.986. *Marsçalcus, Helmold.cap.14.*

Anni Christi. 985

995

HVMANA.

An.983 vbique locorum grauiter laboratum est fame.*Sab.lib.2.Ennead.9.Plat.*

Carolini vltima Clodouinorum(quę prima fuit stirps Regum Galliæ)æmulati,etiam ipsi Monarchiam perdiderunt,& in alienam familiam Hugonis Capeti trásmiserunt. Nam electiones clero diripuerant. Abbates, equites armatos cõstituebant & Monachis præficiebant, ita vt Laicus Abbas diceretur, ille verò qui curam monasterij gerebat non Abbatis, sed decani titulum præferret,&c. *Frouardus Episcopus & Annonius.*

y COMMENDATVR ab eruditione, scriptor videlicet,quo tempore Crescentius Romanus patricius tyrannidem Romæ exercuit.

Crescentius Numentanus Romam occupat, vsurpata consulari & tribunitia potestate & in Hetruriam põtificem secedere cogit, sed eam illi tandem restituit osculatus cum seditiosis suis,Iohannis pont.pedem imperatoris iram metuens. *Plat. Blond.* Quod cum denuò tentasset sub Gregorio 5 ab Imp.capitur & spectaculi loco per vrbem circũducitur,ciúsque membra paulatim præsecantur, tandem ante vrbis mœnia patibulo suspenditur. *Naucler.*

S.Odilo post S.Maiolum quarti abbatis Cluniacẽsis officio per annos fermè sex & quinquaginta fũctus prouexit illum ordinem: Primus creditur instituisse festum (vt vocant)omnium Animarum per omnia sua monasteria. *Volater.lib.2,& Anton.2 parte tit.15,cap.15.* Quidam scribunt Ioanem 16 eius consilio edixisse vt illud festũ in omnibus ecclesiis celebraretur. *Polyd.lib.6 de innent.re. cap.8,& R.Barns citat ex Ioan.Stell. Bergom.lib.12.*

Sigismundus Liberus in Moscouia, & Vulodimirus Prussiæ dux Christianam fidem simul cum baptismate susçipiunt. *Munster.in Cosmog.& Chron.Polon.lib.2,ca.3.*

Anni mundi. 5073

5080

143

y IOANNES 16.Roman.an. 10.
mens.8. di.10.
Vacat dies 6.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2.
Chrysoberge, deinde Sisinnio 2,an. 3.

Principibus.

Eisdem Impp.
Lothario vigesimo nono Ludouico 7,dicto 5 vltimo te. ex Caroli Mag. genere an. 1. Hugone Capeto primo an.9,ex Gallis & Parisiensium Comitum familia succesiuè Franc.Reg.

Filio Treddæ Gabez Æthiopum pretioso an. 60.

Abdemelec Hispaniæ Miramolino, deinde Abderamen mens. 5.
Zulema aliquot mensib.Amohado an. 5.
Aphõso 5.Hisp. Reg.quinquagesimo tertio.
Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Miesłao Polonorum primo Christianor. principe.

HVMANA.

Mortuo Ludouico rege Francorum sine hærede regnum per Hugonem Capetum transit ad nouam & tertiam progeniem,scilicet Comitum Parisiensium. Nec tamen penitus defecit genus Carlingorum: nam Hugo Capetus per muliebrem sexum à Carolo Magno descendebat.Habuit enim Hacuidam matrem,filiam Henrici Imperatoris ex Matilde,filia Ludouici 3 Iunioris Imp.quem diximus fuisse vltimum Imperatorem ex familia Caroli Magni. *Chronica Franc.*

Anglia fit tributaria Dacis. *Polyd.lib.7.histor. Angli.*

900. Imperium Moscouiticum initium sumit.

Grana tritici & pisciculos minutos imbribus immixtos pluisse in Gallia apud Albanium ferunt. *Palmer. in Chron.& Sigeb.*

Ignis è Rheno ascendit, quo vicinæ conflagrarunt villæ

CONCIL. *Remensi Episcoporũ totius Franciæ, contra Arnulphum Remorum Archiepisc.per Hugonem Capetũ collectum. Sigeb. & Volater. Quidam post Ioan.le Maire 2 part.Concil.hoc Concilio referunt ad tempora Benedicti 7. Sed quomodo id stare possit non satis video.*

Aliud Remense siue Mosomense. Annonius Martinus Polonus.

Anni Christi.

995

997

144

z GREGORIVS 5.
Saxo, an. 2.
mens.5. dies 10.
Vacat di. 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Sisinnio 2.

Principibus.

Basilio Porphyrogenito Orient.Imp.nonagesimo nono.

Othone 3 Occi. seu potius Germanorum Imp. decimo quarto.

Hugone Capeto Franc. R. cum filio Roberto trigesimo primo.

Filio Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.

Almohadi Hisp.Miramol.

5090

Alphonso 5 Hisp.rege quinquagesimo tertio.

5090

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Miesłao Poloniæ principe.

∴ ∴

CONCIL. *Romanum de sanctione electionis Imperatoris in Germania.Platin.*

Anni mundi. 5083

5085

villæ,an.991. *Shanaburgenses.* Deinde hyems sæuissima ab initio Nouembrisvsque ad Maium, deinde paucis interiectis tepidis diebus vsque ad Iulium, quo mense præ glaciei rigore stagna & flumina concreta sunt, arbores, fruges & pascua exaruerunt, fames & pestilentia atrox sæuiit. Denique anno seq. Slauorum in Orientales Saxones incursio & vastatio. *Chro. Saxoniæ.*

z DE GENERE Otthonum antea Bruno dictus imposuit Otthoni 3. Coronam insigne imperij: Imperium Germanis penitus concessit: quòd extincta Caroli Magni sobole,Italia perpetuis seditionibus conflictaretur,vt eam maiestatem vel ad suos,vel ad alienos suo arbitrio tranferrent. Quare cõsentiente Otthone in Synodo Romana Septem viros ELECTORES Imperij instituit, Moguntinum,Colonienſem Agrippinæ, & Treuirensem Archiepiscopos, ducem Saxoniæ, comitem Palatinum, Marchionem Brandeburgensem, & vt eorum arbitrum, ducem Bohemię (nondum enim dicebatur rex.) Decreuit præterea, vt qui ab his Germanis Proceribus electus esset,diceretur Cæsar: post confirmationem autem & coronationem ab episcopo Romano susceptam vocaretur Augustus. Itaque(vt scribit Gerualius lib. ad Otthonem 4 Imp.) ex eo tempore à Romana sede pendet Germanorum Imperium. *vide Blond, deca.2 lib.3.Irenic.lib.3. Krantium.lib.4,cap.25,& Platinam.*

Hoc ἀκέφαλον & incertum docet Onuphrius in suo Chronico, & in libro de Comitiis Imperatoriis, ac quæ de 7 electoribus traduntur sub Gregorio 10, non 5 instituta ostendit. Nam de tanta re inter tot historicos,qui eo ferè tempore in Germania floruerunt, nulla est mentio. Silet Sigebertus,Ottho Frisingensis, Schanaburgẽsis, Vitichindus, Luitprandus, & Annonij continuator. Sabellicus dubitat Ennead.9 lib.2. Auentinus etiam aliter sentire videtur.

Annonius, siue potius Annonij continuator Floriacensis monachus. *Trith.*

Radulphus *vt ipse significat lib.20, c.1 in Leuit.*qui & scripsit historiam rerum Francicarum & breue chronicon.

Rosumita, quæ Latinè & Græcè docta multa scribit, seorsum de gestis Otthonis Imp. *Trith.*

An.997 Vuilperolphus præsul Argentinensis vir sceleratæ vitæ, secreto Dei iudicio à muribus corroditur. *Munst.in Cosmog.*

Imperatrix Maria nomine,filia regis Arragonum ob adulterium publicè igne concrematur. *Krãtius lib.4,cap. 26 histor. Saxo.*

Vlodomirus siue Vuladimirus Russiæ dux ducta Anna sorore Imperatorum Constantinopolitanorum Cõstantini scilicet & Basilij Christi fidem susçepit.Peruni, id est, fulminis simulachrum argenteo capite, auribus aureis,quod Kiouiæ colebatur, in Borysthenem vrbem illam alluentem proiecit.12 filios procreauit,multa tẽtempla extruxit,& splendore Græco exornauit. *Matt. Mechou.lib.2 Chron.Polo.cap.13.an.990.*

Gilbertus Remensis præsul organa, quæ calefactæ aquæ violentia modulatos edebant sonos fabricauit & Horologium. *Erphordienses.* Cæsaris Otthonis & Roberti Hugonis filij Reg. Franc.præceptor,qui & tandem Romanus euasit pontifex, dictúsque est Syluester. In Hispalensi schola in Hispania sua didicit.

HVMANA.	Anni Christi.		Anni mundi.
Cum his Monarchiæ in Germania initiis cõcurrunt principatus familiæ Hugonis Capeti in Gallia, regium nomen in Polonia & in Hungaria. Ottho enim in Poloniam profectus regem & Imperij Romani amicum Boleslaum Poloniæ principem nominauit. Hungaria autem regis nomen vsurpauit, postquam Stephanus Hungariæ dux Christianismum professus est, duxitque Gilesam sororem Henrici Sãcti, qui huic Otthoni successit, Henrico approbante & confirmante.	997	145 ∴ IOANNES 17. Græcus, mens. 10 Vacat. di. 20.	5085
Eudo siue Odo quidam cog. Magnus Abbas ob multitudinem occupatorum monasteriorum Monarchiam Gallicam inuasit, quam tamen testamento hæredi legitimo voluit reddi. At eam Hugo Capetus Parisiensis comes præripuit, quã vt in sua familia firmaret, renuntiauit iuri nominationum, electiones clero attribuit, ad religionum animum conuertit, ob quam neglectam Carolini regno exciderant.	998		5086
Sabaudiẽsis Comitatus erigitur auctore Beraldo Hugonis Saxoniæ ducis filio. Ab eo enim Sabaudiæ principum & Marchionum Segusianorum Stẽmua emanare creditur. *Fascic. temp.*			
Almarus Saxoniæ ducis filius, qui Alisiam Otthonis 2 filiam duxerat, primas Dux Montlferratensis. *Sabel. Ennead. 9. lib. 2.*			
Alfricus Cantuariensis. Abba siue Abo patria Aurelianensis, qui ex Aureliana schola in Angliam venit, ibique Literas docuit & multa edidit. *Trith.*			
∴ NONNVLLI recentiores hunc ex albo Pontificũ Roman, prorsus expungunt, quòd vi & contra canones Pontificatum Roman. inuaserit. Hinc (inquiunt) in nominis numero nulla est eius ratio habita à tribus Pontificibus proximè succedentibus, qui Ioannis nomen habuere.			
Viuente Gregorio sedem per tyrannidem occupauit.			
Sed cum seditioso Crescentio pœnas dedit vltore Otthone 3.			
Nec inter Pontifices numerandum aiunt, quia viuente adhuc Gregorio sedem occupauit & reliquit. *Onuph.*			
✻ QVIDAM loco istius nominant Agapetum quendam.			
Malis artibus pontificatum dicitur consecutus. Magus fuisse perhibetur. His temporibus cuique licebat in sedem Petri irrepere propter iura Ecclesiæ ab Imperatoribus rapta. Captiua erat Ecclesia & gemens sub Germanis Impp. ab Arnulpho ad Henricum 4 quem Gregorius 7, an. Dom. 1080 in ordinem reduxit fulminibus Apostolicis.		*Patriarcha.*	
		Constantinopoli Eulogio siue Sergio an. 20.	
		Principibus.	
		Basilio Orien. Imp. nonagesimo nono.	
		Otthone 3. Occid. Imp. decimo quarto.	
		S. Roberto an. 34. solo Frãc. Reg. trigesimo secundo.	
		Filio Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.	
		Almohadi Hisp. Miramol.	
		Alphõso 5. Hisp. Reg. quinquagesimo tertio.	
		Ethelredo Angliæ decimo quarto.	
		Mieslao Poloniæ principe Christiano.	
		∴ ∴	
		Gregorius 5 pulso & excommunicato Ioãne, pristinæ sedi restituitur ab Otthone 3 Imp.	
Iuxta alios doctissimus Mathematicus, & Philosophus monachus è Floriacensi cœnobio, propter insignem doctrinam primum Archiepiscopus Rhemensis, deinde ab Otthone III. Rauennas, denique Papa. *Annon. lib. 5, cap. 46. Guil. Bibliothecarius.*		146	5086
Verum quoniam admodum pauci in Occidẽte Philosophiæ & Mathematicæ operam dabant, ab imperito vulgo de magia suspectus fuit. Sed perperam, vnde quæ de eius morte & Diaboli percussione feruntur fabulosa sunt, vt ex eius Epitaphio a Sergio Papa successore Laterani posito constat. *Onuphrius.*	998	✻ SYLVESTER 2. Aquitanus (*antea Gerebertus vocatus*) an. 4. di. 10. mens. 1.	5090
Nullus scriptorum affirmare dubitat, Sylvestrum a litteris, moribusque ornatissimum fuisse. *Blondus dec. 2 lib. 3.*	1002	Vacat dies 23.	

Anni Christi.		Anni mundi.
993	*Patriarcha.*	5086
	Constantinopoli Eulogio siue Sergio.	
	Principibus.	
	Eisdem Imperantibus & regnant.	
	Almohadi Miramolino.	
	Alphonso 5 Hisp. Rege quinquagesimo tertio.	
	Ethelredo Angliæ decimo quarto.	
	Mieslao, deinde Boleslao cog. Crobio 2 Polonorũ principe Christiano & rege primo. an. 25.	
	An. Dom. M. quo per Boleslaum regnum Poloniæ cœpit, & Cordubense in Hispania Saracenica desiit.	
1002		5090

DECIMO *seculo continuatam Ecclesiæ doctrinam, cui oblatrãt hæretici, hinc apparet.* Missa *continuata iisdem ritibus & solennibus, quibus antè ex auctoribus de diuinis siue Ecclesiasticis officiis huius memoriæ liquet. Nam Rhegino libris de Ecclesiastica disciplina in eo totus est, qui & lib. 1. c. 8. Nulli (inquit) Presbytero absque sacerdotali alba, stola, & casula Missam celebrare liceat, &c. Remense item concilium, & Herigerus Abbas libro peculiari de diuinis officiis.* Gratia Dei, fides, iustificatio. *Radulphus lib. 16, c. 3 in Leuit. Renouatio vitæ inchoatur à fide, qua creditur, in eum qui iustificat impium, bonisque moribus angetur, & roboratur de die in diem, cum magis magisque renouatur interior homo.* Gilbertus *Altercat. cap. 3 & 5 Deus auctor est salutis, liberum arbitrium tantum capax. velle, posse, perficere solius est admtricis gratiæ, siue quia nec baptismus, nec fides, nec opus effectum habet meriti. sola igitur mater gratia libero arbitrio succurrit pro libertate æterna consequenda.* Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Gilbertus Altercat. c. 8. Post consecrationem est corpus Christi verum, non tantum sacramentaliter, verum etiam essentialiter, & cap. 9. In medica particula tantum habes, quãtum in magna. Denique scribit Christum in sacramento tam esse integrum ac perfectum sub alterutra specie, quam sub vtraque. Item, transire substantiam panis in substantiam corporis ac sanguinis Christi. Denique sufficere vnam tantũ speciem exhiberi populo. Regino li. de disciplina Ecclesiast. Suidas multis locis. Radulph. l. 11. c. 3 in Leuit. lib. 14, c. 4. Oecumen. in 1, cap. 10 & 11, &c. Heb. 5 &c.* Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Gilbertus Alterc. cap. 1, 3, 5, 7, 8. Radulphus lib. 10, cap. 1 in Leuit. Smaragdus in Ioan. c. 3. Regino libris de*

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

disciplina Ecclesiastica vetus agenda. Pœnitentia & eius partes tres. *Radulpus lib.3, cap.3,6,7 in Leuit. lib.20,cap.3.lib.6,cap.1. Gilbertus Alterc.c.p.7 & 21.Tria remedia sunt cuiusque animæ Baptismus, pœnitentia, Martyrium &c. Regino lib.1 de discipl. Eccles.cap.272 neminem ad communionem admittendum, nisi confessus sit & Dominicam orationem & Symbolum Apostolorum memoriter teneat.*

Anni mundi.

Claues absolutio, *Radulphus lib.12.c.in Leuit.lib.3,c.4 lib.11,c.1.lib.12,c.1.lib.18,c.4.lib.3,cap.1,6.lib.20. cap.4 & 5. Regi.lib.1 de Eccles.discip.cap.295,&c. Suidas Oecumenius multis locis.* Confirmatio & reliqua alia sacramenta. *Gilbertus Altercat. cap. 5. vbi coniugium vocat sacramentum, 8. Vetus Agenda. Regino de disciplina Eccles.qui lib.1,c.215. modum inungendi infirmos explicat.* Primatus sedis Apostolicæ. *Smaragdus super Marcum cap.vlti. Regino in Chron. passim. Luithprandus lib.3, cap. 14 vbi Sedem Romanam nominat summam atque vniuersalem Præsulatus sedem.lib.6. cap.6 vbi Romanum Episc.vocat summum pontificem & venerabilem Papam. Quin cum Apostolicum hæc ætas nominabat. Regino & eius continuator.* Liberum arbitrium, bona opera. *Radulphus lib.3 in Leuit.cap.1,lib.10,cap.1.Gilbert. Alt.cap.5.Suidas multis locis. Hic Oecumenius.* Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. *Radulphus in præfatio. & lib.1.cap.4 in Leuit.Orationis sacrificium non nisi Domino soli offerendum est. Nam etsi Sancti rogantur à nobis, non tamen vt nos ipsi saluent (Domini siquidem est salus) verum vt nobis salutem impetrent. Alioqui maledictus, qui spem suam ponit in homine. Hæc igitur est latria, quæ soli debetur Deo, adorandi & sacrificandi deuotio. Et lib.3, cap.1. Oecumenius Scholiorum Græcorum auctor, in illud 2 Pet. 1 c. dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, vt horum memoriam faciatis. Hinc enim colligit Sanctos preces post mortem pro viuis fundere &c. Gilbertus Alterc.c.16.20. Luithprandus li.5. cap.13. lib.6, cap.6. & passim alibi. Vuitichindus libris gestorum Saxonicorum sparsim. Regino lib.1 de Eccles. discip. Vetus agenda.* Preces pro defunctis, Purgatorium. *Gilbert. Alterc.cap.5.probans illud dicto 1. Cor.3 ignis opus eius probabit. Luithprandus lib.4.cap.7.pro delictorum expiatione, celebre exequiarum officium, vinámque Deo hostiam offerre, Mathildis post obitum Henrici Imp. coniugis sui non desit. Regino lib.1 de discip. Eccl.cap.190.* Cætera idem & cæteri huius sæculi auctores prolixè confirmant. *De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores Cent.10,c.2 de loco & propagatione Ecclesiæ col. 9. & seqq. sparsim.cap.3 de Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim,col.24 & seqq.cap.4.de doctrina, ex professo col.272 per totum.cap.6 de Ceremeniis & ritibus Ecclesiæ col.283. & seqq.per totum 7 de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col.380. & seqq. per totum ca.9 de Synodis col.429.per totum fere ca.10 de doctoribus & episcopis col.920.& sequentibus sparsim.nam his non dissimulanter irati sunt, quod illas sententias sint amplexi. Sparsim denique cap.de Martyribus, de miraculis & &c. Huc facit quod ex instituto multi hac ætate scripserunt de hæresibus, item contra schisma Græcorum & nouos Manichæos, quorum sordes isti lambunt. Adde totius huius memoriæ tum Synodos, tum historicos. His enim omnibus Ecclesiæ status plane idem repræsentatur.*

Anni Christi.

a SVB an. 1000. Regnum Hungariæ initium sumit à S.Stephano de Attilæ posteris. Vt Moscouiticum, an. 990 post paulò inchoabit Boëmicum, vt proximè cepit Polonicum, nempe 1001.

Et apud Arabes in Hispania multis imperium sibi vendicantibus & aliis alio inclinantibus intestina seditione grauiter laboratur. Hinc Hali, Cazin, Abderamen Haia, Abderamē alter, Mahometes quidam, Hissen Humeia intra, 7 annos regnantes, finem regno Cordubensi attulerunt, quòd trecentis iam annis steterat: Anno ergo 1000 regni Cordubensis ferè finis fuit. 1002

Hebraïcæ literæ illic florere incipiebant.

R.Ioseph Ben Isaac R.Mosis primi Scholæ Cordubésis præfecti discipulus vniuersum Talmud in linguam Arabicam vertit ad Alhachim regem Saracenorum. *R. Abraham in Cabbala.*

R.Hai Gaon in Babylonia Geonim. i. Talmudicorū Iurisconsultorum excellentissimus & postremus de domo Dauid, & regio Iechoniæ sanguine. Neque tamen fuit princeps exulum, quòd neque ipse, neque parentes eius magistratum illum voluissent pecunia à Regibus Mahometanis, in quorum regione exulabant, emere. Annis 40 Scholam Iudaïcam administrauit. *Ibid.*

R.Seriram patrem R.Hai Gaon, bonis eius publicatis,

VNDECIMVM SÆCVLVM.

147

a IOANNES cognom. Siccus (ait Blond.) 18. aliis 17. Romanus. mens.4. di.20. 5090

Vacat di.19.

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant. Boleslao Polonorum rege primo.

Anni Christi. Anni mundi.

148

1002 b IOANNES 19, aliis 18, an. 4. mens.4. 5090

1007 Vacat dies 19. 5095

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

Principibus.

Basilio Imp.Orient.nonagesimo nono. Otthone 3, & post eum S. Henrico 2. cog. Claudo (non Claudio, vt perperam quidam scribunt) an.22. Occident. Imperat. decimo quinto.

S.Roberto Franc. Reg. trigesimo secundo.

Alphonso 5, deinde Veremundo 3 Hisp.an. 10.

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Boleslao Poloniæ reg.primo.

tis, rex Mahometanus patibulo affixit. *Ibid.*

Eo tempore celebris erat R. Samuël sacerdos filius Hophni, & multos libros scribebat. *Ibid.*

Tum magia publicè à Saracenis docebatur. Maximè Hispali.

Sub an. 1000. Babylone insignis Saracenorum Academia, in qua disciplinæ, præsertim Medicæ & Astrologicæ Chaldeorum, Arabum, Persarum, Ægyptiorum, Iudæorum (alias Indorum) docebantur. *Chron. Cassinense lib.3,cap.34.*

1002 Robertus Franc. Rex Ducatū Burgundiæ Henrico duce sine liberis mortuo suo regno adiungit.

Circa illa tempora.i.anno 1000 Basilio Porphyrogenito imperāte Saracenorū imperium, quod quadringentos fermè annos Christianos valde afflixerat, declinare incepit propter domesticas dissensiones, cum plures Saracenicum dominatum inter se diuisissent & quatuor de summo caliphatu siue pontificatu semper contenderent. Inde enim in Oriente illorum potentia Turcis prævalētibus paulatim cōcidit. In Hispania & Africa item Christianis propter ipsorum bella ciuilia suas res agentibus.

b AD otium conuersus, nihil memoria dignum gessit.

Ægypti Sultanus rupto fœdere, quòd cum Basilio habebat, Hierosolymitanum templum ac monasteriū propinquum spoliat. *Zon.*

Borno seu Bernardus Augiensis. *Contract.*

Danorum rex solenni stipatus comitatu Romam venit, pōtificem rogat, vt Ecclesias sui regni, quæ satis multæ essent, è iurisdictione Hamburgensis Archiepisc. eximat, Respondet pōtifex se breui missurum Cardinalem, qui earum regionum conditionem exploraturus, eáque facturus esset, quę rei Ecclesiasticæ congruerēt. *Crantz.l.5. Da.cap. 2.* Hoc postea perfecit Greg.7. Nam cunctos Daniæ, Nouergiæ & Sueuiæ episcopos ab obedientia ipsius exemit & Bremensi subiecit.

S.Vvigbertus à Zuttiberi Idoli cultu reuocauit Sorabos, Vandalicè per interpretem Euangelium docens, ac Lucum Idolo destinatum ita excidit, vt nullum appareret vestigiū extructo S.Romani sacello. Obiit an. 1012. *Chron.Mersburgense lib.2,cap.6.*

Henricus 2 castitatem cum vxore sua S. Cunigunda Sigifridi comitis Palatini Rheni filia vouet. Episcopatum Bambergensem in Prouinciam Moguntinę fundat, plurima item monasteria. *Chron. Hirsaug.*

HVMANA.

Eius tempore maleficio duarum vetularum iuuenis quidam in formam asini mutatus est, ita vt cunctis vidētibus asinus appareret, quod multis impossibile videtur, non intelligentibus permissione diuina malignum spiritum oculos hominum mirandis ludificationibus illudere posse. *Ibid.* Tale narrat August. in libr. de Ciuitate Dei.

Primus Imperator creatus à septem Electoribus. Atque ita deinceps non per successionem sanguinis, sed vi electionis constituti sunt imperatores Germanici.

Basilius Orientis Imper. totam Bulgariam subegit. *Zon.tom.3.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

c SERGIVS vir sanctissimæ vitæ & ante pontificatū & in pontificatu, in pauperes liberalis, in amicos iucūdus, in delinquentes clemens, in Deum totam mentem conuertens, iustè & integrè omnia gubernabat. *Platin.*

Ipsius hortatu principes Saracenos, Sicilia expulerunt. *Platin.*

Eo mirabilior, quòd istius temporis Pontifices, vt intrusi ab Imperatoribus potius, quàm electi, monstra essent. Hi sunt fructus oppressæ à Tyrannis Ecclesiæ, & electionum ereptarum. Sed & turbata hic fuit legitima successio, vt olim in Synagoga sub Antiochis paulò ante Machabeos: Hanc Labem Centuriatores agnoscant à Germanus Impp. exortam, quos laudant rātopere. Nam illi iura Ecclesiæ sibi rapuerant & iure Herodis Ecclesiæ prouidebant.

1008. Burchardus primò Lobiensis monachus, deinde Episcopus Vuormatiensis, veteres Ecclesiæ canones in vnum volumen decretorum in 20 libris distinctum congessit. adiutus ab Olberto Leodiensi siue Genblacensi Abbate, suo olim magistro. *Sigeb.* Eos postea Gratianus dum redegit in epitomen non parum corrupit. Quamquam alij malint eum sua ex decreto Iuonis Carnotensis Episcopi delibasse.

Meginfridus Monachus Fuldensis Chronographus, è quo multa in suo opere de Hirsaugiensis Monasterij historia commiscuit Trithemius. *Ipse in Chron. Hirsaug.*

An. 1007. Sorabi & Vandali ad Elystram Misniæ fluuium habitantes Vuiliberti Mersburgensis prædicatione conuertuntur. *Chron. Mersb. lib. 2. cap. 6.*

1008. Brunus Magdeb. à Prutenis manibus pedibúsque, & tandem capite trūcatus martyr Christi efficitur. *Sigeb. Marian. Scotus.*

Oddar cum 60 sociis martyrium etiam à Slauis patitur. *Helmold.*

Idem Vuolfridus à Suecis, quod Torstam Idolum in concione concidisset. *Crantzius lib. 4, cap. 8. Metrop.*

HVMANA.

In Lotharingia iuxta montem Castrilocum fons aquę in sanguinem vertitur.

Muchamet Persidis, Corasiniorum aliorúmque populorum rex Pisasirium Syriæ Calipham, quiin Bagdeg sedem habebat, ope Turcorum, vincit. Inde cum Indis bellum gerit. Sed deficiētibus Turcis tandémque signa cum Persis cōferentibus & in acie Machumetum occidētibus Taugrolipix Turcorum rex Persarum rex euadit, & conculcatis indigenis omnes magistratus in suos trāstulit, & inter eos Persidé vniuersam diuisit. Inde subiiciet Babylonium Calypham sub an. 1051.

Razis Medicus Arabs, siue Pænus, qui ab aliis Bachilo, ab Auicenna etiam Menaëthus Almansori Saracenorum regi sua dicat scripta.

Almansor regnabat in Hispania & Mauritania, cum R. Henoch magna celebritate profiteretur Talmud Cordubæ & academiam Hebraïcam à patre cœptam excoleret anno Dom. 995. *R. Abraham Leuit. in Cabbala.*

Ioannes Serapion, Isaac Benimiram Medici Razis æquales. *Schedelius.*

Campanus Longobardus Astronomus, qui errorem Ptolo-

Anni Christi.		Anni mundi.
	149	
1007	c SERGIVS IIII. Rom. dies 15.	5095
1009	an. 2.	5097
	Vacat dies 8.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Eulogio siue Sergio.	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regnant.	
	CONCIL. *Francfordianum præsente Imp. Consil.*	
	Bambergense.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	150	
1009	d BENEDICTVS 7,	5097
1020	dict. 8, Tusculanus, an. 11.	5108
	mens. 1. dies 13.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Eulogio Sergio, deinde Eustratio, an. 16.	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. & regnant.	
	Filio Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.	
	Veremundo 3 Hispan. 54, deinde Ferdinādo cognom. Magno, an. 40.	
	Ethelredo Angliæ decimo quarto, & per ordinem	
	Edmundo, an. 1.	
	Canuto, an. 20.	
	Boleslao Poloniæ rege primo.	

Ptolomæi in supputatione motus Lunæ & aliarum stellarum, ortum ex ignoratione motus octauæ sphæræ, qui non nisi longi temporis obseruatione deprehenditur, animaduertit. *Idem & Bergomensis.*

His ferè suppares Almæon, Azophi, Azarchales Arabes astronomicis studiis insignes. *Schedelius.*

Granatæ regnabat Badim de semine Philistim. Plurimi faciebat R. Samuelem Leuitam, quem aiunt fuisse locupletissimum, cōduxisséque multos librarios ad scribendum Misna & Talmud, quos Scholasticis pauperioribus largiretur tam in Hispania, quàm toto Occidente. *Ibid. R. Abraham.* Palestinos vocat Saracenos, qui tunc occupabant regnum Granatæ.

d RITIVS lib. 1, de Reg. Sicil. putat hunc nominatum fuisse Stephanum.

Mortuus in nigro equo visus dicitur, circa locum defossi thesauri eleemosynis destinati. *Vuicelius in Epitom.*

Pannones Christianam religionem communiter & publicè recepisse quidam scribunt. *Palmer.* an. 1010. Transsyluani quoq; victo & capto Giula fidē partim metu, partim sponte amplexi sunt, & ipse Giula cū vxore & liberis baptizatus, à Stephano Hungariæ rege dimittitur. Similiter & Bessi & Bulgari ab eo superati. *Bonfinius dec 2, lib. 9.* Sicque Ecclesia Hungarica ad annos ferè 40 pacatissima. *Ibid. lib. 1.*

Apud Saxoniam in Colbecke villa Halberstadensi Othbertus quidam cum decem & octo sodalibus, viris 15, & fœminis tribus, choreas ducens nocte Natalitiorum in cœmiterio S. Magni, cùm non desisterent admoniti à Sacerdote, eius dira imprecatione, sine quiete per annum integrum in eodem statu manserunt inuicé manibus hærentes, & non multò post interierunt. *Vincenti. in Speculo, & Crantzius lib. 4, cap. 33.*

An. 1016 etsi terra sancta & Hierosolyma esset sub Saracenorum potestate, tamen in Sina monte monachi Christiani fuerunt, inter quos Simon Syracusanus. *Sigeb.*

Anno eodem Rex Poloniæ Russos deuicit & Christianos fecit. *Chron. Saxoniæ.*

Venedi intima Germaniæ incolentes Saxoniam vastarunt. Sed ab Henr. Imp. victi Christo nomen dederunt. *Naucl.*

HVMANA.

Henricus Imp. coronam sumpsit Imperij ab hoc Pōtifice, qui eum salutauit Augustū, *Sigeb. Palmer.* per ipsum tota Germania, Gallia, Italia erant pacatissimæ, vt aureū hoc imperante vigere videretur sæculum. *Herm. Gygas,* Claudus est appellatus, quòd in bello contra Adrianum Marchionem, quem Nobiles & Episcopi Itali Imperatorem Mediolani declararant, captis & deceptis custodibus elapsus, de muro se præcipitans, luxato fractóve crure deinceps claudicauerit. Arduinum interea duobus præliis & vicit trucidauit.

Græci & Saraceni in Italia tumultuabantur.

Cum vxore Chunegunde perpetuam seruauit castitatem. *Crantz. lib. 3, cap. 32. Saxon,*

An. 1005. Arduinum Imperatorem salutatum ab Italis acie interimit, vniuersas eis Padum vrbes subigit, Italiam componit. *Palmer.*

Bernardum Saxoniæ ducem rebellātem subigit, Sla-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uos & Polonos, qui ei auxilio venerant, tributarios facit. *Helmoldus cap.16 & 17. Slau.*

An. 1009. Balduinum 4 Flandrensium comitem & cæteros rebelles domat. *Sigeb.*

An. 1013. Cunctos Saracenos Italia, Calabria, Campania, Picentino agro, expellit, & Apuliam diu ab iis possessam recuperat Ismaële duce dato, indéque Romam veniens Augustus consecratur. *Cuspinianus. Sigeb.*

Hunc Platina Henricum I. nominat, sed quia Germani indissentione tempore Longobardorũ orta alium Henricum elegerunt, quem primum vocant, & Platina inter Henricum 4. nullum quintum agnoscit, sed tantum 6 & 7. Germanorum numerum amplecti est satius. *Onuphr.*

Comitatus Bellouacensis in Francia datur ab Odone Comite Campanię, Rogerio Bellouacensi Episcopo, in permutationem Castri, quod dicitur Sanctum Cæsaris, siue Sincerrium apud Biturigas, quod iure patrimonij erat ipsius Episcopi. *Sigeb. & Guil. Nang.* Ipse vnà cum Aliaco & Moguntiaco eum Comitatum Ecclesiæ cathedrali S. Petri siue Episcopatui in perpetuum donauit. *Sigeb.*

Rex Noricum reuersus è Francia in Regnum suum, à gente sua perimitur, quod abiurata idololatria baptizatus esset. *Guil. Nang.*

Dum Samuël Bulgarorum rex contra Basilium bellũ gerit, commoda ex Bulgarico bello occasione oblata & rupto cum Imp. fœdere, Saraceni & Turci an. 1012. Hierosolymam expugnant Calipha Ægyptio principe, & Ecclesiam S. Sepulchri demoliuntur. *Zo. tom. 3. Palmer. Naucler.*

Samuëlem Basilius vincit & captiuis 15000 oculos eruit, singulis Centuriis vnum relinquens monoculum, qui cęcos ad suum principem denuo elapsum reduceret. Quo territus intra paucos dies expirauit. Hinc Basilius regia sobole & proceribus Dauidis Archiepiscopi in fidem gratiámque receptis, totius Bulgariæ dominium obtinet. *Zon. tom. 3.*

Crabatæ & Siomij se eidem subiiciunt. *Ibid.*

An. 1013 Sueuo Danorum rex magna crudelitate totius Angliæ regnum subegit, in illis motibus Elphegus Cantuarien. martyrio afficitur. *Polyd. lib. 7. Ang.* Ad Canutum filium solum an. 1017 regnum Angliæ peruenit, quod coniugio Enninæ Ethelredi vltimi regis filiæ prudenter, iusteque firmauit. *Ibid.* Nouergiam deditione accepit. *Ibid.* Romam limina SS. Apostolorum salutaturus inuisit.

1014 Nubes magna in Flandria cecidit & multa hominum millia submersit. Multa etiam horrenda signa in cælo apparuerunt, indéque secuta est magna hominum pernicies. *Chron. Hirsaug.*

An. 1018. Ranimirus Sanctij Maioris filius Aragonum rex primus. *Vasæus.*

Suidas hoc anno adhuc viuebat. *Ipse in voce Adam.*

Maximas dat turbas passim in Oriẽtali Imperio Bardas Slerus, Mesopotamiæ præfectus, seque imperatorem salutandũ curat, adiunctis Arabibus belli sociis. Post aliquot tamẽ victorias, quibus Imperatorum fratrũ res ad extremũ perduxerat, cæsus ad Cosroẽ Babyloniũ fugit, à quo in carcerẽ missus pœnã perduellionis luit. *Zon. to. 3.*

Persæ

Anni Christi.		Anni mundi.
1016	CONCIL. *Aquisgranense præsente Imperatore Henrico: in quo dicuntur decreta fuisse ieiunia in Vigiliis S. Ioan. Baptistæ & S. Laurentij. vide Kram. lib. 4. ca. 35. & Sigeb. in Chron.*	5081
1017	*Nouiomagense, in Cosmidromio.*	
	Salegumstadiense.	
	Schisma 14. Altero pontifice cuius nomẽ ignoratur, & qui in schismate electus erat, vrbe exacto, Benedictus 7 sedem recuperat. Plat.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	151	
1020	e IOANNES 20, aliis	5108
1031	19, Tusculanus, an. 11. mens. 1. dies 9.	5119
	Vacat dies 8.	
	Patriarcha. Constantinopoli Eustratio.	
	Principibus. Basilio Porphyrogenito nonagesimo nono, & postea Constantino & eius fratre, an. 3, Orient. Impp.	
	S. Henrico 2, decimo quarto, & post eum, Conrado 2 cognom. Saliquo an. 15. Occident. Impp.	
	S. Roberto trigesimo secundo, & postea eius filio Henrico 1, an. 30, Franc. Reg.	
	Filio Teddæ Gabez Æthiopum pretioso.	
	Hispaniæ Ferdinãdo quinquagesimo quinto.	
	Angliæ & Daniæ Canuto decimo sexto.	
	Poloniæ Boleslao reg. primo, deinde Miecislao, an. 9.	

Persæ Saracenorum iugum excutere duce Inargo nituntur, cum quibus Cosroës Babyl. congressus sæpius vincitur, donec soluto Barda & tribus millibus Romanorum captiuorum vtitur ad Persas partim concidendos, partim profligandos. *Ibid.*

Elapsus Bardas, Imperatori tandem reconciliatur, & Iberiam adiens Georgium illius principem, vt suis finibus contentus sit, compescuit, filio eius accepto obside. *Ibid.*

Imp. pacata Iberia principem Tripolitanum, Damascenum, Tyrium, Berytium sibi seruire cogit. *Ibid.*

Pazinacæ gens Scythica Imperante Constantino Bulgariam populabundi inuaserunt, qui licet vltra Istrũ reiicerẽtur, sæpius tamen reuertentes, fines Romani Imperij infestare deinceps non destiterunt. *Ibid.*

e CONRADO Imperij diadema tribuit, qui & vicissim eum à Romanorum violentiis & clandestinis motibus defendit. *Volater.*

Vita eius pluribus prædicatur. *Plat.*

Guido Aretinus monachus S. Benedicti in Italia primus excogitauit nouam rationem cantus, quam solmisationem vocant, per sex syllabas seu notulas digitis leuæ manus per integrum diapason distinguendas, Vt, re, mi, fa, sol, la, Scalæ Musicæ auctor. vt planum siue Gregorianum cantum in artem redigeret. *Sigeb. in Chron. Pal.*

Theodoricus Hirsfeldensis, Aribo. Bruno Herbipolensis, qui in sacra Biblia, & in Symbolum Athanasij commentatur. *Trith.* Euerbinus Doleiensis.

Heribertus hymnos & cantus complures in Ecclesia Eiesteten si cantari postea solitos componit. *Bruscius.*

Misteno Vuagirorum princeps Holsatos & finitimos populos crudeli bello vexat, adeò vt nullum ferè Christiani nominis vestigium trans Albim flu. manserit. Ipse tandem fidem amplectitur & regno suo eiectus Bardeuici diem claudit extremum circa ann. 1025. *Helmold. cap. 16.*

An. 1028. Græci ad pristinum errorem relapsi sunt. Spiritum S. procedere à solo Patre insonãtes & Romanam Ecclesiam excommunicantes. *Herman. Gigas.*

Otherus laicus cum aliis 15 viris & fœminis à nocte natiuitatis Domini in integrum annum saltarunt, imprecatione Ruperti sacerdotis, donec à S. Heriberto ep. Colonien. à maledicto absoluti sunt & Ecclesiæ reconciliati, è quibus fœminæ mox obierunt, viri paulò pòst, paucis relictis, tremore membrorum, quod passi fuissent ostendentibus. *Chron. Hirsaug.*

Dithmarus Mersburgensis episc. septem libris Chronicorum, res sub Otthone primo & successoribus gestas, vsque ad annum 1021 congessit.

Robertus Franc. Rex aliquas Sequentias & Responsoria (vt vocant) quibus etiam nunc vtitur Romana Ecclesia, composuit, Prosam, scilicet, *S. Spiritus adsit nobis gratia*, &c. Responsoria de natiuitate Domini, *Iuda & Hierusalem*, &c. de S. Petro, *Cornelius Centurio*, &c. de Martyribus, *Cõcede nobis Dom.* &c. &, *O Constantia Martyrum*, &c. *Guilielmus Nangiac. Trith.*

Sequentiam item illam diuinissimam, *Veni sancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium. Trit. in Chron. Hirsaug.*

Ad fluuium Carum ann. 1023, habet consilium cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Henr.2.Imp.de ſtabilieda Rep.Chriſtiana & regno, imperióque firmandis concordia, legibus, optimiſque inſtitutis.*Sigeb.Auent.lib.5.*

HVMANA.

1027 Henricum filium in regni ſocietatem cooptat ſexto anno ante ſuum obitum. Alterum Robertum natu minorem ducem Burgundiæ inſtituit. *Chron.Benigmanum.*

An.1010,vel iuxta alios 1025,in Hiſpania regnorum & Titulorum permutatio facta eſt. Ferdinandus enim Sanctij maioris filius,occiſo vxoris fratre Veremundo, regnum Legionum ac materno iure Caſtellam occupauit, ſeque Caſtellę & Legionum regem appellauit.*Ritius lib.3 Hiſp.*

An. 1016. Ramyrus Ferdinandi frater nothus teſtamento patris Aragoniam adeptus, primus Aragonum rex deſignatus eſt.*Ibid.*

Conradus non paucos hoſtes in exordio regni ſui habuit. Pacatis autem patriæ rebus comitantibus Rudulpho Burgundiæ & Canuto Angliæ,Daniæ & complurių aliarum gentium regibus in Italiam ad compeſcendos illic motus & procorona à Io. Pontif.obtinenda abit,filium ſuum Henricum 3 Romanum regem declarans. *Auent.Lambert.*

Vandalos maris Baltici accolas ab imperio & fide Chriſti deſciſcentes crebris bellis domuit.*Cranz.*

An.1025 à Polonis Boëmi antea ſtipendiarij, ſtudio Prediſlai deficiunt,eis etiam Morauiam eripientes. Pomerani autem opera Belæ Vngari, tum quidem in Polonia exulantis in Polonorum poteſtatem redacti ſunt. *Crom.lib.4.*

Ferdinandi Magni tempore Caſtella,Nauarra,& Legio per connubium Sanctiæ,quæ Veremundi vnica erat ſoror & hæres,coniunguntur.Denique Aragonia morte Ramiri fratris. Ideóque Magnus & Hiſpaniæ monarcha nominatus fuit per an.40.*Vaſæus.*

Eius pater Sanctius maior Nauarræ rex poſt mortem Sanctij Comitis Caſtellæ factus Comes, nõ ſe comitem ſed regem Caſtellæ ſcripſit. Hinc deinceps Caſtella regio titulo decorata eſt.*Idem.*

Sub ad 1020.R.Ezechias ſucceſſit ſcholę R.Hai Haggaon in Babylonia,ſed calumnia ſuorum biennio poſt à Rege Saraceno necatus eſt, cũ tota ſua familia, duobus exceptis filiis,qui fugerunt in Hiſpaniam ad R.Ioſeph Leuitam Hannaghid, quouſque mota perſecutione in regno Granatæ ipſe R.Ioſeph interiit. *R. Abraham in Cabbala.* nempè anno Chriſti 1064. *R.Ioſeph ſacerdos in Chron.regum Franciæ & Turciæ.*

In hoc R.Ezechia deſierunt Gheonim.i.Iuriſcõſulti Talmudici,imò & Scholæ Babylonicæ,quæ antea adeò erant celebres, vt ad eas ex Occidente ipſo, Hiſpaniis, Africa,Ægypto,Paleſtina Iudæi filios ſtudij cauſa mitterent.*Ibid.*

Tunc in Hiſpania R.Selomo,quem Baal haſſirim Haſſekulim i.magiſtrum canticorum dimẽſione certa conſtantiũ vocat Abben Ezra Gen.3,floruiſſe videtur. Nam eum ait refutaſſe quaſdam opiniones Rab Semuël filij Hophni, qui tunc viuebat in Babylonia. Ita circa iſthæc tempora.

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	152	
1030	f BENEDICTVS 8,	5108
1044	dict.9,Tuſculanus,an.13.	5132
	menſ.4. dies 9.	
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Euſtratio, deinde Alexio,an. 16.	
	Principibus.	
	Romano Argyropilo Zoæ marito,an. 6.	
	Michaële 5.Paphlagone Zoæ adultero,an. 7,menſ.8.	
	Michaële 6.Calaphate à Zoa adoptato, menſ.4,per ordinem ſucceſſionis,Oriẽt. Impp.	
	Conrado 2,decimo ſexto,& poſt eum Henrico 3 Nigro Occid.Imp.	
	Henrico I.Franc. Reg. trigeſimo tertio.	
	Filio Treddæ Gabbez, Æthiopum pretioſo.	
	∴ ∴	
	Hiſpaniæ Ferdinãdo Magno quinquageſimo quinto.	
	∴ ∴	

CONCIL. *Saliguſtadenſe. Bucchardus,qui & interfuit è Trithem. In eo componitur diſſentio ſingularium conſuetudinum in diuinis officiis,ieiuniis, feſtis, &c. 20 canonibus. Videtur idem cum proximo.*

1023

1030 CONCIL. *Triburienſe iuſſu Conradi Imp. In eo agitur de ſtatu Eccleſiæ, & præcipue de ieiuniis. Sigeb.Plati.Irenic.lib.3,cap.48.* 5123

tempora, Poëtica Hebræorum quæ hodie vſurpatur è Iathed (.i.Iambo) & Tenuhoth (.i.ſpondæis & ſyllabis) cum Rythmis initium ſumpſit.

f HVNC propter ignauiam eiecerũt Romani, in eius locum Ioãnem Sabinum,qui Syluester 3 eſt appellatus, ſufficientes.

Henricum 2 Imp.coronauit,de cuius ætate illud Vvitichindi hiſtorici. Non bella pacem diſturbabnat,non claſſica quietem rumpebant,nõ rapina graſſabatur,non fides mentiebatur, adhuc iuſtitia ſui vigoris,adhuc poteſtas ſui iuris erat.

Mortuus horrenda imagine apparuit cuidã ſe iudicio Dei damnatum dicẽs,ſine lege vixi,ideò talis appareo, &c.*Vuicelius in Epitome.* Audis quales pontifices nobis obtrudebat Germanica tyrannis.

An. 1041. Berengarius Turonenſis, Archidiaconus Andegauenſis hæreticus docet panem & vinum in Euchariſtia poſt cõſecrationem eſſe tantùm figurã & ſacramentum, & non verum Corpus & Sanguinem Chriſti. *Sigeb.Volat.Bernard.de Lutzemb.& ca. Ego Berengarius diſt. 2 de conſec.* Malè etiam ſentiebat, (teſte Oecolampadio) de Matrimonio, & Baptiſmo paruulorum.Multi dicunt eum Magia(erat enim præſtigiator.*Polyd.lib.9 Angl.hiſt.*) vna nocte fuiſſe Romæ, & eadem legiſſe Turoni vnam lectionem.*Guilielm.Nangiac.*

Animam agens pœnitentia ductus iſta verba immurmurabat. Nos ſanè credimus poſt benedictionem Eccleſiaſticam illa myſteria eſſe verũ corpus & ſanguinem Saluatoris, adducti veteris Eccleſiæ authoritate, & cæt. *Spenceus Apolog.lib.8,cap.5.Gagui.in vita Henrici 1. Guilielmus Bibliothecarius Malmesberienſ. lib. 3 de Geſtis Anglor.* Caluinitæ,quem errantem amplectuntur,reſipiſcentem ſequantur.

Richardus Virdunenſis Abbas, Adelboldus, Alphanus Salernitanus doctiſſimi.S.Hugo monachus Cluniacenſis.*Volat.lib.21,& Trith.Chron.Caſſinenſe.*

Multi volunt nomen CARDINALIVM hoc tempore exortum fuiſſe. *Volater.lib.21.* R.Barns.

Sed quanto ſit antiquius vide Vvolfangum Lazium lib.2,cap.2 commentariorum Reip. Roma. cœpit ergo potius eſſe in pretio,non inuſu.

Henricus Franc.rex templum D.Martini,quod Camporum appellant,Pariſiis an.1034 ſtruxit,propter victoriam de Eudone Campaniæ comite & Balduino Flandrenſi reportatam.*Gagui.lib.5.*

Cazimirus Cluniacenſis monachus atque Diaconus, Regni Poloniæ hæres, diſpenſatione Benedicti, de ea rogati à Polonis, abſolutus religione, coronatur Rex, anno. 1041. *Matthias Mechouienſis lib.2 Chron. Polon. cap.13.*

Ad id adacti ſunt Poloni quod anno 1038.Raxa Regina pueri Cazimiri mater, abuſa ſua poteſtate inteſtinis diſſidiis omnia miſcuiſſet, ob quæ clam cum filio fugam arripere coacta fuit,& acceſſiſſent externorum irruptiones.Ruſſi enim Septentrionalẽ Poloniæ oram,Boëmi duce Prædiſlao Meridionalem & Occidentalem vaſtabant.*Crom.lib.4 Pol.*

Huius diſpenſationis gratia iniunctum equitibus Polonis, vt in feſtis ſolennibus inter ſacra faſciam lineam

Universidad de Deusto
Biblioteca

candidam instar stolæ, qua sacerdotes & diaconi vtuntur, de collo suspensam gerant. *Ibid.*

Plebeiis autem, vt de singulis capitibus quotannis obolum vnum in Lucernam perpetuo in æde D. Petri arsuram pendant, qui etiamnum S. Petri numus dicitur. Omnibus denique Polonis, vt rotunda in morem Monachorum tonsura capillorum vtantur, nec infra auriculas, ritu barbarico, quisquam omnino comam promittat. *Idem.*

HVMANA.

Amer Calepitæ filius Agarenorum princeps pacem ære grandi redemptam dat Romano Argyropilo. Eámque vidua & filius Ameri cum Michaële Paphlagone in an. 30 renouarunt. *Zon. tom. 3.*

Africanæ Agarenorum naues circiter mille mare mediterraneum infestant. Siciliam occupant, donec Georgius Mamaces eam Michaëli Monomacho iterum subiicit. *Ibidem.*

An. 1038. Canuto rege ex Anglia in Normaniam traiiciente, vt in Richardum, qui cum sorore eius Hestrita repudiũ fecerat, armis animaduerteret, Normanus cum suis fugit in Siciliam. Apuleiæ autem vrbes & castella Italorum discordia & timiditate inductus, partim vi, partim dolo cepit. *Saxo Gram. lib. 10 de reb. Danicis. Sigebert.*

Canutus Malcomum Scotorum regem rebellem subegit. *Vincent. lib. 25, cap. 15.*

Circa an. 1034 à rege Burgũdiorum Rodulpho, quod subditi sæpè in eum insolescerent, Burgundiæ Regnum diuiditur in Comitatum & Ducatum: ille donatione cessit Conrado Imperatori: hic Henrico 1 Francor. regi. *Guaguinus lib. 5, ca. vltimo. Platin. Æmyl. lib. 3. Sigebert. in Chron.*

Conradus Imp. Misconem parte Poloniæ & ducatu donat. *Auent. lib. 5.*

Cappadociam, Armeniam, Paphlagoniam, totúmque ferè Orientem fames & locustæ adeò afflixerunt, vt multa suis sedibus relictis hominum agmina alio commigrare coacta fuerint. Verum Romanus Argyropilus auro ad patrios lares redire eos compulit. *Zon. tom. 3.*

Contra Imp. Constantinopolitanum Arabes in Mesopotamiam incurrunt, Pazinacæ in Bulgariam, Agareni in oram Illyrici maritimam. *Zon. tom. 3.*

Romanus Argiro. insidiis Michaëlis Paphlagonis, cum quo vxor Zoe Constantini 8 filia consuetudinem stupri habebat, sublatus est.

Zoe tãdem incidit in hydropisim & Michaëlem Calaphatẽ ex sorore nepotem hæredem imperij instituit, seque in monasterium abdidit. Sed inde excitata seditione reuocata est ad Imperium & sibi adiungens Theodoram sororem, Michaëlem è fuga retraxit & luminibus priuauit.

g LARGITIONE consecutus pontificatum, nõdum mortuo successore. *Plat.*

Huius temporis schisma diligenter describunt Herma. Contractus in Chronico, Leo Hostiensis hist. Cassinensis lib. 11. Ottho Frising. lib. 6, cap. 32 & 33.

HVMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Angliæ & Daniæ Canuto decimo sexto, & per ordinem Haraldo, an. 4. *Canuto 2, an.* 2. *Sancto Eduardo 3, an.* 24.	
	Poloniæ Miecislao, deinde Cazimiro Monacho, an. 24.	
	∴ ∴	
1044	CONCIL. *Constantiense præsente Henrico. Abb. Vsperg.*	5132
	∴ ∴	
	153	
1044	g SYLVESTER III. Romanus contra Benedictum, mens. 1. dies 19.	5132
	Principibus. Eisdem Impp. & regnant.	
	∴ ∴	
	Benedictus 8 Pulso Syluestro restituitur, & fedit cũ Ioanne 20 menses. Tandem exactis Pontificatu Ioanne 20, & Benedicto 8 durante etiam schismate electus est Gregorius.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	154	
1044	h GREGORIVS 6,	5132
1046	Rom. an. 2.	5134
	mens. 7.	
	Patriarcha. Constantinopoli Alexio.	
	∴ ∴	
	Principibus. Theodora cum Zoe sorore mens. 3. Impp. in Oriente, postea Constantino 9 Monomacho siue Gladiatore, an. 13. Orient. Imp. centesimo sexto.	
	Henrico 3 cognom. Nigro, Occid. Imp. decimo septimo.	
	Henrico I. Franc. Reg. trigesimo tertio.	
	Filio Treddæ Gabez, deinde nepote etiam Anonymo, an. 70.	
	Hispaniæ Ferdinando Mag. quinquagesimo quinto.	
	Angliæ S. Eduardo decimo nono.	
	Poloniæ Cazimiro.	
	∴ ∴	
1046	CONCIL. *Papiense Herm. Contract.*	5134
	∴ ∴	

HVMANA.

Mulierculæ duæ cauponatrices, in via, qua ibatur Romam, hospites in equum, suem, vel asinum mutare solebant. *Vincent. lib. 25, cap. 28. Erphordiensis in vita Henrici 3.*

Zoe restituta tertio viro Constantino Monomacho iungitur & in omnes imperij partes edicta mittit, quæ & magistratus vendi (quod erat antea factitatum) prohiberent, & omnia iniustitiæ genera de medio tolli iuberent. *In consti. Imp. Græcorum lib. 1.*

Henrico 3 imperante corpus Gigantis incorruptum in sepulchro Romæ inuentum est, quod erectum Vrbis mœnia superauit, cum hoc epitaphio, filius Euandri Pallas, quem lancea Turni militis occidit, iacet hic. *Nauel. Crant. & Martin. in Chron.*

An. 1041. Boëmia bello iterũ facta est tributaria Imperatori. *Contract. Lambert.*

Eodem Theodoricus comitatus Montis Belgardi auctor. *Lazius.*

Eodem tempore 28 anno, postquam Sueno Danus totius Angliç imperio potitus esset, Angli alienigenas expellunt, legem sancientes, ne quis Danorum, vnquam Angliæ rex creetur. *Polyd. lib. 8.*

Edouardo Ethelredi filio, qui in Nortmania regnantibus Danis latuerat, regnum tradunt in annos 24. *Ibid.*

h ALII laudant, alij vituperant. Sed miraculo corporis eius tumulati probatur non fuisse hominem malum. Vide mira apud Platinam.

Hungari à Christiana religione deficientes in paganismum, episcopis & sacerdotibus interfectis, pœna capitis Christianismum retinere coguntur ab Andrea Rege quarto Vngariæ, & Vela eius fratre. *Nauel. & Bonfin. lib. 2, dec. 2.*

S. Eduardus tertius, rex Angliæ, fuit clarus miraculis: solo tactu morbum strumæ siue scrophulæ sanabat: quod Diuinum munus ad posteriores aliquot Angliæ reges manauit, sed prius recitatis quibusdam hymnis, nec sine sacris cæremoniis. *Polyd. Virgil. lib. 8 hist. Angl.*

Cum ipsi ab exactoribus ingẽs auri vis, quod viritim in vniuerso collegerant regno, offerretur, dæmonem vidit circa illud colludere. Eo spectaculo territus subditis restitui iubet. *Eod. lib.*

Vulstandus Vigornensis, & Vincentius Leodiensis Episcopi insignes. *Sabel. Ennead. 9, lib. 2.*

In Concilio Suttino propter schismata & simultates, quæ ex Pontificum electionibus exoriebantur, ablata est Romanis electio Pontificis Roma. & concessa est Imperatori. *Krant. lib. 4 hist. Saxo. cap. 41.* vel potius rapta.

Hinc Henricus Iuper. iuramento adegit Romanos, vt ab electione Pontificis Romani abstinerent. *Nauel. Sigeb.* Alij scribunt Clementem 2 eam ipsis prohibuisse. *Blond. lib. 3, dec. 2.*

Zoe Imperatrice tertio nubẽte nuptiale sactum peragere detrectat Alexius Patriarcha. Postridie tamen coronationis ritum solenniter peregit. *Zon.*

Gregorius Thessalonicensis.

Cegenes & Tyrachus Pazinacarum duces ad Monomachum deficientes baptizantur & suis Scythis idem persuadent. *Zon. tom. 3.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

HVMANA.

Scythæ Triballos, Seruios, Dyrrachium & finitas gentes infestant. *Ibid.*

Cum claruisset virtus Nortmannorum in bello Berengarij contra Hunnos, Georgius Mumaces sub Constantino Monomacho eos cum Longobardis vocauit, in belli societatem contra Saracenos iam annis 230 Siciliam obtinētes. Quibus, post eis Siciliam ereptam, cùm contra pacta inique prædam dispertiretur, illi Guilielmo Farabato duce, Apuliam Græcis eripuerunt.

Paulò post Mumace in Epeiro, in acie obtrũcato Saraceni Siciliam recuperant vsque ad annum 1060.

Nepos Treddæ Gabez Reginæ Æthiopum in eorum annalibus, etiam est anonymus, ob impium auię factum, quæ exemplo Athaliæ regium sanguinem penè extinxerat, vt contra leges patrias filio suo imperium relinqueret.

Turci, quos supra in Asiam ab Agarenis in ipsorum perniciem accersitos docuimus, Babyloniis in suam potestatem redactis totum ferè Orientem subiugant. *Zon. tom. 3.* Nam circa an. 1051 Sadone, primo eorum principe, (i. rege è R. Ioseph. in Chron.) cui successit Dogrissa, Asiæ regnum occupant. *Haito Arm.*

Mahomet Sultanus Persidis, Sogdianæ & Mediæ Turcos cõtra Caliphã armat, seque è iure Caliphæ eripit. Turci postea, cum ipsis pacta stipendia minimè soluerẽtur, latrociniis & bellis continenter incumbẽtes, in Armeniis, Cappadocia, Galatia, Bithynia peculiare regnũ incipiunt ann. 1051 donec Tartari ab Armenis euocati an. 192 pòst, principatu deturbantur.

Anni Christi.

i DIE natalis Domini quo ipse in Pontificem consecratus est, Henricum 3 Imper. & eius coniugem Agnetam coronauit. *Herm. Contractus, & Naucler. in Chron.* 1046

Pontifex creatur in Synodo imperante & cogente Henrico, verum eo abeunte, veneno à Romanis tollitur. 1048

Imp. Romanos iurare cogit, nullum se deinceps Pontificem vel electuros vel consecraturos, nisi quem Imperator dedisset. *Onuph.* Principium sequentium motuum, qui iusto Dei iudicio, Imperium & Imperatores labefactarunt.

Sub Henr. 3, Robertus Guiscardus Græcos prælio superatos, Calabriæ finibus præter Sacerdotes eiecit. Nec non Saracenos ex improuiso adortus, ab obsidione Capuæ repulit. *Sabel.*

S. Algerus non ex Corbiensi (sicut putat Trithemius) sed ex Leodiensi canonico monachus Cluniacensis, Adelmannus Brixiensis Episcopus qui Berengarij fuerat condiscipulus sub Fulberto Carnotẽsi episc. S. Lanfrancus Abbas Cadomensis postea Cantuariensis Archiepiscopus, Guido Abbas de S. Cruce S. Leofredi, doctissimis suis scriptis, quorum nonnulla extant, se opponunt Berengario. *Trithem.* Hos Caluinus pro sua modestia vocat imperitos, Barbaros, & Sophistas, quia non fuerunt, vt ipse sacramentarij. 1048

∴ PER vim pontificatum occupat, nullo cleri populique consensu. Inde moritur irato Deo, die pontificatus 23. Adeò inoleuerat hic mos, vt cuique ambitioso, & principi gratioso liceret Petri sedem inuadere. 1048

An. 1048. Constantino Monomacho sumptus suggerente Chtistiani Hierosolymis templum & cultum Dei reparant.

Anni mundi.

CONCIL. *Sutrinum non longè ab vrbe Roma, præsente Imperatore Henrico 3 ad tollendum schisma celebratum. Itaque Benedictlo qui residebat in Palatio Lateranensi, Syluestro, qui sedem Pontificiam ad S. Petrum collocauerat, & Gregorio, qui suam sedem habebat ad D. Mariam, pontificatu expoliatis, electus est Sindegerus, siue Suigerus Brambergensis Episcopus, qui postea dictus est Clemens 2. Blond. lib. 2, dec. 2. Herma. Contractus.*

155

i CLEMENS 2, Saxo, mens. 9. 5134 5136

Vacat mens. 9.

Patriarcha.
Constantinopoli Alexio.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

156

∴ DAMASVS II. Bauarus, dies 23 5136 5136

Vacat mens. 6.

Anni Christi.

Patriarcha.
Constantinopoli Alexio.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

157

1048 k LEO 9. Alsatius in Germania, an. 5. mens. 2. dies 6. 5136

1054 Vacat m. 11. d. 26. 5142

Patriarcha.
Constantinopoli Alexio, deinde Michaële Cerulario an. 8.

Principibus.
Constantino 9 Monomacho siue Gladiatore Orien. Imp. centèsimo sexto.

Henrico 3 cog. Nigro Occi. Imp. decimo septimo.

Henrico 1. Franc. Reg. trigesimo tertio.

Nepote Treddæ Gabbez Æthiopum pretioso, an. 70.

Hispaniæ Ferdinãdo Magno quinquagesimo quinto.

Anni mundi.

reparant. Daber enim Caliphæ Ægyptij filius cum Argyropilo Imp. icto fœdere id concessit Nicephoro Patriarchatum ibi administrante. *Tyrius de bello sacro cap. 5 & 6.*

Fuerat enim paulò ante solo æquatum à Sultano Caliphæ auunculo Orestis, qui illic pontificatum administrabat. *Ibid. cap. 4.*

Franco Leodiensium scholasticus scribit de quadratura circuli. *Sigeb.* Theodoricus Moguntinus. *Chron. Hirsaug.*

k HIC natus clarissimis parentibus ab Henrico Imperatore renunciatus Rom. Pontifex, consilio Hugonis Cluniacensis Abbatis & Hildebrandi monachi, deposito Pontificali ornatu, vt priuatus Romam ingreditur: quòd Imperator Põtifices creandi nullum ius haberet, illo ad clerum populúmque Romanũ pertinente. Propterea eo libentius eligitur PP. à clero Rom. & in suo Põtificatu ita piè degit, vt ad eius sepulchrum edita sint miracula. *Sigeb. Platm.*

Ita Ecclesiæ ius de eligendo Pontifice, exploso Imperatore restituit. De multis Sanctis cantus composuit, & multa alia scripsit, præsertim librum contra varios Græcorum errores, quibus imbuebantur à Michaële Patriarcha Cõstantinopolitano, & Leone Acridano Bulgarorum Episcopo. *Sigeb.*

Claruit autem multis miraculis. *Hist.* Domus eius pauperibus & peregrinis semper patuit. Totus Eleemosinarius, vsque ad miraculum apparentis Christi in specie leprosi. Damnat hæresim Berengarij. Primus, qui sedem Apostolicam ab Imperatorum inuestitura restituit, cum per annos 150, id sibi iuris isti magna temporum infœlicitate rapuissent. Cætera enim perfecta sunt à sequentibus Pontificibus, præsertim Gregor. 7, quem Leo Cardinalem creauerat.

In Germania (quo venerat ad Maguntinum Concilium) Ecclesias, Sacella, Altaria, in diuersis locis absque numero consecrauit, & quod multi põtificuli hodie facere erubescunt, per sese facere non desperit. *Chron. Hirsaug.*

Contra Normanos auxilium ab Imp. postulauit, qui à prioris Henrici temporibus in Calabriam, Samniam & Campaniam confluxerant, ab Italis ob belli peritiam vocati. Nam nõ vt hospites viribus & numero aucti iam se gerebant, sed vt indigenæ, prætereáque omnia diuina & humana, prout viribus plus poterant, confundebant, an. 1053. *Herm. Contractus.*

In Natali D. Lucæ concionatus est Bambergę. *Histor. Bambergensis.*

Nonnulli exterarum nationum principes missis ad Pontificem literis, per legatos, subiectionem ipsi promittunt. *Contractus.*

Per epistolam Constantinum Imperatorem sibi concilians, misit tres legatos Constantinopolim ad conuincendos 14 Græcorum errores, qui vt Simoniaci donum Dei vendebant: vt Valesij, hospites suos castratos etiam ad Episcopatum promouebant: vt Arriani, rebaptizabant Latinos baptizatos in nomine S. Trinitatis: vt Donatistæ in sola Aphrica, sic illi in sola Græcia orthodoxam esse Ecclesiam iactabant: vt Nicolaïtæ, nuptias sacerdotibus concedebant: vt Seueriani,

Universidad de Deusto
Biblioteca

maledictam dicebant legem Mosis: vt Pneumatomachi professionem S. Spiritus è symbolo detrahebant: vt Nazareni, Iudaïsmum obseruabant, paruulos moriētes ante octauum diem à natiuitate baptizari, mulieres in partu vel menstruo periclitantes communicari, vel si paganæ essent baptizari, prohibebant: Latinos vocabant Azymitas, eorum ecclesias claudebant: de fermentato sacrificabant: Romanæ Ecclesiæ Constantinopolitanam præponebant. *Sigebert. penes quem horum fides esto.*

Obtinuerunt legati ab Imperatore, vt Nicetas Monachus cogn. Pictoratus, quem ipsi coram eo vicerant, librum suum contra Romanos inscriptum de Azymo, de Sabbato, & de nuptiis Sacerdotum, anathematizaret & incenderet. *Sigeb.*

Scripsit ad Africanos Episcopos Petrum & Ioānem, qui cōtra Grunnitanum Episcopum dignitatem Ecclesię Carthaginensis defenderant.

Respondit Michaëli Constantinopolitano Episcopo & Leoni Acridano, qui hæc tria præcipuè damnabant, quòd Latini Azymis panibus in Sacramento vterentur, quòd in quadragesima obseruarent Sabbata, quòd suffocatis vescerentur.

Petrum Patriarcham Antiochenum designatum, & Apostolicam approbationem poscentem confirmauit.

Ad Thomam Carthaginensem scripsit, in qua ei authoritatem conuocandi Synodos, quod ius sibi Grunnitanus Episcopus arrogarat, tribuit.

Andream Hūgarorum regem cum Imperatore æquis propositis conditionibus in gratiam redire detrectantem anathemate feriit. *Herman Contractus.*

Fredericus Cardinalis frater Godefredi Lotharingi Constantinopolim mittitur, vbi indictæ synodo, cum Imper. & Patriarcha adesse dedignarentur, egressus vrbe Sandalia sua more Apostolorum publicè super eos excussit. Quo quidem facto, ita omnes terruit, vt Imp. & Patriarcha cum omni clero & populo sequenti die, sacco & cinere obuoluti ad eum procederent, & Apostolicam authoritatem in eo proni in terram venerarentur. *Erphordienſis.* Postea factus est Pontifex, Stephanus 10 nomine.

An. 1050. Machetad Scotorum princeps (Nam nondum Scoti ducem regis nomine gaudentem habebant) Romæ argentum, seminando, pauperibus distribuit. *Marian. Scotus.*

Templum sepulchri Christi Hierosolymis à Saracenis & Turcis destructum. Leone 9 Romanorum Pontifice procurante apud Imperatorem Constantinopolitanum, est reædificatum. *Palmer. Plat.*

An. 1052. Henricus Imp. in Saxonia, apud Goslarem omnium consensu iussit patibulo suspendi quosdam hæreticos, qui inter alios errores, omnis animalis esum iuxta Manichæos execrabantur. *Herma. Contract.*

Dedit Leoni Pontifici Beneuentum vrbem Italiæ. *Naucl.*

Petrus Damianus Episcopus Hostiensis, Theoduinus Episcopus Leodiensis, Lambertus Leodiensis monachus, Erhardus, Hildebertus viri celebres. *Trith. de script. Eccles. Anton. titul. 16, cap. 8.*

HVMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	Angliæ S. Eduardo decimo nono.	
	Poloniæ Cazimiro.	
	❦ ❦	
1049	CONCIL. *Romanum, Episcoporū Italiæ præside Rom. Pont. de statu Ecclesiarum. Her. Contra. in Chron.*	5137
1049	*Papiense præside Rom. Pont. de componēdo statu Ecclesiarum. Her. Contract. in Chron.*	5137
1049	*Remense, præside Rom. Pontifice, cum Galliarum Episcopis, de statu Ecclesiarum. Herman. Contract. Sigeb.*	5137
1050	*Moguntinum Episcoporum 40, vel 42. (nam valde errant qui numerant 130) præside Rom. Pontif. ea assidente Imperatore Henrico, ac aliis Principibus, propter componendum statum Ecclesiarum & reformationem clericorum. Hoc Simoniā (quæ erat beneficia ecclesiastica à Laicis recipere) & sacerdotum coniugia in perpetuum damnātur. Her. Contr. & Lampert. Schafn. Krant. lib. 4, cap. 43.*	5138
1050	*Romanum aliud & primum contra Berengarium. Her. Contr. vt sit illud in quo ait Lanfranc. libro de Sacra. damnatum fuisse Berengarium, & Ioan. Scotum.*	5138
1052	*Vercellense, præside Leone Rom. Pontif. & secundum contra Berēgarij errorē. Guitmundus lib. 1 de Sacra. Palmer. Her. Contract. Ipse tūc primò suum errore reuocauit, vt ait Guil. Malmesb. li. 3 de gest. Angl. licet Lanfranc. li. de Sacr. dicat eum non ad fuisse nisi per duos legatos clericos. Errant qui ad Sylueſtrem 3 referunt, vt Sabel. Enn. 9 lib. 2. Graeuius labitur Caluinus qui in Admonitio. ad Vuestphalum ait Gregorium septimum illud coegisse.*	5140

Anni Christi.		Anni mundi.
	Romanum aliud. Herm. Cōtrac. Vormacience, in quo Gerardus Leucorum quintus episc. in album Sanctorum allegitur. Sigeb.	
	158	
1054	l VICTOR 2. Sueuus	5142
1057	an. 2. mens. 3. di. 14.	5145
	Vacat d. 4.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Michaële Cerulario.	
	Principibus.	
	Eisdem Imp. & Theodoro centesimo septimo Orientis Impp & regnant.	
1055	*Concil. Florentinum præside Pōtifice Rom. & præsente Imp, Henrico, de statu Ecclesiastico. In eo multi Episcopi propter Simoniam & fornicationem damnātur & episcopatu priuantur. Her. Cont. Palm. Plat. Turonense, præside Hildebrando Rom. Archidiacono (qui postea factus Pontifex, dictus est Gregorius 7.) legato Pontif. Rom. & tertium contra Berengarium, qui tunc iterū sui erroris cecinit Palinodiam, & manu propria subscripsit. Guitmundus lib. 1 de sacra. Guil. Malmesbo rienſ. lib. 3 de gest. Ang.*	5143
	159	
1057	m STEPHANVS 10,	5145
	dict. 9, Lotharingus.	
1058	mens. 7. di. 18.	5146
	Vacat d. 13.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Michaële Cerulario.	
	Principibus.	
	Theodora Imperatrice Orient. an. 2.	
	Henrico tertio, & deinde quarto. an. 50. Occid. Imp.	
	Henrico 1 Franc. Reg. trigesimo tertio.	
	Ferdinando Magno Hisp. quinquagesimo quinto.	
	S. Eduar. Ang. decimo nono	
	Cazimiro Poloniæ.	
	160	
1058	n BENEDICTVS 9, dict. 10,	5146
1059	Campanus. mens. 9. di. 20.	5147

HVMANA.

Turci Nomades, qui è Tartaria exierant primum regnante apud Francos Pipino, & victis Hungaris sibi duces constituerant, ceperantque fines Capadociæ & Asiam minorem, cum regionibus vicinis à mari Ionio ad Ægeū vsq;, tādem regnant apud eosdē Francos Henrico Roberti filio an. 1050 regem sibi primum deligunt ductis inter cētum nobiliores familias sortibus Seldoc. *R. Ioseph sacerdos in chronicis regnum Francię & Turciæ.* Sadonem vocat Haito Arm.

Anno ita 1050 Turca nomine Seldoc filium Mynuth in Galatiam latè penetrauit, Pamphylios & Lycos afflixit, Rhodios terruit. Ac regnante Henrico, deinde Philippo eius filio bene pugnauit cum Sultano Ægypti occupata Syria, Hierosolymisque, donec redeuntes Saraceni, Hierosolymam vicinásque vrbes eis excusserunt sub Aduentum Gotofredi Bullonij. *R. Ioseph Ibid.*

Duces alij Turcici Dogrissa, Aspal, Melecha, Artol, Belchiaroth, qui præcesserunt Solymannum stirpis Othomanicæ caput, tempore belli sacri, paucis annis occuparunt reliquum minoris Asia.

l HVMBERTVS Syluæ candidæ Cardinalis Græcos scriptis oppugnat. Nicetas Pictoratus Studites & Leo Atridæ in Bulgaria Archiepiscopus Latinos. *Sigebertus, Trithemius.*

Victor in Florentina Synodo episcopos quosdam ob Simoniam & scortationem episcopatu priuat.

Bruno Signinus. *Chron. Cassinense lib. 4, cap. 33.*

Henricus 3 impotenter ferens suum exercitum fuisse ad internecionē cæsum à Slauis Lusatiis, ægritudine paulò pòst obiit, buccella panis suffocatus.

Post mortem Monomachi Theodora illius coniugis soror imperium sola tenuit, ac nullum maritum in Imperij societatem adduxit. Cum morbo grauissimo laboraret suasu procerum Imperium Michaëli Stratiotico admodum seni delegauit.

m STEPHANVS arguit Henricum 3 quod Pontificum authoritatem minueret. Vir longiore pontificatu dignus.

Mediolanensis Ecclesia, quæ ante 200 circiter annos se à Romano Pontifice subduxerat, huic Stephano P P. se subdidit. *Sabel.*

Marbodus Rhidensis, Rogerius Colonienſis, Ruthardus Hirsfeldensis. *Chron. Hirsaug. Lambertus.*

HVMANA.

Bizetislaus Boëmiæ decimus octauus Dux, ex matrimonio cum Iutha Otthonis Ruffi filia, quam ex Ratisbonensi monasterio an. 1030 raptam in vxorem duxerat, eas nuptias cōfirmante postea Imperatore, relinquens quinque filios obiit an. 1052. *Æneas Syluius hist. Boem. cap. 19.*

An. 1058 Robertus Guiscardus pulsis Afris Siciliā obtinuit, fratrique suo Roberio eam donauit. *Palmer.*

n QVIDAM historici hunc nō numerant inter Pontifices, quod legitimis suffragiis renunciatus Pontifex non fuerit. Sequor Sigebertum, Palmerium, Platinam, &c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eiectus est sede, orta Romæ contentione de electione ipsius. Subrogatus est in eius locum Gerardus quidã episcopus Florentinus.

Simoniace enim, per vim & metum contra canones & iuramenta pontificatum obtinuerat. *Petrus Damiani quadam epistola, qui hoc vixit tempore.* Cætera Herman. Cõtractus. *Lambertus Scanaberg. Leo Ostiensis. lib. 2 histor. Cassinens. cap. 102.*

Post huius tempus ob insignem librorum copiã, quæ hactenus apud nos desiderata est omnia erunt clariora. Vnde ex obscurissimis tenebris historiarum egressi, paulatim in apertissimam lucem procedemus. *Onuph.*

o TVNC primum Lateranensi Concilio Romanorũ Pontificum electio ad Cardinales Episcopos est delata, ita tamen vt à clericis Cardinalibus reliquoque clero & populo Romano comprobanda esset. *Ca. in nomine Domini dist. 23. Polyd. lib. 4, cap. 10.* — Anni Christi 1059

Hic ergo incepit libertatem Ecclesiæ contra Germanos Impp. asserere. — Anni Christi 1062

Decretum fecit contra Papas per largitionem creatos. Et Berengarium ad palinodiam compulit. *Plat.*

Helmandus Chronicon ab orbe vsque ad suam ætatem. i. annum 1066 colligit.

Guiscardus Apuliæ dux Ecclesiæ Beneuentum, Troiam & reliquas Apuliæ ciuitates restituit. *Sabell.*

HVMANA.

R. Isaac multos scribit libros. Explicationes locorũ Talmud difficilium dicat R. Ioseph Leuitæ R. Samuelis filio, qui Granatæ cum tota Iudæorum Synagoga à Saracenis illic imperitantibus an. 1064 interemptus est. *R. Abraham in Cabbala.*

Idem R. Isaac charus fuit Regi Saraceno Almehmad, Astrologiæ nomine, in qua ille vt in disciplinis Græcis erat versatus. *Ibid.*

Ferdinandus Mag. sub mortem tribus filiis regna sua diuisit, dans Sanctio natu maximo regnum Castellæ. Alphonso Legionis & Asturiarum, Garciæ Gallicià, cum Portugallia. Cuius diuisionis impatiens Sanctius, regna ipsorum occupauit, altero fratre pulso, altero in vincula coniecto.

In collocandis Imperatoribus Constantinopolitanis mirè admodum variant scriptores, tam Græci, quàm Latini. — Anni Christi 1059

p STATVIT ne quis Ecclesiastica beneficia ab vllo Laico accipiat, quod tunc Simonia dicebatur. *Ca. per Laicos. 16, q. 7.* Monachos arcet ni vocentur, à populorum prædicatione. *Ca. Iuxta 16, quæst. 1.* — Anni Christi 1059

Vir doctrina non vulgari præditus. Miraculis claruit. Vnde liber Constantini Afri de Dæmoniaco & Claudo curatis ab Alexandro Papa. *Chron. Cass. lib. 3, cap. 34.*

In concilio Mantuano iterum (vt quidam volunt) statuitur, Papam à solis Cardinalibus eligendum esse: Neminem debere interesse Missæ sacerdotis, quem certò nouerit esse concubinarium. *Ca. præter hoc, dist. 32.*

An. 1063 quarta pars Hierosolymæ datur incolenda solis Christianis à Calipha Ægyptio, Bomensore Elmonstiensabe, cum antea promiscuè habitarét cum Saracenis. Hinc illa quarta pars semper deinceps cessit in ius

Patriarcha.

Constantinopoli Michaële Cerulario.

Principibus.

Eisdem Impp. & Michaële 7. Seniore cogno. Stratioticus siue militaris an. 2. Orient. Imp. centesimo nono. Iisdem Occidentis Impp. & Regg.

Cazimiro Polonia, deinde Boleslao 2. an. 22.

161

o NICOLAVS 2 Allobrox suffragiis omniũ Cardinaliũ electus an. 3. mens. 6. di. 26. — Anni Christi 5147

Vacat d. 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Constantino an. 4. mens. 6. — Anni Christi 5150

Principibus.

Michaële Stratiotico centesimo nono, & post eum Isaacio Conneno an. 3. Orient. Impp.

Henrico 4 Occid. Imp. decimo octauo.

Philippo 1, an. 49. Frãc. R. trigesimo quarto.

Nepote Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.

Hisp. Ferdinando Magn. Angliæ S. Eduardo decimo nono.

Poloniæ Boleslao secundo. — Anni Christi 5147

CONCIL. Sutrinum contra Benedictum 9. Papam. Plat. — Anni Christi 5147

CONCIL. Lateranense & quartum contra Berengarium & Pseudopontifices Episc. 114, vel 113, vel 118. præside Pontifice Episcopi. Ca. in nomine Domini, dist. 22. In eo Berengarius tertiò abiurauit suã hæresim libellos suos publicè in Concilio cremauit, & confessionem, quã Turonis ediderat, præsente identidem propria manus sacramẽto renouauit. Tunc plurimum contra eũ disputatum est de præsentia corporis in Eucharistia, & de transsubstãtiatione. ca. Ego Berengarius, de consecr. dist. 2. Guitmundus libr. de Sacram. & Alger. lib. 1 de Sacram.

Mediolanense contra Simoniacos & Nicolaitarũ hæresim (sic appellabãt eos qui sacerdotes alterius ministros debere vel posse libere vxoribꝰ sentiebãt) præsidẽte Petro Damiano. — Anni Christi 5150

162

p ALEXANDER 2 Mediolanẽsis à Cardinalibus absens delectus an. 11. m. 6. — Anni Christi 1073 — Anni mundi 5161

Patriarcha.

Constantinopoli Constãtino, deinde Ioanne 7. an. 11.

Principibus.

Isaacio centesimo decimo Constantino 10. Duca. an. 8. Eudoxia cum filiis & Romano Diogene an. 4, per ordinem successionis in Oriente Imperantibus.

Henrico 4 Rom. Imp. decimo octauo.

Philippo 1. Francor. Reg. trigesimo quarto.

Nepote Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.

Ferdinando Magno Hispaniæ quinquagesimo quinto, deinde Sanctio 2. an. 16.

S. Eduardo Anglorum decimo nono, & per ordinem Haraldo an. 1. Gulielmo Normaniæ duce an. 22

Boleslao secundo Poloniæ.

Schisma 15.

Honorius 2 Cadolus antea vocatus, authoritate Henrici Imp. inconsultis Cardinalibus Pontifex renuntiatus fedit contra Alexandrum. an. 5. — Anni Christi 1062 — Anni mundi 5150

Anni Christi 1073 — Anni mundi 5161

ius Patriarchæ. *Tyrius lib. 9, c. 17 & 18.*

An. 1064. Septena hominum milla cum episcopis Moguntino, Traiectensi & Bambergensi, multisque Bauariæ proceribus terram sanctam visunt, qui multa ab Arabibus auri spe passi, interfectis plurimis tãdem à Comite de Ramula liberati sunt. *Sigeb. & Marian. Scotus.*

Constantinus Ducas magnum studium impendit, vt controuersias dirimeret & decreta scriberet. Et quamquam indoctus erat, tamen literas amabat & doctos colebat, dicere solitus se malle ex doctrina, quàm imperio nobilitari. *Zon.*

Galli ad debellandos Saracenos in Hispanias proficiscuntur. *Sigeb.* Alij dicunt Balduinum tutorem Philippi illud bellum simulasse, vt facilius quosdam nobiles Vasconiæ regi rebelles reprimeret.

Ordo Vallis vmbrosæ è Benedictinis descẽdens, per Ioannem Gualbertum Florentinum an. 1070 originem capit. *Palmer. in Chron. Volater. lib. 21.* Sub eo sunt Sylvestrini eodem habitu, dicti à quodam Sylvestro, qui eum ordinem inchoauit in monte Fano prope Fabrianum in Marchia Anconitana.

Michaël Psellus poëta & philosophus, filiorum Ducæ præceptor. *Zon. tom. 3.*

Guntherus, Theodoricus, Lambertus de legia, Meginfredus, Adrianus, vterque historicus. *Chr. Hirsaug. Truth. de viris Illust.* Osbernus.

Hermannus Contractus Comes Veringensis tunc scripsit suum Chronicon ab orbe condito ad annum Christi 1054 cui cõtinuator aliquis superaddidit annos 10. Hymnos etiam dulci melodia composuit, vt, *Salue regina miseri. Alma redemptoris* & alia multa. *Trithem.*

An. 1066. Episcopi & principes Imperij frequẽtibus comitiis Triburiæ in ripa Rheni conueniunt. Collatis ibi de morum licentia & vitæ turpitudine, quam Bremensi Archiepiscopo tutore agebat Imperator, sententiis, ipse Archiepiscopus, nisi Cæsarem confestim reddat, iudicatur hostis: Cæsari quoque ad principes venire detrectanti, regnum abdicandum esse decernitur. *Lambert. & Auent. lib. 5. Annal.*

HVMANA.

Vzi Gens Scytica, Pazinacis fortitudine & numero præstantior Const. Ducæ freti ignauia Istrum cum vxoribus & liberis traiiciũt, cæsisque Nicephoro Botoniate & Basilio Apocape superato Danubio, eum locum deinceps liberè incoluerunt. *Zon. tom. 3.*

Vuandali & Slaui interfecto Gottschalo suo duce pissque omnibus, à fide Christiana iam tertio ad Paganismum deficiunt an. 1065. *Munster. in Cosmog.*

Rerum successu elati duce quodam Bluffone Hamburgense, Sturmarios, & Holsatos aut prosternunt aut vinctos in patriam ducũt. Transalbinos vexant, ad suos cum ingenti præda redeuntes, in Domesticos religionẽ abiicere detrectantes, pari crudelitate sæuiunt & Radigasto suo Deo immolant. *Helmold. cap. 22, 23 & 24.*

Bluffo reuersus à suis, iusto Domini iudicio obtruncatur. *Ibid.*

Quidam vir alioqui robustus dum esset in mensa cõsu mitur à muribus, cæteris qui accumbebant illæsis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fasc.tempor.& Naucler. in Chron.

Pazinacæ & Bulgari Vzos grassantes in Macedonia & Græcia ad internecionem deleuerunt. *Zon.tom.3.*

Ignauia & auaritia Imp.Ducæ Saracenis animus crescit,nostris deiicitur. Inter hasce turbas ipse moritur relicto Imperio viduæ & tribus impuberibus filiis. Qua occasione Barbari denuò Mesopotamiam, Melitenem, Ciciliam, Cappadociam, Cœlosyriam aliáque infesta reddebant. Quin & Turcæ post varios belli euentus,totius penè Asiæ regionibus Pontum spectantibus subactis & regnum & sedes suas ibi fixerunt. *Zon.& Cuspinianus.*

An. 1066. Harduicus Rex Nordanimbrorum spe regni Angliæ ob fratrum dissidia erectus, cum classe mille nauium traiicit, sed capto Eboraco cum suis ab Haraldo Anglico necatur. *Sigeb.*

1067 Gulielmus Bastardus siue nothus, Normanorũ Dux, Haraldo vltimo Anglorum totius Angliæ Rege victo & cæso,regnum Angliæ & conquestoris nomen est adeptus. Post regem interfectum mox penè omnes eiusdem regni pontifices misit in exilium, nobiles & principes trucidauit,mediocres in seruitutem militibus dedit, vxores indigenarũ aduenis suis matrimonio copulauit & in ciuitate Eboracensi plus centum supra mille sacerdotes barbarè occidit. *Chron. Hirsaug.*

1070. Hinc Francis, illinc Scotis Angliam bello inuadentibus, Angli partim fame mori,partim humana carne vesci coguntur. *Sigeb. Marian. Scotus.*

Eodem idem Gulielmus Nortimbriam in extremã redegit vastitatem. Ex eo tempore Normani ex Daciis orti Angliam occuparunt. *Polyd. Virg. lib.8 & 9. Angl.* Regnum Normanorum in Anglia durauit 69 an. & mens. 3,hoc est ad an. Christi 1138,quo translatum est ad Frãcos. *Polyd. li.11 hist. Ang.*

Guilielmus autem numeratis apud Anglos sacris ædibus reperit 45017.parochialia templa. Habet enim apud eos quilibet vicus etiam si vix sit ignium viginti;parochiale vnum. *Maior. lib 3.cap.6. Scoto.* paulò ante mortem, viribus è graui morbo receptis igni & ferro agros Frãcicos perdidit. Verum intestini equi saltu ruptus bello finem imposuit & pœnas crudelitati suę debitas luit. *Polyd. lib. 9.*

Guilielmo Russo minori filio Angliã reliquit,Roberto Normaniam. *Idem lib. 10.*

1067 Carinthij, Austriaci, Norici, Vindelici ciuili bello inter se sæuiunt.

An. 1069. Henricus Imp. ipsa hyeme fluminibus passim glacie congelatis, Luticios subiicit. *Sigeb.*

Const. Ducas moriens iureiurando Eudoxiam obstringit,ne imperium,nisi filiis traderet. Verum sex mẽsibus post Romano Diogeni nupsit, quod existimaret imperio ruenti opus esse strenuo propugnatore.

Diogenes deinde ad Theodosiopolim cõtra Saracenos pugnans captus, Ab Axam Sultano certis conditionibus dimittitur. Ei reduci cõtra iusiurandum Michaël Ducæ f. oculos eruit. Ex quo cum vulneris curatio negligeretur,capite intumescẽte,ac verminante,miserè mortuus est.

Turcæ Diogenis & Michaëlis Parapinatij ignauia, præter Persiam & Ægyptum, cuncta ferè Asiæ loca suo iugo

Anni Christi.		Anni mundi.
1065	CONCIL. *Mantuanum, contra Honorium pseudopapam,libidinosos clericos, & Berengarium (quem victum rationibus compulerũt quarto ad palinodiam. Lanfra. de Sacram.) præsentibus Imperatore Henrico 4. & Alexandro Rom. Pontif. qui iureiurando se à crimine Simoniæ liberans, confirmatur in Pontificatu.*	5153
	Vuormatiense. Sabel. Ennead. 9.lib.3.	
1071	*Moguntinum,præside Moguntino Archiepiscopo, & Imperatore assidente,de ordinatione Caroli Constantiensis episcopi, qui deiectus est ab Episcopatu. Lãbert. Schafn. in hist. Germanorum.*	5161
1073	*Erpherdiense indictum ab Episc. Moguntino plurimorum Epis. Germaniæ, præsente Imper. de decimis Turingiæ Moguntino Archiepiscopo soluendis. Lambert. Schafn.*	5165

Anni Christi.		Anni mundi.
	163	
1073	q GREGORIVS 7. proprio nomine Hildebrandus, natione Hetruscus, patria Soanensis, an. 12.	5161
1087	mens.1. di.3.	5175
	Vacat an.1.m.4.d.27.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ioanne septimo, deinde Cosma an. 5. mens. 9. Eustratio 2. an. 3. Nicolao 3.an.27.	
	Principibus.	
	Eisdem Imp. & Michaële Ducæ filio centesimo decimo tertio, Parapinatio, an. 6.deindéque Nicephoro Botoniate an.3. ac postea Alexio Conneno an. 33. Imperatoribus Constantinopolita.	
	Hispaniæ Sanctio secundo quinquagesimo sexto, deinde Alphonso 6.an. 26.	
	Angliæ Guilielmo Bastardo vigesimo primo.	
	Poloniæ Boleslao secundo, deinde Waladislao 1. an. 20.	

iugo submiserunt ad ipsam vsque Constantinopolim: & Hierosolymis magna impunitate pios oppresserunt per annos ferè 30, vsque dum solennis expeditio Gotfridi Bullonij suscipitur. *Tyrius lib.1.*

Parapinatius sponte se abdicauit imperio quod se cõseruare non posse videbat, contra vndique concurrẽtes hostes, Monasticum habitum induẽs cum coniuge Maria Alana in solitudinem secessit.

q AB HOC cœpit vitas Pontificum vsque ad Honorium 2 Pandulphus Pisanus.

Confirmat ordinem monachorum Vallis vmbrosæ. *Volat.lib. 1.* Indixit ex more veterum, abstinentiam carnium in die sabbati. *ea. Quia dies de Consecr.dist.5.* Romæ conciones habebat. *Benno.*

Omnium bonorũ consensu pontifex creatur.formula electionis ipsius extat apud *Plat.* Henricum 4 Imp. multa in Ecclesia temere molientem, omni prius priuatum imperatoria administratione anathemate percutit, nec absoluit, donec deposito regio ornatu, nudis pedibus, quanuis asperrima esset hyems & gelu cuncta rigescerent,ad se veniret perens veniam & pollicens integram obedientiam & emendationem. Vir dignus pontificatu ad deprimendam Politicorum Supercilium. Monarchas terruit nominis sui & Zeli claritate. Captiuitatem Ecclesiæ & seruitutem,quam à principibus patiebatur, restituit, vlulantibus Centuriatoribus.

Cultor & defensor iustitię & libertatis Ecclesiæ acerrimus.

Miraculis coruscauit. *Martinus Polonus.* signa & prodigia per orationes faciebat. *Lambertus Schafnab.* Dono prophetiæ præditus. *Vincentius Gallus ex Guilielmo hystor. in Speculo lib.25, cap. 44.* semper in Ecclesiastico rigore constantissimus. *Otho Frising.lib.6,cap. 32.* Inter omnes Romanos Pontifices præcipui Zeli & authoritatis. *Ibi. cap.36.consentium Gotfridus Viterbiensis in Chro.part.17.Trit. in Chron. Nauclerus Gen.37.Crant.in Metrop.lib.5,cap.20. Sabel. Ennead.9.lib. 3. Tyrius lib.1,cap.13. denique Anselmus, Bernardus Corbiensis, Marianus Scotus, Martinus Polonus, Blondus. Abbas Vsperg. Soli Centuriatores reclamant.*

An. 1079 Boleslaum 2 cog.ferum Polonorum regem regni titulo & iure pellit. *Cromer.lib.5.* Vnde successor Vuladislaus regem se appellari non est passus, quòd inũctus & coronatus solenniter Pontificis interdicto non esset. Quod obtinuit vsque ad an.1295. *Ibidem.*

Laudatissimus & Zelo singularis verèque Apostolicus, Quare audita Stanislai episcopi nece Boleslaum Poloniæ regem, difficilimis alioqui temporibus, excommunicat. Aulicos quosdam Henrici Imp. quorum consilio Sacerdotia, Pontificatus, Monasteria vendebãtur, ac Lupi, non pastores præficiebãtur,repetundarum postulauit, & exceratus est fulmine apostolico. Henrico præcipiens,vt illos aula,prætorio,curia,exigeret. Postremò Henricum ipsum, solenniter missso per omnes ferè orbis partes anathemate excõmunicauit. Noluit enim pati, vt istius voluntas requireretur in eligendo Rom. Pontifice, item vt episcopatus imperij terminis inclusos Imperator pro suo arbitrio distribueret. Nam quæ sunt Dei Deo. Quid principi politico cum rebus Ecclesiæ? Denique vt maritos faceret sacerdotes,vt vicissim sacerdotes maritos,contra receptum ecclesiæ morem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Adeò piam causam adiuuit Deus. Exorti enim motus Henricum ipsum perdiderunt,& Imperij superbiamvalde attriuerunt, isto de imperij gradu ignominiosissimè deiecto.

Pont.proceres & populum sacramento præstito sanctè soluit,& vt Rudulpho adhæreant sanctius imperat. Eius enim est videre,ne quid detrimenti res Christiana à Principibus patiatur. An non Samüel Leuita, Dei authoritate Saülem regem creauit. deindéque peccantem publicè deposuit Dauide substituto & inuncto? An non Elias Dei spiritu reges constituit & abdicat, non modo in Israël,sed & in Syria? *3 Reg.19.* An non Hieremias Sacerdos accipit potestatem super gentes & regna, vt decerdos accipit potestatem super gentes & regna, vt destruat & ædificet,euellat & plantet (*1 cap.*) An Apostolica authoritas minor est quàm prophetica. Quo modo igitur illud Spiritus S.impletum, Pro patribus nati sunt tibi filij,constitues eos principes super omnem terram? Quare stat immota vox,vel potius oraculum D.Ambrosij epist.33. Veteri iure à sacerdotibus donatur Imperia, non vsurpatur.Et illud Petri Cluniacēsis epist.29 lib.6. Quamuis Ecclesia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen super ipsos Imperatores imperium. Vnde et sub figura prophetici nominis dicitur, Constitui te super gētes & regna, vt euellas,destruas,disperdas, dissipes,ædifices,plantes.Hæc cōtra Centuriatorū eiulatus.

Vladislao Boëmorum duci petenti vt sibi,suóque populo liceret rem diuinā Slauonica lingua peragere,non assensit,quòd id Christiano instituto minus congrueret, & linguis titulo crucis non sine Dei prouidentia dedicatis decerperet, per quas Sanctorum communio per totum orbem conseruatur atque colligitur, vti linguarum diuersitate confusio atque dissidium per mundum viget. *Ipse lib.septimo Registri ad Boëmorum ducem. Et Olaus Mag.lib.19,cap.39.*

Henricus 4 Zelo eius inuidens conatus est vi quendam in sedem Apostolicam ipsius loco intrudere.

Falsa de illo,à quo iustè fuerat excommunicatus,sparsit, indicto apud Vuormaciam concilio an. 1076 Episcoporum 24,ad quod superuenit quidam apostata, Hugo Blancus,propter mores improbos à Cardinalatu depositus, plenus minarum,deferens secum de vita & institutione Papæ, scenicis figmentis consimilem tragœdiam,scilicet vnde oriundus, quo pacto ab ineunte ætate conuersatus,quàm peruerso ordine sedem Apostolicā occupauerit, quæ ante Pontificatum, quæ post eum adeptum flagitia commiserit. *Trithem.in Chronico Hirsaug.*

Sed bona causa vincente annóq; sequēti totius penè regni principibus eius imperio renūtiantibus in comitiis Openheimensibus necessitate compulsus Romam venit, vt nudis pedibus & corpore solis laneis tecto, in terrámque prostrato veniam peteret. Absolutus nō diu permansit in iureiurando, vt proinde eum denuò excōmunicare oportuerit,& in ipsius caput iustè ea attrahere ob quæ miseri Centuriatores cœlum terrámque contra Christi vicarios obtestantur. *Ibid.*

Constantiensem, Bambergensem, Moguntinensem, & plures alios episcopatus pecunia vendidit. Ratisbonensem, Augustensem & Strasburgensem pro gladio, Monasteriensem pro Sodomitica immunditia, Abbatiam Fuldensem pro adulterio. *Ibid. ex Stephani Halberstadensis*

Anni Christi.		Anni mundi.
		5161
1073		
		5162
1074	CONCIL. *Romanum ad reformationem morum. Antonin. tit. 16,ca.1.§.21. In eo præsertim agitur de Simoniacorum excommunicatione. Abb. Vsperg. & prohibitione vxorum presbyteris facta, non nouo edicto (vt volunt Centuriatores censur. 11, cap.7. pag.382. sicut docet Spencius lib.1. de Continent, cap. 12.) Sed in xta antiques canones. ait Labert.Schaf.in hist.Germ.*	5163
1074	*Erphordiense præside Moguntino Archiepiscopo, vbi de cœlibatu sacerdotum actum sit, quidam hic collocant.*	5163
1087		5175

Anni Christi.		Anni mundi.
1074	*Erphordiense,præside Moguntino Archiepiscopo, vbi de cœlibatu sacerdotum actum sit, quidam hic collocant.*	5162
1076	*Aliud Concilium Romanū Episc.110.in quo notati sunt Anathemate,Gilbertus Rauennas Archiepiscopus, Hugo Cardinalis, & (si Antoni. credimus) Henricus Imperator,omnes etiam simoniaci,maxime hi qui à Laicis reciperēt inuestiturā. (Naminoleuerat mos,præsertim in Imperio, vt Episcopi ab Imp.eligerētur & annulo ac baculo pastorali inuestirētur ab Imp. Guil. Tyri.lib.1.bel. Sac. c.13.) Vincētin Specul.lib.26,c.82. Krant.lib.5. hist.Sax.cap.6.Plati.& omnium optimè R.Barnus in vita Pont.*	5164
1076	*Henricus Imp.vt se vlciscereturindixit Concilium Vuormatiæ Episcop. 24,qui exauctorant Pontificatu Gregorium 7 missō ad eum cum epistola decretali Concilij Rolando quodam,qui ipsi nomine Cōcilij publicè interdiceret muniis Pontificiis. Ab.Vsp.in Chro. Lamber. Schaf.*	5164

stadensis epistola ad Vualramnm Episc.

Clā accedens ad vxorē suā specie adulteri (adeo enim ei infensus erat,vt omnes diuortij occasiones quæreret) ab ipsa & ancillis pugnis,sedilibus & quibuscúnque instrumētis mulctatus extruditur foras. Hinc morbo deinceps sex Hebdomadas laborat. *Chron. Magdeburgense.*

Conradū filium incitat,vt cum nouerca coëat. *Crantz. in Metrop.* In eámque licet legitimam vxorem & honestissimam inaudita scelera cōmisit multis vi opprimendam prostituens.Vnde nō modo vt Schismaticū,hæreticum & Simoniacum,sed etiam vt Nicolaitarum hæresis æmulum Vrbanus secundus in Romana Synodo iterū excommunicauit. *Trit.in Chron.Hirsaug.*

Primus inter omnes Imperatores Occidētis per Papam depositus. *Ibid.*

Vult à se vocari vel ordinari pontifices etiam Romanos. Hinc illæ graues & pernicioſæ turbæ inter eū & Ecclesiam, quæ integrum sæculum durarunt.

Introducere conatur sacerdotum coniugia & maritos episcopos designat. *Lambert.* cui quia se sanctissimè opponit Gregorius,à Magdeb. Cen.11,cap.7. pag. 382. traducitur,quasi primus publico edicto sacerdotibus cōiugia interdixerit, & populum eorū sacrificiis interesse aut illos pro sacerdotibus habere vetuerit, quasi etiam vsque ad hoc tempus sacerdotibus integrum fuerit vxores ducere.Quod falsissimum docet Espenceus lib.1 de Continentia præsertim 12 ca.è signatis antiquissimorū Pontificum, Patrum, Canonum, Conciliorum, Historiarum tabulis. Et Lambertus, qui hæc scribebat tempestate, Clericis (inquit de hoc Pontifice) illicita & contra scita canonum contracta coniugia prohibebat, contradicētibus Regis (Hērici) fautoribus & clericis. Hinc Henriciana hæresis apud Abb.Vsp. *Naucl.vol.2.gener.36.*

Marianus Scotus Fuldēsis monachus Theologus & insignis historiographus,præter alia annales ab orbe cōdito duxit optimo ordine vsq; ad annū Domini 1082,qui erat ætatis suæ 56. *Sig.* cuius cōtinuator fuit Dodechinus.

Ioannes Xiphilinus Patriarcha Constantinopolitanus se tunc Dionis Nicæi historiā in epitomen redegisse testatur in vita Augusti.

S. Guitmundus Lanfranci Canthuariensis quondam discipulus, Auersanus Aquiliæ Archiepiscopus, & Hildebertus (qui prius fuerat ex Berengarij sectatoribus) Turonensis Archiepiscopus, Albericus, Vuolfelmus & Leufredus aduersus Berengarianam hæresim acerrime scripserunt. Venericus. *Trit.* Drogo. *Chron.Fland.* S.Hugo Cluniacensis. *Chron.Hirsaug.*

Giselbertus Anglus commentatur in Esaiam prophetā. *Trit.de script. Eccl.* alius ab Anselmi discipulo, qui altercationem contra Iudæos paulò post cōdidit. *Chro. Hirsaug.* Imo verò antè.Nam is pertinet ad superius sæculum,vt illic docuimus.

Petrus Eremita Ambiensis, primus modum orandi per calculos (quod vulgò Patenostros vocamus) docuisse traditur. *Polyd. Virg. lib.5 de inuent.rer.ca. 9.* Factus est dux Christianorum in bello Turcico. *Guil. Tyri. lib.1 de bello sacr.c.11.Plati.Bonfin.lib.5.Vngar.dec.2.*

Ordo Grandimōtensis sub regula S.Benedicti inchoatur,per Stephanū Aruernum nobilem,apud Lemouicēses, vbi statuitur illius ordinis prima sedes in quodam

Universidad de Deusto
Biblioteca

monte, qui toti familiæ nomen dedit. *Volat. lib. 21. Guil. Nangiac. Polyd.lib.7 de inuent.rer.cap.7.*

Ordo Carthusiensiũ an. 1084 sumit initium à S. Brunone Colonien si Theologo & Canonico Rhemẽsi. *Sig. Plat. Volat.li. 21. Polyd.de inuent.li.7,c.3.* Qui propter quandam apparitionẽ mortui vale dixerat mũdo *Fascic.temp. Summa Antonini, Franc. de Puteo Lugonnensis Schedelius.*

Philippus rex Franc. sæculares clericos Ecclesiæ S. Martini de Campis quam ipsius pater Henricus cõstruxerat mutauit in monachos ordinis Cluniacẽsis. *Guilsel. Nangiac.*

Quàm tunc deploratus fuerit Ecclesiæ status & fermè nostro simillimus cernere licet apud Sigebertum, Vincenti. & Antoni. Magnæ simultates inter Imperatorem & Pontificem: Sacerdotes erant moribus deprauatissimis, & propterea ipsi & res sacræ populo contemptibiles: quilibet ex plebe audebat de sacris mysteriis disputare: sacramenta etiam ab infantibus turpiter tractabantur: in extremo vitæ viaticum Dominicum contemnebatur: decimę presbyteris debitæ igni cremabantur: Corpus Domini sæpe pedibus cõculcabatur, & sanguis effundebatur, multáque alia scelera in Ecclesia patrabantur. Qua occasione multi hæretici prophanis nouitatibus plebẽ ab ecclesiastica disciplina auertebãt. *Sig.*

Dux Polonorũ ipso die Natali Dom. an. 1077 à quindecim episcopis in regem cõsecratur. *Lambert. Schanab.*

An. 1079 Boleslaus deuictis Russis ad suos Polonos rediit. Stanislaum Cracouiensem, qui ipsum ob tyrannidem excõmunicauerat, ad Arã interficit. *Crom.li.4 Polo.*

Cuius facinoris an. seq. pœnas luit, nam mente captus mortem sibi consciscit. *Ibid.*

Eũ Greg. Põt. anathematizarat audita Stanislai nece, &c. *Matthias Mechou.lib.2 Polo.cap.20.*

Theofridus carmine & prosa historias, aliáque reliquit. *Bruscius de Monasteriis.*

Vuilhelmus de musica, de ratione computi, de Astrolabio & similibus commentatur. *Chron. Hirsang.*

D. Guilielmus monachus & Bibliothecarius Malmesberiensis scripsit historiam Angl.

In Londinensi conuentu an. 1078 auctore Lãfranco, sex Angliæ ciuitates, Bathonia, Lincolnia, Sarisberia, Exonia, Cestria, atque Cicestria fiũt Episcopales sedes, quæ antea erant in oppidulis. *Polyd.lib.9 hist. Angl.*

Lambertus Schafnaburgensis, Herueldensis monachus cursim obiter attingens prima tẽpora ab orbe condito ad annum Christi 1040 ab hinc diligenter persequitur historiam suorum temporũ per annos 37, vsque ad annum Christi 1077.

HVMANA.

An. 1075 Kiouia à Boleslao Polonorũ principe, qui duobus annis post rex consecratus est capitur. Ideo Ruteni populabũdi Poloniã inuadũt, sed vi reputũtur. *Crom.l.4.*

Eodem Robertus 2 Burgundiæ dux S. Roberti regis Francorũ nepos obiit & Semnoiaci in templo à se condito sepelitur. *Chron. Burgundiæ.*

Hugo nepos successit qui mortua Iolanda vxore an. 1097 seipsum cilicio obnubens cluniacensium instituto se dedicauit & Othoni fratri qui in sacrum bellum profectus est ducatum reliquit. *Ibid.*

Boëmiæ Ducatus tunc primum an. 1086 erigitur in regnum

Anni Christi.		Anni mundi.
1079	*Aliud Concilium Romanum tertio conuocat Gregorius Papa, in quo excommunicat Sigifridum Moguntinum Archiepiscopum cum omnibus Episcopis & clericis assentientibus Henrico Imp. in quem denuo anathema renouat, & Imperio iterũ priuat. Ille metu amittendi Imperij (nam iam principes propter Pontificiam excommunicationem ab Imperatore se subducebãt) supplex venia petiit à Gregorio, qui post preces multorum & præstitum ab Imp. iuramentum obedientiæ & pacis eum absoluit. Plati. R. Barnus. Multi & ferè omnes ita cõfundunt ista trina Concilia Romana, vt vix ex ipsorum scriptis iudices an vnicum vel trinum fuerit. Fortasse istud est concilium Romanum in quo disputatum est contra Berengarij errorem, quem ipse tunc iterum quinto & postremò abiuranit. Thom. Vald. to. 2 de Sacramentis cap. 43 ex actis illius concilij, quæ ipse legit.*	5167
	Educense 19.9.3.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Schisma 16 durat. an. 29.	
1080	Rodulpho Sueuiæ Duce, qui à Saxonibus & nõnullis Principibus Theutonicis suasu Põtificis electus fuerat Imperator, occiso, Henricus Imp. in Concilio Brixiensi Episcoporum Italiæ, Longobardiæ & Germaniæ, purgatus de criminibus sibi obiectis à Pontif. eũ iisdem insimulat, & curat eligi in Pontificem Gilbertum siue Vuicbertum Rauennatem Archiepiscopum, qui dictus Clemens 3. sedit an. 17, vel vt alij volunt. 21.	5168
1085	CONCIL. *Moguntinum, præsente Henrico Imp. pro Clementis ordinatione contra Gregorium. Sigeb.*	5173
	164	
1087	r VICTOR III. Benenentanus, an. 1.	5175
1088	menſ. 4.	5176
	Vacat m. 5.	

regnum. Nam Vratislaus, quòd debellasset Leopidũ Austriæ marchionem, Moguntiæ ab Henrico Imp. Rex declaratus, inungitur ab Engelberto seu Gilberto Treuirorum Archiepiscopo. *Æneas Sylvius hist. Boem. cap. 22.* At Matthi. Mechoui. in Chron. Polon. lib. 3, cap. 4, ait id euenisse sub Victore an. 1087.

An. 1079. Turci in Arabes & Saracenos inualuerunt, ac Armeniam Syriámque depopulantes, multas vrbes ipsámque Antiochiam ceperunt. *Sigeb.*

Præter Antiochiam, duce Belphet, ceperunt vtrámque Ciliciam, Isauriã, Pamphiliam, Lyciam, Pisidiam, Lycaoniam, Cappadociam, Galatiam, vtrumque Pontum, Bythiniam & Asiæ minoris partem, incolis abductis & ecclesiis deiectis. *Tyrius lib.1, cap.9.*

Nicephorus Botoniates cum Michaëlem terruisset, societate Turcicorum bellorum imperium sibi asseruit. Verum cõiuratione Comnenorum fratrũ violenter oppressus monasteriũ imperio relicto ingredi coactus est.

Comneni fratres ita inter se partiti sunt imperium, vt Alexius imperij titulum vsurparet, cæteri alia noua nomina sortirentur, & singulis cederent certi annui redditus ex imperij reliquiis. Sic dilaceratis imperij redditibus Alexius conuertitur ad rapinas & exactiones. Cúmque corrupta pecunia pro aurea & argentea æreã signasset, tributi tamen loco auream depẽdi voluit. Amisit in mari Chium, Lesbum, Samum, Rhodum insulas, quas Turci duce Zarcha occuparunt subacta littorali Asia.

An. 1081 Robertus Guiscardi filius ex Italia in Epidamnum expeditionem suscipiens Castoriam, Larissam & alia oppida subegit, Raimundus verò, vbi ex Asia feretro inclusus, tanquam mortuus domum relatus esset de Alexij perfidia conquestus suos ad arma concitat, traiectóque mari, ad eundem Epidamnum, Imperatorem ad Europæam coloniam ad pacem compulit. *Chron. Cassinense, cap. 41. lib. 3.*

Pazinacæ sub Alexio Comneno, Macedoniã & Thraciam depopulãtes, primo victores, deinde victi, in Moglenem traducti sunt. *Zon. tom. 3.*

r OPERA Henrici 4 veneno in calicem infuso, dum sacrificat, necatur. *Plat. & Fasc. temp.* Alij tradunt eum obiisse alui profluuio. *R. Barns.*

Deusdedit Card. Canonum volumen, iubẽte hoc Victore, in ordinem redegit. *Plati.*

Itali suasu Victoris Papæ, sub vexillo S. Petri, Africã infestis signis ingressi centum millia Saracenorum occiderunt, & eorum præcipuam vrbem euerterunt. *Chron. Cassinense. lib. 3. c. 70.*

Continuatur schisma superiore Pontifice cœptum, de quo sic Hermoldus in chron. Slauorum cap. 30. Gilbertum Rauennæ sedis episcopum ordinari fecit in Papam (Henricus 4. Durauitque hoc schisma 25 annis. Defuncto enim Gregorio successit Desiderius (qui Victor) post quem Vrbanus, deinde Paschalis, qui omnes Imperatorem cum Papa suo excõmunicationis sentẽtia damnarunt, continentes se apud reges Franciæ, Siciliæ. Hispaniæ, qui Catholicam partem tueri videbantur. Mortuo autem Gilberto, qui & Clemens, sopita sunt schismata & rediit vniuersa Ecclesia ad Paschalem.

Machtilda quoque comitissa Pontifici famebat, quæ & omnes suas possessiones ad altare S. Petri obtulit, quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

S.Petri patrimonium vocantur. *Mart. Polonus.*

Anfulrex Galliciæ Christianus vicit Saracenos in Hispania,& Toletum maximam eorum vrbem per aliquot annos obsessam tandem expugnat. *Sigeb.*

Basilius monachus errorem Berengarij restaurat.

Euthymius cõtemporaneus Alexij imperatoris. *Ipse Panopliæ part. 2. Tit. 23.* Cũ Iudæi seruissent annos 1000 *part. 1. Tit. 8* est ergo mendum apud Sixtum Senensem dum eum ait claruisse sub an. 1180 pro 1080.

Sic Ioan. 8. Curolopates, qui à Nicephoro Imp. Irenes successore tẽpore Caroli Magni ad Alexium Comnenum id est, 300 fermè annorum, siue vsque ad Christi 1685 historiam contexint.

Vigebat adhuc Michaël Psellus. Nam eum suæ tempestatis philosophorum principem & amplissimum virum appellauit Ioan. Curolopates initio sui historiarũ compendij.

An. 1087. Bogomili Messalianorum secta non multo ante ætatem Hermenopuli. *Ipse libro de sectis.*

Tempore Alexij Comneni secta Bogomilorum in Oriente grassatur, auctore quodam Basilio medico, qui 15 annos sua peruersa dogmata didicerat, & 52 docuerat, qui & in Theatro combustus est. *Zon. tom. 3.*

Pauliciana hæresis è Manichæis orta à Ioan. Zimisce Philippopolim translata adhuc durabat. Nam Alexius Com. Imp. disputatione multos ab ea reuocauit. *Ibid.*

Grammaticorũ scholam cõstruxit, in qua publicè docerẽtur pauperũ liberi, magistris & pędagogis cõstitutis. victúq; tam docentibus, quàm discẽtibus ordinato. *Ibi.*

Constãtinus patria Cartaginensis Babylone disciplinis Chaldæorum, Arabum Persarum, Ægyptiorum, & Indorum perceptis an. 39 peregrinationis in patriam rediit, deinde in Italiã traiiciens monachus Cassinensis efficitur, vbi è diuersis gentium linguis transtulit complura opera artis Medicæ, *Chron. Cassinensi lib. 3, cap. 34.*

Elfuuardus librum de rebus Anglosaxonum in Britãnia, ante Normanorum imperium vulgat.

An. 1088 Religio Christiana Toleti ab Alphonso 6 Castiliæ rege fugatis Saracenis tradi cœpit. *Sigeb.*

HVMANA.

Idem Alphonsus nulla relicta mascula sobole filiam Therasiam ex pellice natam Henrico Lotharingiæ comiti Gotofredi Bullonei ex Gulielmo fratre nepoti cũ Portugallia, Gallitiæ parte dotis nomine vxorem dedit. Vnde Portugalliæ reges originem trahunt. *Ritius lib. 3 Hisp.* additis aliquot vrbibus cum titulo comitatus.

Eo enim duce Galli in Lusitaniam appulerunt eámque vi Mauris ademptã Portugalliam nominarunt. *Ibi.*

Alteram despondit Remundo Berẽgario Tolosæ comiti. Ita à Remundo postrema regum Castiliæ stirps per Alphonsum filium propagata est.

Cyprus, Creta, Chios, Lesbus, Samus, Rhodus & aliæ insulæ, quæ vel defecerant, vel à Zarcha Turco occupatæ fuerant à classe Alexij imp. breui recuperantur. *Zon. tom. 3.*

Tum vixisse videtur Elias Cretensis Nazanzeni doctus interpres. Nam in suo commentariorum proœmio ipse scribere tradit in exilio, quòd sanè in hoc annos Saracenicæ sæuitiæ vel Constantinopolitanorum tumultuum incidere videtur.

Anni Christi.		Anni mundi.
1087		5175
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Nicolao 3.	
	Principibus.	
	Alexio Comneno Oriẽt. centesimo decimo quinto.	
	Henrico 4 Occid. Imp. decimo octauo.	
	Philippo 1 Franc. Reg. trigesimo quarto.	
	Nepote Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.	
	Hispaniæ Alphonso 6, quinquagesimo septimo.	
	Angliæ Guilielmo Bastardo vigesimo primo, deinde Gulielmo Russo an. 13.	
	Wladislao 1 Poloniæ principe.	
	CONCIL. *Beneuentanum, in quo præsidente pontifice rursum Imperator & laici dantes sacerdotia & clerici accipientes Simoniaca declarantur & excommunicantur. Chro. Cassinense lib. 3, cap. 71.*	
	Stampense. Iuo in epistelis.	5176
1088		

ſ SCRI-

Anni Christi.		Anni mundi.
	165	
1088	ſ VRBANVS II. Gallus ex oppido Castellionis, in dioceſi Rhemensi an. 12.	5176
1100	mens. 4. di. 19.	5188
	Vacat dies 13.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Nicolao 3.	
	Principibus.	
	Alexio Comneno Orient. Imp. 115.	
	Henrico 4 Occid. 18.	
	Philippo 1 Franc. Rege trigesimo quarto.	
	Alphonso 6 Hisp. 57.	
	Guil. Ruffo Ang. 22.	
	Wladislao 1. Polon.	

ſ SCRIPSIT contra hæreticos. *Plati.* Cum iam esset statutum, vt clerici septẽ horas canonicas quotidie dicerent: totidẽ iussit in cõcilio apud Claromontẽ an. 1096 recitari quotidie in laudem D. Virginis, & instituit ipsius officium in Sabbathis. *Anton. tit. 16, c. 1. Naucler.*

Ordinem Cistercienſem an. 1098 excitatum in Burgundia ab Ardingo Anglo, vel vt alij volunt, Roberto Molisnense, primus confirmauit. *Platina.*

Galiciæ regem cum tota S. Iacobi Dioceſi Anathemate percussit, quòd prouinciæ episcopum in carcerem coniecisset.

Eius monumẽto marmoreo inscriptum est, Vrbanus 2 auctor expeditionis in infideles. *Onuphrius.*

Excommunicauit in Gallia eos, qui à laicis ad dignitates Ecclesiæ eueherentur. Quare Henricus Suessionũ episcopus pontificatum, quem à Philippo rege acceperat, Pontifici tradidit. *Æmyl. lib. 3.*

Philippum Francorum regem, qui repudiata vxore Bertha, Fulconi cuidam ereptam coniugem prò vxore habebat, excommunicatione coẽgit eam dimittere & legitimam recipere. *Æmyl. lib. 3. Sigeb. Anno.*

Petro Nauarræ regi tertio octo decimas & ius Patronatus Ecclesiarum, belli sacri prætextu, petenti concessit. *Vasæus.*

Post orationem Vrbani in concilio Claromontensi, instigatore Petro Hispano (*Helmold. Ibid. cap. 31.*) Eremita an. 1096 expeditio maxima facta est contra Turcas & Sarracenos, militum 600000. (*Fucherius cap. 4.*) ad Hierosolymam recuperandam: quæ 490 circiter annis, postquam eam Saraceni occupassent, capta est, 39 die obsidionis an. 1099 & Ibib. Iulij (*Æmil. ait 4 Nonas*) feria 6. hora qua Christus mortuus est, ducibus Godefrido Bilionensi, siue de Bullo Lobaringiæ principe, Eustathio & Balduino eius fratribus, Hugone Magno fratre regis Francorum, Podiensi siue Anicensi in Aruernia episcopo, Roberto comite Normanorum, Raymundo comite Tholosæ (cum Gotthis & Vasconibus ait Fucherius) Boëmundo duce Apuliæ, & infinitis aliis nobilibus. *Guliel. Tyr. li. 1 de bell. Sac. c. 17. Blond. dec. 2 li. 4. Plat. Æmil. li. 4. Fuch. cap. 2 & 19.*

Adfuit huic expeditioni Alphonsus 6 rex Castiliæ. *Ritius lib. 3 de reg. Neapol.*

Tribus diuersis itineribus eo contenderunt, per Constantinopolim, indéque Calcedonem trecenta millia descriptorum peditum, & centum millia galeatorum equitum. *Iouius lib. 1 virorum Illust.*

Ad Nicæam primo Solymanus Turcarum Imp. victus. Ad Antiochiam Corbana Parthorum, Medorum & Assyriorum dux.

Nam ante Hierosolymam, Niceã, Antiochiam, multásque ciuitates à Barbaris possessas receperunt, non de imperio & fortunis dimicantes, sed de religione & sacrorum authoritate.

Ægyptius Caliphas ad Hierosolymam superatur, cũ Godefredus admota turri lignea, ex eáque in hostilem murum demisso ponte, trucidatis, depulsisque Barbaris primus in vrbem peruasisset. Ex quo omnium procerum consensu Hierosolymæ rex appellatus est, quam & Christiani reges tenuerũt vsque ad octogesimum septimum annũ, quo eã Saladinus Ægyptius nostris eripuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Die, quo expugnata est Hierosolyma Sol aliquot gradibus retrocessit. *Fucher. hist. cap. 21.*

E' Latini orbis prouinciis omnibus eo confluxerunt, exceptis Orientalibus Francis, Saxonibus, Thuringis, Bauaris & Alemannis, intestinis nimirum bellis occupatis (aut potius pietate carentibus, qui equitum, peditúmque turmas suum solum transeuntes ludibriis excipiebant, stultos eos appellantes, quòd sua temerè desererent, & aliena appeterent. *Abbas Vrspergensis Germanus.*

Godefridus Bilionius ab vniuerso exercitu constitutus primus rex Hierosolymitanus, noluit coronam auream suscipere, quòd Christus ibi tulisset spineam. Dabertus electus est primus Patriarcha. *Blond. dec. 2. lib. 42. Tyr. lib. 9, cap. 2 & 15.*

Philippo Regi Francorum Biturigensem Comitatum 40000 libr. (alij dicunt 60000 aure.) Harpinus Comes vendidit vt proficisceretur Hierosolymam. *Guil. Nang. & Mater histor.*

Fucherius Carnotensis, in sacra expeditione Cappellanus Balduini fratris Godefridi ducis Lotharingi, historiam rerum per annos 29 gestarum ab ann. 1095 vsque ad 1124 breuiter & magna fide perstrinxit.

Milites inopia iumentorum vtuntur ad sarcinas suas veruecibus, capris, suibus, arietibus, interdum etiam equitant bubus. *Fuch. cap. 5.*

Occiduorum Christianorum in Orientem profectio significata est cœlitus, infinita multitudine locustarum orta ab Occidente, & tanta vt inter volandum nubibus æquipararetur & solem obumbraret. *Zon. tom. 3.*

Alexij Conneni & Græcorum hîc vituperatur perfidia. Nam Latinos, commeatu denegato, aut interuerso, aut infecto, auxiliis interceptis, clam etiam instigatis atque adiutis Turcis, impediuerunt.

Ann. 1097. Nicea vrbs quinta hebdomada obsidionis expugnatur à nostris. *Fucher. cap. 4.* Eodem anno Balduinus frater Godefridi fit Comes Edessæ Mesopotamiæ & Medorum Metropoleωs. *Fucher. cap. 6. Tyr. lib. 4, cap. 2.*

Deniq; Turci ex Orogorgo, Nicea, Antiochia Pisidiç, Iromo, Heraclea, Tarso, Manustra: ex Armenia minori, Samosata, Sororga, Antiochia Syriæ, Albara, Marrha, Antorado, Ptolomaide, Ramula, & denique Hierosolymis. aliisq; infinitis locis à sacro milite eiecti sunt. *Idem.*

An. 1099. id est, tertio expeditionis anno Hierosolyma in nostrorum venit potestatem, cum prius totus fere Oriens, vsque ad Euphratem fuisset recuperatus. Tanta fuit sacrorum militum in Barbaris perdendis celeritas.

Boëmundo Antiochiæ cessit principatus, Balduino Edessæ, Tancredo Tyberiadis & totius Galileæ, Tolosano Seleuciæ, Godefrido Hierosolymorum cum regio titulo. Cæteri principes ad patrium rediere solum.

Nobiles aliqui Sacerdotes, inter quos & Petrus Massilienſis nocturno oraculo de loco, vbi Dominica latebat lancea, quæ contra hostes victoriam datura sit, admonentur. *Idem.*

Boëmundus Rogerio fratri vrbe Melphi cedens, cum 12. milibus armatorum nomen sacræ militiæ dedit, & Antiochia 9 mense obsidionis capta, communi cõsensu princeps in ea constituitur, deindéque Constantiam Philippi Francorum regis filiam ducit. *Ritius lib. 1. de reg. Siciliæ.*

Anni Christi. 1088

Anni mundi. 5176

BELLVM SACRVM.

Idem Vuichertus per schisma contra Vrbanum sedit vsque ad ann. 1100. Sigeb.

Conc. Melphicum præside Pont. dist. 32.

Troianum in Apulia eodem præside 25. q. 6.

Placentinum, Episc. totius Italiæ, præside Pontif. ad hominum, maximè sacerdotum malos mores corrigendos. In quo inter alia, Gregorij decreta acta contra Henricum & Clementem 3 Antipapam confirmantur: Toletanus Archiepiscopus sit primas totius Hispaniæ. Platin. Volater. Tyr. li. 13 cap. 14 dist. 99.

Romanum, in quo inuestitura Ecclesiarũ laicis prorsus adimuntur, quod & seq. anno repetitum in Claromontensi. Matthæus Paris.

1100 — 5188

Anni Christi. 1088

Anni mundi. 5176

Siciliæ. Fulcher. cap. 7, & 17. Tyr. lib. 5, c. 17.

An. 1098. Cistercienſis ordo Roberto auctore, deinde Stephano Hardingo, qui regulam scripto complexus est, ex Benedictinorum monasterij Molismi in episcopatu Lingonensi secessione. *Sigeb.*

HVMANA.

Rogerus Normanorum dux potitus tota Sicilia & tota propemodum Apulia & Calabria primus regium nomen illic vsurpauit, regni hæreditate in Filium Guilielmum cog. Malum trãslata, cui successit Guilielmus cog. Bonus.

1098. Edgarus omnium Scotorum primus ex sacra vnctione inauguratur. *Maior lib. 3, cap. 11. Boëthus lib. 12.*

Frustra igitur Scoti altius regni sui initium repetunt.

1099. Magnus Noricorum rex cum Haraldo, filio Haraldi regis quondam Anglici, Orcadas, Menemas, & alias Oceani insulas sibi armis subiicit. *Malmesburiensis lib. 4, cap. 25. Angl.*

In sacro bello nauarũt Italicæ Resp. Veneta, Genuẽsis & Pisana, sed eo consilio, atque adeo euentu, vt belli sumptus, labores & pericula in socios deriuarint, præmia & fructus ad sese transtulerint. Nam Genuenses perceptis tota Syria spoliis, etiam maris dominio potiti sunt, se per Ægeum, Hellespontum, Bosphorum Thracium, & Pontum Euxinum ad Tauricam Chersonesum dispergentes. Veneti ex Creta Istrię Illyricóque peroppportuna sibi subiecerunt. Peloponnesum & Cyclades insulas ad Thessalonicã vsque vna ex parte, ex altera maris Ionij insulas & littora, donec bello inter has resp. orto, maris imperium Venetis cessit.

Variè à Guilielmo Ruffo Angl. rege pugnatum est cũ Scotis, Northumbris & Vuallis.

1095. Magna vi Sultanus Ægypti Turcis Hierosolymam eripuit. Sultano quatuor annis pòst Christiani. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

1096. quo bellum sacrũ contra Saracenos conclusum fuit, Germani priusquã in terram sanctam iter caperent, Iudæos vel necant vel baptizari cogunt.

Spiræ & Vuormanæ cęsorum numerus fuit ad octingentos. Ibi plures vtriusque sexus sibimet ipsis vel vxoribus, liberis, amicis necem intulerũt, præuento percussore. *R. Ioseph sacerd. in Chro. regum Franciæ & Turciæ.*

Rabbi quidam Eleazar de interfectis lamẽtationem condidit. *Ibid.*

Mogontiæ cæsi sunt mille trecenti, sexaginta autem coniecti in carcerem. Ibi quidam Isaac filius Dauid necauit duas filias suas vespere Pentecostes, inde igne domum suam succendit. *Ibid.*

Denique Synagogam, cum qua se ipse exussit. *Ibid.*

Coloniæ domus eorum expilatæ sunt, & libri legis calcati & lacerati die Pentecostes, quo lex data fuerat cælitus & terra tremuerat. Ipsi verò in fugam coniecti. Mar Isaac, qui noluit fugere in Ecclesiam tractus, quòd imagines despuisset, probrisque ac conuitiis affecisset, interfectus est. Similiter & mulier. Qui fugerant, beneficio Cardinalis latitarunt in septem pagis. Nisi quòd Colonienses irruentes in pagum Nozam Samuëlem fi-

Parisiense à Gallis, Anglis, Normanis, Flandris, & Lotharingis celebratum aduersus Turcas. Ab. Vsperg.

1100 — 5188

Universidad de Deusto
Biblioteca

lium Aser peremerunt, & duos eius filios ante ostium domus ipsius suspenderunt. *Ibid.*

Vablazachi, R. Leui Ben Samuël, cum tota familia, Domina Rachel senior, R. Selomo Sacerdos, & reliqui Iudæi, quotquot comprehendi potuêrũt, necem subiêre. Multi consecrarunt suas manus se mutuo perimentes, vel in paludes vrbi vicinas præcipitantes, ne ab incircũcisis illuderentur (Sic Verpi nos appellant) *Ibid.*

In medio aquarum filium suum collum denudantem R. Semuël filius Ichiëlis ense decollauit, ipso quidem Patre Benedictionem mactationi congruentem præcinente, filio verò, Amen, respondente, & cæteris astantibus orationem, Audi Israël, concinentibus. *Ibid.*

Idem Ilanicæ contigit propè Coloniam. Nam primarij Iudæorũ sponte se obtulerunt ad mactandos cæteros, ne in hostium venirent manus, deinde se ipsi de turri præcipitarunt. *Ibid.*

Zamatæ, Miræ, Crapanæ, Gildæ, Treueris, Mizæ, Risboraci, Pragæ alij necati sunt, alij se propria manu sustulerunt. Quæ persecutiones durarunt 4 menses ab Iiar scilicet (.i. Aprili) vsque ad mẽsem Ab (Iuliũ) *Ibid.*

Sed miser reticet veram huius crudelitatis causam. Nempè, quòd Turcas præmonirent, &c.

Anni Christi. 1088

∴ ∴

Melchiense coactum ab Vrbano Pontifice, Ca. eos qui. dist. 32.

Barense, in quo Anselmus Cantuariensis ab Anglia tum ejectus Græcos de processione S. Spiritus refutauit. Edner. in vita D. Ans.

Romanum, præsente eodem Anselmo contra Principum Laicorum inuestituras. Ibid.

1100

Anni mundi. 5176

5188

An. Dom. MC. quo Urbanus moritur, Godefredus rex Hierosolymorum constituitur, Edgarus primus rex Scotiæ nominatur, Paschalis 2 Pontifex Max. eligitur, Bernardus sit Patriarcha Antiochenus è Latinis primus, & Dabertus Hierosolymitanus.

VNDECIMO seculo doctrinæ continuatio sic ostenditur. Missa iisdem ritibus, vt antea. Berno Augensis lib. de officio Missæ, Hildebertus Cenomanensis, Anselmus Cantuariensis, Iuo Carnotensis, in sermonibus de rebus Ecclesiasticis, Ioan. Micrologus à multis istorum laudatus ob aliquot næuos, & alij scriptores de diuinis officiis vel Ecclesiasticis. Bernoldus Constantiensis libro, quem inscripsit, Ordo Romanus. Concilium Saligustadense. Burchardus, Guitmundus, Lanfrancus & cæteri qui Berengarium expugnarunt. Gratia Dei, fides, iustificatio, Anselmus lib. 1. Cur Deus homo. cap. 9 & 10. lib. de concordia Præsc. & Prædest. lib. de Cõcordia Gratiæ, & liber. Arbitr. De meditatione redempt. humana. c. 7, & in Epist. ad Rom. c. 4 & 7 in 3, c. 2 Corinth. Alger. cap. 2, lib. de Euchar. Berno ser. de Natiuit. Dom. Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio Missæ, titus. Algerus libris luculentis de Euchar. Berno serm. de Paschate, & lib. de Cõcord. Offic. Damia. Epist. ad Blancam. Adelmannus epist. ad Berengarium. Lanfranc. libris contra Berengarium in Orthodox. de Sacr. Euch. Anselmus in c. 10 & 11. 1 Corint. in 7 & 10. Heb. Alberic. de Sac. Guitmond. de eod. Humbert. in responsione ad Nicetæ librum. Iuo de conuenientia veteris & noui sacerdotij, & Trac. de signif. indumentorum Sacerdotalium. Euthymius in Panop. apud quem part. 2, tit. 21. est caput inscriptum de Transmutatione corp. & sang. D. Berno Augiens. li. de reb. ad Miss. spectantib. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Anselmus in 3 & 15 cap. Matth. in 4, cap. 2. Corint. & aliis multis locis, Algerus lib. 3. de Euchar. cap. 4, 6, 7. Iuo de Sacramentis Neophytorum. & de Sacramentorum dedicatione. Leontius & Hermenopulus de sectis. Euthymius in Panoplia &c. alij passim. Pœnitentia, & eius partes tres. Ansel. lib. Similit. c. 99. & seqq. item 144, vbi sicca pœnitentia, quæ est sine compunctione, & Humida, quæ habet vtrumque. Iuo epist. 34, lotio pedum sacramentum pœnitentiæ est & remissionis &c. Minardus ad Guntherum de fide. Euthymius in Panoplia. Claues Ecclesiæ, Absolutio. Anselm. in 16 cap. Matth. & in Euang. enarrat. Iuo in Epistolis. Petrus Damianus in Epistolis. Conc. Salegunstadiense cap. 18. &c. Euthymius in Panoplia. Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum vsus. Algerus li. 3. de Euchar. cap. 4. &c. Minardus epist. ad Guntherum de fide. Anselmus multis libris, vt in epist. de diuersitate Sacramentorum, &c. Berno serm. de Pentecoste. Iuo sermo. de sacramentis dedicationis. de Sacramentis Neophytorum. in tractatu de conuenientia veteris & noui Sacerdotij. de excellentia sacrorum ordinum. Micrologus, &c. Primatus sedis Apostolicæ. Berno epistola ad regem Hungariæ. Lanfranc. de Euchar. sacramento. Anselmus in Mat. 16. Hinc hac etiam ætate Pontifex absolutè Apostolici nomine in conciliis, vt in Salegunstadiensi intelligitur. c. 18. Humbertus contra Nicetam. Liberum arbitrium, bona opera necessaria. Anselmus dialogo de lib. Arb. & de similitud. c. 182. li. de Concord. Grat. & lib. Arb. li. de lapsu hominis 2 & 15, c. 1. Cor. in 5 c. 2 Cor. in 2 c. Galat. Berno sermo de Resur. Dom. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio reliquiæ Imagines, festa. Berno de diuinatione Demon. contemnenda. Ser. 1 & 2 de S. Marco & aliis sermonib. de cõcordia Officiorum. In Epist. ad Hugo. Lausanens. Ansel. lib. de excellentia Virginis. Sigeb. Iuo Serm. de Sacramentis dedicationis, & de conue-

nientia

Anni Christi. *nientia Sacerdotij. Petrus Damianus inuectiua in Cadaleum. Euthymius in Panoplia. Leontius & Hermenopulus de sectis.* Preces pro defunctis, purgatorium. *Ansel. in 5 & 12 cap. Matth. in 3 cap. 1 Corinth. Algerus, &c. Berno in epist. ad Augienses fra. Euthymius in Panoplia, & in Euang. Nam etiam Græci orant & offerunt pro defunctis.*

Cætera iidem & cæteri huius seculi auctores prolixè confirmant. De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores cent. 11, c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. 17, & seqq. sparsim. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 30, & seq. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 125, & seqq. c. de hæresib. col. 238, & seqq. Per totum c. 6 de Cæremoniis & ritib. Ecclesiæ col. 247, & seqq. Per totum 7 de Politia & Gubernatione Ecclesiæ, col. 349. Per totum c. 9 de Synodis. col. 444. Per totum ferè c. 10 de doctoribus & episcopis col. 516, & sequentibus, quibus non obscurè irascuntur, quòd receptam à patribus doctrinam sequuti sint & scriptis mandauerint. Sparsim c. de Martyribus, de Miraculis. Huc facit quod ex instituto multi hac ætate scripserunt de hæresibus, item contra Berengarium & Bogomilos, quorum sordibus isti maculantur. Adde totius huius centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuere numero. Denique historicos, qui Ecclesiam nostræ similem planè descripserunt.

DVODECIMVM SÆCVLVM.

1100 166

1118 a PASCHALIS II. Tuscus, an. 18. mens. 6. dies 7.

Vacat dies 3.

∴ ∴

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao tertio, deinde Ioãne octauo, an. 24.

∴ ∴

Antiochiæ Bernardo primo ex Latinis, an. 33, post eam recuperatam.

∴ ∴

Anni mundi. 5188 5206

a EXPETENTE populo, eligente clero, collaudante Cardinalium senatu nolens & latitans, quòd diceret humeros suos nequaquam oneri suffecturos. Pontifex efficitur. *Plati.*

Valde hallucinantur hi qui scribunt eum primum iussisse decimas persolui sacerdotibus. Huic & pontificatũ & gubernationis annos prædixit Albertus Alatrinus episcopus. *Plati.*

Henricus 4 sexaginta duo prælia gessit. *Fasci. temp.* Ex eius nomine, quòd ipse ius inuestituræ mordicus sibi vendicaret, Simonia dicta est Henriciana hæresis. *Abb. Vspergens.*

Propter labem Simoniacam & cætera peccata, quæ illi impingebantur, iussu Paschalis pont. & Principum, qui ad generalia comitia cõuenerant, Moguntinus, Colonien sis, & Vuormacien sis episcopi ei imperialia insignia & indumenta detrahunt & Henrico filio tradunt, eúmque in Imperium substituunt. *Helmeld. in Chron. Slauorum cap. 32.*

Ipse quidem cõquerebatur se sustinere ignominiam, quantam nemo regum, qui ante se fuerãt. Verum immerito. Nam per minas à Paschalis ius assignandorum episcopatuum in suis regnis extorserat. Quod concilium Lateranense mox reuocauit, anathemati illum subiiciens, & reliquos principes, qui deinceps idem attentarent.

Præterea coniugia sacerdotum contra canones introducebat. Sed & suorum et scriptorum præiudicio vrgeri poterat. Nam quadam epistola ad Hildebrandum (sic contemptim Grægorium 7 vocabat) quam laudant Centuriatores, *cent. 11. cap. 8, col. 423*, se ab imperio deponi posse, si à fide exorbitasset, non vlla alia causa professus fuerat. Cum ergo Hereticus Schismaticúsque esset quídni Centuriatores, iustissimè imperio est abdicatus?

Vexatio deinde patrum, & quidem Spiritualium periculosissima. Quare istius exemplo Imperatorũ in Romanos Pontif. insurgentum misera fuit mori nec in posteris imperium diuturnum. Henricus enim iste, à quo mali principium, fugatus à filio, captus, depositus, in car-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cere mortuus, & Spiræ quinque annis iacet insepultus. Henricus quintus eius fil. nullis relictis liberis interiit. Fredericus 1 Syriacæ intétus expeditioni in amnis transitu mersus est. Philippus eius f. ab Otthone de Vvittelsparth comite Palatino miserè Bamberge occisus est, eo die, quo à medico ei vena incisa fuerat. Ottho quintus eius successor & æmulus, postquam fuit ab Innocentio 3 excommunicatus, perpetuo infœlix, donec ab omnibus derelictus, præ métis dolore infirmatus post multas angustias moreretur, cum annos tantùm imperasset 4. Fredericus alter tres Romanos insectatus pontifices, nunquam non habuit rebellantes subditos, tandémque in Sicilia morbo correptus Manfredi nothi sui dolo necatus est. Ludouicus deniq; Bauarus demum à Ducissa quadam Austriæ veneno sublatus est in venatione, vt proinde Carolus 4 successor sapienter pacem maxima laude & fructu à pontifice redemerit, &c. vt suo annotabitur loco. *Hæc membratim confirmantur ab Ola. Mag. li. 16, c. 30. Tritem. in Chron. Hirsaug. Crantzio, &c.*

Sacri belli duces an. 1100. Epistolam ad Pontif. ob res fœliciter gestas scribunt totius belli sumnam breuiter complectẽtem, vbi diuinitus lanceam Domini, munus non visum à tempore Apostolorum à se inuentam prædicant, quæ circumlata pignus victoriæ perpetuo extiterit. *Marian. Scotus continuat.*

Petrus Alphonsus Iudæus Alphonsi regis Hispaniarũ medicus ætatis an. 44 ab Alphonso ipso de sacro baptismo suscipitur, 1106. *Ipse præfatione dialogi sui.*

Hoc tempore passim colligebantur concilia, & quicunque à Laica manu episcopatum aut aliam ecclesiastici iuris inuestituram accipiebant, excommunicabantur sub an. 1111. *Sigeb.*

Túmque conuentio inter Paschalem & Henricum 5, qua priuilegium de inuestitura Episcoporum & Abbatum Imperatori concedebatur, Simoniaca plurimis cõciliis & œcumenicis & prouincialibus declarata est. *Vsperg.* Hanc censuram minimè omnium hodie curant Principes.

An. 1110. Ascetinus Balduino rege, à Gibelino legato pontificio primus creatur episcopus Bethleem. *Tyrius lib. 11, cap. 12.*

Iuo Carnotensis Episcopus Pannomiam. i. decreta Pontificum, & Patrum, exemplo Isidori & Burchardi, redegit in vnum volumen, quo Iurisconsulti vsque ad Gratiani tempora vsi sunt, scripsit & alia multa. *Sigebert. & Trith. de script. Eccles.* Zacharias Chrysopolitanus Episcopus.

Anselmus Laudunensis Glossæ marginalis & interlinearis in vtriusque Testamenti libros ex patrum scriptis collector, Anselmus Lucensis Episcopus, & Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, qui obiit an. 1109, Rupertus Tuicensis Abbas, Berengosius Abbas, Hugo Carthusianus, Echardus Vrangiẽsis, Rudolphus Trudonensis sanctissimi Theologi. *Sigebertus, Platin. & Trithem.*

Cœnobium Clarevallense construitur sub primo eius Abbate D. Bernardo anno ætatis ipsius 27. *Guiliel. Nangiac.*

Sigebertus Gallus Celbatensis (seu Gemblacensis) monachus, Annales à fine Tripartitæ historiæ, id est, ab anno Christi 381, vsque ad annum 1112 perduxit. Cui successit

Anni Christi.		Anni mundi.
1100		5188
	Hierosolym. Daberto è Latinis primo, an. 3. mens. 3, deinde Ebremaro an. 4. Gibellino an. 4. Arnulpho an. 7.	
	Principibus. Eisdem Impp. vsque ad Henricum 5. Imp. Occid.	
	Et Ludouicum 8, dict. 6, Crassum Franc. Regem, trigesimum quintum.	
	Nepote Treddę Gabez Æthiopũ pretioso, deinde Lalibala, an. 60.	
	Hispaniæ Alphonso 6, deinde Alphonso 7, an. 19.	
	Angliæ Gulielmo Rufo deinde Henrico 1, an. 35.	
	Poloniæ duce Vuladislao 1, deinde Boleslao 3 cog. Crinousto, an. 36.	
1118		5206

Anni Christi.		Anni mundi.
1100		5188
	Hierosolymorum Gotofredo Bullonio, an. 1, mox Balduino fratre, an. 18.	
	Portugalliæ rege primo Alphonso Lotharingi Henrici filio, an. 73.	
	Edgaro Scotorum primo rege, an. 9, deinde Alexandro Fers, an. 17.	
	BELLA SACRA.	
1102	CONCIL. *Lateranense. Episc. Italiæ & Galliæ. In eo Anathema contra Hericum 4 Imp. promulgatum confirmatur. Abb. Vsperg. Palmer.*	5190
1105	*Florentinum, Episcoporum 340. præside Paschali, contra Fluentinũ illius loci Episcopum, qui motu quotidianis portentis, quæ tunc accidebant, dicebat iam tum natũ esse Antichristum. Sabel. Ennead. 9, lib. 3. Palmer. Fuit etiam contra Henricum 4 Imp.*	5193
1118		5206

successit appendix 103 annorum, incerti auctoris, nempè vsque ad an. 1216. Scripsit & librum de Viris illustribus ordinis sui Benedictini, & multa alia.

S. Agnes nobilis mulier, natione Romana, & Abbatissa Hierosolymæ. *Tyri. lib. 18, cap. 5.* suum ordinem Sanctimonialium auspicatur. *Volat. Polyd. lib. 7. De inuent. c. 5.* S. Marina virgo obiit Venetiis an. 1113.

Vuilielmus Anglicus Tyri primus Archiepiscopus post sacrum bellum constituitur ann. 1115. *Tyrius lib. 13, cap. 23.*

Ottho Bambergensis Episcopus, regionem Pomeranam cum duce Vuerislao ad Christi fidem convertit. *Krantzius lib. 5, cap. 45. Munster in Cosmogr.* Alij referunt ad tempora Calixti 2, hoc est, ann. 1124. *Abb. Vsperg. Naucler.*

Multa vbique prodigia contigerunt: Sus in Gallia apud Legiensem parochiam enixa est fœtum humana facie: Gallinaceus quatuor pedibus nascitur: Biceps infantulus sexu duplex natus est Namurci. *Sigebert. Guliel. Nangiac.*

Innumeræ aues aperto cœlo dimicantes, exanimes in terram deciderũt. In Italia sic terra per 40 dies tremuit, vt villa quædam vehementia motus alium in locũ fuerit translata: Multi sacro igne accenduntur membris instar carbonum nigrescentibus. Talia multa leguntur tunc accidisse.

Ordo Præmonstratensis sub regula D. Augustini an. 1116, vel 1120 initium habuit à Noberto nobili Lotharingo, cum 13 sociis, qui postea breui tempore mirabiliter creuit. *Chron. Hirsaug. Continua. Sigeb. Æmil. lib. 5.* Alij hoc ad an. 1137 reiiciunt, alij ad tempora Vrbani 2.

Ioa. Zonaras apud Græcos Annales suos ab orbe cõdito ad mortem vsque Alexij, hoc est, ad an. Christi 1117 perduxit, vno tomo Iudæorum, duobus aliis Imperatorum gesta recesens. Eos enim in tres partes distribuit. Prima est Hebræorum. 2 Græcorum. 3 Latinorum. Sic Honorius presbyter Augustodunensis apud Latinos vsque ad idem tempus.

Anna Alexias libris 20 de rebus ab Alexio patre gestis Zonaræ narrationem persequitur.

Basilius quidam medicus habitu monachali auctor & hæresiarcha sectæ nefariæ Bogomilorum, communi suffragio & iussu Alexij Imperatoris apud Constantinopolim in equestri theatro comburitur. *Zon. tom. 3.*

Alexius Imp. apud Philippopolim multos Manichæorum, qui vulgò Pauliciani dicebantur (nam magnã multitudinem Manichæorum Ioanes Zimisces, vt diximus, in ea loca ex oriente transtulerat) ad fidem Catholicam traduxit. *Zon. tom. 3.*

Polydorus lib. 4 de Inuent. rer. cap. 10, & lib. 11. histo. Angl notat circiter hæc tempora Principes vbique gentium cœpisse sibi ius declarandorum Episcoporum & Abbatum vendicare, cùm hactenus partim penes clerũ, partim penes populum, partim penes Monachos, partim penes hos omnes fuisset.

Hoc hodie principes de Simonia nihil solliciti post tot conciliorum cẽsuras mordicus tenent, detestabiliori etiam modo & libidine. Nam hic remanebat quædam antiquæ electionis species, nec erat simpliciter liberum Principibus, quem vellẽt, nominare. Testis Vincentius

Universidad de Deusto
Biblioteca

lib. 26, cap. 10 hisce verbis. Priuilegium de inuestitura episcopatuum vel Abbatiarũ, tam per annulum, quàm per virgam erat, vt regni eius Episcopis vel Abbatibus *libere*, præter *violentiam*, & *Simoniam* electis inuestituram virgæ & annuli princeps conferret. Post inuestituram verò canonicè consecrationem acciperent ab Episcopo, ad quem pertinebant.

Contra hoc sacrilegium Concilium Lateranense habitum tunc fuit. Nam in eo Henricus 4, qui hoc sibi vendicabat, anathemate ideò est percussus & reuocatum quicquid ipsi à Paschali Pont. concessum fuerat. *Palmer. Pius 2 in Epitome lib. 4, decad. 2.*

Anselmus Cantuariẽsis Archiepiscopus libertati Ecclesiasticæ patrocinans & acerrimè resistens Henrico Anglorum Regi, qui tale ius sibi iam vsurpabat, recusauit eos consecrare, quos ipse Rex elegisset velut abortiuos religionis filios (vt appellabat) & tandem obtinuit, vt audito iudicio Paschalis Pontificis Romani abstineret ab huiusmodi electione. *Polyd. lib. 11 Angl.*

Responsum autem Paschalis inter cætera his verbis factum est. Sed quia te hac dignitate expoliatum esse cõquereris, quam Apostolorum Canones, & Antiochena Synodus, decreta quoque Romanorum pontificum sub Anathematis interdicto ab omni sæculari remouent potestate, valde miramur. Nemo enim spoliatur ea re, qua semper extitit nudus, nec eius scimus expoliationẽ, cuius inuestituram nũquam agnouimus. *Ibid.* Sic iniquè Henricus Anglus de non recipiendo concilio Lateranensi & Anselmi disciplina causabatur.

Rex Hungariæ renũciauit Pontifici inuestituras Episcoporum & Abbatum. *Mart. Capel.*

1100 Godofredus primus receptæ Hierosolymæ rex suffragiis omnium, quòd primus in muros eius se intulisset. Corona tamen abstinuit ob reuerentiam loci, in quo Christus crucifixus fuerat. Inde Caliphę Ægypti in Syria duces vicit. *R. Ioseph Sacerdos in Chron. Regum Franciæ & Turciæ.*

Boëmundus autem Antiochię princeps & Balduinus Edessæ prospere etiam pugnarunt contra Turcas, nisi quod ad extremum Boëmundus captus est. *Ibid.*

Hierosolymus à Christianis regnatum est annis 88. *Ibidem.*

Balduinus Edessæ princeps Godofredo succedẽs bene pugnauit cum Saracenis & Turcis. Aco in littore Ascalonis cepit post 20 mensium obsidionem. A Turcis Edessam est fugatus in Charrarum obsidione. *Ibid.*

1109 auctus præsidio Bertrãdi Tholosani comitis, qui recens aduenerat, Tripolim deditione est consecutus.

1111 Berytum vi cepit. Eodem anno Sidonem deditione, recreatus copiis filij regis Nouergiæ, qui Ioppen tunc appulerat.

1113 infœliciter cum Turcis è Persida profectis bellauit, sed hi 1115 à Rogerio Antiochiæ principe deleti sunt.

Tum Balduinus Christianis in Arabia trans Iordanem inter Saracenos versantibus agrũ, & habitationem Hierosolymis dedit.

Tanim Caliphæ eripuit, indéque ann. 1118 moritur. *Ex eodem omnia hæc.*

HVMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
1100		5188
1105	CONCIL. *ad Northusen Thuringiæ ciuitatem, Moguntino Archiepiscopo, & Constantiensi Episcopo vicariis sedis Apostolicæ, indictum est ab Henrico 5, viuo patre. In eo actum est de doctrina, damnatáque est simonia & nuptiæ sacerdotum. Abb. Vsperg. & Barns.*	5193
	∴ ∴	
1107	*Guardastallense in Longobardia, multorum Episc. & Principum: in quo actum est de iure Ecclesiasticorũ, Homagiis, feudis. Plati.*	5195
1108	*Beneuentanum præsente Paschali. Chron. Cassinense lib. 4, cap. 35.*	
	∴ ∴	
1109	*Trecassinum in Gallia, præside Paschali Roman. Pontifice: vocatur vniuersale à Guilel. Nang. In eo nuptiæ interdicũtur sacerdotibus, & simoniaci, & Laici collatores beneficiorum Ecclesiasticorum, ab Ecclesia proscribuntur. Pontifex suppetias implorat à Philippo Rege cõtra Imperatoris factiones: Galliæ sacerdotes ad meliorem frugem reducuntur. Alij referunt ad an. 1107.*	5197
1110	*Legiense. Sigeb.*	
1112	CONCIL. *Lateranense contra Henr. 5 Episcop. circiter 100, in quo Pontifex priuilegium de inuestitura Episcoporum, concessum Henrico 5 Imperatori, vt per vim impetratũ, reuocat, eique aqua & igni interdicit. Platin. Krantz. lib. 5, cap. 34, & 37.*	5200
	∴ ∴	
	⚜ ⚜	
1118		5205

Anni Christi.		Anni mundi.
	HVMANA.	
	⚜ ⚜	
	CONCIL. celebre Londini celebratur ab Anselmo Cantuariẽsi episcopo, qui in eo multa salutaria instituit de reformatione Ecclesiasticis statuts. Polyd. lib. 11. Angl.	
	Henricus 1 Angliæ rex incarcerato Roberto fratre, ac cunctis penè Normaniæ Principibus captis aut cęsis, totam Normaniam obtinuit. *Sigeb.*	
	An. 1110 Regnum Portugalliæ siue Lusitaniæ diuulsum ab Hispania, & Mauris paulo ante ereptum, propriũ regẽ habere cœpit Alphonsum Henrici comitis alicuius partis Lotharingiæ filium. *Blond. lib. 2. Geog.*	
1114	*Tria Concilia in Gallijs celebrantur à Conone Apostolicæ sedis legato. Guil. Nang.*	5202
	Alphonsus enim 6 Hisp. rex Filiam suam Tarasiam Henrico Lotharingo desponderat, relicta ei Portugallia dotis nomine, cum titulo Comitatus.	
	Remense.	
	Ex eo connubio Alphonsus nascitur, qui se ducem Portugalliæ appellauit per an. 27, donec cum Ismario & 4 aliis Saracenorum regibus prælium commissurus rex ab exercitu saluratus est. *Vasæus.*	
	Bellouacense. Continuatio Sigeb.	
	Post eos victos regnauit annis 46. qui cum 27 quibus dux appellabatur, summam 73 constituunt, vsque ad annum 1185. Ei enim contigit, quod Sapori persæ, & Theodosio Iuniori, vt à cunis princeps esset. Totam ferè Portugalliam, quanta nunc est, à Saracenorum Tyrannide liberauit. *Idem.*	
	Cathalaunense.	
1116	*Lateranense aliud, præsentibus legatis Henrici 5 Imper. Eo in concilio iterum Pontifex datum Henrico de inuestitura priuilegium condemnat, & ipsum excommunicat. Agitur & de translatione Episcoporum. Ab. Vsperg. in Chron.*	5204
	Duodecim annis ante (nempe Christi 1098 *Maior lib. 3. c. 11, Boëthius lib. 12.*) Scotiæ regnum inceperat ab Edgaro. Ei enim primo Regis titulum, nomen, vnctionem Scoti impetrarunt ab Vrbano 2 expeditionis sacræ occasione, cum antea Heluetico & Tartarico more per Hordas & diuersos Principes viuerent. Quare fictè illius regum initiũ altius ducitur siue à Fergusio Hyberno an. 330 ante incarnationem, siue ab alio Fergusio Scytha Christiano, quem Scotorũ in Albionem postliminio redeuntiũ regem contra Romanos effectũ aiunt, Palladio euangelizante an. D. 441, siue à Kenetho Magno, quem deletis Pictis fingunt extremam Britannię partem Scotiam appellasse. Nam hæc carent probatis auctoribus. Ita ad hunc vsque diem reges duntaxat habuêre octodecim per annos 476.	
1101	Schismatici sub Paschali 2.	5189
	Post Clementem 3, successit in schismate Albertus Attellanus qui sedit, an. 4.	
1101	Sylvester 3 Romanus, antea vocatus Theodoricus succedens Alberto sedit. m. 3, d. 15.	5189
	1117 Horrendus terræmotus per totum pene orbem terrarum maximè in Italia, quo ciuitates, castella, villæ cum hominibus absorpta sunt, montes scissi, flumina deglutiente terra exiccata. Padus vnus de quatuor Europæ maioribus fluuiis è terra eleuatus in modum fornicis, vt inter terram & aquam via pateret transeuntibus. Vnde instare dies extremus credebatur. *Chron. Hirsaug.*	
1102	Vtrisque coactis renuntiare Põtificatui successit in schismate Maginulphus Romanus, qui non longè post decessit.	5190
	b GELASIVS in Schismate contra se ab Imp. excitato fuga elapsus, in regno Francorum mansit vsque ad diem mortis suæ. *Helmoldus in Chron. Slauorum cap. 41.*	
	167	
1118	b GELASIVS II. Caietanus, monachus, vir sanctissimus (*Plati.*) an. 1. Vacat dies 2.	5206
	Regnante Hierosolymis Balduino rege 3. Ordo fratrum Militiæ templi siue Templariorum (sic dicti sunt, quòd iuxta templum Domini apud Hierusalem in palatio Regio habitarẽt) instituitur Hierosolymis, per quosdam nobiles equestris ordinis, quorum præcipui erant, Hugo de Paganis, & Gamfredus de S. Aldemaro, vt armis peregrinos à Mahometanis tutos redderent, & per omnem terram sanctã circumducerent, quibus vitę normam D. Bernardus præscripsit. *Tyri. lib. 12, cap. 7. Æmil. lib. 5.* Eodem ferè tempore cœperunt ordines Ioannitarum siue Hospitaliorum D. Ioannis, qui hospitio excipiebant peregrinos, siue Rhodiorum militum à Rhodo	
1119		5207

Universidad de Deusto
Biblioteca

& aliis multis insulis maris Mediterranei occupatis. *Tyr.li.18, c.4,5, & 6.* Et Theutonicorũ, qui ordo ex vtroque priorum mixtus erat. Nam & ipsi hospitio excipiebant peregrinos, & necessitate exigente, etiam armis pro religione pugnabant. *Chro.Colon.*

Edmerus Anglus, Herueus Britannus, Honorius Augustodunensis Theologi scriptores. *Trit.*

Ludouicus Crassus quinque pontifices max. in Gallia vidit, Vrbanum, Paschalem, Gelasium, Calixtum, & Innocentium. *Æmil.lib.5.*

HVMANA.

Alphonsus 7 Imperator Hispanię dictus est. Eius morte rursum separatum est regnũ Legionis à regno Castellæ duobus relictis filiis Sanctio & Ferdinando. *Vasæus.*

Eius tempore Almohades Arabum genus in Hispania imperare cœpit. Hi nullos Christianos inter suos viuere sunt passi, sed vel fidem abnegare coëgerunt, vel crudeli martyrio peremerunt. *Idem.*

Lud. Crassus bene pugnauit cum Henrico Cæsare & Henrico Anglo.

1119 Balduinus 2, tertius Hierosolymorum rex Gazum Saracenorum Damasci regem duobus prælis ad Antiochiam vicit.

1122 Ad Edessam à Balac Turca per insidias captus est, & detecta coniuratione 50 Armeniorum, qui eum eripere voluerunt, Caïrum Ægypti transmissus, donec an. 1124 post octodecim menses redimeretur.

Inde Bursienenum Turcam è Persia fines Antiochiæ inuadentem profligauit, 14 tantum militibus de suo exercitu desideratis.

1126 Fines Damascenorum vastauit.

1129 Auxilia consecutus est ex Occidente.

1130 Turcas duce Rodoatiam ad Antiochiã cæcidit.

c CALIXTVM Pontificem fuisse de Deo ac de hominibus bene meritum scribit *Platina.*

Electus est in Cluniacensi cœnobio, in quo Gelasius obierat. Noluit prius pontificatum suscipere, quàm intelligeret, se à Cardinalibus confirmatum, qui Romę in Italia remanserant.

Inter cætera ingenij sui opuscula libellum de S. Iacobo Apostolo edidit. Multa etiam vtiliter cõstituit, quorũ pleraque in decreto Gratiani habentur. *Chron. Hirsaug.*

Omnes eo tempore Papæ bellarunt pro Hierosolymis seruandis contra Saracenos.

Calixtus excommunicationis fulmine in Remensi conc. Henricum 5 adegit, vt omne ius inuestiendi episcopos, Ecclesiæ restitueret. *Plat.* an. 1122.

Literæ Imp. sic incipiunt in Chron. Hirsaugiẽsi. In nomine S. Trinitatis & indiuiduæ. Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imp. Augustus pro amore Dei & S. Romanæ Ecclesiæ & Domini Papæ Calixti & pro remedio animæ meæ dimitto, Deo & SS. Apostolis Petro & Paulo Sanctæque Ecclesiæ Catholicę omnem inuestituram per annulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis canonicam fieri electionem & liberam consecrationem, &c.

Sub eo tandem pax inter Ecclesiam & Imperiũ facta anno plus minus 50, ex quo inter Gregorium 7, & Henricum 4 discordia ingens ob sacerdotiorũ collationem emer-

Anni Christi. Anni mundi.

Patriarchis.
Constantinopoli Ioanne 8.

Antiochiæ Bernardo è Latinis primo.

Hierosolymis Guarimundo an. 10.

Principibus.
Calo Ioanne Comneno (cognomen Mauro, Tyrius lib. 15, cap. 23.) Constantinopolita. siue Orient. Imp. 116. *an.* 25.

Henrico 5, Occident. siue Germanorum Imp. decimo nono, an. 20.

Ludouico 8, dict. 6 cognom. Crasso siue Grosso, an. 28.

Frãc. Rege, trigesimo quinto.

S. Zalibala Æthiopũ pretioso, an. 60.

Hispaniæ Alphõso 7, quinquagesimo octauo.

Angliæ Henrico 1, vigesimo tertio.

Poloniæ Boleslao 3.

Hierosolymorum Balduino rege secundo. Mox Balduino Burgensi, an. 12.

Portugalliæ primo rege Alphonso.

Scotiæ Alexandro Fers.

CONC. *in Apulia.*

Colonienſe, Chron. Hirsaug.

168

c CALIXTVS II. Burgundus, an. 5. mens. 10. dieb. 6.

Vacat d. 8.

1119 5207

1125 5213

Anni Christi. Anni mundi.

Patriarchis.
Constantinopoli Ioanne 8.

Antiochiæ Bernardo è Latinis primo.

Hierosolymis Guaremundo.

Principibus.
Iisdem in Oriente & Occidente Imperantibus & regnantibus.

S. Zalibala Æthiopum pretioso.

1119 5207

NONVM *generale & primum apud Latinos œcumenicum Concilium Lateranense Patrum 900 contra Saracenos & Turcas, de recuperanda terra Sãcta. Plat. Crant. lib. 3. hist. Saxon. cap. 40.*

1119 5207

Remense prius à Gelasio indictũ, celebratur à Calixto, præsentibus legatis Henrici Imp. Quo in concilio proscripti sunt ab Ecclesia simoniaci, & pro sepultura, chrismate, & baptismo pretium exigentes: Imperatori quoque interdictum est aquæ & igni, quod nollet reconciliari Ecclesiæ Rom. Guil. Nang. Paulò post Henricus Imp. ratione eius concilij, iratus Francis, proposuit Remensem ciuitatem destruere, sed eis strenue restitit Ludouicus Franc. Rex.

1120 5208

Neapolitanum in Samaria, reformatorium vt vocant, ad corrigendos mores in omnibus penè valde depranatos, præside Guaremundo Hierosolymitano Patriarcha, & præsente Balduino Hierosolym. Rege, cum multis aliis Orientalibus Episcopis. Eo in concilio edicti sunt 25 Canones. Guiliel. Tyri. lib. 12, de bel. sacr. cap. 13.

emerserát. In ea Episcoporum & Abbatum electiones, quas Imperatores & reges vsurpauerant, Clero & Monachis restitutæ sunt. *Abbas Vsperg. in vita Henrici 5. Tyrius de bello sac. lib. 1, cap. 13. Otthe. frising. lib. 7, cap. 16. Pandulphus Pisanus in vita huius Calixti.*

Henricus Angliæ rex ad confirmandum statum sui regni, tam sacerdotum quàm populi Principes cõuocauit Sarisberiam. Inde vsum Comitiorum Angli etiam hodie frequenter retinent. *Polyd. lib. 11. Angli. Histor.*

An. 1119. Ioannes Indorum Patriarcha vnus de Maximis Romam venit ad Calixtũ Pontificem. *Schedelius.*

Hoc sæculo florebat Ioannes Indiæ presbyter & rex. Is Christianam doctrinam Nestorianissimo diluit. Samiardos fratres Persarum & Medorum reges vicit atque Ecbatanam regni sedem expugnauit. Exercitum per Tigrim coagulatum hyeme traduxit, vt Hierosolymitanæ ecclesiæ subueniret. Vbi tum ex aëris intemperie multos ex suis amisit, atque re infecta domum rediit. *Frising. lib. 7, cap. 35.*

Ottho Bambergensis Pomeraniæ partem, quæ intra Viadrum & Poloniam sita est, ad Christianam religionem, vna cum principe ipsorum Vuerceslao, an. 1124 conuertit. *In eius vita lib. 2, cap. 4, 5, 6. & seqq.*

Vicelmus idẽ tentat in Holsatia & Vãdalia. *Helmold.*

1123 Dominicus Michaël Venetiarum cum 70 nauibus nauigans in Syriam Ægyptios obsidentes Ascalonem tanta strage affecit, vt ad duo milliaria mare videretur versum in sanguinem. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

1124 Tyrum ad deditionem compulit. Hinc eam vrbem Phœnicum florentissimam Christiani post longam obsidionem capiunt. Tertiam partem vrbis Dominico assignant, duæ aliæ partes manserunt penes Balduinum 2, regem Hierosolymorum tertium *Tyrius lib. 13, c. 13 & 14, Palmerius in Chron.*

Eodem Rupertus Abbas Limpurgẽsis in Dioecesi Spirẽsi introducere conatus est prætextu cuiusdã reuelationis sibi factæ eum viuendi modũ, vt nõ solum monachi à carnibus secundum regulam S. Benedicti abstinerent, verum etiam à piscibus, ouis, lacticiniis, & vino. Cui cũ multi se opponerent, auctoritate episcopi in Hassiam est relegatus ad cœnobiũ Britenaun, deinde reuocatus, in abstinentiæ proposito cũ suis fratribus perseuerãs inter multas persecutiones paulo pòst obiit. *Chro. Hirsaug.*

HVMANA.

1121 Interit R. Hai Gaon in Babylonia Gheonim (i. Talmudicæ Rapsodiæ interpretum) nouissimus & peritissimus, adeo vt in eius luce ambulent omnes legis studiosi ab ortu solis ad occasum. Quin & cum eo extinctæ ferè sunt scholæ Hebraicę in Oriente, ad quas ludęi suos olim filios transmittebant ex Ægypto, Palestina, Hispania, toto denique Occidente, & deinceps verò in Hispaniam translatæ. *R. Abraham in Cabbala.*

Hìc ergo notãda doctorũ Iudaïcorũ successio. Primi post Prophetas & captiuitatẽ Babylonicã fuerunt Scribę & Legis doctores à diebus Zorobabel vsq; ad Simeonẽ Iustũ. Secundi Tannaïm auctores Misna siue cõtextus & fundamenti Talmudici à Simeone iusto, quem primum istorũ faciunt, vsque ad Rabbi Hakkados, quem vltimũ, quando edita est prior illa pars Talmud an. Christi 180 sub Antonino. Tertij Amoraïm auctores Ghemara siue

Universidad de Deusto
Biblioteca

complementi & decisionis Talmudicæ à Rabbá, (qui mox post R. Hakkados extitit) primo istius generis doctore, ad morté vsque Rabbenæ & Rab. Simæ filij Rabbæ & Rab Asæ, qui posteriorem partem absoluerunt. Atque hi omnes viguerunt annis 827. Tot enim numerant à Zorobabele ad mortem vsque Rabbenæ.

Quarti Seboraim q. speculatiui, Scholastici doctores, quorum primus Rab. Iose, vltimus Rab. Isana annis 187. Quinti Gheonim (practicis Iurisconsultis respondentes) quorum primus Rab. Hanina, postremus Rab. Haï, vsque ad annum Dom. 1121.

Sexti Rabbini, qui se deinceps exercuerũt in Bibliorum & aliorum Theologicorum librorum tractatione. *Ex eadem Cabbala, Cozri & Tisbi. Eliæ.*

d HIC Pontifex familiaritate doctorum & præclarorum virorum mirificè delectabatur. *Platina.*

Sub hoc Arnulphus Romæ concionator, quòd insectaretur acrius vitia clericorum, præsertim superbiam, auaritiam & luxuriam noctu ab iis capitur & submergitur. *Chron. Hirsaug.*

Otthonem Haluerstatensem Episcopum à suis canonicis accusatum conuictúmque, quòd pro consecratione cuiusdam Ecclesiæ 30 solidos accepisset, deposuit, eíque Rudolphum substituit. *Ibid.* 1123

Ludouicus Crassus in ordinem Ecclesiasticum seuiés, bona eius sibi vsurpans, se inconsulto Episcopos & Abbatos eligi nolens ab Stephano Episcopo Parisiensi excommunicatus est. Vnde, etiam si absolutionem ab Honorio obtinuisset, quam D. Bernard. improbauit binis ad ipsum Honorium literis, grauibus admodum & acerbis, non diu superuixit, & Philippum filium regio ornatum diademate Parisiis equo deturbatũ subita morte amisit.

Tandemus (Tanchelinum vocat Trithem. in Chron. Hirsaug.) Adamitarum hæresim cõdens multos Antuerpiæ seduxit sua eloquentia & subtilitate. Hic negabat Corporis & sanguinis Christi perceptionem ad salutem prodesse: nihili faciebat sacerdotes & episcopos: suis hæresibus non assentientes occidi iubebat per suos sectatores. Habebat enim circiter tria millia millitum qui eum vbique sequebantur. *Continuat. Sigeb.*

Ad eam hæresim ex hominum animis eradicandam illius loci constitutus est Episcopus Norbertus auctor Præmonstratensis ordinis, qui suis cõcionibus adeò profecit, vt ferè omnes ad fidem Catholicam conuersi fuerint, adferentes in ecclesiam Corpus Dominicum, quòd per decem annos in cistis & foraminibus secluserant. *Continuatio Sigeb.* Ex his videtur, etiam tunc Christianos manu propria sumpsisse corpus Christi.

Hugo de S. Victore Parisiensis Theologus, Franco Hasligiuiensis Abbas, Ambercus Archiepiscopus Remensis, Rupertus Abbas Limpurgensis, Odo episcopus Cameracensis, viri doctissimi. *Plati, Trithe.*

S. Osmundus Sarisberiensis præter alia vitam D. Anselmi & libellum de Ecclesiasticis officiis concinnat, in quo digerit preces horarias, quas Catholici in Anglia etiamnum obseruant. *Polyd. lib. 9. Angl. Ranulph. lib. 7. c. 3.*

An. 1125. Vniuersa ferè Pomeranorum natio à Boleslao Polonorũ duce subacta in Christi castra transiit, Otthonis Bambergensis sedulitate. *Helmod. cap. 41.*

An. 1127.

Anni Christi. | Anni mundi.

∴ ∴

Calixtus Papa cũ esset Guilielmi Burgundię Comitis filius, & proinde Henrici Imp. consanguineus (& vt quidam volunt ex genere Francorum Regum) fretus ipsius fauore, apud Suttrium, captum Gregorium 8, pseudopontificem pelle induit vrsina, ac ita camelo impositum ad Canense cœnobium relegauit. Ita grauissimo & periculosissimo schismati finem imposuit. Guil. Tyri. lib. 12, cap. 8.

∴ ∴

Romanum Concilium, in quo pax inter Pontificem & Imperatorem confirmatur: quòd Imperator in Comitiis Vuormatiæ ius inuestituræ cessisset Rom. Pontifici. Continuatio Sigeb. Plati. 5113

Tholosanum præside Calixto contra quosdam hæreticos monachos, in bona Ecclesiæ & Sacramentum Eucharistiæ blasphemos. Fasciculus temp.

∴ ∴

169

d HONORIVS II. I- 5213
molensis, an. 5. mens. 2. 5218
Vacat dies 8.

∴ ∴

Patriarchis.

Constantinopoli Ioanne 8.

Antiochiæ Bernardo.

Hierosolymis Guaremundo, deinde Stephano, an. 2.

Anni Christi. | Anni mundi.

1125 5213

Principibus.

Calo Ioanne Cõneno Oriẽt. Imp. centesimo decimo sexto

Henrico 5 decimo nono ac post eum Lothario 2, an. 13. Occid. Imp.

Ludouico 8, dict. 6, Magno cognom. Crasso Franc. Reg. trigesimo quinto.

S. Zalibala Æthiopum pretioso.

Alphonso 7 Hispaniæ quinquagesimo octauo, deinde Alphonso 8, an. 20.

Anglię Henrico I. vigesimo tertio.

Poloniæ Boleslao 3.

Balduino 2, Hierosolymorum rege tertio.

Portugalliæ Alphonso rege primo.

Scotiæ Alexandro, deinde Dauide, an. 29.

1127 CONCIL. *Cretense in Francia. Tyri. lib. 12, cap. 7.* 5215

1130 *Londinense, præside legato Romani Pontificis, ad corrigendos depranatos mores sacerdotum. Polyd. lib. 11. Angl. hist.* 5218

Schisma 17.

Celestinus 2 in schismate à quibusdam Cardinalibus Pontifex renunciatus est, at sedulò se abdicauit & cessit Honorio secundo.

1130 5218

An. 1127. In Syria gemino prælio cum Saracenis fœliciter nostri conflixerunt. *Sigeb. Cont.*

Conradus Imp. septuaginta millia equitum infinitámque peditum multitudinem contra Turcas eduxit. *Munzer.*

In Concilio Cretensi instituta est regula Templariorum militum, decretúmque vt candido pallio vterentur. Cum hactenus nouem tantùm essent equites illius ordinis, ex eo tempore adeò excreuerũt numero & opibus, vt ante 50 annos fuerint circiter 300 equites & infiniti penè fratres inferiores, quos vocabant Seruientes. Nulla etiam erat regio Christianorum, à qua ipsi maximas possessiones dono non accepissent. *Tyr. lib. 12, cap. 7. Sigeb. Contin.*

An. 1126 in Germania & Italia Conradus Sueuorum dux cum Fratre Frederico contra Lotharium Cæs. arma capiunt, donec victi D. Bernardi opera ipsi reconciliantur. *Cromer. lib. 5 de reb. Polo.*

An. 1128 Boleslaus rex Cilicium indutus, paucis sacerdotibus & aliis ptis hominibus stipatus, ad S. Ægidij Sepulchrum in Galliæ Prouincia iter pedibus confecit. *Cromer lib. 5 de rebus Polon.*

An. 1130. Magnus Gotthorum rex Christianam fidem est complexus. *Olaus Mag. lib. 2 de Gentibus Sept. c. 7.*

HVMANA.

Ann. 1127 in Parochia Genlacensi, cum quidam frumentum moleret, farina ardere cœpit. *Helmold. c. 41.*

Vuillelmus Burgundiæ princeps à suis occisus est. Sic Carolus Flandriæ comes. *Chron. Hirsaug.*

Circiter hæc tempora conscriptus est liber Iudaïcorũ Annalium à nobis versus, qui inscribitur Seder Olam, siue series mundi: summæ est authoritatis apud Iudæos. Quare R. Selomo, R. Kimhi & recentiores Hebræi non raro eum citare solent.

Item liber Cabbalæ R. Abraham Leuitæ Hispani, rege Alphonso 7, qui imperator Hispaniarum appellabatur, Heroïcis Caudibus tam claro, vt R. Ille Abrahã eum regem regum appellet. Nam sæpius de Saracenis triumphauit, Cordubam eis ademit, &c.

Tum hæresis Sadduceorum vexabat Iudæos in Castilia. Quidam enim Abben Altras librum scripserat, Sepher Abu Alprag (Abu autẽ Alprag doctor ipsius erat) in quo docebat Talmud & Misna, & cæteras patrum cõstitutiones esse inanes & in sua parte verã esse Synagogã.

Contra quem superior Rabbinus suam dictauit Cabbalam probans Synagogæ, siue Ecclesię suę veritatem primùm è *Successione*. Nam ipsam suos census referre per 36 ętates idem perpetuo sentientes ad prophetas nouissimos Haggęum, Zachariam, Malachiam, quorũ iam successio facilè ad Mosem reuocari possit. Nam decem esse ętates Synagogę magnę ab iis ad R. Iohanan Ben Zachai, qui fuit ex reliquis Synagogę magnę sub Vespasiano. Inde sub Tãnaim (doctoribus Misna siue cõtextus Talmudici) quinque ętates secutas esse, mox septem sub Amoraim (doctoribus Ghemarę, siue Talmudicarum decisionum). Rursum quinque alias sub Gheonim (interpretibus Talmud) & à Gheonim ad suam ętatem vsq; tres, quę numero 36 ab ipsis prophetis existant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secundò *è communione*, quin Synagogæ diffusæ per totum orbem terrarum ita sentiunt in Hispaniis, Africa, Ægypto, Palestina, Arabia, Babylonia, Persida, Elamitide, Græcia, Germania, Italia, Gallia (nam Iudæis tum nostra Gallia abundabat) & communiter recipiunt Talmud & Misna ac reliquas Patrum traditiones. Quam præterea communionẽ probat ex eo quod Patres & Magistri nũquã discrepẽt בעקר הסצוה אלא בחולרותיה in radice præcepti, sed in appẽdicibus & circumstantiis, vt non contendunt, an lucerna sit accendenda Sabbato nécne, sed quo oleo sit accendẽda, quo non. Non disputant an quis teneatur recitare *Kiriath Shema* (suam de Deo vno confessionem è Deut. 5) manè & vesperi, sed quando manè, & quãdo vesperi ne vel tardius, vel ocyus id fiat atque ita in reliquis.

Contra autem eos non posse haberi pro vera Synagoga. *Primum* quia sunt sine successione. Anan enim & Saül filius eius, ad quos referunt suam originem, fuisse discipulos R. Iuda & ab eo se separasse, aliámque ab ipso doctrinam secutos esse, solo ambitionis nomine, nec posse dicere, Ecce hæc accepimus ab hoc vel illo doctore.

Secundò quoniam paucos habent suæ communionis Habere enim tantum vnam Synagogam in desertis Hispanię, paucos in Ægypto, & Palestina, qui à cæteris non recipiantur, sed anathematizentur.

Hęc periocha est totius illius libri R. Abraham, quam hîc volui paucis complecti, vt Centuriatores videant si cõmunibus omnium populorum notionibus, axiomatibus, argumentis nitendum sit, ad discernendam puriorem religionem à Spuria, se ab eis esse damnandos.

Cæterum præter has duas veræ Ecclesiæ notas. Successionem dico prophetarum atque doctorum & communionem omnium fideliũ atque temporum, alias habemus, nempè testimonium Scripturarum, deinde perennem successionem Apostolicę Cathedræ. Denique testimonium cunctorum scriptorũ, tanquam veritatis testium. Hi sunt nostri census, hæ sunt nostræ possessionis tabulæ, ô Impij!

e LOTHARIVS Imperator corona Imperiali ab hoc Pontifice est insignitus, & compescuit schisma contra Innocentium. *Palmer. in Chron.*

Nam multa hic Pont. ab Antipapis passus est. Ann. 1133 restitutus est contra Petrum Leonis, qui se Anacletum appellabat, à Lothario Imp. in vincula coniecto quodam Italiæ principe. *Chron. Hirsaug.*

Anselmum Hanelburgensem an. 1138 misit ad Caloioannem Orient. Imp. Constantinopolim, qui in conuentu S. Sophiæ de processione Spiritus S. contulit, Nechite Nicomediensi Episcopo contrà disputante. Lege libros tres eiusdem Anselmi, περὶ ἀρτιχειμένων, quos rogatu Eugenij 3 edidit.

Ad eum Caloioannes legatos misit. *Cuspinianus de Impp.*

Cum in Galliam venisset Innoc. Iudæis Parisiensibus sacræ legis volumen precioso panno velatum offerentibus respondit, Deus omnipotens auferat velamen à cordibus vestris. *Annales Franc.*

Confirmat ordines monachorum Præmonstratensiũ & Cistersiensium. *Platin.* Posterior antea receptus fuerat à Rom. Pontifice Vrbano 2.

Ludoui-

Anni Christi.		Anni mundi.
	170	
	c INNOCENTIVS II. Roman. an. 14. mens. 7. dies 13.	5218
1130		5232
1144		
	Patriarchis.	
	Constantinopoli Ioanne 8.	
	Antiochiæ Bernardo, deinde Rodulpho, an. 4.	
	Americo, an. 50.	
	Hierosolymis Gulielmo, an. 15.	
	Principibus.	
	Eisdem Impp. vsque ad Manuëlem Orient. Imp.	
	Conradum 3 Occid.	
	Philippum cum patre & solum Ludouicum 9, dict. 7, Iuniorem seu Lenem Franc. Reg.	
	S. Zalibala Æthiopum pretioso.	
	Alphonso 8, Hispaniæ quinquagesimo nono.	
	Henrico 1, Angliæ vigesimo tertio, deinde Stephano Franco, an. 20.	
	Boleslao 3 Poloniæ principe, deinde Vuladislao 2, an. 7.	
	Balduino 2, Hierosolymorũ rege tertio, mox Polaco, an. 12, deinde Balduino 3, an. 20.	
	Alphonso Portugalliæ Rege primo.	
	Dauide Scotiæ.	

Anni Christi.		Anni mundi.
1130		5218
1130	CONCIL. *Herbipolense, præsente Lothario Imp. In eo cõfirmatur ordinatio Innocentij. Munster. in Cosmog.*	5218
1131	*Remense, præside Innocentio, qui in eo damnat schismaticos, & Ludouicum Iuniorem coronat, præsente patre Ludouico Crasso. Guil. Nãg.*	5219
	Placentinum.	
1144		5232

Ludouicum Iuniorem Regem Francorum Remis inungit. *Anno. lib. 5, ca. 52. Pet. Venerabilis lib. 5, epist. 12.* Pisanos & Genuenses conciliat. *Platin.*

Hoc tempore populus R. multa cum finitimis Tiburtinis, Tusculanis, Albanis, Prænestinis, & reliquis Latij populis bella gerere cœpit, quæ Tusculi excidio tãdem, quinquagesimo pòst anno, finita sunt. Quorum occasione Innocentio Pont. qui pacem, quàm bellum mallebat à ciuitatis administratione submoto, Senatores aliquot (non Coss. vt Platina & Volateran. putant). Equites, Patritius, qui omnibus præesset, iudicésque alij, veterum Romanorum exemplo instituuntur. *Onuphrius.* & vicissim Populus ab electione Pontificis penitus excluditur. *Idem.*

Manueli Const. Imp. pro Mahumeto decreta cõdenti, pacis prætextu, & alia in religionis capitibus molienti resistunt Theodosius Constantinopolitanus Patr. & Eustathius Thessalonicens. *Nicetas lib. 7, de eius gestis.* Anathema in Mahometis deum, quem nec genitórem nec genitum, sed holosphyron esse asserit, ex omnibus catecheticis libellis aboleri satagebat, sed iidem fortiter restiterunt. *Ibid.*

Ludouicus Iunior Franc. Rex vno ferè mense ante mortem patris Alienoram, siue Alienordim, siue etiam Leonorem hæredem Guilielmi Ducis Aquitaniæ duxit in vxorem apud Burdegalam vrbem. *Æmil. lib. 5.* Harum nuptiarum causa eius pater Ludouicus Crassus primus (nam & ipse illud idem postea edicto confirmauit) remisit dioceśi Burdegalensi iura regalia in eligendis archiepiscopis, episcopis, & abbatibus, vt apparet ex tabulis cameræ rationum Lutetianæ.

Petrus Abailardus (qui nonnullis Bailardus, aliis Alardus dicitur) Britannus hæreticus, & summus philosophus, primò relicta vxore monachus apud D. Dionysium, demùm Abbas in Britannia. *Guiliel. Nangiac.* Præter Deum aliquid æternum constituebat, & quid tertiũ præter creatorem & creaturas. *Bernard. de Luz emb.* Docebat Christum non assumpsisse carnem vt hominem liberaret: Timorem Domini castum non esse in futuro sæculo. *Bern. epist. 190.* De Trinitate sapiebat Arriũ, quanquam ab Alberico Remense & Leutaldo Nouariense Sabellianus iudicatus sit. *Ottho Frising. lib. 1 de Frider. c. 17.* de persona Christi Nestoriũ, de gratia Pelagium. *Bern. epist. 192.* Malè insuper sentiebat de processione S. Spiritus, quem negabat esse ex substantia Patris vel Filij: De anima Christi, de descensu Christi ad inferos, de Sacramento altaris, dicens post consecrationem priora accidentia quæ remanent pendere in aëre: de potestate clauium, de originali peccato, de concupiscentia, & de aliis multis religionis capitibus. *Bern. epist. 188 & 189 & 190.* Arnaldus de Brixia alter ex Italia hereticus se illi adiũxit. *Bern. epist. 189. & 195.*

Petrus de Bruis Petrobusianos sacramentarios multis erroribus deformes creat. *Petrus Cluniacens. epist. 1 & 2, & alibi.* in Septimania, Arelatensi, Ebredunensi, Diensi & Vuapiciensi episcopatibus, denique in Vasconia & Narbonensi & Tholosana prouincia. *Idem.*

Apostolicos, qui se dictitabant iuxta Apostolorũ doctrinam vitam instituere, videtur appellare Bernard. *Ser. 65 & 66. super Canti.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Primi negarunt post Berengarium Missam esse sacrificium, è Petro Cluniacensi, Tractatu contra Petrobusianos: siue de sacrificio Missæ.

Henricus Tholosanus Petri Bruis discipulus monachus, hæreticus, negabat oblationes pro mortuis aliquid prodesse: damnabat sanctorum inuocationem: olei & chrismatis consecrationem, ecclesiasticâ excommunicationé, peregrinationes religionis voto susceptas, omnes denique ecclesiasticas cõstitutiones spernebat. Talem insinuat *Bern. epist. 241. & lib. 3 de vita Bernardi cap. 5.*

Vuilbertus Carnotensis, Conradus Hirsaugiensis. Hugo de Folieto Corbiensis monachus auctor libri De claustro animæ & corporis. *Guiliel. Nangia. Trithem.*

Maximus Armeniorum pontifex, imo omnium episcoporum Capadociæ, Armeniæ, Mediæ & Persidis doctor eximius. *Tyr. lib. 15, cap. 18.*

Calo Ioannes Imp. Constant. frustra Syriam tentat, Gabulensi episcopo firmiter resistente. Itaque in Syrios eremitas effudit bilem, eósque trucidauit an. 1143. *Frisingens. lib. 7, cap. 28.*

Sed pœnas mox suscepit. Nam dum in Cilicia aprũ traiicere conatur sagitta manum suam perfodit. Inde veneno serpente mallens mori, quàm iuxta Medicorũ præscriptum brachio mutilari imperium, Manueli filio reliquit. *R. Ioseph Sacerdos in Chron.*

Polacus Septuagenarius Hierosolymorum rex quartus ab an. 1131 ad 1142 bellum ciuile à Tripolitano duce motum propter Halim Antiochiæ principissam compescuit. Turcas è finibus Antiochiæ & Tripolis insigni eorum clade repulit, Hugonem præfectum Ioppæ aduersum se conspirantem & Ismaëlitis clam fœderatũ præfectura exuit. *Ibid.*

Calo Ioannem Francos expellentem ex agro Antiocheno ad pacem compulit. Inducias Sagnino Turcæ dedit. Ope Theodorici Flandri, qui recens Hierosolymam cum exercitu venerat, arcem trans Iordanem Turcis extorsit. *Ibid.*

Damasci regem contra Sagninum Turcam defendit. Inde lapsu equi ex cruris fractura expirauit. *Idem.*

HVMANA.

1131 Philippus puer paulò antè regio ornatus Diademate Parisiis equo deturbatus, subita morte periit. *Conti. Sigeb.*

Eodem Lotharius Imperator expeditionem mouit in Danos & Slauos eósque subegit. *Chro. Hirsaug.*

1133. restituto Innocentio Pontifice Pandectas, Codicem, & alios iuris ciuilis libros suo tempore à tineis & blatis liberatos per Vuernherũ Iurisconsultum, (cum Accursius nominat Irnerium) edixit legi in scholis publicis, & ex ipsis iura in foro dari. *Carion. in Chron. lib. 3.*

Hinc emerserunt eo tempore doctissimi iuris interpretes, inter quos post illum Vuernherum (qui ob eminentem eruditionem dictus est Lucerna iuris) Azo primas obtinuit, qui obiit Bononiæ an. 1200.

Antea per 600 amplius annos Romanæ leges ex Italia exulauerant. Nam cum eam Gotthi, Franci & Longobardi occupassent & laceràssent, patrias leges in illã intulerant, Romanis legibus oppressis & forma Iudiciorum mutata.

Vuern-

Anni Christi.		Anni mundi.
1131	*Pisanum pro fide Christiana tuenda in Syria & contra Pseudopapas. Plati. Quidam etiã volunt fuisse contra Henricum monachum Tholosanum hæreticum.*	5219
1131	*Stampense, in quo D. Bernardus, Petrum qui se Anacletum nominabat, repudiari persuadet approbato Innocentio. Vincent. lib. 27, cap. 6 & in vita D. Bernardi lib. 2.*	
1131	*Moguntinum, præsente Lothario, & præside legato Apostolico. Trith. in Chron. monast. Hirsaug.*	5219
	DECIMVM vniuersale Concilium Lateranense, Patrum mille, pro iure cleri & contra pseudopontifices. Plati. lib. Concil.	
1140	*Suessonense, præsente Legato Pontificis contra Abailardum sub Lud. Seniore Frãc. rege. Otthon Frising. lib. 1. de Frider. cap. 17.*	5228
1141	*Senonense, præsente Ludouico Iuniore, & multis Episcopis atque Abbatibus, contra Petrum Abailardũ peripateticum, qui timens iudicium Concilij & eorum quos ipsemet elegerat, prouocauit ad sedem Apostolicam. Guil. Nang. Bernard. epist. 189 & 191.*	5229

Anni Christi.		Anni mundi.
	Antiochenum plurimorum Episcoporum Orientis, præside legato Apostolico Petro Archiepiscopo Lugdunensi, cõtra Radulphum Patriarcham Antiochenum, qui depositus est & reclusus in monasterium. Tyri. lib. 15. cap. 16 & 17.	
1137	*Hierosolymitanum, eodem præside, præsente Maximo Armeniorũ Catholico, imo & omnium Episcoporũ Cappadocie, Mediæ & persidis principe. Eo in concilio actũ est contra Armeniorum errores in fide, quos ipse Episcopus promisit se curaturum emendari. Tyri. li. 15, cap. 18.*	5225
1130	Schisma 18. Anacletus 2 nomine Petrus, à quibusdã Cardinalibus electus Pontifex Rom. sedit contra Innocentium an. 7. mens. 9.	5218
1138	Post eius mortẽ à suę factionis Cardinalibus creatus est Victor 4, qui cùm sedisset mẽses aliquot consilio D. Bernardi cessit Innocentio. *Æmil. lib. 5. plati.* In hoc schisma componendo D. Bernardus septenniũ laborauit. *Fascic. Temp.*	5226
	171	
1144	f CELESTINVS. II.	5232
1144	Tuscus, mens. 5. di. 13. Vacat dies 13.	5232
	Patriarchis.	
	Constantinopoli Michaële Iuniore an. 4, mens. 6.	
	Antiochiæ Aymerico.	
	Hierosolymis Gulielmo.	

Vuernherus iuris interpres, qui auditor Iurisconsultorum Constantinopoli fuerat, Lotharium Saxonem minus in bellis ciuilibus impeditum hortatur, vt lites præcipiat ex legibus Romanis iudicari & easdem Romæ & Bononiæ enarrari. Sola enim Græcia studia veteris illius doctrinæ, sicut & cæterarum ferè artium retinuerat, vt indicant commentarij in ius Romanum Constantinopoli scripti, glossematis & enarrationibus doctorum Italicorum similes.

Hoc occasionem dedisse iuri pontificio multi scribunt. Nam & Gratianus, qui Pontificum decreta congessit, sub Lothario vixit. Tunc & Theologia scholastica siue disputatrix de suo incremento meditatur.

1134 Magnus rex Danorum se in potestatem imperatoris tradidit obsides dedit, iuramentum præstitit, se successorésque suos non nisi imperatoris & successorũ eius permissu regnum adepturos. Postea in Daniam regressus, cum episcopis quinque, presbyteris 60, & Nicolao patre suo ab æmulis occisus est. *Chro. Hirsaug.*

1135 reges Daniæ, Poloniæ multíque alij principes ad conuentum Magdeburgensem à Lothario indictum venientes pacem in annos 10 iurant. *Ibid.*

1136 mortuo sine virili sobole Henrico 1 Anglorũ rege regnum Angliæ à Normanis translatum est ad Francos per Stephanum Francum illius nepotem ex Adela sorore & Stephani Blesensis comitis filium. *Polyd. lib. 12. histo. Ang.*

1137 Lotharius Rutgerum Apuliæ principem impugnatorem Ecclesiæ & hostem publicum de Italia proscripsit. *Ibid.*

Intercedente D. Bernardo Fredericũ & Conradum duces Bambergæ in gratiam recepit. *Frising. lib. 7, cap. 19.*

1138 Cõradus 3 dux Alemaniæ siue Sueuiæ in regem Romanorum eligitur reiecto Henrico cog. superbo Bauariæ duce Lotharij genero, cui ab ipso Lothario dudũ regalia fuerant commissa in generali principum conuentu, qui iam vsque adeò de adipiscendo se certum arbitrabatur, vt nulli Principum de regno verba facere dignaretur. *Ibid.*

Bellum gessit cõtra Vuelphonem ducem Bauariæ ob quandam discordiam exortam inter se & Innocentium Papam. *Ibid.*

Ducatum Bauariæ contulit Lupoldo Marchioni Austriæ, quem tamen postea Fredericus Imp. legitimis hæredibus restituit. *Ibid.*

Quidam in Alemania Pseudoimperator (Nã se Henricum cog. Superbum, de quo proximè, fingebat) post multas pugnas & cædes, patefacta eius impostura, Cluniaci in monachum attonsus est. *Ibid.*

Quidam Ioannes à Temporibus vel à Stampis fertur vixisse annos 361 à tempore Caroli Magni, cuius ipse erat armiger, vsque ad Ludouicũ Iuniorem. *Guliel. Nang. Guagni. lib. 6. Ignatius. Nanc. & Sup. Chro.*

f PRIMVS sine vllo populi interuentu Papa creatus est, lege à præcessore Innocentio 2 posita, qua populus omnino à Pontificis comitiis exclusus est, & ad solos Cardinales Põtificis electio, paulatim etiã cleri primoribus exclusis, vel in Cardinalium collegio cooptatis redacta. *Onuphrius.*

Vna re fœlix, quod nullis seditionibus vexatus fuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quo tempore Hierosolyma iterum capta est à Saracenis. *Vincelius.*

Capta etiã Edessa Mesopotamiæ vrbe ab Alaph siue Sagnino Turcorum principe, omnes Christiani, quotquot fidem noluerunt eiurare, cum Hugone episcopo miserè mactati sunt. Mulieres item, in ludibrium Christi, aris impositæ violantur, deindèque interficiuntur. *Bonfinius lib. 6. Vngar. dec. 2. Sigeb. Continuat.*

Eadem ferè tempestate sub Imperio Manuëlis Comneni Clizastlanes Sultanus magnam Christianorum multitudinem Laodiceæ in Phrygia pecudũ more partim abegit, partim occidit. Inter quos & Salomon pontifex. *Nicetas Coniat. in Annal.*

Gerardus à Nazareth Laodicensis Episcopus, de vna Magdalena contra Græcos & alia scribit. Ioannes Sarisburiensis.

Ludouicus Rex, quòd expugnato Victriaco in Ecclesia 1300 diuersi sexus & ætatis homines cremati essent, terram sanctam pœnitẽtiæ causa adiit, vbi integrum annum substitit. *Sigeb. continuator.* Idem an. 1155 S. Iacobũ in Gallicia, exinde post quatuor annos montem S. Michaëlis de periculo maris religionis ergò petiit. *Ibidem,* & an. 1177 in Angliam ad B. Thomam. *Ibid.*

Alphonsus rex Portugalliæ primus multa gerit contra Saracenos, à quorum tyrannide an. 1147. Olisipponem liberauit.

HVMANA.

Albo Ali Abinseni. (i. Auinsena ex posteris Senis, nomen enim patris ipsius erat Eli, inquit Elias in Tisbi rad. אבן) Abenroës siue Abenrois, Mesue Medici, & Philosophi Arabes, Aben Tumert Astrologus Cordubę florent ab anno 1140. Regnabat Mauris Africę & Hispaniæ Albo Haly Aben Tessin, qui in illis motibus periit, quos pro Imperio quidã Abdelmon concitarat. *R. Abraham in Cabbala.* Sabellicus Enneade 9 ponit sub Alexandro 3. an. 1159.

Rabbi Iehuda Leuites incidit in eadem tempora. *Abben Ezra in 9. cap. Daniel.*

1122 Mundus desolatus est ab academiis (Iudaicis) quia mortuo R. Ioseph Leuita in Hispania cæpit contra Israëlitas persecutio in terris Arabum auctore Ben Temurath Saraceno, qui eos extirpauit ex vniuerso regno suo Africano & Hispanico. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

Sed eos recepit in suum Alphonsus Hispaniæ rex, qui & de Saracenis multas retulit victorias, eisque eripuit Gabaracam vrbem in confinio vtriusque regni sitam. *Ibid.*

Iudæis autem in Gabaraca humaniter exceptis præfecit R. Iudam cuius maiores fuerant de Granatæ potẽtioribus & ditioribus. *Ibid.*

g BELLATOR contra Saracenos pro Hierosolymis. *Platina.*

Huius consensu factum concilium in Gallia contra Abellardum, qui rationibus victus, non modo sententiam mutauit, sed & monasticam vitam professus est. *Summa Concil.* Serio fuisse conuersum & sanctè mortuum Petrus Cluniacensis in epistolis testatur.

S. Ame-

Anni Christi.	Principibus.	Anni mundi.
	Manuële Comneno an. 38. Orient. Imp. centesimo decimo septimo.	
	Conrado 3. an. 14. Occident. Imp. vigesimo primo.	
	Ludouico 9. dict. 7. Iuniore an. 43. Franc. Reg. trigesimo septimo.	
	S. Zalibala Æthiopũ pretioso.	
	Alphonso 8. Hispanię quinquagesimo nono.	
	Stephano Franco Angliæ vigesimo quarto.	
	Wladislao Poloniæ.	
	Balduino 3. Hierosolymorũ rege quinto an. 20.	
	Alphonso Portugalliæ rege primo.	
	Dauide Scotiæ.	
	CONCIL. *Lateranense, ne laicus clerico vim inferret. Plati.*	
	172	
1144	g LVCIVS II. Bononiensis, mens. 11. di. 4.	5332
1145	Vacat d. 2.	5333

Anni Christi.	Patriarchis.	Anni mundi.
	Constantinopoli Michaële Iuniore.	
	Antiochiæ Aymerico.	
	Hierosolymis Gulielmo.	
	Principibus.	
	Iisdem Imperantibus & regnant.	
	CONCIL. *Gallicanum contra Petrum Aballardum peripateticum.*	
	173	
1145	h EVGENIVS III.	5233
1153	Pisanus. an. 8. mens. 4. di. 20.	5241
	Vacat di. 2.	
	Patriarchis.	
	Constantinopoli Michaële Iuniore, deinde Cosma 2. mens. 9. Nicolao 3. an. 3. Theodosio 2. an. 2.	
	Antiochiæ Aymerico.	
	Hierosolymis Gulielmo, deinde Fucherio an. 11. *dies* 17.	

S. Amedeus Lausannensis, Drogo Hostiensis Episcopi doctissimi.

Mesopotamię populi ferè omnes ad fidem Christi reuertuntur. *Palmer.*

Edessa paulò pòst à Turcis capta, Episcopus capite truncatur, & multa Christianorum milla trucidantur, an. 1145. *Sigeb. Continuator.*

HVMANA.

Cum oppidum Vuemsbergam iis cõditionibus Conradus Imp. cepisset, vt mulieribus saluis abire liceret, portãtibus de suis rebus, quamtũcumque vnaquæq; posset, illæ solos maritos in humeris & paruos liberos in sinu atque amplexu gestantes, exierunt, cæteris rebus militum prædæ relictis. Qua philostorgia motus Imper. omnibus conuiuio exceptis ignouit.

Moriturus præterito filio ætate iam maturo Fredericum Ænobarbum imperio destinauit.

Henricus cog. Leo dux Brunsuicensis & Saxoniæ vir bellicosus & mirabilis, de quo veteres mirãda canebant in carminibus Teuthonicis, quo modo scilicet corio insutus equino & per Gryphonem de nauigio exportatus maris periculum euaserit, cum Gryphonibus pugnauerit, Draconem occiderit, per mare cum leone transierit, & similia multa. *Chron. Hirsaug.*

Sub Cælestino Lucióque pontificibus Rotgerus, quẽ Innocentius euocato in Italiam Lothario regno Neapolis exegerat & in insulam Siciliæ compulerat, declarato Apuliæ duce Rainone Lotharij nepote, recepit omnia, tantum Italiæ regis titulo abstinuit, contentus in posterum rex Sicilię appellari. *Ritius de Regg. Siciliæ.*

Pænos affecit magnis cladibus & regem Tuneti iniquis conditionibus ad pacem coëgit pacto stipendio in annos 30.

Hinc redacta ex Africa classe Manuëlem Imp. appulsos in Asiam Christianos male accipientẽ bello persequitur. Corcyram, Eubœam, Insulas cœpit, Corinthum, Thebásque vrbes expugnat. Suburbia Constãtinopolis igne ferróque vastat, donec rediens in Italiam classe Imperatorum & Venetorum fusus est. *Ibid.*

Hic videtur esse Rodericus Siculus Othonis Frinsingensis, quando sic scribit lib. 1. hist. Frederici. Rodericus Siculus expugnatis in Græcia Athenis, Corintho, Thebis opifices, qui Sericos pannos (vel potius bombycinos. Nam Serica ex arborum lana conficiuntur, non ex vermę texere solebant deduxit captiuos, & collocauit in Panermo Siciliæ vrbe præcipiens vt eam artem docerent suos. Inde factum, vt quam texturam prius Græci soli inter Christianos habuerunt, cum Romanis communicata sit ingeniis.

Hoc ergo æũo delitiæ, istæ vestium innotuerũt Italiæ, indéque Occiduis populis.

h DISCIPVLVS S. Bernardi, qui ad eum sedentem in Petri cathedra scribit libros de Consideratione, religione & eruditione refertissimos, quos Pontifices debẽt semper habere in manibus.

Instituit Tornacensem Episcopatum in Gallia, cùm per annos circiter 600 à tempore S. Medardi fuisset sub Nouiodunensi Episcopatu: Electo in Episcopum An-

Universidad de Deusto
Biblioteca

selmo Laudunensi Abbate. *Guiliel. Nang. Continuatio. Sigeb.*

Ad Armenios id per legatos petentes Sacrificij formam, iuxta ecclesiæ Romanæ consuetudinem transmisit. *Otthо Frising. lib. 7, cap. 32.*

Treueros venientem ad Synodum cum 18 Cardinalibus, episcopis & abbatibus multis per tres mẽses, propriis sumptibus copiosissimè Aldeberus loci Archiepiscopus aluit. *Chron. Hirsaug.*

Cardinales nutu diuino perciti hunc Pontificem elegerunt. *Plati.* Ille per D. Bernardum impetrauit à Cõrado Imperatore & Ludouico Francorum rege, vt Christianis in Asia contra Alcoranistas opem ferrent. Hinc vterque cum magno exercitu in terram sanctam profectus est, tempore Balduinorum. Illa fuit 3 expeditio contra Turcas. *Tyri. lib. 16, cap. 18.*

Bellum ergo sacrum tertiũ Eugenij tempore D. Bernardo oppidatim & regionatim ad illud exhortante, post Edessam à Turcis captam, cui præfuerunt Cõradus Imp. & Ludouicus Iunior. Hanc expeditionem Tyrius scripsit, ex Græcis Nicetas Coniates. ex Hebræis R. Ioseph Sacerdos.

Nam S. Bernardus miraculis clarus Francofordiam veniens Imperatori Conrado & Principibus persuadet, vt expeditionem contra Saracenos in Asiam suscipiant, seque cruce signent. *Helmold. in Chro. Slauorum, cap. 60.* Spiram habet R. Ioseph.

Cõtractus est exercitus maximus ex Germania, Gallia, Italia, Hispania, Anglia, Hungaria, atque adeo Europa tota. *Chron. Hirsaug.*

1146 Partem exercitus destinant in partes Oriẽtis, alteram in Hispaniam, tertiam ad Slauos, qui iuxta Saxones habitabant. *Ibid. cap. 61.*

Manuël Imp. Const. per legatos amplissima munera Conrado afferentes exemplo patris sui, fœdus cum eo renouat. *Frising. lib. 7, cap. 28.*

Interim tamen farinæ gypsum miscuit, ex quo Conradi exercitus in Syria miserè periit *Nice. in Annal.*

1148 Ipsi cum venissent Hierosolymam iunctis copiis cum Balduino 3 & Hierosolymorum quinto rege Damascum obsidentes: sed dissidio ac dolo cuiusdam Assyrij, obsidionem soluere coacti sunt, & ita quisque ad sua nauigauit. *Tyri. lib. 17, cap. 8. & Æmyl. lib. 5. Gagui. lib. 5.*

Miserabilis fuit interitus exercituum Imperatoris Conradi & Ludouici regis Franc. legati Imperatoris Constantinopolitani dolo. *Helmold. in Chron. Slauorum, cap. 61.*

Itaque necessarius magis, quàm turpis fuit Conradi & Ludouici reditus in patriam propter clades acceptas, partim Græcorum artibus & perfidia, partim Turcorũ strategematis & dolis, partim Latinorum ipsorum pecunia vel fauore corruptorum studiis, quos tamen adiutum è tam longinquis terris venerant. *R. Ioseph sacerdos ubi supra.*

Inde deinceps Latinorum potentia in Oriente vsque ad interitum debilitata est, quem annis pòst triginta quatuor, nempe Christi 1182 Saladinus attulit. *Idem.*

Hoc vnum prospere cessit de vniuerso opere, quòd peregri-

Anni Christi.		Anni mundi.
1145		5233
	Principibus.	
	Manuële Cõneno Orientis Imp. centesimo decimo septimo.	
	Conrado 3. Occid. Imp. vigesimo primo.	
	Ludouico 9. dict. 7. Iuniore Franc. Reg. trigesimo septimo.	
	S. Zalibala Æthiopum pretioso.	
	Alphonso 8. Hispaniæ quinquagesimo nono, deinde Sanctio an. 14.	
	Stephano Franco Angliæ vigesimo quarto.	
	Boleslao Crispo Polonorum principe an. 27.	
	Balduino 3 Hierosolymorum rege quinto.	
	Alphonso Portugalliæ rege primo.	
	Dauide Scotiæ.	
1153		5241

Anni Christi.		Anni mundi.
1145	CONCIL. *Vezelium siue Vizeliacum in Burgundia, pro expeditione contra Turcas, præside Eugenio, & præsente Ludouico Rege cum Aleonora Regina, & aliis Regni Principibus, qui post orationem habitã à D. Bernardo crucem accipiunt sacram militiam professi. Plati. Ioan. le Maire.*	5233
1145	*Parisiense quoddam Concilium fertur tunc celebratum ab Eugenio. Ioan. Tili.*	5233
1147	*Ptolomaicum præsente Conrado. 3. Tyri. lib. 17, cap. 1.*	
1148	*Remẽse, præside Eugenio & præsente D. Bernardo, contra heresim Gilleberti Pictonũ Episcopi, Abaillardi subtilitatem secuti, quam ipse eo in Concilio publicè recantauit. Bernard. serm. 80 in Cantica. Ant. tit. 17, cap. 1. Fuit etiam contra quẽdam nomine Eonem, qui se magnum prophetam, imo verò Dei filium per quem omnis oratio concludebatur, cum diceretur per a. ẽsa. &c. prædicabat, & ex suis discipulis alios constituebat Angelos, alios Apostolos. Contin. Sigeb. Otthо Frising. lib. 1 de Frederico cap. 50, 51. vsque ad 55.*	5236

peregrinus exercitus Lisbonam in Portugallia ceperit, & eam Portugalensi regi vindicarit. *Ibid. cap. 62.*

Sugerius Abbas S. Dionysij, regni Francorum negotia ob absentiam regis, iuxta illius cœnobij prærogatiuam, administrabat. *Frising. lib. 1 de Friderico c. 55.*

Gilbertus Porretanus Pictauorum episcopus, ob insignem eruditionem Vniuersalis dictus, proscribitur ab Ecclesia in concil. Remensi, quòd negaret diuinitatem, qua Deus est, esse Deum. *Bernard. sup. Cantica ser. 80. Contin. Sigeb.* Rem paulò aliter narrat Otthо Frising. lib. 1 de Frideric. cap. 55, 56, 57. Quatuor scilicet Porretano obiiciebantur: primo quòd assereret diuinam essentiam non esse Deum. 2 proprietates personarum non esse ipsas personas. 3 Theologicas personas in nulla prædicari propositione. 4 Diuinam naturam non esse indeterminate incarnatam. De tribus vltimis ob exortum Cardinalium contra D. Bernardum & Gallos episcopos tumultum, simul ob Theologicas rationes, quæ hinc inde habebantur, nihil est decretum. De primo Romanus pontifex definiuit. Episcopus verò præmissam summi Pontificis sententiam reuerenter excipiens, Archidiaconis suis in gratiam receptis, cum ordinis integritate & honoris plenitudine ad suã diœcesim reuertit.

Malachias Episcopus Ardinachensis siue Armachanus in Hybernia doctissimus & sanctissimus miraculorum dono clarus obiit an. 1148. *Bernard. in eius vita.*

Eudo de stella, qui se dicebat esse Christum an. 1148.

Narrabat Gabulensis in Syria Episcopus Eugenio Papæ, quod ante non multos annos Ioãnes quidam vltra Persidem & Armeniam in extremo Oriente agens rex & sacerdos cum gente sua Christianam profiteretur religionem, verùm Nestorij fermento permixtam. *Frising. lib. 7, cap. 33.* Quem post aliquot annos à Tartaris deletum ex Marco Veneto annotabimus.

An. 1148 Rogerus Siciliæ rex Archiepiscopum Africæ, qui Romam vt consecraretur venerat, ad sedem suã remittit liberum. *Sigeb. Conti.*

An. 1146. Ludouicus Frãcorum rex Hierosolymam, voti causa, abiit. *Annon. lib. 5, cap. 53.*

Robertus Nazarenus episcopus crucem Christi erigens contra incendium, flammam & fumum, impellente vento ea in exercitum Turcicum conuertit. *Tyri. lib. 16, cap. 11.*

Libri 4, Ioannis Damasceni de Orthodoxa fide è Græco in Latinum transferuntur per Burgundionem iudicem & ciuem Pisanum, qui maiorem etiam partem operum D. Chrysostomi è Græco in Latinum conuertit. *Antoni. tit. 17, cap. 1.*

Archiepiscopatus Vlisbonensis in Hispania instituitur an. 1147. *Matthæus Pariens. in hist. Eland.*

An. 1152 quatuor Archiepiscopatus instituuntur in Hybernia, sicut illic sunt quatuor prouinciæ, Armachana, Dublinensis, Cassellensis & Tuamensis. Quarum Armachana 15 habuit episcopatus. Dublinensis 5. Cassellensis 13. Tuamensis 10.

Templarij vt essent conspectiores suis candidis clamydibus assuunt cruces panni rubei. *Tyri. lib. 12, cap. 7.*

Potho presbyter Prumiensis an. 1152, scribebat lib. de Domo Dei. *Ipse. Ibid.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

HVMANA.	Anni Christi.		Anni mundi.
Rabbi Moses Hispanus, Ben Maimon (qui & contractis dictionibus dicitur Rambam) videtur floruisse circa hæc tempora. Hunc Iudæi habent in summo honore, adeò vt eũ insigniuerint titulo מורה צדק id est, Doctoris iustitiæ.			
Ipse præfatione Maimonim, quo opere cõplexus est, vniuersum Talmud lingua purè Hebraica, in eorũ gratiam, qui nesciunt linguam Talmudicam, vel vt impuram & barbaram, fastidiunt, se scribere tradebat. an. 1108 excidij Hierosolymitani, Mundi 4936.	1150	*Baugentiacum, in quo Ludouicus Leonoram vxorem repudiauit, ex qua habebat duas filias, Mariam & Alisam. Ioan. Til.*	5238
Idem in quadam epistola de Astrologia, meminit suæ ætate fuisse in Australi plaga quendam impostorem, qui se prædicans præcursorem ac nũcium Messiæ siue Christi mox venturi, multos Iudæos ac Arabes seduxit ementitis miraculis.			
1146 persecutio secunda Iudæorum, quinquaginta ferè post primam, in Germania mota prædicationibus Rodolphi monachi, quando Conradus Imp. arma sacra induebat ad expeditionem Hierosolymitanam. *R. Ioseph Sacerdos.*		*Treuirẽse, cui interfuit Eugenius cum 18. Cardinalibus & D. Bernard. In eo libri S. Hildegardis recepti sunt. Trith. in Chro. Hirsang.*	
Contra eam quidem nixus est 3. Bernardus Abbas vrgens illud Psalmi, Ne occidas illos, ne forte obliuiscantur populis meis. *Ibid.*			
In ea tamen 1147 R. Simon Coloniæ capite truncatus est, & multi alij interfecti. R. Isaac super suo libro occisus. Item R. Patar. & Rabbana Iaacob Mideus. Alij Spiræ, Coloniæ, Moguntiæ, se baptismo metu obtulerunt, & post ad Iudaismum redierunt. *Idem.*			
Conradus Imp. Iudæos à Galliæ Germaniæque populo electos recepit ac in suis municipiis, præsertim Norimbergę tutum hospitium concessit. *Frising. lib. 1, cap. 37 de gestis Friderici.*			
In Francia persecutio duntaxat fuit pecuniaria dũ Ludouicus rex absoluit ære Iudaïco Christianos secum in terram sanctam profecturos, quo edicto Israël valde est debilitatus, quòd ei multa vndique deberentur. *R. Ioseph sacerd. in Chronicis regum Franciæ & Turciæ.* (Nam cũctæ Iudæorum opes fere sunt in vsuris &c. positæ.)			
In Anglia se baptizari ferè permiserunt. At in Franciam se recipientes reuersi sunt ad Iudaismũ. *Idem huius tertiæ expeditionis infelicem exitum, huic persecutioni ascribens.*		*Lincopianum in Suecia. Magnus lib. 18. hist. Gotthorum cap. 18.*	
R. Eleazar erat tredecim annorum, quando illa contigit. Vnde & eam maiorfactus scripto mandauit & deplorauit.			
Eustathius Thessalonicensis Archiepiscopus in libros Homeri scripsit commentarios, sicut & in Dionysij descriptionem orbis. *Nicetas lib. 7.*			
Aleonora repudiata à Ludouico Rege in ipsius odiũ an. 1152 nupsit Henrico Duci Normaniæ & Andegauensi Comiti, qui postea fuit Rex Anglię: Ex quo habuit filios quatuor, Henricum, Richardum, & Ioannem postea reges Angliæ, & Ganfridum Comitem Britanniæ: filias totidem, quarum alia collocata est Regi Castellæ, ex qua nata est Blancha Regina Franciæ, mater S. Ludouici: Altera Alexio Imperatori Orientis: Tertia Saxonię Duci, vnde natus est Ottho Imperator: Quarta Tholosano Comiti. Quæ nuptiæ fuerunt causa grauissimi belli inter Francos & Anglos. *Guliel. Nangiac. Guagui. lib. 6. Æmyl. lib. 5.*			

i AMA-

Anni Christi.		Anni mundi.
	174	
1153	i ANASTASIVS IIII.	5241
	Romanus an. 1.	
1154	mens. 4. di. 24.	5242
	Vacat di. 1.	
	Patriarchis.	
	Constantinopoli Constantino 4. an. 2.	
	Antiochiæ Aymerico.	
	Hierosolymis Fucherio.	

i AMATOR & nutritius pauperum. D. Mariæ rotundæ templum extruxit. Famis tempore qua tota ferè Europa conflictabatur, victum egenis etiam extra Romæ mœnia degentibus, largissimè suppeditauit. *Plat.*

Tunium & Tenebium Ægypti pagi à Christianis inhabitabantur. *Nicetas lib. 5. in Manuele.*

Tamiathi insignis virgini dicata ecclesia habebatur in precio, inter medios Saracenos, quòd ibi olim Christus cum parentibus substitisset, Herodem euadés. *Ibid.*

Apud Francos Politici bonis Ecclesiæ inhiantes, nihil non contra Ecclesias & monasteria moliti sunt. Claromontensis comes, eiúsque nepos Podiensis Guilelmus, & alter de Polinaco comes. Sic Guillelmus Cabillonensis. Sed eos repressit Ludouicus rex. *Anno. li. 5. cap. 56. Guagui. lib. 6.*

Rupertus Buconiensis, Petrus Mauritius de monte Busserio in Aruernorum finibus cog. Venerabilis Abbas Cluniacensis. Nicephorus Basilaces Paulinarum epistolarum insignis interpres. *Nicet. lib. 7. de Manuele.*

S. Hildegardis miraculis & prophetiis illustrissima, D. Bernardo chara libros multos per reuelationem cõscribit, partim Latinè, partim Teuthonicè. *Chr. Hirsaug.*

Et per Spiritum. S. coacta multis in locis Verbũ Dei prædicauit. *Ibid.*

Manegoldum Abbatem Hirsaugiensem durius delinquentes monachos secundum regulam monasticã corrigenté, ideóque infirmorum odia contra se prouocantem adduxit, vt seueritaté in maximã mansuetudinem commutaret sicque pax inter eũ & fratres summa coaleseeret. *Ibid.*

Eodem tempore floret & multa scribit S. Elizabet monialis in Sconangia diocesis Treuerensis prophetissa & reuelationibus clara. *Ibid*

Hæresis Publicanorum in Anglia. *Polyd. lib. 13. Ang.* quos alij Catharos, alij Patrinos. *Concil. Lateran. c. 27.*

Catharorum hæresis ex Tandemi reliquiis, primariis Arnoldo, Marsilio, & Theodorico, quos Egbertus S. Florini Abbas oppugnauit. *Chron. Hirsaug.*

Cardensis hæresis de corpore & sanguine Domini male sentiens. *Ibid.*

Guilelmus Aquitaniæ dux & Pictauiensis comes D. Bernardi discipulus eremiticum vitæ genus apud Gallos restituit, vt deinceps eius ordinis fratres non Augustiniani, sed Guilelmitæ dicerentur, vsque ad Innocentium 3. qui eos Eremitarum S. Augustini nomine appellari voluit. Parisiis, relicta eremo, prima iecit cœnobij fundamenta, Anastasij, deinde Adriani Pont. iussu. *Bergom. lib. 12. & Chron. Colon.*

Fredericus hoc tempore suscipit imperium, sex expeditiones in Italiam moturus & multas turbas in Ecclesia excitaturus. *Nicet. lib. 7 de gestis Manuelis.* Et in Armenia, vbi contra Turcas pugnabat, in rapido quodam amne submergendus. *Naucler. Tyrius.*

Sub 1153. Galfridus cognomento Arturus, quòd de Arturo Britanorum rege fictitio multa scripserit, ité de Ambrosij Merlini eius vatis prædictionibus &c. *Balæus.*

Hæresis Armeniorum Monophysitis cõsentanea. *Nicet. lib. 17. Orthodoxiæ.* Hinc Manuël Imp. sub. an. 1170 ad eorum Catholicum, Theorianum legat, qui ab illa eum reuocaret, cuius disputatio ibidem extat apud Nicetã.

Vterque tamen errat, si quidem Catholici siue summi Armeniorum Pontificis ad Græcos responsio, quam ipsi afferunt, non est supposita. Nam Armenij fatebãtur duas quidem esse naturas in Christo & vnam, sed diuersa ratione. Vno modo naturam pro parte Cõstituti accipiebãt, altero pro Constituto siue Composito, vt cum apud Aristotelem nunc compositum, nunc partem Cõpositi significare dicitur. Sic in Christo (inquiebãt) duæ sunt naturæ. i. duæ partes Constituti, deitas & humanitas, & vna natura. i, vnum Constitutum ex vtraque natura, Christus siue persona Christi. Afferebant pro simili hominem, in quo duæ naturæ existunt, corpus & anima, & vna natura. i. vnum è corpore & anima compositum. Multum ergo aberant à Monophysitarum sententia.

Illo artificio Græci sæpius vsi sunt in Christianos Orientales, vt quos cernerent in sedem Apostolicam propensos, hæreseos infamia traducerent, vel etiam, quia pręse alios solent contemnere.

Hinc eos suspectos habeo, quotiescunque de Syris, Maronitis, Æthiopibus, Persis, Indis, Georgianis, Ægyptiis scribunt, eos vel Iacobitas, vel Nestorianos appellantes. Nam qui versus eos peregrinantur, Catholicos offendunt, nec nisi quibusdam ritibus & ceremoniis à nobis differentes vident.

Mora quæstione de dogmatibus Mahometis, Manuële Imperante, Deum Mahometis anathematizandum visum est, vt qui solitarius asseratur, auróque solido constans, (Holosphyros) qui nec genuerit, nec genitus sit, nec sibi similem quenquam habeat. *Nicetas lib. 26. Ortho. & lib. 20. Anathematismo 22.*

HVMANA.

R. Beniamin auctor libri Massahoth. i. Profectionũ, siue vt interpres Benedictus Arias vertit, Itinerarij, genere Hispanus, tunc vigebat. Narrat enim se Ludouico Rege & Alexandro Romano Pontifice, qui mox sedebit, Lutetiam venisse Regni totius caput, in qua (inquit) sunt sapientum discipuli, omnium, qui hodie in omni regione viuunt, doctissimi, atque hi noctu diúque legis studio incumbunt. Loquitur de Iudæis tum Lutetiæ degentibus & studiis suis Hebraïcis incumbentibus.

k NORVEGIAM sub gelido axe (Onuphrius Sueciam addit) sua prædicatione ad Christi fidẽ perduxit antequam esset Roma. Pontifex. *Plat. Ioan. Stella in Chro.*

Templorum restaurator insignis. Guilelmi Siciliæ regis ob rapta Ecclesiæ bona excommunicati subditos, omni sacramento liberat. *Plat.* Gradensem Ecclesiam primatum super omnes Venetorum, Istriæ & Liburnorum Ecclesias obtinere declarauit. *dec. 2. lib. 5. Blondus.*

Inter eum & Fredericum Imp. leui de causa persecutiones exardescunt.

Vuilhelmus seu Guilelmus huic Pontifici reconciliatus ab eo declaratur & coronatur Rex vtriusque Siciliæ, quam acceperat in feudum. *Crant. li. 6. cap. 16.* Ex eo tempore Regnum Siciliæ appellatum est Patrimonium Petri. Immò verò longe ante. Nam D. Gregorius sæpe in Epistolis Siciliam patrimonium suæ Ecclesiæ appellat vt supra in Bonifacio 3 docuimus ad an. 607.

D. Bernardus Abbas Clareuallensis oraculum sui sæculi,

Anni Christi.	Principibus.	Anni mundi.
	Mannële Cõneno Orien. Imp. centesimo decimo septimo.	
	Frederico 1. Ahenobarbo siue Barbarossa an. 38. Occid. Imp. vigesimo secundo.	
	Ludouico 9. dict. 7. Frãc. Reg. trigesimo septimo.	
	S. Zalibala Æthiopũ pretioso.	
	Hispaniæ Sanctio tertio sexagesimo.	
	Angliæ Stephano Franco vigesimo quarto.	
	Poloniæ Boleslao Crispo.	
	Balduino tertio Hierosolymorum rege quinto.	
	Portugalliæ Alphonso.	
	Scotiæ Dauide.	
	175	
1154	k ADRIANVS An- 4.	5242
	glus an. 10.	5247
1159	mens.	
	Vacat d. 3.	

Anni Christi.	Patriarchis.	Anni mundi.
1154	*Constantinopoli Constantino 4, deinde Luca an. 12.*	5242
	Antiochiæ Aymerico.	
	Hierosolymis Fucherio, deinde Amalrico an. 23.	
	Principibus.	
	Manuële Comneno Orien. Imperatore. 117.	
	Frederico 1 Ahenobarbo seu Barbarossa Occid. Imp. vigesimo secundo.	
	Ludouico 9. dict. 7. Fr. Reg. trigesimo septimo.	
	S. Zalibala Æthiopũ pretioso.	
	Sanctio tertio Hispaniæ sexagesimo.	
	Stephano Franco Angliæ, vigesimo quarto, deinde Henrico 2 Andegauensi an. 34.	
	Boleslao Crispo Poloniæ.	
	Baldunino 3 Hierosolymorum rege quinto.	
	Alphonso Portugalliæ.	
	Dauide Scotiæ, deinde	
1159	*Macolmo. an. 12.*	5247

culi, vitæ sanctimonia & summis miraculis clarus obiit an. ætatis 63 & an. Christi 1153. *In eius vita lib. 5, cap. 2.* postquam centum quadraginta sui ordinis monasteria per se, etsi alienis impensis constituxisset. *Chron. Hirsaug.* Alexander 3 PP. eum in Sanctorum numerũ retulit an. 1165.

Eo intercedente Fredericum & Conradum duces Bambergæ Lotharius Imp. in gratiam recepit. *Frising. lib. 7. cap. 19.* Sican. 1144 eodem conciliante Theobaldũ comitem Ludouicus rex. *Sigeb. Cont.*

Balduinus 3, qui Hierosolymorum rex fuit ab an. 1142 ad 1162. Ascalonem capit ibique Episcopum constituit. *Tyrius lib. 17, c. 30.* vel 1157 iuxta R. Ioseph.

1158 Norandinum ab obsidione Speluncæ vrbis magna eius clade remouit. *R. Ioseph in Chron.*

Eius denique tempore Sagninus Turca cum nostris multa bella in Oriente gessit, Edessa etiam expugnata. Germani & Franci in terram sanctam venere. Norandinus Sagnini filius Damasci Dominum vi se cõstituit. Post Francorum reditum fines Antiochiæ vastauit, Remundi loci principis capite ad Baldensem Caliphum misso. Manuël de manibus R. viduæ Remundi Antiochiam recepit. Turcæ Hierosolymam frustra obsedêre. *Ibid.*

1157 Americus Patriarcha Antiochenus ignominia affectus à Regnaldo Castellano, qui hæredem Antiochiæ in vxorem duxerat, Hierosolymam fugit. *Ibid.*

Sed postea an. 1160 à Balduino restituitur, postquam Reginaldus ad Edessam fuisset à Turcis captus. *Ibid.*

Visio admirabilis Tondali militis in Hibernia his temporibus facta dicitur. *Chron. Hirsaug.*

Post Reginaldum Boëmundus eius priuignus in Patriarcham & Episcopos sæuit frustra intercedente Balduino Hierosolymorum rege, Quod dissidium res Turcarum mire auxit. *Nancl. gener. 39. Tyri. lib. 22.*

1158 Liuonia Regio, quæ hodie vocatur Lisland. cœpta est tunc primum à mercatoribus Christianis explorari: vbi cum plurimi lucri causa sæpe aduentarent, S. Menardus tunc presbyter doctissimus Christum prædicans multos eorum, inter quos erat Cobbe Liuoniæ Princeps, à gentilitate ad fidem Christianam traduxit. Ipse postea rogatu Cobbe Principis ab Alexandro 3. PP. designatur illius loci Episcopus, vbi nunc est Riga Metropolis. *Crant. lib. 7, c. 13.*

Eodem an. Siciliæ rex Guilhelmus captam Sibyllam, quæ est Metropolis insulæ Geræ inter Africam & Babylonem Ægypti, Christianis incolendam dedit, præposito Archiepiscopo. *Sigeb. Continuat.*

HVMANA.

Eodem Manuël Imp. Const. proficiscitur in Ciliciam contra Turum principem Armeniæ, qui illam prouinciam ei eripuerat depulsis Græcis. *R. Ioseph vbi supra.*

Sequenti 1159 litem inter vtrúmque diremit Balduinus Hierosolymorum rex. *Ibid.*

Mediolanum septem annos iam obsessum Friderico Imp. Iudæi produnt. *Bergo. lib. 12*, quam vrbem postea diruit & sale conspersit auctoribus defectionis securi percussis.

Brixiam, Cremam & alia multa Longobardiæ oppida idem cepit. *Chro. Hirsaug.*

Malcolmus Scoti rex quartus regi Anglorum homagium primus præstitit.

An. 1158 electis, qui supererant in Obotritoriũ terra Sclauis, incolas ex Hollandia Frisiáque Henricus Saxo substituit. *Helmold. cap. 88.*

Ducem Boëmiæ regia dignitate & titulo insigniuit, ob res præclarè ad Mediolanum gestas renunciatione & confirmatione publicè & solenni ritu facta.

A Gunthero poëta versibus celebratur.

1 CONFIRMAT ordinem Carthusiensiũ. *Fascic. temp.*

Optimè præfuit, quatuor Antipapis è medio sublatis, quos contra ipsum erexerat Fredericus Imp. bello furẽs contra Italiam.

Doctissimus fuit præcipue in sacris literis, decretis, Canonibus, & Romanis legibus. *Conti. Sigeb.*

Alphonso Portugalensium nouo & primo regi coronam per Albertum Cardinalem tradit, ea lege, vt quotannis Portugallenses reges duas auri libras Ecclesiæ Romanæ persoluant. *Garibay p. 4 lib. 34, c. 16.*

Romæ moritur sublatis prius è medio quatuor Schismaticis põtificibus, quorum seditionibus Ecclesia Romana penè subuersa est.

Cæsarianos Pseudopontifices excõmunicatos, quanquam integra ætate, senex iusto Dei iudicio sepeliit. Fauebant ei legitimo Põtifici duo Reges, Ludouicus Galliæ & Guilelmus Siciliæ. *Iouius lib. 1 viro illust.*

Eo tempore Guelphorum & Gibellinorum factiones Italiam præcipuè miscebant. Guelphi auctoritatem Romani Pont. contra Cæsarem tuebantur.

Frederici Imp. vim metuens ad Venetos confugit. Verum Otthone Imperatoris F. qui cũ classe põtificem repetebat, à Venetis victo & capto, pax Italiæ est reddita. *Cromer. lib. 6 de rebus Pol.*

Ad eius pedes procubuit Fredericus Imp. petens absolutionem excommunicationis, *Plati.* Ferunt Ludouicum Francorum & Henricum 2 Anglor. reges, pedites ei inseruisse stratoris officio, ac leua dextráque frænum equi ipsius tenentes eum per Totiacum vrbem magna cum Pompa deduxisse.

Cuius eos pudere nõ debuit. Nam & magnus ille Cõstãtinus lõge potẽtior, & Sanctior, prius id honoris Syluestro Christi vicario exhibuerat. *Photius in Nomocanone.*

Illum prensabat Emanuël Orientis Imp. Occidentis Imperium ambiens, non ignarus inimicitiarum eius cũ Friderico. *Plati.*

Fredericum Occidentis, Emanuëlem Orientis Imperatores Gulielmũ Siculum & Longobardos dissidentes in gratiam reduxit. *Martinus Polonus.* Henricum quoque regem Anglorum & eius filium. *Continuat. Sigeb.*

Præter vnũ D. Petrum, qui 25 ferè annis, Syluestrum primum & Adrianum primum, quorum vterque 23 annis præfuit, cæteros annorum numero in Pontificatu superauit. *Ibid.*

Cazimiri regis Polonię leges, quibus (an. 1079) post qua-

Anni Christi. | Anni mundi.

176

1159 | 1 ALEXANDER III. Senensis, an. 21. dies 19. Vacat d. 14. | 5247

1180 | 5268

Patriarchis.

Constantinopoli Luca, deinde Michaële 3, an 9. Charitone an. 1. mens. 2. Theodosio. an. 6.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Amatrico.

Principibus.

Manuële Comneno Constantinopolitano siue Oriẽt. Imp. 117.

Frederico Ahenobarbo siue Barbarossa Occid. Imp. vigesimo secundo.

Anni Christi. | Anni mundi.

1159 | 5247

Ludouico 9, dict. 7, Francorũ Rege, trigesimo septimo.

S. Zalibala Æthiopũ pretioso, deinde Imra. an. 40.

Sanctio 3 Hispaniæ sexagesimo, deinde Ferdinando 2, an. 17. Alphonso 9, an. 38.

Henrico Andegauensi Angliæ, vigesimo quinto.

Boleslao Crispo Poloniæ, deinde Miecislao sene, an. 4. Cazimiro, an. 17.

Balduino 3 Hierosolymorũ rege quinto, deinde Almerico rege sexto, an. 12. Balduino quarto, an. 2.

Alphonso Portugalliæ rege primo.

Macolmo Scotiæ, deinde Vuillelmo, an. 49.

Schisma 19, quod durauit an. fermè 20.

Octauianus, qui & Victor 4 contra Alexandrum à tribus tantum, vel vt alij volunt quinque Cardinalibus factione Imperatoris Ahenobarbi electus PP. sedit an. 4, mens. 7.

1180 | 5268

quatuor Russię prouincias occupatas regnum suum ornauerat, confirmat. *Funccius.*

Inter Sanctos Bernardum Clareuallensem Abbatem an. 1165, id est, duodecim post eius mortem annis retulit, & Thomam Cantuariensem Archiep. 1174. i. tribus post eius necem.

Sub hoc Alexandro totus tunc orbis Christianus mutuis bellis ferre collidebatur. Veneti cum Hungaris, & Græcis de Dalmatię dominatu decertabant. Græcorum Imp. Emanuël ab Alexandro Pontif. nõ ignarus inimicitiarum eius cum Friderico magnis pollicitationibus & donis Occidentis imperium ambiebat. In Anglia Henricus rex Thomam Cantuariensem cum occidisset, à filio regno pellebatur. Fredericus Imp. Lõgobardiam & Italiam vexabat. Germaniam Henricus Saxonum dux motibus concitabat. Boëmia ciuilibus bellis distinebatur. *Crom. lib. 6, de rebus Polon.*

Alexander Lutetiam se contulit & sacella multa in S. Germani de Prato Ecclesia dedicauit. *In Chronic. Monasterij S. Germani Pratensis, quorum ibi fragmentum pendet de Sacellorum quorundam cancellis.*

1175 Fredericus Imp. totum imperium Romanum turbat, propter inobedientiam & rebellionem contra sedem Apostolicam. Excommunicatus Pontificem verbis, scriptis, & armis persequitur, cunctósque cum illo sentientes. *Chron. Hirsaug.*

In Asia Emanuël Orientis Imp. in prælio quodam captus à Turcis, mox ex pacto dimissus, paulò post obiit. *Cromer. Ibid.*

Almericus Hierosolymorum rex sextus ab anno 1162 ad 1173. In eum Ægyptij rebellarunt nec voluerunt, vt patri fecerant, tributum pendere, donec Soltanus audiens Siracum à Norandino Turca Damasci principe missum in Ægyptum cum exercitu properare, se iterum ei subdidit, malens nostris esse tributarius, quàm Turcis.

Cum Norandino, qui annis 29 Alepi Dominum se gessit, sæpius pugnauit.

Siracum eius ducem in Ægypto vicit & Soar Sultanum liberauit.

Saladinum Siraci nepotem Alexandriæ obsedit donec Hugonis Cæsareæ principis captiui interuentu, pace facta, tota Ægypto Siracus cessit.

1163 Hugo & Godofredus Germanię Principes Tripolim appellentes Norandinum cæciderunt. Sed paulò post ad Antiochiã capti sunt à Norandino, bellũ gerẽte contra Boëmundũ Antiochiæ principẽ, Calumnosum Manuëlis in Cilicia ducem & Turum regem Armeniæ.

1165 Pelusium cepit. Mox Siracus à Norandino missus in auxilium Sultani Soar, proditione ipsum Soarem occidit, & Sultanum se Turcarum primum constituit à Calipha Ægyptio impetrauit.

Cui mortuo successit Saladinus, qui per 20 annos bella varia cum Christianis gessit, cósque tandem dominio terræ Sanctæ exuit. *Hæc omnia è R. Ioseph vbi suprà.*

Idem Almericus ad reges occidẽtis, an. 1170 legatos misit contra Saladinum omnia in Syria expugnantem.

Quin & ipse an. 1171 ea de causa Constantinopolim venit. *Ibid.*

1175 Balduinus 4 rex fit Hierosolymorum septimus, sed quia adhuc erat puer, nẽpe annorũ 13, administratio

Universidad de Deusto
Biblioteca

demandata est Remundo Tripolis principi. *Idem.*

Cũ Saladino multa bella gessit vario marte. Zorã propè Damascũ ei eripuit. Regnauit ab an. 1175 ad 1186. *Ibi.*

Petrus Longobardus cognomento Magister sententiarum, qui Episcopus Parisiensis, an. 1160 salutatus est, cessione Philippi Ecclesiæ illius Archidiaconi, Ludouici regis fratris, qui alioqui à maiore parte electus fuerat. *Æmil. in Lud. Iuniore. Contin. Sigeb.*

Primus Latinorum Theologiam per antiquorum libros sparsam in certam methodum artémque redegit, æmulatione Io. Damasceni, qui ante quingentos annos idem Græcis & Syris præstiterat. Illa autem methodus illo Danielis Versiculo recoli potest. *Est Deus in cælo reuelans mysteria.* Nam apud vtrumque primus liber est de Deo deique essentia, natura, proprietatibus, attributionibus. Secundus De cælo cælique & rerum cælo comprehensarum creatione. Tertius de reuelatione, siue incarnatione Domini, & rebus ad eã pertinentibus. Quartus de Mysteriis & Sacramentis.

Gratianus Bononiẽsis monachus, rapsodus libri Decretorũ, quem & summo Põtifici cõfirmandum obtulit.

Petrus Trecensis cognomento Comestor vel Manducator, auctor scholasticæ historiæ, si nonnullis credimus, fratres nothi. *In vita Gratiani.* Alij contra putant eos nec Germanos nec συγχρόνους fuisse: sed ipsi falluntur, quod ad eorum tempus pertinet.

Richardus à S. Victore Theologus Parisiensis. Lucas S. Cornelij Abbas. Richardus Cluniacensis Chronographus.

Contra Petri Longobardi aliqua capita scripserunt Gulielmus episcopus Senonensis, Ioannes Cornubiensis in suo Eulogio, & Ioachim Abbas.

Hugo Etterianus, qui ad hunc Alexandrum suos tres libros de processione Spiritus S. scripsit, & apud Emanuẽlem Imp. Constantinop. magnæ fuit auctoritatis. Errat enim Trithemius, dum illum locat sub Alexãdro 4. Multa Græcè & Latinè scripsit.

Leo Tuscus interpres Liturgię D. Ioannis Chrysostomi se eius σύγχρονον se esse scribit.

Banduinus alter auctor librorũ 4 sententiarum Theologicarum. Nam nescitur vter, ipsene an Petrus Longobardus fuerat cuculus, alienum sibi supponens partum, vt fit in Plinio & Solino. Hoc vnum scitur Theologiam Scholasticam ab his duobus præcipuè fuisse fundatã, ob subtiles Græcorũ cõtra Latinos disputationes de Trinitate, de Processione S. Spiritus, ob Berengarianos & Petrobusianos contra Sacramenta multa temerè & curiosè effundentes, ob Gilb. Porretanum, Petr. Aballardum philosophos Theologiæ philosophiam admiscentes, vt spinosas & subtiles quæstiones deciderent & amputarent. Æmulati sunt Damascenum, cuius 4 libros de Orth. fide, citant, ordinem & methodum sequuntur.

Ottho Frisingensis Episcopus filius S. Leopoldi, frater Henrici ducis Austriæ & Freder. Imp. patruus, Chronologiam ab orbe cõdito ad annum Christi 1150 octo libris pertexuit. Primus Bauaros rationem disputandi Aristotelicam docuit. *Æn. Syluius.*

Helmoldus cononicus Bursonensis Historiam Henetorum siue Sclauorum à Carolo Magno ad Fredericum Ænobarbum ceu vsque ad an. Christi 1168 perduxit.

Petrus

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	5247
1159		
	CONCIL. *Claromontense, præside Alexandro Rom. Pont. contra Victorem, & Fredericum Imp. celebratum fuisse, testantur Platina & aliqui alij.*	
	∴ ∴	
	Cisterciense habitum Morimundi. Helmold. lib. 2, cap. 9 de Slauis.	
	∴ ∴	5252
1163	*Turonense, præside Alexandro Papa, quo in Concilio actæ Concilij Papiensis, in quo Victor Pseudopontifex, & Fredericus Imp. præsuerant, damnata sunt, & vterque excommunicatur. Contin. Sigeb. Æmyl. lib. 5.*	
	∴ ∴	
	∴ ∴	
1164	Calixtus 3 Victori in schismate succedẽs, sedit ferè an. 6.	5250
	⟐ ⟐	
1169	Paschalis 3 antea appellatus Ioannes, à quibusdam electus post mortem Calixti, iussus tãdem est à Frederico Imp. se abdicare pontificatu: sic finitum est schisma, postquam sedisset mens. 5. an. 7.	5257
	∴ ∴	
	∴ ∴	
1180		5265

Anni Christi.		Anni mundi.
	∴ ∴	
	∴ ∴	
1171	CONCIL. *celebre plurimorum Episcoporum, coactum ab Hẽrico Angliæ rege Casseli, quæ vrbs est Hyberniæ insulæ, ad corrigenda ea quæ minus rite secundum dogma Christianum fiebant in Hybernia (nam singuli pro opibus plurimas habebant vxores) quam ipse Henricus nuper edomitam ab Alexandro Papa dono acceperat, cum iam ab initio post Christianam religionem acceptã Hyberni sese ac omnia sua in Romani Pontificis ditione dedidissent. Polyd. lib. 13. Ang. hist.*	5259
	∴ ∴	
	∴ ∴	
1178 vel 1180	*Vndecimum generale Cõcilium (secundum vniuersale Latinorum) alijs primum Lateranense, præside Alexandro Rom. Põtif. Episc. 280. (vel 300 vt ait Tyrius lib. 21. c. 26.) cum Orientalium, tum Occiduorũ: continens 50 capita de reformandis moribus, tam Laicorum quàm Ecclesiasticorum, & ne infidelibus arma deferantur. Antonin. tit. 17, c. 1, Tom. 3. Concil. In eo secta Vualdensium damnatur. Item Catharorum qui etiam patrini & Publicani. In eo etiam lex salutaris de duabus tertijs suffragiorum Cardinalium ad euitanda in posterum Schismata facta est.*	5266 vel 5268
	⟐ ⟐	
	⟐ ⟐	

Petrus Blesensis Archidiaconus, Thomas Græcus, Arnoldus Abbas Bonæuallis, Guibertus Abbas Gemblacensis, Petrus de Riga Remensis, Ganfredus Antisiodorensis, Ioannes Episcopus Carnotensis, Balduinus monachus Abbas Fordiensis, postea Vuigornensis Episcopus, Balduinus Archiepiscopus Cantuariensis, Ecbertus Abbas S. Florini, Odo Cantianus scriptores Ecclesiastici. *Trit. de scripto. Contin. Sigeb.*

Ordo Vuilhelmitarum seu Gulielmitarum (quos vocant heremitas) sumpsit initium à Ioanne Bono Mantuano. *Sabel. Ennead. 9. Fascicul. temp.* Nomen autem à Guilelmo Aquitaniæ duce & Pictauiensium comite, qui eam familiam condidit, vt sectarentur collectam ex D. Augustini operibus regulam.

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, cognomẽto Bequetus, fit martyr in Anglia, an. 1171. *Tyr. lib. 20, c. 23.* Quam ob cædem Henrico 2 tunc Angliæ regi specie pœnitentiæ iniunctum est inter cætera ab Alexandro Pontifice Rom. vt ipsius subditi possent liberè ad Romanam curiam prouocare: & ne deinceps vllus esset rex Angliæ, quem Roma. Pontifex non designasset. *Polyd. lib. 16 hist. Ang. Blond. lib. 5, dec. 2.* Henricus 8 Angliæ Rex ipsius S. Martyris reliquias incendit, an. 1538.

Petracensis vrbs vltra Iordanem in finibus Moab, secundæ Arabiæ metropolis, an. 1167 episcopali dignitate insignitur. *Tyr. lib. 20, cap. 3.*

An. 1168 Rugiani Slauorum gens ab Erico Danorũ rege & vincuntur & Christo lucrifiunt. *Saxon. lib. 15 & 16.*

Finlandi ab Erico Sueuorũ rege cruento prælio superati Christum agnoscunt. *Ioan. Mag. Gothi. lib. 19. cap. 3.*

An. 1172 Petrus Legatus Rom. Pontif. sese Agennensibus hæreticis opposuit. *Contin. Sigeb.*

An. 1182 Ioannes Cardinalis ab Alex. Papa constantinopolim missus, petente id Manuele Imp. vt Græcorũ ecclesiam Romanæ vniret, à Græcis immaniter occisus est & per vicos vrbis raptatus. *Sigeb. Conti.* Manuelis odio Andronicus hanc patrauit cædem. *Cuspinian. de Impp.*

Ordo Carmelitarum (qui tunc variegata Chlamyde induebantur) initium habuit in desertis Syriæ, Almerici Antiocheni antistitis opera. *Polyd. lib. 7. de inuento. rer. c. 3.* Sed eorum origo altius repetitur, nempe à Prophetis Elia & Eliseo, qui Carmelum montem terræ sanctę primi consecrarunt, & discipulos illic reliquerunt, quos Scripturæ filios Prophetarum appellat. In Europam eum postea induxit Albertus patriarcha Hierosolymitanus. Primi sunt mendicantium.

Milites D. Iacobi sub ritu S. Augustini approbante Alexandro PP. exoriuntur in Hispania. Primus eorum magister fuit Petrus Ferdinandus. *Polyd. ibid. cap. 5.*

Calatranenses milites à loco denominati auctore Sanctio rege circiter an. 1160 oriuntur. Nigrum vestitum cum rubra gestant cruce ac Cisterciensium æmulantur regulam. *Polyd. lib. 7, de Inuent. cap. 5.*

Burgundio Pisanus Chrysostomum in Ioannem in Latinum vertit. *Contin. Sigeb.*

1163 Quidam hæretici de secta Catharorum, siue Cataphrygum se mundos & solos Christianos asserentes, cæteros immundos & hæreticos, nec sibi obesse vlla flagitia, allegantes illud Pauli, Omnia munda mundis, vbi de Flandriæ partibus Coloniam venissent, nec die Do-

Universidad de Deusto
Biblioteca

minico Ecclesiam intrarent, detecti sunt. *Chro. Hirsaug.*

Cum eorum hæresiarchis Arnoldo, Marsilio, & Theodorico publicum disputationis certamen iniit Eckbertus Abbas, cúmque nullis rationibus ad sanitatem reuocarentur, Coloniæ exusti sunt cum quinque aliis maribus & duabus fœminis. *Ibid.*

Ex reliquiis Tandemi Adamitæ, de quo supra, cuius errores, etsi per fratres S. Norberti prænonstratensis in inferiore Germania & magna ex parte fuêre extincti, repullularunt tamen in diuersis mundi Prouinciis, præcipuè in regno Boëmiæ, in Alsatia, Turingia, &c. vt vsque in præsentem diem duret, quamuis occultè. *Tritem. in Chron. Hirs.*

Vualdensium (qui sic dicti sunt ab Vualdo Lugdunẽsi eorum authore) siue pauperum de Lugduno varię hæreses exoriuntur, anno 1170. *Guido Carmelit. lib. de hæres.* Bernardus Lutzemburgus eas reiicit in annum 1218. Inter multa dogmata quæ ipsis attribuit Æneas Syluius cap. 35 hęc sunt, Preces pro mortuis & purgatoriũ ignẽ esse inuentum auaritiæ Sacerdotũ: delendas sacras imagines: Confirmationem & extremam vnctionem non esse sacramenta: auricularem confessionem esse nugacẽ: Sacerdotem quocunque loco, quocunque tempore sacrum Christi corpus conficere posse, & sufficere si verba sacramentalia tantùm proferat. Iidem fortasse cum hæreticis illius temporis, quos auctor (qui tunc degebat) continuationis historiæ Sigeberti vocat Agenenses.

Anni Christi. | Anni mundi.

1177 — CONCIL. *Northantoni in Anglia celebratur à quodam Cardinale nomine Hugone legato Rom. Pontificis, conuocatis tam Anglicanis quàm Scotis Episcopis, ad componendas lites inter Cantuariensem & Eboracensem Archiepiscopos, qui contendebant de primatu in Scotos Episcopos, qui cessit Eboracensi. Polyd. lib. 13 hist. Ang.* — 5265

HVMANA.

Ann. 1162 Cingi. siue Cangi Tartarus faber extra Imaum Magnus Cham siue Imp. gentis suæ per seditionẽ creatur, mox vicinos subigit & tandem Vmcanũ ipsum dominum suum, qui à Latinis presbyter Ioannes vocabatur, & in India & Serica, nõ Æthiopia, imperabat. Illic deinceps imperium Orientis desiit esse penes Christianos, mansit tamen religio incolumis, vnde & totus Oriens Christianis respersus est, & prouincia Tenduc, vbi erat presbyteri Ioannis Regia, tota penè Christiana *Hæc ex M. Veneto, qui horum fuit spectator.*

Inde eius posteritas in Scythia & India latissimè regnat, collocata regni Metropoli in Catay & Quinsai, & tota Scythia Tartariæ nomen sortita.

Quidam Sardensis mente captus, elapsus à parentibus, diu more ceruorum vixit, gradiens pedibus manibúsque & vescés eorum pabulo. Tandem cùm Rex Sardinię insulę venaretur, captúsq; fuisset cum ceruis aliis, parentibus eum alloquentibus nihil respondit, sed nec appositum panem & vinum gustare voluit, contentus herba: vnde & paulò post media nocte clam, manus parentum euadens, ad ceruos rediit, nunquam postea visus ab aliquo. *Abben Ezra in cap. 4. Daniel.*

1163 Moguntia ob necem Arnaldi Archiepiscopi, iussu Frederici Imp. mœnibus exuta est, & sic sine muro per annos triginta septem permansit. *Chron. Hirsaug.*

1164 Oceanus in inferiore Germania per 12 milliaria effusus in terras, multa hominũ millia, maximè circa fluuium Vueseram submersit *Chron. Hirsaug.*

1166 Siracus Turca occiso Soare Sultano Ægypti, se Turcarum primũ à Calipha Ægyptio cõstitui obtinuit.

1178 — *Concilium alterum Northantoni coactum Episcoporum Angliæ, præside Hugone quodam Cardinale legato sedis Apostolicæ. In eo multa & varia pro Christiane religionis statu agitantur. Polyd. lib. 13. Angl. hist.* — 5266

Nam

Anni Christi. | Anni mundi.

177

1181 — m LVCIVS III. Lucensis, natione Tuscus, an. 4. — 5279

1185 — mens. 2. dies 18. — 5283

Vacat dies 12.

Patriarchis.

Constantinopoli Theodosio, deinde Basilio Camatero, an. 3. mens. 6.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Heraclio, an. 24.

Nam præcedentes Sultani erant Ismaëlitæ siue Saraceni. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

Eo deinde mortuo Saladinus nepos Sultanus designatus est, qui ingressus ad Caliphã Dominum suum, vt de more adorans Sultanismi insignia de manu eius acciperet, Caliphã occidit cũ tota ipsius familia, eiúsque Thesauros direptos militibus suis distribuit, seque Sultani & Caliphæ titulis simul eodẽdie exornauit. *Ibid.*

Inde per 20 annos varia bella contra Christianos gessit, eósque tandem Dominio terræ sanctæ exuit. *Ibid.*

Bernæ fundamenta iecit Bertoldus 4 Zeringię & Burgundiæ minoris dux, necnon Geneuæ & Lausanæ princeps, qui obiit an. 1185. Eam Bertoldus 5 deinde 1191 cũ suis pagis imperio attribuit. *Chro. Burg. & Helueticum.*

Cũ Berna (quæ lingua Heluetica Vrsum sonat quòd cum ædificaretur casu occurrisset vrsus) Friburgum vrbs ædificari cœpta. *Naucl. e Munst.*

1170 Ingens terræmotus Orientem concussit subuersis multis vrbibus, vt Tripoli Syriæ, Antiochia, Cæsarea, Alebia, Emesa, Amaso. *R. Ioseph in Chron.* Prænuntius cladis nostrorum, qua Orientis possessione excussi sunt à Turcis, principe Saladino.

1171 In Gallia prope Aureliam multi Iudęi combusti sunt, quòd increbruisset eos puerum in fluuium mersisse. inter eos R. Iehiel F. R. Dauid, & R. Iekuthiel sacerdotes discipuli R. Semuël. *Ibid. R. Ioseph.*

Hunc diem Iudæi Franci & insulani anniuersario luctu & ieiunio recolunt. *Ibid.*

Eodem Coloniæ R. Beniamin & R. Abraham Scribæ de adulterato argento accusati pœnas euaserunt Iudæis eas 140 aureis redimentibus. *Ibid. ex R. Ephraim F. Iacob.*

1176 R. Mose filius Maiemon absoluit suum Misna, quo totum Talmud lingua purè Hebraïca elegantissimè est complexus.

Tzetzes tunc Græcè varia commentatur.

1177 Blesis habitantes Iudæi puerum Christianum in crucem egerunt die Cœnæ Dominicæ. *Sigeb. Cont.*

Ob quę & huiusmodi alia Gallię & Germanię vulgus passim in istos sæuiit. *Frising. lib. 1, cap. 37. de gestu Frederic.*

1179 Philippus Frãc. accusatoribus Iudęorum, quòd singulis annis funderent sanguinem innoxium aurem non præbuit, sed pro eis legem tulit. *R. Ioseph. in Chron.*

1180 Colonię ob puellam inuentam mortuã in Rheni ripa, Iudęis fluuium nauicula traiicientibus, Iudęi plerique occisi sunt. Cęteros Fredericus Imp. 500 aureis mulctauit. *Ibid.*

Miecislaus senex Monarcha ter deiectus Poloniæ principatu.

m LVCIVS literatus fuit. *Tyr. li. 22. cap. 7.* Vixit an. fermè 50 in Cardinalatu. *Onuph.* Principibus auctor fuit, vt in Asia laborantibus Christianis suppetias ferrent. *Plati.* ab vrbe deiectus est, quòd ex ea consulum nomen abolere niteretur.

Primus iuxta constitutionis formam positam in 11 concil. Lateranensi creatus est pontifex.

Ad hunc vsque Nicolaus Maniacutius Heroicum carmen de Romanis Pontificibus edidit & nomina 178. Pontificum centum viginti quatuor versibus scite concluſit.

Theodorus Balsamon iurisconsultus & theologus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Antiochenus postmodum Patriarcha (sed nomine tenus. Nam Latini adhuc Antiochia potiebãtur, in eáque Latinos Pastores præficiebant) multa hoc tempore scripsit, vt ipse de se testatur in præfatione super Nomocanonem, *Nicetas quoque lib. 3* de Isaacio. Sed aliquot errores suis libris immiscuit, ex Ioanne Citri episcopo, qui eum audiuit, responsis ad Constantinum Cabasilam Dirrachij Archiep.

Sedit contra Aymericum tertium è Latinis Patriarcham capta à Turcis Antiochia an. 1186. Tũ enim Isaacius Imp. Theodorum Balsᵐ. patriarcham nominauit. Quemadmodum postea Hierosolymis captis illic Græcum Laconicum siue Leontium virum eruditũ Patriarcham Hierosolymitanum constituit an. 4. Deinde Dositheum (*Nicetas lib. 3.*) Vnde intelligitur Isaacium collusisse cum Saladino. Vel alter Patriarcha Antiochenus erat titulo tenus duntaxat. Nam vel quãdo Latini erant Patriarchæ, non desierunt Græci suos instituere & continuare vsq; ad hodiernum, qui Ioachimus nominatur.

Ad interrogationis cuiusdam Marci Alexandriæ Patriarchæ respondit, sed peruersè in multis & contra Canones *Ioannes Citri episcopus vbi suprà.*

Petrus comestor iuxta quosdam, viget.

Hoc tempore bella terræ sanctæ inualescebant. *Vuicelius.*

Saladinus Castro de Vado Iacob vi expugnato, Templi milites sertis medio dissecuit sub an. 1180 reliquos sacerdotes capite damnauit. Plebi vitam promisit, si nepotem bello captum restituerent. *Sigeb. Cont.*

Armeniorum rex cum omnibus episcopis & regni subditis, an. 1181 se sedi Apostolicæ subiicit.

Eodem Balduinus Hieros. rex Ægyptiorum regẽ Saladinum non longe ab Ascalone superauit & in fugam vertit. *Chron. Hirsaug.*

Balduino mortuo 1182 Saladinus à Remundo Tripolis Principe, qui inimicitias exercebat cum Guidone Lusignano nono & nouissimo Hierosolymorum rege, inuitatus multas vrbes Christianis eripuit, indéque per deditionem Hierosolymam. *R. Ioseph in Chronicis.*

Postquam omnes captiuos occidisset præter Guidonem regem & magistrum militiæ eius. Qua potito victoria Acco, Berytus & cæteræ regni vrbes sese dediderunt præter Ascalonem. *Idem.*

Eodem an. 1182 Heraclius vltimus è Latinis Hierosolymorum Patriarcha ad Lucium Papam & Philippũ regem venit petitum auxilium contra Saladinum Ægytium. *Gagui. lib. 6.* Claues vrbis & Sancti sepulchri ipsi attulit regnum eius iuri subiiciens. *R. Ioseph.*

Inde Philippus exercitum Hierosolymam misit, sed intempestiuè. Quin & Heraclius venerat conquisitum auxilia post cladem à Saladino factam. *Blond. de decli. lib. 6 dec. 2.*

Eius anno septimo Hierosolyma capitur. Tum contra eum sedit Laonicus siue Leontius Græcus.

Guilelmus Tyrius Archiepiscopus, quintus ex Latinis, suam historiam de bello sacro Latinorum contra Turcas & Saracenos, 84 annos complectentem, ab anno Christi 1100. vsque ad annum 1184 persequitur.

Scripsit etiam historiam Orientalium, annorum 570. Acta Synodi Lateranensis & alia quædam. *Ipse lib. 21, cap. 26.*

Anni Christi.		Anni mundi.
		5279
1181	*Principibus.* *Alexio puero Comneno, an. 3. Orient. Imp. 118 & post eum Andronico Comneno tyranno, an. 2. Orient. Imp. 119.*	
	Friderico 1 Barbarossa Occident. Imp. vigesimo secundo.	
	Philippo 2 cogno. Theodato & Augusto, an. 43 Franc. Reg. trigesimo octauo.	
	S. Imra Æthiopiæ pretioso, an. 40.	
	Alphonso 9, Rege Hispaniæ, sexagesimo secundo.	
	Henrico 2. Andegauensi Angliæ, vigesimo quinto.	
	Cazimiro 2 Poloniæ.	
	Balduino quinto Hierosolymorum rege octauo an. 6.	
	Alphonso Rege Portugalliæ primo, deinde Sanctio an. 26.	
1185	*Vuillelmo Scotiæ.*	5285

Anni Christi.		Anni mundi.
1185	CONCIL. *Veronense, præside Lucio Papa, vt Christiani occidui Principes Asianis contra Turcas ferrent suppetias, & contra Romanorum superbiã. Platin.*	5285

cap. 26. Octogenarius obiit sub an. 1219. Heroldus.

Alexij Comneni tempore dogma motum est de Mysteriis altaris, illáne essent corruptibilia, an incorruptibilia. Ea esse incorruptibilia confirmauit Alexius. *Nicetas lib. 27. Orthodoxiæ.*

Ann. 1183. Multi hæretici combusti sunt in Flandria, iussu Philippi Flandrensium Comitis, & Guilelmi Remensis Archiepiscopi, sedis Apostolicæ legati. Illi docebãt omnia æterna à Deo, corpus autem hominis & temporalia à Luciabelo creata esse: baptismum paruulorum & Eucharistiam reprobabant: sacerdotes ex sola auaritia missas celebrare calumniabantur. *Guilel. Nangia. Vincent. lib. 29. cap. 26.*

Septem millia Cotarellorum, qui regionem Biturigensem vastabãt, ab illius terræ incolis interficiuntur. Ipsi persequebantur maximè viros Ecclesiasticos, quos miseris mortibus conficiebant. Sacrum Christi corpus pedibus conculcabant, & Ecclesias incendebant.

HVMANA.

Andronicus, vt Alexio puero nepoti imperium raperet, ex aula summouit æmulos, deinde puerum 15. annos agentem neruo arcu elisо immaniter strangulatum, arcæque plumbeæ inclusum, in mare demersit, atque desponsatam illi Annam Francorum Regis filiam vxorem duxit.

Alexium vindicaturus Vuilielmus Siciliæ rex, præsto aggreditur Tyrannum & vincit. Qua occasione Isaacius seditione excitata fugientem comprehendit, & mutilat altera manu & oculo. Deinde scabro camelo facie ad caudam versa, per vrbem circumducit, vbi vulgi tumultu vncis & harpagonibus penè frustulatim discerptus est.

Eustathius Thessalonicensis episcop. qui in Homerum & alia scripsit, adhuc vigebat.

Tartari circa an. 1180. Duce Cingis aut Chonigast ab Oriente progressi Europam Orientaliorem misere afflixerunt, indéque hodie in Hordas diuisi cognoscuntur.

Alphonsus 9. Hispaniæ rex Blancæ nostri D. Ludouici matris parens regnat an. 38.

Iudæi è Francia expulsi sunt, & eorum synagogæ euersæ, vel mutatæ in Ecclesias, edicto Philippi Regis, quòd Christianum puerum in Christi ludibrium cruci affixissent, & grauissimis vsuris vexarent Frãciam. *Æmil. lib. 5. Gagui. lib. 6.* Verùm non multo pòst tempore redeuntes, ab eodem admittuntur. *Æmil. lib. 6.*

Inter eos fuisse aiunt R. Selomonem Iarhhi, quos rex in Germanias expulit. Est autẽ magni nominis Rabbinus, ordinarius veteris testamenti & Thalmud interpres, qui videtur cognominatus Iarhhi, q. Lunensis. Luna autem oppidum est Prouinciæ Aquitanicæ, vbi Iudæos mansisse scribit D. Greg. lib. 3. epist. 21.

1175. Saladinus Damascum eripuit filio Norandini adhuc puero, qui principatum tenebat Alepi, eíque præposuit Sirosidulum fratrem. Inde Ciliciam. *R. Ioseph.*

1177. Hierosolymam obsedit, deinde in biennium pacem dedit. *Ibid.*

1179. Reuersus profligatus est, paucis è Christiano

Universidad de Deusto
Biblioteca

milite desideratis. Paulo pòst Euphratem transgressus, Carras in Mesopotamia cepit. Edessam quoque & vrbes vicinas fratri Norandini obtemperantes. Mox in Cœlesyriam conuersus, Alepum prouinciæ caput expugnauit. *Ibid.* — 1185

1182. à Remundo sollicitatus, bellum vltimum contra regem Hierosolymitanum suscepit, quo multas vrbes, & Hierosolymam ipsam nostri amiserunt. *Idem.* — 1187

n VRBANO 2. sedente, Hierusalem fuerat Sultano Ægyptio & Saracenis erepta. Vrbano hoc 3. Pontificatum gerente, recidit in eorundem seruitutem.

Dissidentibus enim inter se Christianis, scilicet, Guidone Lusignano Rege Hierosolym. & Raimundo comite Tripolitano, Saladinus Calipha Ægyptius post maximam stragem nostrorum fere 22000. recepit Hierosolymam cum suo Rege ad Tyberiadem capto anno 1187. 2. Octobris, feria 6. anno 88. (Æmil. 89.) ex quo regnum Hierosolymorum cœperat esse penes Latinos. *Æmil. lib. 5. Blond. lib. 6. dec. 2. 87 Iouius lib. 1. virorũ Illust.*

Campanas Basilicásque omnes præter Salomonis templum euerti iussit. *Symoneta lib. 5. cap. 82.*

Guilel. Nangiacus Isaacij Orientis Imperatoris meminit sub nomine Cursac, quem ait alios vocare Isaquinum: sed id non mirùm in historia aliena.

Græci mox post captam Hierosolymam videntur egisse cum Saladino, vt Patriarchæ constituendi ius reciperẽt. Nam Leontium, virum eruditione & virtute præstãtem Hierosolymorum partiarcham extitisse & obiisse an. 1187. quo scilicet vrbs capta est, eique Dositheum successisse Isaacij Imp. familiarem, scribit *Nicetas lib. 2. de Isaacio.*

Vrbanus de Turcarum victoriis certior factus, Venetias pro comparanda classe contẽdit. Sed Ferrariæ in itinere, cùm negligẽtius sacrum bellum à Christianis principibus susci pi cerneret, animi mærore interiit. *Plati.*

Pacem fecit inter Philippum Franciæ regem & comitem Flandriæ an. 1186. *Chron. Fland. lib. 6.*

Decimas Polonis indicit pro recuperanda terra sancta. *Chron. lib. 3.*

Bellum Vngarorum cum Venetis composuit. *Idem.*

Danos excommunicat quòd sacerdotes ferrent coniugatos. *Saxo lib. 15.*

Epistolarum eiusparticulæ innumeræ extant in Iure Canonico.

HVMANA.

Ann. 1185. Fredericus Imp. omnes Hetruriæ ciuitates præter Pistorium, agraria priuat ditione, & multa in Italia peragit. *Chron. Hirs.*

1188. Saladinus persequitur reliquias nostrorum, qui in Oriente supererant. *R. Ioseph.* — 1187

Henricus 2. Andegauẽsis, Anglorum rex, Cumbriam & Northumbriam recepit. Vuallos ad defectionem inclinantes domuit. *Polyd. Maior.* — *1188*

Deinde an. 1189. moritur. Atque hic Normanorum i. externorum hominum in Anglia principatus finis fuit, post annos 122. quàm Guilielmus primus regno Angliæ potitus est. *Polyd. lib. 13. Angl.*

o QVIDAM Historiographi hunc prætermittunt. Totus autem in bellis fuit contra hostes Christi, vt reci-

Anni Christi. | Anni mundi.

178.

n VRBANVS 3. Mediolanensis an. 1. mens. 10. di. 25. — 5283

Vacat d. 11.

Patriarchis.

Constãtinopoli Basilio, deinde Nicolao 5. alias Niceta an. 6. mens. 6.

Antiochiæ Aymerico, deinde Rodulpho 2. an. 33.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Eisdem Imperantibus & regnantibus, & post Andronicum, Isaacio 2. Angelo an. 16. Orientis Imperatore.

120.

S. Imra Æthiopum pretioso, Balduino quinto Hierosolymorũ rege octauo: denique Guidone Lusignano. an. 1. — 5285

CONCIL. *Parisiense, præsente Philippo Rege, Episcoporum Galliæ, pro expeditione contra Turcas. Gagui. lib. 6.*

179.

o GREGORIVS 8. Beneuentanus. — 5285

mens. 1. dieb. 27. — 5286

Vacat di. 20.

Anni Christi. | *Patriarchis.* | Anni mundi.

Constantinopoli Nicolao 5. siue Niceta.

Antiochiæ Rodulpho secundo.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Eisdem Imperantibus & regnantibus.

S. Imra Æthiopum pretioso.

Hierosolymorum & Ægypti Calipha Saladino.

reciperet Hierosolyma. *Vincentius.*

Tractans de recuperanda Hierosolyma Pisis moritur. Pontificatus die 57.

Perpetua per annos plus minus 50. inter populum Rom. & Pontifices discordia de vrbis administratione fuit, cui Populus Patritium quendam summa cum auctoritate præfecerat senatoribus creatis, ab Innocentio 2. ad hunc vsque. Nam eius rei occasione Innoc. 2. & Cælestinus 2. animi dolore defecerunt. Lucius 2. penè interfectus est. Eugenius 3. Alexander 3. Lucius 3. Vrbe pulsi sunt. Vrbanus 3. & hic Gregorius 8. exules fuere, donec nouissimè conuentum, Clemente 3. vt Senatores confirmarentur, Patricij verò loco, præfectus reponeretur. *Onuph. in Platinam.*

Leontius & Hermenopulus, qui de sectis scripserũt. Nam hic Bogomilos non multo ante suam ætatem ortos tradit.

Simeon Metaphrastes circa hæc anni 1200. tempora.

1188. in Monasterio Schonangiensi Cistercien sis ordinis Vuormacien sis dioces is, non longè ab Heildeberga, S. Hildegundis moritur, quæ sumpto habitu, & nulato sexu, Iosephi nomine, illic vsque ad mortem incognita permansit. *Chron. Hirsaug. Cæsarius prima Dialogorum distinctione.*

S. Margarita monialis miraculis clara in Monasterio montis S. Ruperti apud Bingen. *Ibid.*

Imra Æthiopum rex, inter eorum Sanctos relatus, Presbyter consecratur. Rex magnæ abstinentiæ & virtutis, adeò vt sacrificium incruentum peragens, ministerio Angelorum panem & vinum in corpus & sanguinem Domi consecrandum reciperet.

Miraculis clarus suis precibus stitit cursum Nili. Tributi loco à rege Ægypti materiam, præsertim ligna ingenio si operis è Hierosolymis sibi exportari iussit, è quibus templum construeret, vsque hodie tota Æthiopia venerabile *Mari. Victor. de regg. Æthiopiæ.*

180.

1188 — p CLEMENS 3. Romanus, an. 3. — 5276

1191 — mens. 5. — 5279

Vacat. mens. 8.

Patriarchis.

Constantinopoli Nicolao quinto, alias Niceta.

Antiochiæ Rodulpho.

Hierosolymis Heraclio.

HVMANA.

CLAREBANT Thebites ben Chorat genere Iudæus Hispanus, & Alfraganus Astronomi & Mathematici.

An. 1188. vel vt alij volunt 1202. Tartari Scythica gẽs è finibus suis, qui erant ad Tapuros montes vltra mare Caspium egressi deuicto & interfecto Indorum rege (Christiano & Presbyteri Ioannis nomine nostris tunc cognito. *Marc. Venetus & Osorius de rebus Emanuelis Portug.*) eorúmque excusso dominatu, cui seruierant, Asiam pene omnem victores longe latéque peruagati & Rha siue Volga flumine transmisso ad Occidẽtem progressi, vicinis Russorum Polounciis Campestria ad Tanaim & Mæotim Paludem habitãtibus bellum intulerunt, cósque & Russos suppetias ferentes deleuerunt, & omnem illam oram cum Taurica Chersoneso habitare cœperũt. *Cromer. lib. 7. Polo.*

p VIR scientia literarum, facundiáque clarus, sed & vitæ puritate, animíque integritate præclarior, suique acer castigator. *Anton.*

Quarti belli sacri auctor. Cum Frederico pacem iniit.

1188. Fridericus Imperator, cum Conrado filio mi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nore, Philippus rex Francorum, Guilelmus Siciliæ, Richardus Angliæ, Odo Dux Burgundiæ, Philippus comes Flandriæ, Hericus Comes Campaniæ, Theobaldus Comes Blesensis, Episcopi quamplurimi, & omnes fere regni Franciæ Barones, quartam expeditionem cõtra Turcas precibus huius Clementis Papæ suscipiunt, seque cruce insigniunt, cum audiissent Hierosolymam & totam Syriam præter tres vrbes Tyrum, Tripolim, & Antiochiam, & quasdam arces à Saladino fuisse occupatas. *Palmer. in Chron. Gagui lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2.*

Philippus rex Franc. decimam bonorum omnium ab iis exegit, qui se non comitarentur Hierosolymam. Quæ decima Saladini dicitur ad hunc vsque diem. *R. Ioseph.*

Verùm 1189. Fridericus in Armenia dum in flumine lauaretur, submergitur. *Continuatio Sigeb. Palmer. Guil. Nangiac.* & à filio Conrado Tyrum effertur, vbi & sepelitur. *R. Ioseph.*

1191. autem Philippus & Richardus coniuncto exercitu contra Saladinum prosperè primum bellum gerũt: sed mox discordia, diabolo instigante, inter ipsos orta, Philippus in Galliam reuertitur. Richardus autem inchoatum bellum strenuè prosequitur: sed anno sequente & ipse quoque domum reuersus est, Christianosque in terra sancta multis periculis expositos reliquit. *Chron. Hirsaug.*

Alioqui Saladinus pacem Christianorum postulans, regnum Hierusalem se illis redditurum, ciuitatem ipsam reædificaturum, & Damiatam cum adiacente regione ad 20. milliaria quietè possidendam concessurum, modò vlteriùs non procederent, promittebat. *Ibid.*

Nam eorum aduentu audito timuit, statuítque dimissa eis regione, in Aegyptum se recipere. *R. Ioseph.*

Portò Gallus cum Anglo, & Veneti cum Pisanis, qui etiam classes suas in Asiam miserant, ex eo tempore postea diuturnis & grauibus bellis inter se conflictati sunt. *Cromerus lib. 6. de reb. Pol.*

Anglus in illa expeditione Cyprum inter eundum occupauit, ejecto Isaacij Comneni præfecto, qui in dominum suum rebellauerat, *R. Ioseph.* & Hierosolymitano regi donauit, vt ibi amisso regno habitaret. *Nicetas sub finem lib. 2. de Isaacio Ang.* sed ea lege, vt Guido rex sibi iure regni Hierosolymitani cederet. Atque ita Cypri regno ipse & posteri eius potiti sunt annis ducentis septuaginta quinque, videlicet vsque ad annum 1470. *R. Ioseph.*

Henricus verò Campaniæ Comes à Richardo relictus, post Guidonem regnauit, & regni sedem Ptolomaide posuit, vbi anno vno pòst de fenestra lapsus interiit. *Ibid.*

Ex Frisia etiam & Dacia eò miserunt naues 50. è Flãdria triginta septem. *R. Ioseph.*

HVMANA.

Frideric. ante discessum imperij successorem reliquit Henricum 6. an. 1186. despondens ei Constantiam Rogerij Siculi filiam è monasterio mox educendam, quæ ad eum Siciliæ regnum attulit. Etsi autem ea existimaretur nunquam paritura, quod 50. annum attigisset, tamen grauida facta an. 1193. 7. Calend. Ianuarij Panormi enixa est Fridericum 2. (magno Ecclesiæ damno) in sacello publico,

Anno Christi. 1188

Principibus.

Eisdem Imperãtib. & vsque ad Henricum 6. Occid. Imperat.

Philippo 2. cog. Theodato & Augusto Frãcorum Rege trigesimo octauo.

S. Imra Æthiopum pretioso.

Alphõso 9. Hispaniæ, sexagesimo secundo.

Henrico 2. Andegauensi, Angliæ vigesimo quinto, deinde Richardo an. ferè 12.

Cazimiro 2. Polon. princip. Hierosolymorũ & Ægypti Calipha Saladino.

Sanctio Portugalliæ secũdo Rege.

Vuillelmo Scotiæ.

CONCIL. Parisiense, coactum à Philippo Rege, cui decimæ ab Ecclesiasticis cõcessæ sunt ad bellum gerendum contra Saladinum Turcorum Regem, à quo illæ dictæ fuerunt Saladinæ. Gagui. lib. 6.

Anno mundi. 5276

1191

Anno mundi. 5279

Anno Christi.

181.

1191 q CELESTINVS 3. ROmanus an. 6.

1198 mens. 7. di. 11.

Patriarchis.

Constantinopoli Nicolao quinto siue Niceta, deinde Leontio an. 1. Dositheo an. 1. Georgio Xiphilino an. 7.

Antiochiæ Rodulpho 2.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Isaacio 2. Angelo Orient. Imperatore 120.

Henrico 6. an. 8. Occiden. Imperat. vigesimo tertio.

Philippo 2. cognom. Augusto & Theodato Franc. Rege trigesimo octauo.

S. Imra AEthiopum pretioso.

Alphonso 9. Hispaniæ sexagesimo secundo.

Richardo Angliæ vigesimo sexto.

Cazimiro 2. Poloniæ, deinde Lesco Albo cum Helena matre an. 8.

Hierosolymorum & Ægypti Saladino, deinde Saphandino.

Sanctio Portugalliæ rege secundo.

Anno mundi. 5279

5286

blico, quod vt spectari partus posset, ne supposititius cõseretur, Henricus extruxerat.

Philippus Theodatus siue A Deo-datus, multa Parisiis vtiliter instituit: Ædiles, quos vulgo vocamus Scabinos siue Echeuinos, eligendos curauit. Eam vrbem auxit tota illa parte (quæ à Paruo ponte ad abbatiam S. Genouefæ tendit, quam etiam mœnibus cinxit, plu rimos vicos strauit lapidibus, D. Innocentij cœmiterium extruxit, forum vænale (vulgo Hallas, Græcè φάλαι) in platea, quam Campellos vocabant, ædificauit, nemus Vicenarum (*de Vincene*) prope vrbem muris cinxit. *Guil. Nãg. Æmil. lib. 9. Gagui. lib. 6.*

1190. Londini seditio contra Iudæos, in qua multi cæsi sunt, donec res à Richardo rege componeretur. *R. Ioseph.*

Eodem octoginta Iudæi, iussu Philippi Blaiæ combusti sunt. R. Iom Tob multos suorum interfecit, ne baptizarentur. *Idem.*

1191. in Anglia ptimùm 150. interfecti sunt, deinde in aliis vrbibus alij, qui baptizari recusabant. *Idem.*

q TOTI Franciæ sacris interdixit ob diuortium Philippi Regis, qui Ingebergam seu Gelbergam vxorem repudiauerat. *Guilel. Nangiac.*

Occupatur & ipse bellis Palestinis, & fœlicius. Præsul Ecclesiæ petutilis. *Vuicelius.*

Teutonicorum ordinem confirmat, S. Augustini regulam eis præscribens cum alba veste & cruce nigra vt ab aliis differrent, *Polyd. lib. 7. de Inuent.* Et singulis diebus ac noctibus ducties orationem Dominicam, Symbolum Apost. & Angelicam salutationem repeterent. *Ibidem.*

Constantiam monacham rege Rogerico natam occultè è monasterio Panormitano eduxit, & Henrico 6. dispensatione collocauit, è quo natus Fridericus Sedis Apostolicæ mastix. Hi sunt dispensationum illegitimarum partus.

Gilbertus Abbas, Alanus Episcopus Antisiodorensis, Philo Episcopus Carpathius, Guatricus Abbas Igniacensis, Ioachimus Calaber Abbas Florentinus, vt de se testatur super cap. 9. Apocalyp. Godefridus Viterbiensis, Mauritius Episcopus Parisiensis, cuius exemplo inualuit mos per aliquot annos in Francia, vt Sacerdotes morientes tabulam, Catholicam fidem de resurrectione complectentem pectori apponerent, quod tunc multi de ea dubitarent. *Guiliel. Nangiac.*

Ordo Cruciferorum oritur in Italia an. 1197. *Volater.*

S. Guilelmus Biturigẽsis Episcopus floruit. Honorius 3. Papa eum in Sanctorum numerum retulit.

In Dania quidam persuadere conantur populo, vt sacerdotibus suis matrimonia decernat. Et vix hoc schisma à Vualdemaro rege & aliis Principibus repressum est. *Saxo lib. 15. Dano.*

Isaacius Angelus Imp. viduas Eleemosynis, pauperculas virgines dote, & sumptu nuptiarum magna hebdomade iuuabat. *Nice lib. 3.*

Xenodochiis Constantinopolim repleuit. *Ibid.* ab eo Blachi & Bulgari deficiunt. *Ibid lib. 1.*

Marcus Alexãdrinus Patriarcha, qui Græcos de multis quæstionibus, diebus D. Isaacij Angeli, & D. Georgij Patriarchæ Constãt. an. 1203. Christianorum Saracenica

Universidad de Deusto
Biblioteca

regna incolentium nomine, consuluit. Ad quas respondit Theodorus Balsamon, sed vt Ioannes Citri Episcopus in suis ad Constantinum Cabasilam Ditrachij Episcopum responsis docet, peruersè & contra canonicas constitutiones.

Anno mundi. 1200

Anno Christi. 5288

Theodorus enim Balsamon Patriarcha Antiochenus (sed titulo tenus) adhuc clarebat. Nam Georgio Xiphilino libros suos in Nomocanonem Photij dedicauit.

An. 1190. 13. Calendas Decembris auctoribus quibusdam ciuibus Bremæ & Lubecæ Ordo Marianorum militum (ad Teutonicorum formam) instituitur in Ptolomaide, magnis sumptibus ædificato ibi Xenodochio, in vsum eorum, qui familiæ insererentur. Postea cum numerus creuisset, ceu Colonias inde in Germaniam deduxerunt, ad Christo subigendas Slauorum & aliorum infidelium Septentrionalium terras.

Samuel Iudæus abdicato Mose Christum amplectitur an. 1200. & contra Iudæos de vana Messię expectatione subtiliter disputat.

HVMANA.

In Asia per id tempus Christianorum res in deterius labuntur, nec multo post euertuntur. Quin Betica siue Granata à Saracenis subacta est, Anglia & Hybernia insulę Romano Pontifici vectigales factæ sunt. In Germania Henricus Imp. cum regnum Siciliæ nomine Constantię recepisset, ac Fridericum F. trimulum Cæsarem siue regem Romanorum renuntiasset, moriens longam litem de imperio reliquit. *Cromer. lib. 7. de Reb. Pole.*

Philippus enim dux Sueuorum patruus ac tutor pueri coronatus est ritu solenni Moguntię. Contra quem Otho Saxonum dux ab Innocentio 3. Philippo diris deuoto, confirmatus est. Sicque aliquandiu (per annos fermè octo, quibus Philippus vixit, *Chron. Hirsaug.*) Germania intestino bello collisa est, donec Philippo & Otthone interfectis Fredericus iam adultus imperio suscepto pacem restituit. *Ibid.*

In Græcia verò varij etiam motus erant, adeo vt an. 1200. Cõstantinopoli à Gallis & Venetis capta, Alexius Imp. pulsus Halisiam in Russia confugerit, ad ducem nomine Romanum Polonorum regis Clientem, cui cùm Alexius puer à Victoribus suffectus, & paulo post interfectus à suis esset, Balduinus Gallus successit, Orientemque sublato schismate Romanæ Ecclesiæ renunciauit. *Ibidem.*

Philippus Gall. rex Augustus D. Ludouici auus, expeditionem suscepit aduersus Guidonem Aruerniæ Comitem, qui vexabat Ecclesiasticos, Abbatiam euerterat, Episcopum Claromontensem in carcerem incluserat, captamque Aruerniam sui regni peculio adiecit. *Annal. Gallici.*

Ante hanc Phil. Augusti ętatem nullus liber Gallica lingua scriptus dicitur.

Sub an. 1190. tota Francia Iudæos expulit in Germanias (1186. habet R. Ioseph) quos tamen paulò pòst, nempè an. 1198. Parisios reduxit, Ecclesias ibi grauiter affligens. *Antoni. tit. 17. c. 9.* quousque sub an. 1323. penitus exigerentur. In hac eiectione R. Salomonem Iarhi ordinarium veteris testamenti, & Talmud glossatorẽ fuisse aiunt. Hanc expulsionẽ Abben Bohan describit.

Annus Dom. M C C. quo Tartari regnum suum deleto Presbytero Ioanne Vncano Indorum rege condunt. Constantinopolis à Frãcis & Venetis capitur, Theodorus extra vrbem in Asiã imperium Græcorum transfert.

DVODECIMO *hoc sæculo doctrinam contra hæreticos sic continuatam liquet.*

MISSA. *Continuatur ritus superiorum temporum, vt scriptores huius sæculi de diuinis vel Ecclesiasticis officiis fidem faciunt, Honorius Augustodunensis, Odo Cameracensis, in Canonem Missæ, Hugo Victorinus, Rupertus Tuitiensis, Leo Tuscus in Liturgiam Chrysostomi, Ioan. Beletus, Osmundus Sarisberiensis, lib. de Ecclesiasticis officiis, &c.*

Gratia Dei, fides, Iustificatio. *Honorius de prædest. & lib. Arbitr. item in Psalm. 17. Saluum me fecit, quoniam voluit me. Retribuet mihi &c. Nota in primis. Gratia à Deo gratis, non ex meritis hominem præuenit, vt ad bene volendum carpere tur ipse gratia per piæ actionis studiũ. Richardus de statu hom. inter. cap. 12. 16. & passim in quæst. in epistolas*

Anno Christi. Anno mundi.

Pauli. Bernardus sermonibus de aduentu Dom. & in cantica serm. 67. Gratia reddit me mihi iustificatum gratis & sic liberatum à seruitute peccati &c. Petrus Cluniac. lib. 2. cõtra Iudæos cap. 4. Rupertus lib. de victoria verbi. Magister sententiarum lib. 3. dist. 19. & c. Fulgentius lib. de gratia Dei.

1200 5288

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Bernard. sermo de cœna Dom. & in alio serm. de eadem. Petrus Cluniac. contra petrobusianos, seorsum lib. 1. epist. 2. Magister Sentent. lib. 4. dist. 8. & seq. distl. 10. refutat contraria docentes. Bãdinus lib. 4. dist. 9. & seqq. Rupertus, vbi & figuram refutat lib. 16. com. in 6. cap. Ioan. & lib. 7. cap. 7. lib. 2. de sap. cap. 24. in Mat. lib. 10. cap. 26. lib. 2. de diui. offi. cap. 22. & 23. Quin & lib. 1. cap. 28. & seqq. aliquot integram Missæ rationẽ explicat. Richardus lib. de Sacerdotio Melchisedec.*

1191. Bertoldus 5. Zernigię & minoris Burgundiæ Dux, Bernam paulò antè à Bertoldo 4. eius præcessore constructam cum suis pagis Romano imperio attribuit. *Chro. Burg. & Helueticum.*

1195. Henricus 6. Imp. Siciliam inuadit, captumque Tancredum regni inuasorem, erutis oculis cum quatuor principibus in Teuthoniam mittit, & omne regnum Apuliæ sibi subiicit. *Chron. Hirsaug.*

1197. Subsidiarium exercitum in Syriam mittit, qui dum Henrico sequenti anno mortuo reuertitur, Christiani, qui in Syria remanserant, auxilio destituti, reliquum Dominij, quod in ea prouincia possidebant, mox penitus amiserunt. *Ibid.*

Annos 10. duntaxat imperauit, iuxta alios, octo, nisi quòd cum patre viuente annis fermè duobus & viginti regnauerat.

Post eius mortem principum dissensio grauissima de eligendo successore. *Ibidem.*

Saladinus cùm regnasset an. 16. (10 habet R. Ioseph.) Saphandinum filium reliquit, qui Christianorum reliquias in Oriente debellauit. *Ionius lib. 1. Viro. illust.*

Moriens Saphandino reliquit regnum Iudæ & Syrię, Miralino minori filio regnum Ægypti: sed insurgens Saphandinus patruus eis omnia eripuit, & se Sultanũ totius Orientis constituit. R. Ioseph.

Guil. Signiacensis lib. de sacramento Altaris. *Leo Tuscus in sua Chrysostomi & Græcorum liturgiæ versione, & ex Græcis Zonaras, Balsamon, Nicetas Coniates diuersis in locis. Hildegardis lib. 2. vis. 6. & lib. de Sacra. altaris.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Mag. Sentent. li. 4. distin. 3. & seqq. Bandinus lib. 4 cap. 3. & seqq. Bernard. sermo. de Cœna Domini & Bapt. & ablut. Ped. & alibi. Rupertus li. 10. de diuin. Offic. cap. 5. & c. lib. 8., Apoc. Petrus Clun. lib. 2. contra Petrobusianos. Balsamon in canones Apostolorum & Synodorum. Zonaras & Nicetas Coniates diuersis in locis. Honorius in speculo Ecclesiæ.*

Pœnitentia & eius partes tres. M. *Sentent. lib. 4. cap. 14. & seqq. Bandinus lib. 4 cap. 13. & seqq. Hugo lib. de consentiis. Petrus Cantor cap. 106. & seq. Theodorus Balsamon vbi supra.*

Claues Ecclesiæ. Absolutio. *Petrus Cantor cap. 21. Absolutio enim spirituale est, pertinens ad potestatem clauium. M sentent. li. 4. dist. 18, & c. Bandinus ibid. Richardus. lib. de potestate ligandi & solu. in confessionali. de peccatorum differentiis. Theodorus Balsamon in Canones.*

Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum vsus. M. *Sèntent lib. 4. Bandinus lib 4. Hugo libris de Sacramentis, Rupertus lib. de diui. Offic lib. 5. cap. 15. 16. 17. 18. & c. Honor. in Speculo Eccl.*

Primatus Sedis Apostolicæ. *Bern. serm. de Ioan. Baptist. & libris de consideratione ad Eugenium. Item epist. 133. 237. 285. Richardus lib. de authoritate Petri. Potho lib. 1. & 3. de statu domus Dei. Salisberiensis lib. 8. cap. 17. Petrus Cluniac. lib. 6. epist. 44. Zonaras & Cedrenus in vita Leonis Iconomachi, vbi hic Gregorium Apostolicum virum & Petri Coriphæi ἐκδοχεῖ vocat.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Bernardus tract. de libero Arb. & passim super Cantica vt ser. 81. 82. & alibi. Magister Sententiarum lib. 2. dist. 24. & c. Bandinus Ibid. Honorius lib. de Prædest. & lib. Arbit. Richardus de statu hom. interio. cap. 2. 3. & c. & in explicatione dubiorum. Hugo lib. de Conscientiis & alibi. Petrus Cluniacensis lib. 1. de Miraculis cap. 6. Ioan. Saliberiensis lib. 5. cap. 4. & c.*

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines. *Bernardus multis sermonibus & in Cant. Honorius in speculo Ecclesiæ. Rupert. lib. 4. com. in Zachar. cap. 10. lib. 7. in Cant. Richardus sup. Canti. & c. Petrus Cluniac. contra Petrob. lib. 1. Epist. 1. Sigeb. & Zonaras sparsim. Nicetas Coniates itidem, vt in Andronico, in Isaacio Angelo li. 3. in Alexio. Denique de Sanctis extant auctorum huius sæculi sermones penè innumeri.*

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Etterianus libro peculiari, de regressu animarum ab inferis. Petrus Cluniac. lib. 1. de Miraculis vt cap 23. & c. lib. 1. contra Petrob. epist. 1. & 2. Honorius in Speculo Eccl. sermone de Natiu. Dom. Mag. sententiarum lib. 4. dist. 20. 21. 45. & c. Rupert. lib. 2. in Leuit. cap. 42. fol. 175. & in Genesim. c. 32. Examinatorium ignem. Bernard. serm. 66. in Cantica. Non credunt hæretici ignem purgatorium restare post mortem, & c. Tyri, lib. 18. cap. 32. Sigebert. sparsim.*

Cætera ijdem & cæteri huius sæculi auctores prolixè confirmant. de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores Cent. 12. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. 11. sparsim. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 38. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 775. & seqq. cap. de hæresibus sparsim col. 833. & seq. vbi Petrobusianorum contra Petrum Cluniac. Apostolicorum contra D. Bernard. ser. 65. & 66. in Cant. suscipiunt patrocinium. Per totum cap. 6. de ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 858. & seqq. Per totum 7. de Politia & gubernatione ecclesiæ col. 1009. & seqq. cap. 8. de Schismatibus col. 1105. sparsim toto 9. cap. de Synodis col. 1235. & seqq. Per totum fere cap. 10. de doctoribus Episc. col. 1365. & seqq. quos proinde ma-

Universidad de Deusto
Biblioteca

*ledictis infectantur. Sparsim cap. de martyribus, de miraculis. Huc facit quòd ex instituto multi hac ætate scripserunt de hæresibus. Item contra Henricianos, Petrobusianos, Apostolicos, publicanos, Patarenos, Vualdenses, Agenenses, Hæreticos de Baruſ

Universidad de Deusto
Biblioteca

rioque in Balduini potestatem redacto.

Bonifacius Montisferrati marchio, Balduinus Flandriæ & Henricus S. Pauli comites, & Allobrogum dux in Iunioris Alexij gratiam, classe è Dalmatia ad Bosphorum Thracium adducta, è sinu, qui Peram à Byzantio 15. stadiorum interuallo dirimit, occupato, rupta catena ferrea, quæ obtensa fuerat, vrbem capiunt deditione, & certis conditionibus Alexio Iuniori tradunt. Alexio altero aufugiente auectis secum Thesauris imperij.

Alexius Ducas post vrbem secundo captam fugiens, in Peloponneso comprehensus est & è turri præcipitatus.

Nicetas Acominatus Choniates libris 19. historiam rerum memorabilium quæ in Constantinopolitano Imperio per 88. circiter annos, hoc est, ab anno Christi 1117. in quo desinit Zonaras, vsque ad an. 1205. contigerunt complectitur.

Post cædem Philippi, Pontificis opera imperium Otthoni commissum est. Sed cum is postea anathemate fuisset percussus, Germaniæ principes Fridericum 2. eligunt.

1212. in expeditione Thuringica Othonis Imper. haberi primùm cœpit vsus instrumenti bellici, quod Tribock appellatur. *Chron. Hirsaug.*

Fredericus 2. cum Philippo Franc. fœdus init, quod cum esset suspectus Anglo, hic promissione auxiliorum Otthonem attraxit in Belgicam. Verum Ottho à Francis profligatus, ab imperio sponte destitit.

Philippus post varia prælia cum Anglo, totam Normaniam septem Episcopatibus cõstantem recepit anno 332. (alij 260. Aemyl. 270. Polyd. 316.) postquam Carolus Simplex eam concessisset Rolloni Duci Normanorum. *Guilel. Nangi. Aemyl. lib. 6. Polyd. lib. 15. Angli. histor. Gagui lib. 6.*

Aquitaniam etiam totam ferè subdidit Philippus: ita ab vniuersa, quam in Gallijs habebat, possessione Ioannes Rex Angliæ sua ignauia penè est depulsus. *Polydor. lib. 15. Ang.*

Moriens marcarum centum & quinquaginta millia in terræ sanctę subsidium legauit. *Chron. Hirsaug.*

Galli & Veneti expugnata an. 1200. vrbe Constantinopoli contra Alexium Comnenum, qui Isacium Comnenum fratrem excæcatum detinebat in carceribus, inter se conueniunt, vt Galli Imperatorem Gallum, Veneti Patriarcham Venetum darent: Illi Balduinum Flandrũ, hi Thomam Maurocenum nominarunt. *Blond. lib. 6. dec. 2. Aemil. lib. 6. Nicetas lib. vlti.* Sic imperium Orientis mãsit penes Gallos 60. ferè annis. *Blond. lib. 8. deca. 2.* alij. 50. alij 63.

Obsidioni terra marique in 68. diem continuatæ, finem imposuit insana intra vrbem de imperio contentio Theodori Ducæ & Lascaris.

Balduinus Orientis Imperator Græcam Ecclesiam ad tempus Romanæ audientem & concordem reddidit. Illius vnionis facta est mentio ab Innocentio PP. in Cõcilio Lateranensi.

Thomas primus è Latinis an. 1204. in Constantinopolitana Patriarchatus Cathedra sedit. Contra quem è Græcis extra vrbem sedit Michaël quartus motuo Ioanne 9.

A Philippo Imp. Premislus siue Ottocarus Boëmorum

Anno Christi.		Anno mundi.
	seno (*homil. 4. in Pascha*) terrena commutari & transire: & iterum, creaturas conuerti in substantiam corporis Christi, & in verba Christi, *Nisi manducaueritis, Ioannis 6. panem & vinum virtute ineffabili in sui corporis & sanguinis substantiã cõuertere, mutare, &c. Greg. Nisseno in oratio catechetica. Panem sanctificatum in Dei verbi corpus immutari, vt citat Euth. Græcus Panop. part. 2. tit. 21. vbi est caput inscriptum, De transmutatione corporis & sanguinis Do. Chrysost. (ser. de Encæniis) nihil substantiæ panis remanere & (in Liturgia) Deum visibilia in corpus Christi μεταβάλλειν id est, transmutare. Augustino (ser. 28. de verbis Domini) iam non esse panem, sed corpus Christi: Hieron. in Marc. Christũ trãsfigurare panem in corpus suum: Ambrosio (lib. 4. de Sacram. cap. 4. & 5. & lib. de iis qui initiantur ca. 9.) creaturas & naturas siue substantias mutari: Damasceno (lib. 4. de Orthodoxa fide cap. 14.) & Hesychio (Leuit. lib. 9. cap. 22.) panem in carnem Domini supernaturaliter transmutari, & fieri sensibilium translationem & commutationẽ: Theophylacto (in 14. c. Marc.) transelemẽtari panem in carnem Christi, vel transformari, in 6. cap. Ioan. & in 26. Math. Bedæ, panem fieri per transmutationẽ corpus Christi. Transire enim substantiam panis, non formam siue speciẽ, in Christi corpus, in Boetij librum de Trinitate. Bertramo ipsi, libro de corpore & sanguine Domini, quem hæretici laudant propter obscuras & quasi ancipites de tanta re quæstiones & locutiones. Nam vtitur vocabulis permutationis, commutationis, conuersionis. Ipse namque (ait) qui nunc in Ecclesia omnipotenti virtute panem & vinum in sui corporis carnem & proprij cruoris vndam, spiritualiter conuertit. Et rursus, (dicit Christus) verè per mysterium panẽ & vinum in corporis & sanguinis sui conuersam substantiam a credentibus sumendam &c. Quod & fatentur Magdeburgenses centuria 9. cap. 4. pag. 212 Transubstãtiationis habet semina Bertramus &c. Nam &c.*	5303
1215	*In hoc Concilio certus habitus est Iudæis assignatus. cap. In nõnullis. de Iud. & Sarrac.*	

Anno mundi.		Anno Christi.
5303	rum princeps regium diadema suscepit & successoribus suis reliquit. *Crom. lib. 7. Polo.*	1215
	Veneti an. 1202. eripiunt Græcorum Imperatoribus Cretam insulam, quæ olim ἑκατόμπολις, hodie Candia dicitur. *Sabel. Ennead. 9. lib. 9.* Circuitus eius 588. millia passuum continet. Ei ritus Græcos retinere permittunt. Inde cum Genuensibus multa bella gerunt, quæ vix componi potuerunt post an. 70. per Gregorium 10. ea lege, vt Insula sub Venetorum iure & imperio remaneret. Nam Cretenses eis parere nolebant, donec omnes vrbes muris exutæ, & coloniæ in insulam missæ sunt.	
	Duce Petro Zianeo, Corcyram, Modonam, Doronam insulam circa idem tempus ceperant, & paulò post Callipolim, Nassum, Paramolam, Herineam, cùm iam inciperet Tartarorum regnum, & Estensis in Italia marchionatus.	
	Ioannes Brennus, Christianorum Principum vno cõsensu Rex Hierosolymitanus designatur, sed nomine tenus. *Blond. lib. 6. dec. 2.*	
	Eius filiam Iolam Fredericus 2. prima vxore mortua ducit, accepto dotis nomine regno Hierosolymitano, ea conditione vt statim à nuptijs ad vrbem recuperandam proficisceretur. Hinc qui Siciliæ regnum possederunt Hierosolymitani regni nomen & insignia simul vsurparunt.	
	Henricum filium natu maximum Cæsarem factum in carcere necat. Gemellos ipsius filios veneno tollit per Conradum filium & Manfredum nothum regni Siculi & Neapolitani æmulos. Multa bella contra Pontifices gerit.	
	Petrus 2. Aragoniæ rex ab Innocentio 3 Romæ coronatus obtinuit, vt successores sui Cæsaraugustæ coronarentur à Tarraconensi Archiepiscopo.	
	Eius successor Iacobus Baleares insulas & regnum Valentiæ ac Murtiæ à Mauris recepit.	
	Ioannes Rex Angliæ vir impius post sacras ædes à se spoliatas, & sacerdotes pulsos regno, & redditibus Ecclesiæ per sex annos retentis, in pœnam religionis contemptæ excommunicatus à Pontifice Rom. non antea absoluitur, quàm diadema capiti ademptum Pãdulpho legato Apostolico traderet, nunquam id ipse accepturus aut hæredes nisi à Pontifice Roma. Angliam item & Hyberniam reddidit feudatarias Romanæ Ecclesię, promittens pro Anglia 700. marchas auri. & pro Hybernia 300. *Polydor. lib. 15. Angli. histo. Æmil. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2. Guilel. Nangia.*	
	Saxo Grammaticus pertexit historiam Danorum vsque ad annum ferè 1200.	
	Græci odio Latini nominis nolentes parere Constãtinopolitanis Imperatoribus, sibi ex sua natione Theodorum Lascarim Imperatorem creãt ad Niceam vrbem. *Niceph. Gregoras lib. 1.*	
	Quo anno Balduinus Cõstantinopolim cepit, Adrianopolim obsedit, sed irruentes Bulgari accitis Scythis, quos nunc Tartaros vocamus, ei in planitie Orestriadis cæso vitam & victoriam adimunt. Balduinus, cui dimidium vrbis, prouinciarum, vectigalium rerumque omnium, quæ communi bello quæsitæ fuerant, attributum erat, Bonifacium Montisfer. regem Thessaliæ declarat. Venetis Cretam insulam Bonifacio cedente, qui eam	

Universidad de Deusto
Biblioteca

dono Alexij contectus fuerat, tradit.

b CORONAVIT Romæ Fredericum 2. Imperatorẽ Occidentis, & Robertum Petri fil. Imperatorem Constantinopolitanum cum Iola vxore. *Plati. Blond. lib. 7. dec. 2. Verus pastor. Plati.* 1216

Longobardorum collegium contra Imperatorem erexit. *Chron. Hirsaug.*

Confirmauit ordines Prædicatorum & Minorum monachorum, biennio ante mortem D. Francisci. 1227

Quo tempore Damiata capta est à nostris in Asia, & pro liberatione captiuorum post tres annos restituta. Fredericus 2. anathemate notatus.

Damiatam autem iuxta littus Nili munitissimam an. 1218. cepit Lupoldus Austriæ Dux, cum vno Cardinali Apostolicæ sedis legato, Rege Vngariæ, multisque Comitibus & nobilibus, ac copiosa Cruce signatorũ multitudine in terram sanctam profectus. *Chron. Hirsaug.*

Monasticus Vallischolarium ordo sub regula D. Augustini originem sumit in Campania, per Guilelmum Richardum, Duurardum, & Manassem Theologiæ professores: confirmatur ab Honorio.

S. Clara conciuis diui Francisci, ab eo edocta, ordinem Virginum auspicatur. *Volater. lib.* Alexander 4. eam in numerum Sanctarum Virginum retulit an. 1255.

Pruteni cogantur à Teutonicis fidem Christi suscipere. *Munster. in Cosmog.*

Alexius Comnenus Theodori Lascaris socer, genero imperium inuidẽs, quod defendere nequiuerat, ad Turcos se confert. Turcis à Lascari superatis captus vita donatur. Contractis iterum copiis, quantas potuit, nouum imperium Trapezunti condit, complexum Cappadociam & Colchidem. Hinc imperatorum Trapezuntinorum origo. Sic Orientis imperium diuisum est in Europæum. & Asiaticum ad Colchidem & Pontum.

Petrum Antisiodorensem Imp. in nemorosis Thessaliæ locis per insidias Lascaris Imp. intercipit, & biennio in squallido carcere detentum obtruncat. Pro eo vidua Imperium administrat vsque ad Roberti filij reditum ex Gallia.

Sub Ludouico Leone Franc. Rege, Galli suo sermone Rythmos. i. similiter desinentes versus vsurpasse feruntur. Cum Rythmorũ vsus paulo ante cœpisset apud Siculos, deinde in Italiam transiisset. *Petrarcha præfatione ad Epist famil.*

1222. Tartari gens Scythica per Changiuscam primum suum regem Georgianam Armeniamque maiorẽ sibi subegerunt, inde Poloniam Hungariamque depopulati sunt. *Blond. lib. 7. dec. 2. Plati.* Et Morauiam, vicinasque omnes terras incendio, præda, & gladio fœdarunt. Cõtra quos multi principes Cruce signati ad Mersburg. conuenerunt, & cum maximo exercitu contra eos processerunt. *Chron. Hirs. vbi istud confert in an. 1238.*

Indorum Christianorum dominatu excusso ac vicinis edomitis, Cathaïnæ amplissimum regnum Magnæ Tartariæ nomine condiderunt. Quod regnum per vastissimas & latissimas Orientis solitudines ad Oceanum vtrumque Orientalem & Meridionalem ex parte vna, ex altera ad Tanaim, & Persidis & Turcorũ regna extẽsum, vtramque Scythiam ac multas alias terras, vt Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Lusitani nauigant,

Anno Christi. | Anno mundi.

183.

b Honorius 3. Romanus an. 10. mens. 7. di. 13. — 5305 — 5315

Vacat d. 1.

Patriarchis,

Constantinopoli Manuele an. 4. mens. 7. Germano 2. an. 17. mens. 6. Antiochiæ Rodulpho secundo, deinde Raimerio an. 20.

Hierosolymis Alberto, contra quem sedebat Dositheus Græcus.

Principibus.

Petro Antisiodorensi an. 5. Roberto eius filio an. 7. successiuè Constantinopolitanis Imperatoribus,

Theodoro Lascari an. 18. & Ioanne Duca Græcor. ex ordine Impp.

Friderico 2. nepote Barbarossæ Occid. Imp.

Philippo 2. Ludouico Leone 10. dict. 8. an. 3. per ordinem successionis Franc. Reg. Naakutolab Æthiopũ pretioso, an. 50.

S. Ferdinando 3. Hispaniæ an. 45. Ioanne Richardi fratre Angliæ, deinde Henrico 3. an. 56.

Anno Christi. | Anno mundi.

Lesco Albo iterum Poloniæ.

Hierosolymis Saphandino Ægypti, Calipha.

Alphonso 2. Portugalliæ deinde Sancio 2. an. 26.

Vuillelmo Scotiæ: deinde Alexandro 2. an. 35.

1225 — CONCIL. *Germanicum, præside Conrado Legato Apostolico, contra Simoniacos & concubinarios clericos. Tom. 3. concil.* — 5313

Oxoniense, præside Stephano Archiepiscopo, de officio & statu Ecclesiasticorum. Tom. 3. concil.

184.

1227 — c GREGORIVS 9. Anagninus an. 14. mens. 3. — 5315

1241 — Vacat. m. 2. d. 1. — 5293

Patriarchis.

Constantinopoli Germano secundo, deinde Methodio 2. mens. 3.

Antiochiæ Raimerio, deinde Elia an. 8.

Hierosolymis Thoma designato duodecimo, sed non ineunte, Roberto an. 12. cuius tertio Hierosolyma à Frederico recuperata est.

uigant, complectitur. Ad Boream ignotis circumscriptum limitibus. Regia sedes Cambalu, cuius ambitus 28. milia passuum continet. Hodie internis & externis bellis valde imminutũ dicitur, ex quo repudiato Christo se Mahometi addixerunt. Nam initio Mahometem nescientes Christianis studebant, pro eis ad Hierosolymam contra Turcas multa bella gerentes. *Infra ex Haytone. Armeno.*

Vincentius Cadlucus primus Polonorum historiam conscripsit, & episcopatu Cracouiensi vltro se abdicauit, nequicquam aduersante principe & sacerdotum collegio. *Herbutus lib. 6 r. 8. chron. Polo.*

Mancipia siue seruitia hominum etiam inter Christianos nondum his temporibus desijsse testantur constitutiones istius Frederici Imperatoris, De seruis & ancillis fugitiuis, in Placitis Regni Neapolitani: sed ea tamen non longè post cessasse coniicio ex Bartholo, qui, Ad hostes de captiuis, scribit suo tempore (viuebat an. 1320.) nusquam homines Christianis moribus vendi & iampridem seruitia desijsse.

1219. Hierosolyma à Coradino siue Gordirio Saraceno filio Saphadini penitus subruta præter Templum Domini, Ecclesiamque Sancti Sepulchri, & arcem quam Turrim Dauid appellant. *Guilel. Nangia. Trith. in Chron. Hirsaugiensis.*

1220. Fredericus Imp. in Apulia versans, multa cum finitimis Saracenis bella commisit, & plurimis interfectis, reliquos suo dominio coëgit esse subiectos, *Chron. Hirsaug.*

1223. Pestilentia pecorum maxima per triennium ab Vngaria in totam Germaniam & Galliã, qua tertia pars pecorum interiit. *Ibid.*

Floruit tunc Accursius Florentinus, primus vniuersi iuris glossator & adhuc vltimus: licet anno ætatis 37. cœpisset studio legum vacare, tamen summus euasit iurisconsultus, natus 78. mortuus est Bononiæ an. Christi 1279.

Ludouicus Rex Franc. Rochellam vrbem expugnauit: tum Lemouicenses, Petragorij, & omnes Aquitaniæ Principes, exceptis Vasconibus, qui vltra Garumnam habitant, ei fidelitatis sacramentum præstiterunt. *Guilel. Nangiac. Gagni. lib. 7.*

c S. Dominicum auctorem fratrum prædicatorum, octennio post eius mortem (nam obierat an. 1220.) & S. Franciscum minorum, biennio post eius mortẽ (nam è vita migrauerat an 1226.) Sanctorum catalogo adscribit. Item S. Antonium Vlisbonensem Minoritam, qui dicebatur Episcopus S. Francisci: & Elizabetham Hessam Hungariæ regis filiam. *Trithem. in Chron. Hirsaugiensis. Palmer. krant. lib. 8. hist. Saxo. cap. 4. Plati.*

Vetuit ius ciuile legi Lutetiæ & aliis in locis vicinis. *Cap. super specula. De priuilegiis.*

Libros quinque Decretalium, eo quo nunc sunt ordine digeri curauit per Raimundum Barchinocensem.

Statuit Laicos cuiuscunque essent ordinis prædicare non posse. *Cap. sicut. de hæret.*

Statuit vt campanæ ad Eucharistiæ confectionem pulsarẽtur & ad salutationem & laudes D. Virginis. Alij istud statutum adscribunt Honorio 3. vt *Abb. Vrsperg.*

Exactor belli Asiatici contra Saracenos pro recupe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

randa Hierosolyma diligentissimus.

Crucem prædicat an. 1234. contra Stadingenses hæreticos, in confiniis Frisiæ & Saxoniæ populos, inuiis paludibus & fluminibus circumcinctos, quòd dudum à sede Apostolica excommunicati & interdicti claues Ecclesiasticas contemnerent. Victi, multis ad duo plus millia interemptis, ad vicinos Frisones fugiunt, sicque eorum contra Ecclesiam cõfœderatio cessat. *Chron. Hirsaug.*

Taxatur subinde Frederici 2. mala mens, vt hominis perfidi & hostis Romanorum &c. qui Italiam in factiones diuisit, vt sciret quinam suis partibus fauerent, quinam pontificii. Cæsarianis præfuit Gibel inde Gibelini. Pontificiis Guelphus, vnde Guelphi, alteri alteros diripiebant, trucidabant &c. Quæ factiones Italicæ per annos ducentos durarunt. *Chron. Hirsaug.*

O impietates Frederici 2. planè indigni nomine Cæsaris. Fauisse dicitur Saracenis, spoliator Templorum &c. maximus persecutor Ecclesiasticorum, cuius occasione, Monasticæ conuersationis feruor in cunctis fermè Germaniæ locis tepuit. *Chron. Hirsaug.*) Mira verò huius Gregorij laus, vt veri pastoris, qui & istum excommunicauit. *Vuicel. in Epitom. Rom. Pontif.*

Odacharus seu Othocarus, & Vuentzeslaus Reges Bohemiæ dant ius consecrandi Reges Bohemię Archiepiscopis Moguntinis, qui per multos annos illud retinuerunt, donec aliquis eorum tale ius vendidit Ecclesiæ Pragensi. *Trithem. in Chron Hirsaug.*

S. Ethmundus Cantuariensis Episcopus, S. Stanislaus Cracouiensis, Ioannes Friburgensis Episcopus Bossinensis, S. Samonas Gazensis Episcopus, doctissimi Theologi.

Iordanes Dominicanus Theologus suis silentium mensæ præscribit. *Volater. lib. 21. Geographiæ.*

Tholosa & totus Comitatus à Francis in deditionem accipitur: sicque finitum est bellum contra Albios hæreticos. *Æmil. lib. 7.*

S. Antonius de Padua discipulus S. Francisci obiit an. 231. *Trith. in Chron. Monast. Hirsaugiensis.*

Longobardorum hæresis. Illi Nicolaïtarum sectam profitebantur, Erantque eis omnibus matres, vxores, & filij cõmunes. Singulis annis ex Alemania, Gallia, Italia, cõsum annuum Mediolanum, vbi diuersarum hæresum & errorum primatus agebatur, transmittebãt. Certis signis circa ianuas domorum, vel supra tecta, peregrinando, habitationes complicum suorum inueniebãt. *Chron. Hirsaug.*

Dum dira fames grassaretur in Francia, & tanta, vt homines belluarum more herbis campestribus vescerentur (*Guilel. Nangia.*) Guilelmus Niuernensis episcopus singulis diebus alebat duo millia pauperum. *Mater Historia.*

An. 1238. Theologi Patisienses post longam disputationem definiunt, neminem posse duo beneficia, si vnum sufficeret ad eum alendum, obtinere sine mortali peccato. *Chron. Franco. & Iac. Meier. in Hist. Flandriæ.*

Factiones Gibellinorum pro imperatore Frederico, qui ter fuerat à Gregorio 9. excommunicatus, & Guelphorum pro Rom. Pontifice, ardent in Italia, quæ per 260 fermè annos grauissima & plus quam intestina bella peperterunt. *Plat. Blond. lib. 7 dec. 2. & Æmil. Kranti. lib. 8. Histor.*

Anni Christi.		Anni mundi.
1227	☙ ☙ *Principibus.* *Balduino 2. an. 33. Constantinopolitano Imp. & Ioanne Duca Græcorum Imp.* *Frederico 2. Occid. Imp.* *D. Ludouico 11. dict. 9. an. 44. Francorum Rege.* *Naakutolab Æthiopum pretioso.* *S. Ferdinando Hispaniæ.* *Henrico 3. Angliæ.* *Lesco Albo iterum Polonorum principe, deinde Boleslao Pudico an. 52.* *Sancho 2. Portugalliæ.* *Alexandro 2. Scotiæ.*	5315
1241	*CONCIL. Lateranense, contra Fredericum 2. Imp. Plati.*	5293

Anni Christi.		Anni mundi.
	☙ ☙ *Biterrense, præside legato Pontificio, ad componendum dissidium Comitis Tolosani & Prouinciæ. Sed cum Massilienses Comitem suum recipere nollent, ille apud Sabaudiæ Comitem sororium suum reliquum vitæ peregit. Chron. Burgund.* ☙ ☙	
1237	*Londinense, præside Otthone Cardinale legato Apostolico. In eo Concilio post longam consultationem multæ leges latæ sunt, quæ deinceps sacerdotalem ordinem conseruarunt. Polyd. Virgil. lib. 16. Angl. hist.*	5325
	185.	
1241	d CÆLESTINVS 4. Anagninus, dieb. 18.	5329
1243	Vacat an. 1. m. 9.	5331
	Patriarchis. *Constantinopoli Manuele 2. an. 14.*	

8. *Histor. Saxo. cap. 8. Trithe. in Chron. Monast.* cœperunt sub Alexandro 3. circa an. 1160.

HVMANA.

Fredericus Imp. sublatis æmulis post vexatam Italiam vix adactus à Gregorio nono an. 1228. expeditionem in Syriam suscepit. Ibi id tantum gessit memorabile, quòd Hierosolymam à Sultano ex pacto recepit, factis in decennium induciis regémque eius, titu solenni, coronari se curauit. *Crom. lib. 7. de reb. Polo. Chro. Hirsaug.*

Hierosolyma per Fredericum Imperatorem sine sanguinis effusione certis conditionibus à Soldano ægyptiorum recuperata est, cum quibusdã castellis. an. 1229. siue 1230. *Trit. in Chron. Monaster.*

1232. Soldanus Babyloniæ Frederico tentorium mirabile, quinque Florenorum millibus taxatum misit, in quo imagines Solis & Lunæ artificiosè motæ, cursum suum certis & debitis spatiis peragebant, horasque diei & noctis citra errorem indicabant. *Chron. Hirsaug.*

Mox reuersum Italici motus excepêre, quos ille quidem placidè composuit, sed Hierosolymam multò pòst amisit. Titulum tamen eius regni etiam posteri & successores eius retinuêre. *Ibid.*

Siciliæ oppida & castra, quæ ad Pontificem defecerant, partim recuperat, partim euertit. *Chron. Hirsaug.*

1231. Ludouicum Ducem Bauariæ è Syria redeuntem occidendum curauit, subornato Vetulo de Montanis, Saracenorum principe, sibi fœderato, qui ad hoc facinus seruum percussorem misit. *Ibid.*

Maiorica insula olim regnum Saracenis, qui eam multis annis occupauerant, ab Arragonum rege est erepta. Magna etiam pars terræ quam ipsi in Hispania possidebant, occupata, cum Eremita & Valentia ciuitatibus, à rege Legionis, & eius filio Castellæ rege. *Chron. Hirsaug. Blond. lib. 7. dec. 2.*

Academia Lutetiana, quæ propter ciuium in scholasticos seditiones & cædes dilabebatur, quamque Henricus Rex Anglus, ad Oxonienſem scholam occultis nunciis ad se pellicere studebat, à S. Ludouico restituitur. *Gag. lib. 7.*

Henricus Anglorum Rex Francos vicit in Aquitania, Pictones recuperauit, Vascones domuit. *Æmil. lib. 7. Polyd. 16. Angl. Hist.*

1235. Valesios & Sedunenses, vicinos Alpium populos Sabaudiæ Comes perdomuit. *Chron. Burg.*

Annus Christi 1240. est Iudæis quintus millesimus ab orbe condito, à quo solent plurimùm numerare.

d SENEX optimus. *Vuicel.* Vacat eo mortuo sedes, donec Cardinales, qui à Frederico Imp. in carcere detinebantur, liberati sunt.

Lyranus è Iudæo Christianus. *Antoninus titul. 24. cap. 8.* Circa annum 1240. Franciscanus factus dicitur. Eius sepulchrum & epitaphium Hexametrum ostenditur Lutetiæ in Franciscanorum capitulo. Se significat scripsisse in Esaiam an. 1293. Lege Paulum Brugensem in prolog. operum Lyrani, qui & ipse paulo post ex Iudæo & Christianus & Episcopus in Flandria extitit.

Balduinus Imp. dominicæ crucis partem cum spon-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gia & Lâcæ ferro Venetis pignori obligat. Quæ postea D. Ludouicus, potestate redimendi accepta, in regio sacello Lutetiæ cõdidit, institutis ibi Sacrorum ministris. *Gagui. lib. 7.*

Robertus Lincolinensis episc. è Græco aliqua vertit. 1241 5329

Dei-parmi milites, qui & Mariani dicuntur, Theutonici post Ptolemaidem in Syria amissam, in Germaniam reuersi, ne otio marcerent, concedentibus Fredetico 2. & Massouiæ ducibus Prussiam Germaniæ & Sarmatiæ participem & conterminam armis acquirunt, & Christo suoque perpetuo iuri addicunt, *Ioann. Boem. lib. 3. cap. 8. de Gentium moribus.*

Circa hoc tempus Biblia in capitula, quæ hodie habemus, distinguntur. Scholasticorum videtur esse inuẽtum, eorum fortasse, qui cum Hugone Cardinali concordantiarum fuêre auctores. Nam ante ista tempora Theologi superiores ea non vsurpant, inferiores frequẽter, Alexander Alesius, Albertus Magnus, D. Thomas, Bonauentura & cęteri vsque in hanc diem Scholastici. Inuentum tam commodum, vt hodieque Iudæi eo frui velint, quòd eorum in Parshiloth & Haphtaroth partitio sit nimis prolixa.

Distinctio autem veterum partim nulla, partim numerosior & longe pluribus paginis comprehensa, partim cuique propria & arbitraria, vt Hilario, Ammonio, Eusebio, Tatiano, Bedæ, Ambrosio, Euthymio, Oecumenio, Andreæ, Arethæ.

Alexander Villadeus Dolensis, qui scholasticum cõpendium, quod vocant, metricum complectens ducentis & duodecim versibus Hexametris totius veteris & noui testamenti librorum & capitum summulam composuit, vbi singulæ dictiones singulorum capitum sacræ scripturæ argumenta perstringunt.

Antiochiæ Elia.

Hierosolymis Roberto.

Principibus.

Balduino 2. Constantinopolitano Imp.

Ioanne Duca Græcorum Imp.

Friderico 2. Occid. Imp.

D. Ludouico Franc. Rege.

Naakutolab Æthiopũ pretioso.

S. Ferdinando III. Hispaniæ.

Henrico III. Angliæ.

Boleslao Pudico Polonorum principe.

Sanctio II. Portugalliæ.

Alexandro 2. Scotiæ.

HVMANA.

Iachinus Magni Cham Tartarorum F. Ariæ, Drangianæ & Aracosiæ terris occupatis, ad regnum Turquestan & Persidis oram, continentibus preliis Turcos lacessit, donec an. 1242. Batto duce, Goniatæ Turcorum regi regnum ademit, Vniuersisque ad pontum gentibus sub iugum redactis, Mæotidis accolas superauit ad Poloniam vsque.

An. 1240. Tartari, qui ante 30. annos Russiam maximã ex parte subiugatam habitare cœperant, Poloniam finitimam inuaserunt, & vsque ad Vistulam longe lateque depopulati, etiam Cracouiam incendunt, & Hungariam cum finitimis prouinciis triennio vastant. *Crom. lib. 8. de Polo.*

Hunc annum Christi, Hebræi annum mundi quinquies millesimum faciunt. Quo tempore florebant in Hispania eorum literæ & disciplinæ.

R. Abraham Abben Ezra Hispanus, qui commentariis vetus testamentum illustrauit. *Ipse in præfat. decalogi.* Rhodi expositionem Malachiæ scripsit an mundi 4917. (.i. Christi 1237 *Ipse vltimo Malac.* Diu ergo floruit.

1241. Mons in Burgundia à montibus dehiscens, vallesque coarctans, multa millia agricolarum miserè oppressit. *Chron. Hirsaug.* 1243 5331

Anno sequenti Vuormaciæ media pars incendio fortuito

Anno Christi. Anno mundi.

186.

c INNOCENTIVS 4. Genuensis an. 11. mens. di. 12. 1243 5331

Vacat, non quidem annos 2. *vt quidam putant*, sed dies 3. vel vt alij 1. 1254 5342

Patriarchis.

Constantinopoli Manuele secundo.

Antiochiæ Elia vsque ad an. 1247. Nam quis post eũ è Latinis Patriarchis sex creatus fuerit, incompertum est.

Hierosolymis Roberto, deinde Iacobo Pantaleone an. 14.

Principibus.

Balduino 2. Constãtinop. Imperatore, & Ioanne Duca Græcorum.

Frederico 2. Occid. Imperat. & interregno Occid. Imperij an. 17.

D. Ludouico 11. dict. 9. Francorum Rege.

Naakutolab Æthiopũ pretioso.

S. Ferdinando 3. Hispaniæ.

Henrico 3. Angliæ.

Boleslao Pudico Poloniæ Principe.

Sanctio 2. Portugaliæ, deinde Alphonso fratre an. 32.

Alexandro 2. Scotiæ.

tuito consumpta est. *Ibid.*

S. Ferdinandus ab omnibus ferè Hispaniæ finibus Mauros expellit. Vtroque regno Castellæ & Legionis potitus, Cordubam & Hispalim Christianis reddit. *Vasæus.*

Academiam Salmaticensem instituit. *Idem.*

c SCRIPSIT Apparatus decretalium & Authenticas: & de iurisdictione imperij, auctoritateque Pontificis apologeticum, contra quendam Petrum Vineam omnia Imperatori tribuentem. Cognominatus est Pater iuris. *Volat. lib. 22.*

Cardinales vt pileo vterentur roseo & equo vecherentur instituit. *Ibid.*

Bene vexatus, à Frederico, tandem hunc deponit à Cæsareatu. Hinc ille omnia vastat incẽdio &c. sed perit. *Vuicelius in epito, Rom. Pont.*

Cum Fredericum Italiam infestantem factionesque Guelphorum & Gibellinorum, sumpto à Pisis initio in singulis fere vrbibus excitantem à cœpto reuocare non posset, coacto Lugduni concilio, Imperium ei diris deuoto abrogauit, Germanosque principes concitauit, vt Henricum Lãgrauium Thuringię, D. Elizabethæ filium successorem ei absenti crearent, & post Henricum interfectum Guillelmum Hollandiæ comitem. Sicque non multo post Fredericus profligato à Pontificis exercitu & Eutio filio capto in Apulia perijt an. 1250. *Cromer. lib. 8. de reb. Polo.*

Lugduni in Concilio Cardinalibus proprium insigne Pileum rubeum dedit. *Marti. Polon.* Quo significabatur eis etiam caput suũ, si opus esset, pro Ecclesia offerendum, eo præsertim tempore, quo Ecclesia à Frederico 2. vehementer oppugnabatur. Reliqua eius ordinis insignia posteriores Pontifices addiderunt, præcipuè Paulus 2 *Onuphrius in Plat.*

Stanislaum Cracouiensem Episcopum, & Petrum ordinis Prædicatorum retulit inter Sanctos. *Volat. lib. 22. Anthrop.*

Alcelinum ordinis Præd. cum tribus aliis an. 1245. in Tartariam mittit in Baiotnoi (Battũ alij, opinor, appellant) castra ad eos ad Christianismum inuitãdos, sed sine fructu. *Vincent. lib. 31. cap. 51.* Hanc peregrinationem cõfecerunt annis 3. mẽtib. 7. Illic multos Christianos reperterunt & principẽ Cuine, qui clericos Christianos alens in sacello ad maius tentorium erecto quotidie suum habebat sacrum. Clerici autem certis horis cantabant more Græcorum. *Idem lib. 29. & 30. Nauclerus gener. 42. vol. 2.*

Hugo Cardinalis S. Sabinæ, antea Barchinonẽsis monachus, scripsit in vniuersam scripturam commentaria iuxta quadruplicem sensum, vtens numerali citatione & enumeratione capitum, quam nunc habemus.

Primus ex ordine Prædicatorum ad Cardinalatum assumptus, primus in capitula libros sactos distinxit. Primus Biblicum indicem, quem vocant concordantias maiores, cum Conrado Alberstadio monacho collegit, coniunctis quingentorum monachorum è diuersis cœnobiis operis, atq; omnia Nomina, Verba, Participia, denique omnes tam declinabiles, quam indeclinabiles orationis partes toto Bibliorum contextu comprehensas, in Alphabeticum ordinem digessit, annotatis librorum capitibus & capitum lineis. Labore tam vtili sacrarum

Universidad de Deusto
Biblioteca

	Anni Christi.		Anni mundi.
literarum studiosis, vt Græci opera Eutalij Rhodij Monachi, & Hebræi studio R. Isaac Nathan istud fuerint æmulati. Obiit sepultúsque est Lugduni an. 1262. *Ex Bibliotheca Sixti Senensis lib. 4. & aliis.*			
Albertus Magnus Dominicanus & Ratis-bonensis Episcopus, S. Bonauētura Frāciscanus, Alexāder Alesius, Io. Valleis Anglus, Gualterus Pictauēsis Episcopus, Ioānes de Rupella Parisiensis, Guilelmus Episcopus Parisiensis, ex oppido Aruerniæ Aurilaco, Bartholomæus Brixianus, Gilbertus Tornacensis, Bernardus Parmensis presbyter Compostellanus, Hilarius episcopus Aurelianensis, Iacobus Achonensis Episcopus, Odo Cancellarius Parisiensis, Henricus Ebredunensis Archiepiscopus, Theologię præsertim Scholasticæ & iuris canonici doctissimi interpretes.			
Magnificentia & studijs Innocentij 4. S. Ferdinandi Hispaniæ. S. Ludouici Franciæ Regū Theologia & bonæ artes, quæ valdé languerant ab annis 100. vires recepēre. Itaque præter hos extiterunt alij viri docti innumerabiles, vt Martinus Polonus Innocentij 4. Pœnitentiarius, qui vitas Romanorum Pontificum vsque ad suam ætatem conscripsit, &c.			
Vincentius Bellouacensis Dominicanus historiam vniuersalem, maximé Ecclesiasticam ab Orbe condito ad annum Christi 1250. in suo Speculo historiali complexus est.	1245	DECIMVM *tertium vniuersale Concilium Lugdunense, præside Innocentio Rom. Pontif. contra Fredericum Imperatorem, qui vocatus ad Cōcilium & non comparens, hostis Ecclesiæ iudicatur ac deponitur Imperio: Fuit etiam actum de recuperāda terra, Sancta D. Ludouico Franc. Rege constituto Duce illius quintæ expeditionis: qui Cruce signatus, vbi in Asiam cum ingenti exercitu traiecisset, rediit in Galliam quinto post anno. Plati. Aemil. lib. 7. Guilel. Nang. Tom. 3. Concil. Vincent. lib. 32. Gagui. lib. 7.*	5333
Grossioni gens Arabica instigante Soltano Babylonico Christianos miseris modis persequuntur in Asia, & expugnata Hierosolyma templum Sepulchri Domini destruunt. *Blond. lib. 7. dec. 2. Aemyl. lib. 7. Guiliel. Nang.*			
Iacobus Rex Arragonum duos ordines militum instituisse fertur, quorum alterum amictu albo & nigra cruce insignitum vocauit ordinem D. Mariæ de redemptione captiuorum siue de mercede, quibus scilicet cura esset de redimendis captiuis: alterum appellauit ordinem militum Montesiæ rubenti cruce insignem. Alij hanc institutionem paulò antiquiorem faciunt, & incidisse in an. 1212. ac vtramque militiam aiunt fuisse à Gregorio 9. approbatam.			
Frederico 2. excommunicato & decreto Concilij expoliato Imperio, vacauit Imperium per 28. annos vsque ad Rudolphum. *Palmer.* interea multæ sunt ortæ dissentiones inter principes ob electionem, adeo vt tres ordine electi sint, non quidem Imperatores sed Reges Romanorum. Nam primò iussu Pontificis electus est à quibusdam Principibus, contra Fridericum, Henricus Lantgrauius seu Comes Hassiæ & Thuringiæ, qui non consecutus Imperij coronam obiit an. 5. Regni, viuo adhuc Friderico, vllas ob Pontificis execrationes nolente cedere Imperio. Mortuo Henrico an. 1259. statim ab Electoribus Imperij, procurante PP. per Legatum Petrum Caputium, cōtra Fredericum & Conradum fil. designatus est rex Romanorum & coronatus Vuilhelmus Comes Hollandiæ. Quo mortuo 7. anno Regni, electus est à duobus Electoribus & quibusdam Principibus Richardus Cornubiæ Comes, sed anni Regni ipsius sunt incerti. *Trithe. in Chron. Monast. Hirsaugiensis.* Historici mirè variant hoc loco: alij numerant Conradum filium Frederici, & Vuilhelmum, ac constituunt Interregnum annorum tantùm 17. alij 22. alij negant sedem Imperij vacasse.		*Hēricus depositō Friderico eligitur, cui mortuo succedit Vuilelmus, quanuis Conradum 3. Frederici f. nonnulli præponant.*	

Anni Christi.		Anni mundi.
	vacasse. Sed omnium optime *Trithe.*	
	Robertus Sorbona Theologus, primus instituit & ditauit Collegium Sorbonę, pro scholasticis, qui vacarent Theologiæ. *Guil. Nang. in Chron. Fran.* Valde sunt inepti Historici recentes, qui Robertum hunc è Theologo Fratrem D. Ludouici faciunt.	
1243	1248. Conradus Colonienſis Archiepisc. in vigilia Assumptionis primum ponit lapidem maioris Ecclesiæ: quod opus propter ingentem sui magnitudinem & excellentiam, & si perpetuo continuatum, nondum tamen post annos ducentos & quinquaginta quatuor erat absolutum tempore Tritemij. *Ipse in Chro. Hirsaug.*	5331
	Circiter an. 1245. Tertius Imp. Tartarorum, Regis Armeniorum suasu ad Christum conuertitur & baptizatur. *Hait. Arm.*	
RVBER Pileus, & Purpura in eo Concilio primum concessa sunt Cardinalibus, vt admoneretur se semper paratos esse debere sanguinem pro Christiana religione fundere. Illis etiam concessum est vehi equo in vrbe & ferre rubrum galerum. Plati. Gagui. lib. 7. Aemyl. lib. 7.	Defensionem Christianorum aduersus Saracenos suscepit, misso Hielone fratre cum exercitu, qui Persiam Syriæ ac Mesopotamiæ magnam partem debellauit. *Idem.* & anno 1258. Mustacenum Calipham Babyloniū Christianos Orientis mire affligentem, & illud Euangelij ab eis, propositis alioqui pœnis, exigentem, *Dicite Monti huic & transferetur*, in suam poreſtatem redegit, atque inter ipsius thesauros fame peremit. *Idem.*	
	Ab hoc Calipha vsque ad Sophim, Persarum populus summo legis doctore caruit. Vnde & Sophim sub an. Christi 1500. suum genus & doctrinam ad Mahometis generum Halim referentem facile admisit. *In Epist. Asiaticis. Iac. Nauarchus.*	
	Christianis de Hierosolymitano regno cum Aegyptiis certantibus Hielon & Absaga eodem itinere, quo centum ferè annis post Tamerlanes in Asiam inundauit, è Tartaria in Syriam penetrarunt, incertum socij an hostes forent cum religiones Idololatrarum secuti, neque Christianarum, neque Mahometanarum partium viderentur. Verum illi frustra muneribus Balduini regis inuitati, repudiatis Christianorum sacris ad Mahometis impietatem declinarunt. (Bellum deterius ferè militibus persuadet) *Iouius in Tamerlane lib. 2. vir. Illust.*	
	Hielon siue Agelonus frater Mangu regis Tartarorum bellis ciuilibus & externis distractus, cum Virboco exercitum & Syriam commendasset, in Tartariā rediit.	
	Virboco Christianis infesto, quòd Germani milites nepotem eius occidissent, multaque contra eos hostiliter gerente, Aegypti Sultanus Meledinus Tartaros Hierosolymæ obsidionem molientes, duce cæso & reliquiis fuga dilapsis Syria expulit. *Lib. 4. continuat. historiæ sacræ c. 15.*	
	Meledinus per Grossoïnos ex Babylonia accitos Gazam Templariis eripit, Ascalonam & alia loca Hospitalariis. Denique trucidatis iuxta Tyberiadem Christianis militibus Hierosolymam occupat, sine delectu omnes mactat, templum & sepulchrum Domini diruit. *Ibid.*	
	D. Ludouico ad Cyprum cum classe appellenti ann. 1249. occurrunt Tartari quidam ab Erchaltao Principe cum literis missi, quibus cognoscit Cham Tartarum regem Christi fidem anno abhinc tertio recepisse & baptizatum esse cum magnatum & plebis multitudine maxima, instructunque habere militem, quem in fidei hostes duceret. *Gag. li. 7.* literarum à legatis exhibitarum exemplar supereſt apud *Vincent lib. 13. c. 91.* Ludouicus vi-	
1254		5342

Universidad de Deusto
Biblioteca

citium ad Ercaltaū legatos misit additis literis, quæ eum & magnum Cham hortabantur ad permanēdum in pietate. misit & tentorium quoddam ex purpura in Sacelli formam constructum, in quo arte singulari depicta erāt, quæcunque Christus in corpore pro nobis gessit & alia ad cultū diuinū pertinentia. *Gag. lib. 7. Vinc. li. 3. ca. 92. 94.*

Eum Soltanus (Saphandinum Saladini filium Iouius vocat, sed dudum ille erat mortuus) ad Damiatam vrbem in Pelusiaco Nili ostio cepit, qui vt se redimeret in pactionis fidem Christianam Hostiam victori tradidit. *Iouius lib. 1. virorum illustrium.* Quam postea numerato pretio redemit.

Sanctius 2. Portugallię Rex iussu Innocentij 4. Alphonso fratri regno cedit, quòd ineptus esset ad eius administrationem. Alphonsus autem ducta vxore Beatrice F. Alphonsi decimi Castiliæ reg. regnum Algarbiorum in dotem accepit. Vnde reges Portugaliæ se deinceps ita inscribunt. *Vas in Chro. Hisp.*

In India erat magnus quidam Rex Christianus. Terra Caghat, vnde tres reges in Bethleem venerunt, tota adhuc erat Christiana, sed sub dominio Cham. *Conestabularius Armeniæ ad Cypri regem apud Vincent. lib. 31. c. 92.*

Tartari quidam ad Lugdunense conc. venerunt ad Innocentium 4. qui domi Christianam religionem edocti, tum sacro baptismate imbuuntur. *Blond. Martin in chro.* alij id factum sub Gregorio 10. *Lib. 5. c. 1. continuatæ Historiæ sacræ.*

HVMANA.

Henricus primus Dux Brabantiæ, cùm antea ipsius maiores essent Louanij Comites.

Circa hæc tempora lingua Germanica cœpit scribi Latinis characteribus: tunc etiam Germani nomina Sāctorum imponere cœperunt suis in baptismo, cum antea peregrinis Scytharum appellationibus vterentur. *Curio lib. 2. Chronol.*

Ioannes de Sacro Bosco Anglus tunc insignis Mathematicarum professor Parisijs, vt licet ex eius Computi Ecclesiastici fine colligere. Sepultus est Lutetiæ in claustro Mathurinorum. Methodo Aristotelica, non Geometrica Sphæram tractauit.

f MAGNA huius Papę laus, nam pater pauperum. Edicto aboleuit libellum contra paupertatem scriptum à Gulielmo de S. Amore, doctus & scriptor. *Vuicelius.* Sub hoc fœliciter fuit in Asia pugnatum, & Guelphi eiecti per Gibelinos ad sua reuocati. *Idem.*

Ludouicus multa in Regni vtilitatem instituit: Dignitates & officia noluit esse venalia: Blasphemis, & in vanum iurantibus per nomen Dei, cauterium in fronte inussit: Lupanaria prohibuit: vetuit Magistratibus in toto suæ iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut liberis sacerdotia procurare, aut eos collocare nuptui: histriones aula exegit: multa cœnobia & Valetudinaria partim condidit, partim instaurauit & ditauit: beneficia Ecclesiastica noluit conferre, sed ius illud restituit collatoribus ordinariis iuxta antiquos Ecclesiæ canones. *Gag. li. 7. Chron. Franc.*

Cum ei instituendi pastores à Pont. potestas facta fuisset, ad idque diploma legatus Roma rediens attulisset. Quod mea (inquit) Romæ negotia strenuè obieris, laudo, quod mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non

Anni Christi.		Anni mundi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

præsentibus Ludouico Francorum & Henrico Anglorum Regibus, percussum est: vt Ducatus Normaniæ, Comitatus Andegauensis, Cœnomanensis, (quorum causa tot olim bella inter Anglos & Francos, & quos à Philippo Augusto receptos Franci ad eam ætatem possidebãt) item etiam Turonensis & Pictauensis cederent in perpetuum Franco: acciperet verò Anglus pro impensis bellicis 150. milia aureorum, & in singulos annos vectigalis nomine dena millia, contentusque esset vlteriori Aquitania, & citerioris parte vsque ad Catãtum fluuium, cum finibus Agenensium, Lemouicum, Cadurcorum, de quibus tamen ius clientelare deberet Franco, renuncians iuri, quod sibi in Galliæ regno vendicare posset, sicque adscriberetur inter Batones Franciæ, ac Par Duxque Aquitaniæ vocaretur. *Polyd. lib. 16. Angl. histor. Gagui lib. 7. Æmyl. lib. 7. Guilel. Nangiacus.*

Michaël Paleologus Iohanni Theodori Lascaris Iunioris filio, ne patri succederet, annum 10. egresso oculos eruit & imperium inuadit, Balduinum Constantinopoli expellit, stratagemate Alexij Cæsaris, qui cum 50. satellitibus noctu per cuniculos antiquos ab incolis intromissus, elato clamore horribili & iniecto multis in locis igne ciues ita terruit, vt plena esse omnia hostibus putarent, domique se clauderent. Sic effractis portis reliquos 750. qui ad vrbem excubabant, introduxit. *Gregoras lib. 4.*

Ita Imperium Constant. pulsis Gallis post an. 58. vel vt alij volunt 63. Græcis restituit. Nec multo post in Lugdunensi Conc. concordiam inter Græcos & Latinos tredecies scissam & refectam redintegrauit. *Cromerus lib. 9. Polon.*

Circa ann. 1258. totum regnum Persarum, Sultanis dissidentibus, Haalonus Tartarus eripuit persuasu Haitonis regis Armeniæ, capta Babylone, siue Bagdad & Calypha, cuius regnum circiter sexcentos annos durauerat, nempè ab Omare Mahometis nepote.

Regnum autem Persarum, cùm extinctis veteribus eorũ principibus fuisset penes Saracenos annis 297. & Mahomet vltimus contra aliquos Sultanos & Turcos armasset, atque ab iis postea regno exutus esset, ad Turcos deuenit ann. 1055. per annos 203. vsque ad hunc annum 1258. quo iam penes Tartaros fuit, vsque ad an. 1550.

* FESTVM Sacramenti corporis Christi instituit. *Trith. in Chron. Monast. Polyd. de inuent. rer. lib. 6. cap. 8.* Thomas Aquinas composuit officium illius festi cum hymno & prosa, quod misit ad Vrbanum PP. à quo in præmium retulit columnam argenteam. *Naucler.* Extat inter eius opera.

Centum annis pòst, Papiæ cœpit lustratio sacramenti, qua corpus Christi in ferculum fertur. *Chronica Bessij.* Atque hinc ad reliquas Occidentis partes manauit, præsertim Andegauum, vbi Berengarius fuerat Archidiaconus & Sacramentariam impietatem sparserat, vt corporis Christi præsentia preces sint ardentiores, fidei publica fiat professio contra Sacramentarios, debitus cultus Christo exhibeatur, qui nobiscum corporaliter versari dignatur. Sic olim publice circumgestabatur arca Testamenti, manna corporis Christi symbolum continens. *Ios. 6. 1. Reg. 4.* ad pacem & misericordiam procurandam,

Anni Christi.		Anni mundi.
1258	CONCIL. Oxoniense, contra Pictos qui ingenti numero confluxerant in Angliam: quos statuerunt cum cæteris aliengenis exterminandos. *Polyd. Virgil. lib. 16. hist. Ang.*	5346
	188.	
1261	* Vrbanus 4. Trecensis an. 3. mens. 1. di. 4.	5349
1265	Vacat m. 5.	5353

Patriarchis,
Constantinopoli Iosepho an. 13.

Hierosolymis Thoma, post quem quis è Latinis sederit, non literis traditum.

Anni Christi.		Anni mundi.
1261	*Principibus.* *Michaele 7. Comneno Paleologo cognom. Magno. Orient. Imp.* *Existente Interregno Imperij Occident.* *Haalono Tartaro Persidis Reg. deinde Abaga Filio, an. 20.* *S. Ludouico Franc. Reg.* *Naakutolab Aethiopum pretioso.* *Alphonso 10. cog. Sapiente Hispaniæ an. 25.* *Henrico 3. Angliæ.* *Boleslao Pudico Poloniæ principe.* *Alphonso 3. Portugalliæ reg.* *Alexandro 3. Scotiæ.*	5349
1265		5353

dam, ad debitum cultum Deo, qui in arca habitare dicebatur, exhibendum, &c. Sic Iudæi hodie festo Septẽbris, quod שמחת תורה dicitur, librum legis circum Synagogam ferunt solenniter, adorant, posteaque in Tebá, deinde in Hecal ceu armario reponunt.

Fuit humili loco ortus, fertur enim habuisse patrem sutorem veteramentarium: cùm Cardinales non possent conuenire ad vnum eligendum ex suo collegio, ex Patriarcha Hierosolymitano creatus est Roman Pontifex. *Plati.*

Diu in Thuscia, cum Romana curia permansit, quod Manfredi Siciliæ regis potentia ecclesia vexaretur, & Gibelini Guelphis essent potentiores.

Misit in Angliam Othobonum legatum ad componendum intestinum bellum, inter Henricum regem & eius optimates. *Polyd.*

Ioannes Semeca cognomen. Theutonicus primus glossator, vt vocant, Decreti, Humbertus, Alexander de Villa Dei minorita, Albinus Abbas Ferrariensis, Adamus de Marisco Anglus, Ioannes Episcopus Bossinensis, Dauid Germanus, Vvalricus Argentinensis Alberti discipulus, Theodoricus Thuringus, Ioannes Bizuntinus Episcopus, Adeledinus Sagiensis Episcopus, Theologiæ scriptores, vt ferebant illa tempora, doctissimi.

Libera Christi prædicatio per Aphricam à Saracenis concessa. *Blond. lib. 8. Dec. 2.*

Iam Vuingis victis à Boleslao Polonorum Duce & reliquiis ad fidem conuersis, Gnesnensis Archiepiscopus authoritate Vrbani 4. Episcopum præfecit an. 1264. *Crom. lib. 9.*

HVMANA.

Manfredus Frederici 2. nothus Frederici filios legitimos tollit, regni Siculi cupiditate, Henricum iuniorem clam iugulari curat à Saraceno transfuga, Henricum alterum pisce infecto extinguit, Conradum veneno. Sic ex vniuersa Frederici familia tres tantùm restabãt, Manfredus iste, Conradus cog. Caputus Antiochiæ princeps, nepos Frederici ex notho Frederico, & Conradinus Cõradi veneno sublati f.

Neapolim occupat. Nonnullos, qui in Germania Conradinum tollant, subornat, cede nondum patrata mortem illius diuulgat literis commentitijs demonstratis, ac regna iure successionis sibi vendicat. Præsidia põtificia in Apulia opprimit. Regium nomen vsurpat, Siciliam adiungit. Se munit affinitate Iacobi Arragonum regis, filia Constantia filio eius maximo Petro desponsata.

Carolus Andegauensis ab Vrbano, qui Manfredum anathemate percusserat, attractus, victoriam cum vtroque regno obtinuit. Siciliam paulo post amisit, Conradino regna sua repetente, adiuto auxiliaribus copijs Frederici Austriaci, Pisanorum, Senensium, & Genuensium, Panormo, Messana & Siracusis exceptis. Conradinum & Fredericum Austriacum in conflictu Marsico postea captos an. scilicet 1268. securi percussit. Vesperarum Sicularum coniuratione Insulam, quam hoc bello recuperauerat, ad extremum perdidit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alphonsus 10. cog. Sapiens Hispaniæ rex insignis philosophus & Mathematicus Septipartitum opus iuris ciuilis, Hispanorum historiã generalem, librum Thesauri, & tabulas Astronomicas conscripsit. Quater decies vniuersa Biblia cum suis Glossis, inter tot negotia legit. Imperator Romanorum electus fuit, sed recusauit imperium: contentus solo titulo, quem ob eligentium honorem ad tempus in literis suis retinuit. *Vasæus. Tritem. in Chron. Hirsaug.*

Richardus Cornubiæ Comes, Regis Angliæ frater, eius loco libens imperium assumpsit, & Aquisgrani cõsecratus fuit. Cumque per omnes Regni ciuitates ascẽdens iter faceret vsque ad Basiliam, & pecuniæ pro adeptione imperij nimis prodigè expensæ iam iam defecerent, Principes eo relicto omnes ad sua redierunt, tacitè innuentes prædam se hactenus secutos fuisse, non Regem. Qui cernens se Principum auxilio destitutum, cõmisit Philippo de Falckeistein, & Philippo de Hoenfels ciuitates imperij, assumptáque vxore in Angliam reuersus est, nec vltrà in Alemaniam venit. *Chron. Hirsaug.*

Abaga Tartarus, Rex Persarum contra Melechoio Sultanum Ægypti, cum Armenio R. infeliciter pugnat.

Alexius Cæsar Strategopulus iussus à Michaele Paleologo obiter tentare Constantinopolim, eam cepit cum 800. tantum militibus. *Niceph. Gregoras lib. 4.* Ita Balduino Græcia expulso Gallorum imperium apud Constantinopolim 55. annis obtentum finitum fuit. Illud deinceps Græcis restitutum mãsit penes familiam istius Paleologi 200. fermè annis, donec Mahometes Turca Bizantium occuparet an. 1453.

g OPTIMVS Pontifex, vir nempè sanctæ conuersationis, & Prophetico spiritu (vt dicebatur) illustratus. *Chron. Hirsaug.*

Bona Ecclesiæ optimè dispensauit. Cum duas filias ex mortua vxore ante Pontificatum suscepisset, vni in monasterio collocatæ 30. tãtum libras dedit. Akeri 300. libras dotis nomine. Clerico nepoti tres præbendas habenti duas abstulit, se dicens Deo, non carni & sanguini velle acquiescere.

Siculum & Neapolitana regna, quæ, post Frederici Imp. necem, Manfredus nothus eius inuaserat Carolo Ludouici Regis Francorum fratri addixit, à quo Manfredus & mox alio prælio Corradinus Frederici è Contádo filio nepos interfectus est. *Crom. lib. 9. Polon.*

Carolum D. Ludouici fratrem inunxit Romæ, Siciliæ & Hierosolymorum Regem, ea lege vt in singulos annos 48. millia aureorum (Naucler. 40. mil.) nomine tributi penderet. *Platt. Blond. lib. 8. dec. 2. Æmyl.*

Hoc Pontifice Guelphi reuixerunt, Duce Carolo quodam.

D. Ludouicus Fráco. Rex, signatus cruce, relicta Regni administratione, Simoni Neelæ & Mathæo Vindocinensi Abbati D. Dionysij, cum tribus filiis, Ioãne Philippo & Petro, magna classe comparata traiecit in Africam, secundo dimicaturus contra Saracenos: sed anno proximo Carthagine expugnata, Tunero obsessa, & Ioanne Tristanne priore filio defuncto, ipse ex alui profluuio (alij peste) obiit ad 8. Cal. Septemb. an. 1270. *Gagu. lib. 7. & Æmyl. Blond. lib. 8. dec. 2. Palmer. in Chron.* Bonifacius eum inter sanctos retulit. *Gaguin. lib. 7.*

Margarita

Anno Christi.		Anno mundi.
	189.	
1265	g Clemens 4. Narbonensis an. 5. di. 21.	5353
1271	Vacat an. 2. m. 9.	5359
	Patriarcha. *Constantinopoli Iosepho,* *Principibus.* *Eisdem Impp. & durante interregno Imperij.* *Ijsdem quoque in Perside Francia, Hispania, Anglia, Polonia. Portugalia, Scotia regnantibus.* *Icum Nuamlach Aethiopum pretioso, an. 15.*	
1266	DVO Concilia plurimorum sacerdotum celebrantur in Anglia per Othobonum Apostolicum Legatum, de rebus ad religionem pertinentibus, quibus etiam nunc in Anglia vtuntur. *Polyd. Virgil. lib. 16. Angl. hist.*	5354

Anno Christi.		Anno mundi.
	alterum fuit { Northantoni, Londini.	
	190.	
1271	h GREGORIVS 10. Placentinus, an. 4.	5359
1276	mens. 2. dies 10. Vacat. di. 9.	5364
	Patriarcha. *Constantinopoli Iosepho cogno. Beco, deinde Ioanne an. 10.* *Principibus.* *Michaele 7. Comneno Paleologo Orient. Imp.* *Post finitum interregnum Imperij Rudolpho an. 19. Occid. Imp.* *Abaga Tartaro Persidis.* *S. Ludouico Franc. Reg. & post eum eius filio Philippo 3. Audace an. 15.* *Icun Nuamlac Æthiopũ pretioso.* *Alphonso 10. cog. Sapiente Hispaniæ.* *Henrico 3. Angliæ, deinde Eduardo 4. dicto 1. an. 34.* *Boleslao Pudico Polonorum pincipe.* *Alphonso 3. Portugalliæ reg.* *Alexandro 3. Scotiæ.*	

Margarita eius vxor, sanctitatis viri defuncti æmula, se totam Deo vouit, ac Lutetię suburbanum cœnobium, Franciscanarum extruxit.

Quemadmodum ab eius viro D. Ludouico cœnobia Sanctæ Catharinæ Vallischolarium, Maturinorum, & Sanctæ Crucis Guilelmitarum Lutetiæ fuerant posita.

Desyderius Longobardus multis scriptis impugnauit ordines mendicantium: cõtra quem D. Thomas lib. contra impugnantes religionem, cap. 6.

Tartarorum duces quidam in Asia religionem Christianam susceperunt, & magnas res in Syria & Persia sociis Armeniorum regibus cõtra Saracenos & Ægyptios aliquandiu gesserunt. E quibus vnus Cassanus successoribus suis Persarum regibus nomen dedit. *Crom. lib. 9. Polon.*

Icum Nuamlach de familia Dauid Æthiopicũ imperium, quod Presbyteri Ioannis vulgò dicitur, maioribus suis ereptum, ante trecentos triginta tres annos à stirpe reginæ Treddagaber, ope optimatum, qui res Sabæ prouinciæ gubernabant, recipit, & ex Axuma prouincia in Sabam transfert. *Victorius Reatinus de Regibus Æthiopiæ.*

Nicolaus Paulus & Maffeus Veneti, cum Chogotalo nobili Tartaro, à Cobila Tartarorum 6. Camo siue Imperatore destinantur ad Pont. Clementem, vt mittantur, qui Tartaris legem Christi prædicẽt. *M. Paulus in suo lib.* Cobilam tandem sacro baptismo fuisse initiatum tradit *Hayto Armenius.*

HVMANA.

1268. bellum rusticum in partibus Hollandiæ ad delendos nobiles, seque asserendum in libertatem: quod dissipatum est industria Traiectensis Episcopi, & Comitis Geldrensis, multis captis, pluribus occisis. *Chron. Hirsaug.*

1269. Collegium Quæstorum siue Thesaurariorum à Guilelmo de Saana Ecclesiæ Rothomagensis Thesaurario Lutetiæ conditur.

1270. Franci & Carolus Siciliæ rex Tunetum in Africa capiunt, captiuos Christianos liberos faciunt, in omnibus regni ciuitatibus monasteria construunt, *Chronic. Martinii. Gaguin. lib. 7. Æmil. lib. 7. Continuatio historiæ sacræ lib. 4. cap. 17.*

In Corandino, Frederici è Conrado filio nepote, illustrium Sueuiæ Ducum genealogia defecit, in qua Romanum imperium plusquàm cẽtum & viginti annis tutò quiescens, incrementa sui accepit. *Chron. Hirsaug.*

Philippus D. Ludouici filius, in Africa Rex saluratus, post leges barbaris datas, tributúmque impositum, exercitum in Galliam reduxit, regnauitque an. 15.

h ELECTVS est Viterbij post triennij ferè vacationem, cùm duntaxat esset Leodiensis Archidiaconus, ac eo tempore in Asia cum exercitu Christianorum contra infideles pugnaret. *Chron. Hirsaug.*

Sapiens & integer. Vniit Latinam Ecclesiam cum Græca, & vt fieret continua expeditio in Saracenos contendit. *Vuicelius.*

In Concilio Lugdunensi Rudolphus cõfirmatus est Imperator, quòd nollet ire Romam, pro imperij corona, dicens, Multorum Alemanorum Reges Italia consumpsit, non ibo Romam. *Chron. Hirsaug.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

In eodem, Minores 25. annis à cura Parochialis Ecclesiæ excluſi ſunt. *C4. licet canon. de Elect. lib. 6.*

D. Thomas Aquinas obiit ætatis quinquageſimo, dum Lugdunum ad Concilium euocatus proficiſceretur. *Mater hiſt.*

Emerſerunt ex Italia flagellantes hæretici incerto auctore, qui vagantes per Germaniam & Gallias, ſemetipſos flagellabant, & prædicabant multos errores: vt Aquam benedictam nihil plus habere efficaciæ, quàm non benedictam: Euangelium finem accepiſſe poſt aduẽtum ſuæ ſectæ: præferebant ſuam flagellationem Martyrio, &c. *Bern. Lutzemburg. & Alphonſ. lib. 3. cont. haret.*

Magna pars hiſtoricorum Philippum Francorum regem cognominat audacem, ſed tãta fuit morum & animi lenitate, vt merito potuerit appellari Lenis. At fortaſſe quod dicebatur de Philippo Duce Burgundiæ, qui fuit vir ſtrenuus & forti animo, ipſi imprudenter traxerunt ad Philippum Regem Francorum.

Michaël Paleologus Imperat. Græcos nolentes Romanæ & Catholicæ Eccleſiæ fidem ac ritus recipere, varijs modis mulctauit, bonorum publicationibus, relegationibus, carceribus, excæcationibus, flagris mutilationibus, & alijs ſimilibus pœnis. Becum Conſtantinopolitanum Patriarcham, virum excellentis ingenij & doctrinæ, ſuo edicto aduerſantem, cum omnibus ferè ipſius conſanguineis coniecit in teterrimos carceres. *Niceph. Gregoras lib. 5.*

Paulò pòſt ipſe Becus, poſtquam librum ſibi ab Imperatore miſſum (quem ante 25. annos, cum ea queſtio agitata eſſet, ex multis ſacræ Scripturæ & ſanctorum patrum libris pro Latinis collegerat Nicephorus Blemmydes) diligenter expendiſſet, & cum ſanctorum libris, ex quibus Blemmydes ea excerpſerat, ad verbum contuliſſet, mutata ſententia reſtituitur ſuę dignitati, & deinceps ſit ab intimis conſiliis Imperatoris, adeo vt ſine eo nihil prorſum gereretur. *Niceph. Gregor. lib. 5.*

Qui an. circiter 1270. partem Imperij Vncami Preto annis à Tartaris ante 100. an. confecti, ſub Cobila 6. Chã regebat, de Vncami ſtirpe quartus erat, Rex & Sacerdos Georgius. *Ex M. Veneto.*

An. 1274. Boleſlao gentis Rege, quatuor milliaribus à Cracouia Poloni duros ſalis lapides effoderunt, præcipuas regni opes. *Munſt. lib. 4. Coſmog.*

Petrus 3. Regum Aragoniæ primus per mortem Maufredi ſoceri ſui fit rex Siciliæ. *Vſaus.*

i ABSENS eligitur & primus ex ordine Prædicatorum ſit Romanus Pontifex. Antea vocabatur Petrus de Tarantaſia & erat doctor Theologus, qui ſuper libros 4. ſententiarum & epiſtolas Pauli ſcripſit: vir optimus, de quo omnia bona ſperabantur: Amator publicę tranquillitatis. *Trith. in Chron. Monaſt. Volater. lib. 21. Plat.* Alij volunt eum fuiſſe Longobardum. *Faſcic. temp.*

Philippus Cancellarius Pariſienſis, Thomas à Cantiprato, Richardus Mediauillanus minorita Anglus, Albinus Bononienſis, Ioannes Valenſis, Guilelmus Arronius, Godofridus ſeu Cuiardus Epiſcopus Cameracenſis, ſcritores Theologici.

Philippus Tudertus ciuis Florentinus ordinem ſeruorum Beatæ Mariæ redegit ad formam. *Polyd. lib. 7. de inuent.*

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	DECIMVM quartum generale concilium Lugdunenſe ſecundum, præſide Rom. Pontifice, Epiſc. 500. Abbatum 60. & aliorum minorum prælatorum & ſacerdotum ferè 1000. Pro terra ſancta recuperanda (hac de re nihil fuiſſe definitum ait Ioan. le Maire) & contra Græcos de proceſſione S. Spiritus à filio. Interfuerunt Græcorum & Tartarorũ legati (Guilel. Nang. & Gregoras) & ſi Tritemio credimus, Michael Paleologus Imp. Græcorum, cuius auctoritate, etſi repugnantibus pluribus Græcis (Nicephorus Gregoras lib. 5. Pachymeres lib. 5.) conciliata eſt quidẽ (ſiue per eum, ſiue per legatos) decima tertia (Trith. in Chron. Monaſt. Hirſaug.) vnio ſiue concordia vtriuſque Eccleſiæ, ſed ea non diu duravit, ſicut nec præcedẽtes. Gaguinus lib. 7. Aemyl. lib. 7. Tom. 3. concil. Blond. dec. 2. lib. 8. Plat. Palmer.	5387
	191.	
1276	i INNOCENTIVS 5. Burgundus, Tarẽtaſienſis. menſ. 6. di. 2.	5364
1276	Vacat di. 9.	
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Ioanne decimo.	
	Principibus.	
	Eiſdem Imperantibus & regnantibus.	
	Alexandro 3. Scotiæ.	

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	192.	
1276	k ADRIANVS 5. Genuenſis menſ. 1. di. 9.	5364
	Vacat d. 28.	
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Ioanne 10.	
	Principibus.	
	Iiſdem Impp. & regnant.	
	193.	
1276	l IOANNES 21. (alijs 20. alijs 22.) Luſitanus Vlyſſiponenſis menſ. 8.	5364
1277	Vacat m. 6. d. 7.	5365
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Ioanne 10.	
	Principibus.	
	Iiſdem Impp. & regnant.	

muent. cap. 4. Sabel. Ennead. 9. lib. 7. Honorius 4. cum confirmauit.

HVMANA.

A Rudolpho Imperatore procreatus eſt Albertus Dux Auſtriæ, qui & poſt Adolphum fuit Imperator, à quo domus Auſtriaca ad hunc vſque diẽ imperio fruens. *Chron. Hirſaug.*

Ducatus enim Auſtriæ, mortuo ſine liberis Duce illius, cum Comitatibus Stiriæ, Tirolis, & Carinthiæ vacabat. *Ibid.*

Quin & Rudolphus Odacharo Rege occiſo in bello, Boẽmiæ regnum ſuæ ditioni ſubiecit, deinde regnum Burgundiæ. *Ibid.*

Omnia caſtella & latibula latronum, qui fuerant multiplicari, quòd nullus eſſet Imperator, motus prædonum reprimẽs, ideoque omnia gererentur per tumultum ſine lege, ſine ordine, pro lubitu, deſtruxit. *Ibid.*

1286. Cancellarium ſuum in Italiam miſit, qui accepta pecunia populos omnes liberos faceret. *Ibid. de quo ſuo loco.*

k MORITVR Viterbij ante conſecrationem ſuam. Reuocauit conſtitutionẽ Gregorij 10. de Conclaui, quã reuocationem & Ioannes 21. ſucceſſor confirmauit. Atque ita ſine conclauis recluſione ſequentes põtifices Nicolaus 3. Martinus 4. Honorius 4. Nicolaus 4. Cæleſtinus 5. creati ſunt. Cæleſtinus vero 5. renouauit, deinde Bonifacius 8. ſucceſſor, qui & in librum 6. decretalium eam retulit. A quo deinceps tempore Cardinales in conclaue recluduntur. *Ioan. Andreas ca. vbi Periculum.*

Rudolphum Imp. in Italiam vocauit ad comprimẽdam Caroli Siciliæ regis inſolentiam, qui oblitus beneficiorum Innocentij quarti, qui regnum legitimis hæredibus Conrado & Corandino filio eius ablatum, ipſi contulerat, Romæ omnia pro arbitrio gerebat, Deo iniuriam illi factam vindicante. Verùm Rudolphus Boẽmico bello diſtentus, Pontifici ſatisfacere non potuit. *Chron. Hirſaug.*

Hayto poſtquam multa bella confeciſſet contra Tartaros, Perſas, Malec Sultanum ſiue Calipham Babylonium & Melechdaer Soltanũ Aegyptium, ac per annos 45. eos quinque memorabilibus prælijs ſuperaſſet. 1. in Pamphilia. 2. in Seleucia, tribus reliquis in Perſide, Præmonſtratenſem ordinem in Cypro profeſſus & Macarij nomen ſortitus, anno 1273. in Domino moritur. *Ex hiſtorijs Armeniorum.*

HVMANA.

Tiuo eius filius, Rex Armeniæ ab Emerico Luſignano Cypri Rege, & Villarelo Templariorum magiſtro, ſuppetias contra Mahometanos obtinuit. *Ibid.*

l VIR literatus, ſed in rebus gerendis parum prudẽs. Moritur Viterbij, noua ſuper eum camera ruente. In Philoſophia & Medicina eruditiſſimus erat, & multa ſcripſit, è quibus ſummula quædam extat, quam Theſſaurum pauperum appellant, medicinæ non inutilis. *Chron. Hirſaug.*

Sub eo damnantur, qui aſſerebant Chriſtum &

Universidad de Deusto
Biblioteca

discipulos nihil habuisse,ac in his, quæ habuerunt, nullum obtinuisse ius. *In Extrauag. cum inter nonnullos. de Verborum signific.*

Sub eodem damnantur errores Ioannis de Poliaco doctoris Parisiensis. *In extrauag. communi Vas electionis.*

Pontifices qui idem nomen habent variè apud historicos numerantur, sed in his, qui nomen Ioannis obtinuerunt, tanta est in numerandi ratione confusio, vt vix quicquam certi liqueat,adeò vt quod de vno dicendum erat, sæpe imprudenter à multis alteri tribuatur. Qui faciunt Ioannem 17. Schismaticum,hunc nominât 20. qui verò illum inter pontifices adscribunt, & simul numerant Ioannem illum 8. si dijs placet, fœminam, vocant ipsum Ioannem 22.

HVMANA.

Mortuo Duce Austriæ sine liberis Rodulphus Imperator ex concilio principum dedit eum Ducatum filio suo Alberto, quem eius successores etiam hodie possident. *Trith. in Chron. Monast. Hirsaug. & Vuolfang. Lazius.*

m NVNQVAM sacrificabat, quin lachrymas funderet. Sacerdotia non nisi idoneis conferebat. Notarios & tabelliones curiæ Romanæ vt pestiferos sustulit. Gregorium 10. & Ioannem 21. imitatus.

HVMANA.

Dionysius rex Portugalliæ sextus 44. oppida partim instaurauit, partim à fundamentis struxit. *Vasæus.* Agricolas appellabat neruos Reipub. vnde & eis consulebat. *Idem.*

Ordines militum Christi, militum S. Iacobi, & militum Cistercien sis de Auys aduersus Mauros instituit.

Rodulphum Hasburgensem quidam tradunt ciuitatibus Italicis imperij iura vendidisse.

An. 1280. Turci, qui à Tartaris attriti fuerãt, resumptis animis reuersi ad latrocinandi consuetudinem reliquias imperij Græci in Asia comminuunt, terras subactas in Satrapias 7. partiuntur à mari Pontico & Galatia vsque ad mare Lycium & Carium, flumenque Eumedontẽ.

Caramannus Alismeius Phrygiam & Anthiochiam. Sarranus Ioniam, Sanson Magnesiam, Prienen & Ephesum, Calames & Cerasus filius Mysiam. Ottomanus Bythiniam, Amuriada à Sangaro flu. vsque ad Paphlagoniam sibi distribuunt.

Cæteris oppressis se quatuor familiæ extulerunt, Assumbei, Candeloti, Caramanni (hinc Cilicia Caramanniæ nomen accepit) Ottomani.

Candeloti Sinopen regionem circa pontum, Caramanni Ciliciam cum obtinuissent, diu Ottomanis restiterunt. Victi confugerunt ad Assumbeum, qui Cappadocum terras & minorem Armeniam possidebat, ex cuius stirpe natus est Vsumcassanus, qui regnum Persicum inuasit, postea.

Iacobus Meyerius ad ann. 1278. suum Chronicon Flandriæ deduxit.

Siculi impatientes libidinis & insolentiæ militaris Gallorum, communicatis consilijs, cum Nicolao 3. qui Carolo

Anni Christi.		Anni mundi.
	∞ ∞	
	149.	
1277	m Nicolaus 3. Romanus, *ob vitæ integritatem vulgo dictus Compositus*, an. 3.	5365
1281	mens. 8. di. 15.	5369
	Vacat m. 5. d. 20.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ioannes 10.	
	Principibus.	
	Eisdem Imperantibus & regnantibus, & post Alphõsum Portugalliæ Dionysiũ, an. 46.	
	Icum Nuamlac Æthiopiæ mox Iacba-hazeon an. 9.	
	∞ ∞	
	CONCIL. Cantuariense, præside Archiepiscopo, ad confirmandum statum religionis. Polyd. lib. 17. Ang. hist.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	195.	
1281	n Martinus 4. Turonẽsis, an. 4. mens. 1.	5369
1285	Vacat di. 3.	5373
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ioanne decimo, deinde Iosepho iterum mens. 1. Mox Georgio siue Gregorio an. 6. mens. 6.	
	Principibus.	
	Michaele Pæleologo Oriẽt. Imp.	
	Abaga Tartaro Persidis, deinde Tangadore an. 2. Argone an. 4.	
	Rodulpho Occid. Imp.	
	Philippo 3. Franc. Rege.	
	Iacba hazeone Æthiopiæ pretioso siue Belul.	
	Alphonso 10. cog. Sapiente Hisp. deinde Sanctio 4. an. 8.	
	Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.	
	Lesco Nigro Polo. principe.	
	Dionysio Portugalliæ. Reg.	
	Alexandro 3. Scotiæ.	
1283	*CONC. Herbipolense, præside Legato Apostolico à latere, multorũ Episcoporum, Abbatum, præsentibus Rodulpho Imp. Principibus Ducibus & Comitibus, vbi inter alia Legatus nomine Papæ contributionem decimi denarij à clero, & Rex ab vniuerso populo exigere cœperũt. Trite. in Chro. monasterij Hirsaug. At Munsterus in Cosmog. refert ad an. 1287.*	5371
	196.	
1285	o Honorius 4. Romanus an. 2. di. 1.	5373
1288	Vacat m. 10.	5376
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Georgio siue Gregorio.	

Carolo infensus erat, & Paleologo Byzantino Imp. qui Gallos nuper ex vrbe ciecerat, & Petro Arragonio, coniuratione facta an. 1281. die Paschæ ad pulsum campanarum conuocantium ad vesperas, omnes Gallos ad vnum supra octo millia cum vxoribus etiã grauidis intra duarum horarum spatium contrucidarunt. Vnde prouerbiũ, VESPERÆ SICILIANÆ, seu Vesper Siculus, de subita cæde. *Æmil. lib. 7.* Soli illi superfuerunt, quos Spirlinga arx munitissima protexit.

Deficiunt Siculi ad Petrum Aragonium regem (cui Regnum Siciliæ debebatur iure dotis Constantiæ vxoris, filiæ Maufredi, quem Carolus vita & regno spoliauerat) qui ad Hipponem Africæ armata classe euentum Siculæ conspirationis præstolabatur, propterea à Nicolao 3. Roman. Pontifice hostis Ecclesiæ iudicatus. *Amyl. lib. 7. Plat. Blond. lib. 8. dec. 2.*

n FVIT vir sanctissimus, adeo vt cæci, muti & claudi, ad eius sepulchrum sanitatem recuperarint. *Trith. in Chron. monast. Hirsaug.*

Italicis bellis indignè implicitus, semper tamen pacis expetens. Sub hoc insaniuerunt Vrsina & Annibalica factio. *Vuicelius in Epitome.*

Martinus Polonus à Beato Petro incipiens, vsque ad Honorium quartum, vitarum opus edidit.

HVMANA.

Tangador Tartarus Persarũ Rex, relictis sacris Christianorum ad Mahometẽ desciuit, ac se Mahomet Cham appellari iussit. Quin & Christianos persecutus est, clausis eorum templis: Quæ postea successor Argon aperuit, Christianos inire complexus.

Eldad Danius Hæbræus historicus scripsit suam historiã, de Iudæis Clausis in Æthiopia, circa annum Domini 1283. qui iuxta rationem numerandi Hebræorum, est an. orbe condito 5043. *Ipse ad finem sui libel.*

o VIR bonus & integer, scientiæ & honestatis verus amator. *Chro. Hirsaug.*

Cardinales habere noluit nisi paucos, ac eos non minus bonos, quàm doctos. *Vuicelius in Epitome.*

Ordinem Carmelitarum (qui sic dicti sunt à Carmelo monte Syriæ) mutatis chlamydibus virgulatis siue versicoloribus in albas, confirmauit & reformauit. *Plat. Trit. in Chron.*

Ordinem Eremitarum sancti Augustini, Lutetiæ Parisiorum nondum receptum confirmauit. *Trith. in Chron.* Sunt autem, vt id obiter dicam, precipui quatuor Ordines probatissimi, quorum cæteri omnes sunt veluti appendices, Basilij, Augustini, Benedicti & Francisci, sanctorum patrum. *Volater. lib. 21. Geograph. Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 4.*

Vacat sedes 10. menses ob ægritudinem Cardinalium qua apud S. Sabinam correpti sunt.

S. Rochus Narbonensis, Guilelmus Durandus Miniacensis Episcopus, auctor Rationalis, Gilbertus Magnus Anglus, Ægidius Biturigensis Archiepiscopus, Guilelmus Lugdunensis Archiepiscopus, Ioannes Gennuensis, Ephrem (alius ab Eremita) Græcorum historicus, Arlothus generalis Minoritarum, Guido Bononiẽsis Archidiaconus, Nicolaus Cabasilas Dyrachij Episco-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pus, Ecclesiastici viri & Scriptores.

Geraldus de Aluernia Chronicon Abbatum Cluniacensium ad annum 1287. protraxit.

Raymundus Lulius Catalanus Monachus Tuneti in Africa, multa scripsit de rebus nimium curiosis: in cius libris adnotati fuêre plusquam quingenti errores à Petro Terracensi Archiepiscopo: vt Deum plures habere essentias, (tale quidpiam hodiè asserunt noui Trinitarij in Polonia) Patrem priorem filio: Spiritum sanctum cõceptum ex patre & filio, &c. quæ tamen omnia, hæretica & plusquam diabolica audacia, asserebat se à Christo sibi apparente in forma crucifixi in quodam monte accepisse, vt totũ orbem à tenebris, quibus detinebatur liberaret. *Bernard. Lut Zemburg in catal. hæretic.*

HVMANA.

Palatium Parisiense (vbi Ludouicus Hutinus Parlamentum olim vagum sedentarium fecit) extructum est à Philippo Pulchro, Engerrano Marinio fisci præfecto illud opus in insula regiæ vrbis vrgente. *Aemil. lib. 8.*

Parlamentum quoque Tholosanum Ocitanorũ gratia rex idem instituit. Quo regnante bellum sacrum in Oriente, Ptolomaide à Sultano capta, finitum est. *Idem.*

Collegium Scholasticorum Choleticum Lutetię instituitur à Ioan. Choleto natione Picardo Cardinali. *Mater historiarum.*

Ioanna Nauarrorum regina, Philip. Pulchri vxor Gymnasium Campanum, vulgo Nauarricum, Parisijs extruit & locupletat. *Ibid.*

Eodem tempore collegium Cardinalitium Ioannes Monachus natione itidem Picardus Cardinalis posuit.

1283. Rodulphus Imper. cum circa Moratũ ab equo deiectus fuisset, in lacum insiliit armatus, ac miro robore corporis euasit. Cùm inde Friburgum delatus esset, copiis collectis ex omni Sueuia, illud & Heluetios Comiti Sabaudiæ, cui erant subditi, eripuit. *Blond. lib. 8. Dec. 2.* & multa alia, *Chron. Burg.*

1286. Pecunia populos Italiæ liberos fecit. Lucenses ob eam rem duodecim millia nummûm persoluerunt, Florentini sex milia. &c. *Chron. Hirsaug.*

1287. Vuernerus puer Christianus à Iudæis furtim raptus occiditur acubus & cultris ad excipiendum eius sanguinem, in oppido Vuesaliensi iuxta Rhenum, qui postea tanquam martyr signis claruit multis. Ibid.

Philippo Comiti Sabaudiæ, cui Rodulphus multa eripuit, successit Amadeus, à rerum magnitudine Magni cognomen adeptus.

Philippus Pulcher, rex quoque fuit Nauarræ an. 36. propter vxorem. *Vasæus.*

p PRIMVS Pontifex è Franciscanorum ordine. Nam errant, qui scribunt Honorium 4. fuisse minoritam. Vir bonus, amator religionis & pacis. *Chron. Hirsaug.*

Quo tempore Gibelini & Guelphi in Italia in se ardebant, & Soltanus in Asia Christianos crudeliter opprimebat.

Mulech Sapherapes Saracenorum Soltanus (hoc est, Imperator) non quidem Aegyptius, vt quidam putant,

Anni Christi.		Anni mundi.
	Principibus. Michaele Paleologo Orien. Imp. Argone Tartaro Persidis, deinde Regayto an. 6. Rodulpho Occi. Imp. Philippo 4. Pulchro an. 28. Franc. Reg. Iacha HaZeone Æthiopiæ Belul. Sanctio 4. Hispaniæ. Eduardo 4. dicto 1. Angliæ. Lesco Nigro Polo. principe. Dionysio Portugalliæ. Alexandro 3. Scotiæ.	
	197.	
1288	p Nicolaus 4. Asculanus an. 4. mens. 1. di. 8. Vacat an. 2. m. 3. d. 2.	5379 5382
1294	*Patriarcha.* Constantinopoli Georgio siue Gregorio, deinde Athanasio an. 4. *Principibus.* Eisdem Imperantibus & post Rodulphum Astaulpho seu Rodulpho an. 6. Impp. & regnantibus. Regayto Tartaro Persidis, deinde Baydone, an. 4. Sanctio 4. Hispaniæ, deinde Ferdinando 4. an. 13. Iacha HaZeone Æthiopiæ pretioso, mox eius liberis Baarsada, Esbrahad, Cadem saghed, Vdim Raab, an. 15.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Eduardo 4. Angliæ. Lesco Nigro Poloniæ principe, deinde Præmislo, qui regium titulum repetiuit. an. 6. Dionysio Portugalliæ. Alexandro 3. Scotiæ: deinde interregno annorum sex ob Anglorum irruptiones.	
1291	CONCIL. Londinense ad Vuest monasterium iussu Eduardi Regis. Eo in Cõcilio publico edicto iussi sunt Iudæi de Anglia in perpetuum exire: cautum est etiam, vt nemini liceret dare prædia collegiis monachorum sine Regis permissu: neue monachis aut aliis sacerdotibus emere possessiones, idque ne eiusmodi possessiones cœnobiorum alioriumue sacerdotiorum detes fierent. Eam Legem ad Manumortuam vocarunt, quòd res semel datæ collegiis sacerdotum non rursus venderetur magis, quam res mortuæ. Durat in hodiernum diem. Polyd. Virgil. lib. 17. Anglic. hist.	5397
1292	ASCHAFFENBVRGÆ prouinciale, præside Gerardo Archiepiscopo Mogutino cum 7. suis suffraganeis, Abbatibus & presbyteris. vbi multa vtilia de negotiis Ecclesiasticis statuuntur. Trithem. in Chron. monast.	5380
1294	q S. CÆLESTINVS 5. Esernien sis, mens. 5. di. 7. Vacat d 10. *Patriarcha.* Constantinopoli Ioanne vndecimo an. 6.	5382

putant, sed Babylonius, Tripolim, Tyrum, Berithum, Sidonem & Ptolemaida, nobilissima emporia, quæ sola tunc à Christianis tenebantur, ferro & igne vastauit, altercantibus inter se de finibus, iamdudum per 30. annos Venetis, Genuensibus, & Pisanis. *Æmyl. lib. 8. Plat. Blõd. lib. 8. dec. 2. Fasicul. tempo.* Ita dissidentibus inter se Christianis amittuntur omnes portus Asiatici. Tuncque finitum est bellum Sacrum in Oriente.

Miraculosè per vxorem filiam Haytonis Regis Armenię Mangu Cham Tartarorum à Cingis Cham quintus conuersus baptizatúsque est, cum fratre Allan siue Hielon & tota familia. Deinde Allan exercitum in Palestinam duxit habens in vexillo Christi crucifixi effigiem, contra Cathos Melechmees, vt Hierosolymam reciperet. *Guil. Nangiac.*

Mox redierunt Tartari ad priscam impietatem. Vnde hodie sunt Mahometani vel potius Sagomorbarei. Nam habent Sagomorbat Chã pro magno propheta, vt Turcæ Mahometẽ, qui de Deo vno & de Politia & moribus aliqua eis dictata reliquit, inter quæ est edictũ, quod vsque hodie iurant successores Cingis Cham, de non affligendis Christianis, neque tributo ab eis exigendo copiosiore, quam à reliquis.

Hielon pulsis quidem Saracenis potitus est regno Syriæ & Hierusalem circa an. 1290. At triẽnio post Soltanus Babyloniæ illud accepit. *Continuat. Nangiaci. Sabelli. Ennead. 9. lib. 7.*

Adhuc viuebat & scribebat Nicolaus Lyranus. *Ipse in 2. cap. Esaiæ.*

HVMANA.

Inter Philippum Regem Franciæ & Eduardum Angliæ erat capitale odium, quod fuit causa secundi belli Anglici seu Francici & multorum malorum. *Polyd. lib. 17. Ang.* quo per Carolum Valesium Pulchri fratrem Aquitania ditioni Franciæ adiungitur.

Angliæ rex Adulphum Imp. pro centum millibus Marcarum argenti ea conditione in auxilium vocat, vt diuisa inter Imperij principes pecunia, communiter ei contra Francos assisteret. Quod non est assecutus, quia Adulphus acceptam pecuniam in priuatos vsus conuertit. *Chron. Hirsaug.*

Ferdinandus 4. Hispan. mortuus dicitur die sibi dicto à duobus, quos iniustè tanquam homicidij reos occidi iusserat. *Vasæus in Chron. Hispan.*

q PERCANNAM deceptus est voce tanquam cœlitus missa insonantem, vt desereret Pontificarum & Bonifacium institueret. Sedisse biennium aliqui scribunt.

Instituit ante Pontificatum ordinem S. Benedicti in Montibus. *Guilel. Nangia. Polyd. lib. 7. de inuẽto. cap. 2.* Eum confirmauit Bonifacius 8.

Fertur edixisse, Ne deinceps Romani Pontifices & Cardinales veherentur equis & mulis, sed tantum asinis, Christi, cuius haberi vellent vicarij, exemplo. *Mater histo.* O legem nunc prodigiosè euersam?

Cùm rebus agendis parum idoneus haberetur, persuasus est vt Pontificatum resignaret, itaque coram omnibus in Consistorio, mitram, anulum & Sandalia deponens, Pontificatu se liberè abdicauit, *Platin.* Relatus est inter Diuos à Clemente 5. *Blond. 9. dec. 2. & Mater Christi*

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel à Ioanne 22. *Palmer.* vel à Viennensi Concilio. *Ioannes Meyerus.*

S. Nicolaus Tolentinus tunc obiit: qui catalogo Sãctorum adscriptus est ab Eugen. 4.

HVMANA.

Michael 7. Comnenus Paleologus cognomento Magnus obiit anno sui imperij 35. sed quòd ad Ecclesiam Romanam desciuisset priuatus est, etiam à proprio filio Andronico, sacra sepultura. *Nicephor. Gregor. lib. 5. Æmyl. lib. 8.*

Angli Normaniam & Aquitaniam inuadunt, capto clauro Blauiæ, & duobus aliis oppidis circa Burdegalam, à cuius accessu propulsantur per Radulphum Neela Magistrum Equitum. Proditione ciuium in deditionem accipiunt Baionam vrbem, *Guilel. Nang.* Sibi Adulphum Imp. & Guidonem Flandrum sociant. Hinc bellum inter Francos & Flandros per annos quindecim.

Sub an. 1295. iam tertio Iudæi à Philippo Pulchro tota Francia spoliati & exacti sunt. Quam exactionem ipsi appellant ח"ר, quòd ea cõtigerit 55. anno post quintum mundi conditi millenarium, & in aliquando ח"ר, quòd anno 136. post illam Philippi Augusti electionẽ, quæ incurrit in annum 1190. falluntur qui in hac R. Salomonem fuisse aiunt. Nam ille est antiquior Abben Ezra, qui se vixisse scribit sub annum mundi 5000. i. Christi 1240. Itaque cum relego ad illam priorem.

Pulsi Iudæi migrarunt in Germaniam. Quare Iudæos Germanos esse de radice siue trunco Francorum scribit Elias in Tisbi, Rad. קרבצ

Casanus Tartarus Persarum rex Sultanum Ægypti sub an. 1300. vicit. — 1294

r INSTITVIT duplex maius (vt vocant) in Festis 12. Apostolorum, 4. Euangelistarum, & 4. Doctorum Ecclesiæ. *Plati.*

Fertur fuisse auctor illius orationis Ecclesiasticæ, Aue virgo gloriosa &c. — 1303

Aliquot epistolas Romanorum Pontificum, quas vocant Decretales, in quinque Libros per tres doctissimos viros, Guilelmum Ebredunensem Archiepiscopum, Berengarium Episcopum Biterenensem, & Richardum de Senis, iuris vtriusque doctorẽ, digeri curauit, eásque sub nomine Sexti libri Decretalium in Concilio Lugdunẽsi confirmauit, & legi in Scholis ac in iudiciis obseruari mandauit. *Præfatio lib. ex. Decret. Paulo aliter Volater. lib. 22. Anth.* Sextum, inquit, Decretalium iuuante Dino Mugellano composuit.

Lustralem annum siue IVBILEVM centesimo quolibet anno celebrandum primus instituit, anno 1300. *Platin.*

Ingentia bella in Italia excitauit. Excommunicauit regem Gallorum Philippum & totum regnum donauit Alberto Austriacæ domus Cæsari. Captus est postremo Anagnæ in paterna domo dormiens, nihilque tale metuens, indéque Romam perductus, in carcere periit. Atque hinc dicitur, Intrauit vt vulpes, regnauit vt Leo, mortuus est vt canis. Quod tamen falsò & temerè vsurpatum à maleuolis, & principum assentatoribus plerique existimant, quoniam Platina, valde alioqui pronus ad no-

Anno Christi.

Principibus.
Michaele 7. Paleologo Orientis Imp.
Casano Tartaro Persidis an. 6.
Adulpho Occidentis Imp.
Philippo 4. Pulchro Frãc. Rege.
Baarsarda cum quatuor fratribus Æthiopiæ pretioso.
Ferdinando 4. Hispaniæ.
Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.
Præmislo Poloniæ.
Dionysio Portugalliæ.
Interregno Scotiæ.

199.

r BONIFACIVS 8. Anagninus, ex nobili familia Caietana, an. 8. mens. 9. di. 17. — 5382

Vacat d. 10.

Patriarcha.
Constãtinopoli Ioanne 11. deinde Athanasio iterũ an. 8. cõtra quem an. 1305. Hugolinus Latinus sedit.

Principibus.
Andronico Paleologo seniore, siue maiore filio Michaelis an. 37. Orient. Imp.
Casano Tartaro Perfidis, deinde Cambagagano.
Ottomano 1. Turcorum Imp.

Anno mundi.

Anno Christi.

Adulpho & post eum Alberto 1. an. 10. Occid. Imp.
Philippo 4. Pulchro. Frãc. Rege.
Baarsarda cum 4. fratribus Æthiopiæ pretioso.
Ferdinando 4. Hisp.
Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.
Præmislo Poloniæ, deinde Vladislao Loctico ann. 3.
Vuenceslao Boemo an. 5.
Dionysio Portugalliæ.
Interregno Scotiæ, deinde Ioanne Balliolo an. 7.

1297 — CONCIL. *Lugdunense, præside Bonifacio Pontifice, qui animaduertens quotidie Principes noua vectigalia sacerdotibus imponere interdum sine iusta causa, interdixit in eo Concilio, ne posthac id facerent neue sacerdotes iniussu Rom. Pontificis illa imposita conferrent. cap. 3. de immunita. Ecclesiæ lib. 6. Fuit causa magnæ discordiæ apud Anglos. Polyd. lib. 17. Anglic. hist.* — Anno mundi 5385

1297 — *Londinense, cum Episcoporum, tum virorum omnium ordinum, præside Roberto Cantuariensi præsule, præsente Edoardo 2. an quo statuitur ne in perpetuum Regi liceret tributum vllum Anglis imponere, nisi ex Concilij decreto. Id etiam hodie manet inuiolatum. Polyd. lib. 17. Angl. hist.* — 5385

Romanum, quo Philippus Rex Frãciæ Alberto Imperatori subducitur. Onuph. Plati.

1302 — *Parisiense, præside Ioanne Cardinali Legato sedu Apostolicæ, qui eò missus fuerat à PP. quòd Episcopi Franciæ vocati in ius Romam, à Bonifacio, non comparuissent. Guil. Nang.* — 5390

ad notandas Pontificum maculas, nihil tale retulit, sed nec alij, qui eorum vitas descripsere. Vnde & eum laudant, tanquam Ecclesiasticæ libertatis æmulum, Imperatoribus Regibúsque sua potestate abutentibus formidabilem. Sed & Philippus Rex, cuius opera captus fuerat atque interierat, Deo vnctum suum vleiscente, nũquam deinceps prosperè se habuit, ut ab aliquo Episcopo prædictum fuerat.

Malè tractauit Gibellinos, qui iidem Columnenses & Albi, vt contrà Guelphi Nigri dicebantur. Vnde ad Porchetum Episcopum dixit, cinere in oculos sparso: Memento, quia Gibelinus es, & cum Gibelinis in cinerem verteris. *Vuicelius in Epit.*

Henricus de Gandauo Tornacensis Archidiaconus, Iacobus Genuensis Archiepiscopus, Alexander de Villa, Conradus Halsbertadensis Dominicanus, Ioannes Scotus Frãciscanus doctor subtilis, (qui obiit an. 1308.) Ioãnes Sanctogeminianus, Petrus de Palude, Renerus Pisanus, Theologiæ Scholasticæ, vt vocant, acutissimi scriptores. *Trith.*

Circa hæc tempora Nicephorus Calixtus Xanthopulus historiam suam Ecclesiasticam à Christi natiuitate ad annum 625. decurrentem, Andronico maiori Constantinopolitano Imperatori dedicauit. *Ipse in dedicatione operis. & lib. vlti cap. vltimo.*

Guilelmus Nangiac. monachus monasterij D. Dionysij, prope Lutetiam, Chronographiam vniuersalem ab origine mundi ad annum Christi 1302. digessit, quã duo eiusdem cœnobij monachi vsque ad annum 1368. continuarunt. Extat codex hac in Parisiorum vrbe apud cœnobitas S. Germani.

Quidam qui volebant haberi tertij Ordinis D. Francisci, quique vulgo fraterculi siue Fratricelli, seu Fratres de paupere vita, vel Bisochi siue Beguini, & aliis nominibus vocabantur, in partibus Italiæ, Siciliæ, & Narbonensis prouinciæ, damnati sunt hæreseos à Bonifacio 8. (alij volunt id à Ioanne 22. primò factum fuisse.) Ipsi Ecclesiastica sacramenta contemnebant: dicebant Sanctas animas non frui visione diuina ante diem extremum: in suis nocturnis conuentibus post inuocationem Sancti Spiritus, & luminibus extinctis promiscuè coibant cum mulieribus, quæ aderant: Ecclesiæ potestatem iam diu ob corruptos mores Ecclesiasticorum extinctam fuisse: se solos esse Ecclesiam Dei, sequi imitari Apostolos, at Ecclesiam Romanam esse meretricem ac Pontifices omnes post Syluestrum I. fuisse impios, quòd in paupertate non degissent, ideo ipsis denegandas esse decimas: Margaritam concubinam Dulcini grauidam ab eo factam, tam erant impudentes, vt affirmarent concepisse de Spiritu sancto. *Mater hist. Suplement. Cronic. Extrauag. Sancta Romana de religios. domib. Plati. Bernardus Lutzemburg.* Dulcinus erat eorum hæresiarcha *Plati.* Mansérunt in Marchia vsque ad Eugenium 4. & Nicolaum 5. qui eos comburi iusserunt, sed multi in Græciam fugerunt. *Anto. tit. 24. cap. 9. §. 15.*

Apamiensis episcopatus instituitur à Bonifacio Papa, cùm antea ea regio subiaceret Tholosano Episcopatui. *Guil. Nang.*

HVMANA.

Vectigal quod Malam-tolram vocabant, centesimæ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& post quinquagesimæ omnium bonorum, primo solis mercatoribus, deinde tam clericis, quàm laicis impositum est anno 1296. cuius causa magnæ seditiones ortæ sunt postea in Flandria. *Guilel. Nang.*

Tota Lutetia Sequanæ illuuione inundatur, vt per 8. ferè dies nauigiis, annonæ consulendum fuerit, nec liceret per vllum ferè vicum incedere absque nauiculis & scaphis. *Guil. Nang.*

Burdegalenses timentes, ne iterum agitata pace cum Anglo ei subderetur, nec mitius cum eis ageretur, quàm paulo antea cum Londinensibus, pulsis vrbe omnibus Francis, sui iuris fiunt. *Guil. Nangiac. Gaguin. lib. 7.*

Fœdus percussum est inter Philippum Reg. Franc. & Eduardum Reg. Angliæ, cui Philippus quadriênio post quam locasset Margaritam sororem, vniuersam Aquitaniam reddidit. *Guilel. Nangiac. & Polydor. Virgil. lib. 17. Angl. hist.* Philippus vniuersam Flandriam subegit. *Gagui. lib. 7. Aemyl. lib. 8.*

1295. Præsmilus regni titulum apud Polonos repetiuit, quod fuerat annis 215. intermissum. *Crom. lib. 11.*

1298. Cuncti, qui contra Adulphum Imp conspiranerunt, misera morte periêre. Nam Albertus ipse Imperij vsurpator & successor à fratris filio necatus fuit. Comes de Holoch & Comes de Ochsenstein similiter fuerunt occisi. Moguntinus Archiepiscop. super sella sedens, repentina morte sublatus est. Comes Bipontinus in tipa Gliesiæ submersus. Conradus Episcop. Argentinensis ante Friburgum à quodam rustico gladio interemptus. Comes Liningensis phreneticus, & variis calamitatibus miser periit. Cæteri que penè omnes simili interitu. *Chron. Turfaug.*

1300. Vuenceslaus Boëmus Rex Polonis expetitur, tempore Ottomani primi. *Chron. lib. 11.*

1302. Factio Rusticorum in Francia ingentes regis copias bello superat. Sed paulo pòst omnes deleti sunt. *Chron. turfaug.*

Cambagadus Tartarus Persiæ rex, repudiato Christianismo Mahometismum amplexus, alios suo exemplo pertraxit: cæteros ita præfuit, vt non multò pòst Christiana religio apud eos ferè exoleuerit. Hinc concidit Tartarorum imperium in Asia. Nam Syriam Ægyptij retinuerunt. In reliqua Asia vsque ad Pontum, Turcorum potentia Ottomani auspiciis restitui cœpit. Parthi Persiam inuolarunt circa an. 1350. duce Gempsa Parthorum Sultano, deuictis posteris Cambagadi.

Reliquiæ Tartarorum in Hordas diuisæ per Europâ & Asiam dispersæ sunt, quibus singuli principes præfuerunt. Alij in Taurica Chersoneso consederunt, quæ hodie Gazara, & hi Precopitæ dicuntur, quorum princeps filiam in vxorem dedit Selymo Turcæ, ex qua natus est Solymanus. Alij Mogai, qui nõ vnius imperio, sed Reip. more à Senatu regũtur, à quibus Horda Hagutaiorum, seu Zauollienſium, quorum Metropolis Samarcanda Tamerlanis patria.

Tunc primum, Tartarorum imperio valde imminuto, an. 1300 tyrãnicum Imperium Turcorum nullius antea ferè nominis per Ottomanum Turcam (qui regnauit an. 28.) originem habuit, mille annis postquam Ecclesia à Constantini tempore floruerat. *Volater. Paul. Ionius.* Illud autem intelligi per Bestiam Antichristi Apocalyp. cap. 20.

Anni Christi.

1302

An. Dom. M. CCC. quo Ottomanus Turca de genere Scytharum siue Magog emersit, mille annis post ligatum Satanam, ne persecutionibus amplius noceret Ecclesiæ, eis à Constantino sublatis & orbe conuerso. Apo. 20. vsque ad hoc tempus, quo solui cœpit & mysterium iniquitatis à Mahomete inchoatum in apertum proferre.

Anni mundi.

5390

DECIMO *tertio sæculo doctrinæ continuatio sic elucet.*

MISSA *iisdem ritibus & verbis quibus antea. Innocentius 3. libro de Mysterijs Missæ. Durandus Mimatensis in Rationali diuinorum officiorum. Thomas opusc. 66. de expositione Missæ, & 3. parte, q. 83. Cabasilas Græcus libro de diuino altaris sacrificio. Samonas Gazensis cõtra Achmet Saracenum. Simeon Thessalonicensis libro de septem Sacramentis.*

Gratia Dei, fides iustificatio. *Cabasilas in expos. liturgiæ, cap. 29. de morte Christi quis nescit eam esse salutem, quæ peccatorum remissionem in mundum introduxerit? sed illud etiã scimus, quod post mortem illam, etiam fide & pœnitentia & confessione opus est, &c. Bonauentura in tractatu de reformatione hominis à peccato ad Gratiam. Innocentius in 7 psal pœnit. Cum nemo iustificetur, nisi ex dono gratiæ, patet, quod nullus iustificetur ex merito vitæ. Nam infusio gratiæ propriè iustificatio appellatur, quam Deus nulli concederet, si eum secundum meritoris exigentiam iudicaret. Audis Romanum Pont. Thomas in 1. Apoc. Remissio peccatorum gratis datur. Denique Scholastici in 2. senten. dist. 27.*

Eucharistiæ, veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Cabasilas in expos. liturgiæ multis capitibus. Innocentius libro de mysterijs Missæ. Thomas lib. de Sacramento Eucharistiæ. in officio festi Sacramenti, & in 4. sentet. 3. q. 74. & seqq. lib peculiari, de Sacramento Altaris. vbi cap. 29. populus non accipit sanguinem sub specie vini. & quare. Guilel. Parisiens. lib. de eadem re. Alexander 4 q. 36. 37. & seqq. S. Samonas disp. contra Achmed Saracenum.*

cap. 20. nemo sanæ mentis ibit inficias, cum multorum veterum & recentiorum iudicio nomine Gog. & Magog intelligantur Saraceni & Turci, vt etiam cogitur fateri Funccius lib. 1. commentà in Chron.

Eodem fermè anno Austriacam domum inter Christianos principes Deus extulit. Vtinam in Christi gloriam & Ottomaniæ perniciem. Sic Hebræi obseruant, quo die diruit Tẽplum Nabugdonozor, eo natum Cyrum qui eius posteritati exitium attulit.

Nouæ factiones Alborum & Nigrorum in Italia. *Blond. lib. 9. dec. 2.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Thomas 3. q. 66. & seqq. in summa cont. Gentil. lib. 4. D. Samonas Gazensis disp. contra Achmed Sarac. Scholastici in 4. sentent. dist. multis. Guil. Paris. de baptismo & eius partibus. lib. de tempore Baptizandi. li. de ritu baptizandi. Ioachimus Abbas variis locis. Albertus Magnus itidem. Hugo Cardinalis & Lyranus similiter in varia Bibliorum capita. Durandus de diuinis offic.*

Pœnitentia & eius partes tres. *Cabasilas cap. 29. Guilel. Paris. lib. de Sacramẽto Pœnitent. Innoc. in 1. & 3. psal. Pœnit. Bonauent. in dictis de Pœnitentia. Thomas in tract. de Articulis fidei cap. 14. & 3. q. 84. &c. Doctores huius sæculi in 4. sent. dist.*

Claues Ecclesiæ, absolutio. *Cabasilas c. 29. Thomas opusc. de forma absolutionis. 3. q. 84. Durandus Mimaten. de diuinis officiis. Scholastici in 4. sentent.*

Confirmatio & reliqua alia Sacramenta & eorum vsus. *Simon Thessalonicensis libro de septem Ecclesiæ sacramentis, (Nam etiam Græci nobiscum tot constituunt, immò & cunctorum populorum Christiani.) Thomas in tractatu de Articulis fidei & Scholastici in 4. sentent. Guilel. Paris. priuatis tractatibus. Durand. Mimatensis de diuin offic. Hugo. Card. & Lyra. in Biblia sæpius. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 29. Vltimum (ait Græcus ille, & quidem disputans contra Latinos) olei sacramentum perficit sacerdotum oratio, quod etiam corporalis morbi medulam & peccatorum remissionem dat iis, quibus peragitur, vt habet apostolica traditio &c. vbi & inter sacramenta nominat sanctissimum vnguentum, Ordinationem per impositionem manus, mysterium remissionis peccatorum per sacerdotem, orationem sacerdotis in Matrimonio, vt intelligas hæc sacramenta non esse Papistica, sed etiam Græcorum, & quidem disputantium contra nos.*

Primatus sedis Apostolicæ. *Fredericus Imp. epist. 3. & quidem sedem Apostolicam oppugnans. Græci in conc. Lateranens. Russi, Poloni, Boemi apud Vincentium in specul. lib. 31. cap. 39. nuntiis & literis confessi sunt. Accursius in Authentica vt Eccl. Rom. gaudeat 100. annorum præscrip. vetus Roma habet primam sedem Ecclesiarum, item originem legum, item sonem sacerdotij. Thomas lib. 4. contra Gentil. cap. 76.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Thomas in summa de Veritate, Mater. 24 q. 1. 1 q. 83. art. 1. & Scholastici in 2. senten. dist. 3.*

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. *Psellus ad Andronicum Imperatorem, vbi infrà. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 33. 34. 48. 49. 50. Thomas 2. q. 83. Innoc. ser. 1. de dedicat. templi, &c. Denique sermones & tractatus pene innumerabiles doctorum huius sæculi.*

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Psellus ad Andronicum Imp. cap. de exitu animarum, & cap. de benefactis pro iis qui è vita decesserunt. Cabasilas cap. 33. 42, quod inscribitur, de iis qui dormierunt, an sanctificentur à Mensa. 44. 45. quod præfert hunc titulum. Quod hi, qui dormierunt, perfectior sit sanctificatio. 47. Thomas 3. q. 82. art. 6. & in summa contra Gentil. li. 4. ca. 91. Bonauent. in 7. parte Breuiloq. ca. 2. Innocent. in 3. psal. Pœnit. Doctores in 4. sentent. dist. 21.*

Cætera iidem & cæteri huius sæculi auctores prolixe confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores, *In epist. nuncupatoria Cent. 13. Tum (aiunt) norma docendi & iudicandi controuersias constituta sunt patrum scripta & conciliorum decreta &c. deinde c. 2. de loco & propagatione Eccles. col. 11. & seq. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiæ sparsim col. 18. & seqq. cap. 4. de Doctrina prolixissime col. 25. & deinceps c. 5. de hæresibus sparsim col. 554. & seqq. per totum cap. 6. de ceremonijs & ritibus Ecclesiæ col. 590. & seqq. per totum 7. de Politia & gubernatione Ecclesiæ col. 686. cap. 8. de Schismatibus col. 754. sparsim. cap. 9. de Synodis col. 789. & seqq. Per totum ferè ca. 10. de Doctoribus & Episcopis col. 780. & seqq. sparsim in reliquis, vt de Martyribus, de Miraculis. Hue facit, quòd ex instituto multi hac ætate scripserunt de hæresibus. Item contra Albigenses, Almaricum, Petrum Ioannis, Desyderium Longobardum, quorum damnatas opiniones isti requunt: adde totius huius Centuriæ Synodos, quæ non exigue fuerunt numero. Sed & Historici istius curriculi omnes docent non aliud fuisse Ecclesiæ cursum.*

DECIMVM QVARTVM sæculum.

a DVos Cardinales Columnenses & Philippum regem Franc. regni iure à superiori põtifice dejectum restituit. De interfectoribus Bonifacij quæstionem egit. *Vol, lib. 22. Anth.*

Franciam Bonifacij interdicto soluit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sanctimoniam vitæ eius miraculis à morte declaratam fuisse tradunt. *Vuicelius.*

Ecclesia Romana sub an. 1300. non à passione Domini, vel potius conceptu siue incarnatione, vt olim, *Beda cap. 47. libri de Natura rerum*: sed á natiuitate numerat. *Lucidus de vero die passionis, c. 3.* Sed trium mensium duntaxat est differentia.

Ottomanus Turca, qui ab Abagano Persarum rege Natoliam regendam acceperat, de se augendo cogitans duobus aut 3. an. ante Benedicti 10. Pontificatum, Turcici Imperij iacit fundamenta. Christi trecentesimo, aut certè 301. Et si quingentis antè annis Turcas è Scythia profectos, sedesin Asia collocasse compertum sit. verum neque regem neque imperatorem habebant, diuisi duntaxat per tetrarchias & regulos, nisi quòd metu Gothfredi Bulonij Solymanum tumultuarium olim ducem crearunt.

Ita Andronico auo in Andronicũ Iuniorem nepotẽ indulgentiore, proindeque Iuniore auxilijs Genuensium imperium inuadente, occupata Thracia & vrbe Constant. Ottomanus pleraſque vrbes Bythiniæ capit, Prusiam caput & metropolim suæ gentis, bellique contra Europæos arcem constituit.

Maximè eum nobilitauit Sebastia expugnata.

An. 1303. Occidentalis Tartaria cœpit nostris innotescere, è qua legatus ad Philippũ Pulchrum venit, auxilium petens aduersus Mahometanos suas regiones infestantes, promissa suorum ad Christum conuersione, si quidem Christianorum manu assererentur. Re non impetrata discessit.

Circa eundem an. Flauius quidam Melfensis in regno Neapolitano reperit Aciculam siue Indicem, siue Bossulum Marinum, cuius cuspis Magnete intingitur, vt perpetuo prospecter ad Aquilonarem Polum, polarém ve stellam. Valet aduersus Maris fluctus, tempestates & pericula, vt scias quo in loco verseris, quo sit deflectendũ, &c. Est species Astrolabij. Eo nondũ vtuntur Græci, neque Caspii, neque Rubri maris nautæ siue propter ignorationem, siue quia illorum nauigatio est breuis, facilis, littoralis, vsu trita. Tam prestans & necessarium inuẽtum Deus noui orbis aperitioni præmisit, quòd ad eum nauigatio non nisi emenso Oceano & per altum pelagus fieri possit.

Capcapo, (quẽ Damasco præfecerat Cassanus magnus Cham, qui deuicto Bandone suo consanguineo Mahometis religionem abiecerat, Christianam amplexus, & rogatu Armenij R. Hierosolymam in potestatem acceptam restauratat cum Templo dominico, eamque Armenijs, Georgianis, cæterisque é Cypro & latebris conuolantibus inhabitandam, Malaio verò gubernandam an. 1298. concesserat) ad Aegyptum Sult. defecit, & cum eo Hierosolymam expugnat. Hunc Molaius tandem (cum supplementa misisset Cassanus, in fugam vertit an. 1301. & qualemcumque pacem Syriæ restituit. *Lib. 5. continuatæ histor. de bello Sacro.*

b Fuit filius Bertrandi equitis ex oppido Mihandran Burdegalensis diœcesis in Vasconia: vnde antequam electus esset Pontifex dicebatur Bertrandus, Burdegalensis Archiep.

Anni Christi.		Anni mundi.
	200.	
1303	a BENEDICTVS 10. dict. 11. *Palmerio* 12. *Tarusinus.* mens. 8. di. 17.	5361 5393
1305	Vacat an. 1. m. 1.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Athanasio.	
	Principibus.	
	Iisdem & in Imperio & in regnis & Ottomano Turcarum primo Imp. an. 28.	
	Cambagado Tartaro Persidis.	
	Baarsarda cum fratribus. Æthiopum pretioso.	
	201.	
1305	b Clemens 5. Burdegalensis. an. 8. mens. 10. di. 15.	5393 5403
1315	Vacat an. 2. m. 3. d. 17.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Athanasio, deinde Niphone an. 3. m. 10.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	Principibus.	
1305	*Andronico maiore cum filio Michaele Iuniore Orient. Imp.*	5403
	Ottomano Turcarũ Imp.	
	Cambagado Tartaro Persidis.	
	Alberto, Hẽrico 7. an 6 ex ordine Occident. Impp.	
	Philippo Pulchro Franc. Reg.	
	Andizeone Æthiopiæ pretioso.	
	Ferdinando 4. Hispaniæ, deinde Alphonso 11. an. 42.	
	Eduardo 4. dicto 1. Angliæ, deinde Eduardo 5. dict. 2. an. 19.	
	Venceslao Boemo Poloniæ, deinde Vuladislao Loctico regnum recuperãte anno 28.	
	Dionysio Portugalliæ.	
	Interregno Scotiæ, ob eandem Anglorum violentiam annis 10.	
1342		5430

Transtulit propter seditiones Italicas, quibus mederi non poterat, magno Christianorum incommodo sedem Pontificiam ab vrbe Roma Auenionem Galliæ vrbem, vbi successores mansere an. 70. *Volat. lib. 22. Antho. Plat.* quod captiuitatem Babylonicam Itali appellabant vsque ad Gregorium vndecimũ. 1. an. 1371. Congessit constitutiones quæ ab eo dictæ sunt Clementinæ, & publicatæ in Viennensi con. *ibid.*

Guelphorum dux erat Gnedo, Gibelinorũ Mapheus.

Leges à Gregorio 10. editas confirmauit, nonnullis additis vel supletis in Viennensi concilio.

Templariorum ordinem iustis de causis destruxit, eorum bonis Rhodiis militibus concessis. *ibid.* res Italicas per tres Cardinales administrat.

Archiepiscopum Cambaliensem in Dominio Tartarorum creat Iohannem de monte, ordinis Minorum, & ad eum pallium misit pro successoribus ob loci interuallum. Octo item alios fratres eiusdem ordinis consecrat in Episcopos, mittítque ad illas Orientales partes, vt eius essent suffraganei & adiutores. *In Catalogo Episcopatuum orbis.*

Andronicum Imperatorem anathemate percutit.

Lugdunensem ciuitatem ditionis Philippi Pulchri effecit. *Chronicon Comitis à Monte forti. Chron. Burgund.*

Multa collegia monachorum in Aquitania seculari habitu donauit, vt metropolim Eccles im diœcesis Burdegalẽsis, & collegiatas S. Seuerini, & D. Æmiliani, quarum Abbates conuertit in Decanos.

Denique hæc Sedis Apostolicæ translatio valde fœdauit antiquam Ecclesiæ faciem. Nam præter inauditas dispensationes, & sanctorum Canonum eneruationes, periit illud diuinum ius, Sæcularia Sæcularibus & Regularia Regularibus, maximè in Gallia, dum Pontifices huius transmigrationis plusquam Babylonicæ (nam obseruantiam regularem, disciplinam Ecclesiasticam penè totam, iura denique confudit, corrupítque) patriæ & principibus impiè fauere gestiunt.

Guido Ferrariensis auctor Margaritæ Bibliorum, Alanus Insulensis, Gerardus Leodiensis, Petrus de Verberia, Hubertinus Casalanus, Gerardus Bononiensis, Malachias Dominicanus, Albertus Patauinus, Guilelmus Hafliginensis, Ioan. Vitalis Cardinalis, Raymundus Eremita, Richardus Pampolitanus, Bernoldus Cisterciensis, Porchetus Saluaticensis, Guido seu Gilo Cameracensis Episcopus, Iacobus Vetulolonius Eremita. Marsilius Paduanus, Galterius Burgensis Episcopus Pictauensis, Ioan. Glodeston, Petrus Aruernus, omnes Theologiæ peritissimi.

Florebant quoque nominatissimi iurisconsulti, Dynus Mugellanus, Petrus de bella Pertica Burgundus, Iacobus de Arena Parmensis, qui sæpe laudatur à Bartholo. Richardus de Malunibris Cremonensis, Iacobus de Butrigatiis Bartholi præceptor, Oldradus de Ponte Laudensis, Cynus Sigisbuldus Pistorienſis.

Hæresis noua apud Nouarienses per Dulcinum & Margaritam inuenta, qua mares & fœminæ simul habitantes in omnem libidinem prolabebantur, & Anabaptistarum more sensérunt nihil habendum proprium, non esse administrandas Resp. Christianis & similia absurda. *Summa concil.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Beguardi & Beguinæ hęretici in Germania, inter alia asserebant hominem adeò perfectum esse posse in hac vita, vt peccare nequeat nec iustior fieri: nullum coitum esse peccatum: ideo licere quidquid natura suggesserit: Christum non esse adorandum in sacramento Eucharistiæ, quòd illud esset imperfecti hominis. Damnati fuerunt in concilio Viennensi, & iterum à Ioan. 22. *Clementi. Ad nostrum. de hære. Masseus lib.* 18.

An. 1309. Equites Hospitalarij S. Ioannis Hierosolymitani, Rhodum insulam cum vicinis aliis quinque à Sarracenis seu Turcis recipiunt, anno 4. obsidionis Hinc cœperunt dici Equites Rhodij & haberi illustres. *Æmil. lib.* 8. *Blond. lib.* 9. *dec.* 2. Eam retinuerunt. 214. annis.

Anno 1314. vacauit Imperium, sedes Pontificia, & regnum Francorum.

Multi hæretici, quorum auctor erat Lolhaldus quidam nomine Vualcherus, comburuntur in ciuitate Cremensi vrbe Austriæ, & aliis in locis, quòd dicerent inter alios errores, Missam, Baptismum, & extremam vnctionẽ nihil prodesse: Luciferum iniustè cœlo pulsum fuisse, & tandem restituendum: omnes Angelos & suæ sectę aduersarios deputandos æternis cruciatibus: D. Mariam non mansisse Virginem: Dominicum corpus in Sacramento esse Deum fictitium: matrimonium esse iuratum meretricium: Deum nec scire nec punire mala quæ hic fierent: prætextu charitatis coibant promiscuè in locis subterraneis: carnes quouis tempore edebant: dies festos non obseruabant: Merita & intercessiones Sanctorum irridebant, & multa alia eiusmodi profitebantur, adeo pertinaciter, vt cuiusliber essent ætatis & sexus mallent mori quàm resipiscere, sic eos fascinauerat Satananas: In Austria & Bohemia vel vicinis locis erãt eius sectæ plus 800. millia, vnde cœperunt Bohemorum hæreses. *Truth. in Chron. Monast. Hirsaug.*

Ex hac fæce Boëmia tunc infecta vsque in præsentem diem, iisdem erroribus & turpitudinibus scatet. *Ibid.*

Georgius Pachimeres historicus & Philosophus, ab anno primo Michaëlis Palæologi ad 23. Andronici senioris historiã Græcorum per annos circiter 58. persequitur.

Cyro Athanasio Alexandrino Patriarchæ (nam etiam Patriarchæ & Hierarchia Ecclesiastica sub principibus Mahometanis durant) suam Paraphrasim in Dionysium dicauit, qui Constãtinopolim veniens, fortassis legatus, ad eam edendam ipsum incitauerat.

Eum, quia nonnulli confuderunt cum magno Athanasio, Pachymerem in Historicum & Philosophum diuidunt. Hunc ad annum 370. illum in hunc locum conferentes. Sed perperàm.

Fuisse autem hac tempestate Patriarchas Axexandriæ, Antiochię, Hierosolymis liquet è Nicephoro Gregora Pachymeris suppare lib. 10. c. vltimo. Quorum successiones hoc quarto lib. interrumpere coacti sumus ob causas initio illius commemoratas.

Franciscus Maronius Franciscanus sub an. 1315. magnanimum illum actum Sorbonicum introduxit, quo æstate per singulos dies Veneris respondetur à quinta matutina ad septimam vespertinam sine præside, sine socio, sine prædio & pastu, sine vlla emigratione, in eadem perpetuo corporis sede & animi contẽtione, donec cunctis

Anni Christi.		Anni mundi.
1311	*DECIMVM quintum generale Concilium Viennense, præside Clemẽte 5. præsentibus tribus regibus Franco, Angelo, Tarraconensi; duorum Patriarcharum Alexandriæ, & Antiochiæ, Episcoporum 114. (alij volunt 300. & aliorum multorum Patrum, contra Sarracenos, pro recuperatione terræ sanctæ, contra hæreses, Templarios, & mores corruptos clericorum, biennio celebratur. Plati. Palmer. Tom. 3. Concil.*	5399
	Eo in Concilio ordo & nomen Templariorum, qui annis 203. (Trit. 184.) steterat, condemnatur: eorum redditus D. Ioannis Hospitalariis, qui tunc vocabantur equites Rhodij concedũtur. Gagui. lib. 7. apud quem vide errores Templariorum.	
	Beguardi & Beguinæ etiam in eo damnantur.	
	Approbantur Clementinæ constitutiones: Festum corporis Christi confirmatur.	
	In eo etiam decretum est, vt in principalibus Academiis professores honestis stipendijs donarentur, qui Hebraicam, Chaldaicam, Græcam (nam autographum Concilij hãc vocem habuisse testatur Ioan. Andreas iuris Canonici interpres) vt Arabicã linguam publicè docerent, vt essent qui apud infideles, qui has linguas potissimum callent, fidem possent propagare cap. 1. de Magistris in Clementinis lib. 5.	

Anni Christi.		Anni mundi.
		ctis opponentibus satisfactum sit, præsertim Baccalaureis primi & secundi ordinis, qui sunt minimùm sexaginta & argumenta circiter centum agitant. Nam singuli primi ordinis duo texunt, primus etiam (quem Priorem appellant) nouem. Facinus inexpertis formidabile, at cuius causa nemo hactenus in valetudinis discrimen venerit, plures melius habuerint, siue quia vis audentes diuina iuuat, siue quia mentis contentio non sinit cogitare de corpore, minus de tempore.
1304		5391
		1308. Moritur Coloniæ Ioannes Scotus, Doctor subtilis, quo anno Henricus Comes Lutzemburgensis creatur Imperator. *Chronic. Hirs.* Nondum mortuum fuisse, quãdo in sepulchrum illatus est, ferunt, sed duntaxat lethargo correptum. Quod aperto sepulchro postea innotuerit, dum in gradibus Mausolei deuoratis manibus repertus est.
		HVMANA.
		Philippus Pulcher Iudæos è Francia exegit, & bonis spoliauit. Sed 7. annis pòst Ludouicus Vtinus pecunia, vt ferunt, corruptus eos recepit. *Æmil. lib.* 8. *Guag. lib.* 7.
		Autelianensem Academiam auctoritate Clementis confirmatam instituit. *Chron. Franc.*
		Templarios tota passim Gallia vno quasi momento deleuit. Quod cum in Germania auditũ esset, illis vt postulabant, Moguntiæ an. 1311. auditis, nomen tantùm & leges mutãtur, personis & redditibus distributis in alias sacrorum ordinum familias. Per reliquum orbem Christianum ob nefanda quædam scelera & opiniones praua de religione, quasi dato à Pontifice signo è concilio Viennensi, totus eorum ordo deletus est.
		Nurus eius omnes an. 1313. probri causam dixerunt: Iohanna quidẽ Philippi longi vxor absoluta: at Margarita Ludouici Vtini, & Blãcha Caroli Comitis Marchiæ conuictæ. Ideò Margarita in custodia miserè periit. Blãchæ verò libellus repudij datus. *Chron. Burgund.*
		An. 1309. morte Vindonis Marchiæ Engolismensium comitatus regi Franciæ obuenit. *Gagui.*
		Ioannes Meunius Poëta mãdato Philippi regis multos libros è Latino in Gallicum transtulit.
		Equus pictus Constantinopoli, quo ante sacellum Deiparæ virginis sustinebatur D. Georgius, media nocte bis hinniuit, magno omniũ terrore: vt prius fecerat anno plus minus 50. *Niceph. Greg. lib.* 8.
		Ioannes Rex Armeniæ, dimisso regno Leoni suo nepoti, fit monachus ordinis Minoritarum. *Antonin. tit. 24. cap. 9. para. 13.*
		Albertus Imp. à fratris filio Ioanne interficitur, cui tanquam prodigo, administrationem Sueuiæ ademerat, Iohannes postea ab Henrico 7. perpetuis carceribus in Pisano Eremitarum cœnobio damnatur.
		Henricus 7. Imp. pro more Mediolani Ferrea corona decoratur. Postea Romæ à tribus Cardinalibus à Pontif. missis aureã coronã, imperij insigne, susc epit. *Trith. in Chro. Æmil. lib.* 8.
		Veneno sublatus dicitur à Dominicano, cum sacrosanctum Christi corpus sumeret. Ea de causa 13. aut 14. annorum interregnum in Germania tenuit.
1315		5403
		Coitionem factam Heluetiorum Alpinorum contra Nobiles in Albertum Austriæ principem propensio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

res, qui se hostem Adulphi Imp. professus fuerat, probauit, & eorum tres pagos, Vrios, Suissios, & Vnderualdos, inter liberas Imperij vrbes connumerari voluit iis priuilegiis, vt cætera liberi in capitalibus tantùm causis iudicem ab Imp. datum admitterent, quem sua lingua Præfectum vocant. Id quod libertatis Helueticæ origo prima fuit. *Stumpfius in Chron. Heluetico.*

Quam deinde Lupoldus Bauarus an. 1316. non modò confirmauit, sed & capitalium causarum iudicium perpetuo priuilegio concessit. *Idem.*

In Italiam traiiciens Amadeum Sabaudiæ Ducem, Imperij principem constituit. *Paradinus.*

Imperatorum Constantinopolitanorum tempora apud vllum auctorem vix hîc satis distincta reperiuntur, adeò vt ex collatione Græcorum & Latinorũ scriptorum ferè diuinandum fuerit.

Ferunt Margaritam Comitissam Hollandiæ vno partu peperisse 363. liberos, cósque omnes viuos, qui fuerint baptizati. *Annales Hollandiæ, & Mater historiarum.*

Sic paulò antè, an. scilicet 1269. in Cracouiensi regione, quædam honesta matrona, Margarita etiam nomine, Virboslai Comitis vxor, 36. pueros viuos vno partu edidit. *Herburtus hist. Polon. lib. 7. c. 13.*

c EDIDIT 20. constitutiones, quas Extrauagantes vocauit. Ante Pontificatum Iacobus Cadurcensis vocabatur, Cancellarius Franciæ, vnde & ope Ludouici Hutini pontificatum Max. est adeptus.

Aureorum florenorum decies ac septies cẽtena millia in ærario pontificio reliquit.

Instituit vt ter singulis diebus tintinabula ad vesperum pulsarẽtur, quò vnusquisque ter salutationem Angelicam recitaret. *Polyd. lib. 6. de inuent. cap. 12.*

Episcopatum Tolosanum in sex Episcopatus diuisit, & Tolosam sedẽ metropolitanã constituit. Sic quoque Episcopatum Pictauensem in tres, Pictauensem, Maleacensem, & Lucionensem: cùm hi duo postremi antea essent Abbatiæ. *Continuatio Nangiac.*

In Ludouicum Bauarum censuris ecclesiasticis animaduertit.

Quendam de ordine Prædicatorum Archiepiscopum Soltanienſem creat, ei dato pro se & successoribus pallio. Eo etiam ad partes Aquilonis septem, eiusdem ordinis fratres misit pro coëpiscopis siue suffraganeis. *In Catalogo Episcopatuum orbis.*

1320. Vuladislaum Poloniæ principem regem nominauit.

Nouam militum religionem in Lusitania instituit, quorum caput est oppidum Syluensis Diocesis. Huius etiam tempore secta Fratricellorum de opinione excitata est, qui Petro Corbario Pseudopapæ obtemperabant. *Volat. lib. 22.*

Etrorem Lactantij & Irenei de receptaculis animarum vsque ad resurrectionem tenuit & publicè prædicauit, (*de quo post.*) Sed ex decreto Parisiensis facultatis illum retractauit. *Marsil. in 4. dist. 13. art. 3.* Tanti olim fiebat huius Facultatis authoritas.

Damnauit eos qui dicerent Christum & Apostolos nihil possedisse. *Extrauag. Cum inter nonnullos, de Verbo significat. Mater histor.*

Nicolaus Aqueuillanus. Franciscus Maronius Scotus,

Anni Christi.	202	Anni mundi.
1315 vel 1316	c IOANNES 22. alijs 21. aliis 23.) Cadurcensis. an. 19. mens. 4.	5403 5423
1335	Vacat d. 16.	

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne duodecimo an. 4. Gerasino an. 1. Esaia an. 18.

Principibus.

Andronico seniore Paleologo, cum Andronico iuniore nepote, Orient. seu Græcorum Imp.

Carbãda Tartaro Persidis.

Ottomano an. 28. & Orchane an. 22. ex ordine Turcorum Imp.

Ludouico 4. Bauario siue Bauaro an. 32. Occid. Imp.

Ludouico Vtino 12. dict. 10. an. 2. Philippo 5. Lõgo an. 5. Carolo 4. Pulchro an. 7. filiis Philippi Pulchri, & Philippo 6. Valesio cogno. Catholico, an. 22. per ordinem successionis Francorum Regib.

Aindezeone Æthiopiæ, deinde Seipharad, an. 28.

Alphonso 11. Hispaniæ. Eduardo 5. dicto 2. Angliæ, deinde Eduardo 6. dict. 3. an. 50.

Vuladislao Loctico Poloniæ.

Dionysio Portugalliæ, deinde Alphonso 4. an. 31.

Roberto Brusio Scotiæ an. 24.

Anni Christi.		Anni mundi.
1327	CONCIL. Moguntinum Prouinciale, *præside Matthia Archiepiscopo Moguntino, præsentibus eius suffraganeis, Abbatibus & multis aliis sacerdotibus. In eo multæ constitutiones ad Ecclesiæ vtilitatem sunt editæ. Trith. in Chron. Monast. Hirsaug. & Continuatio Nangiac.*	5415
1335		5423

tus, Petrus Aquensis Archiepiscopus, Conradus Sanctogeorgianus, Augustinus Anconitanus, Guilelmus Ochã Anglus (conductitius Papæ oppugnator, ait Pighius) Guilelmus Abbas Pictauensis, Martinus pœnitentiarius Episcopus, Guido Maiorensis episc. Alpharus Minorita, Guillelmus à Petra alta, Adamus Goddamus, Astasanus siue Astesamis, Monaldus, Lupoldus Carthusianus, Ioã. de tenera munda Carthus. Guido montis Rocherij, Petrus Episcopus S. Pauli, Theologiæ scriptores.

Petrus Cunerius aduocatus regius in Senatu Parisiẽsi conatus labefactare Ecclesiasticorum iurisdictionem temporalem, Ecclesiasticámque libertatem infringere, sibi perpetuam ignominiã accersiuit, Bertrando Episcopo Heduorum pro Ecclesiæ iuribus apud regem Philippum Valesium perorãte, & Sigillo simo deformisque illi per ludibrium in Chori cathedralis parietẽ infixo, quod etiam hodie stylis suis scriptoriis, pugnisque prætereuntes in perennem impietatis memoriã confodere solent.

Refutatio erat facilis, etiam si Cunerij causam impij quidam Principũ consiliarij, veneno haud dubiè Centuriatorum & Caluinitico tincti, restaurare studeant. Cõtra quos hæc pauca annotabo. Prima iurisdictio in fideles, etiam in causis ciuilibus est Episcoporum. Nã Christus fundamentum Iurisdictionis in laicos iaciens, eos hortatur, si qs aliqua in re læsos putent, vt adeant non Curiam, sed Ecclesiam, Matth. 18. Et Paulus 1. co. 6. de determinandis in Ecclesia causis præceptum dat. i. apud Episcopum, vt intellexerunt & interpretati sunt veteres & conc. 3. Carthaginense præsente Aug. ca. 9. Et 1. Timo. 5. aduersus presbyterum accusationem recipiendam à Timotheo episcopo sub duobus aut tribus testibus.

Constantinus Mag. apud Nicepho. lib. 7. ca. 46. iudicium & iurisdictionem in clericos episcopis mandat, & apud Sozom. lib. 1. ca. 9. appellandi è ciuilibus iudiciis ad episcopos potestatem facit.

Theodosius Mag. leges tulit, vt liceret cuique siue is actor esset, siue reus relicto foro sæculari, etiam lite contestata, forum Ecclesiasticum adire.

Patrem secuti Arcadius & Honorius dant optionem actoribus & reis, vt causas sæculares ad Episcopos deferant. l. si quis ex consensu, Cod. de Episcoporum audientia, & l. Episcopale, iidem Impp. tantam vim tribuunt Episcoporum iudiciis, quantam præfecti prætorio. Tãtum abfuerunt sanctissimi illi Impp. vt Ecclesiæ iura abolerent, vt ea augerent fori sæcularis detrimento.

Carolus & ipse Magnus in constitutionibus ex Calchedonensi & Carthaginensi Synodo clericorum & Ecclesiasticorum lites inter Ecclesiasticos, & non apud sæculares componi debere decernit.

Iustinianus 5. si quis contra, 123. Nouel. Monachos & clericos liberat à Iurisdictione magistratuum & coram Episcopo citare iubet.

Sic apud Hebræos Deut. 17. & alibi, ad Tribunal Ecclesiasticum sontes citari iubentur, & Num. 5. Mulier de adulterio suspecta, quã & adiuret (inquit) Sacerdos &c.

Quin imo apud eos nulla fiebant iudicia, nisi duobus Leuitis assidentibus, è Iosepho Ant. lib. 4. cap. 8. ἐκάστῃ δὲ ἀρχῇ (ait pa. 107.) δύο ἀνδρες ὑπηρέται προσκαθιζουσιν ἐκ τῆς τοῦ λευιτικοῦ φυλῆς. Quam legem secutus Iosaphat 4. Reg. 3.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& 2.Paral.19. vt idem refert initio lib. 9. κριτηρια και εφεσεις κρινεσθαι εν τοις ιεροις η επι τοις νεκροις.

Quare Synedrion etiam tempore Christi, de quo Thalmudici in Tract. Sanedrin, ferè totum Sacerdotibus constabat. Et Phariseorum iurisdictio explicatur à Iosepho Ben Gorion Hebraico lib.4.cap.6.

Sic apud Paganos Ius Pontificium, iuxta quod Cicero pro Domo sua apud Pontifices contra Clodium perorat, & de Aruspicum responsis eosdem quandam habuisse ciuilium iurisdictionem testatur.

Tertium Conc.Carthag.ca.9.prohibet ne Clerici in Iudicio Laicorum de re ciuili litigent, cùm Priuatorum (i. Laicorum) causas Apostolus etiam Ecclesiæ deferri & ibi determinari præcipiat. *Nota vim argumenti.*

Vnde Augustinus testatur se audiuisse multorum lites, & Chrysostomus lib.de Sacerdotio quartam officij Pontificij partem in eo positam docet.Et epistola 1.Clemens,apud Presbyteros Ecclesiæ negotium fratrũ(quoslibet Christianos intelligit) quæcunque illa sint, iudicentur.Et lib.2.Consti.ca.47. Fiant iudicia vestra secunda feria, vt si fuerit discessum à sententia, possit is liberè vsque ad Sabbatum sedare controuersiam, & pacare disceptantes in diem Dominicum (tam breui tempore ius dici Apostoli volebant.)Denique extat non tantum epistola 1.Clementis de iurisdictione Ecclesiæ in sæcularia, verum etiam Anacleti prima. Hæc contra nostri æui Cunerianos.

Ioannes de Columna auctor libri, cuius titulus est Mater historiarum.Guido Parpinianus & Ioan. Andreas Canonistæ, Dantes Aligerius Florentinus insignis poëta in lingua Hetruscorum, obiit anno Christi 1321. & ætatis 56.vel,vt alij volunt,61. Gẽtilis Fulginas, & Dinus Florentinus medici.Franc Petrarcha & Bocacius.

Durandus de Vualdach in Arragonia Hæresiarcha, inter alia euomebat matrimonium esse occultam scortationem. *Bernard. Lutzemb. in catal. hareti. Tandem comburitur.*

Complures Manichæi cum suo doctore ad ecclesiam Catholicam se conferentes, sacrum baptisma suscipiunt. *Niceph. Gregoras lib.* 8.

1327

Petrus Ioannes Bitaensis seu Pyranensis hæreticus, per Babylonem Meretricem magnam(*Apocalyp.cap.*17.) intelligebat Catholicam ecclesiam, & Papam per Antichristum. *Berna. Lutzemb.* Sententia Clementis 6.exhumatus,flammis traditur.

1321.Lothardus Vualterus magister & princeps sectæ, de quo paulò antè, Coloniæ comburitur.*Chron. Hirsaug.*

Carolus Pulcher fertur primus Regum Francorum permisisse Papæ decimas,ex suis subditis, vt eius quæstus fieret particeps. Vel vt pontifex Ludouicum Bauarum Imp. hostem Ecclesiæ iudicatum bello persequeretur.*Chron. Franc.*

Gottofredus Plessæus Lutetiæ Gymnasij Plessei cõditor.

Ordo militum Iesu Christi exortus est tunc primũ in Lusitania an.1326.Plat. confirmatus est à Benedicto 11.

Guilielmus Occamus Imperatoris stipendiarius & à Papa ob aliquos errores excommunicatus *Trit.* Ioannem 22. maledictis lacerat. *Amyl lib.*8.in eum multa blaphemando conscribens.*Trit.in Chro. Hirs. & de Script. Eccles.*

magna

Annus Christi.

Annus mundi.

Schisma 20.

1327 — 5415

Nicolaus 5. antea dictus Petrus, ordinis Minorum, contra Ioannem 22. (quem acerrimè oderat Ludouicus Imperator) in schismate ab Imperat.Pseudopõtifex Romæ creatus sedit. an.3. m.3.d.4.

Auenione in carcere moritur.

Annus Christi. — Annus mundi.

magna impudentia. Nam etsi Ioannes Papa probabilius putaret sanctos nondum clara Dei visione frui,quæstione de hac re orta, quòd ita sentire viderentur Tertullianus, Lactantius, Victorinus, Ambrosius, Augustinus, Prudentius, Bernardus, & ex Græcis Iustinus Martyr, Irenęus,Orig.Chrysost.Theodorit.Oecumenius,Theophylactus, Euthymius, apud Sixtum Senensem in Biblioth. lib. 6. annot. 345. *tamen morte præuentus* (inquit Benedictus Papa successor) *istud perficere nequiuit. lege Bonifacij constitutionem lib.* 3. *Alphonsi de Castro contra hæres. Verbo,Beatitudo.* Quin & Occamus ipse fatetur Papæ Ioannis verba hæc fuisse. *Nunquam tamen mea intentionis fuit dicere aliquid contra fidem. Et si aliquid diximus,totum ex tunc reuocamus.* Dialogo primo part.2.c.9.& 10.

Impudentius Caluinus Instit. primarum c. 8. num. 13.Ioannem 22. palam asseruisse animas esse mortales, vnàque cum corporibus interire vsque ad diem resurrectionis, & neminem Cardinalium huic se tantæ insaniæ opposuisse. Nam nemo Christianus vnquam sensit animas esse mortales, nedum asseruit, & tota quæstio in eo versabatur, an sanctorum animæ à Dei facie siue essentia ante diem Iudicij clare cernenda retardarentur.Vt etiam pontificis Maleuoli confitentur.

1315 — 5403

HVMANA.

Cùm bella inter Ludouicum Bauarum & Fredericum Austriacum pro imperio exarsissent,Heluetij, præsertim Vri,Syluani & Suitenses soli.(Nam reliqui Imperio subditi Frederico studebant) Bauaro adfuerunt. Quare hic rebus bene gestis, remunerationis loco, ἀνταποδοσεως ab Henrico septimo antecessore impetratam confirmauit, additis immunitatibus & potestate sese perpetuo fœdere, defensionis causa, coniungendi. Quoniam verò initium confœderationis factum est in oppido Suitensi, Suitensium siue Suissorum nomen omnibus confœderatis est tributum.Hic ergo incipit Heluetiorum respub.

Henrico 7. mortuo interregnum imperij fuit mensium 14. Quatuor electores Ludouicum Bauarum, tres reliqui Fredericum Austriacum elegerunt. Vnde bellum ciuile in octennium, donec victus & captus est Fridericus.

Ludouicus Bauarus Guil. Occam scholasticum stipendiarium sibi fecerat, vt se tueretur aduersus fulmina Apostolica, Innoc. 22. & Benedicti 11. vt eius scripta testantur.

Orchanes filiorum Ottomani minimus cæsis fratribus, Tyrannidem adipiscitur. Mysiam,Phrygiam & Cariam domuit, Prussiam vi cepit, regiam olim Bithyniæ, vbi accepto vulnere interijt, anno Imperij sui 22.

Niceam & Nicomediam obsidione fatigatas ferme, tandem domuit.

Ludouicus Vtinus viuo patre per matris obitum coronatus est Pompelone & appellatus Rex Nauarræ annis 9.*Vasæus in Chron.Hisp.* Engerranum Marinium Lõgæuillæ comitem fisci summum præfectum, tanquam grauissimi tributi imperandi auctorem, ob quod Campani, Atrebates, Bellouaci, Burgundi, multique alij populi in se conspirauerant, furcæ suspendit. Pauiotum magum: laqueo sustulit, Claudiam sortilegam, ob cæreũ

1335 — 5423

Universidad de Deusto
Biblioteca

sigillum effictum, vt eo paulatim ad ignem liquescente sensim ac tabe lenta deperiret, igne consumpsit. Iudæos in Galliam reuocauit. Parlamentum prius motorium, statarium fecit.

Philippus Longus exclusa filia Ludouici Vtini regnum Nauarræ tenuit an. 6. atque ex eo tempore dicunt apud Gallos filias non esse hæredes regni. *Idem.* eius vltimo. i. 1323. Iudæi propter suspitionem veneni in puteos sparsi, in regno Gallico vexati sunt, vt deinceps in eo mansisse non videantur. A Philippo Aug. sub an. 1190. pulsi fuerant. Reuersi, à Phil. Pulchro spoliati & exacti sunt iterum, an. 1295. quam exactionem Hebræi notant בלח id est an. 55. post quinque mille annos orbis conditi, & קלו. i. anno 136. post illam primam, in qua fuisse R. Selomonem aiunt. Postea à filio Ludouico Vtino reuocati quidem sunt, at post quinquennium aut sexennium vltimo Philippi Longi. i. 1323. vti dictum, planè sedes mutare non tam Principis iussu, quam Plebis ejectione coacti sunt. Atque hæc quarta est & postrema eorum exactio, cuius ipsi tamen, non meminêre, quòd illam Vtini attingeret. Vnde & eam Symbolo בלח notant, non solum quia annum designat, verum etiam quia significat, *Desiit, Consummatum est.*

Philippus quintus nunquam ab Ecclesiasticis & populo decimas sibi à Pont. concessas & tributa imperata impetrare potuit. Eius vxor Ioanna comitis Burgundorum filia collegium Burgundum Parisijs extruit fundatque.

Carolus Pulcher an. etiam 6. rex fuit Nauarræ.

Ducatus Borbonius initium habuit à Ludouico Claromontensi Comite, qui munificentia Philippi Valesij Regis Francorum nominatus est Dux. *Gagui. lib.* 8.

Carolus Franc. Rex, offensus, quòd Edouardus 2. Anglorum Rex, vt beneficiarius non iurasset, nomine possessionis Aquitaniæ & Pontini, in verba Ludouici Regis, deturbatis Anglis, ferè totam Aquitaniam occupauit, exceptis tribus ciuitatibus, Burdegala, Baiona, & S. Seuero: Verum biennio post an. 1323. iureiurando, per Eduardum 3. adhuc iuuenem 12. annorum, dato, renouatoque fœdere, omnem Aquitaniam reddidit Anglo, precibus Isabellæ sororis Reginæ Angliæ. *Gagui. lib.* 8. *Æmyl. lib.* 8. *Polyd. Anglie. histor. lib.* 18. *& Chron. Franc.*

Vltimus Philippi Pulchri f. etiam ad regnum peruenit. Nempe notandum oraculum, vt cæteri hoc exemplo caueant, *Nolite tangere Christos meos.* Episcopus Morianensis vir sanctissimæ conuersationis, coram multis ait, postquam Bonifacius 8. insidijs Philippi Regis esset captus, Hoc nuncium magnam afferet lætitiam Regi Franciæ, sed notabile propter tantum facinus iruet in eum & eius progeniem. Quod totum impletum est, non multo pòst tempore. Nam Rex intercurrente apro inter equi sui crura, mortuus est. Tres autem eius filij, vnus post alium breui spatio regnarunt, eorumque omnium vxores in adulterio deprehensæ sunt. *Antoninus part.* 3. *tit.* 20. §. 20.

Isabella Philippi quarti Franc. Regis filia Eduardum Anglorũ regem maritum suum cepit, & custodiæ mancipauit vsque ad mortem, propter desolationem, vt dicebat, quam cum seruis in regno fecerat. *Chron. Hirsaug.*

1324. agitur conuentus nobilium Londini in Anglia, vbi

Anni Christi.		Anni mundi.
1315		5405

vbi inter alia statutum est, vt deinceps suspendio strangulandi statim sepelirentur: qui mos etiam nunc durat in Anglia. *Polyd. lib.* 18.

Mortuo Carolo Pulchro absque virili stirpe an. 1327. orta est quæstio (quam adhuc Angli dicunt esse sub iudice) inter Francum & Anglum, de regno Franciæ. Eduardo 3. Rege Angliæ, quòd esset filius Isabellæ filiæ Philippi Pulchri iure proximioris gradus cognationis, contẽdente regnum sibi deberi: contrà Philippo Valesio filio Caroli Valesij, fra. Philippi Pulchri decreto legis Salicæ, qua fœminæ à regni successione excludũtur, illud sibi vendicante. At Franci Valesium regẽ decernunt, Eduardus verò Regis Galliæ solum titulũ & insignia assumpsit, quibus eius posteri in hunc vsque diem vsi sunt. *Polyd. lib.* 19. *Æmil. lib.* 8. Hinc ortum est funestum & cruentum bellum Anglicum, quod cœpit in Aquitania, sæpius intermissum & renouatum.

Vuladislaus impetrato à Pontifice Diademate regio, qui illud olim ademerat post cædem D. Stanilai, cum Heduigi vxore Cracouiæ coronatur solẽni ritu an. 1320. Ex eo tempore ius coronandi Reges Polonos atque ipsa insignia Regum Gnesna Cracouiam translata sunt. *Herburtus lib.* 9. *Histor. Pol. cap.* 8.

1326. Comes Geldriæ in Ducem sublimatur à Ludouico Imperatore, Comitatus de Zutphania titulo vsque in hodiernum diem retento.

Alphonsus 11. Hispaniæ rex adiutus auxilio Alphonsi 4. Portugalliæ regis soceri sui infinitas Barbarorum copias vicit, & bellum gerens contra Allibo hacen Marochi regem & Banamarim & alios 4. reges quadringenta quinquaginta Saracenorum millia occidit, Christianis duntaxat 20. desideratis. *Vasæus. Ibid.*

d E Cistercienſium ordine Papa. Confirmauit ordinem Militum Iesu Christi.

Reformauit ordines Benedictinorum & Cistercienſium, condita constitutione, quæ Benedictina dicitur, lectaque est in comitiis S. Germani à ptato, an. 1337. 26. Iunij, celebratis à ducentis circiter Abbatibus Diocesum Remensis & Senonensis. Nam nondum profanata etãt Monasteria, vt eis sæculares passim præficerentur.

Hunc esse aiunt, qui Benedictinis & Cistercienſibus relaxauit perpetuum vsum piscium. Et certè c. 26. constitutionis decernit, vt per totam feriã quartã, & à prima Dominica Aduentus, vsque ad diem Natalis Domini, & à Dominica Septuagesimæ vsque ad diem Paschæ, ab esu carnium abstineãt, nisi obstiterit infirmitas. Quasi voluerit licere cæteris temporibus ab Ecclesia non prohibitis.

Censuras in Bauarum à Ioanne, vt in vsurpatorem Imperij, factas confirmauit. *Plat.*

Vir sanctissimus omnibus collachrymantibus sepelitur.

Auenioni sedens collegium & templum Bernardinorum Parisijs fundauit, cuius Bibliothecam Cardinalis quidam Tolosas Ordinis Cistercienſis libris exornauit, & sedecim operam Theologiæ dantes alumnos perpetuos instituit.

Decretalem edidit, determinans, animas sanctorum nihil habẽtes expurgabile, statim vt decedunt, ante diem iudicij faciem Dei cernere. *Lazardus Cælestinus in Epito.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	203.	
1335	d BENEDICTVS II. dict. 12, Tolosas, an. 7.	5423
1342	mens. 3. di. 17.	5430
	Vacat d. 15.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Esaia, deinde Ioanne 13. an. 16.	
	Principibus.	
	Andronico iuniore Paleologo an. 13. Græcorum Imp.	
	Carbanda Tartaro Persidis, deinde filio Carbandæ.	
	Orchane Turcorum Imp.	
	Ludouico 4. Bauaro Occi. Imp.	

Universidad de Deusto
Biblioteca

me vniuersalis historiæ. id est, decidit, quod Innocentius morte præuentus non potuit perficere. *Paulo supra.*

Confirmauit gymnasium vniuersale Heildebergense à Ruperto Palatino Rheni primùm fundatum, vt & Vrbanus 6. cuius primus director & moderator fuit Marsilius de Ingen Doctor Parisiensis & Canonicus, Thesaurarius Colonien sis. *Trith. Chron. Hirsaug. & de Script.*

Indulsit præfectis Mediolani, Veronæ, Vicentij, Mātuæ, Rhegij, Cararij, Patauij, Ferrariæ, Mutinæ, Argentæ, certo illis imperato tributo, vt Marchionum & Ducum titulos præferrent, & à iure Imperij propter assiduas Imperatorum tyrannides, rebelliones, & impietates, exirent. *Idem.*

S. Lupoldus Babembergensis episcop. qui de veterum principum Germanorum erga religionem Zelo scripsit.

Petrus 4. Aragoniæ rex obijt citatus in sexagesimum diem ad tribunal Christi, à procuratoribus Ecclesiæ Tarraconensis, quòd eius patrimonium tyrannicè vellet vsurpare. *Vasæus in Chron. Hisp.*

Increbuêre tũc per vniuersum ferè orbem Christianũ greges virorum pariter & mulierũ nudis vmbilico tenus corporibus obambulantiũ & flagellantiũ sese, diuinam clementiam miserabilibus vocibus implorantium, vexillis præeuntibus. Hi in Poloniam quoque, tunc venêre ex Vngaria. Sed cum ea superstitio à flagitijs & hæresibus non penitus immunis esse deprehenderetur, pœnis coërcita & extincta est. *Herburtus lib. 10. cap. 6.*

Custodia Sepulchri Christi an. 1336. Hierosolymis octo Franciscanis committitur à Sultano Ægyptio. *Munster. in Cosmog.*

R. Leui ben Gersom Theologus & Philosophus magnus Hebræorum scribebat in Pentatheucum anno mundi 5093. i. Christi 1334. *Ipse in Leuit. 2. sectio.*

Hermanus de Schildis Augustinianus Eremita, Simon de Cassia, Ioannes Baconthorpe, Bartholomeus Sanctocordius Pisanus, Ioan. Hasalanus, Theologici scriptores.

Aluarus Pelagius. *Ipse in proemio libri de Planctu Ecclesiæ.*

HVMANA.

Puella 9 tantùm annorum peperit filium in quadam regione prope Mosellam fluuium. *Mater Historiarum.*

Andronicus senior post multas contumelias obijt in monasterio (in quo ferè biennium agere coactus est) anno ætatis 74. & ex quo Imperium susceperat 50. an, verò Christi 1335. *Niceph. Gregor. lib. 5. & 10.*

Matthias Golaceuius gente Toporus tunc Vuladislauiensis Episcopus, qui solus è 12. quos mater vno partu edidit, vixit, reliquis, mox vt nati fuerant, mortuis. *Herburtus lib. 9. histor. Polo. cap. 10.*

Cazimirus 2. meruit Magni cognomentum, non tam virtute bellica & victorijs, quàm magnificis operibus & plurimarum arcium & oppidorum munitione, & erga tenues munificentia & liberalitate. *Cromer. lib. 12. Pol.*

Ludouico 4. Cæsare, in plerisque vrbibus Italiæ noui tyranni extitêre. Qui postea Ducum & Marchionum titulis, indulgentibus Pontificibus, sese cohonestarunt. *Cromer. lib. 12. de reb. Polo.*

Per idem tempus Ludouicus Vngarorum rex regnũ Neapo-

Annis Christi.		Annis mundi.
1353	*Philippo 6. Valesio Franc. Reg.*	5423
	Seipharad Æthiopiæ an. 28.	
	Alphonso 11. Hispaniæ.	
	Eduardo 6. dict. 3. Angliæ.	
	Cazimiro tertio (dicto 2.) cog. Magno, Polonorum rege, annis 37.	
	Alphonso 4. Portugalliæ.	
	Roberto Brusio Scotiæ, deinde Dauide secundo, an. 41.	
1341	*CONCIL. Anglicanum, in quo multi suo officio abstentes, turpiter deponuntur. Polyd. Virg. lib. 19.*	5429
1342		5430

Annis Christi.		Annis mundi.
		Neapolitanum armis receptum in vltionem Andreæ fratris Neapo. regis à Ioanna vxore strangulati, annitente Pont. Max. Ioannæ restituit. Illa verò Auenionem Narbonensis prouinciæ vrbem Pontifici loco mercedis iure sempiterno donauit. *Ibid.* Philippus Valesius Philippo Eburonicum Comiti ea lege regnum Nauarræ restituit, vt posteri eius reges Frã corum patronos suos agnoscerent. *Annales Franc.* Catholici cognomentum retulit, quòd adiectionem Petri Cunerij irritam iudicarit, iura Ecclesiarum augere se potius, quàm imminuere velle prædicans. *Ibid.* Longobardos & Italos trapezitas ob immodicas vsuras expulit & proscripsit. *Ibid.* Petrus Bertrandus Eduorum Pontifex, qui Cunerio Episcopis temporalem iurisdictionem auferre conanti restitit, collegium Eduense Lutetiæ posuit, & Stephanus Burgolus Turonensis Archiepisc. collegium Turonẽse.
	204.	
1342	e Clemens 6. Lemouicensis. an. 10.	5430
1352	mens. 6. di. 28.	5440
	Vacat di. 11.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ioanne decimotertio.	
	Principibus.	
	Andronico Iuniore, & post eum Calo Ioanne Paleologo eius filio an. 30. Græcorum Imp.	
	Filio Carbandæ Tartaro Persidis, inde Gempsa Partho an. 48.	

1340. Rex Benamerim, Rex Granatæ, & Allibohacen, Rex Marochiorum, cum duobus alijs regibus, dum Tarifam ciuitatem regni Castellæ obsident, ab Alphonso 11. Portugalensium auxilio delentur, quadringẽtis quinquaginta Saracenorum millibus cõfossis, vt vix tantæ cladis nuntius superfuerit, cum tamẽ è Christiana acie viginti duntaxat milites desiderati sunt. *Garibay p. 4. lib. 34. c. 34. Vasæum pag. 175.*

e VIR pius & doctus Monachus S. Benedicti. *Chron. Hirsaug.*

Depositionem Ludouici Imp. confirmat, ac principibus mandat, vt nisi ius electionis velint amittere, in eius locum alium eligant, qui mandatis Ecclesiæ, vt filium decet, pareat. Alioqui se necessariò curam, vt supremum Christi vicarium, de Imperio habiturum. Atque hinc Carolus 4. Ioannis Boëmiæ regis primogenitus eligitur, & Bonnæ à Colonien si Archiep. inungitur. *Ibid.*

Inscripsit catalogo sanctorum S. Iuonem, qui sub Honorio 4. floruit in iure Canonico. *Sabel.*

Missis in Germaniam legatis fecit prædicare bellum contra Turcos infideles, his, qui suis bonis subuenirent vltra solitas condonationes, indulgens esum ouorum & lacticiniorum in sextis feriis & quibuslibet ieiunijs, præter Quadragesimam: quod Treuerensis & Colonien sis Archiepiscopi in perpetuum impetrarunt, sed Moguntino Archiepiscopo recusante aliquid contribuere ad Cruciadam, vt vocabant, etiam in hodiernum diem mãsit, vt in tota dioecesi non liceat ouis vti tempore cuiuslibet ieiunij, sicuti permittitur in alijs duabus dioecesibus. *Trith. in Chron. Hirsaug.*

1350. Iubileum de centesimo Bonifacij ad 50. annos retulit, atque ita Romæ annus indulgentiarum, videlicet iubileus secundus celebratus est, multis vndique cõcurrentibus.

Emit Auenionem vrbem Galliæ à Ioanna filia Roberti Siciliæ Regis: vnde in perpetuum Pontificij iuris facta est. *Plat.* Errant igitur qui putant ipsi datam esse à Philippo Rege Francorum.

Hæresim flagellatorum in Vngaria extinguendam curauit, resipiscentes admittendo ad pœnitentiam publicam, pertinaces sæculari magistratui tradendo. Sic autem appellabantur quidam Rustici & imperiti, qui prætextu pœnitentiæ, vtroque sexu mixtim seminudi ince-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dentes, cruces ligneas in manibus portabant, capitibus caputio & pileo opertis, pudendis lineo velamine, flagellis in cuspide tres nodos & aculeos habentibus, semetipsos publicè intra & extra Ecclesiam se cruentabãt: carmina quædam fidei partim contraria, partim suspecta cantabant: sæpius in terra procidendo in modum crucis, orantes clamabant. *Chron. Hirsaug.*

Carolus 4. Boëmus Imp. auctor aureæ Bullæ, sigillo quodam aureo roboratæ, multas in Boëmia fundat Ecclesias. *Ibid.*

HVMANA.

Vir bonus, sapiens, doctus, quinque linguarum cognitione ornatus, qui Parisijs diu literis operam dedit, & in auxilium Regi Frãcorum cum patre suo Rege Boëmiæ aduersus Regem Angliæ venit. *Ibid.*

Cernens superiores aliquot Imperatores ab Henrico 4. propter insectationem sedis Apostolicæ infelices fuisse, pacem cum eius Pontificibus perpetuam firmat. Maximam autem laudem meruit ob auream bullam, in qua multa ad pacem publicam pertinentia est complexus. Hinc Imperium in eius posteritate adhuc permanet, Deo eius virtutem, & in sanctam Sedem obseruantiam fœlicitante.

Nam Vuenceslaus, deinde Sigismundus, ipsius filij, per ordinem diu imperarunt, donec Sigismundus, cùm sine virili sobole decederet, Albertum Austriæ Ducem filiæ suæ maritum, hæredem Imperij reliquit. A quo Imperium deinceps ad posteros deriuatum per Fredericum 3. Maximilianum Frederici F. Carolum 5. Maximiliani nepotem, Ferdinandum Caroli 5 fratrem, Maximilianum 2. denique Rudolphum, qui hodie imperat.

Vniuersitatem Pragensem ita instituit, vt breui tempore cunctas totius Germaniæ gloria & numero doctorum hominum superauerit, quousque tandem post annos fermè 50. multis commaculata hæresibus, in nihilum redigitur. *Chron. Hirsaug.*

Andronicus iunior Græcorum Imperator an. ætatis 45. & Imperij 21. post mortem autem aui 9. ex hac vita decedens an. Christi circiter 1344. reliquit Imperatorem Calo Ioannem fil. natum 12. an. tutoremque ei assignauit Ioan. Cantacuzenum. *Laonicus Chalcocondylas lib. 1. de reb. Turci. Niceph. Gregoras lib. 11.*

Ioannes Cantacuzenus, Ioan. Paleologi tutor annis 16. non se pro tutore, sed pro vero Imperatore gerit, donec armis ejiceretur. Paleologus Genuensibus, qui sibi in eo bello affuerant, Lesbum insulam dono dedit, qua sunt potiti vsque ad an. 1464. Turca eam eis eripiente.

Nicephorus Gregoras descripsit libris 11 Græcam historiam annorum 145. nempe à capta vrbe Constantinopoli à Latinis, vsque ad obitum Andronici Iunioris, qui contigit anno, vt ipse computat, Orbis conditi 6849. hoc est, (numerando secundum vulgarem morem Græcorum, quibus primus annus Christi est, ab orbe condito, 5505. vt liquet ex Nicephori Calixti libro 1. cap. 10.) anno Christi 1344.

Angli deditione ceperunt Caletum, post arctam obsidionem 11. mensium. *Polyd. lib. 19.* Eam circiter 210. annis retinuerunt, vsque ad annum Domini 1558.

1349. Delphinatus Viennensis (cuius caput est Vienna Allo-

Annis Christi.	Annis mundi.
1342	5430

Orchane (& iuxta quosdam Salaimanio) & Amurate an. 23. ex ordine Turcarum Imp.

Ludouico 4. Bauario, & post eum Carolo 4. Imp. an. 32.

Philippo Valesio, & Ioãne an. 14. ex ordine, Franc. Regibus.

Seipharad Æthiopiæ.

Alphonso 11. Hispaniæ, deinde Petro cog. crudel. an. 19.

Eduardo 6. dict. 3. Angliæ.

Cazimiro Magno Poloniæ.

Alphonso 4. Portugalliæ.

Dauide 2. Scotiæ.

Annis Christi.	Annis mundi.
1342	5430

Allobrogum) vili 40. mille aureorum pretio venditur (ei testamento relictum falsò ait Polyd. lib. 19.) Philippo Valesio Regi Franc. ab Humberto Principe, post amissum filium vnicum, ordinem Prædicatorum professo, ea quidem lege, vt primus Regis filius Delphinus vocaretur, Delphinatúsque eorum esse diceretur (quod etiam nunc obseruatur) sibique, quoad viueret, florenorum decem millia quotannis penderentur. *Æmyl. lib. 8 Gagui. lib. 8. Mater histor.* Lutetiæ in eorumdem templo sepultus est. Hinc Carolus Regis Ioannis filius, Normaniæ Dux, primus Delphinus, an. 1354. dictus est.

1346. Comitatus Hannoniæ, Hollandiæ, Selandiæ, Frisiæ, ad Bauariæ Duces peruenerunt, morte Vuillelmi Ducis vsque ad annum 1425. Tunc enim ad Burgundiæ Duces deuoluti sunt. *Chron. Hirsaug.*

1348. propter absentiam Pontificum Nicolaus Rẽtius Romæ scriba publicus, in spem restaurandæ veteris Monarchiæ elatus, se Augustum Seuerum, Clementem, libertatis, pacis, iustitiæque Tribunum ac sacræ Rom. Reip. vindicem nominat, armis Capitolium occupat, Ciues Romanos ac ferè totius Italiæ principes ipsius successibus permotos sibi vel subijcit vel adiungit. Pontificem interpellat vt vel intra certum tempus redeat, vel se pontificatu priuandum sciat, Ludouico, deinde Carolo Impp. cæterisque Germaniæ principibus & Electoribus diem dicit, se alioqui aduersus eos, vt rebelles progressurum. Verum is tandem, dum tyrannus paulatim efficitur, mense septimo Italia pulsus, fugit ad Carolum Imp. qui vinctum Auenionem ad Pontificem misit. A quo post dimittitur Romam, vt Francisc. Baroncello ciui Romano, qui similem tyrannidis stultitiam molerat, resisteret. *Volater. lib. 22.*

Ioannes Franc. Rex ordinem equitum Stellæ est auspicatus in antiqua & nobili domo S. Audoeni ad Lutetiam. Illi stellam aut in caputio aut alio loco conspicuo vestis pro insigni gestabant. Tessera erat, Monstrant regibus astra viam.

Eduardus Rex Angliæ adductus æmulatione ordinem Garteriorum equitum numero sex & viginti D. Georgio sacrum instituit. Horum princeps eques, est Rex Angliæ: vtuntur pallio cœruleo, & crus sinistrum insta genu loro (à quo nomẽ datum est toti ordini, quòd garter lingua Anglica significet periscelidẽ) fibulato gẽmis & auto ornato cingunt eique inscribũt Gallicis verbis, Vituperetur qui male cogitat. *Polyd lib. 19. Angl. hist.*

Vectigal salis Francis imponi cœptum est à Philippo Rege ad belli necessitatem. *Gagui. lib. 8.*

Ioan. Cantacuzenus fraude cuiusdam Apocauci familiaris Imperatoris missus in exilium, iniuriæ impatiẽs bellum quinquennale gessit contra Ioannem Imperatorem, & Turcorum arma Europæ inferens (non quidem primus, vt vulgò putant, sed tertius, sicuti constat ex Gregoræ lib. 7. & Calcocond. lib. 1.) capta Constantinopoli, & filia data in vxorem Orchani Turco. Imp. Imperio Constantinopolitano est potitus per aliquot annos, donec Calo Ioanne Genuensium, &, vt ait Egnatius, Turcorum (quibus primus tradidit in Europa locum ad habitandum, vt idem ait) ope imperium recuperante, coactus est eo se abdicare, & ingredi monasterium, vbi vnà cum Achæmemide Meletio quodam è Saracenis ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

Christum conuerso, scripsit contra legem Mahometicam pro religione Christiana. *Calcocondylas lib. 1. de reb. Turc. Egnat lib. 2. & Cuspinia.*

Salaimanium tertium siue Solymanum, Turcorum imperatorem nominat Chalcocondylas lib. 2. quem ait aliquot annis regnasse. Nostri eius non meminerunt.

Eo interfecto, Amurathes auo & patre excellentior, à Ioanne Palęologo vocatus Callipolim occupat: in ipsum quoque Palæologum impetum facit. Postea Seruiã, Vngariamque ingressus, occupata Adrianopoli, ab Lazaro principis Seruiæ seruo interficitur, regni 23.

1349. magna per vniuersum orbem pestilentia fuit, ab India incipiens, passimque per prouincias omnes irrepens, trium annorum spatio, vsque in Alemaniam, Galliam, Angliam, inque omnes gentes miserabiliter sæuiẽs, mediam hominum partem consumpsit. *Chron. Hirsaug.*

Cuius calamitatis causa Iudæis fuit ascripta, quòd fontes & aërem veneno infecissent, vnde in diuersis mũdi regionibus fuerint suffocati, submersi, combusti, &c. per integrum biennium.

Hanc plagam excepit sanguinis profluuium; inaudito genere cruciatus infinitos absumens, denique sacti ignis adustio, carnem ad vsque ossa penitus conficiens: adeò vt etiam mortuorum inuadens cadauera insepulta, carnes, antequàm sepeliri possent, consumeret. *Ibid.*

1351. Margareta Imperatrix, olim Ludouici Imp. vxor, ab Hollandis, vt vnica terræ illius hæres, inuocata contra Vuillelmum filium eos crudeliter opprimentem, expeditionem mouit. Commisso autẽ nauali super Mosam prælio, victa cum paucis in Angliam fugit.

1350. Filius Carbandæ Tartarus, Rex Persidis, auctore Gempsa Parthorum Sultano, exutus est Persidis regno. Sic Tartari in Asia regnarunt & Persidè ab an. 1222. vsque ad 1350. per annos 128.

Vuladislaus Dux albus Poloniæ, qui è monasterio D. Benigni Diuionensis, dispensatione Papæ, pro successione Regni Poloniæ reuocatus est ad Regni administrationem, obijt in ciuitate Argentina an. 1388. 10. cal. Maij, & vt iusserat, sepelitur in Ecclesia D. Benigni Diuioni, vt constat ex eius epitaphio: quod miror historias Poloniæ subtricuisse.

Parthi Duce Gempsa Turca, qui aliquanto ante Satacenorum iugum expulerat, an. 1350. Persiã pulsis Tartaris subiugarunt. A Gempsa deinde descenderunt Persarum reges vsque ad Malouchrem, quem Vssumcassanus è familia Assambeorum Turcarum in Cappadocia & Armenia minore regnantium interfecit. Hinc cœpit Tartarorum potentia declinare. *In Epistolis Asiaticis.*

f VIR bonus, amator religiosorum, Canonista maximus, qui Carolum Imperatorem coronauit. *Chron. Hirsaug.*

Pacem inter Anglorum & Francorum Reges sanxit.

Prębẽdas Ecclesiasticas non nisi probatissimis dedit, fecitque vt omnes Pastores ad suas Ecclesias proficiscerentur.

Ægidium Carillam Hispanum Auenione ad res Italiæ componendas misit. *Volat. lib. 22.*

Bernardus Abbas Mõtiscassini. Michael de Massa, Fischatius, Ioannes de Bachone, Gregorius Arimainensis, Petrus

Anni Christi.		Anni mundi.
	205.	
1352	f INNOCENTIVS 6.	5440
1363	Lemouicensis an. 9. mens. 8. di. 6.	5451
	Vacat an. 1. m. 5.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ioanne decimo tertio, deinde Calixto an. 2. Phileto an. 13. mens. 6.	

Anni Christi.		Anni mundi.
1352	∴ ∴	5440
	Principibus.	
	Calo Ioanne Paleologo Græcorum Imp.	
	Gempsa Partho Rege Persidis.	
	Amurate 1. Turcorum Imp.	
	Carolo 4. Occid. Imp.	
	Ioanne 1. Franc. Rege.	
	Seipharad Æthiopiæ, deinde Vdma Asfan an. 10.	
	Petro cog. Crudeli Hispaniæ.	
	Eduardo 6. dicto 3. Angliæ.	
	Cazimiro magno Poloniæ.	
	Alphonso 4. Portugalliæ, deinde Petro, cog. Justitiario, an. 10.	
	Dauide 2. Scotiæ.	
1363		5451

Petrus Berthorius, Thomas Argentinensis, Henricus à Balma, Ioan. de Tambacho, Armacan, Heluicus Germanus, Henricus Constantiensis, Omnes hi circiter hæc tẽpora de Theologicis quæstionibus scripserunt.

1354. Balduinus Archiepiscopus Treuerensis obit, qui ordinarium totius anni breuiarium emendans, in eam formam, quæ nunc est, restituit. *Chron. Hirsaug.*

1361. Guilelmus Latinorum tertius an. 10. contra Calixtum Patriarcham Constant. & Philetum sedit.

Bertholdus de Borach Begardus comburitur Spiræ an. 1355. quòd inter alia Blasphema diceret Christum in passione derelictum, adeo vt etiam de salute dubitarit. *Continuatio Ab. Vrspergensis & Naucler.* Idem sentit Caluinus lib. 2. Institutio. cap. 16. sect. 11 & sepè alibi.

Pragensis Academia & Archiepiscopatus in Bohemia instituitur per Carolum 4. Imper. *Trithem. in Chron. Monast. Munster. in Cosmog. Naucler. in Chron.*

1355. Obijt celebris ille iurisconsultus Bartholus de Saxoferrato, Mathematum & Hebraicarum quoque literarum peritus, an. ætatis 56. *Palmer.* alij aiunt 46.

1358. in Aragonia in conuentu Valentiano à rege Petro sublata est temporis per æras numerandi ratio. *Vasæus cap. 22. Chron. Hisp.*

Et in Castella paulo post, nempe 1383. à Ioanne 1. Reg. Et in Portugalia à Ioanne 1. sub an. 1415. à quibus iussum, vt à natiuitate Domini in posterum numeraretur. *Ibid.*

Ioannes Vuiclefus hæresiarcha, quia non potuit cõsequi Episcopatum Vigorien sem, cœpit tunc sua dogmata euomere in Anglia, & composuit plusquam 200. Volumina librorum, quibus præter suos immiscebat Martionis & Manichæorum errores. *Æneas Sylu. histor. Bohemi cap. 35.* In 8. sessione Concil. Constantiensis damnati sunt 45. articuli ex eius libris collecti, quorum nonnulli nostra ætate recruduerunt.

HVMANA.

1358. Albertus Dux Austriæ Alberti Romanorum quondam regis F. obit. Ab eo Rudolphi qui hodie imperat, & totius domus Austriacæ genealogia continuatur. *Chron. Hirsaug.*

Albertum Ducem Austriæ filium reliquit, qui Vniuersitatem Viennensem in Austria fundauit. *Ibid.*

Et Rudolphum, qui Comitatum Turolis Austriæ Ducatui coniunxit. *Ibid.*

Ludouicus eodem anno, Vngariæ Rex, propter regnum Dalmatiæ, Venetos, qui illud multis annis possederant, aggreditur, ac primùm quidem ciuitatẽ Iardensem, deinde maritimas vrbes, postremò Dalmatiam totam occupat. *Ibid.*

Tunc primum in Anglia an. 1361. in connentu principum anno ætatis Eduardi 50. decretum est, vt deinceps in foro actiones, sententiæ & cætera acta fierent lingua Anglica, nec amplius Gallica vel potius Normanica, vt antea fiebat. *Polyd. lib. 19. Histor. Angli.*

Eodem anno Eduardus Angl. Rex in similitudinem iubilei Christiani, celebrans iubileum suæ ætatis, exules quosdam reuocauit, & custodias omnes dimisit, condonatis maleficiorum pœnis: magnas immunitates, præ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cipuè quas vocant Magnæ Chartæ, de integro populo concessit. Hinc Reges iubileum ætatis celebrare consueuerunt, vt scilicet Rex vel regina in annos singulos tot pauperes die suo natali vestiat, eisque largitiones faciat, quot illo die annos ætatis compleuit. *Polyd. ibid.*

1360. fœdus inter Anglum & Francum initur, & auctoritate Innocentij Papæ ratum habetur. Eius summa erat, vt Anglus Franco cederet omni iure, quod in Franciæ Regnum, in Normaniam, in Andegauenses & Cenomanos haberet: at obtineret Aquitaniam his finibus, ad quos iungerentur Vascones, Pictones, Santones Petragorij, Cadurci, Lemouices, Engolismenses, Caleti, Ginarum & Pontiuum Comitatus, ipseque nullum deinceps vectigal vel iusiurandum daret Franco: Francus verò redemptionis nomine ad certam diem tricies centum milia aureorum persolueret, & interea datis obsidibus liber è captiuitate rediret in Franciam. *Polyd. lib. 19. Chro. Franc., Æmyl. lib. 9.*

Calo Ioannes Græcorum Imperator cum Amurate Turca, inijt societatem, contra Principes Græciæ Bulgarorum ope fretos, Theodoro natu minimo dato obside, factusque vectigalis filio suo Andronico natu maioti filiam Susmani Mysiorum Regis & sororem vxoris Amuratis, dedit in vxorem. *Calcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Hæc fuêre initia tristissimæ seruitutis, quæ nihil aliud, præter inane Imperij nomen attulerunt. Nam deinceps militare cogebantur per sese & filios contra quos Turcę vellent, nec capessere nec vsurpare imperium, nisi accepta ab eis potestate.

Amurates cum 60. millibus Turcarum ann. 1363. vsus Genuensiú triremibus numerato in singula militum capita aureo nummo traijcit in Europam, tanquam socius vel inuiti Cæsaris ad reliquias belli persequendas & pœnas exigendas de defectoribus.

Mox Callipolim in Chersoneso & aliquot vicina Hellesponti oppida expugnat, Thraciam peruagatur, Philippolim occupat, deinde Adrianopoli, frustra Paleologo initum cum infido hoste fœdus & res perditas deplorante, regni sedem constituit, nunquam deinceps de relinquenda Europa cogitaturus.

g VIR doctus & sanctissimæ conuersationis, qui crucem prædicari fecit contra Turcos. *Chron. Hirsaug.*

1362. latrunculi de Anglia exeuntes ad 40. millia (societas magna Anglicana dicebatur) per Hispaniam, Galliam, indeque fines Treuirensium discurrunt, mox Alsatiam & alias Germaniæ regiones depopulantur, suum ducem Archipresbyterum appellantes. *Ibid.*

Anno circiter 1368. Romam venit Nestorianus quidam Maraus nomine Patriarcha designatus, quem summus Pont. consecratum ad suos remisit. Nam Nestoriani, Christiani quorum Patriarchalis sedes est in Mozal. i. Seleucia Parthorũ, suum Patriarcham non nisi à 4. Metropolitanis initiari posse sentiũt, aut si numerus hic desit, à solo Rom. pontifice. *In profess. fidei Siud, quam transtulit è Syro And. Masius.*

Romanum enim Pontificem Apostolorum principis successorem appellant. *Iacobus Nauarrus in epist. Asiatica, qui & superiorem historiam recenset.*

Contra Vuicleffum complures viri docti scribunt, Ioannes Kyningam, Strodus, Richardus Lauinhã, Guil. Bertho,

Anni Christi.		Anni mundi.	
			206.
1363	g VRBANVS 5. Lemouicensis an. 8. mens. 4.	5451	
1371	Vacat d. 10.	5459	
	Patriarcha. Constantinopoli Phileto.		
	Principibus. Calo (siue Carolo) Ioanne Græc. Imp.		
	Gempsa Partho Persidis.		
	Amurate 1. Turcorũ Imp. Carolo 4. Occid. Imp.		
	Ioanne 1. & post eum Carolo 5. Sapiente an. 16. Frãc. Rege.		
	Vdma Asfan an. 10.		
	Petro cog. Crudeli Hispaniæ, deinde Hẽrico 2. an. 10.		
	Eduardo 6. dict. 3. Angliæ.		
	Cazimiro 2. magno Poloniæ.		
	Petro Portugalliæ, deinde Ferdinando an. 17.		
	Dauide 2. Scotiæ.		

Bertho, Ioannes Gascoyn, Simon Sothtay, Thomas Ascheborn, Thomas Vuynterton, Richardus Maydeston, Galterus Dissa, Robertus Humbleton, Ioannes Tyssigton, Ioan. Maronis, Ioan. Mark, Gulielmus VVodfordus, omnes Angli.

Ordo montis oliuarum instituitur anno 1370.

S. Brigitta (altera ab Scotica) Regina quondam Suetiæ Neritiæ, veniens Auenionem (Alij, Romam) ab Vrbano 5. confirmationem regulæ ordinis à se instituti impetrauit. *Chron. Hirsaug. & Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 4. & Volater. lib. 21. Geograph. Palm. in Chron.*

HVMANA.

Baldus, Angelus, & Petrus fratres, ex Petro de Vbaldis medico Perusino insignes iurisconsulti.

Baldum leuiter morsum in labro à sua canicula post quartum mensem rabiem concepisse & hydrophobeticum (.i. aquas metuentem) interijsse narrat Mattheolus in Dioscoridem.

1366. Ioannes Auentinus libros Annalium Boiorum scribit.

Bellum inter Anglos & Francos renouatur, sed cuius culpa non satis constat. Itaque Cadurci, Lemouicenses, & aliæ plures Aquitaniæ vrbes, quia nimiis vectigalium exactionibus ab Anglis premebantur, Carolo Regi Frãcorum se dediderunt: sed paulo post Angli diripiunt Lemouicum principem vrbem illius defectionis, & sibi resumunt ius in Franciæ Regnum. *Polyd. lib. 19. histor. Angl.*

Carolus legem tulit, vt Regum filij anno 14. consecrentur & coronentur. *Contin. Nang.*

Ioannes Rex Franc. Burgundiam Ottonis & Philippi nepotis principum interitu desolatam inuasit atque eam Gallię regno coniunxit, excluso Carolo Nauarræ rege. Eam enim sibi hæreditario iure deberi, quod Iohanna mater esset Ottonis, Ruperti filij filia, nec Philippus sobolem reliquisset.

Eam pòst Carolus 5. Philippo Audaci fratri Turonum duci donauit, vt ei nuptias Margaritæ Flandricæ conciliaret.

Caroli 5. cog. sapientis studio maxima pars Latinorum classicorum in Gallicam linguam conuertitur, eademque opera veteres Romanni prosa editi fuêre, qui vetere Rythmo constabant.

Petrus Portugalliæ Rex, cog. Iustitiarius, quòd iuris esset obseruantissimus, vt litibus pabula subduceret, causidicos, procuratores, fori rabulas, è regno eiecit. *In hist. Portug.*

Lymiam ciuitatem condidit cum ponte obliuionis Hispanensium celeberrimo. *Ibib.*

Henricus 2. Petrum cog. crudelem Regem Hisp. occidit, sicque successit. *Vasæus.*

Anni Christi.		Anni mundi.	
	207.		
1371	h GREGORIVS 11. Lemouicensis an. 7.	5459	
1378	mens. 2. di. 27.	5466	
	Vacat d. 11.		
	Patriarcha.		
	Constantnopoli Phileto, deinde Macario an. 2. mens. 7. di. 6.		

h SEDEM Pontificiam post septuagesimum annum Romam Auenione retulit suasione & literis S. Catharinæ Senensis, & Baldi Perusini Iureconsulti. *Platt.* Cum omnia in Italia Potificatus oppida defecissent, Tifernatibus. Perusinisque initium facientibus, ac Florentinis sollicitantibus. *Volater. lib. 22. Anthro.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et Amutares traiecto nauibus Genuensium Hellesponto plurimas Græcorum & Constantinopoli. Imp. (à quo fuerat contra rebelles Despotas ex Asia in auxilium euocatus) vrbes cepisset, magnaque strage Bulgaros, Serbos & Alanos profligasset, Italiam terrens. *Cromer.lib.13.Polo.*

S. Catherina Senensis & Baldus Perus. vrgebant Romam propriam esse sedem summi Pontificatus, quòd eam D. Petrus suo sanguine consecrasset &c. Dominicus tamen Soto dubitat, num successor Petri possit vel sedem suam mutare in aliam Ecclesiam, vel nullibi omnino residere, sed manere duntaxat Vniuersalis Ecclesiæ Episcopus, vt quondam Apostoli per totum mundum obambulantes. *4.sentent.to.2.q.1.art.1.*

Turelupini Cynicorum sectam suscitantes de nuditate pudendorum, & publico coïtu. *Bernard.Lutzemb.*

Petrus Bercorius mandato Ioannis Francorum regis conuertit Titum Liuium in Gallicum sermonem.

Richardus Notinghamius, Maximus Planudes Græcus monachus, Iacobus Lausanensis, Nicolaus Oresmus Gallus, Guilelmus Anglus, Himbertus Abbas Pruliacēsis, Matthæus Cracouiensis, Pelbartus Pannonius, Gualtherus Hunte Anglus, Bartholomeus Pisanus, Richardus Lauinham Anglus, Ioannes Thaulerus Colonienſis, Gerardus Magnus Dauentriensis, Paulus Venetus, Theologiæ scholasticæ præsertim scriptores.

HVMANA.

Carolus 5. Franc. Rex secundus à Carolo Magno iussit Sacra Biblia fideliter verti in Gallicum sermonem, cum Vualdenses & alij pro libidine ea transferrent. *Ioannes Tili.*

Iohanna Neapolis regina adoptat Ludouicum Andegauensem fratrem Caroli 5. deinde an. 1415. Alphonsum Ferdinandi regis filium. Quo postea exhæredato regnum promittit Ludouico Andegauēsi superioris Ludouici nepotē. Hinc bellum inter Alphonsum & Ludouicum, qui Iohannæ consensu hęredem instituit fratrem Renatum Lotharingiæ ducem, propter Isabellam vxorem Lotharingici ducis filiam. Quoniam verò Renatus ius suum in fratris Caroli filium transtulit, qui solus restabat ex Andegauensi stirpe & is vicissim in Ludouicum 11. Carolus 8. expeditionem Neapolitanam postea suscipiet.

Carolus Sapiens Senatoribus promulgātibus sanxit vt filij regum Franciæ anno suæ ætatis 14. vngerentur & coronarentur. *Annal.Franc.*

Oresmum libenter audiebat, qui multos Aristotelis, Ciceronis, aliorumque auctorum libros in Gallicum diligenter transtulit. *Ibid.*

Quicquid patri ablatum fuerat, id omne ferè per fratres & præfectos togatus recepit. Quin & regium ærarium, licet initio regni exhaustum, copiosum reliquit ad duodecimcies millia nummûm aureorum. *Æmil.lib.9.*

Eduardus Anglorum Rex in conuentu principum Regni primus indixit pœnam immanem his, qui in posterum vlla Anglicana sacerdotia impetrarent à Romano Pontifice, aut causas, nisi per appellationem, ad eum deferrent. *Polyd.19.Angl.histor.*

Amu-

Anni Christi.		Anni mundi.
1371		5459
	Principibus.	
	Calo Ioanne Græc. Imp.	
	Gemsa Partho Persidis.	
	Amurare I. & post eum Baiazete I. siue Paiazite siue Paizete (varie emm legitur) an. 26. Turcorū Imp.	
	Carolo 4. Occid. Imp.	
	Carolo 5. Sapiente Franc. Reg.	
	Vdma Asfan Æthiopiæ, mox Dauide an. 33.	
	Henrico 2. Hispaniæ.	
	Eduardo 6. dicto 3. Angliæ, deinde Richardo 2. an. 22.	
	Ludouico Vngaro Poloniæ rege an. 12.	
	Ferdinando Portugalliæ.	
	Dauide 2. Scotiæ, deinde Roberto 2. Stuardo an. 19.	
1378		5496

Anni Christi.		Anni mundi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

centium 7. Gregorium 12. ſuffecerunt. Hos alij principes & populi, illum alij ſequebantur. *Crom. lib. 16.*

Vrbanus Feſtum viſitationis D. Mariæ inſtituit. *Mat. hiſtor.* Annum Iubilei tertiò celebrat. *Plat.*

Satis infœliciter ſuum Pontificatum tranſegit.

Carolus 5. Francorum Rex fuit literarum & literatorum amator ſummus, ac Scripturarũ ſacrarum ſtudioſus: iudiciis frequenter aderat: Arma nunquam induit, ex quo Rex creatus eſt, ſed manſit togatus: Quicquid patri ablatum fuerat, id omne fermè ab Anglis recuperauit: Reliquit poſt mortem decem & octo milliones aureorum, licet initio regni ipſius exhauſtum fuiſſet regiũ ærariũ. *Gagui. & Chron. Franc. Æmil. lib. 9.* ait duodeuicies 100. millia nummorum aureorum.

Iagello Lithuaniæ princeps, cum octo fratribus ſuis, & tota Lithuania & Samagithia ad fidem conuertitur, & Vuladiſlaus nominatur. *Ola. Mag. lib 2. hiſt. Septentr. c. 1. Munſter in Coſmog.*

Lithuani populi vltimi in Europa fidem Chriſtianam conſecuti ſunt. *Munſt. in Coſmog.* extirpatis Vilnæ idolis à Iagellone, &c.

Ordo monaſticus Ieſuatorum (ſic dicti ſunt quod nomen IESV frequens eſſet in ore eorum) Senis initium habuit à Ioan. Columbano, & Franciſco Vincentio Senenſibus. Geſtabant pro inſigni album tunicam & capitium quadratum à ceruice ad humeros deiectum, cingebantur ſcortea zona, & nudos pedes ligneis ſoleis in inferiore parte munichant, propterea que canuſinum pallium tunicæ ſuperiectum ferebant. *Sabel. Ennead. 11. lib. 9. Polydor. li. 7. cap. 4. de inuent. rer.* Alij referunt eius initium ad Vrbani 5. tempora.

Floruit tunc Bartholomæus Salicetus Bononienſis iuriſconſultus.

Ioann. Hus pſeudoeuangeliſta Bohemorum, hæreſes Vuiclefuiſtarum ſpargit in Bohemia, ſub Vuenceſlao Rege. *Æneas Syl. hiſtor. Bohem. cap. 35.*

Annis Chriſti.		Anni mundi.
1378	*Carolo 5. Sapiente. & poſt eum Carolo 6. Beneamato an. 42. Francorum Rege. Dauide Æthiopiæ an. 33. Henrico 2. Hiſpaniæ, deinde Ioanne primo an. 10. Richardo 2. Angliæ. Ludouico Hungaro Poloniæ, deinde Interregno 4. annorũ, & Vuladiſlao Iagellone an. 48. Ferdinando Portugalliæ, deinde Ioanne an. 50. Roberto 2. Stuardo Scotiæ.*	5466

Schiſma 21. & omnium grauiſſimum, quod durauit an. circiter 50. alij volunt 30. alij 39. alij 40. nonnulli. an. 52.

HVMANA.

An. 1380. Bertholdus Schuartz ſiue Niger (dubium an fuerit monachus & Germanus) artis chymicę peritus, apud Venetos excogitauit machinam æneam, quam à ſono terribili (nempè à bombo & ardeo) Bombardam dixerunt. *Plat. & Munſter in Coſmogr. Herburtus lib. 11. Polo ca. 6.* Alij ad Gregorium 11. reiiciunt.

Totus Occidens ciuilibus ſeditionibus agitabatur ob noua vectigalia. *Polyd. lib. 20. Angl. hiſt.*

1379. Vuenceſlaus Boëmiæ Rex, Cæſarum qui vnquam fuerunt, ignauiſſimus, Imperium iniit, quem tribus antè annis Cæſarem pater deſignauerat. Quare & ei Imperium abrogatum an. 1399.

Ortum eſt graue bellum propter ſucceſſionem Regni Luſitaniæ inter Ioannem I. Regem Caſtellæ & Legionis, qui duxerat in vxorem Beatricem filiam Ferdinandi Luſitaniæ, & Ioannem Nothum ipſius Ferdinandi, qui exutus monaſtico habitu regnum paternum obtinebat. *Polyd. lib. 20. Ang.*

Carolus 6. Franc. Rex tantùm tres flores liliorum pro inſigni Regum Franciæ pingi inſtituit. Cum iam inde ab Odone incertum liliorum numerum per inſignia ſua ſpargerent & adhiberent Reges.

1378	CLEMENS 7. Arelatenſis, à quibuſdam Cardinalibus Gallis pſeudopapa electus, ſedit Auinione contra Vrbanum & eius ſucceſſorem Bonifacium 9. PP. an. 15. menſ. 11. di. 23.	5466
1389		5477

Annis Chriſti.		Anni mundi.
	Clementi adhæſit Francia & Hiſpania.	
	Vacat di. 11.	
1379	*Duo Concilia Gallicanæ eccleſiæ, ob electionem Clementis Antipapæ, habita ſunt Lutetiæ.*	5467
	Primum 3. Idus Septembris.	
	Alterum 16. Calend. Decemb.	
	209.	
1389	k BONIFACIVS 9. Neapolitanus an. 14.	5477
1404	menſ. 11.	5492
	Vacat. d. 15.	
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Nilo, deinde Antonio 4. an. 4. contra quem Latinis quartus ſedit Angelus Corarius.	
	Principibus.	
	Emanuele Paleologo filio Calo Ioannis an. 30. Græcor. Imp.	
	Gempſa Partho Perſidis, deinde Tamerlane an. 5.	

Nunquam alias Francia tam vexata fuerat, quàm Carolo 6. iuuene & ſtulto imperante. Nam præter alia vectigalia tunc primùm ablatæ ſunt vi & armis ſacræ decimæ ad neceſſitates belli. *Chron. Franc.*

Græci dum inter ſe miſerè certant de Imperio, fiunt ſub poteſtate Turci Imperatoris, & totam ferè Græciam amittunt: Andronicus cum filio Ioanne contra patrem Calo Ioannem & fratrem Emanuelem à Baiazete precario Imperium obtinet, & eius ope Bizantium expugnauit, quá 4. plus minus annis tenuit, donec Emanuel promiſſis tributi nomine tribus myriadis aureorum, Imperio reſtituitur à Baiazete, apud quem deinceps Andronicus & eius filius facti Ianiſſarij, vt vocant, diu manſerunt. *Chalcocondyl. lib. 2. de rebus Turci.* Quanquam alij inſtitutum Ianiſſariorum Ammurathi ſecundo huius nepoti tribuunt.

Ioannes primus, Hiſpaniæ Rex, memorabili victoria, caſu equi à Luſitanis occiſus eſt. *Vaſæus.*

Ioannes illegitimus Petri Regis F. ex magiſtro militiæ declaratus Rex Portugalliæ, regnum à Caſtellanis, iam penè Nobilium defectione, poſſeſſum recepit. Septam Africæ ciuitatem Mauris ademit, totius Hiſpaniæ portum. Idem oppidum Almæirim extruit.

Scribarum conſuetudinem, qua numerabant ab Auguſti Imperio ſuſtulit, iuſſitque vt à Domini natiuitate numeros ſuos deducerent.

Iagello Lithuaniæ Princeps, poſt Ludouici Vngariæ & Poloniæ Regis mortem anno 4. accepta eius in vxorem filia an. 1386. Cracouiam venit, & ſuſcepto Chriſtianiſmo, Rex Poloniæ coronatur. *Chron. hb. 13.*

Cuius Poloniæ reges vſque ad nouiſſimum Sigiſmundum fuêre poſteri. Huduingam, deinde Annam ea mortua Polonici regni hæredes in vxores duxit. Regno Lithuaniam, in qua Boryſthenis fluuij ortgo, Samagitiam & Ruſſiam in perpetuum addixit. *Munſter. Coſmogr. lib. 4.*

Academiam Cracouienſem inſtituit, Profeſſoribus è Pragenſi Academia accerſitis, cenſus è Salinis & Telonio tribuens. *Ibid.*

Denique, quæ Cazimirus 2. de ea ordinanda, impetratis à Pontifice priuilegiis, propoſuerat, perfecit, ann. 1401. Tum duæ domus ſiue Collegia excitata. Alterum Philoſophis & Theologis, in platea, quæ Iudæorum tũc fuit, nunc D. Annæ nuncupatur. Alterum Iuriſconſultis & medicis, qua ex vrbe ad arcem itur. *Herburtus lib. 13. Pol. cap. 2.*

k FERTVR confirmaſſe feſtum Viſitationis virginis Mariæ.

Ad Onera belli contra infideles ſecundus indixit Annatas beneficiorum vacantium, vt qui beneficium conſequeretur fructus vnius anni aut dimidiam eorum partem fiſco Apoſtolico perſolueret. Illud ſoli Angli recuſarunt, tantum in Epiſcopatibus & maioribus ſacerdotiis admittentes. *Plat.* Quidam hoc inuentum referunt ad Ioan. 22. ſed, ſi credimus Polydor. *lib. 8. de Inuent. cap. 2.* multò eſt antiquius, cum Hoſtienſis (quem diximus vixiſſe circa an. 1260.) in cap. Inter cætera, de offici. ordina. dicat de ea re ſæpe reclamatum fuiſſe, & Franciſ. Zarabella ſcribat in Concilio Viennenſi ſtatutum fuiſſe, vt

sublatis annatis vigesima pars vectigalium sacerdotaliũ quotannis Rom. Pontifici penderetur.

Hic annorum circiter 30. erat, cùm põtificatum iniit. Ita tamen vixit in tanta peccandi licentia, vt nihil ei obiici posset, nisi quòd fortassis Annatarum vsum sacerdotiis imposuit. *Summa Conc.*

1390. Ecclesiam Olysipponensem metropolim Portugalliæ fecit.

Hoc tempore Albi per totam Italiam visi, quos Bonifacius compressit, eorum duce supplicio affecto. Quidam enim ex Alpibus descendens cum vexillo crucis & alba veste ingentem omnis ordinis, sexus, ætatis caterua secum specie religionis traducebat. *Volat. lib. 22.*

Ioan. Rusbrochius, Iacobus Peretz de Valentia, Simon Cremonensis, Conradus Ratisbonẽsis, Gallus Abbas Aulæ regiæ, Laurentius Iustinianus Venetus, Dionysius Burgensis eremita, Mattheus Episcopus Vuormacien sis, Ioan. de Hisdinio Hospitalarius, Michael Angrianus Bononiensis, Gerardus Zutphanius, Renerus Pipernus, Henricus Boicius, Nicolaus Gorranus, Dominicanus, Philippus mõtis Galerij, Thomas Calensis, Alphonsus Thostatus Episcopus Abulensis, Hugo à Castro nouo, Iacobus Magnus Toletanus, Ioannes Bromiardus omnes Theologici scriptores.

An. 1391. in conuentu Regis & Principum Angliæ sancitum est, iurisdictionem Rom. Pontificis esse terminandam Oceano, itaque nemini Anglo licere in posterum sub pœna perpetuæ custodiæ pro quauis causa agere apud Rom. Pont. vt quispiam in Anglia eius auctoritate excommunicaretur, neue exequi aliquod tale mandatum, si quod ab eo acciperet. *Polyd. lib. 20. Angli.*

Exoriuntur sectæ Hussitarum, Adamitarum & Orebitarum siue Orphanorum in Boëmia, Albanorum in Italia. *Æneas Syl. Histor. Boem. c. 35. 41. & 43. Bonf. dec. 3. lib. 2. Polyd. de inu. lib. 7. cap. 5.*

Boëmica hæresis tam multiplex & diuersa, vt contrariis semper fluctuet opinionibus. Hîc Adamitas cum mulieribus nudos incedentes sine pudore pudenda ostẽdentes cernere erit. Hîc Iacobitas, hîc Paulinos, hîc Taboritas, hîc Hussitas, ac varias hæreticorum formas quisque spectabit. *Matthias Vngariæ Rex apud Bonf. lib. 2. dec. 4.*

Benedictus 13. Antipapa fertur à nonnullis, primus Eucharistiam ante se gestasse ad sui custodiam.

Anno Christi.		Anno mundi.
1389		5477
	Baiazete, (deinde iuxta quosdã Iesu siue Iosue, Mulsumane seu Mulsumane) Turcorum Impp.	
	Vuenceslao, & Ruperto an. 10. ex ordine Occident. Impp.	
	Carolo 6. Franc. Reg.	
	Dauide Æthiopiæ.	
	Henrico 3. cog. Valetudinario an. 16.	
	Richardo 2. Angliæ, deinde Hẽrico 4. an. 14. mẽs. 6.	
	Vuladislao Iagellone Poloniæ.	
	Ioanne Notho Portugalliæ.	
	Roberto 2. Stuardo Scotiæ, deinde Roberto 3. an. 16.	

HVMANA.

Emanuel Chrysoloras Byzantinus Græcas literas in Italiam quasi postlimio reduxit, quæ per 700. annos ferè exulauerant. *Platin. Palmer.* A Ioanne Paleologo missus, vt regum opem imploraret, perfunctus munere in Italia substitit.

Blondus Foroiulienſis historicus seriem temporum ab an. Christi 407. vsque ad 1400. retexit.

Ioannes Frossardus canonicus & presbyter historiam Franciæ, Scotiæ, Hispaniæ, Britanniæ, Vasconiæ, Flãdriæ ab an. 1326. ad an. 1400. est persequutus.

Academia Erdfurdiensis instituitur anno 1392. *Krãtz. li. 10. ca. 15.* & Cracouiensis anno 1400. *Mõster. in Cosmogr.*

In Lutetiana multa collegia extruuntur, inter ea Forteticum an. 1391. à Petro Fortet Aurilacensi Aruerno.

Paulo

Anno Christi.		Anni mundi.
		Paulo ante regnante Carolo 5. Sapiente collegium Prælleum à Rodolpho Prælleo, Dormanum, seu Bellouacum à Ioanne Dormano Cancellario Franciæ, Cardinali & Episcopo Bellouaco, Damuillæum à Iohanne Damuillę, amanuensi Regum Ioannis & Caroli 5. cum fratre Morinorum Episcopo.
		Sigismundus Vngariæ seu Pannoniæ Rex post vnum aut alterum prælium contra Baiazetem cum Gallorum & Vngarorum copiis fœliciter gestum, an. 1395. solenni legatione missa ad Principes Christianos, à Rom. Pontifice summam vim pecuniæ præter exercitum & à Carolo 6. Franc. Rege 8. millia militum, cum præcipuis Regni Principibus, quorum Dux erat Ioannes Niuernensis Comes, obtinuit. Itaque ducẽs exercitum in Bulgariam cepit Orizum & Biolinium vrbes: sed cùm post 18. diem quo Nicopolim obsidebat, cum Baiazete acie cõgressus esset, temeritate Gallorum magna clade affectus, fugiens Veneta classe seruatus est, & 300. nobiles Franci capti sunt, quorum 24. redẽpti sunt 200. millibus aureorum, cæteris cæsis. *Chalcocond. lib. 2. Gaguin. lib. 9. Egnat. & Volat. Chron. Francorum.*
1394	Clementi 7. Pseudopontifici successit Petrus de Luna, dictus Benedictus 13. vir doctissimus, à Cardinalibus tanti schismatis auctoribus electus Papa consedit Auenione annos plus minus 30.	5482
	Ioan. Niuernensis, post patrem Philippum Audacem principatum Burgundiæ obtinuit. Domum è captiuitate Baiazetis reuersus equites instituit, quorum symbolum esset torquis aureus angulosis nexibus & quasi annulis concatenatus, ita inter se aptatis, vt figuram crucis S. Andreæ exprimerẽt, silice annexo & subtus aurei velleris effigie dependente, quòd in his locis exulasset, in quibus Iason aureum vellus quæsiuerat, ac S. Andreas concionatus fuerat.	
1394 alij	CONCIL. *Gallicanum, omnium prælatorum Franciæ, iussu Caroli 6. habitum Lutetiæ 23. Ianuarij contra schisma, in quo Benedictus Antipapa deponitur, qui nihilominus noluit cedere. Chron. Franc.*	5482
1398		5486
	Baiazetes (qui à celeritate cognominatus est lingua Turcica Heldrin, & à Græcis Lælaps, qu. turbo venti seu procella) Turcorum Imperator totam ferè Græciam & magnam Bulgariæ partẽ sibi subegit. *Ignatius & Iouius.* Indignatus quòd Emanuel Constantinopolita. Imperator nollet apud eum fungi munere Ianizarij, Byzantium decennio (Egnatius ait octẽnio) oppugnauit. Quo tempore Emanuel Imp. venit in Italiam & Frãciam à Rom. Pontifice, Venetis, Italiæ Ducibus, & Carolo 6. (Pau. Iouius falsò putat eum fuisse 7.) tunc phreneticò & furioso suppetias periturus. Sed cum moras aliquandiu traxisset in Francia, donec rex Carolus curaretur, (nam ex Gagui. lib. 9. circa an. 1399. duo Eremitæ D. Augustini se eum sanaturum receperant, licet frustra, vnde supplicio capitis perierunt) coactus est redire Constantinopolim re infecta (si enim Græcis & Gallis historicis credimus, decipitur Paul. Iouius, qui exercitum à Francis antea cõcessum Sigismundo regi Vngariæ nondum Imperatori, huic datum refert) *Chalcocondylas lib. 2. de reb. Turci.*	
1400	*Annus Dom. M. CCCC. quãdo Tamerlanes mũdi terror emergit, & Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam reducit, è qua 700. annis exulauerãt.*	5488
	Tamberlanes seu Tamerlanes (quem Demetrius Moscus Themircutlum, Græci Temirem vocant) Scytha, ex latrone & priuato homine factus Imperator, & Dei flagellum, incursione in minorem Asiam facta, Baiazetem ab obsidione Cõstantinopolis (quam alioqui expugnaturus fuisse creditur) retraxit, & cruentissimo conflictu captum catenis aureis ligauit, & in ferream caueam intrusum secum per omnes Asiæ & Syriæ expeditiones circunduxit, atque si nonnullis credimus, eo vsus est pro scabello, si quando equum conscenderet an. 1402. *Chalcocondyl. 2. & 3. de reb. Turci. Egnat. Sabel. Pius 2. lib. 2. descrip.*	

Universidad de Deusto
Biblioteca

terræ. Regnauit Baiazetes an.25. *Chalcocondyl.lib.3.*

In numerandis Turcorum & Græcorum Imperatoribus sequor Chalcocondylam, qui vt erat natione Græcus, rem propius attigisse videtur. Nam propter Tamerlanem victorem fuit hîc Turcorum perturbata successio. Alioqui Latini aiunt Baiazetem habuisse regni successorem filium Cyriscelebem (quem vulgò nominant Calepinum) qui regnarit ann. plus minus 6. cuius filios faciunt Mahometem & Orchanem. *Paul. Iouius.* Alij eos duos faciunt filios Baiazetis, & volunt Orchanem eum esse qui dictus sit Calepinus. Sed in rebus alienis facilè est hallucinari. Earum autem cognitio necessariò est ad multa loca Apocalypseos intelligenda. Vel fortassis Iosue Calcocondilæ, est aliorum Cyriscelebres filius Baiazethis qui è manibus Scytharum fugiens, paternum Imperium recuperat, Græcis conniuentibus: Sigismundum Vngariæ Regem fugat: denique victor Despotam bello lacessens moritur in ætatis flore, postquàm annos sex imperasset. i. an. 1413.

Secundum Baiazethis filium Mosem fuisse dicunt, qui superiore fratre mortuo interfecerit Orchanem nepotem, & Imperium rapuerit, donec à Mahomete primo necaretur.

Isabella 8. annos nata filia Caroli Regis Franciæ Richardo Anglorum Regi desponsata, inter Francos & Anglos induciæ in 30. annos pactæ sunt an. 1396. *Polydorus lib.20. Ang. historiæ.*

1395. Iudæi se eiectos quarto & extremo exilio è Frãcia asserunt. i. ante annos 188. centum ferè annis antequã pulsi sunt ex Hispania.

Annis Christi.

DECIMO quarto sæculo permansisse veterem Doctrinam per scriptores illius ostenditur.

MISSA. *Continuatur iisdem ritibus & solennibus, quibus antea, vt è scriptoribus de Diuinis vel Ecclesiasticis officiis liquet, vt Radulpho Tungrensi, Ioan. de tenera munda, Guil. Antisiodorensi, & Scholastici huius sæculi, Pachymere Græco in Ecclesiasticam Hierarchiam Dionysij).*

Gratia Dei, fides, iustificatio *Cantacuzenus Apol.1. & 4. Pachymer.lib.12.hist. Solius Dei est vestras illustrare conscientias, &c. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 5. ex quo capite possit intelligi quid sibi velit Pauli illa conclusio Ro.3. Arbitramur fidem iustificari hominem absque operibus legis. Occam in Centilogio concl. 60. Sententiarij in 2.dist.26.*

Eucharistiæ veritas, Sacrificiũ, transsubstantiario, adoratio, Missæ ritus. *Nicephorus Calixtus multis locis, qui & libro 16.cap.36. demonia ex ædibus, quas infestant, abigi celebratione Missæ testatur, vt Augustinus longe ante lib.22. de Ciuit. cap. 8. Pachymeres in Eccl. Hierarch. Dionysij cap.3 de Synaxi & lib.4 & 5.hist. Niceph. Calixtus lib 1. cap. 28. lib.12 ca. 42. lib. 11.cap.14. lib 13.cap 7. & 19. Aluarus lib.2 de Planctu animæ cap.52. Occam libello de Sacramẽto Altaris. Herueus in cap. 7. ad Heb. Corpus & sanguis Christi permanent in Ecclesia in æternum. Propter ista recte dicitur Melchisedec manere sacerdos in perpetuum quia nullus alius ritus instituetur, per quem eius oblatio mutetur, & quia Christum designat permanenter pro nobis interpellantem. Durand. lib. 4 Sent. dist.10 q.1. A principio Ecclesiæ fuit articulus fidei ab omnibus confessus, quod verum corpus christi esset realiter in hoc sacramento, & non figuratiuè, nec sicut in signo tantum, nec per solam communicationem Idiomatum. Scholastici huius ætatis omnes lib. 4. sent. dist.10. & seqq. Ioan. de tenera munda libro de Sacramento altaris.*

Baptismi effectus, Necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Pachym. ibidem cap. de Sacramento Illuminationis. Nemesius Dionysius vocat baptismum. Cantacuz. Apol. 4. Niceph. Calixt. lib. 7. cap. 33. lib. 14. cap. 12. 17. lib. 16. cap. 35. Scholastici fuse lib. 4. sent. & alijs libris.*

Pœnitentia, & eius partes tres. *Pachymeres paraph. in Epistolam Areopag. ad Demophilum & lib. 4. hist. Niceph. Calixtus lib. 11. cap. 34. & lib. 12. cap. 28. Scholastici in eundem lib. 4. sent.*

Claues Ecclesiæ, absolutio. *Ibid. Pachym in Eccl. Hierarchiam cap. 5. & epist. ad Demophilum. Niceph. Calixt. lib. 12. cap. 28. & 41. Niceph. Gregorius lib. 10. cap. vlt. Cantacuzen. in Apologia. Occam in Dialogo.*

Confirmatio, extrema vnctio, & reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. *Pachym. lib. 11. Historia, Michael Andronici Imp. filius è desperato morbo sancto oleo recreatur, & cap. 4. & 5. Eccl. Hierarch. Scholastici huius sæculi in textum 4. Sententiarum.*

Primatus sedis Apostolicæ. *Pachymeres historiarum lib. 5. recitans capita Græcorum ad Latinos Principatus sit Romanæ sedis. Ad eum appellare licet Græcis. Et memoria Romani Pontificis una cum Patriarchis celebretur. Nicephorus Calixtus, Rom. Pontificem gloria cæteros anteire lib. 4 cap. 38. Primariam Apostolorum sedem lib. 9. cap. 37. Niceph. Gregorius lib. 5. à libro de ea re Nicephori Blemmydis, & cap. vlt. lib. 10. in suo contra Latinos alioqui consilio. Occam in Dialogo. Vide in prologo libelli de sacramento Altaris, de illo protestor me nihil asserturum nisi quod Romana tenet & docet Ecclesia. Guido Carmelita in summa de hæresib. de Valdensibus. Aluarus in proemio lib. 1. de Planctu Ecclesiæ & cap. 6. 13. 36. 37. 68. Durandus in 4. sentent. dist. 14. q. 5. August. de Ancona libro de potestate Ecclesiastica. Herueus libro de potestate Papæ. Bartholus in constitutione extrauagante. quæ incipit. Ad reprimendum. verb. Totius orbis. Post Christi aduẽtum, sublato vetustatis omne imperium est apud Christum & eius vicarium, & transfertur per Papam in principem secularem, de quo prophetauit Daniel ca. 9. Ipsemet Wicleffius epist. ad Vrbanum 6. apud Ioannem Foxum Caluinistam lib. 1. com. rerum Status. Romanus Pontifex summus Christi vicarius in terris.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Cantacuzenus contra Mahometem. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 3. Occam in Centilogio.*

Annis mundi.

logio. Sententiarij in 2. sent. dist. 25. & 26. & 28. ubi de hæresi Pelagianorum. Paulus Brugensis in Biblia passim.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. *De iis extant auctorum huius sæculi sermones & tractatus penè innumeri, testimonia etiam non pauciora, vt Niceph. Gregoræ lib. 9. cap. vlt. Cantacuzenus Imp. Constant. integra Apologia tertia contra Mahometanos & orat. 3. contra eosdem. Pachym. lib. 4 hist. & 6. vbi D. Nicolai cura è maris periculo Antiochenus Patriarcha liberatur, item 9. & 11. 12. & in Eccles. Hierarchiam Dionys. Niceph. Calixt lib. 7. cap. 33. & 34. lib. 14. cap. 2. Sententiarij lib. 4 dist.*

Preces pro defunctis, purgatorium. *Pachymer. in Eccl. Hierar. cap. 7. de dormientibus. Niceph. Calixtus lib. 8. cap. 31. vbi & nocturnæ defunctorum memoriæ. Doctores in 4. sentent. dist. 21. &c.*

In hic possimus Centuriatorum testimonium proferre, quando non sunt vltra decimam tertiam Centuriam, quod sciam, progressi, sed quid ipsi sentiant, quid concipiant, non difficile est diuinare ex eo, quòd posteriorum sæculorum doctoribus acerbius irascantur, quod quæ laudent Marsilij Patauini, Flagellantium, Lothardorum & Ioannis Wicleffi apostasiam, qui de his tragedias hoc sæculo excitarunt. Verum vti memini, non modo ab eius scriptoribus refutati sunt, sed etiam ab omnibus Synodis, quæ non fuerunt paruo numero. denique ab historicis, qui Ecclesiæ cursum secundum non planè extitisse docuerunt.

Annis Christi.

DECIMVM QVINTVM sæculum.

210.

1404 a INNOCENTIVS 7. Sulmonensis an. 2. di. 22.

1407 Vacat d. 23.

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio quarto.

Principibus.

Emanuele siue Manuele an. 30. vt dictum est. Constantinopolitano Imp.

Tamerlane Tartaro Persidis, deinde Tzochio eius filio, an. 22.

Mulsumane Turcorum Imp. deinde Mose fratre paucis mensibus.

Ruperto siue Roberto Occident. Imp.

Carolo 6. Beneamato Frãcorum Reg.

Dauide Æthiopiæ, deinde Theodoro mens. 2. Isaac anno 17.

Annis mundi.

5412

5495

a DVOBVS annis infœliciter pontificatu administrato moritur.

Iurisperitus comis ac blandus. Contra hunc quoque Antipapa Auenionensis Petrus luna furit, præter quàm quòd multis procerum Italicorum bellis affligebatur.

Creauit multos Cardinales. Eo mortuo vehementius inualuerunt bella Italica.

Diffidium Galliæ & Italiæ ob diuersos Papas.

HVMANA.

Ab anno 1399. imperabat apud Tartaros siue Barbaros Tamerlanes, humili quidem loco natus, verum scientia rei militaris & fœlicitate eò prouectus, vt duodecies centena millia hominum haberet in exercitu, ac ad Stellam montem memorabili Pompeij magni victoria & Mithridatis calamitate celebrem Turcis profligatis Imperatoréque eorum Baiazete capto & in ferrea cauea feræ in modum circumuecto, Iberia, Albania, Armenia, Persia, Mesopotamia, & Ægypto incredibili trium annorum celeritate vastatis, orbem terrarum nominis sui terrore impleret. Cum hoc Lithuani duce Vitoldo cum multa nobilitate Polonica & Germanica confligentes vincuntur. *Herburtus lib.12. hist. Vol. c.10.*

Baiazetem captum in caueaque duos annos & semis detentum, donec sibi acuto piscis osse iugulum perforaret, & extingueret, non vt regem, sed paricidam, vt qui fratrem natu maiorem occidisset, se digna pœna plectere dicebat, itẽ se Dei esse iram, quæ deprauati sæculi mortales vleiscereturIn eo prælio cæsa narrantur supra centum & quadraginta hominum millia. *Iouius lib. 2. virorum Illust.*

Primo die tendebat alba secundo nigra, tertio rubra, quòd primi diei deditionem obsessis esse vellet innoxiã, secundi luctuosam & pœnis mixtam, tertij planè cruentam, & citra veniæ spem & delectum, dicatam ruinis, igni, cædibus.

Tandem spoliis vniuersæ Asiæ onustus Samarcandam rediit, vbi fato functus dicitur an. 1402. *Ibid.*

Cuius duo filij hæredes sic à paterna virtute degenerarunt, vt imperium tueri nequiuerint, breuique tempore maximum Imperium collapsum defecerit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

b ANGELVS Corrarius antea dicebatur. Contra hũc etiam sedit Petrus Lunensis.qui Benedictus 13. appellatus est.Itaque extinguendi schismatis causa, quod supra 40. annos, binis ac ternis interdum de summo pontificatu contendentibus, valde Ecclesiam afflixit, Pisanum Concilium in Hetruria coiit. Sed non modò non oppressum est schisma, verum etiam auctum, cùm duobus frustrà depositis, tertius Petrus Cretensis de ordine Fráciscanorum creatus sit & Alexander 5.appellatus.*Crom. lib.16.Pol.*

Poloni secuti sunt Concilij authoritatem,cùm antea Gregorium pro Pontifice habuissent.*Ibid.*

Hinc Ioannes Hus & Hieronymus Pragensis Boëmiam inficere hæresibus cœperunt.*Ibid.*

1407 Hugo Ambriotus prætor,vel iuxta alios præses(non autem Episcopus, vt malè quidam censent) Parisiorum, Iudæorum sectator, osor clericorum (quòd aliqui de Scholasticis interpretantur) & Eucharistiæ contemptor,vt hæreticus à Parisiensi Episcopo perpetuo carceri adiudicatur. Ipse est, qui Bastildum ad D. Anthonij portam munitissimum propugnaculum, & Pontem D. Michaëlis extrui curauit, cum Ponticulo & Castello ad propulsandos Scholasticorum noctu vagantium impetus. *Gagun.lib.9.*

1409 Ordines Montoliuetensium auctore Bernardo Ptolomæo: Canonicorum S. Georgij de Alga auctore Laurentio Iustiniano,& Mendicãtium D.Hieronymi (quos Ioan.23.confirmauit)instituuntur an. Domini 1407.

Iesus siue Iosue minimus filiorum Baiazetis Christianæ religioni initiatus mox moritur. *Calcocondyl. lib. 4.de reb.Turc.*

HVMANA.

Ciuile bellum in Gallia ob controuersias duarum familiarum Ioannis Burgundiæ & Ludouici fratris regis Aureliani Ducum, quod magnum multorum annorum malum inussit Galliæ. Burgundio dum rerum est potitus,Carolum regem suo arbitratu regebat: Reginam & eius filiam huc illuc perrahebat & vexabat. *Polyd.lib. 22.Angli.*

c CVM Gregorius 12.promisisset se cessurum pontificatu,si Benedictus itidem non recusaret, & fugiente Benedicto in Cataloniam, relicta Auenione, promissum, suum reuocasset,Concilio Pisis à Cardinalibus vniuersis habito, vtrque est depositus & in locum suffectus tertius,hic Alexander quintus Sanctus Dei.*Crom.*

Qui adeò fuit munificus in pauperes, vt de se ipso sæpe per iocum diceret,se diuitè fuisse Episcopum, pauperem Cardinalem,mendicum Pontificem.*Plati.*

1409 Ordo Scopetinorum,siue S.Saluatoris originem habuit à Stephano Bononiensi anno 1410. *Volat.lib.21.*

1410 Ioannes Gerson, qui Concilio Constantiensi interfuit,quem indoctè,vt Cetera Caluinus lib.4.Instit.cap. 7.sect.28.sub Ioanne 22.vixisse affirmat.

HVMANA.

Mediolanensem Ducatum Franci armis repetunt diuturno & atroci bello. Valentinæ scilicet, quam nuptui dederat Ioan. Galeacius pater Ludouico Aurelianorum Principi

Anno Christi. Anno mundi.

Henrico 3. Hispaniæ.
Henrico 4. Angliæ.
Vuladislao Iagellone Polon.
Ioanne Notho Portugalliæ.
Roberto 3. Scotiæ.

211.

1407 5495 b GREGORIVS 12. Venetus Theologiæ doctor celebris an. 2.
1409 5497 mens.7. di.5.
Vacat d.10.

Patriarcha.
Constantinop. Calixto an. 13.
Principibus.
Eisdem Imp. & regnant.
Isaac Æthiopiæ.
Ioanne 2. Hispaniæ Rege an.50.

CONCIL. Pisanum plurimorum prælatorum, indictum à Cardinalibus contra Schisma. In eo amba Pontifices Benedictus 13.& Gregorius 12. accusati de collusione,abrogantur, & Alexander eligitur Papa, sed illud nullius fere fuit profectus,nam neuter voluit cedere, sed nec ad cõcilium venire,varia causans.Palmer.Plati.

212.

1409 5497 c ALEXANDER 5. Cretẽsis. Theologiæ doctor.mens.10. di.8.
1410 5498
Vacat. d. 11.

Patriarcha.
Constantinopoli Calixto.
Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

Anno Christi. Anno mundi.

213.

1410 5498 d IOHANNES 23 (aliis 22. aliis 24. Neapolitanus an.
1417 5505 5. di.15.
Vacat an.2.

Patriarcha.
Constantinopoli Calixto.
Principibus.
Emanuele Constantinopolitano Imp.
Tzochio Tamerlanis Tartari F.Persidis, Mose, filio Baiazetis ex ordine Turcarum Imperat.
Sigismundo an.28 Occid. Imp.
Carolo 6. Francorum Reg.
Isaac Æthiopiæ.
Ioanne 2. Hispaniæ.
Hẽrico 4. Angliæ,deinde Hẽrico 5. an.9.
Vuladislao Iagellone Polo.
Iohanne Notho Portugal.
Interregno Scotiæ 13 annorum.

1414 5502 *DECIMVM sextum vniuersale Concilium Cõstantiense in Germania, Patriarcharũ 4.Cardinalium 29.Archiepiscoporum 47.Episcoporum 160. (alij 270.) Abbatum & Doctorum 564. præsidente initio Ioane Papa & præsente Sigismundo Imp.celebratum fuit contra schisma trium Pontificum, Ioannis 23.Bononiæ,Gregorij 12. Arimini, & Benedicti 13. in Hispania, qui tres priuati fuerunt, electo PP. Martino 5. Fuit etiam contra hæreses præcipuè Ioã.Vuicleffi.& Ioan.Hus, & ad schisma tollendũ. Denique contra vitia tam Laicorum quam clericorum.Liber Conc.Plati.Palm.Naucle. Durauit annos tres & aliquot menses,ab an.1414.die 5.Nouemb. ad an. 1418.inchoatum,vt liquet ex actis ipsius Concilij. Mirum est quod narrãt à die Paschæ ad Pentecostem numeratas fuisse 60500. exteras personas quæ ad Concil.confluxerãt.confirmatur à Martino 3.Plat.Onuph.*

214.

1417 5505 c MARTINVS 5. Romanus, vir optimus & doctissimus,an.14. mens.3.
Vacat d.12.

Principi Caroli 5.fil. cum eius fratres sine legitima prole decessissent,debebatur.

Galeacij filij ingeniis & fortuna patri dissimiles vrbibus Italicis exciderunt. Duces enim Galeacij validis præsidiis subnixi passim vrbium dominatũ arripuerunt.

d VNVS de tribus contendentibus de Pontificatu. *Crom.lib.17.Pol.*

Bononiæ mansit,vt Gregorius 12. Arimini, Benedictus 13.in Hispania, vsque dum Sigismundi Imp. opera Constantiæ Synodus cogeretur,vbi sunt tres pariter dejecti, & electus Martinus 5.*Idem.*

Petrus Aquillanus, Thomas Campensis, Iordanus Magdeburgensis,Thomas Haselbachius,Henricus Hessus,Reinhardus Fronthonensis, Petrus de Aliaco Cardinalis & Episcopus Cameracensis, Ioannes Capreolus, S.Vincentius Valentinus (hic semel in die tantùm manducabat, & à Calixto 5.in numerum Sanctorum relatus est.*Volater.lib.21.*)Franciscus Zarabellus,Ioan.Dominici Cardinalis:Omnes hi Theologiæ professores.

Nicolaus Clemangis doctor Parisiensis, qui de corrupto Ecclesiæ statu scripsit.

Florent tunc Laurentius Valla doctus Grammaticus, Alphonsus Rex Arragonum, Antonius Panormitanus, Ioannes Imolensis, Paulus Vergerius Iustinopolitanus.

HVMANA.

Alphonsus 5. cog. Magnanimus Aragoniæ regum primus fuit rex Neapolitanus.*Vasæus in Chron.Hisp.*

In Synodo Constantiensi Adolphus 2. Cliniæ & Amadeus Sabaudiæ comites donati sunt iuribus amplioribus ducéque imperij constituti.

e DECREVIT vt singulis decenniis celebraretur Concilium vniuersale. *Plati.*

Pater patriæ salutatus, sectis Boëmicis valde iniquus.

Huius pedes Sigismundus Imperator est exosculatus. *Volater.* qui duos & triginta regulos Mariæ Ludouici Pannoniarum regis filiæ aduersantes securi percuti iussit.*Egnat.lib.3.Rom.*

1416. & Amadeum octauum, decimum sextum Sabaudiæ Comitem Ducis titulo insigniuit. *Munsterus.*

Antonius à Rampegolis, Ioannes de Turrecremata Hispanus, Ioannes Fouentinus, Antonius Parmensis, Thomas de Kempis, Hermanus Sturdorpius, Henricus de Cõsueldia, Nicolaus Dunkelspuglius Viẽnensis, Henricus Hessus, Poggius Florentinus, Thomas Vualdensis, Raymundus Sebeidius, Hermannus Petra Carthusianus. Hi omnes illius temporis insignes Theologiæ scriptores.

Paulus de S.Maria(ita dictus est postquam ex Iudæo Hispano Christianus factus)Theologus Episcopus Burgensis & Archicancellarius Ioannis Regis Castellæ, absoluit suas additiones ad postillas Lyrani super Biblia Sacra,annis 1429.*vt est in eius prolog. initio Glossæ ordinariæ.*

R.Moses Gerundensis in Hispania tractatum aduersus hunc Paulum Burgensem scripsit,vbi pressus authoritate testimoniorum Talmudicorum, dixit non esse incommodum, si nõnulla interdum Talmudicorum dicta minimè admittãtur.*Rotius sub finem lib.2.de cœlesti agricult.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sub Martino quinto Boemorum hæreticorum duces post mortem Ziscæ Cæci orphanos sese dixêre. Qui cum Lusatiam, Silesiam &c, diuexassent, in tẽpla atque monasteria, in sacerdotes & monachos barbarico furore debacchabantur. Ziscæ autem ducis sui immanitatem sequebantur, qui quasi viuens parum insanisset, moriens cutim sibi detrahi, eámque tympano induci iussit, fore pollicens, vt ad eius tympani sonum, animis ipsorum aduersarij concinerent. *Cromer. lib. 20. Polo.*

Non est hic dissimulãdus error auctoris Summæ Angelicæ, cuius occasione Canonistæ futiles quæstiones excitarunt, & Petrus Martyr. in 2. Samuel. cap. 13. calumniam inussit huic Pontifici: nam quod ille auctor ait in verbo, Papa, Martinum 5. relaxasse alicui matrimonium cum sua sorore Germana, imprudentissimum esse commentum facile conuincitur ex ipso Antonino, quẽ idem citat. Ille enim in summa, *tomo 3. tit. 1. cap. 11. de affinitate in fine* scribit Martinum 5. post longam Theologorum & Canonistarum de ea re consultationem, dispensasse cum quodam qui consummauerat matrimonium cum quadam Germana eius, quã (vt loquitur) cognouerat forni cariè, Germanam propinquam, non sororem vocans.

HVMANA.

Mahometes Turcorum nonus (Ioui. 6.) Imperator, post recepta omnia loca, quæ Tamberlanes in Asia minore occupauerat, Imperatoria insignia ex Prusa (quæ hodie Bursa dicitur) in Græciam transtulit, & Adrianopoli vrbi Thraciæ collocauit. *Iouius lib. de rebus Turc.* Vt erat moribus tranquillus & placidus perpetuam habuit amicitiam cum Græcorum Imperatoribus: cum regnasset 12. annos (Ioui. ait 14.) & Imperij successorem designasset Amuratem filium. obiit anno circiter 1420.

Patruum Mosem Imperium paternum vsurpantem interfecit. Inde Bulgaros & Valachos afflixit, tributo magno imposito. Complures principes Turcas è Galatia & Capadocia extirpauit, de cuius linea iam reliqui successêre.

Primus traiecit Danubium & afflictis Valachis Dominatum Bosniæ est consecutus.

An. 1425. vsus Bombardarum tum primùm à Gallis agnosci cœpit, Thoma Montacuto Sarisberiense Comite Anglo, Cœnomanonum vrbem illis tormentis oppugnante. *Polyd. lib. 23. Angli. Histor.*

Lutetia à Ioanne Burgundiæ Duce occupatur, & Rex Carolus 6. cum tota aula in eius potestatem recidit: postea Philippus Burgundiæ Dux cognita cæde Patris (quiparibus insidiis, quibus antea Aurelianum Ducem sicariis Lutetiæ necandum præbuerat, ad Monsterioium oppidum perierat) iniens societatem cum Henrico 5. Angliæ Rege in patris sui vltionem regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat ei tradidit an. 1419. cóque tempore apud Trecas Catharinam Caroli filiam illi nubere coëgit, ea lege vt ij eorúmque liberi Franciæ Regno succederent, & Henricus interea viuente Carolo Regens Francię cognominaretur. *Polyd. lib. 22. Æmyl. Gagui. lib. 9. & 10.*

Interregnum anni vnius.

Ioanna Puella siue virgo, inope pastore in Lotharingarum Damprenio pago orta, anno ætatis circiter 20. Aure-

Anno Christi.		Anno mundi.
	Patriarcha. *Constantinopoli Calixto, deinde Euthymio 2. an. 5. mens. 5. Iosepho an. 15.*	
1414	*Principibus.* *Emanuele Paleologo, & post eum Flauio Ioanne eius fil. & abnepote Andronici 2. an. 4. & Ioan. Paleologo an. 24. ex ordine Constantinop. Impp.*	5438
	Tzochio Tamerlanis F. Persidis, deinde Trochio 2. an. 18.	
	Mechmete siue Mahomete 1. fil. Baiazetis Turcorum 9. (iuxta alios 5.) Imp. an. 17.	
	Sigismundo Occid. Imp.	
	Carolo 6. & Carolo 7. Victore cog. an. 38. ex ordine Franc. Reg.	
	Isaac Æthiopiæ, & per ordinem Andrea an. 4. Hesbinaam & Amde filiis Iesu.	
	Ioanne 2. Hispaniæ.	
	Henrico 5. Angliæ, deinde Henrico 6. an. 38.	
	Vuladislao Iagellone Poloniæ.	
	Ioanne Notho Portugalliæ.	
	Interregno Scotiæ, deinde Iacobo Roberti. 3 filio, an. 13.	
	Continuatio Schismatis.	

Anno Christi.		Anno mundi.
1424	Clemens 8. Hispanus, à quibusdã anticardinalibus factione Alphonsi Regis Arragonum, post Benedictum 13. in Antipapã creatus est, sed, post recõciliationem Alphonsi cum Martino Ro. Põtifice, coactus est se abdicare Põtificatu an. postquam sedisset ferè quinto.	5512
	Sic finitum est tam ingens & diuturnum schisma, & Martinus 5. manst solus verus Põtifex Maximus.	
	CONCIL. *Senense Onuph.*	
	215.	
1431	f EVGENIVS 4. Venetus, an. 15.	5519
1447	mens. 11 di. 21.	5535
	Vacat. d. 12.	
	Patriarcha. *Constantinopoli Iosepho, deinde Gregorio 3 an. 13.*	
	Principibus. *Ioanne Paleologo Constãtinopolitano Imp, an. 24. denique Constantino vltimo an. 8.*	
	Amurate 2. Turcorum 10. (aliis 6.) annis 34. Imp.	
	Trochio 2. Tartaro Persidis, denique Tranire an. 12.	
	Sigismundo, Alberto an. 2. & Friderico 3. an. 54. ex ordine Occid. Impp.	
	Carolo 7. Franc. Reg.	

Aureliam vrbem obsidione Anglorum, qui Lutetiam magnámque Galliæ partem possidebãt, liberat an. 1429. eius auspiciis multa prælia fœliciter à Francis gesta sunt. *Gaguin. lib. 10. Baptist. Fulg. lib 3.*

Trecas, Lutetiámque cepit, inter primos milites in muros ascendens. Ab Anglis tandem capta Rhotomagi, vt Maga combusta est. *Ibid.*

Tum duæ erant in Gallia factiones, Burgundionum, & Armeniacorum, à Comite Armeniaco, qui Carolo Delphino, deinde Regi contra Anglos operam nauabat.

Louanienſis Academia an. 1427. erigitur à Ioanne 4. Brabantiæ Duce. *Munster. in Cosmogr.*

Hesbinaam & Amde filij Iesu in Æthiopia imperarunt vsque ad an. 1431. i. Eugenium, per annos quinque. Post hos duobus regiæ curiæ simul cum populo aduersus Dauidicam sobolem rebellantibus, puer quidam in regia sede positus fuit an. 2. Verùm diuino aliter disponente cõsilio, auctores rebellionis capti fuerunt, regnũ; cõsecutus est Zara Iacob. *Victorius de regibus Æthiopiæ.*

1424. Rheti (Grizones vocant) ad suæ libertatis propugnationem primo fœdere sese inter se coniungunt. *Chron. Helvet.*

Gentiles errores (quos Germani Heidem, nos Bohemos vocamus) primum an. 1417 per Germaniam visuntur, qui excocti sole, immundi veste, intentique furtis, homines falsa sua chiromantia passim decipiunt. *Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 7. Krant. lib. 11. cap. 2.*

f AB EVGENIO 4. Georgius Trapezontius Romæ Gymnasio præficitur & multis annis Rhetoricã ac Philosophiã docet. Deinde à Nicolao quinto Eugenij successore scriba fit Apostolicus. Præ morbo, etiam sui nominis memoriam amisit. Æmulos habuit Ioan. de Monte regio ob Ptolomæi opus de magna Constructione versum & scholiis illustratum, Theodorum Gazam, ob librum de animalibus Arist. quem quoque verterat, & Ioan. Episcopum Alertensem.

Eugenius in Æthiopiam legatos Theodorum, Petrum, Didymum & Georgium mittit ad Zerah Iacob Abyssinorum Imp. significans Ioannem Palæologum Imp. & Græcos conuenisse in Ecclesiæ vnitatem, & ad eandem illum inuitans, quod reuerenter præstitit. *Dauid Æthiopiæ Imp. Epistola ad Clementem 7. apud Damianum Goes lib. de Æthiopum moribus.*

Zerah Iacob, pius & fidelis (vnde & rectæ fidei cognomentum retulit) duobus principibus contra posteritatem Dauid rebellãtibus cæsis sub an. 1431. imperium Æthiopiæ adipiscitur. *Marius Victor.*

Ad Concilium Florentinum legatos misit. Nam illius actis Æthiopes & interfuisse constat.

Gregorius Constantinopolitanus Patriarcha in Cõcil. Florentino obiit. sentiens cum Catholica Ecclesia: cui successit Bessarion: deinde eo non recepto, Gennadius post captam Constantinopolim.

Ioannes Gritsius, Carolus Aretinus, Gerardus Cartusianus, Nicolaus Burgundio Dominicanus, Nicolaus Amici, Ioannes Niderus Dominicanus, Ioan. Segonius, Ioan. Nobler Carmelita, Thomas de Corsellis, Ioan. à Spina, Bartholomeus Carthusianus, S. Bernardinus minorita Remensis (hic factiones Guelphorum & Gibellinorum ferè repressit. *Sabel.* & cum Nicolaus 5. inter san-

Universidad de Deusto
Biblioteca

		Anni mundi.
ctos numerat an. 1450. *Platin.*) Ambrosius Camaldulensis, Ioannes Episcopus Leodiensis.	*In Æthiopia interregno duorum annorum, inde Zara Iacobrege, an. 34.*	
In Concilio Basiliensi ædita est Pragmatica sanctio, apud Bituriges à Carolo 7. Nonis Iulij an. 1438. probata, & in Senatu Parisiensi publicata 3. Idus Iul. *Gagui. lib. 10.* Damnatæ sunt annatæ Beneficiorum, & deambulationes in templis dum sacra celebrãtur. *sessio 21.* Cautum est ne numerus Cardinalium 24. excedat, ac ne quis nepotum Põtificis aut Cardinalium ad Cardinalatum admittatur. *sessio 23.* Festa Conceptionis & Visitationis D. Mariæ confirmata fuere. *sessio 36. & 44.*	*Ioanne 2. Hispaniæ. Henrico 6 Angliæ. Vuladislao 3. Poloniæ an. 11. & interregno annorum 4. vsque ad an. 1447.*	
In eo indultus est Boemis vsus Calicis, quòd is iam apud eos inoleuisset. Ea tamen lege, ne diuersum vsum improbrarent, neu se ab Ecclesia Catholica in cæteris ritibus dogmatibúsque seiungerent. *Crom. lib. 21. Pol.*	*Ioanne Notho Portugalliæ rege vndecimo, deinde Eduardo an. 5. Alphonso 5. Africano an 43.*	
Per id fermè tempus Sigismundus Imp. ab ea gente rex appellatus est, ingressusque Boemiam ad pacandas res animum intendit. Sed diu non postea vixit. *Ibid.*	*Iacobo 1. Scotiæ, deinde Iacobo secundo an. 24.*	
Iacobini & Armenij Ecclesiæ reconciliantur.		
Græci ferè omnes cum Ioanne Imperat. Constantinopolim è Florẽtina synodo reuersi, fiunt infensi Rom. Pontifici, quòd ab eo tantum auxilij quantum erat pollicitus non acceperent: & conuentioni, quam cum Latinis de religione inierant, non stãtes, iterum ad vomitum redeunt, auctoribus Marco Episcopo Ephesino, & Scholario, Græcorum doctissimis. Quibus motus Eugenius, misit viros doctos Constantinopolim, qui rursum disputationes de eadem re cum Græcis haberent: sed ipsi re infecta discedere coacti sunt. *Chalcocondyl. lib. 6. de rebus Turci.* Paulò post Isidorus Ruthenus, qui erat ex iis Græcis, qui ad Concilium accesserant, Cardinalis, ad Græcos missus, ipsos cum Romano Pontifice reconciliauit, sed serò nimis. *Chalcocond. lib. 8.*	1431	*DECIMVM septimũ generale Concilium Basiliense contra Hussitas, primùm a Martino 5. indictum Papiæ. sed ob pestem ibi grassantem, Senas translatum & inchoatum, deinde interruptũ ab Alphonso Arragonum rege, continuatur Basileæ, vbi interfuit Sigismundus Imperator. præside Iuliano Legato sedis Apostolicæ, & post eius reuocationẽ, Ludouico Cardinale Arelatensi, & præsentibus multis prælatis, ad reformationem Ecclesiæ & componẽdos mores tam laicorum quam clericorũ. Ea demum acta quæ ad censuras & causas beneficiales attinent confirmata sunt à Nicolao 5 Papa. Fuit etiam cõtra Hussitarum seu Bohemorum hereses. Blati. lib. Concil. Æneas cap. 49. & 50. hist. Bohemi. Perductum est vsque ad annũ 1442. vt constat ex vltima sessione 45. durauitque an. 11. mens. 9. di. 27. In eo damnatæ fuerunt annatæ beneficiorum & cautum ne Cardinalium numerus 24. excedat. Ac ne quis nepotum Põtificis aut Cardinaliũ ad Cardinalatum admittatur.*	5519

HVMANA.

Amurates Turcorum 10. (Latinis 6.) Imperator Mustapham patruum delet, ordinem institutum iam ante ab Ottomano primo rege. (*Chalcocondylas lib. 1. de reb. Turci.*) peditum militum, quos Ianuas seu Ianizaros vocant, ad sex seu decem millia auxit, & eos ex Christianorum filiis eligendos iussit quorum viribus, qui succedere, totum deuicere Orientem. Duosvniuersæ suæ Monarchiæ præposuit Imperatores seu Bassas, vnum Europæ (quem Bassam Romaniæ vocant) alterum Asiæ, qui Bassa Natoliæ dicitur. *Chalcocond. lib. 5. Callimachus in hist. Vngariæ.* Ipse obiit an. Christi 1450. & sui Imper. 32. vel vt ait Iouius, 31. *Chalcocond. lib. 7.*

Fastidita Imperij proferendi cura, ita regno se abdicauit, vt Hali purpurato Mahometis filij nutritio relinqueret, & in nemorosum Bithyniæ specum cum paucis sacerdotibus ad contemplationem rerum cælestium (*si tamen*

Anni Christi.		Anni mundi.
		tamen aliquam præbere potest impuritas Alcoranica) abderetur. *Iouius lib. 3. viror. Illust.* Sed pœnitens resilijt. cum certior fuisset factus, de Ladislai regis Hungariæ & Poloniæ, Christianorumque principũ aduentu, terra marique. Tandem Mahometem 2. ea lege hæredem reliquit, vt esset perpetuus Christiani nominis hostis. *Idem.*
	Schisma 23.	
1439	Fœlix 5. antea Amadæus olim Sabaudiæ Dux, in concilio Basiliensi contra Eugenium 4. Pontifex electus, liberè se Pontificatu abdicauit postquam sedisset an. 9. m. 6. di. 7.	5527
		Thessalonicam Venetis eripuit an. 1444. Qua clade motus Theodorus Gaza Thessalonicensis & alij viri docti relicta Græcia in Italiam se contulerunt, & linguam Græcam propagare illic cœperunt.
		Mustahapa Patruo & Mustapha fratre, quos Græci contra eum adiuuabant occisis, peragrata Thracia & acceptis in deditionem vrbibus, Phocidem, Atticam, Beotiam, Ætoliam, Acarnaniam & omnem intra Peloponesum regionem vsque ad sinum Corinthiacũ perdomuit.
		Ladislaum Vngariæ regem vicit.
		Iohannes Castriotus in Epiro & ea Macedoniæ parte regnans, quæ Albania dicitur, ab Amurate pacem impetrauit cessione Croiæ oppidi & filijs tribus obsidibus datis. Inter quos Georgius Scandebergius, qui magna calliditate post patris mortem euadens, per adulterinas literas Croiam, Epiri & Macedoniæ populos recepit, suumque regnum per multos annos tutatus est.
		Eduardi 5. Portugalliæ reg. ex filia Leonora nepos extitit Maximilianus Augustus Caroli 5. Imp. auus.
		Alphonsus 5. eius successor Africani titulum meruit, multis magnisque victorijs in Africa contra Mauros potitus. Nam Arzillam ciuitatem & Tingitanam Mauritaniam Lusitanis domuit.
1438	*CONCIL. Gallicanum apud Bituriges omnium Episcoporum Franciæ, pro approbatione Pragmaticæ Sãctionis. Ioan. le Maire.*	5526
		Carolo 7. Franc. Rege Burgundioni omnia, quæ petebat, & adeò plus quàm posset, concedente, factiones diuturnæ sunt sopitæ an. 1435. & ex quo cœperant an. circiter 28. *Æmyl.* Anno sequente Lutetia à Francis virtute Ioannis Villarij recepta est post 16. an. quàm in Anglor. ditionem venerat *Polyd. lib. 23. Gagnin. lib. 10.* Anno 1440. sedate sunt inimicitiæ Burgundionum & Aurelianensium.
		Parlamentum Tholosanum à Philippo Pulchro institutum an. 1320. à Carolo 7. renouatur, qui pulsis è Francia Anglis, regnum bellis attritum præsidijs munitionibusque firmare statuit. Vnde & Cẽtenarias & Quinquagenarias militum turmas instituit, & vt sine externo pedite, regni fines tutaretur, quinque millium peditum cohortes descripsit habito delectu Peditum Agrestium, qui vulgo Arcuarij dicti sunt, quia liberi omni tributo arcu sagittaque in militia vtebantur.
		Ioannes Guttenbergius Argentinensis Artem IMPRESSORIAM, seu excussoriam, nouum scribendi genus, primus excogitauit an. 1440. in vrbe Argẽtinensi: inde veniens Moguntiam eam fœliciter perfecit. *Iacob. Vuympfelingius in Epitom. Germanor. cap. 65. & Fulgosius lib. 8. cap. 11.* Platina & ferè omnes tale inuentum referunt ad Ioannem (Polyd. vocat Petrum) Faustium Moguntinum sub annum 1452. *Infrà.* at Paul. Iouius à Cataynis Indiæ populis per Scythas & Moscos illud ad nos peruenisse scribit. Addo Temistitancos, quorum vrbem Patrum memoria Castilij in nouo orbe occuparunt. Ferunt libros Augustini de ciuitate Dei, & Lactantij Firmiani de Diuinis institutionibus fuisse primos, qui typis excussi sunt. *Volat.*
1438	*DECIMVM octauum (Græci vocant octauam Synodum) œcumenicum Concilium Florẽtinum inchoatum quidem Ferrariæ 5. Idus April. sed inde ingruente peste, translatum Florentiam, præside Eugenio 4. præsentibus Iosepho Constantinopolitano Patriarcha (qui Florentiæ obiit. Chalcocond. li. 8.) Ioanne Paleologo Orientis Imperatore, multisque Græcorum & Latinorum Cardinalibus & Episcopis. In eo Græca Eccl. vltimo cõuenit cum Romana, item cum ea Armeni & Indi vnitatem fidei redintegrarunt, recipientes Sacramentum Confirmationis. Blati. Volater. Palmer. Naucler. Chalcocond. lib. 6. de reb. Turc. Bessarion Trapezuntinus*	5526

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ladislaus siue Vuladislaus 3. Poloniæ Rex cùm magnam partem Hungariæ occupasset, Iohannem Huniadem Transsyluaniæ siue Daciæ præfecit, vt se intestino bello distéto, Turcos ab ea parte arceret, Georgium Seruiæ Despotam Principatu & liberis ab Amurate spoliatum ad limites contra Belgradum collocauit. Carábeum Bussam Phrygiæ Huniadis consilio aggreditur & obruit. Pacem dat in annos decem, his conditionibus, vt Amurates totam Seruiam redderet Georgij Despotæ liberis, Moldauiam non repeteret, ab iniurijs abstineret in posterum.

Huniades multos Turcorum exercitus delet, Seruiæ partem & Moldauiam recipit. Maximam Seruiæ & Bulgariæ partem victricibus armis percurrit. Anatoliæ Bassam Amuratis affinem cum 30. Turcorum millibus occidit.

Ladislaus Poloniæ & Vngariæ, siue Pannoniæ Rex, in non dubiam recuperandi Bizantini Imperij spem elatus, Iuliani Cardinalis exitialibus consilijs fœdera rumpens, prope Varnam vrbem cum Amurate Turco ad pugnam congressus, post maximam suorum stragem, à Turcis occisus est anno 1444. cum esset certatum totos tres dies noctesque & victoria primum ad Christianos inclinasset, primis Turcorum ordinibus disturbatis, atque in fugam dilapsis. *Chalcocond. lib. 7. de rebus Turci. Bonfin dec 3. lib. 6.*

Cùm eo occisi sunt Iulianus Cardinalis & Varadiensis & Agriensis Episcopi, qui cruce pro vexillo vtentes, voluntariorum militum numerum duxerant.

Amurates hac victoria elatus Peloponesum petijt, vbi fratrem Imperatoris Const. cum Græcorum exercitu repentina clade obruit, captisque aliquot oppidis, reliquam tributariam fecit.

In prælio quod gerebat aduersus Vuladislaum regem Vngariæ, cum valde timeret, vouit si incolumis & victor euaderet, se commissurum filio Imperium & secessurum in monasterium monachorum Turcicorum. Sed post victoriam cum aliquandiu mansisset monachus, mutato consilio imperium recepit, industria Chatitis Principis, qui tunc Mechmetem eius filium venatum abire iusserat. *Chalcocondyl. lib. 7.*

Fl. Blondus Eugenij secretarius 30. libros ab inclinatione Imperij, ad sua vsque tempora, & libros 10. de Roma triumphante scribit. 1447

Antonius Bonfinius Asculanus. 1455

g Hic fuit linguæ Latinæ & bonarum literarum illustrator, doctis viris tam in humanioribus quam in diuinis literis magna stipendia adsignauit. Vaticanam Bibliothecam erexit missis quoquouersus viris doctis ad comparandos libros. Quid de veteri factum sit, nescio. Nam Bibliothecæ Romanæ mentio apud D. Greg. lib. 7. epist. 29. Iubileum quintum celebrauit. *Plati. Volat. lib. 22. Anthr.*

Electus supplex rogauit Cardinales, vt maturius Ecclesiæ consulerent. se enim esse indignum tanto magistratu. Tandem inuitus assumpsit pontificatum.

Officium nullum seu magistratum vendidit. Quinque ducatorum millia ad se Euangelium D. Matthei Hebraicum afferenti promisit. *Ekius ho. de S. Matth.*

Ludouicus Cardinalis ex bonis Ecclesiasticis primus

Anno Christi.

Nicenus Archiepiscopus & Isidorus Thessalonicensis Archiepiscopus Ruthenorum, doctissimi Græcorum in Latinis perinde ac Græcis literis, quod in eo Concilio fuissent auctores Concordiæ Ecclesiarum, in Cardinalium ordinem cooptantur. Chalcocond. lib. 6. Duravit partim Ferrariæ, partim Florentiæ ferè an. 1. mens. 3. De primatu Romani Pontificis tunc in Concilio tractatum fuit, toto hoc ferè tempore propter Græcos (Nam hoc antea nunquam in quæstionem venerat) & tandem definitum Romanum Pont. in vniuersum orbem tenere primatū, esseque successorem B. Petri, & quæ sequuntur in Decreto.

Anni mundi.

216.

g NICOLAVS 5. Saracenensis an. 8. di. 19. 1447 5535

Vacat d. 4. 1455 5543

Patriarcha.

Constantnopoli Gregorio 3. deinde Gennadio 1. post captam Constantinopolim an. 8. (alij nouem) an. Dom. 1452.

Anni Christi.

1447

Principibus.

Constantino 11. Dragose cognomento, fratre Ioannis, & vltimo Christiano Cõstantinopolitano Imperat.

Trauise Tartaro Persidis, deinde Vsumcassano Turca an. 28.

Amurate 2. & eo mortuo, Mechmete seu Mahomete 2. eius filio Turcor. 11. (alijs 7.) an. 32. Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. Franc. Rege.

Zarah Iacobo Æthiopum pretioso.

Ioanne 2. Hispaniæ, deinde Henrico 4. an. 17.

Henrico 6. Anglorum.

Cazimiro 4. dicto 3. an. 45.

Alphonso 5. Africano Portugalliæ rege duodecimo.

Iacobo Scotiæ.

1455

Anni mundi.

5535

5543

sui ordinis canes & equos alere cœpit. *Volater. in Anthropolog.* Quo tempore Turca Mahometes res gerebat in Græcia.

Moguntiæ, qui limes est superioris & inferioris Germaniæ inuenta est laudabilis illa ars typographica circa an. 1453. per Ioannem Faustum. *Petrus Appia. 2 parte Cosmog.* de eo proximè antè fusius.

Nicolaus Iaquerius, Ioannes Huxarus, Bernardus Parentinus, Nicolaus Ausinius, Hugo Parisiensis Tusculanus Episcopus, Oliuerius prior S. Bauonis, Ioannes Vuestfalia Etfordiensis, Leonardus Vtinensis, Ioannes Capistranus, Ioannes Varenaskrius, Bartholomeus Chánius, Ioannes Raulinus, Fœlix Malleolus, Theologiæ scriptores.

Mathæus Palmerius Florentinus suum Chronicon vniuersale ab anno 449. in quo desierat Hieronymus, ad an. 1449. deduxit, postea conuictus de hæresi ob librum, quem de Angelis ediderat, combutitur apud Cornam. *Trithe. de scriptorib.*

Friburgensis Academia in Brisgoia instituitur. an 1450. *Munster. in Cosmog.* Alij id accidisse ferunt an. 1463.

Bosina gens infecta Manichæorum hæresi. *Sabel. Ennead 10. lib. 6.*

Leo Baptista Albertus, Nicolaus Perotus Episcopus Sipontinus, Franciscus Philelphus, Theodorus Gaza Thessalonicensis, Gregorius Triphernus. Georgius Trapezuntius, (qui oblitus omnium literarum in extrema senectute obijt Romæ, anno 1486.) Victorinus, in Latinis & Græcis doctissimi.

Constantinopolis (quæ hodie Czarigrad. i. regia vrbs appellatur) à Mahomete Turcorum Impera. an. ipsius 3. & Christi 1453 4. Calend. Iunij, die Martis & 60. die obsidionis expugnatur, & Constantinus huius nominis 11. Imperator Constantinopolitanus, vltimus Christianus & ex familia Palæologorum, in illa expugnatione ad vrbis portam fortiter pugnans occiditur anno 8. & Mens. 3. Imperij. *Paul. Ioui. Chalcocondyl. lib 8. Egnati lib. 3. Giouin lib. 10.* De hinc Orientis seu CONSTANTINOPOLITANVM Imperium cœpit esse penes Turcicos & Ottomanicos Imperatores. Tantam crudelitatem in ea exercuit, vt nulla id queat oratione explicari.

Tunc labente illo imperio coepræ sunt Græcæ literæ à Chrysolora, Bessarione, Gaza, Trapezuntio Chalcocondyla, Musuro, Gemisto, Plethone, Lascare & alijs in Italiam, è qua 700. annis ferè exulauerant, reduci, ac deinde in alias Europæ Latinæ partes ferri. Nam post annos circiter septuaginta Andronicus Cantoblaca Basiliæ, & Hermotimus Spartanus Lutetiæ ludum istarum literarum primi aperuerunt.

Gregorio tertio mortuo Gennadium primum an. 1452. post captam Constantinopolim Patriarcham Græci creant, & sic deinceps suam Hierarchiam ad hæc vsque tempora perducunt. Omnes autem ex eo tempore fuêre monachi, numero vndecim, vsque ad Hieremiam, qui hodie sedet. Cardinalis quidem Bessario annis 20. beneficio Nicolai PP. Constantinopolitanus Patriarcha nominatur, sed titulo tenus, sicuti ij, qui deinceps à Latinis Romæ hunc titulum ferunt. Imperatoria & Despotarum species illic penitus aboletur. Sic inter Turcas & Saracenos Regum & Principum status, non Ecclesiæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

perit, ne quis hanc ex illis pendêre putet.

Nescio autem an is sit Gennadius Scholarius, qui Synodo Florentinæ interfuerat, & pro Latinis contra Græcos de capitibus quinque scripserat è Græcorum Patrum testimonijs.

Nam is Patriarcha creatus, iterum retraxit omnes Græcos ab Ecclesia Latina, à Marco Ephesino persuasus, qui noluit Concilio Florentino acquiescere, etsi interfuisset, & contra Latinos disputans, cunctorum, & quidem Græcorum, qui aderant, iudicio victus fuisset. Vnde secuta est totius Græciæ pernicies, & iugum Turcicum.

Scholarius dicitur, vt apparet ex confessione, quam ipse Mahometo 2. statim post captam Constantinopolim postulanti obtulit, quæ translata fuit in Arabicum ab Achomad Cadde Berrhæensi patre Mahometis Tselepe Scribæ.

Eligitur autem Patriarcha à confratribus sine Principis interuentu, & post consecrationem Canonicam in demortui cathedram sufficitur. Spiritualem habet iurisdictionem in Græcos, præsertim in montem Athos, in quo 45. monasteria, aliquam item ciuilem, ad quam etiam Mahometanis appellare & Christianos citare licet. Moschi, Bulgari, Russi & plerique alij populi eum pro summo Patre agnoscunt & obtemperant. Benedictinorum habitu se ferè induit, vt reliqui Calogeti. Tria Sequinorum milia pendit, vt Turca crucem auream in Patriarchatus pinnaculo toleret, quam alioqui publicè in suis ditionibus non fert. Est autem Patriarchatus situs in antiquo monte, vbi Palatium Constantini Imp. *Hæc è D. Ioanne Maumontio, amico meo, qui eo profectus, isthæc partim vidit, partim ab ipso Patriarcha accepit.*

HVMANA.

1450. Carolus 7. prætextu recuperandæ Normanię, primus tributum, quod deinceps perpetuatum sit, atque adeò auctum, imposuit. Nam Antecessores reges dignitatem suam antea tuebantur solo domanio. Sic autem auctum est, vt cùm Carolus duntaxat septemdecim librarum millia imposuisset, offensionem & motus populi metuens, filius Ludouicus 11. augeret vsque 43. millia. Deinde Carolus 8. nonnihil adderet, donec Ludouicus 12. (Pater populi proinde dictus) ad primam originem reduceret, id est, ad septemdecim millia. Qui secuti sunt reges, nullum illorum emulantur. Nam ratione negotiorum sine modo totam ferè Normaniam (nam restabant Caletum vrbs & aliquot vicina loca) recuperauit anno. 1451. post annos 30. quàm Henricus 5. Henrici 6. qui tunc regnabat, pater Anglorum Rex eam occupauerat. Anno sequenti capta primum Burdegala & Baiona ciuitatibus, Franci vniuersam Aquitaniam recipiunt, post annos circiter 299. ex quo Henricus Andegauensium Comes, & mox Angliæ rex eius nominis 2. illam nomine dotis Aleonoræ vxoris (vt diximus) acceperat an. 1153. & post annos 222. quàm Henricus tertius eandem à Philippo Augusto Francorum Rege Ioanni eius Patri paulò ante ademptam receperat. *Polyd. lib. 23. histor. Angl.*

An. 1453. Burdegala & aliquot vicina oppida ad Ioannem Talbotum Anglum Comitem Salopiensem deficiunt,

Anni Christi.		Anno mundi.
1449	*CONCIL. Gallicanum, Lugduni celebratum iussu Caroli Regis ad tollendum schisma inter Nicolaum & Fælicem, qui vocatus à Concilio & Friderico 3. Imp. liberè cessit Pontificatu: vnde vulgo de eo ferebatur carmen,*	5537
	Lux fulsit mundo, cessit Fælix Nicolao. Ioan. le Maire.	

Anni Christi.		Anni mundi.
	217.	
1455	h Calixtus 3. Hispanus Valentinus an. 3.	5543
1458	mens. 3. di. 16.	5546
	Vacat d. 17.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Gennadio Monacho.	
	Principibus.	
	Vsumcassano Turca Persidis Reg.	
	Mechmete siue Mahomete 2. Turcorum & Constantinopolitano Imp.	
	Friderico 3. Occidēt. Imp.	
	Carolo 7. Franc. Rege.	
	Zerath Jaacob Æthiopiæ.	
	Henrico 4. Hispaniæ.	
	Henrico 6. Angliæ.	
	Cazimiro 4. Poloniæ.	
	Alphonso 5. Africano Portugalliæ.	
	Iacobo 2. Scotiæ.	

deficiunt, sed eodem anno recuperantur à Carolo 7 post cædem Talboti & multorum Principum Anglorum, qui in pugna, ad Castellionem apud Petragorios occiderant. *Polyd. ibidem. Gagui. lib. 10.*

Ita cessauit per multos annos bellum inter Francos & Anglos, qui tunc ita exacti sunt è Francia, vt nihil possiderent in Gallia, præter Caletum & aliquot vicina loca. Dehinc ciuilia bella per annos aliquot in Anglia & Gallia regnarunt.

Tranises Trochium Tamerlanis nepotem regno Persidis exuit. Idem postea patitur ab Vsumcassano Turca. Sicque pulsis Tartaris, imperium Persarum iterum ad Turcas peruenit.

h FESTVM transfigurationis IESV CHRISTI instituit ad 8. Idus Augusti, ob victoriam de Mahomete Turca, anno 1456. eo die acceptam ad Belgradum vel ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam vocant. *Mathias Palmer.*

Ad Vsumcassanum Persarum & Armeniæ principem misit, ad eum in Turcam excitandum. Ferunt Vsumcassanum rescripsisse, se ob eius preces victoriam de hoste reportasse. *Platt.*

Renouauit extrauagantem Martini 5. de conditionibus, quæ necessariæ sunt ad emēdos annuos census, cum pacto retrouendendi, &c.

Nicolaus Dorbellanus, Ioannes Bononiensis archidiaconus, Ioannes Hagen de Indagine, Ioannes Capgraue Anglus, S. Antonius Florentinus Archiepiscopus, S. Laurentius Patriarcha Venetus, Ioannes Sabinensis Episcopus, Godescaldus Hollensis, Iacobus Chrysopolitanus Episcopus, Ægidius Cameracensis Decanus, Theologi.

Ioannes Behaim tympanista, & pecorum pastor, vitam Cleri accusans, decimas, deinde vlteriùs progressus telonia, vectigalia, tributa persoluēda esse negabat: quin & aquas & nemora omnibus esse libera volebat. *Munster lib. 3. Cosmog.*

HVMANA.

Ioan. Huniades expeditionem in Turcas continuo sumpsit, 12. triremes instruit, Lesbum cum aliquot castellis per classis præfectum expugnat, Vsumcassanum Regem Persiæ & Armeniæ per oratores contra eosdem induxit. Quare ille victoria potitus, gratulatum ad pontificem legatos misit, quòd eo impulsore hæc fœlicitas sibi contigisset, *Volat. lib. 22.* Dictus est fulmineus Turcorum terror.

Mahometem à Belgradi obsidione fortissime depulit, cœsis 40. millibus. Vbi dierum duorum prælijs fessus mortem placidam & gloriosam obijt.

Post hanc cladem Mahometes cogitans de inuadendis maris Aegei insulis, Vsumcassani bello reuocatus est, in quo duobus prioribus conflictibus, attritus est, tertio victor euasit, Persis insolito Bombardarum fragore territis, vnde Vsumcassanus sese ad suos recipere coactus est, amisso filio Zucalde, qui globo traiectus occiderat.

Vsumcassanus ex Assumbeia Turcica stirpe, Cappadociæ, Armeniæ & aliquot vicinorum locorum Dominus, interempto Malaonchee siue Demitio Persarum re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ge, ex vetusta stirpe Gempsæ magni apud Parthos Sultani, Persiam inuasit. Alij malunt regem Persarum Trauisem è Tamerlanis stirpe.

Præter Sarochum nepotem magni Tamerlanis apud Caspium mare Samarcandæ regnantem, Hiemselem Babyloniæ regem, Aegypti Sulranum, Georgianos, Mesopotamios, finitimósque populos vicit, cùm esset iam Parthorum, Medorum, Persarumque Dominus. An. 1470. magnas victorias de Sagataianis retulit. Moritur an. 1478. ætatis 78.

Cazimirus Polonorum rex, 14. annis bellum gessit contra milites Theutonicos, tandemque eis totam Prussiam ademit. *Munster. lib. 4. Cosmog.*

i PIVS dicebatur Aneas Syluius, fuitque vir bonarum artium peritissimus, scripsit enim complures libros: profectionem contra Turcos cùm indixisset, præuentus morte non potuit perficere. *Plat.*

Scribarum breuiatores primus creauit, qui postea à Paulo 2. exauctorati, à Sexto 4. denuo recipiuntur. *Polydor. de inuent. lib. 8. cap. 2.*

Subactarum à Turcis Christianarum gentium misertus & à cæteris propulsare cupiens Christianos principes atque populos ad pium bellum, Crucis vexillo proposito cohortabatur dux belli ipse futurus. *Cromerus & Herburtus hist. Polo. lib. 16. cap. 14.*

Ludouicus de Bononia minor à Nicolao 5. & Calixto 3. in Asiam & Orientis partes missus, vt pro sua prudentia, rerum, locorum, hominumque notitia Christianos Orientis & alios Christianorum amicos excitaret contra Turcam, ad Pium hunc 2. redit, secum adducens Michaelem Imperatoris Trapezundarum, Nicolaum Regis Persarum, Costopam Ducis Georgianiæ, Maunethem Assembech Sultani Mesopotamiæ, Morathum Verbrecht in Armenia Dominum oratores ac nuntios, qui suorum Dominorum literas Pontifici attulerunt, exprimentem fauorem contra Turcam. *Pius ad Ducem Burgundiæ epist. 376.*

Stephanus Brusleferius, Nicolaus de Cusa Brixiensis Episcopus & Cardinalis, Albertus Bambergensis canonicus, Henricus Herphius, Theologi.

An. 1461. Trapezus à Turca capitur, ducentis annis post eam Imperij caput constitutam. Nam Alexius Cõuenus Trapezuntinum Imperium complectens, Cappadociam & Colchidem relicta Europa condidit, sub an. 1261.

Laonicus Chalcocondylas Athenienſis historiam de origine ac rebus gestis Turcorum, quæ ab anno Christi circiter 1300. ad hæc sua tempora. i. ad annum 1462. cõtigerunt, libris decem est complexus.

Ludouicus Francorum Rex per legatos missos ad Pium 2. liberam Ecclesiæ & Pontificis Regno obedientiam præstitit: abrogationem Pragmaticæ Sanctionis, & magna in Turcos auxilia pollicetur. *Mathias Palmer. in Chron.* At Senatus Parisiensis non potuit adduci, vt pragmaticam legem tolleret. *Gagui. lib. 10.*

Petebat Pius vt eam tolleret, vtpote, quæ Schismatis tempore atque per seditionem mota esset. *Ipse epist. 375. ad Regem Franciæ.* Cui Rex se obtemperaturum promisit literis datis Turonis sub magno Sigillo suo, die 27. Nouemb. an. Dom. 1461. Regni sui primo.

HVMANA.

Anni Christi.		Anni mundi.
	218.	
1458	i PIVS 2. Senẽsis an. 5.	5546
1464	mens. 11. di. 26.	5552
	Vacat d. 16.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Gennadio, deinde Sophronio an. 11.	
	Principibus.	
	Mahomete 2. Turcorum & Constãtinopolitano Imp.	
	Vsumcassano Persarum.	
	Friderico 3. Occid. Imp.	
	Carolo 7. & Ludouico 11. an. 23. per ordinem Franc. Reg.	
	Zarah Iacob Æthiopiæ.	
	Henrico 4. Hispaniæ.	
	Henrico 6. Angliæ, deinde Eduardo 7. dict. 4. an. 23.	
	Cazimiro 4. Poloniæ.	
	Alphonso 5. Africano Portugalliæ.	
	Iacobo 2. Scotiæ, deinde Iacobo 3. an. 22.	

HVMANA.

Georgius Schanderbegius Epirotarum Rex vir bellicosus, strenue in Græcia Turcis restitit. *Æneas Syluius in descriptione Europæ, cap. 15. Volat. lib. 8.* Barletius libros 13. de eius vita reliquit.

Multas victorias de Amurate & eius filio Mahomete retulit. Nec tamen vnquam auctis copijs maius militiæ robur, quàm sena equitum, ternáque peditum expeditorum millia hostibus opposuit. Delectu veterani militis, non numero victorias parari prædicans. Vnde & eorum nomina factáque memoriter tenere consueuerat, &c. *Iouí. lib. 3. viror. Illust.*

i GEORGIVM Pogebracium Bohemiæ regem publico consistorio hæresi damnatum an. 1466. regno priuauit. *Palmer.*

Matthiæ Hungariæ regi regnum illud donat, qui proinde ante 1468. Georgium vicit, eius filium cepit & tantam regni Boemiæ partem possedit, quantam in eo bello occupasset, Hæretici posteritate regno exuta. Nam Moraui Slesitæque interdicto promulgato deterriti, Georgij partes deseruerunt, Senatus populusque Brunensis, Olomutij, Catholicæ denique omnes ciuitates Bohemiæ & Moraviæ illum regem Bohemiæ eligunt, eumque Orthodoxæ fidei vindicem perpetuo se habituros profitentur ac iurant. *Bonfin. dec. 4. lib 1 & 3.*

Cardinalatus insignia multa excogitauit.

Omnia fecerdotia ipsius tempore Romæ erant venalia, officia & beneficia episcopatus his committebat, qui officium aliquod haberent venale, vnde elici munus posset, *Summa conc.*

Apoplexia solus in cubiculo, nemine vidente, secunach ora noctis moritur. *Ibid.*

Gaza scribit librum de mensibus an. 1470.

Ordo Minimorum IESV MARIÆ (quos Franci vocant Bonos homines) sumit originem à S. Francisco de Paula (quem Leo PP. adscripsit inter sanctos) Siculo. *Volater. lib. 21.* postea confirmatur per Sixtum & Iulium.

Henricus Gorricanus, Landulphus, Dionysius Ricelius Carthusianus, Nicolaus de Vuachenheim Heidelbergẽsis, Guilelmus Vorillonius, Theologię professores.

Baptista vel Bartholomeus Platina historiam Pontificum in hoc Paulo 2. à quo in carcerem trusus est, terminauit. Reliquos Onuphrius persecutus est. Poli in Æquicolis.

Poli in Æquicolis quidam hæretici dicentes, nullum verè Christi vicarium fuisse, post Petrum, nisi qui Christi Paupertatem essent imitati. *Platina.* Pantaleon peruersa fide & verbis hæc recitauit. Sed sic habet historia.

Hermanus Rissiuch Apostata. Nam à fide Christiana penitus deficiens, eam totam velut stultam damnauit, Aristotelis doctrinam ei præferens. *Bernard. Lutzemb.*

HVMANA.

1470. Capnion Autelijs Pictauique iura discens, linguam Græcam, quam ab Andronico Contoblaca Græco Basileæ didicerat, seminat. *Ipse Epist. in suum Heb. lexicon.*

Aliquot annis pòst Eberhardus probus in Vangionũ Comitijs à Maximiliano Romanorũ rege, vno Imperij consensu, Dux primus Vuirtembergensium auctoratur. *Ibid.*

Anni Christi.		Anni mundi.
	219.	
1464	i PAVLVS 2. Venetus	5552
1471	an. 6. mens. 10.	5459
	Vacat d. 11.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Sophronio.	
	Principibus.	
	Mahomete Turcorum & Græcorum Imp.	
	Vsumcassano Persarum.	
	Friderico 3. Occidẽt. Imp.	
	Ludouico 11. Franc. Reg.	
	Zara Iacob Æthiopiæ.	
	Henrico 4. Hispaniæ.	
	Eduardo 7. dict. 4. Angliæ.	
	Cazimiro 4. Poloniæ.	
	Alphonso 5. Africano Portugalliæ, rege duodecimo.	
	Iacobo 3. Scotiæ.	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mahometes 2. Turcorum 11. (iuxta latinos nouus) Imperator duo Imperia Constantinopolitanũ & Trapezũtinũ euertit: Regna 12. Christianis ademit: cepit 200. vrbes Chalcidem insulam armis, & Scodram deditione Venetis extorsit: Rhodum oppugnauit: Italiam capta Hydrunte inuasit: in bellis, quæ gessit, plusquam 300. hominum millia perijsse compertum est, *Egnat. lib. 3. Iouius hist. de rebus Turci.* Obijt cholicæ dolore anno 1481. & Imperij ferè 32. ætatis 53. à capta Constantinopoli anno 27. mense 11. die *5. Iouius & Palmer. in Chron.*

Subiecto sibi Radulone Palatino Transalpinæ Moldauiæ à Stephano Palatino siue Vaiuoda, qui vix 30. millia producebat, omni æuo memorabili clade apud Barladum amnem & Racoueciam paludem profligatus est. Centum viginti millia in eo exercitu fuisse dicuntur, nec prius fugam stitêre Turcæ, quàm Danubium transmiserunt, persequentibus fugientes Vualachis & vsque ad lassitudinem trucidantibus, vel in paludem ac Danubium impellentibus. Bassæ quatuor in eo prælio desiderati, signa militaria capta centum & amplius. *Cromerus & Herburtus hist. Polo. lib. 17. cap. 7.*

Natus matre filia Georgij despotæ Seruię, à qua cum esset ad Christiana instituta à teneris assuefactus, ad Mahometismum ita se contulit, vt matri addictus, Atheum se ageret, nullum nisi bonæ fortunæ numen reueritus.

An. 1480. à Rhodi oppugnatione post cruentissima prælia, ductu Petri Dambuson summi Magistri natione Galli repellitur.

Ludouicus 11. Franc. Rex ordinem Equitum D. Michaëlis instituit an. 1469. cuius aureum insigne quòd Franciscus Dux Britanniæ recusasset, ipse exercitum mittit contra Britones, sed mox reconciliato duce cum Ludouico omnia inter ipsos fuerunt pacata. *Gaguin. lib. 10.*

Diuersoria equis cursorijs primum in Gallia constituit, sublatis sagittarijs Heluetijs ad quinque millia stipẽdium dedit. Fuit ferox, omnium impatiens, literarum osor, vnde nolebat filium plus Latinè discere, quam illa quinque verba, *qui nescit dissimulare, nescit regnare.* Populo formidabilis, vectigalium & tributorum maximus exactor, primus emancipasse reges fertur.

Parlamentum Grationopolitanum instituit. Diuionense in Burgundia à Philippo Duce institutũ restituit

k IVBILEVM ad annos 25. reduxit. *Cap. 4. de pœnitentijs & remiss. in Extrauag. Comm.* Festum Conceptionis D. Virginis confirmauit, cum approbatione officij eius diei. *Cap. 1. de reliqu. in Extrauag.*

Bibliothecam Vaticanam libris auxit & restit.

Principes Bosnæ, reginas Cypri, Andream Paleologũ Peloponesi & Leonardũ Toccum Epiri Despotas aluit. Templa, Xenodochia, opera publica restituit, denique Romam ex lutea Lateritiam, sicut olim Augustus ex Lateritia marmoream reliquit. *Volater. lib. 22. Anthro.*

Sixto 4. Platina vitas Romanorum Pont. dicauit, cuius libro à Sixti Pontificatu quatuordecim sequentium Pont. in Pio. 5. desinentium vitam subiecit *Onuphrius.* In Paulo 2. cuius iussu in carcere conuectus est, terminauit.

Eidem Andreas Trapezuntius Patris sui Georgij versionem de magna constructione Ptol. dicat, scribens Patrem suum Roma ob æmulorum inuidiam Neapolim discessisse,

Anni Christi.		*Anni mundi.*
	220.	
1471	k SITVS 4. Sauonensis	5559
3484	an. 13. d. 5.	5582
	Vacat d. 15.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Simeone an. 9. deinde Maximo an. 10.	
	Principibus.	
	Mahomete & post eum Baiazete 2. an. 31. Turcico Imp.	
	Vsumcassano Persarum. deinde Iacuppo cog. Chiorzeinal an. 7.	
	Friderico 3. Occid. Imp.	
	Ludouico 11. Franc. Reg.	
	Zarah Iacob Æthiopum. prætioso, mox Bethemariam an 10. mens. 2. die 14.	
	Ferdinando 5. cog. Catho. Hispaniæ an. 30.	
	Eduardo 7. dict. 4. Angliæ, deinde Richardo 3. an. 2.	
	Cazimiro 4. Poloniæ.	
	Alphonso 5. Africano Portugalliæ, deinde Ioanne 2. an. 14.	
	Iacobo 3. Scotiæ.	

Anni Christi.		*Anni mundi.*
1471		5559
	☙ ☙	
	❧ ❧	
	❧ ❧	
1482		5572

discessisse, comiterque ab Alphonso illic susceptum & educatum cum tota sua familia.

1481. Fratres Boëmi siue Picardi à Matthia Rege Vngarię ejciuntur è Morauia, sicque fugiunt in Vualachiã.

Petrus Oxonienſis Theologiæ professor in Academia Salmantica libellum confessionis edit, qui per Alphonsum Toletanum & Theologos damnatur & comburitur. *Summa Conc.*

Antonius Florentinus Archiep. fusam historiam ab orbe condito vsque ad an. 1470. deducit.

Auctor Fasciculi temporum peruenit vsque ad an. 1484.

Guilelmus Hilacensis, Rodoricus Samorensis Episcopus, Iacobus Gruytrodius, Ioannes Tinctorius, Ioan. Betsius, Alexander Arioſtis, Nicolaus Denisius, Michael Mediolanensis, Henricus Arnoldi Carrhusianus, Paulus Cortesius, Bernardus Decanus Moguntinus, Theologi.

Tubingensis Academia auctoritate Apostolica instituitur à Comite Vuitembergensi. *Naucler.*

HVMANA.

Ioannes de Monte regio summus Mathematicus auditor Purbachij, Rudolphus Agricola, (qui obijt an. 1485.) Pomponius Lætus, Ambrosius Calepinus auctor Latini lexici, in literis humanioribus excellentes.

1472. Alphonsus 5. Rex Portugaliæ, auream mineram in Guinea aperuit, è qua paruis cum Nigritis mercibus auri plurimum in Occidentem importauit.

Initium illarum nauigationum cœperat Henricus eiusdem loci rex.

1473. Dauid Caloioannes Trapezontinus Imp. captus à Mahomete cum vniuerso regio sanguine necatur, qui in suum caput contractam ab eo affinitatem cum Vsumcassano Persarum rege hoste suo interpretabatur. Dauid enim Vsumcassano filiam suam Despinam Catonem elocauerat.

Vssumcassano successit Iacuppus, qui nulla re memorabili gesta impudicæ vxoris dolo perijt. Scilicet vt regnum Ismaëli Sopho sororis filio inuadendum obijceret.

Post mortem Iacuppi, Alenante & Morath Chamo eius filijs contendentibus, in antiquam Gempsæ familiam regnum sub an. 1500. redijt.

1474. Isabella & Ferdinandus 5. reges verè Catholici in annos 30. regnare incipiunt. Hi expugnato regno Granatensi Saracenos Hispania penitus exterminarunt. Iudæos vel Christum agnoscere, vel regnis suis exulare coëgerunt. Inquisitionis officium instituerunt. *Vasæus. Chron. Hisp.*

1479. Heluetij primùm à rege stipendium accipiunt, sublato ordine Francorum sagittariorum (hos Carolus 7. instituerat. *Gaguin. lib. 10.*) quòd latrocinijs & rapinis vacarent. *Naucler. an Chron.*

Ludouicus Francorum Rex instituit vt hora meridiana (sicut mos erat ad vesperam) ad pulsum campanæ quilibet è populo Virginem salutaret Angelica oratione, obtinendæ publicæ pacis gratia. *Gaguin. lib. 10.* Id primùm fieri cœptum est anno 1472. primo die Maij. *Mater historiarum.* Fuit vir ferox, versatili ingenio, & osor literarum, vt qui nollet filium suum Carolum plus discere Latinæ linguæ, quàm illa quinque verba, Qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

nescit dissimulare, nescit regnare. Primus pressam nobilitatem seruire coëgit, se populo formidabilem præbuit: eum tributis & vectigalibus plus vexans, quàm priorum Regum quisquam alius, ita posteris Regibus viam muniens ad nimiam potentiam & opes, vnde dicitur primus emancipasse Reges Franciæ: primus adsignauit equis cursorijs (quos postas vocamus) diuersoria & stathmos: Statuerat, nisi morte præuentus fuisset, morem & ius vnum lingua vulgari & breui libello comprehensum per totam Galliam constituere, ad hæc pondus vnum & mensuram. Vide eius historiam, quam Scandalosam vocant, & Philip. Cominium. Calixtus PP. fertur antea statuisse, vt ad meridiem post pulsum capanæ fierent præces pro Christianis pugnantibus cõtra Turcos.

Carolus Burgundiæ vltimus Dux occisus est ad Nãcium an. 1476. pridie Id. Ianuarij (alij volunt Nonis) à Renato Lotharingiæ Duces fines suos recuperante. *Gaguin. lib. 10.* Is fuit exitus triumphorum & deliciarũ domus Ducum Burgundionum.

Vnicam eius filiam Matiam Maximilianus Frederici Imp. filius sibi connubio copulauit, eiusque iura sibi tuenda & vindicanda contra Francos sumpsit. Ex eo matrimonio Philippus natus est, Caroli quinti Imp. pater.

Eodem an. 1476. Burgundia Ludouico 11. se certis conditionibus, legibus, & pactis dedidit, quæ singuli Francorum reges singulis suis inaugurationibus se inuiolatè seruaturos iureiurando pollicentur.

1481. obitu Renari Siciliæ regis, Andium Ducis & Prouinciæ Comitis, ac Caroli Cœnomanorum Comitis eius fratris, Prouincia ipsi quoque accessit, nec ab eo tẽpore ad hunc vsque diem parẽre Francis vnquã desijt.

Facto Regum Franciæ & Angliæ congressu ad Pinguiniacum oppidum Ambianorum ann. 1475. induciæ inter eos constitutæ sunt ad aliquot annos (Gaguin. ait 7. alij 9. Polyd. in multos annos) *Gaguin. lib. 10. Polyd. lib. 24 Anglic. histor.*

Iacuppus Persarum Rex fratrem maiorem interfecit, vt regnaret. Ab vxore tandem veneno tollitur.

Ioannes Moschorum dux Tartarorum tributarius & seruus, vxore Græca magis etiam hominem incitante, sumptis armis iugum turpe excussit. Finitimos Russorum principes consanguineos suos astu magis, quàm armis subiugauit, & longius ad Occidentem solem prouectua Nouogrodum totius Septemtrionis emporium celeberrimum Polonis & Lituanis extorsit. Nouogrodensis prædæ magnitudine tantus euasit, vt magno hodie sit terrori Tartaris, Turcis, Polonis & cæteris vicinis. *Cromer. lib. 29. de reb. Polo.*

FERRVM lameæ, quo Christi latus apertum est, dono Baiazethis per Mustapham Bassam & consecutus. *Iouius de rebus Turcicis.*

Eius tempore inuentus Crucis Titulus in Basilica S. Crucis in medio tẽpli pariete occlusus cum triplici lingua, Iesus Nazarenus Re. cætera deficiunt. *Volater. lib. 22. Ant.*

Baptista Tronomala scriptor Rosellæ casuum, Gabriel Biel monachus Germanus, Angelus de Clauasio auctor Summæ Angelicæ, Vuernerus Vuestphalus Carthusianus, Rupertus Episcopus Aquilanus, Guielmus

Anni Christi.		Anni mundi.
	221.	
1484	INNOCENTIVS 8. Genuensis an. 8. di. 26.	5572 5580
1492	Vacat d. 22.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Maximo, deinde Niphone an. 10.	

Anni Christi.		Anni mundi.
1484	*Principibus.*	5572
	Baiazete 2. an. 31. Turcico Imp.	
	Iacuppo Persidis, mox Iulauero an. 3. Bayfingiro an. 2. Rustano an. 7.	
	Friderico 3. Occidẽt. Imp.	
	Carolo 8. an. 14. Franc. Rege.	
	Bethe-Mariã Æthiopiæ, deinde Schender an. 15. mẽs. 6.	
	Ferdinando 5. Hispaniæ, cum Isabella vxore.	
	Henrico 7. Angliæ an. 24.	
	Cazimiro 4. Poloniæ.	
	Ioanne 2. Portugalliæ rege decimo tertio.	
	Iacobo 3. Scotiæ, deinde Iacobo quarto an. 25.	
1492		5580

helmus Textor, Nicolaus Salicetus abbas, Ioan. Lapidanus, Ioan. Tesseranus, Theologi.

A Ioanne Lapidano Theologo Parisiensi rudimenta linguæ Hebraicæ Reuchlinus Capnion didicit. *Ipse in Apologia.* Reliqua à Iudæo, Abdia ben Iacob Spuono, dum legatione fungeretur apud sequentem Pontificem Alexandrum. *Ipse Epistola in suum lexicon, vbi primum inter Latinos se Grammaticam & lexicon Hebr. emittere asseuerat.* Vir magnus, nisi lingua Hebraicæ mysteria Cabbalicis nugamentis maculasset.

Albertus Krantius Bambergensis, Ioannes Trithemius Abbas Sphaheimensis, Matthias Palmerius Pisanus, insignes historici. Marsilius Ficinus, Baptista Mantuanus poëta & carmelita, Iouianus Pontanus, Philippus Beroaldus, viri summa eruditione clari.

HVMANA.

1485. Ioannes decimus tertius Rex Portugalliæ, primus classem misit ad quærendas nouas terras, & promontoriam Bonæ spei, vnde ingentia auri pondera aduecta & excussa.

Zamoram Africæ ciuitatem tributo decem millium Alosarum sponte à Saracenis oblato suam fecit.

Ferdinandus Magnus Hispaniæ Rex an. 1487. (alij 1462.) Mauris siue Saracenis, decimo post cœptum bellum, ademit Regnum Granatæ, siue Beticum, quod, vt dixi, ipsi 800. fere annos occupauerant. Hinc sortitus est à Roman. Pontifice cognomentum CATHOLICI. Idem 124. (alij 120.) millia familiarum Iudaicarum Hispania expulit, nec eis permisit aurum vel gemmas Regno exportare. vide Pontanum de bello Ferdinandi.

In his fuit R. Isaac F. R. Ioseph Karn, commentator Pentatheuchi, vt in Portugalensi exilio R. Abraham auctor fasciculi Myrrhæ, qui se fessam vrbem Mauritaniæ recepit.

Guinea ab Hispanis 12. gradibus ab æquatore inuenta est, circa quam complures insulæ postea ab ijsdem exploratæ.

Tumque compertum est regionẽ torridam, quæ appellabatur, commodè habitari. Quod ante mille quingentos annos Iubam Mauritaniæ regem probasse Solinus narrat, & ante Iubam, referente Strabone, Polybius.

Paulo pòst nouus orbis veteribus incognitus præter infinitas insulas exploratus est, & America siue Bresilia, quarta tertæ pars nominatus, cùm ab incolis vocaretur vna sui parte *Peru*,) quò naues singulis triẽnijs misisse Salomonem, exportandi auri causa, probabile est, cùm scriptura in Paralipomenis illam regionem nominet Paruam, duali numero. j. vtrumque Peru) altera *Clobacana*. R. *Ioseph parte secunda suæ historiæ.*

Tertió Africæ Australis & Asię Orientalis, siue Indię vltimæ pars cognita est, & circumnauigata.

Quartò terra Australis vltra mare Æthiopicum & Indicum inuenta est, etsi nondum interiùs cognita, quintaque terræ pars appellata.

Quo anno bellum Hispanorum perfectum est contra Mauros, eorundem expeditio aduersus Indos Occidentales cœpit, quasi Hispanorum opus sit expugnare infideles & Paganos.

Nam Ferdinandus Isabellæ Reginæ Castilliæ, Legionis, Aragoniæ, Siciliæ vxoris suæ suasu Christopho.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Columbum Genuensem ad vestigandas nouas terras misit, quas & Columbus aperuit an. 1492.

Quo anno 1492. in perpetuum Iudæos suis Hispanicis regnis expulit, 97. post Gallicanum eorum exilium. Et vt hæreticos & Mauros penitus inde euelleret, Inquisitionis officium instituit, cui etiam Rex ipse subesset. Granatense, Neapolitanum, & Nauarreum regnum subegit. *Vasæus.*

Doriphori (quos Lantznecthos vocant) tunc primùm exorti sunt in Germania.

Ducatus Britanniæ Regno Franciæ accessit nomine dotis Annæ hæredis Britanniæ, quam, repudiata Margarita vxore, Carolus 8. vxorem duxit, licet ipsa per legatum nupta iam esset Maximiliano Austriæ Archiduci. *Naucler. Gaguin. lib. 11. Chron. Franc.*

Mediolanenses mortuo Philippo Maria duce vltimo sese, in libertatem vendicant & ex Plebe 12. viros, Reip. constituendæ causa creant. Verum post duram obsidionem, Franciscum Sfortiam, qui Blancam Philippi filiam notham duxerat, in vrbem & ducem recipere coacti sunt, à quo Carolus Aurelianensis competitor victus est. Fridericus Imperat. suum ius neglexit, bellis domesticis detentus, & multitudine competitorum absterritus.

Alphonsus rex Neapolit. quem Philippus hæredem testamento instituerat, cum hæreditatem longe à se dissitam & à competitoribus vndique circumsessam videret, quieuit.

Thoma & Demetrio Paleologis fratribus inter se dissidentibus, Demetrius ad hostem transijt filia ei in vxorem data, Thomas rebus perditis Romam fugit. Sic Mahometes Peloponesum subigit sublato illic Paleologorum & Venetorum Dominatu. Lesbum, Lemnum, Euboeam, siue Nigropontum ponte admirabili super Euripum constructo recipit.

Per id tempus Vngari duce Bathoro ex Turcis quorum erant centum millia insignem & omni æuo memorabilem victoriam Matthiæ regi retulerunt. *Crom. lib. 29. Polo.*

Cazimirus Cazimiri Regis Polonorum filius medicis concubitum suadentibus, si sanus esse vellet, Ne se pollueret, maluit ille mori. *Crom. Ibid.* Michaëli Verino poëtæ Hispano vix 18. annos nato paulo post idem visum est. *Politianus.*

Boemici motus ab hæreticis excitati, regi etiam periculosi, ita vt Rex de vita sua periclitatus ad Cuthnos montes fugere coactus sit, Senatus verò veteris & nouæ Pragæ contrucidatus sit & Monasteria direpta. *Herburtus lib. 17. Polo c. 10.*

Ioannes Standon Theologus collegium Montisacuti Lutetiæ fundauit, legauitque multa ad Pauperum, vulgo Capetarum, alimoniam.

Carolus 8. cum Cancellario & libellorum supplicum magistris septemdecim consiliarios laicos & sacerdotes creauit, quia Cancellarius tot negotijs se implicare non poterat.

Henricus 7. Rex Angliæ, ex Elizabetha coniuge tres tantùm liberos superstites reliquit, Henricum octauum, Margaritam maiorem natu, quæ Iacobo 4. Scotorum regi nupsit, Mariam Ludouico 12. Frãcorum regi primùm, deinde

Anni Christi.	Anni mundi.
1484	5572
1492	5580

Anni Christi.	222.	Anni mundi.
1492	m ALEXANDER 6. Valentinus Hispanus an.	5580
1503	11. di. 8.	5591
	Vacat m. 1. d. 4.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Niphone, deinde Pachomo (qui præfinitè sedit an. 1500.) an. 10.	
	Principibus.	
	Baiazete 2. Turcico 12. Imp.	
	Rustano Persiæ, deinde Agniato mẽs. 6. Carabe an. 1. Aluaute an. 4. Ismaële Sophi an. 34.	
	Friderico 3. & post eum Maximiliano an. 25. Occid. Imp.	
	Carolo 8. & Ludouico 12. Patre populi cog. an. 17. ex ordine Franc. Regg.	
	Schender Æthiopiæ, deinde Amdezeon, qui & Alexander mens. 6. Nahud. an. 14.	
	Ferdinando 5. Hispaniæ.	
	Henrico 7. Angliæ.	
	Cazimiro 4. deinde Alberto an. 9. Alexandro an. 5. Poloniæ.	
	Ioanne 2. Portugalliæ, deinde Emanuele Magno an. 26.	
	Iacob quarto Scotiæ.	

An. Dom. M. D. quando Ludouicus 12. Pater populi dictus, regnum Gallicum init, Sophus Persicum, noua terræ aperiuntur.

DECIMO *quinto sæculo continuatam quidem fuisse Doctrinam dubitari non potest, quòd ideo Lutherus & innumerabiles hæreticorum copiæ insurrexerint &c. Sed interim id modeinde Carolo Brandono Suffolciæ Duci collocatam. Ex historijs Angl. & Scot.*

Henrici ergo defuncta posteritate, de qua vnica supererat Elizabetha, rerum hodie potiens, regnorum Angliæ & Hiberniæ ius ad Mariam Scotorum Reginam, vnicam Iacobi 4. & Margaritæ suprà dictæ hæredem, siue ex Iacobo 5. patre Scotorum rege eorum filio neptẽ, eiúsque deinceps liberos, rectà aliis omnibus exclusis deuoluitur.

m FAVENS auspiciis Ferdinandi & Isabellæ Hispa. regum, qui duce Columbo an. 1492. Indias Occiduas aperuerant, Bulla illos legitimos earum Dominos constituit, ita tamen vt præcones Euangelij illuc mittere tenerentur. Bulla ab Alexandro data est an. 1493. quarto nonas Maij sui Pontificatus 2.

1494. Correcta propter Hispanorum & Lusitanorum dissidia, ipsorum consensu, vt videlicet linea vtrosque separans ducta à Septentrione ad Meridiem per Occidentem distaret à Promontorio viridi 1080. miliaribus, non, vt antea, 400. duntaxat, vt quicquid ab ea versus Orientem acquireretur, Portugalẽsibus cederet, versus Occidentem Hispanis. Quod præsertim factum est, ne Hispani quicquam tentarent in interiore Africa, quã iam Portugalenses aperuerant.

Primus præco fuit Bucil Catalanus ordinis S. Benedicti, quam Alexãder Bulla sacerdotibus duodecim præfecit, suumque vicarium apud illas regiones nominauit. *Fumus in historia Gallica Indiarum Occidentalium lib. 1. cap. 2.*

Iosephus Indus patria Caragonorẽsis, vir Christianus, Romam venit, & Alexandro 6. narrauit, eorum populorum, qui circa insulam Ormum & reliquum Orientem habitant, magnum quẽdam esse Antistitem, qui Catholicus appelletur, cui astent Cardinales duodecim, Patriarchæ duo, Archiepiscopi & Episcopi complures. *Ipse in sua nauigatione c. 33. Osorius de Emanuele.*

1494. Ordo pœnitentium mulierum ex prostitutis cœpit Parisiis prædicatione Ioannis Tisserani Minoritæ. *Continuatio Palmerij. Volaterr.*

Ioannes Mederus, Ioannes Dalburgius, Georgius Florus Baldinus, Guilelmus Pepinus, Baptista à Satis, Ioannes Keiserspergius, Hieronymus Sauarauola, Ioan. Ludouicus Viualdus, Theologi. Ioan. Tritemius, qui suum librum de Scriptoribus Ecclesiasticis (nongentis & septuaginta, quorum volumina, gradus, conditiones, dignitates, ac tẽpora potuit reperire) absoluit an. 1494.

HVMANA.

1497. Americus Vesputius Florentinus sub Zona torrida, vltrà citráque, terras Occiduas nauigationibus quatuor aperuit, & Americam de suo nomine appellauit, quarum duas versus Occidentem mandato Ferdinãdi Regis Hisp. susceptit, duas alias versus Austrum Emanuelis Lusitaniæ regis iussu. Propter eius magnitudinem quarta pars orbis nominatur, nescitur continens ne sit, an insula, nisi quòd est probabilius versus polum quodam Isthmo cum Groetlandia iungi. Quoniam sæpius quidem tentatus est per Septẽtrionem ad Mare Moluccarum transitus, verùm nunquam repertus. per Austrum ad Moluccas transitum Magellanus reperit, & fretum Magellanicum de se nominauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anni Christi. | Anni mundi.

An. 1501. Petrus Aruatus Cabralus Brasiliam in torrida Zona extra æquinoctialem versus meridiem adinuenit.

Emanuelis Regis Portugaliæ auspiciis sub an. 1500. aperta est nauigatio in Indias, circumnauigata tota Africa & repertis multis nouis regionibus & insulis. Prima illa nauigatio fuit vsque ad Callicutium, deinde Cochinum, vbi magnum Christianorum numerum S. Thomæ videre licet, quorum sacerdotes in magna degunt abstinentia, in templis crucem tantùm habentes. Sacrificant pane Azymo, & vino ex vua passa & aqua expresso, quòd alio careant. Apostoli corpus hinc procul 350. milliaribus situm est apud oppidum Mailapar, etiam Saracenis & Paganis venerabile. *Volater. lib. 12. Geograph.*

1493. cœpit expeditio Francorum pro acquirendo Regno Neapolitano, contra Alphonsum Regem: Carolus Rex Fráco. statim illud regnum obtinuit, sed an. proximo ab eo ad Ferdinandum Alphonsi filium defecit.

Morbus sacer sub primum descensum Francorum in Italiam primùm cœpit agnosci in Europa, & propterea dictus est Gallicus, & Neapolitanus, Hispani Arragonenses vocant eum Morbum S. Sementi, Granatenses Curialem, Franci grossam verolam.

An. 1494. obierunt tria literariæ reipublicæ lumina, Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis, Angelus Politianus vir eloquentissimus, & Ioan. Picus Mirãdulæ Comes summus Philosophus. *Continuat Palmerius.*

Ioan. Nauclerus Tubingensis, cuius historia à Surio Carthus. continuata est. Philippus Bergomensis, Hermannus Schedellius, Baptista Egnatius, Raphaël Volaterranus, Franciscus Irenicus, Iacobus Vuimphelingius, Polydorus Virgilius Anglus, Ludouicus Patricius, Antonius Sabellicus, historici celebres. Sebastianus Brand, Georgius Valla, Iodocus Badius, viri docti.

Parlamentum Rothomagense Scacarij loco, à Ludouico 12. instituitur, an. 1499. Cal. Octobr. Sic Aquense in Prouincia Narbonensi & Burdegalense in Aquitania.

Rustanus Persarum rex, Harduelem patrem Ismaëlis Sophi interfecit, veritus ne is Halim Omari præferens, studeret rebus nouis, & se regno exueret. Ismaël interim fugiens in Hircaniam ad Pyrcalim amicum paternum, eosdem ritus, quos pater in Persida tradiderat, prouexit, & Siach. i. Prophera habitus, regnum Persicum ad se trãstulit, electis hæredibus.

1499. septuaginta Turcorum millia per Vualachiam in Russiam se effundentes frigore & fame consumpta sunt. Reliqui à Stephano Vaiuoda contrucidati. *Cromerus lib. 30. Polon.*

1500. quidam Iudæus nomine Lemlen imposuit Iudeis quibusdam (credo in Germania) se esse verum Christum, quem expectabant. *Ioann. Isaac super Epistolam R. Mosis filij Maimon, quam ipse ex Hebræo in Latinum conuertit.*

Eo anno Portugallia Iudæi excedere iussi sunt, octo annis postquam à regibus Hispanis in perpetuum electi essent. *Vasæus.*

Eo Rutheri ditionis Polonicæ ad Moscouitarum Imperatorem, Schismatis eorum tutorem defecerunt, quod Alexander Dux Lituaniæ eos Ecclesiæ Romanæ adiungere vellet. *Ioan. Sacranus in Elucidario errorum Ruthenicorum.* 1503

Inde

re nostro demonstremus è certis Græcorum & Latinorum testimonijs. 5580

MISSA. Iisdem ritibus ac prius, è scriptoribus de Diuinis vel Ecclesiasticis, Bessarione Cardinali, Marco Ephesio, Dionysio Carthusiano, Gabriele Biel in Canonem Missæ.

Gratia Dei, fides, Iustificatio, *Græci in sua Apologia Basilien. cõcilio exhibita.* Bessario & Trapezuntius multis suorum librorum locis. *Sic Gerson & c. Biel in can. Missæ lect. 23. §. E Sententiarij in 2. dist. 26. & 27. & lib. 1. dist. 41. vbi disputatur. an Prædestinationis sit aliquot meritum.*

Eucharistię veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio Missæ ritus. *Bessario de Eucharistiæ sacramento. Marcus Ephesius lib. Quibus verbis conficiantur diuina munera. Laonicus Calcocondylas, Euchologiũ, in quo tres liturgiæ Chrysostomi cap. 1. Basilij cap. 3. cap. 4. & 7. cum eius interpretatione cap. 5. & 6. Thomas Valdensis in tomis de Sacramentis contra Vuicleffistas, Biel in Canonem Missæ. Sententiarij multis distinctionibus libri 4. Gerson parte 1. tractatu de Communione sub vtraque specie & part. 2. in Compendio Theologiæ tract. 3. de Sac. Eucharistiæ & alibi.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ *In Euchologio Græcor. c. 15. 17. 79. Sententiarij multis distinctionibus lib. 4. Gerson in compendio Theologiæ tract. 3.*

Pœnitentia & eius partes tres. *Euchologium cap 49. 98. & c. vbi canon in extrema vnctione in Peccatoris confessione seruandus. Ibidem Gerson. Sententiarij lib. 4. dist. 14. vsque ad dist 22.*

Claues Ecclesiæ, Absolutio. *Trapezuntius, in dictum Euangelij Si sic volo eum manere &c. Græci in suo Euchologio ca. 114. Sententiarij lib. 4 dist. 18. & 19. per totum Biel. in can. Miss. lect 23. per totum. Gerson parte 2. tract. de potestate ligandi atque soluendi, & alio, de contemptu Clauiũ.*

Confirmatio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. *In Euchologio ca. 95. 97. 98. vbi sacramentum vnctionis extremæ vocatur, ἀποτάξασθαι & παράκλησις è 5. cap. Iaco. cap. 18. & 19. & seqq. vbi Matrimonij officium cap. 111. & seqq. vbi ordinum singulorum dispensandorum ritus & officium. Æneas Syluius epist. 130. ad Bohemos. Septem sunt Ecclesiæ sacramenta, etsi vos tantum quinque recipitis. (Nam de confirmatione & extrema vnctione nihil sentiebant.) Gerardus Stredoneus lib. de septem Sacramentis D. Antoninus p. 3. tit. 14. c. 1. §. 3. ad eripiendum nos ab infirmitatibus spiritualibus animæ Dominus instituit medicinas septem Sacramentorum, Gerson in regulis Moralibus part. 2. & in compendio Theologiæ tract. 3.* 1503 1591

Inde

Inde secuta bella, donec socer Moscus (Nam filiam suam Alexandro collocarat) innumera Catholicorum millia tam per suos è Lituano Dominio, quàm per Tartaros è regno regis Poloniæ Alberti in perpetuam seruitutem abigeret. *Ibid.*

Ismael Sophus ex Assumcassani filia progenitus Mahometanam legem nouis interpretationibus exponens, nouam religionem introduxit, atque ea via Persiæ Regnum occupauit. *Paul. Iouius.*

Primatus sedis Apostolicæ. *Gennadius Scholarius Patriarcha Constantinopol. in defensione de primatu Petri. Gerson de Auferibilitate Papæ, & 4. parte Sermo de pace & vnitate Græcorum. Omnes principes & alij subiectionem habent ad Papam, in quantum suis iurisdictionibus, temporalitate & dominio abuti vellent contra legem diuinam & naturalem. Item lib. de modo habendi se tempore Schismatis. Baldus leg. f. in fine C. D. 12. nu. 4. solus Papa potest deponere Imperatorem, & non ex omni causa, sed solum ex causa grani & notoria, ex qua turbatur vniuersalis status Christianus vel Ecclesiæ. Et Nu. 2. Cum Apostolicus confirmet Principem, istud est manifestum signum superioritatis, vt in Authentica, De defensore ciuitatis, § interim. Et ideo Imperator iurat Papæ fidelitatem. Thomas Vualdensis contra Vuicleffistas. lo. de Turr. Cre. in summa de Ecclesia, & alibi. Trapezuntius in dictum Euangelij Si volo eum manere. Æneas Syl. epist. 288. Gabriel Biel in Can. lect. 23. Clemangis de corrupto Ecclesiæ statu.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Græci in Apologia ad Concilium Basilien. Trapezuntius vbi supra. Biel in can. Missæ lectio. 29. & 59. Gerson in compendio Theolo. tract. 2. Sententiarij in 2. sent. dist. 25. 26. 28.*

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. *Græci in Horologio & Menologio suis. Item Euchologio, vbi de crucis collocatione c. 30. & Exaltatione cap. 93. & lectiones Apostolicæ & Euangelicæ de ss. Martyribus cap. 103. de sanctis medicis cap. 104. de Sancto Chrysostomo & reliquis Sanctis pontificibus cap. 105. de aliis variis Sanctis cap. 106. 107. 108. 109. sed & apud nostros huius sæculi scriptores de iis omnibus extant sermones & tractatus pene innumeri. Biel in canonem Missæ lectione 30. 31. 32. 79. & de imaginibus lect. 49. & de reliquis lect 42. Gerson præmittens Auue Maria sermonibus, quos habuit in Concilio Constantiensi.*

Preces pro defunctis. Purgatorium. *Dionysius Carthusianus de quatuor Nouissimis. In Apologia Græcorum de Purgatorio igne, Basiliensi concilio exhibita, & per Ioan. Hartungum versa, vbi Græci huius rei docent tria è suis patribus 1. quorundam reatus post mortem à Deo condonari 2. id fieri Dei clementia & Ecclesiæ precibus, 3. eos interim expiari lustratione carceris, vel tenebrarum & ignorantiæ, & exilij: hoc vno à Latinis differentes, quòd ignem purgatorium corporalem, materialem ve negent, vt in eo non pœnam sensus, sed damni duntaxat constituant. Hinc in eorum Euchologio cap. 118. pro monacho mortuo ferale officium. cap. 119. pro sacerdote mortuo. cap. 120. pro laicis mortuis. ca. 121. pro fœminis dormientibus. c. 122. & vltimo, pro infantibus defunctis. & in ipsorum liturgijs cap. 2. 3. 4. 7. Sententiarij dist. 21. lib. 4. Biel in can. Missæ 56. 57. 58.*

Reliquo infinitos alios Latinos quoniam his præcipuè temporibus hæreticis suspecti sunt, quòd Hussitas, Hieronymum de Praga, Xiscam ac eorum multiplices & dissectas sectas proscripserint, stylo & igni persecuti sint. Superfluum etiam esset Synodos totius huius spatij itemque Historicos recẽsere, cum omnes eandem prorsus Ecclesiæ faciem cum superioribus sæculis nobis pingant, vt propterea ad illos, nec velint nec ausint prouocare.

Anni Christi. | Anni mundi.

DECIMVM SEXTVM ET vltimum sæculum.

223.

1503 a PIVS 3. Senẽsis, di. 16. 5591
1503 Vacat d. 24. 5591

Patriarcha. Conctãtinopoli Pachomo. Principibus. Baiazete 2. Turcorũ Imp.

a REGNVM Manicongo an. 1503. in Africa Christi fidem suscipit.

Helenæ Alexandri regis Pol vxori diadema de more reginarum non est impositum, quòd Græcorum Schismati esset dedita, vt pote Ioannis magni ducis Moschorum filia. *Cromer. lib. 30. Pol.*

Bogdanus Vualachiæ Vaiuoda his legibus Elizabetham sororem Alexandri regis Pol. accipit in matrimonium, vt is ad Ecclesiæ Romanæ ritus cum aulico suo comitatu accederet: In Vualachia vt templa, sacerdotes, & vnus Episcopus Romani ritus instituerentur, Romanus Pont. Bogdano postulante matrimonium id approbaret. *Ibid.*

Georgius Amboësius Cardinalis & Legatus Franciæ instituitur, qui vnico Rothomagensi sacerdotio absque vllis Abbatiis &c. contentus, è viuis multo post decessit. Vir antiqua virtute & fide, nondum conscientiis ad Sa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cerdotiorum Polygamiam prostitutis.

HVMANA.

Aleuante & Morath Chamo Iacuppi filiis contendentibus, aduenies Ismael Sophus adhuc adolescens, qui nouam sectam Mahometanæ perfidiæ à patre Harduelle cœptam supplicij metu suppresserat, primo Aleuantem acie secum congressum obtruncat. Deinde Morath Chamum in Arabiam profugere compulit.

Sic rerum potitus à Persico Oceano ad Seruanorum fines atque ipsum Caucasum montem & per Hyrcani maris meridionalem oram ad Coraxenos omni regione perdomita, Zagaleisque Tartaris ad Oxum Iaxartémque flumina pertinentibus sæpe acie superatis, in Armeniam reuersus est, vbi aliquanto post in Calderanis campis à Selimo Turca vincitur, cuius virtuti totus Oriens cesserat.

Ismael Sophi magni Vssumcassani Regis ex filia nepos persuasione commutatæ religionis excitatis in suã sectam Orientis gentibus, paternos, maternósque agros cum exercitu recuperauit. Inde multas vrbes cepit. Mox 1499. Iacuppi Regis auunculi sui filios regno depulit, mortem patris vindicans & nouam religionem propagans, per Armeniam, Mediam, Persidem, Parthiam, Mesopotamiam, Assyriam, Hyrcanos & Turcas lacessiuit. Edicta inusitati generis venatione Syluestres equos cepit & domuit, qui aspectu truces, prælongis atque hortentibus comis, tigida ceruice, & arietino capite deformes, bidui cursu minimè fatiscunt. *Iouius lib. 5. vire.*

Legatos Venetias misit, qui fœdus atque amicitiam peterent. Item ad regem Cambaiæ (ad ostium Indi fl.) & ad Zabaimum Idalcamum, reliquósque Indiæ Reges, religionis causa, quam tamen mutare noluerunt.

In Indiam ad Lusitanos, quorum Prorex erat Albuquercius, tametsi Ormuzium ipsi auertissent, misit Coiealeamum, & cum eis fœdus agitauit. Ad eũ Albuquercius vicissim Michaëlem Feirreram ad illud firmandum ablegauit.

Legationem destinauit ad Baiazethem cum irrito successu. Sibi enim Carmanorum regiones hereditarias reddi postulabat. Item vt abiecta vetere religione suam assumeret, habitúmque immutaret.

Eius res gestas contra Turcos explicauit Henricus Penias ad Cardinalem Saulum.

Nahud eductus est ex illo monte munitissimo & altissimo Æthiopiæ, in quem solent regum filij ac propinqui relegari, ne quid contra Principem rerum potientem moueant, postquàm frater eius Alexander rex absque liberis discessisset. Aluaresius in histo. Æthiopica c. 59.

Ludouico 12. Academiam Parisiensem priuilegia sibi sublata conquerentem, turbásque concitantem reprimente, in publico Academiæ apud Bernardinos conuẽtu decretum est, vt conciones, Medicinę praxis, studium, lectionésque statutæ intermitterentur.

b BELLICA gloria, quàm Pontificia clarior. Moritur dum celebratur Concilium Lateranense.

Bononiam expugnauit: Seruiam, Rauennam, Fauentiam, Forum Iulium & reliquas Ecclesiæ terras à Venetis occupatas

Anos Christi.		Anno mundi.
	Ismaele Sophi Persarum.	
	Maximiliano Occid. Imp.	5589
1510	*Ludouico 12. Franc. Reg.*	
	Nahud Æthiopiæ an. 14.	
	Ferdinando 5. cog. Catholico Hispaniæ.	
	Henrico 7. Angliæ.	
	Alexandro Poloniæ.	
	Emanuele Mag. Portugalliæ.	
	Iacobo 4. Scotiæ.	

224.

b IVLIVS 2. Genuensis, an. 9. mens. 3. di. 12.

Vacat d. 17.

Patriarcha.

Constantinopoli Pachomo, deinde Theolypto an. 10.

Principibus.

Baiazete 2. & post eum Selimo 1. an. 8. Turcorum 13. (aliis 9.) Imp.

Ismaele Sophi Persarum.

Maximiliano Occi. Imp.

Ludouico 12. Franc. Reg.

Nahud Æthiopiæ, deinde

Anni Christi.		Anno mundi.
	Helena eius vxore ob filij pueritiam.	
	Philippo primo an. 2. & iterũ patre Ferdinando Catholico an. 10. pro Carolo nepote suo Hispaniæ Reg.	
	Henrico 7. Angliæ, deinde Henrico 8. an. 39.	
	Alexandro Poloniæ, deinde Sigismundo 1. an. 41.	
	Emanuele Portugalliæ.	
	Iacobo 4. Scotiæ.	
1510	*CONCIL. Gallicanum Turonẽse, omnium Episcoporum Galliæ, & plurimorum doctorum tam Theologiæ, quàm iuris Canonici, pro Rege Francia contra Pontificem Romanum. In quo decretum est, vt mitterentur ad PP. legati, qui cum eo de pace agerent, vel si ipsos nollet audire, eum prouocarent ad conuocandum generale Concilium. Chron. Franc.*	5598

occupatas vi obtinuit: Mirandulam & Mutinam cepit. *Paul Iou. & Continuatio Palmerij*: Gallos opera Heluetiorum è tota Italia expulit, vnde à nõnullis ei tribuitur titulus liberatæ à Gallis Italiæ. *Surius in histor.*

Edictum in Ludouicum 12. promulgauit quo cum & quotquot illi studerent, omnibus & Schismaticorum & Hæreticorum pœnis subiiciebat, facta cuique potestate fortunas, regna, resque illorum inuadendi. Ex quo secuta est Regni Nauarræ occupatio. *Guicciardinus historiarum sui temp. lib. 11.*

Iulius Pont. Maximilianus Cæsar, Ferdinandus Hispanus, Ludouicus Gallus, Alphonsus Ferrariensis in Venetos conspirantes, eos omni Imperio terrestri spoliarunt. Octomanni autem multis vrbibus & insulis Græcis, donec Cyprum tandem nouissimè amiserint.

Academia Francofordiensis approbãte Iulio PP. instituitur an. 1506. ab electore Ioachimo Brandeburgensi Marchione. *Monst.*

Florent doctissimi viri, Ioannes Lapidanus doctor Theologus, qui linguam Hebraicam Lutetiæ docet ipsum Ioan. Reuchlinum Capnionem. *Vt agnoscit ipse in sua Apologia.* Ioan. Reuchlinus Capnion Hostratiano diffidio variè afflictus, (qui primus eo tempore cœpit Hebraïcam linguam in Germania profiteri) Marcus Marulus Spalatensis, Lodoïcus Viues, Iacobus Faber Stapulensis, Desyderius Erasmus Roterodamus (obiit an. 1536. septuagenarius) Syluester Prierius Dominicanus Italus.

Petrus Galatinus, qui eandem Hebraicam in Italia excolebat. (Nam ea inter Christianos incipiebat propagari.)

Ælius Antonius Nebrissensis, Iacobus Leopes Stunica Philosophus & Theologus, Græcæ, Hebraïcæ & Arabicæ linguæ peritus, Hispanus vterque.

Ioan. Picus Mirandula Martini Dathi Hebræi discipulus, & æmulus Pici Mithridates Romanus, Hiero. Aleander Brundusinus. Iustinianus Nebiensis, Aug. Steuchus Eugubinus Itali.

Franc. Ximenius episcop. Toletanus Compluti Biblia multis linguis & interpretationibus insignia typis exprimi curauit. secundus post Origenem Adamãtium.

Gallus & Pontifex vario marte cõgrediuntur in Italia. *Paul. Ioui.* Vnde Rex Ludouicus & Maximilianus Imper. curant haberi Concilium, quod nunquam fieri potuit, Pontifice propter principum factiones reclamante.

1510. 8. Idus Februarij circa horam noctis secundam Paulus *Form.* in Marchiæ Brandeburgensis villa *Knobloch*, è templo subreptam thecam argenteam & inauratam, qua Eucharistia conseruabatur, cum sacra hostia vendidit cuidam Iudæo, qui post multos ictus pugionis videns eam integram permanere, ita excandescens, Situ es (inquit) Deus Christianorum te ipsum manifesta: mox hostia in tres partes diuisa sanguine per oras maduit. Eo territus Iudæus, postquam illas particulas panno inuolutas apud se detinuisset, missis duabus ad duos alios suæ factionis, tertiam iterum pugione confodit, sicque denuò sanguinis guttulæ dimanarunt. Tunc timens ne scelus proderetur, eam absumere voluit, sed cùm non posset, proiecit in flumen, dein illa enatante, in ignem: demum cùm intacta esset, commiscuit azymo, ac vbi

Universidad de Deusto
Biblioteca

furno impoluisset, ille alioqui obscurus resplenduit, & massula azymi, cui tertia illa particula erat immixta, in Iudæi faciem insiliit. Re à Magistratu cognita Paulus Form. forcipibus discerptus est, & in cineres redactus: Omnes Iudæi illius Marchiæ carceribus inclusi sunt Burlini, ex quibus habita quæstione cum inter alia flagitia faterentur se septem Christianorum infantes acubus & punctionibus peremisse, eorum 38. (al 40.) flammis traditi sunt, & duo, qui petierunt baptizari ante mortem, capite plexi sunt. *Surius in histor. & Historia rerum memorabil. & c. conuersa à Pontano lib. 1.*

Anno Christi. 1511

Acutius Ioseph sacerdos, Moses Monachus Diaconus, Helias Hypodiaconus è Syria ad concilium Lateranense legati mittuntur à Petro Patriarcha Maronitarum è Monasterio S. Mariæ de Camibin in monte Libano ann. 1515. Febr. 14. Ab his Theseus Ambrosius Albonesij regulus Iurisc. literas Syriacas didicit, à quo postea canonico D. Augustini Bononiæ illæ inter nos cœperút propagari, Leone 10. Pontificatum administrante, quando introductionem in linguam Chaldeam, Syriacam & Armenicam euulgauit. *Ipse ibid.*

Sub an. 1510 Occidentales populi per Dominicanos ex Hispania conuertuntur.

HVMANA.

Philippus Archidux Austriæ, Caroli quinti Imp. pater annos 2. regio Hispaniæ sceptro potitur. Comitatum Flandriæ cum reliquis ditionibus regno Castiliæ vnit. Immatura morte præreptus regnum Ferdinando 5. Catholico patri, qui se Neapolim receperat, reliquit, donec Carolus adoleuisset.

Sultanus Ægyptius ereptum sibi dolens vectigal reliquorum Christianorum, Alexandriam gratia mercis Indicæ adeuntium, ad Iulium Pont. Oratorem denuntiatum misit, nisi Portugalenses abstineant, se quoque Hierosolymitanum iter prohibiturum. *Volat. lib. 12. Geogr.*

Huius laudis æmuli Hispani sub Ferdinandi regis auspiciis duce Christophoro Columbo an. 1496. Gadibus soluunt inter Zephirum & Austrum, & Canarias, aliásque insulas, deinde Orbem nouum aperiunt, non ad antœcos siue antipodas, vt Lusitani, sed ad parœcos nostros cursum dirigentes. *Ibid.*

1511

Baiazetes 2. Turcorum duodecimus Imperat. venenato Pharmaco, sibi iussu Selimi filij per Iudæum quendam medicum parato, interiit an. 1512. postquam Imperio præfuisset 31. annis, quibus Valachiam & Mocastrum (hodie Neper) ac Lithostomum oppida subegit, contra Caitheum Sultanum Ægyptium copias misit (tunc Turci tantam ab illo Sultano stragem acceperunt, vt nullam vnquam maiorem tulerint) Venetis Lepantum (antiquis Naupactum) Dirrachium & Methonem vrbes ademit: Gallos se aggressos fugauit: fœdus iniit cum Venetis, quod durat in hodiernum diem: ferrum Lanceæ, quæ Christi latus aperuit, ad Innocentium 8. PP. per Mustapham Bassam Visirum dono misit. *Paulus Iouius lib. de reb. Turci.*

1509. Helenæ auia Dauidis ad Emanuelem Regem Portugalliæ Matthæum Legatum cum litteris mittit, opem

Anno mundi. 5599

Pisanum, coactum à Maximiliano Imp. & Ludouico Rege & quibusdam Cardinalibus, contra Iulium PP. postea translatum est Mediolanum, deinde Lugdunum: sed sine profectu & vllo exitu, intercedente morte Iulij Papæ. Chron. Franc.

DECIMVM nonum Concilium œcumenicum Lateranense indictum est à Iulio Papa contra Concilium Pisanum, contra Turcos, & pro reformatione Ecclesiæ, sed ipsius morte est interruptum, & postea continuatum & absolutum à Leone 10. PP. anno 1517. 17. Calend. April. Sleid. lib. 3. & Surius. In hoc Pragmatica Sanctio factione quorundam abrogari sinitur.

Anno Christi. | Anno mundi.

225.

1513 | c LEO 10. Florentinus (*Prius dictus Ioānes de Medicis*) an. 8. | 5601

1522 | mens. 8. di. 21. | 5610

Vacat m. 1. d. 7.

Patriarcha.
Constantinopoli Theolypto, deinde Ieremia an. 15.

Principibus.
Selimo 1. & Solimano eius filio an. 46. per ordinem successionis Turcorum Imp.

Ismaele Sophi Persarum.

pem pollicens aduersus Mammelucos & Mauros Indiæ, prout rogata fuerat à Tristane de Cugna, illius in India Protege. Atque hic prima Lusitanorum cum Æthiopibus coniunctio.

Selymus Campsonem Gaurum Cairi Sultanum eiusque exercitum ad Singam occisione deleuit. Indéque Syriam, Iudæam, atque Ægyptum victoriis peruagatus, Mameluchorum nomen & Sultaneum Imperium euertit, Tomombeio vltimo Sultano, qui in locum Campsonis demortui tumultuariè suffectus fuerat, capto.

Tomombeium vltimum Ægypti Syriæque Soltanum vicit, captum, diúque in quæstione de Thesauris tortum, impositúmque vili camelo, per Cairum circumductum, ad Basuelam Syriæ portam laqueo necauit, vncoque ferreo suspendit. *Iouius lib. 4. vir. Illust.*

Ismaëlem Sophum occupata Tauristo eius regia in Calderanis campis deuicit. In eo loco cancroso renum vlcere pestilenti infœlicem exhalauit animam octauo Imperij anno, in quo patrem Baiazethem acie adortus opprimere cogitarat, & veneno sustulerat postquam Acomathem & Corcuthum Germanos fratres & septem impuberes consanguineos ad vnum omnes peremisset, dictitans nihil suauius, quàm sublato omni consanguineorum metu solum regnare. *Idem lib. 5.*

Ei Solymanus successit an. 1518.

c ANNO 1517. PP. promulgauit per vniuersam Christianorum ditionem remissionem omnium peccatorum iis, qui sua bona in expeditionem Turcicam erogarent, quæ Cruciada vocabatur. Eius rei cura in Germania Alberto Moguntinensi Episcopo à PP. demandatur, qui elegit Ioannem Tetzellium Dominicanum: quod ita offendit Augustinianos, maximè Staupitium ordinis generalem per Germaniã genere clarum ac disertum, Martinum etiam Lutherum, vt ipse contra tales Indulgẽtias eodem anno tonare cœperit, fretus Frederico Saxoniæ Duce, quem suarum partium reddiderat: 95. propositiones edidit quibus oppugnabat Indulgentias: cõtra Tetzellius alias 106. Luteranis planè contrarias. Ex hac lite ortum est illud LVTERANÆ hæreseos incendium, quo tota pene Europa conflagrauit. *Surius in sua histo-ria.* At Sleid. lib. 1. paulo aliter.

Pragmaticam sanctionem sustulit, Concordata, quæ vocantur, cum Rege Francisco agitans, de nominatione Episcoporum & Abbatum specioso prætextu, vt Rex propter electionum abusus Doctorem quidem vel licẽtiatum Theologiæ, Iuris ve canonici è celebri academia ad Episcopatum, Religiosum eiusdem ordinis, Doctorem similiter, vel certè Baccalaureum earundem facultatum ad Abbatiam nominare reneretur: reuera autem ageretur mysterium illud iniquitatis, quo perditam Ecclesiam Gallicanam cernimus.

Hinc enim eius pernicies, in ea omnis generis hæreseon, Simoniarum, Fiduciarum seminatium, scientię, virtutis, pietatis exterminatio, regni pestis.

An. 1515. Concordata sunt condita. 1516. decimæ sacrilegij species introductæ. 1517. Lutherus emersit. paulo post fœdus cum Turca agitatur, & magistratus omnes vænales prostituuntur, ne quisquam bonus & doctus ad eos possit sine numerata pecunia contẽdere. Bella successio & nostris digna moribus, ad quam aliquis

Universidad de Deusto
Biblioteca

scilicet Deum expectet propitium.

1516. Augustinus Iustinianus Episcopus Nebiensis Octaplum vtriusque Testamenti in quinque præcipuis linguis molitus, prægustamenti loco Psalterium emittit.

Nouum etiam Testamentum more veteris Hebræi, per versiculos distinguit, numerorumque notis diuidit, cùm antea duntaxat distingueretur per paragraphos literis A, B, C. &c. expressos ab Hugone Cardinali sub an. 1240. Quam versuum distinctionem deinceps nostri secuti sunt.

Ioannes Eckius Fridericus Nausea, Iacobus Latomus, Syluester Prieras, Ioan. Cochleus, Iacobus Sadoletus, [illegible] Ludouicus Berus, Langdailus Anglus, Ioan. Arboreus Laudunensis, Ambrosius Catharinus, Thomas de Vio Caietanus Cardinalis, Ioann. Fischerius Roffensis Episcopus, & Thomas Morus eques, Angli (hi duo pro tuenda religione, & quòd nollent secundas nuptias Henrici 8. priore viuente, approbare, mortem obierunt an. 1535.) Iodocus Clictouæus, viri doctissimi, & fidei defensores.

Martinus Ludderus siue Lutherus Saxo (ferunt eum ex incubo natum *Cochl. de act. Luth.*) monachus Augustinianus, cum suis sectatoribus hæreticus pronuntiatur anno 1518. (alij 1520.) 6. Calend. Augusti. *Carion. lib. 3.* An. 1520. Louanienses & Colonienses Theologi multos ipsius libros dignos flammis decernunt, qui in Germania eodem anno ex mandato Imperatoris & Leonis PP. combusti sunt. *Sleid. lib. 20.* Anno sequente Parisienses Theologi damnarunt hæresi eiusdem scripta: Carolus 5. eum proscripsit. Ipse dum esset in exilio scripsit librum de abroganda Missa priuata (ad quam cum communione sub vnica specie abolendam se ratiocinationibus diaboli persuasum fuisse gloriatur in lib. de Missa angular. fol. 228. tom. 7.) ad fratres suos Augustinianos Vuitembergenses, qui primi omnium Missas abrogarãt, quos hortatur, vt in eo incœpto etiam contra conscientiæ (ô vox impia) accusationem persistant, sicut & se in quibusdam feciſſe ait. *Sleid. lib. 3. Suri. in histor.* Tamen postea Lutherus factum Augustinensium publicis concionibus reprobauit. *Suri.*

Aliqui eum Antichristum esse contendunt, quòd sit caput & Patriarcha hæreticorum & Occidente, qui se toti armarunt cõtra Christi doctrinam & beneficiorum eius memoriam. Addo ad illorum coniecturas לוטר *Luther* characteribus Hebraicis reddere numerum Antichristi 666. Apo. 13. Ex quo apparet, vt quamuis non videatur verus Antichristus, tamen nobile proximúmque eius sit membrum, qui Mahometis veri Antichristi regnum in has terras inducturus sit, quèadmodum & eius ministri & sectatores certatim ad Mahometismum quotidie deficere (pro dolor) cernimus.

Omnes in regno Granatæ aut Christiani fieri, aut regno exire coguntur. Regnum Magnicongo in Africa, Regi Lusitaniæ fœderatum, fidem Christi susçipit. *Contin. Palmer.*

1519. Vlrichus Zuinglius cœpit Tiguri oppugnare Indulgentias, & posteà an. 1524. Berengarij hæresim refricare vna cum Oecolampadio, propositis 47. articulis suæ doctrinæ, (*Surius. Sleid. lib. 1.*) cuius probationes, saltem quantum ad præcipuum caput, de Cœna, in somniis à quodam

Anno Christi.		Anno mundi.
1522	*Maximiliano & Carolo s. an. 39. ex ordine Occidentis Impp.*	5610
	Ludouico 12. & post eum Francisco 1. Valesio an. 32. Franc. Regibus.	
	Nahud, inde Helena Dauidis regis matre (iuxta alios auia) Æthiopum regina.	
	Ferdinando 5. cog. Catholico iterũ Hispaniæ reg. deinde Carolo 5. Imp. an. 39.	
	Henrico 8. Angliæ.	
	Sigismundo 1. Poloniæ.	
	Emanuele Portugalliæ.	
	Jacobo 5. Scotiæ, an. 29.	

Anno Christi.		Anno mundi.
1513		5610
1522		5610

à quodam monitore spiritu (ater ne an albus fuerit ignorat) Idib. April. se accepisse gloriatur, in lib. Subsidij de Eucharist. Tum Vuormacię conuentum egit Carolus, in quo Lutherus ob res belli opinione turbatas, se suámque doctrinam palàm defendit.

1521. Ignatius Layola Hispanus societatis Iesu fratribus initium dedit. Decem alios sibi adiunxit, quibus comitatus Lutetia Romam, obtinuit an. 1540. vt suæ religionis institutum à Pont. confirmaretur. Ex iis primus Frãciscus Xauierius ad indos mittitur, principio an. 1541. tanto Dei numine, vt socij deinceps consecuti multa & præclara pro religionis incremento gesserint, quotidiéque gerant. Superiore ab ineunte societate anno. i. 1520. Lutherus à Pont. declaratus fuerat hæreticus. Nempe, quo tempore Satanas ad diruẽdum aliquos erigit, Deus alios ad ædificandum excitat.

1520. Viuebat Abuna Marcus, summus Æthiopum in regno presbyteri Ioannis Patriarcha, annum agens centesimum quinquagesimum, vegeto adhuc animo & corpore. *Aluaresius in sua legatione Æthiopica.*

HVMANA.

Emanuel Portugalliæ rex ad extendendam subactæ à se Indiæ laudem Leoni pontifici suæ victoriæ trophæa, Elephantum aurea instratum stragula & turrito ephippio Indos homines gestantem, passus ad modulos tibiarum temperantem, Principem, hominésque augustiore habitu, certo gestu venerãtem, per Tristanum Acunium Lusitanum dono misit. Addiderat Rhinocerotem Elephanto paulo humiliorem, longitudine parem, sed in Ligusticis scopulis mersus est. *Iouii lib. 4. uiror. Illust.*

Florentini, qui intestinis discordiis ferè continenter per an. 300. laborauerant, tanta quidem rabie, vt modo Patricios, modo Populares alternante victoria è ciuitate in exilium expelleretent, sæuis sedibus integras sæpe familias delerent, armis Cæsarianis oppressi, Dominum sibi imponi passi sunt, Alexandro Duci, qui mox interfectus est à Laurentio cognato, primum obtemperantes ea lege, vt hæc dignitas ad liberos eius pertineret, atque his deficientibus ad eius cognationis proximos.

Senenses & ipsi seditiosissimi aliquot post annos eãdem fortunam subierunt.

An. 1514. Muleamethes, cui Sciriffo q. magno sacerdoti cognomen erat, ex Eremita & concionatore ad regna Fessæ & Marochi peruenit, religionis nouæ authoritate & armorum gloriæ florens. Ita Africam miscuit, vt coacta multitudine in Lybiæ & Ægypti interiora penetrans, tribus annis obtinuerit præter superiora duo, regna Tremissæ, Daræ, Taphileræ, Suæ, quæ 43 annis tenuit, venando à stipatoribus corporis senex admodum interfectus sub an. 1557. *Iouius lib. 7. vir. Illust.*

Huius Eremitæ initia attingit Ioannes Leo in descript. Africę, qui cum eo versatum se per tres dies scribit.

Eius filius Abdala pòst, Marochi regnat. Eodem tẽpore & spiritu Lutherus de ordine Eremitarum August. cœpit tale quid moliri in Europa, sed ad tantam fœlicitatem peruenire non potuit, etiam si Cardinalatum, indéque Papatum animo fuisset complexus.

Franciscus Valesius Dux Engolismensium literarum

Universidad de Deusto
Biblioteca

instaurator, Rex Francorum inauguratur an. 1515. quo quidem Mart. Lutherus scribit contra indulgentias. Sequente an. expeditione in Mediolanum suscepta ad 15. horas cum Heluetiis pugnans victor euadit, Mediolanum recepit, fœdus cũ Heluetiis init certa pecuniæ, quę singulis annis illis pensitatur, pactione: cum Leone PP. conciliatur: ius creandorum Præsulum conuentibus Sacerdotum & Monachorum adimit & sibi vendicat. *Tili.*

Henricus 8. Anglorum Rex, quòd librum plenum pietatis & eruditionis contra Lutherum scripsisset, meruit titulum DEFENSORIS FIDEI, sibi & suis posteris à Leone Pontifice concessum. *Sleid. lib. 3. Georgius Lilius in Chron. Anglor.*

Ferdinandus Hispaniæ Rex nullo meliore iure, quàm quod sibi vtile & commodum esset, Regnum Nauarræ, expulso Ioanne Albreto occupat anno 1513. *Ioan. Tili.* Et regnis Castiliæ sociat. Ioanni autem Albreto siue Labritensi regnum venerat è Catarina Foissea hærede. Paulo aliter rem narrat Guiciardinus historiarum sui temporis lib. 11.

Ex Aragonijs tandem potitus nuptiis Isabellæ Castiliæ reginæ, deinde regno Granatęsi, pulsis Saracenis siue Mauris, qui id tenuerant annos plus 780. decennali bello, vniuersæ Hispaniæ vires obtinuit, Lusitanis exceptis, quæ cum Ioanna filia, nuptiis, postea transierunt ad Philippum Austriacum Maximiliani Imp. filium, Caroli 5. & Ferdinandi Impp. patrem. Iudæos seuero Edicto ablegauit, Punicas vrbes à Syrtibus ad Herculis columnas vicepit, nouum orbem ac inauditum immẽso & insuperabili Oceano mira fœlicitate perdomito tot auitis regnis adiecit, vt regũ huius memoriæ maximus habert possit.

Eo tamen deserto, quòd parum esset liberalis Hispani Philippum Maximiliani Cæsaris filium, qui in Hispaniam nauigauerat ad adeũdum Isabellæ socrus regnum recipiunt, anteponentes alienigenam principem indigenæ, generum socero, nouum regem iuuenem seni. qui re Ferdinandus offensus Neapolim nauigauit. Nec multo pòst, vbi oborta febre Philippus interisset, rebus compositis ad sua regna rediit.

Eo defuncto Carolus 5. postea Imp. regnis Castellæ, Legionis Aragoniæ, Nauarræ, Valentiæ, Granatæ, & reliquis potitus est.

Hispania cum primum paruit Austriis Dominis & Belgis præfectis magnis motibus agitata est. Belgas enim perosi Hispani rebellarunt. Quam defectionem & prælia multa & incendia vrbium & damna prouinciarum secuta sunt, nec cessarunt, nisi externo milite conspecto.

Anno 1516. abrogata est in Galliis Pragmatica sanctio, & Concordata (vt vocant) substituuntur, fremente vniuerso clero. Scholasticis, populo, bonis denique & doctis omnibus. *Ioan. Tili. Carion lib. 3.* Vnde & hæc iactabantur?

Prata vorat mulier, frendens leo redit vtrumque.
Prata, leo, Mulier, sulphuris antra petant.
Prata, leo, consorte carent, Mulierque marito.
Connubio hos iungas, Cerberus altererunt.

Nam Leo Pontif. Regina mater, & Cancellarius à Prato, huius facinoris habebantur auctores.

An. 1517. Elias Leuita Iudæus Grammaticorum Hebraïcorum summus & facillimus, suæ linguæ discendæ. Christianis

Anno Christi. | Anno mundi.

1513 | 5610 — CONCILIVM Lateranum an. 1517. *absoluitur 17. Cal. April. in quo decretum fuerat bellum gerendum cum Turca, vt communi hoste (qui Syriam & Ægyptum proximè suo Imperio adiecerat, Soltano victo) depositis domesticis armis, pœna institutatis, qui pacem vel Inducias infringerent: quam societatem, fraternitatem sanctæ Cruciadæ vocarunt, decretis ieiunijs, supplicationibus, eleemosynis, pauperum donatiuis per totam Europam nostram, & stipendijs militum, cæteráque pecunia decreta ad octuagies centena millia, cui duces præpositi fuerunt Maximilianus Cæsar, & Franciscus Rex Galliæ. Sed mors Maximiliani insequuta, & religionis per Lutherum perturbatio, hanc tam salutarem Societatem diremit. Hæc Ioã. Sturmius Lutheranus Præfatione in Psalmos Conradi Heresbachij.*

Anno Christi. | Anno mundi.

Christianis Romæ, Venetiis, & alibi in Italia, in quàm è Germania venerat, copiam facit, ob quam rem magnas à reliquis Iudæis calumnias & odia sustinuit. *Ipse passim* Egidius Cardinalis Eliæ studiosus hebraicatur.

R. Abraham de Balmis, qui Grammaticam scripsit Venetiis, R. Iacob filius Selomonis, qui collectanea è Thalmud Constantinopoli medici.

Anno 1519. quo Carolus 5. Imperium suscepit, quatuor post Francisci Reg. inaugurationem, vno ante Solimani Turcæ principatum, ad 4. Non. Iul. cœpta est disputatio Lipsica in aula Georgij Ducis Saxoniæ inter Ioã. Eckium, Lutherum & Andream Carolostadium, in qua Lutherus iracundus, admonitus vt sedatè se gereret, Neque (respondit ille) propter Deum hæc res cœpta est, neque propter Deum finietur. Durauit illud colloquiũ 11. dies. *Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano, lib. 1. Surius in sua hist. & multi alij.*

1521. cœpit bellum funestissimum inter Carolum Imperatorem & Franciscum Francorum Regem. Durauit 38. an.

Cum quartum iam mensem Ticinum Franc. obsedisset, pugnauit cum Cæsarianis & captus est. an. 1525. Quã Cæsar Carolus 5. anno proximo in Frãciam remisit, duobus eius filiis obsidibus receptis, quos redemit Pater vicies centenis millibus nummũm aureorum.

Selimus Turcorum 13. Imperator, postquam debellato Sophi Persidis, & Capsone ac Tomombeo duobus, per ordinem, Ægypti Sultanis in prælio cæsis, suo imperio adiecisset Syriam Ægyptum & Arabiam, obiit an. Christi 1520. & sui Imperij 8. proficiscens Adrianopolim eo in vico, Chiorlico nempe, in quo anno ante decimo, cum Baiazete Patre ausus fuerat bellum committere. *Paul. Iouius lib. de reb. Turcic.*

1516. Turci Syria Aegyptóque subacta templum S. Ioannis Baptistæ Damasci occuparunt.

d VIR. doctissimus, & moderatæ vitæ, olim Theologus Louanien sis, præceptor Caroli 5. Imperatoris & nomen, quod antea habebat, retinuit: multa scripsit.

1522 | 5610 — Iniquior fuit poëtis, id nomiois nihil aliud præ se ferre arbitratus, quàm vel impietatem, vel lasciuiam.

1523 | 5611 — Cùm apud eum Erasmus accusaretur, respondit, Se non bonas literas persequi, vetùm impias hæreses.

Sanctes Pagninus Dominicanus, concionator Apostolicus, secundus Latinorum post Reuchlinum Lexicon Hebraïcum edidit, tanta eruditione refertum, vt etiam Rabbinos in eo argumenti genere vicerit, & reliquos à præstantiore conficiendo deterruerit.

Munsterus aliquot annis pòst illud in breuius contraxit.

Seditio Vuitembergensis propter Carolostadium, qui cõcitarat plebem ad Imagines sanctorum è templis eiiciendas, cui conatui restitit Lutherus. *Sleid. lib. 3.*

Cœpit clam glisc ere secta Anabaptistarum in Saxoniæ partibus: eorum opinioni subscribebat Carolostadius, *vt aiunt Lutherus, Sleid. lib. 3. & 5. & Melanchthon in comment. ad Colos.*

226.

d ADRIANVS 6. Batauus Traiectensis, an. 1. mens. 8. di. 6. Vacat m. 2. d. 4.

Patriarcha.
Constantinopoli Ieremia.

Principibus.

Solimano Turc. 14. Imp.

Ismaële Persarum.

Carolo 5. Occid. Imp. & Hisp. Reg.

HVMANA.

Solymanus Turca vrbem Belgradum, Hungariæ propugnaculum, anno regni tertio, sub 1522. & 1524. Rho-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum insulam 7. mense obsidionis cœpit. *Sleidanus lib. 3. & Surius in histor.*

Mustapham filium maiorem per speciem colloquij euocatum in conspectu suo strãgulari fecit. Baiazethem alterum filium, qui contra alium F. Selimum de Imperio decertans in media Asia & victus in Persiam fugerat, à Sophi Tãma, post multas legationes vltro citróque missas postliminio redditum, ex templo cum tribus filiis in ipsius Imperij aditu interfici iussit.

Ludouicum regem Vngariæ vicit, Budam in deditionem accepit, Viennam, sed frustrà, oppugnauit. Corcyram inuasit, Melitam tentauit. Tandem Sigetum Vngariæ oppugnans, moritur anno 1566.

Ismaeli Sophi, qui cum Selimo conflixit an. 1515. successit Tammas, qui cum Solymano bella gessit. Postremo Casulas, ad quem ante 20. an. Solymani F. confugit.

1522. Victoria vnica è quinque Magellani nauibus, nauarcho Ioan. Sebastiano in Hispaniam rediit confecta duobus annis, totius Oceani nauigatione per fretum Magellanicum tunc primùm inuentum.

Dauid Æthiopum Rex ad Emanuelem Regem Portugalliæ, legatum misit Matthiam. Inde Zagazabo, qui scripto explicatam reliquit suæ gentis fidem, è qua liquet Ecclesiæ illius cum nostra maximus cõsensus. Hoc scriptum Damianus Goës in Latinum vertit.

An. 1523. Emmanuel Rex Portug. regni 26. moritur, qui Asmuzium Arabiæ partem, Indiam, Indo & Gange fluuiis definitam, eam etiam, quæ vltra Gangem est, extremásque Orientis solis regiones suo Imperio adiecit & terras incognitas per suos perlustrauit. *Osorius lib. 12. de eius reb.*

Ad eas victorias potissimum vsus est ductu Vasci Gauæ, Odoardi Pacici, Francisci Almeïdæ, & Alphonsi Alburquetij. *Ibid.*

Indi indignantes Lusitanos ab extremo Solis occasu ad se profectos, Oceanúmque Atlanticum & Æthiopicum præternectos, vsque ad auream Chersonesum & Cathainum Sinarum regionem (quod spatium est ferè sex millium leucarum) sibi iura dare & excitatis arcibus, Calecuthæ, Cananoræ & aliis celeberrimis aromatum, vnionúmque emporiis sedes posuisse, adeptos dominatum maris Arabici, Persici, Indici, sociarunt vires ad illos inde pellendos. Quibus accesserunt Turcæ, sed neutris hìc conatus prosperè cessit, quin potius maioribus rebus principium dedit, Deo in ortu Solis cupiente Ecclesiæ suæ firmum statum dare, quando in Occasu sensim perit.

Solymanus Eunuchus Bassã præfectus classis Turcicæ, quæ ad oppugnandos Lusitanos in Indiam mittebatur, cum magnis viribus Dium vrbem, quæ illorum præsidiis firmabatur, frustra oppugnasset, Ademum fœlicis Arabiæ oppidum proficiscitur, vbi Ademanum Regem sub fide ad se vocatum, in antenna prætoriæ triremis laqueo suspendit. Eiúsque Gaza omni surrepta, vrbem lapideo muro munitissimam occupat. Pari sæuitia ad Zidam portum Zibitinum regem sumptuosis muneribus gratiam eius appetentem interfecit, præsidiis eius aulæ omnibus sub fide immaniter trucidatis.

Ioan. Stophletinus Astronomus, Andreas Alciatus Iurisc. Bilibaldus Pirkaimerus Noribergenses.

Chryso-

Anno Christi.		Anno mundi.
	Francisco 1. Valesio Frãcorum Reg.	
1522	*Lebnadenghel Dauide Æthiopiæ an. 36. cum matre Helena.*	5610
	Henrico 8. Anglorum.	
	Sigismundo 1. Polonorum.	
	Emanuele, deinde Ioanne 3. Portugalliæ an. 36.	
	Jacobo 5. Scotiæ.	

Chrysoloræ, qui primus literas Græcas Florentiam Cosmo Medicco Florentino duce attulit, discipulus Tifernas in Franciam venit. Budæumque literas Græcas docuit. Deinde Ianus Lascaris mortuo Laurentio Mediceo Mecœnate suo. Atque inde literatura Græca deserta Italia ad nos migrauit.

Lascari & Budæo auctoribus Franc. 1. Bibliothecam Fontanableam instruxit, indéque an. 1530. Linguarum & Mathematum professores. Nam cæteri sunt ascriptitij.

An. 1522. Christernus rex Daniæ ab Ecclesia deficit. Tribus regnis propter crudelitatem exactus in carcere miser consenuit & mortuus est. Nã eiectus à suis à Christiano Friderici qui regnorum Daniæ & Noruegiæ curam susceperat, filio in eius locũ suffecto, perpetuis vinctus catenis an. 1532. tanquam indomita bellua, clatrata in cauea ad mortem vsque seruatus est. *Ioann lib. 7. vir. Illust.*

Eius cum Stenone Sueuo bellum crudele, quale est hæreticorum ingeniũ, describit Zieglerus in sua Geogr. & Ioan. Mag. in hist. Sueuorum.

Suetia primum experta crudelitatem istius, demum Gunstanum nouum hominem regnare patitur. Cuius filij Erricus & Ioan. male concordes alternante fortuna in se sæuierunt. Nam Erricus maior fratrem nihil tale suspicantem in custodiam tradidit, è qua emissus Erricum vicissim inclusit. *Ioan. Magnus.*

e AD Clementem 7. an. 1524. Helena auia & Dauid Æthiopiæ Imp. literas & legatos mittunt obedientiam pollicentes, benedictionem & communionem Apostolicam deprecantes. Eas Latinas fecit Paulus Iouius, & in suum librum de Fide & moribus Æthiopum retulit Damianus Goes eques Lusitanus. Legatorum præcipuus erat Zaga Zabo. Elias Leuites in lib. Bahut se cum eis cõtulisse narrat.

Ad Emanuelem & Ioannem Lusitaniæ Reges ijdem literas & legatos mittunt, ad fœdus & amicitiam, confirmandam, quam Emanuel per Aluaresium & eius comites postulauerat. *Ibid. & in Aluaresio, qui historiam Æthiopicam descripsit.*

1524. secta Lutheranorum cœpit diuidi in Zuinglianos, qui tropum in verbis Sacramenti Eucharistiæ inducunt; Carolostadianos, qui particulam, H O C, in verbis cœnæ Christum ipsum mensæ assidentem monstrare dicunt, (hanc oppinionem amplexati sunt Anabaptistæ) & Lutheranos qui *in, cum, vel sub pane* Corpus Christi esse asserunt. *Surius in histor. Lauaterus in histor. controuersiæ Sacrament.*

An. 1525. Carolostadius Archidiaconus Vuitenbergensis, qui paulò ante primus omnium sacerdotum nostri seculi vxorem duxerat Vuimtembergæ, opera & studio Lutheri è tota Saxoniæ Ducis ditione profligatur. *Surius. Sleidanus lib. 5.*

Rusticanum bellum pernicioſissimum & sæuissimũ contra Clerum, Principes & Magistratus initum pretextu libertatis Euangelicæ, cœpit aduersus Comitem Luphium Sueuum anno 1524. Mense Nouembri. Serpsit per totam ferè Germaniam, Alsatiam & Sueuiam anno 1525. quo Thomas Muncerus siue Monetarius, Cœlestium Prophetarum hæresiarcha, infinitam turbam rusticorum ad seditiones concitauit, qui 200. arces & mona-

Anno Christi.		Anno mundi.
	227.	
1523	c CLEMENS 7. Florentinus familia Medicea an. 10.	5611
1534	mens. 10. di. 8.	5622
	Vacat d. 16.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ieremia.	
	Principibus.	
	Solimano Turcor. Imp. 14.	
	Ismaële Sophi Persarum, deinde Tamma an. 42.	
	Carolo 5. Occid. Imp. & Hispaniæ rege.	
	Francisco 1. Valesio Frãc. Reg.	

Universidad de Deusto
Biblioteca

steria in vna Franconia incenderunt: quique ad 130. millia (alij 150. milia, vt est in vita Clementis PP.) in acie ceciderunt. Hic fuit exitus belli Rusticani, quod intra vnum mensem Maium maiores cædes & vastitates attulit Germaniæ superiori, quàm bellum decennale Hispanorum & Gallorum per id tempus Italiæ. *Sleid. lib. 4. & Sur. in hist.*

Bernardus Lutzembergus, Franciscus Titelmanus minorita Louanienſis, Ioannes Faber Viennensis Episcopus, Laurẽtius Campegius Cardinalis, Thomas Murnerus, fidei propugnatores inuictissimi.

1525 Lutherus ducit in vxorem Catharinam Boram sanctimonialem olim virginem. *Sleid. lib. 5. Sur in hist.*

1527. secta Anabaptistarum vigere cœpit. *Sleidanus lib. 6.* Eorum auctor variè refertur: alij volunt esse Thomam Muncerum. vt Sleid. lib. 10. alij, vt Echius contra confessionem Zuinglij, Baltazarem Pacimontanum, alij, vt Erasmus Alberus, Carolostadium, alij, vt Antonius Coruinus, Zuinglíũ alij, vt Staphylus, Bernardum Rotman, alij, vt Lind. Nicolaum Stolkium, ipsi se a Luthero originem trahere gloriantur, ob eius epistolam ad Vualdenses, in qua ait melius esse omittere baptismum, quàm pueros sine fide. i. non credentes baptizare.

Tunc quidam Anabaptista Sangalli oppido Heluetiorum, fratri suo germano caput præcidit, præsente vtroque parente, quibus persuasit (ô cæcitas!) id sibi diuinitus imperatum, sed a magistratu comprehensus eandem pœnam & ipse luit. *Sleid. lib. 6. Suri. in histor. Gilbert. Cognat. in narrat. tragica.*

Hoc ipso anno decreta fuit apud Bernates Heluetios valdè pernicioſa disputatio Catholicorum cum Zuinglianis, sed nullus Catholicorum voluit adesse (quòd Senatus Bernensis leges disputationis ipsis iniquas præscripsisset) præter Conradum Tregerum prouincialem Augustinianum. Finita disputatione an. 1528. 7. Cal. Ianuar. mox apud illos & aliquot vicinos, inter quos numerantur Geneuenses, Missæ, aræ, & imagines deturbatæ & deiectæ fuerunt. Dies & annus abolitæ antiquæ Catholicæ religionis aureis literis in columna inscriptus est, vt testimonium apud posteros extaret sempiternum. *Surius in hist. Sleid. lib. 6.*

1528. Disputatio Bernę Heluetiorum de Eucharistia, post quam planè deteriores euaserunt amplexo Caluinismo.

Eodem acta fuerunt comitia Imperij Spirę multis de causis, maxime de expeditione contra Turcos, & pace religionis. Tunc natum est Protestantium nomen, eorum, qui protestantes se quibusdam decretis eius conuentus, salua conscientia, subscribere non posse, prouocarunt ad Imperatorem, *Sled. lib. 6. Suri. in Hist.*

Eodem anno iussu Philippi Hassię Landgrauij fit cõuentus Marpurgensis, vt Lutherani & Zuingliani inter se agerent de concordia religionis: sed, cùm decreuissent vt à scriptis famosis vtrinque abstineretur (quod Melanchthon violauit anno proximo) re infecta discessum est, Luthero recusante Zuinglianos fratrum loco habere licet plurimum hortaretur Landgrauius, & Zuinglius palam cum lachrymis coram Landgrauio & omnibus rogaret, vt saltem frater, appellaretur à Lutheranis, *ex Lutheri scriptis Brentius in append. & Surius in hist.*

Mox

Anni Christi.		Anni mundi.
1523	*Lebnadenghel Dauide Æthiopiæ an. 36. cum matre Helena.*	5611
	Henrico 8. Angliæ.	
	Sigismundo 1. Poloniæ.	
	Ioanne 3. Portugalliæ.	
	Iacobo 5. Scotiæ.	
1534		5622

Anni Christi.		Anni mundi.
1527	CONCIL. *Senonense prouinciale, ad reformationem morum & contra hæreses. Finitur anno 1528. Tomo 4. Concil.*	5612
	Ratisbonense ad reformandum clerum Germaniæ.	
	Hildemense.	
1523		5611

Mox mense Octobri ijdem alteram disputationem instituunt Suabachi: sed cum inter se cõuenire non possent de cœna Domini, tertium colloquium indicunt. Smalcaldiæ ad Idus Decembris (alij ad mens. Nouembris) sed nihil ad concordiam confici potuit, quam tamen plerique eorum optabant, vt facilius suas vires cõtra Imperatorem & Principes coniungerent. *Surius in histor. Lauatherus in histor. controuersiæ sacramentariæ. Sleid. lib. 6. & 7.*

Anno 1530. comitia Imperij Augustana celeberrima præsente Carolo 5. Imp. in quibus Lutherani, Protestãtes dicti, suam confessionem (quam Melanchthon composuerat) lingua Latina & Germanica scriptam obtulerunt, quam, licet postea sæpe auctam, emendatam & adulteratam, multi Lutheranorum tanti faciunt, vt malint de Pauli (ait Ioan. à Lasco in Epistola ad Regem Poloniæ) quam de ipsius doctrina dubitare. Zuinglianorũ etiam quatuor vrbes, Argentoratum, Constantia, Meminga, Lindauium, suam confessionem ab altera longè diuersam, in eo conuentu exhibuerunt. *Suri. in hist. Sleid. lib. 7. Lauatherus in historia controuersiæ Sacramentariæ.*

1531. 5. Idu. Octob. an. ætatis suæ 48. Zuinglius occubuit in prælio, quod Catholici (qui tamen erant numero & apparatu bellico inferiores) Quinquepagici Heluetij, contra Zuinglianos Tigurinos & eorum socios gerebant: eius cadauer postea exustum est. *Sleid. lib. 8. Surius in histor.* Hinc illud cutusdam. *Occubuit Patrio bellator Zuinglius ense, & pressa est armis gens populosa suis.*

Heluetij asperi montanique homines soliti alijs dissidentibus mercenaria auxilia submittere, inter se de religione acriter dimicarunt, ex vno fœdere, quo prius 13. pagi deuinciebantur, duo facientes.

Mense Nouembri proximo (alij aiunt triduo post mortem Zuinglij) obijt Oecolampadius, siue ab vxore in lecto extinctus, vt quidam aiunt, siue ignitis Sataną telis & hastis confossus, vt scribit Lutherus lib. de Missa priuata, siue iuxta alios sui ipsius suorumque manibus clam peremptus. *Lind. Diallog 3. dubita.* Zuinglio successit Bullingerus Oecolampadio Osualsus Myconius.

1534 Henricus 8. Anglus ab Ecclesia deficit, an. seq. Thomam Morum & Roffensem Episc. viros pios & doctos securi percutit.

Eodem coacta est Synodus (sic ipsi vocabant) Constantiensis auctore Buccero, inter Lutheranos & Zuinglianos, in qua frustra laboratum est de concordia & pace. *Lauater.*

Tum Anabaptistæ. Monasterium vrbem Vuestphaliæ occupant. Nouam Hierusalem nominant, quam tãdem amittunt in natali S. Ioan. Baptistæ, opera Episcoporum & Frederici Saxonis, qui Ioannem Lapidanum Sartorem illorum ducem, quem regem Israël & Sion appellabant, in spectaculum caueæ ferreæ inclusit, atque è turris S. Lamberti fastigio suspensum inedia peremit, Pet. *Apianus 2 parte Cosmog.*

Anabaptistæ Monasterienses an. 1535. vi homines ad suam hæresim compellentes, Ioannem de Leiden sartorem Regem eligunt, Clerum & Magistratus pellunt. Tandem sumptu & opera Episcoporum, & Ioannis Friderici Saxonis electoris extirpantur. *Sleid. lib. 10. Suri in histor.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

		Anno mundi.
Anno Christi.	Ordo Sodalitatis diui amoris siue Theatinorum (posteà hoc nomen sortiti à Petro Carapha, qui factus PP. dictus est Paulus 4. Episcopo Theatino eam viuendi rationem suscipiente) initium Romæ accepit. *Diegho lib. 1. orthodoxarum explicationum.*	
1523		5611
	HVMANA.	
	Basilius Moscorum princeps, licet Græcos ritus sequatur, Demetritum Legatum ad Clementem Pont. misit, vt ex principe adoptaretur in regem, quod paulo ante per legatos suos, cum Maximiliano Cæs. tractauerat. *Iouius lib. 6. viror. Illustr.*	
	Eum Mahometes & Absa germani fratres Tartari, quorum ille regnabat in Taurica, hic ad Citracam Volgę in Hyrcanum erumpentis Emporium illò redegerunt, vt per Syngrapham Mahometi se perpetuo tributarium profiteretur. *Ibid.*	
	Ioannes & Olaus Magni Gothi fratres, Paulus Iouius historici. E quibus hic historiam omnium pene populorum sui temporis ab an. 1494. vsque ad 1540. scribit. Illi de populis Septentrionalibus.	
	Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum, & initium Euangelij Ioannis, quod à sacro recitatur, in Denalioli spatio, siue notis scripsit, stupentibus Imper. Carolo & Clemente Pontifice. *Petrus Aretinus.* Sic Iliadem Homeri nucis putamini inclusam vidisse Ciceronē tradunt Plinius lib. 7. & Solinus.	
	1526. Fœdus Mediolanensium, Gallorum, Anglorũ, Venetorum, omniumque Longobardiæ ciuitatum contra Carolum Imp.	
	Interfecto Lud. rege Vngariæ & Boëmiæ à Turcis Ferdinandus Romanorum Rex vtrumque regnum consequitur, ob Annæ Ludouici regis sororis coniugium.	
	Sigismundus Pol. Dantiscum venit, hæreticos punit, Catholicos restituit.	
	1527. Roma ab exercitu Caroli Imp. Duce Carolo Borbonio capta, direpta, incensa. *Eug. in 8. Genes.*	
	1529. Sudor Anglicus exoritur, morbus antè incognitus, prænuncius hæreticæ pestis, quæ illum pop. erat infectura duobus pòst annis.	
	1530. Florentia ab exercitu Imp. & Pontificis vi fameque expugnatur.	
	Eodem Francisc. 1. Franc. Rex Gulielmo Budæo & Ioanne Belaio hortantibus, ad addendum Colophonem ijs, quæ in Parisiensi Academia desiderabantur, destinato aureorum ducentorum honorario, Regios linguarum professores instituit. Hebraicæ quidem Franciscum Vatablum. Græcæ autem Petrum Danesium Parisiensem. Postea Episcopum Vaurensem. Quibus duobus continuo addidit Iacobum Tusanum Gręcæ, Agathium Guidacerium Hebraïcæ doctorē. Aliquantò pòst duos in Mathematicis Orontium Finæum & Ioan. Martinum Poblacionem. Denique auctore Petro Castellano Anagnoste suo alios in literis Latinis Medicina, Philosophia adiunxit. *Carion. lib. 3. Ioan. Til. in Chron.*	
	Solymanus Turcor. Imperator an. 1526. Vngariam igne & ferro vastat, Budam diripit, Ludouico Rege Vngariæ cum exercitu cæso, Viennam obsidet. Idem postea	
1534	an. 1532. alteram faciens irruptionem in Vngariam & Austriam,	5622

Anno Christi.		Anno mundi.
	striam, per 20. dies oppidulum Huns (iam à Turcis 13. oppugnatum) frustrà obsidet. *Iouius lib. 23. & 28. Carion. lib. 3.*	
	Turci non procul à Neapoli Austriæ ceduntur, duce Sebastiano Sterlinio. Mare exundat in Hollandiam, Frisiam, Zelandiam, &c. Sophus duplici clade Turcos afficit.	
	1534. Barbarossa Turcæ pirata regnum Tuneti occupat in Africa. Vnde secuta expeditio Caroli 5. in Africa ad regem Muleassem, qui ad se cõfugerat, restituendum.	
	Catharina ex iuniore Laurentio Medice, neptis Pontificis, despondetur Henrico Valesio secundo regis filio, apud Massiliam vrbem anno 1533. Interfuit nuptijs Clemens PP. Præter materna oppida in Aruernis, 100. millia aureorum cum vnionibus, multisque gemmis & preciosa supellectile, dotis nomine Henrico accesserunt. *Surius in histor. Sleid. lib. 9.*	
	Ferdinandus Cortesius post Columbum Ligurem, primus ab vltimo insulæ Cubæ promontorio sub Cancri tropico ad Peruana & Cuscana regna aurifera peruenit, & cuidam regulo auxiliaria arma iungens, Mutezumam potentissimũ inter Mexicanos regē in Temistitana vrbe inter Tropicum Cancri & Æquatorem regnantem domuit, dum Barbari equitum conspectum & tormentorum bombum horterent. Eique mortuo, suffragijs multorum regulorum suffectus est eo titulo, vt Cæsaris supremi Imperatoris se vices gerere profiteretur. *Iouius lib. 6. viror. Illust.*	
	Ibi Deo, Christo, & Virgini aras extruxit & Baptisterium condidit, ad quod tincti sunt infiniti, aduenas Hispanos nõ homines, sed Deos arbitrati. Quin & duos illustres gentis proceres publico decreto instructa legatione ad Cæsarem in Hispaniam atque inde ad Clementem Romam miserunt, qui omnium nomine obedientiam pollicerentur. Quos Clemens cum multis muneribus ad suos remisit cum Antonio Mẽdocio, quem Cortusio successorem Cæsar destinauerat. *Idem qui & eos se Romæ vidisse scribit.*	
	228.	
1534	f PAVLVS 3. Rom. ex nobili familia Farnesiorum. an. 15. dies 29.	5622
1546	f Hoc Pontifice Orientales populi per Iesuitas & Franciscanos è Lusitania conuertuntur. Eò enim nauigarant è Iesuitis an. 1541. primus omnium Franciscus Xauier, Mauarreus, vsque ad an. 1552. quo est mortuus, deinde Simon Rodericus.	5637
	Vacat m. 2. d. 29.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ieremia, mox Dionisio an. 20.	
	Principibus.	
	Solimano Turcor. Imp.	
	Tamma Persarum an. 42.	
	Carolo 5. Occid. Imperatore, Hispaniæ Reg.	
	Sacramentariorum siue Zuinglianorum secta in Gallia innotescit anno 1534. 15. Calend. Nouemb. sparsis passim & affixis in aula Regia Lutetiæ famosis libellis contra Eucharistiæ sacramentum. *Ioan. Til.* vnde grauiter animaduersum est in hæreticos.	
	E tribus præcipuis sectis Lutheranorum, Zuinglianorum, & Anabaptistarum, Caluinistæ noui sacramentarij, Antinomi, Stancariani, Seruetiani, Suencfelsdiani, Glancularij, vulgò fratres Hortenses, Osiandrini, Vbiquitarij, Trinitarij siue Deitæ (qui Trinitatem vocant Cerberum tricipitem) & tot tamque pugnantes sectæ & hæreses hoc ferè tempore natæ sunt, vt vix certus conster numerus. Quidam 52. alij 65. alij 90. numerant, at Hedio Zuinglianus epist. ad Melanchthonem conqueritur emersisse errores ferè 128. quos tamen multi pro verbo Dei venditent. Quales sint Staphyl. in Apologia, Lindanus in Dubitant. docent, *& Nos paulo pòst.*	

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vatablus nomine noua Bibliorum versio conditur, Geneuensibus, multis in locis impurior & indoctior, quam nec Vatablus agnouit, nec qui leuiter linguis tincti sunt, probant. Beza in Iconibus Ieoni Iudæ Heluetio attribuit. Eius causa Robertus Stephanus Geneuam fontium receptatricem profugit, surreptis secum Regijs characteribus, adulterinos alios partus viris bonis & doctis suppositurus, vel genuinos, ritu loci, corrupturus. Quare Lutetiæ in stramineo simulachro vstus est, quòd vnus capi non potuerit. *Beza in Iconibus, & in Passeuentio.*

Henricus 8. Rex Angliæ an. 1539. egit conuentum (Angli vocant Parlamentum) ordinum Regni in quo inter alia de religione decreta contra Lutheranos, edicit primo in Eucharistia sub panis & vini specie post consecrationem esse corpus & sanguinem Christi, nec amplius remanere substantias panis & vini. 2. communicare sub vtraque specie non esse omnibus necesse ad saluté, & sub alterutra esse totum Christum. 3. non licere nuptias sacerdotibus. 4. vota castitatis præstanda. 5. Missas priuatas retinendas. 6. confessionem auricularem esse ad salutem necessariam: ijs qui secus docerent, vt hæreticis, supplicia grauissima constituit. *Sleid. lib. 12. Suri. in hist.* Talia decreta paulò post an. 1547. edicto publico abolentur sub Eduardo Rege, f. & ferè eodem tempore Missa ibidem abrogatur. *Sleid lib. 19. & 20.*

Ita cum primis regni annis Deum sanctissimè coluisset, Ecclesiam Catholicam, libris etiam editis contra Lutherum, defendisset. Iulium Pont. Gallorum armis oppressum erexisset, Clementem Cæsarianorum impetu in vrbem facto captum adiuuisset, inter Catholicos reges belli & pacis pius arbiter extitisset, insano mulierum amore corruptus, duarum probatum & nobilissimarum vxorum repudijs & aliarum duarum cædibus, vt Bolemiæ adamatæ secundo, & Patiæ sexto coniugio iungeretur, an. 1535. à Maiorum religione defecit, & truculentus piorum carnifex euasit. Phiserio Episcopo Rossensi à Pontifice in Cardinalem lecto & Thoma Moro epistolarum eius magistro trucidatis, quòd sacrorum antiqua iura ardentissimè tuerentur. *Paulus Iouius, Georg. Lilius in Chro. Surius in histo. Sleidan. lib. 9.*

Ordo Societatis Iesu instituturus ab Ignatio Loyola Cantabro, qui fuerat olim Dux Hispanorum in arce Pompeiopolitana tunc obsessa à Gallis, à Paulò 3. PP. primùm approbatur an. 1540. & ab eodem confirmatur an. 1543. Post eum Iulius 3. Paulus 4. Pius 4. & Tridentinum Concilium sessio. 9. cap. 15. eum ordinem iterum confirmarunt. *Suri. in histor. Diegho. lib. 1. Orthod. explication.*

Martinus Bucerus ex Dominicano primò Lutheranus, postea Zuinglianus, tandem in magna Lutheranorum synodo apud ædes ipsius Lutheri habita Vuitembergæ an. 1536. cum multis alijs à Zuinglianis ad Lutheri partes defecit. (*Func. in Chro. & Alan. Copus dialog. 6. Lauather. in histo. controuersiæ Sacram. id etiam testantur eius synodi acta publicè edita*) præcipuos duos errores Zuinglianorum reuocans, de Baptismo parnulorum, quem negant esse necessarium. (hoc enim ipse antea scripserat in Math. cap 3. Quosdam infantes sine baptismo æternam vitam consequi, quosdam licet baptizatos delabi in infernum) & de Cœna. *Ipse in Comment. in Ioan. cap. 6. & Math.*

Anno Christi.		Anno mundi.
	Francisco I. & post eum Henrico 2. eius filio an. 12. Franc. Reg.	5622
1534	*Dauide Æthiopiæ, cum Helena matre.*	
	Henrico 8. Anglorum, deinde Eduardo 8. dict. 5. hæretico an. ferè sex.	
	Sigismundo 1. Polonorũ, deinde Sigismundo 2. cogno. Augusto an. 24.	
	Ioanne 3. Portugalliæ.	
	Iacobo 5. Scotiæ, deinde Maria filia, quæ Francisco Delphino nupsit his iam annis 38.	
1549		5637

Anno Christi.		Anno mundi.
		Math. 26. vbi veniam precatur à Deo & Ecclesia, quòd multos Zuinglij hæresi fascinauerit. quam tamen antea scripserat in epistol. ad Norimbergenses esse diuinitus à Christo traditam, & Luthert doctrinam esse nouam & cum sacris literis pugnantem; imò in epistol. ad Estingenses vocauerat Lutheranos fanaticos, Suermeros, furiosos, &c.
		Collegia equitum Teutonicorum in Prussia & Liuonia sublata sunt, amissis per discordiam religionis, & luxum arcibus & vrbibus suis, quas Poloni, Dani, Suetij, Moscí occuparunt.
		An. 1545. Lutherus quem tertium Heliam quidam ausi sunt vocare, Puellam quandam dæmoniacam è Missnia Vuitembergam ad se deductam cùm à demone liberare conaretur suis exorcismis, inquodam sacrario parochianæ ecclesiæ inclusus, vbi dæmonem cœpit adiurare, eius voce ita est perterritus, vt statim de fuga cogitarit, sed cùm ostium ita malus dæmon obstruxisset, vt neque foris neque intus reserari posset, in eas venit angustias, vt etiam per fenestras cancellis ferreis obductas erumpere conaretur. Verùm non prius reperit exitum, quàm securiferea per cancellos immissa, ostium confringeretur à Staphylo tunc iuuene & eius auditore, qui hanc historiam vt viderat scriptam reliquit Apologi. 2.
		Anno seq. 1546. 12. Calend. Martij, & ætatis 63. Islebij, cum vesperi bene potus achilaris in lecto cubuisset, manè repertus est mortuus. *Hos. lib. de Hæres.* Iustus Ionas cocus ipsius, libro de eius vita & obitu, refert Lutherum paulo ante mortem sibi, Cælio, & alijs qui tunc aderant, dixisse: Orate Deum pro Domino nostro Deo (inepissima locutio) & eius Euangelio, vt ei benè succedat, &c.
		Eum sub mortem probasse dogma Zuinglianorum de Eucharistia contendunt ministri Heildelbergenses in libro Germanico, qui inscribitur, Acta colloquij Mulbrunensis, fol. 217.
		Monialem ex Monasterio Nymicensi raptam Catherinam de Bore vxorem duxit. *Turianus lib. 5. de epist. Pont. cap. 2.*
		Carolus 5. Imp. anno 1547. pactis cum Turca indicijs, & pace cum Gallo confecta, instigante Paulo PP. bellum gessit contra Protestantes (eorum exercitus creditur fuisse supra 60. millia) quos fœliciter simul cum tota Germania domuit, Vuitembergensi Duce omnibus facultatibus exuto, captisque Ioanne Friderico electore Saxoniæ, & Philippo Landgrauio Hassiæ, mulctatisque ingenti pecunia ciuitatibus, quæ contra se arma tulerat: vnde ob ores tam præclarè gestas cognomentum MAXIMI & FORTISSIMI accepti à Pontifice. *Suri. in histor. Sleid. lib. 19.*
1536	CONCIL. Coloniense, prouinciale præside Hermano Archiepiscopo (qui postea in hæresim lapsus est) ad reformationem Cleri & de dogmatibus & ceremonijs religionis. Tom. 4. lib. Concil.	5624
		Eodem anno celebrauit comitia Augustana, pro pace religionis & Reipub. in quibus omnes Principes, excepto Saxone, Concilij Tridentini decretis se submittunt. Formula quædam (quæ passim dicebatur INTERIM) certa capita doctrinæ, & ceremoniarum, & emendationis ecclesiasticę continens, omnibus per Germaniam obseruanda præcipitur vsque ad Concilij definitionem. *Surius in histor. Sleid. lib. 21.*
		In odium Romani pontif. qui Catharinæ materteræ Caroli Imp. legitimæ & ptiscæ vxoris repudium anathemate damnauerat, templa expilauit, sacra vasa cõflauit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cœnobia euertit, multis pijs, seorsum Carthusianis, martyrio affectis. Diuorum ossa & cineres in Fl. Tamesim proijcit, Ecclesiæ redditus & latifundia in fiscum redegit, leges fecit an. 1534. in publicis comitijs ad 3. Nouembris, quibus se caput Ecclesiæ Anglicæ appellauit, & sibi eo nomine annatas Sacerdotiorum, decimasque persolui iussit. Ecclesiæ Doctrinam & religionem & ritus, quę contra Lutherum libris defenderat, immutauit, tot tamque impia aggressus, vt eum iterum Pont. anathemate percusserit, & eius regnum primo occupaturo addixerit. Eduardum filium regni ac impietatis hæredem reliquit. Vnde ex eo tempore Anglia in eum horrorem deducta est, qui etiamnum hodie magno proborum dolore cernitur. *Hæc ex huius temporis historijs.*

Catharina regum Hispaniæ Ferdinandi & Elizabeth filia, quæ regi Arcturo Angliæ fuerat per verba de præsenti desponsata, eodem absque liberis defuncto, per dispensationem Iulij secundi nupsit Henrico 8. mariti fratri, ex quo Mariam genuit. Hinc postea Henricus causari cæpit non potuisse summum Pontificem super Matrimonium eius cum fratria dispensare, vt potiretur nouis nuptijs. Hinc illa malorum hydra, quæ Angliam hæresum clade prostrauit. *Soto in 4. Sententiæ D. 41. Art. 3.*

1535. Geneuenses penitus Catholicam eiurant, exactisque Episcopo & pastoribus, Caluino se formandos tradunt.

Eodem prima Gallica Bibliorum interprætatio, auctore quidem Petro Roberto, adiutore autem Ioan. Caluino Valdensium sumptibus obsoluitur Neocomi, vt quòd hodie Biblia Gallicè leguntur, Valdensium Ecclesiæ merito feratur. *Beza in Iconibus.* Mentitur. Nam multo antè extabant à Caroli 5. cog. Sapientis temporibus, cuius primum exemplar ostenditur in Bibliotheca regia, nempè ab an. 1374.

Zuingliani & Lutherani crebras synodos priuata auctoritate celebrant, in quarum vllis, cùm de ipsorum cõcordia ageretur, nunquam potuerunt inter se conuenire. Ioachim. Vadianus lib. 3. Aphorismorum.

Ab anno 1548. quo sunt Boëmia à Ferdinando rege electi fratres Boëmi ob religionem, maiorem Poloniam incolunt. *Lasicius in Moscouitica Theologia.*

Ioannes Hofmeisterus, Iulius Pflugensis, Georgius Vuicellius, Dominicus Soto, Isidorus Clarius, Ambrosius Catarinus, Petrus Lysettus Abbas S. Victoris, Aloysius Lypomanus Episcopus Veronensis, Alphonsus de Castro, fidei Catholicæ propugnatores.

Damianus Goes eques Lusitanus & Aluaresius Æthiopiæ, Ioan. Osorius Indiæ siue de rebus Emanuelis historiam conficiunt.

An. 1535. Carolus Imp. Tunetum Africæ capit 1542. Algerum Africæ oppugnat, sed naufragium passus repellitur. 1544. Africæ regnum per suos obtinet. 1550. Aphrodisium, quod nunc Africa, per Hispanos occupat.

An. 1536. Rex Portugalliæ magnam Indiæ maritimæ partem consequitur.

An. 1538. Pax inter Regem Franc. & Carolum Imp. non diu duratura, vnde & 1540. Carolus Parisios amicus venit. 1544. hostis eam vt expugnaret.

Regem Thabor Christianum regionis Tartariæ, qui an.

Anni Christi.		Anni mundi.
1554	*VIGESIMVM Generale Concilium Tridentinum contra Lutheranos & alios hæreticos præsidibus tribus Apostolicæ sedis Legatis, præsentibus quibusdam oratoribus Principum Christianorum & circiter 24. Episcopis, celebratum contra hæreses, abusus, & corruptos mores tàm Laicorum quam Clericorum. Bellis ingruentibus transfertur Bononiam an. 1547. licet Episcopi & Theologi Imperatorii manssissent Tridẽti iussu Imperatoris. To. 4. Concil. Sleid. lib. 19.*	5633
1548	*Treuerense prouinciale, reformatorium, vt vocant, præside Ioanne Archiepiscopo Treuirense. Tom. 4. Concil.*	5636
1548	*Augustanum diocesanum, ad reformationem Cleri, præside Othone Cardinale Augustano Episcopo. To. 4. Concil.*	5636

Anni Christi.		Anni mundi.
1549	*Treuerense alterum, eodem præsule. tom. 4. Concil.*	5637
1549	*Moguntinum, prouinciale, de fide & moribus, præside Archiepiscopo cum suis suffraganeis. To. 4. Conc.*	5637
1549	*Coloniense alterum prouinciale reformatorium, præside Adolpho Archiepiscopo.*	5637

an. 1540. traiecerat in Europam ad Regem Franciscum, deinde ad se, quòd Hispanos ad Iudaismum sollicitaret, in Hispania combusti.

An. 1544. Vuillelmo duci Clivensi, quòd Gallo adhæreret, ad obedientiã cõpulit, adempto ducatu Geldrensi.

An. 1546. bellum contra protestantes incipit, in quo Io. Fredericus Saxo capitur & Landgrauius vincitur.

1535. Rotæ supplicium primùm in Gallia aduersus Latrones decernitur. *Appendix Cartonis, & Tilius.*

1539. Franciscus rex vetuit, ne decreta, vt antea, latinè fierent. *Matarellus contra Francogalliam. Leo Tripaldus in Celt-Hellenismo.*

1542. Maria Stuarda Iacobi 5. Scotiæ Regis filia, quòd susceptа esset è Guisianorum principum familia, post patris mortem in Gallia sub tutoribus degit: tandemque ducitur à Francisco Franciæ Delphino, qui postea rex huius nominis secundus fuit.

Obierunt Lutetiæ Guilelmus Budæus an. 1539. *Tili.* in Germania Ioannes Eckius & Albertus Pighius an. 1543. *Suri.* Lutetiæ Franciscus Vatablus, Iacobus Tusanus è primis Regijs professoribus an. 1546. eodem quidem die & anno, sed non eadem hebdomada: Beatus Rhenanus an. 1547, Andræas Alciatus Papiæ an. 1549.

An. 1548. Ioachimus Perionius Benedictinus Theologus Parisiensis Philosophiæ Aristotelicæ curriculum ita Latinè & Ciceronianè primus vertit, vt deinceps Philosophi Latinè loqui cœperint, qui antea erant infantes, & paulatim dediscere barbariem, qua eorum disciplinæ & libri erant fœdati. Repudiatis veterum versionibus & formulis, hoc diuinũ beneficium manauit longius. Nam & Theologi, Medici, Iurisconsulti certatim sese ad eius imitationem componẽtes antiquam Cypriani, Arnobij, Lactantij, Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Cornelij Celsi, Vlpiani & similium elegantiam reuocarunt velut postliminio, impuritatem loquendi è suis scholis & libris depulerunt, suumque sæculum adeo facundum reddiderũt, vt cũ quouis de ea laude facile possit cõtendere.

Martinus Cromerus elegantissimè libris 30. & vna oratione funebri de Sigismundo 1. Historiam rerum Polonorum ab an. 550. ad 1548. complectitur.

Carolus Imper. celebrat an. 1541. Comitia Ratisponę cùm Turcis resistendi, tùm religionis componendæ causa, sed soluta sunt re omni infecta. *Suri. in histor. qui hac in re impudentissimi mendacij arguit Sleidanum.*

Germania postquam maxima ex parte à Religione defecit, etiam Cæsaris maiestatem & authoritatem negligere cœpit. Hinc Plebeij à Nobilibus passim tota Germania defecerunt, & per cohortes distincti, in eos eorumque fortunas cæco impetu corruerunt, nec bellum tam latum extingui potuit, nisi post supra centum millia hominum maximè Rusticorum occisa.

Hanc calamitatẽ secuti sunt motus Principum Germaniæ, qui Cæsaris maiestatem imminuentes, eodem, quod excitarant, incendio conflagarunt.

Hinc Turca Viennam bis adortus, omnia circum finitima loca igne & ferro longe lateque partim populatus est, partim cepit: Illinc Moscus inuasit Dorparium in Liuonia imperio subiecta.

Seditio Aquitanica excitatur an. 1548. ob salinarum vectigal, & extraordinaria tributa: demùm comprimi-

tur, seditiosis grauiter castigatis à Rege Henrico, misso illuc cum exercitu Anna Momorantio Conestabili.

An. 1535. Carolus 5. Tunetum Solimano extorquet: Gouletam arcem expugnat: regnum Tuneticum totum recipit & Regem Altzacheum siue Muleassem antè pulsum restituit. *Paradinus.*

Muleasses Tuneti rex ab Ariadeno Barbarussa regno spoliatus à Carolo 5. restituitur est, cuius causa ad nostra vsque tempora Tuneti reges regi Hispano subduntur. Iterum ab Amida filio pulsus fuit. à quo oculorum vsu priuatus est, candenti scapello, prosciss a vtriusque pupilla, sicut ille suis fratribus olim fecerat.

Ariadenus cog. Barbarussa è Lesbo insula piraticam cum fratre Horucio exercens rex Algeri in Mauritania cuasit, vndique oram Hispaniæ, Italiæ, insulasque omnes maris Mediterranei populatus & Turcarum classi à Solimano præfectus Deinde incidētibus inter Hispanos & Gallos bellis cum ingenti classe Francisco Regi opem tulit, gementibus pijs, quibus impiorum à Christi nomine abhorrentium fœlera improbātur. Quod cum euentu congruit. Nam Barbarussa in Prouincia apud Tolonem hyemans, Prouincialium tantum bona & opes cōsumpsit. Sequenti anno vastata Hetruriæ ora atque insulis Ilua, Igilio, Ænaria & Lippara afflictis Constantinopolim rediens, exploratis Galliæ portubus & locis, ad introducendos, cum erit commodum, Turcas, Asanem filium Algeri regem reliquit. *Iouius lib. 6. vir. Illust.*

Eodem tempore Sinas Iudæus è piratica à Solimano accersitus Rubro mari & Indicio præficitur, vice Solimani Epirotæ Eunuchi, qui Lusitanorū nauigationes ex India Aromatum merces in Europam aduehentiū, magno Mempithici portorij & vectigalis detrimento, frustra intercludere conabatur. *Iouius Ibid.*

Anno 1542. Aden & Arabiæ fœlicis magna pars Turcæ cessit per Solymanum Bassam, fraude illicientem in suam nauem regem loci, atque illic eum perfidè strāgalantem.

1550

t BELLVM Lutheranorum contra Zuinglianos, propter ciuilia bella Imperatoris aduersus Protestantes & hæreticos, simulata concordia triennio intermissum, instauratur an. 1552. à Ioachimo Vuestphalo, edito libello, Sacramentariorum confusaneas & inter se dissidentes opiniones de cœna Domini continente. Tale dissidium nunquam postea potuit extingui, sed magis ac magis exarsit, scriptis ab vtriusque partibus doctis & indoctis multis libris, orationibus, dialogis, confessionibus, epistolis, adeò vt maiori quàm vnquam antea impetu, sursum & deorsum res agitata fuerit. Lutherani multas habuerunt Synodos, quibus de opprimendis Sacramentarijs actitarunt: multi eorum se iunxerunt Catholicis, vt Zuinglianos facilius opprimerent (sic nuper factum est Antuerpiæ) in quos tanquam pestilentissimos hæreticos acerbè inuehebantur, eiisque aqua & igni interdicebant: nec erant contenti, nisi omnes expresse profiterentur se Corpus & Sanguinem Christi corporaliter & substantialiter ore corporis, quin & impios quoque, manducare. Erant in hoc negotio vehementes scriptores, ex Lutheranis Ioachimus Vuestphalus, Ioan. Timannus, Erardus Suepslius, Erasmus Albertus, Stolzius, Brentius: ex Sacramentarijs Henricus Bulingerus, Ioan. Caluinus,

1555

Anni Christi.		Anni mundi.
	229.	
	e IVLIVS 3. Rom. sed ex Aretina diœcesi oriūdus. an. 5. mens. 1. di 16.	5635 5643
	Vacat di. 17.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Dionisio.	
	Principibus.	
	Solimano Turcor. Imp.	
	Tamma Persarum.	
	Carolo 5. Occid. Imper. & Hispaniæ Reg.	

Anni Christi.		Anni mundi.
1550	*Henrico 2. Franc. Rege.*	5638
	Dauide Æthiopiæ, deinde Asnasaghet Claudio.	
	Eduardo 8. dict. 5. Anglorum, deinde Maria sorore Catholica cum Philip. Hispaniarum an. 5.	
	Sigismundo 2. cog. August. Polonorum.	
	Ioanne 3. Portugalliæ.	
	Maria Scotiæ.	
1555		5643

Caluinus, Bernardinus Ochinus, Ioan. à Lusco. Hæc & alia multa scribit Ludouicus Lauatherus Zuinglianus. *in histor. controuersiæ Sacramentariæ.*

Quidam hoc tempore, qui per Galliam dicebat se habere Spiritum D. Ioannis Euangelistæ, exurint Tholosæ, alter visus est Lutetiæ & Basileæ, qui genio Petri duce se frui contenderet: alius etiam Basileæ ausus est asserere se Mosis angelum habere. *Surius in hist.*

1550. Petrus Caroli è doctore Theologo Ministet, postquàm Caluini in sanctam Trinitatem & Symbolum Nicenum blasphemias prædicatione, deinde scriptis pudendas reddidisset, ad se & Catholicam reuersus, cum tam priuatim, quàm publicè in Synodo Bernensi expugnauit, indeque Romam profectus, vt veniam apostasiæ consequeretur, illic tandem apud Cardinalem Lenuncium piè & laudatè moritur, præsente D. Lenuncurio nepote, qui etiamnum hodie multis nominibus in nostro regno floret. Hæc contra putidum Bezæ mendacium, qui vt triumphati sui magistelli honori consulat, eum miserè Romæ in publico Xenodochio periisse scripsit.

Dauid Georgius impudenter per Hollandiam & Frisiam scribebat se esse verum Messiam & Dei nepotem, & non ex carne natum, sed ex S. Spiritu.

Ionas cocus Lutheri se Iustum Ionam prædicabat, Osiander se Enochum secundum. *Surius in hist.*

Rodolphus à Moshan decanus Patauiensis, Lutheranismum & Papatum (sic Ecclesiam Catholicā vocabat) Antichristo iungebat, & se vtriusque partis mediatorem constituebat. ait Osiander.

Obijt Martinus Buccerus in Anglia an. 1551. 3. Cal. Mart. Scribunt quidam se ex fide dignis & ab eius discipulis accepisse, ipsum moribundum dixisse Iesum Christum non fuisse verum illum promissam Messiam, sed alium nobis expectandum. *Lind. dial. 2. dubita.*

An. 1552. Grauis controuersia de Iustificationis articulo & Dei iustitia inter Andræam Osiandrum & alios Lutheranos, præsertim Vitembergenses. Iam ab an. 1548. Mathias Flaccus Illyricus turbare cœperat hæreticos Saxoniæ & vsitatam illorum doctrinam miscere.

Tum Mauritius & Albertus in Carolum Imp. arma capiunt propter diu in captiuitate detentos duces & Cōcilium Tridentinum an. superiore inchoatum.

Vita defuncti sunt Fridericus Nausea, Andreas Osiāder (quem hoc tempore fuisse vnicum veritatis assertorem audet scribere Funccius in Chro. Eum autem plane mutum obijsse ait Palladius) Conigpergij, & Gaspar Hedio Argentini. an. (isti duo eodem die) 1552. *Sleid. lib. 24.* Lyzetus Lutetiæ an. 1554.

Siud à Nestorianis Syriæ, Assyriæ, & Persiæ Patriarcha Mozal siue Seleuciæ Parthorum designatus an. 1552. Romam venit, vt à Pont. vngeretur, cum Epistola populi Nestoriani, in qua summum Pont. Patrem Patrum & pastorem max. nominant, Petrum temporis nostri, Paulum dierum nostrorum, cingulo que comprehendentem vniuersum Christianorum cœtum, vicarium Christi, clauigerum regni cælestis, Murum fortis ciuitatis & matris ciuitatum Romæ, quam piscatus est Petrus Apostolorum princeps & prudens Architectus Paulus. Addunt se mittere magistrum nostrum Siud virum doctū,

Universidad de Deusto
Biblioteca

temperantem, cælitum charitate præditum, excellentem omni vitæ probitate, quia Sacerdotium noſtrum (inquiunt) à priſcis temporibus à Roma eſt, quæ eſt Sedes petri, dolentéque iam 300. annis viam interceptam eſſe, quominus Romam tuto venire queant. Profeſſio autem fidei Siud, quam Romæ profeſſus eſt ore & ſcripto an. 1552. edita & verſa eſt ab Andræa Maſio. In ea recipit omnia concilia, quæ Romana Eccleſia admittit, eiurat nominatim Neſtorium, vt iam Chriſtiani illi non videantur dici Neſtoriani à Neſtorio hæretico, ſed à gente quapiam.

An 1553. quidam ordinis Patricij in ius vocatus à plebeio, cui debebat aureos ferè 500 petens dilationem 8. dierum ad reſpondendum iurat facta imprecatione (cõſtabat autem ipſum falsò iurare) ſe dolo cum eo non agere: vix extra palatij ſcalas delapſus, cecidit ſimilis apoplectico & ſexto die moritur. *Appendix Carion.*

Catholica religio magna ex parte reſtituitur in Anglia, & Euangelici egregiè mulctantur, trãſlato per mortem Edouardi ad Mariam reginam Imperio, Philippo Caroli Imperatoris filio deſponſatam. Anno ſequenti 1554. prorſus reſtituitur, & Euangelicis diffugientibus. Tota Anglia Eccleſiæ conciliatur, accepta in regni Comitijs generali abſolutione ſchiſmatis commiſſi contra Eccleſiam, Rege & Regina cum cæteris qui aderant ad genua Cardinalis Reginaldi Poli procumbentibus. *Surius in hiſt.*

1554. Ioannes Moſcorum Cæſar in tres Monachos apoſtatas hæreſis Lutheranæ veneno infectos ſæuire voluit: ſed illi ſe fuga celeri è Moſcouia in Lituaniam receperunt. *Laſcius Lutheran. libello de Theologia Moſcouitica.*

Polonos iſtorum receptatores ex eo tempore odit grauius. Quare ſuſceptis in eos aliquot expeditionibus, tres iam & ſeptuaginta arces Lituanicas occupat. *Idem è Michalone Lituano de emendanda Theologia Lituanica.*

Cùm Andreas Zebedeus & Ioannes Angelus miniſtri Zuingliani, ille Nyonis, hic Burſini oppidorum Bernatenſium, publicè in ſuis concionibus & priuatis colloquijs hæreſi notarent Ioan. Caluinum, ipſe cum ſuis quibuſdam diſcipulis Bernam profectus an. 1554. menſe Nouembri, in eos actionem calumniarum intendit: illi contra, collectos ex eius libris Latinis & Gallicis, articulos 15. de prædeſtinatione & reprobatione, hæreticos eſſe pœna incendij docendum ſuſcipiunt: & præterea conqueruntur quorundam Francorum exulum clandeſtinis perſuaſionibus ſuos Bernenſes Geneuam attrahi, vt illic cœnam de Caluini manibus ſumerent. Itaque Senatus conſulto Bernenſi cautum eſt anno 1555. 3. Non. April. ne Geneuenſes libros, quibus huiuſmodi articuli continerentur (qualis eſt inſtitutio Caluini) deinceps ederent aut etiam venderent: vtque formula ſolius Catechiſmi Bernenſis retineretur, repudiato Geneuenſi. Hæc Carol. Molineus *in libello Gallico, quem pro ſui defenſione contra Caluiniſtas, nomine Simonis Challuãri edidit. pag. 62. 63. & 64.*

HVMANA.

Anni Chriſti.		Anni mundi.
		5639
1551	CONCIL. *Tridentinum ex Bononia reducitur Tridentum, ſed poſt 8. menſes quàm continuari cœperat, bello Germanico diſſoluitur. Surius in hiſto. Sleid. lib. 24.*	
	Auguſtanum Dioceſanum.	
	Treuerenſe Dioceſanum.	
	Aliud Treuerenſe.	
1555	Henricus Franc. Rex prætextu tituli quo ſe libertatis Germa-	5643

Anni Chriſti.		Anni mundi.
	230.	
1555	g MARCELLVS 2. natione Tuſcus, oppido Politiano humili Ceruina familia ortus, pius ac doctus, dies 22.	5643
	Vacat d. 22.	
	Patriarcha.	
	Conſtantinopoli Ioaſaph an. 8.	
	Principibus.	
	Solimano Turcorũ Imp.	
	Tamma Perſarum.	
	Carolo 5. Occid. Imp.	

Germaniæ & Principum captiuorum vindicem appellabat, an. 1552. ingenti cum exercitu progreſſus, tres Epiſcopatus, Tullum, Verodunum, & Metim Imperio ſubtrahit: Lotharingiam occupat, Ducem puerum 9. annorum in Gallias mittens, eique filiam ſuam in matrimonium ſpondens. *Sleid. lib. 24. Surius in hiſtor.* Eodem anno cum Carolus Imperat. Metim per vnum menſem obſediſſet, hyemis intemperie obſidionem ſoluere cogitur. *Sleid. lib. 24.*

Turci à Perſis magno prælio vincuntur.

Claudius, quod eſt Baptiſmi nomen, ætate iſta in Æthiopia regnat. Vocatur autem altero nomine, à parẽtibus ei natiuitatis tempore impoſito, Azuaphſagher, cuius expoſitio eſt, *Adoratur à finibus terræ.* Sunt autem omnes reges Æthiopiæ vſque ad noſtra tempora 165. quibuſdam, qui ſocij in regno fuêre, minimè hac in ſupputatione connumeratis. *Marius Victorius ſcribẽs an. 1552.*

g PRIMVM Marcelli nomen retinuit. Obiit die 22. non ſine veneni ſuſpitione, quòd nimium rectus quibuſdam futurus videretur. *Oſtendit tantum terris hunc, eſſe neque vltra,* permiſit Deus.

Non ex ſcrutinio, i. codicillis ſolis, vel ex codicillis & acceſſu electus eſt Pontifex, ſed eo creandi Pontificis modo, qui per adorationem dicitur. Hoc autẽ eſt, cum duæ partes Cardinalium, non expectato, vt vocant, ſcrutinio, ſed voce tenus, omnium conſenſu & voluntate quempiam in Ro. pontificem ſalutant ac venerantur. Qua ratione etiam Iulius 3. & Paulus 4. renunciati ſunt. *Onuph.* Modus ex ſcrutinio eſt duplex, vnus ex codicillis ſiue tabellis ſolis. Alter è codicillis & acceſſu, quando ad complendum codicillorum duplum numerum vocum acceſſio totam electionem perficit. *Idem.*

Cæterum ſæpe variatus eſt mos eligendi Romani pontificis. Primum D. Petrus ſuos ſucceſſores deſignauit Linum, Cletum, & Clementem. Anacletus & cæteri vſque ad ſecundum ſchiſma inter Damaſum & Vrciſinum. Cleri & Populi ſuffragiis creati ſunt, & ab Epiſcopis, ſi qui forte præſentes eſſent, vt ex Cypriani epiſt. 52. colligere eſt. Tum autem in electione Damaſi interponi cœpit Imperatorum auctoritas. Er primum quidem in ſchiſmate duntaxat, ad ſedandos tumultus, vti à Valentiano res compoſita eſt inter Damaſum & Vrciſinum: ab Honorio inter Bonifacium & Eulalium; à Theodorico rege inter Symmachum & Laurentium. Deinde etiam extra ſchiſma, ne fortè tumultus contingeret. Imo eo res paulatim decidit. (*vt Tyranni ſolent ſuam exaggerare licentiam*) vt ſine illorum aſſenſu conſecrationem non auderent ſuſcipere. Duraut hic mos ad Imp. Conſtantinum 3. qui ſanctiõne Benedicti 2. permotus, liberam poteſtatem ſoli Clero populóque Ro. eligendi & deſignandi Pontifices reddidit.

Poſtea Adrianus Papa conuocata ad hoc ſynodo Lateranenſi Epiſcoporum 153 (quod antea nulli Imperatorum conceſſum fuit) etiam eligendi Pontificis ius (obpulſos Italia Longobardos) Carolo Mag. conceſſit, ſed illi iuri paulo poſt filius eius renuntiauit, 63. *diſt. C. Ludouicus, vt iniquo, vnde nec niſi ad tempus conceſſum fuerat.*

Sic libera denuo fuit Romanis electio & conſecratio Papæ per multum temporis vſque ad Leonem 8. Qui cum ab Ottone primo Germ. vi & armis *in ſede* Apoſto-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anno Christi.		Anni mundi.
	tica collocatus esset, denuo à Clero & Plebe ad Imperatorem ius omne eligendi transtulit.	
	Quo abusi sunt Ottonis successores ad Henricum vsque 4. donec ad Ecclesiam iterum reuocaretur à Gregorio 7. etiam paulo ante eius pontificatum, qui tum Hildebrandus dicebatur, vir à Deo datus ad sedem Apostolicam tyrannide Imp. Germanicorum liberandam, occasione schismatis inter Benedictum, Sylvestrum, & Ioannem sub Henrico Imp. 3. Nam Stephanus 9. Nicolaus 2. Alexander 2. sine assensu Imperatoris creati sunt. Quod cum iterum surreptitiè impetrasset à Paschali 2. Henricus 5. per ipsum Paschalem denuo reuocatum est in synodo Lateranensi.	
	Ita postremo ad solos Cardinales ius peruenit Nicolai secundi decreto, nisi quòd aliquoties postea intercesserunt Cleri populique Rom. suffragia, donec constitutiones de electione in Conclaui in celebrãda æditæ sunt in Conc. Lugdunensi à Gregorio 10. *Hæc ferè ex Pamelio in epistolam Cypriani 52.*	
	Ioasaph, siue Iosaphat, è monacho creatus Patriarcha Constantinopolitanus, eodem cum Marcello tempore, vsque ad 1563. per annos octo, quando Metrophanes successit.	
	Marcelli familiaris fuit Petrus quidam æthiops è quo Marianus Victorius Reatinus linguam Æthiopicam didicit, an. 1552. Institutionibus de ea editis, nunquam antea à Latinis visis. *Ipse in illis instit.*	
	An. 1555. Viennæ Austriacæ primum editum est nouum testamentum lingua & Charactere Syriaco, rogatu Mosis Mardeni Mesopotamij, quem Patriarcha Antiochenus ad id in Europam destinauerat, iussu autem & liberalitate Ferdinandi Imp. designati. Præfuerunt operæ Ioan. Albertus Vuidmanstadius Iurisconsl. & Austriæ Cancellarius & prædictus Moses.	
	Hoc tam insigne opus aliquot annis pòst quidam Tremellius Emanuel ex Iudæo indocto indoctus Capharnaïta & Sacramentarius cuculli dominicani excussor, Geneuæ characteribus Hebraicis incredibili peruersitate publicauit. Primò sustulit titulos epistolarum & Euangeliorum per totum cõtextum insersos, è quibus apparebat admirabilis omnium Ecclesiarum Orientis cum Romana cõsensio, vt de sacrificio Altaris siue Missa, de adoratione S. Crucis, de Ieiuniis, de Quadragesima, de cultu Diuorum, de festis eorundem, de ordinationibus Ecclesiasticis &c.	
	Deinde tabulam Euangelicarum & Apostolicarum lectionum suppressit, sicut hæ in dominicos & festos dies anniuersarios Ecclesiæ Syriacæ ritu distribuuntur, è qua ritus, ceremoniæ, cultus & cæteri sancti religionis ipsorum actus discebantur, & nostris simillimi conspiciebantur.	
	Tertio multas motiones quas putabat inanes, præ imperitia subduxit, in earum locum affixis pro libidine punctis contra analogiam, vsum & Phrasim Syrorum. Quam infantiam, vt clariùs ostenderet, breuissimum Alphabetum editioni subiunxit inscitiæ plenissimum, antiquæ nec recenti Grammaticæ consonans.	
	Vnde si eius editionem Syri legerent, se Syriacè illic nihil aut parum legere fatererentur.	
	Quarto non modo literas Protractionis sustulit, quod	
1555	*Henrico 2. Franc. Reg.*	5643
	Arnaphsaget Claudio Æthiopiæ.	
	Philippo 2. Hispaniæ rege qui etiamnum regnat.	
	Maria Philippi huius vxore Angliæ Catholica.	
	Sigismundo 2. cog. Aug. Poloniæ.	
	Ioan. 3. Portugalliæ.	
	Maria Scotiæ.	

Anno Christi.		Anni mundi.
	quod Marrani impudentiam, simul ac inscitiam, eleuare vtcunque potuisset, sed & Consonantes, præsertim literam Nun, cuius loco solet substituere Iod, quòd nesciret apud Syros literam Nun esse symbolum tertiarum personarum futuri, æquè ac primarum pluralium. Quod discere potuit non modo è lingua hodierna Syrorum, cuius se illic expertem prodidit, verum etiam è suis veteribus Talmudicis & Baal Haruch, qui etiam sic loqui solent.	
	Postremo Guidonis Fabricij Boderiani docti & Catholici laborem per plagium sibi vendicauit, qui illud ante è characteribus Syriacis in Hebraicos transcripserat, & addita latina interpretatione Antuerpiæ Plantini typis emiserat, nisi quòd dum factiones, & apparatus per cunctas Iudicia Theologicarum Academiarum, & priuilegia Regum & Principum tribus aut quatuor annis expectantur, publicatio in annum 1572. reiecta est, quã iste anteuertit an. 1569. Quæ quamuis publicè, aliquot D. Pauli epistolas Syriacè prælegendo, satis docuerim, hic tamen repetere volui, ne quis Marrano hæretico in linguis peregrinis fidendum putet.	
	Ioan. Lascus Polonus, Episcopi dignitate excidens primùm Lutheri, deinde Zuinglij dogma suscepit. Tandem ne frustra nixus penitus videretur, ab Eduardo Rege Angliæ profugus obtinuit, vt peregrinorum Episcopus & superintendens vocaretur. *E defens. 2. contra Vuesphalum.*	
	Ioannes Caluinus ex matre pontificij sacrificuli concubina Canonicus Noniodunensis. *Vuesphalus Lutheranus in Apologia*, incipit clarescere & de fori rabula Theologus de repente prodire, vbi ad pœnam quæsitus cum quodam Copo tunc Academiæ Parisiensis rectore regij magistratus manus subdolè effugisset.	
	Robertus Mancop Scotus à puero cæcus vsque eo Parisiis in literis profecit, vt Theologiæ doctor Romæ creatus Archiepiscopus Armachanus, deinde Legatus à latere in Hybernia fieret.	
	Præter vulgares Lutheranos, Zuinglianos, Caluinitas, Seruetianos, Anabaptistas, & infinitas Sacramentariorum formas, recrudescunt alij se in contraria scindentes, *Brentiani*, Vbiquistæ, vbiquitatem humanitatis Christi docentes, *Osiandrini*, hominem iustificari ea iustitia, qua Deus est essentialiter iustus. *Stancariani*, Christum iustificare secundum solam humanam naturam. *Amsdorfiani*, bona opera ad salutem esse pernitiosa. *Matoristæ*, infantes non saluari per solum baptismum, *Antinomi*, hominem ad legis Dei obedientiam non obligari. *Suenckfeldiani*, sacras literas penitus esse abiiciendas, & pendendum è sola diuina inspiratione, qui proinde dicti sunt prophetæ Cælestes. *Trinitarij siue Tredecim*, tres esse Deos. *Antitrinitarij*, tres personas non in se subsistere, sed in diuina essentia, esseque diuinæ essentiæ duntaxat residentias siue qualitates. Sabellianorum secta, qua infames sunt omnes ferè Lutherani, & Caluinitæ, vt multis libris docuimus. *Autotheani*, Christũ esse Deum à se, non à patre, vt proinde impropriè dixerint patres Niceni, Deum de Deo, lumen de lumine, &c. Hoc venenum suis miscuit Caluinus, vt ibidem ostendimus. *Biblistæ*, nihil proponendum in Ecclesia populo, vel in scholis iuuentuti, præter Biblia, nec discendas vllas Philoso-	
1555		5643

Universidad de Deusto
Biblioteca

phiæ artes. *Sabbatarij*, non dominicam diem colendam, solum Patrem esse inuocandum, non Filium, non Spiritum Sanctum. *Stebleri*, nec gladium, nec peram portandam, nec vllo modo litigandum, aut in iudicio comparendum.

Dæmoniaci, Dæmones post finem mundi saluandos. *Georgio Dauidici*, Georgium Dauidem esse Christū, Diabolum nullum existere, non futuram Carnis refectionē.

Memnonitæ, Christum carnem è Maria non sumpsisse.

Ochinistæ sive Polygamistæ, licere viro multas simul habere vxores.

Musculus diuinam Christi naturam vna cum humana fuisse mortuam.

Ioannes Langus, carnem Christi esse deificatam siue transfusse in diuinam substantiam.

Matthæus Flaccus Illyricus multa horrenda in omnes sectas inuexit.

Melanchton vt multorum reus etiam à suis traducitur.

Hieronymus Zanchius & Iacobus Schekius Medicus de duabus Christi naturis, & de S. Trinitate monstra nouis portentis auxerunt, quæ proprio opere refutauimus. 1513

Hos quidem defendere hodiè conatur *Lambertus quidam Danus*, at nimis inuerecundè, quoniam sola impudentia hæretica armatus, disciplinarum omnium expers, tantam prouinciam suscipit.

Valentinus Gentilis cum Seruetianorum fermento Deistarum Lemani lacus vndas miscuit, contra quem præcipuè tertium meum de Trinitate dictaui.

His iam omnibus superstes *Theodorus Beza* quotidie aliquid noui ad iam putres eorum Blasphemias addit. *Hæc ex istorum scriptis & ferraginibus.*

1555. Ioannes à patria (*Beza in Iconibus*) siue cognomento videlicet, quia spurius, gente Belga ab anno 1517. ad 1555. suos de Religione & Rep. libros produxit, quos Cordillus & Latomus *De vndecim millibus mendaciorum Sleidani* inscribendos docuerunt, propter apertam Auctoris falsitatem: de qua apud Carolum Imper. conuictus, Basileam euadens, paulò pòst, nempè anno 1556. desperatione, tædio, & miseria, fœdam mendaciis animam exhalat. *Spenceus lib. 1. Apolog. c. 4.*

In eo plura sunt πλάσματα, quàm ἔργα, *Ibid.* Encomiastes Lutheri verius quàm historicus. *Crom. Colloq. lib. 1.* Impostarum innumerabilium conuictus à Groppero, Fontano, Gennepæo in Germanica Epitome, Lindano, Copo, Staphylo, Pontano, Billicio, Surio, &c.

Anno Christi. 1513

Anno mundi. 5610

HVMANA.

Maria Stuarda regina Scotiæ Francisco Delphino, qui postea regnauit, nubit. Stuarda autem familia, cum Danicæ esset stirpis, à Saladini Sultani temporibus Scotiæ inserta est à Macolimo rege. Nam is Valterum nobilem oriundum è Dania virtutis causa, quam aduersus Saracenos in Syria ostenderat, ad Stuardi (sic enim Scoti regij conuiuij magistrum vocant) dignitatem euexit. Eius familiæ & nominis reges quinque Iacobi nomine, continenter sibi succedentes humanæ miseriæ speculum præbuerunt. Nam primus in cubiculo trucidatus, 2. diffracti ærei tormenti frustulo interemptus 3. à filio interfectus

Anno Christi. 1555

Anno mundi. 5643

fectus 4. in bello ab Anglis occisus 5. huius Mariæ pater paulo post nuptias, adeo leui morbo succubuit, vt nonnulli veneno sublatum arbitrarentur. *Iouius lib. 6. viror. Illust.*

Eod. an. 1555. Philippus 2. Hispaniæ regnum adit, Patre Carolo cedente, & in sacram solitudinem abeunte.

Eodem Turci accersiti à Gallis Corsicam depopulantur.

Carolus 5. qui Solymanum tantarum virium fastu tumentē solo prope Castrorum fremitu aliquoties profligarat, qui Ariadenum Barbarussam acie deuictum, ac Tunetano regno exutum Africa depulerat, qui imperiū superiorum Impp. ignauia labefactatum ac penè perditum restituerat, qui coniurantem Germaniam retuderat, defectionis ducibus victis & captis, qui regem Franciscum, & Clementem pont. in potestate habuerat, qui in orbe nouo multa præclara in Dei & Ecclesiæ decus per suos gesserat, ædificatis vrbibus, remplis &c. qui denique, vno dempto Carolo Magno, omnes Occid. Impp. pace bellóque superarat, religione tactus, quam sanctissimè semper coluit, & aduersus hæreticos asseruit, tædio rerum humanarum affectus, propter cælestium & æternarum desiderium, primus post conditum Germanicum imperium. (Nam Lotharius Francus erat) majestate Imperij Fratri Ferdinando abdicata, reliquis regnis atque ditionibus vnico filio Philippo traditis ad vitam religiosam, assumptis aliquot piis viris, se contulit & in sacram solitudinem secessit.

Ioannes Fuccius Prutenus Chronologiam vsque ad ann. 1553. ab orbe conscripsit. Postea an. 1566. de quadam coniuratione conuictus sub Sigismundo Polonorum rege laqueo vitam hæreticam finiit. Eum aliqui continuarunt vsque ad an. 1574.

Tammas Sophus de Imperio Mesoporamiæ & Assyriæ excidit. Taurini regiam expilari, Persidem diripi à Solimano passus est. Solimanus postea 400. Turcarum millibus amissis in Carintho cum eo pacem an. 1557. facere cogitur.

Guilielmus à Prato Episcopus Claromontensis Cancellarij Regij, Cardinalis & Legati f. qui postea an. 1559. obiit, relictis copiosis pecuniis & redditibus, è quibus diues Valetudinarium Claromonti, & tria Iesuitarum collegia cōderentur, vnum Lutetiæ Parisiorum, alia duo in Auernia, Biliomi & Moriaci.

1555. Nicolaus Villegagno, eques Rhodius, cum Gallico comitatu in Brasiliam Americæ partem Capricorno subiectā, ad 26. gradus Æquatoris nauigauit. In eius quadam insula ad Genebarum fluu. castrum extruxit, & Colliguium de nomine Admiralij appellauit, vt totam regionem Franciam Antarcticam, & aliquot ædes tumultuariè ad littus constructas Henricopolim, quòd Henrici 2. auspiciis & sumptibus suscepta esset nauigatio.

Quæ paucis pòst annis omnia venere in Lusitanorum potestatem, Francis partim cæsis, partim expulsis. Nempè istiusmodi nauigatio non magis succedere potuit, quàm illa Iosaphat Regis Iuda cum Ochozia rege Israël, 2. Par. 20. quòd mixtim eò confluxissent Catholici & Caluinitæ, improbāte Deo istiusmodi societatem, ac nolēte, vt agrestes illarum regionum populi pro Ca-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tholica puritate venenum Caluinisticam ipsis à Richerio Carmelita, & aliquot aliis apostatis propinatum hauirent, sicque à circumeuntibus impijs mare & aridam ad proselytas efficiendo, filij Geennæ plus duplo fierent.

Infelicitatem auxêre motus ab hæreticis contra Catholicos excitati, vt proinde Villegagno istos partim. strangulauit, partim in patriam pumicandos præmiserit, mox ipse, nempé an. 1558. insecuturus. *Teuetus, & Ioan. Lerius Caluinista, qui istarum tragœdiarum magna pars fuit, in sua America. Beza in Icon.*

h BELLVM mouit proregi Neapolitano. Pietate & virtute insignis.

Ioannes Caluinus ad nundinas autumnales Præfortí an. 1556. cum ministris eius loci de Cœna conferre volens, reiectus est, quòd se Zuinglianum profiteretur. *Lauater. in hist. Controuersiæ Sacramentariæ. Surius in hist.*

Eodem anno cum plerique Laici in Polonia vsum calicis in sacramento Eucharistiæ contentiosè efflagitarêt, quasi Christus esset exanguis sub altera specie, & Roma. Pontifex eo misisset Aloysium Lipomanum Veronensem Episcopum ad Regem Poloniæ Sigismundum, ea quæstio diuino miraculo est iudicata. Nam cum quidam Iudæus *Buhem* suæ Benedictus in quodam Poloniæ oppidulo Sachazero nomine, tribus milliaribus ab arce Louitz. à sua ancilla Christiana, Dorothea Lazezla nomine, sacram Eucharistiam (quam ipsa ad pagum Catzo die Paschæ susceperat, & ex ore extractam in sudariolum reposuerat, vt ad suum herum deferret) tribus daleris & veste sericea fimbrias habente emisset, & in synagoga pugionibus, & cultris confodisset, repente ex illa MVLTVS CRVOR emanauit, quem Iudei cochleari in vitreum calicem trâsfundunt. Hac de re paulo post cognita, & ad Sigismundum Regem, qui tunc erat Vilnæ (quæ est vrbs Lituaniæ Metropolis) delata, mandatur illius oppidi præfecto secundario, vt totum negotium diligenter inquirat & in huius sceleris conscios extremo supplicio animaduertat. Itaque Dorothea cum Iudæo suo hero, die Veneris post Christi Ascensionem flâmis exuritur, reliqui item Iudæi sceleris socij (vno excepto qui aufugerat) Calend. Iun. idem supplicium luunt. Vnde multi & ipsi Poloniæ rex non mediocriter in retinenda Catholicæ Ecclesiæ communione confirmatur. *Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. & Surius in hist.*

Sub hæc tempora imago Crucifixi à quodam lapidibus per indignationem icta emisit sanguinem, sed sceleris reus Moguntiæ supplicio afficitur. *Brentius in cap. 3. ad Galeat.*

An. 1556. obierunt mortem Ioannes Sleidanus Argentinæ, Conradus Pelicanus ex minorita, Zuinglianus Rubeaqui, & omnium pessimus Dauid Georgius Basileæ.

Lutetiæ Franciscus Picardus Theologus, & Andreas Tiraquellus iurisconsult. an. 1558. Romæ Ioannes Gropperus Theologus & Cardinalis 1559.

Eodem anno Non. Septemb. Lutetiæ summo mane, via Iacobæa in ædibus cuiusdam priuati hominis, qui tunc aberat, ante collegium Plessiacum, comprehenduntur Caluinistæ siue Lutherani, vt vocabantur, vtriusque sexus circiter 120. qui nocte ipsa illuc ad concionem & preces

Anno Christi.		Anni mundi.
	231.	
1555	h PAVLVS 4. Neapolitanus, ex familia illust. Caraffa. an. 4. di. 27. mens. 2.	5643
	Vacat mens. 4. d. 6.	
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ioasaph.	
	Principibus.	
	Solimano Turcorũ Imp.	
	Tamma Persarum.	
	Carolo 5. & Ferdinando eius fratre an. 6. per ordinẽ, Occidentis Imperatoribus.	
	Henrico 2. Franc. Rege, & vsque ad regni Francisci 2. initium.	
	Claudio Æthiopiæ.	
	Philippo 2. Hispaniæ.	
	Maria Philippi vxore Catholica Angliæ Regina, deinde Elizabetha sorore, quæ his iã annis 22. regnat.	
	Sigismundo 2. Augusto Poloniæ.	
	Ioanne 3. Portugalliæ. deinde Sebastiano an. 21.	
	Maria Scotiæ.	
1560		5648

Anno Christi.		Anni mundi.
1555	28 28	5643
	28	
	28 28	
	28 28	
	** **	
1560		5648

preces conuenerant. Ex ipsius nonnulli paucos post dies comburuntur. *Nox & amor vinúmque nihil moderabile suadent.*

Eodem iuniores Saxoniæ Principes & Comites Mãsfeldenses Lutherani, edunt separatim publicum scriptũ, quo vndecim sectas huius sæculi, & præcipuè Zuingliana, vt execrabiles hæreses damnarunt. *Surius in hist. Lauater. in hist. Controuersiæ sacramentariæ.*

Anno 1557. Prid. Non. Septemb. inchoatum est Vuormatiæ colloquium inter Catholicos & Lutheranos decreto Comitiorum Ratisponensium, sed turbatum artibus Flacci Illyrici. Aderant Euangelicarum partium 12. ministri, qui à Catholicis interrogati, quas sectas confessioni Augustanæ consentaneas & dissentaneas existimarent (quòd variæ sectæ sub Augustana confessione comprehendi vellent, & decretum esset, cum iis duntaxat colloquium habendum, qui essent antiquæ Religionis vel Augustanæ confessionis) per 16. dies inter seconcertarunt, cùm alij ex ipsis sectas quasdam vt à confessione Augustana discrepantes damnarent & excluderẽt, alij retinendas, eísque parcendum censerent. Ea concertatio eo vsque progressa est, vt ex 12. ministris. 5. reiecti & excommunicati fuerint, tanquam contrarij confessioni August. in præcipuis capitibus, vt de Lege & Euangelio, de Libero arbitrio, de Iustificatione, de Operibus, de Sacramentis, & vsu Ceremoniarum. His ita gestis, quia à 7. reliquis Ministris nunquam impetrari potuit, vt sigillatim multiplices sectas à confessione Augustana secernerent & damnarent, ne inanis esset labor colloquij, illud vix adhuc benè cœptum intermittitur & suspẽditur, *Amsdorffius in lib. Publicæ confessionis puræ doctrinæ Euangelij &c. Nicol. Gallus in suis Thesibus & hipotypos. Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. Lauatherus in hist. controuersiæ Sacram. Sur. in hist.*

Dauidis Æthiopum Impet. successor Claudius ad Ioannem Portugalliæ scripsit de communione Catholicorum regum ineunda, & obedientia summo Pontifici præstanda. Iesuitas ad se missos satis quidem humaniter excepit, sed cæteris non potuit satisfacere, bello Mauritico distentus, in quo victus est ac cæsus. *In Epistolis Iesuitarum.*

HVMANA.

An. 1558. Franci Duce Francisco Guisiano Principe, vrbem Caletum omnium opinione inexpugnabilem 7. obsidionis die 5. Non. Ianuarij expugnarunt. Mox Guinam arcem munitissimam captam incendũt, & Hamam capiunt, denique Anglos ex tota Gallia exturbant.

Eodem an. Nouembris die 17. ætatis verò suæ 43. Maria Angliæ Regina Catholica obiit.

Eodem die, post horas duodecim Cardinalis Polus vespere defunctus est natus an. 58. mens. 6. *Surius.* Quibus duobus luminibus vno die extinctis, magna simul & regni & religionis subsecuta est in Anglia & vicinis regionibus obscuritas.

Scoti expellunt Gallica præsidia.

1559. Ianuarij 15. in Demortuæ locum Angli substituunt Elizabetham, quam Henricus ex Anna Bolemia susceperat. Hinc restituitur Zuinglianismus & Caluinismus, Clero & Episcopis carcere & rerum suarum a-

Universidad de Deusto
Biblioteca

		Anno mundi.
	missione mulctatis, nonnullis etiam veneno, nece &c. absumptis.	
	Eodem anno, 7. Non. April. Inter Gallum & Hispanum inita pace, qua hodiè fruimur, Philippo Regi Hispaniarum Elizabetha filia Henrici Francorum Regis natu maxima despondetur, & Margarita eius soror vnica Emanueli Phileberto Allobrogum Duci.	
	Vigesimo secundo Iunij dum celebrabantur nuptiæ Philippi regis & Elizabethæ Henrici Regis Franc. filiæ, simulq; Philiberti Sabaudiæ Ducis & Margaritæ Sororis eiusdē Henrici, ipse Henr. hastæ fragmento per galeā adacto à Montgomerio Comite in cranium, occūbit ex vulnere natus an. 40. mens. 3. di. 11. & Regni an. 12. mēs. 3. d. 11. Eius obitus in Gallia locū dedit crebris rerū nouarum machinationibus & hæreticorū imprimis audaciæ.	
	Dithmarsi domantur à Rege Danorum, populus ante liber & inuictus, dum Archiep. Bremensi pareret & Catholicam sequeretur. At tum Lutheranizans, dat suæ leuitatis pœnas.	
	Ioanni 3. Portugalliæ defuncto succedit Sebastianus his 21. annis. Nam eius parens Ioannes 4. vt nominatur, ante Ioannem 3. Patrem mortuus est, ita tamen vt Sebastianum hunc vix tres menses agentem reliquerit.	
	1557. di. 22. Septembris Natalis Brularrus, regius causarum cognitor, pietate, iustitia & eruditione illustris, moritur: cui Ægidius Burdinus successit, summa etiam eruditione ac virtute.	
	1559. Ioannes Fernelius summus Medicus Lutetiæ. Franciscus Duarenus Iurisconsultus apud Biturigas. In Vngatia Isabella, quæ rara fœlicitate, fuit regis filia, regis vxor, soror, & mater.	
	i HOSTIS Simoniacorum, & plura habentium Beneficia, oſor dispensationum.	
1560	An. 1564. Decretali siue Bulla Fiduciarios Sacerdotiorum, quos vulgo Custodinos appellamus, perpetuo anathemati subiecit, restitutioni addixit, Simoniacos declarauit, peccati expiationem soli Cathedræ Apostolicæ reseruauit. Inscribitur Bulla contra quoscunque Ecclesias & beneficia Ecclesiastica quæcunque in confidentiam retinentes seu recipientes. Quod successor Pius 5. renouauit.	
1566	Addisu filius Ioānis de domo Martia, ex Ciuitate Gezira in Tigri Flumine, olim monachus ord. Sancti Antonij, Monasterij Sāctorum Rahæ & Ioannis fratrum, electus primas siue Patriarcha ciuitatis Muzal in Assyria Orientali Romam venit, vt cōfirmaretur, vbi & obtulit Pio professionē fidei, & attestationem manu sua pictam & subscriptam, die 7. Martij, An. Do. 1562. Iurans se credere, recipere, & approbare omnia quæ in Sede apostolica tenerentur, & se id curaturū in sua iurisdictione, sub qua essent multi Metropolitæ, Episcopi & Diocesani. Videlicet Arbel Metropolis, Saraua, Hancaua Episcopatus, Cheptiam Metropolis, Caranileys, Achusch Episcopatus, Nassybin Metropolis, Machazzin, Tallescaui, Mardin Episcopatus, Sceert, Metropolis, Azzen Episcopatus, Elchessen Metropolis, Zuch & Mesciara Episcopatus, Gurgel Metropolis, Esci Episcopatus, Amed Metropolis, Chiaruchiæ, Hayn, Tammir episcopatus, quæ omnes simul regiones subsunt *imperio Turcarum*; Ormi superior Metropolis, Vscimi & Cuchia Episcopatus, Ormi inferior	

CONCIL. Coloniense sub Adolpho.

Moguntinum.

232.

1560	i PIVS 4. Mediolanensis, an. 5.	5648
1564	mens. 11. di. 8.	5654

Vacat di. 29.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioasaph, deinde Metrophane.

Anno Christi.		Anno mundi.
	Principibus.	
	Solimano Turcorū Imp.	
	Tamma Persarum.	
	Ferdinando & Maximiliano 2. an. 12. ex ordine Occidentis Imperatoribus.	
	Francisco 2. an. 1. & post eum Carolo 9. Maximiliano, eius frat. an. 14. Frāc. Rege.	
1555		5543
	Claudio Æthiopiæ.	
	Philippo 2. Hispaniæ.	
1555		5643
	Elizabetha Angliæ.	
	Sigismundo 2. Augusto Poloniæ.	
	Ioanne 3. Portugalliæ.	
	Maria Scotiæ cum Francisco 2. Francorum Rege.	

rior Metropolis, Durra, Soldos, Eschinuch Episcopatus, Espurgan Metropolis, Nare, Gien nunc Episcopatus, Salamas Metropolis, Baumar, Sciabatā, Vascham Episcopatus. Omnes *Persarum Regi vulgo Sophi vulgo* nūcupato subiecti. In India verò *Lusitanis subiecta* Cuschin Metropolis, Cananor Metropolis, Goa Metropolis, Calicuth Episcopatus, cui subest Carongol ciuitas, quę adhuc ab Idololatris & Ethnicis hominibus possidetur. *Hæc ibi.*

Metrophanes Constantinopolitanus Patriarcha centesimus quadragesimus primus sedere incipit anno 1563. in annos 8. vel 9.

An. 1560. Lutherani & Sacramentarij ardentissimo odio inter se flagrant, cum scriptis contrariis, tum edictis publicis. Nam Vuitembergenses, quibus præerat, Brentius, edictum promulgant contra Sacramentarios: Ienenses ministri edunt supplicationem ad Ioan. Friderici um 2. Ducem Saxoniæ, eiusque fratres ac alios Principes & ordines confessionis Augustanæ, pro legitima synodo, in qua soli Lutherani cōuenirent, & Zuinglianos atque alios, quibus aduersantur, condemnarent. Contra ad Heidelbergensi academia post publicam disputationem Zuinglianorum contra Lutheranos, Heshusius Lutheranus abire iussus est: & mox Superintendentes Heidelbergenses, edunt decretum, quo Lutheri & Brentij Catechismi extra Ecclesiam eiiciantur, & eorum scripta nullam habeant auctoritatem. *Lauaterus Zuinglianus in hist. controuersiæ Sacrament. Surius in hist.*

Magni tumultus à nescio quibus Euāgelicis religionis causa excitantur in Gallia, & Allobrogibus.

In Scotia etiam mire tumultuatum est, dum Caluinismum amplectuntur, Anglis suppetias ferentibus, qui & ipsi hæreticum furorem fuerant amplexi, *Surius.* Primi autem Scotorum ministri fuere Paulus Methnen pistor, & Ioan. Knox è presbytero apostata, indéque Necromanticus.

Regina Scotiæ Maria Guisiani olim ducis filia Mariæ, quæ Francisco 2. nupsit, mater, inter hos motus Edimburgi tædio & curis moritur. *Surius.*

In Vuallia regione Angliæ crux inuenta est, in quadam fraxino turbinis vi & tempestate deiecta. *Idem & Alanus Copus in Dialogo.*

Magdeburgenses ministri, quorum antesignatus est Matthias Flaccus Illyricus Centurias diuulgarunt errorum, mendaciorúmque plenissimas, Contra quos Alanus Copus Anglus paulo post sex Dialogos edidit, Bucingerus centuriam vnam, Canisius libros de corruptelis scripturæ, nempè de Ioanne & de D. Virgine. Turrianus opus pro Epistolis Pontificum decretalibus. Nos huius Operis posteriorem partem, quam speramus suffecturam ad eorum fraudes & calumnias detegendas atque dissoluendas, aut certe iter prærnōstraturam vt quisque facile per sese cætera adiiciat. Nam facile est inuentis addere. Quin & res ac historias ab istis prætermissas magnonumero colligauimus. Studuerant enim immanibus illis voluminibus non historiam scribere, sed fabulas, vt Pontifices traducerent.

Geneuæ nefandissimum consilium de Francisco 2. Rege Franciæ, Regina vxore, Regina matre, eius liberis, Proceribus, & bonis Magistratibus ad certum diem per insidias trucidandis, Beza principe, Caluino authore, Or-

Universidad de Deusto
Biblioteca

otmano subsignatore, Spifamio suasore, omnibus Galliæ prædonibus & laniſtis conſciis. *Surius.*

Hinc ſeditio Amboſiana prætextu boni publici & conſeruandarum legum Franciæ à quibuſdam ſectariis non admodum claris, numero 500. præter aliquot pedites, quæ detegitur 9. Calend. April. Eius quidem duces grauiſſimis ſupplicijs plectũtur, at mox Rex omnes reos hæreſis abſoluit edicto publico, modò in poſterum fidem Catholicæ Eccleſiæ retinerent. Ex eo tempore, qui ptius Lutherani dicebantur, per totam Galliam cœperunt vocari Huguenoti.

E vita exceſſerunt an. 1560. Robert. Cœnalis Arboricenſis Epiſcop. & doctor Theologus Lutetiæ, 5. Caléd. Maij. Ioan. à Laſco Zuinglianus in Polonia Idib. Ianuarij. Philippus Melanchthon 13. Calend. Maij Germaniæ cothurnus, de omni religione ſecurus. Vnde poſt eius mortem, eum ſtatim quiſque hæreticorum ſibi vendicare voluit. Caluinus contẽdebat in ſua confeſſione mortuum, alij in alia.

Multa hoc tempore variis in locis ferebantur viſa portenta, & horrenda monſtra, præſertim in Anglia, in qua Londini Pyramis Paulinæ Eccleſiæ tota ferè lignea plumbóque cooperta de cœlo exuritur, deinde menſa illa, in qua hæretici Caluini communionem exercebant. *In Annalib. Angl.*

Anno Christi. Anno mundi.

1562 5650

An. 1561. quidam Lucas Stembergerus docet inter alia non eſſe Trinitatem, ſed vnum Deum Patrem, Sabbatum eſſe ſeruandum, Euchariſtiæ & baptiſmi ſacramentum Sataniсam eſſe inſtitutionem, &c. *Surius.*

In Polonia contrà Gregorius Paulus, Cazanouius & alij tres eſſe Deos, Symbolum Athanaſij eſſe Sathanaſij, & cæt. Quibus dum ſe Caluinus & eiuſdem metalli miniſtri ſe opponunt, Autotheani & Antitrinitarij ſiue Sabelliani euadunt, & doctrinam de Deo Vno, & Trino ſceleratis modis conſpurcant. Quas blaſphemias hodiéque perpetuant. *Vide noſtros libros de S. Trinitate, & contra Schekium.*

Eodem anno, quòd multæ nouæ hæreſes, prætextu confeſſionis Auguſtanæ itreperent, fuit conuẽtus Principum Numburgi in Thuringia, in quo egerũt de Zuinglianis ſolenniter condemnandis, ſed id à quibuſdam Principibus impeditum eſt.

Saxones etiam Lutherani ad ſedandos motus propter rem Sacramentariam exortos conuentum agunt Lunæburgi, dãnántque hæreſeos Albertum Hardemburgium Zuinglianum. *Lauater. in hiſt. controuerſiæ Sacrament.*

In Tranſſyluania alij Lutheri, alij Zuinglij doctrinam ſequũtur, magno apud Turcos ludibrio religionis Chriſtianæ. Bremenſes omnes Lutheranos vrbe ſua exire iubent. *Ibid. & Surius.*

Inſtitutum fuit à Rege colloquium Poſſiacum inter Catholicos & Euãgelicos, ſed cùm primùm publicè, deinde priuatim colloquuti fuiſſent per aliquot dies, diſſoluitur abſque vllo profectu. Impudentiſſimum eſt mẽdacium, quod Lauatherus ſcribit colloquutores Catholicos conſenſiſſe cum miniſtris. Huius fructus fuere Bella immania quæ deinceps per 18. conſequuta ſunt.

1561. anno 16. Cal. Februa. edicto Regio permiſſum eſt Euangelicis ſuos conuentus ac exercitia & negotia ſuæ religionis extra mœnia vrbium habere, donec aliter à Rege

CONCIL. Tridẽtinum aliquandiu interruptum continuatur, præſidentibus 4. Legatis ſedis Apoſtolicæ, & præſentibus 2. Cardinalibus, 3. Patriarchis, 21. Archiepiſcopis, 168. Epiſcopis, 7. Abbatibus, 7 Generalibus ordinum, 39. procuratoribus abſentium cum legitimo mandato. Duranit, an. 1. m. 11. d. 4. Clauditur die 4. Decembris 1564.

Anno Christi. Anno mundi.

1560 5648

à Rege decerneretur, ſiue vſque ad Concilij œcumenici Tridẽtini determinationem. Promulgatur in ſenatu Pariſienſi Prid. Non. Martij. cum hac clauſula: *Audito procuratore Regis, abſque tamen approbatione nouæ religionis, & id totum per modum proviſionis, & donec aliter per Dominum Regem fuerit ordinatum.*

Francorum exulum (qui erant Zuingliani) Eccleſia cùm Francforti per annos ferè 7. manſiſſet, anno 1561. 9. Calendas Maij. Senatuſconſulto Francfordienſi vrbe excedere, aut ab exercitiis ſuæ religionis abſtinere iubetur: quòd ipſi à Lutheranis ſiue Germanis miniſtris diſpares eſſent & religione & ceremoniis & doctrina, quòdque à præcipuis capitibus confeſſionis Auguſtanæ, eius Apologiæ, pacificationis Vuitembergẽſis, factæ an. 1536. denique Francfordienſis concordiæ actæ an. 1542. 5. Idu. Decembris, diſſentirent. *Vide huius Rei acta & hiſtoriam editam à Franciſco Philippo.*

1562. Menſe Maio factus eſt conuentus Luneburgẽſis à Lutheranis contra Caluiniſtas & Sacramentarios. Metuebant enim Lutherani, ne irrepentibus iam in Saxoniam Caluiniſtis, ipſi ſolum vertere cogerentur.

Tilmannus Heſſuſius Luther contra Caluinum, Boquinum & iſtius fæcis miniſtros ſcribit.

Paulus Alciatus Caluinita Mahometanus tandem effectus eſt. *Beza præfat. in acta Valentini Gentilis pag. 17.* Caluiniſmus ſcilicet gradus eſt proximus ad Mahometiſmum. Vnde & Valentinus Gentilis probabat ſua dogmata è veteri Teſtamento, nouo & Alcorano, quaſi hæc tria eſſent *bibliotheca. Benedictus Aretius Bernenſis miniſter cap. 1, & 3. Hiſtoriæ Valentini Gent.*

Petrus Martyr Florentinus, ordinis quondam S. Auguſtini, pridie Idus Nouemb. non ſine ſuſpitione veneni à Caluinitis propinati, dum reſpondere parat Brentio monſtroſam Vbiquitatem introducenti, & Caluinitis, à quibus vt ſpectrum in Euchariſtia conſtituentibus proximè in Poſſiaco conuentu diſſenſerat, exclamãs pro ſua parte, neque reipſa Corpus Chriſti eſſe Euchariſtia, neque reipſa, ſumi, cum iſti affirmarent reipſa quidem abeſſe, reipſa tamen ſumi, quod eſt prodigij pluſquam ſimile, infœlicem exhalat ſpiritum. *Spenceus in Apolog.*

Olim cùm ei non ſucceſſiſſet conſilium cum Ioanne Valdeſio Hiſpano initum de (hæreticorum) aliquo coetu cogendo tùm viris tùm fœminis frequentato. (Nam hæc Bezæ verba ſunt) & paulò pòſt Romæ vſtulandus eſſet, Luca Italiæ oppido, in cuius monaſterio Pauli Epiſtolas profitebatur, fugit Tigurum cum Bernardino Ochino Capucino, qui pòſt fuit Trinitarius, & magnas turbas inter Euangelicos excitauit. *Beza in Iconibus.* vbi nota hæreticos libenter Rabellerij iſtius Athei conuenticulum excitaturos, quod ſit tam fœminis, quàm maribus commune, quale etiam vnus ex eorum maioribus Nicolaus Antiochenus Apoſtolorum ſæculo, indéque aliquot alij impuriores hærerici animo complectebantur, ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus.

Ex eiuſdem ordinis monaſterio Petrum Martyrem ſecuti ſunt Paulus Laciſius Veronenſis, Argentinæ poſtea Græcizando vitam tolerans, Celſus Martinengus Italicæ Geneuenſis ſynagogæ miniſter, Hieronymus Zanchius, nunc Argentinæ, nunc Heildebergæ, modò Neoſtadij, modò in Rhoetia exulans, & Emmanuel Tre-

1566 5654

Universidad de Deusto
Biblioteca

mellius(è Iudæo quilibet pro secta principum, è quibus possit aliquid lambere.)*Ibid.*

An. 1563. Bullingerus calamitosus senex Brentio respondet: calamitosius deinde moritur Tiguri an. 1575. Ita inter Lutheranos, Caluinitas, Zinglianos rixa est implacabilis, quam non nisi mutuis cædibus placare possint.

Mense Martio in suburbio Augustæ Vindelicorum textoris cuiusdam filia an. 20. nata à malo dæmone obsessa cũ à Lutheranistis nullo modo liberari posset, quòd Satanas Satanam nõ eiiciat, à Simone Theologo & Catholico Ecclesiaste apud D. Mauritium Augustæ, inuocato nomine Christi, liberata est.

An. 1564. Caluinus 14. Cal. Iunij tam variis morbis extinctus est petulantis & effrenatæ suæ impietatis pœnas expendens, vt (nisi à Beza scriptum esset, *Præfatione Comm. Caluini in Iosue, & in istius vita*) vix crederetur. Per 4. ferè annos discruciatus 9. horrendis morbis, Cholica, Calculo, morbo articulari, Hæmorroidibus, febri phthisica, Asthmate, Hemicranio, Catharro continuo, Vomitu denique sanguinis. An mentiar Beza, esto tu iudex. Nam ad verbum ista è tuo Gallico opusculo exscripsi. An Herodes terribilius animum Satanæ reddiderit, equidem nescio. Tãquam sorex, Beza, tuo indicio periisti? Cur ista de tuo præceptore vel etiam Patre (sic enim eum flebiliter nominas, cui scis te nunquam fuisse cordi) non occultabas? Cur famæ tui doctorculi sic malè consulebas? Sicuti iusserat, nullo sepulchri apparatu elatus est, postquàm Geneuensem cloacam totos viginti tres annos fouisset. *Beza in Iconibus, in quibus Caluinum pingit horribili forma, vultu scilicet funesto, barba barbarica, ore hiante, & cacaturiente.*

Quinto die Martij Ingolstadij obiit Fredericus Staphylus an ætatis 51. vir doctissimus, qui se à Luthero ad Catholicam rediisse scripsit, cum aliis de causis, tum quia se præsente Lutherus anno vno ante obitum ab Energumena vllis exorcismis dæmonem non modo non potuisset eiicere, sed etiam ab eo in ipsum insiliente, & seram, ne egrederetur, miscente, egregiè vapulasset, donec per loci fenestram semimortuus à sociis extraheretur, qui & ipsi per fenestram exilierant. *Ipse apol. 2.* Similem historiam de filiis Sceuæ exorcistis Iudæis refert D. Lucas Act. 19.

Multi Sinenses, populi Noui orbis, in Oriente fidem Christi suscipiunt. *Surius in histor.*

Eodem anno mense Aprili inchoatum est Mulbrunense colloquium inter Lutheranos & Zuinglianos siue Caluinistas, præsentibus Palatino electore & Duce Vuitembergensi, cui etiam interfuit Brentius, colloquutore Iacobo Smidelino pro Lutheranis contra Boquinum Zuinglianum: Inter quos post longam concertationem non solùm nulla fieri potuit concordia, sed odiũ & simultas acriùs exarsit, se mutuis iniuriis proscindentes: Vuitembergenses vocabant Palatinos, sectarios, falsarios, quòd corrupissent verba Lucæ: contra Palatini dicebant Vuitẽbergenses noua, falsa, & inaudita dogmata profetre, suis somniis scripturam peruertere, & de vna eadémque re affirmanter & neganter solere respondere. Vide acta eius colloquij tam ea, quæ ab Vuitẽbergensibus, quàm quæ à Palatinis (qui scriptum Vuitembergensium crebro mendacij insimulant) edita sunt.

1565. Scotia magnis motibus concutitur ob hæresim.

Eodem an. fuit Coloniæ vir grandæuus ex Thebaide ab Alexandrino Ægypti Patriarcha, qui eiusdem Patriarchę nomine obedientiam Romano Pont. in scripto afferret. *Surius.*

Indi magis ac magis ad fidem conuertuntur. *Surius, & Epistolæ Indicæ.*

Franciscus Xauier, qui primus è societate Iesu ætate nostra Indis Christum prædicauit, miraculis clarus moritur. *Surius.*

Hoc anno exorta est in Anglia è Caluinitarum omniumque istiusmodi hæreseon sentina secta noua Puritanorum, sic appellata, quòd tam purè se à Catholica separent, vt nec orare in templis, quæ fuerant olim Catholicorum, nec clericali vestitu indui, aut vllo prorsus veteri ritu vti velint. Quam ipsi opinionem vsque ad bonorum amissionem & vinculorum perpessionem defendunt, etiam contra suam Reginam, quam alioqui caput sibi constituerant in omnibus causis tam Ecclesiasticis, quàm ciuilibus. *Sanderus de Monarchia Eccles. lib. 5. ca. 4.*

Mameiacus minister Chalnensis Dæmoniacum sibi oblatum, culeo insutum in Isaræ amnis pro funda, saxis aggrauantibus demersit. *Faius in suo Energumenico pag. 56.*

Paulo post Nicolaa Dęmoniaca porrectione Eucharistiæ tandem ab Episcopo liberatur Lauduni circumstantibus decem hominum millibus, & notarijs publicis acta omnia excipientibus, procuratione Caluinitarum, qui rem suppositam quoquo modo videri cupiebant. *Idem.* Historia huic planè similis, quam narrat Prosper de Dimidio temp. cap. 6.

HVMANA.

1560. Franciscus 2. Rex Francorum Prid. Non. Decembr. non sine veneni suspicione interit, dum conuentus trium ordinum Aurelijs celebraretur: in quo liberrimè pro Ecclesia, vt virum bonum decuit, contra hæresim & eius principes Ioannes Quintinus Heduus, multorum librorum eruditus scriptor perorauit.

Illo anno Carolus 9. frater Rex Francorum sexagesimus regnum ingreditur.

Mosci deletis 6000. Tartarorum redeunt in Liuoniam. Liuonij à Polonis auxilia petunt.

Baiazethes & Selymus Solymani filij inter se dimicant ad Anasum, deinde Alepum Syriæ. Baiazethes victus fugit ad Persas, vbi & moritur.

1561. Ferdinandus Imperator in Vngaria fœliciter res gerit cõtra Turcos & Transsyluanos. Paulò pòst Transsyluaniæ Vaiewada occupat arcem Zathmar. Vnde initium noui belli.

1562. in regno Franciæ omnia fuerunt funesta, grassantibus per totam ferè Galliam bellis, fame & peste: Plura certe mala vnico anno Gallia à suis pertulit, quàm cunctis superioribus bellis ab exteris. Illis commemorandis propter legem ἀμνηστίας prudens lubensque supersedeo.

In hoc primo ciuili bello Rex Nauarræ Rhotomagum obsidens interficitur. In conflictu Druydum Dux Niuernensis, Sanctandreanus Marescalus & plærique a-

Anni Christi.	Anni mundi.
1560	5648
1566	5654

Universidad de Deusto
Biblioteca

lij desiderantur. Princeps Condæus & Annas Montmorantius vtriusque partis Ductores capiuntur. Dux Guysius, dum victoriam persequitur, in Aureliarum obsidione, proditorie à Poltroto, quem Admiralius & Beza subornarant, glande percutitur & post aliquot dies sanctissimè expirat.

In medijs his Galliarum tumultibus Angli se iungunt Hugucnotis, Normaniam vastant, fortissimum matis portum, vulgo Portum gratiæ occupant à Septembri an. 1562. vsque ad finem Iulij anni sequentis, è quo prius non exierunt, quàm grauissima peste inde discedere coacti sunt, quę discedentes in Angliam vsque comitata est, ita vt Londini solum, eo anno plusquam 20. millia hominum perierint.

Incipit bellum inter Fredericum Daniæ & Ericum Suetiæ reges, in quo Dani Noruegiam recuperant.

Hoc ferè tempore Abdisu Assyriorum Patriarcha Romam venit, vt à Pōtifice confirmaretur, & pollicereturobedientiam, seque Conciliorum, & speciatim Tridentini decreta omnia susceptorum. *Surius.*

Huius anni mens. Nouembri Francofurti in Romanorum regem eligitur Maximilianus Ferdinandi f.

1563. apud Tartaros Naugaios, è quibus ortus dicitur Tamerlanes, circiter 300. milliaribus Germanicis à Mosca versus Orientem distantes, Murse quidam (sic Nobiles vocant) nomine Ismaël monoculus, & insignis Necromanta (Necromantia enim nihil illic frequentius) suis artibus reliquos omnes Mursas, quos armis subigere non valebat, extinxit. Alioqui illarum regionum populi certo destituuntur Domino, domos & sedes fixas nullas habent, viuunt absque vsu pecuniæ, frumenti, salis: sunt sine magistratibus, legibus, iudicijs. Imperium ita partum morte ipsius discussum est, liberis ipsius, eadem ratione, qua alios necauerat, consumptis.

In obsidione Aureliæ Franciscus dux Guysius præfectus exercitus Regij incredibili luctu piorum omnium à Poltroto proditorie perimitur.

Paulo post è custodia liberantur capti Caluinitarum procęres, pax agitatur non diu duratura. Lugdunenses se regi dedunt, & Catholica religio apud illos restituitur.

Tum, inito fœdere cum fautoribus nouæ religionis, promulgatur editum pacificationis.

Mense Decembri finis optatus impositus est Synodo Tridentinæ.

Presburgi in Vngariæ regem coronatus est Maximilianus Romanorum & Boëmiæ rex.

1564. Rex Daniæ & Lubecenses bellum, quod superiori anno in Regem Suediæ susceperant, continuant.

Lituani Moscos ad Vbium oppidum profligant & è sua prouincia eijciunt.

Hispanica classis Mauritaniam littoralem infestat è regione Beticæ.

Ferdinandus Imp. 8. Cal. Aug. moritur, & Maximilianum 2. filium Imperij successorem relinquit.

Hoc anno Turcarum arx munitissima. *Peuol di velez* appellata ad Africæ oram sita capitur à Garsia Toletano pro Rege Catholico 6. die Sept.

Melita siue Malta insula à Turcis oppugnari cœpta est an. 1565. 15. Cal. Iuni. In obsidione ceciderunt ex 500. equitibus Rhodijs siue Ioannitis 313. alijs ferè omnibus valde

Anni Christi.		Anni mundi.
1560		5948
	28	
	29	
	30	
	31	
1566		5654

valde vulneratis: Turci audito aduentu Garsiæ Proregis Siciliæ soluunt obsidionem 7. Non. Septemb post 3. mensem & 17. diem, quàm descenderant in insulam, relictis illic suorum cadaueribus 23000.

In Liguria haud procul à Nicæa aliquot vici repentino terræ hiatu absorpti sunt. *Idem.*

Maximilianus Cæsar contra Turcas & alios quosdā Duce Lazaro Schuendio res in Hungaria gerit. *Idem.*

Adrianus Turnebus in Græcis præceptor meus, professor regius natus an. 53. obijt Lutetiæ pridie Idus Iunij. Catholicus, etsi hæretici contrarium spargere conati sunt.

k VIR sanctus, eo nomine etiam hæreticis venerabilis & Turcis formidabilis, aduersum quos fœdere facto colligauit Hispanos, Venetos, Italiæ proceres, equites Melitenses, cæteris Christianis Principibus ad hoc fœdus inuitatis, etiam Moschis & Presbytero Ioanne, item ex Profanis Sophi Persa. Quod cessit fœliciſſimè in Lepantina pugna. de qua mox.

Pontifex longiore sessione dignissimus ad corruptelas nostrorum temporum profligandas. Pontificios reditus omnes in vsum belli sacri. i. Turcici & Hæretici, cęterorumque piorum operum contulit. Maiores mensæ & cameræ suæ sumptus quadraginta duntaxat assibus faciens, quàm in Cardinalatu.

Diuinitus electus, præter omnium expectationem. Cùm priuatim singuli reiecturi viderentur, communiter vniuersi pontificem nihil tale cogitantem declarauerunt 7. Idus Ianuarij 1566. & coronatus 16. Calend. Februa. *Onuphrius.*

Noluit missilia dare (vt mos erat) ne compressione turbæ, aliqui suffocarentur, sed maiorem pecuniæ summam diuisit in monasteria, loca pia, & vrbanos pauperes.

Ex opilione Bononia oriundo Dominicanus, inde Cardinalis demum, summus Pontifex: cui illud Psalmi 77. competit. De post fœtantes accepit eum, vt pasceret Iacob seruum suum, & Israël hæreditatem suam.

Miræ sanctitatis, & Concilij Tridentini rigidus obseruator. Tres Cardinales præposuit cognoscendis causis, quibus Episcopi Romæ detinentur, vt si idoneæ non sint, ad suas diœceses extrudentur. Concubinatum omnem perpetuis carceribus aut exilio mulctauit, etiam renuentibus Romanis ciuibus, nec siuit suos consanguineos bonis Ecclesiasticis ditari: Numerum domesticæ familiæ valde imminuit, vt plus in rem Ecclesiæ possit insumere: mulctas à reis nō coegit: Multos abusus sustulit: Leges seueras tulit contra Symoniacos & blasphemos: Statuit resignationes beneficiorum simplices non admittere nisi habita prius diligenti examinatione, num qui designantur essent idonei: Cùm autem aliquis ad ipsum retulisset id esse Curiam destruere, minus malum est, inquit, destruere Curiam, quàm cultum Dei negligere, & Christianam Rempub. turpiter prodere. Vetuit edicto Iudæos Christianum quemquam ad opus conducere. Vide epistolas aliquot nuper editas, de cętetis eius gestis.

An. 1569. renouat decretum siue Bullam Pij 4. contra Fiduciarios, quos Custodinos vulgus appellat. Simoniacos eos pronunciat, sedi Apostolicæ 2. absolutione reseruat, cæteris adimit, ac tam eum qui custodit, quàm illū, cui custoditur, restitutioni alligat, vt sic pro Sacerdotio

Anni Christi.		Anni mundi.
	233.	
1566	k PIVS 5. Alexandrinus an. 6.	5624
1572	mens. 3. di 16.	5661
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Metrophane.	
	Principibus.	
	Tamma Persarum.	
	Solimano Turcor. Imp. an. 8.	

Universidad de Deusto
Biblioteca

(verbi causa) 100. aureorum ducenti restituantur. Hoc Simoniæ genere apud nos plena sunt omnia magna cõscientiarum socordia & pernicie.

Regnum Angliæ proscripsit, prædaque exposuit, cuius fulminis vim pij quotidie deprecantur.

Hanc sententiam declaratoriam an. sequenti 1570. in ipso Corporis Domini festo Ioannes Feltonus nobilis Londini ad fores Episcopi iuxta summum templum publicè affixit, qui postea damnatus & in cratem iniectus suspensus est, deinde funè præscisso viuus adhuc multa tormenta alia subijt. *Sanderus lib. 7. de visib. Monarc.*

Tridentinum Conc. seruandum curauit, quantum in ipso fuit, è cuius præscripto Breuiaria, Sacerdotalia siue Missalia, & preces horarias recensuit, Catechismum emisit, &c.

Dæmoniacas multas suis precibus in publicis supplicationibus liberauit.

Graui Calculi morbo pressus solebat exclamare, Adauge Domine dolorem, sed da patientiam.

Ordines Monachorum multos reformauit, & certis regulis astrinxit.

Aureum numerum in Calendario restaurauit.

Cardinalatum recusanti, & cum lachrymis deprecãti Hieronymo Sucherio Aruerno Abbati Clareuallensi simul ac Cistercienſi obtrusit. Ei autem in morte nominanti ad Abbatiam quidem Cistercienſem Nicolaum Bucheratum, ad Clareuallensem autem Lupinum Myreum religiosos eiusdem ordinis, magnis virtutibus instructos, assensit, ne illæ profanis more Gallico prostituerentur, & hos bolos è principum coruorumque aulicorum frustrà renitentium faucibus fortiter eripuit.

1570. Cosmam Medicem magnum Ducem Hetruriæ creauit, cùm antea Dux Florentiæ tantùm appellaretur.

Adamas Claudij frater, Æthiopum Rex, olim fidem Christianam eiurarat, crudelis & sæuus, erga sedem Apostolicam contra morem maiorum initio Imperij malè affectus, hodiè melius. *In Epistolis Iesuitarum.*

1566. Ioan. Albinus nobili Valzergorum & Seresiorum familia ortus, Theologus Ecclesiastes & Archidiaconus, fidei defensor, & voce & libris clarus, toti Aquitaniæ charus, obijt 13. Cal. Sept. sub horam noctis decimam, natus ferè 38.

Eodem Despina & Roserius ministri cõferentes Lutetiæ de Religione cum Simone Vigoreo & Claudio Sanctio Parisiensibus Theologis, posteaque Episcopis Narbonę & Ebroici, turpiter victi ac triumphati causam præbuerunt, vt in proxima Synodo Caluinitæ decernerent, nullas deinceps cum Catholicis collationes esse habendas, ne ob frigida & manca suorum deputatorum responsa, plurimum sui Euangelij incrementis decederet. *Launeus lib. 2. Apologiæ cap. 12. qui Synodo interfuit, nondum eiurato Caluinitarum ministerio.*

Hac Theologorum collatione perculsus Roserius, nec deinceps animo quietus. an. 1572. Catholicus factus est, & pro Catholica libellum Caluinitis exitiosum vulgauit. Sequenti autem propter minas insidiasque in Germaniam euadens, Lutheranissimum professus est, vt paulò pòst nec Catholicus, nec Caluinita moreretur. *Ibid.*

Elias, Eliæ Leuitæ, qui Methurgheman, Tisbi, Bahur, Zicronoth,

Anno Christi.		Anno mundi.
1566	*Maximiliano 2. Occid. siue Rom. Imp.*	5654
	Carolo 9. Maximiliano Franc. Reg.	
	Claudio Aethiopiæ, deinde Adamasto.	
	Philippo 2. Hispaniæ.	
	Elizabetha Angliæ.	
	Sigismundo 2. cog. Augusto Poloniæ.	
	Sebastiano Portugalliæ.	
	Maria Scotiæ.	
1572		5661

Anno Christi.		Anno mundi.
	Zicronoth, Masoreth, & multa alia scripsit, filius, Romanæ synagogæ Iudæorum præpositus, cum tota sua familia fit Christianus, & à PP. baptizatur prid. Idus Iunij 1566. Eòdem an. eius exemplo Iudæi plus 300. fidem Christianam suscipiunt.	
	Carolus Molinæus Iurisconsultus obijt mens. Decembri. Statuerat multa contra Caluinitas scribere, inter quos diu vixerat, etsi perpetuò cum eis altercans æquè ac cum Catholicis, sed magno eorum commodo morte est præuentus.	
	Belgium commouetur, in multis locis sacris imaginibus deiectis.	
	Franciscus Sonnius Episcopus Boscoducensis, Vuilelmus Lindanus Ruremundensis, Cornelius Iansenius Gandauensis, Cunerus Leuoardiensis, vt primi suarum Dioceseon in episcopatus nouos erectarum præsules, ita & probi iuxta ac docti.	
	Ioannes Hesselius Louanienſis, Iudocus Raueisten Tiletanus, Sixtus Senensis doctores Theologi.	
	1567. Cambresij quidam Ioannes Carmelita apostata mutato nomine se Philippum vocat. Captus pernegat se cum esse, etiamsi multi & mater ipsa certis indicijs id ostenderet, & ad resipiscentiam hortaretur. Cùm suspẽsus fuisset, sparso rumore hæretici excitarum dixerunt, ac in Francia concionari. Eius ergo cadauer perquisitum, denuò est suspensum.	
	Ad reliquias S. Liuini Gandaui absconditas clauda mulier sanata est, & alia facta miracula, quæ in publica acta relata sunt.	
	Flaccus Illyricus renouat Manichæos furores de caussa & essentia peccati.	
1566	CONCIL. *Mediolanense & alia passim prouincialia pro executione Concilij Tridentini.*	5654
	1570. Vncti in Surria Comitatu Angliæ, è Caluini schola oriuntur, qui docent peccare neminem, nisi qui veritatem ab ipsis prædicatam non recipit, &c. *Sanderus lib. 7. de visibili Monarchia.*	
	Eodem Ioannes Kohita, minister legatorum Sigismundi Regis Poloniæ, à Ioanne Basilio magno Moscorum Cæsare siue Imperatore, de religione Lutherana auditus, cum ignominia & conuitijs non Christiani, Canis, Onagri, Antichristi, &c. reiectus est, ac voce scriptoque Principis refutatus, præsertim in capitibus de Patribus siue Doctoribus Ecclesiæ, de miraculis, de statu defunctorum, de bonis operibus, de Sanctorum, potissimùm de Virginis veneratione, de Traditionibus, de Ieiunijs, de Liturgia siue Missa, de Imaginibus, de castitate, votis & Monachis. *Ioan. Lasitius hæreticus lib. de Theologia Moscouitica, Spira an. 1582. quo Ministrum fœdè prostratum erigere conatur: sed iuxta prouerbium, Pinguis venter tenues sensus non gignit.*	
	Ex eo tempore Moscus senior fuit Polonis, tanquam hæreticorum fautoribus, & eos magnis prælijs fudit. *Ibid.*	
	1569. Dauid Chytræus Lutheranus Orationem in Academia vrbis Rosarum habuit de statu Ecclesiarum hoc tempore in Græcia, Asia, Africa, Vngaria, Boëmia, Æthiopia, &c. qua docet per totum orbem terrarum non modò esse Christianos, sed nec differre quantum ad substantiam doctrinæ, & Liturgiarum siue Missarum solennia à Pontificijs (sic nos appellat) sed tantùm in exigui momenti ritibus. Vbi & dolet Christianos, illic vbi-	

Universidad de Deusto
Biblioteca

que occupati in Missificationibus. Sic enim loquitur. Ita Satanas per suos administros testimonium interdum perhibet veritati, docerque Pontificiam, quam appellât, fidem esse verè Catholicam. i. vbique receptam & agnitam. Orationem illam tandem edidit an. 1580. Francofurti apud Andream Vvechelium.

Ioannes Storeus Anglus Londini illustri martyrio ad superos migrauit. Nam Christum confitenti præciduntur genitalia, aperitur venter, viscera eruuntur, caput amputatur, membra dissecantur. *Sanderus in fine lib. 7. de visib. Monar.*

Quarto Octobris Claudius Spencæus Theologus Polygraphus obijt, post S. cõmunionem petito & sumpto extremæ vnctionis sacramento: suæ instructissimæ Bibliothecæ herede relicto Cardinali Lotharingo & 7. Sorbonicis doctoribus, legatione Franciscanis & Dominicanis facta ducentarum libellarum, Carmelitis & Augustinianis centum, Sorbonæ ducentarum, Nauarricis doctoribus quingentarum, Parœchiæ S. Cosmæ centum quinquaginta, in qua se sepeliri iussit conuocatis omniũ collegiorum & Ecclesiarum ordinibus, accensis innumeris cereis, funere ornatissimo: Prætet Apologiã & alia opera impressa relictis scriptis posthumis, quibus se ab hæreticorum furijs alienissimum ostendit.

An. 1572. Angliæ regina excommunicatur & proscribitur à Pont. à quo an. 1569. hæretica fuerat denuntiata, vt inde omni dominio & potestate in Catholicos excideret, ipsique ideo in illam, velut Ethnicam & publicanam, se posse insurgere, nec illius legibus & mandatis deinceps teneri intelligerent.

Tumultus Flandrici Caluinistarum, qui ex hoc tempore Gueusiorum, hoc est, balatronum nomen retinuerunt contra Philippi Regis Hispaniæ edicta, post vnum ferè annum quàm excitati fuerant, coërcentur, receptis ciuitatibus, quæ defecerant, à Regijs magistratibus: Seditiosi egregiæ puniuntur, Philippi Regis Hispaniæ aduentu in Flandriam nunciato. In his turbis egregiam suo Regi nauarunt operam Norcamius Hannoniæ præfectus, Rassegemius quarundam etiam ciuitatum præf. Comes Meganus in Geldria.

Tumultus Scotici, quibus vt tutius occureret Maria reginá, nubit Darleio nobilissimo iuueni ex veteri Anglorum Scotorũmque regũm stirpe.

In his Caluinitænoui regis animum clam regina tentarunt, atque ad ignoscendum ipsis omnia pellexerunt.

Reuocati ab exilio in oculis ipsius ac reginæ Dauidem Secretarium interficiunt, in animo habentes reginam grauidam, si quid effudisset, simul cum spe partus tollere, adulterij crimine in illam confícto, & Catholicos omnes interficere, vel saltem regno pellere, Missam abolere, Caluinismum stabilire.

Regina simulans se ad illorum omnia conniuere, se Regemque eduxit media nocte, illorumque manus effugit, deinde collectis amicis & fidis perduelles in Angliã, vnde prima mali labes, fugauit, aliquot etiam supplicio affectis. *In literis Louanij excusis an. 1566.*

Paucis mensibus interiectis nempè die 19. Iunij, an. 1566. peperit Masculum, cui vel hoc vno pessimè consultum, quòd ipsi Georgius quidam Buchananus Minorita excucullatus Bacchicus histrio & Atheus poëta pro præceptore

Anni Christi.	Anni mundi.
1566	5654
1572	5661

præceptore tributus sit.

Iacobus nothus reginæ frater spe regnandi curat, vt rex, qui exacto conuiuio dormitum abierat, inter confœderatorũ manus suffocaretur, siue è fenestra elapsus, siue cum ædibus puluere tormentario in aëra sublatus.

Reginam, quod huic conuiuio non interfuisset, propterèaque cõiurationem frustrata esset, auctorem huius cædis mox spargunt, prætextu cuiusdam Zelotypiæ, ac nubere è vestigio cuidam Boduelo cogũt, vt his nouis & acceleratis nuptijs, nonnulla etiam apud Catholicos fieret suspitio & adulterij & paricidij. Quæ vbi se collegisset, vsa strategemate euasit in Angliam, vbi calumnijs obruta contra ius Gentium, paris dominium perpetitur.

Sic Iacobus Nothus regni administrationem occupat, & specie pacis & concordiæ data fide, initoque colloquio, nobiles & reginæ amici omnes sunt comprehẽsi, & in custodiam arctissimam traditi. Luit ille pœnas, nam an. 1570. post à suæ sectæ aliquo glande ærea confossus est, idque priuati tantum odij ac inimicitiæ causa. Atque hæc sunt in Scotia noui Euangelij constituendi initia & successus, à seditione, conspiratione, Principum cæde, profugatione, calumnia.

Elizabetha Londini disputationem indixit, sed Catholici antistites partim circunstantium vndique protestantium fremitu, partim nobilium quorundam auctoritate interrupti ac perturbati quietè audiri non potuerunt, nec inchoatam orationem absoluere.

Cum autem hæretici victi triumphatique conticuissent, sine pudore tamen libellũ diuulgãt, in quo singula longe aliter referebant, tanquã ipsi superiores euasissent.

Ecclesiam illic afflictam recreant è Belgio scriptis Anglicis & Latinis Angli exules Thomas Hordingus, Nicolaus Sãderus, Thomas Heskynus, Guil. Allenus, Thomas Stapletorus, Copus, Theologiæ Doctores, Thomas Dormannus, Ioannes Martialis, & alij, quibus impij flãmis duntaxat publicè illorum libris decretis occurrunt.

An. 1567. Traiectenses ad Mosam atque Masecam sacris imaginibus & Episcopo suo Leondiensi bellum indicunt.

HVMANA.

1566. Solymanus venit in Vngariam. Ante expugnationem Sigeti in castris moritur, cùm priùs Nicolai Serinensis Comitis caput, qui oppidum strenuè defendisset, perfidè amputasset.

Selimus Turcicum Imperium suscipit duodecimus ab Ottomano, vsque ad an. 1574. solus, è filijs Solymani. Nam ritu patriò cæteri cæsi & iugulati à patre fuerant.

Septimo Ianuarij Frisia pacatur à Comite Arẽbergio.

Tornacum etiam mox occupatum est à Norcarmio & Episcopus cum Clero pulsus restitutus.

In fine Feb. Valencenæ iam ferè expugnatæ à Norcarmio, sine vlla cõditione se permittũt Regis voluntati.

Septimo April, Gubernatrix Ducissa de Parma conditiones quasdam Antuerpiensibus præscripsit. Quibus acceptis res ibi meliusculè habere cœperunt. 18. Iulij Bruxellas est reuersa Comite Mansfeldio Antuerpiæ relicto cum præsidio.

Mense Augusto Belgium venit Dux Albanus corpore senex, animo iuuenis, cum electa militũ Hispanorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

manu, in locum Ducissæ Parmensis, quæ annis plus septem pacificè illud gubernarat.

Comes ab Helfenstein Vlricus ad Catholicam redijt, abactis è sua ditione hæreticis. Sic Gablerus medicus, qui Paulo Vergerio adfuerat intereunti, apud quem mira viderat.

In Gallia noui tumultus, accito etiã è Germania peregrino milite: Comes Arembergius eò venit cum auxiliaribus copijs. Nam an. 1567. ciuile bellum secundum.

In conflictu Dionysiano Montmorantius Comes Stabilis nouissimus cæditur & paulo post interit. Admiralius & reliqui fuga euadunt. Deinde collectis reliquijs Carnutum obsident, ne victi viderentur, & vt secundam pacem consequerentur.

Anno igitur sequenti confecta pax, sed non diu duratura. Nam mox tertium bellum exardebit.

1568. Gulielmus Auraicæ princeps duxit exercitum in Brabantiam irrito conatu.

Mox Albæ dux capit perduelles multos, Securi percutit Comites Egmontanum & Hornensem alioſque complures fœderatorum principes. Granatense regnum mouet defectionem, contra Philippum R. sed frustra.

Comes Arembergius è Gallia reuersus in Frisiam cõtra Gueusios mittitur, vbi *procumbens cõtra Ecclesiæ patriæque rebelles, non potuit leto nobiliore mori.*

Eum secutus dux Albanus ad primum conflictum occidit 1500. nõ longè à Gruninga. Ad secundum 7000. partim ferro, partim submersione. Ludouicus Auraici principis frater nando se seruauit. Capta sunt signa 13. è 25. tormenta bellica 16 commeatus omnis generis, prædaque maxima. E regio milite desiderati sunt tantum sex aut septem.

Ad tertium in fine Septembris 8000. vt proinde Auraicus excesserit ditionum Belgij limites in fine Nouẽb. nulla re memorabili gesta, nisi quòd in Ecclesias sit grassatus, multo plus damni Imperij vrbibus inferens, quàm Catholici regis sui ditionibus.

Albanus Bruxellas reuertitur, ac pacem toti Belgio restituit.

Turcæ in Asia bellum gerunt contra Saracenos & prouincias, quæ defecerant. Perdunt Mecham ad mare rubrum.

1569. Ioan. Basilius Moscorum Cæsar captos in Isborg arce Liuonica 300. Nobiles Polonos orsus ipse cædem, in suo conspectu contrucidari iussit. Præsertim quòd Poloniam audijsset in suo gremio fouere Lutheranos. *Lasicius hæreticus lib. de Theol. Moscouitica.*

1570. aduersus Venetos in Cypro pugnant & eam capiunt, nullo feritatis genere prætermisso. 1572. infœliciter res gerunt contra Moscos ad Tranaim.

Tertium bellum ciuile in Francia in duos annos. In Iarnacensi conflictu an. 1569. princeps Condæus interfectus est. Bipõtinus Comes nõ ita diu post mortuus est.

Hinc Montcoturiana pugna, in qua magna parta victoria Caluinitarum partes plurimum sunt comminutæ, Admiralio de more fugiente in Vasconiam.

A Philippo rege mittitur in Galliæ regis subsidium Comes Mansfeldius cum magno Burgundionum auxilio, qui in mensis Octobris prælio vulneratus est.

Regina Scotiæ è manu perduellium euadit in Angliam,

Anno Christi.	Anno mundi.
1566	5654

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diplomate à Rege obtento Lutetiæ aperitur Academia Musicorum, quorum Musica constabat vocibus, fidibus, & fistulis. Quæ quamuis auribus grata esset, tamè quia neque erat Diatonica, neque Enharmonica, neque Chromatica, vt potè noua, è tribus confusa, denique in eadem cautione plurimum modorũ siue tonorum mutationibus astricta, auditis Dudraco & ceteris Senatoribus Regijs ad eius examen destinatis, à Senatu regij diplomatis approbationem consequi non potuit, sicque tandem exoleuit.

Columnæ suæ classis præfecto magnificentissimum triumphum Pontifex decernit, virtutis ergo, ad veterum speciem, vt sic in Capitolium veheretur.

Mensibus circiter 18. post cęsum Iacobum Nothum, in Scotia interfectus quoque est pari ferè modo Comes Lineuxẽsis, qui secundus Prorex, etiam cum præsidio, ex Anglia eo missus fuerat. Dehinc varijs multisque cædibus inter se Scoti ad hunc vsque diem sæuiunt, nec vllus adhuc tantorum malorum exitus videtur.

Fernandus Princeps Philippo 2. Hisp. regi ex Anna Austriaca nascitur, Madriti die 4. Decembris.

Eodem anno Criminensis Tartarus, Turcæ tributarius, cuius regnum cingit Imperium Moscouiticum à Meridie, expeditionem in Moscum suscipit, qua vrbs Mosca deletur incendio. Se ei coniunxerant Tartari Nagaij, è quibus Tamerlanes originem duxit, Moscis Oriẽtales, & à Mosca 500. milliaribus Germanicis distantes, Mosco infensi, quamuis superioribus annis in Liuonia pro eo steterissent & grassati essent.

I EXIMIVS Iurisconsultus, ad vestigia sanctissimi sui præcessoris se componit. Vir tanto Pontificatu dignus faxit Deus, vt diu sedeat & se non ad opes sed ad opus euectum perpetuo meminerit. Ipsius cura & constantia pastorali Ecclesia vbique hodie indiget.

Simonem Vigoreum & Ioan. de Prouetis Theologos Paris. renitentibus Aulicis ad Narbonensem Archiepiscopatum & Præmonstratensem abbatiam solo virtutis & doctrinæ, nomine euexit. Suspectos à Sacerdotijs quouis prætextu excludit. Fidem Catholicam vbique restituere conatur.

Varia doctrinarum collegia ad subleuandabinopum electarumque nationum ærumnas instituit, ac magnis vectigalibus instruxit. Hinc Romæ collegium Græcorum, Armeniorum, Afrorum, Iudæorum, Neophytorum, Germanorum, Anglorum, Scotorum, &c.

Nuper etiam adiecit seminarium Hebræorum, vt idonei quique in bonis literis, maximè Hebræis, Chaldæis & peregrinis eruditiantur. Inter hos sæpè Turci & Mauri baptizantur.

Rhemis item Anglorum seminarium, Lorettæ Slauorum, Pontimosellæ in Lotharingia Scotorum erexit.

Menses diesque præcurrentes retraxit, ac labantem festorum dierum rationem correxit, iuxta veterem Nicenæ Synodi, Alexandrinumque rationem, demptis è mense Octobri anni 1582. diebus decem, deinceps æquinoctio Verno ad 21 Martij affixo, quod in decimum retrocesserat, & Epactis ad nonilunia designanda in Aurei numeri locum substitutis.

Ius Pontificium recognouit. Sacra Biblia Latina ad pristinam integritatem redegit.

Linguas

Anni Christi.		Anni mundi.
	234.	
1572	I GREGORIVS 13. Bononiensis nunc sedet, *cui det Dominus vitam diuturnam, Imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populum probum, quietum & pacatum.*	5661
1584	*Patriarcha. Constantinopoli Metrophane, deinde Ieremia.*	5673
	Principibus. Selimo Turcorum Imp. deinde Amurate 3.	
	Tamma Persarum, mox Ismaële 2. an. 2. denique Mahomete Hobubendo.	
	Maximiliano 2. Occidentis siue Romanorum Imp. deinde Rodolpho 2.	

Anni Christi.		Anni mundi.
1572		5661
	Carolo 9. Francorum rege, deinde Hẽrico 3. qui & Polonorum.	
	Philippo Hispaniæ.	
	Elizabeta Angliæ.	
	Sebastiano Portugalliæ, deinde Hẽrico Infanti Cardinali, denique Philippo, qui & Hispaniæ.	
1572	*Maria Scotiæ.*	
	Stephano principe Poloniæ.	
1584		5673

Linguas fouet. Quare eius iussu & sumptibus elegantes characteres Hebraicos, Syriacos, Arabicos, Armenios an. 1579. & 1580. Granjon Parisiensis Romam euocatus fabricauit.

Aliæ eius virtutes & præclara facta literis suo tempore mandabuntur. Iam duodecimum annum sedet, cui vitam in hoc sæculo diuturnam, in futuro æternam omnes pij exoptant ac precantur.

Post mortem Metrophanis, hodie in Patriarchatu Cõstantinopolitano sedet Ieremias ab an. 1572. quo & cœpit sessio nostri Gregorij, vt in Antiocheno Ignatius, Hierosolymitano Germanus, Alexandrino Syluester. Est autem Ieremias inter Constantinopolitanos centesimus quadragesimus secundus.

Plures quidem constituunt, qui originem sedis Constantinopolitanæ repetunt, non à tempore Constantini, sed ab Andrea Apostolo. Nam ab eo vsque ad Alexandrum, quem propriè primum Patriarcham cum veteribus instituimus, nominãt 23. nempè Andream, Stachim, Onesimum, Polycarpum, Plutarchũ, Sedicionẽ, Diogenẽ, Eleutherium, Fœlicem, Polycarpũ 2. Athenodorũ, qui Ecclesiã in Elea extruxit, Euxoiũ an. 16. Laurẽtium an. 16. Alypium 13. Pertinacem vitum Consularẽ Romanum 19. Olympiũ 11. Marcũ 13. Chorucum 16. Castinum, qui extruxit Ecclesiã sanctæ Euphemiæ 7. Titum 35. Domitium fratrem Probi Imp. 24. Probum filium huius Domitij 12. Metrophanem filium Probi superioris, qui primus dicitur vocatus Episcopus Constantinopolitanus, quòd eius tempore Constantinus ibi cœperit habitare. Sed hi Patriarchatus titulum & iurisdictionem non sunt cõsecuti.

Ieremiæ autem, qui hodie Constantinopoli sedet, an. 1575 Tubingẽses Ministri (seorsum Iacobus quidam: puto esse Iacobum Andream Smidelinũ: & Martinus Crusius) 1576. Vvittembergenses, 1577. Rostochiani Augustanam Confessionem obtulerunt, iudicium de ea scisitantes, & vt in communionem Ecclesiarum eius reciperentur petẽtes. *In Epistola Chytræi Lutherani editu an. 1580. apud Vvechelum Francofurti.*

Quos non modò non recepit, sed etiam scripto triplici summa illius Confessionis capita refutauit. Hinc illa censura Orientalis Ecclesiæ, quam Stanislaus Socolouius Cracouiæ vertit, & emisit an. 1581. Hinc & acta atque scripta Theologorum Vvittembergẽsium, & Patriarchæ Constant. quæ vtrique ab an. 1576. vsque ad 1581. de Augustana Confessione inter se miserunt Græcè & Latinè Vvittembergæ 1584. Vos misistis ad Ioannem, ille testimonium perhibuit veritati. Nam illic nostra omnia, quæ in controuersiam vocatis, confirmat: septem sacramenta esse docet, Missam esse sacrificium, &c. Quibus responsis de conspitatione cum Romano põtifice suspectus (istorum proditione) apud Turcam redditus in carcerem, indèque in exilium trusus, Macharium quẽdam in sedem suam substitutum hodie cernit.

Quia capta Constantinopoli siue an. 1452. pro Patriarchis Græcis Latinos Cardinales nominant Bessarionem an. 20. Petrum an. 2. Hieronymum Landum an. 11. Ioannem Michaëlem an. 18. Marcum Cornelium an. 21. Egidium Viterbiensem an. 6. Franciscum Pisaurum an. 14. m. 5. Marinum Grimanum an. 1. m. 7. Ranusium Farnesium an. 4. Fabium Columnam an. 4. Ranusium iterum an. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scipionem denique Rebibâ, titulo tenus id faciunt, nec Canonicam succeſſionem, minus miniſterium ſequúntur.

1572. Ioan. Maldonatus Ieſuita Capellum, Helinum, Loquetum, & 20. alios Miniſtros Caluinitas Sedani primùm diſſerendo, deinde declamitãdo proſtrauit. Nam in declamationes diſputationem tranſmutandam cenſuerant, quòd eius vim ſyllogiſticam non poſſent depellere. *Launeus, qui tum Miniſter aderat, lib. 2. Apolog. c. 12.*

Magloriani Monachi è vico D. Dionyſij in ſuburbana D. Iacobi tranſlati ſunt, vbi olim valetudinarium D. Iacobi de alto paſſu, vt in eorum monaſterium filiæ Pœnitentes intromitterentur.

Hieronymus Burgenſis Catalaunenſis Epiſcopus & Comes de pietate & literis benè meritus menſe Decembri è vita diſcedit.

1576. Mattheus Launeus & Henricus Penneteris Miniſtri Caluiniſmum eiurant, ac eius flagitia ſuis ſcriptis detegunt, quæ nondum Beza & reliqui Miniſtelli diluere potuerunt.

1580. Chytræus Lutheranus Orationem vulgat de ſtatu Eccleſiarum hoc tempore in Græcia, Aſia, Africa, Æthiopia, Armenia, &c. Fráco furti. Illic autem docet apud omnes eas gentes cuncta eſſe Miſſarum plena, ſacramenta ſeptem diſpenſari, Eccleſiam per Hierarchiam à Patriarchis in Archiepiſcopos, Epiſcopos, &c. deſcendentem adminiſtrari, Sanctis inuocationes, honores, imagines, ſaltem pictas, adhiberi, tria loca morientium diſcerni, vt tertius media conditione inter beatos & damnatos collocetur, applicari ſacrificium miſſæ pro viuis & mortuis, honorarium pro Miſſis dari, pro Baſilij quidé Miſſa duos aureos, Chryſoſtomi verò paucos denarios. Maritos ſacrificio fungi, ſed Monogamos duntaxat. Coniugium, intra ſeptimum conſanguinitatis & affinitatis gradum, & in ſecundo affinitatis genere intra quartum, in tertio intra ſecundum gradum interdici. Conſtantinopoli 20. eſſe Chriſtianorum templa, vigere & illic Senatum ſiue Collegium duodecim ſacerdotum, cum quo Patriarcha communicatis ſententiis per inferiorum graduum paſtores res Eccleſiaſticas gubernet.

Syros & Georgianos veterem Iberiam & Albaniam incolentes inter Colchos, Caucaſum, mare Caſpium, & Armeniã, in 18. Epiſcopatus diſtribui: Syros liturgiæ ſuæ auctorem D. Baſilium laudare, Armenios à finibus Cappadociæ & Ciciliæ vſque ad Iberiam, mare Caſpium, Mediam, Aſſyriam, longiſſima terrarum ſpatia occupantes, religione & ritibus eſſe Pontificiis ſimillimos, habere Patriarcham, quem Catholicum nominent: in Miſſa inuocationis & interceſſionis Sãctorum & oblationis Sacramenti præ cæteris expreſſius prolixiuſque meminiſſe.

Paſſim etiam in Perſide ac toto Oriente idem facere Chriſtianos, vni Patriarchæ, quem Iacelichum appellent, obedientes. Maronitas ad montem Libanum Latinæ Eccleſiæ in cunctis eſſe conformes. Multò latiùs in Aſia & Africa Iacobitas à Iacobo Syro, qui circa an. 550. pro Eutychis & monothelitarum doctrina pugnauit, propagari, & Miſſis operam dare, &c. *Hæc ille, pag. 7. 8. 11. 12. 13. 15. 18. 20. 21. Vbi ex ore hoſtium innoteſcit noſtra eſſe Catholica. i. vbique per totum orbem vſurpari.*

1578. Ioan. Sturmius Argentorati conatur ſectam introducere, quam Mediam viam appellat, & abſque offenſiue

Anno Chriſti.		Anni mundi.
1572		5661
1581	CONCIL. *Rhotomagenſe Carolo Borbonio Cardinali præſide, præcipuo actore & altero Erra Claudio Sãctio. epiſt. Ebroicenſi.*	5670
1582	*Rhemenſe præſide L. Guiſiano Cardinali.*	5671
	Burdegalenſe de eadem re, nempe de ſe componendo ad Canones Tridentini.	
1584		5673

Anni Chriſti.		Anni mundi.
1572		5661
1583	*Turonenſe de eodem.*	
1584		5673

ſiue Catholicorum & Proteſtantium. Vtroque enim modo eos vocat. Ad eam autem rem firmandam ex decem Circenſibus ſingulis Imperij prouinciis ſeptẽ eligendos cenſet ex illorum numero, qui eiuſmodi ſcripſerunt, quòd vtriſque non diſplicet, vt 70. illorũ virorum concilium concordiã conſtituat, receptis è Cõcilio Tridentino, quæ placeant, & hominibus placere poſſint, reiectis cæteris: adhibita etiam charitatis regula, directa, non ad ſeueritatem, ſed ad manſuetudinem. *Ipſe præf. in pſal. Conradi Hereshachij Iuriſc. Baſileæ apud Petrum Pernam* 1578. De quo genere liberationis ſe ſcripſiſſe ait ad Cæſarem, in Sermonibus ſuis Turcicis. Vſquequò miſeri claudicatis in duas partes? Vtinam eſſes calidus aut frigidus: ſed quia es tepidus, &c.

Scribunt varia hoc tempore Iac. Billius Prunæus S. Michaëlis in Eremo Cœnobiarcha, Laurentius Surius Carthuſ. Martinus Cromerus, Iacobus Pamelius, Benedictus Arias, Martinus Iſengrenius, Petr. Caniſius, Fran. Turrianus Ieſuitæ, Ioannes à S. Andræa, Ioannes Maumontius, Gentianus Heruetus.

Ex Anglis Sanderus, Hardingus, Fekmanus, Alanus, Heskinus, Stapeltonus, Marſſallus, Dormanus, Roſtallus, & alij.

Staniſlaus Hoſius Polonus, Carolus Borromæus, Guil. Sitletus Cardinales, Hieronym. à martyribus Bracarenſis, Vuillelmus Lindanus Rurenundenſis.

Iacobus Amiotus Altiſſiodorenſis, Petrus Epinacus Lugdunenſis, Guilielmus Ruſæus Andegauenſis, Claudius Sanctius Ebroïcenſis, Arnaldus Pontacus Bazatenſis, Aimarus Ennequinus Redonenſis, Arnaldus Sorbinus Niuernenſis Epiſcopi ſcriptis & pietate illuſtres.

Ioannes Baptiſta Ficlerus, qui ius ciuile Theologicũ ſiue Theologiam iuridicam condidit, è Iure ciuile docens fidem noſtram Catholicam illam ipſam eſſe, quæ ante mille ducentos & eo amplius annos flornit, ac Iuriſconſultos, ſi qui ſint hæretici, contra ſuam artem, libros leges, principia peccare.

Inter hæreticos ſolus ferè Theodorus Beza, ex obſcæno & impuro poëta repentinus Theologiæ Geneuenſis Miniſter, indéque Caluini iſtius rabulæ & ſpurij ſucceſſor, ſcribit, quanquam ab aliquot annis rarius, ſiue quia ad eruditionis ſuæ fundum peruenit, ſiue quia delictis ſudoribuſque iuuentutis fractus eſt, niſi quòd ad poëſim reuerſus, interdum ea latrantem demulcet conſcientiam, veteribus amoribus decantatis. Hinc profana illa Præfatio in Pſal. 51. *Miſerere.* & verſificatoria Canticorum paraphraſis, contra quã aliã Iambicis verſibus condidimus & commentariis, illuſtrauimus.

Miniſtri cæteri, qui hodie ſuperſunt vel naſcuntur, præ infantia nec ſcribere, nec intelligere ſolidi quicquã poſſunt. Ita breui infœlicem Caluinianę beſtiæ interitum expectamus. Niſi grauiſſima noſtra ſcelera Deus Maometiſmo, quò Caluiniſmus inclinat, vindicare velit. Quod ipſe auertat, qui eſt benedictus in ſæcula.

Ex quo Apocalypſum Maometiſmi abominationes diſertè pingentem, ſuorum factis congruenter, ſuſpectam faciunt. Nam Caluinus de libro Apocalypſeos ſententiam rogatus, ingenuè reſpõdit ſe penitus ignorare, quid velit tam obſcurus ſcriptor, qui, qualiſque fuerit, nondũ conſtet inter eruditos. *Bodinus de method. hiſt. c. 7.* cùm ta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

men esse de sacrarum literarum numero, ac scriptorem habere Ioan. Euangelistam, inter omnes eruditos Catholicos constet.

HVMANA.

Sacrum fœdus siue vinculum post mortem Pij Pontific. cuius studio & sumptibus fuerat conciliatum, à Venetis dissoluitur, dum clam sociis Victores à victo Turca magno ære & integra Cypri cessione pacē turpiter promercantur, pertæsi Dei hostes vincere, nisi interim per totius Mediterranei emporia suam quæstuosam mercaturam exercerent, nec recordati illud Græcorum apud Pachymerem lib. 5. historiæ. *Cum Hostibus Crucis geratur bellum, vbi & victoria laudabilis est, & vinci salutare. Item, Pax colenda, vbi Dei iacturam non facimus, rursus bellum gerendum, vbi religio periclitatur.*

1572. Nauarræ regina Lutetiæ moritur.

Genlisius & cæteri Galli prope Montenaldum ab Albano cæduntur, nempè *Hæreticis certum est Flandrorum terra sepulchrum.*

Regis Nauarræ nuptiæ, quas excepit ob quandam in Catholicos Principes coniurationem dies Bartholomeanus, siue matutinæ Bartholomeanæ.

Postero die de aliis pœnæ sumptæ. Inter eos Petrus Ramus Verodomanuus, turbulentæ vitæ, & sui in Linguas, Artes, disciplinas, Theologiam denique ipsam furoris supplicium dedit.

1573. Rupella obsidetur. Item Sancerra, vbi horrenda fames obsessos nefandis cibis vti coegit, quòd promulgatæ pacis conditiones nollent admittere.

Quarta pacificatio, ob Henricum Regem Poloniæ designatum.

1574. Montgomerius Comes, Lutetiæ securi percutitur.

Héricus 3. è Polonia rex fit Galliæ sexagesimus primus.

Et Amurathes 3. Selymo patri post octo dies in Turcico Imperio succedens, à quinque fratrum impuberū strangulatione & cædibus eius administrationem auspicatur, ætatis 26. Mahumetanæ impietati vehementer addictus fertur, iuris amans, Solymani aui imitator eximius.

Ad armorum sonitum & tormentorum fragorem contremiscere aiunt. Vnde bella contra motem maiorum per legatos gerit.

Matris vxorisque imperio agitur, qua vnica dicitur contentus. Filium habet vnicum Mahometem, qui & liberos habere narratur, etsi vix sit pubertatem egressus, vti & iste Amurathes à Selymo vix pubere est genitus.

Vino contra Patris consuetudinem abstinet. Milites tamen, qui sub Patre consueuerunt, vt nunc abstineant, cogi non possunt, *Hæ Epist. Franc. de Billerberg, ad Dauidem Chytræum.*

Literas, Christianorum maximo dedecore, sic inscribit. Amurathes *Deus terræ*, gubernator mundi vniuersi, nuntius Dei, fidus seruus magni Prophetæ Mahometi, &c.

Amidas Rex Tuneti victus à Turcis regno excidit, quod in prouinciam redactum est, expugnata demum Gulera, quæ Hispanico præsidio tenebatur.

Calendis Februarij Iacobus Carpentarius in Philosophia meus præceptor, professor & medicus regius, antiquæ Philosophiæ contra Ramum & alios Logodædalos assertor tabe trimestri, magno eruditorum desiderio ex hac vita decessit.

Vigesimo

Anni Christi.		Anni mundi.
1572		5661
	An. 1584	
1584	ATQVE hic decimum sextum sæculum terminamus, in quo perpetuari doctrinā superioribus sæculis per manus acceptam, vt in singulorū coronide docuimus, ne isti quidē qui eam impugnant, inficiari possunt. Nam statim ea restiterunt omnes boni, docti, pariter & indocti, deinde sapientissimi quique pro ea scripserūt. In genere quidem Ekius, Erasmus, Cochleus, Tapper, Grapperus, Osius Cardinalis, Theologi Parisienses, Salmaticenses, Louanienses, Oxonienses, Colonienses, Henricus 8. Rex Ang. Roffensis, Alb. Pighius, Sonnius, Lindanus, Alphonsus de Castro, Melchior Canus, Canisius, Auratus, & alij infiniti, vernaculo etiam linguis. In specie vero ij, à quibus de sequentibus capitibus, circa quæ eorum præcipuè versantur hæreses, libri peculiares confecti sunt.	5673
	MISSA, continuata iisdem ritibus, ceremoniis, verbis, quibus prius. E Titelmano Tract. de expositione missæ riorum Missæ, Cl. Sanctij, Cassandri, & Pamelij Liturgicus: Espencæi de adoratione Eucharistiæ, & libello de vtraque missa: Democharis opere de Missæ sacrificio, seorsum lib. 4. cap. 15. & infinitis alijs.	

Anni Christi.		Anni mundi.
1572	Gratia Dei, fides, Iustificatio. *Driedo lib. de concordia liberi arbitrij. Pighius opus. de Iustitia. Vuicelius lib. de voluntate hominis Christiani. Carbatalus in explicationibus argumentorum obiectione 22. & 1. Sententiarum cap. 59. Sententiarij huius cui lib. 3. sentent. dist. 19. & alijs scriptis. Qui & allegant illud Augustini de spiritu & litera ca. 9. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Non itaque iustificati per legem, neque per propriam voluntatem, sed gratis per gratiam ipsius. Non quod sine voluntate nostra fiat, sed quod sanet gratia voluntatem, vt sanata voluntas impleat legem non constituta sub lege, neque indigens lege. & cap. 10. per gratiam quispiam iustificatur gratis, id est, nullis suorum operum præcedentibus meritis. & illud D. Thomæ in 2. cap. Iacobi. Nōne ex operibus iustificatus est. Cōtrà Paulus Ro. 4. & ibi glossa Augustini. Non ex operibus iustificatus est, sed ex fide. Responsio, Apostolus & Aug. loquuntur de operibus præcedentibus fidem, vt patet ibidem, ex quibus nullus planè iustificatus est. Hic autem loquitur de operibus sequentibus fidem, quæ dicuntur iustificare, non quatenus iustificatio dicitur gratiæ infusio: sed quatenus dicitur iustitiæ exercitatio, vel ostensio, vel confirmatio. Res enim dicitur fieri quando perficitur, vel innotescit. Guil. laudius Parisiensis doctor in epist. ad Rom. duplex est iustificatio prima & secunda, &c.*	5661
1584	Eucharistię veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio Missæ ritus. *Democharis lib. de Sacrificio Missæ, & lib. de Eucharistia. Garetius de eadem. Tonstallus de ead. Catetanus contra Lutherum. Cassander in Liturgicis. Pamelius in Liturgicis, & in Cyprianum. Ioannes Hessel lib. de probatione corporalis præsentiæ Corp. & sang. Domini. Espenceus lib. de adoratione Eucharistiæ, & libel. de vtraque Missa. Claudius Sanctius in repetitionibus, & in liturgias Græcorum. Soto in 4. Sententiarum, vbi & omnia dubia istorum soluit. Canisius in Catechismo maiore. Seresius libris sex de sacram. Altari, Gaspar Casalius Lusitanus de Cœna & calice Domini. Iacob. Faber Molinensis pro sacrosancto Missæ sacrificio aduersus Anatomem Missæ. & alij innumerabiles.*	5673

Vigesimo sexto die Decembris die S. Stephani moritur Carolus Lotharingus Cardinalis summo Caluinitarum voto, siue quia sua authoritate & consilio illorum conspirationes disturbabat, siue quoniam in conuentu Possiaco Petrum Martyrem, Bezam, & decem alios Ministros luculenta oratione lætalitet vicerat, & vniuerso Conuentui piaculares reddiderat.

1575. Quartum bellum ciuile Francicum inita Caluinitarum cum aliquot Catholicis societate. Vnde quintum Pacis edictum an. 1576. secutum est.

Eodem Abdemelec regnum Marochianum & Fessense armis Turcicis adiutus nepoti suo Mahometi Cheribo tripis, qui post aliquot prælia in Portugalliam elapsus, magnarum calamitatum Christianis ipsum reducere conantibus auctor fuit.

Eodem Basileæ consulentibus Ministris, vt Turca contra Pontificem & Reges accerseretur, Princeps Cōdæus restitit. Quin ne talia sibi deinceps proponerentur, sub pœna sanxit. *Launæus lib. 2. Apologiæ.*

1576. Torensis cum copiis, quas è Germania deducebat, profligatur à Duce Guysio, qui tamen, dum ardētius palātes & fugitiuos insequitur, in vultu vulneratur.

Rodolphus 2. Romanorum fit imperator.

Conuentus Blessensis, in quo reuocatur edictum pacificationis, quo prætextu vrbes aliquot à Caluinitis intercipiuntur. In eo perorarunt pro primo ordine Petrus Epinacus Lugdunensis Archiep. celebri sui & totius Ecclesiastici nominis palma, pro secundo Nobilium, Claudius Baufremontius Senescei Bato, vt genere, sic virtute doctrinâque nobilissimus, pro tertio, Versorius Parisiensis Patronus.

Isiodorum in Aruernia funditus à Francisco regis fratre & prorege deletur.

Erastus contra Paracelsum veteris medicinæ labefactatorem, & nouæ conditorem scribit.

1577. Belgij accepta potestate conuocandi ordines, vt de re sua & tranquillitate patriæ deliberarent, modò nihil de religione tractarent, circumuenti à Gueusiis, mortuo Gubernatore in sunm Principem conspirant, abigendos Hispanos decernunt, se hæreticis iūgunt, Auraico principi obsequuntur, euocant Matthiam Imperatoris fratrem dominationis specie, cùm interim ipsi & Auraicus omnia essent gesturi.

Antuerpiam milites introducunt, Hispanos in arce obsident, qui facto impetu, quamuis pauci, de eorum perfidia pœnas dignas sumunt, quatuor externorum militum millia iugulant, oppidanos sternunt, diripiunt, in carceres coniiciunt, fugant, ædibus compluribus concrematis.

Ioannes Austriacus ad Flandriam pacandum mittitur, cum imperio. Certis conditionibus recipitur ab Ordinibus, qui ei postea insidiantur, externos principes alliciunt. Catholicis melioribus diffidunt, sacerdotes & omnis generis clericos eiiciunt.

Chirurgi à Medicorum Parisiensium schola deficiūt, ac, illis frustra se eorum Patres, Dictatores, Magistros esse docentibus, quòd hactenus ex ipsorum lectionibus, dictatis, consultationibus, examinibus pepēdissent, seorsum sua omnia agere, publicè Chirurgiam prælegere, priuatum denique corpus conficere incipiunt, actionibus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

declamationibus, libris hinc inde versu ac prosa contra se mutuo editis.

Petrus Danesius Parisiensis professorum regiorum primus, per quem literæ Græcæ deinceps suum solium Lutetiæ constituerunt, deinde Vaurensis Episcopus Aprilis 23. sub ætatis 80. tribus linguis & omnibus disciplinis ornatus, vitæ puritate illustris in Domino obdormit. Sepultus est in D. Germani Pratensis, quò se biennium ferè antè contulerat, vt in sancta solitudine inter Psallentium choros psallens ipse moreretur, quando id in sua Diœcesi per hæreticorum arma non licebat. *Extra in eum funebri oratione.*

Tristandus de Bizet, Episcopus Sanctonensis, mille libellas annui reditus Lectoribus, & aliquot aliis de collegio Bernarditarum Parisiensium assignat.

Grassinorum Collegium absoluitur pecunia testamentaria Grassini Senatoris. Atque ita Lutetiæ 54. Collegia existunt, eaque omnia ferè ab Ecclesiasticis vel cõdita, vel locupletata: quot & quanta in vlla alia orbis academia vix quispiam notauerit.

Mustapha Georgianos siue Iberos, qui Christum more Græcorum colunt, an. 1576. oppressit. Tiffin regni caput cepit, tributo annuo imposito. Inde in Mediam irrumpit contra Ismaëlem Persarum Regem.

1577. Mahometes Hodabendus fratri Ismaëli succedens, bellum contra Turcas suscipit, vt Mediam recuperet, ac Georgianos veteres socios vindicet, prosperéque pugnat.

Nam ad Seruan, à qua vrbe hodie Media Seruan appellatur, commisso prælio Turcas ad 70. millia concidit. Scythas cum 30. millibus equitum subsidio eis venientes penè omnes deleuit. Tartarici regis, qui ad Mæotidem paludem dominatur, fratrem necauit.

1578. Mustapha, Turcarum ductor, victus excurrit in regnum Seruanum. i. Nudorum Georgianis transitum præbentibus, Sammachium regni caput occupat. Ibi Achmeto Eunucho Bassâ relicto cum 25. millibus hominum, in Armeniam contendit. Sed eum Persæ assecuti, iterum vincunt, & 80. millia Turcarum trucidant, cunctis proceribus penè vel interfectis, vel captis, adiuuantibus Georgianis, qui & ipsi repentè copias contra eos collegerant, vt pontem à Mustapha in sua regione excitatum, & à triginta millibus armatorum seruatum rescinderent, seque Turcicis terroribus liberarent.

Sammachia à Persis recipitur cum multis tormentis, spoliis, pretiosisque impedimentis, atque omnibus bellicis apparatibus, Eunucho Derbentum versus profugiente.

Eodem anno magna infœlicitate Sebastianus Portugalliæ rex cum Muleyo Mahomete Cheribo, quem in suum Fessense regnum temere reducere conabatur, ab infinita Barbarorum multitudine oppressus, fortiter dimicãs perimitur, vbi & cæsis duodecim Christianorum millibus, & totidem captis desiderati sunt Episcopi Coimbrensis & Portuensis, Præfectus Pontificius, Marchio Hyberniæ, quem Pontifex instruxerat cohortibus Italicis ad Hyberniam occupãdam, multique alij Principes.

Paulo post initio Octobris Ioannes Austriacus in Castris contra Flandros diem clausit extremum, princeps immortalitate dignus, inuictus Hæreticorum & Turcarum

Anno Christi. 1572 1584

Anno mundi. 5661 5673

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, Ceremoniæ. *Soto & Sententiarij reliqui in 4. sentẽt. Canisius in Catechismo matore. Clictoueus in 4. li. Damascen. de Orthod. fide. Tilmannus Segebergensis lib. de 7. Sacramentis, & quotquot hac ætate scripserunt de Baptismo contra Caluinistas & Anabaptistas.*

Pœnitentia & eius partes tres. *Canisius in Catechismo, Sententiarij in 4. Concilium Coloniense parte de sacramentis. Slotanus lib. disputationum aduersus hæreticos, Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum, &c.*

Claues Ecclesiæ, Absolutio. *Canisius in Catechismo. Sanderus de visibili Monarchia Eccl. Ekius in locis communibus. Cortesius, & alij Sententiarij in 4. Turrianus libris de Dogmaticis characteribus. & libris tribus de primi capitis & iudicis authoritate & Principatu. Ioan. Antonius Delphinius oratione de Ecclesia.*

Confirmatio, extrema vnctio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. *Canisius in Catechismo. Soto in 4. multis distinctio. Ekius in locis communibus. Concilium Coloniense. Hosius in confessione, & alij multi. Tilmanus Segebergensis lib. de sacramentis 7. Sed & Hieremias Patriarcha Constantinop. de numero ab ipsismet Hæreticis per Iacobum Smidelinum & Martinum Crusium epistola consolatus, an. 1576. c. 7. sua primi respõsi, septem esse docet hoc ordine, Baptismus, Vnctio (sic Confirmationem appellant) siue Chrisma, sacra Communio, Manuum impositio, siue Ordo, Matrimonium, Pœnitentia, Oleum sacrum. vt & Græci alij respõsione 12. & vltima ad Iacobum Cardinalem Guisianum, interprete Ioan. Leunclauio Germano hæretico, Basileæ apud Oporinum an. 1571. Sic Orechouius natione Roxolanus, materno genere Græcus, & de Patriarchatu Constantinopolitano, Epist. ad Hosium, de loco & authoritate Romani Pontificis. Quod sanè omnium seculorum Græcis Christianis congruit. Nam Simeon Thessalonicensis iam olim inscripsit librum de septem Ecclesiæ mysteriis (sic Græci Sacramenta appellant) & Cabasilas in Liturgiæ expositione, præter Baptismum, & altaris mysteria, cap. 29. cætera esse asserit vltimum olei sacramentum, & mox sanctissimum vnguentum (i. confirmationem) ordinationem per manuum impositionẽ, mysterium remissionis peccatorum (pœnitentiæ sacramentum) denique Orationem sacerdotis in matrimonio. Quorum omnium dispensationes & ritus extant in ipsorum Euchologio, siue Sacerdotali.* Baptismi cap. 15. 16. 17. Vnctionis siue Chrismatis. Ibid. & c. 11. 37. Communionis & Liturgiæ, c. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Manuũ impositionis siue ordinis, c. 111. 112. 112. 114. Matrimonij c. 18. 19. 20. 21. 22. Pœnitentiæ, c. 98. *&c.* Olei sacri c. 97. 98. *vt iam constet non septem esse Papistica, sed & Orientalium Christianorũ, maleuolè alioqui affectorum erga Papam. Sic Mosci, lib. de eorum religione.*

Primatus Romani Pontificis. *Acurius Ioseph à Petro patriarcha Maronitarum, è Monasterio S. Mariæ de Canibim in mõte Libano an. 1515. Romam ad eum agnoscendum missus, apud Ambrosium Thesium in introductione in linguam Chaldaicam, Syriacam & Armenicam, quas ab eo didicit. Siud Syrus Nestorianorum patriarcha an. 1552. in sua professione fidei à Masio versa. Abdisu Patriarcha Assyrius in sua attestatione manu ipsius picta & subscripta die 7. Martij, an. 1562. Græci, in tractatu Nili de Primatu Romani pontif. quem vertit Flaccus Illyricus, vt tanquam sorex suo indicio periret. Nam Nilus illic concedit Romanum esse summum Põt. impugnans duntaxat, quòd eum tantum esse dicimus iure diuino, cum esset dicendum iure Ecclesiastico & Conciliorum. Abyssini & Æthiopes apud Damianum Goes duabus legationibus Matthæi, & Zagazabi. Latinos producit & enumerat Nicolaus Sanderus egregio illo opere de visibili Monarchia Ecclesiæ, vt iam nefas sit dubitare hãc esse fidem non huius æui modo, sed & reliquorum omnium præcedentium. Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum. Moschi apud Nicol. Fabrum, de religione Moscouitarum, & Liscium Lutheranum.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Vuicelius lib. de voluntate hominis Christiani. Driedo lib. de Prædest. & lib. de concordia liberi arbitrij. Erasmus libro peculiari contra Lutherum. Ambros. Catarinus in opusculis & contra Caietanum. Slotanus lib. disp. aduersus hæreticos. Clictoueus in libros Damasceni de Orthodo-*

1580

Anno Christi. Anno mundi.

1572 5648

Turcarum victor, vt proinde appositè in suis signis militaribus crucem cum hac tessera gereret. *In hoc signo vici Turcas, in hoc signo vincam Hæreticos.*

Ei succedit Dux Parmensis, de quo illud Esaiæ *cap. 14. sibi dictum* perduelles interpretentur. *Ne lætetis Philisthæa, quòd comminuta sit virga percussoris tui* (Ioannis Austraci.) *De radice enim colubri egredietur Regulus, & semen eius absorbens volucres &c.*

Gandaui Gueusij rati Catholicos satis iam à rege Catholico suis artibus abalienatos, quo consilio cepissent arma detegunt, nempe non vt bono publico consulerẽt, sed vt pietatem labefactarent. Nam tunc sacras imagines deiiciunt, templa subuertunt, diripiunt, Catholicos vexant & opprimunt.

Atrebati seditio & aliis in locis contra Gueusios, apud se idem, quod Gandaui, molientes. Hinc Ordinum à se inuicem distractio. Mox ne perirent funditus & mutarent non Dominatum, sed Dominum, incipiunt captare Imperatorem de pace à suo Principe ex oranda. Vtinam eis illud Osee 2. & 3. c. congruat. *Post hæc reuertentur filij Israel & quærent Dominum Deum suum, & Dauid regem suum, & dicent, vadam & reuertar ad regem meum priorem, quia melius mihi erat tunc, quàm nunc.*

Pontis lapidei supra Sequanam prope Augustianos Parisienses insignia fundamenta iaciuntur in Luparam regiam.

Mense Decembri Seruan vrbs Mesopotamiæ munitissima prope Tegil Fl. Amurati eripiti à Sopho Persarum, cæsis centum sexaginta Turcarum millibus. Bassæ, qui Constantinopolim euaserunt, ab Armurate ob tantam cladem stomachante, securi percussi sunt.

Franci cùm antea numerarent per libellas siue Francos, iussi sunt numerare per Aureos, & Aureorum partes, Aureo ad summam 60. solidorum redacto.

A peruilegio cœptus ordo Equitum S. Spiritus, die primo anni 1579. instituitur ab Henrico 3. Franciæ R. Faxit Deus, vt suo nomini consonet, sanctóque Spiritu regatur, neque sit oneri & damno Ecclesiæ, pro qua honoranda tuendáque conditus dicitur.

Mense Aprili riuus Gentiliacus, vulgo Bieura, nimio 30. horarum imbre exundãs agros & suburbana D. Marcelli nocte obruit, aliquot hominibus & pecoribus extinctis, muris, parietibus, nonnullis etiã ædibus disiectis.

Decimo septimo Maij hora decima in Monasterio S. Vedasti Atrebatensis Artesij, Hannones, Insulæ Duaci, & Orchiaci pacem à rege Catholico certis conditionibus impetrant, hymno *Te Deum* postridiè Atrebati decantato.

In Flandros, Brabantinos, Hollandos, Zelandos & reliquos perduelles, eius nomine, Parmensis Dux exercitum mouet, vt vel eãdem pacis conditiones subeant, vel debitas perfidiæ pœnas luant.

Bar. Brissonius patronus Regius (indeque supremæ curiæ præses) & Renatus Choppinus summi nostrę ætatis Iurisconsulti hoc mense Maio contra Paracelsistas (Pseudomedicorum genus, qui damnato Hippocrate, Galeno, & veteri schola prodigiosam Medicinæ praxim vsurpant, & prodigiosiorem Theoriam, Principia, causas &c. constituunt) pro Medicorum vetere disciplina in Senatu Parisiensi perorant.

1580 5669

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anno Christi. | Anno mundi.

1579. Mahometes Hodabendus Persarum Rex, Turcas in quadam ampla planitie de improuiso inuasit, ad 30. millia instar pecudum mactauit, vt Amurathes Scytharum siue Tartarorum opem implorare coactus sit, quibus vt tutò res necessariæ conuehi possent, Occhiali Admiralius Phasis amnis accolas adortus, castellum prædicto amni imposuit, & duas arces in littore maris Colchici siue Mengrelij ad arcendos hostes excitat. Sed eæ à Persis captæ sunt & euersæ.

Amurathes Mustapham reuocat, indéque ad venenum compellit. Sinam autem Bassam, qui victor ab Africana Guletæ expeditione redierat, in locum eius substituit.

De pace tractat: sed quia Media non vult cedere, Persæ eius agros vndique vastant, pagos villásque exurunt, & commeatu intercepto, fame pestéque Turcas absumunt.

Munitionem in finibus maioris Armeniæ ab ipsis factam, vt Georgianorum vires à Persicis disiungerẽt, vna sui exercitus parte diruunt, ac Turcas in ipsa inuentos trucidant. Altera Vanum & alia oppida in finibus Babyloniæ expugnant: Tritemibus 50. missis Carsin, munitionem, quæ in ora maris Euxini struebatur, capiunt & euertunt.

Aucti copiis auxiliaribus Bogodani reguli, & quadraginta millibus Hemircani Persici regis filij, Sinam Bassam ad pugnam prouocant, ac ad oppidum Aazirum siue Argironem in finibus Turcomaniæ & maioris Armeniæ haud procul ab Euphrate vrgent. Tredecim millia equitum in suos agros excursionem facientia, atque illinc commeatum conuehentia confodiunt. Prædam & captiuos recuperant.

Pestis in vniuersa Peloponenso & aliis terris Turcicis sæuit, vt vel in vna ciuitate Hieropoli plus 70. millia consumpta sint.

Stephanus Poloniæ Rex Iesuitis Polotiæ templum struit. *Vuarsewicius in Panegyrico ad illum regem.*

Mahometes primarius Turcæ Bassa mense Octobri circa horam pomeridianam à quodam mendico antea milite supplicem libellum porrigente in Palatio plagam in pectore excepit, & duabus pòst horis mortuus est. Percussor in tumulta laceratus, apud Turcam perpetratæ cædis causam dicere non potuit.

Mense Augusto Cardinalis ille Hosius vitam hanc cum meliore mutat.

Suetiæ Rex Iesuitis profectis ad repugnandam Ecclesiam illic dogmatibus hæreticis corruptam se æquum præbet, cum spe Catholicæ fidei recipiendæ.

Archiepiscopus & Archidiaconus Angulamensis in ea Indiæ parte, vbi sunt Christiani D. Thomæ, characteres linguæ Chaldaicæ siue Syriacæ à summo Pontifice per Iesuitas postulant, vt sua non modò imprimant, (nam Missam & preces Canonicas lingua illa, vel etiam Hebraica celebrãt) verùm etiam nostra in eam linguam conuertant. *Emanuel Texera in Epistolis.*

1580. ob siccitatem fermè inauditam Constantinopoli & in locis finitimis Amurathes ab Epidauris frumentum petit.

Filius Regis Persarum cum 20. millibus equitum in Turcicos agros excurrit. Triginta millibus equitum sibi occur-

1572 | 5661

xa fide, capite de hac materia. Sepulueda contra Erasmum.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. *Essensius libro peculiari. Amb. Catarinus in Opusculis. Soto in 4. sentent. Canisius lib. de virgine & lib. de Ioanne Baptista contra Centuriatores. Syri & Nestoriani in tabula & titulis noui testamenti, & in suis liturgiis. Ekius tribus libris de sanctis, de quibus & sermones innumeri sunt Theologorum & Ecclesiastum huius ætatis. Moscbi apud Lasicium Lutheranum de Theologia Moscouitica.*

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Græci hodierni, qui & illud vocãt παρεκβατικὸν vnico vocabulo, & κοιμητήριον. Nestoriani Mesopotamij, qui vocãt Guentha. Moses Mardenus, in tabula lectionum noui Testamenti Syriaca. Syri & Nestoriani in titulis noui sui Testamenti, & in suis liturgiis. Hebræi Hodierni, vt & docent Hæretici Fagius & Munsterus in 14. Deutero. & Nos libro peculiari. Auratus paradoxo 86. ex Augusti. Grego. Nysseno &c. De Latinis alijs non laboro. Nam sunt innumerabiles.*

Ieiunia, delectus ciborum, &c. *Græci, Syri, Abissini, Indi, Armenij, vt ex eorum Calendariis apparet: Mosci, qui apud Lasicium Lutheranum lib. de Theologia Moscouitica ritu Græco magnam anni partem 5. 20. hebdomadas in ieiunio transigunt. Primò ante Natalem sex hebdomades solis leguminibus contenti: deinde octo ante Pasiha. Tertiò ab Octaua Pentecostes vsque ad feriæ Petri & Pauli. Denique à Calendis Augusti vsque ad Assumptionem (obdormitionẽ vocant) Virginis, præter dies mercurij & Veneris reliquarum Hebdomadarum.*

Hæc & alia à Sectariis contra Religionem disputata omnia comitia Imperatoria, cuncti cõuentus Principum, Populorum, Academiarum, vniuersæ denique Synodi huius tempestatis magno numero cõfirmant, Lutherum, Caluinum & istiusmodi reliquos detestantes & anathemate fulminantes. Cuius quanta sit vis euentus ipse loquitur. Nam nõ tam à nostris, quam seipsis confecti sunt, quotidiéque conficiuntur. Lutherus Anabaptistas, Zuinglium, Carolstadium, Oecolam-

1584 | 5673

Anno Christi. | Anno mundi.

padium aggressus est. Protestantes & aliæ Germanorum sectæ Lutheri dogmata penitus deseruerant, nec se amplius Lutheranos dici patiuntur. Isaac. Vuestphalus, Til. Hessusius, Castalio, Cæl. Antonius, Gregorius Paulus, Molineus, Ioan. Morellius, Cassander, Valentinus Gentilis, Blandrata, Ochinus, Roserius, Bernenses Caluinum expugnauerunt, vel eius sectam in plurimas secuerũt. Castalio, Brentius, Smidelinus & plerique alij Bezam vexant. Protestantes, istorum æmulos in Germania multis locis exurunt. Denique ita in se sæuiũt, vt corpus istud peccati propediem interiturum speretur, cui & illud quadret. Epiphanij, lib. 2. de Hæres. ca. 2. Veteres narrant fabulam, quod ex multis aspidibus in vno testaceo vase collectis & in singulis quatuor angulis Templorum Ægyptiacorum positis, si qua alijs fortior reperta fuit, ea reliquas aggressa deuorauit. Et vbi sola mansisset, alimentóque careret, conuersa seipsam à cauda deuorare cœpit, & vsque ad reliquam corporis partem se adedit, quo ad viueret, vnde & Aspidogorgona vocauerunt. Sic hæresis se penitus consumit & per Christi potentiam delet.

Accedit istoris Historicos & Chronologos omnes nobis dare testimonium, vt Sleidanum, Carionem, Magdeburgenses, Pantaleonem, Funccium &c. Nam etiam isti secundum nos Ecclesiæ cursum fuisse, esseque docent. & dum res Ecclesiæ se narraturos pollicentur, nostra duntaxat explicant, nostrósque solos allegant, quasi apud Nos posse tam esse Ecclesiam tacita conscientia fateantur. Quin & tradunt Romanam religionem in cunctis Europæ terris receptam esse, quam ipsi conati quidem sint & scriptis & armis cõuellere, sed nondum potuerint, nec, Deo duce, poterunt, vt vel eorum cõfessione sit nostra ecclesia cõtinua, perennis, immobilis, inuicta, denique Catholica permaneat & omnes sectas sepeliat. Est enim Catholicum, quod semper, quod vbique, quod ab omnibus aut plurimis, & iis quidem quorum spectata est perspectáque sapientia & pietas, communiter est creditum.

Atque hæc quidem sunt, quæ simpliciter demonstranda susceperant, de Doctrina, Fide, Religionis, Ecclesiæ per singula sæcula perpetuitate, vnitate, continenti successione, atque Romanam Ecclesiam, quæ hodie est, esse

1572 | 5661

occurrentibus fugam simulat. Reuersus perturbat ordines, & ad 20. millia interficit.

Sina Bassa residet ad ciuitatem Ezerum ad Euphratem sita, & auxilia expectat.

Inde initio Octobris Turca magnam cladem à Persa accipit, frustráque ei in pacis lenocinium magnam suę ditionis partem offert.

Sub finem anni Persa stratagemate vsus, munitionem Tifis occupat, & præsidium alterius Cars dictæ cædit.

Die 31. Ianuarij Henricus Cardinalis Portugalliæ Rex moritur, cuius successionem cùm Catharina Bragãtiæ Dux, Antonius ex Ludouico Regis nepos nothus, & alij sibi desiguarẽt, tandem Philippus Rex Hispanię, qui à Cardinali moribundo nominatus fuerat, eam Ecclesiasticorum & Nobilium suffragatione assequitur.

Die 27. Februarij Malicontenti Cortracum mutato habitu occupant. 30. Martij Ninoua duce Lanouio Gallo, scalarum ope capitur. 6. Aprilis & seqq. Anglia, Zelandia, Hollendia, & Flandriæ pars terræ motu concutiuntur.

9. Apr. Mechlinia ab Ordinibus Temptio duce ante diluculum superato vallo in potestatem redigitur, magnáque crudelitate in ciues & præsidiarios sæuitur.

9. Maij Lanouius Gallus ab Hispanis capitur, quindecim peditum signis cæsis.

Initio Iunij Frisij traiecto Rheno patriam armis repetunt, obuiúmque Comitem de Hollac cum 22. vexillis peditum, ac equitum duobus millibus superant, cæsis mille quingentis, cùm de suis tantùm 55. amissent. Hac pugna Groningenses obsidione liberati sunt, & multa Frisiæ oppida, portus, & propugnacula recepta.

8. Iunij Flandri Disthemium oppidum occupant, & Ecclesiasticorum ædes diripiunt.

Eodem mense Cameracum se patrocinio Ducis Alansonij Gallorum Regis fratris permittit.

Iulio Stephanus Rex Poloniæ ex Lithuania in ipsam Moscouiam ingressus, duas arces Vualisium & Vsuatum occupat. Deinde Vuielikilukium. Sed multis suorum amissis, sub finem ferè anni reuertitur.

Eodem legati ab Ordinibus Belgiæ ad Ducem Alansonium mittuntur, vt se patriámque Belgicam certis cõditionibus, abiurato Hispaniarum Rege, ipsi offerant.

Augusti 19. proscriptio Hispaniarum Regis contra Principem Auraïcum Namurci publicatur.

Mensibus Iulio, Augusto, Septembris, Fera Picardiæ vrbs à Rege obsidetur, tandémque certis conditionibus ab Hugaenotis redditur.

Die primo Septembris anni huius 1580. Græci à Moscouiæ annum ab orbis conditu 7089. numerare incipiunt.

Mense Septembri Hispani & Itali milites, qui Pontificiorum nomen sibi indiderunt, duabus clauibus pro insignibus vsi, in Hiberniam appellunt, munitionémque erigunt contra Anglos.

17. Octobris Anna Austriaca, Philippi Regis vxor moritur, cùm is iam paulò antè, Lusitanico regno, extinctis in eo motibus, & perduellibus partim cæsis, partim captis, partim in gratiam receptis, inauguratus esset. Ita regnum Lusitaniæ cum Hispanico, à quo fuerat an. 1110. diuulsum, iterum coalescit.

1584 | 5673

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nouembri in Anglia publico edicto potestas fit vnumquemque vel detegendi, vel accusandi ex minima circunstantia, quæ Catholicam religionem indicet. Ex quo multi pij deinceps comprehensi, & aliis calamitatibus affecti. Quin & lex fertur, ne Catholicus exilio patriæve derelictione se pœnis vel persecutionibus subtrahat.

Concordia discors. Sic appellata est à Catholicis, quâ frustrà Lutherani hoc anno 1580. cum aliis sectariis in Germania inire conati sunt.

Decembri, die Conceptionis, Guilelmus Laurentius Altiuilij ministeri, prope Gratiæ portum, in Caletensi Normanorum agro, se fraxino fossæ imminenti suspendit.

Post Cadurcum à Huguenotis captum initur pax.

Eiconas virorum illustrium emittit Beza. Illustres vocat Ioannem Hus, Caluinum, Bucerum & similes cuiusque sectę apostatas, quorum nomina in inferno conscripta sunt, corpora verò in terris magna ex parte supplicijs dignis affecta.

1581. Sina Bassa arma & pecunias per Pontum Euxinum & Trapezuntem contra Persam recipit.

Alter Turcarum exercitus ad portas Caspias duce Osmanuo Bassa, locorum beneficio & Tartarorum auxilio euasit.

Hic est annus, quem Græci ab orbe condito septies millesimum statuunt.

Beglerbegus Assyriæ siue Ezorumæ, huius belli suasor, ad pœnas deposcitur, quas euasit matre & vxore Amarathis, centum millibus aureorum sibi conciliatis, & ducentis millibus ducatorum in ærarium illatis.

Sina reuocatur Constantinopolim, vt mandata accipiat de pacis conditionibus, vel induciis vnius anni, quæ tamen breui pòst ruptæ sunt.

Die sexto Ianuarij, Magni Moscouiæ Ducis internuntius ad Rodolphum Imperat. venit, atque inde Romam ad Pontificem.

Occhiali Bassa Constantinopoli cum classe in Africam venit, vt seditiones Tunetani regni compescat, indéque regnum Fessanum. Mauri enim recepto per Melitenses hæreditario suo rege, qui detinebatur Neapoli, & abnegato Mahomete Christianus euaserat, Turcis rebellarant.

Tusanus Giboult Lunæ Paschatis Rhotomagi in S. Audoëni, Caluini hæresim & ministerium eiurat, præsentibus & audientibus multis hominum millibus, sicque Ecclesiæ manibus Cardinalis Borbonij, reconciliatur. Inde de veræ falsæque Ecclesię comparatione, & suę ad Ecclesiam reuersionis causis cõcionatur. Nempè difficile est, vt hi, qui olim cœleste pabulum gustauerunt (fuerat enim Doctor Theologus Parisiensis, in sacris libris & lectionibus educatus, indéque Canonicus & Archidiaconus Tholosanus) postea in perpetuum siliquis porcorum vesci velint.

Amon Minister Foquardi prope Fanuillam, in eadem Normania, è propria filia filium sustulit.

Mense Iulio Synodo Rupellano Ministri Commentaria Lácelloti du Voysin Poplinerij de rebus horum 30. annorum tota Europa gestis proscribunt, quòd purè & simpli-

Anni Christi. 1572 1580

Catholicam illam, quæ Symbolo credi iubetur, fuisséque eandem semper religionem Christianorum tam inde vsque ab Apostolis, donec id fusius, distinctiúsque vel à nobis, vel ab aliis præstetur. Vale interim & nobis Deũ precibus concilia.

Anni mundi. 5661 5699

Anni Christ. 1572 1584

Anni mundi. 5661 5673

simpliciter, ad historiæ veritatem, non ad Causæ (sic suæ perduellionis mysterium appellãt) gratiam cuncta narraret. Quod paulò antè in alia Synodo Montis Albani factitarant. Suis scilicet leges injiciunt, vt vel mentiantur, vel verum prætereant. Quod tamen nunquam à tanto, tam candido, & erudito viro consequentur. *Prima* (inquit Cicero) *Historiæ lex est, ne quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat, ne qua sit suspitio gratiæ inscribendo, ne quâ simultatis.*

Sanderus & alij plerique Nobiles & Catholici freti Bulla Pij quinti, in Hybernia contra Angliæ Reginam bella pro patria & religione gerunt.

Mense Septembri Guil. Postellus centenario maior, multarum linguarum peritus, Lutetiæ moritur.

Mense Decembri Turca duos internuntios in Galliam mittit, qui ad Circuncisionem filij Regem inuitẽt. Nam nonum Martij anni sequentis festo Circuncisionis eius designarat.

Die Natalitio, domi meæ Iacobus Billius, de nobili Prunæorum familia, Abbas S. Michaëlis in Eremo, Græcæ literaturæ lumen, Hebraicæ non ignarus, placidissimè & sanctissimè expirat.

Primo die Decembris Etmundus Campion Iesuita, Schertinus, & plerique alij sancti & docti martyrio afficiuntur Londini, quòd Catholicè sacramenta vel administrarent, vel acciperent.

Inde Anglicana persecutio, quæ iam 24. annos durat, ingrauescit latis legibus, quarũ hæc est summa. Quicunque vel vnicum, vt vt minimum, actum Christianæ siue Catholicæ religionis exercuerit vel exercentes non detulerit, pœnas perduellionis luito.

Legatus Hispanicus Ioan. Martianus Mediolanensis, inducijs in triennium impetratis, Byzãtio in Hispaniam redit, ita tamen vt neuter alterius amicitiam expereret, sed quod Turca Persico bello vexatus à Christianis timeat, Hispanus hæreticorum fraudibus implicatus, cogatur sua bello persequi & repetere, cùm alioqui posset Christi præcipuo hosti resistere, & Deo Duce vincere.

Contentio Genevæ ob quoddam scriptum Lamberti Danæi ministri, quo tres blasphemas contra S. Trinitatem propositiones defendit. Ad quam sedandam Geneua Danæus exulare cogitur. Prima erat, *Deum de Deo, lumen de lumine*, in Symbolo Niceno duram, impropriâ, & periculosam esse locutionem. 2. ὁ τρισαγιος μόνος, *Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nostri*, incõsultè à Patribus esse dictum, periculosè, barbarè, impropriè. 3. *Tres personas in vna diuina essentia subsistere*, propriè, rectè & piè dici, cùm Catholici eas in se siue per se asserant subsistere, & id perfectius veriusque quàm vlla rerum procreatarum individua.

1582. mense Ianuario pax in decennium inter Ioannem Moscorum & Stephanum Polonorum Reges, per Antonium Possevinum Iesuitam Pontificis legatum transigitur, ac ea Moscus cedit Liuonia siue Gothia Orientali, relictis 34. arcibus cum tormentis omnibus & apparatũ bellico, & redemptis captiuis: Polonus autem soluta Plescouiæ obsidione, arces in Moscouia anno superiore captas ijsdem legibus reddit. Tres enim expeditiones in Moscum fecerat 1579. 1580. 1581. Nam huius

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ioannis auus, & Basilius pater, regno Polonorum amplissimas prouincias ademerant, Plescouiensem, Nouogordensem, Smalensciensem, Vielcoluscensem iam receptam, Sueuierensem, & Mosaiscensem.

Anno Christi. 1572 — Anno mundi. 5661

Moscus tria Iesuitarum collegia in suo Imperio cõstruit, spemque præbet de suo ad Ecclesiam Romanam transitu. Alioqui Constantinopolitano Patriarchatui obsequitur.

Mense Septembri legatos Romam mittit, petens Episcopos Catholicos, Latinæ Ecclesiæ communionem, denique Regis titulum.

18. Martij, Princeps Auraicus à Ioanne Iaurigueo Hispano glande plumbea in faciem per vtramque maxillam & palatum impacta, Antuerpiæ traiectus est, nec tamen mortuus.

Persa legatos Constantinopolim mittit, cum pacis conditionibus, vt Amurathes sibi restituat regionem Seruanam. i. Mediam, iuxta pactionem cum Sina Bassa initam.

Turcicum exercitum noua clade afficit, tria millia equitum perimit, quatuor Sangiacos siue Prouinciarum principes necat, duos capit, Bachallam expugnat. Denique cum aiunt Mesopotamiam, vulgò Diarbec, cum ipsa Babylonia & regno Siruano, siue Medorum recepisse.

Amurathes Sinam ad exercitum remittit.

Cum legato noui Principis Transyluaniæ ita transigit, vt quatuor millia Ducatorum veteri tributo Transyluanus addat.

De qua re Hieremias Constantinop. Patriarcha ad Henricum Regem Franc. scripsit, addens Transyluanum in gratiam, ipsius Regis causa, à Turca receptum. Quam Epistolam Iac. Amiotus Episcop. Antissiodorensis Regi vertit & explicauit.

Mense Augusti copiæ Antonij de regno Portugallię cum Philip. Rege Hispaniæ dimicantis ad D. Michaëlis insulam nauali prælio cæsæ sunt. Hic Strossius Francicæ manus Ductor cum toto penè suo exercitu deletur.

Legato prioris Regis Fessani promittit Turca se Ochialum, quem ad opem nouo Regi Ferendam cum exercitu miserat, reuocaturum, postquàm nouum illum Regem intellexisset Regi Hispaniæ portum Larcace è regione Arzillæ vrbis tradidisse, ac iam portum illum 600. Hispanorum præsidio teneri.

Calendarij à Pontifice correcti ratio obseruari in Gallijs cœpta est, nisi quòd decem dies sunt detracti è mense Decembri, non Octobri, à nono die videlicet ad vigesimum. Nam decimus dies habitus fuit pro vigesimo, &c.

Die omnium Sanctorum è corpore migrat Chrysto-phorus Thuanus, primus Senatus Parisiensis Præses, vigesimo anno sui magistratus, doctus, diligens, plebicola, Cleri amans, ætatis 75. integris adhuc dentibus, oculis sanis, & perspicillorum nescijs.

Ioan. Lasicius Sarmata primùm Trinitariorum æmulus sub an. 1565. mox Caluinita, postea frater Boëmus siue Picardus, iam anno 1582. libro Spiræ edito de Moscouitarum religione, se Lutheranum profitetur. Verendum ne anno sequenti peccatorum mole obrutus ad Mahometismum, inde ad ἀθεϊσμον migret. Quò inclinat illud

1584 — 5673

illud eiusdem libri pag. 16. *in Hebraïcis, Græcis & Latinis vtriusque Testamenti codicibus, variata esse plurima, quibusdam sublatis ab hæreticis, aliis deprauatis, commutatis, additis.* Quod bellis testimonijs probat Erasmi, Bezæ, Castalionis, Franc. Lucæ, & Franc Iunij. Nam illud videtur Mahometis non fidendum Euangeliis, quòd corrupta sint. Sed & atrociter accipit Mahometem dici docerive Antichristum, eique numerum 666. Apoc. 13. assignatum conuenire. Vbi lubens suam regulam applicaret, locum Ioannis fuisse à quodam Pontificio corruptum. Denique illic gulæ, bibacitatis, voluptatis, impudicitiæ patronum agit: quod nõ mirabitur, qui eum viderit. Nam ea est forma & aqualiculo, vt totus ad ventrem natus videatur, si modò is est, quem Lutetiæ cognoui & confirmaui aduersus Trinitarios, circa an. 1567.

Ioan. Brunnerus Dogkenburgensis in hæresi natus educatus & annis circiter quatuor decim minister institutus professionem Catholicam edit, & Græcarum literarum, sanctæque linguæ professor fit apud Friburgum Brisgoiæ. hic apud Anglos paulo ante Bellus minister, lectione sanctorum Patrum ad Catholicam pietatem perducitur, & pro ea Martyrium facit.

1583. Persa Osmanuum Bassam ad portas Caspias cædit, præter captiuos & vulneratos contrucidatis circiter quadraginta millibus, inter quos multi sunt Sangiaci siue prouinciarum prætores. Quin & ipse Osmannus dicitur captus cum pletisque proceribus, & nescio quot tormentorum millibus, magna pecuniarum vi, variaque supellectile.

Calendis Ianuarij Franc. Belloforetius, politus, piúsque multorum librorum Gallicorum scriptor, humanis eximitur, & apud Franciscanos Lutetiæ tumulatur.

Die Epiphaniæ Ioannes Maldonatus Iesuita, post Theologiam, præsertim Scholasticam, multis annis illustratam, & innumerabiles ad eius studium inflammatos, Romæ, quò se contulerat, ad recuperandam valetudinem sanctis illis laboribus fractam, ad Deum euolat, Doctorum aureolam percepturus.

Ianuarij decimo sexto, Ghebardus Archiep. Coloniensis Augustanam Confusionem amplexus, vt vxorem posset ducere, Bonæ edictum promulgat, quo cæteris hæreticandi, & vxores contra Christianas leges ducendi, potestatem facit.

Decimo septimo Princeps Auraicensis & Antuerpiani Frãcos in tutelam sui euocatos Antuerpiæ vel trucidant, vel in flumen præcipitant, nonnullis in custodiam receptis.

Natalis Iornet Caluiniticus Ludimagister Metis supplicio afficitur, quòd librum contra Patriarchas, Prophetas, Apostolos, eos vt impostores, & falsarum religionum auctores traducens, condidisset.

Martij vigesimo Lutetiæ apud Augustianos Pœnitentium sodalitium ab Henrico Rege introducitur, Nútio Apostolico sacra operante, & candidas φελόνια vestes consecrante. Quo exemplo mensibus deinde Iulij. Augusti, Septembris in Lotharingia, Campania, Picardia, & nonnullis aliis prouinciis, supplicationes populosæ promiscuæ multitudinis per decem, viginti, pluréfve leucas actæ sunt, Clero corpus Christi sacrásve re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

liquas efferente, laicis cuiuſque ætatis & ſexus cum puris lineiſque veſtibus, & crucibus ligneis, litanias, aliáſve pias precatiunculas flebili cantu per tot terrarum ſpatia modulantibus.

Anno Chriſti. 1572 — Anno mundi. 5661

Bobecus pagus Normaniæ in agro Caletenſi, igne cœleſti penitus præter vnam domum conſumptus eſt. Id diuinæ vltioni tributum, quòd ille Caluinitis redundaret.

Ghebardus Colonienſis Archiepiſcopus exauctoratus eſt, quòd Lutheranus euadens, & Epiſcopatum & vxorem retinere cuperet. Leodienſis ſucceſſor nominatus, illum & Cazimirum ſuppetias ferentem, Hiſpanorum Italorúmque auxilio fudit, ac ſpe percipiendi vllos in poſterum ex Archiepiſcopatu fructus exuit.

28. Auguſti Ioan. Baptiſta Caſtellius, Epiſc. Ariminenſis, Nuntius Apoſtolicus, qui nouo more pietatem cum politia coniunxit, réſque ſpirituales temporariis prætulit: Sepelitur Lutetiæ in D. Mariæ choro. Oratione funebri à Iuliano de ſancto Germano Coëpiſcopo, virtute & doctrina præſtanti, decoratus eſt.

Nuntium ei ſimilem vix ſecla antiqua tulerunt:
Vnquam vix (metuo) ſecla futura ferent.

cunctis ſua, non quæ ſunt Chriſti, quærentibus.

Regina Angliæ Puritanos aliquot ritu barbarico ſuſpendit, quòd negarent piè dici, fœminam eſſe caput Eccleſiæ alicuius prouinciæ, vel regni. Sic Deus hæreticos hæreticis committit, vt Catholicis tacentibus mutuò ſe conficiant.

Catholicos etiam exquiſitis ſuppliciis afficit, vt eius annis Anglia plures videat, ferárve martyres, quàm mille quingentis ſexaginta ſuperioribus.

1584. menſe Ianuario Miniſter Renatus Peſchardus reconciliatus Eccleſiæ, à Sangermano Cæſareæ Epiſcopo, Lutetiæ recipit Franciſcanorum indumentum, quod per apoſtaſiam ante annos 30. exuerat.

Diſſidium de funere mortuorum inter Geneuenſes. Perrotus miniſter cenſet canēdos eſſe Pſalmos & Deum precandum, vt vſitata de profanis rebus tractatio impediatur. Beza conſuetudinem retinendam, qua hæretici efferuntur in ſepulchrum more belluarum, abſque vllo religionis vſu, & precationis ſpecie: Ne (inquit) videamur more Papiſtarum orare pro mortuis.

Hyptum & aliquot aliæ inferioris Germaniæ vrbes ad Principem Parmenſem deficiunt. Aliæ de deditione deliberant. Ad cæteras eò adigendas, continenter è Germania, Albania, Hiſpania, Italia, milites confluunt.

Franc. Gatugarellus Sabaudus Geneuæ in Carcerem coniicitur quòd captare occaſionem vrbis Principi Pedemontano prodendæ diceretur.

Petrugilio D. Barnabæ Franciſc. Valeſius Alenſonionorum Dux Regis frater poſt Cameraci tutelam ſuis hæredibus teſtamento commendatam, morte magnum ſui deſiderium Catholicis, reliquit.

Vuittembergenſes edunt Græcè & Latinæ tria Hieremiæ Conſtantinopolitani Patriarch. ad ſe reſponſa, in quorum vltimo iubet Patriarcha ne ad ſe deinceps ſcribant, quòd quia non paruerint duobus prioribus reſcriptis, cogatur eos hæreticorum illorum habere loco, de quibus Apoſtolus, Hæreticum poſt ſecundam aut tertiam

1584 — 5673

Anno Chriſti. 1572 — Anno mundi. 5661

tertiam correctionem deuita, ſciens quoniam huiuſmodi eſt plane ſubuerſus, & iudicio proprio damnatus.

Turca in Hungaria contra Chriſtianos firmiſſimam arcem ſtruit. Ne ab illis fortaſſe iſta parte innudatur, dū his octo cum annis cladibus perpetuis à Perſa in Oriente affligitur. Sed fallitur. Nam malumus in Occidente hæreſibus voluptatibus, cæteriſque ſceleribus ſeruire, quàm Chriſto, cuius iſte ſe hoſtem fatetur.

1585. Speramus & optamus Deum opt. nobis fore propitium, ſuam iam pridem in nos inflammatam iram auerſurum, corda filiorum ad patres conuerſurum, animos impiorum per hæreſum & Atheiſmi deuia errantium Spiritu ſuo ſancto illuſtraturum, vt tetra ſit vnius oris & labij, ipſe vnus agnoſcatur, colatur, celebretur in vna Eccleſia, qui ſolus eſt in ſæcula benedictus. Amen.

CHRONOGRAPHIÆ Genebrardinæ.

FINIS.

1584 — 5673

Universidad de Deusto
Biblioteca

RATIO, CVR PER PONTIFICES ROMANOS deducta sit Chronographia.

Ireneus lib.3.cap.3.

Maximæ & antiquissimæ & omnibus cognitæ, à glorioſissimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo Romæ fundatæ & conſtitutæ Eccleſiæ fidem per ſucceſſiones epiſcoporum peruenientem vſque ad nos indicantes, confundimus omnes eos qui quoquo modo, vel per φιλαυτιαν malam vel vanam gloriam, vel cæcitatem, & prauam ſententiam, aliud, quam oporteat, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter porentiorem potentialitatem, neceſſe eſt omnem conuenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt vndique fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt vndique, conſeruata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio. Fundantes igitur & inſtruentes Beati Apoſtoli Eccleſiam, eius adminiſtrandæ epiſcopatum Lino tradiderunt. Succedit ei Anacletus, poſt eum tertio ab Apoſtolis loco epiſcopatum ſortitur Clemens &c. vſque ad Eleutheriũ, ſub cuius, *inquit*, ordinatione & ſucceſſione veritatis traditio & prædicatio peruenit vſque ad nos.

Tertulianus lib de Præſcriptionibus aduerſus hæreticos.

Cupio oſtendant mihi ex qua auctoritate prodierint, edant origines Eccleſiarum ſuarum, euoluant ordinem Epiſcoporum ſuorum, ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, vt primus ille epiſcopus aliquem ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris, qui tamen cum Apoſtolis perſeuerauerit, habuerit auctorem & anteceſſorem: hoc enim modo Eccleſiæ Apoſtolicæ cenſus ſuos deferunt: ſicut Smyrneorum Eccleſia Polycarpum à Iohanne collocatum refert, *ſicut Romanorum Clementem à Petro ordinatum edit, &c.* Confingant aliquid tale hæretici.

Auguſtinus contrà epiſtolam Manichæi funda.cap.4. Et de vtil tate credendi ad Honoratum, cap.17.

Multa ſunt alia, quæ in eius *(Eccleſiæ)* gremio me iuſtiſſimè teneant, tenet conſentio populorum atque gentium, tenet auctoritas miraculis inchoata, ſpe nutrita, charitate aucta, vetuſtate firmata. *Tenet ab ipſa Sede apoſtoli Petri, cui paſcendas oues ſuas poſt reſurrectionem Dominus commendauit, vſque ad præſentem Epiſcopatum ſucceſsio ſacerdotum.* Tenet poſtremo ipſum catholicæ nomen &c.

Idem in Pſalmo contra partem Donati tomo 7.

Numerare ſacerdotes, vel ab iſpa Sede Petri & in ordine illo patrum quis cui ſucceſſit videte, ipſa eſt Petra quam non vincunt ſuperbæ inferorum portæ.

Idem in lib. Quæſt. veteris & noui Teſt. cap.110.

Ordinem ab Apoſtolo Petro cœptum, & vſque ad hoc tempus per traducem ſucce-

ſuccedentium epiſcoporum ſeruatum perturbant, ordinem ſibi ſine origine vindicantes, corpus ſine capite.

Idem & Fortunatus & Alipius epiſcopi epiſt.165.

Si ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium conſiderandus eſt, quanto certius & verè ſalubriter ab ipſo Petro numeramus, cui totius Eccleſiæ figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram, &c. Petro enim ſucceſſit Linus, Lino Clemens, &c. vſque ad Anaſtaſium, qui tunc tenebat cathedram.

Optatus lib.2 contra Parmenia. vbi Rom. Epiſcopos enumeraſſet ad Syricium vſque. inſultans Donatiſtis & probans ſuam Eccleſiam partem eſſe Catholicæ, quæ cum Romana conſentiat.

Vos, *inquit*, veſtræ cathedræ originem edite, qui vobis vultis ſanctam Eccleſiam vendicare.

Epiphanius lib.1. cap.27. tom.2. vbi ſeriam Rom. Epiſc. ex catalogo enumerauit.

Et ne quis, *inquit*, miretur quòd ſingula ita recenſemus, per hæc enim claritas oſtenditur.

Eraſmus contra Nouatores.

Mihi pro mea cauſa ſufficit veterum ſanctimonia, vitæ probatiſſimorum auctoritas, Epiſcoporum maieſtas, publica Chriſtianarum gentium conſuetudo. Quos omnes ſi damnatis inſaniæ, malo cum illis inſanire, quam vobis aſſentiri.

D. *Paulus Epheſ.cap.4.*

Ipſe *(Chriſtum intelligit)* dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem *Paſtores & Doctores* ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti: donec *occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei*, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti: *vt iam non ſimus paruuli, fluctuantes, & circunferamur omni vento doctrinæ*, in nequitia hominum, &c.

Vſi ſunt hac ratione multi alij veterum, vt Origines, vt Auguſtinus alijs locis, qui & Manichæis eam obijcit quinquies aut ſexies in libris contra Fauſtum, & in libro de vtilitate Credendi, & in lib.1. contra Aduerſarium legis cap.20. Quam etiam admittere coguntur iſtius æui hæretici, ſi ſuis principiis inſiſtere velint. Quærentes enim cur Romani Pontifices ſemper habiti ſint πρῶτοι τῶν ἱερέων & cur, τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς in Eccleſia ipſis apud Eccleſiaſticos ſcriptores etiam Græcos *(Soc. lib.2. cap.15.)* attribuantur, tres aut quatuor cauſas fuiſſe reſpondent. 1. Quia Romanam Eccleſiam inualuerat Petri miniſterio fuiſſe fundatam & conſtitutam, vnde & ipſi magnum honorem vbique veteres detuliſſe & reuerenter de ea

locutos esse. 2. quia doctrina, peritia & multarum rerum vsu præstantes viros haberet. 3. Quod omnibus alijs sedatior & doctrinæ semel traditæ tenacior fuerit, proindeque sedes Apostolica vocata habitaque sit. Centuriat. cent. 4. cap. 7. Calui. lib. 4. Instit. cap. 6. sect. 16. & cap. 7 sect. 11. 12. 13. 14. 17. 18. 19. Bucerus in præparatorijs ad concilium. Molineus & Villerius contra Ruffum.

IN OPERIS COMMENdationem carmen.

Haud facile est (aiunt) complecti plurima paucis,
Nec promptum in tabula pingere lata breui.
Hoc opus egregiè factum proponit vtrumque,
Et duplici fœtu corda grauata leuat.
Nam breuitas sensum vincit, sed sensus abundans
Exuperat molem, quæ grauat ora virûm.
Digerit à prima nascentis origine mundi
Tempora, describit Cæsareasque vices.
Pontificesque sacros, & Regum nomina promit
Ordine, commonstrans aurea sæcla patrum.
Quos Romana colit, celebratque Ecclesia, tutam
Quæ tenet in terris tempus in omne fidem.
Vnde potest quiuis longo dignoscere cursu,
Quàm reliquis præstet sancta cathedra Petri.
Illam Pontificum firmat successio vera
Romanorum, vllum non habitura modum.
Non habitura modum (inuidia rumpantur iniqui)
Nam æternùm Petri petra colenda manet.

Gilb. Cheze. Theologus Parisiensis.

AD G. GENEBRARDVM Tetrastichon.

Si facis extinctum viuendo viuere tempus,
Ingratum (haud doleas) non tibi tempus erit.
Præteritis vitam sæclis, Genebrarde, parasti,
At tibi nunc vitam sæcla futura parant.

Petrus Catel Tholosas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CHRONOLOGIA
HEBRAEORVM MAIOR, QVAE SEDER OLAM RABBA INSCRIBITVR,
ET MINOR, QVÆ SEDER OLAM ZVTA',
De Mundi ordine & temporibus ab orbe condito vsque ad annum Dom. 1112. cum aliis opusculis ad res Synagogæ pertinentibus.

Interprete Gilb. Genebrardo Theologo Parisiensi diuinarum Hebraïcarúmque literarum professore Regio.



PARISIIS,
Apud Michaëlem Sonnium, via Iacobæa sub Scuto Basiliensi.

M. D. LXXXIIII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOCTISSIMO ET NOBILISSIMO D. IACOBO BILLIO PRVNÆO S. MICHAELIS IN EREMO COENOBIARCHÆ G. Genebrardus Theologus Parisiensis diuinarum Hebraïcarúmque literarum professor Regius.

QVONIAM te Hebraïca nostra literatura delectat, ac varia rerum sacrarum historia afficeris, Prunæe doctissime, accipe hunc libellum, molè quidem perexiguum, at argumento amplissimũ. Res enim quatuor ferè millium annorũ maximas perstringit, quas antea Rabbinorum nemo satis apto distinctóq; ordine explicauerat. Occurret fortasse aliquid controuersum minúsque certo & probatè constitutum, vt fieri nõ potest, quin in tanta temporis longinquitate multi nodi, vt in senili corpore, non enascantur, verum id obiter indicauimus, in nostra saltem Chronographia, quã simul locupletissimam, & iam nouem annis meditatam emisimus. Operis huius fructum exaggerando pluribus commemorare nolo, ne simul meam operam & studium prædicare videar. Hoc vnum dicam, tanti ab Hebræorum doctoribus & magistris fieri, vt sine eo cæca & incognita suorum scriptorum vestigia non dubitent confiteri. Quod me ad ipsius interpretationem non tam auidè adduxit, quàm vt me olim fide discipulis nostris data plenè liberarem. Memini me anno ab hinc quinto me voti reum cõstituisse, dũ Seder Olam Zutá. i. breuius Chronicon, Latinè ex Hebraïco proferrem, vt maius exemplũ, nempe Seder Olam Rabbá, è quo illud erat excerptũ, si quidem alicunde nacisceret, etiam verterem, vt quod vno duntaxat fuerat indicatum, copiosius altero explanatũ consequeremur. Si auctoris nomen expectas, liber est anonymus, nec satis teneo, cuinam certò attribui debeat. Sæculũ mihi videtur liquidius. Quamquam ne id quidem satis, quoniã obiter duntaxat citatur à Rabbinis quadringentorum annorũ vt Salomone Iarhi, Abben Ezra, Kimhi. Qui ex eo descripsit Zutá, circa annum 1125. in Hispania vigebat, vt & R. Abraham Leuita cabbalæ historicæ & aliorum librorum auctor, quãdo Alphonsus septimus, qui se imperatorem Hispaniarum appellauit, Heroicis virtutibus clarebat, Saracenis Cordubam eripiebat, & sæpius de illis triumphabat, vt proinde ab hoc posteriore Rex regum cognominetur. An verò idem sit vtriusque Seder, breuioris scilicet & copiosioris, artifex, non facilè affirmauerim. Hoc mihi probabile videtur, vtrumque, si modo duo fuerũt, eadem extitisse ætate, vel certè alterum alterius ætatẽ proximè attigisse. Quicquid sit, methodus est recens, nec excedit, opinor, annum Domini millesimũ, sententia autem vetus. Nihil enim hic pronuntiatur, quod non vel scripturæ auctoritate cõstet, vel veterum doctorum, præsertim Talmudicorum traditione & testimonio substentetur. Vtrique Chronico Epitomen Cabbalæ historicæ & duo capita de Messia, quæ extrema sunt pergrandis illius operis. R. Mosis Maiemonis filij, quod משנה תחורה inscribitur, aliáq; eiusmodi simul

Universidad de Deusto
Biblioteca

edere operepretium censui, vt qualem Christi historiam futuram putent Iudæi, cuiusmodi Christum expectent, quid de ipso sapiant, quid impediat, ne nostrũ vnicum atque adeo verum amplectantur, iudicari sane possit atque intelligi, quid nobiscum habeant cõmune, quid proprium & per quam partem irrumpendum sit in ipsorum arces & propugnacula, vt celerius fidei imperio subiiciantur. Quod non valde videtur operosum, modò Deus mentium illustrator irasci istis desinat, qui propter Patres sunt charissimi, & sinat attendere ad simplicem Prophetarum contextum, quando, vti scis, omnes scripturas, quas de Messia Christiano interpretamur, non solum recipiunt, verum etiam de eodem interpretantur. Tota autem controuersia in eo versatur, Hiccine sit Christus iuxta illas scripturas, quas vtrique communiter ad Messiam referimus, quem nos iam merito recepimus & Mariæ natum profitemur, an iste Tardigradus, quem isti, sed frustra, præstolantur. Quocirca tota quæstio an Thesi relabitur ad Hypotesim, nec enim audiendi sunt, qui opinãtur Iudæos ita malè animatos erga omnem Christianæ pietatis sensum, vt quo longius à nobis recedant, Psalmorum & Prophetarum oracula, de alio quouis potius, quàm de Messia exponant. Nam, vt de pauculis quibusdam locis id concedendum videatur, tamen vniuerse affirmari potest, nullum prope Psalmum, nullum Prophetarum prædictum ad Christi Saluatoris nostri personam, nostra sententia & interpretatione, pertinere, quin Glossularij illorum ordinarij, qui passim versantur in manibus, ac vbique væneunt, ne ad libros lucifugas, multorum ritu, videar confugere, consimiliter id fateantur & clament. Veritas videlicet è corruptis, atque adeò coniuratis & inuitis cordibus erumpit. Quod quidem hoc libro ex Elia Leuita, qui alioqui hæc agens, nihil minus, quàm nobis gratificari cogitabat, diligenter obseruatum reperies. Nam etiam huic locum meo opusculo dignum putaui, qui & Hebraicè & Latinè proferretur, ne dum istam profitemur & miramur sanam intelligentiam sic potuisse conseruari apud nostræ sanctę religionis hostes, erubescamus sine lege loqui. Clarum est caput quinquagesimum tertium Esaiæ, quo pacto Christum sonet, & tam graphicè eius perpessionem depingat, vt Iudæos ipsos cæcitate cùm mirabili tum miserabili esse percussos planè euincat, qui in tam fulgenti verbi prophetici splendore, nondum Dominum ipsum cernant. Eóque magis, quòd ista Chaldæus Paraphrastes, quem primatum tenere inter omnes suos interpretes fatentur, de ipso nominatim explicat, & R. Dauid Kimhi (quantus, Deus immortalis, nostri Iesu hostis?) ad extremum illius capitis, quòd cæteróqui enarrauerat de totò populo Domini, affert Chaldæi Paraphrastis intelligentiam & suo veluti calculo concludit ac approbat. Atqui hoc oraculorum omnium maxime videbatur à male erga nostrum Iesum affectis labefactandum & more Geneuensium (tam illi sunt gloriæ Christi amantes) ad Cyrum detorquendum, vel quemlibet alium, modò non Iesum Mariæ filium vlla ratione insinuaret. Sed de iis alias. Si quid interim fructus inderes Christiana consequitur, id tibi, secundum Deum, acceptum ferat, cui nos qualemcúnq; hanc interpretationem in presens dedicamus. Vale & Deum habe propitium, pridie D. Ioannis Baptistæ 1579.

CHRO-

CHRONOLOGIÆ HEBRÆORVM MAIORIS CAPVT PRIMVM.

Interprete G. Genebrardo Theologo Parisiensi diuinarum Hebraïcarúmque literarum professore Regio.

De mundo Originario.

ADam vsque ad diluuiũ mille sexcenti quinquaginta sex anni, qui singulatim hoc modo numerantur.

Gen. 4. Adam huius summæ primos annos 130. præbet, quibus filium suum Seth antecessit.

2 Seth annos 105. 6 Iared 162.
3 Enos 90. 7 Enoch 65.
4 Cainan 70. 8 Mathusale 187
5 Maalaleel 65. 9 Lamech 182.

10 Noë denique an. sexcentos, quot erat natus propinquante diluuio.

Enoch. Enoch Adamum sepeliit, vixítque post eum quinquaginta septem an.

Mathusale dies suos ad diluuium ipsum protendit.

De mundo post diluuiũ renascẽte. A Diluuio ad diuisionem vsque (gentium & linguarum) 340 an.

Post hanc diuisionem Noë communis omnium parens annos decem vixisse competitur.

Abraham pater noster diuisionis tempestate attigerat 48 annum.

Mẽdose in venetiano. 41. Heber Propheta. Genes. 11. Heber, vt scriptum reliquit R. Iosse, magnus fuit propheta, quoniam afflatu Spiritus sancti filiũ suum Phaleg nominauit. Nam scribitur, Quia diebus eius diuisa est terra &c. Non quidẽ dierum vitæ eius initio. Nam certè Iectan frater eius natu erat minor, qui tamen tredecim cognationes siue stirpes & familiarum capita, quæ in hanc venerunt diuisionẽ, procreauit. Non in medio. Nam id minime occultasset Mosaïca Genesis historia, sed indicasset. Quod ergo ait diebus eius diuisam fuisse terram, ad finem dierum & vitæ ipsius pertinet.

Abraham. Abraham pater noster, quando ipsum Deus est colloquio suo dignatus inter diuidendum victimas, perGenes. 15. uenerat ad annum septuagesimum. Id liquet ex eo, quod in Exodo legitur, Fuítque in fine quadringentorũ triginta annorum, vt egrederetur omnis exercitus domini de terra Ægypti. Exod. 12.

Post hoc colloquium descendit in Haran, ibiq; commoratus est annos quinq;. Hinc illud, Et Abraham septuaginta quinque annorum erat cum egrederetur de Haran. Gene. 12.

A generali diuisione gentium ad Abrę exitum de Haran, anni [a] viginti septem reperiuntur.

Illi isti sunt, de quibus scriptum. Gen. 14. Duodecim annis Sodomitæ & reliqui pẽtapolitani seruierunt Codorlaomer Elamitarum regi, [b] tredecim rebellarunt. decimo quarto ab eo superueniente superati sunt.

Is ipse annus, quo exiit Abrã pater noster de Haran, est annus famis, cuius causa descendit in Ægyptum, vbi transegit tres mẽses. Deinde ascendens, rediit in terram Chanaan, sedítque in Alone Mamre, quæ in Hebron. Atq; iste est annus, quo supra dictum Codorlaomerem & reliquos reges deuicit. Illic mansit annis

[a] videtur è seq. 26. legendum.

[b] Sic interpretatur Abben Ezræ non tredecimo, vt alij in Genesi vertũt multo quidem probabilius sed tamen hoc vult auctor noster nẽpe à generali diuisione gẽtium ad exitum Abrahæ sunt de Charris sunt 26.

Universidad de Deusto
Biblioteca

annis duodecim quibus Sodomitæ seruierunt, & tredecim, quibus rebellarunt & vnus, quo superati sunt. Sūma 26. Gen. 16. Ibid. Genes. 17.

decem priusquā duceret Hagarem. Nam scriptum, Accepítq; Sara vxor Abram Hagarem Ægyptiam ancillam suam post annos decem, quam habitare cœperant in terra Chanaan & dedit eam viro suo vxorē, præterea scriptum extat, Abram autem octoginta sex annorum erat, quando peperit ei Hagar Ismaëlem.

Ismaël maior natu Isaaco reperitur annis 14.

Isaac.

A diuisione gentium ad patris nostri Isaac ortum 52 anni.

Habitata fuit Sodoma quinquaginta vno ann. Ex illis floruit & beatè tranquilléq; stetit tam ipsa, quam ipsius vicina oppida 26. Nā proditū est à Mose, a sicut paradisus Domini & sicut Ægypti venientibus in Soar.

a Hæc ex Genes. cap. 13. per cōiecturā addidimus. Alioqui exemplar erat mancum.

A Diluuio, ad natiuitatem Isaac anni 392. quorum hæc est singularis enumeratio.

Istæ sunt generationes Sem. Sem centenarius erat & procreauit Arphaxad biennio post diluuium.

Arphaxad 35 annorum erat, dum genuit Sale.
2. Sale 30 an.
3. Heber 34.
4. Phaleg 30.
5. Rehu 32.
6. Sarug 30.
7. Nahor 29.
8. Thare 70.

Abraham postremo centenarius erat, quando sustulit Isaac filiū suum.

Genes. 22.

Isaac pater noster peruenerat ad 37 annū, quādo super altare ligatus est.

Abraham autem peregrinatus est in terra Philistinorum multis diebus. Hi dies superarunt eos, quibus hæsit in Hebron. Nā in Hebron mansit annis viginti quinq; tantū, at apud Philistinos annos viginti sex. Hoc ipso temporis articulo nata est Rebeca.

Constat patrem nostrum Isaac accepisse in matrimonium Rebecā, dum quartum decimum ageret.

Pater noster Abraham Thare patrem suum sepeliit duobus annis ante mortem Saræ.

Iacob quādiu vixit Abraham & Sem.

Iacob pater noster ministrauit patri nostro Abrahę annis quindecim, & Patriarchæ Sem annis quinquaginta.

Conflatarium superiorum omnium.

Ex his colligitur omnibus Iacob patrem nostrum versatum esse cum Sem annis 50. & Sem cum Mathusale annis 98, & Mathusale cum Adamo 243. atq; ita hos quatuor viginti duas generationes esse emensos. Quinimo septem sunt homines, qui metiuntur totam ipsius mundi durationē, Adam primus videlicet, Mathusale, Sem, Iacob, Amram, Ahaia Silonites, & Elias, qui adhuc est superstes & viuit.

Caput 2.

Iacob.

PATER noster Iacob, quando benedictionem patris est adeptus, complebat sexagesimū tertium annum, quo temporis puncto mortuus est Ismaël, vt indicat iste locus, Videns Esaü, quod benedixisset Isaac Iacob, misissétque eum in Mesopotamiam, vt inde vxorem duceret, quodque obediens Iacob patri suo isset in Syriam, probánsque Esaü quod non libenter aspiceret filias Chanaan pater suus, iuit ad Ismaëlem & duxit vxorem Melech filiam Ismaël filij Abraham sororem Nabaioth; Nam nisi mortuus fuisset Ismaël, non erat operæpretium dicere Sororem Nabaioth. Cum verò id pronuntiauit Scriptura, docuit Ismaëlem quidem eam desponsasse ipsi Esaü, posteáque esse mortuum: At Nabaioth fratrem matrimonium

Genes. 27.

Genes. 28.

monium absoluisse, ipsíq; Esaü suam sororem à patre desponsatam collocasse.

Degit pater noster Iacob in terra Israël annos duodecim absconditus (*propter metum Esaü*) & ministrās Patriarchæ Heber. Heber autem decessit ex hac vita, postquam descēdisset Iacob in Mesopotamiam. Iam à duobus annis egressus fuerat * inde & peruenerat in Mesopotamiam. Cum stetit ad puteum septuaginta septem erat annorū. viginti annis subsidit in domo Labā. Nempe septē, priusquā duceret matres Liam & Rachelem, septē alios, ex quo eas duxit, sex denique post quā geniti sunt vndecim tribuum principes & Dina. inueniūtur enim omnes tribuū Patriarchę intra septem annos procreati. præter Benjamin, singuli singulis 7 mēsibus

* id est, ab Heber. Genes. 29.

Egressus est Iacob de Mesopotamia, perueniéńsque in Succoth, ibi hæsit mēsibus octodecim. Nam scriptum, Iacob venit in Succoth, vbi ædificata domo & fixis tētoriis appellauit nomen loci Succoth. Relicto illo loco, accessit Bethel, ibique est commoratus mēses sex oblatis Deo sacrificiis.

Genes. 33. Gen. 35.

Inde digresso natus est Benjamin, mortuáque Rachel. Eodem etiam temporis puncto vitam cum morte commutarunt Rebecca & Debora.

Constat Rachelem ingressam ex hac vita anno ætatis 36. Lia autē non excessit annum 46.

Quin inueniuntur Rachel & Lia in matrimonium acceptæ anno ætatis 22. Nam eodem partu sunt æditæ.

Peruenit Iacob ad Isaac patrem suum in terram Chanaam, eíque ministrauit 22 annis. At Ioseph nouem duntaxat cum auo est versatus.

Istæ sunt generationes Iacob. Ioseph septemdecim erat annorū, quo tempore hoc reliquit seculum Lia.

Descendit Ioseph in Ægyptum & mansit apud Putipharem mēsibus duodecim. Nam scriptura proditum, A quo præpositus omnibus gubernabat creditā sibi domum & vniuersa, quæ ei tradita fuerant. Benedixítq; Dominus domui Ægyptij propter Ioseph, & multiplicauit tam in ædibus, quàm in agris cunctam eius substantiam. In ædibus quidem propter æstum, in agris verò propter frigus.

Genes. 39.

In carcere māsit annis duodecim. Vnde Psalmographus, Afflixerunt cōpedibus pedem eius, &c. Donec venit verbum eius, &c.

Anno tricesimo exiit de carcere. Nam legitur. Ioseph autem triginta erat annorum, quando stetit in conspectu Pharaonis & circuit omnes regiones Ægypti.

Genes. 41.

Eo tempore obiit Isaac. Hinc septem anni vbertatis & duo anni famis. Ioseph, quando descenderunt patres nostri in Ægyptum, agebat annum tricesimū nonum. Leui autem erat annorum quadraginta quatuor.

Sic inuenitur Ioseph à patre suo Iacob fuisse separatus, vt ei non ministraret, viginti duobus annis. Quo tēporis interuallo duxit Iuda filiam Suæ Chananei, dicente scriptura, factúmque est illo tēpore vt descenderet Iuda à fratribus suis, viderétque ibi filiā hominis Chananei vocabulo Suæ. Et accepta vxore ingressus est ad eā. Anno primo satus est Her, annis septem educatus auctúsque, & accepit vxorem, Habes octo annos. Annū, vnū Her potitus est illo con-

Genes. 38.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iugio, deinde Onan, qui fratris relictam duxit, annum alterum. Annosequenti dictum est Thamari. Sede vidua in Domo patris tui. Anno prætereà post impletũ est, quod eodem Geneſis loco sequitur, Euolutis autem multis *a* diebus mortua est Sue vxor Iudæ; Anno primo conceptus Phares, qui postea creuit septem annis, deindéque vxorem accepit. En anni octodecim. Annus sequens fuit Hezronis, postremus Hamol. Hezron autem & Hamol descenderunt cum eo in Ægyptum.

Ibidem.

a

Geneſ. 46.

b Quia significarat Phares genuisse Ezrõ annoætatis nono, quod prodigij est simile, conatur aliis exemplis id efficere probabilius.

b Simile est quod legitur, Haran genuit Lot. Quot annis Abram proiectior fuit Sara? decem. Nam sic scribitur, & dixit in corde suo, Nunquid cẽtenario nascetur filius, & Sara nonagenaria pariet? Abraham autem dũtaxat superauit anno Nachorem. Et Nachor altero fratrem suum Haran, qui post septennium ab ablactatione accepit vxorem, anno certè vitæ octauo; hinc natus est Lot, sequenti demum anno Ieſcha, quæ & Sara. Vocata verò est Sara Ieſcha à conſpiciendo, quoniam eam omnes intuebantur, pulchritudinis gratia. Hinc illud, & laudauerunt eam apud Pharaonem. Vel etiam, quia cernebat futura, attentáque erat ad prophetiam, quod indicauit Deus Abrahæ, Quicquid (inquit) dixerit tibi Sara fac & audi vocẽ eius. Quia in Iſaac tibi vocabitur ſemen.

Geneſ. 11.

Geneſ. 12.

Geneſ. 21.

Pater noſter Abraham hora circumciſionis ſuę erat annorum nonaginta nouem, vt his verbis ſcripturæ declaratur, Abrahã autem nonaginta nouem annorum erat, quando circumcidit carnem præputij ſui: vita verò fungitur centeſimo ſeptuageſimo quinto ætatis. Sara moritur anno vitæ ſuæ 127. Eo enim pertinet illud Geneſis, & fuit vita Saræ centum viginti ſeptem annorum & mortua est in ciuitate Arbee.

Geneſ. 17.

Geneſ. 23.

Iſaac moritur 180 anno. Iacob 147 dicente ſcriptura, factíque ſunt omnes dies vitæ illius centum quadraginta ſeptem annorum.

Geneſ. 35.

Geneſ. 47.

Caput 3.

DICTVM est Abrahæ dum diuideret victimas. Cognoſcẽdo cognoſces quia peregrinum erit ſemen tuũ quadragintis annis. Quódnam verò ſemen? Iſaac de quo pronuntiatum, In Iſaac vocabitur tibi ſemen. Quæ promiſſio cõtigit anno vno ante eius ortum. Deinde Iſaac legitur ſexagenarius, quando procreauit Iacob & Eſaü. Iacob autem teſtificatus est apud Pharaonem dies ſuę peregrinationis peruenisse ad annos 130 qui omnes ſummã 190 exhibent. Reſtãt igitur 210, qui exprimuntur annis vitæ Iob, illa tempeſtate orti Quod ſic demõſtrari poteſt. Vixit Iob (ait ſcriptura) poſt flagella hæc 140 annis. Cúmque præmiſſum ſit, Et addidit Dominus omnia, quæcunque fuerãt Iob, duplicia, ante flagella attigiſſe eum oportet annum 70 ſicque conſtat quando deſcenderunt Iſraëlitæ in Ægyptum natum fuiſſe Iob, quando autem ex Ægypto aſcenderunt, iam mortuum.

Geneſ. 15.

Geneſ. 21.

Geneſ. 47.

Iob 42. Iob 42. ætas Iob 210 annorum.

Sed fortaſſe inquies, totis quadringentis annis fuerunt Iſraëlitæ in Ægypto. At nónne Caath fuit de deſcendentibus in Ægyptum: Nónne etiam ſcriptum eſt, Anni vitæ Caath 133. & anni vitæ Amram 137. qui ad octoginta Moſis additi, dũtaxat reddunt annos 350. Tot enim natus erat

Exod. 16.

Moſes cũ Iſraëlẽ ex Ægypto eduxit. Quid igitur reſpõdendũ? Quo pacto hęc inter ſe conciliãda? Nempe quod dicitur, *Et ſeruiẽt eis & affligẽt eos quadringentis annis*, docet totum tempus, quo ſemen Abrahæ fuit in terra non ſua cõprehenſum quadringentis annis. Dum ait, *ſeruient*, reſpicit dies ſeruitutis atq; habitationis in terra aliena, dum verò, *affligẽt*, dies, quibus oppreſſi afflictíque ſunt à Pharaone, qui quidem omnes, (ab Iſaac nato & verſato cum ſuo ſemine in aliena ditione) vſque ad Moſis liberationem, quadringentos annos complent.

Geneſ. 15.

Mortuus autem est Ioſeph & cuncti eius fratres. Ioſeph mortuus est anno vitæ centeſimo decimo. Nec est qui minus diu vixerit inter omnes fratres, quemadmodum nullus est qui inter eos diutius vixerit ipſo Leui.

Geneſ. 50.

Quandiu Leui fuit in viuis, Iſraëlitæ non ſunt oppreſſi Ægyptiorũ ſeruitute. Nam ſcriptum, Mortuúſque est Ioſeph & cuncti fratres eius, ſurrexítque rex nouus, qui non cognouit Ioſeph: poſtquam verò fatis Leui conceſſit, cœperunt Ægyptij ſeruituti eos ſubiicere. hinc manauit prouerbium, vno fratrũ mortuo dolent cuncti fratres, vno ſociorum fatis functo, dolet vniuerſa ſocietas.

Exod. 1.

Ibidem.

Filij autem Iſraël creuerunt & quaſi germinantes multiplicati ſunt ac roborati nimis impleuerunt terram. Surrexit interea rex nouus, & cętera. Numerantur anni ab obitu Leui ad exitum Iſraëlis de Ægypto 116. Proinde ſeruitus Ægyptiaca nec plus nec minus 87 annis durauit, quantus fuit annorũ Mariæ ſororis Moſis numerus. Vnde Maria appellata est ab amatore (quẽ tota ipſius ætate ſenſerunt)

Plagæ Ægypti duodecim fuere mẽſium. Nam ſcriptum, & diſperſus est populus in omnem terram Ægypti ad colligendas paleas. Quando verò itum est ad paleas. In menſe Iar ſiue Aprili, ipſi verò exierunt ex Ægypto menſe Niſan, qui est Martius.

Plagas Aegyp. vocat, quibus Aegyptij Iſraelitarũ calamitatem auxerunt.

Exod. 5.

Percuſſi ſunt viciſſim Ægyptij decem plagis per 12 menſes. (Sic) Plagæ Iob 12 fuerunt menſium. Nam in eius libro commemoratum est, Hæreditare factus ſum menſes vanitatis & noctes laboris conſtituerunt vel numerarũt mihi. Sicut noctes conſtitutæ fuere & numeratæ, ita & mẽſes.

Iob 4.

Iudicium Gog futuris temporibus duodecim quoque menſium erit. Eo enim pertinet iſtud Eſaiæ, & æſtiuabit ſuper eo ales, cunctáque beſtia agri ſuper eo hyemabit.

Eſ. 18.

Iudicium impiorum in Gehenna tot vigebit mẽſibus. Nam ſcriptum, à menſe in menſem & à Sabbato in Sabbatũ, veniet omnis caro, vt adoret coram facie mea dicit Dominus. Et egredientur & videbunt cadauera virorum, qui præuaricati ſunt in me. Vermis eorum nõ morietur & ignis non extinguetur, & erunt vſque ad ſatietatem viſionis omni carni. R. Iohanan Nuri filius à Paſchate interpretatur ad octauam eius, quia additum est, & à Sabbato in Sabbatum.

Eſ. 66.

Poſt duodecim menſes priuaricatorum Iſraëlis, qui violarunt legem & præcepta, animæ veteraſcent & corpus conſumetur, redigentúrq; in cineres. Et Gehẽna eiiciet eos foras, ventus autem diſperget ſubter plantas pedum iuſtorum. Nam pronuntiatum à Malachia, Et conculcabitis impios, cum fuerint cinis ſub planta pedem veſtrorum, in die, qua ego facio,

Nugamentũ Iudæorum. De mortuorũ impiorum ſtatu.

Mala. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cio, dicit Dominus exercituum. Qui autem se separarunt à communione fidei, exempli gratia, hæretici, apostatæ, proditores populi Dei, hypocritæ Epicurei & qui terrorem sui incusserunt in hac viuentium terra, item qui negarũt mortuorum resurrectionem, & prædicarunt non esse legem traditam diuinitus atque riserunt sapientũ dicta, in sua presentia Gehennam sera claudi cernent, intra eam luant vt pœnas in sæculorum sæcula. Scribitur enim, Egredientur & videbunt cadauera virorum qui præuaricati sunt in me Præterea, quod grauius est, infernus veterascet, ipsi autem non veterascent. Hinc illud Psalmi, & forma eorum ad veterascendum in inferno ab habitaculo suo, hoc est, propter habitaculum suum vetustate cõficiet formam eorum, & forma eorum erit ad infernum vetustate conficiendum.

Esa. 66.

Psal. 49. quẽ locũ coacte interpretatur.

Quidnam huic rei causam attulit? Quia extenderunt manus suas in tabernaculum, sicut scriptum est, ab habitaculo suo. Nec verò per tabernaculum, siue habitaculum istud, quicquam aliud intelligendum præter ædem sanctuarij. Nam scripto proditũ, ædificando ædificaui domum tabernaculi tibi.

Psal. 49.

3 Reg. 8.

Caput 4.

DILVVIVM durauit menses duodecim, vt liquet è discursu historiæ Noë. Nam cæpit anno sexcentesimo vitæ Noë. Vbi obseruandum homines ætatis illius non frui æterna vita, sed nec esse iudicatos siue damnatos, quoniam scriptum, Non iudicabit spiritus meus in homine in sæculum.

Inepta obseruatio.

Genes. 6.

R. Iosuë tradit decimo septimo die mensis secundi Iiar siue Aprilis, qui sequitur Nisan siue Martium, quo productus est mũdus, quo & hyades, siue oculus Tauri occidit, cępisse Diluuium. Ac Deum euertisse mũdi ordinem, propterea quod homines opera sua ante se peruerterant.

R. Eliezer mauult decimo septimo die mẽsis secũdi Marhesvan, siue Octob. qui secundus est à Tirzi siue Septembri, quo createm mundum asserit. quo & hyades siue oculus tauri oritur, vt quod tempus sit pluuiæ atque imbrium.

Nam astrũ ordiuntur ab æquinoctio verno.

Sapientes sequuntur sententiã R. Eliezer, quantum ad diluuium, at R. Iosuë, quantum ad anni tempestates.

Facta autem est pluuia per quadraginta dies & quadraginta noctes vsque ad 27 mensis Cisleu, qui Decembri consonat. *Et inualuerunt aquæ super terram centũ quinquaginta diebus,* ad vsque primum mensis Siuan, id est Maij. Tum aquæ consistebant & silentes conquiescebant, impiis intra eas supplicium debitum luentibus, prout quisque suis operibus commeruerat. Expletis centum quinquaginta diebus minui cęperunt aquæ, cumque sensim deficerent requieuit arca mense septimo vicesimo die mensis super montes Armeniæ.

Peruerrit centum extant. Genes. cap. 7 & 8.

Aquæ celsiores erant terra quindecim cubitis, & per sexaginta dies cõsumebantur, singulis quaternis diebus cubito, quotidie sesqui palmo. *Et requieuit arca mense septimo decimo septimo die mensis.* Siuan siue Maij. Quãdo verò numerare incipis à rempore quo cessarunt pluuiæ descendere, reperitur quieuisse ad decimum sextũ diem. Erat autem eleuata à terra quatuor cubitis, mersa autem intra aquas vndecim.

Siuan septimus ab Octobri cœpit diluuium.

Cúmque

Genes. 8.

Cúmque transissent quadraginta dies, id est, post quadraginta dies, quibus cœperunt aquæ deficere, nempe decimo die mensis Tammuz, ceu Iunij, *Aperiens Noë fenestram arcæ, quam fecerat, emisit coruum, &c. Expectatis autem septem diebus aliis emisit columbam ex arca quæ nũ inuenit, &c.* Distulit ad huc septem dies & *decimo emisit columbam quæ non est reuersa vltra ad eũ, sed* abiit & consedit in montium cacuminibus.

Ibidem.

Decimi mensis primo die apparuerunt mõtium cacumina. Iste verò decimus mensis erat Ab, siue Iulius. A primo tempore, quo cœperũt pluuiæ descendere, à primo die Iulij vsque ad Septembris siue Tizri diem primum absorptæ sunt aquæ.

Et factum est sexcentesimo primo anno vitæ Noë, primo mense prima die mẽsis imminutæ sunt aquæ super terram. Pars mensis habetur pro toto, hinc discimus, vbi dies vnus mensis effluxit mensem numerari pro integro. item, vbi mẽsis vnus iniit annum, annum illum censeri integrum & completum. Nam pars mensis pro integro & completo mẽse æstimatur, & anni pars, pro toto anno.

Exiccatæ sunt aquæ super terram. aquas, quæ supernè descẽderant, desiccauit ventus. Quæ verò inferne eruperant & super terram ascenderãt, in loco suo sub se absorptæ sunt. Adhuc autem terra erat humida & ad speciem turbidi & crassi limi redacta. Vnde dilata est satio, donec descenderent pluuię. Aquæ enim diluuij argumentum & speciem præbebãt maledictionis. Nec verò cum maledictione stat benedictio.

Genes. 8.

Mensis autem secundi 27 die nempe Marhesvan siue Octobris, *aruit terra* & ad siccitatem reducta est. Sic voluti sunt duodecim mẽses integri & dies præterea vndecim. Nempe, si rationem postulas, vt doceremur annum solarem excedere lunarem diebus vndecim, Atqui, ait R. Eleazar, nónne ab initio mundi conditi annus solaris excedebat lunarem diebus vndecim? Cum præsertim Sol & Luna creata sint plena (in plenilunio) decimo quinto die, è quo numero, si tollis quatuor, qui eorum procreationẽ antecesserant (Nam quarto die tantum producta sunt) supererunt vndecim. Cui cum dixissent auditores, at post primũ emboliſmum peruenit Luna ad Solem, ipse respõdit, Luna ipsa progreditur & retrocedit. Rabban Simeon Gamaliẽlis filius, qui vult (inquit) scire, an annus Solis sit maior Lunæ anno diebus vndecim, notet punctum in solstitio æstiuo mense Iunio. Tum percipiet anno sequenti lunam non peruẽturam ad illud idem punctum, ante vndecimum diem. Sic cursum solis lunarem diebus vndecim excedere deprehendas.

Caput 5.

TOTIS septem diebus collocutus est Deus cum Mose in Rubo, vt ex his verbis colligi potest. Dixitq; Moses ad Dominũ, obsecro Domine, non sum eloquens & ab heri & nudius-tertius, & ex quo locutus es ad seruũ tuũ. Nam *nudius-tertius* tres dies exhibet, tres autem coniunctiones, *Et, Et, Et,* tres alios, qui iuncti diei, quo cum Mose loquebatur, septem efficiũt. Erat autẽ agni paschalis hora. Nam eũ præparabant ad 15 Nisan siue Martij. Quo tẽpore anno

Exod. 4.

proxi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Genes. 15. proximè sequenti egressi sunt Israëlitæ de Ægypto.

Sic etiam 15 die Nisan conuenit Abrahamum Deus inter sectas victimas. Decimo quinto Nisan venerũt Angeli ad Patrem nostrum Abraham ad nunciandum Isaaci conceptum, & eodem tẽporis puncto anno sequenti natus est Isaac Pater noster. Nam scriptum, reuertẽs veniam ad te tempore isto. Decimo quinto item die Nisan exierunt Israëlitæ de Ægypto. Nam scriptum. Expletis triginta & quadringentis annis, quibus manserunt in Ægypto, eodem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti. Istorum autẽ omnium vnus idémque terminus. Decimo quarto die immolarunt Israëlitæ agnos suos paschales in Ægypto, qui dies erat quintus (.i. Iouis) Hac ipsa nocte percussi sunt primogeniti. A crastino Pascatis, vesperè Sabbati profecti sunt de Rameſſe. Nam scriptum, profectíque sunt filij Israël de Rameſſe in Succhot. item, & profecti sunt de Rameſſe mense primo, decimo quinto die mensis. & paulò pòst, videntibus cunctis Ægyptiis & sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus. Et, de Rameſſe in Succhot, de Succhot autem in Ethan, ante libertatem. Sic tres dies consumpti sunt.

Quarto die, & nunciatum est regi Ægyptiorũ, quod fugisset populus. Quinto & sexto, persecuti sunt Ægyptij filios Israël, &c. vbi illuxit septimus descenderunt ad mare. Nam scriptũ, & erat nubes tenebrosa & illuminans noctem, sub auroră ascenderunt Israëlitæ de mari, Ægyptij autem submersi sunt. Illáque hora cecinerunt Israëlitæ canticum, quoniã dictum est, Tunc cecinit Moses & filij Israël carmen Domino & dixerunt, Cantemus Domino. Glorioſe enim magnificatus est, &c. Iste autẽ dies septimus erat quintus hebdomadæ, itémque festus, nempe extremus celebritatis paschalis.

De mari rubro profecti sunt in Mara, iuxta illud, Et venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas eius loci, quoniam amaræ erant. de quo loco paulò pòst proditum est, Ibíque constituit præcepta & iudicia. Ibi enim traditus est Decalogus, cuius septem præcepta fuerant iam imperata filiis Noë. Siquidem legitur. *Præcepitque dominus Deus homini dicẽs de omni arbore Paradisi comedendo comedes.* Vox enim *Præcepit* respicit iudicia, vt quidem è Genesi declaratur. *Scio enim, quod præcepturus sit filiis suis, & domui suæ post se, vt custodiant viã Domini, & faciant iudicium & iustitiam, vt adducat Dominus propter Abraham omnia, quæ locutus est ad eum. Dominus* respicit benedictionẽ nominis Domini, itaq; in Leuitico dicitur, Et maledices nomini Domini morte moriatur. *Deus* idololatriã spectat. Nam scriptum, Non erũt tibi dij alieni coram me, vt vtrobiq; eadem vox Elohim occurrat. Vox *Homini* sanguis effusionem, siue cædem insinuat. Nam commemoratum alibi, Qui fuderit sanguinẽ hominis per hominẽ sanguis eius fundetur. *Dicens*, ad impuros concubitus pertinet. Nam Ieremiæ scriptis est consignatum. Si dimiserit vir vxorem suam & ab eo discesserit, factáque fuerit alterius, an reuertetur ad eam? Nónne contaminando contaminabitur terra illa? Tu autem

Exod. 15.

15.

Genes. 2.

Genes. 18.

Ieremi. 3.

Exod. 12. Nisan siue Martius. Nota die Iouis Patres in Ægypto immolasse agnũ, vt & Christus.

Ibidem.

Ibidem.

Num. 33.

Exod. 14.

Ibidem.

Leuit. 24. Cõsultur frigida ad elucidã sententiam præcepta legis natura. Genes. 9.

Leuit. 5. autem scortata es cum amatoribus multis, dicit Dominus. *De omni arbore Paradisi* ad rapinam. Sic enim scriptum, de omni super quo falso iurauerit, reddet solidum & quintam insuper partem. Quin etiam sic commentatur R. Haiá. Quod seruatur in horto prohibitum est rapinæ nomine. Quod verò non seruatur in horto, permissum est rapinæ nomine. *Comedẽdo comedes*, ad membrum animalis viuentis refertur. Siquidem scriptum reperitur, verum carnem in anima sua (&) sanguine suo non comederis. His verò præceptis (naturę) septem addiderunt Israëlitæ super se tria alia isto tempore, Sabbatum, iudicia, & parentum honorationem.

Num. 33. A Marà profecti sunt in Elim. Nã sic legitur, profecti de Marà ad Elim venerunt, vbi erant 12 fontes aquarum. Ex quo colligimus Israëlitas duntaxat mensiones collocasse iuxta aquas. De Elim porrò castra metati sunt in Alus. vt ibidem declaratur, profectíq; de Elim venerunt Israëlitæ in desertum Sin, id est, Alus, decimo quinto die mẽsis septimi ab exitu Israëlitarum de Ægypto, qui primus dies fuit Hebdomadę. Vnde docemur principium mensis Iiar, id est, Aprilis incurrisse in primum hebdomadis diem. Pręterea Israëlitas victitasse panibus subcineritiis, quos exportauerant de Ægypto, totis triginta diebus, isto autem die panes illos defeciſſe, & ad vesperam coturnices esitasse, mane verò collegisse manna.

Cæterum in Alus acceperunt sabbatum, ibíque primam sabbati celebritatem agitarũt. Eo enim pertinet istud Exodi, Et sabbatizauit populus die septimo. Sequẽti die, qui primus erat hebdomadæ & vicesimus tertius Iiar siue Aprilis, descẽdentes de Alus accesserunt ad Raphidim, vbi putei miraculum sunt consecuti, pugnarunt contra Amalechitas, celebrarunt secundum sabbatum.

17

Hinc è Raphidim progressi sunt ad desertum Sinaï, in quo repererũt nubes diuinæ maiestatis. Omnibus quinque diebus Moses ascendebat ad montis verticem & descendebat vt populo Dei oracula declararet, & responsa populi Domino renuntiaret. Sexto die mensis tertij traditus est Decalogus. Erat autem Sabbatum.

Caput 6.

Exod. 24. Moses mẽsem Maiũ in monte agit. POST datum Decalogum die septimo Moses in montem cõscendit. Nam scriptum, Et habitauit gloria Domini super montem Sinaï, eúmque texit nubes senis diebus ad purificandum Mosem. Die autem septimo dominus clamauit ad Mosem de nubis medio, sicque Moses ingressus medium nubis ad montem ascendit, illícque hæsit quadraginta diebus, & 40 noctibus. Decimo septimo mensis Tammuz, qui ferè cadit in Iuniũ, descendit fregitque tabulas & crastino conuocatam plebem arguit scelleris, Vos peccastis, &c.

Iunius. Exod. 39.

Iterum ascendit decimo octauo eiusdem mensis Iunij & misericordiã Dei pro Israële imploraũit. Nam legitur, Et procidi ante dominum 40 diebus & 40 noctibus, quibus eum suppliciter deprecabar, & c. Qua hora placatus est dominus Israëlitis iusſitq; Mosem alteras, tabulas sculpere & denuo ascendere, Hinc illud,

Dent. 9.

Ibidem.

Mensem septimum Aprilem vocat, qui est septimus a Septembri.

Exod. 16.

Raphidim

Exod. 16.

Alus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tempore illo dixit Dominus ad me, sculpe tibi secundas tabulas lapideas prioribus similes. Et summo mane iuit Moses, &c. Ascendit autem vigesimo nono mensis Ab, qui est Iulius, & iteratã renouatámque legem secundo est consecutus. Quod ille sic testatum reliquit, Ego steti in mõte iuxta dies primos diebus 40 & noctibus totidem exaudiuítque me dominus etiã ac vice & te perdere noluit. Cum autem posuit, *iuxta dies primos* significauit diebus primis & postremis Deum fuisse placatum, interim diis verò iratum.

Deut. 10.

Iulius.

Augustum transigit in monte.

September

Decimo die Tizri siue Septembris, qui quidem dies erat expiationum de monte descendit, rectitudinis eorum causa, ob quam in gratiam à Domino erant recepti, iuxta illud, & vt auferas iniquitates nostras atque peccata, nósque possideas. Ex quo constitutus est dies solennis & memorabilis sequẽtibus generationibus. Nam scribitur, & erit istud vobis in statutum sempiternum. Cúmque descendisset Moses venerunt etiam ad eum omnes filij Israël, quibus præcepit cuncta quæ audierat. Quanã verò sunt ista, quę illis imperauit Moses? nempe vt facerent tabernaculum. Atque ita cæperunt incumbere in opus tabernaculi & singuli obtulerunt mente promptissima atq; deuota, &c. Quæ postquam Moses cuncta vidit completa, quemadmodum mandauerat dominus, benedixit eis. Benedictio autẽ hęc erat. Maneat, obsecro, diuina maiestas in manuum vestrarum opere, populo respondente, Et sit suauitas domini Dei nostri super nos, &c.

Exod. 34.

Ibidem.

35

Exod. 39. Psalm.

Deut. 1.

R. Meïr putat Mosem nõ hac fuisse vsum benedictione, sed ista, Dominus Deus patrum vestrorum adiiciat, sicut estis, mille vicibus & benedicat vobis sicut locutus est. Præterea super vos, Beati Israëlitę estis qui ministeriũ tabernaculi meruistis. Quẽadmodum autem illud meruistis, sic meritis vestris efficite, vt vobis ædes electa tribuatur & habitet diuina maiestas in vestri medio. Nam scriptum, Et facient mihi sanctuarium & habitabo in medio eorum, iuxta omnem similitudinẽ tabernaculi, quod ostendam tibi.

Exod. 25.

Caput 7.

LOCVTVS'QVE est Dominus ad Mosem dicens. Mense primo, prima die mensis eriges tabernaculum conuentus & pones *a* in eo aream, dimittésque ante illam velum, & illata mensa pones super eam &c. Cæperũt septem consecrationum dies, 23 die mensis Adar. i. Februarij, primóque die Nisan siue Martij expleti sunt. Cunctis septem diebus consecrationum erigebat Moses tabernaculum mane quolibet, & ad illud offerebat oblationes, posteáque disiungebat atque dissoluebat. At die octauo erigebat quidem, sed non disiungebat. R. Iosuẽ filius R. Iehudę in alia est sententia. Nam, inquit, eriã die octauo erigebat & deponebat. Comedebant autem Aaron & filij eius carnes Arietum & panes qui in caniſtro erant positi.

Exod. 41.

a Sic à mẽse Septembris in tabernaculi structura consumptis sunt quatuor menses integri.

Exod. 29. Leuit. 8.

Septem diebus nocte & die, manebitis in tabernaculi ostio vsque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestræ, fecerúntq; Aaron & filij eius cũcta quæ locutus est dominus per manum Mosis. Facto autem

Leuit. 8. Secundus annus ab exitu hic incipit. Totus liber Exodi ad annum primum pertinet.

tem octauo die vocauit Moses Aaron, &c. post septem cõsecrationum dies, qui primus erat hebdomadæ & principium mensis Nisan siue Martij. Illo verò die Aaron & filij eius abluerunt manus pedésque è cõcha & suis officiis atque ministeriis iuxta ordinem constitutum functi sunt.

Martius secundi anni.

Num. 7.

Quin & ipso die cæpere principes offerre. Sic enim scripto traditũ est. Primo die obtulit oblationem suam Naasson filius Aminadab de tribu Iuda, fuerúntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, &c.

Diei dominici prærogatiua. Ne igitur miremini, ô Iudæi, si ei sabbatum vestrũ cessarit.

Primus dies orbis conditi primus fuit dies oblationis principum. Primus, quo insedit diuina maiestas Israëlitico populo, iuxta illud & habitabo in medio filiorũ Israël. Primus quo prohibita est Idolorum ara. Primus, quo institutum sacerdotiũ, primus, quo benedictus populus, primus solemnium sacrorum, primus mensium, primus immolatarum hostiarum ad Septentrionem. Primus quo sacra manducata sunt, primus, quo ignis cælitus descendit, scribente Mose, & ecce egressus ignis à Domino deuorauit holocaustum & adipes, qui erant super altare.

Leuit. 9.

Illo ipso die Israëlitæ iuge sacrificium, sacrificia votiua & spontanea, sacrificia pro peccatis, pro delictis, primitias & decimas obtulerunt. Ac de isto die Salomon scriptũ reliquit, Excitare Aquilo, veni Auster, perfla hortum meum, fluant aromata eius. Nam excitatio Aquilonis est holocaustũ, quod in parte Aquilonari immolabatur, Aduentus Austri pacifica, quæ in parte Australi mactabãtur. Perflatio horti tabernaculũ conuentus. fluxus Aromatum incẽsum odoramentorum. Quæ autem apud Salomonem sequuntur, sic debent intelligi, *Veniat dilectus meus in hortum suum*, diuina maiestas & prẽsentia. *Et comedat fructum deliciarum eius*, oblationem. *Veni in hortũ meum soror mea sponsa*, die octauo. *Messui myrrham meam cum aromate meo*, incensum & thus oblationũ. *Comedi fauum meum cum melle meo*. membra holocaustorum & adipes sacrorum solennium. *Bibi vinum meum cum lacte meo*, libamina & adipes communium sacrorum. *Comedite socij, ô* Mose & Aaron. *Bibite & inebriamini dilecti*, ô Synagoga Israël.

Cant. 4 & 5.

Ipso illo die Elizabet filia Amminadab affecta fuit in Israël quatuor insignibus gaudiis, & vno luctu. Nam Leuir eius erat Rex, maritus põtifex sacerdotũ maximus, frater princeps, filij Cardinales secundum pontificatus gradum obtinẽtes. At duos filios suos igne cælesti concrematos luxit. Quidam addunt nepotem ipsius vnctum etiam fuisse ad bellum, nempe Phineem.

Moses Aaron Naasson.

Secundo die mensis Nisan siue Martij cremauit Eleazar Sacerdos vaccam pro peccato & aspersi sunt cuncti Israëlitę cocco, hyssopo & cedro. Decimo quarto die immolarũt agnos suos paschales. Erat autem Sabbati dies.

Num. 19.

Caput 8.

LOCVTVS'QVE est Dominus ad Mosem in deserto Sinaï in tabernaculo conuentus prima die mensis secũdi, anno altero egressionis eorum ex Ægypto, dicẽs, Tollite summam vniuersæ congregationis filiorum

Num. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Israël per cognationes & domos suas & nomina singulorum, quicquid sexus est masculini à vigesimo anno & supra omniũ virorum fortium Israël & numerabitis eos per Turmas suas, tu & Aaron, erúntque vobiscum. Et postea, Numera primogenitos sexus masculini de filiis Israël ab vno mense & supra, Et mox, Tolle summã filiorũ Caath de medio Leuitarũ per domos & familias suas à tricesimo anno & supra vsque ad quinquagesimum annum. Et iterum, Tolle summam etiam filiorũ Gerson. Rursum, Tolle summam filiorum Merari, deniq;, iuxta os domini numerati sunt per manum Mosis principes tribuum ac domorum in cognationibus suis.

Aprilis anni secundi. Decimo quarto mensis Iiar immolarunt immundi pascha secundũ. Quo pertinet, factúmque est vt viri qui erant immũdi anima, qui non poterant facere pascha in die illo, accedentes ad Mosem & Aaron dicerẽt illis, Immundi sumus super anima hominis. Quare fraudamur, vt non valeamus oblationem offerre domino in tempore suo inter filios Israël. Quibus respondit Moses, state vt consulam, quid præcipiat dominus de vobis, locutusque est dominus ad Mosem, dicens: loquere filiis Israël, Homo qui fuerit immundus super anima, faciat pascha mense secundo quarta decima die mẽsis ad vesperã.

Num. 10. Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis eleuata est nubes de tabernaculo fœderis. Sic inueniũtur morati in deserto Sinaï duodecim mensibus, demptis duntaxat diebus decem. Testante autem scriptura, scripsit Moses exitus eorũ per ipsorum profectiones, quas domini iussione mutabant.

Num. 33.

Cap. 11. Profecti autem sunt à deserto Sinaï & venerunt ad sepulchra concupiscentiæ, vbi hæserunt diebus triginta, vt ex sequenti loco apparet, Comedetis nõ vno die, nec duobus vel quinque, sed vsque ad mensem dierum.

12 De sepulchris concupiscẽtiæ profecti sunt ad Haseroth, manseruntq; ibi septẽ diebus, vt hinc probari potest, Excluſa est itaque Maria extra

13 castra septem diebus. De Haseroth profectus est populus in desertum Pharan vigesimo quinto die mensis *Maium.* Siuan. vigesimo autem nono eiusdẽ mensis Moses exploratores misit, vt colligi potest ex eo, quod scribitur. Erat autem tempus, quãdo iam præcóque vuæ ædi possunt. Redierunt verò ab exploratione terræ expletis 40 diebus, id est, nono die mensis *Iulius.* Ab. Ex quo traditũ à maioribus nostris reperitur, Nono mensis Ab decretum est, ne patres nostri ingrederentur terram.

Cap. 16. Post exploratorum reditum accidit Chorę Seditio eiúsque, hiatu terræ, consumptio. Nam scribitur, sanè non induxisti nos in terram affluentem lacte & melle, nec dedisti nobis possessiones agrorũ & vinearum. Et exarsit ira Domini in Israël. Porro in *Deut. 2.* Deuteronomio legimus, Tẽpus autẽ, quo ambulauimus de Cades-Barneá vsque ad transitum torrentis Zared triginta & octo annorũ fuit, donec consumeretur omnis cõgregatio hominum bellatorũ de castris, sicut iurauerat Dominus.

Num. 14. Decimo nono anno iterum insanierunt, & manserunt nouemdecim annis in Cades-Barneá. Hinc illud, Sede-

Deut. 1. Sedebitis ergo in Cades-Barneá, iuxta dies, quibus antea sederatis. Cũ ergo prius illic mãsissent 19 annis, & postea aliis nouemdecim manserint, ab exitu planè fluxerunt 38. Omnes *Num. 33.* autem mansiones inueniuntur quadraginta duæ numero.

Caput 9.

Num. 20. De 39 anno ab exitu. VENERVNTQVE filij Israël & omnis multitudo in desertũ Sin mẽse primo, & mãsit populus in Cades. Mortuáque est ibi Maria & sepulta in eodem loco. Cúmque indigeret aqua populus, conuenerunt aduersus Mosem & Aaronem, quia defecerat puteus. Quadragesimus voluebatur annus & principium mensis Nisan. *Ibidem.* Quo temporis puncto, misit Moses nuntios de Cades ad regem Edom, &c. Ibi cõsederunt Israëlitæ lucrum facientes tribus mensibus.

Aaron moritur. Ascendit autem Aaron pontifex in monte Hor, ibíque moritur, natus annos centum viginti tres. Eo mortuo disparuerunt nubes gloriæ, & Chananei accurerũt ad pugnandum contra Israël. Hinc illud, & audiuit *Num. 21.* Chananeus rex Arad, venisse Israël & pugnauit cõtra eum, & victor existens duxit in eo prædam. Quídnam, obsecro, audiuit? Certè mortuũ fuisse Aaronem & obiisse præcipuum Israëlitarum ducem, itémq; desiisse columnã nubis, quæ pro illis pugnabat. Irruit igitur, bellũ cum eis commisit, vertit fugauitque, adeò vt retrocederent per septem mansiones, & castra ponerẽt in Mosera. Sic enim *Deut. 10.* scriptum. Filij autem Israël mouerũt castra ex Beeroth filiorum Iachan in Mosera, vbi Aaron mortuus & sepultus est. Vbi tamen quæstio est quo pacto mortuus dicatur in Mosera, cũ in numeris obiisse tradatur in monte Hor. Nempe è monte Hor in quo vita excesserat Aaron, retro cesserãt septem mansiones, donec castra collocarent in Mosera. Inde autem venerunt in Gadgad, de quo loco pro- *Deut. 10.* fecti castra metati sunt in Iatbata terra aquarum atque torrentium. Et inde in Beer. nempe ad puteum, de quo locutus est Dominus ad Mosem, Congrega populum, & dabo ei aquam: illis enim puteus illo loco denuo apparuit. Post modum profecti filij Israël castra metati sunt in *Num. 33.* Oboth, & de Oboth venerũt in Ieabarim, quæ est in finibus Moabitarum. Egressíque illinc castra fixerunt in torrente Zared. Denique castra collocarunt à latere Arnon qui est terminus Moab, diuidens Moabitas & Ammonitas. Ibíque dimicarunt cum Seon & percusserũt acie gladij. Verterúntque se & ascenderunt per *Num. 21.* viam Basan, & occurrit eis Rex Og cum omni populo suo. Dixitq; Dominus ad Mosem, Ne timeas eum, quoniam in manu tua tradidi illum, & omnem populum & terram eius, faciésque ei, sicut fecisti Seon regi. Vnde & percusserunt eum cum filiis *Num. 22.* suis, profectiq; castra metati sunt in 25 campestribus Moab, vbi *a* trans Iordanem Iericho sita est. Post plagam *a Trans, comparatione loci in quo erat* illam locutus est Moses & Eleazar ad eos in campestribus Moab super Iordanem contra Iericho, cúmque *Num. 26.* eos numerasset, dixit Dominus. Istis diuidetur terra iuxta numerũ vocabulorũ in possessiones suas. Túmque stantes in campestribus Moab filios reduxerunt ad patres & loco patrum hæreditatem assignarunt filiis.

Prodigy Similia. Sara filia Aser ex iis extitit, qui a-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſcenderunt in Ægyptum & de ea exierunt. Aſcendiſſe in Ægyptum ex hoc Scripturæ loco liquet, Sara quoque ſoror eorum. Exiiſſe autem & in terram promiſſionis eſſe ingreſſam ex iſto, Nomen autem filię Aſer Sara.

Geneſ. 46.

Num. 26.

Iocabed ſimiliter venit in Ægyptum, & ex ea rediit. Veniſſe docet iſte locus, nomen vxoris Amram Iocabed filia Leui, quę nata eſt ei in Ægypto. Hæc genuit Amram viro ſuo filios Aaron & Moyſem & Mariam ſororem eorum. Iair & Machir filij Menaſſis nati ſunt viuo Iacob auo, patre noſtro. Mortui autē ſunt poſt Moſis obitum. Nobe inter eos fuit qui nati ſunt in Ægypto. cæterum poſt Moſis magiſtri noſtri mortem interiit, ſepultúſque eſt in Iordanis latere, nec vero relictus eſt eorum quiſquam, niſi Caleb filius Iephuné & Ioſuë filius Nun.

Num. 26. ſed locus ille nihil cōcludit.

Num. 32.

Num. 26.

Caput 10.

QVADRAGESIMO anno, vndecimo menſe primo die menſis locutus eſt Moſes ad filios Iſraël, omnia quę præceperat illi dominus, vt diceret eis, poſtquam percuſſit Seon Regem Amorrheorū, qui habitauit in Heſebon & Og Regem Baſan, qui manſit in Aſeroth & in Edraï trans Iordanem in terra Moab. Cœpítque Moſes explanare legē & dicere quæ Deuteronomio comprehenduntur. A primo die Sebat vſque ad ſextum menſis ſequētis Adar ſiue Februarij per ſex & triginta dies explanauit Moſes doctor noſter legem vniuerſam. Sexto autem die Februarij ait dominus ad Moſem, Ecce inſtāt dies mortis tuæ. Septimo autē die, Abiit itaque Moſes & locutus eſt omnia verba hæc ad vniuerſum Iſraël & dixit ad eos. Centum viginti annorum ſum hodie. Vbi particula *Hodie* declarat Moſem ſeptimo die Adar fuiſſe natum, & eodem eſſe mortuum. Quod etiam innoteſcit è libri fine & initio Ioſuë, mortuúſq; eſt ibi Moſes ſeruus Domini in terra Moab iuxta oraculum Domini, & ſepeliuit eū in valle terræ Moab contra Phogor, & non cognouit homo ſepulchrū eius. Moſes autē cētum viginti annorum erat, quando mortuus eſt. Non caligauit oculus eius, nec humor eius emotus eſt. Et factum eſt poſt mortem Moſis ſerui Domini, vt loqueretur Dominus ad Ioſuë filiū Nun miniſtrū Moſis & diceret ei, Moſes ſeruus meus mortuus eſt. Nunc igitur ſurge & tranſi Iordanem iſtum. Præcepit itáq; Ioſuë principibus populi, dicens: Tranſite per medium caſtrorum & imperate populo ac dicite. Præparate vobis cibaria, quoniam poſt diem tertium tranſibitis Iordanem & intrabitis ad poſſidēdam terram, quam dominus Deus noſter daturus eſt vobis.

Deut. 34.

Ioſ. 1.

Deut.

Ianuariis anni quadrageſimi.

Deut. 31.

Ibid. ſed initio capit.

Populus autem aſcendit de Iordane decimo die mēſis primi & caſtra metati ſunt in Galgalis cōtra Orientem plagā vrbis Iericho. Omnia iſta retexito & ex illis ſurſum verſus ſubducito triginta tres dies. Sic diſces ſeptimo die mēſis Adar Moſen fuiſſe mortuum.

Ioſ. 4.

Februar.

Tres prēſtantes paſtores & nutritij aſtiterunt Iſraēlitis, nempe Moſes, Aaron & Maria. Tria inſignia dona illorum interuentu conceſſa ſunt, Puteus, columna nubis & Manna. Manna quidem Moſis, columna nubis Aaronis, Puteus Mariæ meritis. (Vnde)

Num. 22.

(Vnde) mortua Maria ſublatus eſt puteus, recuperatus tamen poſtea meritis Aaraonis & Moſis. Mortuo Aaraone diſparuit nubis colūna, etſi poſtea ſit illis Moſis merito reddita. Mortuo Moſe perierunt tria hæc, nec recuperata. Nam ſcriptū, & Excidi tres paſtores menſe vno. Etſi enim menſe vno eodémq; ttes hi minime ex hac vita migrauerint, ſed eodem potius anno (Maria quippe fatis cōceſſit decimo die Niſan, Aaron primo Ab, Moſes ſeptimo Adar) tamen quoniā, quo die mortē ſubiit Moſes, tria iſta ita interciderunt, vt nō amplius apparuerint, tres paſtores vno dicuntur menſe exciſi.

Zach. 11.

Martius. Iulius. Februarius.

Qui interea collegerant Manna ſeptimo die Adar, eo vſi ſunt vſque ad decimum ſextum Niſan. legitur enim, Defecítque Manna poſtquam comederunt de frugibus terræ, nec fuit vltra filiis Iſraël Manna, ſed comederunt de frugibus præſentis anni terræ Chanaan. Atque hinc exponi poteſt quod cōmemoratū fuerat in Exodo, filij autem Iſraël comederunt Man quadraginta annis donec venirent in terram habitabilē, id eſt, vſq; ad diē mortis Moſis. Illo enim die deſiit Manna de cœlo decidere. Hoc autē cibo paſti ſunt, quo vſque tangerent fines terræ Chanaan, id eſt, vſque ad illum diem quo in ipſorum manibus conſumptū eſt Māna. Quæ quadraginta annorum ſumma exiſtit. Deſiderantur quidem dies triginta, at illi triginta, quibus vſi ſūt tortis, quas ſecū de Ægypto exportauerant, quæ & victum eis abundè ſuppeditarunt Mannæ inſtar, iſtum ſupplent numerum atque perficiūt.

Ioſ. 5.

Exod. 16.

Partis primæ Finis.

Caput 11.

POPVLVS autem aſcēdit de Iordane decimo menſis huius & tulerunt ſibi duodecim lapides de exteriore Iordanis ripa, & poſuerūt eos, vbi ſteterāt pedes ſacerdotum. Præterea tulerūt alios 12 lapides de medio Iordanis alueo & poſuerunt eos in Galgal contra Orientem vrbis Iericho.

Ioſ. 4.

Poſtquam aſcenderunt de Iordane venerunt ad montem Garizim & ad mōtem Ebal, qui erat in agro Samariæ à parte Sichem, iuxta Alone More. Sic enim ſcriptum eſt. An nō iſti ſunt in latere Iordanis, poſt viam, quæ vergit ad Solis occubitū, in terra Chananei, qui habitat in campeſtribus contra Galgalam. Illic Iſraëlitæ proclamarunt benedictiones & maledictiones, eáſque diſpoſuerunt iuxta ordinem, quem mandauerat illis Moſes dicens, Tollite de medio Iordanis alueo, vbi ſteterunt pedes ſacerdotū duodecim duriſſimos lapides, quos ponetis in loco caſtrorum, vbi fixeritis hac nocte tentoria. Porrò duodecim illos lapides, de Iordane ſublatos erexit Ioſue in Galgal. Vbi autem eos cōpegiſſent calce, ſupernè inſcripſerunt legem ſeptem linguis. Sic enim memoratur in Deuteronomio. Et ſcribes ſuper lapides omnia verba legis huius planè & lucidè. Præterea obtulerunt ſacrificia pacifica ibíque epulati ſunt. Hinc illud eodem loco, Et offeres ſuper eo holocauſta domino Deo tuo, & immolabis hoſtias pacificas comedéſque ibi & epulaberis coram domino Deo tuo.

Deut. 11.

Deut. 27.

Ibid.

Hac illa hora Iſraëlitæ cœperunt obligari & aſtringi ad præcepta de

Primus menſis primi anni in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

volus in errum.

polenta & de præputio, & de Neomenia. Illo tempore dixit dominus ad Iosue, fac tibi cultros acutos vndecimo die Nisan, fecítque Iosue quod iusserat dominus & circumcidit filios Israël in colle præputiorum.

Ios.5.

Ibid.

DECIMO quarto Nisan immolarunt Israëlitæ agnos suos Paschales, iuxta illud, manserúntque filij Israël in Galgal, & fecerunt Phase quarta decima die mensis ad vesperum in campestribus Iericho.

Martius.

Ibid.

Decimo sexto Nisan obtulerunt filij Israël manipulũ. Nam sequitur, & comederũt de frugibus terræ die altero.

Iosu.6.

Post Pascha vigesimo secũdo Nisan mãdatum acceperũt de circumeunda Iericho. die deinde septimo diluculo consurgentes circumierũt vrbem, sicut dispositum fuerat septies. Quem diem fuisse sabbati affirmat R. Iose.

Bella Ierichũtis & Hay & Gabaonis facta sunt intra trimestre tertio die Tammuz. Dixítque Iosuë corã vniuerso Israël. Sol contra Gabaon ne mouearis, & luna contra vallem Haïlon. steterúntque Sol & Luna, donec vlcisceretur se gens de inimicis suis. Quem diem tradit incurrisse in solstitium æstimum R. Ioseph. Vnde colligimus principium mẽsis Nisan siue Martij illo anno fuisse diem æquinoctij verni.

Iunius. Ios.10.

Ios.14.

Caleb allocutus Iosuë, Quadraginta & quinque anni sunt (inquit) ex quo misit me Moses ad explorãdam terram. Nunc autem hodie octoginta quinque annorũ sum. Vnde licet colligere septem annos Israëlitas consumpsisse in subigenda terra Chanaan. (Secundo enim anno ab exitu ista ad explorandũ missio cõtigit). Cæterũ si quæras, vnde liqueat, quòd septem aliis annis terram sortito diuiserint, priusquã inciperent numerare decimas, & annos remissionũ, & Iubileos, respõdetur ex eo, quod octingẽtis quinquaginta confederunt Israëlitæ in sua terra, ab eo die, quo in illam ingressi sunt, donec ex ea sint eiecti per integros & plenos iubileos septemdecim. Et quidem id declarat Ezechiel, vigesimo quinto anno (inquit) exilij nostri in exordio anni, decima mẽsis, quarto decimo anno postquam percussa est ciuitas, facta est super me manus Domini. Quod ipsi dictum est initio Iubilei. At, inquies, si septẽdecim Iubilei pleni perfectíq; extiterunt, quo pacto redundarunt anni quatuordecim. Nempe quatuordecim hi anni sunt, quos transegerunt Israëlitæ in Galgal, septem quibus subegerunt terram & septem, quibus eandem diuiserunt. Postea enim cõgregata est omnis multitudo Israël in Silo. Arq; tum cæptum est numerare decimas, remissionis annos, Iubileos.

Ezech.40.

Ioſue elt.

Eodem tempore vocauit Iosue Rubenitas & Gadditas & dimidiam tribum Manasse, allocutúsq; eos dimisit in sua tabernacula & benedixit eis. Illi autem ingressi terram suã, monimentum sui ædificarunt, altare admirabilis magnitudinis.

Ioſu.22.

Iosuë agitauit cum eis annum remissionis[a] primum. secundum non potuit absoluere quia antè fato concessit. Ædes autem electasita in Silo infernè ædificata erat structura lapidea, supernè habebat pelles & cortinas. Stetit trecentis sexaginta nouẽ annis

[a] *Nempe anno 21. sui principatus. Meritur autẽ anno 25. post. aut iuxta alios 28.*

annis. Demum in solitudinem est redacta.

Caput 12.

Iosuë. Ios.24.

Iosuë rexit Israëlem 28 annis. Post hæc mortuus est Iosuë filius Nun seruus Domini ætatis centesimo & decimo, sepelierúntque eum in finibus possessionis suę in Tamnath Sare, ad montẽ Ephraïm. Eodem tempore mortuum Eleazar: filium Aaron sepelierunt in colle Phinees, filij ipsius, ad eundẽ mõtem Ephraïm. Seruiuítque Israël Domino cunctis diebus Iosuë & seniorum, qui produxerunt dies post Iosuë & qui nouerant omnia opera Domini, quæ fecerat in Israël. Vbi notandum literæ veritatem dicere, qui produxerunt dies non item annos.

Iud.3.

In nostra tamen editione annos legitur. Othoniel.

Post Iosuem Othoniel filius Cenez tenuit principatũ annis 40, sed ab illis aufer octo annos, quibus seruierunt regi Cusan Rishataim, cuius tempore extitit Michæ sculptile. Nam scribitur. Et erexerunt sibi filij Dan sculptile & Ionathan filiũ Gerson filij Mosi ac filios eius sacerdotes posuerunt in tribu Dan vsque ad diem captiuitatis suę. Huius quoque diem captiuitatis fuit concubina Gabaæ, vt ex Iudicum historia apparet, statim surrexit (inquit) & venit contra Iebus, quę altero nomine vocatur Ierusalẽ, qui dixit, Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ non est de filiis Israël, sed transibo vsque ad Gabaa.

Iud.19.

Aiod.

Othonieli succesit Aiod filius Ghera 80 annos. Subducendi hinc sunt anni octodecim quibus seruierunt Egloni Moabitarũ regi. Huius extremis diebus viguit, Sangar filius Agath. Quin & Eglonis diebus accidit historia libri Ruth, quæ nupserat filiis Elimelech. Quod sic demonstrari potest. Naasson filius Aminadab mortuus anno secundo ab exitu Israëlitarum de Ægypto. Salmon eius filius fuit de ingredientibus terram, mortuúsque est post Iosue, vt & tota illa ætas. Elimelech autem Salomonis erat frater.

Ios.24.

Post Aiod administrationem Reipub. susceperũt Debora & Barac filius Abinoam 40 annis, vbi subduxeris duos annos, quibus oppressi sunt Israëlitæ à Iabin & Sisara. At anni septem, de quibus narratum est, fecerúntque Israëlitę malum in oculis Domini & tradidit eos Dominus in manum Madian septẽ annis, pertinẽt ad Gedeonis tempora, qui dominatum tenuisse dicitur annis 40.

Debora & Barac.

Iud.4.

Gedeon. 6.

Regnauítque Abimelech super Israël tribus annis.

Iud.9.

Post Abimelech surrexit dux in Israël Thola filius Phua patrui Abimelech & iudicauit Israël viginti & tribus annis.

Iud.10.

Ibid.

Post quem Iaïr Galaadites viginti duobus annis. Extrahe annũ vnum qui vtrique fuit communis.

Interregnum. Ibid.

Filij autem Israël peccatis veteribus iugentes noua fecerunt malum in conspectu Domini. Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philistim & filiorum Ammon per annos decem & octo, vsque ad secundum annum Iephte.

Iephte. Iud.11.

Secundo anno, Iephte Regi filiorum Ammon nunciauit, Quando Israël habitauit in Hesebon & viculis eius & in Aroër & villis illius vel in cunctis ciuitatibus iuxta Iordanem per trecentos annos, quare tanto tẽpore nihil super hac repetitione tẽtasti. Principatũ autem exercuit sex

Universidad de Deusto
Biblioteca

annos.

Abesan. Abesan de Beth-lehem iudicauit septem annos, sed annus extrahendus est, vtpotè ipsi & Iephte communis.

Iud.13. Rursúmque filij Israël fecerunt malum in cõspectu Domini qui tradidit eos in manus Philistinorũ quadraginta annos. Viginti scilicet Iephte temporibus & alios viginti diebus Samsonis.

Caput 13.

Heli. Heli gubernauit Israëlem annis quadraginta. Quo autẽ die interiit,

Psal. Dominus deseruit tabernaculum Silo & repulit tentorium Ioseph, & dedit in captiuitatem fortitudinem

1.Reg.6. suam. Fuítque arca Domini in agro Philistinorum septem mensibus, & post hæc vocauerũt Philistim sacerdotes & diuinos dicẽtes, quid faciemus de arca Dei. Cúmque eam re-

7 misissent venerunt viri Cariath Iearim & reduxerunt illam & intulerũt in domum Aminadab in Gabaa. Et factum est, ex quo die mansit arca Domini in Cariath Iearim multiplicati sunt dies. Erat quippe iam annus

Samuël. vigesimus. Quod si abstuleris septẽ illos annos quibus Dauid regnauit in Hebron super Iuda, supererunt tredecim è quibus Samuël vndecim imperauit solus & reliquos duos cum Saüle.

Iste putat Saülẽ duos annos duntaxat regnasse, quod falsum. Initio autem istorum viginti annorum intulerunt tabernaculum fœderis siue cõuentus in Nob. Et quãuis arca Domini esset in Cariath Iearim, offerebant tamen in Nob cunctis annis, tredecim primis & septẽ postremis in Gabaon.

a Expletis viginti annis extulit arcam Domini Dauid de Cariath Iearim in domum Obed Edom Gethei.

a Nimis abruptè à 7.c.1.Reg.

Mansit autem arca Domini in domo Obed Edom Gethei tribus mẽsibus & ei benedixit dominus & vniuersæ domui eius. Vnde colligendum Obed Edom non nisi fuisse benedictum propter Dei arcam.

ad 6. secundi transit, fallitur in eo quod existimet Samuëlem & Saülem 15. tãtum annos principatum tenuisse, cum vt minimũ imperauerint 40 an. Act.13. Saul. 1.Reg.13. 1.Reg.10.

Filius vnius anni erat Saül cum regnare cepisset. Duobus autem annis regnauit super Israël. Nempe quando Samuël dixit Saüli post illum in regem consecratum, *Et descendes ante me in Galgala, Ego quippe ascendam ad te vt offeras oblationem & immoles victimas pacificas*, annus cæpit primꝰ.

11 Quando autem Saül percussit Naas regẽ Ammonitarum atq; ab Israële vnctus fuit, secũdus. Quando autem descendit in Galgal, neque promissum seruauit audiẽs ex Samuële, *stulte egisti nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepi tibi. Quod si non feciſſes iam nunc præparasset Dominus regnum tuũ super Israël in sempiternum. Sed nequaquam regnum tuum vltra cõsurget. Quæsiuit enim Dominus sibi virum iuxta cor suum*, tum certè vnctus

13 est Dauid, dicente Domino ad Samuëlẽ (sic enim memorat scriptura) *Vsquequo tu luges Saül, Cum ego proiecerim eum ne regnet super Israël.* Et paulò pòst, *Tulit ergo Samuël cornu olei & vnxit Dauidem in medio fratrum eius.*

6 Porrò Dauid tum attigerat vigesimum nonum ætatis annum. Non rectis autẽ oculis Saül eum aspiciebat

18 à die illa & deinceps. Spiritus autem Domini recesit à Saül & exagitabat

16 eum Spiritus nequam à Domino. Et directus est Spiritus Domini à die illa in Dauid & deinceps. Illo tempore destructa est Nob, & migrauit sibi in Gabaon.

Gabaon tenuit ea sacerdotalii post Nob destructam.

Vniuersi dies Samuëlis videntis con-

1.Reg.22. Tempora

ista nimiũ sunt cõtracta. Nam pendent è falso principio, quòd Saul tantũ triennium imperauerit. Itaque cuncta ea gesta libri primi reg. ad illud referre cogitur. 1.Reg. Supponit Samuëlem conceptum primo anno principatus Heli 4. Sed nec istud satis liquet. 1.Reg.27. 2.Reg.2. 2.Reg.2.

cluduntur annis quinquaginta duobus, maximè quoniã scriptum, Heli sacerdote sedente super sellam ante postes domus Domini, cum esset Anna amaro animo, orauit ad Dominum flens largiter & votum vouit &c. Illo enim temporis articulo in futurum iudicẽ destinatus est. Postea enim legitur. Ipséque iudicauit quadraginta annis. Ita supersunt anni tredecim, à quibus tollẽdus est annus concepti Samuëlis. Vndecim autẽ quibus Samuël iudicis munere functus est & primus annus Saülis his quadraginta adiuncti quinquaginta duos perficiunt.

Samuël moritur ante Saülis obitũ quatuor mensibus. Scribitur enim fuit autem numerus dierum, quibus habitauit Dauid in regione Philistinorum, quatuor mẽsium. Post quos consuluit Dauid dominum dicens. Num ascẽdam in vna de ciuitatibus Iuda. Et ait dominus ad eũ, ascende in Hebron. Natus erat Isboseth 40 annos, cum regnare cœpisset super Israël, duobus annis regnauit in Ierusalem. Sola autẽ domus Iuda sequebatur Dauid, fuítq; numerus dierũ,

a Sic vocat Regnũ Isboseth siue domus saülis ad discrimen regni Dauid, quẽ sequebatur tribus Iudæ. 2.Reg.5. quos commoratus est Dauid imperans in Hebron super domum Iuda, septem annorum & sex mẽsium. Sic constat a regnum Israël quinque vacasse annis. Venerunt autem vniuersæ tribus Israël ad Dauid in Hebron. Venerunt quoque & seniores, vnxerúntq; Dauid in Regem super Israël, quæ postrema fuit vnctio.

Filius triginta annorum erat Dauid cum regnare cœpisset & quadraginta annis regnauit.

Caput 14.

2.Reg.6. DAVID & seniores Israël & tri-

1.Paralip. 15.

buni congregati sunt vt adducerent arcam Dei in medium tabernaculi quod tetenderat ei Dauid (in monte Sion). Cúmque complesset Dauid *Initio regni, Dauid constituit Dei cultum & religionem.* offerens holocausta & pacifica benedixit populo in nomine domini exercituum. Et partitus est vniuersæ multitudini Israël, tam viris, quam mulieribus singulis collyridam panis vnam & assaturam bubulę carnis vnam & similam frixam oleo, & dimisit ad sua populum. Constituítque *1.Par.16.* corã arca domini de Leuitis, qui ministrarent & recordarentur operum eius & glorificarent dominũ Deum Israël, Asaph principem & secũdum eius Zachariam. In die illo fecit Dauid principem ad confitendum domino Asaph & fratres eius. Mane dicebant, Confitemini domino & in- *Psal.104.* uocate nomen eius, notas facite in populis actiones eius, & reliquum Psalmi, vsque hunc versum, Nolite tãgere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari.

Inter duas vesperas cantabant se- *Psal.105.* quentem psalmum, Cantate domino omnis terra, annunciate de die in diẽ salutare eius, ad finem vsque, Et dicat omnis populus amen & hymnũ Deo. Atq; ista quotidie per quadraginta tres annos in Sion ante arcam, quo vsque eam collocaret Salomon in æde fixa & immobili, quam ipse ædificauerat.

Cum fugit Dauid à facie Absalon filij sui pontificatum exercebat Abiathar, adeò vt ascendens in montem oliuarum oraculũ Vrim & Thumim apud ipsum consulerit. At sum- *1.Par.16.* motus est Abiathar põtificatu & in locũ eius suffectus Sadoc. Reducta autem arca in locum suum, taberna-

Universidad de Deusto
Biblioteca

culum fœderis siue cõuentus quod fecerat Moses in deserto, itémq; altare aheneũ, quod perfecerat Besaleel, candelabrũ, mensa, ignis diebus Mosis de cœlo lapsus erat in excelsis in Gabaon. Sadoc autem sacerdotem & fratres eius sacerdotes reliquit Dauid coram tabernaculo Domini in excelso, quod erat in Gabaon, vt offerrent holocausta super altare holocausto matis iugiter mane & vesperi, iuxta omnia quæ scripta sunt in lege domini. Et cum eis Heman & Ieduthun canentes tuba & quatiẽtes cymbala & omnia musicorum organa ad canẽdum domino. Quę omnia ad hunc modũ peregerunt cunctis quinquaginta annis in Gabaon, donec venirent in ædem Salomonis fixam & immotã: nempe à primo anno regni Dauidis vsque ad decimum vel vndecimum Salomonis, quo demum templum absolutum dedicatúmque est.

2.Reg.16. Quo tempore rebellio Absalõ.

Expletis quadraginta annis dixit Absalon ad regem Dauid, Vadam & reddam vota mea, que voui domino in Hebron. Vouens enim vouit seruus tuus, cũ esset in Gessur Syrię &c. Hic autem annus incidit in 37 regni Dauid. Rabbi Nehorai nomine R. Iosuæ terminat hos 40 annos ad finem illius temporis, Postularunt Israëlitæ regem. Nempè annum decimum Samuëlis vidẽtis. Vnde colligis Salomonem, cum regnare inciperet, fuisse annorũ duodecim. Nã quo tempore genitum Salomonem misit Dauid in manum Nathan prophetæ, factũ est vt Absalon filij Dauid sororem speciosissimã vocabulo Thamar adamaret Ammon filius Dauid & deperiret eam valde. factũ est autẽ post tempus biennij vt tonderentur oues Absalon in Balasor quæ est iuxta Effraïm, & vocauit Absalon omnes filios Regis, è quibus Ammon fratrem interfecit. Absalon autem cum fugisset & venisset in Gessur fuit ibi tribus annis. Et anni quinq;. Reuocatus deinde Absalon, mansit in Ierusalem duobus annis & faciem Regis nõ vidit. Et nũc septem. Facta est quoque fames in diebus Dauid tribus annis iugiter. Audis numerum annorum decem. Iam vndecimum accipe. Et lustrata (inquit) vniuersa terra affuerũt (destinati numerando viritim populo) post nouem mẽses & viginti dies in Ierusalem. Anno denique vltimo reformauit Dauid custodias sacerdotij & cleri & ordinauit vniuersam religionis ædem, de quo & scriptum legitur, Quadragesimo anno regni Dauid recensiti sunt & inuenti sunt viri fortissimi in Gazer Galaad, &c.

Ibid. 14 21 24 *1.Par.36.* 26

Caput 15. De Salomone.

DIES autem, quibus regnauit Dauid super Israël quadraginta anni sunt. factum est ergo quadringentesimo & octogesimo anno egressionis filiorum Israël de terra Ægypti in anno quarto mense Ziu, qui erat secundus mẽsis regni Salomonis super Israël, ædificare cœpit domum domino. Nam hæc summa sic facilè potest ostendi. Scriptũ est in historia Iephte, Habitauit Israël in Hesebon & vinculis eius & in Aroër & villis illius vel in cunctis ciuitatibus iuxta Iordanẽ per trecẽtos annos. A secũdo autem anno Iephte, quo vsque ædificatũ est templum sunt anni cẽtũ quadraginta. Deinde quadraginta annis

3.Reg.2. 6 *Iud.11.*

De hebdomada annorum non dierum loquitur.

annis Israëlitæ hæserunt in deserto. Qui anni in vnum collecti reddunt quadringentos octoginta.

2.Para.6. 6 9.Reg.6. 7 8

In medio Iubilei ædificatum est templum anno quarto hebdomadæ. itémque quarto Regni Salomonis. Nam sic scriptũ. cœpit autem ædificare mense secundo anno quarto regni sui domum Domini. Et in anno vndecimo mense Bul, qui est octauus, perfecta est domus in omni opere suo & in vniuersis vtẽsilibus, ædificauítque eam septem annis, Domũ autem suam ædificauit tredecim annis & ad perfectum vsque perduxit. Tunc congregati sunt omnes maiores natu cum principibus tribuum & duces familiarum filiorum Israël ad regem Salomonem in Ierusalem, vt deferrent arcam fœderis domini de ciuitate Dauid, id est, de Sion. Conuenítque ad regẽ Salomonem vniuersus Israël in mense Bethanim in solenni die. Ipse est mensis septimus. Ex quibus intelligitur Deum nõ exhibere suæ præsentiam majestatis, nisi in congregatione siue Ecclesia. Hinc illud, vidítque omnis populus & iubilarunt, &c. Rursum, Propinquarúntque omnis congregatio Israël & steterunt coram domino, &c. Sic in legis promulgatione scriptum est, die tertio descendit dominus ob oculos totius populi super montem Sinaï. Item de templo fixo & Salomonico. Cũ desiisset Salomon orare, ignis descendit de cœlo, omnibus filiis Israël cernentibus. Atque de illa tempestate intelligitur illud Salomonis, Egredimini filiæ Sion, & videte regem Salomonẽ in diademate, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius & in die lætitiæ cordis eius. In die, inquam, desponsationis i. die octauo post septẽ cõsecrationum. Et in die lætitiæ cordis eius i. in die templi completi & absoluti.

Exod.19. 3.Reg. Cant.3.

Dilexit verò Salomon Dominum, adeò vt ambularit in statutis Dauid annos quatuor, priusquam inciperet templum construere. At postquam cœpit ædificare tẽplum, filiam Pharaonis coniugio acceptã introduxit in ciuitatẽ Dauid. Habuítque Adad Idumeum hostem itémq; Razon regem Damasci. fecitque vt tanta esset abundantia argenti in Ierusalẽ quanta & lapidum. Educebat equos de Ægypto & de Choa. Emebat quadrigas ex Ægypto sexcentis siclis argenti & equos centum quinquaginta. Adamauit mulieres alienigenas multas, filiam quoque Pharaonis & Moabitidas & Ammonitidas, Idumeas, & Sidonias & Cetheas, de gẽtibus, quas prohibuerat dominus, ne auerterent corda Iudæorũ & sequerentur deos earum, vt licuerit dicere illud Ieremię, Quia in furore & in indignatione mea facta est mihi ciuitas hæc, à die quo ædificauerunt eam vsque ad diẽ istã, qua auferetur de cõspectu meo propter malitiam filiorũ Israël & regum eorum & principum eorum.

3.Reg.11. 10. 11. *Exod.34.* *Ierem.32.*

Interea sub senium Salomon propè mortem Spiritũ sanctum habuit inhabitãtem & dictauit libros istos, Prouerbia, Canticum Cãticorum & Ecclesiastem. Ahia autẽ locutus est ad Hieroboam nomine domini. Si igitur audieris omnia quæ præcepero tibi & ambulaueris in viis meis sicut fecit Dauid seruus meus, ero tecum & ædificabo tibi domum fide-

3.Reg.11.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lem & tradam tibi Israël, sicut ædificaui Dauidi domum. Nempè quemadmodum dedit Dauidi regnum triginta & sex annorũ super Israël, ipsimet Dauidi videlicet triginta trium annorum, (Tandiu enim regnauit in Ierusalẽ super vniuersum Israël præter alios septẽ, quibus in Hebron rex fuit solius tribus Iuda) Salomoni vero filio eius regnum annorum trium: ad hũc profecto modum si Ieroboã filius Nebat meruisset, habuisset sibi regnũ Israël per triginta tres annos & filios per tres. Vnde subiũgitur in Regibus, Et affligam semen Dauid super hoc, verum tamen non cunctis diebus. vbi illud *super hoc* refertur ad 36 annos, quibus affinitate coniunctus fuit Pharaoni Ægyptio, &, *Verum tamen non cunctis diebus* ad Asam, 2.Par.14. quem dominus liquido sciebat altaria peregrini cultus & excelsa subuersurum & statuas lucósque succisurum, præceptorúmque Iudæ, vt quæreret dominum Deum patrum suorum.

Caput 16.

REGNAVIT Salomon in Israël quadraginta annis. Roboam filius eius septẽdecim. Abia filius eius tribus. Anno autem vigesimo Ieroboã filij Nebat, quadraginta & vnius annorum erat Roboam, cum regnare inciperet, regnauit autem septemdecim annis in Ierusalem. Vnde Dauid 3.Reg.14. auus illum non vidit nisi annum vnum. Obseruauit autem legem ipse & filij eius tribus annis. Quarto verò rebellarunt, vt locus iste indicat, 2.Par.11. Quia ambularunt in viis Dauid & Salomonis annis tantum tribus, & quarto preuaricati sunt, vt alter ostẽdit. Cum roboratum fuisset (inquit) 12
regnum Roboam & confortatũ dereliquit legem DOMINI & omnis Israël cum eo. Quin etiam cynedi erãt in terra. Anno autem quinto regni eius Sesac Rex Ægypti ascendit in Ierusalem, quia peccauerat Domino cum mille ducenti curribus & sexaginta millibus equitũ & sustulit thesauros domus DOMINI, &c. Persecutus est autem Abia fugientem Ieroboam & cepit ciuitates eius Bethel & filias eius & Hiesana cum filiabus eius. Ephron quoque & filias eius. Nec valuit vltra resistere Ieroboam in diebus Abia. Quem percussit DOminus & mortuus est. Nec verò facilè intelligis vtrum dominus percusserit, Abiamne an Ieroboam. Sed de Abia est accipiẽdum, vt quem Ieroboam sepelierit. Verũ cur nõ percussit Ieroboam sed Abiam? Quoniã subsistens ad montem Samariæ, qui erat in Ephraïm exprobãs Israëli, dicénsq;, Habetis vitulos aureos, quos fecit vobis Ieroboam in deos, & quę illic sequuntur Abiæ verba ad Israëlis exercitum, Sat habuit capere Bethel filiásque eius, vnde quoniã conspectum vitulum aureum missum fecit nec substulit vel fregit, ideo à DOmino percussus est.

Asa regnauit quadraginta vno annis. Eius Imperio quieuit terra decẽ annis. Decimo quinto regni anno venit Zarah Æthiops & Asæ restituit vniuersam prædam, quam exportauerat Sesac Rex Ægypti de Ierusalẽ cœpítque eam Asa anno illo, id est, 3.Reg.11. anno 35 à Salomonis morte, quando suscitauit ei Deus aduersarium Razin filium Eliadæ.

Ieroboam rexit Israëlem viginti duobus

duobus annis NADAB filius eius duobus. Anno tertio Asæ regis Iuda regnum Israëlis suscepit Baasa filius Achiæ per 22 annos. Anno 36 regni 2.Par.16. Asæ ascendit Baasa Israëlis Rex cõtra Ierusalẽ, Hæc quidem habet scriptura. At fortasse dicẽs, Nónne Asa Baasam sepeliuit anno regni suivigesimo sexto? Quî ista possunt cõciliari? Nempè triginta sex anni isti dicũtur respectu 36 annorum, quibus Salomon coniugio filiæ Pharaonis Ægypti Regis potitus est, itémque respectu 36 annorum, quibus decretũ est, vt Regnum Dauidicæ familiæ diuideretur, & ad extremum redintegraretur. Denique respectu 36 annorum, quibus decretum fuit, vt de regibus Syriæ, esset aduersarius Israëli, tandémque manu & potentia domus DAuidicæ concideret. Ideo enim sic dictum est, Anno triceſimo sexto regni Asa ascẽdit Baasa, &c. Id est, anno 16 Asæ postquam manu ipsius cæsus est Zara Æthiopum Rex. Nam hic annus est trigesimus sextus à morte Salomonis. Túmque hoc ipso tẽporis articulo pepigerũt fœdus Reges Israël & Syriæ, vt ascenIbid. derent contra ASam, commissóque prælio perderẽt. Protulit autem Asa argentũ & aurum de Thesauris domus Domini, misitque ad Benadab regem Syriæ, qui habitabat in Damasco dicens, Fœdus inter me & te est. Quo comperto Benadab misit Principes exercituum suorum ad vrbes Israël, qui percusserũt Ahion & Dan & vniuersas vrbes Neptalim muratas. Quod cum audisset Baasa desiit ædificare Rama & intermisit opus suum. In tẽpore illo venit Hanani propheta ad Asam regem Iuda & dixit ei. Nónne Æthiopes & Lybes multoplures erant, quos, quia in Domino credidisses, tradidit in manu tua. Nec destiterunt Reges Syriæ esse hostes Israëlis vsq; ad ACHAZ mortem, cuius diebus fœdus agitarunt cum Regibus Israël, vt iunctis copiis ascenderent & præliarentur contra ACHAZ. Cúmque nihil haberet iustitiæ & meriti Achaz, cuius causa vtrique armis Iuda cæderẽtur, conciderunt ambo manu Teglath Phalassar Assyriorum monarchæ.

Caput 17.

BAASA rexit Israëlem 24 annis. 3.Reg.16. Ela filius eius duobus. Ita liquet Asam sepelisse Elam anno regni sui vigesimo septimo.

Zamri interfecit Elam regnauítque post illum septem dies in Tarsa, Ibid. porrò exercitus obsidebat Gebbethon vrbem Philistinorum. Cúmq; audisset populus Israël rebellasse Zamri & occidisse regem, tunc diuisus est in duas partes. Media pars populi sequebatur Tebni filiũ Gineth, vt constitueret eum regem & media pars Amri. Præualuit tamẽ populus, qui erat cum Amri. Durauit autem istiusmodi contentio annis quatuor vsque ad annũ triceſimum primum Asæ. Tum enim mero dominatu regnare cœpit AMri, præualuítque populus, qui ipsius partes sequebatur. AMri enim postquam ipsius filiam Asa accepit vxorẽ filio suo Iosaphat, Tibni competitorem occidit. Regnauítque AMri in solidũ annis duodecim (connumeratis annis discordiæ quatuor) vsque ad 38 Asæ.

Anno triceſimo octauo Asę regis Iudæ rexit Israëlẽ Achab filius AM- Iosaphat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri, 22 annis. Anno ipsius quarto, regnum 25 annorum auspicatus est in Iuda Iosaphat natus annos triginta quinque.

Anno tertio Achab fuit vehemés fames in Samaria per tres annos, & bellum Benadab per duos annos & semis, Quieuerunt tribus annis sine prælio tam Syri quam Israëlitæ.

3.Reg.22.

Elias. Ergo Christus ô Iudæe venire debuit ante Gog & Magog siue Antichristum.

Ochozias filius Achab biennium functus est Israëlis principatu. Anno ipsius secundo reconditus est Elias, neq; cõparebit donec veniat Christus. Tum enim apparebit & recondetur secundò, donec prodeat Gog & Magog. Núc interim singularum ætatum res & acta conscribit. Mortuus autem est Ochozias iuxta verbũ Domini, quod locutus fuerat Elias, & regnauit Ioram frater eius pro eo anno secundo Iorã filij Iosaphat regis Iuda. Non enim habebat filiũ. Atqui inquies, Nonne anno 19. Iosaphat regis regnare cœpit? Respondeo Iosaphat quando descendit in prælium inita cum rege Israël societate & lapsus in manus hostium, exclamauit, merebatur quidẽ illa hora interfici, sed tamen quia exclamauit inuocauítque Dominum, ita septem annis superuixit, vt tamen Scriptura eos filij ipsius regno attribuat & assignet.

4.Reg.1. 4.Reg.3.

3.Reg.vlt.

Ioram.

Anno quinto Ioram filij Achab regis Israël & Iosaphat regis Iuda, dum redirent de prælio, postquam interemissẽt Ammonitas, Moabitas & Idumeos constituerũt regem Ioram filiũ Iosaphat super Iuda, qui habuit fratres filios Iosaphat sex. Dedítq; eis pater suus multa munera argenti & auri & pensitationes cũ ciuitatibus munitissimis in Iuda. At

2.Para.21.

postquam mortuus est Iosaphat surrexit Iorã & occidit omnes fratres suos gladio, quemadmodũ in Paralipomenis scriptum extat. Allatæ sunt autem ei literæ ab Eliæ propheta in quibus res ipsi euenturæ scribebantur. Nimirum de cælo. Nam iam septem erant anni, ex quo Elias reconditus disparuerat. *Ibid.*

Ioram autem erat triginta duum annorum quãdo regnare cœpit. Octo verò annis regnauit in Ierusalẽ. De filio ipsius Ochozia relinquitur aliquod dubium. Nam in regibus dicitur, 22 annorũ erat Ochozias cum regnare cœpisset, & vno anno regnauit in Ierusalẽ. At in Paralipomenis, Quadraginta duorũ annorũ erat Ochozias cũ regnare cœpisset & vno anno regnauit in Ierusalem. An enim (inquit R. Ioseph) potest esse filius senior patre duobus annis? Respondendum, Ex quo Asa rex Iudæ dedit Iosaphat filio suo in matrimonium filiã Amri regis Israël, diuinitus decretum est (detestandæ impiæ illius affinitatis gratia) vt regnũ Iuda periret cum regno domus Achab & Israël, (nempe quadraginta duobus annis ante præsentẽ historiã). Hoc significatũ fuit ista posteriore numeri notatione, item eo quod subiectũ est. A Domino quippe fuit cõculcatio Ochoziæ, vt veniret ad Ioram, & cum venisset & egrederetur cũ eo, aduersum Iehu filiũ Namsi, interficeretur, Athaliáq; regnũ familiæ Dauidicæ labefactaret. Síeq; ambo reges eodẽ die simul sunt extincti (annis 42 post cõtractam affinitatem.)

Ibid.

Ochozias. 2.par.22.

Ibid.

Caput 18.

DIEBVS Ioram filij Achab, contigit grandis fames in Samaria per

per annos septem, quo spatio Benadab bellabat cum Israël. Anno autẽ extremo maledixit Elisæus ipsi Giezo, abiénsque Damascum vnxit Hazaëlem regem Syriæ & misit Ionam filiũ Amitthei, qui consecraret Iehu regem Israël in Ramoth Galaad.

2.Par.22.

Cum ergo euerteret Iehu domum Achab inuenit principes Iuda & filios fratrum Ochoziæ, qui ministrabãt ei & interfecit illos. Ipsum quoque perquirẽs Ochoziam comprehendit latitantem in Samaria, adductúmq; ad se occidit. Athalia autem mater eius videns, quod mortuus esset filius suus, surrexit & interfecit onem stirpem regiam domus Ioram.

Ioas.

Porro Iosabeth filia Regis tulit Ioas filium Ochoziæ & furata est eum de medio filiorum Regis cum interficerentur, fuítque cum ipsa in domo Dei absconditus sex annis, quibus regnauit Athalia super terram. Atq; illud est quod legitur in Psalmis, Quia abscondit me in tabernaculo suo & in petra exaltabit me, id est, in Ioïada Pontifice homine petræ simili. Vnxit ergo illum Ioïada Pontifex & filij eius & comprecati sunt ei atque dixerunt, Viuat rex, & lætatus est vniuersus populus terræ.

23.

Septennis erat Ioas, cum regnare inciperet. Regnaréque cœpit anno septimo regni Iehu, & regnauit 40 annis in Ierusalem. Anno 23. Regni restaurauit sarta recta tẽpli Dei, anno centesimo quinquagesimo quinto, post quam fuerat ædificatũ à Salomone. Fecítq; Ioas rectum in oculis domini, quandiu vixit Ioïada. Senuit autem Ioïada plenus dierum & mortuus est cum centum triginta esset annorum. Nempè Oriẽte diebus

24.

Ioïada natus diebus Salomonis.

Salomonis labe & ruina, natus est simul Ioïada, qui eã corrigeret. Post quam autẽ obiit Ioïada ingressi sunt principes Iuda & adorauerunt regẽ. Qui dilinitus eorum obsequiis, acquieuit eis. Seipsum enim Rex Ioas Deum cõsecrauit & nominauit. Nã hoc declarat, quod ponitur. *Et adorauerunt regem*, item illud, *Acquieuit eis Rex.*

Ibid.

Caput 19.

IEHV regnum Israël gessit 28 annis. Et dixit Dominus ad Iehu, &c. Istius dicti nuncius fuit Ionas Amitthei filius, qui in duodecim minoribus prophetis numeratur. In diebus illis cœpit dominum tędere super Israël. Percussítque eos Azaël in vniuersis finibus Israël à Iordane, contra Orientalem plagam, omnem terrã Galaad & Gad & Ruben & Manasse. Anno vigesimo tertio Ioas regnauit Ioachaz filius Iehu super Israël in Samaria decem & septem annis. Anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnauit Ioas filius Ioachas super Israël sedecim annis. Heliseus autem ægrotabat infirmitate, qua & mortuus est. Descendítque ad eum Ioas rex Israël & flebat coram eo, anno nimirum regni sui decimo. Ex quo colligis quot annis Elisæus pauerit Israëlem. Nempè ab anno decimo nono Iosaphat ad hoc vsque tempus per annos plus sexaginta.

4.Reg.9.

Ionas.

10.

13.

Ibid.

Eliseus.

Amazias.

Anno secundo Ioas regis Israël regnũ Iuda suscepit Amazias, vicésimum quintum ætatis agens, administrauit viginti nouẽ in Ierusalem. Anno sui regni duodecimo percussit Idumeos in valle Salinarum. Postea statuit Deos eorum in Deos sibi &

4.Reg.14. 2.Par.36.

Universidad de Deusto
Biblioteca

adorabat eos & illis adolebat incẽsum. Quamobrem iratus dominus contra Amasiam, misit prophetã ad illum, qui diceret se cogitare de occidendo eo. Si quæras, quænam fuerit cogitatio siue consiliũ, quod contra Amaziã dominus instituit è, sequentibus historiæ respondetur. Igitur Amazias rex Iuda initio pessimo consilio, misit ad Ioas filiũ Ioachas regẽ Israël, dicens, Veni videamus nos mutuo. Dixisti, percussi Edom & idcirco erigitur cor tuum. Noluit audire Amazias, eo quod domini esset volũtas, vt traderetur in manus hostium propter Deos Edom. Coruítque Iuda coram Israël & fugit in tabernacula sua. Porrò Amaziam regẽ Ioas cepit & adduxit in Ierusalẽ, destructo muro à porta Ephraïm vsque ad portam anguli, quadringẽtis cubitis. Omne quoq; aurũ & argentum, & vniuersa vasa, quæ repererat in domo Dei & apud Obed Edom, in Thesauris etiã domus regiæ, necnon filios obsidum reduxit in Samariã. Illo tẽporis puncto mortuus est Ioas & venit sibi Amazias Ierusalẽ, vixítque postquam mortuus est Ioas Rex Israël quindecim annis. Cęterũ à tẽpore, quo recessit Amazias à domino, tetenderunt ei insidias in Ierusalem. nempè audierãt, quòd Propheta ante ei dixerat, mala à Domino comminatus. Sícq; interfectum reportarũt super equos & sepelierũt cum patribus suis in ciuitate Dauid.

Ibid.

Ibid.

Ozias.

4. Par. 26.

Ozias agebat 16 annũ cũ regnare inciperet & quinquaginta duobus annis regnauit in Ierusalem. Et exquisiuit dominũ in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum. Cúmq; requireret Dominum prosperatus est in omnibus. In quo obsecro? Ædificauit Elath & restituit eam Iudæ, postquam dormiuit Rex cũ patribus suis. Quid istud est, postquã dormiuit rex cum patribus suis. Nempè diebus patrum suorũ Amaziam regnasse significatur. Indicari etiam potest, sic Amaziam dicessisse ex hac vita morte violẽta & ab aliis illata, quemadmodum Ioram Ochozias & Ioas à percussoribus violente fuerant interempti.

4. Reg. 14.

Ioram non videtur reponendus inter Reges interfectos.

Ozias & Ieroboam simul regnarunt, nisi quod Ieroboam regnauit diebus patris eius annum vnum. Sic enim scriptum est. Anno autem vicesimo septimo Ieroboam regis Israël regnauit Azarias filius Amasiæ regis Iuda. Quod si instes, vtrúmque simul regnasse, respondeo regnum eius fuisse percussum lepra atque ita attributum alteri. Nam scriptum reperitur, fuítq; Ozias rex leprosus vsque ad diem mortis suæ & cõmoratus est in domo libera leprosus, quia excisus erat à domo Domini & Ioathã filius eius in domo regia iudicabat populum terrę. Itaque omnes illi anni attribuuntur diebus Ioathan regis Iuda & diebus Ieroboã regis Israël. Quod si obiicias Oziam sepeliuisse Ieroboam & tres reges Israël ipso posteriores, idem respondebo. Nam 25 anni, quibus Ozias fuit leprosus, Ioathan filius eius in domo regia iudicabat populum terræ.

2. Par. 25. 4. Reg. 14. 15.

2. Par. 26.

Ieroboam filius Ioas quadraginta vno annis regnum Israël moderatus est. Anno tricesimo octauo Oziæ regis Iuda Zacharias filius Ieroboã regnauit super Israël in Samaria sex mensibus. Iste est sermo domini quẽ locutus est ad Iehu dicens, filij tui

4. Reg. 15.

tui vsque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum Israël Factúmque est ita.

Caput 20.

Zach. 14.

TERRÆMOTVS, qui cõtigit sub Ozia, meminit Zacharias his verbis, Et fugietis ad vallem montium meorum, quoniam coniungetur vallis montium vsq; ad Athal. Et fugietis, sicut fugistis à facie terræmotus in diebus Iosiæ regis Iuda. Porrò Esaiã, Oseam, Amos, Micheam prophetas his viguisse temporibus probari potest ex ipsorum met librorum principiis, Visio, (inquit) Esaiæ filij Amos, quam vidit super Iudã & Ierusalem in diebus Oziæ, Ioathan, Achaz & Ezechiæ regum Iuda. Verbum domini, quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Oziæ, Ioathan, Achaz & Ezechię regũ Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Israël. Verba Amos, qui fuit in pastoribus Tecue, quæ vidit super Israël in diebus Oziæ regis Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Israël ante duos annos terræmotus. Verbũ domini quod factum est ad Micheam Morastitẽ in diebus Ioathan, Achaz & Ezechiæ regum Iuda. Quis autem alterum antecesserit non facilè scias, præsertim cum cõmemoretur, Hoc esse principium sermonis Domini cũ Osea. Sic in Amos, ante duos annos terræmotus, Et in Esaia, Anno, quo mortuus Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum, Et commota sunt superliminaria cardinum à voce clamantis, & domus replera est fumo. Quæ quidem extrema verba declarãt id contigisse diebus terræmotus. Interea quoniam Micheas non meminit Oziæ, sed Ioathan & duorum sequentiũ regũ, intelligitur apertè reliquos fuisse ipso superiores & antiquiores.

Esa. 1.

Osee. 1.

Am. 1.

Mich. 1.

Osee. 1.

Esa. 6.

Mich. 1.

Visio Abdiæ, Hæc dicit Dominus de Edom: Surgite & cõsurgamus aduersus eam in prælium. Quãdo istud prælium contigit! Diebus Amaziæ Nec erat tunc rex constitutus in Edom. (Sic dictum de sæculo Regis Iosaphat.) Ex quo autem concidertũt Idumei tempestate Amaziæ non constituerunt regem in loco suo, neque caput erexerunt ad hunc vsque diem. Nam postquam collapsi sunt iuxta verbum Elisei, se nũquam erexerunt, nisi quod excitarunt bellum diebus Achaz, sed mox sunt oppressi. Similiter Palestini ex quo ceciderũt regnante Ezechia, non habuerunt proprium regem ad hũc vsque diem. Hoc idem contigit Assyriorum Regibus. Nam ex quo, Ezechiæ sæculo accisi sunt, hunc vsque gẽtili rege caruerũt. Hoc idem Ægyptiis. Postquam enim Ægyptus armis Nabugdonozoris succubuit, non amplius eleuata est super gentes vsque hodie. Sic fuerat prædictum Domini oraculo, Inter cætera regna erit humilima. Et nõ eleuabitur vltra super nationes & imminuam eos, ne imperent gentibus.

Abd. 1.

3. Reg. 22

4. Reg. 3.

Ezech. 29.

Filij Zaræ Zimri, Ethan, Heman, Calcol, Dará propheræ fuerunt, qui vaticinabantur in Ægypto.

Catalogus prophetarum. 1. Paral. 2. Exod. 6.

Filij Choræ Asir, Elcana & Ebiasaph prophetiæ munere functi sunt in deserto. Virum prophetam misit dominus ad filios Israël, qui inuitaret eos ad pœnitẽtiam tẽpore iudicum, dum affligerentur à Madianitis sub Gedeonis tempora. Iste autem pro-

Iud. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pheta erat Phinees.

1.Reg.3. Elcana vir ille Dei erat, qui scribitur venisse ad Heli & dixisse Nunquid non apertè reuelatus sum domui patris tui, cum esset in Ægypto in domo Pharaonis. Quare ergo calce abiecistis victimam meam, &c.

1.Paral.9. De quibus legitur, Hos constituerunt Dauid & Samuël videns in fide sua, tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus domini & in tabernaculo vicibus suis, pertinet ad 24 familias Sacerdotum & Leuitarum.

Gad videns & Nathan propheta rem templi & diuinam cum Dauide disposuerunt.

Asaph, Heman & Ieduthun vaticinabantur rege Dauide.

Ahias Silonites apud Salomonem vatis onere ter functus est.

2.Paral.11 & 12. Samaias bis apud Roboam & principes eius. Maximè autem cum fugerunt à facie Sesac rege Ægypti. Vbi annotandum istum Sesac appellari Zebub alio loco, siue muscam, Sibilabit Dominus ad muscam Ægypti Sesac autem ideo dicebatur, quia attentè & veluti sedens obseruabat quando moreretur Salomon.

3.Reg.14. Ei enim nobis nō erat similis. Postea quam ergo intellexit Salomonem mortuum venit & tulit Thesauros domus Domini.

Iddo. Iddo propheta vaticinatus est cōtra altare in Bethel dicarum à Ieroboam, dicēs: Altare, altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius nascetur domui Dauid Iosias nomine & immolabit super te sacerdotes excelsorū, qui in te thura succēdunt & ossa hominum super te incendet.

2.Paral. 15. Azarias filius Oded facto in se spiritu Dei egressus est in occursum Asæ, & dixit ei, Dominus vobiscum, quia fuistis cum eo, &c. 16

Illo tempore venit Hanani videns ad Asam regē Iuda, & dixit ei. Quia habuisti fiduciam in Rege Syriæ & non in Deo tuo, idcirco euasit Syriæ regis exercitus de manu tua.

3.Reg.22. Micheas vaticinatur apud Achab quinquies. Nam eum esse dicunt, de quo legitur, Et vnus de filiis prophetarum dixit socio suo in sermone Domini, Percute me, & abiit, occurritque regi in via & mutauit aspersione pulueris os & oculos suos, clamans ad regem, &c. Item de quo. Et accedens vnus vir Dei dixit ad Regem Israël, Hęc dicit dominus, Quia dixerunt Syri, Deus mōtium est dominus & non est Deus vallium, dabo omnem hanc multitudinē grandem in manu tua, & scietis, quia ego sum Dominus. Item de quo paulo supra, Et ecce propheta vnus accedens ad Achab regem Israël ait ei, Hæc dicit Dominus. Certè vidisti omnē multitudinem hanc nimiam. Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie, vt scias, quia ego sum Dominus. Et quarto, Accedens autem propheta ad Regem Israël dixit ei, Vade, & cōfortare, & scito, & vide quid facias. Sequenti enim anno rex Syrię ascendet contra te. Quinto, Quis decipiet mihi Achab regem Israël, vt ascendat & cadat in Ramoth Galaad. Ibidem. Ibidem. Ibidem. Supra. Ibidem. 3.Reg.22.

2.Paral. 19. Diebus Iosaphat Dominus prophetis vtebatur Iehu filio Hanani & Iaziele filio Zachariæ filij Banaiæ & Eliezere filio Dodiæ de Maresa. 20 Ibidem.

Diebus Ioram cælitus allatæ sunt literę ab Elia propheta, in quibus futuri istius regis casus describebantur. 21

Diebus Ioas mittebat Dominus ad 24

ad populum prophetas, vt reuerterētur ad Dominum, quos protestantes illi audire nolebant. Spiritus itaque Dei induit Zachariam filium Ioïadæ sacerdotem & stetit in cōspectu populi, & dixit eis, Hæc dicit Dominus Deus, Quare transgredimini præceptum Domini, &c.

25 Diebus Amasiæ venit homo Dei ad illum, & ait, ô Rex, ne egrediatur tecū exercitus Israël. Qui postremò ad ipsum descendens, Scio, inquit, quod cogitauerit dominus occidere te, quia feciste hoc malum & insuper non acquieuisti meo consilio. Hunc autem prophetam ferunt esse Amos fratrem eius, Esaiæ patrem. Ibidem. De hoc Amos 2.Par. 26.

28. Sæculo Achaz erat ibi propheta Domini Oded nomine qui egressus obuiam exercitui venienti in Samariam dixit eis. Ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iudam tradidit eos in manus vestras, & occidistis eos atrociter, ita vt ad cœlum pertingeret vestra crudelitas.

a Hæcitat R. Dauid Kimhi initiis commentariorum suorū in hos prophetas, vt & alia passim ex hoc chronico. a Ioël, Nahum & Habacuc vaticinabantur tempestate Manassis. At quoniam improbus erat Manasses, subticuerunt eius nomen, neq; se appellarunt de eius vocabulo. Itaque etiam scriptura, locutúsque est (inquit) Dominus ad eum & ad populū illius & attendere noluerunt. Ideirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum, ceperúntque Manassem & vinctum catenis atque cōpedibus duxerunt in Babylonem. 2.Par.33.

Verbū Domini factum est ad Sophoniam filium Chusi filij Godoliæ filij Amasiæ, filij Ezechiæ in diebus Iosię filij Amon regis Iuda tertio decimo anno regni eius. Fuit quoque vir prophetans in nomine Domini Soph.1. Ierem.1. Vrias filius Semeï de Cariath-Iearim & prophetauit aduersus ciuitatē & terram iuxta omnia verba Ieremiæ. Ieremi. 26. Ezech. 1.

Factum est verbum Domini ad Ezechiēlem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldęorum secus flumē Chobar. Nempè vniuersi isti prophetæ vaticinationes suas funderunt propè excidium.

Baruch Nerię filius, Seraïa Mahasiæ filius, & Daniël vir desideriorum Nabugdonozoris tempore.

Mardocheus Iudeus, Haggeus, Zacharias, Malachias anno Darij secundo.

Inter eos, decem reperiuntur insigniti titulo viri Dei, Moses, Elcana, Samuël, Dauid, Semaïas, Iddo, Elias, Eliseus, Micheas, Amos Esaiæ pater. Duo nomen videntis consecuti Samuël & Hanani. Duo vocabulū filij hominis sortiti Daniël & Ezechiël.

Secundæ libri partis Finis.

Caput 21.

Pater noster Abraham donatus est propheræ vocabulo in Genesi. Nunc igitur redde vxorem viri, quia propheta est. Quo pacto de Sara tale aliquid significatur alio loco, Haran pater Melcha & pater Iescha. (Sic enim vocabatur Sara, quasi speculans.) Inde autem intelligis vniuersos sanctos patres & matres propherarū vocabulo decoratos, quòd in Psalmis sit scriptum. Et abierūt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum. Nolite tāgere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. Genes. Genes. 11. De Prophetissis.

De Maria Mosis & Aaronis Sorore legitur, Sumpsit ergo Maria prophetissa soror Aaron Tympanum in Exod. 15.

Universidad de Deusto
Biblioteca

manu ſua, egreſſæq; ſunt omnes mulieres poſt eam cũ Tympanis & choris, quibus præcinebat dicens, Cantemus Domino. Glorioſè enim magnificatus eſt.

Ibidem.

Docet multos fuiſſe Prophetas, præter commemoratos ex nomine.

Iud.4. De Debora; Erat autem Debora prophetiſſa, vxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore, & ſedebat ſub palma, quę nomine illius vocabatur inter Rama & Bethel in monte Ephraïm.

1.Reg.2. De Hanna Samuëlis matre, Et orauit Hanna, & ait, Exultauit cor meum in Domino, & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo, &c.

25 Abigail prophetauit apud Dauidem, quemadmodum de illa Dauid teſtificatur. Benedictus Dominus Deus Iſraël, qui miſit te hodie in occurſum meum, & benedictus ſenſus tuus, & benedicta tu, quę prohibuiſti me hodie, ne irem ad ſanguinem & vlcis cerer me de manu mea.

4.Reg.22. Holdam quoque vatam fuiſſe ſcriptura nominatim commemorat. De

Eſter 9. Eſter autẽ his ſignificat verbis Scripſitq; Heſter regina filia Abiahil & Mardochæus Iudæus etiã ſecundam epiſtolam, vt omni ſtudio dies iſta ſolennis ſanciretur in poſterum, &c.

48 Prophetæ. Hi ſunt quadraginta octo prophetæ & prophetiſſæ, qui apud Iſraëlitas vaticinati ſunt, quorum & mentio facta in ſcripturis.

Extiterunt quidem & alij inter exeuntes de ægypto, at nomina eorum non ſunt literis ſacris mandata. Si dicas id factum, quod eſſent pauci numero, refutaberis loco iſto Scripturę,

4. Reg. 2. Ierunt igitur ambo pariter (Elias & Eliſeus) & quinquaginta viri de filiis prophetarũ ſecuti ſunt eos, vbi multi fuiſſe dicuntur prophetæ & tamen nominibus ſupprimuntur. Rurſum ſi id tribuas inſcitiæ eorum, eadẽ Scriptura refelleris, quæ illos declarat fuiſſe ſciẽtiæ laude atque dono præſtantiſſimos, dixerunt (inquit) Eliſeo, Nunquid noſti, quia Dominus hodie tollet dominum tuum à te? Cumque dixerunt *Dominum tuum* de Elia, non item *Dominum noſtrum*, quid aliud, obſecro, putas ſignificare ſcripturam quàm vniuerſos illos fuiſſe pares Eliæ & eiuſdem cum Eliſeo momenti atque ponderis? Et ſic ait Moſes,

Leu.5. Quis det eos talem habere mentem, vt timeant me, & cuſtodiãt vniuerſa mandata mea in omni tempore, vt bene ſit eis & filiis eorum in ſempiternũ. Præterea, Quis tribuat vt omnis populus prophetet & det eis dominus ſpiritum ſuum? Præterea Abdias dicebat Eliæ, Nónne indicatum eſt domino meo, quid fecerim dum occideret Iezabel prophetas Domini, quo modo ex eis abſconderim cẽtum viros, quinquagenos & quinquagenos in ſpelũcis, & pauerim eos pane & aqua. Quo tamen numero non comprehendebantur prophetę, qui erant in Iuda & Benjamin. Rurſum Elias ſic aloquebatur Eliſeum, ſede hic, quia dominus miſit me vſq; in Bethel, Cúmq; deſcendiſſent Bethel, egreſſi ſunt filij prophetarum, qui erant in Bethel. Item, ſede hic, quia Dominus miſit me in Iericho. Cúmque veniſſent Iericho, acceſſerunt filij prophetarum, qui erant in Iericho. Et poſt, ſede hic quia Dominus miſit me vſque ad Iordanem. Ierunt igitur & quinquaginta filij prophetarum ſecuti ſunt eos. Nam nulla erat vrbs in terra Iſraël, quæ nó haberet prophetas. Interea prophetia

Num.11.

3.Reg.18.

4.Reg.2.

Etiam inter 10 tribus erant Prophetæ.

tia eorum tantum eſt commemorata, quæ ad neceſſitatẽ legis faciebat, de quibus intelliguntur iſta Salomonis in Cantico Canticorum. Quàm pulchri ſunt amores tui ſoror mea ſponſa. Quàm boni ſunt amores tui præ vino. Et odor vnguẽtorum tuorum præ omnibus aromatis. Fauum ſtillant labia tua ſponſa. Mel & lac ſub lingua tua, &c.

Cant.

Geneſ.2. Adam prophetæ. Aliquid fuiſſe doni prophetici in Adam apparet ex eius hiſtória. Immiſitque Dominus Deus Soporem in Adam. Cúmque obdormiſſet tulit vnam de coſtis eius & repleuit carnẽ pro ea & ædificata muliere, dixit Adam: Hoc nũc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea, &c.

Geneſ.6. In Noë, Noë vir iuſtus atque perfectus fuit in generationibus ſuis, cũ Deo ambulauit, & genuit tres filios.

9 In Iaphet, Dilatet Deus Iaphet & habitet in tabernaculis Sem.

Ibidem. In Sem, Benedictus dominus Deus Sem: & in pſalmis, Tu es Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech.

10 In Heber, Vocauítque nomen eius Phaleg, eo quod in diebus eius diuidenda eſſet terra.

Hi ſunt propheræ, qui in mundo ſteterunt, priuſquam Abraham pater noſter veniret in mundũ. Poſt Abrahæ verò ortũ fuêre Balaam eiúſque pater, Iob de terra Huz, Eliphaz Themanites, Baldad Suites, Sophar Naamathites. Elihu & Baraceel Buzites, qui quidem prophetiæ munere functi ſunt apud exteras nationes priuſquam ſanciretur lex Iſraëli.

Poſtquam autem conceſſa lex eſt Iſraëlitis, deſiit Spiritus ſanctus afflare gentes. Quod quo temporis momẽto cõtigerit, colligi poteſt è Moſis verbis. In quo (inquit) cognoſcetur nunc, quod inuenerim gratiam in oculis tuis, ego & populus tuus, niſi ambulaueris nobiſcum vt glorificemur ab omnibus populus, qui habitant ſuper terrã. habetur verò Deum Opt. Max. Moſis voluntatem perfeciſſe paulò pòſt. Ecce ego in eo pactum videntibus cunctis, Signa faciã, quæ nunquã viſa ſunt ſuper terram, nec in vllis gentibus, vt cernat populus iſte, in cuius es medio, opus domini terribile, quod facturus ſum. Illa enim hora Spiritus ſanctus gentes deſeruit.

Exod. 34.

Exod. 33.

Caput 22.

SELLVM filius Iabes Zachariam interfecit, pro eóque regnauit in Samaria, dierum menſem. Et aſcendit Manahem filius Gaddi de Tirza, venítque Samariam & percuſſit Sellum filium Iabes & pro eo interfecto regnauit, anno triceſimo nono Azariæ regis Iuda, ſuper Iſraël decem annis.

4.Par.15

Anno quinquageſimo Azariæ Regis Iuda regnauit Phaceias filius Manahem biennium.

Anno quinquageſimo ſecundo Azariæ Phacee filius Romeliæ ſuper Iſraël regnum occupauit in Samaria annis viginti. Eius anno ſecũdo Ioathan filius Azariæ ſiue Oziæ agens 25 ætatis annum regnum Iuda ſuſcepit & ſedecim annis adminiſtrauit in Ieruſalem.

Ibidem.

16

Anno decimo ſeptimo Phacee filij Romeliæ regnum Iuda conſecutus eſt Achaz agens annum viceſimũ & obtinuit annos ſedecim. Eodem anno, decimo ſeptimo regni ſui Phacee occidit de Iuda centum viginti millia in die vno, omnes viros

2.Paral. 28.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bellatores, eo quod reliquissent dominum Deum Patrum suorũ. Veneruntque Idumei & percusserunt multos ex Iuda, & ceperunt prædam magnam. Philistim quoque diffusi sunt per vrbes cãpestres & ad meridiem Iuda, ceperuntque Bethsames, & Ahilon, & Gadiroth, Socho quoq; & Tamnam & Ganzo cum viculis suis & habitauerunt in eis. Humiliauerat enim dominus Iudã, propter Achaz regem Iuda, eo quod nudasset eum auxilio & contemptui habuisset dominum. *Ibidem.*

Eodem tempore occidit Zechri vir potens ex Ephraïm Maasiam filium regis & Ezricam ducem domus eius, Helcanam quoque secundum à rege. Ceperuntque filij Israël de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum & puellarum & infinitam prædam, pertulerũntque eam in Samariã. Hoc autem accidit anno Phacee vicesimo. *Ibidem.*

Et factum est in diebus Achaz filij Ioathan filij Oziæ regis Iuda, vt ascẽderet Rasin rex Syriæ & Phacee filius Romelię rex Israël in Ierusalem ad præliandum contra eam, & non potuerunt debellare eam. Et nunciauerunt domui Dauid, Et dixit dominus ad Esaiam, Egredere in occursum Achaz, & dic ad eum: Vide, sile & ne timeas, eo quod cõsilium inierit cõtra te Syria in malũ, & Ephraïm & filius Romeliæ dicentes, Ascendamus in Iuda & suscitemus eum, & euellamus eum ad nos, & ponamus regem in medio eius filium Tabeel. Hæc dicit Dominus Deus, Non stabit, neque erit istud. Illa ipsa hora, quo ista tractabantur à Domino, ac cepit Achaz argentũ & aurum, quod *Esa.7.* *4. Reg. 16.*

inueniri potuit in domo Domini & in Thesauris regiis & misit regi Assyriorũ munera postulatũ auxilium, qui & acquieuit voluntati eius & ascendit cum multis copiis in Damascum.

Anno vicesimo Phacee regis Israël venit Teglath-Phalassar Rex Assur, abstulit vitulum aureum in Dan, atqueita discessit. Hinc illud, venítque contra eum Teglath-Phalassar Rex Assur & afflixit eum & nullo resistente vastauit. Quia Achaz spoliata domo domini & domo regum & principum dederat regi Assyriorũ munera. Audierat enim id quod ad ipsum locutus fuerat propheta. Non stabit neque erit istud. *2. Par. 28.* *Esa.7.*

Illa autem hora coniurauit & tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ & interfecit eum regnauítq; pro eo vicesimo anno Ioathan filij Oziæ, id est, anno quarto Achaz. Et sic potuisset notare Scriptura, nisi id iam à sæculo Ioathan fuisset decretum. Est & altera ratio. Voluit scriptura attribuere hos annos Regi mortuo Ioathan & non Achaz viuo (quòd esset impius.) *4. Reg. 15.* *Esa.7.* *4. Reg. 17.*

Contra Oseam ascendit Salmanazar Rex Assyriorũ & factus est ei Osee seruus, reddebátque illi tributa. Anno autem nono Osee cepit Rex Assyriorum Samariam & transtulit Israël in Assyrios. Sic inueniuntur Achaz rex Iuda, & Oseas rex Isaël seruiisse regi Assyriorũ annos octo. Anno duodecimo regis Achaz excitauit Dominus Deus Israël spiritum regis Assur & abstulit vitulum aureum qui erat reliquus in Bethel, discessítque implens illud quod scriptum erat. Etiam ipse in Assyriã portabitur. De quo

quo R. Nehoraï nomine R. Iosuë, Ecce scriptura inquit, Hęc dicit Dominus Deus. Quo modo si pastor eruat de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ, sic eruentur filij Israël, qui habitant in Samaria in plaga siue angulo lectuli & in Damasci grabato. Quod afferit, *In plaga siue angulo lectuli*, docet non reliquendos fuisse in eo nisi vnum de octo, & reliquias [a] populi peregrinaturas Damascum ad implendum, quod alibi oraculo, traditum est. Et migrare vos faciam trans Damascum, dicit Dominus, Deus exercituum nomen eius. *Osc. 10.* *Am. 3.* *Vbi R. David Kimhi ista citat.* *a Kimhi illic legit strati.* *Amos. 5.*

Illa tempestate cernẽs Oseas filius Ela rex Israël abductos esse vitulos aureos, sustulit prędidia quę posuerat Ieroboã filius Nabat in terræ suæ limitibus, ne quis Ierosolymam ascenderet. Nã de vniuersis regibus Israël nominatim scriptum est. Ambulauítque in viis Ieroboam filij Nabat, & in peccatis eius. At de Osea, fecítque malum coram domino, sed non sicut reges Israël, qui ante eum fuerunt. Quare igitur (inquies) sententia iudicij eorum, vt abirent in captiuitatem, executioni mãdata est ipsius tẽpore? Certæ vt ostenderetur non omnino fuisse crimen regum suorum, in quos ipsi Israelitę omnẽ reiiciebãt culpam dicente oraculo. Ego noui Ephraïm, & Israël non est absconditus à me. Quia nunc fornicatus est Ephraïm, contaminatus est Israël, &c. *4. Reg. 17.* *Osc. 5.*

Illa ætate animaduertens Oseas Regem Assyriorum velle ascendere cõtra se & abducere in captiuitatem Israëlem, tertio societatem iniit cum regibus Ægypti.

Duodecimo anno Achaz Regis Iuda Oseas filius Ela regnũ in Israël susceptt, nouẽ annis. Atqui (inquies) Oseas nónne regnauit ab anno quarto Achaz. Respondendum nouem annos, quibus regnasse scribitur, numerandos esse à tempore, quo cœpit rebellare contra regem Assyriorum. Hinc enim in eius historia sequitur, Cúmque deprehẽdisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios, ad Sua regem Ægypti, ne præstaret sibi tributa, obsedit eum & vinctum misit in carcerem. *Ibidem.*

Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat septimus Osee filij Ela regis Israël, ascẽdit Salmanazar rex Assyriorum Samariã & oppugnauit eam & recepit. Nam post tres annos, sexto Ezechiæ, id est, nono Oseæ, ab ipsius scilicet rebellione, capta est Samaria & transtulit rex Assyriorum Israël in Assyrios, collocauítque eos in Hayla & in Abor fluuio, Gozan & in ciuitatibus Medorum, quia non audierũt vocem domini Dei sui, & euulsit eos de terra sua in ira & in furore & in indignatione maxima, proiecítque in terram alienam, sicut hodie comprobatur. Adduxit autem Rex Assyriorũ viros de Babylone, de Cutha, & de Abaioth & de Emath & de Sepharuaim, Dineos, Apharsatheos, Tarphaleos, Archuueos, Aphasaceos, Babylonios, Suseos, Dyaeos Elamitas & cæteros de gẽtibus, quas transtulit Assennaphar magnus & gloriosus & habitare eas fecit in ciuitatibus Samariæ & in vrbibus eius. *Ezech. 18.* *Deut. 29.* *Ezræ 4.*

Caput 23.

ANNO quarto decimo regis Ezechiæ ascendit Senacherib rex Assyriorũ ad vniuersas ciuitates Iuda munitas & cepit eas. Quemadmodũ 8 *Ezechias.* *4. Reg. 18.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

70 tribus tres passæ sunt captiuitates.

anni interceſſerãt inter primã captiuitatẽ & ſecũdam, Item 8 anni inter ſecũdam & tertiam, ita dominus interpoſuit octo annos inter tertiã Iſraëlis captiuitatem & hunc regis Senacherib cõtra Ezechiam & Iuda aſcẽſum, ad implendũ id quod ſcriptũ

Eſa. 9. apud Eſaiã, ſicut primo tẽpore alleuiata eſt terra Zabulõ & terra Neptalim, nouiſſimo aggrauata eſt via maris trans Iordanẽ Galileę ſiue termini gẽtiũ. Sed, inquit R. Ioſuë filius. Corha, vehementer errauit Senacherib.

2. Par. 36. Poſt quæ & huiuſcemodi veritatem venit Senacherib rex Aſſyriorũ & ingreſſus Iudam obſedit ciuitates munitas volẽs eas capere. Ea autem hora miſit Tarthan Regis Aſſyriorũ præfectus in Azothum in eámque ingreſſus eſt vt ſcribit Eſaias, inun-

Eſa. 20. dauit Ammonitas & Moabitas, qui ipſum iuuabãt, cum Samariam obſideret, per tres annos, vt impleretur

Eſa. 16. oraculum. In tribus annis quaſi annis Mercenarij auferetur gloria Moab ſuper omni populo multo, & relinquetur in eo, ſicut racemus paruus & modicus, nequaquam multus.

Eſa. 36. Tum miſit Rex Aſſyriorum Rabſacem de Lachis in Ieruſalem, ad regem Ezechiam cum manu graui & egreſſus eſt ad eum. Eliachim filius Helchiæ, qui erat perfectus domus, & Sobna ſcriba, & Iohaha filius Aſaph à commẽtariis. Et venerũt poſt-

Eſa. 37. ea ſerui regis Ezechiæ ad Eſaiam, & dixit ad eos Eſaias. Hæc dicetis Domino veſtro. Hęc dicit dominus: Ne timeas à facie verborum, quæ audiſti. Ecce ego dabo ei ſpiritum & audiet nuntium & reuertetur in terram ſuam. Quémnã verò nuntiũ? De Taracha rege Æthiopię, quod egreſſus ſit vt contra ipſum pugnet. Inundauit Sobna Theſaurarius & eius ſocij, profectíque ſunt in Æthiopiam & tulerunt pretioſiſſima quæque terrarum, redieruntque Ieruſalem, ſicque impleuerũt, quod ab Iſaia fuerat oraculo pronunciatum. Hæc dicit Do- *Eſa. 45.*
minus. Labor Ægypti & negotiatio æthiopię & Sabaim, viri ſublimes ad te trãſibunt & tui erunt. Labor Ægypti pertinet ad Pharaonẽ Ægypti regẽ, Negotiatio Æthiopię ad Æthiopũ regẽ Tharachã Sabaim viri proceri ad eorũ copias & exercitus. Illi omnes ô Ieruſalem (ait Eſaias) ſuper te tranſibunt, & tui erũt, pace iam tecum facta. Poſt te ambulabũt ô Ezechia, vincti pergẽt torquibus & monilibus. Et te adorabunt, téque deprecabuntur, id eſt, tribuent laudem Deo in tui medio & dicent, Tantum in te eſt Deus, & non eſt Deus extra te, vérum tu es Deus abſconditus.

4. Reg. 18. Illa tẽpeſtate miſit rex Aſſyriorum Tharthã & Rabſacẽ de Lachis ad regem Ezechiã cum manu valida Ieruſalem. Qui cum aſcẽdiſſent, vocauerunt regem. Miſit autem Eſaias filius *19*
Amos ad Ezechiã dicens. Iſte eſt ſermo, quẽ locutus eſt dominus de eo. *Ibidem.*
Cui exprobraſti & quẽ blaſphemaſti. Cõtra quẽ exaltaſti vocem tuam, & eleuaſti in excelſum oculos tuos? cõtra ſanctũ Iſraël. Per manum nuntiorũ tuorũ exprobraſti Domino, & dixiſti, Ego fodi & bibi aquas alienas & ſiccaui veſtigiis pedũ meorũ omnes aquas clauſas, &c. Factũ eſt igitur in nocte illa venit angelus Domini & percuſſit in caſtris Aſſyriorũ centum octoginta quinque millia. Cũcti autem reges redimiti erant coronis in ſuis capitibus. Porrò ante ſtragẽ hãc Sena-

Senacherib ęgrotauit Ezechias trib⁹ diebus. Ac dies tertius morbi eius, iuxta R. Ioſe, incidit in hanc cladem Senacherib, ſtetítq; illi ſol, quemadmodũ ſteterat patri Achaz. hoc enim teſtatur ſcriptura. Ecce ego reduco vmbrã graduũ per quos deſcenderat in horologio Achaz in ſole retror-

Eſa. 38. ſum decẽ lineis. Et reuerſus eſt ſol decẽ lineis, per grad⁹, quos deſcẽderat.

Eodem die decẽ ſtationes percur-

Eſa. 10. rit Senacherib. Venit in Aiath. Tranſibit in Magron, apud Magmas commẽdauit vaſa ſua. Tranſierũt curſim. Gabaa ſedes noſtra. Obſtupuit Rama, Gabaa Saülis fugit. Hinni voce tua filia Gallim. Attẽde Laïs paupercula Anathot, Migrauit Madmena. habitatores Gabin collegerũt ſeſe. Adhuc dies eſt, vt in Nobe ſtetur. Sic enim inuenias Eſaiam dicentem iſto die Senacherib decem profectiones confeciſſe.

Vndecimo anno Iubilei, anno quar-

Eſa. 37. to hebdomadæ aſcendit Senacherib vt ex eodẽ Eſaia colligitur. Tibi (inquit) hoc eſto ſignum. Comede hoc anno, quæ ſponte naſcuntur. & in anno ſecũdo pomis veſcere. Anno autem tertio ſeminate & metite & plãtate vineas & comedite fructũ earũ. Nã aſcẽdit in benedictione Paſchæ, vt nõ poterint ſeminare & comederint germina, quę ſpõte naſcũtur. Anno autem ſecũdo poma ſiue fructus per ſe è radicibus pullulantes. Nam trũcos arborũ exciderunt. Anno verò quarto ſeminarũt & meſſuerunt, plãtarũt vineas & vuas earũ comederũt. Ex quibus intelligitur de hebdomadę vnũ dũtaxat annũ ſuperfuiſſe.

Poſt cladem Senacherib Ezechias

Eſa. 39. liberos dimiſit milites qui ſe vinctos dediderant & religionem atque regnum Dei ſpõte amplexi fuerant, ad implẽdum alterum Eſaiæ oraculũ, in illa die erũt quinq; ciuitates loquentes lingua Chanaan & iurantes per Dominũ exercituũ. Quin & profecti ędificarũt altare & Deo cęli ſuper illud obtulerũt holocauſta, iuxta eundẽ Eſaiã. In die illa erit altare domini in medio terræ Ægypti, & titulus *Ibidem.*
Domini iuxta terminum eius. Præterea numine adorato precati ſunt verſus Ieruſalẽ. Sic enim idem Eſaias alio loco, ad te adorabunt, & ad te deprecabuntur. *Eſa. 45.*

Ante aduentum Senacherib ob- *2. Par. 32.*
turauit Ezechias aquas Gion. hinc illud initio cum principibus conſilio, viriſque primariis obturauerũt cunctos fontes & riuum, qui fluebant in medio terræ, dicẽtes, Ne veniant reges Aſſyriorũ, & inueniant aquarum *2. Par. 29.*
abundantiam. Erat autem annorũ viginti quinque, cum regnare inciperet & viginti nouem annis regnauit in Ieruſalem. *Cap. 24.*

DVODECIM annorum erat Ma- *Manaſſes.*
naſſes cum regnare cepiſſet, & quinquaginta quinque annis regnauit in Ieruſalem. Anno regni 22 abductus *2. Par. 33.*
eſt captiuus Babylonem cum Idolo Michæ. Sic enim prædictum, Poſue- *Iud. 18.*
rúntque ſibi filij Dan ſculptile & Ionathan filium Gerſom filij Moyſi ac filios eius ſacerdotes in tribu Dan vſq; ad diem captiuitatis terræ. Poſt- *2. Par. 33.*
quam autẽ coanguſtatus eſt, orauit Dominũ Deum ſuum & egit pœnitentiam valde, coram Deo patrum ſuorum, deprecatúſque eſt eum & obſecrauit intentè & exauditus eſt atq; reductus in Ieruſalem in regnũ ſuum. Reperitur ſcilicet egiſſe pœnitentiam 33 annis ante ſuum obitum. *Sic Talmudicos ſcripſiſſe author Kimhi in 4 Ezech.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Amon. Viginti trium erat annorũ Amon, cum regnare cepisset & duob⁹ annis
Ibidem. regnauit in Ierusalem. fecítque malum in cõspectu domini, sicut fecerat Pater eius, & multo maiora deliquit lege ex Israël consumpta & incensa.

Iosias. 2. Par. 34. Octo annorum erat Iosias cum regnare cœpisset & triginta & vno annis regnauit in Ierusalem, fecítque quod erat rectum in conspectu domini. Anno octauo decimo regni sui mundata iam terra & templo domini, misit Saphan filiũ Ezeliæ & Maasiam principem ciuitatis, & Ioha filium Ioachaz à commentariis, vt instaurarent domum Domini. Eodem anno inuẽtus est liber legis in domo Domini, qui & erat principium lubilei. Eodem Iosias refecit templum. Atque ita lapsi sunt ducenti octodecim anni, ex quo Ioas illud restaurauit, ad hanc vsque reparationẽ. Ideo autẽ tẽpore Ioas tam cito refectum est, post Salomonẽ, quoniã Athalia
4. Reg. 22. impia & filij eius illud ruperant. Eodẽ anno Iosias agitauit pœnitentiã, nec habuit ante se regem similẽ, qui sic conuerteretur ad dominum, &c.
2. Par. 35. Iosias recondidit arcam. Sic enim scriptum. Leuitis quoq;, ad quorum eruditionem omnis Israël sanctificabatur domino, locutus est, Ponite arcã in sanctuario tẽpli, quod ædificauit Salomõ filius Dauid Rex Israël. Nequaquã enim eã vltra portabitis.

4. Reg. 23. 2. Par. 35. Diebus eius ascendit Pharao Necho Rex Ægypti contra regem Assyriorum ad flumen Eufratem. Et Abiit Rex Iosias in occursum eius. At ille missis ad eum nũtiis ait, Quid mihi & tibi rex Iuda? Noluit Iosias reuerti, sed præparauit contra eum bellum itaque vulneratus dixit pueris suis, vt se educerent de prælio. Qui transtulerũt eũ & asportauerũt in Ierusalẽ, vbi & mortuus est & sepultus in Mausoleo patrum suorum. Vniuersus autẽ Iuda & Ierusalem luxerunt eum, Ieremias maximè, cuius omnes cantores vsque in præsentem diem lamẽtationes super Iosiam replicant. De eo lamẽtatus est, Spiritus naris nostræ Christus domini captus est in retibus suis, de quo dicebamus in vmbra tua viuemus inter gentes. Lamẽt. 4.

Ioachaz. 2. Par. 36. Tulit ergo populus terrę Ioachaz filium Iosiæ & constituit regem pro patre suo in Ierusalem. Viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare cœpisset & tribus mensibus regnauit in Ierusalem. Vinxítque eum Pharao 4. Reg. 23. Necho & regem cõstituit Eliachim filium Iosię fratrẽ eius pro patre suo.

Ioachim. 2. Par. 36. Viginti quinque annorum erat Ioachim Eliachim cũ regnare cœpisset & vndecim annis regnauit in Ierusalem, fecítque malum coram domino Deo suo. Sic reperitur natu grãdior quam frater Ioachaz, duobus annis.

Initio regni Ioachim filij Iosiæ regis Iuda Ieremias propheta ad vniuersum Iuda & Ierusalem concionatus est. Hęc dicit dominus exercituũ. Deus Israël: Conuertimini quæso, quisque à via sua mala, & à prauitate operum vestrorum, &c. sæpius enim eos redarguit. Cúmq; minimè resipiscerẽt, rursum est cõcionatus, adiecta vaticinatione, Nisi audieritis, sic dicit Dominus exercituum. Ponam domũ istam, sicut Silo, &c. Principio regni Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, Hæc dicit dominus ad me. Fac tibi vincula & catenas & pones ea in collo tuo & mittes ad reges Edom, &c. Ego feci terrã & homines & omnia quæ in ea sunt Ierem. 27.

sunt, dedíque ea in manu Nabugdonozor Regis Babylonis serui mei, & seruient ei omnes gentes & filio eius & filio filij eius. Gens autem & regnum, quod non seruierit Nabugdonozor Regi Babylonis, visitabo
Ierem. 26. super gentem illam in gladio, & fame, & peste, donec consumam eos manu eius. Tum Ioachim Vriam interfecit nam scriptum. Eduxerúntq; Vriam de Ægypto, & adduxerunt eum ad regem Ioachim, & percussit eum gladio, proiecítq; cadauer eius in sepulchra vulgi ignobilis, quòd propheraſſet aduersus ciuitatem & terram Iuda, iuxta omnia verba Ieremiæ.

Ibid. 26. cap. Qualia fuerat vaticinatus Vrias, talia vociferabatur & inculcabat Ieremias. Verum manus Aichan filij Saphan fuit cum Ieremia, vt non traderetur in manus populi, & interficeret eum.

Ierem. 46. Quarto anno Ioachim, Nabugdonozor Rex Babylonis percussit Pharaonem Necho, Hinc illud, factum est verbũ Domini ad Ieremiam Prophetam cõtra gentes in Ægypto aduersus exercitũ Pharaonis Necho regis Ægypti, qui erat iuxta fluuium Eufratem in Charchamis, quem percussit Nabugdonozor rex Babylonis anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda.

Nabugdonozor. Anno primo subegit Nabugdonozor Niniuem, secundo ascendens in Iudæam subiugauit Ioachim, fac-
4. Reg. 24. Ibidem. túsque est Ioachim illi seruus annis tribus & rursum rebellauit cõtra eũ. Et vltra non addidit rex Ægypti, vt egrederetur de terra sua. Tulerat enim rex Babylonis à riuo Ægypti, vsque ad fluuium Euphratem, omnia, quæ fuerant regis Ægypti.

Ierem. 25. Anno quarto Ioachim obsignata est sentẽtia iudicij Israël, vt abducerẽtur in captiuitatem Babylonicam, & vt Ierusalem biberet calicem vini furoris.

Caput 25.

Dan. 1. ANNO tertio regni Ioachim regis Iuda, Venit Nabugdonozor Rex Babylonis Ierusalẽ & obsedit eam, & tradidit Dominus in manum eius Ioachim regem Iudæ. Ita quidẽ Daniel. At Ieremias prodit, quartum annum Ioachim filij Iosiæ Regis Iuda
Ierem. 25. fuisse annum primum Nabugdonozoris. locus ergo Danielis sic exponendus. Anno tertio rebellionis Ioachim venit Nabugdonozor, &c. Sic
Ierem. 52. alio loco, vbi Ieremias annum septimum Nabugdonozoris, liber regum
4. Reg. 24. habet, annum octauum, quoniã idem annus erat octauus & septimus, octauus regni Nabugdonozoris & septimus à subacto Ioachim.

Dan. 1. Est etiam notandum loco iam citato Danielis, Ioachim traditum in manum Nabugdonozoris, & tamen Ieremias, Sepultura (inquit) asini sepelietur. Prętera alio scripturæ loco dicitur vinctus fuisse compedibus. Nempe vinctus quidem fuit, at mox in vinculis interiit, indéque raptatus & obiectus bestiis ad implendum, quod ex Ieremia commemoratum est.

4. Reg. 24. Transtulit Ierusalem & vniuersos principes & omnes fortes exercitus decem millia in captiuitatem, de Iuda tria millia, & de Benjamin & reliquis tribubus septem millia, omnes viros fortes & bellatores. Atqui qualis esse possit fortitudo in viris in ca-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Allegorica interpretatio.

ptiuitatem abactis? Item quod bellum gerere possint homines compedibus vincti, & in vinculis positi? Est igitur sensus, omnes fortes, fortitudine scilicet legis, sic enim loquitur scriptura. Benedicite Domino omnes Angeli eius potentes siue fortes robore. Bellum autem gerebant, quoniam se vltro citroque exercebant in prœliis legis, de quibus legitur. Vnde dicitur in libro bellorum domini. Sicut fecit in mari rubro, sic faciet in torrentibus Arnon. In eo quod sequitur in historia regũ. Transtulit etiam artifices & inclusores mille viros, fortes terræ, artifices appellatur Heres à silendo quòd vno loquente, tacerent reliqui, inclusores autem Masgher à claudendo, quòd ab ipsis sedentes auditores docerentur, metaphora, qua scriptum, Aperit & nemo claudit, claudit & nemo aperit. Denique fortes terræ sunt nobiles de tribu Iuda & Benjamin, de quibus scribitur, hæc dicit Dominus Deus Israël. Sicut ficus hæ bonæ, sic cognoscam trãsmigrationem Iuda, quã emisi de loco isto in terrã Chaldæorum in bonum.

Psalm.

Num. 21.

Esa.

Ierem. 24.

Iechonias.

Octo annorũ erat Iechonias cum regnare cepisset & tribus mensibus regnauit in Ierusalẽ. Alio loco scribitur octodecim annorũ fuisse cum regnum suum auspicaretur. Quid ergo sentiẽdum? Certè octo annorum erat cum regnauit (cum patre.) At postquam regnasset, octauum decimum agebat, quando obsignata est iudicij sententia vt abduceretur in captiuitatem, dicẽte Nabugdonozor, è prauo cane catulus probus non nascitur.

4. Par. 24. 2. Par. 36.

2. Par. 36.

In medio Iubilei migrauit Iechonias, anno quarto hebdomadæ, vt notat scriptura his verbis. Cúmque annis circulus volueretur misit Nabugdonozor rex nuntios, qui & abduxerunt eũ in Babilonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini, id est arca. Regem verò cõstituit Mathanian patruum eius super Iudam & Ierusalem quem nominauit Sedechiam. Viginti & vnius anni erat Sedechias, cum regnare inciperet, & vndecim annis regnauit in Ierusalem.

Sedechias.

Factum est anno illo in principio regni Sedechiæ regis Iuda, in anno quarto, mense quinto, dixit ad me Ananias filius Azur propheta de Gabaon in domo Domini coram sacerdotibus & omni populo dicens. Hęc dicit Dominus exercituum Deus Israël. Contriui iugum regis Babylonis: Adhuc duo anni erunt & ego referri faciam ad locum istum, omnia vasa domini, quæ tulit Nabugdonozor de loco isto Babylonem. In hãc falsam prophetiam adductus est Ananias occasione Ieremiæ sic de Elã ipso præsenti vaticinati. Hæc dicit Dominus exercituum. Ecce ego cõfringam arcum Elam sumam fortitudinẽ eorum & indicã super Elam quatuor ventos à quatuor plagis cæli &c. Mortuus est Ananias propheta anno illo mense septimo.

Ierem. 28.

Ierem. 49.

Ierem. 25.

Ierem. 23.

Et hæc verba libri quem misit Ieremias prophetas de Ierusalẽ ad reliquias seniorum trãsmigrationis, & ad sacerdotes & ad prophetas & ad omnem populum, quem traduxerat Nabugdonozor Babylonem. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël omni transmigrationi, quã transtuli de Ierusalem Babylonem. Ædificate

ficate domos & habitate, plantate hortos & comedite fructum eorum. Accipite vxores & generate filios & filias & date filiis vestris vxores, & filias vestras date viris & pariãt filios & filias & multiplicamini ibi, & nolite esse pauci numero, & quærite pacem ciuitatis, ad quã transmigrare vos feci, & orate pro ea ad dominũ quia in pace illius erit vobis pax. Et postea, cum cœperint impleri in Babylone septuaginta anni, visitabo vos & suscitabo super vos verbum meum bonum & reducam vos ad locum istum.

Anno quarto regni, Sedechias descendit Babylonem comitatus suis principibus, vt sibi conciliaret gratiã Nabugdonozor Regis Babylonis. Deinde rediit Ierosolymam in regnum suum.

Caput 26.

Ezech. 1.

FACTVM est tricesimo anno, in quarto, in quinta mensis verbum domini ad Ezechielem filium Buzi in terra Chaldęorũ. Ipse est annus quintus transmigrationis regis Iechonię. Triginta hi anni sumuntur ab eo tẽpore, quo repertus est liber in domo Domini. Et veni ad transmigrationẽ ad aceruum nouarum frugum, ad eos qui habitabãt iuxta flumen Chobar & sedi, vbi illi sedebant, & mãsi ibi septem diebus, merens in medio eorum. Post septem dies Ezechieli dictũ est. Et tu dormies super latus tuũ sinistrum, & pones iniquitates domus Israël super eo numero dierum quibus dormies super illud & assumes iniquitates eorum. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorũ numero dierum, trecentos & nonaginta dies & portabis iniquitatẽ domus Israël. Docebatur Israëlitas prouocasse iram domini ab ingressu in terram Chanaan, quousque ex ea dimigrarent per 390 annos integros. Et cum cõpleueris hæc dormies super latus tuum dextrũ secundo & assumes iniquitatẽ domus Iuda quadraginta diebus. Diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi. Significabatur domum Iuda irritasse dominũ contra se quadraginta annis, postquam exulatum abductæ essent decem tribus, donec vastaretur Ierusalem. Qui anni omnes sunt 430.

4. Reg. 23. Ezech. 3.

Ibid.

Et factum est anno sexto, sexto mense, quinta mensis, ego sedebam in domo mea & senes Iuda sedebãt coram me. Indicat illum annũ fuisse intercalarem ac tredecim habuisse menses. Et cecidit ibi super me manus Domini Dei. Tum Deus Ezechiẽli monstrauit gloriam maiestatis suæ recedentem de medio ædis siue templi. Et eleuantia Cherubim alas suas exaltata sunt à terra cõram me. Et stetit in introitu portæ domus Domini Orientalis, & gloria Dei Israël erat super illos. Et ascẽdit gloria domini de medio ciuitatis, stetitque super montẽ, qui est ad Orientẽ vrbis, & spiritus leuauit me, adduxitq; in Chaldæam, & sublata est à me visio. Illic reperies decem Domini ab æde sacratissima profectiones.

Cap. 8.

Et factus est anno septimo, quinti mensis decimo die. Venerunt viri de senioribus Israël vt interrogarẽt dominum & sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad me dicens: fili hominis, loquere senioribus Israël, & dices ad eos. Hæc dicit dominus Deus. Nunquid ad interrogãdũ me vos venistis, &c. Tũc percus-

Ezech. 20.

Ierem. 34

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit rex Sedechias fœdus, cum omni populo in Ierusalem, prædicans, vt dimitteret vnusquisque ancillam suã, Hebræum & Hebræã liberos,& nequaquam dominarentur eis.i. Iudæo & fratri suo. Audierunt igitur & dimiserũt,sed reuersi sunt deinceps, & retraxerunt seruos suos & ancillas suas,quos dimiserant liberos,& subiugauerunt in famulos & famulas. Et paulò pòst. Non obseruauerunt verba fœderis, quibus assensi sunt in cõspectu meo, vitulum, quem consciderunt in duas partes, & cuius inter diuisiones transierunt principes Iuda & principes Ierusalem, Eunuchi & sacerdotes,& vniuersus populus,sicque rebellarunt contra Dominum. Nam hæc & eiusmodi cõmemorat, propter rebellionem. Tunc (igitur) rebellauit Sedechias cõtra Babylonium regem & sese adiunxit Ægypti regibus.

Ibid.

Hic obserua omnia in Israële siue decem tribubus & Iuda siue duabus tribubus paria reperiri. Illi societatẽ cum Ægyptiis regibus iniisse leguntur. Isti similiter. Illi tribus diuersis exiliis exportati è sua terra, isti totidem exiliis abacti in alienã. Illi triennium obsidionem Assyriorum sustinuerunt, antequam caperentur, isti tribus annis à Babyloniis circumsessi sunt, donec expugnaretur ciuitas. Illi esitarunt carnem filiorum suorum & filiarum, isti explere famem, eodem nefando cibi genere coacti sunt. Eiusmodi profecto est, quod propheta prædixerat, in via sororis tuæ ambulasti, & dabo calicem eius in manu tua. Hæc dicit dominus Deus. Calicem sororis tuæ bibes profundum & latum. ebrietate repleberis, calice sororis tuæ Samariæ.

Anno octauo Sedechiæ regis Iuda venit exercitus regis Babylonis contra Ierusalem. Et exercitus Pharaonis egressus est de Ægypto, & audientes Chaldæi, qui obsidebant Ierusalem huiuscemodi nuncium recesserunt ab Ierusalem. Exercitus autem Pharaonis vastata Gaza rediit in Ægyptum.

Ierem.37.

Factum est verbum domini ad Ezechielem anno nono, mensis decimi die decimo dicens, fili hominis scribe tibi nomen huius diei, in quo cõfirmatus est rex Babylonis aduersus Ierusalẽ hodie i. die decimo mẽsis Teuet siue decembris.

Ezech.24.

Anno decimo duodecimo die mẽsis decimi factum est verbum domini ad me dicẽs, fili hominis,pone faciem tuam cõtra Pharaonem regem Ægypti & Propheta de eo & de Ægypto vniuersa loquere. Illo tempore,Ecce Ananeel filius sellum patruelis Ieremiæ ad eum venit, dicẽs, Eme tibi agrum meum qui est in Anathor in terra Benjamin. Tibi enim competit ex propinquitate, vt emas, &c.

Ezech.39.

Ierem.32.

Et factum est vndecimo anno,primi mensis die septimo verbum domini ad Ezechielem dicens. Fili hominis brachium Pharaonis regis Ægypti confregi & ecce nõ est obuolutum, vt restitueretur ei sanitas. Itẽ ad eundem factum verbum domini anno eodem vndecimo, primo die mensis tertij, dicens. Fili hominis, dic Pharaoni regi Ægypti & populo eius. Cui similis factus es, in magnitudine tua? Rursũ vndecimo anno,primo mensis dicens. fili hominis pro eo quod dicit Tyrus de Ierusalẽ, Euge

Ezech.30.

Ezech.31.

Ezech.32.

Euge confractæ sunt portæ populorum, couuersa est ad me. Implebor. deserta est. propterea hæc dicit dominus,&c.

Die tertio mensis Tizri siue Septembris,die quinquagesimo secundo ab æde diruta,interfectus est Godolias filius Ahicã filij Saphan,itémque Iudæi,qui cum ipso erãt in Maspha. Reliqui profecti sunt in Ægyptum, secum trahentes Ieremiam & Baruc.

Ezech.33.

Anno duodecimo,decimo mense quinta mensis transmigrationis, venit ad Ezechielem,qui fugerat de Ierusalem,dicens. Vastata est ciuitas.

Cap.32.

Eodem anno,mensis duodecimi die primo factum est verbum domini ad eundem dicens. Fili hominis,assume lamentũ super Pharaonem regẽ Ægypti,& dices ad eum.leoni gẽtium assimulatus es. Eodem duodecimo anno,sed decima quinta mensis, factum est quoque verbum domini ad Ezechielẽ dicens fili hominis, cane carmen lugubre super multitudinẽ Ægypti,& detrahe eam in terrã,cum his qui descendunt in lacum. Túmq; mõstratum est Ezechieli exteras nationes addici puteo interitus.

Ibid.

Anno decimo tertio Nabugdonozoris tradita est in manũ eius Tyrus, & quadam veluti inũdatione raptauit vniuersos Iudæos, qui in ea, itémque apud Ammonitas, Moabitas, vicináque regiones exulabant, ad septingentos quadraginta quinq;.

Ezech.29. Aliy malũt Ieremiam lapidatum fuisse à Iudæis in Ægypto.

Anno vicesimo septimo, imperij Nabugdonozor Ægyptum occupauit,cœpit multitudinem eius,depræ-datus est manubias eius,diripuit spolia eius & ea in mercedem exercitui data, transtulit Ieremiam & Baruc Babylonem.

Ezech.40.

Vicesimo quinto anno transmigrationis nostræ,exordio anni, decima mẽsis, quarto decimo anno postquam percussa est ciuitas,facta est super Ezechielẽ manus domini & adduxit eum Ierosolymam in visionibus Dei. Illo die per visionem Ezechieli monstrauit Deus exemplum ædis siue templi futuris sæculis ædificandi.

Caput 27.

Ierem.39.

Anno nono regis Sedechiæ mensis decimi die decimo venit Nabugdonozor rex Babylonis & omnis exercitus eius ad Ierusalem & obsedit eam. Vndecimo autẽ anno Sedechiæ mẽsis septimi die nono præualuit fames in ciuitate, nec erat panis populo terræ. Et rupta est ciuitas & omnes viri bellatores fugerũt & exierũt de vrbe nocte per portam, quæ est inter duplicem murum ad hortũ regis. Porrò Chaldæi obsidebant in circuitu ciuitatem, & profecti viam solitudinis persecuti sunt regem,cõprehenderũntq; eum in planicie Iericho,& omnes bellatores,qui erant cum eo dispersi sunt & reliquerunt eum. Apprehensum ergo regem duxerunt ad regẽ Babylonis in terram Emach, qui locutus est cum eo iudicium. Filios autem Sedechiæ mactauit coram ipso, atque principes Iuda in Rablatha. Et oculos eius effodit, vinctúmq; catenis adduxit Babylonem. reclusitque in custodiam vsque ad diem mortis suæ.

4.Reg.25.

Totis viginti octo diebus Nabugdonozor diruit & complanauit mõtem. Hinc illud, Mense quinto, septimo die mensis (Ipse est nonus de-

4.Reg.25.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cimus annus regis Babylonis) venit Nabuzardan princeps exercitus in Ierusalem & succendit domum domini &c. Alio tamen loco id contigisse dicitur decimo die mensis, decimo octauo anno Nabugdonozoris, sed hæc sic sunt concilianda. Decimo nono anno à regno scilicet Nabugdonozoris cepto dirutum est tẽplum, decimo autem octauo à Ioachim subiugato. Item septimo die mensis quinti, quoniã eo primum ingressæ sunt gẽtes illæ profanæ in tẽplum, indéque sustulerunt Mare, bases, columnas & sequẽtibus duobus diebus, octauo scilicet & nono, ceptã die septimo à fundamentis euersionẽ cõtinuarũt, donec dies ille (decimus) appelleret. Quare Ieremias, adornate (inquit) super eam bellum, cõsurgite & ascendamus in Meridie. Hei nobis, quia declinauit dies, quia inclinatæ sunt vmbræ vesperi. Surgite ascẽdamus in nocte & dissipemus domum eius. tempore tenebricoso succenderunt tunc ignem, & decimo mensis exustũ est. De qua ætate Moses hęc commemorat. Scio enim figmẽtum eius, quod facturus sit hodie, antequam introducã eum in terram, quam ei pollicitus sum. Et postea, Ego enim scio rebellionẽ tuã & ceruicẽ tuam durissimam. Et mox, Noui enim quod post mortem meã inique agetis & corrumpemini, atque cito declinabitis de via, quã præcepi vobis, & occurrẽt vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malũ in cõspectu Domini, vt irritetis eum per opera manuũ vestrarũ. Atq; hęc sanè cõgruunt cum Sedechiæ & hominum illius ætatis factis. Nã de illis sic scribitur. In regem quoq; Nabugdonozor rebellauit, qui adiurauerat eum per Deum, & indurauit ceruicẽ suam & cor, vt non reuerteretur ad dominum Deum Israël. Sed & vniuersi principes sacerdotum & populus præuaricati sunt iniquè iuxta vniuersas abominationes gentium, & polluerunt domum Dei, quam sanctificauerat sibi in Ierusalem. Mittebat autem dominus Deus patrum nostrorum ad illos per manum nuntiorum suorum, de nocte consurgens, & quotidie commonens. At illi subsannabant nuncios Dei & parui pendebant sermones eius & adduxit super eos regem Babylonis & interfecit Iuuenes eorum gladio in domo Sanctuarij. Vniuersáque vasa domus domini tam maiora quàm minora & Thesauros templi & regis & principum trãstulit Babylonem, & exussit domum domini & ædes Regias, abducens in captiuitatem eos, qui euaserant gladium, Babylonem, vt compleretur sermo domini ex ore Ieremiæ, & celebraret terra Sabbata sua. Cunctis enim diebus desolationis egit Sabbatum, vsque dum complerentur septuaginta anni.

Rabbi Iose non nisi quinquaginta & duos annos terram Iuda putat versatam in solitudine, ita vt nullus per eam transiret. Id ex Ieremia colligit, Super montes assumam fletum & lamentum & super caulas deserti planctum, quoniam succensa sunt, eo quod non sit vir pertransiens.

R. Ioseֽ, Septem, (inquit) annis impleta est hæc scriptura in terra Israël, Sulphur & Sal & combustio totum solum eius, ita vt vltra non seratur neque virens quippiam germinet, &c. Percussósque eos rex Babylonis

Hier.6. *Ieremi.25.* *Deut.31.* *Ieremi.9.* *Deut.29.* *2.Par.36.*

lonis, partim interfecit, partim in exiliũ abduxit de terra sua, animas nimirũ octingentas triginta duas de Iuda, tribus transmigrationibus quatuor mille sexcentas. Et de Benjamin & reliquis tribubus septem millia captiuorum, qui migrarunt cum Iechonia.

Caput 28.

Dan.2. ANNO secundo Imperij Nabugdonozoris, vidit Nabugdonozor somnium & cõtritus est spiritus eius & somnus eius fractus est ei. Sic dici potest, nisi quod numerat Scriptura annos à templo euerso, vt & menses ab eo euerso. Et sic in Ieremia, factũ est verò anno tricesimo septimo trãsmigrationis Iechoniæ Regis Iudæ, mense duodecimo, vicesima quinta die mensis, eleuauit Euilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui caput Iechoniæ regis Iudæ & eduxit eum de domo carceris. Cũ alio scripturæ loco legatur *vicesima septima die mensis*. Quæ si velis conciliare & inde aliquid certi discere, scito, vicesima quinta die mensis duodecimi Nabugdonozorem eius hostem excessisse è viuis & fuisse sepultũ, [a] vicesima autẽ sexta eum extraxit Euilmerodach de sepulchro & raptauit, quo ipsius decreta aboleret, vt impleretur quod de illo scriptum reliquerat Esaias, Tu autem proiectus es de sepulchro tuo, quasi stirps inutilis, pollutus & obuolutus cum his, qui interfecti sunt gladio & descenderũt ad fundamẽta laci, quasi cadauer putridum. Die autem vicesima septima eduxit ipsum Iechoniam.

Ac eo temporis articulo interiit Sedechias & de ipso hũc instituerũt planctum, Heu, qui mortuus est rex Sedechias [b] bibens feces omnium ætatum. Vt illud Ieremiæ constaret, Nõ morieris gladio, sed in pace morieris & secũdum combustiones patrum tuorum, regum priorum, qui fuerunt ante te, sic comburent te, Et væ domine, plãgent te, quia verbum ego locutus sum, dicit Dominus.

Singulare humanæ miseriæ exemplum. Nam intelligitur omnibus, qui versantur in bonis, timenda esse mala, & contrà quodquot hærẽt in malis, ne desperẽt de bonis. Vnde quæso istud? Certè ex Iechonia & Sedechia.

Nabugdonozor quadraginta quinque annos Imperauit. Euilmerodach eius filius vigintitres. Balsazar ex filio isto nepos tres.

Anno primo Balsazaris regis Babylonis somnium vidit Daniel. Visio autem capitis eius erat de quatuor diuersis bestiis grandibus de mari ascendẽtibus, quarum vltima habebat cornua decem, & paruulum aliud, quod postea exortum est de eorum medio.

Anno secundo regni Balsazar visio apparuit mihi. Ego Daniel, post id quod videram in principio. Vidi autem & ecce Aries, cui omnes bestiæ non poterant resistere & liberari de manu eius. Et ecce hircus qui cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suæ & percussit eum & conculcauit, & nemo quibat liberare arietem de manu eius.

Anno tertio regni Balsazar, &c. Balsazar rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille, corámque mille his vinum bibit. Præcepit ergo inter sorbendum vinum, vt afferen-

b *i. Luens peccata omnium superiorum ætatum. Ieremi.34.*

Dan.7.

Dan.8. Vbi tamen legitur, anno tertio.

Dan.5. vbi mentio anni tertij nulla, sed cap.8.

[a] *Sic enim legendum, non 16. vt in exẽplari veneto.*

Esai.14. *4.Reg.23.* *Ieremi.52.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur vasa aurea & argẽtea, quę exportauerat Nabugdonozor pater ipsius, de templo quod fuit in Ierusalem, vt biberent in eis rex & optimates eius, vxoresque eius & concubinæ. Tunc attulerunt vasa illa aurea & argẽtea & biberunt in eis. Bibebant vinum, & eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribẽtis contra candelabrum, in superficie parietis aulæ regiæ. Et rex aspiciebat articulos manu scribentis. Tunc species regis immutata est, &c.

Esa.21. Sic impleta est Esaiæ vaticinatio. Et clamauit leo. Super speculam domini ego sum, stãs iugiter per diem, & super custodiam meam ego sum, stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor, vir bigæ equitum, & respondit & dixit, Cecidit, Cecidit Babylon & omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram &c. Onus

Ibid. Duma, Ad me clamat de Seïr. Custos quid de nocte? Custos quid de nocte? Dixit custos, Venit mane & nox, Si quæritis, quærite. Reuertimini, Venite. Quinam est iste custos? Deus Opt. Max. Scribitur quippe in Psalmis, Ecce nõ dormitabit, neque dormiet custos Israël. Dominus custodit te, Dominus protectio tua ad manum dexterã tuam. Dominus custodiet te ab omni malo, custodiet animam tuam dominus, dominus custodiet introitũ tuum & exitum tuum, cum toto Psalmo. Cuiusmodi est ista custodia? Ne ingrediatur gens in gentem & regnum in regnum, ne latum quidẽ filium. Sed regnum, cuius ruendi tempus per diem appetiit, die cadat, cuius per noctem casus imminet, nocte cadat & pereat. Quemad-

Ezech.30. modum asseruit propheta. Et dabo ignem in Ægypto. Quasi parturiendo dolebit Pelusium, & Alexandria fundetur & in Memphis angustiæ diei. Et in Taphnis nigrescet dies, quando cõteram ego ibi sceptra Ægypti.

Dan.5. Illud est Danielis. Eadem nocte interfectus est Balsazar rex Chaldę⁹. Et Darius Medus suscepit regnum iam annos natus sexaginta duos.

Quid significat, obsecro, *Iam annos natus sexaginta duos*? Scilicet Nabugdonozori, quodie inuasit in templum, diebus Iechoniæ, natus est hostis, nempe Darius. (Sic rebus Deus prouidet.) Quo die vnctus est Iehu in Ramoth-Galaad, inunctus est & Hazael eius aduersarius.

a Ita expleti sunt septuaginta anni, ex quo imperauit Nabugdonozor, septuaginta, vno minus, ex quo subiugatus est Ioachim. Adhuc autẽ annum vnum in Babylone stetit Darius & peregit, vt Daniel narrat, 'Anno (inquit) primo Darij filij Assuëri de semine Medorum, qui imperauit super regnum Chaldęorum. Anno vno regni eius ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, vt complerẽtur desolationis Ierusalem septuaginta anni.

Dan.9.

Ierem.25.

b Nec reperias annum Medo in scripturis, præter istum duntaxat.

a *Animaduersio. Mirum quo pacto affirmet septuaginta annos tunc expletos, ex quo imperauit Nabugdonozor. Nam desideratur vnus. Quando enim numeras triginta septem ab exilio Iechoniæ, quod accidit anno illius octauo, vsque ad Euilmerodach, si postea recenseas annos Nabugdonozoris sursum versus, non nisi septem existent, nec nisi quadraginta qua-*

quatuor imperasse Nabugdonozor reperietur, numeratis etiam annis imperfectis & incompletis.

b *Istud me adducit in alteram admirationem. Nam hoc ipso libro ipsemet narrat regnasse (Medum) tribus annis imperfectis, cum hic tradat non reperiri in scripturis annum Medo præter istum. Alioqui quo pacto dicimus in tractatu Meghilla fo. 30. quinq; esse annos Darij & Cyri. cùm non amplius quatuor inueniamus. Responderi potest annũ tertium Balsazaris, qui præcesserit Darium Medum, non fuisse completum, extitisseque primum Darij. Postquam igitur in præcedenti sectione attribuit eum Balsazari,*

Dan.8. *iuxta id, quod scriptum est, Anno tertio regni Balsazaris regis visio apparuit mihi, de Ariete scilicet & hirco inter se confligentibus, noluit illum assignare Dario. At de anno eius secundo, qui est quartus Darij quo scilicet fuit sepultus, dicit scriptura, Anno vno siue primo Darij filij Assueri. Interim tamen biẽnium regnauit iuxta id, quod Talmudici in tractatu Meghilla numerant, annos quinque inter Darium & Cyrum. Et tamen non occurrit annus Medo in scripturis, nisi iste solus, qui Darij reuera fuit secundus, quoniam primus accensetur Balsazari. Adhuc igitur annum vnum Babylonis stetit Darius & eum cõpleuit, anno sui regni secundo, qui quidem est primus ipsi propriè ascriptus.*

Ierem.51. Sic Ieremias ipsis Israëlitis dixit, Egredimini de medio eius populeus, vt saluet vnusquisque animam suam ab ira furoris Domini. Et ne forte mollescat cor vestrum, & timeatis auditum, qui audietur in terra hac, *id est, auditũ Balsazaris*, & veniet in anno auditio, Darij scilicet, & postea in anno auditio, *de qua Esaias, Et*

Esa.13. *erit Babylon illa desiderata in Regnis, sicut Sodoma & Gomorrha*, Et violentia siue iniquitas in terra, *super Ierusalem* & dominator *Cyrus persa* super dominatorem.

De Regib. Persarum. Ego autẽ anno primo Darij Medi stabam, vt confortaretur & roboraretur. Et nunc veritatem annuntiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabunt in Perside, *id est, Cyrus, Assuerus & Darius, qui ædem extruxit.* Quid verò disci debet ex eo, quod subiicitur apud Danielem, Et quartus ditabitur opibus nimiis super omnes, & cum inualuerit diuitiis suis, cõcitabit omnes aduersus regnũ Græciæ? *Quartus, à Dario Medo videlicet.*

Dan.11.

Dan.1. 9. Fuit autem Daniel vsq; ad annum primum Cyri Regis. Quo temporis puncto ei dictũ est, Ab exordio precum tuarum egressus est sermo. Ego autem veni vt indicarẽ tibi, quia vir desideriorũ es. Tu ergo animaduerte sermonem & intellige visionem. Septuaginta Hebdomades decisę sunt super populũ tuum & super vrbem sanctam tuam, vt cõsummetur præuaricatio & finem accipiat peccatũ &c. Scito ergo & animaduerte: ab exitu sermonis, vt iterum ædificetur Ierusalem vsque ad Christum ducem Hebdomades septem & Hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursum ædificabitur platea & muri in angustia tẽporum. Et post Hebdomadas sexaginta duas excindetur Christus. *Hebdomades septem sunt hæ, quas transegerunt in exilio & ascenderunt. sexaginta duæ hæ, quibus in terra Israël post reditum manserunt. Vna autem Hebdomada ea est, cuius partem egerunt in terra, partem extra terram, post quam Hebdomadam contigit, quod dictum est, Ex-*

Corrũpunt odio nostri Christi aperta Danielis verba.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cindetur Christus & firmabit fœdus multis Hebdomada vna & dimidio Hebdomadis cessare faciet sacrificium & oblationem.

Rabbi Iosé numerandas docet hebdomadas septuaginta ab excidio templi prioris, vsque ad posterioris per Romanos excidium. Septuaginta scilicet annos, quibus excisum & destructum mansit, & quadringentos a viginti, quibus exædificatum stetit. Sed quid, inquies, septuaginta hebdomadæ Danielis ab Angelo memorabantur, cum iam septuaginta anni excidij essent transacti? Nempè decretum hoc iam latum erat ante septuaginta annos *(at nunc primum promulgabatur & Danielis reuelatur.)* Qua ratione legimus in Genesi, Et erunt dies illius centum viginti annorum cũ tamen postea scriptura dicat, Anno sexcẽtesimo vitæ Noë, mense secundo, septima decima die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnę. Quasi illa centum viginti annorum humanæ vitæ determinatio nõdum ad illa pertineret tempora, quibus referebãtur. Sed dũtaxat domini decretum proponeretur de futuro humanæ vitæ termino. Sic Esaïas, Hæc dicit Dominus Deus. Adhuc sexaginta-quinq; anni & desinet Ephraim esse populus. Nam hæc asserebantur anno quarto Achaz, post quẽ intra annos octodecim Ephraïm siue decem tribuum populus euersus est & in captiuitatẽ Assyriacam exportatus. Dici igitur potest hanc Esaïæ prædictionem atque sentẽtiam fuisse à Domino decretam, non tunc primum, sed, à diebus Amos Prophetæ, biennio ante terræmotum, quando scilicet, sicut scriptum est, prædicabatur istud, Sic dicit Amos, Gladio morietur Ieroboã & Israël migrando migrabit de terra sua. At tunc per Esaïam populo vel repetitam vel reuelatam.

a Sic legẽdum non, decem, in exẽplo Venetiano.

Genes. 6. Ibid. 7.

Esa. 7.

Amos.

Caput 29.

Anno primo Cyri regis Persarum, vt compleretur verbum Domini ex ore Ieremiæ, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, vt scriberet, Hæc dicit Cyrus Rex Persarum, omnia regna terræ dedit mihi dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Ierusalem, quæ est in Iudæa. Quis est in vobis de vniuerso populo eius. Sit Deus illius cum ipso, Ascendat in Ierusalem & ædificet domum Domini Dei Israël. Et omnes reliqui in cunctis locis, vbicunque habitant adiuuent eum argento & auro & substãtia & pecoribus, præter id, quod voluntariè offerunt templo Dei, quod est in Ierusalem.

Et surrexerunt Principes patrum de Iuda & Benjamin & sacerdotes & Leuitæ & omnes, quorum Deus suscitauit spiritum, vt ascenderent ad ædificandũ tẽplum Domini. Vniuersíque qui erant in circuitu, adiuuerũt manus eorum, in vasis argenteis & aureis, in substantia & iumẽtis & supellectili, exceptis iis, quæ sponte fuerant oblata.

Tota autem multitudo quasi vir vnus quadraginta duo millia, trecenti sexaginta, præter seruos eorum & ancillas, qui erant septem millia trecenti triginta septem, & in ipsis cantatores & cantatrices ducenti.

Vniuersè quidẽ quadraginta duo millia, at singulatim non nisi existunt triginta millia trecẽti sexaginta. Vbi ergo sunt duodecim millia? In iis sanè, qui ascẽderunt de reliquis tribubus & locauerunt altare super bases suas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, & obtulerũt super illud holocaustum Domino manè & vesperi, dẽderúntque pecunias latomis & cemẽtariis: cibum quoque & potum & oleum Sidoniis Tyriísque vt deferrent ligna cedrina de libano ad mare Ioppe, iuxta id, quod præceperat Cyrus rex Persarum.

Esa. 44.

Ezra 1.

Ieremi. 25.

De secunda Monarchia.

Ibid.

Ezra.

Cyrus regnum tenuit annis tribus, non tamen integris.

In regno autem Assueri in principio regni eius scripserunt accusationem aduersus habitatores Iudę & Ierusalem. Tunc intermissum est opus domus domini in Ierusalem, & cessauit vsque ad annum secundum regni Darij regis Persarum.

Ezra 3.

Ezra 4.

Esther 1.

Tertio anno imperij sui fecit grãde conuiuium cunctis principibus & seruis suis fortissimis Persarũ & Medorum & præfectis prouinciarum coram se.

2 Totis quatuor annis Esther delitescebat in Susan vrbe & ducta est ad regem Assuerum mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni eius.

3 Totis quinque annis complectebatur animo Haman spolia Mardochei. Mense autem primo (cuius vocabulũ est Nisan) anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in vrnam, quæ Hebraïcè dicitur Phur, coram Haman, quo die & quo mense gens Iudæorum deberet interfici, & exiuit mensis duodecimus qui vocatur Adar.

Decimo tertio die mensis Nisan Haman scripsit literas ad omnes Satrapas Regis & Iudices prouinciarũ, diuersarúmque gentium, vt occiderent atque delerent omnes Iudæos à puero vsque ad senem, paruulos & mulieres vno die, hoc est, decimo tertio die mensis duodecimi, qui vocatur Adar.

Esther 3.

Decimo quinto Nisan siue Martij ingressa est Esther in conspectum Regis. Decimo sexto eiusdem mensis suspensus est patibulo Haman, quod parauerat Mardochæo.

7

Esther 8.

Vicesimo tertio mensis tertij, qui appellatur Siuan Mardochæus scripsit epistolas ad Iudæos & ad principes, procuratorésque & iudices, qui centum viginti septem prouinciis ab india vsque ad Æthiopiam præsidebant, vt reuocaret ipsius Haman literas.

9.

Decimo tertio Adar, qui fuerat trucidandis Iudęis destinatus, percusserunt Iudæi omnes inimicos suos plaga magna, & occiderunt eos, reddentes eis, quod sibi parauerant facere, in tantum, vt etiam in Susan quingentos viros interficerent & suspenderẽt decem filios Haman, propterea quod scripserant accusationem aduersus habitatores Iudæ & Ierusalem. Die illo numerus eorũ, qui occisi erant in Susan, ad regem relatus est.

Esther 9.

Illo tempore anno sequenti contigit, quod scriptum est. Scripsítque Esther regina filia Abihaïl & Mardochæus Iudæis etiam secundam epistolam, vt omni studio dies ista solẽnis sanciretur in posterum.

Ieremi. 29.

Anni septuaginta, de quibus pronuntiat Ieremias, cum cœperint im-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pleri Babyloni ſeptuaginta anni, viſitabo vos, vt reducam vos ad locum iſtum numerandi ſunt ab excidio Ieruſalẽ. Nempe quinquaginta & duos annos poſt eius excidium Iſraëlitæ traduxerunt in Caldæorum regno, & viſitati ſunt, aſcẽderúntque. Hinc deinceps tres anni Cyri, quatuordecim Aſſueri & ſecundus darij, quo ædificatum eſt templum. Hanc enumerationem cõfirmat Zacharias, Et reſpondit Angelus Domini & dixit, Domine exercituũ vſquequo tu non miſereberis Ieruſalẽ & vrbium Iuda, quibus iratus es his iam ſeptuaginta annis. Nam hoc factum eſt die viceſimo quarto vndecimi menſis Sebat, anno ſecundo Darij.

Zach.1.

Per continuos quatuor annos (ſequentes) templum ædificatum eſt, vt fidẽ facit Ezras. Et completa eſt (inquit) domus iſta vſque ad diem tertiũ menſis Adar, qui eſt annus ſextus regni Darij regis.

Ezræ 6.

Quo tempore anno ſeqenti aſcendit Ezras de Babylone cum alia exulum cohorte. Nam dicitur, Ipſe Ezras aſcendit de Babylone & ipſe ſcriba velox in lege Moſis, quã dominus Deus dedit Iſraëli, & dedit ei rex, ſecundum manum domini ſuper eum, omnem petitionem eius, Et aſcenderunt de filiis Iſraël & de filiis ſacerdotum & de filiis Leuitarum & de cãtoribus & de ianitoribus, & de Nathinæis in Ieruſalem anno ſeptimo Artaxerſis regis, & venerunt in Ieruſalem menſe quinto. Ipſe eſt annus a ſeptimus regis Quia in primo die menſis primi cœpit aſcendere de Babylone, & in primo die menſis quinti venit in Ieruſalem, iuxta manum Dei ſui bonam ſuper ſe. Ezras enim parauit cor ſuum, vt iuueſtigaret legem domini & faceret & doceret in Iſraël præceptum & iudiciũ. Venit autem & ſeparauit Iſraël à mulieribus alienigenis.

Ezræ.7.

a Vitioſe decimus in Venetiano.

Caput 30.

VERBA Nehemiæ filij Helchiæ. Et factum eſt in menſe Ciſleu, anno vigeſimo, & ego eram in ſuſis caſtro &c. Manſit Nehemias annis duodecim in terra Iſraël, aptauit murum & reſtituit ſingulos Iſraëlitas in vrbem ſuam & poſſeſſiones ſuas. Quod ipſemet his teſtatur verbis. In omnibus autem his, non fui in Ieruſalem, niſi anno trigeſimo ſecundo Artaxerſis regis. Nam in fine dierum rogaui regem & veni in Ieruſalem. Ab anno vigeſimo vſq; ad trigeſimum ſecundum duodecim exiſtunt anni. Sanè Ezras, *Seniores*, inquit, *Iudæorum ædificabant & proſperabãtur iuxta prophetiam Aggæi prophetæ & Zachariæ filij Iddo. Et ædificauerunt & conſtruxerunt decernente Deo Iſraël & iubente Cyro & Dario & Artaxerſe rege Perſarum. Et compleuerunt domum Dei iſtam vſq; ad diem tertium Menſis Adar, qui eſt annus ſextus Darij regis.* Atqui non inuenias reges Perſarũ in ſcriptura niſi duos Cyrum & Darium, Medorum vero duos alios Darium & Aſſuerũ. Dico igitur tam Cyrum quàm Dariũ (in hoc Ezræ loco) eſſe Artaxerſem, propterea quòd omnes reges vocabantur Artaxerſæ.

Nehe.1.

Nehe.13.

Ezræ.6.

Summa omnium annorum regum Mediæ & Perſidis ducentis & quinquaginta annis comprehenditur.

Nehem.7.

Habitarunt autem ſacerdotes & Leuitæ & ianitores & cãtores & reliquum

liquum vulgus & Nathinei & omnis Iſraël in ciuitatibus ſuis. Et venerat menſis ſeptimus: filij autem Iſraël erant in ciuitatibus ſuis. Congregatúſque eſt vniuerſus populus, quaſi vir vnus ad plateã, quæ eſt ante portam aquarum, & dixerunt Ezræ ſcribæ, vt afferret librum legis Moſis, &c. Fecit ergo vniuerſa ecclеſia eorum, qui redierant de captiuitate tabernacula & habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerant à diebus Ioſuæ filij Nun tam celebriter filij Iſraël, vſque ad diem illum, & fuit lętitia magna nimis. Dici poteſt, quod comparat ingreſſum Iſraëlitarum in terram, diebus Ezrę, cum eorumdem in eandem ingreſſu diebus Ioſuæ. Quemadmodum diebus Ioſuæ obligati ſunt ad decimas, annos remiſſionis & iubileos, atque ſanctificarunt muratas vrbes: ſic in ſuo ingreſſu, Ezræ tẽpore, aſtricti fuerunt legibus de decimis, de annis remiſſionis, de Iubileis, ſanctificarũt vrbes mænibus cinctas & vehemẽter lætati ſunt coram domino Deo. Vnde diſertè ſcribitur, vt modo dictum eſt, Et fuit lætitia magna nimis.

8

Ibid.

Sic ſcriptura cõparatè ad duo iſta loquitur in Deuteronomio, & aſſumet atque introducet te in terram, quam poſſederunt patres tui & obtinebis eam: & benedicens tibi maioris numeri te eſſe faciet, quàm fuerint Patres tui. Comparat enim poſſeſſionem tuam (tempore Ezrę) cum poſſeſſione Patrum tuorum (tempeſtate Ioſuę). Quemadmodum poſſederunt Patres tui terram & eam obtinuerunt cũ omnium iſtarum rerum innouatione: Sic tu poſſidebis obtinebíſque eam cum omnium iſtorum renouatione. Si dicas poteſt Moſes loqui de tertia hæreditatis adeptione, contrarium te docebit idem ſcripturæ locus, *Et obtinebis eam.* Nam dũ ſemel hoc commemorat, quaſi dicit, prima & ſecunda vobis hic ſignificatur hæreditatis adeptio, non item tertia.

Deut.30.

Porrò Hircus capraxum rex Græcorum eſt, & cornu grande, quod erat inter oculos eius, ipſe eſt rex primus. Stabit verò rex fortis & dominabitur poteſtate multa, & faciet quod placuerit ei. Et cum ſteterit, conteretur regnum eius & diuidetur in quatuor ventos cœli. Iſte eſt Alexander Macedo, qui duodecim annis regnauit.

De tertia Monarchia. Dan.8. 11.

Huc vſque prophetæ per Spiritũ ſanctum vaticinati ſunt. Hinc deinceps inclina aures tuas & verba ſapientum audi. Nam dictum eſt, Inclina aurem tuam & audi verba ſapientum. Appone autem cor ad doctrinam meam. Quoniam pulchrum erit tibi cum ſeruaueris ea in ventre tuo, & redundabunt in labiis tuis, vt ſit in Domino fiducia tua. Et mox, Nónne ſcripſit tibi terna in cogitationibus & ſcientia, vt oſtenderem tibi firmitatem & eloquia veritatis, vt reſpõdeas ex his eloquia veritatis, illis qui miſerunt te. Quo pacto etiã legitur, *Interroga Patrem tuum & annunciabit tibi, ſenes tuos & dicens tibi.* Quos ſenes intelligit? vulgares ne, qui in triuiis & compitis occurrunt? Minimè, ſed eos, qui ſcientia atque ſapientia pollent. Ideo enim addidit *Et dicent tibi.*

Prouerb. 22.

Deut.

Iuxta ſententiam R. Ioſe, Perſarũ imperium ſtante templo viguit triginta & quatuor annos, Græcorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Monarchia centũ & octoginta, Machabeorum regnum centum & tres, Herodianorum tyrannis centum similiter & tres.

Hinc deinceps extrahe & numera à templi (per Romanos) excidio. Porrò in captiuitate scribunt contractus, sumpto numerationis exordio, à Græcorum Monarchia.

Hi verò sunt octo Græcorum reges Alexander Macedo, *a* Phirton, Selimon, Seleucus, Santroc, Anthiochus, Antiochas, Gasclanas. A bello Assueri Phul, vsq; ad bellum Vespasiani, octoginta anni. Atque hi stante templo. A bello Vespasiani vsque ad bellum Titi anni *b* quatuor. A bello Titi vsque ad bellum Barcozbę anni sedecim. Bellum autem Barcozbæ fuit duorum annorum & semis. Atque ita viginti duo anni impleti sunt post templi excidium.

Auctore R. Iosé, deuoluitur meritum in diem meriti, & peccatum in diem peccati. Exempli gratia. Quãdo templum primo destructum est, dies ille erat vespera sabbati, atque adeò extremum anni septimi (.i. remissionis) erat etiã custodia & hebdomas ipsius Ioarib, itémque nonus dies Ab siue Iulij. Similiter quando secundo est euersum. Ac in vtraque euersione Leuitæ stabant in suis suggestis & dicebant canticum. Quódnam, obsecro, canticum? Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malicia eorũ disperdet eos, disperdet eos Dominus Deus noster.

Mense quarto, nona mensis fissa est ciuitas in primo excidio. Eiusdẽ mensis decima septima in secundo. Benedictus Dominus Deus Israël à sæculo & vsque in seculum. Et dicat omnis populus, Amen, Hallelu-ia. *Psal.72.* Benedictus Deus, Deus Israël, quia facit mirabilia solus, & benedictum nomen gloriæ eius in æternum, & repleatur maiestate eius omnis terra, Amen, Amen.

Et ipse mutat tempora & tempestates, trãsfert reges atque cõstituit, *Dan.2.* dat sapientiam sapientibus, & scientiam scientibus disciplinam. Ipse reuelat profunda & abscondita & nouit in tenebris constituta & lux cum eo est, Tẽpora, *id est, tempus Sodomorum.* Tempestates, *tempestatem siue tẽpus Ierusalem. Quam restaurari breui contingat. ad quod optatum respondeant omnes, Amen.* Aufer Reges, *Regẽ Ioachim.* Atque constituit, *Regem Babylonis Nabugdonozor.* Dat sapientiam sapientibus, *Mosi magistro nostro sapientiæ parenti, intelligentiæq; patri.* Et scientiam scientibus intelligentiam, *Iosuæ filio Nun, de quo legitur. Et Iosuæ filius Nun repletus erat spiritu sapiẽtiæ.* Glossema alterum. Dat sapientiam sapientibus, *Iosepho filio Iacob iusto, de quo in Genesi, Non est intelligens neque sapiens similis tibi.* Et scientiam scientibus intelligentiam, *Danieli & sociis ipsius, quoniam scribitur. Tunc Danieli in visione noctis mysterium reuelatũ est.* Ipse reuelat profunda & abscondita. *Profunda de profunditate Quadrigæ Ezechielis dicuntur. Abscõdita de opificio rerum principio procreatarum apud Mosem.* Et nouit in tenebris constituta. *Supplicia, quæ impiis in Gehenna infliguntur.* Et lux cum eo habitat. *Præmium in futuro sæculo iustis attributum.* Glossema aliud. Dat sapientiam sapiẽtibus. *Iosuæ filio Nun, de quo affirmatum reperias. Et Iosuæ filius Nun, plenus erat spiritu sapientiæ.* Et scientiam scientibus intelligentiam. *Ieremiæ, de quo illud, Antequã formarem te in vtero, noui te, & priusquam exires de vulua, sanctificaui te, & prophetam in gentibus dedi te.*

Qui suspicatur Deum duntaxat præsentia quando fiunt, nosse, contrarium discere debet ex illo Genesis. *Genes.5.* Hic est liber generationis Adam. Nam his scriptura docet Deum Opt. Max. monstrasse primo homini singulas ætates, rectores singularum ætatum, suos per singulas ætates prophetas, suos pios, suos sapientes, suos pastores, suos iudices, sapientes singularum ętatum, prophetas singulorum seculorum, iustos cunctarum generationũ, nominum eorum numerum, dierum ipsorum computationẽ, horarum ipsorũ calculum, gressuum eorum summam. Siquidem in Iob legitur. *Iob 14.* Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. Et alibi, *2. Reg.7.* Sed & hoc parum visum est in conspectu tuo domine Deus, nisi loquereris etiam de domo serui tui in longinquum. Ista enim est lex Adam domine Deus. Et informe meum viderũt oculi tui & in libro tuo omnia *Psal.139.* illa scribentur, dies formabuntur, & nemo in eis. Mihi autem quàm honorificati sunt amici tui Deus, quàm confortatus est principatus eorum; Dinumerabo eos & super arenam multiplicabuntur: exurrexi & adhuc sum tecum.

Atque hîc sit doctrinę Seder Olam maioris.

FINIS.

Deo laus, honor, gloria.

BREVE HEBRÆORVM Chronicon, quod inscribitur Seder Olam Zuta, eodem Gilb. Genebrardo interprete.

ORDIAMVR de mundi ordine compendiariam descriptionem, Dei conditoris ope atque præsidio. Amen.

Partium chronici nouem formulæ.

1 Ab Adam vsque ad diluuium, anni sunt mille sexcẽti quinquaginta sex.

2 A diluuio vsque ad diuisionem fiue linguarum, siue populorum, anni trecenti & quadraginta.

3 Ab illa diuisione ad ortum vsque Isaac anni quinquaginta duo.

4 Ab ortu Isaac donec egrederentur Israëlitę ex Ægypto quadringenti anni.

5 Deinde Israëlitę quadraginta annis errarunt in deserto.

6 Ex quo in terram ingressi sunt, donec ex ea in exilium Babylonicũ demigrarent, anni octingenti quinquaginta.

7 Anni septuaginta inter ędem primam (Salomonis) & secundam (Zorobabelis.)

8 Ædis sedundæ structura stetit quadringentis viginti totis annis. *Sic euersum templũ à Rom. anno mundi 3828.*

9 Ex quo illa ædes (à Romanis) diruta est, ad hoc vsque tempus, anni sunt mille quinquaginta tres. † *4 Qui cadunt in annũ à Christo nato. 1124.*

Summa omnium istorum quatuor mille, octingenti & vnus anni.

Partis omnium primæ.

a *Non agnosco istorum nominum maiorẽ partem.*

b *Expũgo viginti in Venetiano.*

Psal.94.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Demonſtratio.

Genes. 5.

Adam natus centum triginta annos genuit Seth. In vniuerſum autem annos nongentos & triginta compleuit.

Seth vixerat, priuſquam ipſi naſceretur Enos, annis centum, & quinque. Peregit nongẽtos & duodecim annos.

Enos vixit, donec ipſi naſceretur Caïnan, ſeptuaginta annis. Expleuit nongentos & quinque annos.

Caïnan natus erat, dum genuit Malaleel, ſeptuaginta annos. Vita autem ipſius tota annorum fuit nongentorum & decem.

Malaleel cùm genuit Iared, agebat annum vitæ ſexageſimum quintum. Tranſegit verò ætatem octingentorum nonaginta quinque annorum.

Iared vitæ centeſimo ſexageſimo ſecundo genauit Enoch. Perduxit vitam in nongenteſimum ſexageſimum ſecundum annum.

Enoch viuebat annum ſexageſimum quintum dum ei natus eſt Mathuſalé. Ac ambulauit cum Deo trecentis ſexaginta quinque annis, nec poſtea apparuit, quia tulit eũ Deus.

Mathuſalé, dũ generauit Lamech, agebat annum ætatis centeſimum octogeſimum & ſeptimum. Vixit autem diutiſſimè, nempe annos nongentos ſexaginta nouem.

Lamech anno ætatis centeſimo octogeſimoſecũdo procreauit Noë. Vixit autem nongentos quinquaginta.

Iam Noë, cum appetiit diluuium, ſexcentenarius erat. Poſt diluuium deinde vitam produxit in alios trecentos quinquaginta annos.

En tibi decem ætates.

Secunda decuria.

Diuidit tẽpus à mundo condito, vſque ad captiuitatẽ Babyl. in quinque, ſtipium decurias.

Sem vixit, priuſquam procrearet Arphaxad, centũ annos, deinde quingentos.

Arphaxad biennio poſt diluuium natus, dum ipſi genitus eſt Sále, agebat annum trigeſimũ quintum. Poſt eum editum, anni ipſius fuerũt quadringenti tres.

Sále viuebat, dum ipſi natus eſt Heber, trigeſimum annum. Deinde confecit quadringentos tres annos.

Heber anno vitæ trigeſimo quarto genuit Phaleg. poſt eum genitum vixit annis quadringentis triginta.

Phaleg anno ætatis trigeſimo procreauit Rehu. Vixit ducentis annis & nouem, vltra illos triginta.

Rehu trigeſimo ſecundo anno vitę ſuſtulit Sarug. Expleuit deinde annos ducentos & ſeptem.

Sarug trigeſimo anno genuit Nahor, quo genito vixit adhuc annos ducentos.

Nahor generauit Tháre vigeſimo nono ætatis anno, vixit poſtea centum quinquaginta & octo annos.

Tháre agens annum ſeptuageſimum generauit Abraham, vixit in ſolidum annos ducẽtos & quinque.

En hic etiam ætates decem.

A diluuio vſque ad natiuitatem Abrahæ ducenti nonaginta duo anni.

48. Anno Abrahæ diuiſio linguarum.

A Nato Abraham vſque ad diuiſionem linguarum & populorũ quadraginta octo anni.

Ab illa diuiſione vſque ad ortum Iſaac quinquagintaduo anni. Sic ſunt centum anni à nato Abraham ad natum Iſaac. Vixit autẽ Abraham centum ſeptuaginta quinque annos.

Decu-

Decuria 3 cuius principium Iſaac.

Iſaac vixerat ſexaginta annis, dum genuit Iacob. Numerus autem annorum vitæ eius centum octoginta.

Iacob ætatis ſuę anno octogeſimo quinto genuit Iudam. Vixit annis cẽtum quadraginta & ſeptem.

Iuda anno vitæ trigeſimo quinto genuit Phares. Vixit annis centum & nouemdecim.

Mirũ Phares genuiſſe anno nono.

Phares viuebat annũ nonum, cum ipſi genitus eſt Ezron. Ezron vero & Hamal deſcenderunt in Ægyptum.

Sic exurgit ſumma bis mille ducentorum triginta & octo annorum ab orbe condito.

Digreſſio ad numerũ annorũ vitæ 12 Patriarcharũ

Ruben, quem genuit Iacob anno ætatis octogeſimo tertio, expleuit annos 124. Mortuus eſt poſt obitum Ioſeph annis duobus.

Simeon vixit centũ viginti annis. Anno primo poſt mortem Ioſeph è vita diſceſſit.

Leui vixit annos centum triginta ſeptem.

Iuda vixit (vt prædictum eſt) centum nouemdecim annis.

Iſachar centum viginti duobus annis.

Zabulon 124 fato autem conceſſit duobus annis poſt Ioſephũ mortuum.

Dan expleuit ætatem centum viginti ſeptem annorum.

Aſer centum & viginti ſex.

Ioſeph centum & decem.

Cur Neptalin & Gad prætermiſerit, neſcio. Reuertitur ad decuriæ tertiæ ordinem inſtitutum.

Benjamin centum & vndecim, ita vt moreretur circiter viginti ſex annos ante Leui.

Interea Ezron genuit Ram. Ram autem genuit Aminadab. Aminadab Naaſon, qui quidem extitit ex iis, qui deſcenderunt in Ægyptum, vſque ad annum bis milleſimum quadringenteſimum quadrageſimum octauum à mũdi productione, quo egreſſio ex Ægypto contigit.

Egreſſio ex Ægypto an. 2448.

Illo autem anno menſe ſecundo data eſt Iſraëlitis lex, menſe tertio proximè ſequenti Decalogus.

Rurſum anno ſecundo die expiationum data illis lex, quo certè anno obiit Naaſon.

Naaſon autem generauit Salma, qui fuit de iis, qui in terram ingreſſi ſunt.

Salmon autem generauit Booz. Ac anno 41 exitus Iſraëlis ex Ægypto, id eſt, anno bis milleſimo, quadringenteſimo, octogeſimo nono à mundi ortu ingreſſi ſunt Iſraëlitæ in terram.

Mortuóque Ioſua expletæ ſunt decem aliæ ætates.

Decuria quarta, Cuius initium Obed ex Ruth.

Booz genuit Obed. Obed Ieſſem. Ieſſe Dauidem. Dauid regnare cępit in Iſraël anno trecenteſimo, nonageſimo ab ingreſſu Iſraëlitarum in terram, id eſt, anno ab egreſſu de Ægypto, quadringẽteſimo trigeſimo, qui annus erat mundi bis milleſimus octingenteſimus, ſeptuageſimus quintus.

Ruth. 4: Dauid rex

Abiathar diebus illis ſacerdotio ſummo fungebatur, prophetiæ autẽ munere Nathan & Gad. Regnauit autem Dauid 40 annis ac genuit Salomonem.

Nota ſucceſſionem perpetuam pontificum & prophetarum.

Salomon anno 4 regni ædificare cæpit ædem Domini. Perfecit anno regni ſui 10 regnauerat 3 annos, cum expletus eſt quadringẽteſimus qua-

Salomon. 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

drageſimus annus ab ingreſſu in terram, ſiue quadringẽteſimus octogeſimus ab egreſſu Ægypti, hoc eſt, annus mũdi bis milleſimus nongenteſimus vigeſimus octauus, fundauítque ædem. Ipſius autem tempore Sadoc magnus erat Sacerdos. Ionathan, Iddo & Ahias Silonites prophetæ.

Roboam. 3 Hunc ſubſequutus Roboam filius regnauit annos ſeptemdecim, Achimaa pontificatum adminiſtrante, Samaïa & Iddo vaticinantibus.

Abia. 4. Abia filius eius regnũ ſuſcepit tribus annis, Azaria pontifice eodémque propheta, Iddo propheta adhuc ſuperſtite.

Aſa. 5. Aſa filius poſt ipſum regnauit quadraginta vno annis. Tum vaticinationis munus obibant Ioram, Azarias filius Oded, Hanani vidẽs, Iehu filius Hanani.

Ioſaphat. 6 Ioſaphat poſt Aſam patrem regnũ adminiſtrauit viginti quinque annis, Ioas ſacerdote ſummo, Iehu filio Hanani, Abdia, Michea, Iehiële filio Zachariæ, Eleazaro filio Dodiæ vatibus.

Ioram. 7. Ioram filius poſt patrem Ioſaphat regnum tenuit annos octo, Ioarib pontifice, Elia propheta.

Ochoz. 8. Ochozias filius Ioram deinde regnum geſſit anno vno. Tum princeps ſacerdotum erat Ioſaphat, propheta Eliſeus, completæque ſunt decem aliæ ætates.

Decuria quinta.

Athalia. Poſtea ſurrexit Athalia Ochoziæ mater & perdidit poſteritatem regiam, vniuerſamque Dauidis familiam. Tanta fuit iſtorum temporum calamitas, vt nullus principũ ſuperſtes euaſerit, præter Ioas admodum infantem, quem abſconderat Ioïada pontifex. Regnauit Athalia annos ſex, póſtque trucidata eſt.

Regnum igitur recepit Ioas quadraginta annis, Ioïada & Pedaïa per ordinem ſacerdotum principibus, Zacharia Ioïadæ filio ſacerdote ſimul ac propheta, qui iuſſu Ioas Regis necatus eſt. *Ioas. 9.*

Amaſias eius filius poſt patris obitum regnauit viginti nouem annis. Pontificatum obtinebat Sedechias, Prophetiæ manus Amos regis Amaſiæ frater, patérque Eſaiæ propheræ. *Amaſ. 10.*

Ozias filius poſt patrem Amaſiam regnum tenuit quinquaginta duobus annis. Ioël ſummus erat ſacerdos, Oſeas, Amos, Eſaias prophetæ. *Ozias. 11.*

Ioatham filius eius ſedecim annis poſt ipſum regnauit. Pontifex erat Ioatham & ipſe regis habẽs nomen, Prophetæ Oſeas, Eſaias, Amos, Ozias, Micheas Moraſtites. *Ioatham. 12.*

Achaz filius ipſius ſedecim aliis annis in regno verſatur. Vrias præſidebat in Aaronis cathedra. Oſeas, Eſaias, Amos, Micheas, Oded prophetiæ munus exercebant. *Achaz. 13*

Ezechias filius poſt patrem Achaz viginti nouem annis regnauit, Neria ſummo ſacerdote, Oſea, Eſaia, Amos, Michea vatibus. *Ezechias. 14.*

Manaſſes poſt eum regnum obtinuit quinquaginta quinque annis. Oſaïas ſummum ſacerdotium exercebat, propheticam functionẽ Ioël, Nahum, Habacuc. *Manaſſes. 15.*

Amon natus ipſius poſt eum mortuum regnum tenuit duobus annis. Sellum erat pontifex, prophetabat tum ipſe idem, tum Hozaï. *Amon. 16.*

Ioſias poſt patrem Amonem mortuum regnauit annis triginta & vno. *Ioſias. 17.*

Prin-

Princeps ſacerdotum erat Helchias, Sephonias, Hieremias, & Holda prophetæ.

Ioachaz. 18 Ioachaz patri Ioſiæ ſucceſſit tribus mẽſibus eodem pontifice ſimul ac propheta. Tunc etiam Hieremias vaticinabatur.

Ioachim 19 Ioachim ſuperioris regis frater regnauit annis 11. Azaria ſacerdotum primo, Hieremia & Vria vatibus.

Atque hic finiunt decem aliæ ætates.

Nabugdonozor. Cæterum regni tertio anno captiuus factus eſt Ioachim à Nabugdonozore rege Babylonis, Mortuus ad extremum in vinculis, vt impleretur prædictum Hieremię, Sepultura aſini ſepelietur. *Hier. 22.*

prima trãſmigratio Babylonis. Tum Nabugdonozor in captiuitatem tranſtulit ciues Hieroſolymitanos cum cunctis principibus. Item è Benjaminia reliquiſque. tribubus ſeptena millia exulum, qui omnes fortitudine ac arte bellica excellebant.

Iechonias. 20. Poſt patrẽ Ioachim regnauit Ioachim ſiue Iechonias tribus menſibus diebus decem. Seraïas adminiſtrabat pontificatum. Hieremias prophetabat. Traxit autem illum in exilium Nabugdonozor rex Babylonis cum octodecim millibus, Sedechiámque patruum eius filium Ioſiæ in locum ipſius ſuffecit. *Transmigratio. 2.*

Sedechias. 21. Qui poſtremò regnauit annis vndecim, eodem pontifice, prophetis autem Ioſadac fratre Ezræ ſcribæ, Hieremia & Ezechiële.

Anno quinto regni ipſius profecti ſunt exercitus Babyloniorum Hieroſolymam, caſtra merati aduerſus eam conſtruxerunt vallum per circuitum, obſidione preſſerunt diuturna, vſque ad annum regni eius vndecimum.

Illo anno Iudam abduxit è patriis ſedibus Nabugdonozor, id eſt, anno octingenteſimo quinquageſimo ingreſſus in terram, & octingenteſimo nono exitus de Ægypto. Nempè anno mũdi ter milleſimo trecenteſimo triceſimo octauo. *3. Transmigratio.*

Nec verò relictus eſt de familia Dauidis vllus, præter Iechoniam, qui genuit Salathiëlem, Malchiram, Pedaïam & Gamariam, cum tamen exiſterent 38 cognationes. *38. cognationes domus Dauid.*

Ac imperium obtinuit Nabugdonozor vſque ad annum trigeſimum ſeptimum exilij regis Iechoniæ. *Nabugdonozor.*

Poſt eum mortuum Euilmerodac filius eius imperauit annis viginti tribus. Is anno primo regni ſui. eduxit Iechoniam de carcere, qui poſtea diſceſſit de vita, Sedechia iam mortuo. *Euilmerodac.* *Hier. vlt.*

Decuria 6 cuius initium Iechonias.

Salathiel filius Iechoniæ, vt quidem narrant ſapientes, erat in captiuitate, imperante tribus annis Baltazare. *Salathiel.*

Ei mortuo ſucceſſit Zorobabel filius. *Zorobabel*

Anno quinquageſimo ſecundo ab excidio templi, id eſt, anno ſeptuageſimo imperij Babylonici imperauit Darius Medus, deſiítque imperium Chaldæorum. *Darius.*

Aſcendit autem Zorobabel Hieroſolymam & exules cum ipſo anno primo Cyri regis Perſarum. *Primus reditus.* *Cyrus.*

Ioſuæ filius Ioſedech ſacerdotio ſupremo fungebatur, Aggeus, Zacharias, Ezras prophetiæ munere. *Ioſue.* *Ezras.*

Imperium poſt Cyrum ſuſcepit Aſſuerus. Is interpellauit ædificationẽ templi, expetiuítque radicitus delere Iſraëlẽ, ſed Deus opt. Max. & ipſum *Xerxes.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

& Aman impium, (qui huius tragediæ author erat & caput) de hoc mũdo funditus extirpauit.

Reditus 2. Anno decimo octauo Medorum, id est, anno septuagesimo templi excisi ascendit Ezras scriba Hierosolymam & alij cum ipso exules. Ædificauit murum vrbis, aptauítque ędem sanctuarij. Tum Zorobabel rediit Babylonem, ibíque est mortuus.

Mesulam. Post Zorobabelem stetit Mesulam filius ipsius. Eius autem diebus incæpit imperium Græcorum.

Anno quinquagesimo secundo Medorum, & Persarum mortui sunt Aggæus, Zacharias, Malachias.

Prophetæ desinunt. Quo tempore cessauit prophetia de Israële, anno videlicet ter millesimo, quadringentesimo, quarto, ab orbe condito.

Hinc deinceps inclina autem tuam & audi verba sapientum (non scripturæ.)

Alexãder. Hananias. Successores 4 Alexãdri aliter à nostris nominantur. Alexander Macedo rex Græcorũ imperauit annis duodecim: Tũ obiit Mesulam, successit autem Hananias filius ipsius,[a] vt tradunt sapientes nostri, cuius diebus regnabant Potran, Salmon, Alascanus, Mapparis Reges Græcorum.

a aliy Syriaco significatu sapientes direxerunt eum, & sic deinceps.

Deinde anno centesimo quadragesimo Græcorum mortuus est Hananias, & Mattathias filius Iohannis filij Simeonis. Stetit autem post eum Barachias filius ipsius, iuxta sapientũ nostrorum Historias.

Barachias

Huius tempore erat Nicanor Seleucus, Soter, Antiochus, Antiochus alter, & [b] Gascalnas. Denique Antiochus, qui ædificauit Antiochiam, & Ptolomæus, qui transcribi iussit legem in linguam Græcam.

b Callinicus.

Anno centesimo septuagesimo regni Græcorum occisus est Simeon filius Mattathiæ, filij Iohannis, mortuúsque Barachias.

Simeon Machabæus.

Ei successit Hasadias filius ipsius, è sapientum scriptis, illis verò diebus, tempore Nicanoris[c] regis Græcorũ, Israëlitæ affecti sunt insigni calamitate, adeò vt procederent in aciem Hasmonei & eum interimerẽt, cum vniuerso ipsius exercitu. Iste est annus centesimus septuagesimus quintus regni Græcorum, ac post patrem Simeonem Mattathiæ filiũ quem genuerat Hasmoni, regnauit Iohannes triginta septem annis, dormiuítque Hasadias, post quem stetit Esaias, vti à sapientibus est proditum.

Hasadias.

c Imò vtrò hic Nicanor Dux regis deierit. 1 Macc. 7. Machabæi.

Esaias.

Iannes deinde filius Iohannis sacerdotis magni regnauit viginti septem annis.

Iannes Alexander.

Ei defuncto successit Aristobulus filius, regnúmque administrauit annis tredecim, interfectúsque est.

Aristobuli & Antigoni regnum Iosephus hyrcano primogenito.

Post eum Antigonus filius viginti sex annis. Occisus autem est anno centesimo tertio regni posteritatis Machabæorum.

Iannis tribuit.

In eius vicem substitutus est Herodes filius Antipatris Machabæorum seruus, qui rebellãs cunctam familiam dominorum suorum trucidauit. Regnauit autem [d] annis (multis) interea obdormiit Abdias, post quẽ stetit Samaïas filius ipsius, vt quidem sapientes nostri commemorant.

Herodes magnus.

d Inepte aliqui interpretantur שנים biennium. Puto desiderari. 37. 15

Sic (à captiuitate) finiunt decem aliæ ætates (familiæ Dauidicæ.)

Regnauit deinde Agrippa Herodis filius, & per ordinem Munabaz Agrippæ filius.

Agrippa.

Septima

Septima decuria, quam auspicatur Sechanias.

Sechanias. Obdormienti autem Samaïæ successit Sechanias, quemadmodũ prodiderunt sapientes nostri.

Proselytos appellatos Herodianos. Nam Herodes Idumæus, aut iuxta alios Philisteus. Ineptè aliqui vertũt Hagarenorũ. Nã de Herodianis loquuntur. Vespasianus. Anno centesimo tertio regni proselytorũ, qui est annus quadringẽtesimus vigesimus, à tẽplo restaurato, ter millesimus, octingentesimus vigesimus octauus ab orbe condito venit Vespasianus, & solo ęquauit ędẽ. Traduxit in captiuitatẽ Israëlitas, familias multas domus Dauidicæ & Iudã in Hispanias, quas vocamus Sepharad.

† Bither vrbs maritima in qua reliquias Iudæorum Titus reliquerat. Agebatur annus cẽtesimus octogesimus Romanorũ, ex quo regnauerant stante templo.

Anno autẽ quinquagesimo secũdo à tẽplo diruto destructa est Bither. †

Ezechias. Anno cẽtesimo sexagesimo sexto ab excidio templi Persæ irruerunt in Romanos. Tum defuncto Sechaniæ successit Ezechias filius ipsius, vt iidem sapientes nostri tradiderunt.

Nathan. a Posthumus fuit. Obdormiuit Ezechias & sepultus est in terra Israël in colle Arbeël, qui erat Iosuæ filij Nisraph sacerdotis, in Orientali vrbis parte: Huic successit filius suus Nathan nomine, qui cum obdormiisset pater,[a] creuit in viscęribus matris suę. Iste est Nathan Detsutsitá.

Huna. Akob. Nahum. Nathan vbi defunctus esset, habuit filium suum Magistrum Huna successorem. Obdormiit etiam Akob relicto filio Nahum iuxta scripta sapientum nostrorum.

Iohanan. Magistri Huna, Hanana, Mattana, Hananeël ipsius fuerunt sapientes. Deinde obdormienti Nahum successit Iohanan, vti extat in sapientum nostrorum literis, cuius sapientem fuisse dicunt magistrũ Hananeëlen.

Obiens Iohanan filiũ Saphat successorẽ reliquit, iisdem auctoribus, Magister autem Hananeël sapiens siue doctor ipsius extitit.

Saphat.

Anan. Obeunti Saphat successit Anan eius natus iuxta traditionem sapientum. Magister autem Samuël doctor eius fuit, siue consiliarius.

Pasa. In Neardea captiui in Babylone Iudæi Synagogã & academiam habuêre celebrem. Nathan. Tum ascẽdit Pasa Nesardæ filius, vastauítq; ipsam Neardeam vrbem ad Euphratis oram, ac obdormiuit magister Hona, sepultúsque est in terra Israël iuxta Magistrum Haïa Rabba.

Post ipsum stetit filius ipsius Nathan, vti sapientes nostri asseuerarũt, qui habuit doctores Magistrum Iudam Ezechiëlis filium, & Magistrum Séseth.

Obtinuerunt imperium Persæ anno ducẽtesimo quadragesimo quinto ab ędis Domini excidio, decreuerúntque persecutionem aduersum Iudæos.

Nehemias Mortuus interea Nathan primatus familiæ Dauidicæ hæredem reliquit Nehemiam filium, iuxta sapientum nostrorum scripta. Iis habuit pro doctore Magistrum Sazbí.

Akabias. Deinde mortuo successit Akabias filius, iisdem narrantibus, cuius doctores fuêre Rabbá & Rab Adá. Eius temporibus ascendit Rex Persarum in Syriam, eámque subegit.

Sic Posthumum appellant. Hona. Defunctúsque est Mar Hakban Retsutsitá, & sepultus in terra Israël. Habuit autem successorem Honam Mar fratrem suum, cuius doctores commemorantur Abaí, Rabba, & Rab Ioseph Hamæ filius.

Istius temporibus ascendit Sapor in Nisibin cepítq; eam. Vbi obdormiisset Hona Mar, dignitatem eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

inter Iudæos consecutus est Ocba eius frater, vt narrant sapientes, ac Magistrum Hananelem pro doctore habuit.

Ocba.

Aba.

Ocbæ mortui primatum suscepit Aba filius fratris eius, filij Mar Ocban. Eius autem sapiẽtes siue doctores fuerunt Rabba & Rabbena.

Anno quadringentesimo decimo sexto templi excisi mundus extitit sine Rege.

Cahaná.

Discessitq; ex hac vita Aba relicto successore Magistro Cahaná fratre, cuius doctor fuit magister Saphra.

Saphra.

Magister Saphra post mortuũ fratrem, id est, magistrũ Cahaná dignitatem illam est adeptus, vsusque est doctore magistro Aha Matpateo.

Mortuus est Mar Zutra, deinde successit Cahaná filius ipsius, cuius doctor R. fuit Rabena.

Mortuo magistro Cahaná successit Magister Hona filius fratris prædicti Cahanæ, habuítque pro doctore magistrũ Aha Mathpateũ Hanilei filiũ.

Hona.

Locum mortui Honæ tenuit magister Hona patruus ipsius. Eius sapientes extiterũt filius Magistri Cahanæ, Magister Meri & doctor Hanina Rabba. Fuit autem filius eius ruina & pernicies domus Dauid, Nempè vxor ipsius Magistri Honæ principis exulum, filia erat doctoris Haninæ Academiæ rectoris.

Doctor Hanina.

Porrò doctor Hanina vir fuit summus & admirandus. Cum aliquandò profectus esset Iudex principis exulum in oppidum Doctoris Haninæ Academiæ rectoris ac expetiuisset interpretari Pérek, non id permisit Academiæ rector. Ad eum cũ venisset princeps exulum, præcepissetque insolescens ad se adduci Academiæ rectorem, eum per portas oppidi tota nocte deduci iussit. Die insequenti venire ipsum iubet & imperat (ministris suis) vt euellerent omnes barbæ ipsius [a] angulos, neq; ei quisquam hospitium concederet. Abiit igitur Academiæ rector, cúmque sedisset ante ædem maioris Synagogæ, & lachrymãs lachrymis oppleuisset [b] Cokyzan, eámque obebisset, dira pestis lues irruit in domum principis exulum, vnáque nocte cunctos extinxit, excepto solo Mar Zutra, qui in matris suæ vtero creuit.

a *Extrema.*

b *Mensura genus.*

Pérek sectio Thalmul. q. d. habere cõcionem.

Tum nocte illa in somnis Doctor ac magister Hanina sibi visus est ingredi in hortum cedris consitum, atque arrepta securi excidisse cunctas cedros, quę illic essent. Vnam autem pusillam crescere cernebat subter terram, ne eam securis excinderet. Mox aduenire virum ruffum senem, qui se Dauidẽ Regem Israël, ac illũ hortũ suum esse diceret, deinde quid igitur, inquit, tibi cum ipsis cedris, quod eas amputaueris? quo dicto percussit eum & faciem eius retrorsum (præictus vehementia) vertit. Exciratus autem faciem suam retrorsum versam inuenit interrogauítque doctores nostros qui occurrerunt, essétne exortus aliquis de domo Dauid. Respondentibus illis, neminẽ ex illa familia natum, nisi quod filia tua (inquiunt) grauida est, abiẽs obsedit portam ipsius, siue plueret, siue æstus esset, donec illa pareret. Quãdo vero illa peperit, eius facies in locum pristinum restituta est, susceptq; puellam apud se, nominauit & virũ summum reddidit.

Intereà erat quidam [c] doctor recens coniugatus Pahrá nomine in familia Dauidica. Is cernẽs extinctam familiã Dauidicã, obtulit pecuniam & munera regi, & principatum inter exules consecutus est. At vbi doctor Zutra attigisset decimum quintum annũ, tam ipse quàm Academiæ rector conuenerunt Regem, ab eóque obtinuerunt vt Zutra princeps esset exulum, & magister Pahrá eo magistratu cederet. Porrò in nares istius Pahrá, qui per corruptelam principatum fuerat adeptus, inuolauit musca: illéque tandiu sternutauit, donec interiret. Obeámque causam Dauidici Æchmalotarchæ cælant muscam in suis signatoriis annulis.

c *vel, genus domus Dauid.*

Doctor ergo Zutra Æchmalotarcha, siue princeps exulum fuit viginti annos, quo tempore habuit pro doctoribus magistrum Hanina, magistrum Samá, & magistrum Isaac.

Rabba. Mir.

Diebus ilius interemptus est doctor ille magister Isaac Academiæ rector. Eodem tẽpore prodiit Rabba Mir magnus (principis autem nostri recordatio sit in vitam æternam) eíque apparuit columna ignea, ac cũ eo exierunt quadringenti viri, qui bellum gererent aduersus Persas & possedit Regnum.

Exegit ille quidem tributa septem annis, sed ad extremum septennij peccarunt isti nebulones, qui cum ipso erant. Reperit enim eos bibentes vinum diis peregrinis libatum, & scortantes in curia Regum Persiæ. Quocirca disparuit columna illa ignea, quæ multa & frequens erat coram ipso anteà, & vinxerũt eum Persæ atque interfecerunt. Suspenderũt etiam principem exulum doctorem Zutra & Academiæ rectorem super pontem ilius prouinciæ, iussúque regis opidum exulum principis diripuerunt.

Itaq; die illo interfectus est doctor Zutra exulum princeps (cuius principis nostri memoria in benedictionẽ esto.) Natus autem ei est filius, quem consimiliter. Zutra appellarũt de patris nomine. At qui erant de domo Dauid fugerunt. Triginta annis non potuit doctor Hahonaï [a] apparere in publico. Doctor Rab Giza patruus eorum qui erant de domo doctoris illius magistri Nehilaï discessit commoratúsque est in Nearsebá (siue ad fluuium Tsebá.)

Zutra posterior.

a *Renelare faciem suam.*

Doctor Zutra superioris doctoris Zutra filius exulũ princeps ascendit in terrá Israël, & constituerunt illum qui illic erant Iudæi [b] archididascalum.

b *Caput sectionis Thalmud, siue principem concionatorũ.*

Anno verò quadringẽtesimo quinquagesimo secundo à templi euersione, id est, anno quater millesimo ducentẽsimo octogesimo ab orbe condito ascendit in terram Israël, factúsq; est fori, siue senatus princeps.

Et post eum magister Guria, cui successit filius ipsius doctor Zutra, ac per ordinem magister Iacob eius filius & post eum magister Migas filius eius, & rursum magister Nehemias filius istius, denique magister noster Abdim Nehemię huius filius: Quæ octoginta septem sunt ætates octoginta septem nominibus his in vniuersum notatæ.

Ac postea magister [c] Abaï genuit magistros nostros Iaacob Phineen & Azariam, Phinees autem magistrum Hatsub. Sic existunt octoginta nouem ætates.

c *Videtur esse superior Abdim.*

Finis breuioris Hebræorum Chronici.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIONES interpretis in aliquot loca superioris Chronici.

1 *Phares viuebat annum nonum, cum genuit Ezron. pag. 10. fa. 2.* Putarem esse mendum ac legẽdum תשע עשרה decimum nonum, ni summa horũ omnium numerorũ hoc postularet. Est enim valde mirũ aliquem procreare anno ætatis nono, cùm ætas ad procreandum idonea incipiat ab adolescẽtia. i. paulò antè annum decimum quartum, ex Aug. lib. 16 de Ciuitate Dei cap. vlt. & in Psal. 104. Quin & lib. 15. eius operis cap. 12 & 15. Nemo, inquit, decem annorum potest gignere filios, quia nondum matura pubertas. Physici prætereà & Medici ad id requirunt decimum tertium annum & vnum diem, ac aiunt generationi tum homines esse idoneos, cum pubes viris in mento nascitur, fœminis in muliebribus. Vnde in his nubilis ætas est annorum duodecim, in illis quatuordecim. Regula igitur interdũ fallit, quod aliis exemplis demonstrari potest. Salomon vndecim annos natus genuit Roboam. Nam Roboam annum quadragesimum vitæ agens patri Salomoni successit 3 Regum 14. Salomon autem dum vitam & regnum deseruit erat annorum duntaxat duorum & quinquaginta, cum anno ætatis duodecimo regnum susceperit, 3 Reg. 2, & quadraginta annis solùm tenuerit 3 Reg. 11. Achaz decennis procreauit Ezechiam. Anno enim vigesimo ætatis regnum est consecutus, illúdque administrauit 16 annis, 4 Reg. 16. Sic obiit anno vitæ 36. Iam Ezechias eodem regum loco patri successit natus annos viginti quinque. Denique D. Hieronymus ad Vitalem præmissa obtestatione commemorat mulierculam alioqui prouectam factam fuisse à puero decenni grauidam.

2 *Quo tempore cessauit prophetia p. 16. fa. 2.* Malachiam nouissimũ esse prophetarum constanter asseuerant Hebræi. Quo autem sensu (Nam nonnullos post illius sæculum prophetico munere cumulatos nõ difficile est ostẽdere) audi ex Iosephi libro contra Appionem pag. 919. Ἀπὸ δὲ ἀρταξέρξου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γέγραπται μὲν ἕκαστα· πίστεως δὲ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται τοῖς πρὸ ἐαυτῶν, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῶν προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχήν. Ab Artaxerse vsque ad nostra tẽpora scripta quidem sunt singula, verum tamen non merentur tantam fidem, ac superiora, quòd successio prophetarũ nõ exiterit deinceps certa & accurata.

3 *Agebatur annus 180. Roman. pa. 18. fac. 2.* Non ab vrbe cõdita. Nam lapsus erat iam sub Augusto annus vrbis septingentesimus quinquagesimus, vt apparet è Liuio & Floro, & proinde plusquam octingentesimus, dum templũ à Tito & Romanis dirutum est. Sed ab vrbis populíq; Rom. monarchia & iusto imperio, quod Hebræi auspicantur ex eo tempore, quo Romani primũ transierũt in Asiã contra Antiochum magnum. Tum enim nominis & imperij eorum potentia atque celebritas Orietalibus cœpit innotescere. Lege 1 Mach. 8. Hinc illud Iosephi Gorionis filij libro 3 Historiæ Hebraïcæ cap. 15.

ויהי בימים ההם החל תחת יהורה מלכות רביעית על מלכות שלישי הוא מלכות רומיים אשר נתעורר עד מלכות יון ויגדל שם רומיים על כל מלכיות היא חיה רביעית אשר חזה דניאל איש חמורות אשר אכלה ומרקה ושארה ברגלח רפסה

Diebus illis cæpit sub Iuda Machabæo monarchia quarta post tertiã, id est, imperium Romanorũ, quod excitatum est contra imperium Græcorum, Magnificatum autem est nomen Romanorum super vniuersa regna, nempe erat bestia quarta, quam conspexit Daniël vir desideriorum, quæ deuorabat & comminuebat, & cætera pedibus proculcabat. Dan. 7.

4 *Principis exulum. pag. 21. fa.* Iudæi à Zorobabele diligenter notant perpetuam successionem eorum qui è familia Dauidica primatum & quasi imperium tenuerũt in Iudæos in Babylonica transmigratione permanẽtes, qui in patrias sedes reuerti nunquam voluerunt siue liberorum, siue possessionum siue alia causa, quòd putent se sic seruare familiã Dauidis, ex qua tandem exoriri possit, iuxta promissiones, Christus. Id obseruauit noster Origenes initio libri quarti περὶ ἀρχῶν. Vbi enim docuit defecisse principes ex Iuda. iuxta patriarchæ Iacob oraculum Gen. 49. & Oseæ, cap. 3. His ergo testimoniis, inquit, vtimur aduersus eos, qui videntur asserere, quod de Iuda dicta sint & dicũt permanere adhuc principem ex genere Iudæ, istũ videlicet qui est gentis eorum princeps, quem nominant Patriarcham, nec deficere posse de semine eius, qui permaneat vsque ad aduentum eius, quem sibiipsi describunt. Id etiam notari potest sæpiusculè apud Iosephum, seorsum dum scribit Hyrcano Regi fugato hãc dignitatem à Babyloniis Iudæis vltro delatam, quam alioqui à Regibus illorum locorum semper redimebant & magno precio conseruabant, vt de sua gente & Dauidis familia suos haberent magistratus & extra suam remp. in sua republica viderentur viuere. Qui hac dignitate potiebatur, ab eis nominabatur Res Galuta, princeps exulum, Æchmalotarcha, & iuxta Originem Patriarcha.

5 *Neardea pa. 19. fa. 2.* Vrbs ad Euphratis ripã ab exulibus condita Ios. lib. 18. antiq. cap. 12. Eius crebra mẽtio in Talmud, quòd esset præcipuum Iudæorum gymnasium, ex quo innumerabiles Rabbini prodierunt, seorsum ij qui cõdiderunt Talmud Babylonicum. Est enim aliud, quod Hierosolymitanum appellatur, minoris authoritatis sicut & molis.

6 *Rab. Mar pag. 20. fa.* In his dignitatũ vocabulis est aliqua distinctio. Rab tribuitur sapiẽtibus & doctoribus Babyloniæ. Rabbi terræ Israël. Rabban vel Rabbana sapientibus domus Dauid. Mar siue Mor sapientibus Babyloniæ, qui simul essent exulum principes siue Æchmalotarchę, siue patriarchę. Rabbi enim maior quam Rab, Rabban maior quam Rabbi, qui simplici nomine appellatur, vel Mar maior quã Rabban. Lege Eliam in Thisbi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

HISTORICA CABBALA

Caput duodecimum illarum legum de Regibus.

Deut. 6.

Esai. 11.

Hier. 5.

Esai. 11.

ego adducam ser

cituum, Ecce vir, cuius

flus, reuelabitur, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

[illegible] acceperit de Christo nos
[illegible] hostium nostrorum
confessione.

Gen.49. Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius donec veniat Sela. Chald. donec veniat Christus. Orietur [illegible] & consurget regnum Chald. Et cui erit obedientia gentium Christus.

Num.24. 3 Reg.4. Chald. Et vocis auctoritate [illegible] regibus [illegible] qui regnaturi erant [illegible] Christo.

Isa.4. In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria. Chald. in die illa [illegible] in lætitia,

Isa. Egredietur [illegible] & florebit [illegible] Chald. in Christo de filiis filiorum eius exiet.

Esa.9. Et vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis.

Chald. Christus pacis [illegible]

14. Radice colubri egredietur regulus

16. [illegible] deserti ad montem filiæ Sion [illegible]

Chald. ascendet [illegible] Christus Israelis qui roborabit, propter quod fugerunt ibi desertio, multitudem congregationis Sion.

Ibidem. [illegible] & [illegible] conuertatur in tabernaculo Dauid [illegible]

Chald. tunc Christus Israelis [illegible]

parabit

Benedictus Deus misericors qui [illegible] adiuuit nos.

[illegible] Paraphrastes interpretatus est [illegible] Christi [illegible] gratia. [illegible] in Radice [illegible] in [illegible] pusillo quasi [illegible] quos olim vetus Sy[illegible]

parabit in bono thronum suum, & sedebit, &c.

Esa.20. *In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ & certum exultationis residuo populi sui.*

Chald. In die illo erit Christus Domini exercituum in corona lætitiæ, &c.

Esa.2 & 53. Nota Chaldeum hanc Esaiæ sectionem exposuisse de Christi tum exaltatione tũ perpessione Hier.30. *Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur & eleuabitur & sublimis erit valdè &c.* Non est ei species neque decor, &c.

Chald. Ecce prosperabitur seruus meus Christus & eleuabitur, &c.

In ciuitatibus Iuda adhuc transibunt greges ad manum numerantis.

Chald. In vrbibus Iuda adhuc transibit populus per manum Christi.

Ibid.& 23 *In diebus illis & in tempore illo germinare faciam Dauid germen iustitiæ & faciet iudicium & iustitiam in terra.*

Chald. Dauidi germinare faciam Christum Iustitiæ.

Mich.4. *Et tu turris gregis nebulosa filia Sion vsque ad te veniet & veniet potestas prima, regnum filiæ Hierusalem.*

peccata. *Chald.* Et tu Christe Israëlis, qui absconderis propter debita Synagogæ Sion, ad te perueniturum est regnum, & restituetur imperium pristinum regni Synagogæ Hierusalem.

Mich.5. *Et tu Bethlehem Ephrata paruula es in millibus Iuda. Ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel, & egressus eius ab initio à diebus æternitatis.*

Chald. Et tu Bethlehem Ephrata veluti paruula es vt numereris in a millibus domus Iuda. Ex te coram me exibit Christus vt exerceat imperium in Israelem, cuius nomẽ ab antiquo dictum est à diebus sæculi.

a In familiis.

Ego autem in Domino gaudebo & exaltabo in Deo b *Iesu meo.*

b salutis meæ.

Chald. Tunc in signo & redemptione, quam facies Christo tuo & reliquiis populi tui, qui erit superstes, confitebuntur his verbis. dixit Prophera, Et ego in verbo Domini gaudebo, exultabo in Deo, qui operatus est redemptionem meam.

Ecce ego adducam seruum meum c *Orientem.*

Zach.3. c germen.

Chald. seruum meum Christum.

Et educet lapidem primarium, d *& exæquabit gratiam gratiæ eius.*

Zach.4. d Planus, gratia, gratia illi (sit)

Chald. Et reuelabit Christum suũ, cuius nomẽ vocatum est ab antiquo & dominatum tenebit in vniuersa regna.

Hæc ait Dominus exercituum dicẽs, Ecce vir Oriens nomen eius. Et *subter eum orietur & ædificabit templum domino.*

Zach.6. germen.

Chald. Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce vir, cuius nomen Christus, reuelabitur, & magnificabitur, & constituet templum Domino.

Quia visitauit Dominus exercituum gregem suum, domum Iuda & posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello.

Zac.10. *Ex ipso angulus & ex ipso egredietur omnis exactor simul.*

Chald. Quia recordatus est Dominus exercituum populi sui, domus Iuda & ponet eos sicut equos roboris, quorum gloria est in prælio. Ex eo e rex ipsius, ex eo Christus ipsius, ex eo robur belli eius, ex eo magnificabuntur omnes rectores eius simul.

e Iuda vel Deo.

Domine in virtute tua lætabitur rex & super salutare tuũ exaltabit vehemẽter.

Psal. 21.

Chald. Domine in fortitudine tua magnificabitur rex Christus. & in redemptione tua quam plurimum iubilabit.

In alio exẽplo lætabitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ibid. *Quoniam rex sperat in Domino & in misericordia altissimi non commouebitur.*

Chald. propterea quòd rex *Christus* sperat in domino, &c.

Psal.45. *Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.*

Chald. Pulchritudo tua rex *Christe* exuberat præ filiis hominum, Positus est spiritus Prophetiæ in labiis tuis, propterea benedixit tibi Deus in sæculum.

Psal.61. *Dies super dies regis adiicies, annos eius vsque in diem generationis & generationis.*

Chald. Dies super dies venturi sæculi *Christi* Regis adiicies, annos eius sicut ætatès præsentis sæculi & ętates sæculi futuri.

Ibid. *Sic Psalmum dicam nomini tuo in sæculum sæculi, vt reddam vota mea de die in diem.*

Chald. tunc collaudabo nomen tuum in sæcula, cum reddam vota mea, in die redemptionis Israël & in die, quo magnificabitur *Christus* Rex, vt regnet.

Psal.72. *Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio Regis.*

Chald. Deus [a] leges iudiciorum tuo regi *Christo* da, & iustitiam tuam filio Dauidis regis.

Psal.80. *Respice de cælo & visita vineam istam, & perfice eam quam plantauit dextera tua, & super filiũ hominis, quem firmasti tibi.*

Chald. Respice de cælo & vide, & recordare in miserationibus, vineæ istius & operis, quod statuit dextera tua & super regem *Christum*, quem roborasti tibi.

Cant.1. *Si ignoras tibi, ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorũ, & pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum.*

Chald. Deus omnibus modis benedicendus dixit Mosi prophetæ. Si illis (qui persequuntur populum domini) exultatio fuerit percutere Synagogam, quæ similis est puellę speciosæ, quam diligit anima mea, ambulet illa in viis iustorum, & ordinet preces iuxta [b] præscriptum rectorum suorum, & pastorum ætatis illius, atque doceas filios suos, qui similes sunt hœdis caprarum, vt proficiscantur in ædem Synagogæ & in locum concionis & studij. Sic merito illorũ operum pascentur in exilio, quo vsq; mittam *Christum* Regem, qui regat & ducat eos placidè & quiete ad tabernacula ipsorum, id est, ædem sanctuarij, quam ædificarunt illis Dauid & Salomon pastores Israëlis.

Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cupressina.

Ibid. *Chald.* Ait Salomon Propheta. Quam decora ædes sanctuarij quæ ædificata est [c] per manus meas, ex arboribus cedrinis; Atqui speciosior multo erit ædes Sanctuarij, quæ ædificanda est, diebus regis *Christi*, cius trabes erunt è cedris paradisi [d] Eden, & laquearia è cupressis, [e] Sagis, & Surbanis.

Duo vbera tua sicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui pascuntur in liliis.

Chald. Duo redemptores tui, qui te redempturi sunt *Christus* Dauidis filius & *Christus* filius Ephraïm, similes sunt Mosi & Aaroni filiis Iocabed, qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ, & pascebant populum domus Israël merito suo, quadra-

b *Os.*

c *mea opera.*

d *Voluptatis.*

e *Rarissima & pretiosissima genera cedrorum esse dicunt.*

Cant.4. Duos Christos constituit ob duplicem aduentũ Christi, dum nescitur discrimen inter Christũ patientem, & triũphantẽ

quadraginta annis in deserto, Manna & auibus altilibus & aquis putei Mariæ.

Cant.7. *Mandragoræ dederunt odorem in portis nostris, Omnia poma noua & veteta dilecte mi seruaui tibi.*

Chald. Cum placebit Domino redimere populum suum ab exilio, dicetur Regi *Christo*. Iam expletus est finis exilij, & merita iustorum fragrant coram me, sicut odor balsami, & sapientes ætatum affixi sunt portis collegij Theologici, occupantes se in verbis librorum, præsertim legis. Nunc igitur surge, & suscipe regnum, quod destinatum est tibi.

Cant.8. *Quis mihi det te fratrem meum, sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te solum foris, deosculer te, & iam me nemo despiciat.*

Chald. Illo autem tempore apparebit Rex *Christus* Synagogæ Israël, & dicent ei filij Israël, Adesdum, esto nobiscum pro fratre & ascendamus Hierosolymam & fugamus tecum sensus legis, quemadmodũ fugit infans vbera matris suæ. Quoniã etiam omni illo tempore, quo vagus eram & extorris à mea patria, modò recordarer nominis Dei magni & traderem animam meam pro diuinitate ipsius, populi exteri nõ me contemnebant.

Apprehendam te & ducam in domum matris meæ, & in cubiculum genitricis meæ, ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum.

Ibid. *Chald.* Deducam Rex *Christe* & introducam te in ædem sanctuarij mei, ac illic me docebis timere Dominum, & ambulare in semita ipsius. Illic etiam [a] instruemus epulum Leuiathan, & bibemus vinum vetus (genorosum & præstãs) quod in suis racemis asseruatur à die, quo orbis procreatus est, & fructus malorum granatorum, qui parati sunt iustis in paradiso Edem.

a *q.d. De Leuiathã, sãtana triũphabimus.*

Ibid. ad in-ratione totius libri postrema. *Adiuro vos filiæ Hierusalem, ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.*

Chald. Dicet Rex *Christus*, Adiuro ego vos populi mi, domus Israël, cur contenditis cum populis exteris de exeundo exilio, & quare rebellatis in copias Gog & Magog, expectate quæso pauliſper, dum deleantur populi qui venerunt dimicatum aduersum Hierusalem. Nam postea vestri recordabitur dominus orbis iuxta miserationes, quibus prosequi solet iustos, placebítque ipsi vos redimere.

Ruth 1. *In diebus vnius iudicis, quando iudices præerant, facta est fames in terra.*

Chald. Temporibus quibus præerant iudices facta est vehemens fames in terra Israël. Decem autem fames insignes decretæ sunt de cælo, vt sint in mundo, à die orbis conditi vsque ad aduentũ *Christi* ad castigandos habitatores terræ, quarum decima in illius dies incidet, erítque fames non edendi panem, aut sitis bibendi aquam, sed audiendi Verbum prophetiæ, quæ à conspectu domini manat.

Ruth 3. *Et rursum expande, inquit Booz pallium tuum quo operiris, & tene vtraque manu. Qua extendente & tenente, mensus est sex modios hordei & posuit super eam & ingressus est ciuitatem.*

Chald. Rursum dixit, præbe peplũ, quo conuolueris & prehende illud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qua apprehendente mensus est sex sata hordei & humeris ipsius imposuit. Immissum autem est ei diuinitus robur ad portanda ea. Itaque protinus dictum est spiritu prophetico, exorituros ex ea sex iustos, quorũ singuli benedicerentur sex benedictionibus, Dauid, Daniël, tréque socij ipsius & *Rex Christus*. Ingressus autem est Booz vrbem.

Lament.2. *Vocabis quasi ad diem solennem qui terrebant me de circuitu, & non fuit in die furoris domini qui effugeret & relinqueretur.*

Chald. Clamabis libertatem populo tuo domui Israël per *Christum*, quemadmodum fecisti per Mosem & Aaronem in die Paschæ, quo congregati sunt adolescẽtuli mei vndíq; omni ex loco, in quo erant dispersi, die quo ardebat vehementia furoris tui, ô Domine, nec illis erat liberatio & reliquiæ.

Lament.4 *Completa est iniquitas tua filia Sion. Non addet vltra, vt transmigrare te faciat.*

Chald. Postea finire faciet iniquitatem tuam ô Synagoga Sion, & redimeris per *Christum*, & Eliam sacerdotem magnum. Nec addet vltra Dominus, vt in captiuitatem amandet te.

Eccles.1. *Non est priorum memoria, sed nec eorum quidem, quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt in nouissimo.*

Chald. Non est memoria præcedentium ætatum, sed nec sequẽtium erit recordatio apud eos, qui erunt diebus *Regis Christi*.

Hæc etiam inuenimus in Targhum siue interpretatione Hierosolymitana.

Hæc Hierosolymitana in Pentateuchi insigniores locos interpretatio valde vetusta est & lingua aliquantum à cæteris Hebreæ dialectis discrepante. Propter antiquitatẽ magnæ est authoritatis apud Iudæos. Quoniam autem mysteriis excellit breui, si Dominus fauerit, eam in Latinum conuersam in commune proferemus. Quæ sequuntur ab Elia de Christo obseruata tibi præqustamenti vice sient. Gen. 3. *Ipsum conteret caput tuum. & tu conteres calcaneum eius.*

Targhum Hieros. Cùm filij mulieris attendent ad legem & seruabunt mandata, insidiabuntur & percutient tibi caput tuum, téque occident. Cùm autem derelinquẽt filij mulieris præcepta legis, neque mandatis parebunt, insidiaberis tu & mordebis eos in calcibus ipsorum, pessiméque illos afficies. Verum erit sanitas & medicina filiis mulieris, tibi autẽ ô serpẽs nulla erit sanitas. Verum ipsi inter se facturi sunt conculcationes calcibus suis in fine calcis dierum [a] per regem *Christum*.

a *Manebus Regis Christi.* Gen.49. *Non auferetur sceptrum de Iuda & dux de fœmore eius, donec veniat Silo, & ipse erit expectatio gentium.*

b *Desiderabuntur.* *Targ. Hieros.* Non desinent reges domus Iuda, neque [b] tardabunt doctores legis de filiis filiorum eius vsque ad tempus quo veniet *Christus*, cuius est regnum, & cui seruitura sunt vniuersa regna terræ.

Ibidem. *Ligans ad vineam pullum suum, & ad vitam ô fili mi asinam suam. lauabit in vino stolam suam & in sanguine vuæ pallium suum.*

Targ. Hieros. Quàm pulcher est rex *Christus*, qui surrecturus de est domo Iuda. ligabit lumbos suos & exibit in prelium aduersum hostes suos. Occidentúrque reges cum principibus. Rubefaciet fluuios sanguine, & dealbabit colles suos pinguedine fortium illorum. Vestimẽta eius imbuentur

buentur sanguine, ipse autem similis erit formæ botrorum.

Ibid. *Pulchriores sunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores.*

Targ. Hieros. Quàm pulchri sunt oculi regis *Christi* ad cernendum, prę vino defæcatissimo, ne illis spectet incestos concubitus, cædésque innocentium; Dentes eius exercitati sunt in lege, ne illis commãducet iniquitates & rapinas. Rubescent montes eius vineis & torcularibus vini. Candescẽt colles eius copia tritici & gregum ouium.

Exod.12. *Nox est ista obseruabilis domini, quãdo eduxit eos de terra Ægypti. Hãc obseruare debent omnes filij Israël in generationibus suis.*

Targ. Hieros. Quatuor enim noctes scriptæ sunt in libris memoriarum. Nox prima, cum manifestatum est verbũ Domini in mundo, vt crearet ipsum. Mundus erat inanis & vacuus & tenebræ expandebantur super faciem abyssi. Verbũ autem Domini lucebat & illuminabat, & vocauit noctem illam primam. Nox secũda, cum manifestum est verbum Domini Abrahę inter animantium diuisiones. Erat Abraham natus centum annos, Sara autem nonaginta, ad implendum, quod prodidit Scriptura, Nunquid Abraham centenarius poterit gignere filios, nunquid Sara nonagenaria poterit parere? Nunquid accesserat ad tricesimum septimum annum pater noster Isaac, quo tempore oblatus est super altare? Cæli depressi sunt & descenderunt, ipse autem conspexit fundamenta illorũ, & caligarunt oculi eius præ sublimitatibus. Vocatur autem illa nox secunda. Nox tertia, cum reuelatum est verbũ Domini super Ægyptios, in noctis medio, ac dextera eius occidit primogenitos Ægyptiorũ, seruauit autem primogenitos Israëlitarum; ad confimandum id quod dixit scriptura, filius meus primogenitus Israël. Appellatúrq; nox illa Tertia. Nox quarta, cùm explebit mundus terminum suum, vt redimatur, funes impietatis excindẽtur & iuga ferrea rumpentur. Moses eduxit de medio deserti, Rex autem *Christus* de medio [a] Romæ. Hic, quemadmodum ille loquetur in summitate nubis. Verbum autem Domini loquitur inter vtrumque, ipsis pariter ambulantibus. Hæc est nox Paschæ, quæ coram Domino seruatur, & parata est omnibus filiis Israël, per generationes ipsorum. Exod.4.

a *Sic se Iudæi in hoc Romano exilio frustra consolantur.*

Num.11. *Remanserunt autem in castris duo viri quorum vnus vocabatur Eldad, & alter Medad, super quos requieuit spiritus Domini.*

Targ. Hieros. Remanserúntq; duo viri in castris, quorum vnus vocabatur Eldad, alter autem Medad, & insederat, super eos *Spiritus sanctus*. Eldad sic vaticinabatur. En Moses propheta [b] scriba Israëlitarum congregatus est de medio mundi. Et Iosuæ filius Nun eius discipulus, post eum administrabit res exercitus. Medad autem prophetans dicebat. Ecce coturnix descendit de mari, fuítque offendiculo Israëlitis. Vtérque autem pariter vaticinabatur ac inquiebat. Extremo dierum fine [c] Gog & Magog & eorum copiæ ascendent Hierosolymam. At manibus ipsius *Christi* regis concident: Tantáque strage vt in totum septennium filij Israël exurant arma eorum bellica, neq; ad

b *Legislator.*

c *Saracẽni & Turcæ.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

arandum exeuntes, neque arbores amputantes.

Num. 24. Fluet aqua de situla eius, & semen illius erit in aquis multis. Tolletur propterea Agag rex eius & efferetur regnum illius.

Et cum illis. *Targ. Hieros.* Surget Rex eorum filiis ipsorum, & redemptor eorum ex illis, in illísque erit & cõgregabit exules illorum, de prouinciis hostiũ ipsorum, ac filij eorum consumentur in populis, itémque robur Saülis, qui pepercit Agag Regi Amalechitarũ & magnificabitur regnum ipsius Regis Christi.

Hæc quidem Elias obseruauit. Caterum sat scio multa ei esse elapsa, cùm præsertim Chaldæi paraphrastæ, maximè Ionathan, qui Christum ætate viginti octo annis præcesserit, quauis occasione Christi siue Messiæ nomen in ore habeant. vt Oseæ 14. vers. 8. Conuertentur habitãtes in vmbra ipsius, *Chald. congregabũtur de medio exiliorum suorum & habitabunt in vmbra Christi sui. Esa. 66.* Antequam peperit, *&c. Chald. reuelabitur Messias ante dolores partus: Agg. 2.* Desiderium Gentium, Chald. *Messias. Ni nimium fuissem prolixus, ego de meo alia eorum adiecissem. Vos qui Christum Dominum amatis eúmque in prophetis legere desideratis & testimonia veterum patrum circumciforum, quatenus in gloriam, Dei redundant, recipiis, his primitiuis Lingnis date operam, & sitibundas mentes bonis literis imbuite, quæ pietatem ingeminant. Narrauerunt iniqui fabulationes, sed non vt lex tua Domine.*

Psal. 119.

Collectanea R. Iacob Salomonis filij de Christo, è Talmud, tractatu Sanedrin, capite Helec, pag. 124.

De aduentus Christi tempore.

Magistro per antonomasiam. R. Naaman dixit [a] Rabbo. Quisnam audiuit, quando venturus sit casus prolapsionis filius? Quis iste casus & prolapsionis filius, inquit ille? Christus, respondet Naamam, ille enim est de quo scribitur, die illo erigam tabernaculum Dauid, quod cecidit.

Amos 9. Atqui (infert alter) nũquid ex traditione R. Iohanan, qua ætate aderit Dauidis filius, pauci erunt sapiẽtum discipuli & reliquorum oculi deficient fatigatione, suspirio, angustiis multis, duráque principum edicta in dies renouabuntur, adeò vt primo posito, secũdum protinus consequatur.

Docuerunt doctores nostri, qua annorum hebdomade Dauidis filius venerit, anno primo implendam esse hanc scripturam, & pluam super vnã ciuitatẽ, & super alteram nõ pluam. *Amos 4.* Altero dimidiam famem exorituram. Tertio plenam & absolutam, ac morituros vtriusque sexus homines, Sanctorum paruulos, viróque operibus insignes, legem præterea, ne discatur, obliuioni tradendam.

Quarto futuram saturitatem, quæ minimè sit saturitas. Quinto rerum omnium abundantiam, ita vt copiosè esculenta, poculenta, & quæ ad gaudium & lætitiam conferunt, suppetant, lex etiam restituatur, iterúmque discatur. Sexto tonitrua. Septimo prelia. Ad extremum septimi anni affuturum Dauidis filium.

R. Ioseph ait, En quod hebdomades sic se habuerunt, necdum tamen venit? Deinde sexto anno (inquit R. Abaï) tonitrua quis exoriri fecit, item septimo prælia? Prætereà quis sic eo ordine collocauit? Quòd exprobrarũt hostes tui Domine, quòd exprobrarunt vestigia Christi tui. *Psalm. 88.*

Ex quadam obseruatione R. Iuda, qua ætate venerit Dauidis filius, conuentus ([a] Theologici) erunt lupanaria, terminus (vel, Galilea) desolabitur, limites (terræ Israël) vastabuntur, homines in confiniis habitantes circùm

[a] *Sic interpretatur R. Iacob de schola, in qua docetur lex.*

cùm errabunt oppidatim, nec misericordiam consequentur. Sapientia scribarum putescet, qui timẽt Deum offendere erũt abominationi, facies illius ætatis, velut facies canum, veritas deseretur. Scriptum enim. Et facta est veritas in obliuione, id est, vt quidẽ discipuli R. aiunt, facta est ruta ruta, siue priuationes, & sibi abiit. Deinde quod sequitur, & qui recessit à malo, prædæ patuit, sic interpretatur schola R. Sillæ, quicumque recessit à malo, [a] spoliatus est per creaturas.

Impudẽs. *Esa. 59.*

a. d. Vt ab omnibus creaturis dicitur.

R. Nehorai hæc docuit. Qua ætate veniet Dauidis filius, pueri pallore suffundẽt facies senum, Senes stabunt sedentibus pueris, filia insurget in matrem, nurus in socrum, facies illius ætatis velut facies canis (*i.* impudens) filius non erubesset in patris sui conspectu. R. autem Nehemia, qua ætate filius Dauidis veniet, peruersitas multiplicabitur, honorabilis deprauabitur, vitis dabit quidem fructum suum, sed vinum erit carum. Omne imperium peruertetur hæresi, nec disciplina habebit locum.

Astipulatur R. Isaaco asseueranti filium Dauidis non accessurum, donec vniuersa regna vertantur in hæresim. Rabba, quid enim aliud, inquit, declarat scriptura, si omnis in candorẽ versa, est mundus erit? Docuerũt Doctores nostri ex hoc Deuteronomij loco, quia videbit, quod abierit manus, non venturum filium Dauid, donec multiplicentur proditores & apostatæ. Alij, donec diminuantur discipuli. Alij, donec deficiat numus de marsupio. Alij, donec desperent redemptionem. Et clausus quoque deficiet, & derelictus, adeò

Leu. 13. Dent. 32.

Ibid.

vt apud Deum possint dicere, non est qui sustenter, neq; qui adiuuet Israëlem.

R. Zira, cum aliquando offendisset doctores quosdam nostros sese in eo occupare, vt cognoscerent aduentus Christi tempus, dixit illis, de aduentu rogo vos, ne procul illum reiicite, quoniam lego ego, tria esse, quæ veniant de repente, præter mentis attentionem, Christum, essentiã, scorpium.

R. Katina inquit, sex annorum millibus erit mũdus, vno autem desolabitur. Reperitur enim scriptum, & eleuabitur dominus solus in illa die. Imò verò, ait Abai, duobus millibus desolabitur. Nam dicitur ab Osea, *Esa. 2.* Viuificabit nos post duos dies, die tertio suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius. Argumentum, idem ac R. Katina colligens, tale est. Quẽadmodum hebdomas annorũ [b] remittit annum vnum singulis septenniis, sic mundus remittit mille annos singulis septenis annorum millibus. Id apparet è precedenti Esaiæ oraculo, Eleuabitur Dominus solus in die illa. Quin etiam è Psalmo, qui inscribitur. Psalmus cantici in diem Sabbati, id est, in diem, qui totus Sabbatum. Prætereà ex altero, Quia mille anni in oculis tuis, tanquam dies hesterna quæ præteriit. *Psal. 90.*

[b] *Desilat. propriè.*

Esa. 6.

Psal. 29.

Docet [c] Domus Eliæ. Sex mille annis erit mundus. Duobus mille inanitas, duobus mille lex, duobus mille dies Christi. At propter iniquitates nostras, quæ multiplicatæ sunt, elapsi sunt ij, quos præteriisse cernimus.

[c] *Academia schola.*

Scholion R. Iacob in superiorem traditionem R. Eliæ vertere etiam hic pla-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cuit, antequam reuertamur ad cõtextum Thalmudicum, vt pij Iudæos considerent scripturas & traditiones maiorum suorũ, tempus aduentus Christi definientes, ita male torquere & deprauare, vt imprudentes Christianam doctrinam aduersum suam perfidiã firment & muniant.

Scholion R. Iacob.

Sex mille annis inanitas, *quoniam nondum lex data erat, sed mundus erat velut inanitas & chaos, à primo videlicet homine, vsque ad quinquagesimũ secundum Abrahæ. Sic enim numerari debent bis mille anni primi, quemadmodum è scriptura colligitur. Iam expletis illis duobus millenis annis, occupauit se Abraham in lege, quoniam legitur, & animas, quas fecerãt in Haran, quod Chaldaïce sic translatum legimus, & animas quas legi operati sunt in Haran. Præterea in vetustis doctorum nostrorum scriptis hæc reperiuntur, expletis in Idolorum cultu duobus annorum millibus, illa ipsa hora Abraham agebat annũ vitæ quinquagesimum secundum* Duobus mille lex. *nẽpè ab hominibus, quos Abrahã & Sara Deo cõuerterunt, vsque ad Christi aduentum. Quadraginta enim & octo anni vsque ad natiuitatem Isaac, & 60, donec nasceretur Iacob, efficiunt 108. Vixerat autem Iacob 130 annos cùm descẽdit in Ægyptum. Ecce 238. In Ægypto permanserunt. Nostri 210. Ecce 448. anni. Ab exitu eorum ex Ægypto, quousque ædificari cæpit templum primum, 480. Sic quippe scribitur, factum est anno quadringentesimo & octogesimo egressionis filiorum Israël de terra Ægypti, vt ædificare Salomon inciperet domum Domino. Sic existunt anni 928. Hoc autem templum primum stetit annis 410. vti scripturæ ostẽdunt per numerum annorũ Regum, deinde captiuitas duravit annis 70. templum secũdum 420. Exurgunt igitur*

Gen. 12.

Ergo venit tam Christus.

3. Reg. 6.

anni 900. qui superioribus addici constant duo annorum millia, demptis 172. Et certè totidem annis, id est 172. ante absolutũ quartũ ab orbe condito millenariũ diruta est à Rom. ædes Domini. Itaque expletis illis 172. annis perfecta sunt duo annorum legis millia, de quibus hoc loco agitur. Nõ quod alioqui desierit lex post illum annorum numerum. Duobus mille Dies Christi. *debuit enim post expletos bis millenos annos legis aduenire Christus, & soluere captiuitatem Israëlis. At propter iniquitates nostras quæ multiplicatæ sunt, Christus non adfuit ad extremum quarti illius millenarij, elabentibus vltra annis multis. Adhuc enim aduentus ipsius dilatus retardatúsque est.*

Nota quid prætexant contra traditiones maiorum, nedum prophetarum.

Dixit Elias Rabbi Iehudæ fratri R. Sallæ Esseni (vel, sancti). Mundus non habet Iubileos pauciores octoginta quinque (i. annis 4250). Extremo autem Iubileo filius Dauidis venit. Interrogantíque, initione illius, an fine, respondit se nescire, an Iubileus ille sit explendus nécne. R. Asé ei etiam dixit, ante illum Iubileũ ne eum expectes. Hinc deinceps illum præstolare.

R. Hanan Tahliphæ filius misit ad R. Ioseph, qui diceret Reperi hominem habentem in manibus codicem vnum sermone Assyriaco & lingua sancta. Interroganti mihi, vndénam illum esset consecutus, respõdit se dum militaret Romanis inter illorum thesauros illum inuenisse. Porrò in eo scribebatur post quater millenos annos ducentos nonaginta vnũ ab orbe producto mundum cõsummandum. Illisque anni partim futura bella cetorũ inter se, partim prælia Gog & Magog, [a] de reliquo Dies Christi. Neque Deum renouaturum orbem

a .i. post prædictos ann.

orbem suum nisi post millenarium septimum. Quanquam R. Aha R. Abæ filius post quintum millenarium dicendum putat.

Nota. R. Nathan cõmemorat sequentem predictionem Abacuc perforare atque peruadere vsq; ad abyssi extrema, (.i. esse perceptu difficilimam, & quasi impossibilem, è R. Iacob) Quia adhuc visio in tempus & loquetur in finem, & non mentietur. Si tardauerit, expecta illum quia veniendo veniet & nõ tardabit. Aliter quàm Doctores nostri, qui commẽtati sunt vsque ad tempus, tempora & dimidium temporis. Item aliter, quam R. Samlai, qui cõmentatus est, Cibasti eos pane lachrymarũ, & potum dedisti eis in lachrymis in mensura, item, quàm R. Akibá, qui interpretatur, Adhuc vnum modicum & ego commouebo cælum & terram, regnũ primum (Machabęorum) duntaxat fuisse (in splendore) 70. annis, secundum (Herodiorum) 52. tertium Barcosbæ duobus annis & semis. Quid, *Et flabit siue loquetur in finem, & non mentietur?* R. Samuël filius Nahmani nomine. R. Ionathan, sufflato, inquit, siue exibilato illos ipsos qui supputant fines & aiunt cùm appetierit finis nec adhuc venerit, minimè veniet, verum expecta eum, nam scriptum, si tardauerit, expecta eum. Si forte dicis, Nos quidem expectamus, at ille minimè expectat, recordare scripturæ, propterea expectat dominus vt misereatur vestri, & propterea eleuabitur vt misereatur vestri. Quid igitur, inquies? Cùm & nos expectemus & ipse quoq; expectet, quis retardat & prohibet (aduentum illum Christi?) [a] regula iustitiæ retardat & differt. Si ita est inquies, cur ergo eum expectamus? Ad mercedem percipiendam, inquam. Sic enim eodem Esaię loco, Beati omnes qui expectant eum. Ex quo R. Abai coniecit, mundi qualibet ætate non minus extare quam triginta sex iustos, qui percipiant faciem Dei. Sic enim scribitur, beati qui expectant ו, eum, quod pronomen ratione arithmetica reddit 36. Quod autẽ dixit Rabba, ætatẽ esse, qua astantes, Deo opt. Max. eum ambiũt in octodecim mille [b] parasangas, illud certè est quod scribitur in Ezechiele, per circuitum (ciuitatis) decem & octo millia, siue de iis qui fruuntur claro Dei conspectu, siue de illis qui comprehendunt Deum speculo aliquanto minus lucido. Ac quam multi omnes sint ille locus declarat. Quod verò ait Ezechias, dixit R. Ieremias nomine R. Simeonis filij Iohai, se vidisse bases siue gradus ascẽsus, qui essent pauci. Interea, inquit, si sint mille, ego filiúsque meus ex illis sumus, sin duo, non dubium quin ego filiús; meus illi ipsi simus, siue qui ingrediuntur cum licentia, siue qui ingrediuntur absque licentia (præ iustitię & sanctitatis abundantia & multitudine.)

Abac. 2.

Dan. 7.

Psal.

Agg. 2.

Abac. 2.

Ibid.

Esa. 30.

Esa. 30.

a Mẽsura proprietas.

b Millaria Persica, quæ leucas Germanicas æquãt. Ezech. 48.

Scholion R. Iacob.

Ex pronuntiatis [c] Magistri, expleti sunt omnes termini (positi de aduentu Christi) ac res pendet è sola pœnitẽtia & bonis operibus. At iuxta Samuëlem [d] lugenti, vt perseueret in suo luctu sat est. Sicut autem suspicatur doctor R. Eliezer, si Israëlitæ egerint pœnitẽtiam redimentur, sin minus, non redimentur. Cui respondit R. Iosuæ, imò verò nisi egerint pœnitentiam non redimentur, sed Deus opt. Max. præficiet illis regem,

c Rab.

d .i. sufficit Israëlitis sua angustia, Nam etiam sine Pœnitẽtia redimẽtur Scholiũ R. Iacob.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cuius edicta dura sint sicut Hamanis (in libro Ester) & reuocabit eos ad bene agendum.

Istud notabile R. Eliezer ponit. Si Israëlitæ egerint pœnitentiam redimentur, quia scriptum, Reuertimini filij rebelles, sanabo rebelliones vestras, cui opposuit R. Iosuæ istum Esaiæ locum, gratis venditi estis, & sine argento redimemini. Gratis venundati istis idolatria, & sine argento redimemini, sine pœnitentia & bonis operibus. Respondens R. Eliezer, Nónne, inquit, etiam legitur, cõuertimini ad me & ego conuertar ad vos, cui R. Iosuæ, Nunquid etiam scriptum, Quia ego iure coniugali possedi vos & accipiam vos vnũ ex vrbe, & duos è familia, & introducam vos in Son. Cui R. Eliezer, Sed & legitur, in tranquillitate & quiete saluabimini, &c. Respondens autem R. Iosuæ, Atqui Esaïas scribit, sic dicit dominus redemptor Israël, sanctus eius ad contemptibilem animã ad, abominatam gentem, &c. Contrà apud Hieremim, respondit R. Eliezer, ista habentur. Si reuertaris Israël, dicit dominus, si reuertaris hypothetica est locutio. Cui R. Iosuæ. Quid igitur significat Daniël iis sequentibus verbis, Audiui virum illum indutum lineis, qui erat super aquis riui & eleuabat dexteram suam &c. Hoc commemorato conticuit R. Eliezer.

Vt quidem prodidit R. Aba, Non potes colligere certum determinatúmque tempus aduentus Christi ex hoc Ezechielis oraculo, Et vos mõtes Israël ramos vestros dabitis, & fructũ vestrum feretis populo meo Israël. R. Eliezer, nec isto Zachariæ,

Ierem. 4.
Esa. 24.
Mal. 4.
Antinomia scripturarũ pugnãt inter se.
Esa. 49.
Hiere. 4.
Dan. 12.
Ezech. 36.
Zach. 8.

Si quidem ante dies illos merces hominum non fuit. Quid autem declarat quod sequitur, Neq; introeunti, neque exeunti, pax præ angustia? Ne quidem sapientum discipulis, inquit Magister, futuram pacem prę angustia, in quibus alioqui est pax, iuxta illud Psalmi, Pax multa diligẽtibus legem tuam, donec vniuersæ [a] portæ, inquit R. Samuël, sint libratæ & æquales, tum enim veniet Christus.

Ex dictis R. Hanina Dauidis filius non prius veniet, quàm vestigetur piscis ægrotãti, nec reperiatur. Quoniam scriptum, Tunc demergam aquas eorum & flumina illorum sicut oleum fluere faciam, vbi postea scribitur, in die illo pullulare faciã cornu domui Israël, Ex dictis R. Hama filij R. Hanina, Dauidis filius nõ veniet antequã desinat regnum vel abiectum & vile ex Israël, quòniã scriptum, Et præcidẽtur Ramusculi eius falcibus, deinde paucis post versibus, In illo tempore deferetur munus domino exercituum, &c. Vt autem prodidit R. Zeïni ex dictatis R. Hanina, nõ veniet Dauidis filius donec consumantur timudi animo ex Israële, Sic enim legitur, tunc auferã de medio tui, exultabũdos elationis tuæ, & post, Et relinquam in medio tui populum pauperem & tenuem, & sperabunt in nomine domini.

R. Mili retulit ex sermonibus R. Eliezer R. Simeonis filij, non venturum Dauidis filium quo vsque consumantur ex Israële cuncti iudices & prẽfecti, ídque declarare Esaïam hac oratione, Et cõuertam nauũ meam ad te & excoquã ad purum scoriam tuam, &c. & restituam iudices tuos, & cætera.

Ex

Ibid.
Psal. 119.
a .i. porta frugum & vini quemadmodum dicimus Dominus fatietur magna R. Iacob. Ezech. 29.
Esa. 18.
Zach. 3.
Audi ex confirmet vocationẽ Apostolorũ & cæterorum qui ex Iudæis crediderunt, Principum autẽ Iudeorum reiectionẽ. Esa. 1.

a Nomen Rabbini. Ibid.

Ex dictis [a] Vlæ, Hierusalem redimetur per solam iustitiam, quòd in Esaïa scriptum inueniatur. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iustitia. Ex R. Papha, si desinant inflati & superbi ex Israël, desinent magi. Nam in Esaïa scriptũ, & excoquam in camino scoriam tuam. Si desinant Iudices, desinent Myranni gentium, quòd Zacharias scripserit, Abstulit dominus iudicia tua, euertit inimicos tuos.

Ibid.
Zach. 3.

Ex R. Iohanan, Cùm conspicis ætatem progressu minui, expecta ipsum Christum. Est enim scriptura traditum, Populum pauperem saluabis, & oculi tui super elatos, vt humiles. Prẽterea, inquit, Si videris ætatem obrutam angustiis multis instar fluuij, expecta illum. Scribitur enim, Quia veniet quasi fluuius violentus, quem spiritus domini cogit. Et mox, & veniet Sion redemptor. Præterea, ait ille, non venit Dauidis filius nisi ætate, quæ vel tota sit pura, vel tota corrupta & scelerata. Pura quidem iuxta illud Esaïæ, Populus autem tuus omnes iusti, corrupta verò, iuxta istud, & vidit Deus, quia non est vir, & obstupuit, quia non est qui occurrat.

2 Sam. 22.
Esa. 59.
Esa. 60.
Esa. 59.

R. Alexandro R. Iosua filius Leui oraculum istud Esaïæ, In tẽpore suo accelerabo istud, sic componebat, quòd videãtur opponi *in tempore suo* & *accelerare*. Meritum est *Accelerabo*, non meritum, *in tempore suo*. Sic in se inuicem comparabat Daniëlem & Zachariam, Ecce, inquit, Daniel, cũ nubibus cæli quasi filius hominis venit, cùm cõtrà Zacharias, Pauper & sedens super asino. Sapor rex (Persarum) colloquens cum Samuële, discis, inquit, Christum venturum super Asino. Mittam ad eum ego equum [b] fulgentem quo vtor. Tibine est equus centicolor, ait Samuël (vt ille Christi) Asinus?

Dan. 7. Zach. 9.
b vel castratum.

R. Iosuæ filius Leui occurrens Eliæ stanti ad ostium [c] horti Eden, interrogauit, Quando vẽturus esset Christus, vbi Elias respondit, quando volet Dominus iste noster, R. Iosua dixit, duos vidi at vocem trium audiui. Idem R. Iosua occurrit Eliæ stanti ad ostium speluncæ R. Iosuæ filij Iohaï & dixit, Veniámne in venturum sæculum, vbi autem Elias respondisset, si voluerit dominus iste, subiecit R. Iosua, duos quidem vidi, at vocem trium audiui. deinde interrogo, quãdo venturus sit Christus, Qui respõdit, vade interroga illum ipsummet, qui sedet in porta [d] Romæ, hoc autẽ tibi signum, ecce enim inuenies sedentẽ inter pauperes portantes dolores, vbi vniuersis ligantibus & soluentibus simul suas plagas, ille vicissim vnam soluit & ligat, ne tardet si fortè rogatum oporteat egredi ad redimendum Israëlem. Profectus ergo ad eum, salue, inquit, domine & præceptor, qui respondit, Etiam tu saluus sis Leuitæ fili. Interroganti autem R. Iosuæ, quando venies mi domine, dixit, hodie. Ad se ergo redeũtem R. Iosuam Elias interrogauit, quid sermonis accepisset à Messia, Illi deinde omnia cõmemoranti dixit, sperare te & patrem tuum iussit futurum sæculum. Decipiendo ergo decepit me inquit R. Iosuæ, quia interrogabã de die aduentus ipsius, cui Elias, Etiam dixit scriptura *hodie* si vocem eius audieritis.

c Paradisi voluptatis.
d In horti porta quæ Romã respicit R. Iacob. Allusio ad verba. Esa. 52.
Psal. 90.

Interrogarunt R. Iosé filiũ Kismá

Universidad de Deusto
Biblioteca

discipuli ipsius quando venturus esset filius Dauid. Respondit ille, vereor ne à me quæratis signum, vbi polliciti essent se minimè id fracturos respondit, veniet filius Dauid, cũ ceciderit hæc porta (a ostẽdebat autem vrbis Romæ portam) & restaurata fuerit, ceciderit iterũ, tum enim ei tertio redintegrandæ non sufficiẽt donec veniat Dauidis filius. Illis posthea signum petentibus præter pactũ nihilo minus dedit & ait si ita est, vertantur aquæ spelunc æ Paneadis (vbi origo Iordanis) in sanguinem, quod certè factum est hora obitus ipsius. Aítque illis, in profundo conficite mihi b arcam meam, quoniam nulla erit palma Babyloniæ in qua non ligetur exercitus Persarum, Nec vlla erit arca in terra Israël, in qua equus Medorum non comedat paleã, (q.d. Medi & Persæ venturi sunt Babylonem capiẽtque eam & implebunt vniuersam Babyloniã suis exercitibus. Inde excurrent in terram Israël, & eam capient.)

a Scholion. R.

b Sepulchrũ meũ.

Scholion R. Iacob.

Mich. 5.

Magister ait, Nõ veniet Dauidis filius quousque expandatur regnum impium super Israël nouem menses. Quoniam scriptum. Propter hoc dabit eos vsque ad tempus, in quo parturiens pariet, & reliquiæ fratrũ eius conuertentur ad filios Israël.

Vla ait, veniat & ne videam eum. Sic etiam dixit Magister, Veniat & ne cernam eum. R. Ioseph, inquit, Veniat. & merear sedere in vmbra stercoris asini eius. Percontanti autẽ Abaï magistrũ, quorsum diceret, & ne cernam eum, respondit: propter dolorem ipsius Christi. Notandum est autem discipulos interrogasse R. Eliezer, quid facturi essent homines vt liberarentur à dolore Messiæ, ipsumque respondisse, si se occuparent in lege & officiis pietatis. Mor dixit, siue lex siue officia pietatis (præstanda sunt) ne forte causa sit (alicuius mali) peccatum, promissionésve impediat. Quemadmodum R. Iacob filius R. Edi. R. enim Iacob filius Edi componit has scripturas inter se, *Ecce ego tecũ sum & custodiã te, quocunque perrexeris*, &, *Timuitq; Iacob admodum & angustia affectus est*. Quasi timeret Iacob, ne peccatum (alicuius incommodi) causam prẽberet & promissioni officeret. Quemadmodum exponitur, *Donec transeat populus tuus Domine* de ingressu primo Israëlis in terrã sanctã sub Iosuæ, *Donec trãseat populus quẽ possedisti*, de secundo sub Zorobabele & Ezra. Itaque consentaneum erat vt Israëlitis in secundo ingressu signa & prodigia contingerẽt, æquæ ac in primo, sed prohibuit peccatũ. Sic dixit R. Iohanan, veniat sed ne cernam eum. Quorsum hæc, inquit ei Res Lakis: Nẽpe quia scriptum, Quomodo si fugiat vir à facie Leonis & occurrat ei vrsus & ingrediatur domum, & initatur manu sua super parietem & mordeat eum coluber. Adesdũ, & assignabo tibi simile in hoc mundo. Si aliquando homini exeunti in agrum occurrat agrorũ diuisor, iste ipsi erit velut leo, Si ingredienti deinde in vrbem occurrat exactor siue publicanus, sibi ipse videbitur similis ei, cui occurrit vrsus, sin postremò ingrediens domum suam reperiat filios filiásque suas cõflictari cum fame, sibi videbitur veluti morsus à colubro.

Gen. 28.

Gen. 32.

Exod. 13.

Amos 5.

Hier. 30.

Doloret. Christi.

Scriptum est, interrogate & videte si generat masculus. Quare ergo vidi

vidi omnis viri manum super lumbos suos quasi parturientis? Quid istud, *Vidi omnis viri?* Respõdet Rabba filius Isaac, vir iste ille est cuius propria est omnis virtus & fortitudo (nempè Deus) Quid quod sequitur in Hieremia, *Et cõuersæ sunt vniuersæ facies in auruginem.* Respondet R. Iohanan, familia superior (Angelorũ) & familia inferior (Israëlitarum). Illa hora dixit Deus summus, a hi æquè ac illi sunt manuum mearum opificium, Quomodo igitur perdam hos propter istos. Illud est quod vulgato prouerbio fertur, cum currens bos cadit, adductus equus in locum ipsius statuitur ad præsepe.

a Gẽtes eque ac Iudæi.

Scholion R. Iacob Deus opt. Max. cruciat se velut parturient, atque quo tẽporis puncto vult delere gentes exteras in gratiam Israëlis, Quo pacto perdam illas istorum causa? Prouerbij autem hæc sententia est, in locum bouis, qui currendo cecidit, solent sufficere equum ac collocare ad alterius præsepe. Quod noluisset dominus facere ante lapsum ipsius, vt quem haberet precipuè charum. Cæterum post sanatũ bouem illo die siue insequenti grauate ferit extrudere equum suum, bouis sui causa & nomine, ex quo eò semel est introductus. Sic Deus opt. Max. simul atque lapsi in ruinam Israëlis dignitatem tribuit nationibus exteris, vbi ipse Israël conuersus est per pœnitentiam & redemptus, molestè fert perdere nationes exteras Israëlis gratia.

Cõtextus.

Ex dictatis Magistri, Rab. Ghidel ait, Israëlitæ comesturi sunt annos Christi, at verò, inquit R. Ioseph Pesitá, quísnam illos comodet? Hilec & Bilec eos comedent. Ad remouendam sententiam R. Hillelis, qui dixit, Non est Christus Israëli, quoniam iam comederunt illum diebus Ezechiæ.

Scholion R. Iacob. Israëlitæ comesturi sunt annos Christi, id est, satietas & rerum abundantia quæ illis temporibus futura est, pertinebit ad Israëlem. Verum Hilec & Bilec comedent eum. Erat autem locutio hæc vulgaris & trita, eo sensu, quo dici solet, cacodæmones cuiusuis sexus comedent eum, vt apparet ex tractatu Hulim. Mihi autem videtur Hilec & Bilec sonare vastitatem & desolationem. Alij dicunt duos fuisse iudices Sodomæ qui his nominibus appellarẽtur. Non est Christus Israëli. sentẽtia Hillelis est hæretica nisi sic accipiatur. Non est Christus propter Israëlem vel causa Israëlis, cui Ezechias fuit Christus & is de quo dictæ sunt vniuersæ Prophetiæ, vt Pullulare faciam cornu domui Israël, & stabit & videbit fortitudinẽ eius. sed (est Messias) propter Dauidem, ciúsque meritum, qui docturus erat innumerabiles Psalmos & Hymnos. Item propter Mosem, qui legem susceperus erat.

De nominibus Christi.

Ait Magister, mũdus non est procreatus nisi ob Dauidem. Samuël, nisi ob Mosem. R. Iohanan, imò verò ob Christum. Quod nomen eius? b Domus R. Sila respondet, Silo nomẽ eius, quoniam dictum, donec veniat Silo. Domus R. Ianai Innon nomen eius, quoniam dictum. sit nomẽ eius in sæculũ, ante solem Innon nomen eius. Domus R. Hanina, Hanina .i. misericordia nomẽ eius, quoniam scriptum, Non enim dabo illis Hanina, misericordiam. Non desunt qui dicãt c Menahem filius Ezechiæ nomen eius, quòd legatur in Lamentationibus Hieremiæ, quia longè fa-

b Schola.

Gen. 49. Psal. 49. Quisque istorum alludit ad suum nomen.

Hiere. 16. c 9. consolator. Lam. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctus est Menahem, consolator, conuertẽs animam meam. Porrò doctores nostri appellandum esse[a] album domus Rabbi, tradiderunt, allegantes oraculũ Esaïæ, verè infirmitates nostras ipse portauit, & dolores nostros tulit. Nos autem reputauimus eum quasi leprosum & percussum à Deo & humiliatũ. R. Nahaman ait, si Christus est vnus è viuis, est mihi similis quoniam scriptũ, & erit dux eius ex eo & princeps de medio eius producetur. Rab autem inquit, imò si Christus est in viuis, similis est magistro nostro Hakkados, si in mortuis, similis est Danieli viro desideriorũ. R. Iuda ex dictatis Rab, siue magistri dictũ reliquit, Deus opt. Max. prolaturus est Israëlitis Dauidem, quoniã scriptum, & seruient domino Deo suo, & Dauid Regi suo, quem suscitabo eis. Illic enim scribitur *suscitabo*, non item suscitaui, sed hoc similiter affirmanti Rabbino Abaï respondit R. Papha. Scriptura hæc, & Dauid seruus meus princeps eorũ in sæculum, Dauidem appellat Christum quo modo Imperator primus & secundus nominantur Cæsar.

Illud Prophetæ, væ desiderantibus diem Domini. Ad quid eam vobis. Dies domini ista tenebræ & non lux, illustrat exemplum Galli Gallinacei & Vespertilionis, qui expectãt lucem, inquit R. Samlai, dum allegorias captat. Affatur igitur Vespertilionem Gallus. Ego quidẽ expecto lucem, quoniam mea est. At quod ad te attinet, quid tibi cum luce? Illudq; est quod dixit ille hæreticus Rabbino Abahu, Quando venturus est Christus. isti enim respondit, Abi tege istas tenebras isti hominibus. cui cùm hæreticus diceret, quisnam imprecationem huiusce modi mihi imprecatus est, scriptura, inquit, cuius hæc sunt verba, Ecce tenebræ operient terram & caligo populos.

Scholion R. Iacob. Ego quidem expecto lucem. Vespertilio, non habet oculos. lux ergo mea est, qui habeo oculos, vt videam & illa frui soleo. Sic Israëlitæ spectant redemptionem, quoniam dies Domini illis erit lux clarissima. Quorsum autem diem illum expectent exteræ nationes, cùm præsertim ipsis futurus sit tenebræ & non lux?

De annis vitæ Christi.

Obseruandum, quod R. Eliezer ait, dies Christi quadriginta esse annos, eoq; facere locum psalmi, Quadraginta annis, infensus fui generationi huic, R. Eliezer Azariæ filius posuit septuaginta, ex hoc Esaïæ loco, Et erit in die illa, in obliuione eris ô Tyre septuaginta annis, sicut dies regis vnius. Quis iste rex singularis? respondet, Christus. Ribbi eum victurum dixit tria sæcula, è Psalmo 72. Timebunt te cum sole & ante lunam in generatione & generationes.

Hillel asseruit nõ esse Israëli Christum, quòd iam [b] comedissent eum tempore Ezechiæ. R. autem Ioseph, parcat, inquit, dominus R. Hilleli. Nam quãdo extitit Ezechias? Nónne stante templo primo? Atqui Zacharias ista vaticinatur in æde secunda, Exulta vehementer filia Sion, iubilia filia Ierusalẽ. Ecce rex tuus venit tibi, iustus & saluatus.

Sequens documentum R. Eliezer dictitauit. Dies Christi 400 anni. Quoniam dictum, lætati sumus pro diebus, quibus nos humilasti, annis quibus

a *i. leprosum. R. Iacob. vbi obserua 53 caput Esaiæ ab Hebræis explicatũ de Christo.*

Hier. 30.

Ibid.

Ezech. 37.

Amos 5.

Esa. 60.

Cõtextus.

Psal. 55. Esa. 23.

Hæreticus esse nõ potest se venturo Messiam. Perdidissent propter peccata. Zach. 9.

Psal. 9.

Gen. 15. Esa. 63.

quibus vidimus mala. scribitur autẽ in Genesi, subijcient eos seruituti & affligent quadringentis annis. Ribbi pauciores numerat, nempè 365 pro numero dierum Solis, quòd prædictum sit, Dies enim vltionis in corde meo annus redemptionis meę venit. Quid est, dies vltionis in corde meo?

a Scholion R. Iacob.

R. Iohanan, cordi meo, inquit, reuelaui, mẽbris meis non item. ([a] quoniam id non protuli ore meo, vt mẽbra possent exaudire, verũ intra cor totũ istud continui) R. Simeon ben Lachis, cordi meo, inquit, reuelaui, Angelis autem administratoriis non reuelaui. Vt verò docet Abimas filius R. Abahu, dies Christi Israëli sunt septẽ annorũ millia, quòd scriptum, sicut gaudet, sponsus super sponsa, gaudebit super te Deus tuus (diebus autem septem conuiuij lætatur sponsus, iam dies Dei mille anni) R. autem Iuda ex Samuële, dies Christi sicut à die orbis cõditi, ad hoc vsque tempus. Quippe scriptũ, vt multiplicentur dies vestri, sicut dies cæli super terram ([b] tantiu enim versaturi sunt Israëlitę in terra sua diebus Mesiæ.) R. Nahaman Isaaci filius, sicut dies Noë, ad hoc temporis punctum vsque, iuxta locũ Esaïæ, sicut in diebus Noë istud mihi est, cui iuraui ne inducerem aquas diluui.

Esa. 62.

Deut. 11.

b Scholion R. Iacob.

Esa. 54.

Esa. 64.

R. Haïa Abæ filius ex doctrina R. Iohanan, vniuersi, ait, prophetæ non nisi vaticinati sunt de diebus Christi. At de futuro illo sæculo, oculus non vidit ô Deus pręter te, quę facies sperantibus in te. Quod non caret controuersia. quoniam Samuël nihil interesse scribit inter præsens sæculum & dies Christi, præter vnam imperiorum tyrannidem.

Asserit præterea R. Haïa Abæ filius è sententia R. Iohanan, omnes prophetas vaticinatos duntaxat de hominibus in pœnitentiæ squallore versantibus. Iustis autem absolutis illud propheticum quadrare, oculus non vidit Deus pręter te, quæ preparasti sperantibus in te. Quæstionem hãc auget R. Abahu, quia affirmat iustos profectos & absolutos non posse stare in loco Pœnitentibus apparato, adducens illud Esaïæ, Pax, Pax ei qui longè est, & qui propè, dixit Dominus & sanaui eum, ei scilicet qui longè est in principio, posteà verò propè. Quis iste remotus? qui longè est ab initio. Quis propinquus? qui propè est hoc præsenti tempore. R. Iohanan interpretatur remotum eum qui est longè à transgressione, propinquum eum qui est propè trãsgresionem, sed longe se ab ea subducit. *Ibidem.*

Ex sententia R. Iohanan R. Haïa Abæ filius, vniuersi, inquit, prophetæ non nisi de Christo vaticinantur, idq; discipulo sapientum & ei qui se in actione virtutis exercet, discipulo sapientum, & ei qui liberaliter largitur discipulo sapientum de suis facultatibus. Cæterùm de discipulis sapientum ipsismet dicitur, oculus non vidit Deus præter te. Quid, oculus non vidit, declarat? Vinum, quod seruatur in suis racemis à sex primi orbis procreati diebus, vt quidem affirmat R. Iosua filius Leui. Vt autem Res Lachis, Eden siue paradisum, quem non spectauit oculus ab ipso sæculo. Vbi igitur, inquies, versabatur Adam? Nónne in horto, qui quidem est & nominatur Eden? Aliud esse hortũ, aliud Edem in quo Adã fuit locatus, aliud Edem

Innuunt vinum S. Eucharistiæ.

Gen. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

proposita excitemus, exiguum quoddam prægustamentum hoc loco apponere instituí, quòd nec librarios magnis sumptibus grauet, nec lectoribus ciuilium motuum pertæsis & alio non facilè mentem conuertentibus, operis prolixitate, fastidium procreet. In eo contemplabuntur præcipuos fidei articulos Iudæis nobiscum esse communes, Messiæ aduentum, per quem ad nos omnium bonorum ilias adueheretur, qui & cardo semper extaret omnis diuinæ religionis, fuisse numeratum in ipsorum symbolo, spem sempiternæ beatitudinis populo Domini semper fuisse pro salutis capite propositam. Perspicient in solennibus ipsorum sacris vsurpari, quæ à Munstero & consimilis metalli hominibus, vt eneruent librorum de Machabæorum gestis veritatem, vt receptam Ecclesiæ de orando pro mortuis consuetudinem infirment, malignè asseuerantur nunquam in hunc vsque diem fuisse apud ipsos vsitata. Considerabunt in publicis precibus Diuorum commemorationem fieri, compluráque alia, quæ à priscis sæculis, continuata quadam doctrinæ successione, Iudæorum animis inhæsisse non dubitabit is, qui ipsos reminiscetur semper retinentissimos extitisse auitarum traditionum. Id verò quicquid est, vir sapientissimè, tuo inter bonos & doctos præclaro nomini dicare volui, quod etsi, mea etiam existimatione, exiguum sit, huiusmodi tamen studiis delectari te sciam, soleásque perhumanè suscipere, quæ tuæ magnitudini in quouis literarum genere offeruntur, quarum te esse cultorem præcipuum & patronum singularem omnes tum gaudemus, tum singulari Dei beneficio ducimus. De more igitur tuo, placide vigiliolam nostram

Accipito, ac animum pictura pasce vetusta.

ORA-

Finis.

Deo rerum effectori honor & gloria.

SEXCENTA TREDECIM *præcepta Mosis, quorum iugum ac sarcinam populus Iudaicus, vsque ad Christum portare iussus est, è capitibus vltimis operis Morè Nebuchim, quod olim conscripsit R. Moses Ægyptius Maïemonis filius.*

Eorum quæ propriè appellantur præcepta & versantur circa actionẽ, alia affirmant, alia negant. Affirmant ducenta quadraginta & octo, quot hominum[b] membra à medicis numerantur. Negant trecenta sexaginta & quinque, qui numerus est dierum anni.

[b] *Ossa dicerẽt Hippocrates, Galen. Razes, Auicenna. Vide Scholam Salernitanam.*

Leges de Deo Deiq; religione.

Affirmantia autem sunt hæc.

1 Deum esse credatur, Exod, 20.
2 Eundem esse vnum fide teneatur, Deut. 6.
3 Deus diligatur toto animo, &c. Deut. 6.
4 Timeatur, Ibid.
5 Colatur, adoretúrque modis à se præscriptis, Deut. 12.
6 Ei adhæreatur, Deut. 10.
7 Iuretur per nomen ipsius, Deut. 10 & 21.
8 Incedatur in viis ipsius, Deut. 13.
9 Sanctificetur nomen eius in medio filiorum Israël, Leui. 22.
10 Scriptum, *Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus vnus est*, discatur, memoriáque teneatur, Deut. 6.
11 Filij legẽ Dei doceantur, Deu. 6.
12 Ligentur Phylacteria inter oculos, Deut. 6.
13 Eadem alligẽtur brachio, Deu. 6.
14 Conficiãtur fimbriæ in quatuor angulis palliorum, Num. 15.
15 In postibus & ostiis ædium scribatur Merizá, quæ est membrana, in qua exaratur, Audi Israël, &c. Deu. 6.
16 Congregetur populus, vt audiat legem stato tempore, Deut. 31.
17 Scribatur liber legis, Deut. 31.
18 Rex habeat apud se legis exemplar. Deut. 17.
19 Deus post cibum benedicatur, Deut. 8.
20 Conficiatur Deo Sanctuarium, Exod. 25. Deut. 12.
21 In veneratione Sanctuariũ Domini habeatur, Leuit. 19. 26.
22 Excubent in Sanctuarij custodiis Sacerdotes, Num. 18.
23 Leuita Sãctuario inseruiat. Num. 18. & 7. Deut. 18.
24 Ingressuri Sanctuarium lauent

Universidad de Deusto
Biblioteca

manus & pedes, Exod. 30.

25 Deo soli sacrificetur, Exod. 22.

Christus. 26 Liberator expectetur, Num. 24. & Deut. 30.

Sacerdotes tempore ministerij sui curent.

De sacerdotum officio. 27 Vt benedicant populo verbis conceptis, Num. 6.

28 Vt accendãtur lucernæ, Leu. 24.

29 Vt Panes & Thymiama proponantur coram Domino, super mensam sabbatis, Leuit. 24.

30 Vt adoleatur incẽsum siue Thymiama quotidie, Exod. 30. 39.

31 Vt ignis assiduè in altari ardeat, Leuit. 6.

32 Vt cinis ex eodẽ tollatur, Leui. 6.

33 Vt contaminati expellantur de Templo, Num. Deut. 23.

34 Omni honore afficiatur genus Aaronis, Leuit. 21.

35 Sacerdos vestibus sacris induatur tempore ministerij, Exod. 28. 18.

36 Arca portetur humeris sacerdotum, Num. 7. Ios. 3.

37 Sacerdotes, reges Tabernaculũ, & vasa rei diuinæ destinata inunguntur Oleo sancto, Exod. 30. 35. 37. 39.

38 Sacerdotes summi ministrent in Sanctuario vice sua, Deut.

39 Diebus autem solẽnibus omnes pariter, Deut.

40 Sacrificiũ iuge bis quotidie, manè scilicet & vesperi offeratur, Nu. 28

41 Sacerdotes minores [a] contaminentur mortuorum suorum funere sicut & populus, Leuit. 21.

a Interſint ipſorum funeribus.

42 Sacerdotes ducat virginem in vxorem, Leuit. 21.

43 Sacerdos summus quotidie decimam partem Ephi offerat. Leu. 6. Deu. 6.

44 Holocaustum quotidianis addatur, diebus Sabbati, Num. 28.

45 Holocaustũ quoque superaddatur Calendis mensium siue Neomeniis, Nu. 28.

De festis.

46 Manipulus frugum offeratur [b] altera die Paschæ, Leui. 23.

b 16. die Nisan.

47 Superaddatur quotidianis Holocaustum die Pentecostes, Nu. 28.

48 Duo panes offerantur eodem die, Leuit. 23.

49 Holocaustum vltra quotidiana offeratur primo die mensis Septembris, Num. 29.

50 Idem fiat die expiationum, id est, 10. die Septembris. Num. 29. Leu. 23.

51 Die expiationum summus Sacerdos totam rem diuinam faciat, prout scriptum est, Leuit. 16.

52 In festo Tabernaculorum holocaustum iugi sacrificio accedat, Nu. 29. Leui. 7 & 23.

53 Idem seruetur octauo die eiusdẽ festi, Ibidem.

54 Obseruentur dies festi, Exod. 23.

55 Ter quotãnis omnes ad Sanctuarium sese sistant Domino, Exod. 23.

De vitiis mis Gentilitatibus.

56 Illos dies festos in lætitia & gaudio transigant, Deut. 16.

57 Iuguletur agnus die Paschatis, Exod. 12. Deut. 16.

58 Illius agni carnes edantur decima quinta nocte Mensis Nisan, Ibid.

59 Contaminati, itémque viatores celebrent Pascha, 14. die mensis secundi à Nisan siue Martio. Num. 9.

60 Comedántque carnes agni Paschalis illa ipsa nocte, Ibid.

61 Clangatur Tubis siue buccinis super holocausta, diebus festis & solennioribus, Num. 10.

62 Victima quæ offertur, sit membris integra, Ibid.

63 In quolibet sacrificio adhibeatur

tur sal. Leuit. 2. Num. 18.

65 In holocausto ritus præscriptus seruetur, Leuit. 1.

66 Itẽ in hostia pro peccato, Leu. 6.

67 Itẽ in hostia pro delicto, Leui. 7.

68 Itẽ in sacrificiis pacificis, Leuit. 3. & 7.

69 Item, in hostia laudis, siue gratiarum actionis, Ibid.

70 Item in hostia pro errato Patrisfamiliæ, Leu t. 4.

71 Item in oblatione pro errato cuiuslibet hominis, Ibid.

72 Item in oblatione, quam quis offert cùm dubitat, num admiserit peccatum, cuius causa debeatur hostia pro peccato, Leuit 5.

73 Item in oblatione eius, qui per errorem aliquid sustulit, vel negauit depositum interposito iureiurando, Leuit. 5.

74 Qui tenuior est, quàm vt arietem possit offerre, offerat duas Turtures vel columbas, Leuit. 5.

75 Quilibet coram Domino confiteatur peccatum, quod perpetrauerit, Num. 5. Leuit.

De ſacrificiis polluto rum.

67 Qui fluxum patitur litet, postquam mundatus fuerit, Leuit. 15.

77 Mulier patiens fluxum idem præstet, Ibid.

78 Mulier, quæ peperit, vbi purificata fuerit, offerat sacrificiũ, Leu. 12.

79 Leprosus post curationem emundationémque offerat victimam. Leuit. 14.

De rebus ſacratis.

80 Ex ouibus & vaccis carpantur decimæ, Leuit. 27.

81 Sacretur omne bestiarũ primogenitũ, Deut. 15. Exod. 13. 22. Nu. 17.

82 Primogenitum hominis redimatur, Exod. 13. 24.

83 Redimatur quoq; Asellus. Ex. 13.

84 Decolletur Asellus, si cum dominus noluerit redimere, Ibid.

85 Vniuersæ oblationes, quas quis tenetur offerre partim iure, partim voluntate, primo festo, quod euenerit, offerantur, Deut 12.

86 Omnis generis oblationes offerantur in æde Sanctuarij, Ibid.

87 Omnis generis oblationum, ab iis, qui extra terram sanctam degunt, precium deferatur ad ædem Sãctuarij, Deut. 12. 14.

88 Cõsecrata, quę vitio affecta sunt, redimãtur, ac eis vesci liceat. Deu. 12.

89 Sacretur Deo & id quod mutatum est, & illud, pro quo mutatum est, Leuit. 27.

90 Reliquias oblationum edant Aaronij, Num. 18.

91 Iidẽ vescãtur carnibus, hostiarũ pro peccato, & pro delicto, Num. 18.

92 Reliquiæ sacrificij pacifici crementur, Leuit. 7.

93 Carnes consecratæ, si postea contaminentur, igni tradantur, Ibid.

Nazareatus.

94 Nazareus toto consecrationis, professionísque suæ tempore, nec tondeatur, nec radatur, Num. 6.

95 Tondeatur autem exacto consecrationis tempore, vel si contaminatio ei acciderit, Ibid.

Vota.

96 Vota persoluantur, Deut. 23.

97 In fragendis vel laxãdis votis habeatur ratio legum, Ibid. Num. 30. Leuit. 27.

De immũdis.

98 Quicunque morticiniũ vel cadauer tetigerit, immundus esto, Leuit. 11.

99 Cibi his vel illis notis affecti immũndos faciant, Ibid.

100 Octo serpentium, reptantiúmve genera polluant, Leuit. 11.

Universidad de Deusto
Biblioteca

101 Quæ menſes patitur ſit immunda itémque alios immundos conſtituat, Leuit. 15.
102 Quæ peperit eſto immunda, Leuit. 12.
103 Leproſus contaminatus eſto & alios contaminet. Leuit. 13.
104 Vir fluxum patiens eodem habeatur loco, Leuit. 15.
105 Similiter & mulier, quæ fluxum patitur, Ibid.
106 Spermatis miſſio inficiat, Leuit. 15.
107 Ædes plaga affectæ contaminent, Leuit. 14.
108 Mortuus immundos efficiat, Leuit. 15.

De purificationibus.

109 Aquæ vitulæ ruffæ contaminatum ex mortuo purificent, aliâs polluant, Num. 19.
110 Omne contaminationum genus purificetur aquæ baptiſmatibus, Leuit. 13. & 15.
111 Lepra cùm hominis, tum ædiũ mundetur ligno cedrino, hyſopo & cocco, ſiue vermiculo, Leuit. 14.
112 Lepra infectus planè tondeatur, Leuit. 13.
113 Idem cunctis manifeſtus eſto, Ibid.
114 Vitula ruffa ritu præſcripto immoletur. Num. 19.

De æſtimationibus rerũ.

115 Qui votum fecerit, ſpondetúrque Deo animam ſuam, ſub æſtimatione ſoluat precium, Leuit. 27.
116 Qui vouerit cõtaminatam pecudem, numeret precium, Ibid.
117 Qui ſacrauerit domũ, debeat precium pro cenſura ſacerdotis, Ibi.
118 Item qui ſacrauerit agrum poſſeſſionis ſuæ, Ibid.
119 Qui comederit ſanctificatum, teneatur precium eius rependere, Leuit. 22.
120 Fructus quarti anni ſanctus ſacérque eſto, Leuit. 19.

Leges pro pauperibus.

121 Pars agri vel vineæ, meſsis vindemiæq; tempore intacta relinquatur pauperibus, Leuit. 19.
122 Idem fiat in loco oleis conſito, Ibidem.
123 Obliuioni traditum pauperibus deferatur, Deut. 24.
124 Quod remanſerit in arboribus, relinquatur pauperi & peregrino, Ibid, & Leuit. 19.
125 Idem ſit de racemis tempore vindemiæ prætermiſsis, Leuit. 19,

Primitiæ & decimæ.

126 Primitiæ frugum deferantur in Sanctuarij locum, Exod. 23. Deut. 18.
127 Separetur pars, quę dicitur Teruma 4. *eleuatio*, Sacerdoti, Leuit. 7. & Num 15.
128 Seponatur decima prouentuũ Leuitis, Num. 18. Leuit. 27.
129 Seponatur decima ſecunda comedenda Hieroſolymis, Deut. 14. 26.
130 Leuitæ de decimis ſuis dent ſacerdotibus, Num. 18. & 24.
131 Separetur decimo tertio quóque anno & ſexto pauperibus, &c. Deut. 14. & 26.
132 Confiteantur domino, qui offerunt decimas. Deut. 26.
133 Confeſsionem recitent, quæ ſcripta eſt de primitiis, Ibid.
134 Separetur pars conſperſionis ſacerdoti, Num. 15.
135 Sinatur terra quieſcere annis ſeptimis, Leuit. 25.
136 Sacer eſto annus Iubilei, qui & quinquageſimus, remiſſa agrorum cultura & ſatione, Leuit. 25.
137 Anno illo clangatur tubâ ſiue buccinâ, Ibid.

De poſſeſſionibus redimendis.

138 Tum ius eſto redimendarum poſſeſſionum, Ibid.
139 Ædium in vrbe mænibus cincta intra annum redimendarum ius eſto, Leuit. 25.
140 Numerantur anni iubileorum per ſeptenos annos, Ibid.
141 Remittantur debita anno quoque ſeptimo, Deut. 15.
142 Exigendi tamen ea ab externo, id eſt, Idololatra, ius eſto, Ibid.
143 Munere è quolibet animante dentur ſacerdoti armus dexter, Mandibula & Stomachus, Deut. 18.
144 Tonſionis ei dentur primitiæ, Ibid.
145 Quæſtiones iuris & facti indicentur partim Deo, partim ſacerdoti, Leuit. 4 5. Deut. 17.

De cibis.

146 Prius iugulentur pecudes & aues, quàm comedantur, Deut. 12.
147 Sanguis cerui & ſimilium belluarum, itémque volatilium in terrã fundatur, terráque obruatur, Deut. 12. Leuit. 17.
148 Captis pullis è nido mater emittatur, Deut. 22.
149 Animalia terreſtria in eſum liceant, ſi notas in lege aſſignatas habent, Deut. 14. Leuit. 11.
150 Item volatilia, Ibid.
151 Item aquatilia, Ibid.
152 Item locuſtæ, cæteráque ancipitia, Leuit. 11.

De feſtis iterum.

153 Sanctificentur Neomeniæ, Num. 10. 28.
154 Anni tantùm numerentur in conſeſſu [a] ſenatus maioris, ſiue ſanctioris.
155 Cum quiete & otio celebretur Sabbatum, Exod. 23.
156 Sanctum ſacrúmque eſto Sabbatum, Exod. 20.
157 Abiiciatur fermentatus panis die primo azimorum, Exod. 12. Deut. 16.
158 Prima nocte Paſchæ prædicetur Exitus de Ægypto & liberatio de iugo Ægyptiorum, Exod. 13.
159 Panis azymus edatur nocte illa, Exod. 12. Deut. 16.
160 Primus dies Paſchæ in quiete traducatur, Num. 28. Exod. 12.
161 Similiter dies eiuſdem feſti Septimus, Num. 28.
162 Numerẽtur quinquaginta dies à die manipulorum oblatorum, Leu. 23.
163 Quies ſit die quinquageſimo, Ibid.
164 Item die primo menſis ſeptimi, Ibid.
165 Decimo autem eiuſdem mẽſis ieiunetur. Ibid.
166 Dies ille ieiunij quieti deputetur, Ibid.
167 Quieſcatur die primo tabernaculorum, Leui. 23.
168 Item die octauo, Ibid.
169 Habitetur ſub tabernaculis ſeptem totis diebus, Ibid.
170 Illo die geſtentur, manibus palmæ, tréſque aliæ fructuum ſpecies, Ibid.
171 Primo die anni, id eſt, primo die Septembris clangant buccinæ, feſtúmque Tubarũ celebretur, Leu. 23.
172 Detur dimidium ſicli quolibet anno pro ærario templi. Exod. 30.
173 Lex ſeruetur citra additionem vel detractionem, Deut. 12.
174 [b] Audiatur quilibet propheta tempore ſuo, Deut. 18.
175 Rex de gente propria creetur, Deut. 17.

Aiunt autem hoc ſcitum deſumptum eſſe, è 12. cap. Exod. & 16. Deut.

[a] *Ita appellat concilium ſacerdotum primorum, cuius mentio ſit Deu. 17.*

[b] *Corrũpit oraculum Deuteronomij, quod intelligitur propriè de Chriſto.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

De iudicibus.

176 Obediatur curiæ ſenatus maioris, Deut. 17.

177 Abſolutio maioris partis præponatur, vbi in iudiciis Sententiæ Seniorum ſunt contrariæ, Exod. 23.

178 Vbique conſtituantur Iudices & præfecti, Deut 16.

Teſtes.

179 Æqualitas inter aduerſas partes in iudicio citra delectum perſonarum ſeruetur, Leui. 19.

180 Teſtis, quæ nouit, teſtificetur, Exod. 23.

181 Diligentiſſime explorentur teſtes, Deut 13. 19.

182 Teſtes iiſdem ſint obnoxij, quæ aliis ſuo teſtimonio intentauerint, Deut. 19.

183 Vitulæ cæde expietur hominis nex, Deut 21.

184 Eligantur ſex ciuitates refugij, Deut. 19.

185 Dentur leuitis vrbes in quibus ſeorſum habitent, Num. 35.

186 Item ſuburbana certo ſpatio per circuitum, Ibid.

187 Idolorum & cultus & cultores diſperdantur, Deut. 12.

188 Impiæ & deſertricis ciuitatis coloni interficiantur, Deut. 13.

Leges bellicæ.

189 Deleantur 7. gentes de terra Iſraël, Deut. 20.

190 Deleatur gens Amalech, Deut. 25.

191 In ſempiternam reducantur memoriam ea, quæ in Iſraëlem commiſit Amalech, Ibid.

192 In cæteris præliis ſeruetur diſciplina, quam lex dictat, pace primùm propoſita, Deut 20. 23.

193 Sacerdos ingruente conflictu, cohortaturus ſtet ante aciem, Deut. 20.

194 Extra caſtra paretur locus ad requiſita naturæ, Deut. 25.

195 Paratus eſto paxillus in caſtrorum limine, Ibid.

Leges de Politica ſocietate.

196 Reſtituatur ablatum, Num. 5.

197 Ad Eleemoſinam erogandam promptiſſimi ſient, Deut. 15. Exod. 2. 1.

198 Extraneo, qui fuerit peregrinorum deorum cultor, dare liceat fœnore, Deut. 15. Exod. 21.

199 Pignus Domino eodem die reſtituatur, Exod. 21.

200 Mercenario eodem die merces rependatur, Deut. 24.

201 Operarius comedere de iis poſſit, ad quæ operam ſuam locauerit, Deut. 23.

202 Quiſque ſuccurrat homini vel iumento onere depreſſo, Exod. 23. Deut. 22.

203 Reſtituatur domino res amiſſa, Ibidem.

204 Redarguatur proximus viis prauis inſiſtens, Leui. 19.

205 Diligatur proximus inſtar ſui. Ibid.

206 Ametur peregrinus, Ibid. & Deu. 10.

207 Pondera iuſta habeantur, Leui. 19. Deut. 25.

208 Sapientes honore afficiantur, Leuit. 19. Deut. 13.

209 Honor exhibeatur parentibus, Exod. 20.

210 Vnuſquiſque Patrem & Matrem timeat, Leuit. 19.

211 Creſcant [a] & multiplicentur, Gen. 1. & 9.

212 Sponſus immunis bello cum ſponſa lætetur annum vnum, Deut. 24.

213 Circuncidatur puer octauo die, Gen.

[a] *Legi de contagiis.*

Benedictionem confundit cum præcepto.

Gen. 17. Leuit. 12.

214 Frater vxorem ducat fratris, ad ſuſcitandum ipſi ſemen, Deut. 25.

215 Aut, vxor fratris ei ignominiæ cauſa calceos publicè extrahat, Ibid.

216 Qui vim puellæ intulerit, ipſam ducat in vxorem, Deut. 22.

217 Qui traduxerit vxorem ſuam, ne poſſit eam repudiare, Ibid.

218 Qui mulierem fefellerit, ſit obnoxius legibus ſcriptis, Exod. 22.

219 Captiua formoſa iuxta conceptas in Scriptura leges tractetur, Deut. 21.

220 Qui ſuſpectam de pudicitia vxorem habet, ſeruet ritum proditum, Num. 5.

221 Chartâ ſiue tabulis repudium detur, Deut. 2. 24.

Leges de pœnis.

222 Sacerdos formulam repudij ſibi præſcriptam ſeruet, Num.

223 Sontes pro commerito cædãtur virgis, Deut. 25.

224 Qui imprudenter aliquem interfecerit, exulet vſque ad mortem ſummi pontificis, Num. 35. Ioſ. 20.

4 Mortis genera.

225 Senatus maior interficiendi gladio, ius habeat, Exod. 21.

a Strãgulentur.

226 Adulterio & adultera [a] interficiantur, Leuit. 30.

227 Crementur igni ſontium aliqui, Leuit. 20.

228 Lapidibus obruantur alij, Deu. 22.

229 Et hi in patibulum agantur, Deut. 21.

230 Excarnificatus iudicum decreto ipſo die ſepeliatur, Ibid.

Leges de ſeruis.

231 Erga ſeruum Hebræum ſeruentur quæ ſcripta ſunt, Exod. 21. Deut. 15.

232 Itidem erga ſeruam Hebræam, quam herus ſibi copulauerit, Ibid.

233 Dimittatúrque libera, ni in cõiugium ducitur, Exod. 21.

234 Seruus chananæus, peregrinæque religionis perpetuam ſeruitutem ſeruiat, Exod. 21. Leuit. 25.

De damnis.

235 Qui damnum attulerit mulctâ puniatur, Exod. 21.

236 Idem eſto de iudicio damni à beſtiis profecti. Exod. 21.

237 De iudicio damni è puteo malè ſepto, Exod. 21.

238 De mulcta vel morte furis, Exod. 22.

239 De damno paſcentis, eiuſque iudicio, Ibid.

De iudiciis.

240 De iudicio damni ab igne manantis, Exod. 22.

241 De iudicio depoſiti, Exod. 22.

242 De iudicio locati & locantis, Exod.

243 De iudicio commodati, Exod. 22.

244 De iudicio rei emptæ & venditæ, Leuit. 25.

245 De iudicio rei raptæ, Leuit. 19.

246 De iudiciis hæreditatum, Nu. 27 & 30.

247 Euadat ad ciuitates refugij, qui caſu aliquem occiderit, Deut. 19.

248 Ei omnes opem ferant, aduerſus illum, qui ipſum ad necem conquirit & perſequitur, Ibid.

Affirmantium præceptorum finis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRÆCEPTA LEGIS
Mosaïcæ negantia.

Iam diximus præcepta huius generis, quæ & interdicta vocari possunt, esse trecenta sexaginta quinque, [a] pro numero dierum anni. Horum ergo hæc est nomenclatura.

[a] *Rabbinorum alij, vt ferunt ceptam ex humanis membris comparationem, dicunt, pro numero meatuum neruorum & venarum, quibus primaria decem membra connectuntur, Cerebrum, Cor, Hepar, Pulmo, Stomachus, Fel, Splen, Ren. Genitale, Matrix cum adiunctis partibus.*

De Deo Deique religione.

1 Ne cogites alium deum esse præter me, Exod. 21. Deut. 4.
2 Ne habeas Deos alienos coram me, Exod. 20.
3 Ne conficias tibi sculptile, aut simulachrum, Ibid.
4 Neque conuertare ad Idola, itémque deos conflatiles, Leui. 19.
5 Ne conficiatis deos argenteos, neque aureos, hoc est, vllam istiusmodi formam, elegantiæ & ornamenti gratiâ, Exod. 20.
6 Ne adores Idola, neque colas, Exod. 20.
7 Ne des de tuo semine, id est, vllum liberorum tuorum Idolo Moloch, Leuit. 18.

De diuinaculis.

8 Pytho, qui Ob dicitur, & diuinus, qui ידעוני, ne consulantur, Deut. 13.
9 Nemo pythonicam exerceat, Leuit. 19.
10 Neque aliam artem diuinatoriã, quæ pertinet ad Ideonim, Ibid.

Hoc paulò subtilius colligunt è 4. Deuteronomij.

11 Ne respicias Idola, Deut. 4.
12 Ne erigas tibi statuam, Deut. 16.
13 Neque sculptum lapidem, Ibid.
14 Ne Plantes lucum, aliquámve arborem prope altare, Ibid.
15 Per Idola iuramentum neque præsta, neque recipe, Exod. 23.
16 Ne prodeat ex ore tuo nomen Idolorum, Ibid.

De Pseudoprophetis.

17 Nemo aliquem sollicitet ad colenda Idola, Deut. 13.
18 Talis suasor ne ametur, Ibid.
19 Imò vero ei ne parcatur, Ibid. & Deut. 18.
20 Ne remittantur erga eum inimicitiæ, Ibid.
21 Qui ab eo fuerit deceptus, ne pro ipso vllam rationem afferat, cuius causa possit euadere, Ibid.
22 Sed nec occultet eum, in criminis ipsius obtentum aliquid reticens, Ibidem.

De Idolis & eorum cultoribus.

23 Nemo abscondat Idolum, aliquídve, quod ad ipsum pertineat, Deut. 17.
24 Ciuitas diris deuota ne iterum ædificetur, Deut. 13.
25 Nemo aliquid è bonis illius interuertat, Ibid.
26 Nullus ex Idolis vtilitatis aliquid capiat, Deut. 17.
27 Sed nec ex Idolorum cultoribus, Ibid.
28 Item nec è rebus quibuslibet ad Idola pertinentibus, Ibid.
29 Ne peieretur, vel nomine Idolorum vsurpato, Deut.

De Pseudoprophetis iterum.

30 Ne sit falsus propheta in populo, Deut 13. Leuit. 19.
31 Ne auscultetur, qui vaticinatur Idoli nomine, Deut. 13.
32 Ne abstineas cæde Pseudoprophetæ, Deut. 13. & 18.

De diuinaculis iterum.

33 Ne ambuletis in viis & ritibus Idololatrarum, Leuit. 18.
34 Ne exerceatur diuinatio lignorum

rum frustulis, quæ appellatur אוב Deut. 18.
35 Ne auguremini, Leuit. 19.
36 Ne diuinetis, Deut. 18.
37 Ne declinetis ad Magos, Leu. 19.
38 Ne consulatis ariolos, Deut. 18.
39 Ne denique scisitemini vllum diuinaculorum genus, Deut. 18. Leuit. 19.
40 Nemo consulat, vel euocet mortuos, Deut. 18.

De cultu et habitu corporis.

41 Ne induat mulier viri habitum, Deut. 22.
42 Nec è conuerso vir fœminæ, Ibid.
43 Characteres, notæ & stigmata ne inscalpantur in cute, vt moris est Idolorum cultoribus, Leuit. 19.
44 Nemo induat vestem lino lanáque contextam, Deut. 22.
45 Ne tondeas comam in orbem, Leuit. 19.

a Superiorem & inferiorem maxillarũ extremitatem.

46 Ne radas [a] angulos barbæ. Ibid.
47 Ne incidas, neque facias caluitium super mortuo, Deut. 14.
48 Ne in perpetuum habitato in terra Ægypti, Deut. 17.
49 Ne sequaris cogitationes tuas & animi tui sensa, Num. 15. Deut. 12.

Leges belicæ.

50 Ne ineas fœdus cũ septem Chananeorum gentibus, Deut. 7. 17. 20.
51 Ne Idololatrarum misereare, Deut. 17 & 20.
52 Ne eos sinas tecum in terra tua commorari. Exod. 23. Deut. 7.
53 Ne ducas ipsorum filias in vxores, Exod. 34. Deut. 7.
54 Ammonitæ & Moabitæ ne ingrediantur in Ecclesiam Domini. Deut. 23.
55 Ne abominêris idumeum, Deuteronom. 23.
56 Ne abominêris Ægyptium, Deut. 23.
57 Ne exoptes pacem Ammonitis & Moabitis, Deut. 23.
58 Ne succidas eorum arbores, cùm ciuitates eorum oppugnabis, Deuteronom. 20.
59 Ne timeas inimicos, tuos in prælio, Deut. 7 & 20.
60 Ne obliuiscâre eorum, quæ Dominus fecit Amalechitis, Deuteronom. 23. 25.

De iuramento & execratione.

61 Ne blasphemetur nomen Dei, Qui secus fecerit, interficiatur, Leuit. 24.
62 Ne peieres Dei vsurpato nomine, Leuit. 19.
63 Ne iures in vanum. Exod. 20.
64 Verbum Domini ne tentes, Deut. 6, & vlt.
65 Ne faciatis Domino Deo vestro, sicuti Idolis, Deut. 12.
66 Neque destruatis ædem Sanctuarij, aut libros legis, perinde atq; templa Idolorum & libros, Ibid.
67 Ne pernoctet suspensus in patibulo. Deut. 21.

Leges de ministerio Ecclesiæ.

68 Ne summoueantur custodiæ de Sanctuario, Leuit.
69 Ne ingrediatur sacerdos omni hora in Sanctuarium, Leuit. 16.
70 Macula affectus ne intret Sanctuarium, intra velum, vel ad altare, Leuit. 21.
71 Multò minus ministret. Ibid.
72 Leuitæ ne sumant sibi ministeriũ sacerdotum, nec contrà sacerdotes Leuitarum, Leuit. Num. 18.
73 Ebrius ne ingrediatur Sanctuarium, Leuit. 10.
74 Alienigena, quíque non fuerit de stirpe Sacerdotum, ne ministret in Sanctuario, Num. 18.

Universidad de Deusto
Biblioteca

75 Sacerdos contaminatus ne rem diuinam faciat, Leuit.21.
76 Sacerdos, quo die à sua immunditia lotus fuerit, ne ministret, Leuit.22.
77 Idem contaminatus ne ingrediatur atrium. Leuit.21.
78 Sed nec in cœtum Leuitarum prodeat. Ibid.
79 Ne ædificetur altare è lapidibus cæsis, Exod.20.
80 Ne ascendatur ad altare gradibus, Ibid.
81 Ne deficiat ignis in altari, Leuit.6.
82 Ne incendatur holocaustum, vlla vè alia victima, sed nec Thymiama alterius compositionis, quàm præscriptæ, in altari aureo, Exod. 30.
83 Ne imitemini cõfectionem sancti olei, Ibid.
84 Vectes ne extrahantur de arcæ circulis, Exod,25.
85 Ne vngatur extraneus oleo sancto, Exod.30.
86 Rationale siue Oraculũ ne separetur de superhumerali siue Ephod, ministerij tempore, Exod.28.
87 Foramen interulæ summi Sacerdotis, Item alij amictus Sacerdotales neque dissuantur, neque scindantur, Exod. 28.29.
Cruēda in sacrificiis.
88 Ne offeratur holocaustum quouis loco, Deut.12.
89 Ne immolentur consecrata extra locum dominico cultui destinatum, Leuit.17.
90 Vitiata ad altare neque consecrentur. Leuit.22.
91 Neque mactentur, Ibid.
92 Sanguis victimarum maculatarum ne fundatur in altari, Ibid.
93 Intestina earundem ne crementur, Ibid.
94 Animal affectum macula incurabili ne offeratur in sacrificium. Leuit.22.
95 Idem ne per manum quidem gentilis offeratur, Ibid.
96 Ne de industria maculentur consecrata, Leuit.22.
97 Fermentum & mel ne adoleantur, Leuit.2 & 23.
98 Ne fiat oblatio absque sale. Leuit.2.
99 Ne offeratur merces prostibuli, nec precium canis, siue animal commutatum pro cane, Deut.23.
100 Ne immoletur bestia, eodem die, Leuit.22.
101 Quo catulus eius. Ibid.
102 Ne ponatur oleum oliuarum in oblatione pro peccato, Leuit.5.
103 Sed nec in oblatione Zelotypiæ, Num.5.
104 Oleum oliuarum ne mittatur super vllam auem, Num.
105 Ne ponatur thus super hostia pro peccato, Leuit.5.
106 Ne commutentur consecrata præstantiora cum deterioribus, nec è diuerso. Leuit.27.
107 Ne commutentur consecrata diuersarum oblationum inter se, Leu.27.
108 Ne redimatur primogenitũ bestiæ mundæ, Num.18.
109 Ne vendatur decima bestiarum, Leuit.27.
110 Ne væneat ager Deo consecratus, Leuit.
111 Idem ne redimatur, Ibid.
112 Auis in sacrificio ne sic discerpatur, quin caput corpori hæreat, Leuit.1.
113 Nemo vtatur in suos vsus sanctificatis, Exod.30. Deut.15.
114 Ne ares cum primogenito bouis tui, &c. Deut.15.
De esu sacrorum.
115 Ne edantur carnes sanctificatæ, quæ relictæ fuerint vsque ad manè, Exod.29.
116 Ne comedas primogenita ouiũ tuarum, Num.18.
117 Ne immoletur agnus Paschalis, antequam fermentatum abiiciatur, Exod.34.
118 Nihil è membris ipsius agni relinquatur, Ibid.
119 Sed nec aliquid è carnibus, Ibid. Deut.16.
120 Nihil remaneat ex adipe ipsius in diem tertium, Exod.23.
121 Nihil sit reliquum è carne agni secũdi Paschalis, ipso manè, Num.9.
122 Nihil quoque de carne pacificorum ad ipsum vsque manè supersit, Deut.16.
123 Ne frangatur os primi agni Paschæ, Exod.12.
124 Sed nec secundi, Num.9.
125 Caro agni Paschalis ne importetur in aliam domum, vel contubernium, Exod.12.
126 Ne remaneat aliquid de fermento, Ibid. & Leuit.
127 Pascha ne comedatur vel crudum, vel elixatum, Exod.12.
128 Alienigena eo ne vescatur, Ibid.
129 Sed nec Hebræus Apostata, idolorúmque cultor, Ibid.
130 Contaminati ne vescantur cõsecratis, Leuit. 22.
131 Ne [a] comedantur consecrata, quæ aliquid contaminatum attigerint, Leuit.7.
132 Sed nec eorum reliquiæ, Ibid.
133 Contaminata ne edantur, Leu.7
134 Externus ne edat Teruma, Leuit.22.
135 Sed nec inquilinus Sacerdotis.
136 Sed nec eius domesticus, Ibid.
137 Contaminatus ne eo quoque esu vtatur, Ibid.
138 Filia Sacerdotis alicui elocata, res consecratas ne gustet. Leuit.22.
139 Sacrificium pro Sacerdote ne edatur. Leuit.6.
140 Carnes hostię pro peccato ne edantur, Ibid.
141 Ne comedantur victimæ consecratæ, quæ dedita opera commaculatæ fuerint, Leuit.22.
142 Nemo vescatur decima secunda panis extra murum Hierusalem. Deut.12.
Decima prima, quæ destinabatur Leuitis, Secunda, quæ ponebatur ad epulandum cum domesticis et pauperibus, Deut. 29.
143 Item decima secunda vini, Ibidem.
144 Item decima secunda olei, Ibidem.
145 Item primogenito integro & perfecto, Ibid.
146 Sacerdotes ne edant hostiam pro peccato extra atrium Sanctuarij, Deut.21.
147 Sed nec hostiam pro delicto, Ibid.
148 Ne edantur carnes holocausti, Deut.12.
149 Ne edantur carnes consecratæ antequam effundatur sanguis, Deut.21.
150 Alienigena ne deguste consecrata. Leuit.22.
151 Ne comedat sacerdos primitias, priusquam importentur in atrium, Deut.12 & 18.
152 Ne comedatur decima secunda cum immunditia, in Hierusalem, antequam redimatur. Deut.26.

[a] *Præceptum è 7. Leuit. trahitur à simili.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

153 Ne comedatur decima secunda in luctu.i.die mortis parentum. Ibid.

154 Ne expendatur pretium decimæ secundæ in vsus funeris, sed cibi & potus, Deut.26.

155 Fructus nondum decimatus ne comedatur, Leuit.22.23.

a *Primitiæ simpliciter erant frugũ Herbarum & fructuum. Teruma autẽ aliarum rerũ, vt panis, auri, q. ἀνάθημα. Kimhi in 45.Ezech.*

156 Ne præponatur [a]Teruma primitiis, nec decima prima Terumæ, nec decima secunda primæ, sed ordine se ponantur primùm primitiæ, deinde Teruma, tum decima prima, denique secunda, Exod.22.

157 Ne differas vota reddere, Leuit.23.

158 Ne ascendas ad festa solennia absque oblatione, Exod.23. Deut.16.

159 Nemo trãsgrediatur ea, ad quæ sese obstrinxit, Num.30.

Cauenda Sacerdotibus & Leuit.

160 Ne ducat Sacerdos scortum in matrimonium, Leuit.21.

161 Nec repudiatam. Ibid.

162 Nec vitiatam, Ibid.

163 Sed nec viduam, modò fuerit sacerdos summus, Ibid.

164 Sacerdos ne intret Sanctuariũ vestibus laceratis, Leuit.21.

b *Noster interpres, caput suũ non discooperiat.*

165 [b] Sed nec capillis malè compositis & grandioribus, qui scilicet non fuerint singulis octonis diebus detonsi, Leuit.21.

166 Summus pontifex ne exeat atrium cultus diuini tempore, Leuit.

167 Ne contaminetur pontifex maximus alienorum mortuorum funere, Leuit.21.

168 Sed nec propinquorum, Ibid.

169 Idem ne ingrediatur domum, vbi iacet cadauer, Ibid.

170 Tribus Leuina ne habeat sortitionem in terra, Leuit.25.

171 Sed nec accipiat partem spolioram, cum in terram intrauerit, Ibid.

172 Ne secentur crines in funeribus, Deut.14.

De delectu ciborum.

173 Nemo edat belluam immundam, Leuit.11. Deut.14.

174 Nec piscem immundum, Ibidem.

175 Nec immundam volucrem, Ibidem.

176 Nec reptile alatum gradiens quatuor pedibus, vt apem, &c. Ibid.

177 Nec quadrupes, quod graditur manibus. Ibid.

178 Nec reptile cuiuscunque generis, Ibid.

179 *Nec vermes è fructibus enascentes, in aërémque subuolantes, Ibid.

180 Nec aquatilia carentia pinnis & squámmis, Ibid.

181 Ne comedant vllam morticinij carnem. Deut.14. Exod.22.

182 Ne vescantur bestia in agro discerpta, Exod.22.

183 Nec membro animalis adhuc viuentis, Gen.9.

184 Nec neruo fœmoris, Gen.32.

c Excipiũ sanguinem piscium.

185 Nec[c] sanguine, Leuit.7.

186 Nec aruina, siue adipe bouis, ouis, capræ, &c. sponte separabili, Leu.7.

187 Ne comedant carnem cum lacte, Exod.23.

188 Ne coquant carnem lacte matris, Exod.23.

189 Ne edant carnes animantis lapidibus strati, Exod.21.

190 Ne gustent panem nouitium ante Pascha, Leuit.23.

191 Nec grana igni torrefacta, & manuum perfrictione decorticata. Ibidem.

192 Sed

192 Sed nec pultes è granis pilo, mola, alióve modo comminutis, Ibidem.

193 Ne comedant fructum arborum nouellarum tribus primis, Leuit.19.

194 Ne manducetur sementis viti permixta, Leuit.23.

195 Sed nec vinum inde expressum, Ibidem.

196 Sed nec sic edant & bibant qui comessationi & crapulæ indulgent, Deut.

197 Ne quisquam gustent die expiationum, Leuit.23.

198 Ne gustent fermentum in paschate, Exod.13.

199 Imò verò neque rem fermentato commixtam, Exod.12.

200 Idque ab ipso meridie, Deuter.16.

201 Sed nec appareat ab illo tempore fermentatum, Ibid.

202 Ne in domibus quidem, Ibid.

203 In domibus ante absolutum pascha fermẽtum ne inueniatur, Ibidem. Exod.12.

Nazareatus.

204 Nazareus neque vinum neque aliquid è vite bibat, Num.6.

205 Nec edat vuas, Ibid.

206 Etiamsi passæ siccæque fuerint, Ibid.

207 Ne edat earum corticem, Ibidem.

208 Neque acinos, Ibid.

209 Ne contaminetur super mortuo, Ibid.

210 Neque ingrediatur domum, vbi iacuerit mortuus, Ibid.

211 Ne tondeat crines, Ibid.

De agris.

212 Ager totus ne metatur, Leuit.19.

213 Ne recolligantur spicæ remanentes, Ibid.

214 Eadem ratio racemorum in viti remanentium, Ibid.

215 Manipulus obliuione derelictus ne recolligatur, Deut.24.

216 Ne seminetur vnà in aruis semina diuersorum generum, Deut.22.

217 Diuersa quoque in vineis ne serantur, Ibid.

218 Ne committantur diuersa genera animalium, Leuit.19.

219 Diuersæ animalium species ne arent simul, Deut.22.

220 Ne alligetur os bouis triturantis, Deut.25.

221 Ne colatur tellus anno septimo, Leuit.25.

222 Neque vinea, Ibid.

223 Ne metantur fructus aruorum vinearum eodem anno, Leuit.25.

224 Ne carpantur fructus arborum eiusdem anni septimi, Ibid.

225 Anno Iubilei neque aretur, Leuit.25.

226 Neque metatur, Ibid.

227 Neque fructus colligantur, Ibidem.

De possessionibus.

228 Ne vendantur possessiones vel agri in terra Israël in perpetuum, sed Iubilei anno ad pristinum possessorem reuertantur, Leuit.25.

229 Ne commutentur cum aliis possessiones Leuitarum, Ibid.

De officii charitatis.

230 Ne dere[b]linquantur Leuitæ, Deut.12.

231 Ne exigantur debita septimo anno, Deut.15.

232 Ne desinas dare mutuum pauperi, quòd instet annus septimus, Deut.15.

233 Ne obdurescito, quin benefacias pauperi, Deut.15 & 24.

De seruis.

234 Hebræum seruum vel ancil-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lam ne dimittito vacuos, Deut. 15.

De mutuis & vsuris.

235 Ne exigito mutuum à debitore quem non esse soluendo intellexeris, Exod. 22.

236 Fœnore, néque des, Leuit. 25.

237 Neque accipias, Deutero. 15. Exod. 23.

238 Nemo sit medius inter dantem fœnore & accipientem, Exod. 22.

239 Nullus fiat fideiussor vel testis inter eos, Ibid.

240 Ne remaneat merces mercenarij apud aliquem in crastinum, Deut. 24.

De pignoribus.

241 Ne accipiatur pignus à debitore per vim, Deut. 24.

242 Neque retineatur cùm ipsi fuerit necessarium, Ibid.

243 Pignus ne accipiatur à vidua, Ibidem.

244 Ne pignori accipiantur res ad victum necessariæ, Ibid.

245 Ne pignerêris molas, Ibid.

De furtis.

246 Ne fureris homines, Exod. 20. & Deut. 24.

247 Ne fureris pecuniam, Leuit. 19.

248 Ne aliquid rapias vel depredêris, Ibid.

249 Ne transferas terminos, Deut. 19.

De fraudibus.

250 Ne peierato pro pecunia apud te deposita, Leuit. 19.

251 Ne decipias proximum emendo vel vendendo, Leuit. 25.

252 Neque fallas eum verbo, Ibid.

253 Peregrinum neque verbo, Exod. 22.

254 Neque mercando decipias, Ibidem.

255 Ne opprimas proximum, Leuit. 19.

256 Neque ei pecuniam ipsius deneges, Ibid.

De seruis iterum.

257 Ne restituatur domino seruus, qui euaserit in terram tuam, Deuter. 16. 23.

258 Ne seducatur talis seruus, Exod.

259 Ne affligite orphanum & viduam, Exod. 22.

260 Ne talem seruitutem seruiat Hebræus, qualem Chananeus, Leuit. 25.

261 Ne venundent seruum Hebræum perinde atque alium, Leu. 25.

262 Ne cum sibi seruire cogant, Ibidem.

263 Ne dimittant seruum externum pro eo qui se vendidit, Exod.

264 Ne vendant alteri seruam Hebræam, Exod. 21.

265 Ne subducant ei necessaria, vt potè victum, vestitum ac coïtum, Ibidem.

266 Captiuam elegantem ne venundent, Deut. 21.

267 Ne opprimatur quasi serua, Ibidem.

De rebus aliena.

268 Nemo concupiscat rem proximi, Exod. 20.

269 Ne gustent operæ de fructu, qui adhuc est in arbore vel in canna, Deut. 23. Leuit. 19.

270 Ne immittas falcem in messem alterius, Deut. 23.

271 Ne carpant operæ fructum alium quàm quem tunc edent, Ibid.

272 Rem amissam nemo celet, Leuit. 22.

273 Nemo iumentum sub onere deserat, Deut. 22.

274 Mensuram & Stateram iniquam nemo habeat, Deut. 25.

275 Sed nec duas mensuras, quarum vna sit minor altera, Ibid.

De Iudicii.

276 Iudicium iniustum ne feratur, Leuit. 19.

277 Iudex

277 Iudex ne recipiat precium vel munera, Num. 35. Deut. 16.

278 Ne honore afficiat potétiores, in iudicio, Deut. 1. 11. Leu. 19.

279 Iudex ne mutuat prauum hominem, Deut. 19.

280 Ne misereatur pauperis in iudicio, Exod. 23. Leuit. 19.

281 Ne peruertat iudicium hominis improbi, Deut.

282 Ne misereatur eius, qui damna dedit multa, Deut.

283 Ne peruertat iudiciũ peregrini & pupilli, Deut. 24.

284 Ne audiat patronum vnum nisi presente aduersario, Exod.

285 Ne sequatur maiorem partem in damnatione capitis, Exod. 23.

286 Nemo testificetur, vbi iam falsum testimonium dixerit, Exod.

287 Nemo designetur iudex, nisi teneat legis sententiam, Exod. 18.

288 Nemo falsum testimonium dicat contra proximum Exod. 20.

Infamiæ.

289 Impius ne dicat testimonium, Exod. 23.

Nostri loctiõ Deut. paulò aliter interpretantur.

290 † Sed nec coniunctus sanguinis necessitudine, Deut. 24.

291 Ne pronuntietur sentétia è teteſtimonio vnius, Deut. 13. & 19.

292 Innocens ne interficiatur, Exod, 23.

293 Ne ius dicatur è coniecturis, Exod.

294 Iustum non interficies, Exo. 23.

295 In iudicio capitis idem ne sit iudex & testis, Ibid. Num.

296 Ne interficiatur reus mortis, nisi damnatus à republica vel senatu, Num. 25.

297 Nemo misereatur insidiatoris, Deut. 19.

298 Ne calumniam struát oppresso, Num. Leuit. 19.

299 Ne accipiant precium, à sonte neci obnoxio. Num. 35.

300 Sed nec ab illo, qui debet exulare in ciuitate asylo destinata, Ibid.

301 Nemo stet contra sanguinem proximi, Leuit. 19.

302 Nemo ponat offendiculũ ante ignorantem, Ibid.

303 Sed nec ante cæcum, Ibid.

304 Nullus pluribus plagis cædatur, quàm quæ lege præscribuntur, Deut. 25.

De legibus charitatis.

305 Nemo sit susurro & clandestinus calumniator, Leuit. 19.

306 Quisquam fratrẽ neque odio habeat. Ibid.

307 Neque rubore suffundat, Ibid.

308 Neque de eo vltionem sumat, Ibidem.

309 Neque inimicitias ei seruet. Ibi.

310 Nemo comprehendæ matrem cum pullis, Deut. 22.

311 Ne tondeantur crines scabiosi, Leuit. 13.

312 Ne abradãtur signa lepræ, ibid.

313 Neque colatur, neque seratur locus, in quo cæsa fuerit vitula, Deut. 24.

314 Spõsus ne teneatur primo anno ad ea, ad quæ populus, Deut. 24.

315 Magus ne in vita conseruetur, Exod 22.

316 Nemo sese opponat decretis sanctioris senatus, Deut. 17.

317 Præceptis legis neque addatur, Deut 4. 12.

318 Neque detrahatur, *Ibid.*

319 Iudici ne maledicatur, Exod. 22.

320 Sed nec cæteris, Ibid.

321 Ne maledicas surdo, Leuit. 19.

Universidad de Deusto
Biblioteca

322 Ne maledicat filius patri, aut matri, alioquin interficiatur, Exo. 21.
323 Nemo feriat patrem aut matrem, alioqui, &c. ibid.
324 Principi populi tui ne maledixeris, Ibid.

De festorũ celebratione.

325 Nullum opus geratur in sabbato, Exod. 35.
326 Nullum seruile primo die Paschæ fiat, Leuit. 23.
327 Et septimo, Ibid.
328 Nullum prætereà seruile die Pentecostes, Exod.
329 Et die primo, itemque decimo quinto mensis septimi, Leuit. 23.
330 Et die Tabernaculorum primo, Ibid.
331 Itemque octauo, Ibid.

De coitibus nefandis.

332 Nihil planè fiat die expiationum, Leuit. 23.
333 Ne reueles turpitudinem matris, Leuit. 18.
334 Neque nouercæ, Ibid.
335 Neque Sororis, Ibid.
336 Neque amitæ, & auiæ, Ibid.
337 Neque neptis, siue illa nata sit è filio, Ibid.
338 Siue è filia tua, Ibid.
339 Neque priuignæ, Ibid.
340 Neque filiæ priuigni, Ibid.
341 Neque patruæ, Ibid.
342 Neque materteræ, Idid.
343 Neque vxoris patrui, Ibid.
344 Neque nurus, Ibid.
345 Neque fratriæ, Ibid.
346 Neque Sororiæ, Ibid.
347 Neque mulieris menses suos patientis, Leuit.
348 Neque mulieris cõiuratæ. Leu.
349 Nemo coëat cum iumento, Leuit. 18.
350 Neque cum masculo, Ibid.
351 Nemo reuelet turpitudinẽ patris, Ibid.
352 Neque patrui, Ibid.
353 Sed nec committat eorum aliquid, quibus possit trahi in adulterium, incestum, & aliquid simile, tametsi ea non exequatur, Leuit.
354 Nulla nubat spurio, Leuit.
355 Spurius ne ingrediatur ecclesiã Domini, Deut. 23.
356 Ne sit meretrix è filiabus Israel, Deut. 23.
357 Qui semel aliquam repudiauerit, ne eam ducat in vxorem, etiam marito mortuo, Deut. 24.
358 Vxor fratris absque prole defuncti, ne nubat alteri, quàm fratri superstiti, Deut. 25.
359 Raptor ne dormiat cum rapta, Leuit.
360 Ne dimittat vxorem suam, qui eam falso traduxerit, Leuit.
361 Ne euirẽt masculum cuiuscunque speciẽi, Leuit.
362 Eunuchus ne matrimonium ineat, Leuit.
363 Ne creetur Rex, vel Magistratus, qui sit alienigena, Deut. 17.
364 Ne multiplicet Rex equos, vel vxorem, Ibid.
365 Ne coaceruet aurum aut argẽtum, Ibid.

De Reg.

Præceptorum Mosaicorum Finis, ex interpretatione G. Genebrardi Theologi Parisiensis.

Deo laus, honor, & gloria.

INDEX RERVM ET VERBORVM,

LITERA A, PRIOREM COLVMNAM CONNOTAT: B. POSTERIOREM.

Aaron pontif. 71.a 79.b
Aaronis historia. 81.a
Aaron ben Aser, Iacob ben Nephtali fuere punctatorum principes. 451.b
Aaron Saracenorum dux multa mala Christianis infert. 517.b
Abacub propheta in Chaldæos vaticinatur. 141.b
Abacub pontifex. 148.a
Abagatus Mesoporamiæ rex. 218.a
Abailardus, Alardus, Bailardus, Britannus hæreticus, summus philosophus, &c. 611.b
Abbarus Arabum rex. 219.b
Abben Ezra, R. Iehuda Leuites. 614.a
Abbas Laicus monachis præfectus. 570.a
Abbas Vspergensis. 636.a
Abdastartus rex Tyri, filius Baleastarti. 120.a
Abderamen Hispaniæ Miramolinus factus est. 551.a
Abdisu filius Iohannis de domo Martia, in Tigri flumine, Romam venit vt confirmaretur. 738.a. 744.a
Abdias propheta 123.a. vaticinatur in Idumæos 123.b
Abdisu Patriarcha in Assyria Orientali Romam venit vt confirmaretur.
Abdon de tribu Ephraim. 97.a
Abel anno mundi trigesimo nascitur, centesimo occiditur. 8.a
Abel fuit primus pastor ouium. 15.b
Abel alendorum pecorum artem primus inuenit. 8.a
Abel prima prædestinatorum forma. 9.b
Abel mortuorum primus. ibid.
Abel primus litauit Deo edoctus à patre. 8.a. 9.b
Abel, virgo, sacerdos & martyr à fratre interficitur in agro Damasceno. ibid.
Abelis cædes secundum fuit in terris hominum scelus. 9.b
Abeloitarum hæresis. 436.a
Abellardus monasticam vitam professus est, seriò conuersus & sanctè mortuus. 1614.a
Abenroes, siue Abenrois. 614.a
Abesan de tribu Iuda Bethleemita. 96.b
Abesan dicunt esse Beos, cui nupsit Ruth. 46.a
Abia rex Iudæ quartus, pius fuit. 121.a.b
Abiasaph filius Core. 71.b
Abiathar, pontifex. 106.b. 108.a
Abibalus rex Tyri, pater Hiram. 120.a
Abilinæ tetrarcha. 217.b
Abimael filius Ioctan. 35.a
Abimelech Gedeonis filius spurius 40. fratres suos legitimos occidit. 92.a.b
Abimelech filius Abiathar. 108.a
Abimelech pontifex. 121.a. 122.a
Abisue pontifex. 91.a 92.b
Abominatio, sunt idola, & impij cultus. 218.a
Aborigines in Italia. 97.b
Aborigines appellati sunt qui primi Europam habitarunt. 82.a
Aborigines Britanni. 443.a
Abortiui senatores. 340.a
Abram & Adakana æthiopiæ reges. 472.b
Abrahamum egredi è patria sua iubet Deus. 41.b
Abraham seruus Dei, amicus Dei, dilectus Dei, inter Chananæos inuocans nomen Dei palam & publicè sacrificans, suscipiens circuncisionem. 41.b
Abraham inuenit sacras literas, & linguam sanctam, Occasionẽ præbuit Græcis vt haberent literas. 44.a
Abraham populi Dei sator. 12.a
Abraham initium fidei nostræ, & pater credentium, in Vr vrbe Chaldæorum nascitur. 41.b
Abraham ciusque posteri multa obtulit edoctus è libris Henoch. 14.a
Abraham accepit repetitam promissionẽ de venturo semine 43.b quinque præcipuè promissa sunt.
Abraham genuit in Geraris Isaac. 39.a
Abraham discere potuit à Noë omnem rerum diuinarum humanarúmque sapientiam, fidem, religionem, traditionem, & historiam. 15.b
Abraham diues armentis, auro & argento, speculum omnium vitæ instituorum, mãcipiis locuples emptitiis, vernaculis, alienigenis. 42.a
Abraham vicit quatuor reges cum suis 318. vernaculis. 42.a
Abrahamum hiderunt omnes patriarchæ secundæ ætatis. 39.b
Abrahæ fratres minores fuerunt Nachor & Haram. 36.b
Abraham repleuit omnia sacellis & altaribus. 41.b
Abraham quinquaginta annis præsentia Noë fruitur. 15.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abrahæ tempore multa regna exhorta memorantur. 39.b.43.b.51.b
Abraham inter idololatras numeratur. 41.b
Abraham primogenitus fuit Tharæ. 36.b
Abraham à Melchisedech benedictionẽ & communionem accepit. 39.a.40.a.41.b
Abraham descendens in Aegyptum mathematica sacerdotib. tradit. Libros scripsisse dicitur. 42.a.43.b.44.a
Abraham moritur, Iacob agente decimumquintum annum. 42.a
S. Abraham Aethiopiæ pretioso. 451.a
Abraham & Azba fratres Aethiopię imperium suscipiunt, defensores Christianæ religionis & illustratores fidei cognominantur. 451.b
Absander Athen. sextus decennalis princeps. 142.b
Abstinentia à suffocato & sanguine. 7.b
Abstinendum carnium esu. 26.a
Abuna Marcus, summus Aethiopum patriarcha, annum agens 150. vegeto adhuc animo & corpore. 715.b
Abusus multi irrepsere in ecclesiam negligentia episcoporum. 547.b
Abydenus à Cyrillo cõtra Iulianum productus. 24.a
Abylæ fuit episcopus Priscillianus. 431.b
Abylinam Lysanias consequitur. 210.a
Abyssina lingua apud Aethiopes lib. Henoc extãt. 14.a
Abyssinorum Præto-ioannes. 27.b
Academia Lutetiana à S. Ludouico restituitur. 643.b
Academia Cantabrigensis in Anglia instituitur. 484.a
Achæus Tauri rex. 272.a
Achærorum dux primus Gerineus. 269.b.271.b
Achaicum bellũ ob legatos Corinthi violatos. 304.a
Achab Israëlitarum rex. 123.a
Achab de tribu Ephrain. 150.a.151.b
Achab ducta Iezabel, idola gẽtium introduxit, atque nouas superstitiones inuexit. 154.a.b
Achaz rex Iudæ 15. decennis genuit Ezechiam. 135.a.b
Achaz decimo anno gignit Ezechiam. 38.a
Achaz primus regum Iuda religionem palam eiurauit, & in synagogas hæresim, peregrinorũque deorum cultum intulit.
Accessio ad Salomonis vestibulum adiuncta, vsque adeò sumptuosa, vt totius orbis miraculum videretur. 206.a
Acciniacense concilium. 543.a
Accursius. 612.a
Accursius Florẽtinus, primus vniuersi iuris glossator. 641.b
Acephalæorum hæresis. 444.a.447.b
Achimaas pontifex. 120.b
Achimelec. 101.a
Achitob pontifex. ibid.
Achitob Heli successit. 103.b
Acrostichis versuũ Sibyllæ, Ἰησοῦς, χριστὸς θεοῦ υἱὸς, σωτὴρ, σταυρός. 226.a
Acta apostolorum Lucæ. 217.b
Acteon à suis canib. discerpitur. 91.b
Actiacum vltimum bellum ciuile. 336.a
Actium Epiri promontorium. ibid.
Ad ad Syrorum rex. 123.b
Adam eodem die quo fuerat procreatus, transgressus est, ideo Christus sexto die conceptus est & passus, vt eius lapsum repararet. 4.a
Adam ad extremum diei sexti Deus è limo fingit, eique è nihilo mentem infundit. 4.b
Adam tanquam creaturarum omnium finis & possessor producitur. 4.a
Adam in agro Damasceno producitur. 4.a.8.a
Adam astu satanæ peccans pœnitentiam egit. 4.a.7.b
Adam moritur annos natus. 930.16.a
Adami patrem finxerunt profani, eum primum hominem fuisse ignorantes, 5.b
Adam humani generis sator, parens atque origo. 5.b
Adam Hebraicè hominẽ sonat, vnde de nomine speciei appellatus est. ibid.
Adam creationis mundi nobilissima pars 21.
Adam posteros suos de cunctis mysteriis ad salutem necessariis probabile est imbuisse. 21.22.
Adam è paradiso eiicitur, vel operaretur & coleret terram. 4.a
Adam diuturno mille fere annorũ luctu cœlum promeruit. 8.a
Adam sacrificasse bouem dicitur, illúmque ritum filios docuisse. 9.b
Adam agricola, & agricolorum exemplum. 7.b
Adam propheta, ab origine omnis generis scientia, virtute, iustitia, gratia donatus. ibid.
Adam psalmum 92. cecinit. 7.b
Adam genuit Seth 7.a. ætatis suæ anno. 130.
Adam inter vndecim libri psalmorum auctores numeratur. 5.b
Adam cum Eua vbi sepultus. 4.a.16.a
Adam in exilio se Dei psalmis & laudibus consolabatur. 5.b
Adam peccato suo Dei similitudinem non autẽ imaginem perdidit. 4.a
Adam in paradisum translatus multa de Christo & Ecclesia prophetauit. ibid.
Adam vnus & primus è seprem, qui mundi durationem comminenti serie metiuntur. 123.b
Adæma, humum rubrum sonat. 8.a
Adama vrbs in confinio Arabiæ & Palæstinæ. 45.b
Adamitæ hæretici. 626.a
Adamitarum hæresis auctor. 608.a
Adamitarum sectæ exoriuntur. 686.a
Adauge Domine dolorẽ, sed da patientiam. 746.a
Adelbertus quintus Italiæ rex ab Othone pellitur. 565.b
Adeodatus Romanus monachus, 79. Rom. pontif. osculando leprosum sanauit. 492.a.b. Theodatus. 537.a
Adilulphus Angliæ rex secundus. 537.a
Admiralius & reliqui fuga euadunt in conflictu Dionysiano. 750.a
Ado Viennensis historiam per sex ætates digestam, vsque ad annum 900. perduxit. 555.b
Adolescentia populi Dei, tertia ætas. 39.a
Adolphus 2. Cliuiæ comes. 691.b
Adonai pronunciandum & vertendum, sic apostoli, Sibyllæ, Septuaginta, Origenes, Epiphanius, Tertullianus, tullianus, vetus interpres. 77.b
Adonibezec rex Pherezæorũ & Chananæorum 89.b. eius crudelitas.
Adonidem Cinyras ex filia sua nescius genuit. 93.b
Adoram filius Ioctan. 35.a
Adorari se iussit Diocletianus 404.a.405.b. & postea alij imperatores.
Adorari reges & magistratus, quòd inter Deos referantur, & sint Dei in terris vicarij. 368.a
Adrianus Turnebus in Græcis Genebrardi præceptor, professor regius, anno ætat. 53. obiit Lutetiæ pr. idus Iunij, 1565. Catholicus, etsi hæretici contrarium spargere conati sunt. 745.b
Adrianus 1. Romanus, Rom. pont. 98. cum optimo quouis pontifice comparari potest: diu vixit: instituit diplomata, seu literas apostolicas, bullas vocãt. 514.a
Adrianus 11. doctus & optimus Romanus, 109. Rom. pont. 542.a.b
Adrianus 111. Rom. 112. Rom. pontif. 546.a.b
Adrianus 5. Genuensis, 192. Rom. pontif. 655.a.b
Adrianus Anglus 175. Rom. pontif. 620.a.b. templorum restaurator insignis.
Adrianus Batanus Traiectẽsis, 226. Rom. põt. 717.a.b
Adrianus imperator Iouis idolum in tẽplum intulit. 218.a
Adrianus pro Christianis rescriptum misit ad Minutium proconsulem, 228.
Adrianus tyrannidi Barcozbæ finem imposuit. 226.a
Adrianus Iudæos aggressos templum restaurare funditus perdidit. 223.b
Adrianus Iudæos grauiter afflixit. 379. b. multa in Christum commisit nefanda. 380.a
Adriani crudelitas 377.b. crudelitatis pœnas soluit. 378.a
Adrianus miserabili omnium membrorum cruciatu confectus est. 380.a
Adrican Pænorum rex. 237.b
Aduersariorum legis & prophetarum hæresis. 436.a
Adulteriũ Dauidis cum Bethsabea eius felicitati plurimum nocuit. 109.b
Adulatores aulici stolidis principibus persuadent, vt se Ecclesiæ dominos gerant, & pulẽt Ecclesiam ipsorum potentia niti, qua verius perditur, & inclinat ad Turcæ iugum. 182.a
Æchmalotarcha princeps exulum. 182.a
Ædificatoria, ars naturalis, innocua. 15.b
Ædiles, quos vulgò vocant Scabinos, siue Echeuinos, Philippus eligendos curauit. 633.b
Ægea, Macedoniæ vrbs, Edissa antea dicta. 128.a
Ægialeus apud Sicyonios regnat. 68.a
Ægidius Burdinus regius procurator, Catholica virtute & literis præstans, ad Deum migrat. 751.b
Ægrotans Asa non quærit Dominum, sed medicos, suo magno malo. 122.b
Ægyptus Danai frater. 93.a.94.b.95.a
Ægyptus siue Atis Syluius Latinorum rex. 112.b
Ægyptij in suis exorcismis mentionem faciunt Dei Abraham. 44.a
Ægyptij se tredecim millium annorum historiam literis comprehensam habere finxerunt. 5.b
Ægyptiorum sator Mizraim. 30.b.31.a
Ægyptij hodie circunciduntur. 44.a
Ægyptiorum dynastiæ sedecim ante diluuium. 17.b
Ægyptiorum dynastiæ 6. a. eorum regnum antiquissimum, & cum primis fere hominibus natum esse videtur.
Ælius Antonius Nebrissensis. 711.b
Ælius lamprid. Ælius Sparbianus historici Romani. 408.a
P. Æmilius triumphat per triduum 300. a. eius abstinentia insignis.
Æneas tubam inuenit. 99.b
Æneas Hieropolitanus, hæreticus. 458.b
Æneas Italiæ rex. 101.a
Æneas Lauinij annos 3. regnauit. per annos 7. etrauit in Macedoniam, Siciliam, Lauretem agrum. 100.a
Æneas anno discessus sui à Troia 4. socero suo Latino successit in regnũ 100. à tertio post anno pugnæus contra Mezentium cecidit.
Æolus ventorum Deus in Trinacria Siciliæ regnum optinet. 93.b
Æquinoctia & solstitia Thales primus obseruauit. 256.a
quinoctium vernum ad 21. Martij affixum. 752.a
Æra cum regno Seleuci non Alexandri incipit. 268.a
Æra, siue principium rationis decem tribuum deducta est à Samaria condita. 154.a
Æras vocant, temporum illustrium initia. 131.a
Æra Alexãdri magni dicitur principum imperij eius. 263.b
Æra Augusti dicta, quasi Aer. A. i. annus erat Augusti 204.a
Ara Augusti ann. 38. ante Christi natalem. 337.b
Ara Diocletiani. 404.a
Aerarium militare institutum. 343.b
Aerarium templi pecuniis superfluis esse plenum, dicebat Simon Seleuco regi Syriæ. 191.b
Aërius Narbonensem Galliam reges attilæ se opposuit. 446.a.447.b
Aërius Arianus primus damnat orationes pro mortuis. 418.a
Aeris tributum imposuit August. 337.b
Aeris Corinthij origo. 305.b
Aeschylus Athen. archon. 136.
Aschylus tragicus. 253.b
Aesculapius Apollinis filius, medicinę inuentor. 93.b
Aesculapius quadrigentis annis ante Hippocratem. 252.a
Aesopus fabulator. 242.a
Aetas mundi originarij. 1.a
Aetas prima pauca habet monumenta, quòd inundatione omnia ferme interciderint. 5.b
Aetas prima fuit annorum 1656. secundum Hebraicam veritatem. 21.b
Aetas prima tota refertur traductam intra orbis mediterranea. 6.a
Aetas filiorum Iacob. 63.b
Aetatis septimæ, 1, vltimæ initium. 527.a
Aethiopia, terra Madiam in Arabia. 71.b
ex Aethiopia ad Aegyptios manasse literas. 65.b
Aethiopia prima gentium credidit. 364.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aethiopiæ imperium hodie Presbyteri Ioannis dicitur. 451.b
Aethiopiæ reges à temporibus Salomonis peculiarem curam terræ Sanctę gesserunt. 139.b
Aethiopum pater Chus. 29.b
apud Athiopes in regno reginæ Sabæ libri Henoch extant Abyssina lingua. 14.a
Aethiopes circuncidūtur. 121.b
Aethiopes Christiani. 5.b
Aethiopes Hebraicè sciebāt, nō Syriacè nec lat. 366.a
Aeternitatem mundi nonnulli finxerunt. 5.b
Aëtius Arianam Anomœorum secta introducit 419. b. Atheus dictus est.
Ætna mons Siciliæ copiosos ignes vomit in bonienſi agro. 277.b
Ætoli libertatem amiserunt 272.a
Africana lingua, Syriacæ dialectus. 182.a
Africæ historia ex August. libris confici potest.
Iulius Africanus historios. 392.a
Africanum concilium contra Monothelitas 483.b
Agalus propheta 220.a
Aganinestor Athen. Archon. 130.b
Agamemnonis votum, cuius causa Ephigeniam in Aulide mactauit. 96.a
Agapetus 11. Ennior, Romanus, 133. Rom. pontif. 562. a.b
Agapetus 1. Romanus, 59. Rom. pontif. Iustinianum imper. ab Eutychiana hæresi reuocauit. 463.b.a.b
Agastus Athenięnsium Archon. 112.b
Agatha virgo & martyr sub Decio. 393.b
Agathanse concilium. 443.a.458.b
Agathias historiæ scriptor. 465.b
Agathius Guidaceríus Hebraicę linguę doctor. 722.a
Agathocles Siciliæ tyrannus. 280.a
Agatho monachus Siculus, 81. Rom. pontif. 493.a.b. leprosum obuium osculo sanauit.
Agathocles in Sicilia regnum occupat. 268.a
Agathyrsus & Gelonus fratres Scythiam excolunt. 90.a
Aggæus propheta. 164.b.179.a
Aggæus libro suo vrget templum. 179.b
Agesilaus Agidis frater. 250.b
Agesilaus rex Lacedæmoniorum iustissimus, 122.a.b. 124.b
Agila Hisp. ad Corduban cæsus est. 466.a
Agelaus Corinthiorum rex 112.b.121.a.125.a
Agilulpho Longobardorum rex. 475.a
Agis Archidami filius. 24, 250.b
Agnes martyr. 404.a
S. Agnes nobilis mulier, natione Romana, abbatissa Hierosolymæ. 603.b
Agnoëtæ hęretici, qui Christum horam iudicij ignorare dicebant. 461.b
Agnus paschalis. 72.a
Agnum paschalem edi diei Iouis vespera. 214.a.215.b
Agragria lex. 239.b
Agraria lex seminarium fuit omnium ciuilium bellorum. 307.b
Agricolas Dionysius rex Portugalliæ appellabat neruos reip. 656.a
Agricultura ars naturalis & innotua. 9.b
Agrippa Syluius Latinorum rex. 123.a.124.b
Agrippa iunior Paulum audiuit. 219.b
Agrippa tertius huius nominis. 220.a
M. Agrippa diagramma terrarum vniuersale primus publicauit primus. 362.a
Agrippiense Colonienſe concil. contra Euphratam. 421.a
Ahias Sylonites propheta recęnsetur inter septem annosissimos. 112 b. 151.a
Ahialon Zebulonites sub quo terra quieuit, eo quòd populus non declinaret à Domino. 96.b.97.b
Ahias Silonites de reb gestis à Salomone scripsit. 119. b. missus à Deo tradit decem tribus Ieroboam. ibi. b. recensetur inter septem annosissimos.
Aimoinus siue Annonius monachus, & notarius monasterij S. Germani Parisiensis historiam Frācorum conscripsit. 535.b
Aiod Egiorem regem Moab interemit factúsque est populi Iudex, & dux ambidexter. 89.a
Akibas paraphrastes Chald. 205.b
Akibas, pharisæus magister Aquitæ proselyti. 197.b
Alamūdarus Saracenorum princeps cum populo suo baptizatur. 454.a
Alanus Britonum rex, decimas Deo Romam misit. 548.a
Alaricus 2. Hispaniæ & Aquitaniæ rex, Amala suithá vxorem duxit. 459.b
Alaricus Gotthorum rex Romam diripit, eius crudelitas. 436.a. sacris vasis abstinet. primus Hispaniarū rex. 437.a
Alba. condita à Syluio. 100.a
Alba longa conditur. 105.b
Albanactus Scotorum rex. 110.a
Albæ dux securi percutit Comites Egmonbanum & Horneſem, alioſque complures. 750.a
Albanus dux Belgium venit, corpore senex, animo iuuenis. 749.b 750.a
Albanus episcopus Antisiodorensis. 633.b
Albanorum reges à Syluio Posthumior mundi 102.b
Albertus patriarcha Hierosolymitanus regulam Carmelitis dedit. 636.a
Albertus Magnus Dominicanus, Ratisbonensis episcopus. 647.a
Albertus Attellanus in schismate ann. 4. sedit. 905.a
Io. Albertus Vuidmanstadius, Iurisconsultus, Austeriæ Cancellarius, linguæ Syriacæ peritus. 732.a
Albilius Alexandriæ patriarcha. 375.b
Albigenses hærerici in comitatu Tholosano. 637.b
Albinus 9. Iudææ præses. 221.a
Albinus Longobard. rex, voto Christianos in Italia & Sicilia interimit. 468.a.b
Albo Ali Abinseni, i. Auinsena ex posteris Senis. 614.a
Albula flumen. 125.b
Albi per Italiam visi cum vexillo crucis & alba veste, per speciem religionis. 686.a
Alcai, Memphis. 676.b
Alcanes Lacedæmoniorum rex vltimus. 134.b
Alcanes, siue Alcamenes Lacedęmoniorum rex. 130.b

Alceus primus tragicus. 230.a
Andr. Alciatus iurisconsultus. 718.a
Alcimus à Lysia summus sacerdos constitutus. 191.b. 192.a.b
Alcimus alienus à genere sacerdotali pontifex constituitur. 275.b
Alcimus rex, Phæcum hortos colere docuit. 96.a
Alcmæon Athen. Archon vltimus. 136.a
Alcmæon Perinthi filius, Crotoniates mendicus, qui de rerum natura primus scripsit. 236.a
Alcman Lacedæmonius pœta primus Lyricus. 78.a
Alcorani scopus 476.a. est euertere Christi gloriam
Alcoran, ὁ κορᾶν per excellentiam. 477.b
Alcium liber de ritib. ecclesiast. 519.a, b. fuit Bedæ discipulus.
Alcuinus, siue Albinus præceptor Caroli Magni, Bedæ auditor. 530.a
Aldegagus Hamburgenses potestatem à Xeone 7. in omnem septentrionalem plagam ad episcopos, & ecclesias constituendas accipit. 559.b
Alemagi. congregationis annus. 491.b
Alemania, Sueuia. 613.b
Alemannia in ducatus formam redacta. 455.b
Aleonora repudiata à Ludouico rege, in ipsiusodium nupsit Normanorum duci. 618.a
Alexander Rex decimus Macedonum. 246.b
Alexander ea nocte natus est, qui templum Dianæ conflagrauit, pestis Asiæ. 203.b
Alexander linguam Græcam cum imperio in Asiam maiorem & Africam intulit. 190.a
Alexander Magnus annis 12. imperauit. 263.a
Alexandri annus, quo Hierosolymam adiit, à Iudæis celebratur. 188.a
Alexandri epistola ad matrem. 188.a
Alexandri Magni mors imperia præcipue sex in mundo peperit. 278.a
Alexander Alexandrinus patriarcha, Arij mastix, quinque mensib. post conc. Nic. moritur. 416.a
Alexander Constantinopoli primus patriarcha 411.a 416.a. 753.b
Alexander 1. Romanus, septimus Rom. pontifex. 379. a. decreuit vt aqua misceretur in sacramento altaris. 379.b
Alexander 2. Mediolanensis à Cardinalib. absens delectus, 162. Rom. pont. 588.a. b 589.a, b
Alexander 3. Senensis, 176. Rom pont. 622.a.b. 623.b
Alexander 4. Anagninus, 187. Rom pont. pater pauperum. 648.a, b
Alexander 5. Cretensis 212. Rom. pont. 690.a, b. doctor theologiæ, Franciscanus.
Alexander 6. Valentinus Hispanus, 222. Rom. pont. 707.a, b
Alexander Corinthiorum rex. 130.b
Alexander Aprodisæus philosophus. 392,a
Alexander Syriæ rex. 195.a
Alexander Molossus Epirotarum rex. 253.b
Alexander annes Aristobuli frater hæreticus fuit, quare & crudelis. 200.a
Alexander Bales. 276.b
Alexander Seuerus piè de Christo sentiebat. 391.b
Alexander Mammeæ Persas sibi subiicit. 391.b
Alexander Mammeæ Christi imaginem in suo lararario habuit. 228
Ptolom. Alexander cum matre Cleopatra, 309.a.b
Alexander de Villa dei Minorita. 651.b
Alexander Villadeus Dolensis, ducentis & duodecim versib. hexametris, totius veteris & noui testamēti summam composuit. 644.a
Alexander Polyhistor. 24.a
Alexander polyhistor Abrahæ res perstringit, 44.a
Alexandra regina Iudæorum. 316.b
Alexandra Alexandri vidua 201.a. Pharisæis studuit 201.b
Alexandriæ posthabitis Athenis musæ suum domicilium collocarunt. 284.a
Alexandriæ ab ecclesiæ crepundiis sacratum literarū doctrina, & exercitium viguit. 385.b
Alexandriæ sedes Cairum translata. 369.b
Alexandriæ bibliotheca 54. millium octingentorum librorum. 281.b
Alexandrina bibliotheca. 77.b
Alexandrinus patriarcha Siluester hodie sedet. 753.b
Alexandrina duo concilia. 437.a
Alexandrinum concilium. 420.a
Alexandrinum concilium contra Originem. 435.a
Alexius Comnenus Theodori Lascaris frater. 640.a
Alexius Orientis Imperat. 595.b. 596.b.a. 507.a., 598.a
S. Algerus ex Leodiensi canonico, monachus Cluniacensis, se opponit Berengario. 584.a
Alites siue Alethes luctabor Corinthum condidit, 105.b
Alla. primus Noxthūbriæ rex in Deira Angliæ 458.a
Allegoria de Noë castrato. 21.b
Allobrox Gallos regit. 123.b
Almansor regnabat in Hispania & Mauritania, 576.a
Almaritus Totillam Clodonei regis filiam duxit. 459.b
Almaricus, siue Amorricus Carnoctensis vir eruditus, sed hæreticus. 637.b
Almeritus Hierosolymorum rex sextus. 623.b
Almericus Antiochenus antistes Carmelitarum auctor. 625.b
Alpes Carnicæ. 447.b
Ἄλφα. ἀλφᾶς cur non dicatur. 86.a
Alpharabius Arabs philosoph. & astronomus. 573.b
Alphonsus 3. cognomento Magnus regnum Hispaniæ consequitur. 535.b. 536.b. 537.a
Alphonsus Catholicus V. Pelangij gener, 509.a
Alphonsus v. Portugalliæ rex cog Menesminus. 591.b
Alphonsus cognom. Castus, Hispan. rex, virtutibus omnibus ornatus. 519.b 528.b
Alphonsus Catholicus Lucensem ciuitatem in multis ciuitatib. episcopos instituens, Christianis restituit. 510.b
Alphonsus VI. Hisp. rex. 596.a. 597.a. 605.b
Alphonsus VII. Hisp. rex. 606.a. 609.a. 609.b
Alphonsus VIIII. Hisp. rex. 610.b
Alphonsus X. cognomento sapiens, Hispaniarum rex, quaterdecies vniuersa Biblia cum suis glossis legit. 652.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alphonsus XI. Hisp. rex. 672.b. 614.b
Alphonsus Portugalliæ rex 1. 614.a
Alphonsus 9. Hispaniæ rex, D. Ludouici matris pater 629. b
Alphraganus astronomus & mathematicus. 631.b
Alphredus Angliæ rex, horas 24. diei ac noctis in tres partes distribuebat. 546. a
Altada. 61. a. 67.b
concilium in Altain pago Rhetiæ. 557.a
Altare ligneum D. Petri, in Lateranensi ecclesia, in quo solus summus pontifex celebrat. 410. a
Aluarus de planctu ecclesiæ. 9.b
Alyattes Lydorum rex. 138 b
Amalarius apud Narbonem victus à Francis. 461.b
Amalasintha Theodorici regis Italiæ filia, ita Græcis & Latinis literis imbuta, vt cum quouis docto disputaret. 459. b
Amadeus Sabaudiæ comes. 691 b
Amasis ægyptiorum rex. 73. 238.a
Amasis, qui Ophræ successit, erat Nabdonozoris seruus. 1233 b
Amasis penultimus ægyptiorum rex. 239 .b
Amasis primus regnauit in Dynastia Politanorum. 67.b. 68.a
Amazias rex Iudæ vndecimus Idumæis vicit 127.a.b, initio bonus . in fine impius.
Amazonum fœminæ regna condunt. 57 b
Amazones durant vsque ad tempora Alexandri magni. 57.b
Amazonũ reginæ, Antiopa, Orithia, Hippolyta, Pentesilea, earum regnum durauit vsque ad Alexandrũ Macedonem. 95. b
Amazones cum Hercule bellum gerunt. 94.a.95.b
Ambactos Cæsar vocat clientes. 330.a
Ambercus archiepiscopus Rhemensis. 608.a
Ambidextri septingenti in castris reperti sunt, & ita lapidè iuculantes, vt capillis possent pertulere. 89.b
Ambiuius 2. Iudææ præses. 211. a
Amboësiana seditis, præteritu boni puplici, &c. 740.a
Ambrosius Calepinus, auctor latini lexici. 703 b
Ambrosius episcopus Mediolanensis in annos triginta. 426.a, 427.b
Ambrosius ritum antiphonarum, hymnorum è Græca ecclesia in latinam transtulit. 427.b
Ambrosius moritur. 359.a
Ambrosius moritur eodem anno quo D. Martinus, 431.b. 433.a
S. Amedeus Lausannensis Episcopus doctissimus, 615. b
Amelidis Platonicus.
Amenosis rex Ægypti. 394.a
America, siue Bresilia, nouus orbis, quarta terræ pars. 705 b. 707.b
America, siue India Occcidentalis, pars quædam est decem tribuum perditarum. 159.b
Americani de suo diluuio. 24.a
Americus Vesputius Florentinus terras occiduas aperuit, & Americam de suo nomine appellauit. 707.b
Iac. Annotus episcopus Antissiodorensis, Ieremiæ Const. Patriachæ epistolam ad Henricum regem vertit. 764.a
Amilcar cum exercitu in Hispaniam missus. 289 b
Amilcar Magonis filius. 254.a
Amilcar Pœram dux Gisconis fil. 280.a
Aminadab Iudæ princeps. 63.a.b
Amon rex impius à seruis suis interficitur. 143.a.b
Amoraim, auctores Ghemara. 225 b
Amos & Oseas vaticinantur in diem tribus. 129. b
Amos regis Amaziæ frater, & Esaiæ pater. 127.a
Amphiarai oraculum. 245.b
Amphiaraus vates primus igni spicia exit. 90. a
Amphion poëta ante Homerum. 119.b
Amphitryon Athenienſium rex. 88.b
Amran nosis pater. 61 .b
Amri Israëlitarum rex. 123.a
Amraphel rex Sennaar. 45.b
Ammiani Marcellini historia ab anno Christi 98. vsque ad 382. pretenditur. 98. vs- 430. a
Ammianus Marcellinus de Donatione Constantini. 412. a
Ammonis oraculum. 245.b
Ammonitæ ex incestu Lotorti, in Arabia initium generis sumunt. 55.b
Ammonius Philosophus ad mortem vsque Christianus. 389 b
Amulus Latinorum rex. 128.b.129.a
Amurates cum 60 millib. Turcarum traiicit in Europam. 680.a
Amurates Turcorum 10. imperat. 694.a
Amurathes deus terræ, gubernator mundi vniuersi, nuntius dei, fidus seruus magni prophetæ Mahometis, &c. 756.a
Amylia Gallia. 125.b
Amyntas. 62.b
Amyntas nonus rex Macedonum. 259.a
Amyntat Assyriorum rex. 71.b
Anabaptistarum hæresis. 665.b
Anabaptistorum auctor variè refertur. 720.a. 721.b
Anac primus gigas de cognatione Seth. 11. b
Anacharsis Scytha 242.a. à suis interfectus.
Anachoretæ possunt esse extra desertæ & inculta loca. 398.a
Anachoretas, monachos fuisse ante D. Antonii. 381.b
Anacletus Athenienſis, quintus Rom. pont. 377.a.b
Anacletus 2. sedit contra Innocentium annos septem. 613. a
Anacreon poëta, poto insignis. 236.a
ἀναβαπτισμοὶ baptismi proparentes. 381.b
Anael pontifex. 204.b
Anagrammatismis Lycophron clarus. 284.a
Anam filius Mizraim. 30.b
Ananel Leuita ignobilis de Babylonica accersitus, pontifex ab Herode creatus est. 205. b
Ananias, Azarias, Misael cum Daniele discunt Chaldæorum artes & linguam. 148.a
Anani Propheta. 121.b. 122.a
Ananus Annæ filius, pontifex. 221.a
Ananus Pontifex, Saducæus Paulum pugnis percuti iussit. 221.b
Anastasius 1. Romanus 41. Rom. pont. statuit vt sacerdotes cur instarent, quoad recitaretur euangelium. 435.a. b
Anastasius 11. Romanus, 52. Rom. pont. falsò recensetur inter hæret. 454.a. b
Anastasius 3. Romanus, 124. Rom. Pont. 555.a.b
Anastasius 4. Romanus 174. Rom. Pont. 619. a. b
Anastasius presbyter cardinalis S. Marcelli, & Bibliothecarius Rom. ecclesiæ. 537.b
Anastasius Magus, & Manichæus imperium consecutus catholicos persequntur. 453.b
Anastasius S. R. E. bibliothecarius. 425.b
Anastasius Antiochiæ episcopus Pastoralia D. Gregorij Græcam fecit. 508. a
Anatolius Laodicenus. 400.a
Anatolius Constantino. patriarcha. 443.b. 444.a.b
Anaxagoras præceptor archelai. 252. a
Anaxagoras Pherecydis Syri discipulus, Mens cognominatus est, & quare sic vocatus. 236. a
Anaxander Lacedæmoniorum rex. 141.a. 145.a
Anaxandrides Lacedæmoniorum rex. 239.a
Anaximander Milesius Thaletis successor 236.a. maris & terræ circuitum reperit, & alia multa.
Anaximenes rhetor, alter Alexãdri magni præceptor. 257. b
Anaximenes Anaximandri successor primus horologium ostendit. 245.b
Ancus Martius 141.a. salinas instituit 142. a. Rom. rex. 141.a
Ancyranum concilium 2. in Galatia. 408.b
Ancyranum concilium 1. confirmatum in Trullo. 405. a
Andreas Hierosolymitanus, Cretæ episcopus. 471.b
Andreas Apostolus primus Constantinopolitanus patriarcha. 753 b
Androclus Codri filius, Coloniæ rex. 120. a
Andromachus Cretensis theriacæ inuentor. 371.b
Andromachus Cretensis theoricarum inuentor. 375.b
Andronicus Aristotelem scholiis illustrauit. 317.b
Andronicus Iunior Imp. 676.a
Andronicus maior cum Michaële filio iuniore, Oriẽtis imperator. 664.a. 665.a.b
Angelica salutatio recitanda cùm campanæ ad vesperum pulsantur. 668.a
Angelus Politianus vir eloquentissimus. 708.a
Angelus insignis iurisconsultus. 681.b
Angeli regionum præstites. 18.a
Angeli omnium primi procreantur. 3. b
Angelorum tertia pars duce Lucifero eadem hora laplu luctuoso de sua felicitate cecidit. 3 b
Angelorum tres hierarchiæ, siue nouem substantiarũ incorporearum ordines. 3.b
Anglia in quatuor regna diuisa. 474. a
Anglia an. 1554. religionem Catholicã recipit. 730.a
Anglia tota à Gallis subiugata est. 530.a
Anglia deficit à Rom. ecclesia. 686.a
Anglia fit tributaria Dacis. 570.a
Angliæ regnum incipit. 528.a
Angliæ regina Puritanos aliquot ritu barbarico suspendit. 766. a
Angliæ regina excommunicatur & proscribitur à Põtif. à quo an. 1569. hæretica fuerat denuntiata, &c. 748. a
Angliæ reginam hæretici dicunt Anglicanæ ecclesiæ esse caput. 540.a
Angliæ regnum Pius 5. proscripsit, prędæque exposuit. 746.a
Angliæ regnum à Normanis ad frãcos translatum est. 613. b
Anglicanum concilium. 567.a
Anglicanum concilium. 674. b
Anglicana persecutio ingraueſcit. 763.b. 766.a
Anglicanum 1. concilium 491.a. contra Monothelitas. 494. b
Anglicana concilia plurimorum sacerdotum. 652.b
Angli siue Britanni à Bruto Ascanij filio. 105.b
Angli vel Saxones. 443. b
Angli deditione ceperunt Caletum. 676.a
Angli à Saxonib. oppressi. 475.b
Anglorum & Frãcorum prima odij occasio. 483 b
Anglorum regnum inchoat Ella. 449 b
Anglo saxones ex Boreæ Germaniæ partib. ad nauigãtes è Britannia insula irruptiones Scotorum deplerunt. 445.b
Angues duo nigri in cella Mineruæ allapsi. 307.b
Anianus Alexandriæ patriarcha. 371. a
Arianus Nicomediensis philosophus, Antonini Pij præceptor. 382.a
Anicetus Syrus, 12. Rom. pontifex, clericos comam & barbam radere iussit. 383.a.b
Animalia permittuntur, quia diluuium corrupit bonitatem terræ. 26.a
Animalia munda & immunda arcam ingressa. 19.b 20. a
Animalia, vt leones, canes, vultures non videntur carnibus vsa ante diluuium. 8.a
Anna filia Phanuel prophetissa. 210.a
Anna & Caiphas pontifices. 212.b
Anna mater septẽ fratrum martyrio coronatur. 274.a
Annatæ beneficiorum damnatæ. 694.a.b
Annatas beneficiorum indixit Bonifacius. 685.b
Annibal à Romanis victus. 271.b
Annibal per Galliam ad Alpes in Italiam transgressus. est. 292.a
Annibal prope Cannas L. Paulum cons. cum 40. Roman. millib. occidit. 295 b
Annibal à Scipione fugatus est 294.a. ab eodem prælio extremo in Africa victus. 295 b
Annibal, cùm à Romanis reposceretur, veneno se necauit. 295.b
Annius Ruffus 3. Iudeæ præses. 211.a
Annus duplex, vulgaris & sacer. 3 b
Annus diluuij dierum fuit 365. frustrà dubitatur, an isti anni fuerint æquales nostris. 11.b
Anni integri, fracti, emergentes, vsuales. 346.a
Anni initium apud Hebræos. 2.a
Anni omnes in scripturã sunt mensium siue lunarum duodecim. 5.b
Annorum definita & minuta circunscriptio reiicienda. 2.a
Annorum varia enumeratio secundum Heb. Græc. &

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lat. 2.a.3,b
Ansul rex Galliciæ Christianus vicit Saracenos in Hispania. 596.a
Antarus Longobardorum rex. 472.b
Antenor Francorum dux. 368.b
Anthemius imperator à Riothimo rege Britonum opem implorat contra Enitum Visigotthorum regem. 450.a
Antherus Græcus, 20. Rom. Pont. res martyrum accuratè descripsit. 392.a b
Anthropomorphitarum hæresis. 560.a
Antichristus veteris testamenti. 273.b. Antiochus Epimanes.
Antichristum esse Mahometem, aut saltem regni Antichristi conditorem. 476.a
Antignus Sochæus, cuius discipuli fuerunt Sadoc & Baitheos. 197.b
Antignus Socheus, Simonis Iusti discipulus, doctor ipsius Baiethos. 190.a
Antigonus Gonatas 266.b. Antigonus Doson. 269.a
Antimachus Teius Lyricus. 133.b
Antiochia, quæ antea Reblata. 44.a
Antiochia diruta, & in pagum redacta. 369.b
Antiochen. Patriarcha Ioachimus hodie sedet. 753.b
Antiochenum concilium. 395.a. 401.a. 466.b. 613.a
Antiochus Cyzicenus. 277.a.b
Antiochus Cyzicenus Syriæ rex. 200.b. 201
Antiochus Euergetes, Magnus, Philopator, Epiphanes. 270.b
Antiochus Eupator. 275.a.b
Antiochus Epiphanes Syriæ rex. 191.a
Antiochus Nobilis, siue Epiphanes, Illustris 272.a.b. veteris testamenti antichristus 273.b. Epimanes, furiosus dictus.
Antiochus Gryppus. 277.a.b
Antiochus, impius vetuit Legem Mosis publicè legi. 274.a
Antiochus Magnus Syriæ rex. 190.b. 191.a
Antiochus Soter 269.a. Antiochus Theus. 269.a.b
Antiochus Sedetes Pius Soter. 276.b
Antiochus Sedetes Pius Syriæ rex. 195.a.b. 196.a.b
Antiochus Soter Syriæ rex. 189.a
Antiochus Theus, Syriæ rex. 190.b
Antiope Amazonum regina. 94.a
Antipas Tetrarchiam Galilææ consequitur. 210.a
Antipas, qui & Herodes Tetrarcha Galilææ, Ioannem Baptistam interfecit, & Christum comprehensum ioculariter tractauit. Vulpes à Christo dictus, vnà cum Herodiade in exilium missus. 206.b
Antipater rex 3. post Alex. 265.a
Antipater Idumæus procurator Iudææ 202.a. Herodis magni pater. 203.b. 204.a
Antiquarios Aërius vocabat Catholicos. 418.a
Antisiodorense Concilium. 481.a
Antisthenes Socratis discipulus, Cynicæ philosophiæ auctor. 257.b
Antitactæ hæretici. 384.a
Antoninus philosophus, persecutus est Christianos, 383.b. 384.a. miserrimè interiit.
Antonius Ciceronis collega. 322.a
Antonius orator clarissimus. 319.b
Antonius ab Octauo superat, se ipse interemit. 336.a
Antonius victus ab Augusto ad Actium. 205.b
Antoninus Caracalla. 390.b
Antoninus Bestia, Heliogabali. 391.b
Antonius Felix 6. Iudææ prætor 221.a. apud hunc Paulus accusatus, seipsum defendit. 221.b
Antonius Verus non tulit impunè quòd Christianos persecutus est. 383.b. 384.a
Antoninus pius Adriani gener tantæ fuit æquitatis & gratiæ vt nationes quæ à Rom. deciuerãt, sua sponte se ei subiecerint. 382.a
Antonius Pius pro Christianis literas dedit ad Asiæ populos. 228
Antonius Pius solus principum sine ciuili sanguine. 332.a
Antonius Magnus monachorum pater. 381.b. 416.a
Antonius imperator. 201.a
Antonius Eremita anno vitæ 105. obiit. 421.b
Antonium non fuisse auctorẽ monasticæ vitæ. 381.b
Antonius Sabellicus historicus. 708.a
Antonius Musa Augusti medicus. 340.a
Annonius Floriacensis monachus. 571.b
Antoninus Florentinus fusam historiã scripsit. 703.b
S. Antonius de Padua discipulus S. Fracisci. 642.a
Antonius Vlissonensis Minorita sanctorum catalogo adscriptus. 641.b
Antuerpia diripitur. 737.b
Apamiensis Episcopatus instituitur. 661.b
Apelles pictor, à quo solo pingi volebat Alexander 265.b
Apellicontis Teij bibliotheca. 317.b
Apis filius Pharaonis 80.a. deus putatur apud ægyptios. 60.a
Apis, à quo Serapis, floretin ægypto. 217.b
Apitius helluonum prodigiosissimus. 24.a
ἀποβατήριον descensus.
Apocrisarius erat Pelagij ante pontificatum Gregorius. 473.b
Apocryphum dicitur, cuius auctor est obscurus, vel cuius ambigua & incerta est auctoritas. 181.b
Apocryphi libri præter viginti duos. 283.b. 284.a
Apollinaris Hierapolitanus episcopus. 384.a
Apollinaris Laodicenus, Antiochiæ magna cum laude docet. 435.b
Apollinarius vterque pater & filius. 421.b
Apollo citharam medicinámque reperit, & herbarum vires primus agnoscit. 93.b
Apollines multi. 80.a
Apollonius Rhodius philosophus. 378.a
Apollonius Rhodius Argonautica scripsit. 288.a
Apollonius Græcus martyr. 383.b
Apollonius Senator, martyr, primus Latinorum pro Christiana religione scripsit. 383.b. 384.a
Apollonius Tyaneus 375.b. postulatur de Magia. cum Apollonio Thyaneo dæmon loquebatur per vlmum. 4.a
Apollonius sophista & astrologus, Areopagitæ amicus. 217.b
Apostatæ, qui eiurant cunctos fidei articulos. 152.a

Apostolorum diuisio abinuicem anno à Passione septimo. 370.a
Apostoli omnes, præter Ioan. Euãgelistam martyrio vitam finierunt. 365.b
Apostoli & discipuli toto terrarum orbe dispersi, Christianorum nomen latè in omnes prouincias propagarunt. 218.a
Apostoli duodecim, exacto septennio post mortem Christi, ascenderunt Ierosolymam. 219.b
Apostolicæ constitutiones Cleantis. 374.a
Apostolicæ cathedræ fixæ quatuor, Hierosolymis, Romæ, Antiochiæ, Alexandriæ. 369.b
Apostolica sedes hæreticum pontificem sustinere non potest. 424.a
Apotactici pontifices, apostatici potiùs quàm Apostolici. 553.b
Appianus Alexandrinus. 125.b. 384.a
Appion grammaticus contra Philonem & Iudæos ad Caium mittitur. 219.b
Appius Claudius consul, primus Roman. Cartagin. bellum intulit. 269.b
Apuyis, Ephre, vltimus Pharao ab Amasi strãgulatus. 237.b. 238.b
Apuleius magus. 382.a
Apuleius postulatur de magia. 371.b
Aqua, quam fluuius fundit, potus naturalis. 26.a
Aqua lustralis in templo, & domibus priuatis ad recolendam baptismatis memoriam, fugandos dæmones, morbósque pellendos seruatur. 579.b
Aquensis parlamentum in prouincia Narbonensi. 708.a
Aquila Iudæus temporib. Adriani Cæsaris vixit. 282.a
Aquila, Ónquelos filius sororis Titi imp. penrateuchum Chaldaicè repræsentat. 376.a
Aquila Ponticus, primus post 70. biblia in Græcum conuenit 381.b. diligens & curiosus interpres, contentiosus, iure reiicitur. 381.b
Aquilegia quondam secunda Roma dicebatur. 365.b
Aquilienſe concilium. 428.b. 485.a
Aquisgranicum concilium. 530.b
Aquisgranense concilium. 533.a. 535.a, 578.b
Arabiarum concilium. 393.a. 394.a
Arabes suam Hegiram incipiunt. 476.a
Arabes hodie circunciduntur. 44.a
Arabes incipiunt inhiare Hispaniæ. 498
Arabes suos annos numerant ab Hegira. 483.b
Arabes Mahometem volunt sexto millenario venisse. 348.b
Arac, Archad vrbes antiquissimæ. 44.a
Arac filius Chanaan. 30.b
Arad filius Chanaan. 30.b
Aragonum rex primus Ranimirus. 578.a
Aram Iudæ princeps. 63.a
Aram filius Sem. 29.a
Aram Syrorum pater. 29.a
Aram Armeniæ & Syriæ nomen dedit. 47.b
Arameum idioma. 185.b
Ararad montes Cetaunij. 23.b
Aratius Assyriorum rex. 61.a. 67.b
Arator subdiaconus poëta. 460.a
Arator subdiaconus R. E. acta versib. reddit. 467.b
Aratus Sicyonius Corinthũ tyrãnide liberauit. 269.b
Aratus Antigoni Macedonum regis medicus scripsit Phænomena. 285.b
Aratus ignarus astrologiæ ornatissimis atque optimis versib. de cœlo, stellisque dixit atque conscripsit. 285.b
Arbaces, siue Arbactus dominatus est Medis & Persis 140.a. 142.a
Arbaces Medorum rex. 229.a
Arbactus Medorum rex. 141.a
Arbestratus Argiuorum rex. 107.a
Arca tota erat mystica cuius materia & forma crucis materiam & formam exhibebat. 19.b
Arcæ diluuij forma & magnitudo. 19.b
Arca, in qua Deus sui copiam pontificibus faciebat. 186.a
Arca consedit in montibus Ararat. 23.b. 24.a
Arca abscondita nunquam reperta. 19.b. 20.a
Arca tante fuit molis & artificij vt sanctum annos Noë in ea perficienda consumpserit. 18.a
Arcæ translationes & rationes variæ. 19.b. 20.a. 105.a. 111.b
Arca, mundi epitome 18.a. tanti ponderis erat, vt nõ potuerit attolli è terra ante quadragesi diem. 18.a
Arcam habuisse 300. cubitos longitudinis, 50. latitudinis, 30. altitudinis eius figura non perinde constat. 18.a
Arcadius & Honorius imperator. 433.a. 435.a.b
Arcadius & Honorius ann. Dom. 400. adeunt imperium. 359.a
Arcadium & Eudoxiam excommunicat Innocentius. 436.a
Arcesilas primus nouorũ Academicorũ auctor. 266.a
Arcesilaus Cyrenarum rex. 233.a. 237.b
Arcesilaus nouorum Academicorum. 285.b
Arcesilaus Batti filius Cyrenarum Rex. 149.b. 150.a
Archelaus Mesopotamiæ episc. 402.a
Archelaus rex Iudææ, apud Augustum crudelitatis accusatus. 210.a
Archelaus discipulus Anaxagoræ. 252.a
Archelaus regnauit in Iudæa annis decem. 206.b
Archelaus Lacedæmoniorum rex. 125.a
Archelaus patris testamento regnum Iudeæ consequitur. 210.a.b
Archidæmus Lacedæmoniorum rex. 246.b
Archilochi libri exterminati, quò parum essent pudici. 142.a
Archilochus iambicorum versuum auctor. 229.b
Archimedes diu prohibuit, ne Marcellus Syracusas caperet. 293.b. 295.b
Archimedes mortalium ingeniosissimus machinis arte geometrica excogitatis. 295.b
Archippus Athenarum Archon. 121.a
Architas Tarentinus, primus geometriam cum mechanica coniunxit. 253.b
Archontes perpetui Athenis esse desierunt. 136.a
Arcturum magnum mirabiliora gessisse quàm Alex. Magn. Christianum fuisse. 454.a
Arcuarij pedites 695.b. Franc archiers.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arcus cœlestis, misericordiæ Dei, & Crucis symbolum. 26.a
Ardis Lydorum rex. 233.a
Ardisus Lydorũ primus rex, Haliadis filius. 124.b.136
Arduinus Imperator salutarus ab Italis interficitur. 577. b
Aretin aliquot vrbes ædificauit circa Babylonẽ. 48.a
Arelatense concilium. 530. b
Arelatense 1. & 11. concilium. 415. a
Arelatense 3. concilium. 509. a
Aremulus Syluius Latinorum rex. 125. a
Io. Aretinus. 693.b
Areus rex Lacedæmoniorum. 191.b
Ardus Lydorum rex. 145.a
Areus Peloponnesi rex, eclipsim solis indagauit. 92.a
Argento signato primùm vtuntur Romani. 286.a
Argestratus Lacedæmoniorum rex. 110.a
Argeus Macedonum rex. 142.b
Arginorum & Lacedæmoniorum pugna. 245.b
Argis rex secundus Lacedæmoniorum. 110. a
Argo, à quo Argiui: quo regnante Græcia cœpit vti Frugib. 90.b 91.a
Argon primus Heraclidarum, rex Lydorũ fuit. 95.b
Argonautarum in Asiam expeditio. 59 b
Argonautarum expeditio in Cholcos. 97.b
Argus Argiuorum rex. 93.b
Argunthis Scytharum rex Romanorum fines vastat. 394. a
Ariani variis tormentorum modis Catholicos persecuti sunt. 419 b
Ariana hæresis scissa in varias sectas. 421.b
Ariani descensum Christi ad inferos negant. 418.a
Atidæus Macedoniæ rex. 279.a
Aridæus frater Alex. magni nothus. 265.a. b. 266 a
Aries, muralis machina. 99.b
Ariminense concilium. 423.a
Ariminum in Gallia à Rom. conditur. 286. a
Ariobarzanes Cappadociæ rex. 314.a
Arioch rex Ponti. 45 b
Arion musicus à delphino è mari in portum defertur incolumis. 236.a
Aripertis Italiæ rex. 491.a
Ariphron Athenienſium Archam. 127.a.130.b
Aristarchus Homeri rapsodiam recensuit, & in 24. partes distribuit. 236.a
Aristarchus grammaticus Euergetis præceptor. 302.a
Aristeas proneſius poëta ante Homerum. 119.b
Aristeas Philadelphi cubicularius scripsit historiã de 72. interpr. 284.a
Aristeas legis vocabulo vniuersam scripturam comprehendit. 282.a
Aristides summa integritate, Iusti cognomentum est adeptus. 248.a
Aristobulus insignis Hebræorũ philosophus in Mosem commentarios edit. 298. a
Aristobulus pater Herodis. 206.b
Aristobulus matrem in carcere fame enecauit, vix annos tyrannidis ex acto miserè mortuus est. 200.a
Aristobulus primus post captiuitatem rex. 199.a. b 200. a
Aristobus pontifex creatur, paulo post in Iordane submergitur. 205. b
Aristobus Agathobuli discipulus, vnus fuit è 70. interpretib. 284.a
Aristodemus ex Heraclidis primus regnat apud Lacedæmonios. 106. a
Aristemedes Corinthiorum rex. 127. a
Aristonymus comicus. 288.a
Aristonicus Eumenius nothus regnum inuasit. 306.a
Aristophanes grammaticus. 284.a
Aristophanes tetrametri & octometri carminis inuẽtor. 253.b
Aristoteles principia grammaticæ docuit. 264.a
Aristoteles à Clearcho Iudæus reputatus. 77. b
Aristoteles præceptor Alexandri Magni. 255.b.257.b
Aristoteles mundum censuit ab æterno fuisse. 3.b
Aristotelis libri diu delituerunt. 266.a
Aristotelica secta aruit ante Andronicum. 317.b
Aristoxenus musicus. 141. a
Arius rex Lacedæm. 292.a
Arius Bactrianos & omnes Caspios subegit. 60.a. 61.a
Arij subita & horrenda mors. 418.a
Arij libros Constantinus iussit cremari, Arium cum suis in exilium pellit. 416.b
Arlothus generalis Minoritarum. 657. b
Armatrite. 61.a. 67.b
Armeniæ Aram nomen dedit. 47.b
Armeniacum concilium contra Nestorianos. 443.a
Armenij ecclesiæ conciliantur. 694.a
Armenij iterũ fidẽ Christi publicè suscipiunt. 467.b
Armenios in Missa inuocationis & intercessionis SS. meminisse. 754.a
Armorici populi. 441.b
Arnobius Afer, Lactantij præceptor. 407.b
Arnobius presbyter, præceptor Lactantij. 415. b
S. Arnolphus, seu Arnaldus, S. Remigij discipulus. 462. a
Arnulphus Flandriæ comes, sacrilegus, miserè periit. 563. b
Arnulphus Romæ concionator acerrimus contra Clericorum superbiam, auaritiam, & luxuriam, nocetu ab his submergitur. 608. a
Arphaxad genuit Selam. 29. a
Arphaxat rex Mèdorum. 229. a
Arphaxat Medorum rex. 232. a. Ecbatanæ conditor, Astyages. 695. b
Ars impressoria seu excusoria exagitata. 5. b
Artes longæ, experimenta difficilia. 9. b
Artes naturales & innocuæ. 5. b
Artes tam liberales, quàm mechanicas à primis hominibus fuisse repertas. 5. b
Arsaces primus Parthorum rex. 269.a.b.270.a.b. 271.b. 188.b
Arsces Medus Sardonapalum sustulit. 152. a
Artabanus lib. de Iudæis, Abrahæ res perstringit. 44. a
Artabanus Parthorũ rex à Caracalla victus. 390. a
Artabanus Parthorum rex. 277. a. 309. a
Artapanus historicus. 43. b
Artaxerxes tertius annis 49. regnasse dicitur. 255. a

Artaxerses penultimus Persarum rex. 188.b
Artaxerxes primus Darij filius. 246. b
Artaxerses Persa nouum condidit imperium sublato Parthico. 359.a
Artaxerses, siue Assuerus imperium Persarum restituit sub Antonini Caracallæ posteris. 390.a
Artemon hæreticus. 388.a
Artifices statuarum & simulachrorum omnis generis diabolus intulit. 13.b
Aruernã vrbem, Claromontem, siue Gergoniam Erritus Romanis eripuit. 449.b
Aruernense concilium. 466.b
Aruerni Belloneso duce Galliam incolunt. 145.b
Aruernorum principatus primus quondam Gallis fuit. 302.a
Aruspicinam Malorus primùm apud Hetruscos introduxit. 91. b
Asa filiã Amri regis hæretici, dedit vxorem filio suo: vnde prima impietatis & infelicitatis labes in regno Iuda. 122.a
Asa rex Iudæ quintus, pius fuit & religiosus ad extremum peccauit. 121.a.b.
Asaph cũ fratrib° musica nobilis & eruditione. 108.a
Assaradon, qui & Sardanapalus Assyr. rex. 137.a
Asaraddon filius Senacherib, Sardanapalus. 139.b. 140.a
Asar-adon-Phul, vnde Sardanapalus. 160.a
Asbolus centaurus poëta ante Homerum. 119.b
Asdrubal à carthagin. contra Rom. præficitur. 304.a
Ascanius Italiæ rex. 101.a
Ascanius Latij rex. 101.b
Ascanius Lauinij regnauit 30. annos ante Albam cõditam. 100.a
Ascenaz filius Gomer. 29.a
Asconius Pedianus Tito Vespasiano familiaris. 374.a
Ascaffeneurgense concilium prouinciale. 659.a
Ascarades. 62.b
Asclepiades medicus. 312.a
Asclepius Phidiæ ætate vixit. 279.b
Asia Romanarum facta, cum opibus suis vitia quoq. in vrbem transmisit. 306.a
Asiani à corpore vnitatis scissi propter diem Paschatis. 387.b
Asinius Pollio primus Romæ bibliothecam publicauit. 563.b
Asir filius Core. 71.b
Assur Assyriæ nomen dedit. 47.b
Assur filius Sem. 29.a
Assur rex Assyriorum. 40.b
Assyriorum Monarchiæ initium. 130.a
Assyriorum Monarchiæ prima mentio. 157.b
Assyriorum nomen cœpisse celebrari Oziæ temporibus. 132.a
Assyrij subegere cæteros populos. 229. b
Assyriorum imperium dilaceratur, Sardanapalo ad ignem compulso. 229.b
Assyrios caracteres Scribæ retinentes, sanctum elegerunt sibi idioma. 185.b
Assuerus pater Darij 230.b. qui Astyages dicitur. 246.b
Assuerus, Xerxes, Artaxerxes. 185.a
Assuerus domi regnauit. 245.b
Assueri conuiuium sumptuosum vniuerso populo. 247.b
Assumptionis festum celebrari iussum. 471. b
Astarte dea apud Tyrios culta. 120.a
Astrologiam inuenisse Seth & Enos. 5.b
Astrologia iudiciaria, quæ genituraru inspectionib. & natiuitatum diuinationib. vacat. 381.b
Astrologorum vanitas. 54.a
Astronomiæ inuentum Seth tribuitur. 10.a
Astronomi insignes. 577.b
Astyages rex Medorum. 229. a
Astyages Cyri auus maternus. 230.b
Astyages sororius creæsi Lydorũ regis, cyrum infantem exposuit, & Harpago filium proposuit edendum. 230. b
Asychis Ægyptiorum rex. 129.a
Asyla esse reis voluit Bonifacius. 482.a
Ataulphus Hispaniæ rex. 437.b
Athalis filia Achab nupsit Ioramo Iosaphat. 122.a
Athalia regis Achab filia extinguit omnes filios filij sui Ochoziæ. 125.a.b
Athanagildus Hisp. Brunichildam filiã Sigiberto Medio matricum in Francia regi elocal. 466.a
Athanasius Alexãdrinus episcopus ordinatur. 415.b. 416. a
Athanasius Magnus Alexandro successit 416.a. falsò accusatus. 416.b
Athanasius varia certamina pro Ecclesia sustinuit, an. 377. moritur. 427.b
Athenæus. 384. a
Athenagoras philosopus Christianus, apologeticon pro Christianis Antonino obtulit. 384.a
Athenienſium decennales principes. 142. b
Athenodorus Arati frater, primus Zoilo pro Homero contradixit. 285.b
Atheas fundator regni Pontici. 252.b
Atis Syluius Latinorum rex. 116.b
Atlas mons intersecans mediã aëris regionem. 24.a
Atlas, astronomiæ inuentor, fuit Henoch. 14.a
Atlas Arcadicus astrologus rex Mauritaniæ, cælum humeris gestare quare dicatur. 93.b
Atlanticum bellum ad mare Atlanticum, i. fines Africæ. 6.a
Atrebati seditio contra Guenſios. 759.b
Atreus Argiuorum rex. 94.a
Atrium, siue Aula gentium. 206.a
Atrium templi interius, & exterius. 115.b
Attalus Asiæ rex. 272.a
Attalus Pergami bibliothecam instruxit. 266. a
Attalus regnum cædibus & veneno fœdat: testamẽto imperium Asiæ pop. Rom. reliquit. 306.a
Attalus rex primus Pergami 285.b. bibliothecam parat Philadelphi æmulatione. 285.b
Attalicus textus, ab Attalo, qui primus aurum intexere docuit. 285.b
Atticus historiam scripsit septingentorum ann. 328. a
Pompon. Atticus epicureus. 319.b
Atticus Ciceronis amicus moritur. 336.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Attila, flagellum Dei, à Genſetico Vandalo contra Gotthos in Hiſpaniam & Italiam attractus cum 500. millib. Hunnorũ omnia depopulatur. 445.b. 446.a. 447.b
Audæus anthropomorphita. 425.b
Andoenus Rhotomagenſis epiſc. miraculis claret, ſcripſit libr. de anima Dagoberti. 497.b
Auentinus Syluius Latinorum rex. 126.b
Auenionem Clemens 5. ſedem pontificiam tranſtulit, quod captiuitatem Babylonicam Itali appellabant. 665.b
Auenionem vrbem Clemens 6. emit à Ioanna filia Roberti Siciliæ regis. 675.b
Auinſena, ex poſteris Senis. 614.a
Auitus Viennenſis epiſcopus, Gallias ab Ariana hæreſi defendit. 453.b. 454.a
Aulerci Belloneſo duce Galliam incolunt. 145.b
Ptolem. Auletes à ſuis pulſus Roma venit. 316.a.b
Aulus gellius. 582.a
Auguſtanum concilium apud Vindelicos. 562.b
Auguſtanum concilium diœceſanum. 726.b. 730.b
Auguſtinus ſit epiſcopus. 359.a
Auguſtinus magnus, ferè per 9. ann. Manichæus baptizatur 30. ætatis ſuæ ann. moritur Hippone anno 76. ætatis ſuæ. 442.a
Auguſtinus contra Pelagianos gratiæ Dei hoſtes: hinc miniſter gratiæ, & admirabilis gratiæ Dei prædicator dicitur 432.a. confecit etiam Manichæos, Donatiſtas, & Arianos. 433.a
Auguſtana comita. 721.b
Auguſtodunum vetuſtiſſima poſt Maſſiliã bonarum artium ſedes. 330.a
Auguſtulus imperio ſe abdicat, & in Campania exulat. 450.a.b
Auguſtinus Iuſtinianus, epiſcopus Nebienſis, octuplum vtriuſq. teſtamenti in quinque præcipuis linguis molitus, præguſtamenti loco, Pſalterium emittit. 714.a
Auguſtus ſolus ad Chriſti vſque natalem imperauit. 337.a
Auguſtus cæſar 710. ann. poſt vrbem conditã. 130.a
Auguſtus poſt natum chriſtum annos 15. adhuc imperat. 242.a.b
Auguſtus quinque bella ciuilia geſſit, & alia multa. 338.a. 339.b. 340.a. 341.b. 342.a
Auguſtus nepos Iulij cæſaris, 18. ætatis anno, ciceronis opera dux aduerſus Antonium deſtinatus eſt. 337.b
Auguſtus 20. annos natus conſul deſignatur: hinc deinceps reip. præfuit 56. ann. 337.b
Auguſtus ſe Dominum appellari non eſt paſſus eo anno quo Chriſtus natus eſt 341. b. Iani templum tertiò clauſit.
Auguſtus menſis in honorem Auguſti ſic dictus, qui antea Sextilis dicebatur. 341.b
Auguſtus cæſar moritur 211.a. anno 15. chriſti. 211.b
Auguſti tres. 389
Aguſtus vnus & tres cæſares. 418.a
Auguſti duo ſimul regnare cœperunt. 384.a
Auraicæ princeps irrito conatu in Brabantiam ducit exercitum. 350.a
Auraicus princeps à Ioan. Laurigue Hiſpano glande in faciem per vtranq. maxillã & palatum impacto percutitur, nec tamen mortuus. 764.a
Aureliæ rex Guntrannus. 468.a
Aurelia Gallia. 125.b
Aurelianenſem academiam Philippus Pulcher inſtituit. 667.b
Aurelianenſe 1. concilium. 415.a
Aurelianenſe 2. & 3. concilium. 466.b. 467.a
Aurelianenſe 4. concilium. 459.a
Aurelianenſe 6. concilium. 469.a
Aurelianus primus diadema capiti impoſuit, interficitur. 400.a. 401.b
Aurelianus initio chriſtia. fuit æquus. 400.a. 401.a
Aurelianus fulmine ſubito territus, perſecutionem non eſt exercurus. 228
Aurelius Antoninus philoſophus perſecutionem inhibuit. 384.a. 385.b
Aureus numerus, cyclus decemnouennalis. 328.a
Auream mineram Alphonſus 5. in Guinea aperuit. 703.b
Aureus numerus, Mothonis 252.a. cyclum decemnouennalem vocant. 7.b
Aureum ſæculum. 759.b
Aureus ad ſummam 60. ſolidorum redactus, baſis numerandi. 723.b
Aurifera regna Paruanca & Cuſcana. 310.a. 311.b
Aurum Toloſſanum. 35.b
Aurum puriſſimum ex Ophir. 436.a
Auſonius Burdegalenſis. 92.a
Auſtralis terra vltra mare æthiopicum & Iudicum reperta eſt, quæ quinta pars terræ appellatur. 705.b
Io. Auſtriacus ad Flandriã pacandã mittitur cum imperio 757.b. inuictus hæret. & Turcarũ victor. 778.a
Antotheani & Antitrinitarij. 749.a
Azael rex Syriæ Iudæos affligit. 125.b. 126.a
Azarias pontif. 148. Azarias ſummus pontif. 145.a
Azarias ſummus pontif. 110.a. & propheta. 121.a
Azo, lucerna iuris dictus. 612.a
Azotij dyſenteria perierunt. 101.b
Azymorum prima dies. 215.b

B

Babylas martyr ſub Decio. 393.b. 394.a
Babylon à Medis & Perſis capta eſt. 240.a
Babylon Chaldaicarum gentium caput 231. eius magnitudo.
Babylon Aſſyriæ pars erat. Aſſyriorum monarchia, & Chaldæorum, idem. 231.b
Babylonis muri relati ſunt inter ſeptem orbis miracula. 233.b
Babylonij & Græci, maximi Idololatriæ autor. 229.b
Babylonij & Chaldæi deleuere Aſſyrios, ſubegere ægyptum, & Syriã, & trãſtulere Iudæos. 229.b
Babylonica captiuitas. 2.b
Bacchon de annis Hebraicis. 15.b
Bacchus filius Semeles. 86.a
Bacchus Liber pater ex Semele natus, Indiam ſubigat. 92.a
Baculum tanquã pedum paſtorale manu tenet. 225.b
Bagoas ſpado, natione ægyptius Ochim interfecit. 257.b

Baiethoſini hæretici. 190.a
Baiethoſæi, Saducæi, & Samaritani in vnum coalescebant. 198.a
Baiethuſæorum ſecta, à Baiethos. 197.b
Baiazethes 1. Turcorum imperator. 683.a.b. 687.b. 688.a. 689.a.b
Balaam Meſopotamius vates & Ariolus 79.b. gentium vates. 81.b
Balac filius Beor, primus rex Idumæorum creatus. 59.b
Balduinus Orientis imperator Græcã eccleſiam Romanæ audientem & concordem reddidit. 638.a
Balduinus 2. tertius Hieroſolymorum rex. 606.a
Balduinus 4. Hieroſolymorum rex ſeptimus. 623.b
Balduinus Edeſſæ princeps Godefrido ſuccedens feliciter pugnat contra Turcas. 604.a
Balduinus Archiepiſcopus Cantuarienſis. 625.b
Balduinus Monachus, abbas Forlienſis, epiſcopus Vtigornienſis. 625.b
Franc. Balduinus iuriſconſultus, è veneno Caluini tandem conualeſcens obiit. 751.b
Baldus inſignis iuriſconſultus 681.b. rabie periit.
Baleus. 61.a. 67.b
Baleaſtartus rex Tyri, filius Hiram. 120.a
Theodorus Balſamõ, Patriarcha Antiochenus. 634.a
Balſamon de Donatione Conſtantini. 411.b
Balſami planta. 118.a
Balſamum vni Iudææ conceſſum, nec alibi vnquam viſum quàm in Iericho, in Ægyptum tranſlatũ eſt 225.a. vbi creſcere dicitur rigatum fonti, qui Virgini & filio eius ſcaturiit.
Baltaſar Babyloniorum rex. 239.a.b
Bamba Hiſpan. rex, habitu religionis & tonſuræ accepto ſigno, Eringium pro ſe regem creauit. 495.b
Bambergenſe concilium. 576.b
Banduinus, alter auctor librorum 4. Sententiarum. 624.a
Ioannes Bapt. pœnitentiã prædicat, & baptizat. 212.a
Io. Baptiſta Ficlerus docet iuriſconſultos, ſiqui ſint hæretici contra leges peccare. 755.b
Baptiſta Mantuanus poëta, & Carmelita. 705.b
Baptiſmi proparentes Teleſphorus conſtituit. 380.a
Baptiſmi effectus, neceſſitas, aliena fides. 635.a
Barac de numero ſanctorum veteris teſtamenti. 90.a
Barachias Danidicæ familiæ princeps. 190.a.b
Barbam & capillitium antiqui nutriebant. 380.a
Barbara martyr. 404.a
Barbaroſſa Turcæ pirata. 723.b. 728.a
Barbari Romanos deleuere, & ex eorũ imperio multa regna condiderunt, præſertim Turcæ. 229.b
Barcis Corinthiorum rex. 122.a.b
Barcozbas dux Iudæorum, chriſtianos cruciat. 379.b
Barcoſba vnus è quinque, qui ſe Iudæis chriſtum in leone promiſſum perſuaſerunt. 223.a
Barcozba ann. 2. & ſemis regnum tenuit: compellebat exquiſitis ſuppliciis chriſtianos negare Ieſum eſſe Chriſtum. 224.a
Bardus Celtarum rex quintus, muſicæ ſtudioſus. 60.a
Bardi diſciplinas exiſtimant eſſe nefas literis mandari. 264.a
Bardi originem referunt ad Maſſilienſes. 331.b
Bardi apud Gallos melodiarum poëta ad lytam & organa cantant de hominum virtutibus & vitiis. 264.a
Barenſe concilium. 600.b
Baris mons. 24.a
Barnabas primus Romæ Chriſti fidẽ prædicauit. 218.a
Barteriorum equitum ordo D. Georgio ſacer inſtituitur. 677.b
Bartholomeanæ matutinæ. 756.a
Bartholomæus Salicetus Bononienſis iuriſconſultus. 684.a
Bartholomæus in Scythia, Matthæi euangelium in Indiam ſecum detulit. 365.b
Bartholus celebris Iuriſconſultus, mathematum & Hebraicarum literarum peritus. 679.b
Baruch vates 143.a. Ieremiæ notarius. 144.a
Baſa de tribu Iſachar 153.a.b. tertius rex Iſrael.
Baſilides Alexandrinus hæreſiarcha. 381.b
Βασιλικῶν libros ſcripſit Leo Imp. 549.b
pro Baſilij miſſa dari duos aureos. 754.a
Baſilius cæſarienſis Deo agit animam. 426.a
Baſilius Ancyram mittitur. 416.b
Baſilius Orientis imperator totam Bulgariam ſubegit 575.b
Baſſa Romaniæ, Aſiæ. 694.a
Bathaneam Philippus conſequitur. 210.a
Battus, primus Cyrenarum rex. 233.a. 237.b
Bauaricum contra Felicem concilium. 517.a
Baugentiacum concilium. 618.b
Beda chronica ſcripſit. Monachorum inſtitutor factus, multos poſt ſe reliquit doctiſſi. diſcipulos. 499.b
Beda ob religionem & ſanctitatẽ Venerabilis. 496.a
Begnardi & Begninæ hæretici damnantur. 666.a.b
Io. Behaim tympaniſta & pecorum paſtor decimas, & tributa perſoluenda eſſe negabat. 699.b
Bela, i. Segor vrbs quinta finitima Sodomæ. 45.b
Belgium ſiue Flandria commouetur. 747.b
Bellator preſbyter in Iirum Iudith. 235.b
Bellator preſbyter expoſuit libros Machabæorum. 199.b
Bellerophon primus equo vehi Græcos docet. 91.b
Belligius Gallorum rex. 90.a
Belliſarius felix & induſtrius dux 462.a. 463.b. 464.a
Franc. Belloforetius, politus piúſque humanis eximitur. 765.b
Belloparon rex Aſſyriorum. 81.a
Bellopares Aſſyriorum rex. 89.a
Bellouacenſe concilium. 605.a
Bellouacum ſeu Dormanum collegium à Io. Dormano cancellario Franciæ. 687.b
Bellum, vnus è fructib. abſentis & reiecti Chriſti pacis principis. 341.b
Bellum cum hoſtib. Crucis laudabile & ſalutare. 756.a
Bellum ſacrum. 578.b.a. 599.b
Bellum primum in ſacris literis memoratum. 45.b
Bellum ſacrum tertium. 616.a
Bellum Sacrum quartum. 632.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bella sacra. 603.a.b
Belochus. 61.a.67.b
Belochus Assyriorum rex. 71.b
Belochus Assyriorum rex, artem astrologiandi, & diuinãdi inuenit. 79.b
Benadab rex Syriæ. 122.a
Benadad rex Syriæ tum Achab bellum gerit 154.a
Benedictina constitutio. 673.a
Benedictiones in Dei nomine tetragrammato. 201.b
Benedictionem cerei Paschalis induxit. 439.b
Benedictus I. Bonosus, Romanus. 469.a.b
Benedictus 11. Tolosas, 203. Rom. pontif. 673.a.b. è cistercienſium ordine.
Benedictus 111. Romanus, nolens & inuitus PP. creatus, 207. Rom. pont. 538.a.b. 540.a
Benedictus 4. Romanus, 120. Rom. pontif. 552.a.b
Benedictus 5. dictus 6. Roma, 137. Rom. pont. 567.a.b
Benedictus 5. Romanus, à Romanis contra Leonem 8. electus. 565.a. 567.a.b
Benedictus 6. Romanus, 140. Rom. pontif. 568.a.b
Benedictus 7. Tusculanus, 150. Rom. pont. 577.a.b
Benedictus 8. mortuus horrenda imagine cuidam apparuit, dicens se iudicio Dei damnatum. 581.b
Benedictus 8. Tusculanus, 152. Rom. pont. 581.a.b
Benedictus 9. Campanus, 160. Rom. pont. 587.a.b
Benedictus 10. Taruisinus, 200. Rom. pont. 664.a.b
Bernardinorum templum, & collegium Benedictus 11. Parisiis fundauit. 673.b
Benedictus 13. primus fertur Euchatistiam ante se gestasse ad sui custodiam. 686.a. 687.a
S. Benedictus Romanus, 83. Rom. pont. 495.a.b
Benedictus summus pōtifex, mortuus in nigro equo visus dicitur circa locum defossi thesauri eleemosynis destinati. 577.b
Benedictus Arias Montanus. 755.b
S. Benedictus Nursinus, Monasterij montis cassini abbas, ordinem Benedictinorũ instituit, &c. 460.a
Beneuentanum concilium. 596.b. 604.b
Beniaminij bello ciuili deleti sunt. 199.b
Beniamin natu minimum gignit Iacob in Chananæa. 57. b
Benmerodac Babyloniorum rex. 143.a. 144.a
Berengarius Italiæ rex. 547.b. 548.a. 553.b. 554.a
Berengarius vndenam suam blasphemiam hauserit. 544.a
Berengarius Turonensis, archidiaconus Andegauensis hæreticus, præstigiator, animam agens, pœnitentia ductus, resipuit. 581.b
Berenice filia Herodis Agrippæ. 206.b
Berenicis reginæ coma in cælum à conone Mathematico relata. 288.a
Bertinense concilium. 447.a
Bernæ fundamenta iecit Bertoldus, Burgundiæ minoris dux. 627.b
S. Bernardinus Minorita. 693.b
D. Bernardus miraculis clarus conrado Imperatori persuadet, vt expeditionem cõtra Turcas suscipiãt, se cruce signent. 616.a
D. Bernardus Eugenij 2. præceptor, ad quem scripsit libros de consideratione. 615.b
D. Bernardus abbas clareualensis oraculum sui sæculi, vitæ sanctimonia, & multis miraculis clarus, an. ætatis 63. obiit. 621.b
Beroaldi paradoxum de Natali Domini. 207.b
Philipp. Beroaldus. 705.b
Berosus suppositititius. 24.a
Berosus suam chaldaicam historiam ad Antiochum scripsit. 269.b
Berosus Chaldæus, sacerdos & historicus: libri eius hodie non extant. 261.b
Bersabeam prope Gazan Abraham condidit. 42.a
Bersabee antiquus terræ Sãctæ limes à meridie. 151.b
S. Berta abbatissa & martyr. 491.b
Bertoldus S. Bernam cum suis pagis Romano imperio attribuit. 635.b
Bertrãni liber de corpore & sanguine Domini. 637.b
Besaleel filius Vri tredecimo ætatis, tabernaculum admirabile confecit. 75.b
Bessation successit Gregorio patriarchæ constant. 693. b
Beza, quósina voces illustres. 761.a
Beza quotidie ad putres superiorum hæreticorum blasphemas aliquid noui addit. 734.a
Beza ex obscœno & impuro poëta repentinus theologiæ Geneuensis minister, caluini istius rabulæ & spurij successor 755. b. ab aliquot annis tarditis scribit, siue quia ad eruditionis suæ fundum peruenit, siue quia delictis sedotibusq. iuuentutis feactus est. 755.b
Biblia in capita, quæ hodie habentur, distinguuntur. 644. a
Bibliis SS. ab Hieronymo versis Damasus dedit auctoritatem. 425.b
Biblia sacra in Gallicum sermonem versa. 682.a
Biblia sacra sub Eleazaro in Græcum translata, Ptolomæi Philadelphi rogatu & sumptib. 190. a. videntur extitisse Græcè ante hæc tempora. 197.b
Biblici qui dicantur. 420.a
Bibliothecas instaurauit Constantinus. 280.b
Bibliotheca Alexandriæ 54800. librorum 719.b
Bibliotheca Fontanablea.
Bibliothecas Christiani etiam in mediis crucibus instruebant. 386.a. 99.b
Bibas phriges primi iunxere. 12.a
Bigamiam primus introduxit Lamec.
Iacobus Billius Prunæus S. Michaelis in Eremo cœnobiarcha. 755.b
Iacobus Billius de nobili prunæorum familia, abbas S. Michaelis in Eremo, Græcæ literaturæ lumen, Hebraicæ non ignarus, die Natalitio 1581. placitis. simè & sanctissimè expirat. 763.b
Bis mille anni ab Adam ad Ninum ab omnib. historiographis ignorati. 44.a 226.a
Bither, vbi Barcozbas sedem regni posuit. 643.a
Biterrense concilium. 424.b
Biterrense concilium, præside Hilario. 277.b
Bituitus Aruernorum rex. 302.a
Bituitus Aruernorum rex. 145.b
Biturriges Galliam incolunt.
Blancha regina Franciæ 618.a. mater S. Ludouici.

Blasius martyr. 404.a
Blesscensis conuentus. 757.b
Fr. Blondus Eugenij secretarius. 696.a
Blondus Foroiuliensis historicus seriem temporum ab an. Christi 407. vsque ad 1400. retexit. 686.a
Bobegus pagus Normaniæ igne cælesti comburitur. 766. a
Io. Bocatius, vir amoeni ingenij. 683. b
Bocchi pontifex. 92.b. 93.a
Boëmiæ ducatus erigitur in regnum. 594.a
Bohemorum hæreses variæ. 666.a
Boëmorum chronica incipiunt. 489.b
Boëmi, cechi vocantur. 466.a
Bohemi, excocti sole, immundi veste, intenti furtis, homines falsa sua chiromantia passim decipiunt, 693.b. Gentiles errores.
Bohemica hæresis multiplex, & diuersa. 686.a
Boëmundus Antiochiæ princeps feliciter pugnat cõtra Turcas. 604.a
Bœotij pulsi ex Arno vrbe Bœotiã occuparunt. 105.b
Boëtius mathematicus, philosophus & poëta. 457.b
Bogomilorum secta. 596.a
Boleslaus primus Poloniæ rex. 573.b
Boleslaus rex cilicium indutus, paucis hominib. stipatus ad S. Ægydij sepulchrum iter pedib. confecit. 609.b. 610.b
Bombardarum vsus à Gallis agnosci cœpit. 692.a
S. Bonauentura Franciscanus. 646.a
Bonifacius 1. Romanus, 44. Rom. pontif. ieiunia vigiliarum retinuit, vigilias sustulit. 440.a.b
Bonifacius 11. Romanus, 57. Rom. pont. 462.a.b
Bonifacius 3. Romanus, 68. Rom. pontif. 478. b. 479. b
Bonifacius 4. Valerienſis, 69. Rom. pont. propriam domum in monasterium vertit, & paterna prædia ei addixit. 480.a.b
Bonifacius V. Neapolitanus, 71. Rom. pontif. iussit ecclesias esse reis asyla. 482.a.b
Bonifacius 6. Tuscus, 115. Rom. pontif. 549. a. b
Bonifacius 6. Ioanne 14. capto, & in carceres coniecto, iterum pontificatum tenuit. 569.a.b
Bonifacius 7. Romanus, 139. Rom. pont. 567.a.b
Bonifacius 8. Anagninus, 199. Rom. pont. 660.a.b. instituit duplex maius in festis 12. apost. 4. euangelist. & 4. doctorum &c.
Bonifacius 9. Neapolitanus, 209. Rom. pontif. 685. a.b. 686.a
Bonifacius martyr. 404.a
Bonifacius primus Moguntinus archiepisc. 503.b
Bonnense concilium. 561.a
Bononiensis academia à Theodosio instituta. 443.b
Boni præceptoris mali discipuli. 197.b
Valde Bona, i. perfecta: valde vtilia & commoda mũdo: item pulchro, speciosa, decora. 4.a
Booz princeps Iuda. 92.b. 93.a. 94.b. 95.a
Booz filius Salmon. 96.a
Booz tertius princeps Iuda, & Christi parens. 96.b
Boos, tertius fuit, cui nupsit Ruth. 90.a.b
Boos 1. & 2. principes Iuda. 91.a
Boos princeps Iuda. 89.a.b
Car. Borbonius Romam capit. 722.a
Borbonius ducatus initium habuit à Ludouico Claromontensi Comite. 672.a
Boreas Thrax, Eichthei filiam rapuit. 93.b
Boristhenes in Nistro. 145.b
Ioan. de Sacro-Bosco Anglus, insignis Mathematicus. 648.a
Bracarense 1. concilium 480.b. secundum. 486.b
Bracarense 2. concilium. 469.a
Bracarense 3. concilium. 491.a. 493.a
Brabantij vnde oriundi. 529.b
Brabantiæ duces, qui antea Louanij comites. 648.a
S. Brigida, siue Brigita, siue Pyrgita, virgo Scotica, S. Patritij familiaris. 459.b
S. Brigitta regina Sueuiæ confirmationem ordinis à se instituti ab vrbano 5. imperat. 681. b
Brigitta, ducissa Neritiæ, cuius extant vaticinia & precationes. 459.b
Brigus quartus rex Hispaniæ. 68.a
Britanni à Bruto Ascanij filio. 105.b
Britannicæ gentis historiographi. 469.b
Britannicum bellum. 219. b
Britonum reges extincti. 507.b
Britonum historia vbi incipit, siue illi sint aduenæ, siue antiquiores & indigenæ. 450. a
Britones aborigines. 443.b
Britones Normanorum meta in Anglia diu fuerunt profugi. 559. b
Brunus à Prutenis capite truncatus, martyr Christi efficitur. 576.a
Brutus Philippis victus. 204.a
Brutus & Cassius sibi aliena manu mortem intulerũt. 334. a
Budæus. 719.b
Budæus an. 1539. Lutetiæ obiit. 727.b
Budæus, cur profani tam pauca de christianis. 227.b
Georg. Buchananus, Minorita excullatus, bacchicus historio & atheus poëta. 748.a
Bulla siue Decretalis. 738.a. 745.b
Bulgarorum gens ignota in Illyriam & Thraciam impressionem facit: Romanos fundit ad vnum ferè omnes. 454.a
Bullingerus calamitosus senex Brentio respondet, calamitosius moritur Tiguri. 742.a
Burchardus Lobiensis monachus, veteres ecclesiæ canones in vnum volumen congessit. 576.a
Burdegalense parlamentum in Aquitania. 708. a
Burdegalense concilium. 432. b
Burdenellus tyrannidam vsurpans à Gothis captus, & tauro æneo impositus, vnius crematus est. 454.a
Paulus Brugensis ex Iudæo Christia. factus est. 643.b
Paulus Burgensis ex Iudæo christianus. 691.b
Burgundia Ludouico 12. se dedidit. 704.a
Burgundia à Francis possidetur. 681.b
Burgundica historia incipit. 439.b
Burgundiones innotescunt, à Burgis limitum castellis. 438.a
Burgundi fidem christianam recipiunt. 441.b
Burgundorum collegium Ioanna comitis Burgundiæ filia extruit. 672.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Busiris in Phœnicia. 68.a
Butei liber de arca Noë. 19.b
Bythina vrbs cõdita à Phœnice. 86.a
Byzacenum concilium. 488.b
Byzantium à Pausania rege in Thracia conditum. 142.a
Byzantium, quæ nunc Constantinopolis est Thraciæ Metropolis. 411.b

C

CAbades Persarum rex. 462.a. 463.a
Cabbala R. Abraham contra Sadducæos. 609.b
Cabbala R. Simeon legalium rerum arcana continẽs. 224.a
Cabbala quando senioribus fuit commissa, lex est ore tradita. 85.a
Cabbala propriè est scientia, quæ à maiorib. per manum recepta sit 312.a. quæ partim historica est, partim lex ore prætertea. 312.a
cabbalica historia R. Abraham Leuitis. 226.a
cabbalistica ars stulta & vana. 311.b 312.a
Cabilonense concilium. 530.b
Cabilonense 1. concilium, in quo prohibitum est, ne vlla essent mancipia in Galliis. 489.a
Cacus rex Hispaniæ: primus in ea ferrum & arma tractat. 95.b
Cadmea victoria. 99.b
Cadmus characteres Græcos condidit. 186.a
Cadmus Thebarum rex 86.a. קדם quasi orientalis.
Cæcilianus à Donato accusatus à constantino absolutus. 408.a
Cæcilius comœdiarũ scriptor, natione Gallus. 300.a
Cælum, tempus, materia, angelis coæna. 3.b
Cæpio proc. capta Tolossa, centum millia pondo Arari, & argenti quinquies decies centum millia è templo Apollinis sustulit. 310.a.311.b
Cæsaris expeditiones in Gallias. 324.a.325.b.326.a
Cæsar nouem annis subegit Gallias, in quib. ter victus fuit. 329.b
Cæsar post victum Pompeium tribus annis imperat. 329.b. viginti tribus vulnerib. in senatu confoditur, alias numquam vulneratus.
Cæsar, cùm ei Theodotus caput Pompeij & anulum obtulisset, doluit & illacrymauit. 326.a
Cæsar, dictatura in perpetuum accepta, triumphum agit. 327.b
Cæsar interfectus est à coniuratis anno 42. ante natũ Christum. 203.b
Cæsarum progenies in Nerone deficit. 372.a
Cæsarauguſtam Erricus deprædatur. 449.b
Cæsarauguſtanum concilium. 459.a
Cæsarauguſtanum in Hispania concilium cõtra Priscilianistas. 429
Cæsarea à Philippo in gratiam Augusti ædificata. 210.a
Cæsarea Philippi.
Cæsaream Philippi Agrippa ampliorem reddens, Neroniam appellauit. 210.a 222.a
Cæsarea Philippi, à radicibus Libani montis. 210.a
Cæsarienſe conciliabulum. 427.b
Cæsarius Nazianzeni frater. 427.b
Thomas de Vio Caietanus cardinalis. 714.a
Cain anno mundi 13. nascitur 8.a. sororem eodem secum partu genitum duxit. 8.a
Cain concurrit cum Adamo patre, vt qui tredecim annis eo duntaxat fuerit iunior. 12.a
Cain de suo agro terræ fruges Deo obtulit edoctus à patre. 8.a
Cain agros colere, ædes ædificare, ponderum & mẽsurarum vsum docuit. 9.b
Cain malignus occidit fratrem suum Abelem qui iustus erat. 9.b
Cain primus reproborum exemplar. 9.b
Cain ciuitatis diaboli, & regni impiorum conditor. 10.b
Cain primus paricida, vt mundi solus cum sua posteritate esset dominus, satos, & parens 9.b. incoluit Assyriam.
Cain posteritas tota diluuio absorpta est. 20.a
Cain ne interficeretur notam habuit sibi à Deo impositam. 9.b
Cain à Lamec septimæ ætatis nepote pro fera occiditur, sub annum vitæ septingentesimum. 9.b
Cainam videtur primogenitus fuisse. 11.b
Cainam genuit Malaleel anno ætatis suæ. 70.11.a
Cainitarum, i. impiorum principes. 16.b
Cainitarum gradus gradibus Setheorum respondent. 12.a
Caiphas pontifex constitutus à Valerio Grato. 211.b
Caius, Gaius, Dalmaræus de genere Diocletiani, 29. Rom. pontif. sacros ordines instituit. 402.a
calanne, vrbs antiquissima. 44.a
calarranenses milites, nigrum vestitum cum rubra gestantes cruce, oriuntur. 625.b
Calcedon conditur. 141.b
Calceos certos induit. 215.b
Calchas vates, comes expeditionis Græcorum contra Troiam. 97.b
calcol Zaræ filius. 63.a
Calcondylas Græcus auctor de gestis Turcarum. 411.b
calendarij correctio. 752.a
calendarium melius corrigi non potest, quàm vt vnà simul incedant menses & signa. 338.a.340.a
Calerum omnium opinione inexpugnabile Franci, duce Franc. Guisiano Principe expugnarunt. 737.b
Caligula Iouis idolum in templi adytum inferre decreuit. 218.a
Caligula diuinos sibi honores exhiberi mandauit. 218.a
Caligula Tiberio successit. 218.a
Caliphas, Saladinus, Sultanus. 627.b
Calixtus PP. 389.b
calixtus 1. decimus sept. Rom. pont. primus ædificauit ecclesiam in honorem B. Virginis. 390.a.b
calixtus 2. Burgundus, 168. Rom. pontif. multa vtiliter constituit. 606.a.b. 608.b
calixtus tertius Hispanus, 217. Roma. pontif. 699.a.b
calixtus
Calixtus 3. Victori in schismate succedens, sedit aliquot annos. 624.b
Callias sacram historicæ libertatis veritatem primus omnium prodidit. 268.a
Callimachus post phalereum bibliothecæ præfuit 284.a. octingẽtos libros scripsit: hymni soly supersunt.
Calmana soror & coniux Cain. 8.a
Calo Ioãnes Paleologus Græcorum imperator 679.a.680.a
Caluinus rabula & spurius. 755.b
Caluinus ex matre pontificij sacrificuli concubina, canonicus Honiodunensis, &c. 733.b
Caluinus pro sua impudentia, viros sanctissimos & doctissi. qui se Berengario opposuerunt, vocat imperitos, barbaros, sophistas. 584.a
Caluinus per 4. fere annos discruciatus, 9. horrendis morbis, peruulantis & effrænatatæ suæ impietatis pœnas pendens, extinctus est. 741.a
Caluini iudicium de libro Apocalypseos impium. 755.b
Caluinianæ bestiæ infelix interitus Breui expectatur ibid.
Caluinismus gradus est proximus ad Mahometismũ. 741.b
Caluinistæ noui sacramentarij. 723.b
Caluinistę circiter 120. Lutetię summo mane in ędib. cuiusdam priuati hominis via Iacobæa comprehenduntur. 736.a
Caluinitæ spectrum in Eucharistia constituentes. 741.b
Caluinitæ Antichristi. 477.b
Caluinitæ impij. 491.b
Caluinitæ in multis communicãt cum Arianis, & aliis hæreticis. 359.b.360.a
Caluinitæ in singulis sæculis suæ perfidiæ socios habere voluerunt. 523.b
Caluinolatræ linguis barbaris & profanis barbariem in sacra solennia inducunt. 216.a
Cãbyses iniusto iudici pellem detraxit. 244.a.246.a
Cambyses à se lethaliter vulneratus, interiit. 247.b
Cameracum se patrocinio ducis fratris regis permittit. 761.b
Cameses inter gigantes cum Deo bellantes nominatur à poëtis. 28.a
Cameses Arabum, Afrorum Mendionalium sator. 27.b
Campanas pulsari ad Eucharistiæ confectionem statuit Gregorius. 641.b
Campanus Longobardus astronomus, errorem Ptolomæi in supputatione motus lunæ animaduertit. 576.a.577.b
Candaces regina Æthiopum. 218.a
Candales Lydorum rex. 142.a.143.b
Candelabra decem. 115.b
Petr. Canisius Iesuita. 755.b
Canon Hebræorum tertius. 197.a
Canon Hebr. secundus, editus in synodo sexta. 190.b
Canonis Missæ auctor, Gelasius. 452.a.453.b
Canonicos regulares S. Augustini ordinis laterani Gelasius instituit. 453.b
Canopus, oppidum ad ostia Nili, conditum à Spartanis. 100.a
Canticum canticorum, i. drama siue parabola de intima Dei vel Filij Dei cum sponsa ecclesia coniunctione. 112.a
Cantuariense concilium. 656.b
Capharnahum in finibus Zabulon & Nephtalion. 212.a
Caphtor filius Mizram. 30.b
Capis Syluius Latinorum rex. 116.b.121.
Capitolium perfectum, Romæ. 238.a
Capitolium custodum negligentia exuritur. 315.b
Capitolium in saxo quadrato constructum. 258.a
Capnion linguam Græcam disseminat. 701.b
Cappadocia in prouincia redigitur. 211.b
Cappadoces, Philistin & Caphtorin. 65.b
Cappadoces regem quàm libertatem maluerũt. 314.a
Capsarij sacrarum literarum Iudæi. 162.b
Captiuitatis Babylonicæ initium. 150.b
Captiuitatis tempus fuit 70. ann. 162.b
Captiuitates tres Iudæorum. 147.b
Captiuitates tres, reditus tres. 243.b
Captiuitatis ecclesiæ ætas. 2.b
Cares mare obtinet. 141.b
Carabæ Iudæ insani. 228.
Caranus Macedonum rex. 128.a 130.b
Caraim, Biblici siue legitæ, hæretici nulli rei fidem habentes, quæ non esset quinque libris Mosaicis consignata. 197.b
Carcassonem Clodoueus obsedit, in qua erat Salomonis pretiosissima supellex. 457.b
Cardinalatus multa insignia Paulus 2. excogitauit. 701.b
Cardinales Romani. 425.b.426.a
Cardinalium nomen incipit. 581.b
Cardinales per Coryphęos videntur significari. 415.b
Cardinalium numerus, 24. non excedat. 694.a.b
Cardinalibus pileus ruber & purpura concessa sunt, & quare. 647.a
Cardinales vt pileo vterentur roseo, & equo vehererẽtur Innocentius instituit. 645.b
Cardinalitium collegium 10. Monachus, Picardus ponit. 658.a
Carlanguotũ, seu Caroli Magni deficit in Ludouico. 556.a
Carmelitarum ordo initium habuit in desertis Syriæ 625.b
Carmelitarum ordo, cuius Prior in monte Carmelo erat Cyrillus. 636.a
Carmelus mons, Eliæ vulgatum habitaculum. 155.b
Carmentis Nicostrata Latinis regis Italiæ mater, Latinas literas reperit. 98.a
Carneades Academicus, nihil proponebat, quod non probaret, nihil improbabant, quod non expugnaret. 284.a
Carneides Academicus ab Athenien sib. legatus Romam missus. 301.a
Carni sacerdotes instituuntur. 101.b
Carnotensis antistes inductus carnifix interiori D.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Virginis, magnam edit Normanorum ſtragem. 544.a
Carnutes Belloneſo duce Galliam incolunt. 145.b
Carnutes Cæſar eſt adortus. 325.b
Carnium vſus ante diluuium receptus non fuit. 8.a
Carolomannus Auſtraſiæ rex, monaſticæ vitæ ſtudio adductus, Socratem Italiæ montem petiit. 509.b
Carolus academiam Papienſem inſtituit.
Carolus rex Francorum & Longobardorum. 516.a
Carolus inuiti & nolentis pontificis pedes exoſculatur. 515.b
Carolus Magnus Pipini iunioris filius. 507.b
Carolus Magnus triennio ante obitum teſtamento diuidit gazas ſuas in tres partes. 530.a
Carolus Magnus ſibi ſubegit vniuerſas Gallias, &c. Inter cænandum ſibi hiſtorias legi curabat, &c. 550.a
Carolus Magnus Francus nouum Occidentis imperium condit. 523.a
Carolus Magnus factus eſt primus Imperator Occidentis. 527.b
Carolus Magnus nouum Occidentis imperium condit. 360.b
Carolus Magnus à Pipino patre in Auerniam miſſus, eccleſias ibi compoſuit, futuræ ſuæ magnitudini primum exhibens ſpecimen, Moſacenum cænobium ædificarit. 581.b
Carolus Magnus, vir honorabilis & venerandus, caſtus, facundus, conſtans, liberalis in pauperes: tardus ad iraſcendum, velox ad condonandum & mitis: doctus & ſapiens: cui diuinitùs vſus & vox reddita ſunt, cùm ab aduerſariis vtroque fuiſſet orbatus. 547.b.528.529.b
Carolus Magnus anno ætatis 72. Aquiſgrani moritur. 530.a
Caroli Martelli bella cum Francis. 503.b
Carolus Martellus, Pepini ſenioris è pellice filius, magiſter equitum, & princeps Francorum ſalutatur. 504.a
Carolus Martellus, palatij præfectus, Burgundiam ſibi ſubiugat. 506.a.507.b
Carolus 5. Franc. rex, ſecundum Caro. Magno inſſit ſacra Biblia in Gallicum ſermonem verti. 682.a. 684.a
Carolus 5. regnum ficio ceſſit, & in ſacram ſolitudinem abiit. 735.b
Carolus 5 imperator, Hiſpaniarum rex. 716.717.b
Carolus 5. cognomẽto Sapiens, multos libros in Gallicam linguam curauit conuertendos. 681.b
Carolus 6. Franc. rex, tres flores liliorum pro inſigni regum pingi inſtituit. 684.a.685.b
Carolus 7. Franc. rex, regnum firmare ſtatuit. 695.b
Carolus 7. primus tributum impoſuit. 698.a
Carolus 9. Maximilianus Francorum rex. 739.a
Carolus 9. rex Francorum ſexageſimus. 743.b
Carolus Caluus Franc. Carolomannum filium, qui abiecto habitu ſacerdotali, regnare moliebatur, oculis priuauit. 543.b
Carolus craſſus ab optimatib. repudiatus. 550.a
Carolus Craſſus Oram Chriſtianam primus ſuis diplomatib. ſuſtulit. 546.a.547.b
Carolus Pulcher fertur primus regum Francorum permiſiſſe Papæ decimas. 670.a
Carolus ſapiens regium ærarium copioſum reliquit. 182.a.684.a
Carolus Simplex rex Franc. 551..a.b
Carolus Simplex Peronæ miſeranida ſorte obiit. 558.
Carolus Simplex tulit edictum memorabile ac religione plenum contra Simoniacos. 555.
Carolus Burgundiæ dux vltimus ad Nanciam occiſus. 704.a
Carolus Lotharingus Cardinalis in conuentu Poſſiaco miniſtros luculenta oratione vicit, & vniuerſo conuentui piaculares reddidit. 757.b
Caropes Æſchyli filius, primus Athen. decẽnalis princeps. 137.a
Iacobus Carpentarius, profeſſor & medicus regius, antiquæ philoſophiæ aſſertor, tabe trimeſtri ex hac vita deceſſit. 756.a
Carpetus Syluius rex Latinorum. 121.a.122.b
Carpocratiani hæretici. 384.a
Carras Meſopotamiæ Abraham diſceſſit. 41.b
Carræ in Meſopotamia, vrbs antiquiſſima. 44.a
Carris Meſopotamiæ vrbs, & tafficæde nobilis. 39.b
Carta vrbs, 90, medicum, Carrago, media vrbs. 126.a
Cartha, vox Syriaca, vrbem ſonans, vnde Carthago à Tyriis condita. 97.b
Carthaginenſe Arianorum concilium. 450.b
Carthaginenſe concilium I. 417.a
Carthaginenſe concilium 2. confirmatum in Tullo, 432.b.III.IIII.
Carthagini tria concilia celebrantur. 395.a.397.a
Carthaginis vocabulum, Syriacum eſt. 82.a
Carthago 50. annis condita ante Troian captam. 125.b
Carthago ab Eliſa Didone condita ante Romam 72. ann. 126.a
Carthago penitus exciſa eſt ratio bello Punico 304.a. per decem & ſeptem dies arſit.
Carthuſienſium ordo confirmatus ab Alexandro. 622.a
Carthuſienſium ordo ann. 1084. ſumit initium à S. Brunone Colonienſi Theologo, canonico Rhemenſi, qui propter quandam apparitionem mortes vale dixerat mundo. 594.a
Calmin de genere Mizraim. 31.a
Caſſeli, vrbs Hyberniæ inſule. 625.a
Caſſandra Sibylla, quæ & σιβύλλα. 97.b
Caſſander rex 2 poſt Alexandr. 205.a
Caſſianus & Euagrius monachi. 436.a
Caſſiodorus monachus ex ſenatore. 453.b
Caſſius Long. præſes Syriæ. 220. 221.b
Caſſius vnus ex cõiuratis in Syriam veniens, quatuor auri modios à Iudæis exegit. 205.b
Petrus Caſtellanus Franciſci regis anagnoſtes. 722.a
Cataphrygum hæreſis. 386.a
Catharina Senenſis. 681.b.682.a
Catharina ex iuniore Laurentio Medice, neptis pontificis deſpondetur Henrico Valeſio. 723.b

Catharina regum Hiſpaniæ Ferdinandi filia, regi Arcturo Angliæ per verba de præſenti deſponſata, eodem abſque liberis defuncto, nupſit Henrico 8. mariti fratri, ex quo Mariam genuit. 728.a
Cathalaunenſe concilium. 605.a
Catholica eccleſia. 368.a
Catholici cognomentum retulit Philippus Valeſius. 675.b
Catharorum, ſiue Nouatienorum hæreſis. 395.b
Cathari ſiue cataphryges hæretici, ſe mundos aſſerentes, cæteros immundos & hæreticos. 625.b
catilinariæ coniurationis primordia. 322.a
cato Maior orator, ſeptem libros Originum ſcripſit. 296.a
cato Maior obiit. 304.a
M. portius cato. ibid.
M. cato ex nouo homine factus cõſul: ſe virtute non genere populo commendaui. 297.b
M. Portius cato duplicis quartanæ tædio ſeipſum interemit. 211.b
caucaſus mons in Aſia. 24.a
caudas habere homines in locis quibuſdam. 475.b
cauſidici, fori rabulæ, ſunt litium pabula. 681.b
cazimirus Polonorum rex Theutonicis totam Pruſiam ademit. 700.a
cechi lingua Slauonica Boëmi dicuntur. 466.a
cecrops primus Athenienſium rex. 75.
cecrops Ægyptius primus Athenienſium rex. 80.a. 83.a
celeſtinus ſiue celeſtius campanus, 45. Rom. pontif. 441.a.b
celeſtinus 2. Tuſcus, 171. Rom. pont. 613.a.b.614.a
celeſtinus 2. in ſchiſmate à quibuſdam cardinalib. eligitur. 609.a
celeſtinus 3. Romanus, 181. Rom. pontif. 633.a.b
celeſtinus 4. Anaguinus, 185. Rom. pont. 643.a.b
celeſtinus 5. Eſernienſis, 198. Rom. pontif, edixit ne deinceps pontifices & cardinales veherentur equis & mulis, ſed aſinis, Chriſti exemplo 659.a.b. perſuaſus eſt vt pontificatum reſignaret.
cenſorinus de die Natali. 393.b
cenſores Romæ artem ludicram, & ludum talarium remouent. 309.b
cenſorium nomen triſte, ſeuerũmque cenſorum munus. 321.b
cenſu hominum Romæ habito, inuenta ſunt ducẽta ſeptuaginta millia. 287.b
centauri ſiue Theſſali cum Lapithis bellum gerunt. 97.b
centenariæ militum turmæ. 695.b
centeſimæ vectigal. 661.b
centeſimæ onus vrbi & Italiæ impoſitum. 343.b
centuriatorum anteſignanus Matthias Flaccus Illyricus. 739.b
centuriatorum impoſtura. 386.a
centuriatorum impietas. 387.b
centuriatores videant & intelligant ſe ab omnibus, eſſe damnandos. 610.a
centuriatorum error. 481.b.482.a
centuriatores antiquitatis ignari. 479.b
centuriatores ſcribunt Eccleſiam Romanam ab omnibus, aliis pro matrice & radice catholicæ eccleſiæ eſſe agnoſcendam. 401.b
cephrenes Ægyptiorum rex. 128.b.129.a
ceraunij montes Ararat. 23.b
Κεραυνοβόλας fulminis iaculatrix, legio Chriſtiana vocabatur. 228.
cerdon hæreticus. 382.a
ceremonialia præcepta ſunt duorum generum. 72.a
ceres cæli filia, ſegetum vſum monſtrat Græcis, vnde alma ceres. 91.b
ceruorum more Sardenſis quidam diu vixit. 626.a
cetura vxor Abrahæ, concubina. 55.b
cetura Abrahæ vxor vſcaria. 43.b. concubina.
chaldæorum monarchia aurea. 231.a.b
chaldæorum diſciplinæ. 6.a
chaldæi libros ſacros Ieroſolymis inuentos comburunt. 234.a
chale, in Aſſyria vrbs antiquiſſi. 44.a
cham execuiſſe teſticulos patri, ne deinceps liberos procrearet. 27.b
cham deſtitutus eſt paterna benedictione. 26.a
chanaan maledictus, non cham. 27.b
chanaan Sidoniorum, Hethæorum, Iebuſæorum, Amoræorum, &c. ſator. 30.b
caracte Hebræus, Araraeus, Aſſyrius. 185.b
Chaſlu filius Mizraim. 30.b
Chebron rex Ægypti. 82.b
Chebron Ægyptiorum rex. 73.
Cleopes Ægyptiorum rex. 125.a
Cherades, ſtrumæ, glãdulæ quædam induratæ. 649.b
Chœrebus primus Athenis figulinam inuenit. 92.a
Cherre Ægypti rex. 92.b.93.a
Childebertus Pariſiorum rex. 467.b
Childericus Francorum rex in monaſterium truſus. 509.b
Childericus primus rex Franciæ creatus eſt. 448.a.b
Chiron Saturni filius, centaurus æquiſſ. medicus & muſicus, herbariam & medicamẽtariã reperit. 94.a
Chirurgi à Medicorum ſchola Lutetiæ deficiunt. 757.b
Chedorlaomer Elamitarum rex. 45.b
Choleticum collegium à Io. Choleto inſtituitur. 658.a
Renatus Choppinus, ſummus noſtræ ætatis iuriſcõſultus. 759.b
Chorepiſcopi, ſiue coadiutores Petri Linus & Cletus. 372.a
Chorepiſcopos ſuſtulit Damaſus. ſuffraganeos, epiſcopos portatiles vocant. 426.a
Chorus in duo diuiſus. 422.a
ratio in duos Choros diuiſa, ab Ignatio orta. 375.b
Chriſtum natum, circunciſum, baptizatum Paſchæ tempore. 207.b
Chriſtus ſexto die conceptus eſt & paſſus. 4.a
Chriſtus puer in templo cum ſapientibus de lege Dei ſubtiliter diſputat. 210.a
Chriſti natiuitatis die mandauit Auguſtus, ne quis dominum ſe vocaret. 362.a
Chriſtum ortum eſſe manifeſtationem ſui Tiberij

Universidad de Deusto
Biblioteca

anno decimo quinto, decimo octauo pro nobis mortuum. 213.b
Christus trigesimum annum incipiens 8. idus Ianuarias à Ioanne baptizatus est. 212.a
Christus vix ingressus trigesimum primum prædicare cœpit 212. a. in biennium integrum & aliquot menses. passus est 25. Martij.
Christus ante prædicationis munus vixit communi vita, declarans se verum esse hominem, aliis prorsus similem : fabrilia opera faciebat, vt aratra & iuga, iustitiæ signa docens & vitam negotiosam ἀπραγῆ, vt vitam operariam & actuosam commenderet, otium verò taxaret. 212.a
Christus trigesimo ineunte, nihil concionatus, sed tantùm baptizatus est, ieiunauit, testimoniis multis Ioannis illustratus est, sui notitia exhibuit, & societatem primis discipulis, vt Andreæ, Petro, Philippo, Nathanaeli. 212.a.213.b
Christus ineunte trigesimo primo, octauo idus Ianuar. ad nuptias canam Galilææ adiit : inde Ierosolimam ad Pascha, vbi flagris è templo profanos disiecit ? in Iudæa morans baptizauit per discipulos: è qua digressus per Samariam transit : Samaritana conuersa, in Galilæam reuersus, filium Reguli sanata, & sic secundum signum in Galilæa fecit, &c. 212.a
Christus trigesimo secundo ineunte, in Iudæa Paschalis secundi tempus traducit : posthac Hierosolyma fere abstinet, & per Galilæam concionatur: deinde relicta ciuitate Nazareth, habitauit in capharnaum : atque hic incipiunt Euangelistæ tres, Math. sterluci res Christi vnius anni propriè describunt. 212.a
Christus verò die celebrauit Pascha, sub finem diei Iouis, inchoante die Veneris, quo quidem passus est, tanquam vero & solenni Paschæ festo. 216.a
Christus natus est anno 33. Herodis, post Hirtium & Pansam extremos consules, anno 42. Augusti Cæsaris, qui iam templum Ioui clauserat, & orbem pacarat. 206.a
Christus mense martio de cruce pependit. 2.a
Christus Iesus pontifex maximus & æternus vixit ann. 32. menses tres, dies decem 361.a.b. eius Natiuitas. 361.b
Christus anno ætatis 33. ineúte, Ierosolymam adj Pascha tertium ex instituto contendit, atque honorificè à plebe obuiam currente receptus : vnde secuta est mors, resurrectio, ascensio. 212.a.213.a
Christus patitur anno vrbis 784. Olympiade 202. desinente, mundi 4121. luna soli opposita, die veneris, festo paschæ 214.a. communis sententia est, passum esse 25. Martij. 214.a
Christum verum esse Regem Iudęorum & gẽtilium. 202.a
Christi nomen ethnicis non fuit ignotum. 228.
Christi typus, Abelis sacrificia. 8.a
Christi principes ministri & vicarij visibilem ecclesię vnitatem constituentes. 361.a
Christus, participis nomine, in Alcorano intelligitur. 476.a
Christum diuinitatis consortem, participem, Dei Filium, Deum de Deo nos Christiani profitemur. ibidem.
Christus pacis princeps, 18. Tiberij crucifixus est. 344.a.b
Christi Euãgelium secundum & vltimum remedium aduersus peccatum vbique regnans. 345.a
Christi imaginem fusilem Iulian. apost. euertit. 423. b
Christus pacis auctor nascitur. 210.a
Christus prophetarum numen. 218.a
Christus pacem nobis attulit. 341.b
Christus, benedictum semen, post peccatum promittitur. 7.b
sub Christo omnia fore reuocanda ad primam simplicitatem. 8.a
Christianorum ecclesia anteuertit Iudæorum captiuitatem. 225.a
Christiani, discipuli, fratres, Galilæi, Iessæi, Nazaræi, ἐκλεκτοί, ἐκκεκαυτοί. 220.a
Christianorum prima persecutio sæuit vsque ad Neronis mortem. 222.a
Christianarum rerum cur sit stupendum silentium apud ethnicos. 78.a
Christiani nullo vnquam maiore triumpho vicerũt, quàm cùm decem annorum stragib. vinci non potuerunt. 404.a
Christiani Romani incendij insimulati miseris mortib. Insontes conficiuntur. 364.a
Christophorus 1. Romanus, 122. Rom. pontif. 554.a.b
Christophorus martyr. 404.a
Christophorus Thuanus, primus senatus Parisiensis præses, doctus, diligẽs, plebicola, cleri amans, ætatis 75. integris adhuc dentib. oculis sanis, perspicillorum nescius è corpore ingrat. 764.a
Chrysippus discipulus cleanthis. 266.a
Chrysippus Stoicus plura scripsit, quàm cæteri possent legere. 284.a
Emanuel Chrysoloras Byzantinus Græcas literas in Italiæ reduxit. 686.a.687.a
Chrysoloras primus literas Græcas Florentiam attulit. 719.b
Chrysostomus per sex annos Constãtinopolitanam rexit sedem. 426.a.430.b.433.a
Chrysostomus fit episcopus. 359.a
pro Chrysostomi missa dari paucos denarios. 754.a
Chus filius Cham. 29.a
Chus Æthiopum sator. ibid.
Chus Æthiopum pater. 27.b
Chus primogenitus ingerrimus. 26.a
Dauid Chytræus Lutheranus. 747.b.753.b
Cicero nascitur. 310.a
Cicero in Bruto de annis numerandis. 346.a
Cicero Græcili erat corpore & infirmo, collo procero & tenui 311.b. nulla dona aut munera accipiens, rex fori cuasit. 311.b
Cicero consul. à Catilinæ coniuratione remp. liberauit. 202.a
Cicero consul suo consilio & eloquentia efficit, ne lex agraria promulgaretur. 322.a
Cicero multos libros philosophicos edidit. 328.a

Cicero in libr. de natura deorum seipsum superauit, Deo prouidente, vt idololatria per suos cultores oppugnaretur, quæ mox per Christum expugnanda esset. 328.a.229.
Cicero interficitur. 204.a
Cicero exulans in Macedoniam se confert: 20. hominum millia vestem mutarunt, rostra ingemuerunt, forum obmutuit. 323.b
Ciceronis caput cum manu dextra, rostris positum à Popilio, quem Cicero olim è cruce eripuerat. 334.a
Ciceronis filius consul fuit. 338.a
Cimbricum bellum. 309.b.310.a.311.b.313.b
Cimbri gens vaga populabundi in Illyricum venerunt. 310.a
Cinna, Marius Sertorius, Carbo, cum suis exercitibus in vrbem recepti 315.b. eam veluti captam, cædibus & rapinis vastarunt. 315.b
Cinnereth mare. 45.b
Cynyras rex Cyteriarem, musices studiosus. 93.b
Circe veneficia per incantationes & pocula, socios Vlyssis mutauit in beluas diuersas. 100.a
Circuncisio in fœdus instituitur 44.a. anteà patres erant incircuncisi.
Circuncisionis sacramentum Abraham suscipit. 41.b
Circuncisionem recipiunt Æthiopes & Phœnices. 121.b
Cirtense concilium contra Donatistas. 438.b
Cirtense concilium in Numidia, de absoluendis reis proditorum gentilibus SS. librorum. 407.a
Cistercienſe concilium. 624.b
Cistercienſis ordo excitatus in Burgundia. 597.599.b
Cittin filius Iauan. 29.b
Ciuile bellum Cæsaris. 326.a.b.327.a.b
Clareualense cœnobium construitur. 602.a
Claromontense concilium. 611.a.624.b
Claromontense concilium in Aruernia. 599.a
Claues soli Petro commissas. 401.b
Claues ecclesiæ, Absolutio. 635.a
Clauum annalem idibus septembris figebant. 2.a
Claudius Cæsar. 219.a.220.b.221.a
Claudius primus imperium mercatus est 371. a. Iudæos Roma pellit. 370.b
Claudius Sanctius Ebroicensis episcopus. 755.b
Claudius Spencæus Theologus polygraphus, semper se ab hæreticorum furiis alieniſſimum ostẽdit. 748.a
Cleander Patareus Syracusanorum regni conditor. 241.a
Cleanthes discipulus Zenonis & successor. 266.a
Clemens fuit è 70. discipulis. multa scripsit. 374.a
Clemens Romanus à Petro conuersus, factus est comes peregrinationũ illius. libros historiarum scripsit. 218.a
Clementis epistola ad Iacobum fratrem Domini, Ierosolymorum episcopum, non apostolum. 221.b
Clemens 2. Saxo, 155. Rom. pontif. 584.a.b
Clemens 3. Romanus, 180. Rom. pont. 631.a.b. sui aceer castigator. 595.a
Clemens 3. sedit 17. ann.
Cletus 3. Rom. pontif. 372.a.373.a.b
Clemens 4. Rom. pontifex. 372.a
Clemens 4. Narbonẽsis, 189. Rom. pont. vir sanctus. 652.a.b
Clemens 5. Burdegalensis, 201. Rom. pontif. 664.a.b. 665.b
Clemens 6. Lemouicensis, 204. Rom. pontif. 675.a.b
Clemens 7. Florentinus familia Medicea, 227. Rom. pont. 719.a.b
Clemens 7. Arelatensis pseudopapa, sedit Auinione contra Vrbanum. 684.b.685.a
Clemens 8. Hispanus, in Antipapam creatus est. 693.a
Clementis constitutiones apostolicæ. 370.b
Clementinæ constitutiones. 665.b.666.b.
Clemens Alexandrinus successit Panteno. 385.b
Clemens Ancyranus. 404.a
Cleomenes Lacedæmoniorum rex. 239.a.289.b
Cleopatta Ægypti regina. 205.a
Cleopatra regnum inuadit, ab Alexandro filio interficitur. 309.b
Cleopatra voluptaria morte per sibi ipsi admotas aspides interiit. 336.a
Cleopatra regina Ægypti à Cæsare constituta 328.a. sibi mortem conscíuit cum Antonio.
Clisthenes Athenis exulans, Sicyoniorum tyrannus efficitur. 245.b
Clodius trib. pl. Cicerone vrbe pellit, domo eius incensa, area Libertati cõsecreta, bonis publicatis, &c. 323.b
Clodius Francorum rex. 441.b
Clodomerus Francorum dux. 368.b
Clodomerus Francorum rex. 417.b
Clodoueus primus ducum Frãcorum fit Christianus, baptizatur à S. Remigio 455. b. ab eodem inungitur oleo. 457.b.& deinceps.
Clodouæus 2. Francorum rex, aurum & argentum à Dagolatto incrustatum recto D. Dionysij auferẽs, prætextu famis, sibi quidem insaniam ac miseram mortẽ, posteris verò perpetuas calamitates vsque ad regni amissionem imputauit. 490.a
Clotharius Saxones domat. 467.b
Cluniacense cœnobium à Vuatino Matiscensi conditum. 534.a
Codrus Melanthi filius. 105.b
Cœmeterium consecrat vxori suæ Abraham prope Hebron. 41.b
Cœmiterium D. Innocentij Philippus extruxit. 631.b
Cœmeteria Christianorum. 597.b
Cognationis gradus matrimonium non prohibebãt. 5.b
Cœnam lingua Hebræa, nõ vulgari Syriaca Christus celebrauit. 216.a
Cœnam veterem non celebrauit, neque nouam instituit. 215.b
Cœnam Christus instituit pridie quàm pateretur. 214.a.215.b
Cœnaculam magnam, στρωμένον, stromatibus ornatũ, 215.b
Cœnus Macedonum rex. 130.b
Collatio de religione, Despina & Roserius, ministri:

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum Simone Vigoreo & Claudio Sanctio, Parisiēsib. Theologis. 746.a
Collectæ ecclesiasticæ à Gelasio concinnatæ. 453.b
Collegiatarum ecclesiarū auctor fuit Origines. 395.b
Collegium Quæstoum & Guilelmo de Saana ecclesiæ Rhotomagensis Thesaurario Lutetiæ conditur. 653.b
Collegia 54. Lutetiæ existunt. 758.a
Collegia septem erant in monte Sion in quibus diuinæ literæ legebantur præcipuè. 205.b
Colloquium Possiacum inter Catholicos & Euangelicos institutum fuit à rege, sed sine profectu dissoluitur. 740.a
Colonia Ionica. 120.a
Colonense concilium. 543.a.547.a. 606.b
Colonense concilium sub Adolpho. 738.b
Colonense concilium, prouinciale. 725.a.727.a
Colonensis archiepiscopus exauctoratus est. 766.a
Colophonia Sibylla cognomēto λέμανσα neptis Calchantis vatis. 97.b
S. Columbanus Scotus. 482.a
Columbus Genuensis nouas terras aperuit. 706.a
Columnæ coctiles, i. lapides coctiles. 6.a
Columnæ duæ, vna ahenea, vel lapidea contra aquæ eluiones: altera lateritia ignis conflagrationes. 11.b
Comites maioris dignitatis esse quàm Duces. 489.b
Petr. Tricensis, Comestor, auctor scholasticæ historiæ. 624.a
Commodus persecutus est Christianos, ideo miserrimè periit. 384.a
Commodus improbitate sua de medio sublatus est. 386.a
Commodus hostis deorum hostis senatus. 388.a
Communio omnium fidelium atque temporum. 610.a
Communionis sacramētum Eucharistiæ symbolum. 41.b. 42.a
Comneri fratres inter se partiti sunt imperium. 595.b
Conceptionis & Visitationis festa confirmata. 694.a
Conchæ decem ad lauandos sacerdotes. 116.a
Concilij generalis supra Papam. 374.a
Concilium primum Hierosolymitanum 369. a. celebratum anno quarto post Ascension.
Concilium secundum in Æthiopia celebratum. 370.a.b
Concilium tertium 15. anno post Ascensionem. 370.a
Concilium hierosol. octauum de loco, in quo Christus nasceretur. 209.a
Concilium nouum generale, & primum apud Latinos æcumenicum Lateranense, 900. patrum 607.a
Concilium generale vndecimum. 625.a
Concilium duodecimum œcumenicum Lateranēse. 637.a
Concilium 13. vniuersale, Lugdunense. 646.b
Concilium 14. generale, Lugdunense secūdum. 654.b
Concilium decimum quintum generale, Viennense. 666.b
Concilium decimum sextum vniuersale concilium, Constantiense in Germanio. 691.a
Concilium decimum septimum generale, Basilience. 694.b
Concilium decimum octauum œcumenicum Florentinum. 695.a
Concilium 19. vniuersale, Lateranense. 712.b
Concilium vigesimum generale, Tridentinum. 726.b
Concilium Cæsarience, primum post Apostolos de die Paschalis. 388.b
Cōcilium Cæsarience primum post Apostolos. 359.a
Concilium vniuersale Lateranens. 612.b
Concilium Neocæsarience confirmatum in Trullo. 410.b
Concilium Nicenum primum vniuersale, pro diuinitate Christi. 413.a
Concilium Romanū 300. episcoporum contra Marcellinum. 405.a
Concordantiæ maiores opera Hugonis Cardinalis collectæ. 645.b. 646.a
Concordata cum rege Francisco 713.b. Mysterium iniquitatis, quo perditam ecclesiam Gallicanam cernimus: hinc regni pestis, pernicies &c. 716.a
Concordia discors, quam Lutherani frustrà cum aliis sectariis inire conantur. 276.a
Concubinæ erant ancillæ, quæ cum viro sine legitimis ceremoniis conuenerant. 55.b
Concubinæ, i. matronæ, vxores vsuariæ & thori consortes: non proprie vxores, neque matresfamilias. 43.b
Condæus princeps in Iarnacensi conflictu interficitur. 750.a
Confessio vt diceretur in principio Missæ instituit Damasus. 425.b
Confessio publica in priuatam conuersa 431.b. Sufficit reatus solis sacerdotibus indicare, confessione secreta.
Confessio priuata primùm, pòst publicabatur à sacerdotale. 444.a
Confirmatio & alia sacramenta. 635.a
Congius vini. 217.b
Coniugij institutio fuit in paradiso voluptatis. 7.b
Coniuratio Catilinæ Ciceronis industria oppressa. 322.a
Connubium esse incestum, quod sacerdos non consecrasset, aut parentes non approbassent. 378.a
Conon, siue Cuno, Thrax, 85. Rom. pontif. ob vitæ probitatem dictus Angelicus, sacris ædibus legauit pecuniam quam coacernauerat. 496.a.b
Conon Apostolicæ sedis legatus, tria concilia in Gallis celebrat. 605.a
Coponius procurator Iudææ primus ab Augusto missus. 211.b
Conradus primus Imperator Germanus. 556.a
Conradus 3. dux Alemaniæ in regem Romanorum eligitur. 613.b
Conradus Colonensis archiepiscopus maioris ecclesiæ fundamenta iacit. 647.b
Constantiense concilium. 582.b
Constantini Magni conuersio. 359.b
Constantinus ann. Dom. 312. Christianum profitetur. 408.a
Constantinus Magnus, Maxētio tincto, Christianum se apertè professus est. 410.a
Constantinus cum Licinio & Maximino imperauit annos sex, 26. solus 417.b. & deinc.
Constantinus baptizauit Siluestrum. 410.a. 413.b
Constantinus Siluestro & eius successoribus donodedit Romam, & omnia imperatoria ornamenta. 411.b. & deinc. 414.a
Constantinum Magnum, indictionum suarum initiū posuisse. 23. die Septembris. 2.a
Constantinus Magnus Christum professus, tenens frænum equi Siluestri, stratoris officio functus. 366.a
Constantinus quamuis tātus esset non tamen canum, paganorum linguas effugere non potuit. 414.a
Constantinus Syrus, 90. Rom. pont. 501.a.b
Constantinus 2. contra canones electus, sedit ann. i. dies 24. inter pontifices numerant. 513.a
Constantinus à matre Eirene oculis & imperio orbatur. 528.a
Constantius Constātini magni pater ann. Dom. 300. Cæsar est constitutus. 359.a
Constantius Constantini Magni pater, anno Christi 300. Cæsar est institutus, ardenti. Diocletiani persecutione, & Rom. sede vacāte. 406. 407.b. 409.b
Constantinopoli Alexander primus patriarcha. 411.a
Constantinopoli esse 20. Christianorum tēpla. 754.a
Constantinopolitana ecclesia à Romana palam discedit. 541.b
Constantinopolitanum 2. generale quintum concilium. 466.b
Constantinopolitanæ synodi duæ contra Chrysostomum. 437.a
Constantinopolitanum 3. sextum generale cōcilium. 494.b
Constantinopolitanum concilium 1. & 2. prouinciale aduersus Anthemium, &c. 463.a
Constantinopolitanus patriarcha & Rom. pontifex contendunt de primatu sedis. 478.a
Constantinopolitanum œcumenicum cōcilium, cuius acta non fuerunt publicata. 465.b
Constantinopolitanus Patriarcha vniuersalis, quòd cæteris esse dignior, primum post Papa habens locum. 550.a
Constantinopolitanum 4. octauum vniuersale concilium. 543.a
Constantinopolitanus patriarcha primus, Andreas Apostolus. 753.b
Consuetudo vetus in re ignota, neque vnquam à veteribus vsurpata, retinenda. 77.b
Consules omnia iura, omniaque regum insignia habuerunt, alter alteri per singulos menses, fasces ac secures concedebant. 238.a
Consulatum Bruti primum fuisse nouem mensium aiunt, alij sexdecim. 346.a
Consuendi artificium ab Adamo & Heua monstratur. 8.a
Consynges Nicomedis vxor à canibus laceratur propter lasciuiores cum viro iocos. 285.b
Continuatio religionis & doctrinæ. 68.
Coponius procurator Iudææ. 210.a
Corax & Tisias primi rhetoricam excitant. 245.b
Coraces Sicyoniorum rex. 102.b
Corbona, sacer thesaurus. 217.b
Corduba oppidum à Marcello conditum. 303.b
Core tres filij. 71.b
Corinthus secundò conditur. 105.b
Corinthus à Rom. incensa. 305.b
Coriolanus exilio damnatus. 239.b
Cornelius Celsus. 375.b
Cornelius Gallus Foro Iuliensis poëta, qui se postea interemit. 343.b
Cornelius Romanus, 22. Rom. pontif. à Decio crudelissimè necatur. 394.a.b
Cornelius Tacitus Epicureus historiā scripsit. 378.a
Corpora diaphana siue pellucida. 19.b
ne Corrumpas Tituli inscriptionem. 216.a
Corruptelam tēporum ante diluuium indicat Christus, in diebus Noë erant comedentes & bibentes &c. 20.a
Corninus Iliensis poëta, Palamedis discipulus. 119.b
Corui funus celebribus exeqpis, nouo & inusitato facinore à populo Rom. curatum. 227.b
Cosmas & Damianus martyres. 404.a
Cosmographus orbis terrarum, plato Minor dictus. 288.a
Cosroë Persa grauissimè Christianos affligit. 464.a. 468.a
Costa vna mulieres vsque hodie viros superant. 4.b
Cotys Getarum rex, literis & poësi excultus. 343.b
Cozras Hebræus chronographus. 5.b
Cracouiensis academia instituta. 685.b
Cozras Hebræus chronographus. 5.b
Crassus in Syria imperans. 201.a
Crassus tēplum spoliat, ablatis 60 auri modiis, i. duo talentorum millia 205.b. à Parthis trucidatur, ac liquato in os eius auro, sui sacrilegij pœnas exoluit.
Crates Stoicus, Polemonis successor, Homericus dictus. 298.a
Cratippus Stoicus. 328.a
Cremonia in Italia conditur. 291.b
Cres filius Demogorgonis 671.b. ab hoc Creta dicta est.
Crescens Viennæ. 222.a
Crescens à D. Petro ordinatus Galliæ episcopus. 373.b. 374.a
Crescentius Romanus patritius tyrannidem Romæ exercuit. 570.a
Cretense concilium in Francia. 609.a
Creticum bellum. 321.b
Criassus Argiuorum rex. 92.b
Crœsus Lydorum rex. 133.b
Crœsus primus Græcos Asiæ tributarios fecit 241.b. Lydorum rex. 242.a 243.b
Crotopus rex Argiuorum. 96.b
Cruciada expeditio, quæ à Leone 10. remissio omniū peccatorum promulgabatur iis, qui sua bona in expeditionem Turcicam erogarent.
Cruciferorum ordo oritur. 633.b
Crucifixi imago à quodam lapidibus per indignationem icta emisit sanguinem. 736.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Crux Christi præcipuum nostræ salutis instrumentum. 19.b
Crucis signum in militaria vexilla Constantinus trãsformat. 413.b
Crucis Dominicæ magna portio in basilica Constãtiniana. 497.b
Crucem sanctam à Balduino Venetis pigneratam, D. Ludouicus redemit, & Lutetiam tanquam regni Palladinum importauit. 486.a
Crucis symbolum, arcus cælestis. 26.a
Crucis exaltatio, inuentio. 415.b
Crucis titulus in basilica S. Crucis cum triplici lingua, Iesus Nazarenus Re. cętera deficiunt inuętus. 704.a
Crucis Dominicæ partem cum spongia, & lanferro D. Ludouicus à Venetis redimit. 644.a
Crucis exaltationis festum 14. die Septembr. 484.a
Crucis adorationem nudis pedibus feria 6. Passionis D. Gregorius ordinauit. 473.b
Crucem Gregorius 9. prædicat cõtra hęreticos. 642.a
Crucis Dominicæ lignum ex Caluaria in Persidem Cozroë transtulit. 480.a.482.a
Crucis signum Ludouicus ad Cheradum curationẽ primus adhibuit. 649.b
Ctesias medicus scribit de rebus Persicis. 256.a
Cubiti arcæ quomodo sumendi sunt. 19.b
Cubiti sacri communibus duplo maiores. ibid.
Cubiti geometrici nomen partibus vsualibus maiores. ibid.
Cumana Sibylla nouem libros de fatis populi Rom. Tarquinio Superbo emendos contulit. 164.a
Cumæa Sibylla 97.b. mater Euandri, cuius carmina Iulianus apostata combussit. 97.b
C. Curatius tribunus pl. coss. in vincula cõiecit. 305.b. 306.a
Curetes vnde dicti. 67.b
Curetes & Corymbantes Gnossam condunt. 89.b
Curionum sacra Romulus instituit. 133.b
Curio consul Romanus Dardanos in Macedonia vicit. 201.b
Curricula militaria, seu equestres ludi atque palestrici, Torneamenta vocant. 559.b
Cuspius Fadus 4. Iudææ prætor. 220.b
Custodia Sepulchri Christi octo Franciscanus à Sultano committitur. 674.a
Cutthæi, i. Samaritani. 188.a
Cuthæi in Samariam translati. 159.b
Cyazares Medorum rex. 144.b.145.
Cyazares fortitudine & magnitudine Herculem superauit. 231.b
Cyrenæ in Libya extruuntur. 86.a
Cyrenarum regnum incipit. 236.a
Cyrenaicum regnum. 149.b.150.a
Cyprianus nouissimè martyrio coronatus. 401.b
Cyprianus truncatur capite sub Valeriano. 396.a
Cyprus à Turcis capitur. 750.a.751.b
Cyprij maris imperium consequuntur. 127.b
Cypselus Corinthiorum tyrannus. 144.a
Cyrillus Hierosolymis patriarcha. 426.b.427.b
Cyrinus, vel Quirinus præses siue proconsul Syriæ. 210.b.211.b
Cyrus gener Darij rex Persarum successit Medo vnúque è duabus imperium facit. 242.b
Cyrus Cyaxaris nepos. 148.a
Cyrus Medorum rex. 230.b
Cyrus Imperator. 182.b
Cyrus Persa à Daniele Dei notitia tinctus. 239.b
Cyrus post Troianum bellum plus minus 700. ann. floruit: ante quem nihil certò tenent Græci. 78.
Cyrus optimus & pientissimus princeps, Dei ecclesiam ab Assyriis primùm deinde à Chaldæis miserè afflictam recreauit. 245.b
Cyri iunioris ἀνάβασις. 256.a
Cyrus Xenophontis ad iusti & legitimi imperij imaginem scriptus 245.b. optimus & piętissimus princeps.
Cyrus vltimus Alexandriæ patriarcha, 485.b

D

Dadan filius Reginæ. 31.a
Dædalus fabricam materiarum inuenit. 95.b
Dæmon ad fallendum apud gentes loquebatur per statuas. 4.a
Nicolaa Dæmoniaca porrectione Eucharistiæ liberatur. 743.b
Dagobertus Iudæos regno expulit, vel ad fidem adegit. 484.a
Dagobertus templum S. Dionysij solido argento texit corporibus sanctorum triũ ibi collocatis. 487.b
Dagon simulachrum. 100.a
Damascenus historicus. 328.a
Damascenus ager vnde dictus 9.b. quasi dammesec sanguinis mixtio.
Damascus ab Abrahæ seruo conditur. 44.a
Damasus Cõstantinum vidit, de eius donatione scripsit. 411.b
Damasus Lusitanus, 39. Rom. pontif. 425.a.b. multa scripsit.
Damasus 2. Bauarus, 156. Rom. pontif. 584.a.b
Damuillæum collegium, à Io. Damuille 687.b
Danaus Mycenarum rex. 93.b
Danaus Ægypti siue Remesis frater. 98.a
Petr. Danesius Patisiensis, Græcæ linguæ professor. 722.a
Petr. Danesius Parisiensis, professorũ regiorũ primus, anno ætatis 80. obdormiuit in Domino. 778.a
Dania ab ethone subiungata, & ad fidem plenius cõuersa, in tres episcopatus diuiditur. 562.a
Daniel anno 15. ætatis ductus est Babylonem. diu vixit 147. b. prędixit futurum statum ecclesiæ à suo tempore ad extremum mundi. decem visiones. 148.a
Danielis hebdomades. 348.a
Daniel quinque Monarchas Dei notitia tinxit. 239.b
Danielis ordo & summa. 229.b
Daniel cum sociis abstinet à cibis gentilium, legumínibus contentus. 162.a
Daniel relatus in numerũ sapientum regiorum. 234.b
Danielem præfuisse synagogæ magnæ. 180.a
Danielem vixisse sub Romana tempora. 231.b
Dara Zaræ filius. 63.a

Daphnis

Daphnis grammaticus seruus trib. millib. & septingentis sestertiis venditur. 302.a
Dardanus mysteria matris Deûm ostendit. 93.b
Dartistus Lacedæmoniorum rex. 122.b
Darius Medus à Daniele Dei notitia tinctus. 239.b. 240.a.b.241.
Darius filius Assueri de semine Medorum 230.b. Medorum rex.
Darius Hydaspis filius. 244.a
Darius omnibus modis Iudæus fauet. 251.b
Darius foris rex, Xerxes siue Assuerus domi, Esther duxit in vxorem. 247.b
Darius Codomanus, vltimus Persarum rex. 188.b
Darius Codomanus, Arsami filius, quem vicit Alexander. 258.a.b
Darius Longimanus Artaxerxes. 249.a
Darius Longimanus, Esther filius. 347.b
Darius Longimanus Persarum imperator. 185.a. 187.a
Darius Nothus. 255.b
Dauid, forma veri principis. 109.b
Dauid rex fuit liberator, qui Palæstinos demum subegit. 98.a
Dauid metu Saulis duodecies sedes mutauit. 104.a
Dauid ter vnctus fuit 106.a. multa bella gessit prospere 106.a. populum recensuit.
Dauid Odas, hymnos, psalmos, & cantica omnis generis condidit vario metro. 106.a
Dauid optimus erat citharœdus 104.a. regis Saülis armiger factus.
Dauid Goliath gigantem funda interfecit. 104.a
Dauidi Saül filiam sua maiorem Merob promiserat, quam tamen alteri collocauit. 104.a
Dauid amplius se non committit. 104.a
Dauid imperauit an. 40. regum primus post Saülem. 106.b
Dauid scripsit sequentia Samuëlis vsque ad calcem. 103.b
Dauid lyricis Græcorum antiquior est. 111.b
Dauidicum regnum annis 475 stetisse. 150.a
Debir, secretior pars templi, in qua erat propitiatorium. 126.a
Debora pristinum statum reddidit. 90.a.
Decem oratores. 257.b
Decem tribuum tres captiuitates fuerunt, sicut & duarum. 159.b
Decem tribuum extrema clades. perditas esse in Otiente aiunt Hebræi. ex illis ortos esse Tartaros 158. a. causa tantæ cladis, cultus Dei derelictus.
December, decimus mensis. 2.a
Decemuirorum nomina. 246.b
Decennis Achaz genuit Ezechiam. 135.b
Decimæ Saladinæ. 632.a.b
Decimæ, sacrilegij species, introductæ. 713.b
Decimo anno Achaz gignit Ezechiam. 38.a
Decius Theodorus Paulinus vltimus consulũ Rom. 466.a
Decius fax religionis sæuissima 393.b. miserè periit 394.a.395.b
Dedicatio templi. 117.b
Dedicare templa. 410.a
Deioces Medorum rex. 143.a
Deioces rex Medorum primus. 229.a
Deiotarus Gallogræciæ tetrarcha. 320.a
Delphicum oraculum. 245.b
Demaratus rex Lacedæmoniorum apud Xerxẽ exulat. 248.a
Demetrius Alexandrinus episcopus. 387.b
Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus. 284.a. regius bibliothecarius.
Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus, quare aduersam valetudinem corporis & animi incurrit. 78.a
Demetrius Syriæ rex. 195.a.b
Demetrius Seleuci Soter. 275.b
Demetrius D. Soteris filius. 276.b
Demogorgon. 90.a.b
Democritus ridens hominum vanitatem. 252.a
Democritus ex atomis fortuitáue aliqua concursione censuit mundum fuisse procreatum. 3.b
Demophon Athenien sium rex 12. regnabat, dum capta est Troia. 100.a
Demosthenes sic Thucydidem est admiratus, vt eum totum sua manu octies descripserit. 257.b
Dercillus Assyriorum rex. 100.b
Desiderius quidam Burdegalensis, cuculla & tunica ex pilis caprarum amictus, Christum se simulans arte magica miracula quædam edere conatur. 475.b
Deucalionis diluuium. 81.b
Deucalion fuit Noë posterior ad minimum 800. annis. 24.a
Deorum ætas. 2.b
Dei nomen ineffabile & innominabile quemadmodum &c. 77.b. suis essentia incomprehensibilis.
Deum benedicere, naturæ præceptum. 26.a
Deus ipse nullius rei indigus, sed per se felicissimus. 3.b
Deus è nihilo mundum sex diebus procreauit. ibid.a
Deus dedit Cardinalis canonum volumen in ordinem redegit. 595.b
Deus dedit, Theodatus, siue Dorotheus Romanus, 7. Rom. pontif. 481.a.b
Diaboli humani generis hostes. 21.
Diabolus ad Adam decipiendum serpente vsus est, Deo sic permittente. 4.a
Diadema aureum vnionibus & gemmis pretiosissimum ecclesiæ D. Petri offerẽdum Clodoueus Romam misit. 457.b
Diagramma terrarum vniuersale. 362.a
Dicta filius Ioctan. 35.a
Dictatura primùm instituta. 238.a
Dido soror Pigmalionis Carthaginem condidit. 125.b
Didrachma exactum à Iudæis. 109.b
Didymus D. Hieronymi præceptor. 419.b
Dilaceratio imperij incipit 436.a. quæ fuit vtilis. 58
Diluuium duranit anno vno, diebus. 19.23.a
Diluuium mirabile, superauit altissimos mõtes quindecim cubitis, i. mediam aëris regionem multis spa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

jtiis. 24.a
Diluuio immutata est terræ facies. 7.b
Diluuium pharonicum. 98.a
Diluuium Enos,quo tertia hominũ pars interiit. 6.a
Diluuium particulare temporibus Enos, quasi prætendium vniuersalis. 11.b
Dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium. 163.b
Dina filia Iacob à Iob in vxorem ducitur. 60.a
Diocletiani persecutio nouennis. 404.
Diocletianus solus omniũ priuatus inter Deos à senatu refertur 407.b.dudum imperiũ deposuerat.
Diocletianus,decimus post Neronem, Christi nomẽ extinguere conatus est,qui die sancto Paschæ vastari ecclesias,truci darique Christianos iubet 404.a. adorari voluit,pedesque sibi osculari.405.b.407.b
Diocletianus & Maximianus eodẽ die vltrò purpura deposita imperio se abdicant, vel ob ætatis defectum,vel perturbatione animi 409.b vterque miserè periit,Diocl. latrans vt canis, Maximian. resti se interemit.
Diodorus Tarsensis episc. D. Chrysostomi præceptor. 427.b
Diodorus Siculus 40. libris bibliothecam scripsit. 343.b
Diocefes episcopis distributæ. 398.a
Diogenes Laërtius. 382.a
Diogenes Stoicus ab Athenienfibus legatus Romam missus. 302.a
Dion Platonis amicus Syracusus occupat,paulo pòst interficitur. 217.b
Dion Cassius Nicæus, infensus Ciceroni, Cassio, & omnibus bonis. 392.a
Dionysianus conflictus. 750.a
Dionysius Areopagita agens annum fere 25. dum Christus de cruce penderet, in Ægypto philosophabatur. 217.b
Dionysius Areopagita in Gallias ad Parisios proficiscitur. 373.b
Dionysius Coriathius omnium doctrinarum curiosissimus. 386.a
Dionysius Græcus,ex monacho PP.primus,26.Rom. pont.198.a.b.multa constituit.
Dionysius Exiguus,Abbas,Romanus, auctor Compuli Ecclesiastici. 444.a
Dionysius exiguus abbas Romanus 462.a.tempora à Natiuitate Christi primus numerare docuit. 462.a
Dionysius de situ orbis poëta geographus. 343.b
Dionysius Halic.quid in Thucyde reprehẽdat. 347.a
Dionysius senior Syracusanorum tyrann. 248.a
Dionysius senior Siciliæ totius imperium occupat. 254.a.255.a
Dionysius Argiuus historicus. 96.a
Dionysius iunior Syracusi tyrannus, in exilium pulsus, Corinthi ludimagistrum egit. 257.b
Ptolom. Dionysius. 325.a.b
Dionysius Alexandrinus Origenis discipulus 397.b scripsit scholia in Dionys. Areopag. 399.b
Diptyca ecclesiæ. 400.a
Dissimulare qui nescit,nescit regnare. 702.704.a
Dissensiõ prima inter ecclesiam Rom. & Asianã propter diem Paschalis & ieiunij. 387.b
Diuersoria equis cursoris Ludouicus 11.constituit. 702.a.704.a
Diuinatio Satanæ inuentum. 80.a
Diuionense concilium. 637.a
Diuionense Parlamentum in Burgundia restituitur. 702.a
Docitæ hæretici. 384.a
Dodanim filius Iauan. 29.b
Dodonæi oracului in Græcia. 79.b
Dodonæum oraculum. 245.b
In oraculo Dodonæo dæmon loquebatur per quercum. 4.a
Dominicam orationem in Missa post consecrationẽ recitari instituit. 473.b
Dominicus dies ad recolendum recreationis siue redẽptionis mysterium sabbatho successit. 43.b.58.b
Dominici obseruatio apud Hispanos incipit à sabbato. 459.a
Dominicus Michaël Venetianus magna clade Ægyptios affecit. 607.b
Dominicus sanctorum catalogo adscriptus. 641.b
Dominicus Calaguritanus Hispanus instituit ordinem Prædicatorum 636. a. cuius ordinis feruntur fuisse.4143.cœnobia.
Domnus Samosareno est substitutus. 400.a.b
Domus saltus libani,quæ puro libani ligno cõstaret. 116.a
Domitianus Titum adhuc spirantẽ in loculum misit 374.a.primus se dominum ac deum appellari iussit.
Donatus grammaticus cum vtroque parente martyrio fungitur. 418.a
Donatus hereſiarcha, indignatus, quòd Cæcilianus in episcopatu sibi fuisset prælatus. 408.a.409.b
Donatus monasterij Seruitani cõditor primus in Hispaniam monasticæ vitæ regulam induxit. 470.a
Donnus Romanus,80.Rom.põt.493.a.b. Domnus, Donnio.
Donus,siue Donnus 11.Romanus 138.Rom.pontif. 567.a.b 105.b
Dores Peloponnesum obtinent.
Dorotheus Eunuchus doctus in Hebraicis & Græcis. 400.a
Dorotheus Tyri episcopus,anno vitæ 107. martyrij passus. 422.a
Dositheus hereſiarcha,Samaritanus. 159.b
Dositheus,Baiethos 198.a. Samaritanorum hæresiarcha,Pseudochristus. 198.a
Draco scribit leges Athenis sane. 231.b
Draco & Thessalus filij Hippocratis. 252.a
Dracontius Hexaemeron componit. 467.b
Drusi tribus pleb.seditio. 314.a
Druidum conflictus. 743.
Druydæ iustissimi erant & doctissimi, sine his nihil gerebatur. 330.a
Druydes sacerdotes Gallorum. 60.a
Druyus Celtarum rex quartus,disciplinarum & præsagiorum plenus. ibid.
Dunua Pseudo-moyses crudeli tyrãnide Christianos

Negtæ Arabiæ opprimit. 468.a
Durandus quidam hæresiarcha. 670.a
Guil.Durandus,qui dictus est Speculator. 649.b
Durense concilium. 515.a
Dux apud Venetos,vt Iudex apud Hebr. 87.b
Duces post captiuitatem appellati sunt Põtifices Iudæorum,non reges. 182.a
Dynastia Politanorum. 67.b
Dynastia Diapolytanorum incipit. 100.a
Dynastiæ Ægyptiorum. 6.a
Dynastiæ Ægyptiorum sedecim ante diluuium. 17.b

E

EBionitarum hæresis. 374.a.375.b
Ecatæus protogoræ discipulus. 252.a
Ecatæus abderites librum edidit de vita Abrahæ. 284.a
Ecbætanæ miro opere conditæ. 232.a
Ecclesia ab Abele incipere dicitur, non ab Adam. 8.a
Ecclesia Christi adeò premebatur, vt electus Pontifex adire põtificatum recusaret, priusquàm ab imper.confirmaretur. 534.a
Ecclesia antecessit reges?Ecclesiã per se stare,nec pendere ex regum statu: sine illis tam olim viguit: illis pereuntibus, & accisis, non perit ipsa, sed floret. 182.a
Ecclesiæ locus in Palæstina collocatus vt in orbis cẽtro. 79.a
Ecclesia Catholica,i.non alligata cunctę familię.65.b
Ecclesia quatuor duntaxat linguas ad sua mysteria & sacra transtulit. 216.a
Ecclesiæ veteris communis sententia est potior,Christum à baptismo ad Crucem prædicasse tres annos & semis. 213.b
Ecclesiæ doctrina, fides, traditiones, leges, ad Iacob peruenere potuerunt,per tres dũtaxat patres,Seni, Mathusalem Adamum. 59.b
Ecclesiæ sedes atque communio,articulus fidei. 152.a
Ecclesia Romana magnis multisque opibus aucta est sub Hormisda. 458.a
Ecclesia Romana felix, vbi Petrus passionis Dominicæ adæquatur. 364.a
Ecclesiam super Petrum ædificatam esse. 401.b
Ecclesiam principalem esse Petri cathedram. ibid.
Ecclesia Rom. prædia possidere cœpit sub Vrbano. 391.b
Ecclesiam super Petro esse extructam. 401.b. fundatam, ibid.
Ecclesiam Romanam esse felicem, ecclesiarum Matricem. ibid.
Ecclesiastici scriptores. 625.b
Ecclesiasticorum iurisdictio. 669.b.670.a
Ecclesiastica successio perire non potest. 187.b
Ecclesiastici libri auctor 284.a. παράρχος, i. de omni virtute liber canonicus. 288.a
Ecclesiasticus Hebraicè scriptus 189.b.à Græcis dicitur παράφρασις epitome Bibliorum. 190.a
Ecclesiastes de mundi contemptu 112. a. ecclesiastem continere pœnitentiam Salomonis.
Io.Eckius fidei defensor. 714.a
Eclipsim solis thales primus obseruauit. 256.a
Eclipsis factæ dum Dominus de cruce penderet meminerunt multi. 217.b
Eden regio Mesopotamiæ, vbi erat paradisus terrestris. 9.b
Eden hortus fœcundissimus & amœnissimus. 3.b
Edictum Pacificationis promulgatur. 744.a
Edictum regium,1561.16. cal. Febr. quo permissus est Euãgelicis suos conuentus extra mœnia vrbium habere,&c. 740.a
Edictum tertium pacificationis in Francia. 751.b
Editio sacrorum librorum Hierosolymitana sub Caracala. 283.b
Edom à pilis ruffis Esaü est appellatus. 54.a
Eduardus Angliæ rex septimus. 533.a
Eduardus 3. Angliæ rex,clarus fuit miraculis. 583.b
Eduardus rex Angliæ ordinem Barteriorum equitũ D.Georgio sacrum instituit. 677.b
Effrem eremita circitet trecentas versuum myriadas composuit. 427.b
Egbertus quatuor regna Britanniæ in Anglia in vnũ redegit. 531.a
Egbertus regnum Angliæ condit. 518.a
Egemnon Corinthiorum rex. 130.b
Egesipus theologus,alius ab historico. 457.b
Egesippus historicus. 384.a
Ehud ambidexter de tribu Beniamin. 89.a
Eirene mater Constantini. 528.b
Ela quartus rex Israël. 153.a.b
Elam filius Sem. 29.a
Elamitarum rex,i.Persarum. 45.b
Elcana filius Core. 71.a
Eldad Danius de extrema clade decem tribuum. 158.a
Eldad filius Core in deserto vaticinatur. 71.a
Eleazar Pontifex. ibid.
Eleazar Amani filius,rebellionis primus auctor. 222.a
Eleazar propheta. 154.b
Eleazar filius Dodiæ. 123.a
Eleazarus senex martyrio coronatur. 274.a
Eleazarus Simonis frater, Iudæorum pontifex decimus. 190.b
Eleazaro pontifice sacra Biblia in Græcum translata. 190. 183.b
Elementa veterum Hebræorum.
Electio pontificum cessat propter simultates in electionibus. 583.b
Electionem pessimam præstare optimæ principum nominationi. 530.b
Electores imperij septem. 575.b
Eleutherus Nicopolitanus Græcus 14. Rom. pontif. 385.b
Eleutherius Tornacensis episcopus. 457.b
Eli etiam dicebatur pater Virginis per apocopen Syriacam 206.a.i.Ioachin.
Eli,pater Virginis,per apocopen Syriacam, pro Eliakim,qui ab aliis Ioachim,Dei surrectio. 145.b
Eliakim tributarius regis Ægypti, à quo & interfectus est 145.b.surrectio Dei Ioakim.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Elias propheta 123.a.currus & auriga Israël, vn. pers. 5.& 6.
Eliæ spiritus erat duplex, prophetię, & miraculorum. ei dicatum est sacellum. 155.b
Eliam seruari ad finem vsque mundi. 123.b
Elias misit literas ad ioram, septem annis post raptum suum. 123.b
Eliam quidam Hebræorum putant in illo suo raptu laxatum corpore, & in sua solutum elementa, vbi ad ignis sphæram peruenisset. 123.b
Elias Cretensis Nazanzeni doctus interpres. 596.a
Elias Leuita grāmaticorum Hebraicorum summus. 716.a
Eliasib. pontifex quartus. 187.a.b
R. Eliezer filius Hyrcani, libros scripsit de Astronomia. 225.b
S. Eligius Gallus, Flandros religioni adiunxit. 488.a
Eligendi pontificis Rom. mos varius. 731.b.732.a
Elisa filius Ianun. 29.b
Elisa Dido. 126.a
Elisæus propheta. 123.a
Elisæus miris. & inusitatis operibus insignis 124.a. cōstruxit cellas prophetis in Ierichuntu solitudine: vnde manauit institutum, & loci religio. 124.a
Elisæus duplicem spiritum Eliæ consecutus est: prophetiæ munere functus est plus 60. ann. eius corpus, mortuum hominem vitæ restituit. 156.a
ἔλαιος Græci ab Hello Deucalionis filio. 86.a
Elmodab filius Ioctan. 35.a
Elmodab pater Emodiorum. 35.b
Eloëlbaas Æthiopum rex Dunuam pseudo-moysem Christianos opprimentem extinxit. 468.a
Emannuel Orientis imperator, pōtificem prensabat, Occidentis imperium ambiens. 622.a
Emanuelis regis Portugalliæ auspiciis, ann. 1500. aperta est nauigatio in Indias. 708.a
Emaus ædificiis exornata à Rom. Nicopolis dicta. 226.a
Emodij montes Alexandri rebus clati. 35.b
Empedocles heroico versu de rerum natura philosophatur. 243.b
Encænorum dies à Iuda Machabæo institutus. 194.a
Encænia Machabæorum. 212.a
Encænia à Iuda Machabæo instituta, ἐγκαινισμός. 275.b
Encratitarum hæresis. 386.a
Engaddi, desertum & solitudo. 124.a
Ennius poëta soluta oratione sacram historiam scripsit. 296.a
Ennius Plauto & Nævio senior. 289.b
Enoch septimus ab Adam citatur à B. Iuda. 10.a
Enon iuxta Salim 211.a. vbi Ioannes baptizabat.
Enos characteres Hebraicos excogitasse. 5.b
Enos solus in sua familia veram & auitam religionē retinens, pietatem instaurauit. 10.a
Enos cœpit inuocare nomen Domini. 10.a.11.b
Enos sic à patre Seth vocatus, i. ærumnosus & calamitosus. 11.b
tempore Enos cœpit idololatria 10.a
Enos magnus Dei inuocator. 21.b
Enos genuit Cainan ætatis suæ anno 90. 10.b
Enricus rex Hisp. Gotthis primus leges dedit scripto. 452.a
Epaunense concilium. 451.a
Epeus inuenit ad Troiam, ordinem exercitus. 99.b
Ephesinum concilium. 437.a
Ephesinum concilium œcumenicum tertium. 442.b
Ephesinum hæreticorum concilium. 447.a
Ephesus fundata, & templum ab Epheso & Cæso. 120.a
Ephod, erat ornamentum pontificium. 126.a
Ephorus primus Laced. 136.a
Ephorus Isocratis auditor Epitomen historiarū Herodoti scripsit. 260.a
Ephori Lacedæmone constituuntur, ad frænandam regum licentiam. 246.a
Ephraim tribus penes quam regni summa perpetuò remansit. 150.a
Ephraim regnum, vel Samariæ, vel communi nomine Israël. 120.a
Epicterus. 382.a
Epicurus Athenienſis, de quo æqualium aliquis, Cùm porci loquentur, eadem cum Epicuro dicent. 266.a
Epicureismus, Edebant & bibebant, vxores ducebant & dabant, ad vsque diem, quo intrauit Noë in arcam, & venit diluuium, & omnes perdidit. 6.a
Epidaurus, quæ postea Dyrrachium. 144.a
Epimenides diutissimè vixit. 236.a
Epimenides Cretensis 57. ann. dormisse creditur, & altare ignoto Deo constituisse. 229.b
Epistetus Gallus Biturigēsis, postquàm aliquos ægrotos sanasset, prædicat se esse Christum, & pro Christo adorandum. 471.b
Epochæ populorum non satis certò & constanter fixæ. 348.a
Epoche siue principium calculi. 131.b
Epopeus Sicyoniorum rex. 108.b
Equites primùm equis merere incipiunt. 254.a
Equites 300. Romulus constituit. 135.b
Equitum D. Michaëlis ordo à Ludonico 11. instituitur. 702.a
Equites hospitabatij D. Io. Hierosolymitani Rhodū insulam à Turcis recipiunt. 666.a.b
Equus, qui postea Aries, muralis machina. 99.b
Equus pictus Constantinopoli, media nocte bis hinnuit. 667.b
Erasistratus Seleuci medicus. 269.b
Des. Erasmus Roterodamus 711.b. obiit ann. 1536. septuagenarius.
Erasmus apud Adriano 6. accusatus, respondit, se non bonas literas, verùm impias hæreses odisse. 717.a
Eratosthenes grāmaticus post Callimachum bibliothecæ perfectus. 288.a
Eratostratus vt nobilitaretur aliquo facinori, incendit templum Dianæ Ephesiæ. 263.b
Eratus Sicyoniorum rex. 91.a
Eremitarum origo. 398.a
Eremitarum ordo, Vuilhelmitarum, seu Gulielmitarum. 625.b
Eremitarum S. Augustini ordo ab Honorio confirmatus. 657.b

Erichtheus Athenienſium rex. 93.a.b.95.a
Erichi hominis Athenienſium rex. 90.b.91.a
Erichthonius quadrigas primus iunxit. 99.b
Erixias Athen. septimus decennalis princeps. 142.b. 143.b
Erlingiacum vrbs in Germania. 101.b
Erphordiense concilium. 559.a.592.b.593.a
Erricus Visigothorum rex initio regni Lusitaniam deprædatur. 449.b
Erythrea Sibyla, quæ prædixit Homerum mendacia scripturum. 242.a
Erythræus Sicyoniorum rex. 101.a.102.b
Erythræum mare, ἐρυθρὸν. 54.a
Esaias Iudæorum princeps. 192.b
Esaias filius Amos. 127.a
Esaias de Christo vaticinatur, de vocatione gentium, potiùs Euangelista quàm vates videtur. 129.b. Socer fuit Manassis regis, à quo miserè sectus est.
Esaü viduam Ismaelis duxit sororem. 68.a
Esaü pilosus & hispidus nascitur, cùm parentes essent lenicute. 54.a
Esaü magna cum potentia dominatur. 60.a
Esdras prophetа. 164.b.179.a
Esdras & viri alij synagogæ magnæ Scripturas in versus distinxerūt. 183.b. anteà veluti vnicus erat versus.
Esdras non est auctor punctorum & accentuū. 181.b
Esdra Scriba putatur esse Malachias à Talmudicis. 180.a
Esdras concilij fuit notarius, siue scriba 180.a. cabbalam collegit 180.a. correctio Scribarum appellatur.
Esdras scripsisse ducentos quatuor libros 180.a. libros sacros restituit. 181.b
Esdras collegit 72. libris doctrinam Seniorum 72. ac quartus Esdra ex eorum numero est. 185.b. 188.a
Esdræ liber quartus complectitur visiones, & nocturna somnia. 181.b
Esdras tertium & quartum librum regum scripsit. 103.b
Esdræ tertius & quartus 188.a quartus publicè nec Græcè nec Hebraicè habetur, neque tamen desinit esse canonicus.
Esdræ tertius & quartus non sunt in priore canone Hebr. quia nondum erāt editi 181.b. at non desinūt esse sacri & canonici.
Esseni valde Pythagoreis affines. 195.b
Esseni, homines incredibilis continentiæ. 124.a
Essenorum secta & Phariſæorū, orthodoxa erat. 198.a
Esther liber à Mardochæo scriptus. 185.b
Ethan Zaræ filius. 63.a
Ethan de stirpe Leni, archimusicus insignis. 108.a
Eua in paradiso de Adæ dormientis latere constituitur. 4.a.b
Enagoras rex Cypri in furorem versus. 260.a
Enagrius Scholasticus siue Protonotarius. 478.a
Enagrius Epiphanienſis prætor, historiam scripsit. 471.b
Euander ex Arcadia à Fauno excipitur in Italia. 97.b
Euangelij doctrina intra viginti aut triginta annos à Christi morte vbique ferè audita & recepta inuenitur. 223.b
Euangelium secundum & vltimum generale remedium contra peccatum vbique regnans. 362.b
Euaristus, sextus pontifex Rom. Bethlemites 378.a. b. titulos presbyteris attribuit.
Eucharistiæ mysterium 40.a. symbolum. 42.a
Eucharistiæ veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. 635.a
Eucharistia cum theca è templo subrepta, & cuidam Iudæo vendita, &c. 711.b
Euclides Megarensis contentiosam dialecticā introduxit. 254.a
Euclides Megarensis iunior, auctor elementorum geometricorum. 280.a
Eudocia Homerocentronas contexuit. 439.b
Eudoxia imperatrix à Sixto obtinuit festum ad vincula Petri cal. Augusti celebrari. 442.a
Eudoxus mathematicus mechanicus, primus fastos tradidit. 253.b
Euhemerus deorum historiam scripsit. 254.a
Euhemero ac Iechoniam è carcere liberauit. 237.a.b
Eulalius in schismate contra Bonifacium electus. 441.a
Eugenius 4. Venetus, 215. Rom. pont. 693.a.b
Eugenius 1. Romanus, 77. Rom. pont. 485.a.b. 490.a
Eugenius 11. cognōm. Pater pauperum, 102. Rom. pont. 534.a.b
Eugenius 3. Pisanus, 173. Rom. pont. 615.a.b. 616.a
Aug. Steuchus Eugubinus. 711.b.
Eumolpus primus versificator. 91.b
Euodius Alexandriæ patriarcha. 365.a. 369.b 419.b
Eunomiani hæretici.
Eunomius monachus, discipulus & notarius Aetij. 421.b
Eupalus rex Assyriorum. 102.b
Euphaes filius Antiochi. 141.b
Euphemia martyr. 464.a
Euphorion præfectus bibliothecæ ab Ant. instructæ. 271.b
Eupolemi liber de Iudæis. 14.a
Eupolemus libro de Iudæis, Abrahæ meminit. 44.a
Euripides tragicus. 253.b
Euristeus per Æacidas in Attica interfectus est. 93.b
Europa vacua tota pene erat ante tres mille an. 82.a
Europa regis Phœnicum filia, Sarpedonis & Minois mater. 99.b
Eurycrates Lacedæmoniorum rex. 141.a. 233.a
Eurysthenes primus Lacedæmoniorum rex. 107.a
Eusebius de Gigantum fabulis 6.a. qui gigātes se mutuis vulneribus confecerunt.
Eusebius Græmedicus, 32. Rom. pont. ex laico Papa factus. 408.a
Eusebius Laodiceæ episcopus. 398.a
Eusebius Emisſenus Arianorum signifer. 419.b
Eusebius Cæsariensis episcopus, historiam 325. annorum complexus, à Christo ad Constantinum Magnum 415.b. Arianismum redolet.
Eusebius Alexandrinus homiliarum vetus scriptor. 392.a
Eusebius Vercellensis carcea conclusus, ibi crudelissimè cruciatur. 422.a
Eusebius Nicomediensis Arian. 419.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Euſtathius. 382.a
Euſtathius epiſcopus Antiochenus. 415.b
Euſtathius Theſſalonicenſis archiepiſcopus in Homerum commentarios. 618.a
Eutalius Rhodius monachus concordantias Gr. collegit. 646.a
Euthymius contemporaneus Alexij imp. 596.a
Eutropius Romanæ hiſtoriæ eccleſiaſticam immiſcuit. 516.a
Eutyches & Dioſcorus cum ſuis ſe in 12. ſectas diuidunt. 447.b
Eutychianus Lunenſis Tuſcus, 28. Rom.pontif.martyres Chriſti 342. ſepeliuit, martyrium patitur rex. 401.a.b
Exarchorum initium. 467.b. 469.b
Exarchatus dignitas in Italia extinguitur. 503.b
Exhedra in templo in quam ſe recipiebant pontifices. 211.b
ꝫxedra ſecundi templi 183.b. locus erat in quo legis doctores ad populum concionabantur. 183.b
ꝫxodi liber totus ad primum annum pertinet. 73.b
ꝫxploratores in terram Chanaan mittuntur. 74.a
ꝫxtranagãtes conſtitutiones Ioãnes.22.ædidit. 668.a
ꝫzechias coluit bonas artes 137.b. Æneꝫ ſerpentis abuſum ſuſtulit.
Ezechias fœdus cum Merodac iunxit, quòd ſolem decem lineis retrò egiſſet. 230.a
ꝫzechias rex Iudæ 15. præclari exempli, & ſingularis putato princeps, rem diuinam & bellicam præclarè geſſit. 137.a.b
ꝫzechielis acta. 162.a
ꝫzechiel tragœdiarum poëta Græcis carminib. exitum populi de Ægypto ſcripſit. 317.b
ꝫzechiel adhuc puer cum Iechonia rege in Babyloniam captiuus abducitur, ibique captiuis vaticinatur. 149.b
Ezron Iudæ princeps. 63.a

F

FAbram Nazareni Chriſtum vocabant. 212.a
Iac. Faber Stapulenſis. 711.b
Fabianus Romanus, 21.Rom.pont. mirabili electione, martyribus cœmeteria parauit. 393.a.b
Fabij 306.cæſi in bello Veientino. 246.a
Q. Fabius Max. quinquies conſ. fuit: Pater patriæ appellatus. 295.b
Fabius vicit Veientes & Hetruſcos, & triumphum agere recuſauit. 241.b
Facies Domini quid ſignificet. 7.b
Fames ingens Iudæam. 220.a
Fames omnibus veſci cogit, & nihil eſt quod Deus ſuaue & ſalubre facere non poſſit. 20.a
Fames gemina in prima ætate. 6.a
Fames grauiſſima ſecuta eſt particidium Cain, quæ prima fuit è decem memorabilibus. 9.b
Fames ſecunda è memorabilibus decem ſub Lamech fuit 17.b. decima & vltima expectatur ſub Meſſia.
Fames nona è memorabilibus decem. 156.a
Famoſi, ſiue magni nominis gigantes. 6.a
Faramundus ꝼrancorum dux. ab hoc reges ꝼranc. incipiunt. 441.b
Farina ardere cœpit, in parochia Genlacenſi cùm quidam frumentum moleret. 609.b
Faſciculus Myrræ de Henoch. 14.a
Faſciculi temporum auctor vſque ad ann. 1484. peruenit. 703.b
Faſtos ſæpius fuiſſe correctos. 347.b
Faunus Italiæ rex. 95.a
Faunus Italiæ rex. 96.b. 97.a
Felix 1. Romanus 27. Rom. pontif. martyrio coronatur. 400.a.b
Felix 11. Romanus 38. Rom. pont. per martyrium ſublatus eſt. 424.a.b
Felix 111. Romanus, 50. Rom. pont. 451.a.b
Felix 4. Samius, 56. Rom. pontif. 461.a.b
Felix 5. contra Eugenium 4. ſedit. 695.a
Felſinus Thuſcorum rex, ꝼelſinã metropolim Thuiſcorum condidit. 125.b
Feneſtra cryſtallina arcæ. 19.b
S. Ferdinandus Mauros à finibus Hiſpaniæ expellit. 645.b
Petr. Ferdinandus militum D. Iacobi primus magiſter. 623.b
Ferdinandus 5. rex verè catholicus Saracenos Hiſpania penitus exterminauit. 703.b. 705.b
Ferdinandus Correſius poſt Columbum Ligurem ad regna aurifera peruenit. 723.b
Ferias Latinas inſtituit Tarquinius Superbus. 164.a
Ferrum Lanceæ, quo Chriſti latus appertum eſt, Innocentius 8. dono eſt conſecutus. 704.a
Feſtum corporis Chriſti confirmatur. 666.b
Feſtum tubarum. 2.a
Feſtum Transfigurationis Ieſu Chriſti, Calixtus 3. inſtituit. 699.b
Feſtum ad vincula Petri inſtitutum. 442.a
Feſtum ad vincula Chriſti rogatu Conſtantini Silueſter inſtituit. 410.a
Feſtum Viſitationis D. Mariæ inſtituit Vrbanus. 684.a. 685.b
Feu gregeoys 494.a. ignis ardens.
Feudorũ primordia ſub Carolo Simplici. 551.b. 552.a
Fideles vocantur filij Dei. 21
Fiduciarios ſacerdotiorum, Cuſtodinos vocant, perpetuo anathemati ſubiecit Pius 4.põt. 737.a. 745.b
Figulinam Chorebus primus inuenit. 92.a
Figuralia Moſis cœperunt eſſe pernicioſa poſt vrbis excidium, cùm ſynagoga planè ſepulta eſt. 163.b
Filij Dei, i. angeli regionum præſtites. 18.a
Filij Dei decepti pulchritudine & forma Noëmæ. 16.a
Filij Dei, i. optimates & nobiles: ꝼilij hominum, i. plebeij & obſcuriores. 18.a
Filij Dei, & ꝼilij hominum quinam ſunt. 9.b. 11.b
Filios & filias, innumeroſa ſobole vtriuſq. ſexus augebantur. 11.b
Filij Dei, fideles, pij, & religioſi appellentur: filij hominum, carnales, impij, profani, alieni à religione idololatriæ. 18.a
Filij lucis vitam priuatã, quietam, religioſam, & paucis contentam traducunt, confitentes ſe peregrinos eſſe ſuper terram. 39.b
Filij belial, introducentes ritus gentium. 299.b
Flaccus

Flaccus prætor Ægypti, Iudæos torquet. 218.a
Flamines, 4. filamines. 215.b
Flamingro. à Saxonib. oriundi. 529.b
Flandria regno Caſtiliæ vnitur. 712.a
Flandrici tumultus Gueuſiorum nomen retinuerunt. 748.a
Flagellantes hæretici, præferebant ſuam flagellationem martyrio. 654.a
Flagellantes ſe pœnis coërcentur, & extinguntur. 674.a. 675.b
Flora meretrix hæredem populum Rom. nominat: vnde Floralia feſta. 270.a
Florentia Hetruriæ vrbs conditur. 319.b
Florentinum concilium. 587.a. 603.b
Floroiulienſe in Aquilegiæ concilium. 517.a
Florus monachus gratiam Dei extollebat, vt negaret liberum arbitrium. 440.a
Florus principes Iudæorum flagris verberat, & crucib. ſuffigit. 222.a
Florus 10. Iudææ prætor, principes Iudæorum flagris verberat, & crucibus ſuffigit. 222.a.b
Flumina quatuor maxima, Ganges, Tigris, Euphrates, Nilus. 7.b
Fœcundi erant primi homines. 5.b
Fœdus cum Turca agitatur. 713.b
Fœdus memorabile inter Anglos & ꝼrancos. 649.b
Fons in Eden, naturam Nili referens. 4.a
Fons olei Romæ per totum diem defluxit. 340.a
Fons aquæ in ſanguinem vertitur in Lotharingia. 676.a
Fons ſanguinis largiſſimè fluxit Genuæ. 559.b
Formoſus Romanus, 114. Rom. pont. 547.a.b
Fortetícum collegium à Petro ꝼortet Aurilacenſi Aruerno conſtruitur. 686.a
Fortunatus poëta clarere incipit. 467.b
Fortunatus Treuirenſis librum de diuinis officiis ſcripſit. 530.a
Fotinus primus Lugdunenſis epiſcopus. 383.b
Forum venale, les halles, φάλαι 633. b. Campellos vocabant.
Francfordianum concilium. 576.b
Francfordienſe concilium. 517.a
Francia Antarctica. 735.b
Franciſcus ſanctorum catalogo adſcriptus. 641.b
Franciſcus Aſiſiates Italus ordinem Minorum inſtituit: horum 90. millia cœnobia fuiſſe. 636.a
Franciſcus ✝ auier, qui primus è Societate Ieſu Indis Chriſtum prædicauit, miraculis clarus moritur. 743.b
Franciſcus Maronius ꝼrãciſcanus introduxit magnanimum illum actum Sorbonicum. 666.a
Franciſcus 1. Valeſius, ꝼrancorum rex. 714.b
Franciſcus Valeſius, dux Engoliſmenſium, literarum inſtaurator, ꝼrancorum rex inauguratur ann. 1515. &c. 715.b
Franciſcus Valeſius Aienſoniorum dux, Regis frater, morte magnum ſui deſiderium reliquit. 766.a
Franciſcus 2. ꝼranc. rex, 1560. per non. Decembr. nõ ſine veneni ſuſpicione interit. 743.b
Francicum concilium. 451.a. 481.a
Francicum concilium præſide Bonifacio. 509.a
Franconiam Gotthi depopulantur. 312.a
Franconia in Germania à ꝼrãcis nomen accepit. 332.a
Francum de genere Hectoris veniſſe in Pannoniam fabulantur. 101.b
Franci ſunt indigenæ, ſic dicti, quòd labente Rom. imperio pro libertate nomen illud ſumpſerunt, quòd vernacula lingua liberum etiam hodie ſignificat. 101.b
Franci, natio Gallica & indigena, non germanica, nõ trocana. 331.b. 332.a
Frãcorum gens Chriſtianis myſteriis initiatur. 457.b
Franci accerſiti à Senatore 438.a. gens non tam lata quàm valida. Germaniæ perpetua domitrix.
Francorum duces. 368.b
Franci Veteres habuere tributarios. 472.a
Franci & Burgundiones Gallias in deditionem redactas diuiſerunt. 448.a
Frãcorum regnum in quatuor partes diuiſum. 458.a
Franci magnam Galliæ & Germaniæ partem tenent. 446.a
Francorum reges 371.b. nobilitas ꝼrancorum eſt aboriginis. 373.b
Frãci coloniam Agrippinã Romanis adimunt. 450.a
Franci & Hiſpani de Paſchate celebrãdo diſſentiunt. 468.a
Francorum reges à Pontifice accipiunt imperij inſignia, dignitates, & titulos. 510.a
Fratricellorum ſecta. 668.a
Fraterculi, ſiue ꝼratricelli, ſeu ꝼratres de paupere vita, &c. hæretici à Bonifacio damnati. 661.b
Fredericus 2. impius, planè indignus nomine Cæſaris. 642.a
Fredericus in Armenia dum in flumine lauaretur, ſubmergitur. 632.a
Frederieus imperator ad pontificis pedes procumbit petens abſolutionem excommunicationis. 622.a
Fregellanum bellum. 508.a
Friburgum vrbs ædificari cœpit. 627.b
Fronto Petragoriis. 222.a
Frontem coronamenta quodam circumuoluit 215.b. Totaphos, phylacterium, appenſum quid circa oculos frontale.
Io. Froſſardus canonicus hiſtoriam ſcripſit. 686.a
Io. Fuccius Pruteanus Chronologus, de coniuratione conuictus laqueo vitam hæreticã finiit. 735.b
Fucherius Carnotenſis in ſacra expeditione capellanus, hiſtoriam breuiter, & magna fide perſtrinxit. 598.a
Fulbertus Carnotẽſis epiſcopus, compoſuit hymnos & orationes quaſdam. 573.b
Fulgenſius Rupenſis. 433.b
Fulgentius Hiſpalenſis epiſcopus. 457.b
Funiculi menſorij, quibus vtebantur ad diſtribuendam terram, non erant externi & materiam. 84.a

G

GAlatas ſiue Gallogræcos Romani ſuæ ſubdunt ditioni. 271.b
Petr. Galatinus. 711.b
Galates Celtarum rex. 86.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Galbi, Otto, Vitellius de imperio contendentes se mutuò interficiunt. 223.a
Gad videns Samuelis partem scripsit. 103.b
Gad propheta, nuntiat Dauidi Deum iratum, quòd populum numerasset. 108.a
Gaiana hæresis. 389.b
Galenus Pergamenus medicus. 382.a
Galilæorum secta, quæ & Zelotarum, & Sicatiorum, Romanos semotim repertos trucidantium. 269.b
Gallia gentes 315. capiebat. 330.a
Gallia fere tota Christiana efficitur. 388.a
Galliæ partem Iustinianus cōcessit Germanis. 466.a
Gallia vnico anno 1562. plura mala à suis pertulit, quàm cunctis superiorib. bellis ab exteris. 743 b
Gallia Aurelia & Æmylia. 125.b
Gallicanum concilium contra Petrum Aballardum. 615. a
Gallicanum concilium apud Bituriges. 695.a
Gallicanum concilium Turonense. 711.a
Gallicana concilia duo habita Lutetiæ. 685.a
Gallicanum concilium. 495.a
Gallicanum concilium Lutetiæ habitum. 687.a
Gallicanum concilium, Lugduni celebratum. 698 b
Gallicianam D. Iacobi ædem Carolus Mag. inuisit, ditátque amplissimis prædiis & donatiis. 529 b
Gallici morbi varia vocabula. 703. a
Gallica lingua nullus liber scriptus ante Philippi Augusti ætatem. 634.a
Gallienus territus claro Dei iudicio pacem ecclesiæ restituit. 397.b
Gallienus Valeriani filius, miseri filius 397.b. edicta pro Christianis facit. 399 a b
Galienus claro Dei iudicio territus, pacem Christianis dedit, & publico edicto persecutionem amouit. 228
Gallogræci in Macedonia res magnas gerunt. 269.b
Gallorum veterum lingua non multum ab hodierna differebat. 330.a. 331.b
Galli Inalpini Romanos per arma vexant. 302.a
Gallorum secunda in Itali expeditio. 290.a
Galli Lucenses. 60.a
Galli vsque ad Cyrum planè bardisuerunt, barbari, agrestes, ἄμυσοι. 60. a
Gallorum pater Gomer. 29.a
Gallorum regiones à Rom. domitæ. 308.a
Galli Germanos potentia & imperio superabāt. 330.a
Galli gloria belli ante Romanos fuerunt: virtute belli omnibus gentibus præferebantur. 330.a
Gamaliel, Mosis ægyptij discipulus, Pauli præceptor. 201.b
Gamalielem Christianum fuisse, etsi de eo Iudæi multa mentiuntur. 218. a
Ganat, geometr. noter. temura. 312.a
Gangrense 1. concilium. 415.a
Garizim templum Hierosolymitano simile. 188.a.b
Gatianus Turonis. 222.a
Gaulonitidem Philippus obtinet. 210.a
Theodorus gaza. 693.b. 695.b
Gazith consistorium, vbi capitales causæ discebantur. 211.b
Gedeon de tribu Manasse 91.a. qui & Ierobaal, 70. filios reliquit superstites. 91.b
Gedeon reponitur in catalogo sanctorū Hebr. 91.b
Gedeon in domum suam auertit Ephod, quod ipsi & familiæ fuit in ruinam. 92.a
Gelasius 1. Afer, 51. Rom. pont. doctissimus, Canonis missæ auctor 452.a.b. Scholasticus. 453.b
Gelasius 2. Caietanus monachus 167. Rom. pont. vir sanctissimus. 605.a.b
Gelon Syracusanorum rex. 240.b. 248.a
Gemini partus perpetuò erant primorum hominum & tergemini. 5.b
Genesi Mosaicæ nihil certò potest adiici. 6.a
Genezareth mare. 45.b
Geneua fontium receptatrix. 724.a
Geneuæ nefandissimum concilium de Francisco 2. rege Franciæ, & aliis tracidandis, &c. 739.b
Gennadius Scholarius Patriarcha. 698.a
Gennadius Constantinop. patriarcha. 449.a
Gennuense concilium. 515.a
D. Genouefæ templum dedicatur. 456.a. 457.b
Gentes 70. dissemināte in terra. 28.a
Gentium rex Tudal. 45.b
Gentiliacum concilium, præsente Pipino, contra Græcos, d. SS. Trinitate & imaginib. 513.a
Geometriam cum arithmetica imperite cōfundunt, 312. a. quando literæ expeditur numerus.
Geonim, qui Talmad illustrarunt, q. iuris professores & interpretes. 458. a
Gheonim, Talmudicæ rhapsodiæ interpretes. 607.b
Gheonim, i. iurisconsulti Talmudici deficiūt. 580.a
Georgianos in 18. episcopatus distribui. 754.a
Georgius Amboësius Cardinalis & Legatus Fráciæ, vir antiqua virtute & fide, vnico contentus sacerdotio, nondum conscientiis ad sacerdotiorum polygamiam prostitutis. 709.b
Georgius Cappadox martyr. 404.a
Georgius Schanderbegius, Epirotarum rex, vir bellicosus, strenuè in Græcia Turcis restitit. 701.b
Georgius Valla. 708.a
Gerardus Cameracensis episcopus doctissimus. 566.a
Gerardus à Nazareth Laodicensis episcopus, de vna Magdalena. 614. a
Gerardi Mercatoris assertio temeraria est, Christum christum quatuor annos prædicasse, & menses aliquot per quinque paschata. 213.b
Germania inferior prædicationibus S. Bonifacij fidē Christi recipit. 502.a. 503.b
Germaniæ meminit Cæsar primus historicorum Lat. 329.b
Germaniæ Cæsares omnia in ecclesia miscentes, & tāquam porcos feros vineam Domini depascentes. 549.b. 550.a. 552. a
Germania à religione deficiens etiam Cæsaris maiestatem negligit. 727.b
Germanicus Cæsar de germanis triumphat. 211.b
Germanicus de germanis triumphat quarto Tiberij anno. 345.b
Germanica lingua Latinis characteribus scribi incipit. 648.a

Germanica tyrānis faustos pontifices obtrudit. 581.b
Germanicum concilium. 641.a
Germani Druydas non habent, neque sacrificiis student. 330.a
Germani vsque ad temperiem Cæsaris, fuerunt sine vrbibus, legib. deo. 101.b
Germani semen Chanaan & non Iuda. 47.b
Germani duo SS. alter Parisiensis episcopus, alter capuanus. 460.a
Germanus Parisiensis episc. Heribertum Parisiorum regem ob iniustum diuortium excōmunicauit. 469.b obiit ann. 570
Germanus Altisiodorensis episcopus. 441.b
D. Germani à prato ædes extructa à Childeberto, eiusque fratri Clothario. 465 b
Gerondense in Hisp. concilium. 459.a
Io. Gerson. 690.a
Geruasius & Prothasius martyres. 404.a
Gerundense in Hisp. concilium. 431.a
Geryon tricorpor, apud Hispanos. 93.b
Gessen, præfectura Tanitis & Heliopoleos, assignatur Iacobæis. 62.a
Ghemara, Talmud. 225.b
Ghemara, Misna, partes Talmud. 458.a
Ghemaræ scriptores & auctores. 387.b
Gibborim gigantes, potentes à sæculo, epitheton heroum, & strenuorum bellatorum. 6.a
Gibellini, Columnenses & Albi dicebantur. 661.b
Gibellinorum & guelphiorū factiones. 642.a. 643.b
Gibelinus es, & cum gibelinis in cinerem verteris. 661. b
Gigas temporum Floretum scripsit. 418.a
Gigantomachia, gigantum pugna, qui se mutuis vulneribus confecerunt. 6.a
Giganthum fabulæ. 6.a.7.b
Gigantum fortitudo tyrannica, & rerum gestarum magnitudo. 6.a
Gigantes erant primi homines 6.a. heroes erant & strenui bellatores.
Gigantes cœperūt esse in terra temporibus Enos. 11.b
Gigantes, homines magnitudinis stupēdæ, ex nefando concubitu orti 17.b. isti fuere primi tyranni.
Gigantes humani generis terrores & mastiges flagella non ex concubitu angelorum cum mulieribus nati sunt. 18.a
Giges Lydorum rex. 142.b.143.b
Gilbertus Remensis præsul, organa, quæ calefactæ aquæ violentia modulatos edebant sonos, fabricauit. 571.b
Gilbertus Porretanus Pictauorum episcopus, Vniuersalis dictus ob insignem eruditionem. 617.b
Gildardus Rhotomagensis episc. 467.b
Gildas Badonius cognom. Sapiens, de excidio patriæ suæ scribit. 469.b
Girgas filius Chanaan. 30.b
Gladiatorium bellum. 320.a
Gloria Patri & Filio, &c. à Flauo Antiocheo compositus. 422.a
Glycerius Rauennæ imperator post Olybrium creatur. 450.a.b
Gnosimachi non modò profanam, sed & diuinam omnem eruditionē supernacaneā esse docēt. 502.a
Godefridus Bilionius constitutus rex Hierosolymitanus, noluit coronā auream suscipere, quòd Christus ibi tulisset spineam. 598.a. 600.a. 604.a
Godoliæ nex. 162.a
Gomer Gallorum pater. 29.a
Gomer filius Iaphet. 29.a
Gomer Cimmeriis, Cimbris, & Gallis nomen dedit. 47. b
Gomorrha, igne, sulphure, & sale cælitus missō, in cinerem redigitur. 45.b
Gordiani duo in Africa imp. 393.b. cæduntur à Capelliano.
Gorgias rhetoricæ illustrator. 253.b
Gorgonius martyr. 404.a
Gotthorum nomen in Italia deletur. 467.b
Gotthi sub Decio Romanis bellum inferunt. 394.a. 395.b
Gotthi ante Valentis tempora Christiani. 409.b
Gotthi in Ostrogotthos & Visegotthos diuiduntur. 438. a
Gotthicæ litteræ. Scripturæ sacræ in Gotthicam linguam translatæ. 424.a
Gotthici belli initium contra Theodatum Italiæ regem, &c. 404.a
Tib. Gracchus Trib. pl. legem agrariam tulit 307.b. à Scipione Nasica occisus, à Lucretio in Tiberem proiectus. 307.b
C. Gracchus de agro diuidundo. 307.b
C. Gracchus occisus. 308.a
Græcia bellis scinditur, Rom. subdita efficitur. 272.a
Græcari quid sit. 91.b
Græcus sermo in Ægypto, & per totum orientem vigere cœpit Philadelphi temporib. 285.b
Græcæ literæ in Gallia vigent. 249.b
Græcam linguam Alexander cum imperio in Asiam & Africam intulit. 190.a
Græcos antiquitatis ignorationem fabulis compensasse. 229.b
Græci iterum ad vomitum redeunt. 694.a
Græci scriptores multa de Assyriaca monarchia fabulati sunt. 230
Græci præ se alios solent contemnere. 620.b
Græcorum & Romanorum memoriam idem tempus incidit. 130.a
Græcorum diuisio ab ecclesia. 444.a
Græcorum pater Ianan. 29.b
Græcorū historia auspicatur, vbi Iudaica desinit. 78.a
Græcorum error de Processione Spiritus sancti à solo Patre. 579.b
Granaus Athenienium rex. 88.b
grandimontensis ordo sub regula S. Benedicti incipit. 593.b
granjon Parisiensis Romani euocatus, characteres, Hebraicos, Syriacos, Arabicos, Armenios iussus & sumptib. gregorij 13. fabricat. 753.b
grana tritici & piscículos minutos imbribus immixtos pluisse in Gallia. 570.a
grassinorum collegium absoluitur pecunia testamen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

taria graſſini ſenatoris. 758.a
Gratia naturam perficit. 4.a
Gratia à Deo gratis, non ex meritis hominem præuenit. 634.b
Gratiano olim anum parlamentum. 702.a
Gratianus epiſcopos à Valente ejectos ab exilio reuocat 427.b. à Maximo interficitur.
Gratianus Bononienſis monachus, rapſodus libri decretorum. 624.a
Gratianus & Valentinianus è Cæſarib. facti ſunt Auguſti. 425.b
Gregorius, Turonenſis 19. epiſcopus, patria Aruernus, hiſtoriam Frãcorum libris 10. mãdat. 475.b
Gregorius Magnus, Romanus vir doctiſſimus, & inuitò electus, 66. Rom.pont.473.a.b. multum conſtituit. 474.a
Gregorius 11. Romanus, 91. Rom.pont. 502.a. vtraque lingua eruditus, &c.
Gregorius 111. Syrus, 92. Rom. pont. 505.a.b. græcè & Lat. doctus, omnes pſalmos memoriter tenebat 505.b
Gregorius 1111. Romanus, 104. Rom. pont. 535.a.b
Gregorius 5. pulſo & exoculato Ioanne, priſtinæ reſtituitur ſedi ab Othone. 572.a.b
Gregorius 5. Saxo, 144. Rom.pont. 571.a b
Gregorius 6. Romanus, 154. Rom.pont. 583.a.b
Gregorius 7. proprio nomine Hildebrandus, natione Hetruſcus, 163. Rom pontif. 591 a.b
Gregorius 8. pſeudopontifex pelle vrſina indutus ad Canenſe cœnobium relegatur. 608.b
Gregorius 8. Bracharenſis epiſcopus, ſedit in ſchiſmate annos aliqua contra gelaſium. 605.a.b
Gregorius 8. Beneuentanus, 179. Rom, pont. 630.a.b
Gregorius 9. Anagninus, 184. Rom. pont. 641.a.b
Gregorius 10. Placentinus, 190. Rom. pont. ſapiens & integer. 653.a.b
Gregorius 11. Lemouicenſis, 207. Rom.põt. 681.a.b
Gregorius 12. Venetus, 211. Rom. pontif. Theologiæ doctor celebris. 690.a.b
Gregorius 13. Bononienſis, 234. Rom. pontif. nunc ſedet, cui det Dominus vitam diuturnã, &c. 752.a. b. 753. b
D. gregorius de patrimonio eccleſiæ. 412.a
Gregorius Conſtantinopolitanus patriarcha, ſentiés cum Catholica eccleſia. 693.b
Gregorius Neocæſarienſis, epiſcopus pont. Magnus, Mirabilis ſeu Mirificus, Theodoſius dictus. 399.b
Gratlandia in America. 159.b
Guardaſtallenſe in Longobardia concilium. 604.b
Guelphi nigri dicebantur. 161.b
Guelphorum & Gibellinorum factiones Italiam miſcebant. 622.a
Guelphi auctoritatem pontificis Romani cõtra Cæſarem tuebantur. 622.a
Gueuſiorum, hoc eſt, balatronum nomen Flandrici tumultus retinuerunt. 748.a
Gueuſij ſacras imagines deiiciunt, templa diripiunt, &c. 759 b
Guido Ferrarienſis, auctor Margaritæ Bibliorũ. 665.b
Guido Caroli Magni comes totam Angliam in deditionem arrepit. 530.a
Guido Aretinus monachus S. Benedicti in Italia primus excogitauit nouam rationem cantus, quam ſolmificationem vocant. 579.b
Guilelmus Durandus Miniacenſis epiſcopus, auctor Rationalis. 657.b
Guilelmus à Prato epiſcopus claromontenſis, Ieſuitarum collegium Lutetiæ condidit. 735.b
Guilelmus 2. dux Normaniæ, vir pius. 1560.a
D. guilelmus monachus, & bibliothecarius Seriēnſis, ſcripſit hiſtoriam Angl. 594.a
Gulielmus baſtardus ſiue nothus, Normanorum dux. 590.a
Gulielmus dux Aquitaniæ, & Aruerniæ comes, vir pius, Cluniacenſe monaſterium in fundo paterno inchoauit. 555.b
S. guilelmus Biturigenſis epiſcopus. 633.b
Guilelmus Aquitaniæ dux, & Pictauienſis Comes 615.b. D. Bernardi diſcipulus, eremiticum vitæ genus reſtituit apud gallos. 619.b
Guinea ab Hiſpanis inuenta. 705.b
Guiſius dux proditorie à Portroto, quem Admiralius & Beza ſuborrarant, glande percutitur, & poſt aliquot dies ſanctiſſimè expirat. 744.a
Gundebaldus Burgundionum rex, leges Burgundionibus præſcribit. 458.a.b
Guntamundus Honoricho Vandalo ſuccedit, Catholicos ab exilio reuocat. 452.a
Gunttannus Aureliæ rex. 468.a

H

HÆreſis Sicariorum. 211.b
Hæreſis, in qua omnia eſſe confuſa, perturbata, incerta, motuum plena. 131.b
Hæreſin condidit contra Dei prouidentiam. 9.b
Hæretica propago quieſcere non poteſt. 203.b
Hæretici quinam ſint. 152.a
Hæretici labefactare conantur donationem Conſtantini. 411.a
Hæretici Lutetiæ puniuntur. 723.b
Hæretici combuſti in Flandria. 629.b
Hæretici regni exemplar, in quo omnia ſunt perturbata, & motuũ plena, donec pereat funditus. 131.a
Hæretici varij & multiplices comburuntur. 637.b
Hæretici omnes ſunt impoſtores. 484.a
Hæretici reges Ephraim. 150.a. 151.b
Hæreticorum ingenium. 159.b. 189.b
Hæreticorũ ingeniũ & mos cõtra Catholicos. 140.a
Hæreticis inſita eſſe ſolet barbaries & crudelitas. 200. a
Hæreticis certum eſt Flandrorũ terra ſepulchrũ. 756
Hæſitantes hæretici, οἱ διακεκριμένοι. 444.a. 445.b
R. Hai gaon in Bahylonia geonin excellentiſſimus. 574. a
R. Hai gaon, cheonem nouiſſimus & doctiſ. 607.b
R. Hakkados ſub Antonino. 225.b
R. Hakados ſummi apud Hebræos nominis. 383.b
Hakkados temporib. Antonini cœperat conſcribere Talmud Babylonicum. 182.a
Halelu-iah. 77.b
Halyattes Lydorum rex. 229.a
Hamath

Halyattes lydorum rex. 229.a
Hamath filius Chanaam. 30.b
Hammonis oraculum in libya. 79.b
Hanani propheta. 121.a
Hanno Carthaginenſis, affectatæ tyrannidis pœnas luit. 260.a
Haphrata, miſſa, ſiue miſſio, ſectio prophetica dicitur. 275.a
Haran frater Abrahæ minor. 36.b
Harã poſt ſeptiennium accepit vxorem, anno vitæ octauo natus eſt Lot. 38.a
Haſadias familiæ Dauidicæ princeps. 191.a
Haſmonis ſudæorum princeps. 192.b
Haſſidei, i. Eſſei, ſancti חסידים. 192.a
Hatſarmieth filius Ioctan. 35.a
Hauila filius Chus. 29.a.b
Hauila filius Ioctan. 35.a
Heber genuit Phaleg. 31. a. diuiſio. 31.b
Heber Hebræorũ parẽs. ſecũdæ ætatis patriarcha. 59.b
Hebdomadarius ſacerdos Azarias, qui reſiſtit Oziæ ne ſacrificaret. 128.a
Hebdomas vna continet annos ſeptem. 164.a
Hebdomades 69. à 70. captiuitatis anno, ad Chriſtum patientem. 179.a
Hebdomas ſeptuageſima cadit in Apoſtolos 164. a. in Chriſti mortem. 160.b
Hebdomadæ Danielis. 2.a
Hebdomades Danielis in tres partes diſtribuũtur. 162.a
Hebræus character. 185.b
Hebræi characteres nullo tempore mutati ſunt. 185.b
Hebraicos characteres Enos excogitaſſe. 5.b
Hebraicarum literarum forma mutata. 120.a. 121.b
Hebraicam, Chaldaicam ſiue Syriacã, Græcã & latinã linguam Crucis titulo dedicauit. 216.a
Hecatæus Abderites, qui erat in comitatu Alexandri magni ſcripſit librum de vita Abrahami. 44.a
Hedui, in quorũ fide & imperio erant Bituriges. 143.b
Hegira, fuga interpretatur, non expeditio. 483.b
Heldifeldenſe concilium. 494.b
Helena Adiabenorum regina. 219.b. 210.a
Helena à Silueſtro conuerſa 415.b. lignum crucis Hieroſolymis inuentum thecis argenteis exornat.
Helena mater Conſtantini duo templa ædificat. 417.b
Heli pontifex. 98.a. 99.b
Heli de tribu leui Iudex, idémque Sacerdos. 100.b
Heli ſacerdos, Iudex factus ſacerdotium tranſtulit. 100.a. ſeptimus fuit poſt Aronem.
Helcias pontifex max. 143.a.b. 144.a
Heliodorus ſacrilegus ab equite terribili diuinitus in terrã eliſus, à duobus iuuenib. leth. flagellatur. 191.b
Heliopolis Ægypti, quæ hodie Damiata. 217.b
Heliopolis, quæ & Thebæ in Ægypto. 86.a
Hellanicus hiſtoriæ ſcriptor. 232.a
Hellus Deucalionis filius, vnde Ἕλληνες Græci. 86.a
Heluetij ſtipendium primùm à rege accipiunt. 703.b
Heluetij, aſperi montaniq́ue homines ſoliti aliis diſſidentib. mercenaria auxilia ſubmittere. 721.b
Heluidiani ſiue Antidicomarianitæ. 430.a
Heman Zaræ filius. 63.a
Heman Zaræ filius, archimuſicus. 64.a
Heman nepos Samuelis, celebris muſicæ & eruditionis nomine. 108 a
Henoc filius Cain. 9.b
Henoc primogenitus Cain, Cainitarũ ſecundus 10.b
Henoch tranſlatus, magnũ eſt myſterium, ad monendũ quòd eo quoque modo trãſlati homines fuiſſent in æternam vitam, ſi Adam non peccaſſet. 14.a
Henoch ſepeliit atauum ſuum Adam, deinde tranſlatus anno 69. antè Noë ortum, cùm cæteri patres adhuc eſſent ſuperſtites, & huius tranſlationis ſpectatores, vt docerẽtur nõ eſſe vanã ſpẽ immortalitatis. 14.a
Henoch tranſlatus, ne guſtaret mortẽ, Eliæ ſociandus, vt duo teſtes idonei ſecundo Chriſti aduentui præparentur in confutationem Antichriſti, & in gloriã iudicantis filij Dei. 14.a
Henoch oracula citat B. Iudas 5 b, iſtius libros æthiopes oſtentant.
Henoch, ſcripſit de angelis deſertoribus, & eorum ordine. ſcripſit & aduerſus cultores idolorum & fabricatores. 13 b
Henoch libri extabãt in 1. Eccleſia & proferebãtur. 14.a
Henoch genuit Matuſalem anno ætatis ſuæ. 65.13.a
Henoch pater matuſale, fuit tranſlatus, ne malitia mutaret intellectum. 15.b
Henoch æternitatis candidatus. 14.a
Henoch deceſſit adhuc iuuenis in ætatis flore, anno videlicet 365 quæ erat huius æui menſus, quot ſunt dies anni ſolaris, vt eius in rebus cæleſtibus peritia indicaretur 14.a. Aſtronomiæ inuentor. & à Græcis Atlas nominatus.
Henoch tranſlatum fuiſſe dicimus, Hebræi mortuum fere exiſtimant 13. b. Ambulauit Henoch in timore Domini, & non ipſe, quoniam non mori fecit Dominus. 13.b
Henoch propter iuſtitiam tranſlatus à Deo viuus in paradiſum, ſub antichriſto cum Elia paſſurus 13.b. ambulatum Deo ac de eius venturo iudicio. vaticinatur, tranſlatus ne videret mortẽ. omniũ primus videtur libros conſcripſiſſe aduerſus hæreſim Cainitarum: cuius eſt hoc fragmentum in Canonica Iudæ apoſtoli. 13.b
R. Henoch magna celebritate profitetur Talmud Cordubæ. 576.a
libri Henoch. 6.a.7.b
Henoch vrbium prima, de nomine primogeniti Cain. 10.a
Hẽricus cognom. Superbus, pſeudo imperator. 613.b
Henricus primus dux Brabantiæ. 648.a
Henricus 2. Andeganenſis. Anglorum rex. 630.a
Henricus 1. Francorum rex, templum D. Martiri Camporum, Pariſiis ſtruxit. 181.b
Henricus 2. an. ætatis 40. haſtæ fragmenta per galeam adacto occubuit ex vulnere. 738.a
Henricus 2. Franc. rex, prætextu tituli quo ſe liberatis Gamaniæ vindicem appellabat, &c. 731.b
Hẽricus 8. Ang. rex à Mæorũ relig. defecit. 724.a 728.a
Hẽricus 7. Imp. pro more Mediolani Ferrea corona decoratur 667. b. veneno ſublatus & Dominicano cũ ſacro ſanctum Chriſti corpus ſumerer.
Henricus 11. cum vxore ſuã S. Cunigunda vouet 575.b 577.b
Henricus Imper. Latronib. & ſacariis veniam dabat,

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt ipſis in bello vteretur. 557.b
Hericus Anglorũ rex Frãcos vicit in Aquitania. 643.b
Henricus I. Angliæ rex totã Normaniã obtinuit. 605.b
Henricopolis, quòd Henrici. auſpitiis & ſumptibus ſuſcepta eſſet nauigatio 735.b. aut nauigatio parum ſucceſſit. 736.a
Her anno octauo duxit filiam hominis chananæi, nomine Onan. 38.a
Heu filius Chanaan. 30.b
Heractas Origenis diſcipulus. 392.a.393.a
Heraclidæ in Peloponneſum deſcendunt. 105.b
Heraclitus flens hominum ſtultitiã & vanitatẽ. 242.a
Heraclius Iudæos omnes baptizari iuſſit, aut exulare 484.a.485.b
Heracliusvltimus è latinis Hieroſolymorum patriarcha. 628.a
Herbipolenſe concilium. 611.a.657.a
Herculis labores & ærumnæ ex robore & calibus Samſonis à poëtis depinguntur. 98.a
Hercules certamen Olympicum apud Græcos inſtituit. 94.a
Hercules cum Amazonib. bellum gerit, eáſque opprimit. 94.a.95.b
Hercules Anteum lucta vicit 96.a. Argis regnauit, primus ex maximis piratis. igni periit. an. 52. vixit 46.a
Heribertus lotharij filius, Pariſiorum rex, ob inceſtas cum duabus ſororib. nuptias, à S. Germano fuit excommunicatus. 469 b
Herigerus abbas lobienſis, ſcripſit libr. de Corpore & ſanguine Chriſti. 573.b
Hermes apoſtoli Pauli diſcipulus 373.b. qui & Paſtor dicitur.
Hermes Triſmegiſtus philoſophus numinis inſtar apud Ægyptios cultus. 81.b
Hermodorus Epheſius, legum Roman. interpres, ac penè auctor. 249.b
Hermolaus grammaticus. 467.b
Hermolaus Barbarus, Patriarcha Aquiteniẽſis. 708.a
Hermophilus cæcus Theopompum geometriam ſine radio docet. 260.a
Herodes Agrippa ingratus Antipam apud Caligulam accuſauit. 217.b.218.a
Herodes ludos ſcenicos, & gladiatorum lanienas inſtituit. 205.b
Herodes pontificiam dignitatem corrupit 205.b. venale ſacerdotium reddidit.
Herodes primus alienigena Iudæorum rex. 204.a
Herodes Aſcalonita 204.b. Herodes magnus. 204.b
Herodes confirmatur in regno ab Auguſto. 337.b
Herodes omnes cum tota poſteritate intra centum annos conſumpti ſunt. 207.a
Herodes pueros in Syria, inter quos & filium ſuum necat. 226.a
Herodes primus omnium Iudæorum ducum externũ militẽ cõduxit 197.b. trianillia talentorũ è Dauidis ſepulchro effodit.
Herodes primũ tutor Galilææ à Cæſare, deinde Iudææ Tetrarcha ab Antonio, denique, ab Trium viris rex conſtituitur. 204.a
Herodes populũ auarè impotenterq; tractauit. quadraginta Scholaſticos nobiles profanationem templi nõ ferentes cũ ipſorũ præceptoribus viuos crudeliſſimè cremauit. 205.b
Herodes in hoc vno laudatur, quòd Phariſæos ſapiẽteſque coluerit, neque à phariſeis, neq; ab Eſſenis exegit ſacramẽtum 205.b. eius crudelitas. 206.b
Herodes Samariam inſtaurauit, Galilæam ſubiecit. 196.a. Hieroſolymitanos muros vetuſtate collapſos reſtaurauit: principatu ſacerdotio. & prophetiæ dono clarus. à Phariſæis contemptus ad Sadducæis ſe contulit. 197.b
Herodes Antipatri Idumæi filius, occaſione belli ciuilis inter Cæſarẽ & Pom. ad regnũ peruenit. 203.b
Herodes Agrippa rex Iudææ & Samariæ D. Iacobum occidit & D. Petrum in carcerem coniecit 219.b. cõſumptus à vermibus expirauit.
Herodes Antipas ab Herode, Agrippa accuſatus, lugdunũ in exiliũ cũ Herodiade mittitur, illic vter que miſerabiliter & in ſumma egeſtate moritur pœnas luens interfecti Ioannis Bapt. & tritiſi Chriſti. 219.b
Herodes moriens reliqui regnum Archelao, & Antipæ Herodi Tetrarchiam. 209.b
Herodes in tanta impietate haberi voluit pius, templũ à fundamentis inſtaurauit, ac magnificentius redidit. 206.a
Herodes rex Calchidis, Herodes Agrippa poſt Philippum Tetrarcha à Caligula factus, deinde rex totius Iudææ à Claudio creatus, quem corroſerunt vermes. 206.b
Herodias vxor Philippi, concubina Antipæ. 206.b
Herodianus hiſtoricus. 394.a
Herodotus ſuam Ægyptiorũ hiſtoria à Cheope ordi-
tur. 156.a
Herodotus pater hiſtoriæ, non hiſtoriam ſed mythi-
ſtoriam, hiſtoriam fabuloſam ſcripſit. 253.b
Heroicum carmen Græcis non debemus. 79.b
Heroica tempora, à tequæ nihil certi extat apud Græcos, incurrunt in ſæculum Samſonis. 99.b
Herouum ætas. 2.a
Herudfordianum concilium in Anglia. 493.a
Heſiodus Aſcræus poëta & ſacerdos muſarum in Helicone, centũ annis poſt Homerum 126. a Theogoniam ſcripſit. 30.b
Heth filius Chanaan.
Hena mater generis humani, annis decem poſt Adam moritur, anno vitæ ſuæ & mundi conditi. 949.16.a
Hexameron ſiue opificium ſex primorum dierũ Moſes in Geneſi duntaxat deſcribere inſtituit. 3.b
Hexapla, i. ſextuplicia propter ſex interpretationes in vnum volumen coactas. 283.b
Hiarbas priſcus in libya. 68.a
Hiarbas rex libyæ. 60.a
Hic ſi 65. b. paſtores potentiſſimi. 68.a
Hic ſi populi antiquiſſimi. 6.a
Hiel ædificauit Iericho. 123.b
Hetenias reliqua Regum edidit. 130.b
Hieron Syracuſanorum rex. 246.b.248
Hieron rex Syracuſ. 268.a
D. Hieronymus multa in eccleſia inſtituit. 428.a. eius magna laus.
Hieronymi liber contra apoſtatas, qui dicebant Chriſtianos eſſe imperitos. 435.b

D. Hieronymus

D. Hieronymus pſalterium per ferias diſtinxit 426. preſbyter Cardinalis Damaſo charus. 426.a
D. Hieronymus de Origine, qui dum ſacros libros emendare optaret, corrupit. 282.a.283.b
Hieronymi verſio veratior in ſententiis, & clarior in verbis. 425.b
Hieronymus ſolus vetus teſtam. de Hebræo in lat. cõuertit. de Græco, antè cum ſex erant conuerſiones. 439 b
D. Hieronymus non modò veteres editiones emendauit, ſed etiam ſeptimam de ipſo Hebraico multò incorruptiùs tranſtulit. 283.b
Hieronymus corpore defecto, cùm è lecto ſeſe erigere non poſſet, niſi apprehenſo fune, qui de trabe pendebat, obiit in Betheleem anno Chriſti. 422. & 91. ætatis ſuæ. 439.b
Hieronymus Ægiptius. 24.a
Hieronymus Burgenſis, catalaunenſis epiſcopus & Comes, de pietate & literis bene meritus. 755.b
Hierophile Sibylla Delphica. 93.b
Hieropolitanum templum Hieroſolymitano ſimile. 191.a.b
Hieroſolyma erat omnium vrbium Orientes clariſſima & ampliſſima. 186.a
Hieroſolyma capitur. vndecies centenamillia fame & gladio perierunt. 373.b
Hieroſolymitanum concilium. 416.b.443.a.487.a. 613.a
Hieroſolimitanus patriarcha Germanus hodie ſedet. 753 b
Hieruſalem primarium eccleſiæ ſuæ thronum quare non poſuit. 361.b.362.a
Higinus Athenienſis, 10. Rom. pontifex, epiſtolas duas ſcripſit. 382.a.b
Hildemenſe concilium. 721.a
Hillelis doctoris inſignis 80. diſcipuli. 200.a.291.b
Hillelis minimus eruditione diſcipulorum, vniuerſum cabbalæ & ſcripturarum corpus, cunctas etiam philoſophiæ partes exactiſſimè tenebat. 205.b
Hilarius Arelatenſis. 436.a
Hilarij magna laus. 424.b
Hilarius Sardus, 48. Rom. pont. 447.a.b
Hilarius Pictauorum epiſcopus hymnum Angelorum in lat. conuertit, & in Miſſam includit. 419.b.420.a
S. Hildegardis miraculis & prophetiis illuſtriſſima. 619.b
Hilpericus Francor. rex à ſatellite confoſſus eſt. 492.a
Hilpericus Francorum rex' multos Iudæos baptizari iuſſit. 470.a.471.b
Hipparchus aſtrologus. 302.a
Hipparchus Piſiſtrati filius, Athenis occiditur vt tyrannus. 238.a
Hippocrates medicus in Theſſalia. 185.b
Hippocrates Pythagoræ diſcipulus, medicinam in lucem reuocat. 252.a
Hippolytus martyr. 396.a
Hippomenes Ath. quartus decennalis princeps. 142.b
Hipponenſe concilium. 435.a.444.a
Hiram rex Tyri. 120.a
Hiras Hiraites ſacerdos Dauidis. 108.a
Hiſpalenſe I. concilium contra Arianos. 472.b
Hiſpalenſe 2. concilium. 482.b
Hiſpaniæ regnum chronica incipiunt. 437.b
Hiſpanicum concilium. 515.a
Hiſpani die ſabbati ceſſant ab omni opere ſub horam veſpertinam 459.a
Hiſpanorum opus eſt, expugnare infideles & paganos. 705.b
Hiſpani verſus occidentem ſulcatomari nouum orthem adeunt. 118.a
Hiſtoriæ Græcæ ſcriptores 252.a
Hiſtoria regni hæretici liquidò narrari non poteſt. 150.a.151.b
Hiſtriones Italia pelluntur. 211.b
Hiſtoricum ſæculum incipit. 130.a
Hiſtrus in porto. 145.b
Hobal filius Ioctan. 35.a
Holda prophetiſſa. 143.a.144.a
Holophernes contra Cilices, Syros, Iudæos, donec ei Iudith caput præſcinderet. 232.a
Homerus mendaciorum ſcriptor. 242.a
Homeri fabulæ innumerabiles debello Troiano. 99.b
Homerus non modò cæcus fuit, ſed & victum errans per omnes propè terras ſibi emendicabat. 119.b
Homeri & Heſiodi animas pendentes ex arbore ſerpentibus illas vndique vexentibus graues dare pœnas eorum cauſa, quæ finxerunt de diis. 119.b
Homerus centum annis plus minus poſt bellum Troianum 119.b. ſexcentis ante Ariſtotelem, Meleſigenes ante cæcitatem appellabatur. eius ortum ſeptẽ Græcorum ciuitates glorioſè ſibi vendicabant: cuius poëſi nullum opus apud Græcos vetuſtius, extare in confeſſo eſt. Sibyllinos verſus plurimos ſuis verſibus inſeruit.
ante Homerũ multi poëtæ in Græcia extiterunt. 119.b
Homerus iunior, vnus è pleiadum numero. 284.a
Homo ſibi relictus eſt poſt lapſum. 7.b
Homo poſt lapſum neceſſariò moritur 7.b
Hominem fecit Deus ætate, ſapientia, virtute, ſcientia perfectum. 4.a
Homines primi longæui quia natura erat ſimplicior & incorruptior. 5.b
Homines primùm in Attica fuiſſe natos alij aſſeruerũt, alij in Arcadia, alij in ægypto, alij in Scythia. 5.b
Honi Megalites gladiis militũ confoditur. In numero diuorum ponitur in Hebr. breuiariis. 203.b
Honorarium pro Miſſis dari. 753.b
Honoricus ſuccedit Genſerico, qui multò crudeliùs Catholicos eſt perſecutus. 450.a.b
Honorius I. Campanus, 72! Rom. pontif. 483.a.b
Honorius 2. ſedit contra Alexandrum. 589.a. pſeudo papa. 590.b
Honoriùs 2. Imolenſis, 169. Rom. pont. 608.a.b
Honoriùs 3. Romanus, 183. Rom. pont. 640.a.b
Honorius 4. Romanus, 196. Rom. pontif. 657.a.b. vir bonus & integer.
Honorius preſbiter Auguſtodunenſis. 605.b
Horas obſeruaſſe primus dicitur Mercurius Triſonegiſt. 280.a
Horatius, vita incontinentiſſimus, ſententiis grauiſſimus. 343.b
Horcena vrbs in Germanis. 101.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Homisda Frusiuonius Campanus, 54. Rom. pontif. reliquit multas epistolas decretales. 458.a.b
Horologium sciotericum, i. solare. 245.b
Horologium Achaz celebratur, cùm Græci & Latini trecentis annis ante Christum neque quadrantes, horologia, neque horas haberet. 137.b
Hortensia Hortensij filia, luculentam orationem ad Augustum habuit. 343.b
Hortensius consul. 321.b
Hortensius occisus est cum Cassio & Bruto. 354.a
Hortus Eden in Mesopotamia. 7.b
Hortus voluptatis, futuræ vitæ immortalis typus. 21
Hosius centeno maior moritur. 424.a. HOSIJ deliramenta.
Hosius Cordubensis. 422.a
Hospitaliorum D. Ioannis ordo. 605.b
Hospitalarij D. Io. equites Rhodij. 666.b
Hostanes de Magia scripsit. 265.b
Hostiensis episcopus pallio vtitur, & pontificem Rom. consecrat. 417.b
T. Hostilius Rom. rex. 137.a
Hozai propheta. 143.a
S. Hugo monachus Cluniacensis. 581.b
Hugo D.S.Victore Parisiensis theologus. 608.a
Hugo Cardinalis S.Sabinæ scripsit in vniuersam scripturam, iuxtà quadruplicem sensum. 645.b
Hugo Capetus Francorum rex. 551.b
Hugo Capetus, Comes Parisiensis. 570.a
Hula filius Aram. 29.a
Humanum sanguinem non fundere. 26.a
Hundeus Normanorum rex, fidem amplexus, à Carolo de baptismo suscipitur. 548.a
Hungariæ regnum incipit. 568.a. 574.a
Hungarorum duces præcipui. 561.b.562.a
Hus filius Aram. 29.a
Io. Hus pseudoeuangelista Bohemorum. 684.a
Hyberni siue Scoti fidem Christi recipiunt. 417.b
Hydrautica, i. organa, in Francia tunc primùm incipiunt. 534.a
Hydrophobeticum, aquas metuentem, Baldum interiisse. 681.b
Hymni ab Hilario & Ambrosio cõpositi. 420.a421.b
Hymnographi apud Græcos. 538.a
Hypapentes Domini dies festus. 465.b
Hyperemnestra Danai filia sacerdotio fungitur. 93.b
Hyrircanus filius Alexandri pontifex. 201.a
Hyrcan⁹ exvna camera tria talentorũ millia eruit. 116.a
Hyrcanus octogenarius occiditur. 205.b

I.

IAbel filius Lamech Cainitarum septimus. 13.a
Iabel à Caino septimus, ab Adamo octauus, Pastoritiam nece Abelis, Abelis intermortuam restituit. 15.b
Iacob & Esau nepotulos suos Abraham ex Isaac suscepit. 42.a
Iacob & Esau ex vno cõcubitu sali differentibus planè naturis, astrologorũ vanitatem coarguunt. 54.a
Iacob prandet domui suæ. b75.
Iacob suscipit Beniamin, Rachelem sepelit & Deboram 58.a. viginti duos an. Isaac senem sua præsentia consolatur & curat.
Iacob, qui & Israël cognominatus post angelicam luctã, omniũ primus votum nuncupauit Deo. 57.b
Iacob vixit cum auo Abraham annos quindecim, cũ Sem patriarcha 50. cum patre Isaac. 120. &c. 57.b
Iacob per annos 12. delitescit apud abauum Heber metu fratris Esau. 57.b
Iacob ducit Liam vigesimum secundum agentem, inde post dies septem Rachelem Liæ gemellam, quæ & ipsa proinde agebat vigesimum secundum. 57.b
Iacob anno ætatis 63. benedictionem & prærogatiuam primogenituræ consequitur à patre consequitur. 57.b
Iacob descendit in Ægyptum, annis 130. natus. 57
Iacob è Mesopotamia rediens, patrem Isaac in Hebron inuenit. 54.a
Iacob annos trãsegit in Mesopotamia, patri ministrauit post reditum suũ è Mesopotamia 22. annos. 57.b
Iacob moritur post tot exilia & cruces, anno 17. post descensum in Ægyptum. 58.a
Iacob Iosephi viri Mariæ pater. 206.a
Iacobæi manserunt in Ægypto 430. annis. 61.a.b. 62.a
Iacobini ecclesiæ conciliantur. 694.a
Iacõbitæ hæretici. 482.a
Iacobitarum secta. 447.b
Iacobus frater domini, de templo præcipitatur, iussu Anani pontificis 221.b rexit ecclesiam Ierosolymitanam. 30. annis.
Iacobi tres, quorum duo Apostoli, tertius simpliciter Frater Domini episcopus Ierosolymitanus appellatur. 221.b
Iacobus Ioannis frater, decimo anno à morte Christi occisus est. 219.b
Iacobus Iustus apostolus, frater domini Hierosolymis ann. dom. 34. sedit. 369.b
Iacobus frater Domini Liturgiam siue missam promulgat, quæ Græcè habetur 221.b. primus ab Apostolis constitutus fuit episcopus & λατρεγὴς. 221.b
Iaddus sacerdos, quem Alexander summa veneratione prosecutus est. 185.b
Iaddus qui occurrit Alexandro magno, Simon Iustus appellatus est. 188.a.b
Iair Galaadites de tribu Manasse. 94.b
Iannes & Mamres, magi Ægyptiorum qui Mosi restiterunt 66.a. principes incantatorum.
Iair ciuitates 20 condidit. 94.a
Iannes Mosii restitit. 64.a
Iannes vltimus princeps de domo Iechoniæ. 192.a
Ianuæ seu Ianizeri ex Christianorum filijs eliguntur. 694.a
Ianuarius vndecimus mensis. 2.a
Ianus primus in Italia regnat. 90.a.b
Ianus Noe dictus ob vini inuentum. Iam vinum dicitur. 24.a
Iao religiosiùs prefertur, quem Iouis dæmonis nomen. 77.b
Iaphet filius Noe primus. 20.a
Iaphet ab Hesiodo Iapetus nominatur. 28.a
Iaphet se mari audacter cõmisit vnde, Audax Iapeti genus. 25.b

Iapetus Europæorum & Septentrionalium pater. 27.b
Iared genuit Henoch anno ætatis suæ 162. 12.b
Iared omnium diutissimè vixit, demptro Mathusale. 12. a
Iared propheticè appellatus, quoniam eius ætate fuit maximus mundi descensus siue declinatio in religiones varias. 12.a
Iason Argonautarum princeps. 93.b
Iason frater Oniæ 191.b. qui Iesu, dicebatur. 192.b
Iason Cyrenæus quinque libros scripsit de reb. Machab. 306.a
Iauan filius Iaphet. 29.a
Iauan Græcorum fator. 29.a
Iberus rex Hispaniarum secundus. 57.b
Ibis poëma Callimachus condidit. 289.b
Ἰχθύες, Christiani. 220.a
Iddo propheta. 112.b
Iddo vates. 151.a
Idioma Sanctum, Aramæum. 185.b
Idiotæ Hebræo charactere, & Aramæo idiomate vtebantur 185. b. Samaritani, idiotæ.
Idololatria vetus posita erat in cultu siderum, militia cæli. 90.a
Idololatria diaboli inuentum. 13.b
Idololatria cœpit tempore Enos. 10.a
Idolomania vigebat temporib. Arahæ. 41.b
Idolorum prima mentio. 59.b
Idola non colere, naturæ præceptum. 26.a
Idola obmutuisse concionantibus Apostolis. 227.b
Idumæorum rex primus. 59.b
Idumæorum sacrifici, Christianorum. 415.b
Iechonias transmigrationis tempore regnauit. 146.a. 147.b
Ieduthun propheta. 106.b
Iehiel filius Zachariæ. 123.a.b
Iehoua vel Ioua nusquam exiſtit in rerũ natura 77.b. noua, irreligiosa, imperita, aliena & barbara pronunciatione, dicitur Iehoua.
Iehu rex Israël. 125.a.b
Iehu omnem progeniem Achab deleuit multa piè fecit 156.a. in impietate,
Iehu filius Anani vaticinatur contra regem Israël Basan. 122.a.123.a
Ieiunare die Dominico, & die Iouis non licet. 409.b
Ieiunia quatuor temporum, in quibus ordines sacri conferuntur, instituta à Calixto. 390.a
Ieiunium in quadragesima feria quinta instituit Gregorius. 502.a
Iephte infamis quidem natalibus, fide & pietate nobilis, sanctissque veteris testamenti ascriptus. 95.b
Iephte ad Aram filiam sacrificauit 95. b. perpetuæ duntaxat virginitati cõsecrauit, dicunt recentiores.
Iephte è tribu Manasse. 95.a.b
Iera filius Ioctan. 35.a
Ieremias vates. 143.a.144.a. 148.a
Ieremias prophetiæ munere fungitur ann. 41. à suis trahitur in Ægyptum, ibi philosophiæ incunabula posuit, secretiore sapiẽtia hierophãtas imbuẽs. 234.a
Ieremias hodie in patriarchatu Constantinopolitano, 142. patriarcha. 713.b
Ieremias Constantinopolitanus patriarcha ad Henricum 3. Franc. regem scribit. 764.a
Ieroboam Israëlitarum rex. 122.b
Ieroboam Israëlitas ad rebellionem inflammauit. 117.b
Ieroboam filius Nabat de tribu Ephraim hæreticus. 151.a.b. 152.a
Ieroboam filius Nabat regni decem tribuum conditor. 120.b
Iesca, quæ & Sara filia Haran 38.a. quæ pulchritudine sua excitabat homines ad sui conspectum.
Iesse, siue Isai princeps Iuda. 101.a
Iesuatorum monasticus ordo. 684.a
Iesuitarum ordo confirmator. 724.a
Iesuitarum initium. 715.b
Iesuitarum collegium Claromõtensis episcopus Lutetiæ condit. 735.b
Iesus filius Syrach auctor Ecclesiastici. 284.a. 288.a
Iesus filius Syrac Ecclesiasticum Hebraicè scripsit. 189.b. è 72. interpretib. fuit.
Iesus, qui suum in Iasonis nomen transformauit. 192.b
Iesus filius Iosedec. 182.b
Iesus Gamalielis filius, pontifex. 221.a
Iesus, siue Iosue, minimus filiorum Baiazetis, Christianæ religionis initiatus. 690.a
Iesu nomen Paulus in epistolis quingenties vsurpat vsqueadeò ei erat amabile & suaue. 364.a
Iethro socer Mosis. 86.a
Iezabel impia, filia Ethbaal regis Sidoniorum. 154.a
Ignatius Alexandriæ patriarcha. 365.a
Ignatius antiphonarum & hymnorum primus auctor. 427.b
Ignatius Ioannis euangelistæ discipulus, primus instituit antiphonos hymnos in ecclesia. 375. b. 377. b
Ignatius Layola Hispanus, Societate Iesu fratrib. initium dedit. 715.b
Ignis sacer in puteum mersus. 186.a
Ignis ardens à Callinico architecto Syro excogitatus. 494.a. seu gregeoys.
Ignis Latriam fugit Abraham, quam tyrannus Nimrod vrgebat. 41.b
Ilerdense concilium in Hisan. 457.a
Iliadem Homeri nucis putamini inclusam fuisse. 722. a
Illyricum concilium de Trinitatis vnitate. 428.b
Imago Dei in naturalibus mentis facultatibus. 4.a
Imagines sacræ adorandæ. 517.b
Imagines sacræ in templis habentur, & sunt in aliqua veneratione, vt quæ imperitioribus sint loco sacrarum literarum. 494.a
Imagines Christi & Sanctorum venerandas esse. 453.b 249.b
Imarus rex Libyæ. 410.a
Immobilis Ecclesiæ sedes.
Imperatrix Maria, filia regis Aragonum, ob adulterium publicè Igne concrematur. 571.b
Imperij per barbaras nationes laceratio. 359.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Imperium translatum à Græcis ad Francos. 518. a
Impij astris, naturæ, casui, vel humanæ industriæ tribuunt, quod à Dei gratia vel iudicio est profectũ. 24. a
Impressoria ars, nouum scribendi genus, anno 1440. excogitata in vrb. Argentinensi. 695.b.697.b
Imra Æthiopum rex, inter sanctos relatus: miraculis clarus, suis precib. stitit cursum Nili. 631.b
Inachus Argiuorum rex primus. 83.a.
ab Incestu propinquorum, naturæ præceptum. 26.a
Indictiones incipiunt. 417.b
Indictiones substitutæ olympiadibus. 130.a
Indictiones Constantiniana. 410.b
Indictionum Constantini Magni initium. 2.a
Indictiones incipiunt ann. Dom. 313. quæ 15. annorũ spatio definiuntur. Indictio certi tributi genus. 409 b. 410
Indorum sator fuit Ioctan. 35.a
Indi in suis Chronicis Adami patrem & præceptorem fingunt. 5.b
Indulgentias quòd primus Gregorius dederit, est error. 473.b
Ingelheimense concilium. 562.b. 563.a. 567.a
Innocentium quatuordecim millia occisa sunt. 208.a
Innocentius 1. Albanus, 42. Rom. pontif. multa instituit. 436.a b
Innocentius 2. Romanus, 170. Rom. põt. 610.a.b
Innocentius 3. Anagninus, 181. Rom. pont. 636.a.b
Innocentius 4. Genuensis, 186. Rom. pont. 145.a.b. pater iuris.
Innocentius 5. Burguntius 191. Rom. pont. 654.a.b. Dominicanus.
Innocentius 6. Lemouicensis, 205. Rom. pont. 678. a.b. Canonista maximus.
Innocentius 7. Sulmonensis, 210. Rom. pont. iurisperitus comis ac blandis. 689.a.b
Innocentius 8. Genuensis, 221. Rom. pont, 704. a.b
Iuo in Pannonia. 413.b
Inquisitionis officium instituitur. 706.a
Instrumenta musica decem generum. 106.a.107.b
Integra vrbs in Phrygia, cuius magistratus & ciues omnes erant Christiani, incẽdio cremata est. 403.b
Intercalatio Cæsariana correcta est ab Augusto. 213 b
Intrauit vt vulpes, regnauit vt leo, mortuus est vt canis. 660.a
Inuentio rerum non est ita recens, vt Græci putant. 55.b. 56.a
Inuentores rerũ ingeniosi fuerũt primi homines. 5.b
Io, vel Isis, artem molendi pinsendique docuit. 91.b
Ioachas pontifex. 122 b
Ioachas rex Iudæ 19. Iosiæ filius, sanguinarius & impius. 145.a.b
Ioachim, qui & Iechonias, à populo dux constituitur. 146.a. 148.a
Ioakim, Eliakim rex iudæ 20. Iosiæ filius, impius fuit. 145.a.b
Ioachim rex, qui & Eliachim, ob significationis nouitatem. 206.a
Ioachim pontificatum suscipit & administrat 185. a. b. librum Iudith conscribit.
Ioachim pater fuit B. Mariæ & virginis. 206.a
Ioachim B. Mariæ parens nascitur, Eliachim & Eli. 202. a
Ioam vates. 151.a
Ioam prænunciat Iosiam destructurum idololatriam 120.a. Iadon vocatur à Iosephi, Semeas à Terbula.
Ioanan ben Zachai discipulorum Hilletis minimus 205. b. vniuersum scripturæ corpus tenebat.
Ioanna puella, anno ætatis circiter 20. Aureliam vrbem obsidione Anglorum, qui Lutetiam possidebant liberat. 693.b
Ioannis Christi Baptista & præcursor. 210.a
Ioannes Apostolus in Pathmum insulam relegatur, 375. b. Euangelia & epistolas dictat reuersum ab exilio.
Iohannes Euangelista moritur. 358.b
Ioannes sua morte clausit centensimum Christi nati annum. 375.b
Ioannes Damascenus Theologus multa Græcè scripsit. 506.a
Ioannes à denicto quodam hyrcano, Hyrcanus dictus est. 196.a.b
Ioannes Hyrcanus pontifex. 309.a
Ioannes Francorum rex ordinem equitum Stellæ auspicatur. 677. b
Ioannes rex. Franc. Burgundiam Galliæ regno coniunxit. 681 b
Ioannes Cabadis dux egregius, postea mendicando victum quæsiuit. 463.b
Ioannes Storeus Anglus Londini illustri martyrio ad superos migrauit. 748.a
Ioannes Hispalensis in captiuorum solatium Scripturam in Arabicam transtulit. 598.a
Ioannes Indorum Patriarcha, vnus de maximis, Romã venit ad Calixtum pontificem. 607. b
Ioannes Indiæ presbyter & rex. 607 b
Ioannes abbas Chronicon scripsit. 472.a
Ioannes de Columna, auctor libri cuius titulus est, Mater historiarum. 670.a
Ioannes à Temporibus annos 361. vixisse fertur. 613. b
Ioãnes Gultembergius Argentinensis, ãrtem impressoriam primus excogitauit. 695.b
Ioannes 1. Tuscus, 55. Rom. pontif. 459.a b
Ioannes 11. Romanus, 58. Rom. pontif. 462.a.b. 463.b
Ioannes 111. Romanus, cognomento Catilina, 63. Rom. pontif. 468.a.b
Ioannes 4. Dalmata, 74 Rom. pont. 487.a.b
Ioannes v. Antiochenus, 84. Rom. pontif. 495.a.b. 496.a
Ioannes v 1. Græcus, 87. Rom. pont. 499.a. b
Ioannes v 11. Græcus, 88. Rom. pontif. 499.a.b
Ioannes v111. Romanus, doctus, antea Cardinalis, 110. Rom. pontif. 543.a.b
Ioannes 1 x. quem hæretici nugantur ementito sexu sedisse in sede pontif. esse autem fabulam multis argumentis euinci potest. 538.a. 539.b. 540.a
Ioannes X. Romanus, 126. Rom. pontifex. 556. a.b
Ioannes 11. Romanus, 129 Rom. pont. 558.a.b
Ioannes 12. profugus, iterum pontificatum obtinuit, 565.a.b
Ioannes 12. Romanus, 134. Rom. pont. 562.a.b. hominis monstrum. 563.b
Ioannes 13. Romanus. 136. Rom. pont. 565.a.b
Ioannes 14. Papiensis, 141. Rom. pont. 569.a.b
Ioannes 15. Romanus, 142. Rom. pont. 569.a.b. malus & auariss. cleros exosus, omnia suis largietur.
Ioannes 16. Romanus, 143. Rom. pont. 570.a.b
Ioannes 17. Græcus, 145. Rom. pont. 572.a.b
Ioannes cognomẽto Siccus, 18. Romanus, 147. Rom. pont. 574.a.b
Ioannes 19. Rom. pontif. 148. ad otium conuersus, nihil memoria dignum gessit. 575.a.b
Ioannes 20. Tusculanus, 151. Rom. pont. 579.a.b
Ioanns 21. Lusitanus, 193. Rom. pontif. 655.a.b. vir literatus, sed in rebus gerendis parum prudens. 656.a
Ioannes 22. Caducensis, 202. Rom. pontif. 668.a.b. 671.b
Ioannes 23. Neapolitanus, 213. Rom. pont. 691.a.b
Ioannitarum ordo instituitur. 605.b
Ioas Ochoziæ minimus filius. 126.b
Ioas & Ieroboam Israëlitarum reges. 127.a
Ioas sex annis occultatur propter tyrannidem Athaliæ 126.a. restaurat templum, tandem deprauatus iram Dei meruit. à suis seruis interfectus est. 126.b
Ioatham rex Iudæ 13. sanctissimus fuit, prospereque regnum administrauit. 133. a. b
Ioatham Pontifex. ibid.
Iob historia à Iosepho non nominata. 184.a
Iob Arabs Hussitarum princeps, fuit ex posteris Nachor. 65.b
Iob Dina filiam Iacob ducit vxorem. 60.a
Iobab filius Ioctan. 35.a
Ioctan Indorum pater. ibid.
Ioctan frater minor phaleg. 32.b
Iodocus Badis doctissi. 708.a
Ioël summus sacerdos. 128.b.129.b
Ioël propheta, de duabus tribubus vaticinatur. 141.b
R. Iohannam ben Zachia, præceptor R. Eliezer. 225.b
Ioiada pontifex. 125.a
Ioiada quintus pontifex. 187.a
Ioiada pontifex solus post Mosem 120. ann. vixisse legitur. 126.a
Iones profugi Athenas se contulerunt. 106.a
Ionica & Italica philosophia est vetustissima. 236.a
Ionadab filius filius Rechab, clarus propheta. 114.a.b
Ionas prædicit euersionem Niniue regi Assyriorum. 152.b
Ionas diutissimè munus prophetiæ exercuit. 127.b
Ionas vaticinatur in Ieroboam filium Ioas. 127. b. in Niniuitas.
Ionas cocus Lutheri, se iustum Ionam predicabat. 729. b
Ionathan propheta. 112.b
Ionathan 3. Iudæorum princeps. 195.a.b
Ionathan pontifex Annæ filius. 218.b
Ionathas filius Vziel paraphrasin Chaldaïcam fecit. 200.a
Ionathan ben Vziel, Syriacè totum vetus testamentum reddidit 205.b. obiit ann. 28. ante Christi Natiuitatem. Paraphrastes Chaldaicus appellatur.
Ioarib summus pontifex. 124.a
Ioram propheta. 121.a
Ioram Israëlitarum rex. 123.a.b
Ioram frater Ochoziæ, nonus rex Israël. 155.a.b
Ioram rex Iudæ septimus 123. a. Athalia filiæ Achalo coniux, peregrinam religionem secutus est.
Ioram intestinorum doloribus per biẽnium inuexatus, vt egereret etiam viscera sua. 123.b.124.a.b
Iordanis fluuius ad radices Libani montis exoritur. 210.a
Iordanes Dominicanus, theologus suis silentium mensæ præscribit. 642.a
Iornandes, siue Iordanus Gotthorum episcopus & historicus. 465.b
Iosaphat summus sacerdos. 125.
Iosaphat rex Iudæ sextus, sanctissimus 122.a. religionis virtutibus clarus. cum Achab affinitatem iunxit. 123.b
Iosaphat nauigationem in Ophic Indiæ à temporibus Salomonis intermissam repetit, sed infeliciter, quòd illius socios Israëlitas hæreticos adiunxisset. 123.b
Iosedec temporum captiuitatis. 182.b
Iosedec & Iesu Pontificibus. 162.b
Ioseph sexdecim annorum vẽditur. eum habet seruũ Putiphar, eundem habet in carcere per annos circiter tredecim. 58.a
Ioseph tricenarius stat in conspectu Pharaonis, pro rex Ægypti. ibid.
Ioseph somniorum intelligentiam primus condidit 59.b. venditus à fratribus pet inuidiam.
Ioseph ab Ægyptæ prudentia singulari famem depulit, consecratus ab Ægyptiis, Serapis nomine. 59.b
Ioseph vixit 110. annos 63.b. minùs diu vixit quàm reliqui.
Ioseph in Nilum proiectus refertur inter Deos Ægyptiorum 63.b. ossa eius transtulerunt Israëlitæ.
Ioseph filius genet fuit Eli, i. Ioachim. 206.a
Ioseph cæcus paraphrastes. 205.b
Iosephus Galilææ dux. 223.b
Iosephus Galilææ præfectus, à Rom. capitur. 224.a
Iosephi testimonium de Iesu, vero Messia Christo. 226.a
Iosias rex Iudæ pugnans contra Necao in prælio cecidit. 230.a
Iosias rex Iudæ 18. idololatriæ labes expiauit. 143.a.b
Iosippus Hebræus. 376.a
Iosippus & Iosephus, vterque sacerdos, doctus, nobilis, &c. vnus Hebr. alter Græcè scripsit. 224.a
Iosue pontifex. 180.a
Iosue de tribu Ephraim. 81.a
Iosue princeps synagogæ magnæ 180. a. eum fuisse edoctum à Mose. 183.a
Iosue rerum suarum commentarios scripsit, & Deuteronomi postremos versus. 82.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iouiãnus noluit habere milites nisi Christianos. 423.b
Iouianus Athanasium ab exilio reuocat, & templa Idolorum claudit, &c. 424.a
Iouinianus hæreticus. 422.a
Iouius Maximinus conuentus fieri prohibuit. 397.b 398.a
Iouianus Pontanus. 705 b
Irad Cainitarum tertius. 10.b
Irenæus Lugduni. 222.a
Irenæus Lugdunensis episcopus Fotini successor. 386.a
Irenæi error de receptaculis animarum. 668.a
Isabella Philippi Franc. regis filiã. 672.a
Isaac Hebræorum pater. 43 b
Isaac genuit Iacob. 53.b
Isaac ex promissione & secũdum spiritum natus, terræ sanctæ incola solus fratrum permansit. 55.b
Isaac typus Christi, qui Polygamiam synagogæ sustulit, & monogamiam antiquam retulit. 53.b
Isaac caligauerunt oculi, & videre non poterat. 53.b. 54.a
Ismaël antichristi siue Mahometis typus. 93.b.54.a
Isaac anno ætatis vinctus, vt sacrificaretur à patre. 54.a
Isaac recipit Iacob è Mesopotamia feliciter reuertentem. 54.a
Isauricus dictus Seruilius. 201.b
Isboses Saulis filius regnauit septem annos, & menses sex. 106.a
Isidorus Pelusiota. 442.a
Isidorus Basilidis filius. 384.a
Isidorus Hispalensis commẽtatus est librum Iudith. 235.b
Isidorus Iunior Hispalensis episcopus 481. b. Gothorum historiam scripsit.
Isidorus senior, episcopus Cordubensis. 436.a
Isidorus senior Cordubẽsis Chronicon scripsit, quod auspicatur à D. Ioanne Chrysostomo. 439 b
Isidorus edidit de Donatione Constantini edictum. 412.a
Isis ex Æthiopia ad Ægyptios attulit literas. 65.b
Ismaël Ismaëlitarum & Agarenorum in Arabia princeps. 43.b
Ismaël primogenitus Abrahæ ex ancilla Agar, à quo Ismaëlitæ, Saraceni, & Arabes 55.b. duodecim filios principes reliquit.
Ismaël feras homo, manus eius contra omnes, & manus omnium contra ipsum. 55.b
Ismaël pœnitentiam egit, & pietatem coluit, & paternum funus cum Isaac religiosè curauit. ibid.
Ismaël mortuus est anno 65. Iacob. 58.a
Ismaël Sophi. 710.a.713.a.b
Israëlitarum siue decem tribuum regni conditor Ieroboam. 120.b
Ismaëlitarum reges semper in impietate Ieroboam permansisse, nisi eam aliqui auxerint. 121.b
Isthmia & Pythia primùm aguntur in Græcia. 237.b
Isthmus Ægyptiaca. 79.a
Italiæ nouum regnum exoritur. 546.a.547.b
Italiæ pars mero pontificis iuri subest. 103.b
Itinerarium R. Beniamin. 184.a
Iturea in Tetrarchia Philippi. 210.a
Iuba Maurorum rex doctissimus. 218.a
Iubal filius Lamech Cainitarum septimus. 13.a
Iubal, musices, & instrumentorum eius psalterij & citharæ repertor. 15.b
Iubalda tertius rex Hispaniæ. 61.b
Iubilandi vocabulum à nomine Iubal fluxit. 15.b
Iubileum ad annos 25. Sixtus 4. reduxit. 702.a
Iubileum de centesimo Bonifacij ad 50. annos retulit. 675.b
Iubileus annus centesimo quolibet anno celebrandus. 660.a
Iudæ regnum, vel Hierusalem, vel duarum tribuum, vel Dauid Roboam obtinuit. 120.a
Iudæa in prouinciam redacta. 210.a
Iudæa in formam prouinciæ redacta est. 106.b
Iudæa in potestatem Rom. venit anno 61. ante Christi ortum. 202.a
Iudæa miserè à Magis & latronib. affligitur. 219.b
Iudæus quidam imposuit Iudæis quibusdam se esse verum Messiam. 708.a
Iudæus quidam sacram hostiam cum theca emit, &c. 711. b. 712.a
Iudæi pacis Principem de medio tollentes, in dissensionis & belli præsidis satanæ potestatem inciderunt. 217.b
Iudæi pastores, quòd eorum opes in pecoribus essent positæ. 63.b.65.b
Iudæi cadebant super faciem, & adorabant. 405.b
Iudæi in Ægypto constantissimè retinuerunt linguã Hebraicam. 64.a
Iudæi indulgentes odio in Christianos aliter numerũ annorum notant. 348.a.b
Iudæi Apostolorum æmuli, sacrarum literarum capsarij. 163.b
Iudæi plures remanserunt in captiuitate, amore possessionum & liberorum, illicóque formam reip. à Persis redemerunt. 182.a
Iudæi & Samaritæ in Palestina ecclesias incendunt, & obuios quosque Christianos interficiunt. 467.b
Iudæi externorum dominatu plenè liberati. 196.a
Iudæi vectigales Persarum & Græcorum vsque ad Machabæos. 179.b
Iudæi libertate & religione priuati sub Antiocho. 274.a
Iudæi qua mensura mensi sunt Christo, eadem est eis repensum. 227.b
Iudæi dispersi & palabundi vagantur, per aliena hospitia iactantur. 224.a
Iudæi clausi in America. 159.b
Iudæi multi in Tartaria. 158.a
Iudæi à Saracenis expelluntur. 614.a
Iudæi Hispania pulsi. 703.b.706.a
Iudæi ex Hispania pulsi à Ferdinando quinto. 380.a
Iudæi è Portugallia electi. 708.a
Iudæi Francia penitus exiguntur. 614.a
Iudæi à Philippo Pulchro tota Frãcia iam tertiò spoliati & exacti sunt. 660.a.667.b

Iudæi multi in Gallia cõbusti 627. b. puerum Christianum in crucem egerunt.
Iudæi è Frãcia expulsi sunt, & eorum synagogæ euersæ, vel mutatæ in ecclesias. 629.b
Iudæi quarto & extremo exilio è Frãcia electi. 688.a
Iudæi in Aruernia vltra quiagentos conuertuntur. 469.b. & deinceps.
Iudæi de Donatione Constantini. 413.b
Iudæos tumultuantes Claudius Roma expulit. 220.a
Iudæis Parisiensibus respondit Innocentius, Deus omnipotens auferat velamen è cordibus vestris. 610.a
Iudæorum calamitates variæ. 358.a
Iudæorum captiuitas grauissima. 194.a
Iudæorum regnum 500. explet. 150.a
Iudæorum magna strages. 380.a
Iudæorum persecutio, in Germania 618. a. in Francia fuit pecuniaria.
Iudæorum fabulæ & mendacij contra Christũ. 198.a
Iudæorum principes à Floro flagris verberati, & crucibus affixi. 222.a
Iudaicum bellum quinque annis cõtectum est. 225.a
Iudaicorum doctorum successio. 607.b.608.a
Iudaicæ calamitatis fontem è Christi nece proficisci. 163.b
Iudas Machabæus 2. Iudæorum princeps dominatũ administrauit annis quatuor. 194.b
Iudas Hasmoneus sacerdotium & remp. cœpit administrare 192.b. filius Nathatię. primus princeps Iudæorum. ibid.a
Iudas Machabæus belli sacri commentarios scripsit. ibid.a. eius facta præclara.
Iudas princeps. 63.a
Iudas alius Ezechiæ filius, sicariorum dux, docens tuendam libertatem. 211.b
Iudas Galilæus, conditor Sicariorum & Zelotarum. ibid.
Iudices dicti sunt, quòd penes eos auctoritas esset dicendi ius, & administrandi remp. 87.b
Iudicum ætas. 2.b
Iudicium, & per antithesin, iniuria & violentia, Mispat. 103.b
Iudith liber post synodum scriptus est. 184.a
Iudith librum Ioachim scribit. 185.b
Iudith Artaxerxis tempore viguit. 255.b
Iudith historia 234.a. ad tempora Nabubdonozoris referenda. 253.b
Iugurtha corrumpit pecunia senatum. 311.b
Iulianus Cœnomanis. 222.a
Iulianus ecclesiæ hostes fouebat apostata. 423.
Iulianus à Libanio corruptus in ethnicam impietatem labitur. 422.a
Iulianus apostata hexametri nobile inuentum Hebræis inuidet. 79.b
cum Iuliano apostata dæmon loquebatur diuersis vocibus & modis. 4.a
Iulianus apostata hostis Christi, Iudæis pecunias cõtulit, & artifices vndique euocauit, furens, vt Domini sententiã euerteret, qui non patitur deinceps templum instaurari. 224.b
Iulianus apostata Iudæis suadet vt templum Hierosolymis restaurent, in odium Christi. 423.b
Iulianus apostata incerto ictu ad mortem sanciatus, virtutem Christi confessus est, Galilæe. 228.
Iulianus apostata periit incertò ictu: annum vnum & menses 7. impetauit. 423.b
Iulianus Antiochenus monachos magno numero colligit 407.b. martyrio tollitur.
Iulius 1. Romanus, 36. Rom. Pontif. cœmeteria fieri iussit. 418.a.b
Iulius 2. Gennensis, 224. Rom. pontif. 710.a.b
Iulius 3. Romanus, 229. Rom. pontif. 728.a.b
Iulius Cæsar imperator. 201.a
Iulius capitolinus. 408.a
Iuo Carnotensis episcopus decreta pontificum redegit in vnum volumen. 602.a
Iupiter se multis stupris polluit. 90.a
Iuræ. periura, secretum prodere noli. 431.b
Ius Orientale. 412.a
Ius publicum seruare, naturæ præceptum. 26.a
Iuris interpretes doctissimi. 612.a
Iurisconsulti insignes, Papiniani discipuli. 392.a
Iustitia originaria perdita, homo necessariò moritur. 7.b
Iustitiarius cognominatus Petrus Portugalliæ rex. 681.b
Iustinianus Magnus Agapetum adorauit. 367.b
Iustiniani codex promulgatus. 404.a
Iustinianus ex tribus codicibus nouum codicem ex suo nomine Iustinianeum fieri curauit. 462.a
Iustinianus diem festum hypapátes Domini vbique celebrari instituit. 465.b
Iustinianus edixit, ne is ordinaretur episcopus qui vxorem haberet & filios. 462.a
Iustinianus imperator Donationem Constantini cõfirmauit. 411.a
Iustinianus imperator, de peccatis suis pœnitentiam agens, Rom. pontificem humi prostratus pro suis peccatis intercedere rogãs, absolutionem & communionem consecutus, primus imperatorum eius pedes exosculatur. 501.b
Iustinianus maior. 459.b
Iustinianus ex Libya & Carthagine pellit. Arianos, &c. 461.b
Iustinus primus omnium imperatorum coronatur à pontifice Rom. 459.b
Iustinus Martyr. 358.a
Iustinus Martyr de carnium vsu. 8.a
Iustinus philosophus & martyr. 382.a.383.b
Iustinus Trogi epitomista. 382.a
Iustinus Trogi Pompeij epitomista. 343.b
Iuuenis quidam maleficio duarum vellarum in formam asini mutatus est. 575.b
Iuuentus populi Dei, quarta ætas. 71.b
Ixion Corinthiorum rex. 107.a.110.a
Ixion perfidus rex Lapitharum. 93.b

L

LAab filius Mizraim. 30.b
Laban idola habuit, quæ Rachel filia abstulit, & Iacob defodit sub terebintho. 37.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Labinitus vltimus Babyl. rex, Baltazar dicitur. 230.b
Labotes Lacedæmoniorum rex. 112.b.121.
Labyrinthus primus in Ægypto extructus. 64.a
Lacedæmoniorum reges deficiunt. 135.b
Lacedæmoniorum nouum regnum incipiunt. 105.b
Lacedæmonij ab Athenienſibus victi. 257.b
Lacedæmonios & Iudæos ex vno Abraham deſcendiſſe. 191.b
Lactantij error de receptaculis animarum. 668.a
Lactantius Firmianus Ceiſpi Cæſaris magiſter, adeò pauper, vt etiam neceſſariis indiguerit. 415.b.416.a
Ladiſlaus Poloniæ & Vngariæ rex. 696.a
Laicis cuiuſcunque ſint ordinis, prædicare non licet. 641.b
Lamec à Caino ſextus. 12.a.b
Lamec Caini ab nepos bigamiam introduxit. 12.a
Lamech genuit Noë. 16.b
Lamech pater Noë & propheta. 21.b
Lamech ſecundam cædem feciſſe dicitur, Cainum caſu inter frutices ſagitta transfixit, deinde filium, qui ſe fefelliſſet, feramque eum eſſe dixiſſet ſuffocauit. 13.b
Lamech vxorius & gladiator, in vtraque progenie eſt, & eodem ſæculo 16.a. prophetica facultate valuit.
Lamprides Aſſyriorum rex. 87.a
Lampſacenum concilium. 425.a
Lancea Dominica pro Labaro Henricus vtebatur. 557.b
Lancea Dominica diuinitùs repetitur. 598.a
Lanarum & pellium vſus monſtratur à Deo. 8.a
Landus Sabinenſis, 125. Rom. pont. 556.a.b
Lanonius Gallus ab Hiſpanis capitur, quindecim peditum ſignis cæſis. 761.b
Laodicenum concilium. 425.a
Laonicus Chalcondylas Athenienſis hiſtoriam Turcorum ſcribit. 700.a
Laoſthenes Aſſyriorum rex. 106.b
Io. Lapidanus, doctor theologus, Lutetiæ linguam Hebraicam Io. Reuchlinum docet. 711.a
Lapitharum & Centaurorum bellum. 93.b
Lapitharum bellum cum Centauris. 97.b
Lapſus hominis, fons mortis, morborum, & cæterarum calamitatum. 7.b
T. Largius primus Romæ dictator. 246.a
Larthes Ægyptiorum vltimus. 100.a
Laſcaris. 719.b
Lateranenſe concilium. 603.a.604.b.605.a
Lateranenſe concilium 4. contra Berengarium. 588.b
Lateranenſe concilium contra predeacum. 642.b
Lateranenſe Palatium Chriſto ſacrauit & dedit Conſtantinus. 412.a.414.a
Lathyrus rex Ægypti. 278.b
Ptolom. Lathyrus à matre eiectus denuo recuperat regnum. 311.a.b
Latinus Italiæ rex quintus. 97.a
Latinus quintus à Saturno in Italia rex 100. à Genus vnde Latinum.
Latinas literas repetit Carmentis Latini regis mater. 98.a
Latinus filius Carmentis Latinam linguam corrigit, & Latinos de ſuo nomine appellatos reliquit ibid.
Latium dictum, quòd hic latuiſſet Saturnus. 10.a
Laudinenſe concilium. 643.a.659.a
Lauduni Nicola dæmoniaca liberatur. 743.b
Matthæus Launæus Caluiniſmum curat. 754.a
Laurentius martyr. 396.a.397.b
Laurentius poſt abdicationem, epiſcopus Nucerinus. 457.a
Laurentius Iuſtinianus Venetus. 686.a
Laurentius Surius Carthuſianus. 755.b
Lechus & Cechus fratres Polonis atq; Boëmis principes præfuere. 466.a
Legienſe concilium. 604.b
Legio Chriſtianorum Thebanorum duce S. Mauritio à Cæſarianis militibus propter Chriſtum iugulata eſt. 403.b
Legiſtæ quinam ſint. 197.b
Λειτουργὸς, ſacrorum ſolennium adminiſtrator, officiarius, miſſarius hinc λειτουργία, miſſa. 221.b
Leo 1. cognomento Magnus, Tuſcus, 47. Rom. pont. 443.a.b
S. Leo 11. Siculus, 82. Rom. pōt. Græcè & Latinè ſuit peritiſſ. 494.a.b
Leo 111. Romanus 99. Rom. pont. 518.a.b multa pertulit à Romanis. 527.a
Leo 1111. Romanus 106. Rom. pont. 536.a.b.537.b
Leo 5. Ardeatinus, 121. Rom. pont. 554.a.b
Leo 6. Romanus, 127. Rom. pont. 557.a.b
Leo 7. Romanus, 130. Rom. pont. 559.a.b
Leo 8. Romanus, 135. Rom. pont. 564.a.b.565.a.b
Leo 9. Alſatius in Germania, 157. Rom. pōtif. 585.a.b. primus ſedem apoſtolicam ab imperatorum inueſtitura reſtituit. Domus eius pauperibus & peregrinis ſemper patuit. 585.b
Leo 9. antiquam pontificum integritatem è cælo in ſedem Apoſtolicam reuocauit. 553.b
Leo 10. Florentinus, 225. Rom. pontif. 713.a.b
Leo iconomachus odio Romanæ eccleſiæ pecuniam ſacram in ærarium publicum contulit. 412.a
Leo imperator ſanctis imaginibus bellū indixit 502. a. patrimonium eccleſiæ fiſci addixit. 505.b
Leo, mali corui malum ouum, etiam ſactis imaginibus bellis indixit. 514.a.515.b
Leo quaſi bos comedet Paleas. 8.a
Leo de tribu Iuda adumbratus.
Leo Tuſcus, interpres liturgiæ D. Io. Chryſoſtomi. 624.a
Leo philoſophus imperator ſcripſit libr. Βασιλικῶν. 549.b.552.a
Leocrates Athen. quintus decennalis princeps. 142.b
Leodienſis epiſcopus Colonienſem archiep. & Cazimirum fudit. 766.a
Leon Lacedæmoniorum rex. 238.b
Leonidas Lacedæmoniorum rex. 248.a
Leonides Origenis martyrio coronatur. 389.b
Iac. Leopes, Philoſophus & theologus Græc. Hebr. & Arabicè peritus. 711.b
Lepidus vrbi præfectus, triumuir. 326.a
Lepidus limina ex marmore primus in domo poſuit. 319.b. legem tulit de actis Syllæ reſcindendis.
Leſbia, prima plectrum excogitauit. 230.a
Leſtrygones gigantes in Italia. 68.a
Leuca. 331.b
Leucippus Sicyoniorum rex. 87.a
Legis naturæ ætas. 3.a
Lex Hebræorum ſapientiæ & philoſophiæ fons & principium. 77.b
Lex de obedientia & temperantia. 7.b
Lex tradita eſt charactere Hebræo, idiomate verò ſancto. 185.b
Lex abſoluitur tribus præceptorum generibus moralibus iudicialibus religioſis & ceremonialibus. 72.a
Lex, præter natiuum ſenſum & hiſtoricum, tota myſtyca eſt, ſacramentalis & typica. 671.b
Lex ſancita eſt aduerſus idolomanam & peccatum. 71.b.72.a
Lex remedium aduerſus idololatriam, & peccatum vbique regnans. 79.a
Lex pro numero hebdomadum in 53. diſtributa ſectiones, quarum ſingulæ conſtant, 136. verſibus. 274.a
Lex diſtributa eſt in Parſioth & Sedarin, ſectiones & ordines 184.a. & in Sittoth, paragraphos.
Libanus mons. 210.a
Libri ſacri diſtributi ſunt in tres partes, legem, Prophetas, & Hagiographa. 184.a
Libri & cortices ante vſum papyri. 285.b
Liber bellorum Dominū fertur extare apud Æthiopas. 65.b
Libera Chriſti prædicatio per Africā à Saracenis ceſſa. 651.b
Liberum arbitrium, bona opera. 635.a
Liberius Romanus, dictus Leo, 421.b.37. Roman. pōtif. 422.a
Libertatem eſſe tuendam, hæreſis erat Sicariorum. 211.b
Licinius Chriſtianos cogit ſacrificare idolis. 410.a
Licinius occiditur. 417.b
Lideticus primus Flandriæ comes à Carolo deſignatur. 518.a
Liliorū inſignia primùm inſtituta & vſurpata. 548.a
Liliorum flores tres, inſigne regum Franciæ. 684.a
Lincopianum concilium in Suecia. 618.b
Linguarum confuſio. 31.b.33.b.34.a
Linguæ barbaræ & profanæ ſunt linguæ vulgares, quatuor dundaxat ſacroſanctæ. 216.a
Linus Thebeus, Herculis & Orphei magiſter. 96.a
Linus Tuſcus, 2. pontif. Rom. 371.a. Acta D. Petri ſcripſit. 371.b.372.a
Linx Scytharum rex. 92.a
Litanias trium dierum ante Aſcenſionem Domini induxit. 518.a
Literarum vſum extitiſſe ante diluuium. 6.a
Liturgia, Miſſa ab Apoſtolis diſpoſita. 370.b
Liuius Andronicus, primus poëtarum Latinorum. 289.b
T. Liuius hiſtoriographus Patauij quarto Tiberij obiit. 368.b
T. Liuius conqueritur tantos errores tempora implicare. 347.b
Lodoicus Viues. 711.b
Petr. Lombardus, Magiſter ſententiarum, epiſcopus Pariſienſis, Theologiam primus Latinorum in artem redegit. 624.a
Londinenſe concilium. 609.a.661.a
Londini celebre concilium celebratur. 605.a
Longæuitatem primorum hominum, opus fuiſſe diuinæ prouidentiæ, non naturæ. 5.b
Longinus Græcus, primus Italiæ Exarchus conſtituitur Rauennæ. 469.b
Longobardorum gens perfida. 516.a
Longobardorum regum initium. 467.b
Longobardi imperium obtinent. 554.a
Longobardorum hæreſis. 642.a
Lot filius Haran, minor patre octo annis. 38.a
Lotharingia tota ad Germanos à Francis conceſſit. 557.b
Lotharius à Paſchali Papa coronam regni & nomen Imperatoris atque Auguſti conſequitur. 533.b
Lotharius imperator corona imperiali ab Innocentio eſt inſignitus, & compeſcuit ſchiſma. 610.a
Louanienſis academia erigitur à Ioanne 4. Brabantiæ duce. 693.b
D. Lucas primùm prædicat in Gallia, &c. 222.a
Lucenſe concilium. 469.a.480.b
Lucia martyr. 404.a
Lucianus apoſtata & ἀθεος. 377.b
Lucianus martyr, ſeptimo loco vetus teſtam. in Græcum conuertit. 404.a
Luciano martyri tribuitur ſeptima editio. 283.b
Lucianus diuinus in emēdatione ſacrorum librorum magnum pertulit laborem. 282.a
Lucidus de emendatione temporum. 444.a
Lucifer Calaritanus. 421.b.422.a
Lucifer Sardiniæ epiſcopus ſchiſma non hæreſim excitauit, eius magna fuit auctoribus. 424.a
Lucifer cum tertia parte angelorum ſuperbiendo, & altiorem gradum appetendo de ſua felicitate cecidit. 3.b
Lucinia virgo potentiſſima, & diues admodum, Marcello omnia bona ſua legat. 407.b
Lucius 1. Lucianus Romanus, 23. Rom. pontif. martyrio conſumitur à Valeriano. 395.a.b
Lucius 2. Bononienſis, 172. Rom. pont. 614.a.b
Lucius 3. Lucenſis, natione Tuſcus, 177. Rom. pont. 627.a.b
Lucretius ædilis Viſpillo dictus eſt. 307.b
Lucretius, Cur ſupra bellum Thebanum & funera Troiæ, Nil aliàs alij quicquā cecinere poëtæ? 99.b
Lucretius poëta epicureorū amatorio poculo in furorem verſus, libr. quoſdam per inſaniæ interualla conſcripſit, quos Cicero emendauit, ſe ſua tandem manu confecit, ætatis quadrageſimo quarto. 319.b
Lucullus proconſul cum Mithridate & Tigrane bellum gerit. 201.b
Lucullus Conſul, Marcelli ſucceſſor multas nationes ſubegit. 303.b
Lucullus aperit Pontum. 320.a.321.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lucullus clarissimus orator. 320.a
Lucullus primus imperator appellatur. 322.a
Lucus Celtarum rex, venationi deditus 60.a. Lucenses Galli.
Lud filius Sem. 29.a
Lud filius Mizraim. 30.b
Ludouicus in monasterium abditur 533.b. Lotharium imperij consortem facit. 533.b
Ludouicus rex Franc. Rochelam expugnauit. 641.b
Ludouicus Imp. contra Normanos in Germania res gerit. 543.b
Ludouicus rex Franc. dolo circunuentus Normanis sua iura libertatemque restituit. 561.b
Ludouicus imperator renunciat iuri eligendorum, & Romanis restituit. 532.a
D Ludouicus nolebat se immiscere collationibus sacerdotiorum. 648.a.649.b
D. Ludouicus, dignitates & officia nolunt esse venalia: blasphemis cauterium in fronte inussit. ibid.
Ludouicus Iunior Francorum Rhemis ab Innocentio inungitur. 611.b
Ludouicus Pius per 40. dies pro omni cibo habuit corpus Dominicum. 532.a
Ludouicus Francorum rex, Hierosolymam voti causa abiit. 617.b
Ludouicus rex, Terram sanctam pœnitentiæ causa adiit. 614.a
S. Ludouicus Lutetiæ in regio sacella sacrorum ministros instituit. 644.a
Ludouicus II. auxit tributum. 698.a
Ludouicus II. Francorum rex, ferox, omnium impatiens, literarum osor. 702.a.703.b.704.a
Ludouicus 12. Pater populi dictus, regnum Gallicanum iniit. 707.a
Ludouicus 12. Pater populi dictus. 698.a
Ludouicus Crassus quinque pontifices Max. in Gallia fecit. 606.a
Ludouicus Crassus bona ecclesiæ sibi vsurpans excõmunicatur à pontifice Parisiensi. 608.a
D Ludouicus Franc. rex, signatus Cruce relicta regni administratione, traiecit in Africam, secundo dimicaturus contra Saracenos: ibi ex alui profluuio obiit. 652.a
Ludouicus Hutinus Parlamentum olim vagum, sedentarium fecit. 658.a
Ludouicus de genere Francorum vltimus coronam à Pontifice non accepit. 554.a
Ludouicus Vtinus rex Nauarræ. 671.b
Ludi, ad quos iuuentus cõueniret, sublati 314.a. quòd his corroboretur impudentia.
Lugdunense concilium, præside Bonifacio. 661.a
Luitprandus Ticinẽsis diaconus historiam libris sex continuat. 562.a
Lunæ montes in Africa. 24.a
Luna oppidum est prouinciæ Aquitanicæ. 629.b
Luna annis 19. cunctas suas varietates absoluit. 252.a
Lupara regia. le Louure. 759.b
Lupercalia sacra Gelasius sustulit. 413.b
S. Lupoldus Babembergensis episcopus. 674.a
Lupus Trecassinus episcopus. 441.b
Lupi Burdegalam ingressi deuorarunt canes. 472.a
Lusitani versus Orientem Molucis præternauicatis nouum orbem adeunt. 118.a.119.b
Lustralem annum, siue iubileum centesimo quoliber anno celebrandum instituit Bonifacius 8. 660.a
Lustratio sacramenti, in qua corpus Christi circumferri cœpit. 650.a
Lustrum, spatium quatuor annorum. 130.a
Lutetia Sequanæ illuuione inundatur. 662.a
Lutetia à Francis recepta est contra Anglos. 695.b
Lutetiæ ius ciuile legi vetuit Gregorius. 641.b
Lutetia extructa paulo ante bellum Troianum 96.a. Lutetia quæ nunc dicitur nulla erat temporibus Cæsaris aut exigua.
Lutheranorum sectæ tres præcipuæ. 723.b
Lutherani antichristi. 477.b
Lutheranorum bellum. 728.a.733.b
Lutherani impij. 490.a.491.b
Luteranæ hæreseos incendium exoritur. 713.b.715.b
Lutherus à dæmone semimortuus relictus. 741.a
Lutherus emergit. 713.b.714.a
Lutherus dæmonem exorcismis adiurat 725.b. eius mors.
Lycaon inducias inuenit. 99.b
Lycaon bello Troiano inducias inuenit. 94.a
Lycophron Philadelpho charus ob anagrammatismos. 284.a
Lycurgus Lacedæmoniorum rex creatur. 289.b
Lycurgi leges, quæ 600. annis steterant, ab Achæis antiquatæ. 271.b
Lycurgus primam Olympiadem ordinauit. 130.a
Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, vel potius reformator. 126.a
Lydia, sedes antiqua regnorum. 306.a
Lydorum regnum incipit. 133.b
Lynceus Argiuorum rex. 99.a
Lyranus in Danielem. 266.a
Lyranus è Iudæo Christianus. 643.b
Lysander Lacedæm. dux, Lycurgi conuulsit leges. 254.a
Lysanias Herodis filius. 210.a
Lysanias Abylinæ Tetrarcha. 206.b
Lysimachus à rege Getico victus. 266.b.267.b
Lysimachus ad sacerdotium gtãdi pecunia aspirabat. 192.a
Lysippus statuarius, à quo solo fingi volebat Alexander. 265.b

M

MAcaritus Logotheres. 282.a
Macedo Emathiæ rex. 92.a
Macedonum regnum incipit. 128.a
Macedones & Græci Persas & Medos deleuere. 229.b
Machabæi ad sacerdotiũ aliquid iuris habebant. 191.b
Machabæi sacerdotes simul ac duces. 193.a.b
Machabæorum nomen vnde fluxit 193.b. Quis sicut tu in fortibus Domine?
Machabæorum initium 274. a. quartus est vmbratica & philosophica cuiusdam Iosippi commentatio. 274.a
Machabæorum glossularij ordinarij. 199.b

Machabæorum libri auctoritati non obest, quod scriptor veniam precatur: Si non tam eleganter scripserim atque decuit, concedendum mihi est, vt Paulus, Etsi imperitus sermone, non tamen scientia. 199.
Machabæi libri inter sacros relati. 197.a
Machabæorum liber post synodum scriptus est. 184.a
Machabæorum liber quartus, apud Græcos. 197.a
Machabæorum libri nescitur auctor. 199.b. sunt tamen de canone.
Madai filius Iaphet. 29.a
Mactensе concilium in finibus diœcesis Rhemensis. 545.a
Macrobius de cæde infantiũ ab Herode facta. 184.a
Magdalena vna contra Græcos. 614.a
Magdeburgum fit Archiepiscopatus. 560.a
Magellanus transitum ad Moluccas reperit. 707.b
Magia ars portentosa. 248.a
Magiæ plures species. 265.b
Maginulphus Romanus successit in schismate. 605.a
Magister equitum primus Sp. Cassius. 246.a
Magistratus omnes venales prostituuntur. 713.b
Maglorius Dolensis episc. in Britannia, sanctus vir. 469.b
Magloriani monachi è vico D. Dionysij in valetudinarium D. Iacobi de alto passu translati sunt. 755.b
Mago pater Asdrubalis. 268.a
Magog filius Iaphet. 29.a
Magnus rex Danorum ab æmulis occisus est. 613.b
Magnus Gothorum rex Christianam fidem amplectitur. 609.b
Magi Christum adoraturi è Persida venerunt 207.b. reges erant. 208.a
Magi regnum Cambysis dolo consecuti sunt. 246.a
Magi cum Magis hodie per hircos & eiusmodi belluas dæmon loquitur. 4.a
Magi impostores omnia occupãt, pœna reiecti Christi. 222.a
Mahometes nascitur sub Phoca 360.b. eius secta augetur. ibid.a
Mahometem sexto millenario venisse volunt. 348.b
Mahometes in suo Alcorano magnificè de Christo sentit. 228.
Mahometes impius, ab Ismaële originem ducẽs, ann. 592. nascitur. 576.a. & deinceps.
Mahometes primus Saracenorum rex. 483.a.b
Mahometes tradidit suæ Mechæ templum opus esse Abrahæ. 41.b
Mahometes semen perditionis ab Ismaële trigesimus primus, prætermissis obscurioribus. 54.a
Mahometis deum anathematizandum. 620.a
Mahometes moritur pleuritide anno 40. ætatis. 477.b
Μαχμήτης, Mahometes Antichristus, vel regni eius fundator. 491.b
Μεγμήτης, Antichristus, vel saltem regni Anti christi cõditor 476.a. & deinceps.
Maiemonim scripsit R. Mose ben Maiemon. 216.a
Maildulphus Scotus, Græcæ & Latinæ linguæ scholam apud Anglos aperit. 495.b
S. Maiolus 4. abbas Cluniacensis. 570.a
Maiorianus à Patritio occiditur. 448.a.b
Maiorica insula à rege Aragonum occupatur. 643.b
Maiorinus primus Donatistarum episcopus. 408.a
Makeda Æthiopum regina. 117.b
Malachias propheta. 164.b.179.a
Malachias reip. mores constituit 180.a. à Talmudicis putatur esse Esdras.
Malachia ad Ioannem Baptistam nulli propheræ extitere. 186.a
Malachiam vocabat se Esdras, i. Dei Angelum vel nuntium, quòd vltimi nuntij officio fungeretur. 181.b
Malachias episcopus Ardinachensis, doctissimus & sanctiss. miraculorum dono clarus. 617.b
Malaleel genuit Iared. 11.a
Malaleel sub Noë excessit, cùm 895. annos expleuisset. ibid.b
Malaleel primogenitus fuit 11.b. sic Propheticè nominatus, quasi laudator Dei. 12.a
Malcha Nachoris vxor. 38.a
Io. Maldonatus Iesuita, ministros Caluinitas Sedani disserendo prostrauit. 754.a
Io. Maldonatus Iesuita, Romæ ad Deum euolat. 765.b
Maledinus Templatiis eripit Ascalonam, & alia loca. 647.b
Maleus, cognomento Porphyrius, impius Philosophus, Plotini discipulus. 396.a
Malicontenti Cortracum mutato habitu occupant. 761.b
Malotus siue Tages aruspicinam introduxit. 91.b
Malta siue Melita insula à Turcis oppugnari cœpit. 744.a
Mamercus episcopus Viennensis primus solennitatem Rogationum inuexit. 448.a
Mammea mater Alexandri Imp. Christianis fauet. 391.b
Mamolus siue Mameus. 62.b
Mamres Mosi restitit. 64.a
Manasses Eleazari patruus, Leleuco Callinico amicus. 190.a.b
Manasses Iaddi frater 188. a. primus Samaritanorum pontifex. 188.b
Manasses Esaiam patruelem suum serra dissecuit. 142.a
Manasses rex Iudæ 16. anno 12. regnum est cõsecutus 141.a.b impius fuit.
Manasses vinctus ductus est Babylonem: restituitus postea, relictis idolis Dominum coluit. 141.b. 142.a
Manchalcus. 62.b
Mancipia nulla in Galliis. 489.a
Manes contendebat duos esse deos, inter mundi legislatores reponitur. 400.a
Manetho chronographus. 6.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Manetho Ægyptius Iudæorum originem scripsit. 63.b
Manichæorũ hæresis 400.a. inter mundi legislatores reponitur è Iudæis.
Manipulus in brachio sinistro. 215.b
Manlius ob regnum affectatum è saxo Tarpeio præcipitatur. 258.a
Mantineus Cyrenæis remp.format. 149.b
Mantò Sibylla Thessalica, neptis Tiresiæ vatis. 96.a
Mantuanum concilium. 590.b
Manuchus. 61.a.67.b
Manuæ historia. 8.a
Manus & pedes osculari. 405.b
Manuum osculum, & alia eiusmodi episcopis fuisse exhibita. 366.b
Marathonia pugna. 248.a
Marathius Sicyoniorum rex 95.a.96.b.97.a.99.a
Marcellinus Comes in Chron. 424.a
Marcellinus Comes historicus. 465.b
Marcellinus Romanus,30. Rom. pontif. metu mortis coluit idola, aliquantò pòst martyrium passus est. 403.a.b.404.a
Marcellus Syracusas oppugnauit. 293.b
Marcellus omnium optimus. 392.a
Marcellus Romanus, 31. Rom. pont.à Maxentio tyranno mactatus. 407.a.b
Marcellus 2.natione Tuscus,230.Rom.pontifex. 731.a.b
Marcellus Ancyræ episcopus, Sabellianus, ecclesia spoliatur. 416.b.418.a.421.b
Marchias, seu limitaneas præfecturas Henricus constituit. 559.b
Marcion Cerdonis discipulus. 382.a
Marcion Ponticus hæresis. 383.b
Marcomirus Francorum dux. 368.
Marcus discipulus Petri. 220.a
Marcus Euangelista Alexandriæ patriarcha. 365.a.b
Marcus Euangelista ann.Dom.50. Alexandriæ sedit. 369.b
Marcum Euangelistã auctorem fuisse monasticæ vitæ. 381.b
Marci Euangelium Lat.scriptum & Gr. 190.a
Marcus Euangelista rogãtibus Romanis Aquilegiæ, scripsit Latinè, quod adseruatur Venetiis in Marcianis Thesauris. 365.b
D.Marci corpus ex Alexandria à mercatoribus Venetias defertur. 535.b
Marcus philosophus,Lucius Verus, duo Augusti regnare cœperunt. 384.a
Marcus Romanus,35.Rom. pontif. 417.a. Nicenum symbolon inseruit missæ.
Mardochæus princeps synagogæ magnæ. 180.a. 183.a
Mardochæus propheta. 164.b.179.a
Mardochæus cum Iechonia in exilium truditur. 149.b
Mardochæus librum Esther neptis suæ scripsit. 185.b. diutissimè vixit.
Mare salsum vnde dicatur. 45.b
Mare rubrum fluxui & refluxui non est obnoxium. 66.a.diuisum in duodecim partes.
Margarita bibliorum. 665.b
S.Margarita monialis,miraculis clara. 631.b
Margaritam comitissam Hollãdiæ referunt vno partu peperisse 363. liberos,eósque viuos omnes, qui fuerunt baptizati. 668.a
Margarita D. Ludouici vxor, sanctitatis viri defuncti æmula, se totam Deo vouit, ac Lutetiæ suburbanum cœnobium Franciscanarum extruxit. 653.b
Maria ob lepram à cæterorum consortio eiicitur. 74.a
Maria amarorem sonat, quòd ea nata Ægyptij amaris operibus Israëlem oppresserunt. 64.a
Maria virgo concipitur ex Anna & Ioachim 206.a. intra templi septa cum aliis virginibus educanda relinquitur, vbi Deo dicat & consecrat suam virginitatem. 206.a
Maria Virgo, anno ætatis decimoquarto Filium Dei concepit, Martij die 25. decimo autem quinto 25. die Decembris peperit, octauo calẽdas Ianuarias. 206.a
Maria Virgo migrat in cælum annis 15.post passionẽ Filij. 368.a.370.a
Maria mater Domini cum corpore in cælum assumitur, anno 16.post Christum crucifixum. 220.a
Maria virgo circa annum Domini nati 48. ad Iesum filium sum in cælum assumitur 207.b. obdormisse eam veteres crediderunt, mox resurrexisse, sicque cum corpore simul & anima in cælum assumptã, quindecim annis post Christũ passum, id factum creditur. 207.b
Maria Scotiæ regina nubit Darleio nobilissimo iuueni ex veteri Anglorũ Scotorumque regum stirpe, paucis mensibus interiectis,die 19. Iunij,1566. peperit masculum. 748.a
Marianorum militum ordo instituitur. 633.a
Marianus Scotus Fuldensis monachus, theologus & insignis historiographus. 593.b
Marinus Tyrius cosmographus. 375.b
Maritos sacrificio fungi,sed monogamos duntaxat. 754.a
Marius triumphat de Iugurtha. 311.b
Marius in Gallia res gerit cum Cimbris. 313.b
Marius multa præclara gessit : post septuagesimum annum patria pulsus, armis restitutus septimùm consul factus est. 315.b
Marius Victorinus rhetor,H.Hieronymi præceptor. 418.a
Maronitas ad montem Libanum Latinæ ecclesiæ in cunctis esse conformes. 754.a
Mars Deus belli,ætate Deboræ & Barac floruit. 91.b
Marsilius Ficinus, vir summa eruditione clarus. 705.b 219.a
Marsus Iudææ præses.
Martialis Lemouicis,Burdegalensibus,Pictauis. 222.a 427.b
Martinus Turon.
Martinus, tot miraculis in Gallia clarus,sub an. 400. moritur. 431.b.433.a

Martium mundo dedisse principium. 2.a
Martyr Martinus 1. Tuderrinus,76.Rom. pontifex. 488.b
Martinus 11.Gallus,3.Rom.pont. 545.a.b
Martinus 3.Romanus,132 Rom.pont. 560.a.b
Martinus 4.Turonensis,195.Rom.pontif. fuit vir sanctiss. 657.a.b.
Martinus 5.Romanus, 214. Rom. pont. vir optimus & doctiss. 691.a.b.693.a
Martinus Polonus, pœnitentiarius vitas pontificum conscripsit. 646.a
Martinus Polonus à B.Petro incipiens,vsque ad Honorium 4. vitarum opus edidit. 657.b
Martinus Dumiensis,vel Mandoniensis episc.Theomiro, de Christiani principis institutione librum dicauit. 470.a
Petr.Martyr Florẽtinus, infelicem exhalat spiritum, non sine suspicione veneni à Caluinitis propinati. 741.b
Martyrologia conscribenda curauit Fabianus. 393.b
Martyrologia Carolus Magnus diligenter inquiri & conscribi iussit. 529.b
Masculus & fœmina simul nascebantur. 8.a
Masinissa à Syphace regno pellitur. 272.a
Masius doctiss.Iosue interpres 98.a.expungit Samsonem de numero Iudicum. 98.a
Masoretæ contenti fuere septem motionibus.
Masoretæ psalmorum metra siue mensuras versuum confuderunt atque miscuerunt. 107.b
Massiliam qui condiderunt. 60.a
Massiliam Phocenses condiderunt. 331.b 60.a.243.b
Massiliæ contractus Græcè scribebantur. 331.b
Mater historiarum. 670.a
Mathatias filius Iohanam. 193.a.b
Mathatias pro religione arma capit. 274.a
Mathematici & philosophi florent in Chaldæa. 234.a
Mathematicæ literæ ante diluuium. 6.a
Mathematici,magique Italia lege pelluntur. 211.b
Mathusale genuit Lamech. 15.a
Mathusale Cainitarum quintus. 12.b
Mathusale translatus est & animo & corpore vt pater eius Henoch 20.a
Mathusale versatus cum Adam annis 243. cum Noë 600.omnium vixit diutissimè, attingens annum propè millesimum 15.a.anni vitæ eius. 968.
Mathusale ipso anno diluuij mortuus est,septem diebus ante aquarum inundationem. 15.b
Matisconense concilium. 481.a
Matrimonium esse occultam fornicationem dicebat Durandus hæresiarcha. 670.a
Matthæus Euangelium Hebraicè scripsit 365.b.octauo anno ab ascens.in Æthiopia. 366.a
Matthias Palmerius,insignis historicus. 705.b
Mauritius 67.imperator. 475.a
Mauritius, festum Assumptionis siue dormitionis Virginis 15.die Augusti celebrari iussit. 471.b
Mauritius primus è Græcis in imperium confirmatus est. 472.a
S.Mauritius obiit in Dalmatia. 465.b
Mauri simi,nigri,labeones, alióue modo prodigiosè affecti. 26.a
Mausoleum habens 7.pyramides construxit Simeon. 196.a
Mausolus Cariæ rex. 256.a
Maxentius Romæ tyrannidem gerit. 407.b
Maxentius persecutionem prohibuit. 228.
Maximianus Herculius cum Diocletiano regni socius. 407.b
Maximilianus imperator. 712.b
Maximilianus Ferdinandi filius, in Romanorum regem eligitur. 744.a.745.b
Maximilla & Priscilla hæreticæ. 386.a
Maximinus pro Christianis edictum tulit. 218.
Maximinus à militibus iugulatur. 392.a
cum Maximo philosopho dæmon loquebatur diuersis vocibus & modis. 4.a
Maximus antiquissimus Dionys. Areopagitæ interpres 597.b
Maximus primus è corpore militari imperator factus est.392.a.miserrimè periit. 393.b
Mecanicæ artes suam originem debent posteris Cain. 16.a
Medad filius Core in deserto vaticinatur. 71.a
S. Medardus Nouionensis episc. 467.b
Medea Colchidis regis filia. 99.b
Medea regis Colchorum filia. 93.b
Medici frustrà quętunt reddere corpus ad pondus. 7.b
Medicis dum Roma caruit, nunquam meliùs habuit. 291.b
Mediolanense concilium. 422.a.423.a.588 b.747.a
Mediolanense concilium contra Iouinianum. 429.a
Mediolanensis ecclesia,se Romanæ ecclesiæ restituit. 587.b
Medium terræ Palestina. 79.a
Medon Archon primus Athenarum. 107.a.110.a
Medi & Persæ deleuere Babylonios. 229.b
Medorum regnũ vsque ad Cyrum Persam perpetuis regibus administratum est. 229.a
Meginfridus monachus Fuldensis,chronographus, è quo multa sumpsit Trithemius. 576.a
Mehuiæle Cainitarum quartus. 11.a
Melampus medicus, primus Græcos vinum aqua diluere docuit. 91.b
Melanchthon vt multorum etiam à suis traducitur. 734.a
Philipp. Melanchthon, Germaniæ cothurnus, de omni religione securus. 740.a
Melchiense concilium. 600.b
Melchior Antiochenus presbyter. 398.a
Melchisedech fuit præcipuus Ecclesiæ Dei gubernator. 27.b
Melchisedech pontifex. 55.a.57.a
Melchisedech pontifex Abrahæ benedixit. 39.a
Melchisedech Dei excelsi sacerdos, ædificat templum toto orbe celeberrimum. 139.b
Melchisedech,sacerdos Dei excelsi libamenta, & panes Propositionis obtulit, edoctus è libris Henoch. 14.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Melchisedech vir fuit magnus, vt liquet è tribus notis ei attributis. 41.b
Melchisedech dicitur ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ, neque principium dierum habuisse neque finem, insigni mysterio. 40.a
Meles Lydorum rex. 142.b
Melphicum concilium. 598.b
Memphis,& eius miracula. 67.b
Membranæ. 285.b
Membrum non tollere de animali viuenti. 26.a
Mena primus Ægyptiorum rex. 60.a
Menahem Israëlitarum rex. 129.a
Menahem Tirsensis 16.rex Israël. 157.a.b
Menander comicus. 280.a
Menander Ephesius. 126.a
Mendacium sibi non constat. 538.a
Menelaus geometra. 375.b
Menelaus,qui Ananias dicebatur, summus sacerdos 191.b.192.a.b
Menophis Assyriorum rex. 99.a
Menophis Ægyptiorum rex. 101.a
Mensæ decem panum. 115.b
Mentionem virorum illustrium in prima ætate fieri, è quibus Abraham,deinde ex eius semine populus Dei,tandem Christus nasciturus esset. 12.a
Mercurius multarum rerum peritus, præsertim eloquentiæ. 91.b
Mercurius Trismegistus Ægyptius cuius Poemander & Asclepius. 279.b.280.a
Meridiana hora Ludouicus 12.instituit vt ad pulsum campanæ quilibet è populo Virginem salutaret Angelica oratione. 703.b
Merodac Babyloniorum rex. 137.a.b
Merodac,qui Manassem regem captiuum cepit.230.a
Merodac Babylonius,domitis Assyriis, monarchiam tenuit. 140.a
Merodac in Babylone regnauit. 230.a
Merodac Babyloniorum rex. 141.a
Merlinus siue Melkinus, Telesini auditor, ex patre incubo vates & astrologus,de regni Anglici & religionis mutatione prædicebat. 454.a
Mes filius Aram. 29.a
Mesomense concilium. 562.b.570.b
Messappus Sicyoniorum rex. 87.a.92.a
Messala Coruinus. 237.b
Messala Coruinus, orator haud vulgaris, morbo rerum omnium memoriam,sui etiam nominis amittit. 343.b
Messaliani,Psalliani,Euchitæ,i.orâtes: Enthousiastæ, i.Deo afflati,hæretici sacramentarij. 428.a
Messana vrbs capitur. 141.b
Mesue medicus & philosophus Arabs. 614.a
Mesulani Zorobabelis filius Iudæorum dux. 185.a. 186.a.187.a
Metaphysica Aristoteles separauit à Physicis. 264.a
Metelli duo fratres vno die triumphant. 310.a
Metellus diadematus, postea Dalmaticus appellatur. 308.a
Metense concilium. 542.b
Metho astronomus. 252.a
Methodius Tyri episcop. 393.b
Methodius Tyri,qui multa scripsit. 404.a
Metrodorus philosophus artis memoriæ auctor. 296.a.post Simonidem.
Mezades Athenarum Archon. 124.b.125.a
Micha idolum. 88.a
Micha & eius idolum. 99.b
Michaël Syngelus florer. 471.b
Michaël Psellus poëta & philosophus. 589.b
Michael Paleologus, Ioanni oculos eruit, ne patri succederet,imperium inuadit. 650.a
Michael 2.Curopalates, SS. imaginum propugnator 528.b.promulgat capitalem pœnam in hæreticos. 529.b
Micheas propheta. 123.a.b
Micheas Morastites. 133.a.157.a
Micipsa Numidarum rex. 309.b
Micra,Scriptura. 197.b
Medas rex Phrygiæ. 142.a
Midrasoth,Mecilta. 458.a
Militum Christi ordo instituitur,S. Iacobi, &c. 656.a
Militum ordines duos Iacobus rex Aragonum instituit. 646.a
Militū Iesu Christi ordo primùm in Lusitania exortus. 676.a
Milites lege fuisse cœlibes. 389.390.a
Milites S. Iacobi sub ritu S. Augustini in Hispania exoriuntur. 625.b
Mileuitanum concilium. 436.a
Mileuitanum concilium contra Pelagian.& Donatistas. 438.b
ad Mille annos nemo peruenit. 5.b
Milo Crotoniates. 253.b
Miltiades Athenienſium dux. 241.b
Miltiades, post Marathoniam victoriam dānatus ab Athenienſibus interiit in publicis victoriis. 245.b
Miltiades PP.martyr. 408.a
Miltiades siue Melchiades Afer,33.Rom.pōt. 409.a 211.b
Mimographus Philistion. 221.b
Minimorum ordo Iesu Mariæ, Bonos homines vocant,sumit originem à S.Francisco de Paula. 701.b
Ministri qui hodie supersunt, vel nascuntur, præ infantia, nec scribere, nec intelligere solidi quicquā possunt. 755.b
Minorum ordo confirmatur ab Honorio. 640.a
Minores à cura parochialis ecclesiæ exclusi sunt. 654.a
Minos Cycladum primus dominus. 94.a
Minos Cretensium legislator antiquissimus. 80.a
Minos rex Cretensium,leges & iura constituit. 92.a
Minothea Amazonum regina. 264.a
Minutia Vestalis ob incestum viua defossa. 263.b
Minyæ à Pelasgis reuocantur è Lemno pulsi. 105.b
Misna,siue contextus Talmudicus. 225.b
Misnæ,contextus Talmudici,auctores. 387.b
Missæ nomen apud D. Ambrosium reperitur: errant qui putant ætate Gregorij fuisse excogitatum. 473.b
Missa, λειτουργία. 221.b

Missæ sacrificij typus fuit in proposito Abrahæ epulo. 40.a
Missi è Gregorij Magni Antiphonario & libro sacramentorum. 477.a
Missæ triplicis in Natali Dominico Telesphorus fuit institutor. 381.b
Missa Basilij,Ambrosij, Cyrilli Hierosolymitani 433. a Damasi & Hieronymi.
Missa iisdem ritibus & verbis continuatur. 662.b. 688.a
Missificationes. 748.a.753.b
Missilia dare noluit Pius 5.ne compressione turbæ aliqui suffocarentur. 745.b
Missa continuatur. 634.b
Misraim Ægyptiorum pater. 27.b 30.b.31.a
Mizraim filius Cham. 29.a
Mithridates Arsaces Parthorum rex. 271.a
Mithridates Arsaces dicitur. 276.a.b.278.a
Mithridates quintus Parthorum rex,res magnas gessit. 272.a.b.275.a
Mithridates rex Ponti. 201.b
Mithridates Ponti rex, vir incomparabilis memoriæ & 22.linguarum gnarus. 312.a 313.b
Mithridates ne veneno tolleretur, quotidie 20. rutæ folia,duas nuces & duas caricas admixto sale ieiunus capiebat:regnauit annis 58.obiit ætatis septuagesimo quinto. 313.b.314.a.315.b
Mnaseas Phœnix. 24.a
Moabitæ ex incestu Lot orti,in Arabia initium generis sumunt. 55.b
Moguntinum concilium. 537.a.530.b.548.a.586.b. 590.b
Moguntinum concilium,prouinciale. 669.a.727.b 482.a
Monachi celebres. 607.b
Monachi abstineant à carnibus, piscibus, ouis,lacticiniis & vino. 381.b
Monachi, δεσποτικὴ καὶ θεοκτίστους τρόφης. 230.a
Monarchia prima incipit. 2.b
Monarchiarum mundi ætas. 233.b
Monarchiæ nomen,quando receptum est. 229.b
Monarchiam Nini ad Sardanapalum esse suspectam 240.b
Monarchia secunda,quæ Argentea dicitur. 240.b
Monarchiæ quinque,Assyriorum,Medorum,vel potius Babyloniorum, Persarum, Macedonum, Romanorum. 147.b 263.a
Monarchia Macedonum. 381.b
Monasticæ vitæ Marcum Euangelistam fuisse auctorem. 442.a
Monasticæ vitæ genus instituit D.Augustinus. 402.a
Monetarij in vrbe rebellantes cruciantur. 482.a
Monophysitæ hæretici. 468.a
Monothelitæ ann.565.emergunt. 488.a
Monothelitarum error. 703.b
Io.de Monte regio summus mathematicus. 706.a
Montis acuti collegium Io. Standon theologus fundauit. 24.a
Montes plurimi mediam aëris regionem intersecant. 468.a
Mons Rhodano imminēs per multos dies tauri mugitum edens, ab alio monte contiguo diuellitur, hominibus ac iumentis subrutis. 552.a
Monstruo capite canino, cæteris membris humanis. 386.a
Montanus & Appelles hæresiarchæ. 386.a
Montanus tres quadragesimas introduxit. 390.a
Montanistæ, magnam pietatis speciem præ se ferebant. 390.a
Montconturiana pugna, in qua Caluinitarum partes plurimùm sunt cōminutæ,Admiralio de more fugiente. 750.a
Montgomerius comes securi percutitur. 756.a
Montisfertati Marchionum origo. 569.b
Montmorentius Comes Stabilis nouissimus, in conflictu Dionysiano cæditur. 750.a
Montoliuetensium ordines. 690.a
Moria mons,collis erat montis Sion saxosus. 117.b
Moscus tria Iesuitarum collegia in suo imperio construit. 764.a
Mosem adoptarum fuisse à Meri filia Pharaonis. 76.a
Moses conatus est exprimere nomen tetragrammaton,sed satis incommodè. 76.a.77.
Moses eruditus in omni Ægyptiorum sapiētia. 65.b. 69.b
Mosis pater Amran. 65.b
Moses præficitur à Pharaone bello aduersus Æthiopas,quos vicit. 77.b
Mosis æmuli & malcuoli de eo & Iudæis multa finxerunt. 78.a
Moses metu Pharaonis in Æthiopia 40.annis exulauit duodecim menses apud Pharaonem legationis munere fungitur,eum plagis affligit. 71.b
de Mosis corpore alteratus est Michaël cum diabolo. 74.a.75.b
Mosem non esse mortuum,sed occultatum. 75.b
Moses diuinus homo,propheticóque maior habebatur. 75.b
Mose poëtis omnibus prælaxit. 78.a
Moses magnus theologus, legislator, & propheta. 77.b
Mose nullos habemus auctores antiquiores. 6.a
Mosis sæculo periodus vitæ humanæ dimidio imminuitur:hocque iam tertiò fiebat. 79.b
Moses de tribu Leui,populi ex Ægypto educti remp. in deserto administrauit 40.annis. 71.a
Moses multa Spiritus sancti afflatu sanxit, quæ ante legem datam in ipsa Naturæ lege, iam fuisse vsu recepta comperiuntur. 14.a
Moses vir Dei,fidelis seruus in tota eius domo,minister veteris testam. propheta noui, Christi passione multis sactis ritibus præsignauit. 71.b
Moses Ægyptius, Hillelis filius, Gamalielis præceptor. 200.a
R.Moses Hispanus,Rambam,magister iustitiæ.618.a
Mosoc filius Iaphet. 29.a
Mosquedam,fanum Mahometis. 491.b
Mosquæa Cordubensis opere adeò superbo extructa est,vt reliquas Saracenorū facilè superet, quæ hodie in cathedralem ecclesiam consecrata est. 511.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Motorium templum, la chapelle du Roy. 414.a
L.Mummius Achaicus Corinthũ diruit. 304.a. 305.b
Mulieres vna costa viros superant. 4.b
Mulieres facilè deprauantur, quòd rerum nouarum studiosæ, quòd fide imbecilla, & curioso ingenio sint. 430.a
Mundi vix dum dispersi eadem facies, quæ nunc. 55.b. 56.a
Mundus neque æternus, neque in tempore per necessitatem vel casum factus. 3.b
Mundum sex milleruannis duraturum, est Elię cuiusdam Rabbini Iudæorum Cabbatici commentum. 1.b
Munsterus aliquot annis post Pagninum, Lexicon in breuius contraxit. 717.b
à Muribus vir quidam alioqui robustus, dum esset in mensa consumitur. 589.b
Mures à Deo immissi Azotiorum fruges consumpserunt. 101.b
Musæus Orphei filius, vel æmulus, & Linus circa Troiana tempora floruerunt. 97.b
Musicam excogitauit Noëma. 16.a
Musicorum academia à senatu approbationem consequi non potuit. 751.a
Musicæ principia Pythagoras primus ad artem reduxit. 236.a
Mustapha patruus Amuratis. 694.a. 695.b
Mycenarum regnum finit. 105.b
Mycerinus Ægyptiorum rex. 129.a
Mysterium frequens occulti psallenti, mystica mensa pro defunctis. 398.a
Mythicum sæculum. 130.a

N

NAason princeps Iuda. 71.a
Nabad secundus rex Israël. 153.a.b
Nabonazar Assyriorum rex. 138.a
Nabonazarus 718.ann. ante Augustum. 130.a, 131.b. 132.a
Nabugd regna 162.a.b. Babylon. rex.
Nabugdonozor Babyloniorum rex. 146.b. 147.a
Nabugdonozor è regno ob insaniam pulsus, postea in regnum reducitur. 231.b
Nabugdonozor primo regni anno Niniuem subuertit, & Assyriorum imperio potitur, Ioachim regẽ Iuda tributarium reddit. 232.a
Nabugdonozor Sardanapalum imperio exuit, & ad incendium compulit. 139.b
Nabugdonozor primus, magni Nabugdonozoris pater. 230.a
Nabuzardam princeps militiæ Nabugdonozoris. 147.b
Nachor frater Abrahæ minor. 36.b
Nachor genuit Thare. 36.b
Nagas Celtarum rex secundus. 57.b
Nahum propheta 141.a. in Niniuitas. 141.b
Nais vrbs à Cain constructa. 10.a
Napheu filius Mizraim. 30.b
Narses Persamenus Italiam ex magnis calamitatibus recreauit. 467.b. 469.b
Narses dux egregius, in Venetorum vrbe de Gotthorum manubiis templum posuit. 464.a
Narbono est Romanorum colonia. 96.a
Narbonensis Gallia in prouinciam redacta. 308.a
Natalius confessor. 38.b
Nathan filius Dauidis. 107.b. 108.a
Nathan gammelis partem scripsit. 103.b
Nathan vates prædicit Christum venturum. 107.b
Nathan filius Dauid ex Bethsabea 149.b. eius posteritas permansit vsque ad Christum.
R. Isaac Nathan concordantias Hebr. collegit. 646.a
Nathanaël vnus de primis discipulis. 212.a
Naturæ septem præcepta. 26.a
Naturæ moderatione omnia fieri 266.a. Dei prouidentia.
Nauarræ regnum sumit originem. 563.b
Nauarræ rex Rhotomagum obsidens interficitur. 743.b
Nauarræ regnum nunc Hispanos, nunc Gallos dominos habuit. 556.a
Nauarricum gymnasium Ioanna Nauarrorum regina extruit & locupletat. 658.a
Io. Nauclerus Tubingensis. 708.a
Nangiacus de ortu Cain. 8.a
Nauigatio ad Peru erat trium annorum. 118.a
Nauis actuaria 50. ordinum. 291.b
Nauem primus in Græciam Danaus aduexit. 98.a
Nauis actuaria 12. endinum ab Alexandro condita. 279.b
Nazareni Christum ναζωρᾶον fabrum appellant. 212.a
Nazareus, qui ex voto obligat se sanctimoniæ, Deo consecratus, separatus à communi hominum vita in potu, cibo, & cultu. 98.a
Nazianzenus Constantinopolim è suis episcopatu translatus est. 424.a
Nazianzenus cognomento Theologus, Constantinopolitanam ecclesiam ab Arianis purgauit. 426.a
Neapolitanum concilium in Samaria. 607.a
Neardea, i. fluuius scientiæ vrbs à Iudæis extructa in exilio. 252.a
Nebiensis episc. psalterium octaplum. 283.b
Necao Pharao apud Ægyptios. 56.a
Necao rex Ægypti. 230.a
Necao à Nabugdonozore cæsus. 143.b. 144.a. 145.a
Necaturus est, non negaturus. 163.b
Nectarius Constant. patriarcha sustulit pœnitentiarios, & publicam cõfessionem in priuatam vertit. 431.b
Negatores legis ore traditæ. 197.b
Nehemias Artaxersis pincerna. 187.b
Nehemias bibliothecam insignem Ierosolymis inseruit. 255.b
Nehemias cum Zorobabele profectus est. 183.b
Neleus Sceptius Aristotelis & Theophrasti bibliothecæ successor. 266.a
Nemesianus Olympius poëta. 403.b
Nepotes habentur pro filiis. 182.a
Nepotiana hæresis. 398.a
Nero Claudio successit. 218.a
Nero Cæsar. 221.a. 222.b. 223.a
Nero Romanorum imperator in Christianos sæuere cœpit 370.a. immanium bestiarum fœdissimus, Antichristus habitus fuit. Matrem & præceptorem Senecam occidit. 370.a
Nerua primo suo edicto exules reuocauit. 375.b
Nestoriani hæretici sacramentarij. 429.b
Nestorius hæresiarcha. 441.a.b
Nicander Theriaca & Alexipharmaca scripsit. 285.b
Nicanor Asiæ & Assyriæ rex. 279.a
Nicenum concilium variè incipit 416.a
Nicenum 2. septimum vniuersale concilium contra iconomachos. 516.b. 517.b
Nicephorus Chartophylax. 476.a
Nicephorus Calixtus Xanthopulus historiam scribit. 661.b
Nicephorus Grecoras historiam scribit. 676.a
Nicephorus imperator Orientis 364.a. obloges iniquas omnib. odiosus. 505.b
Nicecas Acominatus Choniates historiæ scriptor. 638.a
Nicolaus 1. magnus & pientiss. Romanus, absens & inuitus eligitur, 108. Rom. pont. 540.a.b. 541.b
Nicolaus 2. Allobrox, suffragijs omnium Cardinalitũ electus, 161. Rom. pont. 588.a.b
Nicolaus 3. Romanus, ob vitæ integritatem, vulgo dictus Compositus, 194. Rom. pontif. 656.a.b.
Nicolaus 4. Asculanus, 197. Rom. pont. è Franciscanorum ordine primus. 658.a.b
Nicolaus 5. contra Ioannem 22. in schismate sedit. 670.b
Nicolaus 5. Sataccenensis, 216. Rom. Pont. 696.a.b
D. Nicolaus Myrensis interfuit cõcilio Niceno. 418.a
D. Nicolaus Tolentinus. 660.a
Nicolaus Clemangis, de corrupto ecclesiæ statu. 479.b
Nicolaus Damascenus historiam Phænicum scribit, multis mendaciis in gratiam Herodis aspersam. 210.a
Nicolaus Maniacutius, nomina 178. pontificum, centum viginti quatuor versib. scitè conclusit. 627.b
Nicolaus Clemengis doctor Parisiensis, qui de corrupto ecclesiæ statu scripsit. 691.b
Nicolaus Rentius Romæ scriba publicus, armis Capitolium occupat. 677.b
Nicomedes Nicomediam condit. 285.b
Nicopolis, quæ antea Emaus. 226.a
Nicostrata poëtria, vel Carmenta, latinum alphabetum in Italia comminiscitur. 95.b
Nigredo non, vt est hactenus existimatum, à regione, sed à stirpe. 26.a
Nili natura. 4.a
Nilus monachus. 447.b
Nilus, & mare Ægyptium rubrum papyro abundat. 285.b
Nimrod rex Babyloniorum. 40.b. tyrannus. 41.b
Nimrod potens in terra, i. tyrannus. 17.b
Nimbrod post diluuium regni speciem constituit. 9.b
Nineas siue Ninus, Nini & Semiranidis filius 60.a. Semiramidem matrem suum concubitum appetentem interenib. 60.a
Niniue, in Assyria vrbs antiquissima. 44.a
Niniue primaria Assyriorum vrbs. 140.a
Niniue vrbs magni. 131.b
Niniue magna, itinere trium dierum. 127.b
Ninus primus Assyriorum rex. 130.a
Ninus regnum auspicatur. diebus Isaac. 56.a
Ninus rex Assyriorum. 40.b. 53.a
a Nino vsque ad Augustũ duo millia annorum. 44.a
Nisam mensis, Martio nostro respondet. 2.a
Nitocris fœmina Assyriorum imperi administrauit. 230.b
Niuernensis dux in Druydum conflictu desideratur. 743.b
Nod terra exilij & fugæ. 10.a
Noë, i. cõsolator appellatus, à נחם consolatus est, per apocopem, non à נוח, quieuit. 16.a
Noë omnia ante diluuium vel audiuit, vel vidit. 15.b
Noë reparator orbis 24.a. hic primus vitem syluestrẽ satiuam fecit, vinique vsum monstrauit.
Noë nauigandi vsum, præceptore Deo, hominibus monstrauit. 25.b
Noë primus arauit terram cum animalibus. 25.b
Noë, plantata vinea, inebriatus & irrisus. 26.a
Noë in diluuio natus erat annos. 600.18.b
Noë octauus præco iustitiæ dicitur 18.a. 120. annis ante diluuium Noë Dei metum & cultum prædicauit.
Noë centum annos ante diluuium in arca perficiunda consumit. 18.a
Noë interrogatus quorsum arcam pararet, respondebat diluuium venturum, quo omnes submergerentur, nisi resipiscerent. 18.a
Noë, missis Sortibus, nepotibus suis orbem distribuit non videtur potuisse bis in Italiam traiicere, huic diuisioni superuixit annis duntaxat decem. 46.a
Noë hostias obtulit de animalibus mundis, non immundis, edoctus è libris Henoch. 14.a
Noë vxorem fuisse Noë, & matrem Sem, Cham, & Iaphet. 16.a
Noë fuisse continentissimũ. 20.a. 21.b
Noë moritur anno ætatis suæ. 950
Noëma soror Tubalcain, ingenio & inuentionis laude voluit. 15.b. 16.a
Noema ingeniosa fœmina, lanificij & texturæ inuentrix. 16.a
Noema à suauitate & dulcedine appellata est: oris musicam & vocum modulos excogitauit. 16.a
Nomadum auctor fuit Iabel. 15.b
Nomen mutare, non est abrenuntiare baptismo. 536.a
Nomen suum mutauit Ioannes 12. in pontificatu. 562.a
Nomocanon Photij. 412.a
Non fore opus militib. cùm hostes deesset. 405.b
Normani à Carolo Crasso subacti. 546.a
Northantomi in Anglia concilium. 626.b
Northusense concilium. 604.b
Notæ veræ ecclesiæ. 110.a
Notarij, qui gesta martyrum scribebãt. 374.a
Noteriacon, quando litera ponitur prointegra dixione. 312.a
Nouatiensis hæresis. 665.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nouatianus hæresiarcha Romanus, Nouatus presbyter Carthaginensis. 395.a.b
Nouellius Mediolanensis tres vini congios vno haustu ebibebat. 217.b
Nouiomagense concilium in Cosmidromio. 578.b
Nouus orbis veterib. incognitus exploratus est. 705.b
Nouus orbis temporibus Salomonis apertus. 118.a
Nouum Testamentum an. 1555. lingua & charactere Syraco Viennæ Austriæ primùm editum est. 732.a
Nox & amor, vinúmque nihil moderabile suadent. 737.b
Nocte Natalitiorum Christi 20. millia Christianorũ in templo comburuntur. 403.b
Nubes magna in Frandria cecidit, & multa hominum millia submersit. 578.a
Nudipedalia primùm Lacedæmone sunt acta. 142.a
Numa Pompilius Rom. rex. 134.b.136
Numantinum bellum à Scipione magna crudelitate confectum. 305.b.307.b
Numerandi consuetudo mutata. 685.b
Numitor Latinorum rex. 128.b.129.a
Nummum Thesçus statuit, bouemque in eo incidit. 94.a
Nundinarij episcopi. 449.b
Nuptias damnabat Nouatus. 395.
Nyssenus Basilij frater. 427.b

O

OBed & Iesse principes Iuda. 100.a.b
Obed princeps Iuda, & Christi progenitor. 97.a
Oceanus effusus in terras multa hominum millia submersit. 626.a
Ochozias Israelitarum rex. 123.a
Ochozias octauus rex Israel. 155.a.b
Ochozias non plures vno anno regnauit. 125.b
Ochozias, qui & Ioachas, rex Iudæ octauus, impius. 124.a.b
Ocrasapes rex Assyriorum. 126.a.b.127
Octaplum psalterium episc. Nebiensis. 283.b
Octauius Cæsar, Antonius & Lepidus se triumuiros reip. constituendæ in quinquennium renuntiant. 333.b.334.a
Octo animæ duntaxat seruatæ sunt. 20.a
Octo animæ tantùm per aquas conseruatæ sunt. 15.b
Octauo anno gignere non fuit infrequens in populo Hebræo. 37.b.38.a
Oddar cum 60. sociis à Slauis martyrium patitur. 576.a
Odo Francorum rex Danos ad Axonam fluuium vicit. 548.a
Odo Cameracensis in canonem Missæ. 634.b
Odoacer Rugianus Orestem Ticini obsessum capit, & spectante exercitu interficit, &c. 451.b
Ogerus Danorum dux. 515.b
Ogygius apud Atticos. 60.a
Ogygij diluuium. 24.a
Olaus Magnus Golthus historicus. 722.a
Oleum cælitus delatum super Clodoueum per colũbam. 455.b
Olybrius Riothimo successit. 430.a
Olympias spatium quatuor annorum, quod dabatur inter duos ludos Olympicos. 130.a
Olypiadum initium. 130.a.133.b
Olympiadum & Romæ conditæ idem sæculum. 132.a
Olympiadum ratio difficilis & intricata. 348.a
ante Olympiades apud Gr. mihi planè certum fuit. 328.a
Olympicum certamen constitutum. 130.a
Olympicum certamen ab Hercule institutum anno 430. ante primam Olympiadem. 94.a
Olympicos ludos Constantinus abrogauit, & ratione numerandi per olympiadas. 417.b
Olympici ludi desierunt celebrari Theodosij maioris ætate. 130.a
Olympus mons in Græcia. 24.a
Olysipponensis ecclesia Metropolis Portugalliæ. 686.a
Ὁμηρόκεντρα, Homero centones. 439.b
Onias Priscus, Iaddi frater, pontifex octauus Iusti cognomen retulit. 189.a
Onias secundus, Simonis Iusti filius, pietatis nomine clariss. 190.a.b
Onias Simonis filius, 15. Iudæorum pontifex in Ægyptum profugit. 191.a
Onkelos Pentateuchum Chaldaicè reddidit. 205.b
Onuphrius historia pontificum persequitur. 701.b 702.a
Operatus est salutem in medio terræ. 79.a
Ophir filius Ioctan. 35.a
Ophir Perusiorum pater, vnde purissimum aurum. 35.b
Ophni & Phinees fili Helij, propter scelera sua, vita sunt exuti. 120.a
Ophratenes Assyriorum rex. 123.a.134.b
Ophrateus Assyriorum rex. 122.b.123.a
Oppinianus poëta. 382.a
Oraculum consuluit Rebeca. 54.a
Oraculum Hebræorum duplex: vnum mutum, alterũ vocale. 79.b
Oracula cessant Delphis. 227.b
Oracula & responsa dabantur, ex Debir, & ex Ephod. 126.a
Oracula ad propitiatorum edebat diuina presentia. 186.a
Orchades insulæ imperio adiectæ. 219.b
Ordo Montis Oliuarum instituitur. 681.b
Ordines sacri in ieiuniis quatuor temporum conferũtur. 390.a
Ordines præcipui sunt quatuor, sanctorum patrum Basilij, Augustini, Benedicti & Francisci, quorum cæteri omnes sunt veluti appendices. 657.b
Oresmus multos Aristotelis libros & aliorum in Gallicum vertit. 682.a 101.b
Orestes insanus. 534.a
Organa musicæ, hydrantica. 490.a
Organa & instrumenta musica Vitalianus ecclesiis adhibuit 14.a
Origines de libris Henoc. 385.b
Origines Celmenti Alexandrino successit. Originis

Origenis præceptores, Clemens Alexand. & Ammonius. 389.b.
Origenes anno ætatis 70. moritur 395.b. sena millia librorum scribit, opera eius trifariam secta.
Origenis hexapla ex omnib. editionib. conflata. 283.b
Origenes secundus ecclesiæ magister post Apostolos 401.b. sic eum vocat antiquitas. 390.a
Oristia Amazonum regina. 94.a.96.a
Orodes Parthorum rex Crassum obtruncauit. 204.a
Orodes, qui primus bella cum Romanis gessit, Crassumque cum filio & omni ferè Romano exercitu deleuit. 278.a.b
Orontius Finæus Mathematicus professor. 722.a
Orosius contra Iaganos impetij lacerationem Christianis tribuentes historiam scripsit. 449.a
quod Orpheus cecinit de Chaldæo, videtur pertinere ad Abraham. 44.a
Orpheus filius Calliopes, hymnographus. 119.b
Orpheus Thrax Lini auditor 97.b. vetustissimus poëtarum, primus deorum excogitauit mysteria. 97.b
Orthopolis Sicyoniorum rex 92.b.93.a.94.b.95.a
Orus rex Ægypti Osyridis filius. 81.b
Osaias pontifex. 141.a
Osculum pacis in Missa, instituitur. 494.a
Osee filius Ela, 19. rex Israel, minùs impius fuit quã reges superiores. 158.a
Oseas vltimus Israelitarum rex. 136.137.158.a 128.b
Oseas propheta. 729.b
Osiander se secundum Enech prædicabat. 223.b
Osiris Pharaonum primus.
S. Osmundus Sarisberiensis libellum de ecclesiasticis officiis concinnat. 608.a 123.b
Osochor Ægyptiorum rex. 63.b
Ossa Ioseph prophetarunt, i. miracula ediderunt. 248.a
Ostanes primus de Magia commentatus. 398.a
Ostiensis episcopus Papam consecrat. 452.a
Ostrogotthi Orientales Gotthi, in Italia regnare incipiunt. 449.b
Ostrogotthi orientale imperium vastant. 60.a
Osyris gigantes opprimit.
Otherus laicus cum aliis 15. viris & fœminis à nocte Natiuitatis Domini in integrum annum saltarunt. 579.b
Othnicarus Albus sacerdos doctrinam Christi in Zelandia propagauit. 559.b
Otho primus Paganos Saxoniam incolentes ad Christi fidem perduxit. 559.b.560.a.561.b.562.563.b
Otho 2. Lothario Franciæ rege armis, denuò Lotharingiam recepit. 568.a 371.b
Othonum genus.
Otho Bambergensis episcopus, Pomeanam regionẽ ad Christi fidem conuertit. 603.b.607.b
Ottomanus Turca de genere Scytharum, siue Magog emergit. 662.b.664.a.665.a
Othoniel princeps de tribu Iuda. 86.b
Ouidius ad Getas in exilium relegatur. 343.b
Ouidius poeta quinto Tiberij anno moritur. 363.b
Oxonienſe concilium. 641.a.650.a
Ozi pontifex. 96.b.97.a
Ozi pontifex de semine Aaron. 94.a
Ozias propheta. 141.b
Ozias vates. 135.a
Ozias, qui & Azarias, clarum fuit pietatis exemplum 128.a.b. vbique felix, donec secundis rebus elatus, incensum Domino quasi sacerdos offerens, lepra percussus est.

P

PAcorus Orodis filius Asiam & Syriam vastat. 204.a
Pacuuius Ennii nepos tragicus. 302.a
Padus, vnus de quatuor Europæ maioribus, fluuiis è terra eleuatus in modum formicis. 605.b
Pædagogus ad Christum lex est. 79.a
Palæstina velut orbis centrum & vmbilicus. 79.a
Palamedes ordinem exercitus inuenit. 99.b
Palatium Parisiense à Philippo Pulchro extructum. 658.a
Palla vibs trans Iordanem. 225.a
Palladiæ fœminæ. 60.a
Palmaris synodus, in qua Symmachus absolutus est. 456.a
Matth. Palmerius Chronicon scripsit. 697
Pampatius siue Pharnaces, Parthorum rex. 296.b
Pampelonem Ericus deprædatur. 449.b
Pamphilus martyr magno studio & diligentia bibliothecam Cæsaræ instruxit. 407.b
Pan magnus hodie mortuus est. 227.b
Pan primus canit fistula, rusticorum deus 91. b. Penelope filius.
Panætius Africani minoris præceptor. 296.a
Panætius primus in Sicilia tyrannidem exercet. 150.a
Παράδεισος dicitur Ecclesiasticus ab omni virtute, quæ in eo continetur. 189.b
Pandion Athenienſium rex. 91.a
Pandulphus Pisanus vitas pontificum à Gregorio 7. cœpit. 591.b
Pancadem Philippus auxit. 210.a
Paniada, quam Cæsaream dicunt, Philippus consequitur. 210.a
Panum mensa decem. 115.b
Panem & vinum Melchisedech sacrificasse. 40.a
Pantaleon martyr. 404.a
Pantenus apud Bracmanes religionem docuit. 384.a. 385.b
Pantenus Stoicus à Demetrio Alexandrino Episcopo in Indiam mittitur. 387.b
Pantheon, templum omnium deorum Romæ à M. Agrippa ædificatum, vertit in ecclesiam S. Mariæ, & omnium martyrum. 480.a
Pantomimorum saltatio quando excogitata. 362.a
Panyas rex Assyriorum. 91.a.92.b
Papæ nomen excellentius Patriarcha. 550.a
Papa ab episcopo Ostiensi consecratur. 398.a
Papias Hieropoleos episcopus. 377.b
Papiense concilium. 583.a.586.b
Papiensis academia à Carolo instituta. 518.a.529.b
Papinianus, asylum iuris à Caracala occidi iussus. 389.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Papyrius Romæ primum solare horologium fabricat. 268.a
Papyri vsus 285.b.libri & cortices ante papirum.
Papyri vsus ad Ptolomæi ætatem refertur. 279.b
Paracelsistæ,pseudomedicorũ genus,exoriũtur.759.b
Paracelsus veteris medicinæ labefactator, & nouæ conditor. 757.b
Paradisus terrestris in Edem. 9.b
Paradisum terrestrem diluuio fuisse deletum. 14.a
Paradisus voluptatis. 7.b
Paradisus voluptatis tertio die productus. 3.b
Parasanga,1.leuca. 85.b
Parasceue,dies veneris nominatur non paschæ. 216.a
Pares Franciæ instituuntur. 523.b
Pares Franciæ duodecim à Carolo instituti:sex ecclesiastici 529.b.sex laici. 530.a
Parisiorum rex Childebertus. 467.b.469 b
Parisiensis academia à Carolo instituta. 519.b.529.b
Parisiensis facultatis auctoritas. 668.a
Parisienses Theologi definiunt, neminem posse duo beneficia obtinere. 641.a
Parisiense concilium. 599.a.617.a.668.
Parisiense 1.& 2.concilium. 467.a
Parisiense concilium, in quo Decimæ regi ab ecclesiasticis concessæ sunt. 632.b
Parlamentum,primum fuit mobile, nunc statarium Lutetiæ Parisiorum. 512.a
Parmensis dux, de quo illud Esaiæ sibi dictum perdueles interpretatur:Ne læteris Philistæa,etc. 759.b
Parmeuides logicam excogitat,physica scribit carmine. 242.a
Parnassus mons Thessaliæ vel Indiæ. 24.a
Parochialia templa apud Anglos.45017. Guilielmus reperit. 590.a
Parrhasius pictor. 242.b
Paropanisus mons. 24.a
Partus gemini & tergemini primi fuere. 8.a
Paruaim,vtrumque Peru. 705.b
Pascha erranter celebratum. 510.a
Pascha primum, est pascha anni 31. Christi: pascha secundum, est pascha anni 32.pascha tertium & vltimum, est pascha anni 33 Christi. 213.b
Paschatis vltimi duntaxat mentio à trib.priorib.Euãgelistis celebrata est,vt qui vnici fere anni, in quo passus est,historiam texant. 213.b
Paschalis 1.Romanus monachus 101. Rom.pont.sanctitate conspicuus, etc. 532.a.b.533.a
Paschalis 2.Tuscus,166.Rom.pont. 601.a.b
Paschalis 3.in schismate sedit aliquot annos. 624.b
Paschasius diaconus lib.de S.Spiritu scribit. 457.b
Patet familias Baal abbaith. 215.b
Patrum ætas. 1.a
Pater,Filius & Spiritus sanctus,vnus Deus,infinitis retro seculis ante hunc mundum aspectabilem conditum. 3.b
Patriarcharum ætas. 1.a
Patriarchæ omnes sub Lamech & huius filio Noë moriuntur. 17.b
Patriarchæ decem mundi originarij 21.b.omnes viderunt Adamum excepto Noë.
Patriarchæ secundæ ætatis decem omnes viderunt Abraham. 39.b
Patriarcharum veterum antiquæ virtutis & fidei virorum finis. 59.b
Patriarchatus Constantinopolitanus situs in antiquo monte,vbi palatium erat Constatini imp. 697.a
Patricij, quasi populi patres. 133.b
S.Patricius Hybernẽsis anno vitæ suę 122.obiit.417.b ad Christi fidem Scotos conuertit.
Patrus filius Mizraim. 30.b
Paula in Syria tria monasteria virginum, & vnum virorum condidit. 435.b
Pauliciana hæresis. 596.a
Paulinus Treuirorum in Gallia Metropolitanus, vir sanctus in primis & eruditus,Athanasij amicus. 419.b
Paulus secundo ascensionis anno conuertitur. 363.b
Paulus conuertitur anno secundo à morte Christi. 217.b
Paulus in epistolis nomen Iesu quingenties vsurpat, vsque adeò ei erat amabile & suaue. 364.a
Paulus vinctus Romæ anno 2.Neronis: causam dixit coram Nerone liberatus ex ore leonis: posteà cum secundò Romam rediisset, à Nerone capite truncatus est. 222.a
Paulus Narbonæ prædicat. 222.a
Paulus Iulio centurioni à Festo traditus Romam venit, ibi per biennium mansit. 221.b
Paulus & Seneca amici, se mutuis literis sæpius salutant. 222.a
Pauli itinerarium. 222.a
Paulus 1.Romanus,Stephani 3. frater 96. Rom.pont. 511.a.b
Paulus 2.Venetus,219. Rom. pont. 701.a.b
Paulus 3.Romanus,228.Rom. pontif. 723.a.b
Paulus 4.Neapolitanus,231. Rom. pont. 736.a.b
Paulus Diaconus vitas Sanctorum conscripsit tribuunt hymnum: Vt queant laxis, etc. 530.a.ci 530.a 398.a
Paulus eremum colere incipit. 400.a
Paulus Samosatenus hæresiarcha. 722.a
Paulus Iolius historicus. 142.a
Pausanias Spartanorum rex. 248.a
Pausanias Lacedæm.suspectus de Terxis amicitia,supplitio afficitur. 145.b
Pax adeò humani generis inimica,vt vel à mundi initiis excusa sit mundo. 341.b
Pax in vniuerso mundo quando nascitur Christus. 14.a
Pecuaria,ars naturalis, innocua. 467.a
Pelagius 1.Romanus,62.Rom.pont.septem horas canonicas instituit. 86.a
Pelagius 11.Romanus, 62.Rom.pont.470.b.a.471.b
Pelasgi à Cadmeis pulsi ad Pindum. 81.b
Pelasgi, vetustissima Græciæ gens. 93.b
Peleus rex Peloponnesi. 252.a
Peloponnesiacum bellum. 105.b
Peloponnesij & Athenienses dimicant. 68.a
Peloponesus Egialea. 90.a
Pelops Pandianis filius. 138.a
Pelisium oppidum Ægypti.

Pentatheuchi volumina tredecim ante mortem Moses exarauit. 74.a
Pentecostes festum. 72.a
Pentesilea securim inuenit. 99.b
Pentesilea Amazonum regina,cuius in bello Troiano virtus emicuit. 96.a
Perdicas Macedonum rex. 138 b
Perennis successio Apostolicæ Cathedræ nota est veræ ecclesiæ. 610.a
Periander Corinthiorum tyrannus. 148.a
Periander Corinthius sapientes epulo excipit. 236.a
Pericles bellum Peloponnensiacum mouit, ne daret pœnas 50.talentorum, quæ depeculatus fuerat. 252.a
Perillus proprio inuento periit sub Phalaride. 236.a
Perionij liber de vitis sanctarum mulierum. 242.a
Ioach.Perionius Benedictinus Theologus Parisiensis, primus latinè & Ciceronianè Aristotelem vertit. 727. b
Peripaterici veteres acroamaticis caruerunt. 317.b
Perizomata, subligacula. 8.a
Persarum monarchia secunda. 240.b
Persæ ab initio Christiani fuerunt. 419.b
Persarum regem non licebat extra regnum proficisci cum exercitu, nisi primũ domi rege creato,ad vitanda bella intestina. 244.a.245 b
Persecutio prima in Christianos mota à Scribis.363.b
Persecutio secunda in Christianos excitata à Nerone. 364.a
Persecutio tertia in Christianos. 375.b
Persecutio quarta in Christianos mota per Traianum. 377 b
Persecutio quinta sub Commodo. 383.b
Persecutio sexta sub Seuero & Aurelio. 389.b
Persecutio septima in Christian.sub Maximino. 392.a
Persecutio octaua in Christianos,393. b.sub Decio.
Persecutio nona in Christianos sub Valeriano. 396.a
Persecutio decima sub Aureliano. 400.a
Persecutio vndecima omnium grauissima sub Diocletiano. 403.b
Persecutio duodecima per Maximinum in Oriente. 408.a
Persecutio decima tertia in Christianos in Persida. 419.b
Persecutio decima quarta in Christianos per Iulianũ Apostatam. 422.a
Persecutiones vndecim numerantur. 363.b.364.a
Persecutio Christianorum in Persida. 444.a
Perseus Erichthei frater 93.b.Mycenarum rex.
Perseus vltimus Macedonum rex. 266.b
Peru,hodie paret Hispanis. 118.a
Perusiorum parer Ophir,vnde aurum purissimũ. 35.b
Pedes Apostolici in veneratione fuerunt. 366.a
Renatus Peschardus minister, reconciliatus ecclesiæ, recipit Franciscanorum indumentum quod per apostasiam ante annos 30.exuerat. 766.a
Fr.Petrarcha,insignis poëta. 683.b
Petronius Iudææ præfectus Caligulæ imaginem inferre in templum tentauit. 218.a
Petri & Rom.ecclesiæ primatus terribilis. 400.a. 401.b
D.Petrus omnium apostolorum caput, primus Romæ in cathedra episcopali sedit. 364.a
Petrus Paulo Apostolo maior,sãctorũ apostolorũ dux primus,discipulorũ vertex principalis, apostolorũ pontificúmque præsul, primum vniuersale membrum. 366.a
Petrum Ecclesiæ esse fundamentum, & petram solidissimam, super quam Christus fundauit Ecclesiam. 401.b
Petrum apostolorum esse principem. 401.b
Petrus Romæ Euangelium prædicat, à Claudij anno secundo, quo primum Romam venit,venit ad Cathedram apostolicam illic figendam, vbi sedes Idololattriæ erat præcipua, vsque ad annum 6.eiusdem, etc. 219.b.220.a
Petrus & Paulus Romæ eodem die occubuerunt. 364.a.365 b.366.a
Petrus ann.Dom.44.Romæ sedere cœpit. 369.b
Petrus Romam primùm venit anno Christi 44. atque ibi se pontificem gessit. 219 b
D.Petrus Romæ crucifigitur. 221.b
Petrus post Christũ ann. 27.vixit. 364.a.365.b
Petri patrimonium pontificum ignauia satis iam attenuatum est. 479.b
B.Petrus multa bona consecutus est sub Hormisda. 458.a
Petrus Antiochenus episc.addebat in Trisagio,crucifixus propter nos. 461.b
Petrus de Tarentasia, doctor Theologus, primus ex ord.Prædicatorum fit summus Pontifex. 654.a
Petrus Damascenus episcopus in Syria à Saracenis martyrio coronatur. 508.a
petrus Longobardus Theologiam in certam artem methodumque redegit. 506.a
petrus archipresbiter Rom.ecclesiæ sedit aliquot dies in schismate contra Theodorum Papam creatum. 496.b
petrus Cunerius aduocatus regius in Senatu parisiensi conatus labefactare ecclesiasticorum iurisdictionem tem poralem. 669.b
petrus martyr, Bethsaidensis,Galilæus,primus Ecclesiæ pontifex Ierosolymis sedit an 5. Anthiochiæ 7.Romæ. 25 364.b.365.b
petrus Portugalliæ rex, iuris obseruantissimus, vt libb.pabula satis duceret, causidicos, fori rabulas è regno eiecit. 681.b
petrus Ramus Veromendanus,turbulentæ vitæ,& sui in linguas, artes, disciplinas, Theologiam denique ipsam furoris supplicium dedit. 756.a
phaceas Israelitarum rex. 133.a 136.b
phaceias Israelitarum rex. 129.a
phaceias 17.rex Israel. 157.a.b
phakeias Romeliæ 18.rex Israel. 157.a.b
phalaris tyrannus. 148.a
phalaris primus post Theseum Agrigenti tyrannus. 236.a
phaleg,i. diuisio,genuit Rehu. 32.b
phaleg moritur annorum 239. sub eius diebus extre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mis tria insignia contigerunt, partitio terrarum, cõfusio linguarum, dimidiatio annorum vitæ. 35.b
Pharamundus prædonum Franconiæ dux. 371.b
Pharaonum primus, Osiris rex Ægyptiorum. 233.b
Pharedus Athenienſium Archon. 127.a
Phares Iudæ princeps. 63.a
Phares anno octauo vxorem accepit, nono Heſionem genuit. 38.a
Pharetates rex Ægypti. 43.b
Phariſæorum ordo incipit. 195.b
Phariſæorum duces, Sammai & Hillel. 197.a.b
Phariſæorum ſeptem erant ſectæ ſeu ordines, 198.a
Phariſæi fato multa tribuebant, & aſtrologiæ operam dabant 198.a. docebant traditiones religioſè ſeruandas.
Phariſæis plebs adhærebat. 198.a
Pharos inſula Ægypti aquis obruta. 98.a
Pharus Alexandriæ ſecundum è ſeptem mundi miraculis. 280.a
Phaſſur filius Emmer coniicit Ieremiam in carcerem. 148.a
Pheleſtenus Corinthiorum rex. 134.b
Phemonoë vates. 90.a
Pherecides Aſſyriorum rex. 120.b.122.a
Pherecydes Syrus, Pythagoræ præceptor. 235.b
Pheron Ægyptiorum rex. 97.b
Pherus. 62.b
Phigalia Arcadiæ oppidum. 144.a
Philadelphia metropolis Arabiæ. 55.b
Philadelphiæ in Arabia concilium in Beryllum. 393.a
Philadelphus Alexandriæ bibliothecam inſtruxit. 281.b. & alia multa.
Philemon primus apud Delphos, ludos & chorum inſtituit. 92.a
Philippicus primus imperator iconomachus 501. a.b. miſerè periit. 503.b
Philippus, ſiue Philippicus contra Conſtantium à laicis & clericis electus. 513.a
D. Philippus crucifigitur Hieropoli. 364.a
Philippus Apoſtolus Gallis prædicauit Chriſtum, & Gallias ad prædicandum accepit. 222.a
Philippus Valeſius. 672.a.675.b
Philippus pulcher, rex quoque fuit Nauarræ propter vxorem. 658.a
Philippus Theodatus, multa Pariſiis vtiliter inſtituit. 633.b
Philippus D. Ludouici filius, in Africa rex ſalutatus 653.b. Audacem cognom. 654.a
Philippus rex Francorum, ſæculares clericos S. Martini de Campis mutauit in monachos. 594.a
Philippus rex Francorum, decimam bonorum omniũ ab iis exegit, qui ſe non comitarentur, Hieroſolymã, quæ decima Saladini dicitur. 632.a
Philippus Audax Turonum dux. 681
Philippus Gall. rex Auguſtus, D. Ludouici aus. 634.a
Philippus archidux Auſtriæ, Caroli 5. pater, regio Hiſpaniæ ſceptro potitur. 712.a
Philippus Arabs, primus imperatorum Chriſtianus. 393.b
Philippus primus imperator Chriſtianus ſe Fabiano reuerenter prouoluit. 366.a
Philippus 2. Hiſpaniæ regnum adit. 735.b
Philippus Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis. 206.b
Philippus Longus regnum Nauarræ tenuit. 672.a
Philippus Macedonum rex. 144.b.145.a
Philippus Amyntæ filius Macedonum rex, Alexandri pater. 257.b
Philippus Armeniæ & Syriæ rex. 201.a
Philippus Cominius hiſtoriogr. 704.a
Philiſtim filij Caſluim. 31.a
Philiſtim, Cappadoces. 63.b
Philo Biblius. 97.b
Philo Iudæus moritur. 378.a
Philo Iudæus ſenior, vnus è 70. interpretib. ſapientiæ Salom. ſcriptor. 284.a
Philo vnus è 72. interpretibus, auctor libri Sapientiæ cenſetur. 190.a
Philonis legationem Caius non ſuſcepit. 218.a
Philo Romam venit, locutus eſt cum Petro Apoſtolo. 220.a
Philo Alexandrinus apoſtolorum æqualis de vita contemplatiua ſcripſit. 381.b
Philogonius Antiochiæ Patriarcha. 411.a
Philolaus Corinthius legem proletariam fert. 249.b
Philometor ſub tutela populi Rom. contra impium Antiochum Epiphanem 298. a matrem ſuam interfecit, per antiphraſim philometor dictus.
Philopemenes Achæorum præfectus Lacedæmonios euertit. 271.b
Philoſophi fruſtrà aliam malorum cauſam quærunt præter lapſum. 7.b
Phinees pontifex. 86.b
Phinees annis amplius trecentis vixit. 89.b
Phlego Adriani Cæſaris libertus, chronographus. 217.b
Phocas imperator. 478.a
Phocas libidini deditus, miſerè periit. 480.a.481.b
Phocas Ponti epiſcopus miraculis clarus. 377.b
Phocenſes Græci Aſiatici Maſſiliam condiderunt. 60.a
Phocion iniuſto iudicio veneno ſublatus eſt. 265.b 266.a
Phocylides poëta. 229.b
Phœnices literas Græcis dederunt. 86.a
Phœnix ex Ægypto in vrbem affertur. 370.a
Phœnix frater Cadmi characteres phœniceos condidit. 86.a
Phorbas Athenienſium rex. 122.b
Phorbas Argiuorum rex. 92.b.93.a
Phoroneus Argiuorum rex. 88.b
Photius patriarcha Græcus. 411.b
Photius primus ſeceſſionem apertam fecit à Latina eccleſia. 549.b
Phraartes Parthorum rex. 277.a.b
Phraortes Medorum rex. 141.a
Phraortes à Babyloniis cæſus eſt. 229.a
Phreculphus hiſtoricus ab orbe condito ad annum Chriſti 560. chronica digerit. 467.b
Phryminas Corinthiorum rex. 121.a.122.b
Phul rex Aſſyriorum. 133.a
Phul Belochus Sardanapalo ſucceſſit. 128.a.129.b
Phul rex Aſſyriorum, quem ad concionem Ionæ pœnitentiam

tentiam egiſſe ferunt. 156.a.157.a.b
Phurcan, ſectiones & capita, legem ſuam, Mahometes appellauit. 477.b
Phut filius cham, vnde Mauri. 26.a
Phut Lybum pater. 27.b
Phut filius Chain. 29.a
Phydamon Delphius, primus apud Pythiam chorum ſtatuit. 95.b
Phylacterium brachij. 215.b
Phyſcon Ægypti rex. 277.a
Ptolomæus Phyſcon à ventris abdomine cognominatus. 306.a
Frãciſ. Picard. Theolog. 1556. Lutetiæ moritur. 736.a
Pictoris cuiuſdam manus arefacta. 447.b
Picus Italiæ rex. 92.b.93.a.95.a
Picus Mirandulanus Cabbaliſticę artis patronus. 512.a
Picus Mirandulanus. 185.b.188.a
Io. Picus Mirãdulæ comes, ſũmus philoſophus. 708.a
Pilam luſoriam Pyrrhus primus docuit. 95.b
Pilatus Iudææ prætor. 206.b
Pilatus noctu imagines Cæſaris in tẽplo ſtatuit, Chriſto paulo antè mortuo. 217.b
Pilatus ſacrum theſaurum in aquæductum expendens, ſecundæ ſeditionis præbuit ſeminarium. 217.b
Pilatus apud Tiberium multis criminibus accuſatus, ærumnis ſuccumbens, ſe ſua manu peremit. 217.b
Pilgrinus Baranenſis Epiſcopus in Hongariam profectus, eccleſiam Chriſto lucrifecit. 561.b
Pindarus Empedoclis diſcipulus. 253.b
Pipinus Rabadum Phryſiorum ducem vicit. 497.b
Pipinus à Theodorico laceſſitus, collecta Francorum exulũ manu, Maior domus per totã Franc. cõſtituitur. 496.a
Pipinus ſacræ muſicæ erat ſtudioſus organa muſica miſit ei Conſtantinus. 512.a
Pipinus ceeauit ſenatum, Parlamentum. 512.a
Pipinus Exarchatum 13. vrbes complectentem cum Pentapoli vrbes alias 16. comprehendente, iterum. S. Petro & ſucceſſoribus eius in perpetuum poſſidendum conceſſit. 511.a.513.b
Pipinus Martelli filius, dictus Breuis, ex Maiore domus, concilio pontificis à procerib. Gallię rex declaratus, à S. Bonifacio Sueſſioni iũgitur. 509.b.510.a
Piraticum bellum. 320.a.321.b.313.
Piſanum concilium. 612.b.690.712.
Piſcinæ probaticæ ingens miraculum. 184.a
Piſiſtratus Athenis tyrannidem occupat. 236.a.237.b
Pittacus præceptor Pherecydis. 236.a
Pittacus Mytileneus Melãchrũ tyrannũ ſuſtulit. 149.b
Pius 1. Aquilienſis 11. Rom. pontif. reſurrectionẽ Domini die Dominica celebrari iuſſit. 582.a.b
Pius 2. Senenſis, 218. Rom. pontif. 700.a.b
Pius 3. Senenſis, 223. Rom. pontif. 707.a.b
Pius 4. Mediolanenſis, 232. Rom. pontif. 738. a.b. oſor diſpenſationum, etc.
Pius 5. Alexandrinus, 233. Rom. pontif. vir ſanctus, etc. 745.a.b.746.a
Placentinum concilium. 598.b
Max. Planudes monachus. 682.a
Platina pronus ad notandas pontificũ maculas. 660.a
Platina hiſtoriam pontificum in Paulo 2. à quo in carcerem truſus eſt, ternimauit. 701.b.701.a
Plato, Moſes Atticus. 77.b
Plato minor, Coſmographus orbis terrarum. 288.b
Platonis opinio de mundi procreatione. 3.a
Platonis imaginationes de bello Atlantico. 6.a
Plato, apis Attica, Moſis æmulus, ſiue Moſes Atticus, diuini cognomentum eſt conſecutus. 256.a
Pleiades ſeptem poëtæ. 284.b
Plebiſcita pro legib. habentur. 285.b
Pleneus Sicyoniorum rex. 92.a
Pleſſæũ gymnaſiũ Gotrofredus Pleſſæus cõdit. 670.a
Plinius Iunior, cuius monitu Traianus temperauit perſecutionem. 377.b
Plinius Maior, vt fuerit atheus, illud tamen diuiniſſimè puerilium propè eſſe deliramentorum, ac ſuper omnem impudentiam, adulteria inter deos fingere. 373.b
Plotinus Ammonij diſcipulus, Platonicus. 394.a
Plutarchus Cheroneuſis. 373.b
Plutarchus de defectu oraculorum. 227.b
Pluto inferorum deus. 96.a
Pœnitentium mulierum ordo. 707.b
Pœnitentium ſodalitium ab Henrico Franc. rege intro ducitur. 765.b
Pœnitentia, & eius partes tres. 635.a
Pœnitentiam Adam egiſſe dicitur quando abſconditus ſe à facie Domini, metuens eius iram. 7.b
Pœnitentiarij munus erat, publicam & lenem pœnitentiam iniungere. 431.b
Pœni humanas hoſtias immolare & canina carne veſci prohibentur. 254.a
Poëtæ plures ante Homerũ in Græcia extiterũt. 119.b
Poëtas Adrianus 6. nihil aliud præ ſe ferre arbitrabatur, quàm vel impietatem vel laſciuiam. 617.b
Poëtica Hebræorũ hodierna initiũ ſumit. 580.a.581.b
Politici execrabiles. 203.b
Polybius Megalopolites cõſiliarius & præceptor Scipionis 40. libris Ro. hiſtoriam complectitur. 305.b
Polycarpus ſub Troiano. 377.b
Polycarpus Ioan. diſcipulus, & Smyrnenſis epiſc. 383.b
Polycrates Samiorum rex. 68.a.236.a
Polycrates Samius, quem Orontes, Darij præfectus cruci affixit. 246.a
Polydorus Laced. rex. 137.a
Polydorus Virgilius. 708.a
Pompeius multas regiones imperio Rom. ſubiecit. 322.a.323.b
Pompeius captis Heroſolymis indignè templum Dei habuit. 323.b
Pompeius iuſſu regis Ptolomæi occiſus. 326.a
Pompeius in Syria imperans. 201.a
Pompeius Hieroſolymam expugnat. 202.a. templum non diripuit, ingreſſus eſt in Sanctum ſanctorum, deinceps infelix fuit. 202.a.204.a
Pompeius adhuc eques, ſine magiſtratu, nondum ſenator, adhuc adoleſcens triumphauit, & Magni nomen à Sylla accepit. 318.a
Pomponius Lætus. 703.b
Pontis lapidei Lutetiæ iaciuntur fundamenta. 759.b
Pontianus Romanus, 29. Rom. pont. in exilio Sardinenſi extinctus eſt. 391.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pontifices legis Mosaicæ sunt. 83. numero. 79.b
Pontifex Rom. ab Ostiensi, Portuensi, & Veliterno Episcopis, in ecclesia Saluatoris ad Lateranum consecratur. 496.a
Pontifex Romanus dicitur Maximus, Episcopus Episcoporum, bonus pastor, benedictus Papa, Apostolicus. 361.b
Pontifices Apostolorum successores. 412.a
Pontifices Rom. omnes ante Telesphorum ob Christi confessionem martyrio esse consumptos. 381.b
Pontificum ordo & status post captiuitatem prælatus est Regio, à quo anteà indigne habebatur. 182.a
Pontifices prodigiosi. 555.b
Pontifices pessimi, malis artib. pontificatum adepti. 567.b
Pontificia fides verè catholica, i. vbique recepta & agnita. 748.a
Pontificatus non iam perpetuus, sed annuus, atque arbitrio Cæsaris & prætorum deferebatur. 211.b
Pontigonense concilium. 543.a
Pontius Pilatus quintus Iudææ procurator, anno Christi 26. an. 10. præfuit: an. sexto Christum crucifixit. 212.a b
Pontus, mare persicum, Pontus Euxinus. 45.b
Pontus & Bithynia vna prouincia facta. 202.a
Populus egere solet in regum luxu & largitionib. oppressus regiis exactionib. & tributis. 116.a
Porchetus Episcopus Gibellinus. 661.b
Porphyrius ethnicus Petrum prædicabat, vt inuidiam D. Paulo conflaret. 400.a
Porphyrius, al. Malcus, Plotini discipul⁹, impius. 396.a
Porphyrogeneta Basilius. 569.b
Porta speciosa & sublimis. 133.b
Portæ templi se sponte aperuerunt velum scissũ. 226.a
Porticus templi. 115.b
Portius Festus 8. Iudææ præses, is Paulum, cùm Cæsarem appellasset, Romam postera die misit. 221.a.b
Portugalliæ regum origo. 596.a
Portugalliæ regnum diuulsum ab Hispania. 605.b
Porus Iudorum rex. 25.b. cuius victus olera, potus aqua. 26.a
Posteacum colloquium. 740.a
Possidonius Panætij discipulus. 296.b
Postas Ludouicus 12. primus constituit. 704.a
Guil. Postellus centenario maior, multarum linguarũ peritus, Lutetiæ moritur 1581. mense Septẽbri. 763.b
Posthumius Regillensis propter arrogantiam à militib. damnatus. 253.b
Potentes à sæculo gigantes. 6.a
Potentes tyranni gigantes à sæculo, olim, antiqui primique tyranni. 17.b
Prædestinatorum hæresis. 436.a. 439.b
Prædicatorum ordo ab Honorio confirmatur. 640.a
Prælleum collegium à Rodolpho Prælleo extruitur. 687.b
Præmonstratensis ordo sub regula D. Augustini incipit. 603.b
Præsentia diuina ad propitiatorum oracula edebat & responsa. 186.a
Præto-Ioannes Aloyssinorum ad Salomonem suam refert originem 27.b
Petro-Ioannes Æthiopum rex potentiss. peculiarẽ curam terræ Sanctæ hodie gerit. 139.a
Prætores Romani, Iudææ præfides post Archelaum. 211.a
Pragmatica sactio in concilio Basilien. edita. 694.a
Pragmatica sanctio sublata. 715.b. 716.a
Pragmaticam sanctionem senatus Parisiensis non potuit adduci vt Rex tolleret. 700.a
Prata vorat mulier, frendens leo, etc. 716.a
Praxiteles sculptor, primus speculum fecit. 256.a
Preces pro defunctis 170. Purgatorium. 635.a
Presbyteri Romani in Cardinales, abierunt. 378.a
Presbyteris Romanis paroecia vibis distributæ. 398.a
Primatus sedis apostolicæ. 635.a
Primogenituræ ius non semper assequuntur primogeniti. 12.a
Primogeniti omnes ex stirpe Noë vsque ad Aaron fuerunt sacerdotes. 23.a
Primogeniti omnes à Noë vsque ad Aaron pontifices fuerunt. 40.b
Primogeniti omnes fuisse dicuntur ab Adam vsque ad Noë, vno Seth excepto. 11.b
Primogenito quæ Esau fratri suo vendidit. 23.
Prima ætas. 3.a
Primo die, qui dominicus, rerum creatio prima. 3.b
Primi qui regnarunt, & libertatem hominum oppresserunt, fuere spurij & gigantes ex infesto concubitu nati. 17.b
Principes Athen. decennales. 137.a
Principes discant Ecclesiam per se stare, nec pendere ex ipsorum statu & salute. 182.a
Principes Synagogæ magnæ, Esdras, Neemias, Mardochæus, Zorobabel, Iosuë. 180.a. Daniel. & alij. 183.a
Priscillianistæ in Hispania, quorum auctor sæculari gladio percussus est. 430.a
Priscillianus in Hispania hæreticus, gladio sæculari percussus. 430. 431.b
Proba Falconia Virgilicentonas contexuit. 439.b 126.b
Procas Syluius latinorum rex. 6.a
Proceri erant primi homines. 280.a
Proclus ætate Ptolomæi. 455.b
Proclus philosophus specula historia fabricat. 488.b
Proconsulare concilium in Africa.
Procopius Cæsar historiam annorum 142. pertexuit. 465.b
Procopius Gazæus sophista Octoteuchum exposuit ex variis rapsodiis. 447.b 211.b
Procurator Iudææ primus Coponius.
Prodigia multa, octo præcipue horrenda futuram Iudæorum cladem portendunt. 222.a
Professores linguarum & mathematum à Francisco 1. instituti: cæteri sunt ascriptitij. 719.b. 722.a 10.a
Profugus Cain habitauit in terra Nod. 421.b
Proiectus Aruernorum episc. martyr. 249.b
Proletaria lex. 28.a
Prometheus filius Iapeti.
Prometheus primus hominũ simulachra de terra finxit 93.b. primus igne è silice excurit, astrologiã docuit. 7.b
Promissio Dei prima, Christus, euangelij fons. 11.b
Promissio Adæ facta de Christo, in columna cælata fuit.

Promissio

Promissio de Christo, futuro semine in libris Henoch reperitur. 14.a
Proparentes baptismi constituit Telesph. 380. q. 381.b
Prophetas edoctos fuisse à Senioribus. 180.a
Prophetæ scriptores incipiunt. 129.b
Prophetæ in Malachia cessant. 263.a
Prophetæ cur à Domino mittuntur. 150.a
Prophetiæ Enos & Henoch. 21
Prophetia à Prophetis sublata fuit post euersum templum, & data est Scribis. 185.b
Prophetare, i. miracula edere. 63.b
Protagoras. 232.a
Proteus Ægyptiorum rex. 97.b
Prouerbia, vbi sunt sanctæ vitæ præcepta. 112.a
Prouincialia concilia quatuor. 414.b
Prusias Bithyniæ rex. 272.a 275.b
Psalmorum auctores vndecim. 5.b
Psalmorum decem auctores. 107.b. horum scansio & mensura intercidit & ignoratur.
Psalterium in quinque libros distinctum. 107.b
Psalterium in septem horas diuisum à S. Benedicto. 460.a
Psammenitus Ægyptiorum rex. 245.b
Psammetichus Ægyptiorum rex. 141.a. 142.b
Pseudophilippus regnans in Macedonia interficitur. 276.a
Psychicos, catholicos Tertullianus vocabat. 390.a
Ptolomaicum concilium. 617.a
Ptolomæus primus Lagi Soter. 279.a.b
Ptolomæus Lagi, Ægypti rex. 189.a
Ptolomæus Alexandrinus Mathematicus. 382.a
Ptolo mæus Auleres, Ægypti rex. 201.a
Ptolo mæus Ceraunus. 266.b. 269.a
Ptolomæus Dionysius ægypti rex. 201.a
Ptolo mæus Epiphanes, & Philometor Ægypti reges. 194.b
Ptolomæus Euergetes Ægypti rex. 190.b. & Philopator. 191.a
Ptolomæus Euergetes secundus filijs & ciuib. Alexandrinis interfectis omnia luctu complet. 302.a.b
Ptolomæus Lathyrus Ægypti rex 200.b. 201.a
Ptolomæus Philadelphus Ægypti rex. 189.b
Ptolomæi philadelphi rogatu & sumptibus, Biblia sacra in Græcum conuersa. 190.a
Ptolomæus Philometor. 275.b
Ptolomæus Philoparor patrem, matrem, sororẽm q. extinxit, Triphon à luxu & deliciis cognominatus. 291.b
Ptolomæus Phycon, Alexander Ægypti reges. 196.b
Publicationem peccatorum abrogauit Leo. 444.a
Puella 9. annorum peperit filium. 674.a
Puer decennis grauidam reddit mulierculam alioqui ætate prouectam. 38.a
Puncta adinuenta sunt post Christum passum 476. in Tyberiade vrbe Galilææ: huius muneris principes fuere Aaron filius Aser, & Iacobus filius Nephtalim. 181.b. 183.b
Puncta inuenta ann. 478. post mortem Hieronymi ann. 56. Iudæi Tyberiadis Palæstinæ indicto concilio notulas vocalium & accentuũ, ad lectionis facilitatẽ repererunt. 451.b
Punctatores dicuntur אנשי מסורה viri Tiberiad. non sunt inuenta puncta Babylone. 451.b
Puniceus color. 86.a
Punicum bellum primum. 286.a
Punicum bellum secundum. 290.a. 292.a
Punicum bellum tertium. 301.b. 303.b
Purgatorium ab Hebræis assertum. 170
Purificationis festum à Iustiniano institutum. 465.b
Puritanorum secta. 743.b
Pigmalion Tyri rex. 125.b. 126.a
Pylades Orestem comitatur. 101.b
Pyrenæi montes sic dicti ob maximam syluarum in his crescentium exustionem. 68.a
Pyramidum consuetudo in sepulchris ponendarum ex ægypto manauit. 196.a
Pyramides, quæ in septem mundi miraculis collocantur, à Iacobæis, cogente Pharaone, extructæ sunt. 64.a
Pyrrho Euclidis discipulus, dubitandi de rebus omnib. ansam præbuit. 254.a
Pyrrhus Dædali cognatus, lusoriam pilam primus docuit. 95.b
Pyrrhus rex Epirotarum. 279.b. 281.b
Pyseus Tyrrhenus pirata. 110.a
Pythogoræ ætate Græci nullius erant pretij in Asia & Africa. 190.a
Pythagoras Pherecydis Syri discipulus, philosophiæ Italicæ auctor. 226.a
cum Pythagora dæmon loquebatur per fluuium. 4.a

Q

Quadragesimæ initio quatuor dies præmisit Gregorius. 473.b
Quadragesimæ ieiunium iam ab apostolis traditum, nouo edicto restauratur à Telesphoro. 380.a
Quadragesimam eodem tempore fuisse à Christo peractam, quo Christi Ecclesia eius æmulatione obseruat. 212.a
Quadratus Syriæ præfectus. 221.a
Quæstio de vera Ecclesia inter Iudæos & Samaritanos. 298.a
Quæstores ex plebe creati. 254.a
Quartodecumani hæretici. 387.b
Quarta ætas Iudicum. 71.a. 113.b
Quarta monarchia Romanorum, quæ ferrea. 337.a
Quinquagesimam Telesphorus induxit. 381.b
Quinque rebus primum templum augustum & venerabile reddebatur, quibus secundum carebat. 186.a
Quinta ætas. 115. virilis ætas populi Dei. 150.b
Quintili. primus Romæ scholã publicã aperuit. 374.a
Quintinus martyr. 404.a
I. Quint. Hedu⁹ multorũ librorũ eruditus script. 743.b
Quirinus procurator Iudææ. 337.b
Quirinus Philippi fil. Laureacensis Episcopus, à Diocletiano submergitur. R 593.b

Raab nupsit Iosue. 86.a. erat cauponaria.
Raba bathra, Talmudicorum liber. 8.a
Rabanus Maurus commentaria scripsit in libros Machabæorum. 199.b
Rabanus & Claudius primi posuerunt Theologiæ sedem in Academia Parisiensi. 519.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rabanus Maurus, Fuldensis abbas, primus coaceruator Glossæ ordinariæ, natione Gallus. 534.a
Rabbenu haccados Antiocho chariss. Antonino. 271.b
Rabbinos decem Titus necauit, quos recolunt pro sanctis martyrib. 223.b
Radamanthus Lyciorum rex. 92.a
Radegunda vxor Lotharij, assensu viri in Monialem consecratur. 467.b
Radulphus in Burgundia regnum constituit. 549.b
Ram Hezronis secundo genitus. 63.b
Rama ædificatur à Basa. 153.b
Raphael Volaterranus. 708.a
Raphaim gens veterrima in Arabia, eiecta à Moabitis & Ammonitis. 55.b
non Rapere, præceptum naturæ. 26.a
Rasen, in Assyria vrbs antiquissima. 44.a
Rasochis secundus legislator apud Ægyptios. 121.b
Rates inuentæ à rege Erythrea. 98.a
Ratisbonense concilium. 517.a.221.a
Rauennense concilium. 551.a.566.b
Rauennense concilium, quo Symmach. confirmatur. 457.a
Raymundus Lulius Catalanus Monachus Tuneti in Africa multa scripsit de rebus nimiùm curiosis: in eius libris sunt multi errores. 658.a
Razin rex Syriæ. 133.b
Razis medicus Arabs Almansori Saracenorum regi sua dicat scripta. 576.a
Razon latronum princeps. 117.b
de Rebaptizandis hæreticis quæstio in ecclesia. 395.b. 396.a
Rebeccam è Mesopotamia accersita Abraham dedit filio suo in matrimonium. 42.b
Rebecca decimum quartum annum agens, Isaac quadragenario nupsit, viginti annis fuit sterilis. 54.a
Reblata, quæ postea Antiochia. 44.a
Recaredus Hispan. rex primus catholicus Pater patriæ salutatus, multa seriæ conuersionis suæ argumenta ostendit, etc. 472.a
Rechabitarum ordo & institutum. 124.a.b
Rechabitæ mandato patris in perpetuum vino abstinent. 144.a
Refenderariorum magistratum ordinem Iustinianus primus constituit. 466.a
Reformatorium concilium, ad corrigendos mores in omnibus valde deprauatos. 667.a
Reformatoria cõcilia Carolus Mag. celebrari fecit per Gallias. 530.b
Regiense concilium. 443.a
Regina Saba plantam balsami dom. dedit. 118.a
Regium nomen cunctis ferè liberis gentibus semper fuisse inuisum. 103.b
Regiæ maiestatis origo præclara, propter quam miseri mortales vsque adeo superbire debeant. 9.b
Regma filius Chus. 29.a.b.31.a
Regnorum variorum origo. 359.b
Regnum Israël diuiditur bifariam. 120.a
Regnum Dei & Christi per orbem efflorescit multis rerum discriminib. & periculis. 362.b
Rehu genuit Sarug. 35.a
Religionis disparitas matrimonium prohibebat. 5.b
Religiones duæ in Dei populo conseruari nequeunt. 203.b
Remense concilium. 530.b.570.b.506.b.605.a.611.a. 617.a
Remesse Assyriorum rex. 93.a.94.b.95.a
Remigius Rhemensis episcopus. 449.b
Respectus Dei ad Abebis munera, quid significet. 8.a
Resurrectionem Domini die Dominica celebrari iussit Pius 1. 382.a
Reuclinus in Capnione Cabbalisticæ artis gustum præbuit. 312.a
Io. Reuclinus Capnion, Io. Lapidani discipulus. 711.b
Reuclinus Capnion rudimẽta linguæ Hebraicæ à Io. Lapidano theologo Parisiensi didicit. 705 b. vir magnus, nisi linguæ Hebraicæ mysteria Cabbalicis nugamentis maculasset. 2.b
Regum ætas.
Reges temporibus Salomonis sapientiæ studebant. 119.b
Regum ius tyrannicum esse. 103.b
Reges de alieno plus æquo solent esse liberales. 515.b
Regis ius verum est, obseruatio legis Dei. 103.b
Reges Israël post mortem Salomonis. 150.a
Rhetores Latini, ludos instituentes, ad quos iuuentus conueniret, sublati sunt. 314.a
Rheti, Grizones vocant, fœdere sese inter se coniungunt. 693.b
Rhodij mari potentes. 123.b.124.a
Rhodiorum militum ordo. 605.b
Rhodij equites. 666.b
Rhodus, prius Ophiusa vocabatur. 67.b
Rhodi gymnasium literarum fuit celebertimũ. 328.a
Ribbi sub Antonino. 225.b
Richardus Angliæ rex. 632.a
Richardus à S. Victore. 624.a
Richardus Clunia censis, Chronographus. 624.a
Riothimus Britanniæ Gallicæ rex primus. 450.a
Riphat filius Gomer. 29.a
Robertus Francorum rex, aliquas Sequentias & Responsoria composuit. 579.b
Robertus equitum magister occupare regnum conẽdit. 555.b
Robertus Sorbona Theologus, primus instituit & ditauit collegium Sorbonæ. 647.b
Robertus Mancop. Scotus, à puero cæcus, doctor theologus. 735.b
Robertus Stephanus Geneuam fontium receptatricem profugit. 724.a
Roboam initiò pius ad extremum impius. 120.a. eius gesta. 657.b
S. Rochus Narbonensis. 703.b
Rodolphus Agricola. 588.a
Rodolphus Burgundiæ dux & Franciæ rex. 548.a
Rogationum solennitatem Christiani Syri vocant Ninuitarum ieiunium, in quib. ieiunatur, oratur, pallitur, fletur. 448.a 599.b
Rogerus Normanorum Dux.
Roma conditur in Italia sextæ olympiadis anno tertio. 157.b

Roma propria sedes summi pontificatus. 682.a
Romæ primarium ecclesiæ suæ thronum potiùs quã alibi quare collocauit. 362.a
Roma ab exercitu Caroli imperat. duce Carolo Borbonio capta, direpta, incensa. 722.a
Roma humani generis domitrix, arxq. omnium gentium, multos iudiciorum Dei casus intra annos 142. sustinuit. 466.a
Romæ celebrantur 5. concilia. 458.b
Roma bis direpta intra 44. annos. 445.b
Romanus Gallesianus Tuscus 117. Rom. pont. 550.a.b
Romani serò literas Græcas attigerunt. 304.a
Romani pontificis antiqua auctoritas. 468.a
Romanã ecclesiam caput omnium ecclesiarum esse à Phoca decernitur. 478.a
Romanæ ecclesiæ primatum enituisse supra omnes. 387.b
Romanæ Ecclesiæ supra reliquas eminentiam patres Niceni confirmarunt. 416.a
Romanæ ecclesiæ auctoritas. 427.b
Romanorum fides per vniuersum orbem diuulgata. 368.a.369.b
Romanæ Monarchiæ initium. 194.b.195.b
Romanum imperium ex persequente fit christianum. 359.b
Romani Macedonas & Græcos deleuere. 229.b
Romanorum nomen post Pyrrhum clarum esse cœpit. 269.b
Romani, post punicum secundum terra mariq; potẽtissimi euaserunt. 295.b
Romanum 1. & 2. concilium. 476.b.443.a
Romana concilia duo. 453.a
Romanum concilium contra Eutichem. 447.a
Romanum concilium primum contra Berengarium. 586.b
Romanum concilium, de electione Rom. pontificis. 479.a
Romanum concilium pro imaginib. retinendis contra Iconomachos. 501.a.508.b
Romanum concilium, in quo pax inter pontificem & imperatorem confirmatur. 608.b
Romanum concilium, in quo Paschalis accusatus se purgauit. 533.a
Romanum concilium 2, & 3. contra Photium. 542.b
Romanum concilium, quo Philippus rex Franc. imperatori subiicitur. 661.a
Romulus Romanorum rex. 129.a
Romulus & Remus Romam condunt. 132.a
Rosumita Latinè & Græcè docta, multa scripsit. 571.b
Rotæ supplicium primùm in Gallia decernitur. 727.b
Rhotomagense parlamentum instituitur. 708.a
Rubrum mare, Erythreum. 54.a
Rupertus Episcopus Aquilanus. 604.a
Rupertus Francorum Episcopus, Boios ad Christum perduxit. 405.b
Rupertus abbas Limburgensis, à carnib. piscib. ouis, lacticiniis & vino abstinebat. 607.b.608.
Rurgerus Treuirensis librum Decretorum scripsit. 557.b
Io. Rusbrochius, Theologicus scriptor. 686.a
Rustanus Persarum rex. 708.a
Rusticorum factio in Francia. 662.a
Rusticus diaconus Romanus. 449.b
Ruth historia. 96.a
Rutilius primus gladiatorib. leges dimicandi dedit. 309.b.311.b
Rythmi apud Græcos & Latinos inualuerunt. 554.a

S

R. Saadius hagaon in Babylonia in Talmud scribit. 560.a
Saba' filius Chus. 29.a.b.31.a
Saba filius Ioctan. 35.a
Sabachus Ægyptiorum rex. 129.a
Sabachus Æthiops regnat in Ægypto, pulso Asythe. 133.b.134.b.136.
Sabathaca filius Chus. 29.b
Sabbathi sanctificatio. 7.b
Sabbathum patriarchæ omnes coluerunt. 43.b
Sabellij hæresis. 396.a
Sabelliani inter cętera culpabant Catholicos, quòd eorum multi fierent monachi. 396.a
Sabinianus, Sabinus, Bledensis, 67. Rom. pont. 478.a.b
Sacerdotes cum templo interire decet, dicebat Titus. 223.b
Sacerdotes fuerunt omnes primogeniti ex stirpe Noë vsque ad Aaron. 23.a
Sacerdotes Ægyptij de Prytaneo alebantur. 63.b
Sacerdotes pudeat non recordari se esse Dei vicarios. 103.b
Sacerdotium ecclesiæ, regno temporali est antiquius 9.b
Sacerdotium deuolutum est ad Machabæos. 191.b
Sacerdotium venale Herodes reddidit. 205.b
Sacramentariorum secta in Gallia innotescit, affixis Lutetiæ famosis libellis. 723.b
Sacramenti corporis Christi festum Vrbanus instituit. 650.a
res Sacratas miscere cum suis, periculosum est. 92.a
Sacrificale verbum est, Protulit, & Obtulit 40.a
oblatum porrexit.
Sacrificia veterum ferè erant incruenta. 40.a
Sacrilegia in ecclesias, & electiones sacerdotiorum vsurpatæ Clodoueanis monarchiã abstulerunt. 509.b
Sadducæorum secta oritur. 195.b
Saducæis adhærebant ditiores & potentiores. 198.a
Sadducæorum hæresiarchæ. 197.a. Sado & Baiethos. 197.a. ad Samaritanos transfugerunt. 197.a
Sadducæorum hæresis. 197.b. sic dicti de nomine auctoris sui Sadoc. 197.b. nó à iustitia, quasi iustitiarij, aut iusti. 198.a
Sadoc sacerdos. 108.a. pontifex. 110.a
Sadoch summus pontifex. 116.b
Sæcularia sæcularibus, Regularia regularibus. 665.b
Sæculum sæcundum. 377.a
Sæculum tertium. 389.a
Sæculum quartum. 407.a
Sæculum quintum. 435.a
Sæculum sextum. 477.a
Sæculum septimum. 478.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

sæculum octauum. 499.a
sæculum nonum septimæ ætatis. 518.b
sæculum decimum 552.a.b.infelix dicitur.
sæculum vndecimum. 574.b
sæculum duodecimum. 601.a
sæculum tredecimum. 636.b
sæculum decimum quartum. 663.a
sæculum decimum quintum. 689.a
sæculum decimum sextum & vltimum. 709.a
salis statua quid significet. 45.b
salis conficiēdi vsum Mizota siue Cautus ostēdit. 91.b
salis vectigal à Philippo rege Francis impositum ad belli necessitatem. 677.b
saladinus Sultanus. 627.b
salaimanius tertius, siue Solymanus Turc. Imp. 678.a
salathiel filius Iechoniæ. 147.b.149.b
salathiel Iechoniæ filius in captiuitate mortuus est. 182.a
salegunstadiense concilium. 578.b
salem vocatur Hierusalem. 39.b
saleph filius Ioctan. 35.a
salica lex. 441.b
saligustadense concilium. 580.b
salmanazar Assyriorum rex. 138.a.136.b.139.b
salmanazar decem tribus euertit. 160.a
salmaricensis Academia à Ferdinando instituta. 645.b
salmon princeps Iuda. 71.a.82.87.a
salmoneus apud Elidem, fulmina & Tonitrua edere conatur. 93.b
salomon vndecimo anno gignit Roboam. 38.a
salomon anno decimo genuit Roboam 117. b. Templum septem annis compleuit.
salomon templum ædificare cœpit. 110.b
salomonis magnificentia. 116.a. opes multas habuit.
salomon aurum & argentum nihili faciebat, ita erat magnificus & sumptuosus. 116. a
salomon numeratur inter decem psalmorum conditores. 119.b
salomonis innumerabilia opera interciderunt. 112.a
salomon multa alia adiecit præter exemplum Mosi à Deo perscriptum. 115.b.116.a
salomonis tria millia parabolarum, quinque millia cāticorum, & Physiologiam eiusdem cum libris legis combussit Nabuzardam. 233.b
salomon in maxima regni prosperitate coniuges ex alienigenis sibi sociauit. 117. b. septingentas vxores & 300. concubinas habuit iam senex, sed resipuit.
salomon sub finem ætatis amissum per spiritum Sanctū recepit, & scripsit Prouerbia, Cantica, & Ecclesiastem. 112.a
salomoni impiè attributi sunt libri nonnulli. 112.a
salomonis pretiosissima supellex apud Carcassonem. 457.b
samaias propheta. 120.b
samar filius Chanaam. 30.b
samaria è pago vrbs conditur ab Amri. 122.a
samaria regni Metropolis. 154.a
samariam Herodes restaurauit 196.a. sebasté vocauit.
samaritanorum origo. 159.b
samaritanæ literæ. 183.b
samaritanæ literæ, quæ antiquitus Hebraicæ. 121.b
samaritanorum & Iudæorum acerbissimum inter se odium. 189.b
samaritani Saducæi erant. 198.a. in quatuor sectas diuiduntur.
samaritani è Iudaica religione quinque libros Mosis duntaxat receperunt. 159.b. gens sicariorum.
samballat Samaritanorum princeps. 189.b
samos struitur Partheniæ nomine. 121.b
samson de tribu Dan. Nazarcus, Deo consecratus. 98. a.b. Israëlem seruitute Philistinorum non penitus liberauit. 98.a. eius præclara gesta. q. ibid.
sāsō Christi nostri liberatoris in multis typ° fuit, præcipuè dū mortē sibi pararet, vt Israëlitas seruaret. 98.a
samuel Propheta de tribu Leui. 101.a.b
samuel scripsit librum Iudicum, & maximam partem libri primi Regum. 103.b
samuel veréne ad euocationem Pythonissæ Sauli apparuerit, an specie duntaxat. 103.a
samuel non fuit sacerdos, sed simplex Leuita. 103.b. dicitur Ephrateus, non à tribu Ephraim, sed à loco.
samuel Iudæus Christum amplectitur, & contra Iudæos subtiliter disputat. 634.a
sanchuniatus scriptor antiquiss. historiam Phœnicum scripsit Syriacè. 97.b
sanctandreanus Mareschalus in Druydum conflictu desideratus. 743.a
sanctes Pagninus Dominicanus, concionator Apostolicus, secundus post Reuclinum lexicon Hebraicum edidit, tanta eruditione refertum, vt reliquos à præstantiore conficiendo deterruerit. 717.b
sanctes vnus, si modò ab hæreticis nōsit corruptus, vocem peregrinam Iehona primus confinxit. 77.b
sanctius 2. Portugalliæ rex, Alphonso fratri regno cedit. 648.a
sanctorum præces, suffragia, inuocatio, imagines, reliquiæ. 635.a
sanedrin, i. iudices capitalium causarum. 211.b
sanedrin, i. ordinarios iudices, septuaginta duorū seniorum senatum occidit. 205.b.206.a
sāguis apud rolo. tota die largissimo fluxit riuo. 446.a
sapientes nulli nominantur apud Rom. ante ætatem Lælij & scipionis. 302.a
sapientia salomonis. 284.a.288.a
sapientiæ Salomonis liber, eius auctor incertus. 189.b
Canonicus tamen est epitome Bibliorum. 190.
sappho Musa Græcis decima. 230.a
sara filia Haran. iunior patre tantū nouen annis. 38.a
sara primaria vxor Abrahæ. 43.b
sara minor erat Abrahamo tantùm annis decem. 37.b
Sara mater Isaac obiit anno ætatis 127. quo quidem anno ipse Isaac fuerat oblatus. 54.a
Sara prophetica facultate prædita. Quicquid tibi dixerit Sara, fac, & audi vocem eius. 38.a
Saraceni & Gotthi fiunt Christiani. 428.a
Saraceni à Sara Abrahæ vxore. 476.a
Saraceni cum Zocomo imperium suscipiunt. 424.a
Sardanapalus Tarsum & Anchialon vrbes Ciliciæ condidit. 140.a
Sardanapalus, Asar-adon-Phul, quasi Sardanaphalus 160.a
Sardanapalus Assyriorum rex. 128.a.129.b
sardi-

sardicense concilium in Trullo confirmatum 420.a. 421.a
sargon Assyriorum rex. 127.a.128.a
sarmatæ è Togarma orti. 47.b
sarni Galli Alpini, occisis coniugib. ac liberis in flammas se proiecerunt, nullúsque fuit qui non mallet mori quam seruire. 308.a
sarug genuit Nachor. 46.b
satanæ astus & odium in Mosem & Iudæos. 78.a
satanas per serpentem vt per fistulam loquens hominem decepit. 7.b
satiùs est vnum ciuem seruare, quàm mille hostes perdere. 382.a
satron Celtarum rex doctissimus, qui publica literarū studia instituit. 57.b
saturnum xisuthram præmonuisse de futura inundatione. 24.a
saturninus episcopus Tholosæ, martyr sub Decio. 393.b
saturninus trib. pl. seditiosus. 313.b
saturninus Italiæ rex. 90.b
saturnus ex diis antiquioribus non nisi cētum annis ante Troianum bellum in Italia regnauit. 80.a
saturnus post Ianum, Iouem filium de Græcia fugiēs in Italiam, regnat in ciuitate, quæ de eius nomine Saturnia dicta est. 91.b
satyrides insulæ. 475.b
saūl de tribu Beniamin. 101.a.b
saul filius anni, quantum ad malitiam: duobus annis regnauit, in puerili innocentia & simplicitate. 102.a
saul primus rex Iudæorum. 104.a
saul filius Cis de tribu Beniamin ex oppido Gabaa, modestus animi, forma excellēs & procerus. 104.a
saulis errata in bellis. 104.a
saul annos 40. regnauit. 104.a. Dei fauore destitutus, sibíque relictus, spiritu melancholico, i. maligno corripitur. 104.a
scandalosa historia de Ludouici 12. rebus gestis. 704.a
M. Æmylius Scaurus nobilis pauper consul. 309.b
schisma seu æmulatio Græcorum contra Latinos. 534.a
schisma primum contra ecclesiam excitarunt Constātinopolitani. 471.b
schisma 2. sub Vrsino. 429.a
schisma tertium. 441.a
schisma quartum. 457.a
schisma sextum 496.b. septimum. 497
schisma octauum. 513.a. nonum.
schisma decimum. 534.b
schisma duodecimum. 549.a
schisma decimum tertium. 565.a
schisma decimum quartum. 578.b
schisma decimum quintum. 589.a
schisma decimum sextum durat 29. ann. 595.a.b
schisma decimum septimum. 609.a
schisma decimumoctauum. 613.a
schisma decimum nonum. 623.a
schisma vigesimum. 670 b
schisma 21. omnium grauissimum. 684.b
schisma vigesimum tertium. 695.a
schismatici sub Paschali. 605.a
schola, est cœtus eorum, qui sunt ex aliquo corpore, Scholæ quæstorum, & scholasticus, nomen illius dignitatis 432.a. Scholasticus, q. protonotarius.
scholarius dictus Gennadius. 698.a
scholastici, & iuris canonici interpretes. 646.a
scholasticæ theologiæ scriptores. 682.a
P. Cor. Scipio primus nomine victæ à se gentis est nobilitatus, Africanusque appellatus. 297.b
scipio Asiaticus, qui Antigonum magnum superauit. 266.b
scipio Africanus minor æmilianus 304. a. crudelis fuit. 305.b
scipio Minor missus est ad perspiciendos regum & gētium animos. 305.b
scipio minor Africanus Panætium Polibiúmque domi militiæque secum habuit. 296.a
scipio Nasica Dalmatas domuit. 302.a
scipionem Nasicam cons. in vincula coniecit. 305.b
scipio Nasica censor primus aqua diuisit horas. 301.b
P. scipio tribunus militum se Annibali opposuit. 293.b
scopetinorum ordo, siue s. saluatoris, 690.a
scotia Christum profitetur. 388.a
scotici tumultus. 748.a
scotus vertit è Græco Ecclesiast. hist. 519.b
Io. scotus, doctor subtilis, moritur Coloniæ. 667.b
Io. scotus Aristorelis de recto principum regimine è Græco in Chaldaicam, Arabicam, & Latinam linguam conuertit, & Dionysij Hierarch. 544.a
scoti non videtur Anglis multo infe. iores. 110.a
scotorum rex primus ex sacra vnctione inauguratus Edgarus. 599.b
scribarum schola. 197.b
scribæ siue doctores de genere Cin, siue Iethronis soceri Mosis. 86.a
scribarum origo 184.a. Legisperiti alio nomine appellantur, i. iurisperiti eorum munus, & officium. 185.b
scribæ & Pharisæi sederunt super cathedram Mosis. 164.b 179.a
scribæ viri summæ auctoritatis ab Esdra instituti: eorum munus erat, vt de lege consulti ex sanctis libris & prophetarum oraculis responderent. 199.b
scribas & Pharisæos crudeliter occidit. 223.b
scriptura, cuiuslibet chronici regula & mensura esse debet. 348.a
scrupuli Chronologorum 345.b. & deinceps. 346. 347.
Scythæ ad Palæstinam vsque penetrarunt. 145.b
Scythę è Magog orti. 47.b
Sebaste Samaria vocata ab Herode instaurata. 196.a
Sebastianus martyr. 404.a
Seboim vrbs in confinio Arabiæ & Palestinæ. 45.b
Secundus Adam, Christus. 8.a
Secundo & tertio die, rerum dispositio. 3.b
Secunda ætas, quasi pueritia populi Dei. 23
Sedechias transmigrationis tempore regnauit. 146.a
Sedechias & Eliezer principes 400. restudo prophetarum. 123.b
Sedechiæ captiuitas, in qua desinit iniquitas populi Israël. 150.a
Sedechias effosis oculis *in* Babylonem translatus est

Universidad de Deusto
Biblioteca

233.b
Sedetolam de numero annorum. 348.b
Segor vrbs finitima Sodomæ. 45.b
Sedorolam, series mundi, à Genebrardo versus. 609.b
Sela genuit Heber. 29.a
Seleucienſe concilium. 424.b
Seleucus Gryppi filius. 278.a
Seleucus Syriæ rex. 189.a
Seleucus Callinicus Syriæ rex. 190.b.191.a
Seleucus Callinicus Clarum oppidum condidit. 270.a.b
Seleucus poſt mortem Alexandri regnum obtinuit. 267.b.268.a.b
Selimus Turcicum imperium ſuſcipit. 749.b
Sellum pontifex 143. Ieremias. 148.a
Sellum 15. rex Iſrael. 157.a.b
Sellum Iſraëlitarum rex. 129.a
R. Selomo Iarchi 629.b. Lunonſis.
R. Selomo Iarchi 634.a. veteris teſtamenti ordinarius & Talmud gloſſator.
R. Selomo bahal aſſireni aſſebulim, i. magiſter canti. menſione certa conſtantium. 580.a
Sem filius Noë dignitate primus. 20.a
Sem filius Noë genuit Arphaxad ab eluuione anno ſecundo. 27.b
Sem cognomento Melchiſedech. 39.b
Sem ſexcenterarius moritur. 27.b
Sem ſuperuixit Abrahæ 34. annis. 39.b
Sem & poſteri eius habitarunt Aſiam. 47.b
sem apud homines gloriam adeptus ſummam. 27.a
Sē Hammephoras, nomen duodecim literarū. 201.b
Semaias vates. 151.a
Semaias vir Dei dehortatur Roboam ne bellet contra decem tribus, quæ à ſe defecerant. 120.a
Semele filia Cadmi 86.a. Bacchi mater.
Semiariani hæretici. 420.a
Semiramis multo poſt Moſem. 132.a
Semiramis regina Aſſyriorum. 53.a 57.a
Senacherib Aſſyriorum rex. 137.a
Senacherib Peluſium oppidum Ægypti obſedit. 138.a
Senatores centum Romulus conſtituit, vt negotis publicis præeſſent, quorum decem præcipuos, Patritios nominauit. 132.a.133.b
Seniores edoctos fuiſſe à Ioſua. 180.a
Seniores populi ſæpe conſilium habuerunt de Chriſti nece. 212.a
Senones Galliam incolunt. 145.b
Senonenſe concilium. 612.b.693.a.721.a
Septem fratres martyrio coronantur. 274.a
Septem præcepta naturæ obligare etiam gentiles. 26.a
Septem homines dantur, qui mundi durationem continenti ſerie metiuntur. 123.b
Septem preces horariæ à Pelagio inſtitutæ quotidie à preſbyteris priuatim recitandæ. 471.b
Septem ſapientes, Thales, Solon, Chilon, Periander, Cleobulus, Bias, Pittacus. 235.b
Septemtrionales gentes longè tardiùs feritatem depoſuerunt. 60.a
Septuaginta interpretes trecentis plus minùs ante Chriſtum annis floruerunt. 281.b. primi non fuerunt interpretes ſcripturæ. 282.a. vetuſtate eſſe corruptos.
Septuaginta interpretum memoriam colunt Iudæi Alexandrini anniuerſario feſto 8. Decembris. 283.b
septuaginta interpretum emendatio qualis, & à quibus. 282.a.283.b
septuaginta duo interpretes, prophetæ fuerunt omnes. 190.a
septennis Haran accepit vxorem, anno vitæ octauo natus eſt Lot. 38.a
septimius apud Dalmatas Imperator à ſuis obtruncatur. 402.a
septima ætas ſiue vltima 358.b. quæ 361.a. incipit anno mundi 4089.
septimo die ceſſauit Deus nouas ſpecies condere. 4.a
sequentiam diuiniſſimam illam: Veni ſancte ſpiritus, & emitte cælitùs lucis tuæ radium. 579.b
seraias pontifex Max. 148.b.149.b
serias vates. 162.b
serapis, i. princeps boum. 59.b
serena Diocletiani vxor Martyr. 404.a
sergius patria Antiochenus, 89. Rom. pontif. 497.a.b
sergius PP. purificationis feſtum cereis illuſtrauit. 465.b
sergius 11. Romanus, 105. Rom. pontif. 536.a.b. primus mutauit nomen ſuum.
sergius 3. Electus in ſchiſmate cótra Formoſum. 549.a
sergius 3. Romanus, 123. Rom. pont. 555.a.b
sergius 4. Romanus, 149. Rom. pont. 576. a.b. vir ſanctiſſimus.
serica, ex arborum lana conficiuntur, non ex verme. 615.b
serpentes & alia huiuſmodi ad ſeruandam ſpeciem in archam introire neceſſe non fuit. 20.a
serpens æreus palo ſuſpenſus, & in tabernaculo fixus ad ſpectantium ſalutem, Dominum de cruce pendentem, ſalutis omnis auctorem & cauſam repræſentabat. 71.b
sertorianum bellum. 318.a
seruile bellum. 307.b
seruile bellum ſecundum. 313.b
seruilius conſul primus omnium Romanorum in Taurum montem iterfecit, vnde Iſauricus dictus. 201.b
seruius Tullius Rom. rex. 146.b.149.a.b
Ne ſitis ſicut ſerui, qui ſeruiunt domino pro mercede, ſed ſicut ſerui, qui ſeruiunt gratis, citra ſpem vllius mercedis. 197.b
seſoſtris rex Ægypti, tertius apud Ægyptios legiſlator. 122.a
seſoſtris Ægyptium regnum latè propagauit. 97.b
seſoncharis, ſiue Seuſchoris Ægypti rex. 128.a
seth quando genitus. 7.a
seth & Enos inuenisſe aſtrologiā, & alia pleraque. 5.b
seth genuit Enos. 9.a
seth lit. Hebraicas & ſtellarū nomina cōmētus eſt. 9.b
seth, poſitio, quoniam poſitus à Deo loco Abelis 10.a
vel fundamētū, quòd futurus eſſet mūdi fundamētū.
seth ad imaginē & ſimilitudinem Adæ genitus, i. bonus vt Adam, pius, pacificus, quietus. 10.a
sethon rex Ægypti vltimus. 139.b

Seuerinianus omnium ſanctiſſimus. 392.a
Seuerinus Romanus, 73. Rom. pontif. 486.a.b
Seuerinus, ſiue Zephyrinus, Romanus, 16. Rom. pōtif. canones tulit de annua ſaltem laicorum communione. 389.a.b
Seuerinus Treuerenſis epiſcopus. 457.b
Seuerus omnium doctiſſ. 392.a
Iulius Seuerus in Iudæos. 380.a
Seuerus Byzantium euertit. 389. eius immanitas in Chriſtianos miſerrimè periit. 389.
Sex aut ſeptem poſſunt interſeri ſex primis capitibus Geneſis Moſaicæ. 6.a
Sexcenta armatorum millia, & ſexcenta mulierum & paruulorum exierunt de Ægypto. 64.a
Sextum ſæculum. 456.b
Sexta ætas antiquam religionem & doctrinam retinet. 165.179.a.b
Sexta ætas anno mundi 5568. incipit. 229.b.230.a
Sextæ & ſeptimæ editionis auctores incerti. 283.b
Sextus Anienus Ruffus poëta. 410.a
Sextus Empiricus philoſophus, nepos Plutarchi. 375.b
Sibyllæ multis poſt Moſem ſæculis extiterunt 279.b
Sibylla Cumana, quæ & Amalthea & Deiphobe. 238.a
Sibylla Chaldæa ſiue Perſica. 242.a
Sibylla Delphica Hieraphile 93.b. Erythræa, Sicula, Samia, Rhodia & Claria, quæ ſe *Apud me* nominauit. ibid.
Sibylla Erythrea annoſiſſima temporibus Iephte 96.a. Theſſalica.
Sibylla Helleſpontia, Perſica, Libyca, Italica, & Græcæ plures. 244.a
Sibylla Libyca. 94.a
Sibylla Phrygia & Tiburtia. 97.b
Sibylla Samia. 142.a
Sibylla Sambetha, Perſica vel Chaldæa. 91.b
Sibyllina oracula. 226.a.227.b
Sicilia prouincia facta à Romanis. 293.b
Sicilia patrimonium eccleſiæ Romanæ. 620.a
Sichem oppidum in monte Ephraim. 132.a
Sicariorum hæreſis, quam gladio & ſica tuebantur, & repugnantes mactabant. 211.b
Sidon filius Chanaan. 30.b
Sidon vrbs Phœnicum antiquiſſima. 99.b
Sidoneſe in Syria concilium. 458.b
Sidonia Dido. 82.a
Sidonius Apollinaris. 449.b
Sidonius Apollinaris epiſcopus Claromontenſis in Aruernia. 451.b
Sigibertus Gallus, monachus Annales ſcripſit. 602.a 603.b
Sigiſmundus in Moſcouia Chriſtianam fidem ſuſcipit. 570.a
Sigiſmūdus imperator Martinum quintum proſtratus veneratur. 366.b
Sigonius in ſuis Faſtis, de annis numerandis. 346.a
Siſenus muſicus. 97.b
Siluerius Liberius 2. doctiſſimus Campanus, 60. Rom. pont. 464.a.b
Silueſter 1. Romanus, 34. Rom. pontif. primus altare lapideum erexit chriſmate delibutum, & alia multa. 410.a.b
Silueſter 11. Aquitanus, 146. Rom. pōtif. doctiſſimus. 572.a.b
Silueſter 3. Romanus in ſchiſmate ann. 3. ſedit. 605.a
Silueſter 3. Romanus, 153. Rom. pont. 532.a.b
Simeon Priſcus, pontifex. 279.a
Simeon Iuſtus. 210.a
Simeon Iuſtus primus ſapientum Miſnæ auctor. 387.b
Simeon Iuſtus, qui Chriſtum vlnis excepit, Hilleli diſcipulus fuit. 200.a. filius 201.b
Simeon princeps & ſacerdos. 195.a.b
R. Simeon Cabalicorum princeps. 224.a
Simeon Ben Giora Idumęos ad vrbem contra Rom. tuendam introducit. 222.a
Simeon Metaphraſtes clarer. 631.b
Similia claudicant vno pede. 207.b
Similitudo Dei in gratuitis donis, quæ Adam peccato ſuo amiſit. 4.a
Simon templi præpoſitus. 191.b
Simon Cleophas Hieroſolymorum patriarcha. 371.a
Simon pontifex & dux. 276.b
Simon Priſcus Iaddi nepos. 189.a
Simon Iuſtus, Iaddus dictus. 188.a
Simon Iuſtus ſucceſſit Synagogæ magnæ. 190.a.b
Simon filius Oniæ. 14. Iudæorum pontifex. 191.a
Simon Beniamites. 191.b
Simon Magus à Claudio honoratur ſtatua. 220.a
Simon Magus primus hęreſiarcha 366.a. 358.a. 364.b. 365. 371.b
Simon Magus, hæreſiarcha Samaritanus. 159.b
Simonia damnata. 603.b. 604.b
Simonia tot cōciliorum cenſuris damnata mordicus à principibus retinetur. 603.b
Simonides poëta. 142.a
Simonides Melicerta. 252.a
Simonides Lyricus, artis memoriæ inuentor. 229.b
Simplicianus ſucceſſit Ambroſio. 431.b
Simplicius, ſiue Sulpitius Tiburtinus, 49. Rom. pōt. 449.a.b
Sin filius Chanaan. 30.b
Singula Deus fecit valde bona, i. perfecta in ſuo genere. 4.a
Simon ſpecularem ſignificationem inuenit. 99.b
Sinope conditur. 144.a
Sinueſanum concilium in Campania. 405.a
Siſara dux Cananæorum quem Debora occidit. 91.b
Siſinius Antiochenus Syrus, 89. Rom. pont. Soſinus, Sigenius, Zoſimus. 500.a.b
Sixtus ſiue Xiſtus, 8. Roman. pontifex in eccleſia Triſagion canendum inſtituit. 380.a.b
Sixtus 2. Athenienſis philoſophus, 25. Rom. pontif. martyr ſub Valeriano. 397.a.b
Sixtus 3. Romanus, 46. Rom. pont. Religioſus dotator, & ditator eccleſiarum. 442.a.b
Sixtus 4. Sanonenſis 220. Rom. pont. 702.a.b
Sixti Senenſis mendum. 596.a
Smyrna quæ antea Naulochus ab Amazonibus ampliatur. 121.b
Sociale bellum ſiue Italicum. 314.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sociale bellum inter Achæos & Ætolos. 272.a
Socrates Nouati perfidiam olet. 441.b
Socrates ethicæ philosophiæ è statuario & lapidum sculptore magister,in carcere cicuta necatus. 253.b
Sodoma & Gomortha primum bellum gesserunt. 45.b
Sol geminatus est Romæ. 307.b
Solmisationem cantus Guido Aretinus primus excogitauit. 579.b
Solon Areopagitas constituit. 234.b
Solon ad Crœsum peregrinatur, & ad Amasin in Ægypto. 241.b
Solymanus Turca Mustapham filium maiorem strangulari fecit. 718.a
Sophim Persarum rex. 647.b
Sophocles senior Socrate:moritur post Euripidem. 253.b
Sophocles temporibus Themistoclis. 240.a
Sophonias vates. 143.a.144.a
Sophronius vltimus Hierosolymorum episcopus. 489.b
Sophronius multa D. Hieronymi opera Græco sermone donauit. 283.b
Sophus regnum Persicum iniit. 707.a
Sorbonæ collegium instituit Robertus Sorbona. 647.b
Sorbonicus actus magnanimus. 666.a
Sosares Assyriorum rex. 89.a
Sosarmus Assyriorum rex. 92.b.93.a
Sosigenes Alexandrinus mathematicus. 327.b
Sostratus Pharum Alexandriæ secundum è septem mundi miraculis construxit. 280.a
Soter,seu Sotericus,13.Rom.pōtif. restituit vsum solennis copulationis desponsatorum. 384.a.b
Spiritus sancti processio. 427.a
S.Spiritus equitum ordo à peruilegio cœptus, instituitur. 759.b
Spharetus. 62.b
Sparta siue Lacedæmon, à Sparto Phoronei filio in Peloponneso ædificata. 92.a
Specula vstoria à Proclo fabricata sunt. 455.b
Stadingenses hæretici, in confinio Frisiæ & Saxoniæ populi. 642.a
Stampense concilium. 612.b
Stanislaus Cracouiensis episcopus ab Innocentio inter Sanctos relatus. 645.b
Fred.Staphylus, vir doctiss. à Luthero ad Catholicos redit. 741.a
Stataria & immobilia omnia fecit Salomon quę Moses motoria & portatilia. 410.a
Stationes Romæ ordinauit Gregorius, & in eis septē annorum indulgentiam imposuit. 473.b
Stelenus Argiuorum rex. 97.a
Stellæ equitum ordo incipit. 677.b
Stampense concilium. 596.b
D.Stephanus primo Ascēsionis Domini anno. 363.b
Stephanus 1.Romanus,24. Rom. pontif. primus vestes sacerdotales instituit. 396.a.b
Stephanus 2.Romanus,94.Rom.pont. 510.a.b
Stephanus 3.dictus 2.Romanus,95.Rom.pōt.510.a.b
Stephanus 4. dictus 3. Siculus monachus,97. Rom. pont.513.a.b.verus Petri successor.
Stephanus 5.dictus 4.vir sanctus,100.Rom.pontif. 531.a.b
Stephanus 6.Romanus,113.Rom.pontif. 546.a.b
Stephanus 7.Romanus,116.Rom.pont. 550.a.b
Stephanus 8.Romanus,128.Rom.pont. 558.a.b
Stephanus 9.Germanus,131.Rom.pont. 560.a.b
Stephanus 10.Lotharingus,159.Rom.pontif.587.a.b
Stephanus Metensis,officium de Trinitate,ex Alcuini libro exornauit. 556.a
Stephanus Poloniæ rex Iesuitis tēplum struit.760.a. 761.b
Stephanus episcopus Parisiensis excommunicat Ludouicum Crasium. 608.a
Stesichorus poëta Siculus. 229.b
Stillante ira Dei in populum, i.gutatim decidente, & sensim ipsum labefactante. 163.b
Stipem spare cœpit populus Rom. tanta abundantia pecuniæ erat. 298.a
Strabo vixit sub Augusto. 331.b
Strabo historicus & geographus. 343.b
Strabo quispiam è130.passuum millibus peruidebat. 291.b
Strabo Tyri rex. 328.a
Strabo Lampsacenus Theophrasti successor. 266.a
Strator,qui dominum in equum attolit. 366.a
Stuarda familia. 734.a
Io.Sturmius Argentorati conatur sectam introducere,quam Mediam viam appellat. 754.a
Successio prophetarum & doctorum. 610.a
Successio pontificum certa & firma, regia verò secularis,caduca est & fluxa. 187.b
Sudor Anglicus exoritur,morbus antè incognitus. 722.a
Suessionense concilium. 560.b.612.b
Suetonius historiam duodecim Cæsarum scripsit. 378.a
Sueuiæ rex Iesuitis se æquum præbet. 760.a
Sugerius abbas S.Dionysij,regni Francorum negotia absente rege administrat. 617.b
Suidas ann.1018.adhuc viuebat. 678.a
Sultani Ismaëlitæ siue Saraceni. 627.b
Summa orationis Salomonis in dedicatione templi. 117.b
Summa annorum ab orbe cōdito ad ann.Dom. 1584. quinque mille sexcentorum septuaginta trium annorum. 5673.578.b
Superstitiones nouas Achab inuexit. 154.a
Supplicationes populosæ promiscuæ multitudinis actæ. 765.b
Suttrinum concilium. 584.b.588.b
Sylla Marij legatus. 313.b
Sylla se felicem appellari voluit. 319.b
Sylla præclaram victoriā crudelitate fœdauit, tabulam proscriptionis fixit, vrbem & vniuersam Italiam cædibus repleuit, Marium captum cruribus brachiisque fractis,auribus præfectis,oculis effossis necauit, Marium eius filium ad necem sui compulit. 316.a
Syllan nescisse literas, qui dictaturam deposuisset. 318.a

Sylla deposita dictatura,priuatus vixit,commentaria scripsit. 319.b
Syluius Posthumius Latinorum rex. 102.b
Symbolum apostolorum. 370.a.b
Symbolum Nicenum. 417.b
Symbolum Cōstantinopolitanum cantari iussit Damasus. 425.b
Symmachus summus pontifex. 359.a.360.a
Symmachus sub Seuero vixit. 283.b
Symmachus Sardus,53.Rom. pont. 456.a.b. in quatuor synodis ob schisma causam dixit, & absolutus est.
Synagoga siue sacellum Eliæ est dicatum in Carmelo. 155.b
Synagoga magna succedit prophetis 180.a. celebrata fuit in Babylonia. 183.a
Synagogæ, i. domus orationis & prædicationis, ad quas singuli σάββατα statis temporibus conueniebant, Ierosolymis ædificatæ sunt ad quadringentas & octoginta. 186.a
Synedrium,siue concilium è 71. senioribus de domo Dauid,ex illa familia remouit. 206.a
Synodi nullam habent firmitatem sine Rom.episcopi consensu. 427.b
Synodus,siue synagoga magna,quinta, in qua editus est canon de sacris Scripturis. 183.a.b.184.a
Synodus prima in Sichen, Eleazaro pontifice, Iosue iudice. 85.a
Synodus secunda,de reformanda ecclesia. 110.b
Synodus quarta in templo. 144.b
Synodus quarta de religione iuxta canones Dauid regis. 138.b.140.b
Synodus sexta de vertendis in Græcum scripturis. 190.b
Synodus septima de vera Ecclesia contra Samaritanos. 195.a
Synodus sapientum septima, de probandis Pharisęis, & damnandis Sadducæis. 197.a
Syracusæ in Sicilia conduntur. 141.b
Syriæ regnum præstans, nec monarchiam Assyriorū agnoscens. 154.a
Syria Roman.prouincia facta est. 278.b
Syricius,alias Vrsinus Romanus,40.Rom.pontif. 430.b
Syrmiense concil.contra Photinum. 411.a
Syri descēdunt à Chamele filio Nachor fratris Abraham. 55.b
Syros Liturgiæ suæ auctorem D.Basilium laudare. 754.a
Syrus quidam multos Iudæorum seduxit, dum se Christum falsò assereret. 503.b

T

Tabernaculorum solennitas. 2.a
Tabulæ Catholicorum census & possessionis. 610.a
Tagus Hispaniarum rex. 92.a
Talecus,siue Telectus Lacedæmoniorum rex. 127.a
Talmud,Talmudicus contextus. 225.b
Talmud pars,quæ Misna dicitur,absoluitur. 386.a
Talmud à Rabbinis absoluitur. 389.a
Talmud Babylonicum absoluitur. 458.a
Talmud Babylonicum multa rerum cognitione plenum editum,anno Christi 470.à Iud.in Babyl. 252.a
Talmud Hierosolymitanum à Iudæis an. 469. absolutum. 448.a
Talmud,i.doctrinale,41.ante puncta inuenta incipit: continet autem Iudæorum ius canonicum. 182.a
Talmudici dicunt libros Mosis duntaxat septuaginta conuertisse. 281.b
Tamerlanes,mundi terror,emergit. 687.a.b.688.a. 689.b
Tannaim auctores Misna. 225.b
Tantalus Phrygum rex primus. 90.a
Tantanes Assyriorum rex. 94.b.95.a
Tanteus Assyriorum rex. 97.a
Tarentinum bellum Pyrrhi ductu gestum. 269.b
Tarentum conditum à Partheniis. 143.b
Tarquinius Priscus Rom.rex. 141.a.145.b
Tarquinius Superbus moritur. 238.a
Tarquinius Superbus,rex septimus & vltimus Rom. Latinas ferias instituit. 164.a
Tarquinius Superbus armatos circa se ad corporis custodiam primus habuit, & tamen turpiter exactus, Tusculi cum vxore priuatus, & exul consenuit. 164.a
Tarraconense concilium. 451.a.459.a
Tarraconēsem regionem Erricus deprædatur. 449.b
Tarsis filius Iauan. 29.b
Tartari Sagomorbarei. 659.b
Tartari regnum suū deleto Iudæorum rege cōdunt. 634.b
Tartari, gens Scythica, Armeniam maiorem sibi subegerunt. 640.a
Tartari,non Tartari,Hebraicè & Syriacè sonat,derelictum.158.a.Tartaria Iudæis abundat.
Tau literæ figura antiqua non est ab Esdra mutata. 183.b.quæ gerebat formam crucis, hæc à Masoretis immutata est odio crucis.
Taurinatense concilium. 435.a
Taurus mons Ararat. 23.b
Τάβε nauigium. 25.b
Tecla prima ex mulieribus virgo & martyr apud Iconium Pauli discipula. 223.b
Telense concilium. 432.b
Telephus Gothis in Mæsia imperat. 96.a
Telesinus Helius Bardus, philosophus, Mathematicus,primus poëtarum suorum. 454.a
Telesphorus ex anachoreta pontifex est institutus. 547.b
Telesphorus anachoreta,9.Rom.potifex, vt quadragesimæ ieiunium proximè ante pascha obseruaretur instituit. 380.a.b.381.b
Templariorum ordinem Clemens 5. iustis de causis destruxit. 665.b.666.b
Templariis suis candidis chlamydibus assuunt cruces panni rubei. 617.b
Templariorum ordo tota Gallia vno quasi momento deletus est. 667.b
Templariorum, fratrum militiæ templi, ordo instituitur. 605.b.609.b
Templum septem annis completum est. 117.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Templum Salomonis tres præcipuas habuit partes. 115.b
Templum secundum à Zorobabele ædificatũ. 183.b
Templum secundum 46. annis absoluitur. 186.a. in multis erat primo inferius.
Templum à militibus incensum, inuito & renitente Tito. 223.b
Templum ter restaurare conati sunt Iudæi. 224.a
Templum SS. Apostolis Petro & Paulo, quod nunc D. Genouefæ, Clodoueus vouit. 457.b
Temura, i. permutatio, cùm vna litera pro altera substituitur. 312.a
Tephillat Kos, Oratoriũ capitis, Tephillat iad Oratorium manus. 215.b
Terentius Carthaginensis, quem Afranius omnibus comicis præfert. 301.b
Terra sancta continet quadraginta parasangas. 85.b
Terræ sanctæ totus decor & fertilitas vnà cum templo & gente concidit. 225.b
Terræ motus horrendus per totum propè orbem. 605.b
Terræmotus ingens in Oriente. 627.b
Terræ motus maximus die resurrectionis extitit, duodecim vrbibus Asiæ vna nocte prostratis. 226.a
Terræ motus prodigiosus fuit temporibus Oziæ regis. 131.b. virga furoris Domini appellatur.
Tertia ætas. 68.
Tertulliani liber de idololatria. 13.b. de habitu muliebri, item de cultu fœminarum. ibid.
Tertullianus centurionis proconsularis filius, Latinorum scriptorum princeps. 390.a. νομικὸς iurisconsultus, initio Montanista fuit.
Testimonia externorum de Christo. 226.227.b
Testimonium Scripturarum, Testimonium cunctorum scriptorum, veritatis testium. 610.a
Tetragrammaton Dei nomen pronunciabatur die expiationis, & in solẽnibus benedictionibus. 77.b
Teuetus Cosmographus. 159.b
Teutonicorum ordo confirmatur à Celestino, singulis diebus ac noctibus ducenties orationem Dominicam & Angelicam salutationem repeterent. 633.b
Telecus Lacedæmoniorum rex. 130.b
Thales Mileti philosophiæ Ionicæ primus auctor, sapiens, Physicus, & astrologus. 236.a
Thamar filia Melchisedech sacerdotis. 58.a
Thare genuit Abraham. 36.b. Nachor & Haran, fratres Abrahæ.
Thare pater Abraham, & Nachor seruierunt idolis. 41.b
Theatrinorum ordo sodalitatis diui amoris. 722.a
Theatra à censoribus excogitata. 303.b
Thebæ in Ægypto, Heliopolis. 86.a
Thebæ Ægyptiæ vsque ad solum ruptæ. 343.b
Thebani Lacedæmonios superant. 257.b
Thebanum bellum apud Græcos antiquissimũ. 99.b
Thebanorum dynastia decima sexta & vltima. 6.a. exactè in diluuij principium incidit. ibid.
Themistocles ad Persas fugit. 240.a
Themistocles ad Artaxerxem exul confugit. 253.b
Theocritus idyllia scripsit. 285.b
Theodalus Theoderici Ostrogotthi regi armiger, pietatis oblitus, Amalascentam, cui debebat regnum, in balneo strangulari facit. 464.a
Theodectes Aristotelis discipulus. 264.a
Theodiscus Hisp. apud Hispalium obtruncatus est. 466.a
Theodomirus Ostrogotthorum rex ad Catholicam fidem conuertitur. 451.b
Theodoricus Gotthorum rex duobus magnis prælijs Odoacrum vincit, & interficitur, &c. 452.a
Theodoricus rex Hispaniarum pro Rom. pugnans aduersus Attilam occubuit. 446.a
Theodorus 2. Romanus, 118. Rom. pont. 550.a.b
Theodorus, siue Theodosius Græcus, 75. Rom. pont. 487.a.b
Theodorus R.E. presbyter cõtra Paschalem R.E. archidiaconum, creatum PP. sedit dies aliquot. 497.a
Theodoras iussit SS. imagines in tẽplis restitui. 537.b
Theodorus Balsamon iurisconsultus & Theologus. 627.b. 628.a
Theodorus Pyrrhonis auditor, ἀπαφοσία introduxit. 260.a
Theodosius cum Gratiano imperat. 427.b
Theodosius rogauit Damasum vt officium ecclesiasticum ordinaret. 426.a
Theodosius à Gratiano imperator Orientis creatus. 430.a. optimis legibus imperium rexit. 432.a
Theodotion Ephesinus imper. Commodo floruit. 282.a
Theodotion Ponticus biblia sacra in Græcum transtulit. 386.a
Theognis poëta. 244.a
Theologia, & bonæ artes, vires recipiunt. 646.b
Theonas Alexan. Origenes iunior dictus. 402.a
Theophilus Antiochenus. 384.a
Theophilus Gotthorum episcopus. 409.b
Theophilus pontifex Anani frater. 218.b
Theophylactus Bulgariæ episcopus. 545.b
Theophylactus Edissenus Strephano successit. 508.a
Theophylactus Rom. contra Paulum sedit aliquot menses. 513.a
Theophylactus patriarcha Antiochenus, scriptor ecclesiasticus. 512.a
Theopompus post Xenophontem historias scripsit. 260.a
Θεοκτιστοὶ, Christiani. 220.a
Θεηγωτοὶ, monachi. 381.b
Terpander musicus, citharæ septem chordas addidit. 229.b
Therippus Athenarum Archon. 121.a.122.b
Theseus Athenienſium rex. 94.a. ex omni Attica regione populos Athenas cogit, libertate proposita. 94.a
Thespeius Athen. Archon. 130.b
Thessalus methodicorum princeps in omnes medicos perorat. 371.b
Theudas se prophetam prædicat. 209.b
Theudas Magus, qui se prophetã dicebat, captus occiditur. 220.a
Theutonicorum ordo. 606.a
Thia insula enascitur. 211.b

Thraces

Thraces maris imperium possident. 121.b
Thola de tribu Isachar. 93.a
Tholosam cepit Cæpio. 310.a
Tholosa, & totus Comitatus à Francis in deditionem accipitur. 642.a
Tholosanum concilium. 608.b
Tholosanum parlamentum Britanorum gratia instituitur. 655.a
Tholosanum Parlamentum à Philippo Pulchro institutum, à Carolo 7. renouatur. 695.b
S. Thomas Cantuariensis archiepiscopus, Bequetus, martyr. 625.b
Thomas Morus eques, Anglus. 714.a
D. Thomas Aquinas obiit ætatis anno quinquagesimo. 654.a
D. Thomas Aquinas Dominicanus, discipulus Alberti Magni, scholasticæ doctrinæ princeps. 649.b
Thomiris Massagetarum regina. 245.b
Thracicum bellum. 309.b.310.a
Thrasybulus Syracusarum tyran. 251.a
Thrasymachus sophista primus colon & periodum in oratione monstrauit. 260.a
Thucydides sub Longimano vixit. 253.b
Thuoris vltimus Ægyptiorum Larthes. 100.a
Thurimachus Sicyoniorum rex. 73.82.b
Tyberinus Syluius Latinorum rex. 122.b
Tiberius Christum referre voluit inter Deos. 228.
Tiberius Cæsar, gener Augusti testamento. 211.b
Tiberius Augusti priuignus & filius adoptatus, tribus triumphis contentus fuit, cum septem meruisset. 344.a
Tiberius Augusti priuignus, mox gener, postremò adoptione filius. 363.b
Tiberius populum omni reip. administratione exclusit. 332.a
Tiberius Mauritium aduersus Persas mittit. 469.b
Tiberius Alexander Alabarcha, Philonis frater S. Iudææ præses. 220.b
Ticinense concilium. 530.b
Ticinensis academia. 518.a
Tifernas Chrysoloræ discipulus Budæi præceptor. 719.b
Tiglath, phalassar rex Assyriorum. 133.a.136.b
Tigranes rex Armeniæ. 201.b.278.
Tigranes Armeniæ & Syriæ rex. 201.a.b
Timæus rex Assyriorum. 100.b
Timoleon Syracus. tyrannus. 258.a
Timotheus lyricus chordam decimam & vndecimã adiecit. 260.a
Timotheus musicus, citharæ nonam chordam adiecit. 229.b
Timotheus Constantinop. episcopus, instituit vt in singulis Liturgiis recitaretur Nicenum symb. 458.a
Tiresias vates longæuiss. 91.b
Tiro Ciceronis libertus. 329.b. notarum inuentor. 329.b
Franc. Titelmanus Minorita Louanienſis. 720.a
Tituli Cardinalibus à Marcello diuisi. 407.b
Titulum Crucis hæretici linguis barbaris & profanis corrumpere conantur. 216.a
Titus Septizonius. 225.b
Titus quadraginta propè ann. à Christi morte Ierosolymam expugnauit, sexcẽtis hominum millibus gladio & fame consumptis, & centum millibus publicè in mancipia venundatis. 225.b
Titus crudeliter occidit eos, qui erant de familia Herodis. 224.a.225.b
Titus Liuius in Gallicum sermonem cõuersus. 682.a
Tizri mensis, Septembri nostro respondet. 2.a
Tob, Hebr. bonum, perfectum: vtile & commodum, pulchrum, speciosum, decorum. 4.a
Tobias apud Niniuem captiuus. 138.a
Tobias in captiuitatem ductus est. 159.b
Togarma filius Gomer. 29.a
Toletanum concilium 2. sub Amalarico rege. 461.a
Toletanum concilium. 16.& 17. 498.b
Toletanum 4. concilium. 484.a. quintum. 486. b. septimum. 488.b.495.a
Toletum à Francis expugnatum. 461.b
Tonsores primùm è Sicilia Ticinius Romam adduxit. 268.a
Totilas voluit Romã euertere. 467.b. 468.a. à Nausete cæsus est.
Totilas Gotthorum dux Romam capit. 466.a. eius crudelitas in Rom.
Trachonitidem Philippus consequitur. 210.a
Traditiones sunt scripturis antiquiores. 21.
Traianus iniit imperium. 358.b
Traianus bellũ gessit cõtra Iudæos in Ægypto. 123.b
Traianus temperauit persecutionem à Plinio monitus. 228.
Traianus & Adrianus miserabili & tristi morte interierunt. 378.a
Traiani primus, Christi fuit centesimus. 377.b
Transsubstantiationis vocabulũ auctoritate concilij in ecclesia receptum. 637.a. permutatio, commutatio, conuersio.
Georg. Trapezuntius Romæ gymnasio præficitur. 693.b. præ morbo, etiam sui nominis memoriam amisit.
Trasimundus Anastasio imperatori clariss. Vandalorum rex quartus, Christianos non pœnis, sed præmiis à fide abducere conatus est. 452.a
Trebetas frater Nini à Semiramide expulsus, Treuerenses condidit. 56.a
Trecassinum in Gallia concilium. 604.b
Trecense concilium. 545.a
Tremellius ex Iudæo indocto, indoctus Capharnaita, cuculli Dominicani excussor, Nouum testamẽtum incredibili peruersitate & improbitate publicauit. 732.a.733.b
Tres orbis terræ partes præcipuæ quare sint. 46.a
ex Tribus Noë filiis 72. gentes, totidémque linguæ ortum duxerunt. 34.a
Tria fuere exilia Iudæorum sub Nabugdonosore. 147.b
Treuerense concilium. 562.b.726.b.727.a.730.b
Treuerenses à Trebeta Nini fratre se in Gallia Belgica conditos gloriantur. 56.a
Treuirense concilium. 618.b
Tribonianus cum aliis 16. iurisconsultis Iustiniani mandato ex immensa legum multitudine, quæ in

Universidad de Deusto
Biblioteca

librorum duo millia excreuerat, in 50.libros pandectarum seu digestorum per articulos ordine digessit. 464.a
Tribunitia potestas instituitur. 239.b
Triburiense concilium. 549.a.580.b
Tridcitarum error,quasi Trinitas fuisset crucifixa. 461.b
Tridentinum concilium. 726.b.730.b
Tridentinum concilium aliquandiu interruptum continuatur,&c.die 4.Decembris 1564.clauditur. 740.b.744.a.746.a
Trieris prima nauigauit Corinthum. 133.b
Trinitarij siue Deitæ, qui Trinitatem vocant Cerberum tricipitem. 723.a.734.a
Triptolemus serendi,metēdique munere claret. 92.a
Tritheitarum auctor. 475.b.480.a
Io.Trithemius,abbas Sphaheimensis. 705.b.707.b
Triumviratu Lepidus exutus. 342.a
Triumuirorum proscriptio. 334.a
Triumviri,Augustus,Antonius,Lepidus. 204.a
Trogus Pompeius. 343.b
Troianium concilium in Apulia, 598.b
Troianum regnum à Dardano incipit in agro Mæotico. 93.b
Troianum bellum plus 300.ann.post Mosem. 78.a
Troianum bellum, Græcorum in Asiam tertia fuit expeditio. 99.b
Troparium siue Modulus de Christi duabus naturis & vnica persona. 465.b
Trophas Argiuorum rex. 95.a
Trophimus Pauli discipulus apud Arelatenses prædicat. 222.a
Tubarum festum. 2.a
Tubal filius Iaphet. 29.a
Tubalcaim filius Lamec,insignis gladiator, arma inuenit & fabricauit,quibus cædes fierent. 12.a
Tubalcain artem fabrilem adinuenit,non Vulcanus. 15.b.sculpturæ inuētor putatur,primus metalla effodit,& vsum ferri atque æris aperuit. ibid.
Tubingensis academia instituitur. 703.b
Tudal rex Gentium. 45.b
Tunica,siue vestis quadrangula,manicarum expers. 215.b
Tullus Hostilius tertius Rom.rex,primus fascibus & purpura vsus. 140.a
Turcarum nomen primùm in historia legitur. 472.a
Turcica rabies Cōstantinopolitanos imperat:at non potuit Patriarchas,& Hierarchiam illic euertere. 182.a
Turelupini Cynici,de nuditate pudendorum, & publico coitu. 682.a
Turonense concilium. 467.a.530.b.587.a
Turonense concilium,præside Alexādro Papa.614.b
Turpinus Remensis archiepiscopus de expeditione Caroli Mag.Hierosolymam versus. 529.b
Turris per superbiā à nepotibus Noë ædificata. 47.b
Tusanus Giboulf Rhotomagi Caluinismum eiurat, sicque ecclesiæ reconciliatur, manibus cardinalis Borbonij,&c. 762.a
Iacob.Tusanus Græcæ linguæ professor. 722.a
Iac.Tusanus an.1546.Lutetiæ obiit,eodem die & anno,sed non eadē hebdomada,quo Vatablus. 727.b
Tyberiadē ad fontes Iordanis Herodes ædificat.210.a
Tyberinus Syluius Latinorum rex. 125.b
Tyberis ex Albula flumine dici incipit. ibid.
Tymeus Assyriorum rex. 98.b
Typhon Ægyptius Osyridis frater. 65.a
Tyranni primi fuere gigantes, oppressa libertate & pace publica. 17.b
Tyraca rex Æthiopum potentissimus. 139.b
Tyras filius Iaphet. 29.a
Tyricum concilium. 447.a
Tyrimas Macedonum rex. 135.a.136.
Guil.Tyrius archiepiscopus,historiam de bello sacro conscripsit. 628.a
Tyrus condita à Phœnicibus. 99.b
Tyrus conditur ante templum Salomonis. 92.a
Tzetzes Græcè varia commentatur. 627.b

V

VAcat ann.1.mens.7.dies 13. 483.a
Valens Arianus. 424.a.425.a
Valens Lucianus Rom.imperium arripit. 394.a
Valentinianus consensu militum imperator factus. 425.b
Valentinus Ægyptius hæreticus. 382.a
Valentinum concilium in Hispan. 457.a
Valentini discipuli Marinus & Colorbasius,qui cuncta suæ religionis mysteria ē literis alphabeti probare conati sunt. 312.a
Valentinus Romanus 103.Rom.pont.tantæ sanctitatis,vt nondum presbyter,sed diaconus summi pōtificatus gradum conscenderit. 534.a.b
Valerianus octauus post Neronem ecclesiæ hostis 396.miserè periit. 397.b
Valerius Poplicola de Veientibus triumphat. 246.a
Valerius Gratus 4.Iudææ præses. 211.a.vendebat pōtificatum. ibid.b
Valerius Maximus Augusto chariss. 363.b
Vandalorum persecutio. 444.a.445.b
Vandali Poloniam accipiunt. 417.b
Vandali à Gothis ex Hispania eiecti in Africam,Carthaginem ceperunt. 448.a
Vaphres rex Ægypti. 150.a
Varro helluo librorum, & literatorum doctissimus. 328.a.490.libros scripsit. 328.a
P. Terentius Varro in prouincia Narbonensi natus, centesimum quintum annum agens, Græcas literas summo studio didicit. 314.a
Varus Syriæ præses. 205.a
Vasa ecclesiæ omnia vitrea. 389.b.postea,argentea & aurea.
Vasconia vnde nomen sortitur. 437.b
Vasconum in Francica historia primùm fit mentio. 472.a
Varabli nomine noua Bibliorum versio cōditur, impurior & indoctior. 724.a
Franc.Vatablus Hebr.professor. 722.a
Vatablus ann.1546.Lutetiæ obiit. 727.b
Vaticanam bibliothecā Sixtus 4.libris auxit. 702.a
Vaticinio omni & prædictione interdictum. 343.b
Vbiquitas monstrosa Brentij. 741.b
Vedastus primus Atrebatensis episcopus. 462.a

Velleius Paterculus historicus. 389.
Venationis exemplum posteris præbuit Lamec. 12.a
Venatoria,ars naturalis,innocua. 14.a
Veneficæ 170.deprehensæ damnatæ sunt. 263.b
Ventidius Curanus 6.Iudææ præses. 221.a
Veneta vrbs fit Francis tributaria. 472.a
Veneti feriunt fœdus cum imperatoribus Oriētis & Occid.vt neutri subessent, sed suis vterentur legibus. 528.a
Veneti sacrum fœdus dissoluunt, dum victores à victo Turca pacem turpiter promercantur. 756.a
Venetiæ,insula factitia est,munitissimo inter paludes sinu. 447.b
Venetiæ, vrbs admiranda,metu Attilæ in insulis intimi sinus matis Adriatici,ann.456. conduntur, nomine insulis,illis Venetiarum impositō, olim erat regionis. 447.b
Venus meretrix in deos relata. 93.b
Veneris dies quilibet ab Hebræis parasceue nominatur. 216.a
Vercellense concilium secundum contra Berēgarium. 586.b
Veritas & figura non sibi per omnia perpetuò respōdent. 207.b
Vermiculum Phœnix instituit. 86.a
Veronense concilium. 629.a
Vespasianus proconsul,à Nerone contra Iudæos missus. 223.a.b
Vespasianus à suis militibus imperator appellatus, imperium inuasit. 372.a
Vespasianus missus à Claudio in Germaniam, deinde in Britanniam:viginti oppida cepit,&c. 221.b
Vesperæ Sicilianæ. 657.b
Vestalis Oppia ob incestum viua defoditur. 239.b. 246.a
Veste prosana non est vsus Christus. 215.b
Vezelium concilium in Burgundia. 617.a
Vicarium Christi nullum verè fuisse post Petrum,nisi qui Christi paupertatem essent imitati. 701.b
Vicenarum nemus, *Le bois de Vicenne.* 633.b
Victor Ceminensis Ecclesiæ Africanæ historiam scripsit. 471.b
Victor 1.Afer,15.Rom. pontif. Latinorum secundus multa scripsit,martyrio vitam finiit. 387.a.b.388.a
Victor 2.Suenus,158.Rom.pont. 587.a.b
Victor 3.Beneuentanus,164.Rom.pont. 595.a.b
Victor 4. cùm sedisset menses aliquot, concilio D. Bernardi cessit Innocenti. 613.a
Victorinus Pictauiensis. 398.a
Vienna Galliæ. 210.a
Viennæ Austriæ editum est Nouum Testamentum Syriacum. 732.a
Vigilantius & Iouinianus hæretici.428.a.horum hæresis horrenda. 429.
Vigilbertus Lotharingus Lotharingiæ princeps, singulari pietate & miraculis. 560.a
Vigiliæ nocturnæ ad sepulcra Martyrum sublatæ. 440.
Vigilius Romanus,61.Rom.pont.factione Theodoræ Augustæ,Eutychi Arianisque aduersans,flagris Constantinopoli expirauit. 465.a.b
Villa Theodonis, apud quam Calorus Mag. synodū congregauit. 330.b
Nicol.Villegagno eques Rhodius in Brasiliam Americæ nauigat. 735.b
Vincentius Lirinensis. 436.a
Vincentius Bellouacensis Dominicanus historiam conscripsit. 646.a
Vincentius Martyr. 404.a
Vincentius Cadlucus primus Polonorum historiam conscripsit. 641.b
S.Vincentius Valentinus, Theologiæ professor, qui semel tantum in die manducabat. 691.b
Virdunense concilium. 562.b
Virgilicentones Falconiæ. 439.b
Virgilius nascitur. 320.a
Virgilij ecloga 4.tota de Christo. 226.a
Virgilij mendaciis qui non fauent, docent Carthaginem,multis annis post euersam Troiam, fuisse cōditam. 97.b
Virgilius moritur. 340.a
Viriatus pastor,venator, latro vniuersam Lusitaniam occupauit. 305.b
Viridomarius Galliæ rex. 270.a
Visegotthi Occidentale imperium vastant. 449.b
Vispillo Lucretius ædilis. 307.b
Vita hominum ob multas causas contracta est. 6.a
Vitæ humanæ periodus anni sunt 70.vel ad summū 80.vt quicquid sit,&c. 79.b
Vitalianus Volscus,78.Rom.pōt. 490.a.b 491.b. vir sanctiss.
Vitellius præses Syriæ & Iudææ. 217.a.218.a
Vlpianus Alexandri tutor. 392.a
Vlpianus Mammeæ consiliarius, & fetinij magister. 391.b
Vlpiani, ciusdémque farinæ iurisconsultorum furores contra Christianos Alexander Mammeæ cohibuit. 228.
Vndecimo anno Salomon gignit Roboam. 38.a
Vnum episcopum in Catholica ecclesia esse debere à quo cæteri pendeant. 401.b
Vnum Deum, vnum Christum Dominum, vnū Spiritum sanctum, vnum Episcopum in catholica ecclesia esse debere. 395.b
Volcatius inter comicos sextum locum Terentio tribuit. 301.b
Vormacience concilium. 530.b.531.a
Vr,vrbs Chaldæorum. 41.b
Vrbanus festum Sacramenti corporis Christi instituit. 656.a
Vrbanus 1.Romanus,18. Rom. pont. vasis argenteis vtendum in sacris sanxit. 391.a.b
Vrbanus Mediolanensis,178.Rom.pont. 630.a.b
Vrbanus 2.Gallus,165.Rom.pont. 597.a.b
Vrbanus humili loco natus:habuit patrem Victorem veteramentarium, 651.b
Vrbanus 4.Trecensis,188.Rom.pont. 650 a.b
Vrbanus 5.Lemouicensis,206.Rom.pont. 680.a.b
Vrbanus 6.Neapolitanus,208.Rom.pontif. 685.a.b
Vrbinia Vestalis viua defoditur. 246.a
Vrbs prima Henoch. 10.a
Vrias pontifex. 136.a

Vrias vates. 146.b.147.b
Vrim & Thummim. 186.a
Vrim & Thummim oraculum erat in Ephedmutum. 79.b
Vrsinus, siue Vrcisinus sedit in schismate contra Damasum. 429.a
Vrsula cum 11000. virginibus. 391.b
Vsquequo miseri claudicatis in duas partes. 754.a
Vt, Re, Mi, Fa, Sol, La, Guido Aretinus primus excogitauit. 579.b
Vtinam esses calidus aut frigidus: sed quia es tepidus, &c. 754.a
Vualdensium variæ hæreses. 626.a
Vuernherus iurisconsultus, Iuris ciuilis libros à tineis & blatis liberauit. 612.a.613.b
Vuichertus per schisma cõtra Vrbanum sedit aliquot ann. 598.b
Vulcanus in Lemno fabrilem exercet. 93.b
Vulgata editio D. Hieronymi est. 283.b
Vulgus obtulit vota, primitias, & decimas, edoctum è libris Enoch. 14.a
Vuolphãgus vir doctissimus in Hungariam cum Pilgrino profectus, ecclesiam Christo lucrifecit. 561.b
Vuormacience concilium contra errores Græcorum. 543.a.547.a
Vuormacience concilium. 590.b.593.a
Vxor Lot retrò respiciens, in salis statuam vertitur. 45.b
Vzal filius Ioctan. 35.a

X

XAmolsis in Scythia Gotthorum legislator & Deus. 90.a
Xenia Melchisedech ministrauit Abrahæ exercitui. 41.b
Xenodochium Herodes instituit ad peregrinos pauperes excipiendos. 197.b
Xenophon philosophus & historicus Cyri ἀνάβασιν describit. 256.a
Xenophontis Cyrus non ad historiæ veritatem scriptus est. 245.b
Xerxes Persarum rex, Athenas succendit. 240.a
Xeuxis pictor. 242.b
Franc. Ximenius, episcopus Toletanus, Compluti biblia imprimi curauit. 711.b
Xisuthra à Saturno præmonitus de futura inundatione. 24.a

Z

ZAaciel propheta. 154.b
ZZamias Semiramidis filius, Assyriorum rex. 57.b
Zacharias libro suo vrbem vrget. 179.b
Zacharias propheta. 164.b.179.a
Zacharias propheta, qui interfectus est inter altare & ædem. 116.a. Ioiadę filius in ipso templo occiditur.
Zacharias 14. rex Israël, impietatem patrum suorum secutus est. 157.b
Zacharias Ioannis Bapt. parens, propheta & sacerdos. 210.a
Zacharias i. Græcus. 93. Rom. pontif. 508.a.b
Zaleulus Locrensium legislator seueriss imus. 144.a
S. Zalibalas Æthiopum pretiosus. 607.a
Zamri Zaræ filius. 63.a
Zamri quintus rex Israël. 153.a.b
Zaræ filij prophetantes. 63.a
Zaraias pontifex. 97.a
Zelotarum hæreses. 211.b
Zeno Eleates dialecticæ inuentor. 238.a
Zeno Citticus Stoicorum auctor. 266.a
Zerah Iacob, Abyssinorum imperator, pius & fidelis. 693.b
Zethus musicus. 97.b
Zinzinus in schismate contra Eugenium sedit dies aliquot. 534.b
Zoar libri auctor R. Simeon Ben Iohai. 311.b
Zoilus Amphipolita Homeromastix. 284.a
Zona ad id parata & dedicata præcinctus. 215.b
Zonaras Annales suos ab orbe condito vsque ad Alexium perduxit. 603.b
Zorobabel ponitur in Christi genealogia. 182.a
Zosimus, siue Sozimus Græcus, 43 Rom. põt. 439.a.b
Zosimus fatetur Constantinum cessisse Roma. 411.b
Zosimus Comes historiam Rom. scelerata fide scripsit, fictis laudibus impios exornãs, pios & sanctos principes falsis criminibus onerans. 440.a

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cenebrarius

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn